

9674 IV. Z. & b.

✓ Hain 3090.

9674 IV 2. b.

030027149

Prologus in bibliam.

Incipit epistola beati Hieronymi ad Paulum presbyterum de omnibus diuine hystorie libris. Capitulum.

mosissimā solis mensam videret in fabulo. Inuenit ille vir ubiqz qd̄ disceret: et sp̄ pficiēs: sp̄ se meior fieret. Sēp̄ sit sup̄ h̄ plenissime octo volumini bus philostratus.

II

Uid loqr̄ de seculi hoib⁹ cū apl̄s paul⁹ vas electionis et mḡ gentiū: q̄ de cōscia tanti in se hospitis loq̄baf dicens: An exp̄imentū q̄ris ei? q̄ in me loq̄ xps: post da māscū: arabiāqz lustratā: ascēdit hierosolymam ut videret petr⁹: et mansit apud eū diebus q̄ndeci Hoc. n. mysterio hebdoadis et ogdoadis: futur⁹ gentiū p̄dicator instrēdus erat. Rursuqz post annos q̄tuordecī assumpto barnaba et tito. exposuit cū apl̄s euangeliū. ne forte vacuū curreret: aut cucurrit. H̄z nescio qd̄ latens energie viue vocis act⁹ et in aures discipuli de autoris ore trās fusa forti⁹ sonat. Unī et eschynes cum rhodi exulta ret et legeret illa demosthenis ořo: quā aduersus eū habuerat: mirantib⁹ cuncti atqz laudatib⁹: suspirans ait: Quid si ipsam audisset bestiaz: sua v̄ba resonantem?

III

Ec h̄ dico q̄ sit aliquid in me tale: qd̄ vel possis a me audire vel velis discē: s̄ quo ardor tuus et discendi studiū etiā absqz nob̄ p̄ se pbari debeat. Ingeniū docile et sine doctore laudabile ē. Non qd̄ inuenias: s̄ qd̄ qras p̄sideramus. Hollis cera et ad formandū facilis etiā si artificis et plaste cessent manus: tñ vtute totum ē q̄cqd̄ esse pōt. Paulus apl̄s ad pedes ḡmalielis legē moysi et pp̄has didicisse s̄ gloas ut armat sp̄uālib⁹ telis. postea doceret p̄fidēter. Arma. n. n̄c militie nō carnalia sunt s̄ potentia deo ad destructionē munitionū et cogitatōnes de strūtes et oēz altitudinē extollentez s̄ aduersus sciaz dei. et captiuātes oēz intellectū: ad obedien dū xpo: et pati sburgare oēz inobedientiā. Timo theū sribit ab infantia sacris l̄ris eruditū et horat̄ ad studiū lectōis ne negliget grām q̄ dāta sit ei p̄ impōe man⁹ p̄sbyterij: Tito p̄cipit: vt inter ceteras virtutes epi: q̄s breui sermone depinxit: sciaz quoqz nō negligat scripturaz obtinentē inq̄t eū q̄ fm̄ doctrinā est: fidēlē sermonē ut potes sit exhortari in doctrina sana. et contradicentes reuincere.

III.

Ancta q̄ppe rusticitas solū sibi p̄dest: et quantū edificat ex vite merito ecclesiāz xp̄i tm̄ nocet si destruētibus nō resistat. Malachias pp̄ha. imo p̄ malachiā dñs interrogavit sacerdotes legē. Int̄m sacerdos officiū est. interrogatū r̄ndere de lege. Et in deuteronomio legum: Interroga p̄r̄ tuū et annunciatib⁹ tibi: maiores tuos: et dicēt tibi. In psalmo quoqz cētesimo decimoctauo. Lātabiles mihi erāt iustiſicatōnes tue in loco p̄egrinatōis mee. et in descriptōne iusti viri. cū eū arbori vite dñuid q̄ ē in paſdo p̄paret inter ceteras v̄tutes h̄ etiam intulit. In lege dñi voluntas ei⁹: et in lege eius meditabitur die ac nocte. Daniel in fine sacratissime visio

Prologus in bibliam.

mis ait.iustos fulgere q̄si stellas. et intelligētes.i.
doctos q̄si firmamentū. Vides q̄tū inter se di-
stant insta rusticitas et docta iusticia: Alij stellis:
alij celo compans. Quāq; iux̄ hebraicā v̄turem
vtrūq; de eruditis possit intelligi. Ita.n.apud eos
legim⁹. Qui aut̄ docti fuerint fulgebūt q̄si splen-
dor firmamēti. et q ad iusticiā erudiūt multos: q̄si
stelle in ppetuas eternitates. Cur dicit Paulus
ap̄lus vas electionis? Nēpe q̄r̄ vas legis et scriptu-
ray sanctay erat armarium. Pharisei stupēt in
dñi doctrina et mirant̄ in petro et ioh̄e quō leges
sciāt cū l̄as nō didicerit. Quicqd.n.alijs exerci-
tatio et quotidiana in lege meditatio tribnere so-
let: illis h̄ sp̄ssanc̄ suggerebat. Et erat iux̄ qd̄
scriptū ē docibiles deo. Nuodeci annos saluator
impluerat: et in tēplo sedēs de q̄stionib⁹ legis in-
terrogās: magis docet dū prudenter interrogat.
H̄i forte rusticū petz. rusticū ioh̄e dicim⁹ quo-
rū v̄terq; dicē poterat: et si imputus sermone: non
tñ scia. Ioh̄es rusticus.piscator indoct⁹. Et vñ il-
la vor obsecro: In principio era v̄bū. et v̄bū erat
apud dñi: et deus erat verbū: Logos grece mul-
ta sīgt. Mā et verbū ē. et rō: et suppūtatio: et cā yni
useuiusq; rei. p̄ quā sunt singula q̄ s̄bstunt q̄ yni
uersa recte intelligimus in xp̄o. V

Hoc doct⁹ plato nesciuit: h̄ smosthenes
eloquēs igrauit: Herdā ingt̄ sapiam sa-
pientū: et prudentiā prudentiū reproba-
bo. Elera sapia pdet falsaz sapiaz: et q̄zq; stultitia
p̄dicationis in cruce sit: tñ paulus sapiaz loq; in
ter pfectos. Sapiaz aut̄ nō seculi isti⁹ q̄ destruic
nec p̄cipū huins seculi: sed loquit̄ dei sapiaz in
mysterio abscōditaz quā p̄destinavit deus an se-
cula. H̄i sapia xp̄s est. Chriss⁹. n.dei v̄tus et dei
sapia. H̄i sapia in mysterio abscōdita ē: de q̄ et
noni psalmi titulus p̄notak̄ p̄ occult filij: in quo
sunt oēs thesauri sapie et scie dei abscōditi. Et q̄
in mysterio abscōditus erat. p̄destinatus ē an se-
cula. p̄destinatus aut̄ et p̄figurat⁹ in lege et pphe-
tis. Un̄ et pphe appellabank̄ vidētes: q̄ videbāt
eū quē ceteri nō videbāt. Abraā vidit dīc ei⁹: et le-
tatus ē. Aperiebank̄ celi czechieli: q̄ pplo p̄ctōi
clausi erāt. Reuela ingt̄ Banid oculos meos: et
p̄siderabo mirabilia de lege tua. Lex. n. sp̄ualis ē
et reuelatione opus ē vt intelligat: ac reuelata fa-
cie dei gliaz p̄templemur. Liber in apocalypsi se-
ptem sigillis sīgtus oñdit: quē si dederis hoc scie-
ti l̄as vt legat̄ r̄debit tibi: Mō possim⁹. Signa-
tus ē. n. Quāti hodie putant se nosse l̄as: tenent
signatū liby. nec apire p̄nt: nisi ille reserauerit q̄
h̄ clauē dauid. q̄ apit et nemo claudit. claudit et
nemo apit. In actib⁹ apl̄oy sanctus eunuch⁹ im-
mo sanctus vir. sic. n. eū sancta scriptura cognoscit
cū legeret esaiā pp̄bz: interrogatus a philippo
putas ne intelligis q̄ legis? R̄udit: Quō possūz
nisi aliq; me docuerit? Ego vt de me loqr̄ interi-
ne sanctior̄ sum hoc eunucho. nec studiosior̄ q̄ de
ethiopia. i. de extremis finib⁹ mūdi. yenit ad tem-

plum. reliquit aulaz regiaz: et tant⁹ amatoz legis
sunt divine atq; scie: vt eriaz in vehiculo l̄as lege
ret sacras. Et tñ cuz liby teneret. et v̄ba dñi in co-
gitatiō p̄cupet. lingua volueret. labijs p̄sonaret
igrabat eū quē in libro nesciens venerabat. Ue-
nit philippus oñdit ei iesum q̄ clausus latebat in
Ira. O mira doctoris v̄tus. Eadem hora credidit
eunuchus: baptizat̄ fidelis et sanctus mḡ efficit
de discipulo: plus in deserto fonte ecclie q̄z in au-
rato synagoge tēplo reppit. VI

Ec a me p̄stricta sunt breuiter: neq; n.
ep̄laris angustia euagari longi⁹ patie-
bat. vt intelligeres te in sc̄pturis sacris
sine p̄uio: et mōstrāte fēmita. nō posse igredi. La-
ceo de grammaticis. rhetoricis. pbis. geometris
dialecticis. musicis. astronomicis. astrologis. me-
dicis quō scia mortalibus saḡ vel vtilissima est.
et in tres pres scindit̄: in doctrinam rōez et v̄sum.
Ad minores artes venit̄ et q̄ nō taz lingua q̄z ma-
nu administrant̄. Anricole: cementarij: fabri: me-
talloy: lignoiugz cesores: lanarij quoq; et fullōes
et ceteri q̄ variā sup̄ellectile et vilia opuscula fabri-
cauit: absq; doctore esse nō p̄nt qd̄ cuiipiunt. Qd̄
medicoy ē p̄mittūt medici: tractat̄ fabrilia fabri.
Sola scripturaz ars ē quaz sibi passim oēs vēdi-
cant. Scribūm⁹ indocti: doctiq; poemata passim.
Hanc garrula an̄ hanc delyrus senex. hāc sophi-
sta v̄bosus: hanc yniuerst̄ p̄sumūt. lacerat̄: docēt
anq; discant. Alij abducto sup̄cilio grandia v̄ba:
trutinantes: inter mulierculas de sacris l̄is phi-
losophant̄. Alij discunt. pp̄hodor̄ a feminis qd̄
viros doceant. et ne p̄p̄ h̄ sit qd̄az facilitate v̄bo-
rū: imo audatia ediscerūt alijs. qd̄ ip̄i non intelli-
gunt. Lacco de meis s̄fibus q̄ si forte ad scriptu-
ras sanctas post seculares l̄as v̄enerint: et sermo-
ne cōposito aures pp̄li mullerint: qcqd dixerint
h̄ legē dei putant. Nec scire dignant̄ qd̄. pphete
qd̄ apl̄i senserint: sed ad sensu suū incōgrua ap-
tant testimonia: q̄si grande sit et nō viciōsisimuz
dicēdī genus deprauare sentētias: et ad volunta-
tem suam scripturā trahere repugnantē:
Quasi nō legerim⁹ homero cētonas et v̄giliocēto-
nas: ac nō sic etiaz et maronē sine christo possim⁹
dicere christianū: q̄r̄ scripserit. Jam redit et v̄go.
redēlit saturnia regna: Jam noua p̄genies: celo
demittit alto. Et p̄rez loquentē ad filium. Mate-
me vires. mea magna potētia solus. Et p̄ v̄ba
saluatoris in cruce: Talia p̄stabat memorās: fixus
q̄z manebat. Puerilia sunt hee: et circulator̄ lu-
do similia: docē qd̄ ignores imo vt cū stomacho
loqr̄: nec h̄ qd̄ē scire qd̄ nescias. VII.

Videlicet manifestissima ē genesis: in q̄
de creatura mundi: de exordio generis
hūani. de divisione terre. de p̄fusionē l̄i-
guaz. de descensione v̄sq; ad egyptuz scribit̄ he-
breoz. Patet exodus cū decē plagi: cuz decalo-
go: cū mysticis: divinisq; p̄ceptis. In p̄mptu est
leuiticus liber in q̄ singula sacrificia. imo singu-

Prologus in bibliam.

le pene syllabe et vestes aaron : et totus ordo leuiticus spirant celestia sacramenta. Numeri vero nonne totus arithmeticus et prophetie balaam. et quodam gintaduorum mansionum per heremus mysteria continet. Deuteronomium vero secunda lex et euangelice legis figuratio: nonne sic ea haec quod hora sunt ut tunc noua sint omnia de veteribus? Hucusque moyses: huc usque pentateucus quibus quaque verbis loquitur se velle apostolus in ecclesia glorias. Job exemplar patietie quod nonne mysteria suo sermone complectit. Prosa incepit: versu labefacto: pedestri sermone finit: ostendit leges dialectice. propositione. assumptione. confirmatione. conclusione. determinat. Singula in eo bona plena sunt sensibus et ut de ceteris sileant. resurrectione corporum sic prophetat: ut nullus de ea manifestius et cauti scripterit: Scio inquit quod redemptor meus venit: et in nouissimo die de terra resurrecturus sum et rursum circundabor pelle mea et in carne mea vidabo deum quem visurus sum ego ipse et oculi mei conspicuntur sunt et non aliud. Deposita est hec spes mea in sinu meo. Veniaz ad iesum nauem quod typum domini non soli ingestus: verum etiam in noite proficerat. transiit iordanem. hostium regna subiicit: dividit terras victori populo. et per singulas vires: vicios: motes flumia torrentes atque perfinia ecclesie. celestisque bierusalem spiritualia regna descripsit. In iudicium libro quot principes populi tot figure sunt. Ruth monachitis esaie expletum vaticinii dicentur. Emitte agnum domini donatorem terre: de petra deserti ad montem sicut ipso. Samuel in heli mortuo et in occidente saul veterem legem abolitam monstrat: porro in sadoch atque dauid novi sacerdotij novisque imperiis sacramenta testatur. Alhalachim. id est tertius et quartus liber regum a salomone usque ad iechoniam. et a Hieroboam filio nabath usque ad osae quod dicitur est in assyrios. regnum iuda et regnum describit israel. Si hystoriam respicias bona simplicia sunt: si in his sensibus latente insperato: ecclesie paucitas: et hereticorum contra ecclesiam bella narrantur. Duodecim prophetae in unius volumen angustias coartati. multo aliud quod sonant in libro figurant. Osae crebro noitat effractum. mariam. ioseph. iezrahel. et uxorem fornicariam et fornicatis filios. et adulteras cubiculo clausam mariti: multo tamen sedere viduas et sub veste lugubri mariti ad se redditum postolari. Iacob filius satuel describit terras duodeci tribuum. eruca. bucho. locusta. rubigine vastante plumpetas et post eversionem portis populi effusus iri spiritus sanctus super fuos dei et ancillas. et super centum viginti credentium nosa: et effusus iri in cenaculo spiritus. Qui centum viginti ab uno usque ad quindecim paulatim: et per incrementa surgerentur: quindecim gaudiū nūnez efficiunt quod in psalterio mystice continentur. Amos pastor et rusticus et rubor mora distrigens paucis bonis explicari non potest. Quis non digne exprimat tria et quatuor sceleram damasci et gaze. tyri et idumee et filiorum ammon et moab. et in septimo et octavo gaudiū iudei et israel. Hic logit ad vaccas pingues quod sunt in samarie

monte: et ruituram domum maiorem minoribus restat. Ipse cernit victorem locuste et stante dominum super murum litum vel adamantinum et vinculum pomorum attrahentes supplicia per orbibus: et famem in terra: nonne famem panis: nec siti aquae: sed audiendi probatus dei. Abdi as qui interptata seruus domini pronat protra edem. et sanguinem terrenum fratres: fratris quoque iacob semper emulatum hasta peccatum spirituali. Jonas pulcherrima columba. naufragio suo passione domini figurans: mundum ad penitentiam reuocat: et sub noce nimis getibus salutem nūciat. Alpheus de morathi coheres christi vastationem annunciat filie latronis et obsecratione ponit pro ea: quod matillaz percussit iudicis israel. Naum isolator orbis increpat ciuitatem sanguinem: et post eversionem illius loquitur. Ecce super motes pedes euangelizans et annuncians pacem. Abachus luctator fortis et rigidus stat super custodiā suam: et figit gradum super munitionem ut christum in cruce ptemplum et dicat: operuit celos gloria eius. et laudis eius plena est terra: splendor eius ut lux erit: cornua in manibus eius. ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum dei cognitor: audit clamore a porta piscium et ciuitatum a secunda: et prætitione a collibus: Induc quoque ylulatum habitatoribus pile: quod præticuit omnis populus chanaan: dispersi sunt universi qui involuti erant argento. Agges festivus et letus quod seminavit in lacrymis ut in gaudio meteretur. destructum templum edificat: deum premit inducit loquenter: Ad hunc unum modicumque: et ego comouebo celum et terram et mare et aridam. et movebo omnes gentes et venient desideratus cunctus gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia iesum vestitus sordidis induitus: et lampadem oculorum septem. candelabrumque aureum cum totide lucernis quod oculis. duas quoque olinas a sinistris lampadis cernit: et a destritis ut post equos rufos nigros varios et albos et dissipatas quadrigas ex effraim et equum de Hierusalem. pauprem regem vaticinat. et predicit sedentem super pullum filium asine subingulis. Alhalachias aptus et in fine omnium prophetarum de abiecte israel et vocatione getium: Non est mihi ait voluntas in vobis dicit dominus exercitum: et munus non sit scipiam de manu vestra. Ab ortu. non. solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus: et in omni loco sacrificari et offeri nomini meo oblatione munda. Esaiam. Hieremiam. Ezechiel et daniel quis potest vel intelligere vel expouere? Quorum primus non prophetiam videt mihi texere: sed euangelium. Secundus ergam nuceam et ollam succesum a facie aquilonis. et pardum spoliatus suis coloribus. et quadruplicem diversis metris necrit alphabetum. Tertius principia et finem tantumque obscuritatibus innoluta: ut apud hebreos ipse pres cum ex ordine geneseos annos triginta non legantur. Quartus vero quod et extremus inter quatuor prophetas temporum osculus. et totius mundi philohistoricam pidebat per ipsum de morte sine manus. et regna omnia

Prologus in pentateucum

nia subuententē, claro sermōne p̄nunciat. **H**avid simonides n̄. pindarus et alcheus flaccus quoq; catulus atq; serenus xp̄m lyra p̄sonat: et in deca chordo psalterio ab inferis excitat resurgentem. **S**alomō pacific⁹ et amabilis dñi mores corrigit: naturā docet: eccliaz iungit et xp̄m: sanctaz q̄z m̄ptiaz dulce canit epithalamū. **H**ester in ecclesie typo pp̄lm liberat de piculo. et interficto aman: q̄ interptaf iniquitas. p̄tes p̄uiui et diez celebrem mittit in posteros. **M**aralipomen⁹ liber idest in strumenti veteris epitome: tant⁹ ac talis ē vt abs q̄ illo si q̄s sciaz scripturaz sibi voluerit arroga re seipsum irrideat. **H**er singula q̄ppe noīa iuncturalqz verboz et p̄tremisse in regum libus tangunt hystone. et innūerabiles explicant euāgelij q̄stiones. **E**sdras et **N**eemias: adiutor videlicet et psolator a domino. in uno volumine artant: in staurant templū: muros extruūt ciuitas: omisqz illa turba pp̄li redeunt in patriā. et descriptio saecordotū: leuitaz israel: pselitoz: ac p̄ singulas familias muroz ac turrū ope diuisa. aliud in cortice p̄ferunt: aliud in medulla retinent. **T**ernis me scripturaz amore raptū: excessissimē modum eplē: et tñ nō impleste qd̄ volui. Audiuimus tñ qd̄ nosse qd̄ cupe debeamus ut et nos quoqz postulum⁹ dicē. **Z**onecupiuit aia mea desiderare iustificatiōes tuas in omni tpe. **A**terez illud socraticum implef̄ in nobis: **H**oc tñ scio qd̄ nescio. **T**angā et nouū breuiter testim̄. **A**batheus. marcus. lucas et iohes. q̄ driga dñi et vez cherub qd̄ interptaf scie plenitudo: p̄ totū corpus oculati sunt: scintille emicat: discurrūt fulgura. pedes hñt rectos: et in sublime tendentes: terga pénata et vbiqz volatia tenet se. mutuo sibiqz pplexi sunt: et q̄si rota in rotā volvunt: et pgunt quoqz eos flatus spūssanci pduxerit. **P**aulus ap̄ls ad septē scribit ecclias: octana. n̄ ad hebreos a plerisqz ex nūez pom̄. **T**imotheū instruit ac titū et philemonē. p̄ fugitiuo famulo s̄p̄cas: sup̄ quo melius tacē puto: q̄z pauca scribē. **A**ctus apostoloz nudam qdem vident̄ sonare historam: et nascent̄ ecclie infantia texere: sed si no uerimus septorem eoz lucā esse medicū: cui⁹ laus ē in euangelio: animaduertim⁹ pariter omia v̄ba illius aie languent̄ esse medicinā. **J**acobus: **D**etrus: iohes: iudas. septē ep̄las ediderunt: tā my sticas q̄z succinctas. et bieues p̄iter ac longas: brieues in v̄bis: longas in sentētijs. vt ratus sit q̄ nō in eaz cecutiat lectione. **A**pocalypsis iohānis tot h̄z sacramēta quot v̄ba. **P**ax dixi: et p̄ merito volumnis laus omis inferior est. In v̄bis singulis multiplices latent intelligētie. **O**ro te frater charissime inter h̄z viuere ista meditari: nihil alid nos se: nihilqz alid q̄rere: nōne videš tibi iā h̄ in terra regni celestis habitaculū? **H**olo vt offēdaris in scripturis sanctis: simplicitate et q̄si vilitate v̄borum: q̄ vel vitio interptum vel de industria sic p̄late sunt: vt rusticā p̄tionem facilē instruerent: et in yna eadēqz snia aliter doct⁹: aliter sentiret ido

ctus. **N**ō sum tā petulans et hebes vt h̄ me nosse pollicear: et eoz fructus capē in terra quoqz radices in celo fixe sunt: sed velle fateor. sedenti me p̄ fero: mḡm renuens comitē spondeo. **H**erēti da tur: pulsanti aperit: q̄rens inuenit. **H**iscamus in terris quoqz scia nob̄ p̄seueret in celo. **O**bui⁹ te manib⁹ excipiā et vt incepte aliqd ac de hermago re tumiditate effundam: q̄cqd q̄sieris tecum: sci re conabor.

VIII.

Rabes h̄ amantissimū tui frēz eusebium q̄ l̄az tuaz mihi gram duplicauit: refe ren honestatē moy tuoz. temptū secu li. fidē amicitie. amoq̄ xp̄i. **I**am prudentiā et clo qui⁹ venustatē etiā absqz illo: ip̄o ep̄istola p̄ferat. **E**stina q̄so te et herentī in salo navicule funē magis p̄scinde q̄z solue. **H**emo reuūciaturus seculo bñ potest vendere q̄ p̄tempst vt venderet. **A**uicqd in sumptus de tuo tuleris p̄ lucro zputa. Antiquum dictū est: Auaro deest tam qd̄ h̄z: q̄z quod nō h̄z. **F**redēti totus mūdus diuitiaz ē. **I**nfidelis aut̄ etiā obolo indiget. **S**ic viuamus q̄sī nū h̄tēs et oia possidentes. **D**ictus atqz vestitus diuitie xp̄ianoz sunt. si habes in p̄tate rē tuā vēde: si nō habes p̄ijee. **T**ollenti tunica: et palliū derelinquendū ē. sc̄z nisi tu sp̄ recrastinans et diē de die trahēs caute et pederētū tuas possētūcū las vendideris. nō h̄z xp̄s vñ alat paupes suos. **T**otū deo dedit: q̄ se obtulit. **A**pli tñ nauem et re tia reliq̄runt. **V**idua duo era misit in gazophylātū. et p̄serf̄ cresī diuitijs. **F**acile p̄temnit oia: q̄ se semp cogitat esse moriturum.

Explícit ep̄istola sancti Hieronymi presby teri ad Paulinum presbyterum.

Iniciū presatio sancti Hieronymi p̄sbyteri in Pentateucum.

Elderij mei: desideratas accepi ep̄las: qui quodam usagio futuroz. cuz danile fortitūs est nomē: obse crans. vt translatus in latīna lingnā de hebreo smōe pentateucū v̄oz auribus tradere. **H**ericulofūz op̄ certe et obtrectatoz meoz latratibus patēs: q̄ me afferūt in septuaginta interptū suggillationē noua p̄ veteribus cūdere. et ita ingenioz q̄si vinū p̄bantes: cū ego sepissime testatus sim me p̄ virili portione in tabernaculo dei offerre q̄ possī: nec opes alterius alioz pauprare sedari. **N**ō vt au dirē origenis me studiū p̄nocant q̄ editioni anti que translationē theodotionis miscuit asterisco: et obelo. i. stella et veru: dē op̄ns distingueſ: dum aut illucescē facit q̄ minus an̄ fuerāt. aut sup̄flua q̄z ingular et p̄sodit: et maxie q̄ euangelistarum et ap̄lorū autoritas pmulgavit. **I**n qbus multa de veteri testamento legim⁹ q̄ in nřis codicibus nō

Genes.

habent. vt est illud: *E*x egypto vocavi filium meum et quoniam nazareus vocabilis. et videbunt in quem optime sunt: et flumina de ventre eius fluunt aqua vivae. et quod nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascensit quod precepit deus diligentibus servos. et multa alia quod propositum syntagma desideravit. Interrogemus ergo eos vbi hec scripta sunt: et cum dicere non potuerint de libris hebraicis pferamus. Primum testimonium est in osee: secundum in esaia. tertium in zaccharia. quartum in puerbiis. quintum enim in esaia quod multi ignorantes apocriphorum deliramenta sectantur: et hiberas nemias libris autenticis pferunt. Quas erroris non est meum exponere. Iudei presidenti factum dicunt esse ptolemeus unius dei cultor etiam apud hebreos duplice diuinitatem dependeret. Nam maxime idcirco faciebat: quod in platonis dogma cadere videbat. Enim vbi cuncti sacramenta aliquod scriptura restat de patre et filio et spiritu sancto. aut alter interpsit sunt. aut omnes tacuerunt ut regi satisfaceret: et arcana fidei non vulgarerent. Et nescio quod pater septuaginta cellulas alexandrie mendacio suo extruxerit: quod dimisi: eadem scriptarint. cum aristoteles eiusdem protolo mei hyperaspistes et non multo post tempore iosephus nihil tale rettulerit: sed in una basilica congregatos pculisse scribat: non prophetasse. Aliud est. non esse yates aliud est esse interpretem. Ibi spiritus ventura predicit: hereditatio et virtus copia ea quod intelligit transmittit. Nisi forte putadus est tullius economicus xenofotis: et platonis pythagorae: et demosthenis per ethes fonte: afflatus rhetorico spiritu translusisse. Aut alter de eisdem libris per septuaginta interpsites: alter per apostolos spiritus sanctus testimonia texuit. ut quod illi tacuerunt. hi scriptum esse mentiti sint. Quid igitur: Namamus veteres? Minime: sed post propria studia in domo domini quod possimus laboram. Illi interpsitati sunt anno aduentum Christi: et quod nesciebant: dubijs pculere sentiuntur: nos post passionem et resurrectionem eius non tam prophetiam quam historiam scribimus. Alter. non auditus: alter visa narrant. Nam melius intelligimus melius pferimus. Audi igitur emulem obtrectator ausulta. Non damno. Non reprehendo septuaginta: sed pscidenter cuncti illis apostolos pfero. Per istos os mihi christus sonat: quos anno prophetias inter spiritalia charismata positos lego: in quibus ultimum pene gradum interpsites tenent. Quid luore torquitis? Quid impitorum animos contra me recitas? Sic ibi in translatione tibi video et errare: interrogat hebreos: diversaque vobis unum migrans profili. Nam illi habent de Christo: tu codices non habes. Aliud est si contra se postea ab apostolis usurpatam testimoniam pbauerunt: et emendatoria sunt exemplaria latina quam greca: greca quam hebraica: Verum contra inuidos. Nec te deprecor desideri charissimi mei: ut quod me tamen opus habere fecisti: et a genesi ex ore diu cape orationibus iuvies. quo possim eodem spiritu quod scripti sunt libri. in latinum eos tralittere sermonem. Explicit prefatio.

*I*ncepit Liber Genes: qui dicit hebrayce
Bresib. *C*apitulum. *I*

Principio crea-

uit deus celum et terram. Terra autem erat inanis et vacua: Et tenebrie erant super faciem abyssi et super dominum serebat super aquas. Dixitque deus. Si erat lux. Et facta est lux. Et vidit deus lucem quod esset bona: et dimisit lucem a tenebris: appellauit

lauitque lucem diem. et tenebras noctem. Factum est vespe et mane dies unus. Dixitque quoque deus. Si erat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aqua. Et fecit deus firmamentum: dividitque aquas quod erat super firmamento ab his quod erant super firmamentum. Et factum est ita. Elocavitque deus firmamentum celum: et factum est vespe et mane dies secundus. Dixit vero deus. Congregentur aqua quod sub celo sunt in locum unum et appearat arida. Et factum est ita. Et vocavit deus ariam terram. congregantesque aquas appellauit maria. Et vidit deus quod esset bonus. Et ait: Germinet terra herba viridem et facientem semem: et lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum cuius semem in semet ipso sit super terram. Et factum est ita. Et puluit terra herbam viridem et facientem semen iuxta genus suum: lignumque faciens fructum. et hunc unum quodque sementes finit spem suam. Et vidit deus quod esset bonus: et factum est vespe et mane dies tertius. Dixit autem deus: Si ant luminaria in firmamento celi et dividatur diem ac noctem: et sint in signa et tempora et dies et annos: ut lucant in firmamento celi: et illuminent terram. Et factum est ita. fecitque deus duo luminaria magna luminare maius ut pesset diei: et luminare minus ut pesset nocti et stellas. Et posuit eas in firmamento celi ut lucerent super terram: et pessent diei ac nocti et dividatur lucem ac tenebras. Et vidit deus quod esset bonus: et factum est vespe et mane dies quartus. Dixit etiam deus. Producant aqua reptile aie viuentis et volatile super terram: super firmamento celi. Creavitque deus cetus grandia et omnem animam viuentem atque motabilem quam pduxerant aqua in specie suas et omnem volatile finit genus suum. Et vidit deus quod esset bonus: Undixitque eis dicens: Crescite et multiplicaremini: et replete aquas maris. auesque multiplicentur super terram. Et factum est vespe et mane dies quintus. Dixit quoque deus. Producat terra animam viuentem in genere suo: iumenta et reptilia et bestias terre finit species suas. Factum est ita. Et fecit deus

Genesij.

bestias terre iux species suas. iumenta. et omne reptile terre in genere suo. Et vidit deus quod esset bonus et ait: Faciamus hominem ad imagines et similitudinem nostram. et posuit piscibus maris et volatilibus celi et bestiis: vniuersaque terre. omnes reptili quod mouetur in terra. Et creauit deus hominem ad imaginem et similitudinem suam: ad imaginem dei creauit illum masculum et feminam creauit eos. Benedixit quod illis deus et ait: Crescite et multiplicamini et replete terram et subjecite eam: et dominamini piscibus maris et volatilibus celi: et vniuersis animatis que mouentur super terram. Dixitque deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semem super terram et vniuersa ligna quae sunt in semetipsis: sementem generis sui ut sint vobis in escam et cunctis animantibus terre. omnesque volueri celi: et vniuersis quae mouentur in terra. et in quibus est anima vivens: ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. Tenditque deus cuncta quae fecerat et erant valde bona: et factum est vesper et mane dies secundus.

Et pfecti sunt celi et terra: et omnis ornat eorum. Et pbleuitque deus die septimo opnum quod fecerat: et regeneruit die septimo ab vniuerso ope quod patraret. Et hunc dixit diei septimo: et sanctificauit illud: quod in ipso cessauerat ab omni ope suo quod creauit deus ut facaret. Iste sunt generationes celi et terre: quoniam create sunt in die quo fecit deus celum et terram. et omne virgultum agri a quoque oire in terra: omnesque herbam regionis pulsique germinaret. Non enim pluerat dominus deus super terram. et homo non erat qui oparet terram. Sed fons ascenderat ex terra: irrigans vniuersam superfiem terre. Formauit igit deus hominem de limo terre: et inspirauit in faciem eius spiraculum vite. et factus est homo in anima vincente. Plantauerat autem deus padis voluntas a principio in quo posuit hoitem quem formauerat. Producitque deus deus de humo omne lignum pulchrum visum: et ad descendum suave: lignum etiam vite in medio paradisi: lignumque scie boni et mali. Et fluminis egrediebatur de loco voluntatis ad irrigandum padum: quod inde dividitur in duorum capitum: Nomine vni phison: Ipse est qui circuit omnem terram ethiopie. Nomine vero fluminis tertij tigris: Ipse vadit per assyrios. Fluminis autem quartus ipse est eufrates. Tulerit ergo deus hominem et posuit eum in padum voluntatis: ut oparet et custodiret illum. pcepitque ei dicens. Ex omnibus ligno padis commede. de ligno autem scie boni et mali ne comedas: In quocunque nomine die comederis ex eo morte morieris. Dicit quoque deus deus. Non est bonum hoc esse solum: faciamus ei adiutorium si milie sibi. Formatus igit dominus deus de humo cunctis animatis terre et vniuersis volatilibus celi adduxit ea ad adam. ut videret quod voceret ea. Omne namque vocavit adam anime viventis aperte-

est nomine eius. Appellauitque adam nominibus suis cuncta animalia et vniuersa volatilia celi et omnis bestias terre. Ade vero non inueniebat adiutorum similem eius. Immisitque deus soporem in adam. Quem obdormisset tulit vna de costis eius et repleuit carnem per eo. Et edificauit deus costam quam tulerat de adam in mulierem et adduxit eam ad adam. Dixitque adam: Hoc nunc os ex ossibus meis: et caro de carne mea. Hec vocabit virago: quoniam de viro sumpta est. Quamobrem reliquerit homo partem suum et matrem: et adhuc erit vox sue et erunt duo in carne una. Erat autem eterque nudus adam. sed vox eius non erubesceret.

Sed et serpens erat callidior cunctis animalibus terre quae fecerat deus deus. Qui dixit ad mulierem: Tunc precepit vobis deus ut non comedereis ex omni ligno fructus padis. Qui respondit mulier: De fructu lignorum quae sunt in paradyso vescimur: de fructu vero ligni quod est in medio padis precepit nobis deus ne comederassemus: et ne tangerassemus illud ne forte moriamur. Dixit autem serpens ad mulierem: Nequaquam morte moriemini. Scit enim deus in quocunque die comederassemus ex eo aperiens oculi vesti. et eris sicut dij scientes bonum et malum. Videlicet igit mulier quod bonum esset lignum ad vescendum et pulchrum oculis. aspectumque delectabilem. et tulit de fructu illius et comedidit: deditque viro suo. Qui comedit et apti sunt oculi ambo. Tunc cogiuisserunt se esse nudos: puerunt folia sicci: et fecerunt sibi perizomata. Et cum audissent vocem domini dei deambulantis in padiso ad auram post meridiem abscondit se adam et vox eius a facie domini dei in medio ligni padis. Vocauitque dominus deus adam: et dixit ei: Ubi es? Qui ait: Vocem tuam domine audiui in padiso. et timui eo quod nudus essem. et abscondi me. Qui dixit dominus: Nuis. non indicauit tibi quod nudus esses: nisi quod ex ligno de quo precepam tibi ne comederes comedidisti. Dixitque adam: Quare hoc fecisti: Que respondit. Serpens decepit me et comedidi. et ait dominus ad serpentem: Quia fecisti hoc: maledictus es inter omnia animata et bestias terre. Super pectus tuum gradieris et terram comedes cunctis diebus vite tue. Inimicitas ponatur inter te et mulierem. et semel tuum et semel illius. Ipsa pretret caput tuum et tu insidiaberis calcaneo eius. Mulieri quoque dixit. Multiplicabo erumnas tuas et conceptus tuos. In dolore paries filios et sub virtute potestate eris: et ipse dominabitur tui. Adevero dixit: Quia audisti vocem vxoris tue et comedidisti de ligno ex quo precepam tibi ne comederes: maledicta terra in ope tuo. In labore comedes et ea cunctis diebus vite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi. et comedes herbas terre. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. donec revertaris in terram de qua sumptus es: quia puluis es: et in puluerem reverteris. et vocavit adam nomen uxori

Genesis.

ris fuit euam. eo q̄ mater esset cunctoꝝ viuentiū.
Fuit quoꝝ dominus deus adeꝝ et vroꝝ eius tunicas pelliceas: et induit eos. Et ait: Ecce adā q̄ si vnuſ ex nobis factus ē sciens bonū et malū. Huc ergo ne forte mutat manū suam: et sumat enī de ligno vite et comedat et vivat in eternū. Misit eū dominus deus de padiso voluptas ut oparetur terrā de q̄ simptus est. Eieitq; adā et collocauit ante paradisum voluptas cherubim. et flammēū gladiū atq; versatilē ad custodiendā viam ligni vite.

Anam vero cognonit vroꝝ suā euā: que accepit et pepit cayn dicens. Posseidi hominem p̄ deum. Rursumq; pepit fratre eius abel. Fuit aut̄ abel pastor ouiu: et cayn agricola. Factum est aut̄ post multos dies ut offerret cayn de fructibus terre munera dño. Abel quoꝝ obtulit de p̄mogenitio gregis sui: et de adipibus eoz. Et respexit dominus ad abel: et ad munera eius: ad cayn aut̄ et ad munera illius nō respexit. Irratusq; est cayn vehementer et peccidit vultus ei. Vixitq; dñs ad eum. Quare iratus es: et cor p̄cū dit facies tua? Nonne si bñ egeris recipies? Sin aut̄ male. statim in foribus peccatum tuum aderit. Sed sub te erit appetitus ei. et tu dominaberis illius. Vixitq; Layn ad abel fratre suū. Et gredi amur foras. Qūq; essent in agro: surrexit cayn aduersus frēm suū abel. et interfecit eū. Et ait dominus ad Layn. Ubi ē Abel frater tu? Qui r̄dit. Nescio. Numq; custos fratris mei sis ego? Vixitq; ad cū: Quid fecisti? Vox sanguinis fris tui clamat ad me de terra. Nunc iḡne maledictus eris sup terrā que apuit os suū. et suscepit sanguinem fris tui de manū tua. Quis opatus fueris ea nō dabit tibi fructū suos. Vagis et pfugis eris sup terrā. Vixitq; Layn ad dominū. Adiutor ē iniq̄tas mea q̄z ut venia merear. ecce ejcies me hodie a facie terre et a facie tua abscondar. et ero vagus et pfugus in terra. Os igit̄ q̄ inuenierit me: occideret me. Vixitq; ei dñs Nequaq; ita fiet: sed omnis q̄ occiderit Layn. Septupluz puniet. Posuit dominū in Layn signū: ut nō interficeret eū omnis q̄ inuenisset eū. Gressulz Layn a facie domini habitauit pfugis in terra: ad orientales plagā eden. Cognovit aut̄ Layn vrorem suam: que accepit et pepit enoch. Et edificauit ciuitatē et vocauit nomē eius ex nomine filii sui enoch. Porro enoch genuit irad. Et irad genuit maniael: et maniael genuit mathusael. et Mathusael genuit Lamech. Qui accepit duas vroxes. Nomen yni adā: et nomē alteri sella. genuitq; ada iabel q̄ fuit pater habitantū in iētois atq; pastoꝝ: et nomē fratri ei Lubal. Ip̄e fuit pater canentius cithara et organo. Sella quoꝝ genuit tubalcayn q̄ fuit malleator et faber in cūcta opa eris et ferri. Porro vō Lubalcayn noēma. Vixitq; lamech vroxibus suis adeꝝ et selle: Audite vocē meaz vroxes la mech: auscultate sermonē meū. Quoniam occidi

virum in vulnus meū: et adolescentulū in lūores meum. Septuplum vltio dabif de Layn: de La mech vō septuages septies. Qōguit quoꝝ ad huc Adam vrore suaꝝ et pepit filiu. vocauitq; no men eius seth dicēs: Posuit mihi deus sc̄mē aliud. p̄ abel quē occidit Layn. Sed et seth natus ē filius quēz vocauit enos. Iste cepit inuocare no men domini

V

Ecē liber ḡnūationis Adam in die qua

b creauit deus hominē. Ad similitudinez

dei fecit illū. Masculū et feminā creauit eos. et bñdixit illis. et vocauit nomen eoz Adaz et euā in die q̄ creati sunt. Vixit aut̄ Adam centum triginta annis. et genuit filiu ad imaginē et simili tudinem suā: vocauitq; nomē eius seth. Et faci sunt dies adam postq; genuit seth octingēt annis: genuitq; filios et filias. Et factū est oē tps qđ virit adam anni nongēti triginta: et mortuus est.

Vixit quoꝝ seth centū qnq; annis: et genuit enos

Vixitq; seth postq; genuit enos octingēt septez annis. genuitq; filios et filias. Et faci sunt om̄is

dies seth nōgentop̄ duodeci annoꝝ et mortuus ē.

Vixit vō enos nonaginta annos et genuit caynā.

Post eius ortū vixit octingēt qndeciz annis. et genuit filios et filias. Factūsū oēs dies enos

nōgenti qnq; anni. et mortuus ē. Vixit quoꝝ caynan septuagita annis. et genuit malalehel.

Et vixit caynan postq; gennit Malalehel octingēt q̄ draginta annis. genuitq; filios et filias. Et faci

sunt oēs dies caynā nongēti decē anni: et mortu⁹

est. Vixit aut̄ malalehel seragitaq; annis. et genuit iared.

Et vixit Malalehel postq; genuit iared octingēt triginta annis. et genuit filios et filias. Et faci sunt oēs dies malalehel octingēti

nonagintiq; anni. et mortu⁹ ē. Vixitq; Jared centū seragita duob⁹ annis. et genuit enoch.

Et vixit iared postq; genuit enoch octingēt annis. et genuit filios et filias. Et faci sunt oēs dies Ja

red nōgenti seragita duo anni. et mortu⁹ ē. Porro enoch vixit seragitaq; annis. et genuit mathusalē.

Et abulauit enoch cū deo. et vixit enoch postq; genuit mathusalē trecent⁹ annis. et genuit filios et filias. Et faci sunt oēs dies enoch trecent⁹ sex agitaq; anni. Ambulauitq; cū deo et nō

appuit: qz tulit eū deus. Vixit quoꝝ mathusalē centū octoginta septē annis. et genuit lamech.

Et vixit mathusalē postq; genuit lamech septigētis octogintaduo⁹ annis. et genuit filios et filias.

Et faci sunt om̄is dies Mathusalē nōgenti: seragita nouē anni. et mortu⁹ ē. Vixit aut̄ La

mech centū octogintaduo⁹ annis: et genuit filiu

vocauitq; nomē eius noe dicēs: Iste consolabi

tur nos ab opibus et laboribus manuū nřaz in

terra cui maledixit dominus. Vixitq; lamech p̄

quā genuit noe qngentis nonagintaq; anni

et genuit filios et filias. Et faci sunt oēs dies La

mech septingenti septuagintase ptez anni. et mor

tuus ē. Noe vō cū qngentop̄ esset annoꝝ: genuit

Suff.

primis ingens m
terris annis.

120 annis

Vixitq; 93.

Vita enos 905.

Caynan 910.

Malalehel 895.

Jared 962.

Enoch 36.

Vita matronis

969 anni

Lamech 720.

Genesio.

sem et cham et iaphet.

VI

Genqz cepissent homines multiplicari super terram et filias pcreassent videntes filij dei filias hominuz quod essent pulchrie: acceperunt sibi uxores ex oibus quas elegerant. **H**ixitqz deus: Non permanebit spiritus meus in homine in eternum: quia caro est. Eruntqz dies illius centum viginti annoz. **G**igantes aut erant super terram in diebus illis. **P**ostqz. n. ingressi sunt filij dei ad filias hominum: illeqz genuerunt. isti sunt potentes a seculo viri famosi. **A**dens autem deus quod multa malicia hominu esset in terra et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum oī tpe. penituit eū quod homicidz fecisset in terra. Et picaues in futurz et tactus dolore cordis intrinsecus: delebo inquit hominem quem dreaui a facie terre: ab hoīe viqz ad aiantia. a reptili usqz ad volucres celi. **H**enit. n. me fecisse eos. **N**oe vero inuenit genitam coram domino. **H**e sunt generationes Noe. **N**oe vir iustus atqz pfectus fuit in generationibz suis: cum deo ambulauit: et genuit tres filios. sem chā et iaphet. **C**orupta est aut terra coram domino et repleta est iniqtate. **G**enqz vidisset deus terraz esse corruptam oī qppē caro coruperat via suā super terram. dixit ad noe. Sinis vniuersitate carnis venit coraz me. **E**n plena est terra iniqtate a facie eoz et ego disperdam eos cum terra. **F**acti tibi arcā de lignis levigatis. **A**ndans cūculas in arca facies: et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus. et sic facies ea. **T**recētoꝝ cubitorū erit longitudine arche: quinq̄inta cubitorū latitudo. et triginta cubitorū altitudo illius. **F**enestram in archa facies et in cubito plurimabz summitem eius. **O**stium autē arche pones in latere deorsum. **E**nacula et tristega facies in ea. Ecce ego adducam aqz diluvij super terrā ut interficiā oī carnē in quod spiritus vite estibz celū vniuersa quod in terra sunt plūmenē. **M**onāqz sedus meū tecū: et ingredieris archā tu et filii tui. uxori tua et uxores filiorū tuorū tecū. et ex cunctis animantibz vniuersitate carnis bina induces in archā ut viviat tecū masculini sexus et feminini. **H**e volucribz iuxta genitum. et de immeñs in genere suo. et ex oī reptile terre sum genus suū. bina de oibus ingredientes tecū ut possint vivere. **L**olles igit tecū ex oibus escis quod mādi pnt et portab apud te et erunt taz tibi quod illis in escam. **S**icut igitur noe omnia que precepérat illi deus.

VII

Dicitqz dominus ad eū: Ingredē tu et oī dominus tua in archā. **E**t n. vidi iustū coram me in generatione hac. **E**x oī aiantibz mundis tolles septenā et septenā. masculū et feminam de aiantibus vero immūdis duo et duo masculū et feminā: sed et de volatibus celi septenā et septenā. masculū et feminā ut saluet semē super faciem vniuersitate terre. **A**dhuc. n. et post dies septē ego pluia super terrā qdragita diebus et qdragita noctibz. et de lebo oī s̄bz quā feci de superficie terre. **E**cce quod noe oī quod mandauerat ei dominus. **E**ratqz sextoꝝ annoꝝ

qñ diluvie aqz inundauerunt super terra. **E**t ingressus ē noe et filii eius uxori ei: et uxores filiorū eius cū eo in archā ppter aqz diluvij. **H**e aiantibus quoqz mūdis et immūdis et de volucribz rex omni quod mouet super terram duo et duo ingressi sunt ad noe in archā masculus et femina: sicut precepit dominus noe. **C**ūqz transiſſent septē dies: aqz diluvij inundauerunt super terrā. Anno sextoꝝ mesis rupit sunt omnis fontes abyssi magne et cataracte celi aperti sunt. et facta est pluia super terrā qdragita diebus et qdraginta noctibus. **I**n articulo diei illius ingressus ē noe: et sem et chā et iaphet filii eius: et uxori illius et uxores filiorū eius cū eis in archā ipsi et omne animal sum genus suū vniuersaqz iumenta in genere suo. et omne quod mouet super terrā in gnie suo cunctaqz volatile sum genus suū. **V**niuersitate auctoꝝ oīqz volucres ingressi sunt ad noe in archā. bina et bina ex oī carne in quod erat spiritus vite. **E**t quod in gressa sunt: masculus et femina ex oī carne introierunt sicut precepit ei deus et clausi eū domino deforsis. **F**actūqz ē diluvij qdragita diebus super terrā: et multiplicate sunt aqz et elevaverūt archā in sublime a terra. **T**ehemeter. n. inundauerūt et oīa replete ruunt in superficie terre. **N**oro archa serebat super aqz et aqz pualuerūt numis super terrā: optiqz sunt omnis motes excelsi sub vniuerso celo. **Q**uindicim cubibz altior fuit aqz super motes quos opuerat. cōsumptaqz ē oī caro quod mouebat super terraz: volumen asantiū bestiarū: oīumqz reptiliū quod reptant super terrā. **V**niuersi hoīes et cūcta in quod spiraculum vite ē in terra. mortua sunt. **E**t delevit deus oī s̄bz quod erat super terrā ab hoīe usqz ad pecus. tā reptile quod volucres celi et deleta sunt de terra. **N**emansit autē solus noe et quod cum eo erat in archa. **O**btinueruntqz aque terram centum qquaginta diebus.

VIII

Recordatus autē dominus noe cūctoꝝ aiantium. et omnium iumentorum quod erant cū eo in archa. adduxit spm super terrā et immunitate sunt aqz et clausi sunt fontes abyssi: et cataracte celi et prohibite sunt pluiae de celo. **E**levuerūtqz sunt aqz de terra cūtes et redēutes: et ceperūt munī pīcentū quinq̄inta dies. **R**egreditqz archa mēse septimo vicefimo septimo die mēsis super montes armene. **A**t vero aqz ibant et decrescebāt usqz ad decimū mensē. **D**ecimo. n. mēse prima die mēsis appuerunt cacumia montū. **C**ūqz transiſſent qdraginta dies apies noe fenestrā arche quā fecerat dimisit cornū. quod egrediebat. et non reuertebat donec siccarent aqz super terrā. **D**imisit quoqz colubā pī eū videret si iā cessasset aqz super faciem terre: **R**ue cū nō inuenisset ubi regeseret pes ei: reuerſa est ad eū in archā. **A**qz. n. erat super vniuersaz terram. **E**xceditqz manū suā et apphēlāz itulit in archaz. **E**xpectatqz autē ultra septē diebū alijs: rursum dimisit colubāz ex archa. **A**t illa venit ad eū ad vesperas portas ramū oliue virētibz folijs in ore suo

Genes. 1

Intellexit ḡ noe q̄ cessassent aq̄ sup terrā. Expe
ctauitq; nihilominus septē alios dies et emisit co
lumbā q̄ nō ē reuersa vltra ad eū. **G**it sextente
simo p̄mo āno vite noe. p̄mo mēs p̄ma die mēsis
iminate sunt aq̄ sup terrā. **E**t apies noe tecū ar
che asperit. vidiq; q̄ ericata eti supficies terre
Adensē scđo septio: et vicesimo die mensis aresa
cta est terra. **V**ocuſ ē aut dñs ad noe dicēs. egre
dere de archa tu et vrox tua: filij tui et vroxes filio
rum tuor̄ tecū: cuncta aiantia q̄ sunt apud te. ex
oi carne tā in volatilibus q̄ in bestijs vniuersis
reptilibus q̄ reptant sup terrā educ tecū et egredi
mini sup terrā. **R**escite et multiplicami sup eam
Gressus ē ḡ noe et filij eius et vrox illius et vroxes
filioꝝ eius cū eo: sed et oia aiantia iumenta et repti
lia q̄ reptant sup terrā sīm genus suū. egressa sūt
de archa. **E**dificauit aut noe altare dñs: et tollēs
de cunctis pecoribꝫ et volucribꝫ mūdis. obtulit ho
locausta sup altare. **O**doratusq; ē dñs odorē sua
uitas et ait ad eū: Neq; vltra maledicā terre p
pter homines. **S**ensus. n. et cogitatio humani cor
dis in malū pna sunt ab adolescētia sua. **I**ndig
itur vltra peccatiā oēz aiaꝫ viuentē sīc feci. **Q**uoniam
diebus terre semēs et mēsis. frig⁹ et estus. estas et
hyems. nox et dies nō regescunt.

IX

Benedictiꝝ deus noe et filiiꝫ eius et dixit
ad eos. Rescite et multiplicami: et reple
te terrā et terror vī ac tremor sit sup cu
cta aialia terre. et sup oēs volucres celi cū vniuer
sis q̄ mouent sup terrā. **D**īns pisces maris ma
nū vīe traditi sunt: et oē qd̄ moneſ et viuit erit vo
bis in cibū. q̄si olera virētia tradidi vob̄ oia erce
pro q̄ carnē cū sanguine nō comedet. **S**anguinē
em̄ aiap vīaz regrā de manu cūctap bestiāp: et d
manu hois. **T**e manu vīri et de manu fris ei⁹ req
ram aiaꝫ hois. **N**unciꝝ effuderit humanū san
guinē fundē sanguis illi⁹. **A**d imaginē dei q̄ppe
factus ē hō. **T**os aut crescere et multiplicamī. et i
gredimi sup terrā et implete cā. **H**ec quoq; dixit
deus ad noe et ad filios ei⁹ cū eo: Ecce ego statuī
pactū meū vobis. et cū semie vīo post vos et ad
oēz aiaꝫ viuentē q̄ ē vobis tā in volucribꝫ q̄ in
iūmens et pecudibꝫ terre. cunctisq; q̄ egressa sunt
de archa et vniuersis bestijs terre. **S**tatuā pactū
meū vobis. et neq; vltra interficie omis caro
aq; diluuij: neq; erit deinceps diluuij: dissipās
oēz terrā. **D**ixitq; deus: Hoc ē signū federis qd̄
do inter me et vos et ad oēz aiaꝫ viuentē q̄ ē vobi
scū in ḡnatiōnes sempiternas. Arcū meū ponaz
in nubibꝫ celi et erit signū federis inter me: et ter
rā. **L**ūq; obdurero nubibus celū: appetit ar
eus mens in nubibꝫ et recordabor federis mei qd̄
pepiḡ vobis. et cū omni aia viuētē: q̄ carnē ve
getat. et nō erūt vltra aq̄ diluuij ad delendaz vni
uersam carnē. **R**itq; arcus meus in nubibus: et
videbo illū et recordabor federis sempiterni: qd̄
pactū ē inter deūz et oēm aiam viuentē vniuersē
carnis q̄ ē sup terrā. **D**ixitq; dñs ad noe. Hoc ē

signum federis qd̄ p̄stitui inter me et oēz carnē su
p terraz. **R**ant ḡ filij noe q̄ egressi sunt de archa
sem cham et iaphet. **P**orro cham ip̄e ē p̄ chana
an. **T**res isti filij sunt noe et ab his disseminatū ē
oē genus hominū sup vniuersaz terrā. **E**pitq;
noe vir agricola exercē terrā et plantauit vineam
Ibelq; vīnū inebriat̄ ē: et nudat̄ lacuit in taber
naculo suo. **C**ūd eū vidisset chā p̄ chanaā verē
da. s. p̄fis sui esse nudata nunciauit duobꝫ fribus
suis foras. **A**t vō sem et iaphet palliū imposuerūt
bumeris suis et incedētes retrosuz oppuerūt ve
renda p̄fis sui. **F**aciēsq; eoz auerse erant et p̄fis
virilia nō vidert. **M**ugilans aut noe ex vino cum
didicisset q̄ fecerat ei fili⁹ suū mīor. ait. **A**aledi
ctua chanaan fūnus fuoy erit fribus suis. **D**ixit
q̄. **H**ūndictus dñs deus sem sit chanaā fūnus ei⁹
Bilatet deus iaphet et hitet in tabnaculis sem:
sicq; chanaā fūnus eius. **D**ixit aut noe post diluui
um trecēt̄ quāq; gita annis: et iplēti sunt om̄is dies
eius nongentop̄ qnāq; ginta annorum: et mortuus
est.

X

Dīsunt ḡnatiōnes filioꝝ noe: sem: cham
et iaphet. **N**atiꝝ sunt eis filij p̄ diluuij
filij iaphet: gomer et magog et madai et
iauan et thubal et mojoch et thyras. **P**orro filij
gomer: assenez et riphah et thogorma. Filij aut ia
uan: helisa et tharsis. cethi et dodanum. Ab his di
use sunt insule gentiū in regionibꝫ suis vnuſq; qz
sīm lingua suā et familias suas in natōibꝫ suis. **F**i
lij aut chā: chus et mesraim et phuth et chanaā. **F**i
lij aut chus: saba enila et sabatha et regma et saba
thaca. **F**ilij regma. saba et adan. **P**oro ch us
genuit nemroth. **T**he cepit esse potēs in terra: et
erat robustus venator corā dñs. **A**t h̄ exiuit pro
uerbiū: **N**uasi nemroth robustus venator corā
dñs. **F**uit aut p̄cipiū regni eius babylō et arach
et achat et chalāne in terra sennaar. **T**e terra illa
egressus ē assur: et edificauit minimē et plateas ci
uitas et chale. **R**esen quoq; inter ninuen et cha
le. **H**ec ē ciuitas maḡ. **A**t vō mesraim genuit ludi
et anamim et laabim et neptuim et p̄hetrusim et cel
lum: de qbus egressi sunt **H**abilistim et capturiz
Chanaan aut genuit sydonem p̄mogenitū suū
ethē et iebusē et ammoreū et gergesē et euēz
et aracheū. cyneū et aradiū. samarithe: et amathe
um. **E**t phos disseminati sunt pp̄li chananeop̄.
Faciōs sunt termini chanaan veniētibꝫ a sidone
ieraram vīq; gazaz donec ingrediariis sodomaꝫ
et gomoraz et adamā et seboym vīq; iela. **H**i sunt
filij **I**ham in cognationibus et linguis et genera
tionibus terrisq; et gentibus suis. **E**t sem quoq;
nati sunt patre omnium filioꝝ **H**eber: fratre **J**a
phet a maiore. **F**ilij **S**ein: **H**elam et assur et ar
phaxat. **L**ud et aram. **F**ilij Aram: hus et **H**ul: et
gether et **M**es. **A**t vero arphaxat genuit **S**ale.
de quo ortus est **H**eber. **N**atiꝝ sunt **H**eber filij
duo. **M**omen vni **H**aleg: eo q̄ in diebus ei⁹
diuisa sit terra. **E**t nomen fratris eius **J**ectan.

Anni Noe: 950.

proiectiū mī

Assur cedifit aūt Ni
niūn ciuitatē.

Genes. 1

Qui iectan genuit elmodad et saleph et asarmoth iare et adura et iazal et deda et hebal et abimahel saba et iophur et euila et iobab. Omnes isti filii iecta. Et facta est habitatio eorum de messa per gentibus usque sephar monte orientale. Iste sunt filii semini cognationes et linguas regioidis in gentibus suis. Ab familiis Noe iuxta populos et nationes suas. Ab his diuide sunt gentes in terra post diluvium.

Rat autem terra la

XI.

Abij vienus et sermonum corundem. Cumque perficerent de oriente inuenierunt campum in terra sennaar et habitauerunt in eo. Vixitque alter ad proximum suum. Venite faciamus lateres et et coquamus eos igni. Habueruntque lateres per saxis et bitumen per cemento. et dixerunt. Venite faciamus nobis civitatem et turrem cuius culmen ptingat usque ad celum et celebremus nomen nostrum anteque dividamur in viueras. Descendit autem dominus ut videret civitatem et turram quam edificabant sibi adam et dixit. Ecce vienus est proplus et vien est labium oibus. Eperuntque hunc facere nec desistet a cogitationibus suis donec eas ope compleant. Et nite igitur descendamus et profundamus ibi linguam eorum ut non audiat vienus quod vocem proximi sui. Atque ita diuinit eos dominus ex illo loco in viueras terras et cessauerunt edificare civitatem. et id circa vocatum est nomen loci illius Babel: quia ibi profumum est labium viuerae terre. et inde dispersit eos dominus super faciem cunctarum regionum. Ne sunt generationes semini. Sem erat centum annorum quando genuit arphaxat biennio post diluvium. Vixitque sem postquam genuit arphaxat quingentis annis et genuit filios et filias. Postero Arphaxat vivit triginta quinqes annis et genuit sale. Vixitque arphaxat postquam genuit sale trecentos tribus annis et genuit filios et filias. Sale quoque vixit triginta annis et genuit heber. Vixitque sale postquam genuit heber quadringentos tribus annis et genuit filios et filias. Vixit quoque phalech et vixit heber postquam genuit phalech quadringentos trigesima annis et genuit filios et filias. Vixit quoque phalech trigesima annis et genuit reu. Vixitque phalech postquam genuit reu ducentis nouem annis. et genuit filios et filias. Vixit autem reu triginta quinqes annis et genuit saruch. Vixit quoque reu postquam genuit saruch ducentos septuaginta annis. et genuit filios et filias. Vixit autem saruch trigesima annis et genuit nachor. Vixitque saruch postquam genuit nachor ducentos annis et genuit filios et filias. Vixit autem nachor vigintinouem annis et genuit thare. Vixitque nachor postquam genuit thare centum decem et nouem annis. et genuit filios et filias. Vixitque thare septuaginta annis et genuit abram et nachor et aram. Ne sunt autem generationes Thare. Thare genuit abram nachor et aram. Postero aram genuit loth. Postulque est aram anno Thare prem suum in terra nativitatis sue in urbe chaldeorum. Duxerunt autem abraham et nachor uxores. Nomine

uxoris abram sarai. Et nomine uxoris nachor melcha filia aram pris melche et patris iesche. Erat autem sarai sterilis: nec habebat filios. Tulerit itaque thare abraham filium suum et loth filium aram filium filius sui. et sarai nomen suum uxori abram filii sui. et eduxit eos de yr chaldeorum ut irent in terram chanaan. Veneruntque usque aram et habitauerunt ibi. et facti sunt dies thare ducentorum quingentorum anno: et mortuus est in Aran.

XII.

Vixit autem dominus ad abram. Et gredere de terra tua et cognatione tua et de domo patris tui et veni in terram quam monstravero tibi. Faciamque te ingente magnam. et benedicam tibi et magnificabo nomen tuum: erisque bene dictus. Benedicam benedictibus tibi: et male dicam maledictibus tibi: atque in te benedicetur viuerae cognationes terre. Gressus est itaque abram sicut precepit ei dominus et iuit cujusco loth Septuaginta quinqes annorum erat abram cum egredere retur de aran. Tulerit sarai uxorem suam: et loth filium fratri sui: viuerae sibi sham quae possidebant et animas quae fecerant in aran: et egressi sunt ut irent in terram chanaan. Quaque venissent in ea. ptransiit abram terram usque ad locum sichem: et usque ad cõuallem illustrem. Chananeus autem tunc erat in terra. Appuit autem dominus abraham et dixit ei. Semini tuo dabo terras hanc. Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei. et inuocauit ibi nomen eius. et inde transgrediens ad montem qui erat contra orientem Bethel. tetredit ibi tabernaculum suum ab occidente habens bethel: et ab oriente bethai. Edificauit quoque ibi altare domino et inuocauit nomen eius. Perrexitque abram vadens et ultra pergrediens ad meridiem facta est autem fama in terra. Descenditque abraham in egyptum ut peregrinaretur ibi. Prevaluerat enim fama in terra. Cumque ppe esset ut ingredetur egyptum. Vixit sarai uxori sue. Nonne quod pulchra sis mulier. et quod cum viderint te egypti dicturi sunt: uxori illius est et interficiunt me: et te reservabunt. Sic ergo obsecro te quod soror mea sis. ut bene sit mihi propter te. et vivat anima mea ob gratiam tui. Cumque ita ingressus esset abraham egyptum: viderunt egypti mulierem quod esset pulchra nimis. Et nunciauerunt principes pharaonis. et laudauerunt eum apud illum. et sublatam est mulier in dominum pharaonis. Abram vero bene vixi sunt propter illum. Fueruntque ei oves et boues et asini et serui: et familie et asine et camelii. Flagellauit autem dominus pharaonem plagi maximis et dominum eius propter sarai uxori abraham. Vocauitque pharaao abram: et dixit ei. Quid nam est hoc quod fecisti mihi? Quare non indicasti mihi quod uxori tua esset? Quam ob causam dixisti esse sororem tuam ut tollerem eam mihi in uxorem? Nunc igitur ecce coniuncta tua: accipe eam: et vade. Precepitque pharaao super

Genesij.

abram viris et deduxerunt eum et uxore eius et oia que habebat.

XIII.

Hecedit ergo abraham de egypto ipse et uxora eius et omnia quae habebat et loth cum eo ad australē plagam. erat autē diues valde in possessione auri et argenti. Reuersusque est pater quo venerat a meridie in bethel usque ad locū ubi pīus fixerat tabernaculū inter bethel et haī: in loco altaris quod fecerat pīus et invocauit ibi nomen domini. Sed et loth qui erat cum abraham fuerunt greges oviū et armēta et tabernacula nec poterat eos capere terra ut habitarent sīl. erat q̄ppe siba eorum multa. et neq̄bant habitare cōiter. Inde facta est rixa inter pastores gregū abraham et loth. So autē tpe chananeus et phereleus habitabāt in terra illa. Dixit ergo abraham ad loth. Ne quod sit iurgium inter me et te. et inter pastores meos et pastores tuos: fratres nō sumus: ecce vniuersa terra corā te est. recede a me obsecro. Si ad sinistrā ieris. ego dexteram tenebo: si tu dexteram elegeris ego ad sinistrā pīgam. Ileuatius itaq̄z loth oculis vidit omnem circa regionē iordanis: quod vniuersa irrigabat anteq̄z s̄uerteret dominus sodomā et gomorram sicut padisus domini. et sicut egyptus veniebatibus in segor. Elegit sibi loth regionē circa iordanem et recessit ab oriente. Quisq̄z sunt alterutq; a fratre suo. Abrahā habitauit in terra chanaan. Loth vero moratus ē in oppidis quod erat circa iordanem et habitauit in sodomis. Homines autē sodomite pessimi erant et peccatores corā domino nimis. Dixitq; dominus ad abraham postq; dimisus ē ab eo loth. Leua oculos tuos in directum. et vide a loco in quo es ad aglonem et meridiem: ad orientem et occidentem. Omne terram quam cōspicis. tibi dabo et semini tuo usque in sempiternū faciamque semen tuū sicut puluerē terre. Hīs postest hominū numerare puluerē terre. Semē quoque tuū numerare poterit. Surge ergo et pambula terram in longitudine et in latitudine sua: quia tibi daturus sum cā. Abouēs igit̄ tabernaculū suū abrahā venit et habitauit iuxta quallenā mambre que est in hebron. edificauitq; ibi altare domino.

XIII.

Hactū est autē in illo. Ite ut amraphel rex sennar et arioch rex ponti: et chodorlaomo rex elemitarum. et thadāl rex gentiū. inirent bellū cōtra basā regē sodomō et pītra beras regē gomore. et cōtra sennar regē adame et cōtra semeber regē sebōym. Pītra regē bale: ipse ē legor. Unus hi zuenerūt in vallem silvestrē quod nūc ē mare salis. Undecim annis seruierāt chodorlaomo: et tertiodécio anno recesserūt ab eo. Igit̄ q̄rtodecima anno uenit chodorlaomo: et reges quod erant cum eo et pīcesserunt raphaim in astaroth et carnaym et zuzin cum eis. et enim in labe cariathaim et chorreas in montibus se yr usque ad campestrā pharan quod ē in solitudine. Reuersiqz sunt et venerunt ad fontē. Abe phat ipsa ē cades: et pīcesserunt omnē regionem

amalechitāp et ammoreorum qui habitabant in asasonthamar. Et egressi sunt rex sodomorum et rex gomore rexq; adame et rex sebōym: necnon et rex bale que ē segor. et duxerūt acies pītra eos in valle silvestri. sed aduersus chodorlaomo rex elamitāp et thadāl regem gentiū et amraphel regē sennaar et arioch regē ponti. q̄ttuor reges aduersus qnqz: Vallis autē silvestris habebat puteos multos bituminis. Itaq̄z rex sodomō et rex gomore terga verterunt ceciderūt ibi et quod remanserant fugerūt ad montē. Tulerunt autē oēz sībam sodomō et gomorep et vniuersa quod ad cibū pertinet et abierūt. Necnon et loth et substantiaz eius filiū fratris abrahā qui habitabat in sodomis: et ecce unus qui euaserat nūcianuit abrahā hebreo quod habitabat in qualle mambre amoīrei fratris eschol et fratris aner. Hī. n. pepigerant fedus eūz abrahā. Quod cum audisset abrahā captū videlicet loth fratres suū: nūrauit expeditos vīnaculos suos trecentos decez et octo et pīsecutus ē eos usq; dan. et diuisis socijs irruit sup eos nocte. Percussitq; eos et pīsecutus ē usq; loban et phenizē que ē ad leuā damasci. Eduxitq; oēz sība et loth fratré suū cum sība illius. mulieres quoq; et pīplū. egressus ē autē rex sodomō in occursum eius: postq; reuersus ē a cede chodorlaomo et regē quod cum eo erant in valle sābe quod ē vallis regis. At vō melchisedech rex salē pīferens panē et vīnū: erat. n. sacerdos dei aliusū: bñdictū ei et ait. Bñdictus abrahā deo exelso qui creauit celū et terrā. et bñdictus dēs exesus quo pīcētē hostes in manib; tuis sunt: et dedit ei decimas ex oībns. Dixit autē rex sodomō: Qua mībi aīas cetera tolle tibi. Qui rīndi ei: Leuo manū meā ad dñm deūz excelsū possessorēm celi et terre quod a filio bñegminis usq; ad corrigā calige nō accipiā ex oībus quod tua sunt ne dicas: ego dirai abrahā excepī his quod comedēt iūuenes. et pībus viroꝝ quod venerūt mecum aner. eschol et mambre. Isti accipient pīces suas.

Iste itaq̄z transactis

XV

Hec fatus est sermo domini ad abraham pī visionem dicens. Noli timere abraham. Ego pītētor tuus: et merces tua magna nimis. Dixitq; abraham: Domine deus quid dabis mihi. Ego vadām absq; liberis: et filius procuratoris domus mee: iste Damascus elyzer. Addiditq; abraham: Vidi autem non dedisti semen: et ecce vernacularis meus: heres meus erit. Statimq; sermo domini factus est ad eum dicens. Non erit hic heres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo: ipsum habebis heredem. Eduxitq; eum foras: et ait illi: Suspice celum: et numera stellas si potes. Et dixit ei: Sic erit semen tuum. Credidit abraham deo: et reputatum est illi ad iusticiam. Dixitq; ad eum. ego dominus qui eduxi te de vrbe chaldeoz ut darem tibi terram istam: et possideres eam. Ille ait. Domine deus vñ sci repossūm quod possessorū sum eam: et rīndit dñs.

Gala. 3. 1. Mach. 7.
face:

Genesis.

o am suffragio

Sume inquit mihi vaccam triennem et capram triannam. et arietem annoz trium: turturē quoqz et colubam. Qui tollens vniuersa h[ab]itum dividit ea per mediū et vtrasp[ec]tus p[ro]tra se altrisēcū posuit. Aues autem non dūsūt. **H**escēderūtq[ue] volucres super cada uera et abigebat eas abra. **L**ūq[ue] sol occūberet: s[ed] por[er] irruit super abram. et horro[rum] magnus et tenebro[s]us invasit eū. **D**ictūtq[ue] est ad euz. **S**cito p[ro]noscēs q[uod] p[re]grinū futurū sit semen tuū in terra non sua et subi[st]ent eos seruituti et affligen[t] q[uod]dringentis annis: **T**eruntū gentē cui seruituri sunt ego iudicabo: et post hec egredien[t] euz magna sba. **A**tu autem ibis ad p[re]f[er]tuos in pace sepultus in se[n]ectu te bona. **N**ūtatione autem quarta reuertent[ur] hic. **M**ecdum. n. complete sunt ini[ci]tates ammore orum usq[ue] ad p[re]n[atu]rā tēpus. **L**um g[ener]e occubuerit sol: facta est caligo tenebrosa: et appunit clybanus su[m]ans et lampas ignis transiens inter divisiones illas. **I**n illo die pepigit dñs sedus cum abra dicens. **S**emini tuo dabo terrā: a fluvio egypti usq[ue] ad fluvium magnum eustrauten: **C**neos et cenezeos: cethimoneos et etheos et pherezeos: **R**a phaim quoq[ue] et ammoreos eucos et chanaaneos: et gergeseos et iebuseos.

XVI.

Tunc sarai uxor abram non genuerat sibi liberos: sed h[ab]uit ancillam egyptiam nomine agar dixit marito suo: **E**cce p[ro]clusit me dominus ne parerem: ingredere ad ancillam meam: si forte saltum ex illa suscipiam filios. **T**u q[uod] ille acquiesceret de[p]recati: tulit agar egyptiam ancillam suaz: post annos decē q[uod] habitare ceperant in terra chanaan: et dedit eā viro suo uxore. **Q**ui ingressus est ad eā. At illacepisse se vidēs despexit dñam suam. **D**ixitq[ue] sarai ad abram. **I**nique agis contra me: **E**go dedi ancillam meaz in sinum tuum que videns q[uod] p[re]cepit: despectu me habet: **J**udicet dominus inter me et te. **Q**ui respondit abram: **E**cce ait ancilla tua in manu tua ē: vtere ea ut libet. **A**ffligente igitur eam sarai: fugam iniit. **L**unq[ue] inueniit eam angelus domini u[er]e fontem aque in solitudine que est in via sur in deserto. dixit ad illam. **A**gar ancilla sarai: vnde venis et quo vadis? **U**ne respondit. A facie sarai domine mee ego fugio. **D**ixitq[ue] ei angelus domini. Reuertere ad dominā tuam et humiliare sub manu illius. et rursum multiplicans inquit multiplicabo semen tuu[er]z. et non numerabitur in multitudine. **A**c deinceps: ecce ait p[re]cepisti et paries filium: vocabisq[ue] nomen eius hismael. eo q[uod] audierit dominus afflictionē tuā. **H**ic erit verus h[ab]it manu eius p[ro]tra omnes: et manus omniū p[ro]tra eum: et regione vniuersorū fratribus suorū figet tabernacula. vocavit autem agar nomen dñi q[uod] loquebat ad eam: tu venis q[uod] vidisti me. **D**ixit. n. **P**rofecto h[ab]it vide posterora vident[ur] me. **P**ropterea appellauit p[ro]te[ct]orū illum: p[ro]te[ct]orū uiuentis et vident[ur] me. **T**pe ē inter eades et barad: **P**epitq[ue] agar abire filium: q[uod] vocavit nomen eius hismael. **O**troginta et sex anno

rum erat abram quando peperit ei agar hismae lem.

XVII.

Dicit[ur] vero nonaginta et nouem anno rum esse cepat: appuit ei deus. **D**ixitq[ue] ad eum. **E**go dominus omnipotens Ambula corā me et esto p[re]fectus. **P**onāq[ue] sedus meum inter me et te et multiplicabo te vehementer nimis. **E**cclit abram p[ro]nus in faciem. **D**ixit q[uod] ei deus ego sum et ponam pactū meū tecū: erisq[ue] pater multarū gentium: **M**ec vltra vocabitur nō men tuum abram: sed appellaberis abraam: q[uod] patrem multarū gentium constituit te. **F**aciā q[uod] te crescere vehementissime: et ponam te in gentibus. **N**ege[s]q[ue] ex te egredientur: et statuam pacrum meum inter me et te et inter semē tuum poste in generationibus suis federe sempiterno: vt sim deus tuus et semini tui poste. **D**aboq[ue] tibi et semini tuo poste terram peregrinationis tue: et omnem terram **A**banaan in possessionem eternaz: eroq[ue] deus eoz. **D**ixit iterum deus ad abram. **E**t tu ergo custodies pactum meum. et semē tuum poste in generationibus suis. **H**oc est pacrum meum quod obseruabit[ur] inter me et vos et semen tuum poste te. **C**ircuncidet ex vobis omne masculinum: et circuncidetis carnem p[ro]putij vri. vt sit in signum federis inter me et vos. **I**nfans octo dierum circuncidet in vobis. **O**mne masculinum in generationibus vestris tam v[er]naculus: q[uod] empticus circuncidet. et quicumq[ue] non fuerit de stirpe vestra. **C**ritiq[ue] pactum meuz in carne vistra in sedus eternaz. **A**sculus eius p[ro]putij caro circuncisa nō fuerit delebitur anima illa a populo suo: quia pactum meum irritum fecit. **D**ixit quoq[ue] deus ad abraam. **S**arai uxor tua nō vocabis sarai: sed saram. **E**t b[ea]ndicaz ei: et ex illa dabo tibi filium cui b[ea]ndicurus suz. **C**ritiq[ue] in nationes: et reges populorum orientur ex eo. **E**cclit abraam in faciem suam. et risit in corde suo dices. **P**utas ne centenario nascetur filius: et sara non nagenaria pariet. **D**ixitq[ue] ad dominum. **T**utina hismael uiuat coram te. **T**rait dominus ad abram. **S**ara uxor tua pariet tibi filium: vocabis q[uod] nomen eius ysaac. **E**t constituam pactum meum illi in fedē sempiternū. et semini eius poste eū. **S**uper hismael quoq[ue] exandui te. **E**cce bene dicam ei: et augebo et multiplicabo eum valde. **D**uodecim duces generabit. et faciat illum cresce re in gentem magnam. **P**actum vero meum statuam ad ysaac. quem pariet tibi. **S**ara tempore isto in anno altero. **L**unq[ue] finitus esset sermo loquentis cum eo: ascendit deus ad abraam. **T**ulit autem abraam hismael filium suum et omnes vernaculos domus sue: **U**niversorūq[ue] quos emerat. et cunctos mares ex oibus viris domus sue: et circuncidit carnem p[ro]putij eoz: stati in ipso die sicut p[re]cepit ei deus. **A**braā nonaginta et nouē erat annos q[uod] circuncidit carnem p[ro]putij sui. et hismael filius suu[er]z. xiiij annos ipse circumcisus sue.

Genesis.

Ad hunc die circumcisus est abraā et his in eis filius eius: et omnes viri domus illi: tam vernaculae quam ex pueris et alienigenae pater circumcisus sunt.

Aparuit autem ei dñs in XVIII
quale mābre sedēti in ostia tabernaculi
sui in ipso ferno dicitur. **L**ungus eleuasset
oculos appuerint ei tres viri stantes propter eum.
Nuos cum vidisset cūcurrit in occursum eorum de
ostio tabernaculi sui et adorauit in terra: et dixit.
Dñe si inueni grāz in oculis tuis ne transcas ser
uum tuū: sed afferā pauillū aq: et lauenet pedes
vī et regescite sub arbore. **M**onāqz buccellaz pa
nis et portet cor vīm postea trāsibis. **I**de circa nō
declinasti ad seruū vīm. **Q**ui dixerunt. **S**ac ut lo
catus es. **F**estinavit abraā in tabernaculo ad sa
ram. **D**ixitqz ei. **A**ccelerat tria sata sile cōmisce: et
fac sc̄inericos panes. **P**rope vō ad armentum cu
currat et tulit inde vitulū tenerum et optimū. **D**e
ditqz puer. **A**mi festinavit et coxit illū. tulit quo
qz buryz et lac et vitulū quē coxerat et posuit corā
eis. **P**rope vō stabat uix eos sub arbore. **L**ungus com
medissem dicerunt ad eū: **U**bi ē sara vxor tua? **I**l
le r̄ndit: **E**cce in tabernaculo ē. **C**ui dixit. **R**euer
tens veniā ad te tpe isto vita comite: et habebit si
lium sara vxor tua. **N**uo audito sara: risit p̄ osti
um tabernaculi. **E**rant autē ambo senes pucceqz
etas. et desierant fare fieri muliebria. **Q**ue risit oc
culte dicens: **P**ost qz p̄fēnū et dñs meus yetus lū
ē voluptati opaz dabo: **D**ixit autē dñs ad abraā
Quare risit sara vxor tua dices: nō vō paritura
suum anus? **N**unqz deo qz ē difficile? **T**uē cō
dictū reuertar ad te hoc eodē tpe. vita comite: et
habebit sara filiu. **M**egavit sara dicens: nō risi: ti
more pterrita. **D**ñs autē non ē inqz ita: sed risisti.
Cum ḡ surrexissest inde viri: direxerunt oculos
protra sodomā: et abraam fil' gradiebas: deducens
eos. **D**ixitqz dñs. **N**ū celare potero abraā q̄ ge
sturus sum cū futurus sit in gente magnam ac ro
bustissimā et bñdicende sint in eo omnes nationes
terre. **S**cio. n. q̄ p̄cepturus sit filiis suis et domui
sue post se ut custodiāt viā dñi. et faciant iudiciū
et iusticiā ut adducat dñs ppter abraā oīa q̄ locu
tus ē ad eū. **D**ixit itaqz dñs. **C**lamor sodomoyz
gomoreoz multiplicatus ē: et p̄cim eorum aggraua
rum ē nimis. **D**escendā et videbo vīz clamorez q̄
venit ad me ope compleuerint an nō ē ita. ut sciā
Conuerterūt qz se inde et abierūt sodomā. Abra
am vō adhuc stabat coram dño et appropinquās
ait: **N**unqz pdes iustū cū impiō? **S**i fuerint qn
q̄ginta iusti in ciuitate pibunt simul. et nō pces lo
eo illi ppter qn̄ginta iustos si fuerint in eo? Ab
sit a te ut rem hanc facias et occidas iustū cū im
piō. **S**iatqz iustus sicut ipius. **N**ō ē hoc tuū q̄ iu
dicas oēz terrā. Neqz facies iudiciz h̄. **D**ixit
qz dñs ad eum: **S**i inuenero sodomis qn̄ginta
iustos in medio ciuitatē dimittā omni loco ppter
eos. **R**ūdit abraā et ait. **Q**uaia semel cepi loqr ad
dñm meū cū sim puluis et cinis. **Q**uid si min' qn

quaginta iustis qnqz fuerint: delebis ppter qua
draginta qnqz vniuersam vrbē: et ait. **N**ō dele
bo si inuenero ibi qdraginta qnqz. **R**ursumqz lo
catus ē ad eū: **S**i autē qdraginta ibi inueni sue
rint qd facies? **A**it. **N**on peuria ppter qdragita
Me qz inqz indigneris dñe si loqr. **Q**uid si ibi
inueni fuerint triginta? **R**ūdit. **N**ō faciam si in
uenero ibi triginta. **Q**uaia semel ait cepi: loqr ad
dñm meū. **M**id si ibi innenti fuerint viginti? **A**it
Non interficiāz ppter viginti. **O**bsecro inqz ne
irascaris dñe: si loqr adhuc semel. **Q**uid si inueni
ti fuerint ibi decē? **D**icit. **N**ō delabo ppter decē
Abiit dñs postqz cessauit log ad abraāz: et ille re
uersus ē in locum suum. XIX

Desubuersione
Sodome,
Veneruntqz duo angeli sodomā vespe se
dente loth in foribus ciuitatē. **Q**ui cū vi
disset eos surrexit: et iuit obuiā eis: ado
ravitqz p̄nus in terrā et dixit. **O**bsecro dñi decli
nate in domū pueri vī et manete ibi: **L**auate pe
des v̄flos et mane p̄sciscemini in viam vestram:
Qui dixerūt. **M**inime: sed in platea manebim⁹
Compulit illos opido ut diuerterent ad eū. **I**n
gressisqz domum eius fecit p̄uiuiz. coxit azyma
et comedierunt. **P**rius autem qz irent cubituiz: vi
ri ciuitatē vallauerunt domuz illius a puerō v̄sqz
ad senem omnis populus simul: **V**ocaueruntqz
Loth et dixerunt ei. **U**bi sunt viri qui introierunt
ad te nocte: **E**duc illos hic et cognoscamus eos
Egressus ad eos **L**oth post tergum acccludens
ostiuiz ait. **H**olite queso fratres mei: nolite h̄ ma
lum facere. **H**abeo duas filias que necedum cog
nouerūt virum. **E**ducā eas ad vos: et abutimini
eis sicut vobis placuerit dummodo viris istis nō
hili malī facias: quia ingressi sunt sub umbra cul
minis mei. **A**tit ille dixerunt. **E**cede illuc. **E**t rur
sus. **I**ngressus es inquiunt ut aduena: nunquid
vī iudices? **E**rgo ipsum magis qz hos afflige
mus. **V**imqz faciebant **L**oth vehementissime. **J**ā
qz ppe erat ut effringerent fores: et ecce miserunt
mānum viri et introduxerunt ad se **L**oth: clausē
runtqz ostium et eos qui foris erant percusserunt
cœitate a minimo v̄sqz ad maximum: ita ut ostiū
inuenire non possent. **D**ixerunt autem ad **L**oth:
Habes h̄ quempiam tuoz generum: aut filios:
aut filias: **O**mnes qui tuū sunt edic de vrbe hac
Delebimus. n. locum istum: eo q̄ increuerit cla
mor eorum coram domino qui misit nos ut pdam⁹
illos. **E**gressus itaqz **L**oth locutus ē ad generos
suos qui accepturi erant filias eius. et dixit: **S**ur
gite et egredimini de loco isto: quia delebit domi
nus ciuitatem hanc. **E**t visus est eis quasi ludēs
loqui. **L**ungus esset mane. cogebant eum ange
li dicentes: **S**urge tolle vxorem tuam et duas fili
as quas habes: ne et tu pariter preas in scelere
ciuitatis. **D**issimulante illo apprehenderunt ma
num eius et manum vxoris ac duaruz filiaz eius
eo q̄ parceret dominus illi: eduxeruntqz eū et po
suerūt ex ciuitatē: ibiqz locuti sunt ad eū dicentes:

Genesij.

Salua animam tuam. Noli respicere post tergum nec stes in oī circa regione: sed in monte saluum ne fac: ne et tu simul pereas. Dixitqz loth ad eos Queso dñe mi: qz inuenit seruus tuus graz corā te et magnificasti gloriam et miaz tuā quam fecisti meū ut saluares aia meā. nec possum in monte saluari: ne forte apphendat me malū et moriar: ē ciuitas h uix ad quaz possū fugere pua et saluabor in ea. Nunqz nō modica ē et viuet aia mea? Dixitqz ad eū: Ecce etiā in h suscepī p̄ces tuas: vt nō s̄buerat vrbē p q locutus es. Festina et saluare ibi: quia nō potero facere qcz donec ingrediaris illuc. Idecirco vocatuſ ē nomen vrb illius segor. Sol egressus ē sup terraz et loth ingressus ē segor. Igif dñs pluit sup sodomā et gomorram sulphur et ignē a dño de celo. et s̄buerit ciuitates has: et omnem circa regionē: vniuersos habitatores vrbū et cuncta terre virentia. Respiciensqz vxor eius post se versa ē in statuā salis. Abraam aut̄ s̄lungerat mane vbi steterat p̄us cum dño in tuitus ē sodomā et gomorrā et vniuersam terram regionis illis. Veditqz ascendentē fauillaz de terra qsi formacis fumū. Quz. n. S̄buerteret dñs ciuitates regionis illius recordatus ē abrae: et liberauit loth et s̄buerione vrbū in quibus habitauerat ascenditqz loth de segor et manst in monte: due quoqz filie eius cū eo. Timuerat. n. manere in segor. Et manst in spelūca ip̄e et due filie eius cum e. Dixitqz maior ad minorem. Pater noster se nec ē et nullus virop remansit in terra q possit ingredi ad nos iuxtam morem vniuersē terre. Veni in me bniemus eū vino: dormiamusqz cū eo ut seruare possumus ex p̄fe nro semen. Hederūt itaqz p̄fī suo bibere vinum illa nocte. Et ingressa ē maior dormiuitqz cum p̄fe. At ille non sensit: nec quando accubuit filia nec quādo surrexit. Altera quoqz die dixit maior ad minorem: Ecce dormui heri cum p̄fe meo. Nemus ei bibere vinū etiā hac nocte et dormies cū eo ut saluemus semē de p̄fe nro. Hederuntqz etiā et illa nocte p̄fī suo bibere vinū. Ingressaqz minor filia dormiuit cū eo. Et nec q dem tunc sensit qn̄ p̄cubuerit: vel qn̄ illa surrexit. Onceperunt ḡ due filie loth de p̄fe suo. Peperit qz maior filiū: et vocauit nomē eius moab. Ip̄e ē p̄fī moabitap vſqz in p̄ntez diē. Minor quoqz peperit filiū: et vocauit nomē eius ammō. I. fili⁹ populi mei. Ip̄e est p̄fī ammonitaꝝ vſqz hodie.

Dixitqz rofectus inde. **XX.** Abraā in terrā australem: habitauit iter cades et sur: et pegrinatus ē in geraris. Dixitqz de sara vxore sua: soror mea ē. Visit ḡ abimelech rex gerare et tulit eā. Venit aut̄ dē ad abimelech p̄ somnum nocte. et ait illi: En morieris ppter mulierē quā tulisti. Quz. n. vīp. Abimelech vō nō p̄tigerat eaz. Et ait: Ne num gentem ignorantē et iusta interficies? Nonne ip̄e dixit mihi soror mea ē: et ait. Frater me ē? In simplicitate cordis mei et mundicia manus meaz feci h. Dixit

qz ad eum deus: Et ego scio q̄ simplici corde se ceris et ideo custodiri te ne peccares in me: et nō dimisi ut tangeres eā. Nūc ḡ redde viro suo vroxrem et orabit p̄ te quia pp̄ha ē et viues. Si aut̄ nolueris reddere leito q̄ morte moreris tu et oia q̄ tua sunt. Statiqz de nocte p̄surgēs abimelech vocauit omnes seruos suos: et locut⁹ ē vniuersa vba hec in auribus eoz. Timuerūtqz omnes viri valde. Vocauit aut̄ abimelech etiā abraaz et dixit ei: Quid fecisti nob̄? Quid peccauimus in te: q̄ induristi sup me et sup regnū meū p̄ctū grande? Que nō debuisti faccre: fecisti nobis. Kursusqz expostulās ait: Quid vidisti ut hoc faceres? Nō dicit abraā. Logitauit meū dicens: Soritā non ē timor dei in loco isto. et interficiēt me ppter vroxre meā. Alias aut̄ et vere soror mea ē: filia p̄fī mei et nō filia mīris mee. et duxi eā in uxorem: Postqz aut̄ eduxit me deus de domo p̄fī mei dixi ad eā Hanc miaz facies mecum. In omni loco ad quē ingrediemur dices q̄ frater tu⁹ sīz. Tulit igif abi mlech oues et bones et seruos et ancillas et dedit abraam: Reddidiqz illi sara vxorē suā et ait: Terra corā vob̄ est vbi cūqz tibi placuerit habita. Ha re aut̄ dixit: ecce mille argēteos dedi fratri tuo: h̄ erit tibi in velamen oculorū ad oēs q̄ tecū sunt: et quocūqz prexeris memēto te dep̄hensam. Orante aut̄ abraā sanauit deus abimelech et vroxre: ancillasqz ei⁹ et p̄cepérūt. Cōcluserat. n. dñs omnem vulnū domus abimelech ppter saram vxorē abrae.

XXI. Visitauit aut̄ dñs sara sicut p̄misera: et impleuit q̄ locut⁹ ē. Oncepitqz et pepit filiū in senectute sua: tpe quo p̄dixerat ei deus. Vocauitqz abraā nomen filij sui quez genuit ei sara ysaac. et circūcidit eū octavo die: sicut p̄cep̄at ei deus cū esset centuz annoꝝ. Hac q̄pp̄ etate p̄fī natus ē ysaac. Dixitqz sara. Risum fecit mihi deus et q̄cūqz audierit: coridebit mihi. Morsumqz ait: Quis auditurus crederet abraā q̄ sara lactaret filiū: quē pepit ei iā semī? Creuit igif puer et ablactatus ē. Ecce abraā grāde p̄ui iū in die ablactationis ei⁹. Unqz vidisset sara filium agar egyptie ludentem cuz ysaac filio suo dixit ad abraam: Ecce ancillam hanc et filiū ei⁹. Non enim erit heres filius ancille cum filio meo ysaac. Ure accepit hoc abraaz p̄ filio suo. Qui dixit deus: Non tibi videatur asperum sup puerō et sup ancilla tua. Dia q̄ dixerit tibi sara: audi vocē ei⁹: quia in ysaac vocabilis tibi semē. H̄z et filiū ancille faciat in gentē magnā: q̄ semē tuum ē. Surrexit itaqz abraam mane et tollens panem et vtre aq̄ imposuit scapule ei⁹ tradiditqz puer et dimisit eā. Que cū abusset errabat in solitudine berabec. Quz p̄sumpta esset aq̄ in vtre: abiecit puerū s̄bter vna arborē q̄ ibi erat et abiit. Sedetqz e regione p̄cul quantū pōt arcus iacē. Dixit. n. nō videbo morientē puerū et sedēs p̄tra leuavit vocē suā et fleuit. Exaudiuit autem deus vocem pueri.

Genesij.

Vocavitq; angel' dñi agar de celo dicens: Quid agis agar? Noli timere. Exaudivit n. deus vocē pueri d loco in quo ē: Surge et tolle puer: et tene manū illius: q; in gentē magnā facias eū. Apuit q; oculos ei⁹ dñs. Quie videns puteū aq; abiit et impleuit vtrē: deditq; puerō bibē et fuit cuz eo. Qui crevit et moratus ē in solitudine: factusq; est iuuenis sagittarius: Habitauitq; in deserto pharan. et accepit illi mī sua vxore de terra egypti. comedem tpe dirit abimelech et phicol p̄nceps exercitus eius ad abraam. Deus tecū ē in vniuersis q; agis. Iura g; per dñm ne noceas mihi et posteris meis stirpis mee: sed iux⁹ mīaz quā feci tibi facies mihi et terre in q; versatus es aduena: Dixitq; abraā. Ego iurabo. Et increpauit abimelech ppter puteū aq; quē vi abstulerant serui ei⁹. Nudit q; abimelech: Nesciui q; fecerit hanc rē. Sed et tu nō indicasti mihi. et ego nō audiui ppter hodie. Tulit itaq; abraam oves et bonyes et dedit abimelech. Percusserūtq; ambo sedus. et statuit abraā septem agnas gregis seorsim: Qui dixit Abimelech. Quid sibi volūt septē agne iste q; stare feci si seorsim: At ille: Septē inqt agnas accipies d manu mea ut sint mihi in testimoniu: qm ego fodiri puteū istū. Idcirco vocatus est locus ille bersabee: q; ibi vterq; iurauit et inierunt sedus p pteo iuramenti. Surrexit aut abimelech et phicol p̄nceps exercitus eius: reuersi sunt in terrā palestinorū. Abraam vō plantauit nemus in bersabee et inuocauit tibi nomē dei eterni: et fuit colon⁹ terre palestinorū diebus multis.

XXII.

Ue postq; gesta sunt. temptauit de⁹ abraā q; et dixit ad eū: Abraā abraā. At ille rñdit. Adsum. At illi:olle filiū tuū vnigenitū quē diligis ysaac. et vade in terrā visiōis: atq; ibi offeres eū in holocaustū. sup vnu mōtiū quē mōstrauerō tibi. Igis abraā de nocte p̄surgens: stravit asinū suū: ducēs secū duos iuuenes et ysaac filiū suū. Tūq; scidisset ligna in holocaustū abiit ad locū quē p̄cepat ei⁹ deus. Hie aut tertio eleuatis oculis vidit locū pcul. dixitq; ad pueros suos. Expectate hic cū asino: ego et puer illuc vſ q; pperantes: postq; adorauerim⁹ reuertemur ad vos. Tulit quoq; ligna holocausti. et iposuit sup ysaac filiū suū. Ipse vō portabat in manibus ignē et gladiū. Tūq; duo pgerēt sil. dixit ysaac patrī suo: P̄f mi. At ille rñdit: Quid vis fili⁹? Ecce inqt ignis et ligna. vbi ē victima holocausti: dixit aut abraā. Deus puidebit sibi victimā holocausti fili mi. Pergebat g; pariter: et venerūt ad locū quē onderat ei⁹ deus in quo edificauit altare et de sup ligna cōpositū. Tūq; alligasset ysaac filiū suū: posuit eū in altare sup strūē ligp. Extenditq; manū et arripiuit gladiū ut imolaret filiū suū. Et ecce angelus dñi de celo clamauit dicēs: Abraaz abraā. Qui rñdit: Adsum. Dixitq; ei. Nō extendas manum tuaz sup puer. neq; facias illi qcq;. nūc cogui q; timeas dñm: et nō ppcisti vnigeito si

lio tuo ppter me. Ieuauit abraam oculos suos: vidiq; post tergū arietē inter vepres herentem cornib⁹. Quē assūmēs. Obtulit holocaustū p filio. Appellauitq; nomē loci illius dñs videt. Nū vīq; hodie dicis i mōte dñs videbit. Vocauit au tem angelus dñi abraam se cundo de celo dicēs: Per memeti ppter iuravi dicit dominus: q; fecisti hanc rē. et non ppcisti filio tuo vnigenito ppter me: benedicā tibi et multiplicabo semē tuū: sicut stellas celi. et velut arenā que est in littore maris. Possidebit semē tuū portas inimicorum suorum. et benedicēs in semīe tuo omīs gētes terre: q; obedisti vocimē: Reuersus ē abraā ad pueros suos: abiētātq; bersabee sil. et hitauit ibi. His itaq; ges̄ nūciatū ē abraāz q; melcha quoq; genuisset filios nachor fratri suo: bus p̄mogenitū: et buz frēs eius: et chāmuel p̄r̄s syroz: et caseth et azau. phel das quoq; et yedlas et bathuel: de q; nata ē rebeca. Octo istos genuit melcha nachor: sū abraam concubina vō illius noie roma. pepit thabee et gaon et thaas et maacha.

XXIII.

v Irit aut sara centū vigintiseptē annis. et mortua ē in ciuitate arbee: q; ē hebron in terra chanaan. Venitq; abraā vt plā geret et fleret eā. Tūq; surrexisset ab officio fune ris: locutus ē ad filios beth dicēs: Aduena suz: et pegrin⁹ apud vos. date mihi ius sepulchri vobi scū ut sepeliā mortuū meū. Nūderūt filij beth dicentes: Audi nos dñe. Princeps dei es apd nos in elec̄h sepulchris n̄tis: sepeli mortuū tuū: null⁹ q; phibē te poterit qn in monumēto ei⁹ se pelias mortuū tuū. Surrexit abraā et adorauit populus terre filios videlicet beth. dixitq; ad eos: Si plā sie vſe ut sepeliā mortuū meū: audite me: et intercedite p me apud ephrō filiū seor: vt det mihi speluncam duplē quam h̄z in extrema pte agri sui. Decunia digna tradat eā mihi coraz vob in possessionē sepulchri. Habitatbat aut ephrō i medio filiorū beth. Nūdit ephrō ad abraā cunc⁹ audiētibus q; ingrediebant̄ portā ciuitas illi⁹: dicens. Neqq; ita siet dñe mi. sed tu magis ausculta q; loquor. Agrū trado tibi et speluncam q; in eo ē p̄n tibus filijs ppli mei. Sepeli mortuū tuū. Adorauit abraam coram dño et pplō terre: et locut⁹ ē ad ephrō circūstante plebe eius. Queso vt audias me: Dabo pecuniā p agro. suscipe ea: et sic sepe liam mortuū meū in agro. Nūditq; ephrō. Dñe mi audi me: Terra quam postulas qdringentos siclos argēti valet. Istud ē p̄cium inter me et te. Sed quantū ē h̄z: Sepeli mortuū tuū. Nō cū audiisset abraam appendit pecuniā quam ephron postulauerat: audientibus filijs beth qdringen tos siclos argenti, pbate monete publice. Confir matusq; ē ager quondam ephronus in quo erat spelunca duplex respiciens mambrie: tam ipē q; spelunca. et oēs arbores eius in cūc terminis ei⁹ p circuitū abrae in possessionēz videntibus filijs beth: et cunc⁹ q; intrabant portam ciuitas illius.

Genesij.

Atq[ue] ita sepeliuit abraam saraz vxore sua[rum] in spe lunca agri duplici q[uod] respiciebat m[ar]ibre: h[ab]et he bron in terra chanaa[rum]. et p[ro]firmat[ur] e[st] ager et antrum q[uod] erat in eo abrae in possessione[rum] monumenti a filiis heth.

XXIII.

Rat q[ua]ntu[m] abraa[rum] senex diez[us] multo[rum]: et d[omi]n[u]s in c[on]uersatione b[ea]n[u]dix[er]at ei. Dicit[ur] q[ui] ad seruum senior[um] dom[ini] sue q[uod] p[re]parat oibus q[uod] habebat. Donec manu[m] tuu[m] s[er]u[m] f[or]m[ula]r[em] meu[m] ut adiu[er]em te p[er] deu[el]p[er] celo[rum] et terre vt no[n] accipias vxore[rum] filio[rum] meo de filiabus chananeo[rum] inter quos h[ab]ito[rum] sed ad terru[m] et cognatione[rum] mea[rum] p[ro]fiscicaris: et inde accipias vxore[rum] filio[rum] meo ysaac. R[ec]udit seru[us]: Si noluerit mulier venire mecum in terru[m] hanc: n[on]quid reduc[er]e debeo filiu[m] tuu[m] ad locu[m] de quo tu egressus es? Dicit[ur] abraa[rum]: Ave ne q[ua]ntu[m] reducas filiu[m] meu[m] in illuc. D[omi]n[u]s celo[rum] et terre q[uod] tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis mea[rum] q[uod] locut[us] est mihi et iurauit mihi dices: semini tuo dabo terru[m] hanc ipse mittet angelu[m] suu[m] cora te. et accipies inde vxorem filio[rum] meo. Sin aut[em] mulier noluerit seq[ue]re te no[n] tencheris iuramento: filiu[m] tuu[m] meu[m] ne reducas illic. Posuit g[ener]aliter seru[us] manu[m] s[er]u[m] femore abraa[rum] d[omi]ni sui et iurauit illi sup simone l[ib]er. Tulitq[ue] decem camelos de grege d[omi]ni sui et abiit ex oib[us] bonis eius portas secu[m]: p[ro]fectusq[ue] prexit in mesopotamiam ad v[er]be[n]as nachor. Unq[ue] camelos fecisset accub[er]e et oppidu[m] iuxta puteu[m] aq[ua] vespe: eo tempore quo soler[t] mulieres egredi ad haurientia aq[ua]z: orauit d[omi]n[u]s dices. D[omi]n[u]s deus d[omi]ni mei abraa[rum]: occurre obsecro mihi hodie et fac mia[rum] cu[m] d[omi]no meo abraa[rum]. Ecce ego sto p[er] fonte aq[ua] et filij h[ab]itoru[m] huius ciuitatis egredient ad haurientia aq[ua]z. Igit[ur] puella cui dixer[er]o inclina hydriam tuu[m] vt bibas et illa responder[er]it: bibe quia et camelis tuis dabo potu[m]: ipsa est quia p[ro]p[ter]asti seruo tuo ysaac: et p[er] h[ab]em[us] intelliga q[uod] feceris misericordiaz cu[m] d[omi]no meo abraa[rum]. Nec dum intra se v[er]ba p[ro]pleuerat: et ecce rebecca egrediebatur filia bathueli filij melche yxoris nachor fris abraa[rum]: h[ab]ens hydriam in scapula sua: puella decora nimis: v[er]goq[ue] pulcherrima et in cognitaviro. Rescederat aut ad fonte et implenerat hydriam aq[ua]: ac reuertebatur. Occurreratq[ue] ei seru[us]: et ait: Auxillu[m] aq[ua] mihi ad bibendum p[ro]p[ter]a de hydria tua. Que r[ec]udit: Vibe d[omi]n[u]s mihi. Tuleriterq[ue] depositus hydriam sup vlnam sua[rum] et dedit ei potu[m]. Unq[ue] ille bibisset adiecit. Quin et camelis tuis hauriaz aq[ua] donec cuncti bibant. Fundeboq[ue] hydriam in canali[m] recurrit ad puteu[m] vt hauriret aqua[rum]: et haustram oib[us] camelis dedit. Ipse autem p[ro]p[ter]labatur eam tacit[us] scire volens ut p[ro]p[ter] iter suu[m] fecisset deus an no[n]. Postq[ue] autem biberunt camelii: p[ro]lulit vir in aures aureas appedentes siclos duos: et armillas totide[m] p[ro]p[ter]a sicloru[m] decem. Dicit[ur] q[ui] ad ea: Tu u[er]us es filia? Indica mihi. Est in domo prius tui locus ad manendum. Que r[ec]udit: filia sum bathuelis. filij nachor que pepit ei melcha. et addidit dices. Haec quoq[ue] et semi plurimum est apud nos: et locu[m] spaciatus est ad manendum. Inclinauit se ho[m]e: et adora-

vit d[omi]n[u]m dices: R[ec]udit d[omi]n[u]s de d[omi]ni mei abraa[rum] q[uod] no[n] abstulit mia[rum] et veritate sua a d[omi]no meo: et recte itinere me p[ro]duxit in domu[m] fris d[omi]ni mei. Qui currit itaq[ue] puella et n[on]cavauit in domu[m] m[ar]is sue: oia q[uod] audierat. H[ab]ebat autem rebecca fr[ater] nomine laban. Qui festinus egressus est ad h[ab]oiez ybi erat s[er]vus. Unq[ue] vidisset iaires et armillas in manib[us] sororu[m] sue: et audisset cuncta v[er]ba referentia h[ab]e[re] locutu[m] est mihi ho[m]e: venit ad viu[m] q[uod] stabat iuxta camelos et p[er] fonte aq[ua] dicit[ur] q[ui] ad eum. Ingredieb[er]e b[ea]n[u]dix[er]e d[omi]n[u]s. Sursum stas: p[ro]p[ter] pau[er] domu[m] et locu[m] camelis tuis et introdixit eum in hospitiu[m]: ac desfravit camelos deditq[ue] paleas et fenu[m] et aqua[rum] ad lauados pedes camelorum et viro[rum] q[uod] venerat cu[m] eo: et appositus est in p[ro]spectu ei p[an]nis. Qui ait: N[on] comedas donec loqr[um] f[er]momes meos. R[ec]udit ei: Loq[ue]re. At ille: seruus inquit abraa[rum] suis. Et d[omi]n[u]s b[ea]n[u]dixit d[omi]no meo valde et magnificat[ur]: et dedit ei oves et boues: argentum et aurum: seruos et ancillas: camelos et asinos: et pepit sara yxo: d[omi]ni mei filiu[m] d[omi]no meo in senectute sua: deditq[ue] illi omnia q[uod] habuerat. et adiurauit me d[omi]n[u]s meo dices: N[on] accipies vxore[rum] filio[rum] meo de filiabus chananeo[rum] in quoq[ue] terra habitu[m]: s[ed] ad domu[m] prius mei p[ro]ges: et de cogitatione mea accipies vxorem filio[rum] meo. Ego vero reddi d[omi]no meo: Quid si noluerit venire mecum mulier? H[ab]ens ait in cuius p[ro]spectu abulo mittet angelu[m] suu[m] tecum et diriget viu[m] tuu[m]: accipiesq[ue] vxore[rum] filio[rum] meo de cognatione mea de domo prius mei. Innocens eris a maledictione mea cu[m] veneris ad primos meos: et non derint tibi: Veni g[ener]aliter hodie ad fonte aq[ua] et diri: D[omi]n[u]s deus d[omi]ni mei abraa[rum] si direxisti viu[m] mea in q[uod] n[on]c ambulo: ecce sto iuxta fonte aq[ua] et v[er]go q[uod] egrediebas ad haurientia aqua[rum] audierit a me: da mihi pauculum aq[ua] ad bibendum de hydria tua: et dixerit mihi et tu: v[er]be: et camelis tuis hauria[rum]: ipa[rum] est mulier quia p[ro]p[ter]a pauit d[omi]n[u]s filio[rum] d[omi]ni mei. Unq[ue] h[ab]e[re] tacit[us] mecum volueret: appuit rebecca venies cu[m] hydriam qua porta bat in scapula: descenditq[ue] ad fonte et haustrit aqua[rum]. Et ait ad eam: Da mihi paululum bib[er]e: q[uod] festinans depositus hydriam de h[ab]ero: et dixit mihi: et tu v[er]be et camelis tuis tribu[m] potu[m]. Vibi: et adaquit camulos. Interrogauitq[ue] ea: et dixit: Tu u[er]us es filia? Que r[ec]udit: filia bathuelis suis filij nachor que pepit ei melcha. Suspedita itaque iaires ad oraniam facie ei et armillas posui in manib[us] eius: Proponusq[ue] adorauit d[omi]n[u]m: benedic d[omi]no deo d[omi]ni mei abraa[rum] q[uod] p[ro]duxit me recte itinere vt sumerem filiam fris d[omi]ni mei filio ei. Quao[rum] si facias mia[rum] et viatatem cu[m] d[omi]no meo indicate mihi. Sin autem aliud pl[an]t[er]e dicite mihi iuxtam ad dexteram siue ad sinistram. Rescederunt lab[er]i et bathueli. A d[omi]no egressus est homo: Non possum et placitu[m] ei q[ui]c[unque] aliud loq[ue] tecu[m]. En rebecca cora te et tolle eaz et p[ro]fiscere: et sit v[er]o filius d[omi]ni tui: sic locut[us] est d[omi]n[u]s. Et cum audisset puer abraa[rum] p[ro]cidens adorauit in terra d[omi]ni. Prolausq[ue] vasis argenteis et aureis ac vestib[us] dedit ea rebecca p[er] muere. Tribus quoq[ue] ei et m[ar]i dona obtulit.

Genesis.

Inito puerio vescentes pariter et bibentes man-
ferunt ibi. Surgens autem mane locutus est puer.
dimitte autem me ut vadam ad dominum meum. Rulerunt
que frater eius et noster: Unde neat puella salte decem
dies apud nos. et postea perficeret. Nolite autem me
retinere: quod dominus dixit via mea. Unmittelate me ut
pergatis ad dominum meum. Et dixerunt: Vocemus puellam
et quoniam ipsius voluntate. Quoniam vocata venis-
set sciscitati sunt: Vis ire cum hoie isto? Qui ait
Vad. Veneruntque eam et nutricem illius: seruitque
abraam et comites eius impantes prospere sorori sue
atque dicentes: Soror nostra es. Proses in mille mi-
lia et possideat semet tuum portas inimicorum tuorum.
Igitur rebecca et puer illius ascensio camelis: se-
cure sunt viri qui festinus reuertebant ad dominum suum.
Eo autem tempore deambulauit isaac per viam: qui ducit ad
puteum cuius nomen est vinum et videns. Habitabat
enim in terra australi: et egressus fuerat ad meditatem
dum in agro inclinata iam die. Quoniam elephas ocu-
los vidit camelos venientes perculi. Rebecca quoque
prospecto isaac: descendit de camello et ait ad puerum:
Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum no-
bis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At illa tol-
lens cito pallium suum opuit se. Seruans autem cum
cta que gesserat narravit domino suo isaac. Qui in-
troduxit eam in tabernaculum sicut matris sue: et ac-
cepit eam virorum: et instanti duxit eam ut dolores
qui ex morte matris eius accederent temparet.

Braam vero aliam

XXV

duxit virorem nomine cethuram: que pepit
ei zamran et iecsan. et madan. et madian
et ielboch et sue. Iecsan quoque genuit saba et da-
dan. filii dadan fuerunt assurim et lathusim et lao-
min. At vero ex abadian ortus est ephraim et epher et
enoch et abida heldaa. Inis hic filius cethure: De-
ditque abraaz cuncta quae possiderat isaac. filii au-
tem precubinae largitus est munera: et separavit eos
ad isaac filio suo dum adhuc ipse vineret ad pla-
gam orientalem. Fuerunt autem dies vite abrae ce-
tum septuaginta quinque anni et defecies mortuus est:
in senectute bona puerorum era et plenus dierum.
Progregatusque est ad populum suum. Et sepelierunt eum
isaac et hismael filii sui in spelunca duplice quae sita
est in agro ephron filii seor ethhei: et regione mambre
qua emerat a filiis hebreorum. Ibi sepultus est ipse et sa-
ra viror eius. et post obitum illius budi dixit deus isaac
filio eius qui habitabat iuxta puerum nomine viventis
et videns. Ne sunt generationes hismael filii abrae:
quae pepit ei agar egypcia famula sicut: et hec no-
mina filiorum eius in vocabulis et generationibus suis.
Primogenitus hismaelis nabaoth: deinde le-
dar et abidel et mabsan. masma quoque et huma
et massa. adad et thema et iachur et naphis et ced-
ma. Isti sunt filii hismaelis. et hec nomina per castel-
la et oppida eorum duodeci principes tribuum suorum.
Et facti sunt anni vite hismaelis centum triginta
septem deficiens: et mortuus est: et appositus ad populum
suum. Habitauit autem ab euila yscor: qui respicit

Egyptum introeuntibus assyrios. Tunc cunctis
fratribus suis obiit. He quoque sunt generationes
isaac filii abraam. Abraam genuit isaac: Qui cu[m]
et draginta esset anno duxit virum rebeccam filiam
bathuelis syri de mesopotamia sororem labam. De
precatusque est isaac dominum per virum suum: eo quod esset ste-
rilis. Qui et caudivit eum et dedit preceptum Rebbecca
sed collidebanus in utero eius pueri. Tunc autem si-
sic mihi futurum erat quod necesse fuit recipere? Perrex
virum rebecca ut consuleret dominum. Qui respondens ait:
Tunc gentes sunt in utero tuo: et duo pueri ex ven-
ture tuo dividendi. populusque populi supabit: et ma-
ior seruiet minori. Nam tempus pariendi aduenierat
et ecce gemini in utero eius repti sunt. Qui primo
egressus est rufus erat et totus in more pellis hispi-
dus. vocatusque est nomine eius esau. Protinus alter
egrediens: plantam frarris tenebat manu. et idcirco
appellauit eum Jacob. Hexagenarius erat isaac
qui nati sunt pueri. Quibus adultis factis est
esau vir gnarus venandi et honestus agricultura. iacob au-
tem vir simplex habitabat in tabernaculo. isaac
amabat esau: eo quod de venationibus illius vesce-
re et rebecca diligebat iacob. Ceterum autem Jacob
pulmentum. Ad quem cum vidisset esau de agro lassus
ait: Da mihi de coctione hac rufa: quia opido las-
sus sum. Quia ob causam vocatum est nomen eius
edom. Qui dixit iacob. Nende mihi primogenita
Ille respondit: En morior: Quid mihi puderunt primo
genita. Aut iacob: Jura gemitib[us]. Jurauit ei esau:
et viderunt primogenita: et sic accepto pane et lentis
edulio comedit et bibit. et abiit: puerusque primo
genita viderunt. XXVI

Ota autem fame super terram post ea sterilitate
tempore quae acciderat in diebus abrae: abiit isaac
ad abimelech regem palestinorum in Ge-
rara. Appuuit ei dominus. et ait: Ne descendas in egyptum: sed quiesce in terra qua dixero tibi: et peregrina-
re in ea ergo tecum et benedic tibi. Ibi n. et semini
tuo dabo universas regiones has. et plenus iura-
mentum quod sposodi abrae prius tuo: et multiplicabo
semet tuum sicut stellas celum. Daboque posteris tuis re-
giones universas has: et benedic te semini tuo:
debet gemitus terre eo quod obedierit abrae vocis mee et
custodierit precepta et mandata mea et ceremonias:
legesque seruauerit. Asit itaque isaac in geraris
qui cum interrogaret a viris loci illius super virum suum.
Redit. Soror mea est. Timuerat n. postea quod
sibi esset sociata iugatio: reputans ne forte interficeret eum. propter illius pulchritudinem. Quoniam transi-
sent dies plimi et ibide moraret. prospicies abime-
lech rex palestinorum per senestram vidit eum iocante cum
rebecca virum suum. et accessito eo ait: Perspicuum
est quod vir tua sit: Urmetus es et soror tua
esse. Redit. Timui ne morerer propter eam. Dixit
que abimelech. Quare imposuisti nobis. Potuit co-
ire quipiam de populo cum virum tua: et induxeras su-
per nos grade pectus. Precepitque omni populo di-
cens: Qui tetigerit hois huius virorum morte mo-

Genesis.

rietur. **S**enit autem ysaae in terra illa: et inuenit in ipso anno centuþli. **D**ixitque ei deus et locupletatus est hoc: et ibat perficiens atque succrescens: donec magnus yehemeter effectus est: habuitque possessorum ouium et armentorum et familiis plurimum. **B**ut hec inuidetes ei palestini. oes puteos quos foderant servi prius illi abraa illo tempore instruxerunt impletos humo: et tatus ut ipse abimelech diceret ad ysaae. **R**ecede a nobis: quoniam poterior nobis factus es valde: et ille discedens ut veniret ad torre gerare habuitareque ibi rursus fudit alios puteos: quos foderat servi prius sui abraa: et quos illo mortuo obstruxerat philistijm. Appellauitque eos eisdem nominibus quibus annum pri vocauerat. Foderuntque in torre et repperunt aquam viuam. **S**ed et ibi iurgiuerunt pastores gerare: aduersus pastores ysaae dicentium: **M**aria est aqua. **N**on obire nomen putem ex eo quod acciderat vocavit calumniam. Foderunt autem et aliis et per illo quoque ritati sunt appellauitque eum inimicietas. **M**isericordia inde fudit alium puto per quoniam ostenderunt. Itaque vocavit nomine eius latitudinem: dicens: **N**unc dilatauit nos dominus et fecit crescere super terram. Ascendit autem ysaae ex illo loco in Iherusalem: ubi appuimus ei dominus in ipso nocte dicens: ego sum deus abraa propterea tu. **N**oli timere: quoniam ego tecum sum. **B**enedic tibi et multiplicabo semine tuum: propter seruum meum abraa. Itaque edificauit ibi altare domino: inuocato nomine domini extendit tabernaculum: precepitque servis suis ut foderent puto. Ad quem locum cum venerantur geraris abimelech et ochozath amicus illius et phicol dux militum: locutus est ysaae. Quid venisti ad me hominem quem odisti: et expulisti avobis? **Q**ui responderunt: **V**idimus te esse dominum et idcirco nos diximus: **S**it iuramentum inter nos et in eam nos sedis ut non facias nobis quoniam mali sicut et nos nihil tuorum attigimus nec fecimus quod te lederet: sed cum pace dimisimus auctum bene dictione domini. **F**ecit ergo eis quiuum: et post cibum et potum surges mane iuraverunt sibi mutuo: dimisitque eos ysaae pacifice in locum suum. Ecce autem venerunt in ipso die servi ysaae annunciantes ei quod puto quem foderat. atque dicentes: Inuenimus aquam. **A**nnuntiavitque eum abundantiam: et nomen urbi impositum est Iherusalem in primis die. esau vero quodragonarius duxit uxores duas: iudith filiam beeri ethi. et basemathe filiam elon eiusdem loci: que ambo offendebant animum ysaae et rebecca.

Enuit autem ysaae

S et caligauerunt oculi eius: et videre non poterat: vocauitque esau filium suum maiorem: et dixit ei: **F**ili mi: **Q**ui responderit: **A**dsum. **Q**ui prius vides inquit quod senuerim: et ignoras diem mortis mee. sume arma tua et pharetra et arcum et egredere foras. **Q**uique venatur aliqd apprehenderis: fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti et affer ut comedas: et benedicat tibi aia mea annumque moriar. **N**on enim audirebant rebecca et ille abiisset in ager: ut iussionem patris impetrasset: dixit filio suo iacob: **A**udiui prius tuum loquen-

tem cum esau fratri tuo et dicente ei: **A**ffer mihi de venatione tua et fac cibos ut comedas: et benedic tibi coram domino annumque moriar. **M**unc ergo filii mi augebamur per illos meis: et per nos ad gregem affer mihi duos hedos optiones ut facias ex eis escas prius tuo: quibus libenter vescitur: quoniam cum intuleris et comeaderit: benedicat tibi perquisitio moriar. **Q**ui ille responderit: **N**ostri quod esau frater meus homo pilosus sit et ego lenis. **S**i attractauerit me prius meus et senserit: timeo ne putet sibi voluisse me illudere: et inducat super me malacionem per bnedictionem. **A**d quem in me sit ait ista maledictio filii mi: **T**unc audi vocem meam et per nos affer que dixi. **A**bist et attulit deditque matrem. **P**arauit illa cibos sicut velle nouerat primum illius et vestibus esau valde bonis. quoniam apud se habebat domi: induit eum pelliculasque hedos circum dedit manibus et colli nuda pterit. **H**editque pulmentum et panes quos corerat tradidit. **Q**uib[us] illatis dixit. **P**ater mihi. **A**it ille responderit. **A**udio: **Q**uis es tu fili mi. **D**ixitque iacob: **E**go sum primogenitus tuus esau. **F**eci tibi sicut precepisti mihi. **S**urge sede et comedere de venatione mea: ut bene dicat mihi anima tua. **M**ursumque ysaae ad filium suum: **Q**uomodo inquit tamen cito inuenire potuisti fili mi? **Q**ui responderit: **V**olutas dei fuit ut cito occurseret mihi quod volebam. **D**ixitque ysaae: **A**ccede huc ut tangas te fili mi et probabis ut sis filius meus esau et non. **A**ccessit ille ad prius: et palpatum eo dixit ysaae: **V**ox iacob est: sed manus: manus sunt esau: et non cogitare eum: quoniam pilosus manus sunt initudinem maiorum exprimerat. **B**enedic ergo illi: ait: **T**u es filius meus esau? **D**ixit: ego sum. **A**it ille: **A**ffer inquit mihi cibos de venatione tua fili mi: ut benedicat tibi aia mea. **Q**uodcumque cum oblatos comedisset: obtulit ei etiam vinum. **Q**uo haustus. **D**ixit ad eum: **A**ccede ad me et da mihi osculum fili mi. **A**ccessit: et osculatus est eum. **S**tatimque ut sensit vestimentorum eius fragraniam. **B**enedic illi ait: **C**ece odor filij mei sicut odor agri pleni: **Q**ui benedixit dominus. **B**eat tibi deus de rore celi et de pinguedine terre abundantiam frumenti vini et olei: et seruant tibi populi: et adorent te tribus. **I**sto domino fratrum tuorum et incurvantem annum te filij misericordie. **Q**ui maledixerit tibi sit ille maledictus. et quoniam benedixerit tibi benedictionibus repleatus. **D**ixit ysaae sermonem ipse pleuerat: et egresso iacob foras venit esau coctosque de venatione cibos intulit patre dicens: **S**urge prius mihi et comedere de venatione filij tui ut benedicat mihi anima tua. **D**ixitque illi ysaae: **Q**uis enim es tu? **Q**ui responderit: **E**go sum filius tuus primogenitus esau. **E**xpauitque ysaae stupore vehementem et ultraquam credi potest admirationem: ait: **Q**uis igitur ille est quod dudum captam venationem attulit mihi et comedti ex omnibus perquisita tamen venires: **B**enedic ei: et erit benedictus. **A**uditis esau sermonibus patris irruerunt clamore magno et posternatus ait: **B**enedic etiam et mihi pater mihi: ait: **E**nuit germanus tuus fraudulenter et accepit benedictionem tuam. **A**it ille sibi inquit: **J**uste vocatum

Genes.

est nomine eius iacob. Supplantauit enim me in altera vice. Primogenita mea ante tulit: et nunc secunda surripuit bñdictionem meam. Ursusq; ad patrem: nungd reseruasti ait et mihi benedictoem? Rñdit ysaac. Non tu illu ñstitui: et oes fratres suos huiutu eius subingauit. Fumeto et vino et oleo stabilui eum: et tibi post hec fili mi ultra qd faciam? Qui esau. Num vñ angat tñm bñdictionem habes p? Adhibi quoq; obsecro ut bñdicabis. Quoq; euulatu magno fleret: motus ysaac dixit ad eum. In pinguedine terre: et in rore celi despici erit bñdicio tua. Alius in gladio: et frumento fuius: tpsq; veniet cu excutias et soluas iugum ei de cervicib; tuis. Oderat g sp esau iacob p bñdictione q bñ dixerat ei p?. Dixitq; in corde suo. Veniet dies luctus pris mei: et occidat iacob fratrem meum. Num ciata sunt hec rebecca. Que times: et vocans iacob filium suum. dixit ad eum. Ecce esau frater tu minoratur ut occidat te. Nunc g fili audi vocem meam: et surgens fuge ad laban frém meum in aran habitabiliq; cu eo dies paucos donec regescat furor fris tui: et cesset indignatio eius: obliuiscatur exq; q fecisti in eum. postea mittā et adducas te inde huc. Vir utroq; orbabor filio i uno die? Dixitq; rebecca ad ysaac. Cedet me vite mee: ppter filias heth. Si accepit iacob uxores desideri huinius terre: nolo vivere.

La. xxviii.

Vocavit itaq; ysaac iacob et bñdixit eum: Pcepitq; ei dices. Noli accipe iugem de gñe chanaa: s; vade et pfiscere in mesopotamia syrie: ad domum bathuel pris matris tue. et accipe tibi inde vxore de filiab; laban auum culi tui. Deus autem oipotes bñdicat tibi: et cresce te faciat atq; multiplicet ut sis in turbas populoz. et det tibi bñdictiones abrae: et semini tuo p? te: ut possideas terram pegrinatiois tue: quia pollicitur est auctor tuo. Quoq; dimisisset eum ysaac pfectus puenit ad mesopotamiam syrie: ad laban filium bathuel syri: frém rebecca mris sue. Videt autem esau q bñdixisset p? suis iacob: et misiss eum in mesopotamiam syrie ut inde vxore duceret: et q post bñdictionem pcepisset ei dices. Nō accipias vxore de filiab; chanaan: qdq; obediens iacob parentib; suis issit in syriam: pbans quoq; q nō libenter aspiceret filias chanaan p? suis: init ad bismaelē et duxit vxore: absq; his q̄s p̄s hēbat melech filiaz bismael filii abraam sororem nabiioth. Igitur egressus iacob d̄ bersabee pgebatur aran. Quoq; venisset ad quendam locum: et vellet in eo requiescere post solis occubitus tulit de lapidi bus qui iacebat: et supponens capiti suo. dormiuit in eodem loco. Dicitq; in somnis scalā stante super terram: et cœcum illius tangens celum: angelos quoq; dei ascendentes et descendentes per eam: et dominum innixu scale dicentes sibi. Ego sum dñs deus abraam patris tui et deus ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo: eritq; semet tuum q̄si pulvis terre. Dilataberis ad orientem et occi-

dentem et septentrionem et meridiem: et bñdicentur in te et in semine tuo cuncte tribus terre. Et ero custos tuus quocumq; perrereris: et reducam te in terram banc. nec dumittam nisi pteleuero vniuersa q̄ dixi. Cumq; euigilasset iacob de somno ait. Vere dominus est in loco isto: et ego nesciebam. Pauensq; q̄z terribilis est inquit locus iste. Non est h alius nisi dominus dei: et porta celi. Surgens g iacob māe tulit lapidem quē supposuerat capiti suo: et crexerunt titulum fundēs oleū desup. Appellauitq; nomen viribus bethel: que p̄s luza vocabatur. Vouit et votū dices. Si fuerit dominus meus et custodierit me in via per quam ego abiuli: et dederit mihi panem ad vescendum. et vestimentū ad induendum. reuersusq; fuero pspere ad domum patris mei: erit mihi dominus in deo: et lapis iste quē erexi in titulum: vocabitur dominus dei. cūctoriūq; q̄ dederis mihi: dicens offeram tibi.

La. xxix.

Rofectus g iacob venit in terram orientalem. et vidit puteū in agro: tres quoq; greges ovium occupantes iuxta eum. Nam ex illo adaquabantur pecora: et os eius gradi lapi de claudebatur. Absq; erat: ut cunctis ovibus aggregatis deuolueret lapidem. et refectis gregibus rursum super os putei poneret. Dixitq; ad pastores. Frēs vnde effis: Qui responderunt de aran. Quos interrogas: nungd ait nos laban filius nabor: Dixerunt. Num? Sanne est inquit. Valet inquit: et ecce rachel filia eius venit cujus grege suo. Dixitq; iacob. Adhuc multū diei superest. nec est tempus ut reducatur ad caulas greges. Hoc autem potū ovibus et sic eas ad pastū reducite. Qui responderunt. Nō possum: donec oia pecora aggregetur et amoueam lapidem de ore putei ut ad aquam greges. Adhuc loq; bantur: et ecce rachel veniebat cujus patris sui. Nam grēgē ipsa pascebatur. Quā cujus vidisset iacob: et sciret p̄obri nā suā: quiesq; laban auunculi sui: amouit lapidem quo puteo claudebatur: et adaqto grege osculat⁹ est ea. Et elevata voce fleuit: et indicauit ei q̄ frater est pris sui: et filii rebecca. At illa festinans nū citavit pris sui. Qui cujus audisset venisse iacob filium sororis sue: occurrit obuiā ei: pplexusq; eum: et in oscula ruens: duxit in domum suam. Auditio autem causis itineris: respondit. Os meū es et caro mea. Et postq; impleti sunt dies mensis vni dixit ei. Num q̄r frater meus es: gratis fuius mihi. Dic qd mercedis accipias. Habetabat vero duas filias. Nomē maioris lyā, minori vero appellabatur rachel. Sed lyā lippis erat oculis. rachel de cora facie et venusto aspectu: quā diligens iacob ait. Servia tibi p rachel filia tua minore septem annis. Rñdit laban. Melius est ut tibi ea deez q̄z alteri viro. Hanc apud me. Serviuit g iacob p rachel septem annis: et videbatur illi pauci dies p amoris magnitudine. Dixitq; ad laban. Hanc mihi vxore meā: q̄r iam tempus ipletū est ut ingredi ar ad illaz. Qui vocatis multis amicoz turbis.

b.

Genesij.

ad quinuū fecit nuptias: et vespe lyam filiā suam introduxit ad eū: dans ancillā filie zelphan nomine. Ad quā cū ex more iacob fuisse ingressus sed mane vidi lyā: et dixit ad sōcē suū. Quid ē quod facere voluisti? Nōne p rachel fuiui tibi? Quare iposuisti mihi? Rūdit laban. Nō ē in loco nro pñctudis ut miores ante tradam' ad nuptias. Impie hebdomadā diez h' copule: et hāc quoqz dabo tibi: p ope quo futur' es mibi. vij annis aliis. Acqueuit placito: et hebdomada trās acta rachel duxit vxorē. Lui p̄ seruā balā tradi derat. Landeqz potit' optat' nuptias amorez se quenqz pōrī pñtulit: fuiēs apud eū septē ānis aliis. Vides autē dñs q̄ despiceret lyam: apuit vulnā eius sorore sterili pmanente. Que pceptū genuit filiū: vocauitqz nomē eius ruben dicēs. Ut dñs hūilitatē meā. Nūc amabit me vir meo. Rursimqz pcepit et peperit filiū: et ait. Qm̄ audiuit me dñs h̄ri pñemptū: dedit etiā itū mihi. Vocauitqz nomē eius symē. Lōcepitqz tertio et genuit aliū filiū: dixitqz. Nūc quoqz copulabunt mihi marit' meo q̄ peperim ei tres filios. Et iccirco appellauit nomē ei' leui. Quarto cōcepit et peperit filiū: et ait. Abō pñfitebor domino. Et ob hoc vocauit eum iudā: cessauitqz parere.

Capl. XXX.

Ernens autē rachel q̄ infecūda esset: inuidit sorori sue: et ait marito suo. Da mihi liberos alioqz moriar. Lui irat' rūdit iacob. Nū p̄ deo ego suz: q̄ pñuavit te fructu vētris tui. At illa. Habeo inqz famulā balam ingredē ad illā: ut pariat sup genua mea: et habeā ex illa filios. Deditqz illi balā in pñgiū. Que ingresso ad se viro: pcepit et peperit filiū. Dixitqz rachel. Indicauit mihi dñs: et exaudiuit vocez meā dans mihi filiuz. Et iccirco appellauit non men eius dan. Rursimqz bala p̄cipiēs peperit alterz: p̄ quo ait rachel. Lōpauit me dñs cuz sōrore mea: et iualui. Vocauitqz eū neptalim. Sentiēs lya q̄ parē desisset: zelphan ancillā suā marito tradidit. Quia p̄ pceptū edentez filiū dixit feliciter. Et iccirco vocauit nomē eius gad. Peperit quoqz zelpha alterz dixitqz lya. Hoc p̄ beatitudine mea. Bzāz qppe me dicēt oēs mñieres. Propterea appellauit eū aser. Egressus autē rūben tpe messis triticee in agrū reperit mandragoras: q̄s mñri lye detulit. Dixitqz Rachel. Da mihi partē de mādragoris filii tui. Illa rūdit. Pay ne tibi vñ q̄ pupucris maritus mihi: nisi etiam mādragoras filii mei tuleris. Ait rachel. Dormiat tecū hac nocte p̄ mādragoris filii tui. Redēutiqz ad vesperā iacob de agro: egressa ē in occurſu ei' lya. et ait. Ad me inqz intrabis: q̄a mercede p̄dixi te p̄ mandragoris filii mei. Horū munitqz cū ea nocte illa: et exaudiuit de⁹ p̄ces ei'. Lōcepitqz et peperit filiū qntū. et ait. Dedit de⁹ mercedē mihi: quia dedi ancillā meā viro meo. Appellauitqz nomen ei' pñsachar. Rursū lya cō-

cipiēs peperit sextū filiū: et ait. Notauit me de⁹ dote bona. Et iā hac vice mecz erit marit' meo eo q̄ genueriz ei sex filios. Et iccirco appellauit nomē ei' zabulon. Post quē peperit filiaz noīe dinā. Recordatusqz dñs rachelis: exaudiuit cā et aperuit vulvā ei' q̄ pcepit et peperit filiū dicēs. Abstulit de⁹ opprobriū meuz. Et vocauit nomē illius ioseph dicēs. Addat mihi dñs filiū alterz. Nato autē ioseph dixit iacob sōcero suo. Sumite me ut reuertar in patriā meā et ad terrā meas. Da mihi vxores et liberos meos p̄ quib' fuiui tibi ut abeam. Tu vñ nosti fuitutē q̄ seruui tibi. Ait illi laban. Inueniā grām in pñspectu tuo. Ex perimēto didici: q̄ bñdixerit mihi de⁹ ppter te. Constitue mercedē tuā quā dem tibi. At ille rūdit. Tu nosti quō fuiueriz tibi: et quāta in manibus meis fuerit possessio. Abodicuz habuisti anqz venire ad te: et nūc diues effect' es: bñdixitqz tibi de⁹ ad introitū meū. Justū est igr ut aliquando pñuideā domui mee. Dixitqz labā. Quid tibi da bo: At ille ait: nihil volo. Sz si feceris qđ postulo: itez pascā et custodiā pecora tua. Gyra omes greges tuos: et separa cūctas oves varias et sparso velle: et qđcunqz fuluuz et maculosuz variūqz fuerit: tā in ouib' q̄z in capus: erit merces mea. Rūdebitqz mihi cras iusticia mea: qñ placiti tēpus aduenerit corā te: et ola q̄ nō fuerint varia et maculosā et fulua tam in ouib' q̄z in capus. furti me argues. Dixitqz labā. Gratū hēo qđ petis. Et separauit in die illa capras: et oves: et hircos et arietes varios et maculosos. Lunctuz autē gregē vñicolorez: i. albi et nigri velleris. tradidit in manu filioz suoz: et posuit spaciū itineris trium diez iter se et generz: q̄ pascet reliquos greges eius. Tollez ḡ iacob vñgas populeas virides et amigdalinas: et ex platanis: ex parte dcoartauit eas. detractisqz corticib' in his q̄ spoliata fuerāt candor apparuit. illa vñ que integrā fuerant: viridia pñmanserūt: atqz in hūc modū color effect' est varius. Posuitqz eas i canalib' vñ effundebatur aqua: ut cū venissent greges ad bibendū an oculos hñent vñgas: et in aspectu eaz p̄ciperet. Factūqz est ut in ipso calore coit' oves intueretur vñgas: et parerēt maculosa et varia: et diverso colore respersa. Divisitqz gregē iacob: et posuit virgas in canalib' an oculos arietū. Erant autē alba et nigra queqz laban. cetera vñ iacob: separatis inter se gregib'. Igr qñ p̄mo tépore ascen debantur oves ponebat iacob vñgas in canalib' aquaz ante oculos arietū et oniū: ut in eaz pñtem platiōe p̄ciperent. Nū vero serotina admisflura erat: et pcepit extrem' nō ponebat eas. Factaqz sunt ea q̄ erat serotina laban. et que p̄mi tpis iacob. Sitatusqz ē hō vñtra modū: et hñit greges multos: ancillas et fuos. camelos et asinos.

Ostqz autē audiuit vñba fi. La. XXXI
lioz laban dicentū: tulit iacob oia q̄ fūerūt patris nři: et de illi' facultate ditat'

Genesis.

factus est inclitus asaduertit quoqz faciem labā
qñō esset erga se sicut heri et nudiuserti maxie
dicente sibi dñō: reuertere in terrā patrū tuorū et
ad generationē tuam eroqz tecū: misit et vocauit
rachel et lya in agz vbi pascebat greges. dixit
qz eis. Vide faciez p̄tis v̄ri q̄ nō sit erga me si
eum heri et nudiuserti. Deus autē p̄tis mei fuit
mecū et ipē nostis q̄ totis virib⁹ meis fuierim
p̄tis v̄ro. H̄z et p̄tis v̄f circūuenit me et mutauit mer-
cedem meā. x. vicib⁹ et tñ nō dūmisit euz deus ut
noceret mihi. Si qñ dixit: varie erūt mercedes
tue pariebant oēs oves varios fetus. qñ v̄o ecō
trario ait: alba q̄qz accipies p̄ mercede omnes
greges alba pepererūt. Tūlitzqz deus sba p̄tis
v̄ri et dedit mihi. Postqz. n. p̄ceptus ouium tps
aduenerat: leuaui oculos meos et vidi i sommis
ascendētes mares sup semias varios et maculo-
sos et diuersoz coloz. Dixitqz angelus dñi ad
me in sommis. Jacob. Et ego r̄ndi: Adsuz. Qui
ait. Leua oculos tuos et vide vniuersos mascu-
los ascendētes sup seias varios maculosos atqz
respersos. Vidi. n. omia q̄ fecit tibi laban. Ego
sum deus bethel vbi vnxisti lapidē et votū voui-
sti mihi. Nunc ḡ surge et egrēdere de terra hac
reuertēs in terrā natūrat̄ tue. Responderūtqz
rachel et lya. Nungd habem⁹ residu q̄cqz in sa-
cultatibus et hereditate domus p̄tis nostri. Nō
ne q̄si alienas reputauit nos et vēdidit comedit
q̄ p̄cium n̄m. Sed deus tulit opes p̄tis n̄f: et
eas tradidit nob ac filiis n̄fis. Un omnia q̄ p̄ce-
pit tibi dñs fac. Surrexit autē iacob et imposig li-
beris ac p̄nigibus suis sup camelos abiit: tulit
qz oēs sba suam et greges: et q̄cqz in mesopota-
mia acqsterat: p̄geno ad ysaac p̄rez sinu i terraz
chanaan. So tpe ierat laban ad tōdendas oves
et rachel furata ē idola p̄tis sui. Moluitqz iacob
p̄steri socero suo q̄ fugeret. Cunqz abisset tam
ipē qz oia q̄ iuris sui erant: et amne transmissō p̄-
geret p̄tra mōte galaad. nunciatur ē laban die
tertio q̄ fugeret iacob. Qui assumpt⁹ srib⁹ suis
p̄secutus ē euz diebus sc̄ptē et cōphendit euz in
mōte galaad. Veditqz i somnis dicentē sibi dñz
Lave ne q̄quā aspe loqris p̄tra iacob. Jamqz
iacob extēderat i mōte tabnaculū. Cūqz ille p̄se
cur suisset euz cū srib⁹ suis in codē mōte galaad
fixit tentoriū. Et dixit ad Jacob: Quare ita egi-
sti vt claz me abigeres filias meas q̄si captivas
gladioi? Cur i grante me fugere voluisti. nec indi-
care mihi vt p̄sequerer te cū gaudio et canticis
et tympanis et citharis? Nō es passus vt oscula-
rer filios meos et filias. Stulte opatus es. Et
nunc qdem valet man⁹ mea reddere tibi malum
sz dcus p̄tis tui heri dixit mihi: Lave ne loqris
p̄tra iacob q̄equaz durius. Esto. Ad tuos ire cu-
piebas. et desiderio erat tibi dom⁹ p̄tis tui. Cur
furat⁹ es deos meos? R̄ndit iacob. Nō incio
te p̄fectus sum: timui ne violēter auferes filias
tuas. Nō autē furti me arguis: apud quēcunqz

inueneris deos tuos nec̄ coram fratribus no-
stris. Scrutare q̄cūd tuorū apud me inueneris
aufer. H̄ec dicens i grābat q̄ rachel furata esset
idola. Ingressus itaqz laban tabnaculū iacob
et lye et vtriusqz famule non inuenit. Cūqz intras-
set tentoriū rachel: illa festinans abscondit ido-
la s̄ster stramēta camelī et sedit desup: scrutātqz
omne tentoriū et nihil inueniēti ait. Ne irasca-
tur dñs me⁹ q̄ corā te assurgere nequeo: qz iux-
p̄suētudinem feminaz nūc accidit mihi. Sic de-
lusa sollicitudo q̄ren⁹ est. Tūmensqz iacob cum
iurgio ait. Quam ob culpā meaz et ob qđ petrā
meum sic exaristi post me et scrutatus es oēs su-
pellectilē meaz: Quid inuenisti de cuncta sba do-
mus tue? Done h̄ coram fratribus tuis: et indicent
inter me et te. Idcirco. xx. annis sui tecum: oves
tue et capre steriles nō fuerūt. arietes gregis tui
non comedī: nec captum a bestia oñdi tibi. Ego
damnū omne reddeba. Quicqz furti peribat a
me exigebas. die noctuqz estu vrgebar et gelu: su-
giebatqz somn⁹ ab oculis meis. Sicqz p. xx. an-
nos in domo tua seruui tibi. xiii. p filiabus. et
vi. p gregibus tuis. Immutasti quoqz mercedē
meam. x. vicibus. Nisi deus p̄tis mei abraham
et timor ysaac affueret mihi: forsitan mō nudum
me dimisisses. Afflictionē meā et labore manū
meā respexit dñs et arguit te heri. R̄ndit ei La-
ban. Ille mee et filii et greges tui et oia q̄ cernis
mea sunt. Quid possum facere filius et nepotib⁹
meis? Eleni ḡ et incamus sedus ut sit testimoniu-
m inter me et te. Tūlit itaqz iacob lapidē et erexit il-
lū in titulū. Dixitqz srib⁹ suis. Afferte lapides.
Qui p̄gregantes fecerunt tumulū: comedenter
qz sup eū. Quē vocabit Laban tumulū testis: et
iacob acerū testimoniu vterqz iux p̄prietatem
lingue sue. Dixitqz labā. Tumul⁹ iste testis erit
iter me et te hodie. Et idcirco appellatū ē nomē
ei⁹ galaad. i. tumulus testis. Et adiecit Laban.
Intueat⁹ et iudicet dñs inter nos qñ recesserim⁹
a nob si afflixeris filias meas et si introduceris
alias uxores sup eas. Null⁹ sermonis n̄r testis
ē absqz deo q̄ p̄ns respicit: Dixitqz rursus ad ia-
cob. En tumulus h̄ et lapis quē erexi inter me et
te testis erit. Tumulus inquā iste et lapis sint in
testimoniu: si aut ego transiero illū p̄gēs ad te:
aut tu p̄terieris malū mihi cogitās. Deus abra-
ham et deus nachor iudicet inter nos deus p̄tis
eoz. Jurauit ḡ iacob p̄ timorē p̄tis sui ysaac im-
molatisqz victimis in mōte vocauit frēs suos ut
ederent panē. Qui cū comedissent manserūt ibi
Laban v̄o de nocte p̄surges oscular⁹ ē filios et fi-
lias suas et bñdixit illis: reuersusqz est in locum
suum. C. a. XXXII.

i. Iacob autē abiit in itinere quo cepat su-
erūtqz ei obuiam angeli dei. Quos cū
vidisset ait. Castra dei sunt hec. Et appellavit
nomen loci illius manaim. id est castra. Obisit
antem anuncios ante se ad esau frēs suos i terra

seyr in regione edon. Precepitqz ei dicens. sic loquimini dño meo esau. Hec dicit frater tu⁹ ia cob. Apud laban peregrinat⁹ sum: et fui vsqz i p sente diē. Habeo boues et asinos et oves et buos et ancillas: mittoqz nūc legationē ad dñm meuz et inueniā grām in cōspectu tuo. Reuersiqz sunt nunci ad iacob dicētes. Venim⁹ ad esau fratres tuū. et ecce pperat in occursum tuū cū qdringen tis viris. Timuit iacob valde: et perterrit⁹ dñi sit pplm q secuz erat. greges quoqz et oves et bo ues et camellos in duas turmas dices. Si veniret esau ad ynā turmā et percusserit eam: alia turma q reliq est saluabitur. Dixitqz iacob. Deus patris mei abraham: et de⁹ pās mei ysaac. domī q dixisti mihi. Reuerte in terrā tuā et in locū natuitatis tue: et bñfaciā tibi minor suz cūctis miserationib⁹ tuis et vītate tua quaz explesti seruo tuo. In baculo meo trāsui iordanē istū. et nunc cū duab⁹ turmis regredior. Erue me de manu fratris mei esau: q valde cū timeo: ne forte veniens percutiat m̄ses cū filiis. Tu locut⁹ es q bñ faceres mihi: et dilatares semen meū sicut arenā maris: q p multitudine numerari nō pōt. Lūqz dormisset ibi nocte illa: separauit de his q habebat mūera esau fratri suo capras ducentas: bircos viginti: oves ducetas: arietes viginti: came los fetas cū pull suis trigita: vaccas q dragita: et thauros. xx. et asinas. xx. et pullos eaz. x. Et misit per man⁹ suos suos singulos leorsuz greges dixitqz pueris suis. Antecedite me: et sit spaciū inter gregē et gregē. Et p̄cepit prior dicens. Si obuiū habueris frātre meū esau: et interrogauerit te: cuius es: aut quo vadis: aut cū sunt ista q sequeris: rūdebis. Servi tui iacob. Abūera misit dño suo esau: ip̄e quoqz post nos vēit. Si militer dedit mādata scđo et tertio et cūctis q se qbantur greges: dices. Hisdē verbis loqmi ad esau cū inuenieris cū: et addetis: Ip̄e quoqz su⁹ tuus iacob: iter n̄m insegitur. Dixit enī. Placabo illū munerib⁹ que p̄cedunt: et postea videbo illū. Fortisan ppiciabitur mihi. Precesserūt itaqz mūera an enī: ip̄e vō māsit nocte illa i castris. Lūqz mature surrexisset tulit duas uxores suas et totidē famulas cū vndeclim filiis: et trāsuit vadum i aboch. Traductisqz omib⁹ que ad se pertinebant: mansit solus: et ecce vir luctabatur cū eo vsqz manc. Qui cū videret q cū superare non posset: tetigit neruū femoris eius et statim emarcuit. Dixitqz ad cū: Simitte me. Jam enī ascendit aurora. Rūdit. Nō dimittam te nisi benedixeris mihi. Sit ergo. Quod ē nomen tibi. Rūdit iacob. At ille. Nequaqz inquit iacob appellabitur nomē tuū: s̄z isrl. Qm si p̄tra dñū fortis fuisti: q̄z to magis p̄tra boles p̄ualebis. Interrogauit cū iacob. Sic mihi quo appellaris nomine: Rūdit. Quā q̄ris nomē meū quod est mirabile? Et bñdixit ei in codē loco. Vocauitqz iacob nomē loci illius phanuel: dices. Vidi dñm

facie ad faciē: et salua facta est aia mea. Qm q̄ est ci statim sol postqz trāsgressus est phanuel. Ip̄e vero claudicabat pede. Quā ob cām non comedūt neruū filii isrl q emarcuit in femore iacob vsqz in pūtē diē: eo q̄ tetigerit neruū femoris eius et obstupuerit. La. XXXIII

C Leuans aut̄ iacob oculos: vidit ymien te esau. et cū eo q̄dringētos viros. Būi sitqz filios lyē et rachel ambarūqz famulaz: et posuit vtrānqz ancillā et liberos eaz in p̄cipio. lyam vō et filios ei⁹ in scđo loco. rachel autē et ioseph nouissimos. Et ip̄e pgrediēs adorauit p̄nus in terra septies: donec appropinqret frater ei⁹. Lurrēs itaqz esau obuiam fratri suo: ap̄plexat⁹ est eū. stringensqz collū ei⁹ et osculās eū fleuit: leuatisqz oculis vīdit mulieres et puulos eaz: et ait. Quid sibi volū isti: et si ad te ptineāt? Rūdit. Paruuli sunt quos donauit mihi deus fūo tuo. Et appropinquātes ancille et filii earū incurvati sunt. Accessit quoqz lyā cūz pueris suis: et cūz filiū adorassent: extremi ioseph et rachel adorauerūt. Dixitqz esau. Que naz sunt iste turme q̄s obuiā habui? Rūdit. Ut inuenire grāz corā dño meo. At ille ait. Hēo pluria s̄ mi sunt tua tibi. Dixitqz iacob. Noli ita obsecro: s̄ si inueni grāz i oculū tuis accipe mūsculū d manib⁹ meis. Sic enī vidi faciē tuā: q̄si videri vultū dei. Esto mihi ppiti⁹: et suscipe bñdictionē quā attuli tibi et quā donauit mihi deus tribuēs omnia. Uix frē p̄pellēte suscipiēs ait. Gradiamur s̄l: eroqz socius itineris tui. Dixitqz iacob. Mosti dñe mi q̄ paruulos habeā teneros. et oves et boues fetas meū: q̄s si plus in ambulādo fecero laborare: moriētur vna die cūcti greges. Precedat dominus meū an būū suū: et ego seq̄r paulatiz vestigia eius: sicut videro puulos meos posse. donec veniam ad dñm meū in seyr. Rūdit esau. O ro te ut de pplo q̄ meū est: saltē sociū remaneat vie tue. Nō est inq̄t necesse hoc vno tm̄ indigeo: ut inueniam grām in p̄spectu tuo dñe mi. Reuersus ē itaqz illo die esau itinere quo venerat in seyr. Et iacob venerat in sochoth: ubi edificata domo et fixis tentoriis appellauit nomē loci illi⁹ sochoth i tabernacula. Transiuitqz in salē vrbē sichimo rū q̄ est in terra chanaan: postqz reuersus est d mesopotamia syrie. et habitauit iuxta oppidū: emitqz partē agri in q̄ fixerat tabernacula: a filiis emor p̄s sicheim: centū agnis: et erecto ibi altari inuocauit super illud fortissimū dñū israel.

C Gressa ē aut̄ dina filia La. XXXIII
lyē ut videret mulieres regionis illius. Quā cū vidisset sicheim filius emor: euci p̄nceps terre illius: adamauit eā et rapuit: et dor mīuit cū illa: yi opprimes virginē. Et glutinata est anima eius cum ea: tristēqz delinuit blanditus: et pergēs ad emor: patrē suū: accipe inq̄t mihi puellam hanc cōiugem. Quod cum audisset iacob: absentib⁹ filius et in pastu pecorū occupat

Genesis.

siluit donec rediret. Egresso autem emor pre sichē vt loqref ad iacob. ecce filii ei⁹ veniebat dō agro auditoqz qd acciderat irati sūt valde: eo qd fedā rē opatus eēt in isrl: t violata filia iacob rē illici tā perpetrasset: Locut⁹ ē itaqz emor ad eos. Si chem filii mei adhesit aia filie vīe. Date eam illi vxorē t iūgam⁹ vicissim pñubia. Filias vñas tra dite nobis t filias nřas accipite. t hītate nobis cū. Terra i ptāte vīa ē: exerceete: negociamī: t pos fidere eā. H̄z t sichē ad pñes t ad frēs ei⁹ ait. In uenā grāz corā vob t q̄cūqz statueris dabo. Au gete dōtē t mūera postulate t libēter tribuā qd petieris: tm date mibi pueLLā hāc vxorē. Nāde runt filii iacob: sichē t pñi eius i dolo: seuentes ob stupz sororis. Nō possim⁹ facere qd petitis nec dare sōzōnāz hōi incircūciso qd illicitū t nefariū ē apud nos: Sed in h̄ valebim⁹ federa ri. Si volueris esse filies nři t circūcidatur in vo bis ois masculini sex⁹. tūc dabimus t accipiēm⁹ mutuo filias vñas ac nřas t hitabim⁹ vobiscū. erimusqz vn⁹ ppl̄s. Si at circūcidi nolueris: tol lemus filiā nřaz t recedem⁹. Placuit oblatio eo rum emor t sichē filio ei⁹: nec distulit adolescēs qn statī qd petebatur expleret. Amabat. n. puel lá valde t erat iclit⁹ in oī domo pñis sui. Ingres siqz portā vrb locuti sunt ad ppl̄m. Viri isti pa cifici sunt t volūt hītare nobiscū. Negociētur in terra t exerceat eā q spaciofa t lara cultorib⁹ in diger: Filias eoz accipiēm⁹ vxores t nřas ill̄ da bimus. Unū ē quo differit tm̄ bonū. Si circūci dam⁹ masculos nřos ritū gēf imitātes: t lba. eo rū t pecora t cūcta q possidēt nřa erūt. Tm̄ in h̄ acqescam⁹ t hitates sil vñū efficiam⁹ ppl̄m. As sensiqz sunt oēs: circūcisis cūct̄ marib⁹. Et ecce die tertio qñ guissim⁹ vulnēz dolor est: arreptis duo filii iacob: symēo t leni frēs dyni gladius in gressi sunt vrbē pñidēter: intersectisqz oibus ma scul emor t sichē pariter necauerūt: tollentesqz dynā de domo sichē sororē suā. Quib⁹ egressis irruerūt sup occisos ceteri filii iacob: t depopu lati sunt vibē i vltionē stupri: oues eoz t armena ra t asinos cūcta qz vastates q in domibus t in agris erāt: parvulos quoqz eoz t vxores duxerūt captiuas. Quib⁹ pñpetras audacter iacob dixit ad symēo t leni. Turbastis me t odiosuz fecistis me chananeis t pherezeis hītatorib⁹ terre hui⁹. Nos pauci sum⁹: illi pñgregati percutiēt me: et delebor ego t dom⁹ mea. Rñderunt. Nungd ut scorto abuti debuere sorore nřa. La. XXXV.

i Mterea locutus ē deus ad iacob. Sur ge t ascēde bethel t hīta ibi. facqz alta re dño q appnuit tibi qñ fugiebas esau frēz tuū. Jacob vō pñocata om̄ domo sua: ait. Abiuite deos alienos q i medio vñi sunt t mun damini ac mutate vestimenta vña. Surgite t ascē damus in bethel vt faciam⁹ ibi altare dño q ex audiuit me i die tribulationis mee: t soci⁹ fuit iu neris mei. Dederūt ḡ ei oēs deos alienos quos

habebāt. t in aures q erant in auribus eoz. At ille infodit eas s̄bter terebinthū: q est post vñbez sichē. Lūqz pñfecti essent terror dei iwasit oēs per circuitū ciuitates t nō sunt ausi pñeq recedētes. Uenit igitur Jacob lūzan q ē in terra chanaan coğmēto bethel. J̄pē t ois ppl̄s cū eo. Edifica uitqz ibi altare t appellavit nomē loci illi⁹ dom⁹ dei. Ibi. n. apparuit ei de⁹ cū fugeret frēz suum. Eodē tpe mortua ē delbra: a nutrix rebecca: t se pulta ē ad radices bethel s̄bter queruz: vocatū qz ē nomē loci illi⁹ querc⁹ flet⁹. Apparuit at itez deus iacob postqz reuersus ē de mesopotamia syrie t venit in bethel. bñdixitqz ei dicēs. Non vocaberis vñtra iacob: h̄z isrl̄ erit nomē tuū. Et appellavit eū isrl̄. Dixitqz ei. Ego deus oipotes Cresce t multiplicare gētes t ppl̄i nationū ex te erūt. Reges de lūbis tuis egrediēt: terrāqz quā dedi abraā t ysaac dabo tibi t semī tuo post te. Et recessit ab eo. Ille vō erexit titulū lapideum i in loco quo locut⁹ fuerat ei de⁹: libās sup cū liba mina t effundēs oleū: vocāsqz nomē loci illi⁹ bethel. Egressus autē inde venit vñno tpe ad terrā q ducit effratā. In q cū parturiret rachel ob diffi cultatē partus periclitari cepit. Dixitqz ei obste trix. Noli tumē: qz t hunc hēbis filiū. Egrediēt autē aia p̄ dolore t iminente iā morte: vocavit no men filii sui benoni. i. fili⁹ doloris mei. Pñr vō appellavit eū beniamin. i. fili⁹ dextre. Mortua ē ḡ rachel t sepulta ē in via q ducit effratā. hoc est bethleē. Erexitqz iacob titulū sup sepulchry ei⁹. Hic ē titul⁹ monumēti rachel vñqz in pñtē diem. Egressus inde fixit tabnaculū trans turrez gregis. Lūqz hītaret in illa regiōe abut rubē t dor miuit cū bala pñcubina pñis sui. Ad illū minime latuit. Erant autē filii iacob. xii. Filii lye pñmoge nitus rubē: t symēo: t leui: iudas: t yisachar: t zebulō. Filii rachel: ioseph t beniamin. Filii bale ancille rachel: dan t neptalim. Filii zelphe acille lye: gad t aser. Hi sunt filii iacob q nati sunt ei i mesopotamia syrie. Eritis etiā ad ysaac pñes suū in mābre ciuitatē arbee hoc ē ebron in q pegratius ē abraā t ysaac. Et pñpleti sunt dies ysaac. c. lxx. anoy: pñsumptuqz etate mortu⁹ ē. t apposit⁹ est ppl̄o suo senex t plenus diez: t sepelierūt eū esau t iacob filii sui.

La. XXXVI

h Eaut sunt gñatiōes esau. ipe ē edom. Esau acceptit vxores de filiab⁹ chanaā ada filii elom ethi. t oolibama filiam ane filii sebeon enei. Basemath quoqz filiā hys mael sororē nabaioth. Hepit autē ada eliphaz. Basemath genuit rabuel. Oolabama genuit ie bus t ibelō t chore. Hi filii esau q nati sunt ei in terra chanaan. Tulit autē esau vxores suas t filios t filias t oēz aiaz dom⁹ sue t lba t pecora t cūcta q hītē poterat in terra chanaā. t abut i al terā regionē. recessitqz a frē suo iacob. Hītēt esau erant valde. t sil hītare nō poterant. nec sūstinebat eos terra pegratōis eoz p̄ multitudine

Genesis.

gregum. Habitauitq; esau in monte seyr: ipse ē edom. He aut̄ sunt ḡnatiōnes esau p̄is edom i monte seyr t̄ hec noia filioꝝ eius. Eliphaz fili⁹ ada vroxis esau. Rabuel quoꝝ fili⁹ basemath vroxis ei⁹. Fueruntq; eliphaz fili⁹ themā: omar sephua. et gathān: t̄ cenez t̄ chore. Erat au tem thamna concubina eliphaz fili⁹ Esau que pepit ei amalech. Hi sunt filii ada vroxis esau. filii aut̄ rabuel: naath t̄ zara semma: t̄ meza. Hi filii basemath vroxis Esau. Iste quoꝝ erat filii oolibama filie aue fili⁹ sebeon vroxis Esau: quos genuit ei iehus: t̄ ihelō: t̄ chore. Hi duces filioꝝ esau. Filii eliphaz primogeniti Esau. dux theman. dux omar. dux sephua. dux cenez. dux chore. dux gathān. dux amalech. Hi filii eliphaz in terra edō. t̄ hi filii ada. Hi quoꝝ fili⁹ rabuel filii esau. Dux naath. dux zara. dux semma. dux meza. Hi aut̄ duces rabuel in terra edom. Iste filii basemath vroxis esau. Hi aut̄ filii oolibama vroxis esau. Durichus. dux ihelon. dux chore. Hi duces oolibama filie aue vroxis Esau. Iste sunt filii esau t̄ hi duces eoꝝ. ipse ē edom. Iste sunt filii seyr horrei habitatores terre lothā t̄ sobal t̄ sebeoꝝ t̄ anan t̄ dison t̄ eser t̄ disan. Hi duces horrei filii seyr: in terra edom. Facti sunt aut̄ filii lothā: horrei t̄ eman. Erat aut̄ soror lo than thāna. Et isti filii sobal. alohan t̄ maneeth t̄ ebal sephi t̄ onā. Et hi filii sebeoꝝ: achia t̄ anā. Iste ē anan q̄ inuenit aq̄s calidas in solitudine cū pasceret asinas sebeon p̄is sin. Habitauitq; filius disan t̄ filia oolibama. Et isti filii disan. ab das t̄ iesban: t̄ iethrā: t̄ charan. Hi quoꝝ filii eser: balaianan: t̄ zeuan t̄ achān. Habituit aut̄ filios disan: bus: t̄ aran. Hi duces horeoꝝ. dux lothā. dux sobal. dux sebeoꝝ. dux ana. dux dison. dux eser. dux disan. Iste duces horeoꝝ q̄ impauerūt in terra seyr. Reges aut̄ q̄ regnauerūt in terra edom: anq; haberēt regē filii isrl. fuerunt hi. Balach fili⁹ beor: nomēq; vrb ei⁹ denaba. Mortuus ē aut̄ balach t̄ regnauit p̄ eo iobab filius zare de bosra. Quoꝝ mortu⁹ effet Jobab regnauit p̄ eo busan de terra themanoꝝ. Hoc quoꝝ mortuo regnauit p̄ eo adad fili⁹ badadi q̄ p̄ cussit madiā in regione moab: t̄ nomē vrb eius aith. Quoꝝ mortuus effet adad regnauit p̄ eo semla de maserecha. Hoc quoꝝ mortuo regnauit p̄ eo saul de fluvio rooboth. Quoꝝ t̄ obis set successit in regnū balanā fili⁹ achobor. Isto quoꝝ mortuo regnauit p̄ eo adad: nomēq; vrb eius phon. Et appellabat vrox; eius meezaabel filia matreth filia mizaab. Hec ē noia ducū esau in cognitionibus t̄ locis t̄ vocabulis suis. dux thāna. dux aluha. dux ietheth. dux oolibama. dux ela. dux phinon. dux zenez. dux themā. dux mabsar. dux mabdihel. dux birā. Hi duces edō habitātes in terra impiū sui. ipse ē esau p̄ idumeorum. Habitauit aut̄ iacob i terra chanaā in q̄ p̄ suis peregrinatus ē. t̄ he sunt generationes

eius.

Ca. XXXVII.
Ioseph cū sedeci esset annoꝝ pascebat gregem cū fribus suis adhuc puer. Erat cū filius bale t̄ zelphe vrox patris suis: accusauitq; frēs suos apud p̄im erie pessi mo. Israhel aut̄ diligebat ioseph sup oēs filios: eo q̄ in senectute genuisset cū. fecitq; ei tunicas polimitā. Videntes aut̄ frēs eius q̄ a p̄e pl⁹ cū ctis filius amaref: oderunt eū: nec poterāt ei q̄c quā pacifice loq;. Accidit quoꝝ vt visuꝝ somniū referret fribus suis q̄ causa maioris odu semia rium fuit. Dixitq; ioseph fratrib⁹ suis: Audite somniū meū qd̄ vidi. Putabā nos ligare mani pulos in agro t̄ q̄si surgere manipulū meū t̄ stare: vrosq; manipulos circūstātes adorare manipulum meū. R̄derunt frēs ei⁹: Nunq; rex n̄ eris: aut̄ sibi clemētiō ditioni tue? Hec ē cauſa somniōꝝ atq; sermonū: iudie t̄ odu somitez ministravit. Aliud quoꝝ vidi somniū qd̄ nar rās fratrib⁹ ait: Vidi p̄ somniū q̄si sole t̄ lunā t̄ stellas vndeclī adorare me. Quid cū p̄i suo et frībus retulisset: increpauit cū p̄i su⁹ t̄ dixit: Quid tibi vult h̄ somniū qd̄ vidisti? Nū ego t̄ mī tua t̄ frēs tui adorabimus te sup terrā: Inudebat ei igi⁹ frēs sui: p̄i vero rē tacit⁹ p̄siderabat. Cū qd̄ frēs illius in pascēdis gregib⁹ p̄is morarētur in sihem. dixit ad eū israhel. Frēs tui pascunt oues in sihemis veni mittā te ad eos. Quo r̄ dente. p̄slo sum ait: Elade t̄ vide si cūcta p̄spera sint erga frēs tuos t̄ pecora. t̄ renūcia mibi qd̄ agaf. Iffus de valle hebron venit in sihem. Inuenitq; eū vir errāt̄ in agro: t̄ interrogauit qd̄ q̄reret: At ille r̄ndit: Frātres m̄cos q̄ro. Indica mibi vbi pascat greges: Dixitq; ei vir: Recesse runt de loco isto. Audiu aut̄ eos dicētes: Eam⁹ in dothaim. Pererrit itaq; ioseph post frēs suis t̄ inuenit eos in dothaim. Qui cū vidissent eum p̄cul: anteq; accederet ad eos cogitauerūt illū occidere. t̄ mutuo loq;bank: Ecce somniator venit. Venite occidam⁹ eū: t̄ muttam⁹ in cister naꝝ veterē. dicemusq; sera pessima deuorant eū t̄ tunc appēbit qd̄ illi p̄sint somnia sua. Audiēs aut̄ hec Ruben. m̄tebaſ liberare eū de manib⁹ eoy t̄ dicebat. Nō interficiamus aiāz ei⁹ nec ef fundamus sanguinē: sed piūcite eū in cisternam veterē q̄ est in solitudine: manusq; vras scruate innoxias. Hoc aut̄ dicebat volens eripe eū de manib⁹ eoꝝ t̄ reddere p̄i suo. Confestim igi⁹ vt puenit ad frēs suos m̄lauerunt eū tunica tala ri t̄ polimitā: miserūtq; eū in cisternā veterem q̄ nō habebat aquā. Et sedētes vt comedērent panē viderūt hismaelitas viatores venire d̄ ga laad t̄ camelos eoy portantes aromata t̄ resinā t̄ stacten in egyptuꝝ. Dixit ē iudas fribus suis: Quid nobis p̄dest si occiderimus frēm nost̄: t̄ celauerimus sanguinē ipsius: Et elius ē vt ve nundē hismaelis: t̄ man⁹ n̄ nō polluant. Fra ter enim t̄ caro n̄ a est. Acqueuerunt frēs sermo

Genesis.

nibus illis: et pterestibus madianis negotia toribus exhibentes eum de cisterna vendiderunt eum hismaelis viginti argenteis: quod duxerunt eum in egyptum. Reversusque ruben ad cisternam non inuenit puer et scissis vestibus pugens ad fratres suos ait: Nauer non coparet et ego quo ibo? Tulerunt autem tunica eius et in sanguinem hedi quem occiderat tinxerunt: mittentes quod ferrent ad priorem et dicentes: Hanc inuenimus vide ut tunica filii tui sit an non. Quia cum cognouisset pater ait: Tunica filii mei est. Hera pessima comedit eum: bestia devorauit ioseph. Scissisque vestibus induitus est cinctio: lugens filium suum multo tempore. Longe regas autem cunctis liberis eius ut leniret dolorem patris: noluit prolationem accipere. sed ait: Descendat ad filium meum lugens in infernum. Et illo puerante in fetu: madianite vendiderunt Ioseph in egypto pharao fari enucleo pharaonis magistro militum.

Odem tempore descenderunt XXXVIII
dens iudas a fratribus suis. dimicavit ad virum odollamitem nomine hirah: viditque ibi filiam hois chananici vocabulo Sue. Et accepta uxore ingressus est ad eam. Quaecepit et peperit filium et vocauit nomen eius her. Rursumque acepit post partum natum filium vocauit onan. Tertium quoque cepit quem appellauit sela. Quo nato parere ultra cessauit. Sed autem iudas uxore promogenito suo her. nomine thamar. Fuit quoque her promogenitus iudee. nequaquam in aspectu domini. et id ab eo occisus est. Dixitque iudas ad onan filium suum. Ingredere ad uxorem fratris tui et sociare illi ut suscites semen fratri tuo. Ille sciens non nasci sibi filios. intrans ad uxorem fratris sui semine fundebat iteram: ne liberi fratris nomine nascerentur. Et idcirco percussit eum dominus eo quod re detestabiliter ficeret. Quia obiret dixit iudas thamar nurui sue: Esto vidua in domo patris tui: donec crescat sela filius meus. Tinebat namque et ipse moerere sic ut frater eius. Que abiit et habitavit in domo patris sui. Evolus autem multis annis: mortua est Sue uxor iudee. Cumque lucrum solitatem suscepit. ascenderet ad tolosores omnium suorum ipse et hiras opilio gregis odollanita in thanas. Punciatum est thamar quod socer illius ascenderet in thanas ad tolosendas oves. Quae depositis viduitatis vestibus: assumpit terispes. et mutato habitu sedet in bivio itineris quod ducit thamanam eo quod creuisset sela et non eum accepisset maritum. Quia cum vidisset iudas suspicatus est esse meretrice. Peruerat namque uultum suum ne agnosceret. Ingrediensque ad eam ait: Bimitte me ut coeat tecum. Nesciebat namque nurus sua etiam. Quia ridentem te quod dab mihi ut fruaris et cubili meo: dixit: nullum tibi habendum de gregibus. Rursumque illa dicente: patiar quod vis si dederis mihi arrabone donec mittas quod polliceris. ait iudas: Quid tibi vis perarraboni dari? Non dicit. Annulum tuum et armillam et baculum quem manu tenes. Ad unum igitur cotum mulier acepit. et surgens abiit: depo-

sitione habitu quem sumperat: induita est viduitatis vestibus. Hoc autem iudas habendum a pastore suum odollamitem: ut recipere pignus quod dederat mulieri. Qui cum non inuenisset eam: interrogauit hoies loci illius. ubi est mulier quae sedebat in bivio? Ridentibus cunctis non fuit in loco isto meretrix. reuersus est ad iudas et dixit ei: Non inueni eam. Sed et hoies loci illius dixerunt mihi: nunquam sedis se ibi scortum. Ait iudas: Haec beat sibi. Verte mendacium arguere nos non possemus. Ego misi hec que promiseram. tu non inuenisti eam. Ecce autem post tres menses inueniatur unde dicentes: Fornicata est thamar nurus tua: et vide ut vter illius intumescere. Dixitque iudas: Producite eam ut ciburam. Que cum duceres ad penitentiam: misit ad socorem suum dicens: Ne viro cuius haec sunt. ceperit. Cognosce cuius sit annulus et armilla et baculus. Qui agnoscit mulieribus ait: Justior me est: quod non tradidi eam sela filio meo. Atque ultra non coguit eam. Instante autem patre apparuerunt gemini in utero: atque in ipsa effusione infantum unus protulit manus in qua obsterix ligauit coccinum dicens: Iste egredies te. Illo vero retrahente manum: egressus est alter. Dixitque mulier: Quare diuisa est ppter te maceria? Et ob hac causam vocauit nomine eius phares. Postea egressus est frater eius in cuius manu erat coccinum quem appellauit zaram.

XXXIX.

Turbo ioseph ductus est in egyptum: emitque eum phutifar eunuchus pharaonis princeps exercitus sui. vir egyptius de manu hismaelitarum: a quibus perductus erat. Fuitque dominus cum eo: et erat vir in cunctis prosperis ageris. Habituavitque in domo domini sui: quod optime nouerat dominum esse cum eo. et oia que gereret ab eo dirigiri in manu illius. Inuenitque ioseph gratiam coram domino suo et ministrabat ei. A quo ppositis omnibus gubernabat creditum sibi dominum: et universa que ei tradita fuerat. Undidixitque dominus domum egyptii ppter ioseph: et multiplicauit tam in edibusque in agris cunctam eius servit. Nec nequaquam alius nocte nisi panes quo vescebat. Erat autem ioseph pulchra facie et decorus aspectu. Post multos itaque dies: iniecit dominus sua oculos suos in ioseph et ait: dormi mecum. Qui nequaquam aegrescens operi nefario. dixit ad eam. Ecce dominus meus oibus milibus traditis: ingratis quod habeat in domo sua: nec nequaquam est quod non in mea sit potestate: vel non tradidit mihi ppter te quod uox eius es. Quod ergo possim haec malum facere: et peccare in dominum meum? Si uis modi vobis per singulos dies loquebamur: et mulier molesta erat adolescenti. et ille recusabat stuprum. Accidit autem quodam die ut intraret ioseph domum et opis propriam absque arbitris ficeret. et illa apprehensa lacinia vestimenti eius diceret: dormi mecum. Qui relicto in manu eius pallio fugit et egressus est foras. Unusque vidisset mulier vestem in manibus suis. et se esse temptam: vocauit ad se hoies domus sue. et ait ad eos: En introduxit

b iii

Genesis.

virum hebreum. ut illuderet nobis. Ingressus ē ad me vt coiret meū. Quiaqz ego suclamassem et audisset vocē meā reliqt pallium qd tenebam et fugit foras. In argumentū ḡ fidei retentū pallium oñdit marito reuertenti domum. et ait. Ingressus ē ad me seruus hebreus quē adduxisti. vt illuderet mihi. Quiaqz audisset me clamare: re liquit palliu qd tenebā et fugit foras. His audig dñs et nimiū credulis v̄bis pungis irat̄ ē valde tradiditqz ioseph in carcerē vbi vincti regis custodiebanſ. et erat ibi clausus. Quia aut̄ dñs cum ioseph et misertus ē illius. et dedit ei grāz in p̄spe cū p̄ncipis carceris. Qui tradidit in manu illi vniuersos vinctos q̄ in custodia tenebanſ et q̄d siebat s̄b ipso erat: nec nouerat aliqd cunctis ei creditis. Dominus. n. erat cū illo et omnia opera eius dirigebat.

XL.

Ab initio pincerna regi egypti et pistor dñs suo. Itratusqz tra eos pharaō. nā alter pincernis perat. alter pistoribus. misit eos in carcerē p̄ncipis militū in quo erat vinctus et ioseph. Et custos carceris tradidit eos ioseph: q̄ et ministrabat eis. Et liquantulū tpis fluerat et illi in custodia tenebanſ. Viderūtqz ambo somnium nocte vna iut̄ interpretationem agnū sibi. Ad quos cum introuisset ioseph mane et vidisset eos tristes. sciscitatus est dicēs. Qui tristior est hodie solito facies v̄fa? Qui r̄iderūt. Somnū vidimus et non ē qui interpretet nob. Dixitqz ad eos ioseph. Nunqz non dei ē interpretatio? Re ferte mihi quod videritis. Narrauit p̄o p̄positus pincernaz somnium suū. Videbam corā me vitem in qua erant tres pagines crescere paulatim in gēmas. et post flores vuas maturescere: calicēqz pharaonis in manu mea. Tuli ḡ vuas et exp̄ssi in calicem quē tenebā et tradidi poculū pharaoni. R̄udit ioseph: Hec ē interpretatio somnii. Tres pagines: tres adhuc dies sunt p̄ quos recordabilis pharaō ministerii tuū et restituet te in gradū p̄stīnum: dabiqz ei calicē iut̄ officiū tuū sicut an facere p̄sueeras. Im memento mei cuz tibi bñ fuerit. et facies meū misericordiā vt fugeras pharaoni vt educat me de isto carcere qz furtum s̄blatus suū de terra hebreor̄ et b̄ innocēs in lacum missus sum. Vident pistor̄ maḡ q̄ prudenter somnium dissoluisset ait: Ego vidi somnum q̄ tria canistra farine haberem sup caput meum et in uno canistro quod erat excelsius portare me putabam omnes cibos qui fuit arte pistoria quesqz comedere ex eo. Respondit ioseph. Hec ē interpretatio somnii. Tria canistra tres adhuc dies sunt p̄ quos auferet pharaō caput tuū: ac suspendet te in cruce: et lacerabunt voleres carnes tuas. Erunde dies tertius nataliū pharaonis erat. Qui faciens grande p̄nuū peris suis: recordatus ē inter ep̄las maḡi pincer-

narum et pistor̄ p̄ncipis: restituitqz alterū in locum suum vt porrigeret ei poculum. alterum suū spendit in patibulo: vt coniectus veritas p̄ba retur. Et tamen succedentibus p̄spēris p̄positū pincernarum oblitus ē interpretis sui.

Ost duos annos ydit XL.

Ppharaō somnū. Putabat se stare super fluuium de quo ascendebat septē boves pulcre et crasse nimis et pascebantur in locis plaustribus. Alio quoqz septē emergebant de flumine sede pfecteqz macie. et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus deuoraueruntqz eas quaz mira species et habitudo corpor̄ erat. Exp̄factus pharaō rursum dormiuit et vidiit alterz somnium. Septē sp̄ce pullulabāt in culmo vno plene atqz formose: alio quoqz totidem sp̄ce tenues. et p̄cuse vredine orebantur: deuorantes omnem p̄o pulchritudinem. Iungilans pharaō p̄ quietem et facto mane pauore pterritus misit ad omnes coniectores egypti. cūctosqz sapientes: et accersitis. narrauit somnū. nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscēs magister pincernarum ait. Consitetur peccatum meū. Itratus rex seruis suis me et maḡi pistor̄ retrudi iussit in carcerem p̄ncipis militū vbi vna nocte vterqz vidimus somnium p̄slagium futurō. Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis militū famulus cui narrantes somnia. audiuius q̄cqd postea rei. pbauit euentus. Ego enim redditus suū officio meo. et ille suspensus ē in cruce. Protinus ad regis impium eductum de carcere Ioseph totonderunt. ac veste mutata obtulerūt ei. Qui ille ait: Vide somnia nec ē qui edisserat. que audiui te sapientissime coniicere. Respondit ioseph. Absqz me deus respondebit p̄spēra pharaoni. Narrauit ergo pharaō que viderat. Putabam me stare super ripam fluminis. et septem boves de amne consendere pulchras nimis et obesis carnibus: que in pastu paludis vīrecta carpebant. Et ecce has sequebantur alie septem boves iutantum deformes et macilente: vt nunquaz tales in terra egypti viderim. Que deuoratis et consumptis prioribus. nullum satiavitatis dedere vestigium. sed simili macie et squalore torpebant. Iungilans rursus sopore deplsus vidi somnium: Septē sp̄ce pullulabāt in culmo vno plene atqz pulcherrime. Alio quoqz septē tenues et percusse vredine. orebant et sti pula que p̄orum pulchritudinem deuorauerunt. Narrauit coniectoribus somnium et nemo ē qui edisserat. Respondit Joseph: Somnium regis vnum est: Que facturus ē deus ostendit pharaoni. Septem boves pulchre et septē sp̄ce plene: septē vberatatis anni sunt: eandemqz vnu somnū comprehendunt. Septē quoqz boves tenues atqz macilente que ascenderunt p̄ eas. et septē sp̄ce tenues et vento vrente percusse.

Genes. I

Septem anni ventre sunt famis: qui hoc ordine complebuntur. Ecce septem anni venient fertilitatis magne in vniuersa terra egypti quos sequentur septem anni aliū tanti sterilitatis: vt obliuioni tradatur cuncta retro abundantia. Consumptura ē enim fames omnem terram. et vberatatis magnitudinem perditura ē inopie magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium: firmitatis iudicium ē: eo q̄ siat sermo dei et velotus impleatur. Nunc ergo puidet rex virum sapientem et industriuz et p̄ficiat eum terri egypti qui constitutat prepositos per cunctas regiones: et quintam partē frumentum p̄ septem annos fertilitatis qui iam nūc futuri sunt. congreget in horrea. et omne frumentum sub pharaonis potestate condatur: seruiturq; in vrbibus et p̄paretur future septem annorum fami. que oppressura est egyptum: et non consumetur terra inopia. Placuit pharaoni consilium et cunctis ministris eius. Locutusq; ē ad eos: Num inuenire poterimus talēm virum qui spiritu dei plenus sit? Dixit ergo ad ioseph. Quia ostendit tibi deus omnia que locutus es. nunquid sapientiorem et consimilem tui inuenire potero? Tu eris super domum meam. et ad tuū oris imperiū cunctos populos obediet. Uno tamē regni solio precedam te. Dixitq; rursum pharaon ad ioseph: Ecce constitui te sup vniuersam terram egypti. Tulitq; annulum de manu sua et dedit eum in manu eius. vestiuitq; euz stola byssina: et collo torquem auream circumponit. Seditq; eum ascendere super currum suum secundum clamante p̄cone: ut omnes coram eo genuflecterent et prepositū esse scirent vniuersę terre egypti. Dixit quoq; rex egypti ad ioseph. Ego sum pharaon. Absq; tuo imperio non mouebit quisq; manum: aut pedem in omni terra egypti. Tertiusq; nomen eius et vocavit eum lingua egyptiaca. saluatorem mundi. Sededitq; illi uxorem assenez filiam phutifaris sacerdotis heliopoleos. Egressus est itaq; ioseph ad terram egypti. Triginta annorum erat quando stet in conspectu regis pharaonis et circumiuit omnes regiones egypti. Veneritq; fertilitas septem annorum. et in manipulos redacte segetes congregati sunt in horrea egypti. Omnis etiam frugum abundantia in singulis vrbibus condita est. Tantaq; fuit abundantia tritici: ut arena maris coequaretur et copia mensuraz excederet. Matiq; sunt ioseph filii duo antequam veniret fames quos peperit ei assenez filia phutifaris sacerdotis heliopoleos. Vocavitq; nomen primogeniti. Iacob dicens: Oblivisci me fecit dominus omnium laborum meorum: et dominus patris mei. Nomen quoq; secundi. appellauit Esraim dicens: Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. Ititur transactis septem

vbertatis annis que fuerant in egypto: ceperūt venire septem anni inopie quos predixerat ioseph. et in vniuerso orbe famies p̄ualuit. In cuncta etiam terra egypti fames erat. Quia esuriente clamauit populos ad pharaonem. alimenta petes. Quibus ille respondit: Te ad ioseph et quaequid ipse vobis dixerit. facite. Crescebat autem quotidie fames in omni terra: aperuitq; ioseph vniuersa horrea et vendebat egyptus. Nam et illos oppresserat fames. Omnesq; prouincie veniebant in egyptum ut emerent cibas. et malum inopie temparent.

XLII

Audiens autem iacob q̄ alimenta venederentur in egypto dixit filius suis. Quare negligitis. Audiuī q̄ triticum venundetur in egypto. Descendite et emite nob̄ necessaria: ut possimus vivere. et non consumamur inopia. Descendentes igitur fratres ioseph decem ut emerent frumenta in egypto. hec mānu domo retento a Jacob qui dixerat fratribus eius: ne forte in itinere quicquam patiatur mali: ingressi sunt terram egypti cum aliis: qui pergebant ad emendum. Erat autem fames in terra chanaan. et ioseph erat princeps in terra egypti: atq; ad eius nutum frumenta populis vendebantur. Iūq; adorassent eum fratres sui et agnouisset eos. quasi ad alienos durius loquebatur. Interrogans eos: Unde venistis? Qui responderūt de terra chanaā: ut emamus victui necessaria. Et tamen fratres ipse cognoscens: non ē cognitus ab eis. Recordatusq; somniorum que aliquando viderat. ait ad eos. Exploratores estis: ut videatis infirmiora terre vestris. Qui dixerunt. Non est ita domine: sed serui tui venerunt ut emerent cibos. Omnes filii vnius viri sumus. Pacifici venimus: nec quicquam famuli tui machinantur mali. Quibus ille respondit. Alter est. Immunita terre huius considerare venistis. At illi dixerunt. Unodecim inquiunt fratres serui tui sumus: filii vii vnius in terra chanaan. Minimus cum patre nostro ē: alius non est super. Hoc ē ait quod locutus sum: Exploratores estis. Jam nunc experimentum vestri capiam. Per salutem pharaonis non egrediemini hinc donec veniat frater vester minimus. Abitate ex vobis unum et adducat eum. vos autem eritis in vinculis. donec probentur que dixistis: vtrum vera an falsa sint. Alioquin per salutem pharaonis exploratores estis. Tradidit ergo illos custodie tribus diebus. Die autem tertio eductis de carcere ait. Facite que dixi et vivetis. Neum enim timeo. Si pacifici estis frater vester unus ligetur in carcere: vos autem abite. et ferte frumenta que emisisti in domos vras. et frēz vrm minimū ad me adducite: ut possis vros pbare simōes. et nō moramini.

Genesis.

fecerunt ut dixerat, et locuti sunt ad iuicē. Ad rito hec patimur: quod peccatum in frēm nostrū vidētes angustias aie illius. dum dep̄care nos et nō audīum⁹: idcirco venit sup̄ nos ista tribulatio. Quibus vñ⁹ ruben ait. Nunqd nō dixi vobis nolite peccare i pueç. et nō audistis me: En sanguis eius exqrif. Nesciebant. n. q̄ intelligēt ioseph: eo q̄ p̄ interp̄tez loq̄ret ad eos. Avertit q̄ se parū et fleuit: et reuersus locut⁹ est ad eos. Tollensq̄ symēo et ligans illis pūtibus. iussit ministris ut implerent eorū saccos tritico et reporent pecunias singuloy in saccul̄ suis das supra cibariis in via. Qui fecerūt ita. At illi portates frumenta in asinis suis pfecti sunt. Aptoz vñ⁹ sacco ut daret iumento pabulū in diversorio cōtemplatus pecuniam in ore sacculi. dixit fribus suis. Reddita est mihi pecunia. En habef i sac co. Et obstupefacti turbatiqz mutuo dixerunt. Quid nā est h̄ qd fecit nob̄ deus? Teneruntqz ad iacob p̄rez suū in terra chanaā: et narrauerūt ei oia q̄ accidissent sibi dicentes: Locut⁹ est nob̄ dñs terre dure et putauit nos exploratores cē p̄ uincie. Qui rñdimus: Pacisci sumus nec vllas molimur insidiis. Unde decimū frēs vno p̄ geniti sumus. vñus nō est sup̄: minum⁹ cū p̄e nr̄o est in terra chanaā. Qui ait nob̄: Sic pbabo q̄ pacisci sitis. Frēs vñm vñū dimitte apud me. et cibaria domibus vris necessaria sumite et abite. Semqz vñm minimū adducite ad me. ut scia q̄ nō s̄t exploratores et istū q̄ tenet in vinculis recipere possis. ac deinceps q̄ vuls emendi habeas licentia. His dicitis cū frumenta effunderent. singuli repperūt i ore saccorum ligatas pecunias exterritiqz simul oībus dixit p̄ iacob: Absqz liberas me esse fecisti: Joseph nō est sup̄: symēo te nef in vinculis. et beniamin auferes. In me hec oia mala reciderunt. Qui rñdit ruben: Quos filios meos interfice si nō reduxero illū tibi. Trade illū in manu mea et ego eū tibi restituā. At ille: Nō descendit inqt filius me⁹ vobiscū. frater ei⁹ mortuus ē et ipse solus remāst. Si qd ei ad uersitas acciderit in terra ad quaz pgis: deducit canos meos cum dolore ad inferos.

Tertium famēs oēz ter XLIII
 raz vehemēter p̄mebat: p̄sumptisqz cibis quos ex egypto detulerāt. dixit iacob ad filios suos: Reuertimini et emite nobis paupillū escas. Rñdit iudas. Benunciauit nob̄ vir ille s̄b attestatione iurisfūrāndi dicens: Nō vi debis faciem meā nisi frēz vñm minimū adduxeritis vobiscum. Si ḡ vis eū mittere nobiscuz p̄ gemus pariter et emem⁹ tibi necessaria: si aut̄ nō vis nō ibimus. Vir. n. vt sepe dixim⁹ denunciauit nob̄ dicens: Nō videbis faciem meā absqz fratre vro minimo. Dixit eis isrl: In meā h̄ feci miseriā: ut indicareb̄ ei et aliū h̄c vos frēz. At illi rñderunt. Interrogavit nos h̄o p̄ ordinē nr̄am p̄genē. si p̄ viueret. si haberem⁹ frēz. Et

nos rñdimus ei consequenter iuxta id qd fuerat sciscitatus. Nunqd scire poteramus q̄ dictur⁹ esset. adducite fratré vñm vobiscū: Judas quo q̄ dixit p̄i suo: Ut h̄t pueç mecum ut p̄ficiamur et possim⁹ viuere ne moriamur nos et puuli nr̄i: Ego suscipio pueç de manu mea regre illū. Nisi rediuxero et reddidero eū tibi: ero p̄cti re⁹ in te omni tpe. Si nō intercessisset dilatio: iā vice altera venissimus. Igis israel p̄ eorū dixit ad eos: Si sic necesse est facite qd vult⁹. Sumite de optimis terre frugib⁹ in vasis vris. et deserte viro munera. modicū resine et mellis et storacis stacres et terebinthi et amygdalaz. Pecuniaqz duplē fertē vobiscū. et illā quā inuenistiis in sacculis reportate. ne forte errore factū sit. Sed et frā trem vñm tollite: et ite ad vñp. Deus aut̄ me⁹ oī potens faciat vob̄ eū placabile et remittat vobiscum frēz vñm quem tenet in vinculis et h̄c benignam: Ego aut̄ q̄si orbatus absqz liberis ero. Tulerunt ḡ viri munera et pecuniam duplē et beniam in: descendēt in egyptū et steterunt coram ioseph. Quos cū ille vidisset et beniamini simul. p̄cepit dispensatori dom⁹ sue dices. Introduc viros domū et occide victimas et instrue cōuiuiū: qm̄ hodie mecū sunt comedenti meridie. Fecit ille qd sibi fuerat impatū et introduxit viros domū. Ibiqz exterriti dixerūt mutuo: Propter pecuniaz quā retulimus p̄us in saccis nr̄is introducti sumus ut deuoluat in nos colūniam. et violenter s̄būciat seruitū et nos et asinos nr̄os. Quādōbrem in ipsis forib⁹ accedentes ad dispēsatorē. locuti sunt: Oramus dñe vt audias nos. Nam ante descendimus ut emeremus escas: qbus emp̄s cum venissimus ad diuersorium appetuimus saccos nr̄os et innenimus pecuniam in ore saccorum: quam nunc eodem pondere reportauimus. Sed et alius attulimus argentum ut emamus q̄ nobis necessaria sunt. Nō est in nostra conscientia q̄s posuerit eam in marsupiis nostris. At ille respondit: Pax vobiscum nolite timere. Deus vester et deus patris vestri. dedit vobis thesauros in saccis vestris. Nam pecuniam quam deditis mihi p̄batam ego habeo: Eduxitqz ad eos symon. Et introductis domū attulit aquam et lancerunt pedes stios: deditqz pabulum asinis eoz. Illi v̄o parabant munera donec ingredere Joseph meridie: Audierant enim q̄ ibi comedenti essent panem. Igis ingressus est Joseph domum suam: obtulcruntqz ei munera tenetes in manibus suis: et adorauerūt p̄ni in terra. At ille clementer resalutatis eis interrogavit eos dicens: Sanus ne est pater vester senex de quo dixeratis mihi? Adhuc viuit? Qui rñderunt. Hospes est seruus tuus p̄ nr̄. Adhuc viuit. Et incurvati adorauerunt eum. Attollens autem Joseph oculos: vidit Beniamin frātē suū vterinū. et ait: Iste est frater vester p̄uulus de quo dixeratis mihi? Et r̄yrum:

Genesio.

Deus inquit misereat tui filii mihi. Festinanitque in domum quod cōmotata fuerunt viscera eius super fratre suo et erumpente lacrime et intreiens cubiculum fleuit. Rursumque lota facie egressus: ostinuit se et ait: Ponite panes: Quibus appositis seorsum ioseph et seorsum fratribus egyptis quoque que vescerentur fratres filii seorsim. Illicitum est enim egyptius comedere cum hebreis: et paphani putant huiuscemodi qui uiuum: sederunt coram eo. Pmogenitus iuxta pmogeta sua. et minimus iuxta etate sua. Et mirabans nimis: sumptus ptribus quod ab eo acceperant. At maior quod per venit beniam ita ut quinq; ptribus excederet. Hiberutque et inebrinati sunt cum eo.

XLI.

Peceperit autem ioseph dispesatorum domini sue dicens. Impie saccos eorum frumento quantum pnt capte et pone pecuniam suorum gulorum in summitate facci. Eyphe autem meum argenteum et pccatum quod dedit tritici: pone in ore facci iunioris. Actusque est ita. Et orto mane dimissi sunt cum asinis suis. Itaque rube exierant et processerat paululum. Tunc ioseph accessito dispesatori domini ait: Surge inquit et psequere viros: et apprehensis dicto: Quare reddidistis malum pro bono? Pro plus quem surati estis ipse est in quo bibit dominus meus et in quo augurari solet. Nessimam re fecistis. Scit ille ut iussicerat: et apprehensis per ordinem locutus est: Qui renderunt: Quare sic loquuntur dominus nostri vestrum serui tui tamen flagitiu[m] omiserint? Pecunia quia inuenimus in summitate saccorum reportamus ad te de terra chanaan. Et quod psequentes est ut suratis simus de domo domini tui auxilium vel argentum? Apud quemque fuit inventum seruorum tuorum quod quis moriat et nos erimus servi domini nosteri. Qui dixit eis Sicut iuxta veritas sententia. Apud quemque fuit in ventu ipse sit seruus meus: vos autem eritis innoxii. Itaque festinato deponentes in terra saccos appaserunt singuli. Quos scrutatus incipies a maiore usque ad minimum: inuenit cyphum in sacco Beniamini. At illi scisis vestibus: oneratisque rursum asini reuersi sunt in opidum. pmissusque iudas cum fratribus ingressus est ad ioseph. Necdum enim de loco abiuerat. Hocqueque ait eum pariter in terra coruerunt. Quibus ille ait: Ur sic agere voluistis: An ingeratis quod non sit servus mei in augurando scias? Qui iudas: Quid rendebimus enim domino meo. vel quod loquitur: aut iuste poterum obtedere? Deus ienit iniquitate seruorum tuorum. Enim serui sumus domini mei et nos: et apud quem invenimus est cyphus? Reddit ioseph: Absit a me: ut sic agam. Qui furatus est cyphum ipse sit seruus meus: vos autem abite liberi ad praesum. Accedet autem ppius iudas pfectenter ait: O domine audi me: ut loquaris seruus tuus ibum in auribus tuis: et ne irascaris famulo tuo. Tu es enim post pharaonem dominus meus. Interrogasti pmissus seruos tuos. habebas ptes aut fratribus: et nos rendimus tibi domino meo: Et nobis pfecteris: et puer puillus qui in senectute illi natu[m] est: cuius vterinus frater est mortuus: et ipsum solus habet m[odum] sua. p[ro]p[ter]e tenere diligit

cum. Dixisti seruis tuis: Adducite eum ad me: et ponite oculos meos super illum. Suggerim tibi domino meo. non potest puer relinqueretur p[ro]p[ter]e pie suorum. Et dixisti seruis tuis: Mihi si venerit frater vir minimus vobis eum non videbis amplius faciem meam. Iusque gressus ascenderem ad famulum tuum p[ro]p[ter]e nomen tuum. narravimus ei oia quod locutus es dominus meus. Et dicit p[ro]p[ter]e nomen tuum. Reuertimur et emitemus nobis p[ro]p[ter]e tritici. Qui diximus: Non possumus ire. Si fratres n[on] minime descederent nobiscum p[ro]ficiemur sicut alioquin illo abiuite non andemus videre faciem viri. At ille respondit. Vos scitis quod duos genererit mihi vir meus. Gressus enim est v[er]us et dixisti bestia devoravit eum et hucusque non copet. Si tuleritis et istum et aliqd ei in via p[ro]tigerit: deduceat canos meos cum mero re ad inferos. Igis si intrauerit ad seruum tuum p[ro]p[ter]e nomen tuum et puer defuerit: cum aia illi ex huic aia depedatur videritque eum non esse nobiscum morietur et deducatur famuli tui canos ei cum dolore ad inferos. Ego p[ro]p[ter]e seruus tuus sum: quod in mea h[ab]e[re] recepi fide. et sp[irit]uspondi dicens: Nisi reduxero eum peccati reus ero in p[ro]p[ter]e o[ste]ri tpe. Manebo itaque seruus tuus p[ro]p[ter]e puerum in mysterio domini mei et puer ascendet cum fratribus suis. Non possum redire ad proximum abiuite puerum. nec calamitas quod oppressura est p[ro]p[ter]e meum testis assistat.

La. XLV.

Ron se poterat ultra cohibere ioseph multis coraz astutis: vni pcepit ut egredierentur cuncti foras et nullus interessus alius agnitioni mutue. Meuanitque vocem cum fletu quam audierunt egyptii: oisque domus pharaonis et dixit fratribus suis: Ego sum ioseph. Adhuc p[ro]p[ter]e me vivitur. Non poterat rendere fratres: nimio terror p[ro]p[ter]e p[er]territi. Ad quos ille clementer accedit inquit ad me. Et cum accessissent p[ro]p[ter]e: ego sum ait ioseph frater vir quem vendidistis in egyptu: Nolite pavere: neque vobis durus esse videaf quod vendidistis me in his regionibus. Pro salute nra misit me deus a[pro] vos in egyptu. Bienniu[m] est nra. quod cepit famas in terra esse: et adhuc quinq[ue] anni restat quod nec arari poterit nec meti. Remisisti me deus ut reseruemini super terram et escas ad vivendum h[ab]ere possis. Non vero p[ro]p[ter]e filio sed dei voluntate hic natus sum quod fecit me quis p[ro]p[ter]e pharaonis et dominum vniuersitatem domum ei: ac p[ro]incipem in o[ste]re egypti. Festinate et ascendite ad patrem meum: et dicetis ei: Hec mandat filius tuus ioseph. Deus fecit me dominum vniuersitatem terre egypti: Descede ad me ne moreris et habitabis in terra iessen. Risque iuxta me tu et filii tui: et filii filiorum tuorum: oues tue et armenta tua et vniuersa que possides: ibique te pascam. Adhuc enim quinq[ue] annos residui sunt famis: ne et tu pereas et omnis dominus tua: et omnia que possides. En oculi vestri et oculi fratris mei beniamini vident quod os meum loquatur ad vos. Nunciate patri meo vniuersam gloriam meam: et cuncta que vidistis in egypto. Festinate et adducite eum ad me.

Genesis.

Quoniam amplexatus recidisse in collum beniamini fratris sui fleuit: illo quoque sicut flente super collum ei. Oculatusque est ioseph oes fratribus suis et ploravit super singulos. Postquamque autem sunt loqui ad eum. Auditique est et celebri sermone vulgarium in aula regis. Venerunt fratres ioseph. Et gauisus est pharaon atque omnis familia eius. Dixitque ad ioseph ut imparet tribus suis: dicere: Venerantes iumenta. ite in terram chanaan et tollite inde preceps virum et cognationem et venite ad me et ego dabo vobis oblationem et pietatis ut comedatis medullam terre. Preceive etiam ut tollatis plastra de terra egypcia ad subventionem per uulorum suorum ac angulum. Et dicit. Tollite patrem vobis et peregrinate quodcumque totius venientes: nec dimittatis quicquam de superlectili vestra: quia omnes opes egypciae vestre erunt. Seceruntque filii israel ut eis mandatum fuerat. Quibus dedit ioseph plastra sum pharaonis imperium et cibaria in itinere. Singulis quoque perferri iussit binas stolas: beniamini vero dedit trecatos argenteos cum quoniam stolis optis: tantum pecunie et vestrum mittes prius tuo: addes eis asinos. et quod subuenieret ex oibus diutius egypci. et totidem asinas triticum in itinere panesque portates. Uniusque enim frater suo: et preciseretur ait: Ne irascamini in via. Qui ascenderent ex egypcio: venerunt in terram chanaan ad preces suum iacob. et nunciauerunt ei dicentes. Ioseph filius tuus vivit: et ipse dominatur in omni terra egypcia. Quo auditio iacob: qui de genitu somno euangelis non credebat eis. Illi ecclatra referebat oem ordinem rei. Quoniam vidisset plastra et viuissent quod misserat: reuixit ipsus ei et ait. Sufficit mihi si adhuc ioseph filius meus vivit: vadamus et videbo illum anquam moriar.

La. XLVI.

Rofectusque israel cuius oibus quod habebat. venit ad puteum iuramenti et mactans ibi visionem deo proximam suam ysac. audiuit eum per nocte vocantem se et dicentem sibi. Jacob iacob: Qui ruidis. Ecce adsum. Ait illi deus: Ego sum fortissimus deus proximus tui. Noli timere: sed descendere in egypci. quod in genite magnam faciat te ibi. Ego descendam tecum illuc: et ego inde adducam te reuertentem. Joseph quoque ponet manus suas super oculos tuos. Surrexit iacob manu a puto iuramenti. tulitque eum filium cuius paulis et uxoris suis in plastris quod miserat pharaon ad portandum senem: et oia quod possederat in terra chanaan. Huncque in egypci cum omnibus suis filiis et nepotes: filie et cuncta similes progenies. Nec sunt autem noia filiorum israel quod ingressi sunt in egypci ipsi cuius liberis suis. Numen genitum ruben. Filii rubei: enoch et phallus et esrom et charmi. Filii symeoni: iacob: et iamin: et iami: et ahod: et iachin: et saber: et paul filius chananidis. Filii leui: gerson: et caath: et merari. filii iuda et herc et onan et sela et phares et zara. Multorum sunt autem herc et onan in terra chanaan. Natique sunt filii phares: esrom: et anu. Filii ysachar: thola: et phua et iobab et semron. Filii zabol: sareth et cheloi et iahel. Hi filii iye quos genuit in meso-

potamia syrie cum dina filia sua. Deus aie filiorum eius et filiarum trigintatres. Filii gad sephon et aggi et esebus et suni et beri et aridi et areli. Filii aser iemna et iesua et iessui et beria sara quoque sorori eius. Filii beria: heber et melchiel. Hi filii zelophe quod dedit laba lye filie sue: et hos genuit iacob sedecim annos. Filii rachel uxoris iacob: ioseph: et beniamini. Natique sunt ioseph filii in terra egypciae quod nos genuit ei assenez filia phutifarum sacerdotis eliopoleos: manasses et ephraim. Filii beniamini: bela et bechor et asbel et gera et naaman et iechri et iethros et resenophi et osim et ared. Hi filii rachel quos genuit iacob omnes aie quatuordecim. Filii dan: ysan. Filii neptalmi: iasiel et guni et ieser et sale. Hi filii bale quod dedit laba rache li filie sue: et hos genuit iacob omnes aie septem. Quoniamque aie quod ingressi sunt cuius iacob in egypci et egressi sunt de semore illi absque uxori bus filiorum eius sexaginta sex. Filii autem ioseph quod nati sunt ei in terra egypciae aie duae. Deus aie domus iacob quod ingressus sunt in egypci fuerunt septuaginta. Visus est aie iacob uidetur aie se ad ioseph in egypci ut nunciaret ei et ille occurseret in iessen. Quo cum puerisset iuncto ioseph curru suo: aiecederit obviam prius ad eundem locum: videlicet eum irruit super collum ei et inter amplexum fleuit. Dixitque pater ad ioseph. Haec letus moriar: quod vidi faciem tuam et superstitio te relinquo. Et ille locutus est ad fratres suos et ad omnem domum prius suum. Ascenda et nunciabo pharaonem: dicaque ei. Fratres mei et dominus prius mei qui erant in terra chanaan venerunt ad me et sunt vii pastores ouium: curaque habent aledorum gregum. Decora sua et armata et oia quod habet potuerunt ad duxerunt secum. Quoniamque vocauerunt vos et dixerunt: quod est opus vestrum: ruridebit: Vtique pastores sumus serui tui ab infancia nostra usque in presentem: et nos et fratres nostri. Nec autem dices ut habitare possitis in terra iessen: quia detestantur egypci omnes pastores ouium:

La. XLVII.

M. Gressus ergo ioseph nunciavit pharaoni dicens. Pater meus et fratres oues eorum et armata et cuncta que possident venerunt de terra chanaan: et ecce possunt in terra iessen. Extremos quoque fratrum suorum quoniam viros constituit coram rege. Quos ille interrogavit: Quid habetis opis? Respondebunt pastores ouium sumus servi tui: et nos et fratres nostri. Ad peregrinandum in terram tuam venimus: quoniam non est herba gregibus seruorum tuorum ingrauescente fame in terra chanaan. Perimus quod ut esse nos iubeas seruos tuos in terra iessen. Dixit itaque rex ad ioseph. Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. Terra egypcia in conspectu tuo est: in optimo loco fac eos habitare: et trade eis terram iessen. Quod si nosti in eis esse viros industrious: constitue illos magistros per eorum meorum. Post hec introduxit ioseph patrem suum ad regem et statuit eum coram eo.

Venefis.

Qui bñdicés illi: et interrogat⁹ ab eo: quot sūt dī
es ānoꝝ vite tue: rñdit. Dies pegrinatōis vite
mee. c. xxx. annoꝝ sūt pui et malī: et nū puenerūt vī
qz ad dies pī in meoꝝ qb⁹ pegrinati sūt. et bñdi
cto fge egress⁹ ē foras: ioseph vō pī et frīb⁹ suis
dīt possiōne i egypto i optio terre loco rames
ses vt pccpat pharao: et alebat eos: oēzqz domū
pīs sui pībēs cibaria singul. In toto. n. orbe pa
nis deerat: et oppīserat famē terrā: maxie egypti
et chanaan. qb⁹ oēz pecuniā pgregauit p
venditiōe frumenti: et intulit eam in erariū ffigis
Quinqz defecisset emptorib⁹ preciū venit cuncta
egypt⁹ ad ioseph dicēs. Ha nobis panes. Quia
re morimur corā te deficiēt pecunia. Quibus
ille rñdit. Adducite pecora vīa: et dabo vobis p
cis cibos: si pīlū nō hētis. Que cū adduxissent
dedit eis alimēta p equis et omnib⁹ et bobus et asī
mis: sustentauitqz eos illo anno p cōmutatiōe pe
cōp. Tenerūtqz anno scđo: et dixerūt ei. Nō cela
mus dño nō q deficiēt pecoria pīlū dī
cerūt: nec clam te est q absqz corporibus et terra
nihil habeam⁹. Cur ḡ morimur te vidēte: et nos
et terra nīa tui erim⁹. Me nos in fuitutē regiaz
et pībē semina: ne pereunte cultore: redigatur ter
ra in solitudinē. Emit igf ioseph omneꝝ terram
egypti: vendētib⁹ singulis possessiōes suas pre
magnitudine famus. Subiecitqz eā pharaoni et
cūctos pīlos eius a nouissimis termīs egypti
vīsqz ad extrēos fines ei⁹: pīter terrā sacerdotū. q
a rege tradita fuerat eis: qbus et statuta cibaria
ex horreis publicis pībebātur et idcirco nō sunt
cōpulsī vendere possessiōes suas. Dixit ergo io
seph ad populos. Enīt cernitis et vos et terraz
vīram pharao possidet. Accipite semina et serite
agros: vt fruges habere possitis. Quidā par
tē regi dabitus: qtnor reliquias permitto vobis
in clementē: et cibū familius et liberis vīis. Qui
responderūt. Salus nīa ī manu tua ē. Respici
at nos tīn dño nī: et leti seruim⁹ regi. Ex eo tpe
vīsqz ī pītē diē ī vniuersa terra egypti regubuj
qnta pars soluitur: et factū ē qī in legem: absqz
terra sacerdotali: q libera ab hac pīditure fuit.
Habitauit ḡ isrl ī egypto. i. i. terra iessen et pos
sedit eā: auctusqz ē et multiplicat⁹ nimis: et vixit
in ea decē et septē annis. Actuqz sūt oēs dies vi
te illi⁹ centū qdraginta septē annoꝝ. Quinqz ap
pīnqre cerneret diē mortis ei⁹: vocavit filium
suū ioseph: et dixit ad eū. Si innueni ḡām incon
spectu tuo: pone manū tuā sub semore meo: et fa
cies milii mīam et veritatē: vt nō sepelias me in
egypti: sed dormiā cum pībus meis: et auferas
me de terra hac cōdalsqz in sepulchro maiorum
meorū. Qui respōdit ioseph. Ego faciā qd̄ iussi
sti. Et ille. Iura ergo inquit mihi. Quo iurante
adorauit isrl dñm quersus ad lectuli caput.

Caplī. XLVIII.

Is ita transactis nunciatum est Jo
seph q̄ egrotaret pī suis. Qui assūm

ptis duobus filiis manasse et effraym ire perre
xit. Dicturnoꝝ est seni. Ecce filius tuus ioseph
venit ad te. Qui cōfortat⁹ sedit in lectulo. Et in
gresso ad se ioseph: ait. Deus oīpotēs apparuit
mibi in lūza: q̄ est in terra chanaan: bñdixitqz
mibi: et ait. Ego te augebo et mūlūplicabo: et fa
ciā te in turbas pīlōꝝ. Gaboꝝ tibi terrā hanc
et semini tuo post te: i possessionē sempiternam.
Huo ergo filii q̄ nati sūt tibi ī terra egypti: an
teqz huc ventrē ad te: mei erūt effrayz et manas
sen: sicut rubē et symeon reputabūtur mibi. Re
liquos aut̄ quos genueris post eos tui erunt: et
noīe fratru suoz vocabūtur i possessionib⁹ suis.
Abi. n. qn̄ veniebā de mesopotamia: mortuus
ē rachel ī terra chanaan ī ipso irinere. Eratqz
vernū tps. Et ingrediebar effratā: et sepelui eā
iuxta vīa effrate q̄ alio noīe appellatur bethleē
Didēs aut̄ filios ei⁹: dixit ad eū. Qui sunt isti?
Rñdit. Filiū mei sunt: quos donauit milii dñs
in hoc loco. Adduc inquit eos ad me: vt bñdicā
illis. Oculi. n. isrl caligabāt pī numia senectute
et clare videre nō poterat. Applicitosqz ad se d
oscular⁹: et circūplexus eos: dixit ad filiū suum.
Nō sum fraudat⁹ aspectu tuo: insuper ostendit
milii dē semē tuū. Quinqz tulisset eos ioseph de
gremio pīs: adorauit pīnus in terram: et posuit
effraym ad dexterā suā. i. ad sinistrā isrl. manas
sen vero in sinistra sua ad dexterā. i. pīs: appli
cuītqz abos ad eū. Qui extendens manū dexte
rā: posuit super caput effraym tumoris frīs: sin
istrā aut̄ super caput manasse q̄ maior: natu erat
cōmutāt̄ man⁹. Bñdixitqz iacob filios ioseph
et ait. Deus in cūtis conspectu ambulauerunt
patris mei abraam et ysaac: deus qui pascit me
ab adolescentia mea vīsqz ī presenteim diēni:
angelus qui eruit me de cunctis malis bñdicat
pueris istis: et inuocetur super eos nomē meuꝝ.
noīa quoqz pat̄ meoꝝ abraā et ysaac: et crescent
in multitudinē super terrā. Didēs anteꝝ ioseph
q̄ posuisset pī suū dexterā manū super caput ef
fraim: grauiter accepit. Et appībēsam manū
pīs leuare conat⁹ est de capite effraim: et trāsser
re super caput manasse. Dixitqz ad patrē. Non
ita pīnūt pī: q̄ hic est pīmogenit⁹. Non dexte
rā tuā super caput ei⁹. Qui renues ait. Scio fili
mi scio. Et iste quippe erit in poplos et multipli
cabitur. sī frater eius iunior: maior erit illo. et se
men illius crescat in gētes. Bñdixitqz eis ī tem
pore illo: dicēs. In te bñdicetur israel atqz dice
tur. Faciat tibi deus sicut effraiz et sicut manasse.
Cōstituitqz effraim ante manasse. Et ait ad io
seph filiū suū. Enīt ego morior: et erit de⁹ vobis
reducetqz vos ad terrā pat̄ vīoz. Bo tibi pī
vnā extra frēs tuos: quā tuī de manu āmorī ī
gladio et arcu meo.

L. XLIX.

Ecce aut̄ iacob filios suos: et ait eis
vī. Cōgregamini ut annūciē q̄ vētura sūt
vobis in dieb⁹ nouissimis. Cōgregamī

Genesij.

et audite filii iacob: audite israel p̄fēz vīm. Ru
ben p̄mogenit⁹ me⁹: Tu fortitudo mea et p̄ncipi
um doloris mei. Prior in domis: maior in ipso.
Effusus es sicut aq. Non crescas: q̄r ascēdisti cu
bile p̄fis tui: et maculasti stratum ei⁹. Symeo et
leni fratres vasa iniquitas bellatia. In p̄sili eoꝝ
nō veniat aia mea et in cetero illoꝝ nō sit glia mea.
q̄ in furore suo occiderunt viz: et in volūtate sua
suffoderunt muz. Adaledict⁹ furoꝝ eoꝝ q̄r perti
nar et indignatio eoꝝ q̄r dura. Biuidā eos in ia
cob et disp̄gam eos in isrl̄. Iuda te laudabūt fra
tres tui. Abanuſ tue in ceruicib⁹ ūnicor⁹ tuor⁹:
adorabunt te filii p̄fis tui. Catul⁹ leonis iuda.
Ad p̄dam fili mi ascēdisti regescēs accubuſisti ve
leo et q̄i leena. Quis fuficitabit eu⁹? Non aufereſ
scept̄p de iuda et dux de femore ei⁹ donec veniat
q̄ mūtendus ē: et ip̄e erit expectatio gentium. Li
gans ad vineā pullū suum: et ad vīte o fili mi aſi
nam suā. Lauabit in vīno stolaꝝ ſhā: et in ſanguī
ne vīe palliū ſuū. Pulchriores ſunt oculi ei⁹ vi
no et dentes eius lacte candidiores. Zabulon in
littore maris hitabit et in ſtatione nauī ſtrigēs
vſq; ad ſidonem. Yſachar aſin⁹ ſor⁹ accubans in
ter terminos. Dicit regem q̄r eſſer bona et terrā
q̄r optia: et ſuppoſuit humez ſuū ad portanduz:
factusq; eſt tribus ſeruēs. Dan iudicabit pp̄lm
ſuū ſicut et alia tribus in isrl̄. Hiat dan coluber i
via: ceraſtes in ſemita mordens vngulas eq; ut
cadat ascensor⁹ ei⁹ retro. Salutare tuum expecta
bo dñc. Qad accinct⁹ platiſk anum eum: et ipſe ac
tingeſ retroſum. Aſer piuguis panis ei⁹ et p̄be
bit delitias regib⁹. Neptalim ceruus emiſſus et
dans eloqa pulchritudinis. Silius accrescēs io
ſeph: fili⁹ accrescens et decorus aspectu. Filie di
ſcurrerunt ſup myꝝ: ſed exasperauerūt eu⁹ et iur
gati ſunt inuiderūtq; illi hñtēs iacula. Sed it in
forti arcus ei⁹ et diſſoluta ſunt vincula brachior⁹
et manuū illi⁹ p̄ man⁹ potenſi iacob. Inde paſtor
egreſſus eſt: lapis israel. Deus p̄fis tui erit ad
iutor tuus et omnipotēs bñdicet tibi bñdictioni
bus celi deſip. bñdictionibus abyſſi iacens de
orſum bñdictionib⁹ vbez et vulue. bñdictiones
p̄fis tui. Pſortate ſunt bñdictionib⁹ patr⁹ ei⁹ do
nec veniret deſideriū collium eternoꝝ. Siant in
capite ioseph et in vertice nazarei inter frēs ſuos
Beniamin lup⁹ rapax: mane comedet p̄dam et
vespe diuidet ſpolia. Oſes bi in tribub⁹ isrl̄ duo
decim. Hec locut⁹ eſt eis p̄ ſuū: bñdixitq; ſu
gulis bñdictionib⁹ pp̄uis et p̄cepit eis dicens.
Ego p̄gregor ad pp̄lm meū. Sepelite me cu⁹ pa
erib⁹ meis in ſpelūca dupliq; ē in agro ephro
athei cōtra mābre in terra chanaan quam emi
abrahā cu⁹ agro ab ephro etheo in poſſeſſioneſ
ſepulchri. Ibi ſepelierūt eu⁹ et ſarā vxorem eius.
Ibi ſepultus eſt yſaac cum rebecca p̄iuge ſua.
Ibi et yla p̄dita iacoz. Finiſtq; mādaſ q̄b⁹ filios
iſtruebat collegit pedes ſuos ſup lectulū et obiit
appoſitusq; eſt ad pp̄lm ſuum.

L. L.

God cernens ioseph ruit ſup faciē pa
tris flens et deoſculas eu⁹: p̄cepitq; ſer
uis ſuū medicis ut aromatib⁹ p̄dient
p̄fēz. Quibus iuſſa explentib⁹ tranſierūt. xl. di
es. Iſte q̄ppe moſ erat cadaueꝝ p̄ditoy. ſlenit
q̄ eum egyptus. lxx. dieb⁹. Et expleto planctus
tpe locutus ē ioseph ad familiā pharaonis. Si
iuueni ḡfam in p̄ſpectu vīo loqmini in auribus
pharaonis eo q̄r p̄ me⁹ adiurauerit me dicēs.
En morioꝝ in ſepulchro meo q̄b ſodi mibiri ter
ra chanaan ſepelies me. Ascendā igil et ſepeliaꝝ
p̄fēz meū ac reuertar. Dixitq; ei pharaao. Ascen
de ſepeli p̄fēz tuū ſicut adiurat⁹ es. Quo ascēdē
te ierunt cu⁹ eo oē ſenes dom⁹ pharaonis: cu
nctiq; maiores natu terre egypti dom⁹ ioseph cu
fratrib⁹ ſuū abſq; puul⁹ et gregib⁹ atq; armēt⁹:
q̄ dereliq; runt in terra ieffen. Habuit quoq; i co
mitatu curr⁹ et egtes: et facta eſt turba nō modi
ca. Veneruntq; ad areā achađ q̄ ſita ē trās iorda
nem vīi celebrantes exregas plāctu magno atq;
vehementi impleuerūt ſeptē dies. Qd̄ cu⁹ vidis
ſent hñtatores terre chanaan. dixerūt: Plāctus
magnus ē iſte egyptiſ. Et iſſicrō vocatū eſt no
men loci illi⁹ plāctus egypti. Fecerunt ḡ ſili i
acob ſicut p̄cepit eis et portatē eum i terra cha
naan ſepelierūt eu⁹ in ſpelūca dupliq;: quā eme
rat abrahā cu⁹ agro i poſſeſſioneſ ſepulchri. ab
ephro etheo cōtra faciē mambie. Reuerſuſq; eſt
Joseph in egyptū cum fratrib⁹ ſuū et oī comi
atu ſepulco pre. Quo mortuo timētē ſrēs eius
et mutuo colloquentes ne forte memor ſit iniurie
quā paſſus eſt et reddat nob ōe maluꝝ q̄b ſecim⁹
mandauerūt ei dicētes. P̄f tuus p̄cepit nobis
aīq; moreꝝ vt hec tibi vīis illis diceremus.
Obſecro vt obliuiscariſ ſceleriſ fratiꝝ tuor⁹ et
peti atq; malicie quā exercuerunt i te. Nos quo
q̄ oramus vt ſuo dei p̄fī tuo dimittas iniquitatē
hanc. Quib⁹ audiſ fleuit ioseph: Veneruntq; ad
eum ſrē ſuū et p̄ni adoratē in terraz. dixerunt.
Herrui tui ſum⁹. Quib⁹ ille rñdit: Nolite timē
Nam dei poſſum⁹ reſiſte volūtati. Vos cogita
ſtis de me maluꝝ ſz deus vīt illud in bonū vt ex
altaret me ſicut in p̄ntiaz cernis: et ſalvos faceret
multos pp̄los. Nolite timere. ego p̄ſcā vos et
puulos vīos. Consolatusq; eſt eos et blande et
leniter eſt locut⁹: et hitauit in egypto cu⁹ oī domo
p̄fis ſuū. Dixitq; centūdecē annis: et vidiſ effrai
filios vſq; ad tertia ḡnatiōnem. Siliū quoq; ma
chir ſiliū manasse nati ſunt i genib⁹ ioseph. Qui
bus tranſact⁹ locut⁹ eſt fratrib⁹ ſuū. Post mor
tem meā deus visitabit vos et ascendē vos faci
et de terra iſta ad terram quā iuravit abrahā
yſaac et iacob. Quicq; adiurasset eos atq; dixiſſet
deus visitabit vos aſpōtate oſſa mea vobifcuz
de loco iſto: mortu⁹ eſt exples centūdecē vite ſue
annis: et p̄ditus aromatib⁹. repositus eſt in locu
lo in egypto.

Explicit Liber Genesij.

Exodus.

Incepit liber hellesmoth quem nos Erodi dicimus.

Capitulum. i.

Ec sunt noia, filioꝝ israel

q̄ ingressi sunt in egyptum cum iacob. Singuli cū domib⁹ suis introierunt. Ruben: symeon: leui: iudas: isachar: zabolon: et beniamin: dan: et neptalim: gad et aser. Erant igit̄ oēs aie eoz qui egressi sunt de semore iacob septuagita. Joseph aut̄ in egypto erat. Quo mortuo et vniuersis fr̄ibus eius oīqz cognatiōe sua: filii isrl̄ creuerunt et q̄si germinates multiplicati sunt: ac roborati nimis ipleuerū terrā. Surrexit interea rex nō us super egyptū: qui ignorabat ioseph. Et ait ad pp̄lm suū. Ecce pp̄ls filioꝝ isrl̄ mult⁹: et forti or nobis est. venite sapienter opp̄mam⁹ eum: ne forte multiplicetur et si ingruerit otra nos bellū addatur inimic⁹ p̄ris. expugnatisqz nobis: egrediatur d̄ terra. Repositus itaqz cis mḡos operū: ut affligeret eos onerib⁹. Edificauerūtqz v̄bes tabernaculoꝝ pharaoni: phiton et rameses. Quātoꝝ opp̄mebat eos: tāto magis multiplicabatur et crecebāt. Deratqz filios isrl̄ egyptū et affligebat illudētes et uidētes cis atqz ad amari tūdinē p̄ducebat vitā eoz opib⁹ duris lutis et lateris oīqz famulatu quo in terre opib⁹ p̄mebat. Surrexit aut̄ rex egypti obſetricib⁹ hebreoz: q̄ruſ vna vocabatur sephora: altera phua. p̄cipiens eis. Quid obſetricabis hebreas: et part⁹ t̄pus ad uenerit. si masculus fuerit interficie eū: si femina rebusate. Timuerūt āt obſtricēs deū: et nō fecerūt in ſeptū regis egypti: sed ɔſeruabant mares. Quib⁹ accerſitis ad se rex ait. Quid nā ē h̄ qd facere voluſtis: ut pueros fuareſt: Que m̄ derūt. Nō sunt hebrei ſicut egyptie mulieres. Ipse eni obſtricādi h̄nt ſciam. et p̄uſqz venia m̄ ad eas pariūt. Bene ḡ fecit de⁹ obſtricib⁹ et creuit pp̄ls: pſoratuſqz eſt nimis. Et q̄ timuerūt obſtricēs deū: edificauit eis domos. Precepit ḡ pharaeo oī pp̄lo ſuō dicēs. Quicqđ maſculini ſeruſ natū fuerit: in flumen pūcite: q̄cqd femini rebusate.

La. II.

Egressus eſt post hec vir de domo leui. et accepit vpoꝝ ſtrypis ſue: que p̄cepit et p̄erit filiuꝝ: et vidēs eū elegante abſcodit tribus mensib⁹. Cūqz iam celare nō posset ſum pſit firſcellā ſcorpeāt: et linuit eam bitumine ac pice: posuitqz int̄ in ſatulū: et expoſuit eū in chare eto ripe flumis: ſtāte pcul ſoroꝝ eius: et pſiderā te euentū rei. Ecce aut̄ deſcendebat filia pharaonis ut lauaretur in flumine: et puelle eius gradebatur p̄ crepidinē aluei. Que cuꝝ vidiffet firſcellā in papyrone: miſit vna eſe famulab⁹ ſuis: et al latā aperies cernēſqz in ea paruulū vagientē. mifia eius ait. De infantib⁹ hebreoz eſt h̄. Qui ſoror pueri. Uis inq̄t ut vadā et voce tibi mulierē hebreā q̄ nutritre poſſit infantulū. R̄ſidit. vade

Pererexit puella: et vocauit matrē ſuā. Ad quaz locuta filia pharaonis: accipe ait pueꝝ iſtū: et nō tri mihi: ego dabo tibi mercedeꝝ tuā. Suscepit mulier et nutrita pueꝝ: adulatumqz tradidit filie pharaonis. Quē illa adoptauit in locū filii: et cauitqz nomē eius moyses dicens: q̄ de aq̄ tulī eū. In dieb⁹ illis postqz creuerat moyses: eges ſis eſt ad fr̄es ſuos: viditqz afflictionē cor: et vi rum egyptiū percutientē quendā de hebreis fr̄ trib⁹ ſuis. Cūqz circūpexiſſet huc atqz illuc: et nullū adesse vidiffet percuſſum egyptiū. abſcon dit ſabulo. Et egressus die altero: cōſperxit duos hebreos rixantes: dixitqz ei qui faciebat iniuriā. Quare percuſt p̄imū tuū: Qui r̄ſidit. Quis pſtituit te p̄ncipē et iudicē ſup nos: Nō occidere tu me viſ ſicut heri occidiſti egyptiū: Jamuit moyses: et ait. Quō pāla ſem̄ eſt verbū iſtū: audiuitqz pharaeo ſmonē hunc: et q̄rebat occidere moysen. Qui fugiēs de p̄ſpectu eius: morat⁹ eſt in terra madian: et ſedet iuxta puteū. Erant aut̄ ſacerdoti madian ſep̄te filie: q̄ venerant ad hau riendā aquā: et ipletis canalib⁹ adaq̄re cupiebat greges p̄ris ſui. Supuenere pastores: et eiecerūt eās. Surrexitqz moyses et defenſis puellis adāquit oues eay. Que cum reuertiſſent ad raguel patrē ſui. dixit ad eās. Vir veloci⁹ veniſtis ſolito: R̄ſiderunt. Vir egypti⁹ liberauit nos d̄ manu pastoz. Inſup et hauiſt aquā nobiscū: potum qz dedit ouib⁹. At ille. Ubi eſt inq̄t. Quare di muſiſtis hoiem. Uocate eū ut comedat panem: Jurauit ḡ moyses q̄ hitaret cum eo. Accepitqz ſephora filia ei⁹ vxoře: que peperit ei filiuꝝ: quem vocauit gersan dicēs. Aduena ſui in terra aliena Alter⁹ v̄o peperit quē vocauit eliezer: dicēs. Heus eni patriſ mei adiutor meus: et eripuit me de manu pharaonis. Post multū v̄o t̄pis mortu⁹ eſt rex egypti. Et ingemiscētes filii israel: ppter opera vociferati ſunt. Ascenditqz clamor eorum ad deū ab operib⁹ et audiuit gemitu eoꝝ: ac ſcor dat⁹ eſt ſederis qd pepigerat cuꝝ abraā: yſaac et iacob: et respexit dominus filios israel et coguit eos.

Capitulum. III.

Moyses aut̄ paſcebat oues ietro ſoceri ſui ſacerdos madiā. Cūqz minaſſi grege ad interiora deſti: venit ad montem dei oreb. Apparuitqz ei dñs in flāma ignis de medio rubi: et videbat q̄ rub⁹ arderet et nō abu reretur. Surrexit ḡ moyses. vadā et videbo viſioꝝ hanc magnā: q̄re nō aburatur rub⁹. Cernēſ au te dñs q̄ perget ad videndū: vocauit eū de me dio rubi: et ait. Moyses moyses. Qui respōdit Adsum. at ille. Nō appropiſ inq̄t huc. Solue calciamentū de pedibus tuis. Locus eni in quo ſtas terra sancta eſt. Et ait. Ego sum deus p̄ris tui: de⁹ abraā: et deus yſaac: et deus iacob. Abſcondit moyses faciē ſuā. Nō eni audiebat aspicē cōtra decum. Qui ait dominus. Vidi afflictionem pp̄li mei in egypto: et clamorez eius audiui: pro

Exodus.

pter duritiam eorum que per sunt operibus. Et sciens dolor eius: descendit ut liberet eum de manibus egypciis: et educat de terra illa in terram bonam et spaciostam: in terra quae fluit lacte et melle: ad loca chananei et ethhei et amorei et pherezei et euei et iebusei. Clamor ergo filiorum israel veit ad me: videntur afflictionem eorum qua ab egypciis opprimuntur. Sed veni et mitti te ad pharaonem: ut educas populum meum filios israel de egypcio. Dixitque moyses ad deum. Quis sum ego ut vadam ad pharaonem et educam filios israel de egypcio? Qui dixit ei. Ego ero te cum. et hoc habet signum quod misericordia tua. Cum eduxeris populum meum de egypcio: immolabis deo super montem istum. Ait moyses ad deum. Ecce ego vadam ad filios israel: et dic eis. Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi: quod est nomen tuum? quod dicas eis. Dixit dominus ad moysen. Ego sum qui sum. Ait. Sic dices filii israel. Qui est misericordia tua ad vos. Dixitque iterum deus ad moysen. Hec dices filii israel. Dominus deus patrum vestrorum de abraham: et de isaac: et de iacob: misit me ad vos. Hoc nomen meum in eternum: et hoc memoriale meum in generatione et generatōne. Vade et gregas seniores israel et dices ad eos. Dominus deus patrum vestrorum apparuit mihi: deus abraham: et deus isaac: et deus iacob: dices. Visitas visitauit vos. et vidi oiam quod acciderunt vobis in egypcio: et dixit ut educas vos de afflictione egypciis inter raz chananei et ethhei et amorei et pherezei et euei et iebusei ad terram fluentem lacte et melle: et audient vocem tuam. Ingredierisque tu et seniores israel ad regem egypciis: et dices ad eum. Dominus deus hebreorum vocavit nos. Ibi via triuim diez in solitudine: ut immolem deo deo nostro. Sed ego scio quod non dimittet vos rex egypcius ut eatis: nisi per manum validam. Extende manum meam et percuti egypcius in cunctis mirabilibus meis quod factur sum in medio eorum. post hoc dimittet vos: dabogis gratiam populo huic coram egypciis. Et cum egrediemus: non eribis vacui: sed postulabit mulier a vicina sua: et ab hospita sua vasorum argenteorum et aureorum ac vestes. ponetis et eas super filios et filias vestras et spoliabit egypcius. Respondes moyses ait. Non. La. iii.

R credet mihi: neque audiatur vocem meam: sed dicet: non apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eum. Quid est quod tenes in manu tua? Redit. Virga. Dixitque dominus. Proinde ea in terram. Projicit: et versa est in colubrum: ita ut fugeret moyses. Dixitque dominus. Extende manum tuam et apprehende caudam eius. Extredit et tenuit: versaque est in vaga. Ut credant ingrat quod apparuerit tibi dominus deus patrum vestrorum: deus abraham: et deus isaac: et deus iacob. Dixitque dominus rursum. Aditte manum tuam in sinum tuum. Quia cum misserit in sinu ptilit leprosam instar niuis. Retrahe ait manum tuam in sinu tuum. Retraxit et ptilit iterum: et erat filius carni relique. Si non crediderint ingrat tibi: neque audierint sermonem signi portus credit verbo signi sequens. Quod si nec duobus quod est his signis crediderint: neque audierint vocem tuam.

sume aquam fluminis et effunde ea super aridam: et quod hauseris de flumino: vertetur in sanguinem. Ait moyses. Obscurus domine: non sum eloquens ab heri et nudiusterti. et ex quo locutus es ad seruum tuum in expeditione et tardioris lingue sum. Dixit dominus ad eum. Quis fecit os hominis? Aut quis fabricatus est mutuus: et surdus: videnter: et cecus. Nonne ego perge igitur et ego ero in ore tuo: docebogis quod loqueris. At ille: obscurus domine inquit mitte quem misseris. Irat dominus in moysen: ait. Aaron frater tuus levites: scio quod eloquens sit. Ecce ipse egreditur in occursum tuum: vidensque te letabitur corde. Loquens ad eum et ponit voba mea in ore eius: et ego ero in ore tuo et in ore illius: et ostendam vobis quod agere debeam. Et ipse loquitur per te ad populum et erit os tuus: tu autem eris ei in his quod ad deum pertinet. virgam quoque hanc sume in manu tua: in quod factus es signa. Abiit moyses et reuersus est ad ietro scopum suum. Dixitque ei. Vade et tueris ad fratres meos in egypcio: ut videas si adhuc vivant. Qui ait ietro. Vade in pace. Dixit ergo dominus ad moysen in madian. Vade et reuerteris in egypcio. Non enim tu et tuus oes quod querebat aliam tuam. Tulit ergo moyses uxori suam et filios suos: et posuit eos super asinum. reuersusque est in egypcio: portans virginem dei in manu sua. Dixitque ei dominus reuertenti in egypcio. Vide et oia ostenta quod posui in manu tua facias coram pharaone. Ego induabo cor eius: et non dimittere populum. Dicesque ad eum. Hec dicit dominus. Filius meus primogenitus israel. Tibi tibi. Dimitte filium meum ut fuerit mihi: si noluisti dimittere eum. Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum. Quoniamque esset in itinere in diversorio occurrit ei dominus. et volebat occidere eum. Tulit illico sephora acutissima petram et circuncidit pputili filii sui. Tegitque pedes eius et ait sponsus sanguinem tuum mihi es. Et dimisit eum. Postque dixerat: sponsus sanguinem tuum mihi es ob circumcisionem. Dixitque dominus ad aaron. Vade in occursum moysi in desertum. Qui perrexit obviam ei in monte dei: et osculatus est eum. Narrauitque moyses aaron oiam vobis domini per quib[us] miserat eum et signa quod mandauerat. Veneratusque filius et congregaverunt cunctos seniores filiorum israel. Locutusque est ad aaron oiam verba quod dixerat dominus ad moysen. et fecit signa coram populo: et credidit populus. Audieruntque quod visitasset dominus filios israel: et quod respxisset afflictione illos: et prouiderat adorauerunt. La. v.

P Post hec ingressi sunt moyses et aaron: et dixerunt pharaoni. Hec dicit dominus deus israel. Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. At ille respondit. Quis est dominus ut audiatur vocem eius: et dimittat israel? Pescio dominum: et israel non dimittat. Dixitque deus hebreorum vocavit nos mus domino deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladius. Ait ad eos rex egypcius. Quare moyses et aaron sollicitatis populum ab opibus suis? Ita ad onera vira. Dixitque pharaon. Multus est populus

Exodus.

terre. Videntis q̄ turba suiceruerit: quāto magis si dederitis eis requie ab opibus. Precepit ḡ in die illo prefectis operū et exactoribus populi dicēns. Nequaq̄ ultra dabitis paleas populo ad conficiendos lateres sicut prius. sed ipsi vadant et colligant stipulas: et mensurā laterū quam p̄ius faciebat: iponetis super eos: nec minuetis q̄cōq̄. Vacant enī: et icircō vociferātur dicētes. Nam et sacrificemus deo n̄o. Opprimātur opibus et expleant ea: vt non acquiescant verbis mendaci bus. Igitur egressi prefecti opeꝝ et exactores ad populu dixerunt. Sic dicit pharao. Non do vobis paleas. Ite et colligite sicuti inuenire poteris nec minuetur quicq̄ de opere vestro. Dispersusq̄ est p̄plus in omnē terram egypti ad colligē das paleas. Prefecti quoq̄ operū instabant dicentes. Complete opus vestrū quotidie vt peius facere solebatis q̄n dabantur vobis palee. Fla gellatiq̄ sunt qui preerant opibus filioꝝ isrl: ab exactoribus pharaonis dicentibus. Quare non impletis mensuram laterū sicut prius: nec heri nec hodie. Veneruntq̄ p̄positi filiorū isrl: et vociferati sunt ad pharaonē dicentes. Cur ita agis contra seruos tuos? Palee non dantur nobis et lateres similiter impantur. En famuli tui flagell cedimur: et iniuste agitur cōtra populū tuū. Qui ait. Vacatis ocio: et icircō dicitis. Nam et sacrificemus dño. Ite ḡ et operamini: palee nō dabū tur vobis et reddetis consuetū numerū laterum. Videbantq̄ se prepositi filiorū isrl in malum eo q̄ dicretur eis. Nō minuetur quicq̄ operis de laterib⁹ p̄ singulos dies. Occurreruntq̄ moysi et aaron qui stabat ex aduerso: egrediētes a pharaone: et dixerūt ad eos. Vident dñs et iudicet: q̄ni feceris odore nostrum coram pharaone et seruis eius: et prebuisti ei gladium vt occideret nos. Reversusq̄ est moyses ad dñm et ait. Sicut afflixisti populū istū. Quare misisti me? Ex eo enim quo ingressus sum ad pharaonē vt loquerer ex nomine tuo: afflxit populū tuū et non liberasti eos.

La. VI.

dixitq̄ dñs ad moysen. Punc videbis que factur⁹ sum pharaoni. Per manū enim forte dimittet eos: et i manu robusta eiiciet illos d̄ terra sua. Locutusq̄ est dñs ad moysen dicens. Ego dñs qui apparui abraam: psaac: et iacob in deo oipotente: et nomen meum adonay non indicaui eis. Pe pigiḡ fedus cum eis vt darem eis terrā chanaā: terrā peregrinationis eorū in qua fuerunt aduene. Ego audini gemitū filioꝝ isrl quo egyptū oppresserūt eos et recordatus sum paeti mei: ideo dic filii isrl. Ego dñs qui educam vos de ergastulo egyptiorū: et eruam de seruitute: ac redimā in brachio excelsō et iudiciis magnis: et assumaz vos mibi in populū: et ero vester de⁹. Et scietis quia ego sum dñs deus vester: qui educerim vos de ergastulo egyptiorū: et induxerim vos in terram sup quaz

le uauī manū meā vt darem eam abraaz psaac et iacob: daboq̄ illam possidēdam vobis: ego dñs. Narrauit ḡ moyses omnia filii isrl q̄ non acquieuerunt ei: ppter angustias spiritus et op̄ durissimū. Locutusq̄ est dñs ad moysen dicens. Ingredere et loquere ad pharaonē regez egypti vt dimittat filios israel de terra sua. Redit moy ses coram dñō. Ecce filii isrl non audiunt me: et quō audiet pharao presertim: cum incircūcisus sim labiis. Locutusq̄ ē dñs ad moysen et aaron et dedit mandatū ad filios israel et ad pharaonē regem egypti: vt educeret filios israel de terra egypti. Isti sunt principes domorū per familias suas. Filii ruben primogeniti israelis: Enoch et phallu: esrom et carmi. He cognationes ruben. Filii symeon: iacob et iamin et iami et zahod et iachin et saber et saul filius chananithidis. He progenies symeoꝝ. Et hec noia filiorū leui per cognationes suas: gerson et caath et merari. Anni autē vite leui fuerunt centūtriginta septem. Filii ger son: lobni et semeli per cognationes suas. Filii caath: amran et ysuar et hebron et oziel. Anni quoq̄ vite caath centūtrigintatres. Filii merari: mooli et musi. He cognationes leui per familias suas. Accepit autē amram uxori iochabed patruelē suam: que peperit ei aaron et moysen et mariam. Fueruntq̄ anni vite amram centūtriginta septem. Filii quoq̄ ysuar: chore et napheg et zechri. Filii quoq̄ oziel: misael et elisaphan et sechu. Accepit autē aaron uxori elisabeth filiam aminadab: soror naason: que peperit ei nadab et abiu et eleazar et ythamar. Filii quoq̄ chore: aser et helchana et abiasab. He sunt cognationes choutarum. At vero eleazar filius aaron accepit uxori de fili abus phutiel: que peperit ei finces. Hi sunt pūcipes familiarū leuiticarum per cognationes suas. Iste est aaron et moyses quibus precepit dñs vt educeret filios israel de terra egypti per turmas suas. Hi sunt qui loquuntur ad pharaonem regez egypti vt educant filios israel de egypto. Iste ē z̄moyses et aaron in die qua locutus est dñs ad moysen in terra egypti. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Ego dñs. Loquere ad pharaonē regem egypti: omnia que loquor tibi. Et ait moyses corā dñō. En incircūcisus labiis suis: quomodo audiet me pharao?

La. VII.

Dixitq̄ dñs ad moysen. Ecce constitui te deum pharaonis. et aaron frater tu⁹ erit propheta tu⁹. Tu loqueris ei oia q̄ mando tibi: et ille loquetur ad pharaonem: vt dimittat filios israel de terra sua. Sed ego indurabo cor eius et multiplicabo signa et ostenta mea in terra egypti: et nō audiet vos. Immutamq̄ manū meam super egyptum et educā exercitum et populū meum filios israel de terra egypti per iudicia maxima. Et scient egyptū: quia ego suū dominus qui extenderim manū meam super egyptū et eduxerī filios israel de medio eorū. fecit itaq̄

Exodus.

moyses et aaron: sicut precepit dominus: ita egerunt.
Erat autem moyses octogita annorum: et aarō octo
gitriū quā locuti sunt ad pharaonē. Dixitque do
minus ad moysen et aaron. Cum dixerit vobis
pharao: ostendite signa: dices ad aaron. Tolle
virgam tuā et prouice eam corā pharaone: ac ver
tatur in colubrū. Ingressi itaque moyses et aaron
ad pharaonē: fecerunt sicut precepit dominus. Tulle
que aaron virgam coram pharaone et seruis eius
que versa ē in colubrū. Elocuit autem pharao sa
pientes et maleficos: et fecerunt etiam ipsi per incanta
tiones egypciacas et arcana quedam similiter.
Proieceruntque singuli vgas suas: que versae sunt
in dracones. Sed deuorauit virga aaron vrgas
eō. Induratusque ē cor pharaonis et nō audiuit
eos sicut precepit dominus. Dixit autem dominus ad moy
sen. Ingrauatū est cor pharaonis et non vult di
mittere populum. Vade ad eum mane ecce egredi
etur ad aquas: et stabis in occursum eius super ri
pam fluminis: et virga quā conuersa ē in draconem
tolles in manu tua: dicesque ad eū. Dominus deus he
breorū misit me ad te dicens. Dimittite populum
meū ut sacrificet mihi ī deserto et usque ad p̄sens
audire nolueristi. Hec igitur dicit dominus. In hoc scies
quā domini sicut percūta virga que in manu mea
ē aquā fluminis: et vertet in sanguinem. Pisces
quoque qui sunt in fluvio morientur: et ɔputescere
aque: et affligerunt egypciū bibentes aquā flumi
nis. Dixit quoque dominus ad moysen: dic ad aaron.
Tolle virgā tuā et extende manū tuā super aquas
egypciā et super fluvios eoruā et riuos et paludes et
ocēs lacus aquarū ut vertantur in sanguinem: et sit
cruor in oī terra egypciā tam in lignis vasis quā
ī sarcis. Feceruntque moyses et aaron sicut precepit
dominus. Et eleuans virgaz percussit aquā fluminis
coram pharaone et seruis eius: quā versa est in san
guinem: et pisces qui erant in flumine mortui sunt.
Eputrūtque flumis et nō poterāt egypciū bibere
aquā fluminis: et fuit sanguis in tota terra egypciā.
Feceruntque similiter malefici egypciōrū incantatiō
bus suis. Et induratus ē cor pharaonis: nec audi
uit eos sicut precepit dominus. Auertitque se et ingres
sus ē domū suā: nec apposuit cor: etiaq; hac vice
Foderunt atē ocēs egypciū p̄ circuitū flumis aquā
ut biberent: non enim poterant bibere aquā flumi
nis. Impletique sunt septē dies postque percussit
dominus flumum.

La. .viii.
Ixit quoque dominus ad moysen. Ingredē
d ad pharaonē et dices ad eum: hec dicit
dominus. Dimittite populum meū ut sacri
ficiet mihi: si autē nolueris dimittere: ecce ego pe
tiam oēs terminos tuos ranis et cubilliet flumus
ranas que ascendent et ingredienſ domū tuam et
cubiculū lectuli tui et super stratū tuū: et in domos
seruorū tuorū: et in populū tuū et in furnos tuos:
et in reliquias ciborū tuorū: et ad te et ad populus
tuū: et ad oēs seruos tuos intrabunt rane. Dixit
que domus ad moysen. Dic ad aaron. Extende manū

tuam super flumios et super riuos et paludes: et
educ ranas sup terram egypciā. Et extendit aarō
manū suā super aquas egypciā et ascēderūt rane
operuerūtque terrā egypciā. Fecerūt autē et malefici
per incantationes suas similiter: eduxeruntque ra
nas sup terrā egypciā. Elocuit autē pharao moy
sen et aaron et dixit eis. Quare dīm ut auferat ra
nas a me et a populo meo: et dimittā populum ut
sacrificet dīo. Dixitque moyses ad pharaonem.
Constitue mihi quā deprecet p̄ te et p̄ seruis tuis
et pro populo tuo ut abiganē rane a te: et a domo
tua: et a seruis tuis: et a populo tuo: et tū in flumi
ne remaneat. Qui rūdit. Eras. At ille iuxta inquit
verbū tuū faciam: ut scias quā non ē sicut dominus de
us noster: et recedent rane a te: et a domo tua: et a
seruis tuis: et a populo tuo: et tū in flumine rema
nebunt. Egressiique sunt moyses et aaron a phara
one: et clamauit moyses ad dīm pro sponsione ra
narum quā cōdixerat pharaoni. Fecitque dominus iuxta
verbū moysi: et mortue sunt rane de domib⁹ et de
villis et de agris. Longegaueruntque eas ī imen
sos aggeres et cōputrūt terra. Videns autē pha
rao quā data ēt requies: ingrauauit cor suū et non
audiuit eos sicut precepit dominus. Dixitque dominus ad
moysen. Loquere ad aaron. Extende virgā tuā
et percute puluerē terre: et sint cynis in vnuersa
terra egypciā. Feceruntque ita. Et extendit aaron
manū: virgam tenens: percussitque puluerē terre: et
facti sunt cynis in homib⁹ et iumentis. Dis
puluis terre versus ē in cynis p̄ totā terrā egyp
ciā. Feceruntque similiter malefici incantatiōibus
suis ut educerent cynis et nō poterūt. Eratque
cyniphes tā in hoībus quā in iumentis. Et dixerūt
malefici ad pharaonē. Signus dei ē hic. Indu
ratūque ē cor pharaonis et nō audiuit eos sicut p
cepit dominus. Dixit quoque dominus ad moysen. Consur
ge diluculo et sta corā pharaone: egredieſ enī ad
aquas: et dices ad eum. Hec dicit dominus. Dimittite
populum meū ut sacrificet mihi quā si nō dimiseris
eum: ecce ego mittā in te et in seruos tuos et in po
pulū tuū et in domos tuas oē genus muscarum:
et ɔplebunt oēs domos egypciōrū muscis diversi
generis et vnuersa terra in qua fuerint. Faciatque
mirabile in die illa terram iessen in qua populū
meus est ut non sint ibi muscae: et scias quā ego do
minus in medio terre: ponāque diuisionē inter po
pulū meū et populū tuū. Eras erit signū istud.
Fecitque dominus ita. Et venit musca grauissima ī do
mos pharaonis et seruorū eius et in omnes terrā
egypciā: corruptaque ē terra ab huic semī muscis
Elocuitque pharao moysen et aaron et ait eis. Ite
et sacrifice deo vestro in terra hac. Et ait moy
sen. Non potest ita fieri. Abominatōes enī egypci
orū ī molabimū dīo nostro. quā si mactaueri
mus ea que colūt egypciū corā eis nos lapidib⁹
obviuent. Viat triū dierum per gemus in solitudi
nē: et sacrificabimus dīo deo nostro sicut p̄cepit
nobis. Dixitque pharao. Ego dimittaz vos ut sa

Exodus.

crisicetis dñō deo vro in deserto: verū tamen longius ne abeat. Rogate pro me. Et ait moyses Egressus a te orabo dñm: et recedet musca a pharaone et a seruis suis et a populo eius cras. Verū tamen noli ultra fallere ut non dimittas populū sacrificare dñō. Egressusq; moyses a pharaone oravit dñm. Qui fecit iuxta verbū illius et abstulit muscas a pharaone et a seruis suis et a populo eius. Non superfluit nec vna quidē. Et ingrauitum ē cor pharaonis ita ut nec hac quidē vice dimuteret populū. La. .IX.

Dixit autē dñs ad moysen. Ingredere ad pharaonē et loquere ad eum. Hec dicit dñs deus hebreorū. Simitte populū meum ut sacrificet mihi. Qd si adhuc renuis et retines eos: ecce manus mea erit sup agros: et super equos: et asinos: et camelos: et oves et boves: pestis valde grauis. Et faciet dñs mirabile iter possessiones israel et possessiones egyptiorū: ut nil oīno pereat ex his que pertinent ad filios isrl. Constitutq; dñs tēpus dicēs. Cras faciet dñs verbū istud in terra. Fecit g dñs verbum hoc al tera die: et mortua sunt oīa aiania egyptiorū. de aīabus vero filiorum israel nihil oīno perit. Et misit pharaao ad videndū nec erat quicq; mortuum de his que possidebat israel. Ingrauatūq; ē cor pharaonis et non dimisi populū. Et dixit dominus ad moysen et aaron. Tolle plena manus cineris de camino: et spargat illū moyses in celū coram pharaone: sitq; puluis super oīem terram egypti. Erunt enī in hoībus et iumentis vlera et vesice turgentēs in vniuersa terra egypti. Tuleruntq; cinerē de camino et steterunt corā pharaone: et sparst illū moyses in celū. Factaq; sunt vlera vesicarū turgentū in hoībus et iumentis: nec poterant malefici stare coram moysē ppter vlera que in illis erant et in oī terra egypti. Indurauitq; dñs cor pharaonis et non audiuit eos sicut locutus ē dñs ad moysen. Dixitq; dñs ad moysen. Mane surge et sta coram pharaone: et dices ad eū. Hec dicit dñs deus hebreorū. Simitte populū meum ut sacrificet mihi, quia ī hac vice mittā oīes plagas meas super cor tuū: et super seruos tuos: et super populū tuū: ut scias q; nō sit similis mei in oī terra. Nunc enī extendens manū percutiā te et populū tuū peste: peribisq; dñ tera. Ecce aūt posui te ut ostendā in te fortitudinem meā et narre nomen meū ī oī terra. Adhuc retines populū meū: et non vis eum dimittere. Enī pluam cras hac ipsa hora grādinē multā nimis: qualis nō fuit in egypto a die qua fundata ē vīq; ad presens tēpus. Simitte g iam nūc et congrega iumenta tua et oīa que habes in agro. Homines enī et iumenta et vniuersa que inuenta fuerint soris: nec congregata de agris cecideritq; sup ea grando: morient. Qui timuit verbū dñi de suis pharaonis: fecit consurgere seruos suos et iumenta in domos: qui aūt neglexit sermonē dñi: dimi-

fit seruos suos et iumenta in agris. Et dixit dñs ad moysen. Extēde manū tuū in celū ut fiat grādo in vniuersa terra egypti super hoīes et sup iumenta et super oīem herbā agri ī terra egypti. Extēditq; moyses vīgā ī celū et dñs dedit tonitrua et grandine ac discurrentia fulgura sup terram. Pluitq; dñs grandinē super terraz egypti et grando et ignis mixta pariter ferentur. Tante q; fuit magnitudinis: quanta ante nunq; apparuit in vniuersa terra egypti et quo gens illa cōdita ē. Et percussit grando in oī terra egypti cuncta que fuerunt in agris ab hoīe vīq; ad iumentū. Luctamq; herbā agri percussit grando: et oī lignū regionis frēgit. Em̄ in terra iessen ubi erāt filii israel grando nō eccidit. Misitq; pharaao et vocavit moyses et aaron dicens ad eos. Ecce uī etiā nūc. His iustus: et ego et populū meū ipii. Orate dñm ut desināt tonitrua dei et grando: ut dimittam vos et nequaq; hic ultra maneat. Aūt moyses. cū egressus fuero de vrbe extenda pālmas meas ad dñm: et cessabunt tonitrua et grādo non erit: ut scias quia dñi ē terra. Noni autē q; et tu et serui tui needū timeatis dñm dcum. Linū g et hordeū lesū ē: eo q; hordeū cēt virēs: et linū iam folliculos germinaret. Erricū autē et far nō sunt leſa quia serotina erāt. Egressusq; moyses a pharaone ex vrbe: tetendit manū ad dñm et cefauerunt tonitrua et grādo: nec ultra sufflauit pluvia super terrā. Videis autē pharaao q; cessasset pluvia et grando et tonitrua: aurit peccatum et ingravatum est cor eius et seruorū illius et induratus nimis: nec dimisit israel sicut precepit dñs per manū moysi. La. .X.

Dixit dñs ad moysen. Ingredere ad pharaonē. Ego enī induraui cor eius et seruorū illius ut faciat signa mea hec ī eo: et narres in auribus filii tui et nepotū tuorum quotiens p̄trineri egyptios et signa fecerim ī eis et sciatis quia ego dñs. Intrauerunt g moyses et aaron ad pharaonē et dixerunt ei. Hec dicit dñs deus hebreorū. Usquequo nō vis subiici mihi et simitte populū meū ut sacrificet mihi. Si autē resistis et non vis dimittere eū: ecce ego inducam cras locustā ī fines tuos que operiet superficiē terre: ne quicq; ei apparet sed comedatur qd̄ residuū fuerit grādinī. Corodet enī oīa ligna q; germinant in agris et iplebunt domos tuas et seruorū tuorū et oīum egyptiorū: quantā non videbit patres tui et cui ex quo ori sunt super terrā vīq; ī presente diem. Auertitq; se et egressus ē a pharaone. Dixerūt autē serui pharaonis ad eū. Usq; quo patiemur hoc scandalū? Simitte hoīes ut sacrificent dñō deo suo. Nōne vides q; perierit egyptus? Reuocaueruntq; moyses et aaron ad pharaonē quā dicit eis. Ite sacrificare dñō deo vestro. Qui nam sunt qui ituri sunt? Aūt moyses Cum puulis nostris et senioribus p̄gemis: cum filiis et filiabus: cū ouibus et armentis. Est enim

Exodus.

solemnitas dñi dei nostri. Et respondit pharaon Sic dñs sit vobiscum. Quó ego dimittam vos: et parulos vestros: cui dubius est q̄ pessime cogitent. Non siat ita: sed ite tantū viri et sacrifcate domino. Hoc enim et ipsi petistis. Statimq; electi sunt de conspectu pharaonis. Dixit autem dñs ad moysen. Extende manum tuā super terram egypti ad locustam ut descendat super terrā: et deuoret oēm herbam que residua fuerit grādi ni. Et extendit moyses virgam super terrā egypti: et dñs induxit ventum vrente tota die illa et nocte. Et mane facto: ventus vrens levavit locustas. Que ascenderunt super vniuersam terram egypti: et sederunt in cunctis finibus egyptiorū innumerabiles: quales ante illud tempus non fuerant: nec postea future sunt. Operueruntq; vniuersam superficiē terre vastantes oīa. Benignata est igitur herba terre et quicquid pomorum in arboribus fuit que grando dimiserat. Nihil quoq; oīo virens relictum ē in lignis et in herbis terre: in cuncta egypto. Quādrem festin⁹ pharaon vocavit moysen et aaron et dixit eis. Peccauit in dñm dñcum vestrum et in vos. Sed nunc dimittit peccatum mihi etiam hac vice: et rogate dñm deum vestrum ut auferat a me mortē istam. Egressus ē moyses de conspectu pharaonis et oravit dñm quiflare fecit ventū ab occidente vehementissimum: et arreptam locustam proiecit in mare rubrum. Non remansit nec vna quidē in cūtis finibus egypti. Et indurauit dñs cor pharaonis nec dimisit filios israel. Dixit autem dñs ad moysen. Extende manū tuam in celum et sint tenebre super terram egypti: tam dense ut palpari queant. Extenditq; moyses manū in celum: et facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti. Trib⁹ diebus nemo vidit fratre suum: nec mouit se de loco in quo erat: ubi cunq; autē habitabant filii israel lux erat. Vlocavitq; pharaon moysen et aarōn et viri eis. Ita sacrificare dño: oves tantū vestre et armenta remaneant: parvuli vestri eant vobiscum. Aut moyses. Hostias quoq; et holocausta dabis nobis que offeramus dño deo nostro. Cum ei greges pergent nobiscum: non remanebit ex eis vngula que necessaria sunt in cultum domini dei nostri presertim cum ignoremus quid debeat immolari: donec ad ipsum locum perueniam⁹. Indurauit autem dñs cor pharaonis et noluit dimittere eos. Dixitq; pharaon ad Moysen. Recede a me et caue ne ultra videas faciem meam. Quocunq; die apparueris mihi: morieris. Nudit Moyses. Ita fiat ut locutus es: non video ultra faciem tuam. La. XI.

Ledit dñs ad moysen: adhuc vna plaga tangam pharaonē et egyptum: et p̄bec dimittet vos et exire cōpellet. dices q̄ omni plebi ut postulet vir ab amico suo et mulier a vicina sua vasā argentea et aurea et vestem. Habit autem dñs gratiam populo suo coram egyptiis.

Fuitq; moyses vir magnus valde in terra egypti coram seruis pharaonis et omni populo. Et ait: hec dicit dñs. Adedia nocte ingrediar in egyptum et morietur omne primogenitū in terra egyptiorū: a primogenito pharaonis qui sedet in solio eius usq; ad primogenitū ancille que ē ad molam: et omnia primogenitū iumentorū. Eratq; clamor Magnus in vniuersa terra egypti: qualis nec ante fuit nec postea futurus ē. Apud dēs autem filios israel nū mutiet canis ab homine usq; ad pecus: ut sciatis quanto miraculo diuidat dominus egyptios et israel. Descendentq; cōsūtū sui tui isti ad me: et adorabunt me dicentes. Egredere tu et oīi populus qui subiectus ē tibi. P̄o hec egrediemur: et exiuit a pharaone iratus nimis. Dixit autem dñs ad moysen. Nō audiet vos pharaon ut multa signa fiant in terra egypti. Moyses autem et aaron fecerunt oīa signa et ostenta que scripta sunt: coram pharaone: et indurauit dñs cor pharaonis: nec dimisit filios israel de terra sua.

Ixit quoq; dñs ad moysen et aaron in terra egypti. Adensis iste vobis principiū mensium: primus erit in mensibus anni. Loquimini ad vniuersum ceterum filiorū israel: et dicite eis. Decima die mensis hiū tollat vnuquisq; agnū per familias et domos suas. Si autem minor ē numerus ut sufficere possit ad vescendū agnum: assumet vicinū suum: q̄ coniunctus ē domui eius iuxta numerū animarū que sufficere possint ad eisq; agnū. Erit autem agnū absq; macula masculus anniculus. Juxta quem ritum tolletis et heduz et scrubabitis eum: usq; ad quartadecimā diem mensis huius. Immolabisq; cum vniuersa multitudo filiorū israel ad vesperam: et sument de sanguine eius ac ponent super vtrungq; postem: et in supliminaribus domorum in quibus comedent illum. Et edēt carnes nocte illa assas igni et azimos panes eis lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid: nec coctum aqua: sed assūm tm̄ igni. Caput cum pedibus eius et intestinis vorabitis: nec remanebit quicq; ex eo usq; mane. Si quid residuum fuerit: igne cōburetis. Sic autem comedetis illū: Renes vestros accingetis et calciamēta habebitis in pedibus: tenentes baculos in manibus: et comedetis festinanter. Est enim phase. i. transitus dñi. Et transibo per terrā egypti nocte illa: percutiā q̄ omne primogenitū in terra egypti ab homine usq; ad pecus: et in cunctis dñs egypti faciam iudicia: ego dñs. Erit autem sanguis vobis in signū in edibus in quibus eritis: et videbo sanguinem et transibo vos: nec erit in vobis plaga dispendē: q̄n percutiero terram egypti. Habebitis autem hunc diem in monumentum et celebrabitis eaz solum dño in generationibus vestris cultu sempiterno. Septez diebus azyma comedetis. In die primo non erit fermentū in domib⁹ vestris. Qui cunq; comederit fermentū peribit aia illa dñs isrl

Exodus.

¶ primo die usq; ad diem septimū. Dies prima erit sancta ac solēm̄: et dies septima eadē festiuitate uenerabilis. Nihil operis facietis in eis: exceptis his que ad uescendū pertinent et obseruabitis azyma. In eadem enī ipsa die educam exercitum uestrū de terra egypti: et custodis diē istum in generationes uestrās ritu ppetuo. Primo mense quartadecima die mensis ad uespam: comedetis azyma usq; ad diem uicesimāprūas eiusdē mensis ad uesperaz. Septē diebus fermētatum non inuenietur in domibus uestrīs. Qui comedet fermentatuz: peribit aia eius de cete israel tam de aduenis qz de indigenis terre. De fermentatū non comedetis: in cunctis habitaculis uestrīs edetis azyma. Ulocauit autē Moyses omnes seniores israel et dixit ad eos. Ite tollētes aia per famulas uestrās et imolate phase. Fasci culūqz hysopi tingite in sanguine qui est in limine et aspergite ex eo superluminare et utrungz postem. Nullus uestrū egrediatur ostiū domus sue usq; manc. Transibit enī dñs percutiens egyptios. Lunqz uiderit sanguinē in superliminari: et in utroqz poste: transcedet ostiū domus et nō finet percussore ingredi domos uestrās et ledere. Custodi uerbū istud legitimū tibi et filius tuus usq; in eternū. Lunqz introieritis terram quam dñs deus daturus ē uobis ut pollicitus ē: obseruabitis ceremonias istas. Et cum dixerit uobis filii uestri: que ē ista religio: dicetis eis. Victimā transitus dñi ē: qñ transiuit super domos filiorū israel in egypto percutiens egyptios. et domos nostras liberans. Incuruatusqz populus adorauit. Et egressi filii israel fecerunt sicut precepérat dñs moysi et aaron. Factū ē autē in noctis medio percusit dñs omne primogenitū in terra egypti a primogenito pharaonis qui in solo eius sedebat: usq; ad primogenitū captiuē que erat in carcere: et omne primogenitū iumentorum. Surrexitqz pharao nocte et omnes serui eius cunctaqz egyptus: et ortus ē clamor magnus in egypto. neqz enī erat domus in qua non iaceret mortu⁹. Uocatisqz pharao moysi et aaron nocte ait. Surgite: egredimini a populo meo uos et filii israel: ite et i molate dñō sicut dicitis. Ques uestrās et armēta assumite ut petieratis: et abeūtes benedicite mihi. Ergebantqz egyptii populum israel de terra exire velociter dicentes. Omnes moriemur. Tulit igitur populus conspersam farinā anteqz fermētaretur: et ligans in palliis posuit super hūeros suos. Feceruntqz filii israel sicut precepāt dominus moysi: et petierunt ab egyptius vasā argētea et aurea vestemqz plurimā. Dñs autē dedit gratiam populo coram egyptius ut cōmodarent eis et spoliauerunt egyptios. Profectiqz sunt filii israel de rameſse in sochot sexcenta fere milia pedium viroū: absqz paruuilis et mulieribus. Sed et vulgus promiscuū innumerabile ascendit cū eis: oves et armenta: et animalia diversi generis multa

numis. Coeruntqz farinaqz quā dudu de egypto conspersam tulerant et fecerūt subcinericos panes azymos. Neqz enī poterat fermentari cogētibus exire egyptius: et nullam facere sinentibus morā: nec pulmenti quicqz occurrerat preparare Habitatio autē filiorū israel qua manserūt in egypto fuit quadringentorū trigita annorū. Quib⁹ expletis eadem die egressus ē omnis exercit⁹ dominū de terra egypti. Hoc est ista obseruabilis dñi qñ eduxit eos de terra egypti. Hac obseruare debent omnes filii israel in generatib⁹ suis. Dixitqz dñs ad moysen et aaron. Hec est religio phasē. Omnis alienigena nō comedet ex eo. oīs autē seruus empticius circūcidetur et sic comedet. In una domo comedetur nec effertis de carnis eius foras nec os illius confringetis. Dis cetus filiorū israel faciet illud. q̄ si quis peregrinorum in vestram voluerit transire coloniā et faciat phasē dñi: circūcidetur prius omne masculinum eius: et tunc rite celebrabit: eritqz sicut indigena terre. Si quis autē circūcis̄ non fuerit non veſctur ex eo. Eadem lex erit indigne et colono qui peregrinatur apud vos. Feceruntqz oīs filii israel sicut precepāt dñs moysi et aaron: et eadē die eduxit dñs filios israel de terra egypti per turmas suas.

La. XIII.

I Sanctifica mihi omne primogenitū quod aperit vulvā in filiis israel taz de hoībus qz de iumentis. Hæa sunt enī omnia. et ait moyses ad populū. Ad mentem dici huīus in qua egressi estis de egypto et de domo seruitutis: qñ in manu forti eduxit vos dñs d loco isto: vt non comedatis fermentatū panē. Hodie egredimini mense nouarū frugū. Lunqz introduxerit te dñs in terrā chananci et ethci et amorei et euei: et iebusei: quam iurauit patribus tuis vt daretti bi terram fluentē lacte et melle: celebrabitis hūc morē sacrorum mense isto. Septē diebus vescēis azymis: et in die septimo erit solētās domini. Azyma comedetis septē diebus. non apparebit apud te aliquid fermentatū nec in cunctis simib⁹ tuis. Narrabisqz filio tuo in die illa dices. Hoc est quod fecit mihi dñs qñ egressus sum de egypto. Et erit quasi signū in manu tua: et quasi monimentū ante oculos tuos: et vt lex domini semp sit in ore tuo. In manu enī forti eduxit te domin⁹ de egypto. Custodies huiuscmodi cultuz statuto tempore a diebus in dies. Lunqz introduxerit te dñs in terrā chananci sicut iurauit tibi et patribus tuis: et dederit tibi eam: se pabis oē quod aperit vulvā domino: et quod primū est in peccoribus tuis. Quicquid habueris masculini servus consecrabis dñi. Primogenitū asini mutabis oīe: quod si non redemeris interficies. oē autē primogenitū hominis d filius tuis precio redimes. Lunqz interrogauerit te filius tuis eras dicens: quid est hoc: respondebis ei. In manu

Exodus.

forti eduxit nos dñs de terra egypti: & domo seruitis. Nam cum induratus cest pharao & nollz nos dimittere: occidit dñs oē primogenitū in terra egypti: a primogenito hois vñqz ad primogenitū iumentorū. Ecce in modo dñs omne quod aperit vulnā masculini sexus: & omnia primogenita filiorū meorū redimo. Erit igitur quasi signū in manu tua: & quasi appensum quid ob recordationē ante oculos tuos: eo q̄ in manu forti eduxit vos dñs de egypto. Igitur cuī emisisset pharao populū: non eos duxit dñs per viam terre philistinū que vicina ē reputans ne forte peniteret eū si vidisset aduersum se bella cōsurgere & reuerte renetur in egyptū: sed circūduxit p̄ viam desertū: que ē iuxta mare rubrū. Et armati ascenderūt filii israel de terra egypti. Tulit quoqz moyses os̄a ioseph sēcum: eo q̄ adiurasset filios israel dicēs. Visib⁹t vos deus: efferte ossa mea hic vobiscū. Profectiqz de sochor castrametati sunt in eth. an in extremis simbus solitudinis. Dñs autē precebat eos: ad ostendendā viam per diē i colūna nubis: & per noctem in colūna ignis: vt dux esset itineris vtrōqz tēpore. Nunqz defuit colum na nubis per diem: nec colūna ignis per noctes coram populo. La. XIII.

Dixit autē dñs ad moyſen dicens.

Loquere filius iſrael. reuersi castrametetur e regione phiairoth: que ē inter magdalu m̄are & mare cōtra beelſephon. In cōspectu eius castra ponentis super mare. Dictrulqz est pharao super filios israel. Coartati sunt in terra conclusi eos desertū. Et indurabo cor eius ac p̄sequetur vos & glorificabor in pharaone: & in oī exercitu eius: scientqz egyptii quia ego sum dñs. Feceruntqz ita. Et nunciatum ē regi egyptiorū q̄ fuisse populū. Immitatūqz ē cor pharaonis & feruorū eius super populū & dixerūt. Quid voluntus facere vt dimitteremus israel ne seruiret nobis. Tūxit ḡ currū & omnem populū suum a sumpsiū ſecū. Tulitqz sexcentos currus electos: & quicquid in egypto currū fuit: & duces totius exercitus. Indurauitqz dñs cor pharaonis regis egypti: & persecutus ē filios israel. At illi egressi erant in manu excelsa. Lūqz persequerent egypti vestigia precedentia repenerunt eos in caſtris super mare. Disqz equitatus & currus pharaonis & vniuersus exercitus erant i phiairoth: contra beelſephon. Lūqz appropinquasset pharao: leuantes filii israel oculos viderūt egyptios post se & timuerunt valde. Clamaueruntqz ad dominū & dixerunt ad moyſen. Hoc si non erat se pulchra in egypto: ideo tulisti nos vt moriemur in solitudine. Quid hoc facere voluisti vt educes nos ex egypto. Nonne iste ē sermo quem loqbamur ad te in egypto dicentes. recede a nobis vt seruamus egyptus: Abulto enī melius erat seruire eis q̄ mori in solitudine. Et ait dñs oyses ad populū. Noli timere. State & videte magna

lia dñi que factur⁹ ē hodie. Egyptios enī q̄tios nunc videtis nequaqz vltra videbitis vñqz i sem p̄ternū. Dñs pugnabit pro vobis & vos tacebitis. Dixitqz dñs ad moyſen: quid clamas ad me loquere filii israel vt proficieantur. Tu autē eleua virgam tuam & extende manū tuam super mare: & diuide illud vt gradiantur filii israel in medio mari per ſiccū. Ego autē indurabo cor egyptiorum vt perlequant vos: & glorificabor in pharaone & in oī exercitu eius & in curribus & in equitibus illius. Et scient egyptii quia ego sum dñs cum glorificatus fuero in pharaone: & in curribus atqz in equitibus eius. Tollenqz se angelus dñi qui precedebat caſtra israel: abut post eos: & cuī eo pariter colūna nubis priora dimittens: p̄ ter gum stetit inter caſtra egyptiorū & caſtra israel. Et erat nubes tenebroſa & illuminans noctē: ita vt ad ſe inuicem toto noctis tpe accedere nō vale rent. Lūqz extendisset moyſes manum ſup mare: abstulit illud dñs flante vēto vēhemēti & vrete rota nocte & vertit in ſiccū. Divisaqz ē aqua & ingressi ſunt filii israel per mediū ſeci maris. Erat enī aqua quasi murus a dextra corū & leua. Persequentesqz egyptii ingressi ſunt post eos: & oī equitatus pharaonis: currus eius & equites per mediū maris. Jamqz aduenierat vigilia matutina: & ecce respiciens dñs ſuper caſtra egyptiorum per colūnam ignis & nubis: interfecit exercitum eorū & ſubvertit rotas currū: ſerebanturqz in profundū. Dixerunt ḡ egyptii. Fugiam⁹ iſrael elē dñs enim pugnat pro eis cōtra nos. Et ait do minus ad moyſen. Extende manū tuam ſuper mare vt reuertatur aque ad egyptios ſuper currus & equites eorum. Lūqz extendisset moyſes manū contra mare: reuerſiū ſunt primo diluculo ad priore locū. Fugientibusqz egyptiis occurserūt aque: & inuoluit eos dñs in mediis fluctibus: reuerſe qz ſunt aque: & opererūt currus & equites cuncti exercitus pharaonis: qui ſequentes igrefi fuerant mare: nec unus quidez ſuperfuit ex eis. Filii autē israel perrexerūt per mediū ſeci maris & aque eius crant quasi pro muro a dextris & a ſinistris. Liberauitqz dñs in die illo israel de māu egyptiorū: & viderunt egyptios mortuos ſup lit⁹ maris: & manū magnam quā exercuerat dñs cōtra eos. Timuitqz populū dñz & crediderūt domino & moyſi seruio eius. La. XV.

Hinc cecinit moyſes & filii israel carmē. Is dñs dixit. cātem⁹ dñs glōſe. n. magnificat⁹ ē equū & aſcēſorē dicit i mare fortitudo mea & laus mea dñs: & fact⁹ ē mihi i ſalutē. Iste deus meus & glorificabo eum: deus patris mei & exaltabo eū. Dñs quasi vir pugnator omnipotens nomen eius: currus pharaonis et exercitū eius proiecit in mare. Electi principes eius ſubmersi ſunt in mari rubro: abyssi opererunt eos: descenderunt in profundū quasi lapis. Dexterā tua dñs magnificata ē in fortitudine: dex-

p̄ Moyſe. Canticū dñs.

Exodus.

tera tua dñe magnificata est in fortitudine: dextera tua dñe percussit inimicū: et in multitudine glorie tue deposuisti aduersarios meos: misisti irā tuam que deuorauit eos sicut stipulā: et in spiritu furoris tui cōgregate sunt aque. Stetit ynda fluens: cōgregati sunt abyssi in medio maris. Dixit inimicus. Persequar et cōprehendam: diuidam spolia: i plebitur anima mea. Euaginabo gladiū meum: interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tuus et operuit eos mare: submersi sunt q̄si p̄lōbū in aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus tuis dñe? Quis similis tui magnificus in sanctitate: terribilis atq; laudabilis et faciens mirabilia? Extendisti manū tuam et deuorauit eos terra. Tunc fui in misericordia tua: populo quē redemisti. Et portasti eum in fortitudine tua: ad habitaculum sanctū tuum. Ascenderunt populi et irati sunt dolores obtinuerunt habitatores philistium. Tunc conturbati sunt principes edom: robostos moab obtinuit tremor: obrigerunt oēs habitatores chanaan. Irruat super eos formido et pavor in magnitudine brachii tui. Fiant imobiles quasi lapis donec pertranseat populus tuus domine: donec pertranseat populus tuus iste quez possedisti. Introduces eos et plantabis in mōte hereditatis tue: firmissimo habitaculo tuo quod operatus es dñe. Sanctuariz tuum dñe: quod firmauerunt manus tue. Dominus regnabit ī eternū et ultra: ingressus ē enim eques pharao cum curribus et equitibus eius in mare: et reduxit super eos dñs aquas maris. Filii autē israel ambulaverunt p̄ siccum in medio eius. Sumpsit ḡ Alabaria prophetissa: soror aaron: tympanū ī manu sua egressoq; sunt oēs mulieres post eam cuz tympanis et choris: quibus precinebat dicens. Lante mus dñō: gloriose enī magnificat⁹ ē: equū et ascē solem deiecit in mar e. Tulit autē moyses israel de mari subito: et egressi sunt in desertum sur. ambulaueruntq; tribus diebus p̄ solitudinē: et non innueniebant aquam. Et venerūt in marath: nec poterāt bibere aquas de marath: eo q̄ eāt amare. Unde et congruū loco nomen iposuit: vocans illum marath. i. amaritudinē. et murmurauit populus cōtra moysen dicens. Quid bibem⁹? At ille clamauit ad dñm. Qui ostendit ei lignuz: qđ cum misisset in aq̄s in dulcedinē verse sunt. Ibi constituit ei precepta atq; iudicia et ibi tētamit eū dicens. Si audieris vocem dñi dei tui: et quod rectum ē coram eo feceris: et obedieris mandat ei⁹ custodierisq; oia precepta illius: cūctū lāguorem quem posui in egypto non inducas super te: ego enī dñs sanator tuus. Venerunt autem in helim filii israel vbi erant duodecim fontes aquarū: et septuaginta palme et castrametati sunt iuxta aq̄s.

Profectiq; de helim venit oīs .XVI. multitudine filiorum israel in desertū finit: quod ē inter helim et sinai: quintadecim die mensis secundi: postq; egressi sunt de terra

Egypti. Et murmurauit oīs congregatio filiorū israel contra moysen et aaron in solitudine. Dixeruntq; filii israel ad eos. Utinam mortui essem⁹ per manū dñi in terra egypti qñ sedebamus super ollas carniū: et comedebamus panem in saturitate. Cur induxit nos in desertum istud ut occideretis omniē multitudinē famae? Dixit autē dominus ad moysen. Ecce ego pluam vobis panes de celo: egrediatur populus et colligat q̄ sufficiunt per singulos dies et tētem eum utruq; amulet in lege mea an non. Die autē sexto parēt q̄ inferant: et sit duplum q̄ colligere solebant p̄ singulos dies. Biteruntq; moyses et aaron ad oēs filios israel. Vespere scictis q̄ dñs eduxerit vos de terra egypti et mane videbitis gloriaz dñi. audiū enī murmur vestrū contra dñm. Nos vero quid sumus quia misit aspergimēta contra nos? Et ait moyses. Habit vobis dominus vespere carnes edere et mane panes in saturitate: eo q̄ audierit murmuratioēs vestras quibus murmurati essis contra eum. Nos enī quid sim⁹? Nec cōtra nos ē murmur vestrū sed contra dñm. Dixit quoq; moyses ad aaron. Dic vniuersē congregatiōni filiorū israel. Accedite coram domino: audiūt enī murmur vestrū. Lungz loqueretur aaron ad omnem cetū filiorū israel respexerunt ad solitudinē. Et ecce gloria dñi apparuit in nube. Locutusq; ē dominus ad moysen dicens. Audiūt murmuratioēs filiorum israel: loquere ad eos. Vespere comedetis carnes et mane saturabimini panibus scictisq; q̄ ego sum dñs deus vester. Factum ē ḡ vespere et ascendens coturnit cooperuit castra: mane quoq; ros iacuit per circuitū castrorum. Cū q̄ operuisset superficie terre: apparuit in solitudine minutū et quasi pilo tusum in similitudinez pruine super terrā. Quod cum viduisserit filii israel dixerunt ad inuicē. Manhu. Quod significat quid ē hoc. ignorabant enī quid esset. Quib⁹ ait moyses. Īste ē panis quem dñs dedit vobis ad vescendū. Hic ē sermo quem precepit vobis dominus. Colligat vniuersitas ex eo quanto sufficit ad vescendū: gomor per singula capita. Juēnum aiarum vestrarum que habitant in tabernaculo: sic tollitis. Feceruntq; ita filii israel et collegerunt: alius plus: alius minus: et mensis sunt ad mensuram gomor. Nec qui plus collegerat habuit amplius: nec qui minus parauerat repperit nimis: sed singuli iuxta id quod edere poterant cōgregauerunt. Dixitq; moyses ad eos. Nullus relinquat ex eo in mane. Qui nō audierunt eū sed dimiserunt quidā ex eis usq; mane: et scatere ceperit vermis atq; putruit. Et iratus ē p̄tra eos moyses. Colligebant autē mane singuli quantuz sufficere poterat ad vescendū. Cūq; icaluiss̄ sol liquefiebat. In die autē sexta collegerūt cibos duplices. i. duo gomor per singulos hoies. Elenerūt autē oēs principes multitudinis et narrauerunt moysi: qui ait eis. Hoc ē quod locutus ē domin⁹

Exodus.

'Requies sabbati sanctificata ē dñō. Cras quod cunqz operandum ē: facite: t que coquenda sunt coquite. Quid autem reliquū fuerit: reponite vlsqz in mane. Fecerūtqz ita vt preceperat moyſes t non computruit: neqz vermis inuentus est in eo. Dixitqz moyſes. Comedite illud hodie: qz sabbatum ē domino: nō inuenietur hodie i agro. Sex diebus colligit: in die autē septimo sabbatum ē domino: iccirco non inueniet. Veneruntqz se ptima dies: t egressi de populo vt colligeret non inuenierūt. Dixit autē dominus ad moyſen. Usq quo non vultis custodire mandata mea t legem meam? Tidete qz dominus dederit yobis sabbatum: t propter hoc die sexta tribuit yobis cibos duplices. Aneat vnus quisqz apud semetipsum t nullus egrediatur de loco suo die septimo. Et sabbatizabit populū die septimo. Appellavitqz domus israel nomē eius man. Quod erat quasi semen coriandi albū: gustusqz eius quasi simile cum melle. Dixit autē moyſes. Iste ē sermo quē precepit dominus. Implo gomor ex eo t custodiatur in futuras retro generatōnes vt nouerit pa nem: quo alii vos in solitudine: quando educti estis de terra egypti. Dixitqz moyſes ad aaron. Sume vas vnu t mitte ibi man: quantum potest capere gomo: t repone coram dñō ad seruandū in generationes vestras: sicut preceperat dominus moyſes. Posuitqz illud aaron in tabernaculo re seruandū. Filii autē israel comedērunt man qua draginta annis: donec venirent in terram habitablem. Hoc cibo alti sunt vsquequo tangerēt fines terre chanaan. Gomo: autem decima pars est ephi. La. XVII.

Sicut profecta oīs multitudo filiorum israel de deserto sin per mansiones suas iuxta sermonē dñi castramerati sunt in raphidim: vbi non erat aqua ad bibendū populo. Qui iurgatus contra moyſen ait. Da nob aquam vt bibamus. Quibus respondit moyſes. Quid iurgamini cōtra me? Cur tētatis dominū. Sicuti ē ibi populus pre aque penuria: t murmurauit contra moyſon dicens. Cur fecisti nos exire de egypto: vt occideres nos t liberos nr̄os ac iumenta sit. Clamatūt autē moyſes ad dñs dicens. Quid facias populo huic? Adhuc paululū t lapidabit me. Et ait dñs ad moyſen. Antecede populū t sume tecum de senioribus israel: t v̄gā qua percussisti fluiuz: tolle in manu tua t vade. En ego stabo ibi coram te supra petram oreb: p cutielqz petā: t exhibit ex ea aqua vt bibet populū. Fecitqz moyſes ita coram senioribus israel: t vocavit nomen loci illius tētatio: ppter iurgium filiorum israel: t quia tētauerūt dñm dicētes. Est ne deus in nobis an non? Venerunt amalech t pugnabat cōtra filios israel in raphidim. Dixit qz moyſes ad iosue. Elige virost: t egressus pugna contra Amalech cras. Ego stabo in vertice collis: habens virgam dei in manu mea. Fecit io

sue vt locut⁹ erat moyſes: t pugnauit cōtra amalech. Moyses autē t aaron t hur ascenderū su per verticem collis. Cūqz leuaret moyſes manus vincebat israel. Sin autē paululū remisisset: supabat amalech. Anus autē moyſi erant graues. sumentes igitur lapidem posuerunt subter eum i quo sedit. Aaron autē t hur sustentabant manus eius ex vtraz parte. Et factum ē vt manus illi⁹ non lassarentur vlsqz ad occasuz solis. Fugauitqz iosue amalech t populū eius in ore gladii. Dixit autē dñs ad moyſen. Scribe hoc ob monimentū in libro: t trade auribus iosue. Belebo enim memoriā amalech sub celo. Edificauitqz moyſes altare t vocauit nomen eius. dñs exaltatio mea dicens. Quia manus solius dñi t bellū dei erit contra amalech: a generatione in generationem.

Vñqz audisset ietro sacer .XVIII.

c dos madian: cognatus moyſi omnia qz fecerat dñs moyſi t israel populo suo: t qz edidisset dominus israel de egypto: tulit sephoram vxorē moyſi quā remiserat t duos filios ei⁹ quoru⁹ vnu vocabatur gersan dicente patre: ad uena fui in terra aliena: alter vero elezer: de⁹ enī ait patris mei adiutor me⁹: t eruit me de gladio pharaonis. Venerūt ē ietro cognatus moyſi t filii eius t vxor eius ad moyſen in desertum vbi erat castramētus iuxta mōtē dei: t mandauit moyſi dic̄ns. Ego ietro cognatus tuus venio ad te: t vxor tua: t duo filii tui cum ea. Qui egressus in occursum cognati sui adorauit: t osculatus ē euz. Salutaueruntqz se mutuo verbis pacificis. Lūqz intrasset tabernaculum narrauit allōyses cognato suo cuncta que fecerat dñs pharaōi t egyptius ppter israel: vnuersumqz laborez qui accidisset eis in itinere: t qz liberauerat eos dominus. Letatusqz ē ietro super omnibus bonis que fecerat dñs israeli eo qz eruisset eum de manu egyptiorum: et ait. Benedictus dominus qui liberauit vos de manu egyptiorū t de manu pharaonis: qui eruit populu⁹ suum de manu egypti. Nūc cognoui quia magnus dominus super oēs deos: eo qz superbe egerint contra eos. Obtulit ergo ietro cognatus moyſi holocausta t hostias dñō. Veneruntqz aaron t omnes seniores filiorū isrl: vt comedērent panem cum eo coram dñō. Altera autē die sc̄dit moyſes vt indicaret populum: qui assistebat moyſi a mane vlsqz ad vesperam. quod cum vidisset cognatus eius omnia. s. que agebat in populo ait. Quid ē quod facis in plebe? Cur solus sedes t omnis populus p̄stolatur de māe vlsqz ad vespam? Qui respōdit moyſes. Véit ad me populus querens sententiā dei. Cūqz acciderit eis aliqua disceptatio veniunt ad me vt iudicem inter eos t ostendam precepta dei t leges eius. At ille. Non bonam inquit rez facis: stulto labore consumeris: t tu t populus iste qui tecum est. Ultra vires tuos ē negocium: solus illud nō poteris sustinere; sed audi verba mea atqz consi

Exodus.

lia: et erit dñs tecū. Esto tu i his que ad deū per
tinent ut referas que dicuntur ad eum: oñdasqz
populo ceremonias et ritum colendi: viamqz per
quam ingredi debeant: et opus quod facere debe
ant. Proinde autē de omni plebe viros sapiētes
et timentes deum in quibus sit veritas et qui ode
rint auariciam: et constitue ex eis tribunos et cen
turiones et quinquagenarios et decanos: qui in
dicent populum omni tépore. Quicquid autē ma
ius fuerit referant ad te: et ipsi minora tantūmo
do iudicent leuiusqz sit tibi: partito in alios oner
Si hoc feceris implebis imperium domini et p
cepta eius poteris sustentare: et omnis hic pp̄ls
reveretur ad loca sua cum pace. Quibus audiſ
moyses fecit omnia que ille sugḡrat. Et elecſ vi
ris strenuis de cuncto israel: constituet principes
populi tribunos et centuriones et quinquagenari
os et decanos qui iudicarent plebem dñi oī tépo
re. Quicquid autē grauius erat reſerebant ad
eum: faciliora tantamodo iudicantes. Ministrqz
cognatum suum qui reverſus abiit in terrā sua
Ense tertio egressionis isrl . XIX.

m de terra egypti: in die hac venerunt i so
litudinem sinai. Nam profecti de radbi
dim et peruenientes vſqz in desertuſ sinai caſtra
metati ſint in eodem loco: ibiqz israel fixit tento
ria e regione montis. Moyses autē ascendit in
montem ad deum. Vocauitqz eū dñs de monte:
et ait. Hec dices domui iacob et annūciabis filiis
israel. Vosipſi vidistis que fecerim egyptiſ: quō
portauerim vos ſuper alas aquilarum et affum
pſerim mihi. Si ergo audieritis voceſ meā et cu
ſtodiueritis pactum meū: eritis mihi in peculium
de cunctis populis. Hęa eſt enim omnis terra
et vos eritis nubi in regnum ſacerdotale: et gens
sancta. Hęc ſunt verba que loqueris ad filios if
rael. Venit moyses et cōuocatis maioribus natu
populi expoſuit omnes sermones quos manda
uerat dominus. Responditqz omnis populus si
mul. Luncta que locutus eſt dominus: faciem⁹.
Luncqz retulifſet moyses verba populi ad dñm
ait ei dominus. Nam nunc veniam ad te in cali
gine nubis: vt audiat me populus loquentē ad te
et credat tibi in perpetuum. Nūcianit ḡ moyses
verba populi ad dominū. Qui dixit ei. Vade ad
populum et sanctifica illos hodie et cras: lauētqz
veſtimenta ſua: et ſint parati in diem tertiuſ. In
die enim tertio deſcenderet dñs coram omni plebe
ſuper montē ſinai. Constituētqz terminos popu
lo per circuitū et dices ad eos. Lauete ne deſcen
datis in montē nec tangatis fines illius: oī ſu
tigerit montē: morte morietur. manus non tan
gent eum ſed lapidibus opprimetur aut pſodieſ
iaculis. ſiue iumentum fuerit ſiue hō: non viuet.
Cum ceperit clangere buccina tunc ascendant in
montem. Deſcenditqz moyses de monte ad po
pulum et sanctificauit eum. Luncqz lauiffent veſti
menta ſua ait ad eos. Eſtote parati in diem tertii

um et ne appropinquetis vroxibus veltris. Iāq
aduenerat tertius dies et mane inclaruerat: et ec
ce ceperunt audiri tonitrua ac mucare fulgura et
nubes densissima operire montem. Langorqz
buccine vehementius perſtrepabat: et tumuit po
pulus qui erat i caſtris. Lūcqz eduxiſet eos moy
ſes in occurſum dei de loco caſtrorum ſteſterunt
ad radices montis. Lotus autem mons ſinai fu
mabat eo q̄ descendiſſet dñs ſuper eum in igne:
et ascenderet fumis ex eo quaſi de fornace. Erat
qz omnis mōs terribilis et ſonitus buccine pa
latum creſcebat in mauiſ et prolixius tendebatur
Moyses loquebatur et dominus respondebat ei
Deſcenditqz dominus ſuper montem ſinai ipſo
montis vertice et vocauit moyſen in cacumē ei⁹.
Quo cum deſcenderet dixit ad eum. Deſcende et
contestare populū ne forte velit tranſcendere ter
minos ad videndū dominum et pereat ex eis plu
rima multitudi. Sacerdotes quoqz qui accedūt
ad dominū ſanctificentur ne percutiat eos. Dixit
qz moyſes ad dominū. Non poterit vulgus aſcē
dere in montem ſinai. Tu enim teſtificatus es et
iuſſisti dicens. Bone terminos circa montem: et
ſanctifica illum. Lui ait dominus. Vade deſcen
de: aſcendesqz tu et aaron tecum. Sacerdotes au
tem et populus non tranſeant terminos nec aſcē
dant ad dominū ne forte interficiat illos. Deſcē
ditqz moyſes ad pp̄lm et oia narravit eis. XX.

Ocutusqz ē dominus cunctos ſermōes
bos. Ego ſum dominus deus tuus qui
eduxi te de terra egypti: de domo ſeru
titis. Non habebis deos alienos coram me. nō
facies tibi ſculptile negqz omnē ſimiſtudinē que ē
in celo deſuper et que in terra deorū ſum: nec eouz
que ſunt in aqz ſub terra. nō adorabis ea neqz
coles. Ego ſum dñs deus tuus fortis zelotes vi
ſitans iniquitateſ patrū in filios: in tertia et quar
tam generationem eouz qui oderūt me: et faciēs
miſericordiam in milia: his qui diligunt me et cu
ſtodiunt precepta mea. Non aſsumes nomē dñi
dei tuu in vanum. Nec enī habebit in ſonteſ dñs
eum qui aſſumpſerit nomē dñi dei ſuſ fruſtra. me
mēto vt diē ſabbati ſanctifices. Sex dieb⁹ opera
beris et facies omnia opera tua. Septimo autem
die ſabbatum dñi dei tuu ē. Non facies oē opus
in eo: tu et filius tuus et filia tua: ſeruus tuus et an
cilla tua: iumentū tuum et aduena qui ē intra por
tas tuas. Sex enī diebus fecit deus celū et terraz
mare et oia que i eis ſunt: et requieuit in die ſepti
mo. Iccirco bñdicit dñs diei ſabbati et ſanctifica
uit eu. Honora p̄f̄z tuū et m̄f̄m tuā vt ſis longe
uus ſuper terrā quā dñs deus tu⁹ dabit tibi. nō
occides: non mechaſteris: nō ſurtū facies: nō loq
ris oſta p̄ximū tuū fl̄z refionū: nō occipiſces do
mū p̄ximū tui: nec deſiderab vroxē ei⁹: nō ſnu n̄ an
cillā nō bouē nō aſimum: nec oia que illius ſunt.
Lūc⁹ aī popul⁹ videbat voceſ et lápades et ſoni
tu buccine móteqz ſumantē et pterriſ ac pauroe.

Exodus.

concessi: steterunt procul dicentes moysi. Loque te tu nobis et audiem⁹. Non loqua nob dñs: ne forte moriamur. et ait moyses ad poplū. noli timere. Et enī probaret vos venit deus et vt terror illius esset in vobis et non peccaretis. Stetitqz popul⁹ de longe: moyses aut accessit ad caliginē in qua erat deus. Dixitqz preterea dñs ad moysen. hec dices filiis israel. Vos vidistis qd de celo locutus sim vobis. Non facietis deos argenteos nec deos aureos facientis vobis. Altare de terra facies mihi et offeres super eo holocausta et pacifica vestra: oues et vestrarū boues in omni loco i quo me moria fuerit nois mei. Tlenā ad te et benedicam tibi. Qd si altare lapideū feceris mihi: non edificabis illud de sectis lapidibus. Si enī leuauēis cultrum super eo polluetur. Non ascendas p gradus ad altare meū ne reuele turpitudo tua.

Ec sunt iudicia que prepōes. .XXI.

b eis. Si emeris seruū hebreum sex annis seruuet tibi: in septimo egredietur liber gratis. Cum quali veste intrauerit cuz tali exeat. Si habens vxorē et vxor egredietur simul. Sin at dñs dederit illi vxorē et peperit filios et filias: mulier et liberi eius erunt dñi sui: ipse vero exibit cū vestitu suo. Qd si dixerit seruus: diligo dñm meum et vxorem ac liberos: non egrediar liber: offratur cuz dñs dñs et applicabitur ad ostium et postes perforabitqz aurē eius subula: et erit ei seruus in seculū. Si quis vendiderit filiā suam in famulaz non egredieſ sicut ancille exire consueverūt. Si displicuerit oculis dñi sui cui tradita fuerit: dimit tet eam: populo aut alieno vendendi nō habebit potestatē si sp̄reuerit eam. Si aut filio suo despōderit eam: iuxta morez filiarū faciet illi. Qd si alteram ei acceperit prouidebit puelle nuptias et vestimenta: et preciū pudicicie non negabit. Si tria ista non fecerit: egredieſ gratis absqz pecunia. Qui percussert hominem volens occidere: morte moriat. Qui aut non ē insidiatus sed de illum tradidit in manus eius: constituā tibi locū in quo fugere debeat. Si quis per industriā occiderit proximū suum et per insidias: ab altari meo euellas eum vt moriat. Qui percusserit patrē suum aut matrē: morte moriat. Qui maledixerit patri suo vel matri: morte moriat. Qui fur⁹ fuerit hominē et vendiderit eum: cōdictus note: morte moriat. Si rixati fuerint viri et percusserit alter proximū suum lapide vel pugno: et ille mortuus non fuerit sed iacuerit in lectulo: si surrexerit et ambulauerit foris super baculū suum: innocens erit qui percusserit: ita tñ vt operas eius et impēs in medicos restituat. Qui percusserit seruuz suū vel ancillam virga: et mortuus fuerit in manib⁹ eius: criminis reus erit. Si autē uno die vel duobus superuixerit: non subiacebit pene: quia pecunia illius ē. Si rixati fuerint viri et percusserit qd mulierem pregnantem et abortiuū quidem fecerit sed ipsa vixerit: subiacebit dāno quātuū maritus

mulieris expetierit: et arbitri iudicauerint: si autē mors eius fuerit subsecuta: reddet aiām p̄o aiā: oculū pro oculo: dentē pro dente: manū pro thāu pedē pro pede: adiunctionē p̄o adiunctione: vulnū pro vulnere: liuorez pro liuore. si percusserit quāpiam oculum serui sui aut ancille et luscios eos fecerit: dimittet eos liberos pro oculō quem erunt. Dētem quoqz si excusserit seruo vel ancille sue: similiter dimittet eos liberos si bos cornū p̄cūserit virū aut mulierē et mortuū fuerint: lapidib⁹ obrietur: et non comedens carnes eius: dñs quoqz bouis innocens erit. qd si bos cornupeta fuerit ab heri et nudius tertius: et contestati sint dominū eius: nec recluserit eū: occideritqz virū aut mulierem: et bos lapidibus obriet: et dñz eius occidēt qd si preciū fuerit ei impositū dabit pro anima sua quicquid fuerit postulatus. Filium quoqz et filiam si cornū percusserit simili sentētie subiacebit. si seruū ancillamqz inuaserit: triginta siclos argenti domino dabit: bos vero lapidib⁹ oppū metur. si quis aperuerit cisternam et foderit et nō operuerit eam: ecclideritqz bos aut asinus in eaꝝ reddet dominus cisterne precium iumentorum: quod autem mortuū est ipsius erit. si bos alien⁹ bouem alterius vulnerauit et ille mortuus fuerit vident bouē viuū et diuident precium: cadauer autē mortui inter se dispartient. si autē sciebat qd bos cornupeta esset: ab heri et nudius tertius: et nō custodiuīt eum dominus suis: reddet bonez p̄o boue et cadauer integrum accipiet. .XXII.

T S I quis furatus fuerit bonum aut ouem et occiderit vel vendiderit quicquid boues pro uno bove restituet: et quattuor oues pro una oue. si effringens sur domū sue suffodiens fuerit inuentus: et accepto vulnere mortu⁹ fu erit: percussor: non erit reus sanguinis. qd si orto sole hoc fecerit: homicidium perpetrauit et ipse moriat. si non habuerit quod pro furto reddat ipse venundabitur. si inuentum fuerit apud eum qd furatus ē viuens sue bos sue asin⁹ sue ouis duplum restituet. si lesurit quispiam agrū vel vi neam et dimiserit iumentum suum ut depascatur aliena: quicquid optimum habuerit in agro suo vel in vinea: pro damni estimatione restituet. si egressus ignis inuenierit spicas et comprehendere aceruos frugum sue stantes se getes in agris reddet damnum qui ignem succederit. si quis commendauerit amico pecuniam aut vas in custodiā: et ab eo qui suscepereat furto ablata fuerint: si inuentur sur duplum reddet. si later fur: dominus domus applicabitur ad deos: et iurabit qd non extenderit manum in rem proximi sui ad petrandum fraudem: tam in bove qd in asino et oue ac vestimento: et quicquid damnum inferre potest. Ad deos vtriusqz causa perueniet: et si illi iudicauerint: duplum restituet proximo suo. Si quis commendauerit proximo suo bouem: asinū oue: et omne iumentū ad custodiā: et mortuū suēt

T d̄ finib⁹ sup̄b⁹
de fine

T d̄ gaudiatorum

Exodus.

aut debilitatū vel captum ab hostibⁿ nullusq^z sⁱ
viderit: iusurandū erit in medio q^z non extende
rit manū ad rem proximi sui: suscipietq^z domi
nus iuramentum et ille reddere non coget. q^z si
furto ablatum fuerit restituet dāmū domino. si
comestum a bestia: deferat ad eum quod occisū
est et non restituet: quia proximo suo quicq^z horū
mutuo postulanerit: et debilitatum aut mortuum
fuerit dñs non presente reddere cōpellitur. q^z si ī
presentiarū dñs fuerit: nō restituet: maxime si cō
ductus venerat pro mercede operis sui. Si sedu
xerit quis virginem necedum despōsatam: domi
nus eritq^z cum ea: dotabit eam et habebit eā i uxore.
Si pater virginis dare noluerit: reddet pecunia
iuxta modū dotis quam virgines accipere sⁱue
uerunt. **A**ualeficos non patieris vivere. Qui co
ierit cum iumento: morte moriatur. Qui imolat
dñs occidetur: prietē dñs soli: Aduenam non cō
tristabis: neq^z affliges eum. Aduene enim et ipsi
fūstis in terra egypti. Unde et pupillo non noce
bis: si leseritis eos: vociferabuntur ad me: et ego
exaudiam clamorē eorū et indignabitur furor me
us percutiamq^z vos gladio et erunt uxores vestre
vidue: et filii vestri pupilli. Si pecunia mutua de
leris populo meo pauperi qui habitat tecū: nō
vrgibis eum quasi exactor: nec vsliris opprimes.
Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentū
ante solis occasum reddes ei. Ipsum enim solū
quo operit indumentū carnis eius: nec habet
aliquid in quo dormiat. Si clamauerit ad me exau
diā eum: quia misericors sum. **D**uis nō detra
hes: et principi populi tui non maledices. **S**ecias
et punitias tuas non tardabis offerre. **I**ddio
gentium filiorū tuorum dabis mihi. De bobus
quoq^z et omnibus similiter facies. **S**eptē dieb^z sit
cum matre sua: die octava reddes cum mihi. **V**i
ri sancti eritis mihi. **C**arnem que a bestiis fuerit
pregustata: non comedetis sed proiicias canib^z.

On suscipes vocem men .XXIII.
n daci nec iunges manū tuam ut pro im
pio dicas falsū testimoniu^m. Non se
queris turbam ad faciendū malū: nec in iudicio
plurimorū acquiesces sententie ut a vero denies
pauperis quoq^z non misereberis in iudicio. si
occurris boni inimici tui aut asino erranti: re
duc ad eum. Si videris asinū odientis te iacer
sub onere: non pertransibis sed subleuabis cum
eo. Non declinabis in iudicium pauperis. **A**dē
daci fugies. **I**nsontez et iustum non occides:
quia aduersor impium. Nec accipies munera q^z
etiam exceant prudentes: et subvertut verba iu
storū. **P**eregrino molestus non eris. Scis enī
aduenarum animas: quia et ipsi peregrini fūstis
in terra egypti. Sex annis seminabis terram tu
am: et congregabis fruges eius. Anno autem se
primo dimittes eam et requiesceris facies: ut come
dant pauperes populi tui: et quicquid reliquum
fuerit: edant bestie agri. Ita facies in vinea et in

oliveto tuo. **S**ex diebus operaberis: septia die
cessabis ut requiescat bos et asinus tuus: et rescri
geretur filius ancille tue et aduenia. **O**mnia que
dixi vobis custodite: et per nomen exterritorū deo
rum non iurabitis: neq^z audies et ore vestro. tri
bus vicibus per singulos annos mihi festa cele
brabitis. Solēnitatem quoq^z azymoz custodies
Septem diebus comedetis azyma sicut precepi
tibi tépore mensis nouorum: quādo egressus es
de egypto. Non apparebis in cōspectu meo va
cans. Et solēnitatem mensis primitiorū ope
ris tui quicq^z seminaueris in agro: solēnitatē
quoq^z in exitu anni quādo cōgregaueris omnes
fruges tuas de agro. Ter in anno apparebit om
ne masculinū tuum coraz domino deo tuo. **A**d
imolabis super fermento sanguinez victimę tue
nec remanebit adeps solēnitatis mee vslqz mane
punitias frugum terre tue deferes in domum
domini dei tui. Non coques hedū in lacte mīris
sue. Ecce ego mittam angelum meum qui prece
dat te et custodiat in via: et introducat in locū quē
preparavi. **O**bserua eum et audi vocez eius: nec
contēndendum pures quia non dimittet cum pec
caueris: et est nomen meum in illo. q^z si audieris
vozem eius et feceris omnia que loquor: mimic^z
ero mimicis tuis: et affligam affligenates te. **P**re
cedetq^z te angelus meus et introducit te ad amor
reum et ethēum et pherezcum chananeuzq^z et eue
um et iebuseum: quos ego conteraz. **N**on adora
bis deos eorum neq^z coles eos. Non facies ope
ra eorum sed destrues eos et confringes statuas
eorum. Seruuetq^z domino deo vestro: et benedi
cam panibus tuis et aquis et auferam infirmitatē
de medio tui. Non erit infecunda nec sterilis ter
ra tua: numerum dierū tuoru^m implebo. Terro
rem meu^m mittam in precursum tuu^m et occidam
omnez populuz ad quem ingredieris. Luctoz
q^z inimicorum tuoru^m coram te terga vertaz: emi
tens scrabones pūns qui fugabunt eucuz et cha
naneuz et ethēum anteq^z introeas. Non euciam
eos a facie tua anno uno: ne terra in solitudinez
redigatur: et crescent contra te bestie. **P**aulatim
expellam eos de conspectu tuo: donec augearis
et possideas terram. **N**on am autem terminos tu
os a mari rubro vslqz ad mare palestinorum: et a
deserto vslqz ad fluuium. **T**radam in manib^z ve
stris habitatores terre et euciam eos de conspe
ctu vestro. **N**on imbibis cu^m eis fedus nec cu^m diuis
corum. **N**on habitent in terra tua: ne forte pecca
re te faciant in me si seruieris diuis eorum: quod
tibi certe erit in scandalum. .XXIV.

Mtu et aaron: nadab et abiu et septuaginta
senes ex israel: et adorabitis procul. So
lusq^z moyses ascendet ad dominum et illi nō ap
propinquabunt: nec populus ascendet cum eo.
Venit ḡ moyses et narravit plebi oia verba dñi
atq^z iudicia. Responditq^z ois popul^z yna vocē.

Exodus.

Omnia verba domini que locutus est faciemus
Scripsit autem moyses vniuersos sermones domini:
et mane consurgens edificauit altare domino ad
radices montis et duodecim titulos per duodeci
tribus israel. His iuuenes de filiis israel: et
obtulerunt holocausta: imolaueruntque victimas
pacificas domino duodecim. Tulit itaque moyses
dimidiata partem sanguinis et misit in cratera: par
tem autem residua fudit super altare. Assumeqz
volumen federis legit audiente populo. Qui di
xerunt. Omnia que locutus est dominus faciemus:
et erimus obedientes. Ille vero sumptus sanguini
nem respersit in populum: et ait. Hic est sanguis
federis quod pepigit dominus vobis: super
cunctus sermonibus his. Ascenderuntque moyses
et aaron: nadab et abiu et septuaginta senioribz
israel et viderunt deum israel. Sub pedibus eius
quasi opus lapidis saphirini: et quasi celum cum
serenum est. Necnon super eos qui procul reces
serant de filiis israel: misit manum suam. Viderunt
que deum et comedenter ac biberunt. Dixit autem
dominus ad moysen. Ascende ad me in montes
et esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas et legem
ac mandata que scripsi ut doceas filios israel.
Surrexerunt moyses et ioseph minister eius: ascen
densque moyses in montes dei: senioribus ait. Ex
pectate hic donec reuertamur ad vos: habebat aa
ron et thur vobis: si quid natum fuerit questi
onis: referetis ad eos. Cumque ascenderet moyses
operuit nubes montem et habitauit gloria domi
ni super sinay regens illum nube sex diebus. Se
ptimo autem die vocauit eum dominus de medio
caliginis. Erat autem species glorie domini quae
ignis ardens super verticem montis: in conse
ctu filiorum israel. Ingressusque moyses mediū ne
bule ascendit in montem et fuit ibi quadraginta
diebus et quadraginta noctibus. .XXV.

v. spolium
Iicutusque est dominus ad moysen dicens
Loquere filii israel ut tollant mihi pri
mitias. Ab omni homine qui offert vi
troneus accipietis eas. Hec sunt autem que acci
pere debetis. Aurum et argentum et es et hyacin
thum et purpuram: coccumque bis tinctum et byssum
et pilos caprarum et pelle arrietum rubricatas:
pellesque hyacintinas et ligna sethim: oleum ad lu
minaria concinmandae: aromata in vnguentum et
thymiana boni odoris: lapides onychinos et ge
mus ad ornandum ephot et rationale. Facientque
mibi sanctuarium et habitabo in medio eorum: in
omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam
tibi: et omnium vasorum in cultum eius. Sicque
facietis illud: Arcam de lignis sethim cōpingite
eius longitudo habeat duos et semis cubitos la
titudo cubitum et dimidium: altitudo cubiti simi
liter ac semissim: et de aurabis eam auro mundis
simi intus et foris. Faciesque supra coronam aure
am per circuitum et quattuor circulos aureos: quos
pones per quattuor arce angulos. Duo circuli

sunt in latere uno et duo in altero. Facies quoque
vectes de lignis sethim et operies eos auro: idu
cesque per circulos qui sunt in arcu lateribus ut por
tetur in eis. Qui semper erunt in circulo nec unquam
extrahentur ab eis. Undeque in archa testificatores
quam dabo tibi. Facies et propiciatoriū de auro
mundissimo. duos cubitos et dimidium tenebit lo
gitudo eius: et cubitu ac semissim latitudo. duos
quoque cherubim aureos et productiles facies ex
vtrahque parte oraculi. Cherub unus sit in latere uno
et alter in altero. Utrumque latus propiciatoriū tegat
expandentes alas et operientes oraculum: respici
antque se mutuo versis vultibus in propiciatoriū
quo operienda est arca: in qua ponet testimonium
quod dabo tibi. Inde precipiam et loquar ad te
supra propiciatoriū. scilicet de medio duorum cheru
bin qui erunt super arcam testimonium cuncta que
mandabo per te filiis israel. Facies et mensa de
lignis sethim habentem duos cubitos longitudi
nis et in latitudine cubitum et in altitudine cubi
tum ac semissim: et unaurabis eam auro purissi
mo. Faciesque illi labium aureum per circuitum: et ipsi
labio coronam interasilem altam quattuor diges
et super illam alterā coronam aureolas. Quattuor
et quoque circulos aureos prepabis et pones eos
in quattuor angulis eiusdem mense per singulos pe
des. Subter coronam erunt circuli aurei ut mit
tantur vectes per eos: et possit mensa portari. ipsos
quoque vectes facies de lignis sethim et circulab
auro ad subuebendas mensam. Unarabis et ace
tabula ac phialas thuribula et cyatos in quibus
offerenda sunt libamina ex auro purissimo: et po
nes supra mensam panes propositionis in eispe
ctu meo semper. Facies et candelabrum ductile de
auro mundissimo hastile eius et calamos cyphos
et spherulas ac lilia ex ipso procedentia. Sex ca
lamis egredientur de lateribus: tres ex uno latere
et tres ex altero. Tres cyphi quasi in nucis modum
per calamos singulos: spheruleque simul: et lilia: et
tres similiter cyphi instar nucis in calamo altero
spheruleque simul et lilia. Hoc erit opus sex calamo
rum qui producendi sunt de hastili. In ipso autem
candelabro erunt quattuor cyphi in nucis modum
spheruleque per singulos et lilia. Spherule sub do
ibus calamis per tria loca: qui simul sex sunt p
cedentes de hastili uno. Et spherule igitur et ca
lamis ex ipso erunt vniuersa ductilia ex auro pu
rissimo. Facies et lucernas septem et pones eas su
per candelabrum ut luceant ex aduerso. Emulctio
ria quoque et ubi ea que emuncta sunt extinguantur
sunt de auro purissimo. Omne pondus cande
labri cum vniuersis vasibus suis habebit talentum
auri purissimi. Inspice et fac secundum exemplarum quod
tibi in monte monstratum est. .XXVI.

t Abernaculum vero ita facies. Secundum cor
tinis et byssu retorta et hyacitho ac pur
pura: coccoque bis tincto varietas ope

Exodus.

plumario facies. Longitudo cortine vnius habet vigintiocto cubitos: latitudo quattuor cubi tota erit. Cum invenire sicut vniuersa tetra. quinq; cortine sibi iungent mutuo: et ali- quinq; nexi sibi cohererebunt. anulas hyacithias in laterib; ac summitibus facies cortinarum ut possint inuicem copulari. Quinquagena anulas cortina habebit in vtrah; parte ita insertas ut ansa contra ansam veniat: et altera alteri possit aptari. Facies et quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum vel laungeda sunt ut vni tabernaculi fiat. Facies et saga ciliicia vndeclim: ad operiendum tectum tabernaculi. Longitudo sagi vnius habebit triginta cubitos et latitudo quattuor. Equa erit mensura sagorum omnium. Et quibus quinq; iunges se orsum et sex sibi mutuo copulabis: ita ut sextum sagum in fronte tecti duplices. Facies et quinquaginta ansas in ora sagi vnius ut coniungi cum altero quicant: et quinquaginta ansas in ora sagi alterius ut cum altero copule. Facies et quinquaginta fibulas eneas quibus iungantur ansae: ut unum ex oibus operimentum fiat. Quod autem superuerit in sagis que parantur tecto. id. unum sagum quod amplius est: ex medietate eius operies tabernaculi posteriora: et cubitus ex una parte pendebit: et alter et altera qui plus est in sagorum longitudine: vtrah; latus tabernaculi protegens. Facies et opimentum aliud tecto de pellibus arietum rubri ratis et super hoc rurum alio opimentum de hyacinthinis pellibus. Facies et tabulas statas tabernaculi de lignis setib; que singule denos cubitos in longitudine habeant: et in latitudine singulos ac semissem. In lateribus tabule due ica strature sicut quibus tabula alteri tabule connectatur. Atque in hunc modum cuncte tabule parabantur. Quarum viginti erunt in latere meridiano quod vergit ad austrum: quibus quadrangita bases argenteas fundes: ut binae bases singulis tabulis per duos angulos subiiciantur. In late quo secundo tabernaculi quod vergit ad aquilonem: viginti tabule erunt: quadrangita habentes bases argenteas. Binae bases singulis tabulis superponentur. Ad occidentalem vero plagam tabernaculi facies sex tabulas: et rursum alias duas que in angulis erigantur post tergum tabernaculi. Eruntque sibi coniuncte a deorsum usque ad sursum: et una omnes copago retinebunt. Duabus quoque tabulis que in angulis ponende sunt: similes iunctura servabitur. Et erunt simul tabule octo: bases earum argenteae sedecim: duadus basibus per unam tabulam superputatis. Facies et vectes de lignis setib; quinq; ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi: et quicunque alios in altero: et eisdem numeri ac occidentalem plagam qui mittenetur per medium tabulas a summo usque ad summum. Ipsi quoque tabulas deaurabis: et fundes in eis annulos aureos per quos vectes tabulata contineantur: quos operies laminis aureis. Et eriges taberna-

culum iuxta exemplar quod tibi in monte monstratum est. Facies et velum de hyacintho et purpura: coccoque bis tincto et byssu retorta ope plumario: et pulcha varietate contextum: quod appendes ante quattuor columnas de lignis setib; que ipse quidem deaurate erunt: et habebunt capita aurea: et bases argenteas. Inserviet autem velum per circuitos: intra quod pones arcam testimonium: quo et sanctuarum et sanctuariorum sanctuaria dividens. Pones et propitiatorum super aram testimonium in sancta sanctorum: mensam extra velum: et contra mensam candelabrum in latere tabernaculi meridianum. Absensa enim stabit in parte aquilonis. Facies et tentorium in introitu tabernaculi de hyacintho et purpura coccoque bis tincto et byssu retorta ope plumario: et quinq; columnas de aurabis lignorum setib; ante quas ducetur teatorium: quarum erunt capita aurea et bases eneae. Acies et altare de lignis .XXVII.

f setib; quod habebit quinq; cubitos in longitudine: et totidem in latitudine id est quadrum: et tres cubitos in altitudine. Columna autem per quattuor angulos ex ipso erunt: et operies illud erit. Faciesque in vslis ei lebetes ad suscipiendos cineres et forcipes atque fuscinulas: et ignium receptacula. Dia vasa ex ere fabricabis et craticulamque in modum retis eneae: per cuius quattuor angulos erunt quattuor anguli enei: quos pones subter arnalam altaris. Eritque craticula usque ad altaris medium. Facies et vectes altaris de lignis setib; duos quos operies laminis eneis et induces per circulum: eruntque ex vtroque latere altaris ad portandum. Non solidum sed mane et caenum intrinsecus facies illud: sicut tibi in monte monstratum est. Facies et atrium tabernaculi: in cuius australi plaga contra meridiem erunt tentoria de byssu retorta. Centum cubitos unum latus tenebit in longitudine: et columnas viginti cum basibus totidem eneis: que capita cum celaturis suis habebunt argentea. Similiter et in latere aquilonis per longum erunt tentoria centum cubitorum colunae viginti: et bases enei eiusdem numeri: et capita earum cujus celaturis suis argentea. In latitudine vero atrii quod respicit ad occidentem erunt tentoria per quinquaginta cubitos: et colunae decem: basesque totidem. In ea quoque atrii latitudine que respicit ad orientem quinquaginta cubiti erunt: in quibus quindecim cubitorum tentoria lateri uno deputabuntur: columnaeque tres: et bases totidem: et in latere altero erunt tentoria cubitos obtinentia quindecim: columnae tres: et bases totidem. In introitu vero atrii sicut tentoria cubitorum viginti ex hyacintho et purpura coccoque bis tincto et byssu retorta ope plumario. Columnas habebit quattuor cum basib; totidem. Nihil columnae atrii circumvales vestite eft argenteis laminis: capitib; argenteis et basib; eneis. In longitudine occupabit atrium cubitos certum

Exodus.

in latitudine quinquaginta: altitudo quinqz cu
bitoru erit. Fietqz de byssō retorta: et habebit ba
ses cneas. Cūcta vasa tabernaculi i oēs vslis et
cerimonias tam paxillos eius qz atrū ex ere faci
etis. ¶ Recipe filis israel vt afferant tibi oleum
de arboribus oliuarū purissimū piloqz cōtusuz
vt ardeat lucerna semper in tabernaculo testimo
niū extra velum quod oppansum ē testimonio: et
collocabunt eam aarō et filii eius et vsqz manē lu
ccat corā dño. ¶ Erpetuus erit cultus per succe
siones eorum coram filiis israel. .XXVIII.

Eplica quoqz ad te aaron fratrē tuum
cum filiis suis de medio filiorū israel vt
sacerdotio fungantur mibi: aarō: nadab:
et abiu: eleazar: et ythamar. Faciesqz vestē sanctā
aaron fratri tuo in gloriam et decorē. Et loqueris
cunctis sapientibus corde quos repleui spū pri
udentie ut faciant vestes aaron fratri tuo in gloriam
et decorē: in quibus sanctificatus ministret mibi.
¶ Hec autē erunt vestimenta que facient. Ratōna
le et superhumeralē: tunica et linea stricta: cydarī
et balthēū. Facient fratri tuo aaron et filii eius
vestimenta sancta ut sacerdotio fungantur mibi.
Accipientqz aurū et hyacinthū et purpurā: coccū
qz bis tinctū et byssum. Faciat autē superhumera
le de auro et hyacinto et purpura: coccoqz bis tin
cto et byssō retorta ope polymito. Quas oras iun
ctas habebit in vtroqz latere summitate ut i vnu
redeant. Ipsa quoqz textura et cuncta operis va
rietas erit ex auro et hyacintho et purpura: coco
qz bis tincto et byssō retorta. Sumesqz duos lapi
des onychinos: et sculpes in eis noia filiorū isrl:
sex noia in lapide uno: et sex reliqua in altero: iu
nū ordine nativitatē eorū. Opc sculptoris et celatu
ra gēmarū: sculpes eos noibus filiorū israel: iclu
sos auro atqz circūdatos: et pones in vtroqz la
tere superhumeralis memoriale filiis israel. por
tabitqz aaron noia eoru corā dño super vtrūqz
humeri ob recordationē. Facies et vincinos ex
auro et duas catenulas auri purissimi sibi inuicē
coherentes quas inseres vincis. Rōnale quoqz
iudicii facies ope polymito iuxta texturā super
humeralis: ex auro hyacintho et purpura: coco
qz bis tincto et byssō retorta. Quadrangulū erit
et duplet. Abensurā palmi habebit tam in longi
tudine qz in latitudine: ponesqz i eo quattuor or
dines lapidū. In primo versu erit lapis sardius
et topazius et smaragdus. In secundo carbuncu
lus et saphyrus et iaspis. In tertio ligurius acha
tes et amethystus. In quarto chrysolitus onychi
nus et beryllus. Inclusi auro erunt per ordines
suos: habebuntqz noia filiorū israel. Duodecim
noibus celabunt: singuli lapides noibus singulo
rū per duodeci tribus: Facies in rationali cathe
nas sibi inuicē coherentes ex auro purissimo: et
duos annulos aureos: quos pones in vtraqz ra
tionalis summitate: catenasqz aurcas iunges an
nullis qui sunt in marginibus eius: et ipsarū cate

narum extrema duob⁹ copulabis vncinis i vtro
qz latere superhumeralis quod rōnale respicit.
Facies et duos anulos aureos quos pones i sum
mitatibus rationalis: et in oris que e regiōe sunt
superhumeralis et posteriora eius aspiciunt: nec
non et alios duos annulos aureos qui ponendi
sunt in vtroqz latere superhumeralis deorsū qd
respicit contra faciē iuncture inferioris ut aptari
possit cum superhumerali: et strigat rationale an
nullis suis cum annulis suphumeralis: vitta hya
cynthina ut maneat iunctura fabrefacta: et a se in
uicē rationale et superhumeralē nequeant se pari
¶ Portabitqz aaron noia filiorū israel in ratōnali
iudicii super pectus suū qn̄ ingredieſ sanctuari
um memo: ale corā dño in eternū. Pones autē
in rationali iudicii doctrinā et veritatem q̄ erunt
in pectore aaron qn̄ ingredieſ coram dño et gesta
bit iudicium filiorum israel in pectore suo in con
spectu dñi semper. Facies et tunica superhumera
lis totā hyacinthinā: i cuius medio supra erit ca
pitū et ora per gyrum eius textilis: sicut fieri so
let in extremis vestium partibus ne facile rūpan
tur. Deorsum vō ad pedes eiusdē tunice per cir
cūtū qsi malapunicā facies ex hyacintho et pur
pura et coco bis tincto et byssō retorta: mixtis in
medio tintinnabulis: ita ut tintinnabulum sit au
reum et malapunicū. rursumqz tintinnabulū aliſ
aurcum et malumpunicum. Et vestieſ ea aaron
in officio ministeriū ut audiatur sonitus qn̄ igre
ditur et egreditur sanctuarii in conspectu dñi et
non mouatur. Facies et laminā ſ auro purissimo
in qua sculpes opere celatoris sanctum domino.
Ligabisqz eam vitta hyacinthina et erit sup thyra
ram iminens fronti pontificis. Portabitqz aarō
iniquitates eorum q̄ obtulerunt et sacrificaverūt
filiū israel in cunctis muneribus et donariis suis.
Erit autē lamina semper in fronte eius ut placa
tus sit ei dñs. Stringesqz tunicam byssō et thyra
ram bissinam: facies et balthēum opere plumarii
¶ Doro filiis aaron tunicas lineas parabis et bal
theos ac thyaras in gloriam et decorē: vestieſqz
bis oibis aaron fratrē tuum et filios eius cū eo:
et cunctorum consecrabis manus: sanctificabisqz
illos ut sacerdotio fungantur mibi. Facies et semi
nalīa linea ut operiant carnē turpitudinis sue: a
renibus usqz ad femora: et vtentur eis aaron et fi
lii eius qn̄ ingredieſ tabernaculum testimoniū:
vel qn̄ appropinquant ad altare ut ministrent in
sanctuario: ne iniqnitatis rei moriant. Legitūmū
sempiternum erit aaron et semini eius post eum.

¶ Ed et hoc facies ut mibi .XXIX.
sacerdotio consecrent. Tolle vitulū de
armento et arietes duos imaculatos: pa
nesqz azymos et crustulam absqz fermento: que
conspersa sint oleo: lagana quoqz azyma: oleo
lita. De simila triticea cuncta facies: et posita i ca
nistro offeres: vitulū at et duos arietes et aarō ac
filios ei applicab ad hostiū tabernaculi testimoniū

Exodus.

Lungis laueris patre cum filii suis aqua: id quies aaron vestimentis suis. i. linea et tunica et supumerali et rationali: quod constringes baltheo: et pones thyara in capite eius et laminam sanctam super thyaram: et oleum unctonis fundes super caput eius atque hoc ritu consecrabis. Filios quoque illius applicabis et indues tunicis lineis: cingesque baltheo aarō. s. et liberos eius: et ipsoeis eis mitras eruntque sacerdotes mibi religione perpetua. p. quod initiaueris manus eorum applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii. Imponetque aarō et filii eius manus super caput illius: et mactabis eum in conspectu domini: iuxta hostium tabernaculi testimonii: sumptusque de sanguine vituli: pones super cornua altaris digito tuo reliquum autem sanguinem fundes iuxta basim eius. Sumes et adipem totum qui operit intestina et reticulum iecoris ac duos renes et adipem qui super eos est et offeres incensum super altare: carnes vero vituli et cornu et sumum cibum res foris extra castra: eo quod pro peccato sit. unum quoque arietem super cuius caput ponet aarō et filii eius manus: quem cum mactaueris tolles de sanguine eius et fundes circa altare: ipsum autem arietem secabis in frusta: lotasque intestina eius et pedes pones super concisas carnes et super caput illius: et offeres totum arietem in incensum super altare. Oblatio est domino odore suauissimus victimae domini. Tolles quoque arietem alterum: super cuius caput aaron: et filii eius ponent manus. Quem cum imo laueris: sumes de sanguine eius et pones super extremitates auriculae dextre aaron et filiorum eius: et super pollices manus eorum ac pedis dextri: fundesque sanguinem super altare per circuitum. Lungis tuleris de sanguine qui est super altare et de oleo uncto asperges aaron et vestes eius: filios et vestimenta eorum. Consecratisque ipsis et vestibus: tolles adipem de ariete et caudam: et aruinaz quod operit vitalia: ac reticulum iecoris et duos renes atque adipem qui super eos est: armumque dextrum eo quod sit aries consecrationis: totamque panis synonis crustulam conspersam oleo: laganum de canistro azimorum quod positum est in conspectu domini: ponesque oia super manus aaron et filiorum eius et sacrificabis eos: elephas coram domino. Suscipesque vniuersitate manibus eorum: et incendes super altare in holocaustum: odorem suauissimum in conspectu domini: quia oblatio eius est. Sumes quoque pectusculum de ariete quo initiatus est aaron: sacrificabisque illud coram domino et cedet in parte suam. Sanctificabisque et pectusculum consecratum et armumque arietem se pasti: quo initiatus est aaron et filii eius: cedentesque in parte aaron et filiorum eius ure perpetuo a filiis israel: quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis que offerunt domino. Nesciem autem sanctam qua uite aaron: habebunt filii eius per eum ut uigant in ea et consecrantur manus eorum. Septem diebus ueteris illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis eius: et qui ingrediebatur

bernaculū testimonii ut ministret in sanctuario. Arietem autem consecrationis tolles et coques carnes eius in loco sancto: quibus vesctetur aaron et filii eius. Panes quoque qui sunt in canistro: et vestibulo tabernaculi testimonii comedent ut sit placabile sacrificium: et sanctificantur offerentium manus. Alienigena non vesctetur ex eis: quia sancti sunt. quod si remanserit de carnibus consecratis siue de panibus usque mane: cibures reliquias igni. Non comedent: quia sanctificata sunt. Dia que precepit tibi facies super aaron et filii eius. Sep- tebus diebus consecrabis manus eorum: et vitulum pro peccato offeres per singulos dies ad expiandum. Abundabisque altare cum imolaueris expiationis hostiam et uinges illud in sanctificatione. Septem diebus expiabis altare et sanctificabis: et erit sanctum sanctorum. His qui tetigerit illud sacrificabile: hoc est facies quod in altari agnos agnulos duos per singulos dies ingeris: unum agnum matrem: et alterum uespere decima parte simile consperse oleo tuso: quod habeat mensuram quartam partem hinc: et unum ad libandum eiusdem mesimi re in agno uno. Alterum vero agnum offeres ad uesperam iuxta ritum matutine oblationis: iuxta ea quod diximus in odore suauitatis. Sacrificium est domino deo oblatione perpetua in generationes vestras: ad hostium tabernaculi testimonii coram domino ubi constituas ut loquaris ad te. Ibique precipia filii israel: et sanctificabitur altare in gloria mea. Sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari et aaron cum filius suis: ut sacerdotio fungaris mihi. Et habitabo in medio filiorum israel: eroque eis deus: et scient quia ego deus deus eorum: qui eduxi eos de terra egypci ut manerent inter illos: ego dominus deus ipsorum. La. .XXX.

f. R Aries quoque altare ad adolenduz thymiam de lignis sethium: habens cubitum longitudinis: et alterum latitudinis: id est quadrangulum: et duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipsis procedent: vestiesque illud auro purissimo tam craticulam eius quam parietes per circuitum et cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum: et duos annulos aureos sub corona per sinistra latera: ut mittantur in eos vectes et altare portetur. Ipsos quoque vectes facies de lignis sethii et inaurabis. Ponentesque altare contra velum quod ante arcum pendet testimonii: coram propitiatorio quo tegitur testimonium: ubi loquaris tibi: et adolebit incensum super eo aaron: suave fragrans. Haec quod coponet lucernas incendet illud: et quod collat eas ad uesperum uerum thymiamam sempiternam coram domino in generationes vestras. Non offeretis super eo thymiamam compositionis alterius nec oblationem et victimam: nec libabitis. Et deinceps aaron super cornua eius semel per annos in sanguine quod oblatum est pro peccato: et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum scilicet erit dominus. Locutus est dominus ad moysen dicens.

Exodus.

Non tuleris summa filiorum israel iuxta numerum stabunt singuli precium pro aiabus suis domino: et non erit plaga in eis cum fuerint recensiti. Hoc autem dabit ois qui transit ad nomen: dimidiū scilicet iuxta mensuram templi. Siclus viginti obolos habebat media pars scilicet offeretur domino. Qui habetur in numero a viginti annis et supra dabit precium. Si ues non addet ad mediū scilicet: et pauper nihil mutet. Suscepitque pecuniam que collata est a filiis israel trades i usus tabernaculi testimonii: ut sit monumentum eorum coram domino: et propitiatio aiab eo. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Facies et labium eneum cum basi sua ad lauandum: ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare: et misera aqua: lauabunt in ea aaron et filii eius manus suas ac pedes: quia ingressuri sunt tabernaculum testimonii: et quia accessuri sunt ad altare: ut offereat in eo thymiamam domino: ne forte moriantur. Legitimum sempernū erit ipsi et semini eius per successiones. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Sumetibi aromata prume myrrhe et electie quigéatos scelos: et cinnamomi mediū. et ducentos quinquaginta scelos: calami similiter ducentos quinquaginta scelos: casie autem quingentos scelos in pōdere sanctuarium: oleum de oluctis mensuram habet. Faciesque vunctionis oleum sanctū: vnguentum cōpositum opere vnguentarii: et ynges ex eo tabernaculum testimonii et archam testamēti: mensamque eius vas suis: candelabrum et uentilia eius: altaria thymiamatis et holocausti: et vniuersam suppelletem que ad cultum eorum pertinet: sanctificabisque oia: et erunt sancta sanctorum. Qui tetigerit ea sanctificabis. Aaron et filios eius ynges: sanctifica bisque eos ut sacerdotio fungantur mihi. Filius quoque israel dices. Hoc oleum vunctionis sanctū erit mihi in generationes vestras. Aaro hominis non ynges ex eo: et iuxta cōpositionē eius non facietis aliud: quia sanctificatū est et sanctū erit vobis. homo quicunque tale cōposuerit et dederit ex eo alieno exterminabis de populo suo. Locutusque dominus ad moysen. Sume tibi aromata: stacten et onycham: galbanum boni odoris: et thus lucidissimum: equalis ponderis erunt oia. Faciesque thymiamam cōpositum opere vnguentarii mixtum diligenter et purum et sanctificatōne dignissimum. Lunque in tenuissimum puluerē vniuersā contuderis: pones ex eo coram tabernaculo testimonii: in quo loco apparabo tibi. Sanctū sanctorum erit vobis thymiam. Talem cōpositionē non facietis in ysus viros quia sanctum est dominus. Homo quicunque fecerit simile: ut odore illius perfruatur: peribit de populis suis. **L**a XXXI.

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Ecce vocau ex nomine beseleel filium huius filii huius de tribu iuda: et ipse cuius spū dei: sapientia et intelligentia et scientia in operi ad excogitandum quicquid fabrefieri potest ex auro et argento et cre: marmore et gēmis: et diuersitate

lignorum. Sed itque ei socium ooliab filium achisa mech de tribu dan: Et in corde hoīis eruditū posuit sapientiam ut faciant cuncta que precepisti tibi tabernaculum federis et archam testimonii et ppteritorum quod super eam est: et cuncta vasā tabernaculi mensamque et vasā eius: candelabrum purissimum cum vasis suis: et altaria thymiamatis et holocausti et omnia vasā eorum: labium cum basi sua: vestes sanctas in ministerio aaron sacerdoti: et filius eius ut fungantur officio suo in sacris: oleum vunctionis et thymiamam aromatum in sanctuario. Omnia que precepisti tibi facient. Et locutus est dominus ad moysen dicens. Loquere filius israel: et dices ad eos. Videte ut sabbatum meum custodiatis: quia signum est inter me et vos in generatōibus vestris: ut sciatis quia ego dominus qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meū. sanctū est enim vobis. Qui polluerit illud morte moriatur. Qui fecerit in ea opus peribit aia illius de medio populi sui. Sex diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est: requies sancta domino. Deus qui fecerit opus in hac die: morietur. Custodiant filii israel sabbatum: et celebrent illud in generatōibus suis. Haec etiam est sempernū inter me et filios israel: signumque perpetuum. Sex enim diebus fecit dominus celum et terram: et in septimo ab omni opere cessauit. Deditque dominus moysi cōpletis huicmodi sermonibus in monte sinai: duas tabulas testimonii lapideas: scriptas digito dei.

XXXII.

Idens autem populus quod moram faceret moyses descendit de monte: congregatus aduersus aarō dixit. Surge fac nobis deos qui nos precedant. Moysi enim huic viro qui nos eduxit de terra egyp̄tī: ignoramus quid acciderit. Dixitque ad eos aaron. Tollite inauras aureas de yrox filiorumque et filiarum vestiarum auribus et afferte ad me. Sicut populū que iussicerat detinens inauras ad aaron. Quas cum ille accipisset: formauit opere iusorno et fecit ex eis vitulum conflatilem. Dixeruntque. Ibi sunt diuini israel: quae eduxerunt de terra egyp̄tī. Quod cum vidisset aaron edificauit altare coram eo et preconis voce clamauit dicens. Ras solemnitas domini est. Surge telesque mane obtulerū holocausta et hostias pacificas. et sedet populus manducare et bibere: et surrexerunt ludere. Locutus est autem dominus ad moysen dicens. Vade et descend: peccauit populus tuus quem eduxi de terra egyp̄tī. Recesserūt cito de via quam ostendisti eis. Feceruntque sibi vitulum conflatile et adorauerunt: atque imolantes ei hostias dixerūt. Ibi sunt diuini israel: qui te eduxerunt de terra egyp̄tī. Rursumque ait dominus ad moysen. Eerno quod populus iste dure ceruicis sit. Dimitte me ut irascatur furor meus contra eos et deleam eos: faciasque te in gente magnam. moyses autem orabat dominum deum suum dicendo. Ur dñe irascitur furor tuus: contra populū tuum quem eduxisti de terra egyp̄tī: in fortitudine magna et in manu robusta: Ne

Exodus.

queso dicant egyptii: callide eduxit eos vt inter siceret in motibus. et deleret e terra: quiescat ira tua. et esto placabilis super neq;cia populi tui. Recor dare abraa et ysaac et isrl seruorum tuorum quod iurasti per temetipm dicens: Multiplicabo semini vrum si cut stellas celi. et vniuersam terram hanc de quo locutus sum dabo semini vro. et possidebitis eam spiritus. Placatusque est dominus ne faceret malum quod locutus fuerat aduersus populum suum. Et reuersus est moyses de monte portans duas tabulas testimoniū in manu sua. scriptas ex utraq; parte et factas ope domini. Scriptura quoq; deierat sculpta in tabulis. Audiens autem iohannes tumultū populi vociferantis. dixit ad Moysen: Ululatus pugne audi in castris. Qui respondit: Non est clamor adhortationis ad pugnam: neq; vociferatio compellentium ad fugam sed vocē cantantiū ego audio. Lunq; appropinquant ad castra. vidit vitulum et choros iratusque valde. piecit de manu tabulas et profregit eas ad radicē montis. Arripiensque vitulum quē fecerant profusus et protritus usque ad puluerem quē sparuit in aquā et dedit ex eo potū filiis israel. Dixitque ad aaron: Quid tibi fecit hic populus: vt induceres super eum peccatum maximū? Qui ille respondit: Ne indigetur dominus meus. Tu noster populū istū quod pronus sit ad malū. Dixerūt mihi: Fac nobis deos quod nos precedant. Huic n. moysi qui nos eduxit de terra egypti: nescimus quid acciderit. Quib; ego dixi: Quis vrum habet auxilium: Tulerunt et dederunt mihi. et pieci illud in igne: egressusque est hic vitulus. Videntes ergo moyses populum quod esset nudatus. spoliaverat. n. eū aaron propter ignominiam sordis et inter hostes nudū constituerat. et statim in porta castrorum ait: Si quis est domini unigenitus mihi: Congregatis sunt ad eum omnes filii leui. Quib; ait: Hec dicat dominus deus israhel: Ponat vir gladium super femur suū. Ite et redite de porta usque ad portam per medium castrorum. et occidat unusquisque frēnum suum et amicum et proximum suū. Fecerūtque filii leui iuxta sermonem moysi fecerūtque in die illo qsi vigintitria milia hominū. Et ait moyses: Consecrabis manus vestras hodie domino. unusquisque in filio et in frē suo: vt defubis benedictio. Facto autem altero die locutus est moyses ad populum. Peccatis peccatum maximū: Ascendam ad dominum. si quo modo quero eum depescari per seculum regni. Reuersusque ad dominum ait: Obscurio peccavit populus iste peccatum maximū fecerūtque sibi deos auricos: Aut dimittit eis hanc noxiam: aut si non facias: dele me de libro tuo quē scripsisti. Qui respondit dominus: Qui peccauerit mihi: delebo eum de libro meo. Tu autem vade. et duc populum istū quo locutus sum tibi. Angelus meus precedet te. Ego autem in die ultionis visitabo et per peccatum eorum. Percussit autem dominus populū per reatu vituli quē fecerat aaron.

Occlusus est dominus

XXXIII

I ad moysen dicens: Vade. ascende de loco isto tu et populus tuus quē eduxisti de terra egypti. in terrā quam iurauit abrahā: ysaac

et iacob dicens: Semini tuo dabo eā et mittam per cursorem tui angelum. vt ejusiam chananeū: am moreum et ethēū: et pherezeū: et eueū et iebuseū et intres in terrā fluentem lacte et melle. Non n. ascendam tecū: quod populus dure cervicis est ne forte disperdam te in via. Audiensque populus sermonē hunc pessimū luxit. et nullus ex more induitus est cultu suo. Dixitque dominus ad moysen: Loquere filius israel. Populus dure cervicis es. semel ascēdaz in medio tui et delebo te. Jam nunc depone ornatum tuum vt scia quid faciam tibi. Deposuerunt ergo filii israel ornatum suū a monte oreb. Moyses quoque tollens tabernaculum tetendit ex castra pecul. vocavitque nomen eius tabernaculum fedoris. Et omnis populus quod habebat aliquam questione: egrediebat ad tabernaculum federis ex castra. Lunq; egrederebatur Moyses ad tabernaculum surgebat vniuersa plebs: et stabat unusquisque in ostio papilionis sui: respiciebatque tergū moy si donec ingrederebatur tentorium. Ingresso autem illo tabernaculum federis: descendebat columnā nubis et stabat ad ostium: loquebaturque dominus cum moysi cernentibus vniuersis quod columnā nubis staret ad ostium tabernaculi. Stabantque et ipsi et adorabant per fores tabernaculorum suorum. Loquebatur autem dominus ad Moysen facie ad faciem: sicut sol let loqui homo ad amicum suum. Lunq; ille reverteretur in castra: minister eius iohannes filius nū puer non recedebat de tabernaculo. Dixit autem Moyses ad dominum: Precepis ut educā populum istū et nō indicas mihi quem missurus sis mecum. perseruum cum dixeris. nomi te ex nomine. et inuenisti gratiam corā me. Si ergo inueni grām in prospectu tuo oīde mihi faciem tuā vt sciam te et inueniam gratiā ante oculos tuos. Respicere populum tuum gentē hanc. Dixitque dominus: Facies mea precedet te et requiescebo tibi. Et ait moyses: Si non tu ipse procedas ne educas nos de loco isto. In quo enim scire poterimus ego et populus tuus inuenisse nos grām in prospectu tuo. nisi ambulaueris nobiscum et glorificemur ab oībus populis qui habitant super terrā. Dixit autem dominus ad Moysen: Et verbum istud quod locutus es faciam. Inuenisti n. gratiam corā me et te ipsum noui ex nomine. Qui ait: Ostende mihi gloriam tuā. Respondit: Ego ostendam omnem bonum tibi et vocabor in nomine domini corā te: et miserebor cui voluero. et clemens ero in quē mihi placuerit. Rursumque ait: Nō poteris videre faciē meam. Nō n. videbit me hō et viuet. Et ite: Ecce inquit locus apud me. et stabis supra petram. Lunq; transibit gloria mea ponā te in foramine petre. et ptegā dextera mea donec transē. Tollāque manū meā: et videbis posteriora mea: faciem autem meā videbere nō poteris.

XXXIV

L deinceps procede ait tibi duas tabulas lapideas instar priorum: et scribam super eas verba que habuerunt tabule quas

d

Exodus.

fregisti. Esto paratus mane ut ascendas statim in montem sinai: stabisq; necum sup verticem montis. Nullus ascendat tecum nec videatur quisquam p totum montem: boves quoq; et oves n pascatur ecōtra. Excidit ergo duas tabulas lapideas quales antea fuerant: et denoce surgens ascen dit in montem sinai sicut pcepit ei dominus portans secum tabulas. Cumq; descendisset dñs p nubem stetit Moyses cū eo. invocans nomē domini. Quo transirent corā eo. ait. Dominator: domine deus: misericors et clemens: patiens: et multe miserationis ac verax: qui custodis misericordiam in milia: q; auferas iniquitatem et scelerā atq; peccata. nullusq; apud te p se innocens ē qui reddis iniquitatem patrum filii ac nepotib; in tertiam et quartam pgeniem. Festinusq; Moyses curuatus ē pnis in terram et adorans ait. Si inueni gratiam in pspectu tuo domine: obsecro ut gradiaris nobiscum. populus. n. dure ceruicis ē: ut auferas iniquitates nostras: atq; peccata nosq; possideas. Respōdit dominus: Ego in ibo pactum videntibus cunctis: signa facias q; nunquam visa sunt sup terram. nec in ullis gentibus ut cernat populus iste in cuius es medio: op̄ domini terribile quod facturus sum. Observa cūcta que hodie mandaui tibi. Ego ipse euiciam ante faciem tuam ammorēcum et chananeuz et ethēnum: pherezeum quoq; et euenum et iebuseum. Laue ne iniquā cum habitatoribus terre illius inugas amittas q; sunt tibi in ruinaz: sed et aras eorum destrue. pfringe statuas: lucosq; succide. Non li adorare deum alienum. Dominus zelotes non men eius. deus est emulator. Ne in eas pactum cum hominibus illar; regionum: ne cum fornicati fuerint cum dñs suis et adorauerint simulacra eorum: vocet te qspiam ut comedas de immolatis. Nec vxorem de filiabus eorum accipies filius tuus ne postq; ipse fuerint fornicate: fornicari faciant et filios tuos in deos suos. Deos pflatiles non facies tibi. Solemnitatem azimoy custodies. Separatum dieb; vesceris azimis. sicut pcepit tibi in tempore mēsis nouoz. Adhense. n. verni tpis egressus es de egypto. Omne qd apit vulnā generis masculini meum erit. Be cunctis animalibus tā sie bobus q; de ouibus. meum erit. Primogenitū asini redimes oīe. Si autē nec pīcū p eo dederis. occidet. Primogenitū filiorū tuorū redimes: nec apparebis in pspectu meo vacuus. Sex diebus opaberis. die septimo cessabis arare et mettere. Solemnitatem hebdomadā pfectas tibi ī pmitiis frugum messis tue triticē: et solennitates qī redeunte anni tpe cuncta pndunt. Tribus temporibus anni apperit omne masculinū tuum: in pspectu omnipotentis domini dei isrl. Cum. n. tulero gentes a facie tua et dilatauero terminos tuos. nullus insidiabitur terre tue. ascende te et apparente in pspectu dñi dei tui ter in anno. Nō immolabis sup fermento sanguinem hostie mīee

neq; residuebit mane de victimis solēnitatis pasce. Punitias frugū terre tue offeres in domo dñi dei tui. Nō coques hedū in lacte matris sue. Si ritq; dñs ad'moysen. Scribe tibi vba hec qbus et tecū et cū israel pepigi feudis. Fuit g; ibi cū domino Moyses. xl. dies. 2. xl. noctes. panem non comedit aquam nō bibit. et scripsit in tabulis verbā federis decem. Cumq; descendaret Moyses dñs ī monte sinai: tenebat duas tabulas lapideas testimoniū et ignorabat q; cornuta esset facies sua. ex p̄sortio sermonis dñi. Videntes autē Aaron et filii israel cornutā moysi faciem: timuerunt ppe accedere. Vocatisq; ab eo reuersi sunt tā aard q; p̄ncipes synagoge. Et postquā locutus ē ad eos venerunt ad eum etiā omnes filii israel. Quibus pcepit cuncta q; audierat a domino ī mōte sinai. Impletisq; sermonibus posuit velaniē sup faciem suam: Qui ingressus ad dñm et loquens cū eo. afferebat donec exiret. et tūc loquebas ad filios isrl omnia q; sibi fuerant impata. Qui viderūt faciem egredientis Moysi esse cornutā sed opiebat ille rursus faciem suam siquando loquebas ad eos.

Bitur aggregata

XXXV

omni turba filiorū israel. dixit ad eos: Hec sunt q; iussit dñs fieri. Sex diebus facies opus. Septimus dies erit vobis sanctus sabbatū et requies dñi: Qui fecerit op̄ ī eo. occidetur. Nō succenderet ignem in oībus habitaculis vestris p diem sabbati. Et ait moyses ad omnem cateruā filiorū isrl. Iste ē sermo quē pcepit dñs dicens. Separate apud vos pmitias domino. Omnis voluntarius et pno alio offerat eas domino: Aur et argentum et es. hyacinthū et purpuram. coccūq; bis tinctū et bysluz. pilos caparum. pelleq; arietū rubricatas et hyacintinas. ligna sethīm: et oleū ad luminaria concinnanda et p̄ficiā vnguentum et thymiamam suauissimum lapides onychinos et gemmas ad ornatum supbūmeralis et rationalis. Quisquis vīm sapiens est veniat et faciat quod dominus impauit tabernaculum. s. et tectū eius atq; operimentū. annulos et tabulata cū vectibus. paxillos et base s. arcā et vectes: ppiciatoriū et velū. quod an illud oppanditur. mēsam cū vectibus et vasis: et ppositionis panibus. candelabry ad luminaria sustentanda. vasa illius et lucerna et oleū ad nutrimenta ignium altare thymiamitis et vectes et oleū vunctionis et thymiamam ex aromatibus. tentorium ad ostū tabernaculi. altare holocausti et craticulā et eneaz cum vectibus et vasis suis. labry et bases eius. corninas atrii cum commis et basibus. tentoriū ī foribus vestibuli. paxillos tabernaculi atrii. cuī suiculis suis. vestimenta quoq; vīs ē ī mīsterio sanctuarī. vestes Aaron pōtificis ac filiorū eius ut sacerdotio fungantur mībi. Egressaq; oīs multitudine filiorū isrl de p̄spectu moysi. obtulerūt mente p̄mptissima atq; denota p̄mitias dñs ad facie dñs opus tabernaculi testimonii. Quicq; ad cultū

Exodus.

ad vestes sanctas necessariū erat, viri cū mulie
ribus p̄buerunt. armillas & in aures annulos et
dextralia. Omne vas aureū in donaria dñi sepe
ratum ē. Si q̄s habebat aux: hyacinthuz & pur
puram. coccūqz bis tinctū. byssuz & pilos capra
rūz. pelles arietū rubricatas hyacinctinas: argē
ti & auri erisqz metalla obtulerūt dñi: lignaqz se
thim in varios vsls. Sed & mulieres docte q̄ ve
nerant dederunt hyacinctū purpurā ac vniculū
ac byssum & pilos capraz. spōte ppria cuncta tri
buenteres. Principes vō obtulerunt lapides onyx
chinos & gemmas ad suphumerale & rōnale. aro
mataqz & oleū ad luminaria p̄cinnanda & ad pre
parandū vnguentū ac thymiama odoris suavis
sumi cōponendum. Dñs viri & mulieres mente
devota obtulerunt donaria vt fierent opa q̄ ius
serat dominus p̄ manū moysi. Lucti fili israel
voluntaria dñi dedicauerunt. Dixitqz moyses
ad filios israel. Ecce vocavit dñs et nomine be
seleel filiuz huri. filii hui de tribu iuda. impleuit
qz eum spū dei. sapientia & intelligentia & sciētia:
& omni doctrina. ad excogitandum & faciendum
opus in auro & argēto & ere & ferro. sculpendisqz
lapidibus & ope carpentario. Quiqd fabre adi
ueniri pōt dedit in corde eis. Oliab quoqz filiū
achisamech de tribu san ambos erudiuit sapi
entia ut faciant opa abietarii polymitaru ac plu
maru de hyacinto & purpura. coccoqz bis ticto
& byssō & texant oia ac noua queqz repian.

Ecit ḡ beseleel &

XXXVI.

f ooliab & ois vir sapiēs qbus dedit do
minus sapiaz & intellectū vt scirēt fabre
opari q̄ in vsl sanctuarī necessaria sunt & q̄ p̄ce
pit dñs. Lūqz vocasset eas Moyses & omnem
eruditum vix cui dederat dñs sapientiā. & q̄ spō
te sua obtulerant sc̄ ad faciendum opus. tradidit
eis oia donaria filioz israel. Qui cū instarēt op̄
quotidie mane vota ppl̄s offerebat. Unū artifices
venire xp̄lisi. dixerūt moysi: Plus offert ppl̄s
qz necessarium ē. Iussit ḡ Moyses p̄conis voce
cantari: Nec vir nec mulier qēqz offerat vltra in
ope sanctuarī. Sicqz cessatuz est a munericō of
ferendis: eo q̄ oblata sufficerent & supabūdarēt.
Feceruntqz dēs corde sapiētes ad explendū op̄
tabernaculi: cortinas decē. & byssō retorta & hya
cinto & purpura. coccoqz bis tincto. ope vario &
arte polymita. Quaz vna hēbat in longitudine
vigintiocto cubitos. & in latitudine q̄tuor. Una
mensura erat omniū cortinaz. Cōiunxitqz corti
nas qnqz alterā alteri. & alias qnqz sibi inuicem
copulanit. Fecit & ansas hyacinctinas in ora cor
tine vni ex vtrōqz latere: & in ora cortine alteri
sib⁹ vt p̄tra se inuicē venirent ansē. & mutuo iūge
rent. Unū & qnquaginta fudit circulos aureos q̄
morderēt cortinaz ansas. & fieret vnu tabernaculū
Fecit & saga vndeclē de pilis capraz: ad copiēdū
rectū tabernaculi. Unū saguz in longitudine ha
bebat cubitos. xxx. & in latitudine cubitus q̄tuor.

Unū mēsure erant oia saga. Quoꝝ qnqz iunctit
seorsuz & sex alia separatū. fecitqz anīas qnqgi
ta in ora sagi vnius: & qnqginta in ora sagi alte
rius vt sibi inuicē iungereb⁹. & fibulas eneas qn
qginta qbus nectareb⁹ tectū vt vnu pallū ex om
nibus sagis fieret. fecit & optorū tabernaculi s̄
pellibus arietū rubricat⁹. aliudqz delup velamen
de pellib⁹ hyacinctinis. fecit & tabulas tabnacu
li de lignis sethim st̄ates. Decē cubitoꝝ erat lon
gitudo tabule vni & vnu ac semis cubituꝝ latitu
do retinebat. Vnde incastrature erat p singulas
tabulas vt altera alteri iungereb⁹. Sic fecit in om
nibus tabnaculi tabulis. Et qbus. xx. ad plagaz
meridianā erat p̄tra aust̄p cum. xl. basibus argē
teis. Vnde basas s̄b vna tabula ponebanſ ex vtra
qz pte anguloꝝ: vbi incastrature lateꝝ in agulis
terminanſ. Ad plagā quoqz tabnaculi q̄ respicit
ad aglonem fecit. xx. tabulas cū. xl. basibus argē
teis duas basas p singulas tablas. Contra occi
dentē vō. i. ad eā ptem tabnaculi q̄ mare respicit
fecit sex tabulas. & duas alias p singlos agulos
tabernaculi retro q̄ iuncte erat a deorsuz vſqz sur
sum. & in vnu apagez piter cerebark. Ita fecit ex
vtrāqz pte p angulos: vt octo essent s̄l tabule et
haberent bases argēteas. xvi. binas. s. bases sub
singulis tabulis. fecit & vectes de ligno sethim.
qnqz ad p̄tinēdas tabulas vnius lateris tabna
culi. & qnqz alios ad alterius lateris coaptadas
tabulas. & ex hos. qnqz alios vectes ad occidēta
lem plagā tabernaculi p̄tra mare. fecit quoqz ve
ctem aliū q̄ p medias tabulas ab agulo vſqz ad
angulū pueniret. Ipsa aut̄ tabulata deaurauit:
fusis basibus eaz argēteis. Et circulos eoz fecit
aureos p quos vectes iduci possent quos & ipsos
laminis aureis opuit. fecit & velum de hyacictō
& purpura. vniculo ac byssō retorta ope polimi
tarior. variū atqz distinctum & q̄tuor columnas
de lignis sethim q̄s cuī capitib⁹ deaurauit: fusis
basibus eaz argēteis. fecit & tētorium in introi
tu tabernaculi ex hyacinto purpura vermiculo
byssōqz retorta ope plumaru & columnas qnqz
cum capitibus suis q̄s opuit auro: baselqz eaz
fudit eneas q̄s & opuit auro.

XXXVII.

f Ecit autem beseleel & arcā de lignis se
thim h̄item duos & semis cubitos in
longitudine & cubituꝝ ac semissim in la
titudine: altitudo quoqz vnius cubiti fuit & dimi
diū: vestiuitqz eā auro purissimo intus & foris. Et
fecit illi coronā aureā p giz pflans q̄tuor annu
los aureos p q̄tuor angulū eius. duos anulos
in latere uno & duos in altero. Vectes quoqz se
cit & lignis sethim quos vestiuit auro & quos mi
sit in annulos q̄ erat in lateribus arce ad portan
dum eam. fecit & ppiciatorū. i. oraculū de au
ro mundissimo duoz cubitoꝝ & dimidiū in longitu
dine & cubiti ac semis in latitudine. Duos etiā
cherubin ex auro ductili: quos posuit ex vtrāqz
parte ppiciatoriū: cherub vnu i summitate vni
d 2

Exodus.

partis. et cherub alterus in summitate pte alterius
duos cherub in singulis summitatibus ppitiam
tum extendentes alas et tegentes ppitiatoriu[m] seq[ue]ntes
mutuo et illud respicientes. Fecit et mensam de li-
gno sethim in longitudine duorum cubitorum: et in la-
titudine vnius cubiti quod habebat in altitudine cu-
bitum ac semissem. Circundeditque eum auro mun-
dissimo et fecit illi labium aureum per gyrum. ipsius la-
bio coronam auream in terra silem quatuor digitorum
et super eandem alteram coronam auream. Fudit et quatuor
circulos aureos quos posuit in quatuor singulorum
singulos pedes mensa portari ipsos quoque vectes
fecit de lignis sethim et circundedit eos auro. Et
vasa ad diversos usus mensa: acetabula. phialas
et cyathos et liburibula ex auro puro. in quo offe-
renda sunt libamina. Fecit et candelabrum ductile
de auro mundissimo. De cuius vecte. calami: cy-
phi. spherulequos ac lilia. pcedebant sex in utroque
latere. Tres calami ex pte una. et tres ex altera.
Tres cyphi in nucis modum per calamos singulos.
spherulequos sicut lilia. et tres cyphi instar nucis in
calamo altero: spherulequos sicut lilia. Equis erat
opus sex calamorum que pcedebant de stipe cande-
labri. In ipso autem vecte erant quatuor cyphi in nu-
cis modum spherulequos per singulos et lilia. et spha-
rulebus duobus calamis per loca tria que simul sex si-
unt calami pcedentes de vecte uno. Et spherule
igis et calami ex ipso crant: vniuersa ductilia ex au-
ro purissimo. Fecit et lucernas septem cum emuncto
rūs suis. et vasā ubi ea quae emuncta sunt extinguae
de auro mundissimo. Talētum auri appendebat
candelabrum cum omnibus vasis suis. Fecit et alta
re thymias de lignis sethim per quadrum singulos
hunc cubitos et in altitudine duos et cuius angulis
pcedebant cornua: vestiuitque illud auro purissi-
mo cum craticula ac parietibus et cornibus. Fecitque
ei coronam aureolam per gyrum et duos annulos aure-
os sub corona per singula latera: ut mittantur in eos
vectes et possint altare portari. Ipsos autem vectes
fecit de lignis sethim. et operuit laminis aureis.
Composuit et oleum ad sanctificationis vnguentum
et thymiamata de aromatibus mundissimis ope
pigmentarii.

XXXVIII

Igitur et altare holocausti de lignis sethi
quoniam cubitorum per quadrum. et triū altitudine
cuius cornua de angulo pcedebant. ope
rebus illud laminis eneis. Et in usum eius parauit
ex ere vasa diuersa: lebetes: forcipes: fuscinulas
vincinos. et ignium receptacula. Craticulaque eius
in modum regis fecit eneam et subter eam in altaris me-
dio arula fusis quatuor annulis per totidem retiacu-
li summitates: ad imitendos vectes ad portandum
Quos et ipos fecit de lignis sethim. et operuit la-
minis eneis. induxitque quae in circulos que in lateri
bus altaris eminebat. Ipse autem altare non erat
solidum sed cauum ex tabulis et intus vacuum.
Fecit et labrum eneum cum basi sua de speculis mulie-

rū quod excubabat in ostio tabernaculi. Fecit et atrium
in cuius australi plaga erat tectoria de byssu re-
torta cubitorum centum columnae cnece viginti cum
basib[us] suis. capita columnarum et tota opis celatura
argentea. Et ad septentrionalē plagam tectoria co-
lumne basilesque et capita columnarum eiusdem mēsure
et opis ac metalli erant. In ea vero plaga quod ad occi-
dētē respicit fuerū tentoria cubitorum quoniamque
ta columnae decē cum basibus suis cnece: et capita co-
lumnarum et tota opis celatura argentea. Proximo con-
tra orientē quinquaginta cubitorum pavit tentoria te-
q[ue]bus. xv. cubitus columnarum triū cum basibus suis
vnum tenebat latitudinem. et in pte altera: quod inter utramque
introitū tabernaculi fecit. xv. et cubitorum erat ten-
toria. columnae tres et bases totidē. Cūcta atria ten-
toria byssus retorta texierat. Base et columnarum su-
ere cnece. capita autem eorum cum cuncta celaturis suis
argentea: sed et ipsas columnas atria vestiuit argen-
to. Et in introitu eius ope plumario fecit tectorius
ex hyacineto: purpura. vniculo ac byssu retorta.
quod habebat. xx. cubitos in longitudine. altitudo
vero quoniam cubitorum erat iuxta mensurā quam cuncta
atria tectoria habebat. Columnae autem in ingressu su-
ere quatuor cum basib[us] eneis: capitaque eorum et celatu-
re argenteae. Paxillos quoque tabernaculi et atrii
per gyrum fecit cneos. Hec sunt insta tabernaculi et atrii
stimonij quae enumerata sunt iuxta pceptū moysi in
cerimonias levitatem per manū rhythamar filii aaron
sacerdotis quod beseleel filius huri filii huri de tribu
iuda. dñs per moysen iubete pplexuerat iuncto sibi
socio ooliab filio achisamech de tribu ban. qui
et ipse artifex lignorum egregius fuit. et polymitarius
atque plumarius ex hyacineto. purpura. vniculo
et byssu. Et auxiliis quod expensum est in ope sanctuariorum
et quod oblatum est in donariis. viginti et nouem talēto-
rum fuit. et septingentorum triginta siclos ad mensu-
ram sanctuariorum. Oblatum est autem ab his quod trāscerit
ad numerum a. xx. annis et supra: de sexcentis tribus
milibus et quingentis quoniamque armatop. Fuerūt p-
tere centū talenta argenti: et quibus oblate sunt ba-
ses sanctuariorum. et introitus ubi velū pcedet. Len-
tum bases facte sunt de talentis: cūcum singulare
tis per bases singulas suppeditati. De mille autem se-
ptingentis et septuaginta quoniamque siclos fecit capita
columnarum quae et ipsas vestiuit argento. Eris quoque
oblata sunt talenta septuaginta duo milia et quoniamque
genti supra sicli: et quibus fuisse sunt bases in introi-
tu tabernaculi testimoniū. et altare eneum cum cra-
ticula sua. oiaque vasa quae ad usum eius pertinent et ba-
ses atrii tam in circuitu quam in ingressu eius. et paxili
tabernaculi atque atrii per gyrum.

XXXIX

In hyacineto vero et purpura vniculo:
ac byssu fecit vestes quod indueret aaron
quoniam misstrabat in sanctis sicut pcepit dñs
moysi. Fecit igitur sup humerale de auro hyacin-
eto et purpura: coccoque bis tinctorum et byssu retorta
ope polymitario. Inciditque bracteas aureas et
extenuavit in filia ut possent torquri cum perox co-

Exodus.

loꝝ sub tegmine: duasqꝝ oras sibi inuicem copula tas in vtroqꝝ latere summittatum et balthem ex eiusdem coloribus sicut p̄ceperat dñs moysi. Pa rauit et duos lapides onychinos astrictos et iclu sos auro. et sculptos arte gemmariis noibꝝ filior̄ israel. Sex nota in lapide uno. et sex in altero iux tam ordinem natuitatis eoz. Posuitqꝝ eos in lateribus suphumeralis in monumentum filior̄ israel sicut p̄ceperat dominus moysi. Fecit et rōnale ope polymito iuxtam opus suphumeralis: ex auro hya cincto. purpura. coocoqꝝ bis tincto et bysso retorta. quadrangulum duplex. mense palmi. et posuit in eo gemmarum ordines quattuor. In pri mo versu erat sardius. topazius. smaragdꝝ. In secundo carbunculus. sapphyrus. iaspis. In ter tio ligurius. achates. et amethystus. In quarto chrysolitus. onychinus et berillus. circundati et inclusi auro per ordines suis. Ipsiqꝝ lapides. xii. sculpti erant nominibus. xii. tribuum isrl: singuli per nomina singulorꝝ. Fecerunt in rationali et cate nulas sibi inuicem coherētes de auro purissimo et duos vincinos. toridēqꝝ annulos aureos. Porro annulos posuerūt in vtroqꝝ latere rōnalis ex quibus penderent due catene auree q̄s inseruerūt vincinis q̄ in suphumeralis angulis eminebant. Hec et an et retro p̄ueniebat sibi ut suphumerales et rationale mutuo necarent: stricta ad balthem et amulius fortius copulata. quos iungebat vitta hyacinctina ne laxa fluenter et a se inuicem mouerentur sicut p̄cepit dñs moysi. Fecerūt quoqꝝ tunica suphumeralis totā hyacinctinam et capitū in superiori pte contra mediū: orangꝝ per gyrum capitiū textilem: deorsū aut ad pedes malapunica ex hyacinto: purpura: vermiculo ac bysso retorta. et tintinnabula de auro purissimo que posuerūt inter malgranata in extrema pte tunice per gyrum: tintinnabulum aut aureum et malapunicum quibus ornatus incedebat pontifex q̄ ministerio fungebatur sicut p̄cepit dñs moysi. Fecerūt et tunicas byssinas ope textili aaron et filius eius. et mitras cum coronulis suis ex bysso: seminalia quoqꝝ linea byssina. cingulum vero de bysso retorta hia cincto. purpura ac vermiculo distinctuz arte plurimaria sicut p̄cepit dominus Moysi. Fecerunt et laminam sacre veneratōnis de auro purissimo scriperuntqꝝ in ea opere gemmario sanctuz domini: et strinxerunt eam cum mitra vitta hyacictina sicut p̄cepit dominus moysi. Perfectum est igitur omne opus tabernaculi et tecti testimonii. Feceruntqꝝ filii israel cuncta que p̄ceperat dominus moysi et obtulerunt tabernaculum et tectum. et vniuersam suppellectilem: annulos: tabulas: vectes: columnas ac bases. operium de pellibꝝ arrietum rubricatis. et aliud operimentum de hyacintinis pellibus: velū: arcā: vectes: p̄positiōrum mensam cum vasī suis. et p̄positionis pambus. candelabrum: lucernas: et vntensilia earum cum oleo. altare aureum et vnguentum et thymia

ma ex aromatibus et tentorium in introitu taber naculi. altare eneum. retiaculū: vectes et vasā eiō omnia. labrum cum basi sua tentoria atrii et colū nas cum basibus suis. tentorum in introitu atrii funiculosqꝝ illius et parillos. Tibil ex vasī defuit q̄ in ministerium tabernaculi et in tectū federis iussa sunt fieri. Vestes quoqꝝ quibus sacerdotes vtuntur in sanctuario. Aaron sez et filii eius: obtulerūt filii israel sicut p̄ceperat dominus. Que postquā Moyses cuncta vidit cōplēta: benedixit eis.

XL.

Hocutus est dominus ad Moysen: dicens. Abhinc p̄mo. p̄ma die mensis eriges tabernaculum testimonii. et pones in ea arcā. dimittesqꝝ aī illam velū. et illata mēsa pones sup eam q̄ rite p̄cepta sunt. Andelabrum stabit cum lucernis suis et altare aurēz in quo adoleſ incensum coram arca testimonii. Tētorium in introitu tabernaculi testimonii pones et ante illud altare holocausti. Labrum inter alta re et tabernaculum quod implebis aqua. Circū dabisqꝝ atrium tentorium et ingressum eius. Et a sumpto vocationis oleo vnges tabernaculū cum vasī suis. ut sanctificent altare holocausti et omnia vasā eius labz cum basi sua. Omnia vncitionis oleo p̄scrabis ut sint sancta nōctoꝝ. Applicabisqꝝ Aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii. et lotos aqua indues sanctis vestibus ut ministrent mihi et vncio eoz in sacerdotium sempiternum pficiat. Fecitqꝝ Moyses oīa que p̄ceperat dominus. Igis mense p̄mo anni secundi. p̄ma die mensis collocatum ē tabernaculum. Ereditqꝝ moyses illud et posuit tabulas ac bases et vectes: statuitqꝝ columnas et expandit tectū super tabernaculum. imposito desup operimento: sic dominus impauerat. Posuit et testimonium in arca seditis infra vectibus et oraculum desup. Cum qz intulisset arcam in tabernaculū testimonii appendit ante eum velum ut explaret dñi iussionem. Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum: ordinatis coram p̄positionis pambus: sicut p̄ceperat dominus moysi. Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii et regione mense in parte australi: locatus per ordinem lucernis iuxta p̄ceptum domini. Posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum. et adoleuit super eo incensum aromatum: sicut iusserrat dominus Moysi. Posuit et tentorium in introitu tabernaculi testimonii. et altare holocausti in vestibulo testimonii: offerens in eo holocaustum et sacrificia ut dominus imperauerat. Labrum quoqꝝ statuit inter tabernaculum testimonii et altare implens illud aqua: laueruntqꝝ in eo Moyses et Aaron ac filii eius manus suas et pedes cum egredierentur tectū fedēris ac accederent ad altare: sicut p̄ceperat dominus Moysi. Eredit et atrium per gyrū tabernaculi et altaris ducto in introitu eius tentorio.

d 5

Leuiticus.

Postquam omnia perfecta sunt operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria domini impletum est in eis. Nec poterat Moses ingredi tecum federis nube operiente omnia, et maiestate domini coruscante, quia cuncta nubes operuerat. Si quādo nubes tabernaculum deserebat, proficiabantur filii israel per turmas suas. Si pendebat desuper, manebant in eodem loco. Nubes quae domini incubabat per diem tabernaculo, ignis in nocte videtibus cunctis populis israel per cunctas mansiones suas.

Explicit Liber Exodi. Incipit vaiebra. idest. liber Leuiticus. Capitulum 1.

Vocavit autem moysen et locutus est ei dominus de tabernaculo testimonii dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos: Homo qui obtulerit ex vobis hostias domino de pecoribus. id est de bovis et ovinis, offerens victimas si holocaustum fuerit eius oblatione ac de armento, masculum immaculatum offeret ad osium tabernaculi testimoniū ad placandum sibi dominum. Ponetque super caput hostie manus et acceptabilis erit: atque in expiationem eius proficiens. Immolabitque vitulam coram domino et offerent filii Aaron sacerdos sanguinem eius fundentes per altaris circuitum: quod est ante osium tabernaculi. Detractaque pelle hostie artus in frusta secident sufficienter in altari ignem strue lignorum ante deposita et membra quae sunt cesa desuper ordinantes, caput videlicet et cuncta quae adherent iecori, intestinis et pedibus lotis aqua, adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suauem odorem domino. Quod si de pecoribus oblatione est, de ovinis sive de capris holocaustum: agnum anniculum et absque macula offeret: immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aglonem coram domino. Sanguinem vero illius fundent super altare filii aaron per circuitum dividentesque membra: caput et omnia quae adherent iecori et imponent super ligna quibus subiiciens est ignis. Intestina vero et pedes lauabunt aqua et oblata oia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suauissimum domino. Si autem de avibus holocausti oblatione fuerit domino: de turturibus et pullis columbe: offeret eam sacerdos ad altare, et retro ad collum capite ac rupto vulneri loco decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris, vesiculam vero gutturis et plumas priuictus propter altare ad orientem plagam in loco in quo cineres effundi solent. Confringetque ascellas eius et non secabit: neque ferro dividet eam et adolebit super altare lignis igne supposito. Holocaustum est et oblatione suauissimi odoris domino.

11

Aroma cum obtulerit oblationem sacrificii cum domino: simila erit eius oblatione. Fueritque super eam oleum et ponet thus ac seret ad filios aaron sacerdotis. Quoque unius tollit pugillum plenum simile et olei ac totum thus, et ponet memoriale super altare in odorem suauissimum domino. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio: erit aaron et filii eius sanctum sacerdotum de oblationibus domini. Cum autem obtuleris sacrificium coctum in cibano de simila, panes scilicet absque fermento et proprios oleo, et lagana azima oleo lita si oblatione tua fuerit de sartagine: simile consperse oleo et absque fermento: divides eam minime et fundes super eum oleum. Si autem de craticula fuerit sacrificium eque simila oleo consperget quem offeres domino trades manibus sacerdos. Qui cum obtulerit eam tollit memoriale de sacrificio et adolebit super altare in odorem suauitatis domino. Quicquid autem reliquum est, erit aaron et filiorum eius, sanctum sacerdotum de oblationibus domini. Omnis oblatione que offertur domino absque fermento fiet nec quicquam fermenti ac mellis adolebit in sacrificio domini. Primitias tantum corporis offeretis ac munera, super altare vero non imponetur in odorem suauitatis. Quicquid obtuleris sacrificio sale condies nec auferes sal sacerdotis dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione offeres sal. Si autem obtuleris munus primiaturum frumentarum tuarum domino de spicis adhuc virulentibus torribus eas igni et confringes in modum farris, et sic offeres primitas tuas domino, fundens super ea oleum et thus imponens quia oblatione domini est, de qua adolebit sacerdos in memoriaz muneras pitem farris fracti et olei ac totum thus.

Ilod si hostia pacificorum fuerit eius oblatione: et de bobus voluntari offerre, marem sive feminam immaculata offeret coram domino. Ponetque manum super caput victimae sive que immolabitis in introitu tabernaculi testimoniū. Fundentesque filii aaron sacerdotis sanguinem per altaris circuitum et offerent de hostia pacificorum in oblationem domino adipem qui opit vitalia et quicquid pinguedinis est intrinsecus. duos renes cum adipem quo regunt ilia et reticulum iecoris cum renunculis: adolebuntque ea super altare in holocaustum lignis igne supposito in oblationem suauissimi odoris domino. Si vero de ovinis fuerit eius oblatione et pacificorum hostia sive masculum obtulerit sive feminam immaculata erunt omnia. Si agnum obtulerit coram domino ponet manum suam super caput victimae sive que immolabitis in vestibulo tabernaculi testimoniū. Fundentesque filii Aaron sanguinem eius per circuitum altaris et offerent de pacificorum hostia sacrificium domino, adipem et caudam totam cum renuncibus et pinguedinem quae operit ventre atque uniuersa vitalia et utrumque renunculum cum adipem quae est iuxta ilia, reticulumque iecoris cum renunculis

Leuiticus.

7 adolebit ea sacerdos sup altare i pabulū ignis
7 oblationis dñi. Si capra fuerit eius oblatio. et
obtulerit eam dño ponet manum suam sup ea
put eius immolabitqz eam in introitu tabernacu
li testimonii. Et fundent filii aaron sanguinem ei
us p altaris circuitum: tollentqz ex ea in pastum
ignis dominici adipem q opit ventrem 7 q regit
vniuersa vita ha. duos renunculos cū reticulo qd
ē super eos iuxta ilia 7 aruinā iecous cū renunci
lis: adolebit ea sup altare sacerdos in alimoniam
ignis 7 suauissimi odoris. Omnis adeps dñi erit
ture ppetuo in generationibus 7 cunctis habita
culis vris: nec sanguinem nec adipem omnino co
medetis.

.III

Licutusqz ē dñs ad Moysen dicēs. Lo
quere filius israel. Anima q peccauerit p
ignorantiam 7 de vniuersis mandatō do
mini que pcepit vt nō fierent quippiā fecerit si sa
cerdos q vinctus ē peccauerit delinquere facies
populum. offeret p peccato suo vituluz immacu
latum dñi. Et adducet illū ad ostium tabernacu
li testimonii coram dñi: ponetqz manum sup ca
put eius 7 immolabit eum dñi. Haeret quoqz de
sanguine vituli inferens illū in tabernaculum te
stimonii. Cunqz intinxerit digitum in sanguine.
asperget eum septies coram dñi: contra velū san
ctuarī: ponetqz de eodem sanguine sup cornua
altaris thymiamatis gratissimi dñi: quod est in
tabernaculo testimonii. Omnem aut reliquum
sanguinem fundet in basim altaris holocausti in
introitu tabernaculi. Et adipem vituli offeret p
peccato tam eum qui vitalia opit: qz omnia q in
trinsecus sunt: duos renunculos 7 reticulum qd
ē supra eos iuxta ilia 7 adipem iecous cū renun
culis sicut offeret de vitulo hostie pacificoz. 7 ado
lebit ea sup altare holocausti. Nellez vero 7 oēs
cerne cum capite 7 pedibus 7 intestinis 7 fimo
7 reliquo corpore offeret extra castra in locum mū
dum vbi cineres effundi solent: incendentqz ea su
per lignoz struem que in loco effusorum cineruz
cremabunt. Quod si omnis turba filioz israel
ignorauerit 7 p imperitiam fecerit quod contra
mandatum domini ē. 7 postea intellexerit pecca
tum suum offeret p peccato suo vitulum. Addu
cetqz eum ad ostium tabernaculi: 7 ponent senio
res pp̄li manus sup caput eius coram dñi. Im
molatoqz vitulo in aspectu dñi. inferet sacerdos
qui vinctus ē de sanguine eius in tabernaculu te
stimonii: tincto digito aspergens septies contra
velum. Monetqz de eodem sanguine in cornibz
altaris quod est coram dñi in tabernaculo testi
monii. Reliquū autes sanguinem fundet iuxta ba
sim altaris holocaustoz quod ē in ostio taberna
culi testimonii. Hęzqz eius adipē tollet 7 adole
bit sup altare sic faciens: 7 de hoc vitulo quomō
fecit 7 p̄s. 7 rogante p eis sacerdote pp̄ti erit
eis dominus. Ip̄m autem vitulum offeret ex ca
stra atqz oburet sicut 7 priorem vitulum: quia est

p peccato multitudinis. Si peccauerit p̄nceps
fecerit vnum e pluribus p ignorantiam quod do
mini lege phibet. 7 postea intellexerit peccatum
suum offeret hostiam coram dñi hircū de capris
immaculatum. ponetqz manum suam sup caput
eius. Cunqz immolauerit eum in loco vbi solet
mactari holocaustū coram dñi: qz p peccato est.
tinget sacerdos digituz in sanguine hostie p pec
cato tangēs cornua altaris holocausti 7 reliquū
fundens ad basim eius: adipem vero adolebit su
pra sicut i victimis pacificoz fieri solet. Rogabit
qz p eo sacerdos 7 p peccato eius 7 dimittet ei.
Quod si peccauerit aia p ignorantiam de popu
lo terre vt faciat qcquā de his q dñi lege phibet
tur atqz delinquit 7 cognoverit peccatum suum
offeret capram immaculatā: ponetqz man⁹ sup
caput hostie qz p peccato ē. 7 immolabit eā in lo
co holocausti. Tolletqz sacerdos 8 sanguine in di
gito suo 7 tangens cornua altaris holocausti. re
liquum fundet ad basim eius. Omnem aut adipē
auferens sicut auferri solet de victimis paci
ficioz: adolebit sup altare in odorem suavitatis do
mino. rogaribz p eo 7 dimittet ei. Si aut de pe
coribus obtulerit victimam p pctō ouem. l. ima
culatam. ponet manum sup caput eius: 7 immo
labit eā in loco vbi solent cedi holocaustoz ho
stie. Sumetqz sacerdos de sanguine eius digito
suo 7 tangens cornua altaris holocausti reliquū
fundet ad basim eius. Omnem quoqz adipē au
ferens sicut auferri solet adeps arietis q immo
latur p pacificis cremabit sup altare incensiz do
mini. rogaribz p eo 7 p peccato eius 7 dimitte
tur ei.

.V

I peccauerit anima 7 audierit vocez iu
rantis. testisqz fuerit qz ip̄e vidit aut cō
scius ē nisi iudicauerit: portabit iniqta
tem suam. Anima que tetigerit aliqd immunduz
sue quod occidit a bestia ē: aut p le mortuū aut
quodlibet aliud reptile 7 oblitera fuerit immundi
tie sue rea ē 7 deliquerit. 7 si tetigerit qcquā de im
mundicia hois iuxta omnem impuritatem q pol
li solet. oblitaqz cognoverit postea siuacebit de
licto. Anima que iurauerit 7 ptulerit labijs suis
vt vel male qd sacerdet. vel bene 7 nō fecerit. 7 id
ipsum iuramento 7 sermone firmauerit: oblitaqz
postea intellexerit delictum suum: agat penitētiā
p peccato 7 offerat de gregibus agnum sue ca
pram. orabitqz p ea sacerdos 7 p peccatis eius.
Si autem nō potuerit offerre pecus offerat du
os turtures vel duos pullos columbas dñi vnu
p peccato. 7 alterum in holocaustū. dabitqz eos
sacerdoti. Qui p̄m offerens p pctō retorque
bit caput eius ad pennulas ita vt collo adhærebat
7 non penitus abrumpaf 7 asperget de sanguine ei⁹
parietem altaris. Quicquid aut reliquum fuerit
faciet distillare ad fundamentum eius: quia p̄o
peccato ē. Alterum vero in holocaustū adolebit
vt fieri solet: rogaribz p eo sacerdos 7 p peccato
d .iii

Leuiticus.

eius et dimitte ei. Quod si non quiverit manus eius duos offerre tortures aut duos pullos colubarum offeret pro peccato suo simile ptem ephi de cunam. Non mittet in ea oleum nec thuris aliqd imponet. quia pro peccato est tradetqz eaz sacerdoti plenum ex ea pugillum bauriens: cremabit su pro altare in monumentuz eius quod obtulerit. rogatis pro illo et expians: reliquam vero pte ipse habebit in munere. Locutusqz est dominus ad moysen dicens. Anima si purificans ceremonias pro errore in his quod dno sunt sanctificate peccauerit: offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus qui emi potest duobus scilicet iuxta pondus sancti arii: ipsumqz quod intulit damni restituet: et qui tam ptem ponet supra tradens sacerdoti qui rogarbit pro eo offerens arietem et dimitte ei. Anima que peccauerit pro ignorantiam feceritqz vnu ex his quod domini lege phibet et peccati rea intellexe rit iniquitatem suam. offeret arietem immaculatum de gregibus sacerdoti iuxta mensuram estimationem quod peccati: qui orabit pro eo: quia nesciens fecerit et dimitetur ei: quia pro errorem deliquerit in dno.

Locutusqz est dno ad

VI

moysen dicens. Anima quod peccauerit: et tempto dno negauerit. primo suo depositum quod fidei eius creditum fuerat. vel vi aliqd extorserit. aut calumniam fecerit sive rem perditas inuenierit et inficias ilup peierauerit. et quodlibet aliud ex pluribus fecerit in qbus solent peccare homines quieta delicii. reddet omnia quod pro fraudem voluit obtinere integra. et quantum insup parte domino cui damnum intulerat. Pro peccato autem suo offeret arietem immaculatum de grege: et dabit eum sacerdoti iuxta estimationem meturamqz delicti quod rogarbit pro eo coram domino. et dimitte illi pro singulis quod faciendo peccauit. Locutusqz est dno ad moysen dicens. Recipe aaron et filii eius. Hec est lex holocausti. Cremabit in altare tota nocte usqz mane. Ignis ex eodem altari erit. Vesties tunica sacerdos et feminalibus lineis: tollerat cineres quos vorans ignis exsuffit et ponet intra altare spoliabilis poribus vestimentis. induitqz alius efforet eos ex castra et in loco mudiissimo usqz ad fauillaz sumi faciet. Ignis autem in altari super ardebit quem nutrit sacerdos. subuicias ligna mane pro singulis dies. et imposito holocausto de sup adipes adolebit pacificoz. Ignis est iste ppetuus quod nunquam deficit in altari. Hec est lex sacrificii et libamentoz qui offerent filii aaron coram domino et coram altari. Tollent sacerdos pugillum simile que perspersa est oleo et totum thus quod sup simila est: adolebitqz illud in altari. in monumentu oportet suauissimi dno. Reliquam autem pte simile comedet aaron cum filiis suis absqz fermento et comedet in loco sanctuaru tabernaculi. Ideo autem non fermentabis: quod pte eius in dno offeret incensum. Sanctum sacerdotem erit sicut pro petro atqz delicto. Adores tamen stirpis aaron comedet illud. Legitimum

ac sempiternu erit in generationibus viris de sa cristicis domini. Omnis qui tetigerit illa sanctificabit locutusqz est dno ad moysen dicens. Hec est oblationis aaron et filiorum eius quod offerre debent domino in die vunctionis sue. Decimam ptem ephi offeret sile in sacrificio sempiterno. Ad eundem enim mane: et mediuim eius vespe quod in sartagine oleo perspersa friget. Offeret autem eam calidam in odore suauissimi domino sacerdos qui iure prius successerit. Et tota cremabit in altari. Omne nam sacrificium sacerdotum igne consumetur nec quisque premedet ex eo. Locutus est autem dno ad moysen dicens. Loquere aaron et filii eius: Hec est lex hostie pro petro. In loco ubi offeret holocaustum immolabitis coram domino. Sanctum sacerdotem est. Sacerdos qui offeret premedet eam in loco sancto in atrio tabernaculi. Quicquid tetigerit carnes eius sanctificabit. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa lauabilis in loco sancto. Vas autem fierile in quo cocta est pringet. Quod si vas eneum fuerit defricabitur et lauabilis ager. Omnis masculus de generi sacerdotali vellet de carnibus eius: quod sanctum sacerdotem est. Hostia namque ceditur pro peccato cuius sanguis inferatur in tabernaculo testimonium ad expiandum in sanctuario: non comedetur sed aburetur igni.

VII

Ecce quoque est lex hostie pro delicto. Sancta huius sacerdotem est. In circo ubi immolabitis holocaustum mactabis et victimam pro delicto. Sanguis eius pro gyrum altaris fundet. Offeret ex ea caudam et adipes quod opit vitalia: duos renulos et pinguedinem que iuxta illa est: reticulus quod iceris cum reniculis et adolebit ea sacerdos super altare. Incensum est domino pro delicto. His masculis de sacerdotali genere in loco sancto vellet his carnis quia sanctum sacerdotem est. Sicut pro peccato offeret hostia ita et pro delicto. Utriusque hostie lex una erit. Ad sacerdotem qui eam obtulerit pertinet. Sacerdos qui offeret holocaustum victimam habebit pellem eius. Et omne sacrificium simile quod coquatur in cibano: et quicquid in craterula vel in sartagine preparatur eius erit sacerdos a quo offeret sive oleo perspersa sive arida fuerint. Luncris filius aaron mensura eorum pro singulis dividetur. Hec est lex hostie pacificorum qui offerunt dominum. Si pro grarum actione oblatio fuerit: offerent panes absqz fermento et per seoles oleo et laganam azyma vincta oleo. coctamqz similam et collardas olei admixtione perspersas. panes quoque fermentatos cum hostia grarum que immolaantur pro pacificis ex qbus unus per initum offeret domino et erit sacerdotis qui fundit hostie sanguinem. Unus carnes eadem premedetur die: nec remanebit ex eis quod usqz mane. Si votu vel sponte quispiam obtulerit hostiam eadem similiter edeat die. Sed et siquid in craterum remanserit vesci licetum est. Quicquid autem tertius inuenierit dies ignis absument. Si quis de carnis victimae pacificorum die tertio premedetur irrita fiet eius oblatio nec prederit offerenti qui

Leuiticus.

potius quecūqz anima tali se edulio p̄taminauerit p̄uarationis rea erit. Laro q̄ aliqd tetigerit immundum nō p̄medet sed p̄buret igni. Qui fu erit mundus vescetur ex ea. Alii polluta q̄ ederit de carnibus hostie pacificoꝝ que oblata est dñs peribit de populis suis et que tetigerit immundi etiam hois vel iumenti sueom nis rei que pollue re pōt et p̄mederit de huicmodi carnibꝝ inter ibit de populis suis. Locutusqz ē dñs ad Moysen dicens: Loquere filii israel. Adipem ouis et bouis et capre non comedetis. Adipē cadaveris morticini et eius animalis quod a bestia captum est habebitis in varios usus. Si quis adipem q̄ offerri debet in incensum domini comedet peribit de populo suo. Sanguineꝝ quoqz omnis aialis nō sumetis in cibo. tam de aubus q̄ de peccatis. Omnis anima que ederit sanguinem: peribit de populis suis. Locutusqz est dominus ad Moysen dicens. Loquere filii israel dicens. Qui offert victimam pacificoꝝ domino: offerat simul et sacrificium. libamēta eius. Tenebit manus adipem hostie et pectusculum. Unqz ambo oblata domino p̄secauerit: tradet sacerdoti. qui adolebit adipem sup altare: pectusculum autem erit aaron et filioꝝ eiꝝ. Armus quoqz dexter de pacificorum hostiis cedet in p̄mitias sacerdotis. Qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum aaron ip̄e habebit et arnum dextrum in portione sua. Pectusculum. n. elevationis et arnum separationis tuli a filiis israel de hostiis eoꝝ pacificis. et dedi aarō sacerdoti et filiis eius lege ppetua ab omni populo israel. Hec ē vinctio aaron et filiorū eius in ceremoniis dñi: die quo obtulit eos moyses ut sacerdotio fungerentur. et que p̄cepit eis dari dominus a filiis israel religione ppetua in generationibus suis. Ista est lex holocausti et sacrificii. p̄ peccato atqz delicto. et p̄ p̄secratione et pacificoꝝ victimis: quam p̄stituit dñs moysi in mōte sinai quando mandauit filiis israel ut offerent oblationes suas domino in deserto sinai.

VIII
Locutusqz ē dñs ad Moysen dicens. Tolle aaron cū filiis suis: vestes eoy et vunctionis oleum. vitulum p̄ peccato. duos arietes. canistrum cum azymis et congregabis omnem cetu israel ad ostium tabernaculi. fecit Moyses ut dominus impaurat: p̄gregataꝝ omni turba ante fores tabernaculi ait: Iste ē sermo quem iussit dominus fieri. Statimqz obtulit aaron et filios eius. Unqz lauisset eos vestimenta pontificem subucula linea accigenis eum baltheo. et induens eum tunica hyacinthina: et desup humerale imposuit: qd̄ astringens cingulo aptauit et rationali in quo erat doctrina et veritas. Lydari quoqz terit caput et sup eam contra frontem posuit laminā aureā p̄secratā in sanctificatione sicut p̄ceperat ei dñs. Tulit et vunctionis oleum quo limiuat tabernaculū cum omni suppellectili sua. Unqz sanctificatus asp̄gisset alta-

re septem vicibus vnxit illud et omnia vasa eius. labrumqz cum basi sua sanctificauit olco. Quod fundens sup caput aaron vnxit eum et p̄secauit. Filios quoqz eius oblatos p̄secauit: vestimenta tunicae lineis et cinctus balthois: iposuitqz mitras ut iusserat dñs. Obtulit et vitulū p̄ peccato. Cū qz sup caput eius posuisset Aaron et filii eius manus suas immolauit eum hauiens sanguinem et tincto digito tetigit cornua altaris per gyrum. Quo expiato et sanctificato fudit reliquum sanguinem ad fundamenta eius. Adipem vero qui erat super vitalia et reticulum i ecclis: duo s̄qz nunculos cum arninalis suis adoleuit sup altare vitulum cum pelle et carnibus et fimo cremans extra castra sicut p̄ceperat dominus. Obtulit et arietem in holocaustum. Super cuius caput cū in posuissent Aarou et filii eius manus suas: immolauit eum et fudit sanguinem eius p̄ circuitum altaris. Ip̄m qz arietē in frustazcidēs caput eiꝝ et artus et adipem adoleuit igni: lotis prius intestinis et pedibus. Totumqz simul arietem incendit sup altare eo q̄ esset holocaustum suavissimi odoris domino sicut p̄ceperat ei. Obtulit et arietē secundum in p̄secrationem sacerdotum. posueruntqz sup caput eius aaron et filii eius manus suas. Quē cum immolasset Moyses sumens de sanguine eius tetigit extremū auricule dextre Aaron et pollicem manus eius dextre: similiter et pedis. Obtulit et filios aaron. Unqz de sanguine arietis i molati tetigisset extreum auricule singulorum dextre et pollices manus ac dextri pedis: reliqui fudit super alterum p̄ circuitum. Adipē vero et caudam omnemqz pinguedinem que operit intestina reticulumqz i ecclis et duos renes cum adipibus suis et armo dextro separauit. Tollens autem de canistro azymor quod erat corā domino panes absqz fermento et colliridam p̄spersas oleo. laganumqz posuit sup adipes et arnum dextrum trahens simul omnia aaron et filii eius. Qui postqz leuauerunt ea coram domino rursum suscepit de manibus eorum. adoleuit super altare holocausti: eo q̄ consecrationis esset oblatio in odorem suavitatis sacrificii domino. Tulitqz pectusculuz eleuans illud coram domino de ariete consecrationis in partem suam. sicut preceperat ei dominus. Assumensqz vnguentum et sanguinem qui erat in altari aspersit super Aaron et vestimenta eius et super filios illius ac vestes eorum. Unqz sanctificasset eos in vestitu suo: precepit ei dices. Coquite carnes ante fores tabernaculi: et ibi comedite eas. Panes quoqz consecrationis edite qui positi sunt in canistro: sicut precepit mihi dominus dicens. Aaron et filii eius comedent eos. Quicquid autem reliquum fuerit de carne et panibus ignis absumet. De ostio quoqz tabernaculi non exhibitis septem diebus usqz ad diem quo complebitur tempus consecrationis vestre. Septem enim diebus finitur consecratio: sicut

imp̄sentiarum factum est. ut ritus sacrificii p̄ple
retur. Hie ac nocte manebit in tabernaculo obser-
uantes custodias dñi ne moriamini. Sic n. mihi
p̄ceptum ē. Feceruntq; Aaron et filii eius cūcta q̄
locutus est dominus per manum Moysi.

Acto aut̄ octauo die IX

Mvocavit moyses aaron et filios eius ac
maioris natu israel. dixitq; ad Aaron.
Tolle de armento ritulum p̄ petō et ariete in ho-
locaustum vtrūq; immaculatū. et offer illos corā
dño et ad filios israel loqueris. Tollite hircum p̄
petō et vitulum atq; agnū anniculuz et sine macu-
la in holocaustum bouem et arietē p̄ pacificis et i-
molate eos corā dño in sacrificio singulorū simi-
lam sp̄persam oleo offerentes. Hodie. n. dñs ap-
parebit vobis. Tulerunt ergo cuncta q̄ iussérat
Moyses ad ostium tabernaculi: vbi cum omnis
multitudo astaret. ait Moyses: Iste est sermo
quem p̄cepit dominus: facite et apparebit gloria
eius. Et dixit ad aaron: Accede ad altare: et imo-
la p̄ peccato tuo. Offer holocaustum et dep̄care
p̄ te et p̄ populo. Cunq; mactaueris hostiam po-
puli ora p̄ eis sicut p̄cepit dñs. Statimq; aaron
accedens ad altare immolauit vitulum p̄ pecca-
to suo cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui. In
quo tingens digitum tetigit cornua altaris: et fu-
dit residuum ad basim eius. Adipemq; et renūcu-
los ac reticulum iecoris q̄ sunt p̄ peccato: adole-
vit sup̄ altare sicut preceperat dominus Moysi.
Carnes vero et pellez eius extra castra conbusit
igni: immolauit et holocausti victimam. Obtule-
runtq; ei filii sui sanguinem eius quem fudit per
altaris circuitum. Ipsam etiam hostia in frustra
peisam cuz capite et membris singulis obtulerūt
que omnia sup̄ altare cremauit igni. lotis aqua p̄
us intestinis et pedibus. Et p̄ peccato populi of-
ferens mactauit hircuz: expiatq; altari fecit ho-
locaustum addens in sacrificio libamenra q̄ pari-
ter offeruntur. et adolens ea sup̄ altare absq; ceri-
moniis holocausti matutini. Immolauit et bouē
atq; arietem hostias pacificas populi. Obtule-
runtq; ei filii sui sanguinem quem fudit sup̄ alta-
re in circuitu. adipem autem bouis et caudā arie-
ris renunculosq; cum adipibus suis et reticulum
iecoris posuerunt sup̄ pectora. Cunq; cremati es-
sent adipes sup̄ altare pectora cox et armos dex-
tros separauit aaron eleuans coram dño sicut p̄ce-
perat moyses. Et extenderet manum ad populum
benedixit ei: sicutq; completis hostiis p̄ peccato et
holocaustis et pacificis. descendit. Ingressi aut̄
moyses et aaron in tabernaculum testimoniu et
incep̄ egressi: benedixerūt populo. Apparuitq;
gloria domini omni multititudi: et ecce egressus
ignis a dño deuorauit holocaustuz et adipes qui
erāt sup̄ altare. Qd cū vidissent turbe: laudare
rūt dñm ruētes in facies suas. X

Kreptisq; nadab et abiu filii aaron thu-
ribulis imposuerunt ignē et incensuz de-

super offerentes coram dño ignem alienū quod
eis p̄ceptum nō erat. Egressusq; ignis a domi-
no deuorauit eos. et mortui sunt coram domino.
Sixitq; moyses ad aaron: Hoc est quod locutus
est dominus. Sanctificabor in his qui appropi-
quant mibi et in p̄spectu omnis populi glorifica-
bor. Quod audiens tacuit aaron. Vocatis autē
moyses mysahel et elisaphan filiis oziel patrii
aaro. ait ad eos: Ite et tollite fratres vros de cō-
spectu sanctuarii et asportate extra castra. Conse-
stiz p̄gentes tulerunt eos sicut iacebant vestitos
lineis tunicis et ciecrūt foras ut sibi fuerat impa-
tum. Locutusq; ē moyses ad aaron et ad eleazar
et ythamar filius ei²: Capita vestra nolite nudar
et vestimenta nolite scindere: ne forte moriamini:
et sup̄ omnem ceterū oriaq; indignatio: fratres ve-
stri et omnis domus israel plangent incendium
quod dominus suscitauit: vos autē non egredie-
mini foras tabernaculi alioquin peribitis. Oleū
quippe sancte vunctionis est super vos. Qui sece-
runt omnia iuxta p̄ceptum Moysi. Dixitq; do-
minus ad aaron: Unum et omne quod inebriare
potest non bibitis: tu et filii tui quando intrabis
in tabernaculū testimonii ne moriamini: quia p̄
ceptum sempiternum est in generationes vras:
et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctū
et p̄phanum. inter pollutum et mundum. docetq;
q; filios israel omnia legitima mea que locutus
sum ad eos p̄ manum Moysi. Locutusq; ē moy-
ses ad aaron et ad eleazar et ythamar filios eius
q̄ erant residui. Tollite sacrificium qđ remāsit de
oblaciō dñi et comedite illud absq; fermēto iux-
altare: q̄i sanctū sanctorū ē: comedet autē in loco
sanc̄to qđ datū est tibi et filiis tuis de oblaciōibus
dñi: sicut p̄ceptū est mihi. Pectusculū quoq; qđ
oblaciō est et armū q̄ sepatus ē: edet in loco mun-
dissimo tu et filii tui et filie tue tecū. Tibi. n. et libe-
ris tuis reposita sint de hostiis salutarib; filiis
israel eo q̄ armū et pectus et adipes q̄ cremanū
altari: eleuauerūt corā dño et ptineant ad te et ad
filios tuos lege p̄petua. sicut p̄cepit dñs. Inter-
hec hircū q̄ oblatus fuerat p̄ peccato cuz queret
Moyses exstū reppit: iratusq; p̄tra eleazar et
ythamar filios aaron q̄ remanserāt. ait. Cur nō
comedistis hostias p̄ peccato i loco sancto q̄ san-
cta sancto ē. et data vobis vt portes iniqtatem
multitudinis et roges p̄ ea in p̄spectu dñi: p̄certis
cū de sanguine illius nō sit illatus intra sancta: et
comedere debueratis eā in sanctuario sic p̄ceptū
est mihi. Redit aaron: Oblata est hodie victia
p̄ peccato et holocaustum corā domino: mihi au-
tem accidit quod vides. Quō potui comedere.
Qd cū audisset moyses recepit satisfactionem.

Ocut ē dñs ad moysen et XI
aarō dices. Bicite filius isrl: Custodite
oia q̄ sc̄psi vob ut sim deus vī. Hec sunt
aialia q̄ comedere debetis de cūch aiantib; terre

Rota de cūfudorum

Leuiticus.

Omne quod habet diuisam vngulam et ruminat in pecoribus comedes: Quicq; autem ruminat et h^z vngulam sed non diuidit eā sicut camelus et cetera. non comedetis illud et inter immunda re putabitis. Lyrogillus q; ruminat vngulāq; non diuidit. immundus ē: lepus quoq; nam et ipse ruminat sed vngulam nō diuidit et suis que cum vngulam diuidat nō ruminat. horū carnibus nō ve scemini nec cadauera ptingetus: q; immunda sunt vobis. Hec etiā sunt que gignunt in ags et vesici licitum ē. Omne quod h^z pēnulas et squamas tam in mari q; in fluminib; et stagnis comedetis. Quicquid autem pēnulas et squamas nō h^z eoz que in aquis mouentur et vivunt: abomiable vobis execrandumq; erit. Cartes eoz non comedetis et morticina vitabitis. Luncta que non habet pēnulas et squamas in aquis polluta erit. Hec sunt q; de aubus comedere nō debetis. et vi tanda sunt vobis. Aquilam et gryphū et balyetū et miluum ac vulturez iuxta genus suū: et omne cor uini generis in similitudinem suā: strutionē et noctuam et larum et accipitrem iuxta genus suū: bu bonem et mergulum et ibin et cygnū et onocroca lum et porphyronem. herodionem. et caradzion. iuxta genus suū. vpupam quoq; et vespilionem. Omne de volucribus qd gradit sup quatuor pedes abominabile erit vobis. Quicq; autem ambulat qdam sup quatuor pedes: sed h^z longiora retro crura p que salit sup terram comedere debetis ut ē brach^z in genere suo. et at hac atq; opbi mac: atq; locusta. singula iuxta genus suū. Quicquid aut ex volucribus quatuor tñ habet pedes execrabilis erit vobis. et quicq; morticina eoz tetigerit polluetur et erit immundus vsq; ad vespas et si necesse fuerit ut portet gppiam horū mortuū lauabit vestimenta sua et immundus erit vsq; ad occasum solis. Omne animal quod habet qd vngulam sed nō diuidet eam nec ruminat immundum erit et quicquid tetigerit illud contaminabis. Quod ambulat sup manus ex cunctis animantibus q; incedunt quadrupedia immundum erit. Qui tetigerit morticina eoz polluet vsq; ad vesperum. et qui portauerit huiuscmodi cadauera: lauabit vestimenta sua: et immundus erit vsq; ad vesperum. quia omnia hec immunda sunt vobis. Hec quoq; interpoluta reputabunt de his q; mouentur in terra: mustela et mus et crocodilus. singula iuxta genus suū migale. cameleo. et stellio. et lacerata. et talpa. omnia hec immunda sunt. Qui tetigerit morticina eoz immundus erit vsq; ad vesperum: et sup quod ceciderit quicq; de morticinis eoz polluet. Nam vas ligneum et vestimentū q; pelles et cilicia: et in quocnq; sit opus tingens aqua et polluta erit vsq; ad vesperum et sic p ea mūdabū tur. Vas aut fictile in quod horū quicq; introcederit polluet. et iccirco frangendū ē. Omnis ei bus quē pmedes si fusa fuerit sup eū aq; immundus erit et oē liquens qd bibit de ymverso vase:

immundū erit. Et quicq; de morticinis huiuscmodi ceciderit sup illud immundū erit: sine clibanis sue stropodes destruent et immundi erūt. Fontes vero et cisterne et omnis aq; aggregatio munda erit. Qui morticina eoz tetigerit polluet. Si ceciderit sup fermentū nō polluet eam. Si autem quispiā aq; fermentem p̄fuderit et postea morticinis tacta fuerit illico polluet. Si mortuū fuerit animal quod licet vobis comedere. qui cadauer eius tetigerit immundus erit usq; ad vesperum. Et qui comederit ex eo gppiam sue porta uerit lauabit vestimenta sua et immundus erit usq; ad vesperum. Omne quod reptat sup terrā abominabile erit nec assumet in cibum. Quicq; sup pectus q; drupes gradit et multos hadet pedes sine per humum trahit non comedetis: q; abominabile est. Polite p̄taminare aias vras: nec tangatis q; eoz ne immundi sitis. Ego sum dñs deus vester. Sancti estote: quia ego sanctus sum: ne polluatis animas vras in omni reptili quod mouet super terrā. Ego n. sum dñs q; eduti vos de terra egypti ut essem vobis in deum. Sancti eritis q; ego sanctus sum. Ista ē lex animantium ac volucru^m et omnis aie viventis que mouent in aq; et reptat in terra ut differentes neueritis mundi et imundi et sciatis quid comedere et respuere debeatis.

XII.

Lecutusq; ē dñs ad Moysen dices. Loquere filii israel et dices ad eos. Mulier si suscepto semine pepererit masculum immunda erit septē diebus iuxta dies separationis menstrue. et die octavo circū cideat infantulus: ipsa vero trintatibus dieb^z manebit in sanguine purificationis sue. Et sanctum nō tanget nec ingrediet in sanctuarium dōce impleat dies purgatiōis sue. Sinaut feminā pepererit imuda erit duabus hebdomatib^z iuxta ritū fluxus menstrui. et lxx. dieb^z manebit i sanguine purificationis sue. Cūq; expleti fuerint dies purificationis sue p filio sue p filia deferet agnū animalū in holocaustū et pullū colubē sue turturē p p̄tō ad ostū tabernaculi testimonii. et tradet sacerdoti qui offeret illa coram dño et orabit pro ea et sic mundabit p fluuiō sanguinis sui. Ista ē lex pariētis masculū aut feminam. Ad finē iuenerit manus ei^z nec potuerit offerre agnū simet duas turtures vel duos pullos colubāz. vnu in holocaustuz et alter p peccato. Orabitq; p ea sa cerdos. et sic mundabit.

XIII.

Lecutusq; ē dñs ad Moysen et aaron dices. Homo in cuius cute et carne ouerit diversis coloris sue pustula: aut q; si lucēs gppiam. i. plaga lepro adducet ad aaron sacerdotem vel ad vnum quemlibet filiorū eius. Qui cum viderit lepram in cute et pilos in albuz mutatos colorē ipsamq; spēm lepro humilioē cutē et carne reliqua plaga lepro ē. et ad arbitriū ei^z sepabitur. Sinaut lucis candor fuerit in cute nec humilior carne reliq; et pilis coloris p̄stini et excluder

no d purgatione
p plena menses

Nota de confusione leprosa

Leuiticus.

dum sacerdos septē dieb⁹ ⁊ p̄siderabit die septio
 Et si qd̄em lepra vltra nō creuerit: nec transferit
 in cute p̄o res terminos: rursus recludet eū se
 ptem diebus aliis ⁊ die septimo p̄templabitur:
 Si obscurior fuerit lepra ⁊ non creuerit in cute
 mundabit eam q̄ scabies est lauabitq̄ homo ve
 stimenta sua ⁊ mūdus erit. Qd̄ si postq̄ a sacer
 dote visus est ⁊ redditus munditie iterum lepra
 creuerit adducet ad eum ⁊ imunditie p̄dennabit
 Plaga lepre si fuerit in homine adducetur ad sa
 cerdotem ⁊ videbit eū. Cunq̄ color albus in cu
 te fuerit ⁊ capilloz mutauerit aspectum ipsa quo
 q̄ caro viua apparuerit: lepra vetustissima iudi
 cabit atq̄ molita cuti. Contaminavit itaq̄ eum
 sacerdos ⁊ nō recludet: q̄ p̄spicue immūdicie est
 Sinaut effloruerit discurrens lepra in cute ⁊ ape
 ruerit omnem carnē a capite usq̄ ad pedes quic
 qd̄ sub aspectu oculoz cadit p̄siderabit eū sacer
 dos ⁊ teneri lepra mūdissima iudicabit eo q̄ ois
 in candore versa sit ⁊ idcirco homo mundus erit
 Qn̄ vero caro viens in eo placuerit: tunc sacer
 dotis iudicio polluet ⁊ inter immundos reputa
 bitur. Caro. n. viua si lepra aspergit immunda ē.
 Qd̄ si rursus versa fuerit in alboz: ⁊ totum ho
 minem opuerit: p̄siderabit eum sacerdos ⁊ mun
 dum esse dc̄ceret. Caro autē ⁊ cutis in q̄ vlcus
 natū est ⁊ sanatū. ⁊ in loco vleris cicatrix alba
 appuerit sue rufa adducet homo ad sacerdo
 tem: Qui cū viderit locum lepie humilioe carne
 reliq̄ ⁊ pilos versos in candorem p̄taminabit eū
 Plaga. n. lepre orta est in vlcere. Qd̄ si pilus co
 lonis est p̄stini ⁊ cicatrix s̄b obscura ⁊ vicina carne
 nō est humilior: recludet eum septem diebus. Et
 si quidem creuerit adiudicabitis eū lepre: sinau
 tem steterit in loco suo vleris est cicatrix ⁊ homo
 mundus erit. Caro autem ⁊ cutis quā ignis exus
 serit ⁊ sanata albam sue rufam habuerit cicatri
 cem p̄siderabit eam sacerdos. Et ecce si versa est
 in alboz ⁊ locus eius reliqua cute est humilior:
 p̄taminabit eum q̄ plaga lepre in cicatrice orta ē
 Qd̄ si piloz color nō fuerit imutatus: nec humili
 or plaga carne reliqua ⁊ ipa lepre species fuerit
 s̄b obscura recludet eū septem diebus ⁊ die septi
 mo p̄templabitur. Si creuerit in cute lepra p̄tami
 bit eum: sinaut in loco suo candor steterit non sag
 clarus plaga p̄bustionis est. ⁊ idcirco mūdabilis:
 q̄ cicatrix est p̄busture. Vir sue mulier cuius ca
 pite v̄l barba germinauerit lepra. videbit eos sa
 cerdos. Et si quidem humilior fuit locus carne reli
 qua ⁊ capillus flauus. solitoz s̄btilior: p̄tamina
 bit eos: q̄ lepra capit ac barbe est. Sinaut vi
 derit locū macule equalem vicine carni ⁊ capillū
 nigr̄ recludet eos septem diebus ⁊ die septimo
 intuebitur. Si nō creuerit macula ⁊ capillus sui co
 loris est. ⁊ locus plage carni reliq̄ eq̄clis: radetur
 hō absq̄ loco macule ⁊ recludet septem diebus aliis. Si die septi
 mo visa fuerit stetisse plaga in loco suo. nec humili

lior carne reliqua: mūdabit eū lotis vestib⁹ suis.
 mundus erit. Sinaut post emundationē rursus
 creuerit macula in cute: nō queret amplius vtrū
 capillus in flauz colorem sit cōmutatus q̄ apte
 immundus est. Oro si steterit macula ⁊ capilli
 nigri fuerint nouerit hominem sanatum esse ⁊ co
 fidenter eum. p̄nunciet mundum. Vir sue mulier
 in cuius cute candor apparuerit intuebit eos sa
 cerdos. Si dephenderit subobscuz albor̄ lucere
 in cute sciat nō esse leprā sed maculā coloris cādi
 di ⁊ hominem mundum. Vir de cuius capite ca
 pilli fluunt saluus ⁊ mundus ē. Et si a frōte ceci
 derint pili recalvaster ⁊ mundus est. Sinautem
 in caluitio sue in recaluatione albus vel rufus co
 lor fuerit exortus ⁊ s̄b sacerdos viderit p̄dēnabit
 eum: haud dubie lepie que orta est in caluitio.
 Quicūz ergo maculatus fuerit lepra ⁊ sepatus
 est ad arbitrium sacerdotis habebit vestimenta
 dissuta. caput nudum: os veste p̄tectum. p̄tamina
 tum ac sordidum s̄c clamabit. Omne tempe quo
 leprosus ē ⁊ immundus solus habitabit extra ca
 stra. Vestis lanea sue linea q̄ lepram habuerit i
 stamine atq̄ subtegmine. aut certe pellis. v̄l q̄cqd
 ex pelle p̄fectuz est si alba vel rufa macula fuerit
 infecta lepra reputabif: oīdefq̄ sacerdoti: Qui
 p̄siderat recluder septem diebus. ⁊ die septimo
 rursus aspiciens si dephenderit creuisse. lepra p̄
 seuerans ē pollutum iudicabit vestimentuz ⁊ om
 ne in quo fuerit in ientia. ⁊ idcirco p̄buretur flam
 mis. Qd̄ si eam viderit non creuisse p̄cipiet ⁊ la
 uabunt id in quo lepra est: recludetq̄ illud septē
 diebus aliis. Et cum viderit faciem qdem pristi
 nam nō reuersam. nec tamen creuisse lepram im
 mundum iudicabit ⁊ igne cōburet. eo q̄ insula
 sit in superficie vestimenti vel p̄ totum lepra. sin
 autem obscurior fuerit locus lepie postquam ve
 stis ē lota abrumpet eum ⁊ a solido diuidet. Qd̄
 si vltra apparuerit in his locis q̄ p̄s immacula
 ta erant lepra volatilis ⁊ vaga. debet igne com
 buri. Si cessauerit lauabit aqua ea q̄ puro s̄nt
 secundo ⁊ munda erunt. Ista ē lex lepre vestimē
 ti lanei ⁊ linei. staminis atq̄ subtegminis omnis
 q̄ supellectilis pellicee. quomodo mundari debe
 at vel p̄taminari.

Octusq̄ est do .XIII.
 minus ad Mōysen dicens. Hic est ri
 tus leprosi quando mundandus est.
 Adducetur ad sacerdotem. Qui ingressis de ca
 stris cum inuenierit lepram esse mundatam. pre
 cipiet ei qui purificatur vt offerat duos passeris
 viuos p̄ se quos vesci licitum est ⁊ lignuz cedri
 num. vermiculumq̄ ⁊ hyssopum. Et vnum ex pas
 seribus immolari ubebit in vase fictili: super
 aquas vinentes: alium autem viuum cum ligno
 cedano ⁊ coco ⁊ hyssopo. tinget in sanguine pas
 seris immolati quo asperget illum qui mundan
 dus est septies vt iure purgetur. ⁊ dimittet pas
 serem viuum vt in agrum auoleat,

Leuiticus.

Quoniam lauerit homo vestimenta sua. radet omnes pilos corporis et lauabit auctoritate purificatusque ingreditur castra. ita duxat ut maneat eorum tabernaculum suum septem diebus et die septimo radet capillos capitis: barbamque et supercilia: ac totius corporis pilos. Et lotis rursum vestibus et corpe die octavo sumet duos agnos immaculatos et orem anniculam absque macula. et tres decimas simile in sacrificium quod dispersa sit oleo. et seorsum olei sextarium. Quoniam sacerdos purificans hominem statuerit eum. et hec omnia coram domino in ostio tabernaculi testimonii tollet agnum et offeret cum per delictum oleum sextarium. Et oblatis ante dominum immolabit agnum ubi solet immolari hostia pro peccato. et holocaustum. id est in loco sancto. Sicut enim per peccato ita et per delicto ad sacerdotem per tinet hostia. Sancta sanctorum est. Assumensque sacerdos de sanguine hostie que immolata est per delicto ponet super extremum auricale dextre eius quod mundatur. et super pollices manus dextre et pedis. et de oleo sextario mittet in manum suam sinistram tangentemque digitum extreum in eo. et asperget coram domino septies. Quod autem reliquum est olei in levia manu sumet super extremum auricule dextre cuius qui mundatur. et super pollices manus ac pedis dextri et super sanguinem qui effusus est per delicto et super caput eius. Rogabitque coram domino et faciet sacrificium per peccato. Tunc immolabit holocaustum et ponet illud in altari cum libamentis suis et homo rite mundabitur. Unde si pauper est et non potest manus eius inuenire que dicta sunt: per delicto sumet agnum ad oblationem ut roget per eum sacerdos. decimamque parte in simile consperse oleo in sacrificium et olei sextarium: duosque turtures sumet pullos columbe. quorum unus sit per peccato et alter in holocaustum offereturque ea die octavo purificationis sume sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonii coram domino. Qui suscipiens agnum per delicto et sextarium olei leuabit simul immolatoque agno. de sanguine eius ponet super extremum auricule dextre eius qui mundatur. et super pollices manus eius ac pedis dextri. Olei vero ptem mittet in manum suam sinistram: in quo tangentem digitum extreum manus asperget septies contra dominum. tangentemque extremum dextre auricule illius qui mundatur et pollices manus ac pedis dextri: in loco sanguinis qui effusus est per delicto. Reliquam autem ptem olei que est in sinistra manu mittet super caput purificati ut placet per eum dominum et turturam sume pullum columbe offeret unum per delicto. et alterum in holocaustum cum libamentis suis. Hoc est sacrificium leprosi qui habere non potest oia in emundationem suam. Locatusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Quoniam ingressi fueris terram chanaan quam ego dabo vobis in possessionem si fuerit plaga leprosa in eisibus ibit cuius est domus nunciis sacerdoti et dicet quasi plaga leprosa vide mihi esse in domo mea. At ille precipiet ut efferares universa de domo pus

quam ingrediatur eam et videat utrum leprosa sit ne in munda fiant oia quod in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret lepra domus et cum viderit in pietibus illius quod valliculas pallore sive rubore distractas et humiliores superficie reliqua egrediet ostium domus et statim elaudet illam septem diebus: reuersusque die septimo considerabit eam. Si inuenierit creuisse lepra iubebit erui lapides in quibus lepra est. et puer eos ex civitatem in locum immundum. dominum autem ipsam radi intrinsecus per circuitum et spargi puluerem et aspergere et urbem in locum immundum. lapidesque alios reponi per his qui ablati fuerint et luto alio liniri domum. Sin autem postquam eruti sunt lapides et puluis elatus et alia terra lita ingressus sacerdos viderit reuersam lepiam et parietes respersos maculis lepra est permanens et immunda domus. Quam statim destruerint et lapides eius ac ligna atque vniuersum puluerem puerent et oppidum in locum immundum. Qui intrauerit dominum quod clausa est immundus erit usque ad vesperum et qui dormierit in ea et comederit quippe lauabit vestimenta sua. Unde si introiens sacerdos viderit lepram non creuisse in domo postquam denudo lita fuerit purificabit eam redditam sanitatem. et in purificatione eius sumet duos passerum lignumque cedri num et vermiculatumque hysopum et immolato uno passere in vase fictili super aquas viwas tollet lignum cedrum et hysopum et coecum et passerem viuum et tangere omnia in sanguine passeris immolati atque in aquas viuentibus et aspergit dominum septies: purificabitque eam tam in sanguine passeris quam in aquas viuentibus et in passere viuo lignoque cedrino et hysopo atque vermiculo. Quoniam dimiserit passerem auolare in aqua libere orabit per domum et ure mundabitur. Hasta est lex ois lepre et purissimum: lepre vestium et domorum: cicatricis et crumpentium papularum. lucetis macule et in variis species coloribus immutatis ut possit sciri quo tempore mundum quid vel inuidum sit.

XV

I. *De leprosum vestimenta et inuiduorum curis*
Cens: Loquimini filii Israhel et dicite eis. Vir qui patitur fluxum seminis immundus erit et tunc iudicabis huic vitio sibi acerere: cum per singula momenta adheserit carui eius atque preuerterit sed humor. Omne stratum in quo dormierit immundus erit et viciusque sederit. Si ergo hominum tetigerit letum eius lauabit vestimenta sua et ipse lotus auctoritate mundus erit usque ad vesperum. Si sederit vbi ille sederat et ipse lauabit vestimenta sua: et lotus auctoritate mundus erit usque ad vesperum. Qui tetigerit carnem eius lauabit vestimenta sua et ipse lotus auctoritate mundus erit usque ad vesperum. Si saliuam huiuscemodi hoc iecerit super eum qui mundus est lauabit vestimenta sua et lotus auctoritate mundus erit usque ad vesperum. Sagina super quod sederit immundus erit. et quodcumque eo fuerit quod fluxus seminis patitur pollutus erit usque ad vesperum. Qui portauerit horum aliquid: lauabit vestimenta sua. et ipse lotus aqua immundus erit usque ad

*Dicitur
Lemna vici,
et mestruo
mitio*

Leuiticus.

vesperū. **O**is qui tetigerit qui talis ē nō los aī manibus: lauabit vestimenta sua: et lotus aqua imundus erit vsqz ad vesperū. **V**as fictile quod tetigerit confringet: vas autē ligneum lauabitur aqua. **S**i sanatus fuerit qui huiuscmodi sustinet passionē numerabit septē dies post emundatōz sui: et lotis vestibus et toto corpore in aquis viue tibus erit mundus. **H**ie autē octauo sumet duos turtures: aut duos pullos colubē: et veniet i con spectu dñi ad ostiū tabernaculi testimonii: dabit qz eos sacerdoti. **Q**ui faciet vnu pro pctō et alte rum in holocaustū: rogabitqz pro eo coram dño vt emūdetur a fluxu seminis sui. **T**ir s quo egre dietur semen coitus: lauabit aqua oē corp⁹ suū: et imundus erit vsqz ad vesperum. **V**estē et pellez quā habuerit: lauabit aqua: et imunda erit vsqz ad vesper. **M**ulier cū qua coicerit lauabit aqua et imūda erit vsqz ad vesperū. **M**ulier que rede unte mense patif fluxū sanguinis: septē dieb⁹ se parabitur. **O**is qui tetigerit eam imundus erit vsqz ad vesperū: et locus in quo dormierit vel se derit diebus separationis sue: polluet. **Q**ui tetige rit lectū suum: lauabit vestimenta sua: et ipse lot⁹ aqua imundus erit vsqz ad vesperū. **O**mne vas super quod illa sederit: quisquis attigerit: lauabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua polluit erit vsqz ad vesperū. **S**i coicerit cuz ea vir tēpore sa guinis menstrualis imundus erit septē diebus: et omne stratum in quo dormierit: polluetur. **M**ulier que patif multis diebus fluxū sanguinis nō in tēpore menstruali: vel que post menstruū sa guinē fluere non cessat: quādiu subiacet huic pas sioni: imunda erit quasi sit in tempore menstruo. **O**mne stratū in quo dormierit et vas i quo sedē rit: pollutū erit. **Q**uicunqz tetigerit eam: lauabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua imundus erit vsqz ad vesperum. **S**i steterit sanguis et fluere cessauerit: numerabit septē dies purificatiōis sue et die octauo offeret p se sacerdoti duos turtures aut duos pullos colubarū ad ostium tabernaculi testimonii: qui vnum faciet p peccato et alterū in holocaustū: rogabitqz pro ea coram dño et pro fluxu imunditie eius. **B**ocebitis g filios israel ut caueant imunditias et nō moriantur in sordib⁹ suis cum polluerint tabernaculū meum quod ē inter eos. **I**sta ē lex eius qui patif fluxū seminis: et qui polluit coitu: et que menstrualis tib⁹ separatur: vel que iugis fluit sanguine: et hoīs qui dormierit cum ea. **L**a. .XVI.

Ocutusqz ē dñs ad moysen post mortē
I duorum filiorū aaron: qn offerētes ignē alienū intersecti sunt. **E**t p̄cepit ei dices
Loquere ad aaron fratre tuū ne oī tēpore inge diatur sanctuarū quod ē intra velum coram pro pititorio quo tegitur arca ut non moriantur: quia in nube apparebo sup oraculum: nisi hec aī fecerit. **V**itulum p pctō offerret et arietē in holocau stum. **T**unica linea vesties: seminalib⁹ luncis ve

renda celabit. **A**cceingel zona linea cydarim line am iponet capiti. **H**ec.n. vestimenta sunt sancta qbus cunctis cum lotus fuerit induet. **S**uscipiet qz ab vniuersa multitidine filiorū israel duos hircos p peccato et vnum arietem in holocaustum. **L**ungz obtulerit vitulum et orauerit p se et p domo sua. duos hircos stare faciet corā dño i ostio tabernaculi testimonii. mittētqz sup vtrūqz sorte vnam dño. et alterā capro emissario. cuius exierit fors dño. offeret illum p pctō cui⁹ autē in capz emissarium. statuet euz viuuz corā dño vt fundat p̄ces sup eum. et emitat eum in solitudinē. **H**is rite celebratis offeret vituluz et rogans p se et p domo sua. immolabit eum. Assumptoqz thuribulo qd de pruni altaris ipleuerit. et hauriens manu p̄positum thymiam in incensum. ultra veluz intrabit in sancta vt posit sup ignē aromatiōne bula eoz et vapor opiat oraculum qd ē supra testimonium. et nō moriat. Tollet quoqz de sanguine vituli et aspgat dīgito septies ptra ppiciatoriū ad orientē. **L**ungz mactauerit hircum p peccato ppli inferet sanguinē eius intra velum sicut p̄ceptum ē de sanguine vituli. vt aspgat e regiōe oculi et expiet sanctuarium ab imunditius filiorū israel. et a p̄uariationibus eoz. cunctisqz peccatis. **J**uxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonii qd fixum ē inter eos in medio sortium habitatio nis eoz. Nullus hominuz sit in tabernaculo qn potifer sanctuarū ingredīs vt roget p se et p domo sua et p vniuerso cetu isrl donec egredias ta bernaculū. **C**um autē exierit ad altare qd corā domino ē oret p se. et sumptuz sanguinē vituli atqz hirci fundat sup cornua ei⁹ p giz: aspgensqz dīgito septies. expiet et sanctificet illud ab imunditius filiorū israel. Postqz emundauerit sanctuarium et tabernaculum et altare. tunc offerat hircū viue tem. et posita vtraqz manu sup caput ei⁹. p̄fiteat oēs iniqtates filiorū israel et vniuersa delicta atqz p̄cta eoz q imp̄cans capitū eius emitteret illum p boiez patum in desertū. **L**ungz portauerit hircus oēs iūqtates eoz in terrā solitariā. et dimissus su erit in deserto. reuertet in tabernaculū testimonii. et depositis vestib⁹ qbus p̄nus indutus erat cū itaret sanctuarium. relicitisqz ibi. lauabit carnē suaqz in loco sancto. induetqz vestibus suis. Et postqz obtulerit holocaustū suū ac plebis. rogabit tam p se qz p pplo. et adipē q oblatus ē p pctis: adolebit sup altare. Ille vō q dimiserit capz emissar iūm: lauabit vestimenta sua et corpus aq. et sic in gredie in castra. **V**itulū autē et hircuz q p pctō fuerat smolati. et quoqz sanguis illar⁹ ē in sanctuarū vt expiatio op̄lere. asporabūt fores castra. et p̄burēt igni tā pellez qz carnes eoz ac simū. et q cunqz p̄busserit ea. lauabit vestimenta sua et carnē aq. et sic igredie in castra. Eritqz vob̄s legatum sempiterū. **A**hense aī. vii. decia die mēsis affliget aias vras nullūqz op̄ facies sue indigena si ue aduena qui pegrinat inter vos. In hac die ex

Leuiticus.

piatio erit v̄i atq; mūdatio ab oib; p̄tis v̄is corā dñō mundabimini. Sabbatū.n.rejectionis ē. et affligeris aias v̄as religione p̄petua. Expia bit aut̄ sacerdos q v̄nctus fuerit et cū³ man⁹ ini tiate sunt ut sacerdotio fūga p̄ p̄te suo. Indue³ q̄ stola linea et vestibus sanctis et expiabit sanctua rium et tabernaculū testimonii atq; altare: sacerdo tes quoq; et vniuersum pplm. Erratq; b̄ vobis le gitimum sempiternū vt ore p̄ filius isrl. et p̄ cun ctis peccatis eoz semel in anno. Fecit iḡl sicet p̄ ceperat dñs moyſi.

XVII.

Locutus ē dñs ad moyſen dicēs: Lo quere aaron et filius ei⁹ et cuncti filii isrl dicēs ad eos. Iste ē sermo quē manda uit dñs dicens. Homo gliber de domo isrl si occi derit bouē: aut ouem sive caprā in castris vel ex castra et nō obtulerit ad ostiū tabernaculi oblati onem dñō. sanguinis reus erit. Quasi si sanguinem fuderit sic peribit de medio ppli sui. Ideo sacerdoti offerri debent filii isrl hostias suas q̄s occidunt in agro ut sacrificent dñō an ostiū tabernaculi testimonii. et immolent eas hostias pacifi cas dñō. Undeq; sacerdos sanguinē sup altare dñi ad ostium tabernaculi testimonii. et adolebit adipem in odorē suauitas dñō. et neq; vltra im molabunt hostias suas demonib; cū qbus formati sunt. Legitimū sempiternū erit illis et poste ris eoz. Et ad ipsos dices: Hō de filius isrl et de aduenis qui pegrinant apud vos q obtulerit ho locastū sive victimā. et ad ostiū tabernaculi testi monii nō adduxerit eā ut offerat dñō. interibit dñ p̄pli suo. Homo gliber de domo israel et de aduenis qui peregrinant intervos si p̄mederit sanguinem obfirmabo faciē meā p̄tra aiaz illius et disp dam eam de ppli suo. q̄ aia carnis in sanguine est. et ego dedi illū vobis. vt sup altare in eo expie tis p̄ aīabus v̄is. et sanguis p̄ aīe placulo sit. id circa dñi filius israel. Omnis aia ex vob nō p̄me dei sanguinē. nec ex aduenis q pegrinant apud vos. Hō quicunq; de filiis isrl et de aduenis qui pegrinant apud vos. si venatōe atq; ancupio cepit feram vel autē qbus yesci licitum ē: fundat sanguinē eius et opiat illū terra. Anima.n. omis carnis in sanguine ē. Unū dixi filius israel. Sanguinem vniuersē carnis nō comedes: q̄ aia carnis in sanguine ē. et q̄cūq; cōederit illū interibit. Aia q̄ comedenter morticiū vel captū a bestia. tā de i digenis q̄j de aduenis lauabit vestimenta sua et se metip̄m aq̄ et p̄taminatus erit vsq; ad vesper. et b̄ ordine mūdus fiet. Qd̄ si nō lauerit vestimenta sua vel corpus portabit iniquitatē suam.

Oicutusq; ē dñs ad

XVIII

moyſen dicēs. Loqure filii isrl. et dices ad eos. Ego sum dñs deus v̄i. Juē cō suetudinē terre egypti in q̄ habitasti nō facies: Tuē morem regionis chanaā ad quaē ego intro ducturus sum vos: nō ageb. nec in legitimis eoz ambulabis. Facies iudicia mea et p̄cepta mea

seruabitis et ambulabis in eis. Ego dñs de⁹ v̄i. Custodite leges meas atq; iudicia q̄ faciens hō viuet in eis. Ego dñs deus v̄i. Omnis hō ad pri mam sanguinis sui nō accedet ut reuelat turpitū dinem eius. Ego dñs. Turpitūdine p̄tis tui et tur pitudinem m̄ris tue non discoopies. M̄f tua est nō reuelabis turpitūdinem eius. Turpitūdine vero ris p̄tis tui nō discooperies. Turpitudo.n. p̄tis tui ē. Turpitūdinem sororis tue exp̄re sive ex ma tre q̄ domi vel soris genita ē nō reuelabis. Tur pitudinem filii tui vel neptis ex filia nō reuelab: q̄ turpitudo tua ē. Turpitūdine filie vxoris p̄tis tui quē pepit patri tuo et ē soror tua. nō reuelab. Turpitūdine sororis p̄tis tui non discoopies: q̄ caro ē p̄tis tui. Turpitūdine sororis m̄ris tue nō reuelabis: eo q̄ caro sit m̄ris tue. Turpitūdinem patrui tui nō reuelab: nec accedes ad vxorē eius que tibi affinitate p̄iungit. Turpitūdinem nur̄ tue nō reuelabis: q̄ vxor filii tui ē: nec discoope ries ignominia eius. Et vxorem fratris tui nul lus accipiat. Turpitūdinez vxorie fratris tui nō reuelab: quia turpitudo fratris tui ē. Turpitūdinem vxoris tue et filie eius non reuelab. Filiam si lui eius et filiam filie illius non sumes ut reueles ignominia eius: q̄ caro illi⁹ sunt. et talis coitus i cestus ē. Sororē vxoris tue in pellicatū illi⁹ nō ac cipies: nec reuelab turpitūdinez eius adhuc illa viuente. Ad mulierem que patit mēstrua non ac cedes: nec reuelab feditatem eius. Cū vxore p̄xi mi tui nō colbis: nec sc̄minis p̄miritione macula beris. De semine tuo nō dab ut p̄secretur idolo moloch. nec pollues nomē dei tui. Ego dñs. Cū masculo nō p̄miscearis coitu feminino: q̄ abomi nationē ē. Cū om̄i pecore nō colib: nec maculaberi cū eo. Mulier nō succubet iumento nec miscibi tur ei. q̄ scelus ē. Nec polluam̄ in omnib; his q bus p̄taminare sūnt vniuersē gétes q̄s ego enciā an p̄spectum v̄m. et qbus polluta ē terra cuius ego scelerā visitabo ut euomat habitatores suos. Custodite legitima mea atq; iudicia. ut nō facias ex omnib; abominationibus istis tā indigēa q̄j colonis q pegrinant apud vos. Dēs.n. et cetera tuōs istas fecerūt accole terre qui fuerūt an vos et polluerūt eam. Lauete ḡne et vos sit euomat cū paria feceris: sicut euomuit gentem q̄ fuit ante vos. Omnis aia q̄ fecerit de abominationib; his quippiā peribit dñ medio ppli sui. Custodite mā data mea. Molite facere q̄ fecerūt hi q̄ fuerūt an vos. et ne polluamini in eis. Ego dñs deus v̄i.

Oicutus ē dñs ad moy

XIX.

I sen dicēs. Loqure ad oēs cetū filior̄ isrl et dices ad eos. Sāci estote: q̄ ego sanctus sum dñs deus v̄i. Unusq; p̄rez suū et ma tre suā timeat. Sabbathā mea custodite. Ego do minus deus v̄i. Molite queri ad idola: nec deos p̄flatiles facies vob. Ego dñs deus v̄i. Si imola ueritis hostiam pacificoꝝ domino ut sit placabil̄ eo die quo fuerit imolata p̄medes eā. et die altero

Leuiticus.

Quicquid autem residuum fuerit in die tertium igne aburetis. Si quis post biduum comedet ex ea paphanus erit et impietatis reus: portabitque iniqutatem suam: quia sanctus domini polluit: et peribit anima illius de populo suo. Tunc messuris se getes terre tue non tondebis usque ad solum superficiem terre: nec remanentes spicas colliges neque in vinea tua racemos et grana decidentia congregabis: sed paupibus et peregrinis carpenda dimittes. Ego dominus deus vester. Non facies furtum: Non mentiemini: Nec decipiet unus quisque primum suum. Non piurabis in nomine meo: nec pollues nomine dei tui. Ego dominus. Non facies calumniam primo tuo: nec vi opprimes eum. Non morabis opus mercenarii tui apud te usque manu. Non maledices surdo: nec coram ceco ponas offendiculum sed timebis dominum deum tuum quia ego sum dominus. Non facies quod iniquum est: nec iniuste iudicabis: Non consideres personam pauperis: nec honores vultu potenteris. Juste iudica primo tuo. Non eris criminator nec susurro in populis. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dominus. Non oderis fratrem tuum in corde tuo: sed publice argue eum ne habeas super illum peccatum. Non queras ultionem: nec memor eris iniurie cuiuslibet tuorum. Biliges amicum tuum sicut te ipsum. Ego dominus. Leges meas custodite. Iumenta tua non facies coire cum alterius generis animalibus. Agrum tuum non seres diuerso semine vestem quod ex duobus texta non indueris. Non si dormierit cum mulieri coitu feminis quod sit ancilla etiam nobilis: et tamen perinde non redempta nec libertate donata. Vapulabunt ambo et non morientur quia non fuit libera. Pro delicto autem suo offeret domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem orabitque per eo sacerdos et per peccato eius coram domino et repropitiabit ei dimitteturque peccatum. Quando ingressi fueritis terram et plantaueritis in ea ligna pomifera auferetis preputia eorum. Homo que germinant immunda erunt vobis: nec edetis ex eis. Quarto autem anno omnis fructus eorum sanctificabitis: laudabilis dominus. Quinto autem anno comedetis fructus congregantes poma quod perferunt. Ego dominus deus vir. Non comedetis carnem cum sanguine. Non augurabimini: nec obseruatibus somnia. Neque in rotundum attonderebitis columnam: nec radetis barbam. Et super mortuo non incideritis carnes vestras neque figuratas aliquas aut sigma facietis vobis. Ego dominus. Ne constitutas filiam tuam ne consideres terra et impleas placido Sabbata mea custodite et sanctuarium meum mente. Ego dominus. Non declinetis ad magos: nec ab ariolis aliquid sciscitemini ut polluamini per eos. Ego dominus deus vir. Caram cano capite pro surge et honora personam senis: et time dominum deum tuum. Ego sum dominus. Si habitauerit aduena in terra vestra: et moratus fuerit inter vos. non exprobetis eum: sed sit inter vos quasi indigens.

et diligetis eum quasi vosmetipso. Fueritis n. et vos adueni in terra egypti. Ego dominus deus vir. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio: in re gula: in pondere: in mensura. Statuta iusta: et eque sint pondera: iustus modius: equusque sextarius. Ego dominus deus vester. quod eduxi vos de terra egypti. Custodite omnia precepta mea et vniuersalia iudicia et facite ea. Ego deus.

XX

Icens: Hec loqueris filius israel. Homo de filius israel et de aduenis qui habitant in israel: si quis dederit de semine suo idolo moloch morte moriatur. Populus terre lapidabit eum et ego ponam faciem meam contra illum: succidamque eum de medio populi sui. eo quod dederit de semine suo moloch nec voluerit eum occidere: ponam faciem meam super hominem illum et cognationem eius: succidamque ipsum et omnes qui senserunt ei ut fornicaretur cum moloch de medio populi tui. Anima qui declinaverit ad magos et ariolos: et fornicata fuerit cum eis: ponam faciem meam contra eam et interficiam illam de medio populi sui. Sanctificamini et estote sancti: quia et ego sanctus sum dominus deus vir. custode pcepta mea et facite ea. Ego dominus qui sanctifico vos. Qui maledixerit patri suo aut matri morte moriat. Patri matrisque qui maledixerit sanguis eius sit super eum. Si mechatus quis fuerit cum uxore alterius et adulterium perpetraverit cum priuato: morte moriat: et mechus et adultera. Qui dormierit cum nouerca sua: et reuelauerit ignominiam patris sui: morte moriantur ambo. Sanguis eorum sit super eos. Si quis dormierit cum nuru sua: vterque moriatur: qui scelus operati sunt. Sanguis eorum sit super eos. Qui dormierit cum masculo coitu feminino: vterque opatus est nefas morte moriantur. Sit sanguis eorum super eos. Qui supra uxorem filiam duxerit matrem eius: scelus operatus est. Unius ardebit cum eis: nec permanebit tantum nefas in medio viri. Qui cum usum ento et pecore coierit morte moriat: pecus quoque occidite. Mulier qui succubuerit culibet iumento simul interficietur cum eo. Sanguis eorum sit super eos. Qui accepit sororem suam: filiam patris sui vel filiam matris sue: et viderit turpitudinem eius: illaque sperperit fratris ignominiam: nefarium rem opati sunt: occident in aspectu populi. eo quod turpitudinem suam mutuo reuelauerint: et portabunt iniqutatem suam. Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo: et reuelauerit turpitudinem eius: ipsaque appuerit fontem sanguinis sui: interficietur ab eo de medio populi sui. Turpitudinem matertere et amite tue non discopries. Qui hoc fecit ignominiam carnis sue nudauit: portabunt ambo iniqutatem suam. Qui coierit cum uxore patrui vel auctulii

Vota pcepta

Leuiticus.

sui et reuelauerit ignominiam cognitionis sue: portabunt ambo peccatum suum. Absque liberis morientur. Qui duxerit uxorem fratris sui regnatur illicet: turpitudinem fratris sui reuelauit absque filius erit. Custodite leges meas atque iudicia et fate ea ne et vos euomat terra quam intraturi esque et habitaturi. Nolite ambulare in legitimis natum quod ego expulsurus sum a vobis. Omnia. nec fecerunt et abominatus sum eas. Vobis autem loquor: Possidetis terram eorum quam dabo vobis in hereditatem terram fluentem lacte et melle. Ego dominus deus vester qui separavi vos a ceteris populis. Separate ergo et vos iumentum mundum ab immundo. et auem mundam ab immunda. Ne polluatis animas vestras in pecore et avibus et cunctis que mouentur in terra. et quod vobis ostendi esse polluta. Eritis sancti mihi quia sanctus ego sum dominus et separavi vos a ceteris populis ut essetis mei. Alii siue mulier in quibus phitonius vel divisionis fuerit spiritus: morte moriantur: lapidis obvuent eos. Sanguis eorum sit super illos.

Igitur quoque dominus ad.

XXI

Domine Moysen. Loquere ad sacerdotes filios aaron et dices ad eos. Ne contaminetur sacerdos in mortibus cuiuslibet suorum: nisi tamen in psanquiniis ac propinquis. sed super patrem et matrem et filium et fratrem quoque et sororem virginem que non est nupta viro. sed nec in principe populi sui contaminabis. Nec radent caput nec barbam neque in carnis suis facient incisuras. Sancti erunt deo suo et non polluent nomen eius. Incensum. non dominum et panes dei sui offerunt et ideo sancti erunt scortum et vile pestibulum non ducet uxorem: nec ea que repudiata est a marito. quod secreta est deo suo. et panes oppositionis offert. sed ergo sanctus qui et ego sanctus sum dominus qui sanctifico vos. sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro: et violauerit nomen patris sui: flammis exuret. Montifer. si sacerdos maximus inter fratres. super cuius caput fuisse estunctionis oleum. et cuius manus in sacerdotio secrete sunt: vestitusque est sanctis vestibus caput suum non discopiet: vestimenta non scidet. et ad omnem mortuum non ingredietur omnino super patrem quoque suo et matre non contaminabis nec egredies de sanctis ne polluat sanctuarium domini: quia oleum sancte unctionis dei sui super eum est. Ego dominus. Virgines ducet uxorem. Aliud autem et repudiatam et sordidam atque meretricem non accipiet sed puellam de populo suo: ne 3misceat stirpem generis sui vulgo gentis sue. qui ego dominus qui sanctifico eum. Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Loquere ad aaron: Homo de semine tuo per famulas qui habuerit maculam: non offeret paces deo suo: nec accedet ad ministerium eius. si cecus fuerit: si claudus: si vel puo vel grandi et torto naso: si fracto pede: si manu: si gibbus: si lippus: si albuginem hanc in oculo: si inglem scabiem: si ingerinem in corpe: vel herinosus. omnis qui habue-

rit maculam de semine aaron sacerdotis non accederet offerre hostias domino: nec panes deo suo. Vescetur tamen panibus qui offeruntur in sanctuario ita dumtaxat. ut intra velum non ingredias nec accedat ad altare qui maculam habet: et pro minare non debet sanctuarium meum. Ego dominus qui sanctifico eos. Locutus est ergo moyses ad aaron et ad filios eius et ad omnem israel: cuncta quae sibi fuerant impata.

XXII.

Locutus quoque dominus ad moysen dicens: Loquere ad aaron et ad filios eius: ut carent ab his que secrete sunt filiorum israel et non contaminent nomine sanctificatorum mihi qui ipsi offerunt. Ego dominus. Sic ad eos et ad posteros eorum. Omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quae consecrata sunt: et qui obtulerunt filii israel dominum in quo est immunditia peribit coram domino. Ego sum dominus. Homo de semine aaron qui fuerit leprosus: aut patiens fluxum seminis non vescetur de his que sanctificata sunt mihi donec sanctur. Qui tetigerit immundum super mortuo et ex quo egreditur semen quis coitus: et qui tangit reptile et quod libet immundum cuius tactus est sordidus. immundus erit usque ad vesperum: et non vescetur his que sanctificata sunt. sed cum lauerit carnem suam aqua et occubuerit sol tunc mundatus vescetur de sanctificatis: quia cibus illius est. Morticinum et captum a bestia non comedent nec polluentur in eis. Ego sum dominus. Custodian pcepta mea ut non libenter peccato: et moriantur in sanctuario cum poluerint illud. Ego dominus qui sanctifico eos. Omnis alienigena non comedet sanctificatis. Inquinatus sacerdotis et mercenarius non vescentur ex eis. Quem autem sacerdos emerit: et qui vernaculus domus eius fuerit hi comedent ex eis. si filius sacerdotis cuiuslibet ex populo nupta fuerit de his que sanctificata sunt et de primis non vescetur. si autem vidua vel repudiata et absque liberis reversa fuerit ad dominum proximam suam. Omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem. Qui comedenter de sanctificatis per ignorantiam: addet quantum pitem cujus eo quod comedit. et dabit sacerdoti in sanctuarium: nec contaminabunt sanctificata filiorum israel que offeruntur domino: ne forte sustineant iniquitatem delicti sui cum sanctifica ta comedenter. Ego dominus qui sanctifico eos. Locutusque est dominus ad Moysen dicens: Loquere ad Aaron et filios eius: et ad omnes filios israel. dicesque ad eos: Homo de domo israel et aduenis qui habitant apud vos qui obtulerit oblationem suam: vel vota soluens: vel sponte offerens qui quicquid illud obtulerit in holocaustum domini: ut offeratur per vos: masculus imaculatus erit ex bobus et ovinis et ex capris. si maculatus habuerit non offeretis: neque erit acceptabile. Homo qui obtulerit victimam pacificorum domino vel vota soluens vel sponte offerens tam de bobus quam de ovinis. imaculatum offeret ut acceptabile sit. Dis macu-

Sicut non reddenda

Leuiticus.

la nō erit in eo. si cecum fuerit: si fractū: si cicatri
cem hñis: si papulam: aut scabiem: aut impetigi
nem. non offeretis ea dñi: nec adolebitis ex eis
sup altare dñi. **B**ouem & ouem aure & cauda am
putatis: voluntarie offerre potes. votum aut ex
his solui non pōt. **O**mne animal quod vel p̄tris
vel tonis vel sc̄cis. ablatisqz testiculis est. nō of
feretis dñi & in terra v̄ra hoc omnino ne facias:
De manu alienigena nō offeretis panes deo ve
stro: & quicqd aliud dare voluerit. qz corrupta &
maculata sunt omnia nō suscipietis ea. **L**ocutus
qz est dñs ad **M**osy sen dicens: **B**os: ouis: & ca
pra cū genita fuerint septem diebus erunt s̄b vbe
re matris sue. die autem octauo & deinceps offer
ri poterunt dñi. siue illa bos siue ouis non immo
labunt vna die cum fetibus suis. **S**i immolaue
ritis hostiam p̄ gratiarū actione domino vt pos
sit esse placabilis eodem die comedetis ea. **N**ō
remanebit quicqz in māne alterius dici. **E**go do
minus. **C**ustodite mādata mea: & facite ea. **E**go
dominus. **N**e polluatis nomen meū sanctum vt
sanctificer in medio filioꝝ israel. **E**go dñs q̄ san
ctifico vos & eduxi de terra egypti: vt essem vob
in deum. **E**go dñs.

XXIII

Locutusqz est dñs ad **M**osy sen dicens.
Loquere filii israel & dices ad eos. **H**e
sunt serie domini q̄s vocabitis sanctas.
Sex diebus facietis opus: dies septimus q̄ sab
bati requies est. vocabis sanctus. **O**mne op̄ nō
facietis in eo. sabbatum domini est in cūctis ha
bitationibus vestris. **H**e sunt ergo serie dñi san
cte quas celebrare debetis tempibus suis. **A**men
se p̄mo quartadecima die mensis ad vesperum.
phase domini est. & quintadecima die mensis hu
ius. solennitas azymorum domini est. **S**eptē die
bus azyma comedetis. **D**ies p̄mus erit vobis
celeberrimus. sanctusqz. **O**mne opus seruile nō
facietis in eo: sed offeretis sacrificium in igne dñi
septem diebus. **D**ies autem septimus erit cele
brior & sanctior: nullumqz seruile opus facies in
eo. **L**ocutusqz est dominus ad moy sen dices. **L**o
quere filii israel & dices ad eos: **C**ū ingressi fue
ritis terram quam ego dabo vobis & messueris
segetem feretis manipulos spicarum primitias
messis vestre ad sacerdotem. **Q**ui eleuabit fasci
culum coram domino vt acceptabile sit, p̄ vobis
altero die sabbati. & sanctificabit illum. Atqz i eo
dem die quo manipulus p̄scratur. cedet agnus
immaculatus anniculus in holocaustum domini
& libamenta offerentur euꝝ eo due decime simile
consperso oleo in incensum domini: odoreqz sua
vissimum liba quoqz vini quarta p̄ bin. **P**anē
& polentam & pulces non comedetis ex segete: vs
qz ad diem qua offeretis ex ea deo vestro. **P**rece
ptum est sempiternum in generationibus cūctis
qz habitaculis vestris. **N**umerabitis ergo ab al
tero die sabbati in quo obtulisti manipulū pri
mitiarum: septem hebdomadas plenas v̄sqz ad

alteram diem expletionis hebdomade septime.
idest quinq̄inta dies. & sic offeretis sacrificium
nouum domino ex omnibus habitaculis vestris
panes p̄mitiarum duos de duabus decimis file
fermentate: quos coquetis in primitias domini.
Offeretisqz cum panibus septem agnos imma
culatos anniculos: & vitulum de armendo unum
& arletes duos. & erunt in holocaustum cum liba
mentis suis in odorem suauissimum domino. **F**a
cietis & bircum p̄ peccato. duosqz agnos annicu
los hostias pacificorum. **L**úqz eleuauerit eos sa
cerdos cum panibus p̄mitiarum coram domino
cedent in v̄sum eius. **E**t vocabitis hunc diem ce
leberrimum atqz sanctissimum. **O**mne opus seruile
non facietis in eo. Legitimum sempiternū erit
cunctis habitaculis & generationibus vestris.
Mostquam autem messueritis segetem terre ve
stre non secabitis eā v̄sqz ad solum: nec remanē
tes spicas colligetis sed pauperibus & pegrinis
dimitteis eas. **E**go sum dominus deus vester.
Locutusqz est dominus ad **M**osy sen dicens. Lo
quere filii israel: **M**ense septimo. p̄ma die men
sis erit vobis sabbatum memoriale clangētibus
tubis. & vocabitur sanctum. **O**mne opus seruile
non facietis in eo. & offeretis holocaustum domi
ni. **L**ocutusqz est dominus ad **M**osy sen dicens.
Decimo die mensis huius septimi dies expiatio
num erit celeberrimus. & vocabitur sanctus: affi
getisqz animas vestras in eo: & offeretis holoca
ustum domino. **O**mne opus seruile non facies in
tempe diet huius: quia dies p̄pitiationis est vt
ppitietur vobis dñs deus vester. **O**mnis anima
que afflita non fuerit die hac. peribit de popu
luis. & que opis quippiam fecerit: delebo eaꝝ de
populo suo. **N**ihil ergo operis facietis in eo. Le
gitimum sempiternū erit vobis in cunctis gene
rationibus & habitationibus vestris. sabbatū re
quietonis ē. & affligetis animas v̄ras. **H**e nono
mensis septimi a vespere v̄sqz ad vespere cele
brabitis sabbata v̄ra. **E**t locutus ē dominus ad
moy sen dicens. **L**oquere filii israel. A qntodeci
mo die mensis huius septē erūt serie tabernacu
loꝝ septem diebus domino. **D**ies p̄mus vocabi
tur celeberrimus atqz sanctissimus. **O**mne opus
seruile non facietis in eo: & septem diebus offere
tis holocausta dñi. **D**ies quoqz octauus erit ce
leberrimus atqz sanctissimus & offere holocaustum
dñi: **E**st. n. cetus atqz collecte. **O**mne opus
seruile nō facietis in eo. **H**e sunt serie dñi q̄s vo
cabitis celeberrimas atqz sanctissimas. offeretis
qz in eis oblationes dñi. holocausta & libamenta
iuxta ritū vniuersiūs qz diei exceptis sabbatū dñi
donisqz vestris. & que offeretis ex voto. vel q̄ spō
te tribuetis domino. **A** qntodecimo ergo die mē
sis septimi qñ congregaueritis omnes fructus ter
re v̄e celebrabitis serias dñi septem diebꝝ. **H**ie
p̄mo & die octauo erit sabbatū. i. requies. Sume
tisqz vobis die p̄mo fructus arboris pulcerrime.

Leuiticus.

spatulasq; palmar; ramos ligni densarum frō
dium. r salices de torrente r letabim̄ coraz domi
no deo v̄ro. celebrabiturq; solennitatem ei⁹ septē
diebus p annum. Legitimū sempiternū erit i ge
nerationibus v̄ris. Abh̄ense septimo festa celebra
bitis r habitabitis in ymbraculis septem dieb⁹.
Omnis q; de genere ē israel: manebit in taberna
culis vt discant posteri v̄ri q; in tabernaculis ha
bitare fecerim filios isrl: cum educerem eos d̄ ter
ra egypti. Ego d̄ns deus yester. Locutusq; est
Moyses super solennitatibus domini ad filios
israel.

XXIII

Locut⁹ ē d̄ns ad moysen: dicēs. Pre
cipe filii israel vt afferant tibi olenz de
olivis purissimum ac lucidū ad p̄cūmā
das lucernas ingiter ex velum testimonii in tab
naculo federis. Ponetq; eas aaron a vespe v̄sq; z
in mane corā dñō cultu ritoq; ppetuo in genera
tionibus v̄ris. Sup candelabrum mundissimūz
ponenf sp in p̄spectu domini. Accipies quoq; si
milam r coques ex ea. xij. panes: q; singuli habe
bunt duas decimas. Quoq; senos altrius ec⁹ sup
mensam purissimam coram dñō statues r pones
sup eos th⁹ lucidissimū vt sit panis in monumē
tum oblatōis domini. Per singula sabbata mu
tabunt corā dñō. suscepit a filii israel federe semi
piterno. eruntq; aaron r filioz eius vt comedat
eos in loco sancto: q; sanctum sancto⁹ ē de sacri
ficijs domini iure ppetuo. Ecce autem egressus
filii mulieris israelitidis quē pepat de viro egypti
inter filios isrl. iurgatus ē in castro cū viro
israelito. Tunc blasphemasset nomen dñi r ma
ledixisset ei: adductus est ad moysen. Vocabatur
aut m̄ eius salymith filia dabri: r de tribu dan.
Riseruntq; eū in carcere donec nosceret quid
iuberet dñs. Qui locutus est ad moysen dicens.
Educ blasphemū ex castra. r ponat eos q; audiē
runt manus suas sup caput eius r lapidet eū po
pulus vniuersus. Et ad filios isrl loqueris: Ho
mo q; maledixerit deo suo portabit peccatum suum
r qui blasphemauerit nomen dñi morte moriat.
Lapidibus opprimet eum omnis multitudo po
puli. siue ille ciuis siue pegrin⁹ fuerit. q; blasphem
auerit nomen domini morte moriat. Qui pcus
serit r occiderit hominem morte moriatur. Qui
pcusserit animal reddet vicarium. idest animam
p anima. Qui irrogauerit maculam culibet
ciuum suo. sicut fecit sic fiet ei. Fracturā p fra
ctura. oculum p oculo. dentem p dente restituet.
Qualem inflixerit maculam talez sustinere cogē
tur. Qui pcusserit iumentum: reddat aliud. Qui
pcusserit hominem puniet. Et quum iudicium sit
inter vos siue pegrinus siue ciuis peccauerit: q;
ego sum dominus deus yester. Locutusq; ē moy
ses ad filios israel r eduxerunt eum qui blasphem
auerat ex castra: ac lapidibus oppresserūt. Se
reruntq; filii israel sicut p̄ceperat dominus moy
se.

XXV.

¶ De iudicio & blasphemia q; dñm
salutis publicari iudicium

Locutusq; ē d̄ns ad moysen in monte si
nai dicens. Loquere filii isrl: r dices
ad eos. Quando ingressi fueritis terrā
quam ego dabo vobis: sabbatizetis sabbatū do
mino. Sex annis seres agrum tuum. r sex annis
putabis vineā tuā. colligesq; fructus ei⁹. Septi
mo aut anno sabbatū erit terre regetionis domi
ni. Agrū non seres. vineā non putabis. Que sp̄
te gignet humus nō metes r vuas p̄mitias tuaz
nō colliges q̄si vindemiam. Annus. n. regetionis ē
terre. Sed erūt vobis in cibū tibi r scruo tuo. an
cille r mercenario tuo. r aduene qui pegrinantur
apud te. Iumentis tuis r pecorib⁹ omnia q; nascū
tur p̄bebūt cibū. Numerabis quoq; tibi septes
hebdomadas anno. idest septes septē. q; simul
faciunt q̄dragintanouez. r clangens buccina mē
se septimo decima die mēsis. ppitiationis tpe in
vniuersa terra v̄ra. Sacerdabisq; annū q̄nqua
gesimū r vocab remissionē cuncti habitatoibus
terre tue. Ipse ē. n. iubileus. Reuerte homo ad
possessionē suam. r vuusquisq; redit ad familiā
p̄stnam: quia iubile⁹ est r q̄nquagesimus ann⁹.
Non seres atq; metes sponte in agro nascēntia.
r p̄mitias vindemie nō colligeb⁹ ob sanctificatio
nem iubilei: sed statim ablata comedeb⁹. Anno iu
bilei redit oēs ad possessiones suas. Nō vēdes
qppiam ciui tuo v̄l emes ab eo ne contristes fra
trem tuū: sed iuxta numerū anno iubilei emes ab
eo. r iuxta suppurationē frugrum vēdet tibi. Quā
to pl⁹ anni remāserint post iubileū: tanto crescat
r p̄cūm: quāto minus tpis numeraueris: tanto
minoris r emptio p̄stabit. Tempus. n. frugū ven
det tibi. Molite affligere p̄tribules v̄ros: s̄z time
at vniusq; dñi suū: q; ego d̄ns deus v̄r. Facite
p̄cepta mea r iudicia custodite. r iplete ea vt hita
re possit in terra absq; villo pauore. r gignat vo
bis humus fruct⁹ suos q̄bus vescamini v̄sq; ad
saturitatē nullius impīi formidātes. Qd si dixe
ritis qd comedem⁹ anno septimo si nō severim⁹
neq; collegemus fruges n̄ras: dabo bñdictōez
meā vobis anno sexto r faciet fructus triū annoz:
seretisq; anno octauo r p̄medes veteres fruges:
v̄sq; ad nouū annum. donec noua nascant edeb⁹
vetera. Terra quoq; nō vendet in ppetuū: quia
mea est. r vos aduene r coloni mei estis. Unū cun
cta regio possessionis v̄re s̄b redemptionis p̄ditō
ne vendet. Si attenuat⁹ frater tu⁹ vēdiderit pos
sessiunculam suā r voluerit p̄pinqu⁹ eius pōt re
dimere qd ille vēdiderat. s̄naūt nō habuerit p̄xi
mum r ipē p̄cū ad redimendū poterit iuenire:
p̄putabunt fructus ex eo tpe quo vēdidiit. r qd re
liquū ē reddet emptori. s̄eq; recipiet possessionēz
suā. Qd si nō inuenerit man⁹ ei⁹ vt reddat p̄cū
habebit emptor qd emerat v̄sq; ad annū iubileū
In ipo. n. ois venditio redibit ad dñm r ad pos
sessorē p̄stnam. Qui vēdiderit domū intra vr
bis muros habebit licentiā redimēdi donec vn⁹
impleat annus. Si nō redemerit r anni circulus

e 2

Leuiticus.

fuerit euolutus. emptor possidebit eam. et posteri eius in perpetuum et redimi non poterit etiam in ubi leo. sicut in villa fuit domus quod muros non habet agros iure vendet. si autem redempta non fuerit in iubileto reuertetur ad dominum suum. Edes leuitarum qui in iubilibus sunt: si prius redimi. si redempta non fuerit in iubileto reuertetur ad dominos quod domus iubilium leuitarum per possessionibus sunt inter filios israel. sed urbana autem eorum non veneat: quod possessio semper na est. Si attenuatus fuerit frater tuus et infirmus manus. et suscepis eum qui aduenia et peregrinum et vixi tecum: ne accipias usurpas ab eo nec amplius quam dedisti. Tunc deum tuum ut vivere possit frater tuus apud te. Ne ecum tuum non dabis ei ad usurparum et frugum superabundantiam non exiges. Ego dominus deus tuus qui eduxi vos de terra egypti ut darem vobis terram chanaan et essem vobis deus. si pauperritate expulsi vendiderit se tibi frater tuus non enim opprimes seruitute famulorum sed qui mercenarius et colonus erit. Talius ad annum iubileum operabitur aput te et postea egredietur cum liberis suis et reuertetur ad cognitionem et ad possessionem patrum suorum. Ad ei non serui sunt et ego eduri eos de terra egypti. Non veneat predicatione seruorum. Me affligas enim per potentiam tuam in meo merito deum tuum. Seruus et ancilla sunt vobis de nationibus qui in circuito vobis sunt. et de aduenie qui peregrinatur apud vos vel qui ex his natu erint in terra vobis. Hos habebitis famulos et hereditario iure transmittet ad posteriores: ac possidebitis in eternum. Fratres autem vobis filios israel non oportentis per potentiam. Si inuanuerit apud vos manus aduenie atque peregrini et attenuatus frater tuus vendiderit se ei autem cuique de stirpe eius post venditionem potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis redimet eum: et patruus et patruel et sanguine: et affinis. Sicut et ipse potuerit redimet se: supputaris duotara annis a tempore venditionis suorumque in anno iubileum. et pecunia quod venditus fuerat in anno non numeretur et rone mercenarii supputata. si plures fuerint anni qui remanent usque ad iubileum primos reddet et secundum: si pauci ponet et non cum eo in anno non numeretur. et reddet emptori quod reliquum est anno quibus annus seruuit mercenarius imputatur. Non affliget enim violenter in spectu tuo. Quod si per hec redimi non potuerit anno iubileto egredietur cum liberis suis. Ad ei enim sunt serui filii israel quos eduxi de terra egypti.

XXVI *De patre, de fratre, de filio, de servante, de dono, de dono fratre, de dono filio, de dono servante.*
Ego deus tuus. Non facies vobis idolum et sculptile nec titulos eriges nec insignem lapidem ponens in terra vobis ut adores eum. Ego nam deus vester. Custodite sabbata mea et paucete ad sanctuarium meum. Ego dominus si in preceptis meis ambulaueritis: et mandata mea custodieris et feceris ea: dabo vobis pluvias tempore suis et terra gignet germe suum et pomis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vinum demiam et vindemia occupabit sementem: et comedetis panem vobis in saturitate et absque paurore ha-

bitabitis in terra vobis. Dabo pacem in finibus vobis domietis et non erit qd exterreat. Ausseram malas bestias et gladios non transibit terminos vobis. Persequemini inimicos vobis et coruenter coram vobis: Persequens quoniam de vobis centum alienos: et ceterum de vobis decem milia. Advenient inimici vobis gladio et prospectu vobis. Respiciam vos et crescere faciam multum plicabimini: et firmabo pactum meum vobiscum. Comeatis vetustissima vetera et vetera nouis superuenientibus prouiciens. Ponam tabernaculum meum in medio vobis et non abiiciam vos aia mea. Amabilabo inter vos et ero deus vobis: vosque eritis populus meus. Ego deus deus vobis qui eduxi vos de terra egyptiorum ne seruiretis eis: et qui prefigi catenam certiculum vobis ut incederetis erecti. Quod si non audi eritis me: nec feceris oia mandata mea: sed sperneritis leges meas et iudicia mea. Protempseritis ut non faciatis ea quae a me constituta sunt: et ad irritum producatis pactum meum: ego quoque hec faciam vobis: Et sitabo vos velociter in egestate et ardore qui perficiat oculos vobis et consumat aias vestras. Frustra sereris semente quae ab hostibus deuorabitur. Ponam faciem meam protra vos et coruenter coram hostibus vobis: et subiici emini his qui oderunt vos. Fugies nemine praesepte. Sicut nec sic obediatis mihi addam comprehensiones vestras septuplum propter peccata vestra: et consumamque in vos bestias agri qui consumant vos et pecora vestra. et ad paucitatem cuncta redigam: deserteque fiem vobis vestre. Quod si nec sic volueris recipere disciplinam: si ambulaueritis ex aduerso mihi: egoque protra vos aduersus incedam. et percussam vos septies propter peccata vestra: inducamque super vos gladium vltorem fedis mei. Quoniam fugeritis in urbes mittam pestilentiem in medio vestrum et trademini in manibus hostium postquam prefigero baculum panis vestri: ita ut decem mulieres in uno cubano coquat panes et reddat eas ad pondus et comedetis et non saturabitimini. Sicut nec per hec audieritis me sed ambulaueritis protra me et ego incedam aduersus vos in fronte contrario: et comipiam vos septem plagiis propter peccata vestra: ita ut comedatis carnes filiorum vestrum: et filiarum vestrum. Destruant excelsa vestra: et simulacra prouinciarum. Quod aderitis inter ruinas idolorum vestrum: et abominabitur vos anima mea intantum ut vibes vestras redigam in solitudinem: et desertam faciam sanctuarium vestrum: nec recipiam ultra odorem suauissimum: dispadamque terras vestras et stupeficiam super ea inimici vestri cum habitatores illius fuerint vobis autem disperdam in gentes: et enaginabo post vos gladios: eritque terra vestra deserta: et civitates vestre dirute. Tunc placebunt terre sabbata sua cum diebus solitudinis sue. Quando fueritis in

Leuiticus.

terra hostili: sabbatizabit et requiesceret in sabbatis solitudinis sue: eo quod non requieuerit in sabbatis vestris quoniam habitabit in ea. Et qui de vobis remanserint dabo vobis pauorem in coram eorum in regionibus hostium. Terrebit eos sonitus soli volantis et ira fugient quasi gladium. Cadet nullo sequente et coruent singuli super fratres suos quod si bella fugientes. Nemo vestrum inimicis audiet resistere. Peribitis inter gentes et hostiles vos terra consumet. Quod si et de his aliq[ue] remanserint tabescerent in iniqtatibus suis in terra inimicorum suorum et propter peccata patrum suorum et sua affligetur donec perfiteant iniq[ue]tates suas et maiorum suorum quibus pauperi sunt in me: et ambulauerunt ex aduerso mibi. Ambulabo igitur et ego contra eos et inducam illos in terram hostilem. donec erubescat in circuncisa mens eorum. Tunc orabunt pro impie tibus suis et recordabor federis mei quod pepigi cum iacob et ysaac et abraam. Terre quoque me mor ero que cum relecta fuerit ab eis coplacebit sibi in sabbatis suis patiens solitudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro peccatis suis: eo quod abiecerint iudicia mea et leges meas despixerint Attum etiam cum essent in terra hostili non penitus abieci eos neque sic desperxi ut consumerentur: et irritum facerem pacem meum cum eis. Ego nam non do minus deus eorum et recordabor federis mei postmodum quando eduxi eos de terra egypti in prospectu gentium ut essem deus eorum. Ego dominus deus. Hec sunt iudicia atque precepta et leges quas dedit dominus inter se et inter filios israel in monte sicut per manum moysi.

LXXXVII *O*curusque est dominus ad Moysen dicens.

Mixtusque est filius israel et dices ad eos. Homo quod votum fecerit et spesponderit deo animam suam in estimatione dabit precium. Si fuerit masculus a vicecum anno usque ad sexagesimum annum dabit quinquaginta siclos argenti ad messem sanctuarium. si mulier triginta. A quinto autem anno usque ad vicecum masculus dabit viginti siclos. semina decem. Ab uno mense usque ad annum quintum pro masculo dabit quinque sicli: pro semina tres. Sexagenari et ultra: masculus dabit quindecim siclos. semina decem. Si paup fuerit et estimationem reddere non valebit: stabit coram sacerdote et quantum ille estimauerit et viderit eum posse reddere tantum dabit. Animal autem quod in molari potest domino si quis voverit. sanctum erit et mutari non poterit. id est melius malo nec peius bono. Quod si mutauerit et ipsum quod mutatum est et illud pro quo mutatum est saceratum erit domino. Animal immundum quod immolari domino non potest si quis voverit adducet ante sacerdotem qui diuidans utrum bonum an malum sit statuet precium. Quod si dare voverit qui offert addet super estimationem quantam pretium. Homo si voverit dominum suum et sanctificauerit dominum considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit

et iusta pretium quod ab eo fuerit constitutum: ve nundabitur. Si autem ille qui voverat: voluerit redimere eam dabit quintam partem estimationis supra et habebit dominum. Quod si agrum possessionis sue voverit et se secraverit domino iuxta mensuram fermentis estimabitur precium. Si triginta modus hordei seritur terra quinquaginta si clavis venundetur argenti. Si statim ab anno incipientis jubilei voverit agrum: quanto valere potest tanto estimabitur. Si autem post aliquatum temporis supputabit sacerdos pecuniam iuxtam annorum qui reliqui sunt numerum usque ad iubileum et detrahens ex precio. Quod si voluerit redimere agrum ille qui voverat addet quintam partem estimatione pecunie et possidebit eam. Si autem noluerit redimere se a alteri cui libet fuerit venus datus ultra eum qui voverat redimere non poterit: quia cum iubilei venerit dies sanctificatus erit domino. et possessione secrata ad ius pertinet sacerdotum. Si ager emptus est et non de possessione maiorum sanctificatus fuerit domino. supputabit sacerdos iuxta annorum numerum usque ad iubileum precium et dabit ille qui voverat eum domino. In iubileo autem renuntetur ad porem dominum qui vendiderat eum et habuerat in sorte possessionis sue. Omnis estimatione sicut sanctuarium poterit et vovere. Siue bos siue ovis fuerit domini sunt. Quod si immundum est animal redimet qui obtulit iuxta estimationem suam: et addet quantum partem precii. Si redimere noluerit vendet alteri quantumcumque fuerit ante estimatum. Omne quod domino secrat siue homo fuerit: siue animal: siue ager non veniet nec redimi poterit. Quicquid semel fuerit secratum. sanctum sanctorum erit domino. Et omnis consecratio que offertur ab homine non redimetur sed morte morietur. Omnes decime terre siue de pomis arborum: siue de frugibus domini sunt. et illi sanctificantur. Si quis autem voluerit redimere decimas suas addet quantum partem earum. Omnia decimorum bouis et ovis et capre que sub passo virga transirent: quicquid decimum venerit sanctificabitur domino non eligetur nec bonum nec malum nec altero commutabitur. Si quis mutauerit: et quod mutatum est: et pro quo mutatum est sanctificabitur domino. et non redimetur. Hec sunt precepta que mandauit dominus Moysi ad filios israel in monte sinai.

ExPLICIT liber Leuiticus. Incipit vaiedaber. id est. Liber Numeri.

Capitulum.

Ocutusqz.

est dñs ad Moyse in deserto sinai in tabernaculo federis: prima die mensis secundi anno altero egressionis egypti ex egypto dicens. Tollite summas vniuersae generationis filiorum israel p cognitiones et domos suas et non nomina singulorum quicquid sexus est masculini a vicesimo anno et supra: omnium virorum fortium ex israel: et numerabitis eas p turmas suas tu et aaron: eruntque vobis scum principes tribuum ac domorum in cognitionibus suis quorum ista sunt nomina. De tribu ruben: ely sur filius sedetur. De tribu symeon salamihel filius surisaddai. De tribu iuda: naason filius amanadab. De tribu ysachar nathanael filius fuerit. De tribu zebulon eliah filius belon. Filiorum autem ioseph de tribu ephraim elisama filius ariamund. De tribu manasse: gamalihel filius phacastur. De tribu beniamin abidan filius gedeonis. De tribu dan abiezzer filius amisaddai. De tribu aser pheguel filius ochran. De tribu gad: heliasaph filius duel. De tribu neptalem abira filius enan. Hi nobilissimi principes multitudinis p tribus et cognitiones suas et capita exercitus israel quos tulerunt moyses et aaron cum omni vulgi multitudo et congregauerunt primo die mensis secundi recessentes eos p cognitiones et domos ac familias et capita et nomina singulorum a vicesimo anno et supra sicut precepit dñs moysi. Numeratis sunt in deserto sinai de ruben primogenito israelis per generationes et familias ac domos suas et nomina capitum singulorum. Omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra precedentium ad bellum quadraginta sex milia quingenti. De filio symeon p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt p nomina et capita singulorum. Omne quod sexus est masculini a vicesimo anno et supra precedentium ad bellum quinquaginta nouem milia trecenti. De filio gad p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt p nomina singulorum a vingt annis et supra omnes qui ad bella pcederent: quadraginta quinq. milia sexcenti quinquaginta. De filio iuda per generationes et familias ac domos cognitionum suas p nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella pcedere recensiti sunt septuagintaquatuer milia sexcenti. De filio ysachar p generationes et familias ac domos cognitionum suas p nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui ad bella pcederent. recensiti sunt quinquagintaquatuer milia qudringenti. De filio zebulon p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt p nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bel-

la pcedere quinquaginta septem milia quadringenti. De filiis ioseph filiorum ephraim p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt p nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella pcedere quadraginta milia quingenti. Porro filiorum manasse p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt p nomina singulorum a viginti annis et supra odes qui poterant ad bella pcedere: triginta duo milia ducenti. De filiis beniamin p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella pcedere triginta quinq. milia quadrungenti. De filiis dan p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella pcedere sexaginta duo milia septingenti. De filiis aser p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt p nomina singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella pcedere quadraginta milia et mille quingenti. De filiis neptalem p generationes et familias ac domos cognitionum suas recensiti sunt nominibus singulorum a vicesimo anno et supra omnes qui poterant ad bella pcedere quinquaginta tria milia quadrungenti. Hi sunt quos numerauerunt moyses et aaron et duodecim principes israel. singulos p domos cognitionum suas. Fueruntque omnes filii israel p domos et familias suas a vicesimo anno et supra qui poterant ad bella pcedere: sexenta tria milia virorum quingenti quinquaginta. Leuiti autem in tribibus familiae suas non sunt numerati cum eis. Ocutusqz est dñs ad Moysem dicens. Tribu leui noli numerare neque pones summam eorum cum filiis israel sed constitues eos super tabernaculum testimonij et cuncta vesta eius et quid ad ceremonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum et omnia vestimenta eius et erunt in ministerio ac per gyrum tabernaculi metabuntur. Cum p fiscendum fuerit deponent leuite tabernaculum cum castramentanda erigent. Quisque exterius accesserit occidet. Metabuntur autem castra filii israel vnuusqz p turmas et cuneos atque exercitus suum. Porro leuite per gyrum tabernaculi figent tentoriam ne fiet indignatio super multitudinem filiorum israel. et excubabunt in custodijs tabernaculi testimoniū. Fecerunt ergo filii israel iuxta omnia que precepit dñs moysi.

Ocutusqz est dñs ad moysem et aaron dicens. Singuli p turmas signa atque vexilla et domos cognitionum suas castramente tabunqz filii israel p gyrum tabernaculi federis. Ad orientem iudas figent tentoria p turmas exercitus sui: eritque pnceps filiorum ei⁹ naason filius amanadab et ois de stirpe eius summa pugnantium septuagintaquatuer milia sexcenti. Iuxta cum castramentati sunt de tribu ysachar quoruqz pnceps fuit natha-

Numeri

nael filius suar et omnis numerus pugnatorum eius
quoniam in quaero milia quodringenti. In tribu za-
bulon pnceps fuit heliab filius helon: omnisque de
stirpe eius exercitus pugnatorum quinquecenta septem
milia quodringenti. Universi que in castris inde annu-
merati sunt fuerunt centum octoginta sex milia quodrin-
genti et per turmas suas primi egredien-
t. In castris filiorum ruben ad meridianam plagam erit pnceps ely-
sur filii sedetur et cunctus exercitus pugnatorum eius
que numerati sunt quodraginta sex milia quingenti. Ju-
xta eum castrametati sunt de tribu simeon: quorum per
ceps fuit salamihel filius surisaddai: et cunctus exer-
citus pugnatorum eius que numerati sunt quoniam
nonem milia trecenti. In tribu gad pnceps fuit he-
liasphe filius duvel et cunctus exercitus pugnatorum eius
que numerati sunt quodraginta quinqquadam milia sexcen-
ti quinquecenta. Omnes que recensiti sunt in castris ru-
ben centum quoniam milia et mille quodringenti quoniam
quinqquadam per turmas suas in scdlo loco perficiscentur. Le-
uabis autem tabernaculum testimonij per officia leuitarum
et turmas eorum. Quod erigetur ita et deponetur.
Singuli per loca et ordines suos perficiscentur. Ad occi-
dentalē plagam erunt castra filiorum ephraim quorum
pnceps fuit helisama filius ammid. Cunctus exer-
citus pugnatorum eius que numerati sunt: quodraginta
milia quingenti. Et cum eis tribus filiorum manasse,
quorum pnceps fuit gamaliel filius phadassur: cum
eisque exercitus pugnatorum eius que numerati sunt
triginta duo milia ducenti. In tribu filiorum beniam
mum pnceps fuit abidah filius gedeonis et cunctus ex-
ercitus pugnatorum eius que recensiti sunt: triginta
milia quodringenti. Omnes que numerati sunt in ca-
stris ephraim centum octo milia centum per turmas
suas tertium perficiscentur. Ad aglonis ptez castrame-
tati sunt filii dan: quorum pnceps fuit abiezer filius
amisaddai. Cunctus exercitus pugnatorum eius que
numerati sunt: sexaginta duo milia septingenti. Ju-
xta eum fixere tentoria de tribu aser quorum pnceps fuit
phegiel filius ochra. Cunctus exercitus pugnato-
rum eius que numerati sunt quodraginta milia et mille
quingenti. De tribu filiorum neptali pnceps fuit abi-
ra filius enan. Cunctus exercitus pugnatorum eius
quoniam in tribu dan: fuerunt ceterum quoniam incastris
milia sexcenti. et nouissimi perficiscentur. Hic nume-
rus filiorum israel per domos generationum suarum et tur-
mas diuisi exercitus: sexcenta tria milia quingenti quoniam
quinqquadam. Leuitae autem non sunt numerati inter filios
israel. Sic enim precepit dominus moysi. Feceruntque filii
israel in eis omnia quod madauerat dominus. Castrameta-
tis sunt per turmas suas et pfecti per familias ac do-
mos patrum suorum.

III

Hec sunt generationes aaron et moysi in die
quoniam locutus est dominus ad moysen in monte
sinai. et hec nomina filiorum aaron. Primogeni-
tus eius nadab: deinde abiu: et eleazar et ytha-
mar. Hec nomina filiorum aaron sacerdotum que vnci
sunt et quorum replete et pfecte manus ut sacerdo-

tio fungentes. Mortui sunt. n. nadab et abiu eius
offerent igne alienum in aspectu domini in deserto si-
nai absque liberis: facti que sunt sacerdotio eleazar
et ythamar coram aaron pte suo. Locutusque est do-
minus ad moysen dicens. Applica tribum leui: et
fac stare in aspectu aaron sacerdos ut minister est
ei et exhibeat et obseruat quicquid ad cultum pertinet
multitudinis coram tabernaculo testimonij et custo-
diant vas tabernaculi seruientes in ministerio
eius. Dabisque dono leuitas aaron et filius eius qui
bus traditi sunt a filiis israel. Aaron autem et fi-
lios eius postitores super cultum sacerdotum. Externus
qui ad ministrandum accesserit morietur. Locutus
que est dominus ad moysen dicens. Ego tuli leuitas et
filius israel per omni pmo genito quod aperte vulnus in
filii israel: eruntque leuite mei. Deus est n. omne
pmogenitum. Ex quo pcessi pmogenitos in terra
egypti: sanctificauit mihi quocquid pmum nascitur
in israel. Ab homine usque ad petus mei sunt. Ego
dominus. Locutusque est dominus ad moysen in deser-
to sinai dicens. Numerera filios leui per domos pa-
trum suorum et familias omnem masculum ab uno
mense et supra. Numerauit moyses ut precepit
dominus: et inveniunt sunt filii leui per noiam sua: gerson et
caath et merari. Filii gerson: lebni et semeli. Filii mera-
ri: mooli et musi. De gerson fucre familie due: le-
bnitica et semeitica quarum numeratus est populus
sexus masculini ab uno mense et supra septem milia
quingenti. Huius post tabernaculum metabunt ad occi-
dente sibi pncipale heliasphe filio iahel. et habent
excubias in tabernaculo federis ipsum tabernaculum
et opimentum eius tentorium quod trahit ait fores
recti federis et cortinas atrii. tentorium quoque quod
appendit in introitu atrii tabernaculi et quicquid
ad ritum altaris pertinet: funes tabernaculi et oia
vtesilia eius. Cognatio caath habebit populos
amramitas et lessaritas et zebronitas et ozielitas.
Hec sunt familie caathitarum recensite per nomina
sua oes generis masculini ab uno mense et supra
octo milia sexcenti. Habeant excubias sanctuarium
et castrametabunt ad meridianam plagam.
Princepsque eorum erit heliasphe filius oziel et custo-
diant arcam: mesamque et candelabrum altaria et vas
sanctuarium in quibus ministratur et velum. cunctaque
homines superlectilem. Princeps autem pncipum
leuitarum eleazar filius aaron sacerdos erit super
excubitorum custodie sanctuarium. Atvero de mera-
ri erunt populi moolite et musite recensite per noiam
sua oes generis masculini ab uno mense et supra:
sexfamilia ducenti. Princeps eorum suriel filius abiai-
el in plaga septentrionali castrametabuntur. Erunt
sub custodia eorum tabule tabernaculi et vectes: et co-
lumne ac basiles earum. et oia que ad cultum huiusmodi pertinet
columnae atrii per circuitum eorum basili suis et paril-
li eorum furnibus. Castrametabunt ait tabernaculum
federis. id est orientalem plagam. moyses et aaron eorum
filii suis huiusmodi custodi scuarium in medio filiorum

Numeri

israel. Quisq[ue] alienus accesserit morietur. Omnes leuite quos numerauerunt moyses et aaron iuxta preceptum domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra fuerunt vigintiduo milia. Et ait dominus ad moysen. Numeru[m] p[ro]mogenitos sexu masculini de filiis israel ab uno mense et supra et habebitis summam eorum. Tolle[re]t leuitas nubis per omni p[ro]mogenito filiorum israel. Ego sum dominus. Et pecora eorum per uniuersis p[ro]mogenitis pecoru[m] filiorum israel. Recensuit moyses sicut precepit dominus primo genitos filiorum israel et fuerunt masculi per nomina sua a mense uno et supra vigintiduo milia ducenti septuagintatres. Locutusq[ue] est dominus ad moysen dicens. Tolle leuitas per p[ro]mogenitis israel et pecora leuitar[um] per pecoribus eorum eruntq[ue] leuite mei. Ego sum dominus. In principio autem ducentorum septuaginta trium que excedunt numeru[m] leuitar[um] de p[ro]mogenitis filiorum israel accipies quinq[ue] siclos per singula capita ad mensuram sanctuarium. Siclus haec viginti obolos. Dabisq[ue] pecuniam aaron et filii eius per eorum qui supra sunt. Tullit igit[ur] moyses pecuniam eorum qui fuerunt amplius et quos redemerat a leuitis per p[ro]mogenitus filiorum israel: mille trecentorum sexagintaq[ue] siclos iuxta pondus sanctuarium et dedidit eam aaron et filii eius iuxta verbum quod precepit sibi dominus.

III.
Locutusq[ue] est dominus ad moysen et aaron dicens. Tolle summam filiorum caath de medio leuitar[um] per domos et familias suas a trigesimo anno et supra usque ad quinquagesimum annum: omnium que ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo federis. Hic est cultus filiorum caath. Tabernaculum federis et sanctum sanctorum ingredierentur aaron et filii eius qui mouenda sunt castra: et deponent velum quod pendet ante fores inuolueruntq[ue] eo arcu testimonii et operient rursus velamine hyacinthina pelliū: extendentq[ue] desup pallium totum hyacinthini et induent vectes. Mensam quoque p[ro]positionis inuoluerunt hyacinthino pallio et ponent cum eo thuribula et mortariola ciathos et crateras ad liba fundenda. Vases semper in ea erunt. Extenduntq[ue] desup pallium coccineū quod rursum opient velamento hyacinthina pelliū et induent vectes. Sument et pallium hyacinthini quo operient candelabrum cum lucernis et forcipibus suis et emunctoris et canticis vasorum olei que ad p[er]cinnadas lucernas necessaria sunt. et sup omnia ponent opimentum hyacinthina pelliū et induent vectes. Necnon et altare aureum inuoluerunt hyacinthino vestimento: et extendent desup opimentum hyacinthinarum pelliū induentq[ue] vectes. Omnia vas q[ui]bus ministrantur in sanctuario inuoluerunt hyacinthino pallio: et extendent desup opimentum hyacinthina pelliū induentq[ue] vectes. Sed et altare mundabitur cinere et inuoluerunt illud purpureo vestimento: ponentq[ue] cum eo oia vasa q[ui]bus in ministerio eius teneantur. Ignis receptacula. fuscinulas ac tridates. vincinos et batilla. Luncta vasa alta

ris operient simul velamine hyacinthina pelliū et induent vectes. Tunc inuoluerint aaron et filii eius sanctuarium et oia vasa eius in cōmotioe castrorum tunc intrabunt filii caath ut portent inuoluta et non tangant vasa sanctuarium ne mouantur. Ista sunt onera filiorum caath in tabernaculo federis super quos erit eleazar filius aaron sacerdos. ad cuius pertinet cura oleum ad p[er]cinnadas lucernas et compositionis incensum et sacrificium quod semper offeratur et oleumunctionis et quicquid ad cultu[m] tabernaculi pertinet: omniumq[ue] vasorum que in sanctuario sunt. Locutusq[ue] est dominus ad moysen et aaron dicens. Nolite perdere populum caath de medio leuitarum: sed hoc facite eis ut vivant et non moriantur: si tetigerint sancta lancea. Aaron et filii eius in trahunt. ipsorum disponent opera singulorum et diuident quid portare possint. Alii nullo curiositate videant que sunt in sanctuario p[er]squamq[ue] inuoluant alioquin morientur. Locutusq[ue] est dominus ad moysen dicens. Tolle summam etiam filiorum gerson per domos ac familias et cognationes suas a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta. Numerat omnis qui ingrediuntur et ministrent in tabernaculo federis. Hoc est officium familie gersonitarum ut portent cortinas tabernaculi et tectum federis operimentum aliud: et sup omnia velamen hyacinthi num tentoriū quod pendet in introitu tabernaculi federis cortinas atrii et velum in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia que ad altare pertinet funiculos et vasorum ministerium iubente aaron et filii eius portabunt filii gerson et sciant singuli cui debent oneri macipari. Hic est cultus familie gersonitarum in tabernaculo federis. Eruntq[ue] sub manu iethamar filii aaron sacerdos. Filios quoque merari per familias et domos patrum suorum: recensib[us] a triginta annis et supra usque ad annos quinquaginta omnes que ingrediuntur ad officium ministerium sui et cultum federis testimonii. Hec sunt onera eorum. Portabunt tabulas tabernaculi et vectes eius: columnas ac bases eorum: columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis. Omnia vasorum et suppellectilium ad numerum accipiuntur: sicque portabuntur. Hoc est officium familie meraristarum et ministerium in tabernaculo federis. Eruntq[ue] sub manu iethamar filii aaron sacerdotis. Recensent igit[ur] moyses et aaron et principes synagogae filios caath per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad annum qui quagesimum. omnes que ingrediuntur ad ministerium tabernaculi federis et inuenti sunt duo milia septingenti quinquaginta. Hic est numerus populi caath qui intrat tabernaculum federis. Hos numeravit moyses et aaron iuxta sermonem domini per manus moysi. Numerati sunt et filii gerson per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usque ad quagesimum annum. et omnes qui ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo federis. et inuenti sunt duo milia sexcenti triginta.

Numeri.

Hic est populus gersonitarum quos numerauerunt moyses et aaron iuxta verbum domini. Nue rati sunt et filii merari per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et super a usq; ad annum quinagesimum. omnes qui ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi federis et inueniuntur tria milia ducenti. Hic est numerus filiorum mera ri quos recensuerunt moyses et aaron iuxta impe rium domini per manum moysi. Omnes qui recensi ti sunt de leuitis et quos recenseri fecit ad nomen Moyses et aaron et principes israel per cognationes et domos patrum suorum a triginta annis et supra usq; ad annum quinagesimum ingredientes ad ministerium tabernaculi et onera portanda. fuen runt simul octo milia quingenti octoginta. Juxta verbum domini recensuit eos moyses unumque eis iuxta officium et onera sua: sicut precepérat ei dominus.

V

Locutusq; est dominus ad Moysen dicens. Precepi filiis israel ut euiciat de castris omnem leprosum: et qui semine fluit. pollutusq; est super mortuo. Tam masculū q; feminam euicere de castris: ne contaminent ea cum habitauerint vobiscum. Feceruntq; ita filii israel et elecerunt eos extra castra sicut locutus erat dominus moysi. Locutusq; est dominus ad moy sen dicens. Loquere ad filios israel: Vir sine mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hominibus accedere et per negligentiam transgres si fuerint mandatum domini atq; deliquerint. co sitibuntur peccatum suū et reddunt ipsum caput qntamq; ptem desuper ei in quem peccauerint. Sin autem non fuerit qui recipiat dabunt domino: et erit sacerdotis. excepto ariete qui offeret per expiatione ut sit placabilis hostia. Omnes quoq; summi tie q; offerunt filii isrl ad sacerdotem priment. Et quicq; in sanctuarium offeret a singulis et tradit manibus sacerdotis ipsius erit. Locutusq; est dominus ad moy sen dicens: Loquere ad filios israel et dices ad eos. Vir cuius vxor errauerit maritū q; vel polluta ē. vel falsa suspicione appetit adducere eam ad sacerdotē et offeret oblationem per illa decimā ptem sati farine hordeacee. Non fundet super eā oleum nec imponet thus: quod sacrificium zelotypie est et oblatio inuestigā adulteriū. Offeret igit̄ eā sacerdos et statuet coram domino: assumetq; aquā sanctā in vase fictili et paillū terre de pavimento tabernaculi mittet in eā. Cūq; steterit mulier in prospectu domini discopiet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotypie. Ipse autē tenebit aq; amarissimas in qbus cum execratione maledicta cōgessit: adiurabitq; eam et dicet: Si non dormiuit

vir alienus tecū et si non polluta es de seruo mariti thorō non te nocebūt aque iste amarissime in q; maledicta cogessit. Sin autem declinasti a viro tuo atq; polluta es et concubuisti cum altero his maledictionibus subiacebis. Hec te dominus in maledictionem exemplūq; cunctorū in populo suo. Nutres cere faciat semur tuum et tumens vterus tuus dirumpatur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum et vtero tumescente putrefact se mur. Et respōdebit mulier. Amen amē. Scribet q; sacerdos in libello ista maledicta et delebit ea aquis amarissimis in q; maledicta cogessit: et dabit ei bibere. Quas cū exhausterit tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotypie et eleuabit il lud corā domino. imponetq; illud super altare: ita dumtaxat ut pūs pugillum sacrificii tollat de eo quod offeret et incendat super altare et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit si polluta est et ptempo viro adulteriū rea: ptransibunt eam aque maledictionis et in flato ventre ptranscet semur: eritq; mulier in maledictione et in exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit: erit innocentia et faciet liberum. Ista est lex zelotypie. Si declinauerit mulier ayro suo et si polluta fuerit: maritusq; zelotypie spiritu peritatus adduxerit eā in prospectu domini: et fecerit ei sacerdos uox oia que scripta sunt: maritus absq; culpa erit: et illa recipiet iniqtatem suam.

Locutusq; est dñs ad moysen dicens: Loquere ad filios israel et dices ad eos. Vir sine mulier cū fecerit votū ut sanctificent et se voluerint dño psecreare: a vino et omni quod inebriare potest. abstinebūt Acetum ex vino et ex qualibet alia potionē et quicquid de ea exprimitur non bibent: vinas recetes sicciasq; non comedent cunctis diebus quibus ex voto domino consecrantur. Quicquid ex via esse potest ab via passa usq; ad acinum non comedent. Omni tempore separationis sue non uacula non transibit per caput eius usq; ad complectum diez quo domino consecrat. Sanctus erit crescente cesarie capitū eius. Omnipotēre consecratio sue super mortuum non ingreditur nec super patris quidez et matris et fratris sororisq; funere contaminabitur: quia consecratio dei sui super caput eius est. Omnibus diebus separationis sue sanctus erit domino. Sin autem mortuus fuerit subito quispiam coram eo. pollueretur caput consecratio eius quod radet illico: et in eadem die purgationis sue: et tursum septima. In octava autem die offeret duos turtures vel duos pullos columbe sacerdoti in introitu fedis testimonii. facietq; sacerdos vinum pro pectato et alterum in holocaustum. et deprecabitur pro eo: quia peccavit super mortuo: sanctificauitq; caput ei in die illo. et psecrebit dñs die separatis illi offerens agnū animalū per pectō: ita tñ ut dies

Numeri.

pores irriti fiant: quoniam polluta est sanctificatio eius
 Ista est lex pro secratioris. Cum dies quos ex vi
 to decreuerat populus: adducet cum ad ostium
 tabernaculi federis ut offerat oblationem eius
 domino. agnum anniculum immaculatum in ho
 locustum et ouem anniculum immaculatam pro
 pecto et arietem immaculatum hostiam pacificam: ca
 nistrum quoque panum azymorum qui perseruit sunt
 oleo et lagana absque fermento vincta oleo ac liba
 mina singulorum que offeret sacerdos coram domino
 et faciet tam per peccato quod in holocaustum. Arietem
 vero immolabit hostiam pacificam domino offerens
 simul canistrum azymorum et libamenta que ex mo
 re debentur. Tunc tradet nazareus ad hostium ta
 bernaculi federis cesarie pro secratioris sue: tollet
 quod capillos eius et ponat super ignem qui est supposi
 tus sacrificio pacificorum et armum coctum arietis
 tortorumque absque fermento unum de canistro: et laga
 num azynum unum et tradet in manus nazarei
 postquam ratus fuerit caput eius: suscepitque ratus
 ab eo eleuabit in prospectu dominis sanctificata sa
 cerdotis erunt. sic pectus culum quod separari ius
 sum est et semur. Post hec poterit bibere nazareus
 vinum. Ista est lex nazarei cum vorerit oblatio
 nem suam domino pro secratioris sue: exceptis his quod
 inuenierit manus eius. Juex quod mente deuoue
 rat ita faciet ad perfectionem sanctificationis sue.
 Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loque
 re aaron et filii eius. Sic benedicetis filii israel
 et dicetis eis: Benedic tibi dominus et custodiat
 te. Extendat dominus faciem suam tibi: et miseriatur
 tui. Conuertat dominus vultum suum ad te et det
 tibi pacem. Invocabuntque nomine meum super fi
 lios israel et ego benedic eis.

Actum est autem

.VII.

Habitu die qua compleuit moyses taberna
 culum et erexit illud. vnitque et sacrificia
 uit cum omnibus vasibus suis. altare similiter et om
 nia vasorum eius: obtulerunt principes israel et capita
 familiarium que erant per singulas tribus prefecti
 eorum qui numerati fuerant munera coram domino
 sex plaustra tecta cum duodecim bobus. Unum
 plaustrum obtulere duo duces et unum bouem sin
 guli. obtuleruntque eam in prospectu tabernaculi.
 Ait autem dominus ad moysen. Suscipe ab eis
 ut seruant in ministerio tabernaculi et trades ea
 levitis iuxta ordinem ministerii sui. Itaque cum suis
 cepisset moyses plaustra et boues: tradidit ea le
 uitis. Duo plaustra et quatuor boues dedit filius
 gerson iuxta id quod habebant necessarium: qua
 tuor alia plaustra et octo boues dedit filius mera
 ri secundum officia et cultum suum. sub manu ytha
 mar filii aaron sacerdotis. filii autem caath non
 dedit plaustra et boues: quia in sanctuario serui
 unt et onera propriis portant humeris. Igitur ob
 tulerunt duces in dedicatione altaris die quod un
 etum est oblationem suam ante altare. Viritque
 dominus ad moysen. Singuli duces per singulos dies

offerant munera in dedicatione altaris. Primo
 die obtulit oblationes suas naason filius amma
 dab de tribu iuda. fueruntque in ea acetabulum ar
 genteum pondo centum triginta siclos: phiala ar
 gentea hinc septuaginta siclos in pondo san
 ctuarium. vtrumque plenum simila perseruit oleo in sa
 crificium. mortariolum ex decem siclis aureis ple
 num incenso: bouem de armamento et arietem et agnum
 anniculum in holocaustum. hircumque per peccato
 et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quin
 que: hircos quinque: agnos anniculos quinque. Hec est
 oblatio naason filii amminadab. Secundo die ob
 tulit nathanael filius suar dur de tribu ysachar
 acetabulum argenteum appendens centum triginta
 siclos. phialam argenteam habentem septuaginta
 siclos iuxta podium sanctuarium. vtrumque plenum
 simila perseruit oleo in sacrificium. mortariolum au
 reum hinc decem siclos plenum incenso: boues duos
 de armamento et arietem: et agnum anniculum in hol
 ocaustum. hircumque per peccato. et in sacrificio paci
 feriorum boues duos: arietes quinque: hircos quinque:
 agnos anniculos quinque. Hec fuit oblatio nathanael
 filii suar. Tertio die princeps filius zebulon
 heliab filius heliob obtulit acetabulum argenteum
 appendens centum triginta siclos: phialam argenteam
 hinc septuaginta siclos ad pondus sanctua
 rium. vtrumque plenum simila perseruit oleo in sacrifici
 um: mortariolum aureum: appendens decem siclos
 plenum incenso: bouem de armamento et arietem: et agnum
 anniculum in holocaustum. hircumque per peccato. et in sa
 crificio pacificorum boues duos: arietes quinque: hir
 cos quinque: agnos anniculos quinque. Hec est oblatio
 heliab filii helion. Die quarto princeps filius Iu
 ben elisur filius sedetur. obtulit acetabulum argen
 teum appendens centum triginta siclos. phialas
 argenteas: habentem septuaginta siclos ad po
 dus sanctuarium: vtrumque plenum simila perseruit
 oleo in sacrificium: mortariolum aureum appendens
 decem siclos plenum incenso: bouem de armamento
 et arietem et agnum anniculum in holocaustum:
 hircumque per peccato: et in sacrificio pacificorum
 boues duos: arietes quinque: hircos quinque: agnos
 anniculos quinque. Hec fuit oblatio elisuri filii se
 der. Die quinto princeps filiorum symeon: sala
 mihel filius surisaddai obtulit acetabulum argen
 teum appendens centum triginta siclos. phiala
 argenteas habentem septuaginta siclos ad po
 dus sanctuarium. vtrumque plenum simila conser
 va oleum in sacrificium: mortariolum aureum ap
 pendens decem siclos plenum incenso: bouem de
 armamento et arietem et agnum anniculum in holocau
 stum. hircumque per peccato. et in hostias pacificorum boues
 duos: arietes. v. hircos quinque: agnos anniculos. v.
 Hec fuit oblatio salamihel filii surisaddai. Die
 sexto princeps filius gad heliasaph filius duell. obtu
 lit acetabulum argenteum appendens centum triginta
 siclos. phiala argentea hinc septuaginta siclos
 ad podium sanctuarium. vtrumque plenum simila perseruit

Numeri.

Oleo in sacrificio: mortariolu aureu appendens
 decem siclos plenū incenso: bouē de armento t arietē
 t agnū anniculū in holocaustū. hircū p pctō t i
 hostias pacifico: boues duos. arietes quinqz. hir
 cos quinqz. agnos anniculos quinqz. Hec fuit oblatō
 heliasaph filii duel. Die septimo p̄nceps filiorū
 ephraim elisāma fili⁹ ammiud. obtulit acetabulū
 argenteū appendēs centū triginta siclos phialā
 argenteā hñitem septuaginta siclos ad pōd⁹ san
 ctuarī. vtrumqz plenū simila p̄spersa oleo in sa
 crificium: mortariolum aureu appendens decez si
 clos plenū incenso. bouē de armento t arietem t
 agnū anniculū in holocaustum. hircumqz p pec
 cato t in hostias pacifico: boues duos: arietes
 quinqz. hircos quinqz. agnos anniculos quinqz. Hec
 fuit oblatio elisām fili⁹ ammiud. Die octavo p̄n
 ceps filiorū ~~M~~anasse gamaliel filius phadassur
 obtulit acetabulū argenteū: appendēs centū tri
 ginta siclos. phialam argenteā hñitem septuagin
 ta siclos ad pōdus sanctuarī vtrumqz plenum si
 mila p̄spersa oleo in sacrificium. mortariolum au
 reum appendens decez siclos plenū incenso: bouē
 de armento. t arietem t agnū anniculum in holo
 caustum. hircūqz p peccato. t in hostias pacifico
 rum: boues duos. arietes quinqz: hircos quinqz
 agnos anniculos quinqz. Hec fuit oblatio gamaliel
 fili⁹ phadassur. Die nono p̄nceps filiorū Benia
 min abidan filius gedeonis obtulit acetabulum
 argenteū appendens centū triginta siclos. phia
 lam argenteā hñtē septuaginta siclos ad pondus
 sanctuarī. vtrumqz plenū simila p̄spersa oleo
 in sacrificio: mortariolu aureum: appendens de
 cem siclos plenū incenso: bouē de armento t ari
 etem t agnū anniculum in holocaustum. hircū
 qz p peccato. t in hostias pacifico: boues duos
 arietes quinqz hircos quinqz. agnos anniculos qui
 qz. Hec fuit oblatio abida fili⁹ gedeonis. Die de
 cimo p̄nceps filiorū dā abiezer filius amisaddai
 obtulit acetabulū argenteū appendens centū tri
 ginta siclos. phialam argenteam hñtē septuagin
 ta siclos ad pondus sanctuarī vtrumqz plenum
 simila p̄spersa oleo in sacrificio: mortariolum au
 reum appendens decem siclos plenū incenso: bo
 uem de armento t arietem t agnū anniculum in
 holocaustum. hircūqz p peccato t in hostias pa
 cifico: boues duos: arietes quinqz. hircos quinqz.
 agnos anniculos quinqz. Hec fuit oblatio abiezer
 fili⁹ amisaddai. Die undecimo p̄nceps filiorū aser
 phegiel filius ochran: obtulit acetabulū argenteū
 appendēs centū triginta siclos. phialā argenteaz
 hñtem septuaginta siclos ad pōdus sanctuarī.
 vtrumqz plenū simila p̄spersa oleo in sacrificium.
 mortariolu aureu appendēs decem siclos plenū
 incenso: bouem de armento t arietem t agnū an
 niculum in holocaustū: hircūqz p peccato. t ho
 stias pacifico: boues duos: arietes quinqz: hir
 cos quinqz. agnos anniculos quinqz. Hec fuit ob
 latio phegiel filii ochrā. Die duodecimo p̄nceps

filiorū neptalim ahira filius henan. obtulit acetab
 ulū argenteū appendēs centū triginta siclos.
 phialam argenteā hñtem septuaginta siclos ad
 pondus sanctuarī vtrumqz plenū simila oleo cō
 spersa in sacrificium. mortariolum aureu appen
 dens decem siclos plenū incenso bouē de armē
 to t arietem t agnū anniculum in holocaustum:
 hircumqz p pctō. t in hostias pacifico: boues
 duos. arietes quinqz. hircos quinqz. agnos an
 niculos quinqz. Hec fuit oblatio ahira fili⁹ henan.
 Hec in dedicatione altaris oblatā sunt a p̄ncipi
 bus isrl in die qua p̄secratum est. acetabula argē
 tea duodecim. phiale argentea duodecim. mor
 tariola aurea duodecim. ita ut centū triginta siclos
 haberet vnu acetabulū. t septuaginta siclos vna
 phiala. i. commune vasoz omniū ex argento sicli
 duo milia quadrungenti pondere sanctuarī mor
 tariola aurea duodecim plena incenso. denos si
 clos appendentia pondere sanctuarī. i. simul au
 ri sicli centum viginti: boues de armento in holo
 caustum duodeci. arietes duodecim. agnū anniculi
 duodecim t libamēta eoz. hirci duodeci p pctō
 in hostias pacifico: boues vigintiqtuo. arietes
 sexaginta. hirci sexaginta. agnū anniculi sexagita.
 Hec oblatā sunt in dedicatione altaris qn vnetū
 est. Lūqz ingredere moyses tabernaculū sece
 ris ut p̄suleret oraculum: audiebat vocez loquen
 tis ad se de ppitiorio. qd erat sup arcā testimo
 nii inter duos cherubin: vnde t loquebas ei.

Ocutusqz est dñs VIII
 ad moylen dicens. Loquere aaron t di
 ces ad eū: Lū posueris septē lucernas
 candelab̄ in australi pte erigaf. Hoc iglf p̄cipe
 vt lucerne ptra boreā e regiōe respiciat ad mēsaz
 panū ppositōis: ptra eā ptē quā cadelab̄ respic
 lucē debebut. Ecceqz aarō t iposuit lucernas su
 p cadelab̄ vt p̄cepat dñs moysi. Hec at eraf fa
 ctura cadelabri. ex auro ductili tā medi⁹ stipes qz
 cūcta q er vtroqz calamo: latē nascebāt. Iu⁹ ex
 emplū qd oñdit dñs moysi ita opat⁹ ē cadelab̄.
 Et locu⁹ ē dñs ad moylen dicēs: tolle leuitas ex
 medio filiorū isrl t purificab eos iu⁹ hūc ritū: Al
 pgaf aq̄ lustratōis t radat̄ oēs pilos carnis sue.
 cūqz lauerit vestimēta sua t mūdati fuerit tollēt
 bouē d̄ armētū t libamētū ei⁹ simila oleo p̄spsam:
 bouē at altez d̄ armēto accipies p pctō t applica
 bis leuitas corā tabnaculo federis p̄uocata om̄i
 multitudine filiorū isrl. Lūqz leuite fuerit corā dño
 ponēt filii isrl man⁹ suas sup eos. t offeret aaron
 leuitas mun⁹ i p̄spectu dñi a filiis isrl vt fuiat̄ in
 misterio ei⁹. Leuite quoqz ponēt man⁹ suas sup
 capita bouē qd vnu facies p pctō t altez i ho
 locaustum dñi vt depceris p eis. Statuesqz leuitas
 i p̄spectu aarō t filiorū ei⁹: t p̄secreb oblatas dño
 ac sepab de medio filiorū isrl vt sint mei. t postea
 ingrediantur tabernaculum federis vt seruant
 mibi. Sicqz purificabis t consecrabis eos in
 oblationem domini: Quoniam dono donati

Numeri.

sunt mihi a filiis israel. Pro p̄mogenitis q̄ ape riunt omnem vulnus in israel accepi eos. **A**lea sunt. n. omnia p̄mogenita filioꝝ isrl' tam ex homi nibus q̄ ex iumentis. Ex die quo p̄cussi omne p̄ mogenitus in terra egypti sanctificam eos mihi et tuli leuitas p̄ cunctis p̄mogenitis filiorum isrl' tradidiꝝ eos dono aaron et filius eius de medio populi ut seruiat mihi p̄ israel in tabernaculo se deris et orient p̄ eis ne sit in populo plaga. si ausi fuerint accedere ad sanctuarium. **F**ecerūtq; moy ses et aaron et omnis multitudo filioꝝ isrl' sup le uitis q̄ p̄ceperat dominus **M**oysi: purificatiꝝ sunt et lauerit vestimenta sua. Eleuanitq; eos aarō in p̄spectu domini et orauit p̄ cis: vt purificati in gredereſ ad officia sua in tabernaculū federis coram aaron et filii eius. **S**icut p̄cepat domin⁹ moyſi de leuitis ita fact⁹ est. **L**ocutusq; ē domi nus ad moyſen dicens. **H**ec est lex leuitarꝫ. A vi gintiq; annis et supra ingredieſ ut ministrēt in tabernaculo federis. **C**ūq; q̄nquagesimū an num eratis impleuerint seruire cessabunt: erunt q̄z ministri fratrum suor̄ in tabernaculo federis ut custodiant q̄ sibi fuerint p̄mendata. opa aut̄ ipa nō faciant. **S**ic dispones leuitis in custodiis suis.

IX

Ocut⁹ ē domin⁹ ad moyſen in deserto sinai anno secundo: postq; egressi sunt de terra egypti. mense p̄mo dicens: Fa ciant filii israel phasē in tpe suo q̄rtadecima die mensis huius vſq; ad vesperam: iux̄ omnes ceri monias et iustificationes eius. **P**recepitq; moy ſes filii israel: ut facerent phasē. Qui fecerunt tempe ſuo q̄rtadecima die mensis ad vesperā in monte sinai. Juxta oia q̄ mandauerat dominus **M**oysi fecerunt filii isrl'. **E**cce aut̄ quidaz immū di ſup anima hominis q̄ non poterāt facere pha ſe in die illo: accedentes ad moyſen et aaron: dire rūt eis. Immundi ſumus ſup aia hois q̄re frau damur ut nō valeamus oblationem offerre dñō in tpe ſuo inter filios israel. **Q**nibus respondit **M**oyses. State: ut consulam qd p̄cipiat domi nus de vobis. **L**ocutusq; est dominus ad **M**oysen dicens. Loquere filii israel: Homo q̄ fuerit immundus ſup anima: ſue in via p̄cul in gente veſtra. faciat phasē domino in mense ſecundo q̄r ta decima die mensis ad vespam cuꝝ azimis et la crucis agrestibus p̄medent illud. **N**ō relinquent ex eo quippiam vſq; mane et os eius nō p̄ſringēt omnem ritū phasē obſeruabunt. Si q̄s autem et mundus eſt et in itinere nō fuit: et tamen non fecit phasē: exterminabit anima illa de populis suis. quia ſacrificium domino nō obtulit tempore ſuo. **P**ecatum ſuum ip̄e portabit. **P**eregrinus quo q̄s et aduenia ſi fuerint apud vos faciēt phasē do mino iux̄ ceremonias et iustificationes ſuas. **P**re ceptum idem erit apud vos tā aduenie q̄s indige ne. **I**git̄ die qua erectum eſt tabernaculū: opuit illud nubes. A vſpe autem ſup tētorium erat q̄

ſi ſp̄es ignis vſq; mane. **S**ic ſiebat īgiter. Per diem opiebat illō nubes: et p̄ noctē quasi species ignis. Cūq; ablata fuſſet nubes q̄ tabernaculū p̄gebat: tūc p̄ficebanſ fili⁹ isrl' et in loco vbi ſtetifet nubes ibi caſrametabant. Ad imperiū domini p̄ficebanſ et ad imperiū illius ſigebat tabernaculum. **L**unctis diebus q̄bus ſtabat nu bes ſup tabernaculum: manebant in eodem loco et ſi eueniſſet ut multo tempore maneret ſup illud erant filii israel in excubis dñi. tñō p̄ficeban tur quotquot diebus fuſſet nubes ſup taberna culum. Ad impium domini erigebant tentoria et ad imperium illius deponebat. Si fuſſet nubes a vſpe vſq; mane et ſtatim dilucido tabernaculū reliquifet p̄ficebanſ. et ſi poſt diem et noctē re ceſſifet dissipabant tentoria. Si vero biduo aut vno mense vel longiori tempe fuſſet ſup taberna culum manebant filii israel in eodem loco: et non p̄ficebanſ: ſtatiuſ autes ut recessifet mouebat caſtra. Per v̄bum dñi ſigebant tentoria. et p̄ ver bum illius p̄ficebanſ: erantq; in excubis dñi iuxta impium eius p̄ manū moyſi.

Locutusq; est dñs ad

X

moyſen dicens. **F**ac tibi duas tubas ar genteas ductiles: q̄bus ſuocare poſſis multitudinem quando mouēda ſint caſtra. Cū q̄z increpueris tubis: congregabis ad te ois tur ba ad oſtium tabernaculū federis. ſi ſemel clāgu eris venient ad te p̄ncipes et capita multitudinis israel: ſi autem pluriꝝ atq; p̄cifis clangor incre puerit mouebunt caſtra p̄mi q̄ ſunt ad orientalē plagam. In ſecundo autem ſonitu et pari vluſatu tube leuabunt tentoria q̄ habitant ad meridiem et iuxta hunc modum reliqui facient vluſantibus tubis in p̄fectionem. Qū autem p̄gregandus eſt populus ſimplex turbaz clangor erit et non p̄cife vluſant. Filii autem aaron ſacerdotis clanget tu bis: eritq; hoc legitimum ſempiternum in gene rationibus veſtris. Si exeritis ad bellum de ter ra v̄fa p̄tra hostes q̄ dimicat aduersum vos clā getis vluſantibus tubis. et erit recordatio v̄ri co ram dñō deo v̄ro ut eruamini de manibus ſuū coꝝ v̄ro. ſi q̄n habebis epulū et dies festos et ka lendas caueſ tubis ſup holocaustis et pacifici vi etimis ut ſint vobis in recordationē dñi dei v̄ri. Ego dñs deus v̄. Anno ſecundo mēſe ſecundo vicesima die mensis eleuata ē nubes de taberna culo federis. **P**rofectiꝝ ſunt filii isrl' p̄ turmas ſuas de deserto sinai et recubuit nubes in ſolitu dine pharan. **M**ouerūtq; caſtra p̄mi iux̄ impe riū dñi p̄ manū moyſi. Filii iuda p̄ turmas ſuas quoꝝ p̄nceps erat naaſon filius aminadab. In tribu filioꝝ ysachar ſuit p̄nceps nathanael filius ſnar. In tribu zabulō erat p̄nceps eliaſ fili⁹ he lo. **D**eponitq; ē tabernaculū qd porates egressi ſūt filii gerſon et merari. p̄fectiꝝ ſūt et filii rubē p̄ emas et ordinē ſuū quoꝝ p̄nceps erat elisſur fili⁹ ſedeſ. in tribu at filioꝝ ſimeo p̄nceps ſuit ſalamī

Numeri.

bel filius surisaddai. Porro i tribu gad erat p̄n
ceps heliasaph filius duel. Profecti sunt et caa
thite portantes sanctuarium. Tadiu tabernaculū
portabat donec venirent ad erectionis locum.
Houerunt castra et filii ephraim p turmas suas
in quoy exercitu p̄nceps erat elisama filius am
mūnd. In tribu aut̄ filioꝝ manasse p̄nceps fuit
gamariel filius phadassar. et in tribu Beni am
erat dux abidā fili⁹ gedeonis. Nouissimi castro
rum omniū p̄secuti sunt fili⁹ dan p turmas suas:
in quoy exercitu p̄nceps fuit ambiezer filius ami
saddai. In tribu aut̄ filioꝝ aser erat p̄nceps phe
giel filius ochran. Et in tribu filioꝝ neptaliꝝ p̄n
ceps fuit abira filius benā. Hec sunt castra et pro
fectiones filioꝝ israel p turmas suas q̄n egredie
bant. Dixitqz Moyses obab filio rague madia
nite cognato suo Proscici scimus ad locoꝝ quem
dñs datus est nobis: yeni nobiscum vt benefa
ciamus tibi q̄ bona dñs pmisit israeli. Qui ille
respondit: Non vadā tecū sed reuertar in terrā
meam in q̄ natus sum. Et ille: Noli inq̄ nos reli
quere. Tu. n. nosti in qbus locis p desertū castra
ponere debeam⁹: et eris ductor noster. Cūqz no
biscum yeneris q̄cqd optimum fuerit ex opibus
q̄s nobis traditurus ē dñs dabit⁹ tibi. Prose
cti sunt ḡ de monte dñi viā triū diez arcacqz fede
ris dñi p̄cedebate os p tres dies puidens castro
rum locoꝝ. Hubes quoꝝ dñi sup eos erat p diē
cū incederent. Cūqz el euaref arca dicebat moy
ses: Surge dñe et dissipenſ inimici tui et fugiant
q̄ oderūt te a facie tua. Cum aut̄ deponeret⁹: aie
bat. Reuertere domine ad multitudinem exerci
tus israel.

XI

Mterea ortū est murmur ppli q̄i dolen
tiū p labore ptra dñm. Qd cū audisset
iratus ē. et accēsus in eos ignis dñi. de
uoravit extremā castrop̄ pte. Cūqz clamasset po
pulus ad moysen orauit moyses ad dñi et absor
ptus ē ignis. Vocauitqz nomē loci illius incēsiō.
eo q̄ succēsus fuisse ptra eos ignis dñi. Vulgus
q̄ppe pmiscuū qd ascēderat cū eis flaguit deside
rio sedēs et flens iunct⁹ sibi pariter filius israel. et
ait: Quis dabit nobis ad resēndū carnes? Re
cordamur p̄sciuū quos comedebamus in egypto
graſ. in mente vob̄ veniūt cucumeres et pepones
porriꝝ et cepe et allia. Alia nr̄a arida ē nibil aliud
respicuit oculi nr̄i nisi man: Erat q̄t man q̄si se
men coriādi coloris bdellii. Circuibatqz ppli
et colligēs illud frāgebat mola siue terebat i mor
tario coquēs i olla et faciēs ex eo tortulas saponis
q̄i p̄sis oleati. Cūqz descēderet nocte sup castra
ros descēdebat piter et man: Audivit ḡ Moyses
flētē ppli p familias singulos p ostia tentoriū
sui. Iratusqz ē furor dñi valde sed et moysi intole
rāda res visā ē. et ait ad dñm. Cur afflixisti seruū
tuū: Quare nō inuenio grāz corā te? Et cur ipo
suisti pōdus vniuersi ppli h̄ sup me? Nūqd ego
p̄cepi omnem hanc multitudinem vel genui eaꝝ: vt

dicas mihi: porta eos in sinu tuo sicut portare so
let nutrix infantulū. et deser i terrā p q̄ urasti pri
bus eoz: Un̄ mihi carnes vt dem tātē multitudi
ni: flēt ptra me dicētes: da nob̄ carnes vt come
dam⁹. Nō possum solus sustinere oēz hūc ppli
q̄ grauis ē mihi. si aliter tibi videb̄ obsecro vt i
terficias me et inueniā grāz in oculis tuis: ne tan
tis afficiar malis. Et dixit dñs ad Moysen: Cō
grega mihi septuaginta viros de senioribus isrl
quos tu nosti q̄ senes populi sint ac magistri: et
duces eos ad ostiū tabernaculi federis: faciesqz
ibi stare tecū vt descendam et loqr̄ tibi et auferam
de spiritu tuo tradamqz eis. vt sustentent tecum
onus ppli et non tu solus queris. Populo quo
q̄ dices: Sanctificamini: Cras comedet carnes
Ego. n. audiū vos dicē. Quis dabit nob̄ escas
carnium: Bene nobis erat in egypto. Ut det vo
bis dominus carnes comedatis: nō vno die nec
duobus vel qnqz aut decem. nec viginti quidem
sed vsqz ad mensez diez: donec exeat p nares ve
stras et vertat in naufragio. et q̄ repuleritis dñm
qui in medio vestri est: et flueritis coram eo dicen
tes: Quare egressi sumus ex egypto vt perirem⁹
in solitudine? Et ait moyses ad dominum. Sex
centa milia peditum huicis populi sunt. Et tu di
cis dabo eis eum carnium mense integro: Nun
quid onium et boum multitudo cedetur vt possit
sufficere ad cibum vel om̄is pisces maris in vnuꝝ^z
congregabun⁹ vt eos satient? Qui respondit do
minus: Nunquid manus domini inutilida est?
Iam nunc videbis ut p̄ meus sermo ope p̄pleat
venit igit̄ moyses et narrauit populo verba do
mini p̄gregans septuaginta viros de senioribus
isrl quos stare fecit circa tabernaculū. Descēdit
q̄ dñs p nubē et locutus ē ad eū: auferēs de spū
q̄ erat in moyses et dās septuagita viris. Cūqz re
quiescerat in eis spūs pphetauerūt nec ultra cessa
uerūt. Remāserat aut̄ in castris duo viri quoru
vn̄ vocabat heldad et alter medad sup quos req
euit spūs: nā et ip̄i descripti fuerat et nō exierat ad
tabernaculū. Cū pphetaeret i castris cūcurrerit pu
er et nūciamit Moysi dices: Heldad et medad p
phetat in castris. Stati iōsue filius mun minister
moysi et electus e plurib⁹ ait: Dñe mi moyses p
hibe eos. At ille: qd inq̄ emolaris p me: Quis
tribuat vt om̄is ppli pphetet et det eis dñs spū
suū: Reuersusqz ē moyses et maiores natu israel
in castra. Venit aut̄ egrediēs a dño arreptas trās
mare coturnice s detulit et dimisit i castra itinere
q̄tū vno die p̄fici pōt ex oī pte castrop̄ p circūtū
volabātqz in aere duob⁹ cubib⁹ altitudine sup ter
rā. Surgēs ḡ ppli's toro die illo et nocte: ac die al
tero p̄gregauit coturnicū multitudinē q̄ pax. de
cē choros. et siccauerit eas p gyz castrop̄. Adhuc
carnes erat i dētib⁹ eoz nec defecerat hīmōi cib⁹ et
ecce furor dñi p̄citatus in ppli: pcessit cum pla
ga maḡ nimis. Vocat⁹ q̄ ille loc⁹ sep̄tra occupi
scētie: ibi. n. sepeliēt ppli q̄ dīsiderauerat carnes

Numeri.

Egressi autem de sepulchris percupiscentie venerunt
in aseroth et manserunt ibi. .XII.

Intraq[ue] est maria et Aaron protra moy
sen ppter uxorem eius ethiopissam. Et
dixerunt. Num per solum moysen locutus
est dominus? Nonne et nobis similiter est locutus? Quod
eius audisset dominus iratus est valde. Erat nam moyses
vir mitis unus super omnes homines: qui morabatur
in terra. Statim locutus est dominus ad eum et ad aaron
et mariam. Egredi emini vos tamen tres ad tabernaculum
federis. Lunq[ue] fuisse ingressi descendit
dominus in columna nubis: et stetit in introitu taber
naculi vocans aaron et mariam. Qui cum eis dixit
ad eos: Audite sermones meos. Si quis fuerit in
ter vos propheta domini in visione apparebo ei:
vel per somnum loquar ad illum. At non talis ser
vus mens illius est quod in omni domo mea fidelis
sumus est. Nonne nam ad os loquor ei. Palam et non
per enigmata et figuratas deum videt. Quare ergo non
timuistis detrahere seruum meo moysen? Irratusque
contra eos abiit. Nubes quoque recessit quod erat super
tabernaculum. Et ecce maria apparuit can
dens lepra quasi nix. Lunq[ue] respexit eam aaron
et vidisset pulsum lepra. ait ad moysen. Obscurio
domini mihi ne imponas nobis hoc peccatum quod
stulte amissimus: ne fiat hec quod si mortua. et ut abor
tuum quod precium de vulva matris sine. Ecce iaz
medium carnis eius devoratum est a lepra. Cla
mavitque moyses ad dominum dicens: Deus ob
secro sanam eam. Qui respondit dominus: Si pa
ter eius spisset in faciem eius nonne debuerat:
saltum septem diebus rubore suffundi? Sepere
septem diebus extra castra et postea reuocabitur.
Exclusa est itaque maria ex castra septem diebus
et populus non est motus de loco illo donec reuocata
e maria. .XIII.

Rofectusque est populus de aseroth: fixis
tentoriis in deserto pharan. Ibiq[ue] lo
cutus est deo nimis ad moysen dices. mit
te viros qui considerent terram chanaan quam da
turus sum filiis israel: singulos de singulis tribu
bus ex principibus. fecit moyses quod dominus
imparat de deserto pharan mittens principes vi
ros quos ista sunt nomina. De tribu ruben: semi
mua filius zehur. De tribu simon: saphat filius yri
De tribu iuda caleb filius iephone. De tribu ysa
char: igal filius ioseph. De tribu epbraim: osee si
lium nunc. De tribu beniamin phalti filius raphu
De tribu zabolon: geddihel filius sodi. De tribu
ioseph: sceptri manasse gaddi filius fus. De tribu
dan: amihel filius gemalli. De tribu aser: shur filius
michael. De tribu neptali: naabi filius napsi
De tribu gad guhel filius machi. Hec sunt nomina
viroq[ue] quos misit moyses ad considerandam terram
Iocavitque osee filius nunc ioseph. Misitque et eos moy
ses ad considerandam terram chanaan: et dixit ad
eos. Ascendite per meridianam plagam. Lunq[ue] vene
ritis ad montes considerate terram qualis sit et popu

lum que inhabitator est eius: ut fortis sit an infir
mus. pauci numero an plures. ipsa terra bona an
mala. urbes quales murate an absq[ue] muris: hu
mus pinguis an sterilis. nemorosa an absq[ue] arbo
ribus. Confortamini et afferte nobis de fructibus
terre. Erat autem tempus quod iam preceque viae ve
sci possunt. Lunq[ue] ascendissent explorauerunt ter
ram a deserto sin usq[ue] roob intrantibus emath.
Ascenderuntque ad meridiem et venerunt in eborum.
vbi erant achuna et sisai et tolmai filii enach: nam
hebron septem annis ante thanim urbe egypti
condita est. Pergentesque usq[ue] ad torrentem botri
abscederunt palmitem cum vua sua quem portau
runt in vecte duo viri. De malis quoque granatis
et de fiscis loci illius tulerunt qui appellatus est ne
helescol. id est torrens botri: eo quod botrum portau
sent inde filii israel. Reversique exploratores ter
re post quadraginta dies omni regione circuata.
venerunt ad illius et aaron et ad omnem ceterum
filiorum israel in desertum pharan: quod est in
eades. Locutique eis et omni multitudini ostende
runt fructus terre et narraverunt dicentes. Veni
mus in terram ad quam misisti nos que reuera
fluit lacte et melle ut ex his fructibus cognosci po
test sed cultores fortissimos habet: et urbes gran
des atque muratas. Stirpem enach vidimus ibi
Amalech habitat in meridie. etheus et iebuseus
et ammoreus in montanis. Chananeus vero mora
tur iuxta mare et circa fluenter iordanis. Inter hec
caleb compescens murmur populi qui ostiebatur
contra illius ait: Ascendamus et possideamus
terram quoniam poterimus obtinere eam. Alii
vero qui fuerant cum eo dicebant: Nequaquam ad
hunc populum valeamus ascendere quia fortior no
bis est. Detraxerunt terre quam inspererat apud
filios israel dicentes: Terra quam lustrauimus de
uorat habitatores suos. Populus quem asperi
mus percerere statute est. Ibi vidimus monstra que
dam filiorum enach de genere giganteo. quibus ipsa
ti quod locuste videbamur.

Gitur vociferans
omnis turba fleuit nocte illa et murmu
rati sunt contra illius et aaron cum
eti filii israel dicentes: Utinam mortui essemus
in egypto et non in hac vasta solitudine. Utinam
percamus et non inducat nos dominus in terram
istam ne cadamus gladio et vixores ac liberi no
stri ducantur captivi. Nonne melius est reuerti
in egyptum? Dixeruntque alter ad alterum: Con
stituamus nobis ducem et reuertamur in egyptum
Quo auditio illius et aaron ceciderunt proin
in terram coram omni multitudine filiorum israel.
At vero ioseph filius nunc et caleb filius iephone qui
et ipsi lustrauerunt terram: scinderunt vestimenta
sua et ad omnem multitudinem filiorum israel locu
ti sunt. Terram quam circuivimus valde bona est
Si propiti fuerit dominus induceret nos in eam et tradet hu
mum lacum et melle manaret. Molite rebelles eum protra

Numeri.

dominiū. neqz tūmeatis pplm terre huīus: qz si
cū panē ita eos possum⁹ deuorare. Recessit ab
eis oē psidium dñs nobiscū ē nolite metuere. Lū
qz clamaret oīs multitudiō z lapidibus eos yellz
opp̄mēre. appnū gloria dñi sup rectū federis: cū
etis uidētib⁹ filii isrl. Et dixit dñs ad moysen:
Uſqz detrahēt mīhi ppls iste? Quousqz nō
credent mīhi in oībus signis qz feci corā eis? Fe
riam igīt eos pestilentiā atqz psumā. te aut faciā
pncipē sup gentē magnā z fortioē qz hec est. Et
aut moyses ad dñm. Et audiat egyptiū de quoū
medio eduristi ppls istū. z habitatores terre hu
iūs qz audierūt qz tu dñe in ppls isto sis: z facie
videaris ad faciē. z nubes tua ptegat illos z i co
lumna nubē pcedes eos p diē z in colūna ignis p
noctē: qz occideris tantā multitudinē qz vnu ho
minem. z dicāt. Nō poterat introducere populū
in terrā p qz iurauerat: idcirco occidit eos in soli
tudine. Magnificē g fortitudo dñi sicut iurasti.
dices. Dñs patēs z multe misericordie. auferēs
iniquitatē z scelera. nullūqz innorū derelinquēs
qz visitas pcta patr in filios in tertia z quartam
generationē. Simitte obsecro pctm ppls tui huī
fm magnitudinē misericordie tue. sic ppti⁹ fūisti
egredientibus d̄ egypto vſqz ad locū istū. Dixit
qz dñs. Dimisi uē vbum tuū. Vnu ego z imple
bit gloria dñi vniuersa terra. Attī oēs homines
qz viderūt maiestatē meā z signa qz feci in egypto
z in solitudine. z temptauerut me iā p dece vices
nec obedierūt voci mee: nō videbunt terra z p qz
iurau pribus eoz. nec qz ex illis qz detrahit mi
hi inuebis eā. Seruū meum caleb qz plenus alio
spū secutus est me. inducā in terrā hāc quā circū
iuit z semen eius possidebit eā. qm amalechites z
chananeus habitat in vallibus. Cras mouete ca
stra z reuertimini i solitudinē p viā maris rubri.
Locutusqz ē dñs ad moysen z aarō dices: Uſqz
quo multitudiō hec pessima murmurat ptra me?
Querelas filiorū israel audiri. Dic g eis: Vnu ego
ait dñs sicut locuti es̄t audiētes me sic facias
vob. In solitudine hac iacebūt cadauera vestra.
Dēs qz numerati estis a. xx. ānis z supra murmu
rastis ptra me: nō intrabis terrā sup quā leuauit
manū meā: vt hitare vos facerē pter caleb filius
rephōne. z ioseph filiū nun. Marullos aut vfos:
de qbus dixistis. qz pde hostib⁹ forēt: introducā
vt videāt terrā qz vob displicuit. Vra cadauera ia
cebūt in solitudine. Filii vri erūt vagi in deserto
annis. xl. z portabūt fornicationē vras donec cō
sumant cadauera patr in deserto iuē numerz. xl
diez qbus pſiderasti terrā: Annus p die iputa
bit. Et. xl. annis recipies iniquitates vras. z scies
vltionē meā. Qm sicut locutus sum. ita faciā om
ni multitudini huic pessime. qz surrexit aduersus
me. In solitudine hac deficiet z moriet. Igīt om
nes viri quos miserat moyses ad ptemplandas
terrā. z qz reuersi murmurare fecerāt ptra eū oēs
multitudinē. detrahētes terre qz esset mala: mor

tui sūnt atqz peccati in ſpectu dñi. Ioseph aut fili
us nun. z caleb fili⁹ iephōne vixerūt ex omnibus
qz prexerāt ad pſiderādā terrā. Locutusqz ē moy
ses vniuersa vba hec ad oēs filios isrl. z luxit po
pulus nimis. Et ecce mane pmo ſurgētes aſcedē
runt vticē mons atqz dixerūt. Id arati ſum ascen
dere ad locū de quo dñs locutus ē: qz peccatum⁹
Quib⁹ moyses: Cur ingr̄ trāſgredimini vbu dñi
qz vob nō cedet in pſp̄z? Nolite aſcedere: non
enim ē dñs vobiscū: ne corruiſ corā inimicis ve
ſtris. Amalechites z chananeus an̄i vos ſunt quoqz
gladio corrueſtis eos eo qz nclueris acqſcē dño
nec erit dñs vobiscū. At illi ptenēbrati aſcederūt
in vticē mōtis. Arca aut testamēti dñi z moyses
nō recesserūt de caſtris. Dicēditzqz amalechites
z chananeus qz habitabat in mōte. z pcutiens eos
atqz pcedens. pſecutus ē eos vſqz horua.

Locutus ē dñs ad XV
moysen dices. Loqre ad filios isrl z di
ces ad eos. Lū ingressi fueris terrā ha
bitationis vſe quā ego dabo vob. z feceris obla
tionem dño in holocaustū aut victimā pacificam
vota ſoluētes vel ſponte offerētes munera. aut i
ſolēnitatibus vris adolētes odoř ſuauitas dño
de bob⁹ ſue de ouib⁹ offeret qz ſuauitatis dño
victimā: ſacrificiū ſimile decimā pte eph̄i pſpſam
oleo qz mēſurā habebit qrtā pte hin. z vnu ad
liba fundēda eiusdē mēſure dabit in holocaustū
ſue victimā. Per agnos ſingulos z arietes erit
ſacrificiū ſimile duaz decimaz que pſpſa ſit oleo
tertiae ptiſ hin. z vnu ad libamentū tertie pſ ſe
dem mēſure offeret in odoř ſuauitas dño. Qm
vō de bob⁹ feceris holocaustū aut hostiā vt iple
as votū vel pacificas victimas: dab p ſingulos
boves ſimile tres decimas pſpſe oleo. qz habeat
mediū mēſure hin. z vnu ad liba ſuauitas dño
mēſure in oblationē ſuauifſimi odoris dño. Sic
facies p ſingulos boves z arietes: z agnos: z he
dos. Zā indigene qz pegrini eodē ritu offeret ſa
crificia. Unū pceptum erit atqz iudiciū tā vobis
qz adueniēs terre. Locut⁹ ē dñs ad moysen dices
Loquere filius israel z dices ad eos: Lū veneris
in terrā quā dabo vob z comederiſ de panibus
vris. Sicut de arcis pmitias ſepabit ſita z dō pul
mentis dabit pmitia dño. Qd si p ignorantia
pterietis qz ſuauitatis dño ad moysen z
mandauit p eum ad vos. a die qz cepit iubere z v
tra obliqaſ ſuerit facere multitudiō: offeret vtu
lum de armento holocausti in odoř ſuauifſimus
dño. z ſacrificiū eius ac liba vt ceremonie poſtu
lant. hircūqz p petō z rogarit ſacerdos p oī ml
tiudine filiorū israel. z dimittet eis. qm nō ſponte
peccauerūt: nibilomin⁹ offerētes incenſum dño:
p ſe z petō atqz errore ſuo. z dimittetur vnuſe
plebi filiorū isrl z adueſis qz pegrinat iter eos. qm
culpa ē oīs ppls pigratiā. Qd si aīa vna nſciēs
peccauerit offeret caprā āniculā p peccato ſuo z

Amus p die qputabit

deprefabitur p ea sacerdos q inscia peccauerit coram dño: impetrabitq ei veniam et dimittet illi. Tam indigenis qz aduenis vna lex erit omnium q peccauerint ignorates. Anima vo que p superbiā aliquid amiserit sine cuius sit ille sine perigrinus quoniam aduersus dñm rebellis fuit: pibit de populo suo. Verbu. n. dñi tempst et pceptū illius fecit irritum iccirco delebit et portabit iniqtatem suam. Factum est aut cū essent filii israel in solitudine et inuenissent hominem colligentem ligna in die sabbati: obtulerunt eum moysi et aarō et vniuerse multititudini. Qui recluserunt eum in carcere nescientes qd sup eo facere deberent. Dixitq dominus ad Moysen. Morte moriat homo iste obuiat euz lapidibus omnis turba et castra. Unqz eduxissent eū foras obuerunt euz lapidibus et moriūs ē sicut pcepit dñs. Dixit quoqz dominus ad moysen. Loquere filius isrl. et dices ad eos vt faciant sibi sumbras p angulos quattuor pallioꝝ ponentes in eis virtas hyacinthinas. Quas cum viderint recordent omnium mandatorū domini: nec sequant cogitatōes suas et oculos p res varias fornicantes sed magis me mores pceptoꝝ domini faciant ea: sintqz sancti deo suo. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti vt essem deus vester.

Ecce autem chore XVI
filius isuar: filii caath: filii leui: et dathan atqz abiron filii eliab: hon quoqz fili pheleth de filiis ruben. surrexerunt ptra moysen aliqz filioꝝ isrl ducenti qnquaqinti viri pceres synagoge et qui tempe pculi p nomina vocabant. Unqz stetissent aduersum moysen et aarō. dixerunt: Sufficiat vobis q omis multitudo sanctorum ē in ipsis ē dominus. Ur eleuamini super pplic domini. Quod cum audisset Moyses: ecce dicit pnis in faciem locutusqz ad chore et ad omnem multitudinem: mane inqz notum faciet dñs qui ad se pertineant et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit appropinqbunt ei. Hoc igit facite Tollat vnuſqz thuribula sua tu chore et omne pculium tuum: et bausto cras igne ponite de super thymiam a coram domino. et quemcunqz elegerit ipse erit sanctus. Multum erigimini leui. Dixit qz rursum ad chore: Audie filii leui. Num parū vobis est q separavit vos deus israel ab oī pplo et iunxit sibi ut seruiretis ei in cultu tabernaculi: et staretis coram frequentia pplici et ministraretis ei. Iccirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios leui: ut vobis etiā sacerdotum vndicetis et omnis globus tuus stet ptra dñm: Quid est. n. aaron ut murmuraris ptra eū? Visit ergo Moyses ut vocaret dathan et abiro filios eliab. Qui runderunt. Nō venimus. Numq parū ē tibi quod eduxisti nos de terra egypti que lacte et melle manabat ut occideres i deserto nisi et dominatus fueris nostris? Reuera induxisti nos in terram q fluit riuis: lactis: et mellis: et dedisti no-

bis possessiones agrorum et vinearū? An et ocu los nros vis emere? Nō venimus. Gratulqz moy ses valde. ait ad dominum. Ne recipias sacrificia eoz. Tu scis q nec aselium qdem vnqz accep perim ab eis: nec afflixeris quempiā eoz. Dixit qz ad chore. Tu et omnis pgregatio tua state seorsum coram dño. et aaron die crastino seperatum. Tollite singuli thuribula vra: et ponite sup ea incensum offerentes dño ducenta quinqinta thuribula: aarō quoqz teneat thuribulum suū. Qd cum fecissent stantibus Moysē et aarō et coacer uassent aduersum eos omnem multitudinem ad ostum tabernaculi: apparuit cunctis gloria dñi. Locutusqz dominus ad moysen et aaron ait. Se paramini de medio pgregationis huius ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: Prece pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: Prece pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: Prece pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: Prece pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: Prece pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: Prece pni in facie atqz direunt. Fortissime deus spirituꝝ vniuerse carnis num vno peccante ptra oēs ita deseui et. Et ait domin⁹ ad Moysen: In h scietis q dñs miserit me ut facerem vniueria q cernitis et nō ex pprio ea corde ptulerim. Si pscuta hominum morte interierint et visitauerit eos plaga q et ceteri visitari solent: nō misit me dñs. sicutem nouam rem fecerit dñs et aperiens terra os suū deglutiat eos et omnia q ad illos ptnet. descederuntq viventes in infernū scietis q blasphemarunt dñm. Confecti igit ut cessauit loq: disrupta est terra sib ppedibus eoz et apiens os suū deuorauit illos cum tabernaculis suis et vniuersa sba eoz. Descenderuntq vui in infernum opti hūo et perierunt de medio multitudinis. At vero omnis israel q stabat p gry fugit a clamore pereuntium dicens: Ne forte nos terra deglutiat. Sz et ignis egressus a domino interfecit ducētos qnquaqinta viros q offerebant incensum. Locutus qz ē dominus ad Moysen dicens: Prece eleazar filii aaron sacerdoti ut tollat thuribula que iacent in incendio. et ignem hoc illucqz dispergat riuum: pducatqz ea in laminas et affigat altari eo q oblatum sit in eius incensum dño. et sacrificia ta sint ut cernant ea p signo et monumento filiis israel. Tullit g eleazar sacerdos thuribula enea: i quibus obtulerant hi quos incendū deuorauit. et pduxit ea in laminas affigens altari. ut habeant postea filii israel quibus pmonerent. ne qd accedat alienigena. et qui non ē de semine aaron ad offerendum incensum domino ne patias sicut passus ē chore et omnis pgregatio eius loquente

Numeri.

dño ad moysen. **M**urmurauit autē oīs multitu do filiorū israel sequenti die p̄tra moysen et aarō dicens. **G**os interfecisti populu dñi. **L**ūqz oī retur seditio et tumultus incresceret. **A**boyles et aaron fuderunt ad tabernaculū federis. **Q**uod postqz igressi sunt operuit nubes et apparuit glo ria dñi. **D**ixitqz dominus ad moysen. Recedite de medio huīs multitudiniū: etiaqz nunc delebo eos. **L**ungz iacerent in terra: dixit aboyles ad aaron. Zolle thuribuluz: et hauſto igne de altari mitte incensum desuper: p̄gens cito ad populum ut roges pro eis. **I**am enī egressa ē ira a domino et plaga defeuit. **Q**uod cum fecisset aarō et cucur risset ad mediā multitudinē quam iam vastabat incendiū obtulit thymiam et stans inter mortui os ac viuentes pro populo depeccatus ē: et plaga cessauit. **F**uerunt autē qui percussi sunt quattuor decim milia hominum et septingenti absqz his q pierant in seditione chore. **R**eversusqz ē aaron ad moysen ad ostiu tabernaculū federis postqz quietuit interitus.

.XVII.

Hoc locutus ē dñs ad moysen dicens. **V**o quere ad filios israel: et accipe ab eis vir gas singulas per cognatiōes suas a cū etis principibus tribuū virgas duodecim et vni uscuusqz nomen superscribes virge sue. **N**omē autē aaron erit in tribu leui: et vna virga cunctas eorū familias continebit: donecqz eas in taberna culo federis coram testimonio vbi loquar ad te. **Q**uā ex his elegero germinabit virga eius: et co bibebo a me querimonia filiorū israel: quibus contra vos murmurant. **L**ocutusqz ē moyses ad filios israel: et dederunt ei omnes principes vgas per singulas tribus. **F**ueruntqz virge duodecim absqz virga aaron. **Q**uas cum posuisset moyses coram dñi in tabernaculo testimoniū sequēti die regressus inuenit germinasse virgā aarō ī domo leui: turgentibus gēmis eruperant flores qui foliis dilatatis in amygdolas deformati sunt. protulit ḡ moyses oēs vrgas de conspectu domini ad cunctos filios israel: videruntqz et receperunt singuli vgas suas. **D**ixitqz dñs ad moysen. Re fer virgam aaron in tabernaculū testimoniū ut ser uetur ibi in signū rebellii filiorū israel: et quiescat querele eorū a me ne morianē. **F**ecitqz moyses si cut precepit dñs. **D**ixerūt at filii israel ad moy sen. Ecce consumpti sumus: oēs peribim⁹. **Q**ui cunqz accedit ad tabernaculū dñi morit⁹. **N**ū v̄ qz ad internitionem cuncti delendi sumus?

Dixitqz dñs ad aaron. Tu .XVIII. et filii tui et domus patris tui tecū porta bitis iniuitatē sanctuarī: tu et filii tui simū sustinebitis peccata sacerdotiū vestri. Sed et fratres tuos de tribu leui et sceptrū patris tui sume tecum: p̄flosqz sint et ministrēt tibi. Tu autē et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimoniū. **E**xcubabūtqz leuite ad precepta tua et ad cūcta opera tabernaculū: ita dūtaxat ut ad yasa sanctu

ariū et altare non accedant ne et illi morianē et vos pereatis simul. **S**unt autē tecū et excubēt in custo diū tabernaculi et in vībus ceremoniis eius. alie nigra non miscebūt yobis. **E**xcubate ī custodia sanctuarī et in ministerio altaris: ne orat idignatio super filios israel. **E**go dedi vobis fratres vestros leuitas de medio filiorū israel: et tradidi donum dño ut seruant in ministeriis tabernaculū eius. Tu autē et filii tui custodite sacerdotiū vestrū et oīa que ad cultū altaris p̄tinent et intra velū sint: per sacerdotes amministrabūt. **S**i quis extenus accesserit: occidetur. **L**ocutusqz ē dñs ad aaron. Ecce dedi tibi custodiā primitiarū mearū. **O**mnia que sacrificant a filiis israel tibi tradi di et filii tuis pro officio sacerdotali legitia semi piterna. **H**ec ḡ accipies de his que sacrificant: et oblata sunt dñi. **O**mnis oblatio et sacrificium et quicquid pro peccato atqz delicto reddit⁹ mihi et recedet in sanctasancorā: tuū erit et filiorū tuorum: in sanctuario comedes illud. mares tantu edent ex eo: quia consecratū ē dñi. **P**rimitias autē quas voverint et obtulerint filii israel: tibi dedi et filii tuis ac filiabus tuis iure ppetuo. Qui mundus ē in domo tua: vescetur eis. **O**mnes medullam olei et vini ac frumenti: quicquid offerunt primitiarū dñi tibi dedi. **U**niversa frugū intia que gignit humus et dñi deportant: cedet ī vſus tuos. Qui mūndus est in domo tua: vescetur eis. **O**mne quod ex voto reddiderint filii israel tuū erit. Quicquid primū erūpet et vnlua cuncte carnis quā offerūt dñi sive ex hominibus sive dñi peccoribus fuerit: tuū iuris erit: ita dūtaxat ut p̄ hominis primogenito preciū accipias: et omne aīal quod imundum est redimi facias: cuius redēptō erit post vnu mensem: scilicet argenti quinqz pondere sanctuarī. scilicet viginti obolos habet. **P**rimogenitū autē bouis et ovis et capre non facies redimi: quia sanctificata sunt dñi. **S**anguinē tātū eorū fundes super altare et adipes adolebīt sua uiuissimū odoē dñi: carnes vero in vſum tuū cedent: sicut pectusculū consecratū et armis dexter tua erunt. **O**mnes primitias sanctuarī q̄s offerūt filii israel dñi tibi dedi et filii ac filiabū tuis iure perpetuo. **P**actū salis ē sempiternū coram dñi tibi ac filiis tuis. **D**ixitqz dñs ad aaron. In terra eorū nihil possidebitis nec habebitis p̄tē inter eos. **E**go pars et hereditas tua in medio filiorū israel. **F**ilius autē leui dedi oēs decimas israel ī possessionē pro ministerio quo seruūt mihi in tabernaculo federis ut non accedat vltra filii israel ad tabernaculū nec cōmittant peccatum mor tisferū solis filiis leui mihi in tabernaculo seruētibus et portantibus p̄tā populi. **L**egitimum semipiternū erit in generatōibus vestris. **N**ihil alīs possidebunt decimaru oblatione contenti quas in vſus eorū et necessaria separavi. **L**ocutusqz ē dñs ad moysen dicens. **P**recipe leuitis atqz denūcia Cum acceptis a filiis israel decimas quas dedi

Numeri.

vobis: primitias eorum offerte domino. i. decima ptez decime ut repuretur vobis in oblatione primitiorum: tam de arcis quod de torcularibus et vniuersorum quoru accipitis primitias offerte domino et date ea aaron sacerdoti. oia que offeretis ex decimio et in donaria domini se parbitis optia et electa erunt cuncta dicesque ad eos. Si preclara et meliora queque ob tuleris ex decimis: reputabitis vobis quasi de area et torculari dederitis primitias et cemodetis eas in oibus locis vestris: tam vos quod familie vestre quia piecum est pro ministerio quo servitis in tabernaculo testimoniu: et non peccabitis super h: egregia vobis et pingua reservantes: ne pollutas oblationes filiorum israel et moriamini. XI.

Hocutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Ista est religio victimae quaz constituit dominus. Precepit filii israel ut adducant ad te vaccam rufam etatis integre in qua nullala sit macula nec portauerit inguz: tradesque eam eleazaro sacerdoti. Qui educta extra castra imolabit in conspectu omnium: et tingens digitus in sanguine eius asperget contra fores tabernaculi septem vicibus: ciburetque eam cunctis videntibus tam pelle et carnis eius quod sanguine et simo flame traditis. Lignum quoque cedrinum et hyssopum coccumque bis tinctum sacerdos mittet in flammaz que vaccam vorat. Et tunc demum lotis vestibus et corpore suo: ingredies in castra: comedaculatusque erit usque ad vesperum. Sed et ille qui combusserit eam: lauabit vestimenta sua et corpus et imundus erit usque ad vesperum. Colligit autem vir mundus cineres vacce et effundet eos extra castra in loco purissimo: ut sint multitudini filiorum israel in custodi et in aquam aspersionis: quia pro peccato yacca combusta est. Quaque lauerit qui vacce portauerit cineres vestimenta sua: imundus erit usque ad vesperum. Habet hoc filii israel et aduenient qui habitant inter eos sanctum iure perperuo. Qui te tigerebat cadaver hois: et per hoc septem diebus fuerit imundus: aspergetur ex aqua die tertio et septimo: et sic mundabitur. Si die tertio aspersus non fuerit: septimo non poterit emundari. Deus qui te tigerebat humane aie morticinum: et aspersus hac combustione non fuerit: polluet tabernaculum domini et pibit ex israel. quia aqua expiationis non est aspersus: imundus erit et manebit spurcitia eius super eum. Ista est lex hois qui moutur in tabernaculo. Hoc qui ingrediuntur tetorii illius et vniuersa vas que ibi sunt: polluta erunt septem diebus. vas quod non habuerit operculum nec ligaturam defuerit: imundus erit. Si quis in agro tigerebat cadaver occisi hois: aut per se mortui sive os illius vel sepulchrum: imundus erit septem diebus. Tollentque de cineribus obustionis atque peccati: et mittent aquas vias super eos in vas: in quibus cum hoc mundus tinxerit hyssopum: asperget ex eo oestentium et cunctam suppellecile: et hois huiuscemoedi contagione pollutos: atque hoc modo mundus

lustrabit imundus tertio et septimo die: lauabit se et vestimenta sua: et imundus erit usque ad vesperum. Si quis hoc ritu non fuerit expiatus: pibit aia illius de medio ecclesie: quia sanctuarium domini poluit: et non est aqua lustrationis aspersus. Erit hoc preceptum legitimum semperternum. Ipse quoque qui aspergit aquas lauabit vestimenta sua. Deus qui tetigerit aquas expiations: imundus erit usque ad vesperum. Quicquid tetigerit imundus: imundus faciet: et aia que hoc quidpiam tetigerit imunda erit usque ad vesperum.

.XX.

Enerruntque filii israel et ois multitudo in desertu sin mense primo et mansit populus in cades. Adorauitque eibi maria et sepulta in eodem loco. Tunc indigeret aqua populus: quenarunt aduersum moysen et aaron et uerbi seditionem dixerunt. Utinam perisse inter fratres nostros coram domino. Cur eduxisti ecclesiam domini in solitudinem: ut et nos et nostra iumenta moriamur? Quare nos fecistis ascendere de egypto et eduxisti in locum istum pessimum qui seru non potest: quod nec sicut gignit nec uineas: nec malagranata: insuper et aquam non habet ad bibendum? Ingressusque moyses et aaron. dimissa multitudine in tabernaculo federis: coruerunt proni in terraz clamaueruntque ad dominum atque dixerunt. Bene deus audi claramorem huius populi et aperi eis thesaurum tuum fontes aque uine: ut satiati cesset murmuratio eorum. Et apparuit gloria domini super eos. Locutusque est dominus ad moysen dicens. Tolle uirga et congrega populum tu et aaron frater tuus: et loquimini ad petram coram eis: illa dabat aquas. Tunc eduxeris aquam de petra: bibet omnis multitudo et iumenta eius. Tunc igitur moyses uirgam que erat in conspectu domini sicut precepit ei: congregata multitudine ante petram: dixitque eis. Audite rebelles et increduli. Num de petra haec nobis aqua poterimus euicere? Tunc eleuasset moyses manu percutiens uirgam silem: egressae sunt aquae largissime: ita ut populus biberet et uincenda. Dixitque dominus ad moysen et aaron: quia non credidistis mihi ut sanctificaretis me coram filiis israel: non introduceretis hos populos in terram quam dabo eis. Hec est aqua contradictionis ubi uirgati sunt filii israel contra dominum: et sacrificatus es in eis. Ali si interea nuncios moyses et cades ad regem edo qui dicenter. Hec mandat frater tuus israel. Non omne labore qui apprehendit nos: quod descendenter patres nostri in egyptum: et habitauerintque ibi multo tempore: affluerintque nos egypti et pres nostros: et quod clamauerimus ad dominum et exaudierit nos: misericordia angelum qui eduxerit nos de egypto. Ecce in urbe cades que est in extremis finibus tuis positi: obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam: non ibimus per agros nec per uineas: non bibemus aquas de puteis tuis: sed grademur uia publica nec ad dextram nec ad sinistram declinantes donec transamus terminos

Numeri.

tuos. Cui respondit edom. Non transibis per me. Alioquin armat occurra tibi. duxeruntq; filii israel. Per tritā grademur viā et si biberum? aq; tuas nos et pecora nostra: dabimus quod iustus est. Nulla erit in precio difficultas: tantū velociter transēam. At ille respondit. Non transibitis. Statimq; egressus ē obuius cum infinita multitudine et manu forti: nec voluit acquiescere deprecanti ut concederer transitū per fines suos. Quā obrem diuicit ab eo israel. Cumq; castra mouisent de cades: venerunt in montem horū qui ē in finibus terre edom: ubi locutus ē dñs ad moysen dicens. Pergat inquit aaron ad populos suos. Non enī intrabit terra q; dedit filius israel: eo q; incredulus fuerit om̄i meo ad aquas contradictionis.olle aaron et filiū eius cum eo: et duces eos in montem horū. Cumq; nudaueris patres vestiū: indues ea eleazarū filiū eius: et aarō col ligetur et morietur ibi. fecit moyses ut precepat dñs: et ascenderunt in monte horū corā dī multū dñe. Cumq; aaron spoliasset vestibus suis: iduit eis eleazarū filiū eius. Illo mortuo in montis su pericilio descendit cum eleazaro. His autē multi tū videns occubuisse aaron fleuit super eo tristitia diebus per cunctas familias suas. XXI

Ed cum audisset chananeus rex arad q; habitabat ad meridiē venisse s. israel per exploratorū viam: pugnauit ḡtra il lum et victor existens duxit ex eo predam. At istrō voto se dño obligans ait. Si tradideris populū istū in manu mea: delebo vibes eius. Exaudiret q; dñs preces israel: et tradidit chananeū: quez ille interfecit subuersis urbibus eius. et uocauit no men loci illi^o horma. i. anathema. Profecti sunt autē de monte horū per niam que ducit ad mare rubrum ut circuirent terrā edom. Et tedere cepit populu itineris ac laboris: locutusq; contra dñm et moysen ait. Ur eduxisti nos de egypto ut more remur in solitudine? Beest panis non sunt aque aia nostra iam nauusat super cibo isto leuissimo. Quāobrem misit dñs in populū ignitos serpentes: ad quoru plegas et mortes plurimoru: uenerunt ad moysen atq; dixerunt. Peccauimus: q; locuti sumus cōtra dñm et te. ora ut tollet a nobis serpentes. Quāuit moyses pro populo. Et locutus ē dñs ad eum. Hae serpente enē et pone eum pro signo. Qui pcussus aspergerit eū: uiuet. fecit g; moyses serpentē enē et posuit eū pro signo. Quem cum pcussi aspicerent: sanabant. Profectiq; filii israel castrametati sunt in oboth. Unde egressi fixere tentoria in iebariz in solitudine q; respicit moab contra orientalē plagam: et ide mouentes uenerūt ad torrentē zareth. Quā reliquētes castrametati sunt contra arnō que ē in deserto: et peerminet in finibus ammorei. Siquidē ar non terminus ē moab: dividens moabitas et ammoreos. Unde dicitur i libro bellorū dñi. Sicut feci: in mari rubro: sic faciet in torrentibus arnō

Scopuli torrentiū inclinati sunt ut requiescerent in arnon et recuberent in finibus moabitariū. Ex eo loco apparuit puteus: super quo locutus ē dō minus ad moysen. Congrega populū et dabo ei aquā. Tunc cecinit israel carmen istud. Ascendat puteus: cōcinebant: puteus quē foderunt principes et parauerunt duces multitudinis in datorē legis et in baculis suis. Profecti sunt de solitudine mathana: de mathana in nab. alibel. de nabali bel in bamoth. Bamoth uallis ē in regione moab in vīce phasga: quod respicit cōtra desertū. Visit autē israel nuncios ad seon regem amōreō dicens. Obscurō ut transire mibi liceat p terram tuā. Non declinabimus in agros et uineas: non bibemus aquas ex puteis: via regia grademur: donec transeamus terminos tuos. Qui cōcedere noluit ut transiret israel per fines suos quipotius exercitu congregato egressus ē obuiam in desertum et venit in iasa: pugnauitq; cōtra eū. A quo percussus ē in ore gladii et possessa ē terra eius ab arnō usq; ieboc et filios amōne: q; soe presidio tenebant sermini ammonitarū. Tulit g; israel oēs ciuitates eius et habitauit in urbib; amōrei in esebon. s. et uiculis eius. Urbs esebon fuit seon regis amōrei qui pugnauit cōtra regem moab: et tulit omnē terram que ditionis illi^o fuerat usq; ad arnon. Idecirco dicitur in prouerbio: Venite in esebon: edificerur et cōstruaf ciuitas seon. Ignis egressus est de esebon: flāma doppido seon: et decolorauit arnon moabitariū et habitatores excelsoru arnon. Ue tibi moab persitti popule chamos. Sed filios eius in fugam et filias in captiuitatē regi amōreorū seon. Ingum ipsorum disput ab esebon usq; dibon: lassi peruerterunt in iophe et usq; madaba. Habitauitq; israel in terra amōrei. Visit itaq; moyses qui explorarent iazer: cuius ceperunt uiculos et possederunt habitatores. Uerteruntq; et ascenderūt per uiam basan et occurrit eis og rex basan cū omni populo suo pugnaturus in edrai. Dixitq; dominus ad moysen. Ne timeas eū: quia i manu tua tradidi illum et oēm populū ac terram eius: faci esq; illi sicut fecisti seon regi amōreorū habitatori esebon. Percusserunt igitur et hūc eū filius suis: uniuersumq; populū eius usq; ad intermitiōnem et possederunt terram illius. XXII.

Rofectiōz castrametati sunt in campi stribus moab: ubi trās iordanem hiericho sita ē. Uidens autē balac fili⁹ sephorū que fecerat israel amōreo: et q; ptimuisserent eum moabite et impetu eius ferre non possent: dixit ad maiores natu madian. Ita delebit hic populus oēs qui in nostris finibus cōmorant: quō solet bos herbas usq; ad radices capere. ipē at erat eo tpe rex in moab. Visit g; nuncios ad ba laam filium beor ariolum: qui habitabat sup flu men terre filiorū ammon: ut uocarent eum et dicere. Ecce egressus ē populus ex egypto q; opuit

Numeri.

superficiem terre sedens contra me. Veni igitur et maledic populo huic qui fortior me est: si quō possim peccare et euincere euz de terra mea. Noui enim q̄ benedictus sit cui benedixeris: et maledictus in quē maledicta cōgesseris. Perrexerūtqz seniores moab et maiores natū madian habētes dūmātiōis p̄ciū i manib⁹. Lūqz venissēt ad balaam et narrassent ei ḥnia verba balac ille r̄udit. Manete hic nocte. et r̄ndebo quicqd dixerit mihi domin⁹. Manentibus autem illis apud balā venit de⁹ et ait ad eū. Quid sibi volunt homines isti apud te? Respōdit balac fili⁹ sephor. rex moabitum misit ad me dicens. Ecce populus qui egressus est de egypto operuit superficiem terre. veni et maledic ei: si quo mō possim pugnās abigere eum. Dixitqz deus ad balaā. Noli ire cum eis neqz maledicas populo. qz b̄sdictus ē. Qui manc consurgēs: dixit ad p̄ncipes. Ite in terraz v̄ram qz p̄hibuit me de⁹ venire vobiscū. Reuer si p̄ncipes. dixerunt ad balac. Moluit balaā ve nire nobiscū. R̄ usqz ille multo plures et nobiliores qz ante miserat misit. Qui cum venissent ad balaam dixerūt. Sic dicit balac fili⁹ sephor. Ne cōteris venire ad me. paratū hēo honorare te. et q̄cquid volueris dabo tibi. Veni et maledic pplo isti. R̄udit balaā. Si dederit mihi balac domū suā plenā argēti et auri non potero imutare v̄bi domini dei mei: vt vel plus vel min⁹ loquar. Ob fecro vt etiā hic maneatis hac nocte. vt scire que am quid mihi rursus respōdeat dñs: Uexit ḡ de⁹ ad balaā nocte. et ait ei. Si vocare venerūt te homines isti: surge et vade cū eis: ita dūtaxat ut qd̄ tibi p̄cepero facias. Surrexit balaā mane. et strata asina pfectus ē cū eis. Et iratus ē de⁹. Stetit qz āgelus dñi in via cōtra balaā q̄ sedebat asine et duos pueros habebat sc̄cū: Cernens asinā an gelū stantē in via euaginato gladio. auertit se de itinere. et ibat per agrum. Quaz cum verberarz balaā et vellet ad sc̄mitā reducere. stetit angelus in angustis duarū maceriarū qbus vinee cingebantur. Quem videns asina iunxit se parieti: et attrinx sedentis pedem. At ille iterum v̄berabat cā et nibulomin⁹ āgel⁹ ad locū āgustū trāsiēs vbi ncc ad dexteram nec ad sinistram poterat deviari. obuius stetit. Lunqz vidisiet asina angelū stā tem. cōcidit sub pedib⁹ sedentis. Qui irat⁹ vehe mentius cedebat. fuste latera ei⁹. Aperuitqz dñs os asine. et locuta est. Quid feci tibi: cur p̄cūs me ecce iam tertio? R̄udit balaā. qz cōmeruisti et il lusisti mihi. Utinam haberem gladium vt te pecuterem. Dixit asina. Nonne animal tuum sum. cu i semp sedere cōsuesti vsqz in p̄ntem diem: die qui d simile vnqz fecerī tibi? At ille: nunqz. Pro tunus dñs aperuit oculos balaam et vidit āgelū stantem in via euaginato gladio: adorauitqz eū p̄nus in terram. Lui angelus. Lur ingt tertio v̄ beras asinam tuā: Ego veni vt aduersarer tibi. quia peruersa est via tua. miliqz cōtraria. Et ni

si asina declinasset de via dans locum resistenti: te occidissem et illa viueret. Dixitqz balaā: Nec caui. nesciēs q̄ tu stares cōtra me. Et nūc si dis plicet tibi vt vadam reuertar. Aut angelus. Vade cum istis et caue ne aliud qz p̄cepo tibi loquaris. Iuit igitur cū p̄ncipib⁹. Qd̄ cum audisqz balac. egressus ē in ocurrūz ei⁹ i oppido moabitaz qd̄ sitū ē in extremis finib⁹ arnon. dixitqz ad balaaz. Misi nūtios ut vocaret te. Lur nō stati. venisti ad me. An qz mercedē adiuētui tuo reddere neq̄o. Lui ille r̄udit. Ecce adsum. Nūqd̄ loqui potero aliud nisi qd̄ deus posuerit in ore meo. Perrexe rūt ergo simul et venerūt in vrbez que i extremis regni eius finib⁹ erat. Lūqz occidisset balac bo ues et oues misit ad balaam et p̄ncipes q̄ cū eo erant munera. Mane autem facto. duxit eum ad excelsa baal. et iuit⁹ ē extrema p̄te ppli. .XXIII. Ixitqz balaaz ad balac. Edifica mibi hic septem aras et para totidē vitulos: eius demiqz numeri arietes. Lūqz fecisser iuxta sermonē balaā iposuerūt simul vitulū et arietem sup aram. Dixitqz balaam ad balac. Sta paulis per iuxta holocaustū tuū donec vadā si forte occurrat mihi dñs: et qd̄cūqz impauerit loqr̄ tibi. Lūqz abiūset velociter: occurrit illi deus. Locutusqz ad eum balaā: septem ingt aras erexi. et im posui vitulum et arietem desup. Domin⁹ aut̄ posuit verbum i ore eius et ait. Reuertere ad balac: et hec loqueris. Reversus inuenit balac stante iuxta holocaustū suū et oēs p̄ncipes moabitaz: assūptaqz pabola sua. dixit: De arā adduxit me balac rex moabitaz. de motibus orūtis. Veni inquit et maledic iacob. p̄p̄ra et detestare israel. Nūo maledicā: cui nō maledixit deus: Qua ratione detester. quā dñs detestat. Be summis cilicib⁹ videbo eū: et de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit et inter gētes non reputabitur. Quis dūnumerare possit pulucrez iacob. et nosse numerū stirpis israel: Mōuak aia mea morte iustorū. et siant nouissima mea horum similia. Dixitqz balac ad balaā: Quid ē hoc qd̄ agis? Ut malediceres ūnicis meis vocauit te et tu ecōtrario benedicis eis: Qui ille r̄udit: Nū aliq̄ possim loqui: nisi qd̄ iussit dñs? Dixit ḡ balac. Veni mecum in alterum locū. vñ p̄tez israel videas. et totum videre non possis: inde maledicito ei. Lūqz duxisset eum in locum sublimē sup verticē montis phasga: edificauit balaam septem aras. et impositis supra vitulis atqz arietibus. dixit ad balac. Sta h̄ iuxta holocaustū tuū donec ego obuius pergam. Lui cuz dñs occurriset. posuis setqz verbum i ore eius ait. Reuertere ad balac: et hec loqueris ei. Reversus inuenit eum stante iuxta holocaustū suū et p̄ncipes moabitaz cum eo. Ad quem balac: Quid inquit locutus est dominus? At ille assūpta parabola sua ait. Sta balac: et ausculta. audi fili sephor: Non est deus quasi homo vt mentiatur. nec vt filius hominis

Numeri.

vt mutet. Dixit ḡ t nō sasset: locutus est t nō implebit. Ad bñdicendū adductus suz: bñdictionē phibere nō valeo. non est idolum in iacob. nec videſ simulacru in israel. Dominus deus eius cū eo est. t clangor victorie regis cū illo. Deus eduxit illū de egypto cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Non est auguriū in iacob: nec diuinaſtio in israel. Epibus suis diceſ iacob t israel: qd operatus sit deus. Ecce populus vt leena cōſurget. t quasi leo erigeſ. Non accubabit donec de uoret p̄dam: t occisoſ sanguineſ bibat. Dixitqz balac ad balaā: Nec maledicas ei nec bñdicas. Et ille: nōne ait dixi tibi. q̄ q̄qd mibi deus imperet hoc facerē. t ait balaac ad eum: Ueni t duca te ad aliū locū: si forte placeat deo vt inde maledicas eis. Lūqz dixiſſet eū ſuper verticē montis phogor qui respicit ſolitudinē dixit ei balaā: Edifica mihi hic ſeptē aras: t para totidez vitulos: eiusqz numeri arietes. Fecit balac vt balaaz dixerat. imposuitqz vitulos et arietes per ſingulaſ aras.

XXIII.

Sixqz vidifſſet balaā q̄ placeret domino ut bñdiceret israeli nequaqz abut ut an perrexerat vt auguriū q̄reret. Sz diriges cōtra desertū vultū ſuū. t eleuās oculos vidit israel in tētoriis cōmoratē p tribus suis t irruēte iſe ſpū dei: aſſūpta parabola ait: Dixitqz balaaz filius beoz: dixit hō cuius obturatus eſt oculus. dixit auditor ſermonū dei qui viſionē oipotētiſ intuitus eſt. qui cadit t ſic operiuntur oculi eius. Quam pulcra tabernacula tua iacob. t tentoria tua israel: vt vales nemorofc: vt horti iuxta fluiſ os irrigui: vt tabernacula que fixit dominus: q̄ſi cedri ppe aquas. Fluſt aqua de ſtūla eius. t ſe mē illius eſt in aq̄ſ multas. Tolleſ ppter agag rex eius: t auſeret regnū illius. Deus eduxit illū de egypto: cuius fortitudo ſimilis eſt rhinoceros. Reuorabūt gētes hostes illius: oſſaqz eoz cōfīgent. t pforabūt sagitt̄. Accubās dormiuit vt leo t quaſi leena quaſi fuſcitare nullus audiebit. Qui bñdixerit tibi erit et ip̄e bñdictus: q̄ maledixerit tibi in maledictiōe reputabif. Iratusqz balac cōtra balaā. q̄ploſie manib̄ ait: ad maledicedū iniſiſ meiſ vocauit te: q̄b̄ extrario tertio bñdixisti. Reuertere ad locū tuū. Decreverā qđē magnificē honorare te: ſed dñs p̄uabit te honore diſpoſito. Respōdit balaā ad balac: Nōne nūcius tuis quos miſiſt ad me dixi. ſi dederit mihi balac ple na domū ſuā argēti et aurinō potero pterire ſermonē dñi dei mei: vt vel boni vel mali qd pferā ex corde meo. Sz q̄qd dñs dixerit hoc loqr. Uex tñ perges ad populu meū dabo tibi cōſiliū quid populus tu⁹ populo huic facit extremo tpe. ſupta igif parabola. rurſū ait: Dixit balaaz fili⁹ beoz. dixit hō cui⁹ obturat⁹ eſt oculus. dixit auditor ſermonū dei q̄ nouit doctriṇā altissimi. t viſiōes oipotētiſ videt: q̄ eadēs aptos h̄z oculos. Videbo eū ſz nō mō. ituebor illū ſz nō ppe. Quel ſtella

ex iacob. t cōſurget v̄ga d̄ israel. t p̄curiet duces moab. vastabitqz oēſ filios ſeth. t erit idumea poſſefio eius. Hereditas leyr cedet inimicis ſuis: ifrael vero fortiter aget. De iacob erit q̄ dñef. t p̄dat reliqas ciuitatis. Lūqz vidifſſ amalech: aſſūmēſ parabola ait: Pr̄incipiū gētiū amalech: cui⁹ extrema p̄dēt. Uidit quoqz cyneuz: t aſſūpta parabola ait: Robustū qdē ē hitaculū tuū: ſz ſi i p̄tra posueris nūdū tuū. t fueris elect⁹ d̄ ſtripe cyn qđiu p̄t eris pmanere? Aſſur eni⁹ capiet te. Al ſuptaqz parabola itez locut⁹ ē. Hen q̄s vici⁹ ē q̄n iſta faciet deus? Veniet i trieribus d̄ italia: ſuperabūt affyrios. vastabūtqz hebreos. t ad extre muē et ip̄i pibūt. Surrexitqz balaā. t reuerſus eſt in locū ſuū: balac quoqz via q̄ venerat. rediit.

Sixqz dixiſſet balaā t ſeſtim: t ſomicat⁹ ē ppls cū ſiliabus moab. q̄ vocauerūt eos ad ſacrificia ſua. At illi comedēt. t adorauerūt deos eaz. Initiatuſ qz eſt israel beelphegor. Et iratus dñs ait ad moysen: Tolle cūctos p̄ncipes populi. t ſuſpede eos cōtra ſolē in patibulis: vt auertat ſyror meus ab israel. Dixitqz moyses ad iudices iſiſ. Occidat vnuſqz proximos ſuos q̄ initiati ſunt beelphegor. Et ecce vnuſ de filiis israel intravit coram fratribus ſuis ad ſcorum madianiten. viidente moysē t omni turba filiorū israel qui ſlebant ante ſores tabernaculi. Quod cum vidifſſet phinees filius eleazar filii aaron ſacerdotis. ſurrexit de medio multitudinis. t arrepto pugioē igressus ē post vix israelite in lupanar t pforat abos ſimul virū. ſ. t mulierē in locis genitalib⁹. Lessauitqz plaga a filiis israel. t occisi ſunt vigiliq̄ntuor milia hominū. Dixitqz dñs ad moysen: Phinees fili⁹ eleazar filiū aaron ſacerdotis querit irā meā a filiis israel: q̄ zelo meo cōmol⁹ ē p̄tra eos: vt nō ip̄e delerē filios iſr̄i zelo meo. Idcirco loq̄re ad euſ: Ecce do ei pacē federis mei. t erit tā ip̄i qz ſemini eius pactū ſacerdotii ſempiternum: qz zelatus eſt pro deo ſuo. et expiauit ſcelus filiorum israel. Erat autem nomen israelite qui occiſus eſt cum madianite zambū filius ſalumi: dux dē cognitione t tribu ſymeonis. Porro mulier madianitis que pariter interfecta eſt vocabatur cozbi: filia ſur principis nobilissimi madianitarum. Locutuſqz eſt dominus ad moysen dicens: Hostes vos ſentiant madianite t percuteſt eos. quia et ip̄i hosti liter egerunt contra vos. et decipere iſidiuſ per idolum phogor. t cozbi filiam ducis madian ſororem ſuam: que percussa eſt in die plague pro ſaſtriglio phegor.

Sixqz noxioum ſanguis effuſſus eſt dixit dominus ad moysen t eleua caruſ ſi lium aaron ſacerdotem: Numerate oēſ ſumma filiorum israel a viginti annis t ſupria per domos t cognitiones ſuas: cūctos qui poſſunt ad bella pcedere. Locuti ſunt itaqz moyles t eleazar ſacerdos i capestribus moab ſuper iordanē

Numeri.

cōtra hiericho ad eos qui erant a vigiti annis et
supra. sicut dñs imparat: quoruū iste ē numerus.
¶ Rubē p̄mogenit⁹ israel. ¶ Qui⁹ fili⁹ enoch a quo
familia enochitarū: et phallu. a quo familia phal
luitaz: et esrō: a quo familia esromitaz et charint
a quo familia charmitaz. ¶ He sunt familie de stir
pe ruben. quarū numer⁹ inuenta ē q̄draginta tria
milia. et septingenti triginta. Filius phallu eliab
huius fili⁹ manuhel et dathan et abiron. Iste sunt
dathon et abiron principes populi q̄ surrexerūt
protra moysen et aaron i seditione chore q̄ aduer
sus dñm rebellauerunt. et apiens terra os suum
deuorauit chore morientib⁹ p̄ urimis. qn̄ obussit
igne ducetosquinq̄ginta uiros. Et factum ē grā
de miraculum: vt chore peunte filii illius nō pe
rirēt. Filii symeon p cognitiones suas manuhel
ab hoc familia manuhelitarum: et iamin: ab hoc
familia iaminitarū: iachin. ab hoc familia iachi
nitarū: zare. ab hoc familia zareitarum: saul. ab
hoc familiū saulitarū. He sunt familie de stirpe
symeon: qrū omnis numer⁹ fuit vigiti duo milia
ducenti. Filii gad p cognitiones suas: sephō. ab
hoc familia sephonitarum: aggi. ab hoc familia
aggitarū: simi. ab hoc familia sinitarum: ožni.
ab hoc familia ožnitarū: her. ab hoc familia her
itarum: arod. ab hoc familia aroditarum: arihel
ab hoc familia arihelitarū: Iste sunt familie gad
qrū ois numer⁹ fuit quadraginta milia quingē
ti. Filii iuda: her et onan: qui ambo mortui sunt i
terra chanaan: Fueruntq̄ filii iuda per cognitiones
suis: sela. a quo familia selaitarum: phares
a quo familia pharesitarū: zare a quo familia za
reitarum. ¶ Oro filii phares: esrom. a quo fa
milia esromitarum. et amul. a quo familia amu
litarum. Iste sunt familie iuda: quārum omnis
numer⁹ fuit septuaginta sex milia quigenti. Filii
isachar p cognitiones suas: thola. a quo familia
tholaitarum: phua a quo familia phuaitarū: ia
sub a quo familia iasubitarum: semran. a quo fa
milia semranitarum. He sunt cognitiones isa
char: quarū numer⁹ fuit sexagintaquattuo milia
trecenti. Filii zabolon p cognitiones suas: sared
a quo familia sareitarum: belon. a quo familia
belonitarum: ialel. a quo familia ialeitarum. He
sunt cognitiones zabolon. qrū numer⁹ fuit sex
ginta milia quingenti. Filii ioseph p cognitiones
suis manasse et ephraim: Be manasse ortus est:
machir. a quo familia machiritarum: Machir
genuit galaad. a quo familia galaaditarum. Ga
laad habuit filios iezer. a quo familia iezeritarū
et elech a quo familia elechitarū: et asribel. a quo
familia asribelitarum: et sechim. a quo familia se
chemitarum. et semida. a quo familia semiditaz
et epher. a quo familia ephiritarum: Fuit autem
epher pater salphaad. q̄ filios non habebat sed
tantum filias. quarum ista sunt nomina. maala et
noa et egla et melcha et thersa. He sunt familie ma
nasse et numer⁹ earū quinquaginta duo milia se

ptingenti. Filii autem ephrami p cognitiones su
as fuerunt he. Suthala a quo familia suthalita
rum: becher a quo familia becheritarum: tchein
a quo familia theenitarū. Oro fili⁹ suthala fu
it: heran. a quo familia heranitarum. He sunt co
gnitiones filiorum ephraim: qrū numer⁹ fuit tri
ginta duo milia quingenti. Ista sunt filii ioseph
p familias suas. Filii beniamin in cognitionib⁹
suis: bale. a quo familia baleitarum: azbel a quo
familia azbelitarū: achiraz a quo familia achi
ritarum: supham a quo familia suphamitarū: Filii bale:
hered et noeman. He hered: familia hereditarū
de noeman. familia noemanitarū. Ista sunt filii bē
iamin. p cognitiones suas: quorum numer⁹ fuit
quadraginta quinq̄ milia sexcenti. Filii dan per
cognitiones suas: suhan a quo familia suhanita
rum. He sunt cognitiones dan per familias su
as. Omnes fuere suhanite: quoruū numer⁹ sexagi
taquattuo milia. quadrigenti. Filii aser p cogna
tiones suas: iessua. a quo familia iessuitarū:
iessui a quo familia iessuitarū: brie a quo familia
brieitarum. Filii brie: haber. a quo familia habe
ritarum: et melchiel a quo familia melchielitarū
Nomen autem filie aser fuit: Sara. He cogni
tiones filiorum aser. et numerus eorum quinqua
ginta tria milia quadringenti. Filii neptalm per
cognitiones suas: iessibel. a quo familia iessibeli
tarū: guni. a quo familia gunitarū: iaser. a quo
familia iaseritarū: seliem. a quo familia sellemi
tarum. He sunt cognitiones filiorum neptalm:
p familias suas quorum numerus quadraginta
quinq̄ milia quadringenti. Ista ē summa filiorū
israel qui recensiti sunt. sexcenta milia et mille se
ptingenti triginta. Locutusq̄ est dñs od moysen
dicens Iste diuidetur terra iuxta numerum vo
cabulorum in possessiones suas. ¶ Lurib⁹ maio
rem partem dabis. et paucioribus minorez singu
li sicut nunc recensiti sunt tradet possessio ita di
taxat ut fors terram tribubus diuidat et familiis
Quicquid sorte p̄tigerit hoc vel plures accipiāt
vel pauciores. Hic quoq̄ est numer⁹ filiorū leui
per familias suas. Gerson a quo familia gersoni
tarum: caath. a quo familia caathitarum: mer
ari. a quo familia meraritarum. He sunt familie le
ui. Familia lobni familia hebronii. familia mooli
familia musi. familia chou. At vero caath genuit
amram. qui habuit vxorem. iochabeth filiaz leui
q̄ nata ē ei i egypto. Heec genuit amram. viro suo
filios aarō et moysen et mariā sororem eowz. He
aarō orti sunt nadab et abiu et eleazar et ithamar.
Quorum nadab et abiu mortui sunt cum obtulisi
sent ignem alienū coram domino. Fuerūtq̄ oēs
qui enumerati sunt vigintitria milia generis mas
culini ab vna mense et supra qui non sunt recensiti
iter filios israel: nec eis cū ceteris data possessio
est. Hic est numerus filiorum israel. qui descripti
sunt a moysē et eleazero sacerdotē in cāpestribus

Numeri.

moab supra iordanem contra hiericho. iter quos huius sicut eorum q[uod] ante numerati sunt a moysi et aaron in deserto sinai. Precederat enim dominus q[uod] o[ste]r more tenet in solitudine. Nullusq[ue] remansit ex eis nisi calvus filius iephone et ioseph filius nun.

XXVII.

Cesserunt autem filie salphaad. filii epher. a filii galaad. filii machir. filii manasse qui fuit filius ioseph. quare sunt noia. maala et noa et egla et melcha et thersa. Steteruntq[ue] coram moysi et eleazaro sacerdote et cunctis principib[us] populi ad ostium tabernaculi federis atque dixerunt. Pater noster mortuus est in deserto. nec sicut in seditione q[uod] concitata est contra dominum sub chore: sed in peccato suo mortuus est. Hic non habuit mares filios: Quis tollit nomen illius de familia sua: quod non habet filium? Date nobis possessionem iter cognatos prius nostri. Retulitq[ue] moyses cam eam ad iudicium domini. Qui dixit ad eum. Justa rem postulat filie salpha ad. Da eis possessionem inter cognatos patris sui et hei in hereditatem succedat. Ad filios autem israel loquens hoc. Homo cum mortuus fuerit absq[ue] filio ad filiam eius transibit hereditas: si filia non habuerit habebit successores fratres suos. Quod si fratres non fuerint: dabitur hereditatem fratribus prius ei. Sin autem nec patruos habuerit: dabitur hereditas his qui ei primi sunt. Erigitur hic filius israel secundum legem perpetua: sicut precepit dominus moysi. Dixit quoque dominus ad moysen: Ascende in montem istum abarum. et contemplare inde terram quam datur sum filiis israel. Quicunque videris eam ibis et tu ad populum tuum sicut uis frater tuus aaron: qui offendistis me in deserto sin in co[n]traditione multitudinis: nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas. Hei sunt aque prolationis in cades deserti sin. Cui respondit moyses: Provideat dominus deus spiritum ois carnis boi et q[uod] sit super multitudinem hanc. et possit exire et intrare ante eos. et educere eos vel introducere: ne sit populus domini sicut oves absq[ue] pastore. Dixit dominus ad eum: Tolle ioseph filium nun virum in quo est spiritus dei: et pone manu tuam super eum. Qui stabit coram eleazaro sacerdote et omni multitudine et dabis ei percepta cunctis videlicet et prem glorie tue: ut audiatur eu ois synagoga filiorum israel. Pro hoc si quod agendum erit: eleazar sacerdos consulet dominum. At verbum eius egredietur et ingredietur ipse et oes filii israel cum eo et cetera multitudo. fecit moyses ut precepit dominus. Quicunque tulisset ioseph. statuit eum coram eleazaro sacerdote et omni frequetia populi. et ipsoitis capiti eius manib[us] cuncta replicauit quod mandauerat dominus. XXVIII.

Erigitur quoque dominus ad moysen: Precepi filius israel. et dices ad eos. Oblationem meam et panes et incensum odoris suauissimi offerte per tempora sua. Nec sunt sacrificia que offerre debentur. Agnos anniculatos imaculatos duos quotidianus et alterum ad vesperum decimam prem ephri simile. que consperga sit oleo purissimo. et habeat quartam p[re]ter binum. Holocaustum uige est quod obtulisti in monte.

sinai in odore suauissimi incensi domini. Et libabitur vini quartaz prem binum per agnos singulos in scutario domini alterum agnum similiter offeretur ad vesperam iuxta item ritum sacrificii matutini et libamenter eius oblationem suauissimi odoris domino. Die autem sabbati offeretur duos agnos anniculatos imaculatos. et duas decimas simile oleo consperse in sacrificio. et liba que rite funduntur per singula sabbata in holocaustum sempiternum. In kalendis autem in mensis um exordiis offeretur holocaustum domino. vitulos de armento duos. arietem unum. agnos anniculatos septem immaculatos. et tres decimas simile oleo consperse in sacrificio per singulos vitulos. et duas decimas simile oleo consperse per singulos arietes. et decimam decime simile ex oleo in sacrificio per agnos singulos. Holocaustum suauissimi odoris atque incensi est dominus. Libamenta autem vini que per singulas fundenda sunt victimas. ista erunt: Media pars binum per singulos vitulos. tercia per arietem. quarta per agnum. Hoc erit holocaustum per omnes menses: quod sibi anno vertente succeditur. Circus quoque offeretur dominus per peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis. Mense autem primo quartadecima die mensis. phase domini erit. et quindecima die sollemnis. Septem diebus vescen[t] azymis: quarum dies prima venerabilis et sancta erit. Omne opus servile non facietis in ea. Offerenturque incensum holocausti domini vitulos de armento duos. arietem unum agnos anniculatos immaculatos septem. et sacrificia singulorum ex simila que consperga sit oleo: tres decimas per singulos vitulos. et duas decimas per arietem. et decimam decime per agnos singulos. et per septem agnos. et hircum per peccato unum ut expiat pro vobis preter holocaustum matutinum. quod semper offeretur. Ita facietis per singulos dies septem dierum: in somitem ignis et in odore suauissimum domino que surget de holocausto et de libationibus singulorum. Dies quoque septimus celebrerimus et sanctus erit vobis. Omne opus servile non facietis in eo. Dies etiam primituorum quando offeretur nouas fruges domino expletis hebdomatibus: venerabilis et sancta erit. Omne opus servile non facietis in ea. Offerenturque holocaustum in odorem suauissimum domino. vitulos de armento duos. arietem unum agnos anniculatos immaculatos septem. atque in sacrificio eorum simile oleo consperse tres decimas per singulos vitulos: per arietes duos: per agnos decimam decime qui simul sunt agni septem. hircum quoque qui mactat pro expiatione preter holocaustum sempiternum et liba eius. Immaculata offeretur omnia cum libationibus suis.

XXIX.
Ensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis. Omne opus servile non facietis in ea quod dies clangor est et tubarum. Offerenturque holocaustum in odorem suauissimum domino. vitulum de armento unum. et arietem unum. et agnos anniculatos im-

Numeri.

enlatos septē. et in sacrificiis eoz simile oleo con-
spse tres decimas p singulos vitulos: duas deci-
mas p arietem: vñā decimā p agnū. q̄ simul sunt
agni septē. et hircū p pctō que offerit i expiationē
ppli p̄ter holocaustū kalendaz cū sacrificiis suis
et holocaustū sempiternū cū libationibus soliti s.
Hicceremonis offeretis i odore suauissimū in
cēsum dño. Decima quoqz dies mēsis hui⁹ septi-
mi. erit vobis scā atqz venerabil. et affligitis aias
vras. Omne op⁹ seruile nō facietis in ea. Offeretis
tisqz holocaustū dño in odore suauissimū. vitulū
de armento vñū. arietē vnum agnos anniculatos i
maculatos septē. et i sacrificiis eoz simile oleo cō-
spse tres decimas p singulos vitulos: duas deci-
mas p arietē. decimā decime p agnos singulos.
q̄ sunt simul agni septē. et hircū p peccato. absqz
bis que offerit p delicto solēt i expiationē. et holo-
caustū sempiternū i sacrificio et libaminib⁹ eoz.
Quintadecima vero die mensis septimi q̄ uobis
scā erit atqz venerabilis: oē opus seruile nō facie-
tis i ea. sed celebrabitis sollēnitatez dño septē die-
bus. Offeretisqz holocaustū i odore suauissimus
dño vitulos de armento tredecim arietes duos.
agnos anniculatos imaculatos quattuordecim: et in
libanētis eoz. simile oleo cōspere tres decimas
p vitulos singulos: q̄ sunt simul vituli tredecim.
et duos decimas arietū uno. i. simul arietibus duo-
bus. et decimā decime agnis singulis. q̄ sunt siml
agni quattuordecim. et hircū p pctō. absqz holo-
causto sempiterno et sacrificio et libamine ei⁹. In
die altero offeretis vitulos de armento duodeci
arietes duos. agnos anniculatos imaculatos quat-
tuordecim. sacrificiaqz et libamina singuloz p vitu-
los et arietes et agnos rite celebrabitis. et hircum
p̄ pro peccato absqz holocausto sempiterno sacrifici-
oqz et libamine eius. Die tertio offeretis vitulos
vndecim. arietes duos. agnos anniculatos imacu-
latos quattuordecim. sacrificiaqz et libamina singulo-
rū p vitulos et arietes et agnos rite celebrabitis. et
hircū p̄ peccato. absqz holocausto sempiterno sa-
crificioqz et libamine eius. Die quarto offeretis
vitulos decem. arietes duos. agnos anniculatos im-
maculatos quattuordecim. sacrificiaqz et libamina
singuloz p vitulos et arietes et agnos rite celebra-
bitis. et hircū p̄ peccato. absqz holocausto sempi-
terno sacrificioqz ei⁹ et libamine. Die quinto offe-
retis vitulos nouē. arietes duos agnos anniculatos
imaculatos quattuordecim. sacrificiaqz et li-
bamina singulorū per vitulos et arietes et agnos rite cele-
brabitis. et hircum p̄ peccato absqz holocausto se-
mpiterno sacrificioqz eius et libamine. Die sexto of-
feretis vitulos octo. arietes duos. agnos anniculatos
imaculatos quattuordecim. sacrificiaqz et li-
bamina singulorū per vitulos et arietes et agnos rite celebra-
bitis. et hircū p̄ peccato. absqz ho-
locausto sempiterno sacrificioqz eius et libamine.
Die septimo offeretis vitulos septem: et arietes
duos. agnos anniculatos imaculatos quattuor

decim. sacrificiaqz et libamina singulorū per vi-
tulos et arietes et agnos rite celebrabitis. et hircū
p̄ pro peccato absqz holocausto sempiterno sacrifici-
oqz eius et libamine. Die octavo q̄ est celebri-
mus. oē opus seruile nō facietis offerentes holo-
caustū i odore suauissimum dño. vitulū vñū. arie-
tem vñū. agnos anniculatos imaculatos septē sacri-
ficiaqz et libamina singuloz p vitulos et arietes et
agnos rite celebrabitis. et hircū p̄ peccato absqz
holocausto sempiterno. sacrificioqz ei⁹ et libami-
ne. Hee offeretis dño i sollēnitatibus vris: preter
vota et oblationes spontaneas i holocausto. in sa-
crificio. et libamine. et i hostiis pacificis. XXX

Narravitqz moyses filius israel oia que ei
dñs iperarat. et locutus ē ad prīceps tri-
buū filioz israel. Iste ē sermo quem p̄ce-
pit dñs. Si quis viroz votum dño voverit. aut
se cōstrinxerit iuramēto. non faciet irritū verbū
sūi sed oē qd̄ pmisit iplebit. Milier si quidpiā
voverit et se cōstrinxerit iuramēto que ē in domo
patris sui et i etate adhuc puellari: si cognouerit
p̄ votum qd̄ pollicita ē. et iuramēto q̄ obligauit
aiam suā et tacuerit: voti rea erit. Quicqd pollici-
ta ē et iurauit. opere cōplebit. Sinautē statim vt
auderit cōtradixerit p̄. et vota et iuramenta eius
irrita erunt. nec obnoxia tenebit sponsoni eo q̄
cōtradixerit pater. Si maritum habuerit et vone-
rit aliqd̄. et semel de ore eius verbū egrediēs ani-
mam ei⁹ obligauerit iuramēto: quo die audierit
vir et nō cōtradixerit. voti rea erit. reddetqz quod
cūqz pmiserat. Sinautē audiens statim cōtra-
dixerit. et irritas fecerit pollicitationes ei⁹ verbaqz
quibus obstrinxerat aiam suā. propiti⁹ erit ei do-
minus. Vida et repudiata qc̄quid voverint: red-
dent. Vxor i domo viri cū se voto cōstrinxerit et
iuramēto: si audierit vir et tacerit nec cōtradixe-
rit spōsoni: reddet quodcumqz pmiserat. Si
autē extēplo cōtradixerit: nō tenebit pmisiōis
rea. q̄ marit⁹ cōtradixit. et dñs ei ppiti⁹ erit. Si
voverit et iuramēto se cōstrinxerit. vt p ieiunium
vel ceteraz rerū abstinentiā affligat aiam suā: in
arbitrio viri erit si faciat. Qd̄ si audies vir tacue-
rit. et i alterā diē distulerit finiam: quicqd voverat
atqz pmiserat. reddet: q̄ statim vt audiuit. tacu-
it. Sinautē cōtradixerit postqz rescιuit: portabit
ipse iniuriatē eius. Iste sūt leges quas constitu-
it dñs moysi iter virū et vxorē: inter patrē et filiaz
q̄ in puellari adhuc etate ē: vel que manet i parē
tis domo. XXXI

Iicutusqz est dñs ad moysen dicēs. Al-
ciscere prius filios isrl de madianitis. et
si colligeris ad populū tuū. Statimqz
moyses armate iquit ex vobis viros ad pugnāz
q̄ possint vltionē dñi expetere d madiāitis. Mil-
le viri de singulis tribub⁹ eligant ex israel qui
mittant ad bellū. Dederūtqz millenos de singul-
tribub⁹. i. duodecim milia expeditoz ad pugnā.
quos misit moyses cum phinees filio eleazaris sa-

Numeri.

cerdotis, vasaqz scā t tubas ad clangendū tradi-
dit ci. Cumqz pugnasset ptra madianitas atqz
viciſſent oēs mares occiderūt: t reges eoz cui et
recem t sur t vr t rebe qnqz pncipes gētis. bala-
am quoqz filiū beor iterfecerūt gladio: ceperunt
qz mulieres eoz t puulos. oiaqz pecora t cūtā
suppellectile. Nuncqd h̄re potuerat depopulati-
sunt. tam v̄bes qz viculos. t castella flāma cōsū
psit. Et tulerūt piedā: t vniuersa que cepant tam
ex hoibz qz ex iumētis adduxerūt ad moyſen t
eleazarū sacerdote t ad oēm multitudinē filiorū
isrl. Reliqua aut̄ vtēsilia portauerūt ad castra i
cāpestribus moab: iuxta iordanē ptra hiericho.
Egressi sunt aut̄ moyſes t eleazar sacerdos t
oēs pncipes synagoge i occurſum eoz ex caſtra.
Iratuſqz moyſes pncipibus exercit⁹ tribunis t
cēturonib⁹ q uenerat d̄ bello ait: Ur ſemias re-
ſeruātis: Hōne iſte ſūt q decepunt filios isrl ad
ſuggestionē balaā. t puaricari vos fecerīt i domi-
no ſup pctō phogor. vñ t pcussus ē ppls: Ergo
cūctos iterſicie. qcquid ē generis masculini etiā
i paruulis. t mulieres q nouerūt viros i coitu. u-
gulate: puellas aut̄ t oēs ſeminis virgines reſer-
uate vobis t manete extra caſtra ſept̄ diebus.
Qui occiderit hominē vel occiſū tetigerit: luſtra-
bil die tertio t ſeptimo. Et de oī pda ſue veſtim̄
tuſ fuerit ſue vas t aliqd i vtēſilia pparatuſ de-
capitariū pellib⁹ t pilis t ligno expriabit. Eleazar
quoqz ſacerdos ad viros exercit⁹ q pugnauerūt
ſic locut⁹ ē. Hoc ē preceptū legis quod mādanit
de moyſi. Aurū t argentū t es t ferū t plūbū
t ſannū t oē quod pōt trāſire p flāmas. igne pur-
gabit: qcquid aut̄ ignē nō pōt fufinere. aqua ex
piatiōis ſcificabit: t laugbitis veſtimēta v̄a die
ſeptim⁹. t purificati poſte caſtra itrabitis. Dixit
quoqz dñs ad moyſen Tollite ſūmā eoz q capta
ſunt. ab hoie vſqz ad pecus. tu t eleazar ſacerdos
t oēs pncipes vulgi: diuideqz ex equo pda inter
eos qui pugnauerūt egressiqz ſut ad bellū. t iter
oēm reliquā multitudinē t ſepabis ptem domio
ab hiſ qui pugnauerūt t fuerūt i bello vna ſiam
de quingētis tā ex hoibz qz ex hoibz t afiñis t
ouibus t dabis ea eleazar ſacerdoti: q̄ pmitie
dñs ſunt. Ex media quoqz pte filioz isrl accipies
q̄nquagesimū caput. hōuſ t boū t afiñoz t ouī
um cūtorūqz aiantū t dabis ea leuitis qui ex
cubāt i cūfodiſ tabernaculi dñi. Fecerūtqz moy-
ſes et eleazar ſicut pceperat dñs. Fuit aut̄ pda quā
exercitus cepat. ouī ſexcēta ſeptuagintaquinqz
milia: boū ſeptuagintaduo milia: afiñoz ſexagin-
ta milia et mille: aie hoium ſexus ſeminei que nō
cognouerāt viros. trigintaduo milia. Daraqz ē
media pars hiſ qui i plio fuerāt ouī trecenta tri-
gintaseptē milia quingēte. e quib⁹ i partē dñi ſup-
putate ſūt oues ſexcēta ſeptuagintaquinqz et de
hoibz trigintaseptē milibus. boues ſeptuaginta et
duo. de afiñis triginta milibus quingētis. afiñi
ſexagintauius. De aiabuz hominū ſedeci milib⁹
ceſſerūt in ptem dñi trigintadue aie. Tradiditqz

moyſes numerū pmitiā p dñi eleazar ſacerdoti
ſicut fuerat ei impatum ex media pte filiorū isrl
quā ſeparauerat hiſ q̄ in plio fuerāt. Et media
verō pte q̄ cōtigerat relique multitudini. i. d̄ ouī
bus trecentis trigintaseptē milibus quingētis. et
de hoibz trigintaseptē milib⁹. t de afiñis triginta
milib⁹ quingētis. t de hoibz ſedeci milib⁹ tulit
moyſes quinqzgesimū caput t dedit leuitis qui ex
cubabāt i tabernaculo dñi: ſicut pceperat domi-
nus. Cūqz accessiſſet pncipes exercitus ad moy-
ſen t tribuni cēturoniesqz dixerūt: Nos ſerui tui
recēlūm⁹ numerū pugnatorū quos habuim⁹ ſb
manu nra. t ne vnuſ quidē defuit. Ob hanc cau-
ſam offerum⁹ in donarii dñi ſinguli qd̄ i predā
auri potuimus inuenire. per iſcelides t armillas
annulos t dextralia ac mureuulas ut depreceris
p nobis dñm. Suſcepereuntqz moyſes t eleazar
ſacerdos oē aurū in diversis ſpeciebus pondere
ſcōarū ſedecim milia ſeptingētos quinquaginta
ſiclos a tribunis t centurionibus. Unusquisqz. n.
qd̄ in predā rapuerat ſuum erat. Et fuſceptum i
tulerunt in tabernaculum teſtimoniu in monumē-
tum filiorum iſrael coram dño.

XXXII.

Illi aut̄ rubem t gad habebant pecora
multa. t erat illis in iumentis infinita
ſba. Cūqz vidiffent iazer t galaad ap-
tas animalib⁹ alendis terras veneſunt ad moy-
ſen t ad eleazarū ſacerdote t pncipes multitu-
dinis. atqz dixerunt: Aſtaroth t dibon t iazer et
nemra eſebon t eleale et ſaban t nebo et beon ter-
ra quam percuſſit domin⁹ in pſpectu filiorū isrl
regionis vberime eſt ad paſtum animaliū. t nos
ſerui tui habemus iumenta plurima precamurqz
ſi innenimus gratiam coram te vt des nobis fa-
mulis tuis eam i poſſeſſionem nec facias nos trā-
ſire iordanē. Quibus respondit moyſes: Num
quid frēs v̄i ibunt ad pugnam. t vos hic ſedebi-
tis: Ur ſubvertitis mētes filiorū iſrael ne trāſi-
re audeant in locum quem eis daturus eſt dñs?
Hōne ita egerūt p̄es veſtri. q̄i miſi de cedesbar
ne ad explorādaz terrā: Cūqz veniſſent vſqz ad
valem botri luſtrata oī regione ſubuerterūt cor
filioz iſrael vt non intrarent ſines quos eis dñs
dedit: quibus iratus iurauit dicens: Si videbūt
hoies iſti que aſcēderunt ex egypto a viginti an-
nis t ſupra terram quam ſub iuramēto polliciſ
ſum abraā yſaac t iacob: t noluerūt ſequi me prie-
ter caleb filiū iephone cenezeū t iouie filiū nun.
Iſti ipleuerūt volūtatem meā. Iratusqz dñs ad-
uersū iſrael circūduxit eū p desertuz q̄dragita an-
nis dōec pſumereſ vniuersa generatio q̄ fecerat
malū i pſpectu ei⁹. Et ecce iquit vos ſurrexifſtis p
p̄ibus v̄ris icrementa t alūni hominū peccatoz
vt angeretis furorē dñi ptra iſrl. Qd̄ ſi nolueris
ſequi eū. i ſolitudine pp̄lm d̄relin quet. t vos cau-
ſa eritis necis oīum. At illi prope accedētes. dixe-
runt Cauſas ouī ſabucabimus et ſtabula iumento-
rum. paruulis quoqz noſtris v̄bes munitas

Numeri.

nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad pulium ante filios israel donec introducamus eos ad loca sua. Parvuli nrae et quicquid habere possumus erunt in urbibus munis propter hitatorum usudias Non reuertemur in domos nras usque dum possident filii israel hereditatem suam: nec quecumque queremus trans iordanem quia habemus possessionem nostram in orientali eius plaga. Quibus moyses ait: Si facitis quod punitis, expediti pergitate coram domino ad pugnam et ois vir bellator armatus iordanem transire: donec subuertat dominus inimicos suos: et subuictus ei omis terra: tunc eritis iculpabiles apud deum et apud israel et obtinebitis regiones quae vultis coram domino. Sin autem quod dicitis nulli dubium est quin peccatis in deo. et scitote quoniam peccatum vestrum apprehendet vos Edificate ergo urbes puulis vestris et caulas et stabula omnibus ac iumentis, et quod polliciti estis implete. Dixeruntque filii gad et ruben ad moysen. Seruitus sumus faciem quod inbet dominus noster. Parvulos nostros et mulieres et pecora ac iumenta relinquis in urbibus galaad: nos autem famuli tuoi oes expediti pergemus ad bellum sicut tu domine loqueris. Ide ceperit ergo moyses eleazar sacerdoti et ioseph filio nro et principibus familiae tribus israel et dixit ad eos Si transierint filii gad et filii ruben vobis secundum iordanem oes armati ad bellum coram domino, et vobis fuerit terra subiecta: date eis galaad in possessionem. Sin autem noluerint transire vobiscum in terra chanaan: iter vos habitandi accipiatis loca. Unde rursum filii gad et filii ruben: Sicut locutus est dominus seruis suis ita faciemus. Ipsi armati pergimus coram domino in terram chanaan, et possessionem iam suscepimus nos contemnentes trans iordanem. Dicit itaque moyses filii gad et ruben et dimidie tribui manasse filii iosephi regnum secon regis amorei, et regnum og regis basan, et terram eorum cum urbibus suis per circuitum. Igis extruxerunt filii gad dibon et astaroth et aroer et roth et sopham et iazer iecbaa et bethnemra et bethbaraz urbem multas, et canlas pecoribus suis. Filii vero ruben edificaverunt esebon et eleale et cariathaim et nabo et baalmeon sive nominibus sive ab amo quoque ipsponentes vocabula urbibus quae extruxerant. Ide oratio filii machir filii manasse prexerunt in galaad, et vastauerunt ea iterfecto amoreo habitatore eius. Dicit ergo moyses terram galaad machir filio manasse: quod habitauit in ea. Iair autem filius manasse abiit et occupauit vicos eius quos appellauit auctoheri, id est i. villas iair. Nobe quoque prexit et apprehendit chanath cum viculis suis: vocauitque eam ex nomine suo nobe.

XXXIII.

Esunt manus filiorum israel quae egressi sunt de egypto per turmas suas in manu moysi et aaron: quae descripsit moyses iuxta castrenses loca que domini iussione mutabatur. Profecti igitur de ramesse mense primo quattuordecima die mensi primi altera die pharetri filii israel in manu excelsa videntibus cunctis egyptiis et sepelientibus priogenitos quos percusserat dominus. Nam et in diis eorum exercuerat virtus

nem. Castrametati sunt in sochoth: de sochoth venerunt in etham que est in extremis finibus solitudinis. Inde egressi venerunt contra phairot que respiciunt beilephon, et castrametati sunt ante magdalum. Profecti de phairoth transierunt per medium mare in solitudinem: et ambulantes tribus diebus per desertum etham, castrametati sunt in mara. Profecti de mara, venerunt in helim ubi erant duodecim fontes aquarum et palme septuaginta: ibique castrametati sunt. Sed et inde egressi fixerunt tentoria super mare rubrum. Profecti de mari rubro, castrametati sunt in deserto sin: unde egressi venerunt in dephtha. Profecti de dephtha castrametati sunt in halus egressi de halus raphidum fixere tentoria: ubi populo defuit aqua ad bibendum. Profecti de raphidum castrametati sunt in deserto sinai. Sed et de solitudine sinai egressi venerunt ad sepulchrum cõcupiscetie. Profecti de sepulchris cõcupiscetie castrametati sunt in asteroth, et de aseroth venerunt in rethma. Profecti de rethma castrametati sunt in remophares: unde egressi venerunt in libna. De lebna castrametati sunt in ressa: egressi de ressa venerunt in celathba. Unde profecti castrametati sunt in monte sepher: egressi de monte sepher venerunt in arada. Inde proficisci castrametati sunt in maceloth. Profecti de maceloth, venerunt in taath. De thaath castrametati sunt in thare unde egressi fixere tentoria in metcha. Et de metcha castrametati sunt in esmona. Profecti de esmona venerunt in moseroth. Et de moseroth castrametati sunt in baneiacham. Profecti de baneiacham, venerunt in monte gadgad. Unde profecti castrametati sunt in iethebatha et de iethebatha venevit in hevrona. Egressi de hevrona castrametati sunt in asiongaber inde profecti, venerunt in desertum sin. Hec est cades. Egressi de cades castrametati sunt in monte hor in extremis finibus terre edom. Ascenditque aaron sacerdos in monte hor iubete domino, et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis filiorum israel ex egypto mense quinto primo die mensis cui esset anno centum viginti titri. Audiuimus chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem in terra chanaan venisse filios israel. Et profecti de monte hor castrametati sunt in salmona: unde egressi venerunt in phinon. Profecti de phinon castrametati sunt in oboth, et de obeth venerunt in ieabarim, que est in finibus mohabitarum. Profecti de ieabarim fixere tentoria in dibongad: unde egressi castrametati sunt in elmo deblathaim. Egressi de elmo deblathaim, venerunt ad montes abarim contra nabo. Profecti de montibus abarim, transierunt ad campestria moab supra iordanem contra hiericho. Ibique castrametati sunt de bethsimon usque ad bethsathum in planioribus locis mohabitarum ubi locutus est dominus ad moysen. Precepit filius israel, et dicit ad eos. Quando transferitis iordanem irates terram chanaan, disperdite cunctos hitatores terre illius, frigite titlos et statuas, et minuite atque oia excelsa

vaestate: mundantes terram et habitantes in ea. Ego enim dedi vobis illa in possessionem. quia divi detis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorem et paucioribus angustiorum. Sigulis ut sois cedent: ita tribus hereditas. Per tribus et familias possessionem dividet. Sin autem nolueritis interficere habitatores terre que remaserit. erunt vobis qui clavis in oculis et lancee in lateribus. et aduersabuntur vobis in terra habitatiois vestre. et quicquid illis cogitaueram facere. vobis faciam. XXXIII.

Hecutusque est dominus ad moysen dicens: precepit filius israel. et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan et in possessionem vobis sorte ceciderit. his finibus terminabitur. Pars meridiana incipiet a solitudine sin que est iuxta edom et habebit terminos pro tra orientem mare salissimum: qui circuibut australē plagaz per ascensum scorpionis. ita ut traseat in senna et perueniat ad meridiem usque ad cadesbarne: unde egredi erunt confinia ad villam nomine adar. et tendet usque a semona. Ibitque per gyrum terminum ab asemona usque ad torrentes egypti. et magni maris litorie finiet. Plaga autem occidentalis a mari magno incipiet et ipso fine claudetur. Procedo ad septentrionalem plagam a mari magno terminum inciperet puenies usque ad terminos sedada: ibutque pfinia usque ad hebronam et villam henan. Hi erunt termini in parte aglonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam de villa henan usque sephama. et de sephama descendunt termini in rebbatha contra fontem dampnum. Inde puenient contra orientem ad mare eneth. et tendet usque iordanem. et ad ultimum salissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu. Precepitque moyses filius israel. dicens: Hec erit terra qua possidebitis sorte. et quam iussit dominus dari nouem tribubus et dimidie tribui. Tribus enim filiorum ruben per familias suas. et tribus filiorum gad iuxta cognationem numerorum: media quoque tribus manasse id est due semis tribus acceperunt partem suam trans iordanem contra hiericho ad orientalem plagam. Et ait dominus ad moysen: Hec sunt nomina virorum qui terram vobis dividet. Eleazar sacerdos et ioseph filius nun et singuli principes de tribus singulis quorum ista sunt vocabula. De tribu iuda: caleb filius iephone. De tribu symeon: samuel filius amiud. De tribu beniamin: heledad filius chaselon. De tribu filiorum dan: bocci filius iogli. Filiorum ioseph de tribu manasse: bannibel filius ephot. De tribu ephraim: camuel filius sephan. De tribu zabolon helisaphan filius pharnath. De tribu ysachar: dux phaltibel filius ozan. De tribu aser: abiud filius salomi. De tribu neptalam: phedabel filius amiud. Hi sunt quibus preceperat dominus ut deuiderent filius israel terram chanaan.

Capitulum.

XXXV.

Ecque locutus est dominus ad moysen in campestribus moab supra iordanem contra hiericho. Precepit filius israel ut dent leuitis de possessionibus suis vibes ad habitandum. et suburbana earum per circuitum ut ipsi in oppidis maneant. et suburbana sunt pecoribus ac iumentis: que a muris ciuitatum fornicatus per circuitum mille passuum spatio tendentur. Contra orientem. duo milia erunt cubiti. et contra meridiem similiter erunt duo milia. A mare quoque quod respicit occidentem. eadem mensura erit. et septentrionalis plaga equali termino finietur. Eruntque vibes in medio. et foris suburbana. De ipsis autem oppidis que leuitis dabitis sex erunt in fugitiuum auxilia separata. ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem. et exceptis his alia quadraginta octo cum suburbanis suis. Ipseque vibes que dabuntur de possessionibus filiorum israel ab his qui plus habent plures auferentur. et qui minus pauciores. Singuli iuxta mensuram hereditatis sue dabunt oppida leuitis. Aut dominus ad moysen loquere filius israel. et dices ad eos. Quia transgressi fueritis iordanem in terra chanaan. decernite que vibes esse debeant in presidia fugitiuum qui nolentes sanguinem fuderint. in quibus cuicunque fugerit profligus. cognatus occisi non poterit eum occidere donec stet in prospectu multitudinis. et causa illius indicetur. De ipsis autem vibib que ad fugitiuum subsidia seperatur. tres erunt trahentes iordanem. et tres in terra chanaan. tam filius israel qui aduenis atque peregrinis: ut configuat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. Si quis ferro percussit. et mortuus fuerit qui percussus est renus erit homicidium. et ipse morietur. Si lapides iecerit. et ictus occubuerit. similiter punies. Si linguo percussus interierit: percussoris sanguine vindictabitur. Idropinquus occisi homicidiam interficiet. Statim ut apprehenderit eum. interficietur. Si per odium quis hominem impulerit vel iecredit quipiam in eum per insidias: aut cum esset inimicus manu percusserit. et ille mortuus fuerit percussor homicidium re erit. Cognatus occisi statim ut inuenerit eum. iugulabit. quod si fortius et absque odio et iniurias quicunque horum fecerit. et hoc audente populo fuerit comprobatum. atque inter propinquum sanguinis questio ventilata: liberabitur innocens de vltoribus manu et reducetur sibi ad quae fugerat: manebitque ibi donec sacerdos magnus per oleo sancto unctionis est. moriatur. Si interfector extra fines vibium que exilibus deputate sunt fuerit inuinctus. et percussus ab eo qui vltor est sanguinis. absque nota erit qui eum occiderit. Debuerat enim profugus usque ad mortem pontificis in urbe residere. Postque autem ille obierit: homicida recurretur in terram suam. Hec sempiterna erunt et legima in cunctis habitatiibus viris. Homicida si-

Deuteronomiū.

ad om̄is filio
testib⁹ punies. Ad uni⁹ testimoniū nullus cōdem
nabitur. Non accipietis pretiū ab eo qui re⁹ ē
sanguinis: statum & ipse mories. Exules & p̄fugi
ante mortē pontificis. nullo modo in v̄bes suas
reverti poterunt ne polluatis terram habitatōis
vestre. que insoniū crōre maculaſ. nec aliter ex
piari pōt nisi per eius sanguinē qui alterius san
guinez fuderit. Atqz ita mundabis v̄ra possesso
me cōmorante vobiscum: Ego enim suz domin⁹
qui habito inter filios israel. . XXXVI.

Acesserūt aut̄ & pr̄cipes familiāꝝ gala
ad filiū machir filiū manasse de stirpe filio
& ioseph locutiqz sunt moysi corā p̄ncipi
b⁹ israel atqz dixerunt. Libi dñs n̄o precepit do
minus vt terram sorte diuideres filius israel. et
vt filiab⁹ salphaad fratris n̄ri dares possessionē
debitā patri. q̄s si alteri⁹ tribus homines uxores
aceperint. sequēt possesso sua & translatā ad ali
um tribū de nostra hereditate minueſ: atqz ita
fiet vt cū inbileus id est quinq̄gesimus annus re
missionis aduenerit confundatur. Ortiū distri
butio & aliōum possesso ad alios transeat. Res
pondit moyses filiis israel & domino precipiē
at. Recte trib⁹ filioꝝ ioseph locuta est. & hec lex
sup filiab⁹ salphaad a dñs p̄mulgata est. Nubāt
quibus uolunt: vt tantū sue trib⁹ hominibus ne
cōmisceatur. possesso filiōrum israel de tribu in
tribū. Omnes enim viri ducent uxores de tri
bu & cognitione sua. & cūcte semine de eadem tri
bu maritos accipient. vt hereditas permaneat in
familia. nec sibi misceantur trib⁹. sed ita maneat
vt a domino separate sunt. Hec rūtqz filie salpha
ad ut sibi fuerat impatum. & nupserunt maala &
therla & egla & melcha & noa filiis patrui sui de
familia manasse qui fuit filius ioseph: & posse
sio que illis fuit attributa māſit in tribu et fami
lia patris earum. Hec sunt mandata atqz iudita
q̄ mādauit domin⁹ p̄ manū moysi ad filios isra
el i cāpestrib⁹ moab supria iordanē p̄tra hiericho

Explicit lib. Numeri. Incipit liber elleaddaberi
qui deuteronomiū prenotat. Cap. I.

Ec sunt verba

que locutus ē moyſes ad ñ̄nez
isrl trans iordanē in solitudi
ne cāpestri cōtra mare rubruꝝ
inter pharan & thosel & laban
et aſeroth. vbi aurī ē plurimū
vndecim diebus de oreb p̄ viā
montis seir vſqz cadesbarne. Quadragesimo ā
no vndecimo mēſe prio die mēſis locutus ē moy
ſes ad filios israel omnia q̄ p̄cepit illi dñs. vt di
ceret eis: postqz p̄cuſſit ſeon regem ammoreoꝝ
qui habitauit in eſebon. & og regē basan qui mā
ſit i aſerath & i edrai trās iordanē i terra moab
Lepitqz moyſes explanare legem & dicere. Dñs

deus n̄ locutus est ad nos in oreb dicens. Suffi
cit vobis q̄ in hoc mōte mansistis. Reuertimini
& venite ad mōtē ammoreorum & ad cetera que ci
prima sūt campestria atqz montana et humilio
ra loca contra meridieꝝ. & iuxta luttus maris ter
ram chananeorū & libani vſqz ad flumē magnū
eufraten. En inquit tradidi vobis. Ingrediēni
& possidete eā. sup quam iurauit dñs p̄ibus v̄is
abraam vſaac & iacob. vt daret illam eis & semiñ
eorum post eos. Hicqz vobis illo in tpe. Non
possim sol⁹ sustinere vos. q̄ dñs de⁹ vester mul
tiplicauit vos. & eſtis hodie ſicut ſtelle celi pluri
mi. Dñs de⁹ patrū vefroꝝ addat ad hūc numerū
multa milia. & benedicat vobis ſicut locutus eſt.
Non valeo ſolus negotia v̄ra ſustinere & pond⁹
& iurgia. Date ex vobis viros ſapiētes & gnaros
quorū quersatio ſit p̄bata in tribubus vestrīs.
vt ponam eos vobis principes. Tunc respōdūtis
mihi. Bona res eſt quam viſ facere. Tuliqz de
tribubus vestrīs viros ſapiētes & nobiles & co
ſtitui eos p̄ncipes tribunos et centuriones. et
quinquagenarios ac decanos qui docerent vos
ſingula p̄cepiqz eis dicens. Audite illos et qđ
iustus eſt iudicate. Siue cuius ſit ille ſiuſ peregrī
nus: nulla erit diſtantia personarum Ita paruu
audietis vt magnum. nec accipietis cuiusqz per
ſonam quia dei iuditium eſt. q̄ ſi difficile vobis
viſum aliquid fuerit: referte ad me. et ego audiā
P̄cepiqz eis omnia que facere deberetis. pro
fecti autē de oreb transiūmus per heremū terri
bile & maximā ſolitudinem. quam vidiliſ p̄ viā
montis ammorei ſicut p̄cepit dñs de⁹ n̄ nobis.
Lūqz veniſſem⁹ in cadesbarne dixi uobis. Ueni
ſtis ad mōtē ammorei. quē dñs de⁹ vester datur⁹
ē vobis. Vide terram quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi
Aſcēde & poſſide eā. ſicut locut⁹ eī dñs de⁹ noſter
p̄ibus tuis. Noli timere: nec quicqz paureas. Et
accessiſtis ad me oēs & dixiſtis. Aſſittam⁹ viros
qui cōſiderēt terrā. & renūciant per quod iter de
beam⁹ aſcendre. & ad q̄s pgere cimitates. Lūqz
mibi ſimo placuifſet. miſi ex vobis duodecim vi
ros ſingulos de tribubus ſuis. Qui cum perre
xiſſent & aſcendiſſent in montana veneſunt vſqz
ad vallem botri. & cōſiderata terra ſumentes de
fructibus eius ut oſtenderent vberatatem attule
runt ad nos atqz dixerunt. Bona eſt terra quāz
dominus deus noſter daturus eſt nobis. Et no
luitis aſcendere. ſed increduli ad sermonem dei
noſtri murmurastiſ in tabernaculis vestrīs atqz
dixiſtis. Odit nos dominus. & idecirco eduxit noſ
de terra egypti vt traderet noſ in manu ammor
rei atque deleret. Quo aſcendemus? Nunci ter
ruerunt cor noſtrum dicentes. Maxima multi
tudo eſt. et nobis ſtatura procerior. Erbes mag
ne. et ad celum vſqz muuite. Filios euachim vi
dimus ibi. Et dixi vobis. nolite metuere. nec ti
meatis eos. Dominus deus noſter qui duxit
eſt noſter. pro vobis ipſe pugnabit: ſicut fecit

Deuteronomium.

in egypto cūcī vidētib⁹. et in solitudine iſi vidistiſ. Mortauit te dominus deus tuus ut ſolet homo gēſtare paruolum ſilium ſiuſ in omni via p quā ambulastiſ donec veniretiſ ad locum iſum. Et nec ſequidiſ credidiſ domino deo veftro q̄ pccetiſ vos in via. et metatuſ eſt locū in quo této ria figere deberetiſ: nocte oñdens vobis iter p igneſ. et die per colūnam nubis. Cumq; audieſet dñs voceſ ſermonū veftrorū. iratus iurauit. et ait: Non videbit qſpiā de hōibus gñatiōis hui⁹ pef ſime terrā bona quā ſub iuramēto pollicituſ ſuſ paribus veftri: pter cabelluſ iephonē. Ipsiſ eni⁹ videbit ea. et ipſi dabo terrā quā calcavit. et fi liuſ eius: q; ſecutuſ eſt dñm. Nec mirāda idigna tio in populū: cū mibi quoq; irat⁹ deus propter vos dixerit. Nec tu igredieris illuc. ſi iofie fili⁹ nun minister tu⁹ ipē itrauit p te. Hūc exortare et robora. et ipē forte terrā diuidet iſraeli. Paruili veftri de qb⁹ dixiſtis q; captui ducerel⁹. et fili⁹ q; hodie boni ac mali ignorat distiātā ipi igredieſ. et ipſiſ dabo terrā et poſſidebūt ea: vos aut̄ reuer timini et abite in ſolitudinē p viā maris rubri. Et respōdiſtis mihi: Peccauim⁹ dñō. Ascēdimuſ et pugnabim⁹. ſicut pcepit dñs deus noſter. Cumq; iſtructi armis pgeretiſ in monte. ait mihi domin⁹ Dic ad eos: Molite ascēdere neq; pugnetis. No eniſ ſuſ vobifcu ne cadatis corā inimicis veftriſ. Locutuſ ſuſ et nō audistiſ. ſi aduersanteſ iperio dñi. et tumēteſ ſupbia ascēdiſtis in monte. Itaq; egressuſ amōreus q; habitabat in montib⁹ et obui am veniēs pſecuuiſ eſt vos ſicut ſolēt apes pſeq. zecedit de ſeir vſq; horma. Cumq; reuerſi plora retiſ corā dñō nō audiuit vos: nee voci veftre vo luit acqescere. Sedistiſ ergo in caedesbarne mul to tempore.

II.

Profectiq; inde venim⁹ i ſolitudinē q; du cit ad mare rubr⁹ ſicut mibi dixerat dñs. et circuumuſ moṭe ſeir lōgo tpc. Dixit q; dñs ad me: Sufficit vobis circumuire moṭe iſu ite cōtra aglonē et populo ſcipe dicēs: Trāſib⁹ p termiſos fratz veftrorū filiorū eſau q; habitant in ſeir. et timebūt vos. Videlte ergo diligēter ne mo ucamini cōtra eos. Neq; eni⁹ dabo vobis de ter ra eoz qntū pōt vniuſ pedis calcare veftigiū: q; in poſſeſſionē eſau dedi moṭe ſeir. Libos emetiſ ab eis pecūnia et comedetiſ: aquā emptaz haurie riſ et bibetiſ. Dñs deus tuus benedixit tibi in ope manuū tuay. Nout iter tuum. quō trāſieris ſolitudinē hāc magnā p qdragita ános. habitāſ tecuſ dñs deus tu⁹ et nihil tibi defuit. Cumq; trāſiſ ſem⁹ fratres nřos filios eſau. q; habitabant in ſeir p viā capestre de helath et d asiongaber. venim⁹ ad iter qd̄ ducit i desertū moab. Dixitq; dñs ad me: No pugnē cōtra moabitā: nec ſeas aduer ſiſ eos plū. No eni⁹ dabo tibi qeçz d terra eoz q; filiis loth tradidi ea i poſſeſſionē. Eſim pmi ſuerūt habitatores ei⁹ ppls magn⁹ et valid⁹ et tam excelsus ut d enachim ſirpe qſi gigātes crederē

tur. et eſſet ſiles filiorū enachim. Beniq; moabitē appellat eos emi. In ſeir aut̄ pūs hitauerūt horei qb⁹ expulſis atq; ſletis hitauerūt fili⁹ eſau ſicut fecit iſrl in terra poſſiōis ſue quā dedit illi dñs. Surgētes q; vt trāſirem⁹ torētē careth venimus ad eū. Ipsiſ aut̄ quo abulaui⁹ de caedesbarne vſ q; q; ad trāſitū careth trigita et octo ánorū ſuit: do nec cōſumeret ois cōgregatio hoīu bellatorū de caſtris. ſicut iurauerat dñs: cui⁹ man⁹ ſuit aduer ſiſ eos ut iterrirēt d castro medio. Postq; aut̄ vnuersi ceciderūt pugnatores locut⁹ eſt dñs ad me dicēs: Tu trāſib⁹ hodie termiſos moab vrbē noie ar et accedēs i vicinia filiorū amon caue ne pugnes cōtra eos nec mouearis ad plū. No eni⁹ dabo tibi de terra filiorū amon q; filiis loth dedi eam i poſſeſſionez. Terra gigantū reputata eſt et in ipſa olim habitauerunt gigantes quos amonite vocant comū. populus magnus et mul tus et procere longitudinis: ſicut enachim quos veleuit dominus a facie eorum. et fecit illos habi tare pro eis: ſicut fecerat fili⁹ eſau qui habitant in ſeir delens horeos. et terram eorum illis tra dens: quam poſſident vſq; in pſens. Eudos quo q; qui habitant in aſerim vſq; gaſam cappado ces expulerint qui egressi de cappadocia deleue runt eos. et habitauerunt pro illis. Surgite et trā ſite torrentem arnon. Ecce tradidi in manu tua ſeon regem eſebon ammoreum et terrā eius. incipie poſſidere. et committe aduersus eum prelium. Hodie incipiā mittere terroreſ atq; formidinē tuam in populos qui habitant ſub omni celo ut audito nomine tuo pauent et in morem parturi entium contremiſcant. et dolore teneantur. His ergo nuncios de ſolitudine caedemoth ad ſeon re gem eſebon verbis pacificis dicens. Transibim⁹ per terram tuam: publica gradiemur via. Non declinabimus neq; ad dexteraz neq; ad ſinistrā alumenta precio vende nobis vt vſcamur. aquā pecunia tribue et ſic bibemus. Tantum eſt vt no bis concedas tranſitum ſicut fecerunt fili⁹ eſau qui habitant in ſeir. et moabitē qui morantur in ar donec veniamus ad iordanem. et tranſcamus ad terram quam dominus deus noſter daturus eſt nobis. Moluitq; ſeon rex eſebon dare nobis tranſitum quia indurauerat dominus deus tu⁹ ſpiritum eius. et obſtruauerat cor illius ita vt tra deretur in manus tuas ſicut nūc vides. Dixitq; domin⁹ ad me: Ecce cepi tibi tradere ſeon et ter ram eius: incipie poſſidere eam. Egressuſq; eſt ſeon obuiam nobis cum omni populo ſuo ad preli um in iasa et tradidit eum dominus deus noſter nobis: percuſſimusq; eum cum fili⁹ ſuſ et omni populo ſuo. cūtaſq; vrbes in tépore illo cepim⁹ interfecti habitatorib⁹ earum viriſ ac mulieri bus et paruiliſ. No relinquiimus in eis quicq; abſq; iumentiſ. que in partem venere pdatiū. et ſpoliū vrbū q; ſepe ab aroer q; eſt ſup ripaz rōtē arnō oppido. q; i valle ſitū ē vſq; galAAD.

Deuteronomium.

Non fuit vicus et ciuitas que nostras effugeret manus. Omnes tradidit dominus noster nobis absq; terra filiorum ammon ad quam non accessimus et cunctis que adiacent torrenti ieboc et urbibus montanis: vniuersisq; locis a quibus nos peribubit dominus noster.

III.

Traq; conuersi ascendimus per iter basanum. Egressusq; est ergo rex basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in edrai. Dixitq; dominus ad me. Ne timeas eum quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua faciesq; ei sicut fecisti seon regi amoreoꝝ qui habuit in eſebon. Tradidit ergo dominus noster in manib; nostris etiam og reges basan et vniuersum populū eius: percussimusq; eos usq; ad iter nationem: vastantes cunctas ciuitates illius anno tempore. non fuit oppidū quod nos effugeret. sera ginta vibes et omnē regionē argob regni og in basan. Uncte vibes erat munit muris altissimis portisq; et vecibus absq; oppidis inumeris que non habebat muros. Et deleimus eos sicut fecerimus seon regi eſebon disperdentes omnem ciuitatē virosq; ac mulieres et parvulos: iumenta autē et spolia vibiu diripimus: tulumusq; illo anno terram de manu duorum regum ammoreorum qui erant trans iordanem a torrente arnon: usq; ad montē hermon quē fidonii saron vocāt: et amorei sanir: oēs ciuitates que sitae sunt in planicie et vniuersam terram galaad et basan usq; ad selcha et edrai ciuitates regni og in basan. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gigantū. Et monstratus lectus eius ferre⁹ qui ē in rabath filiorū amon: nouem cubitos habens longitudinis et quattuor: latitudinis ad mensurā cubiti virilis manus. Terramq; possedimus tempore illo ab aroer que ē super rippā torrentis arnon: usq; ad mediā partē montis galaad: et ciuitates illius dedi ruben et gad. Reliquā autē partē galaad: et oēm basan regni og. tradidi medie tribui manus se oēm regionem argob. Quæcāq; basan vocabatur terra gigantū. Iair filius manasse possedit omnē regionē argob usq; ad terminos gessuri et machati. Vocabuntq; ex noīe suo basan auothair i. villas iair usq; in presentē diem. Hatchir quoq; dedi galaad et tribubus ruben et gad dedi de terra galaad usq; ad torrentem arnon mediū torrentis et cōfiniū usq; ad torrentē ieboc qui est terminus filiorū ammon: et planitiē solitudinis atq; iordanē et terminos cenereth usq; ad mare desereti quod ē salissimum ad radicē montis phasga contra orientē. Precepitq; vobis in tempore illo dicēs. Dominus deus vester dat vobis terrā hanc in hereditate: expediti precedite fratres vestros filios israel oēs viri robusti absq; viribus et parvū atq; iumentis. Hoc enī q; pulchra habeatis pecora et in urbibus remanere debebut quas tradidi vobis: donec requie tribuat dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit: et possideant ipsi etiā terram

quā datus est eis trans iordanē: tunc reuertet vniuersisq; i possessionē suā quā dedit vobis. Vos sue quoq; in illo tpe p̄cepi dicēs. Oculi tui vide runt que fecit dominus deus noster duobus his regibus: sic faciet oībus regnis ad que transitū es ne timeas col. Dominus enī deus vester pugnabit p vobis. Precatusq; suz domini illo tpe dicēs. Domine deus tu cepisti ostendere seruo tuo magnitu dinē tuam manūq; fortissimā. Neq; enī est aliud deus vel in celo vel in terra qui possit facere operatua et cōparari fortitudini tue. Trāsibo igitur et videbo terram hanc optimā trans iordanē: et montē istū egregium et libanū. Iratusq; ē dominus mihi propter vos nec exaudiuit me sed dixit mihi. Sufficiet tibi nequaq; ultra loquaris de hac re ad me. Ascende cacumen phasge: et oculos tuos circūser ad occidentem et ad aglonē austriq; et orientē: et aspice. Nec enī transibis iordanē istū. Precepit iosephus et corroborata eū atq; cōforta: quia ipse precedet populū istū et dividet eis terrā quā visurus es. Undansusq; in valle contra phanū phagor.

III.

Enī israel audi precepta et iudicia q; ego doceo te ut faciens ea vivas et igeris possideas terrā quā dominus deus patrū vestrorum datus ē vobis. Non addetis ad verbum quod vobis loquo: nec auferetis ex eo. Custodite mandata domini dei vestri que ego preci pio vobis. Oculi vestri viderūt oīa que iecit dominus contra beelphegor: quod cōtriverit omnes cultores eius de medio vestri. Vos autē qui adhēretis dño deo vestro: vivitis vniuersi usq; i presentem diem. Scitis q; docueri vos p̄cepta artij iusticias: sicut mandauit mihi dominus deus me⁹: sic facietis ea i terra quā possessuri estis: et obseruabitis et plebitis opere. Nec ē enī vestra sapientia et intellectus coram populis: ut audieretis vniuersi p̄cepta hec dicant. Enī populus sapiens et intelligens: gens magna. Nec ē alia natio tam grācis que habeat deos appropinquātes sibi sicut deus noster adest cūctis obsecratoībus nostris. Que enī ē alia gens sic inclita ut habeat ceremonias iustaq; iudicia et vniuersam legē quā ego propōnam hodie ante oculos vestros. Custodi igitur temetipsū et aīaz tuā sollicitate ne obliuiscaris verbōrum que viderunt oculi tui: et ne excidant de cor de tuo cūctis diebus vite tue. Docabis ea filios ac nepotes tuos die quo stetisti corā dñi deo tuo in oreb qñ dñs locut⁹ ē mihi dicēs. Longrega ad me populū ut audiāt finones meos et discāt tunc re me oī tpe quo vivūt in terra: docceantq; filios suos. Et accessistis ad radices mōtū q; ardebat usq; ad celū: erātq; in cōtenebrie et nubes et caligo. Locut⁹ q; ē dñs ad vos de medio ignis. Vocem verborū eius audistis: et formā pēt⁹ non viduisti. Et ostendit vobis pactum suum quod precepit ut faceretis et decem verba que scripsit in duab; tabulis lapideis. Mibiq; mandauit in illo tempore

P̄cepta et iudicia

Deuteronomium.

re ut docerē vos ceremonias et iudicia que facerē debetis in terra quaꝝ possessuri estis. Custodi te igitur solicite aias vestras. Non vidistis ali quam similitudinē in die qua locutus ē vobis do minus in oreb de medio ignis ne forte decepti faciat vobis sculptam similitudinē: aut imaginē masculi vel femine similitudinē ofum iumentorū que sunt super terram: vel anium sub celo volantum: atqꝫ reptilium que mouentur in terra: siue piscium qui sub terra morantur in aquis: ne forte eleuatis oculis ad celū videas solem et lunam et oia astra celi: et errore deceptus adores ea: et colas: que creauit dñs deus tuus in ministeriū cū eis gentibus que sub celo sunt. Elos aut tulus do minus et eduxit de fornace ferrea egypti: vt habe ret populū hereditarum sicut ē in presenti die. Istratusqꝫ ē dñs contra me propter sermones vestros et iurauit ut non transirem iordanem: nec ī gredener terram optimā quā daturus est vobis. Ecce moiar in hac humo: non transibo iordanē vos transibitis et possidebitis terram egregiā: ca ne neqñ obliuiscaris pacti dñi dei tui quod pepi git tecum: et facias tibi sculptam similitudinē eorum que fieri dñs prohibuit. Quia dñs de² tu² ignis consumens est: deus emulator. Si genueris filios ac nepotes et morati fueritis in terra: deceptiqꝫ seceritis vobis aliquā similitudinē patrā tes malū coram dño deo vestro ut eum ad iracū diam prouocetis: testes inuoco hodie celum et terram: cito perituros vos ēē de terra: quam transito iordanē possessuri estis. Non habitabitis ī ea longo tempore: sed delebit vos dominus atqꝫ disperget in omnes gentes: Et remanebitis pau ci in nationibus ad quas vos ductur² ē domin². Ibiqꝫ seruictis diis qui hominū manu fabricati sunt: ligno et lapidi qui nō vident nec audiunt nec comedunt nec odorant. Unqꝫ quesieris ibi dñz deū tuū inuenies eum: si tñ toto corde quesieris: et tota tribulatione aie tue postqꝫ te inueniterit oia que predicta sunt. Nonnullimo autē tēpore reuer teris ad dñm deū tuum et audias vocem eius qz deus misericors dñs deus tuus ē. Non dimittet te nec omnino delebit: neqꝫ obliuiscetur pacti in quo iurauit patribus tuis. Interroga de dieb² antiquis qui fuerūt ante te ex die quo creauit do minus deus hominē super terram a summo celi usqꝫ ad summum eius: si facta ē aliquā huiuscemo di res: aut vnqꝫ cognitū ē: vt audiret popul² vo cem dñi dei loquentis de medio ignis sicut tu audiisti et vidisti: si fecit deus vt ingredere et tolleret sibi gentem de medio nationū per tētationes: si gna atqꝫ portenta: per pugnam et robustā mauū: extenuqꝫ brachiū et horribiles visioñes: iuxta oia que fecit pro nobis dñs deus noster in egypto vi dentibus oculis tuis: vt scires qm dñs ipse ē de us: et non ē aliis preter vnu. De celo te fecit au dire vocem suam vt docceret te: et in terra ostēdit tibi ignem suū maximū: et audisti verba illius de

medio ignis: quia dilexit patres tuos: et elegit se men eorum post eos. Eduritqꝫ te precedens ī vir tute sua magna ex egypto vt deleret nationes ma ximas et fortiores te in introitu tuo: et introduceat te: daretqꝫ tibi terram earum in possessionē: sicut eernis in presenti die. Scito ḡ hodie et cogitato in corde tuo qz dñs ipse ē deus in celum sursum: et in terra deorsum et non sit aliis. Custodi piece pta eius atqꝫ mandata que ego precipio tibi: vt bene sit tibi et filius tuus post te: et permaneas in isto tempore super terrā quā dominus deus tuus da turus ē tibi. Tunc separauit moyses tres ciuitates trans iordanē ad orientalem plagā: vt consurgat ad eas qui occiderit nolens proximū suū: nec sue rit sibi inimicus ante vnu et alterū diem: et ad ha rum aliquam urbiū possit euadere: bosor in soli tudine quesita ē in terra campestri de tribu rubē et ramoth in galaad que ē in tribu gad: et golā in basan que ē in tribu manasse. Ista ē lex quā propo suit moyses coram filiis israel: et hec testimonia et ceremonie atqꝫ iudicia que locutus ē ad filios is rael qn̄ egressi sunt de egypto trans iordanē in valle p̄tra phanū phogor in terra sc̄on regis am morei qui habitauit in ese bon quez pcussit moy ses. Filii quoqꝫ israel egressi ex egypto possedent terrā eius: et terram og regis basan duoru reguz amoreorū qui erant trans iordanē ad solis ortū ab aroer que sita ē super ripam torrentis arnon usqꝫ ad montē sanir qui est et hermon omnes placiem trans iordanē ad orientalem plagā usqꝫ ad mare solitudinis et usqꝫ ad radices montis phasga.

.v.

Ecceqꝫ moyses oēm israelē et dixit
v ad eum. Audi israel ceremonias atqꝫ iudicia qz ego loquor ī auribus vestris bodie. Discite ea et ope zplete: dñs deus n̄f pepi git nobiscū sedis in oreb. Nō cū prib² n̄fis inuit pactū s̄ nobiscū qz ipresentiaz sum² et vivim². facie ad faciē locut² ē nob̄ ī mōte de medio ignis. Ego seq̄ster et medi² sui inter deū et vos in tēpor illo vt ānūciarē vobis vba ei². sumuistis enī ignē et nō ascēdistis ī mōte. Et ait. Ego dñs de² tu² qz eduxi te de terra egypti de domo fuitus. Nō habebis deos alienos ī sp̄ctu meo: nō facies tibi sculptile nec similitudinē oīu qz in celo sunt desup: et qz ī terra deorsū: et qz v̄sanū ī ags s̄b terra. non adorab ea et n̄ coles. ego enī su dñs de² tu²: deus emulator reddes inq̄tate patr̄ sup filios ī tertiaz et qrtā ḡuātōz his qz oderūt me: et facies mīaz ī milia milia diligētib² me et custodiētibus p̄cepta mea. Nō usurpabis nomē dei tui frustra: qz n̄ erit ipuni² qz sup re vna nomē ei² assumpserit. obsua diē sabbi vt sc̄ifices eū: sicut p̄cepit tibi dñs de² tu². sex dieb² opabēs et facies oia opa tua. septi m² dies sabbi ē. i. reges dñi dei tui: nō facies ī eo qz opis: tu et fili² tu² et filia: suus et acilla: bos et asinus. et oē iumentū tuū: et p̄egrin² qz ē ita por tas tuas: vt regescat seruus et acilla tua sicut et tu

pepta domij

Deuteronomium.

Memento q̄ t̄ ipse seruieris in egypto t̄ eduxerit te inde dñs deus tuus in manu forti t̄ brachio extento. Iccirco precepit tibi vt obseruares diē sabbati. Honora patrē tuuū t̄ matrē sicut p̄cepit tibi dñs deus tuus. vt longo viuas tépore t̄ bene sit tibi in terra quā dñs deus tuus daturus est tibi. Non occides: necq; mechaberis: furtiq; ne saies: nec loquaris contra proximū tuū fallum te stimoniū. Non concupisces vxorem proximi tui noui domū: non agrū: non seruū: non ancillā: nō bouem: nō asinū: t̄ ynuersā que illius sunt. Hec verba locutus ē dñs ad omnē multitudinē vīaz in monte de medio ignis t̄ nubis t̄ caliginis: voce magna: nihil addens amplius: t̄ scripsit ea in duab⁹ tabulis lapideis quas tradidit mihi. vos aut̄ postq; audistis vocē de medio tenebrarū: et montē ardere vidistis: accessistis ad me oēs p̄cipes tribūū t̄ maiores natu atq; dixistis. Ecce ostendit nobis dñs deus noster maiestatē t̄ magnitudinē suam. Vocab⁹ eius audiūimus de medio ignis t̄ probauimus hodie q̄ loquēt̄ deo cū homine vixerit homo. Cur ḡ moriemur t̄ deuorabit nos ignis hic maximus? Si enī audierimus vtra vocem dñi dei nostri moriemur. Quid est oī caro vt audiat vocem dei viuentis qui de medio ignis loquī sicut nos audiūimus t̄ possit viuere. Tu magis accede t̄ audi cuncta que dixerit dñs deus noster tibi: loquerisq; ad nos. t̄ nos audientes faciemus ea. Quod cuz audisset dñs: ait ad me. Audiuī vocē verborū populi huius que locuti sunt sibi. Bene oīa sunt locuti: Quis det tales eos habere mentē vt timeant me t̄ custodiāt ynuersa mandata mea in oī tépore: vt bene sit eis t̄ filii eorū in sempiternum. Glade ḡ t̄ dic eis. Reuertimini in tentoria vestra. Tu vero hic sta me cum: t̄ loquar tibi oīa mandata mea t̄ ceremonias atq; iudicia que doceb̄is eos vt faciant ea i terra quā dabo illis in possessionē. Custodite ergo et facite que precepit dñs deus vobis. Non declibitis neq; ad dexterā neq; ad sinistrā: sed p̄ viaz quā precepit dñs deus vester ambulabitis vt vivatis t̄ bene sit vobis t̄ protelē dies vestri i terra possessionis vestre.

.VI.

Ec sunt precepta t̄ ceremonie atq; iudicia que mādauit dñs deus vester vt docerem vos: vt faciatis ea i terra ad quā transgredimini possidendā: vt timeas dñm deus tuū t̄ custodias omnia mandata t̄ precepta ei⁹ q̄ ego p̄cipio tibi t̄ filii ac nepotibus tuis cūctis diebus vite tue vt prolongentur dies tui. Audi israel t̄ obserua vt facies que precepit tibi dñs: t̄ bene sit tibi: t̄ multipliceris amplius: sicut pollicitus ē dñs deus patrū tuorum tibi terram lacte t̄ melle manantem. Audi israel: dñs deus vester deus vnuis ē. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: t̄ ex tota aīa tua: t̄ ex tota fortitudine tua. erūt q; verba hec que ego p̄cipio tibi hodie in corde tuo: t̄ narrab ea filius tuis: t̄ meditaberis sedēs

in domo tua: t̄ ambulās in itinere domiēs atq; consurgens: t̄ ligabis ea quasi signū i manu tua: eruntq; t̄ mouebunt inter oculos tuos: scribesq; ea in limine t̄ ostis domus tue. Lūq; introduce rit te dñs deus tuus in terrā pro qua iuravit p̄ tribus tuis: abraam ysaac t̄ iacob: t̄ dederit tibi ciuitates magnas t̄ optimas quas non edificasti domos plenas multarū opum quas non extruxisti: cisternas quas non fodisti: vineta t̄ olueta q̄ non plantasti: t̄ comederis t̄ saturatus fueris: caue diligenter ne obliuiscaris dñi dei tui qui eduxit te d̄ terra egypti de domo seruitutis. Bñz deum tuū timebis t̄ illi soli seruies: ac p̄ nomē illi⁹ iurabis. Non ibitis post deos alienos cūctarū gentium que in circuitu vestro sunt. qm̄ de emulator dñs deus tuus in medio tui: ne qm̄ irascas furor dñi dei tui cōtra te: t̄ auferat te de superficie terre. Non tētabis dominū deum tuum: sicut tētabsti in loco tētāonis. Custodi precepta domini dei tui ac testimonia t̄ ceremonias quas precepit tibi: t̄ fac quod placitū ē t̄ bonū in conspēcū domini vt bene sit tibi: t̄ ingressus possideas terrā optimā de qua iuravit dñs patribus tuis: vt de leret oēs inimicos tuis coram te: sicut locutus ē. Cum interrogauerit te filius tuus cras dicens. Quid sibi volunt testimōia hec t̄ ceremonie atq; iudicia que precepit dñs deus nō nobis: edices ei. Seruī eramus pharaōis in egypto t̄ eduxit nos dñs de egypto in manu forti: fecitq; signa atq; p̄digia magna: t̄ pessima in egypto contra pharaonem t̄ omnē domū illius in cōspectu nō: t̄ eduxit nos ide vt introductis daret terrā sup qua iuravit patribus noīris. Precepitq; nobis dominus vt faciamus oīa legitima hec t̄ timeam⁹ dominum deum nostrū vt bene sit nobis cunctis diebus vite nře sicut ē hodie. Eritis nostri misericors: si custodierimus t̄ fecerimus oīa precepta eius coram dño deo nostro sicut mādauit nobis.

A Um vero introduxit te dñs .VII. deus tuus in terram quā possessorus in gredieris: t̄ deleuerit gentes multas coram te: ethēū t̄ gergezēū t̄ ammonēū t̄ chanaanē um t̄ pherezēū t̄ eueū t̄ iebuseū: septez gentes multo maioris numeri q̄ tu es t̄ robustiores te: tradideritq; eas dñs deus tuus tibi: percuties eas vsq; ad internitionē. Non inibis cū eis sed⁹ nec misereberis earū neq; sociabis cum eis coniugia: filiam tuā non dabis filio eius: nec filiam illius accipies filio tuo quia seducet filiū tuū: ne sequatur me: t̄ vt magis seruiet dñs alienis. Ira sceturq; furor dñi t̄ debit te cito. Quintopus hec facietis eis. Aras eorū subvertite t̄ confringite statuas lucosq; succidite: t̄ sculptilia cōburite quia populis sanctus es dño deo tuo. Ecce elegit dñs deus tuus vt sis ei populus peculiaris d̄ cū etiis populis qui sunt super terrā. Non quia cunctas gentes numero vincebatis: vobis iunct⁹ est dñs t̄ elegit vos: cum oībus sitis populis pauci-

Precepta dñi
p̄mū p̄cepta

Deuteronomium.

ciōes: sed quia dilexit vos dñs et custodītūt iurā
mentum qđ iurauit p̄tibus v̄is. Eduxitq; vos
in manū fortī et redemit de domo seruitūtē de ma-
nū pharaonis regis egypti. et scies qđ dñs deus
tuus ip̄e est deus fortis et fidelis: custodiens pactū
et misericordiā diligētibus se et his qđ custodiūt
p̄cepta eius in mille ḡnatiōes et reddēt odiēti
se statim. ita vt disp̄dat eos et v̄lra nō dīferat, p̄
tinus eis restituēt qđ merent. Custodi ḡ p̄cepta
et ceremonias atq; iudicia qđ ego mādata tibi ho-
die vt facias. Si postq; audieris hec iudicia: cu-
stodieris ea et feceris. custodiet et dñs deus tuus
pactū tibi et misericordiā quā iurauit p̄tib⁹ tuis.
et diligit te ac multiplicabit bñdicetq; fructui vē-
tris tui et fructui terre tue. frumento tuo atq; vide-
mie oleo et armens. gregibus ouū tuar̄ sup terrā
p̄ qđ iurauit p̄tibus tuis vt daret eā tibi. Benedi-
ctus eris inter om̄es ppl̄os. Nō erit apud te ste-
rilis vtriusq; sexus tā in hoībus qđ in gregibus
tuis. Auseret dñs a te oēz languorem et infirmita-
tes egypti pessimasq; nouisti nō inferet tibi sed
cunctis hostib⁹ tuis. Benorabis oēs ppl̄os quos
dñs dēns tu⁹ daturus est tibi. Nō peccet eis ocul⁹
tuus nec seruies dijs eoz ne sint in ruinā tui. Si
dixeris in corde tuo plures sunt ḡtēs iste qđ ego
quō potero delere eas: nō metuere sed recorda-
re qđ fecerit dñs deus tuus pharaon et cunctis egypti
ptis plegas maximas qđ viderūt oculi tui et sig-
ataq; portēta manūq; robustā. et extētū brachii:
vt educeret te dñs deus tuus. Sic faciet cunctis
ppl̄is quos metuis. Insuper et scabrones mittet
dñs deus tuus in eos donec deleat oēs atq; disp̄
dat qđ te fugerint et latere nō poterint. Nō timeb̄
eos: qđ dñs deus tu⁹ in medio tui ē. deus magn⁹
et terribilis. Ip̄e p̄sumet natōnes has in p̄spectu
tuo paulatim atq; p̄ p̄tes. Nō poteris eas dele-
re pariter ne forte multiplicenſ p̄tra te bestie ter-
re. Habitq; eos dñs deus tu⁹ in p̄spectu tuo et in
terficiet illos donec penitus deleant. Tradetq;
reges eoz in manus tuas et disp̄des noia eoz s̄b-
zeo. Nullus poterit resistere tibi donec p̄teras
eos. Sculptilia eoz igne p̄bures. Nō occupes
argentū et aux de q̄bus facta sunt: neq; assumes
ex eis tibi quicq; ne offendas: ppter ea qđ abomi-
natio est dñi dei tui: nec infere qđ p̄p̄ia ex idolo in
domū tuā: ne fias anathema sicut et illud ē. Qua-
si spurciā detestaberis et velut inqnamētū: ac
sordes abominationi habebis: qđ anathema est.

Nō mandatū qđ ego VIII.
O p̄cipio tibi hodie caue diligenter vt faci-
as vt possides viuere et multiplicem̄: in
gressis possideas terrā p̄ qđ iurauit dñs patrib⁹
v̄is. Et recordaberis cūcti itineris p̄ qđ adduxit
te dñs deus tuus qđ draginta annis p̄ desertū et
affligeret te atq; temptaret: et nota fierēt qđ in tuo
aio versabāt. vt custodiens mādata illius: an-
non. Afflirat te penuria et dedit tibi cibū māna qđ
i grābas tu et p̄tes tui: vt ondēret tibi qđ nō in so-

lo pane viuit hō sed in omni verbo qđ egredit d̄
ore dñi. Vestimentū tuū quo opiebaris nequaq; z
vetustate defecit. et pes tu⁹ nō est s̄brutus. En qđ
dragesimus ānū ē vt recogites in corde tuo: qđ
sicut erudit filiū suū hō: sicut dñs deus tu⁹ erudi-
vit te vt custodias mādata dñi dei tui et ambules
in viis ci⁹ et timeas eū. Dñs. n. dñs tu⁹ introdu-
cit te in terrā bonā: terrā riuoy aq̄pqz et fontium
in cuius cāpis et mōtib⁹ erūpunt fluvioy abyssi
terrā frumenti hordei ac vinear̄: in qđ ficus et malo
ḡnata et oliveta nascunt: terrā olei ac mellis: vbi
absq; vlla penuria comedes panē tuū. et rex om-
nium abundātia p̄fuerio: cui⁹ lapides ferr̄ sunt
et de montibus eius eris metalla sodiū et cum
comederis et satiat̄ fueris: bñdicas dño deo tuo
p̄ terra optia quā dedi tibi. Obserua et caue ne
qđ obliuiscaris dñi dei tui: et negligas mandata
eius atq; iudicia et ceremonias qđ ego p̄cipio ti-
bi hodie. ne postq; comederis et satiat̄ fueris
domos pulcas edificaueris et hitaueris in eis:
habuerisq; armenta bou et ouū greges. argenti
et aurū cūctarūq; rex copiā: eleuef̄ cor tuū et nō re-
miniscaris dñi dei tui qđ eduxit te de terra egypti
de domo seruitū: et ductor tu⁹ fuit in solitudine
maḡ atq; terribili. in qđ erat serpēs flatu adurēs
et scorpio ac dipsas et nulle oīo aq̄: qđ eduxit riuos
de petra durissima et cibavit te māna in solitudine
qđ nescierūt p̄fes tui. Et postquā affixit ac p̄ba-
vit ad extremū misertus ē tui ne diceres in corde
tuo: fortitudo meā et robur manus mee hec mīhi
oīa p̄literūt: sed recorderis dñi dei tui qđ ip̄e vi-
res tibi p̄buerit: vt ip̄leret pactū suū sup quo in-
rauit p̄tibus tuis sicut p̄nis indicat dies. Sinauit
oblitus dñi dei tui secutus fueris deos alienos.
coluerisq; illos et adoraueris: ecce nūc p̄dico tibi
qđ oīo dispereas. Sicut ḡtēs qđ deleuit dñs in
introitu tuo ita et vos pibitis si inobedientes fue-
ritis voci dñi dei vestri.

I X
Udi israel: Tu transgredieris hodie io-
danem vt possideas nationes maximas
et fortiores te civitates ingētes et ad celū
vſq; muratas populū magnū atq; s̄blimē: filios
enachim quos ip̄e vidisti et audisti: q̄bus nullus
pōt et aduerso resistere. Scies ḡ hodie qđ dñs
deus tuus ip̄e transfibit an te ignis deuorās atq;
p̄sumēs qđ p̄terat eos et deleat atq; disp̄dat an fa-
ciem tuā velociter sic locutus ē tibi. Ne dicas in
corde tuo cū deleuerit eos dñs deus tu⁹ in p̄spe-
ctu tuo. ppter iusticiā meā introduxit me dñs vt
terrā hāc possiderem. cū ppter impietates suas
iste delete sint nationes. Neq; n. ppter iusticias
tuas et eq̄itatē cordis tui igredieris vt possideas
terras eay: s̄z qđ ille egerūt impiē introēute te de-
lete sint: et vt ip̄leret v̄bū suū dñs: qđ s̄b iuramē
to pollicitus ē p̄tibus tuis abrahā ysaac et iacob
Scito ḡ qđ nō ppter iusticias tuas dñs de⁹ tuus
dederit tibi terrā hāc optiaq; in possessionē cū du-
rissime cervicis sis ppl̄os. Admeto et ne obliuiscā

Deuteronomium.

ris quod ad iracundiam puocaris domum deum tuum
 in solitudine. et ex eo die quo egressus ex egypto
 vobis ad locum istum super aduersum dum ostendisti.
 Nam et in oreb puocasti eum et iratus delere te voluit
 ut quoniam ascendisti in monte ut acciperem duas tabulas
 lapideas pacti quod pepigit vobiscum deus. Et pse
 ueram in monte quod draginta diebus et noctibus panem
 non comedens et aquam non bibens. Sed itaqz mihi
 dominus duas tabulas lapideas scriptas dixit deo et
 ostinates oia vobis quod vobis locutus est in monte dum me
 dico in gnis quoniam contio populi congregata est. Unde trah
 sissem quod draginta dies et totidem noctes dedit mihi
 dominus duas tabulas lapideas: tabulas federis dixit
 quod mihi. Surge et descendere hinc cito: quod populus tuus
 quem eduxisti de egypto deseruerunt velociter vias
 quaz demonstrasti eis: feceruntque sibi oblatile. Rur
 sumque ait dominus ad me: Lerno quod populus iste dure
 cervicis sit. Dimitte me ut pteret eum et deleat nomen
 eius de sub celo. et ostiuaz te super gentem quod hac ma
 ior et fortior sit. Unde de monte ardente descendere.
 et duas tabulas federis utraque tenerem manu: vi
 dissemque peccasse vos domino deo vestro: et fecisse vobis
 vitulum oblatile ac descruisse velociter vias eius
 quaz vobis ostenderat: picci tabulas de manibus
 meis obregi que eas in spectu videro. Et pcedi ante
 dominum sicut puerus quod dragista diebus et noctibus pane
 non comedens et aquam non bibens: propter oia petram vira
 quod gesistis utra dominum et cum ad iracundiam puocastis.
 Timui nam indignatione et ira illius quod aduersum
 vos peccatis: delere vos voluit. Et exaudiuit me
 dominus etiam hac vice. Aduersus aarond quodque vobis
 velhemeter iratus voluit eum pterere. et per illo filii depescari
 sum. Petim autem vobis quod fecerat. I. vitulum arripi
 ens igne obfusci et in frustra cominuens. oio quoque
 in puluere rediges. picci in torrente quod de monte
 descendit. In incendio quoque et in temptatōe et in
 sepulcris occupiscetic puocastis dominum: et quoniam misericordia
 vos de cader carbine dicis: ascendite et possidete
 terram quam dedi vobis et tempistis impium domini
 dei vobis et non credidistis ei: neque vocem eius audire
 voluistis: sed super suos rebellis a die quod nosce vos
 ceperim. Et iacui coram domino quod draginta diebus ac noctibus
 quibus eum suppliciter depescabar: ne deleret
 vos ut fuerat cominatus. et orans dixi. Non deus
 ne dispicias populum tuum et hereditatem tuam quaz rede
 misti in magnitudine tua quos eduxisti de egypto
 in manu forti. Recordare seruorum tuorum abraham
 ysaac et iacob. Ne aspicias duritiam populi huius et im
 pietatem atque petim: ne forte dicant habatores terre
 de quod eduxisti nos. non poterat dominus introducere eos
 in terram quaz pollicitus est eis et oderat illos: iccir
 co eduxit ut interficeret eos in solitudine: quod sunt
 populus tuus et hereditas tua quos eduxisti in fortitu
 dine tua magna: et in brachio tuo extento.

Et illo tempore dixit dominus ad.

I. me. Sola tibi duas tabulas lapideas si
 cui horae fuerint: et ascende ad me in mo
 tem: faciesque arcā lignearū et scribas in tabulis vobis

quod fuerint in his quos annos prefigisti: ponesque eas in
 arca. Feci igitur arcā de lignis setim. Unde do
 lassem duas tabulas lapideas instar portarum: ascendi
 in montem hunc eas in manib; Scriptisque in tabu
 lis iuxta id quod puerus scripsisset vobis decē quod locutus est
 dominus ad vos in monte de medio ignis quoniam populus con
 gregatus est et dedit eas mihi. Reversusque de mo
 te descendere et posui tabulas in arcā quam fecerat
 quod hucusque ibi sunt sicut mihi pcepit dominus. Filii autem
 israel mouerunt castra ex beroth filio iacob in mo
 sera vbi aaron mortuus et sepultus est per quo sacer
 dotio functus est eleazar filius eius. Inde venerunt
 in gadgad de quo loco profecti: castram erat sunt
 in iethabatha in terra aqua atque torrentium. Eo tempore
 separauit tribū leui: ut portaret arcā federis domini: et
 staret coram eo in ministro: ac būdiceret in noīe
 illius usque in patrem dicitur. Quoniam obre non habuit le
 ni pte neque possessionē cum fratribus suis: quod ipse dominus
 possesso est: sicut promisit ei dominus deus tuus. Ego
 autem steti in monte sicut puerus xl diebus ac noctibus:
 exaudiuitque me dominus etiam hac vice et te perdere no
 luit. Viri que mihi: Vade et pcede populum ut igredi
 atur et possideat terrā quam iurari pribus eorum:
 ut traderet eis. Et nūc israel quod dominus deus tuus petit
 a te nisi ut timeas dominum deum tuum et ambules in viis
 eius et diligas eum. ac fuias domino deo tuori in toto cor
 de tuo et in tota aia tua. custodiasque mādata dominum
 et ceremonias eius quod ego hodie picipio tibi: ut bene
 sit tibi. En domini dei tui celum est: et celum celi: terra et
 oia quod in ea sunt: et tibi pribus tuis pglutinat est dominus
 cunctis gentibus sicut hodie probat. Circumcidite
 igitur opūrum cordis viri et ceruicē viraz ne indures
 aplū: quod dominus deus viri ipse est deus deorum dominus dominum
 tuum. deus magnus et potes et terribilis: quod psonaz non
 accipit nec muera. Facit iudicium pupillo et videtur
 amat pegrinū et dat ei victum atque vestitum. et vos
 amate pegrinos: quod ipsi suistis aduenie in terra
 egypti. Domini deum tuum timeb et ei soli seruies. Ip
 si adhoberis iurabisque in noīe illius. Ipse est laus
 tua et deus tuus quod fecit tibi hec magnalia et terribili
 lia quod viderunt oculi tui. In septuaginta aīab de
 scenderunt p̄es tui in egyptum. et ecce nūc multipli
 cantur deus tuus sicut astra celi.

XI
 A. Itaque dominum deum tuum et obserua p̄cepta eius et ceremonias. iudicia atque mā
 data oī tempore. Logiscite hodie quod ignorant si
 illi viri quod non viderunt disciplinā domini dei viri magnalia
 eius et robustā manū extenuaque brachiū: signa et
 opera quod fecit in medio egypti pharaoni regi et vni
 iversitate eius: oīque exercitu egyptiorum et eis ac
 viribus quod operuerint eos aīa maris rubri cum
 die: vobisque quod fecerit in solitudine donec venirent
 ad hunc locum. et dathan atque abiā filii eliah qui
 sunt filii rubri quos apto ore suo terra absorbuti
 cum domib; et tabernaculis et universa sība et copia quaz
 habent in medio israel. Oculi viri viderunt omnia

duas tabulas
Mois

duas tabulas

Oī Mois.

K. de duabus
 tabulis ut p̄ceptum

Deuteronomium.

Op̄a domini magna q̄ fecit vt custodias vniuersa mandata illius q̄ ego hodie p̄cipio vob̄ vt possis introire t possidere terrā ad quā ingredimi: mul toq; in ea viuas tpe quaz s̄b iuramento pollicitus est dñs p̄ibus v̄ris t s̄emi eoz lacte t melle ma nante. Terra.n.ad quā egredieris possidetam nō est sicut terra egypti de q̄ existi. vbi iacto s̄emi ne in horoz more a q̄ ducunt irrigue: s̄a mōtosa est t c̄apestris de celo expectas pluuias quā dñs deus tu⁹ sp̄ misit. t oculi illius in ea sunt a p̄nci pio anni v̄sq; ad finē ei⁹. Si ḡ obedieris mādas mīcis q̄ ego hodie p̄cipio vobis: vt diligas dñm deūz v̄m t seruias ei in toto corde v̄ro t in tota aia v̄ra: dabut pluuiā terre v̄re tēporaneā t seroti nam vt colligas frumentū t vinū t oleuz: s̄enūq; ex agris ad p̄scēda iūmetā: t vt ip̄i comedas ac saturemini. Quæte ne forte decipiās cor v̄m t re cedatis a dñō. seruiatisq; dñs alienis t adoretis eos. iratusq; dñs claudat celū t pluuiē nō descen dat: nec terra det germē sū: peatisq; velociter s̄ terra optia quā dñs daturus est vob. Ponite h̄ v̄ba mea in cordibus t i animis v̄ris t suspēdite ea p̄ siḡ in manib⁹ t inter oculos v̄ros collocate. Vocete filios v̄os vt illa meditēt. Qñ sederis i domo tua t abulaueris in via t accubueris atq; surrexeris. scribes ea sup postes t ianuas dom⁹ tue vt multiplicent dies tui t filioz tuoz in terra quā iurauit dñs p̄ibus tuis: vt daret eis q̄dū celū imminet terre. Si. n. custodieris mandata q̄ ego p̄cipio vob: t feceris ea vt diligas dñm deū v̄m t ambuleris in oib; viis ei⁹ adherētes ei. dispdet dñs oēs gentes istas aū facie v̄iaz: t pos fidebis eas q̄ maiores sunt t fortiores vob. Om nis loc⁹ quem calcauerit pes v̄r: v̄r erit. A deser to t libano t flumine magno eufrate v̄sq; ad ma re occidētale crūt terminuv̄i. Nullus stabit p̄tra vos. Terrorē v̄m t formidinez dabut dñs de⁹ v̄ sup oēs terrā quā calcaturi esis sic locutus ē vo bis. En ppono in p̄spectu v̄ro hodie bñdictionē t maledictionē: bñdictionē si obedieris mādas dñi dei v̄ri q̄ ego hodie p̄cipio vobis: maledictō nem si nō obedieris mādas dñi dei v̄ri: sed reces seritis de via quā ego nūc oñdo vob t abulaueri tis post deos alienos quos i grās. Cum v̄o intro duxerit te dñs deūz tu⁹ in terrā ad quaz pgis ha bitandā. pones bñdictionē sup montē garizim. maledictionē sup montē hebal q̄ sunt trās iorda nem p̄v̄ia q̄ v̄git ad solis occubitū. in terra cha nanei q̄ h̄bitat in c̄apestribus p̄tra galgalā q̄ ē iñt vallē tendentē t intrantē p̄cul. Vos. n. trāsibitis iordanē vt possideas terrā quaz dñs de⁹ v̄t datu rūs ē vob vt hēatis t possideas illaz. Videte ḡ vt ip̄leatis ceremonias atq; iudicia q̄ ego hodie po nam in p̄spectu vestro.

XII.

b Ec sunt p̄cepta atq; iudicia q̄ facere de bñs i terra quā dñs deūz patrū tuoz da turus est tibi vt possideas ea cūctis die bus q̄bus sup humū ḡdieris. Subiūtite oia lo

ca in q̄bus coluerunt gentes q̄s possessuri estiss deos suos sup mōtes excelsos t colles t s̄bler dē lignum frondosum. Dissipate aras eaz t obingi te statuas. lucos igne q̄burite. t idola cōmunicate. dispeſite nomina eoz dc locis illis. Nō facies ita dñō deo v̄ro sed ad locū quē elegerit dñs de⁹ v̄ de cūctis tribubus v̄ris vt ponat nomē sūu ibi: t habiter in eo venietis t offeretis in loco illo holo causta t victimas v̄ras. decimas t p̄mitias ma nūm v̄rap t vota atq; donaria. p̄mogenita boū t ouū. t comedetis ibi in p̄spectu dñi dei v̄ri: ac letabim̄ in cūctis ad q̄ miseritis manū vos t do mus v̄e in q̄bus bñdixerit vob dñs deūz vester. Nō facietis ibi q̄ nos h̄ facim⁹ hodie. singuli qđ sibi rectū videt. Neq; n. v̄sq; in p̄nis tps venistis ad regem t possessionē quā dñs deūz v̄t datu⁹ est vob. Transibitis iordanē t habitatis in terra quā dñs deūz v̄t daturus ē vob: vt reqescatis a cūctis hostib⁹ p circuitū. t absq; v̄llo timore ha bitetis in loco quē elegerit dñs deūz v̄t sit no men eius in eo. Illuc oia q̄ p̄cipio p̄feretis holo causta t hostias ac decimas t p̄mitias manūm v̄rap. t qcqd p̄cipiu⁹ est in munerib⁹ q̄ v̄ouistis dñō. Ibi epulabim̄ corā dñō deo v̄ro vos t filijs t filie v̄re. famuli t famule. atq; levites q̄ in v̄ris v̄ribib; p̄morat. Neq; n. h̄z alia p̄tem t posses sionē inter vos. Que ne offeras holocausta tua in omni loco quē videris: sed in eo quem elegerit dñs in vna tribuū tuaz. offeres hostias t facies q̄cunq; p̄cipio tibi. Si aut̄ comedere volueris. t te esus carniū delectauerit: occide t comode iñt bñdictionem dñi dei tui quā dedit tibi in v̄ribib⁹ tuis siue immundū fuerit: h̄ est maculatū t debile: siue mundū. h̄ ē integrū t sine macula qđ offer ri l̄ sicut caprea t ceruum comedes absq; esu. dñ taxat sanguis quē sup terrā q̄si aquā effundens. Nō poteris comedere in oppidis tuis decimam frumenti t vini t olei tui. p̄mogenita armētōz et pecorū. t oia q̄ v̄oueris t sp̄ote offerre volueris t p̄mitias manū tuaz: sed corā dñō deo tuo p̄me des ea in loco quē elegerit dñs deūz tu⁹ tu t fili⁹ tuis t filia t seruus t familia atq; levites: q̄ ma net in v̄ribib; tuis. t letaberis t reficeris coraz dñō deo tuo in cūctis ad q̄ extenderis manū tuā. Que ne derelinq; levitē in omni tpe quo v̄sarīs in terra. Qñ dilatauerit dñs deūz tu⁹ terminos siē locutus ē tibi: t volueris vesci carnibus q̄s desiderat aia tua. locus aut̄ quē elegerit dñs deūz tu⁹ vt sit nomē ei⁹ ibi: si p̄cul fuerit. occides de armentis t pecorib⁹ q̄ habueris: sic p̄cepit ti bi t p̄medes in oppidis tuis vt tibi pl̄z. Sicut co medet caprea t ceru⁹: ita vesceris eis. t mūdus t immūdus in cōe vescēt: h̄ solū caue ne sanguinē comedas. Sanguis. n. eoz p̄ aia ē. t icarco non debes aiaz p̄medere cū carnibus: sed sup terraz fundēs q̄si aquā vt bñ sit tibi t filiis tuis post te: cū feceris qđ pl̄z in p̄spectu dñi. Que aut̄ sancti ficiaueris t v̄oueris dñō tolles t venies ad locu

Deuteronomium.

De q̄d iudeo ad m̄

quē elegerit dñs. et offeres oblatōes tuas carnēz
et sanguinē sup altare dñi dei tui. Sanguinē ho-
star fundes in altari carnibus aut ipē vesceris.
Obserua et audi oia q̄ ego p̄cipio tibi ut bñ sit ti-
bi et filiis tuis p̄ te in sempiternū euz feceris q̄s
bonū est et placitū in aspectu dñi dei tui. Qñ dñs
p̄diderit dñs deus tu⁹ an faciē tuā gētes ad q̄s i-
gredieris possidēdas. et possideris eas atq; hīta-
ueris in terra eap: caue ne imiteris eas postq; te
fuerint introētē sbuerse. et regras ceremonias ea-
rū dices. Siē coluerūt gētes iste deos suos: ita et
ego colā. Nō facies silt dño deo tuo. Dēs. n. ab
ominationes q̄s auersat dñs. fecerunt dñs suis
offerētas filios et filias: et ɔburētes igni. Qd p̄ci-
pio tibi hoc tantum facite domino: nec addas q̄c
quam nec minuas.

XIII

I surrexerit in medio tui pp̄hes aut q̄
sommū vidisse se dicat. et p̄dixerit signū
atq; portentū. et euenerit qd locutus ē: et
dixerit tibi: eam⁹ et se q̄mūr deos alienos quos ig-
ras et seruamus eis: nō audies vba p̄bhe illius
aut somniatoris q̄r tēptat vos dñs deus v̄: vt pa-
lam fiat vtr diligas eū an nō in toto corde et in to-
ta aia v̄ra. Qñm deū v̄m se q̄mīmī et ip̄m timete.
et mādata illi⁹ custodite et audite vocē eius. Ipsi
seruies et ip̄i adhērebit. Prophetā aut ille aut si-
ctor somniop̄ interficiet q̄r locutus ē: vt vos auer-
teret a dño deo v̄ro q̄ eduxit vos de tetra egypti
et redemit vos de domo seruitus vt errare te face-
ret de via quā tibi p̄cepit dñs deus tu⁹ et auferes
malū de medio tui. Si tibi voluerit p̄suadere fra-
ter tuis fil⁹ m̄fis tue aut fil⁹ tu⁹ v̄l filia sine uxor
q̄ ē in sinu tuo. aut amic⁹ quē diligis vt aia tuā
dicēs: eamus et seruam⁹ dñs alienis quos igras
tu⁹ et p̄res tui cūctay in circuitu gentiū q̄ iux⁹ v̄l p̄-
cul sunt ab initio v̄fqz ad finē terre. nō acq̄escas
ei nec audias: neḡ peat ei oculus tuus vt misere-
aris et occutes eū sed statiz interficies. Sit p̄mū
manus tua sup eū et post te ois pp̄lus mitat ma-
num. Lapidibus obrus necabib⁹: q̄i voluit te ab-
strahere a dño deo tuo q̄ eduxit te de terra egypti
de domo seruitus vt et ois israel audiēs tineat
et neqq; vltra faciet qppiaz huius rei sile. Si an-
dieris in vna vbiū tuaz q̄s dñs deus tu⁹ dabit
tibi ad habitandū dicētes aliquos egressi sunt fi-
lii belial de medio tui et auerterunt habitatores vr-
bis tue atq; dixerūt: eam⁹ et seruamus diis alie-
nis quos igratis. q̄re sollicite et diligēter rei veri-
tate p̄specta si inuenerit certū esse qd dicēs. et abo-
minationē hanc ope p̄petratā: statim p̄cutiēs ha-
bitatores vrb illius in ore gladiu et deleb eā. oiaqz
q̄ in illa sunt v̄fqz ad pecora. Quicqd etiā supel-
lectilis fuerit ɔgregabis in medio plateaz eius et
eū ip̄a cūitate succēdes ita vt vnuersa ɔsumas
dño deo tuo. et sit tumulus sempiternus. Nō edi-
ficabis amplius et nō adhērebit de illa anathēate
q̄c in manu tua: vt auertas dñs ab ira furoris
sui et misereat tui: multiplacetq; te sic iurauit p̄fi-

bus tuis q̄n audieris vocē dñi dei tui. custodiēs
omnia p̄cepta eins q̄ ego p̄cipio tibi hodie: vt fa-
cias qd placitum est in aspectu dñi dei tui.

Illi estote dñi dei v̄ri.

XIII

Nō vos incides nec facietis caluitum
sup mortuo: qm̄ populus sanctus es do-
mino deo tuo: et te elegit vt sis ei in pp̄lm peculi-
arem de cūctis gētibus q̄ sunt sup terrā. Ne co-
medatis q̄ immūda sunt. Hoc ē aial qd comedē-
re debetis: bouē et ouē: et caprā: cernū et capream.
bubalū. et agelaphū. pygargū. orygēm. caniclop-
dalum. Omē aial qd in duas pres findit vngulā
et ruminat comedetis. de his aut q̄ ruminant et
vngulā nō findit: h̄ comedere non debetis came-
lum leporē cyrogrillū. Quia ruminat et non diui-
dit vngulā: immūda erūt vob. Sus quoqz qm̄
diuidit vngulā et non ruminat immūda erit. Et ar-
nibus eoz nō vescemī et cadavera non tangētis.
Hec comedetis ex oībus q̄ morant in aq̄s. Que
h̄bit pennulas et squamas comedite: q̄ absqz pen-
nulis et squamis sunt ne comedatis q̄ immūda
sunt. Om̄s aues mūdas comedite: immūdas ne
comedatis: aglam. s. et gryphē. et halycetō. iron: et
vulture ac miluuz iux⁹ gen⁹ suū. et oē coruini gene-
ris. et strutionē: ac noctuā. et larū atq; accipitrem
iux⁹ genus suū. herodiu ac cygnuz et ibin: ac mer-
gulū. porphyrione: et nycticorace. onococaluz. et
caradriū: singula in gētē suo. vpupā quoqz et ves-
ptilionē. et oē qd reptat et p̄nulas h̄ immūduz
erit et nō comedetis. Omē qd mundū ē comedite.
Quicqd aut morticinū ē ne vescami ex eo. Per-
grino q̄ intra portas tuas ē: da vt comedat: aut
vēde ei: q̄ tu pp̄ls scūs dñi dei tui es. nō coques
hedū in lacte m̄fis sue. Decimā ptē sepab⁹ d̄ cu-
ctis fructib⁹ tuis q̄ nascūt i terra p̄ annos singlos
et comedes i aspectu dñi dei tui in loco quē ele-
git ut i eo nomē illi⁹ inuocet: decimā frumenti tui
et vni⁹ et olei et p̄mogenita de armētis et ouib⁹ tuis
vt discas tūmēre dñm deū tuū in oī tpe. Et uāt lō-
giōt fuerit via et loc⁹ quē elegerit dñs deus tu⁹ ti-
biqz bñdixerit. nec poteris ad eū h̄ cūcta portare
vēdes oia et in p̄cuz rediges. portabqz mātu tua
et p̄fisceris ad locū quē elegerit dñs deo tu⁹ tuis et
emes ex eadē pecunia q̄cqd tibi placuerit siue ex
armētis siue ex ouib⁹: vnu⁹ quoqz et sicerā: et oē
qd desiderat aia tua: et p̄medes corā dñs deo tuo
et epulaberis tu et dom⁹ tua et levita q̄ iūtra portas
tuas ē. Lave ne derelinqz euz: q̄ nō h̄ aliā ptē
in possessione tua. Anno tertio sepabis aliā deci-
mā ex oībus q̄ nascunt̄ tibi eo tpe et repones iū-
ianas tuas: venietqz levites q̄ aliā nō h̄ ptē
nec possessionē tecū. et pegrinus ac pupillus et vi-
bun⁹ vt benedicat tibi dñs deus tuus in cunctis
opibus manuū tuaz q̄ feceris.

XV

P̄ptimo anno facies remissionē q̄ h̄ or-
dine celebrabib⁹. Qui debet aliquid ab
amico vel p̄ximo ac fratre suo. repeteret

d̄ somniatorib⁹ iudeo

Beuteronomium.

nō poterit: q̄ annus remissionis est dñi. A pere
grino & aduena exiges: ciuem & ppinquum repe
tendi nō hēbis potestate. Et omnino indigens &
mendicus nō erit inter vos: vt bñdicat tibi dñs
deus tuus in terra quam traditurus ē tibi in pos
sessionem: si tñ audieris vocē dñi dei tui & custo
dieris vniuersa q̄ iussit & q̄ ego hodie p̄cipio tibi
bñdicet tibi vt pollicitus ē. Fenerabis gentibus
mult̄ & ip̄e a nullo accipies mutuū. Unaberis na
tionibus plurimis & tui nemo dñabif. Si ynus
de fratribus tuis q̄ morant̄ intra portas ciuitat̄
tue in terra quā dñs deus tu⁹ daturus ē tibi, ad
paupertatē deuenierit non obdurabis cor tuū: nec
strahes manū sed apies eam paupi & dabis mu
tuū quo eum indigere p̄spexeris. Laue ne for
te subreparat tibi impia cogitatio & dicās in corde
tuo. appropinqt̄ septim⁹ ann⁹ remissionis & auer
tas oculos tuos a paupe fratru tuo. nolens ei qđ
postulat mutuū: modare ne clamet ḡtra te ad do
minū et fiat tibi in pctm sed dabis ei. Nec ages
qppiā callide in eius necessitatibus sbleuādis vt
bñdicat tibi dñs deus tuus in oī tpe & in cunctis
ad q̄ manū miseris. Nō deerūt paupes in terra
habitationis tue iccirco ego p̄cipio tibi vt apias
manū fratri tuo egeno & paupi q̄ tecū v̄saf in ter
ra. Cū tibi vēditus fuerit frater tuus hebre⁹ aut
hebreia & sc̄t annis seruerit tibi in septimo anno
dimittes eum libez. Et quē libertate donaueris
nequaqz vacuū abire patieris sed dab viaticum
de gregibus & de area & torculari tuo: qbus dñs
deus tu⁹ bñdixerit tibi. Abamento q̄ & ip̄e seru
eris in terra egypti & liberauerit te dñs deus tu⁹
& iccirco ego nūc p̄cipio tibi. Sin aut̄ dicerit: no
lo egredi eo qđ diligat te & domū tuam & bñ sibi
apud te esse sentiat: assumes subulā & pforab au
rem eius in ianua domus tue & seruiet tibi v̄sq̄ i
eternū. Ancille quoqz silt facies. Nō auertes ab
eis oculos tuos qñ dimiseris eos liberos. qm̄ iu
xta mercedē mercenari p̄ sex annos seruunt tibi
vt bñdicat tibi dñs deus tuus in cūctis opib⁹ q̄
agis. Be p̄mogenit̄ q̄ nascunt̄ in armēs & ouib⁹
tuus q̄cqd est sex⁹ masculini sanctificab dño deo
tuo. Nō opaberis in p̄mogenito bouis & nō ton
debis p̄mogenita ouii. In p̄spectu dñi dei tui co
medes ea p̄ annos singulos in loco quē elegerit
dñs tu & domus tua. Sin aut̄ habuerit maculam
& vel claudū fuerit vel cecū: aut in aliq̄ pte defor
me v̄l debile nō immolabil dño deo tuo sed ita
portas vrbis tue comedes illud. Tā mundus q̄
immūdus silt vescenf eis q̄i caprea & ceruo. Hoc
solū obseruabitis vt sanguinē eoz nō p̄medas:
sed effundes in terrā q̄si aquā.

XVI

O Serua mensem nouaz frugū & vni pri
mum tpis vt facias phase dño deo tuo
qm̄ in isto mēse eduxit te dñs deus tu⁹
de egypto nocte. Immolabisqz phase dño deo
tuo de ouibus & de bob⁹ in loco quē elegerit dñs
deus tu⁹ vt h̄bitet nomē eius ibi. Nō p̄medes in

Definitiō fideorum

eo panē fermentatū. Septē diebus comedes abs
qz fermento afflictionis panē qm̄ in pauore eges
sus es de egypto: vt memineris diei egressionis
tue de egypto oībus dieb⁹ vite tue. Nō appetit
fermentatū in omnib⁹ terminis tuis septē dieb⁹
& nō remanebit de carnib⁹ eius qđ immolatus ē
vespe. in die p̄mo v̄sq̄ ad mane. Nō poteris im
molare phasē in q̄libet vrbū tuaz q̄s dñs deus
tuus daturus ē tibi: sed in loco quē elegerit dñs
deus tu⁹ vt habitet nomē eius ibi. Immolabisqz
phasē vespe ad solis occasuz qñ egressus es de
egypto & coques & comedes in loco quē elegerit
dñs deus tu⁹: maneqz plurēvades in tabnacu
la tua. Ser diebus comedes azyma: & in die sep
tima q̄ collecta ē dñi dei tui. nō facies opus. Se
ptem hebdomadas numerabis tibi ab ea die q̄
falcē in segetem miseris. & celebrabis diem festū
hebdomadaz dño deo tuo oblationē spontaneā
manus tue quā offeres iuxta bñdictionē dñi dei
tui: & epulaberis coram dño deo tuo tu & fili⁹ tu⁹
& filia tua: & seruus tu⁹ & ancilla tua: & leuites q̄ ē
intra portas tuas: & aduena ac pupillus & vidua
q̄ morant̄ vobiscum in loco quē elegerit dñs de
tuus vt habitet nomē eius ibi: & recordaberis qm̄
seru⁹ fueris in egypto: custodisqz ac facies q̄ ti
bi p̄cepta sunt. Solennitatē quoqz tabnaculōū
celebrabis p̄ septem dies: qñ collegaris d̄ area &
torculari fruges tuas. & epulaberis in festivitate
tua. tu & fili⁹ tu⁹ & filia: & seruus tu⁹ & ancilla: leuites
quoqz & aduēa & pupillus & vidua q̄ intra portas
tuas sint: Septē dieb⁹ dño deo tuo festa celebra
bis in loco quē elegerit dñs. bñdicitqz tibi dñs
deus tu⁹ in cūctis frugib⁹ tuis. & in oī ope manuū
tuaz erisqz in leticia. Trib⁹ viciibus p̄ annū appe
bit oē masculinū tuum in p̄spectu dñi dei tui in lo
co quē elegerit in solēnitate azymoz: & i solēnitā
te hebdomadaz & in solēnitate tabnaculoz. Nō
appetit an dñm vacuu: s̄z offeret ynusqz bñm
q̄ habuerit iuxta bñdictionē dñi dei sui quaz dede
rit ei. Judices & mḡfis p̄stitutes in omnib⁹ portis
tuas q̄s dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi p̄ singulas trib⁹
tuas vt iudicēt pp̄lm iusto iudicio: nec in alteraz
partē declinet. Nō accipies p̄sonā nec munera:
q̄r mūera excecat oculos sapiētū: & mutatōba
iustoz. Juste qđ iustum ē p̄seqris vt viuas & pos
sideas terram quaz dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi. Nō
plantab lucū & omnē arborē iuxta altare dñi dei
tui: nec facies tibi atqz cōstitues statuam. q̄ odit
dñs deus tu⁹.

XVII

Dū imolabis dño deo tuo bouē & ouē
n̄ in quo ē macula aut qppiam virtū: quia
abominatio ē dño deo tuo. Cunqz rep
ti fuerint apud te: intra vnam portaz tuaz quas
dñs deus tuus dabit tibi. vir aut mulier q̄ faciat
malū in p̄spectu domini dei tui: & transgredians
pactum illi⁹ & vadant & seruat dñs alienis & ado
rent eos solē & lunam & omnē militiam celi q̄ non
p̄cepi: & hoc tibi fuerit nunciatur: audiensqz inqui

J. Dolomii cultoribus J. G. in id

g 3

Deuteronomium.

sieris diligenter et ve^r esse repereris: et abomina
 tio facta est in israel: educes viri ac mulierem qui
 rem sceleratissimam ppetrarunt ad portas ciuitatis
 tue et lapidibus obviens. In ore duorum aut trium
 testium peribit qui interficiet. Nemo occidat: uno
 protra se dicente testimoniu^m. Ad manus testium prima
 interficiet eum et manus religi populi extrema mittet:
 ut anferas malum de medio tui. Si difficile et am
 biguum apud te iudicium eum pspexeris inter sanguine
 nem et sanguinem causam et causam: leprosa et non le
 prosa et iudicium intra portas tuas videris uba vari
 ari. surge et ascende ad locum quem elegerit dominus
 deus tuus: veniesque ad sacerdotes leuitici generis
 et ad iudicem qui fuerit illo tempore: queresque ab eis quod
 iudicant tibi iudicium veritatem: et facies quodcumque
 dixerint quod sim loco quem elegerit dominus et docu
 erint te iuxta legem eius: sequerisque sententiam eorum.
 nec declinabis ad dextram neque ad sinistram. Qui
 autem superbius nolles obedire sacerdotis imperio
 que eo tempore ministrant domino deo tuo ex decreto iu
 dicis more homini ille et anferes malum de israel:
 cunctusque populus audies timebit: ut nullus deinceps
 intumescat superbia. Cum ingressus fueris terram quam
 dominus deus tuus dabit tibi et possederis eam habita
 uerisque in illa et dixeris: constitua me regem sic
 habebit omnes per circuitum nationes: eum constitues
 quem dominus deus tuus elegerit de numero fratrum
 tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem
 facere quod non sit frater tuus. Cumque fuerit constitutus
 non multiplicabit sibi equos nec eradicet populum
 in egyptum egatus numero sublevatus: perserit cum
 dominus pcepterit vobis ut nequaquam amplius per
 eandem viam reuertamini. Non habebit uxores plu
 rimas quod allicant animum eius: neque argenti et au
 ri immensa pondera. Postque autem sedetur in solio
 regni sui: describet sibi deuteronomium legis huius
 in volumine accipiens exemplar a sacerdotibus
 leuitice tribus et habebit secum: legesque illorum omnium
 diebus vite sua ut discat timorem dominum suum
 et custodire uba et ceremonias eius: quod in lege haec
 pta sunt. Nec eleuet cor eius in superbia super fratres
 suos: neque declinet in predestraz vel sinistra
 ut longo tempore regnet ipse et filii eius super israel.

On hebunt sacerdos XVIII
 II tecum et levite et oes quod de eadem tribu sunt
 parte et hereditate eorum reliquo israel: quod sa
 crificia domini et oblationes eius premedet, et nihil aliud
 accipiet de possessione fratrum suorum. Dominus noster ipse est
 hereditas eorum sicut locus eius est illis. Hoc erit iudi
 um sacerdotum a populo et ab his quod offerunt victi
 mas sive boues sive ovem immolauerint dabunt sa
 cerdoti armatae vestriculum. Propter itias frumentivi
 ni et olei et lanaz parte ex omnium tonsione. Ipsorum
 enim elegit dominus deus tuus de cunctis tribubus tuis
 ut stet et ministret nomini domini dei tui ipse et filii eius
 in sempiternum. Si exierit levites ex una viri
 tuae ex omni israel in qua habitat et voluerit veni
 re desiderans locum quem elegerit dominus: ministra

a sacerdotibus et eorum hereditate quod non habet posse
 fratrum suorum annas percepit et dederit

bit in nomine domini dei sui sicut omes fratres eius le
 uite quod stabunt eo tempore coram domino. Parte
 eborum eandem accipiet quam et ceteri. exceptio eo quod in
 virbe sua ex paterna ei successione debet. Quod
 ingressus fueris terram quam dominus deus tuus
 dabit tibi, caue ne imitare velis abominationes
 illarum gentium: nec inuenias in te qui lustret filium
 suum aut filiam ducens per ignem: aut quod ariolos
 sciscitur: aut obsernet somnia atque auguria: ne
 sit maleficus: nec incantator: neque phitones consulat
 nec diuinos et querat a mortuis veritatem. Dia. 11.
 hec abominationes dominus et propter istius modi sceleras
 lebit eos in introitu tuo. perfectus eris et absque ma
 culam cum domino deo tuo. Gentes iste quae posside
 a domino deo tuo aliter institutae es. Prophetas de genere
 tua et de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi
 dominus deus tuus. ipsum audies ut petisti a domino deo
 tuo in ore quam cotio congregata est atque dixisti. Ul
 tra non audiatur vocem domini dei mei: et ignem hunc
 maximum amplius non videbo ne moriar. Et autem do
 minus mihi. Bene oia sunt locuti. Prophetas suos
 scitabo eis de medio fratribus suorum similem tui. et po
 nam uba mea in ore eius: loquiqueque ad eos omnia quod
 pceptero illi. Qui autem uba eius quod loqueretur in nomine
 meo audire noluerit: ego ultor existam. Propheta
 autem quod arrogatio depravata voluerit loqui in
 nomine meo quod ego non pcepti illi ut diceret. aut ex no
 mine alienorum deorum interficiet. Quod si tacita cogi
 tatione responderis quod possis intelligere ubi quod dominus
 non est locutus. Habet signum. Quod in nomine domini prophetas
 ille predixerit et non euenerit: hunc non est locutus: sed p
 tumore animi sui prophetas perfinxit. et circulo non time
 bis eum.

XI
 Um disperdidit dominus deus tuus getes quod tibi
 traditurus est terram et possederis eam habi
 tauerisque in viribus eius et in edibus: tres
 ciuitates separabunt tibi in medio terre quam dominus deus
 tuus dabit tibi in possessione sternentes diligenter
 viam et in tres equaliter pres tota terra tue prouincias
 dividet. ut habeat vicino quod propter homicidium profu
 ges est quo possit evadere. Hec erit lex homicide
 fugientis cuius vita seruanda est. Qui peccaverit proximum
 suum nesciens: et quod heret et iniurias tertius nullus contra eum
 odium habuisse probabat: sed abisse cum eo simpliciter in
 siluam ad ligna cedenda: et in successione lignorum secu
 ris fugerit manus ferruginea lapsum de manubrio:
 amicum eius peccaverit et occiderit. Hoc ad unam supra
 dictarum virium fugiet et vivet: ne forsitan proximus eius
 cuius effusus est sanguis dolore stimulatus psequeatur et
 apprehendat eum si longior via fuerit. et peccatum ani
 maium eius quod non est reus mortis: quod nullum contra eum
 quod occisus est odium prius habuisse monstrat. Ecce
 ergo pceptio tibi ut tres ciuitates equaliter intra se spa
 tium dividantur. Cum autem dilatauerit dominus terminos
 tuos sicut iurauit prius tuus et dederit tibi
 cunctam terram quam eis pollicitus est: si tamen custodie
 ris mandata eius feceris quod hodie pceptio tibi: ut

a homicidiis fugientibus

Deuteronomium.

diligas dñm deum tuū et ambules in viis eiō omni tpe. addes tibi tres alias ciuitates. et supradi etaz trium vrbū numerū duplicabis. vt nō effundas sanguis innocius in medio terre quam dñs deus tuus dabit tibi in possidendam: ne sis sanguinis reus. Si q̄s autem odio hñs p̄tmū: nisi diatus fuerit vite eius surgensq; pcusserit illū et mortuus fuerit. fugaritq; ad ynā de supradicē vribibus: mutet seniores ciuitatis illius et arripiant eum de loco effugit: tradentq; in manu p̄ximi ciuis sanguis effusus ē et moiet. Nō misereberis eius et auferes norium sanguinem de israel vt bene sit tibi. Nō assumes et trāsseres terminos pri mi tui quos fixerūt p̄ores in possessione tua quā dñs deus tuū dabit tibi in terra quam acceperis possidendā. Nō stabit testis unus p̄tra aliquem q̄cqd illī peccati et facinoris fuerit sed in ore duorum aut triū testium stabit oē ybū. Si steterit testis mendax p̄tra hominē accusans eum p̄uari cationis: stabunt ambo quoz cā est ante dñm in aspectu sacerdotum et iudicū q̄ fuerint in diebū illis. Lūq; diligentissime p̄scrutantes inuenierit falsum testē dixisse p̄tra frēm suum mēdaciū red dent ei sicut fratri suo facere cogitauit. et auferes malum de medo tui. vt audiētes ceteri timorem habeant: et nequaq; talia audēat facē. Non misereberis eius sed animā p̄aia. oculū p̄ oculo. dē tem p̄ dente. manū p̄ manu. pedē p̄ pede exiges

I exieris ad bellū p̄tra

XX

hostes tuos et videris eq̄tatus et currus et maiore q̄z tu hēas aduersariū exercitū multitudinē nō tūmebis eos: q̄r dñs deus tuus ē tecum q̄ eduxit te de terra egypti. Appropinqua te aut iam p̄lio stabit sacerdos ante aciē et sic loq; tur ad pplm. Audi israel. Vos hodie p̄tra inimicos vros pugnam committis non p̄tineat cor vrm. Nolite metuere: nolite cedere: nec formides eos: q̄r dñs deus vester in medo vri ē. et p̄ vobis p̄tra aduersarios dimicabit vt eruat vos de periculo. Duces quoq; p̄ singulas turmas audiente exercitu. pelamabūt: Quis ē hō q̄ edificat domū nouā et nō dedicauit eā? Gladat et reuertatur i domū suā ne forte morias in bello et ali⁹ hō eius fugiat officio. Quis est hō q̄ despōdet vroxrem et nō accepit eā? Gladat et reuertat in domū suā ne forte morias in bello et ali⁹ hō accipiat eā. His diebū addēt reliq; et loquens ad pplm: Quis est hō formidolosus et corde paudo? Gladat et reuertat in domū suā: ne p̄auere faciat corda frat̄z suoz: sicut ip̄e timore p̄territus ē. Lūq; siluerint duces exercitū et finē loquēdi fecerint: vnuisq; suos ad bellandū cuneos p̄pabit. Si q̄n accesseris ad expugnandā ciuitatē offeres ei p̄mū pacē. Si receperit et apuerit tibi portas. cūctus ppls q̄ in ea est saluabilis: et seruet tibi sub tributo. Sinaut se

dus inire noluerit et ceperit p̄tra te bellum: oppugnabis eā. Lūq; tradiderit dñs deus tuus illā in manu tua p̄cuties oē qđ in ea generis masculini est in ore gladū absq; mulieribus et infantibus iumentis et ceteris q̄ in ciuitate sunt. Omne p̄daz exercitū diuides. et comedes de spoliis hostium tuorū q̄ dñs deus tuū dederit tibi. Sic facies cunctis ciuitaribus q̄ a te p̄cul valde sunt. et nō sunt de his vribibus q̄s in possessionē accepturus es. De his autē ciuitatibus q̄ dabunt tibi. nullū oīo p̄mittes viuere sed interficies in ore gladii ethēū videlz et ammoreū et chananeū. pherezeū et eueū et iebuseū. sicut p̄cepit tibi dñs deus tuū: ne forte doceāt vos facēcūtas abominationes q̄s ipsi opati sunt diuis suis. et pecces in dñm decun vrm. Qñ obsederis ciuitatem multo tpe et munitionibus circūdederis vt expugnes eā: nō succides a bores de qb̄ vesci p̄t: nec securibus p̄ circuitū debes vastare regionē: qm lignū est et nō hō: nec p̄t bellantiū p̄tra te augere numerū. Si q̄ autez ligna vō sunt pomisera sed agrestia et in ceteros apta v̄sus: succide et extrue machias: donec capi as ciuitatē q̄ p̄tra te dimicat.

XXI

Vando inuentū fuerit in terra quā dñs deus tuus daturus ē tibi: hoīs cadasuer occisi. et ignorabī cedis reus. egredien̄ maiores natū et iudices tui. et metienta loco cadasueris singulay p̄ circuitū spacia ciuitatū et quam viciniorē ceteris esse p̄spexerint. seniores ciuitas illius tollent vitulam de armēto q̄ nō traxit ingū nec terram scidit vomere. et ducēt eam ad vallem aspaz atq; saxosam q̄ nūq; arata ē. nec sementē recepit. et cedent in ea cervices vitule. Accedētq; sacerdotes filii leui quos elegerit dñs deus tuus vt ministrant ei et bñdicant in noīe eius. et ad ybū eoz oē negocīū pender. et q̄cqd mundum vel imū dum est iudicef. Et venient maiores natū ciuitas illius ad interfectum. lauabūtq; manus suas sup̄ vitulā q̄ in valle pcussa ē et dicent: vñanus nos nō effuderunt sanguinem hunc: nec oculi vide rūt. Propitios esto pplō tuo isrl̄ quē redemisti dñe. et nō reputes sanguinē innocentēz in medio ppli tui israel. Et auferet ab eis reatus sanguis. tu autē alienus eris ab innocētē cruce et fusus es euz feceris qđ p̄cepit dñs. Si egressus fueris ad pugnam p̄tra inimicos tuos. et tradiderit eos dominus deus tuū in manu tua. captiuosq; duxeris et videris in numero captiuosq; mulierē pulcras et adamanteris eam: voluerisq; h̄fe vroxē: introduces eam in domū tuam. Que radet cesariē: et circūcidet vngues et deponet vestē in q̄ capta est: sedensq; in domo tua flebit p̄rē et m̄fē suam vno mense. et postea intrabis ad eā: doymiesq; cū illa et erit vrox tua. Si autē postea nō sedērit aio tuo: dimittes eam liberam: nec vendere poteris pecunia. nec opp̄mere p̄ potētiā: q̄r humiliasti eam. Si habuerit hō vroxes duas ynā dilectam: et alteram odiosaz: genueritq; ex eis liberos. et fuerit

g. iii

3 vñeribus nō p̄ singula vba

3 pho et ciuitatibus ponendis: et q̄ in p̄bō
vñitantes

Deuteronomium. *s. adulterio vix*

filius odiose p̄mogenitus. volueritq; s̄bz inter filios suos dividere. non poterit filiu dilecte face re p̄mogenitū t̄ p̄ferre filio odiose: sed filiu odio se agnosc p̄mogenitū. dabitq; ei de his q̄ habuerit cūcta duplicita. Iste est. n. p̄ncipium liberoꝝ eius t̄ huic debent p̄mogenita. Si genuerit hō filium p̄tumacē t̄ p̄terum q̄ nō audierit p̄is ac matris imperium t̄ coercitus obediere p̄tempse rit. app̄hendent eum t̄ ducēt ad seniores ciuitat̄ illius t̄ ad portam iudicij. dicētq; ad eos. Filius noster iste p̄terius t̄ p̄tumat ē monita nr̄a audi re p̄temnit. comestationibus vacat t̄ luxurie: atq; p̄uius. lapidibus eū obuet ppl̄s ciuitat̄ t̄ mori etur vt auferat malum de medio v̄si. t̄ vniuersus isrl̄ audiens p̄timescat. N̄ peccauerit hō quod morte plectendū est. t̄ adiudicatus morti appen sus fuerit in patibulo: non p̄manebit cadaver ei us in ligno. sed in eadem die sepeliet: quia male dictus a deo est q̄ pendet in ligno. t̄ neq; p̄tami nabis terrā tuam: quam dñs deus tuus dederit tibi in possessionem.

.XXII

On videbis bouem fr̄is tui aut oves er n. rante. t̄ p̄terib;: sed reduces fr̄i tuo: etiā si nō est p̄pinquus frater tu⁹ nec no sti eū: duces in domū tuam t̄ erūt apud te q̄zdui q̄rat ea frater tuus t̄ recipiat. Si fr̄i facies de assino t̄ de vestimento t̄ de oī re fratr̄is tui q̄ pierit: si inuenieris eam ne negligas q̄si alienam. Si vi deris asinum fr̄is tui aut bouem cecidisse in via: non despicies sed s̄bleuab cum eo. N̄ induetur mulier veste virili: nec vir v̄te veste seminea. Ab omnabilis. n. apud deum est q̄ facit b. Si ambulans p̄ viā in arbore vel in terra niduz avis inuenieris t̄ m̄fes pullis vel ouis desup incubantē nō t̄thuebam eam cū filiis. sed abire patieris captos tenens filios: vt bñ sit tibi t̄ longo tpe viuas. Cum edificaueris domū nouam. facies murū tecti p̄ circuitum nec effundas sanguis in domo tua: t̄ sis reus labēte alio. t̄ in p̄cep̄t̄ ruente. N̄ seres vi neam tuā altero semine: ne t̄ sementis quaz seu si. t̄ q̄ nascunt ex vinea p̄ter sanctificent: Non arab in bone sil' t̄ asino. N̄ indueris vestimentō qđ ex lana linoꝝ p̄textū ē. Funiculos in simbris facies p̄ q̄tuor angulos pallii tui quo operieris. Si duxerit vir v̄x̄r̄e. t̄ postea odio habuerit eā. q̄sieritq; occasionses q̄bus dimittat eaz obuciēs ei nomē pessimū. t̄ dixerit: v̄x̄r̄e hanc accepi t̄ ingressus ad eā non inueni v̄ginem. tollent eam p̄ t̄ m̄ eius. t̄ feret secū siḡ v̄ginitat̄ eius: ad seniorēs v̄b q̄ in porta sunt. t̄ dicet p̄: Filiam meā de di huic v̄x̄rem: quā q̄ odit imponit ei nomē pessimū vt dicat. nō inueni filia tuā v̄ginem. t̄ ecce hō sint siḡ v̄ginitat̄ filie mee. Expandēt vestimentū corā senioribus ciuitat̄: app̄hendentq; senes v̄bis illius v̄z t̄ v̄berabunt illū. p̄dennātes insu p̄ centū siclis argenti quos dabit p̄si puelle: q̄m̄ diffamauit nomē pessimū sup̄ v̄ginem isrl̄: habebitq; eam v̄x̄r̄e t̄ nō poterit dimittere oībus die

bus vite sue. Qđ si v̄p̄ ē qđ obūc̄t. t̄ non ē puel la inuenta v̄ginitas: euident eaz eī forēs domus p̄is sui. t̄ lapidibus obm̄et v̄ri ciuitat̄ illius: et morieb q̄m̄ fecit nephas in isrl̄ vt fornicaretur in domo p̄is sui. t̄ auferes malū de medio tui. Si dormierit vir cū uxore alterius: v̄terq; morieb. i. adulter t̄ adultera. t̄ auferes malū de isrl̄. Si puellam v̄gine desponderit vir t̄ inuenierit eā aliq; in ciuitate: t̄ p̄cubuerit cum ea. educes v̄trumq; ad portā ciuitat̄ illius. t̄ lapidib; obm̄et: puella q̄ non clamauit cum eēt in ciuitate: Vir quia humiliavit v̄x̄r̄e p̄ximū sui: t̄ auferes malum de medio tui. Sinaut in agro reperit vir puellā q̄ despōsata est. t̄ app̄hendens p̄cubuerit cuī ea: p̄mo rietur solus: puella nihil patief. nec est rea mōr̄ q̄m̄ sicut latro p̄lurgit p̄tra fratrem suum. t̄ occidit alaz eius: ita t̄ puella p̄pessa est. Sola erat in agro. clamauit t̄ nullus assuit q̄ liberaret eā. Si inuenierit vir puellam v̄ginem q̄ non hō sponsuꝝ t̄ app̄hendens p̄cubuerit cum illa: t̄ res ad iudicium venerit: dabit q̄ dormiuit cum ea p̄si puelle q̄nq; ginta siclos argenti: t̄ habēt eā v̄x̄rem: quā humiliauit illā. N̄ poterit dimittere eā cunctis dieb; vite sue. N̄ accipiet hō v̄x̄r̄e p̄is sui nec reuelabit opimentū eius.

.XXIII

On intrabit eunuchus attrit⁹ v̄l amputatis testiculis t̄ absciso veretro ecclesiā dñi. N̄ ingredieb manser: hoc ē d̄ scor to natus in ecclesiā dñi v̄sq; ad decimā ḡniationē Ammonites t̄ moabites etiā post decimā ḡniationē nem nō intrabūt eccliaz dñi in eternis: q̄ nolue runt vob̄ occurrē cū pane t̄ aq̄ in via. q̄i egressi estis de egypto: t̄ q̄ p̄durerūt p̄tra te balaā filiū beor de mesopotamia syrie. vt male diceret tibi. t̄ noluit dñs deus tuus audire balaam: vertitq; maledictionem eius in bñdictionem tuā eo q̄ d̄ ligaret te. N̄ facies cū eis pacem: nec q̄ras eis bona cunctis diebus vite tue in sempiternū. Non abominaueris idumeū: q̄i frater tuus ē: nec egyptum. quia aduena fuisti in terra eius. Qui nati fuerint ex eis tertia ḡniatione intrabūt in eccliaz dñi. N̄ egressus fucris aduersus hostes tuos i pugnā custodies te ab oī re mala. Si fuerit inter vos hō q̄ nocturno pollutus sit somno: egredie tur eī castra: t̄ nō reuertet p̄usq; ad vespas lauetur aq̄. t̄ post solis occasum regredieb in castra. H̄abebis locū eī castra ad quē egrediaris ad re q̄sita nature. gerens paxillū in baltheo. Lunq; sedēris sodice p̄ circuitū. t̄ egesta hō opies quo reuenatus es. Bñs. n. deus tuus ambulat in medio castrop̄ vt eruat te t̄ tradat tibi iūicos tuos vt sint castra tua sancta. t̄ nihil in eis appearat sedatis. ne derelinqt te. N̄ trades seruū dñō suo: q̄ ad te p̄fugient. Habitabit tecū in loco q̄ ei placuerit. t̄ in vna vrbium tuar̄ regesect ne p̄tristis eū. N̄ erit meretrix de filiabus israel: nec scortator de filiis isrl̄. Non offeres mercedē p̄stibuli nec p̄ciū carnis in domo dñi dei tui: q̄cqd illud

De robis inuenient iudicium

t̄ his qui p̄ca reuocat p̄nt

Deuteronomium.

Est qd voverint: quia abominatio est vtrqz apd dñm deum tuu. Nō senerabis fratri tuo ad vslam pecuniam: nec fruges nec quālibet aliam rē sed alieno. Fratri aut̄ tuo absqz vslura id quo id get commodab: vt bñdicat tibi dñs deus tuus in omni ope tuo in terra ad quam ingredieris possi dñdam. Cum votum voveris dño deo tuo non tardabis reddere: quia requiret illud dñs deus tuus. et si moratus fueris reputabis tibi in p̄tm. Si nolueris polliceri absqz peccato eris. Quod autem semel egressum est de labiis tuis obseruabis. et facies sicut p̄misisti dño deo tuo. et propria voluntate et ore tuo locutus es. Ingressus vineā p̄imi tui comedē vnas quantum tibi placuerit: foras autem ne efferas tecuz. Si intraueris segetem amici tui: franges spicas et manu p̄teras: salte aut̄ non metes.

XXIII

¶ I acceperit homo vxorez et habuerit ea et non innenerit grām ante oculos eius: ppter aliquam feditatem: scribet libellū repudii et dabit in manu illius et dimittet eā de domo sua. Cumqz egressa alterum maritū duxerit et ille quoqz oderit eam: dederitqz ei libellū repudii et dimiserit de domo sua vel certe mortu⁹ fuerit: non poterit p̄or maritus recipere eam in vxorem: quia polluta est et abominabilis facta coram domino ne peccare facias terram tuam quā dñs deus tuus tradiderit tibi possidendum. Cum accepit homo nup vxorem non pcedet ad hellū. nec ei qppiam necessitatis inungel publice: sed vacabit absqz culpa domui sue ut vno anno letetur cum uxore sua. Non accipies loco pignoris i feriorem et superiorē molam: quia animā suam apposuit tibi. Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis isrl et vendito eo accepterit p̄cum: interficietur et auferes malum de medio tui. Observa diligenter ne incurras plaga lepre: sed facies quecūqz docuerint te sacerdotes lenitici generis iuxta id quod p̄cepi eis: et impie sollicite. Abamento que fecerit dominus deus yester Marie in via cum egredieremini de egypto. Cum repetes a primo tuo rem aliquam quam debet tibi non ingredieris domuz eius ut pignus auferas: sed stabis foris et ille tibi p̄feret quod habuerit. Si autem paup est nō pnoctabit apud te pignus. sed statim reddas ei ante sol' occasum. ut dormiens in vestimento suo benedicat tibi. et habes iusticiam corā domio deo tuo. Nō negabis mercedem indigenā et paupis fr̄is tui: sine aduene q̄ tecuz moras in terra et intra portas tuas est: sed eadem die reddes ei p̄cum laboris sui ante solis occasum: qui p̄ paup est et ex eo sustentat animam suam: ne clamet p̄tra te ad dominū: et reputet tibi in p̄tm. Nō occidenſ p̄res p̄ filiis nec fili p̄ p̄ibus: sed vnuſqz p̄ p̄to suo morietur. Non puertes iudicium aduene et pupilli nec auferes pignous loco vidue vestimentum. Ab

mento q̄ seruieris in egypto et eruerit te domin⁹ deus tuus inde. Idcirco p̄cipio tibivt facias hāc rem. Quando iusticeris segerem in agro tuo et oblitus manipulum reliqueris. non reuerteris et tollas illum: sed aduenā et pupillum et viduaz auferre patieris. vt benedicat tibi dominus dens tuus in omni ope manuum tuar̄. Si fruges collegeris olivarum q̄cūd remanserit in arboribus non reuerteris vt colligas sed relinques aduene pupillo ac vidue. Si vindemiaueris vineā tuam non colliges remanentes racemos: sed cedent in vslus aduene pupilli ac vidue. Abamento q̄ et tu seruieris i egypto. et idcirco p̄cipio tibi vt facias hanc rem.

XXV.

I fuerit cā inter aliquos et interpellauerint iudices quem iustum esse p̄spexerit. illi iusticie palmam dabant: quē impiū condemnabunt impietatis. Sin autem eum qui peccauit dignum viderint plagis. p̄sternent et coram se facient verberari. Ideo mensura peccati erit et plagarum modus. ita dumtaxat ut quadra genarum numerum non excedant ne fede lacera tus ante oculos tuos obeat frater tuus. Non ligabis os bonis terentes in area fruges tuas. Quando habitauerint fratres sil: et unus ex eis. absqz liberis mortuus fuerit: vxor defuncti non nubet alteri: sed accipiet eam frater eius: et suscitabit semen fratris sui. et p̄mogenitum ex ea filiu. nomine illius appellabit. ut non deleatur nomen eius ex israel. Sin autem noluerit accipere vxore fratris sui que ei de bes. p̄cget mulier ad portas ciuitatis. et interpellabit maiores natu. dicetqz. Non vult frater viri mei suscitare semen fratris sui in israel: nec me in coniugium sumere. Stati q̄ accersiri eum facient et interrogabunt. Si responderit: nolo eam uxore accipere: accederet mulier ad eum coram senioribus et tollet calciamen tum de pede eius: spuetqz in faciem eius et dicit. Sic fieri homini qui non edificat domum fratris sui. Et vocabitur nomen illius in israel domus discolciati. Si habuerint inter se iurgium viri duo. et unus contra alterum rixari ciperit: volens qz vxor alterius eruere virum suum de manu fortioris. Abseritqz manum: et apprehenderit vereda eius. absides manum illius nec flecteris super eam vlla misericordia. Non habebis in sacculo diversa pondera manus et minus: nec erit in domo tua modius maior et minor. Pondus habebis iustum et verum. et modius equalis et verus erit tibivt multo viuas tempore super terrā: quā dominus deus tuus dederit tibi. Abominatur enim dominus eum qui facit hec: et aduersat omnem iniusticiam. Abamento que fecerit tibi amalch in via quando egrediebaris ex egypto: quo modo occurrerit tibi et extremos agminis tui qui lassī residebant ceciderit. Quando tu eras fame et labore confectus: et non tunuerit deum.

D̄ uxore dimicanda
p̄e q̄ filio uocardat.

¶ Tē monstra dñlli erit modis pene

Deuteronomium.

Cum ergo deus tuus dederit tibi requiem et libe
recerit cunctas per circuitum nationes in terra qua
tibi pollicitus est de lebis nomine eius sub celo. Et a
ue ne obliuiscaris.

XXVI

Quoniam intraueris terram quam deus tuus
tuus tibi datus est possidetam. et obti
nueris eam: atque habitaueris in illa: tol
les de cunctis frugibus tuis primitias et pones in
cartallo. propter quae deus tuus ele
gerit ut ibi inuocet nomem eius: accedesque ad sacer
dotem qui fuerit in diebus illis. et dices ad eum. Pro
fiteor hodie coram domino deo tuo quod ingressus sum
in terram per quam iurauit priibus nris ut daret ea nobis.
Suscipiesque sacerdos cartallum de manu tua
ponet autem altare domini dei tui. et loqueris in con
spectu domini dei tui: **S**yrus psequebas prem
meum quod descendit in egyptum. et ibi pegrinatus
est in paucissimo numero: crevitque in gente magna
ac robustam et infinite multitudinis. Afixeruntque
nos egyptii et persecuti sunt imponentes onera gra
uissima et clamavimus ad dominum deum tuum patrem
norum quod exaudiuit nos. et respexit humilitatem
nfram et laborem atque angustiam. et eduxit nos de
egypto in manu forti et brachio extento. in ingen
ti pauore: in signis atque portentis et introduxit ad
locum istum et tradidit nobis terram lacte et melle
manantem. Et iecirco nunc offero primitias fru
gum terre quam deus dedit mihi. Et dimittes
eas in prospectu domini dei tui: et adorato dominum tuum
epulaberis in omnibus bonis quod dominus deus
tuus dederit tibi et domini tue. tu et levites et adue
na qui tecum est. Quando compleueris decimam
cunctarum frugum tuarum anno decimam tertio
dabis levite et aduene et pupillo et vidue ut come
dant intra portas tuis. et satientur: loquerisque
in prospectu domini dei tui. Atuli quod sanctifica
tum est a domo mea. et dedi illud levite et aduene
et pupillo ac vidue sicut iussisti mihi. Non preteri
ui mandata tua: nec sis oblitus imperii tui. Non
comedi ex eis in luctu meo: nec separavi ea in qua
libet immunditia: nec expendi ex his quicquam in
re funebri. Obedui vocem domini dei mei et feci omnia
sicut precepisti mihi. Respice de sanctuario tuo: et
de excelso celorum habitaculo. et benedic populo
tuo israel. et terre quae dedisti nobis sicut iurasti
patribus nostris: terre lacte et melle manati. Ho
die dominus deus tuus precepit tibi ut facias mala
data hec atque iudicia: ut custodias et impleas ex
toto corde tuo et ex tota anima tua. Dominus ele
gisti hodie ut sit tibi deus et ambules in viis eius
ut custodias ceremonias illius et mala data atque iu
dicia: et obedias eius impio. En domine elegit te ho
die ut sis ei populus peculiaris sicut locutus est tibi. et
custodias oia precepta illius. et faciet te excelsiori cum
eis getibus quae creavit in laude et nomine et gloriam
sua ut sis populus sanctus domini dei tui sic locutus est.
Receperit autem moyses et
Pseniores populo israel dicentes. Custodite oea

mandatum quod precepio vobis hodie. **Q**uoniam tran
sieris iordanem in terram quam deus tuus da
bit tibi: eriges ingetes lapides et calce levigabis
eos ut possis in eis scribere omnia verba legis huius
iordanem transmissum. ut introeras terram: quam deus
tuus dabit tibi: terram lacte et melle manata
tem sicut iurauit priibus tuis. Quando ergo transie
ritis iordanem erigit lapides: quos ego hodie
precepio vobis in monte hebal. et levigabis eos cal
ce. et edificab ibi altare domino deo tuo de lapidibus
quos serpens non tetigit. et de saxis informibus et in
politibus: et offeres super eo holocausta domino deo tuo.
et immolabis hostias pacificas. comedesque ibi et
epulaberis coram domino deo tuo. Et scribes super la
pides omnia verba legis huius plane et lucide. Dixi
runtque Moyses et sacerdotes levitici generis ad
omnes israel. Attende et audi israel: Hodie factus es
populus domini dei tui. Audies vocem eius. et facies mala
data atque iusticias quae ego precepio tibi. Et recepit
quod moyses populo in die illo dicens. Huius stabitur ad finem
dicendum dominum super montem garizim iordanem trans
missum: symed: levi: iudas: yahachar: ioseph: et beni
amin. Et e regione isti stabitur ad maledicendum
in monte hebal ruben: gad et aser: zebulon: dan: et
neptalem. Et pronunciabit levite. dicentesque ad omnes
viros israel exulta voce: **M**aledictus homo qui facit
sculptile et flatile abominationem domini opere manus
artificum: ponitque illud in abscondito. Et risidebit
omnis populus et dicet amen. **M**aledictus qui non hono
rat precium suum et misericordiam suam. Et dicet ois populus amen.
Maledictus qui trahit terminos primi sui. et di
cit ois populus amen. **M**aledictus qui errare facit cecum
in itinere. Et dicet ois populus amen. **M**aledictus qui
puerit iudicium aduene pupilli et vidue. Et dicet
ois populus amen. **M**aledictus qui dormit cum uxore
pris sui et revelat opimentum lectuli eius. Et dicet
ois populus amen. **M**aledictus qui dormit cum omni u
mento. Et dicet ois populus amen. **M**aledictus qui
dormit cum sorore sua filia pris sui vel misericordia sue. et
dicet ois populus amen. **M**aledictus qui dormit cum so
ciis suis. Et dicet ois populus amen. **M**aledictus qui
clam percutiat prius sanguis innocens. Et dicet ois
populus amen. **M**aledictus qui accipit misera
ra ut percutiat aias sanguis innocens. Et dicet ois
populus amen. **M**aledictus qui non permanet in sermonibus
legis huius: nec eos ope perficit. et dicet ois populus amen.

Iaut audieris vocem

XXVIII

domini dei tui ut facias atque custodias omnia
mala data eius quod ego precepio tibi hodie fa
ciet te dominus deus tuus excelsiorum cuius getibus que
ver san in terra. Venientque super te universae benedictiones
iste et apprehendent te: si tamquam precepta eius au
dieris. Benedictus tu in civitate: et benedictus
in agro. Benedictus fructus ventris tui. et fructus
terre tue: fructusque instrumentorum tuorum. greges
armentorum tuorum et caule omium tuarum. Be
nedicta horrea tua: et benedicta reliquia tue.

No de
maladiione

Nota bideroncys

Deuteronomium.

Benedictus eris ingrediens et egredieris. Habit
dñs inimicos tuos quod surgent aduersus te cornu
entes in specu tuo. Per unam viam veniet contra
te et per septem fugient a facie tua. Emitteret dñs be
nedictionem super cellaria tua et super oia opera manuum
tuorum dicentes tibi in terra quam acceperis. Suscita
bit te dñs sibi in propria sanctum sicut iurauit tibi
si custodieris mandata domini dei tui et ambulaueris
in viis eius. Videbuntque omnes terras populi quod no
men domini inuocatum sit super te et timebunt te. Abun
dere te faciet dñs omnibus bonis fructu vteri tui
et fructu iumentorum tuorum: fructu terre tue quam in
ravit dominus pribus tuis ut daret tibi. Apert
dñs thesaurorum suorum optimum celum: ut tribuat pluviam
terre tue in tempore suo: benedicentes cunctis opibus ma
nuum tuorum. Et fenerab gentibus multis. et ipse a
nullo fenus accipies. Constituet te dñs deus tuus
in caput et non in caudam. et eris super non sub
ter: si tamen audieris mandata domini dei tui quod ego p
cipio tibi hodie et custodieris et feceris: ac non de
clinaueris ab eis nec ad dextram nec ad sinistram
nec secundum fueris deos alienos neque colueris eos.
Quod si audire polueris vocem domini dei tui ut cu
stodias et facias opera mandata eius et ceremonias
quae ego picipio tibi hodie: venient super te omnes ma
ledictiones iste et apprehendent te. Maledictus eris
in civitate: maledictus in agro. Maledictus hor
reum tuum: et maledictus reliquie tue. Maledictus
fructus ventris tui: et fructus terre tue: armenta
boum tuorum et greges oviuum tuorum. Maledictus eris
ingrediens et maledictus egrediens. Mitteret dñs
super te famem et esuriem et increpationes in opera tua
quod tu facies: donec pterat te et patet velociter per
pter adiuentiones tuas pessimas in quibus reliq
ui me. Adiungat tibi dominus pestilentiam: donec
sumat te de terra ad quam ingredieris posside
das. Percutiat te dñs ergoestate febri et frigore: ar
dore et estu et aere corrupto ac rubigine et psequa
tur donec pereas. Sit celum quod super te est eneum
et terra quam calcas ferrea. Sit dñs imbreu ter
re tue puluerem et de celo descendat super te cinis:
donec pteraris. Tradat te dominus coruentem
an hostes tuos. et per unam viam egrediaris contra
eos. et per septem fugias et dispagaris per omnia regna
terre. Sitque cadaver tuum in escâ cunctis volatili
bus celi et bestiis terre. et non sit quod abigat. Percu
tiat te dominus ylcere egypti et ptem corporis per
quam stercora digerunt. scabie quoque et purigie
ira ut curari nequeas. Percutiat te dñs amictia
et cecitate ac furore mens et palpes in meridie sic
palpare solet cecus in tenebris. et non dirigas vi
as tuas. Omnesque tempore calumniâ sustineas et opp
maris violentia. nec habeas quod liberet te. Utorem
accipias et aliis dormiat cum ea. Domum edifices.
et non habites in ea. Plantas vineam: et non vindie
mies eam. Bos tuus immolef coram te. et non come
das ex eo. Asinus tuus rapiat in specu tuo: et non
reddat tibi. Quae tue dent inimicis tuis: et non

sit qui te adiunget. Silius tui et filie tue tradant alte
ri populo videntibus oculis tuis et deficientibus ad
spectum eorum tota die et non sit fortitudo in manu
tua. Fructus terre tue et omnes labores tuos come
dat populus quem ignoras et sis semper calumniam su
stinen. et oppressus cunctis diebus et stupens ad ter
rorum eorum quod videbunt oculi tui. Percutiat te do
minus ulcerare pessimo in genibus et in fatis: sanari
que non possis a plata pedis usque ad verticem tuum.
Ducetque te dñs et regem tuum quem poststimes super te
in getem quam ignoras tu et pretestu: et seruies ibi
dus alienis ligno et lapidi: et eris peritus in puer
bium ac fabula oibus populis ad quos te introdu
xerit dñs. Segmentem multam iacies in terram: et
modicum congregabis: quia locuste devorabunt omnia.
Vineam plantabis et fodies et vini non bibes: nec
colliges ex ea propriam quam vastabis vobis. Oli
uas habebis in omnibus terminis tuis et non vnguis
oleo: quod defluent et depibunt. Filios generabis et
filias et non frueris ris quoniam ducens in captivitate.
Omnes arbores tuas et fruges terre tue rubigo co
sumet. Aduena quod tecum vestis in terra ascendet su
per te: eritque sublimior tu autem descendes et eris in
ferior. Ipse fenerabit tibi: et tu non fenerabis ei.
Ipse erit in caput: et tu eris in cauda. Et venient
super te omnes maledictiones iste et persecutio ap
prehendent te donec interreas: quod non audisti vocem
domini dei tui: nec seruasti mandata eius et ceremoni
as quas pcepit tibi. Et erunt in te signa atque padi
gia et in semine tuo usque in seculum. eo quod non
seruieris domino deo tuo in gaudio: cordisque leti
cia propter rex omnium abundantiam. Seruies
inimico tuo quem emittet tibi dñs in fame et siti et
nuditate et in penuria. et ponet in te super
ceruicem tuam donec te pterat. Adducet dñs si per te
gentem de longinquitate et de extremis terre finibus in
silitudinem aquile volantis cum impetu: cuius lingua
intelligi non possis gente pacifissima quod non deserat
seni nec misereat puuli et denoret fructum iumentorum
tuum ac fruges terre tue donec interreas: et non re
linquit tibi triticum: vini et oleum: armata boum et gre
ges oviuum donec te disperdat et pterat in cunctis vobi
bus tuis et destruant muri tui firmi atque sublimes
in quibus habebas fiduciâ in oī terra tua. Obsidebe
ris itaque portas tuas in oī terra tua quam dabit tibi
dñs deus tuus et comedes fructum vteri tui et carnes
filiorum tuorum et filiarum tuarum quae dederit tibi dñs in an
gustia et vastitate quod opprimet te hostis tuus. Non de
licatus in te et luxuriosus valde iudebit fratri suo
et uxori quod cubat in sinu suo ne det eis de carnibus
filiorum suorum quae comedet eo quod nihil aliud habeat in ob
sidione et penuria quod vastauerint te inimici tui itaque
portas tuas Tenera mulier et delicata quod super
terram ingredi non valebat. nec pedis vestigium fige
propter mollescitatem et teneritudinem numeri: in iudebit vi
ro suo quod cubat in sinu eius super filii et filie carnibus et il
lum secundinarum quod egrediuntur de medio femi
num eius et super liberis quod cadere hora nati sunt.

Deuteronomium.

Comedent n. eos clam ppter rep omnium penitiam: in obsidione et vastitate qd opprimet te iumi-
cus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris et se-
ceris omia bba legis huius q scripta sunt in hoc
volumine: et timueris nomine eius gloriosum et ter-
rible. hoc e dominum deum tuum: augebit dñs
plagas tuas et plegas seminis tui. plegas magis
et perseverantes: infirmitates pestumas et perpetuas
et cõvertat in te omes afflictiones egypti quas ti-
muisti et adhuc habebut tibi. Iusup et vniuersos lang-
uores et plegas q non sunt scripte in volumine le-
gis huius: inducit dominus sup te donec te con-
terat. Et remanebis pauci numero qui pñs eras
sicut astra celi p multitudine: quoniam nō audistis
vocem domini dei vri. Et sicut an letatus e domi-
nus sup vos bñ vobis facies vosqz multiplicans
sic letabitur dispdens vos atqz subuertens vt au-
feramini de terra ad quā ingredieris possidēdā.
Dispget te dominus in oñspopulos a summa-
te terre vñsqz ad terminos eius: et seruies dijs ali-
enis quos et tu ignoras et patres tui: lignis et lapi-
dibus. In gentibꝫ quoqz illis non quiesces neqz
erit requies vestigio pedis tui. Habet. n. tibi do-
minus tibi cor audium et deficietes oculos et ani-
mam psumptam meroe et erit vita tua quasi pen-
dens an te. Limebis nocte et die et non credes vite
tue. Mane dices qd mihi det vesperum: et vespero
quis mihi det mane: ppter cordis tui formidinem
qua terreberis. et ppter ea q tuis videbis oculis
Reducet te dñs classibus in egyptu p viam de q
dixit tibi vt eam amplius nō videres. Ibi vende-
ris inimicis tuis in seruos et ancillas: et non erit
qui emat.

XXIX

b Ec sunt bba federis: qd pcepit domin
moysi vt feriret cū isrl in terra moab: p
ter illud fedus qd cū eis pepigit i oreb.
Uocauitqz moyses oem i isrl. et dixit ad eos. Vos
vidistis vniuersa q fecit dñs cora vobis in terra
egypti pharaoni et oibꝫ seruus eius vniuerseqz
terre illius: temptationes magnas qd viderunt
oculi tui: signa illa portetaqz ingentia et nō dedit
vobis dñs cor intelligens et oculos videtes et au-
res que possunt andire vt in pñtem die. Adduxit
vos quadraginta annis p desertum non sunt at
trita vestimenta vra: nec calciamenta pedum ve-
strum vetustate psumpta sunt. Manez non co-
medistis: vinu et fieram nō bibistis vt sciretis q
ip̄e e dominus deus v̄. Et venistis ad huc locuz
egressusqz e seon rex e sebon et og rex basan occur-
rentes nobis ad pugnam. et pcussimus eos et tulimus
terram eorum: ac tradidimus possidendum
ruben et gad et dimidie tribui manasse. Custodite
ergo bba pacti huius et implete ea vt intelligatis
vniuersa q facit. Vos stas hodie cucti coraz dño
deo vro: pncipes vri et tribꝫ ac maiores natu atqz
doctores omis ppls isrl: liberi et uxores vri et ad-
uene q tecū morant in castris: ercepis lignorum ce-
souibus his q portat aqz vt transcas in federe

domini dei tui et in iure iurado qd hodie dñs de
tuus pcutit tecuz vt suscitet te sibi in pp̄lm. et ip̄e
sit dñs deus tuus sicut locutus e tibi et sicut iura
solis ego hoc fedus ferio: et ls iuramenta pfirmo:
sed cunctis pñtibus et abñtibus. Vos. n. nostis
quod habitauerimus in terra egypti: et quomodo
transierimus p mediū nationum qd transeuntes
vidistis abominationes et sorores. idola eorum
lignu et lapidem. argentum et aurum q colebant.
Ne forte si inter vos vir aut mulier: familia aut
tribus cuius cor auersum e hodie a domino deo
vestro vt yadat et seruat dijs illarum gemitu. et sit
inter vos radix germinas fel et amaritudine. Lū
qd audierit bba iuramenti huius benedicat sibi
in corde suo dices. Pax erit mihi. et ambulabo i
prauitate cordis mei et assumat ebria sitientem et
domin⁹ nō ignoscat ei: sed tunc qd maxime furor
eius fumet et zelus contra hominem illum. et sedeant
sup euz omnia maledicta que scripta sunt in hoc
volumine. et deleat dominus nomen ei sub celo.
et consumat eum in pditione ex omnibus tribubꝫ
israel iuxta maledictiones que in libro legis hui⁹
ac federis continent. Bicteqz sequens generatō
et filii q nascentur deinceps et peregrini qui de lo-
ge venerint videntes plegas terre illi et infirmi-
tates quibꝫ eam afflxerit domin⁹ sulphure et so-
lis ardore oburens ita vt ultra non seraf: nec vi-
rens qppiaz germinet in exempli sbueronis so-
dome et gomore. adame et soboi qd sbuerit do-
minus in ira et in furore suo: et dicet omes gentes
Quare sic fecit dñs terre huic: Quae ē h̄ ira uro-
ris eius immesa? Et rñdebunt. Quia dereliquit
pactū dñi qd pepigit cū patribus eoz qd eduxit
eos d terra egypti et seruierūt dius alienis et ado-
raverūt eos quos nesciebant et quibꝫ nō fuerant
attributi: iccirco irat⁹ e furor dñi ptra terrā istam
vt induceret sup eā oia maledicta qd in ls volumi-
ne scripta sunt. et eiecit eos de terra sua in ira et in
furore et in indignatō maria: plicetqz in terram
alienā sicut hodie pprobaf. Abscondita a domino
deo nō q manifesta sunt nob et filius nřis vñsqz in
sempiternū vt faciam vñuersa legis huius.

Am g venerint sup

XXX.

c te oes sermones isti: benedictio sine ma-
ledictio quā pposui in pspectu tuo et du-
ctus plenitudine cordis tui in vñuersis gentibꝫ
in quas dispserit dominus deus tuus et reuersis
fueris ad euz et obedieris eius imperiis sicut ego
et in tota anima tua: reducet te dominus de⁹ tu⁹
de captiuitate tua ac miserebitur tui. et rursus cō-
gregabit te de cunctis populis: in quos te ante
dispersit. Si ad cardines celi fueris dissipatus:
inde te retrahet dominus deus tuus: et assumet
atqz introducit in terram quam possiderunt pa-
tres tui et obtinebis eam: et benedicens tibi maio-
ris numeri te esse faciet qd fuerunt patres tui.

Deuteronomium.

¶ Circumcidet dñs deus tu⁹ cor tu⁹ et cor seminis tui
ut diligas dñm dñm tu⁹ ex toto corde tuo et in to-
ta aia tua ut possis vivere. Omnis autem maledic-
tio-nes has pueret super inimicos tuos et eos quod odierit
te subsequens. Tu autem reuerteris et audies vocem do-
mini dei tui faciesque vniuersa mādata quod ego p̄ci-
p̄o tibi hodie et abūdere te faciet dñs deus tu⁹
in cunctis opib⁹ manuū tuarum in sobole vteri tui et
in fructu iumentorum tuorum in vltate terre tue: et in re-
rum omnium largitate. Reuerteris n. dñs vlt gaude-
at super te in oībus bonis siē gauis sī in prib⁹ tuis
si tñ audieris vocem dñi dei tui et custodieris prece-
pta ei⁹ et ceremonias quod in hac lege scripta sunt.
et reuertaris dñm dñm tuum in toto corde tuo et in to-
ta aia tua. Adadatu⁹ l⁹ qd ego p̄cipio tibi hodie
non supra te est: neque p̄cul positi nec in celo situs
ut possis dicere quod nō m̄ valet in celo ascēdere ut
deferas illud ad nos ut audiamus atque ope p̄plea-
mus: neque trans mare positi ut causeris et diccas.
quod cnobis poterit mare transstretare: et illud ad
nos vñqz deferre ut possimus audire et facere quod
p̄ceptum est: sed iuxta est sermo valde in ore tuo et
in corde tuo ut facias illud. Considera quod hodie p-
posuerim in aspectu tuo vitam et bonum. et eccl̄ario
mortem et malum ut diligas dñm deum tuum et abules
in viuis eius et custodias mandata illius et ceremo-
nias atque iudicia: et viuas atque multiplicet te: bene
dicatque tibi in terra ad quas ingredieris posside-
dam. Si autem aduersum fuerit cor tuum et audire no-
lueris atque errore deceptus adoraueris deos ali-
enos et serueris eis: p̄dico tibi hodie quod peccas et p-
uo tpe moreris in terra ad quam iordanus transiisse
ingredieris possidet: Tentes uoco hodie celum
et terram quod p̄posueri vobis vitas et bonum: benedicti-
onem et maledictionem. Elege quod vitam ut et tu viuas
et semet tuum. et diligas dñm deum tuum atque obedias
voce eius et illi adhereras. Ipse enim vita tua et logi-
tudo diez tuorum ut hites in terra per quod iuravit dñs
prib⁹ tuus abraham: isaac et iacob ut daret eis illis.

Hec itaque moyses XXXI
et locutus est oīa vba hec ad vniuersum
israel et dixit ad eos. Centū. xx. annos
sum hodie nō possū ultra egredi et ingredi p̄ser-
tim cū et dñs dixerit mihi nō transib⁹ iordanem istū.
Dñs et deus tuus transib⁹ ante te. Ipse delebit
omnes getes has in aspectu tuo et possidebas eas.
Et iostie iste transib⁹ aī te sicut locutus est dñs.
Facietque dñs eis sicut fecit leon et regibus am-
moreoꝝ et terre eorum delibetque eos. Quisque et hos
tradiderit vobis sicut facies eis sicut p̄cepit vobis
Uiriliter agite et fortamini. Nolite timere nec paue-
atis ad aspectum eorum: qui dñs deus tuus ipse est du-
ctor tu⁹ et nō dimittet nec derelinquet te. Vocavit
que moyses iostie et dixit ei coram omni isrl. Con-
fortare et esto robustus. Tu enim introduces filios israel
in terram quam pollicitus sum: et ego ero tecum
Postquam ergo scripsit moyses verba legis
huius in volumine atque complevit p̄cepit levitis
qui portabant arcam federis domini dicens:
Tollite librum istum et ponite eū in latere arce fe-
deris domini dei vestri ut sit ibi contra te in testi-
monium. Ego enim scio contentionem tuam et cer-
vicem tuam durissimam. Adhuc viuente me et in
grediente vobiscum semper contentiose egistis
contra dominū: quācomagis cū mortuus fuero?

nec pauas. Scripsit itaque moyses legem hanc et
tradidit eam sacerdotib⁹ filiis leui quod portabāt ar-
cam federis dñi et cunctis seniorib⁹ isrl. Postcepitque
ei dices. Post septem annos anno remissionis in
solemnitate tabernaculorum que nō cunctis ex
israel ut apparcent in aspectu dñi dei tui in loco
quem elegerit dñs. leges vbae legis h⁹ coram omni
israel audiētibus eis et in vnu omni populo congrega-
to tam viris que mulierib⁹. p̄pul et aduenis quod sunt
intra portas tuas ut audientes discant et timeant
dñm deum vrm et custodiant: impletantque omes
sermones legis huius. Filii quoque eorum quod nunc ig-
rant ut audire possint et timeant: dñm deum suum
cunctis diebus quibus vñsancti in terra ad quam vos ior-
dane transiisse p̄gū obtinendaz. Et ait dñs ad
moysen: Ecce p̄ples sunt dies mortis tue. Uoca Ios-
tie et stat in tabernaculo testimonii ut p̄cipiat ei.
Abierunt ḡ moyses et iostie et steterunt in taber-
naculo testimonii appūtque dominus ibi in colū-
na nubis que stetit in introitu tabernaculi: dixit
que dominus ad moysen: Ecce tu dormies cuī pa-
tribus tuis et populus ille p̄surgens fornicabit
post deos alienos in terra ad quam ingredierit
ut habitet in ea ibi derelinquet me et irritū faciet
sedus quod pepigū cuī eo. Et irascetur furor meus
contra eum in die illo et derelinquam eum et abscondam
faciat meam ab eo et erit in deuoratione. In
uenient eum omnia mala et afflictiones: ita ut di-
cat in illo die: Hoc est non es deus mecum in
uenerunt me hec mala. Ego autem abscondam et
celabo faciat meam in die illo ppter omnia mala
que fecit: quia fecutus est deos alienos. Nūc ita
que scribite vobis canticum istud et docete filios is-
rael ut memoriter teneant et ore decantent. et sit mi-
hi carmen istud p testimonio inter filios israel.
Introducam enim eum in terram p qna iurauit
patribus eius lacte et melle manantes. Tunc co-
mederint et saturati crassique fuerint. conuertetur
ad deos alienos et seruent eis. detrahentque mihi
et irritum facient pactū meū. Postque inuenierit
eū mala multa et afflictiones: respondebit ei can-
ticum istud p testimonio quod nulla delebit obli-
vio ex ore seminis tui. Scio n. cogitationes eius
que facturus sit hodie antequam introducam eū
in terrā quam ei pollicitus sum. Scripsit quoque
moyses canticum et docuit filios israel. Prece-
pitque dominus iostie filio nun et ait: Confortare
et esto robustus. Tu enim introduces filios israel
in terram quam pollicitus sum: et ego ero tecum

Postquam ergo scripsit moyses verba legis
huius in volumine atque complevit p̄cepit levitis
qui portabant arcam federis domini dicens:
Tollite librum istum et ponite eū in latere arce fe-
deris domini dei vestri ut sit ibi contra te in testi-
monium. Ego enim scio contentionem tuam et cer-
vicem tuam durissimam. Adhuc viuente me et in
grediente vobiscum semper contentiose egistis
contra dominū: quācomagis cū mortuus fuero?

Beuteronomium.

SLongeate ad me om̄is maiores natu p̄ tribus
v̄ras atq; doctores. et loqr̄ audientib; eis sermo
nes istos. et iuocabo p̄tra eos celū et terrā. Noui
enim q̄ post mortē meā iniq̄ ager̄ et declinab̄is ci
to de via quā p̄cepi vob̄ et occurrēt vobis mala i
extremo tpe q̄n feceritis malū in p̄spectu dñi: ut
irritet cū p̄ opa manuū v̄fray. Locutus ē ḡ moy
ses audiēte vniuerso cetu israel v̄ba carnis hui⁹
et ad finem v̄sq; compleuit.

XXXII

HUdite celi que loquor: audiāt terra v̄ba
āous mei. Et cōcrescat in pluviā doctrina
mea: fluat vt ros eloquuz meū. Quasi
imber sup herba et q̄si stille sup graminā: q̄i nomē
dñi iuocabo. H̄ate magnificētiā deo nro dei p
fecta sunt opa et oēs vie ei⁹ iudicia. Deus fidelis
et absq; vlla iniqtate: iustus et rect⁹. Peccauerūt
ei et nō filii eius in sordib;. Offatio praua atq; p
uersa: heccine reddis dño pplē stulte et insipiens
Mungd nō ipse est p̄f̄ tuus q̄ possedit te et fecit et
creavit. Admeto diez antiquoz: cogita gnatio
nes singulas. Interroga p̄f̄ tuū: et annuciabit
tibi maiores tuos et dicet tibi. Qn̄ diuidebat alios
simos gētes q̄n̄ sepabat filios adā: p̄stituit termi
nos p̄ploz iuxta nūez filioz isrl. Pars aut domi
pplis ei⁹: iacob fumiculus hereditas eius. Inue
nit eū in terra deserta in loco hororis et vaste so
litudinis. Circūduxit eū et docuit et custodivit q̄si
pupillā oculi sui. Sicut agla puocans ad volan
dū pullos suis. et sup eos volitās expandit alas
suas et assumpit eū atq; portavit in hūeris suis.
Dñs solus dux ei⁹ fuit et nō erat cū eo deus alie
nus. Constituit eū sup excelsam terrā ut comedē
ret fructus agroz. vt suggesteret mel de petra: oleū
qz de saro durissimo. Utix de armento et lac de
ouib⁹: cū adipe agnoz et arietū filioz basan. Et
hircos cū medulla tritici: et sanguinē vne biberēt
meracissimū. Incrastat⁹ ē dilect⁹ et recalcitramit:
incrastat⁹ impinguat⁹ dilatat⁹. Pereliquit deū fa
ctorem suū et recessit a deo salutari suo. Prouoca
uerūt eū in diis alienis: et in abominationib⁹ ad
iracūdiā p̄citauerūt. Immolauerūt demonūs et
nō deo: diis quod igrabāt. Noui recētesq; vene
runt quos nō coluerūt p̄res eoz. Deū q̄ te genu
it dereliquisti et oblitus es dñi creatoris tui. Cidit
dñs et ad iracūdiā p̄citat⁹: q̄ puocauerūt eū si
lii et filie. Et ait: abscondā faciē meā ab eis et p̄side
rabo nouissima eoz. Offatio n. puersa ē et infide
les filii. H̄i me puocauerūt in eo q̄ nō erat de⁹
et irritauerunt in vanitatib⁹ suis. et ego puocabo
eos in eo q̄ nō ē ppl̄s: et in gēte stulta irritabo il
los. Ignis succēsua ē i furore meo et ardebit v̄sq;
ad inferni nouissima. Envorabitq; terraz cū ger
mine suo: et mōtiū fundamēta p̄buret. Agregabo
sup eos mala et sagittas meas p̄plebo in eis. p̄su
menf same et deuorabūt eos aues morbi amaris
simō. Detes bestiaz imittā i eos cū furore trahē
tū sup terrā atq; serpētū. Foris vastabit eos gla
di. et intus pauor: iuuenē sīc ac v̄ginē latente cum

hoīe sene. Et dixi: Ubi nā sunt? Lessare facias et
hoībus memorā eoz. sed ppter irā iuimicōz di
stuli ne forte supbirēt hostes eoz. et dicerēt: Ubi a
nus n̄a excelsa q̄ nō dñs fec̄ h̄ oīa. Gēs absq; p̄s
lio ē et sine prudētiā. v̄tinā saperēt et intelligerent
ac nouissima p̄uiderēt. Quō p̄leqbaf v̄n⁹ mille
et duo sugarēt. x milia. Nōne ideo q̄ de⁹ iuusvē
didit eos et dñs p̄clusit illos. Nō. n. ē deus n̄ vt
dij eoz et iuimici n̄i sunt iudices. De vinea sodo
mōr vinea eoz et de suburbanis gomone. Tua eo
rum vua felt̄: et bot⁹ amarissim⁹. Fel draconū vi
nū eoz. et venenū aspidū iſanabile. Nōne h̄ p̄di
ta sunt apud me et signa in thesauris meis. Ade
ē v̄ltio et ego retribuā eis in tpe vt labaf pes eoz.
Iūx̄ ē dies pditionis et adesse festinat tpa. Judi
cabit dñs ppl̄m suū et in seruis suis milerebitur
Uidebit q̄ firmata sit man⁹ et clausit quoq; dese
cerūt. residuq; p̄sumpti sunt. Et dicent. Ubi sunt
dū eoz in qbus hēbāt fidutiā? De quoq; victimis
pmedebāt adipes: et bibebat vīnū libaminiū. sur
gant et opitulen̄ vob̄ et in necessitate vos p̄regāt.
Uide et ego sim solus et nō sit ali⁹ deus p̄ter me
Ego occidā et ego viuere faciā: p̄cutiā et ego san
bo: et nō ē q̄ de manu mea possit eruere. Leuabo
ad celū manū meā et dicaz. Vnuo ego in eternū.
Si acuero vt fulgur gladiū meu⁹ et arripuerit iu
dicū manus mea. Reddā vltionē hostib⁹ meis et
bis q̄ oderūt me retribuam. Inebriabo sagittas
meas sanguine et gladius meu⁹ detorabit carnes.
De cruce occiso⁹ et de captivitate nudati iuimi
cop capi⁹. Laudate gētes ppl̄m ei⁹: q̄ sangunē
seruo⁹ suoz vlcifec̄. et vindictā retribuet i hostes
eoz: et ppiti⁹ erit terre ppl̄m suī. Venit ḡ moyses et
locut⁹ est oīa v̄ba cātici huius in aurib⁹ ppl̄: ip̄e
et iohne fili⁹ nun. Lōp̄leuitq; oēs sermones istos
loquēs ad vniuersum isrl. et dixit ad eos. Domi
te corda v̄fa in oīa v̄ba mea: q̄ ego testificor vob̄
hodie vt mādet ea filiis v̄ris custodire et facere et
iplere vniuersa q̄ scripta sunt i volumie legis h̄
q̄ nō incassuz p̄cepta sunt vob̄ s̄i vt singuli in eis
vniuerēt. q̄ faciētes lōgo p̄seueres tpe in terra ad
quā iordanē trāsmisso igredimī possidēdam. Lo
catusq; ē dñs ad moysem in eadē die dices. Asce
dē in montē istū abarim. i. transitū in mōte nebo
q̄ est in terra moab p̄tra hiericho. et vide terram
chanaā quaz ego tradā filius isrl obtinēdā. et mo
rere in mōte. Quē p̄scendens iūgeris ppl̄is tuis
sic mortuus ē aarō frater tu⁹ in mōte hor et appo
sitūs ppl̄is suis: q̄ p̄uaricati estis p̄tra me in me
dio filioz isrl ad aq̄s p̄tradictōis i cades deserti
sim. et nō sc̄ificasti me iter filios isrl. Ecōtra vide
bis terrā et nō igredieris in eaz quaz ego dabo si
lius israel.

XXXIII

b Ec ē bñdictio q̄ bñdixit moyses hō dei
filius isrl an̄ morē suā. et ait. Dñs d̄ sinā
veit et de seī or⁹ ē nob. Appuit d̄ mōte pharā: et
cuz eo sc̄op milia. In dextra ei⁹ ignea lex. dilexit
ppls. oēs seti in manu illi⁹ sunt et q̄ appropinquat

t. bñdixit. Neif

Prologus.

pedibus eius accipiet de doctrina illi^o. Legē p
cepit nob̄ moyses hereditatē multitudinis iacob
Erit apud rectissimum rex p̄gregas p̄ncipib⁹ ppli
eū tribubus isrl. Quia ruben et nō moriat: et sit
pius in numero. Hec ē iude bñdictio. Audi dñe
voce iude et ad p̄plm suū introduc eū. Aban⁹ ei⁹
pugnabūt p eo et adiutor illius tra aduersarios
eius erit. Cui quoqz ait: Perfectio tua et doctri
na tua a viro sancto tuo quē phasti in tēptatōne
et iudicasti ad aq̄s tradictōis. Qui dixit p̄fī suo
et matrī sue nescio vos, et fratribus suis iōgō illos
et nescierūt filios suos. Mi custodierit eloquium
tuū et paciū tuū seruauerūt iudicia tua o iacob
et legē tuā o israel: Monent thymiamā in furore
tuo: tholocausta sup altare tuū. Bñdic dñe for
titudini ei⁹ et opa manū illius suscipe. Percute
dorsa inimicōz eius et q̄ oderunt eū nō plurigāt.
Et beniamin ait: Amantissimus dñi: habebit p̄fī
denter in eo: q̄si in thalamo tota die morabit et in
ter humeros illi⁹ regescet. Joseph quoqz ait: Be
bñdictio dñi terra eius de pomis celi et rorē at
q̄ bysso s̄biacente. Be pomis fructuz sol ac lune
de v̄tice antiquoz montiuz: de pomis collū eter
noz: et de frugib⁹ terre: et de plenitudine eius.
Bñdictio illi⁹ q̄ appuit in rubo veniat sup caput
iōseph et sup v̄tice nazarei inter frēs suos. Qua
si p̄mogeniti tauri pulchritudo eius: cornua rhi
noceros cornua illius. In ipsis vētilabit gentes
vſq̄ ad terminos terre. He sunt m̄ltitudes ephra
im et hec milia manasse. Et zabolō ait. Letare za
bulō in exitu tuo et ysachar in tabnaculis tuis po
polos vocabunt ad montē: ibi imolabūt victimas
iusticie. Qui inundationē maris q̄si lac fugient et
thesauros absconditos arenaz. Et gad ait: Bñ
dictus in latitudine gad. Quasi leo regent cepe
ritqz brachiū et v̄ticē. Et vedit p̄ncipatū suū q̄ in p
te sua doctor esset reposit⁹: q̄ fuit eū p̄ncipibus
ppli et fecit iusticias dñi et iudiciū suū eū israel
Ban quoqz ait. Ban catul⁹ leonis fluet largiter
de basan. Et neptali dixit. Neptalim abūdantia
p̄suef et plen⁹ erit bñdictiōm⁹ dñi. Abare et me
ridiē possidebit. Aser quoqz ait. Bñdict⁹ et filius
aser: sit placēs in sribus suis et tigat in oleo pedē
suū. Ferz et es calciamētū ei⁹. Sicut dies iuwētū
tue ita et senect⁹ tua: Nō ē ali⁹ vt deus rectissimi.
Ascēsor celi auxiliator tu⁹. Magnificētia eius di
scurrūt nubes hitaculū ei⁹ surſuz. et s̄bterbrachia
sempiterna. Eīciet a facie tua inimicum dicetqz
pterere. Habitabit isrl p̄fidēter et solus. Oculus
iacob in terra frumēti et vini: celiqz caligabūt ro
re. Beatus tu israel. q̄s filis tui. pp̄le q̄ saluaris
in dñi: Scutum auxiliij tui et gladius glorie tue.
Megabūt te inimici tui. et tu eoz colla calcabis.

Hec dicit ḡ moyses de
a c̄p̄stribus moab sup montez nebo in
v̄tice phasga p̄tra hiericho. oñditqz ei
dñs oēz terrā galaad vſqz dan. et vniuersum nep
talim terrāqz ephraim et manasse et onimē terram

iuda vſqz ad mare nouissimum. et australē pte et la
titudinē campi hiericho ciuitas palmar̄ vſqz se
gor. Dixitqz dñs ad eū. Hec ē p q̄ iurauit abraaz
ysaac et iacob dices. Semini tuo dabo eaꝝ. Vidi
sti eām oculis tuis et nō transibis ad illam. Et or
tuſqz ē ibi moyses seruus dñi in terra moab ui
bente dño. et sepeliuit eū in valle terre moab con
tra phogor et nō coguit hō se pulchr̄ eius vſqz i
p̄ntem diē. Moyses centū et viginti annoz erat
q̄i moriūs ē. Nō caligavit oculus ei⁹: nec den
tes illius moti sunt. Fleuerūtqz eūz filii isrl in cā
pestribus moab. xx. diebus et completi sunt dies
planctus lugentiū moysen. Josue vō fili⁹ nun re
pletus est spū sapie: q̄r moyses posuit sup eū ma
nus suas. et obedierūt ei filii israel. Feceruntqz si
cūt p̄cepit dñs moysi. Et nō surrexit p̄p̄ha vltra
in isrl sicut moyses quē nosset dñs facie ad faciē
in oibus signis atqz portētis q̄ misit p̄ eū ut face
ret in terra egypti pharaoni et oibus seruis eius
vniuerseqz terre illi⁹. et cunctaz manū robustam
magnaqz mirabilia q̄ fecit moyses coraz vniuer
so israel.

Explicit Deuteronomium. Incipit plogus
beati Hieronymi p̄sbyteri in librum Josue.

I Andem finito pētateuco moysi
velut grādi fenore liberati ad ie
sum filiu naue manū mittimus
quē hebrei iōsue bennun. i. iōsue
filiu nun vocant. et ad iudicium li
brum quē sopthim appellat ad
ruth quoqz et hester quos eisdē noibus efferunt.
Monemusqz lectoē vt siluā hebraicōz nominū
et distinctōnes p̄ membrā diuisas diligēs scriptu
ra p̄seruet: ne et nō labor: et illi⁹ studiū peat. Et vt
in p̄mis qđ sēpē testatus siꝫ sciat me non in rep
hēsionū yetez noua cūdere sicut amici mei crimi
nanſ sed, p̄ virili portōe offerrē lingue mee hoib⁹
quos tū nřa delectat vt, p̄ grecōz hexapl⁹ q̄ et sum
ptu et labore marcio indiget editiouē nrāz hēant.
Et sicut i antiquoz voluminū lectōe dubitarint.
hec ill̄ p̄ferētes inueniāt qđ regrūt. Maxie cum
apud latinos tot sint exemplaria quot codices. et
vnuſqz, p̄ arbitrio suo: vel addiderit v̄l ſtraxe
rit qđ ei v̄lū ē. et v̄tqz nō possit v̄p̄ esse qđ dis
soluat. Un̄ casset arcuato vulnē p̄tra nos insurge
scorpius: et sc̄m opus venenata carpe lingua de
sistat: v̄l ſiscipiens ſi plz: v̄l p̄temnē ſi displicet
memineritqz illoꝫ v̄lū. Os tuū abūdauit malī
cia et ligua tua p̄cinabat dolos. Sedēs aduersus
frēz tuū loqbaris: et aduersus filiu m̄fis tue: p̄oē
bas ſcadalū. hec fecisti: et tacui. Existimasti iniq
q̄ ero tui ſilis: arguā te et statuā illa p̄tra faciē tuā
q. n. audiēs v̄l legēs v̄tilitas ē nos laborādo ſida
re et alios detrahendo laborare dolere indeos q̄
calumniandi eis et irridendi christianos ſit obla
ta occasio. et ecclēsie homines id despicer; immo
lacerare ynde aduersarii torqueantur.

Josue

Quod si vetus eis tñ interpretatio placet q̄ t mihi nō displicet, t nihil eī recipiendū putat. cur ea q̄ sub asteriscis t obelis vel addita sunt vel apudata legunt t negligunt? Quare danielē iuxtha traditionis ecclesie suscepserūt? Cur originem mirant t eusebiū pamphili: cūctas editiones similiter differētes? Aut q̄ sunt stultitia post quā vera dixerint p̄ferre q̄ falsa sunt? Unū aut in nouo testō pbare poterunt assumpta testimonia q̄ in libris veteribus nō habent? Hec dicim⁹: ne oīo calūniantibus tacere videamur. Letez post sancte paule dormitionem cui⁹ vita virtut⁹ exemplū est. t hos libros quos custochio virginī xp̄i negare nō potui. decreuimus dūm sp̄us hōs regit art⁹ pphaz explanationi incubere t omisuz iam diu opus q̄si quodā postliminio repeteret: p̄fertim cū t ammirabilis sanctusqz vir pāmachi⁹ hoc idem l̄ris flagitet. t nos ad patriā festinātes mortiferos syrenaz cantus surda debeamus au re transire.

¶ Explicit plogus. Incipit argumentum.

i *Iesus filius nāne typum dñi nō solum in gestis: vñ etiā in nomine ḡrens: trāfit iordanē. hostiuz regna s̄uerit. diuidit terrā victori pplo. t p̄ singulas vrbes vicos: mōtes flumina torētes atqz p̄finia ecclesie celestiqz hiesalem spiritalia regna describit.*

¶ Explicit argumentū. Incipit Liber Josue. Capitulum.

L factum est post mortes moysi seruū dñi vt loq̄ret dñs ad Josue filiuū nun ministrum moysiz diceret ei. **A** Moyſes seruus me⁹ mortu⁹ ē. Surge t transi iordanē istū tu t oīs pplo tecum in terrā quā ego dabo filiis israel. **O**mni⁹' ocū quē calauerit vestigium pedis vñ vobis tradā: sicut locutus suis moysi. **A**serto t libano vsqz ad fluuiū magnū eufratē oīs terra ethoꝝ vsqz ad mare magnū: p̄tra solis occasum erit terminus vñ. Nullus poterit vob resisterē cūctis diebus vite tue. Sicut fui cū moysē: ita ero tecū nō dimittā nec derelinquā te. **L**ōfor tare t esto robustus. **E**n. sorte diuides populo huic terrā p̄ q̄ iuraui p̄ibus suis vt traderē eam illis. **L**ōfortare igī t esto robustus valde vt custodias t facias omnē legē quā p̄cepit tibi moysē seruus meus. Ne declines ab ea ad dextram vel ad sinistram vt intelligas cūcta q̄ agis. Nō rece dat volumē legis hui⁹ ab ore tuo: sed meditabe

ris in eo dieb⁹ ac noctibus vt custodias t facias oīa q̄ scripta sunt in eo. Tūc dirigas viā tuā t intelligas eā. Ecce p̄cipio tibi t̄ fortare t esto rubustus. Noli metuē t noli timē: qm̄ tecū ē dñs de tuus in oībus ad q̄cunqz prexeris. **P**recepit qz iōsue p̄ncipibus pplo dicens: Transite p̄ mediū castroꝝ t impate pplo ac dicite: **P**repate vobis cibaria qm̄ post diē tertiu transib⁹ iordanē t intrabis ad possidēdam terram quā dñs deus nō daturus ē nobis. Rubenūs quoqz t gaddis t midie tribui manasse ait. **M**emētote sermonis quē p̄cepit vobis moysē famulus dñi dicens. **D**ñs dñs vñ dedit vobis regem t omnē terram. Uxores vñre t filii vñri ac iūmetā manebunt i terra quā tradidit vobis moysē trans iordanem. Vos autē transite armati aīi frātres vñros omēs fortes manu t pugnate p̄ eis: donec det requiē dñs fratribus vñris sicut t vobis dedit. t possideāt ip̄i quo qz terram quā dñs deus vñ daturus est eis: t sic reuertimini in terrā possessionis vñre. t habitab⁹ in ea quam vobis dedit moysē famulus dñi trās iordanē p̄tra solis ortū. Rñderuntqz ad Josue atqz dixerunt. **D**ia que p̄cepisti nob̄ faciemus. t quocūqz misericordis ibimus. Sicut obediuimus in cūctis moysi ita obediamus t tibi: tñ sit dñs deus tecū sicut fuit cum moysē. Qui p̄tradixerit ori tuo t nō obedierit cūctis sermonibus quos p̄cepis ei moriatur. **T**u tantum confortare t vi filiter age. **II**

R Igit̄ iōsue filius nun de sethi duos viros exploratores in abscondito. t dixit eis. Itē t considerate terram vñbēqz hiericho. Qui p̄gentes ingressi sunt domū mulieris meretricis noīe raab t quererunt apud eā. Nun ciatumqz ē regi hiericho t dictū: Ecce viri ingressi sunt huc p̄ noctē de filiis isrl̄ vt explorēt terram. **A**listoz rex hiericho ad raab meretricē dicens. Educ viros qvenerūt ad te t ingressi sunt domū tuam. Exploratores q̄ppe sunt t omnē terraz p̄siderare venerunt. Tollēsqz mulier viros. abscondit t ait: Fatorē venerūt ad me sed nesciebā vnde essent. Cūqz porta clauderek in tenebris t illi patiter extierunt: nescio quo abierūt. Persequimini eōs t p̄phendetis eos. Ipsa autē fecit ascēdere viros in solariū domos sue: opuitqz eos stipula li ni q̄ ibi erat. **I**bi autē q̄ missi fuerāt secuti sunt eos p̄ viam q̄ ducit ad vadū iordanis: illisqz egressis statim porta clausa ē. Nec dū obdormierāt q̄ latebant t ecce mulier ascēdit ad eos: t ait. Noui q̄ dñs tradidēt vobis terrā. Etenim irruit in nos terror vñ t clanguerunt omēs habitatores terre Audiuim⁹ q̄ siccauerit dñs aq̄s maris rubri ad vñm introitū qm̄ egressi estis ex egypto. t q̄ fece rīs dñobus amoreoꝝ regib⁹ q̄ erāt trans iordanem seon t og quos interfecisti. Et hec audientes primū t clanguit cor: n̄m: nec remāsit in nobis sp̄us ad introitū vñm. **D**ñs. n. deus vñ ip̄e ē deus in celo sursum: t in terra deorsum. **N**unc

Josue.

Ergo iurate mihi p dñm ut quomodo ego misericordia feci vobis: ita et vos facias cum domo prius mei: de tuisque mihi verum signum ut saluetis precium meum et matrem fratres ac sorores meas et oia que illos sunt. et eruatis aias nostras a morte. Qui responderunt ei: Aia nostra sit pro vobis in morte. si tamen non perdidieris nos. Et quod tradiderit nobis dominus terra: faciemus te misericordiam et veritatem. Demisit ergo eos per funem de se nostra. Domus enim eius heret muro. Dixitque ad eos: Ad montana recessite. ne forte occurrat vobis reuertentes: ibique latitate tribus diebus. donec rediant. et sic ibitis per viam vestram. Qui dixerunt ad eas: Innoxii erimus a iuramento vestro quo adiurasti nos. si ingredi entibus nobis terram. signum non fuerit funiculus iste coccineus: et ligaueris eum in fenestra per quae demisisti nos. et prem tuum ac matrem fratresque et omnem cognationem tuam congregaueris in domum tuam. Qui ostium domus tuae egressus fuerit: reges sibi erit sanguis ipsius erit in caput eius et nos erimus alieni. Quicunque autem sanguis qui tecum in domo fuerint. redundabit in caput nostrum. si eos aliquis tetigerit. Sed si nos perdere volueris et sermonem istum pferre in mediis. erimus mundi ab aliis iurato quo adiurasti nos. Et illa respondit: Sicut locuti estis ita fiat. Simientesque eos ut pergerent appendit funiculum coccineum in fenestra. Illi vero ambulantes puerunt ad montana. et manserunt ibi tres dies donec reuertentesque qui fuerat persecuti. Querentes enim per oem viam non reppererunt eos. Quibus urbem ingressi. reuersi sunt. et descendentes exploratores de monte. et transmissio iordanem veniebant ad ioseph filium nunc narraueruntque ei oia que acciderant sibi. atque dixerunt. Tradidit dominus oem terram hanc in manus nostras. et timore perstrati sunt cuncti habitatores eius.

Igitur ioseph de nocte eorum surgens mouit castra. egredientesque de setibim. venient ad iordanem ipse et omnes filii israel. et morari sunt ibi per tres dies. Quibus evolutis transierunt piones per castorum medium. et clamare ceperunt. Qui videritis arcum federis domini dei vestri et sacerdotes stirpis levitatem portantes eam: vos quoque eorum surgite et sequimini precedentibus: sitque inter vos et arcum spatium cubitorum duum milium. ut perculmagis videre possitis. et nossem per quam viam ingrediamini. quod prius non abundastis per eam. et cautele ne appropinquetis ad arcum. Dixitque ioseph ad populum: Sacrificamini. cras. n. faciet dominus iter vos mirabili. Et ait ad sacerdotes: Tollite arcum federis. et procedite populu. Qui iussa complentes tulerunt. et abundaverunt ante eos. Dixitque dominus ad ioseph. Hoc die incipiam exaltare te coram ois israel ut sciatis quod si eum cum moysi fuisti. ita et tecum sim. Tu autem preceperis sacerdotibus qui portant arcum federis. et dic eis: Quod ingressi fueritis parte aquae iordanis: state in ea. Dixitque ioseph ad filios israel: Accedite huc. et audite verbum domini dei vestri. Et rursum in hoc inquit scietis quod dominus deus viuens in medio vestrum est. et

dispdet in conspectu vestrochananeum et ethicum. eueni et pherezeum. gergeseum quoque et iebuseum et ammoreum. Ecce arca federis domini omnis terra antecedet vos per iordanem. Parate duodecim viros de duodecim tribus israel: singulos per singulas tribus. Et cum posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui portant arcum federis domini duci vniuersitate terre in aquis iordanis: aque que inferiores sunt decurrent atque deficiunt: que autem desuper veniunt in una mole consistent. Igil egressus est populus de tabernaculis suis ut transirent iordanem. et sacerdotes qui portabant archam federis pregebant ante eum ingressusque eis iordanem et pedibus eorum in parte aquae tinctis: iordanis autem ripas aluei sui tempore messis impluerat: steterunt aque descendentes in loco uno. et ad instar montis intumescentes apparebant procul ab urbe que vocatur edom usque ad locum sarthan: que autem inferiores erant in mare solitudinis quod nunc vocatur mortuum descendebant usque quo oīo deficerent. Populus autem icedebat contra iordanem. et sacerdotes qui portabant arcam federis domini stabant super siccam humum in medio iordanis accincti. oīosque populus perarent alueum transibat.

III. Tibus transgressis dixit dominus ad ioseph: Elege duodecim viros singulos per singulas tribus. et preceperis eis ut tollat de medio iordanis alueo ubi steterunt pedes sacerdotum. duodecim durissimos lapides: quos ponetis in loco castrorum ubi fixeritis hac nocte tentoria. Voca uitque ioseph duodecim viros quos elegerat de filiis israel singulos de singulis tribus et ait ad eos: Ita ante arcum domini dei vestri ad iordanis medium et portate inde singuli singulos lapides in hunc ueris iuxta numerum filiorum israel ut sit signum inter vos. Et quoniam interrogauerint vos filium vestrum crassos dicentes: quod sibi volunt isti lapides respondebitis eis. Defecerunt aque iordanis ante arcum federae domini cum transirent eum. idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum israel usque in eternum. Fixerunt ergo filii israel sicut precepit eis ioseph. portantes de medio iordanis alueo duodecim lapides ut dominus ei imperarat iuxta numerum filiorum israel usque in locum in quo castrametati sunt. ibique posuerunt eos. Alios quoque duodecim lapides posuit ioseph in medio iordanis alueo ubi steterunt sacerdotes qui portabant arcum federis domini. et sunt ibi usque in presentem diem. Sacerdotes autem qui portabant arcum stabant in iordanis medio: donec oia coplerentur que ioseph ut loqueretur ad populum preceperat dominus et dixerat ei moyses. Festia uitque populus et transit. Quaque transiit oīos. transiit et arca domini sacerdotes quoque pregebat annus populi filii quoque ruben et gad et dimidia tribus manasse armati preceperat fratribus suos filios israel: sicut eis preceperat moyses. et quadraginta pugnatorum milia per turmas et cuneos icedebant per plana atque capistraria urbis hiericho. In die illo magnificauit dominus ioseph coram oīis israel; ut timeret eum sicut timuerat

Josue.

moysen dñi adhuc viueret. Dixitqz ad eū. Ne reci
pe sacerdotib⁹ q̄ portat arcā federis dñi vt aſcē
dat de iordanē. Qui p̄cepit eis dices. Aſcedite o
iordanē. Lūqz aſcediſſent portātes arcā federis
dñi ⁊ ſiccā hūmū colcare cepiſſent: reuerſe ſunt
aque iā tluou ſuū. ⁊ fluebat ſicut aī cōſueuerant.
Popul⁹ aut̄ aſcedit de iordanē decimo die mei
ſis p̄mi. ⁊ caſtratiſſiſſent i galgalis p̄tra eriēta
lez plaga vrbis hiericho. Duodecim quoqz lapi
des quos de iordanis alueo ſūpererant: posuit io
ſue i galgalis. ⁊ dixit ad filios iſrael. Quid iterroga
uerit fili vīrī cras p̄ies ſuos. ⁊ dixerit eis: qd ſibi
volūt lapides iſti: docebiſſ eos atqz dicetis. Per
arētem alueū trāſiunt iſrl iordanē iſtu. ſiccāte do
mio deo nro aq̄s ei⁹ i cōſpectu nro donec trāſire
muſ ſicut fecerat p̄us i mari rubro. qd ſiccauit do
nec trāſirem⁹ ⁊ diſcant oēs terraꝝ pp̄li fortissimā
dei manum: vt tuos timeatis deum vestrū oī
tempore.

ſeda cōmuniſſio

v.

Oſtqz ḡ audierūt oēs reges aīmorreoz
q̄ habitabant trans iordanē ad occidētale
plagaz ⁊ cūcti reges chanaan q̄ pp̄inq
poſſidebat magni maris loca. q̄ ſiccasſet dñs flu
enta iordanis corā filii iſrael donec transiſt̄ dñſ
ſolutū ē cor eoz ⁊ nō remansit i eis ſp̄is. timētū
iſroum filioꝝ iſrl. Eo tpe ait dñs ad iſue. Fac
tibi cultros lapidicos. ⁊ circūcide ſcđo filios iſrl.
Fecit quoqz qd iuſſerat dñs. ⁊ circuncidit filios
iſrael i colle p̄putioꝝ. Hęc autē cauſa ū ſecūde cur
cuncidiſſ: Qis pp̄l's q̄ egressus ē de egypto ge
neris masculini vniuerſi bellatores viri mortui
ſat i deserto p̄ lōgissimos vie circuit⁹ q̄ oēs circū
ciſi erant popul⁹ autē q̄ nat⁹ ē i deserto p̄ q̄dragī
ra amos itineris latifimē ſolidudis iſcircuncidit
faſt donec p̄ſumerenſ qui nō audierunt vocē dñi
⁊ quib⁹ ante iurauerat vt oſtēderet eis terrā lacte
⁊ melle manantē. Hęc fili i locum ſuccesſerūt pa
trū. ⁊ circūciſi ſūt a iſue. q̄ ſicut nati fuerāt i pre
putio erant: nec eos i via aliquis circunciderat.
Oſtqz autē oēs circūciſi ſunt: manserūt i eodē
caſtrorū loco. donet ſanarenſ. Dixitqz dñs ad iſue:
Hodie abſtuli opprobriū egypti a vobis. Elo
catūqz ē nomen loci illi⁹ galgala vſqz i p̄ſentē di
em. Ab anſerūqz filii iſrael i galgalis. ⁊ fecerunt
phale q̄rtadecima die mēſis ad vſperū i campe
ſtrīb⁹ iericho ⁊ comedērūt de frugib⁹ terre die
altero ⁊ azymos panes ⁊ polentā eiuſdē aī. Be
ſeciqz māna poſtqz comedērūt de frugib⁹ terre:
nec vſi ſunt vltra cibo illo fili iſrael. ſed comedē
runt de frugibus p̄ſentis anni terre chanaan. Lū
autem eſſet iſue in agro vrbis hiericho. leuant
oculos. ⁊ vidit virum ſtantē p̄tra ſe cuaginatū te
nentem gladium: p̄exitqz ad eum ⁊ ait: Noſter
es. an aduersarioꝝ: Qui respōdit: Nequaqz. ſi
ſum princeps exercit⁹ dñi. ⁊ nunc venio. Ecidit
iſue pronus i terram. ⁊ adorāt ait: Quid domi
nus me⁹ loquī ad ſeruum ſuūz: Solue iquit cal
eiamētū tuum de pedib⁹ tuis. Loc⁹ enim i quo

ſtas ſanctus eſt. ſeciqz iſue ut ſibi fuerat im
peratum.

VI.

Jericho autē clauſa erat atqz munita ti
more filioꝝ iſrael. ⁊ nullus egredi audie
bat aut iſredi. Dixitqz dñs ad iſue Ec
ce dedi i man⁹ tuas hiericho ⁊ regē ci⁹: oēſqz for
tes viros. Circūtē vrbē cuncti bellatores ſemel
p diem. Sic facietis ſex diebus. Septimo autem
die ſacerdotes tollēt ſeptem buccinas: quaꝝ vſiſ
ē in iubileo. ⁊ p̄cedent arcā federis. Septiesqz cir
cubitū ciuitatē. ⁊ ſacerdotes clangent buccinis.
Lūqz iſonuerit vox tube. Iōgior atqz cōſiſio: ⁊ i
aurib⁹ v̄ris icrepuerit. cōclamabit ois pp̄l's voci
tis: igredienſqz ſinguli p locum cōtra quem ſte
rint. Vocavit ḡ iſue fili⁹ nun ſacerdotes: ⁊ dixit
ad eos: Tollite arcā federis. Et ſeptē aliū ſacer
dotes tollāt ſeptē iubiloz buccinas. ⁊ incedant
ante arcā dñi. Ad populū quoqz ait. Itē ⁊ circūi
te ciuitatē armati p̄cedentes arcā dñi. Lūqz iſue
verba fuiffet. ⁊ ſeptē ſacerdotes ſeptem bucc
inis clangent ante arcā federis dñi: oēſqz pp̄l's p̄
cederet armati exercit⁹. reliquū vulgus arcaꝝ ſe
quebat ac buccinis oia cōcrepabant. Precepit
aut̄ iſue populo dices. Nō clamabitis: nec au
diēs vox v̄ra: neqz yllus ſimo ex ore v̄ro egredieſ
donec veniat dies i quo dicam vobis. Clamate ⁊
voſiferamini. Circūiuit ergo arca dñi ciuitatē ſe
mel p diē. ⁊ reuerſa i caſtra mansit ibi. Iḡiſ iſue
de nocte cōſurgentē tulerūt ſacerdotes arcā dñi:
⁊ ſeptē ex eis ſeptē buccinas q̄rum i iubileſ vſiſ
ē. p̄cedebantqz arcaꝝ dñi ambulātes atqz clangen
tis. ⁊ armatus pp̄l's ibat aī eos. vulgus autē re
liquū ſequebat arcam. ⁊ buccinis plonabat. Cir
cūiuitqz ciuitatē ſeſſido die ſemel. ⁊ reuerſi ſunt
i caſtra. Sic fecerunt ſex diebus. Die autē ſeptē
no diluicio conſurgētes: circūiuerunt vrbē. ſicut
diſpoſitum erat ſeptē. Lūqz ſeptimo circūiut
clangent buccinis ſacerdotes. dixit iſue ad oēſ
iſrael. Voſiferamini. Tradidit. n. vobis domin⁹
ciuitatē. Sitqz ciuitas h̄ anathema. ⁊ omnia que
nertis que cum ea i domo ſunt. Abscondit. n. num
cios quos diſcretumus. Uos autem cauete ne de
hiſ que p̄cepto ſunt vobis quidpiam contigatis
⁊ ſitius p̄uaricatiōis rei. ⁊ oia caſtra iſrael ſub pec
cato ſint atqz turbenſ. Quicqz autē aurī aut ar
gēti fuerit ⁊ vasoꝝ eneorū ac ferri: dñi p̄ſecretur
repoſitum i theſauris eius. Iḡiſ oī populo voci
ferante ⁊ clangentibus tubis poſtqz in aures ml
titudinis vox ſonitusqz increpuit. muri ilico cor
ruerunt. ⁊ aſcendit vnuſquisqz p locum qui cōtra
ſe erat. Ceperuntqz ciuitatem. ⁊ interfeſerūt oia
que erant in ea a viro vſqz ad mulierem: ab infā
te vſqz ad ſenem. Boues quoqz ⁊ oues ⁊ asinos
qui exploratores miſſi fuerant. dixit iſue: Ingrē
dimini domum mulieris meretricis ⁊ producere

Josue.

ea et oia que illi sūt: sicut illi iuramēto firmasti. Ingressiqz iunenes eduxerūt raab et parētes ei frēs quoqz et cūctā supellectilem ac cognationez illius. et extra castra israel manere fecerunt. Urbē autē et oia que iuenta sūt i ca. succederunt: absqz auro et argēto et vasis eneis ac ferro. que i erariū dñi cōlecrarūt. Raab vero mētricē et domū patris ei et oia que hēbat fecit iosue vuere. et habi tauerūt i medio israel vsqz i p̄sentē dī. eo q ab scondēt nūcios quos miserat ut explorarēt hic rīcho. In tpe illo imprecat⁹ ē iosue dicēs. Et ale dīct⁹ vir corā dño: q fuscitanerit et edificauerit ciuitatē hiericho. In primogenito suo fundamēta illius iaciat. et i nouissimo liberorū ponat portas eius. Fuit ergo dñs cū iosue et nomē ei⁹ vulgatus est i omni terra.

VII.

Illi aut̄ israel p̄uaricati sūt mādatū: et f usurpauerūt de anathemate. Mā achā fili⁹ charmī filii zabdi filii zare de tribu iuda tulit aliqd de anathemate. Itratusqz ē dñs p̄tra filios israel. Lūqz mitteret iosue de iericho viros p̄tra bay. q̄ est iuxta beth anen ad orientalē plagā oppidi bethel. dixit eis. Ascēdite et explora te terrā. Qui p̄cepta cōplentes explorauert bay. Et reuersi dixerūt ei Mā ascēdat ois populus: s̄z duo vel tria milia viroū p̄gant. et deleanit ciuitatem. Quare ois ppl's fruſtra vexabit contra hostes paucissimos. Ascēderunt ḡ tria milia pugnatōū. Qui statim tergā vertētes. p̄cussi sūt a viris vrbis bay. et coruerūt ex eis trigita et sex hoſes. Persecutiqz sūt eos aduersarii de porta vsqz ad sabarim. et eccliderūt p̄ prona fugientes. Pertinuitqz cor p̄pli et adinstar aque liquefactū ē Josue vero scidit vestimenta sua. et p̄nus cecidit i terraz corā arca dñi vsqz ad vesperam. tam ipse q̄z oēs senes israel. Misericordiqz pulnerē sup capita sua. et dixit iosue: H̄ec dñe de⁹. Quid voluisti traduce re populū istū iordanē fluiū vt traderes nos in manus amōrei et p̄deres. Utinam vt cepim⁹ māsi semus trans iordanē. Mā dñe de⁹ qd dicā: vidēs israelē hostib⁹ suis tergā vertentez. Audient chananei et oēs habitatores terre. et pariter p̄globati circūdabunt nos: atqz delebūt nomē nřm de terra. Et qd facies magno nomini tuo: Dixitqz domin⁹ ad iosue. Surge: cur iaces pronus i terra? Peccauit israel et p̄uaricatus ē pactū meū: tuleruntqz de anathemate et furati sūt atqz mentiti. et abscondērunt iter yasa sua. Nec poterit israel stare ante hostes suos: eosqz fugiet: q̄ pollut⁹ ē anathemate. Mā ero vltra vobiscū: donec cōteratis eū qui hui⁹ sceleris reus ē. Surge sanctifica populum. et dic eis. Sanctificamini i crastinū. H̄ec enim dicit dñs de⁹ israel. Anathema i medio tui est israel. Mā poteris stare corā hostibus tuis: nec deleatur ex te qui hoc p̄taminatus est scelere Acceditisqz mane singuli p̄ tribus vestras. et quā cūqz tribum fors iuenerit. accedet per cognationes suas. et cognatio p̄ domos. domusqz p̄ viros

et quiscumqz ille in hoc facinore fuerit deplorēsus comburetur igni cum oī substanciali sua: qm̄ p̄ua ricatus est pactum dñi. et fecit nephias i isrl. Sur gens itaqz iosue mane: applicuit israel p̄ tribus suas: et iuventa est tribus iuda. Que cuī uita familiā suas esset oblata: innuēta est familia zare. Illam quoqz p̄ domos offerens repperit zabdi. cuius domum i singulos dividens viros. iuuenit acham filiū charmī. filii zabdi. filii zare de tribu iuda. Et ait iosue ad acham: Fili mi: da gloriā domino deo israel et cōfitere: atqz indica mibi qd feceris. ne abscondas. Responditqz acham iosue et dixit ei: Vete ego peccavi dño deo israel. et sic et sic feci. Cidi enim inter spolia pallium cocineuz valde bonum et ducētos siclos argenti. regulāqz aureā quiuagita siclorū et cōcupisces abstuli et abscondi i terra cōtra mediu tabernaculi mei argenteūqz fossa humo operui. Absist ḡ iosue munifros qui currētes ad tabernaculū illius repprērūt cūcta abscondita i eodē loco et argentū simul. Aufērentsqz de tétoio tulcrunt ea ad iosue et ad oēs filios israel. pieceruntqz ante dñm Tollēs itaqz iosue achā filiū zare argentūqz et palliū et auream regulā. filios quoqz et filias eius. boves et asinos et oves ipsūqz tabernaculū et cūctaz supellectilē et oīs israel cum eo duxerūt eos ad vallez achor. vbi dixit iosue: Quia turbasti nos: exturbet te dñs in die hac. Lapidavitqz cum oīs israel et cūcta q̄ illi⁹ erant igne cōsumpta sunt. O gre gauerūtqz sup eum acerū magnū lapidū: qui p̄ manet vsqz in p̄ntem diem. Et auersus est furor dñi ab eis. Vocatumqz ē nomen loci illius vallis achor vsqz hodie.

VIII.

Irit aut̄ dominus ad iosue. Ne timeas neqz formides. Tolle tecum omnē multiitudinem pugnatorum. et cōsurgens ascēde in oppidum bay. Ecce tradidi in manū tuā regem eius et populum: vrbemqz et terram. Faciesqz vrbī bay et regi eius: sicut fecisti hiericho et rei illius. Predam vero et omnia animātia diripiētis vobis. Nonne insidias vrbī post cā surrexitqz iosue: et omnis exercitus bellatorum cum eo: vt ascendērent in bay. Et electa trigintamilia virorum fortium misit nocte. precepitqz eis dicēs Nonite insidias post ciuitatem. Nec longius recedatis. et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua multitudine que mecum est. ascendēmus et aduerso contra vrbem. Cumqz exierint contra nos. sicut ante fecimus fugiemus: et tergā vertem⁹ donec persequentes ab vrbē longius protrahantur. Nutabunt. n. nos fugere sicut prius. Nobis ergo fugientibus et illis persequētibus consurgētis de insidiis et vastabitis ciuitatez tradetqz cā dominus deus vester in manus vestras. Cumqz ceperitis succendite eam. et sic omnia facietis ut iussi. Simisitqz eos et perrexerunt ad locum insidiarum: sederuntqz inter bethel et bay ad occidētalem plagam vrbis bay. Josue autem nocte illa

b ii

Josue.

in medio māsit populi. Surgensq; diluculo recē
 sūt socios; et ascendit cum senioribus fronte exer
 citus: vallatus auxilio pugnatorū. Lungs; venis
 sent et ascendissent ex aduerso ciuitatis. steterunt
 ad septentrionalem vrbis plagam: inter quam et
 eos vallis erat media. Quinq; autē milia viros
 elegerat et posuerat in insidie inter bethauen et
 bay ex occidentali parte eiusdem ciuitatis. Dis
 vero reliquias exercitus ad aquilonem acies diri
 gebat: ita ut nouissimi multitudinis occidentales
 plagā vrbis attingerent. Abut ergo iōsue nocte il
 la. et stetit in vallis medio. Quod cuz vidisset rex
 bay festinavit mane. et egressus est cum oī exerci
 tu ciuitatis: directiq; aciem contra desertū igno
 rans q; post tergū laterē insidie. Iōsue vero et
 oīs israel cesserūt loco: simulātes metū et fugiētes
 p solitudinis viā. At illi vociferātes pariter et se
 mutuo cohortātes psecuti sunt eos. Quis recessis
 sent a ciuitate. et ne vnius quidem in vrbe bay et
 bethel remāsisset q; non pse queretur israel: sicut
 eruperant apta oppida relinquētes. dixit dñs ad
 iōsue. Leua clypeum qui i manu tua est cōtra vr
 bez bay: qm̄ tibi tradā eā. Tunc eleuasset clype
 um ex aduerso ciuitatis. insidie que latebat. surse
 xerunt confestim et pgentes ad ciuitatem ceperūt
 et succēderūt eā. Huius autē ciuitatis q; persequebā
 tur iōsue. respicientes et videntes sumū vrbis ad
 celum vsq; cōscendere nō potuerunt ultra huc il
 lucq; diffugere. pseritum cum hi q; simulauerant
 fugā. et tendebāt ad solitudinem. cōtra psequerētes
 fortissime restitissent. Tidensq; iōsue et oīs israel
 q; capta esset ciuitas et sumus vrbis ascenderet.
 reuersus pcuslit viros bay. Siqdem et illi qui ce
 perāt et sbcederāt ciuitate: egressi ex vrbe ptra su
 os medios hostium ferire ceperunt. Quis ergo ex
 vtraq; pte aduersarii cederent ita ut nullus de
 tata multitudine saluaref. regē quoq; vrbis bay
 apprehenderunt viuentē et obtulerunt iōsue. Igī
 tur oībus intersectis q; israelem ad deserta tēde
 tem fuerat persecuti et i codem loco gladio coru
 entibus reuersi filii israel pcusserunt ciuitatem.
 Erant autem qui in eodem die conciderant a vi
 ro vsq; ad mulierem: duodecim milia hominū
 oīs vrbis bay. Iōsue vero non contraxit manū
 quā in sublime porrexerat tenens clypeū: donec
 interficeretur oīs habitatores gay. Jumenta au
 tem et predā ciuitatis diuiserunt sibi filii israel: si
 cut precepit dñs iōsue. Qui succedit vrbem. et
 fecit eā tumulum sempiternū. Regē quoq; ei
 suspendit in patibulo vsq; ad vesperam et solis
 occasum pcepitq; iōsue et deposuerunt cadaver
 eius de cruce: pieceruntq; in ipso introitu ciuita
 tis congesto super eo magno acerno lapidum q;
 permanet vsq; in presentem diem. Tunc edifica
 uit iōsue altare dño deo israel in monte hebal: si
 cut precepit moyses famulus dñi filius israel. et
 scriptum est in volumine legis moysi. altare de la
 pidibus impolitis quos ferrum non tenigit: et ob

tulit super eo holocaustū domino: immolauitq;
 pacificas victimas. Et scripsit super lapides deu
 teronomium legis moysi: quod ille digesserat co
 ram filiis israel. Dis autem ppl's et oīs maiores
 natu. ducesq; ac iudices stabant ex vtraq; parte
 arce in conspectu sacerdotum qui portabāt arcā
 federis domini: ut aduena. ita et idigena. Media
 ps eorum iuxta montem garizi et media iuxta mō
 tem hebal sicut precepit moyses famulus dñi.
 Et primum quidez benedixit populo israel: post
 hec legit oīa verba benedictionis et maledictionis.
 Nihil ex his que moyses iusserrat reliquit tractū
 s; vnuersa replicauit coram omni multitudine
 isrl' mulierib' ac partuulis et aduenis qui iter eos
 morabantur.

IX.

Uibus auditis cuncti reges trās iorda
 nem qui versabantur in montanis et cam
 pestribus. in maritimis ac littore magni
 maris. hi quoq; qui habitabant iuxta libanum
 etheus et ammoreus: chananens. phereze' et eue
 us et iebuseus congregati sunt pariter: ut pugna
 rent contra iōsue et israel uno aīo eademq; finia.
 At hi qui habitabāt in gabaon. audientes cūcta
 tes tulerunt sibi cibaria: saccos veteres asinis im
 calciamentaq; parati que ad indicum vetu
 statis pitacis cōsuta erant: induiti veteribus ve
 stimentis panes quoq; quos portabāt obniaticū
 ad iōsue qui tunc morabatur i castris galgale. et
 dixerunt ei atq; simili oīi israeli: De terra longin
 qua venimus pacem yobiscum facere cupientes
 Responderuntq; filii israel ad eos. atq; dixerūt
 Ne forte in terra que nobis sorte debetur habite
 tis: et non possimus sedis inire yobiscum. At illi
 ad iōsue serui iniquum tui sumus. Quib' iōsue
 ait. Qui nam estis vos. aut vnde venistis: Re
 sponderunt. De terra longinqua valde venerūt
 serui tui in nomine domini dei tui. Audiuim' enī
 famam potentie eius. cuncta que fecit in egypto
 et duobus regibus ammoreorum qui fuerūt trās
 iordanem. seon regi esebon et ogregi basan q; erāt
 in astaroth. dixeruntq; nobis seniores et omnes
 habitatores terre nostre. Tollite i manibus vris
 cibaria ob longissimam viam. et occurrite eis et di
 cite. Serui vestri sumus: sedis inire nobiscum.
 En panes quando egressi sumus de domibus no
 stris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus:
 nunc siccii facti sunt. et vetustate nimia communū
 ti. Utres vni nouos impleuimus: nunc rupti sūt
 et soluti. Vestes et calciamenta quibus induimur
 et que habemus in pedibus ob longitudinem 16
 gioris vie trita sunt et pene consumpta. Suscep
 runt igitur de cibariis eorum. et os domini nō in
 terrogauerunt. Secutq; iōsue cum eis pacez. et ini
 tio sedere pollicitus est ut non occiderent. Prin

Josue.

cipes quoq; multitudinis iurauerunt eis. Post dies autem tres initi federis. audierunt q; in vicino habitarent. et inter eos futuri essent. Abiitque ruitq; castra filii israel: et venerunt i ciuitates eorum die tertio: quarum hec vocabula sunt: gabaon et caphira et beroth et cariathiarum. Et nō p cesserunt eos eo q; iuraserint eis principes multitudinis in nomine dñi dei israel. Abiit murauit itaque omne vulgus ptra pincipes isrl. Qui responderūt eis. Jurauius eis i nomine dñi dei israel. Tidcirco nō possumus eos contingere. Sed hoc faciem eis. Reseruenk qdem vt viuant ne ptra nos ira dñi concitek si peierauerim: sed sic viuat ut i vniuersitate multitudinis ligna cedat. aquas q; compotent. Quibus hec loquentib; vocavit gabaonitas iosue. et dixit eis: Cur nos decipere fraude voluntis. vt diceretis procul valde habita mus a vobis: cum in medio nři sitis? Itaq; sub maledictione eritis et non deficiet de stirpe vra ligna cedens. aquasq; pportans in domū dei. mei. Qui respođerūt. Nūciatū est nobis seruis tuis q; promisisset dñs deus tuus moysi seruo suo: vt traderet vobis omnem terrā. et disperderet cum cios habitatores eius. Timuim⁹ igit⁹ valde. et p uidim⁹ animab; nřis vro terrore compulsi. et hoc consiliū muiim⁹. Nūc aut̄ in manu tua sum⁹: qd̄ tibi bonū et rectū videt. fac nobis. Fecit ergo iosue vt dixerat et liberauit eos de manu filiorū isrl. vt nō occiderent. Decrēvitq; i illo die eos esse i ministerio clycti ppri et altaris dñi. cedētes ligna et aquas cōportātes: vsq; i p̄sens tps i loco quē dñs elegisset.

Q uod cum audisset adonis dech rex hierusalem q; s. cepisset iosue hay et subiuris set eam: sicut enim fecerat hiericho et regi eius. sic fecit hay et regi illius. et q; transfugis sent gabaonite ad israel: et essent federati eorum. timuit valde Urbs enim magna erat gabaon et una ciuitatum regalium. et maior oppido hay omnesq; bellatores eius fortissimi. Abiit ergo adonis dech rex hierusalem ad oham regem hebron et ad pbarā regem hierimoth ad iaphie quoq; regem lachis et ad dabir regem eglon. dicens. Ad me ascendite et fertē p̄sidū vt expugnem⁹ gabaon quare trāfugerit ad iosue et ad filios israel. Congregati igit⁹ ascenderūt quinq; reges amoreouū: rex hierusalē rex ebron rex hierimoth. rex lachis rex eglon. simul cū exercitib; suis et castrametati sūt circa gabaon oppugnantes eam. Habitatores autem gabaon vrbis obseſſe. miserūt iosue q; tūc morabat i castris apud galgalam. et dixerunt ei: Ne retrahas manū tuas ab auxilio seruorū tuorū. Ascende cito et libera nos: seroq; presidiū. Conniverūt enim aduersū nos omnes reges amoreouū qui habitant in montanis. Ascenditq; iosue de galgalis. et ois exercit⁹ bellatorū cū eo viri fortis sumi. Viritq; dñs ad iosue. Ne timeas eos. In manū enim tuas tradidi illos. Nullū enim exēisti

bi resistere poterit. Irruit itaq; iosue super eos repente: tota nocte ascēdens de galgalis. Et conturbauit eos dñs a facie israel. cōtrinuitq; plaga magna i gabaon: ac persecut⁹ ē eos per viā a cœn suis bethorō. et percussit visq; azecha et maceda. Lū q; fugerēt filios isrl: et essent i descensu bethorō dñs misit sup eos lapides magnos de celo vlsq; ad azecha. Et mortui sūt multo plures lapidibus grandinis: q; quos gladio percusserāt filii israel. Tūc locutus est iosue dñi idie qua tradidit am moreū in conspectu filiorū israel. dixitq; corā eis: Sol cōtra gabaon ne mouearis et luna cōtra vallem batlon. Steterūtq; sol et luna donec vlcisce regēs de inimicis suis. Nonne scriptum est hoc libro iustoz: Stetit itaq; sol in medio celi et nō festinauit occūbere spatio vnius dici. Nō suerūt antes et postea tam longa dies obediēt domio voci hois. et pugnātē pro israel. Reversusq; ē iosue cū omniis isrl i castra galgale. Fugerāt enī qn reges. et se abscondērāt in spelunca vrbis maceda. Nūciatūq; est iosue q; inueni essent quinq; reges: latētes iu spelūca vrbis maceda. Qui p̄ce pit sociis. et ait. Volute sara i gentia ad os spelūce. et ponite viros idustrios q; clausos custodiāt. Vlos aut̄ nolite stare: s; psequimini hostes: et extremos quosq; fugientiū cedite. Ne dimittatis eos vrbium suarum intrare presidia. quos tradidit dñs dens i manus vras. Lesis ergo aduersarius plaga magna et vsq; ad intermissionem pene consumptis hi qui israel effugere potuerūt. Igit̄ si sunt ciuitates mūtas. Reversusq; est ois exercitus ad iosue in maceda vbi tunc erant castra sanī et integro numero. Nullusq; cōtra filios israel mutire ausus est. Precepitq; iosue dicens: Aperte os spelūce et producite ad me quinq; reges qui in ea latitatē fecerūt ministri ut sibi fuerat imperatum et adduxerunt ad eum quinq; reges de spelunca. regem hierusalem. regem ebron regem hierimoth. regem lachis. regem eglon. Lūq; educti essent ad eum vocavit oēs viros israel. et ait ad pincipes exercitus qui secum erant. Ite et ponite pedes super colla regum istorum. Qui cum precessent et subiectorum colla pedibus calcarent rursum ait ad eos. Molite tumere nec paucatis: confortamini et estore robusti. Sic enim faciet dominus cunctis hostibus vestris aduersum quos percussitq; iosue et interfecit eos: atq; suspendit super quinq; stipites: fueruntq; suspensi vsq; ad vesperum. Lūq; occūberet sol. precepit socius vt deponerent eos de patibulis: qui depositos proiecserunt in speluncas in qua lauerant et posuerunt super os eius sara i gentia que permanent usq; in presens. Eodem die macedam quoq; cepit iosue et percussit in ore gladii regemq; illius interfecit. et omnes habitatores eius. Non dimisit in ea saltem parvas reliquias. Fecitq; regi maceda sicut fecerat regi hiericho. Tranfuit autem cum omni israel de maceda in

Josue.

lebra et pugnabat contra eam. quia tradidit dominus cum rege suo in manus israel. Percusseruntque urbem in ore gladii et omnes habitatores eius. Non dimisérunt in ea villas reliquias feceruntque regi hiericho. Belebna transiit in lachis cum omni israel. et exercitu per gyrum dispositio. oppugnabat eam: tradiditque dominus lachis in manus filiorum israel. et cepit eam die altero atque percussit in ore gladii oem aiam que fuerat in ea sicut fecerat lebna. Et tempore ascendit hiram rex gazer ut auxiliaretur lachis: quem percussit ioseph cum omnibus populo eius usque ad internitionem. Transiitque de lachis in eglon. et circundedit atque expugnauit eam in eadem die: percussitque in ore gladii omes alias que erant in ea iuxta oia que fecerat lachis. Ascedit quoque cum ois israel de eglon in hebron et pugnat contra eam: cepitque et percussit in ore gladii regem quoque eius et oia oppida regionis illius vniuersitasque alias que in ea fuerat conmorate. Non reliquit in ea villas reliquias. Sicut fecerat eglon. sic fecit et hebron: cuncta que in ea reppperit columbae gladio. Inde reuersus in dabis. cepit eam atque vastavit. regem quoque eius atque oia per circuitum oppida percussit in ore gladii. Non dimisit in ea villas reliquias. Sicut fecerat hebron et lebna et regibus earum sic fecit dabis et regi illius. Percussit itaque ioseph oem terram montanam et meridianam atque eam pestre. et asceroth cum regib' suis. Non dimisit in ea villas reliquias: sed omne quod spirare poterat interfecit. sicut precepérat ei dominus deus israel. a eadē barne usque gaza. Omnen terram gosem usque gabalon vniuersosque reges et regiones eorum uno impetu cepit atque vastauit. Dominus enim deus israel pugnauit pro eo. Reuersusque est cum omni israel ad locum castrorum in galgala.

XI

q Ue cum audisset iabin rex asor misit ad iobab regem madan et ad regem semerion atque ad reges ascaph. ad reges quoque aquilonis qui habitabant in montanis et in planitiis contra meridiem ceneroth. in campestribus quoque et regionibus dor iuxta mare: chananeum quoque ab oriente et occidente. et amoreum atque ethi um ac pherezum et iebuseum in montanis: eueni quoque qui habitabant ad radices hermon in terra maspha. Egressique sunt. omnes cum turmis suis populus multus nimis. sicut barena que est in litora maris: equi quoque et curus immense multitudinis. Conueneruntque omnes reges isti in vnu ad aquas meron ut pugnarent contra israel. Si ritque dominus ad ioseph. Ne timeas eos. Ras enim haec eadem hora ego tradam omnes istos vulniferas in conspectu israel. Equos eorum subneruabis. et currus igne combures. Venitque ioseph et omnis exercitus eius cum eo aduersus illos ad aquas meron subito. et irruerunt super eos trachitique illos dominus in manus israel. Qui percussunt eos et persecuti sunt usque ad sidonem ma-

gnam et aquas maserephot: campumque maspha est ad orientalem illius partem. Itaque percussit omnes ut nullas dimitteret ex eius reliquias. sed citique sicut precepérat ei dominus. Equos eorum subneruauit. currusque combusti igni. Reuersusque statim cepit asor. et regem ei percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna hoc principatum tenebat. Percussitque omnes animasque ibidem morabantur. Non dimisit in ea villas reliquias: sed usque ad internitiones vniuersa vastavit: ipsamque urbem peremit incendio. et omnes per circuitum cuitates. Reges quoque earum cepit percussit atque delevit: sicut precepérat ei moyses famulus domini. Abiisque vrbibus que erant in colibus et in tumulis sitae. ceteras succedit israel: vnaquam asor munitissimam flammam consumpsit. Oemque predam istarum urbium ac iumenta diuiserit sibi filii israel cunctis hominibus intersectis. Sicut precepérat dominus moysi seruo suo. ita precepit moyses ioseph. et ille vniuersa compleuit. Non preterit de vniuersis mandatis: nec vnu quidem que ioseph omnem terram montanam et meridianam gam montemque israel et campestria eius et parte montis que ascendit se usque baalgath per planitiem libani subter montem hermon: omnes reges eorum cepit. percussit et occidit. Multo tempo re pugnauit ioseph contra reges istos. Non sicut enim qui habitabat in gabaon. Omnes enim lando cepit domini enim sententia fuerat ut in durarentur corda eorum et pugnarent contra israel et caderent et non mererentur villam clementiam: ac perirent sicut precepérat dominus moysi. In tempore hebron et dabis et anab et de omni monte iuda et israel: vrbesque eorum delevit. Non reliquit nullum de stirpe enacob in terra filiorum israel absque civitatibus gaza et geth et azoto. i quibus soli reliqui sunt. Cepit ergo ioseph omnem terram: sicut locutus est dominus ad moysen. et tradidit eam in possessionem filii israel secundum partes et tribus suas. quietiqueque terra a preliis.

XII

h I sunt reges quos percusserunt filii israel et possederunt terram eorum trans iordanem ad solis ortum a to: reute arnon usque ad montem hermon. et omnem orientalem plagam que respicit solitudinem. Seon rex ammoreorum qui habitabat in esbon. dominatus est ab aroer que sita est super ripam torrentis arnon. et medie partis in valle dimidieque galaad usque torrentem ieboc qui est terminus filiorum ammon. et a solitudine usque ad mare ceneroth et tra orientem. et usque ad mare deserti quod est mare falsissimum ad orientalem plagam per viam que dicit bethsimoth. et ab australi parte que sub

Nota de Regibus percussis.

Josue,

facet a seroth vsq; phasga terminus ogregis ba
 san. de reliquis raphael q; habitauit in astaroth
 et in edrai. et dominatus est in monte hermon et in sale
 cha atq; in vniuersa basan vsq; ad terminos ges
 suri et machati et dimidie partis galaad ad termi
 nos seon regis esebon. **M**oyses famulis domi
 ni et filii israel percusserunt eos tradiditq; terraz
 eorum moyses in possessionem rubenitis et gad
 ditis et dimidie tribui manasse. **I**hi sunt reges ter
 re quos percussit iosue et filii israel trans iordanem
 ad occidentalem plagam a baalgad in campo li
 bani vsq; ad montem libani cuius pars ascendit
 in scir. Tradiditq; eam iosue in possessionem tribu
 bus israel: singulis ptes suas. tam in montanis qz
 in planis atq; campestribus. In a seroth et in so
 litudine ac in meridie. ethens. fuit ammorrere
 us chanaeus et phereceus eueus et iebuseus.
 Rex hiericho unus. Rex hay que est ex latere be
 thel vn. Rex hierusalem vn. Rex hebron vn.
 Rex bierimoth unus. Rex lachis vn. Rex egl^o
 unus. Rex gazer unus. Rex dabir vn. Rex ga
 der unus. Rex herma unus. Rex hereth vnus.
 Rex lebna vn. Rex oddai^a unus. Rex maceda
 unus. Rex bethel unus. Rex taphna vn. Rex
 oser unus. Rex affec unus. Rex saron vn.
 Rex madan unus. Rex asor unus. Rex sameron vn.
 Rex acaaph vn. Rex thenach unus. Rex ma
 geddo unus. Rex cedes unus. Rex iachan^e car
 meli vn. Rex dor et prouicie dor unus. Rex gen
 tium galgal unus. Rex thersa unus. **D**es reges
 triginta unus.

XIII

Ipsius sener puer eq; etatis erat et dixit
 dominus ad eum. Senuisti et logeus es: ter
 raq; latissima derelicta est. que needumi
 sorte diuisa est: ois videlicet galilea philistium et
 vniuersa gessuri. a fluvio turbido qui irrigat egyptu
 m. vsq; ad terminos accaron contra aquilonem
 terra chanaan que in quinq; regulos philistium
 dividit. gazeos et azotios. ascalonitas getheos et
 accaronitas. Ad meridiem vero sunt eu*zi*. ois ter
 ra chanaan: et maara sidoniorum vsq; aseca et ter
 minos amorei eiusq; confinia: libani quoq; re
 gio contra orientem a baalgad sub monte hermo
 donec ingrediari emath. **Q**uum qui habitabat
 in monte a libao vsq; ad aquas masserephot vni
 uersiq; sidonii. Ego sum qui delebo eos a facie si
 lidiorum israel. Ueniat ergo in partem hereditatis
 israel: sicut precepit tibi. Et nunc diuide terram in
 possessionem nouem tribub^o et dimidie tribui ma
 nasse cum qua ruben et gad possederunt terram
 quam tradidit eis moyses famulus domini tr^{as}
 fluenta iordanis ad orientalem plagaz ab aroer
 que sita est in ripa torrentis arnon et in vallis me
 dio. vniuersa q; campestria me daba vsq; dybon. et
 cunctas ciuitates seon regis amorei qui regna
 uit in esebon vsq; ad terminos filiorum ammon.
 et galaad ac terminum gessuri et machati et omnem
 montem hermon et vniuersaz basan vsq; salecha

omne regnum og in basan q; regnauit h; a staroth
 et edrai: ipse fuit de reliquis raphaeli: percussit
 qz eos moyses atq; deleuit. Molveruntq; disper
 dere filii israel gessuri et machati. et habitauerunt
 in medio israel vsq; in presentem die. Tribui aut
 leui non dedit possessionem: sed sacrificia et victi
 me domini dei israel. ipsa est eius hereditas sicut lo
 cutus est illi. Dedit ergo moyses possessiones tri
 bui filiorum ruben iuxta cognationes suas. Fuit
 qz terminus eorum ab aroer que sita est in ripa tor
 rentis arnon. et in valle eiusdem torrentis media
 vniuersam planitiem que dicit medaba et eseb^o
 cunctosq; viculos earum qui sunt i campestribus
 dibon quoq; et abam obbaal et oppidu baalmaon
 et gessa et cedumoth et mcphet et cariathaim et saba
 ma et sarathasar. in monte conuallis bethphogor
 et a seroth phasga et bethasimoth omnes vrbes
 campestras: vniuersaq; regna seon regis amor
 rei qui regnauit in esebon. quem percussit moy
 ses cum principibus madiam: eueum et rec^e et sur
 et yr et rebec duces seon habitatores terre. et bala^a
 filium heor ariolum occiderunt filii israel gladio
 cum ceteris interfectis factusq; est terminus filio
 rum ruben iordanis fluiu*s* **H**ec est possessio ru
 benitarum per cognationes suas vrbium et vici
 lorum. Deditq; moyses tribui gad et filius eius p
 cognitiones suas possessionem cuius hec diuisio
 est. **T**erminus gazer et omnes ciuitates galaad.
 et dimidiam partem terre filiorum amon vsq; ad
 aroer que est contra rabba et ab esebon vsq; ra
 moth. masphe et berhanim. et a manaim vsq; ad
 terminos dabir. In valle quoq; bethhar^a et beth
 nemra et sccoth et saphon reliquam partem re
 gni seon regis esebon. **H**uius quoq; finis iorda
 nis est vsq; ad extremam partem maris cenereth
 trans iordanem ad orientalem plagam. **H**ec est
 possessio filiorum gad per familias suas et ciuita
 tes et ville earu*s*. Dedit et dimidie tribui manas
 se filios eius iuxta cognationes suas possessio
 nem. cuius hoc principium est. A manai^a vniuer
 sa basan et cuncta regna og regis basan. omnes
 qz vicos iahir qui sunt in basan seraginta oppi
 da et dimidia partem galaad. et a staroth et edrai
 vrbes regni og in basan filii machir filii manas
 se dimidie pati filiorum machir iuxta cognatio
 nes suas. **H**anc possessionem diuisit moyses i cam
 pestribus moab trans iordanem contra hiericho
 ad orientalem plagam. Tribui autem leui non de
 dit possessionem: quoniam dominus deus israel
 ipse est possessio eius ut locutus est illi. **XIV**

Cest quod possederunt filii israel i ter
 ra chanaan quam dederunt cis cleazar sa
 cerdos et iosue filius num et principes
 familiarum per tribus israel sorte omnia dimidie
 tes. sicut precepérat dominus in manu moysi no
 uem tribub^o et dimidie tribui manasse. Quab^o
 enim tribub^o et dimidie dederat moyses trans
 iordanem possessionem absq; leuitis q; nihil terre

Josue.

accepterunt inter fratres suis: sed in eorum successerant locum filii ioseph. in duas diuisi tribus. manusse et effractim. Hec accepterunt levite aliam i terra partem nisi urbes ad habitandum et suburbana earum ad alemda iumenta et pecora sua. Sicut precepérat dominus moysi. ita fecerunt filii israel et diuiserunt terram. Accesserunt itaque filii iuda ad ioseph in galgala. locutusque est ad eum caleph filius iephone ceneceus. Nostri quid locutus sit dominus ad moysen hominem dei de me et te in cadesbarne. Quadraginta annorum era quoniam misit me moyses famulus domini de cadesbarne ut considerare terra nunciauique ei quod mihi verum videbatur. Fratres autem mei qui ascenderant mecum dissoluerunt cor populi. et nihilominus ego secutus sum dominum deum meum. Jurauitque moyses in die illo dicens. Terra quam calcavit pes tuus erit possessio tua et filiorum tuorum in eternum: quod secutus es dominum deum tuum. Concessit ergo dominus vitam mihi sicut pollicitus est usque in presentem diem. Quadraginta et quinque anni sunt ex quo locutus est dominus verbum istud ad moysen qui ambulabat ibi per solitudinem. hodie octoginta quinque annorum sic valens ut eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum: illus in me temporis fortitudo usque hodie perseverat tamen ad bellandumque ad gradendum. da ergo mihi montem istum quem pollicitus est dominus te quoque audiente in quo enachum sunt et urbes magne atque munite: si forte sit dominus tecum et potuero delere eos sicut primi sit mihi. Benedixitque ei ioseph: et tradidit ei hebreo in possessionem atque ex eo fuit hebron caleph filius iephone ceneceus usque in presentem diem: quod secutus est dominum deum israel. Nomen hebron aetate vocabatur cariatharbe. Adam maximus ibi iter enachum situs est. et terra cessauit a prius. XV

Igitur sors filiorum iudei per cognationes suas ista fuit: a termino edom usque ad desertum sui contra meridiem diez et usque ad extremam partem australis plage. Initium enim a summitate maris salissimi. et a lingua eius que respicit meridiem egrediturque contra ascensum scorpionis et per transit in fina. ascenditque in cadesbarne et peruenit in esron. ascendens ad daram et circuiens cariathaa. atque inde pertransiens in asemona et perueniens ad torrentem egypti. eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridianae plage. Ab oriente vero erit initium mare salissimum usque ad extrema iordanis. et ea que respiciunt ad aquilonem a lingua maris usque ad eundem iordanis fluminum: Ascenditque terminus in bethagla et transit ab aquilonem in betharaba. ascendens ad lapidem boem filii ruben. et tendens usque ad terminos debera de valle achor contra aquilonem respiciens galgala que est ex aduerso aescionis ad omnem ab australi parte torrentis. transfitque aquas que vocantur fons solis. et erunt exi-

tus eius ad fontem rogel: ascenditque per connalem filii ennon ex latere iebuse. ad meridiem. hec est hierusalem. et unde se erigit ad verticem montis qui est contra gehennam ad occidentem in summitate vallis raphaum contra aquilonem: pertrahitque a vertice montis usque ad fontem aquae et nephtoa. et peruenit usque ad vicos montis caphron. in clinaturque in bala que est cariathiarum. i.e. urbs iubarum et circuit de bala contra occidentem usque ad montem seir: transitque iuxta latus montis iarum ad aquilonem in chebron. et descendit in bethsanes transitque in thana. et peruenit contra aquilonem partis accaron ex latere. inclinaturque se crona et transit montem baala: peruenitque in gehnel. et magni maris contra occidentem sine concluditur. Hic sunt termini filiorum iudei per circumferentiam in cognationibus suis. Caleph vero filius iephone dedit partem in medio filiorum iudei: sicut precepérat ei dominus. cariatharbe pater enach. ipsa est hebreo deleuitque ex ea caleph tres filios enach. selai et paymā et tholmai de stipe enach: atque ide consendens venit ad habitatores dabis que prius vocabatur cariathsepher. i.e. ciuitas litterarum Dixitque caleph. Qui percussit cariathsepher et cepit eam: dabo ei axam filii mei uxorem. Et paterque eam othoniel filius ceneceus frater caleph immo. deditque ei axam filii sui uxorem. Que cum pergerent simul. sua est a viro suo ut peteret a pietate agrum: suspirauitque ut sedebat in asno. Qui caleph: quid habes inquit At illa respondit. Da mihi benedictionem. Terram australem et arenem dedisti mihi: iunge et irriguam. Dedit itaque ei caleph irriguum superius et inferius. Hec est possessio tribus filiorum iudei per cognationes suas et erantque ciuitates ab extremis partibus filiorum iudei iuxta terminos edomi a meridie. cabseel et ceder et iagur et cima et dimona et adada et asor et iethab et ziph bethstem et baloth asor noba et carioth iesrom hec est assorom a lame et meloda et asergada et assemoth et bethseleth et asersual et bersabee et baciothia et abala et humeze et bethbolad et exul et serma et siceiech et medemena et sensena lebaoth et selim et ahem remon: omnes ciuitates viginti inueni et ville earum. In capistribus vero estaol et sarea et asena et acone et enganum et taphua et ena et adithaym et gedera et giderothaim urbes quatuordecim et ville earum. Sanah et adasa et magdal gad deleah et masepha et iectel lachis et baschat et eglon tebbon et leemas et cethis et giderothaim et pethdagon et neama et maceda ciuitates sedecim et ville earum. Labana et ether et asan: iepha et esna et nesib et cecyla et achrib et maresa: ciuitates nouem et ville earum. Accaron cum vicis et villulis suis. Ab accaron usque ad mare omnia quod vicis et villulis suis. Gaza cum vicis et villulis suis usque ad torrentem egypti. et mare magnum

Josue.

terminus eius et in monte samir et ieccher et soc
choth et edena cariath semma. hec est dabir: anab
et piselemo et anym gosem et olon et gylo. ciuita
tes vnde dicim et ville earum. Arab et roma et esa
an et iauum et bethasua et aseia athmatha et ca
riatharbe. hec est ebron et sior: ciuitates nouem
et ville earum. Libaou et chermel et ciph et loche
iecrabel et iucadã et canoe accaym gabaa et thã
na ciuitates decem et ville earum. Alul et bethsor
et bedor mareth et bethanoth et belthecen: ciui
tates sex et ville earum. Cariath baal. hec est cari
athiarum vrbs filiarum et arebba: ciuitates due
et ville earum. In deserto betharaba medlyn et
sacha et nebsen. ciuitates sal: et engaddi. ciuita
tes sex et ville earum. Sunt simul centum quinde
cim. Jebuseum autem habitatorem hierusalem
non potuerunt filii iuda delere: habitavitqz iebu
seus cum filiis iuda in hierusalem vsqz in presen
tem diem.

XVI

Cecidit quoqz soris filiorum ioseph ab ior
dane contra iericho et ad aquas eius ab
orienti solitudo que ascedit de bethel lucam
transqz terminum archiatharoth. et descedit ad
occidentem iuxta terminum iesleti vsqz ad termi
nos bethoron inferioris et gazer. sumunturqz re
giones ei⁹ mari magno: qz possederuntqz filii io
seph manasses et effraim. Et factus est terminus
filiorum effraim per cognationes suas. et possessio
eorum contra orientem a staroth addar vsqz be
thon superiori. egrediunturqz confinia i⁹ ma
re. Abachmetath vero aquilonem respicit: et cir
cum terminos contra orientem in thanatelo. et
pertransit a torrente ianoe. descenditqz de iano
ne in aثارoth et noarath et perueni in iericho
egrediturqz ad iordanem de taphua. pertransit
qz contra mare in ullam harundineti. sicutqz egred
sus eius in mare saltissimum. Hec est possessio tri
bus filiorum effraim per familias suas: vrbesqz se
perante sunt filii effraim in medio possessionis fi
liorum manasse et ville earum. Et non interfecit
filii effraim chananeum qui habitabat in gazer:
habitavitqz chananeus in medio effraim vsqz i
diem hanc tributarius.

XVII

Cecidit autem soris tribui manasse ipse
enim est primogenitus ioseph. machir
primogenito manasse patri galaad qui
fuit vir pugnator: habuitqz possessionem galaad
et basan. et reliquis filiorum manasse iuxta famili
as suas: filius abicer et filius helech et filius besri
bel et filius siché et filius epher et filius semida. Isti
sunt filii manasse filii ioseph. mares per cognatio
nes suas. Salphaat vero filio epheea filii galaad
filii machir filii manasse non erant filii sed sole fi
lie. quarum ista sunt nomina. maala et noa et eglia
et melcha et thersa. Generuntqz in conspectu elea

zari sacerdotis et iosue filii non et principium dice
tes: dominus precepit per manum moysi ut dare
tur nobis possessio in medio fratum nostrorum.
Seditqz iuxta imperium domini possessionem i⁹ me
dio fratribus patris earum. et ceciderunt funiculi
manasse decem absqz terra galaad et basan trans
iordanem. Filie enim manasse possederunt here
ditatem in medio filiorum eius. Terra autem ga
laad cecidit in sortem filiorum manasse qui reliq
erant. Sicutqz terminus manasse ab aser machma
ta que respicit sychen et egreditur ad dexteram
iuxta habitatores fontis thaphue. Etenim in sor
te manasse ceciderat terra thaphue: que est iuxta
terminus manasse filiorum effraim. Descenditqz
terminus vallis harundineti in meridiem torre
tis ciuitatum effraim: que in medio sunt vrbium
manasse. Terminus manasse ab aquilone torren
tis et exitus eius pargit ad mare: ita ut possessio
effraim sit ab austro. et ab aquiloni manasse: et
vtrangz claudat mare et coniungantur sibi in tri
bu aser ab aquilone et in tribu ysachar ab oriente
Sicutqz hereditas manasse in ysachar: et in aser
bersan et viculis eius. et iebblaan cum viculis su
is: et habitatores dor cum oppidis suis habitato
res quoqz endor cu⁹ viculis suis similiterqz hita
tores quoqz endor cum vieuis suis similiterqz hita
tores thenach cum viculis suis. et habitato
res mageddo cum viculis suis et tertia pars vr
bis nophech. Nec potuerunt filii manasse has ci
uitates subuertere: sed cepit chanane⁹ habitare
in terra sua. Postqz autem convaluerunt filii isrl
subiecerunt chananeos et fecerunt sibi tributari
os: nec interfecerunt eos. Locutiqz sunt filii ioseph
adiosne. et dixerunt. Quare dedisti mibi terram et
possessionem sortis et funiculi vnius. cum sim tan
te multitudinis et benedixerit mibi dñs. Ad quos
iosue ait. Si populus multus es ascende in siluā
et succide tibi spatia in terra phereci et raphai:
quia angusta est tibi possessio montis effraim.
Qui responderunt filii ioseph. Non poterim⁹
ad montana descendere: cum ferreis curribus
vantur chananei qui habitant in terra capistrī.
in qua siti sunt bersan cu⁹ viculis suis. et iecrahel
medium possidens vallem. Dixitqz iosue ad do
num ioseph et effraim et manasse. Populus mi
tus es et magne fortitudinis. non habebis sorte
ynam: sed transibis ad montem. et succides tibi
atqz pugnabis ad habitandum spatia. et pote
ris ultra procedere cum subuerteris chananeus
quem dicas ferreos habere currus et esse fortissi
mum.

XVIII

Congregati sunt omnes filii isra
el in sylo. ibique fixerunt tabernacu
lum testimonii. et sunt eis terra subie
cta. Remanserant autem filiorum israel septen
tribus que necdum acceperant possessiones suas

Josue.

Civitates 26

Ad quos ioseph ait. Usq; qm̄o marceris ignavia. et non intratis ad possidendam terram quam dominius deus patrum v̄torū dedidit vobis. Egit de singulis tribubus tenuis viros ut mittat eos et pergaat atq; circueant terram et describat eā iuxta numerū vniuersitatisq; multitudinis. referat q; ad me quod descripsérint. Dividite vobis terram in septem partes. Judas sit in terminis suis ab australi plaga et domus ioseph ab aquilone: medianam inter hos terrā in septem partes describit. et huc venietis ad me ut corā domino deo vestro mittam vobis hic sortem. q; non est iter vos pars levitarum: sed sacerdotiū dñi est eorū hereditas. Hoc autem et ruben et dimidia tribus manasse. iam acceperant possessiones suas trans iordanem ad orientalem plagam. quas dedit eis moyses famulus dñi. Unq; surrexisserunt viri ut pergerent ad describendam terrā precepit eis ioseph dicens: Circuite terram et describite eam. ac reuertimini ad me ut hic coram dñō deo vestro i sylomittaz vobis sortem Itaq; perrexerunt et lustrantes eam in septem partes diuiserunt scribentes in volumine. reuersiq; sunt ad ioseph in castra sylo. Qui misit sortes corā dñō in sylo: diuisitq; terram filius israel in septem partes. Et ascendit sors prima filiorum beniamini per familias suas ut possiderent terram inter filios iuda et filios ioseph. Fuitq; terminus eorum contra aquilonem a iordanē p̄gens iuxta latus hiericho septentrionalis plage. et inde contra occidentē ad montana ascendens et perueniens ad solitudinē bethauen atq; p̄trāsiens iuxta lūzam ad meridiem: ipsa est bethel. descenditq; i astaroth addar in montem qui ē ad meridiē bethorū iheriorū. et inclinatur circuitus contra mare ad meridiē montis qui respicit bethorū contra aplricū. Suntq; exitus ei⁹ in cariathbaal. que vocatur et cariathiarum vībē filiorum iuda. Hec est plaga contra mare ad occidentem. A meridie autem ex parte cariathiarum egreditur terminus cōtra mare. et peruenit vsq; ad fontem aquarum nepthooa. Descenditq; in partem montis qui respicit vallez filiorū ennon et est contra septentrionalez plágā in extrema parte vallis raphaim. Descenditq; i gehénōn. i. vallis ennon iuxta latus iebusei ad austrum. et puenit ad fontem rogel transiens ad aquilonem. et egrediens ad ensemes. i. fontem solis. et pertransit vsq; ad tumulos qui sunt e regione ascensus ad omnium. descenditq; habenboem: i. lapides boē filii ruan. et pertransit ex latere aquilonis ad campestria descenditq; in planities. et pretergreditur contra aquilonēz bethagla: suntq; exitus eius cōtra linguā maris salissimi ab aquilone i fine iordanis ad australez plágā qui est terminus illius ab oriente. Hec est possessio filiorū beniamini per terminos suos in circuitu et familias suas. Suntq; civitates ciuius hiericho et bethagla et val-

lis casis betharaba et samaraim et bethel et aviz et assara et offora villa hemona et omni et gabee civitates duodecim et ville earuz. Gabaon et ramma et beroth et mesphe capbara et amosa et recē iaraphel et tharela et sela heleph et iebus que est hierusalem gabaad et cariath: civitates quattuor decim et ville earuz. Fuerunt omnes civitates vi ginta sex. Hec est possessio filiorum beniamini iuxta familias suas.

XIX

Egressa est sors secunda filiorū symeon per cognationes suas: fuitq; hereditas eorū in medio possessionis filiorum iuda bessabee et sabee et molada et aserua baela et asez et beltholad bethularma et sicelech et bethmar chaboth et aserua et bethlepaboth et saro hem. civitates tredecim et ville earum Aym et remon et athar et asan. civitates quatuor et ville earuz. Omnes viculi per circuitū vrbium istaruz usq; ad balaad bercameth contra australem plagam. Fueruntq; oēs civitates decem et septem. Hec est hereditas filiorum symeon iuxta cognationes suas in possessione et finiculo filiorū iuda. q; maior erat et idcirco filii symeon possederunt in medio hereditatis eius. Ceciditq; sors tertia filiorū zabilō per cognationes suas. et factus est terminus posses sionis filiorū zabilon usq; sarith. Ascenditq; de mari et medalaa. et puenit in debbaseth usq; ad torrentem qui est cōtra ieronan et reuertitur de sarith cōtra orientē in finem ceseleth thabor et tegreditur ad daberoth ascēditq; cōtra iasie: et inde p̄ transit usq; ad orientalem plagā getheser et thachasin. et egreditur in remon amphar et noa. et circuit ad aquilonem et nathā. Suntq; egressus et eius vallis iepthael et cathethet naalol et seniro le earum. Hec est hereditas tribus filiorū aabu lon p̄ cognationes suas. vrbes et viculi earuz. Isachar egressa est sors quarta per cognationes suas. fuitq; eius hereditas icrabel et casaloth et sunem et asfraim et senon et naaroth et rabbeth et cesien haemes et rameth et enganni et henna da et bethseles. et peruenit terminus eius usq; thabor et seesna ei bethsemes. eratq; exitus ei⁹ iordanis civitates sedecim et ville earum. Hec est possessio filiorum isachar per cognationes suas vrbes et viculi earum. Ceciditq; sors quinta tribui filiorum aser per cognationes suas: fuitq; terminus eorum alehat et cali et berthen et axab et elemeleth et amaad et messal. et peruenit usq; ad camellū maris et syor et labanath. ac reuertitur cōtra orientē bethdagon. et p̄ transit usq; cabulon et vallē iepthael cōtra aquilonē i bethhemeth et neiel: egrediturq; ad leuā cabul et acran et roob et amon et chanaa usq; ad sidonem magnā. reuerti turq; i horna usq; ad civitatē mūtissimā tyrū et usq; osaz: eruntq; exitus eius in mare de finicu lo acziba et amma et aseget et roob: civitates

Josue.

Vigintidue et ville earum. **I**hec est possessio filiorum aser per cognationes suas: vrbesq; et viculi earum. Filiorum neptalis sexta pars cecidit per familias suas. et cepit terminus de beleb et helon sannamiz et adamai que est neceb et iebnahel. vsq; lecum. et egressus eorum usq; ad iordanem: reuertiturq; terminus contra occidentem et azauoth thobor: atq; inde egreditur in vnuca et pertransit in zabulon contra meridiem. et in aser contra occidente et in iuda ad iordanem contra oritum solis ciuitates munitissime: assedim ser et ammad et rechath et cenereth et edema et arama aser et cedes et edrai nosor et ieron et magdihel horem et bethanath et bethsemes: ciuitates decem et nouem et ville earum. **I**hec est possessio tribus filiorum neptalis per cognationes suas vrbes et viculi earum. Tribui filiorum dan per familias suas egressa est foro septima. et fuit terminus possessionis ei⁹ saraa et be stael et hairsemcs. i. ciuitas solis: selebin et ahialon et iethela helon et ihena et achron helechete iebton et baaladiud et bane et barach et iethrem mon atq; hiercon et arechon. cum termio qui respicit ioppem. et ipso fine concluditur. Ascenderunt q; filii dan et pugnauerunt cobra lesen. ceperunt q; eam. et percusserunt eam in ore gladii. et posse derunt et hitauerunt in ea vocates nomen eius le san. dan ex nomine dan pris sui. **I**hec est possessio trib⁹ filiorum dan per cognationes suas: vrbes et viculi earum. **L**ungo complesset sorte dividere terram singulis per trib⁹ suas dederunt filii israel possessionem ioseph filio nun in medio sui iuxta preceptum domini. urbem quam postulauit tanath saraa in monte esrahim. Et edificauit ciuitatem habitauit q; in ea. **I**he sunt possessiones quas sorte diuerterunt eleazar sacerdos et ioseph filius nun. et principes familiarium ac tribuum filiorum israel in sylo. coram domino ad ostiu tabernaculi testimonii. partitio sunt terram.

XX

Glocutus est dominus ad ioseph dicens: **L**ognere filii israel. et dic eis: Separate vrbes fugitiuorum de quibus locutus sum ad vos per manum moysi: ut confugiat ad eas qui cunq; animaz percussit nescius. et possit evadere iram proximi qui vltor est sanguinis. cujus ad vnam harum confugerit ciuitatum: stabitq; ante portam ciuitatis et loquetur senioribus urbis illius ea q; se comprobent innocentem: sicq; suscipient eum et dabant ei locum ad habitandum. **L**ungo vltor sa guinis eum fuerit persecutus. non tradent in manus eius. qui ignorans percusit proximum eius. nec ante biduum triduum ve eius pbatur inimicus. Et habitabit in ciuitate illa donec stet ante iudicium causam reddens facti sui. et moriantur sacerdos magnos qui fuerit in illo tempore. **L**uc reuertetur homicida. et ingredietur ciuitatem et dominum suam de qua fugerat. **E**cce reuertiturq; cedes in galilea montis neptalis. et sicheim in monte esrahim et cariatharbe. ipsa est hebron in monte in

da: et trans iordanem contra orientalem plagam hiericho statuerunt bosor que sita est in capestri solitudine de tribu rubez et ramoth galaad de tribu gad. et gaulon in basan de tribu manasse. **I**te ciuitates constitute sunt cunctis filiis israel et ad uenis qui habitabant inter eos ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset. et non morreres in manu proximi. effusum sanguinem vindicare cupientis donec staret ante populum expositor causam suam.

XXI

Heccesseruntq; principes familiarium le ui ad cleazarum sacerdotem et ioseph filium nun. et ad duces cognationum per singulas tribus filiorum israel: locutiq; sunt ad eos in sylo terre chanaan. atq; dixerunt. **D**ominus precepit per manum moysi ut darentur nobis vrbes ad habitandum et suburbana earum ad alenda iumenta. **D**ederuntq; filii israel de possessionib; suis iuxta imperium domini ciuitates et suburbana earum. **E**gressaq; est sors in familiam caath filiorum aaron sacerdotis de tribu iuda et symeon et beniamin ciuitates tredecim. et reliquis filiorum caath. i. levitis qui superfuerant de tribubus esrahim et dan et dimidie tribus manasse. ciuitates decem. **P**orro filius gerson egressa est sors ut acciperent de tribubus isachar et afer et neptalis. dimidiaq; tribu manasse in basan ciuitates numero tredecim. **E**t filius merari per cognationes suas de tribub; ruben et gad et zabulon vrbes duo decim. **D**ederuntq; filii israel levitis ciuitates et suburbana earum sicut precepit dominus per manum moysi. singulis sorte tribuentibus. **E**t tribu filiorum iuda et symeon dedit ioseph ciuitates: quasrum ista sunt nomina: filius aaron per familias caath levitic generis. prima enim sors illis egressa est: cariatharbe patris enach. que vocatur hebron in monte iuda: et suburbana eius per circuitum. Agros vero et villas eius dederat caleph filio iephone ad possidendum. **D**edit ergo filius aaron sacerdotis hebron confugii ciuitatem ac suburbana eius. et lobnam cum suburbanis suis: et iether et istimon et helon et dabir et ain et iethan et bethsemes cum suburbanis suis. ciuitates nouem de tribub; ut dictum est duabus. **E**t tribu autem filiorum beniamin. gabaot et gabae et anathot et almon cum suburbanis suis: ciuitates quattuor omnes simul ciuitates filiorum aaron sacerdotis tredecim cum suburbanis suis. Reliquis vero per familias filiorum caath levitic generis. **I**s est data possessio. **E**t tribu esrahim vrbes confugii sychem cum suburbanis suis in monte esrahim et gazer et iebsam et bethoron cum suburbanis suis ciuitates quattuor. **E**t tribu quoq; dan helteco et gabathon et haialon et iethremmon cum suburbanis suis. ciuitates quattuor. **P**orro de dimidia tribu manasse tenach et iethremmon cum suburbanis suis. ciuitates due. Omnes ciuitates

et homines fugitiuius

Josue.

decem. et suburbanae earum date sunt filii eis caath
inferioris gradus. **F**ili quoq; gerson leuitici ge
neris dedit de dimidia tribu manasse confugi ci
uitates: gaulon in basan et bosram cum suburbani
suis ciuitates dual. **P**orro de tribu isachar
cesion et dabereth et iaramoth et engannum eis su
burbans suis. ciuitates qttuor. **T**ribu autem
aser. masan et abdon et elrath et roob eis suburbani
suis ciuitates qttuor. **T**ribu quoq; neptu
lum ciuitates pugni cedes in galilea et amoth dor
et carthari eis suburbans suis ciuitates tres. oes
vrbes familiarum gerson tredecim eis suburbani
suis. **F**ilus autem merari leuitis inferioris gra
dus per familias suas. data est de tribu zabolon
iebna et cartha et dana et naalol. ciuitates quattu
or cum suburbanis suis. **T**ribu gad ciuitates
cōfugii ramoth in galaad et manaim et esebon et
tazer ciuitates quartuor eis suburbanis suis. **T**ribu
ruben ultra iordanem cōtra hiericho ciui
tates refugii. boso in solitudine misor et iazer et
iechson et maspha ciuitates qttuor cum suburbanis
suis. Oes vrbes filiorum merari per familias
et cognationes suas duodecim Itaq; ciuitates
vnuerse leuitarum in medio possessionis filiorum
israel. sicut quadrageinta octo cum suburbanis
suis. singule per familias distribute. **E**ditq; do
minus deus israeli oem terram quam traditurum
se patrio et ira uerat: et possederunt illam at
q; habitauerunt in ea. **S**ataq; est ab eo pax in
oes per circumu nationes nullusq; eis hostiis
resistere ausus est: sed cūcti in eoz ditionem redacti
sunt. **N**e vnu qdem verbū quod illis prestitum
se est: promiserat ritum fuit: sed rebus expleta
sunt omnia.

XXII

Codem tpe vocauit iosephus rubenitas et
gadditas et dimidiā tribum manasse
dixitq; ad eos. **F**ecisti oia que precepit
vobis moyses famulus domini mihi quoq; in oibus
obedisti: nec reliquistis frēs vros longo tēpore
vsq; in presentē diem. custodiētes imperiu domi
ni dei vti. **Q**uia igitur dedit dominus deus vester frē
bus vris quietem et pacē sicut pollicitus ē reuer
timini et te in tabernacula vra et in terram posse
sionis quā tradidit vobis moyses famulus domini
trans iordanē. ita dūrārat ut custodiatis attente
et ope compleatis mandatū et legem quam pre
cepit vobis moyses famulus domini: ut diligatis do
minus deū vri. et abuletis in oibus viis eius. et
et obseruetis mādata illi: adhucratisq; ei: ac ser
uatis in oī corde. et in omni aia vestra. **B**enedi
xitq; eis iosephus et dimisit eos. **Q**ui reuersi sunt in
tabernacula sua. **D**imidie autem tribui manasse
possessionem moyses dederat in basan et iccirco
medie que superfuit dedit iosephus sorteū inter cete
ros frēs suos trans iordanem ad occidentalem
eius plagam. **L**unq; dimitteret eos in taberna
cula sua et benedixisset eis. dixit ad eos. In multa
substantia atq; dūtus reuertimur ad sedes ve

stras cum argento et auro. ere ac ferro et veste
multiplici. **S**uidite predaz hostiis eis tratrib
vris. **R**eversiq; sunt et abierunt filii ruben et si
liu gad et dimidiā tribus manasse a filii israel s
ylo que sita est in chanaan: vt intrarent galaad
terram possessionis iue. quam obtinuerant iuxta
imperium domini in manu moysi. **L**unq; venis
sent ad tumulos iordanis in terraz chanaan. edi
ficauerunt iuxta iordanem altare iusitate magni
tudinis. **Q**uod cum audissent filii israel et ad eos
certi nūci derulissent edificasse filios ruben et gad
et dimidiā tribus manasse altare in terra chanaan
super iordanis tumulos cōtra filios israel. conue
nerūt oes in sylo vt ascenderent et dimicarent cō
tra eos. **E**t interim miserūt ad illos in terraz ga
laad phinees filium eleazar sacerdotis et decem
principes cū eo singulos de singulis tribub. **Q**ui
venerūt ad filios ruben et gad et dimidiā tribus
manasse in terram galaad. ad. dixerūtq; ad eos. **H**ec
mandat ois ppl's domini. **Q**ue est ista transgressio?
Qur religistis domini deum israel edificantes altas
sacrilegum. et a cultu illius recedentes? **A**n parū
vobis est q; peccatis in belphegor et vsq; in p̄sen
tem diē macula huius sceleris in vobis permanet.
multiq; de populo corruerūt. **E**t vos hodie reli
gistsis domini. et cras in vniuersum israel ira eius de
seuerit. **Q**uā si putatis imundam esse terram pos
sessionis vestre. transite ad terram in qua taberna
culum domini est et habitate iter nos: tñ vt a dño et
a nostro consorio nō recedatis. edificato altari
preter altare domini dei nr̄i. **N**onne achā filius zare
preteruit mandatum domini. et super oem populū
israel ira eius incubuit? **E**t ille erat vnu homo
atq; vnuam solus perisset in scelere suo. **R**epō
deruntq; filii ruben et gad et dimidiā tribū manas
se principibus legationis isrl. **F**ortissimus dñs
deus ipse nouit. et israel simul intelliget si p̄uarica
tionis aīo hoc altare cōstruximus. non custodiat
nos sed puniat nos in presenti. **E**t si ea mente feci
mus vt holocausta et sacrificium et pacificas vi
ctimas super eo imponeremus ipse querat et in
dicet. et non ea magis cōgitatione atq; tractatu
vt dicarem. cras dicēt filii vri filii nr̄is. **Q**uid
vobis et dño deo isrl. **T**erminū posuit dñs inter
nos et vos o filii gad iordanē fluminum: et idcirco
partēnō hētis in dño. et p̄ hāc occasionē auertēt si
liu vri filios nr̄os a timore dñi. **P**utauim⁹ itaq;
melij. et dirim⁹. Extriam⁹ nobis altare. nō i ho
locausta neq; ad victimas offerēdas. s̄ i testimoniū
niē vt seruiam⁹ dño. et iuris nr̄i sit offerre et ho
locausta et victimas et pacificas hostias. et neq;
q; dicāt cras filii vri filii nr̄is. nō ē vobis pars
i dño. **Q**uā si voluerit dicere. r̄idebit eis. **E**cce al
tare dñi qd̄ fecerūt p̄ies nr̄i. nō i holocausta. ne
q; i sacrificiū. s̄ i testimoniū nr̄m ac vrm. **A**bst
a nobis l̄ scelus ut recedam⁹ a dño et ei uestigia
reliquamus. extrecto altari ad holocausta et sa

Josue.

crisia & victimas offerendas: preter altare domini dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius. Quibus auditis phinees sacerdos & principes legationis israel qui erant cum eo plati sunt. & verba filiorum ruben & gad & dimidie tribus manasse libentissime suscepserunt. Sitque phinees filius eleazar sacerdos ad eos: Nunc scimus quod nobiscum sit dominus: quoniam alieni estis a purificazione hac. & liberatis filios israel de manu domini. Reuersusque est cum principib[us] a filio ruben & gad & terra galad sinum chanaan ad filios israel. & retulit eis. Placuitque sermo cunctis audientibus. Et laudauerunt deum filii israel. & neque ultra dicerunt ut ascenderent contra eos atque pugnarent. & delerent terram possessionis eorum. Tocum eruntque filii ruben & filii gad altare quod extruxerant: testimonium nostrum. quod dominus ipse sit deus.

XXIII

Goluto autem multo tempore postquam pacem dederat dominus israeli. subiectis in gyro nationibus universis. & iosue iam loco genio & personilis etatis. postquam diuiserat terras filii israel secundum quod dominus impauerat: vocauit iosue omnem israelem. maioresque natu & principes ac duces ac magistros. dixitque ad eos: Ego servus et progressoris etatis sum: vosque cunctis oia que fecerit dominus deus vester cunctis per circumatum nationibus quod pro vobis ipse pugnauerit. Et nunc quod vobis forte diuinit omniem terram ab orientali parte iordanis usque ad mare magnum multeq[ue] adhuc supersunt nationes: dominus deus vester disperder eas & auferet a facie vestra. et possidebitis terram sicut vobis pollicitus est. Tamen confortamini & estore solliciti ut custodiatis cuncta que scripta sunt in volume legis moysi. et non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad sinistram ne postquam intraueritis ad gentes que inter vos future sunt. uretis in nomine deorum earum et servietis eis et adoretis illos: sed adhæreatis domino deo vestro quod fecistis usque in die hanc. Et tunc auferet dominus deus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas et nullus vobis resistere poterit. Unde ei vobis p[ro]sequetur hostium mille viros: quod dominus deus vester pro vobis ipse pugnat sicut pollicitus est. Nam diligenter preceauete ut diligatis dominum deum vestrum. Ad si volueritis gentium harum que inter vos habitant erroribus adherere: & cum eis miscere connubia atque amicitias copulare: ita tunc scito quod dominus deus vester non eas deleat ante faciem vestram: sed erunt vobis in fone ac laqueum & offendiculum ex latere vestro: & sudes in oculis vestris. donec vos auferat atque disperdat & terra hac optima quam tradidit vobis. En ego hodie ingeriar viam universae terre. & toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis que se dominus prestitum vobis esse pollicitus est: unum non preterierit in cassum. Sicut ergo impletum opere quod promisisti. & prospera cuncta venerunt sic adducet super-

vos quicquid malorum communatus est. donec vos auferatur atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis: eo quod preterieritis pactum domini dei vestri quod pepigit vobiscum & servi eritis diis alienis & adoraueritis eos. Lito atque velociter consurget in vos furor domini: & austere mini ab hac terra optima quam tradidit vobis. XXIII

SOngregantque iosue omnes tribus israel in sychae. et vocauit maiores natu ac principes & iudices & magistros. steteruntque in conspectu domini. & ad populum sic locutus est. Hec dicit dominus deus israel. Trans fluvium habitauerunt patres vestri ab initio: thare pater abraam & nachor: seruieruntque diu alienis. Tuli ergo patrem vestrum abraam de mesopotamie finibus: & adduxi eum in terram canaan. multi plicauique semen eius. et dedi ei ysaac. illique rursum dedi iacob & esau. Quibus esau dedi monrem seyr ad possidendum. iacob vero & filii eius descenderunt in egyptum. Misericordia moysen & aarons & percussi egyptum multis signis atque portentis eduxique vos & patres vestros de egypto. & venistis ad mare: persecutiisque sunt egyptii patres vestros cum curribus & equitatu usque ad mare rubrum. Qlamauerunt autem ad dominum filii israel: quod posuit tenebras inter vos & egyptios. & adduxit super eos mare & operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta que in egypto fecerim: & habitastis in soliditudine multo tempore: & introduxi vos in terram amorem qui habitabat trans iordanem. Cumque pugnaretis contra vos. tradidi eos in manus vestras. & possedistis terram eorum atque interfecistis eos. Surrexit autem balach filius sephor rex moab: & pugnauit contra israelem. Misericordia & vocauit balach filium beor ut malediceret vobis & ego nolui audire eum: sed econtrario per illum benedix vobis & liberaui vos de manu eius. Transiisque iordanem & venistis ad hiericho: pugnaueruntque contra vos viri ciuitatis eius: ammoreus & pherezens & chananeus & ethheus & gergesens & euens & iebusens. et tradidi illos in manus vestras. Misericordia ante vos seabrones. et eieci eos de locis suis duos reges ammoreorum. non in gladio et in arcu tuo: dedique vobis terras in qua non laborastis: & urbes quas non edificasti ut habitaretis in eis vineas & oliueta que non plantasti. Nunc ergo timete dominum & servite ei perfecto corde atque verissimo: & auferete deos quibus seruierunt patres vestri in mesopotamia et in egypto ac seruite domino. Sinautem malum vobis videtur ut domino seruatis. optio vobis datur. Eligite hodie quod placet cui seruire potissimum debeatis: ytrum diu quibus seruierunt patres vestri in mesopotamia. an diu ammoreorum in quorum terra habitatis. Ego autem & dominus mea seruemus domino. Respondebatque populus & ait: Absit a nobis ut relinquam dominum & seruam diu alienis. Dominus deus noster ipse eduxit nos & pres nos nos

Dominus Iosephus

Judicum.

de terra egypti et de domo seruitutis: fecitq; vi
decibus nobis signa ingentia. et custodiuuit nos
in oī via per quā abulauimus. tū cunctis pp̄lis
p̄ quos trāsium². et eiecit vniuersas gentes āmo
reus hitattorem terre quā nos itraum². Serue
mus igū dñō: q; ipse ē deus n̄. Dixitq; iosue ad
populū. Nō poteritis seruire dñō: de² enī sācū
et fortis emulator: ē: nec ignosce sceleribus v̄ris
atq; peccatis. Si dimiseritis dñm et serueritis
dūs alienis. cōuertet se et affliget vos atq; sbuer
tet: postq; vobis p̄stiterit bona. Dixitq; populū
ad iosue. Nequaq; ita vt loqueris erit. sed dñō
seruemus. Et iosue ad pp̄lm: testes inquit vos
estis: q; ipsi elegeritis vobis dñm ut seruiatis ei
Rēspōderuntq; Testes. Hunc ḡ ait auferite de
os alienos de medio v̄ri. et inclinate corda v̄ra ad
dñm deum israel. Dixitq; populū ad iosue. Dño
deo n̄o seruem². et obedientes erim² p̄cepis
eius. Percusserit ḡ iosue in die illo fedus. et posuit
populo p̄cepta atq; iudicia i siche. Scripsit quo
q; oia verba hec i volumine legis dñi. et tult lapi
dem p̄grandem. posuitq; eum subter querum q̄
erat i sanctuario dñi. et dixit ad oēm populū. En
lapis iste erit yobis i testimonium q̄ audieritis
oia verba dñi que locut² ē vobis: ne forte postea
negare velritis et mētiri dñō deo vestro. Dimisit
q; pp̄lm singulos i possessionem suā. Et post hec
mortu² est iosue fili² nun seru² dñi centū decē an
norū: sepelieruntq; eum i finib² possessionis sue in
thanathisare: quesita ē in mōte effraiz a septētrio
nali pte mōtis gaas. Seruuntq; israel dñō cun
ctis diebus iosue et seniorū qui lōgo vixerat tem
pore post iosuc: et qui nouerat oia opera dñi que
fecerat in israel. Os̄a quoq; ioseph que tulerat
filii israel de egypto sepelierūt i syche in pte agri
quem emerat iacob a filiis emmor̄ p̄is syche cē
tum nouellis ouibus et fuit i possessionem filiorū
ioseph. Eleazar quoq; fili² aaron mortuus est. et
sepelierunt eum iu gabaath phinees. filii eius: q̄
data est ei in monte effraim.

Explicit liber iosue Incipit liber sōphim quem
nos Judicum appelamus: Capitulum primū.

Post mortem

iosue. cōsuluerunt filii israel
dñm dicentes Quis ascen
det autē nos contra chanan
eum et erit dux bellū? Dixit
q; dñs: Judas ascēdet. Ec
ce tradidi terram i manu eius. Et ait iudas sy
meoni fratri suo Ascende mecum i sortem meaz
et pugna contra chananeum. vt et ego pgam tecū
i sortem tuam. Et abut eis eo symeon. Ascenditq;
iudas et tradidit dñs chananeum ac pherezeus i
manus eoz. et percusserunt i bezech decē milia v̄to
rum. Inueneruntq; adonibezech i bezech. et pu

gnauerunt contra eum ac percusserunt chanan
eum et pheezeum. Fugit autem adonibezech.
quem persecuti comprehendērunt cesis summa
tibus manuum eius ac pedum. Dixitq; adoni
bezech. Septuaginta reges amputatis manu
um ac pedū summitatibus colligebant sub men
sa mea ciboz reliquias sicut feci. ita reddidit mi
hi de². Adduxerūtq; eū i hierusalem et ibi mortu
us est. Oppugnantes ḡ filiū iuda hierusalem. ce
perūt eam. et percusserunt in ore gladii tradentes
cunctam incendio ciuitatem. Et postea descendē
tes pugnauerūt cōtra chananeum qui habitabat i
montanis et ad meridiem i campestrib². Pergēs
q; iudas cōtra chananeū qui habitabat i hebrō cu
iis nomen fuit arīquitus cariatharbe. percusserit se
sai et haiman et cholmai: atq; inde pfectus abiit
ad habitatores dabit: cuius nomen vetus erat ca
riathsepher. i. ciuitas litterarū. Dixitq; caleph.
Qui percusserit cariathsepher et vastauerit ea²
dabo et axam filiam meam vxorem. Cuiq; cepis
set eam othoniel filius cenem frater caleph minor
redit ei axam filiam suam coniugem. Quam per
gentem in itinere monuit vir suis ut peteret a pa
tre suo agrum. Que cum suspirasset sedens i ali
no dixit ei caleph Quid habes? At illa respōdit
Ba mibi benedictiōem: quia terram arentē d
istū mibi: da et irriguam aquis. Sed dicit ḡ caleph
irriguum superius et irriguum inferius. Filii aut̄
cinei cognati moysi ascenderunt de ciuitate pal
marum cum filiis iuda in desertum sortis ei² qđ
est ad meridiem arath: et habitauerunt cum eo.
Abiit autem iudas cum symcone fratre suo. et per
cusserunt simul chananeum qui habitabat in sa
phat. et interfecerunt eum. Locatumq; est nomine
zam cum finibus suis. et aschalonem atq; accha
ron cum terminis suis. Fuitq; dominus cum in
tatores vallis: quia falcatis currib² abundabat.
Bederūtq; caleph hebron sicut dixerat moyses
qui deleuit ex ea tres filios enach. Iebuseum au
tem habitatorem iherusalem non deleuerunt filii
beniamin: habitauitq; iebuseus cum filiis benia
min in iherusalem usq; in presentem diem. Bo
minus cum eis. Nam cum obſiderent urbem q̄
prīus luza vocabatur: viderunt hominem egredi
nobis introitum ciuitatis et faciemus tecum mi
sericordiam. Qui cum ostendisset eis. percusse
runt urbem in ore gladii. hominem autem illum
missus abiit in terram ethim et edificauit ibi ci
uitatem vocavitque eam luzam que ita appellatur
usq; in presentem diem. Manasses quo
q; non deleuit bethsan et chanath cum vici
lis suis. et habitatores dor et ieblaam et ma
geddo cum viculis suis: cepitque chananeus

Judicium.

habitare cum eis. Postq; autem confortatus est isrl fecit eos tributarios et delere noluit. Effraiz etiā nō iterfecit chananeū q; habitabat i gazer. sed habitauit cū eo zabilō nō deleuit habitatores tethrō et naalon s; habitauit chananei i medio ei factus q; ē ei tributari? Aser quoq; nō deleuit habitatores accho et sidonis alab et achacib et omma et aphech et roob: habitauitq; i medio chananei habitatores illi? terre nec iterfecit eū. Neptalin quoq; nō deleuit habitatores bethsemes et bethanath. et habitauit iter chananeū habitatore terre: fuerūtq; ei bethsamite et bethanite tributari. Artauitq; amore filios dan i monte: nec dedit eis locū vt ad planiorē descendērēt: habitauitq; i mōte hares qd interpretat restatio in haylon et salabum. Et ag grauata ē manus domus ioseph: factusq; ē ei tributarius. Fuit autē termin⁹ ammorei ab ascensu scorpionis petra et superiora loca.

II.

Hec dūtūtq; angel⁹ dñi de galgal ad locū flētiū et ait: Edūti vos d egypto. et itro dñi i terrā p qua iuram pribus vīs. et pollicit⁹ sum vt nō facerē irritū pactū meū vobis cum i sempiternū. ita dūtaxat vt non feriretis fedes cū habitatorib⁹ terre hui⁹ et aras eoz subuerteritus. et noluitis audire vocem meā. Cur h̄ fecisti? Quāobiē nolui delere eos a facie vīa: vt habēatis hostes: et die eoz sint vobis i ruinā. Lūq; loquereš angel⁹ dñi hec verba ad oēs filios isrl. eleuauerūt vocē suā. et fleuerūt. Et vocatū ē nomē loci illi⁹ locū flētiū siue lachrimaz. imolauerunt qz ibi hostias domio. Unisit ḡ iōsue ppfz et abierūt filii israel vnuq; qz i possessionē suā vt obtineret cā. seruierūtq; domio cūctis dieb⁹ ei⁹ et se niop. q lōgo post eū vixerūt pte. et nouerāt omia opa domini q fecerat cū israel. Mort⁹ ē aut̄ iōsue fili⁹ nun famul⁹ domini centū et decē annorū et sepelierūt eū i finibus possēsiōis siue i thānath. sare i monte effraim a septētrionali plaga mōris gaas. Disq; illa generatio cōgregata ē ad p̄es suos. et surrexerūt alii q nō nouerūt dñz. et opa q fece rat cū isrl. Fecerūtq; filii israel malū i cōspectu dñi et seruierūt baalim. ac dimiserunt dominū de um patrū suorū q eduxerat eos de terra egypti. et secuti sunt deos alienos deos quoq; populoz q habitabant i circūitu eorū. et adorauerunt eos. et ad iracundia cōcitauerunt dominū. dimittētes eum. et seruientes baal et astaroth. Iratūtq; dominus cōtra israel tradidit eos i manus diripiētū. q ceperunt eos et vendiderunt hostibus q habitabāt p gyruz: nec poterūt resistere aduersariis suis: s; quoq; pgere voluissent: manus domini sup eos erat. sicut locut⁹ ē et iuravit eis. et vehementer afflerti sūt. Suscitauitq; domin⁹ iudices q liberarēt eos de vastatiū manib⁹: s; nec eos audire voluerūt. fornicātes cū diis alienis et adorātes eos. Lito deseruerūt viā p quā ingressi furrāt p̄es eorū et audiētes mādata domini oia fecere cōtraria. Lūq; domin⁹ iudices suscitaret.

i dieb⁹ eoz flectebat mīa et audiebat afflictor⁹ ge mir⁹. et liberabat eos de cede vastantiū. Postq; aut̄ mortu⁹ esset iudex reuertebant: et multo faciebant maiora qz fecerant pīes eoz sequentes de os alienos frītēs eis. et adorantes illos. Nō dimiserūt adinuētiōes suas. et viam durissimaz p quā ambulare cōsueverāt. Iratūtq; ē furor dñi i israel. et ait: Quia irritū fecit gēs ista pactū meū qd pepigerā cū pribus eoz et vocē meā audiētētēp̄st. et ego nō delebo gentes quas dimisit iōsue. et mortu⁹ ē. vt i ip̄is experiar israel ytrū custodiāt viam dñi. et ambulēt i ea. sicut custodie rūt p̄es eoz. an nō. Dimisit ḡ dñs oēs natiōes has. et cito subuertere noluit: nec tradidi i man⁹ iōsue.

III.

Hec sunt gētes quas dñs dereligt vt erudit̄ i eis israelē et oēs q non nouerant bella chananeoz et postea discerēt filii eoz certare cū hostib⁹: et habere cōsuetudinē p̄e liādi. qnq; satrapas philistinoy. oēm̄q; chananeū et sidoniu. atq; eueum q habitabat i mōte libano de mōte baal hermō vsq; ad itroitū emath. Unisitq; eos vt i ip̄is expiret israelē ytrū audiētētēdata domini que p̄cep̄t patrib⁹ eorum p̄ manū moysi. an nō. Itaq; filii israel habitauerūt i medio chananei et ethhei et amorei et pherezei et euei et iebusei. et duxerunt uxores filias eoz: ipsiq; filias suas filius eorū tradiderūt. et seruierūt diis eorūt fecerūtq; malū i cōspectu domini. et obliiti sunt dei sui seruientes baalim et astaroth. Irat⁹ qz contra israel dominus. tradidit eos i manus chusā rasathaim regis mesopotamie seruierūt qz ei octo annis. Et clamauerunt ad dominum qui suscitauit eis saluatōrem. et liberauit eos othōniel videlicet filium cenee fratrem caleph minorē fuitq; in eo spiritus domini: et iudicauit israel. Egressusq; est ad pugnam et tradiuit dominus i manus eius chusārafathim regem syrie. et oppres̄it eum. Qui uuitq; terra quadraginta annis. et mortu⁹ est othōniel filius cenee. Addiderunt autem filii israel facere malum in cōspectu domini: qui confortauit aduersum eos eglon regem moab: quia fecerunt malum in cōspectu eius. Et copulauit ei filios ammon et amalech: abūtq; et percussit israel: atq; possedit urbem palmaruz. Seruieruntq; filii israel eglon regi moab decēt̄ octo annis et postea clamauerunt ad dominum. Qui suscitauit eis saluatōrem vocabulo aioth filium gera filii gemini: qui vtraq; manu pro dextera vtebat. Obseruuntq; filii israel per illum munera eglon regi moab. Qui fecit sibi gladius ancipitem habentem in medio capulum longitudinē palme manus. et accinctus est eo subter sagum in dextro femore. Obrulitq; munera eglon regi moab. Erat autem eglon crassus numis. Cumq; obtulisset ei munera prosecutus est socios qui cum eo venerant. et reuersus de galgalis vbi erant idola: dixit ad regem. Verbum

Judicium.

secretum habeo ad te o rex. Et ille imperavit silētum. Egressusq; oībus qui circa eum erant. igit̄ sus est aioth ad eum. Sedebat autem in estuō ce naculo solus. Dixitq; Verbum dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno. Extenditq; aioth sinistram manū. et tulit sicam de dextero femorū suo. infixitq; eam in uentrem eius tam valide ut capulus sequeretur ferrum in vulnere. ac pugnissimo adipe stringeretur. Nec eduxit gladium. s; ita ut percusserat reliquit in corpore. statimq; p secreta nature altiū stercora proruperūt. Aioth autem clausis diligentissime ostis cenaculi: et obfirmatis sera per posticum egressus est. Serviūq; regis ingressi. viderunt clausas fores cenaculi atq; dixerunt: Fos̄itam purgat alium in estuō cena culo. Expectantesq; diu donec erubescerent. et vi dentes q nullus apiret. tulerunt clauem. et aperientes iuenerunt dñm suum in terra iacētem mortuum. Aioth aut̄ dum illi turbareñ. effugit et p̄trauit locum idolorū unde reuersus fuerat. Venitq; i seyrath. et statim isonuit buccina i monte effraiz. Descenderuntq; cū eo filii israel ipso in fronte grādiente. Qui dixit ad eos. Sequimini me. Tradidit enim dñs inimicos nōs moabitās in manus nřas. Descenderuntq; post eum et occupauerunt vada iordanis que transmittunt in moab et non dimiserunt transire quēq; sed percusserunt moabitās in tempore illo circiter decez milia oēs robustos et fortes viros. Nullus eorū euadere potuit. Humiliatusq; est moab in die illo sub manu isrl et quieuit terra octoginta annis a preliis. Post hūc fuit sangar filius anath qui percussit de philistym sexcentos viros vomere. Et ipse quoq; defendit israel.

Item p̄uenit nos p̄les q̄bcl

Adideruntq; filii israel facere malū in conspectu dñi post mortem aioth et tradi dit illos dñs i manū iabin regis chanaā q regnauit in asor. habuitq; ducem exercitus sui noīe sysaram. Ipse autem habitabat in aroseth gentium. Clamaueruntq; filii israel ad dominū. Mongentos enim habebat falcatos currus. et p̄ viginti annos vehemēter oppresserat eos. Erat aut̄ delbora p̄p̄bates vxor lapidoth q̄ iudicabat populum in illo tpe. et sedebat sub palma que nomine illius vocabat inter rama et bethel in mōte effraim. ascēdebatq; ad eam filii israel in omne iudicium. Que misit et vocauit barach filium abi noem de cedes neptalim. dixitq; ad eum. Precepit tibi dñs de^o israel. Vade descende et duc exercitum i mōtem thabor: tollesq; tecum decē milia pugnatorum de filiis neptalim et de filiis zabilō. Ego autem adducam ad te in loco torrentis cy son sysaram principem exercitus iabin et currus eius atq; omnē multitudinē: et tradam eos in manu tua. Dixitq; ad eam barach. Si venis mecum vadami: si nolucris venire mecum non pergam: Que dixit ad eum Ibo quidem tecum sed i hac vice victoria non reputabis tibi: q; in manu mu

lieris tradet sysara. Surrexit itaq; delbora et p̄ rexit cuīz barach in cedes. Qui accersitis zabilō et neptalim ascēdit cum decem milibus pugnatorum habens delboram i comitatu suo. Aber autē cineus recesserat quōdam a ceteris cineis fratribus filiis suis obab cognati moysi. et tētenderat tabernacula vsq; ad vallem que vocatur sennun et erat iuxta cedes. Nuncitatumq; est sysara q̄ ascendisset barach filius. abinoem in mōtem thabor. Et cōgregauit nōgentos falcatos currus. et omnem exercitum de aroseth gentium ad torrē tem cyson. Dixitq; delbora ad barach: Surge. hec est enim dies in qua tradidit dñs sysaram manus tuas. En ipse duxor est tuus. Descendit itaq; barach de monte thabor et decem milia pugnatorum cum eo. Perterrituitq; dñs sysaram et oēs currus eius vniuersamq; multitudinem in ore gladii ad conspectum barach intantum ut sysara de curru desiliens pedibus fugeret. et barach persequereſ fugiētes currus et exercitum vsq; ad aroseth gētium. et omnis ostium multitudo vsq; ad internitionem caderet. Sysara aut̄ fugiens p̄ uenit ad tentorium iabel uxoris aber cinei. Erat autem pars inter iabin regem asor: et domus aber cinei. Egressa igitur iabel in occursum sysara. dixit ad eum. Intra ad me domine mi:ne timeas. Qui ingressus tabernaculum eius et optus ab ea aque. q; sitio valde. Que aperuit yterem lactis. et dedit ei bibere. et opuit illum. Dixitq; sysara ad eam. Gra ante ostium tabernaculi et cum venerit aliquis interrogans te et dicens: nunquid hic est uxor aber clauum tabernaculi assumens pariter et malleum. et ingressa abscondite et cum silentio posuit supra tempus capitū ciuius clauum: p̄culsumq; malleo defixit in cerebrum vsq; ad terrā: qui soporem mortis socians defecit. et mortuus ē. Et ecce barach sequens sysaram veniebat. egrediam tibi verum quem queris. Qui cum itrasset ad eam. vidi sysaram iacentem mortuū. et clauū in die illo iabin regem chanaan coram filiis israel: qui crescebant quotidie et forti manu opprimebant iabin regem chanaan donec deserent eum. Ecineruntq; delbora et barach

V filius abinoem in illo die dicentes Qui sponte obrulistiis de israel animas vras ad periculum: benedicte domino. Audite reges auribus percipite principes. Ego sum ego sum que domino canam: psallam domino deo israel. Bñe cum exires de seyr. et transires per regiōes edom. terra mota est: celiq; ac nubes distillane runt aquis. Montes flixerunt a facie domini. et filii anath in diebus iabel queuerunt semite et q̄ ingrediebantur per eas ambulauerunt p̄ cales

Judicum.

deuidos. Lessuerunt fortis in israel et quieuerunt
douec surgeret delbora: surgeret mater in israel.
Moua bella elegit dominus et portas hostium ipse sub
vertit. Clypeus et hasta: si apparuerunt in quadra
ginta milibus israel. Por meum diligit principes
israel: Qui propria voluntate obtulisti vos discri
mini benedicte domino: qui ascenditis super nitentes
asinos: et sedetis supra in iudicio et ambulatis
in via loquendi. Ubi collisi sunt currus et hostium
suffocatus est exercitus ibi narrentur iusticie domini
et clementia in fortis israel. Tunc descendit populus
domini ad portas et obtinuit principatum. Surge
surge delbora: surge surge et loquere canticum.
Surge barach et apprehende captiuos tuos filii
ab inoem. Saluare sunt reliquie populi. Dominus in
fortibus dimicavit: Et effraim delevit eos in amalch:
et post eum ex beniam in populos tuos o amalch. Be
machir principes descendunt: et de 3a
bulon qui exercitum ducerent ad bellandum. Bu
ces ysachar fuere cum delbora: et barach vestigia
sunt secuti. qui quasi in piceps ac baratum se di
scrimini dedit. Biiso protra se Ruben magnani
mox repta est contentio. Quare habitas inter duos
terminos ut audias sibilos gregum? Biiso con
tra se Ruben magnanimo repta est contentio.
Balaad transiordanem quietebat. et dan vacabat
nauibus. Aser habitabat in littore maris et in por
tibus morabat. zabilo vero et neptalin obtule
runt animas suas morti in regione morome. Ne
nerunt reges et pugnauerunt: pugnauerunt reges
chanaan in thane iuxta aquas mageddo: et tam
nihil tulere vindantes. De celo dimicatum est con
tra eos: stelles manentes in ordine et cursu suo ad
versus sysarā pugnauerunt. Torenz cyson traxit
cadauera eorum: torens codumim torrens cyson.
Conculca anima mea robustos. Ungle equorum
eciderunt fugientibus impetu: et piceps ruentibus
fortissimi hostium. Maledicte terre meroz
dit angelus domini: Maledicte habitatorib^z
eius quia non venerunt ad auxilium domini i ad
iutorum fortissimorum eius. Benedicta iter mu
lieres iahel uxor aber cinei: et benedicat in taber
naculo suo. Aquā peteti lac dedit: et in phiala pī
cipum obtulit butyrum. Sinistram manū misit
ad clavum: et dextram ad fabrorum malleos. per
tususq; sysaram querens in capite vulneri locū:
et tempus valide pforans. Inter pedes eius ruit
defecit et mortuus est. Voluebatur ante pedes eius
et iacebat exanimis et miserabilis. Per fenestras
respiciens v lulabat mirus eius et de cenaculo loque
batur. Cur moras regredi currus eius quare tar
dauerunt pedes q̄drigaruz illius? Una sapientior
ceteris uxoris eius hec socii verba respondebit
Forsan nunc dividit spolia: et pulcherrima semi
nat eligit ei. Utestes diversorum colorum syfare tradū
tur in p̄daz: et supellec varia ad ornanda colla co
gerit. Sic pereant omnes inimici tui domine: q̄ aut di
ligunt te: sicut sol in ortu suo splendet. ita rutilent.

Quieuitq; terra p quadraginta annos.

Ecerunt autem filii israel malum in p̄spectu domini: q̄ tra
didit illos in manū madian septem an
nis et oppresi sunt valde ab eis. Ecceuntq; sibi
antra et speluncas in montibus et munitissima ad
repugnandum loca. Unq; fecisset israel ascēde
bat madian et amelech ceteriq; orientalium natō
num et apud eos figentes tentoria: sicut erat i her
bis cuncta vastabant usq; ad introitū gaze. nihil
q; omnino ad vitam p̄tinens relinqbant in isrl
non oues: nō boues: nō asinos. Ipsi. n. et vniuer
si greges eorum veniebant cum tabernaculis suis:
et instar locustarum vniuersa complebant. in nume
ra multitudo hominū et camelorum quicquid tenige
rant deuastantes. Humiliatusq; est israel valde
in p̄spectu madian. Et clamauit ad dominum po
stulans auxilium p̄tra madianitas. Qui misit ad
eos vir p̄phetā et locutus est. Hec dicit dominus
deus isrl. Ego vos feci p̄scēdere de egypto et edu
xi vos de domo servitus et liberaui de manu egypti
priorum et omnium inimicorum q; affligebant vos.
Eieciq; eos ad introitum vīm. et tradidi vobis ter
ram eorum et dixi. Ego dominus deus vester. Ne timea
tis deos ammore eorum in quo terra habitas. Et
nolivisti audire vocem meā. Venit autem angelus
domini et sedet sub quercu que erat in effra. et p̄tinebat
ad iotas p̄remfamilie ezi. Unq; gedeon filius eius
excuteret atq; purgaret frumenta in tortulari ut
fugeret madian: appuit ei angelus domini. et ait.
Dominus tecum viros fortissime. Dixitq; ei gedeone
Obsecro mi dñe si dominus nobiscum est: cur q̄ app̄
henderūt nos hec omnia? Ubi sunt mirabilia eius
que narrauerūt p̄fes nostri atq; dixerūt: de egypto
eduxit nos dominus. Nunc aut̄ derelinquet nos
dominus et tradidit in manu madian. Respergitq; ad
eum dominus et ait: Vade in hac fortitudine tua et libe
rabis isrl de manu madian. Scito q; misericordia te.
Qui respondens ait: Obsecro mi dñe in quo libera
bo isrl. Ecce familia mea infima ē in manasse et
ego minimus in domo p̄fis mei. Dixitq; ei dominus.
Ego ero tecū et p̄cutias madian q̄si vnum virum
Et ille: Si inueni inquit gram coram te: da mihi si
gnūz q; tu sis q; loqueris ad me. Ne recedas hic
donec reuertar ad te portans sacrificium et offerēs
tibi. Qui respondens: Ego p̄stolabor aduentum tuum
Ingressus est itaq; gedeon et corxit hedū: et de sa
rine modio azimos panes carnesq; ponens i ca
nistro. et ius carnium mittens in ollā. tulit omnia
sub quercu et obtulit ei. Qui dixit angelus domini:
Tolle carnes et azimos panes: et pone super petrā
illam. et ius desuper funde. Unq; fecisset ita. exten
dit angelus domini summātē virge: quā tenebat
in manu et tetigit carnes et panes azimos: ascen
ditq; ignis de petra et carnes: azimosq; panes
sumpsit: angelus autem domini euauit ex oculis eius.
Uidensq; gedeon q; esset angelus domini: ait. Ne mi
dñe de: q; vidi angelū domini facie ad faciem. Dixitq;

Judicum.

ei dominus. **P**arceus. Ne timeas: nō morieris. Edificauit ḡ ibi gedeon altare domino vocavit q̄ illud domini pax vſq; in pūtem diem. **L**unq; adhuc esset in effra que ē familie ezi. nocte illa dixit dñs ad eum. Tolle thaurz pfis tui et alteruz thaurz annoꝝ septem deſtruſq; aram baal que est pfis tui et nemus quod circa arā est succide: et edificabis altare domino deo tuo in summitate petre huius ſup quam an sacrificiū poſuſti: tolleſq; thaurz ſecundum et offeres holocaustum ſu per ſtruē lignoz q̄ de nemore ſuccideris. Assump tis ḡ gedeon decez viris de ſeruſ ſuis fecit ſicut p̄ceperat ei dñs. **L**imens aut domum pfis ſui: et homines illius ciuitat̄ p diem noluit facere: ſed omnia nocte compleuit. **L**unq; ſurrexifent viri oppidi eius mane: viderunt deſtructaz arā baal lucūq; ſuccidū. et thaurz alterum impoſitum ſup altare quod tūc edificatū erat. dixeruntq; ad in uicem. **Q**uis h̄ fecit? **L**unq; p̄quirerent auctorē facti: dictum eſt: Gedeon filius ioas fecit hec omnia. Et dixerunt ad ioas. **P**roduc filium tuū huic ut moriatur: quia deſtruxit aram baal et ſuccidit nemus. **Q**uib⁹ ille r̄ndit? **N**unq; vltores eſtis baal ut pugneris p eo? **Q**ui aduersariſt eī? morias anteq; lux crastina veniat. **S**i deus ē: vi dicet ſe de eo qui ſuffodit aram eius. **E**x illo die vocatus eſt gedeon hierobaal eo q̄ dixiſſet ioas vlcisſafé de eo baal qui ſuffodit araz eius. **I**git omnis madian et amalech et orientales pp̄le con gregati ſunt ſimul et tranſeuntis iordanē: caſtra metati ſunt in valle iezrael. Spūs aut dñs induit gedeon q clangens buccina ſuocauit domū abiezer ut ſequereſ ſe. **A**diuitq; nuncios inviuaſiū manaffen q et ip̄e ſecuris eſt eum. Et alios num cios in aſer et zabolon et neptalim q occurrerunt ei. **D**ixitq; gedeon ad dñm: Si ſaluum facis per manū meā populum israel ſicut locutus es po nam hoc vellus lane in area. **S**iros in ſolo vel lere fuerit et in omni terra ſiccitas ſciam q p ma num meam ſicut locutus es liberabis ifrael. **F**a cuimq; eſt ita: et de nocte plurigenſ expſſo vellere concham rore impleuit. **D**ixitq; rurſum ad dñm Ne iraſcaſ furor tuus otrā me ſi adhuc ſemel tē ptauro ſignum querens in vellere. **O**ro ut ſolū vellus ſiccus ſit et ois terra rore madens. **F**ecitq; dñs nocte illa ut poſtulauerat. et ſuit ſiccitas i ſolo vellere et roſ in oī terra.

vii.

Titur hierobaal q et gedeon de nocte plurigenſ et omnis pp̄lē cū eo venit ad fontem q vocal arad. Erant aut caſtra madian in valle ad ſeptentrionalem plagam col lis excelsi. **D**ixitq; dñs ad gedeon. Multus tecū eſt pp̄lē nec tradef madiā in manus eius ne glo riel otrā me ifrael. et dicat meis viribus liberat ſum. Loq; re ad pp̄lē et cūctis audientibus p̄dica. **Q**ui ſomidoſolus et timidiſ ē: reuertat. Reces feruntq; de monte galad et reuertiſ ſunt ex pp̄lo viginti duο milia viroꝝ: et tñ decem milia reman

ſerunt. **D**ixitq; dominus ad gedeon: Adhuc po pulus multus eſt. Buc eos ad aq; ſi ibi pbabo illos et de quo dixerō tibi ut tecū vadat ip̄e per gat: quem ire phibiuero reuertat. **L**unq; delcen manu et lingua lambuerit aq; ſicut ſolent canes lambere ſepabis eos ſeorsum: q aut curuatis ge nubis biberint in altera pte erunt. **F**uit itaq; nu buerant trecenti viri: omnis aut reliq multitudo flexo poplice biberat. Et ait dñs ad gedeon: In tercentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos et tradam in manu tua madian: omnis aut reliq multitudine reuertat in locum ſuum. Sump tis itaq; p numero cibarus et tubis omnem reli ſua. et ip̄e cum trecentis viris ſe certamini dedit. **L**aſtra aut madian erant ſubter in valle, eadem nocte dixit dñs ad eum: Surge et dēſcende in ca ſtra: q̄ tradidi eos in manu tua. **S**mautez ſolus et cum audieris quid loquar tunc p̄fortabuntur manus tue et ſecurior ad hoſtiz caſtra deſcedēs. **B**efecdit ḡ ip̄e et phara puer eius in ptem caſtro rum vbi erant armatoꝝ vigilie. **A**dian autem et amalech et omnes orientales pp̄lē fuſi iacebant in valle ut locuſarum multitudine. **C**ameli aurem innumerabiles erāt: ſicut arena q iacet in ketore maris. **L**unq; veniſſet gedeon narrabat aliquis ſomnium primo ſuo. et in hunc moduſ referebat quod viderat. Vidi ſomnium et videbaſ mihi q̄ ſcinericius panis ex hordeoyolu et in caſtra ma dian deſcendere. **L**unq; puenſiſſet ad tabernacu lum peuſſit illud atq; ſbuertit et terre fundit coe quauit. Respondit is cui loquebaſ. Non eſt hoc aliud niſi gladius gedeonis filij ioas viri ifraeli te. Tradidit. n. dñs in manus eius madian et omnia caſtra eius. **L**unq; audiſſet gedeon ſomnuſ et interpretationem eius adorauit et reuertiſ ſt ad caſtra ifrl: et ait. Surgite tradidit. n. dñs in manu ras caſtra madian. **S**iuſiſq; trecentos viroſ i tres ptes et dedit tubas in manibus eoz. lagenas q̄ vacuas ac lápades in medio lagenap. et dixi grediar ptem caſtroꝝ et q̄ ſecero ſectamini. In pſonuerit tuba in manu mea vos quoq; p caſtro deoni. Ingressuſq; eſt gedeon et trecenti viri qui erant cum eo in ptem caſtroꝝ incipientibus vi liis noctis medie et custodibus ſuicitatis ceperūt buccinis clāgere et plodere inter ſe lagenas. **C**ū ydriſ p̄fregiſſent: tenuerūt ſinistris manibus lápades et dextris ſonantes tubas: clamauerūtq; gladius dñi et gediōnis: ſtates ſinguli in loco ſuo p circuitum caſtroꝝ hoſtiliū. Omnia itaq; caſtra turbati ſunt et vociferantes vluſatelsq; fugerunt et nihilominus iſiſebat trecenti viri buccinis p

Judicium.

sonantes. Immisit dominus gladius in omnibus castris et mutua se cede truncabant. fugientes usq; ad bethseca et crepidinem ab elmeula in theb bath. Conclamantes autem filii israel de neptum et aser et omne manasse psequebantur iudaean. Et dedit dominus victoriam populo israel in die illa. Hisitz gedeon nuncios in omnem montem esraim dicens. Descendite in occursum madian. et occupate aq; vsq; ad Bethbera atq; iordanem. Clamauitq; omnis esraim et poccupauit aquas atq; iordanem usq; bethbera. Apprehensosq; duos viros madian. Zeb et zeb. interfecit oreb in petra oreb: zeb vero in tortulari zeb. Et psecuti sunt madian capita oreb et zeb portantes ad gedeon trans fluenta iordanis.

Dixeruntq; ad eum **VIII**
viri esraim: Quid est hoc quod facere voleisti ut nos non vocares cu[m] ad pugnam pgeres protra madian? Jurgates fortiter et ppe vi inferentes. Quibus ille respondit: Quid n. tale facere potui quale vos fecistis? Non meliore est faciemus esraim vindemus abiez? In manus vfas dominus tradidit pncipes iudaean. oreb et zeb. Quid tale facere potui quale vos fecistis? Quod cum locutus esset requeuit spiritus eorum quo tumebat protra eum. Tunc venisset Gedeon ad iordanem traxit eum cu[m] trecentis viris q; se cum erat. et p lassitudine fugientes pse qui no[n] poterant. Dixitq; ad viros soccoth: Date obsecro panes populo qui mecum est: quia valde defecerunt ut possimus pse qui zebee et salmana reges madian. R[esponde]runt pncipes soccoth. Fosita palma manu[m] zebee et salmana in manu tua sunt. et iecireo postulas ut dem exercitui tui panes. Quibus ille ait. Cum g[ener]e tradiderit d[omi]n[u]s zebee et salmania in manus meas. et cum reuersus fuero vitor in pace pter am carnes vfas cum spinis tribulisq; deserti. et inde pscendens venit in phaniel. locutusq; est ad viros loci illius similia. Qui et ille responderunt sicut responderant viros soccoth. Dixit itaq; eis. Cum reuersus fuero vitor in pace destruam turrim hac. zebee autem et salmania regescebant cum omni exercitu suo. Quindecim. n. milia vii remanserat ex omnibus turmis orientaliu[m] populorum cesis centu[m] viginti milibus bellatoru[m] et educentium gladiu[m]. Ascendensq; gedeon p viam eorum q; in tabernaculis morabant ad orientale ptem nobe et iecbaa. pcessit castra hostiu[m] qui securi erat et nihil aduersi suspicabantur. fugeruntq; zebee et salmania quos psequens gedeon comprehendit turbato omni exercitu eorum. Reuertensq; de bello an solis ortu ap[er]tus h[ab]et puep de viris soccoth interroga uitq; eum nomina pncipuz et seniorz soccoth. et scripsit septuaginta septem viros. Deniq; ad soccoth et dixit eis: eni[te]zebee et salmania sup quibus exprobastis mihi dicentes: fosita manus zebee et salmania in manibus tuis sunt: et iecireo postulas ut demus viros q; lassi sunt et defecerunt panes

Tulit g[ener]e seniores ciuitas et spinas deserti ac tribulos et p[ro]trivit cu[m] eis atq; cōminuit viros soccoth Turram quodq; phaniel habuerunt: occisis habitatorib[us] ciuitas. Dixitq; ad zebee et salmania: Quales fuerunt viros quos occidistis in thabor? Qui responderunt: Similes tui: et unus ex eis qsi filius regis. Quibus ille r[esponde]rit. Fratres mei fuerunt filii miris mee. Eavit dominus: quia si seruassetis eos no[n] vos occidrem. Dixitq; iether p[ro]mogenito suo: Surge et interfice eos. Qui no[n] eduxit gladium. Timebat. n. qd adhuc puer erat. Dixerunt qd zebee et salmania: Tu surge et erue in nos: quia iuxta etatem robur est hominis. Surrexit gedeon et interfecit zebee et salmania et tulit ornamenta ac bullas qbus colla regalium camelop[er] decorari solent. Dixeruntq; oes viros isrl ad gedeon. Nare nostri tu et filius tuus et filius filii tui: qd liberasti nos de manu madian. Quibus ille ait: Non dominabor vti nec d[omi]n[u]s abis in vos filius meus. sed dominabitur vob[us] d[omi]n[u]s. Dixitq; ad eos: Una petitio nem postulo a vobis. Date mihi inaures ex p[re]da vira. Inaures. n. aureas hismaclite h[ab]e consuerant. Qui responderunt. Libentissime dabimus. Ex pandentesq; sup terram pallium piecerunt in eo in aures de p[re]da. et fuit pondus postulataq; inaurum mille septingenti auri scili. absq; ornamenti et monilibus et veste purpurea qbus reges madian vti soliti erant. et p[er] torqas aureas camelop[er]. Fecit qd ex eo gedeon ephot et posuit illud in ciuitate sua ephra. Fornicatusq; eu ois isrl in eo: et factum est gedeoni et o[ste] domui eius in ruinā. Humiliatusq; est autez madian coram filius isrl nec potuerunt ultra ceruices eleuare: sed queuit terra p qdraginta annos qbus gedeon p[ro]fuit. Abiit itaq; hierobaal filius iwas et habitavit in domo sua habuitq; septuaginta filios q; egressi sunt de semore ei[us] eo q; plures habet uxores. Concubina aut illius quā habebat in syche genuit ei filii no[n] abimelech. Moritusq; est gedeon filius iwas in senectute bona: et sepultus est in sepulchro iwas p[ro]p[ter] sui in ephra de familia e[st]ri. Postq; aut mortuus est gedeon auer si sunt filii isrl et fornicati sunt in baalim. Perclusi seruntq; cu[m] baal fedus ut esset eis in deu: nec recordati sunt d[omi]ni dei sui q; eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium p circuitu: nec fecerunt misericordiam cum domo hierobaal gedeon iuxta os bona q; fecerat israeli.

Ibi autem abimelech filius hierobaal in syche ad fratres misis sue et locutus est ad eos et ad omnes cognitione domus p[ro]p[ter] misis sue dicens. Logimi ad omnes viros sychem. Quid vobis est melius ut d[omi]n[u]s vti septuaginta viros omnis filii hierobaal. an ut d[omi]n[u]s vobis unus vir? Simulq; considerate. qd os vim et caro vfa sum. Locutus sunt fr[ate]s matri eius: de eo ad oes viros sychem vniuersos sermones istos. et inclinaverunt cor eorum post abimelech dicentes. Frater noster est. Bederuntq; illi septuagita p[ro]de

Judicium.

ra argenti de phano baal berith. Qui aduxit si
bi ex eo viros inopes et vagos: securiqt̄ sunt cum
Et venit in domū p̄ris sui in ephra et occidit fra
tres suos filios hierobaal septuaginta viros sup
lapide vnū. Remāsitq̄ ioathā filius hierobaal
minimus et absconditus ē. Longregati sunt autem
oēs viri sychem et vniuersit̄ familie vrb mello: abie
runtq̄ et p̄stituerunt regē abimelech iux̄ quercus
q̄ stabat in siche. Ad cū nunciatum esset ioathan
iuit et stetit in vītice mons garizim: eleuataq̄ voce
clamauit et dixit: Adiute me viri sychem ita ut
audiat vos dñs: Ferūt ligna ut vnguent sup se
regem. Dixeruntq̄ olue. Impera nobis. Que
rūdit: Numq̄d possum deserere pinguedinem meā
q̄ et dū vtunk et homines et venire ut inter ligna p̄
mouear: Dixeruntq̄ ligna ad arboře sicuř: Ue
ni et sup nos regnum accipe. Que rūdit eis. Num
quid possum deserere dulcidinem meā fructusq̄
suauiſſimos et ire ut inter cetera ligna p̄mouear
Locutaq̄ sunt ligna ad vītē. Ueni et impera nob̄
Que rūdit eis. Numq̄d possum deserere vinum
meū qđ letificat deū et hoies, et inter ligna cetera
p̄moueri: Dixerūtq̄ oia ligna ad rhānuz: Ueni
et impera sup nos. Que rūdit eis: Si vere me re
gem vob̄ p̄stitutioenite et s̄b vmbra mea reqesci
te. Si autē nō vultis egrediaſ ignis de rhāno, et
denoret cedros libani. Nunc igit̄ si recte et absq̄
peccato p̄stitutioſis sup vos regē abimelech: et bū
egistis cū hierobaal et cū domo ei⁹ et reddidistiſ
vicem būſſicijs eius q̄ pugnauit p̄ vob̄ et animaz
suā dedit piculis ut erueret vos de manu madiā
q̄ nunc surrexistiſ p̄tra domū p̄ris mei: et interfe
cistiſ filios eius septuaginta viros sup vnū lapi
dem. et p̄stitutioſis regē abimelech filiuſ ancille ei⁹
sup habitatores sychem eo q̄ frater vī sit. Si ḡ
recte et absq̄ vitio egistis cum hierobaal et domo
eius hodie letimini in amelech, et ille letet in vob̄
Si autē pueriſ egrediaſ ignis exeo: et p̄sumat
habitatores sychem et oppidū mello. egrediaſq̄
ignis de viris sychem et de oppido mello. et deuo
ret abimelech. Que cū dixiſſet fugit et abiit in be
ra: habitauitq̄ ibi ob metū abimelech fr̄is sui:
Regnauit itaq̄ abimelech sup isrl̄ tribus annis
Abiitq̄ dñs sp̄m pessimum inter abimelech et
habitatores sychem q̄ ceperūt eū detestari, et scelus
interfectionis septuaginta filioř hierobaal: et ef
fusionem sanguinis eoz p̄ferre in abimelech fra
trem suū, et in ceteros sychimorum p̄ncipes qui
eū adiuvuerant. Abiitq̄ insidias aduersum
eū in summitate montū. et dū illius p̄stolabant
aduentū exercebat latrocinia agētes p̄das de p̄
tereuntibus. Nunciatumq̄ est abimelech. Uenit
autē gaal filius obed cū fratribus suis et transiuit
in sychimam. Ad cuius aduentum erecti habi
tatores sychem egressi sunt in agros vastates vi
neas vuasq̄ calcates, et factis cantantiū choris.
ingressi sunt phanū dei sui et inter epulas et pocu
la maledicabant abimelech clamante Gaal filio

obed. Quis est iste abimelech: et que ē sychem, vt
seruamus ei? Numq̄d nō ē ip̄e filius hierobaal
et p̄stituit p̄ncipem zebul seruum suum sup viros
emor p̄ris sychem. Uerū ḡ seruimus ei? Ultimam
daret aligs pplim istum s̄b manu mea ut auſſerrē
de medio abimelech. Bictūq̄ ē abimelech. Con
grega exercitus multitudinē et veni zebul. n. p̄n
ceps ciuitat̄ audit̄ sermonibus gaal filij obed
iratus ē valde: et misit clam ad abimelech nūcios
dicens: Ecce gaal filius obed venit in sychimam
cū fratribus suis et oppugnat aduersum te ciuitatē
Surge itaq̄ nocte cum pplō q̄ tecum ē: et latita
in agro et p̄mo mane oriente sole irruere sup ciuita
tem. Illo autē egrediente aduersum te cum popu
lo suo, fac ei quod potueris. Surrexit itaq̄ abi
melech cum omni exercitu suo nocte, et terredit i
sidias iuxta sychimam in quatuor locis. Egressus
qđ est gaal filius obed, et stetit in introitu porte ci
uitatis. Surrexit autē abimelech et omnis exerci
tus cum eo de insidias loco. Et iuḡ vidisset popu
lum gaal dixit ad zebul. Ecce de montibus mul
titudo descendit. Cui ille rūdit: Umbras montū
vides q̄si capita hominum et hoc errore decipiſ
Rursumq̄ gaal ait. Ecce ppl̄s de ymblico terre
descendit, et unus cuneus venit p̄ viam q̄ respicit
quo loquebaris: quis ē abimelech ut seruamus
ei. Mōne hic ppl̄s est quē despiciebas? Egredē
et pugna p̄tra eū. Abiit ḡ baal expectatē sychimo
rum ppl̄o et pugnauit p̄tra abimelech q̄ pſecut̄ ē
eum fugientē et in urbem p̄pulit. Ecideruntq̄ ex
pte eius plurimi vsq̄ ad portam ciuitat̄ et abime
lech sedidit in ruina. zebul autē gaal et socios ei⁹ ex
pulit de vrbe nec in ea passus est cōmorari. Se
quenti ḡ die egressus ē ppl̄s in campū quod cuř
nunciatum esset aq̄imlech, tulit exercitum suum
et diuīſit in tres turmas tendens insidias i agris
Uidentq̄ q̄ egredereſ ppl̄s de ciuitate surrexit:
et irruit iu eo cum cuneo suo oppugnās et obsidēs
ciuitatē: due autē turme palantes p̄ capū aduersa
rios pſequebant. P̄oro abimelech omni die il
lo oppugnabat urbem: quā cepit interfectis hita
toribus eius: ip̄a quoq̄ deſtructa, ita ut sal in ea
dispigeret. Quod cum audirent q̄ habitabant i
ture sychimop̄ ingressi sunt phanum dei sui be
nomē accepit q̄ erat munitus valde. Abimelech
quoq̄ audiens viros turris sychimop̄ piter con
globatus ascendit in montem selmon cum omni
populo suo, et arrepta securi p̄cidit arboris ra
mum, impositumq̄ ferens humero, dixit ad soci
os: Quod me vidistis facere cito facite. Iḡur
certatum ramos de arboribus p̄cedentes ſeq̄ban
tur ducē, q̄ circumdantes p̄ſidiū succenderūt, at
q̄ ita factum ē ut fumo et gne mille hominū ne
careñ viri piter et mulieres habitatoř turris sy
chem. Abimelech autem inde p̄ſicicēs venit ad
oppidum thebes. Quod circumdans obſidebat

Judicum.

Honoratus patr. sententias.

exercitu. Erat autem turris excelsa in media ciuitate ad quam conseruantur simul viri ac mulieres et omnes principes ciuitatis clausa firmissime ianua et super turris tectum stantes per pugnacula. Accedensque abimelech in turrim pugnabat fortiter et appropinquas ostio igne supponere nitebat. Et ecce una mulier fragmen mole desuper iacentis illis capiti abimelech et perfregit cerebry eius. Qui vocavit cito armigere suum et ait ad eum. Una gina gladium tuum et pertine me: ne forte dicat quod a semina interfactus sim. Qui iussa percussus interfecit eum. Illo quoque mortuo omnes qui cum eo erant de Israele reverti sunt in sedes suas et reddidit deus malum quod fecerat abimelech propter peccatum suum. Sychunus quoque quod opati erant retributum est. et venit super eos maledictio ioathan filii hierobala.

X.
Post abimelech surrexit dux in Israele: thos la filius phuia patrui abimelech vir deysachar qui habitauit in sanir montis effraiz: et iudicauit Israele viginti et tribus annis: mortuusque est ac sepultus in sanir. Hunc successit iair galaadites qui iudicauit Israele per viginti et duos annos: hunc triginta filios sedentes super triginta pullos asinorum et principes triginta ciuitatum quae ea nomine eius sunt appellate anothia. I. oppida iair usque in primum diez in terra galaad. Mortuusque est iair ac sepultus in loco cui est vocabulum canion. Filii autem Israele peccassent veteribus iungentes noua fecerunt malum in prospectu domini: et seruierunt idolis baalim et astroth et diis syrie ac sidonis et moab et filiorum ammon et philistij: dimiseruntque dominum et nos coluerunt eum. Contra quos dominus iratus tradidit eos in manus philistij et filiorum ammon: afflitti que sunt et vehementer oppressi per annos decem et octo omnes qui habitabant trans iordanem: in terra amori rei qui est in galaad. instanti ut filii ammon iordanem transmissio vastaret iudam et beniamin et esrahim. Afflictusque est Israele nimis. Et clamantes ad dominum dixerunt: Peccavimus tibi: quod dereliquimus deum nostrum et seruimus baalim. Quibus locutus est dominus. Nunquid non egypcius et ammorei filiique amon et philistij: sidonij quoque et amalech et chanaanites oppresserunt vos. et clamastis ad me et erui vos de manu eorum? Et tu reliquistis me et coluistis deos alienos. Idecirco non addam ut ultra vos liberem. Ita et inuocate deos quos elegistis. Ipsi vos liberent in tempore angustie. Dixeruntque filii Israele ad dominum: Peccauimus: redde mihi nobis quod debet tibi plaz: tamen nunc libera nos. Que dicentes oia de finibus suis alienorum deorum idola piercerunt. et seruerunt deo deo quod doluit super miseriis eorum. Itaque filii ammon perclamantes in galaad fixere tectoria contra quos congregati filii Israele in maspha castrametati sunt. Dixeruntque principes galaad singuli ad proximos suos. qui primus ex nobis contra filios amon ceperit dimicare. Erit dux populi galaad.

Capitulum. .XI.

no 3. secundum

Uit itaque illo in tempore iepthe Galaadites vir fortissimi atque pugnatores: filius mulieris meretricis qui natus est de Galaad.

Habuit autem Galaad uxori de qua suscepit filios: qui postea creuerant eiecerunt iepthe dicentes. Heres in domo patris nostri esse non poteris quod de adultera matre natus es. Quos ille fugiens atque de uitans habitauit in terra Thob. Congregati sunt ad eum viri inopes et latrocinantes: et quod principem sequerantur. In illis diebus pugnabat filii amon protra Israele: quibus acriter instanter prexerunt maiores natu de galaad ut tollerent auxiliu suum iepthe de terra thob. Dixeruntque ad eum: Veni et esto pnceps noster et pugna protra filios amon. Quibus ille responderunt: Nonne vos estis qui odistis me et eiciebatis de domo patris mei: et nunc venistis ad me ne cessitate pulsari. Dixeruntque principes galaad ad iepthe. Ob hanc ergo causam nunc ad te venimus ut pugniscaris nobiscum et pugnes protra filios amon filiique dux omnium qui habitant in galaad. Iepthe quoque dixit eis: Si vero venistis ad me ut pugnem per vobis protra filios amon: tradideritisque eos dominus in manus meas. ego ero vobis pncipes. Qui responderunt ei. Domine quod si audit ipse mediator ac testis est quod nostra missa faciemus. Abiit itaque iepthe cum principibus galaad feceruntque eum omnis populus principes sui. Locutusque est iepthe oes sermones suos coram domino in maspha. Et misit nuncios ad regem filiorum amon qui ex persona sua dicerent: Quid habet et tibi est: quod venisti protra me ut vastares terram meam. Quibus ille responderunt: Quia tulit Israele terram meam quoniam ascendit de egypto: a finibus arnon usque ieboc atque iordanem. Nunc ergo cum pace reddet mihi ea. Per quos rursum mandauit iepthe: et impavit eis ut dicerent regi amon. Hec dicit iepthe: Non tulit Israele terram moab nec terram filiorum amon sed quoniam de egypto pcederunt: ambulauit per solitudo finem usque ad mare rubrum et venit in cades. Abiit itaque nuncios ad regem moab qui et ipse transitum perire tempesit. Abiit itaque in cades et circumiuit ex latere terram edom et terram moab. Venitque ad orientalem plagam terre moab et castrametatus est trans arnon: nec voluit intrare terminos moab. Arnonque finius est terra moab. Abiit itaque Israele nuncios ad secon regem ammoreorum qui habitabat in esebeon et dixerunt ei: Sumite ut trans eam terram tuam. Qui et ipse Israele uba despiciens non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudine congregata egressus est protra eum in iasa et fortiter resistebat. Tradiditque eum in manus israel cui omni exercitu suo et percussit eum et possedit oem terram ammorei habitatoris regionis illius. et universos fines eius de arnon usque ieboc et de solitudine usque ad iordanem. Dominus ergo deus Israel supererit ammoreum pugnantem protra illius populo suo Israele. Et tu nunc quis possidet terram eius? Nonne ergo

Judicium.

que possedit chamos deus tuis tibi iure debet.
Que autem dominus deus noster victor obtinuit. in nostris
cedent possessione. Nisi forte melior es Balac fi-
lio sephor rege moab: aut docere potes quod iurga-
tus sit protra israel et pugnauerit protra eum qui habuit
in esbon et vinculis eius et in aroer et villis illius
vel in cunctis civitatibus iudei iordanem per trecentos
annos: Quare tanto tempore nihil super hac repetitiōe
temprasti: Igis nos ego pecco in te: sed tu pro me
male agis iudicens bella milbi non iusta. **Judicet**
dominus arbitrus huic inter israel et filios amon.
Moluitque acqescere rex filiorum amonib[us] iepthe
qui per nuncios madauerat. Factus est ergo super iepthe
spūs domini et circuens galad et manasse. maspha
quocunque galad et inde transiit ad filios amon. votū
vouit domino dicens. Si tradideris filios amon
in manus meas quicunque p[ro]miseris fuerit egressus de fo-
ribus domus mee: in hiis occurserit reverentia
cum pace a filio amon: cum holocaustu offeratur domino.
Transiitque iepthe ad filios amon ut pugnaret
protra eos quos tradidit dominus in manus eius. p[ro]cul
sitque ab aroer usque dum venias in menebit. viginti
civitates et usque ad abel qui est vineis postea plaga
magis nimis. humiliatisque sunt filii amon a filiis
israel. Reuerteti autem iepthe in maspha domum suam
occurredit ei virginita filia sua cum tympanis et cho-
ris. non habebat alios liberos. Quia visa scisit ve-
stimenta sua et ait: Neen me filia mihi: deceperisti me
et ipsa decepta es. Aperui. non os meum ad dominum et ali-
ud facere non potero. Qui illa respondit: Pater mihi: si
apuisti os tuum ad dominum: fac mihi quodcumque pollicitur
et p[ro]cessa tibi vltione atque vitoria de hostibus tuis.
Dirigitque ad portas: hoc solu[m] mihi p[ro]sta quod depercors.
Dimittite me ut duobus mensibus circueat motes et
planga virginitatem meam cum sodalibus meis. Cum ille
respondeat: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus cunctis
abiisset cum sociis ac sodalibus suis: flebat. Virginitatem
suum in montibus. Expletisque duobus mensibus
reversa est ad portas suas et fecit ei sic vouerat. Que
ignorabat vir. Exinde mos increvit in israel et con-
sueto seruata est: ut post anni circulum conveniant
in unum filie israel et plangant filiam iepthe galate
dite diebus quatuor.

XII
Ecce autem in effraim orta est sedatio. Naz
transfutes protra aglonem. dixerunt ad iep-
the. Quare vad es ad pugnam protra filios
amon vocare nos voluisti: ut p[ro]gerem[us] tecum. Ig-
tur incendimus domum tuam. Quibus ille respondit: Si
sceptatio erat mihi et populo meo protra filios amon
vehementer: vocauitque vos ut p[ro]bere mihi auxiliu
et facere noluistis. Ad cernentes posuimus ait mea in
manibus meis transiitque ad filios amon: et tradi-
dit eos dominus in manus meas. quod promerui: ut aduer-
sum me surgas in pliū: Uocatque itaque ad se cunctis
viris de galad pugnabit protra effrai. Percusse
runtque viri galad effraim quod dixerat: fugitiuus
est galad de effraim et habebat in medio effraim et
manasse. Occupaueruntque galadite yada. iorda-

nis per quod effraim reuersurus erat. Cuncti venisserunt
ad ea de effraim numero fugientes atque dixissent: obsec-
cro ut me transire permittas. dicebat ei galad. Interrogabat eum. Sic ergo sebboleth quod interpretat spica.
Qui r[espondebat] cheboleth. eadem lira. spica exprimeret
non valens statim apprehensum iugulabant in ipso
iordanis traxitu. Et ceciderunt in illo tempore effraim
et dragintadno milia. Judicauit itaque iepthe Galadites
israel sex annis: et mortuus est ac sepultus in
civitate sua galad. Post hunc indicauit israel abe-
san de bethleem quod habuit. xxx. filios et totidem si-
lias quae emitens soras maritis dedit et eiusdem
numeris filii suis accepit uxores. introducuntur in do-
mum suam. Qui septem annis indicauit israel: mor-
tuusque est ac sepultus in bethleem. Qui successit abia-
lon zabolonites. et indicauit israel deceps annis. mor-
tuusque est ac sepultus in zabolon. Post hunc iudica-
vit israel abdō filius hellēl pharatonites quod habu-
it. xl. filios et xxx. ex eis nepotes ascendentibus super
septuaginta pullos asinap: et indicauit israel octo
annis: mortuusque est ac sepultus in pharaton terre
effraim in monte amalech.

XIII.
Ersusque filii israel fecerunt malū in prospectu domini: quod tradidit eos in
manus philistinorum. xl. annis. Erat autem quod
dam vir de sara et de stirpe dan nomine manue habens
uxorem sterilē cui appuit angelus domini et dixit
ad eam: Sterilis es et absque liberis: sed p[ro]cipes et
paries filium. Laue ergo ne bibas vinum ac sicerā: nec
immundū quecumque comedas: quod p[ro]cipes et paries si-
lium cuius non taget caput nouacula. Erit nam p[ro]cipes
reus dei infantia sua et ex matre utero. et p[ro]p[ter]e incipi
et liberare israel de manu philistinorum. quod cum venisset
ad maritū suum dixit ei: Vir dei venit ad me hunc
vultum angelicum: terribilis nimis. Quem cum interrogasset
noluit mihi dicere. sed h[ab]et respondeat: Ecce p[ro]cipes et
paries filium. Laue ne vinum bibas nec sicerā et
ne aliquo vescaris immundo. Erit nam p[ro]cipes nazare-
us dei ab infancia sua et ex matre sue usque
ad diem mortis sue. Grauit itaque manue dominum: et
ait: Obsecro domine ut vir dei quem misisti: veniat
iter et doceat nos quod debemus facere de pueru quod
nasciturus es. Exaudiuitque dominus deprecante manue
et appuit rursus angelus domini uxori eius sedenti in
agro. Namne autem maritus eius non erat cum ea. quod
nunquamque ei dices: Ecce appuit mihi vir quem
veniesque ad virum dixit ei: Tu es quod locutus es uulni
eris: Et ille respondit: Ego sum: Qui manue: quoniam inquit
sermo tuus fuerit expletus quod vis ut faciat puer
aut a quo obseruare debebit: Dixitque angelus domini ad manue. Ab oibus quod locutus es uxori tue
abstineat se. et quod ex vinea nascitur non comedat:
vinum et sicerā non bibat: nullo vesca immundo. et
quod ei precepit impleat atque custodiat. Dixit itaque

doct. Vlaminio symposio

Judicum.

manne ad angelum dñi: Obsecro te vt acqescas p̄cibus meis & faciam² tibi hedū de capris. Qui r̄n̄dit angeius. Si me cogis nō comedā panes tu os: si aut̄ vis holocaustum facere offer illud dñō Et nesciebat manue q̄ ágelus dñi esset. Dixitqz ad eū. Qd̄ ē tibi nomē vt si sermo tunc fuerit ex plenis honoremus te: Qui ille r̄n̄dit: Cur queris nomē meum qd̄ ē mirabile? Tulit itaqz Manne hedū de capris & libanēta. & posuit sup petrā of serens dñō q̄ facit mirabilia. Ip̄e aut̄ & vxor ei² intuebantur. Lūqz ascēderer flāma altaris in celuz angelus dñi piter in flāma ascendit. Qd̄ cū vidis set manue & vxor eius pni ceciderūt in terram & vtr̄ a eis nō appuit ágelus dñi. Statiqz intellexit manue ágeluz dñi esse. & dixit ad vxorē suā. Hor̄ te moriemur: q̄r̄ vidimus dñm. Qui r̄n̄dit mulier. Si dñs nos veller occidē: de manibus nřis holo caustū & libanēta nō suscepisset. ne c̄ oñdisset nobis h̄ oia: neqz ea q̄ sunt vētura dixisset. Perit itaqz filiū. & vocavit nomē ei² samson. Crevitqz puer & bñdixit ei dñs. cepitqz sp̄us dñi esse cū eo in castris Ban: inter saraa & esthaol.

Escendit ḡ samson

XIII

Din thānata: vidēsqz ibi mulierē de filiis philistim. ascendit & nunciauit p̄fio & māi sue dicēs: Vidi mulierē in thānata de filiis philistinor̄: quā q̄slo vt mihi accipias vroxem. Qui dixerūt p̄f & māi sua. Numqz nō ē mulier in filiab² fratr̄ tuor̄ & in omni pp̄lō tuo: q̄r̄ vis accipe vroxē de philistim q̄ icircūci sunt? Dixit qz samson ad p̄fem suū. Hāc mihi accipe: q̄r̄ plaut oculis meis. Hārētes aut̄ eius nesciebat q̄r̄ reg a dñō fieret. & quereret occasiones cōtra philistim. Eo.n.tpe philistiz dñabātur israeli. Descēdit itaqz samson cū p̄fe suo & m̄fe in thānata. cū qz venissent ad vineas oppidi: appuit catul² leonis seuis & trugies & occurrit ei. Irruit aut̄ sp̄us dñi in samson: & dilaceravit leonē q̄si hedū in frusta decerpit nihil oīo h̄is in manu. & h̄ p̄f & māi noluit indicare. Descēdirqz & locut² ē mulieri: q̄ placuerat oculis ei². Et post aliquot dies reuerens vt accipet eā: declinavit: vt videret cadauer leonis. Et ecce examē apum in ore leonis erat: ac fauus mellis. Quē cum sumpsisset in manib²: comedebat in via veniēsqz ad p̄fē suū & m̄fē de dit eis p̄fem q̄ & ipsi comedērunt. nec tñ eis voluit indicare q̄ mel de corpe leonis assumpserat. Descēdit itaqz p̄f ad mulierē: & feci filio suo samson p̄uium. sic. n. iuuenes facere p̄sueverāt. Lū ḡ cūes loci illius vidēssem eūz. dederunt ei soda les. xxx. q̄ essent cū eo. Quibus locutus ē samson Proponā vob̄ pbleuma: qd̄ si soluerit mihi ita septem dies p̄uiij. dabo vob̄. xx. syndones & to tidem tunicas. Sin aut̄ non potueritis soluere. vos dabis mihi. xxx. syndones & eiusdez numeri tunicas. Qui r̄nderunt ei: Propone pbleuma vt andiamus. Dixitqz eis. Se comedēte exiuit cibis & de forti egressa ē dulcedo. Nec potuerunt

p̄ tres dies p̄positōez soluere. cūqz adesset dies septimus dixerūt ad vxorem samson. Blandire viro tuo & suade ei vt indicet tibi qd̄ significet pbleuma. Quod si facere nolueris: incendemus te & domū p̄fis tui. An idecirco vocatis nos ad nuptias vt spoliaret: Que fundebat apud samson lachrymas & querebaf dicens. Dis me & nō diligis: idecirco pbleuma qd̄ p̄posuisti filijs populi mei nō vis mihi exponē. At ille r̄n̄dit. P̄fī meo & māi nolui dicere & tibi indicare potero. Septē igit diebus p̄uiij flebat aī cum. tandemqz die septimo cum ei esset molesta exposuit. Que statim indicauit ciuibus suis. Et ille dixerūt ei die septimo ante solis occubitum. qd̄ dulcius melle: & qd̄ fortius leone? Qui ait ad eos: Si nō arassetis in vitula mea non inuenissetis ppositionem meaz. Irruit itaqz in eum sp̄us domini descenditqz af chalonem & p̄cussit ibi. xxx. viros. quor̄ ablatas vestes dedit his q̄ pbleuma soluerāt. Iratusqz nimis ascendit in domum p̄fis sui: vxor aut̄ eius accepit maritū vnu de amicis eius & p̄nubis.

Ost aliquantulū

XV

Paūt tp̄is: cum dies triticee messis instarent venit samson inuiscere volēs vxorez suam & attulit ei hedū de capris. Lūqz cubiculum eius solito vellet intrare. prohibuit illuz p̄f ilius dicens. Putani q̄ odisses cā & video tradidi illā amico tuo. Sed h̄z sororē q̄ iunior & pulchrior illa ē. sit tibi p̄ ea vxor. Qui samson r̄n̄dit. Ab hac die nō erit culpa in me p̄tra philisteos. Faciā enī vob̄ mala. Pererexitqz & ceperit trecentas vulpes: caudalqz cap̄ iunxit ad caudas: & faces ligavit in medio. q̄s igne succendēs dimisit vt hue illic discurrerent. Que statim prexerūt in segetes philistinor̄. Quibus succēsis & portate iam fruges & adhuc stātes in stipula cōcremata sunt. intatum vt vineas quoqz & oliueta flāma p̄sumeret: Dixeruntqz philistim. Quis fecit hāc rē? Quibus dicerū ē. Sāson gener thānatei: q̄r̄ tulit vxorez ei & alteri tradidit. h̄ opatus est. Ascenderūt qz philistim & obuferūt tā mulierē qz p̄fē eius. Quibus ait samson: Licet h̄ fecerit: m̄ adhuc ex vobis expetā vltionē & tunc quiescā. Percussitqz eos ingenti plaga ita vt stupētes surā semori impōnerent. Et descēdens hitauit in spelūca petre ethā: Igit ascēdentes philistim in terrā iuda: castramētati sunt in loco q̄ postea vocat² é lechi. idest maxilla vbi eoz fusus ē exercitus. Dixerūt qz ad eos de tribu Iuda: Cur ascendistis ad utrum nos? Qui r̄nderunt: Ut ligem² samson vēimus & reddam² ei q̄ in nos opatus ē. Descenderunt ḡ tria milia viroꝝ de iuda ad specum silicis etham. Dixeruntqz ad samson: Nescis q̄ philistiz imperēt nob̄. Quare h̄ facere voluisti? Qui bus ille ait. Sic fecerūt mihi: sic feci eis. Ligare inquit te venimus & tradere in manus philistiorum. Quibus samson: Jurate ait & spondete mihi q̄ nō occidas me. Dixerūt: Nō te occidemus

i iii

Judicium.

sed vincum trademus. Ligaueruntq; eū duob;⁹
nouis funibus & tulerunt eū de petra ethā. Qui
cū venisset ad locum maxille: & philistijm vocife-
rantes occurserent ei: irruit spūs dñi in eū: & sic
solent ad ardorem ignis ligna consumi: ita vincula
qbus ligatus erit. dissipata sunt & soluta. Inuen-
tamq; maxillā. i. mandibulam asini q; iacebat ar-
ripiens interficit in ea mille viros. & ait: In max-
illa asini in mandibula pulli asinay deleui eos et
peccati mille viros. Cunq; b; vba canens comple-
set: piccit mādibulam de manu & vocavit nomen
loci illius ramathlechi: qd interpretatur eleuatio
maxille. Sitiensq; valde clamauit ad dñm. & ait:
Tu dedisti in manu serui tui salutē hāc maximāz
atq; victoriā: & enīt morior: incidanq; in man⁹
incircuncisōz. Aperuit itaq; dñs molare dentes
in marilla asini & egresso sunt ex eo aq. qbus hau-
stis resocillavit spni & vires recepit. Idecirco ap-
pellatū est nomē loci illius. Fons innocantis de
maxilla vñq; in pñtem diē. Judicauitq; isrl̄ i die-
bus philistijm viginti annis.

Cum dñe mōto Samsonis

Bijt quoq; in gaza & .XVI.

A vidi ibi mulier emeretricem. ingressus
q; ē ad eam. Quod cum audissent philis-
tijm & perebuissest apud eos intrasse urbem sam-
son circundederūt eum: positis in porta ciuitas
custodibus: & ibi tota nocte cum silentio p̄stolan-
tes ut facio mane excentē occiderent. Dormiuit
autem samson vñq; ad mediū noctis: & inde p̄sur-
gens apprehendit ambas porte fores cū postibus
suis & sera: impositisq; humeris suis portauit ad
verticem montis que respicit hebron. Post hec
amauit mulierem q; habitauit in valle soeth: &
vocabat dalila. Veneruntq; ad eaz p̄ncipes phi-
listinoꝝ: atq; dixerunt. Recipe eū: & disce ab illo
in quo habeat tantam fortitudinem: & quomō eū
Capare valeamus & vincū affligere. Quod si sece-
ris: dabimus tibi singuli mille centum argētos.
Locuta est ergo dalila ad samsōn: Hic mihi: ob
seco i quo sit tua maxima fortitudo & qd sit quo
ligatus erumpere nequeas. Qui rñdit samson. Si
septem nericeis funibus necdū siccis & adhuc
humenibus ligatus fuero: infirmus ero vt cete-
ri homines. Attuleruntq; eā satrapē philistinoꝝ
septem funes vt dixerat: qbus vinxit eū latērib;
apud se insidijs & in cubiculo finem rei expectan-
tibus. Clamauitq; ad eū: Philistijm sup te sam-
son. Qui rupit vincula quomō si rumpat quis fi-
lum de stuppato tortum sputamine cū odore ignis
aceperit. & non ē cognitū in quo esset fortitudo
eius: Dixitq; ad eum dalila: Ecce illusisti mihi &
falsus locutus es. Saltē nunc indica mihi quo li-
gari debeas. Qui ille rñdit. Si ligatus fuero no-
vis funibus q; nunq; fuerunt in ope: infirm⁹ ero.
& aliorum hominum similis. Quibus rursus da-
lila vinxit eum: & clamauit philistijm sup te sam-
son in cubiculo insidijs prepatis. Qui ita rupit
vincula quasi fila telarum. Dixitq; dalila rursus

ad eū. Usquequo decipis me & falsum loqueris?
Ostende de quo vinceri debeas. Lui rñdit sam-
son. Si inq; septem crines capitis mei cum licio
plexueris & clavum his circumligatum terre fixe-
ris infirmus ero. quod cum fecisset Galila. dixit
ad eum: Philistijm sup te samson. Qui consur-
gens de somno extraxit clavum eum crinibus et
licio. Dixitq; ad eum dalila: Quomodo dicis q;
amas me cum animus tuus nō sit mecum? Per
tres vices mentitus es mihi. & nolivisti dicē i quo
sit maxima fortitudo tua. Cunq; molesta esset ei
& p multos dies ingiter adhereret. spacium ad q;
etem non tribuens: defecit anima eius: & ad mor-
tem vñq; lassata ē. Tunc aperiēs veritatē rei dixit
ad eam. Ferrum nunq; ascendit sup caput meū
q; nazareus. i. secratus dñs sum de vtero m̄ris
mee. Si rasum fuerit caput meū recedet a me for-
titudo mea & deficiam. eroq; sicut ceteri homines
vidensq; illa q; p̄cessus ei esset omnem animum
suum: misit ad p̄ncipes philistinoꝝ ac mandauit.
Ascendite adhuc semel. q; nunc mihi aperuit cor-
suum. q; ascenderunt assumpta pecunia quam p;
miseraſt. At illa dormire eum fecit sup genua sua:
& in sinu sua reclinare caput. Vocauitq; tonsorez
& rasit septem crines eius & cepit abigere eū &
se repellere. Statim. n. de eo fortitudo discessit.
Dixitq; Philistijm sup te samson. Qui de som-
no p̄surgens dixit in aio suo: Egrediar sicut ante
feci & me excutiā nesciens q; recessisset ab eo dñs
Quē cū app̄hendissent philistijm: statim eruerunt
oculos ei & duxerūt gaza vincū catenis: & clau-
sum in carcē molere fecerūt. Iāq; capillū eius re-
nasci ceperāt. & p̄ncipes philistinoꝝ quenerūt in
vnu vt imolarēt hostias magnificas dagon deo
suo & epularent dicētes. Tradidit deus n̄ inimi-
cum n̄rm samson in man⁹ n̄fas. qd etiā pplūs vi-
des laudabat deū suū eadēq; dicebat. Tradidit
deus n̄ aduersariū n̄m in manus n̄fas: q; dele-
uit terrā n̄az: & occidit plimos. Letatesq; p; qui
via sumptū iā epulis p̄ceperūt vt vocaret samson
& aī eos luderet. q; adductus de carcere ludebat
aī eos: fecerūtq; eū stare inter duas colūnas. q;
dixit p̄etro regenti gressos suos: Dimitte me vt
tangā columnas qbus oīs iminet domus: & recli-
ner sup eas & paululū regescā. Domus aut erat
plena viroꝝ ac mulierꝝ: & erat ibi omēs p̄ncipes
philistinoꝝ. ac de tecto & solario circiter tria milia
vtriuq; seruus spectatēs ludentē samson. At ille
innocuato dñs ait. Hic deus meus memēto mei:
& reddē mihi nūc fortitudinē p̄stinā deus me⁹ vt
p̄ciscar me hostibus meis. & p amissione dñor⁹
luminū vñā vlcionem recipiā. Et app̄hendens
ābas colūnas qbus innitebas domus: alterāq;
eā dextera & alterā leua tenēs ait: Adorās aīa
mea cū philistijm. Cōcussiq; fortiter colūnis. ce-
cidit domus sup oēs p̄ncipes & ceterā multitūdi-
nem q; ibi erat. Multoq; plures interfecit mori-
ens q; aī viuus occiderat. Descendētes autē frēs

Judicium.

eius et uniuersa cognatio tulerunt corpus eius et sepelierunt inter saraa et esthaol in sepulcro pris sui manu. iudicavitq; israel viginti annis:

Uitq; eo tpe

Evir gdam de mōte effraim nomine mī chas q dixit mī sue. Mille centū argē teos quos sepaueris et sup qbus me audiente in raueras: ecce ego habeo et apud me sunt. Qui illa rūdit: Benedictus filius meus d'omino. Reddi dit ergo eos mī sue: que dixerat ei. Consecravi et vovi h̄ argentū d'sio ut de manu mea suscipiat filius meus ut faciat sculptile atq; pflatiles: et nūc trado illud tibi. Reddidit igitur eos matri sue. Quic tuit ducentos argenteos et dedit, eos argē tario ut faceret ex eis sculptile atq; pflatile quod fuit in domo miche. Qui ediculam quoq; in ea deo se pauit et fecit ephot et theraphim. i. vestem sacerdotalem et idola. Impletuq; vnius filiorū suorum manum. et facius est ei sacerdos. In die bus illis non erat rex in israel sed vnuquisq; qd sibi rectum videbatur hoc faciebat. Fuit quoq; in tempore illo alter adolescentis de Bethleem iuda ex cognatione eius. eratq; ipse levites et habitarat ibi. Egressusq; de ciuitate Bethlēm peregrinari voluit vbiq; sibi commodum reperisset. Unq; venisset in montem effraim iter facies et declinasset parumper in domo Alliche: interro gatus est ab eo unde venisset. Qui respondit. Le nita sum de Bethleem iuda. et vado ut habitem ubi potuero et vtile mihi esse prospexero. Uitq; Alicha: Mane apud me inquit. et esto mihi pa rents ac sacerdos: daboq; tibi per annos singulos decem argenteos ac vestem duplēcē: et que ad victū sunt necessaria. Acqueuit et mansit apd hominem fuitq; ille quasi vnu de filijs. Impletuq; Alicha manum eius: et habuit puerum sa cerdotem apud se: nunc scio dicens q; benefaciet mihi deus habenti leviticū generis sacerdotem.

A diebus

XVIII

Eillis non erat rex in israel: et tribus dan querebat possessiones sibi ut habitaret in ea. Usq; ad illum. n. dicim inter ceteras tribus sortem non accepat. Misserunt h̄ filij dan stirpis et familie sue quinq; viros fortissimos de saraa et esthaol ut explorarent terraz et diligenter inspicerent. Dixeruntq; eis: Ite et p̄siderate terrā. Qui cum pergentes venissent in montem effraim et intrassent domū miche requieuerunt ibi. Et agnoscentes vocem adolescentis levite: vtentesq; illi dīversorio dixerunt adeuz: Quid te hic adduxit? Quid hic agis? Quam ob causaz hic venire volesti? Qui respondit eis: Hec et hec p̄stitut mihi mīchas et me mercede p̄duxit ut sim ei sacerdos. Rogauerunt aut eum ut p̄suleret dominum et sci re possent an p̄spero itinere p̄gerent: et res habe ret effectum. Qui respondit eis: Ite cum pace. Dñs respicit viā vestrā et iter quo p̄gatis. Un tes igitq; viri venerunt lais. viderūtq; po

pulum habitantem in ea absq; vlo timore inxta p̄suetudinem fidonioz securum et quietum. nullo eis penitus resistente: magnarumq; operum et pcul a sidone atq; a cunctis hominibus sepatum. Reuersiq; ad frēs suos in saraa et esthaol et quid egissent sciscitabitibus r̄nderunt. Surgite et eam ad eos. Vidiimus. n. terram valde opulentam et vberēz. Nolite negligere: nolite cessare. Eamus et possideamus eaz: nullus erit labor. Intrabim⁹ ad securos in regionem latissimam: tradetq; nobis dominus locum in quo nullus rei ē penuria eoz que gignuntur in terra. Profecti igitur sunt de cognitione dan de saraa et esthaol sexcenti vii accincti armis bellicis ascendentesq; manserūt in cariathiarim inde qui locus ex eo tempore castrorum dan nomen accepit et est post tergum cariathiarim. Inde transferūt in montem effraim. Unq; venissent ad domum Aliche. Dixerunt quinq; viri qui p̄uo missi fuerant ad p̄siderandā terram lais ceteris fratribus suis. Hostis q; in domibus istis sit ephot et theraphim: et sculptile atq; pflatile. Viderūt quid vobis placeat. Et cum paululum declinasset ingressi sunt domum adolescentis Levite qui erat in domo Aliche. Salutaueruntq; eum verbis pacificis: Sexcenti autē viri ita ut erant armati stabant ante ostium. At illi qui ingressi fuerant domum iuuenis: sculptile et ephot et theraphim atq; conflatile tollere nitebantur. et sacerdos stabat ante ostium sexcentis viris fortissimis haud pcul expectatib⁹. Tulerūt igitur qui intrauerant sculptile ephot: et idola atq; conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facias? Qui responderunt. Tace et pone digitum super os tuum: Veniq; nobiscum ut habeamus te patres ac sacerdozes. Quid tibi melius est ut sis sacerdos in domo vnius viri: an in yna tribu et familia in israel? Quod cum audisset acqueuit sermonibus eorum et tulit ephot et idola ac sculptile et proiectus est cum eis. Qui cum pergerent et ante se ire fecissent puulos ac iumenta: et omne quod erat preciosum: iamq; a domo Aliche es sent procul viri qui habitabant in edibus miche conclamantes securi sunt et post tergum clamare ceperunt. Qui cum respectissent dixerunt ad Alicham: Quid tibi vis? Ur clamas: Qui respondit. Deos meos quos mihi feci tulistis et sacerdotem et omnia que habeo: et dicitis: Quid tibi est? Dixeruntq; ei filij dan. Laue ne ultra loquaris ad nos et veniant ad te viri animo concitati: tip se cum omni domo tua pereas. Et sic cepto itinerre perrexerunt. Vident autem Alicha q; fortiores se essent: reuersus est in domum suam. Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem et que supra diximus: Veneruntq; in lais ad populuz quiescentem atq; securum: et percusserunt eos in ore gladij: Urbemq; incendio tradiderunt. Pulo penitus ferente presidium: eo quod procul habitarent a Sidone: Et cum nullo hominum

Item de fijo de dan et ariaphion eoz

Non erat Reg in 886

Judicium.

haberent quicqz societatis ac negotij. Erat autē ciuitas sita in regione roob quā rursum extruentes habitauerunt in ea. vocato noīe ciuitas dan. iuxta vocabulum patris sui quez genuerat israel que p̄us lais dicebatur. Posueruntqz sibi scultile. et ionathan filium gersan filij moysi ac filios eius sacerdotes in tribū dan vsqz ad diē captiuitatis sue. Mansitqz apud eos idolum miche omni tempore quo fuit domus dei in sylo. In diebus illis nō erat rex in isrl.

XIX

Hec quidam vir leuites habitās in latere mons effraim qui accepit uxorem de bethleem iuda. Que reliqt eum et renerfa est in domum p̄fis sui in bethleem. Mansitqz apud eum q̄tuor mensibus. Secutusqz est ea vir sius volensqz reconciliari ei atqz blandiri et secū reducere h̄ns in comitatu puerū et duos asinos. Que suscepit eum et introduxit in domuz patriis sui. Quod cū audisset sofer eius: eumqz vidisset occurrit ei letus et amplexatus ē hominem. Abā sitqz gener in domo soferi trib⁹ diebus 2medes cum eo et bibens familiariter: die autem q̄rto: ne nocte p̄surgens pficiisci voluit. Quem tenuit sofer et ait ad eum: Gusta p̄us pusillum panis et cōforta stomachum et sic pficisceris. Sederuntqz simul ac comederunt et biberunt. Dixitqz p̄f puelle ad generum suu. Queso te ut hodie hic mane as piterqz letemur. At ille p̄surgens cepit velle pficiisci. Et nihilominus obnix cum sofer tenuit et apud se fecit manere. Mane autem facto pabat leuites iter. Cui sofer rursum. Obscero inqz: vt paululū cibi capias et assumptis viribus donec increseat dies postea pficiscaris. Comederūt ergo simul. Surrexitqz adolescens: vt p̄geret cum uxore sua et puer. Cui rursum locutus est sofer. Considera q̄ dies ad occasum declinior sit. et p̄pinquat ad vesperum. Mane apud me etiaqz hodie et duc letum diem. et cras pficisceris ut vadás in domum tuā. Voluit gener acquiescere sermōnibus eius sed statim prexit et venit contra ieb⁹ que altero nomine vocat hierusalem: dicens se cum duos asinos onustos et p̄cubinā. Jamqz ad erant iux iebus et dies mutabat in noctem. Brigit qz puer ad dominum suum. Veni obscero declinemus ad vibem iebuseoz: et maneamus in ea. Cui respondit dominus: Nō ingrediar oppidū gentis alienae que non est de filiis israel: sed transibo vloqz Gabaa. et cum illuc puenero manebim⁹ in ea: aut certe in viba rama. Transferuntqz ergo iebus et ceptim carpebat iter: occubuitqz eis sol iux gabaa que est in tribū beniam: diuenterunt qz ad eā ut maneret ibi. Quo cū intrassent: sedebat in platea ciuitas et null⁹ eos recipe voluit hospitio: Et ecce appuit h̄s senex reuertens s̄ agro et de ope suo vespri: q̄ et ip̄e de monte erat effraim et pegrinus hitabat in gabaa. Hōies aut̄ regiōis illius erat filij gemini. Eleuatqz oculis vidit senex sedentē hoīem cū sarcinulis suis in platea ci

uitatis. et dixit ad eum: Unde venis et quo vadis. Qui r̄ndit ci. Profecti sum⁹ de bethleem iuda et pgimus ad locū n̄m q̄ ē in latē monte effraim vñ teramus ad bethleem. et nūc vadimus ad domum dei nullusqz s̄b tectū suū nos vlt recipere. h̄ntes pa leas et fenū in asinoz pabulū. et panē ac vinu in meos et ácille tue v̄sus et pueri q̄ meū ē: Nulla re indigem⁹ nisi hospitio. Lui r̄ndit senex. Pax te cū sit. Ego p̄bebo oia q̄ necessaria sunt tñ queso in platea maneras. Introduxitqz eū in domuz suā et pabulū asinis p̄buit ac p̄ qz lauerūt pedes suos recepit eos in p̄iuū. Illis epulatib⁹ et post labore itineris cibo et potu reficitib⁹ corpora: vene runt viri ciuitas illius filij belial. i. absqz igit̄: et circumdatēs domū senis: fores pulsare ceperunt clamantes ad dñm dom⁹ atqz dicentes: Educ vijz q̄ ingressus ē domū tuā. vt abutamur eo. Egressusqz ē ad eos senex. et ait. Nolite frēs: inolite sa cere malū b̄: q̄r ingressus est h̄s hospitiū meum et cessate ab hac stulticia. Habeo filiā v̄ginē et h̄s h̄s p̄cubinam educā eas ad vos vt humiliet eas et v̄ralibidinem compleaḡ: tm̄ obsecro ne scelus escere sermonibus illius. Quod cernens homo: eduxit ad eos concubinam suam. et eis tradidit iludendam. Qua cum tota nocte abussi essent: dimiserat eam mane. At mulier recentibus tenebris venit ad ostium domus vbi manebat domi nus suis et ibi corruit. Mane facto surrexit h̄s et aperuit ostium vt ceptā expleret viā: et ecce concubina eius iacebat ante ostium sparsis in lumine manibus. Cui ille putās eam q̄escere loq̄batur. Surge vt abulemus. Qua nihil r̄ndente: intelligens q̄ erat mortua. tulit eā et imposuit asino: resus arripuit gladiū: et cadaver uxoris cū ossibus suis in duodecim ptes ac frustra p̄cidens: misit i omnes terminos israel. Quod cū vidissent singuli et clamabant. Nunqz res talis facta est in israel ex eo die quo ascenderunt p̄fes nostri de egypto vloqz in p̄n tempus. Ferte siniaz. et in cōe decerni te qd facto opus sit.

Gressi itaqz
e sunt om̄s filij isrl et piter p̄gregati quā
galaad ad dñm i maspha. oēs quoqz aguli pplo
rū et cūcte trib⁹ isrl in eccliaz pp̄lli dei puenerunt
et milia pedituz pugtor. Nec latuit filios benia
min q̄ ascēdissent filij isrl in maspha. Interroga
lus ppetratū esset. R̄ndit: Veni in gabaa benia
mi cū uxore mea illueqz diuerti. et ecce hoīes ciui
tatis illi cū circūdedeſt nocte domū in q̄ manebā vo
lentes me occidere. et uxori meam incredibili fu
re libidinis vexantes deniqz mortua ē. Quam
arreptam in frusta concidi: misiqz ptes in om̄nes
terminos possessionis vestre: q̄r nunquaz tm̄ ne
phas et tam grande piaculum factum ē in israel:

XX

Judicum.

Adestis omnes filii isrl' decernite qd facere debeatis. Stansqz ois pplos & qsi vnius hois sermoe ruidit: Nō recedem' in tabernacula nra: nec suā quisqz intrabit domuz. sed h̄ ptra gabaa in comune faciemus. Secem viri eligant & centū ex oī bus tribus isrl'. & centū de mille & mille de decem milibus vt pportent exercitiū cibaria & possimus pugnare ptra gabaa beniamin & reddere ei p scelere qd meref. Eouenitqz vniuersus isrl' ad ciuitatem qsi hō vnuis eadem mente ynoqz p̄silio: et miserunt nuncios ad oēz tribū beniamin q dice rent. Cur tñi nephas in vobis reptuz est: Tradi te hoies de gabaa qui hoc flagitiū ppetrārūt vt moriant & auferat malum de israel. Qui noluerit fratz suop̄ filioz isrl' audire mādatum: sed ex cunctis vrbibus q̄ sorḡsue erant puenerūt in gabaa vt illis ferrent auxiliū & ptra vniuersum populuz israel dimicarent. Inuentiqz sunt vigintiquinqz milia de beniamin eduentū gladiū: ppter hitatores gabaa q̄ septingenti erāt viri fortissimi ita si nistra vt dextra preliates: & sic fundis lapides ad certū iacentes vt capilli quoqz possent pcutere: & neqqz in alterā ptem ictus lapidis deferretur. Utrop̄ quoqz isrl' absqz filijs beniamin inuenta sunt q̄draginta milia eduentū gladios & patoz ad pugnā. q̄ surgentes venerūt in domum dei: h̄ est in sylo: p̄siluerūtqz dñm atqz dixerunt. Quis erit in exercitu nro p̄nceps cerraminus ptra filios beniamin: Quibus rñdit dñs: Judas sit dux vñ Statimqz filij isrl' surgentes mane castrametati sunt gabaa. & inde pcedentes ad pugnā contra beniamin: vrbem oppugnare ceperūt. Egressiqz filii Beniamin de gabaa occiderūt de filiis isrl' die illo vigintiduo milia viroz. Rursumqz filij israel & fortitudine & numero p̄fidentes in eodem loco in quo p̄ius certauerūt. aciez direxerunt: ita tū vt p̄ius ascenderent & flerēt coram dñō vsqz ad noctem. p̄sulerentqz eū & dicerent: Debemus vltra pcedere ad dimicandū ptra filios beniamin frēs nostros an nō: Quibus ille rñdit: Ascendite ad eos & inite certamen. Cunqz filij israel altera die contra filios beniamin ad plium pcesserent: eruperunt filij beniamin de porz gabaa: & occurrentes eis tāta in illos cede bachiati sunt. vt decē & octo milia viroz eduentū gladiū p̄sternerent. Quāobrem oēs filij isrl' venerunt in domum dei & sedētes flebat corā dño. Jejunauerūtqz die illo vsqz ad vespaz & obtulerūt ei holocausta atqz pacificas victimas: & sup statu suo interrogauerūt. Eo tpe ibi erat archa federis dñi. & phinees fili eleazar filii Aaron p̄positus domus. Consiluerunt igl dñm atqz dixerūt: Exire vltra debem⁹ ad pugnā ptra filios beniamin frēs nros an q̄ scelerē: Quibus ait dñs: Ascendite: Ras. n. tradaz eos i manus vras: P̄suerūtqz filij isrl' insidiā p circuitū vrb gabaa. & tertia vice sic semel & bis ptra beniamin exercitū pduxerūt. Sed & filij beniamin audacter eruperunt de ciuitate & fugientes

aduersarios longius psecuti sunt ita vt vulnerarent ex eis sicut pmo die & secundo. & cederent p duas semitas vntes terga q̄ruz vna cerebatur in bethel: & altera in gabaa: atqz pstererēt. xxx. circiter viros. Putauerūt. n. solito eos more cedere. Qui fugam arte simulātes inicrunt p̄siliuz vt abstraherent eos de ciuitate & qsi fugiētes ad supradictas sc̄mitas pducerent. Om̄is itaqz filiis israel surgentes de sedibus suis. terenderūt acie in loco q̄ vocat baalhamar. insidie quoqz q̄ circa vibem erāt paulatim se apieri ceperunt. & ab occidentali vrbis pte pcedere. Sed & alia decem milia viroz de vniuerso israel habitatores vrbis ad certamina puocabant: inguatumqz est bellū ptra filios beniamin & nō intellexerūt q̄ ex omni pte illis instaret interitus. Percussitqz eos dñs in aspectu filioz isrl': & interfecerunt ex eis in illo die vigintiquinqz milia & centum viros. om̄is bellatores & educētes gladiuz. Filij aut̄ beniamin cuiz se inferiores esse vidissent cepant fugere. Quod cernētes filij isrl' dederunt eis ad fugiendū locuz vt ad p̄patas insidiās deuenirent q̄s uerbē posuerant. Quod cum repente de latubulis surrexis sent. & beniamini terga cedentibus daret: ingressi sunt ciuitatem & pcesserunt cā in ore gladij. Signum autēz dederāt filij isrl' his quos insidijs collocauerāt vt postqz vrbem cepissent igne accēderent vt ascēdente in altum fumo captā vrbem de monstrarent. Quod cuiz cernerēt filij isrl' in ipso certamine positi. Putauerūt. n. filij beniamini eos fugē & instatiūs psequebātur: cesis de exercitu eorum triginta viris vt viderunt qsi colūnā sumi de ciuitate pscendere. beniamin quoqz respiciēs retro cum captā cernerent ciuitatē & flamas in sublime ferri q̄ p̄us simulauerant fugam: v̄sa facie fortius resistebant. Qd cū vidissent filij isrl' beniamin in fugā versi sunt. & ad viā deserti ire cepūt illuc quoqz eos aduersarijs psequētibus. Sedz hi q̄ vrbē succederāt occurrerūt eis: atqz ita factum est vt ex vtraqz pte ab hostib⁹ cederent nec erat villa reges morientū. Eciderunt atqz pstrati sunt ad orientalē plagā vrbis gabaa. Fuerunt aut̄ q̄ in eodē loco iterfecti sunt decē & octo milia viroz oēs robustissimi pugnatores. Qd cū vidissent q̄ remanserāt de beniamin fugerūt in solitu dinem & pgebāt ad petrā: cuius vocabulū ē rem mon. In illa quoqz sua palātes & in diuersa tendentes occiderūt quinqz milia viros. Et cuiz vltra tenderēt psecuti sunt eos & interfecerūt etiā alia duo milia. & sic factuz ē vt oēs q̄ eciderāt de Beniamin in diuersis locis essent vigintiquinqz milia pugatores ad bella p̄mp̄tissimi. Nemāserunt ita qz de oī numero beniamin q̄ euadere poterant & fugē in solitudinē sexēti viri: se derūtqz in petra remō mēsibus q̄tuor. Regressi aut̄ filij isrl' oēs reliquias ciuitatēs a viris vsqz ad iumēta gladio pcesserūt. cūctasqz vrbes & viculos beniamini vorax flāma consumpserūt.

Ruth

Trauerant quoq; filii isrl' in maspha: et dixerunt: Nullus nrm dabit filiis Beniamin de filiabus suis vxore. Venerunt qz oes ad domum dei in sylo et in aspectu eius sed estesq; ad vespas leuauerut vocem et magno vultu ceperunt flere dicentes: Quare dñs deus isrl' factum est hoc malum in populo tuo: ut hodie una tribus auferet ex nobis: Altera aut diluculo cōsurgentes extruxerunt altare: obtuleruntq; ibi holocausta et pacificas victimas. et dixerunt: Quis non ascendit in exercitu dñi de vniuersis tribub; isrl' Grandi. n. iuramento se astrinxerat cu essent in maspha: interfici eos q defuerint. ductiq; penitentia filii isrl' sup fratre suo beniamin. ceperunt dicere. Ablata est tribus una de isrl'. Unus uxores accipient: Omnes. n. in eae iurauimus non daturos nos his filias nras. Idecirco dixerunt: Quis est de vniuersis tribibus isrl' q non ascendit ad dominum in maspha: Et ecce inuenti sunt sup habitationes iabis galaad in illo exercitu no fuisse. Eo quoq; tpe cum essent in sylo nullus ex eis ibi repertus est. Misserunt itaq; decem milia viros robustissimos et p̄ceperunt eis. Ite et p̄cutite habitatores iabis galaad in ore gladii. tam uxores qz parvulus eoz. et hoc erit quod obseruare debet: De generis masculini et mulieres q cognoverant viros interficite. virgines aut reservate. Inuenientq; sunt de iabis galaad qdringente vngues q nescierunt viri thoy. et adduxerunt eas ad castra in sylo in terra chanaa. Misseruntq; nūcios ad filios beniamini q erant in petra remmō. et p̄ceperunt eis. ut eas suscepissent in pace. Veneruntq; filii beniamini in illo tpe et date sunt eis uxores de filiabus iab galaad: alias aut no repopererunt qz simili mō tra derent. Universusq; isrl' valde dotuit et egit penitentiam sup intersectione vniuersis tribus ex israel. dixeruntq; maiores natu: Quid faciemus reliqs q no acceperunt uxores: Quid in beniamini semine p̄cederunt. et magna nob cura ingentius studio puidendum est ne una tribus deleat ex israel. Filias. n. nras eis dare non possumus p̄stricti iumento et maledictione q diximus. maledictus q dederit de filiab; suis uxori beniamini. Ceperunt qz p̄silū atq; dixerūt: Ecce solēntas dñi est in sylo anniversaria q sita est ad septētrionē vrbis Bethel ad orientalem plagā vie q de bethel tendit ad sichimā et ad meridiem oppidi lebona. Precepuntq; filii beniamini atq; dixerūt: Ite et latitate in vineis. Cunq; videris filias syso ad ducēdos choros ex mori pcedere: exite repente de vineis et rapite ex eis singuli uxores suas. et p̄git in terram beniamini. Cūq; venerint p̄fes earum ac fratres et aduersum vos qri ceperint atq; iurgari dicemus eis: Misericordia eoz. Nō. n. rapuerunt eas ure bellantiū atq; victor: sed rogatiib; ut accipent no dedistis. et a vīa pte pctm ē. Fecerunt qz filii beniamini vt sibi fuerat impatum et iuxta numerū suū rapuerunt sibi de his q ducebāt choros.

uxores singulas. abieruntq; in possessionem suā edificantes vrbes et habitantes in eis. Filii quoq; israel reuersi sunt p tribū et familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in israel. sed unusq; qd sibi rectū videbat s faciebat.

Explicit Liber Judicum. Incipit Liber Ruth. Capitulum.

M diebus VIII us iudicis qn iudices preerant. facta ē fames in terra Abijtz hō de bethleem in moabitide cu uxore sua ac duobus liberis. Iēsū vocabatur bas elimelech: et uxoris eius noemi. et duo filii alter maalon et alter chelion. ei fratre de bethleem iuda. Ingressiq; regionē moabitidem morabant ibi. Et mortuus ē elimelech maritus noemi remansitq; ipa cu filiis. Qui accepit uxores moabitidas qz una vocabatur orpha. alteraq; ruth. Misseruntq; ibi decem annis et ambo mortui sunt. maalon videlicet et cheliō remansitq; mulier orbata duob; liberis ac marito. Et surrexit ut in p̄fiam p̄geret cum vtracq; nuru sua de regione moabitide. Audierat enī q̄ resperisset dñs populum suum et dedisset eis escas egressa est itaq; de loco p̄grinationis sue cum vtracq; nuru. et iā in via reuertēdi posita in terra iuda. dixit ad eas: Ite in domum mīris vre. Faciat vobiscū dñs misericordia sicut fecisti cu mortuis et mecum. Det vobis inuenire regem in dominis vīroꝝ quos sortiture estis. Et osculara ē eas que eleuata voce flere ceperunt. et dicere: Tēcum p̄gemus ad pp̄lin tuum. Quibus illa r̄ndit: Reuertimini filie mi. Cur venitis mecum? Num ultra habebo filios i vtero meo ut viros ex me sperare possitis? Reuertimini filie mi et abite. Nam enim senectute pfecta sum: nec apta vinculo cōiugali. Etiam si possem hac nocte concepe et pare filios si eos expectare velitis donec crescant et nubatis. Nolite queso filie mi facere hoc: qz vīa angustia magis me p̄mit. et egressa est manus domini contra me. Eleuata igit̄ voce rursum flere ceperunt. Orpha osculara ē socius ac reuersa est. Ruth adhesit socii sue. Qui dixit noemi: En reuersa ē p̄gnata tua ad pp̄lin suū et ad deos suos: quā te et abea: Quocunq; n. prexeris: pgā. et vbi morata fueris. et ego piter morabor. Id p̄l's tuus populus meus: et deus tuus deus meus. Que te terra suscepit morientem: in ea moriar ibiq; locum accipiā sepulture. Hec mihi faciat deus et si addat si no sola mors me et te separaverit. Videat ḡ noemi q̄ obstinato ruth aio decreuiss̄ secū p̄gē.

Ruth.

aduersari noluit nec ad suos ultra redditū p̄suadē. Profecteq̄ sunt simul tynerūt in bethleē. Qui bus yrhem ingressis velox apud cunctos fama p̄crebiuit dicebantq; mulieres. Hec ē illa noemi. Quibus ait: Nec vocetis me noemi. i. pulchraz sed vocate me mara. i. amaram: q̄z amaritudine valde repleuit me omnipotens. Egressa sum ple na t̄ vacuā reduxit me dñs. Cur ḡ vocat̄ me noe mi quam dñs humiliauit t̄ afflxit omnipotens. Elenit ḡ noemi cum ruth moabitide nuru sua de terra pegrinationis sue. ac reuersa ē in bethleem q̄z p̄num hordea metabans.

Rat aut̄ viro elimelech p̄sanguineo hō potens t̄ magnaz opū noie booz. Dixit q̄z Ruth moabit̄ ad socz suū. Si iubes vadam in agro. t̄ colligā spicas q̄ fugerint manus metentiu. vbiq; clemēt̄ in me p̄fissamilias rep̄perero gr̄az. Lui illa r̄ndit: Vade filia mi. Abiit itaq; t̄ colligebat spicas post terga metentiu. Ac cedit aut̄ vt ager ille h̄bet dñm nomine booz. qui erat de cognatione elimelech. Et ecce ip̄e veniebat de bethleem dixitq; messoribus: Dñs yobi scum. Qui r̄niderunt ei. Benedicat tibi domin⁹. Dixitq; booz iuueni q̄ messoribus perat: Lui ē hec puella? Lui r̄ndit: Hec ē moabit̄ q̄ venit cuz noemi de regione moabitide t̄ roganit ut spicas colligeret remanentes. sequens messor̄ vestigia. Et de mane vsq; nunc stat in agro. t̄ nec ad momentum qdem domi reuersa est. Et ait booz ad ruth: Audi filia: Ne vadas in altero agro ad colligendum nec recedas ab hoc loco sed iunge puel lis meis t̄ vbi messuerint se q̄re. Mandau. n. pueris meis vt nemo molestus sit tibi: sed etiam si sitieris vade ad sarcinulas t̄ bibe aq̄s de quibus t̄ pueri mei bibut. Que cadēs in facie suā t̄ adorans sup terrā. dixit ad eum: An̄ mibi h̄ vt inuenirem gratiam an̄ oculos tuos t̄ nosse me dignareris pegrinam mulierem? Qui ille r̄ndit: Uniciata sunt mibi omnia que feceris socrui tue post mortē viri tui. t̄ q̄ reliq̄is pentes tuos t̄ terram in q̄ nata es. t̄ veneris ad p̄plim quē antea nesciebas. Reddat tibi dñs p̄ ope tuo: t̄ plenā mercedem recipias a dño deo isrl̄ ad quē venisti: t̄ sub cuius p̄fugisti alas: Que ait: Inveni gr̄az apud oculos tuos dñe mi. q̄ psolat̄ es me t̄ locut̄ es ad cor ancille tue: q̄ nō sum filis vnius pueri tua rum. Dixitq; ad eā booz: An̄ hora vescedi fuerit veni huc t̄ comedē pane t̄ intinge buccellam tuā in aceto. Sedit itaq; ad messor̄ latus t̄ gesit pollutam sibi: comeditq; t̄ saturata ē t̄ tulit reliquias. Atq; inde surrexit vt spicas ex more colligeret. p̄cepit aut̄ booz pueris suis dicēs: Etiā si vobiscū metere voluerit ne p̄hibeat̄ eā: t̄ de vris quoq; manipulis pūcite de industria. t̄ remanere pmitite vt absq; rubore colligat t̄ colligentem nemo coripiat. Collegit ḡ in agro vsq; ad vespas: t̄ q̄ collegerat vga cedēs t̄ excutiēs: inuenit hordei q̄ si ephī mensurā. i. tres modios quos portans re

versa ē in ciuitatē t̄ ostendit socrui sue. In sup̄ p̄tulit t̄ dedit ei de reliquis cibi sui. quo saturata fuit. Dixitq; ei socrus sua. Ubi hodie collegisti: t̄ vbi fecisti opus? Sit bñdictus q̄ misertus est tui. Indicauit ei apud quē esset opata: t̄ nomē dixit viri q̄ booz vocaret. Lui r̄ndit noemi. Bñdict⁹ sit a dño qm̄ eandem gr̄az quā p̄buerat vivis ser uauit t̄ mortuis. Rursumq; ait: Propinqu⁹ no ster est hō. Et ruth. hoc quoq; inq; p̄cepit mihi: vt tādiu messoribus eius iūgerer donec oēs segetes meteret: Lui dixit socrus: Helius ē filia mi vt cu pueris eius exeras ad metendū ne in alieno agro q̄spiam resistat tibi. Juncta ē itaq; pueris booz t̄ tādiu cu eis messuit donec hordea t̄ triti cum in horreis p̄derent.

Dixitq; aut̄ reuersa est ad socz suā: audi uit ab eo. Filia mi querā tibi requiem t̄ p̄uidebo vt bñ sit tibi. Booz iste cuius pueri s in agro iūeta es p̄pinquus noster est: t̄ hac nocte areā hordei vētilat. Lauare igis t̄ vngere. t̄ induere cultioribus vestimentis t̄ descendere in areā. Nō te videat hō donec esūz potūz finierit. Qñ aut̄ ierit ad dormiēdū nota locū in quo dor mitat. Eleniesq; t̄ discoopies palliū quo opif a pte pedum t̄ pīcīes te t̄ ibi iacebis. Ip̄e aut̄ dicet tibi qd agere debeas. Que r̄ndit. Quicqd p̄ceperis faciā. Descenditq; in areā t̄ fecit oia q̄ sibi impauerat socrus. Cūq; p̄medisset booz t̄ bibis set t̄ factus esset hilarius: usq; ad dormiendum iūacerū manipulor̄ venit abscondite t̄ discoop pto a pedibus eius pallio se p̄iecit. t̄ ecce nocte iam media expauit hō t̄ turbatus ē. vidiq; mulierem iacentem ad pedes suos. t̄ ait illi. que es? Illaq; r̄ndit: Ego sum ruth ancilla tua. Expāde pallium tuū sup famulam tuam: q̄ p̄pinquus es. Et ille. Bñdicta inq; es a domio filia: t̄ p̄orē mi sericordiam posteriorē supasti. q̄ non es secura iūenes paupes sine diuitiis. Noli ḡ metuere. s̄z quicqd dixeris mibi faciam tibi. Scit. n. omnis ppls q̄ habitat intra porta t̄ vrbis mee mulierē te esse vritis. Nec abnuo me p̄pinquiū: sed ē ali us me p̄pinquier. Quiesce hac nocte t̄ facto ma ne si te voluerit p̄pinquitatis iure retinere bene res acta est. Sin autem ille noluerit ego te absq; villa dubitatione suscipiam: viuit dominus. Bor mi vsq; mane. Bornuit itaq; ad pedes eius usq; ad noctis abscessum. Surrexit itaq; anq; homines se p̄gnoscerent mutuo t̄ dixit booz. Laue ne quis nouerit q̄ huc veneris. Et rursum. expāde inquit pallium tuū quo operieris t̄ tene vtra q̄ manu. Qua extendeante t̄ tenente mensus est sex modios hordei. t̄ posuit sup̄ ea. Que portas ingressa est ad ciuitatem t̄ venit ad socrum suā: Que dixit ei? Quid egisti filia? Marrauitq; ei omnia que sibi fecisset homo. Et ait: Ecce sex modios hordei dedit mihi: t̄ ait: nolo vacuam te reuerti ad socrum tuam. Dixitq; Noemi. Expecta filia donec videamus quem res exitum habeat.

Prologus.

Neque n. cessabit homo nisi compleuerit quod locutus est.

III

Scendit ḡ booz ad portam et sedet ibi.

a **L**unḡ vidisset pp̄iniquū p̄terure d̄ quo p̄us sermo habitus ē. dixit ad eum. Beclina paulisp et sēde hic: vocans eū nomine suo. Qui diuertit et sēdit. Tollens aut̄ booz decem viros de senioribus cītātās. dixit ad eos. Sedete hic. Quibus residentibus locutus ē ad pp̄iniquū Partem agri fratris nīrī elimelech vēdet noemi q̄ reuersa est de regione moabitide: qd̄ audire te volui et tibi dicere corā cūnēs sedentibus et maoribus natu d̄ pp̄lo meo. si vis possidere iure pp̄i quirat eme et posside. si aut̄ displacest tibi h̄ ipsum indica m̄bi ut sciām qd̄ facere debeā. Nullus. n. est pp̄inquis excepto te q̄ p̄or es. et me q̄ secūd̄ sum. At ille r̄ndit: Ego agz emā: Lui dixit booz Qui emeris agrum de manu mulieris. ruth quo q̄ moabitidem q̄ vxor defuncti fuit debes accipere ut suscites nomē pp̄inqui tui in hereditate sua. Qui r̄ndit. Cedo iuri pp̄inquit. Neqz. n. poste ritatem familie mee delere debeo. Tu meo vtere p̄uilegio quo me libenter carere p̄miteor. Hic autem erat mos antiquus in isrl̄ inter pp̄inquis: vt si q̄n̄ alteri alteri suo iuri cedebat vt esset firma p̄cessio. soluebat h̄o calciamentū suū et dabat p̄ pinquo suo. Hoc erat testimonium cessionis in isrl̄. Dixit ḡ pp̄inquo suo booz. Tolle calciamentum. Quid statiz soluis de pede suo. At ille maiorib⁹ natu et r̄nuerso pp̄lo testes vos inq̄t estis hodie q̄ possederim oia q̄ fuerūt elimelech et chelion et maalon tradente noemi. et ruth moabitidem uxorem maalon in p̄iugū sūmpserūm ut suscitem non men defuncti in hereditate sua ne vocabulū eius de familia sua ac fratribus et pp̄lo deleatur. Vos inquā huius rei testes estis. R̄ndit omnis pp̄ls q̄ erat in porta et maiores natu. Nos testes sum⁹. Faciat dñs hanc mulierem q̄ ingredik domum tuā sicut rachel et lyā q̄ edificauerūt domū israel. vt sit exemplū virtutis in effrata: et habeat celebre nomē in bethleem. Fiatq̄ domus tua sic dominus phares quē thamar pepit inde: de semine quod tibi dederit dñs ex hac puella. Tūlūt itaq̄ booz ruth et accepit uxorem ingressusq̄ ē ad eā. et dedit illi dñs ut p̄cipet et pareret filiū. Dixerūtq̄ mulieres ad noemi: Hic dicitus dñs q̄ non ē passus ut deficeret successor familie tue. et vocaref nomē ei⁹ in isrl̄. et habeas q̄ p̄soleat aiaz tuā et enutriet senectutem. Be nurui. n. tua natus ē q̄ te diligit: et m̄to tibi melior est q̄ si septē h̄re filios. Susceptū q̄ noemi p̄ux posuit in sinu suo et nutricis ac gerule fungebat officiū. Vicine aut̄ mulieres p̄ḡntū lātes ei et dicētes: nat⁹ ē fili⁹ noemi vocauerūt non men ei⁹ obed. Hic ē p̄r ysaī p̄r̄is dauid. He sunt generationes phares. Idhares genuit esrom. Esrom genuit arā. Arāz genuit aminadab. Ami nadab genuit naason. Naason genuit salmon. Salmon genuit booz. Booz genuit obed. Obed

genuit ysaī. Ysaī genuit dauid regem.

Explicit Liber Ruth. Incipit prologus sancti Hieronymi in libros Regum.

Iginti et duas līas esse apud hebreos. syror quoqz lingua et chaldeoz testaf q̄ hebrei magna ex pte z̄finis ē. Hā et ipsi vīgintiduo elementa h̄nt codem sono sed diversis characterib⁹. Samaritani etiā pentateucos moysi totidē līis scriptitat: figuris tñi et apicib⁹ discrepates. Certūqz ē esdrā: scribā legisqz doctorem post captā hierosolimā et instauratiōnem tēpli s̄b zorobabel alias līas rcppisse: qbus nūc vītūr cū ad illud vīsqz tps iudem samaritanoz et hebreoz characteres fuerūt. In libro quoqz nūc rōrum hec eadē supp̄putatio: s̄b leuitaz ac sacerdotum censiū mystice oñdīt. et nomen dñi tetragrammaton in ḡbūdam grecis voluminibus vīsqz homi tricesimus sextus et centesimus decimus et centesimus undecimus et centesimus decimus octau⁹ et centesimus quadragesimus quartus. quāqz diuerſō scribant̄ metro: tamen eiusdē numeri texūtur alphabeto. Et hieremie lamentationes et orationē eius. Salomonis quoqz in fine puerbia. ab eo loco in quo ait: Alix alterem sortem quis innetur. Porro quoqz littere duplices apud hebreos sunt. caph. mem. nun. phe. sade. Aliter enim scribuntur p̄ has p̄ncipia medietatesqz verbōrū. aliter fines: vnde et a plerisqz libri duplices estimantur. Samuel. malachim. debreiamin. esdras. hieremias cum cynoth. id est lamentationibus suis. Quomodo igit̄ vigintiduo elementa sunt p̄ que scribimus hebraice omne quod loquimur. et eoz initij vix humana comprehendit̄: ita ut virginiduo volumina supp̄putant̄: quibus quasi literis et exordijs in dei doctrina tenera adhuc et lactes viri iusti eruditur infantiā. Hūmus apud eos liber vocatur bresith. quem nos genesis dicimus. Secundus ellesmoth qui exodus appellat. Teretus vaiecrā. i. leniticus. Quartus vagedaber quē numer⁹ vocam⁹. Quintus elleaddaber q̄ deuteronomiū p̄notat. Hi sunt quoqz libri moysi quos p̄ pue thorath. i. legē appellat̄. Scdm pp̄b̄p̄ ordīne faciūt et incipiūt ab iesu filio naue: q̄ ap̄d illos iostie bennun dicil. Deinde s̄t̄texūt sop̄thim. i. ii. dicū liby et in eundē p̄pingūt ruth. q̄ in dieb⁹ iu dicū facta et narrat̄ historia. Terti⁹ seq̄f samuel malachi. i. regū: q̄ tertio et q̄rto regnōp̄ volumē p̄tinef. Meliusqz multo ē malachim. i. regū q̄tinef malacoth. i. regnōp̄ dicere. Ad. n. multaz p̄tinef describit regna: sed ynius israelitici pp̄li q̄ tribus duodeciz p̄tinef. Quintus ē esaias. Sextus

hieremias. Septimus ezechiel. Octau^o liber duodecim ppharū: q apud illos vocat thareasra. Tertius ordo agiographia possidet. Et primus liber incipit a iob. Secundus a dauid quem qn qz incisionibus: t vno psalmo^r volumine compendunt. Tertius est salomon: tres libros habēs puerbia que illi pabolas. i. masloth appellant. Quartus ecclesiasten. i. coeleteth. Quintus est cāticum cantico^r quem titulo syrasyrim pnotant. Sextus est daniel: Septimus dabreiamin. i. verba diez quod significantius chionicon totius diuine historie possumus appellare. qui liber apud nos paralipomeon pmus t secundus inscribit. Octauus esdras: qui t ipē similiter apd grecos t latinos i duos libros diuisis ē. Nonus hester Atqz ita fuit pter veteris legis libri vigintiduo idet aliosqz qnqz. t pphetaꝝ octo. agiographorum nonem. Quamqz nonnulli Ruth t cynoth inter agiographa scriptitent t hos libros in suo putent numero supputandos. ac p hoc esse pse legis libros vigintiquattuor: quos sub numero vigintiquattuor seniorum apocalypsis Johānis inducit. adorantes agnum t coronas suas pstra tis vultibus offerentes: stātibus coram quatuor animalibus oculatis ante t retro. i. in pteritum t in futurum respicientibus. t indefessa voce clamatibus. sanctus: sanctus: sanctus dominus deus omnipotens qui erat t qui est: t qui vēturnus ē. Hic plogus scripturarum quasi galeatum pnci pum omnibus libris quos de hebreo vertim^r in latinum cōuenire potest: vt scire valeamus quicquid extra hos ē inter apocripha esse ponendū. Igitur sapientia que vulgo Salomonis inscribitur. t iesi fili s̄yrach liber. t iudith. t thobias. et pastor non sunt in canone. Ab achabeoz pmuz librum hebraicum reppi. Secundus grecus ē: qd ipa phrasin. pbari pōt. Que cum ita se habeant obsecro te lector ne laborem meū reprehensionem estimes antiquoz. In templo dei offert vnuſquis qz quod pōt. Alij aux t argentez t lapides pcioſos. Alij byſſuz t purpurā t coccū offerūt t hyacinthū. Nobiscū bñ agit si obtulerimus pelles t capiaz pilos. Et tñ apl's ptemptabiliora nostra magis necessaria iudicat. Un t tota illa tabernaculi pulcritudo t p singulas spēs ecclie pñt futu regqz distinctio pellibus tegil t cilitis: ardoreqz solis t iniuriā imbrū ea que vltiora sunt. phibet Lege g pnum samuel t malachim meū. Ad eum inqua meū. Quicqd. n. crebris v̄tendo t emendando sollicitus t didicimus t tenemus. nostz est. Et cū iurellexeris qd antea nesciebas. vel iter ptem me estimato si gratus es. vel paraphraſten si ingratus: quāz mihi omnino pscius non sum. mutasse me qppiam de hebraica veritate. Certe si incredulus es: lege grecos codices t latinos t pfer cum his opusculis que nup emendauius t vbiqz discrepare iter se videris. interrogā quē libert hebreoz: cui magis accomodare debeas

fidē t si nrā firmauerit. puto q eū nō estimes cōiectore ut in eodē loco meū sit diuinari. Sz et vos famulas xpī rogo que dñi discumbetis pcio ſiffima fidei myrrha vngis caput. q neqqz ſalutare: qm̄ in ſepulchro qbus iam ad p̄em xp̄s ascendit ut ztra latrātes canes q aduersiſ me rābido ore defeuient t circueūt ciuitatem atqz i eo ſe doctos arbitranſ. si alijs detrahāt ofonum veſtraz clypeos opponaſ. Ego ſciens humilitatez meam. illius ſp ſententie recordabor: Dixi cū ſtodiā vias meas ut nō derelinquā in lingua mea Pofui ou meo cū ſtodiā: cū pſiferet peccator ad uerſum me. Obmutui t humilitatus ſum: t ſilue bonis.

Explicit plogus. Incipit Liber Samuelis. pmus. Capitulum.

Cit vir vnuſ

Lament
 de ramathaim ſophim de monte effraim t nomē eius Helchana. filius hierobō am filii heliu. filii thau. filii ſiph. effratheus t habuit duas uxores. nomē vni anna. t nomen ſecunde ſenene na. Fueruntqz ſenenne filii liberi. Anne autē nō erāt liberi. Et ascendebat vir ille de ciuitate ſua: ſtatutis diebus vt adoraret t ſacrificaret domio. exercituum in ſylo. Erant autem ibi duo filii heli. osni. t phinees ſacerdotes domini. Uenit ergo dies t immolavit helchana: deditqz ſenenne uxori ſue t cūcris filii eius t filiabus preſ. Anne autem dedit ptem vnam triftis: quia Anna dīligebat domini autem conſuērat vluam eius. Affligebat quoqz eam emula eius. t vehementer augebat. intātum vt exprobraret qd dominus cōclusiſſet vluam eius. Sicqz faciebat per ſingulos annos cum redeunte tempore ascenderēt ad templum domini t ſic p̄uocabat eam. Porro illa flebat t non capiebat cibum. Dixit ergo ei helchana vir ſuus. Anna cur fles. t quare non commedis. t quamobrem affligitur cor tuum? Nunquid non ego melior: tibi ſum qz decem filii? Surrexit autem Anna postquam commederat t biberat in ſylo. Et heli ſacerdote ſedente ſuper ſelam ante poſtes domus domini cum eſſet Anna amaro animo orauit ad dominum flens largiter t votum vouit dicens: Domine exercituum ſi reſpiciens videris afflictionem famule tue. t recor datus mei fueris. nec oblitus ancille tue. dederis qz ſerue tuc ſexuz virilez: dabo eum domino omnibus diebus vite eius. t nouacula non aſcedet ſuper caput eius. Factū est autē cū illa multipli car pces coram dño: vt heli obſeruaret os eius.

Regum.

Porro Anna loquebatur in corde suo: tuncq; labia eius mouebantur. et vox penitus non audiebatur. Est manit ergo ea heli temulenta. Dixitq; ei. Usquequo ebria eris? Bigere paulisper vinum quo mades. Respondet Anna: nequeq; inquit domine mihi. Nam mulier infelix nimis ego sum: vinumq; et oē quod inebriare potest non bibi. sed effudi aiaz meā in prospectu domini: Ne reputes ancillam tuam qsi vnam de filiabus belial. qui ex multitudine doloris et meroris mei locuta sum vobis in p̄n. Tunc heli ait ei: Hade in pace et deus iste dicit tibi petitionem tuā quā rogasti eum. At illa dixit: Utinā inueniat ancilla tua grām in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suā et comedit vultusq; illius non sunt amplius in diversa mutati. Et surrexerunt mane et adorauerunt corā domino: reuersiq; sunt et venerunt in domū suā ramatha. Cognovit autē helchana annam uxorem suā: et recordatus est eius dominus. Et factū est post circuluz diez: accipit Anna et pergit filium: vocavitq; nomen eius samuel. eo quod a domino postulasset eum. Ascēdit autē vir eius helchana et omnis domus eius ut immolaret domino hostiā solennem et votū suū: et Anna non ascendit. Dixit enim viro suo: Nō vadā donec ablectek insanoz ducā eum ut appearat ante prospectū dñi. et maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir suius: fac quod bonū tibi videbatur et mane donec ablactaberit in vulturis tribus: et tribus modis farine et amphora vini: et adduxit eum ad domū dñi in sylo. Puer autem erat adhuc infantulus. Et immolauerunt vitulum et obtulerunt puerum heli. Et ait Anna: Obscurō mī dñe: vivit anima tua. Ego sum illa mulier q̄ stetit corā te hic. orans dñm pro puerō isto. Oravi et dedi mī dñs petitionē meā quā postulauī eum. Ecce et ego comodaui eum dño cunctis diebus quibus fuerit accommodatus dñs. Et adorauerunt ibi dñm. Et orauit Anna. et ait.

Gloriavit cor meum in dño: et exaltatum est cornu meū in deo meo. Bilatatum est os meū super inimicos meos: quod letata fuī in salutari tuo. Nō ē sanctus ut est dñs: neque n. est alius ex te. et nō ē fortis sicut deus nř. Molite multiplicare logia sublimia: gloriātes. Recedat vetera de ore vfo. quia deus sciap dominus ē: et ibi p̄paratur cogitationes. Arcus fortissimus est: et infirmi accincti sunt robore. Repleti p̄nus pro panibus se locauerunt: et famelici saturati sunt. Bonec sterilis pepit plurimū: et q̄ multos bēbat filios. affirmata ē. Dñs mortificat et vivificat: deducit ad inferos et reducit. Dñs paupem facit et ditat: humiliat et obliuat. Suscitat de puluere egenū: et de stercore eleuat paupem: ut sedeat cum principibus et soliū glie teneat. Nū. n. sunt cardines terre et posuit super eos vibē. Pedes sanctorum suorum seruabit et impī in tenebris pricēscent: quod non in fortitudi-

ne sua roboretur. vir. Num formidabūt aduersarii eius: et super ipsos in celis tonabit. Dñs indicabit fines terre: et dabit imperium regi suo: et sublimabit cornu xp̄i sui. Et abiit helchana in ramatha in dominum suā. Puer autē erat minister in aspectu domini an faciem heli sacerdos. Porro filius heli: filius belial nescientes dñm neque officium sacerdotum ad p̄petuum: sed quocunq; immolasset victimā: veniebat puer sacerdos dum coquunt carnēs: et habebat fascinula tridentē in manu sua. et mittebat eā in lebetem vel in caldariā: aut in olla: siue in cacabū et oē quod leuabat fascinula tollebat sacerdos sibi. Sic faciebat universo israeli venientiū in sylo. Etiam autem adoleret adipem: veniebat puer sacerdotis et dicebat immolati. Da mihi carnem coquā sacerdoti. Nō. n. accipiam a te carnem coetā: sed crudam. Dicebatq; illi immolās: Incendat p̄num iuxta morem hodie adeps et tolle tibi quā tumcunq; desiderat aia tua. Qui rindens aiebat ei: Nequaquam. Nunc n. dabitis: aliqui tollam vi. Erat ḡ peccatum puerorum grāde nimis coram dño quod detrahebant oēs sacrificio dñi. Samuel autē ministrabat an faciem dñi puer accinctus ephor lineo. Et tunicaq; puam faciebat ei in mī sua quam afferebat status diebus ascendens cum viro suorum immolarebatur hostiā solennem et votū suū. Et bū dixit heli helchane et uxori eius. dixitq; ei: Reddat tibi dñs semē de muliere hac pro seniore quod cōmodasti dñs. Et abierunt in locum suū: Visitauit ḡ dñs Annam et concepit et pepit tres filios et duas filias. Et magnificatus est puer samuel aper dñm. Heli autē erat senex valde: et audiuit omnia quod faciebant filii sui universo israeli: et quod dormiebant cum mulierib⁹ que obseruabant ad hostiū tabernaculi et dixit eis. Quare faciis res huiusmodi quod ego audio: res pessimas ab omni populo. Molite filii mei. Nō. n. est bona fama quam ego audio: ut transgredi faciatis poplē dñi. Si peccauerit vir in virū placari ei potest deus: si autē in deum peccauerit vir quod orbit p̄ eo. Et nō audierunt vocē p̄ris sui: quod voluit dñs occidere eos. Puer autē samuel p̄ficiens atq; crescebat: et placebat tam deo quod hominibus. Venit autē vir dei ad heli et ait ad eum: Hec dicit dñs: Nunquā nō apte revelatus sum domui p̄ris tui cum esset in egypto in domo pharaonis: Et elegi eum ex oībus tribus israelimib⁹ in sacerdotē ut ascenderet ad altare meū et adoleret mihi incensum: et portaret ephor corā me et dedi domui p̄ris tui oīa de sacrificiis filiorum israel. Quare calce abiecisti victimā meā et mune ra mea quod p̄cepi ut offerens in templo: magis honorasti filios tuos quod me. ut comederes p̄mitias omnis sacrificii israel poplē mei. Propterea ait dñs deus israel. Loquens locutus sum ut domus tua et domus p̄ris tui ministraret in prospectu meo vobis in sempiternum. Nunc autē dicit dñs. Absit hoc a me. Sed quicunq; honorificauerit me glorificabo eū: quod autē plenūrū me erūt ignobiles.

Regum.

Ecce dies venit et precidā brachium tuum. et bra-
chium domini patris tui. vt nō sit senex i domo tua
Et videbis emulū tuum i templo in vniuersis p-
speris israel et nō erit senex i domo tua oībus die-
bus. Verunt̄ nō auferam penitus viruz ex te ab
altari meo: sed vt deficiat oculi tui. et tabescat aia-
tua et pars magna domus tue morietur cu ad vi-
rilem etatem venerit. Hoc aut erit tibi signū qd
venturū est duob⁹ filii nūs osnī et phinees. In
die uno morientur ambo. Et suscitabo mīhi sacer-
dotem fidēlem qui iuxta cor meū et aiā meā faci-
et. et edificabo ei domū fidēlem: et ambulabit corā
christo meo cūctis dieb⁹. futurū est aut ut quicū
q remanserit i domo tua. veniat vt ore pro eo. et
offerat nūmum argenteum et tortaz panis. dicat
q. **D**imitte me obsecro ad unam partē sacerdo-
talem vt comedā buccellā panis. III.

Per autem samuel ministrabat domio
coram heli. et sermo domini erat p̄ciosus.
In diebus illis non erat visio manifesta.
Factum est ḡ in die quadam heli iacebat in lectu-
lo suo: et oculi eius caligauerant nec poterat vide-
re lucernam dei ante q̄ extingueret. Sammel aut̄
dormiebat i templo dñi ubi erat arca dei. Et vo-
cauit dñs samuel. Qui respondēs ait. Ecce ego
et eucurrat ad heli et dixit. Ecce ego vocasti enī
me. Qui dixit. Non vocauit te filii. Reuertere et
dormi. Et abiit et dormiuit. Et adiecit dñs rur-
sum vocare samuel. Consurgensq̄ samuel abiit
ad heli. et dixit. Ecce ego. quia vocasti me. Qui
respōdit. Non vocauit te filii mi. Reuertere et dor-
mi. Porro samuel nequum sciebat dominus nec
renelatus fuerat ei sermo dñi. Et adiecit dñs. et
vocauit adhuc samuel tertio. Qui consurgens abi-
it ad heli. et ait. Ecce ego: q̄ vocasti me. Intelle-
xit ergo heli q̄ dominus vocaret puerum. et ait
ad samuel. Vade et dormi. et si deinceps vocau-
rit te dices. Loquere dñe quia audit seruus tuus.
Abiit ḡ samuel et dormiuit in loco suo. et venit
dñs et stetit: et vocavit sicut vocauerat secundo:
Samuel samuel. Et ait samuel. Loquere domine
quia audit seruus tuus. et dixit dñs ad samuel
ecce ego facio verbu i israel qd quicunq̄ audie-
rit timent ambe aures ei. In die illa suscitabo
aduersū heli oīa que locut⁹ sum sup domū eius.
Incipiā et cōplebo. Redixi enī ei q̄ indicatur⁹
essez domū ei i eternū. ppter iniquitatē eo q̄ no-
uerat idigne agere filios suos. et non corripuerit
eos. Idecirco iurauit dñi heli q̄ nō excipies iniqui-
tas dom⁹ cl⁹ victimis et muneric⁹ usq̄ i eternū.
Dormiuit aut̄ samuel usq̄ mane: apariuitq̄ ostia
domus dñi. et samuel timebat indicare visionem
heli. Elocauit ergo heli samuelē. et dixit. Samuel
fili mi. Qui respōdens ait. Presto sum. et inter-
rogauit eū. Quis ē sermo quē locutus ē dñs ad
te. Oro te ne celaueris me. Nec faciat tibi deus
et hec addat. si absconderis a me sermonē ex oīb⁹
verbis que dicta sunt tibi. Indicauit itaq̄ ei samu-

el vniuersos sermones. et non abscondit ab eo. et
ille respōdit: Nūs est. Quod bonū est in oculis
suis faciat. Credit aut̄ samuel. et dñs erat cu eo.
et nō cecidit ex oībus verbis eius in terram et co-
gnouit vniuersus isrl a dan usq̄ bersabee q̄ fide-
lis samuel propheta esset dñi. et addidit dñs vt
appareret i sylo. qm̄ reuelat̄ fuerat dñs samuel
i sylo iuxta verbu dñi. et evenit sermo samuelis
vniuerso israeli. III.

Ge seū est i dieb⁹ illis cōnenerūt philisti-
ūm in pugna egressus ē namq̄ i'rl obvi-
az philistium i pliuz. et castrametat̄ est
iuxta lapidē adiutorii. Oro philistium venerūt
i affec. et istruxerūt aciem ptra isrl. Initio aut̄ cer-
tamune terga vertit isrl philisteis. et cesa sūt i illo
certamie p assim p agros quasi q̄thorū milia viro-
ru. et reuersus ē ppl̄s ad castra. Riserūtq̄ ma-
iores natu de isrl. Quare p̄cessit nos dñs bodie
corā philistium. Afferam⁹ ad nos de sylo arcā fe-
deris dñi: et veniat i mediū nostū vt saluet nos d
manū inimicorū nō. Visit ē ppl̄s i sylo et tule-
rūt ide arcā federis dñi exercituū sedens sup che-
rubin: erātq̄ duo filii heli cum arca federis dñi
osnī et phinees. Lūq̄ venisset arca frderis dñi i
castra vociferat̄ ē oīs isrl clamore grādi et psonu-
it terra. Et audierūt philistium vocē clamoris. di-
xerūtq̄. Que nā est hec vox clamoris magni i ca-
stris hebreoy. Et cognoverūt q̄ arca dñi veniss̄
i castra. Tumuerūtq̄ philistium dicētes. Venit de
us in castra. et igemuerūt dicētes. Ve nobis. Nō
enī fuit tāta exultatio heri et nudus tertius. Ve no-
bis. Quis nos salutibute manu deoy sublimiū
istoy. Si sūt dīi. qui p̄cuserūt egyptū oī plaga i
deserto. Cōfortamini et estote viri philistium: ne
seruatis hebreis sicut et illi seruerūt nob̄. Con-
fortamini et bellate. Dugnauerūt ḡ philistuz. et
cessus ē isrl et fugit vnuquisq̄ i tabernaculū suū.
Et facta ē plaga magna numis. et cecidēt de isrl
trigita milia peditū. et arca dīi capta ē. Quo quo
q̄ filii heli mortui sūt osnī et phinees. Turrēs at̄
vir de beniamin ex acie venit i sylo i die illa scissa
veste et sp̄sus puluere caput. Lūq̄ ille venisset
heli sedebat sup sellā cōtra viā expectās. Erat at̄
cor ei p̄ arca dñi. Vir aut̄ ille postq̄ igres-
sus ē nūciavit vrbi et vluauit oī ciuitas. et au-
diuit heli sonitū clamoris. Turrēs. Quis ē hec
sonit⁹ tumult⁹ hui⁹. At ille festinauit et venit. et nū-
cianit heli. Heli aut̄ erat nonagita et octo ānorū
et oculi ei caligauerāt et videre non poterat. et
dixit ad heli. Ego suz qui veni de p̄lio: et ego qui
de acie fugi hodie. Qui ille ait. Quid actū est fili
mi. Respōdēs aut̄ ille qui nūciabat: fugit inquit
isrl corā philistium. et ruina magna facta ē i p̄plo.
Insup et duo filii tui mortui sūt osnī et phinees.
et arca dei capta ē. Lūq̄ ille noiasset arcā dei. ce-
cidit de sella retrorsū iuxta ostiū. et fractis cerui
cibus mortu⁹. Senex enī erat vir et grand e⁹. et
ipse iudicauit isrl quadraginta annis. Nur⁹ aut̄

ei⁹ viror⁹ phinees. pgnas erat vicinaq⁹ partui. et audit⁹ nūcio q⁹ capta esset arca dñi. t mortu⁹ esset sacer suus et vir su⁹ icuruauit se et peperit. Irruerant enim in ea dolores subiti. In ipso autem momēto mortis ei⁹ dixerūt ei qui stabāt circa ea. Ne ti meas: q⁹ filiu⁹ pepisti. Que nō rūdit eis neq⁹ aiad uertit. Et vocauit pue⁹ iacob⁹ dices Trāslata ē gloria dñi de isrl: ga capta ē arca dei. Et p loce cero suo t p viro suo ait. Trāslata ē gloria ab isrl co q⁹ capta esset arca dei.

V **I**hilistum autem tulerūt arcam dei t asportauerūt eam a lapide adiutoriu⁹ i azotū. Tulerūtq⁹ philistum arcam dei. t intulerūt eam in tēplū dagon. t statuerunt eam iuxta dagon. Lūq⁹ surrexissent diluculo azotu altera die. ecce dagon iacebat pnu⁹ i terra ante archas dñi. Et tulerūt dagon. t restituerūt eū in locū suū. Rursusq⁹ mane die altera cōsurgentēs iuene rūt dagon iacētem sup faciē suaz i terra coraz archae dñi. Capit autem dagon t due palme manuaz ei⁹ abscise erāt sup lumen: porro dagon solus trūcū remāserat i loco suo. Propter hāc causāz nō calcant se cerdotes dagon. t oēs qui i greediuntur templū eius sup lumen dagon i azoto vſq⁹ in hōdiernū dīc. Aggrauata est autem manus dñi sup azotios. t demolit⁹ est eos. Et percussit in secretio ri pte natum azotum t fines eius. Et ebulierunt ville t agri in medio regionis illi⁹. t hāti sunt mures. t facta est confusio mortis magne i ciuitate. Evidentes autem viri azotii huicmodi plagaz dixerunt. Nō maneat arca dei israel apud nos. qm̄ dura est man⁹ eius sup nos t sup dagon deu⁹ nostrum. et mittentes congregauerūt oēs satrapas philistinorum ad se. t dixerunt. Quid faciemus de arca dei israel. Responderūtq⁹ gethei. Cirunducatur arca dei israel. et circunduxerunt arcam dei israel. Illis autem circunducentibus eam. siebat manus domini dei per singulas cuitates intersectionis magne nimis. t percutiebat viros vniuersi⁹q⁹ vrbis a parvo vſq⁹ ad maiores. t cōputrecebant prominentes extales eoru⁹. Inieruntq⁹ gethei consiliū. t fecerunt sibi sedes pelluceras. Misserunt ergo arcam dñi in accharō. Cunq⁹ venisset arca dñi dei in accharō. exclamaverunt accharonite dicētes. Adduxerunt ad nos arcam dei israel vt interficiat nos t populū nostrū. Misserūt iraq⁹ t cōgregaverūt omes satrapas philistinor⁹. Qui dixerūt. Simittite arcā dei israel. t reuertaf in locū suū. vt nō interficiat nos cū populo nostro. Siebat enim pauc⁹ mortis in singulis vrbibus. t grauissima valde man⁹ dñi dei. Viri quoq⁹ qui mortui nō fuerant percutiebant i secerionē parte natū. t ascendebat vluſat⁹ vni⁹ cuiusq⁹ cuitatis in celum.

VI **E**uit ergo archa dñi in regione philistiorum septem mensibus. et post hec vocaverunt philistium sacerdotes t diuinos dicentes. Quid faciemus de arca dei. Indicate

nobis. quomodo remittam⁹ eam i locū suū. Qui dixerunt. Si remittitis arcam dei israel. nolite dimittere eā vacuam: sed qđ debetis ei reddite pro peccato. t tūc curabūmū. t scietis quare nō redit man⁹ ei⁹ a yobis. Qui dixerūt. Quid ē qđ p delicto reddere debeam⁹ ei. Respōderuntq⁹ illi. Iuxta numerū p̄niciay philistinor⁹ quiq⁹ annos aureos facetus. t quiq⁹ mures aureos. qđ plaga vna fuit oib⁹ yobis t satrapis vestris. Facetusq⁹ similitudines annor⁹ vīop⁹. t similitudines murū qui demoliti sunt terram. t dabitis deo isrl gloam si forte releuet manum suam a vobis t a diis vestris t a terra vīa. Quare grauatis corda vīa sicut aggrauauit egyptus t pharaō cor suū. Nō ne poſtq⁹ percussus est. tūc dumisit eos. t abiērunt. Nūc ergo arrupit t facit plaustri nouū vnum. et duas vaccas fetas quibus nō est impoſitum iungim iungit in plausto. et recludit vitulos earum domi. Tolleūtq⁹ arcam domini. et possestis in plausto. et vasa aura que exoluistis ei pmittite eam vt vadat. et aspicietis. et siquidem pviā fini⁹ suor⁹ ascenderit cōtra bethsamēs ipē fecit nobis hoc malū grande. sin autem nūmē. sciēmus qđ nequaquā man⁹ eius tetigit nos: s̄ casu accidit. Fecerunt ergo illi hoc modo. et tolentes duas vaccas que lactabāt victulos: iuxterūt ad plaustri: vituloscq⁹ carum cōcluserūt domi. et posuerunt arcam dei sup plaustri t capsellam que habebat mureos aures t similitudinem annorū. Ibant autem in directum vacce per viaz que dicit bethsamēs: t itinere vno gradiebant pgentes et mugientes t nō declinabāt neq⁹ ad dextraz neq⁹ ad sinistram. Sed t satrape philistiz sequebant vſq⁹ ad terminos bethsamēs. Porro bethsamēte metebant triticū in valle. et eleuātes oculos videbāt arcā. t gavisū sūt cū vidissent. et plaustum venit i agro iōsue bethsamēte. t stetit ibi. erat autē casq⁹ imposuerūt sup ea holocaustū dñi. Levit autem depositerūt arcam dei. t capsellā que erat iuxta eam i qua erāt vasa aurea: t posuerūt sup lapi dē grādē. Viri autem bethsamēte obtulerūt holocaustā. t molauerūt victimas i die illa dñi. et quiq⁹ satrape philistinor⁹ viderūt t reuerti sūt in accharō i die illa. Hi sūt autem anni aurei quos reddiderūt philistiz p delicto dñi. Azo⁹ vnu⁹. gaza vnu⁹. aschalon vnu⁹. geth vnu⁹. accharon vnu⁹. t mures aureos secūdū numerū vrbis philistium quinq⁹ p̄niciay: ab yrbe murata vſq⁹ ad villā que erat rūt arcā dñi que erat vſq⁹ i illa die i agro iōsue bethsamētis. Percussit autem domin⁹ de viris bethsamētib⁹. eo q̄ vidissent arcā dñi. t percussit de populo septuagita viros t quiq⁹ agita milia plebis Luritq⁹ popul⁹. eo qđ dñs percussit plebē plaga magna. et dixerūt viri bethsamēte. Quid poterit stare i cōspectu dñi dei sc̄i hui⁹ et ad quē ascēdet

Regum i

a nobis. Misericordia nuncios ad habitatores cariathiariz dicentes. Reduxerunt philistium arcā dñi: descendite et reducete eā ad vos.

VII.

Entrūt ḡ viri cariathiariz et reduxerūt arcā dñi. et intulerūt eā i domū amīnā dāb i gabāa. Eleazarū aūt filiū eius sātificauerūt. vt custodiret arcā dñi. Et fcm̄ est. ex qua die māsit arca dñi. i cariathiarum. multiplicati sūt dies. Erat quippe iam anū vicesim⁹. Et re quieuit oīs dom⁹ israel post dñi. Ait aūt samuel ad vniuersaz domū israel dicens. Si in toto corde vestro reuertimini ad dñm. auferete deos alienos de medio vestri. baalim et astaroth. et p̄parate cor da vestra dñō. et seruite ei soli: si erueret vos de manu philistium. Abstulerūt ergo filii israel baalim et astaroth. et seruierūt dñō soli. Dixit aūt samuel. Congregate vniuersū israel i masphat vt orē pro vobis dñm. Et cōuenērūt i masphat. Hauserūt qz aquā et effuderūt i cōspectu dñi. et ieuuancerūt i die illa atqz dixerūt. Tibi peccauim⁹ dñe. Iudicauitqz samuel filios isrl i masphat. Et audiuerūt philistium qz p̄gregati essent filii israel i masphat et ascēderūt satrapē philistinorū ad israel. Qd cū audissent filii israel. timuerūt a facie philistinorū dixerūtqz ad samuelē. Ne cesses p nobis clamare ad dñm dñi nrm̄ vt saluer nos de manu philistinorū. Tulit aūt samuel agnū lactētem vnū. et obtulit illū holocaustum itegrum dñō. Et clamauit samuel ad dñm p israel et exaudiuit eū dñs. Factū ē aūt cum samuel offerret holocaustū dñō: philistium iniere plūm cōtra israel. Intonuit autē dominus fragore magno i die illa sūp philistium. et exterruit eos et celi sunt a filiis israel. Egressiqz filii israel de masphat persecuti sunt philisteos. et percusserunt eos vsqz ad locū q erat subter beth char. Tulit aūt samuel lapidem vnū. et posuit eū i masphat et iter sen. et vocauit nomē loci illius lapis adiutorii. Dixitqz. Hucusqz auxiliārē ē nobis dominus. Et humiliati sunt philistinorū. nec ap posuerūt vltra vt veniret i terminos israel. Facta ē itaqz man⁹ dñi sūp philisteos cūctis diebus samuelis. et reddite sunt vrbes quas tulerant philistium ab israel israeli. ab accharon vsqz geth et ter minos suos. Liberauitqz israel de manu philistinorū eratqz pax inter israel et amorreum. Judicabat quoqz samuel isrl cūctis dieb⁹ vite sue. et ibat per singulos annos circūius bethel et galgala et masphat et iudicabat israelē i sup: adictis locis. Reuertebaturqz i ramatha: ibi enī erat domus eius: et ibi iudicabat israelē. Edificauit etiā ibi altare domino.

VIII.

Factū ē aūt cū senuisset samuel posuit filios suis iudices i isrl. Suntqz nomē filii ei⁹ p̄mo geniti iohel: et nomē scđi abia. iudyceli i bersabee. Et nō ambulauerūt filii illius i viis ei⁹ sūp declinauerūt post anariciā. acceperūt q̄m mīra. et puerterūt iudiciū. Congregati ergo vniuersi maiores natu israel. venerūt ad samuelē

i ramaiba. dixerūtqz ei. Ecce tu senuisti. et filii tui nō ambulāt i viis tuis. Constitue nobis regē. vt in dicet nos. sicut et vnuerse habēt natiōes. Displi cuitqz sermo i oculis samuel. eo q̄ dixisset. da nobis regē vt iudicet nos. Et orauit samuel ad dñi. Dixit aūt dñs ad samuelē. Audi vocē populi i oī bus que loquunt tibi. Nō enī te abiecerūt sū me ne regnē sup eos. Juxta oīa opa sua que fecerūt a die qua eduxi eos de egypto usqz ad diē hanc: sicut dereliquerūt me et seruierūt diū alienis: sic faciūt etiā tibi. Nūc ergo vocē eoz audi. Verūt cōtestare eos. et p̄dic eis ius regis qui regnatur⁹ ē sup eos. Dixit itaqz samuel oīa verba dñi ad populu q̄ petierat a se rege. et ait: Hoc erit ius regis q̄ iperatur⁹ ē vobis. Filios vīos tollet et ponet in currib⁹ suis. facietqz sibi eq̄tes et p̄cursorēs q̄dri garū suaz et cōstituet sibi tribunos et centuriōes et aratores agroz suoz. et messores sēgetū. et fabros armoz et currūz suoz. Filias quoqz vīas faciet sibi vnguētarias et fucarias et panificas. Agros quoqz vīos et vineas et oliueta optia toller. et dabit seruūs suis. Sed et sēgetes vīas et vi neas reddit⁹ addecimabit: vt det eunuchis et famulis suis. Seruos etiā vīos et ancillas et iunes optimos et asinos auferet. et ponet i ope suo Greges quoqz vīos addecimabit vīos eritis ei serui. Et clamabitis i die illa a facie regis vestri quē elegistis vobis. et nō exaudiet vos dñs i die illa: q̄ petistis vobis regē. Moluit aūt ppl's audi re vocē samuelis sūp dixerūt. Neqqz. Exeni erit sup nos et erim⁹ nos quoqz sicut dēs gētes: et iudicabit nos rex noster. et egredieſ ante nos: et pugnabit bella nra p nobis. Et audiuit samuel oīa verba ppl's. et locut⁹ ē ea i aurib⁹ dñi. Dixit autē dñs ad samuelē. Audi vocē eoz. et cōstidue super eos regē. et ait samuel ad viros isrl. Vadat vīus qz i ciuitatē suā.

LIX

Terat vir de beniamin noīe. Cis filius abiel. filii seor. filii hechoz. filii sareth. filii aphia. filii viri gemini fortis robore. et erat ei fili⁹ vocabulo saul: elect⁹ et bon⁹. et non erat vir de filiis israel melior illo. Ab humero et sursum eminebat sup oēm ppl's. Perierat autē asinas eis patris saul. et dixit cis ad saul filiu suū. Zolle tecū vnū de pueris. et cōsurgēs vade et q̄re asinas. Qui cū trāsissent p montē esfraim et per terrā salis et nō iuenissent. trāsierunt etiā p terrā salis. et nō erāt: sū et p terram gemini. et minime reppererūt. Cū autē venissent i terrā supib⁹. dixit saul ad puerū q̄ erat cū eo. Veni et reuertamur. ne forte dimiserit pater me⁹ asinas et sollicit⁹ sit p nobis. Qui ait ei: ecce vir dei ē i ciuitate hac. vir nobilis omne quod loquit sine abiguitate venit. Nūc ergo eamus illuc. si forte indicet nobis de via nra ppter quā venim⁹. Dixitqz saul ad puerū sum: ecce ibim⁹. Quid serem⁹ ad virū dei? P̄dānis defecit i stercus nra. et sportulā nō habem⁹ vt demus homini dei: nec quicquaz aliud:

k ii

Rursus puer rident sauli et ait Ecce iuventa est in
 manu mea quarta pars stateris argenti: dem' ho-
 dei. ut idicet nobis via nostrā. Quid i israel sic lo-
 quebat vniuersitatis: vadēs consilere deus tenuit
 et eamus ad vidētē: Qui enī pp̄ha dicil hodie
 vocabat olim videns. Et dixit saul ad puerū suū
 Optimus sermo tuus. Tenuit eamus. Et ierunt i
 ciuitatem i qua erat vir dei. Lungz ascenderēt cli-
 um ciuitatis. iuenerunt puellas egredientes ad
 hauriendā aquā. et dixerūt eis: Nū hic est vidēs
 Que respondentēs dixerūt illis: Hic ē. Ecce an-
 te. festina nunc. Hodie enī venit i ciuitatē: quia
 sacrificium ē hodie ppli i excelsō. Ingredientes
 vrbē statim iuenerunt eū: anteqz ascēdat excelsuz
 ad vescēdum. Neqz enī comes lūrus ē ppli dōec
 i lle veniat: qz ipse benedicet hostie. et deinceps co-
 medēt qui vocati sunt. Nunc g cōscendite: qz ho-
 die repieris eū. Et ascēderunt i ciuitatē. Lungz
 ambularēt i medio vrbis. apparuit samuel egre-
 diens obuiā eis: vt ascēderet i excelsō. Dñs au-
 té reuelauerat auriculā samuelis an vnam diē qz
 veniret saul dicēs: Hac ipsa hora que nūc ē. cras
 mittā virū ad te de terra beniamin: et vnges eum
 ducē sup pp̄lm meū israel. Et saluabit populus
 meū de manu philistinoz: qz respeti pp̄lm meū.
 Venit cn̄clamor eoz ad me. Lungz aspergisset sa-
 muel saulem dñs dixit ei: ecce vir quē dixeram ti-
 bi. Iste donabīt pp̄lo meo. Accessit autē saul ad
 samuelē i medio porte et ait: Indica ogo mibi. vbi
 ē domus vidētēs: et respōdit samuel sauli dicens
 ego sum vidēs. Ascende ante me i excelsō vt co-
 medas me cum hodie: et dimittam te mane. et oia
 que sunt i corde tuo idicabo tibi: et de asinis qz
 nudiusertins pdidisti ne sollicitus sis qz iuente
 sunt: et cuius erūt optima queqz isrl: nōne tibi et
 omni domui patris tui? Respondens autē saul
 ait. Nūquid non filius gemini ego sum de mīma
 tribu isrl: et cognatio mea nouissima inter omnes
 familias de tribu beniamin? Quare g locut' es
 mihi sermonē istum? Assumens itaqz samuel sau-
 lem et puerum ei'. introduxit eos i trichlinum. et de-
 dit eis locum i capite eoz qui fuerant iuiciati erāt
 enī quasi trigita viri. Lungz samuel coco. Da pte
 quam dedi tibi: et precepi ut reponeres seorsim
 apud te. Lenauit autem cocus armum. et posuit
 ante saul. Lungz samuel. ecce qd remansit pone
 ante te et comedē: quia de idustria seruatam est
 tibi qn̄i populum vocavi. et comedit saul cum sa-
 muele in die illa. Et descendēt de excelsō in op-
 pidum. et locutus ē cum saule in solario. stravitqz
 saul i solario et dormiuit. Lungz mane surrexissent
 et a dies lucesceret. vocauit samuel saulem i sola-
 rio dicēs: Surge vt dimittante. Et surrexit saul.
 Egressi sunt ambo ipse videlicet et samuel. Lungz
 descendēt i extrema parte ciuitatis. samuel di-
 xit ad saul: Dic puerō vt antecedat nos et tran-
 seat. Tu autem subfiste paulisp vt indicē tibi ver-
 bum domini.

Ut autē samuel lenticulaz olei et effudit
 super caput ei'. et deosculatus ē eum. et
 ait Ecce vnxit te dominus super heredi-
 tam suam in principem et liberabis populus suū
 de manibus inimicoz eius qui i circuitu eius sūt
 Et hoc tibi signū: quia vnxit te dominus i princi-
 pem. Lungz abieris hodie a me: iuuenies duos vi-
 ros iuxta sepulcrum rachel in finibus beniamin
 i meridie. dicentqz tibi. Iuuentur sint asine ad qz
 ieras perquirendas. et itermissis pater tu' asinis
 sollicitus ē pro vobis. et dicit. Quid faciam de si-
 lio meo. Lungz abieris me. et ultra transiens et
 veneris ad querum thabor: iuuenient te tres viri
 ascēdentes ad deum i bethel. unus portans tres
 hedos. et aliis tres tortas panis. et aliis portans
 lagenam vini. Lungz te salutaverint dabunt tibi
 duos panes. et accipies de manu eorum. Post h
 venies i collem dñi. vbi est statio philistinorum.
 Et cum ingressus fueris ibi vrbem: obuiam ha-
 bebis gregem prophetarum descendētū de
 excelsō. et ante eos psalteriū et tympanum et tibiā
 et citharam: ipsiqz prophetantes. et insiliet in te
 spūs dñi. et prophetabis eum eis. et mutaberis in
 virum alium. Un ergo iuenerint signa hec oia ni-
 bi: fac quecumqz iuenerit manus tua: qz dñs tecū
 est. Et descendēs ante me i galgala. Ego quippe
 descēdam ad te vt offeras oblationē: et immoles
 victimas pacificas. Septez dieb' expectabis do-
 nec veniā ad te: et ostendaz tibi que facias. Itaqz
 cum auertisset humerū suū vt abiret a samuele i
 mutauit ei deus cor aliud: et venerunt oia signa h
 i die illa. Veneruntqz ad fidicium collez. et ecce cu-
 neus prophetarum obuius ei. Et insiliet super eū
 spūs dñi. et prophetauit in medio eoru. Videlēt
 autem dēs qui nouerant eum heri et nudiuserti'
 qz esset cū prophetis et pphetaret. dixerūt ad iūi-
 cem. Que nā res accidit filio eis. Nū et saul inter
 pphetas. Respōditqz aliis ad alterū dicēs. Et
 quis pater ei'? Propterea versū est i puerbium.
 Nū et saul iter pphetas. Lessavit autē pphetare
 et venit ad excelsō. Dixitqz patr' saul ad eū et ad
 puerū ei'. Quo abistis: Qui respōderūt. Quere-
 re asinas. Quas cū nō repperissem'. venim' ad
 samuelē. et dixit ei patru' suus. Indica mibi qd
 dixerit nobis: qz iuente essent asine. De sermone
 autē regni nō idicauit ei quē locut' fuerat ei samu-
 el. Et conouauit samuel pp̄lm ad dñz i masphat
 et ait ad filios israel. Nec dicit dñs de' israel ego
 eduxi israel de egypto. et erui vos de manu egyptiorum
 et de manu omnium regum qui affligebat
 vos. Vos autem hodie proiecistis dominum de
 un vestrum. qui solus saluavit vos de vniuersis
 malis et tribulationibus vestris. et dixistis. Neqz
 quā: sed regem constitue super nos. Nunc ergo
 pete coram domino per tribus vestras et per fa-
 milias. et applicuit samuel omnes tribus israel. et
 cecidit sors super tribum beniamin. et applicuit

tribū beniamin et cognatiōes ei⁹. et cecidit sup co gnationē methui. et puenit vsq; ad saul filium cis. Quesierūt ḡ eu. et nō est iuent⁹ illuc. Et consulue rūt post h̄ dñm vtrū nā vētur⁹ esset illuc. Rñdit q; dñs: Ecce absconditus ē domi. Excurrerūt ita q; et tulerūt eū inde. stetitq; i medio ppli et altior fuit vniuerso pplo ab humero et sursu. Et ait sa muel ad oēm populū: Certe videtis quem elegit dñs: qm nō sit similis illi in oī populo. Et clama uit ois popul⁹. et ait. Vixit rex. Locutus ē aut sa muel ad populū lagē regni. et scripsit in libro et re posuit coraz dño. Et dimisit samuel oēm populū singulos i domuz suā. Sed et saul abiit i domum suā i gabaa. Et abiit cū eo pars exercitus. quoru tetigerat deus corda. Filiū vero belial dixerunt. Nū saluare nos poterit iste! Et despicerūt eum et non attulerūt ei munera. Ille enī dissimulabat se audire.

XI
A ffernēt est quasi post mēsem ascendit na as amonites. et pugnare cepit aduersuz iabes galaad. dixeruntq; oēs viri labes ad naas. Habeto nos federatos et seruim⁹ tibi. Et rñdit ad eos naas amonites. In h̄ feriam vo bisciū fedus. vt eruā oīum vestrū oculos dextros ponāq; vos opprobiuz in vniuerso isrl. Et dire runt ad eū seniores iabes. Cōcede nobis septē dies. et mittam⁹ nūcios ad vniuersos terminos israel. et si nō fuerit qui defendat nos egrediemur ad te. Venerūt ergo nūci i gabaa saulis. et locuti sūt verba hec audiēte populo. Et leuauit ois po pul⁹ vocem suā. et fleuit. Et ecce saul veniebat se quens boues de agro. et ait: Quid habet popul⁹? et plorat. Et narraverūt ei verba viroyz iabes. et insiluit spūs dñi in saul cū audisset hec verba. et iratus ē furor eius nimis. Et assumēt vtrūq; bo uez concidit i frusta: misitq; in oēs terminos isrl p manū nūciorū dicens: Quicq; non exierit. et secundus fuerit saul et samuel. sic fiet bobus ei⁹. In uasit ḡ timor dñi pp̄lm. et egressi sūt quasi vir vñ⁹ et recēsunt eos i bezeth. Euerūtq; filioy israel trece ta milia: viroyz aut iuda triginta milia. Et dixit nūcius qui venerāt. Sic dicetis viris qui sūt i ia bes galaad. Cras erit yobis sal⁹ cū scaluerit sol. Venerūt ḡ nūci et nūcianerūt viris iabes. Qui letati sūt et dixerūt. Mane exhibimus ad vos. et fac cietis nobis omne qd placuerit yobis. Et factū ē cū dies crastinus venisset. cōstituit saul populū i tres pres. Et iesus ē media castra i vigilia ma tutina et peccus amon vsq; dum icalesceret dies. Reliq aut̄ disp̄si sūt ita ut non reliquerent ex eis duo pariter. et ait popul⁹ ad samuel: Quis est iste q; dixit: saul nō regnabit sup nos! Date viros et iterficiem⁹ eos. et ait saul. Nō occidet quisq; i die hac: q; hodie fecit dñs salutē i israel. Dixit at samuel ad populū. Venite et eam⁹ i galgala: et in nouem⁹ ibi regnū. et prexit ois pp̄ls i galgala. et fecerūt ibi regē saul corā dño. i galgala. Et imola uerūt ibi victimas pacificas corā dño. Et letatus

XII
E st ibi saul et cuncti viri israel nimis. Igitur aut̄ samuel ad vniuersū israel: ecce audiui vocē v̄az iuxta oia q; locuti es̄tis ad me. et cōstitui sup vos regē. Et nunc rex gradit ante vos ego aut̄ senui et canui. Por ro filii mei vobiscū sūt. Itaq; cōversatus coram vobis ab adolescētia mea vsq; ad hāc diē ecce p̄ sto sum. Loquimini d̄ me corā dño et corā christo ei⁹. vtrū bouē cuiusq; tulerim aut̄ asinū si quēq; caluniatus sum. si oppressi aliquē. si de manu cu iusq; mun⁹ accepi. et cōtēnam illud hodie restitu amq; vobis. et dixerūt. Nō es caluniatus nos. neq; oppresisti neq; tulisti de manu alicui⁹ quip piā. Dixitq; ad eos: Testis ē dñs aduersum vos et testis christus ei⁹ i die hac: q; non iueneritis in manu mea quippiā. et dixerūt: Testis. et ait samuel ad populū: Nōs qui fecit moysen et aaron. et edurit p̄ies nr̄os de terra egypti adest. Nunc ergo state ut iudicio cōtēdā aduersum vos corā domino: de oib⁹ misericordiis dñi. quas fecit dñs vobiscū et cū p̄ibus v̄ris quō iacob ingressus est i egyptū. et clamauerūt patres vestri ad dñm. et misit dñs moysen et aaron. et eduxit p̄ies v̄ros d̄ egypto. et collocavit eos i loco h̄. Qui oblii sunt dñi dei sui. et tradidit eos i manus sysare mḡi militie asor et i manus philistinoy. et i manus regis mo ab et pugnaueſt aduersū eos. Postea aut̄ clama uerūt ad dñm et dixerūt Peccauim⁹ q; dereliqui mus dñm. et seruim⁹ baalim et astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorū nostrow̄. et ser uiem⁹ tibi: et misit dñs hierobaal et badam et barach et iep̄e et samuel. et eruit vos de manu inimi corū vestrorū p circuitū. et habitastis cōfidenter. Videutes aut̄ q; naas rex filioy amon venisset ad uersum vos: dixistis mihi. neq; q; sed rex imperabit nobis cū dñs deus v̄ regnaret i vobis. Nūc ergo p̄sto ē rex vester q̄ elegistis et petistis. ecce dedit vobis dñs regē. Sitimueritis dñm et ser ueritis vocē ei⁹. et nō exaspereritis os dñi. eritis et vos et rex qui iperat vobis sequētes dñm deuz vestrū. Si aut̄ nō audieritis vocē dñi. sed exaspereritis sermones ei⁹ erit man⁹ dñi sup vos et sup p̄es v̄ros. Sed et nūc state et vide te rez istā gran dē quā factū ēst dñs in cōspectu v̄ro. Nūquid nō messis tritici ē hodie? Inuocabo dñm et dabit voces et pluias: et sciatis et videbitis q; grāde malū feceritis vobis i cōspectu dñi petētes sup vos regē. et clamauit samuel ad dñm et dedit dñs vo ces et pluias i illa die. et timuit ois pp̄ls nimis dñm et samuel. et dixit vniuersis popul⁹ ad sa muelē. Ora p̄ seruis tuis ad dñm deū tuū ut nō moriamur. Addidim⁹ enī vniuersis peccatis nr̄is malū ut peterem⁹ nobis regē. Dixit aut̄ samuel ad populū. Nolite timere. Nos fecistis vniuersū malū h̄. Verūt nolite recedere a tergo dñi h̄ ser uite dñō i oī corde v̄ro et nolite declinare post va na que nō p̄derūt vobis. neq; erueris vos q; vana sūt et nō dereliquerit dñs populū suū ppter nomē

slū magnū: q̄i iſraēl dñs facere vos sibi pplim.
Absit aut̄ a me hoc peccati i dño vt cesseſ orare
p vobis: et docebo vos viā bonā et rectaz. Iḡit ti
mete dñm: et seruite ei i veritate. et extoto corde ve
stro. Elidisti enī magnifica que in vobis gesserit
dñs. Qd si pſeueraueritis in malicia: et vos et rex
vester pariter peribitis.

XIII

Et Iulius vni⁹ anni erat Saul cū regnare ce
pisset: duob⁹ aut̄ annis regnauit super
iſrael. et elegit sibi Saul tria milia de iſrl̄
et erāt cum Saul duo milia in machinas et in mōte
bethel mille aut̄ cum ionatha i gabaa beniamin.
Porro ceterū pplim remisit vnuquqz i taberna
cula sua. et percussit ionathas stationē philistino
rū que erat i gabaa. Qd cū audiſſent philistium.
Saul cecinit buccina i oī terra dicens: Audiant he
brei. et vnuuersus iſrael audiuit huiuscmodi fa
mā: percussit Saul stationem philistinorū. et crexit se
iſrael aduersus philistium. Llamauit ḡ populus
post Saul i galgala. et philistium congregati sūt ad
p̄liandū cōtra iſrael. triginta milia currū: et sex
milia equitū. et reliquū vulgū sicut arena que ē i lit
torē marii plurima. et ascendentis caſrametati
sūt i machinas ad orientem bethauen. Qd cu⁹ vi
dissent viri iſrael se i arto positos afflictus enim
erat popul⁹ absōderunt se in spelūcīs et in abdit⁹:
i petris quoqz et i antris et i cisternis hebrei autē
transierūt iordanē. in terrā gad et galaad. Cūqz
adhuc esset Saul i galgala. vnuuersus pples pterri
tus ē qui ſequebat eu. et expectauit ſeptē diebus
iuxta placitū samuelis. et nō venit samuel i galga
la. Bilapsusqz ē popul⁹ ab eo. Ait ḡ Saul: Aſſerte
mibi holocaustū et pacifica et optulit holocaustū
cunqz cōplesſet offerens holocaustū. ecce samuel
vēiebat. et egressus ē Saul obuiā ei vt ſalutaret eū
Locutusqz est ad eū samuel: Quid fecisti: R̄ndit
Saul. Quia vidi q̄ popul⁹ dilabereſ a me: et tu n̄
veneras iuxta placitos dices. Porro philistini cō
gregati fuerāt i machinas. dix: Nūc deſcendent
philistini ad me i galgala: et faciē dñi nō placari
Necessitate cōpulsus: obtuli holocaustū dño. di
xitqz samuel ad Saul: Stulte egiti: nec cufodisti mā
data dñi dei tui que ſcepit tibi. Qd si nō feciſſes:
iam nūc p̄paraslet dñs regnū tuū ſup iſrael i ſe
piternū. Sed neqz regnū tuū ultra conſurget.
Quiesciunt dñs ſibi virū iuxta cor ſuū. et p̄cepit ei
dñs vt eſſet dux ſup populū ſuū eo q̄ nō ſeruane
ris que p̄cepit dñs Surrexit aut̄ samuel. et alſen
dit de galgalis i gabaa beniamin. et reliqui apli
aſcēderūt post Saul obuiā pplo qui expugnabat
eos vniuersites de galgala i gabaa i colle beniamin
et recēſuit Saul pplim qui inueni fuerāt cum eo q̄
ſi ſexētos viros: et Saul et ionathas filius ei⁹. po
pulusqz qui inueniuerat cū eis erat i gabaa be
niamin. Porro philistium cōſederāt i machinas
et egressi ſūt ad p̄liandū de caſris philistinorū
tres cunei. Un⁹ cuneus p̄gebat cōtra vias effraiz
ad terram Saul. Porro ali⁹ ingrediebat p viā be

thorō Tertius aut̄ verterat ſe ad iter termini i ter
ra ſabaa. iminētis vallis ſeboim cōtra desertus
iſrael. Cauerat enim philistium: ne forte facerent
hebrei gladiū aut lanceā. Befendebat ḡ oī ūr̄
et ligonem et ſecurum et tridentem et ſarculum: Re
et ſecurū vſqz ad ſtimulū corrigeſdū. Cunqz ve
niſſet dies preliū nō eſt inuenit⁹ enīſis et lācea i ma
nu totius populi qui erat cū Saul et ionatha exce
pto Saul et ionatha filio eius. Egressa ē aut̄ ſtatio
philistium ut tranſcederet i machinas.

Daccidit i qdā die ut diceret ionathas
filius Saul ad adolescentē armigerū ſuū
veni et tranſeam̄s ad ſtationem philis
tinorū. que eſt trans locum illum. Patri aut̄ ſuo
hoc ipſū nō indicauit. Porro Saul morabat i ex
tremis pte gabaa ſab malagranato q̄ erat i agro
gabaa. Et erat populus cum eo quaſi ſexcentorū
viros. Et achias filius achitob fratris ichabod
filii phinees qui ort⁹ fuerat ex heli ſacerdote dñi i
ſylo: portabat ephot. Sz et popul⁹ ignorabat quo
iſſet ionathas. Erāt aut̄ inter ascensus p quos ni
tebat ionathas trāſire ad ſtationē philistinorum
eminentes petre ex traqz parte et quaſi in modū
dentium ſcopuli hinc inde prērupti. Momen vni
bōſes: et nomen alteri ſene. Unus ſcopulus pmi
nens ad aquilonem ex adueroſo machinas. et alter
ad meridiem cōtra gabaa. Dixit aut̄ ionathas
ad doleſcentem armigerum ſiu⁹. Veni trāſcam⁹
ad ſtationem incircūſorū horū. Si forte faciat do
minus p nobis: q̄ non eſt domino diſſicile ſalua
re vel in multis vel in paucis. Dixitqz ei armiger
ſu⁹. Fac omnia que placent animo tuo. Derge
quo cupis. et ero tecum vbiqz volueris. Et ait
ionathas: Ecce nos transi⁹ ad viros iſtos. Cū
qz apparuerimus eos: ſi taliter Incuti fuerunt ad
nos. manete donec veniamus ad vos: ſtemus in
loco nō nec aſcendamus ad eos. Si autem dire
rint aſcendite ad nos: aſcendamus ad eos: quia
tradidit eos dominus i manub⁹ noſtris. Hoc erit
nobis ſignū. Apparuit igitur vterqz ſtationi pbi
liſtiorū. Dixeruntqz philistium. En ebrei egre
diuntur de cauernis in quibus aſconditi fuerāt
Et locuti ſunt viri de ſtatione ad ionathan et ad
armigerum eius. dixeruntqz Ascendite ad nos: et
oſtendemus vobis rem. Et ait ionathas ad armi
gerum ſu⁹. Aſcendamus: Sequere me. Tradi
dit enim dominus eos in manus iſrael. Aſcendit
autem ionathas manibus et pedibus reptans. et
armiger eius poſte eum. Itaqz cum vidiffent faci
em ionathae: alii cadebat ante ionathan: alios ar
miger eius interficiebat: ſequens eum. Et facta
eius quaſi viginti virom: in media parte ui
factum eſt miraculum in caſris et per agros. Sz

et omnis populus stationis eorum qui erant ad predandum obstupuit. et conturbata sunt castra. Et accidit quasi miraculum a deo. Et respergerunt speculatores saul qui erant in gabaa beniamin. Et ecce multitudo prostrata. et huc illucque diffusus. Et ait saul populo qui erat cu[m] eo. Requite et videte quis abierit ex nobis. Quoniam qui repertus est non adesse ionathan et armigerum eius. Et ait saul ad achiam. Applica arcam domini. Erat enim ibi arca domini in die illa cu[m] filius israel. Quoniam loqueretur saul ad sacerdotem tumultus magnus exortus est in castris philistinorum. Trescentes paulatim: et clarus resonabat. Et ait saul ad sacerdotem. Contrahe manus tuam. Conclamauit ergo saul et omnis populus qui erat cum eo et venerunt uestes ad locum certaminis. Et ecce versus fuerat gladius vniuersus quod ad proximum suum. et cedes magnanimitas. Et hebrei qui fuerant cum philistium heri: et nudi vestitus ascenderantque cum eis in castris. reuersi sunt ut essent cum israel et his qui erant cum saul et ionatha. Omnes quoque israelite qui se abscondierant in monte esstrain: audientes quod fugissent philistei: sociauerunt se cum suis in plio. Et erat cum saul quasi decem milia virorum: et salvauit dominus deus israel in die illa. Pugna autem peruenit uestes ad bethauen. Et viri israel sociati sunt sibi in die illa. Adiurauit autem saul populu[m] dicens: Ahdædictus vir qui comedenter panes vestes ad vesperam. donec vescar de inimicis meis. Et non manducauit vniuersus populus panem. Omnisque terre vulgus venit in saltum: in quo erat super faciem agri. Ingressus est itaque popul[u] salutum. et apparuit flens mel: nullusque applicuit manum ad os suum. Tinebat enim popul[u] iuramentum. Porro ionathas non audierat: cum adiuraret pater eius populum. Extenditque summitates virge quam habebat in manu et intinxit in fauorem melis. Et conuertit manum suam ad os suum. et illuminati sunt oculi eius. Respondensque vnius de populo ait: Jureurando constrinxit pater tuus populum dicens. Ahdædictus vir qui comedet panem hodie. Defeccerat autem populus: Si itaque ionathas. Turbavit pater meus terram. Cuidisti ipsi: quia illuminati sunt oculi mei: eo quod gustauerimus paululum de melle isto: quantomagis si comedisset populus de preda inimicorum suorum quam repperit. Nonne maior plaga facta fuisset in philistium. Percusserunt ergo in die illa philisteos a machinis uestes in haion. Desigaturus est autem popul[u] nimis. et versus ad predam tulit oves et boues et vitulos et mactauerunt in terra. Comeditque popul[u] cum sanguine. Muncianerunt autem sauli dicentes quod populus peccasset deo comedens cum sanguine. Qui ait: Preuaricati estis. Voluite ad me iam nunc sarcum grande. Et dixit saul: Bispergamini in vulgo et dicite eis. ut adducat ad me vniuersusque boue suu[m] et artem: et occidite super

istud: et vescimini et non peccabitis domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque ois popul[u] vniuersusque bouem in manu sua. uestes ad noctem. et occiderunt ibi. Edificauit autem saul altare domino. Tuncque primum cepit edificare altare domino. Et dixit saul: Irruanus super philisteos nocte. et vestemus eos uestes dum illuceat mane: nec relinqimus ex eis virum. Dicitque popul[u]: Omne quod bonum tibi videb[us] in oculis tuis fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc ad deum. Et consuluit saul dominum dicens: Num persequar philistium. Si trades eos in manu israel: Et non respondit ei in die illa. Dixitque saul: Applicate huc vniuersos angulos populi: et scitote et videte per quae acciderit hoc peccatum hodie. Quis dominus saluator israel: quia si per ionathan filium meum factus est. absque retrahitione morietur. Ad quod nullus contradixit ei de omni populo. Et ait ad vniuersum israel: Separamini vos in partem unam et ego cum ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad saul: Quod bonum tibi videtur in oculis tuis. fac. Et dixit ad dominum deum israel. Sic deus israel da indicium quid est quod non respondebis seruo tuo hodie. Si in me aut in ionatha filio meo est iniquitas tua. da ostensionem. Aut si haec iniquitas est in populo tuo. da scitatem. Et deprehenditque est ionathas et saul: populus autem exiit. Et ait saul: Huius sorte inter me et inter ionatham filium meum. Et captus est ionathas. Dixit autem saul ad ionathan. Indica mihi quid feceris. Et indicauit ei ionathas. et ait: Gustans gustavi in similitate virge que erat in manu mea paululum mel. Et ecce ego morior. Et ait saul: Hec faciat mihi deus et hec addat quia morte morieris ionatha. Dixitque populus ad saul: Ergo ne ionathas morietur. quia fecit salutem hanc magnam in israel. Hoc nephas est: Ubi dominus: si ceciderit capillus de capite eius in terram: quia cum deo operatus est hodie. Liberavit ergo populus ionathan ut non morieretur. Recessitque saul: nec persecutus est philistium: Porro philistium abierunt in loca sua. Et saul confirmato regno super israel pugnabat per circuitum aduersum omnes inimicos eius contra moab et filios ammon et edom et reges saba et philisteos et quoque se verterat. superabat congregatus exercitu percussit amalech. et eruuit israel de manu vastatorum eius. Fuerunt autem filii saul ionathas et iesu et melchi sua. et nomina duarum filiarum eius nomē primogenite merob et nomē minoris michol: et nomē vtoris saul achenoem filia achimaas. et nomen principis militie eius abner filius ner: patruelis saul. Porro eis fuit pater saul et ner pater abner filius abiel. erat autem bellum potens aduersum philisteos: omnibus diebus saul. Nam quemcumque viderat salutem virum fortem et aptum ad pellum. sociabat eum sibi.

Hec dixit samuel ad saul. me misit dominus ut vngere te in regem super populum eum israel: nunc ergo audi vocem domini. hoc dicit dominus exercitu tuu. recet sui huncque fecit amalech israeli quod constituit ei in via cum ascendet de egypto. nunc ergo vade et peccate amalech et molire vniuersa ei. non peccas ei et non occupiscas ex rebus ipsius aliquid: sed interfice a viro vsque ad mulierem et perniciem atque lacrimam bouem et oves camelum et asinum. precepit itaque saul populo. et fecerunt eos qui agnos ducerat militia peditum. et x milia virorum iudea. cumque venisset saul usque ad ciuitatem amalech. tunc edidit israelias in rorete. Dicitque saul cineo: abite recedite atque discedite ab amalech: ne forte iuoluam te cum eo. tu et nescisti misericordiam oibis filios israel: cum ascenderent de egypto. Et recessit cineus de medio amalech. Percussitque saul amalech ab eiula: donec venias sur que est in regione egypti et apprehendit agag regem amalech vivum. Omne autem vulgus interfecit in ore gladii. et percepit saul et populus agag. et optimis gregibus oviis et armentorum et vestibus et artibus et yniuersis que pulchra erant. nec voluerunt disperdere ea. Quicquid ergo vile fuit et reprobum: hoc demoliti sunt. factum est autem verbum domini ad samuel dicens: Benedic me quod constiterunt saul regem quod dereliquerunt me et verba mea opere non impleverunt. Contritusque est samuel et clamauit ad dominum tota nocte: Quoniam de nomine surrexisset samuel ut iret ad saul mane: nuntiatur mihi est samuel eo quod venisset saul in carmelum. et erexitur sibi fornix triumphalis et reverius transisset: descendissetque in galgalis. Venit ergo samuel ad saul. et saul offerebat holocaustum domino de initio predarum que attulerat ex amalech. et cum venisset samuel ad saul. dixit ei saul: Benedictus tu domino. Impleui verbum domini. Dixique sauel que est hec vox gregum que resonat in auribus meis et armentorum quam ego audio. et ait saul: De amalech adduxerunt ea. Percepit enim populus meliorum ovi et armentis ut immolarent domino deo tuo: rcliqua vero occidimus. Ait autem samuel ad saul: Sine me et indicabo tibi quod locutus sit dominus ad me nocte. Dixique ei: Loquerer. et ait samuel: Nonne cum parvulus es in oculis tuis. caput in tribubus israel facies es. Unxitque te dominus in regem super israel. et misit te deus in vias. et ait: Vade et interfice peccatores amalech et pugnabis contra eos usque ad intermissionem eorum. Quare ergo non audisti vocem domini: sed versus ad predam es. et fecisti malum in oculis domini: et ait saul ad samuel: Immo audiri vocem domini: et ambulauim in via per quam misit me deus. et adduxi agag regem amalech. et amalech interfeci. Tunc autem de preda populorum oves et boves primitas eorum que cesa sunt ut immolet dominino deo suo in galgalis. et ait samuel: Numquid vult dominus holocausta et victimas et non potius ut obediatur voci domini. Melior est enim obedientia quam victimae magis quam offerre diapem arietem: quoniam quasi peccatum ariolandum est

repugnare: et quasi scelus idolatrie nolle aquiesceret. Pro eo ergo quod abieci sunt sermones domini: abiecit te dominus ne sis rex. Dixique saul ad samuel elem: Peccavi: quia prevaricatus sum sermonem domini et verba tua. timens populum. et obedies vocem eorum. Sed nunc porta quesumus petram meum et revertere tecum ut adorem dominum. Et ait samuel ad saul: Non revertar tecum: quod proiecisti sermonem domini. et proiecisti te dominum: ne sis rex super israel. Et conuersus est samuel ut abiaret. Ille autem apprehendit sumitatem palii eius: que et cassa est. et ait ad eum samuel: Scidit dominus regnum israel a te hodie et tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro triumphator in israel non parcer et penitudine non flectetur. Neque enim homo est ut agat penitentiam. At ille ait: Peccavi sed nunquam honorarem coram senioribus populi mei et coram israel. et revertere tecum ut adorem dominum deum tuum. Nece uersus ergo samuel: Secutus est saul. Et adorauit saul dominum. Dixique saul Adducite ad me agag regem amalech: Et oblatus est ei agag pugnissimus tremens. et dixit agag: Sicut se parat amara mors. Et ait samuel: Sicut fecit absque liberis mulieres gladiis tuus. sic ab eo liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frustra conciperit eum samuel coram domino in galgalis. Abiit autem samuel in ramatha: saul vero ascendet in domum suam in gabaa. Et non videt samuel ultra saul usque in die mortis sue. Uerum lugebat samuel saul: quoniam dominum penitebat quod constitutus est regis saul super israel.

Dixit dominus ad samuel: Uisque XVI. quo tu luges saul: cum ego proiecerim eum ne regnet super israel. Imple cornu tuum oleo: et veni ut mittas te ad isai bethleemitem. Proinde enim in filio eius mibi regem. et ait samuel: Quomodo vadam: Audiet enim saul. et interficiet me. Et ait dominus: Uerum de armamento tollies in manu tua. et dices. Ad immolandum domino veniam. et vocabis isai ad victimam. Et ego ostendas tibi quid facias et vnges quemcumque monstrauero tibi. Fecit ergo samuel sicut locutus est ei dominus. Unxitque in bethleem. et admirati sunt seniores civitatis. occurentes ei. Dixeruntque: Nascitur ne est ingressus tuus. et ait: Nascitur ad immolandum domino veni. Sanctificauit ergo isai et filios eius et vocauit eos ad sacrificium. Quoniam ingressi essent videt heliacum. et ait: Num coram domino est christus eius. Dixit dominus ad samuel: Ne respicias vultum eius. neque altitudinem stature eius quoniam abieci cum nec iuxta intutus hominis ego iudico. Homo enim videt ea que parent. dominus autem intuetur cor. et vocauit isai amnabat et adiurit eum coram samuele. Qui dixit: Nec hunc elegit dominus. Adduxit autem isai samma. de quo ait: etiam hunc non elegit dominus. Adduxit itaque isai septem filios suos coram samuel. et ait samuel ad isai: Non elegit dominus ex istis. Dixique samuel ad isai: Non quid iam completi sunt filii. Qui respondit: Ad

Huc reliquias est parvulus et pascit oves. et ait sa-
muel ad isai: Adire et adduc eum. Nec enim discu-
bem⁹ priusq⁹ huc ille veniat. Misit ergo et addu-
xit eum. erat autem rufus et pulcher aspectu: deco-
raq⁹ facie: et ait dominus. Surge et vnde eū. Ip-
se est enim. Tulit ergo samuel cornu olei: et vixit
eum in medio fratrib⁹ eius. et directus est spirit⁹
domini a die illa in danid. et deinceps Surgensq⁹
samuel abiit in ramatha. Spiritus autem domi-
recessit a saul et exagitabat eum spiritus nequam
a domino. Dixeruntq⁹ serui saul ad eum: ecce spi-
ritus domini malus exagitat te. Jubeat domin⁹
noster rex et serui tui qui coram te sunt. queret ho-
minem scientem psallere cithara. vt quando arri-
puerit te spirit⁹ domini malus. psallat manu sua
et leuius feras. et ait saul ad seruos suos. Idomi-
dete ergo mihi aliquem bene psallentem et addu-
cite eum ad me. et respondens vnum pueris ait
ecce vidi filium isai bethlemiten scientem psalle-
re et fortissimum roborem. et virum bellicosum. et pri-
udentem in verbis et virum pulchrum. et dominus ē
cum eo. Misit ergo saul nuncios ad isai dicens:
Adire ad me dauid filium tuum qui est in pascu-
is. Tulit itaq⁹ isai asinum plenum panib⁹. et lage-
nam yini. et hedum de capris vnu et misit p manu
dauid filii sui sauli. et venit dauid ad saul. et stetit
coram eo. At ille dilexit eū nimis. et fact⁹ est ei⁹ ar-
miger. Misitq⁹ saul ad isai dicens: Stet dauid in
spectu meo. Inuenit n. grāz in ocul⁹ meis. Igis
quicunq⁹ spūs dñi mal⁹ arripiebat saul dauid tol-
lebat citharā et peccutiebat manu sua et resocillabat
saul. et leui⁹ hēbat. Recedebat n. ab eo spūs mal⁹.

Gregantes autem philistii. XVII agmina sua in plūpūnenerūt in sochot iu-
de. et castrametati sūt inter sochot et aze-
cha in finibus domum. Porro saul et viri israel co-
gregati venerūt i valle terebinthi. et direxerūt aci-
em ad pugnandum contra philistium. et philistiū stabant super montem ex parte hac: et israel stabat
supra montem ex altera parte: vallisq⁹ erat inter
eos. et egressus est vir spurius de castris philisti-
norum nomine goliath de geth: altitudinis sex cen-
bitorum et palmo. et cassis erat super caput eius.
lorica hamata induebat: Porro pondus lorice
eius quinq⁹ milia siclorū erat et ocreas ere-
as habebat in cruribus. et clypeus erat tegebatur
humeros eius. Hastile autem hastae eius erat qua-
si liciatorium texentium. Ipsum autem ferrum ha-
ste eius sexētos siclos habebat ferri. et armiger
eius antecedebat eum. Stansq⁹ clamabat aduer-
sum phalangas israel. et dicebat eis. Quare veni-
stis priati ad preliū. Numquid ego non sum philis-
teus et vos serui saul: eligite ex vobis virum et
descendat ad singulare certamen. Si quinerit pi-
gnare mecum et percusserit me: erimus vobis servi.
Si quin ego preualuero et percusserit eu: vos servi-
eritis et seruietis nobis. et aiebat philisteus: ego
exprobrai agminib⁹ israel hodie. Date mihi vi-
rū. et in ea t mecum singulare certamen. Studiēs autē

saul et oēs israelite sermones philistei huiscemodi
stupebat et metuebat nimis. Quid autem erat filius
viri effratei de quo supra dictū ē. de betheleez iu-
da. cui nomē erat isai. q hēbat octo filios. et erat
vir i dieb⁹ saul senex et grādeus iter viros. Abi-
erūt autem tres filii ei⁹ maiores post saul i preliū. et
noia trū filiorū ei⁹ qui prexerūt ad bellū: heliac
p̄mo genit⁹ et secund⁹ amunadab. tertī⁹ quoq⁹ sam-
ma. Quid autem erat minim⁹. Trib⁹ ḡ maioribus
secutis saul: abiit dauid et reuersus est a saul ut
pasceret gregē p̄fis sui i berbile. Procedebat ve-
ro philisteus mane et vesp̄ et stabat q̄dragita dic-
b⁹. Dixit autem isai ad dauid filiu suū. Accipe fr̄ib⁹
tuis ephipolēte et decē panes istos. et curre in ca-
stra ad fr̄es tuos. et decē formellas eas. has de-
feres ad tribunū et fr̄es tuos visitab. si recte agat
et cū quib⁹ ordini sūt disce. Saul autem et illi oēs fi-
lii isrl'i valle terebinthi pugnabat aduersus philistiū.
Surrexit itaq⁹ dauid mane. et comedauit
gregē custodi et onust⁹ abiit sicut p̄cepit ei isai.
et venit ad locū magala et ad exercitū: q̄ egressus
ad pugnā. vociferat⁹ erat i certamie. Dixerat enī
acīē isrl'i et philistiū ex aduerso fuerat p̄parati
dereliquēs ḡ dauid vasa q̄ attulerat sub manu cu-
stodis ad sarcinas cucurrit ad locū certamis: et i
terrogabat si oia recte ageret erga fr̄es tuos. Qō
q̄ adhuc ille loq̄eis eis appuit vir ille spuri⁹ ascē-
dēs goliath noīe philisteus de geth: de castris phi-
listiū. et loquēt̄ eo b̄ eadē vba. audiuit dauid
Hec autem philisteus cū vidissit virū fugientē a facie ei⁹.
timētes eū valde. et dixit vnuq̄ spīā de isrl': Nū
vidisti virū hūc q̄ ascēdit. ad exprobrādū enī isrl'
ascēdit. Vix ḡ q̄ p̄cussērīt enī dītabit rex diuitiis
magis. et filia suā dabit ei. et domū p̄nū ei⁹ faci
et absq⁹ tributo i isrl'. et ait dauid ad viros q̄ sta-
bāt secū dicens. Quid dabib⁹ viro q̄ p̄cussērīt phi-
listēi hūc et tulerit opprobriū de isrl'. Quid ē enī
hic philisteus icircūcisus q̄ exprobrauit acīē dei vi-
uēs. Referebat autem ei pp̄l's eūdē simonē dicens.
Hec dabib⁹ viro: q̄ p̄cussērīt eū. Qd cū audisset
bellab⁹ ei⁹ maior loquēt̄ eo cū aliis: irat⁹ ē p̄tra
dauid. et ait. Quare venisti et q̄re dereligisti pau-
cas oues illas i deserto: ego noui supbiā tuā et
neqtia cordis tui: q̄r̄ vt fideres plū descēdisti. et
dixit dauid. Quid feci: Nūqd nō verbū ē. et de-
clinavit paulū ab eo ad aliu. dixitq⁹ eūdē p̄mo
nē. et respōdit ei pp̄l's verbū sicut p̄nū. audita sūt
autē vba q̄ locut⁹ ē dauid. et annūciata i cōspectu
saul. ad quē cū fuisse adduct⁹. locut⁹ ē ei: Nō cō-
cidat cor cuiusq⁹ i eo ego fu⁹ tu⁹ vadā et pugnabo
aduersus philistēi. et ait saul ad dauid nō vales
resistē philisteo isti. nec pugnār̄ aduersus eū: q̄a
puer es. Hic autem vir bellator̄ ē ab adolescētia sua
dixitq⁹ dauid ad saul. pascet seru⁹ tu⁹ p̄fis sui
gregē. et veniebat leo v̄l' v̄rsus et tollebat arietē
de medio gregis. et persequebat eos et percutie-
bat eruebamq⁹ de ore eorum. et illi consurgebant
aduersum me. et apprehendebam mentum eoru⁹
et suffocabam. interficiebamq⁹ eos. Naz et leones

et ursum interfeci ego seruus tuus erit igitur et philisteus hic incircuncisus quasi unus ex eis. Nunc vadam et auferam opprobrium populi. Quoniam quis est iste philisteus incircuncisus qui atq[ue] est maledicere exercitus dei viventis et aut dauid. Dominus qui eripuit me de manu leonis et de manu ursi ipse me liberavit de manu philistei huius. Dixit autem saul ad dauid. Vade et dominus te cum sit et induit saul dauid vestimentis suis et i posuit galeam etream super caput eius et vestiuit eum lorica. Accinctus ergo dauid gladio eius super vestem suam cepit temptare si armatus possit incedere. Non enim habebat consuetudinem dixitq[ue] dauid ad saul. Non possum sic incedere quia non ursum habeo et depositum ea et tulit baculum suum quem semper habebat in manibus et elegit sibi quinq[ue] lymphidissimos lapides de torrente et misit eos in peram pastoralem quam habebat secum et fundam manu tulit et processit ad uersum philisteum. Ibat autem philisteus incedens et appropinquans aduersum dauid et armiger eius ante eum. Cuiusq[ue] inspexisset eum philisteus et vidisset dauid despexit eum. erat autem adolescentis rufus et pulcher aspectu et dixit philisteus ad dauid. Nunquid ego canis sum quod tu venis ad me cum baculo et maledixit philisteus dauid in diuis suis. Dixitq[ue] ad dauid. Deni ad me et dabo carnes tuas volatilibus celi et bestiis terre. Dixit autem dauid ad philisteum. Tu uenis ad me cum gladio et hasta et clypeo. ego autem vено ad te in nomine domini exercitus dei agnitionis israel qui bus exprobasti hodie et dabit te dominus in manus mea et percussiam te et auferam caput tuum a te et dabo cadavera castrorum philistium hodie volatili bestiis terre ut sciat omnis terra quia est dominus deus israel et nouerit uincentia ecclesia hec quia non in gladio nec in asta saluat dominus. Ipsius enim est bellum et tradet vos in manus nostras. Cum ergo surrexisset philisteus et veniret et appropinquaret contra dauid festina uit dauid et occurrit ad pugnam ex aduerso philistei et misit manum suam in peram. tulitq[ue] ursus lapidem et funda iecit et circunducens percussit eum in fronte et infixus est lapis in fronte eius et cecidit in faciem suam super terram. Preualuitq[ue] dauid aduersum philisteum in funda et lapide percussumq[ue] philisteum interfecit. Cuiusq[ue] gladium non haberet in manu dauid. cucurrit et stetit super philisteum et tulit gladium eius et eduxit eum de vagina sua et interfecit eum præciditq[ue] caput eius. Uidentes autem philistium quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt et consurgentes viri israel et iuda vociferati sunt et persecuti sunt philisteos usque dum venirent in vallem et usque ad portas accharan. Ecederuntq[ue] vulnerati de philistium in via sarim et usque ad geth et usque ad accharon et reuertentes filii israel postquam persecuti sunt philisteos invaserunt castra eorum. Assumens au-

tem dauid caput philistei attulit illud in hierusalem: arma vero eius posuit i tabernaculo suo eo autem tempore quo viderat saul dauid egredientem contra philistium ait ad abner principem militie sue. Be qua stirpe descendit hic adolescens. Dixitq[ue] abner. Ubiut anima tua rex si non. et ait rex. Interroga tu cuius filius sit iste puer. Cuiusq[ue] regressus esset dauid percusso philisteo. tulit eum abner et introduxit coram saule caput philistei habentem in manu sua et ait ad eum saul. Bequa proge me es o adolescens. Dixitq[ue] dauid. Filius serui tuus isai bethleemite ego sum.

Et factum est eum complexus loqui ad saul. anima ionatbe conglutinata est anima dauid et dilexit eum ionathas quasi animam suam. Tulitq[ue] eum saul in die illa et non concessit ei ut reuertetur in domum patris sui. Inierunt autem dauid et ionathas sedus. Biligebat enim eum quasi animam suam. Nam expoliavit se ionathas tunica qua erat idutus et dedit eam dauid et liqua vestimenta sua usque ad gladium et arci suu et usque ad baltheum. egrediebas quoq[ue] dauid ad oia quicq[ue] mississet eum saul et prudenter se agebat. Posuitq[ue] eum saul sup viros belli et accepit oculis uincentis populi. mariebatq[ue] i conspectu famulorum saul. Porro cum reuertetur per se usq[ue] philisteo dauid et feret caput eius in iherusalem. egressi sunt mulieres de uincentis urbibus israel cantantes chorosq[ue] ducentes in occursum saul regis in tympanis leticie et in sistris. et preciabant mulieres ludentes atq[ue] dicentes. Percusserat saul mille et dauid decem milia. Tratus est auro. Dixitq[ue]. Dederunt dauid decez milia et mille dediderunt. Quid ei superest nisi solum regnum. Non rectis ergo oculis saul aspiciebat dauid: a die illa et deinceps. Post diem autem alteram inuasit spus dei malus saul et prophetabat in medio domus sue. Dauid autem psallebat manus sua sicut per singulos dies. Tenebatq[ue] saul laetam et misit eam: putans quod configere possit dauid cum pariete et declinavit dauid a facie eius secundo et timuit saul dauid. eo quod esset dominus cum eo et a se recessisset. Amovit ergo eum saul a se: et fecit eum tribunus super mille viros et egreditur et intrabat in conspectu populi. In omnibus quoq[ue] viis suis dauid prudenter agebat. et dominus erat cum eo. Uidit itaq[ue] saul quod prudens esset nimis et cepit cauere eum. Omnis autem israel et iuda diligebat dauid. Ipse autem ingrediebatur et egrediebatur ante eos. Dixitq[ue] saul ad dauid. ecce filia mea in auro me rob. ipsa dabo tibi uxorem. tamenmodo esto vir fortis et pugna bella domini. Saul autem reputabat dices: Non sit manus mea in eo: sed sit super eum manus philistinorum. Ait autem cognatio prius mei in israel: ut si a gener regis. Et cum est autem tempus eum deberet dari merob

*fir dauid gallo
in securis*

filia saul alteram. et nunciatum est saul: et placuit ei. Dixitqz saul: Babo eam illi ut fiat ei in scandala. et sit super eum manus philistinorum. Dixit qz saul ad dauid: In duabus gener meus eris hodie. et mandauit saul seruus suis: Loquimini ad dauid clam me dicentes. ecce places regi. et oes serui eius diligunt te. Nunc ergo esto gener regis et locuti sunt serui saul i aribus dauid oia verba hec. et ait dauid: Num parum videtur vobis generum esse regis ego autem sum vir pauper et tenuis. et renunciauerent serui saul dicentes: Nuisce modi verba locutus est dauid. Dixit autem saul: Sic loquimini ad dauid. Non habet rex sponsalia ne cesset nisi tunc centum preputia philistinorum. vt si at ultio de inimicis regis. Porro saul cogitabat dauid tradere in manus philistinorum. Quod re nunciassent serui eius dauid verba quod dixerat saul placuit sermo i oculis dauid ut fieret gener regis et post paucos dies surgens dauid. abiit i accaron cum viris qui sub eo erant et percussit ex philistinum ducentos viros. et attulit eorum preputia et annumeravit ea regi: vt esset gener ei. Sed ita quod saul ei michol filiam suam vxorez. et vidit saul et intellexit quod dominus esset cum dauid. Absit autem filia saul diligebat eum. et saul magis cepit timorem dauid. Factusque est saul inimicus dauid cunctis diebus. et egressi sunt principes philistinorum. A principio autem egressionis eorum. prudentius se gerebat dauid quod oes viri saul. et celebre factum est nomen eius numis.

XIX

Iicutus est autem saul ad ionathan filium suum et ad omnes seruos suos ut occiderent dauid. Porro ionathas filius saul diligebat dauid valde. et indicauit ionathas dauid dicens: Querit saul pater meus occidere te. Quapropter obserua te queso mane. et maneb clam et absconderis. ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubi cunqz fuerit. et ego loquar de te ad patrem meum et quodcumqz video non nunciabo tibi. Locutus est ergo ionathas de dauid bona ad saul patrem suum. Dixitqz ad eum: Ne pecces rex in seruum tuum dauid: quod non peccauit tibi. et opera eius bona sunt tibi valde. et posuit animam suam in manu tua et percussit philisteum. et fecit dominus salutem magnam in iudeis israeli. Vidiisti et letatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens dauid qui est aequaliter culpa. Quod cum audisset saul. placatus voce ionathae iurauit. Vidi dominus: quia non occidetur. Eo cauit itaque ionathas dauid: et indicauit ei omnia verba hec. et introduxit ionathas dauid ad saul. et fuit ante eum sicut erat heri et nudius tertius. Autem est autem rursus bellum: et egressus dauid pugnauit aduersum philistinum: percussitqz eos plaga magna. et fugerunt a facie eius. et factus est spiritus domini malus in saul. Sedebat autem i domo sua: et tenebat lanceam. Porro dauid psal-

lebat in manu sua. Misitqz est saul configere dauid lancia i pariete: et declinauit dauid a facie lancea autem casso vulnere prelata est i pariete. et dauid fugit. et saluatus est nocte illa. Absit ergo saul satellites suos nocte in domum dauid ut custodirent eum et interficeretur mane. Quod cum annunciasset dauid michol uxor sua dicens: Nisi saluaueris te nocte hac cras morieris: deposuit eum per fenestram. Porro ille abiit et ansuit: atque saluatus est. Tulit autem michol statuam et posuit eam super lectum. et pellem pilosam capiarum. posuit ad caput eius. et operuit eam vestimentis. Absit autem saul apparitores que rapereunt dauid. et responsum est quod egrotaret. Rursumque misit saul nuncios ut viderent dauid dices. Afferte eum ad me in lecto ut occidatur. Cunqz venissent nuncii inuentum est simulacrum super lectum. et pellis caprarum ad caput eius. Dixitqz saul ad michol: Quare sic illusisti mihi et dimisisti inimicum meum ut fugeret. et respondit michol ad saul: Quia ipse locutus est mihi dicens. Dimitte me. alioquin interficiam te. dauid autem fugiens saluatus est. et uenit ad samuel in ramatha et nunciauit ei omnia que fecerat sibi saul. et abiurunt ipse et samuel. et morati sunt in naioth. Num ciatum est autem sauli a dicentibus ecce dauid in naioth in ramatha. Absit ergo saul lectorens ut raperent dauid. Qui cum vidissent cuncum prophetarum vaticinantium. et samuelem stantem super eos: factus est etiam spiritus domini in illis et prophetae ceperunt etiam ipsi. Quod cum nunciatum esset sauli: misit et alios nuncios. Prophetauerunt autem et illi. et rursus misit saul ternos nuncios. qui et ipsi prophetauerunt. et iratus ira cundia saul. abiit etiam ipse in ramatha. et venit usqz ad cisternam magnam que est in sochot. et interrogauit et dixit: In quo loco sunt samuel et dauid. dictumque est ei ecce in naioth sunt i ramatha et abiit in naioth in ramatha. et factus est etiam super eum spiritus domini. et ambulauit ingrediens: et prophetabat usqz dum ueniret in naioth i ramatha. et expoliauit etiam ipse vestimentis suis et prophetauit cum ceteris coram samuel. et cecinit nudus tota die illa et nocte. Unde et exiuit proverbum. Num et saul inter prophetas.

XX

Igit autem dauid de naioth que est in ramatha: ueniensque locutus est coram ionathae. Quid feci. Que est ini quisas mea et quod peccatum meum in patrem tuum: quia querit animam meam. Qui dixit ei: Absit a te: non morieris. neque enim faciet pater meus quicquam grade vel paruum. nisi per nos indicaverit mihi. Hunc ergo celauit a me pater meus sermonem tantummodo. Nequaquam enim erit istud. et iurauit rursus dauid. et ille ait: Scit profecto pater tuus quod inueni gratias i oculis tuis. et dicit: Nesciat hec ionathas ne forte

tristetur. Quidam viuit dominus et viuit anima tua: quia uno tantum ut ita dicā gradu ego mors q̄ diuidimur. et ait ionathas ad dauid: Quod cuncte dixerit mihi anima tua. faciam tibi. Dixit autem dauid ad ionathā. ecce kalende sūt crastino. et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendū. Sumite ḡ me ut abscondar in agro vsq; ad vesperā diei tertie. Si respiciēs requisierit me pater tu⁹. rūdebis ei: Rogauit me dauid ut iret celeriter i bethleem ciuitatē suā q̄ victimē sollēnes ibi sūt vniuersis cōtribulib⁹ suis. Si dixerit bñ. pax erit seruo tuo. Si autem fuerit irat⁹: scito q̄ filius dñi me famulū tuū tecū inire fecisti. Si aut ē iniquitas aliqua ī me tu me interfice. et ad patrē tuū ne introducas me. et ait ionathas: Absit h̄ a me. Neq; enī fieri pōt: vt si certe cognouero cōpletam esse patris mei maliciam cōtra te: nō annunciem tibi. Responditq; dauid ad ionathan: Quis renūciabit mihi: si quid forte rūderit tibi pater tu⁹ dure de me: et ait ionathas ad dauid. Veni et egrediamur foras in agrū. Cūq; exiſſet ambo i agrū. ait ionathas ad dauid. Ne deus israel si inuestigauero suam patris mei castrino vel perēdie. et aliquid boni fuerit sup dauid et nō statum misero ad te et nos tibi fecero: h̄ faciat deus ionathe et h̄ augeat. Si aut pseuerauerit patris mei malicia aduersum te: reuelabo aurē tuā et dimittā te ut vadas in pace. et sit dñs tecum si cui fuit cū p̄f meo. et si vixero. facies mihi miam dñi: si vero mortu⁹ fuero. nō auferes misericordiam tuā a domo mea vlc̄ isempiternū. Aut si non fecero q̄s eradicauerit dñs inimicos dauid vnu quēq; de terra auferat ionathan de domo sua. et requirat dñs de manu inimicorū dauid. Sed epigit ḡ ionathas fedus cū domo dauid. et requisivit dominus de manu inimicorū dauid. et addidit ionathas bīerare dauid eo q̄ diligenter illū. Sicut enī aīam suam ita diligebat eū. Dixitq; ad eum ionathas: Cras kalende sūt et requieris. Requiretur enī sessio tua vsq; perendie. Descēdes ḡ festinus et venies ī locū vbi celandus es in die q̄ opari licet. et sedebis iuxta lapidē cui nomen est ezel. Et ego tres sagittas mittā iuxta eū. et iaciaz q̄s exerceas me ad signū. Abhītā quoq; et puerū dices ei: Vade et affer mihi sagittas. Si dixerō puerō. ecce sagitte irā te sūt. tolle eas: tu veni ad me: q̄ pax tibi ē et nihil est mali vinit dñs. Si aut sic locutus fuero puerō. ecce sagitte vltra te sūt: vade ī pace: q̄ dimisit te dñs. De verbo autē q̄ locuti sum⁹ ego et tu: sit dñs inter me et te vsq; ī sempiternū. Absconditus ē ḡ dauid ī agro: et venerūt kaledē. et sedit rex ad comedendū panē. Cūq; sedisset rex sup cathedrā suā secundū cōsuetudinē que erat iuxta parietē: surrexit ionathas et sedit abner ex latere saul. vacuusq; apparuit loc⁹ dauid et nō ē locut⁹ saul quicq; ī die illa. Cogitabat enī q̄ forte euenisset ei ut nō esset misodus nec purificatus. Cūq; illuxisset dies secunda post kalendas

ruris apparet vacans locus dauid. Dixitq; salul ad ionathan filium suum. Cur non venit filius isai nec heri nec hodie ad vesceudum. Respōdit q̄ ionathas sauli: Rogauit me obnoxie vt iret in bethleem. et ait: Sumite me: qm̄ sacrificiū solēne est in ciuitate mea vnu de fratribus meis accer sūvit me. Nunc ḡ si inueni grām in oculis tuis: vadā cito et videbo fratres meos. Ob hanc cām nō venit ad mēlam regis. Irat⁹ autē saul aduersum ionathan: dicit ei: Fili mulieris vltro virum rapientis: nūquid ignoro q̄ diligis filium isai in cōfusionem tuā. et in cōfusionem īḡminose mīris tue. Vibus enī dieb⁹ quibus filius isai vixerit sūper terrā. nō stabilieris tu neq; regnum tuū. Ita q̄ iam nūc mitte et adduc eū ad me: q̄ fili⁹ mortis ē. Respōdēs aut ionathas sauli patri suo ait: Quare moriet⁹? Quid fecit? Et arripuit saul lanceam vt percuteret eū. et itellexit ionathas q̄ difinitum esset a p̄f suo ut interficeret dauid. Surrexit ergo ionathas a mensa in ira furoris. et non comedit ī die kalendas secunda panē. Contrista tuis est enī sup dauid. eo q̄ confudisset eum pater suis. Cūq; illuxisset mane. Venit ionathas ī agrum iuxta placitū dauid. et puer parvulus cū eo et ait ad puerū suū: Vade et affer mihi sagittas quas ego iacio. Cūq; puer cucurisset iecit aliam sagittā trans puerū. Venit itaq; puer ad locum iaculi qđ miserat ionathas. et clamauit ionathas post tergum pueri. et ait: ecce ibi est sagitta. porro vltra te. Clamauitq; iterū ionathas post tergū pueri dicens: Festina velociter ne steteris. Collegit autem puer ionathe sagittas. et attulit ad dominum suū et quid ageretur penitus ignorabat. Tantummodo enim ionathas et dauid rēnouerant. Sed dixit ergo ionathas arma sua puerō et dicit ei: Vade et defer in ciuitatem. Cūq; abiit puer surrexit dauid de loco qui vergebat ad austrum. et eadens pionis in terraz adorauit tertio. et osculantes se alterutrū. fleuerunt pariter dauid autem amplius. Dixit ergo ionathas ad dauid. Vade ī pace. Dux cūq; iurauimus ambo ī nomine domini. dicentes: dominus sit inter me et te. inter semen tuū et semen meū vsq; ī sempiternū. et surrexit dauid et abiit: sed et ionathas ingressus est ciuitatem.

XXI

Hec sacerdotez. et obstupuit achimelech eo q̄ venisset dauid et dicit ei: Quā tu solus. et nullus est tecum. et ait dauid ad achimelech sacerdotem: Rex precepit mihi sermonem. et dixit. Nemo sciat rem propter quam missus es a me. et cuiusmodi precepta tibi dederum. Nam et pueris meis condiri in illum et illum locū. nūc ergo si quid habes ad manum vel quicq; panes da mihi. aut quicquid intenrris. et respondens sacerdos ad dauid. ait illi: non habeo laicos panes ad manum: sed tantum panem sanctum. Si mūdi sūt pueri: maxime a mulieribus māducant

Et respondit dauid sacerdoti: et dixit ei. et quidem si de mulieribus agitur. continuus nos ab he
ri et nudiustertius qui egrediebamur. et fuerunt va
sa puerorum sc̄a. Porro via hec polluta est: sed
et ipsa hodie sc̄ificabitur i vasis. Dedit ergo ei sa
cerdos sc̄ificatum panem: Neque enim erat ibi pa
nis nisi tū panes ppositionis qui subleuati fue
rant a facie domini ut ponerentur panes casidi.
erat autem ibi vir quidam de seuis saul i die illa
intus in tabernaculo domini. et nomine eius doech
idumeus potentissimus pastoris saul. Hic pasce
bat nulas saul. Dixit autē dauid ad achimelech
Si habes hic ad manum hastam aut gladiū. da
mibi: quod gladiū meū et arma mea nō tuli meū
Sermo enim regis uerget. et dixit sacerdos: ecce
hic gladius goliath philistei quem percussisti i val
le terebinthi: ē inuolū pallio post ephot. Si istū
vis tollere. tolle. Neque enim hic est aliud absq; eo
et ait dauid. Non est huic alter similis: Da mihi
eum. Surrexit itaq; dauid. et fugit in die illa a fa
cie saul. et venit ad achis regem geth. Dixerūtq; serui
achis cum vidissent dauid. Nunquid non
iste est dauid rex terre. Nonne huic cantabant p
choros dicentes: percussit saul mille. et dauid decez
milia? Posuit autem dauid sermones istos i cor
de suo. et extinxit valde a facie achis regem geth.
et mutauit os suum corā achis. et collabebat iter
manus eorum. et ipingebat i ostia porte & fluebat
q; saline eius i barbam. et ait achis ad seruos su
os. Uidistis hominem isanum: quare adduxistis
eum ad me? An desunt nobis furiosi: quod intro
xistis istuz ut sureret me presente? Dimitte illū
hinc ne igrediatur dominum meam.

XXII.

Buit g; dauid idē: et fugit i speluncā odol
a lam. Qd cū audissent fratres eius et ois
dom patris eius descendērunt ad eū illuc
et cōnenerūt ad eū oēs qui erant i angustia cōstī
tuti. et oppressi ere alieno et amaro aio et facē est
eoz p̄inceps. Fueruntq; cum eo quasi quadringē
ti viri et profectus est dauid inde in masphat: que
est moab: et dixit ad regem moab: Maneat oro
pater meus et mater mea vobiscum: donec sciām
quid faciat mihi deus. et reliquit eos ante faciez
regis moab. Manseruntq; apud eum cunctis
diebus quibus dauid fuit i presidio. Dixitq; gad
propheta ad dauid Maneat manere i psidio. Pro
fiscere et vade in terram iuda. et profectus ē da
uid. et venit in saltum areth. et audiuit saul q; ap
paruisse dauid. et viri qui erant cum eo. Saul au
tem cum maneret in gabaa et esset in nemore qd
ē in rama. hastaz manu tenens. cunctiq; serui ei
circumstarent eum: ait ad seruos suos qui assis
tant ei: Audite me nunc filii gemini. Nunquid
omnibus vobis dabit filius isai agros et vineas
et vniuersos vos faciet tribunos et centuriones.
Quoniam coniurastis omnes aduersum me. et nō
est qui mihi renunciet. maxime eum et filius meo
sedus iungerit cum filio isai? Non est qui vicem

meam doleat ex vobis: nec qui annunciet mihi:
eo q; fuscitauerit filius meus seruum meū aduer
sum me insidiantem mihi vsq; hodie. Respondēs
autem doech idumeus qui assistebat et erat p̄mus
inter seruos saul: vidit inquit filium isai in nobe
apud achimelech filium achitob sacerdotē. Qui
consuluit pro eo dominū: et cibaria dedit ei. Et
et gladium goliath philistei dedit illi. Misit ergo
rex ad accersiendū achimelech sacerdotem filiu
achitob. et omnem domum patris eius sacerdosū
qui erant in nobe. Qui vniuersi venerunt ad re
gem. et ait saul ad achimelech: Audi fili achitob.
Qui respondit. Presto sum domine. Dixitq; ad
eum saul. Quare coniurastis aduersum me tu et
filius isai. et dedisti ei panes et gladium. consului
sti pro eo dominū ut consurgeret aduersus me
insidiator vsq; hodie permaneas. Respondēsq;
achimelech regi ait. et quis in omnibus seruis tu
is sicut dauid fidelis et gener regis: et pergens ad
imperium tuum. et gloriosus in domo tua? Nun
hodie cepi pro eo consulere dominum: Absit hoc
a me. Ne suspicetur rex aduersum seruum suum
rem huiuscmodi in vniuersa domo patris mei.
Non enim sciuit seruus tuus quicq; super hoc
negocio. vel modicū vel graue. Dixitq; rex. Mis
te morieris achimelech: tu et omnis domus p̄ris
tui. et ait rex emissarii qui circumstabant eum:
Conuertimini. et interficide sacerdotes domini.
Nam manus eorum cum dauid est: scientes q; fu
gisset: et non indicauerunt mihi. Miserunt autē
serui regis extendere manus suas in sacerdotes
domini. et ait rex ad doech. Conuerte tu. et irru
in sacerdotes domini. Conuertisq; doech idume
us irruit in sacerdotes. et trucidavit i die illa oco
gintaquinq; viros vestitos ephot lineo. Nobe
autem civitatem sacerdotum percussit in ore gla
diu viros et mulieres et paruulos et lactantes bouē
q; et asinum et ouem in ore gladii. euadens autem
vnu filius achimelech filiu achitob: cuius nomine
erat abiathar: fugit ad dauid. et annunciauit ei q;
occidisset saul sacerdotes domini. et ait dauid ad
abiathar. Sciebam enim in die illa q; cum ibi es
sent doech idumeus. proculdubio annunciarer
sauli. ego sum reus omnium animarū patris tui.
Mane mecum ne timeas. Si quis quesierit ant
mam meam. queret et animam tuam. mecumq;
seruaberis.

XXIII.

E T annuncianerunt dauid dicentes: ec
ce philistum oppugnant ceilam. et diri
piunt arcas. Consuluit ergo dauid do
minus dicens. Mane at percutiam phili
steos istos et ait dominus ad dauid. Eadē et per
cuties philisteos. et saluabis ceilam. et dixerunt
viri qui erant cum dauid ad eum: ecce nos hic
in iudea consistentes timemus: quantomagis
si erimus in ceila aduersum agmina philistino
rum. Rursum ergo dauid consuluit dominum.

Qui respondens ait ei: Surge et vade in ceilā. ego enim tradam philistos in manu tua. Abut ergo dauid et viri eius in ceilā. et pugnauit aduersus philistos. et abegit iumenta eorum et percussit eos plaga magna. et salvauit dauid habitatores ceilā. Idōro eo tempore quo fugiebat abtathar filius achi melech ad dauid in ceilā. ephod secū habebas: desce derat. Nūciatū ē aut sauli quod venisset dauid in ceilā. et ait saul: Tradidit eū dñs in manu meas: cōclususq; ē itrogressus vrbē in q; porte et sere sunt. et p̄cepit saul oī pplo ut ad pugnā descēderet in ceilā. et ob sideret dauid et viros ei⁹. Qd̄ eū dauid resc̄isset qz p̄pararet ei saul clam maluz. dixit ad abiathar sacerdotē: Applica ephod. et ait dauid: Dñe de⁹ isrl. audiuit famā seru⁹ tu⁹ quod dis ponat saul venire in ceilā ut euertat vrbē ppter me. Si tradēt me viri ceile in manu eius. et si descēdet saul sicut audiuit seru⁹ tu⁹ dñe de⁹ israel indica seruo tuo. et ait dñs: Descedet. Dixitq; rursū dauid Si tradēt me viri ceile et viros qui sūt mecum in manu saul. et dixit dñs: Tradēt. Surrexit ḡ dauid et viri ei⁹ quasi sexcenti: et egressi de ceila huc at qz illuc vagabans in certi. Nūciatūq; ē saul quod fugisset dauid de ceila et salvā esset: quāobrē dissimulauit exire. Horabas aut dauid in deserto in locis firmissimis: māsitq; in mōte solitudinis ziph in mōte opaco. Querebat eū tñ saul cūctis dieb⁹. et nō tradidit eū dñs in manu ei⁹. et vidit dauid quod egressus esset saul ut quereret aiam eius. Idōro dauid erat in deserto ziph in silua. et surrexit idonathas fili⁹ saul et abiit ad dauid in silua et cōforta uit manu ei⁹ in deo. dixitq; ei: Ne timeas. Neq; enī inueniet te manu saul p̄pis mei. et tu regnabis super isrl. et ego ero tibi secūd⁹. Sz et saul p̄ me⁹ scū. H̄percussit ḡ vterq; fed⁹ corā dñi. Hansitq; dauid in silua. ionathas aut̄ reuersus in domū suam. Ascēderat aut̄ ziphei ad saul in gabaa dicentes: Nō ne ecce dauid latitat apud nos in locis tutissimis silue in colle achile que ē ad dexterā deserti. Nūc ḡ sicut desiderauit aia tua ut descēderes. descēde nostrū aut̄ erit ut tradam eū in manus regis. Dixitq; saul. H̄ndicti vos a dñi: quod doluistis vicem meā. Abite ḡ oro et diligēt⁹ p̄parate. et curiosus agite. et cōsiderate locū ubi sit pes ei⁹. vel quis viderit eū ibi ubi dixisti. Recogitat enī de me quod calide isidier ei. Cōsiderate et videte oia latibula ei⁹ in quib⁹ abscondit⁹: et reuertimini ad me ad rem certā ut vadā vobiscū. Quod si etiā in terrā se ob struxerit. pscrutabor eū in cūctis milib⁹ iuda. At illi surgētes abierūt in ziph an saul. Dauid aut̄ et viri ei⁹ erant in deserto maon in campestribus ad dextram iesimuth. Iuit ḡ saul et socii ei⁹ ad querēdū eum. et nūciatum est. dauid statimq; descēdit ad petram. et versabas in deserto maon. Quod cum audisset saul persecutus est dauid in deserto maon et ibat saul et viri eius ad latus mōtis ex parte una. dauid autem et viri eius erant in latere mōtis ex parte altera. Idōro dauid desperabat se.

posse euadere a facie saul. Itaq; saul et viros eius in modum corone cingebant dauid et viros eius ut caperent eos. et nūcius venit ad saul dicens: Festina et veni quā infuderunt se philistum super terram. Reversus est ergo saul desistens perseḡ dauid. et perrexit in occursum philistinorū. Idōro p̄ter hoc vocauerunt locum illum petraz dauidē tem:

XXIIII

Scendit ergo dauid inde. et habitauit in locis tutissimis engaddi. Lunq; reuersus esset saul postq; persecutus est phib̄ listeos. nūciauerunt ei dicentes: ecce dauid in deserto est engaddi. Assumens ergo saul tria milia electorum virorum ex omni israel. perrexit ad inuestigandum dauid et viros eius etiā super abruptissimas petras que solis ibicibus peruenie sūt et venit ad caulas ouiu que se offerebant vianti: eratq; ibi spelunca quam īgressus est saul ut purgaret ventrem. Idōro dauid et viros eius in interioriore parte spelunce latebat. et dixerunt servi dauid ad eum. ecce dies de qua locutus est dñs ad te: ego tradam tibi inimicum tuum ut facias ei si cut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo dauid et prescidit oram chlamidis saul silenter. Post hoc percussit cor suu⁹ dauid: eo quod abscidisset oram chlamidis saul. Dixitq; ad viros suos. Proprius sit mibi dominus ne faciam hanc rem domini in eum: quia christus domini est. Cuius dominus qui nisi dominus percusserit eum aut dies eius venerit ut moriatur. aut descendens in p̄lium perierit propitius mihi sit dominus ut non mittas manum meam in christum domini. et cōfregit dauid viros suos sermonibus ulti. et non permisit eos ut consurgerent in saul. Idōro saul exsurgens de spelunca pergebat cōpto itinere. Surrexit autem dauid post eum. et egressus de spelunca clauavit post tergum saul dicens: Domine mi rex. et respexit saul post se et inclinans se dauid pronus in terram adorauit. Dixitq; ad saul: Quare audis verba hominum loquentium: dauid querit malum aduersum te. ecce hodie viderunt oculi tui quod tradiderit te dominus in manu mea in spelunca. et cogitauit ut occiderez te: sed pepercit tibi oculus meus. Sicut enim. Non extendaz manum meam in dominum meum: quia christus dominus est. Quin potius pater mi vide et cognosce oram chlamidis tue in manu mea: quomodo cū prescindere summitem chlamidis tue: nolui extenderem manum meam in te. animaduerte et vide quoniam non est in manu mea maluz neq; iniurias: neq; peccavi in te. Tu autem insidiaris anime mee ut auferas eam. Judicet dominus inter me et te et vlciscatur me dominus ex te. manus autem mea non sit in te: sicut et in prouerbio anti quo dī ab impiis egredietur impietas. Et manus ergo mea nō sit in te. Quem psequeris rex israel quem psequeris. Cānē mortuū psequeris et

pulicem vnum. Sit dominus iudex et iudicet inter me et te. et videat et iudicet causam meam et eruat me de manu tua. Tu autem coplessit dauid loquens sermones huiuscmodi ad saul. dixit saul Nisi ergo vox hec tua est filii mi dauid. et leuauit saul vocem suam et fleuit. dixitque ad dauid. Justior tu es quam ego. Tu enim tribuisti mihi bona. ego autem reddidi tibi mala. et tu idicasti mihi hodie quod feceris mihi bona. quod tradiderit me dominus in manu tua. et non occideris me. Quis enim cum inueniret inimicum suum dimittet eum in via bona. Sed dominus reddat tibi vicis studinē hanc pro eo quod hodie opatus es in me. et nunc quod scio quod certissime regnatur sis et habiturus in manu tua regnum israel iura mihi in domino ne deleas semen meum post me. neque auferas nomem meum de domo patris mei. et iurauit dauid sauli. Abiut ergo saul in domum suam et dauid et viri eius ascenderunt ad tutiora loca.

XXV

Dicitus est autem samuel. et congregatus est vniuersus israel. et plaxerunt eum nimis et sepelliuerunt eum in domo sua in ramatha. Consenseruntque dauid descendit in desertum pharan. erat autem vir quispiam in solitudine maon et possessio eius in carmel. hoc ille magnus nimis. eratque ei unus tria milia et mille capre. et accidit ut totidem grex eius in carmelo. Nomus autem viri illius erat nabat. et nomus uxoris eius abigail. eratque mulier illa prudentissima et speciosa. Porro vir ei durus et pessimus et maliciosus. erat autem de genere caleph. Tu autem audiisset dauid in deserto quod totidem nabati gregem suum misit deinceps et dixit eis. Ascendite in carmeli et venietis ad nabat. et salutabis eum ex nomine meo pacifice. et sic dicitur. Sit fratribus meis et tibi Pax et domini tue Pax. et oibus quecumque habebis sit Pax ex multis annis saluos facies tuos et oia tua. Audiuisti quod totidem pastores tui greges tuos qui erant nobiscum in deserto. Numquid eis molesti sumus nec aliquando defuerunt quicquam eis de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in carmelo. Interroga pueros tuos. et idicabunt tibi. Nunc ergo inueniant pueri tui gram in oculis tuis. In die enim bona veniam ad te. Quodcumque inuenient manus tua da seruus tuis et filio tuo dauid. cumque venissent pueri dauid. locuti sunt ad nabat. et verba hec ex nomine dauid et filie runt. Respondens autem nabat pueris dauid ait. Quis est dauid et quis est filius isai. Hodie invenierunt servi qui fugiunt dominos suos. Tollite ergo panes meos et aquas meas et carnes pecorum que occidi tonsoribus meis et dabo viris quos nescio unde sint. Regressi sunt itaque pueri dauid per viam suam et reversi venerunt et anficiaverunt ei oia verba que dicebat nabat. Tunc ait dauid pueris suis. Accingat unusquisque gladio suo. et accincti sunt singuli gladiis suis. Accinctusque est et dauid ensis suo. et secuti sunt dauid quasi quadringenti viri. Porro ducenter remanserunt ad sarcinas. Abigail autem uxori nabati nunciavit unus de pueris suis dicentes. ecce dauid misit nuncios de deserto ut benedicterent domino nostro

et auersatus est eos. Homines isti boni satis fuerunt nobis et non molesti. nec quicquam aliquando periret omni tempore quo fuimus conuersati cum eis in deserto. Pro mero erant nobis tam in nocte quam in die oibus diebus quibus pavimus apud eos genes. Quaoibet considera et recogita quid facias. quoniam completa est malitia aduersum virum tuum et aduersum domum tuam. et ipse est filius behalita ut nemo possit ei loqui. Festinavit igit abigail. et tulit ducertos panes et duos utres vini. et quinq[ue] arletes coctos. et quinq[ue] sara polente. et centus ligaturas vnde passae. et ducentas massas caricarunt et posuit super asinos. dixitque pueris suis. Precedite me et ecce ego post tergum sequar vos. Viro autem suo nabat non indicauit. Cum ergo ascendisset assiduum et descendenter ad radicem montis dauid et viri eius descendebant in occursum eius. Quibus et illa occurrit et ait dauid. Vere frustra seruavi oia que huius erant in deserto. et non periret quicquam de cunctis que ad eum pertinebant. et reddidit mihi malum per bonum. Hec faciat dominus inimici dauid et hoc addat. si reliquero de oibus que ad ipsum pertinent usque mane minorem ad parietem. Cum autem vidisset abigail dauid. festinavit et descendit de asino. et procidit coram dauid super faciem suam. et adorauit super terram. et cecidit ad pedes eius. et dixit. In me sit domine mihi haec iniquitas. Loquatur obsecro ancilla tua in auribus tuis. et audi verba famule tue. Ne ponat ordo dominus meus rex cor suum super virum istum iniquum nabat. quoniam secundum nomen suum stultus est. et est stulticia cum eo. ego autem ancilla tua non vidi pueros tuos domine mihi quos misisti. Nunc ergo domine mihi vivit dominus et vivit anima tua qui perhibuit te ne uenires in sanguinem et saluator meum tuum tuam tibi. et nunc sicut nabat inimici tui. et qui querunt domum meo malum. Quapropter suscipe benedictionem hanc quam attulit ancilla tua tibi domino meo. et da pueris qui sequuntur te domum meum. Aufer iniquitatem famule tue. Faciens enim faciet dominus tibi domino meo domum fidelem. quia prelia domini domine mitti preliaris. Malitia ergo non inueniatur in te omnibus diebus vite tue. Si enim surrexerit aliquando homo persequens te vel querens animam tuam. erit anima domini mei custodita. quasi in fasciculo uiuentium apud dominum deum tuum. Porro inimicorum tuorum anima rotabitur. quia si in impetu et circulo funde. Cum ergo fecerit tibi dominus dominum meo omnia haec que locutus est bona de te. et constituerit te ducem super israhel non erit tibi hoc in singulum et in scrupulis cordis domino meo quod effuderis sanguinem innoxium aut ipse te vultus fueris. et cum beneficerit dominus dominum meo. recordaberis ancille tue. et tu benefacies ei. et ait dauid ad abigail. Benedictus deus deus israel qui misit te hodie in occursu meum. et benedic eloquium tuum. et benedicta tu quod prohibuisti

me hodie ne irem ad sanguinem: et vlciscerer me manu mea. Aloquin viuit dñs deus israel qui p habuit me ne malum facerem tibi: nisi cito venis ses in occursum mibi: nō remansisset nabat vsq ad lucem matutinam nungens ad parietem. Su scipit ergo dauid de manu eius oia que attulerat ei diraqz ei. vade pacifice in domum tuaz. Ecce audiui vocem tuam. et honoravi faciem tuam. Ne nit autem abigail ad nabat. Et ecce erat ei conui uium in domo eius quasi conuiuum regis. et cor nabat uicundum. Erat enim ebrius nimis et non idicauit ei verbum pusillum aut grande vsq ma ne. Vileculo autem euz digessisset vinum nabat: i dicauit ei vxor sua verba hec. Et emortuum est eor eius itinsecus. et factus est quasi lapis. Lungz p transiissent decez dies: percussit dñs nabat. et mor tuus est. Quod cum audisset dauid mortutum na bal. ait: Benedictus dñs qui iudicauit cām op p brii mei de manu nabat. et seruum suum custodi uit a malo. et maliciam nabat reddidit dñs in cap eius. Misit ergo dauid et locutus est ad abigail ut sumeret eam sibi in uxorem. Et venerunt pueri dauid ad abigail in carmelum et locuti sunt ad eā dicentes. Dauid misit nos ad te ut accipiat te si bi in uxorem. Que consurgens adorauit prona i terram. et ait. Ecce famula tua sit in ancillam ut lauet pedes seruorum dñi mei. Et festinauit et sur rexit abigail et ascendit super asinuz. et quinqz pu elle ierunt cum ea pedissime eius. et secura ē nū cios dauid. et facta est illi uxori. Sed et achinoē ac cepit dauid de iezrahel et fuit utraqz uxori ei. Samul autem dedit michol filia sham uxorez dauid phalphi filio lais: qui erat de gallim. XXVI

Et venerunt ziphei ad saul in gabaa di centes. Ecce dauid absconditus est in colle achile que est ex aduerso solitudinis. Et surrexit saul. et descendit in deserto ziph et cum eo tria milia virorum de electis israel ut q reret dauid in deserto ziph. Et castramatus ē saul in gabaa achile: que erat ex aduerso solitudinis in via. Dauid autem habitabat i deserto. Edens autem q venisset saul post se in desertum: misit exploratores et didicit q illuc venisset certissime. Et surrexit dauid clam. et venit ad locū ubi erat saul. Lungz vidisset locus in quo dormiebat saul. et anner filius ner princeps militie eius: et saul dormientem in tentorio. et reliquum vulgus per circuitum eius ait dauid ad achimelech ethi um. et abisai filiu saruie fratre ioab dicens. Quis descendet tecum ad saul in castra. Dixitqz abi sai. Ego descendam tecuz. Venerunt ergo dauid et abisai ad populum nocte. et inuenierunt saul iacentem et dormientem in tentorio: et hastam fixaz in terra ad caput eius: abner autem et populum dormientes i circuitu eius. Dixitqz abisai ad da uid. Conclusit deus inimicum tuum hodie i manus tuas: Nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel. et secundo opus non erit. Et dixit da

uid ad abisai. Ne interficias eum. Quis enī extendet manum suam in christum dñi. et innocens erit. Et dixit dauid. Tuit dñs qr nisi dñs percusserit eum aut dies eius venerit ut moriatur. aut i prelium descendens perierit: propitius mibi sit dñs ne extendam manum meam in christum dñi. Nunc igitur tolle hastam que est ad caput eius et cyphum aque. et abeamus. Tuit igit dauid hastam et cyphum aque qui erat ad caput ei et abie runt. Et non erat quisqz qui videret et intelligeret et euigilaret: sed omnes dormiebant qr sōpor dñi irruerat super eos. Lungz transiisset dauid ex ad uero et stetisset in vertice montis delonge. et esset grande iteruallum inter eos: clamanuit dauid ad populum. et ad abner filium ner dicens: Nonne es tu qui clamas. et inquietas regem? Et ait dauid ad abner. Nunquid non vir tu es. Et quis disti dñm tuum regem. Ingressus est enim vnu de turba ut interficeret regem dñm tuum. Non est bonum hoc quod fecisti. Tuit dñs: quoniam filii mortis estis vos: quia non custodistis dñm vnum christum dñi. Nū ergo vide vbi sit hasta regis. et vbi sit cyphus aque qui erat ad caput ei. Egnouit autem saul vocem dauid. et dixit. Nū qd vox tua fili mi dauid? Et ait dauid. Vox mea dñe mi rex. Et ait. Quam ob causam domi aut quod est maluz in manu mea. Nunc ergo aude aduersum me odoreretur sacrificium. Si autem filii hominum maledicti sunt in conspectu domini qui elecerunt me hodie ut non habitem in hereditate dñi dicentes: vade serui dñs alienis. Et nunc non effundatur sanguis meus in terra corā dño: quia egressus est rex israel ut querat pulicē vnum sicut persequitur perdit in montibus. Et ait saul. Peccavi. Reuertere fili mi dauid. Ne fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet enim q stulte egerim et ignorauerim multa nimis. Et respondens dauid ait. Ecce hasta regis: trans se at vnu de pueris regis et tollat eam. Domini autem retribuet vnicuz secundum iusticias suā et nolui extēdere manū meā i christū dñi. et sicut magnificata āia tua hodie i oculis meis sic māde omni agustia. Ait ergo saul ad dauid. Benedic tu fili mi dauid. Et quidem faciens facies et potens poteris. Abut autem dauid in viam finaz. et saul reuersus est in locum suum.

Et ait dauid in corde suo. Aliquando in cidam vna die in manus saul. Nonne melius est ut fugiam et saluer i terra phi listinorum ut desperet saul. cesseret me querere i cunctis finibus israel. Fugiam ergo manus eius.

Et surrexit David et abiit ipse et secenti viri eius ad achis filium maech regem geth. Et habuit dauid cū achis in geth ipse et viri eius et domus eius et due uxores eius. Achinoen iezrahelites et abigail uxor nabal carmeli. Et nunciatum est saul quod fugisset dauid in geth et nō addidit ultra querere eum. Dixit autem dauid ad achis: Si inueni gratiam in oculis tuis de me mihi locus in una urbium regio huius ut habeatur ibi. Cur n. manet seruus tuus in ciuitate regis tecum? Dedit itaque ei achis in die illa sicelech. Propter quam eam facta est sicelech regnum iuda usque in diem hanc. Fuit autem numerus dierum quibus habitauit dauid in regione philistinorum quatuor mensium. Et ascendit dauid et viri eius et agebat pīdas de gessuri et de gezre et de amelechitis. Hic n. pagi habitabat in terra antiqua euntibus survisque ad terrā egypciū. Et periebat dauid omnē terrā illorū ne reliquiebat viuētem virum et mulierē tollensque oves et boues et asinos et camelos et vestes reuertebat et venit ad achis. Dicebat autem ei achis: In quem irruisti hodie? Respondebat dauid: Contra meridiē iude et contra meridiē hieramel et contra meridiē ceni. Vix et mulierē nō vivificabat dauid: nec adducebat in geth dices: ne forte loquaris aduersum nos: Hec fecit dauid. Et hec erat decretū illi omib[us] diebus quibus habuit in regione philistinorum. Credidit ergo achis dauid dices: Absulta mala opatus est contra populum suū israel. Erit igitur mihi seruus sempiternus.

Factū est autem in diebus illis: congregauerunt philistini agmina sua ut parent ad bellū contra isrl. Dixitque achis ad dauid. Sciens nūc scito: quoniam meū egredieris in castris tuis et viri tuū. Dixitque dauid ad achis: Nūc scies quod facturus es seruus tuus. Et ait achis ad dauid: I ego custodes capis mei ponā te curias diebus. Samuel autem mortuus est: plantitque eum os isrl: et sepelierunt eum in ramatha urbe sua. et saul abstulit magos et ariolos de terra et interfecit eos quod phitonēs habebat in ventre. Congregatiq[ue] sunt philistini et venerunt et castrametati sunt in sunā. Congregavit autem et saul vniuersum isrl et venit in gelboe. Et vidit saul castra philistini et timuit et expauit cor eius nimis. Consiluitque dñm et nō rūdit ei: neque per somnia: neque per sacerdotes: neque per prophetas. Dixitque saul seruis suis: Querite mihi mulierē huius phitonē et vadam ad eam et suscitabor per illam. et dixerunt seruui eius ad eum. Est mulier phitone huius in endo: Autem quod est habitum suū: vestitus est alijs vestimentis et abiit ipse et duo viri cū eo. Veneruntque ad mulierē nocte. et ait illi: Dūna mihi in phitone: et suscita mihi quod dixerō tibi. et ait mulier ad eum. Ecce tu nosti quanta fecerat saul et quod eraserit magos et ariolos de terra. Quare ergo insidiaris aie mee ut occidar? Et iurauit ei saul in dñō dicens: Ubi dñs: qui nō euenerit tibi quod ī malis propter hanc rem. Dixitque emulier. Quem su-

scitabo tibi: Qui ait. Samuelem mihi suscita. cū autem viduisse mulier samuelē: exclamauit voce magna. et dixit ad saul. quare ipso suscisti mihi? Tu es enim saul. Dixitque ei rex: Noli timere: Quid vis disti? Et ait mulier ad saul: Deos vidi ascendentis de terra. Dixitque ei: Qualis est forma eius? quod ait: Vir senex ascendit et ipse amictus est per alio. et intellexit saul quod samuel esset et inclinauit se super faciem suam in terra. et adorauit. Dixit autem samuel ad saul: Quare inquietasti me ut suscitarer? Et ait saul: Coartor numeris. Si quisque philistini pugnat aduersum me: et deus recessit a me. et exaudire me noluit. neque in manu prophetarum neque per somnia. vero cani ergo te: ut ostendres mihi quod faciam. et ait sauel: Quid interrogas me cum deus recesserit a te et transierit ad emulum tuum: faciet n. tibi dominus minus sicut locutus est in manu mea: et secundet regnum tuum de manu tua. et dabit illud proximo tuo dauid: quoniam non obedisti vocis domini neque fecisti iram furorem eius in amalech. Idecirco quod pateris secundum deum hodie. et dabit deus etiā israel tecum in manu philistini. Eras autem tu et filii tui mecum eritis: sed et castra isrl tradet deus in manu philistini. Statimque saul cecidit porrectus in terram: Extinxierat n. verba samuelis et robur non erat in eo quia non comedera panem tota die illa. Ingressa est itaque mulier ista ad saul. Conturbatus enim erat valde. Dixitque ad eum. Ecce obediuimus ancilla tua vocē tue. et posui animā meā in manu mea et audiui sermones tuos quos locutus es ad me. Num igitur audi et tu vocem ancille tue. et ponā coram te buccellā panis ut comedens qualecas et possis iter agere. Qui renuit et ait: Non comedam. Coegerunt autem eum servi sui et mulier et tandem audita voce eoy surrexit de terra et sededit super lectum. Mulier autem illa habebat vitulum per scualē in domo et festinavit et occidit eum. Tollētque farinā misericordia eam et corit azyma. et posuit ante saul et ante seruos eius. Qui cum comedissent: sicut rexerunt et ambulauerunt per totam noctem illā.

Ggregata sunt philistini vniuersa agmina in aphec. Sed et isrl castrametatus est super fontes qui erat in iezrahel. Et satrapē quodē philistini incedebant in centuriis et milibus. dauid autem et viri eius erant in nouissimo agmine cū achis. Dixeruntque principes philistini ad achis: Quid sibi vobūt hebrei isti. Et ait achis ad principes philistini: Numquid ignoras dauid quod fuit seruus saul regis isrl. et ē apud me multis diebus vel annis: et non inueni in eo quod ex die quod transiugit ad me: usque ad diem hanc. Iraui sunt autem aduersum eum principes philistini et dixerunt eum: Ne eueras vir et sedeat in loco suo in quo postulisti cū eum. et nō descendet nobiscum in plū ne fiat nobis aduersarius cum pliari ceperimus. Quod n. aliter poterit placare dñm suū nisi in capitibus nr̄is: Nōne iste ē dauid cui catabat in chorus dicentes: Percussit

saul in milibus suis. et dauid in decem milib⁹ suis
Uocauit g⁹ Achis dauid et ait. Quid dominus: qui
rectus es et bonus in pspectu meo. et exitus tuus
et introitus tuus mecum est in castis. Et non inueni
ni in te q̄cū mali: ex die qua venisti ad me vsq⁹
in diem hāc. sed satrapis nō placet: Neuertere
g⁹ et vadē in pace: et non offendas oculos satrapa
rum philistijm. Dixitq⁹ David ad Achis: Quid
enim feci et quid inuenisti in me seruo tuo a die q̄
fui in pspectu tuo vsq⁹ in diem hāc ut non venia
et pugnem ptra mimicos dñi mei regis? R̄ndens
aut̄ Achis locutus ē ad dauid. Scio quia bon⁹
es tu in oculis meis sicut angelus dei. sed princi
pes philistinorū dixerunt: Non ascendet nobiscū
in plūm. Iḡl plurime mane: tu et serui dñi tui q̄
venerunt tecum et cū de nocte surrexeritis et cepe
rit dilucēcere p̄git. Surrexit itaq⁹ de nocte da
uid ip̄e et viri eius ut p̄secerent manū: et reuer
terentur ad terram philistijm. Philistijm aut̄
ascenderunt in iczrael.

XXX

Gunq⁹ venissent dauid et viri eius in sice
lech die tertia amalechite impetum fe
cerant ex pte australi in sicelech: et p̄cu
serant sicelech et succederant eam igni. Et capti
uas duxerant mulieres ex ea: a minimo vsq⁹ ad
magnum et non interfecerat quēq⁹: sed secū duxe
rant et p̄gebant itinere suo. Lūz g⁹ venisset dauid
et viri eius ad ciuitatem et inuenissent eā succēsaz
igni et vires suas et filios suos et filias ductas eē
captivas. leuauerunt dauid et populus q̄ erat cū
eo voces suae et plauixerunt donec deficerent in
eis lachryme. Sigdem et due vires dauid capti
ue ducie fuerant achinoen iczabelites. et abigail
vix nabal carmeli. et p̄tristatus est dauid valde.
Uolebat. n. eum populus lapidare: quia amara
erat aia vniuersitatisq⁹ viri sup filios suis et filiab⁹.
Confortatus est aut̄ dauid in domino dco suo
et ait ad abiathar sacerdotem filium achimelech.
Applica ad me ephor: Et applicuit Abiathar
ephor ad dauid et p̄suluit dauid dominū dicens:
Persequar latrunculos hos et comprehendā eos
an non? Dixitq⁹ ei dominus. Persequere absq⁹
dubio. n. comprehendes eos. et excutes p̄dā. Abiath
ergo David ip̄e et sexcenti viri qui erant cum eo.
et venerunt vsq⁹ ad torrentem besor. et lassi qdam
subsisterunt. Persecutus est autem David ipse
et quadringenti viri cum eo subsisterant. n. ducenti
qui lassi trāsire non poterant torrente besor. et in
uenerunt viri egyptiū in agro et adduxerunt euī
ad David. Ederūtq⁹ ei panem ut comedereret et
biberet aquā: sed et fragmen masse caricarum: et
duas ligaturas vix p̄sse. Qui cū comedisset re
uersus est spūs eius et refocillatus ē. Non. n. co
mederat panem neq⁹ biberat aquā trī us dieb⁹
et tribus noctibus. Dixit itaq⁹ ei David: Cuius
es tu: vel vñ et quo p̄gis? Qui ait: Puer egypti⁹
ego sum seruus viri amalechite. Bereliquit autē
me dñs meus: quia egrotare cepi nudiustertius.

Siquidem nos eripimus ad australem plagā
cererbi et ptra iuda. et ad meridiem caleph et sice
lech succendimus igni. Dicitq⁹ ei dauid: Protes
me ducere ad istum cuncū? Qui ait: Jura m̄hi
p̄ deuz q̄ nō occidas me. et nō tradas me ī man⁹
domini mei et ego ducā te ad cuncū istū. Et iura
uit ei David. Qui cum duxisset eum: ecce illi dis
cumbebat sup faciem vniuersē terre comedentes
et bibentes et quasi festum celebrātes diem: p̄ cun
cta p̄da et spolijs que ceperat de terra philistijm
et de terra iuda. et p̄cuisset eos dauid a vespa vsq⁹
ad vesperā alterius diei. et non euasit ex eis q̄sq⁹:
nisi tñ quadrungenti viri adolescentes qui ascen
derant camelos et fugerant. eruit ergo dauid om
nia que tulerat amalechite: et duas vires suas
eruit. Nec desuit quisq⁹ a p̄o vsq⁹ ad magnum
tam de filiis q̄ de filiabus et de spoliis. et quecum
q̄ rapuerat omnia reduxit David et tulit vniuer
sos greges et armenta. et minuit ante faciem suā
Dixit aut̄q⁹: Hec ē p̄da dauid. Uenit aut̄ dauid
ad ducentos viros qui lassi substiterat: nec sequi
poterant David et residere eos iusserrat in torren
te besor. Qui egressi sunt obuiā dauid et populo
qui erat cum eo. Accedens aut̄ dauid ad popu
lum salutauit eos pacifice. R̄ndensq⁹ omnis vir
pessimus et iniquus de viris qui erant cū dauid.
dixit. Quia non venerunt nobiscum non dabim⁹
eis quicquā de p̄da quā crūim⁹: sed sufficiat vni
cuiq⁹ virorū sua et filii quos cū acceperint recedat.
Dixit autem dauid: Non sic facietis fratres mei
de his que tradidit nobis dominus: et custodiu
nos et dedit latrunculos qui eruperāt aduersum
nos in manus nostras. nec audiet vos quisquam
sup sermone hoc. Equa. n. ps erit descendens ad
plūm et remanentes ad sarcinas: et similiter diui
nitatum et p̄finitum et quasi lex in isrl vsq⁹ in dies
hāc. Uenit ergo David in sicelech et misit dona de
p̄da senioribus iuda p̄ximis suis dicens: Recipi
te benedictionem de p̄da hostium dñi. His qui
erant in bethel et qui in ramoth ad meridiem: et
qui in gether. et qui in aroer. et qui in sephamoth
et qui in esthama. et qui in rachal. et qui in vrbib⁹
hierameli. et qui in vrbibus eeni. et qui in rama. et
reliquis qui erāt in his locis in qbus p̄morat⁹ fu
erat David et viri eius.

Philistijm autem pugnabant aduersum
isrl et fugerunt viri isrl ante faciem philis
tijm et ceciderunt interficti in mōte gel
boe. Irrueruntq⁹ philistijm in saul et in filios ei⁹
et p̄cuissent ionathan. et abinadab. et melchisue
et p̄secuti sunt eum viri sagittarii et vulneratus est
velhemeter a sagittarii. Dixitq⁹ saul ad armige
rum suū. E vagina gladiū tuū et peccate me: ne for
te veniat incircūcisi isti et interficiat me illudētes
mihi. et noluit armiger ei⁹ fuerat. n. nūmio terrore

XXXI

pteritus. Arripuit itaq; saul gladium suum et irruit super eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset saul. irruit etiam ipse super gladiū suum et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo saul et tres filii eius et armiger illius et vniuersivi ri eius in die illa pariter. Videntes autē filii israel qui erant trās vallem et trās iordanē quod fugissent viri israelite. et quod mortuus esset saul et tres filii eius reliquerunt ciuitates suas et fugerūt. Venerūtq; philistijm et habitauerūt ibi. Facta autē die altera venerūt philistijm ut expoliarent interfectos et inuenerūt saul et tres filios eius iacētes in monte gelboe. et p̄ciderunt caput saul. et expoliauerūt eum armis. et miserūt in terram philistinorum per circuitū ut annunciaret in templo idolorum et in populis. et posuerūt arma eius in templo astoroth: corpus vero eius suspenserūt in muro Bethsan. Quod cū audisset habitatores iabes Galaad quod cūq; fecerant philistijm saul: surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulauerunt tota nocte: et tulere runt cadaver saul et cadavera filiorum eius: de muro bethsan. Venerūtq; viri iabes galaad et obus ferunt ea igni. et tulerūt ossa eorum. et sepelierunt in nemore iabes. et ieunauerūt septem diebus

Explicit Liber p̄mus Samuelis.

Incipit Secundus Liber Samuelis.

Capitulum.

.I.

Actum est au-

tem postquam mortuus est saul ut dauid reueteretur a cede amalech et maneret in sicelech duos dies. In die autē tertia apparuit homo veniens de castris saul ueste p̄scissa: et puluere conspersus caput. Et ut venit ad dauid cecidit super faciem suā et odorauit. Dixitq; ad eū dauid: Unū venis? Qui ait ad eū. Be caltrie isrl̄ fugi. et dixit ad eū dauid: Quod ē verbū quod factum ē? In dica mihi. Qui ait: Fugit p̄plius ex plio: et multi coruētes et pplo mortui sunt: et saul et ionathas filius eius intericrūt. Dixitq; dauid ad adolescē tem quod nunciabat ei: Unū scis: quod mortuus est saul: et ionathas filius ei? Ait adolescens quod nunciabat ei. Casu veni in montem gelboe et saul incūbebat super hastam suā: porro currus et eques appropinabant ei et p̄uersus post tergū suum. videntesque me vocauit. Cui cū respondissem adsum. Dixit mihi. Quis nā es tu? Et aio ad eum. Amalechites ego sum. Et locutus est mihi. Sta super me: et interfice me: quoniam tenet me angustie: et adhuc tota anima mea in me est. Stansque super eum occidi illum Sciebā. n. qd̄ vivere nō poterat post ruinam. Et tuli diadema quod erat in capite eius. et armillaz de brachio illius: et attuli ad te dominū meū huc

Apphendens autē dauid vestimenta sua scidit omnesque viri qui erant cum eo. et planixerunt et flenerunt et ieunauerunt usque ad vesperā super saul et super ionathan filium eius. et super populum domini et super domum isrl̄: eo quod corrueissent gladio. Dixitq; Dauid ad inuenem quod nunciauerat ei: Unū es tu? Qui r̄ndit: Filius hois aduene amalechite ego sum. Et ait ad eū dauid: Quare nō timuisti mittere manū tuam ut occideres xp̄m dñi? Vocāsq; dauid vnu de pueris suis ait: Accedens irrue in eum. Qui p̄cessit illū et mortuus ē. Et ait ad eum dauid. Sanguis tuus super caput tuū. Os. n. tuū locutum est aduersum te dices: ego interfeci xp̄m domini. Planxit autē dauid planetū huiuscemodi super saul et super ionathan filium eius. et p̄cepit ut doceret filios iuda arcū: sicut scriptū est in libro iustorū. et ait: P̄sidera isrl̄ p̄ his quod mortui sunt: super excelsa tua vulnerati. Incliti isrl̄ super mortes tuos interfecti sunt. Quod ceciderūt fortis: Nolite annuciare in geth: neque annūcieatis in compitis ascensionis: ne forte letentur filie philistij: ne exultent filie incircūcisorū. Mortes gelboe: nec ros nec pluvia veniat super vos. Neque sint agri p̄mitiarū: quod ibi abiectus ē clypeus fortium. clypeus saul qui nō esset vinctus oleo a sanguine interfectorum ab adipe fortium. Sagitta Jonathae nunquā rediit retrosum. et gladius saul nō est reversus inanis. Saul et ionathas amabiles et decori valde in vita sua: in morte quoque nō sunt diuersi. Aglis velociores: leonibus fortiores. filie israel super saul flectentes qd̄ vestiebat se coccino in delitijs: et p̄bebat ornamenti aurea cultui vero. Quomodo ceciderunt fortis in plio? Jonathas in excelsis tuis occisus est. Boleo super te frater mihi ionatha decore nimis: et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater vni cum amat filium suum: ita ego te diligebam. Quomodo ceciderūt robusti. et perierunt arma bellica.

II

Dicitur post h̄ p̄fūluit dauid dñm dices. Num ascendā in vna de ciuitatibus iuda: Et ait dñs ad eum. Ascende. Dixit quod dauid. Quo ascendam? Et r̄ndit ei. In hebro ascendit ḡ dauid et due viros eius achinoen iezrahelites et abigail vxor nadab carmelii. sed et viros qui erant cum eo duxit dauid singulos cum domo sua et māserunt in oppidis hebron. Venerūt quod viri iuda et vxerunt ibi dauid ut regnaret super domum iuda. Et nunciatus est dauid quod viri iabes galaad sepelissent saul. Hisit ḡ dauid nuncios ad viros iabes galaad. Dixitq; ad eos: Benedicti vos a dño qui fecistis misericordiam hanc cum dño vero saul. et sepelistis eum. Et nunc retribuet vobis qd̄dem dñs misericordiam et veritatē et ego reddam gratiam eo quod fecistis vobis istud. Confortentur manus vere et estote filii fortitudinis. Licet enim mortuus sit dñs vester saul: tñ me vnxit dominus iuda in regem sibi. Abner autē filius ner p̄cepis exercitus saul tulit isboseth filium saul. et

I 2

circundixit eum p castra. regemq; constituit sup
 galAAD t sup gesturi: t sup iezrael. t sup effram.
 t sup beniamin. t sup israel vniuersum. Quadra
 ginta annoz erat iesbo seth filius saul cum regna
 re cepisset sup isrl: t duobus annis regnauit. So
 la aut domus iuda sequebat dauid. Et sunt nre
 rus diez quos cōmoratus e dauid imperans in
 hebron sup domū iuda septem annoz t sex men
 sium. Egressusq; e abner filius ner: t pueri isbo
 beth filii de castris in gabaon. Porro ioab fili
 sarue t pueri dauid egressi sunt t occurrerunt eis
 in piscinā gabaon. t cū in vnū puenissent e regio
 ne federunt hi in vna pte piscine. t illi ex altera.
 Dixitq; abner ad ioab. Surgat pueri: t ludant
 corā no bis. t r̄ndit ioab: Surgat. Surrexerunt g
 t transferunt numero duodecim de beniamin ex p
 te isboseth filij saul t duodecim de pueris dauid.
 App̄hensoz vniusq; capite pparis sui defixit
 gladiū in latus ptrarij: t ceciderunt siml. Vocabū
 q; est nomē loci illius ager robustor in gabaon.
 Et ortū e bellū dux sat in die illa. fugatusq; e ab
 ner t viri isrl a pueris dauid. erant aut ibi tres
 filii saruie: ioab t abisai t asabel. Porro asabel
 cursor velocissimus fuit qst vnus de capreis qui
 morant in silvis. Persequebat aut asabel abner t
 nō declinauit ad dextrā siue ad sinistrā omittēt
 pseq abner. Esperit itaq; abner post tergū suū
 t ait: Tu ne es asabel? Qui r̄ndit: Ego suz. Dixit
 q; ei abner. Vade ad dextrā siue ad sinistrā t ap
 phende ynu de adolescentibus t tolle tibi spolia
 eius. Voluit autē asabel omittere qn vrgeret eū.
 Rursumq; locutus e abner ad asabel. Recede
 t noli me seq ne forte pellar fodere te in terram
 t lenare nō potero facie meā ad ioab frē tuum.
 Qui audire p̄cepit t noluit declinare. Percus
 sit ḡ eum abner auersa hasta in inguine t transfo
 dit t mortuus e in eodē loco. Dēsq; transibat p
 locū illum in quo ceciderat asabel t mortu⁹ erat
 ssistebant. Persequentib⁹ autē ioab t abisai fu
 gientē abner. sol occupuit. t venerunt vsq; ad col
 lem aquductus q est ex aduerso vallis t itineris d
 ferti in gabaon. Longagatiq; sunt filij Benia
 min ad abner t pglobati in vnū cuneum. stetit
 in summitate tumuli vnius. t exclamauit Abner
 ad ioab t ait. Num vsq; ad internitionē tu⁹ mu
 cro defenier? An iigras q piculosa sit desperatio
 Usq; nō dicas pplo vt omittat pseq fratres
 suos: t ait ioab: Ubi dñs: si locutus fuisses ma
 ne recessisset pplo's psequens fratrē suū. Insou
 it ḡ ioab buccina t stetit omis exercitus: nec pse
 cuti sunt yltra isrl: neq; iniere certamē. Abner au
 tem t viri eius abierunt p campestria moab tota
 nocte illa. t transferunt iordanē t lustrata om̄ be
 thron venerunt ad castra. Porro ioab reuersus
 amissis abner pgregauit om̄e pplo t defuerunt
 de pueris dauid. t nouē viri excepto asaheli.
 Serui autem dauid pcesserunt de beniamin t d
 viris qui erāt cum abner trecentos sexaginta: qui

t mortui sunt. Tuleruntq; asahel t sepelierunt eū
 in sepulchro p̄ris sui in bethleem. t abulauerunt
 tota nocte ioab t viri q erant cū eo. t in ipo cre
 pusculo puererunt in hebron.

III.
Acta est ḡ longa pcertatio inter domū

David t inter domum saulis. David p
 ficiens t semp scipio robustior: domus
 autem saul decrescens quotidie. Atiq; sunt filii
 dauid in hebron. Fuitq; p̄mogenitus eius annō
 de achinoen iezrahelite. t post eum Chelab de
 abigail vxori nabal carmeli. Porro tertius absa
 lon filius maacha filie tholomai regis gesur.
 Quartus autem adonias filius agith. t quintus
 saphacias filius abithal. Sextus quoq; hietraā
 de egla uxore dauid. Hi nati sunt dauid in hebro
 Cum ḡ esset plūm inter domum saul t domum
 dauid abner filius ner regebat domum saul. Su
 erat autem sauli p̄cubina noīe respha filia acha
 ingressusq; est ad eā abner. Dixitq; isboseth ad
 abner: Quare ingressus es ad p̄cubinā p̄ris mei
 Qui iratus numis ppter vba isboseth: ait. Nū
 quid caput canis ego sum aduersum uidā hodie
 q̄ fecerim misericordiam sup domum saul patris
 tui t sup fratres t p̄mos eius: t non tradidi te
 in manu dauid t tu requisisti in me: q̄ argures
 p muliere hodie. Hec faciat deus abner t h ad
 dat ei: nisi quomodo iurauit dñs dauid sic faciat
 cum eo vt transserat regnum de domo saul t ele
 uel thronus dauid sup isrl t sup uidā a dan viq;
 bersabee. t nō potero r̄ndere ei q̄ quicq; q̄ metue
 bat illum. Misit ḡ abner nuncios ad dauid i he
 bron p se dicentes: Unus est terra: Et vt loque
 renf: Fac mecum amicitias. t erit manus mea te
 cum t reducā ad te vniuersum isrl. Qui ait. Op
 time. Ego facia tecum amicitias: sed vnā rem pe
 ro a te dicens. Non videbis facie meā antequaz
 adduxeris mihi michol filiam saul. t sic venies t
 videb me. Misit aut dauid nuncios ad isboseth
 filium saul dicens: Redde vrox meā michol quā
 despondi mihi centū p̄putijs philistij. Misit ḡ
 isboseth t tulit eā a viro suo phaltiel filio lais. Et
 quebaturq; eā vir suus ploras vsq; baturum. Et
 dixit ad eū abner. Vade t reuertere. Qui reuert
 sus est. Sermonem quoq; intulit abner ad senio
 batis dauid vt regnaret sup vos. Nunc ḡ facite:
 qm dñs locutus est ad dauid dicens: In manu
 mi philistij t omnium inimicorum eius. Locutus
 est autem abner etiā ad beniamin. Et abiit vt lo
 queret ad dauid in hebron oia q̄ placuerat israe
 li t vniuerso beniamini. venitq; ad dauid in hebro
 cum. xx. viris. Et fecit dauid abner t viris eius q̄
 venerat cum eo p̄iuuum. t dixit abner ad dauid
 Surgā vt p̄garem ad te dñm meū regē om̄e
 isrl t in eā tecum sedus: t imperes omib⁹ sicut
 desiderat alia tua. Unus ḡ deduxisset dauid abner
 t ille issit in pace: stati pueri dauid t ioab venient

b filii dauid.

cessis latronibus cum p̄da magna nimis. Abner aut̄ nō erat cum David in hebron: q̄ iaz dimis̄ rat eum et̄ p̄fectus fuerat cum pace. et̄ ioab et̄ ois exercitus q̄ erāt cum eo postea venerāt. Nuncia tum est itaq̄z ioab a narratibus: Uenit Abner filius ner ad regem et̄ dimis̄ eum et̄ abiit in pace. et̄ ingressus est ioab ad regē. et̄ ait: Quid fecisti: ecce venit abner ad te. Quare dimis̄isti eū. et̄ abiit et̄ recessit. Ignoras abner filium ner qm̄ ad hocvenit ad te: vt deciper te. et̄ sciret exiū tuū et̄ introitū tuum et̄ noscer omia q̄ agis: egressusqz itaq̄z ioab a David misit nuncios post abner. et̄ reduxit eūz a cisterna syra i grante David. Lungz rediss̄ abner in hebro seorsuz adduxit eūz ioab ad mediū porte vt loquereb̄ ei in dolo. et̄ pcussit illum ibi in inguine: et̄ mortuus est in vltionem sanguinis asa bel fratr̄ eius. Qd̄ cum audisset David rem iā gestā. ait: Absurdus ego sum. et̄ regnū meū apud deum vsqz in sempiternū a sanguine abner filij ner. et̄ veniat sup caput ioab et̄ sup omnem domū p̄is eius: nec deficiat de domo ioab fluxus semi nis sustinens et̄ leprosus et̄ tenens fusum. et̄ cadēs gladio et̄ indigēs pane. Igis̄ ioab et̄ abisai frater eius interfecerūt abner: eo q̄ occidissent Asabel fratrem eoz in gabaon in p̄lio. Dixit aut̄ David ad ioab et̄ ad omnem ppl̄m q̄ erat cum eo. scindite vestimenta v̄ra et̄ accingimini saccis. et̄ plangite an̄ exequias abner. Porro rex David seq̄ba se retrum. Lungz sepelissent abner in hebron: leuit rex David vocem suā et̄ fleuit sup tumuluz abner. Fleuit autem et̄ ois ppl̄s. Plangēsqz rex et̄ lu gens abner ait: Neq̄qz vt mori solēt ignauī mor tuus es abner. Danus tuc ligate nō sinit. et̄ pedes tui nō sinit p̄pedibus agḡuati: sed sic solent cadere corā filiis iniqtatis sic coruisti. Ogemiansqz omnis ppl̄s fleuit sup eum. Lungz venis set vniuersa multitudo cibuz cape cū David clara adhuc die: iuravit david dicēs. Hec faciat mihi deus: et̄ h̄ addat si an̄ occasum solis gustavero panē vel aliqd̄ q̄c̄j. Omisqz ppl̄s audiuit et̄ plauerunt eis cūcta q̄ fecit rex in p̄spectu ois populi. et̄ coguit omne vulgus et̄ vniuersus israel in die illa: qm̄ nō actum fuisset a rege vt occideret Abner filius ner. Dixit quoqz rex ad seruos suos: Vuz i grāt qm̄ p̄nceps et̄ maximus cecidit hodie in israel: ego aut̄ adhuc delicatus et̄ vncus rex. Porro viri isti filij saruie duri sunt mibi. Retribuat dñs facienti malū iux̄ maliciā suā.

Udiuit aut̄ isboseth

III.
fili⁹ saul q̄ cecidisset abner in hebron: et̄ dissolute sunt man⁹ eius: omisqz israel p̄ turbatus est. Duo aut̄ viri p̄ncepes latronū erāt filio saul: nomē vni banaa: et̄ nomē alteri rechab filii remmō berothite de filiis beniamin. siqd̄em et̄ beroth reputata est in beniamin. et̄ fuderunt berothite in gethaim: fuerūtqz ibi aduene vsqz ad t̄ps illud. erat aut̄ ionathē filio saul fili⁹ debilis pedib⁹. Quiquēnis. n. fuit q̄i venit nūcl⁹ de saul

et̄ ionatha ex iezrael. Tollēs enim itaq̄z nutrix sua fugit. Lungz festinaret vt fugeret: cecidit et̄ claud⁹ effectus est. habuitqz vocabulum miphiboseth. Ueniētes igit̄ filij remmō berothite rechab et̄ banaa. ingressi sunt seruente die domum isboseth. Qui dormiebat sup stratū suum meridie: et̄ ostia ria domus purgās triticū obdormiuit. Ingressi sunt aut̄ domū latenter assumētes spicas tritici. et̄ pcusserunt eū in inguine rechab et̄ banaa frater eius et̄ fuderunt. Lungz aut̄ ingressi fuissent domuz. ille dormiebat sup lectū suum in clauī. et̄ pententes interfecerunt eū. Sblatoqz capite ei⁹ abierunt p̄ viā deserti tota nocte: et̄ artulerunt caput isboseth ad David in hebro. Vixerūtqz ad regē: ecce caput isboseth filij saul inimici tui q̄ q̄rebat aiaz tuā. et̄ dedit dñs dño meo regi vltionem hodie de saul et̄ de semine ei⁹. Rūdes autē David rechab et̄ banaa fratri ei⁹ filii remmō berothie. dixit ad eos: Uinit dñs q̄ eruit aiaz meā de omī angustia qm̄ eum q̄ annunciauerat mibi et̄ dixerat mortu⁹ est saul q̄ putabat se p̄spā nunciare. tenui et̄ occidi eūz in sicelech. cui oportebat me mercedezi dare p̄ nuncio. Quātomagis nunc cū hoies impij interfecerunt virūs in domo sua sup lectū suum nō querā sanguinē ei⁹ de manu vīa: et̄ auferā vos d̄ terra. Precepit itaq̄z david pueris suis et̄ interfecerunt eos. p̄cidētesqz man⁹ et̄ pedes eoz suspenderunt eos sup piscinā in hebro. caput aut̄ tem isboseth tulerunt. et̄ se pelierunt in sepulchro abner in hebron.

V.

Dixit aut̄ dñs ad te: Tu p̄ses populū meū isrl̄: et̄ tu eris dux sup isrl̄. Elencreūt quoqz et̄ seniores isrl̄ ad regē in hebro. et̄ pcussit cū eis rex david sedus in hebron corā dñō: vixerūtqz David in regē sup isrl̄. filius. xxi. anno erat David cū regnare cepisset. et̄ xl. annis regnauit. In hebron regnauit sup iudā septē annis et̄ sex mēsib⁹. In hierlm̄ aut̄ regnauit. xxviii. annis sup omnes isrl̄ et̄ iudā. et̄ abiit rex et̄ oēs viri q̄ erāt cum eo in hierlm̄ ad iebuseū habitatore terre. Vicerūtqz est david ab eis. nō ingredieris huc nisi abstuleris cecos et̄ claudos: dicētes. nō ingredies david huc. Lepit aut̄ david arcem sion h̄ ē ciuitas David. Proposuerat. n. david in die illa p̄nnū q̄ pcussit iebuseū et̄ tetigisset domatū fistulas. et̄ abstulisset cecos et̄ claudos odiētes aiaz david. Idcirco dicit in puerbio. Ecce et̄ claudus nō intrabūt in templū. Habitauit aut̄ david in arce sion: two cauit ea ciuitatē david et̄ edificauit p̄ gyz a mello et̄ intrinsec⁹. et̄ ingrediebas p̄ficiens atqz succre scens et̄ dñs deus exercituū erat cum eo. Alii isti quoqz h̄irā rex tyri nuncios ad david et̄ ligna cedarina et̄ artifices lignoz: artificesqz lapidū ad p̄rietates. et̄ edificauerūt domū david. Et cognouit

l 5

david qm̄ p̄firmsasset eum dñs regem sup israel: et qm̄ exaltasset regnū eius sup pp̄lm suū isrl. Ac cepit ḡdavid adhuc zcubinas et uxores de hien salē postqz venerat de hebro. Natiqz sunt dauid et alij filij et filie. et hec noia eoz q̄ nati sunt ei in hierlm. Samua et sobab et nathā et salomon et iabaar et helisua et nepheg. et iaphia et helisama et helida et heliseleth. Audierunt ḡ philistii q̄ vnxis sent dauid in regē sup israel et ascenderūt vniuer si ut quererent dauid. Qs eum audisset dauid descendit in psidium. Philistijm aut̄ venientes diffisi sunt in valle raphaim. et p̄fusluit dauid dñm dicens. Si ascendā ad philistijm: et si dabis eos in manu mea: Et dixit dñs ad dauid: Ascende quia tradēs dabo philistijm in manu tua. Venit ḡdauid iu baalpharasim et p̄fussit eos ibi et dixit: Si uisit dñs inimicos meos corā me sicut diuidunt aq. Propterea vocatū est nomē loci illius baal pharasim. Et reliqzunt ibi sculptilia sua q̄ tulit dauid et viri eius. Et addiderūt adhinc philistijm ut ascenderent et diffisi sunt in valle raphai. Et suluit aut̄ dauid dñm: Si ascendā p̄tra philisteos et tradas eos in manu meas: Qui r̄ndit. No ascendas p̄tra eos: sed gyra post tergū eoz et vencies ad eos ex aduerso piroy. Et cū audieris sonitu clamoris ḡdientis in cacumine piroy: tunc inibis plū: q̄ tūc egredieſ dñs an faciē tuā ut p̄cutiat castra philistijm. fecit itaqz dauid sicut p̄cepit ei dñs: et percussit philistijm de gabaa vsqz dum venias gezer.

.vi.

Nongregauit aut̄ rursum dauid oēs electos ex isrl. xxx. milia. Surrexitqz dauid et abiit. et vniuersus pp̄ls q̄ erat cum eo de viris iuda ut adduceret archā dei. sup quam inuocatū est nomē dñi exercitū sedens in cherubin sup eā. Et imposuerunt arcā dei sup plaustz nouum. Tulerūtqz eā de domo aminadab q̄ erat in gabaa: Qz aūt̄ et haio filij Aminadab minabant plaustp̄ nonū. Lungz tulissent eā de domo aminadab q̄ erat in gabaa custodiēs archā dei. haio p̄cedebat archā dei: dauid aūt̄ et oīs isrl' ludebat corā dñō in oībus lignis fabrefacti et citharis et lyris et tipanis et sistris et cymbalis. Postqz aūt̄ venerūt ad aream nachor extēdit oīa manū ad archā dei. et tenuit eam qm̄ calcitrabat boues et declinauerunt eā: Iratusqz indignatione dñs est ibi iux̄ arcā dei. Contristatus ē aūt̄ dauid eo q̄ percussisset dñs oīā. et vocatū est nomē loci illi p̄cussio oīe vsqz in diem hanc. Et extimuit dauid dñm in die illa dicens: Quō ingredieſ ad me ar ea dñi? Et noluit divertere ad se arcā dñi in ciuitatem dauid sed diuertit eā in domū obededom gethei. Et habitauit arca dñi in domo obededom gethei tribus mēsibus: et bñdixit dñs obededom et omnem domum eius. Uniciatūqz est regi dauid q̄ bñdixisset dñs obededom et omnia eius p̄pter arcā dei. Dixitqz dauid: Ibo et reducā arcā

cum bñdictione in domū meā. Abiit ḡdauid et adduxit arcā dei de domo obededom in ciuitatē dauid cum gaudio. et erāt cum dauid septē chozi et victimā vituli. Lungz trāscēdissent q̄ portabāt archā dñi sex passus immolabāt bouē et ouem et arietem. et dauid perirebat in organis armigatis et saltabat totis viribus ante dñm. Porro dauid erat accinctus ephot lineo. et dauid et omnis dominus israel ducebant arcam testamenti dñi in iubilo et in clangore buccine. Lungz intrassent arca dñi in ciuitatem dauid: Michol filia saul p̄spiciens p̄ fenestram vidit regem dauid subsilientem atqz saltantem coram dñō. et despexit eum in corde suo: et introduxerunt arcam dñi: et imposuerūt eā in loco suo in medio tabernaculi. qd̄ tetēderat ei dauid. et obtulit dauid holocausta coram domino et pacifica. Lungz p̄plesset offerens holocausta et pacifica bñdixit pp̄lo in nomine dñi exercituum. Et p̄itus est vniuersē multitudini israel: tā vīro qz mulieri singulis collyridā panis vnam: et assūturam bubale carnis vnam. et similā frīxam oleo et abiit omnis populus vnuſqzqz in domum suā. Reversusqz est dauid ut bñdiceret domini sue: et egressa michol filia saul in occursum dauid: ait: qz gloriōsus fuit hodie rex israel discooperies se ante ancillas seruoy suoy. et nudatus est q̄si si nudetur vñus de senris. Dixitqz dauid ad michol: Vnuit dñs q̄ ludā ante dñm q̄ elegit me poti⁹ qz p̄fem tuum et qz omnem domum eius. et precepit mihi ut essem dux sup populum dñi in israel. et ludam et vilior siā plus qz factus sum. et ero humiliis in oculis meis. et cum ancillis de qbus locutae es glorioſior apparebo. Igis michol filie: Saul nō est natus filius vñqz in diem mortis sue.

Actum est aut̄ cum

Pse p̄sset rex in domo sua et dominus dedisset ei requiem vndiqz ab vniuersis īmīcīs suis ditit ad nathan p̄phetā. Eides ne q̄ ego habitem in domo cedrina: et archa dei posita sit in medio dellium: Dixitqz nathan ad regem: Omne qd̄ est in corde tuo vade fac q̄ dñs tecum est. Factum est aut̄ in illa nocte: et ecce sermo vñi ad nathan dicens. Vlade et loquere ad seruum meū dauid. Hec dicit dñs. Nunqz tu edificabis mihi domum ad habitandum? Neqz. n. habitari ī domo ex die illa qua eduxi israel de terra egypti usqz in diem hanc: sed ambulabā in tabernaculo et in tentorio p̄ cuncta loca que transiui cum oībus filiis israel. Nunqz loquens locutus sum ad vñam de tribubus isrl' cui p̄cepi ut p̄siceret populū meū israel dicens: Quare non edificasti mihi domum cedrinā? Et nunc hec dices seruo meo dauid. Hec dicit dñs exercitum. Ego tuli te de pascuis sequentes greges ut esses dux sup populum meū israel. et tui tecum in omnibus vñicūs abulasti: et interfeci vniuersos inimicos tuos a facie tua. Seci qz tibi nomen grande: vñ nomen magnop̄ qui sunt in terra: et ponā locum populo.

meo israel et plantabo eum et habitabo eum cum eo. et non turbabis amplius nec addent filij iniquas gyras affligant eum sicut puer. ex die quo pueri iudices super populum meum israel. Et regem dabo tibi ab oibus iniurias tuis: perditas tibi dominus quod domini faciat tibi dominus. Lunas completi fuerint dies tui et dormieris cum primis tuis: suscitabo semet tuum post te: quod egredies de ytero tuo et firmabo regnum eius. Ipse edificabit dominum nomini meo et stabilia thronum regni eius usque in sempiternum: Ego ero ei in partem: et ipse erit mihi in filium. Qui si unquam aliquid gesserit: arguam eum in virga viroꝝ et in plagiis filiorum hominum. Misericordia autem mea non auferas ab eo sicut abstuli a saul quem amouit a facie mea. et fidelis erit dominus tua: et regnum tuum usque in eternum auctoritate mea. et thronus tuus erit firmus. iugiter. Secundum omnia vobis hec et iuxta universam visionem istam: sic locutus est nathan ad dauid. Ingressus est autem rex dauid et sededit coram domino. et dixit: Quis ego sum domine deus et qui dominus mea: qui adduxisti me hucusque? Sed et ipsa pars visum est in spe eorum tuo domine deus. nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquitate? Ista est n. lex ad dominum deum. Quid ergo addere poterit adhuc dauid ut loquitur ad te? Tu. n. scis seruum tuum domine deus. Propter vobis tuum et sim cor tuum fecisti oia magnalia hec ita ut notum faceres seruuo tuo. Idecirco magnificatus es domine deus qui non est similis tui: neque est deus exceptus in omnibus quod audiuitur auribus nostris. Que autem ut sit ut puerus tuus israel gens in terra: propter quam uita deus ut redimeret eam sibi in populo: et ponaret sibi nomine. sacerdotum eis magnalia et horribilia super terram a facie pueri tui quem redemisti tibi ex egypto gente et deum eius. Firmasti. n. tibi populum tuum israel in populo sempiterno. et tu domine deus factus es eis in deum. Hunc ergo domine deus vobis quod locutus es super seruum tuum et super dominum eius suscita in sempiterno et fac sicut locutus es ut magnifice nominem tuum usque in sempiterno atque dicas: Dominus deus exercituum deus super israel. et dominus servi tui dauid erit stabilata coram domino: qui tu domine exercituum deus israel: reuelasti auriculam servi tui dicentes: dominum edificabo tibi propterea inuenit seruus tuus cor suum ut oraret te oceano hac. Hunc ergo domine deus tu es deus et vobis tua erunt vera. Locutus est. n. ad seruum tuum bona haec. Incipe ergo et benedic domini servi tui ut sit in sempiternum coram te: qui tu domine deus locutus es: benedictione tua benedicitur dominus servi tui in sempiterno.

VIII.
Actum est autem post hec percutiit dauid philistii et humiliavit eos et tulit dauid frater tributi de manu philistium. et percussit moab et mensus est eos funiculo coequans terre. Hensus est autem duos funiculos: unum ad occidendum: et unum ad vivificandum. Factusque est moab dauid seruus sub tributo. et percussit dauid adadezer filium roob regem soba quem percutitus est ut dimicaret super flumen eufraten. et captis dauid ex

ante eius mille septingentis egibus et viginti milibus pedibus subnero autem omnes uigiles curruerunt. Vereliquum autem ex eis centum currus. Venit quoque Syria damasci ut praesidium ferret adadezer regi Iacobam. et percussit David de Syria vigintiduo milia virorum. et posuit dauid praesidiis in Syria damasci: facta quae est Syria dauid seruens sub tributo. Seruauit quae est dauid in omnibus ad quecumque perfectus est. Et tulit dauid arma aurea quod habebat serui adadezer et detulit ea in hierusalem. Et de bethe et de beroth ciuitatibus adadezer tulit rex David es multum numis. de quo fecit salomon omnia vasera in templo. et mare eneum et columnas et altares. Audiuimus autem thom rex emath quod percussisset dauid omne robur adadezer. et misit thom ioram filium suum ad regem dauid ut salutaret eum pro gratiis. et gratias ageret eo quod expugnasset adadezer et percussisset eum. Hostis quippe erat thom adadezer. Et in manu eius erat vasa aurea et vasa argentea et vasa vasera quod et ipsa sanctificauit rex dauid domino cum argento et auro quod sanctificauerat secundum uersis gentibus quae sbergerat de Syria et moab et filii amon et philistium et amalech et de manubiis adadezer filium roob regis soba. Fecit quoque sibi dauid nomine cum revertere capta Syria in valle sirinay cesis decem et octo milibus. et in gebelem ad vigintiduo milia. et posuit in idumea custodes statuitque praesidium. Et facta est uersa idumea seruiles dauid et seruauit dominus dauid in omnibus ad quecumque perfectus est. Et regnauit dominus super omnem israel: faciebat quoque dauid iudicium et iusticiam omni populo suo. Joab autem filius saruie erat super exercitum. Porro ioseph filius achilud erat acommentarius: et sadoch filius achitob. et achimelech filius abiathar erant sacerdotes. et saraias scriba: bananias autem filius iocade super cerethi et se lethi. Filii autem dauid sacerdotes erant.

X. dixit dauid: Putas

ne est aliquis qui remanserit de domo saul ut facias cum eo misericordias propter ionah. Quem cum vocasset rex ad se dixit ei: Tu nescis sibi: et ille respondit: Ego sum seruus tuus. Et ait rex. Numquid superest aliquis de domo saul ut facias cum eo misericordiam dei? Dixitque siba regi. Super est filius ionathae debilis pedibus. Ubi inquit erat siba ad regem. Ecce ait in domo est machir filius amihel in lodabar. His est ergo rex dauid et tulit eum de domo machir filii amihel de lodabar. Cum autem venisset miphiboseth filius ionathae filius saul ad dauid corruit in faciem suam et adorauit. Dixitque dauid Miphiboseth. Qui respondit. Adsum seruus tuus et ait ei dauid. Ne timeas. qui faciens facias in te misericordiam propter ionatham precepit tuum et restituam tibi oves agros saul prius tui et tu comedes pane in mensa mea sp. Qui adorans eum dixit: Quis ego sum seruus tuus quem respexit super canem mortuum simile mei. Vocauit itaque rex siba puerum saul. et

dixit ei: Omnia quecunq; fuerunt saul: et vniuersam domum eius dedi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu et filij tui et serui tui: et inferes filio domini tui cibos ut alak. Miphiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam. erant autem sibi quindecim filii et viginti serui. Dixitq; siba ad regem: Sicut iusisti dñe mi rex seruo tuo sic faciet seruus tuus. et Miphiboseth comedet super mensam meam quia si unus de filiis regis. Habebat autem miphilboseth filium pululum nomine micha. Omnis vero cognatio domus sibi seruiebat. Miphiboseth. Porro miphilboseth habitabat in Hierusalem: quia de mensa regis iugiter vesciebas. et erat clavis utroq; pede.

X

Actum est autem post hec ut moreretur rex filiorum ammon et regnauit Anon filius eius p eo. Dixitq; dauid: Faciam misericordiam cum anon filio Noas: sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo David consolans eum per seruos suos super patris interitum. Cum autem venissent se rui David in terram filiorum ammon: dixerunt principes filiorum ammon ad dominum suum. Putas quod propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores: et non ideo ut te investigaret: et exploraret civitatem. et euerteret eas misit David seruos suos ad te: Tunc itaq; anons seruos dauid: rasitq; dimidiap per tem barbe eorum et perficit vestes eorum medias usq; ad nates et dumisit eos. Quod cum nuntiatur esset David: misit in occursum eorum. erant enim viri confusi turpiter valde. et mandauit eis David: Manete in hiericho donec crescat barba vestra. et tunc reuertimini. Videntes autem filij Ammon quod iniuriam fecissent dauid. miserentur et conduixerunt mercede syrum. Rroob: et syrus soba viginti milia peditum. et a rege maacha mille viros. et ab histob decem milia virom. Quod cum audisset dauid: misit ioab et omnem exercitum belatorum. egressi sunt ergo filii ammon. et direxerunt aciem ante ipsum in troitum porte. Syrus autem soba et roob et histob et maacha seorsum erat in campo. Videlicet ergo Joab quod paratum esset aduersum se pliū. et ex aduerso et post tergum. elegit sibi ex omnibus electis israel. et instruxit aciem contra syrum. reliquam autem pte populi tradidit abisai fratri suo. Qui directus aciem aduersum filios ammon. et ait ioab: Si prualuerint aduersus me syri. eris mibi in adiutorium. Si autem filii ammon prualuerint aduersum te. auxiliabor tibi. Esto vir fortis et pugnemus pro populo nostro et civitate dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo. Inquit itaq; Joab et populus qui erant cum eo certamen contra syros: qui statim fugerunt a facie eius. filii autem Ammon videntes quia fugissent syri: fugerunt et ipsi a facie abisai et ingressi sunt civitatem. Reuersi sunt et ioab a filiis Ammon et venit Hierusalem.

Videntes igitur filii Ammon quoniam syrus expauit et quoniam corruissent coram israel congregati sunt pariter. Misitq; adadezer et eduxit syros qui erant trans fluminum et adduxit eorum exercitum. Sobach autem magister militie adadezer erat p̄nceps eorum. Quod cum nuntiatus esset dauid p̄traxit omnem israel et transiuit iordanem. venitq; in helam. Et dir exerunt aciem sibi ex aduerso dauid et pugnauerunt contra israel fugeruntq; syri a facie israel et occidit David syris septingentos currus et quadraginta milia equitum. et sobach p̄ncipes militie p̄cessit qui statim mortuus est. Videntes autem vniuersi reges qui erant in p̄sidio Adadezer se victos esse ab israel expauerunt et fugerunt quinquaginta et octo milia coram isrl. et fecerunt pacem cum isrl et servierunt eis. Timueruntq; syri auxilium prebere filiis ammon.

XI.

Actum est autem vertente anno eodem tempore quo solent reges ad bellum procedere. Misit David Joab et seruos suos cum eo. et vniuersum israel et vna stauerunt filios Ammon et obsederunt Rabba. David autem remansit in Hierusalem. Num sacerdotes accidit quadam die ut surgeret dauid de stratu suo post meridie. et deambularet in solarium domus regie: viditq; mulierem se lauantem ex aduerso super solarium suum. Erat autem mulier pulchra valde. Misit ergo Rex et requisuit que esset mulier. Nunciatumq; est ei quod ipsa esset Bersabee filia Heliam uxore vrie ethhei. Misit itaq; David nuncij tulit eam. Que cum egressa esset ad illum: dormiuit cum ea. Statim qd sanctificata est ab immundicia sua. et reuersa est domum suam concepto fetu. Misitq; nuntiavit David. et ait: Concepit. Misit autem David ad Joab dicens. Misit ad me Uriam etheum. Misitq; Joab vriam ad David. Et venit vrias ad David. Quesuitq; David quod recte ageret iolum. Et dixit David ad vriam: Glade in domum tuam et laua pedes tuos. Egressus est vrias de domo regis: secutusq; est eum cibus regius. Domini autem vrias ante portam domus regie cum alijs seruis domini sui. et non descendit ad domum suam. Nunciatumq; est David a dicentibus. Non iuri vrias in domum suam. Et ait David ad vriam: Nunquid de via venisti? Quare non descendisti in domum tuam? Et ait vrias ad dauid: Archa dei et israel et iuda habitabant in pilionib: et dominus meus ioab et serui domini mei super faciem terre manent. et ego ingrediar cum uxore mea? Per salutem tuam et per salutez anime tue non faciam rem hanc. Ait ergo dauid ad vriam: Hanc hic etiam hodie. et cras dimicem te. Misit vrias in Hierusalem in die illa et altera. et vocavit eum David ut comedaret coram

se et biberet et inebriauit eum. Qui egressus ves-
pere dormiuit in stratu suo cu seruis domini sui
et in domum suam non descendit. Factus est ergo
mane et scripsit David epistolam ad Joab misit
qz per manum vrie scribens in epistola. Ponite
vriam ex aduerso belli vbi fortissimum est plumbum.
et derelinquite eum ut pessus intereat. Igis cu
ioab ob sideret vibem posuit Uriam in loco vbi
sciebat viros esse fortissimos. egressiqz viri de ci
uitate bellabant aduersum ioab. et ceciderunt de
populo seruoz David et mortuus est etiam vrias
etheus. Misit itaqz Joab et nunciauit dauid om
nia verba pli; precepit nuncio dicens. Cum co
pleueris vniuersos sermones belli ad regem: si
eum videris indignari et dixerit quare accessistis
ad murum ut pliaremimi: an ignorabatis qz mul
ta desuper ex muro tela mittantur: quis percussit
Abimelech filium Hieroboal? Nonne mulier mi
sit sup eum fragmen mole de muro et interfecit eum
in Thebes: quare iuxta murum accessistis dices
Etiam seruis tuus vrias occubuit. Abiit ergo
nuncius et venit et narravit David omnia que ei
preceperat Joab. et dixit nuncius ad dauid. Pre
ualerunt aduersum nos viri: et egressi sunt ad
nos in agrum. Nos autem facto impetu psecuti
eos sumus vsqz ad portam ciuitatis: et direxerut
iacula sagittarij ad seruos tuos ex muru desup:
mortuqz sunt de seruis regis. Quin etiam seru
tuus vrias etheus mortuus est. Et dixit dauid
ad nuncium: Hec dices Joab. Non te frangat
ista res: Varius. n. euentus est belli: et nunc hunc
et nunc illum consumit gladius. Conforta bellato
res tuos aduersus vibem ut destruas ea: et exhor
tare eos. Audiuit autem vrox vrie qz mortuus es
set vrias vir suis. et planxit euz. Transactoqz lu
ctu misit dauid et introduxit eam in domum suaz
et facta est ei vrox: peperitqz ei filium. Et displicuit
verbum hoc. Quod fecerat David coram domi
no.

XII.

Dicit ergo dominus Nathan ad Da
uid. Qui cum venisset ad eum. dixit
ei. Responde mihi iudicium. Duo vi
ri erant in ciuitate una. Unus diues
et alter paup. Diues habebat oucs et boues plu
rimos valde. Propter autem nihil habebat om
nino ppter ouem vnam puulam quaz emerat et nu
tricerat: et que creuerat apud eum cum filiis eius.
simil de pane illius comedens et de calice eiusbi
bens: et in sinu illius dormiens: eratqz illi sicut fi
lia. Cum autem peregrinus quidam venisset
ad diuitem: pcens ille sumere de ouibus et de bo
bus suis: ut exhiberet coniuivum peregrino illi:
qui venerat ad se: tulit ouem viri pauperis et pre
parauit cibos homini qui venerat ad se. Igitus
autem indignatione David aduersus hominem
illum nimis. Dicit ad Nathan: Uixit dominus:
quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. Que
reddet in quadruplum: eo qz fecerit verbum isto

et non pepercit. Dixit autem Nathan ad dauid:
Tu es ille vir qui fecisti hanc rem. Hec dicit dñs
deus israel. Ego vixi te in regem sup isrl: et ego
erui te de domo saul. et dedi tibi domum domini
tui et vxores domini tui in sinu tuo: dediqz tibi do
mum israel et iuda et si pua sunt ista. adjiciam tibi
multa maiora. Quare ergo contempsti verbuz
domini ut faceres malum in aspectu tuo? Uriam
etheum pcessisti gladio: et vxorem illius accepisti
in vxorem tibi et interfecisti eum gladio filioz am
mon. Quamobrem non recedet gladius de domo
tua usqz in sempiternum eo qz despereris me: et
tuleris vxorem Uriam ethi ut esset vrox tua. Itaqz
hec dicit dominus: Ecce ego suscitabo sup te ma
lum de domo tua. et tollam vxores tuas in oculis
tuis et dabo proximo tuo. et dormiet cum vxoribus
tuis in oculis solis huius. Tu enim fecisti absec
dite: ego autem faciam verbū istud in conspectu
omnis israel. et in conspectu solis huius. Et dixit
David ad Nathan: Deceavi domino. Dixitqz
Nathan ad dauid: Dominus quo p transtulit
peccatum tuum: Non morieris. Veruntamen
quoniam blasphemare fecisti inimicos nomine do
mini ppter verbum hoc: filius qui natus est tibi
morte morietur. Et reuersus est Nathan in domū
suam. Propercatus dominus parvulum quez pe
perit vrox vrie dauid. et desperatus est. Propercatus
qz est dauid dñm p puulo. et ieunauit dauid ieu
mo et ingressus seorsum iacuit sup terrā. venerūt
aut seniores domus eius cogētes eum ut surgeret
de terra: qz noluit: nec comedit euz eis cibū. Acci
dit aut die septimo ut moreret infans timuerunt
qz serui dauid nūciare ei qz mortuus esset puulus.
dixerūt. n. Ecce cu puulus adhuc viueret loqba
mur ad eum et non audiebat vocem nřaz: qz toma
gis si dixerimus mortuus est puer se affliger: Euz
qz dauid audiebat seruos suos misitates itellexit
qz mortuus esset infantulus. dixitqz ad seruos su
os: Num mortuus est puer? Qui responderūt ei: Ador
tu ē. Surrexit qz dauid de terra: et lotus vnciusqz
ē. Lungi intrasset vestem: ingressus est domū do
mini et adorauit. et venit in domū suam petiuitqz
ut ponerent ei panem et comedit. Dixerunt autem
ei serui sui: Quis est sermo quem fecisti. Propter
infante cu adhuc viueret ieunasti et fleras: mo
tuo aut puer si rexisti et comedisti panē. qz ait
Propter infantē dñ adhuc viueret ieunauit et fle
ui. Dicēbā. n. Quis scit: si forte donet eum mihi do
minus et viuat infans. Nūc aut qz mortuus ē: qz re
ieuno? Nūqd potero eum reuocare ampli: ego
vadā magis ad eū: ille vero nō reuertet ad me. et
solatus ē dauid bersabee vrox suā: ingressusqz
ad eā dormiuit cu ea. qz genuit filiū: et vocauit no
mē ei salomon et dñs dilexit eū. Misitqz eū in ma
nu nathan pphete. et vocauit nomē ei amabilis
dño: eo qz diligenter eū dñs. igis pugbat ioab co
tra rabbath filioz ammon et expugbat vibem re
giam. Misitqz Joab nuncios ad dauid dicens.

Salomon

Dimicani aduersum rabba: et capienda est vrbis aqz. Nunc igit̄ congrega reliquam ptem ppli et obside ciuitatez et cape eā. ne cū a me vastata fuit vrbis nomini meo ascribat victoria. Et gregavit itaqz dñi omnem populū et pfectus est ad uerstum Rabba. Cumqz dimicasset cepit eam. Et tulit diadema regis eoꝝ de capite eius podo auri talentuz hñs gemmas p̄ciosissimas et impoſitum est sup caput dñi. Sed et p̄dam ciuitatis asportavit multam valde: populum quoqz eius adducens serrauit et circumegit sup eos ferrata carpeta. Diuisitqz cultris et traduxit in typo late rum. sic fecit vniuersis ciuitatibus filioꝝ ammon. Et reuersus est dñi et omnis exercitus in Iudeam.

XIII

Actum est aut̄ post hec ut absalon fili⁹ dñi sororē speciosissimam vocabulo thamar adamauit amnō filium dñi et depiret in eā valde ita ut ppter amoꝝ eius egrotaret: quia cum esset virgo difficile ei vdiebat ut qppiam in honeste ageret cū ea. Erat aut̄ amnō amicus noīe ionadab filius semmaa fratri⁹ dñi vir prudens valde. Qui dixit ad eum: Quare sic attenuaris macie fili⁹ regis p singulos dies. Cur non indicas mihi? Dixitqz ei ammon: Thamar sororem fratri⁹ mei absalon amo. Cui r̄ndit ionadab. Cuba sup lectum tuum et languorem si mula: cunqz venerit p̄ tuus ut visitet te dic ei. veniam or̄o thamar soror mea ut det mihi cibū: et faciat pulmentum ut comedam de manu eius. Ac cubuit itaqz ammon et quasi egrotare cepit. Cūqz venisset ad visitandum eum ait ammon ad regem: Ueniat obsecro thamar soror mea ut faciat i oculis meis duas sorbitiunculas: et cibum patum et piām de manu eius. Adiicit ḡ dñi ad thamar domū dicens: Ueni in domū amnō fratri⁹ tui et fac ei pulmentum. Uenitqz thamar in domū am non fratri⁹ sui: ille aut̄ iacebat. Que tollens sari nam p̄misicit: et liquefaciens in oculis eius coxit sorbitiunculas: tollensqz qd̄ coixerat effudit et posuit coram eo et noluit comedere. Dixitqz ammon: Eiſcite vniuersos a me. Cumqz eieſſent omnes dixit amnō ad thamar: Inſer cibuz in pclauī ut vescar de manu tua. Tulit ḡ thamar sorbitiunculas q̄s fecerat et intulit ad ānon frēz suū in pclauī. Cūqz obtulisset ei cibū apphendit eā et ait: Ne ni cuba mecū soror mea. Que r̄ndit ei: Noli frater mi. noli opp̄m̄ere me: neqz. n. b̄ fas est in iſrl. Noli facere stulticiā hanc. Ego n. ferre nō potero opprobriū meū: et tu eris q̄si vñus de insipieti bus in iſrl qn̄ potius loq̄re ad regē: et nō negabit me tibi. Noluit aut̄ amnō acquiescere precibus eius: sed p̄ualens viribus oppresſit eam: et cubauit cum ea. Et exosam eā habuit odio magno nimis ita ut maius esset odiz quo oderat eā: amore quo ante dilexerat. Dixitqz ei amnō: Surge et vade. Que respondit: Absens est hoc malum quod nunc agis aduersum me q̄z quod ante feci

sti expellens me. Et noluit audire eam: sed vocato puer qui ministrabat ei dixit: Ecce hāc a me foras et claude ostiū post eā. Que induta erat talari tunica: hūuscemodi. n. filie regis vñges vestibus vtebanſ. Eiecit itaqz eā minister illius foras: clausitqz foras post eaz. q̄ alpgens cinerē capiti suo scissa talari tunica impositisqz manibus sup caput suū. ibat ingrediens et clamans: Dixit aut̄ ei Absalon frater tuus: Nunqz amnō frater tuus p̄cubuit tecum? Sed nunc foror tace: frater tuus est. Neqz affligas cor tuum p hac re. Absalon sit itaqz thamar ptabescēs in domo absalon fratris sui. Cum autem audisset rex dñi v̄ba hec p̄tristatus est valde et noluit contrastare spiritum amnō filij sui quoniam diligebat eum: q̄ p̄mo genitus erat ei. Porro nō ē locut⁹ absalon ad ā non nec malum nec bonum. Oderat. n. Absalon amnō eo q̄ violasset thamar sororem suam. Et etum ē aut̄ post tempus biennij: ut tonderentur oves absalon omnes filios regis: Uenitqz ad regem et ait ad eum. Ecce tonderentur oves seruit tui veniat or̄o rex cum seruis suis ad seruum suū. Dixitqz rex ad absalon: Noli fili mi: noli rogarē ut veniamus omnes et grauamus te. Cum aut̄ em cogeret eum et noluisse iri. b̄cnedixit ei. et ait absalon ad dñi: Si non vis venire veniar obsecro nobiscuz saltem amnō frater meus: Dixit q̄ ad eum rex: Non est necesse ut vadat tecum: Loegit itaqz absalon eum et dimisit eum eo ām non et vniuersos filios regis. Feceratqz absalon coniuuum quasi coniuuum regis. Idreceperebat autem absalon pueris suis dicens: Observate cum temulentus fuerit amnō vino. et dixerō vobis p̄cucite eum et interficide: nolite timere. Ego enim sum qui p̄cipio vobis. Roboramini et esto te viri fortes. Fecerūt ergo pueri absalon aduersum amnō sicut p̄ceperat eis absalon. Surgentesqz omes filij regis ascenderunt singuli mulas suas et fugerunt. Cūqz adhuc pergerent in itinere fama peruenit ad dñi dicens: Percussit absalon omnes filios regis: et non remasit ex eis saltem vñus. Surrexit itaqz rex dñi et scidit vestimenta sua: et cecidit super terram: et omnes serui illius qui assisterant ei sciderunt vestimenta sua. Respondens autem ionadab filius semmaa fratri⁹ dñi. dixit: Ne estimet dominus meus rex q̄ omnes pueri regis occisi sunt. Am non solus mortuus est: quoniam in odio absalon erat positus ex die qua oppresſit thamar sororē eius. Nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum verbum istum dicens: Omnes filii regis occisi sunt: quoniam amnō solus mortu⁹ est. Fugit autem absalon. et eleuauit puer speculator oculos suos: et aspergit. et ecce populus multus veniebat per iter deum ex latere montis. Dixit autem ionadab ad regem: ecce filij regis adiunt iuxta verbum serui tui: sic factus est.

¶ Cunq; cessasset loqui apparuerunt et filii regis .et
intrantes leuauerunt vocē suā et fleuerunt. sed et rex et
oēs serui eius fleuerunt. ploratu magno nimis.
¶ Porro absalon fugiens abiit ad tholomai filiuū
ammiur regem gesitur. Luxit ḡ dāuid filiuū suum
amnō multō diebus. Absalon aut̄ cum fugisset et
venisset in gessur fuit ibi tribus annis: cessavitq;
rex dāuid pseq̄ absalon eo q̄ p̄solatus esset sup
ammon interitu. XIII

XIII

Ptelligens aut̄ ioab filius saruie q̄ cor
regis versum esset ad absalon misit the
cuam t̄ tulit inde mulierē sapientē : dixit
q̄ ad eaz. *Lugere te simula t̄ induere veste lugu*
bū t̄ ne vngaris oleo : vt sis q̄si mulier iam pluri
mo tpe lugens mortuum. Et ingredieris ad regē
t̄ loqr̄is ad eum sermones huiuscemodi. *No* osu
it aut̄ ioab v̄ba in ore eius. Itaq̄z cū ingressa fuis
set mulier thecuites ad regem. cecidit corā eo su
p̄ terram t̄ adorauit t̄ dixit. Serua me rex: Et ait
ad eā rex: Quid cāe habes? Que r̄fidit: Neu mu
lier vidua ego sum. *M*ortuus est n. vir me⁹ t̄ an
cille tue erant duo filij q̄ rixati sunt aduersum se
in agro nullusq; erat q̄ eos p̄hibere posset: t̄ per
cussit alter alterq; t̄ interfecit eum. et ecce p̄surgēs
vniuersa cognatio aduersum ancillam tuā dixit.
Tradē eum q̄ pcussit fratrem suū vt occidamus
eū p̄ anima fratris sui quez interfecit, t̄ deleam⁹
heredem. t̄ querūt extinguere scintillā meaz que
relicta est vt non sup̄ sit viro meo nomen t̄ relige
sup̄ terrā. t̄ ait rex ad mulierē. Vade in domū tuā
t̄ ego inubebo p̄ te. *B*ixitq; mulier thecuites ad
regē: In me dñē mi rex sit iniqtas t̄ in domo pa
tris mei: rex aut̄ t̄ thronus eius sit innocēs. t̄ ait
rex: Qui p̄tradicerit tibi adduc eū ad me. t̄ vltra
nō addet vt tangat te. Que ait: Recordere rex do
mini dei sui v̄ nō multiplicent̄ p̄ximi sanguinis. q̄
ait: *V*eni dñs: q̄ nō cadet de capillis filij tui sup̄
terrā. *B*ixit ḡ mulier: Loqual ancilla tua ad do
minus meū regem verbū. t̄ ait: Loqre. *B*ixitq;
mulier: Quarē cogitasti huiuscemodi r̄ contra
pp̄lin dei t̄ locutus ē rex verbū istud vt peccet. t̄
nō reducat electū suū: *D*ēs morimur t̄ q̄si aq̄ di
labimur in terrā q̄ nō reuertunt̄. Nec vult deus
perire aiaz sed retractat cogitās ne penit⁹ p̄cecat
q̄ abiectus est. *N*unc igit̄ veni vt loquar ad dñm
meū regē verbū h̄ p̄ntē pp̄lō. t̄ dixit ancilla tua:
Loqre ad regē si quo mō faciat rex v̄bū ácille sue.
t̄ audinit rex vt liberaret ancillā suā de manu
omniū q̄ volebat de hereditate dñi deleret me t̄ fi
liū meū sī. *B*icat ḡ ancilla tua vt fiat v̄bū domi
ni mei regis sic sacrificiū. *S*icut. n. angelus dñi:
sic ē dñs me⁹ rex vt nec bñdictione nec maledictō
ne moueat. *U*n̄ t̄ dñs deus tu⁹ ē tecū. t̄ rñdēs rex
dixit ad mulierē: Ne abscondas a me verbū q̄d i
terrogo te. *B*ixitq; ei mulier: Loqre dñē mi rex.
Et ait rex: *N*unqđ man⁹ ioab tecū ē in oib⁹ istis
Rñdit mulier t̄ ait: Per salutem aie tue dñē mi

rex nec ad sinistrā nec ad dexterā ē ex oībus his
q̄ locutus est dñs me⁹ rex. Seruus.n.tuus ioab
ip̄e p̄cepit mibi ⁊ ip̄e posuit in os ancille tue oīa
verba hec vt verterem figurā sermonis hui⁹. ser-
uus.n.tuus ioab p̄cepit istud. Tu autē dñe mi rex
sapiens es sicut h̄z sapia⁹ angelus dei: vt intelli-
gas oīa sup terrā. Et ait rex ad ioab: Ecce placa-
tus feci verbu⁹ tuum. Glade ḡ ⁊ reuoca pue⁹ ab
salon. Quidamq; ioab sup faciem suam in terram
adoravit ⁊ benedixit regi. Et dixit ioab. Hodie
intellexit seruus tuus quia inueni gratiam i oculi
tuis domine mi rex. Fecisti enim sermonem
domine mi rex se rui tui. Surrexit ergo Joab et
abiit in gessur. ⁊ adduxit Absalon in Hierusalem
Dixit autem rex. Reuertatur in domum suam ⁊
faciem meam non videat. Reuersus est itaq; ab
solon in domum suam ⁊ faciem regis non vidit.
Provo sicut Absalon vir nō erat pulcher in om-
ni israel ⁊ decoris nimis. A vestigio pedis vsq;
ad verticem non erat in eo vlla macula. Et quan-
do tondebat capillum: semel autem in anno ton-
debat quia grauabat eum cœstries: ponderabat
capillos capis sui ducentis siclis pondere publi-
co. Pati sunt autem absalon filii tres ⁊ filia una
nomine thamar elegantis forme. Absalon in Hierusalem duobus annis ⁊ facie regis
non vidit. Dicit itaq; ad ioab vt mitteret eū ad
regem. Qui noluit venire ad eum. Lung⁹ secun-
do misisset ⁊ ille noluissest venire ad eum. dixit ser-
uus suis: Sciris agru⁹ ioab iux⁹ agri meum habē-
tem messem hordei: Itē igitur ⁊ succendite eum
igni. Succenderunt ergo serui absalon se getem
igni. ⁊ venientes serui ioab scissis vestibus suis:
dixerant. Succenderunt serui absalon pte⁹ agri
igni. Surrexitq; ioab ⁊ venit ad Absalon in do-
mum eius ⁊ dixit. Quare succenderunt serui tui
se getem meam igni? Et respondit Absalon ad Jo-
ab. Adi⁹ ad te obsecrās vt venires ad me ⁊ mit-
terem te ad iegē: ⁊ diceres ei: Quare veni de ges-
sur: Adi⁹ mihi erat ibi esse: obsecro ḡ ⁊ vt videā
facie regis. q; si memor est iniqtas mee interficiat
me. Ingressus itaq; ioab ad regē nūc iauit ei oīa
Uocatusq; ē absalon ⁊ intravit ad regē. ⁊ adora-
uit sup faciem terre coram eo. Osculatusq; ē rex
Absalon.

XV.

Sicut post hec fecit sibi Absalon cur
rus et equites et quinquaginta viros
qui precederent eum. Et mane con-
surgens Absalon stabat iuxta introi-
tum porte in via, et omnem virum qui habebat
negocium ut veniret ad regis iudicium vocabat
Absalon ad se et dicebat: De qua ciuitate es tu?
Qui respondens aiebat: Ex una tribu israel ego
sum seruus tuus. Respondebatque ei Absalon:
Videntur mihi sermones tui boni et iusti: sed non
est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque
Absalon: Quis me substituat iudice super terram ut ad
me veniant oes qui habent negotium: et iuste iudicem.

Sed et cum accederet ad eum hoc ut salutaret illum extendebat manum suam et apprehendens osculabatur eum. Faciebatque hunc omni israelvenienti ad iudicium ut audiret a rege: et suscitabat corda viroꝝ israel. Post. xl. aut annos dixit Absalon ad regem dauid. Vadam et reddam vota mea quod voui domino in hebron. Veniens. n. vovit seruus tuus cu[m] esset in gessu syrie dicens: Si reduxerit me dominus in hierusalem: sacrificabo domino. Dixitque ei rex dauid: Glade in pace. Et surrexit et abiit in hebron. Misit aut absalon exploratores in universas tribus israel dicentes Statim ut audieris clangoꝝ buccine dicite. Regabit Absalon in hebron. Porro cu[m] absalon ierunt ducenti viri de hierusalem vocati. euntes simplici corde et causaz penitus ignorantes. Accersuit quoque absalon achitofel gilonitem p[ro]siliarium dauid de civitate suo gilo. Unusq[ue] immolarebat victimas facta est piuratio valida: populusq[ue] p[re]currens augebat eum Absalon. Venit igit[ur] nuncius ad dauid dicens: Loto corde universus israel sequitur Absalon. et ait dauid seruus suis quod erat cum eo in Hierusalem: sicut gite: fugiamus: neque enim erit nobis effugium a facie Absalon: festinate egredi: ne forte veniens occupet nos et impellat super nos ruinam. et percutiat civitatem in ore gladii. Dixeruntque serui regis ad eum: Omnia quecumque precepit dominus noster rex libenter exequimur serui tui. egressus suis est ergo rex et universa domus eius pedibus suis. Et reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum. Egressusque rex et omnis israel pedibus suis stetit procul a domo: et universi serui eius ambulabant intra eum. et legiones cerethi et selethi et omnes gethei pugnatores validi sexcenti viri qui secuti eum fuerant de gethe pedites procedebant regem. Dixit autem rex ad ethai getheum: Cur venis nobiscum. Reuertere et habita cum rege: quia peregrinus es et egressus es de loco tuo. H[oc]i venisti et hodie compelleris nobiscum egredi? Ego autem vadam quo iturus sum. Reuertere et reduc tecum fratres tuos: et dominus faciet tecum misericordiam et veritatem. quod ostendisti gratiam et fidem. Et respondit ethai regi dicens: Vixit dominus et vivit dominus meus rex quoniam in quocunque loco fueris domine mi rex siue in morte siue in vita ibi erit seruus tuus. Et ait dauid ethai. Veni et transi. Et transiuit ethai getheus et rex et oes viri qui cum eo erant: et reliquie multitudo. Omnesque flebant voce magna: et universus populus transibat. Rex quoque transgrediebatur torrentem cedron: et cunctus populus incidebat contra vias olive que respicit ad desertum. Venit autem sadoch sacerdos et universi levite cum eo portantes archam federis dei. et de posuerunt archam dei. Et ascendit abiaithar donec expletus esset omnis popul[us] qui egressus fuerat de civitate. Et dixit rex ad sadoch. Reporta archam dei in urbem. Si inuenero gratiam in oculis domini. reduc me et ostendet mihi ea tabernacula

lum suum: si autem dixerit mihi non places: histo sum: faciat quod bonum est coram se. Et dixit rex ad sadoch sacerdotem: O videns reuertere in civitatem in pace. et achimaas filius tuus et ionathan filius abiaithar duo filii vestri sunt vobis scilicet. Ecce ego abscondar in capistris deserti donec veniat sermo a vobis indicatus mihi. Reportauerunt ergo sadoch et abiaithar archam dei in hierusalem. et misserunt ibi. Porro dauid ascenderat clivum oliuam secundus et flles: nudis pedibus incedens et opto capite. Sed et ois populi qui erat cum eo opto capite ascenderat plorans. Munciatum est autem dauid quod achitofel esse in piuratione cum Absalon. Dixitque dauid: In sancta tua quod domino silium achitofel. Unusq[ue] ascenderet dauid summitate montis in quo adoratur erat dominus ecce occurrit ei chusi arachites scissa veste et terra pleno capite. Et dixit ei dauid: Si veneris mecum eris mihi oneri: si autem in civitatem reuertaris et dixeris Absalon. seruus tuus sis rex patere me vivere sicut fui seruus patris tui: Sic ero seruus tuus. dissipabis consilium achitofel. Habes autem tecum sadoch et abiaithar sacerdotes: et omnibus quodcumque audieris in domo regis: indica sadoch et abiaithar sacerdotibus. Sunt enim cum eis duo filii eorum achimaas filius sadoch et ionathan filius abiaithar. et mittet per eos ad me omne verbum quod audieritis. Veniente ergo chusi amico dauid in civitatem: absalon quoque ingressus est hierusalem et achitofel cum eo.

Unusq[ue] dauid transiit

XVI
e paululum montis vertice: apparuit siba puer miphiboseth in occursum eius cum duabus asinis qui onerati erant ducentis panibus et centum alligaturis vives palse: et septem massis palatarum: et duabus vtribus vini. Et dixit rex sibi. Quid sibi volnit haec? Responditque siba: Domine mi rex asini domesticis regis ut sedeat et panes et paleae ad vescendum pueris tuis. Vnum autem ut bibat si quis defecit in deserto. Et ait rex: Ubi est filius domini tui? Responditque siba regi. Remansit in hierusalem dicens: Hodie restituuet mihi domus israel regnum in patris mei. Et ait rex sibi. Tua sint omnia que fuerunt ubi phiboseth. Dixitque siba: Porro ut inneniam gratiam coram te domine mi rex. Venit ergo rex dauid usque Bahurim. Et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus saul nomine semeni filius bera: Procedebat egrediens: et maledicebat: mittebatque lapides contra dauid et contra universos seruos regis dauid. Omnis autem populus et universi bellatores a dextro et a sinistro latere regis incedebant. Ita autem loquebatur semeni cum malediceret regi: Egredere egredere re vir sanguinum et vir belial. Reddidit tibi dominus minus universum sanguinem domus saul: quoniam invasisti regnum pro eo: et dedit dominus regnum in manu Absalon filii tui: et ecce sumunt te mala tua quoniam vir sanguinum es.

Dixit autem abisai filius sarmie regi. Quare male dicit canis h̄ moriturus dño meo regi? Uadaz et amputabo caput eius. Et ait rex: Quid mihi et vobis est filij sarmie? Dimitte euz ut maledicat. Dominus. n. p̄cepit ei ut malediceret dauid. Et quis est q̄ audiat diceret q̄re sic fecerit? Et ait rex abisai et vniuersis seruis suis: Ecce filius meus. Q̄ egressus est de vtero meo q̄rit animā meā: quā tomagis h̄ filius gemini maledicet mihi? Binitate eum ut maledicat iux̄ p̄ceptum dñi si forte respiciat dñs afflictionem meā: et reddat mihi dñs bonū p̄ maledictōne hac hodierna. Ambulabat itaq̄ dauid et socij eius p̄ viā cum eo. semel autē p̄ lugū mons ex latere p̄tra illuz̄ ḡdibet maledicens: et mittens lapides aduersum eum: terrāq̄ spargens. Venit ita p̄ rex dauid et vniuersus populus cū eo lassus. et resocillati sunt ibi. Absalon autē et ois ppl̄s ei ingressi sunt hierlm̄. sed et achitofel cum eo. Cum autē venisset chusi arachites amicus dauid ad absolon locutus est ad eū. Salve rex: salve rex. Ad quē Absalon. Hec est inquit ḡta tua ad amicum tuū? Quare nō iuisti cū amico tuo? R̄nditq̄ chusi ad absalon. Neq; q; quia illius ero quem elegit dñs et omnis hic ppl̄s et vniuersis isrl̄: et cuz eo manebō. Sunt et hoc inferā cui ego seruiturus sum? Nōne filio regis? Sicut parui p̄rī tuo ita pebo et tibi. Dixit autē Absalon ad achitofel. Inite p̄silū qd agere debeamus. et ait achitofel ad Absalon. Ingredere ad pecubias p̄ris tui q̄s dimisit ad custodiendā domum. ut cū audierit omnis isrl̄ q̄ sedaueris p̄rē tuū. corroborens tecum manus eoz. Letenderunt ḡ Absalon tabernaculum in solario. ingressusq; ē ad cōcubinas p̄ris sui corā vniuerso isrl̄. Consilū autē achitofel qd dabat in diebus illis q̄si si q̄s p̄sule ret deum. Sic erat oīne p̄silū achitofel: et cuz eēt cum David et cum esset cum Absalon.

XVII

 ad Absalon. Eligā mihi. xij. milia viroꝝ et p̄surgens p̄seqr̄ David hac nocte: et irruens sup eum quippe q̄ lassus ē et solutis manibus p̄cutiā eum. Lunḡs fugerit omnis ppl̄s qui cum eo est: p̄cutiā regem desolatū et reducas vniuersum p̄p̄l̄m̄ quomodo vnu homo reuerti solz. Enūm. n. vñz tu queris: et omnis ppl̄s erit in pace. Placutq; sermo eius Absalon et cuncti maiores natu isrl̄. Ait autem Absalon. Vocate chusi arachitem et audiamus qd etiā ip̄e dicat. Lunḡs venisset chusi ad absalon. ait Absalon ad cum huiuscemodi sermonē locutus est achitofel. Sacere debem⁹ an nō? Qd das p̄silū? Et dixit chusi ad Absalon. Nō est bonū p̄silū qd dedit achitofel hac vice. et rursus intulit chusi: Tu nosti patrem tuum et viros q̄ cū eo sunt esse fortissimos et amaro aio: veluti si vñsa raptis catulis in saltu se uiat. Sed et p̄ tuus vir bellator ē. nec morabitur cū ppl̄o. Fortis nunc latitat in soueis aut in uno quo voluerit loco. et cum ceciderit vnu q̄libet in

p̄ncipio: audiēt quicunq; audierit et dicet: Facta est plaga in ppl̄o q̄ se q̄bat absalō. Et fortissim⁹ quisq; cuius cor est q̄si leonis pauore soluet. scit enī oīs ppl̄s isrl̄ fortē esse p̄rē tuū et robustos omnes q̄ cum eo sunt. Sed h̄ mihi videſ rectum esse p̄silū. Longreget ad te vniuersus populus israel a dan vñsq; berasbee q̄si arena maris innumerabilis et tu eris in medio eoz: et irruem⁹ sup eum in quoēq; loco inuent⁹ fuerit. et opiem⁹ euz sicut cadere solet ros sup terrā. et nō relinquem⁹ de viris q̄ cū eo sunt nec vnu qdem. q̄ si vñbe ali quā fuerit ingressus circundabit oīs israel ciuitati illi funes et trahemus eā in torrentē ut nō repiat nec calculus qdē ex ea. Dixitq; absalon et omnes viri israel: Helius ē p̄silū chusi arachite p̄silio achitofel. Hui autē nutu dissipatum ē p̄silūm̄ achitofel vtile ut induceret dñs sup absalō malū. Et ait chusi sadoch et abiathar sacerdotib⁹: Hoc et h̄ mō p̄silūm̄ dedit achitofel Absalon et senioribus isrl̄. et ego tale et tale dedi p̄silū. Nūc ḡ mitte cito et nunciate dauid dicentes: Ne morieris nocte hac in cāpestribus deserti: sed absq; dilatione trāsgredere ne forte absorbeat rex. et oīs populus q̄ cū eo est. Jonathas autē et achimaas stabant iux̄ fonte rogel. Abiit ancilla et nūciavit eis et illi pfecti sunt ut referrent ad regē David nūcum. Mō. n. poterāt videre aut introire ciuitatē. Evidit autē eos qdam puer et indicavit Absalon. Illi vñ occitu ḡdu ingressi sunt domum cuiusdaz viri in baburi q̄ habebat puteū in vestibulo suo et descenderunt in eum. Tūlit autē mulier: et expandit velamē sup os putei q̄i sicās tipsanas et sic lauit res. Lunḡs venissent filij Absalon in domū ad mulierē dixerunt: Ub̄ ē achimaas et ionathas. Et respondit eis mulier: Transierunt festinates gustata paululum aque. At hi qui querebant cū non reperissent: reuersi sunt in Hierusalem. Lunḡs abissent. ascenderunt illi de puteo et pergentes nūciauerunt regi David. et dixerunt: Surgite et transite cito fluvium: quoniam huiuscemodi dedit consilium contra vos achitofel. Surrexit ergo David et omnis populus qui cum eo erat: et transierunt iordanem donec dilucesceret anteq; denudaretur verbum: et nec vnu qdem residu⁹ fuit qui non transiret fluvium. Porro achitofel videns q̄ non fuisset factum consilium suum: stravit asimum suum. surrexitq; et abiit in domū suā et in ciuitatem suam. et disposita domo sua suspenso interiit. et sepultus est in sepulchro patris sui David autem venit in castra. et Absalon transiit iordanem ip̄e et omnes viri israel cuz eo. Amasa vero constituit Absalon p̄ ioab sup exercitū. Amasa autem erat filius vñri qui vocabatur Je thra de hiezreli qui ingressus est ad Abigail filiā Maas siorē sarmie que fuit mater Joab. Et castrametatus est israel cuz Absalon in terra Galaad. Lunḡs venisset David in castra sibi filius Maas de Rabath filiorum Ammon.

et machir filius amihel de lodabar. et berzellai galladites de rogelim obtulerunt ei stratoria et tapezia et vasa fietilia. frumentum et hordeum et farinam et polenta et faba et lente et frixu oleo cicer et mel et butyrum: oves et pingues vitulos. dederuntque dauid et populo quod cum eo erat ad descendendum. Suspiciatur. non sunt populi fame et siti fatigari in deserto.

Gif p̄siderato dauid

XVIII.

populo suo p̄stituit super eos tribunos et centuriones et dedit populi tertiam partem sub manu iacob. et tertiam prem sub manu abisai filii saruie fris iacob. et tertiam partem sub manu ethai: quod erat de geth. Dixitque rex ad populum: Egregiar et ego vos bescū. et reddidit populus: Non eritis. Siue non fugerum non magno opere ad eos de nobis prinebit. sine media pscederit e nobis non sat curabit: quod tu unus solus per decem milibus p̄putaris. Abs elius est igitur ut sis nobis in virbe p̄stidio. Ad quos rex ait: Abs vobis vide rectum habere faciam. Stetit ergo rex iuxta portam. Egregiebaturque populus per turmas suas centeni et mileni. Et p̄cepit rex iacob et abisai et ethai dicentes Servate mihi puerum absalon. Et ois populus audiebat p̄cipientem regem cunctis principibus per absalon. Iraque egressus est populus in campum contra israel. et factum est pluvia in saltu effraim. et cesus est ibi populus israel ab exercitu dauid. factaque est plaga magna in die illa. xx. milium. Fuit autem ibi pluvia dispissum super faciem ois terre et multo plures erant quos saltu consumperat de populo quod hi quos vorauerat gladii in die illa. Accidit autem ut occurseret absalon servis dauid sedens mylo. Cumque ingressus fuerit mulus subter densam querum et magnam. adhesit caput eius querum. et illo suspenso inter celum et terram mulus cui infederat pertransiit. Videlicet autem habet quipiam et nunciavit iacob dicens: Vidi Absalon pendere de querum. Et ait iacob viro: quod nunciaverat ei: Si vidisti quod non p̄fodisti eum cum terra. et ego dedissem tibi. et argenti sculos et unum baltheum. Qui dixit ad iacob: Si appenderes in manibus meis mille argenteos: nequeque mittere manum meam in filium regis. Audientibus non nobis p̄cepit rex tibi et abisai et ethai dicens: Custodite mihi puerum absalon. Sed et si fecisset contra aiam meam audacter: nequam habet regem latere potuisset et tu stares ex adverso. Et ait iacob: Non sic tu vis: sed aggrediar eum coram te. Tulit ergo iacob tres lanceas in manu sua et infixit eas in corde absalon. Cumque adhuc palpitaret heres in queru: cucererunt et invenerunt amigere iacob. et percutientes interfecerunt eum. Cecinit autem iacob buccina et retinuit populum: me p̄sequebatur sicut israel volens perire multitudini et tulerunt absalon et piecerunt eum in saltu in fons et grandem. et portauerunt super eum aceruum lapidum magnum nimis. Omnes autem israel fugit in tabernacula sua. porro absalon creverat sibi cum adhuc viueret titulus quod est in valle regis. Dixerat namque: Non habeo filium et habet monumentum nois mei: vocauitque titulum nomine suo et appellat manus absalon: vsque ad hanc

diem. Achimaas autem filius sadoch ait: Curraz et nunciabo regi: qui iudicium fecerit ei deus de manu inimicorum eius. Ad quem iacob dicit: Non eris nunc in hac die sed nunciabis in alia. Hodie nolo te nunciare. Filius non regis est mortuus. et ait iacob chusum. Vade et nunci regi quod vidisti. Adorauit chusus iacob et currexit. Rursum autem achimaas filius sadoch dixit ad iacob: Quid impedit si etiam ego curro post chusum? Dixitque ei iacob: Quid vis currere fili mi? Veni huc. Non eris boni nuncij baculus. Qui rursum dicit: quod non si currem: Et ait ei: Curre. Currens ergo achimaas per viam p̄pendi transiit chusum. David autem se debat inter duas portas. Speculator vero quod erat in fastigio porte super murum elevans oculos vidit hoitem currentem solum. et exclamans indicauit regi. Dixitque rex. Si solus es: bonus es nuncius in ore eius. Propante autem illo et accidente propius vidit speculator hoitem alterum currentem. et vociferans in culmine ait: Appet mihi alter homo currens solus. Dixitque rex: Et iste bonus es nuncius. Speculator autem p̄ceptior ait cursus bonus quod si cursus achimaas filius sadoch. Et ait rex: Cui bonus est: et nuncium portas bonum venit. Clamas autem achimaas dixit ad regem. Salve rex. Et adorans regem coram eo pernus in terraz. ait. Benedictus dominus deus tuus quod perclusit homines quod levauerunt manus suas contra dominum meum regem. Et ait rex: Est ne pax puer absalon? Dixitque achimaas. Vidi tumultum magnum cum mitteret iacob seruum tuus o rex me seruum nescio alind. Ad quem rex: Transi ait. et sta hic. Cumque ille transisset et staret: appnuit chusus. Et vocens ait: Bonum apperto nuncium domini mei rex. Judicauit non per te dominus hodie de manu omnium quod surrexerunt contra te. Dixit autem rex ad chusum: Est ne pax puer absalon? Cui respondens chusus: Sicut inquit sic puer inimici domini mei regis. et vniuersi qui surgunt ad uersus eum in malum. Contristatus itaque rex ascendit cenaculum porte et fleuit. Et sic loquebasur vadens. Fili mi absalon. Absalon filii mi. Quis mihi trubuat ut ego moriar per te? Absalon filii mi: filii mi absalon.

XIX

Nunc inveniatum est autem iacob quod rex fleret et lugeret filium suum: et versa est victoria in luctu in die illa omni populo. Audiuit enim populus in die illa dicens: dolet rex super filio suo. et declinauit populus in die illa ingredi ciuitatem quod declinare solet populus versus et fugientes de phlio. Porro rex opuit caput suum et clamabat voce magna. Fili mi absalon: Absalon filii mi. Ingressus ergo iacob ad regem in domum dixit: Confusisti hodie vultus omnium seruorum tuorum quod saluam fecerunt aiam tuam et aiam filiorum tuorum et filiarum tuarum: et aiam uxorum tuorum: et aiam concubinarum tuarum. Diligis odientes te et odio habes diligentes te. et ondisti hodie: quia non curas de duabus tuis et de seruis tuis et vere cognoui modo: quia si Absalon viueret et omnes nos occubuissemus: tunc placaret tibi. Nunc igitur surge et pcede et alloquens sagittas scri-

uis tuis. Juro. n. tibi p dñm q si non exieris ne
vnus qdem remāsurus sit tecum nocte hac. et pei
us erit h̄ tibi q̄z oia mala que venerū sup te ab
adolescentia tua v̄sq̄ in p̄n̄. Surrexit ergo rex:
et sedit in porta. et omni pplo nunciatū ē q rex se
deret in porta. Venitqz vniuersa multitudo corā
rege: isrl̄ autem fugit in tabernacula sua. Omnis
quoqz populus certabat in cunctis tribub̄ isrl̄:
dicens. Rex liberauit nos de manu inimicorum
n̄rō p̄: ip̄e saluauit nos de manu philistinorum: et
nunc fugit de terra pp̄ter absalon. Absalon autē
quem vnximus sup nos mortuus ē in bello. Usqz
quo siletis et non reducitis regem? Et p̄ filium to
tius isrl̄ venit ad regem. Rex vero David misit
ad sadoch et abiathar sacerdotes dicentes. Loqui
mini ad maiores natu iuda dicentes. Cur venis
nouissimi ad reducendum regem in domum suā?
Sermo autem omnis isrl̄ p̄uerat ad regem in
domo eius: quia dixerat rex. Hec dicetis ad po
pulum. Fr̄es mei vos. os meum et caro mea vos.
Quare nouissimi reducitis regem: et Amase dici
te. Nonne os meu⁹ es et caro mea? Hec faciat mi
hi deus et hec addat. si nō magister militie fueris
corā me omni tempe p̄ ioab. et inclinavit cor om
nium virovum iuda q̄si viri vnius. Misericordiqz
ad regem dicentes. Reuertere tu et omnes serui tui
Et reuersus ē rex. et venit v̄sqz iordanem. et omnis
iuda venitqz in galgala ut occurreret regi et tra
duceret eum iordanem. Festinauit autē semel fili⁹
gera filij gemini de bahrūm. et descendit cum vi
ris iuda in occursum regis David cū mille viris
de beniamin et siba puer de domo saul et qndeci⁹
filii eius ac viginti serui erāt cum eo. et irrumpen
tes iordanē aū regem trāsierunt vada ut traduce
rent domum regis et facerēt iūrē iussionem eius.
Semel autē filius gera p̄stratus corā rege cu⁹ iā
trāsisset iordanem. dixit ad eū. Ne reputes mihi
dñe mi iniquitatem neqz memineris iniuriap serui
tui in die q̄ egressus es dñe mi rex de hierlm: ne
qz ponas rex in corde tuo: Agnosco. n. seru⁹ tuus
p̄tm̄ meū: et idcirco hodie p̄mus veni de omni do
mo ioseph: descēdiz in occursum dñi mei regis
R̄ndēs v̄o abisai fili⁹ saruie. dixit. Nungd. p̄ his
verbō nō occidet semel q̄ male dirit xp̄o dñi: et ait
david. qd mihi et vob̄ filij saruie? Cur efficimini
mihi hodie in sathā: ḡ ne hodie interficies vir in
isrl̄. An iōro hodie me factū regē sup isrl̄? Et ait
rex semel: Non morieris. Jurauitqz ei. M̄iphī
boseth quoqz fili⁹ saul descēdit in occursum regis
illoris pedib⁹ et intonsa barba. vestesqz suas non
lauerat a die q̄ egressus fuerat rex v̄sqz ad diē re
uersionis eius i pace. Lūqz occurrit est regi dixit
ei rex. q̄re nō venisti meū m̄iphīboseth: et r̄ndēs
ait: Dñe mi rex seruus me⁹ p̄temp̄it me: Dixitqz
ei. ego famulus tu⁹ vt sternet mihi asinū et desce
dens abire cū rege. Claudus. n. sum seru⁹ tuus.
Insup et accusauit me seru⁹ tuū ad te dñm meū
regem. Tu autem dñe mi rex sicur angelus dei es

fac qd placitū est tibi. Negz. n. suit domus p̄is
mei nisi morte obnoxia dño meo regi: Tu autē po
suisti me seru⁹ tuū inter p̄inas mēle tue. Quid
ḡ habeo iuste q̄rele: aut qd possim v̄ltra vocife
rari ad regē? Ait ḡ ei rex. qd v̄ltra loq̄ris: Fixum
est qd locū sūz. Tu et siba diuidit possessiones
R̄nditqz M̄iphīboseth regi. etiā cūcta accipiat
postquā reuersus ē dñs me⁹ rex pacifice in domū
suā: Berzellai quoqz galaadites senex valde de
scendēs de rogelim traduxit regē iordanē patut
etiā v̄ltra flumiū. p̄seq̄ eū. Erat autē berzellai ga
laadites senex valde. i. octogenarius et iōp̄ p̄buit
alimenta regi cū moraef in castris. Fuit quippe
vir diues numis. Dixit itaqz rex ad berzellai. Ne
ni meū vt regescas secur⁹ in hierlm. Et ait ber
zellai ad regez: Quot sunt dies aīop vite mee vt
ascendā cum rege in hierlm? Octogenarius sum
hodie. Nungd vigēt sensus mei ad discērnendū
suane aut amaz. aut delectare p̄t seru⁹ tunū ci
bus aut potus. vel audire possum v̄ltra vocē can
toz atqz cātaticū: Quare seruus tuus sit oneri
domino meo regi? P̄anlūl p̄cedā famulus tu⁹
ab iordanē tecum. Nō indigeo hac vicissitudine
sed obsecro vt reuertar seruus tuus. et moriar in
ciuitate mea et sepeliar iūrē sepulchrūm p̄is mei
et mīrū mee. est autē seruus tu⁹ chāmaā ip̄e vadat
tecuz domine mi rex: et fac ei quicqd bonum tibi
videt. Dixit itaqz ei rex: Ndecum transeat Cha
maam et ego faciam ei quicquid tibi placuerit: et
omne qd petieris a me impetrabis. Lūqz tran
sisset vniuersus populus et rex iordanem. restitit
et osculatus ē rex Berzellai et benedixit ei. et ille re
uersus est in locū suūm. Transiit ergo rex in gal
galam et chāmaā cū eo. Omnis autem popul⁹
iuda traduxerat regem: et media tm̄ ps affucrat
de populo isrl̄. Itaqz omnes viri israel concur
rentes ad regem dixerūt ei. Quare te furati sunt
fratres nostri viri iuda. et traduxerunt regē et do
num eius iordanem. omnesqz viros daniel cum
eo: et respondit omnis vir iuda ad viros israel.
Quia mihi p̄prior est rex. Cur iraferis sup hac
re? Numquid comedimus aliquid ex rege. Aut
munera nobis data sunt. et respondit vir isrl̄ ad
viros iuda et ait: Decem p̄tibus ego maior sum
apud regem: magisqz ad me pertinet David qz
ad te. Cur mihi fecisti iniuriā. et nō mihi nunciatū
est p̄oni vt reducerē regem meū? Durius autem
responderūt viri iuda viris israel.

XX

Lēcidit quoqz vt ibi esset vir helial noīc
a siba filius bochri vir gemine⁹. et cēnit
buccina. et ait. Nō est nob̄ ps in David
neqz hereditas in filio isai. Reuertere in tabna
cula tua isrl̄. et sepatus est ois isrl̄ a daniel: secur⁹
qz ē siba filius bochri. viri autē iuda adheserūt re
gi suo a iordanē v̄sqz hierlm. Lūqz venisset rex i
domum suām in hierusalem tulit decez mulieres
concubinas quas deliquerat ad custodiendā do
mū. et tradidit eas in custodiā alimēta cis p̄bēs.

Et nō est ingressus ad eas: sed erant clausē vsq; in diem mortis sue in viduitate viuētes. Dixit autē rex amasē. Conuoca mihi oēs viros iuda in diē tertium et tu adesto p̄n̄s. Abiūt ḡ amasē ut p̄uoca ret iudam et moratus est et palatiū: qđ ei p̄stutue rat rex. Ait autem dauid ad abisai: Nunc magis afflicturus ē nos siba filius bochri qđ absalon. Tolle ḡ seruos dñi tui et p̄sequere eum: ne forte iu-
niat ciuitates munitas et effugiat nos. Egressi ḡ sunt cū eo viri ioab cerethi quoq; et seletchi, et om̄nes robusti exercunt de hierusalem ad p̄sequendū siba filium bochri. Cunq; ille essent iux̄ lapidem grandem q̄ est in gabaon: amasē veniens occurrit cis. P̄oro ioab vestitus erat tunica stricta ad mēsurā habitus sui et desip accinctus gladio depēdente vtq; ad ilia in vagina q̄ fabricatus leui motu egredi poterat et p̄cutere. Dixit itaq; ioab ad Amasam. Salve mi frater: et tenuit manu dextera mentum amasē quasi osculans eū. P̄oro Amasē non obseruauit gladiū quez habebat ioab. Qui p̄cussit eum in latere: et effudit intestina eius in terraz et mortuus est: nec secundū vulnus apposuit. Ioab autem et abisai frater eius: p̄secuti sunt siba filium bochri. Interēa quidam viri cum stetissent iux̄ cadaver Amasē de socijs ioab dixerūt. Ecce q̄ esse voluit p̄ ioab comes dauid. Amasē autem p̄spersus sanguine iacebat in media. Vludit hoc qdam vir q̄ ssisteret om̄is populus ad videndum eum: et amouit Amasan de via in agrum: opuitq; eum vestimento ne ssistarent transeuntes ppter euz. Amoto ḡ illo de via transibat omnivir sequens ioab ad p̄sequendū siba filium bochri. P̄oro ille transierat p̄ om̄es tribus israel vsq; in abelam et in bethmacha: om̄nesq; viri electi congregati fuerant ad cū: vienērunt itaq; et oppugnabant eū in abela: et in bethmacha. et circundederunt munitionibus ciuitatē et obſessa est v̄bs. Om̄is autē turba que erat euz ioab moliebat deſtruere muros. Et exclamauit mulier sapiens de ciuitate: Audite: audite: dicite ioab appropinqua huc et loqr tecum. Qui cū acceſſisset ad eā: ait illi: Tu es ioab: Et ille respōdit Ego. Ad quem sic locuta est. Audi sermones ancille tue. Qui r̄ndit: Audio: Ursumq; illa: sermo inq; dicebat in veteri puerbio: Qui interrogat interrogat in abela et sic p̄fiebat. Nonne ego sum q̄ r̄ndebo veritatem in isrl: et tu q̄ris sbuertere ciuitatem et euertere m̄rem in isrl? Quare p̄cipitas hereditatem dñi? Respōdensq; ioab ait. Absit absit h̄ a me: non precipito neq; demolior. Non se sic h̄ res. Sed homo de monte effraim siba filius bochri cognomine leuavit manum suā p̄tra regem dauid: Tradite illum solum: et recedemus a ciuitate. Et ait mulier ad ioab: ecce caput eius mittetur ad te p̄ murum. Ingressa est ergo ad omnem pplim et locuta est eis sapienter. Qui abſciſum caput sibe filij bochri piecerūt ad ioab. Et ille cecinit tuba: et recesserūt ab ȳbe vnuſq; sib;

in tabernacula sua. Joab anteſ reuersus ē hierusalem ad regem. Fuit ḡ ioab sup omnem exercitū isrl: bananias autē filius iodiade sup ceretheos et selettheos, aduram vero sup tributa. P̄oro iosa-
phat filius ahilud acōmentarij. Siba autē scriba. Sadoch vero et abiaſtar sacerdotes. h̄ra autē h̄raites erat sacerdos dauid.

Acta est quoq; famē

XXI

f in diebus dauid tribus annis inge-
rūt et p̄fūluit dauid oraculum domini. dixit
qđ dñs. Propter saul et domum eius sanguinum
q̄ occidit gabaonitas. Vocatis ḡ Gabaonis rex
dixit ad eos. P̄oro gabaonite nō erant de filiis
isrl sed reliquie amoreoz. Filij quippe isrl iura-
uerant eis. et voluit saul p̄cutere eos zelo q̄si p̄ fi-
liis israel et iuda. Dixit ḡ dauid ad gabaonitas:
Quid faciā vobis et quod erit vestri piaculū ut
benedicas hereditati dñi? Dixeruntq; ei babao-
nites: Non est nobis sup argento et auro questio:
sed p̄tra saul et p̄tra domum eius: neq; volumus
vi interficiat h̄o de isrl. Ad quos rex ait: Quid
ḡ vuln̄ ut faciam vobis? Qui dixerunt regi: Uix
qui attriuit nos et opp̄sset inique ita delere debe-
mus ut nec vnuſ qdem residuus sit de stirpe ei⁹
in cunctis filiis isrl. Denk nobis septem viri s
filii eius ut crucifigam⁹ eos dño in gabaa saul
quondam electi dñi. Et ait rex. Ego dabo. P̄cep-
itq; rex miphiboseth filio ionathe filij saul pro-
pter iusfrandum qđ fuit inter dauid et ionathan
filium saul. Tilitq; itaq; rex duos filios respha-
filie ahia. qđ pepit saul armoni et miphiboseth et
quinq; filios michel filie saul quos generat ha-
drieli filio berzallai q̄ fuit de molathri. et dedit eos
in manus gabaonitaz: qui crucifixerunt eos in
monte coraz dño. Et ceciderunt hi septem simul
ocisi in diebus messis p̄me: incipiente messione
hordei. Tollens autē respha filia ahia ciliū sub-
stravit sibi supra petrā ab initio messis donec stil-
laret aq̄ sup eos de celo et nō dimisit aues lacera-
re eos p̄ diem: neq; bestias p̄ noctem. et nunciata
sunt dauid que fecerat respha filia ahia p̄ cubina
saul. Et abiit dauid et tulit ossa saul et ossa iona-
the filij ei⁹ a virus iabes galaad q̄ furati fuerant
ea de platea bethsan: in q̄ suspenderant eos phi-
listij cū iterfecissent saul in gelboe. et asportauit
inde ossa saul et ossa ionathe filij eius et colligētes
ossa eoz q̄ affixi fuerat. sepelierunt ea cū ossibus
saul et ionathe filij eius in terra beniamin in late-
re in sepulchro. Cis p̄nis eis. Fecerūtq; om̄ia q̄
p̄cepit rex et repropositatus est deus terre post h̄.
Factū est autē rursum plū philistinorū aduersum
isrl. et descendit dauid et servi eius cū eo et pugna-
bant p̄tra philistij. Deficiente autē dauid iebi-
denob q̄ fuit de genere arasa: cui⁹ ferp hastē tre-
centas vncias appēdebat. et accinctus erat enī
nono nifus ē p̄cutere dauid. p̄ficioz ei fuit abi-
fai filius sarue et p̄cessus philisteū interfec. Dūc
iurauerūt viri dauid dicētes. Jā nō egredieris

nobiscum in bellum ne extinguis lucernam isrl. Secundum quoq; fuit bellum in gob contra phi listeos. Tunc pcessit sobochai de vsathi. zaph & stirpe arafa de genere gigantum. Tertiū quoq; fuit bellū in gob contra philisteos in quo pcessit adodatus filius salutis polymirarius bethlee mites goliath gtheonem cuius astile haste erat q̄si licatorium texentum. Quartum bellum fuit in geth in quo vir fuit excelsus qui senos in manib⁹ pedibusq; habebat digitos. i. vigintiquattuor. et erat de origine arafa. et blasphemauit israel. Per eus sit asū eū ionathas filius sāma fratri dāvid. H̄i quattuor nati sūt de arafa in geth. et cecidēt in manu dāvid et seruoz eius.

XXII

I Ocurus est autē dāvid domino verba carminis huius. in die qua liberauit eū dominus de manu omnium inimicorū suorū. et de manu saul. Et ait. Domiu petra mea et robar meū: et salvator meus deus dominus fortis meus: sperabo in eū. Scutum meū et cornu salutis mec eleuator meus. et refugū meū. salvator me⁹: de iniquitate liberabis me. Laudabile inno cito dām: et ab inimicis meis salu⁹ ero. Qui circumdederit me cōtritiones mortis torrentes beli al terruerit me. Funes inferi circumdederūt me: puerūt me laquei mortis. In tribulatōe mea invocabo dām: et ad deū meum clamabo. Et exaudiet de cōplo sancto suo vocē meas. et clamor me us veniet ad aures ei⁹. Cōmora ē et cōtremuit terra: sunclamēta montium concussa sūt et cōquassa ta. qm̄ iratus est eis. Ascendit sumus de naribus eius et ignis de ore eius volavit: carbones sucen si sunt ab eo. Et inclinavit celos et descendit et caligo sub pedib⁹ eius. Et ascendit sup cherubim et volavit. et lapis est sup pēnas venti. Posuit te nebris in circuitu suo latibulū: cribrans aquas de nū bib⁹ celop. Pro fulgure in conspectu ei⁹ nubes: succēsi sunt carbonea ignis. Tonabit de celo dās et excelsus dabit vocez suam. Misit sagittas suas et dissipauit eos. fulgura et cōsumpsit eos. Et apparuerūt effusiones maris et reuelata sūt fundamenta orbis ab increpatione dām: ab inspi ratione spūs furoris eius. Misit de celo et assū psit me: et traxit me de aq; multis. Liberavit me ab inimico meo potētissimo: et ab his qui oderat me: qm̄ robustiores me erāt. Preuenit me in die afflictionis mee. et factus est dominus firmamen tuū meum: Et eduxit me in latitudinē: liberavit me: quia complacui ei. Retribuet mihi dominus secundum iusticiam meam: et secundum mundici am in manū meaz reddet mihi. Quia custodiui vias domini: et nō egī impie a deo meo. Quia enī iudicia eius non amouī a me. Et ero perfectus coram eo: et custodiaz me ab iniquitate mee. Et restituer mihi dās fm iusticiā meā. et fm mundici am in manū meaz in conspectu oculorū suorū. Cuz scō scūs eris: et cum robusto pfectus. Et cum eleto electus eris: et cū puerō puerteris. Et ppterū

pauperē saluum facies: oculisq; tuis excelsos humiliabis. Quia tu lucerna mea dñe. et tu dñe illuminabis tenebras meas. In te enim currāt acci ctus: in deo meo trāfiliā murum. De⁹ immacula ta via eius: eloquū dñi igne examinatū: scutū ē omnium spantiū in se. Quis ē deus p̄ter dām et quis deus fortis p̄ter deum nostrū: De⁹ qui acci rit me fortitudine. et cōplanauit pfectam vias meaz. Coequans pedes meos certus: et sup excelsa mea statuēt me. Vocēs manus meas ad plūz et componēt quasi arcum ereum brachia mea: De disti mihi clypeū salutis tue: et mansuetudo mea multiplicauit me dilatabis gressus meos subtus me: et non deficiēt tali mei. Persequar inimicos meos et cōterā: et nō conuertar donec cōsumam eos. Cōsumā eos et cōfringā vt nō consurgant: cadēt sub pedibus meis. Accinxisti me fortitudie ad plūm incurvasti resistētes mihi sub⁹ me. Inimicos meos dedisti mihi dorsum: odiētes me: et dispaiz eos. Clamabunt et nō erit qui saluet: ad dām: et non exaudiet eos delebus eos vt puluerē terre: quasi lutum platearum cōminuaz eos atq; confringam. Saluabis me a contradictionib⁹ populi mei. custodies me in caput gētiū. Pro opulus quē ignoro fuiet mihi filii alieni resistēt mihi: auditu auris obediēt mihi. Filii alieni defluxerūt: et cōtrahēt i angustiis suis. Vuit dās et b̄ndict⁹ deus me⁹: et exaltabit⁹ de⁹ fortis salutis mee. de⁹ qui das vidicias mihi. et deicis pplos sub me. Qui educis me ab inimicis meis: et a resistēt⁹ mihi eleuas me: a viro iniquo liberabis me. Protorea p̄fitabor tibi dñe in gētib⁹ et nomini tuo cantabo. Magnificās salutes regis sui. et faciēs miaz xp̄o suo dāvid: et semini eius in sempiternū.

Ec autē sunt verba nouissima q̄ dirit dauid fili⁹ isai. dirit vir cui p̄stitutū ē d̄ xp̄o dei iacob: egregi⁹ psaltes isrl. Spūs domini locut⁹ ē p̄ me: et fm̄ ei⁹ p̄ linguā meā. dirit de⁹ isrl̄ mihi locut⁹ ē fortis isrl̄. dñator hominū in fūs. dñator i timore dei sicut lux aurore oriētē sole mane absq; nubib⁹ rutilat, et sicut pluuiis germinat herba de terra. Nec tāta ē dom⁹ mea. ap̄ deū. vt pactū eternū iniret mecū firmū in oib⁹ atq; munitū. cūcta enī sel⁹ mea et ois volūtas: nec ē quicq; ex eo qd̄ non germinet. Recuaricatores aut̄ quasi spine euellētūr vniuersi: que non tollūt manib⁹: Et si quis tangē voluerit eas armabit ferro et ligno lanceato: igneq; succēse conburētur vsq; ad nihilū. Hec noīa fortium dāvid. dāvid sedēs in cathedra sapientissim⁹ princeps inter tres. Ipse ē quasi tenerrim⁹ ligni vermicul⁹ qui octin gētos interfecit ipetu. vno. Post hunc eleazar filius patrui ei⁹ aboites inter tres fortēs qui erant eis dāvid qm̄ exprobauerunt philistiz et cōgre gati sūt illuc i plūz cunq; ascēdisset filii isrl̄. ipse stetit et pcessit philisteos: donec desiceret manus ei⁹. et obrigesceret eis gladio. fecitq; dās salutē magnaz in die illa et pplos qui fugerat reuersus

m

ea d'cesorū spolia detrahēda. Et post hūc sēmaa
fili⁹ agge de arari. Et cōgregati sunt philistiiz in
statuē. Erat quippe ibi ager lente plen⁹. Cumqz
fugisset pplis a facie philistium stetit ille in medio
agri. et tutus ē euz. Percussitqz philisteos et fecit
dñs salutē magnam. Nec nō et ante descēderant
tres qui erāt p̄ncipes iter triginta. et venerāt tē
pore messis ad dauid i speluncā adollaz. Castra
aut philistinoz erāt posita i valle gigantiū. et da
uid erat i p̄esidio. Porro statio philistinoz tūc
erat i bethlēe. Desiderauit ḡ dauid aquā de lacu
et ait. O si quis mihi daret potū aque de cisterna
que ē i bethlēe iuxta portā. Irruperūt ḡ tres for
tes castra philistinorū. et hauserūt aquā de cister
na bethleem. que erat iuxta portā et attulerūt ad
dauid. At ille noluit bibere. s̄ libauit eam dñs di
cens. Proptius sit mibi dñs ne faciā hoc. Nuz
sanguinē hoium istorū qui profecti sunt. et aiarū
piculū bibā. Noluit ḡ bibere. Hec fecerunt tres
robustissimi. Abisai quoqz frater ioab sili⁹ saruie
p̄nceps erat de trib⁹. Ipse ē qui leuauit hastaz
siam cūtra trecētos quos iterfecit. nolatus in tri
bus. et iter tres nobilioz: eratqz eoz p̄nceps: sed
vsqz ad tres primos nō puenerat. Et banaias fi
lius ioiade viri fortissimi magnop operum de ca
psē ei. Ipse percussit duos leoes moab. et ipse desce
dit et percussit leonē in media cisterna i dieb⁹ niuis.
Ipse quoqz interfecit virū egyptiū virū dignū
spectaculo habentē i manu hastā. Itaqz cum de
scendisset ad eū i virga: vi extorxit hastaz de manu
egyptiū. et iterfecit eū hasta sua. Hec fecit banaias
filius ioiade. Et ipse nojatus iter tres robustos
qui erāt iter triginta nobiliores. verunt̄ vsqz ad
tres nō puenerat. Fecitqz eū sibi dauid auricula
rium a secreto. Abisai frater ioab inter triginta.
Elican fili⁹ patrui eius de bethlēe. Semina de
arari. Elisha de arodi. Heles de phalti. Hira fili
us acces de thecuia. Abieser de anathot. Allobō
nai de vsathi. Selmon ahoites. Alphacherai neto
phatites. clephes filius baana et ipse netophha
ties. Itai filius ribai. de gebeeth filiorum be
niamin. Banai pharatonites. Meltai de torēte
vaas. Albialbon arbathites. Acamaueth d̄ bero
mi. Et liaba de salbon. filii lasen. ionathan narā
Semina de oredi. Hāia fili⁹ sarar arothites. eli
seleth fili⁹ aasbai filii maachati. Heliā filius achi
tol gelonites. Esrai de carmelo. Farai de arbi.
Igaal fili⁹ nathan de soba. Bonni de gaddi. Se
lech de ammoni. Magrai berothites armiger io
ab filii sartue. Hira bietrites Gareb et ipse bietri
tel. Urias ethicus. D̄es trigintaseptē. XXIII

L addidit furor dñi irasci cōtra israel cō
monitqz dauid in eis dicentes ad ioab.
Vade numera isrl' et iudam. Dixitqz rex
ioab p̄ncipē exercitus sui. Perambula oēs tri
bus isrl' a dan vsqz ad bersabee. et numera pplim
vt sc̄iā numerū eius. Dixitqz ioab regi. adaugeat
dñs deus tuus ad populu tuū quantus nūc ē ite

rūqz cētuplicet i conspectu dñi mei regis. S̄ qd
sibi dñs meus rex vult in re huiuscemodi. Obti
nuit aut sermo regis verba ioab: et p̄ncipē exer
citus. Egressusqz ē ioab et p̄ncipes militū a facie
regis vt numeraret ppli israel. Cumqz p̄transisset
iordanez venerūt in aroer ad d̄xterā vrbis que ē
in valle gad: et p̄ iaser trāsierunt i galaad et in ter
raz inferiorē hodis. et venerūt i dan silvestria. Cir
cūeūtesqz iuxta sidonē trāsierunt p̄pe menia tyri
et oēm terrā enei. et chananei. venerūtqz ad meri
diem iuda i bersabee. et lustrata vnuerla terra. as
fuerūt post nouē menses et viginti dies i hierusa
lē. Hedit ḡ ioab numerus descriptiōis populi regi
et inuenta sunt de israel octingenta milia virorū
fortū qui educerēt gladium. et de iuda quingenta
ta milia pugnatorū. M̄ercussit aut̄ cor dauid enī
post ḡ numeratus ē popul⁹. et dixit dauid ad do
minū: Peccavi valde in h̄ factō. s̄ preco: dñs vt
transferas iniquitatē serui tui q̄ stulte egi nimis
Surrexit itaqz dauid mane et sermo dñi factus ē
ad gad. p̄phetā et videntē dauid dicens. Vade et
loquere ad dauid. Hec dicit dñs. Triū tibi datur
optio. elige vñ qđ volueris ex his vt faciam tibi
Cumqz venisset gad ad dauid nūcianuit ei dicens.
Aut septē annis veniet tibi fames i terra tua: aut
trib⁹ mēib⁹ fugies aduersarios tuos et illi te per
sequens aut certe trib⁹ dieb⁹ erit pestilētia i terra
tua nūc ḡ delibera. et vide quē rūdeam ei qui me
misit sermonē. Dixit aut̄ dauid ad gad: Cōartor
nimis. Sed melius ē vt incida in man⁹ dñi mul
te enī misericordie ei⁹ sunt qz in manus hominū
Immitiqz dñs pestilētiaz i israel. de mane vsqz
ad tēs cōstitutū. et mortui sūt ex populo a dan v̄
qz bersabee. septuaginta milia viroy. Cumqz extē
disset manū suā angelus dñi sup hierusalē vt dī
spideret eā. misertus est dñs sup afflictionē. et ait
angelo peccienti pplim. Suffici nūc. contine ma
nuz tuā. erat aut̄ angelus dñi iuxta areaz areuna
cedentem populu: ego sum qui peccavi et ego ini
que egi isti qui oues sūt quid fecerūt. Uerat ob
secro man⁹ tuā. p̄tra me et contra domū p̄ris mei
venit aut̄ gad. p̄pheta ad dauid i die illa. et dixit
ei: Ascende et cōstitue altara dñi i area areuna ie
busci. et ascēdit dauid iuxta sermonē gad quez p̄
ceperat ei dñs. Cōspicētqz areuna aiaduertit re
gem et seruos ei⁹ trāsire ad se. et egressus adorauit
regē p̄no vultu i terrā et ait. Quid causē ē vt veni
at dñs me⁹ rex ad seruū suū. Lui dauid ait. Ut
enā a te areā. et edificē altare dñi et cesset interfe
ctio que grassat i pplō. et ait areuna ad dauid. Ac
cipiat et offerrat dñs me⁹ rex. sicut placet ei. Habe
houes i holocaustū. et plaustrū et iuga bouz i vsū
lignoz. Dia dedit areuna regi. Dixitqz areuna
ad regē: Dñs de tu⁹ inscipiat votū tuū. Lui re
spōdēs rex ait: Nequaqz vt vis. s̄ emā p̄cio a te
et nō offeram dñi deo meo holocausta gratuīta.
emit ḡ dauid areā et houes argēti scilicet quinqua

ginta. et edificauit ibi dauid altare dñi. et obtulit holocausta et pacifica. Et propitiatus est dñs terre. et cohibita est plaga ab israel.

Explicit secundus liber Samuelis
Incipit liber primus malachim id est
Regum tertius. Capitulum. 1

Grex dauid senuerat: habebat quod etatis plurimos dies. Lungi opiret vestib⁹ nō calefiebat. Bi xerūt g⁹ ei fui sūi: Queram⁹ dñ⁹ nō regi adolescētūlā virginē. et stet corā rege. et soueat eū: dormi eriq⁹ i sūnu sūo. et calefaciat dñ⁹ nōm regē. Quare rūt igil⁹ adolescētūlā speciolā i oibus sūnib⁹ israel et iuenerūt abisac sunamitē. et adduxerūt eā ad regem. Erat aut̄ puella pulcra nimis. dormiebatq⁹ cū rege et mīstrabat ei rex vero nō cognouit eam. Adonias aut̄ fili⁹ agib⁹. clenebat dīcēs. ego regnabo fecitq⁹ sibi currū et equites: et qui quaginta viros qui currerēt aī eū. Nec corripuit eū p̄t sūus aliqui dīcēs: Quare b⁹ fecisti. Erat aut̄ et ipse pulcher valde secūd⁹ natu post absalon. Et bmo ei⁹ cū ioab filio sarue et cū abiathar sacerdote q̄ ad iuuabāt p̄tes adonie. Sadoch vero sacerdos et banaias fili⁹ ioiade et nathan ppheta et semei et cerethi et felethi et oē robur exercit⁹ dauid nō erat cū adoniam. Immolas g⁹ adonias arietib⁹ et vitulis et vniuersis pigub⁹ iuxta lapidē zoelēt q̄ erat vīcīn⁹ sōti rogel: vocauit vniuersos frēs sūos filios regis et oēs viros iuda sūos regis nathā aut̄ prophetā et banaiā et robustos quosq⁹ et salomonē fratres sūi nō vocauit. Dixit itaq⁹ nathāz ad bersabee m̄rēz salomōis: Nū andisti q̄ fgnauerit adonias fili⁹ agib⁹. et dñ⁹ nō dauid b⁹ ignorat: Nū g⁹ veni accipe cōsiliū a me: et salua aiām tuā. filiūq⁹ tui salomōis. Elade et īgredere ad regez dauid. et dic ei: Hōne tu dñe mi rex iurasti mihi ācille tue dīcēs. q̄ salomon fili⁹ tu⁹ regnabit post me et ipse sedebit i solio meo. Quare g⁹ regnat adonias. Et adhuc ibi te loquēte cū rege. ego veniā post te et cōplebo b̄mōnes tuos. Ingressa ē itaq⁹ bersabee ad regē i cubiculo. Rex aut̄ senuerat nimis. et ab isac sunamitē mīstrabat ei. inclinavit se bersabee et adorauit regē. Ad quā rex. quid tibi inquit vis. Quic̄ rūdens ait. Dñe mi rex tu iurasti p̄ dñm de um tuū ācille tue: salomō fili⁹ tu⁹ regnabit p̄ me. et ipse sedebit i solio meo et ecce nunc adonias regnat te dñe mi rex ignorāte. Vñactauit boues. et piguia queq⁹ et arietes plurimos. et vocauit oēs filios regis abiathar quoq⁹ sacerdotē et iuab p̄ncipē militie: salomonē aut̄ sūnu tuū nō vocauit. Ne rūt dñe mi rex i te oculi respiciūt toti⁹ israel vt i dices eis quis sedere debeat in solio tuo dñe mi rex post te. Erit cū dormierit dñs me⁹ rex eū p̄t b⁹ suis erim⁹ ego et fili⁹ me⁹ perōres. Adhuc illa loquēte cū rege nathā pphā venit. Et nūciauerūt

regi dicētes. Adest nathan pphā. T̄iq⁹ itroisset i cōspectu regis et adorasset eū p̄nus i terrā. dixit nathā. Dñe mi rex tu dixisti adonias regnet post me. et ipse sedebat sup thronū meū. Quia descendit hodie et imolauit boues et piguia et arietes plurimos. et vocauit vniuersos filios regis et p̄ncipes abiathar quoq⁹ sacerdotē. illisq⁹ vescētib⁹ et bibētib⁹ corā eo. et dicētib⁹. vñuat rex adonias: me sūnu tuū et sadoch sacerdotē: et banaias filiū ioiade et famulū tuū salomonē nō vocauit. Nūquid a domino meo rege exiuit b⁹ vñbz: et mibi n̄ idicasti suo tuo quis sessur⁹ esset sup thronū dñi mei regis p̄ eūz. Et rūdit rex dauid dīcēs. Uocate ad me berabē. Que cū fuisset igrēssa coraz rege et stetisset aī eū. iurauit rex et ait. Uñuit dñs q̄ eruit aiaz me am de oī agustia: q̄ sicut iurauit tibi p̄ dñm deūz israel dīcēs. salomō fili⁹ tu⁹ regnabit p̄ me: et ipse sedebit sup soliuū meū p̄ me. sic faciaž hodie. Sū missioq⁹ bersabee i terraz vultu. adorauit regē dīcēs. Uñuit dñs me⁹ rec dauid i eternū. Dixit quoq⁹ rex dauid: Uocate mibi sadoch sacerdotē et nathā pphāz. et banaias filiū ioiade. Qui cū igrēssi fuisset corā rege. dixit ad eos. Tollite vobisq⁹ seruos dñi vīz et iponite salomonē filiū meū sup mulaz meā. et ducite eū i gion. et vngat eū ibi. sadoch sacerdos et nathā pphā i regē sup israel. Et canētis buccina atq⁹ dīcētis. Uñuit rex salomō. et ascēdetis p̄ eūz. et venietis i hierlm̄. et sedebit sup soliuū meū et ipse regnabit p̄ me. illisq⁹ p̄cipiam ut sit dux sup israel et sup iudā. Et rūdit banaias filius ioiade regi dīcēs. Amen. Sic loquaſ dñs de⁹ dñi mei regis. Quođ fuit dñs cū dñō meo rege. sic sit cū salomonē et sublimi⁹ faciat soliuū ei⁹ a solio dñi mei regis dauid. Rescēdit ergo sadoch sacerdos et nathā pphā et banaias fili⁹ ioiade et celethi et felethi: et ipsoiuerūt salomonē sup mulā regis dauid. et adduxerūt eū i gion. Sumpsitq⁹ sadoch sacerdos cornū olei de tabernaculo et vñxit salomonē. et cecinerūt buccina et dixit omis ppl̄s. Uñuit rex salomō. Et ascēdit vniuersa multitudi p̄ eūz et popul⁹ canētū tibūs et letatū gaudio magno et isonuit terra et clamore eoz. Audivit antež adonias et oēs qui iuitati fuerāt ab eo. Iāq⁹ cōmīnū finitū erat: s̄ et ioab audita voce tube ait. Quid sibi vult clamor ciuitatis tumultūtis: Adhuc eo loquēte ionathā fili⁹ abiathar sacerdotis venit. Cui dixit adonias: Ingredere q̄ vir fortis es et bona nūciās. Rūditq⁹ ionathan adonie. Neq⁹ dñs eni⁹ nō rex dauid. regē cōstituit salomonem. missitq⁹ cū eo sadoch sacerdotē et nathā pphām et banaiā filiū ioiade et celethi et felethi. et ipsoiuerūt eū sup mulā regis. Unixerūtq⁹ eū sadoch sacerdos et nathā pphā regē i gion. et ascēderunt inde letatēs. et isonuit ciuitas. Hec est vox quam audistis. Sed et salomon sedet sup soliuū regni. et igrēssi sūi regis benedixerunt dñō nō regi dauid dicētes. Amplificet de⁹ nomē salomonis sup nomētuūz. et magnificet thronūz ei⁹ sup thronūz

Huū: Et adorauit rex i lectulo suo insup et h locut⁹
ē. B̄ndictus dñs de⁹ isrl q dedit hodie sedētē in
solio meo vidētib⁹ oculis meis. Territi sūt g et sur
rexerūt oēs q uitati fuerāt ab adonias. et uit vñ
quisqz i viā suā. Adonias aut̄ timēs salomonem.
surrexit et abiit i tabernaculū dñi: tenuitqz cornu
altaris. Et nūc iauerūt salomoni dicentes. Ecce
adonias timēs regē salomonē tenet cornu altaris
dicēs. Juret mibi rex salomō hodie q non iterfī
ciat suū suū gladio. Bixitqz salomō. si fucrit vir
bon⁹ nō cadet ne vñ quidē capill⁹ ei⁹ in terrā. sin
aut̄ malū inueniū fuerit i eo. moriet. Dicit g rex
salomon et eduxit eum ab altari et ingressus ado
ravit regē salomonē. Bixitqz ei salomon. Vade i
domum tuam.

Dicit q̄ propinquauerūt at dies david vt mo
rere p̄cepitqz salomoni filio suo dicēs
Ecce ego ingredior vña vniuerse terre.
Cōsiderare et esto vir fortis et obserua vt custodi
as mādata dñi dei tui vt abules i vñs ei⁹ et custo
dias ceremonias ei⁹ et p̄cepta ei⁹ et iudicia et testio
nia. sicut scriptū ē i lege moysi vt intelligas vniuer
sa que facis et quoqz te vcteris vt p̄firmet dñs
sermones suos quos locut⁹ est d me dicēs. Si cu
stodierint filii tui vias meas: et abulauerint coraç
me i veritate. in oī corde suo et in oī aia sua. nō au
feret tibi vir s̄ solio isrl. Tu quoqz nosti que sece
rit mibi ioab fili⁹ sarue. que fecerit duob⁹ p̄ncipi
bus exercit⁹ israel. abner filio aer et amasa filio ie
ther quos occidit et effudit sanguinē belli i pace.
et posuit crux belli i baltheo suo qui erat circa
lumbos ei⁹. et in calciamēto suo qd erat i pedib⁹
eius. Facies ḡ ut sapientiam tuam. et nō deduces
canicē eius pacifice ad iseros. Sz et filios berzel
lai galaaditis reddes gram. erūtqz comedētes in
mēsa tua. Occurrerūt eni mibi qñ fugiebaç a sa
cie absalon fris tui. Habes quoqz apud te semei
filii gera filii gemini de habyrim: qui maledixit
mibi maledictione pessima qñ ibaz ad castra. Sz
q̄ descendit mibi in occursum cum transire iorda
nem: et irani ei per dñm dicens nō te interficias
gladio: tu noli pati eū esse in noxiū. Vnde autes la
piens es vt scias que facies ei. deducesqz canos
ei⁹ cu sangue ad iseros. Vomiuuit igis david cu
pribus suis et sepult⁹ ē i ciuitate david. Dies aut̄
quib⁹ regnauit david sup isrl quadragita anni
sūt. In hebron regnauit septē annis i hiersz trigi
tarib⁹. Salomō aut̄ sedit sup thronū dñi p̄s
sui. et firmatū ē regnū ei⁹ nimis. Et igrēssus ē ado
nias fili⁹ agith ad bersabee m̄ez salomois. Quae
dixit ei. P̄acificus ne ē igrēssus tu⁹: Qui r̄ndit.
P̄acificus Addiditqz. Sermo mibi ē ad te. Qui
ait. Loquere. et ille. Tu iquit nosti q̄ meū erat rc
gnū. et me p̄posuerat oīs isrl sibi i regē. Sz transla
tū ē regnū et factū ē fratriis mei a dño eni cōstitu
tū ē ei. Nūc ḡ petitionē vñā p̄cor a te ne p̄fundas
faciē meā. Quae dixit ad eum. Loquere et ille ait.
P̄ecor vt dicas salomōi regi neqz eni negare ti

bi qc̄qz p̄ot vt det mibi abisac sunamitē vñorē. et
ait bersabee. Bñ ego loquar pro te regi. Venit ḡ
bersabee ad regē salomonē vt loqueres ei p̄ ado
nai. et surrexit rex i occursū ei⁹ adorauitqz eam. et
sedit sup thronū suū. Positusqz ē thron⁹ matri re
gis que sedit ad dexterā ei⁹ dixitqz ei. Petitionē
vñaz puulam ego dep̄cor a te ne cōfundas faciē
meam. et dixit ei rex. Ne te mater mea. Neqz eni
fas ē vt auertam faciē tuam. Que ait. Def abisac
sunamitus adonie fri tuo vñor. R̄nditqz rex salo
mon. et dixit matri sue. Quā postulas abisac su
namitus adonie. Postula ei et regnū. Ipse est eni
frater me⁹ maior me: et haber abiathar sacerdo
tēm et ioab filium sarue. Jurauit itaqz rex salo
mon p̄ dñm dicēs. Hec faciat mibi de⁹ et h addat
qz cōtra aiā suāz locut⁹ ē adonias verbuz h. et
nunc viuit dñs qui firmauit me et collocauit me
sup solū dñi p̄s mei. et qui fecit mibi domū
sicut locut⁹ ē q̄t hodie occidet adonias. Misitqz
rex salomō p̄ manū banaiae filii ioiade q̄ iterfecit
eū. et morit⁹ ē. abiathar quoqz sacerdoti dixit rex
Vade in anathot ad agrum tuum. et quidem vir
mortes sed hodie te nō interficiaz. qz porasti ar
chaz dñi dei coraz dñi p̄s meo et sustinuisti la
borē in oībus: in qbus laborauit p̄ me⁹. eiecit ḡ
salomō abiathar vt nō esset sacerdos dñi vt ipse
rel sermo dñi quē locutus ē sup domū heli in silo
Venit aut̄ nunci⁹ ad salomonē q̄ ioab declinasset
post adoniam et post salomonē nō declinasset. Fu
git ḡ ioab in tabernaculū dñi et ap̄phēdit cornu al
taris. Munciatuqz ē regi salomoni q̄ fugisset ioab
in tabernaculū dñi et esset in altare. Misitqz
salomō banaiam filii ioiade dicēs. Vade interfici
eū. Et venit banaias ad tabernaculum et dixit ei
Hec dicit rex: Egregē: Qui ait. Nō egrediar. Is
h moriar. Renunciauit banaias regi salomonē: dī
cens. Hec locutus ē ioab et hec locutus ē mibi.
Bixitqz ei rex. Sac sic ut locut⁹ ē: et interfice cum et
sepeli. et amoueb⁹ sanguinē innocentē q̄ effusus ē
a ioab a me et a domo p̄s mei. et reddet domin⁹
sanguinē eius sup caput ei⁹: qz iterfecit duos vi
ros iustos melioresqz se. et occidit eos gladio p̄s
meo dñi ignoratē. Abner filiū ner p̄ncipē mili
tie israel. et amasa filiū iether p̄ncipē exercitus
iuda. et reuerte sanguis illoz in caput ioab et in
caput seminis eius in sempiternū. David aut̄ et
seminis eius et domui et throno illi⁹ sit p̄ vñz in
eternū a dño. Ascedit itaqz banaias fili⁹ ioiade.
et aggressus eū iterfecit. sepultusqz est in domo
sua in deserto. Et constituit rex banaiam filiū ioia
abiathar. Misit ḡ rex et vocauit semei dixitqz ei
Edifica tibi domū in hiersm et hīta ibi. et nō ege
suis fueris et transferis torrentē ced:ō. scito te iter
ficiendum. Sanguis tu⁹ erit sup caput tuū. Bixit
qz semei regi. Bon⁹ sermo. Sicut locut⁹ ē dñs
meus rex sic faciet seruus tu⁹. Habitauit itaqz se

Mel in hierlin dieb⁹ mult. Factū ē aut post annos
tres vt fugerēt sūi semei ad achis filiū maacha:
regē geth. Munciatūqz ē semei q sūi ei⁹ issent in
geth. et surrexit semei et stravit asinum suū: iuitqz
ad achis in geth ad regrendū suos suos et addu
xit eos de geth. Munciatū est aut regi salomonī
q issent semei i gethō e hierlin. et redisset. Et mit
tēs vocavit eis. dixitqz illi: Nōne testificat⁹ suz ti
bi p dñz. et p dñi tibi: quacūqz die egressus fueris
huc et illuc scito te esse moriturū. Et rñdisti mihi.
Bon⁹ sermo quē audiui. Quare g nō custodisti
iusurādū dñi et pceptū qd peeperā tibi. Dixitqz
rex ad semei. Tu nosti oē malū cui⁹ tibi cōscium ē
eo: tuuz qd fecisti dauid p̄t meo. Reddidit dñs
maliciā tuā i caput tuū et rex salomon bñdictus.
et thron⁹ dauid erit stabilis coram dño vñqz i sem
piternū. Jussit itaqz rex banaie filio ioiade: q ag
gressus p̄cussit eum et mortuus est. III

Confirmatū ē igit regnū i manu salomo
nis. et affinitate cōmūct⁹ ē pharaoni re
gi egypti. Accepit namqz filiaz ei⁹. et ad
durit i ciuitatē dauid donec ppleret edificans do
mū suaz et domū dñi et mur⁹ hierl⁹ p circuitū. At
tū pp̄ls imolabat i excelsis. Nō enī edificatū erat
tēpluz noi dñi vñqz i dīe illū. Bilexit aut salomō
dñm ambulans i pceptis dauid p̄t sūi. excepto
q i excelsis imolabat. et accēdebat thymama. Abi
ut itaqz selomō i gabaō vt imolaret ibi. Illud qp
pe erat excelsū maximū. Ville hostias i holocau
stū obrulit salomō sup altare illud i gabaō. Appa
ruit aut dñs salomō p somniū nocte dicēs. No
stula qd vis vt dem tibi. et ait salomō. Tu fecisti
cū seruo tuo dauid p̄t meo miam magnaz. sicut
ambulauit i cōspectu tuo i veritate et iusticia et re
cto corde tecū. Custodisti ei miam tuaz grandem
et dedisti ei filiū sedētē sup thronū sicut ē hodie.
et nūc dñe de⁹ tu regnare fecisti sūi tuū p dauid
p̄t me. ego aut sūt puer pūil et ignoras egressū
et itroitu meū. et sūus tu⁹ i medio ē ppli quē ele
gisti: ppli infiniti q enumerari et sup portari non
pōt p multitudine. Dabis g seruo tuo cor docile
vt populū tuū iudicare possit et discernere iterbo
nuz et malum. Quis enī pōt iudicare pp̄lm istuz
pp̄lm tuuz hunc multuz. Placuit g sermo coraz
dño q salomō postulasset huiuscemōi rē. et dixit
dñs salomō: Quia postulasti verbuz h: et nō pe
tisti tibi dies multos. nec diuitias aut aias inimi
coruz tuoz; s̄z postulasti tibi sapiam ad discernē
dum iudicili: ecce feci tibi sūm sermones tuos. et
dedi tibi cor sapiēs et intelligēs i tantuz vt null⁹ aī
te simil tui fuerit nec post te surrecturus sit. Sed
et h que nō postulasti dedit tibi diuitias. s. et glo
riā vt nemo fuerit similis tui i regib⁹ cūctis retro
dieb⁹: Si aut abulaueris i viis meis et custodie
ris pcepta mea et mandata mea sicut ambulauit
p̄t tuus lōgos faciam dies tuos. Igitur euigila
uit salomō et itellexit q̄ esset somniuz. Cunqz ve
nisset hierusalem. stetit coraz arca federis dñi. et

obtulit holocausta. et fecit victimas pacificas et
grande coniūcum vniuersis famulis suis. Tunc
venerūt due mulieres meretrices ad regē stetit
qz corā eo. qz vna ait: Obscero mi dñe ego et mu
lier hec habitabamus i domo vna et pepi apd eā
in cubiculo. Tertia aut die postqz ego pepi pepe
rit et hec. et eramus simul. nullusqz ali⁹ nobiscū in
domo exceptus nob̄ duab⁹. Absortu⁹ ē aut fili⁹ mu
lieris huus nocte. Domies qppe opp̄ssit eū. et
psurgēs i tēpestē nocti sūletio tulit filiū meū d late
meo ancille tue dormiētis. et collocauit in sinu suo
suā aut filiū q erat mortu⁹ posuit in sinu meo. Eū
qz surrexissem mane vt dare lac filio meo: appur
mortu⁹. Quē diligētus intuēs clara luce dep̄hē
di nō esse meū quē generā. Rñditqz altera mu
lier: nō ē ita vt dicas sed fili⁹ tu⁹ mortuus ē: mens
aut vinit. Ecōtrario illa dicebat. Hētiris. Fili⁹
qppe me⁹ viuit. et filius tu⁹ mortuus ē. Atqz i hūc
modū p̄tendebat corā rege. Tūc rex ait. Hec dicit
Fili⁹ me⁹ viuit et fili⁹ tu⁹ mortu⁹ ē. et ista rñdit: Nō
sed fili⁹ tuus mortuus ē: meus aut viuit. Dixit g
rex. Afferte mihi gladiū: Cūqz attulissent gladiū
corā rege: dividite inqt infantē viuuū in duas ptes
et date dimidiā pte yni et dimidiā pte alteri. Dixit
aut mulier cui⁹ fili⁹ erat viu⁹ ad regē: cōmota sūt
quippe viscera ei⁹ sup filio suo. obsccero dñe. date
illi ifantē viuuū: et nolite iterficere cū. Ecōtrario il
la dicebat: Nec mihi nec tibi sit: s̄z dividaf. Rñ
dit rex et ait: Date huic ifantē viuuū et nō occidat
Hec ē aut mī ei⁹. Audiuit itaqz ois israel iudicū
qd iudicasset rex. et timuerūt regē vidētes sapiam
dei esse i eo ad faciēndū iudicū. III

Crat aut rex salomon regnans sup oēm
israel. et hi p̄ncipes quos hēbat. Azarias
fili⁹ sadoch sacerdotis helioph⁹ et abia
filii sēsa scribe. Josaphat fili⁹ abilud acōmenta
rus. Banaiae fili⁹ ioiade sup exercitū: Sadoch
aut et abiathar sacerdotes azarias fili⁹ nathā sup
eos qui assistebat regi. Sabud fili⁹ nathaz sacer
dos amic⁹ regis et abisa p̄positus dom⁹. et adoni
rā filius abda sup tributa. Habebat aut salomō
duodeci p̄fectus sup oēm israel qui p̄bebant aīo
nam regi et domui ei⁹. Per singulos enim mēses
i anno. singuli necessaria ministrabāt. Et h noia
ez: Benhur in mōte effraiz: Bendechar i mae
ces et i salebim et i bethsames et i helō et i bethanan
Benefed i araboth. Ipsius enim erat socho. et
ois terra epher. Benabi adab cuius ois nepha
doi. thaphet filiā salomōis habebat uxores. Ba
na filius abilud regebat thanach et mageddo et
vniuersaz bethsan que ē iuxta sarthan subter iez
rahel a bethsan vñqz abelmeula e regione iezma
an. Benhaber in ramoth galaad hēbat anolbia
ir filii manasse in galaad. Ipse erat in oī regione
argob que est in basan sexaginta ciuitatibus ma
gnis atqz muratis que hēbant seras creas. Abi
nadab fili⁹ addo p̄erat in manaim. Achimaas in
neptalim. S̄z et ipse hēbat basemath filiam salo
mō

monis in coniugio. Hanna filius huius in aser et in baloth. Josaphat filius pharue in ysachar Semei filius hela in benjamin Gaber filius suri i terra galad. et i terra seon regis amorei et he regis basan super oia que erat i illa terra Iuda et israel innumerabiles sicut arena maris i multitudine comedentes. et bibentes. atque letantes. Salomon autem erat i ditione sua hinc oia regna secum a flumine terre pluvium usque ad terminum egypti: offertenus sibi munera et seruentum ei cunctis diebus vite eius. Erat autem eis salomonis per dies singulos triginta chori simile. et sexaginta chori farine: decem boues pigues et viginti boues pascuales. et centum arietes: excepta venatione cervorum. capreorum atque bubalorum et annu altulii. Ipse enim obtinebat omnem regionem que erat transflumen quasi thapsa usque ad gazam. et cunctos reges illarum regionum: et habebat pacem ex omnipotere i circuitu. Habitabatque iuda et israel absque timore villo vniuersisque sub vite sua et sub sicula sua. a dan usque berashee cunctis diebus salomonis. Et habebat salomon quadraginta milia pampinea equorum curruum et duodecim milia equestrium nutriebantque eos supradicti regis prefecti: et necessaria mensa regis salomonis cu ingenti cura prebebat in tpe suo. Hordeum quoque et paleas equorum et iumentorum de seruabat locum ubi erat rex iuxta constitutum sibi. Edidit quoque de sapientiam salomonis et prudentiam multam numeri et latitudinem cordis quasi arenam que est i litore maris et precebat sapientia salomonis sapientiam oium orientalium egyptiorum et erat sapientior cunctis oibus. Sapientior ethan et zraite et hemaz et calchal et dorda filiis maol: et erat noiat i universis getib' per circuitum. Locutus est quoque salomon tria milia pabolas. et fuerunt carmina eius quinque milia. Et disputauit super lignis a cedro que est in libano usque ad hyssopum que egreditur de piete. et disseruit de iuramentis et volucribus et reptilibus et piscibus. Et veniebat de cunctis populis ad audiendum sapientiam salomonis. et ab universis regibus terre qui audiebant sapientiam eius:

m *I*s ist quoque hirah rex tyri seruos suos ad salomonem. Audiuit enim quod ipsius uirtus est regis super israel. per priorem eius quod amicorum fuerat hirah dauid per tpe. Visit autem salomon ad hirah dicentes. Tu scis voluntatem dauid prioris mei. et quod non poterat edificare domum meam deo meo. sed etiam vestigio pedum eius. Nunc autem requie dedit deus meus mihi per circuitum. et non est sathan negatus occursum malum quaobrem cogito edificare templum non minorum dei mei sicut locutus est dauid prius meo dicens. filius tuus quem dabo per te super solium tuum: ipse edificabit domum meam. Precepit igitur ut perfidiant mihi serui tui cedros de libano. et serui mei sunt cum seruis tuis: mercenarii autem seruorum tuorum dabo tibi quacunque petieris. Scis enim quod non est in populo meo vir qui non erit ligna edere sicut sidonii. Cum ergo audisset hirah verba sa-

lomonis letatus est valde. et ait. Benedictus dominus deus hodie qui dedit dauid filium sapientissimum super populum hunc plurimum. Et misit hirah ad salomonem dicens. Audiri quecumque mandasti mihi. Ego faciam oem voluntatem tuam in lignis cedrinis et abies gnis heru mei deponem ea de libano ad mare. et ego coponam ea i ratibus i mari usque ad locum quem significaberis mihi: et applicabo ea tibi. et tu tolles ea: Prebebimusque necessaria mihi: ut deficiam domum mee itaque hirah dabat salomonem ligna cedrina et ligna abiegna iuxta oem voluntatem eius. Salomon autem prebebat hiram viginti milia choros tritici in circuitum domui eius et viginti choros purissimi olei. Hec tribuebat salomon hiram per singulos annos. Dedit quoque dominus sapientiam salomoni sicut locutus est ei. et erat patrum inter hirah et salomonem. et percusserunt ambo fedus. Elegitque rex salomon operarios deois israel. et erat indicatio triginta milia virorum. Habitabatque eos in libanum decem milie per mensas singulos vicissim. ita ut duobus mensibus essent i domibus suis. et adorarent erat super huismodi inductionem: Fuerunt itaque salomoni septuaginta milia eorum que onera portabant. et octoginta milia latamorum in monte absque propulsis qui preerant singulis opibus numero trium milium et trecentorum precentum populo et his quod faciebant opus. Precepitque rex ut tollerent lapides grandes lapides preciosos in fundamentum templi et quadranteos quos dolauerunt cementarii salomonis et cementarii hiram. Porro bilii preparauerunt ligna et lapides ad edificationem domum.

VI

Hactenus est quod quadringentesimo et octagesimo anno egressionis filiorum israel de terra egypti in anno quarto meus est anno ipse secundus regni salomonis super israel edificaret epum domum domino. Domus autem quam edificabat rex salomon deo habebat sexaginta cubitos i longitudine. et viginti cubitos i latitudine et xxx cubitos i altitudine. et portus eius erat anches plus viginti cubitos longitudinis iuxta mensuram latitudinis templi. et habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi. fecitque in templo fenestras obliquas. et edificauit super parietem templi tabulatum per gyrum in parietibus domus per circuitum templi et ora culi. et fecit latera in circuitu. Tabulatum quod subter erat quicunque cubitos habebat latitudinis. et medium tabulatum sex cubitorum latitudinis. et terminum tabulatum septem habens cubitos latitudinis. Trabes autem posuit in domo per circuitum non secus ut non haberent muris templi: Domus autem cum edificaretur de lapidibus dolatis a ferramentum non sunt adita in domo cum edificaretur. Ostium lateris medii in pariete erat dominus dexter et per cochleam ascendebat in medium cenaculum. et a medio in tertium. et edificauit domum et consumauit eam: Texit quoque dominus

De edificatione templi

laquearib⁹ cedrinis: et edificauit tabulatū super
ōem domuz qnqz cubitis altitudinis. et opuit do-
mum lignis cedrinis. et fact⁹ ē sermo dñi ad salo-
monē dicēs. Dom⁹ h quaz edificas si ambulane-
ris i pceptis meis: et iudicia mea feceris et custo-
dieris oia mandata mea gradiens p ea: firmabo
sermonē meū tibi quē locut⁹ sum ad dauid p̄rem
iū: et h̄bitabo i medio filioꝝ israel: et non derelin-
quaz populū meū israel. Igit⁹ edificauit salomō
domū et sumauit eaz. et edificauit pietes dom⁹
i trinsecus tabulatis cedrinis a pauimēto domus
vſqz ad sūmitatē parietū et vſqz ad laquearia: et
opuit lignis cedrinis i trinsecus. et textit pauimen-
tū domus tabulis abiegnis. edificauitqz viginti
cubitoꝝ ad posteriorē partē tépli tabulata cedri-
na a pauimēto vſqz ad supioria: et fecit iteriorem
domū oraculi i sc̄m sc̄p⁹ Idoro qdraginta cubi-
torū erat ipsū téplū p̄ soub⁹ oraculi et cedro ois
dom⁹ i trinsecus vestiebat h̄ns tornaturas et iū-
cturas suas fabrefactas et celaturas eminentes.
Dia cedrinis tabulis vestiebat nec oio lapis ap-
parere poterat i piete. Oraculū aut̄ in medio do-
m⁹ i interiori pte fecerat vt poneret ibi archam se-
deris dñi. Idoro oraculū habebat viginti cubi-
tos lōgitudinis et vigiti cubitos latitudinis et vi-
giti cubitos altitudinis: et opuit illud atqz vesti-
uit auro purissimo. Sed et altare vestiuit cedro.
Domū quoqz an oraculū opit auro purissimo et
affixit laminas clavis aureis. Nihilqz erat i tem-
plo qd nō auro tegere. Sz et totū altare oraculū
textit auro. et fecit in oraculo duos cherubin de li-
gnis oliuaz decē cubitoꝝ altitudinis. Quinqz cu-
bitoꝝ ala cherub vna et qnqz cubitoꝝ ala cherub
altera. i. decē cubitos habētes a sūmitate ale vſqz
ad ale alteri⁹ summitatē. Secē quoqz cubitorū
erat cherub secundus i mēsura pari. et op⁹ vnum
erat i duob⁹ cherubin idest altitudinē h̄bebat vnum
cherub decē cubitoꝝ. et similiter cherub secundus
Idosuitqz cherubin i medio tépli iterioris. ex-
ten-debant anteꝝ alas suas cherub et tangebat ala
vna parietē. et ala cherub secudi tangebat parie-
tem alteri. ale aut̄ altere i media pte tépli se inuicē
tingebant. Textit quoqz cherubin auro. et omēs
pietes tépli p circuitū sculpit variis celaturis et
torno. et fecit i eis cherubin et palmas et picturas
varias qst pminentes de piete et egrediētes. Sz
et pauimentū domus textit auro i trinsecus et ex-
trinsecus. et in ingressu oraculi fecit duo ostilia de
lignis oliuaz postesqz anguloꝝ qnqz et duo ostia
de lignis oliuaz et sculpit in eis picturaz cheru-
bin et palmaraz species et anaglyfa valde pminēta
et textit ea auro et opuit taz cherubin qz palmas et
cetera auro. Fecitqz i introitu tépli postes & lignis
oliuaz qdrangulatos. et duo hostia & lignis abie-
gnis altrinsecus. et vtrūqz ostii duplex erat. et se i
uiceꝝ tenēt apiebat. et sculpit cherubin et palmas
et celaturas valde eminētes. opuirqz oia laminis
aureis ope qdro ad regulā. et edificauit atriū ite-

ri⁹ tribō ordinib⁹ lapidū politoꝝ. et uno ordine li-
gnoꝝ cedri. Anno qto fūdata ē dom⁹ dñi i mense
310. et i anno vndecimo mēse bul. ipse ē mēsis octa-
uus: pfecta ē dom⁹ in oī ope suo et i vnuersis vtē
silib⁹ edificauitqz eā annis septem. VII

Om̄i aut̄ suā edificauit salomō tredeci-
annis. et ad pfectū vſqz pduxit. edifica-
uit quoqz domū saltus libani cētū cubi-
torum longitudinis. et quinquaginta cubitorum
latitudinis et triginta cubitorum altitudinis et q̄t
tuor deambulatoria inter columnas cedrinas. li-
gna qppe cedrina exciderat i colūnas. et tabulaꝝ
cedrinis vestiuit totaz cameraꝝ q̄ qdragitaqngz
colūnis sustētabat. Un⁹ aut̄ ordo h̄ebat colūnas
qndeciz ptra se iuicē positas. et regiōe se respiciē-
tes eq̄li spatio iter colūnas et sup colūnas q̄dran-
gulata ligna i cūctis equalia. et porticū colūnazz
fecit qnqginta cubitoꝝ lōgitudinis. et trigita cubi-
toꝝ latitudinis. et alteraz porticū in facie maioris
porticus. et colūnas et epistilia sup colūnas fecit.
Porticū quoqz soli i q̄ tribunal ē. fecit et textit li-
gnis cedrinis a pauimēto vſqz ad sūmitatē. et do-
mūcula in q̄ sedebat ad iudicandū. erat i media
porticū simili ope. Domū quoqz fecit filie phara-
onis quaz vxori duxerat salomō. tali opere q̄li et
bane porticū. Dia lapidib⁹ p̄ciosis q̄ ad normaz
qndaz atqz mēsuraz taz i trinsec⁹ q̄ extrinsec⁹ ser-
rati erant a fūdamēto vſqz ad sūmitatē parietū
et i trinsecus vſqz ad atriū maius. Fūdamēta aut̄
de lapidib⁹ p̄ciosis de lapidib⁹ magnis decē sine
octo cubitoꝝ. et desup lapides p̄ciosi eq̄lis mēsu-
re secti erant. similiterqz de cedro. et atriū maius
rotū triū ordinū de lapidib⁹ sectis. et vnius oī
diniis de dolata cedro necnō et in atrio dom⁹ dñi
iteriori: et i porticū dom⁹. Misit quoqz rex salo-
mon et tulit hiraz de tyro filiū mulieris vidue &
tribu neptalim patre tyro artificem erarium et
plenum sapia. itelligēta et doctrina ad faciēdum
oē opus exere. Qui cū venisset ad regeꝝ salamo-
nē fecit oē opus ei⁹. et finxit duas colūnas ereas
decem et octo cubitorū altitudinis colūnam vnaꝝ:
et linea duodeciz cubitorum ambebat colūnam
vtranqz. Duo quoqz capitella fecit q̄ ponerētur
super capita colūnarū fusilia ex ere: qnqz cubi-
torū altitudiscapitellū vnum. et quinqz cubitoꝝ
altitudinis capitellum alterū. et quasi in modū
retis et catenarum sibi iniusteꝝ miro opere cōtex-
tarū. Ultrumqz capitelluz colūnaruz fuisse erat
Septena versuum retiacula in capitello uno. et
septena retiacula capitello altero. Et perficit co-
lunnas et duos ordines per circuitum retiaculo-
rum singulorum vt tegerent capitella qz erant su-
per sūmitatem malogranatorum. eodem modo
fecit et capitello secundo. capitella aut̄ q̄ erant
super capita colūnarum quasi opere liliū fabrica-
ta erant in porticū quattuor cubitorum et rursuz
alia capitella in sūmitate columnarum desup iux-
ta mensuraz colōne centra retiacula. M̄alogra-
m iii

natorum autē dueēti ordines erant in circuiti capitelli secundi. Et statuit duas columnas in portico templi. Quis statuisset columnā dexteram vocavit eā nomine iachin. Similiter erexit columnā secundam. et vocavit nomen eius booz. Et super capita columnarum opus in modum lili posuit perfectumqz est opus colūnarū. Fecit quoqz mā resūsile decem cubitorum a labco usqz ad labium rotundum in circuitu. Quinqz cubitorum altitudine eius et resticula triginta cubitorum cingebat illud per circuitum. et sculptura subter labiūz circubat illud decem cubitis ambiens mare. Duo ordines sculpturarum histriatarum erant fusiles et stabant super duodecum boues. Equibus tres respiciebant ad aquilonem. et tres ad occidenteū et tres ad meridiem. et tres ad orientem. et mare super eos desuper erat. quorum posteriora vniuersa intrinsecus latitabant. Grossitudo autem luteris trium vniarum erat labiumqz eins quasi labium calcis. et foliūz repandi lili. Duo milia bathos capiebat et tria milia metrates. Et fecit decem bases eneas quatuor cubitorū longitudinis bases singulas. et quatuor cubitorum latitudinis et trium cubitorum altitudinis. et ipsum opus basius interrasile erat. Et sculpture inter iuncturas et inter coronulas et plectas: leones et boues et cherubini: et in iuncturis similiter desuper. Et subter leones et boues quasi lora ex ere dependentia. et quatuor rote per bases singulas et axes erei. et per quatuor partes quasi hūerni subter luterem fusiles contra se inuicem respectantes. Os quoqz lateris intrinsecus erat in capitibz summitate. et qd forinsecus apparebat vnius cubiti erat totum rotundum. piterqz habebat vnum cubitum et dimidium. In angulis autē colūnarum varie celature erant. et media inter colūnia quadrata non rotunda: Quatuor quoqz rote que per quatuor angulos basis erant cohorebant sibi subter basim. Una rota habebat altitudinis cubitum et semistales autem rote erant quales solent in curru fieri. Et axes earum et radii et canti et modioli omnia fusilia. Nam et humeruli illi quatuor per singulos angulos basis vni ex ipsa basi fusiles et coiuncti erant. In summitate autē basis erat quedam rotunditas vnius et dimidiū cubiti. ita facta ut luter desuper posset imponi. habens celaturas suas variasqz sculpturas ex semetipsa. sculpsit quoqz in tabulatis illis q̄ erāt ex ere. et in augulis. cherubini et leones et palmas quasi in similitudinem hominis stantis. ut non celata sed apposita per circuitum viderent. In hunc modū fecit decem bases. fusura vna et mensura sculpturaqz consimili. Fecit quoqz decē luteres eneos. Quadrangula bathos capiebat luter unus: eratqz quatuor cubitorum. Sigulosqz luteres per singulas i. decez bases posuit. et constituit decez bases. quinqz ad dexteram partē templi. et quinqz ad sinistrā. Aliae autem posuit ad dexterā partem templi

contra orientem ad meridiem. Fecit ergo hiram lebetez et scutras et amulas. et perfecti op̄ regis salomonis in templo domini columnas duas. et funiculos capitellorum super capitella columnarū duos et retiacula duo. ut operiret duos funiculos qui cravat super capita colūnarum. et malogranata quadringēta in duobz retiaculis. duos versus malogranatorum in retiaculis singulis ad operi endos funiculos capitellorum qui erant super capita colūnarum. et bases decem et luteres decē super bases et mare vnum et boues duodeci subter mare et lebetez et scutras et amulas. Omnia vasa que fecit hiraz regi salomonis in domo domini de auricalcho erant. In campestri regione iordanis fudit ea rex i argylosa terra iter sochot et sartah et posuit salomon omnia vasa in domo domini. Propter multitudinem autem nimiam non erat pondus eris. Fecitqz salomon omnia vasa in domo domini: altare aureum. et mensam super quā ponerentur panes propositionis auream. et candelebra aurca quinqz ad dexteram et quinqz ad sinistram contra oraculū ex auro puro et quasi lili flores. et lucernas desuper aureas et forcipes aureos et hydrias et fuscinulas et phialas et mortaliora et thuribula de auro purissimo. et cardies ostiorum domus interioris sancti sanctorum. et ostioz domus templi ex auro erant. Et perfecti oē opus quod faciebat salomon in domo domini. et itulit que sanctificaueret dauid pater suis. argentum et aurum et vasa reposituqz in thesauris domus domini.

VIII

Non tu israel cum principibus tribuūz et duces familiarium filiorum israel ad reges salomonem in hierusalem ut deserrent arcam federis domini de civitate dauid id est. de sion. Cōuenitqz ad regem salomonem vniuersis israel in mense bethanum in solem die: ipse est mensis septimus. Veneruntqz cuncti sēnes de israel. et tulerunt arcam sacerdotes et portauerunt arcam domini et tabernaculus federis et omnia vasa sanctaria que erant in tabernaculo: et ferebant ea sacerdotes et levite. Rex autem salomon et omnis multitudo israel que conuenierat ad eum gradiebat cum illo ante aream: et immolabat oves et boues absqz estimatione et numero. Et intulerunt sacerdotes arcam federis domini in locum suum i oraculum templi in sanctum sanctorum subter alas cherubini. Siquidem cherubin expandebat alas super locum arce: et protegebat arcam et veces eius desuper. Quinqz eminenter vectes et apparēt summitates eoruīz foris sanctuarīz ante oraculū non apparebant ultra extrinsecus. quia et fuerunt ibi usqz in presentem diem. In arca autē nō erat aliud nisi due tabule lapidee quas posuerat i ea. moyses in oreb quando pepergit dominus fedus eū filii israel eū egredere de terra egypti. Factum est autē eū exsistent sacerdotes de sanctua

rio nebula ipse nū dñi et si poterāt sacerdos tē stare et mīstrare p̄p nebula m̄. ipse nū dñi. Tūc ait salomō. Bñs dixit ut hābitaret i nebula. edificās edificauī domū et hitacū lū tuū firmissimū soliū tuū i sépfernū. queritqz rex faciē suā: et bñ dixit oī ecclē israel. Oī enī ec oī a israel stabat. Et ait salomō: Bñdict⁹ dñs de⁹ israel q locut⁹ ē ore suo ad dauid patrē meū et in manib⁹ ei⁹ p̄ficit dicēs: A die q eduxi populu me uī israel d egypto. n̄ elegi ciuitatē d vniuersis tribub⁹ israel ut edificaref dom⁹: et esset nomē meū ibi: s elegi dauid vt esset sup populu meū israel. Volutqz dauid p̄ meus edificār domū noi dñi dei israel: et ait dñs ad dauid p̄fēz meū. qd cogitasti i corde tuo edificare domū noi meo. bñ feci sti hoc iōm mētē tractās: Ueruntū tu nō edifica bis mihi domum: sed filius tuus qui egredietur de renib⁹ tuis ipse edificabit domū nomini meo. Lōfirmsuit domin⁹ sermonē suū quē locut⁹ est stetitqz pro dauid patre meo et sedi super thronū israel sicut locutus est domin⁹: et edificauī domū nomini domini dei israel et constitui ibi locuz arce in qua fedus domini est quod percussit euz p̄ trib⁹ nostris quando egressi sunt de terra egypti. Stetit aut̄ salomon ante altare domini in cōspēctu ecclesie israel et expandit manus suas in celū et ait: Domine deus israhel non est similis tui deus in celo desuper et super terraz deorsuz. qui custodis pactuz et misericordiā seruis tuis qui ambulant corā te in toto corde suo: qui custodisti seruo tuo dauid patri meo qui locutus es ei. Oī locutus es: et manib⁹ perfecisti. vt hec dies probat. Nunc igitur domine deus israel conserua famulū tuo dauid patri meo q locut⁹ es ei dicēs: Nō auferetur de te vir coram me qui se deat sup thronū israel ita tamen si custodierint filii tui viam suā vt ambulāt corā me. sicut tu ambulasti in cōspectu meo. Et nūc dñe deus israel firmēt verba tua que locutus es seruo tuo dauid patri meo. Ergo ne putandum est quod vere deus habitet super terram: Si enī celum et celi celoz te capere non possunt quātomagis dom⁹ hec quaz edificāti: Sed respice ad orationē serui tui: et ad p̄ces eius domine deus meus. Audi hymnum et orationē quā seruus tu⁹ orat corā te hodie. vt sint oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die. super domū de qua dixisti: erit nomē meus ibi. vt exaudias orationez quā orat in loco isto ad te seruus tuus vt exaudias deprecatiōnē serui tui et populi tui israel quodcumqz orauerit in loco isto et exaudies i loco habitaculi tui in celo: et cū exaudieris propiti⁹ eris. Si peccauerit homo in p̄xi mum suum et habuerit aliquod iuramentuz quō teneatur astrictus. et venerit propter iuramentū coram altari tuo in domum tuā. tu exaudies in celo: et facies et iudicabis seruos tuos condēnans ipiū et reddēs viaz suā super capit⁹ ei⁹. iustificās qz instui et retribuens eis sūm iusticiā suam. Si

fugerit populus tu⁹ israel inimicos suos. q pecaturus est tibi. et agentes penitentiā et confites nomini tuo. venerint et adorauerint et despaci te fuerint in domo hac. exaudi in celo: et dimittē peccatum populi tui israel: et reduces eos i terram quā dedisti patribus eorū. Si clausuz fuerit celum et non pluerit propter peccata eorū et orates in loco isto penitentiā egerint nomini tuo: et a peccatis suis conuersi fuerint propter afflictionem suam: exaudi eos in celo et dimitte peccata seruorū tuorum et populi tui israel et ostende eis viam bonam perq uā ambulent: et da pluviaz super terrā quā dedisti populo tuo in possessionez. Fames si oborta fuerit in terra. aut pestilentia. aut corruptus aer. aut erugo. aut locusta vel rubigo: et affixerit euz inimicus eius portas obsidēs oīs plaga. vniuersa infirmitas cūcta deuotatio et iprecationē q acciderit oī hoi de pplō tuo israel. si qz cognerit plagā cordis sui: et expāderit manus suas in domo hac: tu exaudies i celo i loco habitatis tue: et propitiaberis et facies ut des vniuersiōm oīs vias suas sicut riederis cor ei⁹ qz tu nosti sol⁹ cor oīus filiorū hoīus vt timeāt te cūch dieb⁹ q b⁹ veniūt sup faciē terre quaz dedisti. p̄ib⁹ n̄is. Insup et alienigena q no ē de pplō tuo israhel cū venerit de terra lōginq ppter nomē tuū. audies enī nomē tuū magūt et man⁹ tua forū et brachiuū tuū extēntū vbiique. cū venerit g et orauerit i hoc loco tu exaudies i celo in firmamēto habitaculi tui et facies oīa p qb⁹ iuocauerit te alienigena vt dicat vniuersi pplō terraz nomen tuū timere. sicut popul⁹ tu⁹ israhel. et pbēt qz nomē tuū iuocatū ē sup domū hāc quaz edificauī. Si egressus fuerit pplōs tu⁹ ad bellū p̄tra inimicos suos p̄ viaz quo cūqz miscris eos. orabūt te p̄tra viā ciuitatē quā elegisti: et p̄tra domū quā edificauī noi tuo: et exaudies i celo oīones eoz et p̄ces eoz et facies iudiciū eoz. qd si peccauerit tibinō ē enī hō q non peccet et irat⁹ tradideris eos iūnicis suis et captiui ducti fuerit i terra iūnicoz lōge v̄l ppe. et egerit p̄niaz i corde suo i loco captiuitatē: et quersi d̄ peccati te fuerit i captiuitate sua dicentes: peccauim⁹. iniq⁹ egim⁹. ipie gessim⁹: et fuerit ad te i vniuerso corde suo et tota aia sua i terra iūnicorū suoz ad quā captiui ducti fuerit: et orauerit te p̄tra viā terre sue quā dedisti p̄ib⁹ eoz et ciuitatē quā elegisti et tēpli qd edificauī noi tuo. exaudi es i celo i firmamēto soliū tui oīones eoz et p̄ces eoz et facies iudiciū eoz: et ppitiaberis pplō tuo q peccauit tibi: et oīb⁹ inigratib⁹ eoz qb⁹ p̄uari cati sūt i te et dabis misericordiā coraz eis q eos captiuos habuerit vt misereāt eis. pplōs enī tu⁹ c̄st et hēditas tua quos eduxisti de terra egypti de medio fornacis ferree vt sint oīli tui apti ad depecatōez fui tui et pplō tui israel et exaudies eos i vniuersis p qb⁹ iuocauerit te. tu enī sepasti eos tibi i hēditatē d vniuersis pplōs terē. sic locut⁹ es p̄ moysē suū tuū qn̄ eduxisti p̄res n̄ros d egypto

dñe de^o. **S**ecundū aut̄ cōplessit salomō orās dñi
dēm ōzonez et depreciationē hāc surrexit de cōspe
ctu altaris dñi. **U**trūq; n̄ genu i terram fixerat: et
man⁹ expanderat ad celū. **S**tetit ḡ et bñdixit oī ec
clesie isrl̄ voce magna dicēs. **B**ñdict⁹ dñs de^o q̄
dedit requiē pplo suo isrl̄ iux̄ oia q̄ locut⁹ ē. **N**ō
cedidit nec vñ qdē fmo et oib⁹ bōis que locut⁹
ē p moyſen suuꝝ sūi. **S**it dñs de^o n̄ nobiscū. sic
fuit cū pribus n̄ris nō derelinquēs nos neq; pū
cīes: s̄z inclinet corda n̄ra ad se vt abulēm⁹ i vniuer
sis viis ei⁹ et custodiam⁹ mādata ei⁹ et ceremonias
et iudicia quecūq; mādauit pribus n̄fis: sint fmo
nes mei isti quib⁹ dep̄cat⁹ s̄u corā dño appropin
quātes dño deo n̄o die ac nocte vt faciat iudiciū
suo suo et pplo suo israel p singulos dies vt sciāt
oēs populi terre q̄ dñs ipse ē de^o: t̄ n̄ ē vltra abs
q̄ eo. **S**it quoq; cor n̄z pfectu cuz dño deo n̄o
vt abulēm⁹ i decreto ei⁹ et custodiam⁹ mādata
ei⁹. sicut et hodie. **I**git rex et ois isrl̄ cum eo imola
bāt victimas corā dño. **A**llactauitq; salomon ho
stias pacificas q̄s imolauit dño: bōi vigintiduo
milia et ouū cētū vigiti milia: Et dedicauerūt tē
plū dñi rex et filii isrl̄ In die illa scificauit rex me
diū atrii qd̄ erat an̄ domū dñi. **F**ecit quippe holoc
austū ibi et sacrificiū et adipē pacificorū.
Fecit ḡ salomō i tpe illo festivitatē celebrez: et ois
isrl̄ eo mīltitudo maḡ ab itroitu emath vsgz ad
riū egypti corā dño deo n̄o septē dieb⁹ et septē
dieb⁹. i. quattuordiciz dieb⁹: et i die octauo dimi
sit pplos. **Q**ui bñdicētes regi pfecti sunt i taber
nacula sua letates et alaci corde sup oib⁹ bōis q̄
fecerat dñs dauid suo suo et isrl̄ pplo suo. **IX**

Actū aut̄ cū pfectisset salomon edificiū
dom⁹ dñi et edificiū regis et oē qd̄ opta
uerat et voluerat facere appuit et dñs se
cūdo sicut appuerat ei i gabaon. **D**ixitq; dñs ad
eū Exaudi ōzonē tuā et d̄p̄cationē tuā q̄ dep̄ca
tus es corā me: scificauit domum hāc q̄ edificasti
vt poncrē nomē meū ibi i sempiternū et erūt oci
li mei et cor meū ibi cūctis dieb⁹. **T**u quoq; si am
bulaueris corā me sicut abulauit p̄ tu i simplici
tate cordis et equitate: et feceris oia que p̄cepī t̄
bi et iudicia mea buaueris et legitim mea: ponam
thrōnū regni tui sup isrl̄ i sempiternū sicut locu
t̄ sum dauid pri tuo dicēs: n̄ auferet vir de gene
re tuo de solio isrl̄ Si aut̄ auerside auersi fueritis
vos et filii vñ n̄ sequētes me nec custodiētes mā
daramea et ceremonias q̄s p̄posui vob: s̄z abieris
et colueritis dcos alienos et adoraueritis eos auſe
rā isrl̄ de superficie terre q̄ dedi eis. et tēplū qd̄ scifi
cauinoi meo. pūciā et cōspectu meo: eritq; isrl̄ i p
uerbio et i fabulā cūctis pplos. et dom⁹ h̄ erit i exē
plū. **O**is qui trāscrit p ea. stupebit et sibilabit et
dicet Quār fecit dñs sic terre huic et domui huic
Et rñdebut Quia dereliquerūt dñs deū suū qui
edixit p̄es eoz de terra egypti et secuti sunt deos

alienos et coluerūt eos: et adorauerūt eos: idcirco
iduxit dñs sup̄ eos oē malū h̄. **E**xpletis aut̄ aīis
vigiti postq; edificauerat salomō duas domos. i.
domū dñi et domū regis: hirā rege tyri p̄bete sa
lomō ligia cedria et abiegnā et aux̄ iux̄ oē q̄ op̄
habuerat: tūc dedit salomō hirā vigiti oppida i
terra galilee. et egressus ē hirā de tyro vt videre
oppida q̄ dederat ei salomō et nō placuerūt ei. et
ait heccine sūt ciuitates q̄s dedisti mihi frater. et
appellauit eas terrā chabul vsgz i diē hāc all̄isit
ḡ hiraz ad regē salomonē cētū vigiti talēta auri.
Hec ē sūma exp̄salū quā obrulit salomō rex ad
edificādū domū dñi et domū suā et mello et murū
hierusalē et heser et mageddo et gazer. **P**harao
rex egypti ascēdit et cepit gazer succēditq; eā igni
et chananeū q̄ hitabat i ciuitate iter fecit et dīt eā
i dotē filie sue vxori salomōis edificauit ḡ salomō
gazer et bethorō iserio et baalath et palmirā i ter
rā solitudis: et oēs vicos q̄ ad se p̄tnebat et erant
absq; muro: mūuit et ciuitates currūt et ciuitates
egru et qd̄cūq; ei placuit: vt edificaret i hierusalē
et i libāo et i oī terra p̄tāt̄ sue. **U**niverſū pp̄liū q̄ re
māserat de amoreis et de ethēis et pherezeis et eue
is et iebuseis: q̄ nō sūt de filiis isrl̄ hōz filios q̄ re
māserat i terra quos. s. nō potuerāt filii israel ex
termiare fecit salomō tributarios vsgz i diē hāc.
He fillis aut̄ israel n̄ p̄stituit salomō fūire quēq;
s̄z erāt viri bellatores et mistri ei⁹ et p̄ncipes et du
ces et p̄fecti currūt et equorū. erāt aut̄ p̄ncipes su
p̄ oia opa salomōis p̄positi qngēti qnq̄gita q̄ ha
bebāt subiectū populū et status opib⁹ ipabāt. **S**i
lia at pharaōis alcēdit de ciuitate dauid i domū
suā quā edificauerat ei salomō tūc edificauit mel
lo. **O**fferebat quoq; salomō trib⁹ vicib⁹ p̄ annos
singulos holocausta et pacificas victimas sup̄ al
tare qd̄ edificauerat dño et adolebat thymiam a
corā dño. **P**erfectūq; ē tēplū. **C**lassē quoq; fecit
rex salomō i asio gaber q̄ ē iux̄ hallā i litoꝝ maris
rubri i terra idumee misitq; hirā i classe illa suos
suos viros nauticos et gnaros maris cū suis sa
lomōis q̄ cū venisset i ophir sūptū ide aurū qd̄ri
gētoꝝ vigiti talētoꝝ dūlebit ad r̄gē salomone. **X**

Ed et regina saba audita fama salomo
nis i noīe dñi venit tēptār eū i enigma
tib⁹. Et ingressa hierusalē multo cum co
mitatu et diuitiis pamelis portantib⁹ aromata. et
aurū sūptū numis et gēmas p̄ciosas. venit ad re
gē salomonē et locuta ē ei vniuersa q̄ hēbat i cor
de suo et docuit eaz salomō oia verba q̄ p̄posuit
Nō fuit fmo q̄ regē posset latere et nō rñdereret ei
Vides aut̄ regina saba oēm sapientiam salomōis: et
domū quoq; edificauerat et cibos mēse ei⁹ et ha
bitacula seruoy et ordines ministrantiū. vestēq;
eoꝝ et pincernas et holocausta que offerebat i do
mo domini: non hēbat vltra spiritum. dixitq; ad
regem **V**erus ē sermo quem audiui in terra mea
sup̄ sermonibus tuis et sup̄ sapientia tua: et non
credebam narrantibus mihi donec ip̄a veni et vi

et oculis meis et phaull q̄ media ps mihi nūcita
ta nō fuerit. **A** maior ē sapia et opa tua q̄ rumor
quē audiui. Beati viri tui et bri serui tui hi q̄ stat
corā te sp et audiū sapiaz tuā. sit dñs deus tuus
benedictus cui cōplacuisti et posuit te sup thronum
israel q̄ dilexerit dñs israel i sēpētērū et p̄stituit
te regē ut faceres iudicium et iusticiā. **S**edit ḡ regi
cētūm vigili talēta auri: et aromata multa nimis
et gēmas p̄cias. **N**ō sunt allata vltra aromata
taz multa q̄ ea que dedit regia saba regi salomo
ni. **S**z et classis hirā q̄ portabat aux de ophir. at
tulit et ophir ligna tina multa nimis et gēmas p̄
ciosas. **F**ecitqz rex de lignis tiniis fulcrā dom⁹ do
mini et domus regie et cibaras lyrasqz cantorib⁹.
Nō sunt allata huincēmōi ligna tina neqz visa
vslqz i p̄ntēz diē. Rex aut̄ salomō dedit regine sa
ba oia que voluit et petiuit ab eo: exceptis his que
vltro obtulerat ei munere regio. Que reuersa est
et abiuit i terrā suā cū seruis suis. Erat aut̄ pōd⁹
auri qđ offerebat salomoni p aunos singulos sex
centoz seragitas ex talentoz auri excepto eo q̄ of
ferebat viri qui sup veetigalia erāt et negotiato
res. vniuersiqz scuta vēdetes: et oēs reges arabie
ducesqz terre. fecit quoqz rex salomō ducēta scū
ta de auro purissimo. Sexētos auri siclos dedit
laminas scuti vni⁹ et trecētas peltas ex auro pba
to. Trecētas laminē auri vna peltē vestiebat. **N**ō
suntqz eas rex i domo salt⁹ libani. **F**ecit etiā rex sa
lomon thronū de eboie grāde. et vestiuit eu auro
fulvo nimis qui hēbat sex grad⁹. Et sumitas thio
ni rotūda erat i pte posteriori: et duo man⁹ hinc at
qz ide tenētes sedile: et duo leōus stabāt iuxta ma
nus singulas: et duodeci leūculi stātes sup sex gra
dus hinc atqz ide. **N**ō est factū tale op⁹ i vniuer
sis regnis. **S**z et oia vasa de quib⁹ potabat rex salo
mon erāt aurea: et vniuersa supplex dom⁹ saltus
libani de auro purissimo. **N**ō erat argenti nec
alicui⁹ p̄ciū putabat i dieb⁹ salomonis: q̄ classis
regis p mare cū classe irā semel p tres ános ibat
i tharsis deserens ide aux et argentū et dentes ele
phantoz et simias et pauos. **A**gnificat est ergo
rex salomō sup oēs reges terre diuitiis et sapia. et
vniuersa terra desiderabat vultū salomōis ut au
diret sapientiā ei⁹ quā dederat deus i corde ei⁹: et
singuli deferebat ei munera vasa argētea et aurea
vestes et arma bellica: aromata quoqz et equos et
mulos p annos singulos. **L**gregauitqz salomō
xurr⁹ et equites: et faci sunt ei mille quadrigenti
curr⁹: et duodeci milia equitū et dispositi eos p ci
uitates munitas et cū rege i hierlin. **F**ecitqz vt tā
ta esset abundantia argēti i hierlēz quāta et lapidū
et cedroz p̄buit multitudinē quasi sycomoros q̄
nasceuī i cāpestrib⁹. Et educeban̄ equi salomōi
de egypto et de choa negotiatores enim regis
emeabant de choa et statuo precio perducebant.
Egrediebas̄ at quadriga ex egypto sexētos siclis
argēti et equ⁹ cētūmiquagita: Atqz i hunc modū
eūci reges ethoz et syrie equos venūdabāt. **XI**

Rex aut̄ salomon adamauit mulieres ali
emigēas multas: filiā quoqz pharaōis et
moabitidas et amonitidas idūneas et si
domas et cethreas. de gentibus super quib⁹ dixit
dñs filius israel. Non ingrediemini ad eas: neqz
de illis ingredien̄ ad vras. **C**ertissime. n. auertēt
corda v̄a ut seqm̄ini deos eaz. His itaqz copula
tus est salomon ardētissimo amore. **S**neruntqz
ei vxores q̄si regine sēptingēte: et p̄cubine treēte
et auerterunt mulieres cor eius. **E**unqz tā eff̄ se
nex deprauatum est cor eius p mulieres ut seq̄re
tur deos alienos: nec erat cor eius pfectum cum
dño deo suo sicut cor dauid p̄is ei⁹: sed colebat
salomon astherthen deam sidoniorum et chamos
deum moabitaz et moloch idolum amonitaz. **S**e
citqz salomō qđ nō placuerat corā dñs et non ad
impleuit ut sequereb⁹ dñm sicut dauid pater eius
Tunc edificauit salomō phanum chamos idolo
moab in monte q̄ est p̄tra hierusalem: et moloch
idolo filioz ammon. Atqz in hunc modum fecit
vniuersis vxoribus suis alienigenis q̄ adolebant
thura et immolabāt dijs suis. **I**git̄ iratus est do
minus salomoni q̄ auersa eset mens eius a do
mino deo israel q̄ appuerat ei secundo: et p̄cep̄at
de vbo b̄ ne sequeret̄ deos alienos: et nō custodi
uit q̄ mandauit ei dominus. **S**ixit itaqz dñs sa
lomon: q̄i habuisti b̄ apud te: et nō custodisti pa
ctum meuz et p̄cepta mea q̄ mandauit tibi: dirum
pens scindam regnum tuum et dabo illād seruo
tuo. verunt̄ in diebus tuis nō faciā ppter **D**a
uid patrem tuum. **D**e manu filij tui scindam illō
nec totum regnum auferam: sed tribum vnam da
bo filio tuo ppter David seruum meum et hicru
salem quem elegi. **S**uscitauit autem dñs aduc
sarum salomoni adad idumeū de semine regio:
q̄ erat in edom. **C**um. n. eset dauid in idumea et
ascēdisset ioab p̄ncips militie ad sepiendū eos
qui fuerāt interfecti et occidisset omne masculinū
in idumea. sex. n. mensibus ibi moratus est ioab:
et omnis israel donec interimeret omne masculinū
in idumea. fugit adad ip̄e et viri idumei de seruis
p̄is eius cum eo ut ingredereb⁹ egyptū. erat autē
adad puer puulus. **C**unqz surrexisse de madiā
venerunt in pharam. **T**uleruntqz secum viros d̄
pharam et introierunt egyptū ad pharaonem re
gem egypti. Qui dedit ei domū: et cibos p̄stituit.
et terram delegavit. et inuenit adad gratiam corā
pharaone valde in tantum ut daret ei vxorem so
rorem vxoris sue germanam tafnes regine. **G**e
nitoz ei soror tafnes genebath filium et nutriuit
eū tafnes in domo pharaonis. eratqz genebath
habitans apud pharaonem cū filiis eius. **L**ūqz
audisset adad in egypto dormisse dauid cum pa
tribus suis: et mortuiz esse ioab p̄ncipem militie.
dixit pharaō: **D**imitte me ut vadā i terrā meam
Dixitqz ei pharao. Qua enī re apud me indiges
ut queras ire ad terraz tuam. At ille r̄ndit Nulla
Sz obsecro te ut dimittas me. **S**uscitauit quoqz

si de⁹ aduersariū razō filium cliadā que sugerat
 adadezcr regē saba dñm suū. et cōgregauit cōtra
 eū viros et fact⁹ ē p̄nceps latronū cū iſterficiēt eos
 dāvid abierūtqz dāmascū et hitauerū ibi: et dōli
 tuerūt eū regē i damasco: eratqz aduersarius. isrl
 cūcns die⁹ salomōis. Et hoc ē malū adad et odi
 um p̄tra isrl: regnauitqz i syria. Hieroboā quoqz
 fil⁹ nabath eufrate⁹ de sareda seru⁹ salomōis cu
 ius mater erat noie. Herua: mulier vidua: leuavit
 manū cōtra regē. Et h̄ ē cā rebellionis aduersus
 eū. q: salomon edificauit mello: et coequit voragi
 nē cūntatis dāvid p̄s sui. Erat autē hieroboā vir
 fortis et potētes. Vidētqz salomon adoloscētē bo
 ne idolis et idultriū. cōstifterat eū p̄fectū sup tri
 buta vnuerle dom⁹ iofeph. Factū ē igis i tpe illo
 ut hieroboā egredere⁹ de hierlm: et iueniret eum
 ahias sylonites pphla i via opt⁹ pallio nouo. erāt
 autē duo tm̄ in agro. Apprehēdensqz ahias palli
 um suū nouiz quo cooptus erat scidir i duodeci
 ptes et ait ad hieroboā. Lolle tibi dece⁹ scisuras.
 Hec enī dicit dñs de⁹ israel. Ego scidā regnū de
 manu salomonis et dabo tibi dece⁹ trib⁹. P̄ oro
 vna trib⁹ remanebit ei ppter suū meū dāvid: et
 hierlm ciuitatē quā elegi ex oib⁹ tribubus israel.
 eo q̄ dereliquerit me et adorauerit astherthē deā
 sidonior⁹ et chamos deū moab et moloch deū filio
 rū amō et nō ambulauerit i viis meis ut faceret iu
 sticiā corā me et p̄cepta mea et iudicia sicut dāvid
 p̄ ei⁹. Nec auferā oē regnū de manu ei⁹. Iz ducē
 ponā eū cūctis dieb⁹ vite sue ppter dāvid suum
 meū quē elegi. qui custodiuit mādara mea: et p̄ce
 pta mea auferā autē regnū de manu fili⁹ ei⁹ et da
 bo tibi dece⁹ trib⁹. filio autē ei⁹ dabo tribū vna ut
 remaneat lucerna dāvid suo mōcūctis diebus
 corā mē hierusalē ciuitate quā elegi ut esset nom̄
 meū ibi. te autē assūmā et regnab̄ sup oia que de
 siderat aia tua. cr̄isqz rex sup israel. Si igis audie
 ris oia que p̄cep̄o tibi et abulaueris i viis meis. et
 feceris qđ tecū ē corā me custodiēs mādata mea
 et p̄cepta mea sicut s̄ec dāvid su⁹ me⁹ ero tecū: et
 edificabo tibi domū fidelez qm̄ edificauit dāvid
 domū et tradā tibi israel et affligā semē dāvid sup
 h̄. verūt nō cūctis dieb⁹. Voluit ergo salomō in
 terficerē hieroboā. Qui surrexit. et ausugit i egypto
 p̄tū ad se sac regē egypti: et fuit in egypto vsc⁹ ad
 mortē salomōis. Reliquū autē verbōz salomonis
 et oia q̄ fecit et sapia ei⁹: ecce vnuersa scripta sunt
 libro verbōz diez salomonis. Dies autē quos re
 gnat salomō i hierlm sup oēm israel quadragi
 ta anni sunt. Dominiutqz salomō cū p̄ibus suis: et
 sepult⁹ ē i ciuitate dāvid p̄s sui regnauitqz robo

am filius eius p̄ eo. XII
 Enī autē roboā i sichē. Illuc enī cōgre
 gar⁹ erat ois popul⁹ israel ad cōstittuen
 dū eu regē. At vero hieroboā fil⁹ nabath cui⁹ ad
 huc esset i egypto. p̄fugus a facie salomōis regis
 audita morte ei⁹ reuerlus ē de egypto. Adserūt
 qz et vocauerūt eū. Venit ḡ hieroboā et ois multi

tudo israel et locuti sūt ad roboā dicētes: P̄t tu⁹
 durissimū iugū iposuit nobis. tu itaqz nūc immi
 nue paululū de impiō p̄s tui durissimo et de iu
 go gravissimo qđ iposuit nob̄ et fuiem⁹ tibi. Qui
 ait eis Itē vsc⁹ ad tertū diē et reuertimini ad me
 Lūqz abisset ppls inut cōsilii rex roboā cū seni
 orib⁹ qui assistebāt corā salomōe p̄e ei⁹ cū adhuc
 viueret: et ait cis. Qđ datus p̄siliū vt r̄ndeaz pplo
 Qui dixerūt ei: Si hodie obedieris pplo huic et
 fuieris: et petitioni eoz cesseris. locutusqz fueris
 ad eos verba lenia: erūt tibi fui cunctis diebus.
 Qui dereliquit p̄siliū sauū qđ dederāt ei. et adhuc
 buit adolescentes q̄ nutriti fuerāt cū eo et assistebāt
 illi dixitqz ad eos. Qđ mībi dāg p̄siliū vt r̄ndeaz
 pplo huic q̄ dixerūt mībi: leni⁹ fac iugū qđ iposu
 it p̄ tu⁹ sup nos. Et dixerūt ei iuuenes q̄ nutriti
 fuerāt cū eo. Sic loquere pplo huic q̄ locuti sunt
 ad te dicētes. P̄t tu⁹ aggrauauit iugū nīm: tu re
 leua nos. Sic loqr̄is ad eos: Līmīm⁹ digīlīm⁹
 grossior̄ ē dorso p̄s mei. Et nūc p̄ me⁹ posuit su
 p̄ vos iugū graue ego autē addā sup iugum vīm.
 P̄t me⁹ cecidit vos flagellis. ego autē cedaz vos
 scorpionib⁹. Uēt ḡ hieroboā et ois popul⁹ ad ro
 boā die terra sicut locut⁹ fuerat rex dicēs: reuerti
 mini ad me die tertia. R̄nditqz rex pplo dura de
 relieto cōsilio seniop̄ qđ ei dederāt et locut⁹ ē eis
 p̄m p̄siliū iuuenū dicēs. P̄t me⁹ aggrauauit iugū
 vīm: ego autē addā ingo vīo. P̄t me⁹ cecidit vos
 sigillis ego at cedā vos scorpionib⁹. et nō acqueuit
 rex populo qm̄ aduersat⁹ fuerat eū dñs ut suscita
 ret vībū suū qđ locut⁹ fuerat i manu abie sylōite
 ad hieroboā filiū nabath. Vidēs itaqz popul⁹ q̄
 noluisse eos audire rex r̄ndit ei dicēs. Que nob̄
 ps i dāvid vel q̄ hereditas i filio isai. Uade i tab
 nacula tua israel. Nūc vide domū tuā dāvid. Et
 abiit israel i tabnacula sua sup filios autē israel q̄
 cūqz habitabāt i ciuitatib⁹ iuda regnauit roboā. I
 sit ḡ rex roboā adurā q̄ erat sup tributa: et lapida
 uit eū ois israel et mortu⁹. P̄oro rex roboā fessi
 n̄ ascēdit currū: et fugiti hierusalē fcessitqz israel
 a domo dāvid vsc⁹ i p̄tū diē. Factū ē at cū audis
 set ois israel q̄ reuersus cēt hieroboā miserūt et
 vocauerūt eū cōgregato cētu: et p̄stituerūt eū regē
 sup oēm israel nec s̄ecur⁹ ē q̄spīā domū dāvid pre
 ter tribū iuda solā. Uēt at roboā hierl̄ et cōgrega
 ut vnuersā domū iuda et tribū bēiamī cētu octo
 gita milia electo⁹ viros et bellato⁹ ut pugrēt p̄ tra
 domū isrl̄ et r̄ducerēt regnū roboā filio salomōis.
 Fact⁹ ē at finō dñi ad semīā vīz dei dicēs. Loqre
 ad roboā filiū salomōis regē iuda et ad oēz domū
 iudī et bēiamī et filios d̄ pplo dicēs. Hec diē do
 min⁹. Nō ascēdet neqz bellabit p̄tra frēs vīros
 filios israel. Reuertat vir i domū suā. Et me. sa
 cīū ē vībū h̄. Audierūt bōmenē dñi et reuerti sūt o
 itinere sic eis p̄cepat dñs. Edificauit at hierobo
 az sichē i mōte effraiz: et hitauit ibi. et egressus i
 de edificauit pbanniel. dixitqz hieroboaz i corde
 suo. Nūc reuerte regnū ad domū dāvid si ascen

derit populus iste ut faciat sacrificia in domo domini in hierosim et conuertat cor populi huius ad dominum suum iherobam regem iuda: interficiens me et reuertetur ad eum. Et excoagulato consilio fecit duos vitulos aureos: et dixit eis. Molite ultra ascendetere in hierosim Ecce dominus tuus israel qui te eduxerunt de terra egypcia. Posuitque unum in bethel et alterum in dan: et factum est verbum hoc in prophetam. Ibat enim populus ad adorandum vitulum usque in dan. Et fecit phana in excelsis et sacerdotes de extremis populi quod non erant de filio leui. Constituitque diem solenne in mense octavo quintadecima die mensis in similitudinem solennitatis que celebrabatur in iuda. Et ascendens altare similiter fecit in bethel ut immolaret vitulum quos fabricatus fuerat. Constituitque in bethel sacerdotes ex celorum que fecerat. et ascendit super altare quod extruxerat in bethel quita decima die mensis octauum quod finxerat de corde suo. Et fecit solennitate filius israel: et ascendit super altare ut adoleret incensum.

XIII

Ecce vir dei venit de iuda in sermone domini in bethel iherobam stante super altare et thus iacente. Et exclamauit contra altare in sermone domini: et ait Altare hoc dicit dominus. Ecce filius nascetur domini dauid iosias domine et imolabit super te sacerdotes ex celorum qui nunc in te thura succendunt: et ossa hominum super te incender. Dicitque in illa die signum dicendum. Hoc erit signum quod locutus est dominus: ecce altare scandetur. et effundetur cinis qui in eo est: Cumque audisset rex sermonem hominis dei quem in clamauerat contra altare in bethel. excedit manum suam de altari dicendum. Apprehendit eum. Et exaruit manus eius quam extederat contra eum: nec valuit retrahere eam ad se. Altare quoque scissum est: et effusus est cinis de altari: iuxta signum quod predixerat vir dei in sermone domini. et ait rex ad virum dei Propheta facie domini dei tui et ora pro me ut restituam manus mea mihi. Oravit vir dei facie domini: et reuersa est manus regis ad eum. et facta est sicut puer fuerat. Locutus est autem rex ad viam dei. Veni mecum domum ut praedeas: et dabo tibi munera. Residitque vir dei ad regem. Si dederis mihi mediapartem domus tue non veniam tecum: nec comedam panem neque bibam aquam in loco isto. Sic enim mandatum est mihi in sermone domini preci pietatis: Non comedes panem neque bibes aquam: nec reuertaris per viam qua venisti. Abiit ergo alia via: et non est reuersus per iter quo venerat in bethel. Prophetes autem quidam senex habebat in bethel ad quem veneratur filii sui. et narrauerunt ei oia opera que fecerat vir de illa die in bethel. et verba que locutus fuerat ad regem. narrauerunt prius fratre. et dixit eis pater eorum. Per quam viam abiit. Residetur enim filius sui viam per quam abierat vir dei qui venerat de iuda. Et ait filius suis. Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent ascendit et abiit post virum dei: et inuenit eum sedentem subrustrum terebinthum. et ait illi: Tu es vir dei qui venisti de iuda. Residit ille. Ego

sum. Dixitque ad eum. Veni mecum domum ut comedas panem. Qui ait: Non possum reuerti neque venire tecum. nec comedam panem neque bibam aquam in loco isto: quia locutus est dominus ad me in sermone domini dicens: Non comedes panem et non bibes aquam ibi. nee reuertaris per viam qua ieris. Qui ait illi. et ego propheta sum similis tui: et angelus locutus est mihi in sermone domini dicens. Reduc eum tecum in domum tuam ut comedas panem et bibas aquam. Fecellit enim et redixit secum. Comeditque panem in domo eius et bibit aquam. Cumque sedarent ad mensam factus est sermo domini ad prophetam quod reduxerat eum. et exclamauit ad virum dei qui venerat de iuda dicens. Hoc dicit dominus. Quia non obediens fuisti ori domini: et non custodisti mandatum quod precepit tibi dominus deus tuus et reuersus es et comedisti panem et bibisti aquam in loco in quo precepit tibi ne comederes panem neque biberes aquam: non inferetur cadaver tuum in sepulcrum patrum tuorum. Cumque comedisset et bibisset stravit asinum suum prophetam quem reduxerat. Qui cum abiisset iuuenit eum leo in via et occidit: et erat cadaver eius projectum in itinere. Asinus autem stabat iuxta illum et leo stabat iuxta cadaver. et ecce viri transcurrentes viderunt cadaver projectum in via et leonem statentes iuxta cadaver. et venerunt et divulgaverunt in civitatem in qua propheta ille senex habebat: Quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de via ait. Eler dei est qui inobediens fuit ori domini: et tradidit eum dominus leoni: et confregit eum: et occidit iuxta verbum domini quod locutus est ei. Dixitque ad filios suos. Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent et ille abiisset. iuuenit cadaver eius pectus in via et asinum et leonem stantes iuxta cadaver. Non comedit leo de cadavere nec levit asinum. Tullit quoque prophetas cadaver viri dei et posuit illis super asinum et reuersus strulit in civitatem prophetam ut plangeret eum: et posuit cadaver eius in sepulcro suo. et plaxerunt eum heu heu mi frater. Cumque plaxissent eum dixit ad filios suos. Cum mortuus fuerit sepelite me in sepulcro in quo vir dei sepultus est iuxta ossa eius ponite ossa mea. Profecto n. iuueniet sermo quem predixit in sermone domini contra altare quod est in bethel et contra oiam phana ex celorum que sunt in verbis sumarie. Post verba haec non est reuersus hic iherobam de via sua pessima: sed ecce contrario fecit de non pessima prophetas ex celorum. Quicunque volunt lebat ipsebat manus suam. et siebat sacerdos ex celorum. et propter hac cam peccauit dominus iherobam et euersus est et delecta de superficie terre.

XIV

In tempore illo egrotauit abia filius iherobam. Dixitque iherobam uxori sue Surge et come muta habitu ne cognoscaris quia sis uox iherobam et vade in sylo ubi est abias propheta qui locutus est mihi quod regnatur esse super prophetam hunc.olle quoque in manu tua. et panes et crustulam et vas mellis: et vade ad illum. Propterea indicabit tibi quid evenerit sit puer huic. fecit ut dixerat uxori

Postquam Reg pessima

plene pp Regem pati
pp in partibus
m
z
12
v
12
22
x

hieroboā et surgēs abiit in silo: et venit in domū abie. At ille nō poterat videre q̄ caligauerat oculi eius p̄ senectute. Dixit autē dñs ad Abiā. Ecce vxor hieroboā ingredit̄ ut p̄sulat te sup filio suo. q̄ egrorat. Hec et h̄ loq̄ris ei. Tu ḡ illa intraret et dissimularet se esse q̄ erat. audiuit Abias sonitū pedū eius introeun̄ p̄ ostiū et ait. Ingredē vxor hieroboā? Quare alia te esse simulas? Ego autē missus suz ad te durus nūcius. Vade et dic hieroboam. Hec dicit dñs deus isrl: q̄ exaltari te de medio ppl̄i. et dedi te ducē sup ppl̄m meū israel: et scidi regnū domus David et dedi illud tibi et n̄ fūsti sic seruus meus David q̄ custodiuit māda ta mea et secutus ē me in toto corde suo faciēs qđ placitum esset in sp̄ctu meo: sed opatus es ma le sup oēs q̄ furcunt an̄ te: et fecisti tibi deos alienos et p̄flatiles vt me ad iracundiam puocares: me aut̄ piecisti post corpus tuū. idcirco ecce ego inducā mala sup domum hieroboā: et p̄cutiā de hieroboā mingente ad p̄terē et clausuz et nouissi mum in isrl et mūdabo reliquias dom⁹ hieroboaz sicut mūdari solet sumus v̄sq̄ ad puy. Qui mor tui fuerint de hieroboā: in ciuitate p̄medent eos canes: q̄ aut̄ mortui fuerint in agro vorabūt eos aues celi: q̄ dñs locutus ē. Tu igit̄ surge et vade in domū tuā: et in ipso introiūt pedū tuoz in vrbē moreis puer et plāget eum omnis isrl: et sepeliet. Iste. n. solus interfex de hieroboā in sepulchrūm quia inuentus ē sup eo sermo bonus a dño deo isrl in domo hieroboā. Constituet autem sibi dñs regem sup israel q̄ p̄cutiet domum hieroboam i hac nocte et in hoc tpe. et p̄cutiet dñs deus israel: sicut moueri solet barudo in aq. et euellit israel d terra bona hac quā dedit p̄ibus eoz et v̄tilabit eos trans flumē: q̄ fecerūt sibi lucos vt irritaret dñm. Et tradet dñs deus israel ppter p̄tā hieroboā qui peccauit et peccare fecit israel. Surrexit itaq̄ vxor hieroboam et abiit et venit in thersa. Lungs illa ingredieſ limen domus puer mortuus est et sepelierunt eum: et planxit eū ois israel iux sermonē dñi quē locut⁹ ē in manu serui sui abie p̄pbe. Reliq̄ aut̄ vboz hieroboā quō pugnaue rit et quō regnauerit ecce scripta sunt in libro ver boz diep̄ regum israel. Dies aut̄ qbus regnauit hieroboā vigintiduo anni sunt. et dormiuit hieroboam cum p̄ibus suis. Regnauitq̄ nadab fili⁹ eius p̄ eo. Moro roboā filius salomonis regnauit in iuda. Quadraginta et viii anni erat Ro boam cū regre cepisset: decem et septē annis reg uit in hierusalē ciuitate quā elegit dñs vt pone ret nomē suū ibi ex omnibus tribubus israel. Nomē aut̄ m̄ris eius Maama amanites. Et fecit iudas malū corā dñs. et irritauerūt eum sup oib⁹ q̄ fecerant p̄res eoz in peccatis suis q̄ peccauerūt. Edificauerunt. n. et ipi sibi aras et statuas et lucos sup oēm collū excelsū: et s̄bter oēm arborē frōdo s̄: s̄ et effemiant fuēt iterra fecerūt oēs abomia tides gētiūs q̄s attriuit dñs an̄ faciē filioz israel.

In qnto autes āno regni roboā ascēdit seſac rex egypti i hielz: et tulit thesauros dom⁹ dñi et the sauros regios et vniuersa dirupuit: scuta quoq̄ aurea q̄ fecerat salomō p̄ qb̄ fecit rex roboā scuta erea: et tradidit ea ī māu ducū scutarioz et eo rū q̄ excubabāt an̄ ostiū dom⁹ regis. Lūq̄ igrede reſ rex i domū dñi portabāt ea q̄ p̄tūdi hēbāt of ſiciū et poſtea reportabāt ad armamētariū ſcuta rōz. Reliq̄ aut̄ ſmonū roboā et oia q̄ fecit: ecce ſcripta ſūt i libro ſmonū diep̄ regū iuda. Fuitq̄ belluz iter roboaz et hieroboaz cunctis diebus. Domiuitq̄ roboā cuz p̄ibus suis. et ſepultus ē cuz eis i ciuitate dauid. Nomē autē m̄ris eius na ama amanites et regnauit abia fili⁹ ei⁹ p̄ eo. XV
 Bit i octauodecio anno regni hierobo az filii nabath: regnauit abia ſup iuda. Trib⁹ annis regnauit i hielm. Nomē m̄ris ei⁹ maacha filia abeſſalō ambulauitq̄ in oī b̄ p̄tis p̄ris ſui q̄ fecerat an̄ eū. nec erat cor ei⁹ p̄ ſectū cū dño deo ſuo ſicut cor dauid p̄is ei⁹. S̄ ppter dauid dedit ei dñs de ſu⁹ lucernaz i hielu ſale vt ſufcitaret filiū ei⁹ p̄ eū et ſtare i hielm: eo q̄ feciſſet dauid rectum i oculū dñi. et nō decli naſſet ab oib⁹ q̄ p̄cepit ei cunctis dieb⁹ vite ſue. ex cepto ſimone vrie etheti. Attī bellū ſuit iter abiaz et hieroboaz oī tpe vite ei⁹. Reliq̄ aut̄ ſimonum abie et oia q̄ fecit: nōne h̄ ſcripta ſūt i libro vboz diep̄ regū iuda. Fuitq̄ plū iter abia et iter hieroboaz. Et dormiuit abia cuz p̄ib⁹ suis. et ſepeliet eū i ciuitate dauid ſignauitq̄ aſa fili⁹ ei⁹ p̄ eo. In āno ḡ vicesimo hieroboā regis isrl regnauit aſa rex iuda. et q̄dragita et vno. āno regnauit i hielu ſale. Nomē m̄ris ei⁹ maacha filia abeſſalō. et ſe aſa recrū an̄ ſpectū dñi ſic dauid p̄ ei⁹. et abſlit effemiatos de fra. purgauitq̄ vniuersas for des idoloz q̄ fecerāt p̄ies ei⁹. In ſup et amachā m̄ris ſuā amouit ne eēt p̄nceps i ſacrī ſapi. et in loco ei⁹ quē p̄lecraverat. ſuertitq̄ ſpecū ei⁹ et co fregit ſimulacrū turpissimū et abſlit i torrēte ce drō. Excelsa aut̄ nō abſlit. Uerūtū cor aſa pſe ctū erat cū dño deo ſuo cūctis dieb⁹ ſuis. et ſuilit ea q̄ ſcificauerat p̄ ſu⁹ et vouerat i domū dñi. ar gētu⁹ et auruz et vasa. Belluz aut̄ erat iter aſa et baasa regē israel ſuūtis dieb⁹ eoz. ascendit quoq̄ baasa rex israel i ſuā. et edificauit rama vt non possit q̄ ſpiā egredi vel igredi depre aſa regis iude. Tolleſ itaq̄ aſa oē argētu⁹ et aux⁹ qđ remāſe rat i theſauris dom⁹ dñi et i theſauris dom⁹ regie dedit illō i man⁹ ſuoy et miſit ad benadab filiuz tabiēmō filii eziōl regē ſyrie q̄ bitabat i damasco dicēs. Sed̄ ē iter me et te et iter p̄ez meū et p̄iem vt venias et irritū facias fed̄ qđ habes cū baasa rege israel. et recedat a me. Acquifeſſet benadab regi aſa miſit p̄ncipes exercit⁹ ſui i ciuitate israel. et p̄cuſſerūt abion et dan et abel domū maacha. et vniuersa cēneroth. oēm. ſ. terram neptalmi. Qd̄ cum audifſet baasa intermisit edificare rama et

reuersus ē in thersa. Rex aut̄ asa nūcium misit ī oēm iudam dicēs. Nemo sit excusatus. et tulerūt lapides de rama: et ligna eius quib⁹ edificauerat. baasa: et extruxit de eis rex asa gabaa beniamin et maspha. Reliqua aut̄ oīum sermonū asa et vni uerse fortitudines ei⁹ et cūcta que fecit et ciuitates quas extruxit: nonne hec scripta sunt ī libro verbo rū dierū regū iuda. Uerūtamē in tpe senectutis sue doluit pedes. et dormivit cum pribus suis: et sepultus ē cuz eis ī ciuitate dauid p̄is sui. regna uitqz iosaphat filius ei⁹ pro eo. Nadab vero fili⁹ hieroboā regnauit sup isrl anno secundo asa regis iuda regnauitqz sup isrl duob⁹ ānis. et fecit qđ malū ē in cōspectu dñi et ambulauit ī viis p̄is sui et in peccatis eius quib⁹ peccare fecit isrl. Insidiatus est aut̄ ei baasa filius abie de domo ysa char. et pcussit eū in gebbethon que ē vrbs philisti norū. Siquidē nadab et oīis isrl obsidebant gebbethon. Interfecit ḡ illū baasa ī anno tertio asa regis iuda et regnauit p̄ eo. Lūqz regnasset pcus sit oēm domū hieroboam. Non dimisit nec vna quidē aiā de semine ei⁹ donec deleret eū iurta verbū dñi qđ locut⁹ fuerat ī manu serui sui abie sylonitis ppter peccata hieroboam que peccauerat et quib⁹ peccare fecerat isrl et ppter delictū qua irritauerat dñm deum isrl. Reliqua autē sermonū nadab et oia que operat⁹ ē: nonne hoc scripta sunt ī libro verboꝝ dierū regū isrl. Sicut qđ bellū inter asa et baasa regē isrl cūctis dieb⁹ eoꝝ Anno tertio asa regis iuda regnauit baasa filius abie sup oēm isrl ī thersa vigintiquattuor annis. et fecit malū corā dño abulauitqz ī viis hieroboam et in peccatis eius quibus peccare fecit isrl.

XVI

f Act⁹ ē aut̄ sermo dñi ad iehu filiuꝝ ana m̄ p̄tra baasa dicēs: Pro eo qđ exaltari te de puluere et posuit te ducē sup popu lū meū isrl: tu aut̄ ambulasit ī via hieroboam et peccare fecisti p̄p̄lm meū isrl ut me irritares et peccatis eoz. ecce ego demetā posteriora baasa et posteriora dom⁹ ei⁹ et faciā domū tuā sicut domū hieroboā filii nabath. Qui mortu⁹ fuerit de baasa ī ciuitate comedēt eū canes. et qui mortu⁹ fuerit ex eo ī regione comedēt eū volucres celi. Reliqua aut̄ sermonū baasa et quecūqz fecit et p̄lia ei⁹: nonne hec scripta sunt ī libro verboꝝ dierū regū isrl. Dorniuit ḡ baase cū pribus suis: se pultusqz ē ī thersa. et regnauit hela filius ei⁹ p̄ eo. Lū aut̄ ī manu iehu filii anani. pphete verbū domini factū esset cōtra baasa et cōtra domū ei⁹ et cōtra omne malū qđ fecerat corā dño ad irritadū eū ī operib⁹ manū suar̄ vt fieret sicut dom⁹ hieroboā. ob hāc cām occidit eū. H̄ est iehu filiuꝝ anani. ppheta āno vicesimosexto asa regis iuda regnauit hela fili⁹ baasa sup isrl ī thersa duob⁹ ānis: et rebellauit p̄tra dū sera⁹ suis zambri dux medie p̄is equitū. erat aut̄ hela ī thersa bibēs et temulent⁹ ī domo arsa pfecti thersa. Irruēs ḡ zā

bri pcussit et occidit eū āno vicesimo septimo asa regis iuda: et regnauit p̄ eo. Lūqz regnasset et se dissit sup soliū ei⁹ pcussit oēm domū baasa. et nō dereliquit ex ea migentē ad pietē et ppinquis et amicos ei⁹. Heleritqz zambri oēz domū baasa iuxta verbū dñi qđ locut⁹ fuerat ad baasa ī māu iehu. pphete propter vniuersa pctā baasa et pctā hela fili⁹ ei⁹ qui peccauerūt et peccare fecerūt isrl. p̄uocatē dñm deū isrl ī vanitatib⁹ suis. Reliqua aut̄ sermonū hela et oia qđ fecit: nonne h̄ scripta sunt ī libro verboꝝ diez regū isrl. Anno vicesimo septimo asa regis iuda regnauit zambri septē dieb⁹ ī thersa. Dorno exercit⁹ obsidebat gebbe thon vrbe philistinor̄. Lūqz audisset rebellasse zābri et occidisse regē. fecit sibi regē oīis isrl amri qđ erat p̄iceps milite sup isrl ī die illa ī castris Ascēdit ergo amri et oīis isrl cū eo ī gebbethō et obsidebat thersa. Vides aut̄ zābri qđ expugnāda esset ciuitas. igrēsus ē palatiū et succedit se cū domo regia. et mortu⁹ ē in peccatis suis que peccauerat faciēs malum coram dño. et ambulans ī via hieroboā et ī pctō ei⁹ quo fecit peccare isrl. Reliqua aut̄ sermonū zambri et insidiap⁹ ei⁹ et ty rannidis: nonne h̄ scripta sunt ī libro verboꝝ diez regū isrl. Tūc diuisus ē p̄p̄ls isrl ī duas pres Media p̄s populi sequebat thebni filiū gineth ut constitueret eū regē et media p̄s amri. Preualuit aut̄ populus qui erat cū amri populo qui se quebat thebni filiū gineth: mortuusqz ē thebni et regnauit amri. Anno tricesimop̄mo asa regis iuda regnauit amri super isrl duodeci annis. In thersa regnauit sex ānis: emitqz montē samarie ī somer duobus talentis argenti: et edificauit eū et vocauit nomen ciuitatis quam extruxerat. noīe somer dñi mōtis. samaria: fecit autē amri malū ī cōspectu dñi et opatus ē nequī sup oēs q̄ sue runt ān̄ cum. Ambulauitqz ī oīi via hieroboā filii nabath et ī peccatis ei⁹ quib⁹ peccare fecerat isrl ut irritaret dñm deū isrl ī vanitatib⁹ suis. Reliqua aut̄ sermonū amri et prelia ei⁹ que gesit: nonne h̄ scripta sunt ī libro verboꝝ dierū regū isrl. Dorniuitqz amri cū pribus suis: et sepult⁹ est ī samaria regnauitqz achab fili⁹ ei⁹ p̄ eo. Achab vero fili⁹ amri regnauit sup isrl āno tricesimo octauo asa regis iuda. Et regnauit achab filius amri sup isrl ī samaria vigili et duob⁹ ānis. et fecit achab fili⁹ amri malū ī cōspectu dñi sup oēs q̄ fuerūt ān̄ eū. Nec suffecit eū ut abularet ī pctō hieroboā filiū nabath: ī sup duxit vroxē iesabel filiā methaal regis sidonioꝝ et abiuit et seruuit baal. et adorauit eū. et posuit arambaal ī templō baal qđ edificauerat ī samaria. et plātauit lucū. et ad didit achab ī ope suo irritans dñm deū isrl su p̄oēs reges isrl qui fuerūt ān̄ eū. In dieb⁹ eius edificauit ahiel de bethel hiericho: In abiram primitivo suo fundauit eā. et in segub nouissimo suo posuit portas eius iuxta verbum domini qđ locutus fuerat ī manu ioseph filii nun.

XVII

Ldixit helias thesbites de habitatori
bus galaad ad achab. **E**liuit domino^o de
us israel in ciuis conspectu sto si erit an
nis his ros et pluvia. nisi iuxta oris mei verba. et
factus est verbum domini ad eum dicens. Recede
hunc et vade contra orientem. et abscondere in tor
rente carith qui est contra iordanem. et ibi de tor
rente bibes coruisq; p̄cepi ut pascant te ibi. Abut
ergo et fecit iuxta verbum domini. **C**unq; abisit sedū
sedū in torrente carith qui est contra iordanem.
Conui quoq; deferebant ei panem et carnes ma
ne: similiter panem et carnes vesperi. et bibebat et
torrente. Post dies autem aliquantos siccatus est
torrente: non enim pluerat super terram. Factus
est ergo sermoni ad eum dicens: Surge et vade i
fareptam sidoniorum. et manebis ibi. Precepit enī
ibi mulieri vidue ut pascat te. Surrexit et abiit in
fareptam sidoniorum. Cunq; venisset ad portas
ciuitatis apparuit ei mulier vidua colligēs ligna
et vocavit eam dixitq; ei. Da mibi paululuz aque
in vase ut bibam. Cunq; illa pergeret ut afficeret
clamauit post tergum eius dicens. Affer mibi ob
secro et buccellam panis in manu tua. Que respō
dit: Eliuit dominus deus tuus: quia non habeo
panem nisi quantum pugillus capere potest fari
ne in hydria et paululum olei in lechito. En colli
go duo ligna ut ingrediar et faciam illud mihi et
filio meo ut comedamus et moriamur. Ad quam
helias ait: Noli timere sed vade et fac sicut dixisti.
Verumtamen mihi primum fac de ipsa farinula
subcinericum panem pululum. et affer ad me: tibi
autem et filio tuo facies postea. Hec autem dicit
dominus deus israel. Hydria farine non deficiet
nec lechitus olei minutetur usq; in diez in qua do
minus daturus est pluviam super faciem terre:
Que abiit. et fecit iuxta verbus helie. Et comedit
ipse et illa et dominus eius. et ex illa die hydria fari
ne non deficit. et lechitus olei non est unminutus
iuxta verbum domini quod locutus fuerat in ma
nu helie. Factum est autem post verba hec egro
tanit filius mulieris matris familias et erat lagor
fortissimus ita ut non remaneret in eo halit. Di
xit ergo ad heliam: Quid mihi et tibi vir dei: In
gressus es ad me ut rememorarentur iniquitates
mee et interficeres filium meum. Et ait ad eas he
lias. Da mibi filium tuum. Tulitq; eum de sum
eius et portauit in cenaculum ubi ipse manebat et
posuit super lectulum suum. et clamauit ad domi
num. et dixit: Domine deus meus etiam ne vidu
am apud quaz ego vt cunq; sustentor afflixisti ut
interficeres filium eius. Et expandit se atq; men
sus est super puerum tribus vicib; et clamauit ad
dominum et ait: Domine deus meus reuertatur
obsecro anima pueri huius in viscera ei. Et ex
audivit dominus vocem helie et reuersa est anima
pueri intra eum. et reuixit. Tulitq; helias pueruz
et depositus eum de cenaculo in inferiorem domū
et tradidit matri sue et ait illi: En vivit filius tuus

Sixitq; mulier ad heliam. Nunc in isto cognoui
qm; vir dei es tu. et verbum domini in ore tuo ve
rum est.

XVIII

Ost dies multos factum est verbus do
mini ad heliam in anno tertio dices. Ea
de et ostende te achab ut dem pluuiam
super faciem terre. Iuit ergo helias ut ostenderet
se achab. Erat autem fames vebemens in sama
ria. Vocauitq; achab abdiā dispensatorez dom^o
sue Abdias autem timebat dominum deum val
de. Nam cuj; interficeret iezel prophetas dñs
dicūtur tulit ille cētum prophetas et abscondit eos
quinquagenos in speluncis. et pauit eos pane et
aqua. Dixit ergo achab ad abdiā. Vade in ter
ram ad vniuersos fontes aquarum et in cunctas
valles si forte possimus inuenire herbam et salua
re equos et mulos et non penitus iumenta intere
ant. Siuiseruntq; sibi regiones ut circuirēt eas
Achab ibat per viam vnam. et abdias per viam
alteram seorsim. Cunq; esset abdias in via. heli
as occurrit ei: Qui cum cognouisset eum cecidit
super faciem suam. et ait. Nu tu es domine mi he
lias. Qui ille respondit. Ego. et dixit: Vade et dic
domino tuo: Adest helias. Et ille quid peccavi i
quit quoniam trades me seruum tuum in manu
achab ut interficiat me. Eliuit dominus deus tu^o:
quia non est gens aut regnum in quo nō miserit
dominus meus te requirens. Et respondentib;
cunctis non est hic: adiuravit regna singula et ge
tes eo q; mīne reperieris. Et nunc dicas mibi va
de et dic domino tuo: adest helias. Cunq; recessē
ro a te. spiritus domini asportabit te in locū quē
ego ignoro et ingressus nunciabo achab: et non in
ueniens te interficiet me. Seruus autem tuus ti
met dominum ab infantiā sua. Nunquid non in
dicatum est tibi domino meo quid secerim cum i
nterficeret iezel prophetas domini q; absconde
rim de prophetis domini centum viros quiqua
genos et quinquagenos in speluncis et pauperum
eos pane et aqua. Et nunc tu dicas vade et dic do
mino tuo adest helias ut interficiat me. Et dixit
helias: Eliuit dominus exercitusq; ante cui^o vul
num sto: quia hodie apparebo ei. Abiit ergo ab
dias in occursum achab et indicauit ei. Venitq;
achab in occursum helie: et cum vidisset eum ait:
Tu ne es ille qui conturbas israel. et ille ait: Nō
ego turbani israel sed tu et dominus patris tui qui
dereliquistis mādata domini et secuti estis baali.
Verumtamen nunc mitte et congrega ad me vni
uersuz israel in monte carmeli. et prophetas baal
quadrungentos quinquaginta. prophetasq; luco
rum quadrungentos qui comedunt de mēsa ieza
bel: Misit achab ad omnē filios israel et congre
gauit prophetas in monte carmeli. Accedens aut
em helias ad omnē populum israel ait: Usq;
quo claudicaris in duas partes. Si dominus est
deus sequimini eum si autem baal sequimini illū
Et nō respondit ei populus verbū. Et ait rursus

belias ad populum: Ego remansi prophetam domini solus: prophetae autem baal quod ringenti et quoniam gentes, prophetaeque lucorum quod ringenti viri sunt. Ventur nobis duo boues et illi eligant sibi bouem unum et in frusta cedentes ponant super ligna: ignem autem non supponant. Et ego facio bouem alterum et impo nam super ligna: ignem autem non supponam. Inuocate nomina deorum vestrorum: et ego inuocabo nomen dei mei et deus qui exaudierit per ignem ipse sit deus. Respondens omnis populus ait. Optima propositio quam locutus est belias. dicit ergo belias prophetam baal. Eligete vobis bouem unum et facite: quod vos plures esatis et inuocate nomina deorum vestrorum: ignemque non supponatis. Qui cum tulissent bouem quem dederat eis: fecerunt et inuocabant nomen baal de manu vestra ad meridiem dicentes: Baal exaudi nos. Et non erat vox nec quod responderet. Transiliebatque al tare quod fecerant. Unusque esset inter meridies: illud bat illis helias dicens. Clamate voce maiore. Deus noster et forsitan loquimur: aut in diversorio est: aut in itinere: aut certe dormit ut excite. Clamatabantque voce magna et incidebat se in ritum suum cultris et lanceolis: donec profunderent sanguine. Postque autem transiit meridies et illis prophetantibus venerat tempus quo sacrificium offerri solet: nec audiebatur vox neque aliquis respondebat: nec atten debat orantes: dixit helias omni populo. Venite ad me. Et accedente ad se populus curauit altare domini: quod destructum fuerat: et tulit duodecim lapides inter numerum tribuum filiorum Jacob ad quem factus est sermo domini dicens. Israel erit nomen tuum. et edificauit de lapidibus altare in nomine domini. Et citus aquilucus quasi per duas aratiuntulas in circuitu altaris: depositum ligna diuisitque per membra bo uem et posuit super ligna. et ait. Implete quantum habetis aq[ua] et fundite super holocaustum et super ligna. Rursumque dixit. Etiam secundo hunc facite. Qui cum fecissent secundo ait. Etiam tertio id ipsum facite. Feceruntque tertio et currebant aqua circu[m] altare et fossa aqueductus repleta est. Unusque iam tempus esset ut offerret holocaustum accedens helias prophetam ait. Domine deus abraham: et israel: et iudeorum. Onde hodie quod tu es deus israel et ego seruus tuus et in preceptum tuum feci omnia bona haec: exaudi me domine ex audi me ut discat populus iste: quod tu es dominus deus et tu queristi cor eius iterum. Cecidit autem ignis domini: et vorauit holocaustum et ligna et lapides: puluerem quoque et aquamque erat in aqueductu lambentes. Quod cum vidisset omnis populus cecidit in faciem suam et ait: dominus ipse est deus dominus ipse est deus. dixitque helias ad eos. Apprehendite prophetas baal: et ne unus quedam effugiat ex eis. Quos cum apprehendis sent duxit eos helias ad torrentem cylon: et interfecit eos ibi: et ait helias ad achab. Ascende comedere et bibere: quod sonus multe pluviae est. Ascendit achab ut comedaret et biberet: helias autem ascendit in verticem carmeli et pennis in terram posuit faciem suam inter genua sua et dixit ad puerum suum. Ascende et p

spice contra mare. Qui cum ascendisset et templum tuum esset ait. Non est quicquam: et rursus ait illi. Reuertere septem vicibus. In septima autem vice ecce nubecula pura quasi vestigium hominis ascendebat de mari. Qui ait. Ascende. et dic achab. Judge cur tuum et descendere: ne occupet te pluvia. Unusque se verteret huic atque illuc ecce celi penetrabatur sunt et nubes et vetus et facta est pluvia grandis. Ascendens itaque achab abiit in iezrahel: et manus domini facta est super heliam. accinctusque lumbis currebat annus achab donec veniret in iezrahel.

Tn*iesabel omnia quod fecerat helias* et quomodo occidisset viueros prophetas Baal gladio. Visusque iesabel nuncium ad heliam dicens. Hec mihi faciant dicit et hec addant: nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam viuam ex illis. Tumuitque helias et surgens abiit quocumque eum seruabat voluntas. venitus in Bersabee Iuda et dimisit ibi puerum suum et precit in desertum via viuam diei. Unusque venisset et sedebat sacerdos viam iuniperum: petuit anime sue ut moreretur. Et ait. Sufficit mihi dominus tolle animam meam. Neque non melior sum quam patres mei. Proieciturque se et obdormiuit in umbra iuniperi. Et ecce angelus domini tetigit eum et dixit illi. Surge comedere. Respergit et ecce ad caput suum sacerdotius panis et vas aquae. Comeditque et bibit et rursum obdormiuit. Reuersusque est angelus domini secundo: et tetigit eum dixit illi. Surge comedere. Grandis non tibi restat via. Qui cum surrexisset comedit et bibit et ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem dei orebus. cumque venisset illuc mansit in spelunca. et ecce sermo domini ait ad eum: dixitque illi. Quid hic agis helia? At ille respondit: zelo zelatus sum per dominum deo exercitum: quia dereliquerunt pactum domini filii israel. Altaria tua destruxerunt et prophetas tuos occiderunt gladio et derelictus sum ego solus: et querunt animam meam ut auferat eam. Et ait ei: egredere et sta in monte coram domino. Et ecce dominus transiit et spissus grandis et soror suerens montes et terrens petras anni domini. Non in spiritu domini et post spiritum commotio. Non in commotio dominus. Et post commotionem ignis. Non in igne dominus. et post ignem sibilus aure tenuis. Quod cum audisset helias operuit vultum suum pallio et egressus stetit in ostio speluncae: et ecce vox ad eum dicens. Quid hoc agis helia? Et ille respondit: zelo zelatus sum per dominum deo exercitum: quia dereliquerunt pactum tuum israel. Altaria tua destruxerunt: et prophetas tuos occiderunt gladio. et derelictus sum ego solus. et querunt animam meam ut auferat eam. et ait dominus ad eum. Vade et reuertere in viam tuam per desertum in damascum. Unusque pueris illuc vnges. Asabel reges super syriam: et iehu filius namsi vnges reges super israel. heliseus autem filius saphat qui est de abelmeula vnges prophetam per te: et erit quoniam fugerit gladium.

asabel occidit eū iehu: t̄ quicunq; fugerit gladiū
iehu interficiet eum heliseus: t̄ derelinquā mihi
in israel septem milia viroꝝ quoꝝ genua nō sunt
incuruata aī baal: t̄ omne os qd̄ non adorauerit
eū osculā manū. Profect⁹ ḡ inde helias: reppit
heliseū filiū saphat aratē in. xij. iugis boū t̄ ip̄e i
xij. iugis boū arantib⁹ vn⁹ erat. Lūq; venisset he
lias ad eū: misit pallium suū sup eū. Qui statī re
licitis bobus cucurrit post heliam: t̄ ait. Oscalor
or: te p̄r̄ez meū t̄ m̄rem meā. t̄ sic seqr̄ te. Dixit
q; ei: Vade t̄ reneterere. Ad. n. meū erat feci tibi.
Reuerlus aut ab eo tulit par boū t̄ mactauit il
lud: t̄ in aratro boum corit carnes t̄ dedit pplō:
t̄ comederunt. Consurgensq; abiit t̄ secutus est
beliā t̄ ministrabat ei.

xx

Boro benadab rex syrie ḡgregavit oēs
exercituum. t̄. xxij. reges secū: t̄ equos
t̄ currus. t̄ ascendens pugnabat p̄tra sa
maria t̄ obſedit eā. Attentisq; nūcios ad achab
regem isrl̄ in ciuitatez ait. Hec dicit benedab. Ar
gentū tuū t̄ aux tuū meū ē. t̄ vxores tue t̄ fili⁹ tuē
optimi mei sunt. Rūditq; rex israel: Juxta vbiū
tuū dñs mi rex. tuus sum ego omnia mea. Re
vertentesq; nūcij dixerunt. Hec dicit benedab
q̄ misit nos ad te. Argentum tuū t̄ aux tuū t̄ vxo
res tuas t̄ filios tuos dabis mibi. Cras igil hac
eadem hora mittā seruos meos ad te: t̄ scrutabū
tur domum tuā t̄ domum seruoꝝ tuoy t̄ oīſe qd̄
eis placuerit ponēt in manibus suis t̄ auferent.
Uocauit aut rex israel omnes seniores terre. t̄ ait.
Ziunaduertite t̄ videte qm̄ insidietur nobis. mi
sit. n. ad me p̄ vxoribus meis t̄ filijs t̄ p̄ argento
t̄ auro t̄ nō abnui. Dixeruntq; oēs maiores na
tu t̄ vniuersis pplōs ad eum. Non audias: neq;
acquiescas illi. Rūditq; nūcij benadab: Bici
te dño meo regi. Omnia pp̄ter q̄ misisti ad me
seruum tuū in initio faciam: hanc aut rem facere
non possum. Reuersiq; sunt nūcij. retulerūt ei.
Qui remisit t̄ ait. Hec faciant mibi dij. t̄ hec ad
dant: si suffecerit puluis samarie pugillis omnis
ppli qui sequit me. Et rūdens rex isrl̄ ait. Bice
te ei. Ne glorieſ accinctus c̄q̄ vt discinctus. Factū
est aut cum audisset benadab verbū istud. Bibe
bat ip̄e t̄ reges in vmbraculis. t̄ ait seruis suis:
Circundate ciuitatem. Et circundederunt eam. t̄
ece. pp̄ba unus accedens ad achab regem isrl̄.
t̄ ait. Hec dicit dñs: Lerte vidisti omnes multitu
dinem hanc numiā. Ecce ego tradā eam in manū
tuā hodie. vt scias q̄ ego suz dñs. Et ait achab:
Per quē? Dixitq; ei: Hec dicit dñs. Per pedis
sequos p̄ncipum puinciarū. Et ait. Quis incipi
et pliari? Et ille dixit: Tu. Recensuit ergo pue
ros p̄ncipum puinciarū t̄ trepperit numerum
ducentor⁹ triginta duor⁹. Et recensuit post eos po
pulum. oēs filiū israel septem milia. t̄ egressi sunt
meridie. Benadab autem bibebat temulētus in
vmbraculo suo. t̄ reges trigintaduo cum eo q̄ ad
auxilium eius venerant. Egressi sunt autem pue

ri p̄ncipum prouinciarum in p̄ma fronte. Hisit
itaq; Benadab qui nūcianuerunt ei dicentes.
Uiri egressi sunt de samaria. At ille ait: Sine pro
pace veniunt apprehendite eos viuos: sine vt p̄
lientur viuos eos capite. Egressi sunt ergo pue
ri p̄ncipum puinciarū ac reliquis exercitus se
quebatur. Et p̄cessit vnuſquisq; virum qui cōtra
se veniebat fugeruntq; syri t̄ p̄secutus ē eos isrl̄.
Fugit quoq; Benadab rex syrie in equo cū equi
tibus suis. Necnon egressus rex israel percussit
equos t̄ currus t̄ p̄cessit syriam plaga magna ni
mis. Accedens autem pp̄ba ad regem isrl̄. dixit
ei. Vade t̄ confortare. t̄ scite t̄ vide quid facias.
Sequente. n. anno rex syrie ascendet contra te.
Serui vero regis syrie dixerunt ei: Diſ montiuꝝ
sunt diſ eop̄ ideo superauerūt nos. Sed melius
est vt pugnemus contra eos in campeſtribus: et
obtinebimus eos. Tu ergo verbū hoc fac. Amo
ue reges singulos ab exercitu suo: t̄ pone princi
pes p̄ eis. t̄ instaura numerum militum qui ceci
derunt de tuis. t̄ equos sim equos p̄stinos t̄ cur
rus sim currus quos ante habuisti t̄ pugnabim⁹
contra eos in campeſtribus: t̄ videbis q̄ obtine
bimus eos. Credidit consilio eoz t̄ fecit ita. Igi
tur postquam annus transierat recensuit Benadab
syros t̄ ascendit in affec vt pugnarent cōtra
israel. Boro filiū israel recensiti sunt t̄ accepſ ci
barijs p̄fecti ex aduerso. castrametatiq; sunt cō
tra eos q̄si duo pui greges caprarum syri autem
repleuerunt terram. Et accedens vnuſ vir dei
dixit ad regem isrl̄. Hec dicit dominus. Quia di
xerunt syri. deus montium est dominus. t̄ nō est
deus vallium: dabo omnem multitudinem hanc
grandē in manū tua: t̄ scietis: quia ego sum dñs.
Birigebantq; septem diebus ex aduerso hi atq;
illi acies. septima autem die commissum ē belluꝝ.
Percusseruntq; filiū israel de syris centuz milia
peditum in die vna. Fugerunt autem syri qui re
manserūt in affec in ciuitatem. t̄ cecidit mur⁹ sup
vigintiseptē milia hominū qui remaserāt. Boro
Benadab fugiens ingressus est ciuitatem i cu
biculum quod erat intra cubiculum. dixeruntq;
ei serui sui: Ecce audiūmus q̄ reges dom⁹ israel
clementes sunt. Ponamus itaq; saccos in lūbis
nris t̄ funiculos in capitibus nostris. t̄ egredia
mur ad regē isrl̄. forsitan saluabit animas nras.
Accinxerunt saccis lūbos suis t̄ posuerunt fu
niculos in capitibus suis. veneruntq; ad regem
isrl̄. Seruus tu⁹ benadab dicit: Uiat oīſe te aīa
mea. Et ille ait: Si adhuc vivit. frater meus est.
Ad acceperunt viri p̄ omne. t̄ festinantes rapu
erunt verbū ex ore eius atq; dixerunt. Frater tu⁹
benadab vivit. Et dixit eis: Ite t̄ adducite eum
ad me. Egressus est ḡ ad eū Benadab t̄ leuauit
eū in currum suū. Qui dixit ei: Limitates q̄s tu
lit p̄ mens a p̄re tuo reddā: t̄ plateas fac tibi in
damasco sicut fecit p̄ meus in samaria. t̄ ego fe
derat⁹ recedā a te. Repigit ḡ fedus t̄ dumisit eū.

Tunc vir qdam de filiis pp̄bas dixit ad socium suum in sermone dñi. P̄mercute me: At ille noluit p̄cutere. Qui ait: Quia nolusti audire vocē dñi. ecce recesses a me & p̄cutier te leo. Cūqz paulū recessisset ab eo inuenit eū leo atqz p̄cessit. Sed & altez inueniēs vir dixit ad eum: P̄mercute me: Qui p̄cessit eū & vulnerauit. Abiit ḡ pp̄ba & ocurrerit regi in via. & mutauit aspersione pulueris os & oculos suos. Cūqz rex trāssisset. clamauit ad regē & ait. Seruus tuus egressus est ad pliandū communis: cūqz fugiasset vir vnuis adduxit eū qdā ad me & ait. Custodi vir istum. Qui si lapsus fuerit erit aia tua. p̄ aia eius: Aut talentū argēti appendes. Qū aut̄ ego turbatus hic illucqz me vte rem sbito non p̄paruit. Et ait rex isrl ad eū. Hoc est iudicium tuum qd̄ ip̄e decreveristi. At ille statim ab sterzit puluerem de facie sua: & coguit eū rex isrl q̄ esset de pp̄hes. Qui ait ad eū: Hec dicit dñs. Quia dimisisti vir dignum morte de manu tua. erit aia tua p̄ aia eius: & pp̄ls tuus p̄ pp̄lo eius. Reversus ē igī rex israel in domū suā audire cōtempiens & furibundus venit in samariam.

Ost verba aut̄ hec

XXI

p̄tpe illo vinea erat naboth iezrahelite q̄ erat in iezrahel iux palatiū achab regis samarie. Locutus est ḡ achab ad naboth dicens: Da mihi vineā tuā vt faciā mihi ortū olez: q̄ vi cina est & p̄pe domum meā. Baboz tibi. p̄ ea vi neam meliorē. aut si cōmodius tibi putas argenti p̄cum quantum digna ē. Cui r̄ndit naboth. P̄ropitius sit mihi dñs ne dem hereditatem patrum meorū tibi. Venit ḡ achab in domum suam indignas & frendens sup vbo qd̄ locutus fuerat ad eum naboth iezaelites dicens: Nō dabo tibi hereditatē patrū meorū. & p̄jciens se in lectulū suū auertit facie suā ad parietē & nō p̄medit panē. Ingressa est aut̄ ad eū iezrahel vxor sua: dixitqz ei. Quid est h̄ vñ aia tua p̄tristata ē: & q̄re nō comedis panē? Qui r̄ndit ei: Locutus sum naboth iezrahelite: & dixi ei. Da mihi vineā tuā accepta pecunia. aut si tibi plz dabo tibi vineā meliorē p̄ ea. Et ille ait: Nō dabo tibi vineā meā. Dixit ḡ ad eū iezrahel vxor eius: Grādis auctortas es & bñ regis regnū isrl. Surge & comedē panem & equo aio esto. Ego dabo tibi vineā naboth iezrahelite. Scriptis itaqz lras ex noīe achab: & signit eas annulo eius. & misit ad maiores natū & optiates q̄ erant in ciuitate eius & habitabāt cum Naboth. L̄az aut̄ hec erat finia. P̄edicate ieiunū & sedere facite naboth inter p̄mos pp̄li. & summite duos viros filios belial p̄tra eum. & falsūz testimonium dicant: bñdixit naboth deū & regem: et educite eum & lapidate: sicqz morias. fecerunt ḡ cives eius maiores natū & optimates: q̄ habita bant cū eo in vrbe. sicut p̄cepit eis iezrahel: & sicut scriptum erat in litteris q̄s miserat ad eos. P̄de dicauerunt ieiunū & sedere fecerunt naboth iter p̄mos pp̄li & adduxit duobus viris filiis diaboli.

fecerunt eos sedere contra eū. At illi. s. vt viri dia boli dixerunt p̄tra eum testimonium corāz multi tudine. Bñdixit Naboth deū & regē. Quam obrem eduxerunt ex ciuitatem & lapidibus inter fecerūt. Misericordiaqz ad iezabel dicentes: Lapi datus est Naboth & mortuus ē. Factum est autē cum audiisset iezabel lapidatum naboth & moriū locuta ē ad achab. Surge posside vineā naboth iezrahelite q̄ noluit tibi acq̄escere & dare eam ac cepta pecunia. Nō. n. viuit Naboth sed moriū est. Qd̄ cum audiisset Achab mortuū videlicet Naboth. surrexit & descendebat in vineā naboth iez rahelite ut possideret eā. Factus est igī sermo domini ad heliā thesbyten dicens: Surge & descende in occursum achab regis isrl q̄ est in samaria. Ecce ad vineā naboth descendit ut possidet eam. Et loq̄ris ad eū dicens: Hec dicit dñs deus: Ecclidisti insip & possedisti. & post h̄ addes: Hec dicit dñs. In loco h̄ in quo linxerunt canes sanguinez naboth. lambet quoqz sanguinē tuū. & ait achab ad heliā. Nuz inuenisti me inimicū tibz? Qui dicit. Inueni. eo q̄ venundatus sis ut facres malū in p̄spectu dñi. Hec dicit dñs: Ecce ego induaz sup te malum: & demetaz posteriora tua & interficiam de Achab mingētem ad parietem & clausūz & vltimum in isrl. Et dabo domum tuaz sicut domum hieroboā filij nabath: & sicut domū Haasa filij abia: q̄r egisti vt me ad iracundiaz puocares & peccare fecisti isrl. Sed & iezabel locut̄ est dñs dicens: Canes comedēt iezabel in iezrahel. Si mortuus fuerit achab in ciuitate: comedēt eū canes: si aut̄ mortuus fuerit in agro. comedent eum volucres celi. Igī nō fuit alter talis sicut achab q̄ venundatus est vt faceret malū in p̄spectu dñi. Concitauit. n. eū iezrahel vxor sua. & abominabil factus est in tm̄ vt se quereb̄ idola q̄ fecerāt amor rei quos osumpsit dñs a facie filiorū israel. Itaqz cū audiisset achab sermones istos scidit vestimenta sua & opuit cilitio carnem suam: ieunauitqz & dormiuit in sacco & abulauit demissō capite. & factus est sermo dñi ad helyā thesbyten dicens. Nō ne vidisti humiliatum achab corā me: Quia igī humiliat̄ ē mei causa. nō induā malūz in dieb̄ eius. sed diebus filij sui inferam malum domui eius.

XXII

Ransierunt igī tres anni absqz bello i ter syriam & isrl. In anno aut̄ tertio de scendit iosaphat rex iuda ad regē israel. Bixitqz rex israel ad seruos suos. Igratus q̄ nostra sit ramoth galaad & negligimus tollere eam de manu regis syrie: Et ait ad iosaphat: Venies ne mecū ad pliandum in ramoth galaad: Bixitqz iosaphat ad regem isrl: Sicut ego sūz ita & tu Populus meus & pp̄lus tuus vñ sunt. & egites mei egtes tui. Bixitqz iosaphat ad regē isrl: q̄re oto te hodie sermonē dñi. Congregauit ḡ rex isrl pp̄bas q̄dringētos circiter viros: & ait ad eos. Ire debeo i ramothgalaad ad belladū an gesce.

Qui rñderunt. Ascende: et dabit eam dñs in manu regis. Dixit autem iosephat. Non est hic prophetus dñs quipiam ut interrogemus per eum: Et ait Rex israel ad iosephat: Remansit vir unus per quem possumus interrogare dñm: sed ego odi eum quod non prophetat mihi bonum sed malum. micheas filius iemla. Qui iosephat ait: Ne loquaris ita res. Vocavit ergo rex israel eunucham quidam. et dixit ei: Festina ad ducere micheam filium iemla. Rex autem israel et iosephat rex inde sedebat vniuersaliter in solio suo vestiti cultu regio in arca iuxta ostium porte samarie: et vniuersi populi prophetabant in aspectu eorum. fecit quoque sibi sedechias filius chanaan cornua ferrea et ait. Hoc dicit dominus. His ventilabis syriam donec deleas eam. Omnesque prophetae similiter prophetabat dicentes: Ascende in ramoth galaad et vade prospere et tradat dominum in manu regis. Muncius vero quod erat ut vocaret micheam locutus est ad eum dicens. Ecce sermones prophetarum ore uno regi bona predicantur. Sit ergo sermo tuus similis eorum: et loquere bona. Qui micheas ait: Vnde dominus quodcumque dixerit mihi dominus hoc loquar. Venit itaque ad regem: et ait illi rex micheam ire debemus in ramoth galaad ad paliandum an cessare? Qui ille respondit: Ascende et vade prospere et tradet dominum in manu regis. Dixit autem rex ad eum. Iter atque iterum adiuro te: ut non loqueris mihi nisi quod verum est in nomine domini. Et ille ait: Vidi cunctum israel dispersum in montibus quos non habentes pastorem. Et ait dominus. Non habent isti dominum reuerteretur vniuersaliter in dominum suum in pace. Dixit ergo rex israel ad iosephat: Nunquam non dixi tibi quia non prophetat mihi bonus sed semper malum. Ille vero addens ait: Propter hoc audi sermonem domini. Vidi dominum sedentem super solium suum: et omnem exercitum celi assistenter ei a dextris et a sinistris: Et ait dominus: Quis deciperet achab regem israel ut ascendat et cadat in ramoth galaad: et dixit unus verba huiuscmodi et aliis aliter. Egressus est autem spous: et stetit coronam domino et ait: Ego decipitam illud. Qui locutus est dominus: In quo. Et ille ait: Egrediar et ero spous mendax in ore omnium prophetarum eius. Et dixit dominus. Decipies et proualebis: egredere et fac ita. Nunc igitur ecce dedi dominum spem mendacij in ore omnium prophetarum quod hic sunt. et dominus locutus est contra te malum. Accessit autem sedechias filius chanaan et percussit micheam in maxillam: et dixit. Ave ne ergo dimisisti spiritum domini: et locutus est tibi: et ait micheas. Vellurus es in die illa quod ingreditur in cubiculum intra cubiculum ut abscondaris. Et ait rex israel: Tollite micheam et maneat apud ammon principem civitatis et apud iacob filium amalech et dicite eis: Hec dicit rex. Hittite viri isti in carcere: et sustentate eum pane tribulacionis et aqua angustie donec reuertatur in pace. Dixitque micheas: Si reuersus fueris in pace non est locutus in me dominus. Et ait: Audite populi omnes. Ascendit itaque rex israel et iosephat rex iuda in

ramoth galaad. Dixit itaque rex israel ad iosephat. Sume arma: et ingredere plium et induere vestibus tuis. Porro rex israel mutauit habitum suum et ingressus est bellum. Rex autem syrie precepit principibus currum tricentaduobus dices: Non pugnabitis contra minorem et maiorem quam quipiam nisi contra regem israel solum. Cum ergo dissident principes currum iosephat suscipiantur sunt. quod ipse esset rex israel. et impetu facto pugnabat contra eum. et exclamauit iosephat. Intellexerunt principes currum quod non esset rex israel et cessauerunt ab eo. Vir autem quidam tetendit arcum in icerum sagittam dirigens et casu percussit regem israel inter pulmonem et stomachum. At ille dixit aurige tuo. Terte manum tuam et ei me de exercitu quia grauiter vulneratus sum. Commissum est plium in die illa. Et rex israel stabat in curru suo contra syros et mortuus est vespe. Fluens autem sanguis plague in sinum currus et per insonuit in vniuerso exercitu anteque sol occumberet dicens. Unusquisque reuertatur in civitatem et in terras suas. Mortuus est autem rex et platus est in samaria. Sepelieruntque regem in samaria et lauerunt currum eius in piscina samarie: et linxerunt canes sanguinem eius et habendas lauerunt iuxta verbum domini quod locutus fuerat: Reliqua autem sermonum Achab et vniuersa que fecit et domus eburnea quae edificauit cunctarumque quas extruxit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Dominus ergo Achab cum pluribus suis et regnauit ochozias filius eius per eum. Iosephat vero filius asa regnare cepit super iudeam anno quarto achab regis israel. Tricentagnus annorum erat cum regnare ceperit. et vigintiagnus annis regnauit in iherusalem. Nomen matris eius azuba filia salai. Et ambulauit in omni via Asa prius sui. et non declinauit ex ea. Fecitque quod rectum est in aspectu domini: veruntameu excelsa non abstulit. Id huc enim populus sacrificabat et adolebat incensum in extensis. Id acemque habuit iosephat cum rege israel. Reliqua autem verborum iosephat et opera eius que gessit et plia. Nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iudea: Sed et reliquias effeminatorum qui remauerant in diebus asa patris eius abstulit de terra. Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex vero iosephat fecerat classem in mari qui nauigarent in ophir propter aurum. et ire non poterant: quia postea sunt in asyoneger. Tunc ait ochozias filius Achas ad iosephat: Vadan serui mei cum seruis tuis in nauibus. Et noluit iosephat. Dominusque iosephat cum pluribus suis et sepultus est cum eis in civitate David prior eius. Regnauitque ioram filius eius per eum. Ochozias autem filius Achas regnare ceperat super israel in samaria: Anno septuaginta regis iosephat regis iudea: regnauitque super israel duobus annis. Et fecit malum in aspectu domini: et ambulauit in via patris sui et matris sue: et in via hieroboam filij na-

bath qui peccare fecit filium israel. Seruivit quo
q̄ baal et adoravit eū. et irritauit dñm deū israel
ut omnia q̄ fecerat p̄t eius.

Explicit Liber p̄mus Abalachim. i. Regū
tertius. Incipit secundus Liber Abalachim. id
est quartus regum. Capitulum.

Reuaricatus

est autē Boab in isrl postq̄
mortuus ē achab. Ecidit
q̄ ochozias p̄ cancellos ce
naculi sui qd̄ habebat i sa
maria et egrotauit: misitqz
nuncios dicēs ad eos: Ite
p̄silite Beelzebub deū ac
caron utp̄ vinere que ī de ifirmitate mea hac. An
gelus autē dñi locutus est ad heliam thesyre dicēs
Surge ascēde in occurſuz nūcior̄ regis samarie:
et dices ad eos: Nunq̄ nō est deus in isrl. vt eas
ad p̄silendū beelzebub deū accarō: Quāobrem
hec dicit dñs. Et lectulo sup̄ quē ascēdisti nō de
scendes sed morte morieris. Et ait helias: reuersi
q̄ sunt nuncios ad achoziā. Qui dixit eis. Quare
reuersi estis: At illi r̄nderūt ei: Vir occurrit nob.
et dixit ad nos. Ite reuertimini ad regem q̄ misit
vos et dicetis ei. Hec dicit dñs. Nunq̄: q̄ non
erat deus in isrl mitis vt p̄silat Beelzebub deū
accorō: Idcirco de lectulo sup̄ quē ascēdisti nō de
scendes sed morte morieris. Qui dixit eis. Cu
ius figure et habitus ē vir ille q̄ occurrit vob et lo
catus est verba hec: At illi dixerūt: Vir pilosus et
zona pelicea accinctus renibus. Qui ait. Helias
thesbytes ē. Idcirq̄ ad enī quinq̄genariū p̄nci
pem et qnq̄ginta qui erant sub eo. Qui ascendit
ad eum: sedentiq̄ in vertice montis ait: Homo dei
rex p̄cepit vt descendas. R̄ndensq̄ helias dixit
qnq̄genario. Si hō dei sum descendant ignis d̄ ce
lo et deuoret te et quinq̄ginta tuos. Descēdit ergo
ignis de celo et deuorauit eum: et quinq̄ginta qui
erant cum eo. R̄sumq̄ misit ad eum p̄ncipem
qnq̄genarium alterp̄ et quinq̄ginta cum eo. Qui
locutus ē illi. Homo dei: Is dicit rex: Festina descē
de: R̄ndens helias ait: Si hō dei ego suz: descē
det ignis de celo et deuoret te et quinq̄ginta tuos.
Descēdit q̄ ignis de celo et deuorauit illum et qn
q̄ginta eius. Itex misit p̄ncipem quinq̄genariuz
tertium: et quinq̄ginta qui erant cū eo. Qui cum
venisset curuauit genua p̄tra heliam et p̄catus est
eum et ait: Homo dei. Noli despicer aiam meā
et animas seruoz tuoz q̄ mecum sunt. Ecce descē
det ignis de celo et deuorauit duos p̄ncipes quin
q̄genarios p̄mos et quinq̄genos qui erant cū eis
Sed nunc obsecro vt miscrearis aie mee. Locu
tus est autē angelus dñi ad heliam dicens: Descē
de cum eo. Ne timeas. Surrenit igif et descendit
cū eo ad regē et locutus est ei. Hec dicit dominus

Quia misisti nuncios ad p̄silendū Beelzebub
deū accaron q̄ si nō esset deus in israel a quo pos
ses interrogare sermonē: ideo de lectulo sup̄ quē
ascēdisti nō descendes: s̄ morte morieris. Mor
tuus est autē iux sermonem dñi quem locut⁹ ē he
lias et regnauit ioraz frater eius p̄ co. Anno secū
do ioram filij iosaphat regis iude. Non. n. habe
bat filiū. Reliqua autem verbor̄ ochozie q̄ opa
tus est. nonne hec scripta sunt in libro sermonū
d̄c̄ regum israel.

ii

Actum ē autem cum leuare vellet domi
nus heliam p̄ turbinem in celū: ibat he
lias et heliseus de galgalis. Dixitq̄ he
lias ad heliseus. Sede b: q̄ dñs misit me v̄sq̄ in
bethel. Cui ait heliseus. Eliuit dñs et vivit anima
tua: q̄ nō derelinquam te. Unq̄ descendissent
bethel: egressi sunt filii p̄pharum q̄ erant in Be
thel ad heliseū et dixerunt ei: Minquid nosti q̄
hodie dñs tollet dominum tuū a te? Qui respon
dit. Et ego noui. Silete. Dixit autem helias ad
heliseum. Sede hic: quia dominus misit me in
hiericho. Et ille ait: Eliuit dñs et vivit anima tua
quia nō derelinquam te. Unq̄ venissent hieri
cho accesserunt filii p̄phaz qui erant in hiericho
ad heliseum. et dixerunt ei. Nunq̄d nosti: q̄ dñs
hodie tollet dominum tuū a te? Et ait: Ego noui
Silete. Dixit autem ei helias. Sede hic: q̄ dñs
misit me v̄sq̄ ad iordanem. Qui ait: Eliuit domi
nus et vivit anima tua quia non derelinquam te.
Ierunt igit̄ ambo pariter: et quinq̄ginta viri de
filiis p̄phetar̄ seculi sunt eos. Qui et steterunt e
stra longe. Illi autem ambo stabāt sup̄ iordanē.
Tulitq̄ helias palliū suū et inuoluit illud: et p
cussit aq̄s que diuisē sunt in vtranq̄ prem: et tran
sierunt ambo p̄ siccam. Unq̄ transiſſent helias
dixit ad heliseū. Postula qd̄ vis: vt faciam tibi
anteq̄ tollar a te. Dixitq̄ heliseus: Obsecro vt
fiat in me duplex sp̄us tuus. Qui r̄sedit. Rez dif
ficile postulasti. Att̄ si videris me qn̄ tollar a te.
erit quod petisti: si autem nō videris nō erit. Cū
q̄ p̄gerent et incidentes sermocinarent: ecce cur
rus igneus et eq̄ ignei diuiserunt vtranq̄. Et ascē
dit helias p̄ turbinem in celuz. heliseus autē vide
bat et clamabat. Mater mi p̄t mi currus israel et
auriga eius. et non vedit eū amplius. Ap̄phendit
q̄ vestimenta sua et scidit illa in duas p̄ces: Et le
uauit palliū helie qd̄ ceciderat ei. Reuersusq̄ ste
tit sup̄ ripā iordanis et pallio helie qd̄ ceciderat ei
pcussit aq̄s et nō sunt diuisē. et dixit: Ubi ē de⁹ he
lie etiam nūc? P̄cussitq̄ aq̄s et diuisē sunt huc
atq̄ illuc: et transiſſit heliseus. Videntes autē filii p̄
phetar̄ qui erant in hiericho decontra dixerunt.
Requierunt sp̄us helie sup̄ heliseū. Et venientes
in occurſum eius adorauerunt cū p̄ni in terram.
dixeruntq̄ illi: Ecce cū seruis tuis sunt quinq̄gi
ta viri fortes qui p̄nt ire et q̄rere dñm tuū ne forte
tulerit eum sp̄us dñi et piecrit eū in vnū montū
aut in ynā yallū. Qui ait: Nolite mittere. Co

n. 5

geruntq; eum donec acqeseret et diceret: **M**itti te. Et miserunt qnq; ginta viros. Qui cu qfissent tribus diebus nō inuenierūt. et reuersi sunt ad eū. At ille habitabat in hiericho: et dixit eis. Nūqd nō dixi vobis nolite mittere. Dixerūt quoq; viri ciuitatē ad heliseū. Ecce habiratio ciuitatē huius optima ē sicut tu ip̄e dñe p̄spicis: sed aq; pessime sunt et terra sterilis. At ille ait. Afferte mihi vas nouū et mittite in illis sal. Qd cū attulissent egres sus ad fontē aquaz misit in illuz sal: et ait. Hec dicit dñs. Sanauī aq; bas: et non erit vltra in eis mors neq; sterilitas. Sanate sunt ḡ aq; vsq; in diē hāc. iux̄ v̄bū heliseū qd locut̄ est. Ascēdit autē inde heliseus in bethel. Lūq; ascēderet p̄ viā pueri p̄i egressi sunt de ciuitate: et illudebant ei dicentes. Ascende calue: ascende calue. Qui cu re spexisset vidit eos et maledixit eis in nomine dñi. Egressiq; sunt duo v̄rsi de saltu et lacerauerūt ex eis q̄dragintaduos pueros. Abiit autē inde ī mōtem carmeli: et inde reuersus est in samariam.

Oram vō filius**III**

Achab reguit sup isrl in samaria: anno decimo octavo iōsaphat regis inde. regūtq; duodeci annis et fecit maluz corā dño: s; nō sicut p̄i suns et m̄. Tulit n. statuas baal q̄s fecerat p̄i eius verunt̄ in peccat̄ hieroboaz filij nabath q̄ peccare fecit israel adhesit: nec recessit ab eis. Porro mesa rex moab nutritbat pecora multa et soluebat regi israel centū milia agnoꝝ et cētū milia arietū cum vellēribus suis. Lūq; moruꝝ fuisse achab p̄uaricatus ē sedus qd hēbat cū rege israel. Egressus est igis rex iorā in die illa d̄ sa maria et recensuit vniuersum israel: misitq; ad iōsaphat regē iuda dicens: Rex Moab recessit a me v̄ni mecū ōtra cū ad plūm. Qui r̄ndit. Ascēdam. Qui meus ē tuus ē p̄pl's meus p̄pl's tuus et q̄ mei equi tui. Dixitq;. Per quam vias alcen demus: At ille r̄ndit. Per desertū idumee. Per rexerunt igis rex israel et rex iuda et rex edoz. et circuerunt p̄ viam sept̄ dieꝝ nec erat aq; exercitū et iumentis q̄ seq̄banꝝ eos. Dixitq; rex isrl. Heu heu heu. Gregauit nos dñs tres reges vt tra deret in manu moab. Et ait iōsaphat: Est ne hic p̄phā dñi: vt deſcemur dñm p̄ eum: et r̄ndit vñ de seruis regis israel. Est h̄ heliseū filius saphat qui fundebat aquā sup manus helie. Et ait iōsaphat. Est apud eum sermo dñi: Descenditq; ad eum rex israel et iōsaphat rex iuda et rex edom. Dixit autē heliseus ad regez israel. Quid et mihi et tibi ē. Vade ad pp̄bas p̄ris tui et m̄fis tue. Et ait illi rex isrl: Quare p̄gregauit dñs tres reges vos vt traderet eos in manus moab. Dixitq; ad eū heliseus. Vnuit dñs exercituum in ciuitatē spectu sto: q̄ si nō vultū iōsaphat regis inde erubet cerē: nō attendissim qdē te: nec resperissez. Nūc autē adducite mihi psalten. Lūq; caneret psalter facta ē sup cū manus dñi. Et ait. Hec dicit dñs. Facite alueū torrens huius fossas et fossas. Hec

enim dicit dñs. Nō videbitis ventū neq; pluia et alueus iste replebit aq;. et bibetis vos et famile v̄fe et iumenta v̄ra. Paxq; est hoc in p̄spectu dñi. insup traderet etiā moab in manus v̄ras. Et p̄ cutietis omnē ciuitatē munitā et oēz v̄bē electam et vniuersum lignū fructifex succidetis cunctosq; fontes aq; obturabit̄. et omnē aq; egregiū op̄ies lapidibus. Factū est igis mane qñ sacrificiū offerri solet: et ecce aq; veniebari p̄ viam edom. et repleta est terra aq;. Uniuersi autē moabite audi entes q̄ descendissent tres reges vt pugnarēt ad uersus eos. quocauerunt oēs q̄ accincti erant baltheo desup et steterūt in terminis. Primoq; ma ne surgētes et orto iam sole ex aduerso aq;: vide runt moabite et ōtra aq; rubras q̄si sanguinē: dixeruntq;. Sanguis gladij est. Pugnauerunt reges ōtra se et celi sunt mutuo. Nunc p̄ge ad p̄das moab. Perrexitq; in castra israel. Porro cō surgēs israel percussit moab at illi fugerūt corā eis. Venerunt igis q̄ vicefant et p̄cuserūt moab et ciuitates destruxerunt. et oēz aq; optimum mittentes singuli lapides repluerunt: et vniuersos fontes aq; obturauerunt: et oia ligna fructifera sic ciderunt: ita vt muri tm̄ fictiles remanerēt. et circumdata est ciuitas a fundibularijs et magna ex parte p̄cussa. Qd cum vidisset rex moab p̄ualuisse. si hostes. tulit secū septingētos viros educētes gladios vt irrumperēt ad regē edom. et nō potuerūt Arripieusq; filiū suum p̄mogenitū q̄ regiturus erat p̄ eo obtulit holocaustū sup mūp. et facta est indignatio magna in israel. Statimq; recesserūt ab eo et reuersi sunt in terram suam.

Vilier aut qdām**III.**

M de vrois pp̄bas clamabat ad heliseū dicens. Seruus tuus vir me⁹ mortuus ē: et tu nosti q̄ seruus tuus fuit timens deum. Et ecce creditor venit vt tollat duos filios meos ad seruendū sibi. Lui dixit heliseus: Quid vis ut s̄ciam tibi? Hic mihi. Quid habes in domo tua? At illa r̄ndit. Non hēo ancilla tua qēq; in domo mea: nisi p̄p̄ olei quo vngar. Lui ait: Vade p̄te mutuo ab oibns vicinis tuis vasa vacua non paucā et ingredere et claudē ostium tuū cum intrinsecus fueris tu et filii tui et mitte inde in oia vasa hec et cū plena fuerint tolles. Tuit itaq; mulier et clausit ostium sup sē et sup filios suos. Illi offerebant vasa et illa infundebat. Lūq; plena fuissent vasa: dixit ad filium suum. Affer mihi adhuc vasa. Et ille r̄ndit. Nō hēo. Stetitq; oleum. Venit autem ancilla et indicavit hoī dei. Et ille: Vade inge tui viuite de reliquo. Facta est autem qdām dies et trāsbat heliseus p̄ sumaz ciuitatē. Erat autē ibi mulier magna q̄ tenuit eum vt comedaret panes. Lūq; frequenter inde transiret diuertebat ad eas ut comedaret panē. Que dixit ad viz suaz. Aiad uerto q̄ vir dei sanctus ē iste: qui trāsit p̄ nos frequenter. Faciatq; ḡ ei cenaculū pūū: et ponam⁹

et in eo lectulum et mensam et sellas et candelabrum
ut cum venerit ad nos maneat ibi. Facta est ergo dies
quodam et venies diuertitur in cenaculum et regreditur ibi
Sicut et ad giesi puerum suum vocat sunamitatem istam
Qui cum vocasset eam et illa stetisset coram eo: Sicut
ad puerum suum: Loquere ad eam. ecce sedule in oibus
ministrasti nobis: quod visum facias tibi? Nunquid
habes negocium: et vis ut loqueris regi sive principi mi-
litie? Que respondit: In medio populi mei habito. Et
ait. Quid ergo vult ut facias ei? Sicut et giesi. Neque
ras: filium non habet vir eius senex est. Precepit
itaque ut vocaret eam. Que cum vocata fuisset et ste-
tisset ante ostium dixit ad eam. In tempore isto in hac
eadem hora si vita comes fuerit: habebis in vice
ro filium. At illa: Noli quod dominus mihi vir dei: noli me
tiri ancille tue. Et precepit mulier et pepit filium in
tempore et in hora eadem quam dicerat heliseus. Creuit
autem puer et eus esset quodam dies et egressus esset ad
premnum suum ad menses: ait prius suo. Caput meum
doleo. At ille dixit puer: Tolle et duc eum ad ma-
trem suam. Qui cum tulisset et duxisset eum ad ma-
trem suam: posuit eum illa super genua sua usque ad
meridiem et mortuus est. Ascendit et collocauit eum
super lectum hominis dei et clausit ostium et egressa
vocauit vires suum. Et ait: Huius mecum obsecro
vnuos de pueris et asinam: ut exurra usque ad homi-
nem dei et reuertar. Qui ait illi: Quia ob causam
vadis ad eum. Hodie non sunt kalende neque sabbatum.
Que respondit: Uadā. Stravitque asinam et prece-
pit puer. Adiuua et proponera: ne mibi moras facias
in cuncto. In age quod principio tibi. Profecta est igitur
et venit ad vires dei in montem carmeli. Cumque
vidisset eam vir dei de contra: ait ad giesi puerum
suum. ecce sunamitis illa. Uade ergo in occursum eius
et dic ei: Recite ne agas circa te et circa vires tuum et
circa filium tuum. Que respondit. Recite. Cumque
venisset ad vires dei in monte apprehendit pedes eius: et ac-
cessit giesi ut amoueret eam. et ait hunc deo. Sumite
illam. Alia non eius in amaritudine est: et dominus celavit a
me et non indicauit mihi. Que dixit illi. Nunquid
petui filium a domino meo? Numquid non dixi tibi: ne il-
ludas me: et ille ait giesi. Accinge lumbos tuos et
tolle baculum meum in manu tua et uade. Si oc-
currerit tibi hunc non salutes eum: et si salutauerit te
quispiam non rideas illi. et pones baculum meum super
faciem pueri. Porro mulier ait: Uivit dominus
et uiuit anima tua non dimittam te. Surrexit ergo et
secutus est eam. Giesi autem processerat ante eos et po-
suerat baculum super faciem pueri et non erat vox
neque sensus. Reuersusque est in occursum eius: et
nunciauit ei dicens. Non surrexit puer. Ingressus
est ergo heliseus domum: et ecce puer mortuus iace-
bat in lectulo eius. Ingressusque clausit ostium suum
per se et super puerum et oravit ad dominum. Et ascendit
et incubuit super puerum posuitque os suum super os eius
et oculos suos super oculos eius et manus suas super
manus eius et incurvauit se super eum. et calefacta est
caro pueri. At ille reuersus deambulabat in do-

mo semel hue atque illuc et ascendit et incubuit super
eum. Et oscitauit puer septies: aperteque oculos.
et ille vocauit giesi et dicit ei: Uoca sunamitem hanc
Quae vocata ingressa est ad eum. Qui ait: Tolle
filium tuum. Venit illa et coruit ad pedes eius et ado-
ravit super terram. Tullitus filium suum et egressa est
et heliseus reuersus est in galgalam. Erat autem sa-
mes in terra et filii prophetarum habitabant eorum
Sicutque vni de pueris suis. Donec ollam grandem
et coquere pulmentum filiis prophetarum et egressus est
vnuus in agros ut colligeret herbas agrestes. Inuen-
itque quasi vitam silvestrem: et collegit ex ea colo-
quintidas agri et implevit pallium suum et reuersus
scidit in ollam pulmenti. Nesciebat non quod esset
Infundunt ergo socii ut comederent. Cumque gu-
stassent de coctione exclamauerunt dicentes. mors
in olla vir dei. Et non potuerunt comedere. At il-
le: Afferte inquit farinam. Cumque tulissent misit in
ollam et ait: Infunde turbe ut comedant. et non fu-
it amplius quicunque amaritudinis in olla. Vir autem
quidam venit de balsalisa deferens viro dei panes
primitiarum. et viginti panes hordeaceos et frumenti
nouum in pera sua. At ille dixit: Da populo
ut comedat. Reditque minister eius: Quantum est
hoc ut apponam coram centum viris? Rursus ille:
Da ait populo ut comedat. Hec non dicit dominus
Comedet: et supererit. Posuit itaque coram eis: Qui
comederunt et supserit uix verbum domini.

Aaman praecepit.

v.

n militie regis syrie erat vir magnus apud
dominum suum et honoratus. Per illum
enim dedit dominus salutem syrie. Erat autem vir for-
tis et diuines sed leprosus. Porro de syria egressi
fuerant latrunculi et captiuam duxerant de terra
israel puellam puulam que erat in obsequio uxoris
naaman. Que ait ad dominum suum: Ultimam fuis-
set dominus meus ad prophetam qui est in samaria: pse-
cto curasset eum a lepra quam habet. Ingressus
est itaque naaman ad dominum suum: et nunciauit
ei dicens. Sic et sic locuta est puella de terra israel.
Sicutque ei rex syrie: Uade et mittam literas ad re-
gem israel. Qui cum pfectus esset et tulisset secundum
decem talenta argenti et sex milia aureos et decem
mutatoria vestimentorum detulit literas ad regem
israel in hec uiba: Cum acceperis epistolam haec
scito quod miserum ad te naamam seruum meum ut
cures eum a lepra sua. Cumque legisset rex israel
litteras: scidit vestimenta et ait: Numquid deus ego sum
ut occidere possim et uiuiscare: quia iste misit ad
me ut cureret hominem a lepra sua? Animaduertite
et videte quot occasionses querat aduersus me. Quod
cum audisset heliseus vir dei: scidisse videlicet re-
gem israel vestimenta sua: misit ad eum dicens.
Quare scidisti vestimenta tua? Veniat ad me: et
sciat esse prophetam in israel. Venit ergo naaman eum
equis et curribus et stetit ad ostium domus helisei.
Adiitque ad eum heliseus nunciavit dicens: Uade
et leuare septies in iordanem: et recipiet sanitatem

n iiiij

caro tua atq; mundaberis. Tatus Naaman re cedebat dicens: Purabaz q; egredetur ad me et stans invocaret nomen domini dei sui. et range ret manu sua locum lepre et curaret me: Nungd non meliores sunt abana et pharfar fluuij dama sci omnibus aquis israel: vt lauer in eis et mader. Cum ergo vertisset se et abiret indignans: accesserunt ad cum serui sui et locuti sunt ei. Pater: et si rem grandem dixisset tibi ppheta: certe facere debueras. Quantomagis quia nunc dicit tibi: la uare et mundaberis: Descendit et lauit septies in iordaue iuxta sermonem viri dei. et restituta est ca ro eius sicut caro pueri paruuli. et mundatus est. Reversusq; est ad virum dei cum viuero comi tatu suo venit et stetit coram eo et ait. Hec scio q; non sit alius deus in viuera terra nisi tantum in israel. Obsecro itaq; ut accipias benedictio nem a seruo tuo. At ille respondit. Vnde dominus ante quem sto: quia non accipiam. Unq; vim sa ceret penitus non acqueritur. Dixitq; Naaman. Ut vis. Sed obsecro concede mihi seruo tuo: ut tollam onus duorum burdonum de terra. Non enim faciet ultra seruus tuus holocaustum aut victimam diis alienis: nisi domino. Hoc autem solum est de quo deperieris dominus p seruo tuo quando ingredietur dominus templum. Remon ut adoret. et illo innidente sup manum meas si adoraueris in templo remon adorare eo in eo dem loco ut ignoscat mihi dominus seruo tuo p hac re. Qui dixit ei. Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo tempore. Dixitq; Giezi puer viri dei. Pepercit dominus meus Naaman syro isti: ut non acciperet ab eo que atrulit. Vnde dominus: quia curram post eum et accipiam ab eo aliquid. Et fecutus est giezi post tergum naaman. Quem cum vidisset illum currentem ad se: desilijit et curru in occursum eius et ait: Recete ne suut omnia. Et ille ait: Recete. Dominus meus misit me ad te dicens. Abodo venerunt ad me duo adolescentes de monte ephraim: ex filiis prophetarum. Da eis talentum argenti et vestes mutatorias duplices. Dixitq; Naaman. Abelius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum: ligavitq; duo talenta argenti in duobus sarcis et duplia vestimenta: et imposuit duobus pueris suis qui portauerunt eoram eo. Unq; venisset iam vesper: salit de manu eorum et depositus in domo: dimisitq; viros et abiuerunt: ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Et dixit heliseus. Unde venis giezi? Qui respondit: Non iuit seruus tuus quoquam. At ille ait: Nonne cor meum in presenti erat: quod reuersus est homo de curru suo in occursum tuum. Nunc igitur accepisti argentum. et accepisti vestes ut emas oliueta et vineas et oves et boues et seruos et ancillas. Sed et lepra naaman adhærebit tibi et semini tuo usq; in sempiternum. et egredius est quasi nix ab eo leprosus.

Capitulum.

VI.

Iacerunt autem filii prophetarum ad heliseum. Ecce locus in quo habuita mus coram te angustus est nobis. et mus usq; ad iordanem: et tollant singuli de silua materias singulas ut edificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Itc. et ait viuis ex illis. Veni ergo et tu cum seruis tuis. Respondit. Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumq; venissent ad iordanem: cedebant ligna: Accidit autem ut cum viuis materiam succidisset: calderet ferrum securis in aquam. Et clamauitq; ille et ait: Heu heu heu domine mi. et hoc ipsum multo acceperam. Dixit autem homo dei. Ubi ceci dit: At ille monstrauit ei locum. Presedit ergo lignum et misit illuc. Matanitq; ferrum. Et ait: Tolle. Qui extendit manus et tulit illud. Rex autem syrie pugnabat contra israel: consilium in iusteum seruis suis dicens: In loco illo et illo ponamus insidias. Misit itaq; vir dei ad regem israel dicens. Lave ne transcas in locum illuz quia ibi syri in insidiis sunt. Misit itaq; rex israel ad locum quem dixerat ei vir dei et poccupauit eum: et obseruauit se ibi non semel neq; bis. Conturbatumq; est cor regis syrie p hac re et conuocat seruis suis ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud reges israel. Dixitq; viuis servorum eius. Nequaquam domine mi rex: sed heliseus prophetarum qui est in israel indicat regi israel omnia verba quecumq; locutus fueris in conclusione tuo. Dixitq; eis. Itc et videte ubi sit. ut mittas et capiam eum. Annuntiauerunt ei dicentes: Ecce in bothaim. Misit ergo illuc equos et currus et robur exercitus. Qui cum venissent nocte: circuiter dederunt ciuitatem. Consurgens autem dilucido minister viri dei egressus est: viditq; exercitus in circuitu ciuitatis et equos et currus. Nunciavitq; ei dicens: Heu heu heu domine mi quid faciemus? At ille respondit. Noli timere. Plures enim nobiscum sunt q; cum illis. Unq; orasset heliseus ait: Domine aperi oculos pueri huius ut videat. Et aperuit dominus oculos pueri. et vidit: quia ecce mons plenus equorum et currantium igneorum in circuitu helisei. Hostes vero descendebunt ad eum. Proximo heliseus oravit ad dominum dicens: Percute obsecro gentem hanc ciuitatem. Percussitq; eos dominus ne viderent: iuxta verbum helisei. Dixit autem ad eos heliseus: Non est hec via: neq; ista est ciuitas. Sequimini me et ostendam vobis virum quem queritis. Duxit ergo eos in samariam. Unq; ingressi fuissent in samariam: dixit heliseus. Domine: aperi oculos istoz ut videant. Aperuitq; dominus oculos eoz: et viderunt se esse in medio samarie. Dixitq; rex israel ad heliseum cum vidisset eos. Numquid peccati eos p mi? Et ille ait: Non peccatis. Neq;. n. ceppisti eos gladio et arcu tuo: ut peccatis: Sed pone panem et aquam coram eis: ut comedant et bibant: et vadant ad dominum suum. Ap-

posita est eis ciborum magna paratio. et comedere rupit et biberunt et dimisit eos: abieruntque ad dominum suum. et ultra non venerunt latrones syrie in terram israel. Factum est autem post hec congregavit Benadab rex syrie viuierum exercitum suum: et ascendit et obsecutus samaram. Factaque est fama magna in samaria: et tandem obcessa est domine venundaretur caput asini octoginta argenteis et quarta pars cabi stercoreis columbarum quinque argenteis. Unde rex israel transiret per murum mulier quedam exclamauit ad eum dicens. Salua me domine mi rex. Qui ait. Non te saluat dominus: unde te possum salvare? Be area vel de torculari? Dixitque ad eam rex. Quid tibi vis? Que respondit. Abulier ista dixit mihi. Da filium tuum ut comedamus eum hodie: et filium meum comedemus cras. Continuit ergo filium meum et comedimus. Dixitque ei altera die. Da filium tuum ut comedamus eum. Que abscondit filium suum. Quod cum audisset rex secidit vestimenta sua et transibat per murum. Vidiique omnis populus cœlum quo vestitus erat ad carnem intrinsecus. Et ait Rex. Hec mihi faciat deus et hec addat. Si steterit caput helisei filii saphat super ipsum hodie. Heliseus autem sedebat in domo sua. et senes sedebant cum eo. Premisit itaque virum et antequam veniret nuncius: ille dicit ad senem. Nunquid scitis quod misericordia filii hominum dñe huc ut prescidatur caput meu? Vide te ergo cum venerit nuncius claudite ostium: et non sinatis eum introire. Ecce enim sonitus pedum domini eius post eum est. Adhuc illo loquente eis: apparuit nuncius qui veniebat ad eum. Et ait. Ecce tantum malum a domino est. Quid amplius expectabo a domino.

VII.

dixit autem heliseus. Studite verbum domini. Hec dicit dominus. In tempore hoc eras modius simile uno statere erit. et duo modij hordei statere uno in porta samarie. Respondens unus de duabus super cuius manus rex incumbebat homini dei ait. Si dominus fecerit etiam cataractas in celo nunquid poterit esse quod loqueris? Qui ait. Videbis oculis tuis et inde non comedes. Quatuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portae: qui dixerunt ad inuicem. Quid habet esse volumus: donec moriamur? Siue ingredi voluerimus cuius latet fame moriemur: siue manserimus hic moriendum nobis est. Venite ergo et transfigiamus ad castra syrie. Si pescerint nobis viuemus: si autem occidere voluerint nihilominus moriemur. Surrexeruntque vesperi ut venirent ad castra syrie. Unde venissent ad principium castropum syrie: nullum ibidem reppererunt. Seddem dominus sonitu audiens fecerat in castris syrie curru et equorum et exercitus plurimi. Dixeruntque ad inuicem. Ecce mercede perdixit aduersum nos rex isrl reges getheorum et

Egyptiorum et venerunt super nos. Surrexeruntque et fugerunt in tenebris et dereliquerunt tentoria sua et equos et asinos in castris: fugeruntque aias tamen suas salvare cupientes. Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castropum ingressi sunt vnu tabernaculum: et comedenter et biberunt. Tuleruntque inde argentum et auxilium et vestes: et abierunt et abscondi- derunt. Et rursus reuersi sunt ad aliud tabernaculum: et inde similiter auferentes abscondi- derunt. Dixeruntque ad inuicem. Nihil recte facimus: Nec enim dies boni nuncij est. Si tacuerimus et nolu- erimus nunciare vobis mane: sceleris arguemur. Venite eamus et nunciemus in aula regis. Unde venissent ad portam civitatis narrauerunt ei dicentes. Iuimus ad castra syrie et nullum ibidem repperimus hominem: nisi equos et asinos alligatos et fixa tentoria. Ferunt ergo portarij et nunciauerunt in palatio regis intrinsecus. Qui surrexit nocte et ait ad seruos suos. Dico vobis quid fecerint nobis syri: Scunt quia fame laboramus: et idcirco egressi sunt de castris et latitat in agris dicentes. Cum egressi fuerint de civitate capiemus eos viuos: et tunc civitatem ingredi poterimus. Respondit autem unus seruorum eius. Tollamusque equos quod remanserunt in urbe: qui ipsi tamen sunt in viuiera multitudine isrl: alii. non presumpti sunt et mittentes explorare poterimus. Adduxeruntque duos equos: nūsque rex in castra syriorum dicens. Ite videte. Qui abierunt post eos vobis ad iordanem. Ecce autem omnis via plena erat vestibus et vasibus quod piecerant syri cum turbarentur. Reuersaque nuncij indicauerunt regi. Et egressus proplus dirupit castra syrie. factusque est modius simile statere uno et duo modij hordei statere uno iuxtabus domini. Porro rex ducit illum in cuius manu in cubuerat prout ad portam quem perculeauit turba in introitu porte et mortuus est: iuxta quod locutus fuerat vir dei quoniam descendebat rex ad eum. Factusque est sim sermonem viri dei quem dixerat regi quando ait: duo modij hordei statere uno erunt. et modius simile statere uno hoc eodem tempore eras in porta samarie. quoniam responderat dux ille viro dei et dixerat etiam si dominus fecerit cataractas in celo: nunquid poterit fieri quod loqueris: et dixit ei. videbis oculis tuis et inde non comedes. Euenitque ei sicut predictum erat et perculeauit eum populus in porta et mortuus est.

Eliseus autem locutus

best ad mulierem cuiusdam viuere fecerat filium dominum. Surge: vade tu et domus tua: et perigrinare vbiunque repperis. Vocabitur nomen domini famem et veniet super terram septem annis. Que surrexit et fecit iuxta vobum hominis dei: et vadens cum domo sua. peregrinatus est in terram philistij diebus multis. Unde finiti essent anni septem resersa est mulier de terra philistij. Et ingressa est: ut interpellaret regem per domum suam. et per agris suis. Rex autem loquebatur cum greci pueri viri dei dicentes. Narrabam mihi omnia magnalia que fecit heliseus. Unde ille

narraret regi quomodo mortuum suscitasset: ap-
paruit mulier cui vivificauerat filiu: clamans ad
reges p domo sua et p agris suis. Dixitqz giesi.
Domine mi rex hec est mulier: et hic est filius ei
quem suscitauit heliseus. Et interrogauit rex mu-
lierem. Que narravit ei vera esse. Sed itqz ei rex
eunuchum unum dicens. Restitu ei omnia que
sua sunt et vniuersos redditus agro: a die q reli
quit terram usq ad pns. Venit quoqz heliseus
damascum et benadab rex syrie egrotabat. Nun
cauerunt ei dicentes. Venit vir dei hinc. Et ait rex
ad azahel. Tolle tecum munera: et vade in occur-
sum viri dei et psule dñm p euz dicens. Si evade
re potero de infirmitate hac: Tuit igi azahel in
occursum eius hñs secuz munera et omnia bona
damasci onera qdraginta camelop. Cunqz stetis-
set coram eo ait: Filius tuus Benadab rex syrie
misit me ad te dicens. Si sanari potero de infir-
mitate mea hac: Dixitqz ei heliseus. Vade dic ei
Sanaberis. Porro oñdit mihi dominus: quia
morte morietur. Stetitqz cum eo. et conturbatus
est ad suffisionem vultus. Fleuitqz vir dei. Qui
azahel ait: Quare dominus meus flet: At ille di-
xit. Quia scio que facturus sis filiis israel mala.
Civitates eorum munitas igne succedes et iuie-
nes eorum interficies gladio: et parvulos eorum eli-
des et pregnates diuides. Dixitqz Azahel. Quid
enim sum seruus tuus canis: ut faciam rem istaz
magnum? Et ait heliseus. Ostendit mihi domi-
nus te regem syrie fore. Qui cum recessisset ab
heliseo: venit ad dominum suum. Qui ait ei.
Quid tibi dixit heliseus: At ille respondit. Dixit
mihi recipies sanitatem. Cunqz venisset dies al-
tera tulit stragulum et infudit aquam: et expandit
super faciez eius. Quo mortuo regnauit azahel
pro eo. Anno quinto ioram filii achab regis isrl
regnauit ioram filius iosaphat rex iuda. Trigint
taduorum annorum erat cum regnare cepisset. et
octo annis regnauit in hierusalem. Ambulauitqz
in viis regum israel: sicut ambulauerat domus
achab. Filia enim achab erat vxor eius. Et fecit
quod malum est in conspectu domini. Moluit au-
tem dominus disperdere iudam ppter david ser-
uum suum sicut pmiserat ei vtdaret illi lucernam.
et filii eius cunctis diebus. In diebus eius re-
cessit edom ne esset sub iuda et constituit sibi regem
venitqz ioram seyla et omnis exercitus cum eo.
Et surrexit nocte. percussitqz idumeos: qui eum
circundederant et pncipes curruerunt. Populus au-
tem fugit in tabernacula sua. Recessit ergo edo-
ne esset sub iuda usq in diem hanc. Tunc recessit
et lobna in tempore illo. Reliqua autem sermonum
ioram et vniuersa que fecit. Nonne hec scripta sunt
in libro vborum dierum regum iuda? Et dormiuit
ioram cum pribus suis. sepultusqz est cu eis in ci-
uitate david. et regnauit ochozias filius eius pro
eo. Anno duodecimo ioram filii achab regis israel
regnauit ochozias filius ioram regis iude. Eliginti

duoqz annoqz erat ochozias cu regnare cepisset: et
vno anno regnauit in hierusalem. Nomē matris
eius athalia filia amri regis isrl: et ambulauit in
viis domus achab: et fecit quod malum est coraz
domino sicut domus achab. Gener enim domus
achab fuit. Abiit quoqz cum ioram filio achab
ad plianduz contra azahel regem syrie in ramoth
galaad. et vulnerauerunt syri ioram. Qui reuer-
sus est ut curaretur in iezrahel: quia vulneraue-
runt eum syri in ramoth pliantez contra azahel
regem syrie. Porro ochozias filius ioram. Rex
iuda descendit in ioram filium achab in iez-
rahel: quia egrotabat ibi.

b Elisens autem pp̄hes +X+
voauit vnum de filiis pp̄hetap. et ait il-
li. Accinge lumbos tuos: et tolle lenticu-
lam olei hanc in manu tua. et vade in ramoth ga-
laad. Cunqz veneris illuc videbis iehu filium io-
saphat filij namsi. Et ingressus suscitabis cu de
medio fratrum suorum et introduces in interius
cubiculi. tenensqz lenticulam olei fundes sup ca-
put eius et dices: Hec dicit dominus. Unxi te re-
gem super israel. Aperiesqz ostium et fugies et no-
ibi subsistes. Abiit ergo adolescens puer pp̄hete
in ramoth galaad: et ingressus est illuc. Ecce aut
principes exercitus sedebant. Et ait. Heribus mi-
hi ad te o princeps. Dixitqz iehu. Ad quem ex
omnibus nobis. At ille dixit. At te o princeps.
Et surrexit: et ingressus est cubiculum. At ille su-
dit oleum super caput eius. Et ait. Hec dicit do-
minus deus israel. Unxi te regem super populu
domini israel. et percuties domum achab domi-
ni tui. Et vlciscar sanguinem seruorum meorum
pp̄hetarum. et sanguinem omnium seruorum do-
mini de manu iezabel. pdamqz omnem domum
achab. Et interficiam de domo achab mingen-
tem ad parietem. et clausum et nouissimum in isra-
el. Et dabo domum achab sicut domum hiero-
boam filij nabath. et sicut domum baala filij
achia. Iezabel quoqz comedet canes in agro iez-
rahel. nec erit qui sepeliat eum. Aperuitqz ostium
et fugit. iehu autem ingressus est ad seruos do-
mini sui. Qui dixerunt ei. Recete ne sunt omnia?
Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis. No-
stis hominem. et quid locutus sit? At illi respon-
derunt. Falsum est: Sed magis narra nobis.
Qui ait eis: Hec et hec locutus est mihi. Et ait:
Hec dicit dominus. Unxi te regem super israel.
Festinauerunt itaqz et vniuersiqz tollens palliuz
suum posuerunt sub pedibus eius: in similitudi-
nem tribunalis. et cecinerunt tuba atqz dixerunt
Regnabit iehu. Coniurauit ergo iehu filius
iosaphat filij namsi contra ioram. Porro jo-
ram obsedit ramoth galaad ipse et omnis iera-
el contra azahel regem syrie. Et reuersus fue-
rat ut curaretur in iezrahel ppter vulnera: quia p-
cuserant eu syri pliantem ptra azahel regem syrie

Dixitq; iehu. Si plz vobis nemo egrediat psu
gus de ciuitate ne vadat et nunciet in iezrahel, et
ascendit et pfect^o est in iezrahel. Iorā. n. egrota
bat ibi, et ochozias rex iuda descederat ad visitā
dum iorā. Igī speculator q; stabat sup turri iez
rahel vidit globum iehu veniens. Et ait: Vides
ego globum. Dixitq; iorā: Tolle currū: et mitte ī
occursum eoz et dicat vadēs. Recete ne sunt oia?
Abiit g; q; ascenderat curz in occursum eius. Et
ait: Hec dicit rex. Parata sunt oia? Dixitq; iehu
Quid tibi et paci? Transi et seqre me. Nunciavit
quoq; speculator dices. Venit nunci^o ad eos et nō
reuertit. Misit etiā curz equoz sedm venitq; ad
eos et ait: Hec dicit rex. Nungd pax ē? Et ait: Je
hu: Quid tibi et paci. Transi et seqre me. Nunci
auit aut speculator dices. Venit vlgz ad eos et nō
reuertit. Est aut incessus q; si incessus Iehu filij
namisi. Preceps. n. gradit. Et ait iorā. Jungite
curz. Junxeruntq; curz eius. Et egressus ē iorā
rex israel et ochozias rex iuda: singuli in curribus
suis. Egressiq; sunt in occursum iehu et inuenierunt
eum in agro naboth iezrahelite. Lungs vidisset
ioram iehu dixit: Pax est iehu? At ille respondit
Que pax? Adhuc fornicationes iezabel misere
t veneficia eius multa viget. Conuertit aut iora
manum suā fugiēs ait ad ochoziā. Insidie ocho
zia. Porro iehu tetendit arcū manu et percussit io
ram inter scapulas, et egressa ē sagitta p cor eius.
Statimq; corrut in curru suo. Dixitq; iehu ad ba
dachē ducē. Tolle, pīce eū in agro Naboth iez
rahelite. Eremini. n. q; ego et tu sedentes in cur
ru se qbamur achab p̄fēz huius: q; dñs onus b
levauerit sup eū dices. Si nō p sanguine naboth
et p sanguine filioz eius quē vidi heri aut dñs: red
dam tibi in agro isto dicit dñs. Nūc g; tolle et pīj
ce eum in agro iux^t vñbū dñi. Ochozias aut rex iu
da videns b; fugit p viā domus horti: psecutusq;
ē eum iehu et ait: Etia hunc pcutite in curru suo.
Et percusserunt eū in ascensiū gabē q; ē iux^t ieblaā.
Qui fugit in mageddo et mortuus est ibi. Et im
posuerunt eū serui eius sup curz suum et tulerūt
in hierlm: sepelierūtq; eū in sepulcro cum prib^o
suis in ciuitate dauid. Anno vndecimo iorā filij
achab regis isrl regnauit ochozias sup iudā. ve
nitq; iehu in iezrahel. Porro iezabel introitū ei^o
audito depinxit oculos suos stibio: et ornauit ca
put suum et resperxit p fenestram: ingredientem ie
hu p portam et ait: Nungd pax pōt esse zamri q;
interfecit dñm suū? Lenauitq; iehu faciē suam
ad fenestrā: et ait. Que ē ista? Et inclinauerunt se
ad eū duo vel tres cunuchi et dixerūt. Hec est illa
iezabel. At ille dixit eis. P recipitate ea deorsim.
Et p̄cipitauerūt ea. Asplusq; ē sanguine paries
et equoz vngule pculauerūt ea. Lungs introgres
sus esset ut pmederet biberetq; ait: Ite et videte
maledictā illā et p̄pelite eā: q; filla regis ē. Lungs
issent ut sepelirent eā nō inuenierunt nisi calvaria
et pedes et summas man^o. Reuersiq; nunciauerūt

ei. Et ait iehu. Sermo dñi est quē locutus est p
seruum suū helia thesbyten dices: In agro iez
rahel comedēt canes carnes iezabel, et erant car
nes iezabel sicut ster^o sup faciē terre in agro iez
rahel: ita vt ptereuntes dicāt. Heccine est illa ie
zabel.

Rant aut ahab septuagita filii ī samariā.
Scriptis g; iehu lras et misit in samariā ad optimates ciuitatis et ad maiores
natū et ad nutricios ahab dices. Statim ut acce
peritis lras has q; habetis filij dñi vñi et currus et
equos et ciuitates firmas et arma eligite meliorēz
eū q; vob placuerit de filiis dñsi pñi et eum ponite
sup solium pñis sui: et pugte p domo dñi vñi. Ti
muerūt illi vehemēter et dixerūt: Ecce duo reges
nō potuerunt stare corā eo: et quō nos valebim^o
resistere. Misericordia p̄positi domus et pfecti ci
uitatis et maiores natū et nutricij ad iehu dicētes.
Serui tui sumus quecunq; iussēris faciemus nec
p̄stituemus nobis regem. Quecunq; tibi placēt:
fac. Rescripsit autē eis lras secundo dices: Si
mei estis et obeditis mihi tollite capita filioz dñi
vestri: et venite ad me eadem hora cras in iez
rahel. Porro filij regis septuaginta viri apud
optimates ciuitatis nutriebantur. Lungs venis
sent littere ad eos tulerunt filios regis: et occide
runt septuaginta viros et posuerunt capita eoru
in cophinis et miserunt ad eum in iezrahel. Ve
nit autem nuncius ad eum: et indicauit ei dicens
Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit
Ponite ea ad duos aceruos iuxta introitū por
te vñq; mane. Lungs diluxisset egressus ē et stans
dixit ad omnem populum. Justi estis. Si ego
coniurauī contra dominum meum et interfeci eū
quis percussit omes hos? Videte ergo unū quo
niam non cecidit de sermonibus domini in terrā
quos locutus est dom in us sup domum ahab et
dominus fecit quod locutus est in manu serui sui
helie. Percussit igī iehu os qui reliq; erant de
domo ahab in iezrahel. et vniuersas optimates
eius et notos et sacerdotes donec nō remanerēt ex
eo relige. Et surrexit et venit in samariā. Lungs
venisset ad camerā pastoꝝ in via inuenit fratres
ochozie regis iuda: dixitq; ad eos. Qui nā estis
vos? Qui rñderunt. Fratres ochozie regis sum^o
et descendimus ad salutandos filios regis: et fili
os regine. Qui ait. Comprehendite eos viuos.
Quos cū comprehendissent viuos: iugulauerunt
eos in cisterna iux^t cameram qdragintaduos vi
ros et nō reliquit ex eis quenq;. Lungs abisset in
de inuenit ionadab filium rachab in occursum si
bi et bñdixit ei. et ait iehu ad eū. Nungd ē cor tuū
rectum cum corde meo sicut cor meum cuꝝ corde
tuꝝ. Et ait Jonadab: Est. Si est inquit: Da
mihi manū tuā. Qui dedit ei manū suā.
At ille leuauit eum ad sē in currum. Dixitq; ad
eum. Veni mecum. et vide zelum meum p domino.
et impositum in curru suo duxit in samariam.

Et percussit omnes q̄ reliq fuerant de Achab in sa maria vñq ad vñū: iux verbū dñi qđ locutus est p heliam. Congregauit ḡ iehu oēz pp̄lm: et dixit ad eos. Achab coluit baal p̄z ego aut̄ colaz eū amplius. Nunc igif oēs pp̄bas Baal et vniuersos seruos eius et cūctos sacerdotes ipsius vocate ad me. Nullus sit q̄ non veniat. Sacrificiū. n. grande ē mibi baal. Quicūq defuerit nō viuet. Porro iehu faciebat b̄ insidiose: vt disperderet cultores baal. et dixit. Sanctificate diē solennem baal. Vocauitqz et misit in vniuersos termios isrl̄ et venerūt cuncti serui baal. Nō fuit residens ne vñus quidē q̄ nō veniret. et ingressi sunt templū baal. et repleta ē dom̄ baal a summo vñq ad summum. Dixitqz his q̄ p̄erant sup̄ vestes. P̄rofer te vestimenta vniuersis baal. et p̄ulerunt eis vestes. Ingressusqz iehu et ionadab filius Rechab templū baal: ait cultoribus baal. Pergrite et videte ne q̄s forte vobiscū sit de seruis dñi: sed ut serui baal soli. Ingressi sunt igif ut facerēt victimas et holocausta. Iehu aut̄ sp̄pauerat sibi fouis octoginta viros et dixerat eis. Quicunqz fugerit de hoībus his quos ego adduxero in manū vñas anima eius erit p̄ anima illius. Factū est autem cum p̄pletum esset holocaustū p̄cepit iehu militibus et ducib⁹ suis. Ingredimini et p̄cutite eos! Null⁹ euadat. Percusserūtqz eos in ore gladij et piecerūt milites et duces. Et ierūt in ciuitatē templi baal et p̄ulerūt statuā de phano baal. et p̄bus serūt et communuerūt eam. Destruixerunt quoqz edē baal et fecerūt p̄ ea latrinas vñq in diē hanc. Venerūt itaqz iehu baal de israel: verunt̄ a petis hieroboaz filii nabath q̄ peccare feci isrl̄: nō recessit nec dereliquit vitulos aureos q̄ erant in beth et in dan. Dixit autem dñs ad iehu. Quia studiose egisti qđ rectum erat et placebat in oculis meis et omnia q̄ erant in corde meo fecisti etra domum achab. filij tui vñq ad q̄rtā generationē se debūt sup̄ thronū israel. Porro iehu nō custodivit ut abularet in lege dñi dei isrl̄ in toto corde suo. Nō em̄ recessit a peccatis hieroboaz q̄ peccare fecerat israel. In diebus illis cepit dñs tedere sup̄ israel. Percusserūtqz eos azabel in vniuersis finib⁹ isrl̄: a iordanē etra orientalē plagā. oēz terrā galaad. et gad et rubē et manasse. ab aroer q̄ est sup̄ torrentem arnon et galaad et basan. Reliq aut̄ vñbor⁹ iehu et vniuersa q̄ fecit et fortitudine eius. nōne b̄ sc̄pta sunt in libro verbop̄ diep̄ regū isrl̄? Et dormiuit iehu cū p̄ribus suis. sepelierūtqz euz in samaria. et regnauit ioachin filius eius p̄ eo. Hies autem quos regnauit iehu sup̄ israel viginti et octo anni sunt in samaria.

xi

Ithalia vero m̄f ochozievidēs mortuūz filium suū: surrexit et interfecit om̄e semē regū. Tolleūt aut̄ iosaba filia regis iorā soror ochozie. ioas filiū ochozie. surata ē eū d̄ me dio filiop̄ regis q̄ interficieban. et nutricem eius de triclinio et abscondit eū a facie athalie ut non

interfeceret: eratqz cum ea sex annis clam in domo dñi. Porro athalia reguit sup̄ terrā septēannis. Anno aut̄ septimo misit ioiada et assumēs cē turiones et milites: introduxit ad se in templum dñi. pepigitz cū eis fedus. et adiurans eos in domo dñi: ondit eis filiū regis et p̄cepit illis dicens. Iste ē sermo quē facere debet. Tertia ps vestrū intrebat sabbato et obseruet excubias domus regis. Tertia aut̄ ps sit ad portā se yr: et tertia pars sit ad portā q̄ est post habitaculū scutarioꝝ: et cu stodietis excubias domus messa. Due vō p̄tes e vobis oēs egredientes sabbato custodianc excubias domus dñi circa regē: et vallabit enz hñtes arma in manibus vñis. Si q̄s aut̄ ingressus fuerit septum templi interficiat. Eritqz cum rege intreveniente et egrediēte. et fecerunt cēturiones iux omnia q̄ p̄cepat eis ioiada sacerdos. Et assumētes singuli viros suos q̄ ingredieban. et sabbatuū cum his qui egredieban. et sabbato venerunt ad ioiadem sacerdotē. Qui dedit eis hastas et arma regis dñi. q̄ erant in domo dñi. et steterūt singuli habentes arma in manu sua a parte templi de xtera vñq ad partem sinistram altaris et edis circum regem. Prodixitqz filium regis et posuit super eum diadema et testimonium. feceruntqz euz regem et vñxerunt: et plaudentes manu dixerunt. Unus rex. Audiret autem Athalia vocem populi currentis. et ingressa ad turbas in templum domini. vñdit regem stantem sup̄ tribunal iux moē et cantores et turbas ppe eum: omnemqz populū terre letantem et canantem tubis et scidit vestimenta sua clamauitqz: Coniuratio: coniuratio. Precepit autem ioiada centurionibus qui erant sup̄ exercitum. et ait eis: Educite eam extra septa templi et quicunqz eam secutus fuerit: feriat gladio. Sixerat enim sacerdos nō occidas in templo domini. Imposueruntqz ei manus et impegerūt eā p̄ viā introtius equoz iux palatiū et interfecta est ibi. Pepigit ḡ ioiada fedus inter deū et regem et inter pp̄lm ut esset pp̄ls dñi et inter regē et pp̄lm. Ingressusqz ē omnis pp̄ls terre templum baal. et destruxerūt aras eius: et ymagine p̄truerunt valide. mathan quoqz sacerdotē baal occiderūt corā altari. et posuit sacerdos custodias in domo dñi: tulitqz cēturiones et cerethi: et phelethi legiones et oēz pp̄lm terre. deduxerūtqz regē de domo dñi. Et venerunt p̄ viā porte scutarioꝝ in palatiū et sedidit sup̄ thronū regum. Letatusqz ē omis cisa est gladio in domo regis. septēqz annis erat ioas cum regnare cepisset.

XII

P̄o septio iehu reguit ioas. Quadrigita annis reguit in hierlm. nomē m̄ris eius sebia de bersabee. Fecitqz ioas regē et cēturionē coram domino. cunctis diebus: quibus docuit eum ioiada sacerdos. verunt̄ excellē nō ab stultis. Adhuc. n. populus immolabat et adolebat in excelsis incensum. Dixitqz ioas ad sacerdotes

Omnem pecuniam sanctoꝝ q̄ illata fuerit in tem
plum dñi a p̄tereuntibus q̄ offerꝝ p̄ p̄cio anime
et quam sponte et arbitrio cordis sui inferut in tem
plum dñi. accipiant illam sacerdotes iux̄ ordineꝝ
suum: et instaurerūt sartatecta domus si qd necessari
um viderit instauratōe. Igit̄ vſq; ad. xxij. annū
regis nō instaurauerūt sacerdotes sartatecta tē
pli. Uocavitq; rex Joas ioiadē pontificē et sacer
dotes dicens eis: Quare sartatecta nō instaura
tis tēpli? Nolite ḡ amplius accipe pecuniam iux̄
ordinē vīm: sed ad instauratiōne tēpli reddite eā
Prohibitiq; sunt sacerdotes vltra accipe pecu
niā a pplo: et instaurare sartatecta domus: et tu
lit ioiada pontifex gazophylatiū vnu. apuitq; fo
ramen desup: et posuit illud iux̄ altare ad dexterā
ingredientiū domū dñi: mittebantq; in eo sacer
dotes q̄ custodiebat ostia oēm pecuniam q̄ dese
rebaſ ad templū dñi. Cūq; viderent numiā pecu
niā esse in gazophylatio: ascēdebat scriba regis
et p̄tifex: effundebantq; et nūerabant pecuniam
q̄ innueniebat in domo dñi. et dabant eā iux̄ nūer
atq; mēsuram in manu coꝝ q̄ perant cemētarīs
domus dñi. Qui impendebant eā in fabris ligꝝ
et in cemētarīs his qopab af̄ in domo dñi. et sar
tatecta faciebant. et in hisq; cedebat sara. et reme
rent ligna et lapides q̄ excidebant: ita ut implere
tur instauratio domus dñi in vniuersis q̄ indige
bant expensa ad muniendā domū. Verunt̄ non
siebant ex ea dē pecunia hydrie templi dñi et fusci
nule et thuribula et tube et oē vas aureū et argente
um de pecunia q̄ inferebat in tēpluz dñi: His. n.
q̄ faciebant opus dab af̄: vt instaurare tēplum
dñi. Et nō siebat rō his omib; q̄ accipiebat pe
cuniam vt distribueret eam artificib;: sed in si
de tractabant eam. Pecunia vero p̄ delicto et pe
cuniam p̄ peccat. nō inferebant in templum dñi
q̄ sacerdotū erat. Tūc ascēdit azabel rex syrie et
pugbat p̄tra geth cepitq; eā. Et direxit facē suā
vt ascenderet in hierlm. Quāobiē tulit ioas rex
iuda omnia sanctificata q̄ p̄secauerat iōaphat
et ioram et ochozias p̄res eius reges iuda: et q̄ ip̄e
obtulerat. et vniuersum argētū qd inneniri potu
it in thesauris templi dñi: et in palatio regis: mi
sitq; azabeli regi syrie: et recessit ab hierlm. Reli
q̄ autē sermonū ioas et vniuersa q̄ fecit: nōne hec
scripta sunt in libro vboꝝ dieꝝ reguz iuda: Sur
reverunt autē servi eius et iurauerūt inter se: per
cuſſeruntq; ioas in domo mello in descēſu ſela.
Iosachar nāq; filius ſemath et iozabat filius ſo
mer ſerui ei p̄cuſſerunt eū: et mortu⁹ ē. Et ſepelie
runt eū cū p̄ribus ſuis in ciuitate David. regna
uitq; Amalias filius eius p̄ eo.

XIII

Anno vicesimotertio Joas filii ochozie
regis iude regnauit ioachan fili⁹ iehu ſu
p̄ isrl in ſamaria decez et ſeptē annis. et
fecit malū corā dño. Secutusq; ē p̄tā hieroboaz
filii naboth q̄ peccare fecit israel et nō declinauit
ab eis. Gratiusq; est furor dñi p̄tra israel. et tradi

dit eos in manu Azabel regis Tyrie: et in manu
benadab fili⁹ Azabel cunct⁹ dieb⁹. Regatus est
aut̄ ioachā facē dñi. et audiuit eū dñs. Videl. n.
angustiam israel: q̄ attriverat eos rex syrie. et de
dit dñs salvatōe israeli: et liberat⁹ ē de manu re
gis syrie. hitauerūtq; fili⁹ isrl in tabnaculus ſuis
ſicut heri et nudiuſtertius. Vixit̄ nō recesserūt a
petis domus hieroboaz q̄ peccare feciſ isrl sed i
ipis ambulauerūt. Sigde et luc⁹ pmansit i ſama
ria. et nō ſunt derelicii ioachan de pplo niſi qnq;
ginta eges. et x. curr⁹. et x. milia pedirū. Interfe
cerat. n. eos rex syrie: et redegerat q̄ ſi puluerez in
tritura aree. Reliq̄ autē ſermonū ioachan. et vni
uersa q̄ fecit fortitudo eius: nōne b ſepta ſunt in
libro ſermonū dieꝝ regū isrl? Horuſtūtq; ioachā
cū p̄ribus ſuis: et ſepelierūt eū in ſamaria: reguit
q̄ ioas fili⁹ ei⁹ p̄ eo. Anno. xxxvij. ioas regis Ju
da regnauit ioas filius ioachan ſup̄ isrl in ſamaria. xvij. annis. et fecit qd malū ſt in p̄ſpectu dñi.
Nō declinauit ab omib; petis hieroboaz fili⁹
naboth q̄ peccare fecit isrl: ſed in ipſis abulauit.
Reliq̄ autē ſermonū ioas et vniuersa q̄ fecit et for
titudo eius quō pugnauerit p̄tra amasiam reges
iuda. nōne hec ſcripta ſunt in libro ſermonū die
rum regū israel? Et dormiuit ioas cū p̄rib⁹ ſuis.
hieroboam aut̄ ſedit ſup̄ ſoli⁹ ei⁹. Porro Joas
ſepultus ſt in ſamaria cū regib⁹ israel. Heliceus
aut̄ egrorabat infirmitate q̄ et mortu⁹ ē. Eſcen
ditq; ad eū ioas rex israel: et flebat coram eo: Bi
cebatq; p̄ mi: p̄ mi: currus israel et auriga eius
Et ait illi heliceus: Affer arcu⁹ et ſagittas. Cūq;
attulifer ad eū arcu⁹ et ſagittas. dixit ad regē isrl
Pone manū tuā ſup̄ arcu⁹. et cū poſuiffet ille ma
nu ſuā: ſuppoſuit helice⁹ man⁹ ſuas manib⁹ regis
et ait: Aperi fenestraz orientalē. Cūq; apuiffet di
xit helice⁹: Jace ſagitta: et iecit. Et ait helice⁹: Sa
gitta ſalus dñi. et ſagitta ſalus p̄tra ſyriā. Meru
cieſq; ſyriam in aphēc donec ſumias eā. Et ait:
Tolle ſagittas. Qui cū tulifer rurſum dicit ei. p
entite iaculo terraz. Et cū pcuſſiſſet trib⁹ vicib⁹ et
ſtetiſſet. irat⁹ vir dei p̄tra eū et ait: Si pcuſſiſſes
qnq; aut ſexties ſiue ſepties: pcuſſiſſes ſyriam
vſq; ad p̄ſumatōe. Nūc aut̄ trib⁹ vicib⁹ pcuſſies
eam. Aboru⁹ ē ḡ helice⁹ et ſepelierūt eū. Latrun
culi aut̄ de moab veneſerūt in terra in ip̄o anno. q
dam aut̄ ſepeliētes hoiez viderūt latrūculos et p
iecerūt cadaver in ſepulchro helicei. Ad cū teri
giſſet oſſa helicei: reuixit hō et ſtetiſ ſup̄ pedes ſu
os. Igit̄ Azabel rex syrie afflixit isrl cunct⁹ diebus
ioachā. Et miser⁹ ē dñs eoy et reuersus ē ad eos
pp̄ter pacū ſuū qd hēbat cū abraam: et ysaac: et
iacob. et noluit dispdē eos neq; p̄iſcē penit⁹ vſq;
in p̄n̄ tps. Aboru⁹ ē aut̄ Azabel rex syrie et reg
nauit benadab fili⁹ ei⁹ p̄ eo. Porro ioas fili⁹ ioa
chan tulit vibes de manu benadab fili⁹ Azabel:
q̄ ſtulerat de manu ioachan p̄tis ſuū iure preliſ.
Tribus vicibus pcuſſiſſet eū ioas: et reddidit ciui
tates israel.

XIV

*F*n anno secundo ioas filij ioachā regis israel regnauit Amasias filius ioas regis iuda. Vigintiqz annoꝝ erat cū regnare cepisset. Viginti aut̄ et nouē annis regnauit in hierlm. Nōmē m̄ris eius ioadem de hierusalem. et fecit rectum corā dñō: verunt̄ nō vt dāvid p̄ eius. Iux̄ omnia q̄ fecit ioas p̄ sū fecit: nisi h̄ tñ qd excelsa nō abstulit. Adhuc n. p̄plūs adolebat et imolabat incēsum in excelsis. Lunc obtinuisset regnū p̄cessit seruos suos q̄ interfecerant p̄f̄z sū: filios aut̄ eoz q̄ occiderat non occidit: iux̄ qd scriptū est in libro legis moysi sic precepit dñs dices: Non morient̄ p̄ies p̄ filijs neqz filii p̄ p̄ibus. sed vnuſqz in petō suo moriet̄. Ipse p̄cussit edom in valle salinaz. x. milia et app̄hendit petrā in p̄lio. vocavitqz nomē ei⁹ iezechel vſqz in p̄ntem diem. Tūc misit amasias nūcios ad ioas filiuio ioachā filij iebu regis israel dices: Veni et vi deamus nos. Remisitqz Joas rex israel ad amasiam regem iuda dices. Carduus libani misit ad cedr̄ q̄ est in libano dices. Da filia tuā filio meo uxoriem. Transierūtqz bestie saltus q̄ sunt in libano et p̄culauerunt carduum. Percutiens euallisti sup edom et sbleuanit te cor tuum. Contentus esto gloria et fēde ī domo tua. Quare puocas malum et cadas tu et iudas tecum? Et non acqenit amasias. Ascenditqz ioas rex israel et viderūt se ip̄e et amasias rex iuda in bethsames oppido iude. Percussusqz est iuda coram israel et fugerunt vnuſqz in tabernacula sua. Amasias vō reges iuda filium ioas filij ochozie cepit ioas rex israel ī bethsames et adduxit eum in hierlm. Et interrupit mur hierlm a porta ephraim vſqz ad portam anguli q̄dringens cubit. Tuitqz omne aux̄ et argentum et vnuversa vala q̄ inuenta sunt in domo dñi et in thesauris regis et obsides. et reuersus est in samaria. Reliq autem verboꝝ Joas q̄ fecit et fortitudo eius q̄ pugnuit p̄tra amasiam regē iuda nōne h̄ scripta sunt in libro sermonum dieꝝ regū israel. Dormiuitqz ioas cū p̄ibus suis et sepult⁹ est in samaria cū regib⁹ israel. et regnauit hieroboā filius eius p̄ eo. Vixit aut̄ amasias filius Joas rex iuda postqz mortuus ē ioas filius ioachaz regis israel. xxv. annis. Reliq aut̄ sermonū amasie. Nōne scripta sunt in libro sermonū dieꝝ regum iuda. Facta est contra eum piuratio in Hierusalem at ille fugit in lachis. Misseruntqz post eum lachis et interfecerūt euz ibi. et asportauerūt in equis. sepultusqz est in hierusalem cū patrib⁹ suis in ciuitate dāvid. Tuit aut̄ vnuversus p̄p̄s iude azariā annos natū se decim et p̄stituerūt euz regem p̄ p̄e eius amasias. Ip̄e edificauit abilā et restituit eā iude postqz dormiuit rex cū patrib⁹ suis. Anno qntodecimo amasias filij Joas regis iuda regnauit hieroboā filij ioas regis israel in samaria. xl. et vno āno et fecit qd malum ē corā dñō: Nō recessit ab oib⁹ p̄tis hieroboā filij nabath q̄ peccare feciſ israel. Ip̄erestituit terminos israel

ab introitu emath vſqz ad mare solitudinis: int̄ sermonē dñi dei israel quē locutus ē p̄ seruū sū ionā filiū amathi pp̄laz q̄ erat de geth: q̄ est in opher. Videlit. n. dñs afflictionē isrl amarā nimis et q̄ plump̄t essent vſqz ad clausos carceris et extremos et nō esset q̄ auxiliareſ israel. Nec locut⁹ ē dñs vt deleret nomen israel de s̄ celo: sed saluauit eos in manu hieroboā filij ioas. Reliq autē sermonum hieroboaz et vnuversa q̄ fecit: et fortitudo eius q̄ platiatus est et quō restituit damascum et emath iude in israel. Nōne hec scripta sunt in libro sermonū dieꝝ regū israel. Dormiuitqz hieroboā cum p̄ibus suis regibus israel. et regnauit zacharias filius eius p̄ eo.

XV.

A israel regnauit azarias filius amasie regis iude. Sedecim annoꝝ erat cum regnare cepisset. et qn̄qinta duobus annis regnauit in hierusalem. Nōmen m̄ris eius iecelia de hierusalē. fecit qd erat placitum coram dñō: iux̄ omnia q̄ fecit amasias p̄ eius. verunt̄ excelsa non est de molitus. Adhuc p̄plūs sacrificabat et adolebat in censem in excelsis. Percussit autem dñs regem et fuit leprosus vſqz in diem mortis sue: et habitabat in domo libera seorsum. Joathan vō filius regis gubernabat palatum et iudicabat populū terre. Reliq autem sermonum azarie et vnuversa que fecit. Nōne hec scripta sunt in libro v̄borum regum iude. Et dormiuit azarias cū patrib⁹ suis: sepelieruntqz eum cum maioribus suis in ciuitate dāvid: et regnauit joathan fili⁹ eius p̄ eo. Anno tricesimo octavo azarie regis iude regnauit zaharias filius hieroboam super israel in samaria sex mensibus. et fecit quod malum est coram domino sicut fecerāt patres eius. Non recessit a peccatis hieroboaz filij nabath qui peccare fecit israel. Coniurauit autem cōtra eum sellum filium iabes: p̄cussitqz cum palā: et interfecit regnauitqz p̄ eo. Reliqua autem verborum zaharie. Nōne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Iste est sermo domini quem locutus est ad iebu dicens: filij tui vſqz ad quartam generationem. sedebunt de te super thronum israel. Factumqz est ita. Sellum filius iabes regnauit tricesimono anno azamaria. Et ascendit abanaben filius gaddi de thersa. Veneratqz samariam et percussit sellum filium iabes in samaria et interfecit eum. Regnauitqz p̄ eo. Reliqua autem verborum sellum et coniuratio eius per quam tetendit insidias. Nōne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel. Tunc p̄cessit abanaben thapersa et omnes qui erant in ea: et terminos eius debigantes ei⁹ et scidit eas. Anno. xxix. azarie regis iude regnauit manahē filij gaddi sup isrl. x. annis ī samaria. fecitqz quod erat malū coram domino.

Non recessit a peccatis hieroboam filij nabath qui peccare fecit isrl: cunctis diebus eius. Veniebat phul rex assyrioy in thersa: et dabant manahē phul mille talenta argenti. ut esset ei in auxilium et firmaret regnum eius. Indixitqz manahen ar gentum sup irael cunctis potentibus et diuitib⁹ ut daret regi assyriorum qnquamqnta siclos argēti per singulos. Reliqua autem sermonū manahen et vniuersa que fecit nonne hec scripta sunt in libro sermonū diez reguz isrl: et dormiuit manahen cuz pribus suis. Regnauitqz phaceia filius eius p eo. Anno quinqesimo Azarie regis iude regnauit phaccia filius. Manahen sup isrl in samaria biennio. fecit quod erat malū corā domino. Nō recessit a peccatis hieroboam filij Nabath q peccare fecit isrl. Diuravit aut aduersus eum phacee filius romelie dux eius et percussit euz in samaria in turre domus regie iux argob et iux ariph et cum eo quinqanta viros de filijs galaa ditiarum et interfecit eum. Regnauitqz p eo. Reliq autem sermonum phaceie et vniuersa que fecit nōne hec scripta sunt in libro sermonum diez regum isrl? Anno quinqesimo secundo azarie regis iude regnauit phacee filius romelie sup isrl: in samaria viginti annis et fecit quod erat malū coram dño. Nō recessit a peccatis hieroboam filij Nabath q peccare fecit israel. In diebus Isbaee regis israel venit theglatphalassar rex assur. et cepit abion et abel domum maacha et iane: et cedes et asor et galaad et galileam. et vniuersaz terram neptalin et transtulit eos in assyrios. Cōiunxit autem et tetendit insidias. Osee filius hela ptra phacee filium romelic et percussit eū et interfecit. regnauitqz p eo vicesimo anno ionathan filii ozie. Reliq autem sermonum phacee et vniuersa que fecit. nōne hec scripta sunt in libro sermonum diez regum israel? Anno secundo phacee filij romelie regis isrl regnauit ionathan filius ozie regis iuda. Vigintiquinqz annoz erat cu regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in hierusalem. Nomē mīris eius hierusa filia zadoch. Secitqz qd erat placitum coram dño. Juxta omnia q fecit ozias p̄ suis opatus est: verunt̄ excelsa nō abstulit. Adhuc pp̄ls immolabat et adolebat incensum in excelsis. Ipse edificauit portā domus dñi sublimissimam. Reliq autē sermonum ioathan: et vniuersa q fecit: Nōne hec scripta sunt in libro verborum diez regum iuda? In diebus illis cepit dñs mittere in iudā rasin regē syrie: et phacee filium romelic. Et dormiuit ioathan cu prib⁹ suis. sepultus ē cum eis in ciuitate dauid p̄s sui et regnauit achaz filius eius p eo.

XVI

Hanno decimoseptimo phacee filij romelie regnauit achaz filius ioathan regis iuda. Viginti annoz erat achaz cum regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in hierusalem. Non fecit quod erat placitum in spe

etu domini dei sicut dauid pater ei⁹. sed ambulauit in via regum isrl. Instip et filium suū cōsecrauit transferens p ignem fm idola gentium. que dissipauit dominus coram filius isrl. Immobilabat quoqz victimas et adolebat incensum in excelsis et in collibus: et s̄ om̄ ligno frondoso. Tūc ascendit Rasin rex syrie et phacee filius romelie rex israel ad pliandum in hierusalem. Cunqz ob siderent achaz nō valuerunt supare eum. In tpe illo restituuit rasin rex syrie haylam syrie. et eiecit iudeos de hayla. Et idumei et syri venerunt in haylam et habitauerū ibi usq in diem hac. H̄i sit aut achaz nuncios ad theglatphalassar reges assyrioy dicens: Seruus tuus et filius tuus ego sum: Ascende et saluū me fac de manu regis syrie et de manu regis israel q̄ surrexerunt aduersus me. Et cum collegisset argentum et aurum quod inueniri potuit in domo dñi et in thesauris regis misit regi assyriorum munera qui et acqueuit voluntati eius. Ascendit autem rex assyrioy in Damascum et vastauit eā: et trāstulit habitatores ei⁹ cyrenen: rasin autem interfecit. Herrexitqz achaz in occursum theglatphalassar regi assyriorum in damascū. Cunqz vidisset altare damasci misit rex achaz ad vriā sacerdotem exemplar ei⁹ et similitudinem in ux̄ om̄e opus eius. Extruxitqz vrias sacerdos altare. Juxta omnia que prece perat rex achaz de Damasco: ita fecit sacerdos vrias donecveniret rex achaz de damasco. Cūqz venisset rex de Damasco vidiit altare et fenerat ē illud. Ascenditqz et immolauit holocausta et sacrificium suum. et libauit libamina et fudit sanguinem pacificorum que obtulerat sup altare. Porro altare ereum quod erat corā domino transtulit de facie templi et de loco altaris et de loco templi domini. posuitqz illud ex latere altaris ad aquilonē. Precepit quoqz rex achaz vriā sacerdoti dicens Super altare maius offer holocaustum matutinum: et sacrificium vespertinum et holocaustū regis et sacrificium eius: et holocaustū vniuersi populi terre et sacrificia eorum et libamina eorum et omnem sanguinem holocausti: et vniuersum sanguinem victimae super illud effundes. Altare vero ereum erit paratum ad voluntatem meam. Secit igitur vrias sacerdos iuxta omnia que precepit rex achaz. Tulit autem rex achaz celatas bases et luterem qui erant desuper. et mare s̄ posuit de bobus ereis qui sustentabant illud: et posuit super pavimentum stratum lapide. Atque s̄ sach quoqz sabbati quod edificauerat in templo et ingressum regis exterius conuertit in templū domini ppter regem assyriorum. Reliqua autem verborum achaz et omnia que fecit: Nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regū iuda. Dormiuitqz achaz cum patribus suis et sepultus est cum eis in ciuitate dauid: et regnauit ezechias filius eius p eo.

Capitulum.

XVII

Anno duodecimo achaz regis iuda regit
 ut osce filius bala in samaria super israel
 nouem annis: fecitque malum coram domino:
 sed non sicut reges israel quae ante eum fuerunt. Et
 trahunc ascendit salmanasar rex assyriorum et fa-
 ctus est ei osce seruus. videbat illi tributa. Cum
 que deprehendisset rex assyriorum osce quod rebellare ni-
 tens misisset nuncios ad suam regem egypti: ne
 prestaret tributa regi assyriorum sicut singulis annis
 solitus erat: obsecedit eum et vincitum misit in carcere
 rem: puagatusque est omnem terram. et ascendens
 samariam obsecedit eam tribus annis. Anno autem
 nono osce cepit rex assyriorum samariam: et tran-
 stulit israel in assyrios: posuitque eos in baylaz et in
 abor iuxta flumen gozan in civitatibus mediorum
 factum est. n. cum peccasset filii israel dominus deo
 suo quod eduxerat eos de terra egypti de manu pha-
 raonis regis egypti: coluerunt deos alienos: et
 ambulauerunt iuxta ritum gentium quae presumper-
 rat dominus in conspectu filiorum israel et regum israel
 quia similiter fecerant. Et irritauerunt filii israel
 verbis non recisis dominum deum suum. et edificauerunt
 sibi excelsa in cunctis urbibus suis a turre custo-
 dum usque ad civitatem munitam. Feceruntque sibi
 statuas et lucos et in omni colle sublimi. et subter
 omne lignum nemorosum. et adolebant ibi incen-
 sum super aras in morem gentium: quas transstule-
 rat dominus a facie eorum. Feceruntque verba pessima ir-
 ritantes dominum. et coluerunt immundicias de
 quibus precepit eis dominus ne faceret verbum hoc.
 Et testificatus est dominus in israel et in iudea per manus
 omnium prophetarum et videntium dicens: Recuertimi
 navi vestris pessimis et custodite precepta mea
 et ceremonias: ut omnem legem quam precepit pri-
 bus vestris. et sicut misi ad vos in manu scriorum
 meorum prophetarum. Qui non audierunt: sed indu-
 rauerunt cervicem suam iuxta cervicem patrum suorum
 qui noluerunt obedire domino deo suu. Et abiecerunt
 legitima eius et pactum quod pepigit cum patribus
 eorum et testificationes quibus attestatus est eos: securi-
 que sunt vanitates et vane egerunt et securi sunt ge-
 tes que erant per circuitum eorum. super quibus precepit
 dominus eis ut non facerent sicut et ille faciebant. Et reliquerunt oia precepta domini dei sui: ficeruntque
 sibi statiles duos vitulos et lucos: et adorauerunt
 iuuentiam militiam celi. Seruieruntque Baal et co-
 secraverunt filios suos et filias suas per ignem.
 Et divinationi inserviebant et augurii. et tradi-
 derunt se ut facerent malum coram domino: et irritaret
 eum. Igiturque est dominus vehementer israel: et absti-
 lit eos a prospectu suo et non remansit nisi tribus iudea
 tamenmodo. Sed nec ipse iudea custodiuit mandata
 domini dei sui. veruntur ambulauit in erroribus israel:
 quos opatus fuerat. Proieciturque dominus omnes semes
 israel. et afflixit eos et tradidit eos in manu diripi-
 entium: donec puseret eos a facie sua. ex eo iam
 tamen quo scissus est israel a domo dauid. et constituerunt
 sibi regem hieroboam filium nabath: Separavit. n. hie

roboam israel a domino: et peccare eos fecit peccatum
 magnum. et ambulauerunt filii israel in iuuentiam pec-
 catis quae fecerat. et non recesserunt ab eis usquequo do-
 minus auferret israel a facie sua: sicut locutus fuerat
 in manu omnium seruorum suorum prophetarum. Transla-
 tusque est israel de terra sua in assyrios usque in diem
 hanc. Adduxit autem rex assyriorum viros de babilo-
 ne et de eutha et de ahaiath: et de emath: et de se-
 pharuaim. et collocauit eos in civitatibus samarie
 per filios israel. Qui possederunt samariam: et habi-
 tauerunt in urbibus eius. Cumque ibi habitare ce-
 piissent non timebant dominum: et immisit eis dominus leo-
 nes quod interficiebant eos. Nunciatumque est regi
 assyriorum et dictum: Gentes quas transstulisti et
 habitare fecisti in civitatibus samarie ignorabat le-
 gittima dei terre. et immisit in eos dominus leones: et
 ecce interficiunt eos quod ignorent ritum dei ter-
 re. Precepit autem rex assyriorum dicens: Bucite
 illuc unum de sacerdotibus quos inde captiuos
 adduxistis: ut vadat et habitet cum eis: et doceat
 eos legitima dei terre. Igil cum venisset unus de sa-
 credotibus his qui captiui ducti fuerant de sa-
 maria: habitauit in Bethel: et docebat eos quo
 modo colerent dominum. Et una queque gens sa-
 bricata est deum suum. Posueruntque eos in ur-
 bibus suis in quibus habitabant. Viri. n. babilo-
 nij fecerunt sochot benoth: viri autem chuteni se-
 cerunt Mergel. et viri de emath fecerunt asuna.
 Oro eucl fecerunt nebaam et thachan. Huius autem
 qui erant de sepharuaim ciborebant filios suos
 igni adramelech et anamelech deo sepharuaim:
 et nihilominus colebant dominum. Fecerunt autem si-
 bi de nouissimis sacerdotes excelsorum: et ponebant
 eos in phanis sublimibus. et cum dominus coleret dius
 quoque suis seruiebant iuxta consuetudinem gentium
 de quibus translati fuerant samariam. Usque in pre-
 sentem diem morem sequuntur antiquum. Non tamen
 dominus neque custodiunt ceremonias eius
 atque iudicia et legem et mandatum: quod precepit
 dominus filii iacob quem cognominauit israel
 et percussit cum eis pactum et mandauerat eis di-
 cens: Nolite timere deos alienos: et non adorab-
 eos neque collatis eos et non immolebis eis: sed dominum
 deum vestrum quod eduxit vos de terra egypti. in forti-
 tudine magna et in brachio extento. ipse timete et
 illum adorate et ipsi immolate. Ceremonias quo-
 que et iudicia et legem et mandatum quod scripsit vobis
 custodite ut faciatis cunctis diebus: et non timeatis
 deos alienos. Et pactum quod percussit vobis nolite
 obliuisci. nec collatis deos alienos. sed dominum
 deum vestrum timete. et ipse eruet vos de manu omnium
 inimicorum vestrum. Illi vero non audierunt: sed iux-
 ta consuetudinem suam persistinam perpetrabant. Sive
 runt igitur gentes iste timentes quod dominum
 sed nihilominus et idolis suis seruientes. Nam filii
 eorum et nepotes sicut fecerunt pres sui. ita faciunt
 usque in presentem diem.

Uno tertio osée filij bela regis israel regnauit ezechias filius achaz regis iuda. Elegitqz anno p erat cum regnare cepisset. c. xx. nouem annis regnauit in hierlm. Nomē matris eius abisa filia zacharie. fecitqz quod erat bonum coram dño ut omia q̄ fecerat dauid p̄ eius. Ip̄e dissipavit excelsa t̄ p̄truit stātūas t̄ succidit lucos: p̄fregitqz serpentez ereum q̄ fecerat Moyses. Sigdez vsqz ad illud t̄p̄s filij isrl adolebant ei incēsum: Uocauitqz nomen eius noehestā: t̄ in dño deo isrl sperauit. Itaqz post eum nō fuit filis ei de cunctis regibus iuda sed neqz in his q̄ an eum fuerunt t̄ adhesit dño: t̄ non recessit a vestigijs eius fecitqz mādata ei q̄ p̄ceperat dñs Moysi: vñ t̄ erat dñs cū eo: t̄ in cunctis ad q̄ p̄cedebat sapienter se agebat. Rebel lauit quoqz p̄tra regem assyriop: t̄ non seruivit ei. Ip̄e p̄cussit philisteos vsqz ad gazam: t̄ om̄s terminos eoz: t̄ a turre custodum vsqz ad civitatem munitam. Anno quarto regis ezechie q̄ erat annus septimus osée filij bela regis isrl: ascēdit salmanasar rex assyriop samariā: t̄ oppugnauit eā t̄ cepit. Nam post annos tres anno sexto ezechie i. nono anno osée regis isrl: capta ē samaria t̄ transfluit rex assyriop israel in assyrios: colloca uitqz eos in hayla t̄ in abor: fluuijs gozan: in ciuitatibus medop: q̄i nō audierunt vocem domini dei sui: sed p̄tergressi sunt pacru eius. Omnia q̄ p̄ceperat moyses seruus dñi non audierūt neqz fecerunt. Anno q̄rtodecimo regis ezechie: ascēdit sennacherib rex assyriop ad vniuersas ciuitates iuda munitas t̄ cepit eas. Tūc misit ezechias rex iudea nuncios ad regem assyriop in lachis dicens: Peccaui. Recede a me t̄ dñe qd̄ imposueris mihi ferā. Indixit itaqz rex assyriop ezechie regi iude trecenta talenta argenti: t̄ triginta talēta auri. Deditqz ezechias oē argentū quod rep̄tum fuerat in domo dñi t̄ in thesauris regis. In tpe illo p̄fregit ezechias valwas templi dñi: t̄ lamenas auri q̄s ip̄e affixerat. t̄ dedit eas regi assyriorum. Visit autem rex assyriop thartam t̄ rapiaris t̄ rapsacen de lachis ad regē ezechiam cū manu valida hierlm. Qui cū ascēdissent venerūt hierlm t̄ steterunt iut̄ aq̄ductū piscine superioris: q̄ est in via agri fullonis: vocauerūtqz regem. Egressus est aut̄ ad eos eliachim filius helchie: p̄posit⁹ domus t̄ sobna scriba t̄ ioabe fili⁹ asaph⁹ acomētarij: dixitqz ad eos rapsaces. Loquimini ezechie. Hec dicit rex magnus rex assyriop. Que est ista fiducia q̄ niteris? Foritan inisti p̄siliū: vt spares te ad p̄liuz. In quo p̄fidis vt audeas rebellare. An speras in baculo barudineo atqz confracto egypto. Sup̄ q̄ē si incubuerit hō communis ingredief manū eius: t̄ p̄forabit eā. Sic ē pharao rex egypti omnibus q̄ p̄fidunt in se. q̄ si dixeritis mihi in dño deo nostro hēmus fiducia nonne iste est cui⁹ abstulit ezechias excelsa t̄ altaria t̄ p̄cepit iude t̄ hierlm an altare b̄ adorabitis.

in hierusalem? Nunc igit transite ad dñm meuz regem assyriop t̄ dabo vobis duo milia equorū t̄ videte an h̄e valeat ascensores eoz. Et quō potestis resistere ante vñā satrapā: de seruis domini mei minimis? An fiduciā habes in egypto propter currus t̄ eq̄tes? Nunqđ sine dñi voluntate ascendi ad locū istum ut demolirer eū? Domin⁹ dixit mihi: Ascēde ad terram hāc: t̄ demolire eāz. Dixerunt autem eliachim filius helchie t̄ sobna scriba: t̄ ioabe rapsaci. Precamur ut loq̄ris nob̄ seruis tuis syriace. siqdē intelligimus hanc lingua m̄ t̄ nō loq̄ris nob̄ iudaice audiente pplo q̄ est sup̄ mur. R̄nditqz eis rapsaces dicēs: Nū quid ad dñm tuum t̄ ad te misit me dñs meus ut loquerer sermones hos: t̄ nō potius ad viros q̄ sedent sup̄ mur ut p̄medant stercore sua: t̄ bibāt vīnam suam vobiscū. Stent itaqz rapsaces t̄ ex clamauit voce magna iudaice: t̄ ait: Audite v̄ba regis magni regis assyriop. Hec dicit rex: Non vos seducat ezechias. Nō n. poterit eruere vos de manu mea: neqz fiduciā vobis tribuat sup̄ dominum dicens. Ernuens liberabit nos dñs: t̄ non tradet ciuitas hec in manu regis assyriop. Molite audire ezechiam q̄ vos decipit: dicens: Dñs liberabit nos. Nunqđ liberauerūt dii gentium terram suā de manu regis assyriop. Ubi est deus amath t̄ araph⁹? Elbi ē deus sephar uaim ana t̄ auā? Nunqđ liberauerūt samariam de manu mea: Qui naz illi sunt in vniuersis diis terrarū q̄ eruerunt regionē suaz de manu mea: vt possit eruere dñs hierlm de manu mea? Tacuit itaqz pplos t̄ non r̄ndit ei quicqz. Sigdez p̄ceptū regis acceptant ut non r̄iderent ei. Venitqz Eliachim filius helchie p̄positus dom⁹ t̄ sobna scriba: t̄ ioabe filius asaph⁹ acommentarijs: ad ezechiam scissis vestibus: t̄ nunciauerunt ei verba rapsacis.

XIX.

Ue cum audisset ezechias Rex scidit vestimenta sua t̄ optus est sacco: ingressus qz est domum dñi: t̄ misit eliachim p̄positum domus t̄ sobnam scribāz: t̄ senes de sacerdotibus optos saccis ad esaiam p̄pham filium amos. Qui dixerunt. Hec dicit ezechias: Dies tribulationis t̄ increpationis t̄ blasphemie dies iste. Venerūt filij vsqz ad ptum t̄ vires nō habet p̄turiens. Si forte audiat dñs deus tuus vniuersa vba rapsacis quem misit rex assyriop domin⁹ suis ut exprobaret deum viciūtē t̄ argueret verbis q̄ audiuit dñs deus tuus: t̄ fac oronem p̄ reliquis q̄ repte sunt. Venerunt ḡ serui regis ezechie ad esaiā. Dixitqz eis esaias. Hec dices dñs

No de Ezechia Reg

vestro. Hec dicit dñs. Noli timere a facie sermo-
num quos audisti quibus blasphemauerunt pu-
eri regis assyrioz me. Ecce ego immittam ei spi-
ritum et audiet nuncium et reuertet in terram suam.
et deiciam eum gladio in terra sua. Reuersus est
ergo rapsaces et inuenit regem assyrioz expugna-
tem lobnam. Audierat n. q recessisset de lachis.
Cumq; audisset de tharacha rege ethiopie dicen-
tes. ecce egressus est ut pugnet aduersus te: et iret
protra eum misit nuncios ad ezechiaz dicens. Nec
dicte ezechie regi iuda. Non te seducat deus tu?
in quo habes fiduciam: neq; dicas. Non tradef
hierusalem in manus regis assyrioz. Tu. n. ipse
audisti que fecerunt reges assyrioz vniuersis ter-
ris quo vastauerunt eas. Num ergo solus poteris
liberari? Numq; liberauerunt dij gentium singu-
los quos vastauerunt patres mei gozan videlicet
aran et reseph et filios eden q erant in thelassar.
Ubi est rex emath et rex arphat: et rex ciuitatis se-
pharuaim ana et auar. Itaq; cum accepisset Eze-
chias literas de manu nuncioz et legisset eas. acce-
dit in domum domini et expandit eas coram dño
et oravit in prospectu eius dicens. Domine deus israel:
q se des sup cherubim tu es deus solus regum om-
nium terre tu fecisti celum et terram. Inclina au-
rem tuu et audi. Aperi domine oculos tuos: et vi-
de: et audi omnia vba sennacherib: q misit ut ex-
probaret nobis deum viuentem. Vere dñe diffi-
pauerunt reges assyrioz gentes et terras omnium
et miserunt deos eoz in ignem. Non. n. erant dij
sed opa manuum hominum ex ligno et lapide et p-
diderunt eos. Nunc igitur domine deus noster
saluos nos fac de manu eoz: ut sciант oia regna
terre: quia tu es dominus deus solus. Visitau-
tem esaias filius amos ad ezechiam dicens. Nec
dicit dominus deus israel. Que despiciens es me
sup sennacherib rege assyrioz: audiui. Iste est ser-
mo quem locutus est dñs de eo. Spreuit te et sub-
sanabit te virgo filia syon. post tergum tuum ca-
put mouit filia hierusalē. Qui exprobasti et que
blasphemasti? Contra quem exaltasti vocē tuaq;
et eleuasti in excelsum oculos tuos? Et rā sanctū
israel. Per manum seruoz tuoz exprobasti do-
mino et diristi. In multitudine curruo meo ascē-
di excelsa montiuz in summitate libani. et succide
sublimes cedros eius: et electas abietes illius. et
ingressus sum usq; ad terminos eius: et saltū car-
meli eius ego succidi. Et bibi aq; alienas et sica-
ui vestigijs pedum meoq; omnes aquas clausas
Numq; no audisti qd ab initio fecerim? Ex die-
bus antiquis plasmaui illud et nunc adduxi. Erūt
qz in ruinam colliū compugnantis ciuitates mn-
nite. et q sedent in eis humiles manu. Contremu-
erunt et p̄fusi sunt. facti sunt velut fenum agri et vi-
rens herba tector. q arefacta est anteq; veniret
ad maturitatē. Habitaculū tuum et egressum tuū
et introitū tuū et viam tuā ego p̄scui: et furor tuū
protra me. Insanisti in me: et superbia tua ascendit

Anno 13. Regum. llii

in aures meas. Ponā itaq; circulum in naribus
tuis. et chanū in labiis tuis: et reducā te in viam p
quam venisti. Tibi autē ezechia hoc erit signum:
Come de h anno q repeteris: in sedo autem an-
no q sponte nascunt. Porro in anno tertio semi-
nate et metite: plantate vineas et comedite fructus
eaz. Et qdūq; reliquā fuerit de domo iuda mit-
tet radicē deorsu: et faciet fructū sursum. Be hie
rusalem qppē egredient reliquie: et qd saluet de
mōte syon: zelus dñi exercituū facit h. Qui obre
hec dicit dñs de rege assyrioz: Non ingredies ut
bem hanc: nec mittet in eū sagittam: nec occupa
bit eam clypeus. nec circundabit eam munitio.
Per viam quam venit reuertet: et ciuitatē hanc
no ingredies dicit dñs p̄gāq; vibē hāc et salua
bo eā. ppter me et ppter dauid seruū meū. Factus
est igit̄ in nocte illa venit angelus domini et pe-
fir in castris assyrioz centum octogintaq; mi-
lia. Cumq; diluculo surrexisset vidit omnia corp̄
mortuoz et recedens abiit. Et reuersus est senna-
cherib rex assyrioz et māst in ninive. Cumq; ado-
raret in templo nestrach deum suū: adramelech et
sarasar filii eius peccaserunt eum gladio: fugerūt
qz in terram armeniorum. et regnauit asaddon
filius eius p co.

XX

Et diebus illis egrotauit ezechias usq;
ad mortem: et venit ad cum esaias filius
amos. pphetes: dixitq; ei. Hec dicit do-
minus dñs. Prece deomii tue: Adonies. n.
tu et non viues. Qui querit facie suam ad parie-
tem et oravit dñm dicēs. Obscurō dñe mi memē-
to qdō quod ambulauerim coraz te in veritate et
corde pfecto. et quod placitum est coram te fecerī
fletuit itaq; ezechias fletu magno. Et aniq; egre-
dere esaias medium ptem atrij: factus est sermo
dñi ad eum dicens: Reuertere et dic ezechie duci
ppli mei. Hec dicit dñs deus dauid p̄s tui. Au-
diui orōnem tuam et vidi lachrymā tuam: et ecce
sanauit te. Bie tertio ascendes templum dñi: et ad
dam diebus tuis qndecim annos. Sed et de ma-
nu regis assyrioz liberabo te et ciuitatem hanc: et
p̄tegam vibem istam ppter me et ppter dauid
seruum meū. Dicitq; esaias: Afferte massam si-
cor. Quam cū attulissent et posuissent sup vlcus
eius curatus est. Dixerat autē ezechias ad esaiā
Qd erit signum: qd dñs me sanabit: et qd ascensi-
rus sum die tertia templum dñi: Qui ait esaias:
Hoc erit signum a dño: qd facturus sit dominus
sermonē qd locutus est. Vis vt ascendant umbras
decem lineis: aut vt reuertant totidem gradibus.
Et ait ezechias: Facile est umbram crescere decē-
lineis. Nec h volo ut fiat: sed vt reuertant retro-
sum decē gradibus. Imiocauit itaq; esaias pp̄ba-
derat in horologio achaz retrosum decez gradi-
bus. In tpe illo misit merodach baladam filius
baladā rex babylonior. Ias et muera ad ezechia
audiuerat. n. q egrotasset ezechias. Lerasus est

autem in aduentu eoz ezechias et ostendit eis dominum aromatum et auoratum et argentum et pigmenta varia. vnguenta quoq; et domini vasorum suorum et omnia que hunc poterat in thesauris suis. Non fuit quod non monstrasset eis ezechias in domo sua: in omni parte sua. Venit autem esaias prophetam ad regem ezechiam. dicitq; ei: Quid dixerunt viri isti aut tu venerunt ad te? Cui ait ezechias. Ne terra longinqua venerunt ad me de babylone. At ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait ezechias. Omnia que sunt in domo mea viderunt. nihil est in eis quod non monstrauerim eis in thesauris meis. Dixit itaque esaias ezechie. Audi sermones domini: Ecce dies venient et auferent omnia quae sunt in domo tua et que addiderunt pres tui usque in diem hanc in babylonem. Non remanebit quicquam a deo. Sed et de filiis tuis quae egredientur ex te quos generabis tollent. et erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Dixitq; ezechias ad esaiam. Bonus sermo domini quem locutus est. Sit mihi pax et veritas in diebus meis. Reliquum autem sermonum ezechie et omnis fortitudo eius et quomodo fecerit pisionem et aquilum et introducerit agnos in ciuitatem. Nonne hec scripta sunt in libro sermonum regum iuda: Bormiuitque ezechias cum pribus suis: et regnauit Manasses filius eius per eum.

Undecim annoz

XXI.

erat manasses cum regnare cepisset. et quaeque annis regnauit in Hierusalem. Nonne misericordia eius aphisiba. Fecitque malum in aspectu domini in idola gentium quae deleuit deo a facie filiorum israel. Conuersusque est et edificauit excelsa quae dissipauerat ezechias pater eius et erexit aras baal et fecit lucos sicut fecerat achab rex israel: et adorauit omnem militiam celi et coluit eam. Extruxitque aras in domo domini de quae dixit dominus: in hierusalem ponam nomen meum: et extruxit altaria vniuersitate militie celi in duobus atrijs templi domini. Et traduxit filium suum per ignem et aridatus est et obseruauit angustia et fecit phitonem. et aruspices multiplicauit: ut faceret malum coram domino et irritaret eum. Posuitque idolum luci quem fecerat in templo domini: super quo locutus est dominus ad dauid et ad salomonem filium eius. In templo vero et in hierusalem quam elegi de cunctis tribibus israel ponam nomine meum in sempiternum et ultra non faciam commoueri pedem israel de terra quam dedi prioribus eorum si custodierint ope omnia quae picepi eis: et vniuersam legem quam mandauit eis servus meus moyses. Illi vero non audierunt sed seducti sunt a manasse ut facerent malum super gentes quae traxerunt dominum a facie filiorum israel. Locutusque est dominus in manu seruorum suorum prophetarum dictis: Quia fecit manasses rex iuda abominationes istas pessimas super omnia quae fecerunt ammores eius et peccare fecit etiam iudam in immunitate suis: propterea hec dicit dominus deus israel: Ecce ego inducam mala super hierusalem et iudam: ut qui suntque audiatur in teneant ambe aures eius. Et ex-

tendam super hierusalem funiculum samarie: et pondus domus achab et delebo hierusalem: sicut deleri solent tabule. Dilectus vertam et ducam crebrum super faciem eius. Dimittam vero reliquias hereditatis mee et tradam eas in manus inimicorum eius. eruntque in vastitatem et in rapinam cum eis aduersariis suis eo quod fecerint malum coram me et pseuerauerunt irritates me ex die quo egressi sunt pres eorum ex egypto usque ad hanc diem. Insup et sanguinem innocuum fudit Iuda et manasses multum nimis donec implerebant hierusalem usque ad os: absque peccatum suis quibus peccare fecerit iudam: ut faceret malum coram domino. Reliquum autem sermonum Iuda: Bormiuitque Manasses cum pribris suis et sepultus est in orto domus sue: in orto ossium et regnauit annos filius eius per eum. Vigintiduo annos erat Amon cum regnare cepisset: Quibus quoque annis regnauit in hierusalem. Nonne misericordia eius messem lemeth filia arus de ietheba. Fecitque malum in aspectu domini sicut fecerat manasses pater eius: et ambulauit in omni via per quam ambulauerat pater eius. seruauitque immunditias: quibus serviebat pater eius et adorauit eas et dereliquit dominum patrum suorum et non ambulauit in via domini. Et tenderuntque ei insidias seruum sui et interfecerunt regem in domo sua. Mercusit autem populus terre omnes quae obseruauerant contra regem ammō: et constituerunt sibi regem ioseph filium eius per eum. Reliquum autem sermonum Amon quae fecit: Nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda: Sepelieruntque cum in sepulchro suo in orto ossium regnauit Ioseph filius eius per eum.

Et annoz erat

XXII.

Iosephus cum regnare cepisset. et triginta uno anno regnauit in hierusalem. Nonne misericordia eius fedida filia pharama de besechat. Fecit quod placitum erat coram domino et ambulauit per omnes vias dauid pater sui. Non declinauit ad dexteram sue ad sinistram. Anno autem decimo octavo regis ioseph misit rex saphan filium alia filium unde scribam templum dicens ei: Vade ad Helchiam sacerdotem magnum ut perfice pecunia: que illata est in templi domini. quam colligerunt ianitores templi a populo: Et urbem fabri per positos dominus domini. Qui et distribuant eam his quae operantur in templo domini ad instauranda sartatecta templi. et ignorantes videlicet et cemetarii et his quae interrupta componunt: et ut emant ligna: et lapides de lapicidinis ad instaurandum templum domini. Et rursum non suppetebat eis argentum quod accipiunt sed in potestate habeant et in fide. Dixit autem helchias pontifex ad saphan scribam: Librum legis reppi in domo domini. Seditque helchias volumen saphan scribere: quae legit illud. Venit quoque saphan scriba ad regem: et renunciauit ei quod piceperat. et ait: Conflauerunt serui tui pecuniam que recepta est in domo domini. et

dederunt ut distribueret fabris ac pfectis opeꝝ templi domini. Narrauit quoqꝫ saphan scriba regi dicens: Libꝝ dedit mihi helchias sacerdos. Quem cum legisset saphan corā rege: et audisset rex verba libri legis dñi. scidū vestimenta sua et pcepit helchic sacerdoti et abicham filio saphan et achobor filio micha: et saphan scribe et asaia seruo regis dicens: Ite et p̄sulite dñm sup me et sup poplo et sup om̄i iuda. de v̄ba voluminis istius qd inuentum ē. Ab agna. n. ira dñi succensa est p̄tra nos: qz non audierunt p̄es nři verba libri huiꝫ ut facerent omne quod scriptū est nob. Jerunt itaqꝫ helchias sacerdos et abicham et achobor: et saphan et asaia ad oldam pphetē vrorē s̄ellū filij thecū filij aras custodis vestium q habitabat in hierusalem in seda. locutiqꝫ sunt ad eam. Et illa r̄ndit: Hec dicit dñs deus isrl. Bicite viro q misit vos ad me. Hec dicit dñs: Ecce ego adducam mala sup locum istū et sup habitatores eius. oia verba legis que legit rex iuda: qz dereliquerūt me et sacrificauerunt diis alienis: irritates me in cunctis opibus manuum suarū. Et succenderet in dignatio mea in loco h̄ et nō extingueſ. Regi autem iuda q misit vos ut p̄sulcreſ dñm sic dicitis. Hec dicit dñs deus israel. Pro eo q audisti verba voluminis et pterritū est cor tuū et humiliatus es corā dño audiſ sermonibus p̄tra locū istum et habitatores eius: q videlicet fierent in stuporem et in maledictū et scidisti vestimenta tua. et fleuisti corā me et ego audiui ait dñs: idcirco colligam te ad p̄es tuos. et collegaris ad sepulcrū tuū in pace: vt nō videant oculi tui omnia mala q introducerus sum sup locū istū.

XXIII

Et renunciaverūt regi qd dixerat. Qui misit et p̄gregati sunt ad eum oēs senes iuda et hierlm. Ascenditqꝫ rex templum dñi et oēs viri iuda. vniuersiqꝫ qui habitabant in hierlm cum eo. sacerdotesqꝫ et ppbe et ois pp̄l̄s a puo vſqꝫ ad magnū: legitqꝫ cuncti audientibus omnia v̄ba libri federis: q inuentus est in domo dñi. Stetitqꝫ rex sup gradū et fedus p̄cessit corā dño ut ambularent post dñm. et custodiret p̄cepta eius et testimonia et ceremonias in omni corde et in tota aia et suscitarent v̄ba federis huiꝫ q sep̄ta erant in libro illo. Acq̄euīt pp̄ls pacto. Et p̄cepit rex helchie pontifici et sacerdotibus secūdi ordinis etianitoribus ut p̄uicerent de téplo dñi omnia vasā q facta fuerāt baal: et in luco et vniuersitate militie celi et obussit ea foras hierusalem in qualle cedron: et tulit puluerē eōꝫ in bethel. Et delevit aruspices quos posuerāt reges iuda ad sacrificandum in excelsis p̄ ciuitates iuda et in circuitu hierusalem. et eos q adolebant incensum baal: et soli et lune et duodecim signis et omni militie celi. et efferrī fecit lucum de domo dñi foras hierusalē in qualle cedron et p̄cessit eū ibi et redēgit in puluerē. et p̄cepit sup sepulcrā vulgi. Destruxit quoqꝫ ediculas effeminatoꝫ q erant in domo dñi: p̄ qbus

mulières texebant q̄si domūculas luci. Congregauitqꝫ oēs sacerdotes de ciuitatibus iuda et p̄ta minavit excelsa vbi sacrificabant sacerdotes: de gabaa vſqꝫ bersabee. Et destruxit aras portarū in introitu ostij iostie p̄ncipis ciuitatis quod erat ad sinistrā porte ciuitatis. Verunt̄ nō ascendebat sacerdotes excelsor̄ ad altare dñi in hierusalem: sed tñ comedebant azyma in medio fratreſ suor̄. Contaminauit quoqꝫ topfer qd est in qualle filii enīd: vt nemo p̄scraret filiuſ ſuū aut filia p ignē moloch. Abstulit quoqꝫ equos quos dederat reges iudei ſoli in introitu templi dñi iuxta exedrā na thamelech eunuchi q erat in pharurim. curr̄ au tem ſolis p̄bussit igni. Altaria quoqꝫ q erant sup tecta cenaculi achaz q fecerat reges iuda: et alia dñi destruxit rex et cucurrit inde et disp̄ſit cinerem eoz in torrente cedron. Excelsa quoqꝫ que erant in hierusalem ad dexteram ptem mōtis offenditio nis que edificauerat ſalomon rex israel aſtaroth idolo ſidonioꝫ et chamos offenditio moab: et mel chon abominationi filioꝫ ammon polluit rex: et p̄truit ſtatuaſ et ſuicidit lucos. Repleuitqꝫ loca eoz ossibus mortuoz. Iufup et altare quod erat in bethel et excelsum quod fecerat hieroboam filius nabath q peccare fecit israel. et altare illud ex celum destruxit atqꝫ combuſſit: et communuit in puluerē ſuccenditqꝫ etiā lucū. Et p̄uersus iostias vidiſ ibi ſepulcrā que erant in monte misitqꝫ et tulit oſſa de ſepulcris et obussit ea sup altare: et poluit illud iuxta v̄bum domini: quod locutus est vir dei qui p̄dixerat verba hec. Et ait: Quis est titulus ille quem video? R̄nderuntqꝫ ei ciues v̄bis illius. Sepulcrum est hois dei q venit de iuda et p̄dixit verba hec q fecisti sup altare bethel. et ait: Dimittite euz: Nemo commoueat oſſa eius. Et intacta manserūt oſſa illius euz ossibus pp̄be q venerat de ſamaria. Inſup et omnia vanā excelsorum q erant in ciuitatibus ſamarie q fecerant reges israel ad irritandum dominum. abstulit Joſias et fecit eis ſuim omnia que fecerat in bethel. et occidit vniuersos sacerdotes excelsor̄ q erat ibi ſup altaria: et combuſſit oſſa humana ſup ca: Reuersusqꝫ est hierusalem et p̄cepit om̄i pp̄lo dices. Facite p̄hase dño deo viro ſecundum qd scriptū est in libro federis huius. Nec in facitum est p̄ha ſe tale a diebus iudicium q iudicauerunt israel: et omnium diep̄ regum isrl et regum iuda: ſicut in 5 dño in hierusalem. Sed et phitones et ariolos et figurās idoloꝫ et immundicias et abominationes q fuerunt in terra iuda et hierusalem abstulit iofias et statueret verba legis q scripta ſunt in libro quē inuent̄ helchias sacerdos in templo dñi. Si milis illi nō ſuit aī eū rex: q reuertereſ ad dñm ſuā iuxta oēm legē moysi neqꝫ poſt eū ſurrexit ſiliſ illi. Verūt̄ nō eſt auerſus dñs ab ira ſurois ſuī

magni quo iratus est furo: eius ptra iudā pppter irritationes qbus puocauerat cum manasses. Dixit itaqz dñs: Etiam iudā auferam a facie mea sicut abstuli isrl. t pucia civitatē hanc quaz elegi hierlm t domum de q dix: erit nomē meus ibi. Reliq vero sermonū iosie t vniuersa q fecit: Nōne hec scripta sunt in libro verborū dierū regum iuda: In diebus eius ascendit pharao Nechao rex egypti ptra regem assyrioz ad flumē cu fraten. Et abut iosias rex iuda in occursum eius: t occisus est in iageddo cū vidisset eum. Et portauerunt eū serui sui mortuū de mageddo t pturent in hierlm t sepelierunt euz in sepulcro suo. Tuleratqz ppl's terre ioachaz filiu iosie t vnxerunt eum: t p̄stituerunt eum regem p p̄f suo. Eleginti trium annoz erat ioachaz cum regnare cepisset. t tribus mensibus regnauit in hierusalem. Nō men m̄ris eius amithal filia hieremie de lobna. t fecit malum coram dño iux omnia q fecerat p̄f eius. Vinxitqz euz pharao nechao in rebbalatha q est in terra emath ne regnaret in hierlm. Et impoſuit multā terre centū talentis argēti: t talen to auri. Regēqz p̄stituit pharao nechao helia chim filiu iosie p iofia p̄f eius: vertitqz nomen eius ioachiz. Porro ioachaz tulit t duxit in egyptum. Argentum autē t aux̄ dedit ioachim pharaoni cū inditisset terre p singulos: vt p̄ferretur iux p̄ceptu pharaonis. Et vniquēqz iux vires suas exegit tam argentū qz aux̄ de ppl'o terre. vt daret pharaoni nechao. Elegintiqz annoz erat ioachim cū regnare cepisset: t vndecim annis regnauit in hierlm. Nōmen m̄ris eius zebida filia phadaia de ruma. Et fecit malū coram dño. iux omnia q fecerant p̄f eius.

In diebus eius ascē dit nabuchodonosor rex babylonis: et factus ē ei ioachim seruus tribus anis t rursum rebellauit ptra eū. Immisitqz ei dñs la trunculos chaldeoz t latrunculos syrie t latrunculos moab t latrunculos filioz ammō: t immisit eos in iudā vt dispderent cū iux verbum dñi qd locutus fuerat p seruos suos ppbas. Factus est autem b p verbum dñi ptra iudā vt auferret eū corā se ppter peccata manasse vniuersa q fecit. t ppter sanguinem innoxiu quē effudit: t implevit hierlm cruce innocentiu: t ob hanc rem noluit deus ppitiari. Reliq autē sermonum ioachim: t vniuersa que fecit. Nōne hec septa sunt in libro sermonum diep regū iuda. Et dormiuit ioachim cum pribus suis: t regnauit ioachim filius ei p eo. Et ultra nō addidit rex egypti vt egredetur de terra sua. Tulerat. n. rex babylōis a rno egypti vsqz ad flumum eufraten oia q fuerant regis egypti. Necē t octo annoz erat ioachim cum regnare cepisset t tribus mensibus regnauit in hierusalem. Nōmen m̄ris eius noescha filia heliathā de hierlm. Et fecit malū coram dño iux omnia q fecerat p̄f eius. In tpe illo ascenderunt serui Na-

buchodonosor regis babylonis in hierlm: t cir cundata est vīs munitionibus. Venitqz Nabu chodonosor rex babylonis ad ciuitatem cum ser uis suis vt oppugnarent eā. Egressusqz ē ioachi rex iuda ad regē babylonis ipē t m̄f eius t serui eius t p̄ncipes eius t eunuchi eius. t suscepit eū rex babylonis anno octauo regni sui. Et p̄tulit inde oēs thesauros domus dñi: t thesauros dominus regie. t p̄cidit vniuersa vasa aurea q fecerat Salomō rex isrl in templo dñi iux verbum dñi: t transstulit omnē hierlm t vniuersos p̄ncipes et oēs fortes exercitus. x. milia in captiuitatem t oēm artificē t inclusorem. nihilqz relictuē est exceptis paupibus ppl'i terre. Transstulit quoqz ioachim in babylonē: t m̄f regis. t vxores regis t eunu chos regis t iudices terre duxit in captiuitatem de hierlm in babylonē. t oēs viros robustos sp̄tem milia t artifices t inclusores mille: om̄s viros fortes t bellatores: duxitqz eos rex babylōis captiuos in babylonem. Et p̄stituit mathathiaz patrum eius p eo. imposuitqz nomē ei sedechia. Vicesimū t p̄mū annū etas habebat sedechias cum regnare cepisset: t vndecim annis regnauit in hierusalem. Nōmen m̄ris eius erat Amithal: filia hieremie de lobna. Et fecit malū coram dño iux omnia q fecerat Joachim. Irascibaf. n. dñs p̄ta hierlm t p̄ta iudā donec p̄iceret eos a sa cie sua. Recessitqz sedechias a rege babylonis.

Actum ē autem XXV

Fanno nono regni eius mense. x. decima die mensis venit Nabuchodonosor rex babylonis ipē t omnis exercitus eius in hierlm t circundederunt eā t extruxerunt in circuitu ei⁹ munitōes. Et clausa est ciuitas atqz vallata vsqz ad vndecimum annū regis sedechie nona die mē sis. Prevaluitqz famē i ciuitate nec erat panis ppl'o terre. Et interrupta est ciuitas: t omnes vi ri bellatores nocte fugerunt p vias porte q estin ter duplēm murū ad ortum regis. Porro Chal dei obsidebant in circuitu ciuitatē. Fugit itaqz sedechias p viam q ducit ad campestria soli iudis. Et p̄secutus ē exercitus chaldeoz regē compēditqz eum in planicie hiericho: t om̄s bellatores q erant cū eo dispsi sunt t reliquerunt eū. Appie hensum ḡ regem duxerunt ad regem babylonis in rebbalatha q locutus est cum eo iudicium. Filios autē sedechie occidit coram eo: t oculos eius effudit: vinxitqz eum catenis t adduxit in Babylonem. Hense qnto septima die mensis ipē ē an nus nonusdecimus regis babylonis: venit nabu zardan p̄nceps exercitus seruus regis babylōis in hierlm: t succedit domum dñi t domū regis t domos hierlm oēm̄qz domū cōbussit igni t mūros hierlm in circuitu destruxit omnis exercitus chaldeoz q erat cū p̄ncipe militum. Reliquā autē ppl'i ptez q remanserat in ciuitate. t pfugas q transfigerant ad regem babylonis. t reliquum vulgus transstulit nabuzardan p̄nceps militie: et

Prologus.

de pauperibus terre reliqui yinidores et agricolas columnas aut ereas q̄ erat in templo dñi: et bases et mare eorum qđ erat in domo dñi p̄fregunt chaldei et trāstulerunt es oē in babylonem. Ollas quoq̄ ereas et trullas: et tridentes et cyphos et mortariola: et oia vasa erea in gbus ministrabāt tulerūt: necnō et thuribula et phialas. Que aurea aurea: et q̄ argētea argentea. tuit p̄nceps militie. i. columnas duas mare vnum: et bases q̄s fecerat rex salomon in templo dñi. Non erat pondus eris omnī vasorum. Decē et octo cūbitos altitudinis hēbat colūna vna et capitellūz creum sup se altitudinis triū cubitorū. et retiaculum et malognata sup capitellūm columnē omnia crea. Similē et columnā scđa hēbat ornatus. Tūlit quoq̄ p̄nceps militie saraiā sacerdotem p̄mū et sophoniā sacerdotem secunduz: et tres ianitores: et de ciuitate eunuchū vnum: q̄ erat p̄fectus sup bellatores viros: et qnq̄ viros de his q̄ steterat corā rege quos repit in ciuitate. et sopher p̄ncipē exercitus q̄ pbabat tyrones de pplō terrae. et sex viros e vulgo: q̄ inueni fuerāt in ciuitate. Quos tollēs nabuzardan p̄nceps militū duxit ad regē babylonis in rebblatha: p̄cussitq̄ eos rex babylonis et interfecit eos in Rebblatha in terra eniath. Et trāslatus est iuda de terra sua. P̄populo aut̄ q̄ relictus erat in terra iuda quē di miserat Nabuchodonosor rex babylonis p̄fecit godoliā filūz aichā filii saphā. Qd cū audissent omēs duces militum ipi et viri q̄ erāt cū eis vide licet q̄ p̄stituisset rex babylonis godoliā venerūt ad godoliā in maspha hismael filius nathanie et iohānan filius zaree: et saraia filius thanameth nerophatires: et iezonias fili⁹ maachati: ipsi et socii eoz. Jurauitq̄ godoliās ipi et socii eoz: Nolite timere seruire chaldeis. Manete in terra et seruite regi babylonis: et bñ erit vobis. Factum est aut̄ in mense septimo venit hismael fili⁹ nathanie filii elisama de semine regio et decē viri cum eo: p̄cusséruntq̄ godoliā q̄ et mortuus est. sed et indeos et chaldeos q̄ erāt cū eo in maspha. Consurgēsq̄ ois ppl's a puo vsq̄ ad magnū: et p̄ncipes militū venerunt in egyptū: timētes chaldeos. Factū est vero in āno tricesimo septimo trāsmiḡtionis ioachin regis iude: mēse. xii. vicesima et septima dies mēsis. subleuauit euilmerodach rex babylonis āno quo regnare cepat caput ioachin regis iuda & carcere et locutus ē ei benigne. Et posuit thronum eius sup thronum regū: qui erant cum eo in babylone: et mutauit vestes eius quas habuerat in carcere. et comedebat panem semp in conspectu eius cunctis diebus vite sue. Annoram quoq̄ constituit ei sine intermissione: que et dabatur ei a rege p̄ singulos dies omnibus diebus vite sue.

Explicit secundus Liber Malachim
idest. regum quartus.

Incipit prefatio sancti Hieronymi in libris
Gabriamin: qui est Paralipomeon: quod nos
dicere possumus verba dierum.

Antus ac talis est liber iste vt
absq̄ illo si quis scientiam scri
pturarū sibi voluerit arroga
re semetipm̄ irrideat. p̄ singu
la quippe nomia: iuncturalq̄
verbōz: et p̄termis̄e in libris
regum teguntur hystorie: et in
numerabiles explicant euāgeliū questōnes. Sed
si septuaginta interptuz. pura. et vt ab eis in gre
cum v̄sa est editio p̄maneret: supflue mi chroma
ti ep̄oz sanctissime atq̄ doctissime impelleres vt
hebreā tibi volumina latino sermone transserē.
Quod. n. semel aures hominū occupauerat et na
scentis ecclesie roborauerat fidē: iustū erat etiā no
stro silentio cōprobari. Nunc vero cū p̄ varieta
te regionū diversa seraf̄ exemplaria: et germana
illa antiquaq̄z trāslatio corrupta sit atq̄ violata
noſtri arbitri putas: aut e pluribus iudicare qd
ver̄ sit: aut nouuz opus in veteri ope cūdere. illu
dentibusq̄ iudeis: conicum: vt dicif: oculos p̄ſi
gere. Alexandria et egyptus in septuaginta suis:
esichiu laudat auctore: p̄stantinopolis vsq̄ antio
chiam luciani martyris exēplaria pbat. Medie
inter has p̄uincie palestinos codices legūt quos
ab origene elaboratos eusebius et p̄ampphilus
vulgauerunt. Totusq̄ orbis hac inter se trifaria
varietate cōpugnat. Et certe origenes nō solum
exempla compositiū q̄tuor editionū et regione sin
gula verba describens: vt vnuſ dissentiēs statiz
ceteris inter se p̄sentientibus arguaf. sed qđ ma
ioris audacie est: in editione septuaginta theodo
minus editionem miscuit. astericis designās que
minus fuerint. et r̄gulis que ex supfluo videbant
apposita. Si igit̄ alius licuit nō tenere quod se
mel suscepant. et post septuaginta cellulas q̄ vul
go sine auctore lactantur singulas cellulas aperi
ere. hocq̄ in ecclesijs legitur quod septuagita ne
scierunt. cur me non suscipiant latini mei: qui in
violata editione veteri ita nouam p̄didi: vt labo
rem meum hebreis et quod his manus est aposto
lis autoribus cōprobem. Si scripsi nup libris
euangelio ex egypto vocavi filium meū. et quoni
am nazareus vocabil̄: et videbunt in quem com
puxerunt. et illud apli: q̄ oculus non vidit nec
auris audiuit et in cor hominis non ascenderunt
q̄ p̄pauit deus diligentibus se: ceteraq̄z his simi
lia in hebreoz libris inueniri. Certe apli et euan
geliste. septuaginta interptes nouerant: et vñ eis
hec que in septuaginta interptib⁹ non habent
Christus dñs noster vtriusq̄z testamenti p̄ditor
in euāgeliō fm̄ iohannem. q̄ credit inq̄t in me si
cū dicit scripture: flumina de ventre eius fluente
aq̄ viue. Utiq̄ scriptum est: quod salvator septu

esse testatur. Ubi scriptum est: Septuaginta non habent: apocrypha nescit ecclesia. Ad hebreos igit̄ reuertendum est vnde et dominus loquit̄: et discipuli exempla p̄sumunt. Nec pace veterū loquor et obtrectatoribus meis tñ respondeo, qui canino dente me rodunt: in publico detrahentes et legentes in angulis. i. accusatores et defensores cum in aliis p̄bent quod in me reprobant: quasi virtus et virium non in rebus sint. sed cum autore mutet. Ceterum memini editionem septuaginta translatorum olim de greco emendatā tribuisse me nostris: nec inimicum debere estimari eorum quos in p̄uentu fratrum semp edissero. Et quod nunc Habreiamin. id est verba dierum interpt̄ta tuis sum: idcirco feci: ut inextricabiles moras et siluam nominum que scriptor̄ confusa sunt vito. sensuumq; barbariem apertius et p̄ versuum colla digererem: nihil metipsi et meis: iuxta hismeniū canens. si aures surdi sunt ceterop;.

Item aliud prologus.

Eusebius Hieronymus: domine et rogatiano suis in christo iesu. Salutem. Quomodo grecorum historias magis intelligunt qui athenas viderit: et tertium Virgilii libri a troa de p̄leuchate et a croceraunia ad silitiam: et inde ad ostia tyberis nauigauerint. Ita sanctam scripturam lucidus intuebitur qui iudeam oculis contemplatus est: et antiquarum virium memorias: locorumq; vel eadez vocabula vel mutata cognoverit. Unde et nobis cure sit cum eruditissimis hebreowis hunc labore sibi ut circuiremus puinciam quam vniuersitate christi ecclesie sonant. Fateor enim mihi common et Regatiiane charissimi: munq; me in diuinis volumi nibus, p̄ prius viribus credidisse nechabuisse opinionem meā: sed etiam de qbus scire me arbitrari interrogare me solitum. Quantomagis de his sup̄ quibus anceps eram: Beniq; cum a me nuper literis flagitisset: ut vobis Paralipomenon latino sermone transferrem: de tyberiade legis quondam autorem qui apud hebreos admirationi habebatur assumpsi: et contulī cū eo a vertice: ut aiunt: vñq; ad extrellum vnguem. et sic confirmatus ausus sum facere quod iubebatis. Libere. n. vobis loquor. Ita. n. in grecis et latinis codicibus hic nominum liber vitiōsus est: ut non tam hebreia q; barbara quedam et sarmatica nomina coniecta arbitrandum sit. Nec h̄ septuaginta interptib; qui spiritus sancto plenaria que vera fuerunt transtulerat: sed scriptor̄ culpe ascribendum. dum de inemendatis inemendata scriptant. et sepe tria nomina subtractis et medio syllabis in unum vocabulū cogunt: vel e regione vñū nomen ppter latitudinem suam in domo duo vñ

tria vocabula diuidunt. Sed et ipse appellatioes non homines ut pleriq; estimant: sed urbes et regiones et saltus et puincias sonant. et obliq; s; interpretatione et figura eoz qdam narrant historie de qbus in regno libro dicit: Nonne ecce h̄ scripta sunt in libro verbis diez regum iuda? Que vtiq; in nřis codicibus non habent. Hoc p̄mum sciendū qd apud hebreos Paralipomeno liber unus sit. et apud illos vocatus dabreiamin. i. verba diez q; ppter magnitudinem apud nos diuisus est. Deinde etiam illud attendendū: qd frequenter nomina nō vocabula hominū: sed rep; vt dixi significantias sonant: Ad extremū qd omnis eruditio scripturar̄ in hoc ptineat. et historie qd vel ppter misse sunt in suis locis vel p̄strictē leviter. hic per qdam verbos cōpendia explicentur. Orationes itaq; vñaz adiutus auxilio nisi libri beniuolis placitum: tamen inuidis displicitum esse nō ambigo. Optima. n. queq;: ut ait Plinius: malunt p̄temnere pleriq; qd discere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere interroget hebreos: suaq; p̄scientiam recolat. videat ordinem textumq; sermonis: et tunc nostro labore si potuerit detrahatur. Ubicq; esto astericos. id est stellas radiare in h̄ volumine videritis: ibi sciag de hebreo addituz quod in latinis codicibus nō habetur. Ubi vero obelus transuersa sc̄ virga p̄ posita est: illuc signa: qd septuaginta interptes addiderunt. vel ob decoris gratiam: vel ob spirtus sancti autoritatem: licet in hebreis volumini bus non legatur.

Explicit psalmo. Incipit p̄mus liber dabreia min. id est Paralipomenon. Capl. .i.

Bam seth

enos Laynan Abala leel iareth enoch: matusalem lamech noe sem: cham: et iaphet. Filij Japhet: Homer Abagog madai et Iauan thubal: Abosoch thiras. Porro filii iomer: ascenez et riphat et togorma. Filij autem Iauam: elisa et tharsis cethim et Bodanum. Filij cham: chus et mesraim phut et chanaan. Filij autem Chus: saba et euila sabatha et regma: et saba thacha. Porro filij regma: saba et dadan. Chus autem genuit nemroth. Iste cepit esse potes in terra. Abesraim vero genuit ludiz et ananiam et labim et nepthuim. Id betrusum quoq; et chaluum de qbus egressi sunt philistij et capthuri. Chanaan vero genuit sidonē p̄mogenitus suū. ethicum quoq; et iebuseum et ammoreū et gergeseū eneū. Q; et aracheū et asineū: aradiū quoq; et samareuz

z ematheum. Filii sem: elaz z assur. z arfarat. iud
z aram. Filii aram: Ihus z bul z gether z mes.
Arfarat autem genuit sale: q z ipē genuit heber.
Pro heber nati sunt duo filii nomen vni pha
lech: quia in diebus eius diuisa est terra: z nomē
fratris eius Jectan. Jectan autem genuit elmo
dad z saleph z asor moth: z iare. aduram quoqz z
vzal z decla. ebal etiam z abimael z saba. necnon
z opbir z euila z iobab. Omnes isti filii iectan.
Sem arfarat sale heber phalech ragau seruch
nachor thare abraam: iste est Abraam filii autem
abraam ysaac z hismael. Et he generationes eo
rum. Pro mogenitus hismaelis: Nabaioth et ce
dar z abdehel z mabsam z masma z duma massa
addad z thema iachur naphis cedma. Hi sunt fi
lii hismaelis. Filii autem cethure p̄cubine abraā:
quos genuit zamrā iacsan madā madian iesboc
z Sue. Pro filiū iecsan: saba z dadan. Filii au
tem dadan: asirim z lathusim z laomin. Filii au
tem madian: epha z epher z enoch z abida z eldaa
Omnes bi filii cethure. Generavit autem abraā
ysaac cuius fuerunt filii esau z israel. Filii esau.
eliphaz rabuel iehus ielon chore. Filii eliphaz:
theman omar cepphi. gothā cenez thanna ama
lech. Filii rabuel: Maath zara samma meza. Fi
lii seyr: lothā sobal sebeon ana dison eser disan.
Filii lothan: hori ahobunam. Soro aut̄ lothan
fuit thāna. filii sobal: alia z manath z ebal sephi
z onā. filii sebeō alaha z ana. filii ana. dison. filii
dison. hamarā z esebā z iethrā z charrā. filii eser
balaan z zalan z iachan. Filii disan. bus z aran.
Istū sunt reges q impauerunt in terra edom an
tequaz esset rex sup filios israel. Hale filius beor
z nomen ciuitatis eius denaba. Mortuus est au
tem hale z regnauit p eo iobab filius sare d bos
ra. Lūqz z iobab fuisse mortuus regnauit p eo
husan de terra themanoz. Obut quoqz z husan
z regnauit p eo adad filius badad q p̄cessit ma
dian in terra moab z nomen ciuitatis eius aith
Lūqz z adad fuisse mortuus regnauit p eo sem
la de masreca. Sed z semla mortuus est: z regna
uit p eo saul de rooboth q iuxta ammen sita est.
Mortuo quoqz saul regnauit p eo Balaana: fi
lius achobor. Sed z hic mortuus est: z regnauit
p eo adad cuius nomen fuit phau. z appellata
est vxor eius mehetabel filia matred filie me
zaab. Adad autem mortuo: duces p regibus in
edom esse ceperunt. Dux thanna: dux alua: dux
iether: dux oolibama: dux hela: dux phinon: dux
cenez: dux themā: dux Apsar. dux magdihel:
dux hiram. Hi duces edom.

Illi autem israel. ruben

ii

lymeon leui iuda ysachar z zabulon: dā

z ioseph beniamin neptalmi: gad z aser
filii iuda: her onan z sela. Hi tres nati sunt ei de
filia Sue chananithidis. Sunt autem her pmoge
nitus iuda malus coram domino. z occidit eum.
Thamar autem natus eius peperit ei phares z

zara. Omnes ergo filii iuda quoqz. Filii aut̄ pha
res: esrom z camul. filii quoqz zare: zamri z ethā
z emanchalchal quoqz z daran simul quinqz. Fi
lii charmi: achar qui turbauit israel: z peccauit i
furtu anathematis. filii ethan azarias. Filii aut̄
esrom qui nati sunt ei: ieramehel z ram z calub:
hic est caleph. Pro oraz genuit aminadab. ami
nadab autem genuit naason p̄ncipem filioꝝ Ju
da. Naason quoqz genuit salma: de quo ortus ē
booz. Booz vero genuit obed: qui z ipse genuit
isai. Isai autem genuit pmogenitum heliab. se
cundum aminadab. tertium symmaha. quartum
nathanahel: qntum Raddai. sextum Asōn. septi
num David: quoz sorores fuerunt saruia z abi
gail. filii saruie abisai Joab z Asabel tres. Abi
gail autem genuit amasa cuius pater fuit iether
hismaelites. Caleph vero filius Esrom accepit
vxorem nomine azuba: de qua genuit hierioth.
fueruntqz filii eius iaser z sobab z ardon. Lūqz
mortua fuisse azuba accepit vxor caleph ephria
ta que peperit ei vr. Pro orz genuit vri: z vr ge
nuit beseleel. Post hec ingressus est esrom ad si
lam machir p̄fis galaad: z accepit eā cum esset
annoꝝ sexaginta. Que peperit ei segub: Sed et
segub genuit iair z possedit vigintires ciuitates
in terra galaad. Cepitoꝝ gessur z aram oppida
iar. z canath z viculos eius sexaginta ciuitatum
Omnes isti filii machir p̄fis galaad. Cum autē
mortuus esset esrom: ingressus est caleph ad ephria
ta. Habuit quoqz esrom vxorem abia que pepit
ei assur patrem thecue. Mati sunt autem filii Je
ramehel pmogeniti esrom rami pmogenitus ei:
z Buna z aram z ason z achia. Suxit quoqz vxo
rem alteram ieramehel nomine atharasque fuit
mater onam. Sed z filii ram: pmogeniti ierame
hel fuerunt Moos ioamin z achar. Onam au
tem habuit filios semei z iadan. filii autem semei
Madab z abisur. Nomen vo vxoris abisur abia
bil: que peperit abobban z molid. filii autem na
dab fuerunt seled z apphaim. Mortuus est au
tem saled absqz liberis. filius vero apphaim iesi
qui iesi genuit sefan. Pro sefan genuit obolai
filii autem iadai fratris semei: iether z ionathan.
Sed z iether mortuus est absqz liberis. Pro
ionathan genuit phalech z ziza. Isti fuerunt filii
ieramehel pmogeniti esrom. Sesan aut̄ non ha
buit filios sed filias z seruum egyptium nomine
icraa. Deditqz ei filia suam vxorem: q peperit ei
ethei. Ethel aut̄ genuit Nathan z nathan genu
it zabad. zabad quoqz genuit Ophal: z ophal ge
nuit obed. Obed genuit iehu. Iehu genuit Aza
riam. Azarias genuit helles: z helles genuit Ie
lasa. Ielasa genuit zizamoy: zizamoy genuit sel
lum. Sellum genuit ithamian: ithamian autem
genuit elisama. Filii autem Caleph fratris Iera
mehel. Melsa pmogenitus eius. ipse est pf Liph
filii Maresa patris hebron. Pro filiis hebron
choze z taphua z Recem z samma. Samma au

sem genuit Raam patrem hierchaam: et Recem genuit semmei: filius semmei maon: et Abaon pater bethsur. Ephra autem concubina Caleph perit aran et musi et gezec. Porro aran genuit sem. filii iahaddai. regom et Joathan et Besan phalech et epha et saaph. Concubina caleph maa cha peperit zaber tharana. Genuit autem saaph pater madmena sue patrem Abachbena: et p̄ez Babaa. Filia vero caleph fuit achsa. Hi erant filii caleph filii v̄r p̄mogeniti ephrata. Sobal pater cariathiarum. salma pater Bethleem. Arip̄ pater bethgader. Fuerunt autem filii sobal. pris Cariathiarum: qui videbat dimidium requietionis et de cognatione cariathiarum. iethrei et apu thei. et semathei Abaserei. Ex his egressi sunt saraite et esthabolite. filii salma patris Bethleem et nethophati domus corone ioab: et dimidium requietionis sarai. Cognationes quoq; scribarum habitantium in iabes canentes atq; resonantes et in tabernaculis commorantes. Hi sunt Lini qui venerunt de calore pris domus rechab.

Capitulum.

III

Auid vero hos habuit filios: qui cinnati sunt in hebron. P̄mogenitum ammon ex achinoe israelitide: secundum Daniel de abigail carmelitide. Tertium Absalon filius Abacha filie ptolomei regis gessur. Quartum adoniam filium Agith. Quintum saphaciam ex abithal. Sextum iethram de eglia vxore sua. Sex ergo nati sunt ei in hebron vbi regnauit septem annis et sex mensibus. Triginta autem et tribus annis regnauit in Hierusalem. Porro in hierusalem nati sunt ei filii. symma et sobab et Nathan et salomon quatuor de berlabee et filia amibel. Iebaar quoq; et heli sua et eliphaleth et Noge et Mapheg et iaphie nec non elisama et eliae et eliphaleg nouem. Omnes hi filii David absq; filiis concubinarum. Habueruntq; sororem Thamar. filius autem salomonis Roboam cuius abia filius genuit asa. De hoc quoq; natus est Josaphat pater ioram: qui ioram genuit oziam ex quo ortus est iudas. et huius amasias filius genuit Azaram. Porro azarie filius Joathan p̄creauit Achaz patrem Ezechie de quo natus est Abanasses. sed et manasses genuit Ammon patrem iose. filii autem iose fuerunt p̄mogenitus iohannam. Secundus ioachim. Tertius se dechias. Quartus sellum. De Joachim natus est iechonias et sedechias. filii iechonie fuerunt. asir. salathiel. Abchram. Phadua. senneser. et iecemia. Sama. et Adabia. De Phadua orti sunt zorobabel et semmei zorobabel genuit Abosollam. ananiam. et Salomith. sororem eorum: Ababam quoq; et Obol. et Barachiam et Asdiam iosabeseth quinq;. Si lius autem Ananie Phalties pater hiesie: cuius filius Raphaia. Huius quoq; filius Arnan: de quo natus est Obdia: cuius filius fuit sechenias

Filius sechenie: semeia cuius filii Attus et giaal et baria et naaria et saphat et sesa sex numero. filius Maarie. elioenai et ezechias et ezricam tres. filii elioenai obuia et heliasub et pheleia. et accub et iohannam et Balala et anan septem.

Ilii iuda: p̄bares esro

III.

et charni et vr. et subal. Nahia vero

filius subal genuit Baad: de quo natu sunt albumai et laad. he generaciones sarathi. Ista quoq; stirps ethan: iezrahel et iezema et iedebos. Nomen quoq; sororis eorum asalephum. Phuniel autem pater Gedor. et eser pater Ozia. Iste sunt filii v̄r p̄mogeniti ephriata patris Bethleem. Assur vero patris thecue erat due vtores ala et naara. Neperit autem ei naara Ozam et Epher et Lhemam et Alastari. Iste sunt filii Maara. Porro filii aala. sereth ysaar: et ehnian. Chus autem genuit anob et soboba et cognationem abarel filii arum. fuit autem iabes inclitus p̄ fratribus suis: et mater eius vocavit nomen illius iabes dicens: quia peperi eū in dolore. Inuocabit ergo iabes deum israel dicens: Si benedicens benedixeris mihi. et dilataueris terminos meos et fuerit manus tua mecum: et seceris me a malicia non oppumi. Et p̄stitit deus que peccatus est. Caleph autem frater sua gentit machir qui fuit pater estbon. Porro estbon genuit bethrapha et phelle et tehinna patrem vrbis naas. Hi sunt viri Recha. filii autem cenez: othoniel et saraia. Porro filii Othoniel: athat et mao nathi. Abaonathi genuit Ophra. Saraias autem genuit ioab p̄rem vallis artificum. Ibi quippe artifices erant. filii vero Caleph filii icphonne: bir et hela et nahez. filii quoq; hela. cenez filii quoq; ialel elziph et ziph thiria et asrael. Et filii ezra: ieher et hereth et epher. et iahalon. Genuit quoq; mariam et sammai et iesba p̄ez esthamo. Uxor quoq; eius indaia peperit gareth p̄rem Gedor: et heber p̄rem zocho. et ichutiel p̄rem zanoa. Hi autem filii bethie filie Pharaonis quoq; accepit Abered. et filii uxoris Odaie sororis nahani pris ecila charni et esthamo qui fuit de Abachati. filii quoq; symon. Ammon et rimma. filius anan ethilon. et filii iesi: zoeth et benzoeth. filii fela filii inde. heber p̄ lecha: et laada p̄ maresa. et cognationes domus opantium byslum in domo iuramenti: et qui stare fecit solem. viriq; mendacijs. et securus et incedens: qui p̄ncipes fuerunt in Aboba. et que reversi sunt in Lehem. Nec autem verba vetera. Hi sunt vigili habitantes in plantationib; et in sepibus apud regem in operibus eius: comoratiq; sunt ibi. filii symeon: Samuel et iamis: iarb: zara saul. Sellum filius eius. Ababsam filius eius: Abasma filius eius. filii masma: amuel filius eius: zachur filius eius: semmei filius eius. filii semmei sedecim et filie sex. Fratres autem eius non habuerunt filios multos: viuera cognatio non potuit adeq;re summa filiorum iuda.

Habitauerunt autem in heresibee et molada et hasar sual et in ballaa et in asom et in tholad et in bathuel et in horma et in sicelech et in bethmarchaboth: et in asarsafusim et in betherai et in saarum. Hec enim tates eorum usque ad danid regem: Ville quoque eorum et han et acen remmon et Thocen et Asan ciuitates quae et vniuersi viculi eorum per circuitum ciuitatum istarum usque ad Baal. Hec est habitatio eorum: et secundum distributionem. Abosobab quoque et iemleth: et iosa filius amasie et iobel iebu filius iosabie: filii sarai filii asihel et eloenai et iacoba et isuaia et asaria et adihel et isinahel et Banaia. Iiza quoque filius sepheli. filii allon. filii idaea filii semri. filii samaia. Iisti sunt nominati principes in cognationibus suis: et in domo affinitatum suorum multiplicati sunt yehementer. Et prefecti sunt ut ingredierentur in gaudio: usque ad orientem vallis et ut quererent pascua gregibus suis. Inuenientque pascuas yberes et valde bonas. et terram latissimam et quietam et certitudinem in qua ante habitauerunt de stirpe Cham. Hic ergo venerunt quos supra descripsimus non minatum in diebus ezechie regis Iuda. et percusserunt tabernacula eorum et habitatores qui inueniti fuerant ibi: et deleuerunt eos usque ad presentem diem. habitaueruntque per eis quoniam yberrimas pascuas ibidem reppererunt. De filiis quoque symeon abierunt in montem seyr viri quingenti. huius principes phaltiam et naariam et raphiam: et azihel filium iesi. et percusserunt reliquias que euadere potuerant amalechitarum et habitauerunt ibi per eis usque ad diem hanc.

V

Illi quoque ruben primogeniti israel: ipse quippe fuit primogenitus eius: sed cum violasset thorum proximam sui: data sunt primogenita eius filius ioseph filius israel et non est ille reputatus in primogenitum. Porro iudas qui erat fortissimus inter fratres suos: de stirpe eis principes germinati sunt: primogenita autem reputata sunt ioseph. filii grubi primogeniti israel: enoch et phallu. esrom et charmi. filii iobel: samaia filius eius. gog filius eius: semmei filius eius. micha filius eius: reehia filius eius: Baal filius eius. beera filius eius quem captiuum duxit theglaphalassar rex assyriorum. et fuit princeps in tribu ruben. frater autem eius et vniuersa cognatio eius quando numerabatur per familias suas: habuerunt principes iehihel et zachariam. Porro bala filius azaz filii samma filii iobel: ipse habitauit iu aroer usque ad nebo et beelmeon. Contra orientalem quoque plam habitauit usque ad introitum beremi et fluminum eufratensis. Multusque iumentorum numerus possidebant in terra galaad. In diebus autem saul principes sunt etra agarenos et interfecerunt illos: habitaveruntque per eis in tabernaculis eorum et omni plaga quae respicit ad orientem galaad. filii vero gad et regio ne eorum habitauerunt in terra balan usque selcha. iobel in capite. et saphan sedes: ianai autem et saphat in basan. frater vero eorum secundum domos cognationum

sue michael et mosollam et sebe et iori et iacham et zie et heber septem. Huius filii abiahil. filii viri: filii iara. filii galaad: filii michael. filii iesesi: filii ieddo: filii buz. frater quoque filii Abdihel filii sumi principes domus in familiis suis: et habitauerunt in galaad et in Basan et in viculis eius. et in cunctis suburbanis saron usque ad terminos. Omnes hi numerati sunt in diebus ioathan regis iuda: et in diebus hieroboam regis israel. Filii rubi et gad et dimidie tribus Manasse: viri bellatores scutaportantes et gladios. et tendentes arcum. Eruditique ad plena qdraginta aquatuor milia: et septuaginta sexaginta precedentes ad pugnas. dimicaverunt contra agarenos. Ithurei vero et Maphei et Nodab preuerunt eis auxilium. Traditiones sunt in manus eorum agareni et vniuersi que fuerant cum eis. quia deum innocauerunt cum pliarentur et exaudierunt eos quod credidissent in eum. Ceperuntque omnia que possederant camelorum quinquaginta milia: et ouium ducenta quinquaginta milia. et nos duo milia. et animas hominum centum milia. Vulnerati autem multi corruerunt. Fuit nam bellum. habitaueruntque per eis usque ad transmigrationem. Filii quoque dimidie tribus Manasse posse derunt terram a finibus balan usque baal hermon et sanur et montem hermon. Ingens quippe numerus erat. Et hic fuerat principes domus cognationes eorum. eser. iesi. et helihel et zribel et hieremia. et odoia et cedihel viri fortissimi et potentes et nominati duces in familiis suis. Reliquerunt autem deum patrum suorum et fornicati sunt post deos populorum terre quos abstulit dominus coram eis: et suscitauit deus israel spiritum phul regis assyriorum. et spiritum theglaphalassar regis assur. et transtulit ruben et gad et dimidiam tribus manasse: et adduxit eos in Ale et in Arbor et ara et flumum gozan: usque diem hanc.

Illi leui: Gerson: Caath

et Herari. filii caath: Amram: ysaar beni et Oziel. filii Amram. Aaron. Nadab et Abihu eleazar et ythamar. Eleazar genuit Phinees et Phinees genuit abisue. Abisue vero genuit hoc ei: et Bocci genuit ozi: Ozi genuit zaraiam. Et zaraias genuit Meraioth. Porro Meraioth genuit Amariam. Et amarias genuit Achitob. Achitob genuit Sadoch: Et sadoch genuit achimaa. Achimaa genuit Azariam. Azarias genuit Johannam. Johannam genuit azariam. Ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam edificauit Salomon in iherusalem. Genuit autem azarias amariam. Et amarias genuit Achitob. Achitob genuit Sadoch: et sadoch genuit achimaa. Achimaa genuit helchiam: et helchias genuit azariam. Azarias genuit zaraiam. Et zaraias genuit Josedeck. Porro Josedeck egredius est quando transtulit dominus Iudam

VI

z hiersalem per manus Nabuchedonosor. filii ergo leui: gerson caath: et merari. Et hec nomina filiorum gerson: lobni et semel: filii Caath: amram et ysaar et hebrid et ozibeli. filii merari. mooli et musi he. autem generationes leui sive familias eorum Gerson lobni filius eius. iaaath filius eius. zama filius eius. ioaa filius eius. Alido filius eius. za ra filius eius. iethrai filius eius. filii caath: ami nadab filius eius. chore filius eius. asir filius ei² helchana filius eius. abiasaph filius eius. asir filius eius. caath filius eius. vriel fili² eius. ozias filius eius. saul filius eius. filii helchana: Ama sai et Achimoth et Helcana. filii eleana. sophai: filius eius. naath filius eius. heliab filius ei². hie roam filius eius. helcana filius eius. filii samuel: pmogenitus yasseni et abia. filii autem mera ri: mooli: lobni filius eius. semmei fili² eius. oza filius eius. samaa filius ei². aggia filius ei²: asaia filius eius. Iisti sunt quos p*ro*stituit David super cantores domus domini ex quo collata est archa: et ministrabat coram tabernaculo testimonij eanentes donec edificaret salomon dominum domini in hierusalem. Stabant autem iuxta ordinem suum in ministerio. Si vero sunt qui assistebant cum filiis suis de filiis caath: Heman cantor: filius iobel: filius samuel. filius helcana. filius ieroam. filius helihel. filius Thou. filius suph. filius Helcana. filius iobel. filius maath. filius amasai. filius helcana. filius Jobel. filii azarie. filii sophonis. filii thaath: filii asir. filii abi saph. filii chore. filii ysaar. filii caath. filii Levi. filii israel. et frater eius asaph qui stabat a dextris eius. asaph filius Barachie. filii samaa. filii michahel. filii basiae. filii Helchie. filii athanai. filii zara. filii adai. filii ethan. filii zamma. filii semeli. filii ieth. filii gerson. filii leui. filii autes me rari fr̄es eorum ad sinistram ethan. filii Choni. filii abdi. filii maloch. filii asabie. filii Amasie. filii helchie. filii Amasai. filii Bonni. filii somer. filii mooli. filii musi. filii Almerari. filii Levi. Fratres quoque eorum leviter qui ordinati sunt in cunctū ministerium tabernaculi domus domini. Aaron vero et filii eius adolebant incensum: super altare holocausti et super altare thymiamatis. in omne opus sancti sanctorum et ut p*re*carentur per israel iuxta omnia quae precepit moyses servus dei. Si sunt autem filii aaron. Eleazar filius eius. finees filius eius. abisne fili² eis. bocci filius eius. ozi filius eius. zaraia fili² eius. meraioth filius eius. amaria filius ei². achitob filius eius. iadoc filius eius. Achimaas fili² eius. Et hec habitacula eorum: per vicos atque p*ro*finia filiorum. s. aaron iuxta cognationes caathitarum. Ipsius enim sorte p*re*figerant. Dederunt igitur eis Hebron in terra iuda et suburbana eius per circuitum agros autem ciuitatis et villas caleph filio iephone. Porro filius aaron dederunt ciuitates ad configundendum hebron et Lobna et suburbana eius. Jether quoque et esthemio cum suburbanis suis: sed et Helcon et dabir cum suburbanis suis. Aser quoque et beth

semes et suburbana earum. De tribu autem Beniamin gabee et suburbana eius: et Almath cum suburbanis suis. Anathoth quoque cum suburbanis suis. Omnes ciuitates tredecim cum suburbanis suis per cognitiones suas. Filii autem Laath residui de cognitione sua: dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem yrbes decem. Porro filii Gerson per cognitiones suas de tribu Isachar et de tribu Aser et de tribu Neptalem: et de tribu Manasse in basan yrbes trede cum. Filii autem Almerari per cognitiones suas: de tribu ruben et de tribu Gad et de tribu zabilo dederunt sorte ciuitates duodecim. Dederunt quoque filii Israel Levitis ciuitates et suburbana earum. Dederuntque p*ro* sorte ex tribu filiorum iudeorum: et ex tribu filiorum symeon: et ex tribu filiorum Beniamini yrbes has quas vocauerunt nominibus suis. Et his qui erant ex cognitione filiorum Laath. Fueruntque ciuitates in terminis eorum de tribu ephraim. Dederunt ergo eis yrbes ad confugiendum sychem cum suburbanis suis in monte ephraim: et Gazer cum suburbanis suis. Iecmaan quoque cum suburbanis suis: et Bethoron similiter. Necon et helon cum suburbanis suis et Gethremmon in eundem modum. Porro ex dimidia tribu Manasse aner et suburbana eius Balaam et suburbana eius. His videlicet qui de cognitione filiorum Laath reliqui erant. Filii autem Gerson de cognitione dimidie tribus manasse Gaulon in Basan et suburbana eius. Et astaroth cum suburbanis suis. De tribu Isachar cedes cum suburbanis suis. Et Sabereth cum suburbanis suis. Ramoth quoque et suburbana eius et anem cum suburbanis suis. De tribu vero Aser. Alasal cum suburbanis suis. Et Abdon similiter Asach quoque et suburbana eius: Roob cum suburbanis suis. Porro de tribu Neptalem Cedes in galilea et suburbana eius: Amon cum suburbanis suis. Et Ararithaim et suburbana eius. Filii autem Almerari residui de tribu zabilo. Remmono et suburbana eius. Et Thabor cum suburbanis suis. Trans iordanem quoque ex aduerso hiericho contra orientem iordanis. De tribu ruben. Bosor in solitudine cum suburbanis suis et Jassa cum suburbanis suis. Cademoth quoque et suburbana eius. Et Hippa cum suburbanis suis. Necon et de tribu Gad. Ramoth in Galad et suburbana eius. Et Manaim cum suburbanis suis: sed et Sebon cum suburbanis suis. Et iezer cum suburbanis suis.

Capitulum. .VII.

P*ro*oro filii Isachar: Thola et Phua: Jasub et Samrom quattuor. Filii Thola: Ozi et Raphala. et Hieribel et Jemai et iepslem et samuel principes per domos cognitiones suarum. De stirpe thola viri fortissimi n*atur*ati sunt in diebus dauid. xxii. milia sexcenti. Filii ozi: israhia d*icitur* quo nati sunt mihael et

obadia et Jobel et Jesia quinq̄ omnes p̄ncipes
 cum eis p̄ familias: et populos suos accincti
 ad prelum viri fortissimi: trigintasex milia.
Aultas. n. habuerunt vxores et filios. Fr̄es quo
 q̄ eoz p̄ omnem cognationē ysachar robustissimi
 ad pugnādum. lxxvij. milia numerati sunt. Filii
 beniamin bale et bochor et iahiel. Tres filii bale
 elbō et ozi et ozihel et hierimoth et vrai qnq̄ p̄nci
 pes familiā et ad pugnandū robustissimi. Nume
 rus aut̄ eoz. xxij. milia. et. xxvij. Porro filii Bo
 chor: zamira: et ioas: et eliezer: et eloenai: et amri et
 hierimoth et abia et anathut et almathan. D̄es hi
 filii bochor. Numerati sunt aut̄ p̄ familias suas
 p̄ncipes cognationū suar̄ ad bella fortissimi: vigi
 ti milia et ducenti. Porro filii iadibel: balā. Filii
 aut̄ balan: iehus et beniamin et ahoth et chaana et
 iothā et tharsis et haisaar. Omnes hi filii Gadi
 hel p̄ncipes cognationum suar̄ viri fortissimi. x. et
 septem milia et ducenti ad plūm p̄cedentes: Se
 pham quoq̄ et haphā filii hit: et asim filii Aher.
 Filii autem neptalm: isabel et guni et aser et sellū
 filii bala. Porro filius manasse: esrihel: p̄cubina
 qz eius seyra pepit Maachir p̄em galaad. Ma
 chir autem accepit uxore filiis suis happybi: et se
 phan: et habuit sororem nomine maacha. Nomē
 autem secūdi salphaath. Mateq̄ sunt salphaath
 filie. Et pepit maacha uxor machir filium: voca
 vitqz nomen eius phares. Porro nomen fratris
 eius sires et filii eius ylam et reben. Filius autē
 ylam bedan. Hi sunt filii galaad filii Maachir fi
 lii manasse: Soror autem eius regina. pepit viꝝ
 decoz et abiezer et moola. Erant autem filii semi
 da: abin: et sechen et leci et aniaz. Filii autē ephraim
 sunthala: bared filius eius: thaath filius eius: ela
 da filius eius: thaath filius eius: et huius fili⁹ za
 dab: et huius filius sunthala: et huius filius ezer
 et elad. Occiderunt autē eos viri geth indigene
 qz descenderent ut inuaderent possessiones eoz.
 Lexit igit̄ ephraim p̄ eorum multis diebus et ve
 nerunt fratres eius ut isolarentur eum. Ingres
 susq̄ est ad uxorem suā: q̄ p̄cepit et pepit filiu⁹ et vo
 cauit nomen eius Beria. eo q̄ in malis domus
 eius ortus est. Filia aut̄ eius fuit sara q̄ edifica
 uit bethoron inferiorem et superiorem: et ozenzara.
 Porro filius eius rapha et reseph et thale d̄ quo
 natus ē thaan: q̄ genuit Laadā. Huius quoq̄ fi
 lius ammiud q̄ genuit elisama: de quo ortus est
 nun: q̄ habuit filium iosue. Possessio autem eoz
 et habitatio bethel cū filiabus suis: et p̄tra orientē
 noran: ad occidentalem plagā gazer et filie eius:
 sechen quoq̄ cū filiabus suis v̄sq̄ ad asa cū filia
 bus eius: iux filios quoq̄ manasse bethsan et fi
 lias eius: thanaz et filias eius. mageddo et filias
 eius. do: et filias eius. In his habitauerunt filii
 ioseph. Filii isrl. Filii aser: iemna et iesua et isru et
 baria: et sara soror eoz. Filii aut̄ baria: heber et
 melchiel. Ip̄e est p̄f barzaith. Heber aut̄ genuit
 iephlat et somer et iothan et sua: sororem eoz:

filii iephlat: phozech et chamaal et asoph. Hi
 iephlat. Porro filii somer: ahi et roaga: et iaba
 et aram. Filii aut̄ helem fratri ei⁹: supha: et iem
 na et sellas et amal. Filii supha: sue aruaphed et
 saul et beri et iatira bosor: et od et samma: et salusa
 et iethā et bera. Filii gether: iephone et phaspha
 et zolla. Filii aut̄ Olla: arec: et auibel et resia. D̄es
 hi filii Aser: p̄ncipes cognationum electi atqz for
 tissimi duces ducum. Numerus autem eorum
 etatis que apta esset ad bellum. vigintisex milia.

Eniamin autem

b genuit bale p̄mogenitus suum: Abal se
 cundum. ahara tertium. noaha q̄rtum:
 et rapha q̄ntum. Fueruntqz filii Hale: addoar et
 gera: et abiud: abisue quoq̄ et neman et ahoē: sea
 et gera et sephuphau et vram. Hi sunt filii Abod
 p̄ncipes cognationum habitantiu⁹ in gabaa: qui
 translatis sunt in manath. Nooma autem et achia
 et gera ip̄e transluxit eos: et genuit oza et abiud.
 Porro saraabum genuit in regione Moab. post
 quam diuisit v̄sim et bara uxores suas. Genuit au
 tem de edes uxore sua iobab et sebia: et Moosa et
 molchon: iehus quoq̄ et sethia et marmach. Hi
 sunt filii eius p̄ncipes i familiis suis. Mehusim
 vo genuit achitob et elphaal. Porro filii elphaal
 heber: et Misam et samad. Hic edificauit ono
 et Lod et filias eius. Bara autem et sama p̄ncipes
 cognationum habitantium in Abialon. Hi fuga
 uerunt habitatores Geth. Et bayo et sesac et bie
 rumoth: et zabadia et arod et hedet: Maichael quo
 qz et iephra et Jaoa: filii Baria. Et zabadia et
 mosollam: et zeceli: et heber: et esamari et ielshia: et iob
 bab filii elphaal. Et iazim et zechri et zabdi et clio
 enai et selethai: et heliel et adaia. et Baraia et sama
 rath filii semel. Et iephphan et heber et heliel et ab
 don et zechri et hanan et anania et ailam. et anatho
 thia iephadie et phanuel filii se sac. Et samsari et
 sooria et otholia et iesria helia et zechri: filii ieroā.
 Hippatriache et cognationum p̄ncipes: qui ha
 bitauerunt in Hierusalem. In Sabaan autē
 habitauerunt abigabeon: et nomen uxoris eius
 Maacha. Filiusq̄ eius p̄mogenitus Abdon: et
 sur et Lis et baal et nadab. Gedur quoq̄ et ahio
 et zacher et Macelloth. Et Macelloth genuit
 samaa. Habitaueruntqz ex aduerso fratribus suo
 rum in hierusalem cum fratribus suis. Mer au
 tem genuit Lis: et Lis genuit saul. Porro saul
 genuit Jonathan et Adelch: sie et abinadab et
 esbaal. Filius autem Jonathan Miribaal: Et
 Miribaal genuit Micha. Filii micha: P̄biton
 et melech et thara abaz: et abaz genuit ioada: et
 ioada genuit almoth et asimoth et zamri. Porro
 zamri genuit mosa: et mosa genuit Baana cuius
 it asel. Porro asel sex filii fuerunt his nominib⁹
 ezricam. Bochru: hismael: saria: obdia: Anan.
 Omnes hi filii Asel. Filii aut̄ esech fratri eius:
 vlan p̄mogenit⁹: et bus seds et eliphaleth tert⁹:

Fueruntq; filij vlan viri robustissimi et magno roboore tendentes arcu: et multos habentes filios ac ne potes usq; ad centum quinquaginta. Omnes hi sili Benjamin.

.ix.

Priuersis g; isrl' dinumeratus est: et summa eoz scripta est in libro regu isrl' et iuda. translati q; sunt in babylonē pp delictum suū. Qui aut̄ habitauerūt p̄mi in possessiōnibus et in vrbib; suis isrl' et sacerdotes et leuites et iathinnei: p̄morati sunt in hierlm de filiis iuda et de filiis beniamini. Be filiis quoq; ephraiz et manasse orhei fili⁹ Amiud fili⁹ emri: fili⁹ omrai: fili⁹ bonni. Be fili⁹ phares fili⁹ iuda et desiloni. asaia p̄mogenitus et fili⁹ ei⁹. Be filiis aut̄ zara iehel et fr̄es eoz sexcenti nonagita. Porro de filiis beniamini: salo filius mosollā filij odua filij asana et iobama fili⁹ ieroā et helā fili⁹ ozi filij mochori et mosollā filius saphacie filij rahuel filij iebanie et fratres eoz p̄ familias suas nongēti quinq̄gintasex. D̄es hi p̄ncipes coḡtionū p̄ domos patrū suoꝝ. Be sacerdotibus aut̄ iedaia ioiarib; et iachin azarias quoq; fili⁹ helchie filij mosollā filij zadoch filij meraioth filij achitob p̄otifer domus dei. Porro adaias filius ieroā filij phasor fili⁹ abelchia et maaśia fili⁹ adibel filij iezra filij mosollā: filij mosollamoth filij emmer: fr̄es quoq; eoz p̄ncipes p̄ familias suas mille septingēti sexaginta: fortissimi roboore ad faciendū opus misterij i domo dei. Be leuitis aut̄ semeia fili⁹ assub et fili⁹ ezri et fili⁹ asebia. Be filiis merari Bachachar quoq; carpētarus et galal et mathania fili⁹ micha filii zechri filij azaph et obdia fili⁹ semei: filij galal filij yduthū: et Barachia fili⁹ asa. filij helchana q; habitauit in atrijs nethophati. Janitores aut̄ sellū et achub et thelmō et abinā: et frater eoz sellū p̄nceps usq; ad illud tps in porta regis ad orientē obseruabat p̄ vicas suas de filiis lcui. Sellū bo fili⁹ chore filij abiasaph filij chore cū sribus suis et domo p̄ris sui. Hi sunt chouite sup̄ opa ministrii: custodes vestibulorum tabernaculi et familie eoz p̄ vices castrop̄ dñi custodiētes introitū. Finees autem filius eleazar erat dux eoz corā dñi. Porro zacharia filius Mosellamia ianitor portae tabernaculi testimonij. Omnes hi electi in ostiarios p̄ portas: ducenti. xij. et descripti in villis p̄prijs quos constituerūt dauid et samuel vidēs in fide sua: tā ipsos q; filios eoz in ostiis domus dñi et in tabernaculo vicibus suis. Per q̄tuor vētūs erāt ostiarij idest ad orientē et ad occidentē et ad aglonez et ad austro. Fr̄es aut̄ eoz in viculis morabant et veniebat in sabbat suis de tpe usq; ad tps. His q̄tuor leuitis creditus erat ois numerus ianitor: et erāt sup̄ exedras et thesauros dñi. Per gyp quoq; tē pli dñi morabant in custodijs suis: vt cū tps suis set ipi mane apirent fores. Be hōz grege erant et sup̄ yasa ministerij. Ad numerz n. inferebant vaſa et efferebant. Be ipis et q; credita hēbāt vētūlia sanctuarū: precerat sile et yuno et oleo et thuri et

aromatibus. Filii autem sacerdotū vnguenta et aromatib; p̄fiebant. et matathias leuites p̄mo genitus sellū chorite: p̄fectus erat eoz q; in sarta gine frigebant. Porro de filiis caath sribus eoz sup̄ panes erāt p̄positōis vt sp̄ nouos p̄ singula sabata p̄parēt. Hi sunt p̄ncipes cantorū p̄ familias leuitarū q; in exedris morabant: ita vt dic ac noctu iugiter suo ministerio deseruerēt. Capita leuitarū p̄ familias suas p̄ncipes manserūt in hie rusalem. In gabaō aut̄ cōmorati sunt p̄ gabaō iahibel et nomē vrōis eius maacha. Filius p̄mo genitus eius abdō et sur et cis et baal et ner et Ma dab. Sedor quoq; et Abio et zacharias et macel loth. Porro macelloth genuit semmaā. Iste habitauerunt e regione fratribus suis in Hierusalē cum fratribus suis. Ner autem genuit Lis: et cis genuit saul et saul genuit ionathā et melchisue et abinadab et esbaal. filius autem Jonathā mirbaal: et miribaal genuit micha. Porro filij Abicha: phitō et melech et thara et ahaz. Ahaz autem genuit iara: et iara genuit alamath et azmoth et zāri. Zamri autem genuit mosa: Abosa vero genuit baana cuius filius raphael genuit elasa: de quo ortus est Asel. Porro Asel sex filios habuit his nominibus: iericam: bochuw: bismael: saria: obdia: anan. hi filij asel.

x.

Philistium aut̄ pugnabant p̄tra israel: fūgeruntq; filii israel palestinos et ceciderunt vulnerati in monte gelboe. Lungi appropinq;ssent philistei: p̄sequentes saul et filios eius peruerunt ionathā et aminadab et abelchisue filios saul. Et aggrauatū ē pliū p̄tra saul: in ueneruntq; eū sagittarij et vulnerauerūt iaculis. Et dixit saul ad armigerū suū. Enagina gladium tuū et interfice me: ne forte veniant incircuisci isti et illudant mihi. Moluit aut̄ armiger eius lō face re timore pterritus. Arripuit g; saul ensem et irruit in eum. Quod cum vidisset armiger eius vide licet mortuum esse saul irruit etiam ipse in gladiū suū et mortuus est. Interiuit ergo saul et tres filii eius et omnis domus illius p̄ter p̄cidit. Quod cum vidissent viri israel qui habitabat in campe sribus fugerunt et saul et filii eius mortuus. Dere liquerunt vrbes suas et hoc illucq; dispersi sunt. Veneruntq; philistium et habitauerūt in eis. Die igitur altero detrahentes philistium spolia cesoꝝ inuenierunt saul et filios eius: iacentes in monte gelboe. Lungi spoliassent euz et amputassent caput: armisq; nudassent: miserunt in terram suas vt circumferretur et ostenderetur idoloꝝ templis et populis. Arma autem eius p̄secauerūt in phaeno dei sui. et corpus afficerunt in templo Bagen. Hoc cum audissent viri Jabel Balāad: omnia sc̄ que philistium fecerant sup̄ saul: consurrexerunt singuli viroꝝ fortium: et tulerunt cadavera saul et filiorum eius. attuleruntq; ea in labes et sepelierunt ossa eorum subter querum que erat in Jabel: et ieunauerunt septem diebus.

Mortuus est ḡ saul ppter iniquitates suas eo ꝑ
ſuaricatus sit mandatum dñi quod p̄cepit; t̄ nō
custodierit illud: sed insip etiam phitonissam cō
ſulerit nec sperauerit in dño: ppter qđ interfecit
eum t̄ transtulit regnum eius ad David filium
isai.

xi

Congregatus ē igit̄ omnis israel ad Dauid in hebron dicens. Os tuū sumus:
t̄ caro tua. H̄eri quoq; t̄ nudius tertius
cum adhuc regnaret saul: tu eras q̄ educebas et
introducebas isrl. Tibi n. dixit dñs deus tuus.
Tu pasees pplm meū israel: t̄ tu eris p̄nceps su
p̄ eum. Venerunt ḡ om̄es maiores natu israel ad
regem in hebro. t̄ iniit dauid cum eis sedus coraz
dño. Veneruntq; eū regē sup̄ israel iux sermones
dñi quē locutus ē in manu samuel. Abiit quoq;
dauid t̄ omnis israel in hierusalem. H̄ec est iebus
vbi erant iebusei habitatores terre. Veneruntq;
q̄ habitabant in iebus ad dauid. Non ingredie
ris hic. Porro David cepit arcem syon: q̄ non
est cimitas dauid. Dixitq; Omnis q̄ p̄cuserit ie
busum imp̄mis erit p̄nceps t̄ dur. Ascendit igit̄
tur p̄mus ioab filius sarue t̄ factus est p̄nceps.
Habitauit autem dauid in arce: t̄ idcirco appella
ta est civitas David. Edificauitq; urbem in cir
cuito a mello vſq; ad gyp̄. Joab autem reliq; vr
bis extruxit. Proficiebatq; dauid vadens t̄ cre
scens: t̄ dñs exercitum erat cum eo. H̄i p̄ncipes
viroꝝ fortium dauid qui adiuuerunt eum: vt rex
ficeret sup̄ omnem isrl iux verbuꝝ dñi qđ locutus
est ad isrl: t̄ iste nūerus robustorꝝ dauid. Iesbaā
filius abamoni p̄nceps inter triginta. Iste leua
uit hastā suā sup̄ trecentos vulneratos vna vi
ce. Et post eū cleazar filius patrui eius ahoites
qui erat inter tres potentes. Iste fuit cuꝝ dauid
in ap̄b̄c dñi qđ philistijm congregati sunt ad lo
cum illū in pl̄ium. Et erat ager regionis illū ple
nus hordeo: fugeratq; ppliis a facie philistinoꝝ:
Hi steterūt in medio agri t̄ defenderunt eū. Lū
q; p̄cussent philisteos: dedit dominus salutem
magnā populo suo. Descenderūt aut̄ tres de tri
ginta p̄incipibus ad petrā in q̄ erat dauid ad spe
luncam ad ollam: qđ philistijm fuerant castrame
tati in valle raphaim. Porro dauid erat in presi
dio t̄ statio philistinoꝝ in bethleem. Considerant
iḡ dauid aquam t̄ dixit. O si quis daret mihi
aquam de cisterna bethleem: q̄ est in porta. Tres
ḡ isti p̄ media castra philistinoꝝ preixerunt t̄ hau
serunt aquā de cisterna bethleem q̄ erat in porta
t̄ attulerūt ad dauid vt biberet: q̄ noluit sed ma
gis libauit illam dño dicere. Absit vt in ſpectu
dei mei h̄ faciā: t̄ sanguinē viroꝝ iſtoꝝ bibā: q̄ in
piculo aliaꝝ suaꝝ attulerūt mihi aquā. Et ob hac
eāz noluit bibere. H̄ec fecerūt tres robustissimi.
Abiit quoq; frater ioab: ip̄e erat p̄nceps trium
t̄ ip̄e leuauit hastā suā p̄tra trecentos vulneratos
t̄ ip̄e erat inter tres noiatissimus: inter tres sc̄os
inlytus t̄ p̄nceps eoz. Ueruntū vſq; ad tres pri

mos non puenerat. Banaia filius iōiade viri ro
bustissimi q̄ multa opa ppetraret de capſel: ip̄e
p̄cussit duos ariel moab. Et ip̄e descendit et inter
fecit leonē in media cisterna tpe niuis. t̄ ip̄e p̄cussit
vix egyptiū cuius statura erat qngz cubitorꝝ t̄
hēbat lanceā vt lictorū texentiū. Descendit igit̄
tur ad eū cū v̄ga t̄ rapuit hastā quā tenebat ma
nu: t̄ interfecit eū hasta sua. H̄ec fecit banaia fili
us iōiade q̄ erat iter tres robustos noiatissimus
inter triginta p̄mus: Uerū ad tres vſq; nō pue
nerat. Posuit aut̄ eī dauid ad auriculam suam.
Porro fortissimi viri in exercitu: asahel frater io
ab. t̄ eleanā filius patrui ei⁹ de bethleem: sammoth
arodites: helles polonites: hyras fili⁹ acces the
cuītes: abiezer Anatothires: sobochai ysatires:
ilai aborites: marai netophatites: heleth fili⁹ baa
na netophatites: ethai filius ribai de gabath fi
liorꝝ beniamin. Banaia pharathonites: hurai ū
torrente gaaz: abiel arabathites: azmoth baura
nites: eliaba salabonites: filii assen gezonites: io
nathan filius saie ararithes: ahiam filius sachar
ararithes: eliphail filius vr. cph̄r meherathites
abia phellonites: czro carmelites. Maari filius
azbi iobel frater nathan: mibaar filius agarai se
lech ammonites: naarai berothites armiger Jo
ab fili⁹ saruie. Hyras iethreus: iareb Jethreus:
vrias etheus: zabad filius Ooli. ad yna filius se
char rubenites: p̄nceps rubenitarum: t̄ cum eo
triginta. Haanan filius macha: t̄ iosaphat Alba
thanites: osias astarothites: semma t̄ iashbel fi
lii hothan aracites: iedibel filius zamri t̄ Joba
frater eius thosates: helihel Alabunites: t̄ ieri
bai t̄ iosaia filii elnaeꝝ: t̄ iethma Al-oabites: eli
hel t̄ obed t̄ iashbel de masobia.

xii

D h I quoq; venerunt ad dauid in sicilech
cum adhuc fugeret saul filium. Ei⁹: qui
erant fortissimi t̄ egregij pugnatores:
tendentes arcum t̄ vtraq; manu fundis sara iaci
entes t̄ dirigentes sagittas. De fratribus saul ex
tribu Beniamin. Princeps Abiezer t̄ iōas fili⁹
samaa. Gabaathites t̄ Iasibel t̄ Phalleth fili⁹
azmoth t̄ baracha t̄ iebu Anatothites: samaias
quoq; Gabaonites fortissimus inter triginta. Et
super triginta. Hieremias t̄ iiezibel t̄ iohannā:
t̄ Jezabad gaderothites t̄ luzai t̄ hierimuth: et
Haalia et samaria et saphatia. araphites. Nel
cana t̄ iesaia t̄ azrahel t̄ ioezer: t̄ iesbaam de ca
reim. Joela quoq; t̄ zabadia fili⁹ iorōam de Ge
doz. Sed t̄ de gaddi transfugerunt ad dauid
cum latereret in dclerto viri robustissimi t̄ pugna
tores optimi: tenentes clypeum t̄ hastaz. Facies
eorum quasi facies leonis: t̄ veloces quasi capre
in montibus. Ezer p̄nceps. obdias secundus
Eliab tertius. Alasmāna q̄rtus. Hieremias qn
tus. ethi sextus. helihel septim⁹. iohannā octau⁹,
helzebad non⁹. hieremias decim⁹. bachanai vn
decimus. H̄i de filijs Gad p̄ncipes exercitus.

Mouissimus centū milibus pererat: et maxim⁹ mil le. Iste sunt q̄ transferunt iordanem mense pmo: q̄ innudare p̄fuerit sup̄ ripas suas: et omnes su gauerunt q̄ morabant in vallis ad orientalem plagā et occidentalem. Uenerunt aut̄ et de beniamin et de iuda ad p̄sidium in quo morabat dauid. Egressusq; ē dauid obuiam eis. et ait: Si paci ce venistis ad me vt auxiliemini mihi cor meū iū gatur vobis. Si aut̄ insidiā mihi p̄ aduersariis meis cum ego iniuratem in manibus nō habeaz vadat deus pat̄ p̄forz et iudicet. Spūs vero dñi induit abisai p̄ncipez inter. xxx. et ait: Tu simus o dauid: et tecum filij isai. Pax p̄tibi: et pax ad iutorib⁹ tuis. Le. n. adiuuat deus tuus. Susce pit ḡ eos dauid et p̄stituit p̄ncipes turme. Porro de manasse transfigerunt ad dauid q̄n veniebat cum philistijm aduersus saul ut pugret et non di micauit cū eis: q̄ initio p̄filio remiserunt eum p̄n cipes philistinoꝝ dicentes: Pericolo capitis nři reuertes ad dñm suū saul. Qū igit̄ reuersus est in siccilech transfigerunt ad eū de manasse ednas et iozabab et iedihel et Michael et ednas et joza bath et helin et salathi. p̄ncipes militū in manasse hi p̄buerunt auxilium dauid aduersus latrunculos. Omnes. n. erant viri fortissimi: et facti sunt p̄ncipes in exercitu. Sed et p̄ singulos dies venie bant ad dauid et ad auxiliandū ei: vsq; dū fieret grandis numerus q̄si exercitus deū. **Iste quoq;** est numerus p̄ncipū exercitus q̄ venerunt ad da uid cum esset in hebrō: vt trāfferrent regnū saul ad eum iū verbū dñi. Filii iuda portates clype um et hastā: sex milia octingenti expediti ad plū. De filiis symeon viroz fortissimoz ad pugnādū septem milia centū. De filiis leui: q̄tuor milia sex centi. Iorada quoq; p̄nceps de stirpe Aarō et cū eo tria milia septingeti. Sadoch etiā puer egre gie indolis et domus pris eius p̄ncipes vigintiduo. De filiis aut̄ beniamin fratribus saul tria milia magna. n. ps eoꝝ adhuc seqbak domum saul. Porro de filiis ephraim viginti milia octingeti fortissimi robore. viri nominati in cognationib⁹ suis. Et ex dimidia tribu manasse decē et octo mi lia: singuli p̄ noia sua venerunt vt p̄stituerent regē dauid. De filiis quoq; yslachar viri cruditi q̄ no uerant singula tpa ad p̄cipiendum qđ facere de beret isrl̄ p̄ncipes ducenti. Omnis aut̄ reliq̄ tri bus eoz p̄filium sequebat. Porro de zabolon q̄ egrediebant ad plū et stabant in acie instructi armis bellicis: quinquaginta milia venerunt in auxiliis nō in corde dupliciti. Et de neptalin p̄ncipes mille et cū eis instructi clypeo et hasta: triginta et septem milia. De dan etiā p̄pati ad plū: virginio octo milia sexcenti. Et de aſer egredientes ad pugnā et in acie puocantes: q̄draginta milia. Trans iordanem aut̄ de filiis ruben et de gad et dimidia pre tribus manasse instructi armis bellicis centū viginti milia. Omnis isti viri bellatores expediti ad pugnandum corde pfecto venerunt in

hebron vt p̄stituerent regē dauid sup̄ vniuersit̄ israel. Sed et omnes relig et isrl̄ uno corde erant vt rex fieret dauid: fueruntq; ibi apud dauid tribus diebus comedētes et bibentes. Prepauerat enim eis frēs sui. Sed et q̄ iū eos erant vsq; ysl̄ char et zabulon et neptalin: afferebant panes in asinis et camelis et mulis et bobus ad vescendū: farinā palatas: yuam passam: vinum: oleum: bo ues: arietes: et ad omnē copiā. Gaudium quippe erat in israel.

XIII.

Muit aut̄ p̄filium dauid cum tribunis et centuriob⁹ et vniuersis p̄ncipibus et aut ad omnem cetum israel. Si plz vob et a dñ o deo nostro egredieſ sermo quem loquor mittamus ad frēs nostros reliquos in vniuersas regiones isrl̄. et ad sacerdotes et levitas q̄ habitat in suburbanis vrbium: vt p̄gregenſ ad nos et reducamus arcā dei nostri ad nos. Non. n. req̄suimus eam in diebus saul. Et r̄ndit vniuersa mul titudo vt ita fieret. Placuerat. n. sermo omni populo. Cōgregauit ḡ dauid cunctum israel a syor egypti vsq; dum ingrediāris emath: vt adduce ret arcā dei de cariathiarim. Et ascendit dauid et ois vir isrl̄ ad collem cariathiarim q̄ est in Ju da vt afficeret inde arcā domini dei sedentes sup̄ cherubim ybi invocatum est nomen eius. Impo fueruntq; archam dei super plaustrum nouū dōmo Aminadab. Oza autem et fratres eius minabant plaustrum. Porro dauid et vniuersis israel ludebant coram deo omni virtute. in cantis et in cytharis et psalteriis: et tympanis: et cym balis et tubis. Cum autem puenissent ad archaz chidon: tetendit Oza manum suam vt sustenta ret arcā: bos quippe lasciviens paululum inclinauerat eam. Iratus est itaq; dominus contra oza et peccavit eum: eo q̄ tetigisset arcā: et mortuus est ibi coram domino. Confristatusq; est dauid eo q̄ diuisisset dominus oza vocauitq; locum illum diuiso oze vsq; in p̄ntem diem. Et tū multū deum tunc temporis dicēs: Quomodo pos sim ad me introducere arcā dei: Et ob hanc causam non adduxit eam ad se: hoc est in ciuitate dauid: sed auerit in domum obededom gethei. Atq; aſit ergo arca dei in domo obededom tribus mensibus: et benedixit dominus domui eius et oībus que habebat.

XIV.

Misit quoq; Hiram Rex tyri nuncios ad dauid. et ligna cedrina: et artifices parietum lignorumq; vt edificarent ei domum. Cognovitq; dauid eo quod confir masser eum dominus in regem israel. et subleua tum est regnum suum super populum eius isrl̄. Accepit quoq; David alias uxores in Hierusalem. Benuitq; filios et filias. Et hec nomina eorum qui nati sunt ei in Hierusalem. Samia: et Sobab: Nathan: et salomon Jephaz: et elisa et eliphalech. Moga quoq; et Nepheg et iaphie Elisama et Bialiada et Eliphalech.

Audiētes autē philistīum eo q̄ vinctus esset dāvid in regem sup vniuersum isrl̄ ascenderunt omnes vt quererent eū. Qd cū audisset dāvid ingressus ē obuiam eis. Porro philistīum venientes diffusi sunt in valle raphaim. Consuluitqz dāvid dñm dicens: Si ascendā ad philisteos et si tradam eos in manu mea? Et dixit ei dñs. Ascende et tradam eos in manu tua. Cumqz illi ascendissent in baal pharasim percussit eos ibi Dāvid: et dixit: Biuisit deus inimicos meos p manū meam sicut diuidū tur aq. et idecirco vocatū est nōm illius loci baal pharasiz. Dereliquuntqz ibi deos suos quos dāvid iussit exuri. Alia etiam vice philistīum irruerūt et diffusi sunt in valle. Consuluitqz rursum dāvid deum et dixit ei deus: Nō ascendas post eos recede ab eis et venies ptra illos et aduerso pirovum. Cumqz audieris sonitū gradientis in cacumine piroz tunc egredieris ad bellum. Egressus est. n. deus aū te vt p̄cutiat castra philistīum. Fecit ergo dāvid sicut p̄cepit ei deus: et percussit castra philistīoꝝ de gabaon vsqz gazara. Biuulgatumqz ē nōmen dāvid in vniuersis regionibus et dñm dedit paucorem eius sup oēs gentes.

Ecit quoqz sibi domos
in ciuitate dāvid et edificauit locū arce
dei: tereditqz ei tabernacula. Tunc dixit
dāvid: Illicitum est vt a quoqz portet archa
dei: nisi a leuitis quos elegit dñs ad portandū eā:
et ad ministrandum sibi vsqz in eternum. Lōgre
gavitqz vniuersum israel in hierlm vt afferret ar
cha dei in locum suū quē p̄pauerat ei: necnō et si
lios aarō et leuitas. De filiis caath: vriel p̄nceps
fuit et fratres eius ducenti viginti. De filiis Is
rael: asia p̄nceps et frēs eius ducēti trīginta. De
filiis gerson: p̄nceps et frēs eius cētū trīgita. De
filiis elisaphan: semeli p̄nceps et frēs eius ducēti.
De filiis hebron: elihel p̄nceps et frēs eius octo
ginta. De filiis ozihel: aminadab p̄nceps et frēs
eius centū duodecim. Vocauitqz dāvid sadoch et
abiahār sacerdotes et leuitas: vriel asalā: iohel
semeiam: elihel et aminadab. et dixit ad eos: Vos
q̄ estis p̄ncipes familiarū leuitarū: sanctificami
ni cū fratribus vris et afferte arca dñi dei isrl̄ ad
locum q̄ ei p̄patut est: ne vt a p̄ncipio: q̄ nō era
tis p̄ntes percussit nos dñs: sic et nunc fiat: illiciut
qd nob̄ agētibus. Sanctificati sunt ḡ sacerdotes
et leuite vt portaret arca dñi dei isrl̄. Et tulerūt si
lii leui arcā dei sicut p̄cepit moyses iux verbū p̄
dñi humeris suis in vestibus. Dixitqz dāvid p̄n
cipibus leuitarū: vt p̄stituerent de fratribus suis
cātores in organis musicorū nablis videlicet et ly
ris et cymbalis: vt resonaret in excelsis sonitus le
ticie. Constituerūtqz leuitas hemā filiū iohel.
et de fratribus eius asaph filiū barachie: de filiis
vo merari fratribus eoz: elhan filiū chasaie et eoz
eis frēs eoz. In secundo ordine zāchariaz et ben
et azibel et semiramoth et iehibel et ani. eliah et ba
niam et maasiaz et mathathias et eliphali et mace

niam et obededon et iehibel ianitores. Porro can
tores hemā. asaph et ethan in cymbalis encis cō
crepantes. zācharias autē et ozibel et semiramoth
et iahibel et ani eliah et maasiaz et banaias in na
bli arcana cantabant. Porro Adathathias et
eliphali et Adacenias et Obededom et iehibel:
et ozabin in citharis p̄ octava caneabant ephuni
chion. Chonarias autē p̄nceps leuitarū p̄phetie
p̄ieerat. et ad p̄cenendam melodiam. Erat quip
pe valde sapiens. Et barachias et helchana iani
tores arce. Porro sc̄benias et iōsaphat et Adatha
nael et amasai et zācharias et banaias et eliezer sa
cerdotes clangebant tubis coram arca dei: et obe
dedom et abias erant ianitores arce. Igit̄ dāvid
et omnes maiores natū israel et tribuni: ierunt ad
deportandam arcā federis domini de domo obe
dedom cum leticia. Cumqz adiuuisset deus leuitas
qui portabant arcā federis domini: immolabant
septem thauri et septem arictes. Porro Dāvid
erat induitus stola byssina et vniuersi leuite q̄ po
tabant arcā federis cātoresqz et chonanias p̄n
ceps p̄phetie inter cantores: Dāvid autem indu
tus erat ephot linceo. Uniuersisqz israel deduce
bant arcā federis dñi in iubilo et sonitu buccie
et tubis et cymbalis et nablis et cytharis p̄crepan
tes. Cumqz puenisset arca federis dñi vsqz ad ci
fenestrā: vidi regem dāvid saltantē atqz ludente
et despexit eum in corde suo.

Tulerunt igit̄ arcām

a dei et constituerunt eam in medio taber
naculi quod tetenderat ei dāvid et obtu
lerunt holocausta et pacifica coram deo. Cumqz
complexset dāvid offrens holocausta et pacifica
benedixit populo in nomē domini. et dūiūt vni
uersis p̄ singulos a viro vsqz ad mulierem: torta
panis et partem assē carnis bubale et frīxam oleo
similam. Constituerūtqz coraz arca domini de leui
et glorificarent et laudarent dominum deū israel
asaph p̄ncipem et secundum eius zāchariā. Por
ro iahibel et semiramoth et iehibel et mathathias
et eliah et banaiam et obededom. Iehibel sup or
gana psalterij et lyras: asaph autem in cymbalis
nere tuba iugiter coram arca federis domini. In
illo die fecit dāvid p̄ncipem ad p̄fitendum domi
no asaph et fratres eius. Confitemini domino et
inuocate nōmen eius: notas facite in populis ad
rate omnia mirabilia eius: laudate nōmē sanctū
eius: letetur cor querentium dñm. Querite dñm
et virtutem eius: querite faciez eius semper. Re
cordamini mirabilū eius q̄ fecit: signorū illius et
iudiciorū ois eius. Semen israel serui eius: fi
lij iacob electi eius. Ip̄e dominus deus noster:
in vniuersa terra iudicia ei⁹. Recordamini in sem
piterū pacti eius: sermonis quē p̄cepit in mille

Paralipomenon.

gnationes. Quem pepigit eum abraam, et iuramenti illius cum ysaac. Et constiunt illud iacob in pce ceptu. et israel in pactum sempiternu. dicens: Ti bi dabo terram chanaan, sicutum hereditatis vestre. Quod essent pauci numero parui et coloni eius. Et transierunt de gente in gente, et de regno ad populū alterū. Non dimisit quēq; calūmari eos: sed increpauit pro eis reges. Molite tāgere christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Lantate domino omnis terra: anūciate ex die in diem salutare eius. Narrate in gentib; gloriā eius, et in cunctis populis mirabilia eius. Quia magnus domin⁹ et laudabilis nimis: et horribilis super omnes deos. Deus enim dicit populorū idola: dñs autē celos fecit. Confessio et magnificētia coram eo: fortitudo et gaudū in loco ei⁹. Afferre domino familie populorū, afferre dño gloriā et imperiū date dño gloriā noi eius. Lenate sacrificiū et venite in conspectu eius, et adorate dñm in decorē sancto. Domoueat a facie eius ois terra: ipse non fundavit orbē immobile. Letant celi et exultet terra, et dicant in nationibus. dñs regnauit. Tonet mare et plenitudo eius, exultent agri et omnia q; in eis sunt. Tūc laudabūt ligna salt⁹ corā domio quia venit iudicare terram. Confitemini domio quoniam bon⁹: quoniam in eternis misericordia ei⁹. Et dicite: salua nos deus salvator noster, et congrega nos et erue de gētib⁹: ut perfiteamur noi sancto tuo et exultem⁹ in carminib⁹ tuis. Benedict⁹ dñs deus israel ab eterno vsq; in eternū: et dicat ois populus amem et hymnum deo. Bereliquint itaq; ibi coram arca federis domini asaph et fratres eius: ut ministrarent in conspectu arce iugiter per singulos dies et vices suas. Nomo. Obe dedom et fratres eius seraginta octo et obededō filium ydithun et oza p̄stituit ianitores. Sadocly autem sacerdotē statres eius sacerdotes coraz tabernaculo dñi in excelso quod erat in gabaon: ut offerent holocausta dño super altare holocausto matis iugiter mane ex vespere. iuxta omnia que scripta sunt in lege domini quaz precepit israeli. Et p̄ eū: heman et ydithun et reliquos electos vnuquēq; vocabulo suo ad confitendū domino quoniam in eternum misericordia eius. Heman quoq; et ydithun canentes tuba et quātientes cymbala et omnia musicorū organa ad canendū dño. Filios autē ydithun fecit esse portarior. Reuer susq; est ois popul⁹ in domū sua, et dauid ut benediceret etiā domui sue.

XVII

Dum autē habitaret dauid in domo sua dixit ad nathā prophetam. ecce ego habito in domo cedrina: arca autem fede ris domini sub pellibus est. et ait nathā ad dauid. H̄ia que in corde tuo sunt fac: dñs enim tecū est. Igis nocte illa fact⁹ est sermo domini ad nathā dicens: Vade et loquere dauid seruo meo. Hec dicit dñs: Nū edificabis tu mihi domū ad habi tandū. Neq; enim mansi in domo ex eo tempore

quo eduxi israel de terra egypti vsq; ad diē hanc sed fui semper mutans loca tabernaculi. et in tentorio manens cū omni israel. Numquid locutus sum saltem vni iudicū israel quibus preceperam ut pascerent populū meū. et dixi quare nō edificasti mihi domū cedrinā? Nū itaq; sic loqueris ad servū meū dauid. Hec dicit domin⁹ exercituū Ego tuli te cū in pascuis seqreris gregē ut esces dux populi mei israel. et fui tecū quoq; præfisti et interfeci omēs inimicos tuos corā te. feciq; tibi nomen quasi viuis magnop̄ qui celebrant in terra. Et dedi locū populo meo israel. Plantabit et habitabit in eo et ultra nō cōmouebitur: nec filii iniquitatis atterent eos sicut a principio. ex diebus quibus dedi iudees populo meo israel et humiliati viuēs inimicos tuos. Annūcio ergo tibi q; edificatur sit tibi dñs domū. Tunc ipse ueris dies tuos ut vadatis ad patres tuos suscita bo semen tuū post te qd erit de filiis tuis. et stabiliam regnū eius. Ipse edificabit mihi domū. et firmabo solum eius vsq; in eternū. Ego ero ei in patrē. et ipse erit mihi in filiū. et misericordia meā nō auferas ab eo sicut abstuli ab eo qui ante te fuit. Et statuā eū i domo mea. et in regno meo vsq; in sempiternū. et thronus eius erit firmissim⁹ i p̄petuū. Juxta oia verba hec. et iuxta viuēs vi sionē istā: sic locutus est nathā ad dauid. Tunc venisset rex dauid et sedisset corā dño. dixit: Quis ego sum dñe deus et que domus mea: ut p̄stares mihi talia. Sed et hoc parū visuū est in conspectu tuo. Ideoq; locutus es sup domū servi tuū etiā in futurū: et fecisti me spectabile sup omēs hoies. H̄ne deus meus qd ultra adderē potest dauid cū ita glorificaueris seruū tuū et cognoveris eū: Domine ppter famulū tuū iuxta cor tuū fecisti omēs magnificētia hanc. et nota esse voluisti viuēs magnalia. Domine nō est filius tui. et nō est ali⁹ deus absq; te ex omnibus quos audiūm⁹ auribus nūis. Quis enim est alius ut populus tuū israel: gens vna in terra ad quā prexit deus ut liberarē et faceret populū sibi. et magnitudine sua atq; terribibus eiūceret nationes a facie eius quē de gypto liberarat. Et posuisti populū tuū israel tibi i populū vsq; in eternū. et tu dñe fact⁹ es de⁹ eius. Nūc igit̄ dñe fmo quē locut⁹ es famulo tuo et super domū ei⁹. p̄firmes i p̄petuū: et fac sicut locutus es: p̄maneatq; et magnificēt nomē tuū vsq; i sempiternū. et dicat: dñs exercituū deus israel. et dñs dauid fui ei⁹ q manēs corā eo. Tu enim dñe deus me⁹ et eleuasti auriculā fui tui ut edificares ei domū: et iccirco iuenit su⁹ tu⁹ fiduciā ut orez corā te. Nūc ḡ dñe tu es de⁹ et locut⁹ es ad seruū tuū tāta bñficia. et cepisti bñdicēt domini fui tui ut sit sp corā te. Te enim dñe bñdicente bñdicta erit in p̄petuū:

XVIII

Acū ē alit p̄ hec ut peuteret dauid philiū et humiliaret eos. et tolleret geth et filias ei⁹ de manu philistium: peuteretq;

p

moab et fieret moabite servi dauid. offerentes ei munera. Eo tpe percussit dauid etiam adadezer regem soba regiois emath quod perrexit ut dilatarer ipum suum usque ad flumen euramat. Cepit ergo dauid mille quadrigas eius et septem milia equitum ac viginti milia virorum peditorum. Subnervauitque oes equos curruum: exceptis centum quadrigis quas referuant sibi. Superuenit autem et syrus damascenus ut auxilium preberet adadezer regi soba. Sed et huius percussit dauid vigintiduo milia virorum et posuit milites in damasco. ut syria quoque seruiret sibi et offerret munera. Aduuitque eum dominus in cunctis ad que prexerat. Tulit quoque dauid pharetras aureas quas habuerat serui adadezer. et attulit eas in hierusalim. neconon de thebath et chun vrbibus adadezer eris plurimum: de quo fecit salomon mare encium et columnas et vasorum enea. quod cum audiuerit thom rex emat. percussisse videlicet dauid omnem exercitum adadezer regis soba: misit aduram filium suum ad regem dauid. ut postularet ab eo pacem. et ceterum gratularem ei eo quod percussisset et expugnasset adadezer. Aduersarius quippe erat thom adadezer. Sed et ola vasorum aurea et argenta et enea pse cravuit dauid rex domini cum argento et auro quod tulerae ex vniuersis gentibus: tamen de idumea et moab et filio amon quem de philistium et amelech. Abisai vero filius sarmie percussit edom in valle salinarum decem et octo milia. et constituit in edom presidiu. ut seruiret idumea dauid. Saluauitque dominus dauid in cunctis ad que prexerat. Regnauit ergo dauid super viuimus israel. et faciebat iudicium atque iusticiam cuncto populo suo. Proinde ioab filius sarmie erat super exercitum. et iosephat filius ahiluth acometarus. Sadoch autem filius achitob et ahimelech filius abia thar sacerdotes: et susa scriba. Banaias quoque filius iohiade super legiones cerethi et seletihi. Proinde filius dauid primus ad manum regis.

XIX

Lredit autem ut moreretur naas rex filiorum amon: et regnaret anno filius eius pro eo. Dixitque dauid. Faciat misericordiam cum anonymo filio naas. Prestit enim mihi pater eius gratiam. Misitque dauid nuncios ad solandum eum super mortem patris sui. Qui cum puenissent in terra filiorum amon: ut consolarentur anonymi. Directi principes filiorum amon ad annos. Tu forsitan putas quod dauid honoris causa in patrem tuum miserit qui consolatur te: nec ait aduersus quod ut explorat et investiget et scrutentur terram tuam venerint ad te serui eius. Igis anonymous dauid decalvavit et rasit. et precipit tunicas eorum a natibus usque ad pedes et dimisit eos qui cum abiissent et hoc maledicenter dauid: misit in oscuros eos. Grande enim tuneliam sustinuerunt et precepit ut manarent in hiericho donec cresceret barba eorum. et tunc reuerterentur. Videtem autem filium amon quod iniuriam fecissent dauid tamen anonymous reliquias populi miserunt mille talera argenti. ut producerent si bi de mesopotamia et de syria maacha et de soba currus et equites. Conduxeruntque triginta duomi

lia curruum et regem maacha cum populo eius. Qui cum venissent: castrametati sunt in regione medaba. Filii quoque amon congregati de vrbibus suis. venerant ad bellum. quod cum adisset dauid: misit ioab et omnes exercitum virorum fortium. Egressaque filii amon direxerunt acie iuxta portam ciuitatis. Reges autem qui ad auxiliu eius venerant se parati in agro steterunt. Intuitur ioab intelligens bellum ex aduerso et post tergum contra se fieri. elegit viros fortissimos de viuimero israel et prexit contra syrum. Reliquam autem partem populi dedit sub manu abisai fratri sui. et prexerunt contra filios amon. Dixitque: Si vicecerit me syrus. auxilio eris mihi. si autem supauerint te filii amon. ero tibi in predictum fiduci. Consoriat et agam viriliter pro populo nostro et per vrbibus dei nostri. Dominus autem quod in aspectu suo bonum est faciat. Perrexit ergo ioab et populus qui cum eo erat contra syrum ad preluz: et fugauit eos. Proinde filii amon videntes quod fugisset syrus ipsi quoque fugerunt abisai fratre eius: et ingressi sunt ciuitatem. Reversusque est etiam ioab in hierusalem. Videlicet autem syrus quod cecidisset coram israel: misit nuncios et adduxit syrum qui erat trans flumen Sophat autem princeps militie adadezer erat dux eorum. quod cum annuntiatus esset dauid: congregauit viuimus israel. et transiuit iordanem. irruitque in eos et direxit ex aduerso acie. illis contra pugnabutibus fugit autem syrurus iudeorum. Et interfecit dauid de syris septem milia curruum et quadrageinta milia. peditorum et sophat exercitus principem. Videlicet autem fui adadezer se ab israel esse supatos: et transfugerunt ad dauid et seruerunt ei. Noluitque ultra syria auxilium praebere filius amon.

XX

Actum est autem post anni circulum et tempore quo solent reges ad bella procedere congregauit ioab exercitum et robur militie: et vastauit terram filiorum amon. Perrexitque et obsecdit rabba. Proinde dauid invenit hierusalim quod ioab percussit rabba. et destruxit eam. Tulit autem dauid coronam melchon de capite eius. et innenit in ea aurum pondo talentum et preciosissimas gemas: fecitque sibi inde diadema. Manubias quoque urbis plures tulit: pponit autem qui erat in ea eduxit. et fecit super eos tribulas. et trahas. et ferrata carpentaria transire: ita ut dissecarentur et coterent. Sic fecit dauid cunctis vrbibus filiorum amon. et reuersus est cum omni populo suo in hierusalem. Post hec initum est bellum in gazer aduersus philisteos. in quo percussit sobochai vsathites saphai de generi rephaim. et humiliavit eos. Aliud quoque bellum gestum est aduersus philisteos. in quo percussit adeodatus filius saltus bethleemites fratrem gloriam texentium. Sed et aliud bellum accidit in gethe: in quo fuit homo longissimus senos habens digitos id est simul vigintiquatuor: qui et ipse raphai fuerat stirpe generatus. Hic blasphemavit israel. et percussit eum ionathan filius simeonis fratri dauid. Hui sunt filii raphael in gethe qui ce

Paralipomenon.

cederunt in manu dauid & seruorū ei^o. XXI
¶ Insurrexit autē satan p̄tra israel & inci-
tauit dauid ut nūeraret israel. Dixitqz
dauid ad ioab & ad pr̄cipes populi: Ite
et numerate israel a berasbe vñqz dan & afferte mi-
hi numerū ut sciam. Respōditqz iob: Augeat do-
minus populū suū centuplū q̄z sunt. Nonne
domine mi rex omnes serui tui sunt: Quare hoc
querit domin^o meus quod in peccatū reputetur
israeli. Sed sermo regis magis preualuit. Egred-
susqz est ioab & circuuit vñuersuz israel & reuer-
sus est hierusalē. Deditqz dauid numerū eorum
quos circuuerat & inuentus est omnis numerus
israel mille milia & centū milia virox edacentium
gladiū. de iuda autē quadringēta septuaginta mi-
lia bellatorū. Nā leui & beniamin nūeravit: eo q̄
inuitus exquereret regis imperiū. Displacuit autē
deo quod iussuz erat: & peccauit israel. Dixitqz da-
uid ad dñm peccauit nimis ut hoc facerē. Obsecro
auster iniquitatē serui tui: quia insipienter egi. Et
locutus est dñs ad gad vidētē dauid dicens: Ha-
de & loques ad dauid & dic ei. Hec dicit dñs. Tri-
um tibi optione dō: vnuqz qd volueris elige ut fa-
ciam tibi. Cunqz venisset gad ad dauid dixit ei.
Hec dicit dñs. Elige qd volueris. Aut trib' annis
pestiletiā, aut tribus mensibus te fugere hostes
tuos & gladiū eoz nō posse cuadere. aut trib' die-
bus gladiū dñi & mortem versari in terra. & ange-
lū dñi interficere in vñuersis finibus isrl. Nunc
igis vide quid respōdeā ei qui misit me. Et dixit
dauid ad gad. Ex omni pte me angustie premunt
Si melius mihi est ut incidā i man^o dñi q̄a mul-
te sunt miserationes eius: q̄z in man^o hominum
¶ Visit ergo dñs pestilentia in israel: et ceciderūt
de israel septuaginta milia virorū. ¶ Visit quoqz
angelū in hierusalē. ut peccaret ea. Cunqz peccate-
ret. vidi dñs & misert^o est sup magnitudinez ma-
li: & imperauit angelo qui peccatibat. sufficit iam
cesser manus tua. ¶ Ora angel^o dñi stabat iuxta
areā hornā iebusei: levansqz dauid oculos suos:
vidit angelū dñi stantē inter celū & terrā: & euagi-
natū gladiū in manu ei^o. & versum contra hieu-
salem: & ceciderunt tam ipse q̄z maiores natu ve-
stiti cilicis pni in terrā. Dixitqz dauid ad deum
Nonne ego sum qui iussi ut numeraretur popu-
lus: Ego q̄ peccauit: ego qui malū feci: Iste grec
quid commeruit: Domine deus meus vertas ob-
secro man^o tua in me: et in domū patris mei: po-
pulus aut tuus nō percucias. Angelus aut dñi p-
cepit gad ut diceret dauid: ut ascenderet extrue-
retqz altare dño deo in area hornā iebusei. Ascē-
dit ergo dauid iuxta sermonē gad: quē locut^o ei
fuerat ex noī dñi. pero hornā cū suspexisset & vi-
diss^o angelū quatuorqz filii ei^o cū eo: absconderūt
se. Nam eo tempore terebat in area triticuz. Ig-
tur cum veniret dauid ad hornā cōspexit eū hor-
nā. & pcessit ei obuiā de area & adorauit eū. pn^o i
terrā. Dixitqz ei dauid: Da mihi locū aree tue ut

edificē in ea altare dño. ita ut quantū valet argē-
ti accipias: et cessat plaga a populo. Dixit ante
hornā ad dauid. Tolle & faciat dñs meus rex qd
cunqz ei placet. Sed et boues do in holocaustū
et tribulas in ligna: et triticū in sacrificiū: omnia
libens p̄rebebo. Dixitqz ei rex dñi. Nequaqz
ita fiet: sed argentū dabo quantū valet. Neqz n-
tibi auferre debeo et sic offerre dño holocausta
gratuita. Dedit ergo dauid hornā pro loco siclos
auri iustissimi p̄deris sexcentos: et edificauit ibi
altare dño: obtulitqz holocausta et pacifica: et in
uocauit dñū. et exaudiret eū in igne de celo super
altare holocausti. Precepitqz domin^o angelo. &
conuertit gladiū suū in vaginā. Propter ergo da-
ui dñe videns. q̄ exaudisset eū dñs in area hornā ie-
busi: immolauit ibi victimas. Tabernaculū autē
dñi qd fecerat moyses in deserto et altare holocau-
storū ea tempestate erat in excelsō gabaon: et nō
preualuit dauid ire ad altare ut ibi obsecraret de-
um. Nam enī fuerat timore pterrit^o: vidēs gla-
diū angeli dñi.

XXII

Dixit dauid: Hec est dom^o dei et hoc al-
tare in holocaustū israel. Et precepit ut
congregarentur omes p̄seliti de terra
israel et constituit ex eis latomos ad cedēdos la-
lapides et poliendos ut edificaretur domus dei:
Ferrū quoqz plurimum ad clausos ianuarū & ad
comissuras atqz iuncturas preparauit dauid. et
eris pondus innumerabile. Ligna quoqz cedria
non poterant estimari: que sidonii et tiri depor-
tauerūt ad dauid. Et dixit dauid: salomon filius
meus puer parvulus est et delicatus. Som^o autē
quā edificare volo domino talis esse debet ut in
cunctis regionibus noīetur. Preparabo ergo ei
necessaria. Et ob hanc causā ante mortē suā omi-
nes preparauit impensas. vocauitqz salomonēz
filium suuz. et precepit ei ut edificaret domū deo
israel. Dixitqz dauid ad solomonēz. Filu mi: vo-
luntatis mee fuit ut edificare domum nomini do-
mini dei mei: sed factus est sermo domini ad me
dicens: Adulatum sanguinez effudisti et plurima
bella bellasti: non poteris edificare domuz nomi-
ni meo: tanto effuso sanguine coram me: Filius
qui nasceret tibi: Erit vir quietissimus. Faci
ciam enim eum requiescere ab omnibus inimicis
suis per circuitum et ob hanc causam pacificus
vocabitur. et pacem et oīcum dabo in israel cun-
ctis diebus eius. Ipse edificauit domum nomi-
ni meo et ipse erit mihi in filium et ego ero illi in
patrem firmaboqz solium regni eius super isra-
el in eternū. Nūc ergo fili mi sit dominus tecū
et p̄sperā. et edifica domū dñi deo tuo: sicut lo-
cutus est de te. Et qz tibi dominus prudentiam
et sensuz: ut regere possis israel. et custodire legē
domini dei tui. Tunc enim proficere poteris: si cu-
stodieris mandata et iudicia que precepit domi-
minus moysi ut doceret israel. Confortare et vi-
triliter age: ne tieas neqz paucas: Ecce ego i pan-

perticula mea preparauit impensa domini auri talenta centum milia: et argenti mille milia talentorum eris vero et ferri non est pondus: vincitur enim numerus magnitudine. Ligna et lapides preparauit ad viuversa impendia. Habes quoque plurimos artifices latomos et cementarios artificesque lignorum: et omnium artium ad faciendum opus. prudentissimos: in auro et argento: et in ere et ferro. cuius non est numerus. Surge igitur et fac: et erit dominus tecum. Precepit quoque dauid cunctis principibus israel. ut adiuuarent salomonem filium suum: certus inquietusque dominus deus vester vobiscum sit: et dederit vobis requiem per circuitum et tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras: et subiecta sit terra coram domino et coram populo eius. Prebete igitur corde vestra et animas vestras. ut queratis dominum deum vestrum: et consurgite et edificate sanctuarium domino deo: ut introducatur arca sedis et vas domino consecrata in domum que edificatur nomini domini.

XXXII

Dicitur daniel senex et plenus dierum regem constituit salomonem filium suum super iherusalem et congregauit omnes principes israel. et sacerdotes ac leuitas. Numerati que sunt levite a viginti annis et supra. et inueniti sunt triconta octo milia virorum. Ex his electi sunt et distributi in ministerium domus domini. viginti quatuor milia prepositorum autem et iudiciorum sex milia. Pro quo quatuor milia ianitores et totidem psaltes canentes domino in organis que fecerat ad canendum et distribuit eos dauid per vices filiorum leui gerson videlicet et laath et merari. Filii gerson leedan et semeli. Filii leedan principes iherusalem et zerthan et ioseph tres. Filii semeli: salomith et ozibhel et aran tres. Iste principes familiarum leedam: Pro quo filii semeli. leeth et aziza et iaus et baria. Iste filii semeli quatuor. Erat autem leeth prior. iaus secundus. Pro quo iaus et baria non habuerunt plurimos filios. et idcirco in una familia unaque domo computati sunt. Filii caath. amram et ysaac hebron et ozibhel quatuor. Filii amraz. aaron et moyses. Separatus est aaron ut ministraret in sancta sanctorum. ipse et filii eius in semperternis et adoloret in eunus domino sum ritum suum: ac benediceret nomini eius in perpetuum. Pro quo quatuor hominis dei filii annumerati sunt in tribu leui. Filii moysi: gersa et eliezer: filii gersan: subiubel primus. fuerunt autem filii eliezer: roobia priobia primus. et tamen erit eliezer filii alii. Pro quo filii roobia multiplicati sunt numis. filii ysaar: salomith primus. filii hebron. ieriam primus. amarias secundus iazibhel tertius. iheremaa quartus. filii ozibhel: micha primus. iesia secundus. filii mera rari: mooli et musi. filii mooli: eleazar et cis. Pro quo tuus est autem eleazar. et non habuit filios sed filias accepte peruntque eas filii cis fratres earum. filii musi mooli et edeth et hierimuth tres. Huius filii leui

in cogulationibus et familiis suis: principes per vires et numeri capitulii singulorum: qui faciebant opera ministerii domus domini a viginti annis et supra. Dixit enim dauid. Requie dedit dominus deus israel populo suo et habitationem hierusalalem viq[ue] in eternum nec exit offici leuitarum ut ultra portet tabernaculum. et omnia vasa eius admodum strandentur. Juxta precepta quoque dauid nonnulla suppeditabitur numerus filiorum leui. a viginti annis et super pra. et erunt sub manu filiorum aaron in cultu domini dñi in vestibulis et in excedris et in loco purificatio[n]is et in sanctuario et in viuversis operibus ministerii templi dñi. Sacerdotes autem super panes propositionis et ad simile sacrificium et ad laganam et azima et sartagine et ad toruendum et super omnem pondus atque mensuram. Lenite vero ut stet mane ad confitendum et canendum dñi: similiterque ad vespram tam in oblatione holocaustorum domini que in sabbatis et kalendis et solennitatibus reliquis iuxta numerum et ceremonias unusquisque rei intercedit coram dñi: et custodiatur observationes tabernaculi federis. ritum sanctuarium. et observationes filiorum aaron fratrum suorum: ut ministrent in domo domini.

XXXIII

Pro quo filius aaron he partitiones erat filii agros. nadab et abiu et eleazar et ythamar. mortui sunt autem nadab et abiu ante patrem suum absque liberis: sacerdotioque functus est eleazar et ythamar. et dimisit eos dauid. et sadoch de filiis eleazari. et abimelech de filiis ythamar sum vices suas et ministerium inuenientque sunt multo plures filii eleazar in principib[us] viris que ythamar diuisit autem eis hoc est filius eleazar principes per familias sedecim. et filius ythamar per familias et domos suas octo. Pro quo diuisit vtrah[icunque] in sanctuarium et principes domus dei: tam de filius eleazar que de filius ythamar. Descripsitque semeli as filius mathanael scriba leuites. coram rege et principibus et sadoch sacerdote et abunciech filio abiathar. principib[us] quoque familiarium sacerdotium et leuitarum unam domum que ceteris preerat. et eleazar. et alteram domum que sub se habebat ceteros. ythamar. Exiuit autem sois prima iocari. secunda iedie. tertia horam. quarta sciorum. quinta melchia. sexta maimna. septima achos. octava abia. nona iefu. decia sechevia. undecima eliasib. duodecima iacim. tredecima hophpha. decima quarta isbaal. decima quinta belgach. decima sexta emmer. decima septima ezeir. decima octava apses. decima nona aphecia. vicesima ezechiel. vicesima prima iachin. vicesima secunda gamul. vicesima tercia dilaius. vicesima quarta mazia. Nec vices eorum sum ministeria sua ut ingrediantur domum dei: ei iuxta ritum suum sub manu aion patris eorum: sicut precepit dominus deus israel. Pro quo filiorum leui qui reliqui fuerant de filiis amram. erat subiubel. et de filiis subiubel

ledetia. De filiis quoq; roobie. principis iestas. Isaaris vero filius salemoth. filiusq; salemoth. ianadith. filiusq; eius ieratu primus. amarias secundus iazibel tertius. iethmoan quartus. filius ozibel: micha. filius micha: sanir: frater micha: iestas. filiusq; iestie: zacharias. filius merari: moli: musi. filius osiau. bennon. filius quoq; mera ri: oziaru et soem et sathur et hebu. Porro mooli filius eleazar: qui non habebat libros. Filius vero ias. hieramihel. filii musi. mooli eder et hieri moth. Iste filii leui sum domos familiarum suarum. Misseruntq; et ipsi sorores contra fratres suos. filios aaron coram dauid rege et sadoch et ahime lech et principibus familiarum sacerdotalium et leviticarum tam maiores omnes soris equaliter diuidebat.

XXV

Igitur dauid et magistratus exercit⁹ se gregauerunt in ministeriū filios asaph et heman et ydithun: qua prophetarēt in citharis et psalteriis et cymbalis sum numerum suum dedicato sibi officio seruientes. De filiis asaph zachur. et ioseph. et nathania. et asarela. filii asaph sub manu asaph prophetantes iuxta regē. Porro ydithun filii ydithun godolias. sorti. iesse ias. et sabias. et mathathias. sex sub manu patris sui ydithun: qui in cithara prophetabat super cōfidentes et laudantes dominū. Hemā quoq; filii hemā. boccian. mathamu. ozibel: subuhel et hie moth. ananias. anani. eliatha. geldelthi et rome thieser iesbacassa. mellothi othir. mozioth. Omnes isti filii hemā videntis regis in sermonibus dei ut exaltaret cornu. Deditq; deus hamā filios quatuordecim et filias tres. Uniusi sub manu patris sui ad catanduz in templo dñi distributi erant in cymbalis et psalteriis et citharis in misterii domini iuxta regem: asaph videlicet ut ydithun et hemā. Fuit autē numer⁹ eorum cum fratribus suis qui erudiebant canticum domini cūcti doctores ducenti octoginta octo. Misseruntq; sorores per vices suas ex equo. tam maior q; minor: doctus pariter et indoctus. Egressaq; est soror pma ioseph qui erat de asaph. secunda godolie ipsi et filiis eius et fratrib⁹ eius duodecim. tercia zacheus filius et fratribus eius duodeci. quarta ysari filius et fratribus eius duodecim. quinta mathanie filius et fratribus eius duodecim. decima semeie filius et fratribus eius duodecim. undecima esrah filius et fratribus eius duodeci. duodecima asabie filius et fratribus eius duodecim. tertia decima subuhel filius et fratribus eius duodecim. quattuordecima mathathie filius et fratrib⁹ eius duodecim. quintuadecima hierimoth filius et fratrib⁹ eius duodecim. sextadecima ananic filius et fratribus eius duodecim. septimadecima iesbocassa filius et

fratribus eius duodecim. octauadecima anini filius et fratribus eius duodecim. nonadecima mellothi filius et fratribus eius duodecim. vicesima eliatha filius et fratribus eius duodeci. vicesima prima othir filius et fratribus eius duodeti. vice simasecunda godolathi filius et fratribus eius duodecim. vicesimateria aziud filius et fratribus eius duodecim. vicesimaquarta romethiezer filius et fratribus eius duodecim.

XXVI

Divisiones autē ianitorū de choritis mesellemia filius chore: de filiis asaph filii mesellemie: zacharias primogenitus. iacobibel secundus. zabadias tertius. iathanael quartus. abilam quintus. iohannan sextus. elio eonai septimus. filii autem obededom: semeias primogenitus. iozab ad secundus. iobaa tertius. sachar quartus. nathanael quintus. amihel sextus. ysachar septimus. phollathi octau⁹. quia benedixit illi dominus. Semeie autē filii eius natū sunt filii prefecti familiarum suarum: erant enim viri fortissimi. filii ergo semeie othir et raphael et obediel: salab et fratres eius viri fortissimi. helin quoq; et samathias. Omnes hi de filiis obededom ipsi et filii et fratres eorum fortissimi ad ministrādū sexagintaduo de obededom. Porro mesallamic filii et fratres eorum robustissimi decem et octo. De hosa autē. id est. de filiis merari. semri principes. Non enim habuerat primogenitū. et sic circa posuerat eum pater eius in principem. helchias secundus. tabelias tertius. zacharias quartus. Omnes hi filii et fratres hosa tredecim. Ibi divisi sunt in ianitores: ut semp principes custodiarū sicut et fratres eorum ministrarent in domo dñi. Misce sunt ergo sorores ex equo. et parvus et magnis per familias suas in unquamq; portarum. Ecidit ergo soror orientalis selemie. Porro zaharie filio eius viro prudentissimo et eruditō sortito obtigit plaga septentrionalis. Obededom vero et filius eius ad austru⁹. et in qua pte domus erat seniorum conciliū: sephphima et hosa ad occidente⁹ iuxta portā que ducit ad viā ascensionis: custodia ptra custodiā. Ad orientē vero levite sex. et ad aquilonē quatuor: per diē: atq; ad meridiē similiter in die quatuor: et ubi erat pceliūsum bini et bini. In cellulis quoq; ianitorū ad occidente⁹. quatuor in via: biniq; per cellulā. Ad septentriō nem vero et meridiē. quaterni per dies singulos mutabantur. et ad basilicā concilii ad occidente⁹ bini: habentes subiectos alios in via: biniq; per cellulā. He sunt divisiones ianitorū filiorū chore et merari. Porro achias erat super thesauros dom⁹ dñi. et vasa sanctior. filii quoq; dan filii ger soni. De ledan principes familiarū: ledan et ger sonni. ieheli. filii ieheli: zathā et iobē fratres ei⁹ super thesauros dom⁹ dñi aramitis et ysararitis et hebrokitis et ozielitis. Subuhel autē filius ger san filii moysi prepositus thesauris: frater quoq; eius eliezer cuius filius raabia. et huius filius

esaias et huius filius iorā. huius quoqz filii zechri et huius filius selemith. Ipse selemith et fratres eius super thesauros sanctoꝝ qz sanctificauit dauid rex. et principes familiarum. et tribuni et ceteriones. et duces exercitus. de bellis et manibus preliorū. qz edificauerat ad instauracioneꝝ et suppellectileꝝ templi domini. Hec autem vnuersa sanctificauit samuel vidēs et saul filius cis. et abner filius ner. et ioab filius saruie. oēsqz que sanctificauerant ea p manū salemith et fratrū eius. ysaaritis vero pccerat chonenias et filii eius. ad opa founse cus sup israel ad docendū et iudicādā eos. Porro de hebronitis asabias et frēs eius vi ri fortissimi mille septingenti p̄erant israeli. trans iordanē p̄tra occidentem. in cūctis opibus dñi et in ministeriū regis. Hebronitarū autē p̄nceps fuit ieria. sīm familias et cognationes eoru. Quadragesimo anno regni dauid recensiti sunt et innūti sunt viri fortissimi in gazer galaad fresqz eius robustiores etatis duo milia septingenti principes familiaz. P̄depositū autē eos dauid rex rubicitis et agdeitis et dimidie tribui manasse: in oē ministro dei et regis.

.XXVII.

Illi autem israel sīm numerū p̄ncipes fasilariū: tribuni. et centuriones et prefecti qui ministrabant regi iuxta turmas suas. in gredientes et egredientes p̄ singulos menses in anno. vigintiqz tuorū milib̄ p̄erant. Prime turme in primo mense iesboam p̄reerat filius zabdibel: et sub eo viginti. quattuor milia. De filio pharef p̄nceps cūctoꝝ principū in exercitu p̄rō mense. Secundi mensis hēbat turmā dudiahobites et p̄ se alter noīe macelloth q̄ regebat p̄tem exercit⁹ vigintiquattuor miliu. Tūr quoqz turme tertie ī mēse tertio erat banalias filius ioiade sacerdos: et in divisione sua vigintiqz tuorū milia. Ipse ē banalias fortissim⁹ inter triginta et sup trigita. P̄reerat autē turme ip̄ius amizadab filius eius. Quart⁹ mense q̄rto asahel frater ioab. et zabedi as filius eius post eū. et in turma ei⁹ vigintiquattuor milia. Quintus mense quinto p̄ncipes samaoth iezerites. et in turma ei⁹ vigintiqz tuorū milia. Sextus mense sexto hira fili⁹ acces. thecuites. et in turma eius viginti quattuor milia. Septimus mēse septimo helles phallonites de filio ephraei et in turma eius viginti quartuor milia. Octauus mēse octauo sobochai vsathites et stirpe zarai. et in turma eius viginti quattuor milia. Nonū mēse nono abiezer anathotites de filio iemin. et in turma eius viginti q̄tuor milia. Decim⁹ mēse decimo marai et ip̄e iethophatites de stirpe zarai et in turma eius viginti quattuor milia. Undecim⁹ mēse vndeicio banalias pharathonites de filio ephraim: et in turma ei⁹ vigintiquattuor milia. Duo decim⁹ mēse duodecimo boldai iethophatites de stirpe gothoniel. et in turma eius vigintiquattuor milia. Porro tribub̄ p̄erāt in israel: rubenitio: duxleazar filius zechri symeo nis: duxla

phacias filius macha. leuitis: asabias filius cha muel. aaronitis. sadoch. iuda: helu frater dauid ysachar. amri filius michahel. sabulonitis: iehu manasse: iohel fili⁹ phadaiet. et dimidie tribui manasse in galaad: iaddo filius zacharie. beniamin autē iasibel filius abner. dan vero ezelbel fili⁹ ie roam. Hi principes filiorū israel. Moluit autē dauid numerare eos a viginti annis inferius: q̄ di xerat dominus ut multiplicaret israel quasi stellas celi. Joab filius saruie ceperat numerare nec cō plenit quia super hoc ira dei irruerat in israel. et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti nō est relatus ī fastos regis dauid. Sup thesauros autē regis fuit asinoth filius adibel. His autē thesauros qui erant in vrbibus et in vicis et in turribus presidebat ionatban filius ozie. Operi autē rustico et agricolis qui exercebant terrā p̄reerat ezi filius chelub. vinearumqz cultorib⁹ semieas romathites cellis autē vinariis zabbidas aphonites. Nam super oliueta et ficeta que erant in campestribus balanan gederithes. super apothecas autem olei. iosas. Porro armentis que pascebantur in sarona prepositus fuit sethrai saromites. et super boues in vallibus sapbat filius adli. Super camelos vero vbil hismaelinalites. et super asinos iadias meronathites. Super oves quoqz iazi agarenus. Oēs hi p̄ncipes substātie regis dauid. Jonathan autē patruue dauid consiliarii vir p̄uidens et latus: ip̄e et adibel filius achamoni erat cum filio regis. Achitophel eti⁹ consiliarius regis et chusi arachites amicus regis. Post achitophel fuit ioiada fili⁹ beniae et abiathar. Princeps autē exercit⁹ regis erat ioab.

.XXVIII.

Domuocauit igitur dauid oēs p̄ncipes israel. duces tribū: et p̄positos turmarū q̄ misstrabat regi: tribunos quoqz et centuriones et qui p̄erant substantia et possessionib⁹ regis: filiosqz suos ē eunuchis. et potentes et robustissimos quosqz in exercitu bierusalē. Cunqz surrexisset rex et stetisset. et ait: Audite me fratres mei et populus meus. Cogitam ut edificarem domū in qua requiesceret arca federis domini et secundū pedum dñi dei nostri: et ad edificandū oīa preparauit: deus autem dixit mihi: non edificabis domū nomini meo. eo q̄ sis vir bellator et sanguinem fuderis sed et elegit dominus de israel me de vnuersa domo patris mei ut esse rex sup israel in sempiternum. De iuda enī elegit p̄ncipes is patrus mei placuit ei ut me eligeret regē super cunctū israel: sed et de filiis meis: filios enīz mihi multos dedit dñs: elegit salomonē filiū meū ut foderet ī throno regni dñi sup israel dixitqz mihi Salomon filius tu⁹ edificabit domū meā et atria mea. Ipsū enī elegi mibi in filiū. et ego ero ci in patre: et firmabo regnum eius usqz in eternū: si

perseuerauerit facere pcepta mea et iudicia sicut et hodie. Nunc ergo corā vniuersō cetu israel audiēt deo nostro custodite et perquirite cūcta mā data domini dei nostri ut possideatis terrā bonā et reliquatis eā filiis vestris post vos vscqz in fēm pīternū. Tu aut̄ salomon filii mi scito dēū patris tui: et serui ei corde pfecto et aio voluntario. Dia enī corda scrutatur dñs et vniuersas mentiū cogitationes intelligit. Si quesieris cum innenies. si autē dereliqueris eū pūciet te in eternū. Nunc ergo quia elegit te domin⁹ ut edificares domum sanctuarī: cōfortare et perfice. Dedit autē dauid salomonī filio suo descriptionē poric⁹ et templi et cellariorū et cenaculi et cubiculorū in adytis et domus propitiationis. uenit et omniū q̄ cogitauerat atriorū et exedrarū p circuitū in thesauros domus domini et in thesauros sanctorū. divisionūq̄ sacerdotaliū et leuitarū in omnia opa dom⁹ dñi. et inviuerſa vasa ministerii templi dñi: aurū in pondere per singula vasa misteriū: argenti quoq̄ pondus p vasorū et operum diuersitate: sed et i candelabria aurea et ad lucernas. aurū pro mensura vniuersiūq̄ candelabri et lucernarū. similiter et in candelabria argenta et in lucernas cornū pro diuersitate mensure pondus argēti tradidit. An rū quoq̄ dedit in mensas propositionis p diuersitate mensarū. similiter et argentū in alias mēsas argenteas. Ad fuscinulas quoq̄ et phalias et thūribula et auro purissimo. et leunculos aureos p qualitate mensure pondus distribuit. in leunculū et leunculū: similiter et in leones argenteos diuersū argenti pondus separauit. Altari autē i quo adolebat incensū. aurū purissimum dedit. et ex ipso fieret similitudo quadrigae cherubin extēdiū alas et velantū arcā federis domini. Omnia iquit venerū scripta manu dñi ad me ut intelligere rem vniuersa opera exemplaris. Dixit quoq̄ dauid salomonī filio suo: Viriliter age et confortare et fac: ne timeas et ne paureas. Vnde enim deus mens tecū erit. et nō dimittet te nec derelinqueret donec perficias omne opus ministerii dom⁹ dñi. Ecce divisiones sacerdotū et leuitarū in omniū ministeriū domus dñi assistunt tibi et parati sunt. et nouerunt tam p̄ncipes q̄ populus omni a p̄cepta tua.

XXIX

I Octusq̄ est dauid rex ad oēs ecclesiās salomonē filiū meū vnu elegit dñs ad huic puerū et tenellum. opus enī grande est necq̄ enī homini preparat habitatio. Sz deo. Ego enī totis viribus meis preparauit impensas domus domini dei mei: aurū ad vasa aurea. et argentū in argentea. es in enea. ferrum in ferrea. ligna ad lignea lapides onichinos et quasi stibios et diuersorū colorū omnēq̄ preciosorū lapidē et marmor pariū abundantissime et sup hec que obrui in domū dei mei de peculio meo aurū et argētū do in templū dei mei: exceptis his que preparauit edē sanctā. tria milia talenta auri de auro ophir.

et septē milia talentorū argenti pbatissimi ad deaurandos parietes templi. et vbi cunqz opus est aurum de auro. et vbi cunqz opus est argentū de argento. Opera fiant per manus artificum et si quis sponte offert impleant manū suā bodie et offerat qđ voluerit dñi. polliciti sunt itaqz p̄ncipes familiarū et proceres tribūnū israel. tribuni quoq̄ et centuriones et p̄ncipes p̄ncipū possessionū regis: dderūtqz i opera dom⁹ domini auri talēta quinqz milia et solidos decem milia. argenti talēta dece milia. et eris talenta dece et octo milia: ferri quoq̄ centū milia talentorum. et apud quēcū q̄ inventi sunt lapides. Dederunt in thesauros dom⁹ dñi p manū iehihel gersonitis. Letatusq̄ est pupul⁹ cū vota sponte pmitterent: quia corde toto offerebant ea dñi. Sed et dauid rex letatus est gaudio magno. et benedixit dñi coraz vniuersa multitūdine. et ait: Benedictus es dñe de⁹ isrl patris nostri: ab eterno in eternū. Tua est domīe magnificētia et potentia et gloria atqz victoria et tibi laus. Cuncta enī que in celo sunt et in terra tua sunt. Tuū domine regnum: et tu es super oēs p̄ncipes. Tue diuitie. et tua ē gloria. tu dñaris omnium. In manu tua virtus et potentia: in manu tua magnitudo et imperiū omniū. Nunc igit̄ deus noster constemur tibi. et laudam⁹ nomē tuū in clytū: Quis ego et quis populus meus: ut possimus hec tibi vniuersa promittere. Tua sunt omnia et que de manu tua accepim⁹ dedimus tibi. Ne regrini enī sum⁹ corā te et aducere: sicut omnes patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terrā et nulla est mora. Domine deus noster. omnis hec copia quā paraū ut edificaretur dom⁹ nomīni sancto tuo. de manu tua est. et tua sunt omnia. Scio deus meus q̄ probes corda et simplicitatez diligas: vnde et ego in simplicitate cordis mei letus obtuli vniuersa hec: et populum tuū qui hic repertus est vidi cuī ingenti gaudio tibi offerre donaria. Domine deus abraham et ysaac et israel patrū nostrorum custodi in eternū hanc voluntate cordis eoz. et semper in venerationē tui mens ista permaneat. Salomōi quoq̄ filio meo da cor pfectū. ut custodiat mandata tua et testimonia tua et ceremonias tuas. et faciat vniuersa. et edificet edē eius impēsas paraū. Recepit autē dauid vniuersē ecclesie: Benedicte domino deo nō. Et benedixit omnis ecclesia dño deo patrum suorū. et inclauerunt fē et adorauerūt deū: et deinde regez Immolauerūtq̄ victimas dño et obtulerūt holocausta die sequenti. tauros mille. arietes mille. agnos mille cum libaminibus suis et vniuerso ritu abundantissime in omnē israel. Et comedērunt et biberunt corā dño in die illa cū grādi leticia et vxerūt scđo salomonē filiū dauid. Unxerūt autē eū dño in p̄ncipe. et sadoch in p̄fice. Sedit qz salomō sup soliū dñi in regē p dauid p̄fē suo et cūcē placuit: et paruit illi oīs israel. Sz et vniuersi p̄ncipes et potētes et cūcti filii regis dauid dederūt ad hunc dñi

runt manū. et subiecti fuerunt salomōi regi. **A**ha gnificauit ergo dominus salomonē super omnes israel: et dedit illi gloriam regni qualē nullus habuit ante eum rex israel. **I**gitur dauid filius isai regnauit super vniuersitatem israel: et dies quib⁹ regnauit super israel fuerunt quadraginta anni. In hebreo regnauit septem annis. et in hierusalem triginta tribus: et mortuus est in senectute bona plenus dierū et diuitus et gloria: et regnauit salomo filius eius pro eo. **G**esta autē dauid regis priora et nouissima scripta sunt in libro samuel videntis et in libro nathan prophete: atq; in volumine gad videntis vniuersitatis regni eius fortitudinis et temeritatis que transierunt sub eo: siue in israel. siue in cunctis regnis terrarum.

ExPLICIT dabriamini liber primus. **I**ncepit Da briamini siue. **P**aralipomenon liber secundus. **C**apitulum.

i

Onfortatus

Sed ergo salomon filius dauid in regno suo et domin⁹ erat cū eo: et magnificauit eū in excelsum. **P**recepitq; salomon vniuersitati israheli tribunis et centurionibus et ducibus et iudicibus omnis israel et principib⁹ familiarum. et abutit cum vniuersa multitudine in excelsis gabaon. ubi erat tabernaculum federis domini: quod fecit moyses famulus dei in solitudine. Arcam autem dei adduxerat dauid de caria athiarum in locum quem preparauerat ei. et ubi fixerat illi tabernaculum hoc est in hierusalem. Altare quoq; eneum quod fabricatus fuerat besele el filius viri filii viri. ibi erat coraz tabernaculo domini: quod et requisuit salomon et omnis ecclesia. Ascenditq; salomon ad altare eneum coram tabernaculo federis domini. et obtulit in eo mille hostias. ecce autem in ipsa nocte apparuit ei deus dicens: **P**rostula quod vis. ut dem tibi. **D**ixitq; salomon deo. Tu fecisti cum dauid patri meo misericordias magnas. et constitueristi me regem pro eo. **N**unc ergo domine deus impleatur sermo tuus quem pollicitus es dauid patri meo. Tu enim me fecisti regem super populum tuum multum: qui tam innumerabilis est q; puluis terre. **D**a mihi sapientiam et intelligentiam: ut ingrediar et egrediar coram populo tuo. **Q**uis enim potest hunc populum tuum digne qui tam grandis est. iudicare? **D**ixit autē deus ad salomonem. Quia hoc magis placuit cordi tuo et non postulasti dimitias et substantiam et gloriam. neq; animas eorum. qui te oderant sed nec dies vite plurimos petisti autē sapientiam et scientiam. ut iudicare possis populu meū. super quā constitui te regem: sapientia et scientia sunt data tibi. Dimitias autē et substantiam gloriam da

bo tibi: ita ut null⁹ in regib⁹ nec ante te nec post te fuerit similis tui. **V**enit ergo salomon ab excelso gabaon in hierusalē coram tabernaculo federis et regnauit super israel. **E**gregia uirtus sibi currit et equites. et facti sunt ei mille quadrigae currit et duodecim milia equitum. et fecit eos esse in urbibus quadrigarū et cū rege in hierusalē. **P**rebeuit q; rex argentū et aurū in hierusalē quasi lapides et cedros quasi sycomoros que nascuntur in campestribus multitudine magna. Adducebant autē ei equi de egypto de chœa a negotiatorib⁹ regis: qui ibant et emebant precio quadrigā equorum sexcentis argenteis: et equum centum quinquaginta. Similiter de vniuersis regnis cœtheorū et a regibus syrie: emptio celebrabatur.

ii

Dicitur autem salomon edificare domū nomini domini. et palatū sibi. Et numeravit septuaginta milia viroꝝ portatūrum humeris. et octoginta milia qui cederent lapides in montibus: prepositosq; eorum tria milia sexcentos. **V**isit quoq; ad bīrā regē tyri dicēs: Si cui egisti cū dauid patre meo et misisti ei ligna cedarina ut edificaret sibi domū in qua et habitauit sic fac meū ut edificē domū nō dñi dei mei. ut cōficerē ē: adadolēdū incēsū coram illo et fumiganda aromata: et ad propositionē panū sempiternā et ad holocaustomata mane et vespe. sabbatis quoq; et neomeniis. et sollēnitatib⁹ dñi dei nostri i semperiternū que mādata sunt israeli. **D**om⁹ enī quā edificare cupio magna est. **A**d agn⁹ est enī dē nr̄ sūp oēs deos. **Q**uis ḡ poterit p̄ualeū ut edificet ei dignū domū? Si celū et celi celoz capere cū nequeūt: quantus ego sum ut possiz edificare ei domū? Sed ad hoc tantū: ut adoleatur incēsū coram illo. **V**idite ergo mihi virū eruditū q; nouerit opari in auro et argēto ere et ferro p̄ purpura cocci no et hyacintho. et qui sciat sculpere celaturas eūz his artificib⁹ quos meū habeo in iudea et in hierusalē quos p̄parauit dauid pater me⁹. **S**z et ligna cedarina mitte mihi et artheutia et pinia de libano. **S**cio enī q; serui tui nouerit cedere ligna libano. **E**t erūt serui mei cū seruis tuis: ut parentur mihi ligna plurima. **D**om⁹ enī quā cupio edificare magna est nimis et inclyta. **P**reterea opa rūs q; cestri sunt ligna suū tuis dabo in cibaria triticichorū viginti milia. et hordei chorū totidē olei quoq; saata viginti milia. **D**ixit autē bīrā rex tyri per lras q; miserat salomonem: Quia dilerit dñs p̄plim suū. idcirco te regnare fecit sup eū. **E**t addidit dicens: Benedictus dominus de⁹ israel q; fecit celū et terrā: q; dedit dauid regi filium sapientē et eruditū et sensatū atq; prudētē ut edificaret domū dño et palatū sibi. **A**lii ḡ tibi virū prudentē et scientissimum. bīrā patrē meū filium mulieris de filiab⁹ dan. cui⁹ p̄ fuit tyri⁹: q; nouerit opari i auro et argēto. cre et ferro et marmore et lignis in purpura quoq; et hyacintho et byssino et occino. et q; sciat celare oēs sculpturā. et adiuvare prudētē

qdcqz in ope necessariu: e: cu: artificib: tuis et cu: artificib: domi mei dauid p:is tu: Triticu: g: et hec reu: et oleu: et vnu: q: pollicit: es dñe mi mitte suis tuis. Nos autem cedem: ligna de libano quod necfaria habneris et applicabim: ea ratib: p: mare i: ioppe: tu: erit autem tr: ferre ea i: hierusal: M: ne rauit igitur salomon omnes viros p: felitos qui erat i: terra isrl: post dinumeratione quod dinume rauit dauid pater eius et inueni sunt centu: quin quaginta tria milia et sexcenti. Secitqz ex eis se: tuauginta milia q: humeris onera portaret. et octo ginta qui lapides de montibus cederent: tria au: tem milia et sexcentos p: repositos operum popu: li.

III.

Eccepit salomon edificare domu: domini in hierusalem in monte moria q: demon stratus fuerat dauid patri eius. in loco quem parauerat dauid in area hornan iebusei. Cepit autem edificare mense secundo. anno q: regni sui. Et hec sunt fundamenta que iecit salomon ut edificaret domum dei. longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta: latitudinis cubitos viginti. Porticum vero ante frontem que tendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus cubitorum viginti: Oro altitudo centum viginti cubitorum erat: Et deauratuit ea in trinsecus auro mundissimo. Domu: quoqz maiore text tabulis ligneis abiegnis. et laminas auri obrizi affixit per totum. Sculpitqz in ea palmes. et quasi catenulas se inuicem complectentes. Stravit quoqz peuimentuz t: pli preciosissimo marmore. decore multo. Oro auru: erat p: batissimum. de cuius laminis text domuz: et trabes eius et postes et parietes et ostia et celavit cherubin in pietib: Secit quoqz domu: sancti sanctorum. longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti. et latitudinem similiter viginti cubitorum. Et laminis aureis text eam. quasi talentis sexcentis. sed et clausos fecit aureos: ita ut singuli clavis cielos quiq: genos appenderent. Lenacula quoqz text auro. Secit etiam in domo sancti sanctorum cherubin duos opere statuario: et text eos auro: Ale cherubin viginti cubitus extendebant. ita ut una ala haberet cubitos quinqz et tangeret partem domus et altera quinqz cubitos habens ala tangeret alterius cherub. Similiter cherub alterius ala quinqz habebat cubitos. et tangebat partem. et ala eius altera quinqz cubitorum. alaz cherub alterius contingebat. Igitur ale vtriusqz cherub expansae erant: et extendebantur per cubitos viginti. Ipsi autem stabant erectis pedibus et facies eorum erant versae ad exteriorem domuz. Secit quoqz velum ex hyacinto purpuraocco et byssu: et intexuit ei cherubin. Ante foras etiam templi duas columnas que triginta et quinqz cubitos habent altitudinis. Oro capita earum quinqz cubitorum. neenon et quasi catenulas in orculo. et superposuit capitib: columnarum. Ad-

logranata etiam centum: que catenulis interposunt. Ipsas quoqz columnas posuit in vestibulo t: pli vnam a dextris alteram a sinistris. Eam que a dextris erat vocavit iachin: et que ad leuaz vocavit booz.

III.

Ecce quoqz altare eneū viginti cubitorum longitudinis et viginti cubitorum latitudinis. Altare etiā eneū fusile decē cubitis a labio usqz ad labium rotundū p: circumut. Quinqz cubitos habebat altitudinis. et uniculus triginta cubitorum ambi gebat gyrum eius. Similitudo quoqz bouz erat s: ter illud. Et decē cubitis quedā extrinsecus celatur: quasi duobus versibus labiis maris circuibant. Boues autē erat fusiles. et ipsi: mare sup duodecim boues impositū erat. quorū tres respicebant ad aquilonem. et alii tres ad occidentem. Dōro tres alii meridiē. et tres qui reliqui erant orientes: habentes mare suppositū. Posteriora autē boui erant intrinsecus sub mari. Dōro vastitas eius habebat mēsurā palmi. et labium illi: erat quasi labium calicis vel repādi lili: capiebatqz tria milia metretes. Secit quoqz conchas decē et posuit quinqz a dextris et quinqz a sinistris: ut lauarēt i: eis oia q: in holocaustū oblaturi erat. Dōro in mari sacerdotes lauabā. Secit autē et candelabria aurea decē sūm spēm quā iussicerat fieri. et posuit ea in templo: quinqz a dextris et quinqz a sinistris. Nec nō et mensas decē: et posuit eas in tēplo. quinqz a dextris et quinqz a sinistris. phialas quoqz aureas centū. Secit etiā atriu: sacerdotū et basilicas gradē et ostia in basilica que text ere. Dōro mare posuit in laterc dextro contra orientem ad meridiem. Secit at hirā lebetes et creagras et phialas et compleuit omne opus regis in domo dei: hoc ē columnas duas et epistylia et capita: et qsi quedam retiacula que capita tegarent super epistylia. Ad logranata quoqz quadrungenta et reitiacula duo ita ut bini ordines malogranatorum singulis retiaculis iungerentur: que protegerent epistylia. et capita caluminarum. Basēs etiā fecit. et conchas. quas superposuit basibus: mare vnum. boues quoqz duodecim sub mari: et lebetes et creagras et phialas. Omnia vasa fecit salomonis hiram pater eius in domo domini exercere mundissimo. In regione iordanis fudit ea rex in argylosa terra: inter sochot et saredatha. Erat autem multitudo vasorum innumerabilis ita ut ignoraretur pondus eris. Secitqz salomon omia vasa domus dei: et altare aurum et mensas. et super eas panes propositionis. Candelebra quoqz cum lucernis suis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum et auro purissimo ex florentia quedā et lucernas et forcipes aureos. Omnia de auro mundissimo facta sunt. Thymamiria quoqz et thuribula et phialas et mortariola. Ex auro purissimo. Et ostia celant templi interioris idest in sanctas sanctorum. et ostia templi forinsecus aurea

De quatuor tempis

Sicqz compleuit et omne op^{er} quod fecit salomo
in domo domini.

v

Attulit igit^s salomo oia q^{uod} voverat dauid
pater suus argentū et aux^t et vniuersa va
sa posuit in thesauris domus dñi. Post
que p^{re}gregavit maiores natu israel, et cūctos pri
cipes tribuū. et capita familiarū de filiis israel
in hierusalē. ut adducerent archā federis dñi s
ciuitate dauid que est in syon. Venerūt itaqz ad
regem oēs viri israel: in die sollemni mensil septi
mi. Cumqz venisset cūcti se nioz israel. portauerēt
leuite arcam. et intulerūt cā. et omnem paturāta
bernaculi. Ponon vasa sanctuarī q^{uod} erat in taber
naculo portauerūt sacerdotes cū leuitis. Rex au
tem salomon et vniuersus eet^r israel. et oēs q^{uod} sue
runt congregati an arcā: immolabāt arietes et
boves absqz yllo nūero. Lāta enī erat m^ustudiōvi
et marum: Et itulerūt sacerdotes arcāz federis
dñi in locum suum. i. ad oraculū templi in sācta
scōz subter alas cherubin. ita ut cherubin expā
deret alas suas sup locū in quo posita erat area
et ipsam arcāz regeret cū vēctib^s suis. Electū au
tē qb^r portabat area: q^{uod} paululū lōgiores erant
capita parebant ante oraculum: Si vero quis
paululū fuisse extinsecus. eos videre nō potē
rat. Fuit itaqz area ibi vīqz in p̄fitem dicim. Mi
hiqz erat aliud in archa nisi due tabule: q^{uod} po
suerat moyses in oreb qnī legē dedit dñs filius is
rael egrediētib^r ex egypto. Egressis autē sacerdo
tibus de scūariō. oēs. n. sacerdotes q^{uod} ibi potue
rant inueniri scificati sunt: nec adhuc in illo tpe
vices et ministeriorū ordo iter eos diuisus erat:
tā leuite qz cantores. i. et q^{uod} s^b asaph erant. et q^{uod} s^b
hemā. et q^{uod} s^b ydithun. filii et frēs eoz vestiti byssī
mis. cymbalis et psalteriis. et cetharis concarpa
bant stantes ad orientale plagā altaris et cū eis
catores cētū viginti canētes tubis. Igit^s cūcti pa
riter et tubis et voce et cymbalis et organis et diuer
si generis musicorū p̄tinētib^r. et vocē i sōlime tollē
tub^r. longe sonitus audiebat. ita ut cum dominū
landare cepissent. et dicere. Lōfitem dñi qnī bo
nuz quoniā i eternū mia ei^r. implere dñm^r dei
nube. ne possent sacerdotes stare et ministrare p^p
ter caliginē. Cōpleuerat. n. gloria dñi domū dei
Tunc salomo ait dñs pollicitus ē VI
ut hitaret in caligine. ego autē edificau
domū nōi ei^r. vt hitaret ibi in ppterium
Et querit rex faciē suā. et bñdicit vniuersi multi
tudini israel. Nā oīs turba stabat intēta. Et ait.
Bñdictus dñs de^r israel: q^{uod} locut^r est dauid
patri meo. ope p̄plevit dicens.. A die q^{uod} eduxi po
pulum meū de terra egypti. nō elegi ciuitatem
de cūccis tribubus israel. vt edificaref in ea do
mus nōi meo. neqz elegi quenqz alii vīz vt esset
dux in populo meo israel. sed elegi hirusalem
vt sit nomē meū in ea. et elegi dauid ut p̄stituerez
eum super populum meum israel. Cumqz fuisse
volūtatis dauid patris mei vt edificaret domuz

nomini dñmini dei israel. dixit dñs ad eū. Quid
h^{ab} fuit voluntas tua ut edificares domū noi meo.
bñ qdē fecisti huiuscmodi habere volūtātē. sed
nō tu edificabis mihi domū. Veruntamē fili^r tu^r
qui egredies de lūbis tuis: ipē edificabit domuz
nomini meo. Compleuit ergo dñs sermonē suū
quē locutus fuerat. et ego surrexi pro dauid patre
meo et sedi sup thronū israel sicut locutus est dñs
et edificavi domū nomini dñi dei israel. et posui in
ea arcā in qua est pactū domini quod pepigit cū
filius israel. Stetit ergo coraz altare dñi et aduer
so vniuersē multitudinis israel. et extendit manus
suas. Siquidem fecerat salomon basiz enēā et po
suerat eam in medio basilice: habentē quinqz cu
bitos lōgitudinis et quinqz latitudinis. et tres cu
bitos altitudinis: Stetitqz super eaz. et deinceps
flexis genibus contra vniuersaz multitudinem isra
el: et palmis in celū leuatiss ait: Domine deus isrl
non est similis tui deus in celo et in terra. qui custo
dis pactū et misericordiā cum seruis tuis qui am
bulant corā te in toto corde suo qui prestitisti ser
ei. et que ore pmiseras: opere complesti. sicut et p
sens tempus probat. Nunc ergo domine d^e isrl
imple seruo tuo patri meo dauid quecunqz locu
tus es dicens: Non deficit ex te vir corā me qui
secat super thronū israel: ita tamē si custodierit
filii tui vias meas. et ambulauerint in lege mea: si
cur et tu ambulashi corā me. Et nunc dñe d^e israel
firmetur sermo tuus: quem locutus es seruo tuo
dauid. Ergo ne credibile est ut habitet deus euz
hominibus super terrā: Si celū et celi celoz nō te
capiunt: quantum agis domus ista quā edificau
Sed ad hoc tantū facta est. ut respicias oratōnē
serui tui et obsecrationē eius dñe deus me^r. et au
dias preces quas fundit famul^r tuus coraz te: ut
apias oculos tuos sup domū istaz dieb^r ac nocti
bus sup locū in quo pollicit^r es ut inuocet nomē
tuū et exaudires orationē quā seru^r tuus orat i co
et exaudias preces famuli tui et populi tui israel.
Quicqz orauerit in loco isto: exaudi de habita
culo tuo. i. de celis et ppitiare. Si peccauerit q^{uod}
nerit seqz maledictio constrinxerit coram altari
seruoz tuoz: ita ut reddas iniquo viaz suā caput
ppiu: et vleiscaris iustū retrubēs eis in iusticiaz
suā. Si supat^r fuerit ppl's tu^r israel ab inuincis.
peccabūt enī tibi et queris egerit penitētā. et obse
craverit nomē tuū. et fuerit depcati te in loco isto
tu exaudiens de celo et ppitiare peccato ppl's tui
isrl: et reduc eos in terrā quā dedisti eis et p̄lb^r eo
rū. Si clauso celo pluia non fluxerit pp̄ pecca
tappl's tui. et depcati te fuerit i loco isto. et p̄fessio
noi tuo. et queris a pctis suis cū eos afflxeris. ex
audi de celo dñe. et dimitte pctā suis tuis et ppl's
tui isrl: et doce eos viā bonā. p quā igrediās. et da
pluia i terre quā dedisti populo tuo ad possiden

dum. Nam si orta fuerit in terra et pestilētia. eru-
go et aurugo et locusti et bruchus. et hostes vasta-
tis regionibus portas obsederint ciuitatis. oīsqz
plaga et infirmitas presserit: si quis de populo tuo
israel fuerit dep̄ecatus. cognoscens plagam et in-
firmitatem suam. et expanderit manus suas i do-
mo hacten exaudies de celo de sublīmi scilicet ha-
bitaculo tuo. et propitiare: et reddē vniuersitatem vi-
as suas: quas nosti cum habere in corde suo. Tu
enim solus nosti corda filiorum hominum ut time-
ant te et ambulent in viis tuis: cunctis diebus qui
bus vivunt super faciem terre quam dediti patri-
bus nostris. Externum quoqz qui non est de po-
pulo tuo israel. si venerit de terra longinquā pro-
pter nōmē tuū magnum et propter manus tuam
robustum. et brachium tuū extētum. et adorau-
rit in loco isto: tu exaudies de celo firmissimo ha-
bitaculo tuo. et facies cuncta p̄o quib⁹ inuocau-
rit te ille peregrinus: ut sciāt omnes populi ter-
re nōmē tuū et timeant te sicut populus tuus
israel: et cognoscant quia nōmē tuum inuocatū
est super domum hanc quam edificauit nomini tuo.
Si egressus fuerit populus tuus ad bellum con-
tra aduersarios suos per viam i qua misericordia
adorabunt te contra viam in qua ciuitas hec est
quam elegisti. et domus quam edificauit nomini tuo:
ut exaudies de celo preces eorum et obsecrationē
et uicissim. Si autē peccauerit tibi. neqz enī est
homo qui non peccet. et iratus fueris eis. et tradi-
deris hostibus. et captiuos duxerint eos in terras
longinquā. vel certe que iuxta est. et couersi i cor-
de suo in terra ad quaz captivi ducti fuerant ege-
rint penitentias. et dep̄ecati te fuerint in terra ca-
ptiuitatis sue. dicentes: peccavimus inique feci-
mus. iniuste egimus. et reuersi fuerint ad te in to-
to corde suo. et tota anima sua in terra captiuitatis
sue ad quam ducti sunt adorabunt te cōtra viā ter-
re sue quam dediti patribus eorum. et urbis quaz
elegisti. et domus quam edificauit nomini tuo. ut ex-
audias de celo. hoc est de firmo habitaculo tuo
preces eorum. et facias iudiciū. et dimittas popu-
lo tuo quātūs peccatori. Tu es enī deus meus.
Aperiāntur queso oculi tui. et aures tue intente-
sint ad orationē que fit in loco isto. Nunc igitur
consurge domine deus in requiem tuam: tu et ar-
ca fortitudinis tue. Sacerdotes tui dñe deus idū
antur salutē: et sancti tui letentur in bonis. Bene-
deus mens ne auerteris faciem christi tui. Quid
mento misericordiarum david serui tui.

A Unqz complexeret salomon VII
fundens preces. ignis descendit de celo
et deuorauit holocausta et victimas: et ma-
iestas domini impleuit domum: nec poterant sa-
cerdotes ingredi templum domini. eo q̄ impletus
maiestas domini templum domini. Sed et om̄es
filii israel videbant descendenter ignem. et glo-
riam domini super domum. et conuentes proni
in terram super pavimentū stratum lapide. ado-

ranerunt et laudauerunt dominum. quoniam bo-
nus. quoniam in se culū misericordia eius. Rex
autem et omnis populus immolabant victimas
coraz. domino. Unde actavit igitur rex salomon ho-
stias boum vigintiduo milia: arietum centum vi-
ginti milia. Et dedicauit domū dei rex et vniuer-
sus populus. Sacerdotes autem stabant in offi-
cīis suis: et leuite in organis carnūm domini. q̄
fecit dāvid rex ad laudandum dominum quoniā
bonus quoniā in eternū misericordia eius. hym-
nos dāvid canentes per manus suas. Provo sa-
cerdotes canebant tubis ante eos: cunctusqz isrl̄
stabat. Sanctificauit quoqz salomō mediū atrū
ante templū domini. Obtulerat enī ibi holocau-
sta et adipes pacificoruū: quia altare enī quod
fecerat nō poterat sustinere holocausta et sacrifici-
a et apides pacificoruū: fecit ergo salomon sole-
nitatem in tempore illo s̄ptem diebus et omnis
israel cum eo. ecclēsia magna valde: ab introitu
emath usqz ad torrentes egypti. fecitqz die octa-
uo collectam eo q̄ dedicasset altare s̄ptez dieb⁹
et solennitatem celebrasset diebus s̄ptem. Igit̄
in die vicesimotertio mēs s̄ptimi. dimisi popu-
los ad tabernacula sua: letantes atqz gaudentes
super bono quod fecerat dominus dāvid et salo-
moni et israel populo suo. Completuitqz salomō
domū domini. et domum regis. et omnia que di-
sposuerat in corde suo ut facheret in domo domini
et in domo sua. et prosperatus est. Apparuit autē
ei dominus nocte. et ait. Audiri orationē tuā: et
elegi locum istum mihi in domum sacrificii: Si
clausero celum et pluvia non fluxerit et manda-
uero et precepero locute ut deuoret terrā et mīse-
ro pestilentia in populu meū: queris autē popu-
lus me⁹ sup quos inuocatū est nōmē meū: dep̄e-
cat⁹ me fuerit. et exgiserit faciē meā. et egerit peni-
tentia a viis suis pessimis. et ego exaudiā de celo
et ppitius ero de peccatis corū. et sanabo terras
eoz. Oculi quoqz mei erūt apti. et aures mee ere-
cte: ad orationē eius q̄ in loco isto orauerū. Elegi
enī et sanctificauit locū istū: ut sit nōmē meū ibi in
sempernū et permanēt oculi mei et cor meū ibi cū
ctis dieb⁹. Tu quoqz si abulaueris coraz me. sicut
abulauit dāvid p̄ tu⁹. et feceris iuxta oīa q̄ p̄cepisti
bi. et iusticias meas iudiciaqz seruaueris: suscita
bo thronū regni tui: sicut pollici⁹ sum dāvid pa-
tri tuo dicēs: Nō auferē de stirpe tua vir. q̄ non
sit p̄nceps in israel. Si autē auersi fueritis. et dere-
liqueris iusticias meas et p̄cepta mea q̄ ppōsuī
vobis. et abeūtes seruieris dūs alieis. et adorau-
ritis eos: euellā vos de terra mea quam dedi vobis
et domū hāc quam edificauit nōmē meo p̄liciāz a facie
mea: et tradā cā i pabolā et i exēplū cūcti pp̄lis: et
dom⁹ ista erit i puerbiū vniuersis transētib⁹ et
dicēt stupētes: Quare fecit dom⁹ sic terre huc
et domui huic? Respondebuntqz. Quia dereli-
querunt dominū deū patruū suorū q̄ eduxit eos
de terra egypti. Et apprehenderunt deos ale-

Salomon Regē adū

no dēcū p̄misit

No d Palone conditionalis

de amfora adeo

nos et adorauerunt eos et coluerunt. iccirco venuerunt super eos vniuersa hec mala.

xpletis autem vigili annis post VIII
 e q̄z edificauit salomon domū dñi et domū suā. ciuitates q̄l dderat hirā salamōi edi-
 ficiavit et hitare ibi fecit filios isrl̄. Abiit quoqz
 in emath suba. et obtinuit eaz et edificauit palmi-
 ram in deserto: et alias ciuitates munitissimas
 edificauit in emath. Extruxitqz betherō superio-
 rem et inferiorem. ciuitates muratas: habentes
 portas et vectes et seras. Halaath etiā et omnes
 vrbes firmissimas que fuerūt salomōis cūctasqz
 vrbes quadrigarū. et vrbes equituz. Omnia que
 cunqz voluit fecit rex salomon atqz disposuit edi-
 ficiavit in hierusalē et in libano et in vniuersa ter-
 ra potestatis sue. Omne populuqz qui derelictus
 fuerat de ethieis et ammoreis et pherezeis et eue-
 is et iebuseis. qui non erant de stirpe israel. de fi-
 liis eorum et de posteris quos nō interfecerant fi-
 lii israel: subingavuit salomon in tributarioris vsqz
 ad diez hanc. Adoro de filiis israel non posuit ut
 seruissent operib⁹ regis. Ipsi enī erant viri bella-
 tores et duces primi: et principes quadrigaruz et
 equituz eius. Omnes autē principes exercit⁹ re-
 gis salomonis fuerūt ducenti quinquaginta qui
 erudiebat populū. filiam vero pharaonis trāstu-
 lit de ciuitate dauid in domū quā edificauerat ei
 Dixit enī rex. Nō habitabit vxor mea in domo
 dauid regis isrel. eo q̄ sanctificata sit: q̄ ingressa
 est in eam arca dñi. Tunc obtulit salomon holo-
 causta domino super altare dñi quod extruxerat
 ante porticum: ut per singulos dies offerretur in
 eo iuxta preceptum moysi in sabbatis et in kalen-
 dis et in festis diebus ter per annum: est in solēnitāte
 azimorū et sollennitate hebdomodaz et solēnitāte
 tabernaculorum. Et cōstituit iuxta dispo-
 sitionez dauid patri sui officia sacerdotū in mi-
 nisteriis suis. et levitas in ordine suo: ut laudarēt
 et ministraret coraz sacerdotibus iuxta ritū vniuersi
 ciuiusqz diei. et ianitores in divisionib⁹ suis p̄ por-
 taz et portam. Sicut precepérat dauid homo dei
 Nec pretergressi sunt de mādatis regis tā sacer-
 dotes quā levite. ex omnib⁹ que precepérat. Et i
 custodiis thesauroz omēs impensas preparatas
 habuit salomon: ex eo die quo fundauit domum
 domini usqz in diem quo p̄fecit eam. Tunc abiit
 salomon in asiongaber. et in hailath. ad oraz ma-
 ris rubri: que est in terra edom. Hisit ergo ei hi-
 ram per manus seruoz naues et nautas et gna-
 ros maris: et abierunt cum seruis salomonis in
 ophir. Tuleruntqz indra quadringenta quinqua-
 ginta talenta auri et attulerunt ad regem solomo-
 nem.

IX

Egina quoqz saba cū audisset famam
 salomonis. venit ut temptaret eū in enī
 gmatibus in hierusalem: cum magnis
 opibus et camelis qui portabant aromata et auri
 plurimuz gēmasqz preciosas. Tunc venisset ad

salomonem: locuta est ei quecunqz erant in corde
 suo. Et exposuit ei salomon omnia que proposue-
 rat nec quicqz fuit quod non perspicuū ei secerit
 Que postqz vidit sapientiā. I. salomonis et domū
 quā edificauerat. necnō et cibaria mīscē eius et ha-
 bitacula seruorū. et officia ministrioz eius et vesti-
 menta eorū. pincernas quoqz. et vestes eorum: et
 victimas quas immolabat domus dñi: nō erat
 p̄e stupore ultra in ea spiritus. Dixitqz ad regē
 Verus est sermo quā audierā i terra mea: de vir-
 tutibus et sapientia tua. Non credebaz narranti
 bus: donec ipsa venisset. et vidissez oculis mei et p̄
 basilez vix medietatē sapientie tue mibi fuisse nar-
 ratam. Elicisti famaz virtutibus tuis. Beati viri
 tui et beati serui tui: hi qui assilunt coram te om-
 ni tempore et audiunt sapientiam tuam. Sit do-
 minus deus tuus benedictus: qui voluit te ordia-
 re super thronum suum regem domini dei tui. q̄a
 diligit deus israel. et vult seruare euz in eternum
 iccirco posuit te super eum regem: ut facias iudi-
 cia atqz iusticam. Dedit autem regi centum vigi-
 ti talēta auri. et aromata multa nimis. et gemmas
 preciosissimas. Nō fuerunt aromata talia. ut hec
 que dicit regina saba regi salomonis. Sed et serui
 hiram cum seruis salomonis attulerūt auruz de
 ophir et ligna tina. et gemmas procosissimas.
 De quibus fecit rex de lignis scilicet tinis grad⁹
 in domo domini. et in domo regia. citharas quo-
 qz et psalteria cantoribus. Nunquā visa sunt i ter-
 ra iuda ligna talia. Rex autē salomon dedit regie
 saba cuncta que voluit et que postulauit. et multo
 plura qz attulerūt ad eum. Que reuersa abiit in
 terrā suā cum seruis suis. Erat autē pondus
 auri quod afferebatur salomonis per singulos an-
 nos: sexcenta sexaginta sex talenta auri: excepta
 ea summa quam legati diversarum gentium et ne-
 gociatores asserre consueverant. omnesqz reges
 arabie et satrape terrarum qui comportabāt au-
 rum et argentum salomonis. Fecitqz igitur rex sa-
 lomon ducentas hastas aureas. de summa sexē
 torum aureorum. qui in singulis hastis expende-
 bantur. Trecenta quoqz scuta aurea trecentoz
 aureorum. quibus tegebantur singula scuta. Po-
 nitqz ea rex in aramentario quod erat consuum
 de. et vestiuit illud auro mundissimo. Sex quo-
 qz gradus quibus ascendebat ad solum et
 scabellum aureum. et brachiola duo altrinsecus
 et duos leones stantes iuxta brachiola: sed et ali-
 os duodecim leumculos stantes super sex gra-
 dus ex vtraqz parte. Non fuit tale solum in vni-
 uersis regnis. Omnia quoqz vasa coniuncti regis
 erāt aurea et vasa dom⁹ saltus libani et auro pu-
 rissimo. Argentum enim in diebus illis p̄o nihil
 reputabatur. Siquidem naues regis ibant i
 tharsis cum seruis hiram. et semel in annis trib⁹
 et deferebant inde aurum et argentum et ebur et
 simias et panos. Magnifica⁹ est igit̄ salomon sup-

*l'istud quod hunc Re salomonem
et iudeam.*

Paralipomenon. II

Omnis reges terre: prediuitis et gloria. Deus reges terrarum desiderabat videre faciem salomonis ut audirent sapientiam quam dederat deus in corde eius. Et describant ei munera: vasa argentea et aurea. et vestes et arma et aromata equos et mulos per singulos annos. Habet quoque salomon quadraginta milia equorum in stabulis. et curruum equitumque duodecim milia. Constituitque eos in urbibus quadrigarum. et ubi erat rex in hierusalē Exercuit etiam potestatem super euctos reges affluisse eusrate usque ad terrā philistinorum et usque ad terminos egypti. Tantumque copiam prebuit argenti in hierusalem quasi lapidum: et cedrorum tantam multitudinem velut sicomorū que gignuntur in campestribus. Adducebantur autem ei ex egypto: cunctisque regionibus: Reliqua autem opera salomonis priorum et nouissimorum scripta sunt in verbis nathan prophete: et in libris abie syloniis: et in visione quoque addo videntis contra hieroboam filium nabath. Regnauit autem salomon in hierusalem super omnem israel: quadraginta annos. Dominiusque cum patribus suis. et sepelierunt eum in civitate dauid: regnauitque hieroboam filius eius pro eo.

X

Profectus est autem hieroboam in iudeam. Illic enim cunctis israel convenerat. ut constiterent eum regem. Quid cum audisset hieroboam filius nabath qui erat in egypto: fuit quippe illuc ante salomonem: statim reuersus est. Vocaueruntque eum et venit cum universo israel et locuti sunt ad hieroboam dicentes: Pater tuus dominus iugum nos pressit. tu leviora impera patre tuo qui nobis imposuit grauem servitutem. et paupilum de onere subleva: ut seruiamus tibi. Qui ait Post tres dies reuertumini ad me. Cumque abusus populus: ut iniit consilium cum senibus qui steterat coram patre eius salomonem dum adhuc vivere dicens: Quid datis consilii ut respondeas populo? Qui dixerunt ei. Si placueris populo huic et levicris eos verbis clementibus seruient tibi omnem tempore. At ille reliquit consilium senum. et cum iuuenibus tractare cepit qui cum eo nutriti fuerant et erant incomitatu illius. Dixitque ad eos. Quid vobis videtur. vel respondere quid debeo populo huic qui dixit mihi: subleva iugum quod imposuit nobis pater tuus? At illi responderunt ut iuuenes et nutriti cum eo in delitiis: atque dixerunt. Sic loqueris populo qui dixit tibi pater tuus aggrauavit iugum nostrum. tu subleva. et sic respondebis ei. Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. Pater meus imposuit vobis grave iugum et ego maius pondus apponam. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vero cedam vos scorpionibus. Venit ergo hieroboam et universus populus ad hieroboam die tertio: sicut precepérat eis. Responditque rex dura derelicto consilio seniorum: locutusque est iuxta iuuenium voluntatem. Pater meus gravem vobis imposuit iugum: quod ego gravius fa-

ciam. Pater meus cecidit vos flagellis: ego vero cedam vos scorpionibus. Et non acquiecent populi precibus. Erat enim voluntatis dei: ut completeretur sermo eius quem locutus fuerat per manus abie sylonis ad hieroboam filium nabath. Populus autem universus rege diriora dicente: sic locutus est ad eum. Non est nobis pars in dauid neque hereditas in filio isai. Reuertere in tabernacula tua israel. Tu autem pase domum tuam dauid. Et abiit israel in tabernacula sua. Super filios autem israel qui hababant in civitatibus iuda regnauit hieroboam. Misitque rex hieroboam aduram qui pererat tributis: et lapidauerunt eum filium israel et mortuus est. Hieroboam regnauit iugum festia uit ascendere. et fugit in hierusalem. Recessitque israel a domo dauid: usque ad diem hanc. Factum est autem cum audisset omnis israel quod reuersus esset hieroboam: miserunt et vocauerunt eum congregato zetu et constituerunt eum regem super omnem israel nec securitus est quispiam dominum dauid ppter trium iuda solam.

XI

Venit autem hieroboam in hierusalem. et convocauit universam domum iuda et beniamini centum octoginta milia electorum atque bellantium: ut dimicaret contra israel et conuerteret ad se regnum suum. Factusque est sermo domini ad semeiam hominem dei dicens: loquere ad hieroboam filium salomonis regem iuda: et ad universum israel. qui est in iuda et beniamini. Hec dicit dominus: Non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros: reuertatur unusquisque in dominum suum: quia mea hoc gestum est voluntate. Qui cum audissent sermones domini. reuersi sunt nec perrevererunt contra hieroboam. Habet autem reboam in hierusalem. et edificauit ciuitates muratas in iuda: extruxitque bethleem et etham et thecue: bethsur quoque et loco et odollam. necnon et geth et maresa et ziph: sed ad aduram lachis et aschah: sara quoque et abialon et bebron que erant in iuda et beniamini ciuitates multissimas. Cumque clausisset eas muris. posuit in eis principes ciboramque boreas. hoc est olei et vini. Sed et in singulis urbibus fecit armamentaria scutorum. et hastarum firmauitque eas summa diligentia: et imperauit super iudam et beniamini. Sacerdotes autem et lete qui erant in universo israel. venerunt ad eum. cunctis sedibus suis: relinquenter suburbana et possessiones suas. et transiuntes ad iudam et hierusalem: eo quod abiecisset eos hieroboam et postea eius ne sacerdotio domini fungerentur: qui constituit sibi sacerdotes excelsorum et demonorum vitulorumque quos fecerat. Sed et de cunctis tribubus israel quicunque dederant cor suum ut quererent dominum deum israel. venerunt in hierusalem ad immolandum victimas suas coram domino deo patrum suorum. et robosauerunt regnum iuda. et confirmauerunt hieroboam filium salomonis per tres annos. Ambulauerunt enim in viis dauid et salo-

Clyxxviii

monis annis tantum tribus. **D**uxit autē roboam
vroxē: malaath filiā hierumut filiū dauid: abiai
quoqz filiaz heliab filiū isai que pepit ei filios: i.e
os et sommouā et zoom. p^o bāc quoqz accepit ma
achā filiā absalon: q pepit ei abia et abi et ziza et
salomith. **A**mauit autē roboam maachaā filiā ab
on: super omēs vroxes suas et concubinas. **R**az
vroxes decē et octo duxerat: concubinas autē sexa
ginta: et genuit vigintiocto filios et sexaginta fi
lias. **C**onstituit vero in capita abiā filiū maacha
ducē sup omēs fratres suos: ipsuz enim regēs fa
cere cogitabat quia sapientior fuit et potētior su
per omēs filios eius: et in cunctis finibus iuda et
beniamin et in vniuersis civitatibus muras. pre
buitqz eis escas plurimas: et multas petiuit vxo
res.

XII

Cunqz roboraū fuisse regnū roboā et cō
fortatū: dereliquit legez dñi et ois israel
cū eo. Anno autē quinto regni roboam.
ascendit sesac rex egypti in hierusalē q peccau
rant dñi: cū mille ducentis curribus et sexagita
milibus equitū. **M**ec erat numer^o vulgi qd vene
rat cū eo ex egypto: libyes. s. et trogodyte et ehibi
opes: cepitqz ciuitates munitissimas in iuda. et
venit vsqz in hierusalem. **S**emeias autē ppheca
ingressus est ad roboam et pncipes iuda: qui cō
gregati fuerāt in hierusalē fugiētes sesac: dixitqz
ad eos. **H**ec dicit domin^o. Vos reliquistis me. et
ego reliqui vos in manu sesac. **C**ōsternatiqz pñ
cipes israel et rex dixerūt: Justus est dñs. **L**unqz
vidisset dñs q humiliati essent: factus est sermo
domini ad semiam dicēs: Quia humiliati sunt nō
disperdā eos: daboqz eis paullū auxiliū: et non
stillabit furor meus sup hierusalē per manum se
sac. Ueruntamē seruēt ei. vt sciāt distantiā hui
tutis mee et seruitus regni terrarū. **R**ecessit itaqz
sesac rex egypti ab hierusalē sub lati thesauris
domus dñi et domus regis: diaqz secū tulit. et cly
peos aureos quos fecerat salomon. pro quibus
fecit rex eneos: et tradidit illos principibus scu
tariorū qui custodiebat vestibulū palariū. **L**unqz
introiret rex domū dei. veniebant scutarii et tolle
bant eos: iterūqz referebat eos ad armamentariū
suū. Ueruntamē quia humiliati sunt: auersa est ab
eis ira dñi nec deleti sunt penit^o. Siquidē et in iu
da inuēta sunt opa bona. **C**onfortat^o est ergo rex
roboā in hierusalē atqz regnauit. **Q**uadraginta
autē et viuis anni erat cū regnare cepisset: et decez
et octo annis regnauit in hierusalē vrbe quaz ele
git domin^o. vt confirmaret nomē suū ibi. de cūqz
tribub^o israel. **N**omē autē matris eius naama am
manites. fecitqz malū: et nō preparauit cor siuum
ut quereret dñm. **R**pa vero roboam prima et no
uissima scripta sunt in libris semie. ppheca et addo
viuentis. et diligenter exposita. **P**ugnaueruntqz
aduersiū se roboam et hieroboam cunctis dieb^o
et dormiuit roboam cū patrib^o suis. sepultusqz est
in ciuitate dauid et regnauit abia filius eius p eo

A anno decimo octavo **XIII**
regis hieroboam regnauit abia sup in
dam. Tribus annis regnauit in hierusa
lem. **N**omēqz matris eius michaia. filia vriel de
gabaa: et erat bellū inter abia et hieroboam. cūqz
inisset abia certamen: et habet bellicissimos vi
ros. et electorū quadraginta milia: hieroboā con
struxit ecōtra aciē octoginta milia viropz: qui et ipi
electi erant et ad bella fortissimi. **S**tetit ergo abia
super montez semeron qui erat in ephraim et ait
Audi hie. roboā et ois israel. Nū ignoratis q dñs
deus israel dederit regnū dauid sup israel in sem
piteriū: ipi et filius ei^o in pactū salis. Et surrexit
hieroboam filius nabath seru^o solomonis filiū da
uid. et rebellauit contra dñm suū. **C**ōgregatiqz sūt
ad eū viri vanissimi et filii pelial: et preualuerūt cō
tra roboam filiū solomonis. **P**ono roboā erat
rudis et corde pauido. nec potuit resistere eis. nūc
ergo vos dicitis q resistere possis regnō dñi qd
possidet per filios dauid: **H**abetisqz grandem
populi multitudinē: atqz vitulos aureos quos se
cit vobis hieroboā in deos. Et eieciſtis sacerdo
tes dñi filios aaron atqz levitas: et fecistiſtis vobis
sacerdotes sicut oēs populi terrarū. **Q**uicunqz
venerit et initauerit manū suā in thauro. et in bo
bus et in arietibus septē: sit sacerdos eoz qui non
sunt dii. **P**oster autē dñs deus est: quē nō relinq
mus. Sacerdotesqz ministrat dñi de filiis aaron
et levite sunt in ordine suo: holocansta quoqz osse
runt dñi per singulos dies mane et vespe. et thy
miana iuxta legis precepta cōfectū: et pponunt
panes in mēla mundissima. **E**stqz apud nos can
delabru aurrū. et lucerna eius: ut accēdanſ cēmp
ad vesperez. **N**os quippe custodim^o pcepta dñi
dei nostri quez vos reliquistis. Ergo in exercitu
nostro dux deus est: et sacerdotes eius qui clāgūt
tubis et resonant cōtra vos. **F**ili israel nolite pu
gnare contra dñm deū patru^o restroyz: quia non
vobis expedit. **H**ec illo loquēte: hieroboaz retro
moliebatur insidias. **L**unqz ex aduerso ostium
starer ignorantem iudas. suo ambigebat exercitu
Respiciensqz iudas vidit instare belluz ex aduer
so et post tergum: et clamauit ad dominum. ac sa
cerdotes tubis cauere ceperunt: omnesqz viri iu
da vociferati sunt. Et ecce illis clamantibus per
territus deus hieroboam et omnem israel qui sta
bat ex aduerso abia et iuda: fuderuntqz filiū israel
iudam. et tradidit eos deus in manu eoru^o. **P**er
cussit ergo eos abia et populus ei^o plaga magna
et coruerunt vulnerati ex israel qui quaginta mi
lia viorum fortium. **H**umiliatiqz sunt filiū israel
int emporie illo. et vehementissime confortati filiū
iuda: eo q sperassent in domino deo patrum suo
rum. **P**ersecutus est autem abia fugientem hie
roboam. et cepit ciuitates ei^o. bethel et filias ei^o
et hiesana cum filiabus suis. effron quoqz et filia
eius. **H**ec valuit ultra resistere hieroboam i die
b^o abia. **Q**ué percussit domin^o et mortu^o est. **I**git

gitur abia confortato impio suo: accepit vrcores quatuordecim: pcreauitqz vigintiduos filios. et sedecim filias. Reliqua autem sermonum abia via ruz et operu eius scripta sunt diligentissime in libro addo. pphepe. *Ad Rcp X*

Domiuit autem abia cu[m] patrib[us] suis et sepelierunt eum in ciuitate dauid: Regna uitqz asa filius eius pro eo. In cuius diebus quienuit terra annis decez. fecit ergo asa qd bonu[m] et placitu[m] erat in conspectu dei sui. et subuerit altaria peregrini cultus et excelsa. et confregit statuas locisqz succidit. et precepit iude ut quereret d[omi]n[u]m deu[m] patru[m] suoru[m]: et faceret legem. et vniuersa mandata. et abstulit de cunctis vrbib[us] iuda. aras et phana: et regnauit in pace. edificauit quoqz vrbes munitas in iuda: quia quiet[er] erat et nulla te poribus eius bella surrexerunt pacem d[omi]no largente. Dixit autem iude. edificamus ciuitates istas. et vellemus muris. et roboremus turrib[us] et portas et se[ri]s. donec a bellis quiera sunt omnia: eo q[uod] quesierunt d[omi]num deu[m] patru[m] nostroy. et dederit nobis pacem per hyr[um]. edificauerunt igitur. et nullo in ex struendo impedimentu fuit. H[ab]uit autem asa in exercitu suo portantiu[m] scuta et hastas de iuda trecenta milia: et de beniamin vero scutarior et sagittarior[um] ducentra octaginta milia. Dom[es]tqz isti viri fortissimi. egressus est autem ptra eos zata ethiops cu[m] exercitu suo decies centena milia et currib[us] trecentis. et venit vsqz maresa. Porro asa prexit obuiam ei. et instruxit aciez ad bellum in valle sephata. que est iuxta maresa et inuocauit d[omi]num deu[m] et ait: Dom[ine] non est apud te villa distantia. vt i p[ro]p[ter]is auxilioris aut in plurib[us]: adiuua nos d[omi]ne deus noster. In te enim et in tuo nomine habentes fiduciā venimus ptra hac multitudinem. Dom[ine] deus n[ost]ru[s] es: et no[n] p[re]ualeat ptra te ho[m]o. exterruit itaqz dominus ethiopes cora asa et iuda. Eugeftqz ethiopes et psecutus est eos asa et popul[us] q[uod] cu[m] eo erat usqz gerara. et ruerunt ethiopes usqz ad interitones quia domino cedete p[ro]triti sunt. et exercitu illi[us] preliante. Tulerunt ergo spolia multa: et percusserunt ciuitates o[ste]s p[er] circuitu[m] gerare. Gradiis q[ui]ppe cunctos terror inuaserat. et diripuerunt vrbes et m[un]tam predam asportauerunt: sed et caulas ouium destruentes. et tulerunt pecoru[m] infinita multitudinem et camelop[er]e: reuersiqz sunt in hieliz. *XV*

Aarias autem filius obed facto in se spiritu dei. egressus est in occursu[m] asa: et dixit ei. Audite me asa: et omis iuda et beniamin. Dominus vobiscum: q[uod] sicutis cu[m] eo. Si quesieritis eum: inuenietis. Si autem dereliqueritis eu[m]: de reliquit vos. Transiit autem multi dies in israel absqz deo vero. et absqz sacerdote: absqz doctore quoqz et absqz lege. Cuiusqz reuersi fuerint in angustia sua. et clamauerunt ad dominum deum israel et quesierunt eum: reperiunt eum. In tempore illo non erit pax egrediendi: et igrediendi s[ed] terrores vndiqz in cunctis terrarib[us] terrar[um]. Pugnabit enim g[ener]es ptra

gentem et ciuitas p[ro]tra ciuitatem: quia dominus conturbabit eos in omni angustia. Vos ergo confortamini. et non dissoluant manu[m] vestre: erit enim merces operi vro. Quod cum audisset asa verba. et p[ro]phetar[um] azarie filii obed p[ro]phete confortatus est. et abstulit idola deo iuda et de beniamin. et ex vrbib[us] quas ceperat montis ephraim. et dedicauit altare domini quod erat ante porticu[m] domini: p[ro]gregauitqz vniuersu[m] iuda et beniamin. et aduenas cum eis de ephraim et manasse et de symeo. Plures enim ad eum conseruerant ex israel: videntes quod dominus de illius esset cum eo. Cuiusqz venissent in hierusalem mense tertio anno decunoquinto regni asa: immo lauerunt domino in die illa de manib[us]. et predam quam adduxerant. et boues septingentos. et arietes septem milia. et intraverunt ex more ad corroborandum sedis: ut quererent d[omi]num deu[m] patru[m] suoru[m] in toto corde et in tota aia sua. Sicut autem ingredi non quiescerit dominus deu[m] israel: morias a minimo usqz ad maximu[m]. a viro usqz ad mulierem. Iuraueruntqz dominus voce magna in iubilo. et in clangore tubae. et in sonitu buccinaru[m]: o[ste]s qui erant in iuda cum execratione. In o[ste]s enim corde suo iurauerunt et in tota voluntate quesierunt eu[m], et innoverunt. Prosternitqz eis dominus requie p[er] circuitu[m]. Sed et maachaz matrem asa regis ex augusto deposituit impio: eo quod fecisset in luce simulacrum priapi quod omne p[ro]trinit[er] et in frusta p[ro]minuens cōbusset in torrente cedron. Excelsa autem derelicta sunt in israel. Attamen cor asa erat perfectu[m] cunctis diebus eius. Namque que voverat pater suus. et ipse intulit in domum domini argenti et aurum. vasorumqz diversam supp[er]lectilem. Bellum vero non fuit usqz ad tricesimum annu[m] regni asa.

XVI

Anno autem tricesimo sexto regni eius ascendit baasa rex israel in iuda et muro circundabat rama ut nullus tunc posset egredi et ingredi de regno asa. Protulit autem asa argentum et auxilium de thesauris domini et de thesauris regis: misitqz ad benadab regem syrie: quod habuit ab i damasco. dices: Fecit iter me et te e. Propter quoqz me et p[ro]teg[er]e habuere p[ro]cordiam: quia obre[us] misi tibi argentum et aurum: ut rupto fedes quod habes cum baasa rege israel facies eu[m] a me recedere. Quo p[ro]tempore nadab misit principes exercituum suorum ad vrbes israel: quod percusserunt abi[us] et dan et abelmaim et vniuersas vrbes neptali muratas. quod cum audisset baasa desistit edificare rama et itermisit op[er]em suum. Porro asa rex assupstit vniuersu[m] iuda et tulerunt lapides de rama et ligna quod edificator[um] prepauera[t] baasa: edificauitqz ex eis gabaa et maspha. In tempore illo venit anani p[ro]pheta ad asam regem iuda. et dixit ei: quod habuisti fiduciā in rege syrie et non in domino deo tuo: siccirco euasit syrie regis exercitus de manu tua. Nonne ethiopes et libyes multo plures erant quodrigis et equib[us] et multitudine nimia. quos cum in domino credidisses tradidit in manu tua: occlu[n]d. non d[omi]ni p[ro]tepli et vniuersa terra. et p[ro]bet fortitudinez his quod corde p[ro]fecto credunt in eum

Stulte igitur egesti. et propter hoc etiam presenti tempore aduersus te bella consurgent Iudicis tua aduersitas videntem: iussit eum mitti in neruus: Valde quod per super hoc fuerat dominus indignatus. et interiecit de populo in tempore illo plurimos. Opes autem asa prima et nonnulla scripta sunt in libro regum iuda et israel. Egrotauit etiam asa anno tricesimo nono regni sui: dolore pedum vehementissimo: et nec in infirmitate sua quesumt dominum: sed magis in medicorum arte pulsus est. Dormiuitque cum patribus suis: et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui. et sepelierunt eum in sepulcro suo quod sederat sibi in civitate daniel. Postea sacerdos eius super lectu suu plenu aromatibus et vnguentis meretriceis que erant pigmentariorum arte cuncta. et bussarunt super eum ambitione numia.

XVII
quos posuerat in urbibus muratis. et in universo iuda.

Regavit autem ioseph filius eius pro eo et inuictus contra israel. Constituitque militum numeros in cunctis urbibus iuda que erant vallatae muris: praesidiaque disposita in terra iuda et in civitatibus ephraim quas cepat asa pater eius. et fuit dominus cum ioseph: qui ambulauit in viis daniel patris sui primis: et non sperauit in baalim sed in deo patris sui. et perrexit in ceptis illius. et non iuxta peccata israel. Confirmauitque dominus regnum in manu eius: et dedit ioseph iuda munera ioseph: factaque sunt ei infinite dignitatis et multa gloria. Unque sumpisset cor eius auctoritatem proprias vias domini: etiam excelsa et lucos de iuda abstulit. Tertio autem anno regni sui misit de principibus suis mena et obdiam et zacharias et nathanael et michiam ut docerent in civitatibus iuda: et cum eis levitas semi et nathani et zabadian asahel quoque et semiramoth et ionathad adoniisque et thobi et tobadi et leuitas: et cum eis elisima et iorae sacerdotes. Bocebatque populum in iuda. habentes librum legis domini: et circuibat cunctas urbes iuda: atque erudiebat populum. Itaque factus est paucorum super oia regna terrarum: que erant per gyrum iuda: nec audebant bellare contra ioseph: sed et philistei: ioseph munera deferebant. et vectigal argenti. Arabes quoque aducebat pecora arietum septem milia septingentos: et ihericos torticem. Crevit ergo ioseph et magnificatus est usque in sublime. atque edificauit in iuda domos ad instar turri. urbesque muratas. et multa opera patravit in urbibus iuda. Uiri quoque bellatores et robusti erant in iherusalme quoniam iste numerus per domos atque familias singulorum. In iuda princeps exercitus ednas dux. et cum eo robustissimorum virorum trecenta milia. Post hunc iohanan princeps: et cum eo ducenta octoginta milia. Post illum quoque amasias et filius zebri consecratus domino et cum eo ducenta milia virorum fortium. Hunc sequens robustus ad prelia eliada et cum eo tenentum arcum et clypeum ducenta milia. Post istum etiam iozabad et cum eo centum octoginta milia expeditorum milium. Hui omnes erant ad manus regis excepti alii

XVIII
fum. et affinitate coniunctus est achab: descenditque post annos ad eum in samaria. ad cuius aduentum mactauit achab arites et boues plimos ipsi et populo qui venerat eum. per suastique illi ut ascenderet in ramoth galaad. Si quis achab rex israel ad ioseph regem iuda. Ue nunc in ramoth galaad. Qui ille respoudit. Ut ego et tu sicut populus tuus sic et populus meus: tecumque erimus in bello. Dixit ioseph ad regem israel. Ceteri sicut obsecro impresentiarum sermonem domini. Ceteri gregantur regis israel prophetarum quadrigatos viros et dixit ad eos: In ramoth galaad ad bellandum ire debemus an quiescere? At illi ascende in quintum. et tradet deus in manu regis. Dixitque ioseph: Numquid non est hic propheta deus: ut ab illo etiam requiram? Et ait rex israel ad ioseph: est vir unus a quo possumus querere deum voluntatem sed ego odi eum quia non prophetat mihi bonum: sed malum omni tempore: est autem michas filius iemla. Dixitque ioseph. Ne loquaris rex hoc modo. Vocauit ergo rex israel unum de eunuchis. et dixit ei: Voca cito michas filium iemla. Hoc vero rex israel et ioseph rex iuda iterum se debant in solio suo vestiti cultu regio. Sedebat autem in area iuxta portam samarie: ovesque prophetarum vaticina habens coram eis. Sedechias autem filius chanaan fecit sibi cornua ferrea. et ait: Nec dicit dominus his ventilabis syriam. donec ceteres eam. Desque prophete similiter prophetabant. atque dicebant: Ascende in ramoth galaad et prosperaberis. et tradet eos dominus in manu regis. Nunc autem quod ierat ad vocandum michas. ait illi: En verba omnium prophetarum uno ore bona regi annuntiant. Queso ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat. loquarisque prospera. Qui respondit michas: Vnde uult dominus quia quodcumque dixerit mihi deus meus: hoc loquar. venit ergo ad regem. Qui rex ait: Michas uice debemus in ramoth galaad. ad bellandum an quiescere? Qui ille respondit. Ascendite: cuncta. ne prospera euenerint: et tradent hostes in manus vestras. Dixitque rex: Iterum atque iterum te adiuro. ut milii non loquaris nisi quod verum est in nomine domini. At ille ait: Vidi universum israel dispersum in mortibus sicut oves absque pastore. Et dixit dominus: Non habent isti dominos: reuertat viusque in domum suam in pace. et ait rex israel ad ioseph: Nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quocunque bonus: sed ea que mala sunt? At ille: Iecircum ait audite verbum domini. Vidi dominum sedentes in solio suo. et omnem exercitum celi assistentes ei a deo et achab regem israel ut ascendat et coronat in ramoth galaad. Unque diceret unus hoc modo. et alter alio: pcessit spiritus et stetit coram domino. et ait: ego decipi am eum. Qui dominus in quo inquit

decipies? At ille rādit: Egregiar et ero spūs mendax in ore omnium pp̄haꝝ eius. Dixitqz dñs. de cipies: et p̄ualebis egredere et fac ita. Nūc igit̄ ecce dñs dedit spūm mendaciū in ore omniū. pp̄haꝝ tuor. et dñs locutus est de te mala. Accessit aut̄ se dechias filius cbanana et peccusit micheas matillā et ait: Per quā viam transiuit spūs dñi a me: ut loqueret tibi: Dixitqz micheas. Tu ipe videbis in die illo qn̄ ingressus fueris cubiculuz de cubiculo ut abscondaris. Precepit aut̄ rex israel dicens: Tollite micheas et ducite eum ad ammō p̄ncipem ciuitatis et ad ioas filiuū amalech et dicetis: Hec dicit rex. Abiitire hunc in carcerē et date ei panis modicū et aq̄ pauxillū donec reuertar in pace. Dixitqz micheas: Si reuersus fueris in pace: nō est dñs locutus in me. Et ait: Audite omes ppli. Igif ascenderūt rex isrl et Josaphat rex iuda in ramoth galaad. Dixitqz rex israel ad iosaphat. Mutabo habitū: et sic ad pugnā vadā: tu aut̄ in duere vestibus tuis. Mutatoqz rex isrl habitu: venit ad bellū. Rex aut̄ syrie p̄cepit ducibus eq̄tatu sūi dicens: Ne pugnes p̄tra minimuꝝ: aut̄ contra maximuꝝ nisi p̄tra solū regē israel: itaqz cū vidissent p̄ncipes eq̄tatu Josaphat. Dixerunt rex israel ē iste. Circundederūt eū dimicātes. At ille clamauit ad dñm et auxiliatus ē ei: atqz auertit eos ab illo. Cuz. n. vidissent duces eq̄tatu q̄ non esset rex israel relqrunt eū. Accidit autem vt vnuſ et pplo sagittā in incertū iaceret, et p̄cuteret regem israel inter cervicē et scapulas. At ille auri ge suo ait. Conuerte manū tuā: et educ me d̄ acie quia vulneratus sum. Et finita est pugna in die illo. Porro rex isrl stabat in curru suo contra syros vsqz ad vesperam. Et mortuus est occidente sole.

XIX

R Euersus ē aut̄ iosaphat rex iuda in domum suā pacifice in hierlm. Qui occurrit iehu filius anani videns: et ait ad eū. Impio p̄bes auxilium et his q̄ oderunt dñm amictia iungeris: et idcirco irā qdem dñi merebaris sed bona opa inuenta sunt in te: eo q̄ ab stuleris lucos de terra iuda. et p̄paueris cor tuū ut regres dñm deū patrū tuor. Habitauit ḡ iosaphat in hierlm. Rursumqz egressus ē ad pp̄sl d̄ berabee usqz ad montē ephraiz et reuocauit eos ad dñm deū patrū suor. Constituitqz iudices terre in canctis ciuitatibus iuda munis p̄ singula loca. et p̄cipiens iudicibus videte ait qd facias. Nō .n. hominis exercitis iudicū sed dñi. et qd cunqz iudicaueritis in vos redūdabit. Sit timor dñi vobiscū et cū diligentia cuncta facite. Nō ē. n. apd dñm deū iniquitas. nec p̄sonaruz acceptio. nec cupido munex. In hierlm quoqz constituit iosaphat leuitas et iaceidores et p̄ncipes familiaꝝ ex isrl ut iudiciū et cāz dñi iudicarent habitatoribꝝ eius. p̄cepitqz eis dicens: Sic ages in timore dñi fideliter et corde pfecto. Omneū cāz q̄ ve nerit ad vos fratrum vroꝝ q̄ habitat in vribibꝝ

suis. inter cognationē et cognationē vbi cūqz que sūo est de lege de mādato: de ceremoniis: de iustificationibꝝ oīdite eis ut nō peccent in dñm: et ne veniat ira sup̄ vos et sup̄ frēs vros. Sic ḡ agētes nō peccabis. Alarias aut̄ sacerdos et pontifex vester: in his q̄ ad deū p̄tinent p̄sidebit. Porro zabadias fili⁹ hismael q̄ ē dux in domo iuda: sup̄ ea opa erit q̄ ad regis officiū p̄tinent. Habe tilqz m̄ gros leuitas corā vobis. Fortamini et agite diligenter. et erit dñs vobiscū in bonis.

Osthec p̄gregati

XX

p̄ sunt filij moab et filij ammon: et cū eis de ammonis ad iosaphat ut pugnarēt p̄tra eum. Venerūtqz nuncijs. et indicauerūt iosaphat dicētes: Venit p̄tra te multitudo magna de his locis q̄ trās mare sunt et de syria. et ecce p̄si stant in asasonthamar q̄ est engaddi. Josaphat aut̄ timore p̄territus totū se p̄tulit ad rogandum dñm et p̄dicavit ieiuniū vniuerso iuda. Longe gatusqz est iudas ad dep̄candum dñm: sed et omnes de vribibꝝ suis venerūt ad obsecrandū eū. Lūqz stetisset iosaphat in medio cetu iude et hierusalem in domo dñi aī atrium nouuꝝ ait: Sūne deus patrū n̄rō tu es deus in celo: et dñaris cunctis regnis gētiū. In manu tua ē fortitudo et potentia: nec qsqz tibi p̄t resistere. Nōne tu deus n̄ interfecisti oīes habitatores terre huīus coraz pplo tuo isrl. et dedisti eā semini abraā amici tui in sempiternū: Habitauerūtqz in ea. et extruxerūt in illa sanctuarū nomini tuo dicētes: Si irruerit sup̄ nos mala: gladius iudicij: pestilētia et famē stabimus corā domo hac in p̄spectu tuo in q̄ ino catū est nomē tuū: et clamabim⁹ ad te in tribulationibus n̄ris: et exaudiens nos saluosqz facies. Hunc igit̄ ecce filij ammō et moab et nōs seyr: p̄ quos nō p̄cessisti isrl ut transiret qn̄ egrediebātur de egypto sed declinauerūt ab eis et nō interfecerūt illos ecōtrario agūt et nitunt eisccere nos de possessione quā tradidisti nobis deus n̄r. Ergo nō iudicabis eos: In nobis qdem nō est tanta fortitudo ut possimus huic multitudini resistē q̄ irrueat sup̄ nos: sed cū ignoremus qd agere de beamus h̄ solū habemus residui ut oculos n̄ros dirigamus ad te. Omnis vō iuda stabat coram dño cū puulis et vxoribus et liberis suis. Erat aut̄ iazibel filius zacharie filij banaia filij Jelihel filij mathanie leuites de filiis asaph sup̄ quē factus est spūs dñi in medio turbe et ait: Attēdi te omnis iuda et q̄ habitat in hierlm: et tu rex iosaphat. Hec dicit dñs vobis: Nolite timere: nec paucaſt hāc multitudinē. Nō est .n. vīa pugnat̄ sed dei. Cras descendes p̄tra eos. Ascensuri .n. sunt p̄ cluūm noīe seis: et inuenies illos in summitate torrētis q̄ est p̄tra solitudinē hieruhel. nō enim eritis vos q̄ dimicabis: sed tñmodo p̄fidē ter state: et videbitis auxiliū dñi sup̄ vos. O Iuda et hierlm nolite timere nec paucaſt. Cras egrediemini p̄tra eos: et dñs erit vobiscū. Josaphat

ḡ iuda & om̄s habitatores hierlm̄ ceciderunt p̄
m̄ in terrā coram dñō: & adorauerunt deū. Por-
ro leuite desilijs caath & de filijs chore laudabāt
dñm deū israel voce magna in excelsum. Unqz
mane surrexissent egressi sunt p̄ desertū thecū. p̄
fectisqz eis st̄as iofaphat in medio eoz ditit: Au-
dite me viri iuda: & om̄es habitatores hierlm̄.
Credite in h̄o deo v̄o & securi eris: credite pro
phetis eius & cūcta eucl̄et p̄ spa. Heditqz p̄sliū
pp̄lō & statuit cantores dñi vt laudarēt eū in tur-
mis suis & antecederēt exercitu ac voce p̄sona di-
ccerent. Confitemini dñō: qm̄ in eternū misericor-
dia eius. Unqz cepissent laudes canere: vertit
dñs insidias eoz in sc̄metip̄sos filioz. s. ammon:
& moab & mōtis seir q̄ egressi fuerint: vt pugna-
rent p̄tra iudam & pcussi sunt. Māqz filij ammon
& moab p̄surrexerūt aduersum habitatores mon-
tis seir vt interficerent & delerent eos. Unqz h̄
ope p̄petrassent etiam in sc̄metip̄sos v̄i m̄ntus
peidere vulneribus. Porro iuda cuius venisset ad
speluncam q̄ respicit solitudinē vidit p̄cul omnē
late regione plenā cadaueribus: nec supesse quē
q̄z q̄ necem potuisset euadere. Venit ḡ iofaphat
& om̄is ppl̄s cū eo ad detrahenda spolia mortu-
orum: inueniuntqz inter cadauerā variaz supel-
lectilē vestes quoqz & vasa p̄ciosissima: & diripue-
runt ira vt omnia portare non possent nec p̄ tres
dies spolia auferre p̄ p̄de magnitudine. Eie aūt
qrto p̄gregati sunt in valle bñdictionis. Etenim
qm̄ ibi bñdixerunt domino: vocauerūt locū illuz
vallis bñdictionis v̄sqz in pñtem diez. Renuersis
qz est ois vir iuda & habitatores hierlm̄: & Iosa-
phat ante eos in hierlm̄ cum leticia magna eo q̄
dedisset eis dñs gaudiū de inimicis suis. Ingres-
fiḡ sunt in hierlm̄ cum psalterijs & citharis & tu-
bis in domum dñi. Irruit aūt pauo: dñi supym-
uersa regna terraz cum audissent q̄ pugnass̄ do-
minus p̄tra inimicos israel. Quieutqz regnū io-
saphat & p̄buit ei dñs pacē p̄ circuitū. Regnauit
igīl iofaphat sup iudam. & erat trigintaqz an-
noz cum regnare cepisset. Viginti aūt & qnqz an-
nis regnauit in hierlm̄ & nomen nřis eius Azu-
ba filia selachi. Et ambulauit in via p̄ris sui aſa
nec declinanit ab ea. faciens q̄ placita erant corā
dño. Exxt̄ excelsa nō abstulit: & adhuc ppl̄s nō
direxerat cor suū ad dñm deū patrum suor̄. Re-
liq̄ aūt gestoz iofaphat p̄oz & nouissimoz scripta
sunt in verbis iehu filii anani: q̄ digessit in libro
regum israel. Post hec iniit amicitias iofaphat
rex iuda cū ochozia rege israel. cuius opa fuerūt
imp̄issima & pticeps fuit vt saceret naues q̄ irēt
in tharsis: fecerūtqz classem in asiongaber. Pro-
phetauit aūt eliezer fili⁹ dodan de maresa ad iofa-
phat dicēs. Quia habuisti fedus cū ochozia p-
cusit dñs opa tua: p̄triteqz sunt naues: nec potu-
erunt ire in tharsis

Dominus aūt iofaphat cum p̄ibus suis
& sepultus est cū eis in ciuitate David.

regnanitqz Ioram filius eius p̄ eo. Qui habuit
frēs filios iofaphat: azariaz & iahihel & zaharia
& azariam & m̄chael & saphatiam. Om̄es hi filii
iofaphat regis iuda. Heditqz eis p̄f̄ suis multa
munera argēti & auri. & pensionib⁹ cum civi-
tatibus munitissimis in iuda. regnū aut̄ tradidit
iorā eo q̄ esset p̄mogenitus. Surrexit aut̄ ioram
sup regnū p̄ris sui. Unqz se p̄firmasset occidit
oēs fratres suos gladio & quosdam de p̄ncipib⁹
iuda. Trigintaduoz annoz erat ioram cū regna-
re cepisset & octo annis regnauit in hierlm̄: Am-
bulauitqz in vijs regū israel sicut egerat domus
achab. Filia q̄p̄e achab erat vxor eius. Et fecit
malum in p̄spectu domini. Noluit aut̄ dominus
di p̄dere domum dauid ppter pactu q̄d inerat
cū eo. & q̄ p̄mis̄at vt daret ei lucernā & filii ei⁹
in omni tempe. In diebus illis rebellauit edom
ne esset subditus inde: & p̄stituit sibi regem. Un-
qz transiret ioram cū p̄ncipibus suis & cuncto eq̄
atu q̄ erat secum surrexit nocte & pcussit edom q̄
se circundederat: & omnes duces & egratus eius
attī rebellauit edom ne esset sub ditione iuda
v̄sqz ad hanc diem. Eo tpe & lobna recessit ne eēt
sibi manu illius. Bereliqrat. n. dñm deum pat̄z
suoz insup & excelsa fabricatus est in vrbibus iu-
da. & forniciari fecit habitatores hierlm̄ & p̄uari
eari iudam. Allate sunt aut̄ ei līe ab helia p̄pha
in q̄bus scriptum erat. Hec dicit dñs deus Da-
vid p̄ris tui: Qm̄ nō ambulasti in vijs iofaphat
p̄ris tui & in vijs aſa regis iuda. sed incessisti per
iter regum israel: & fornicari fecisti iudam & habi-
tatores hierusalē: imitatus fornicationez domus
achab insup & fratres tuos domū p̄ris tui melio-
res te occidisti. ecce dñs p̄cutiet te plaga maḡ cū
pplo tuo & filijs & vrorib⁹ tuis: vniuersaqz ſba
tua. Tu aut̄ egrotab pessimo languore vteri: do-
nec egredians vitalia tua paulatim p̄ singulos di-
es. Suscitauit ḡ dñs p̄tra ioram ſpm philistinor̄
& arabum q̄ p̄fines sunt ethiopibus. & ascēderūt
in terrā iuda & vastauerunt eam. Diripueruntqz
cunctā ſba q̄ inuenta est in domo regis: insup et
filios eius & vroxes. Nec remāsit ei filius nisi ioa-
chaz q̄ minimus natu erat. Et sup hec om̄ia pcus-
sit cum dñs alii languore insanabili. Unqz diei
succederet dies & tempoz spacia voluerent: duo
sumptus tabe: ita vt egereret etiā viscera sua. lá-
guore pariter & vita caruit. Mortuusqz est in ifir
mitate pessima: & non fecit ei ppl̄s ſm morem co-
bustionis exeq̄as: sicut fecerat maioribus nati.
Trigintaduoz annoz fuit cum regnare cepisset:
& octo ānis regnauit in hierlm̄. Ambulauitqz nō
rcete. & sepelierunt eum in ciuitate David: v̄x̄t̄
nō in sepulcro regum.

XXII.

Anstituerūt aut̄ habitatores hierusalē
ochoziā filium eius minimum regem
p̄ eo. Dēs. n. maiores natu q̄ ante cum
fuerant interficerat latrones arabi q̄ irruerant

in estra. Regnauitq; ochozias filius ioram regis iuda. Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cu regnare cepisset et uno anno regnauit in hierlm. et nomine mris eius athalia filia amri. Sed et ipse ingressus est per vias domus achab. Alter enim eius impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur malum in aspectu domi sicut domus achab. Ipsi. n. fuerunt ei piliarij post mortem prius sui in interitu eius: ambulauitq; in piliis eorum. Et prexit cum Ioram filio achab rege israel in bellum contra asabel regem syrie in ramoth galaad: vulneraueruntq; syri ioram. Qui reuersus est ut curaret in iezrahel. Multas. n. plagas accepit in supradicto certamine. Igitur ochozias filius ioram rex iuda descendit ut inuiceret ioram filium achab in iezrahel egrotantem. Voluntasque fuit dei aduersus ochoziam ut veniret ad ioram et cum venisset et egredere tur cum eo aduersum iehu filium namque vnxit dominus ut deleret domum achab. Cum ergo euerteret ie hu domum achab inuenit principes iuda et filios fratum ochozie que ministrabant ei: et interfecit illos. Ipse quoque pueris ochozi: comprehendit latitantem in samaria adductumque ad se occidit. et sepe lierunt eum eo quod esset filius iosaphat: quod quererat dominum in toto corde suo. Nec erat ultra spes aliqua quod ut de stirpe quae regnaret ochozie. Siq; de athalia mater eius videns quod mortuus esset filius suus: surrexit et interfecit omnem stirpem regiam domus Ioram. Porro iosabeth filia regis tulit iotas filium ochozie: et furata est eum de medio filiorum regis cum interficerent absconditque eum cum nutrice sua: in cubiculo lectulorum. Iosabeth autem quod abscondit eum erat filia regis ioram uxoris ioiadae pontificis soror ochozie. et idcirco athalia non interfecit eum. Fuit ergo cum eis in domo dei absconditus sex annis quibus regnauit Athalia super terram.

Anno autem septimo

Asfortatus ioiada assumpsit centuriones azariam videlicet filium hieroboa et hismael filium iohannam. Azariam quoque filium obedit: et massiam filium adaiam et elisaphat filium zechri: et iniicit eum eis sedus. Qui circueuntes iudam congregaverunt lenitas de cunctis urbibus iuda: et principes familiam israel veneruntq; in hierlm. In iustitia omnis multitudo pactum in domo dei cum rege. Dixit ergo ad eos ioiada: Ecce filius regis regnabit sic locutus est dominus super filios dauid. Iste est sermo quem facietis. Tertia pars vero quod veniunt ad sabbatum sacerdotum et levitatem et ianitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: et tertia ad portam quod appellatur fundamenti. Omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus domini: nec quispiam alius ingrediatur domum domini nisi sacerdotes et qui ministrant de levitis. Ipsi tamenmodo ingrediantur: quod sanctificati sunt: et omnes reliquum vulgus obseruant custodias domini. Levite autem circumdant regem huius singuli arma sua: et si quis alius ingressus fuerit templum interficiatur: sicutque cum rege et intrante et egredierte. Fecerunt ergo le-

vite et universus iuda iuxta omnia quod precepit ioiada pontifex. Et assumpserunt singuli viros qui sub se erant et veniebant per ordinem sabbati cum his qui impleuerant sabbatum: et egressi erant. Sigillatae ioiadae potuisse non dimiserat abire turmas: quod sibi per singulas hebdomas succedere praeuerat. Dedit ergo ioiada sacerdos centurionibus lanceas clypeosque et peltas regis dauid: quos prese craverait in domo domini. Constituitque omnem populum tenetum pugnare a parte templi dextra usque ad partem templi sinistram. coram altari et templo per circuitum regis et eduxerunt filium regis et imposuerunt ei diadema et testimonium: dederuntque in manu eius tenendam legem et constituerunt eum regem. Unxit quoque illum ioiada pontifex et filii eius imperati sunt ei atque dixerunt Unxit rex. Quod cum audisset athalia vocem suam, currentem atque laudantium regem: ingressa est ad populum in templum domini. Lunus vidisset regem stante super gradum in introitu et principes turmasque circa eum. omnem populum terre gaudentem atque clangentem tubas et diversi generis organis concinnentem: vocemque laudantium: scidit vestimenta sua et ait: Insidie. insidie. Egressus autem ioiada potuisse ad centuriones et principes exercitus dixit eis: Educite illam ex septa templi et interficiat eam gladio. Precepitque sacerdos ne occideref in domo domini. Et imposuerunt cervicibus eius manus. Lunus intrasset portam equorum domus regis: interficerunt eam ibi. Percepit autem ioiada fedus inter se: universumque populum et regem ut esset populus domini. Itaque ingressus est os populus domum baal et destruxerunt eam. et altaria ac simulacra illius profregerunt. nathan quoque sacerdotem baal interficerunt ante aras. Constituit autem ioiada propositos in domo domini: et sub manibus sacerdotum et levitarum quos distribuit David in domo domini: ut offerret holocausta domino: sicut scriptum est in lege moysi in gaudio et canticis iuxta dispositionem dauid. Constituit quoque ianitores in portis domus domini ut non ingredieref ea in mundus in omni re. Assumpsitque centuriones et fortissimos viros ac principes populi et omne vulgus terre: et fecerunt descendere regem de domo domini et introire per medium portam superiorum in domum regis: et collocauerunt eum in solio regali. Letatusque est os populus terre: et vires quieterunt. Porro athalia intercepta est gladio.

XXIII.

Epitem annorum erat Joas cum regnare ceperisset: et quadraginta annis regnauit in hierlm. Nomen mris eius sebia de berabee. Fecitque quod bonum est coram domino: cunctis diebus ioiadae sacerdotis. Accepit autem ei ioiada vires duas et quibus genuit filios et filias. Postquam placuit iotas ut instauraret dominum domini. congregavitque sacerdotes et levitas: et dixit eis: Ereditimini ad civitates iuda: et colligite de universo israel pecuniam ad sartatectam templi dei nisi per singulos annos. festinatoque sit facite. Porro levite egenus diligentius. Vocauitque rex ioiada principem: et dixit ei:

q 2

Quare tibi nō fuit cure ut cogeres levitas inferre de iuda et de hierusalem pecuniam quod constituta est a moysi seruo domini ut inferret ea omnis multitudo israel in tabernaculo testimonij: Athalia. n. impissa sima et filii eius destruxerunt domum dei. et de vniuerso quod sanctificata fuerant in templo domini. omnia uerunt phanuz baalim. Procepit ergo rex et fecerunt archam: Posueruntque eam iuxta portam domini fornicatus. Et predictum est in iuda et hierusalem ut deferrent singuli pecuniam domino quod constituit moyses seruus dei super omnem israel in deserto. Letatique sunt cuncti principes et omnis populus. et ingressi contulerunt in archam domini atque miserunt: ita ut implerentur. Cumque tempus esset ut deferrent archam coram rege per manus levitatis. videbant multam pecuniam: ingrediebas scriba regis et quemque pater sacerdos constituerat: effundebatque pecuniam que erat in archa. Porro archam reportabant ad locum suum. sicque faciebant per singulos dies. Et congregata est infinita pecunia quam dederunt rex et ioiada his qui perant opibus domus domini. At illi producabant ex ea cesores lapidum et artifices operum singulorum ut instauraret domum domini fabrios quoque ferri et eris ut quod cadere ceperat fulciret. Egeruntque hi qui operabant industrie et obducebant parietum cœnacrum per manus eorum ac suscitauerunt domum domini in statum pristinum et firmiter et stare fecerunt. Cumque compleissent omnia opera detulerint coram rege et ioiada reliquam ptem pecunie: de qua facta sunt vasorum templi in ministeriis ad holocausta. phiala quoque et cetera vasorum aurea et argentea. Et offerebas holocausta in domo domini ingiter cum etiis diebus ioiadae. Senuit autem ioiada plenus diuinum. et mortuus est cum centum triginta esset annos: sepelieruntque eum in civitate dauid cum regibus: eo quod fecisset bonum cum israel et cum domo eius. Postquam autem obiit ioiada ingressi sunt principes iuda et adorauerunt regem. Qui delinitus obsequiis eorum accepit eis. Et dereliquerunt templum domini dei patrum suorum. seruieruntque lucis et sculptilibus et sacra est ira domini contra iudam et hierosolimam propter hunc peccatum. Whitebatque eis prophetas ut reueterentur ad dominum quos prestates illi audire nolebant. Spus itaque dei induit zacharium filium ioiadae sacerdotem. et stetit in prospectu populi et dixit eis: Hec dicit deus. Quare transgredimini preceptum domini quod vobis nō pederit. et dereliquistis dominum ut derelinqueret vos. Qui congregati aduersus eum miserunt lapides iuxta regis impium: in atrio domus domini. Et non est recordatus iudas rex misericordie quam fecerat ioiada pater illius secundum: sed interfecit filium eius. Qui cum morore ait: Videat dominus et requirat. Cumque euolutus esset annus ascendit contra eum exercitus syrie. venientes in iudam et hierusalem: et interfecit cunctos principes populi: atque vniuersam fidem misserunt regi in damascum. Et certe cum proximo venisset numerus syrorum: tradidit dominus in manibz eorum infinitam multitudinem eo quod dereliquerint.

dum deum patrum suorum. In iudas quoque ignomina exercuerunt iudicia: et abeutes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum serui sui in ultionem sanguinis zaharie filii ioiadae sacerdotis et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est. sepelieruntque eum in civitate dauid: sed non in sepulcris regum. Insidiae vero sunt ei et zabath filius semath amanitidis: et iocabat filius semarit moabitidis. Porro filii eius ac summa pecunia quod adunata fuerat sub eo. et instauratio domus dei scripta sunt diligenter in libro regum. Se gnatuit autem amasias filius eius per eo.

XXV

Igantique annoque
 v erat amasias cum regnare cepisset. et vi
 gintinouem annis regnauit in hierusalem. Nomen misis eius Ioiaden de hierosolima. fecitque bonum in predicto domini regnum non in corde prefecto. Cumque roboratum sibi videret imperium: ingulauit seruos qui occiderant regem proximum suum: sed filios eorum non interfecit. sicut scriptum est in libro legis moysi ubi predicit dominus dicens: Non occident patres per filios neque filii per patribus suis: sed unusquisque in suo peccato morietur. Et congregauit igitur amasias iudam et constituit eos per familias. tribunosque et centuriones in vniuerso iuda et beniamin. et recensuit a viginti annis sursum. inuenientque triginta milia iumentorum qui egredierentur ad pugnam et tenerent hastas et clypeos. Alii ercede quodque eduxit de israel centum milia robustorum: et centum talentis argenti. Venit autem homo dei ad illum et ait: O rex: ne egrediar tecum exercitus israel. Non est. n. dominus cum israel et cunctis filiis ephraim. quod si putas in robore exercitus bella persistere: supari te faciet deus ab hostibus. Bei quippe est et adiuuare: et in fugâ querere. Dixitque amasias ad hominem dei. Quid ergo fieri de centum talentis qui dedi militibus israel? Et respondit ei homo dei: Habet dominus tuus vobis dare possit multo his plura. Separavit itaque Amasias exercitum qui venerat ad eum ex ephraim: ut reueteretur in locum suum. At illi contra iudam vobis mettere irati: reuersi sunt in regionem suam. Porro amasias perdidit exercitum populum suum: et abiit in valle salinarum per cuiusque filios scilicet decem milia. Et alia decem milia virorum ceperunt filium iuda: et adduxerunt ad proximum cuiusdam petre: precipitaueruntque eos in summis que remiserat amasias ne secundum iret ad plenum diffusus est in civitatibus iuda: a samaria usque bethon: et interfecit tribus milibus dirupuit portam magnam. Amasias quodque post eudem idum eorum et allatos deos filiorum scilicet statuit illos in deos sibi: et adorabat eos: et illis adolebat incensum. Quia obiecto iratus dominus contra amasiam misit ad illum prophetas qui diceret ei: Cur adorasti deos qui non liberauerunt te? Redit ei: Num puerus regis es? Quiesce ne interficiam te. Vescendensque prophetas scilicet inq[ue]stus et cogitauerit dominus occidere te: quod fecisti hunc malum: et insup-

non acqneueristi filio meo. Igis amasias rex Iuda iuto pessimo filio misit ad ioas filiu ioachaz filii iehu regem israel dicens: Ueni videamus nos mutuo. At ille remisit nuncios dicens: Carduus q̄ est in libano. misit ad cedr̄ libani dicens: Da filiam tuā filio meo uxorem: Et ecce bestie q̄ erant in silua libani: transierunt et culauerunt carduum. Rixisti. p̄cussi edom: et idcirco erigunt cor tuum in superbia. Sede in domo tua: Ur malū aduersus te. puocas: vt cadas et tu et iudas tecum? Moluit audire amasias: eo q̄ dñi esset voluntas ut trade turur in manus hostiū ppter deos edom. Ascendit igit̄ ioas rex israel et mutuos sibi p̄buere p̄speetus. Amasias aut̄ rex iuda erat in bethsames inde. Corruerunt iudas coram israel: et fugit in tabernacula sua. Id orio amasiam regē iuda filiu ioas filii ioachaz cepit ioas rex israel in bethsames: et adduxit in hierlm: destruxerunt murū eius a porta ephraim usq; ad portam anguli q̄dringens cubitis. Omne quoq; aux et argentum et vniuersa vasā q̄ reppererat in domo dei. et apud ebededom. in thesauris enī domus regie. necnō et filios ob fidum reduxit in samariā. Unxit aut̄ amasias filius ioas rex iuda postq; mortuus est ioas filius ioachaz rex isrl: qundecim annis. Reliq aut̄ sermonum amasie p̄orum et nouissimorum scripta sunt in libro regū iuda et israel. Qui postq; recessit a domino: et tederunt ei insidias in hierlm. Cuiq; suggest lachis miserunt et interfecerunt eū ibi. reportantesq; sup equos sepelierunt eū cum p̄rib⁹ suis: in ciuitate daniel.

XXVI.

Onus autem ppl's iuda filiu eius ozia annoz sedecim p̄stituit regē p Amasia p̄f̄ suo. Ip̄e edificauit abilat et restituit eam ditioni iude. postq; dormiuit rex cū p̄ribus suis. Sedecim annoz erat ozias cum regre cepisset. et quinq; intaduobus annis regnauit in iude rusale. Nomen m̄ris eius iecelia de hierusalem. fecitq; qd̄ erat rectū in oculis dñi iux om̄ia que fecerat amasias p̄ eius: et exquisiuit dñm in diebus zaharie intelligent et videntis deum. Cum qz requireret dñm direxit eū in omnibus. Beni qz egressus est et pugnuit p̄tra philistium et destruxit murū geth et murū iammie. murūq; azoti. Edificavit quoq; oppidā in azoto et philistium: et adiuvavit eum deus p̄tra philistium et p̄tra arabes q̄ habitabat in gurbaal et p̄tra ammonitas. Appendebantq; ammonite mūra ozie. et diuulgatū est nomen eius usq; ad introitū egypti. ppter crebras victorias. Edificauitq; ozias tress in hierusalē sup portā anguli. et sup portam vallis. et reliqs in eodem muri latere. firmauitq; eas. Extruxitq; tress in solitudine et effudit cisternas plurimas eo q̄ h̄bet multa pecora: tam in capestribus qz in heremi vastitate. Uineas quoq; habuit et vinitores in motibus et in carmelo. Erat q̄ p̄pe h̄o agri culture deditus. Fuit aut̄ exercitus bellator̄ eius qui p̄cedebant ad plia sub manu iehihe scribe.

maasieq; doctoris. et sub manu ananie qui erat de ducibus regis. Omnisq; numerus p̄cipum p familias suas viroꝝ fortium duox̄ milii sexcentoꝝ. et sub eis vniuersis exercitus trecentoꝝ et septem milium quingentoꝝ qui erāt apti ad bella: et p rege p̄tra aduersarios dimicabant. Preparauit quoq; eis ozias. i. cuncto exercitui clypeos et hastas et galeas et loricas: arcusq; et fundas ad iaciendos lapides: et feci hierlm diversi generis machinas qz in turrebus collocauit: et in angulū murō ut mitterent sagittas et laxa grandia. Egressumq; est nomē eius p̄cul. eo q̄ auxiliareſ ei do minus et corroborasset illum. Sed cuꝝ roboratus esset elevatū est cor eius in interitū suum et neglexit dñm deum suū: ingressusq; templū dñi: adole re voluit incensum sup altare thymiamat. Statiq; ingressus post eum azarias sacerdos: et cū eo sacerdotes dñi octoginta viri fortissimi. resistēt regi atq; dixerunt: H̄o ē tui officii ozia. ut adoleas incensum dñi sed sacerdotū. hoc est filiorum aarō qui p̄secrati sunt ad huiuscemodi ministeriū. Egrederē de sanctuario ne p̄tempseris: qz nō reputabil tibi in gloriā h̄ a domino deo. Iratusq; ozias et tenens in manu thuribulū ut adoleret incensum minabat sacerdotibus. Statimq; orta ē lepra in frōte eius corā sacerdotib⁹ in domo dñi. sup altare thymiamat. Lungz respexisset eū azarias pontifex. et oēs reliqui sacerdotes viderunt lepram in fronte eius et festinato expulerunt eū. H̄z et ip̄e p̄territus acceleravit egredi: eo q̄ sensisset illico plagam dñi. Fuit igit̄ ozias rex leprosus usq; ad diez mortis sue. et habitavit in domo sepatā plenus lepra: ob quā ciecius fuerat de domo dñi. Idoro ioathā filius eius. revit domū regis et iudicauit p̄p̄lū terre. Reliq aut̄ sermonū ozie p̄orum et nouissimorum scriptis esaias filius Amos p̄ pheta. Communitq; ozias cuꝝ p̄ribus suis. et leperunt eū in agro regalium sepulcroꝝ eo q̄ esset leprosus. Regnauitq; ioathan filius eius p̄ eo.

Igitiquiq; an

XXVII.

Vnor erat ioathan cū regnare cepisset: et sedecim annis regnauit in hierlm. Non men m̄ris eius hierusalē filia sadoch. fecitq; qd̄ rectū erat corā dñō iux omnia q̄ fecerat ozias p̄ suis excepto q̄ nō est ingressus templū dñi. et ad huc ppl's delinqbat. Ip̄e edificauit portā dom⁹ dñi excelsam et in muro ophel multa p̄struit: Urbes quoq; edificauit in motibus iuda: et in saltibus castella et tress: Ip̄e pugnauit p̄tra regem filioꝝ ammon et vicit eū. Dederuntq; ei filii amō in tpe illo centum talenta argenti. et decem milia choros tritici. ac totidem choros hordei. Hec eis fuerunt filii ammon. in anno scđo et tertio. Corrobatusq; est ioathā eo q̄ direxisset vias suas coram domino deo suo. Reliq autem sermonū ioathan et oēs pugne eius et opa scripta sunt in libro regū israel et iuda. Vigintiannosq; annoz erat cū regnare cepisset. et sedecim annis regnauit in

hierusalem: **B**ormiuitq; iōathan cū p̄ribus suis
z sepeherunt cū in ciuitate dāvid. z regnūt achaz
filius eius p eo.

XXVIII.

Ingint annoz erat achaz cū regnare ce
v p̄ficit: z s̄edecim annis regnūt in hierlm.

Nō fecit rectū in p̄spectu dñi s̄ic dāvid
p̄ eius: sed ambulauit in vijs regū isrl: insip et
statuas fudit baalim. **I**p̄e ē q adoleuit incensum
in valle hēnon. z lustravit filios suos in igne iū
ritū gentiū q̄s interfecit dñs in aduētu filioz isrl
Sacrificabat quoq; z thymia ma succēdebat in
excelsis z in collib; z s̄b om̄ ligno frōdoso. **T**radi
ditq; cū dñs deus eius in manu regis syrie: q p
enfuit cū magnāq; p̄dā cepit de eius impio: z ad
durit in damascū. **A**mbī quoq; regis isrl tra
ditus ē z p̄cussus plaga grandi. **O**cciditq; pha
ce filius romelie de iuda centū viginti milia in die
vno om̄es viros bellatores: eo q̄ reliq̄sent dñm
deū pat̄ suop̄. **E**odem tpe occidit zechū vir po
tens ex ephraim māsiā filiū regis z ezriā ducē
domus eius: helchanā quoq; scdm a rege. **L**epe
rūtq; filij israel de s̄ribus suis ducēta milia muli
erum puerop̄ z puerap̄ z infinitā p̄dā. p̄tulerunt
q̄s cā in samariā. **E**a tēpestate erat ibi pp̄ha dñi
noīe obed: q egressus obuiā exercitū venienti in
samariam: dirūt eis: Ecce iratus dñs deū pat̄
v̄roz p̄tra iudā: tradidit eos in manib; v̄ris. z oc
ciditq; eos atrociter: ut avt ad celū ptingeret v̄ra
crudelitas. **I**nsp filios iuda z hierlm vuls vob
s̄bjicere in seruos z ancillas qd neq; factō op̄
est. **H**eccastis. n. sup b dñ deo v̄ro. **S**ed audite
p̄siliū meū: z reducite captiuos quos adduxistis
de s̄ribus v̄ris q̄ magnus furor dñi imminet vo
bis. **S**tererūt itaq; v̄ri de p̄ncipib; filioz ephraī
azarias filius iohannā. barachias filius mosolla
moth. ezechias fili⁹ sellū. z amasias filius hadali
p̄tra eos q̄ veniebat de p̄lio. z dixerūt eis: Non
introduceh̄t huic captiuos: ne peccem⁹ dñi. **Q**uare
vuls adiçere sup p̄ctā n̄fa: z vetera cumulare de
licta: Grande q̄ppe p̄cm̄ ē: z ira furoris dñi im
inet sup isrl. **M**isericordiaq; viri isrl bellatores p̄dā
z vnuersa q̄ cepant coraz p̄ncipib; z oī multitudi
ne: steterūtq; viri quos supra memoriam⁹: z ap
p̄hendētes captiuos oēsq; q̄ nudi erāt. vestierūt
de spolijs. **L**ūq; vestissent eos z calciasent. et re
fecissent cibo ac potu. vnuersitq; ppter laborem
z adhibuissent eis curaz: q̄cūq; ambulare nō po
tuerant. z erant ibecillo corpē: imposuerunt eos
iūmēt z adduxerūt hiericho ciuitatē palmar̄ ad
frēs eoz ipsiq; reuersi sunt in samariā. **L**epe illo
misit rex achaz ad regē assyriop̄: postulans aut̄
liū. **E**lenorūtq; idumei z p̄cussurūt multus et Iu
da z ceperūt p̄dā magnā. **P**hilistiz quoq; dif
fusi sunt p̄ v̄bes campestres z ad meridiē iuda:
ceperūtq; bethsames z abilō z gadiroth. socho
quoq; z thannā z ganzo cū vicul suis z bitanēt
in eis. **H**umiliauerat. n. dñs iudam ppter achaz
regē iuda: co q̄ nudasset cū auxilio z p̄ceptui ha

buisset dñm. adduxitq; p̄tra cū theglaphalassar
regē assyriop̄ q̄ z afflixit cū. z nullo resistente va
stauit. **I**git achaz spoliata domo dñi z domo re
gū ac p̄ncipū: dedit regi assyriop̄ mūera: z tñ n̄
bil ei. p̄suit. **I**nsip z tpe angustie sue aurit p̄tem
ptū in dñm. **I**p̄e p̄ se rex achaz imolauit dijs da
masci victimas p̄cussorib; suis z dixit. dij regum
syrie auxiliāt eis quos ego placabo hostiis z ad
erūt mihi: cū ecōtrario ip̄i fuerint ruine ei: z vni
uerso isrl. **V**ireps itaq; achaz oib; vasis domus
dei atq; p̄fract clausit ianuas tépli dci z fecit sibi
altaria in vnuersis angulis hierlm. **I**n omnibus
quoq; vribib; iuda extruxit aras ad cremandum
thus: atq; ad iracundia. p̄uocauit dñm deū pat̄
suop̄. **R**eliq; aut̄ sermonū ei⁹ z omnū opep suop̄
p̄oy z nouissimop̄ sc̄pta sunt in libro regū iuda z
isrl. **B**ormiuitq; achaz cū p̄b; suis. z sepeherūt
cū in ciuitate hierlm. **N**eqz. n. recepat euz in se
pulera regum israel. **R**egnauitq; ezechias filius
eius p eo.

XXIX.

Gis ezechias regnare cepit cū. xxv. est
anno: z. xxix. annis regnūt in hierlm.

Momē m̄ris ei⁹ abia filia zacharie. **F**e
citq; qd erat placitus in p̄spectu dñi: iū oia q̄ se
cerat dāvid p̄ci⁹. **I**psō anno z mēse p̄mo regni
sui aperuit vylas dom⁹ dñi: z instaurauit eas:
adduxitq; sacerdotes atq; leuitas: z congregauit
eos in plateā orientalē. dixitq; ad eos: Audite me
leuite. z sanctificami mūdate domū dñi dei pat̄
n̄oꝝ. z auserte oēz imundiciaz de sc̄uario. **P**ec
cauerūt p̄s n̄i z fecerūt malū i p̄spectu dñi dei
n̄i derelinquētes cū: auerterūt facies suas a ta
bernaculo dñi dei n̄i: z p̄buerūt dorſuz: clauserūt
ostia q̄ erant i porticu: z extinxerūt lucernas: incē
sumq; nō adoleuerūt: z holocausta nō obtulerūt
in sanctuario deo isrl. **L**ōcitat⁹ ē itaq; furor dñi
sup iudā z hierlm: tradiditq; eos in cōmotionez
z in interitū z in sibilū. **S**icut ip̄i cernit oculis v̄nis
En coruerūt p̄s n̄i gladijs filij n̄i z filie n̄re:
z ringes captiue ducte sunt. ppter b sc̄l⁹. **M**ūc g
plz mībi vt iueamus fed⁹ cū dñs deo isrl: z auer
tet a nob̄ furorē ire sue. **F**ili⁹ mei nolite negligere
tlos elegit dñs vt stes corā eo. z mistresh illi colla
tisq; cū z cremer ei incensuz. **S**urrexerūt ḡ leni
te: maath filius amasie: z iohel fili⁹ azarie d̄ filiis
caath. **P**oro de filiis merari: cī filius abdai: z
azarias fili⁹ iahalebel. **B**e filijs aut̄ gerson. ioha
fili⁹ iemuna. z edē fili⁹ ioaha. **A**t v̄o de filijs elisa
phan. samri z iahibel. **B**e filijs quoq; Asaph: za
charias z mathanias: necnō de filijs hemā: iahib
hel z semei. **S**ed z de filijs sidithū: semetias z ozi
hel. **L**ōgregauerūtq; frēs suos z sc̄ificati sunt: z
ingressi sunt iū mandatū regis z impiuz dñi: vt
expiarēt domū dei. **S**acerdotes quoq; ingressi
tépli dñi vt sanctificarēt illud extulerāt oēz imun
dñi quaq; intro reppererāt in vestibulo domus
cedrō foras. **L**epeit aut̄ p̄ma die mēsis p̄mi mū

dare. et in die octava eiusdem mēsis. ingressi sunt porticū domī tēpli dñi: expiaverūtqz tēplū dieb⁹ octo. et in dic. xvij. mensis eiusdē. qđ cepant imple uerunt. Ingressi quoqz sunt ad ezechia regē. et di xerunt ei. Sanctificauimus oēz domū dñi: et alto re holocausti. vasaqz ei⁹. necnō et mēsaz ppositio nis cum oib⁹ vasis suis. cunctāqz tēpli supelle etilem quā polluerat rex achaz in regno suo post qđ p̄uariatus ē: et ecce exposita sunt oia coraz al tarī dñi. Consurgētqz vilnculo ezechias rex. adu nauit oēs p̄ncipes ciuitas et ascēdit in domū dñi. obtuleruntqz fil' thauros septē. et arietes septē. et agnos septē. et hircos septē p pctō. p regno. pro sanctuario. p iuda. Vixitqz sacerdotib⁹ filiis aaron ut offerrent sup altare dñi. Hactauerūt igil thauros: et suscepserunt sanguinē sacerdotes: et fu derunt illū sup altare. Hactauerūt etiā arietes et illoꝝ sanguinē sup altare fuderūt. Immolare uerunt agnos: et fuderūt sup altare sanguinem. Ap plicuerūt hircos p pctō cora rege et vniuersa mē titudine. Imposueruntqz man⁹ suis sup eos. et i molauerūt illos sacerdotes et aspergerunt sanguinē eoz corā altari p piaculo vniuerso israelis. Pro vii q̄ppe isrl̄ p̄cep̄at rex ut holocaustum fieret p pctō. Constituit quoqz leuitas in domo dñi cum cymbalis et psalterijs et citharis fū dispōez. Ba uid regis et gad videns et nathā p̄phe. Sigdem dñi p̄ceptū fuit p manū pp̄baꝝ ei⁹. Steteruntqz leuite tenētes organa dauid. et sacerdotes tubas: et iussit ezechias ut offerret holocausta sup altare. Lungz offerrent holocausta: ceperūt laudes canere dñi et clāgere tub: atqz in diuersis organis q̄ dauid rex israel repperat. p̄cpare. Si autem turba adorāt. catores et hi q̄ tenebāt tubas erāt in officio suo donec cōpleret holocaustū. Cūqz finita esset oblatio: incuruat⁹ ē rex et om̄s q̄ erant cū eo: et adorauerūt. Precepitqz ezechias et p̄ncipes leuiſ ut laudarēt dñm sermonibus dauid et asaph videns q̄ laudauerūt deū magna leticia et incuruato genu adorauerūt. Ezechias aut̄ etiam h̄ addidit: Implesis man⁹ vras dñi: accedite et offerte victimas et laudes in domo dñi. Obtulit ḡ vniuersa multitudo hostias et laudes et holocausta mēte denota. Porro nūerus holocaustoꝝ q̄ obtulit multitudo. h̄ fuit: Thauros sexagita. aries cētū. agnos ducētos: sanctificaueruntqz dño boues sexētos: et oves tria milia. Sacerdotes vō pauci erāt: nec poterant sufficē ut pelles holocaustoꝝ detrahērēt. Usi et leuite fr̄s eoz adiuue runt eos donec implereb̄ op̄ et sanctificareb̄ atī stites. Leuite q̄ppe faciliori ritu scificantqz sacerdotes. Fuerūt ḡ holocausta plurima: adipes pacificoꝝ et libamia holocaustoꝝ. et cōpletus ē cult⁹ domus dñi: letatusqz ē ezechias et ois pp̄lus: eo p̄ ministeriū dñi esset expletū: de repēte q̄ppeb̄ fieri placuerat.

XXX

m Igit̄ quoqz ezechias ad oēz isrl̄ et iuda. scripsitqz ep̄las ad ep̄raim et manasse;

ut veniret ad domū dñi in hierlm et facerēt pha se dño deo israel. Int̄o ḡ p̄filo regis et p̄ncipū et vniuersi cetus hierlm: decreuerūt ut facerēt pha se mēse scđo. Nō. n. occurrerat facē in tpe suo: q̄ sacerdotes q̄ possent sufficē sanctificati nō fuerāt et ppl's nondū p̄gregat⁹ fuerat in hierlm. Placu itqz sermo regi et om̄i multitudi: et decreuerunt ut mitterēt nūcios in vniuersiſ israel de Bersabee vlsqz dā: ut veniret et facerēt pha se dño deo israel in hierlm. Multi. n. nō fecerāt sicut in lege p̄sc̄p tum ē. Perreuerūtqz cursorēs cū cplis ex regis impio et p̄ncipū eius in vniuersiſ israel et iudam iux id qđ rex iusserat p̄dicātes. Filii israel reuerti mini ad dñm deū abrāā et ysaac et israel. et reuerte tur ad reliquas q̄ effugerūt man⁹ regis assyrioz. Molite fieri sicut p̄s v̄ti et fr̄s: q̄ recesserunt a dño deo patruꝝ suox: et tradidit eos in interitum v̄t ip̄i cernit. Molite indurare cervices v̄ras sic p̄s v̄ti. Tradite man⁹ v̄ras dño et venite ad sanctuarium ei⁹ qđ sanctificauit i eternū. Servite dño deo patruꝝ v̄rop et auertet a vob ira furoris eius. Si. n. vos reuerti fueritis ad dñm: fr̄s v̄ti et filii habebūt miāz corā dñis suis: q̄ illos duxerūt captuos et reuertenſ in terraꝝ hanc. P̄ius. n. et cle mens ē dñs deus v̄. et nō auertet facie suā a vob si reuerti fueritis ad eū. Igil cursorēs p̄gebāt ve lociter de ciuitate in ciuitate. p terrā ephrai et manasse vlsqz ad zabolō: illis irridētibus et s̄fannātibus eos. Attīn qdam viri ex aser et manasse et z̄a bulon aegescētes p̄filo: venerunt hierlm. In iuda vō facta ē manus dñi ut daret eis cor vñū: ut facerēt iux p̄ceptū regis et p̄ncipū v̄bum dñi. Et gregatiqz sunt in hierlm ppli multi ut facerēt solennitātē azymoz in mēse scđo. Et surgetes de struxerūt altaria q̄ erāt in hierlm atqz vniuersa in qbus idolis adolebaf incēsum s̄buertētes piece runt in torréte cedrō. Immolauerunt aut̄ pha se q̄rtadecima die mēsis scđi. Sacerdotes quoqz at q̄ leuite tandem sanctificati obtulerūt holocausta in domo dñi. Steterūtqz in ordie suo iux dispōem et legē moysi homis dei. Sacerdotes vō suscipie bant effundendū sanguinē de manib⁹ leuitaz eo q̄ multa turba scificata nō esset. et idcirco imola rent leuite pha se his q̄ nō occurrerāt scificati domino. Agna etiā ps p̄pli de ephrai et manasse et ysachar et zabolō q̄ scificata nō fuerat comedit pha se nō iux qđ scđtū ē. et oravit p eis ezechias dices: Dñs bon⁹ p̄pitabif cūcū q̄ in toto corde regrūt dñm deū pat̄ suox et nō imputabit eis q̄ min⁹ scificati sunt. Quē exaudiuit dñs et placat⁹ ē pp̄lo. Fecerūtqz filii israel q̄ innēti sunt i hierlm solēnitātē azymoz septē dieb⁹ in leticia maḡ. laudates dñm p singulos dies: Leuite quoqz et sacerdotes p organa q̄ suo officio p̄gruebant. Et locutus ezechias ad cor om̄iū leuitaz: q̄ habebāt intelligentiā bonā sup dño. et comedērūt septē die bus solēnitātē: imolantes victimas pacificoꝝ et laudates dñm deum pat̄ suox. Placuitqz vniuersi

q iii

multitudini ut celebrarent etiam alios dies septē quod et fecerunt cū ingenti gaudio. Ezechias autem rex iuda p̄buerat multitudini mille thauros et septē mille oviū. Principes vero dederant populo thauros mille: et dues decē milia. Sanctifica ta est ergo sacerdotū plurima multitudo. et hilaritate plisi omnis turba iuda tā sacerdotū et lenitatem q̄z vniuerse frequentie q̄ venerat ex israel: p̄ felitor quoq; de terra israel et habitantiū in Iuda. Factaq; est grandis celebutas in hierusalē q̄ lis a diebus salomonis filij dauid regis israel in ea vrbe nō fuerat. Surrexerunt autē sacerdotes atq; leuite benedicentes populo. et exaudita est vox eoz. peruenitq; oratio in habitaculum sanctum celo.

XXXI

Duq; lī suissent rite celebrata: egredens est omnis israel q̄ inuentus fuerat in vrbibus iuda: et frigerū simulacra. succideruntq; lucos demoliti sunt excelsa. et altaria destruxerunt: nō solum de vniuerso iuda et Benia min sed et de epbraim quoq; et Manasse: donec penitus euerteret. Reuersiq; sunt oēs filij israel in possessiones et ciuitates suas. Ezechias autē cōflictit turmas sacerdotales et leuiticas: p̄ diuisiones suas vñūquemq; in officio p̄prio. tam sacerdotū videlicet q̄z leuitay ad holocausta: et pacifica ut ministrarent et p̄stiterent. canerentq; in portis castroꝝ dñi. Pars autē regis erat vt dñe p̄pria ei⁹ sba offerret holocaustū mane semp et vespe: sub batis quoq; et kalendis et solennitatibus ceteris sicut scriptū est in lege moysi. Precepit etiam populo habitantitiū hierusalem ut darēt ptes sacerdotibus et leuitis ut possent vacare lege dñi. Qd cū perebruisset in auribus multitudinis: plurimas obtulerē p̄mitias filij israel frumenti vini et olei: mellis quoq; et omniū q̄ gignit humus decimas obtulerūt. Sed et filij israel et iuda q̄ habitabant in vrbib⁹ iuda obtulerūt decimas boū et oviū: decimasq; sanctoꝝ q̄ voverat dño deo suo atq; vniuersa portantes fecerūt aceruos plurimos. H̄en se tertio ceperūt aceruoꝝ iacere fundamēta: et mēse septimo p̄pleuerūt eos. Lūq; ingressū fuisse ezechias et p̄ncipes eius viderunt aceruos. et bñ dixerunt dño ac populo israel. Interrogauitq; ezechias sacerdotes et leuitas cur ita iaceret acerui. R̄ndit illi azarias sacerdos p̄m⁹ dñi stirpe Sa doch dicēs: Ex quo ce perūt offerri p̄mitie in domo dñi. comedim⁹ et saturati sum⁹ et remāserunt plurima eo q̄ bñdixerit dñs populo suo. Religatum autē ē copia ista quam cernis. Precepit igit̄ ezechias vt p̄parent horrea in domo dñi. Qd cū fecissent intulerūt tā p̄mitias q̄z decias. et q̄cūq; voverat fideliter. Fuit autē p̄fectus eoz choneni as leuita: et semei frater eius scđs: post quem iehibel et azarias et naad et asabel et hierimoth. iosa bat quoq; et elihel et iesinachias et maath et bana ias p̄positi s̄b manibus chonenie et semei fratris ei⁹ ex impio ezechie regis: et azarie pontificis do-

mus dñi ad quos oīa p̄tinebant. Chorū s̄ filius iennina leuites et ianitor orientalis porte p̄positus erat his q̄ sponte offerebanꝫ. dñi. p̄mitijsq; et cōsecratis in sancta sanctoꝝ: et s̄b cura eius eden et beniamin: iosue et semeias. Amarias quoq; et sechenias in ciuitatibus sacerdotuꝝ: ut fideliter distribuerent fr̄ibus suis p̄tē: minoribus atq; maioribus excepſ marib⁹ ab annis tribus et supra cunctis q̄ ingrediebant templū dñi. Et q̄cqd p̄ singulos dies p̄ducebant in mīsterio atq; obseruati onibus iuxta diuisiones suas: sacerdotib⁹ p̄ famili as et leuita vicesimo anno et supra p̄ ordines et turmas suas. vniuerseq; multitudini tā vxoribus q̄z liberis eoz vtriusq; sexus: fideliter cibi de his que sacrificata fuerat p̄bebant. Sed et filioꝝ aarō p̄ agros et suburbana vrbū singulariū dispositi erat viri q̄ ptes distribuerēt vniuerso sexui masculio: de sacerdotibus et leuitis. Fecit ergo ezechias vniuer sa q̄ diximus in oī iuda: opatusq; ē bonū et rectū et vey corā dño deo suo in vniuersa cultura mīsterijs domus dñi iuxta legē et ceremonias: volēs req̄rere dēū suū in toto corde suo. Fecitq; et p̄spera tus est.

XXXII

Dicit q̄ et huiusmodi vītate venit senna cherib rex assyrioz et ingressus iudaꝫ ob sedid ciuitates munitas volēs eas capere. Qd cū vidisset ezechias venisse. s. sennacherib et totū belli impetu v̄ti p̄tra hierlm: inito cū p̄ncipi bus p̄silio virisq; fortissimis ut obturaret capita fontiū q̄ erant ex vrbēs et s̄b omnī decernēte sententia. Agregauit plurimā multitudinē et obtura uerunt cūctos fontes et riū q̄ fluebant in medio terre dicētes: Ne veniat reges assyrioz et inueniant aq̄ abundantiā. Edificavit quoq; agēs indu strie oēs murū q̄ fuerat dissipat⁹ et extruxit turres desup: et fornicat⁹ alterū murū. Instaurauitq; mel lo in ciuitate dauid: et fecit vniuersi generis armaturā et clypeos. Constituitq; p̄ncipes bellatoꝝ in exercitu: et vocavit vniuersos in platea porte ciuitati. ac locut⁹ ē ad cor eoz dicēs: Viriliter agite et p̄fortamini. nolite timē: nec paucaſ regē assyriorum et vniuersam multitudinē q̄ ē cū eo. Multo enim plures nobiscū sunt q̄z cū illo. Lū illo .n. ē brachū carneū nobiscū dñs de⁹ nr̄ q̄ auxiliator ē nr̄: pugnatq; p nob. Constitutusq; ē p̄plos huiusmodi v̄bis ezechie regis iuda. Que postq; gesta sunt misit sennacherib rex assyrioz suos siuos hierlm: ip̄e. n. cū vniuerso exercitu obsec̄ debat la chis: ad ezechiam regē iuda et ad oēs pp̄lm q̄ erat in vrbē dicēs. Hec dīc sennacherib rex assyrioz. In quo h̄ntes fiduciā sedēt obsec̄ in hierusalē. Nū ezechias decepit vos ut tradat morti ī fame et siti affirmās q̄ dñs de⁹ v̄f liberet vos de manu regis assyrioz. Nūqd nō iste ē ezechias q̄ dstruxit excelsa illi⁹ et altaria: et p̄cepit iude et hierlm dicēs: corā altari uno adorabis et in ip̄o oburetis in cēsum: An igrās q̄ ego fecerī et p̄ces mei cūcī ter rap p̄plis: Nūqd p̄ualuerūt dīj gētū omniūq;

terrap liberare regionē suā de manu mea? Quis ē de vniuersis dijs gentiū q̄s vastauerūt patres mei q̄ potuerit eruere populū suū de manu mea vt possit etiaz deus v̄f eruere vos de hac manu? Nō vos ḡ decipiāt ezechias nec vana p̄suasiōe deludat: neq; credas ei. Si n. null⁹ potuit de⁹ cū etaz gentiū atq; regionū liberare p̄plim suū de manu mea t de manu patrū meo p̄sequēter nec de⁹ v̄f poterit eruere vos de hac manu. Sed et alia multa locuti sunt serui ei⁹ p̄tra dñm deū t cōtra ezechia seruū ei⁹. Ep̄las quoq; sc̄p̄t plenas blasphemie in dñm deū isrl t locut⁹ ē ad eū. Si c̄ dij gentiū ceteraz nō potuerūt liberare p̄plim suū de manu mea: sic t dc⁹ ezechie eruere nō poterit p̄plim suū de manu ista. In sup⁹ t clamore magno lingua iudaica contra p̄plim q̄ sedebat in muris hierlm ps̄onabat: vt terroreret eos t capet ciuitatē Locutusq; ē p̄tra deū israel sicut aduersum deos p̄plor terre opa manū hominū. Drauerit igil ezechias rex t esaias fili⁹ amos p̄phetes aduersum hanc blasphemiam ac vociferati sunt vsq; ī celum. Et misit dñs angelū suū q̄ p̄culsit oēz virum robustū t bellatorē t p̄ncipem exercit⁹ regis assyrioz: reuersusq; ē cū ignominia in terrā suā. Cū q̄ ingressus cēt domū dei sui filij q̄ egressi fuerāt de vtero ei⁹ intersecerūt eum gladio. Saluauitq; dñs ezechias t hitatores hierlm de manu senna cherib regis assyrioz: t de manu oīuz: t p̄stit ei q̄tē p̄ circuitū. Muli etiā deferebant hostias t sacrificia dño in hierlm. t munera ezechie regi iuda. q̄ exaltatus est p̄ l̄ corā cūc̄ gentib⁹. In die bus illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē: t ora uit dñm. Exaudiuitq; eū t dedit ei signū: sed nō iux̄ bñficia q̄ accepat retribuit: q̄ eleuatum ē cor ei⁹. t facta ē p̄tra eū ira. t p̄tra iudā t hierlm. Hu miliatusq; ép̄ ea eo q̄ exaltatū fuisset cor ei⁹ tam ip̄e q̄s hitatores hierlm: t idcirco non venit sup̄ eos ira dñi in dieb⁹ ezechie. Fuit aut̄ ezechias diues t inclit⁹ valde: t thesauros sibi plimos p̄grēgauit argēti t auri t lapidis p̄ciosi: aromatū t ar moryniensi generis t vasop̄ magni p̄cij: apothecas quoq; frumenti vini t olei t p̄spēria omniū iumentoz: caulasq; pecorib⁹: t vrbes sex edificauit. Habant q̄ppe greges ouiuū t armētōy innūerbiles: eo q̄ dediss̄ ei dñs sbaz multā numis. Ip̄e ē ezechias q̄ obturauit supiorē fontē aq̄y gyō: et auerit eas s̄bter ad occidentē vrb̄ dauid. In oībus opib⁹ suis fecit p̄spere q̄ voluit. Att̄ in legatione p̄ncipū babylonis q̄ missi fuerāt ad eū: vt interrogaret de poriēto qd̄ acciderat sup̄ terram dereligt eū dñs vt tēptareſ t nota fierēt omia q̄ erāt in corde ei⁹. Reliq̄ aut̄ sermonum ezechie et mis̄ eius. scripta sunt in visione esiae filii amos p̄phe: t in libro regū iuda t isrl. Dormiuitq; ezechias cum p̄ibus suis. t sepelierunt eū supra se pulcra filioy dauid. Et celebrauit ei exeqas vniuersis iuda. t om̄is hitatores hierlm. Reguitq; manasses filius eius p̄ eo.

Vodecim annoz erat manasses cuī regē cepiss̄. t quāq; intagnoz annis regnūt in hierlm. Fecit aut̄ malū corā dño int̄ abominationes gentiū q̄s s̄buerit dñs coraz filijs israel t p̄uersus instaurauit excelsa q̄ demolitus fuerat ezechias p̄ eius: p̄struxitq; aras Basiliū t fecit lucos t adorauit oēz militiam celi: t coiuit eā. Edificauit quoq; altaria in domo dñi: de q̄ dixerat dñs in hierlin erit nomē meū in eternū. Edificauit aut̄ ea cuncto exercitui celi: in duob⁹ atrijs domus dñi: transireq; fecit filios suos per ignem in valle behennon. Observabat somnia: sectabat auguria maleficis artibus inseruiebat. Habant secuū magos t incantatores: multaq; mala opatus est corā dño vt irritaret eum. Sculptile quoq; t p̄flatile signū posuit in domo dñi s̄ q̄ locutus est dñs ad dauid t ad salomonē filium eius dicens. In domo hac t in hierlm quam elegi de cunctis tribubus israel ponam nomē meū in sempiternū. t mouere nō faciā pedē israel de terra quam tradidi p̄ibus eoz: ita dūtaxat si custodierint facē q̄ p̄cepi eis cunctamq; legē t ceremonias atq; iudicia q̄ mandaui p̄ manum moysi. Igitur Manasses seduxit iudam t habitatores hierusalem vt facerent maluz sup̄ omnes gentes quas subuerterat dominus a facie filiorum israel. Locutusq; est dominus ad eum t ad populuū illius t attendere noluerunt. Idecirco sup̄indixit eis p̄ncipes exercitus regis assyriorum: ceperūt Manassen t vincunt cathemis atq; compedib⁹ duxerunt in Babylonem. Qui postquam coangustatus est oravit dominum deum suum. et egit penitentiam valde coram deo patrum suorum. Deprecatusq; est eum t obsecrauit intente. et ex audiuit orationem eius: reduxitq; eum hierusalem in regnum suum. t cognovit manasses q̄ do minus ip̄e esset dñs. Post hec edificauit murū extra ciuitatem David ad occidentem Byon in conualle ab introitu porte piscium per circuitum vsq; ad Ophel. et exaltauit illum vehementer. Constituitq; p̄ncipes exercitus in cunctis ciuitatibus Iuda munitis. t abstulit deos alienos. et simulacrum de domo domini: Aras quoq; q̄s fecerat in monte domus domini t in hierusalem et proiecit omnia extra vibem. Porro instaurauit altare domini t immolauit super illud victimā t pacifica t laudem: precepitq; Jude vt serviret domino deo israel. Attamen adhuc populus immolabat in excelsis domino deo suo. Reliqua autem gestorum Manasse et obsecratio eius ad deum suum. Herba quoq; videntiū que loquebantur ad eum in nomine domini dei israel. Continentur in sermonibus regum israel. Oratio quoq; eius et exauditio: et cuncta peccata atq; contemptus: loca etiam in quibus edificauit ecclesia t fecit lucos et statuas antequam ageret penitentiaz: septa sunt in sermonib⁹ ozai.

Sorminuit ḡ manasses cum patribus suis, et sepe lierunt eū in domo sua. Regnauitq; p eo filius eius amon. Vigintiduoꝝ annoꝝ erat amoꝝ cū regnare cepisset, et duob; annis regnauit i hierlm. fecitq; malū in p̄spectu dñi sicut fecerat Abanasses p̄f cius, et cunct; idolis q̄ manasses fuerat fabricatus imolauit atq; seruiuit, et non est reueritas facie dñi: sic reuerit̄ ē manasses p̄f ei: et multo maiora deligt. Cunq; p̄iurassent aduersus eū servi sui interfecerūt eū in domo sua. Pro eo reliqua p̄p̄li multitudo cesis his q̄ amon p̄ciserāt p̄stituit regem iōiam filium eius p̄ eo.

Et annoꝝ erat

XXXIII

Oiosias cū regnare cepisset, et trigita zvno anno regnauit in hierlm. fecitq; quod erat rectū in p̄spectu dñi et ambulauit in vijs Bauid p̄fis sui non declinauit: neq; ad dextrā neq; ad sinistrā. Octano aut̄ anno regni sui cū adhuc esset puer cepit q̄rere dñi p̄fis sui dauid et xij. anno postq; regnare cepat mūdauit iuda et hierlm ab excelsis et lucis simulacrisq; et sculptilib;. Se struxerūtq; corā eo aras baaliz et simulacraq; sup posita fuerāt demoliti sunt. Lūcos etiāz et sculptilia succidit atq; cōminuit, et sup cumulos eoz q̄ eis imolare p̄suerāt fragmēta disp̄s̄it. Os̄ia p̄ terea sacerdotuz p̄busit in altaribus idoloꝝ: mūdauitq; iuda et hierlm. Sed et in vrbib; Abanasse et ephrai et symēo vslq; neptalim cuncta sbuertit. Cunq; altaria dissipasset et lūcos et sculptilia contruissent in frusta: cuncta q̄ delubra demolit̄ es̄ de vniuersa terra israel. reuersus ē in hierusalem. Igik anno decimoctavo regni sui mūdata iam terra et tēplo dñi: misit saphā filiū ezelie et māsiā p̄ncipē ciuitati: et ioha filiū ioachaz acōmētarijs ut instaurarēt domū dñi dei sui. Qui venerūt ad helchias sacerdotē magnū: acceptaq; ab eo pecunia q̄ illata fuerat in domū dñi: et quā p̄gregauit rūt leuite et ianitores de manasse et ephraim et vniuersis reliqjs israel. ab oī quoq; iuda et beniamī et habitatoribus in hierlm: tradiderāt in manib; eoz q̄ p̄erāt oparijs in domo dñi: ut instaurarēt templū et infirma q̄s sancirēt. At illi dederūt ea artificib; et cementarijs ut emerēt lapides, et lapicidis et ligna ad cōmissuras edificij. et ad p̄tignationes domoꝝ q̄s destruxerāt reges iuda. Qui fideliter cuncta faciebat. Erāt aut̄ p̄positi opantiū iadab et abdias de filijs merari et zaharias. et mosollam de filijs caath q̄ vrgebāt op̄. oēs leuite scientes organis canē: Sup eos vō q̄ ad diuersos vñis onera portabāt: erāt scribe et mgri et lenis ianitores. Cunq; efferrēt pecuniā q̄ illata fuerat in tē plū dñi reppit helchias sacerdos libȳ legis dñi: q̄ dat̄ fuerat p̄ manū moysi. et ait ad saphā scribā Libȳ legis inueni i domo dñi. et tradidit ei. At ille intulit volumē ad regē: et nunciauit ei dicēs: oia q̄ dedisti in manu tuoꝝ ecce p̄plenſ. Argentū q̄d rep̄i ē in domo dñi p̄flauerūt: datūq; ē p̄fectus artificū. et diuersa opa fabricātum. p̄terea

tradidit mihi helchias sacerdos hunc libȳ. Quē cum rege p̄ntē recitasset. audissetq; illa vba legis scidit vestimenta sua et p̄cepit helchie et achian filio saphan. et abdon filio micha. saphā quoq; scribe et aliae seruo regis dicēs. Ite et orate dñm pro me et p̄ religis israel et iuda. sup vniuersis sermo nibus libi istius q̄ reptus est. Agnus. n. furor dñi stillauit sup nos. eo q̄ non custodierint p̄res nři vba dñi. vt sacerent oia q̄ sc̄pta sunt in istovo lumine. Abiit ḡ helchias et hi q̄ simul a regemis si fuerant ad oldam p̄p̄bz vroxē sellum filij thecuath. filij aras custodis vestium. q̄ habitabat in hierusalem in sedā. et locuti sunt ei vba que sup̄a narrauimus. At illa r̄ndit eis. Hec dicit dñs de israel. Ecce viro q̄ misit vos ad me. Hec dic̄ do minus. Ecce ego inducam mala sup locum istuz et sup habitatores eius cuncta q̄s maledicta que scripta sunt in libro hoc. quem legerunt coram re ge iuda: quia dereliquerunt me et sacrificauerunt diis alienis ut mē ad iracundiam puocarent in cunctis opibus manuum suarum. Idecirco stillabit furor meus super locum istum. et non extingetur. Ad regem aut̄ iuda q̄ misit vos p̄ domino de precādo. sic loquimini. Hec dicit dominus deus israel. Quoniam audisti verba voluminis atq; emollitū est cor tuū. et humiliatus es mibi in conspectu dñi sup his q̄ dicta sunt p̄tra locū hunc et habitatores hierusalē: reueritusq; faciem meam scidisti vestimenta tua et fleuisti corā me: ego quo q̄ exaudiui te dicit dominus. Jam enim colligāte ad patres tuos et infereris in sepulchrum tuū in pace: nec videbunt oculi tui omne malum: qđ ego inducturus sum super locum istum. et super habitatores eius: Retulerunt itaq; regi cuncta que dixerat. At ille connocatis vniuersis maioribus natu iuda et hierusalem. ascēdit in domū domini: vnaq; omnes viri iuda et habitatores hierusalem. sacerdotes et leuite: et cunctus populus a minimo vslq; ad maximum. Quibus audi entibus in domo domini legit rex omnia verba voluminis. et stans in tribunali suo. percussit fēdus coram domino ut ambularet post eum. et custodiret precepta et testimonia: et iustificationes eius in toto corde suo. et in tota anima sua: Face retr̄q; que scripta sunt in volumine illo quod legērat. Adiurauit quoq; super hoc omnes qui rep̄ti fuerant in hierusalem et Beniamin: et fecerunt habitatores hierusalem iuxta pactum domini dei patrum suorum. Abstulit ergo iōias cunctas abominationes: de vniuersis regionib; suis filiorib; israel. et fecit omnes qui residui erāt in israel seruire domino deo suo. Cunctis diebus vite eius non recesserunt a domino deo patrum suorum.

Capitulum.

Ecce aut̄ iōias in hierusalem p̄base domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi.

XXXV

Et p̄stituit sacerdotes in officiis suis hortatusq; ē eos ut misstrarēt in domo dñi. Leuitus quoq; ad quoz eruditōes ois isti sc̄iscabat dñi. locut⁹ est. Monite arcā in sanctuariō tēpli: qđ edificauit salomō filius dauid rex iſrl. Neq; qđ. n. eaz ultra portabit. Nūc ḡ ministrare dñ deo v̄fo ⁊ pplo ei⁹ israel ⁊ p̄pate vos p̄ domos ⁊ cognatiōes ve stras in diuisionib⁹ singulorū sic p̄cepit dauid rex israel. ⁊ descepit salomō fili⁹ ei⁹ ⁊ misstrare in sc̄ia r̄io p̄ familiā turmasq; leuiticas. ⁊ sanctificati i molate phase. Fr̄es etiā v̄ros vt possint iux̄ v̄ba q̄ locutus ē dñs in manu moysi fac̄e. p̄pate. Se dit p̄terea iofias oī pplo q̄ ibi fuerat inuenitus in solēnitate phase. agnos ⁊ hedos de gregib⁹ ⁊ reliq pecoris. xxx. milia. bōū quoq; tria milia. Hec de regis vniuersā ſba. Duceas quoq; eius ſponte qđ vouerāt obtulerūt taz pplo qđ ſacerdotibus ⁊ leuitis. Porro hechias ⁊ zacharias ⁊ iehiel p̄n cipes domus dñi dedeſt ſacerdotib⁹ ad faciēdūz phasē pecora cōmixti duo milia ſerctā. ⁊ boues trēcētos. Chonenias aut̄ ⁊ ſemeias etiā ⁊ natha nacl fr̄es ei⁹: necno asabias ⁊ iahiel ⁊ iozabad p̄ncipes leuitay: dederūt ceteris leuitis ad celebrā dū phasē qnq; milia pecor̄. ⁊ boues qnq; gentros. Preparatiq; eſt ministeriū. ⁊ ſteſterūt ſacerdotes in officio ſuo. Leuite quoq; in turmis iux̄ regis i perium ⁊ immolatū ē phasē. Asperūtq; ſacerdo tes manus ſuas ſanguine ⁊ leuite detraherūt pelles holocaustoꝝ ⁊ ſep auerūt ea vt daret p̄ domos et familiās singulorū ⁊ offerent dñ ſicut ſeptū ē in libro moysi. Se bobus quoq; ſecerūt ſilr. ⁊ affauerunt phasē ſup ignē iux̄ qđ in lege ſeptū ē. Pa cificas vō hostias coererūt in lebeſ ⁊ cacab ⁊ toll. ⁊ ſeſtinato distribuerūt vniuerso plebi: ſibi aut̄ et ſacerdotibus poſtea pauerūt. Nō in oblatiōe ho locauitox ⁊ adiūp v̄lq; ad noctē: ſacerdotes ſue rūt occupati: vñ ⁊ leuite ſibi ⁊ ſacerdotib⁹ filijs aard parauerūt nouissimis. Porro cātores filiij asaph stabant i ordine ſuo iux̄ p̄ceptū regis dauid ⁊ asaph ⁊ emā ⁊ ydithū. pp̄phar regis dauid. Jani tores vō p̄ portas ſingulas obſuabant: ita vt nec puncto qđe diſcederēt a misterio. Quācib⁹ ⁊ fra tres eoz leuite pauerūt eis cibos. Ois igif cultu ra dñi ritezpleta ē in die illa vt ſacerēt phasē ⁊ of ferret holocausta ſup altare dñi iux̄ p̄ceptū regis iofiae. ſeceruntq; fili⁹ iſrl q̄ repti fuerant ibi pha ſe in tpe illo ⁊ ſolennitatē azymoz ſeptē diebus. Nō fuit phasē ſile huic in iſrl a dieb⁹ samuelis pp̄phe. ſed nec qſq; de cunctis regib⁹ iſrael fecit phasē ſicut iofias ſacerdotibus ⁊ leuitis ⁊ oī Jude ⁊ iſrael q̄ repti fuerat ⁊ habitantibus in hieru ſalem. Octauodécimo anno regni iofiae h̄ phasē celebratum ē. Postquā instaurauerat iofias tem pluz. aſcēdit nechao rex egypti ad pugnāndū in carthamis iux̄ eufratē. ⁊ p̄ceſſit in occuriſz eius iofias. At ille missis ad eū nuncijs ait: Quid mi hi ⁊ tibi rex iuda? Nō aduersum te hodie venio: ſed p̄tra alia pugno domū: ad quaꝝ me de⁹ festi

nato ire p̄cepit. Vnde aduersum deum facere q̄ meū ē ne interficiat te. Moluit iofias reuerti ſed p̄panit p̄tra cum bellū. nec acqueuit ſermonibus nechao ex ore dei. v̄ez prexit vt dimicaret in cam po mageddo. Ibiꝝ vulneratus a ſagittariis di uit pueris ſuis. Educite me de p̄lio. quia opido vulneratus ſum. Qui tranſtulerūt eum de curru in alteꝝ currum q̄ ſeq; baſ euz more regio. ⁊ aſpoz tauerunt eum in hieru. Mortuusq; ē ⁊ ſe pult⁹ in mausoleo patr̄ ſuoy: ⁊ vniuersus iuda ⁊ hieru ſalē luxerunt eū. hieremias matre: cuius oēs can tores atq; cantatrices v̄lq; in p̄ntē diez lamentationes ſup iofiam replicant. ⁊ q̄si lex obtinuit i iſrl. Ecce ſcriptum feret in lamētationib⁹. Reliq autē ſermonū iofiae ⁊ miay eius q̄ lege p̄cepta ſunt dñi opa quoq; illius p̄mia ac nouiſſima ſcripta ſunt i libro regum iuda ⁊ iſrl.

XXXVI

Tilit ḡ p̄pls terre ioachaz filium iofie ⁊ p̄ſtituit regē p̄ p̄fe ſuo in hieru. Vigitū triū annōꝝ erat ioachaz cum regre cepiſſet: ⁊ trib⁹ mensib⁹ regnauit in hieru. Amo nit a ūt eum rex egypti cum veniſſet in hieru et adēnauit terram centum talēs argēti ⁊ talēto au ri. Cōſtitutq; p̄ eo regē eliachim fr̄eſ eius ſuper iuda ⁊ hieru. ⁊ vertit nomē eius ioachim. Ip̄m vō ioachaz tulit ſeptū ⁊ adduſit in egyptū. Elini ſiq; annōꝝ erat ioachim cū regnare cepiſſet ⁊ vndeci annis regnauit in hieru. Fecitq; malum coraz dñ deo ſuo. Et r̄a hunc aſcēdit nabucho donosor rex chaldeorum ⁊ vinctum carthensis duxit in Babylonem. ad quam ⁊ vasa domini tranſtulit ⁊ poſuit ea in templo ſuo. Reliqua autem verborum ioachim ⁊ obhominatiōnū eius qđ ſuper operatus eſt. ⁊ que inuenita ſunt in eo: Continetur in libro regum iuda ⁊ iſrael. Regnauit autē ioachim filius eius p̄ eo. Octo annorum erat ioachim cum regnare cepiſſet. ⁊ trib⁹ mensib⁹ ac decem diebus regnauit in hierusalēz. Fecitq; malum in conspectu domini. Lunq; anni circu lis volueretur. miſit Nabucho donosor rex nun cios qui ⁊ addiuerunt eum in babylonem: aſpozatis ſimul preciōſiſſimis vasis domus domini. Regem vero constituit ſedechiam patriūm ei⁹ ſuper iudam ⁊ hierusalem. Vigitū ⁊ vnius anni erat ſedechias cum regnare cepiſſet: Et vndeci annis regnauit in hierusalem. Fecitq; malum in oculis domini dei ſui: nec erubuit faciem. Hiere mie pphete loquentis ad ſe ex ore domini. A re ge quoq; Nabucho donosor recessit qui adiura uerat eum p̄ deum ⁊ indurauit ceruicem ſuam: ⁊ cor vt non reuerteretur ad dominum deuz iſrael. Sed ⁊ vniuersi p̄ncipes ſacerdotib⁹ ⁊ populus preuaricati ſunt inique iuxta vniuersas abhomatiōnes gentium: ⁊ polluerunt domum domini quam ſanctificauerat ſibi in hierusalem. Attribebat autem dñs deus patr̄ ſuorad illos p̄ manū nūcioꝝ ſuor de nocte p̄ſurgēs et quotidie commouēs. eo. q̄ p̄ceret pplo ⁊ habitaculo ſuo.

Prologus.

At illi subsannabant nuncios dei. et pui pendebat sermones eius: illudebatq; ppber donec ascende ret furor dñi in ppls ei: et esset nulla curatio. Ad duxit. n. sup eos regē chaldeop: et interfecit iuuenes eoz gladio in domo sanctuarii. Nō ē miser tus adolescentis et vñginis et senis nec decrepiti qui dēz sed oēs tradidit in man⁹ cūs. vnuerafq; va sa domus dñi tā maiora q̄z minora: et thesauros templi regis et pncipū translulit in babylonem. Incéderunt hostes domum dei: destruxeruntq; mūz hierlm. Uniuersas turres pbusserūt et q̄cq; p̄ciosuz fuerat demoliti sunt. Si q̄s euaserat gla dium ductus in babylonē seruui regi et filius ei: donc imparet rex psaz. et cōpleret sermo dñi ex ore hieremie et celebrarer terra sabbata sua. Cun etis. n. diebus desolationis egit sabbatum: vsq; dum complerent septuaginta ani. Anno autem p̄ mo cyri regis psaz ad explendum sermonē dñi: quē locutus fuerat p̄ os hieremie. suscitauit dñs sp̄m cyri regis psaz: q̄ iussit p̄dicari in vnuerso regno suo. etiā p̄ scripturam dicēs. Hec dicit Lyras rex psaz. Omnia regna terre dedit mihi dñs deus celi. et ip̄e p̄cepit mihi ut edificare ei domū in hierim q̄ est in iudea. Quis ex vobis est in oī populo eius? Sit dominus deus suus cum eo. et ascendat.

Explicit Liber Babreiamin siue Maralipomenon secundus. Incepit oratio Manasses regis iuda cum captus teneretur in babylone.

Capitulum.

XXXVII.

Bomine deus omnipotēs patr̄ no stroz abraā: ysaac et iacob et semini eoz iusto q̄ fecisti. celū et terrā et cuz oī ornatū eoz: q̄ signasti mare vbo: p̄cepti tui. q̄ clusisti abissuz et signa sti terribili et laudabili noi tuo quē oēs paucet et tremūt a vultu v̄tus tue: et insuffitabilis ira sup petōres cōminationis tue. immēla vō et investiga bilis mia. p̄missionis tue: qm̄ tu es dñs altissim⁹ sup oēz terrā lōganimis et multū misericors: et pe nitēs sup maliciā hominū. Tu autē dñe fū boni tatem tuā. p̄misisti penitentiā remissionis petōr̄. et tu de⁹ iustor̄ nō posuisti penitentiā iustis. abraā isiac et iacob his q̄ tibi nō peccauerūt. qm̄ pecca ui sup numer⁹ arene maris: multiplicate sunt ini gntates mee: incurvatus sum multo vinculo ferri. et nō est respiratio mibi: q̄ excitauit iracundiam tuā et malū corā te seci statuēs abominationes et multiplicās offensiones. Et nūc flecto genua cor dis mei p̄eans ad te bonitatē dñe. Deceani dñe peccavi. et iniquitatē meā agnosco. Peto rogās te dñe remitte mibi remitte mibi: ne sūl pdas me cū iniqtatib⁹ meis: neq; in eternū resernes mala mi bi: q̄ indignū saluabis me sum magnā mis̄ trā: et laudabo te semp̄ oībus diebus vite mee. qm̄ te laudat omnis virtus celoz: et tibi est gloria in se

eula seculorum amen.

Explicit oratio Manasses regis iuda. Incepit prefatio Beati Hieronymi presbyteri in libz Esdre.

Trum difficilius sit facere q̄d posic̄: an negare: nec dum statui. Nam vobis aliqd impan tibus ānuere sine est. et magni tudo oneris impositi ita cerui ces p̄mit: vt aī sub fasce ruen dum sit q̄s leuandū. Accedunt ad h̄ invidiōz studia. q̄ oē q̄d scribimus reprehendēdū putat. Et interduz cōtra se conscientia repugnante publice lacerant q̄ occul te legūt: int̄m vt clamare copellar et dicere. Bñe libera aīaz meā a labijs uniq; et a lungna dolosa. Terti⁹ aniā ē q̄ sp̄ scribis atq; rescribis vt es dre libz: et hester vob de hebreo transferā. q̄si nō hēa tis greca et latina volumia. aut q̄cq; illud ē q̄d s nob vertit: nō statū ab omnibus p̄spendū sit. Erra aut̄: vt ait qdā: niti. neq; aluid fatigando nisi odiū querere: extreme demēte ē. Itaq; obsecro vos mi dōmō et rogatione charissimi: vt p̄uata lectione p̄tenti. libros nō efferas in p̄blicū nec fasti diosis cibos ingeratis vitetisq; eoz supciliū q̄ iu dicare tñ de ali's et ip̄i facē nihil nouerūt. Si q̄ aut̄ fratz sunt qb̄ nra nō displicēt his tribuas ex emplar: amouētes vt hebreia noīa quoq; grādis i h̄ volumie copia ē: distincte et p̄ interualla trascritāt. Nihil. n. p̄derit emēdasse libz nisi emēdatio librarioz diligētia p̄serue. nec quc̄q; moneat q̄ vñus a nob̄ liber edit̄ ē. nec apocriphoz tertij et q̄rti libri somnijs delectef: q̄i et apud hebreos es dre neemiq; sermones i vnu volumē coartant. et q̄ nō hēt apud illos nec de. xxiij. senib⁹ sunt. p̄ cul abiſciēda. Sinq; aut̄ septuagita vob̄ opposu erit iterptis: quoq; exēplaria varietas ip̄a lacera ta et cuersa dem̄at: nec p̄t vtiq; vez afferi qd̄ di uersum ē: mittite eū ad euāgelia in qb̄ multa po nunt̄ q̄si de veteri testō: q̄ apud septuagita inter p̄tes nō hēt: velut illud. qm̄ nazare⁹ vocabit. et ex egypto vocauit filiū meū. et videbūt in quē op̄ure rūt: multaq; alia q̄ latiori opi refnamus: et q̄rite ab eo vbi sc̄pta sunt. Unq; p̄ ferre nō potuerit: vos legitē de his exēplaribus q̄ nup a nob̄ edita maledicōz quotidiē linguis p̄fodunt. sed vt ad cōpendiū veniā certe qd̄ illatur⁹ suz eq̄stūm̄ est. Edidi aliqd qd̄ nō br̄ in greco: aut aliter h̄t q̄z a me versuz ē. Quid interptē laniat? Interrogent hebreos et ip̄is autorib⁹: trāslatōni mee vel arro gēt vel d̄crogēt fidē. Porro aliud ē si clausis qd̄ oculis mibi volūt maledicē: et nō imitant̄ gre coz studiū et bēniolētiā: q̄ p̄ septuagita trāslato res iam xvi euāgilio coruscāte iudeos et hebioni tas legis veteris interptes. aglaz videlicet et syni machū et theodotionē et curiose legunt. et p̄ ouge nis laborem in hexaplois ecclesijs dedicarunt.

Quantomagis latini grati esse deberet q̄ exulan tem cernerent greciā a se aliqd muruari? Num̄ enim magnorū sumptuū est et infinite difficultas. exemplaria posse h̄c oīa. deinde euam q̄ habuerint. et hebrei sermōis ignari sunt. magis errabūt ignorantēs q̄ e multus verius dixerit. Qd̄ enā sapientissimo cui dā nup apud grecos accidit: vt interdum scripture sensum relinquēs vniuersiū libet interptis sequere errorē. Mos aut̄ q̄ h̄e bree lingue saltē p̄uam habemus sciaz. et latinus nobis vt cūq̄ sermo non deest. et de alijs magis possimus iudicare. et ea q̄ ipsi intelligimus in nostra lingua p̄mere. Itaq̄ licet hydra siblet. vi etoīq̄ symon incendia iactet. nunq̄ meum iuuā te r̄po silebit eloquiuī: etiā p̄cisa lingua balbutiet Legant q̄ volunt: q̄ nolunt abiijcant. Euentilent apices: l̄fas calumnient. Ad agis v̄a charitate p̄uocabor ad studiuī: q̄ illoꝝ detractione et odio deterrebor.

Explicit prefatio. Incipit Liber Esdre p̄mus. Capitulum I

En anno pri mo cyri regis psarū ut completeretur verbum domini ex ore h̄iere mie suscitauit dñs spiritum cyri regis psar. et traduxit vocē in om̄ regno suo etiam p̄ scri pturaz dicens: Hec di eit cyrus rex psarum. Omnia regna terre dedit mihi dominus deus celi. et ip̄e p̄cepit mihi vt edificarem ei domum in hierusalem q̄ est in iudea. Quis est in vobis de vniuerso pplo eius? Sit dominus illius cum eo. Ascendat in hierusalem q̄ est in iudea et edificet domum dei israel. ip̄e est deus q̄ est in hierlm̄. Et omnes reliq̄ in cunctis locis vbi cunq; habitent adiuuent eū viri de loco suo argento et auro et sba et pecoribus excepto qd̄ volūtarie offerūt tēplo dei qd̄ est in hierlm̄. et sur rexerūt p̄ncipes patr̄ de iuda et beniamin et sacer dotes et leuite et oīs cuius suscitauit deus spirituz ut ascenderet ad edificandū templū dñi qd̄ erat in hierlm̄. Universiqz q̄ erant in circuitu adiuuerunt manus eoz in vasis argēteis et aureis in sba et iumentis. in supellecili. exceptis his q̄ sponte ob tulerant. Rex quoqz cyrus p̄tulit vasa tēpli dñi q̄ tulerat nabuchodonosor de hierlm̄. et posuerat ea in templo dei sui. Procul aut̄ ea cyrus rex psarum p̄ manū mitridatis filii gazabar: et annūe rauit ea sasabasar p̄ncipe inde. et h̄ est nūerus corum. Phiale auree. xxx. phiale argēte mille. cul tri vigintinouē. cyphi aurei. xxx. cyphi argētei se cūdi q̄dringēti decē: vasa alia mille. Dia vasa au rea et argētea quā milia q̄dringēta. Universa tu

lit sasabasar cū his q̄ ascendebat de trāsmigtiōe babylonis in hierlm̄.

I sunt aut̄ p̄uincie filiū q̄ ascenderūt de captiuitate quā transtulerat Nabuchod nosor rex babylōis in babylonē: et re uersi sunt in hierlm̄ et iudeam vnuſq; in ciuitatem suam q̄ venerūt cū zorobabel et iefua neemia saraia rahelaia mardochai belsan mesphar Be guai reū baana. Numerus viroz ppli israel. Si li phares. duū milia centū septuaginta duo. Filii arethi. septingēti septuaginta quinq;. Filii gerse phatia. trecēti septuaginta quinq;. Filii Saphatia trecēti septuaginta duo. Filii area: septingēti septuaginta quinq;. Filii p̄hetmoab filioꝝ iofue: octingēti. et iobab duo milia octingēti duodeci. Filii helani. mille ducenti qn̄q̄intaq̄tuor. Filii cethua. nongēti q̄draginta quinq;. Filii zachai. septingēti sexaginta. Filii bani. sexcēti q̄draginta duo. Filii bebai: sexcēti vigintires. Filii azgad. mille duce ti vigintiduo. Filii adonicā. sexcēti sexaginta sex. Filii beguai. duo milia qn̄q̄inta sex. Filii adin. q̄dringēti qn̄q̄intaq̄tuor. Filii ather q̄ erant ex ezechia. nonaḡita octo. Filii besai. trecēti. xxiiij. Filii iora. centū. xij. Filii asem. ducēti. xxiiij. Filii geb bar. nongēti quinq;. Filii bethleē. cētu vigintires. Viri nethpha. qn̄q̄inta sex. Viri anathot. centū vigintiocto. Filii azmaueti. q̄draginta duo. Filii cariathiarum. cephira et beroth. septingēti q̄dra ginta tres. Filii rama et gabaa. sexcēti vigitiynnis. Viri machmas: centū vigintiduo. Viri bethel et chai. ducenti vigintires. Filii nebo. qn̄q̄ita duo. Filii megbis. centū quin̄q̄inta sex. Filii helani. alterius. mille duce ti quin̄q̄intaq̄tuor. Filii ariz trecēti viginti. Filii lodadin et ono. septingēti vi ginta quinq;. Filii hierichō. trecenti q̄draginta quinq;. Filii senaa. tria milia sexcēti triginta. Sacer dores. Filii iadata in domo iefue. nongēti septuaginta tres. Filii emmer. mille quin̄q̄inta duo. Filii phessur. mille ducenti q̄draginta septem. Filii arim. mille decē et séptē. Leuite. Filii iefue et ced mihel filioꝝ odene. septuagitaq̄tuor. Cantores filii asaph. centū vigintiocto. Filii ianitor. Filii ellum. Filii Ather. Filii Thelmon. filii Accub. filii Athita. Filii sobai. Universi centum triginta nouem. Mathinni. filii sia. Filia asupha. Filii Thebboath. filii Ceros. filii siaa. filii Phadon. filii Lebana. filii Azaba. filii Accub. filii agab. filii Selmai. filii anan. filii Gaddel. filii Baer. filii Raahia. filia Rasim. filii Nechotha filii Gazem filii azec. filii Phasea. filii Besee. filii asemaa. filii Munim. filii Nephushim. filii Bechue. filii Acupha. filii azur. filii Beluth. filii Adaida. filii Arfa. filii Bercos. filii zizara. filii Thema. filii Asia. filii Athupha. filii seruorum salomonis. filii sothei. filii sophereth. filii Pharuda. filii iala. filii Bercon. filii geddel. filii saphata. filii athil. filii phocereth. q̄ erat de asebai. filii amim.

Om̄es nathinnei et filii seruorum salomonis: trecenti nonaginta duo. Et hi qui ascenderunt de thelma la thelarsa cherub et don et mer: et non potuerunt in dicare domum patrum suorum et semem suum. Vix ex istis es sent. filii dalaia. filii thobia. filii nechoda: sexcenti quinq̄intaduo. Et de filiis sacerdotum. filii iobia filii accos. filii berzellai qui accepit de filiabus berzellai galaaditidis uxores et vocatus est nomine eorum. Hi qui erunt scripturarum genealogie sue et non inueniunt et electi sunt de sacerdotio. Et dixit ather satha eis ut non comedederet de sancto sancto: donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus. Om̄is multitudo quae unus. xliij. milia sexcenti septuaginta. exceptus seruis eorum et ancillis: qui erant septem milia trecenti triginta septem. et in ipsis catores atque cantatrices ducenti. Et eorum sexcenti triginta sex. miliam eorum ducenti quadraginta quinq̄. camelii eorum quadriginta quinq̄. asini eorum sex milia septingenti viginti. Et de principibus patrum cum ingredenterentur templum domini quod est in hierusalem: sponte obtulerunt idolum dei ad extriuendam eam in loco suo. Sed om̄is vires suas dederunt impensas opis. auri solidos quadraginta milia et mille. argenti minas. quinq̄ milia: trestes sacerdotales centum. Habitauerunt ergo sacerdotes et leuite et de populo et catores et Ianitores et nathinnei in urbibus suis: vniuersusque israel in ciuitatibus suis.

Amq̄ venerat mesis septimus et erant si
lij israel in ciuitatibus suis. Congrega-
tus est ergo populus quasi vir unus in hierusalem. et
surrexit ioseph filius ioseph et fr̄es sacerdotes et
zorobabel filius salathiel et fr̄es eius. et edificauere
runt altare dei israel ut offerret in eo holocausto
mata: sicut scriptum est in lege moysi viri dei. Col-
locauerunt autem altare dei super bases suas deterre-
tibus eos per circuitum populi terrarum. et obtylerunt su-
per illud holocaustum domino mane et vespe. Fecerunt
que solennitate tabernaculorum sicut scriptum est. et ho-
locaustum diebus singulis per ordinem p̄ceptum opus dei in die suo. et post hec holocaustum iuge-
ta in kalendis quae in vniuersis solennitatibus domini
qui erant p̄secreta. et in omnibus in quibus ultro offre-
rebat munus domino. A primo die mensis septimi: ce-
perunt offerre holocaustum domino. Porro templum
dei nondum fundatum erat. Bederunt autem pecunias latomias et cemetarijs cibum quoque et potum. et oleum sidonijs tyrijsque: ut deferreret ligna cedrina et libano ad mare ioppe: iuxta quae p̄cepat cyrus rex persiarum eis. Anno autem secundo aduentus eorum ad templum dei in hierusalem. mense secundo ceperunt zorobabel filius salathiel. et ioseph filius ioseph et reliquo de fratribus eorum sacerdotes et leuite. et oves qui venerantur captiuitate in hierusalem. restituerunt leuitas annis et supra ut regeret opus domini. Stetitque ioseph et filii eius et fr̄es eius cedimbel et filii eius et filii iuda: quasi vir unus ut instaret super eos qui faciebat opus in templo dei. filii enadab et filii eorum et fr̄es eorum leuite. Fundato igitur a cemetarijs templo domini. steterunt sa-

cerdotes in ornatu suo cum tuba. et levite filii asaphi in cymbalis ut laudarent deum per manus David regis israel. Et psalmebat in hymnis et confessione domino quam bonus: quam in eternum misericordia eius super israel. Omnes quoque populus vociferabantur clamore magno in laudando dominum eum quod fundatum esset templum domini. Plurimi etiam de sacerdos et levites et principes patrum et seniores qui viderant templum plus cum fundatum esset. et ibi templum in oculis eorum siebat vox magna et multi vociferantes in leticia eleuabant vocem. nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris letantiū et vocem fletus populi. Comixtum namque populus vociferabatur clamore magno. et vox audiebatur per pulchritudinem.

Uiderunt autem hostes

inde et beniamen: qui filii captiuitatis edifi-
carerunt templum domino deo israel. et acceden-
tes ad zorobabel et ad principes patrum dixerunt eis
Edificemus vobis eum: qui ita ut vos primus deus vestris: Ecce nos imolauimus victimas a diebus aforadda regis assur qui adduxit nos huc. Et dixit eis zorobabel et ioseph et reliquo principes patrum israel
Non est nobis et vobis ut edificemus domum deo nostro. sed nos ipsi soli edificabimus deo nostro: sic precepit nobis cyrus rex persiarum. Factum est igitur ut populus terre impedit manus populi inde. et turbaret eos in edificatione. Eduxerunt quoque aduersus eos socios: ut destuerent postulatum eorum oibus diebus cyri regis persiarum. In regno autem assueri ipse est artaxerxes in principio regni eius scripsierunt accusationem aduersus hitatores inde et hierusalem. Et in diebus artaxerxes scripsit besellam mitridates et thabbel: et reliquo qui erant in osilio eorum ad artaxerxes regem persiarum. Epistola autem accusacionis scripta erat syriaca et legebatur bimone sistro. Reuelatio beelthee et samsai scriba scripsierunt epistolas unam de hierusalem artaxerxi regi huiuscemodi. Reuelatio beelthee et samsai scriba et reliquo socios eorum. dynei et apharsatei therphalei. arphasei. herchuei. babylonij. susan nachei. dyei. et elamite et ceteri de gentibus quae transalpae assennaphar magnus et glosus. et hitare eas fecit in ciuitatibus samarie et in reliquo regionibus transalpae in pace. Hoc est exemplar epistole quam misserunt ad eum. Artaxerxi regi scripsi tui viri qui sunt transalpae fluum. Salutem dicunt: Notum sit regi: quia iudei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in hierusalem ciuitatem rebellam et pessimam: quia edificant extruentes muros eius et arietes componentes. Nunc igitur notum sit regi: quia si ciuitas illa edificata fuerit et muri eius restaurati: tributum et vectigal et annuos redditus non dabunt. et ipsis ad regem hec noxa perueniet. Nos ergo mores salis quod in palatio comedimus: et quia lesiones regis videre nephas ducimus. idcirco misimus et nunciavimus regi: ut recenseras in libris historiarum patrum tuorum. Et inuenies scriptum in commentariis. Et scies quoniam urbis illa urbs rebellis est: et nocens regibus et provinciis. et bella concitantur in ea ex diebus

antiquis: quamobrem et civitas illa destruta est. Nunciamus nos regi quoniam si civitas illa edificata fuerit et muri ipsius instaurati: possessionem trans flumen non habebitis. Tercum misit rex ad regem beeltheem et samsai scribam: et ad reliquos qui erant in psilio eorum hitatores samarie et ceteris trans flumen salutem dices et pacem: Accusatōne quā misisti ad nos manifeste lecta est corā me. et a me pceptū est et recensuerunt: inuenierūtque quoniam civitas illa a diebus antiquis aduersum reges rebellat. et seditiones et plia pecunias in ea. Haec et reges fortissimi fuerūt in hierlm qd et dñati sunt omni regioni qd trans flumen ē. Tributū quoqz et vectigal et redditus ac cipiebant. Huc gaudite sinaz. Prohibe atqz viros illos ut viros illa non edificeat: donec si forte a me iussum fuerit. Vide ne negligenter hū implatis et paulatim crescat malū ptra reges: Itaqz exemplū edicti arraxerris regis lectū ē corā regem beeltheem et samsai scriba et siliarijs eorum. Et abierūt festini in hierlm ad iudeos. et prohibuerūt eos in brachio et robo. Tunc intermissum ē opus domus dñi in hierlm: et non siebat vsqz ad annum secundum regni Ba rii regis psax.

V Ropbauerunt aut̄ aggens pp̄ha et za p charias filius addo prophetantes ad Iudeos qui erant in iuda et hierlm et in nomine dei israel. Tunc surrexerūt zorobabel filius sa lathiel et ioseph filius ioseph et cuperūt edificare templū domini in hierlm. et cū eis pp̄be dei ad iuvantes eos. In iho aut̄ tpe venit ad eos than tanai qd erat dux trans flumen et starbuzānai et cō siliarij eorum. sicqz dixerūt eis: Quis dedit vob̄ cō siliū ut domū hanc edificeat et muros ei⁹ instau raret? Ad qd rūdimus eis qd essent noia hominū autor̄ edificatiois illius. Oculus aut̄ dei eoz faciūt ē sup senes iudeoz et non potuerunt inhibere eos. Placuitque ut res ad dariū referret: et tunc sa tisfacerent aduersus accusationē illā. Exemplar ep̄le quā misit thantānai dux regionis trans flu men et starbuzannai et psiliatores eius apharsatei qui erant trans flumen ad dariū regē. Sermo quez miserant ei sic scriptus erat. Baro regi par ois. Motū sit regi iste nos ad iudeā p̄uinciam ad domū dei magni qd edificat lapide impolito et ligna ponunt in parietibus. opusqz illud diligenter extulit et crescit in manibus eoz. Interrogauimus ḡ senes illos et ita diximus eis: Quis dedit vob̄ p̄tātē ut domum hanc edificeat et muros hos in stauraretis? Sed et noia eoz q̄siuimus ab eis: ut nūciaremus tibi: scripsimusqz noia eoz viroqz qui sunt p̄ncipes cū eis. Huiuscemodi aut̄ sermones rūderunt nob̄ dicentes: Nos sumus serui dei celi et terre: et edificamus templū qd erat extactū aī hos annos multos: qd rex isrl magnus edifica verat et extruxerat. Postqz aut̄ ad iracundias p̄ vocauerūt p̄fes n̄i deum celi. tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babylonis chaldei: domū quoqz hanc destruxit et p̄plm eius transtu

lit in babylonē. Anno aut̄ p̄mo cyri regis. cyrus rex babylonis p̄posuit edictū ut domus dei edificaret. Haec et vasā tēpli dei aurea et argentea qd vā buchodonosor tulerat de tēplo qd erat in hierlm et asportauerat ea in templū babylonis. p̄tulit cyrus rex de templo babylonis. et data sunt sasabar vocabulo quē et p̄ncipē p̄st̄tuit: dixitqz ei: h̄ vasa tolle et vade. et pone ea in tēplo qd est in bie rusalem: et domus dei edificet in loco suo. Tunc itaqz sasabasār ille venit et posuit fundamēta templi dei in hierlm: et ex eo tpe vsqz nūc edificat et needū cōpletū est. Huc ḡ si videt regi bonū. recē se at in bibliotheca regis qui est in babylone: vtrū nam a cyro rege iussum fuerit ut edificaret domū dei in hierusalem. et voluntatem regis sup hacre mittat ad nos.

VI.

Tunc darins rex p̄cepit: et recensuerūt in bibliotheca libroqz qui erant repositi in babylone. et inveniūt est in egbathanis qd est castrum in medena p̄uincia: volumē vnum talisqz scriptus erat in eo cōmētarius. Anno p̄mo regis cyri. Cyrus rex decreuit ut domū dei edificaret qui est in hierlm in loco vbi immolat hostias et ut ponant fundamenta supportatā altitudinez cubitor̄ sexaginta. et latitudine cubitor̄ sexagita. ordines de lapidibus impositi tres: et sic ordines de lignis nouis. Sumpitus autē de domo regis dabunt. Sed et vasa templi dei aurea et argentea qui nabuchodonosor tulerat de tēplo hierlm. et at tulerat ea in babylone reddant et referant in templū hierlm in locū suū qui et posita sunt in templo dei. Huc ḡ thantānai dux regionis qui ē trans flu men et starbuzannai et psiliarij vīi apharsathei: qui estis trans flumen p̄cul recedite ab illis. et dimittite fieri templū dei illud a duce indeoꝝ et a senioribꝝ eoz et domus dei illa edificeat in loco suo. Sed et a me p̄ceptū est qd oporteat fieri a p̄sbyteris iudeorum illis ut edificeat domū dei. s. ut de arca regis i. de tribusqz danis de regione trans flumen studio se sump̄t denū viris illis ne impediatur op̄. Qd si necē fuerit et vitulos et agnos et bedos in holocan stum deo celi. frumentū. sal. vinū. et oleū sūm rituz sacerdotū qui sunt in hierlm defecis p̄ singulos dies ne sit in aliquo q̄rimonia. et offerant oblationes deo celi. orētqz p̄ vita regis et filior̄ eius. A me ḡ positus ē decretū ut ois hoc qui hanc mutauerit ius sionē tollat lignū de domo ipsius et erigat et p̄figatur in eo: domus aut̄ eius publicet. Deus aut̄ qui habitare fecit nomen suum ibi dissipet oīa regna et populū qui extenderit manus suā ut repugnet et dissipet domum dei illam que est in hierusalem. Ego Barus statui decretum: quod studiose impleri volo. Igitur Thantānai dux regionis trans flumen et starbuzannai et consiliarij eius secundum qui preceperat Barus rex sic diligenter executi sunt. Seniores autem iudeorum edificabant. et prosperabantur iuxta prophetiam agrei prophete et zaharie filij Addo.

Et edificauerunt et construxerunt in bente deo isrl: et iubente cyro et dario et artaxerxe regibus psaz et compleuerunt domum dei ista vsq ad die tertium mensis adar q e annus sextus regni dari regis. Fecerunt autem filii israel sacerdotes et leuite et reli qui filioz transmigrationis dedicatione domini dei in gaudio: et obtulerunt in dedicatione domini dei vitulos centum. arietes ducentos. agnos quadringentos: hircos capraz p peccato totius israel. xij. iux numerorum tribuum israel. Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis et levitas in vicibus suis super opera dei in hierlm: sicut scriptum est in libro moy si. Fecerunt autem filii transmigrationis pascha quartadecima die mensis pmi. Purificati. n. fuerant sacerdotes et leuite qui vnius omnes mundi ad immolandum pascua vniuersis filiis transmigrationis et fratribus suis sacerdotibus. et sibi. et comedenterunt filii israel qui reuersi fuerant de transmigratione: et oes qui se separaverant a coniunctione gentium terre ad eos ut quererent dominum deum israel. Et ficerunt solemnitate azymoz septem diebus in leticia: quoniam lctificauerat eos dominus et conuerterat cor regis assur ad eos ut adiuaret manus eoz in opere domus domini dei israel.

.vii.

Ost hec autem verba in regno artaxerxis regis psarum. esdras filius saraie. filii azarie. filii helchie. filii sellum. filii sadoch. filii achitob. filii amarie. filii azarie. filii maraioth. filii zarie. filii ozi. filii bocci. filii chisue filii phinees. filii cleazar. filii aaron sacerdotis ab initio. Ipse esdras ascendit de babylone: et ipse scriba velox in lege moyisi: quam dominus deus dedit israel. Et dedit ei rex sum manum domini dei eius bonum super eum omnem petitionem eius. Et ascenderunt de filiis israel et de filiis sacerdotum et de filiis levitaz: et de cantoribus: et de ianitoribus et de nathinneis. in hierusalem anno septimo artaxerxis regis. et venerunt in hierlm mensa quinto: ipse est annus septimi regis. Quia in primo die mensis pmi cepit ascendere de babylone. et in primo die mensis quinti venit in hierusalem iux manu dei sui bona super se. Esdras autem pavit cor suum ut inuestigaret legem domini: et saceret et doceret in israel preceptum et iudicium. Hoc est autem exemplar epistole editi: quod dedit rex artaxerxes esdre sacerdoti scribe eruditio in sermonibus et preceptis domini et ceremoniis eius isrl. Artaxerxes rex regum esdre sacerdoti scribe legis dei celi doctissimo salute. A me decretum est ut cuiuscumque placuerit in regno meo de populo israel et de sacerdotibus eius et de leuitis ire in hierlm tecum vadat. A facie n. regis et septem prophiliatorum eius missus es ut visitas indeam et hierlm in lege dei tui: qui est in manu tua. ut seras argentum et auxilium deo israel: cuius in hierusalem tabernaculum est. Et omne argentum et auxilium inuenies in vniuersa pruincia ha-

bylonis et populus offerre voluerit: et de sacerdotibus qui sponte obtulerunt domum dei sui: que est in hierlm: libere accipe et studiose eme de hac pecunia vitulos: arietes. agnos et sacrificia et libataea eoz. et offer ea super altare templi et vestri: quod est in hierlm. Sed et siquid tibi et fratribus tuis placuerit de reliquo argento et auro ut faciat israel voluntatem dei vestri facite. Vnde quoque qui dant tibi in ministerium domus dei tui: trade in conspectu dei in hierusalem. Sed et cetera quibus opus fuerit in domum dei tui: quantumcumque necessarium est: ut ex pedias. dabis de thesauro et de fisco regis et a me. Ego artaxerxes rex statui atque decreui omnibus custodibus arce publice quae sunt trans flumen. ut quodcumque petierit a vobis esdras sacerdos scriba legis dei celi absque mora deus: vobis ad argenti talenta centum. et vobis ad frumenti choros centum. et vobis ad vini bathos centum: et vobis ad bathos olei centum: sal vero absque mensura. Omne quod ad ritum dei celi pertinet: tribuat diligenter in domo dei celi: ne forte irascat contra regnum regis et filiorum eius. Vobis quoque notum facimus de vniuersis sacerdotibus et leuitis. cantoribus et ianitoribus nathinneis et ministris domus dei hiwis ut veectigal et tributum et amonas non habeatis potestatem imponendi super eos. Tu autem esdra sum sapientia dei tui qui est in manu tua. constitue iudices et prophides ut indicent omni populo quod est trans flumen. his videlicet quod nouerunt legem dei tui: sed et impertos docete libere. Et ois qui non fecerit legem dei tui et legem regis diligenter: iudicium erit de eo: sine in mortem: sine in exilium. sine in damnatione sive eius: vel certe in carcere. Et dixit esdras scriba: Benedictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit in corde regis ut glorificaret dominum domini qui est in hierlm: et in me inclinavit misericordiam suam coronam regis et prophiliatoribus eius. et vniuersis principibus regis potentibus. Et ego portatus manus dei mei qui erat in me: congregavi de israel principes qui ascenderunt mecum.

.viii.

I sint principes familiarum et genealogia eoz qui ascenderunt mecum in regno Artaxerxis regis de babylone. De filiis phinees gerson. De filiis ythamar: Daniel. De filiis dauid: attus. De filiis sechemie. et de filiis pharos: zacharias. et cum eo numeratis sunt viri centum quinquaginta. De filiis phetmoab: eloenai filius zarce. et cum eo duceti viri. De filiis sechenie. filius ezechiel. et cum eo trecenti viri. De filiis addan: mabeth filius ionathae: et cum eo quinquaginta viri. De filiis heliae: esaias filius athalie. et cum eo septuaginta viri. De filiis saphatie: zebedia filius michael. et cum eo octoginta viri. De filiis ioab: obedia filius iehihel. et cum eo ducenti decem et octo viri. De filiis selomith filius Iosphie. et cum eo centum sexaginta viri. De filiis bebai: zacharias filius bebai. et cum eo vigintiocto viri. De filiis ezeab: iohannam filius ezethan. et cum eo centum decem viri. De filiis

adoniam que erat nouissimi. et hee noia eorum. heli pheleth et heiel et samias. et cuis eis sexaginta viri. Et filii beggui. vthai et zachur. et cuis septuaginta viri. Et congregauit eos ad flumum quod decurrit ad hana. et maximus ibi tribus diebus. Quasi viiqs in populo et in sacerdotibus de filiis leui. et non inueni ibi. Itaque misi helizer et ariel et semicam et helnathan et aris et alterum helnathan et nathah et sachariam et mesollam et principes. et iorib et helnathan sapientes. et misi eos ad heddo quod est prius in casphie loco. et posui in ore eorum uba que loquerentur ad heddo et ad freres eius nathinneos in loco casphie. ut adducerem nobis mistros domini dei nostri. et adduxerunt nobis per manu duci nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis moysi. filii leui. filii israel. et sarabiam. et filios eius et fratres eius decem et octo. et asabiam et cuis eo esaiam de filius merari. fratresque eius et filios eius viginti et de nathinneis quos dederat daniel. et principes ad ministeria levitarum. nathinneos ducetos viginti. Deus hi suis nominibus vocabantur. et predicauit ibi ieiuniis iuxta flumum hana ut affligeremur coram domino deo nostro et petrem ab eo viam rectam nobis et filiis nostris. vii ieiunisque festaties nostre. Erubui enim petre regem auxiliu et equites qui defendebant nos ab inimico in via. quod dixeramus regi. Manus dei nostri est super oes quod queritur eum in bonitate. et impium eius et fortudo eius et furor super oes quod derelinquit eum. Jejunium autem et rogatum deum nostrum. propter et cœnunt nobis pere. et se paui de principibus sacerdotum. duodecim sarabi et asabiam. et cui eis de fratribus eorum decem. Appendix eis argentum et aureum et vasorum sacerata domus dei nostri. quod obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius. vii ieiunisque israel eorum quod innati fuerat. et appendit in manibus eorum argenti talera sexcenta quinquaginta. et vasorum argentea centum. aurum vero centum talera et cratheras aureas viginti quod habebat solidos milletos et vasorum eris fulgentis optimi duo. pulcher et aurum. et dixi eis. Vos sancti domini et vasorum sancta et argentea et aurea. quod sponte oblatum est domino deo primo nostro. Eligilate et custodite. donec appendas colam principibus sacerdotum et levitatem. et ducibus familiaram israeli hierusalem in thesaurum domini dei nostri. Suscepimus autem sacerdotes et levites poodum argentum et auri et vasorum ut deferrent hierusalem in domum dei nostri. Proponimus ergo a flumine hana duodecima die mensis primi ut pgeremus hierusalem. et manus dei nostri fuit super nos. et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via. et venimus hierusalē et maximus ibi tribus diebus. Hie autem quarta appensum est argentum et aurum et vasorum in domo dei nostri per manum remoth filii vrie sacerdotis et cum eo eleazar filius phinees. cuius eis iozaded filius ioseph et noa dala filius benoi ledite. iuxta numerum et poodum omnium. Descriptum est omne pondus in tempore illo. Sed et qui venerant de captivitate filii

transmigrationis obtulerunt holocaustomata deo israel. vitulos duodecim pro omni populo israel. arietes nonaginta sex. agnos septuaginta septem. buccos pro peccato duodeci. oia in holocaustum domini. Dederunt autem edicta regis satrapis qui erat de prospectu regis et ducibus trans flumen. et eleuauerunt populum et domum dei.

1X

820 Ostegit autem hec plera sunt. accesserunt populus israel et sacerdotes et levite a populis terrarum. et de abominationibus eorum: chonanei videlicet et ethi et pherezei et iebusei et ammonitum et moabitum et egyptiorum et amoreorum. Tulerunt enim de filiis eorum sibi et filiis suis. et permisuerunt se men sanctum cui populus terrarum. Nam an etiam principum et magistratus sunt in transgressione hac prima. Eiusque audissez sermonem istum: scidi pallium meum et tunicas et euelli capillos capitie mei et barbe. et sedi meritis. Conuenerunt autem ad me oes qui timebant verbum dei israel per transgressionem eorum quod de captivitate venerant. et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vesperatum. et in sacrificio vesperino surrexi de afflictione mea et scisso pallio et tunica curvata genua mea. et expandi manus meas ad dominum deum meum. et dixi. Deus meus conditor et crudelis levare faciem meam ad te: quoniam iniqtates nostre multiplicatae sunt super caput nostrum. et dilecta nostra crenerunt usque ad celum a diebus patrum nostrorum. Sed et nos ipsi peccatum graviter usque ad diem hanc. et iniqtatibus nostris traditi sumus ipsi. et reges nostri et sacerdotes nostri in manu regum traxerunt et gladium et in captiuitate et in rapina et in profusione veluti sic ut die hac. et nunc quasi ad parum et monitu sciamus obsecratio nostra apud dominum nostrum ut dimitteremus nobis reliquias. et daremus pacem illi in loco sancto eius et illuminarem oculos nostros deo nostro. et darem nobis vitam modicam et fuitute nostra: quod fui sumus. et in fuitute nostra non dereliquerunt nos deo nostro. et inclinaverunt super nos misericordiam eorum regis psalmi. ut darem nobis vitam et libimaret dominum dei nostri. et extueret solitudes eius et darem nobis pacem in iudea et hierusalem. et nunc quod dicimus domine deo nostro post hec: Quia dereliquimus madata tua que precepisti in manu seruorum tuorum prophetarum dicens. Terra ad quam vos ingredimini ut possideatis eam. terra iudea est iuxta iniuditiam populos ceterorum terrarum abominationibus eorum quod repleuerunt ea ab ore usque ad os coinquatorem suam. nunc ergo filias vestras ne deget filius eorum et filias eorum ne accipiatis filius vestris. et non querat pacem eorum et prosperitate eorum usque in eternum ut fortentur et comedant quod bona sunt terre. et hedges habeant filios vestros usque in seculum. et post oiam quod venerunt super nos in opibus nostris pessimis et in delicto nostro magno: quod tu deo nostro liberas nos de iniqitate nostra et dedisti nobis salutem si eum habedie. et non quereremur et irrita sacerdemus madata tua. neque iniuronia iungemus cum populis abominationum istarum. Namque iras es nobis usque ad osdomatorem: ne dimitteres nobis reliquias ad futurum: Domine deo nostro iustus es tu. quoniam dereliquisti

Neemie.

mus qui saluaremur sicut die hac. ecce corā te sit
mus in delicto nostro. Non enim stari potest corā
te super hoc.

X

Sed ergo orante esdras et implorante deū
et flente et iacente ante templū dei: colle
ctus est ad eū de israel ceterus grandis ni
mis viroꝝ et mulierꝝ et puerop. et flevit populus
multo fletu. et r̄ndit se chenias filius iehiel de fili
is helā. et dixit esdras: Nos p̄uaricati sum⁹ in deū
nrm. et duxim⁹ uxores alienigenas de populo ter
re. et nūc si est penitētia in isrl̄ sup hoc: peccatum⁹
sed⁹ cū dño deo n̄o vt p̄uiciam⁹ vniuersas ux
ores. et eos q̄ de his nati sūt. Iuxta voluntates dñi
et cor q̄ tenet p̄ceptū dñi de inī. Et legē fiat. Sur
ge: tuū est discernere nosq̄ erim⁹ tecū. Et oſortar
et fac. surrexit ergo esdras et adiurauit p̄ncipes
sacerdotū et levitay et oēz isrl̄ vt facerēt fin vbuꝝ
hoc. et iurauerūt. et surrexit esdras aī domū dei
et abiit ad cubiculum iohannan filii aliasib. et in
gressus est illuc. Unde nō comedit et aquā non
bibit. Lugebat enim trāſgressionē cop q̄ venerant
de captiuitate. et missa est vox in iuda et in hierl̄z
osib. filiis trāſmigratiōis ut p̄gregaret in hierl̄z
et oīs q̄ nō venerit in trib⁹ dieb⁹ iuxta p̄siluz p̄n
cipū et seniorꝝ. auferet vniuersa s̄bstātia ei⁹. et ip̄e
abuiciet de cetero trāſmigratiōis. Et ouencrūt igil
oēs viri iuda et beniamin in hierlm̄ trib⁹ diebus
ip̄se est mēsis non⁹ vicesima die mēsis. et sedit oīs
ppl̄is in platea domus dei: tremētes p̄ peccato et
pluuiis. et surrexit esdras sacerdos et dicit ad eos
Vos trāſgressi estis et duxistis uxores alienigenas
ut adderitis sup delictū israel. et nūc date p̄fessioꝝ
dño deo patrū v̄oꝝ. et facite placitū ei⁹. et sepe
ramini a ppl̄is terre. et ab uxori⁹ alienigenis. et
r̄ndit vniuersa multitudo. dixitq; voce magna:
Iuxta verbū tuū ad nos sic fiat. Uerūtī q̄ ipoꝝ
p̄ mult⁹ est et tuis pluuiis. et nō sustinem⁹ stare fo
ris. et op⁹ nō est diei vniuersel duorum: vehemēter
q̄ppe peccauim⁹ in sermone isto: p̄ficiant p̄nci
pes in vniuersa multitudine. et oēs in ciuitatibus
tūris q̄ duxerūt uxores alienigenas veniāt ī tempo
rib⁹ statutis: et cū his seniores p̄ ciuitatez in cui
tatē et iudices ei⁹. donec auertat ira dei n̄ri a no
bis sup peccato hoc. Igitur ionathan filius asa
hel. et iaazia fili⁹ theue. steterūt super hoc. et me
sollā et sebethai leuites adiuuerunt eos. Fecerūt
q; sic filii trāſmigrationis. et abierunt esdras sa
cerdos et viri p̄ncipes familiarū in domos patrū
suorū et mēs p̄ noia sua. et sederūt ī die p̄mo mē
sis decimi ut quererēt rem. Et cōsummati sunt oēs
viri qui duxerūt uxores alienigenas usq; ad diez
p̄mā mensis p̄mī. Et inuēti sunt de filiis sacer
dotū qui duxerūt uxores alienigenas: de filiis io
sue filii ioseph et frēs ei⁹. maazia. et eliazer et ia
rib et godolia. Et dederūt man⁹ suas ut eicerent
uxores suas et p̄ delicto suo arietē de onib⁹ offer
ret. et de filiis emmer: anani et zebedia. et defiliis
serim: masia et helia et semieia. iehibel et orias. et

de filiis phessur: elioenai. ma a sia. hismael. natha
nael. iozabeth et helesa. et defiliis leuitarū iosa
beth et semei et celata. ap̄se est calitha phathais.
iuda et eliezer. et de cantoribus eliasub. et de iani
toribus. sellū et thelē et vri. et ex israel de filiis pha
ros remcia et ezia. et melchia et miamiz et eliezer
et melchia et banea. et de filius helā: mathania za
charias. et iehibel et abdi et rimoth et helia. et de
filiis zethua: eloenai. eliasib. mathania et hieri
muth et zabeth et aziza. Et de filius bebai: iohan
nan. anania. zabbai. athalai. et de filius beni: mo
solla et melluch. et adaia. iasub et saal et ramoth
Et de filius p̄het moab: edna et chalaal. banaias
et maaſias. mathanias besēlehel. bēnui et manas
se. Et de filius crem: eliezer. iefue. melchias. semci
as. symeon beniamin. maloch. samarias. et de fi
liis asom mathanai. mathet. azabeth. elphelet.
iermai. manasses. semei. De filius bani: maaddi.
amram et huel. baneas et badaias. cheliau. ban
nia. marimuth et eliasib. mathanias mathanai et
iasf et bani et bēnui semei et salmias et nathan et
adaias mechne dabai. lysai. sarai. ezrel et selemā
et semeria selluz amaria ioseph. de filius nebul:
ahibel. mathathias zabeth. zibia. ieddu et iobel
et benai. Deus hi acceperant uxores alienigenas. et
fuerūt ex eis mulieres que peperāt filios.

Explicit liber Esdras p̄imus.
Incipit liber Neemie. Cap. I

Erba neemie

filii helchie. et factuz ē ī mē
se casslei anno vicesimo. et
ego erā ī fusis castro. et ve
nit ad me anani vn⁹ de fra
trib⁹ meis. ip̄e et viri iuda.
et iterrogau eo de iudeis
q̄ remāserat et superāt de captiuitate et de hierl̄z
et dixit mihi. Qui remāserūt et derelicii sūt ò ca
ptiuitate ibi p̄nicia. i afflictōe magna sūt et i op
probro. et mur⁹ hierlm̄ dissipat⁹ est. et porte ei⁹ cō
buste sūt igni. Et uq; audissē v̄ba huiuscemodi. se
di et fleui et lux dieb⁹ mult⁹. et ieiunabā et orabam
ān̄ faciē dei celi. et dixi. Queso dñe de⁹ celi fortis
magne atq; terribilis. q̄ custodis pactū et miām
cū hisq; te diligūt et custodiūt mādata tua. fiant
aures tue auscultantes. et oculi tui apti ut audias
ōzonē fui tui quā ego oīo corātē te hodie nocte et
die. p̄ filiis israel fuis tuis. et p̄fitor. p̄ petis filioꝝ
israel qb⁹ peccauēt tibi. et ego et domus p̄tis mei
m⁹ mādatū tuū et cerimōias et iudicia q̄ p̄cepisti
moysi famulo tuo. Mēnto ybi qđ mādasti moy
vos in pplos. et si reuertamini ad me et custodiāt
p̄cepta mea et facias ea etiā si abducti fueritis ad
extreā celi. id p̄gregabo vos et reducāt locū quē

Neemie.

elegi ut habitaret nomine meum ibi. et ipi serui tui et populus tuus quos redemisti in fortitudine tua magna. et in manu tua valida. Obsecro domine sic auctor tua attendens ad orationes serui tui et ad orationem seruorum tuorum qui volunt tumere nomen tuum et dirige serum tuum hodie. et da ei misericordiam ante virum hoc. ego enim eram puerus regis

EActum est autem in messe nisan. anno vicesimo artraxerxis regis. et vii erat ante eum. et levavi vnum et dedi regi. et erat quasi languidus a facie eius. Vixitque mihi rex. Quare vultus tuus tristis es: cum te egrotum non videamus? Hoc est hoc frustra: sed malum nescio quod in corde tuo es et timui valde ac nimis et dico regi: Rex in eternum vivas. Quare non mereat vultus meus: quia civitas domus sepulchorum prius mei deserta est. et porte eius combustae sunt igni et ait mihi rex: Pro quod postulabas: et orauit deum celum. et dixi ad regem: Si videt regi bonum. et si placet fons tuus a facie tua ut mittas me inde ad civitatem sepulchorum prius mei. et edificabo ea. dixitque mihi rex et regina quod sedebat iuxta eum. Vixitque ad quod tempore erit iter tuum. et quoniam reuerteris: et placuit ante vultu regis. et misit me. et constitui ei tempore et dixi regi: Si regi videtur bonum. eplas det mihi ad duces regios trans flumen ut traducatur me donec veniam in iudeam. et epistolam ad asaph custodem saltus regis. ut det mihi ligno ut te gere possim portas templi turres domum et murus ciuitatis: et domum quaz ingressus fuerit. et dedit mihi rex: iuxtam manum dei mei bona mecum. et veni ad duces regios trans flumen. deditque eis epistolam regis. Misericordia autem rex mecum principis militum et equites. et audierunt sanaballath horonites. et tobi asciens amanites. et ceteri sunt afflictio magna quod venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum israel. et veni hierusalem. et eras ibi tribus diebus. et surrexi nocte ego et viri pauci mecum. et non indicauit cui quis quod dominus dedisset in corde meo ut facerem in hierusalim. et iumentum non erat mecum nisi aia cui sedebam. et egressus sum per portam yallis nocte et ante fontem draconis et ad portas stercoris. et considerabam murum hierusalim dissipatum et portas eius considerabam igni. et transiui ad portas fontis et ad aquaductum regis. et non erat locus iumenti cui sedebat ut transiret. et ascendit per torrentem nocte: et considerabam murum: et reuersus veni ad portam yallis et redii. Miseratus autem nesciebant quo abiisse: aut quid ego facerem. Sed et iudeis et sacerdotibus et optimatibus et magistratibus et reliquis qui faciebant opus vixit ad id loci nihil indicauerat. et dixi eis. Vos nostis afflictionem in qua sumus: quia hierusalem deserta est et porte eius consumptae sunt igni. Venite et edificemur muros hierusalim et non sumus ultra opprobrium. Et indicauit eis manus dei mei quod esset bona mecum. et verba regis que locutus est mihi: et aio. Surgamus et edificemus: et confortate sunt manus eorum in bono. Annoverunt autem sanaballath horonites et tobias

seruus amanites et gosem arabs et subsanauerunt nos. et despererunt. dixeruntque. Quis est hec res quam facitis? Numquid contra regem vos fabellatis? Et reddidicis eis familiam dixique ad eos: Deus celum ipse nos inuitat. et nos sumus ei sumus. Surgamus et edificemus. Vobis autem non est pars et iusticia et memoria in hierusalem.

III

Esurrexit elias sacerdos magnus et tres eius sacerdotes. et edificauerunt portam gregis. Ipsi sanctificauerunt eam. et statuerunt valvas eius. et vixitque ad turrim centrum cubitorum sanctificauerunt eam. vsque ad turrim ananehel. Et iuxta eum edificauerunt viri hiericho. et iuxta eos edificauit zacchaeus filius amari. Porta autem piscium edificauit filius asinae: ipse texerunt eam. et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos edificauit mariamuth filius vrie filius acci. Et iuxta eum edificauit mosollas filius marachie filius mosezebel. et iuxta eum edificauit sadoch filius baana. Et iuxta eum edificauit thecneoi. Optantes autem eorum non supposuerunt colla sua in ope domini dei sui. Et portam veterem edificauerunt iocada filius phasae et mosolla filius be sodia: ipse texerunt eam. et statuerunt valvas eius et seras et vectes. Et iuxta eos edificauerunt melchies gabonites et iadon meronathites viri de gabaon et maspha perducere quod erat in regione trans flumen. et iuxta eum edificauit eziel filius araia aurifex. Et iuxta eum edificauit ananias filius pigmentarius. et dimisit hierusalim vixitque ad murum platee latioris. Et iuxta eum edificauit raphael filius abur princeps vici hierusalim. Et iuxta eum edificauit iocada filius aronath contra dominum suum. et iuxta eum edificauit atthas filius asebonie. Maledictus prius vici edificauit melchias filius eret et asibus filius phethmoab. et turri furnorum. et iuxta eos edificauit sellum filius aloes. et princeps medie patris vici hierusalim: ipse et filius eius. et portam vallis edificauit annas et habitatores zanoe. ipse edificauit eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. et mille cubitos in muro vixitque ad portam sterquilinii. et portam sterquilinii edificauit melchias filius rechab princeps vici bethachare. Ipse edificauit eam et statuerunt valvas eius et seras et vectes. et portas fortis edificauit sellum filius colozai. princeps pagi maspha. Ipse edificauit eas et textit. et statuit valvas eius et seras et vectes. et muros piscine syloë in horum regis. et vixitque ad gradum quod discendit de civitate dauid. Post eum edificauit neemias filius azboth princeps dimidie prius vici betlur vixitque contra sepulchrum dauid et vixitque ad piscinam quod grandis ope constructum est. et vixitque ad dominum fortium. Post eum edificauerunt leuite regi filius beni. Post eum edificauit asebias princeps dimidie prius vici ecclie in vicino suo. Post eum edificauit frater eius bechiah filius enebad princeps dimidie prius ecclie. et edificauit iuxta eum azer filius ioseph princeps maspha mensuram secundam contra ascensionem firmissimi anguli. Post eum in monte edificauit baruch filius zacchaei mensuram secundam ab angulo vixitque ad portas domum elias sacerdotis magni

Neemie.

¶^o eū edificauit meeimuth filius vne filii atib⁹ mensurā secūdā a porta dom⁹ eliasib⁹ donec extē deref dom⁹ eliasib⁹ t p⁹ eū edificauerūt sacerdo tes viri de capestribus iordanis. Post eos edifi cauerit beniaminet asib⁹ cōtra domū suā. et post eos edificanit azarias filius maasie filii ananie p̄tra domū suā. Post eū edificauit bennui fili⁹ ennada mensurā secūdā a domo azarie vſq; ad flexurā t vſq; ad agulū. Post eū edificauit pha lel filius ozi p̄tra flexurā et turrim q̄ eminet d̄ do mo regis excelsa. id est in atrio carceris. Post eū phadaia fili⁹ seros. Hathinnei aut̄ habitabant in oſel: vſq; p̄tra portā aquarū ad orientē t turri q̄ pemiebar. Post eos edificauerūt thecueui mē surā secūdā e regione a turre magna t eminenti usq; ad murū templi. Sursum aut̄ ad portā equo rū edificauerūt sacerdotes vnuſq; vſq; ad domū suā. Post eos edificauit seddo fili⁹ emmer p̄tra domū suā. et post eū edificauit semeia fili⁹ sebe nīc custos porte orientalis. Post eū edificauerūt anania fili⁹ selemie. t anon fili⁹ selo sextus. mensuram secūdā. Post eū edificauit mesollā filius barachie cōtra gazophilatiū suum. Post eū edi ficiant melchias filius aurificis vſq; ad domum oathinnoꝝ t scura vendētiū p̄tra portā iuditia lem t vſq; ad cenaculum anguli. Et intra cena culum anguli in porta gregis edificauerūt artifi ces t negotiatores.

.

Eactum est aut̄ cū audisset sanaballath q̄ edificaremus murum irat⁹ est valde. Et mot⁹ nimis ſannauit indeos et dixit co corā fratrib⁹ ſuīs t frequentia semaritanorum. Quid uideſuſiūt inbecilles? Nū dimittent eos gētes? Nū ſacrificabit⁹ t p̄lebūt i vna die? Nū quid edificare poterūt lapides de accruis pulue ris qui ꝑbusti ſint? Sed tobias anananites p rimus eiusaſt. edificent: Si aſcēderit vulpes trā ſiliet muꝝ eoz lapideū. t dixit neemias. Audi de uſ nosſter q̄ facus eſt deſpectui. Lōuerte opprobrium ſup caput eoz t da eos in deſpectioneꝝ in terra captiuitatis. Ne pereas iniquitatē eoz t pecca tu eoz corā facie tua n̄ deſteak: q̄i irriferūt edificā tes: Itaq; edificauim⁹ muꝝ t piūximus totū vſ q; ad ptem dimidiā. t puocatum eſt coꝝ popu li ad operādū. Factū ē aut̄ cū audiffet ſenaballath t tobias et arabes t amanite t azotui q̄ ob ducta eēt cicatrix muri hieruſalem. t q̄ cepiſſent interrupta concludi. irati ſunt nimis. t cōgregati ſunt omniſes pariterū veniret t pugnaret cō tra hieruſalem t molirentur iſidias. t orauimus deuſ n̄m t poſum⁹ custodes ſup muꝝ die ac no ete p̄tra eos. Dixit autem iudas. Debilitata ē for titudo portāt. t hum⁹ nimia eſt t nos nō poteri mus edificare muꝝ. t dixerūt hostes nostri. Ne ſciant t ignorient donec veniamus i mediū eoz t interficiam⁹ eos et ceſſare faciamus opus: Fa ctum eſt aut̄ venientib⁹ iudeis qui habitabāt in ita eos t dicētib⁹ nobis p decem viſces ex oibua

locis quibus uenerant ad nos: statui in loco post murū per circuitū: p̄plū in oꝝ dinē cū gladiis ſuis et l.iceis t arcub⁹ t p̄p̄xi atq; ſurrexi t aio ad optimates t magistratus et ad reliquā partē v̄gl. Molite timere a facie eoz. Domini magni t terribilis memētore et pugnate pro fratribus v̄ris: filius v̄ris t filiab⁹ v̄ris et v̄cub⁹ v̄ris et domib⁹ v̄ris. Factū eſt aut̄ cū audiffent inimici nostri nū ciatum eſſe nobis. dissipauit deus consilium eoz et reuersi ſumus omnes ad muros: vnuſq; ad opus ſuum. et factū eſt a die illa: media p̄ ſuue num eoz faciebat opus: et media parata erat ad bellū. et láceet et ſcuta et arcus et lorice. et princi pes post eos in omni domo iuda edificantū mu ros t portantū onera et imponentū: vna manu ſua faciebat opus. et altera tenebat gladiū. edificauit enī vnuſq; gladio erat accinct⁹ renes et edificabant et clangebant buccine iuxta me. et dixi ad optimates et ad magistrat⁹ et ad reliquā partē vulgi. Opus grande eſt et latuꝝ. et nos ſe parati ſumus in muro procul alter ab altero. In loco quoconq; audierūt clangorē tib⁹ illuc con currīte ad nos. Deus noster pugnabit p nobis t nosipſi faciam⁹ opus. et media pars noſtrum te neat lanceas ab aſcēſu autore donec egrediant̄ aſtra. In tempore quoq; illo dixi populo: Unus q; ſuū cū puer ſuo maneat in medio hieſi. t ſint nobis viſces per noctē et diez ad operandū. ego erant post me non deponebamus ueniſtēra no ſtra. Unuſq; ſunt tantum nudabatur ad bapti ſum.

De factus eſt clamor populi t v̄xoz eius magius aduerſis fratres ſuos iudeos et erant qui dicerent: filii nostri et filie nře multe ſunt nimis. Accipiamus p̄ prelio eoz frumentū. et comedam⁹ et viuam⁹. et erāt q̄ dice rent: Agros nřos et vinea et domos noſtrōs op ponam⁹. et accipiam⁹ frumentū in fame. et aliū di cebant: Autuo ſumam⁹ pecunias in tributa re gis. demuſq; agros noſtrōs et vineas. et nunc ſicut carnes fratrib⁹ noſtrōꝝ ſic carnes nře ſunt. et ſicut filii eoz. ita et filii nři. ecce nos ſubiungamus filios noſtrōs et filias noſtrās in ſeruitutē t d̄ ſiliab⁹ noſtris ſunt famule: nec habemus unde poſſiſt redimi. ei agros noſtrōs et vineas nřas alii poſſident. et iratus ſum nimis: cum audiffem clamorem eoz ſim verba hec. cogitauitq; coꝝ meuni. et increpauit optimantes et magistratus et dixi eis: Uſuras ne ſinguli a fratribus uenit⁹ exigatis: et congregauit aduersuz eos contionem magnam. et dixi eis: Nos ut ſciuſ redimim⁹ fratres noſtrōs. iudeos qui venditi fuerāt gentib⁹ ſim poſſibilitatem noſtrām et vos igitur vendite fratres uenit⁹ et redimim⁹ eos. et ſiluerunt nec inuenierunt quid responderunt. Dixi q; ad eos: Non eſt bona res quaꝝ faciſtis. Quare non in ti more dei noſtri ambulatis. ne exprobretur nobis

Neemie.

a gentibus inimicis nostris: et ego et fratres mei et pueri mei cōmodauimus plurimis pecuniaꝝ et frumentum. Non repetamus in cōe istud. es alie num concedamus: quod debet nobis. Reddite eis hodie agros suos et vineas suas. Et oliueta sua et domus suas. Quin potiꝝ et centesimā pecu me frumenti vini et olei quā exigere soletis ab eis date p illis. et dixerunt: Reddemus. et ab eis nihil querem. sicqꝫ faciem ut loqueris. et voca in sacerdotes et adiuravi eos ut facerent iuxta qđ dixeram. Insuper excusſi ſinuꝝ meuꝝ et dixi. Sic excusat deus omnē viruꝝ q nō p̄pleuerit verbuꝝ iſtud: de domo ſua et de laborib⁹ ſuis. Sic excu ciatur: et vacuus fiat. et dixit vniuersa multitudo amen. et laudauerunt deum. fecit ergo populus ſicut erat dictuꝝ. A die autē illa qua p̄ceperat rex mihi ut eſſem dur in terra iuda ab aňo vicesimo vſqꝫ ad annuꝝ tricesimum ſecundum artaxerxes regis per annos duodecim: ego et fratres mei an nonas que ducibus debebam⁹ nō comedimus. Duxes autē priui qui fuerunt ante me grauauerunt populum. et accepérunt ab eis in pane et vi no et pecunia quotidie ſiclos quadraginta. Sed et ministri eoruꝝ depreſſerat populuꝝ. ego autem n̄ feci ita ppter timorē dei. Qui potiꝝ i ope muri edificauī. et agruꝝ nō emi. et omnes pueri mei cōgregati ad opus erant. Judei quoqꝫ et magistra tus centuꝝ quinquaginta viri. et qui veniebant ad nos de gentibus que in circuito. nostro ſuut: i mē ſa mea erāt. Parabatur autē mihi p dies ſingu los bos vnuꝝ. arietes ſex electi. exceptis volatili bus. et inter dies decē vina diuera. et alia multa tribuebā. Insuper et annonas ducat⁹ mei nō qſi ui. Valde enierat attenuatus popul⁹. Abamento mei de⁹ me⁹ in bonum ſm omnia que feci popu lo huic.

VI

Actum est at cuꝝ audisset sanaballath et tobias et goſeꝝ arabs et ceteri inimici no stri q̄ edificassez ego muruꝝ. et non eſſi in ipso residua interruptio: vſqꝫ ad temp⁹ autē il lud valuas nō posueraz in portis. et miserūt ſana ballath et tobias et goſeꝝ arabs ad me dicentes: Veni et percutiamus ſedus pariter in vicolis in campo uno. Ipsi autuꝝ cogitabant ut facerēt mi hi maluꝝ. Abiſi ergo ad eos nūcios. dicēs. Op⁹ grande ego facio et nō possum descendere: ne for te negligatur cum venero. et deſcendero ad vos. Abiferunt autem ad me ſm verbuꝝ hoc per q̄tu or vices. et respondi eis iuxta sermonem prioruꝝ et misit ad me sanaballath iuxta verbum priu⁹ quinta vice pueruꝝ ſuuz. et epiftolaz habebat in manu ſua scriptam hoc modo. In gentibus audi tum est. et goſem dixit: q̄ tu et indei cogitetis re bellare. et propterea edifices muruꝝ. et lenare te velis ſuper eos regem. propter quaz cauſaz et p phetas posueris qui predican de te in hierusalē dicentes: Rex in iuda eſt. Auditurus eſt rex ver ba hec. Idcirco nunc veni ut ineamus consiliū

pariter. et misi ad eos dicens: Non eſt factu ſm verba hec que tu loqueris. Be corde enim tuo tu cōponis hec. Deus enī hi terrebant nos: cogitan tes q̄ ceſſarent manus noſtre ab ope et quiescere mus. Quez ob cauſaz magis confortau manus meaſ: et ingressuſ ſuꝝ domus ſamaie filii dalaic filii methabeel ſcretu. Qui ait: Tractem⁹ nobi ſcu in domo dei in medio templi et claudam⁹ por tas edis: quia venturi ſunt ut interficiant te. et no cte venturi ſunt ad occidendum te. et dixi: Num quisqꝫ ſimil' mei fugit et quis ut ego ingredietur templum et viuet? Non ingrediar. et intellexi q̄ deus non mifſet eum: ſed quaſi vaticinans locu tus eſſet ad me. ei tobias et sanaballath cōduxis ſent eum. Acceperat enī preciuꝝ ut territus facerē et peccarē. et haberem maluꝝ qđ exprobrarēt mi hi. Abiſo mei domine p tobia et sanaballath iuxta opa eorum talia: ſed noadie pphete et cete rorum prophetarum qui terrebant me. Comple tuſ eſt autē murus vicesimoquarto die mēſis elul quinquagita duobus diebus. Factuſ eſt ergo cuꝝ audiffent omnes inimici noſtri ut timerēt vniuer ſe gentes que erant in circuitu noſtro. et concide rent intra ſemetipſos. et ſcirent q̄ a domino ſcm eſt opus hoc. Sed et in dieb⁹ illis multe optimatuſ iudeorum epiftole mittebantur ad tobiam et a tobia veniebant ad eos. Abiſi enī erant in iudea habentes iuramentuꝝ ei⁹: quia genererat ſe chenie filii iorei: et iohannan filius eius accepat ſiliā moſollam filii berachie. Sed et laudabāt eū coram me. et verba mea nunciabant ei. et tobias mittebat epiftolas ut terroreret me.

VII

Oſtqꝫ autē edificat⁹ eſt murus. et posui p valuas et recensui ianitores et cantores et leuitas. p̄cepi aneni fratri meo et anae p̄cipi domus de hierusalem. Ipſe enī quaſi vir verax. et timens deum plus ceteris videbat et dixi eis: Non aperiāt porte hierusalē vſqꝫ ad calorem ſolis. Cunqꝫ adhuc affiſterēt clauſe por te ſunt et oppilate. et posui custodes de habitato rib⁹ hierusalem ſingulos p vices ſuas. et vnum quemqꝫ contra domū ſuam. Civitas autem erat lata numis et grandis. et popul⁹ parvus i medio eius. et non erāt dom⁹ edificate. Deus autem de dit in corde meo et congregauī optimates et ma gistratus et vulgus ut recenſerēt eos. et inueni li brum censuſ eoruꝝ qui ascenderant primū. et inueni tum eſt ſcriptū in eo. Iſti filii puincie qui ascēde runt de captiuitate migrantū quos tranſtulerat nabuchodonosor rex babylonis. et reuersi ſunt i hierusalem et in iudeam. vnuſquisqꝫ in ciuitatem ſuam qui venerant cum zorobabel. iofue. neemi as. azarias. raamias. naamin. mardocheus. bel ſar. mespharat. begogai. naum. baana. Numer⁹ viroꝝ populi iſrael. Filii pharos duo milia cētu ſeptuagintaduo. Filii ſaphatia trecenti ſeptuagi raduo. Filii area: ſeçeti quinquagintaduo. Filii pheſmoab filioꝝ iofue et ioab: duo milia octingē

Neemie.

ti decē et octo. filii helā mille octingēti qnqua-
 taquatuor. filii zethua nō genti quadragintaqz
 filii zachai: septingenti sexagita. filii bēnū: sex
 centi quadragita octo. filii bebai: sexcenti viginti
 octo. filii azgad: duo milia trecēti vigintiduo. si
 li adonicā: sexcenti sexaginta septē. filii beguai:
 duo milia sexaginta septē. filii adin: sexcenti qn
 quagitaqz. filii aher filii ezechie. non genti octo
 filii ase: trecenti vigintiocto. filii besai: trecenti
 vigintiquatuor. filii areph: centū duodecim. si
 li gabaon: non agintaqz. filii bethleē et nethu-
 pha: centū octoginta octo. Eliri anathor. centū vi-
 gintiocto. Eliri bethamot quadraginta duo. Eliri
 cariathiarī cephra et beroth: septingēti quadra-
 ginta tres. Eliri rama et nebo sexcenti vigintiun
 Eliri machmas: centū vigintiduo. Eliri bethel et
 chai: ducenti vigintitres. Eliri nebe alteri⁹. qui q
 gintaduo. Eliri helā alteri⁹: mille ducenti qnqua-
 gitatuor. filii arem: trecenti vigiti. filii bie-
 richo: trecenti quadragintaqz. filii lodadin et
 ono: septingēti vigintiun⁹. filii senaa: tria milia
 non genti trigita. Sacerdotes. filii idaia i domo
 iesua. non genti septuagittates. filii emmer: mil-
 le qnquadriginta duo. filii pheessur: mille ducētī qua-
 draginta septē. filii arem: mille decē et septē. Leui-
 te. filii iefue et cedmiel filioꝝ oduie: septuagintaq
 tuor. Cantores. filii asaph. cētū quadraginta octo
 Janitores. filii sellū. filii aher. filii thelmon: filii
 accub. filii atbita. filii sobai: centū triginta octo.
 Mathinnci. filii soa. filii asupha. filii thebaoth. si
 lii. ceros. filii siaa. filii fadon. filii lebana. filii aza-
 ba. filii selmon. filii anan. filii geddel. filii gaer. si
 lii raahia. filii rasi. filii nechoda. filii iecē. filii aza
 filii phasea. filii besai. filii munim. filii nephusim
 filii bechue. filii acupha. filii azur. filii besluth. si
 lii maida. filii arsa. filii berchos. filii zizara. filii
 thema. filii nasia. filii attupha filii seruox salomo-
 nis. filii sothai. filii sopheroch. filii pheruda. filii
 tabala. filii dercon: filii gedel. filii saphata. filii
 achil. filii phocerech. qui erat ortus ex asbaim. si
 lii ammon. Omēs nathunnei et filii seruox salo-
 monis: trecenti non agitaduo. Hi sunt aut q ascē-
 derūt de thelmala thalara cherub adō et emmer
 nō potuerūt indicare domū patrū suor et semen
 suū: vtrū ex israel essent. filii dalaia. filii tobia. si
 lii nechoda. sexcenti quadraginta duo. Et de sa-
 cerdotibus. filii iobia. filii accos. filii berzellai. q
 accepie de filiabus berzellai galaa dītidis vxore
 et vocatus est noie corū. Hi quesierūt scripturas
 suā incēsu et nō inuenerūt: et electi sunt de sacer-
 dotio. Dixitqz arathersatha eis ut nō māducecent
 dī sanctis sanctoz. donec staret sacerdos doctus
 et eruditus. His mīlitudo quasi vir vn⁹. quadra-
 ginta milia sexcenti sexaginta: absqz seruis et an-
 cillis corū qui erant septē milia trecenti triginta
 septē: et inter eos cantores et cantatrices ducēte
 Equi eoz sexcenti triginta septē: muli eoz ducē-
 tiquadragna quinqz: camelii eoz quadringen-

ti trigintaqz: asini sex milia septingēti viginti
 Hucusqz refertur qd in cōmentario scriptū sue
 crit: et in neemie historia texitur. Nonnulli autem
 de principibus familiarū dederūt in op⁹. Aher
 satba dedit in thesaurum. auri drachmas mille:
 phialas quinquaginta tunicas sacerdotales qn
 gentas triginta. Et de principib⁹ familiarū dede-
 runt in thesaurū opis. auri drachmas vigiti mi-
 lia et argenti minas duo milia ducentas. Et qd
 dedit reliqu⁹ populus. auri drachmas vigiti mi-
 lia: et argenti minas duo milia. et tunicas sacer-
 dotes sexaginta septem. Habitauerunt aut sacer-
 dotes et leuite et ianitores et cantores et reliqu⁹
 vulg⁹ et nathunnei et omnis israel in ciuitatibus
 suis.

VIII

Hi venēat septim⁹ mēsis. filii at isrl' erāt i
 ciuitatibus suis. Longregatusqz omnis
 populus quasi vir vnu ad plateā que
 est ante portam aquarū et dixerūt esdre scribe ut
 afferret libru legis moysi: quam precepērat do-
 minus israeli. Attulit ergo esdras sacerdos legē
 corā multitudine viroꝝ et mulierū. cūculqz q po-
 terant intelligere: in die prima mēsis septimi. Et
 legit i eo apte in platea que erat ante portā aqua-
 rum de mane vsqz ad medianam diez. in conspectu
 viorum et mulierum et sapientium. et aures oī
 populi erant crecte ad libru. Stetit autē esdras
 scriba sup gradū ligneū q̄ fecerat ad loquendū
 et steterunt iuxta eū. mathathia et senia et ana et
 vria et helchia et maasia ad dexterā ei⁹ et ad sinū
 starz phadaia misahel et melchia et asuz et aseph
 dana zacharia et mosollā. Et apperuit esdras li-
 brū corā omni populo. Sup vniuersiū qppc po-
 pulū eminebat. Et cu apparuisset eū: stetit omnis
 popul⁹. Et būdixit esdras dī deo voce magna
 Et rūdit oīs populus. amen. amē: eleuās manus
 suas. Et incurvati sunt et adorauerūt dēū poni-
 in terram. Porro iesue et baani et serabia. iami-
 accub. septhai. odia maasia. celita azarias. iosa-
 bed. anani. phalaia. leuite silentiū faciebant i po-
 pulo ad audiendā legē. Populus autē stabat in
 gradu suo. Et legerūt in libro legis dei distincie
 et apte ad intelligendū et tellexerūt eū legeret. di-
 xit at neeias. ipē ē athersata edras sacerdos et scri-
 ba et leuite iterptantes vniuerso populo. Dies
 sanctificatus est dī deo nō. Nolite flugeſ et no-
 lite fliere. flebat enī oīs populus cū audiret verba
 legis. et dixit eis: Ite comedite pinguisa et bibite
 mulsiū. et mitite ptes ei⁹ q nō preparauerūt sibi
 quia sanct⁹ dies dī est. et nolite cōtristari. Gau-
 diū etenī dī est fortitudo nostra. Leuite autē silē
 es sanct⁹ est. et nolite dolere. Abiit itaqz omnis po-
 pulus ut comederet et biberet et mitteret partes
 et faceret leticiam magnam: quia intellexerāt ver-
 ba que docuerat eos. et in die secundo congrega-
 ti sunt principes familiarū vniuersi populi sa-
 credores et leuite ad esdrām scribam ut interpice

tare eis verba legis. et inuenierunt scriptum in lege precepisse dominum in manu moysi ut habitent filii israel in tabernaculis in die soleni mense septimo: et ut predicet et divulget vocem in vniuersitate suis et in hierarchi dicentes egredimini in monte. et afferte oliuam frumentorum ligni frumentorum pectorum frumentorum myrti et ramos palmarum et frumentorum ligni neorosi ut fiat tabernacula sicut scriptum est. et egressus est omnis populus et attulerunt. feceruntque sibi tabernacula vniuersalibus in domo tuo et in atrio suo et in atrio domus dei et in platea porte. aquarum et in platea portae ephraim. fecit ergo vniuersa ecclesia eorum qui redierant de captiuitate tabernacula et habitauerunt in tabernaculis. Non enim fecerat a die b' iohes filii nun talia filii israel vobis ad die illius. Et fuit letitia magna numeris. Legit autem in libro legis dei per dies singulos a die prima usque ad die em nouissimum. et fecerunt solennitatem septem diebus. et in die octavo collectam iuxta ritum.

In die autem vicesimoquarto mensis huius prouenerunt filii israel in ieiunio et in fastis et humus super eos. Et separatum est semine filiorum israel ab omni filio alienigena. et steterunt et profitebantur peccata sua et iniuriantes patrum suorum. et surrexerunt ad standum. et legerunt in volumine legis domini dei sui quater in die et quater in nocte profitebantur et adorabant dominum deum suum. Surrexerunt autem super gradum levitatem iohes et bani et cedemihel. remini: sabnia abani. sarebias. bani. et thanani. et clamauerunt voce magna ad dominum deum suum. Et dixerunt leuite: iohes et cedemihel. bani. asebia. sarebia. arebia. odaia. sebna. fataia. Surgite bene dicte domino deo nostro: ab eterno usque in eternum. et benedicat nomen glorie tue ex celo in omni benedictione et laude. Et dixit esdras Tu ies domine deus: tu fecisti celum et celum celorum et omnem exercitum eorum. terram et vniuersa que in ea sunt. maria et omnia que in eis sunt. Et tu vivificas omnia hec. et exercitus celi te adorat. Tu ies domine deus qui elegisti abraham et educisti eum de igne chaldeorum: et posuisti nomen eius abraham. et inuenisti cor eius fidele cor te. et percutisti eum eo fedus ut dares ei terram. chanaeum. ethi. euei. et amorei et pherizei et iebuzei. et gergesi ut dares semini eius. et implesti verba tua quoniam iustus es: et vidisti afflictionem patrum nostrorum in egypto. clamoreque eorum audisti super manus tuas. et dedisti signa atque portenta in pharaone et in vniuersis servis eius. et in omni populo terre illius. cognovisti enim quod erant contra eos et fecisti nomini sicut in hac die. et mare dimisisti ante eos. et transierunt per medium maris in seculo. Persecutores autem eorum piecessi in propinquum quasi lapide in aquas validas. et in columnam nubium ducti eorum fuisti per dies. et in columna ignis per noctem. ut appareret eis via per quam igre diebatur. Ad montem quoque sinai descendisti et locutus es cum eis de celo. et dedisti eis iudicia re-

cta et legem vitam. ceremonias et precepta bona. et sabbatum seificatus tuum ostendisti eis. et mandata et ceremonias et legem precepisti eis in manu moysi fruui tui. Nonne quoque de celo dedisti eis in fame eorum et aquam de petra eduxisti eis sitiensque. et dixisti eis ut ingeriretur et possideretur terra: super quam levasti manu tuam ut traderes eis. Ipsi vero et pries nostri superbe egerunt et idurauerunt ceruices suas. et non audierunt mandata tua. et noluimus audire. et non sunt recordati mirabilius tuorum quod feceras eis. et idurauerunt ceruices suas. et dederunt caput ut quererent ad frumentum suum quod perdetur. Tu autem deus propitius clemens et misericordis longe gauimus et multe miserationes. non dereliquisti eos. Et quod cū fecissem sibi vitulum per flatulam et dixisset: Hunc est deus tuus quod eduxit te de egypto: feceruntque blasphemias magnas: tu autem in misericordia tua multis non distis eos in deserto. Columna nubium non recessit ab eis per diem. et ducet eos in viam. et columnam ignis per noctem ut ostenderet eis iter per quod ingereretur. et spiritum tuum bonum dedisti quod docet eos: et manam tuam non prohibuisti ab ore eorum. et aquam dedisti eis in siti. Quadragesima annis pauci eis in deserto nihilque eis defuit. Elesisti metu eorum non inueterauerunt. et pedes eorum non sunt attriti. et dedisti eis regna et populos. et protinus eis sortes et possederunt terram sedem. et terram regis elebo. et terram ogregis basan. et multiplicasti filios eorum sicut stellas celi. et adduxisti eos ad terram de qua dixeras propter eos ut ingereretur et possideretur. et venerunt filii. et possederunt terram. et habuerunt coram eis habitatores terrenos chananeos. et dedit eos in manu eorum. et reges eorum et populi terre ut facerent eis sicut placebat illis. Experut itaque urbes multas et humum pigue posse derunt domos pleras cum bonis: cisternas ab eis fabricatas: vias et oliueta et ligna pomifera multa et comedentes et saturati sunt et abundanter delitantes in beatitudine tua magna. Provocauerunt autem ad iracundiam et recesserunt a te. et piecerunt legem tuam per terga sua: et prophetas tuos occiderunt quod testabatur eos ut reuerteretur ad te: feceruntque blasphemias grades. et dedit eos in manu hostium suorum: et afflixerunt eos. Et in tempore tribulacionis sue clamauerunt ad te: et tu de celo audiisti. et factis miserationibus tuas multas dedisti eis saluatoris: quod saluareret eos de manu hostium eorum. Unque requiescerunt reuersi sunt ut facerent malum in specie tuo et dereliquerunt eos in manu inimicorum suorum et possederunt eos. Conuersique sunt: et clamauerunt ad te. Tu autem de celo exaudisti et liberasti eos. in misericordia tua multis tporibus. et protestatus es eos ut reuerteretur ad legem tuam. Ipsi vero superbe egerebant et non audiebant mandata tua. et in iudicis tuis peccaverunt quod faciet homo et vivet in eis. et dedecet humum recedenter: et ceruicem suam induerunt nec audierunt. Et protaxisi super eos annos multos: et protestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum et non audiebant: et tradidisti eos in manu populorum terrarum. In misericordia autem tuis plurimi non fecisti eos in suspitione. nec dereliquisti eos: quoniam deus miserationum et clemens es tu. Num itaque deus noster: magne fortis et terribilis custodes pactum et

Neemie.

mificordia ne auertas a facie tua oēz labore q in
uicit nos. reges nros p̄ncipes nros et sacerdotes
nros. et p̄phetas nros. et p̄ies nros. et oēz populu
tnū: a dieb⁹ regis assur vslqz in diē hāc. et tu ius⁹
es i ob⁹ q̄ venerit sup nos: q̄ veritatē fecisti nob̄
nos autem ipie egimus: Reges nostri p̄ncipes
nostri sacerdotes nostri. et patres nostri non fece
runt legem tuam. et non attēderunt mādata tua
et testimonia tua q̄ testificatus es i eis. et ipi in re
gnis suis bōis et i bōitate tua multa quā dōeras
eis et i terra latissima et pīgū quā tradideras i cō
spectu eoz. non fuierūt tibi: nec reuersi sūt a stu
diis suis pessimis. Ecce nosip̄i hodie fui sum⁹
et terra quē dedisti p̄ib⁹ nris vt comedēret panē
ei⁹ et q̄ bōa sūt ei⁹. et nosip̄i fui sum⁹ i ea. Et fru
ges ei⁹ multiplicat̄ regib⁹ quos posuisti sup nos
pp̄ p̄ctā nr̄a et corpib⁹ nr̄is dītan⁹ et iumētis no
stris fz volūtātē suā. et i tribulatōe magna sum⁹
Sup ob⁹ ḡ his nosip̄i p̄cutim⁹ fed⁹ et scribim⁹
et signat̄ p̄ncipes nr̄i. leuite nr̄i et sacerdotes nr̄i.
Lap.

X

S Ignatores aut̄ fuerūt. neemias atherſa
tha fili⁹ achelai. et sedechia. saraias. aza
rias. hieremias. phessur amarias. mel
chias acc⁹ sebenia. melluc maarē. merimuth obdi
as. daniel. genton. baruch. mosollā. abia. miamī
mazia. belga. semeria. hi sacerdotes. **¶** Oro leui
te: iosue fili⁹ azarie bēnui. de filiis enadad. cedmi
bel et frēs cop̄. sechenia. odenia. celita. phalaia.
anau. micha. roob. asebia. zachur. seribia. sabāia
odia boni. banim. Capita populi: feros p̄hetmo
ab. claz. cethu.. bani bōni. azgad. bebai: adonai
beggoaia. adin. ather. ezechia. azur odenia. asū.
besai. areth. anathot. nebai. mechphia. mosollā
azur. mesizabel. sadoch ieddua. felthia. anā. ania.
osee anāia. asub. aloes phaleā. sobech. reū aseb
na madisia. ethaia. hanan. anan. melluch arez. ba
ana. et reliq̄ populo. Sacerdotes leuite. ianito
res et cantores inathunnei et oēs q̄ se separerūt de
populis terrarū ad legē dei: vxores eoz filii eoz
et filie eoz omēs q̄ poterāt sape sp̄detes. p̄ fr̄ib⁹
suis optiates eorum. et q̄ venieb̄t ad pollicēdū et
iurandū ut ābularēt i legē dñi quā dederat i māu
moysi fui sui ut facerēt et custodirēt mādata dñi
dei nr̄i. et iudicia ei⁹ et cerimōias ei⁹. et vt nō dare
m⁹ filias nr̄as populoz terre. et filias eoz nō acci
perem⁹ filiis nr̄is. **¶** pli quoqz terre q̄ ip̄tant
vēalia et oia ad vſū p̄ diē sabbati vt vēdat: nō ac
cipiam⁹ ab eis i sabbato et i die scificato. et dimi
tem⁹ annū septimū. et exactiōez vniuersa manus
Et statuem⁹ sup nos p̄cepta ut dem⁹ tertia pt̄ si
eli p̄ annū ad op⁹ dom⁹ dei nr̄i ad panes p̄posi
tōis et ad sacrificiū sempiterñ et i holocaustū se
piternū i sabbath i kalēdis i solēnitatib⁹ et in scifi
catis p̄ p̄ctō ut exoref p̄ isrl. et i oēz vſū dom⁹ dei
nr̄i. Sortes ḡ misim⁹ sup oblatōez lignoz iter sa
cerdotes leuitas et ppl̄z ut inferēt i domū dei no
stri p̄ domos patrū nr̄oz p̄ tpa a tporib⁹ anivsqz

ad annū: ut arderēt sup altare dñi dei nr̄i. sic scri
ptū ē i lege moysi. Et ut afferem⁹ p̄mogenita ter
re nr̄e et p̄mitina vniuersi fruct⁹ ois ligni. ab āno
i annū. i domo dñi et p̄mitina filioz nr̄oz et peco
rū nr̄oz: sicut scriptū ē i lege. et p̄mitina boū nr̄o
rū et ouiu nr̄az ut offerēt i domo dei nr̄i sacerdo
tib⁹ q̄ mīstrat̄ i domo dei nr̄i. Et p̄mitias cibouz
nr̄oz et libaminū nr̄oz et poma ois ligni. videmie
quoqz et olei afferem⁹ sacerdotib⁹ ad gazophyla
tiū dei nr̄i. et decimā pt̄ terre nr̄e leuitis. Ipi le
uite decias accipiēt ex ob⁹ cīnitatib⁹ opez nr̄orū
Erit aut̄ sacerdos fili⁹ aarō cū leuitis in decimis
leuitarū et leuite offerēt decimā pt̄ decie sue i do
mo dei nr̄i ad gazophylatiū i domo thesauri. ad
gasophylatiū enī deportabūt filii israel et filii le
ui p̄mitias frumēti et vini et olei. et ibi erūt vasa
dñi scificata. et sacerdotes et cātores et ianitores
et mīstri. et nō dimittem⁹ domū dei nr̄i. XI

H Abitauerūt aut̄ p̄ncipes populi i h̄iſlm
Reliq̄ vo plebs misit sortem ut tolleret
vnā pt̄ de decē q̄ h̄itaturi cēnt i h̄iſlīz
ciuitate scā: nouē vo p̄tes i ciuitatib⁹. H̄iſlīz dixit at̄
popul⁹ ob⁹ viris q̄ se sp̄ote obtulerāt ut h̄itaret
in hierusalē. H̄iſlīz itaqz p̄ncipes puicie q̄ habi
tauerūt i hierusalē et in ciuitatib⁹ iuda. H̄itaut
aut̄ vnuſqz i possēsōe sua in vrbib⁹ suis israel
sacerdotes leuite. nathinnel. et filii fūoqz salomōis
Et i hierusalē h̄itauerūt de filiis iuda et de filiis
beniamin. De filiis iuda: athalias filius aziā. filii
zacharie. filii amarie. filii saphatiae. filii malachel
De filiis phares: h̄iſlīmaasia filius baruch. filius
coloza. filius aziā. filius adadia. filius ioarib. fili
us zacharie. filius silonites. Omnes hi filii pha
res qui habitauerunt in hierusalem. quadrungē
ti se ragintanouē viri fortes. H̄iſlīz sunt autēz fili be
niamin. Sellū illius mosollā. filius iocd. filius
phadaia. fili⁹ colai. fili⁹ masia. filius ethael. fili⁹
esaiā. Et post eū gebhai. sellai. nōgeti vigitiōcto
Et iohel filius zechri prepositus eorū. et iudas fi
lius sennua super ciuitatēz se cundus. et de sacer
dotibus. idaia filius ioarib. iachin. saraia fili⁹ hel
chie. filius mosollā. filius sadoch. fili⁹ meraioth
filius achitob princeps domus dei et fratres eo
rum facientes opera tēpli. octingenti vigintiduo
Et adaia filius ieroam. filius phelaia. fili⁹ amī
filius zacharie. filius phessur. filius melchiae et fra
tres eius p̄ncipes patruz. ducenti q̄dragitaduo
Et amasai fili⁹ azribel. fili⁹ aziā. fili⁹ mosolla moth
fili⁹ emmer. et frēs eoz potētes numis. cētu viginti
octo. et p̄posit⁹ eoz zabdihel fili⁹ potētū. et de leui
tis: sebenia fili⁹ asob. fili⁹ azaricā fili⁹ asabia. fili⁹
bōni. et sabathai et iozabeth sfp̄ oia opa q̄ erant
forūse in domo dei a p̄ncipib⁹ leuitaruz. et ma
thania filius micha. fili⁹ zebedei. filius asaph p̄n
ceps: ad laquandū et ad confitendum in orōne. et
beccicias secūd⁹ de fratrib⁹ ei⁹. et abda fili⁹ samu
ha. fili⁹ galal. fili⁹ ydithū. Oēs leuite in ciuitate
scā: ducēti octogitaq̄tuor. et ianitores accub. cel

Tyndale's in folio 25m

2589

Leuite

284

Tyndale's

172

Neemie.

mon et frēs eoz q custodiebat ostia: cētū septuagī
taduo. et reliq ex israel sacerdotes et leuite in vni
uersis ciuitatib*u*ida. vnuisq*z* in possessiōe sua.
et nathinnei q habitabāt i ofel. et syaha et gaspha
de nathinneis. et ep̄s leuitarū in hierlm. azi fili⁹
baam filius asabie. filius mathanie filius miche.
Be filius asaph: catores in ministerio domus dei
Preceptū qppe regis sup eos erat. et ordo in cā
torib*p* dies singulos et fathala filius mesezebel.
de filius zara fili iuda in manu regis iñx oē vbi
ppli et in domib*p* oēs regiōes eorū. Be filius iu
da habitauerūt in caria tharbe et in filiabus eius
et in dybon et in filiabus ei⁹ et in capseel et in vicu
lis ei⁹ et in iesue et in molada et in bethsalem et in
asersual et in bersabee et i filiab*e*i⁹ et in sicelech
et in mochona et in filiab*e*eius et in remmo et in
sara et in ierimuta zonoa odollaz et in villis earū
lachis et in regiōib*e*eius azechia et in filiab*e*eius
et māserūt in bersabee vloz ad vallē hennon. Filii
aut beniamī ageba mechmas et hai et bethel et
filiab*e*eius: anothot. nob. anana. asor. rama. ge
thai. madid. seboim. neballatbe. ono valle artifi
cū. et de leuitis portiōes iude et beniamī. XII

Isunt aut sacerdotes et leuiteq ascendē
b*r*nit cu zorobobel filio salathiel. Josue.
saria hieremias esdras amaria melluch
achus sechenias reum meremuth addo gēthon
abia miamin madia belga semeia et ioarib et ida
ia sellū amoch elceia adaa. Iſti principes sacer
dotū et fratres eorū in diebus josue. Idoro leui
te: iessia bēnui cedmihel sarabia iuda mathanias
sup hymnos ipi et fratres eorū. et beebecia atq*z*
ethanni et fratres eorū vnuquisq*z* in officio suo.
Josue aut genuit ioachiz. et ioachim genuit elia
sib et eliasib genuit iotada. et iotada genuit ionā
thā et ionathā genuit iedda. In dieb*p* aut ioachī
erāt sacerdotes et pncipeps familiarū saraie ma
arie hieremie anāie esdre mosollā amarie iohan
nan milico ionathā sēbenie ioseph arā edua ma
raioth elci adaae zcharie gēthō mosollaz abie
zechri miamī et moadie selthi belgi sammua sa
meie ioathā ioarib mathanai iodaie azzi selliae
celaia mochobis elchie asebie ydaie nathanabel
Leuite in dieb*p* eliasib et iotada et ionā et iedboa
scripti pncipes familiarū et sacerdotes in regno
darii perse. Filu leui pncipes familiarū scripti i
libro verborū dierū. et vloz ad dies innathan filii
eliasib. et pncipes leuitarū: asebia serebia et iessue
filius cedmihel et fratres eorum p vices suas vt
laudarent et confiterentur iuxta preceptuz dauid
viri dei et obseruarent equē per ordinez. Batha
nia et. beebecia et obedia. mosollam thelmon. ac
cub. custodes portarum et vestibulorum ante por
tas. Si in diebus ioachim. filii josue. filii iose
dech. et in diebus neemie ducis et esdre sacerdo
tis scribeq*z*. In dedicatione autem muri hierusa
lem requisiuerunt leuitas de omnibus locis suis:
ut adducerēt eos in hierusalem. et facerent dedi

cationem et leticiaz in actione gratiarum. et can
tico et in cymbalis. psalteriis citharis. Longre
gati sunt auem filii cantorum de campestribus
circa hierusalem. et de villis netuphati. et de do
mo. galgal. et 8 regionib*p* geba et asmaet: quoniā
villas edificauerunt sibi cantores in circuitu hie
rusalem: Et mundati sunt sacerdotes et leuite. et
mundauerunt populum et portas et murū. Asce
dere autē feci principes iuda super muruz et sta
tui duos choros laudantium magnos. Et iterunt
ad dexteram super murum ad portam sterquiliniū
Et iuit post eos osias. et media pars pncipum
iuda et azarias. esdras et mosollaz. iuda: et beni
amin. et semeia et hieremia. Et de filius sacerdo
tum in tubis zcharias filius ionathan. filius se
meie. filius mathanie. filius michae. fili⁹ zechur
filius asaph. et fratres eius semei et azarel. mala
lai. galalai. maai. nathanahel et iuda. et anani in
vasis cantici dauid viri dei. et esdras scriba ante
eos. in porta fontis. Et contra eos ascenderunt i
gradibus ciuitatis dauid in ascensiū muri super
domū dauid et vloz ad portam aquarum ad orē
tem. Et chorus secundus gratias referentiū ibat
ex aduerso. et ego post eum. et media pars po
puli super murum et super turrim furnorum et
vloz ad murum latissimum. et super portā ephra
im. et super portam antiquam et super portaz pi
scium. et turrim ananel. et turrim emath. et vs
q*z* ad portaz gregis. et steterunt in porta custodie
Steruntq*z* duo choi laudantium in domo dei.
et ego et dimidia pars magistrūtum meuz. Et
sacerdotes eliachim. maasia miamin. michea. eli
oenai. zcharia. et anania in tubis et maafia et se
meia et eleazar et azi et iohannan. et melchia et
elam et ezer. Et clare cecinerunt cantores et ieza
ria. prepositus. Et immolauerunt in die illa vici
mas magnas et letati sunt. Deus enim letificaue
rat eos leticia magna. Sed et vxores eorum et li
beri gauisi sunt. et audita est leticia illa hierusa
lem procul. Recensuerūt quoq*z* in die illa viros
super galophilatio thesauri ad libamina et ad p
mitias et ad decimas ut introferrent per eos pnc
ipes ciuitatis in decorē gratiaruz actōnes sacer
dotes et leuitas: quia letificatus est iuda in sacer
dotibus et leuitis astantibus. Et custodierūt ob
seruationem dei sui. et obseruationem expiatio
nis et cantores et ianitores iuxta preceptū dauid
et salomonis fili eius. Quia in diebus dauid et
asaph ab exordio erant pncipes cōstituti canto
rum in carmine laudantium et cōfidentium deo
Et omnis israel in diebus zorobabel et in dieb*p*
neemie dabant partes cantoribus et ianitoribus p
dies singulos et sanctificabāt leuitas et leuite san
ctificabant filios aaron.

XIII
i autem illo lectū est in volumi moy
si audiente populo. Et inuentum
est scriptū i eo q nō debeat introire. amonites et

m̄habites in ecclesiā dei vsq; in eternū eo q̄ non
occurserint filiis israel cū panis et aqua & pduxerūt
rūt aduersuz eos balaā ad maledicendū eis & cō
uerit de⁹ n̄ maledictionē in bñdictionē. Factūz
est aut̄ cū audissent legem se pauerūt om̄ez alie
nigenā ab israel. et sup hoc erat eliasib sacerdos
q̄ uerat p̄positus in gazophylatio dom⁹ dei n̄i
et p̄um⁹ tobie. Fecit ḡ sibi gazophylatiu⁹ grāde
& ibi erāt an̄ eū reponētes munera et thus & vasa
& decimā frumenti vini & olei. p̄tes leuitarū & cāto
rum et ianitorū & primitias sacerdotiales. In om
nibus aut̄ his n̄o sui in hierusalē: quia in anno
tricesimo secundo artaxerxis regis babylōis veni
ad regē. et in fine dierū rogau regē. & veni i hie
rusalē. et intellexi maluz qđ fecerat aliasib tobie
ut faceret ei thesaurū in vestibulis domus dei et
malū mibi visuz est valde. et proieci vasa domus
tobie foras de gazophylatio. precepīq; & emāda
uerūt gazophylatiu⁹. & ittuli ibi vasa domus dei
sacrificiū & thus. et cognoui q̄ p̄tes leuitarū non
faūsset date & fugisset vniuersuz in regionē suā
de leuitis & cantoib⁹ & de his qui ministrabant
et egi causaz aduersuz maḡra⁹ & dixi: Quār de
religio⁹ domū dei: et p̄gregau eos. & feci stare in
statuibus suis. & om̄is iuda apporbat decimā
frumenti. vini & olei in horrea. et constitutum⁹ sup
horrea selemiā sacerdotē. & sadoch scribam. & fa
daiam de leuitis. & iuxta eos anan filiū zachur si
luz mathanie. qm̄ fideles cōprobant & ipsi
credite sup p̄tes fratru⁹ suorū. Memento mei de
us me⁹ pro hoc. et ne deleas miserationes meas
q̄s feci i domo dei mei & in cerimōiis ei⁹: In die
bus illis vidi in iuda calcantes torcularia in sab
bato: portantes aceruos & onerantes sup asinos
vīnu & vīnas & sic⁹ & oē on⁹. & iserentes in hielz die
sabbati. & prestat⁹ su⁹ eos ut in die q̄ vēdere lice
ret venderēt. & tiri habitauerūt in ea inferētes pi
sces & oīa venalia. & vēdebat in sabbat⁹ filius iuda
& hierlm. & obiurgau optimates iuda. & dixi eis
Quae est hec res mala quaz facitis. & p̄phanatis
diē sabbati? Nūqđ n̄o hec fecerūt p̄tes n̄i et ad
duxit de⁹ n̄ sup nos oē malū hoc & sup ciuitatem
hanc: & vos additis iracundiā sup israel. violādo
sabbatū: Factū est aut̄ cum quieuissernt porte hie
rusalē die sabbati. dixi. & clauscrūt ianuas. & p̄ce
di ut n̄o aperirēt eas vsq; post sabbatū. & de pue
ris meis p̄stitui sup portas ut null⁹ inferret on⁹
die sabbati. & manserūt negotiatores & vendētes
vniuersa venalia souiss hierlē semel et bis & con
testatus sum eos. et dixi eis: Quare manetis ex
aduerso muri? Si secundo hoc feceritis manuz
mittam in vos. Itaq; ex tpe illo non venerūt in
sabbato. Dixitq; leuitis ut mūdarēt & veniret ad
custodiendas portas. & sanctificandā diē sabbati.
& p̄ hoc ergo memento mei deus & p̄ce mibi. s̄m
multitudinē miserationū tuarū. Sed et in dieb⁹
illis vidi iudeos ducentes uxores. azotitidas. am
monitidas. & moabitidas. & filii eorū ex media p

te loquebantur azotice: & nesciebant loqui iudai
ce. & loquebanſ iuxta linguaz populi & populi. et
obiurgau eos. & adiurau in deo ut non da
rent filias suas filiis eorū. & nō acciperēt de filia
bus eorū filii suis & sibimetipſis dicens: Nūqđ
n̄o in huicmodi re peccauit salomon rex israel
Et certe in gentibus multis n̄o erat rex similis ei
& dilectus deo suo erat. et posuit eum de⁹ regem
super omnē israel. Et ipsuz ḡ duxerūt ad pecca
tū mulieres alienigene: Nūqđ & nos in obedie
tes faciem⁹ omne malū grande hoc. ut preuarice
mur in deo n̄o & ducam⁹ uxores peregrinas: de
filii aut̄ iodiada fili eliasib sacerdotū magni. ge
ner erat sanaballath horonitis quē fugau i me.
Recordare dñe deus me⁹ aduersuz eos qui pol
luūt sacerdotū iusq; sacerdotale & leuiticū. Igit
mūdanii eos ab omnib⁹ alienigenis. et constitui
ordinēs sacerdotū & leuitarū vniquēq; in mini
sterio suo & in oblatione lignorū in tib⁹ bus cōſti
nitūt & in primitiis. Memento mei deus meus
in bonum. Amen.

Explicit liber Neemie. Incipit
liber Esdræ secūdus. Cap.

Efecit iofias
pasca in hierosolymis dño
& immolauit phāse quartā
decima luna p̄mi mēsi: sta
tuētes sacerdotes p̄ vices
dierā stolis amictos in tem
plo dñi. & dixit leuitis sacrif
fuis srl: ut sacrificaret se dno i positioē sancte ar
ce domini in domo qua edificauit salomon filius
david rex. Nū erit vobis tollef sup humeros eā
et nūc deseruiae dño vestro. & curā agite gēs illi⁹
israel ex pte s̄m pagos & tribus vīas. s̄m scriptu
rā dñi regis srl. & s̄m magnificētiā salomōis
filii ei⁹: oēs i tēplo. & s̄z p̄ticulā p̄ncipat⁹ paternā
vīaz eoz q̄ stāt i ſpectu frūz filiop srl. imolate
pasca. & sacrificia pate ſrib⁹ vīris. & facite s̄m p̄ce
ptū dñi qđ datū ē moysi & donauit iofias i plebē
q̄ iūēta ē. ouī agnoz. & hedoz & capraz. trigira
milia. vitulos tria milia: b̄ s̄ regalib⁹ data ſunt s̄z
p̄missionē p̄plo. & sacerdotib⁹ i pasca: ones nūero
duo milia: ac vituli cētū. & iechōias & ſemias & na
oues qnqz milia. vitulos qnqētos. & hec cū fierēt
p̄ trib⁹. & s̄z p̄tes p̄ncipat⁹ patp i ſpectu p̄pli of
ſerebat domio ſz ea que. i libro moysi ſcripta ſunt
rūt i emolis & i ollis cū bēiuolētia. & attulebat ſib⁹
q̄ erāt ex plebe. & p̄ b̄ pauerūt ſibi & sacerdotib⁹
Sacerdotes enī offerebat adipes vīsq; dū finita
ēēt hora. et leuite parauerūt ſibi et ſſibus ſu is
filiis aaron: Et sacrificatores filii asaph erant p
ordinem. s̄m p̄ceptū dñi. Et asaph et zacha

rias et ieddimus quod erat a rege. et ostiarii per singulas ianuas: ita ut non puericaret unusquisque suam. Fratres enim illo perauerunt illis. Et pluma sua que pertinebat ad sacrificium domini. In illa die egerunt phase et offerebat hostias per domini sacrificium. sicut preceptum regis ioseph. Et egerunt filii israel qui inueniuntur in tempore illo phase. et diem festi azymorum per dies septem. Et non est celebratus phase tale in israel a temporibus samuel prophete. et oes reges israel non celebrauerunt tale pasca quale egit iosias et sacerdotes et leuite et iudei et omnis israel. qui inueniuntur in commemoratione hierosolimis. Octauodecimo anno regnante iosia celebratum est phase. Et directa sunt opera ioseph in aspectu domini sui in corde pleno metuentia. et que circa eum quidem conscripta sunt in pristinis temporibus de eis quod peccaverunt quique irreligiosi fuerunt in dominum per omni generem. et qui non quiescerunt verba domini super israel. Et post omnem actum hunc ioseph: ascendit pharao rex egypti veniens in charehamis ab itinere super eusfraten et exiit in obuiam illius iosias. Et misit rex egypti ad iosiam dicens: Quid mihi et tibi est rex iudee? Non sum missus a deo ut pugne contra te. Super eusfraten enim bellum meum est. Festinans descendit. et non est renuersus iosias super currum. sed expugnare eum conabatur attenus verbum prophete ex ore domini. sed constituit contra eum bellum in campo mageddo. Et descendit principes ad regem iosiam. Et dixit rex pueris suis. Amouere me a pectio: Infirmatus sum enim valde. Et statim amouerunt eum pueri ipsi de acie. Et ascendit super currum secundarius suum: et pueniens hierosolimam: vita functus est. et sepultus est in paterno sepulchro. et in tota iudea lugebat iosiam. et qui presidebant cum uxoribus lamentabant eum usque in hunc die. et datum est ibi fieri semper in oceano genuso israel. Hec autem prescripta sunt in libro historiarum regum iudee et singula gesta accusacionis et eius gloria et intellectus eius in lege domini cuiusque gesta sunt ab eo. et que non scripta sunt in libro regum israel et iudee. et assumentes qui erant ex gente sechoniam filium ioseph constituerunt regem pro iosia patre suo. cum esset annorum trigintatris et regnauit super israel mensibus tribus: et amovit eum rex egypti ne regnaret in hierosolimis. et multauit gentem argenti talenta centum et auri talentum unum. et constituit rex egypti ioachim fratrem ipsius regem inde et hierusalem et allegauit magistratus ioachim et zaracelem fratrem suum apprehendens reduxit in egyptum. Annorum erat ioachim vigintiquinq; cum regnare cepisset in terra iudea et hierusalem. et fecit malum in aspectu domini. Post hunc autem ascendit nabuchodonosor rex babylonis et allegans eum in areolo viciulo perdixit in babyloniam. et sacra vasa domini accepit nabuchodonosor et tulit et secrerant in templo suo in babylonia. Nam de immunitate illius et ir-

religiositate scriptum est in libro temporum regum. Et regnauit ioachim filius eius pro eo. Cum autem constitutus est erat annorum octo. Regnauit autem menses tres et dies decem in hierusalem. et fecit malum in conspectu domini. Et post annum mittens nabuchodonosor transmigravit eum in babyloniam simul cum sacris vasibus domini et constituit sedechiam regem iudea et hierusalem cum eis annorum viginti viii. Regnauit autem annis undecim. Et fecit malum in aspectu domini. et non est veritus a verbis que dicta sunt ab hieremio propheta ex ore domini. et adiutorius a rege nabuchodonosor piuratas discessit et industrata ceruice sua et corde suo. transgressus est legitima domini dei israel. Et duces populi domini multa inique gesserunt. et impie egredi super omnes immititas gentium: et poluerunt templum domini quod sanctum erat in hierosolimis et misit deus per prophetam ipso per angelum suum reuocare eos. propter quod preceret illis et tabernaculo suo. ipse vero abscondit in angelis suis. et qua die locutus est dominus erat illudentes propheticis eius. Unde usque ad iracundiam peccatus est super gentem suam propter irreligiositatatem suam. et precepit ascendere reges chaldeos. Huius occiderunt iudeos eorum in gladio. in circuitu sancti templi eorum et non perpercerunt iuuenientem et virginem et adolescentem. sed omnes traditi sunt in manu ipso et omnia sacra vasa domini et regales apothecas resumentes tulerunt in babyloniam. et incederunt domum domini et demolierunt muros hierusalem. et turres eius incenderunt in igne. et consumauerunt omnes honorifica eius et ad nihil redigerunt. et reliquias a gladio duxerunt in babylonem. et erat fons illius usque dum regnarent persae. in replete obi domini in ore hiesmine: quo usque benigne ageret terra sabbata sua. Omnes tamen deserti sue sabbatizauit in applicatio anno septuaginta septem. .ii.

Egnatius cyrus rex persarum in aspectu domini in ore hieremie suscitauit dominum spiritum cyri regis persarum. et predicauit in toto regno suo simul per scripturam dicentes. Hec dicit cyrus. rex persarum. Huius constituit regem orbi terrarum dominum excelsus. et significauit mihi edificare domum sibi in hierusalem que est in iudea. Si quis est ex genere vestro. dominus ipius ascendet cum eo in hierusalem. Quotquot ergo circa loca habitata adiuuent eos qui sunt in loco ipso in auro et argento in dationibus cum equis et iumentis: cumque alius que sim vota apponunt in edem domini qui est in hierusalem. et statim principes tribuum pagorum et iudee ex tribu beniamini et sacerdotes et leuite quos excitauit dominus ascendere et edificare domum domini qui est in hierusalem et qui erat in circuitu eorum adiuuet in oris auro et argento eius. et iumentis et votis quibus pluri: multi quoque sensus exercitatae sunt. et cyrus rex puluit vasa sacra domini qui transfuerunt nabuchodonosor rex babylonis ex hierusalem. et consecravit ea idolo suo. et pferens ea cyrus rex persarum tradidit mitridato qui erat super thesauro ip-

suis. Per hunc autem tradita sunt salmanasaro p
sidi iudee. Horum autem hic numerus. Libatoria ar
gentea. duo milia quadringenta: athisee argentea
triginta. phiale auree triginta: ite argentea duo
milia quadrangente. et alia vasa mille. Dia autem
vasa aurea. et argentea quinque milia octoginta
seraginta. Et enumerata sunt salmanasaro simul
cū his q̄ ex captiuitate babylonia venerantur in hie
rosolyma. In artaxerxis autem regis psarū tempo
ribus scripsérunt ei de his q̄ inhabitant in iudea
et hierosolyma balsamus et mitridat⁹ et sabellius et ra
thimus balthemus samelius scriba. et reliquias ha
bitantes in samaria: et ceteris locis subiecta epi
stolā regi artaxerxi. Nonne pueri tui rathim⁹ ab ac
cidentibus: et sabelli⁹ scriba. et reliquias curie tue in
duces in celestyrē et phenicē. Et nūc notuz sit dñs
regi: qm̄ iudei q̄ ascēderunt a vobis ad nos venientes
in hierosolyma ciuitatē refugā et pessimā. edificant
furnos ei⁹ et statuunt muros. et tēplū suscitāt. As
si ciuitas ista et muri psumati fuerunt nō tāta tri
bura non sustinebunt pendere: sed etiā regibus
resistent. Et quia id agitur circa templū: recte ha
beri arbitrii sum⁹ nō despicer hoc ipsū. sed no
tū facere dñs regi ut si videbitur rex. querat in li
bus patrū tuorū et iuuenies in amonitib⁹ scri
pta de his: scies qm̄ ciuitas ista fuit refugā. et re
ges et ciuitates pcutiēs. et iudei refuge et p̄lia co
mittētes in ea ab eterno. ob quam causaz ciuitas
ista deserta ē. Nūc ḡ notū facim⁹ dñs rex: qm̄ si
ciuitas hec edificata fuerit et hui⁹ muri ericti su
erint descēlus tibi nō erit in celestyrē et phenicē.
Tunc scripsit rex rathimo q̄ scribebat accidētia et
baltib⁹ et sabellio scribe. et ceteris constitut⁹ et
inhabitantib⁹ in syria et phenice ea que subiecta
sunt. Legi epistolā quaz misistis mihi. Precepi
ḡ ingri. et iuuentū est: qm̄ ciuitas illa est ab euo
regibus resistens. et hoies refuge et prelia in ea ef
ficiētes. et reges fortissimi erant in hierusalē do
minates et tributa exigentes. a celestyrē phenice.
Nūc ergo p̄cepi p̄hibere hoies illos edificare
ciuitatē. et p̄hibere ne qd vltra hec fiat: sed nec p
cedat in plurimū: ex quo sunt malicie. ita ut regi
bus molestia importet. Tunc recitat his que a
rege artaxerxe scripta fuerāt rathim⁹ et sabellius
scriba. et qui cū his cōstituti erat iūgētes festinā
ter veneruntur in hierusalē cū equitatu et turba. et
agmine. ceperūtq̄ edificantes p̄hibere. Et vaca
bāt ab edificatione templi in hierusalē vsq̄ secū
do anno regni darii regis psarū.

Rex dari⁹ fecit cenā magnā oīb⁹ vñacul
suis. et oībus magistratib⁹ medie et per
sidis et omnib⁹ purpuratis. et pietorib⁹
et consilib⁹ et pfectus sub illo ab idia vsq̄ ad ethi
opiam: centū vigintiseptē pūncius. Et cū mandu
cassent et bibissent et satiatū reuerterent. tūc dari⁹
rex ascēdit in cubiculo suo et dormiuit. et experge
fact⁹ est. Tūc illi tres iuuenies corporis custodes q̄
custodib⁹ corp⁹ regis: dixerunt alter alteri. Bi

cam⁹ vñusquisq̄ nostrū sermones qui p̄cellat. et
cuiuscumq̄ apparuerit sermo sapientior alteri⁹ da
bit illi rex dari⁹ dōna magna pupura cooperiri
et in auro bibere. et sup aurū dormire. et currū au
reo freno et cydarim byssinaz et torque circa collū
et secūdo loco secedebit a dario. ppter sapientiā suā
et cognatus darii vocabitur. Tūc scribētes singu
li suū verbū significauerūt et posuerūt subtilis cer
uical darii regis. et dixerūt: Unq̄ surrexerit rex
dabū illi scripta n̄ra. et qd cūq̄ indicauerit rex
trib⁹ et magistrat⁹ psidis qm̄ verbū eius sapien
tius est: ip̄i dabitur victoria sicut scriptū est. Unq̄
scripsit. Forte est vinū: illius scripsit. Fortior ē rex
Tertius scripsit fortiores sunt mulieres: sup oīa
autē vincit veritas. Et cuī surrexit rex. accepē
rūt scripta sua. et dederūt illi. et legit. Et mittēs vo
cauit oēs magistrat⁹ plorarū. et medos et purpura
tos et pietores et pfectos. et secedunt in consilio
et lecta sunt scripta corā ip̄is. et dixit. Elocate ado
loscētes. et ip̄i iudicabūt verba sua. et vocati sunt
et introierūt. et dixit illis: Judicate nobis de his
que scripta sunt. Et cepit prorū q̄ dixerat de forti
tudine vini. et dixit: viri qz p̄euāt vinū oīb⁹ ho
minib⁹ q̄ bibūt illud. Seducit mītē. Itēq̄ regis
et orphani facit mentē vanā. Item servi ac liberi
pauperis ac dūtis et omnē mētē p̄uerit in secu
ritatē et iocunditatē. et nō meminit oēm tristitia et
dabitū. et oīa p̄cordia facit honesta: et nō meminit
regē nec migratū. et oīa p̄ talēta loqui facit. et non
meminerūt cū biberūt amicitia nec fraternitate
sed nō mltū post. sumū gladios et cū a vino mer
serint et surrexerint nō meminerūt que gesserunt
O viri: nū precellit vinū: Quis sic cogitat facit
et tacuit hoc dicto.

III

G inchoauit sequens dicere: q̄ dixit de
fortitudine regis. O viri: nū precellunt
homines. q̄ terrā et mare obtinēt. et omnia
que in eis sunt? Rex autē sup oīa precellit. et dñs
tur eoz. et omne qd cūq̄ dixerit illis. faciūt. Et si
misericordia illis ad bellatores: vadūt et demolumur
montes et muros et tress. Jugulaūt et ingulat et
regis verbū nō p̄tereunt. Nam si vicerint afferēt
regi oīa quecunq̄ p̄dati fuerint. Similiter et aliū
oēs. et quotquot n̄ militant nec pugnat sed colat
terrā rursū cū fuerit mētes afferūt tributa regi.
et ip̄e vñ sol⁹ si dixerit occidete occidūt. dixerit re
mittire remittit dixerit p̄cutite p̄cutiūt. dixerit ex
terminare extermināt dixerit edificate edificat. dixerit ex
erit excidūt. dixerit plātate plātāt. et omis
bit et bibit et dormit. Hi autē custodiunt i circuitu
eū. et nō possunt ire singuli et facere opa sua. sed i
dicto obaudiētes sunt ei. Viri quomodo non pre
cellit rex qui sic dissimilatur? Et tacuit. Tertius
qui dixerat de mulieribus et veritate. Hec est zo
robabel: Cepit loqui. Viri. non magnus rex. Et
multi homines. nec vinum precellit. Quis est
ergo qui dominatur eorum? Nonne mulieres ge

nuerūt regē et omnē populū q̄ dñas marī et ter
re. et ex illis nati sunt. et ipse educauerant eos q̄
plantauerūt vineas ex qb̄ vnuis sit. Et ipse faci
unt stolas oīum hominū et ipse faciūt gloriā hoī
bus. et nō pñt hoīes separāt a mulierib⁹. Si p̄gre
gauerit aurū et argenteū et om̄ē rē speciosaz et vi
derit mulierē vnā bono hitu et bona specie: oīa
hec relinqüētes in eā intendūt. et apto ore p̄spici
ciunt. et ea alliciūt magis q̄z aurū et argenteū et om̄ē
rē speciosaz. Homo patrē suū relinqt q̄ enutri
tū illū et suā regionē. et ad mulierē se p̄iungit. Et cū
muliere remittit aīaz et neq̄z patrē meminit neq̄z
oīz matrē neq̄z regionē. Et hinc op̄z vos sc̄i: qm̄
mulieres dñan̄k vī. Non doletis: et accipit ho
mo gladiū suū. et vadit in viā facere furtū et homi
cidia et mare nauigare et flumina et leonē vidit et
tenebris ingredit. et cū furtuz fecerit et fraudes et
rapinas. amabili sue affert. et itez diligit hō. vxo
rē suā magis q̄z p̄iez aut m̄ez. et mlti dñētes facti
sunt ppter vxores suas. et fui facti sūt ppter illas
et mlti pierūt et iugulati sunt et peccauerūt ppter
mulieres. Et nūc credite mihi q̄ magn⁹ est rex i
ptate sua: qm̄ oīes r̄giōes vereent tāgere eu. vide
bā tñ apemē filiā bezacis mirifici p̄cubinā regis
sedentez iuxta regē ad dexterā et auferentē diade
ma de capite ei⁹. et imponentē sibi. et palmis cede
bat regē de sinistra manu. Et sup hoc apto ore in
tuebas eā. et si arriserit ei ridet: nā si indignata su
erit ei blādīs donec recōculief in grāz. o viri: cur
nō sunt fortiores mulieres? Magna est terra. et
excelsū est celū. que ista agūt. Et tūc rex et purpu
rati intueban̄ in alterutrū. Et inchoauit log de
veritate. O viri: nōne fortis sunt mulieres? Alia
gna est terra. et excelsuz est celū. et velox cursus sol
p̄uerit in gyro celū in locū suū in vna die. Non
ne magnific⁹ est q̄ hec facit? Et veritas magna et
fortior p̄ oīb⁹. Dis terra veritatē iuocat celū etiā
ipaz bñdicit et oīa opa mouen̄t et tremūt eā et non
est cū ea qc̄q̄z iniquū. Unū iniquū iniqu⁹ rex ini
q̄ mulieres. Iniq̄ oīes filiū hoīz. et iniq̄ illoz oīa
opa. et nō est in ip̄is veritas. Et in sua iniqtate pi
būt et veritas manet et inualescit i eternū et viuit.
et obtinet in secula seculoz. Nec est apud eā acci
pe psonas neq̄z differētias: sed que iusta sūt facit
oīb⁹ in iustis ac malignis. et oīes benignāl in operi
b⁹ ei⁹. et nō est in iudicio ei⁹ iniquū. sed fortitudo
et regnū et ptas et maiestas omniū enoz. Benedi
ct⁹ de⁹ veritatis. et desuit loquēdo. et oīes populi cla
mauerūt et dixerūt. Magna est veritas et preualz
Tunc rex ait illi. Per te si quid vis ampli⁹ q̄z que
scripta sunt. et dabo tibi sm̄ q̄ inuentus es sapiē
tior p̄xim⁹. et p̄xim⁹ mībi sedebis. et cognat⁹ me⁹
vocaberis. Tunc ait regi. Memor esto voti tui
q̄d vouisti edificare hierl̄z in die qua regnū acce
pisti. et oīa vasa q̄ accepta sunt ex hierl̄z remittere
que sepauit cy⁹ qm̄ mactauit babyloniā. et voluit
remittere ea ibi: et tu voluisti edificari templū q̄d
incenderūt idumei qm̄ extermiata ē iudea a chal

deis. et nūc hoc ē q̄d postulo dñe. et q̄d peto hoc
est maiestas a te: postulo ut facias votū q̄d voui
sti regi celi ex ore tuo. Tūc surgēs dari⁹ rex oscula
tus est illū. et scripsit epistolaz ad oēs dispensato
res et pfectos et purpuratos ut deducerēt eū. et eos
q̄ cū illo erant omēs ascēdentes edificare hierlm̄
et oībus prefectus qui erant in syria et phenice et
libano scripsit epistolaz: ut traherēt ligna cedria
a libano in hierlm̄. ut edificarent cū eis ciuitates
et scripsit oībus iudeis qui ascēdebāt a regno i
iudeā p libertate: oēz potentez et magistratū et p
fectū nō supuenire ad ianuas ip̄oz. et om̄ē regio
nē quā obtinuerāt esse imunē eis. et idumei relin
quāt castella que obtinēt indeop̄. et in structuram
templi dare p singulos annos talēta virginī vſqz
dū edificare et super sacrarū holocausta m̄ata
hostilare quottidic sicut habent pceptū: alia ta
lenta decē offerre p singulos annos. et omnib⁹ qui
pcedūt a babylonia cōdere ciuitatē ut esset liber
tas tam ip̄is q̄z filiis eoz et oīb⁹ sacerdotibus qui
pcedūt. Scripsit autē et quantitatē. et sacrā stolaz
iussit dari in qua deseruirent. et levitis scripsit da
re pceptum vſqz in diem quā consumabitur do
mus. et hierusalē extruetur. et omnibus custodien
tibus ciuitatē scripsit dare eis sortes et stipendia.
et dimisit oīa vasa que sepauerat cy⁹ a babylō
nia. et omnia quecunqz dixit cyrus et ipse p̄ce
pit fieri. et mitti hierl̄z. et cū pcessiss ille adoleſcēt
elenās faciēt in hierl̄z: bñdixit r̄gc celi. et dixit: abs
te ē victoria abs te ē sapie et clarital. et ego su⁹ tu⁹
sū. bñdixit⁹ es q̄ dñisti mihi sapiaz et tibi p̄sitebor
dñe de⁹ p̄ atrū n̄fōz. et accepit epl̄as. et pfect⁹ ē i
babyloniam. et venit et nūciauit fratrib⁹ suis oīb⁹ q̄
sueūt i babylonia. et bñdixit⁹ de⁹ patrū suoz. qm̄
dedit illis remissionē et refrigeriū ut ascēderēt et
edificaret hierl̄z. et tēplū vbi nosatū ē nomen ei⁹
iipo et exultaueit cū musicis et leticia dieb⁹ se p̄te

Cap. V

Ost hec at lecti sunt ut ascēderent pnci
pes pagorū p domos et trib⁹ suas et vro
res illoz et filiū et filie eoz et fui et ancille
ip̄oz. et pecora illoz. et dari⁹ rex misit vna cuz eis
equites mille donec deducerent eos in hierusalē
cū pace et cū musicis et cuz tympanis et tibius. et
omnes fratres erant ludentes. et fecit eos ascēde
re simul cūt eis: et hec sunt nomina virorum qui
ascēderūt p pagos suos in trib⁹ et in partē pnci
patus ipsorū. Sacerdotes filii phinees filii aarō
ielus filius ioseph: ioachim filius zorobabel
filii salathie de domo dauid. ex progenie phares
tribu autem iuda qui locutus est sub dario rege
persarum sermones mirificos in secundo anno
regni ipsius mense nīsam primo. Sunt autem
hi qui ascēderunt ex iudea de captiuitate trans
migrationis: quos transmigravit nabuchodonoso
sor rex babylonic in babyloniā. et reuersus est in
hierusalē. et reliq̄t p̄tem iudee vnuſqzqz in cui
tatē suā qui vencrūt cuz zorobabel et iesu: nee

mias areores. eliemo. emmæo. merdocheo. beel
 eliuro mechphatochor o olioro. emonia. vnu de
 principibus eorum. et numerus a gentibus eo
 rum ex prepositis eorum. Fili phares: duo mi
 lia cennū septuagintaduo. Fili ares. tria milia
 qnquaqntasē pte. Fili femo. centū quadraginta
 duo. In filius iesu et ioabes: mille trecenti duo. si
 li demu: duo milia quadrangenti septuagita. Si
 li choraba. duceti quinqz. Filiu banica: cētu sexa
 gitæ octo. Filiu bebech quadrangenti tres. Filiu ar
 chad: quadrangeti vigintiseptem. Filiu chan: trigint
 a septem. filii laroar duo milia sexaginta septez
 Filiu admu: quadrangenti sexaginta unus. Filiu
 aderectis: centum octo. Filiu ciaso et zelas: cen
 tu septem. Filiu azoroc: quadrangeti trigintanouē
 Filiu iedarbonue: centū trigintaduo. Filiu ananie:
 centū trigita. Filiu asoi: nonaginta. Filiu marsar:
 quadrangenti vigintiduo. Filiu zabar²: nonaginta
 quinqz. Filiu se polemō: centū vigintitres. Filiu ne
 popas. quinquaginta qnqz. Filiu hechanat²: cētu
 qnquaqntaocto. Filiu cebethamus: centū trigint
 a duo. Filiu crearpatros: qui enochadies et mo
 die: quadrangenti vigintitres. Qui ex gramas et
 gabea: centū vigintiunus. Qui ex best felon et ce
 agge: sexagita quinqz. Qui ex bastaro: centū vi
 gintiduo. Qui ex bechenobea: quinquaqnta quinqz.
 Filiu liptis: centū quiquaqita quinqz. Filiu laboni
 trecenti quiquaqita septem. Filiu siché: treceti septu
 aginta. Filiu suadon et eliom²: treceti septuagita
 octo. Filiu ericus: duo milia centū quadragita qn
 qz. filii anaas: trecenti septuaginta. Sacerdotes
 filii eddus filii euther. filii eliasib. trecenti septu
 aginta duo. filii emer²: duceti quiquaqitaduo. filii
 fasurit: treceti quiquaqita septem. filii caree: duceti
 vigintiseptem. Leuite. filii iesu in caduhel. et bāmis
 et serebias et edias: septuagita quatuor. Os nu
 mer². a duodecimo anno: triginta milia quadran
 geti sexagintaduo. filii. et filie et uxores. os p²nta
 tio: quadrangenti milia duceti quadrangitaduo. si
 liu sacerdotu qui psallebant in téplo. filii asaph:
 centū vigintiocto. Istari vero filii esinemni. filii
 azer. filii amo. filii accuba. topa. filii tobi: oēs cen
 tu trigintanouē. Sacerdotes servientes i téplo
 filii sel. filii gaspha. filii tobloch. filii carie. filii su
 filii bellu. filii labana. filii armacha. filii accub.
 filii vtha. filii cetha. filii aggab. filii obai filii anani
 filii canna. filii geddu. filii an. filii radin. filii desa
 non. filii nechoba. filii caseba. filii gaze filii ozui.
 filii simone. filii attr. filii hastem. filii asiana. filii
 manai. filii nafisiz. filii accusi. filii agista. filii azui
 filii fanō. filii fasalō. filii meedda. filii fusā. filii ca
 ree. filii bare². filii saree. filii coesi. filii nasith.
 filii agisti. filii pedō. salomon. filii eius filii asphot.
 filii phazida. filii celi. filii dedō. filii gaddabel. si
 liu sephlegi. filii aggia. filii sacheret. filii sabathes
 filii caroneth. filii malsit. filii ame. filii sasus. filii
 addus. filii suba. filii eura. filii rabotis. filii phas
 phat. filii malmō. Oēs sacro seruientes et pueri

salomonis quadrangeti octogintaduo. Si sunt fi
 lii qui ascenderūt a chermel et thersa. pñcipes eo
 rū. carmellā et careth et nō poterāt edicere ciuita
 tes suas et pñgemes. quēadmodū sint ex israel. si
 lii dalari. filii tubal. filii nechodaici ex sacerdoti
 bus que fungebant sacerdotio nō sunt intenti. si
 lii obia. filii achisōs. filii addin q accepit uxorem
 ex filiabus phargeleu. et vocati sunt noī ei². et ho
 ru² quesita est generis scripta impedatura. et nō
 est inuenta. et prohibiti sunt sacerdotio fungi. Et di
 xit illis neemias. et alsharas ne participent san
 eta: donec exurget pontifex doct² in ostensione et
 veritatē. Os aut israel erat: exceptis suis et acil
 lis: quadrangitaduo milia trecenti quadragita. Ser
 ui hōp et ancille: septem milia trecenta trigita septez
 carores et caratrices duceti sexagita quinqz. Lame
 li: quadrangeti triginta qnqz. Eequi: septem milia
 trigintasex. Aluli: duceta milia quadrangita qn
 qz. Subingalia: qnqz milia viginti qnqz. Et de p
 positis ipsis p pagos. dū veniret in templuz dei
 qd erat in hierusalē: innocare et suscitare templū in
 loco suo sū virtutē. et dari iu templū. thesau
 sacerdotiales centū. Et habitauerūt sacerdotes et
 leuite. et q exirat de plebe in hierusalē et in regiōe
 et sacerdotes et ostiarū. et omnis israel. in regiōi
 bus suis. Instante aut septimo mēse. cūqz essent
 filii israel vñusqz in suis reb² puerunt vñani
 mes i atriu qd erat an ianuā orientalē. Et statēs
 iesus filius iosedech. et fratres ei² sacerdotes. et
 zorobabel filius salathiel et hui² fratres. paraue
 rut altare: ut offererūt sup illis holocaustumata f²
 qd in libro moysi hois dei scripta sunt et puenerēt
 sibi ex aliis nationib² terre. et erexerūt sacrariū in
 loco suo oēs gétes terre. et offerebat hostias et ho
 locaustomata dño matutina. Et egerunt scheno
 phegia et diē solennē sicut pceptū est in lege. et sa
 crificia quotidie sicut oportebat. et p²bec oblatio
 nes institutas. et hostias sabbatoy. et neomenia p
 diep solēniū. oīus sanctificator². et quotquot vo
 uebant dño a neomenia septimi mēsis. ceperunt
 hostias offerre deo. et templū dñi nōdū erat edifi
 catū: et dederūt pecuniā lapidariis et fabris. et po
 tu et pabula cū gaudio. Et dederūt carra sidōus
 et tirus. vt trāfuerēt illis d libano trabes cedri
 scriptū erat eis a cyro rege psarū. Et in secūdo
 anno veniētes i téplū dei i hierusalē. et mēse scđo
 iecho auit zorobabel fili² salathiel et iesus fili² iose
 dech. et frēs ipoz et sacerdotes et leuite. et oēs q ve
 nerāt de captiuitate i hierlin. et fundauerunt tem
 plū dei nouilumio secundi mensis secundi anni
 cū venissent i iudea et hierusalē. et statuerūt leutes
 a vigiti anis sup opa dñi. et stetit iesus et fili² ei² et
 frēs oēs leuite pspirātes et executores legis. facie
 tes opa i domo dñi. et steterūt sacerdotes habetēs
 stolas cū tub. et leuite filii ap̄has hñtes cymbala
 collaudatēs dñz. et bñdicētes f² dñi dñi regē isrl.

Et cantabat canticum dominum: quoniam dulcedo eius et honor in secula super omnes israel. et ois populi tuba cecinerunt. et clamauerunt voce magna: collaudantes dominum in suicitate domini dñi. et venerant ex sacerdotibus et leuitis et presidetibus sanctis pagos senioresibus qui viderant postinaz domum. et ad hunc edificationem cum clamore et planctu magno et multi cum tubis et gaudio magno: in terram ut populus non aueretur tubas per planctu populi. Turba enim erat tubis canentes magnifice: ita ut longe audiret. et audierunt inimici tribus iudee et beniamini. et venerunt scire quod esset vox tubarum. et cognoverunt quoniam quod erant ex captiuitate edificata templum domino deo israel. et accederent ad zorobabel et iesum et prophetos pagorum. dixerunt eis. edificabimus vna nobiscum. Similiter enim audiuit dominus noster. et ipsi pariter incedimus a diebus a basa regis assyriorum: quod transmigravit nos hic. et dixit illis zorobabel et iesu et principes paganorum israel. Non est nobis et vobis edificare domum dei nostri. Nos enim soli edificabimus domino israel: sed ea quod precepit nobis cyrus rex persiarum. Heteres autem terre incubantes his quod sunt in iudea. et levantes opus edificationis. et insidias et populos adducentes. prohibebant eos edificare. et aggressuras exercentes impedi erunt ne consummaretur edificium domini tempore vite cyri regis et prostraverunt structuram per biennium usque ad darum regnum.

VI.

cplu Sedo aucte anno regni darii. propheta iuit aggeus et zacharias filius addi. propheta apud iudeas et hieros: in nomine dei israel super eos. Tunc stans zorobabel filius salathiel. et iesus filius ioseph: ideo auerunt edificare domum domini. quod est in hielmo: cum adessent eis prophete domini et adiuuaret eos. In ipso tempore venit ad illos syrenes subregulus syrie et phenicis et satrabuzanes et sodales eius et dixerunt eis. Quo precidente vobis domum haec edificare. et tectum istud et alia opera perficitis? Et qui sunt structores qui haec edificant? Et habuerunt gratiam visitatione facta super eos qui erant ex captiuitate a domino seniores iudeorum. et non sunt impediti edificare donec significaret darius dominus omnibus istis. et responsum accipere. Exempli epi. quia miserunt darius. Syrenes subregulus syrie et phenicis et satrabuzanes et sodales eius in syria et phenice presides regi darii salute. Dia nota sunt domino regi quod cum adueniensem in regione iudee et introisse meum in hierosalem iuuenimus edificantes domum dei magnam et templum ex lapidibus politis et magnis et preciosis materialibus in parietibus: et opera illa instanter fieri et suffragare et prosperare in manibus eorum et in domini gloria quam diligenter et preciose. Tunc interrogauimus seniores dicentes. Quo permittente vobis edificatis domum istam et opera haec fundatis? Jo autem interrogauimus ut notum faceremus tibi homines et prepositos. et nominum scripturarum prepositorum postulauimus illos. At illi responderunt nobis dicentes. Nos sumus servi domini qui fecit celum et terram et edificabat haec domum a anno nos istos multos a rege israel magno. et fortissimo.

et pluvia est. et quoniam prius nisi exacerbatis erat et peccaverunt in deo israel. tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babylonie. regis chaldeorum et domum istam demolientes incenderunt populum captiuum duxerunt in babylonem in primo anno regnante cyro rege babylonie terupit cyrus rex domum hanc edificare. et illa sacra vasorum aurea et argentea que extulerat nabuchodonosor de domo que est in hierosalem. et secreta erat ea in suo templo rursus protulit ea cyrus rex de templo quod erat in babylonia. et tradidit eis zorobabel et salmanasar. subiectum fundamento domum domini que est in hierosalem. et exinde usque nunc edificatur et non accepit pluviam. Nunc ergo si iudicabis a te o rex. plurimur in regalibus bibliothecis cyri regis que sunt in babylonia. et si inuenient fuerit scripta huius regis ceptaz esse structuram domum domini que est in hierosalem. et iudicabis a domino rege nostro. scribat de his nobis. Tunc darius rex precepit inquiriri in bibliothecis. et inueniens est in eghatham opido quod est in medio regione locum unius in quo scripta erant ista. Anno primo regnante cyro rex cyrus precepit domum domini que est in hierosalem edificare. ubi incendebat igni assiduo. cuius altitudo sit cubitorum decem. et latitudo cubitorum sexaginta quadratorum lapidibus politis tribus. et meniano ligno eiusdem regionis. et meniano uno novo et ipsa dia dari de domo cyri regis. et sacra vasorum domus domini et aurea et argentea que extulit nabuchodonosor in domum domini que est in hierosalem ubi erant posita: ut ponant illuc. et precepit curaz age regis syrenes subregulus syrie et phenicis et satrabuzanum et sodales eius. et qui ordinati erant in syria et phenice presides. ut abstinuerent se ab eodez loco. et ego quoque precepit in totum edificare et praeservare ut adiuuent eos qui sunt ex captiuitate iudeorum donec consummaretur templum edis domini. et a vexatione tributorum celestium et phenicis. diliqenter quantitate dari his hominibus ad sacrificium domini zorobabel prefecto ad tauros et arices et agnos: similiter autem et frumentum et saltum et vinum et oleum instanter per singulos annos. ut sacerdotes qui sunt in herosalem dictauerint consumi quotidie sine ylla dilatatione. ut offerent libationes summo deo pro rege et pueris eius. et orient pro ipsorum vita. et denuncietur ut quicumque transgrederetur aliquid ex his que scripta sunt aut spreuerint: accipiatur lignum de suis propriis et suspendantur. et bona ipsorum regi ascribantur. Propterea et dominus cuius nomen inuocatus est ibi. exterminet omnem regem et gentem qui manum suam extenderit prohibere. aut male tractare domum domini illam que est in hierosalem. Ego darius rex decreui quod diligentissime sim haec fieri.

VII

Sunt sylennes sacerdos celestie et phe
nici et satrabuzanes et sodales obsecu
ti his que a dario rege erant decretæ. in
fistebant sacrosanctis operibus diligètissime co
opantes cum senioribus iudeorū pñcipibꝫ syrie. et
prosperata sunt sacrosancta opa. prophetantibus
aggeo et zacharia propheta. Et consumauerunt
oia p preceptū dñi dei israel. et ex pñsilio cyri et da
rii et artaxerxes regis psal. et pñsumata est domus
nra vñq ad tertiam et vicepsimam diem mēsis adar: sex
to anno darii regis. Et fecerunt filii israel et sacer
dotes et leuite et ceteri q erant ex captiuitate q ap
positi sunt fm ea q scripta sunt in libro moysi. Et
obtulerunt i dedicatiōe tēpli dñi: tauros centum
arietes ducentos. agnos qđringentos. et bœdos
p peccatis vñuersi israel duodecim: fm numerū
tribuū israel. Et steterunt sacerdotes et leuite ami
ci stolis p tribꝫ sup opa dñi dei israel. fm libuz
moysi. et ostiariis p singulas ianuas. Et egerunt
filii israel cuz his q erant ex captiuitate. illa pha
se quartadecima luna mēses pmi: qñ sanctifica
ti sunt sacerdotes et leuite. H̄es filii captiuitatis
non sunt simul sacrificati: qñ leuite oēs simul san
ctificati sunt. et immolauerunt phase vñuersi si
luis captiuitatis. et fratribus suis sacerdotibꝫ et si
bimetiopsis. Et manducauerunt filii israel qui
erant ex captiuitate oēs q remanserant ab oibus
execrationibꝫ gentiū terre q̄rētes dñi. et celebraue
runt diē festū azimor septē diebꝫ epulatēs in cō
spectu dñi. qñ puerit oculū regis assyriorū i eos
pfortare manꝫ eoz ad opera domini dei israel.

Et post hūc regnāte VIII
artaxerxe psalrū rege. accessit esdras fili
us azarie filiu helchie. et filiu solome. filiu
sadoch. filii achitob. filii ameri. filii azihel. filii
bocci. filii abisue. filii phinees. filii eleazari. filii
aaron primi sacerdotis. hic esdras descendit de ba
bylonia cu esset scriba. et ingeniosus in lege moy
si que data est a dño israel: docere et facere. Et de
dit ei rex gloriāz q̄ inuenisset grām in oī dignita
te et desiderio in p̄spectu ei. Et ascendit filius
cu ipo ex filiis israel et sacerdotibꝫ et leuitis et sa
cris catoribꝫ tēpli. et ostiariis et seruis tēpli i hie
rusalē. Anno septimo regnāte artaxerxe in qnto
mēse: hic annū septū est regni: exētūs de baby
lonia nouulio qnti mēsis venerunt hierosolimā
iuxta p̄ceptū illi: fm p̄spitatē itineris a dño ipo
rū datā eis. In his eni esdras magnā disciplinā
obtinebat ne p̄tmitteret qeqz eoz q̄ essent ex le
ge dñi et p̄ceptis et docēdo vñuersi israel oēm
iusticiā et iudiciū. Accedētēs aut q̄ scribebat scri
pta artaxerxes regis tradiderunt scriptū qđ obue
nerat ab artaxerxe rege ad esdrā sacerdotēs et le
ctorē legis dñi: cuius exemplū subiectū est. Re
artaxerxes esdrē sacerdoti et lectori legis dñi salu
tē. Humanior ego iudicans in beneficiis. precep
eis q̄ desiderant ex gēte iudeorū sua spōte. et ex sa
cerdotibus et leuitis qui sunt in regno meo: comi

tari tecū in hierusalē. Si qui ergo cupiūt ire tecū
quenāt et p̄fiscantur sicut placuit mihi et septem
amicis meis p̄siliari ut visitent ea que aguntur
fm iudeā et hierusalē: observantes sicut habes ī
lege dñi. et ferāt munera dñi israel. q̄ rōni ego et
amici hierusalē et oē aurū et argentū quod inuē
tū fuerit in regione babylone. dñi in hierusalē
cu illo quod est donatū p ipa gēte in tēplū dñi
eorum qđ est in hierusalē: vt colligat hoc aurum
et argentū ad tauros et arletes et agnos et he
dos. et que bis sunt p̄gruētia ut offerant hostias
domino sup altare dñi ipsorū qđ est in hierusalē
Et omia quecūqz volueris cum fratribus tuis
facere auro et argento. perfice p voluntate tua. Et
p̄ceptū domini dei tui. et sacrosancta vasa q̄ sūt
data tibi ad opa domi dñi dei tui. que est i hieru
salem. et cetera quecūqz tibi subuenerint ad opa
templi domini dei tui. dabis de regali gazophila
tio cum volueris cu fratribus tuis sacerere auro et
argento perfice fm voluntatē dñi. Et ego quidā
rex artaxerxes precepi custodibꝫ thesauropꝫ syrie
et phenicis: ut quecūqz scripserit esdras sacerdos
et lector legis domini. diligenter def ei vñqz ad ar
genti talenta centū. similiter et auri. et vñqz ad firi
menti modios centū et plini amphoras centū. et
alia quecūqz abundā sine taxatiōe. Qia fm le
gē dei fiant deo altissimo: ne forte exurgat ira i re
gno regis. et filio et filiorū ei. Vobis autē dicitur
vt omnibꝫ sacerdotibꝫ et leuitis et sacrī catoribꝫ
et seruis tēpli et scribis templi hui nullū tributū
neqz valla alia indictio irrogē. nec habeat qsqz
potestatē obiicere eis qeqz. Tu autē esdras fm la
pientiā dei constitue iudices et arbitros in tota sy
ria et phenice. et oēs qui legē dei tui nō nouerunt
doce: ut quotquot trāgressi fuerint legē. diligē
ter plectant: siue morte siue cruciatu siue etiā pe
cunie mulctatiōe. vel abductiōe. Et dixit esdras
scriba: Bñdict⁹ dñs de patrū nroꝫ qui dedit hāc
voluntatē in cor regis clarificare domū suā q̄ est
in hierusalē. et me hono: ificauit in p̄spectu regis
et consiliarioꝫ et amicoꝫ ei et purpuratoꝫ eius. et
ego p̄stas aio fact⁹ sum fm opitulationeꝫ dñi dei
mei. Et p̄gregau ex israel viros: vt simul ascēde
rent mecum. Et hi sunt p̄positi fm suas patrias et
p̄ncipat⁹ portionales eoz q̄ mecum ascēderūt s̄ ba
bylonia: i regno artaxerxis. Ex filiis phares: ger
somus. Ex filiis siemaribꝫ: amen⁹. Filioꝫ dāvid
acc⁹ fili⁹ scēcile. ex filiis phares: zacharias. et cū
eo reuersi sunt viri centū quinquaginta. Ex filiis
duotoris moabitionis zarei. et cū ipo viri ducenti
quinquagita. Ex filiis zacues. iechonias. zecho
maias gotholie. et cū ipo viri septuaginta. ex fi
liis saphaties zarias micheli. et cū ipo viri octogī
ta. ex filiis iob. abdias ieheli. et cū ipo viri ducenti
duodeci. ex filiis banie: salimoth fili⁹ iosaphie. et
cū ipo viri centū sexaginta. ex filiis beer. zacha
rias bebei et cū ipo viri ducenti octo. ex filiis ezead

iohannes azechâ: et cum ipso viri centû decē. Ex filiis adonicham iþis postremis. et b̄ sunt nomia eoz: cliaphalâ fili⁹ gebel et semeias. et cū ipo viri septuagita. et ogregauit ad eos fluuū q̄ d̄f thia: et metati illic suum triduo et recoḡui eos. Et ex filiis sacerdotiū et leuitaꝝ nō inueni illic. Et misi ad eleazar et ecclō et masinā et malobā et enaatha et samea et iorubū. nathan. enuagan. zachariam et mosollamū: ipos ductores et pitos. Et dixi eis ut veniret ad luddeuz q̄ erat apud locū gazophylatio. Et mandauit eis ut diceret lu: deo et fratrib⁹ eius et illis q̄ erant in gazophylatio vt mitterent nob̄ eos q̄ sacerdotio fungerent̄ in domo dñi dei nfi. Et adduxerūt nob̄ fm manū validā dñi dei n̄i viros peritos: et ex filiis mooli: filii leui: filii israel: sebebiā: et filios et fr̄es q̄ erant decē et octo. asbiam et amin. ex filiis filioz chananei: et filii eorum viři. xx. Et ex his q̄ in tēplō fuiabant quos dedit dauid: et ipi p̄ncipes ad opationē leuit̄ tem plo seruientiū: duceti. xx. Dia noia sigta sunt in sc̄pturis. tvouī illic ieuniuī iuuenibus in p̄spectu dñi: vt q̄rereb̄ ab eo bonū iter nob̄ et q̄ nobiscuz erāt: et filijs et pecorib⁹ ppter insidias. Erubui. n. pete a rege pedites et eq̄tes in comitatu tutele gra p̄tra aduersarios n̄iros. Diximus. n. regi: qm̄ vir tus dñi erit cū eis q̄ ingrūt eū in om̄i affectu. Et iter de p̄cati sumus dñm dñi n̄m fm hec. quez et p̄pitū habuimus et p̄otes faci sumus deo n̄o et sepaui explebis p̄posis: et sacerdotibus templi viros. xij. et sedebiā et asannā: et cū eis ex fratrib⁹ eoz viros. x. Et appédi eis aux et argentū et vasa sacerdotalia dom⁹ dei n̄fi: q̄ donauerat rex et p̄si liarij eius et p̄ncipes et ois israel. et cū appédises tradii argenti talēta centū q̄nqinta. et vasa ar genteal talētoz centū: et aurī talēta centū: et vasoz aureoz septies. xx. et vasa erea de bono et amēto: splendētia. xij. aurī sp̄ez reddētia. Et dixi eis: Et vos sancti estis dño: et vasa sunt sancta. et aux et argentū votū est dño deo patr̄ n̄o. Vigilate et custodite donec tradas ex pleb p̄posis et sacerdotibus et leuit̄ et p̄ncipibus ciuitatiū isrl̄ in hierlm. in pastoforiū domus dei n̄fi. Et bi q̄ suscepēt sacerdotes et leuite: aux et argentū et vasa: intulēt in hierlm in tēplū dñi. et pmouim⁹ a fluvio thia die. xij. mēsis p̄mi: vſq̄ quo introiūim⁹ in hierlm. Et cū factus fuisset tertī dies: q̄rta aut̄ die p̄de ratum aux et argentū traditū ē in domo dñi dei n̄i marimoth filio Jori sacerdoti. et cū ipso erat eleazar fili⁹ phinees. et erat cū iþis iøadus filius ieu et medias et bāni filius leuite: ad numer⁹ et ad p̄odus vniuersa. Et scriptū ē p̄odus ipoꝝ eadē hora. Qui aut̄ veneat ex captiuitate obtulerūt sa crificiū dño israel. tauros. xij. p̄ ois israel. arietes octogintasex. agnos septuagintaduos. hircos p̄ peto. xij. et p̄ salute vaccas. xij. oia in sacrificium dñi. Et relegerūt p̄cepta regis regalib⁹ dispensa toribus et sb̄regulis celestrie: et phenicis. et hono rificauerūt gentē et templuz dñi. et p̄summaḡ his

accesserunt ad me p̄positi dicentes: Nō segregaverunt genus isrl̄ et p̄ncipes et sacerdotes et leuite et alienigena et nationes terre immundicias suas a chananeis et ethieis et pherezeis et iebuseis et moabitis et egyptijs et idumeis. Cōiuncti. n. sunt filiibus eoz et ipi et filii eoz et mixtū est semē sanctus alienigenis ḡtibus terre. et p̄ticipes erāt p̄positi et mḡratus iniquitas ei⁹ ab initio ipi⁹ regni. et morūt audiui ista. p̄scidi vestimenta et sacrā tunica et la cerans capillos capis et barbā: sed dolens et mestis. et quererūt quotquot tūc mouebant̄ in vbo dñi dei israel ad me lugentē sup iniquitatē istā. et se debā tristis vſq̄ ad vesperinū sacrificiū. et surgens a ieiunio p̄scissa h̄ns vestimenta et sacra tunica: in geniculas et extendēs manus ad dñm: dicebam. Dñe p̄fusus sum et reuerit̄ suz an̄ facie tuā. Nec cata. n. n̄ra multiplicata sunt sup capita n̄ra: et iniqtates n̄re exaltate sunt vſq̄ ad celū: qm̄ a tpib⁹ patruz n̄oꝝ sumus in magno p̄cto vſq̄ ad diem hunc. Et ppter p̄cta n̄ra et patruz n̄oꝝ sum⁹ tra diti cū fratribus n̄ris et cū sacerdotib⁹ n̄ris. regibus terre in gladiū et captiuitatē et dep̄dationem cū p̄fusione vſq̄ in hodiernū dñe. Et nūc q̄z̄tū est q̄ p̄tingit nob̄ mia abs te dñe deus et derelinq̄ nobis radicē et nomē in locū sanctificationis tue degere lumiare n̄m in domo dñi dei n̄i: dare nobis cibū in om̄i tpe seruitus n̄re. Et cuꝝ seruire mus nō suim⁹ derelicti a dño deo n̄o: sed p̄stitūt̄ nos in grā ponēs nob̄ reges psaz dare cibuz. et clarificare tēplū dñi dei n̄i. et edificare deserta syō: dare nobis stabilitatē in iudea et hierlm. Et nūc qd dicimus dñe h̄ntes hec. Trāgressi. n. sumus p̄cepta tua: q̄ dedisti in man⁹ pueroz tuoz pp̄bz dicens. Qm̄ terra in q̄ introiūtis possidē hereditatē eius terra polluta ē coinqnationibus alienigenar̄ terre et imundicie illoꝝ repleuerunt ea totā immundicia sua. Et nūc filias v̄ras nō cōiunges filiis eoz. et filias eoz nō accipies filiis vestris. et nō ingres pacē h̄re cū illis om̄i tpe: vt i ualescētes manduces optia terre: et hereditatē distribuas filiis v̄is vſq̄ in euū. Et q̄ p̄tingut nob̄ oia sunt ppter opa n̄ra maligna. et magna p̄cta n̄ra. Et dedisti nobis tales radicē: et rur suz reuer si sumus transgredi legitia tua vt̄ cōmiseremur imundicie alienigenar̄ gentū terre huius. Non ne irasperis nob̄ pdere nos. quo ad vſq̄ nō relin quaf radix et nomē n̄m. Dñe deus israel verax es: Derelicta ē. n. radix vſq̄ in hodiernū dñe. Et nūc sum⁹ in p̄spectu tuo in iniquitatib⁹ n̄ris. Nō ē. n. adhuc stare an̄ te in his. Et cū adorando p̄teref esdras flēs humili. p̄strat⁹ an̄ templū: p̄gregati sunt an̄ euz ex hierlm turba magna valde: viri et mulieres et iuuenes et iuuencale. Sletus. n. erat magn⁹ in ipa multitudine. Et cū clamasset iecho n̄ias ieheli ex filiis israel. dixit esdr: Pos i dñm peccauimus q̄ collocanim⁹ nob̄ in infumonum mulieres alienigenas ex ḡtib⁹ terre. et nūc es su p̄ omnē israel. In his ḡ sit iurisurandū a dño. ex

pellere om̄is vxores nostras q̄ ex alienigenis sunt
cū filiis eāꝝ. Sicut tibi decretū ē a maioribꝫ fm
legem dñi exurgēs explicā: ad te.n. spectat nego
ciū et nos tecuz sumus. Viriliter fac. Et exurgens
esdras adiurauit p̄ncipes sacerdotū et levitas: et
omnem israel facere fm hec. et iurauerunt.

Exurgens esdras

IX.

e ab aī atrium templi. abiit in pastosorū
ionathē filij Nasabi. et hospitatus illic
nō gustauit panē nec aquaz bibit: sup inigratē
multitudinis. et facta ē p̄dicatio in omni iudea: et
in hierlm oībus q̄ erant ex captiuitate in hierlm
p̄gregati: vt quicq̄ nō occurrerit bīduo: vel tri
duo diei fm iudiciū assidentiū seniōꝫ: tollerent
facultates sue et ip̄e alienus iudicareſ a multiudi
ne captiuitat̄. et p̄gregati sunt om̄is qui erāt extri
bu iuda et beniam̄ in tribus diebus in hielm.
Hic mensis ē nonus dies mensis vicesimus. et se
dit oīs multitudi in area templi tremētes ppter
hyemē p̄ntē. Et exurgens esdras dixit illis: Uos
imq̄ fecistis collocando vob in matrimonii uxo
res alienigenas vt addereſ ad petā isrl. et nūc da
te p̄fessionem et magnificentiā dño deo patrū no
stroꝫ et p̄ficit voluntatē ipsius: et discedite a gēti
bus terre et ab uxoriibꝫ alienigenis. et clamauit om̄is
multitudi et dixerūt voce magna: Sicut dixi
sti faciemus. Sed qm̄ multitudi magna ē: et tem
pus hybernū et nō possumus ins̄sidiati stare: et
Opus nō est nob̄ vniuers dier: neq̄ bidui. multū
enim in his peccauim̄ stent p̄positi multitudinis
et oīs qui nobiscū inhabitāt. et quotquot hñt uxo
res apud se alienigenas. et assistat accepto tpe ex
omni loco p̄sbyteri et iudices: vſq̄ quo soluat irā
dñi negotiū huius. Jonathas aut̄ fili⁹ ezeli et ozi
as thecā suscepserunt fm hec. et horosam⁹ et lenis
et sabbathe⁹ fil̄ cooptati sunt cū illis. et steterūt fm
Boia vniuersi q̄ erant ex captiuitate. et elegit sibi
viroſ esdras sacerdos: p̄ncipes magnos de p̄fici
bus eoz fm nomina: et p̄sederūt nouilunio men
sis decimi examinare negociū istud. et determina
tum est de viris q̄ hēbant uxores alienigenas vſ
qz ad neomenia p̄mi mēsis. et int̄nēti sunt ex sacer
dotibus pmixti q̄ hēbat alienigenas uxores. ex fi
liis iefu. fili⁹ ioseph et fr̄b⁹ ei⁹. maseas et elieze
us et loub⁹ et ioadēus. et inierūt man⁹ vt expelle
rent uxores suas et ad litandū in exortatōe arie
tē p̄ iegrantia sua. et ex filijs semmeri. maseas: et
estes et icelech: azarias. et ex filijs fosere. lisoma
rias. hismaenis et nathanae. iussio redd⁹ et talsas
et ex leuiſ: iorabduſ et semeis et colnis et calitas
et facteas et coluas et elionas. et ex sacris catorii
bus: eliasib⁹. zacear⁹. et ex ostiarijs. salbum⁹ et tol
banes. et ex isrl. ex filijs foro oī et remias et ged
dias et melchias et michel⁹ et eleazarus: et iēme
bias et bannas. et ex filijs ioramā: chamas et za
charias et iezreliſ et ioddius et emmoth et heli
as. et ex filijs zathoim. eliadas et liaſum⁹: zochi
as. et larimoth et zabdis et uebedias. et ex filijs

zebes. iohes et amanias et zabdiās et emens. et
ex filijs banni: olamus et malluchus et iedde⁹ et
iāsub⁹ et asab⁹ et hierimoth. et ex filijs abdin. naa
thus et moosias et cale⁹ et raanas maseas. Abha
tathias et beseel et bōnus et manasses. et ex filijs
nuiae. noneas et aseas et melchias et sameas et si
mō beniam̄ et malch⁹ et marras. et ex filijs asom
careaneus matathias et bannus et eliphalacl et
manasses et semei. et ex filijs banni: hieremias:
et moodias et abram⁹ et iobel et baneas et pelias
et Jonaſ et marimoth et eliasib⁹ et mathane⁹: et
eliasas et ouſas et dielus et semedius et matathias et
sabadus et zechea sedmi et iessei baneas. Om̄es
isti p̄iuxerūt sibi uxores alienigenas et diuinerūt
eas cū filijs. Et inhabitauerūt sacerdotes et levi
te et q̄ erant ex israel in hierlm. et in tota vna regi
one nouilunio mensis septimi. et erāt fili⁹ israel in
cōmorationibus suis. Et p̄gregata est oīs multi
tudo simul in areā q̄ est ab oriente porte sacre. Et
dixerūt esdrē p̄tifici et lectori: vt afferret legem
moysi q̄ tradita ē a dño deo isrl. et attulit esdras
pontifex legē om̄i multitudini eoz a viro vſqz ad
mulierem et oībus sacerdotibꝫ audire legē nouilu
nio mensis septimi. Et legebāt in area q̄ est an sa
crā portā tēpli a p̄ma luce vſqz ad vespaz coriā
viris et mulieribus. et dederūt oīs sensum ad legē
Et stetit esdras sacerdos et lector legis sup lignē
um tribunal qd̄ fabricatū erat. et steterūt ad eum
matathias et samus. ananias azarias: vrias: eze
chias: et balsamus ad dextrā: et ad sinistrā falde⁹
misael malachias. abusthas: sabus: nabadias et
zacharias. Et assumpsit esdras lib̄z corā oī mul
titudine. p̄sidebat. n. in gloria in p̄spectu om̄iuſ.
et cū absoluisset legē oīs recti steterunt. et hñdixit
esdras dñm deū altissimū: deū sabaoth oīpotē
tem. et rñdit oīs p̄ples amen. Et elevatus sursum
manibus p̄cidebat in terrā adorauerunt dñm: ie
sus et banaeus et sarebias et iaddim⁹ et accubus et
sabbatheus et calithes et azarias et iorad⁹ et anani
as et philias leuite qui docebant legem dominū: et
in multitudine legebāt nomen dñi. et p̄serebat sin
guli eos q̄ intelligebant lectionē. Et dixit athara
thes esdrē p̄tifici et lectori et leuiti q̄ docebāt mul
titudinem dicens: Dies h̄ sanctus est dño. et oīs
flebat cū audissent legē. Et dixit esdras. Bigrei
si ḡ manducate pinguisima qz et bibite dulcissi
ma qz et mitrite mūera his q̄ nō hñt. sanct⁹. n. ē
h̄ dies dñi et nolite mesti esse. Dñs. n. clarificabit
vos. et leuite denunciabāt in publico oībus: dicē
tes. Dies h̄ sanctus ē. Nolite mesti esse. et abiect
oīs manducare et bibere et epulari et dare mūera
his q̄ nō habebant vt epuleſ. Agnifice. n. sunt
exaltati v̄bis qb̄ edociti sunt. et p̄gregati sunt vni
versi in hierlm celebrare leticiā: fm testm̄ dñi dei
israel.

Explicit Liber esdræ secundus.

Incipit Liber esdre tertius. Capl'm.

Iber esdre

pplebe sedis. filij sarei.
filij azarei; filij hechie
filij sadiae; filij sadoch
filij achitob. filij achie
filij phinees. filij heli.
filij anerie. filij asiei. si
lij marimoth. filij arna
filij ozie. filij borith. si
lij abisei. filij phinees

filij eleazar. filij Aaron extribu leui. q. fuit capti
uos in regione medoz in regno artaxerxis regis
psaz. Et facuz est vbu dñi ad me dicēs: Vade et
nuncia pplo meo facinora ipoz et filijs eoz iniq
tates qz in me admiserūt: vt nunciēt filijs filioz
qz petra pentum ipoz in illis creuerūt. Obliti .n.
mei sacrificauerūt dijs alienis. Nōne ego eduxi
eos de terra egypci de domo seruitus: Ipi autē
irritauerūt me: et p̄silia mea spreuerūt. Tu autē ex
cute comā capi⁹ tui et p̄jice omia mala sup illos:
qm̄ nō obedierunt legi mee. Ppl's antē ē indisci
plinatus. Usqzquo eos sustinebo qbus tata bñsi
cia ztuli: Reges multos pp̄ter eos s̄bueri: pha
raonem cū pueris suis et oēz exercitū ei⁹ pcussi.
Qm̄ gentes a facie eoz pdidi et in oriente puin
ciap duaz pplos tyri et sidonis dissipau. et oēs
aduersarios eoz interfeci. Tu vō loqre ad eos di
cens. Hec dicit dñs. Nēpe ḡ vos p mare trāsme
au et plateas vob initio munitas exhibui. Bucē
vob dedi moysen et aaron sacerdotē. luce vob p
colunaz ignis p̄stti: et magna mirabilia feci i vo
bis. Elos autē mei obliti estis dicit dñs. Hec dicit
dñs omnipotens. Cōturnix vob in sig fuit: castra
vob ad tutelā dedi. et illic murmurasti: et nō tri
umphasti in noīe meo de pditione inimicoy v̄rōz
sed adhuc nūc v̄sqz murmurasti. Ubi sunt bñsi
cia q̄ p̄stti vob? Nōne in deserto cū esurirez p
clamasti ad me dicētes: vt qd nos in desertum
istud adduristi interficere nos: Abeli⁹ nobis fue
rat suire egypcijs qz mori in deserto h. Ego do
lui gemitusv̄ros et dedi vob manna in escā. Ha
nē angeloz manducasti. Nōne cū stires petraz
exidi: et fluxerūt aq̄ in saturitate: P̄opter est⁹
filijs arboz vos teri. Biuisi vob terras pigues:
chananeos et pherezeos et philistios a facie v̄ra
p̄eci. qd faciam vob adhuc dicit dñs: Hec dicit
dñs omnipotens. In deserto cū eset in flumie am
moreo sitiētes et blasphemantes nomē meū. nō
igne vob p blasphemis dedi: sed mittēs lignū i
aqz. dulce feci flumē. Quid tibi faci⁹ iacob? No
lūsti obedire iuda. Transferā me ad alias gētes
et dabo eis nomē meū: vt custodiant legittia mea
Qm̄ me dereligisti: et ego vos derelinqua. De
tētibus vob a me mia⁹ nō miserebor: qm̄ iuocabi
nis me ego nō exaudiā vos. Abaculasti. n. mar⁹

v̄ras sanguine et pedes v̄ri impigri sunt ad p̄mit
tenda homicidia. Ab q̄si me dereligisti sed vos
ipsos dicit dñs: Hec dicit dñs omnipotēs. Non
ne ego vos rogaui vt p̄ filios et m̄ filias et vt nu
trix puulos suos vt esset m̄hi in pp̄lm: et ego vo
bis in deū et vos m̄hi in filios. et ego vob in p̄rez
Ita vos collegi vt gallina pullos suos s̄b alas su
as. Abō autē qd faci⁹ vob? P̄oijciā vos a facie
mea. Oblationē cū m̄hi attuleris auertā faciem
meā a vob. Dies. n. festos v̄ros et neomenia et cir
cūcīdes repudiā. ego misi pueros meos pp̄bas
ad vos quos accep̄t interfecisti. et laniastis cor
pora eoz quoq̄ sanguinē exqrā dicit dñs. Hec di
cit dñs oipotēs. Dom⁹ v̄ra deserta ē. p̄jiciā vos
sic vētus stipulā: et filij p creationē nō faciēt: qm̄
mandatū meū neglexerūt et qd malū ē corā me se
cerūt. Tradā domos v̄ras pp̄lo veniēti q̄ me nō
audiētes credūt. qbus siḡ nō oñdi faciēt q̄ p̄cepi
pp̄bas nō viderūt et m̄corabunt iniquatum eoz.
Testor: pp̄li veniēt ḡfaz cui⁹ puuli exultat cū leti
cia me nō vidētes oculis carnalib⁹ sed spū credē
tes q̄ diri. et nūc frater aspice q̄ gl̄ia. et vide pp̄lm
veniente ab oriēte qbus dabo ducatū abraā ysa
ac et iacob et osée et amos et Abihec et iobel et ab
die et ione et naum et abachuc. sophonic aggei. za
charie et malachim q̄ et angelus dñi vocatus est.

Ec dicit dñs. Ego

b eduxi pp̄lm istū d̄ fuitute qb⁹ mandata
dedi p pueros meos pp̄bas quos audi
re noluerūt s̄z urita fecerūt mea p̄silia. m̄f q̄ eos
ḡnauit dicit illis. Ite filij: q̄ ego vidua suis et dere
licta. Educavi vos cū leticia et amisi vos cū luctu
et tristitia: Qm̄ peccasti corā dñō deo v̄ro: et qd
malū ē corā eo fecisti. Abō autē qd faci⁹ vobis:
ego vidua suis et derelicta. Ite filij: et petite a dñō
mia⁹. ego autē te p̄ testē inuoco sup m̄fem filioz
q̄ noluerūt testē meū suare vt des eis p̄fusionez
et m̄frez eoz in direptionē: ne ḡnatio eoz fiat. Dis
p̄gan⁹ in gētes noīa eoz. delean⁹ a terra qm̄ sp̄re
uerūt sacrum meum. Ne tibi assur: q̄ abscondis ini
quos penes te. Gēs mala m̄corare qd fecerim so
dome et gomorre quoq̄ terra iacet in piceis gleb̄:
et aggerib⁹ cinez. Sic dabo eos q̄ me nō audierūt
dicit dñs oipotēs. Hec dicit dñs ad esdrā. Mun
cia pp̄lo meo qm̄ dabo c̄s regnū hierlm qd da
turus erā israel. et sumā m̄hi gloriaz eoz et dabo
eis tabernacula eterna q̄ p̄panerā illis. Lignūvi
te erit illis in odore vnguenti: et nō laborabūt neqz
fatigabunt. Ite et accipiez. rogate vob dies pau
cos vt imorenſ. Jā patū est vob regnū. Vigilate
Testare celū et terrā. Cōtrī. n. malū et creaui bo
nū: q̄ viuo ego dicit dñs. Ab̄ amplectē filios tu
os: educa illos cū leticia. Si cōluba p̄firma pe
des eoz: qm̄ te elegi dicit dñs. et resuscitabo mor
tuos d̄ locis suis. et d̄ monumēt educā illos: qm̄
coqui nomē meū i israel. Noli timē m̄f filioz qm̄
te elegi dicit dñs. Ab̄ itaz tibi adiutorū pueros
meos esaiā et hieremā ad quoq̄ p̄siliū sc̄ificau

et paraui tibi arbores duodecim grauatas variis
 fructibus et totidem fontes fluentes lac et mel: et mon-
 tes imenses septem. hastes rosas et liliis in quibus gau-
 dio implebo filios tuos. Videlicet iustifica: pupillo
 iudica: egenti da: orphanum tuere. nudum vesti. pra-
 et dum et debile cura: claudum irridere noli. tutare man-
 cum. et ceterum ad visionem claritatem mee admittere. Se-
 nem et iuuenem intra muros tuos serua. mortuos
 ubi inuenieris signis promeda sepelio: et dabo tibi
 pima cessionem in resurrectione mea. Paulus et qui
 esce populus meus qui veniet regas tua. Matris bona
 nutri filios tuos per firmam pedes eorum. seruos quos
 tibi dedi: nemo ex eis interiet. ego. n. eos regram
 de numero tuo. Noli fatigari. Cuz. n. venerit dies
 pressuram et angustie: alij plorabunt et tristes erunt: tu
 autem hilaris copiosa crisa. zelabunt gentes et nil ad
 uersus te poterunt dicit dominus. Et domini mee tegetur te
 ne filij tui gehennam videant. Iocundare miratus si
 lijs tuis qui ego te eripiam dicit dominus. Filios tuos
 dormientes meorare: quoniam ego eos educam de lateri
 bus terre: et misericordia illis faciam quoniam misericordia suis
 dicit dominus omnipotens. Amplexu nactos tuos: usque
 dum venio et pitem illis misericordia: quoniam exuberant fontes
 mei et gratia mea non deficit. Ego esdras precepimus ac
 ceperam a domino in monte orebus utire ad israel. Ad quos
 convenire reprobauerunt me et respuerunt mandatum
 domini. Ideoque vobis dico gentes qui auditis et intelligi-
 tis. expectate pastorem virum requiem eternitatis dabit
 vobis quoniam in primo est ille qui in fine seculi adueniet
 Parati estote ad primam regni: qui lux perpetua luce-
 bit vobis in eternitate temporis. Fugite umbra seculi habet
 Accipite iocunditatē glorie vestre. ego testor palam
 saluatorum meorum: commendatur dominus accipiet et locum
 domini. gratias agentes ei: qui vos ad celestia regnum vo-
 cauit. Surgite et state et videte numerus signorum in con-
 uicio domini. qui se de umbra seculi transstulerunt splen-
 didas tunicas a domino accepérunt. Recipe spiritum non
 rum tuum et inclide candidatos tuos qui legem domini co-
 pleuerunt. Filiorum tuorum quos optabas plenus est numerus.
 Rogo impium domini ut sciscief populus tuus qui voca-
 tus est ab initio. Ego esdras vidi in monte spiritum tur-
 bam magnam quam nuerare non potui. et oes canticos
 collaudabam dominum et in medio eoz erat iuuenis sta-
 tuta celsis. eminenter obliquis illis et singulis eorum ca-
 pitibus iponebat coronas et magis exaltabatur.
 Ego autem miraculo tenebar. Tunc interrogavi an-
 gelum et dixi. qui sunt hi domine? Qui respondens dixit mihi
 Hui sunt qui mortale tunica deposituerunt. et immortale
 simpliciter. et professi sunt nomine dei. Unde coronantur
 et accipiunt palmas. et dixi angelum: Ille iuuenis quis
 est qui eis coronas iponit et palmas in manus tradit?
 Et respondens dixit mihi. Ipse est filius dei: quem in seculo
 professi sunt. ego autem magnificare eos ceperam: qui forte-
 ter per nos deum steterunt. Tunc dixit mihi angelus:
 Glade annuncia populo meo quod et quae mirabilia
 domini dei vidisti. III

de filio dei

A anno trigesimo ruine ciuitatis erat in ba-
bylone: et turbatus fuit super cubiculum meo

recumbens. et cogitationes mec ascendebant super
 eo: mecum: quoniam vidi desertionem spiritus. et abundantiam
 eorum qui habitabant in babylone: et ventilatus est spiritus
 meus valde. Et ceperam loquaciam ad altissimum ubi timorata
 Et dixi: O dominator domine tu dirixisti ab initio quoniam plan-
 tasti terram et hunc solus. et ipse traxi populum et dedisti ad amorem
 corpus mortuum: sed et ipsum segmentum manus tuorum
 erat: et insufflasti in eum spiritum vite. et factus est viuens
 coram te. et induxisti eum in padiso quem planterauerat de
 xtera tua annoque terra adueniatur. et huic mandasti
 diligenter viam tuam et perierunt eam: et statim instituisti in eo
 mortem et in nationibus eius: et natus sunt getes et tribus
 et populi et cogitationes quae non est numerus. Et
 abulauit unaque genitrix in voluntate sua: et mira age-
 bant coram te. et spuebant precepta tua. Itaque autem in
 tempore induxisti diluvium super inhabitantes seculum et perdi-
 disti eos. et factum est in unoquoque eorum sic ade mori-
 sic his diluvium. Berelegisti autem unum ex his noe cum
 domo sua et ex eo iusti deos. et factum est cum ceperint
 multiplicari qui habitabant super terram. et multiplicaverunt
 filios et populos et getes multas: et ceperunt ite-
 rato ipietatem facie per quae portavere. et factum est cum ini-
 tate ficerent coram te: elegisti tibi vires ex his cui non
 men erat abraham. Et dilexisti eum: et demisisti ei soli
 voluntatem tuam. et dispositi eis testimoniis eternis et duci-
 sti ei ut non unquam derelinqueret semini eius. Et dedisti
 ei iacob et iacob dedit iacob et esau. et segregasti
 tibi iacob: esau autem separasti. Et factus est Jacob in
 multitudo magna. et factum est cum educeres semini
 eius ex egypto. adduxisti super montem sinai. et inclina-
 sti celos et statuisti terram: et commouisti orbem: et tre-
 mere fecisti abyssos et turbasti seculum: et transiit
 gloria tua portas quantum ignis: et terremotus: et tiffs
 et gelu. ut dareas semini iacob legem. et gubernasti israel
 diligentiam: Et non abstulisti ab eis cor malignum
 ut ficeret lex tua in eis fructum. Cor. n. malignum
 baculum primus ad te transgressus et vinctus est. sed et
 omnes qui de eo nati sunt. et facta est prima infirmitas.
 et lex cum corde populi cum malignitate radicis: et
 dissestit quod bonum est: et mansit malignus: et transie-
 runt tempora et finiti sunt anni. et suscitasti tibi seruum
 et noie dauid: et dixisti ei edificare ciuitatem nois tuis
 et offerre ibi in eadem thymus et oblationes. et factum est in
 annis multis: et bereliqui sunt qui habitabant ciuitatem in
 Urbe. n. et ipsi corde maligno. et tradidisti ciui-
 litatem tuam in manibus inimicorum tuorum. Nunquid me
 licet spiritum. Factum est cum venissem huc et vidisssem ipsi
 rates quae non est numerus et deliquetes multos: vidit
 aia mea hunc. xxx. anno et excessit cor meum: quoniam vidi
 quod sustines eos peccates: et percristi impie agenti-
 bus: et perdidisti populum tuum: et perseruasti inimicos
 tuos et non significasti. Nihil meni quod debeat de-
 reling via hunc. Nunquid meliora facit babylon: aut
 alia genitrix cognit te per israel: Aut quod tribus credidest
 neque labor fructificavit. Pertransies. n. pertransi

in gentibus et vidi abundantes eas et non memo
rantes mandatorum tuorum. Nunc ergo pondera in state
ra nostras iniurias et eorum quod habitat in seculo: et non
inuenies nomine tuum nisi in israel. Aut quoniam non pecca
uerant in prospectu tuo quod habitat terram: aut quod genses
sic obfusauit mandata tua: Hos quoniam per nos in
uenies seruasse mandata tua: gentes autem non
inuenies.

III

Atrahit ad me angelus qui missus est ad me
cui nomine huriel: et dixit mihi. Excedes
excessit cor tuum in seculo hoc: et comprehen
dere cogitas vias altissimi: Et dixi. Ita dominus meus
et reddidit mihi et dixit. Tres vias missus sum unde
re tibi et tres similitudines pponere coram te. de quibus
mibi si renunciaueris una ex his: et ego tibi demfrabo
viam quam desideras videlicet et docebo te unum sit cor
malignum. Et dixi. Quare dominus meus. et dixit ad me.
Vade poteris mihi ignis pondus: aut mensura
mibi flatum venti: aut reuoca mihi die quod perierit. et
reddidi et dixi. Quis natus poterit facere ut me inter
roges de his: Et dixit ad me. Si essez interrogas
te quante habitationes sunt in corde maris: aut
quante vene sunt in principio abyssi: Aut quante
vene sunt super firmamentum: aut quae sunt exitus pa
disi dices mihi fortassis in abyssum non descen
di: neque in infernum adhuc: neque in celum nunquam ascendi:
Nunc autem non interrogauit te nisi de igne et ven
to et die per quem transisti: et a quibus separari non potes
et non reddisti mihi de eis: et dixit mihi. Tu quod tua
sunt tecum coadulectitia non potes cognoscere: et quod
poterit vas tuum capere altissimi viam: et iam exterius
corrupto seculo intelligere corruptionem evidentem
in facie mea: Et dixi illi. Helius erat nos non esse
quod adhuc viuetes viue in impietibus et pati et
non intelligere de quod re. Et reddidit ad me et dixit. Pro
fiscens perfectus sum ad silvam ligatus campi: et cogi
taverunt cogitationem et dixerunt. Venite et eam et fa
ciamus ad mare bellum ut recessat coram nobis et faci
amus nobis alias silvas. et sicut fluctus maris et ipsi
cogitaverunt cogitationem: et dixerunt. Venite ascen
dentes debellamus silvas campi ut ibi permanemus
nobis in etipsis aliis regiones. Et factus est cogitatus
silue in vanum. Venit namque ignis et consumpsit ea. Simi
liter et cogitatus fluctuum maris. Stetit namque arena et
phibuit eos. Si namque esses inde horum quoniam incipes
iustificare: aut quemdemnare: et reddidi et dixi. Utique
una cogitationem cogitaverunt. Terra namque data est: et sil
ue et mari locus portare fluctus suos: et reddidit ad
me et dixit. Vnde tu indicasti: et quem non indicasti tibi
metipsum. Quemadmodum namque terra silue data est: et ma
re fluctibus suis: sic quod super terram inhabitant quae sunt super
terram intelligere solum potest: et quod super celos quae sunt al
titudine celorum: et reddidi et dixi. Neque cor te dominus: ut mi
hi defensus intelligendi. Non namque volui interrogare
de superioribus tuis: sed de his quod ptransiunt per
nos quotidie: propter quod israel datum est tribus gentibus
quae dilexisti populum datus est tribus: in
ipsis: et lex patrum nostrorum in iterum deductum est: et dispo

sitiones scripte nusquam sunt: et ptransiimus de se
culo ut locuste: et vita nostra stupor et paupor: et nec vi
gini sumus misericordia prosequi. Sed quod faciet nomini suo:
quod invocatum est super nos: et de his interrogavi: et
non peccatum illis. Discedite filii a potestate: oolite
frequenter miraberis. Unde festinans festinat secu
lum ptransire: et non capit portare quod in futuris tri
bus iustis re pmissa sunt: quoniam plenum iniusticia est
seculum hoc et infirmitatibus. De quibus autem interro
gas: dicatur. Seminatum est: non malum: et necedum venit de
structio ipsius. Si ergo non inuenimus fuerit quod semina
tum est: et discesserit locus ubi seminatum est malum
non inueniet ubi seminatum est bonum. Unde gramen semi
nis mali seminatum est in corde ad amorem ab initio: et quod
cum impietas grauit usque nunc: et generat usque cum
veniat area. Estima autem apud te gramen male se
minis quantum fructum impietas grauit: quoniam secate
fuerint spiculae quae non est numerus: quod magnam aream
incipient facere. Et reddidi et dixi. Quod et quoniam hec quare
modici et mali anni nostri: Et reddidit ad me et dixit mi
hi. Non festines tu super altissimum. Tu non festinas
inaniter esse super ipsum. Non excessus tuus multus. Non
ne de his interrogauerunt aie iustorum in promptua
ris suis dicentes. Usquequo spero sic et quoniam veniet
fructus aree mercedis nostre: Et reddidit ad eam hierem
et archangelum: et dixit. Unde impletus fuerit numerus se
minus in vobis: quoniam in statu poterat seculum: et
mensura mensuravit tempore: et numero numeravit tempore: et
non comovit nec excitauit usque dum impleat predicta
mensura: et reddidi et dixi. O domino domine sed et nos
omnes pleni sumus in pietate: et ne forte propter nos non
implete in isto aree: propter predictam inhabitantium su
per terram: et reddidit ad me et dicit. Vade et interroga
pugnantem si quis impleuerit nouem menses suos. adhuc
poterit matrem eius retinere post in semetipsa: et di
xi. Non potest dominus: et dixit ad me. In inferno prompt
tuaria aiaz: matrici assilata sunt. Quemadmodum
enim ille festinat quod parit effugere necessitatem post: si
et hoc festinat reddere ea quae comodata sunt. Ab ini
tio tibi demfrabitis his quod occupatis vide: et reddidi et
dixi. Si inueni gratias annorum oculos tuos et si possibi
le est: et si idoneus sum: demfrabo mihi si plus quam pte
ritum sit hoc venire: aut plura ptransierunt supra
quod futurum est. Quid ptransibit scio: quod autem futurum sit
ignis: et dixit ad me. Sta super dexteram pte et dem
strabo tibi interpretationem similitudinis: et steti et vi
di: et ecce formax ardens transiit coram me: et factus
est cum transiret flamma vidi: et ecce supauerunt sumus.
Post hec transiit coram me nubes plena aqua: et immi
sit pluviam impetu multam: et cum transisset impetus
pluviae supauerunt in ea guttae. Et dixit ad me. Co
gita tibi. Sicut crescit pluvia amplius quam guttae: et
ignis quam fumus: sic supauerunt quod transiit men
sura. Supauerunt autem guttae et fumus: et orauit: et
dixi. Puras vineas usque in diebus illis: Uel quod erit
in diebus illis. Reddit ad me: et dixit. Ne signis quod
quod me interrogas ex parte possis tibi dicere: de vita
autem tua non super missus dicere tibi: sed nescio.

V

83

Es signis autem et ecce dies veniet in quibus apprehendens quod inhabitant terram in cœlo multo. et abscondebas veritatem via et sterilis erit a fide regio: et multiplicabitur iniusticia super hoc quam ipse tu vides et super quam audisti olim. et erit impositio vestigio eorum nunc vides regnare regiones: et videbunt ea deserta. Si autem tibi dederit altissimum vivere videbit post tertiam tubam: et relucescat subito sol noctu: et luna ter in die. et de ligno sanguis stilabat. et lapis dabat vocem suam: et populus comedebunt et regabit quem non sperant qui inhabitat super terram: et volatilia conmigratione facient. et mare sodomiti cum pisces reiectet: et dabit vocem noctu quam non novaverat multi. Deus autem audiens vocem eius. Et chaos fuit per loca multa: et ignis frequenter remittens: et bestie agrestes transmigrabunt. et mulieres menstruante parerent monstra: et in dulcibus agros saltus inuenient: et amici oes semetipsos expugnabunt. et abscondebunt sensus: et intellectus se pavent in promptuariu suu: et quod a multis et non inuenient: et multiplicabitur iniusticia et incontinencia super terram. Et interrogabit regio primam suam: et dicet. Numquid te praesul iusticia iusti facies: et non negabis. Et erit in tempore illo: et sperabunt homines et non impetrabunt: laborabunt et non dirigenent vie eorum. Hec signa dicere tibi: promissus es mihi. Et si oraueris iterum et ploraueris sicut et nunc et ieunaueris septem diebus: audio iterato vox maiora. et emigraui et corpus meum horruit valde: et anima mea laborauit ut deficeret. et temuit me quod venit angelus quod loquebatur in me et portauit me et statuit me super pedes. et factum est in nocte secunda. et venit ad me salathiel dux populi. et dixit mihi: ubi eras. Et quare vultus tuus tristis? Aut nescis quoniam tibi creditus es israel in regione transmigrationis eorum: exurge ergo et gusta panem et non derelinques nos sicut pastor gregem suum in manibus luporum malignorum. Et dixi ei: Vade a me et non appropries ad me. Et audiuit ut dixi et recessit a me. et ego ieunauimus per tempore diebus vulturis et plorans sicut mihi maledicuit buriel angelus. et factum est post dies septem: et iterum cogitationes cordis mei moleste erat mihi valde. et resumpsit anima mea spiritum intellectus: et iterum ceperit logos coram altissimo sermones. Et dixi: Omnipotens dominus ex oriente silua terre et oibus arboribus eius elegisti vineam vnicam: et ex omni terra orbis elegisti tibi foream vnicam: et ex oibus floribus orbis elegisti tibi lilium vnum: et ex oibus abyssis maris replesti tibi rium vnum: et ex oibus edificasti ciuitatis sanctificatae tibi metropolis sydon: et ex oibus creatis volatilibus noiaisti tibi columbam vnicam: et ex oibus plasmatus es coribus puidisti tibi ouem vnicam: et ex omnibus multiplicatis populis acquisivisti tibi populum vnum: et ab omnibus probata legem donasti huic quem desiderasti populo: Et nunc domine ut quod tradidisti vnum pluribus: et perparasti super vnum radice alias: et disperdidisti vnicum tuum in multis: et perculauerunt eum quod tradicebat sponsionibus tuis: quicunque tuis testamentis non credebat et si odiebat odisti populum tuum: tuis manib[us] de casti-

gari. Et factum est cum locutus esset sermones: et missus est angelus ad me quod anno venerat ad me propter ritua nocte et dixit mihi: Audi me et instru te: et intendere mihi et adiisci coram te. Et dixi: Loqueretur domine meus. Et dixit ad me. Valde tu in excelsum meum factus es per israel. An plus dilexisti eum quam quod eum fecit: Et dixi ad eum. Non domine: sed dolens locutus sum. Torqueta. ne me renes mei per oculos horum querentem apprendere semitam altissimam et inuestigare propter iudicium eius. Et dixit ad me: Non potes. Et dixi: Quare domine? Ad quod nascebar: aut quod non siebat matrix misericordia mee mihi sepulchrum: ut non viderem laborem iacob et desatigationem generis israel: et dixit ad me: Numeras mihi quod needum veneras: et collige mihi dispensas guttas: et renirida mihi aridos flores et aperti mihi clausa promptuaria: et perdite mihi inclusos in eis flatus. Demonstra mihi vocis imaginem: et tunc ostendam tibi laborem quem rogavas videre. Et dixi: Omnipotens domine: quod enim non potest hec scire: nisi quod cum hominibus habitationem non habet: ego autem in sapientia et quod potero dicere de his quibus me interrogasti: Et dixit ad me. Quod non potes facere vnum de his quod dicta sunt: sic non poteris inuenire iudicium meum: aut in fine charitate quam precepisti. et dixi: Sed ecce domine: tu prepares his quod in fine sunt: et quod facient quod anno me fuerunt: aut nos: aut hi quod post nos: et dixit ad me. Coronare assimilabo iudicium meum. Sicut non nouissimum tarditas: sic nec proximum velocitas. Et respondens et dixi: Nec poteras facere eos quod facti sunt: et quod sunt: et quod futuri sunt in unum ut celarius iudicium tuum ostendas: et respondens ad me et dixi: Non potest festinare creatura super cretorem: nec sustinere seculum eos quod in eo creandi sunt in unum. Et dixi: Quod dixisti seruo tuo: quoniam vivificasti vivi factasti a te creatam creaturem in unum: et sustinebat creature: poterit et nunc portare patentes in unum. et dixit ad me: Interroga matrem mulieris et dices ad eam: et si paris quod per tempore: Rogo ergo eam: ut det de cem in unum. et dixi: Non poterit: sed sim tempore. et dixit ad me: et ego dedi matrem terre huius quod seminatus sunt super eam per tempore. Quae admodum. non infans non parit ea quod senum sunt: sic ego disponui a me creatum seculum: et interrogauimus. et dixi: Cum iam dedecris mihi viam loqueretur coram te. Nam noster noster de qua dixisti mihi adhuc iuuenis es: et senectuti approponitur. et respondens ad me et dixit. Interroga eam quem parit et dicet tibi. Dices: non ei: Quare quos pepistis nunc non sunt sicut his quod anno te: si minores statuta dicent tibi et ipsa. Alij sunt quod in iuuentute virtutis natu sunt. Considera ergo et tu quoniam minori statuta esse per his quod anno vos: et quod post vos minori quam vos: quoniam senescentes creature et fortitudinem inueniuntur per reutes. et dixi. Rogo domine si inueni gratias ante oculos tuos: dema seruo tuo per quae visites creaturam tuam.

Et dixit ad me: Initio terreni orbis: et annoque starum exitus seculi: et annoque spirarum

conventiones ventorum, et ante quæsonarent voces tonitruum; et ante quæ spideerent nitores coruscationum; et ante quæ firmarent fundamēta padis; an quæ viderent decori flores; et an quæ firmarentur motes virtutis; et an quæ colligerent innuerabiles militie angelorum; et an quæ extollerent altitudines aeris et an quæ nominarent mēsure firmamentorum. et an quæ estuarent camini in syð. et an quæ investigarent priores anni. et an quæ ab alienarent eorum quæ nūc peccant ad inuertiones et signati essent quæ fidē thesaurizauerūt; tūc cogitauit et facta sunt p me solum et non p alium. et finis p me et nō p aliū. Et r̄ndi et dixi. Quæ erit separatio temporum? Aut quæ pars finis et sequentis initii? et dixit ad me. Ab abraam usq; ad ad ysaac quæ nati sunt ab eo iacob et esau manus iacob tenebat ab ulti calcaneū esau. Finis. n. huius seculi esau et principiū sequens iacob. Domus manus inter calcaneū et manū. Aliud noli querere esdra. et r̄ndi: et dixi: O dñator dñe si inueni grāz an oculos tuos oro ut demōstres seruo tuo finez signorum tuorum quorū pte mibi demāsti nocte pcedē te. et r̄ndit et dixit ad me: Surge sup pedes thos et audi vocē plenissimā sonitus. et erit sicut cōmotio nec commouebit locus in quo stes sup eū. Ideo cū logiq; tu nō exp aueas: quæ de fine verbū: et fundamentū terre intelligit: quæ de ipsis sermo tre miscit et cōmouebit. Scit. n. quæ fine eorum op̄z cōmutari. et factū ē cū audissem: surrexi sup pedes meos et audiui: et ecce vox loquens et sonus ei⁹ sicut sonus aq; multaz. et dixit: ecce dies veniūt: et erit quæ appropinqr̄ incipiā vt visitē habitates in terra. et quæ ungrere incipiā ab eis quæ iniuste nocuerūt iniusticia sua. et quæ supplerat fuerit humilitas syð et cū supsignabilis seculū qd incipiet ptransire: h̄ signa faciā. Libri aperient an faciē firmamenti: et oēs videbūt sūl: et amiculi infantes loquent vocib⁹ suis. et pgnātes immatuos pariet infantes triū et qttuor mensū et viuēt et suscitabuntur. et sbito apparebūt seminata loca nō semiata. et plēa pm̄ ptuaria sbito inuenient vacua et tuba canet cū so no: quā cū oēs audierint sbito expauescēt. et erit: in illo tpe debellabūt amici amicos ut iūnici: et ex panescet terra cum his. et vene fontium stabūt: et nō decurrēt in horis tribus. Et erit oīs quæ derelictus fuerit ex oībus istis qbus pdixi tibi: ipse salvabit et videbit salutare meū et finē seculi vī. Et videbūt quæ recepti sunt hoies quæ morte nō gustarunt a natuitate sua: et mutabitur cor inhabitantiū et pueret in sensum aliū. Delebit. n. malū. et extinguet dolus. Floredit autē fides et vincet corruptela et oīdeſ veritas quæ sine fructu fuit dieb⁹ tant. et factum ē cū loq̄reſ mībi: et ecce paulatim intuebar sup eū an quæ stabā. et dixit ad me h̄. Veni tibi ostendere tps venture noctis. Si ḡtē rogaueris et iterum ieunaueris septē diebns: itē tibi renuncia hoc horū maiora p diē qd audiri. Audita ē. n. vox tua apud altissimū. Videl. n. foris directionē tuā et puidit pudicitia quā a iūnētute tua habuisti. et p

ppter hoc misit me demonstrare tibi hec oīa. et dicere tibi. Confide et noli timē et noli festinare cuī pōibus tibis cogitare vana. vt non pperes a nouissimis tibis. et factū ē post h̄ et fleui itē et si militer ieunaueris septē dieb⁹: vt suppleā tres hebdomadas quæ dicte sunt mībi. et factum ē in octaua nocte et cor meū turbabat iterato in me: et cepi loqui corā altissimo. Inflātabaf. n. spūs me⁹ valde et aia mea anxiabaf et dixi: O dñe loquēs locutus es ab initio creature in pmo die dicens. fiat celū et terra et tuū verbū opus pfectū. et erat tunc spūs et tenebre circūferebant et silentiū: sonus vocis hoīs nondū erat abs te. Tūc dixisti dñe thesauris tuis pferre lumen luminosum: quo appareret opus tuū. et die scđo creasti spīn firmamēti: et imperasti ei ut diuideret et diuisionē faceret iter aq; vt ps qdām sursum recederet: ps vō deorsū maneret. Et tertia die imperasti aq; pgregari in se p̄tima pte terre: sex vō ptes siccasti et pseruasti: vt ex his sint corā te ministrātia semīata a deo et culta. Herbi. n. tuū pcessit et opus statū siebat. Idō cessit. n. sbito fructus multitudinis immēsus et cōcupiscentie gust⁹ multiformes et flores colore imutabili: et odores odoramenti inuestigabilis. et die tertio h̄ facta sunt. Quarta autē die imperasti fieri solis splendorē: lune lumē. stellarū dispōez. et imperasti eis vt deseruissent futuro plasmato homī. Quinto autē die dixisti septē pti vbi erat aq; cōgregata vt pcrearet aialia et volatilia et pisces: et ita siebat. Aq; muta et sine aia quæ dei nutrī inbebantur aialia faciebat: vt ex h̄ mirabilia tua natōes enarrant. et tunc pseruasti duas aias nomen vni vocasti enoch: et nōmē scēde vocasti leuiathā: et imperasti ea ab alterutro. Nō. n. poterat septia pti vbi erat aqua pgregata cape ea. et dedisti enoch vnam pte qdū fiscata est tertio die vt habitet in ea: vbi sunt mōtes mille. Leuiathā autē dedisti septi mā ptem humidā et pseruasti eā vt fiat in deuoratō nem qbus vis et quā vis. Sexto autē die imperasti terre vt crearet corāz te iūmēta et bestias et reptilia et sup his adam. quē pstituisti ducē sup oībus factis quæ fecisti. et ex eo educimur nos om̄s quēq; elegisti pplm. Hec autē oīa dixi corāz te dñe. q; ppter nos creasti seculū. Residuas autē gentes ab adam natas dixisti eas nil esse: et quā saluē assūte sunt: et qdī stillicidiū de vase sitasti abundantia eorum. et nunc dñe ecce iste gētes quæ in nihilū deputate sunt: cepunt dñari nisi et deuorare: nos autē populus tuus quē vocasti pīogenitū: vñigenitū emulatorē tuū: traditi sumus in manib⁹ eorum: et si ppter nos creastū ē seculū quæ nō hereditatem possidemus cum seculo: Usq; hec:

Et factum ē cū fuissim⁹ VII
loḡ vba hec: missus ē ad me angelus: quæ missus fuerat ad me p̄mis noctib⁹: et dixit ad me: Surge esdra: et audi sermones quos veni loḡ ad te. Et dixi: Loḡre deus meus: et dixit ad me: Ware possum ē in spacioſo loco vt effet s iii

altum et immensum: erit ast ei introitus in angu
 sto loco positus ut esset filia fluminib⁹. Quis n.
 volens voluerit ingredi mare et videre eū vel dñā
 ri eius: si nō transierit angustū in latitudine veni
 re quō poterit? Itē aliud. Cūitas ē edificata et
 posita in loco cāpestri: est autē plēa omnī bono
 rum. Introitus eius angust⁹ et in p̄cipiti posit⁹:
 ut esset a dextris qđem ignis. a sinistris aq̄ alta.
 semita autē ē vna sola inter eos posita: h⁹ est inter
 ignē et aquam ut nō capiat semita nisi solummō
 vestigium hoīs. Si autē dabat cūitas hoī in here
 ditatem: si nunq̄z aīpositū piculum p̄transierit.
 quō accipiat hereditatē suā. Et dixi. Sic dñe. Et
 dixit ad me. Sic est et israel ps. Id opter eos. n.
 feci seculū et qñ transgressus ē adam p̄stitutiones
 meas: iudicatū est qđ factū ē. et facti sunt introit⁹
 huīus seculi angusti et dolētes et laboriosi pauci
 aitez et mali et piculor⁹ pleni et labore magno ope
 fulti: nāz maioris seculi introitus spaciōsi et secu
 ri. et faciētes immortalitatē fructū. Si ḡ ingrediē
 tes nō fuerūt ingressi q̄ viuūt: angusta et vana h⁹
 nō poterunt recipe q̄ sunt reposita. Nunc ḡ tu q̄
 re p̄turbaris cū sis corruptibilis: et qđ moueris
 tu cū sis mortal: et q̄re nō acceperisti in corde tuo:
 qđ futuruz sed qđ in p̄stū. Rūndi et dixi. Sūnator
 dñe ecce disposuisti lege tua quoniam iusti heredi
 tabunt hec: Impij autē pibunt: iusti autē ferēt an
 gusta sperantes spaciōsa. Qui. n. impie gesserūt
 et angusta passi sunt et spaciōsa nō videbūt. et dī
 xit ad me. Ad ē index sup deū: neq̄ intelligēs su
 p̄ altissimum. Dērēt. n. multi p̄stes: q̄ negligē
 q̄ aīposita ē dei lex. Mandās. n. mādauit dens
 venētibus qñ venerūt: qđ faciētes viuerēt: et qđ
 obseruātes nō punirent. H̄i autē nō sunt p̄suasi et
 p̄tradixerūt ei. et p̄stituerūt sibi cogitāmē vanita
 tis: et p̄posuerunt sibi circūventiones delictor⁹:
 et supdixerunt altissimo nō esse: et vias eius non
 coguerunt et legē ei⁹ spreuerunt et spōsiones eius
 abnegauerūt: et in legitimis eius fidē nō habue
 runt: et opa ei⁹ nō p̄ficerūt. Id opter h⁹ esdra va
 cuā vacuā: et plena plenis: ecce p̄s veniet et erit
 qñ venient signa q̄ pdixi tibi. Et appēbit sponsa
 et appēscens oīdef q̄ nūc s̄bducit terra: et oīs q̄
 liberatus ēde p̄dich⁹ malis. ip̄e videbit mirabilia
 mea. Reuelabis. n. filius me⁹ iesus cuīz his q̄ cuīz
 eo sunt. et iocundabun⁹ q̄ relicti sunt in annis q̄
 dringens. Et erit post annos hos et moriet̄ fili⁹
 meus xp̄s. et oēs q̄ spiramentuz h̄nt hoīes: et co
 uertet seculuz in antiquum silentiuīz dieb⁹ septē
 sic in p̄ribus iudicijs. ita ut nemo derelinq̄: et
 erit post dies septē: et excitabil⁹ qđ nōdum vigi
 lat seculum. et moriet̄ corruptuz. Et terra reddet
 q̄ in ea dormiūt. et puluis q̄ in eo silentio bitant
 et p̄mptuaria reddet q̄ eis cōmendate sunt aīe.
 Et reuelabis altissimum sup̄ sedē iudicij et p̄tran
 sibūt miserie. et longanimitas p̄gregabit̄. Judi
 cium autē solum remanebit: virtus stabit: et fides
 qualescet. et opus s̄bsequēt̄. et merces oīdef: et iu

stice vigilabunt: et iniusticie nō dñabunt. Et di
 xi: Sumus abraam ppter sodomitā orauit: et
 moyses p̄ p̄ribus q̄ in deserto peccauerunt. et q̄
 post eum p̄ israel in diebus achaz et samuelis et
 dauid p̄ p̄fractione. et salomō p̄ eis q̄ venerunt i
 sanctificationē. et helias p̄ his q̄ pluviā accepe
 runt et p̄ mortuo vt vivaret. et ezechias p̄ pplo in
 diebus sennacherib. et multi p̄ multis. Si ḡ mō
 qñ corruptibile increvit: et iniusticia multiplicata
 ē et orauerunt iusti p̄ impijs: q̄re et nūc sic non
 erit. Et rūndi ad me et dixi. H̄is seculum nō est
 finis: glāia in eo frequēt manet: ppter h⁹ orauerit
 p̄ inualidis. H̄ies. n. iudicij erit finis tempis hu
 ius. et initium t̄pis futuri immortalitatē. in quo p̄
 transiuit corruptela soluta ē intemperantia. absca
 sa ē incredulitas: crevit autem iniusticia: orta ē ve
 ritas. Tunc. n. nemo poterit saluare eum q̄ perīst
 neq̄ demergere q̄ vincit. et rūndi et dixi. H̄ic sermo
 meus p̄mus et nouissimus: qñ melius erat non
 dare terram adam: vel cū iam dedisset coercē eū
 vt non peccaret. Quid. n. p̄dest hoībus in p̄stī
 viuere in tristitia et mortuos spare p̄nitionem?
 Tu qđ fecisti adam. Si. n. tu peccasti nō est fa
 ctus solus tuus casus sed et nūc q̄ ex te aduenim⁹
 Quid. n. p̄dest nobis si p̄missum ē nobis inor
 tale t̄ps: nos autem mortalia opa egimus: et qñ
 p̄dicta est nobis phennis spes: nos vero pessimi
 vani facti sumus. Et qñ reposita sunt nobis ha
 bitacula sanitatis et securitatis: nos vero male cō
 uersati sumus. et qñ reposita gloria altissimi p̄te
 gere eos q̄ tarde cōuersati sunt: nos autē pessimi
 vijs ambulauimus. Et qñ oīdef padisus cuius
 fructus incorruptus p̄seuerat in quo ē securitas
 et medela nos vō non ingrediemur. In ingratis
 enim locis cōuersati sumus: et qñ sup̄ stellas fulge
 bunt facies eoz q̄ abstinentiā haberunt: nōc au
 tem facies sup̄ tenebras nigre. Mon. n. cogitau
 viuentes qñ iniquitatem faciebamus q̄ incipiē
 post mortē pati. Et rūndi et dixi: H̄oc ē cogitāmē
 tum certaminis qđ certabit q̄ sup̄ terram natūs
 ē homo vt si victus fuerit patiās qđ dixisti. si au
 tem vicebit recipiet quod dico: qñ hec ē vita quā
 moyses dixit cū viueret ad pp̄lm dices: Elige ti
 bi vitā et viuās. Nō crediderūt autē ei: sed nec p̄
 eum p̄phis. sed nec milīi q̄ locutus sum ad eos:
 qñ nō esset tristitia in p̄ditionem eoz sicut futur⁹
 ē gaudium sup̄ eos q̄bus p̄suasa ē salus. et rūndi et
 dixi. Scio dñe qñ vocat̄ ē altissimus misericors
 in eo q̄ misereat̄ in his q̄ nondū seculū aduene
 runt. et q̄ miseretur illis q̄ p̄uerionem faciunt in
 lege eius. et longanimis est qñ longanimitatem
 p̄stat his q̄ peccauerunt q̄si suis opibus: et munī
 ficus est: qñ qđe donare vult p̄ exigentij et mul
 tie mie: qñ multiplicat magis mias his: q̄ p̄stes
 sunt: et q̄ p̄terunt et q̄ futuri sunt. Si. n. non multi
 plicauerit misericordias suas nō viuificabit̄ secu
 lum cū his q̄ inhereditabant in ea: et donat: qñ si
 non donauerit de bonitate sua. vt alleuiens hi q̄

iniquitatem fecerunt δ suis iniquitatibus: nō poterit decies millesima ps viuiscari hominū. Et index si nō ignouerit his q curati sunt vbo eius: t dele verit multitudine ptemptionum: nō fortassis de relinqueretur innumerabili multitudine nisi pauci valde.

VIII

Et rñdit ad me t dixit. Hoc seculum fecit altissimos ppter multos: futurū aut ppter paucos. Sic aut corā te similitudinem esdra. Quod aut interrogabis terrā: et dicet tibi: qm̄ dabit terram multā magis vñ fiat sc̄ile. puum aut puluerem vñ aux fit. sic t actus p sentis seculi. Multi qdem creati sunt pauci aut saluabunt. t rñdi t dixi. Absorbe ḡ aia sensum t deuora qd sapit. Conuenisti. n. obaudire z pp̄ba re volens. Nec. n. tibi ē datum spaciū nisi solum mō viuere. O dñe si nō pmittes seruo tuo vt ore mis corāte t des nobis semen cordi t sensu cul turan vñ fructus fiat: vñ viuere possit omis corruptus q portabit locum hominis? Solus. n. es t vna plasmatio nos sumus manuum tuarū sicut locutus es. Et quod nunc in matrice plasmatum ē corpus t p̄stans memb: a. p̄serual in igne t aq tua creatio. t nouē mensibus patrū tua plasmato tuam creaturam q̄ in ea creata est: ipm aut quod seruat t quod seruabat vtraqz seruabunt: seruataqz qnqz iterum reddit matrix que in ea creuerit. Impasti. n. ex ipsis membris hoc ē mammillis p̄bere lac fructui mammillaz: vt nutriat id quod plasmatum est vlḡ in tps aliquod: t postea dis ponas eū tue misericordie. Enutriisti eum tua iustitia t erudiisti eum in lege tua: t corripuisti eū tuo intellectu. t mortificabis eum vt tua creatura t viuiscabis eumvt tuū opus. Si ḡ pdideris eū q tantis laboribus plasmatus ē: tuo iussu facile ē ordinari vt t id quod siebat seruare. t nunc dñe dicam de oī hoīe tu magis scis de pplo autē tuo ob quem doleo. t de hereditate tua ppter quam lugeo. t ppter israel ppter quem tristis sum t de ia cob. ppter quem doleo: ideo incipiam orare corā te p me t p eis: qm̄ video lapsus nōs q inhabitanus terrā: Sed audiui celeritatem iudicis qui futurus est. Ideo audi vocem meam: t intellige sermonem meū t loqr corā te. Initium vborum esdre p̄sqz assumeref. Et dixi: O dñe q inhabitas seculū cuius oculi eleuati in supna t aere: t cuius thronus inestimabilis: t gloria incōphensibilis: cui astat exercitus angeloz cū tremore: quoꝝ ser uatio in vento t igni puerantia: cuius verbū verum t dicta pseuerantia: cuius iussio fontis: t dispositio terribilis: cuius aspectus arescat abyssos: et indignatio tabescere facit mōtes. t vītas testifica tur. exaudi oīez serui tui t aurib̄ pcipe de p̄ca tionē signēt tui. Dū. n. vnu loqr: t dū sapio rñ debo: nec respicias pp̄li tui delicta: sed q̄ tubi in veritate seruūt. Nec intēdas impia gentiuz stūdia: sed q̄ tua testimonia cū doloribus custodie runt. Nec cogites q̄ in p̄spectu tuo false puerantia

sunt: sed memorare q̄ ex voluntate tua timorē co gnouerunt. Neqz volueris pdē q̄ pecudū mores habuerūt: s̄z res picias eos q̄ legē tuarū splendide docuerūt. nec idigneris eis q̄ bestijs peiores iudi cati sunt. s̄z diligas eos q̄ sp̄ in tua iusticia p̄fidūt t glīa. qm̄ nos t p̄fes nři talib̄ morib̄ languem̄ tu aut ppter nos p̄ctores misericors vocaberis. si. n. desideraueris vt nři miserearis: tunc miseri cors vocaberis: nob̄ aut nō hñtib̄ opa iusticie. Justi. n. qb̄ sint opa multa reposita: t pp̄js op̄ibus recipiet mercedē. qd ē. n. hō vt ei idigneris: aut gen̄ corruptibile: vt ita amarus sis de ipso? In vītate. n. nēo de genīs q̄ nō ipie gessit: et de p̄fitētib̄ q̄ nō deligt. In h. n. annūciabat iusticia tua t boitas tua dñe: cū mīst̄ fueris eis q̄ nō hñt s̄bāz bonoz opey. t rñdit ad me t dixit. Recte locut̄ es aliq t iux̄ f̄mones tuos sic t fiet. qm̄ nō vē cogitabo sup̄ plasmā eoz q̄ peccauerūt an̄ mortē an̄ iudiciū an̄ pditionē: s̄z iocūdabor sup̄ iustorū signētū. t mēorabor pegrinatōis quoqz t salutis t mercedis receptōis. Quod ḡ locut̄ sum: sic t ē. Sicut. n. agricola serit sup̄ terra semia multa t plātationes multitudinis plātāt: s̄z nō in tpe oia q̄ seiata sunt saluante: sed nec oia q̄ plātata sunt radicabūt. sic t q̄ in seculo seiati sunt: nō oēs saluabunt. t rñdi t dixi: Si inneni grāz loqr. Quod semē agricole si nō ascenderit aut nō accepit plu mā tuā i tpe aut si corruptū fuerit multitudine plu wie: sic perit t sit̄ hō q̄ manib̄ tuis plasmatus ē. t tu ei imago noīatus: qm̄ silat̄ es ei ppter quē oia plasmasti. t silasti semini agricole. Non irascaris sup̄ nos s̄z p̄ce pplo tuo t miserē hereditāti tue. Tu at̄ creature tue misereris. t rñdit ad me t dixit: Que sunt p̄ntia p̄ntib̄ t q̄ futura futuris. Multū. n. tibi restat vt possis diligē mēā creaturā sup̄ me: tibi at̄ frequēter t ipi p̄ximauit: iūsū at nūqz. S̄z t in h̄ mirabilēs corā altissimo qm̄ humiliasti te sicut decet te. t nō indicasti te vt iter iustos plurimū glorificeris ppter qd miserie multe t miserabiles efficiēt eis q̄ bitat seculū in nouissimis: q̄ i multa supbia abulauerit. Tu at̄ p̄ te ielige: t d̄ silib̄ tuis ingre gliaz. Nob. n. ap̄p̄ ē p̄disus: plātāt̄ ē arbor vite: p̄patuz ē futurū tps. p̄pata ē abūdantia: edificata ē ciuitas: p̄bata ē reges: pfecta ē bonitas: t pfecta sapia. Radix ma li signa ē a vob: ifirmitas t tinea a vob absconsa ē t in ifernū fugit corruptio i obliuione. Trāsserūt dolores t onus ē in fine thesaurū immortalitas: Moli ḡ adiçē inq̄rēdo de multitudine eoz q̄ peuit. Nā t ipi accipiētes libertatē spreueſt altissimū: t legē eī p̄tēpserunt. t vias eī dereliqrūt. Adhuc aut̄ iustos eī p̄culcauerit t dixerit in corde suo nō esse deū: t qdē sciētes qm̄ morūt. sicut. n. vos si scipiēt q̄ p̄dicta sūt: sic eos sis t cruciat̄ q̄ p̄pata sunt. Mō. n. voluit hoīez dispdi. S̄z t ipi q̄ crea ti sunt. conquinauerunt nomen eius q̄ fecit eos. t ingratī suerunt ei qui preparauit eis vitam.

Qua ppter iudicium meum mō appropinqnat.
Que nō oibus demonstravi nisi tibi: et tibi sib⁹
paucis. Et rñdi et dixi: Ecce nunc dñe demonstra
st mihi multitudinē signoꝝ q̄ incipies facē in no
vissimis sed non demonstrasti mihi quo tpe

.ix
L rñdit ad me et dixit:

e Albericus metire tps in semetipsō: et erit
cū videris qn̄ transferit ps qdā signoꝝ
q̄ pdicta sunt: tūc intelliges qm̄ ipm est tps in q̄
incipiet altissimus visitare seculū qd ab eo factū
ē. Et qn̄ videbis in seculo motio locoꝝ et pploꝝ
turbatio tunc intelliges qm̄ de his erat altissim⁹
locutus a diebus q̄ fuerūt aī te ab initio. Sicut
enī omne qd factū est in seculo. initū hz pariter
et psumationem et psumatio ē manifesta: sic et altis
sumi tpa initia hnt manifesta in pdigijs et vtutib⁹
et psumationes in actu et in signis. et erit oīs q̄ sal
vus factus fuerit et q̄ poterit effugere p opa sua et
p sidem in q̄ credidisti relinquens de pdictis pe
riculis. et videbit salutare meu in terra mea: et in
finibus meis: qm̄ sanctificau me a seculo. et tunc
miserebunq̄ q̄ nunc abusi sunt vias meas. et in tor
mentis commorabunq̄ hi q̄ eas piecerūt in ptem
ptu. Qui. n. nou coquerrunt me viuentes bñficia
psecuti. et q̄ fastidierunt legē meam cū adhuc erāt
bñtes libertatem. et cum adhuc esset eis aptus pe
nitentie locus nō intellecerūt sed spreuerūt: hos
opz post mortē in cruciamēto cogiscere. Tu ḡ nol̄
adhuc curiosus esse quō impij cruciabunq̄: sed i
gre quō iusti saluabunq̄ et quoꝝ seculum: et ppter
quos seculum. et qn̄. Et rñdi et dixi: oīm locutus
sum et nūc dico et postea dicā: qm̄ plures sunt qui
pereunt qz q̄ saluabunq̄: sicut multiplicat fluctus
sup guttaꝝ. Et rñdit ad me et dixit: Qualis ager
talia et semia: et qles flores tales et tincture. et qua
lis opator talis et creatio. et qles agricola talis cul
tura: qm̄ tps erat seculi. et nūc cum essez parens
eis his q̄ nūc sunt aī qz fieret seculū in quo hita
rent. et nemo ptradixit mihi. Tu. n. qsqz et nūc cre
atur in mundo h̄ parato et messe indeficienti: et le
ge inuestigabili: corrupti sunt mores eoz. et pside
ravi seculū et ecce erat piculum: ppter cogitatio
nes q̄ in eo aduenerūt. Et vidi et pepci ei valde:
et seruani mihi acinū de botro et plantationē de
tribu multa. Vereat ḡ multitudo q̄ sine cā nata
est: et serue acinus meus et plantatio mea: q̄ cuꝝ
multo labore pseci. Tu aut si adhuc intromittas
septē dies alios sed nō ieunab in eis: ibis in cā
pum floꝝ vbi domus nō ē edificata. et manducab
solummodo de florib⁹ campi. et carnē nō gustab
et vinū non bibes sed solummodo flores. Bepeca
re altissimū sine intermissione: et veniaz et loqr te
cum. et pfectus sum sc̄ dixit mihi in campū q̄ vo
caſ ardath et sedi ibi in floribus. et de herb⁹ agri
manducau. et facra est esca eay mihi in saturitatē
Et factū est post dies septē et ego discubebam su
pra senū. et cor meu iteꝝ turbabat sic aī. et aptum
est os meu et inchoau dicē corā altissimo: et dixi:

O dñe te nobis oīdens ostēsus es pribus n̄is
in deserto: qd non calcas in fructuoso qn̄ erāt ex
eentes de egypto: et dices dixisti: Tu isrlaudi me
et semē iacob intende sermonib⁹ meis. Ecce ego
semino in vob legē meaz et faciet in vobis fructū
et glorificamini in eo p seculum: Nam p̄es n̄i
accipientes legē nō seruauerūt: et legitima mea
nō custodierūt. et factus ē fructus legis nō parēs
Pec. n. poterat qm̄ tu⁹ erat nā q̄ accepunt perie
runt nō custodiētes qd in eis seminatum fuerat.
Et ecce p̄uetudo ē vt cum accepit terra semen vel
nāq̄ mare. vel vas aliqđ escam vel potum: cum
fuerit exterminatū id in quo seminatum ē: vel in
qd missum ē: simul id qd seminatum vel missuꝝ v̄l
q̄ suscepta sunt exterminant: et suscepta iam non
manēt apud nos. Sed nob̄ sic non factū ē. Nos
gdem q̄ legē accepimus peccates periuim⁹ et cor
n̄m qd suscepit eam. nam lex nō perijt: sed pmā
sit in suo labore. Et cū loqrer h̄ in corde meo: re
spexi oculis meis et vidi mulierē in dextera pre: et
ecce hec lugebat et plorabat cum voce magna: et
animo dolebat valde: et vestimenta eius discessat
et cenis sup caput eius. et dimisi cogitatus in qb⁹
eram cogitans et querens sum ad eā et dixi ei: Ut
qd fles et qd doles animo: Et dixit ad me. Di
mitte me dñe meus vt defleam me. et adiçiaꝝ do
lorem: quoniam valde amara sum animo. et humiliata
sum valde: Et dixi ei: Quid passa es: Dic
mibi. et dixit ad me: Sterilis fui ego famula tua
et non pepi hñs maritum annis triga. Ego. n.
p singulas horas et p singulos dies: et annos tri
ginta hos. dep̄cor altissimum nocte ac die. Et fa
ctum ē post triga annos exaudiuit me de⁹ ancil
lam tuā et vidi humilitatē meā et attendit tribula
tioni mee: et dedit mihi filiū. et iocūdata sum sup
eū valde ego et vir me⁹ et oēs cives mei: et honou
ficabam⁹ valde fortē. et nutriti eū cū labore mul
to. et factū ē cū creuisset et venisset accipe vxorem
se diem epuli.

X
Et factū ē cū introisset fili⁹ me⁹ in thala
mo suo cecidit et mortuus ē: et evertim⁹
oēs lumina. et surrexerūt oēs cives mei
ad p̄solanduz me et regem vsqz in alium diē: vsqz
nocte. et factum ē cum oēs gewissent: vt me p̄sola
rent et geserem⁹ et surrexi nocte et fugi: et veni sic
vides in h̄ campo: et cogito iam non reuerti in ci
uitatem: sed h̄ p̄sistere et neqz manducare neqz bi
dum moriar. et dereliq sermones in qb⁹ eram.
et rñdi cum iracudia ad eam: et dixi: Stulta sup
nobis p̄tingunt: Quoniam syō m̄ n̄a omni tri
stitia p̄tristat. et humilitate humiliata est et luget
validissime. Et nunc quoniam omnes lugemus
et tristes sumus: Quoniam omnes contristati su
mus: tu autem p̄ristaris in uno filio: Interroga
at lugē casum tantoꝝ sup eam germinantium.

Et ex ipsa ab initio oes nati et alii venient. et ecce
pene oes in pditione ambulat: et exterminium fit
multitudo eoz, et qd lugē magis: nisi hq tā
magnā multitudinē pdidit: qd tu q, p vno doles?
Si aut dicis mihi qm nō ē planctus me⁹ similis
terre qm fructū ventris mei pdidi. quē cū mero
ribus pepi et cum doloribus genui: terra aut sm
viam terre. abiqtqz in ea multitudo pns quō eue
nit et ego tibi dico. Sicut tu cū labore pepisti: sic
et terra dat fructū suum. homini ab initio ei q se
cit eam. Nunc ḡ rerine apud temerip̄am dolore
tuū et fortiter fer q tibi ptigerut casus. Si. n. iusti
ficaueris terminū dei et psilū suū. recipies in tpe
et in talibus collaudaberis. Ingredere ḡ in cui
tate ad viu tuū: Et dixit ad me. Nō faciā neqz in
grediar ciuitatē: sed h̄ moriar. et apposui adhuc
loq ad eam: et dixi. Noli facere hūc sermonē: sed
psenti p̄suadenti. Quot. n. casus syd: Consolare
pter dolorē hierlm. Vides. n. qm sanctificatio
nra deserta effecta ē et altare nrm demolitū ē. et tē
plum nrm destructū est. et psalteriū nrm humilia
tum ē. et hymnus pticuit: et exultatio nra dissolu
ta ē: et lumen candelabri nfi extinctum ē: et archa
testamenti nri direpta est. et sancta nra ptamina
ta sunt: et nomē qd inuocatū est sup nos pene p
phanatū ē. et liberi nfi ptumelā passi sunt. et sacer
dotes nri succensi sunt. et levite nri in captivitatez
abierut. et vnges nfi coinqnate sunt. et mulieres
nre vim passe sunt: et iusti nri rapti sunt. et puni
nfi pditi sunt: et iuuenes nri seruerūt et fortes no
sti inuallidi facti sunt. et qd omnū maius signa
culū syon: qm resignata ē de gloria sua. Nā et tra
dita ē in manibus eoz q nos oderūt. Tu ḡ excu
te tuā tristiciā multā: et depone abs te multitudi
nem doloroz vt tibi repropriet̄ forz et requie faciet
tibi altissim⁹ regetionē laboz. et factū ē cum loq
bar ad eā facies et fulgebat sbito et spē: corusc⁹
fiebat visus eius: vt essem paues valde ad eā. et
egitarē qd esset h̄. et ecce sbito emisit sonitum yo
cis magnū timore plenū: vt commoueret terra a
mulieris sono. Et vidi: et ecce ampl⁹ mulier non
compebat mihi: sed ciuitas edificabat: et loc⁹ de
monstrabat de fundamentis magnis et timui et cla
mani voce magna et dixi. Ubi ē huriel angelus q
a principio venit ad me? Qm ipse me fecit venire i
multitudine in excessu mens huius. et factus est si
nis me⁹ in corruptionē et oro mea in improperiū
et cū essem loquēs ego hec: ecce venit ad me et vi
dit ad me. et ecce erā positus vt mortuus: et intelle
ctus meus alienat⁹ erat. et temuit dexterā meam et
psortauit me: et statuit me sup pedes meos. Et di
xit mihi. Quid tibi ē et q̄re pturbat⁹ et intellectus
tuus. et sensus cordis tui: et q̄re pturbariet⁹ et dixi
Qm dereliquisti me. et ego qd feci sm sermones
tuos et exiui in campū: et ecce vidi et video qd non
possu⁹ enarrare: et dixit ad me. Sta vt vir et com
mouebo te. et dixi. Loqre dñe me⁹ tu in me. Nō
li me derelinqre vt nō frustra moriar: qm vidi q

non sciebā: et audio q nō scio. Aut nunqđ sensus
meus fallit et aia mea supmat: Hūc ḡ dep̄cor te:
vt demonstres seruo tuo de excessu h̄. et trñdit ad
me et dixit. Audi me et doceā te. et dicā tibi de qb⁹
times: qm altissimus revelauit sibi mysteria mul
ta. Videl recta viā tuā: qm sine intermissione p̄tri
stabaris p̄ pplō tuo. et valde lugebas ppter syd:
Hic ḡ intellectus visionis q̄ tibi appuit aī paulu
lum: Quā vidisti lugiente inchoasti psolari eam.
nunc aut iā spēz mulieris non vides: sed appuit
tibi ciuitas edificari: et qm enarrabat tibi de casti
filij sui. Hec absolutio ē. Hec mulier quā vidisti:
h̄ est syon: et qm dixit tibi quā et nunc sp̄cies: vt
ciuitatem edificatā. Et qm dicit tibi q̄ sterilis fu
it annis. xxx. ppter qd erāt anni. xxx. qm nō erat
in ea adhuc oblatio ablata. et factū est post ános
triginta edificauit salomō ciuitatē et obtulit obla
tiones tūc fuit qm sterilis pepit filiū. et qd tibi di
xit: qm nutriuit eū cū labore: h̄ erat habitatio in
hierlm. et qm dixit tibi q̄ filius me⁹ veniēs in suo
thalamo mortu⁹ esset: et ptigisset ei casus: h̄ erat q̄
facta ē ruina hierlm. et ecce vidisti silitudinē eius
et qm filiū lugeret: inchoasti psolari eā et de his q̄
ptigerut h̄ erūt tibi aperienda. et nūc videt altissi
mus qm ex animo p̄tristatus es. et qm ex toto cor
de pateris p ea: ondit tibi claritatem glorie eius
et pulcritudinē decoris eius. Propterea. n. dixi
tibi vt maneres in campo: vbi domus nō ē edifi
cata. Sciebam. n. ego qm altissimus incipiebat ti
bi ondere hec. Propterea dixi tibi vt venires in
agrum vbi nō est fundamentum edificij: Nec. n.
poterat opus edificij hois sustineri in loco vbi i
cipiebat altissimi ciuitas ondi. Tu ḡ noli timere
neqz expauescat cor: tuū sed ingredē et vide splen
dorem et magnitudinē edificij quantū capax est tū
bi visu oculoq̄ vidē. et post hec audies quantū ca
pit auditus aurū tuāq̄ audire. Tu. n. beatus es
h̄ multis: et vocatus es apud altissimum sic et pau
ci. Nocte autem que in crastinum futura est ma
nebis hic: et ostendet tibi altissimus eas visiones
supmorum que faciet aliissima s̄ bis qui habitat
sup terram a nouissimis diebus. Et dormiri illā
noctem et aliam: sicut dixerat mihi.

Ecc et ecce ascendebat de mari agla cui erāt
duodecim ale pennarum. et capita tria.
Et vidi: et ecce expandebat alas suas in omnem
terrā: et omnes venti celi insufflabant in eam: et
colligeabantur. Et vidi: et de pennis eius nascebā
tur contrarie penne. et ipse fiebat in pennaculis
minutis et modicis. Nam capitē eius erant
quiescentia. et dimidium caput erat maius alio
rum capitum. sed ipsa quiescebat cum eis.
Et vidi: et ecce aquila volauit in pennis suis et re
gnauit super terrā. et super omnes qui habitat
in ea. Et vidi quoniam subiecta erant ei om
nia sub celo. et nemo illi contradicebat: neqz yn⁹
de creatura que est super terrā.

No de aquila 12 pena

Et vidi: et ecce surrexit agla super vngues suos: et misit vocem pennis suis dicens: Nolite oes filii vigilare: dormite vnumq[ue] in loco suo: et per temp[us] vigilate. Capita autem in nouissimo seruerent et vidi: et ecce vox non exibat de capitulo eius: sed de medietate corporis eius: et n[on] uerau[er]o trarias penas eius: et ecce ipse erant octo. Et vidi: et ecce a dextera pte surrexit una penna et regnauit super oem terrae: et factum est cum regnaret venit ei finis: et non apparuit locus eius: et sequens exurrexit et regebat. Propterea multum te nunt temp[us]. Et factum est cum regnaret et veniebat finis eius ut non apparet sicut propter: et ecce vox emissam est illi dicens: Audi tu quod tanto tempore tenuisti terram. Hec annuncio tibi anq[ue] incipias non appere: Nemo post te tenebit temp[us] tuu[m] sed nec dimidiu[m] eius: et levauit tercia et tenuit principatum sicut et p[otes]tes: et non apparuit et ipsa: et sic pertinebat et omnibus alijs singillatis principatum gerere et iterum nulq[ue] compere. Et vidi: et ecce in tempore sequentes p[otes]te erigebant a dextera pte ut tenerent et ipse principatus: et ex his erant qui tenebant sed non statim non comparuerentur duodecim p[otes]te et duo penacula. et nihil supererat in corpore agle nisi duo capita gescientia et sex pena cula. Et vidi: et ecce sex penaculis diuisae sunt due et manserunt sub capite quod est ad dexteram ptem. Nam quatuor manserunt in loco suo. Et vidi: et ecce h[ab]itantes cogitant se erigere et tenere principatus. Et vidi: et una erecta est sed statim non comparuit. Et secunde velocius quam p[otes]tes non comparuerunt. Et vidi: et ecce due qui supauerunt apud semetipsas cogitabant et ipse regnare: et in eo cum cogitarent: ecce vnu[m] gescientiu[m] capitum quod erat mediu[m] euigilabat. Hoc n[on] erat duorum capitum maius: et vidi quoniam completa sunt duo capita secum. et ecce puerum est caput cum his quod cum eo erant: et comedit duas fabulares qui cogitabant regnare. Hoc autem caput per conterruit oem terrae: et diaboli in ea his qui habitabant terram cum labore multo et potentatu tenuit orbis terrarum super omnes alas qui fuerunt. Et vidi per hec: et ecce mediu[m] caput subito non comparuit: et habuit ale. Supauerunt autem duo capita: quod et ipsa si militer regnauerunt super terram: et super eos qui habebant in ea: et vidi: et ecce deuorauit caput a dextera pte illud quod a leua: et audiui vocem dicentem mihi. Consipe p[otes]ta: et considera quod vides. Et vidi et ecce sicut leo concitatus de silua rugiens: et vidi quoniam emittebat vocem ho[ro]m ad aglam: et dixit dicens: Audi tu et loqui ad te: et dicit altissimus tibi. Nonne tu es qui supasti de quatuor aialibus qui fecerat regnum in seculo meo. et vi per eos veniret finis temporum eorum: et quartus veniens devicit oia aialia qui transierunt et potentatu tenuit seculum cum tremore multo et omnem orbem cum labore pessimo: et inhabitauit tot tribus orbem terrarum cum dolo: et iudicasti terram non cum veritate. Tribulasti: et mansuetos: et lessisti gescientes et dilexisti m[ed]itantes: et destruxisti habi-

rationes eorum qui fructificabant: et humiliasti muros eorum qui te non nocuerunt: et ascendit tumultu tua ad altissimum: et superbia tua ad fore: et respexit altissimi mus superbia tua: et ecce finita sunt: et scelera eius completa sunt: Propterea non appareas tu agla et ale tue horribiles: et penacula tua pessima: et omnis corpus tuu[m] vanu[m]: ut refrigeretur ois terra et reuertatur liberata tua vi: et speret iudicium et misericordiam eius qui fecit ea.

XII.

Afactum est dum loquens leo ubique haec ad aglam. Et vidi: et ecce qui supauerat caput et non comparuerunt quatuor ale ille: qui ad eum transferunt et erecte sunt ut regnarent: et erat regnum eorum exile et tumultu plenum. et vidi: et ecce ipsa non appetebant et omne corpus agle incēdebat et expausebat terra valde. et ego a tumultu et excessu mentis et magno timore vigilauit: et dixi spiritui meo: ecce tu prestitisti mihi h[ab]itacionem in eo quod scrutaris vias altissimi. ecce adhuc fatigatus sum aiorum: et spiritu meo inualidus sum valde. et nec modica est in me virtus a multo timore quod expauit nocte hanc. Munc ergo orabo altissimum ut me confortet usque in finem. Et dixi: Dominator domine si inueni gratiam animorum tuorum: et si certe ascendit desponsatio mea ante faciem tuam: conforta me et ostende seruio tuo mihi interpretationem et distinctionem visus horibilis huius ut plenissime consoleris animam meam. Dignum me habuisti ostendere mihi temporum nouissima. Et dixit ad me. Hec est interpretatio visionis huius. Aquilam quam vidisti ascendentem de manu: Hoc est regnum quod vistum est in visione dominici fratri suo. Sed non est illi interpretatum: quoniam ego nunc tibi interpretor. Ecce dies veniunt et exurget regnum super terram. et erit timor acrior omnium regnum que fuerunt ante eum. Regnabit autem in ea reges duodecim: unus post unum. Nam secundus incipiet regnare et ipse tenebit annos plius temp[us] per duodecim. Hec est interpretatio duo decim alarum quas vidisti. Et quam vidisti vocem qui locuta est non de capitulo eius excentem: sed de medio corporis eius: Hec est interpretatio. Quoniam post temp[us] regni illius nascuntur intentiones non modice: et placitabit ut cadat et non cadet tunc: sed iterum constituet in suum initium. Et quoniam vidisti subalares octo coherentes alis eius: Hec est interpretatio. Exurgent in ipso octo reges quoniam erunt tria levia et anni citati: et duo quidem ex ipsis parient. Appropinquante autem tempore medio quod seruabuntur in tempore: cum incipiet appropinquare tempus eius ut finias. Que vero in finem seruabuntur. Et quoniam vidisti tria capita gescientia. Hec est interpretatio. In nouissimis enim suscitabit altissimum tria regna: et reuocabit in ea multa: et dominabitur terrarum et qui habitant in ea cum labore multo super omnes qui fuerunt ante hos. Propter hoc ipsi vocari sunt capita aquile. Isti

Cum d[omi]n[u]m interpretacione v[er]o reg[is] Aquile id

em erunt q recapitulabunt impietas eius: et q
pscient nouissima eius. Et quā vidisti caput ma
ius nō apparet. h est interptatio eius. Qān yn
ex eis sup lectum suū morieb et tñ cū tormens, nā
duo q pseueranter gladi eos comedet. Unus
em gladius comedet q cū eo: sed tñ h gladio in
nouissimis cadet. Et qm̄ vidisti duas subalares
traiiectes sup caput qd̄ est in dextra pte: hec est
interptatio: Hi sunt quos pseruanit altissimus i
finem suum: hoc est regnum exile et turbationis
plenum. Sicut vidisti et leonē quē vidisti de silua
euigilantē et rugientē et loquentē ad aquaz et argu
entez eā et iniusticias ipius p oēs sermones eius
sicut audisti: h est ventus quē suavit altissimus i
finē ad eos et impietas ipoz et arguet illos et in
cutiet corā ipsis scerptiones eoz. Statuet. n. eos
in iudiciū viros et erit cū arguerit eos: tūc corri
piet eos. Nam residuū pp̄lm meū liberabit cum
misera q saluati sunt sup fines meos. et iocunda
bit eos quoadusqz veniet finis diei iudicij s quo
locutus sum tibi ab initio. Hoc somniū qd̄ vidi
sti et he interptationes. Tu ḡ solus dignus fuisti
scire altissimi secretū h. Scribe ḡ oia ista in libro
q̄ vidisti. et pone ea in loco abscondito. et docebis
sapiētes de pplo tuo quoz corda scis posse cape
et seruare secreta h. Tu aut adhuc sustine h alios
dies septē vt tibi oīdaq qcd̄ visum fuerit altissi
mo oīdere tibi. et pfectus ē a me. et factus est cum
audisset ois pp̄ls qm̄ ptransierūt septem dies: et
ego nō fuisse reuersus in ciuitatē. et pgregauit
se ois a minimo vsqz ad maximū: et venit ad me.
et dixerūt mihi dicētes: quid peccauim̄ tibi. et qd̄
in iuste egimus in te qm̄ derelinquēs nos. sedisti
in loco h: Tu. n. nobis sup es solus ex oib̄ pp̄lis
sicut botr̄ de vinea: et sicut lucerna in loco obscu
ro. et sicut portus et nauis saluata a tépestate. aut
nō sufficiūt nobis mala q ptingūt. Si ḡ tu nos
dereliqris q̄to nobis erat melius si essem̄ succē
si: et nos cū incēdio syō. Nec. n. nos sumus melio
res eoz q ibi mortui sunt. et plorauerūt voce ma
gna. et rūdi ad eos: et dixi: Tōfide israel et noli tri
stari tu dom̄ iacob. Est. n. meoria v̄ra corā altissi
mo et foris nō est oblitus v̄ri in téptatione. ego. n.
nō dereliq vos neqz excessi a vob: sed veni i hūc
locū vt depecaer p desolatione syō vt qrerē misē
ricordiā p hūilitate sanctificationis v̄re. et nunc
ite vnuſqz v̄m in domum suā: et ego veniā ad
vos post dies istos. et pfectus ē pp̄ls sicut dixi ei
in ciuitatē. Ego aut̄ sedi in cāpo septē dieb̄ sicut
mihi mādauit: et manducabā de florib̄ solūmō
agri: de herbis facta ē escā mihi in diebus illis.

Et facum ē p̄ dies XIII
septē et somniaui somniū nocte. Et ecce
de mari vētus exurgebat: vt p̄turbaret
oēs fluctus eius. et vidi. et ecce qualescebat ille hō
cū milib̄ celi: et vbi vultū suum v̄tebat vt p̄sidera
ret. tremebāt omnia que s̄b eo videbāt: et vbi cūqz
exiebat vox de ore eius: ardescabant oēs q audie

bant voces eius sicut quiescit terra quādo sense
rit ignē. Et vidi p̄ hec: et ecce p̄gregabat multitu
do hominum quoz non erit numerus de q̄tuor
ventis celi: vt debellarent hominem q̄ ascēderat
de mari. Et vidi. et ecce sibimetipſi sculpserat mō
tem magnum et volauit sup eum. Ego autem q̄ si
ui videre regionē vel locū vñ sculptus esset mōs
et nō potui. et p̄ hec vidi: et ecce omnes q̄ p̄gregati
sunt ad eū vt expugnarent eū: timebant valde: tñ
audebant pugnare. Et ecce vt vidi impetu mul
titudinis veniens nō levauit manum suam: neqz
frameā tenebat. neqz aliqd̄ vas bellicosūz nisi so
lummō vt vidi. qm̄ emisit de ore suo sicut flatum
ignis et de labijs eius spūs flāme: et de lingua ei⁹
emittebat scitillas et tépestates et mixta sunt oia
simul h̄ flatus ignis et spiritus flamme: et multitu
do tempestatis: et cedit sup multitudinē impetu
q̄ pata erat pugnare: et succendit omnis vt sbito ni
hil videref de innumerabili multitudine: nisi so
lummō puluis et fumi odor. et vidi et extimui. et post
hec vidi ipm̄ hominem descendēt de monte: et
vocantem ad se multitudinem aliam pacificam
et accedebat ad eum vultus hominum multorum
quorundam gaudentū: quorundam tristantium
aliq vero alligati aliq adductentes ex eis q̄ offere
bāk: et ergotaui a multitudine paucis: et exp̄ge
factus sum et dixi: Tu ab initio demonstrasti hūo
tuo mirabilia hec et dignum me habuisti vt susci
peres déificationem meam: et nunc demonstra mi
hi adhuc interptationē somniū huius. Sicut. n.
existimō in sensu meo: Ue qui derelicti fuerint in
diebus illis. Et multo plus ve his q̄ non sunt de
relicti. Qui enim non sunt derelicti tristes erant.
Intelligo nūc que sunt reposita in nouissimis di
ebus et occurrent eis sed et his qui derelicti sunt.
Propter hoc venerunt enim in pericula magna
et necessitates multas: sicut oīdunt somnia h. At
tamen facilius ē periclitantem venire in hunc q̄
ptransire sicut nubem a seculo: et nunc videre q̄
cōtingunt in nouissimo. Et respondit ad me: et di
xit: Et visionis interptationem dicam tibi. et de
quibus locurus es adaperiam tibi. Quoniam de
his dixisti q̄ derelicti sunt. hec ē interptatio. Qui
ausert piculum illo tpe h se custodivit. Qui in pe
riculo inciderunt: hi sunt q̄ habent opa et fidē ad
fortissimum. Scito q̄qm̄ magis beatificati sunt q̄
derelicti: sup eos qui mortui sunt. He interptatio
nes visionis. Quia vidisti virum ascendentē de
corde maris: ipse ē quem conseruat altissimus
multis tempibus q p semetipſum liberabit crea
turam suam: et ipse disponet qui derelicti sunt
Et quoniam vidisti de ore eius exire vt spirituz et
ignem et tempestatē: et quoniam non tenebat fra
meam neqz vas bellicosū: corrupti. n. impetus
eius multitudinem que venerat expugnare eum.
hec ē interptatio. Ecce dies veniunt: quando in
cipiet altissimus liberare eos q̄ sup terram sunt.
et veniet in excessu mens sup eos q̄ inhabitant terrā

Et alii alios cogitabunt debellare: ciuitas ciuitatem: et locum: et gressus aduersus gentem: et regnum aduersus regnum. **E**t erit cum fieri hunc et continget signum quod ostendi tibi: et tuus reuelabis filius meus quem vidisti ut viri ascendentem: et erit qui audierit os getes voces eius: et derelinquet vnuusquis in regione sua bellum suum quod habet ad alterutrum et colligetur in vnu multi tuto innuerabilis sic volentes venire et expugnare eum. **I**psa autem stabit super cacumem montis syri. **S**ed autem veniet et ostendebit oibus pata et edificata: sicut vidisti montes sculpti sine manib[us]. **I**psa autem filius meus arguet quod adiuenerunt getes ipietas coquas quod tempestati appropinquaverunt propter mala cogitationes eorum et cruciamenta quod incipient cruciarum: quod assilata sunt flammæ. et perdet eos sine labore per legem quod igni assilata est. **E**t qui vidisti eum colligenter ad se aliâ multitudinem pacificam: he sunt x. tribus quod captiue facte sunt de terra sua in diebus osse regis quem captiuum duxit salmanasar rex assyriorum et transstulit eos trans flumen et translati sunt in terram altam. **I**psi autem sibi dederunt osiliū hunc: ut dereliquerent multitudinem gentium: et perficerent in ulteriore rem regionem ubi nūquam inhabitauit genus humaanum vel ibi obfusare legitima sua quod non fuerat suatum in regione sua. **P**er introitum autem angustos fluminis eufratem introierunt. **S**icut n. eis tunc altissimus signum statuit venas fluminis usquequo transiret. **P**er eas n. regionem erat via multa itineris anni vii et dimidij: nam regio illa vocatur arsareth. **T**unc inhabitauerunt ibi usque in nouissimo tempore: et nunc iterum cum ceperint venire iterum altissimum statuet venas fluminis ut possint transire. propter hunc viduisse multitudinem cum pace. **S**ed quod derelicti sunt de populo tuo: hi sunt qui inueniuntur intra terminum meum. **F**actum erit quod quoniam incipiet perdere multitudinem eorum quod collecte sunt gentes: propter eos quod superauerunt populum et tunc ostendet eis multa plurima portenta. **E**t dixi ego: **V**iator domine hunc mihi ostende propter quod vidi viri ascendente de corde maris. et dixi mihi: **S**icut non potes hunc vel scribatur vel scire quod sunt in profundo maris: sic non poterit quisque super terram videre osiliū meum. vel eos quod cum eo sunt. nisi in tempore diei. **H**ec est interpretatione somnis quod vidisti: et propter quod illuminatus es hunc solus. **D**ereliquisti n. tuam et circa meam vacasti legem et quod fecisti. **V**itas enim tua disponisti in sapientia et sensu tuum vocasti misericordiam: et propter hunc ostendebi tibi merces apud altissimum. **E**rit n. post alios tres dies: ad te alia loqua: et exponam tibi gaudiu[m] et mirabilia et perfectum sum et transi in campum multum gloriosas et laudatas altissimum de mirabilibus quod per tempora faciebat. et quoniam gubernat ipsum et quod sunt in tempore illata. et sedi ibi tribus diebus.

Et factum est tertio die XIII.
et ego sedebam super altissimum. Et ecce vox exiuit protra me de rubro. et dixit: **E**sdra esdra. et dixi: **E**cce ego dominus. et surrexi super pedes meos. **E**t dixit ad me: **R**euelas reuelatio[n]is super rubrum: et locutus sum moysi quoniam propositus meus fuiebat in egypto et misi eum et eduxi populum meum de egypto. et adduxi

eam super monte sinai. et detinebam eum apud me diebus multis et enarraui ei mirabilia multa: et ostendi ei temporum secreta et finem. et precepit ei dicens: **H**ec in palam facies vobis. et hunc abscondes. et nunc tibi dico: signum quod demisi et somnia quod vidisti. et interpretationes quae tu vidisti in corde tuo: repone ea. tu. non recipieris ab oibus quereris residuum cuius filio meo et cum filiis tuis usquequo finiantur tempora. **N**unc secundum prididit iuuentute suam. et tempore appropinquat se nescere. **D**uodecim. n. tempore dividitur secundum et trascendit et decima et dimidium decime tempore. supsum autem et post medium decime tempore. **M**unc ergo dispone dum tuum et corripe populum tuum. et solare humiles eorum et renuncia iam corruptele. et dimittit abs te mortales cogitationes et piace abs te potesta humana et exinde te iam infirmam namam: et repone in vnam praeterea modestissima tibi cogitationes: et festina transmigrare a tempore bis. **Q**uoniam n. vidisti nunc praefigisse mala iterum horum deterioriora facies. **Q**uantum n. invalidum fiet secundum a senectute: tunc multiplicabuntur super inhabitantes mala. **P**rocedit gemitus n. se magis vita et appropinquat mendaciu[m]. **I**maginatur festinat venire quam vidisti visionem. **E**t ridentur et dicunt coram te domine. **E**cce n. ego abibo sicut precepisti mihi et corripiam proximum populum. **Q**ui autem iterum natu fuerint quae commouebit? **P**ositum est ergo secundum in tenebris et quod habitant in eo sine lumine. **Q**uoniam lex tua incensa est propter quod nemo scit quod a te facta sunt vel quod incipiunt opera. Si enim inueni in te gratias: immitte in me spiritus sanctum et scriba oculis factum est in seculo ab initio quod erat in lege tua scripta ut possint hoies inuenire semitam: et quod voluerint vivere in nonnullis vivat. **E**t reddit ad me et dixit: **V**ad eum congrega populum et dices ad eos: ut non queant te diebus quod dragant. **T**u autem propara tibi buros multos et accipe tecum sarcina da bruiam selemiam. echanum et astiel quoniam bos: quod parati sunt ad scribendum velociter. **E**t venies hic et ego accendam in corde tuo lucernam intellectus: quod non extingues quoadusque finaliter quod incipies scribere. **E**t tunc perfecis quod dam palam facies: quedam saudientibus absconde trades. **I**n crastinum enim hac hora incipies scribere. et perfectus sis sicut mihi precepisti et congregans oculis populum. et dixi: **Audi israel vobis hunc.** **P**eregrinati sunt patres nostri ab initio in egypto: et liberati sunt inde. et accepunt legem vite quam non custodierunt. quam et vos post eos transgressi estis. et data est vobis terra in sorte et terra syria: et patres vestri et vos iniuriae fecistis: et non seruastis vias quae precepit vobis altissimus et iustus index cum sit: abstulit a vobis in tempore quod donauerat. **E**t nunc vos hunc estis: et fratres vestri introsum vestrum sunt. **S**i ergo impaueritis sensu vestro. et erudieritis cor vestrum viuvi conservati eritis: et post mortem misericordiam segregamini. **J**udicium n. post mortem veniet: quoniam iterum reuiniscemus. et tunc iustiora nomina parebunt. et impiorum facta ostendentur. **A**d me igitur nemo accedit nunc: neque requirat me usque dies quod dragata.

Et accepi qnqz viros sicut mandauit mibi. et pse
cti sumus in campū et mansum⁹ ibi. et factus suis in
crastinū. et ecce vix vocauit me dicens esdra aperi
os tuū et bibi quo te potauerō. et aperui os meū: et
ecce calix plenus porrigebas mibi. Hoc erat ple
num sicut aq: calix autē ei⁹ vt ignis silis. et accepi
et bibi. et in eo cū bibissem cor meū cruciabat itel
lectu et in pect⁹ meū increcebat sapia. Nam spūs
meus pseruabas méoria. et aptū ē os meū et nō ē
clausum ampl⁹. Altissimus dedit intellectū qnqz
viris et sc̄p seruit q dicebant excessiones noctis q
nō sciebant. Nocte autē manducabant panē ego
autē p diē loqbar et p noctē nō tacebā. Scpti sunt
autē p qdraginta dies libri duceti qtuor. et factus
est autē cū qplessent qdragita dies locut⁹ ē altissi
mus dicens: Priora q scripsisti in palaz pone et le
gant digni et indigni: nouissimos autē septuagita
pseruab ut tradas eos sapiētib⁹ de pplo tuo. In
bis. n. est vena intellectus et sapie fons. et scie flu
men. et feci sic.

XV

Ecce loqre in aures pleb mee sermōes
pphie quos imiserō. in os tuum: dicit
dñs: et fac vt in cariba scriban⁹: qm̄ sive
les et veri sunt. Ne timeas a cogitationib⁹ aduer
sum te nec turbet te incredulitates dicentiū: qm̄
ois incredulus in incredulitate sua mouet. ecce
ego induco diē dñs sup orbē terraz mala: gladiū
et famē et mortē et interitū: ppter qd suppolluit ini
qras oēs terrā et adileta sunt opa nocua illorū.
Propterea dicit dñs. Ja nō silebo de ipietatib⁹
eōp q irreligiose agūt: nec sustinebo i his q inīq
exercēt. ecce sanguis innoxius et tristis clamat ad
me et aie iustoz clamat pseuerāter. Vindicās yin
dicabo illos dicit dñs et accipiā oēs sanguinē in
noxiu ex illis ad me. ecce ppfis me⁹ qsi grec ad oc
cisionē ducit: ja nō patiar illuz habitare in terra
egypti: sed educā eū in manu potēti et brachio ex
cello. et pcutiā plaga sicut pūs: et corūpā oēs ter
ram eius. Lugebit egyptus et fundamēta ei⁹ pla
ga vberata et castigatōne q̄s inducet ei deus. Lu
gebūt cultores opantes terrā qm̄ deficiēt semia
eōp ab vredine et grandine et a sidere terribili: Ne
seculo et q habitat in eo: q appropinqūt gladi⁹
et ptritio eōp: et exurget gēs sup gentē ad pugnā:
et rōpheā in manibus eōp. Erit. n. incōstabilitio
hoib⁹ et alijs inualecētes nō curabūt regē
sūn et pncipes: vie gestoz suoz in potētia sua. Et
cupiscet. n. hō in ciuitatem ire: et nō poterit. Pro
pter supbiā. n. eōp ciuitates turbabunt: dom⁹ ex
terent hoies metuēt. Nō miserebis hō p̄ximum
sūn ad irrūtū faciendū domos eōp in gladiū. ad
diripiēdas sbas eōp. ppter famē panis et tribula
tionē multam. ecce ego puoco dicit de oēs reges
terre ad me verēdū q̄ sunt ab oriente et ab austro
ab euro et a libano ad puerēdos in se et reddē q̄
dederūt illis. Sicut faciūt vsqz hodie elec̄t meis
sic faciā et reddaz in sūn eōp. Hec dicit dñs deus
Non p̄cet dextera mea sup p̄tōres: nec cessabit

romphea sup effundentes sanguinē innocuū sū
p terrā. exīt ignis ab ira eius. et devoravit funda
menta terre. et p̄tōres q̄si stramē incēsum. Ne eis
q̄ peccat et nō obseruant mandata mea dicit dñs
Nō pecam illis. Discedite filij a potestate: nolite
p̄taminare sanctificatiōnē meā qm̄ nouit dñs oēs
q̄ delinquunt in illū. Propterea tradidit eos in
mortem et in occisionē. Jam. n. venerūt sup orbē
terraz mala: et manebūt in illis. Nō. n. liberabit
vos de⁹ ppter q̄ peccastis in eū. ecce visio horri
bilis: et facies illius ab oriente. et extēt natōes dia
conū arabū in curribus multib⁹. et sicut flatus eoz.
numeris ferūt sup terrā vt iaz timeant et trepidēt
oēs q̄ illos audiēt carmonij insaniētes in ira: et
extēt vt apri de silua. et aduenient in vītute magna
et stabūt in pugnā cū illis et vastabūt portionem
terre assyrioz. et post h̄ supualescēt dracones nati
vitaz sue méores: et querēt se p̄spirantes in vītute
maḡ ad psequēdos eos. Isti turbabūt et silebūt
in vītute illoz. et puerēt pedes sios in fugaz: et a
territorio assyrioz subseffor obsedebit eos et p̄su
met ynū ex illis. et erit timor et tremor in exercitu
illoz et pteritio in reges ipoz. ecce nubes ab oriente
et a septētrione vloq meridianum. et facies eaz
horrida valde plena ire et pcelle. et collidēt se inui
cē et collident sidus copiosum sup terrā et sidus il
loz. et erit sanguis a gladio vs 3 ad ventrē. et sum⁹
hois vsqz ad s̄bstramē carmen. et erit timor et tremor
multus sup terrā: et horrebūt q videbūt iraz illaz
et tremor apphēdet illos. Et p̄ h̄ mouebūt nym
bi copiosi a meridiano et septētrione et portio alia
ab occidente. et sup inualescēt venti ab oriente et re
cludent eā et nubē quam suscitauit in ira. et sidus
ad faciendū exterritationē ad orientalē ventuz et
occidentē violabit. et exaltabūt nubes magne et
valide plene ire et sidus. vt exterrēat oēs terrā: et
inhabitantes eā. et infundet sup oēs locū altū et
eminentē sidus terribilē: ignē et grandinē et rom
pheas volantes et aq̄s multas: vt etiā impleans
oēs cāpi et oēs rini plenitudine aq̄p multaz. et de
molient ciuitates et muros et mōtes et colles et li
gna siluaz: et fēnū pratoz et frumenta eōp. et transi
būt p̄stātes vsqz ad babylonē et exterrēt eaz: pue
nient ad ipaz et circuibūt eā: et effundent sidus et
oēs irā sup eā. et s̄b sit pulvis et sum⁹ vsqz in celū
et oēs in circuitu lugebūt eā et q̄ s̄b ea remāserit
seruēt his q exterruerūt. et tu asia p̄cors in spē
babylonis et glia psone ei⁹. Ne tibi misera ppter
qd assilasti ei: et omasti filias tuas in fornicatiōe
ad placendū et gloriandū i amatorib⁹ tuis q tecū
cupierūt sp̄ fornicari. Dibile imitata es in oib⁹
opibus ei⁹ et in adinuētionib⁹ eius: ppterarea dicit
de⁹: Immittā tibi mala: viduitatē: paupertatē: et fa
mē et gladium: et pestē ad denastandas domos
tuas a violatōne et morte et glia vītus tue. Sicut
flos siccabil cū exurget ardo: q̄ emittis ē sup te.
firmeris ut paupēla plagata et castigata a mu
lierib⁹ vt n̄ possint te suscipe potētes et amatores

Nūqd ego sic celabo te dicit dñs: nisi occidisses electros meos in omni tpe: exaltas pcessione manū et dices sup mortē eoz cū inebriatora esses ex orna spēz vultus tui? Verces fornicatōis tue insinu tuo ppter h̄ redditionē accipies. Sicut facis elec̄t̄ meis dicit dñs, sic faciet tibi dñs et tradet te in malū. et nati tui fame interierint et tu rōpheā cadēs et ciuitates tue pterent. et om̄s tui in capo gladio cadēt. Et q̄ sunt in mōtib̄ fame pibūt. et mā ducabūt carnes suas et sanguinē bibēt a fame painis et s̄q̄ aq̄. Infelix p maria venies et rursus accipies mala. Et in transitu allident ciuitatē occisaz et exterrent aliq̄z portionē terre tue. et p̄em glorie tue exterminabūt: rursum reuertētes querlam. Et demolita eris illis p stipula: et ipi erūt tibi ignis. et deuorabūt te et ciuitates tuas. terrā tuam et mōtes tuo s: oēs filias tuas et lignū fructiferum igni p̄burent. Filios tuos captiuos ducēt: et cēsūtūm in p̄dam habebunt. et gloriam faciei tue extermiabunt.

XVI.

E tibi babylon et asia: ve tibi egypte et syria. Precegite vos saccis et ciliis: et plangite filios v̄f̄os et dolete: qm̄ appropinquit p̄tritio v̄ra. Immissus ē vobis gladius et q̄ est q̄ auertat illū. Immissus est in vob ignis et q̄ est q̄ extinguat illū. Immissa sunt vob mala: et q̄ est q̄ repellat ea. Nunq̄d repellat aligs leonē esurientē in silua: aut extinguat ignem in stipula mori q̄n cepit ardere. Nunq̄d repellet aligs sagittā a sagittario forti missaz. H̄is foris immitit mala: et q̄ est q̄ repellat ea. Exiit ignis ex ira cundia ei⁹: et q̄ est q̄ extinguat eū. Louiscabit: et q̄ nō timebit. Louabit. et q̄ nō pauebit. H̄is cōminabit: et q̄ nō funditus pterek a facie ipsi⁹. Terra tremuit et fundamēta eius: mare fluctuat de p̄fundo: et fluctus eius disturbabunk: et pisces ei⁹ a facie dñi: et a gl̄ia virtutis eius: qm̄ foris dextera ei⁹ q̄ arcū tendit: sagitte ei⁹ acute q̄ ab ipso mitunt nō deficiēt cū cepint mitti in fines terre. Ecce mittunt mala et nō reuerten̄ donec veniat sup terrā. Ignis succendit et nō extinguet donec p̄sumat fundamēta terre. Quēadmodū nō redit sagitta missa a valido sagittario: sic nō reuertēt mala q̄ missa fuerint in terrā. Ve mibi: ve mibi: quis me liberabit in illis dieb⁹? Initij dolor⁹ et multi gemit⁹: initij fame et multi interit⁹: initij helloz et formidabūt ptates: initij maloz et trepidabūt oēs. In his qd faciā cū venerit mala: ecce fames et plaga et tribulatio et agustia missa sunt flagella in emēdatōe. et in his oībus se nō pueret ab iniquitatib⁹ suis: neq̄ flagelloz mēores erunt sp. Ecce erit annone vilitas sup terrā: sic vt putēt sibi esse directā pacē et tūc germinabūt mala sup terram: gladi⁹: fames et magna p̄fusio. A fame. n. plurimi q̄ inhabitant terrā interierint. et gladi⁹ p̄det ceteros q̄ supauerūt a fame: et mortui sicut stercore p̄scīt̄: et nō erit q̄ p̄solef eos. Verelinq̄f. n. terra deserata et ciuitates ei⁹ deiſcent: Nō derelinquet q̄ co-

lat terrā: et q̄ seminet eā. Ligna dabūt fruct⁹: et q̄ vindemiabit illa: Quā matura fiet: et q̄ calcabit illā. Erit. n. locis magna desertio. Lupiet. n. hō hominē videre vel vocē ei⁹ audire. Relinquenf enim de ciuitate decē: et duo de agro q̄ absconde runt se in dēsis nemorib⁹ et scissuris petrap: quē admodū dū derelinquunt i oliueto: et singulis arboribus tres aut q̄tuor olive. aut sic in vinea vineam scrutant̄: sic relinquent in dieb⁹ illis tres aut q̄tuor scrutatibus domos eoz in rōpheā. et relinquent terra deserta et agri eius inueterabūt. et vie eius et oēs semite ei⁹ germinabūt spinas eo q̄ nō transiēt homines p ea. Lugebūt v̄gines nō h̄ntes sponsos: lugebunt mulieres nō h̄ntes viros: Lugebūt filie eaz nō h̄ntes adiutoriū spōsi eaz. In bello p̄sument et viri eaz in fame exterrent. Audi te vō ista et coglscite ea serui dñi. Ecce verbū dñi: excipe illud ne dijs credas: de qbus dicit dñs: ecce appropinquat mala et nō tardat. Quemadmodū p̄gnās cū parit in nono mense filiū suum appropinq̄nte hora p̄tus ei⁹: an horas duas vel tres dolores circueūt ventrē eius et p̄deūte infante de ventre nō tardabūt uno p̄cto: sic nō moribunk mala vt p̄deundū sup terrā et sēculū gemet et dolores circutenebunt illud. Audite v̄bū plebs mea. Parate vos in pugnā et in malis sic estote q̄si aduene terre. Qui vēdit q̄si q̄ fugiat. et q̄ emit q̄si q̄ pditur. Qui mercat q̄si q̄ fructū nō capiat et q̄ edificat q̄si q̄ nō habitaturus. Qui semiat q̄si q̄ nō metet: sic et q̄ vineā putat q̄si nō vindemiarus. Qui nubunt sic q̄si filios non facturi. et q̄ nō nubunt sic q̄si vidui: ppter qđ q̄ laborat: sine cā laborant. Fructus. n. illoz alienigene metent et s̄ba z illoz rapiēt. et domos euertēt. et filios eoz capiūt: q̄ in captiuitate et fame generat natos suos. et q̄ negociant̄ in rapina q̄stidū exomant ciuitates et domos suas et possessiones et psonas suas: tātomagis adzelabor eos sup p̄ctā sua: dicē dñs. Quō zelak fornicaria mulierez idoneā et bone et accusat eū in facie cū venerit q̄ defendat et exrentē om̄e p̄cm̄ sup terraz. ppter ea nolite filare ei nec opibus eius: qm̄ adhuc pusillū. et tollet iniqtas a terra. et iusticia regbit in vos. Non dicat peccator se nō peccasse: qm̄ carbones ignis p̄buret sup caput ei⁹ qui dicit nō peccauit coraz deo et gl̄ia ipsius. ecce dñs cogscet om̄ia opa hominū et adiunctōnes illoz et cogitatōnes illoz et corda illoz. Hirit. n. fiat terra et facta ē: fiat celū et factum est. et in v̄bo illi⁹ stelle fundate sunt: et nouit nō ex stellaz. Qui scrutat abyssuz et thesauros illaz: q̄ mēsus ē mare: et p̄ceptū eius. q̄ clusit mare ī medio aq̄z et suspēdit terrā sup aq̄s v̄bo suo. q̄ extēdit celū q̄si camerā: sup aq̄s fundavit eū. q̄ posuit in deserto fōtes aq̄z: et sup verticē montū lacus ad emittendū flumina ab emēti petra. vt poraret terrā. Qui finxit hoiez et posuit cor suum in

Zobias.

medio corporis. et misit ei spm: vitā: et intellectū et spiramē dei oipotens q̄ fecit oia: et scrutinat oia abscōsa in abscōsis terre. Hic nouit adiumentio nem v̄as. et q̄ cogitas in cordib⁹ v̄is peccātes et volētes occultare pctā v̄a. Propter q̄ dñs scrutinando scrutinauit oia opa v̄a: et traducet vos oēs. et vos p̄fisi eris cū p̄cesserint pctā v̄a coraz hoib⁹ et iniqtates erūt q̄ accusatores stabūt in die illo. Quid facies. aut quō absōdes peccata v̄a coram deo et angelis eius? Ecce iudex deus. timete eū. Desinete a pctis v̄is: et obliuiscamini iniqtates v̄as iam agē eas in sempiterno et de⁹ educet vos et liberabit de oī tribulatione. Ecce em̄ incendit ardor sup̄ vos turbe copiose et rapi ent quosdaz ex vobis et cibabūt idolis occisos et q̄ p̄senserit eis erūt illis in derisum et in imp̄opere rium et in p̄culacionē. Erit n. locis locūs. et in vi cinas ciuitates exurrectio multa sap̄ timētes do minum. Erunt q̄s insani nemini p̄cētes: ad diri piendū et deuastandū adhuc timētes dñm: q̄ de uastabunt et diripiēt s̄basz de domibus suis eos ej̄scent. Tūc parebit p̄batio elector⁹ meor⁹ vt au rum q̄ p̄bat ab igne. Audite dilecti mei diē do minus. Ecce adiunt dies tribulatōis et de his li berabo vos. Ne timeas nec hesites: qm̄ de⁹ dux v̄ est. Et q̄ seruat mandata et p̄cepia mea dicit dñs deus: ne p̄ponderēt vos pctā v̄a: ne supele uent se iniqtates v̄e. Ne q̄ p̄stringunt a peccatis suis et obtegunt ab iniqtatib⁹ suis. quēadmodū ager p̄stringit a filia. et spinis tegit semita eius. p̄ quam non transit hō. et excludit et mittit ad de uorationem ignis.

Explicit liber Esdræ tertius. Incipit plogus beati Hieronymi presbyteri in libz Tobie.

Hromatio et heliodoro ep̄is. Hieronymus presbyter in dño salutē. Mirari non desino exactionis v̄e instantiaz. Exigis em̄ ut libz chaldeo sermōe cō scriptū: ad latīnū stilū traham libz v̄tqz tobie: quē hebrei de cathalogo diuinay sc̄pturay sc̄cates. his q̄ agio ḡpha memorant manciparūt. Feci s̄as desiderio v̄ro nō tñ meo studio. Arguit n. nos hebreoz stu dia et iputant nob̄ p̄tra siū canonem latinis auri bus ista transferre. Sed melius esse iudeas p̄ba rise oꝝ displicere iudicio et ep̄oꝝ iussiōmb⁹ deseruire instiūtūt ut potui. Et q̄ vicina est chaldeoꝝ lingua sermoni hebraico. vtriusqz lingue pitissimū loquacē reperties. vnius diei labore arripui. et q̄d ille mibi hebraicis v̄bis exp̄ssit: h̄ ego accito notario sermonibus latinis exposui. Oronibus v̄as mercedē huas opis p̄p̄sabo cū gratū vob̄ dedicero me quod iubere estis dignati: compleſ se.

*Explicit plogus in librum Tobie.
Incipit Liber Tobie. Caplīm.*

Tobias ex

tribu et ciuitate nep talim q̄ est in s̄ipio ribus galilee supra naalon post viā q̄ ducit ad occidentes in sinistro h̄ns ciuitatē sephet: cum cap̄us esset in diebus

Salmanasar regis

assyriop. in captiuitate tñ positus viā veritas nō deséruit ita vt oia q̄ h̄fe poterat quotidie p̄capti uis fribus q̄ exant ex eius ḡne imputret. Lūqz es set iunior oībus in tribu neptalim: nihil tñ puerile gesit in ope. Beniqz cum irēt oīs ad virtuos aureos quos hieroboā fecerat rex israel: h̄ solus fugiebat p̄sortū oīuz et p̄gebat ad hierlm ad tem plum dñi. et ibi adorabat dñm deū isrl̄. oia p̄miti ua sua et decimas suas fideliter offerens: ita vt in tertio anno p̄seliqz et aduenis ministraret oēs de cimationē. Nec et his silia s̄m legē dei puerulus obſuabat. Lū v̄o factus fuisset vir accepit v̄roē annā de tribu suo. genuitqz ex ea filiu nomē siuū imponens ei: quē ab infantia tunē deū docuit et abstinere ab oī pctō. Igī dñ p̄ captiuitatē deue nisset cū v̄roē sua et filio in ciuitate ninuē cuz oī tribu sua. et cū oīs ederent excib gentiliū: iste cu stodiuit aīam sua et nunqz p̄taminatus ē in escis eoz. Et qm̄ mēor fuit dñi in toto corde suo. dedit illi de⁹ grāz in p̄spectu salmanasar regis: et dedit illi p̄tatem quoctuqz veller ire h̄ns libertatē q̄cun qz facē voluisset. Dergebat n. p̄ oēs q̄ erāt in cap̄iuitate et monita saluū dabat eis. Lū aut̄ venis set in rages ciuitatē medoz. et his q̄bus hono ratus fuerat a rege habuisset. x. talēta argenti. et cū in multa turba generis sui gabelū egentē vide ret q̄ erat ex tribu ei⁹: sub cyroghbo dedit illi me moratū p̄dūs argēti. Post multū v̄o t̄pis mortuo salmanasar rege cū regnaret semacherib fili us eius p̄ eo. et filios israel exosos h̄set in p̄spectu suo. Tobias quotidie p̄gebat p̄ oēs p̄gnationem sua. et p̄solabat eos diuidebatqz v̄nicuiqz put poterat de facultatib⁹ suis. Esurientes alebat nudis qz vestimenta p̄bebat et mortuis atqz occisis sepul turaz sollicit⁹ exhibebat. Beniqz cū reuersus eēt rex semacherib fugiēs a iudeo: plagaz quaž cir ca eū fecerat deus. ppter blasphemā suaž et irat⁹ multos occideret et filijs isrl̄: tobias sepeliebat corpora eoz. At vbi nunciatū ē regi: iussit eū occidi et tulit oēs s̄basz eius. Tobias v̄o cū filio suo et cuz v̄roē fugiens nudus latuit: q̄ multi diligebant eum. Post dies v̄o q̄dragintaqz occiderunt re gē filij ipsius. Et reuersus est Tobias in domus suaž oīsqz facultas ei⁹ restituta est ei.

Tobias.

post hec vero cum esset dies festos domini: et factum esset prandiu[m] bonum in domo Tobie: dixit filio suo. Vade et adduc alii quos de tribu nostra timentes deus: ut epulenk nobis scuz. Cumque abisset reuersus nunciauit ei unum ex filiis israel fugulatum iace[re] in platea. Statimque exiliis de accubitu suo relinquens prandium ieiunus puenit ad corp[us]: tollentes illud portauit ad dominum suam occulte: ut deus sol occupatusset caute se peliret eum. Cumque occultasset corp[us] maducauit panem eius luctu et tremore: memorans illum sermo neque dixit dominus pro amos prophetam: Dies festi vestri pertinet in lamentatione et luctu. Cum vero sol occurbusset: abiit et sepelivit eum. Arguebat autem eum omnis primi eius. dicentes: Nam huius rei causa interfici iussus es et vix effugisti mortis impium: et iterum sepelis mortuos. Sed tobias plus timens deus quod reges rapiebat corpora occisorum et occultabat in domo sua et mediis noctibus sepeliebat ea. Contigit autem ut quodam die fatigatus a sepultura venies dominum iactasset se iuxta pierem et obdormisset et exinde hirundinum dormienti illi calida stereora iacerent super oculos eius. fieretque cecus. Hanc autem temptationem ideo permisit dominus eneire illi: ut postea daret exemplum pacientie eius: sicut et sancti iob. Nam cu[m] ab infancia sua super deus timuerit et mandata eius custodierit. non est prostratus protra deum quod plaga cecidat evenerit ei: sed immobilis in dei timore permanebat: agens gratias deo omnibus diebus vite sue. Nam sic beato iob insultabat reges ita isti parientes et cognati eius irridebant vitam eius dicentes: Vbi est spes tua. per quam elemosinas et sepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos. dicentes: Nolite ita loqui quoniam filii sanctorum sumus. et vitam illam expectamus quando deus datur: est his quod fidem suam nunquam mutant ab eo. Anna vero vxor eius ibat ad opus extremum quotidie: et de labore manus suas per victum quem precepit potuisse deferebat. Unus factus est ut heduz capiatur accipiens detulisset domi. Cuius cum vocem balans vir eius audisset dixit: Videte ne forte furtus noster sit. Reddite eum domino suis qui non habet nobis aut edere ex furto aliqd: aut pertingere. Ad hunc vxori eius irata renedit: Manifeste vana facta est spes tua: et elemosina tue modo appuerunt. Atque his et aliis huius scemotib[us] exprobabat ei.

tunc tobias ingemuit et cepit orare cum lachrymis dicens: Justus es domine et omnia iudicia tua bona sunt. et omnia via tua misericordia et vita et iudicium. Et nunc domine memori esto mei: et ne vindictas sumas propter meos: neque reminiscaris delicta mea vel pentimento meorum. Domine non obediimus propter tuis ideo traditi sumus in direptionem capti uitare et morire et in fabulam. et in improperiis omnibus natib[us] in quibus dispisi nos. et nunc domine magis iudicia tua: qui non egimus nisi procepta tua: et non ambulauimus sinceriter coram te. et nunc domine sim voluntate tua fac mecum: et prece in pace recipi spiritum meum. Expedit namque mihi mouit magis quam videtur. Eademque

die patitur ut sara filia raguelis in rages ciuitate medoz ipsa audiret unproperius ab una ex annulis pris sui: quoniam tradita fuerat septem viris. et de monius nose asmodeus occiderat eos. mox ut ingressi fuissent ad eam. quod cum per culpa sua increparet puellam: renedit ei dicens: Amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram. interfex virorum tuorum. Nunquid et occidisti me vis si etiam occidisti septem viros? Ad hanc vocem prexit in supius cubiculum dominus suus. et tribus diebus et tribus noctibus non manducauit neque bibit: sed in oratione psalmos cum lachrymis deprecabatur deum. ut ab isto improperiis liberaret eam. Factum est autem die tertio domini propereret oratio: bene dicentes dominum dixit: Benedictum est nomen tuum deus patru[n]us nostrus qui cum iratus fueris: misericordia tua in invocant te. Ad te domine faciem meam pertinet: ad te oculos meos erigo. Propterea domine ut de vinculo improperiis tuis absoluas me: aut certe desuper terram eripias me. Tu scis domine quod nunquam precupi vivere et mundum suum ait meum ab oculis precupescet. Nunquam cum ludentibus miscui me neque cum his quod in levitate ambulat principem me prebui. Hic autem cum timore tuo non cum libidine mea considerasti suscipe. et aut ego indignus sum illi: aut illi forsitan mihi non fuerit dignus: quod forsitan viro alijs conservasti me. Non enim in hoc platea psalillum tuum. Hoc autem per certo hunc oī quod colitur te: quod vita eius si in probatione fuerit coronabis: si autem in tribulatione fuerit liberabis: et si in corruptione fuerit ad misericordiam tuam venire licebit. Non enim delectaris in predictionibus meis: quod post tempestatem transgredi facias. et per chrysomationem et letum exultationem insundis. Sit non men tuus deus israel benedictus in secula. In illo tempore exaudi et sunt precies ambo in prospectu glorie summi dei. et missus est angelus domini sanctus raphael ut curaret eos ambos quos uno tempore sunt oponentes in prospectu domini recitat.

III Sic cum tobias putaret orationes suā erauerdiri ut mori potuisse vocavit ad se Iobiam filium suum dixitque ei: Audi fili miverba oris mei: et ea in corde tuo quoniam fundamentum prostrue. Cum accepit deus ait me corpus meū se peli: et honorē habebis misericordiam omnibus diebus vite eius. Memor namque debes: quod et quæsta picula passa sit per te in utero suo. Cum autem et ipsa compleuerit tempore vite sine se pelias eas circa me. Dibus autem diebus presentias et permanentias precepta dei nostri. Ex tua fave elyza: et noli auertere faciem tuam ab oculo paupere. Ita namque nec a te auertas facies domini. quod potueris ita esto misericors. Si multum tibi fuerit abundanter tribus: si exiguum tibi fuerit etiam exiguus libenter impetrari stude. Premitur namque bonum tibi thesaurizas in die necessitatibus: quoniam elyza ab oculis perdi et a morte liberat et non patiet ait meum ire in tenebras. Si ducia magis erit coram summo deo elyza omnibus facientibus eam: Attende tibi fili mihi ab oculis fornicatōne: et propter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire.

Tobias.

Supbiā nūqz in tuo sensu aut in tuo ybo dñari pmuttas. In ipa. n. iniuz sumpsit ois pditio. q cunqz tibi aliqd opat' fuerit. statim ei mercedem restitue. et merces mercenarij tui apud te oio nō remaneat. qd ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu aliqui alteri facias. Panētuū cū esurētib⁹ et ege tibus comedē. et de vestimentis tuis nudos tege. Panētuū et vinū tuū sup sepulturā iusti p̄stitue et noli ex eo manducare et bibē cū p̄cōrib⁹. Consi liuz sp a sapiēte pgre. Omni tpe bñdic deū: et pe te ab eo vt vias tuas dirigat. et oia p̄filia tua i ipso pmaneāt. Indico etiā tibi fili mi dedisse me. x. talenta argēti dñi infantulus eses gabelo in Ra ges ciuitate medoy: et chirographū ei⁹ apud me hēo. Et idco pgre quō ad eū puenias et recipias ab eo supra mēoratū pōdus argenti. et restituas ei chirogaphū sūmū. Molitumē fili mi: paupez q demī vitā gerim⁹: sed multa bona habebimus: si sumuerimus deū: et recesserimus ab omni pctō et fecerimus bñ.

.v.

Unc rñdit tobias p̄i suo. et dixit: Omnia qcunqz p̄cepisti mibi. faciā p̄i. Quō autē pecuniā hanc ingrā. igro. Ille me nescit et ego eū igro. Qd signū dabo ei: Sz neqz viam p̄ quā pgaf illuc. aliqui cogū. Tūc p̄ suus rñdit illi. et dixit. Chirographū qdē illius apud me hēo: qd dñ illi onderis stati restituet. sed p̄ge nunc: et ingre tibi aliquē fidelē viz: q eat tecuz salua mercede sua. duz adhuc viuo vt recipias eam. Tunc egressus tobias innenit iuuenē splendidū stantē p̄cinctū et qsi patū ad abulandū. et iugans q an gelus dei esset salutavit eū et dixit. Unū te hēmus bone iuuenis: At ille rñdit. Ex filiis isrl. Et tobias dixit ei: Nostri viaz q dñc in regionē medoy: Cui rñdit: Novi et oia itinera ci⁹ frequēter abulani et mansi apud gabellū frēz nrm q moras i rages ciuitate medoy: q posita ē in mōte egbathamis. Cui tobias ait: Sustine me obsecro: donec h̄ ipa nunciē p̄i meo. Tūc ingressus tobias indi cauit vniuersa h̄ p̄i suo. Sup q amirat⁹ p̄ roga uit vt introiret ad eū. Ingressus itaqz salutavit eū et dixit: Gaudiū tibi sit sp. Et ait tobias: Quale gaudiū mibi erit: q in tenebris sedeo. et lumen celi nō video: Cui ait iuuenis. Forti aio esto: in primo ē vt a deo cureris. Dixit itaqz illi tobias. Nunqz poteris p̄ducē filiū meū ad gabelluz in rages ciuitatē medoy: et cuz redieris restituā tibi mercedē tu. i. Et dixit ei agelus: Ego ducā et redu cā euz ad te. Cui tobias rñdit. Rogo te: Indicā mibi d̄ q domo: aut de q tribu es tu? Cui rapha el angel⁹ dixit: Genus qris mercenarij: an ipsuz mercenariuz q cuz filio tuo eat? Sz ne forte sollicituz te reddā: ego suz azarias: ananē magni fili us. Et tobias rñdit. Ex magno gñe es tu. Sz pēto ne irascar q volueri cogicē genus tuuz. dixit autē illi angel⁹. Ego sanuz ducā et sanū tibi redu cam filiuz tuuz. Rñdēs autē tobias ait: Bñ am buleg. et sit dñs in itinere vro: et angel⁹ ei⁹ comiteſ

vobiscuz. Tunc patis osbus q erant i via portanda fecit tobias valde p̄i suo et mī sue: et ambula uerunt ambo sūl. Lunc p̄fecti eēnt: cepit mī ei⁹ flere et dicere: Baculū senectus n̄fe tulisti: et trās milisti a nob. Nunqz fuissest ipa pecunia p q̄ mi fisi eū: Sufficiebat nob paupertas n̄ avt diuitias compuraremus h̄ q̄ videbamus filiū n̄fm. Dixit ei⁹ tobias. Noli flere. Salu⁹ pueniet filius n̄f. et saluus reuertet ad nos et oculi tui videbūt illū. Lredo. n. q̄ angelus dei bon⁹ comiteſ ei. et bñ di sponer oia q circa euz gerunt: ita vt euz gaudio reuertat ad nos. Ad hanc vocē cessauit mī cuius flere: et tacuit.

.vi.

Rofectus ē autē tobias et canis secutus p̄ est eū. et māsit p̄ma mansione iux⁹ fluuiuz tigris. Et cruit vt lauaret pedes suos: ecce p̄scis immanis exiuit ad devorandū eum. Quē expauescēs Tobias clamauit voce magna dices. Domine iuadit me. Et dixit ei angelus. Appende brāchiaz ei⁹ et trahe eum ad te. Qd euz fe cisset attraxit eum in siccuz: et palpitate cepit an pedes eius. Tunc dixit ei agelus: Exētera hunc p̄scē. et cor eius et sel et iecor repone tibi. Sunt. n. h̄ necessaria ad medicamēa utiliter. Qd cum fe cisset assauit carnes eius et secuz sustulerunt i via cetera salierunt q sufficeret eis quoisqz pueniret in rages ciuitatē medoy. Tunc interrogauit Tobias angelū: et dixit ei: Obsēcro te azaria frater: vt dicas mibi qd remedium hēbūnt ista: q de p̄scē suare iuuenis. Et rñdēs angelus dixit ei: Lordis eius p̄ticulā si sup carbones ponas: fumus eius extricat oē genū demoniorū sine a viro siue a muliere. ita vt vltra non accedat ad eos. Et sel valet ad vnguēdos oculos in qbus fuerit albugo: et sa nabnū. Et dixit ei tobias. Ubi vis vt maneam? Rñdensqz angel⁹. ait: Et h̄ raguel noīe vir. ppi quis de tribu tua. et h̄ h̄ filiā noīe sarām: sed ne qz masculū neqz feminā vllaž h̄ alias p̄ter eā. Tibi debet ois sba eius et op̄z eaz in vxorem. Tunc rñdit tobias et dixit: Audio: q̄ tradita ē se p̄te vir: et mortui sunt. Sz et h̄ audiuī: q̄ demoniuz occidit illos. Timeo: ḡ ne forte et mibi h̄ euemant et cum sim vni⁹ pentibus meis: deponaz senectuē illoz cum tristitia ad iferos. Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me. et ondāz tibi. q̄ sunt qbus p̄ualere pōt demonium. H̄i namqz q̄ pinguiū ita suscipiunt vt deuz a se et a sua mēte excutiant et sue libidini ita vacēt sic equus et mulus qb⁹ nō ē intellectus h̄z potestatē demoniuz sup eos. Tu autē cuz acceperis eaz ingressus cubiculuz p̄ tres dies cōtinēs esto ab ea. et nihil aliō nisi oīoibus vacab cum ea. Ip̄a autē noctē incēso iecore p̄scq fugabil demoniuz. Scđa vō noctē in copulatōe scōp̄ p̄farchaz admitteris. Tertia autē noctē bñ dictionē cōseq̄ris vt filij ex vob p̄creent incolu mes. Transacta autē tertia noctē accipies v̄ginē cum tiore dñi amore filiop̄ magi q̄ libidinis du

t. 2

Tobias.

etus: ut in semine abrae bñdictionem in filijs co sequaris.

VII

TAgredi sunt aut ad raguelz et suscepit eos raguel cu gaudio. Intuēsqz tobiaz raguel. dixit Anne vxori sue. Quā filis ē iuuenis iste p̄sobrino meo. Et cū h̄ dixisset ait: Un̄ estis iuuenes frēs nři? At illi dixerūt. Et tri bu neptalim sumus ex captiuitate niniue. Dixit q̄ illis raguel. Postis tobia frēs meū: Qui dire runt. Nominis. Lūqz multa bona loquereſ de eo. Dixit angelus ad raguelē. Tobias de quo iu interrogas p̄ istius ē. Et misit se raguel et euz la chrymis osculatus ē eū. et plorans sup collū eius dixit: Bñdictio sit tibi fili mi q̄r boni et optimi vi ri filī es. Et anna vxor ei et sara ip̄o filia lachiy mate sunt. Postqz aut locuti sunt: p̄cepit raguel occidi arietē et pari quiuiū. Lūqz hortareſ eos discubē ad prandiū tobias dixit: Hic ego hodie nō māducabo neqz bibā: nisi p̄us petitionē meā p̄firmes et p̄mittas mihi dare sara filiā tuā. Quo audito v̄bo raguel expauit sciēs qd euenerit illis septē viris q̄ ingressi sunt ad eā: et tunere cepit ne forte et huic fili p̄tingeret. Et cū nutaret et non da ret peteti vllū rñsum: dixit ei angelus: Noli tunē dare eā isti: qm̄ huic tunenti deū debet p̄iunx filia tua. Propterea aliis nō potuit h̄re illā. Tūc di xit raguel. Nō dubito q̄ de p̄ces et lachrymas meas in p̄spectu suo admiserit. et credo qm̄ ideo fecit vos venire ad me vt et ista p̄iungereſ cogitio ni sue fīm legē moysi. Et nūc noli dubiu gerē: q̄ tibi eā tradā. Et app̄hendēs dexterā filie sue: de xtere tobie tradidit. dicēs: Deus abraā et de ysa ac: et deus iacob vobiscū sit. et ip̄e p̄iungat vos im pleatqz bñdictionē suā in vob. et accepta cartha fecerit p̄scriptionē p̄iungij. Et post h̄ epulati sunt bñdicētes deū. Elocavitqz raguel ad se annā vxorem suaſ et p̄cepit ei vt p̄paret alterz cubiculū. Et introduxit illuc sara filiaſ suaſ et lachrymata est. Dixitqz ei. Forti aſo esto filia mea. Bñs celi det tibi gaudiū p̄ tedio qd p̄fessa es. VIII

Tostqz v̄o cenauerūt: introduceſt iuuenē ad eā. Recordatus itaqz tobias sermo num angeli. p̄tulit de cassidili suo ptem iecoris posuitqz eā sup carbones vuuos. Tūc raphael angelus app̄hedit demoniū et religavit il lud in debto supioris egypti. Tūc hortat̄ v̄gine tobias: dixitqz ei: Sara exurge et dep̄cemur deū hodie et cras et scdm cras: q̄r his trib⁹ noctib⁹ deo iungimur. tercia aut̄ trāsacta nocte in nřo erim⁹ p̄iungio. Filii q̄ppe sanctoz sum⁹ et nō possum⁹ ita p̄iungi sicut gētes q̄ i grānt deū. Surgētes aut̄ p̄ter instāter orabāt abo fili vt sanitas dareſ eis. Dixitqz tobias. Bñs deus pat̄ nřo: bñdicant te celi: terre: mareqz et fōtes et flumia. et om̄s crea ture tue q̄ in eis sunt. Tu fecisti adā de limo terre dedistiqz ei adiutoriū eū. Et nunc dñe tu scis q̄ nō luxurie cā accipio sororē meā p̄iugē: sed sola posteritas dilectōne in q̄ bñdicat nomē tuū in se

uela seculoz. Dicit itaqz sara: Misericordia nob̄ do mine miserē nob̄. et p̄senescam̄ ambo p̄ter san. Et factū ē circa pulloꝝ cantū accersiri iussit. a quel fuos suos et abierunt cu eo p̄ter. et foderēt sepulchrū. Dicebat. n. ne fili mō euenerit ei. quo et ceteris alijs septē viris q̄ sunt ingressi ad eam. Lūqz parasset fossaz reuersis raguel ad vxore suā dixit ei: Hicte vna ex ancillis tuis et videat si mortu⁹ ē: vt sepeliā eū aīqz illucescat. At illa mi sit vni er acillis suis. Que ingressa cubiculū rep perit eos saluos et incolumes se cū p̄ter dormien tes. et reuersa nunciavit bonū nunciū. et bñdixerūt dñm. raguel videlz et anna vxor eius. Et dixerūt Bñdicimus te dñe deus israel: q̄r nō p̄tit nob̄ quēadmodū putabam⁹. Fecisti. n. nobiscū mīaz tuā et exclusisti a nob̄ inimicū p̄se quētē nos. Mi fertus es aut̄ duob⁹ vniuersitatis gentiū q̄r tu es dē so lus in vniuersa terra. Statiqz p̄cepit seruis suis raguel et replerent terra fossaz quā fecerant: p̄us q̄z elnescēt. Ixori aut̄ sue dixit: vt instrueret cō uimū et p̄paret oīa q̄ in cibos erāt iter agētibus necessaria. Duas quoqz pingues vaccas et quor arietes occidi fecit. et parari epulas oībus vicinis suis. cūctisqz amicis. Et adiurauit raguel tobiam: vt duas hebdomadas morareſ apud cū. Be oī bus aut̄ q̄ possidebat raguel: dimidia p̄t dedit tobie et fecit hanc septuram: vt p̄s dimidia q̄ sup erat post obitum eorum tobie dñuo deueniret.

Tunc vocauit tobias IX
angelū ad se: quem qđe hoīez existimat̄. dixitqz ei: Azaria frater peto vt au scultes v̄ba mea. Si meip̄m tradaz tibi suū: nō ero p̄digius puidetie tue. Tūc obsecro te vt assū mas tibi aitalia siue futia et vadas ad gabelū in rages ciuitatē medoz. reddasqz ei chirographum suū et recipias ab eo pecuniā. et roges eū venire ad nuptias meas. Scis. n. ip̄e qm̄ nūerat p̄ me dies et si tardauerō vna die plus p̄tristaf aīa eius. Et certe vides quō adiurauit me raguel: cui⁹ ad iuramentū spernē nō possum: Tūc raphael assū mens q̄tuor et vnis raguelis et duos camelos: in rages ciuitatē medoz prexit. et iuuenies gabeluz dedit ei chirographū suū et recepit oēz pecuniāz. Indicauitqz ei de tobia filio tobie omia q̄ gesta sunt fecitqz eū scū venire ad nuptias. Lūqz in gressus esset domū raguelis: iuuenit tobia discū bentē et exiliēs osculati sunt se inuicem. et fleuit ga belus. bñdicatqz deū et dixit: Bñdicat te dē isrl̄: q̄r filius es optimi viri et iusti. et timetis deū et ely mosinas faciēt. Et dicat bñdictio sup vxore tuā. et sup pentes v̄fōs. et videat filios v̄fōs. et filios filiorū v̄fōs usqz in tertia et qrtā ḡnuationē. et sit se men v̄rm bñdictum a deo israel q̄ regnat in secula seculorum. Lūqz om̄s dixissent amen. accesserunt ad conuiuum. Sed cum timore dñi nuptiarum conuiuum exercebant. X

Tobias.

Um dō moras faceret tobias cā nuptia
ruz. sollicitus erat p̄t eius tobias dices
Putas q̄re moras filius meus: aut q̄re
detētus ē ibi? Putas ne gabelus mortuus ē t ne
mo reddit illi pecuniā? Cepit aut̄ p̄tristari nimis
ip̄e t anna vxor eius cuz eo t cepit ambo sil' fle
re. eo q̄ die statuto minie reuertēt filius eoz ad
eos. Flebat igit̄ m̄r̄ eius irremediabilib⁹ lachry
mis atq̄z dicebat: H̄eu me fili mi vt gd te misum⁹
p̄egrinari: lumen oculoz n̄iorum baculū senectus
n̄re. solatiū vite n̄re. sp̄c̄ posteritas n̄re? Q̄ia sic
in te vno h̄ūtee te nō debuimus dimitte a nob.
Qui dicebat tobias: Tace t noli turbari: sanus ē
filius n̄r̄: s̄q̄ fidelis ē vir ille cū quo misimus euz
Illa autē nullo mō p̄solari poterat: s̄z quotidie
exiliēs circunspiciebat. t circumibat vias om̄is p
q̄s sp̄s remeandi videbaf̄t p̄cul videret euz: si
fieri possit: venientē. At b̄o raguel dicebat ad ge
nerum suum: Abane h̄: t ego mittam nunciuſ ſa
lus de te ad tobiaz p̄rez tuuſ. Qui tobias ait: ego
noui: q̄ p̄ meus t m̄r̄ mea mō dies p̄putant. et
cruciaſ ſp̄s eoz in ip̄is. Lungz v̄bis multis ro
garet raguel tobiaz. t ille euz nulla rōe vellet au
dire: tradidit ei ſaraž t dimidiaz p̄t ſois ſbe ſue i
puerio. i puellis. i pecudib⁹. i camelis. t i vaccis.
t pecunia multa. t ſaluuſ atq̄z gaudentez dimiſit
eum ad se dices: Angelus dñi ſanc⁹ ſit i itinē vfo
pducatq̄z vos incolumes: t iueniat ſia recte cir
ca pentes v̄ros t videant oculi mei filios v̄ros: p
uſq̄z mouar. Et app̄hendētes pentes filiaz ſuam
osculati ſunt eaſ: t dimiſerit ire: monētes eam ho
norare ſoceros. diligē marituz. regē familiā. gub
nare domuz. t ſciq̄z irrep̄hensibile exhibere.

Unq̄z reuerterenſ: pue
nerunt ad charraz q̄ ē in medio iūnere
atra niniuē. xj. die. Dicitq̄z angelus. To
bia frater: ſcis quēadmoduz religisti p̄rez tuum.
Si pl̄z itaq̄z tibi p̄cedam⁹ t lento ſdu inſequanſ
iter n̄rm familie ſil' cuz p̄iuge tua t cum aſalibus
Lungz h̄ placuiffet vt iren̄: dicit raphael ad to
biā: Lolle tecuz ex ſelle p̄ſc̄: erit. n. necessariuz
Tulit itaq̄z tobias ex ſelle illo t abiēt. Anna autē
ſedebat ſec⁹ viaz quotidie in ſupcilio mōſ: vñ re
ſpicē poterat de longiquo. Et dum ex eodē loco
ſpeculare aduētuſ eius. vidit a lōge. t ilico cog
uit veniente ſilium ſuuſ: currētq̄z nunciauitq̄z vi
ro ſuo: dices: Ecce venit filius tuus. Dicitq̄z ra
phael ad tobiaz. At vbi introieris domuz tuā ſta
tim adora dñm deuz tuuſ. t ḡfas agēs ei: accede
ad p̄iez tuum. t oſculare eum. Statimq̄z lini ſup
oculos eius ex ſelle iſto p̄ſc̄ qd̄ portas tecum. ſci
as. n. qm̄ mox aperirent oculi eius. t videbit p̄
tuis lumen celi. t in aspectu tuo gaudebit. Tūc p
eucurrīt canis q̄ ſil fuerat in via. t q̄ ſi nunci⁹ ad
ueniēt blandimētō ſue caude gaudebat. Et exur
gens cecus p̄cepit offendens pedib⁹ currē: t da
ta manu puerō. occurrit in obuiā filio ſuo. t fulci
piēs oſculatus ē eū cū v̄xore ſua. t cepit flere p

gaudio. Tūc adorassent deū t ḡfas egiffent eō
ſederunt. Tunc ſumēs tobias de ſelle p̄ſc̄ ſlini
uit oculos p̄t ſuo. Et ſuſtinuit q̄ ſi diuidiam ſere
hoři t cepit albugo ex oculis ei⁹ q̄ ſi mēb̄ana ouī
egredi: Qd̄ app̄hendētes tobias: traxit ab oculis
eius: ſtatigz vſiūm recepit. t glorificabat deū
ip̄e videlz t v̄xor eius t om̄s q̄ ſciebant eū. Dicē
batq̄z tobias: B̄ndico te dñs deus iſrael q̄ tu ca
ſtigasti me et tu ſaluāſti me. t ecce ego video tobi
am filium meum. Ingressa ē etiā poſt ſeptē dīes
ſara v̄xor filij eius: t ois familia t peccata ſana et
cameli t pecunia multa v̄xoris: ſed t illa pecunia
quā recepat a gabelo. Et narrauit pentibus ſuis
oia bñſicia dei q̄ ſecifſet circa eū p̄ hoře q̄ eū du
xerat. Elencretq̄z achior t nabath p̄lobrum tobie
gaudētes ad tobia: t p̄gratulantes ei de oib⁹ bo
nis q̄ circa illum oñderat deus. t p̄ ſeptem dīes
epulantes om̄s cum gaudio magno gauifiſunt.

Uinc vocavit ad ſe

t tobias ſilium ſuū. dixitq̄z ei: Quid poſ
ſumus dare viro iſto ſancto q̄ venit tecū
R̄ndens tobias dixit p̄t ſuo: Id̄ quaž mercedē
dabimus ei: aut qd̄ dignum poterit eſſe bñſicijs
eius: Ahe duxit t reduxit ſanū. pecuniaz a gabe
lo ip̄e recepit: v̄xore ip̄e me h̄re ſec t demonū ab
ea ip̄e cōpescuit. gaudiū pentibus eius ſec: meip
ſum a deuoratōne p̄ſc̄ eripuit: te quoq̄z vidē ſe
cit lumē celi. t bonis om̄ibus p̄ eū repleti ſumus
Quid illi adhuc poterim⁹ dignuz dare? Sed pe
to te p̄ mi vt roges euz ſi ſorte dignabit medita
tem de oib⁹ q̄allata ſunt ſibi aſſumē. Et vocan
tes eū p̄. ſ. t filius tuleſt eū in p̄t. t rogarē cepe
runt ut dignareſ dimidiā p̄t ſium q̄ attulerant
acceptam h̄fe. Tunc dixit eis occulite: B̄ndicite
deū celi t coraz oib⁹ viuētibus p̄ſitemi ei: q̄ ſe
cit vobiscū miaz ſuam. Eteni ſac̄m regis abſcō
dere bonū ē: opa autē dei reuelare t p̄ſiteri hono
rifici ē: Bona ē ořo cuz leuumo t el'ya: magis q̄z
thefauo auri recōdē. qm̄ el'ya a morte liberat.
t ip̄a ē q̄ purgat pet̄ ſi t facit inuenire vitā eternā
Qui aut̄ ſac̄t pet̄ ſi iniquitatē: hostes ſunt aie
ſue. Abani' esto ḡ vob veritatē t nō abſcōdam a
vob occultuz ſmonē. Qui orabas cuz lachrymis
t ſepeliebas mortuos: t derelinq̄bas prandium
tuū t mortuos abſcōdebas p̄ diē in domo tua: et
nocte ſepeliebas eos: ego obtuli ořonē tuā dño.
Et q̄ acceptus eras deo neceſſe fuit vt temptatō
p̄baret te. t nunc miſit me dñs vt curarē te t ſarā
v̄xore filij tui a demonio liberarē. Ego. n. ſum ra
phael angelus vnuſ ex ſeptē: q̄ aſtam⁹ añ dñm.
Lungz h̄ andiſſent turbati ſunt t tremētes cecide
runt ſup terrā in faciē ſuaz. Dicitq̄z eis angelus
Pax vob: Nolite timē: Eteni ſum eſſez vobiscū
p̄ voluntatē dei eraſ: ip̄m bñdicite t cantate illi:
videbar qdem vobiscum manducare t bibē: ſed
ego cibo inſibili t potu q̄ ab hoib⁹ videri non
pōt. v̄xor. Tempus ē ḡ vt reuertar ad eū q̄ me mi
ſit. yos aut̄ bñdicite deū. t narrate oia mirabilis

Prologus.

eius. Et cuz h̄ dixisset ab aspectu eoz ablatus ē: et ultra euz videre nō potuerunt. Tunc pstrati p horas tres in facie: bñdixerunt deum. Et exurge tes narrauerunt oia mirabilia eius. XIII.

Tobit in iux
Peries autē tobias senior os suuz: bñ dixit dñm. et dixit. Abagn⁹ es dñe i eter num. et in oia secula regn⁹ tuu⁹. qm̄ tu flagellas et saluas. deduc⁹ ad inferos et reducis: et nō ē q effugiat manum tuam. Cōfitemi dño filij israel. et i aspectu gētium laudate euz: qm̄ iō disp sit vos inter getes q i grant euz. et vos enarre⁹ mi rabilia eius et faciat scire eos q nō est ali⁹ de us omnipotēs pter cum. Ipse castigauit nos ppter iniquates n̄as. et ipse saluabit nos. ppter misericordiam suam: Aspice q q fecit nobiscum: et cum timore et tremore pfitemini illi. regemqz seculoz exaltate in opibus v̄is. Ego autem in terra captiuitatis mee pfitabor illi: qm̄ oñdit maiestates suaz in gente⁹ peccatricem. Conuertimini itaqz petores et facite iusticiam coram dño. credētes q faciat vobiscum miaz suam. Ego autem et anima mea in eo letabimur. Bñdicte dño omnes electi eius: agite dies leticie et pfitemini illi. Hierusalem civitas dei. castigauit te dñs in opibus manuum tuaz. Cōfiteri dño in bonis tuis. et bñdic deum seculoz et reedificet in te tabernaculum suum. et re uocet ad te omnes captiuos et gaudeas in oia secula seculoz. Luce splendida fulgeb. et oēs fines terre adorabunt te. Nationes ex longiquo ad te ve nient. et munera deferentes adorabunt in te dñm et terram tuam in sanctificationē hēbunt. Nomē enīz magnuz inuocabunt in te. Aaledicti erunt q ptempserint te. et pdemnati erūt oēs q blasphemauerint te. bñdictiqz erunt q edificauerint te. Tu autem letaberis in filiis tuis: qm̄ omnes bñdi cens et pgregabunt ad dñm. Beati omnes q dili gunt te et q gaudēt sup pace tua. Anima mea bñ dic dñm: qm̄ liberavit hierlm ciuitatē suā a cunctis tribulationibus eius dominus deus noster. Beatus ero si fuerint relige seminis mei ad vidē dam claritatem hierlm. Porte hierusalem ex sa phyro et smaragdo edificabunt. et ex lapide p̄cio so omnis circuitus muroz eius. Ex lapide candido et mudo omnes platee eius sternent. et p vicos eius alleluia cantabit. Benedictus dñs q exalta uit eam: vt sit regnum eius in secula seculoz sup eam. amen. XIII.

Tobit in iux
¶ summati sunt sermones tobie. et postqz illuminatus ē tobias vixit annis q dragintaduobus. et vidit filios nepotū suoz. Cōpletis itaqz annis centū duobus. sepultus ē honorifice in niniue. Quinq̄inta namqz et sex annoz lumē oculoz amisit: sexagenarius v̄o recepit. Reliquoz v̄o vite sue in gaudio fuit. et cu bono pfectu timor⁹ dei prexit in pace. In hora autem mortis sue vocauit ad se tobiam filium suū. et septē iuuenes filios suos nepotes. dixitqz eis. Prope erit interitus niniue. Nō. n. excidit v̄bz

dñi. et frates nostri q dispersi sunt a terra israel. reuertenſ ad eam. Omnis autē deserta terra ei⁹ replebit. et domus dei que in ea incensa est iterū reedificabil. ibiqz reuertenſ omnes timētes deū. Et relinquunt gentes idola sua et venient in Iherusalem. et inhabitabunt in ea. et gaudebunt in ea omnes reges terre adorantes deū israel. Audite ergo filij mei patrem v̄m. Scrutate domino in veritate et ingrite ut faciat que placita sunt illi. et filii vestris mandate ut faciat iusticias et clymos suas ut sint memores dei. et bñdicant eum in omnī tempe in veritate et in tota virtute sua. Nūc ergo filij audite me et nolite manere h. Sed quacūqz die se pelieritis matrem v̄am circa me in yno sepulchro. ex eo dirigite gressus v̄os: ut exeatis hinc. Video. n. quia iniquitas cuius sine dabit ei. Factum ē autē post obitum m̄ris sue: Tobias abscessit ex niniue cu v̄to sua et filiis et filioz filiis. et reuersus est ad sacerdos suos. Inuenitqz eos incolumes in senectute bona et curam eoz gessit. Et ipse clausit oculos eoz. et omnem hereditatem domus rāguelis ipse pcepit: viditqz quintam generationem filios filioz suoz. Et completa annis nonaginta et nouem in timore domini: cum gaudio sepelierunt eum. Omnis autē cognatio eius. et omnis generatio eius in bona vita et in sancta conuersatione pmanit. ita ut accepti essent tam deo qz hoib⁹. et cunctis habitantibus terrā.

Explicit liber Tobie. Incipit plogus in librum Judith.

Judith in iux
Pud hebreos liber Judith inter agiographa legi⁹ cuius autoritas ad roboranda illa que in contentionē veniunt. minus idonea iudicat. Chaldeo tñ sermone pscriptus: inter historias computat. Sed qz hunc libuz synodus nicena in numero sanctar⁹ scriptura rum legit⁹ computasse. acquieci postulationi v̄re inamo exactioni. et se positis occupationibus qui culam dedi: magis sensum et sensu qz ex v̄bo verbum transferes. Abuloz codicum varietates v̄tiosissimam amputauit: sola ea q intelligentia ite gra in verbis chaldeis inuenire potui. latinis ex p̄ssi. Accipite iudith vidua. castitatis exemplum. et triumphali laude ppetuis eaz pconij declarate. Hanc. n. nō soluz feminis: sed et viris imitabilem dedit: q castitatis eius remunerator. Ututem ei talē tribuit. vt inuitū omnibus hominibus vinceret insuperabilem suparet.

Explicit plogus

Incipit liber Judith. Capl. 1

Judith.

Rphaxat

Itaqz rex medoꝝ sbin gauerat multas gen tes imperio suo et ipse edificauit ciuitate po tentissimā quā appellauit egbathanis. Ex lapidibus qdratis et sectis fecit muros eiꝝ in altitudine cubitorꝝ septuaginta. et in latitudine cubitorꝝ triges ta: turreſ vo eius posuit in altitudine cubitorꝝ centum. Per qdrum vero eap latus vtrūqz vicinorꝝ pedum spatio tendebat: posuitqz portas eius in altitudine turrū. Et gloria baf qsi potes in potē tia exercitus sui. et in gloria qdrigaz suaz. Anno igis duodecimo regni sui. Nabuchodonosor: rex assyrioz q regbat in niniue ciuitate magna. pug uit ptra arpharat. et obtinuit euꝝ in capo magno q appellafragau circa eufratē et tigrin et iadason in capo erioch regis elicoꝝ. Tūc exaltatū est regnum nabuchodonosor: et cor eiꝝ eleuatū ē. Et misit ad oīns q habitabat in cilicia et Damasco et libano. et ad gētes q sunt in carmelo et cedar. et habbitares galileā: in capo magno esdrelō. et ad oīns q erat in samaria et trans flumē iordanē usqz hiesrusale. et oēz terrā iesse quoqz puenias ad mon tes ethiopie. Ad hos oēs misit nūcios nabuchodonosor rex assyrioz q oēs uno aio ptradixerūt. et remiserūt eos vacuos ac sine honore abiecerūt. Tūc indignat̄ nabuchodonosor: rex ad oēm terram illā: urauit p thronū et regnū suū q defēdet se de oībus regionibus his.

Ano tertiodecimo nabuchodonosor: regis. vicesima et scda die mensis pmi. factum ē verbuz in domo nabuchodonosor regis assyrioz vt defēderet se. Vocauitqz oēs maiores natu: oēsqz duces bellatores suos. et habuit cū eis mysteriū p̄silij sui. Dixitqz cogitatōe sita in eo esse vt oēz terrā suo subwigaret imperio. Qd dictū cum placuisset oībus: vocauit Nabuchodonosor rex holofernē p̄ncipē militie sue. et dixit ei: Egredere aduersum oē regnū occidentis et ptra eos p̄cipue q p̄tēserunt imperiū meū. Nō peet oculus tuus ylli regno: oēm̄qz vrbē munitā sbungab mihi. Tūc holofernes vocauit duces et migratus virtus assyrioz. et dinumerauit viros i expeditione sicut p̄cepit ei rex centū viginti milia peditū pugnatorꝝ. et eqtes sagittarios duodecim milia. Omneqz expeditionē suā fecit pire in multitudine innuerabilii. camelop. cū his q exerciti bus sufficeret copiose: boum quoqz armata. gregesqz ouiu quoz nō erat numer⁹. frumentū et oilyria in transitu suo pari p̄stituit. Aut vo et argētū de domo regis assumpt̄ multū nimis. Et pie tūs ē ipse et oīs exercit⁹ cū qdrigz et eqtibus et sa-

gittarijs q coopuerunt facie terre sic locuste. Et p̄tāsset fines assyrioz: venit ad magnos mōtes ange q sunt a sinistro cilitie: ascenditqz oīa cā stella eoz et obtinuit oēz munitionē. Effregit aut̄ ciuitatē opinatissimā melothi. p̄dauitqz oīns filios tharsis et filios hismael q erat p̄tra facie deser ti. et ad austruz terre celeb̄. Et transiuit eufratē. et venit in mesopotamia et fregit omēs ciuitates ex celsas q erant ibi a torēte mābre usqz puenia tur ad mare. et occupauit terminos eiꝝ a cilitia usqz ad fines iaphet q sunt ad austrum. Adduxitqz oēs filios madian. et p̄dauit oēz locupletionē eorum. oēsqz restantes sibi occidit in ore gladij. Et post h̄ descendit in campos damasci in dieb⁹ mes sis et succēdit oīa sara. oēsqz arbores et vineas feci incidi. et cecidit timor illius sup omnes inhabitantes terram.

Hunc miserūt legatos suos vniuersaruz vrbū ac p̄uinciaruz reges ac p̄ncipes syrie. s. et mesopotamie. et syrie sobal et libie atqz cilitie: q venientes ad holofernē dixerūt: De finiat indignatio tua circa nos. Helius ē. n. vt viuentes seruiamus nabuchodonosor regi magno et libditi simus tibi qz mouētes cū interitu n̄o. ipsi seruitus n̄re dannā patiamur. Dis ciuitas nostra. oīsqz possessio. oēs mōtes et colles et campi et armenta boui: gregesqz ouiu et capraz. equo uīqz et camelop. et vniuersē facultates n̄re atqz familie in p̄spectu tuo sunt. Sint omia sū lege tua. Nos etiā et filii n̄ri serui tui sumus. Ueni nob̄ pacific⁹ dñs et viere seruitio n̄ro sicut placuerit tibi. Tūc descendit de mōtibus cū eqtibus in v̄tute magna et obtinuit oēz ciuitatē et oēz inhabitantē terram. De vniuersis aut̄ vrbibus assumpit sibi auxilia rios viros fortes et electos ad bellū. Latusqz metua pūcij sillis incubuit vt vniuersaruz vrbū habitatores p̄ncipes et honorati sīl cū pplis extirent in obuiā venieti. excipiētes eū cū coronis et lāpā dibus: ducētes choros i tympanis et tybijs: Nec ista tñ faciētes ferocitatē eius pectoris mitigare potuerunt. Hā et ciuitates eoz destruxit. et lucos eoz excidit. Precepit. n. illi nabuchodonosor rex vt oēs deos terre exterminaret: videlz vt ipse solus diceret de⁹ ab his nationib⁹ q potuissent holofernē potētia sbingari. Pertransiēs aut̄ syriā sobal et oēz appamia. oēzqz mesopotamia: venit ad idumeos in terra Sabaa: accepitqz ciuitates eoz. et sedit ibi p̄ triginta dies in qbus dieb⁹ ad unari precepit vniuersum exercitum v̄tus sue.

Hunc audiētes hec filij israel q habitabat terrā iuda: timuerunt valde a facie eiꝝ. Tremor etiā et horror inuasit sēnsus eoz: ne h̄ faceret hierlm et templo dñi qd secerat ceterie ciuitatib⁹ et tēplis eap. Et miserūt in oēz samaria p circuitū usqz Hiericho. et p̄occupauerūt oēs v̄tices mōtiū. Et muri circūdederūt vicos suos et p̄gregauerūt frumenta in p̄lationē pugne. Sacerdos etiam eliachim

Judith.

scripsit ad viuuersos q̄ erant p̄tra esdrelon que ē contra facie campi magni iux̄ dothaim. et viuueris p̄ quos vie trāsitus esse poterat: vt obtineret ascensus motū p̄ quos via esse poterat ad hierusalem. et illic custodirēt vbi angustū iter esse poterat inter montes. Et fecerūt filii isrl̄ fm q̄ p̄stituerat eis sacerdos dñi elachim. Et clamauit omnis populus ad dñm instantia magna et humiliauerunt aias suas in ieiunijs et orationib⁹ ipi et mulieres eorum. Et induerūt se sacerdotes cilitij. infantes p̄ strauerūt p̄tra facie templi dñi et altare dñi opuerunt cilitio. Et clamauerūt ad dñm deū isrl̄ vna nimiriter: ne darens in p̄dā infantes eoz: et uxores eoz in divisionē. et ciuitates eoz in exterminū. et sancta eoz in pollutionē et fierēt in opprobriū gētibus. Tūc elachim sacerdos dñi magn⁹ circuuit oēz isrl̄: allocut⁹ qz ē eos dices Scitote qm̄ et audiet dñs p̄ces vras: si manetes permanesci iie ieiunijs et orationib⁹ in p̄spectu dñi. Ademores esto te moysi fui dñi. q̄ amalech p̄fidentē in v̄tute sua et in potētia sua et in exercitu suo. et i clypeis suis: et in currib⁹ suis et in egrib⁹ suis: nō ferro pugnando sed p̄cib⁹ sancti orādo deiecit. Sic erūt viuueri hostes israel: si p̄se uerauerit in h̄ ope qd̄ cepis. Ad hāc igī exhortationē eius de p̄cantēs dñm: permanebant in p̄spectu dñi: ita vt etiam hi q̄ offerebant dño holocausta. p̄cicti cilitij offerēt sacrificia dño. et erat cīmis sup capita eoz. Et ex toto cor de suo omnes orabant deū vt visitaret pp̄lin suū israel.

V

In syriop q̄ filii israel p̄parent se ad resistēdum: ac montium itinera p̄clusissent. et furore nimio exarst in iracundia magna. Cūcautioz omes p̄ncipes moab. et duces ammon. et dixit eis: Dicite mihi q̄ sit ppl's iste q̄ mōtana ob sider: aut q̄ t̄qles et q̄z̄te sint ciuitates eoz. q̄ etiā sit virtus eoz: aut q̄ sit multitudo eoz. vel q̄ rex militie illoz. et q̄re p̄ oībus q̄ habitat in oriente isti p̄templerūt nos. et nō exierūt in obuiā nob̄: vt suscipiant nos cū pace? Tūc achior dux omniū filiorum ammō rīdens. ait: Si digneris audire dñe dicā vītātē in p̄spectu tuo de pp̄lo isto q̄ in mōtana hitat. et nō egredieb̄ vībum falsūz et ore meo. Pp̄lo iste ex p̄genie chaldeoz ē. Hic p̄mū in mesopotamia hitauit: qm̄ noluerūt seḡ deos patrū suop̄ q̄ erāt in terra chaldeoz. Beserentes itaqz ceremonias patruz suop̄ q̄ in multitudine deouiz erāt vñū deū celi coluerunt: q̄ t̄p̄cepit eis vt exiret inde et habitaret in charrā. Cūqz opūnisset oēz terrā famēs descendērūt in egyptū: illicqz p̄ q̄dri gētos annos sic multiplicati sunt: vt dinumerari eoz nō posset exercitus. Cūqz grauasset eos rex egypti atqz in edificationib⁹ vrbiū suaz i luto et latē sb̄uigasset eos clamauerūt ad dñm suis. et p̄cussit totā terrā egypti plagis varijs. Cūqz eieciſſent eos egyptij a se. et cessasset plaga ab eis. et itez eos vellēt cape et ad suū fuitūm reuocare: fu-

gentibus his deus celi mare apuit: ita vt hīc in de aq̄ q̄si murus solidarenf: et isti pede sicco fundūz maris pambulādo transirēt. In q̄ loco dū innuerabit̄ exercit⁹ egyptioz eos p̄scqrēt. ita aq̄s eo p̄ptus ē: vt nō remaneret vel vn⁹ q̄ factuz posteri nunciaret. egressus etiā mare rubr⁹ deserita syna mōt̄ occurrerūt: in q̄bus nunqz hō habitate potuit vel filius homis regenit. Illic fontes amari obducati sunt eis ad bibendū. et p̄ annos q̄draginta annonā de celo p̄secuti sunt. Ubicunqz ingressi sunt: sine arcu et sagitta. et absqz scuto et gladio: deus eoz pugnit p̄ eis. et vicit. Et nō suīt q̄ insultaret pp̄lo isti: nisi qm̄ recessit a cultu domini dei sui. Quotiēscūqz aut̄ p̄ter ip̄m deū suū alterez coluerūt: dati sunt in p̄dā et in gladiū et i op̄prium. Quotiēscūqz aut̄ penituerūt se recessis se a cultura dei sui: dedit eis de⁹ celi v̄tutē resistēdi. Beniqz chananeū regē et iebuseū et pherezeū et zethēū et eueū et ammoreū. et om̄s potētēs in ese bon p̄strauerūt. et terras eoz et ciuitates eoz ipsi possederūt. et vñqz dū nō peccarēt in p̄spectu dei sui: erāt cū illis bona. Deus. n. illoz odit iniquitas. Nā et an̄ hos annos cū recessissent a via quā dederat illis de⁹ vt ambularēt in ea. exterminali sunt p̄lijs a mulz nationib⁹. et plurimi eoz captiui abducti sunt in terrā nō suā. Num aut̄ reuersi ad dñm deū suis ex disp̄sione q̄ disp̄si fuerant. ad unati sunt et ascēderunt mūdāna h̄ oia. et itez possident hierlm̄. vbi sunt sancta sanctoz. Nūc ḡmi dñe p̄gre si ē alīq̄ iniquitas eoz in p̄spectu dei eoz ascendam̄ ad illos. qm̄ tradēs tradet illos deus eoz tibi. et sb̄uigati erunt s̄b̄ iugo potētiae tue. Si v̄o nō ē offendio ppl̄i hui⁹ corā deo suo nō poterimus resistere illis: qm̄ de⁹ eoz d̄fendet illos. et erimus in opprobriū viuuerse terre. Et factū ē cuž cessasset loq̄ achior v̄ba h̄: irati sunt om̄s magnates holofernis et cogitabāt interficere eū dicētes ad alteruz: Quis ē iste q̄ filios israel posse dicat resistere regi nabuchodonosor et exercitib⁹ eius: hoīes inertes et sine v̄tute. et sine peritia ars pugne: Ut ḡ aḡscat achior qm̄ fallit nos: ascendem̄ in mōtana. et cuž capti fuerit potētēs eoz tunc cuž eisdē gladio trāsuerberabit: vt sciāt oīs gēs qm̄ nabuchodonosor deus terre ē. et p̄ter ip̄m aliis non est.

VI

Actū est autē cū cessasset loq̄: indignatus Holofernes vehementer. Dixit ad achior: Qm̄ p̄phētasti nobis dicens q̄ ē deus nisi nabuchodonosor: cū p̄cussērīm̄ eos oēs sicut hoīes vñū. tunc et ip̄e cū illis assyriorum gladio interibis. et oīs isrl̄ tecū p̄ditione disp̄piet. et p̄babis qm̄ nabuchodonosor: dñs sit viuuerse terre. Tūc qz gladius militie mee trāsiet p̄ latera tua. et p̄fitus cades inter vulneratos isrl̄: et nō resp̄ab v̄lra donec extermineris cū illis. Porro aut̄ si p̄phētiā tuā v̄ra existimas nō p̄cidat vlt̄

Judith.

tu² et pallor q faciet tu² obtinet abscedat a te: si vba
mea hec putas implere no posse. Ut aut noueris
q simul cu illis h experieris: ecce ex hac hora illo
rum pplo sotaberis. vt dū dignas mei gladij pe
nas excepint. ipe sil vltioni sibiaceas. Tūc holo
fernes pcepit suis suis: vt pphēderent achior et
diceret eū in bethulia et traderet eū in man² filio
rum isrl. Et accipiētes eū sui holofernis: pīceti
sunt p capestria: sed cu appropinqsent ad mōta
na exierat ptra eos sundibularijs. Illi aut diver
tentia a latere mōs ligauerūt achior: ad arbores
manib² et pedibus. et sic vincitū d restibus dimisē
runt eū: et reuersi sunt ad dñm suum. Hōro filij
isrl descēdētes de bethulia venerunt ad eū. Quē
soluetes duxerunt ad bethuliā: atq in medium
ppl illū statuētes pconati sunt: gd rep esset q il
lum vincitū assyrij reliqssent. In dieb² illis erant
illī pīcipes. ozias fili² micha de tribu symē. et
charmi q gothoniel. In medio itaq senior et i
p̄spectu oīum achior dixit oīa q locut² fuerat ab
holoferne interrogat²: et q̄liter pppls holofernis
voluisset ppter h vbum interficē eū. et quēadmo
dum ipe holofernes irat² iussiter euz israelit hac
de cā tradi. vt dū vinceret filios isrl tunc et ipsam
achior: diversis iubat interire supplicijs. ppter
h q diuisset de² celi defensor eoz ē. Lūqz achior
vniuersa h exposuisset: oīs pppls cecidit in faciem
adorantes dñm. et cōi lamētatione et fletu vnanī
mes p̄ces suas dñō effuderūt dicētes: Dñe deus
celi et terre intuere supbia eoru² et respice ad nrāz
humilitatē et facie sanctorū tuorū attēde. et ondē
qm̄ nō dereligos p̄sumētes de ie. et p̄sumētes de
se et de sua vīte gloriātes humlias. Finito itaqz
fletu et p totā die ofoe pploz completa. et solati
sunt achior dicētes: Deus patrū nrōuz cuius tu
vītē pdicasti. ipe tibi hāc dabit viciſſitudinē: vt
eorum magis tu interitū videas. Eū vō dñs de²
nī dederit hanc libertatē seruis suis: sit et tecum
deus in medio nrī: vt sicut placuerit tibi: ita cum
tuis oībus quereris nobiscum. Tunc ozias fini
to p̄lio suscepit eum in domū suā: et fecit cenam
magnam. Et vocatis omnibus p̄blyteris simul et
pleto ieiunio refecerunt. Postea vō conuocatus
omnis pppls p totā noctē intra eccliaz orauerunt
petetes auxilium a deo israel.

VII.

b Olofernes aut altera die pcepit exerci
tibus suis vt ascēderet ptra bethuliam:
Erāt aut pedites bellatorū centū virgin
ti milia. et eḡtes. xxij. milia. ppter p̄partiones virorū
illoz quos occupauerat captinitas et adducti fue
rant de puicijs et vrbijs vniuersē iuuentus. Om
nes parauerūt se ppter ad pugnā ptra filios isrl
et venerunt p crepidinē mons vlsq ad apicē: q re
spicit super dothain a loco que dī belma vlsq ad
chelmo q est ptra esdrelō. filij autēz isrl vt vide
rant multitudinē illorū. pstrauerūt se sup terraz
mittentes cinerē sup capita sua. ynanumes oratēs

vt deus israelia z suā ondēret sup pp̄lm suum.
Et assumētes arma sua bellica. se derunt p loca q
angusti itineris tramitem dirigunt inter mōtosa
et erāt custodientes ea tota die ac nocte. Hōro
holofernes dū circuit p gyrum: reppit q̄ sons q
influebat aqductum iliorū a pte australi. et ci
uitatem dirigeret. et incidi pcepit aqductum illo
rum. Erant tū non lōge a muris fontes ex qbus
furtū videbant haurire aquam: ad resocillādū
potius qz ad potandum. Sed filij ammon et mo
ab accesserunt ad holofernez dicentes: Filii isrl
non in lancea nec in sagitta p̄fidunt: sed montes
defendunt illos. et mununt illos colles in p̄cipi
tio p̄stituti. Ut ergo sine congressione pugne pos
sis superare eos. pone custodes fontium vt non
hauriant ex eis et sine gladio interficies eos: vel
certe fatigati. tradent ciuitatem suam: quam pu
tant in montibus positam supari non posse. Et
placuerunt verba hec coram holoferne et coram
satellitibus eius. et p̄stituit p gyrum centenarios
per singulos fontes. Lūqz ista custodia p dies
viginti fuisset expleta. defecerunt cisterne: et colle
ctiones aquarum omnibus inhabitantibus Be
thuliam: ita vt non esset intra ciuitatem vnde sa
tiarentur. vel vna die: quoniam ad mensuram da
batur populis aqua quotidie. Tunc ad oziam
congregati omnes viri feminēz iuuenes: et par
vuli omnes simul vna voce dixerunt: Judicet de
us inter nos et te: quoniam fecisti in nos mala no
lens loqui pacifice cum assyrijs. et propter h veit
didit nos deus in manibus eorum. Et ideo non
est qui adiuuet. cum prosternamur ante oculos
eorum in siti et in perditione magna. Et nunc cō
gregate vniuersos qui in ciuitate sunt: vt sponte
tradamus nos omnes populo holofernis. He
lius est enim vt captiu benedicamus dominum
videntes: qz moriamur et simus opprobrium om
ni carni: cum videamus uxores nostras: et infan
tes nostros mori ante oculos nostros. Lonte
stamur hodie celum et terram: et deum patrum
nostrorum qui vlciscitur nos secundum peccata
nostra vt iam tradatis ciuitatem in manu militie
holofernis vt sit finis noster brevis in ore gladii
que longior efficitur in ariditate sitis. Et cum h
dixissent: factus est fletus et ylulatus magnus in
ecclesia omnibus. et per multas horas vna voce
clamauerunt ad deum dicentes: Peccauimus
cum patribus nostris: iniuste egimus: iniquita
tem fecimus. Tu qui pius es miserere nostri: et in
tuo flagello vindica iniquitates nostras. et noli
tradere confitentes te: populo qui ignorat te: vt
non dicant inter gentes vbi est deus eorum. Et
cum fatigati his clamoribus et his fletibus lassa
ti siluissent: exurgens ozias infusus lachrymis
dixit: Equo animo estote fratres. et hos quinqz
dies expectemus a dño misericordia. Fositā. n.
indignationē suā abscedet. et dabit gliaz noi suo.

Judith.

Si autem transacti greci diebus non venerit adiutorium: faciemus hec vba q̄ locuti estis.

L factū est cū audisset

VIII

hec vba iudith vidua q̄ erat filia merari filij idor, filij ioseph, filij ozie, filij elai, filij iamno, filij gedeo, filij raphoim, filij achiteb filij melchie, filij enā, filij nathanie, filij salathiel, filij symeo, filij ruben, et vir eius fuit manasses, q̄ mortuus ē in diebus messis horeacee. instabat enim sup alligates manipulos in campo, et venit estus sup caput ei⁹ et mortu⁹ ē in bethulia civitate sua, et sepultus ē illuc cū pribus suis. Erat autem iudith relicta eius vidua iā trib⁹ annis et sex mensibus. Et i supioribus domus sue fecit sibi secre tum cubiculū in quo cū puellis suis clausa morabat, et h̄is sup lumbos suos ciliū, ieiunabat oī bus diebus vite sue: p̄ter sabbata et neomenias, et festa domus israel. Erat autē eleganti aspectu nimis cui vir suus reliqrat pecunias multas et familiam copiosam: ac possessiones armens bou⁹ et gregibus om̄i plenas. Et erat h̄ in oībus famosissima, qm̄ timebat dñm valde: nec erat q̄ loque ref de illa vbum malum. Nec itaq̄ cum audisset qm̄ ozias pm̄fisset q̄ trāfacto qnto die traderet civitatē: misit ad p̄sbyteros chabu et charmī. Et venerunt ad illā, et dixit illis: Qd̄ ē h̄ vbum in q̄ p̄fensit ozias ut tradat civitatē assyrijs: si intra greci dies non venerit vob adiutoriū: Et q̄ estis vos q̄ temptaq̄ dñm? Qd̄ est iste sermo q̄ miaz, p̄ uocet: sed potius q̄ irā excitet et furorem accēdat. Nonistis vos tempus miserationis dñi, et in arbitriū vrm diē p̄stituistis ei. Sed q̄ patiens dñs est, in h̄ ipso peniteamus et indulgentiā eius fusis lachrymis postulemus. Qd̄.n. q̄si h̄o deus sic cominabit: neq̄ sicut filius hois ad iracundiam inflammabis. Et ideo humiliemus illi aias nr̄as et in spū p̄stituti humiliato seruētes illi dicam⁹ flētes dño, vt fm̄ voluntatē suā sic faciat nobiscū cito misericordiā suā: vt sicut perturbatū ē cor nr̄m in supbia eoz ita etiā de nostra humilitate glorie mur: qm̄ nō sumus secuti p̄cta patrum nr̄oz qui reliqrunt deum suū, et adorauerūt deos alienos; p̄ quo scelere dati sunt in gladiū et in rapinā et in p̄fusionē inimicis suis. Nos aut̄ alterz deuz nesci mus p̄ter ip̄m. Expectemus humiles p̄solutionē eius, et exq̄ret sanguinem nr̄m de afflictionibus inimicor̄ nr̄oz, et humiliabit om̄es gētes q̄cunq̄ insurget contra nos, et faciet illas sine honore domine deus noster. Et nunc frēs qm̄ vos qui estis p̄sbyteri in pplo dei et ex vob pendet aia illoz ad eloquim vrm corda eoz erigitte ut memores sint, q̄r̄ temptati sunt p̄res nr̄i, vt pbaren̄t sive colerent deū suū. Memores esse debēt quō p̄t nr̄ abraaz temptatus ē, et p̄ multas tribulationes pbatus, dei amicus effectus ē. Sic ysac, sic iacob, sic Aboy ses, et oēs q̄ placuerunt deo p̄ multas tribulatio nes transierūt fideles. Illi aut̄ q̄ temptationes nō suscepserunt cū timore dñi et impatientiā suā et un

pperiū murmurationis sive cōtra dñm ptulerū exterminati sunt ab exterminatore, et a serpētib⁹ pierunt. Et nos ḡ nō vleiscamur nos p̄ his que patimur: sed reputantes peccatū nūs hec ip̄a sup plicia minora esse: flagella dñi q̄si serui q̄ coripi mur ad emendationē et nō ad pditionē nr̄az, tue nūs credamus. Et dixerūt illi ozias et p̄sbyteri: Qia q̄ locuta es vera sunt, et nō ē in sermonibus tuis vlla reprehensio. Nunc ḡ ora p̄ nob: qm̄ mulier sancta es et timens deū. Et dixit illis iudith: Sicut qd̄ potui log dei esse cogficitis: ita qd̄ facē disposui p̄bate si ex deo est, et orate ut firmum faciat deus p̄filium meum. Stabis vos ad portam nocte ista et ego exeam cum abra mea: et orate ut sicut dixistis in diebus qm̄ respiciat dñs pp̄lm suū israel. Vos autem nolo ut scrutemini actum meū, et vlcq̄ dū renunciē vob, nihil aliud fiat nisi oō p̄ me ad dominū deum nr̄m. Et dixit ad eaz ozias p̄nceps iude. Glade in pace, et dominus sit tecum in vltionem inimicor̄ nr̄oz. Et reuerten tes abierunt.

IX

Vibus ascendentibus iudith ingressa ē oratorium suum, et induēs se ciliū posuit et cinerē sup caput suum et p̄sternens se dño clamabat ad dominum dicens: Domine de⁹ patris mei symeon q̄ dedisti illi gladium in defensio nem alienigenar̄ q̄ violatores extiterunt in coniunctione sua, et denudauerunt femur virginis in p̄fusionem, et dedisti mulieres illoz in p̄dam, et sillas illoz in captiuitatem, et omnem p̄dam in divisionem seruis tuis q̄ zelauerūt zelum tuum: sed ueni queso te dñe deus meus mibi videlicet. Tu n. fecisti p̄ora et illa post illa cogitasti, et h̄ factum est quod ip̄e voluisti. Om̄is n. vie tue parate sunt, et tua iudicia in tua prudētia posuisti. Respicca stra assyriorum nūc, sicut tunc castra egyptiorū videre dignatus es: qm̄ post seruos tuos armati currebant, p̄fidentes in q̄drigis et in egatū suo, et in multitudine bellatorum. Sed asperisti super castra eorum, et tenebre fatigauerunt eos. Lenuit pedes eoz abyssus, et aque operuerunt eos. Sic stant et isti domine q̄ p̄fidunt in multitudine sua, et in curribus suis et in contis et in sagittis suis, et in lanceis gloriantur, et nesciunt: quia tu ip̄se es deus noster qui conteris bella ab initio, et dominus nomen est tibi. Erige brachium tuum: sicut ab initio, et allide virtutem eorum in virtute tua. Cadat virtus eorum in iracundia tua, qui p̄mitunt se violare sancta tua, et polluere tabernacula tui. Fac domine ut gladio proprio eius superbia amputetur. Capiatur laqueo oculorum suorum in me, et percuties enim ex labijs charitas mee. Da mihi in animo constantiam ut p̄temnas illum et virtutem, ut euertam illum. Erit enim h̄ memoriale nominis tui: cum manus semine deiecerit eum. Non enim in multitudine est virtus tua domine, neq̄ in equorū virib⁹ voluntas tua,

Judith.

Hec supbi ab initio placuerunt tibi: sed humiliū
et manifetorū semp̄ tibi placuit deſpcatio. Deus
celop̄ creator aquaz et dñs totius creature: exau-
di me miserā deſpcantē et de tua mia p̄ſumentem
et hemēto dñe testamenti tui et da v̄bū in ore meo
et in corde meo p̄ſiliū corrobora ut domus tua in
sanctificatione p̄maneat et om̄is gentes agſcant:
q; tu es deus et nō est aliud p̄terte.

Actū est aut̄ cū ceſſasset

X.
f clamare ad dñm: ſur̄exit de loco in q̄
iacuerat pſtrata ad dominū. Vocauitq̄
abrá ſuā et descendēt in domū ſuā abſtulit a ſe ci-
litum et exiit ſe veſtimenſ yduitas ſue. Et lauit
corpus ſuum et ynxit ſe myrto optimo. et diſerim
nauit crinē capiſ ſuī et imposuit mitrā ſup caput
ſuū. et induit ſe veſtunētis iocunditas ſue. Indu-
itq̄ ſandalia pedibus ſuīs aſſumpſiq̄ dextrario-
la et lilia et inaures et annulos: et oibus ornamenſ
ſuis ornauit ſe. Cui etiā dñs p̄tulit ſplendorem:
q̄m ois iſta compositio nō ex libidine: ſed ex v̄tu
te pendebat. Et ideo dñs hanc in illā pulchritu-
dinē ampliauit: ut incōpabili decore omniū oculiſ
appareret. Imposuit itaq̄ abie ſue aſcopā vi-
ni et vas olei et polentā et lapates et panes et caſeū
et pfecta eſt. Lūq̄ veniſſent ad portas ciuitatis
iuenierunt expectante oziā et p̄ſbyteros ciuitatis.
Qui cū ydiſſent eā: stupētes mirati ſunt nimis
pulchritudinē eius. M̄ibil tñ interrogātes eā: di-
miserūt transire. dicētes: Deus pat̄ n̄oꝝ det ti-
bi grāz: et om̄e ſiliū tui cordis ſua v̄ture corrobo-
ret et glorieſ ſup te hierlm. et ſit nomē tñū in nūe-
ro sanctoz et iuſtoꝝ. Et dixerūt hi q̄ illic erāt oēs
vna voce. ſiat ſiat. Judith ſo orans dñm: tranſe
uit p portas ipſa et abra eius. Factū eſt aut̄ cū de-
ſcenderet monte circa ortū diei: occurrerūt ei ex-
ploratores aſſyrioz et tenuerunt eā dicentes: Uñ
venis aut quo yadis? Que rñdit: Filia ſuī hebre-
orum. Ideo ego fugi a facie eoz: q̄m futuꝝ agui-
qđ enꝝ vobis in deſpditionē p eo q̄ ptemnētēs
vos noluerūt tradere ſeipſos: ut inuenirēt miāz
in pſpectu v̄ro. Hac de cā cogitaui mecū dicens.
Uadā ad faciē p̄ncipis holofernis ut iudicem illi
ſecreta illoꝝ et oñdam illi quo auditu possit obti-
nere eos. ita ut nō cadat vir vnuſ de exercitu eiꝝ
Et cū audiſſent viri illi v̄ba eius p̄ſiderabāt faci-
em eiꝝ et erat in oculis eoz ſtupor: q̄m pulchritu-
dinē eius mirabankn̄mis. Et dixerūt ad eā: Lō
ſernasti aiaꝝ tuā eo q̄ tale reppiſti ſiliūm ut de-
ſcenderes ad dñm n̄m. Hoc aut̄ ſcias: q̄m cū ſte-
teri in pſpectu eiꝝ bñ tibi faciet. et eris ḡtissima in
corde eiꝝ. Buterūtq̄ illā ad tabnaculū holofer-
nis nūciātēs eā. Lūq̄ intrasset aī ſaciē eius: ſta-
tum captus ē in ſuis oculis holofernes. Buterūt
q̄ ad eū ſatellites eiꝝ: Quis p̄tenat pp̄lm hebre-
orum q̄ tā decoras mulieres hñt ut nō p his me-
rito pugre p̄tra eos debeam? vidēs itaq̄ iudith
holoferne ſedentē i conopeo q̄b erat ex purpura
et auro et ſmaragdo et lapidibꝝ p̄ciosis intextū: Et

cū in faciē eius int̄ediffet adorauit eū pſternens
ſe ſup terrā. et eleuauert eū ſerui holofernis iubē-
te domino ſuo.

XI.

Iunc holofernes dixit ei: Equo aio esto
et noli paue in corde tuo: q̄m ego nunq̄
nocui v̄iz q̄ volunt ſuire nabuchodono-
ſor regi. Pp̄ls aut̄ tu ſi nō p̄tēpſiſſet me: nō alle-
uafſez lanceā meā ſup eū. Nūc aut̄ dic mihi q̄ ex-
ci recessisti ab illi. et placuit tibi viuenires ad nos
Et dixit illi iudith. Sume v̄ba aſcille tue: q̄m ſi ſe-
cut̄ fueris v̄ba ancille tue pſectā rē faciet dñs te
eū. Eluit. n. nabuchodonoſor re: terre et viuit vi-
tus eiꝝ q̄ ē in te ad coreptionē oiuꝝ aiaꝝ errātū.
q̄m nō ſoldū hoꝝ ſuēt illi p te ſz et beſtie agri ob-
temperāt illi. Nūcial. n. ai tui industria vniuer-
ſis gentibꝝ et indicatū ē oī ſeculo q̄m tu ſolus bo-
nus et potēs es in oī regno eius. et disciplina tua
oibꝝ puicijs p̄dicat. Nec h̄ latet q̄b locutus eſt
achior: nec illud iſgrat q̄d ei iuſteris euuenire. Lō
ſtat. n. deū n̄m ſic petis offenſis ut mādauerit p
pp̄bas ſuos ad pp̄lm q̄ tradet eū p petis ſuis.
Et q̄m ſciūt ſe offendiffe deū ſuū filij iſrl: tremor
tu ſup ipſos ē. Inſup etiā fames iuasit eos et ab-
ariditate aq̄ iā inter mortuos p̄putāt. Beniq̄ h̄
ordinat ut iſterfiat pecora ſua et bibat ſanguinē
eoz et ſancta dñi ſuī q̄ p̄cepit deꝝ nō p̄tig. in fru-
meto vino et oleo h̄ cogitauerūt impēdē. et volūt
p̄ſumē q̄ nec manibꝝ deberēt p̄tingē: q̄m h̄ faci-
unt: certū ē q̄ in pditionē dabunt. Ad ego ancil-
la tua cogſces fugi ab illis et miſit me dñs h̄ ipſa
nūciare tibi. Ego. n. ancilla tua deūcolo etiā nūc
apud te et exiit ancilla tua et orabo deum. et dicet
mihi q̄m eis reddat petm ſuū. et veniēs nunciabo
tibi: ita ut ego adducāt te p mediā hierlm. Et ha-
beb̄ oēs pp̄lm iſrael ſicut oues qbꝝ nō eſt paſtor.
et nō latrabit vel vñ ſanctā p̄tra te: q̄m h̄ mihi di-
cta ſunt p p̄udentiā dei. Et q̄m irat̄ ē illis deꝝ.
hec ipſa miſſa ſuī nūciare tibi. Placuerūt aut̄ v̄-
ba oia hec corā holoferne et corā pueris eiꝝ mira-
banſ ad ſapiaz eiꝝ: et dicebat alter ad alteꝝ. Ad
ē talis mulier ſup terrā in aspectu in pulchritudi-
dine. et i ſenu v̄boꝝ. Et dixit ad illā holofernes.
Bñ fecit deꝝ q̄ miſit te aī pp̄lm: ut des illū tu in
manibꝝ n̄ris. Et q̄m bona ē pmissio tua: ſi fecerit
mihi h̄ deꝝ tuꝝ. erit et deꝝ meꝝ. et tu in domo nabu-
chodonosor magna eris. et nomē tuū nominabit
in vniuersa terra.

XII.

Iunc iuſſit eā introire vbi reppofiti erant
thesauri eiꝝ. et iuſſit illic manere eā. et co-
ſtituit qd dareſ illi de cōuiuio ſuo. Cui
rñdit iudith et dixit: Nūc nō potero māducaſe
ex hiſ q̄ mihi p̄cipis tribui ne veniet ſup me offe-
ſio. Ex hiſ aut̄ q̄ mihi detuli. māducaſo. Cui ho-
lofernes ait: Si defecerint tibi iſta q̄ tecū detuli-
ſti: qd faciem̄ tibi: Et dixit iudith. Aūt aia tua
dñe meus: q̄m nō expendet omia hec ancilla tua
donec faciet deus in manu mea hec q̄ cogitaui:
Et induxerūt illā ſerui eius in tabernacula ſuū quo

Judith.

pecebat et petiit dū introiret ut darebā ei copia nocte et an lucē egrediēti foras ad oīoez. et depeccandi dūm. Et p̄cepit cubicularijs suis: vt sic place retilli exiret et introiret ad orandum dū suū p̄ triduum. Et exibat noctib⁹ in vallē bethulie. et baptizabat se in fōte aq. Et vt ascēdebat orabat ad dūm deum israel ut dirigeret viā ei⁹ ad liberationē ppli sui. Et introīes mūda manebat in tabnaculo: vsq; dum accipet escaz suā in vesperz. Et factū est. q̄to die holofernes fecit cenā seruis suis. et dirat ad vagao eunuchū. Vade et suade hebreā illā: vt spōte p̄sentiat hitare mecum. Sedū ē. n. apud assyrios si semia irrideat yip̄ agēdo ut imūns ab eo transeat. Tūc introiuit vagao ad iudith. et dixit: Nō vereas bona puella introire ad dūm meū ut honorifice an faciē eius. et manducet cuž eo et bibat vinum in iocunditate. Qui iudith r̄ndit: Que ego sis ut p̄tradicā dño meo. De qđ erit an ocułos ei⁹ bonū et optimū faciā. Quicqđ aut̄ illi placuerit: b̄ mihi erit optimū oib⁹ dieb⁹ vite mee. et surrexit et ornauit se vestimēto suo. et ingerens stetit an faciē eius. Cor aut̄ holofernes p̄culsum ē: erat em̄ ardēs in p̄cupiscēta ei⁹. Et dixit ad eā holofernes. Bibē nūc et accūbe in iocunditate: qm̄ inuenisti grāz corā me. Et dixit iudith: Bibā dñe: qm̄ magnificata ē aia mea hodie p̄ oib⁹ diebus meis. Et accepit et māducauit et b̄bit coram ipso ea q̄ pauerat illi ancilla ei⁹. et iocundus factus ē holofernes ad eā. b̄bitq; vinū multū nimis quā tum nunq; b̄berat in vita sua

XIII

v ad hospitia sua. et p̄clusit vagao ostia cubiculi et abiit. Erat aut̄ om̄es fatigati et vino. Eratq; iudith sola in cubiculo: Mōro holofernes iacebat in lecto numia ebrietate sopitus. Duxitq; iudith puelle sue ut staret fores an cubiculū et obfūnaret. Stetitq; iudith an lectum orās eū lachrymis et labioꝝ motu in silētio dices: Lō firma me dñe de⁹ isrl. et respice i hac hora ad opa manū meā ut sicut pm̄fisi hierlm̄: ciuitatem tuā erigas. et b̄ qđ credens p te posse fieri cogitavi p̄ficiā. Et cū b̄ dixisset: accessit ad columnā q̄ erat ad caput lectuli ei⁹ et pugionē ei⁹ q̄ in ea ligatus pēdebat exoluit. Lunq; enagiasset illuz app̄ hēdit comā capis ei⁹ et ait: Lō firma me dñe de⁹ i hac hora et p̄cussit bis in cervicē ei⁹. et absedit caput ei⁹ et abstulit conopeū ei⁹ a colūnis. et euoluit corpus ei⁹ truncū. Et p̄ pusillū exiuit: et tradidit caput holofernes acille sue: et iussit ut mittet illud i perā suā. et exiēt due sim̄ p̄suetudinē suā q̄si ad oīoez. et transierūt castra et gyrates vallē venerunt ad portā ciuitat̄. et dixit iudith a lōge custodibus muroꝝ. Ap̄ite portas qm̄ nobiscū ē de⁹: q̄ fec̄ v̄tūtē in isrl. et factū ē cū audissent viri vocē ei⁹ vocauerūt p̄sbyteros ciuitat̄. et occurserūt ad eā om̄s a mōmo vsq; ad maximū: qm̄ sperauerūt eā iā n̄ esse vēturā. et accēdētes lumiaria p̄gyrauerūt circa eaz vniuersi. Illa aut̄ ascēdens in eminētiorē locum

iussit fieri silentiū. Lunq; oēs tacuissent dixit Iudith. Laudate dūm dēū n̄m q̄ nō deseruit span̄tesi se: et i me ancillā suā adipleuit mīaz suā quā pm̄fisit domui isrl et iterfecit i manu mea hostem ppli sui i hac nocte. et p̄ferēs de pera caput holofernis ondit illis dices: ecce caput holofernis p̄cipis militie assyrioz. Et ecce conopeū illi⁹ in q̄ recubebat i ebrietate sua: vbi et p̄ manū semie p̄cussit illū dūs de⁹ n̄. Vniuit at ipē dūs: qm̄ custodiuit me angel⁹ ei⁹ et hic cuncte. et ibi p̄morantē et unde huic reuertentē. et n̄ pm̄fisit me dūs ancillā suāz coingnari: b̄ sine pollutōe p̄cūl reuocavit me vob̄ gaudētē in victoria sua: i euasē mea: i liberatōe v̄z. Lō dīstemi illi hoīes qm̄ bon⁹: qm̄ in sēculum mia ei⁹. Unuersi aut̄ adorātes dūm dixit ad eā. Bñdixit te dūs in v̄tute sua q̄ p̄ te ad nihilum redigūt ūmicos n̄fōs. porro oīias p̄nceps ppli isrl dixit ad eā. Bñdicta es tu filia a dño deo excelsō p̄ oib⁹ multerib⁹ sup terrā. Bñdict⁹ dūs q̄ creauit celū et terrā: q̄ te direxit in vulnera caput p̄cīpis ūmicoꝝ n̄fōꝝ q̄r̄ hodie nomē tuū ita magnificauit. vt n̄ recedat laus tua de ore hoīuz q̄ memo res fuerit v̄tūtē dūs in eternū: p̄ q̄bus nō p̄ceptūt aie tue ppter angustias et tribulatōez generū tūz: b̄s ibuenisti ruine an p̄spectū dei n̄fī. Et dixit oīs ppli. fiat fiat. Mōro achior vocat⁹ venit. et dixit ei iudith. De⁹ israel cui tu testimoniuꝝ dediſt q̄ ylciseaf se de ūmicoꝝ suis: ipē caput oīuz icredulorum icidit in hac nocte i manu mea. Et vt p̄bes q̄rita ē: ecce caput holofernis q̄ in p̄tēptū supbie sue dēū isrl p̄tēpit et tibi iterituꝝ minabāt dices. cū caput p̄fuerit ppli isrl gladiū p̄forari p̄cipiā la tera tua. Vides at achior caput holofernis: angustatus p̄ pauore cecidit i faciez suam sup terram et estuauit aia ei⁹. Postea vō q̄ resumpto spū recreat⁹ ē. p̄cidit ad pedes ei⁹ et adorauit eā. et dixit Bñdictā tu a deo tuo i oī tabnaculū iacob: qm̄ i oī gētē q̄ audierit nomē tuū. magnificabilē sup te de⁹ israel.

XIII.

dixit aut̄ iudith ad oēs ppli: Audite me fr̄s. Suspendite caput hoc sup muros n̄fōs et erit cū exierit sol. accipiat vñ q̄sq; arma sua et exire cū ipetu n̄ vt descedat deorsuz sed q̄si ipetu faciētes. Tūc exploratores necesse erit vt iugiat ad p̄ncipē suū excitanduz ad vugnā. Lunq; duces eoz p̄currerit ad tabnaculū holofernis: et iuenerit eū trūcū i suo sanguine voluntatū: decidet sup eos tio. Lunq; coguerit fugē eos ite post illos securi: qm̄ dūs p̄teret eos b̄ pedib⁹ vñs. tūc achior vides v̄tutē quā fecit de⁹ isrl. relicto gētili taſ ritu creditit deo. et circuncidit carnez p̄putij sui et apposit⁹ ad ppli isrl. et oīs successio generis ei⁹ vsq; i hodiernuꝝ diē. Mōx at vt oīs ē dies suspēderūt sup muros caput holofernis accepitq; vñ q̄sq; vir arma sua et egressi sunt cū grādi strepitū et v̄lulatu. Qd videntes exploratores ad tabnaculū holofernis cucurrent. porro q̄ i tabnaclo erat yemētes et an ingerens cubiculi p̄strepētes exi-

Judith.

tandi grā ingetudinē arte moliebant ut nō ab ex citantibus s̄ a sonatibus holofernes euigilaret. Nullus. n. audebat cubiculum v̄tus assyrioz pul sando aut intrando apire. Sed cū venissent eius duces ac tribuni z vniuersi maiores exercit⁹ assy rioroz diterūt cubicularijs. Intrate z excitate illū qm̄ egreſi mures de cauernis suis ausi sunt puo care nos ad plū. Tūc ingressus vagao cubiculū eius stetit an̄ cortinaz z plausuz fecit manib⁹ suis suspicabat. n. illū cuž iudith dormire. Sed cum nullū motū iacentis sensu aurū caper accessit pri mans ad cortinā z eleuans eaz: vidēsqz cadauer absqz capite holifernis in suo sanguine tabefactū iacē sup terrā: exclamauit voce magna cū fletu z scidit vestimēta sua. z ingressus tabernaculuz iudith nō iuenit eā. Et exiliuit foras ad pp̄lm: z di xit: Una mulier hebrea fec̄ p̄fusionem in domo regis nabuchodonosor. Ecce. n. holifernes iacer in terra: z caput ei⁹ nō ē in illo. Qd̄ cū audisent p̄n cipes v̄ tñs assyrioz scideſt om̄s vestimēta sua z intolerabilis timor z tremor cecidit sup eos. z turbati sunt ai eoz valde. z factus ē clamor incōpabilis in medio castroz eorum. XV

Unqz ois exercit⁹ decollatū holofernes audisset. fugit mēs z p̄silū ab eis. z solo tremore z metu agitat: fuge p̄sidium sumunt ita vt nullus loq̄r̄ cū p̄rio suo. s̄ inclinato capite reliquias oib⁹ euadē festinabāt hebreos: quos armatos sup se venire audierāt: fugientes p̄ vias cipoz z semitas colliū. Videntes itaqz filij israel fugientes secuti sunt illos: descēderūtqz clanges tubis z ylulantes post ipos. Et qm̄ assyrii nō adunati in fugā ibant p̄cipites: filij aut̄ isrl̄ uno agnīc p̄sēquētes debilitabāt oēs quos inuenire potuissent. Misitqz oziās nūcios p̄ oēs cuiates z regiōes isrl̄. Ois itaqz regio: oisqz v̄rbs electā iuuentutē armata misit post eos: z p̄secuti sunt eos in ore gladij quoqz puenirēt ad extremitatē finū suoz. Reliq aut̄ q̄ erāt in bethulia. i gressi sunt castra assyrioz z p̄dā quā fugientes assyrii reliq̄rant abstulerūt z onustati sunt valde. hi vō q̄ victores reuersi sunt ad bethuliā oia q̄ erāt illoz abstulerūt secū: ita vt nō esset nūerus in pecoribus: i iūmēz z vniuersis mobilib⁹ eoz: vt a minimo v̄sqz ad magnū oēs diuities fierēt de p̄dati oīib⁹ eoz. Joachi aut̄ summ⁹ p̄otifex de hierlm̄ venit in bethuliā cuž vniuersis p̄sbyteris suis vt videret iudith. Que cū exisset ad illū bñdixerūt illā oēs vna voce. dicētes: Tu gl̄ia hierlm̄ tu leticia isrl̄: tu honorificētia pp̄li nr̄i q̄i fecisti viriliter z p̄fortatū ē cor tuū eo q̄i caſtitatē amaueris z p̄ virū tuū altez nescieris: iō z man⁹ dñi p̄fortauit te z iō eris bñdicta ē eternū. z dirūt ois pp̄ls: fiat si at. Per dies aut̄. xxx. vix collecta sunt spolia assyrioz a pp̄lo isrl̄. Porro aut̄ vniuersa q̄ holofernis peculiaria fuisse pbata sunt: dederūt iudith in auro z argēto z vestib⁹ z gēmis z oīi supellecti li. z tradita sunt oia illi a pp̄lo. Et om̄s pp̄li gau

debant cum mulieribus z v̄ginibus z iumentibus in organis z citharis.

XVI.

Ecce cātauit canticū b̄ dñō iudith dices t Incipite dñō i tympanis: cātate dñō i cymbal: modulami illi psalmū nouū: ex ultate z iuocate nomē ei⁹. Bñs p̄terēs bella: dñs nomē ē illi. Qui posuit castra sua in medio pp̄li sui: vt eriperet nos d̄ manu oīuz ūnicoz n̄fōz. Ne assur ex mōtib⁹ ab aglone i multitudine forūtudinis sue: cui⁹ m̄ltitudo obturauit torētes z eq̄ eo rū coopuerūt valles. Dixit se incēsuz fines meos. z iuuenes meos occisiuz gladio: iſantes meos dare in p̄dā: z v̄gies in captiuitatē. Bñs at oīpotēs nocuit eū. z tradidit eū in man⁹ semie. z p̄fudit eū. Nō em̄ cecidit potēs eoz a iuuenib⁹: nec filij titā p̄cussērūt eū. nec excelsi gigātes i p̄cussērūt se illi. s̄ iudith filia merari i sp̄e faciei sue dissoluit eū. Exiit em̄ se vestimēto viduitas. z iduit se vestimēto leticie i exultatōe filioz isrl̄. Unxit faciē suā vñguero. colligauit cincinos suos mitra ad decipiē dū illū. Sandalia ei⁹ rapuerūt oculos ei⁹: pulchritudo ei⁹ captiuā fec̄ aiaz ei⁹: ap̄putauit pugioe ceruicē ei⁹. Horruerūt p̄se p̄stantiā ei⁹. z medi audaciā ei⁹. Tūc ylulauit castra assyrioz: qm̄ appuerūt humiles mei: arescētes i siti. Filij puerazz cōpunxerūt eos. z sic pueros fugientes occidēt eos. perierūt in p̄lio a facie dñi dei mei. Hymnū cāte mus dñō. hymnū nouum cantem⁹ deo n̄ro. Adonai dñē. magn⁹ es tu: z p̄clar⁹ in v̄tute z quē supare nemo p̄t. Tibi fuiat ois creatura tua: qui dixiſi z facta sunt. misisti sp̄m tuū z creata sunt. z tuū ē q̄ resistat voci tue. Adōtes a fundamētū mōnebunk cū aqz: petre sicut cera liq̄scēt an̄ faciē tuaz. Qui at timēt te magni erūt apud te p̄ oia. Ne gēti insurgeūt sup gen⁹ meū. Bñs. n. oīpotēs vindicabit i eis. in die iudicii visitabit illos. Habit em̄ ignē z v̄mes i carnes eoz vt vranc z sentiant v̄sqz i sempiternū. z factū ē p̄ b̄. ois pp̄ls p̄ victoriāz venit i hierlm̄ adorare dñū: z morūt purificati sunt. obtuleūt oēs holocausta z vota z re p̄missio nes suas. Porro iudith vniuersa vasa bellicā holofernes q̄ dedit illū pp̄ls z conopeū qd̄ ip̄a sustulerat obtulit i anathēa obliuionis. erat aut̄ pp̄ls iocūd⁹ fm̄ faciē scōz. z p̄ tres mēses gaudiū hui⁹ victorie celebratū ē cū iudith. Post dies at illos vniusqz rediit i sua z iudith maḡfacta ē i bethulia. z p̄clarior erat vniuersē terre isrl̄. erat et̄ v̄tūtū castitas adiuncta: ita vt n̄ coḡscēt v̄p̄ oīb⁹ dieb⁹ vi te sue: ex q̄ defunct̄ ē manasses vir ei⁹. Erat aut̄ dieb⁹ festis p̄cedēs cū maḡ glia. Absit at in domo viri sui annos cētu qm̄qz. z dimisit abrā suā liberas. z defuncta ē ac sepulta cū viro suo i bethulia: luxitqz illaz ois pp̄ls dieb⁹ septē. In oī autē spatio vite ei⁹ n̄ fuit q̄ pturbaret isrl̄. z p̄ mortez ei⁹ annis mult̄. Dies aut̄ victorie hui⁹ festiuitas ab hebreis i nūero scōz diez accipit: z colit a iudeis ex illo tpe v̄sqz in p̄item diē.

Explicit Liber Judith.

Hester.

Incipit plogus in Librum Hester.

Librum hester varijs translati
ribus constat esse vitiatum quē
ego s̄ arcuus hebreorū reuelas
v̄bz e v̄bo exp̄ssius transtuli.
Quē libz editio vulgata lacini
osis hincide v̄boz finibus tra
bit, addens ea q̄ et tpe dici po
terant: et audiri sic solitū ē scholaribus disciplis
sumpto themate excoigitare qbus v̄bis vti potuit
q̄ iniuriā passus ē, vel ille q̄ iniuriā fecit. Vos au
tez o paula et eustochiū qm̄ et bibliothecas hebre
orum studiūs intrare, et interptū certamina cō
pbastis. tenētes hester hebraicū libz p singla v̄
ba n̄rāz translationem aspicite vt possis agnoscē
me: nihil etiā augmētasse addēdo. sed fideli testi
monio simp̄r sicut in hebreo habef. hystoriā he
braicā latine lingue tradidisse. Nec affectam̄ lau
des hominū, nec vitupationes expauescimus:
deo. n. placere curantes: minas hominū penitus
nō timemus: qm̄ deus dissipat ossa eoz: q̄ homi
nibus placē desiderant. et fīm aplm: q̄ eiusmodi
sunt fīi christi esse nō pīt. Rursum in libro Hē
ster alphabetum ex minio v̄sq̄ ad theta l̄rāz feci
mus diversis in locis volētes. s. septuagita inter
ptūz ordinē p̄ b̄ insinuare studioſo lectori. Nos
enī iut̄ morē hebraicum ordinem p̄seq̄ etiā in se
ptuaginta editione maluimus.

Explicit p̄ogus. Incipit liber Hester.
Capitulum.

.1.

M diebus

asueri q̄ regnauit ab
india v̄sq̄ ethiopiā
sup centū vigintisept
tem puincias: qn̄ se
dit in solio regni sui
susa ciuitas regni ei⁹
exordiū fuit. Tertio
igil āno imperij sui
secerat grāde ƿuiuiū
cuncti p̄ncipib⁹ et pu
eris suis fortissimis
psaz et medoy inclyz et p̄fect puincias corā se: vt
ōnderet diuitias glie regni sui. ac magnitudinez at
q̄ iactantiā potētie sic multo tpe. centū v̄z et octo
ginta diebus. Cunq̄ iplerent dies ƿuiuiū iuita
uit oēs p̄plm q̄ inuētus ē in susis a maxivoz atq̄
minimū. et iussit septē dieb⁹ ƿuiuiū p̄pari in vesti
bulo orti et nemoris qd̄ regio cultu et manu p̄situs
erat. Et p̄debat ex oī p̄te tētoria aerei coloris et
carbasini ac hiacithini: susētara sunib⁹ byssinis
atq̄ purpureis q̄ eburneis circulis insti erant et
colūnis marmoreis fultiebank. Lectuli quoq̄ au
rei et argētei sup pauimētū smaragdino: et paro
strati lapide dispositi erant: qd̄ mira varietate
pictura decorabat. Bibebat aut̄ q̄ iuitati erat.
aureis poculis et alijs atq̄ alijs vasis cibi infere

banf. Unū quoq̄ vt magnificētia regia dignus
erat abūdans et p̄cipū ponebas. Necerat q̄ no
lētes cogēt ad bibendū sed sic rex statuerat p̄po
nēs mēsis singulos de p̄ncipib⁹ suis vt sumēt vn⁹
q̄sq̄ qd̄ vellet. Vasthi quoq̄ regia fecit ƿuiuiū
semināz in palatio ybi rex asuerus manē ƿue
rat. Itaq̄ die septio cū rex eēt hilarior: et post ni
miā potēz incalueret mero p̄cepit maunā et ba
zatha et arbona et bagatha et zarath:
et barchas septē eunuchis q̄ in ƿspectu eius mi
strabat. vt itroducerēt reginā vasthi coram rege.
posito sup caput eius diademate vt ōnderet cun
ctis pplis et p̄ncipib⁹ ei⁹ pulchritudinez. Erat n.
pulchra valde. Que renuit et ad regis iperū qd̄
p̄eunuchos mādauerat. venire p̄tēpit. Un̄ irat⁹
rex et nimio furore succēsus: interrogauit sapientēs
q̄ ex more regio sp̄ ei aderat. et illoz faciebat cun
cta ƿilio scientiū leges ac iura maioz: erant aut̄
pmi et p̄ximi charsenā et zethar et admatha et thar
sis et mares et marsana et mamucha. Septē duces
psaz atq̄ medoy q̄ videbat facié regis et pm̄i p̄
eū residē soliti erant: cui snie vasthi regia ƿiacēt
q̄ asueri regis iperū qd̄ p̄eunuchos mādauerat
face noluisse. Rūditq̄ mamucha audiente rege
atq̄ p̄ncipibus. Nō solū regē lexit regia ƿislū:
sz et om̄s pplos et p̄ncipes q̄ sunt in cuncti p̄uin
cijs regis asueri. Egregie. n. fīmo regie ad om̄s
mulieres vt p̄tēnā viros suos et dicat: Rex asue
rus iussit vt regia vasthi intraret ad eū. et illa no
luit: atq̄ ls exēplo oēs p̄ncipū ƿiuges psaz atq̄
medoy p̄uipēdent iperia maritoz. Un̄ regis iu
sta ē indigēto. Si tibi plz egredias edictrū a facie
tua et scribas iut̄ legē psaz atq̄ medoy quā p̄teri
ri illicitū ē: vt neq̄q̄ v̄ltra vasthi ingredias ad re
gē: sz regnū illius altera q̄ melior ē illa accipiat.
et ls in oē qd̄ latissimū ē. p̄uiciap tuap diuulget im
perū et cuncte vxores tā maioz q̄z mīoz deferant
maris suis honorē. Placuit ƿislū eius regi et p̄n
cipib⁹: fecitq̄ iut̄ ƿislū mamucha. et misit eplas
ad vnuuersas puicias regni sui. vt q̄q̄ gēs audi
re et legē poterat diversis linguis et lris eē viros
p̄ncipes ac maiores in domibus suis. et ls p̄ cun
ctos pplos diuulgari.

h Is itaq̄ ges̄ postq̄ asueri indigēto de
serbuerat recordat̄ ē vasthi q̄ secusset v̄l
q̄ passa esset: dixeritq̄ pueri regis ac mistri ei⁹. q̄
rant̄ regi puelle ƿgies ac speciose: et mittāt q̄ p̄si
derēt p̄ vnuuersas puicias puellas speciosas et ƿ
gines. et adducat̄ eas ad ciuitatē susan. et tradant
in domū semiaj̄ s̄ manu egei eunuchi q̄ ē p̄posi
tus et custos muliez regiay. et accipiat mūdū mu
liebē et cetera ad v̄sus necessaria. et q̄cunq̄ inter
oēs ocul̄ regis placuerit ip̄a regnet p̄ vasthi. pla
cuit fīmo regi: et ita vt suggesterāt iussit fieri. erat
vir iude⁹ i susis citate. vocabulo mardoche⁹ fili⁹
air. filij semei. filij cis. s̄ stirpe gemini: q̄ transla
tus fuerat de hierusalē eo tpe quo iechomā regit
iuda. nabuchodonosor rex babylōis trāstuleraē

Hester.

q̄ fuit nutricius filie fratris sui edisse q̄ altero nomine vocabat hester. et vtrungq; pente amiserat. pulchra numis et decoia facie. Abortuq; p̄e ei⁹ ac m̄fe mardocheus sibi cā adoptauit in filiam. Cūq; p̄crebruisset regis impiū et iū mandatus illius multe pulchre v̄gines adducerent susan: et egeo traderent eunicho: hester quoq; inter certas puellas ei tradita ē: vt b̄uaref in nūero semiarum. q̄ placuit ei et innenit gr̄az in ſpectu illius. Et p̄cepit eunicho vt acceleraret mundū muliebrē et traderet ei ptes suas: et ſeptē puellas ſpecioſiſmas de domo regis et tam ipaz q̄z pediſſeqs eius ornaret atq; excolēt. q̄ noluit indicare ei populu et p̄fiaſ ſua. Mardoche⁹. n. p̄cepit ei vt de hac re oio reticeret: q̄ deabulabat quotidie aī veſtibulū domus in q̄ electe v̄gines ſeruabant: curā agēs ſalutē hester: et ſcire volēs qd ei accideret. Cū aut̄ veniſſet tps singulari p̄ ordinē puellap̄t intrarēt ad regē: exples oibus q̄ ad cultum muliebrē ptinebat. mēſis duodecum⁹ v̄tebat ita dūtarat vt ſex mēſibus oleo vagerent myrtino. et alijs ſex qbusdā pigmenſ et aromatiſbus vterent: In gredientesq; ad regē qcqd poſtularent ad ornatū p̄tinēs accipiebant et vt eis placuerat p̄poſite: de triclinio ſeminaz ad regis cubiculū trāſiebant. et q̄ intrauerat vſpe egrediebāt mane: atq; inde ſedas edes deducebāt q̄ ſb māu ſaſagazi eunuchi erant. q̄ p̄cubinis regis preſidebat: nec h̄ebat p̄tatem ad regē vltra redeūdi niſi voluſſet rex: et eā venire iuſſiſet ex noie. Euoluto aut̄ tpe p̄ ordinem. uſtabat dies q̄ hester filia abiahil fratris mardochei quā ſibi adoptauerat in ſiliā deberet intrare ad regē. Que nō q̄ ſuit muliebrē cultū ſz q̄cūq; voluit egens eunuchus cuſtos v̄ginū: hec ei ad ornatū dedit. Erat. n. formosa valde. et incredibili pulchritudine: omniū oculis gr̄ofa: et amabilis videbat. Bacta est itaq; ad cubiculum regis aſueri mēſe decimo q̄ vocat thebeth. ſept̄io anno regni eius et adamauit eā rex plus q̄z oēs mulieres habuitq; gr̄az et miāz corā eo ſup om̄is mulieres. et poſuit diadema regni in capite eius: fec q̄z eā regre in loco vafthi. Et iuſſit p̄mū ſpari p̄ magnificū cunctis p̄ncipib⁹ et ſuis ſuis: et p̄ p̄uincione et nuptijs hester. et dedit regem vniuersis p̄uincias ac dona largitus ē iū magnificientiam p̄ncipalē. Cūq; et ſedo q̄rerenſ v̄gines et ſgregarent: mardocheus manebat ad ianuā regis: nec dū p̄diderat hester p̄fiaſ et pp̄lm ſuū. iū māda tū eius. qcqd. n. ille p̄cipiebat obfuabat hester. et ita cūcta faciebat vt eo tpe ſolita erat q̄ eā parualā nutriebat. Eo igil tpe quo mardocheus ad regis ianuaz morabat. irati ſunt bagathān et thares duo eunuchi regis q̄ ianitores erāt. et in p̄mo palatiū limine reſidebat: volueritq; iuſſe in regē et occidē eū. Ab mardocheū nō latuit. Stati q̄ nūc iauit regine hester. et illa regi ex noie mardochei ad ſe rē detulerat. Quesitum ē inuentū et appēſus ē vterq; eoz in patibulo. Et iuſſit rex ut

in libro memoriali ſcribereb̄: vt p̄ vita ſua aliqd repēſaret ei. Abādatuq; eſt hystorij et annalib⁹ traditum corā rege. .III.

Oſt h̄ rex aſuerus exaltauit amā filium p̄ amadath: q̄ erat de ſirpe agag: et poſuit ſoliū ei⁹ ſup oēs p̄ncipes quos h̄ebat Luctiq; ſui regis q̄ in foribus palatiū v̄ſabank flectebāt genua. et adorabāt aman. Sic. n. p̄ceperat eis impator. Solus mardoche⁹ nō flectebat genu neq; adorabat eū. Qui dixerit pueri regis q̄ ad ſores palatiū reſidebat. Cur p̄ter ceteros non obſuas mandatū regis? Cūq; h̄ crebrius dice rent. et ille nollet audire: nūc iauerūt aman ſcire cupiētes vtz p̄ſeueraſt in ſua. Dixerat. n. eis ſe eſſe iudeū. Ab̄ eū audiſſet amā et expimēto p̄bas ſet q̄ mardoche⁹ nō ſibi flectet genu nec ſe adorat. iratus ē valde. et p̄ nihil duxit in vnu Mardocheū mittē man⁹ ſuas: audierat. n. q̄ eſſet gen tis iudee: magisq; voluit om̄ne iudeoz q̄ erat in regno aſueri pderi nationē. Ab̄ eſe p̄mo cuiusvo cabulū ē iuſan anno duodecimo regni aſueri miſſa ē ſors in vrnā q̄ hebraice dī plur corā Aman quo die et quo mēſe gens iudeoz deberet interſi ci. et exiuit mēſis duodecimus q̄ vocat adar. Dixitq; aman regi aſuero. Eſt ppls p̄ om̄is p̄uicias regni tui diſpliſ ſa ſe mutuo ſepat. nouisvtes legib⁹ et ceremonijs iuſſe et regis ſcita p̄temmens. Et optie noſti q̄ nō expediat regno tuo vt inſo leſcat p̄ licentiā. Si tibi plz decerne vt peat. et. milia talentoz appendā arcarijs gaze tue. Tuit ḡ rex annulū quo vrebāt de manu ſua. et dedit eū aman filio amadathi dc. p̄genie agag hōſti iudeorum: dixitq; ad eū. Argentū qd tu pollicris ſit tuū: de pplō age qd tibi plz. Uocatiq; ſūt ſcribe regis mēſe p̄mo iuſan tertiadecia die mēſis eius dem. et ſcriptū ē vt iuſſerat aman ad om̄es ſatra pas regis et iudices p̄uinciaz diueraſq; gentiū ut queq; gens legere poterat et audire p̄ varietate linguaſ ex noie regis aſueri. et ſigilate ipſi⁹ annulo miſſe ſunt p̄ curſores regis ad vniuersas p̄uincias: vt occiderent atq; dclerent omnes iudeos a puero vſq; ad ſenem p̄uulos et mulieres vno die. h̄ eſt tertiodecimo mēſis duodecimi: q̄ vocatur adar et bona eorum diriperent. Sūma autem epiftolarum hec ſuit: vt om̄es p̄uincie ſci rent et pararent ſe ad p̄dictam diez. Festinabant curſores qui miſſi erant regis imperium explere. Statimq; in ſuſis pependit edictum: rege et amā celebrante coniuuium. et cunctis iudeis qui in yrbe erant ſleſtibus.

Capitulum.

.IV.

q̄ Ue cum audiſſet Mardocheus. ſcidit vſtimenta ſua. et indutus eſt ſacco: ſpargens cinerem capitī: et in platea medie civitatis voce magna clamabat ostendens amaritudinem animi ſuī. et hoc euilatu vſq; ad foreſ p̄ lati gradienſ. Non enim erat licitum in diuſum ſacco aulam regis intrare.

Hester.

In omnibus quoq; puineis oppidis ac locis ad q; crudele regis dogma puererat. plactus ingēs erat apud iudeos: ieiunū. v lulat^o et flet^o: saccō et cinere mulū p stratu vtentib^o. Ingressē aut sunt puelle hester et eunuchi: nūc iauerūtq; ei. Qd au diēs p sternata est. et vestē misit vi ablato sacco in dueret eā. Quaz accipe noluit: Accitoq; athach eunicho quē rex ministr^o ei dederat pcepit vt iret ad mardocheū et discēt ab eo cur h facēt. Egressusq; athach iuit ad mardocheū: et inuenit eū stātez in platea ciuitas aī ostiū palatiū. q indicavit ei oia q acciderant. quō aman pmisisset vt in the sauros regis p iudeor nece inferret argentū: exē plar quoq; edicti qd pēdebat in suis: dedit ei vt regine onderet et moneret eā vt intraret ad regē et dep̄care eū p pplō suo. Rgressus athach nū ciauit hester oia q mardocheus dixerat. Que rūdit ei: et iussit vt diceret mardocheo: Om̄is serui regis et cuncte q sb ditione regis sunt norūt. pui cie: q sue vir sue mulier nō vocatus: interi^o atrium regis intrauerit: absq; ylla cunctatione stati interficial nisi forte rex auream vrgaz ad eū te tenderit. p signo clementie. atq; ita possit viuere. Ego igī quō ad regem intrare potero: q .xxx. iā diebus nō sum vocata ad eū: Qd cum audisset mardocheus rursum mādauit hester. dicēs: Ne putes q aīaz tuam tm̄ liberes: qz in domo regis es p cunctis iudeis. Si. n. nunc silencis. p aliam occasionem liberabunt iudei. et tu et domus pris tui pibitis. Et qz nouit vtrum idcirco ad regnū veneris: vt in tali tpe parareris: Rursumq; hester hec mardocheo vba mandauit: Vade et p gre ga om̄is iudeos quos in suis reppereris: et orate p me. Nō comedes: et nō bibes tribus diebus et tribus noctibus. et ego eū ancillulis meis silr ie iunabo: et tunc ingrediar ad regē. ptra legem faciens nō vocata: tradensq; me morti et periculo. Iuit itaq; mardocheus et fecit omnia que hester pceperat.

d Je aut tertio induta est hester regalib^o vestimentis et stetit in atrio domus regie: qd erat interius ptra basilicaz regis. At ille sedebat sup soliū suum in pistorio palatiū cōtra ostiū domus. Tunc vidisset hester reginaz stantē placuit oculis eius et extēdit ptra eaz vrgaz auream quā tenebat manu. Que accedēs oscula ta est summitatē vge el^o: dixitq; ad eā rex. qd vis hester regina: Que ē petitio tua? Etia si dimidiā pte regni petieris dabis tibi. At illa rūdit. Si regi plz obsecro vt venias ad me hodie et aman te cū ad puiuum qd paui. Statiq; rex: vocate inq; cito aman vt hester obediat voluntati. Uenerunt itaq; rex et aman ad puiuum qd eis regia pauerat. Dixitq; ei rex postq; vinū biberat abundantē. Quid pēs vt def tibi: et p q re postulas? Etia si dimidiā pte regni mei petieris: ipetrab. Lui rūdit hester. Pdetio mea et pēs sunt iste. Si iueni in pspetu regis grāz. et si regi plz vt det mihi qd

postulo in meā ipleat pētionē: veniat rex et amā ad puiuum qd paui eis. et cras aperiā regi volun tate meā. Egressus ē itaq; illo die aman let^o et ala cer. Cūq; vidisset mardocheū sedentez aī foies palatiū. et nō solū nō assurrexisse sibi. sed nec mo tū qdem de loco sessionis sue. indigitus est valde et dissimulata ira reuersus in domū suā: vocavit ad se amicos suos et zares vxorē suā. et exposuit il lis magnitudinē diuinitaz suaz filiozq; turbam et quanta enz glia sup om̄is pncipes et seruos suos rex eleuasset. Et post h ait: Regina quoq; hester nulluz alium vocavit ad puiuum cū rege ppter me: apud quā etiā cras cū rege p̄sūrūs sum. et cū h oia habeam nihil me hīc puto qzdiū videro mar docheum iudeum sedentez aī foies regias. Nū deruntq; ei zares vxorē eius et ceteri amici. Jube parari excelsam trabē hñtem altitudinis qnq; in ta cubitos. et dic mane regi vt appendas sup eaz mardocheus. et sic ibis cū rege letus ad puiuum Placuitq; ei p̄siliū et iussit excelsaz p̄pari crucē.

Dctē illam duxit rex

VI

n insomne: iussitq; sibi afferri historias et annales p̄oz tempoz. Que cū illo p̄ste legerent: vesp̄t ad illum locū: vbi scriptum erat quō nunciasset mardoche^o insidias bagathān et thares eunichoz regē assuez iugulare cupiētū. Qd cū audisset rex: ait: qd p hac fide honoris ac p̄mij mardoche^o p̄scutus ē: Dixerit ei cui illius ac ministri. Nihil oīo mercedis accepit. Statiq; rex. qz ē inq; in atrio: Amā qppē interins atriu dom^o regie intrauerat vt suggereret regi. et imberet mardocheū affigi patibulo: qd ei fuerat p̄patum. Nūderūt pueri: Amā stat in atrio. Dixitq; rex: ingrediaſ. Cūq; esset ingressus. ait illi: qd d3 fieri viro quē rex honorare desiderat: Logitans aut in corde suo aman et reputas q nullū aliū rex nisi se vellet honorare. Nūdīt: Nō quē rex hono rare cupit d3 idui vestib^o regiū et iponi sup'equū q de sella regis ē. et accipe regiū diadema sup caput suū. et p̄mis de regiū pncipib^o ac tyranus teneat equū eius. et p plateā ciuitas incedens clāmet. et dicat: Sichonorabī quēcunq; rex vole rit honorare. Dixitq; ei rex: Festina et sumpta stola et equo fac vt locut^o es: mardocheo iudeo q se det aī foies palatiū. Laue ne qcz de his q locut^o es p̄termitas. Tūlit itaq; aman stolā et equū indutūq; mardocheū in platea ciuitas: et ipositū equo p̄cedebat atq; clamabat: Hoc honore pdig nus ē quēcunq; rex voluerit honorare. Renersul qz ē mardocheus ad ianuā palatiū: et aman festia uit ire in domū suā lugēs: et opto capite. narrat utq; zares vxori sue et amicis oia q euensisst si bi. Lui rūderunt sapiētes quos hēbat in p̄silio et vxor ei^o: Si de semine iudeor ē mardoche^o ante quē eadē cepisti: nō poteris ei resistē: sed cades i p̄spectu eius. Adhuc illis loquētib^o venēt eunu chi regis et cito eum ad puiuum qd regina pane rat p̄gere compulerunt.

VII

Hester.

Intrauit itaqz rex et aman ut biberent cu
regia: Dixitqz ei rex et secunda die postqz
vino in caluerat: Que est petitio tua he
ster ut detur tibi et quid uis fieri? Etiam si domi
di a pte regni mei petieris. impetrabis. Ad que
illa respondit: Si ueni gratiam in oculis tuis
o rex et si placet. dona mihi aiam mea pro q ego
rogo et populū meum p quo emo ego obsecro.
Traditi enim sum ego et populū meū vt conter
mur. inglemur et pereamus. Atqz vtinā in fuos
et famulas vendēremur. cēt tollerabile maluz. et
gemens tacerem. nūc aut̄ hostis noster est cuius
cruelitas redundat in regē. Nūdensqz fr̄ assue
rus. ait. Quis est iste et cuius potentie: vt hec au
deat facere? Dixitqz hester. Hostis et inimic⁹ no
ster pessim⁹ iste est aman. Qd ille audiens illico
obstupuit vultū regis ac regie ferre non sustinēs.
Rex autē irat⁹ surrēxit. et de loco conuiuii itrauit
inhortum arboribus constitū. Aman quoqz surre
xit vt rogaret hester reginā p aia sua intellectus
enim a rege sibi patum maluz. Qui cū reuersus
ēt de orto nemoribus concito. et intrasset cōuiuii
locum. repperit amā super lectū coruusse in quo
iacebat hester. et ait. Etiaz reginā vult opprime
re me pte in domo. mea. Nec dū vbum de ore
regis exierat. et statim opuerunt faciez eius. Bi
xitqz arbora vnus de eunuchis q stabant in mi
nisterio regis. En lignū qd pauerat mardocheo
qui locutus est p rege. stat in domo aman: hūs
altitudinis quinq̄inta cubitos. Cui dixit rex:
Appendite eum i eo. Suspensusqz est itaqz amo
in patibulo quod parauerat mardocheo et regis
ira quievit.

.VIII.

De illo dedit assuer⁹ hester regine domū
aman aduersarii iudeorū. et mardoche
us ingressus est ante facie regis. Confe
ssa est enim ei hester q effet patruus suis. Tu
litqz rex annulum que ab aman recepi iussit et
tradidit mardocheo. Hester aut̄ constituit mardo
cheum super domū suā. Nec his p̄tenta. p̄cidit
ad pedes regis. fleuitqz et locuta ad eum orauit
malitiam amā agagite. et machinationes eius
pessimas quas exco gitauerat contra iudeos:
iuberet irritas fieri: At ille ex more sceptrum au
reum. pretendit manu. quo signū clemētie mon
strabatur. Illaqz consurgens stetit ante eum et
ait: Si placet regi: et si inueni grām in oculis ei⁹
et deprecatio mea nō ei videt eē contraria: obse
cro vt nouis epistolis. veteres amā lē si diatoris
et hostis iudor. qb⁹ eos in cūctis regis puicis
p̄ire precepereat corrigantur. Quo enī potero su
stincere necez et intersectionē populi mei? Rūdit
qz rex assuerus hester regine et mardocheo iudo
Homū amā concessi hester regine. et ipsum iussi
affigi cruci. qz ausus est manū mittere in iudeos.
Scribite ergo iudeis sicut vobis placet ex regis
nomine signantes litteras ānulo meo. Hec enī
consuetudo erat: vt epistolis q ex regis nomine

mittebant. et illi⁹ annulo signate erāt. nemo aude
ret p̄ tradicere. Accitisqz scribis et libraris regis.
erat autē temp⁹ tertii mēsis. qui appellatur sibā.
vicesima et tertia illi⁹ die. scripte sunt epistole ut
mardocheos voluerat ad iudeos et ad p̄ncipes
p̄curatoresqz et iudices. qui centū viginti septem
puicis ab iuda vsqz ethiopiaz p̄sidebāt. puincie
atqz puicis: pplo et pplo. iuxta linguas et litteras
suis. et iudeis: put legē poterāt et audire. Ipseqz
epistole que regis noīe mittabāt. annulo illi⁹ ob
signate sūt et misse p̄ veredarios qui p̄ oēs puin
cias discurrētes. veteres Iras novis nūciis p̄ue
nirēt. Quib⁹ impauit rex. ut p̄menirēt iudeos per
singulas ciuitates. et i vñ p̄ciperēt p̄gregari ut sta
rēt p̄ aiab⁹ suis. et oēs inimicos suos cū p̄ingib⁹
ac liberis. et vniuersis domib⁹ interficerēt atqz d
lerēt. Et cōstituta est p̄ oēs puicias vna vltoris
dies. id est. tertiedecima die mēsis duodeci adar.
Sūmaqz ep̄le hec fuit ut i dibus terris ac popu
lis q regis asberi sibiacebat impio. notū fieret pa
ratos esse iudeos ad capiendā vindictaz de hosti
bus suis. egressiqz sint veredarii celeres nūcios
p̄serētes. et edictū regis pep̄edit in suis. Mardo
cheus autē de palatio et de conspectu regis egre
diens fulgebat vestibus regus biacithinis vide
licet et aeris coronā aureaz portans in capite et
amict⁹ serico pallio atqz purpleo. Omnisqz ci
uitas exultauit etqz letata est. Judeis autē noua
lux ourī visa est gaudiū. honor. et tripudiū. Apud
oēs populos vrbes atqz puicias quocūqz regis
p̄cepta veniebant mira exultatio. epule atqz p̄ui
nia et festus dies: intantū ut plures alteri⁹ gentis
et secte. eoz religioni et cerimōniis iungerent. Grā
dis enim cunctos iudaici nominiis terror inuase
rat.

.IX.

Tur duodecimi mensis quez adar vo
cari ante iam diximus: tertiadecima die
qz cūctis iudeis imperfectio parabat. et
hostes eorū inhibabant sanguini. versa vice supe
riores iudei esse ceperūt. et se de aduersariis vin
dicare. Congregatiqz sunt p singulas ciuitates et
oppida et loca: ut extenderent manū cōtra inimi
cos et p̄secutores suos. Nullusqz ausus est resiste
re: eo q̄ oēs populos magnitudinis eoz formido
penetraret. Nā et puicarū iudices duces et p̄
curatores. oīsqz dignitas q singulis locis opib⁹ p
erat: extollebant iudeos timore mardohei quem
principē eē palatu et plurimū posse cognoverāt. fa
ma quoqz noīe eius crescebat quotidie. et per cū
ctorū ora volitabat. Itaqz pcusserūt iudei inimi
cos suos plaga magna et occiderunt eos. redden
tes eis qd sibi parauerant facere: intantū ut etiā
in suis qngentos viros interficerent: extra decez
filios amā agagite hostis iudeorū. Quoqz ista
sunt noīa: pharsandathā et delphon et ephatha
phorata et adalaia et aridathā et ephermesca ari
sai et aridai et vaishatha. Quos cū occidissent: pre
das de s̄statius eoz agere noluerunt. Satimqz

numeros eorum qui occisi erant in suis ad regem re latus est. Qui dixit regine: In urbe suis interficerunt iudei quingentos viros. et alios decem filios aman. Quantum putes eos exercere cedem in unius versis puiscis? Quid ultra postulas et quod vis ut fieri in urbem? Cum illa respondit. Si regi placet: deinceps potestas iudeis ut sicut fecerunt hodie in suis: sic et cras faciat. et decem filii aman in patibulis suspendantur. Precepit rex ut ita fieret. Statimque in suis pepedit edicium et decem filii amarum suspensi sunt. Et ergo gregans iudeis quartadecima die mensis adar. iter fecit sunt in suis trecenti viri: nec eorum ab illis dirupta substantia est: sed per os puiscis que dicitur regis sibiacebat per aiabum suis steterunt iudei. iter fecitis hostibus a persecutoribus suis: intus ut septuaginta quoniam milia occisorum implerentur. et nullus de substantia eorum quocumque attingeretur. Dies autem tertius decimus mensis adar. vnius apud omnes intersectio fuit. et quartus de cuncta die cedere desierunt. Quemque constituerunt esse solemne: ut in eo omni tempore deinceps vacaret epulatio: gaudio atque coniunctus. At hi qui in urbe suis cederent exercuerat tertiodécimo et quartodécimo dic cunctis de mensis in cuncte versati sunt: quintodécimo autem die puerorum desierunt. Et idcirco desierunt. Et idcirco coenam de die constituerunt solemne epularum atque leticie. Huius vero iudei qui in oppidis non muratis ac villis morabantur. quartū decimum diem mensis adar continebat et gaudium decreuerunt: ita ut exultaret in eo et mittatibi mutuo ptes epulorum et ciborum. Scriptit in taquam mardochaeus oia hec. et liris prehensa misit ad iudeos qui in omnibus regis puiscis morabantur: tam de vicino positus quod perculat quartadecimam et quintadecimam die mensis adar per festis suscepit. et reverente semper anno solenni celebrarent honores: quia in ipsis diebus se vlti sunt iudeis de iniunctis suis. et luctus atque tristitia in hilaritate gaudentium conuersi sunt essentque dies iste epularum atque leticie. et muttererent sibi iuncitum ciborum ptes. et pauperibus munuscula largirentur. Suscepitque iudei in solennem ritu cuncta que eo tempore facere ceperat. et que mardochaeus litteris facienda mandauerat. Amara enim filia amadathis stirpis agag hostis et ad uersarius iudeorum cogitauit contra eos malum ut occideret illos atque deleret. et misit phur quod nostra lingua vertitur in sortem. et postea ingressa est hester ad regem obsecrans ut conaretur eius liris regis irriti fieret. et malum quod contra iudeos cogitauerat. fuerit enim in caput eius. Benignus et ipse et filios eius affixerunt cruci: atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurai. I. sortium eo quod phur. id est sors. in urna missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt epistole. id est libri huius voluminis continerentur: quecumque sustinuerunt et que deinceps immutata sunt. suscepit iudei super se et semen suum. et super canticos quod religio eorum voluerunt copulari: ut nulli licet duos hos dies absque solennitate transigere quos scriptura testatur. et cetera experientur tempore annis sibi iugiter succendentibus. Isti sunt dies quos nulla vnuque delebit obliuio et per-

singulas generationes cuncte in toto orbe prouincie celebrabunt: nec est villa cunctas in quod dies phuri id est sortium. non obseruerunt a iudeis. et ab eorum progenie quod his ceremonias obligata est. Scripteruntque hester regia filia abrahah et mardochaeus iudeus est secundum epistolam: ut in studio dies ista solennis sanctificetur in posterum. Et miserunt ad omnes iudeos qui in centum viginti septem puiscis regis asueri vobis abant: ut haberent pacem et suscipiant veritatem. obsequates dies sortium. et suo tempore cum gaudio celebraretur sicut constituerat mardochaeus et hester. Et illi obseruanda suscepit a se et a semine sue ieiunia atque clamores et sortium dies et oia quod libri huius quod vocatur hester historia continetur.

X

B Ex vero asuerus oem terram et cunctas maris insulas. fecit tributariorum: cui sortitudo et iperiuus et dignitas atque sublimitas quod exaltavit mardochaeus. scripta sunt in libris mediorum atque psaltriis. et quod mardochaeus iudei generis secundos a rege asuero fuerit. et magnus apud iudeos et acceptabilis plebi fratribus suorum: querens bona populo suo et loquens ea que ad pacem seminis sui pertinerent. Que habent in hebreo plena fide expissi hec autem quod sequuntur scripta reppi in editio vulgata quod grecorum lingua et liris continentur. et interi post finem libri secundum capitulum serebatur. quod extra scripturam non stratum obelu. i. verum pronotatum. Dixitque mardochaeus. A deo facta sunt ista. Recordari sum somnium quod videram: hec eadem significans. nec eorum quocumque irritum fuit: Iohannes filius qui crevit in fluvium et in lucem soleque puerius est et in aquas plurimas rediundauit: hester est: quem rex accepit uxorem et volunt esse reginam. Duo autem dracones ego sum. et aman. Reges que zuenerant. hi sunt qui conati sunt delere nomine iudeorum. Mens autem mea israel est quod clamauit ad dominum. et salvum fecit populum suum liberansque nos ab omnibus malis. et fecit signa magna atque portentaria iter genitos: et duas sortes esse precepit una populi dei. et altera cunctaque gentium. Tenuitque vitram soror in statu ex illo iam tempore coram deo universis gentibus et recordans est dominus populi sui: ac misericordia eius dicitur sine fine. Et obseruabiles dies isti in mensis adar quartadecima et quintadecima die eiusdem mensis. cum in studio et gaudio in unum certum populi congregari in cunctas deinceps gaudiatus populi usque.

XI

A anno quarto regnantibus ptolomeo cleopatra attulerunt dositheus qui se sacerdotem et leuitici gnuis serebat. et ptolomeus filius eius hoc epilaz phuri: quam dixerunt interpretata esse lysimachus ptolomei filius in hierusalim. Hoc quoque principium erat in editio vulgata quod nec in hebreo. nec apud vellum fertur interpretari. Anno secundo regnante artaxerxes maximo. prima die mensis iunianus videt somnum mardochaeus filius iaher. filius secundus. filius eius de tribu beniamini. homo iudeus qui habebat in urbe suis: vir magnus et inter primos aule regie. Erat autem de eo numero captiuorum quos trastulerat nabuchodonosor rex babylonis.

de hierusalem eum iechoniam rege iuda. et hoc ei⁹ sōnum fuit. Apparuerūt voces et tumult⁹ tonitrus et terremotus et conturbatio sup terram. et ecce duo dracones magni paratiq⁹ atra se in p̄lūm ad quorū clamorem cuncte concitate sunt natiōes ut pugnarent atra gentez iustorū. Suntq⁹ dies illa tenebrarum et discriminis tribulatiōis et agustie et si ingens formido sup terram. Conturbataq⁹ ē gens iustorū timētum mala sua. et preparata ad mortem. Clamauerūtq⁹ ad deum et illis vocise rantib⁹. fons pius crevit in fluminum maximū et i aquas plurimas redūdans. Lux et sol ortus est et humiles exaltati sunt. et deuorauerunt inclitos Qd cū vidisset mardocheus et surrexisset d̄ stratu. cogitauit quid deus facere vellet et fixum habebat in animo. scire cupiens quid significaret somnium.

.XII.

Mrabatur autem em pori i aula regis eū bagatha et thara eunuchis. qui iani tores erant pallacii. Cūq⁹ istellexisset cogitationes eoz. et curas diligentē puidisset: didicit q̄ conarentur in regem artaxerxē man⁹ mittere et nunciavit sup eo regi. Qui de vtroq⁹ habita q̄ stione. pcessos iussit duci ad mortem. Rex autem qd gestum erat scripsit in cōmentariis. Sed et mardocheus rei memoria litteris tradidit. Precepitq⁹ ei rex vt in aula palacii moraretur: das ei p delatiōe munerib⁹. Aman vero fili⁹ amadathi bugaeus erat gloriōssim⁹ corā fge. et voluit nocere mardocheo et populo ei⁹ p duob⁹ eunuchis figis qui fuerant imperfecti. Hucusq⁹ phemiu. Que sequuntur in eo loco posita erant. vbi scriptū est in volumine: et diripuerūt bona vel substantias eorum. Que in sola vulgata editione repperim⁹ Epistole autē l̄ exemplar sūt.

.XIII.

Ex maximus artaxerxes ab idia vsq⁹ ethi opiam centum vigintiseptem p̄uiniaruz p̄ncipib⁹. et ducib⁹ q̄ eius impio subiecti sunt salutem. Cum plurib⁹ gentib⁹ imperarem. et vniuersum orbē mee ditioni sbīngassēm. volui neq̄q⁹ abuti potentie magnitudine. sed clementia et levitate gubernare subiectos: ut absq⁹ villo terrore vitam silentio transigentes optata cūcūs mortalib⁹ pace fruerentur. Querēt aut me a consiliariis meis quō possit l̄ impleri. vn⁹ qui sapientia et fide ceteros precellebat et erat post regem secund⁹ aman nomine indicauit mihi in toto orbe terrarum populū eē dispersum q̄ nouis viereb⁹ et contra omnīū gentiū p̄suetudinē faciēs re gū iussu contemneret. et vniuersarū cōcordiam nationum sua dissentione violaret. Qd eū didicissem⁹ vidētes vnam gentem rebellē ad uersus dē hoīuz genus pueris vti legib⁹ n̄fisq⁹ iuissionib⁹ contraire. et turbare subiectarū nobis p̄uiniarū pacem atq⁹ cōcordiaz. iussim⁹ vt quo scūq⁹ aman q̄ omnib⁹ p̄uincius p̄positus est et secundūs a rege. et quē p̄is loco colum⁹ monstra uerit cū cōiugibus ac liberis delegat̄ ab inimicis

suis. nullusq⁹ eoz misereat. q̄rta decima die dno decimi mēsis adar anni p̄sentis ut nepharii homies uno die ad inferos descendētes reddat impio n̄o pacē quā turbauerat. Hucusq⁹ exēplar ep̄le. Que sequūt. post eū locū scripta reppi. vbi legit̄ Pergēsq⁹ mardoche⁹ fecit oia q̄ ei mādaueat hester: nec tñ babel in hebraico. et apud nullū penit⁹ serūtūr interpretū. Mardoche⁹ autē de p̄catus est dñm: memor q̄iuz opuz ei⁹ et dixit: Hne domine rex oportēs. in ditione eni tua cūcta sūt posita et nō est qui possit tue resistere voluntati: si decre ueris saluari isrl̄: Tu fecisti celū et terrā. et q̄cūd celi ambitu p̄tineat. dñs oīum es: nec est q̄ resistat maiestati tue. Cūcta nosti et scis. q̄ nō p̄ supbia et p̄tumelia et aliq̄ glorie cupiditatē feceri hoc vñ nō adorarē amē supbissimū. libēter eni p̄ salutē israel et etiā vestigia pedū ei⁹ de osculari parat⁹ essem sed timuine honore dei mei trāsterrē ad hominē et ne quēq⁹ adorarē. excepto deo meo. Et nūc domine rex dē abraam. miserere ppl̄i tui: quia volunt nos inimici n̄i pdere. et hereditatē tuā delē. Ne despicias p̄tē tuā quā redemisti de egypto. Exaudi de p̄cationē meā. et pp̄tū esto sorti et funiculo tuo et querte luctū nostrū inde gaudiū. ut viuētes laudem⁹ nomē tuū dñe. et ne claudas ora te canētiū. Qis quoq⁹ israel pari mēte et obsecratiōe clauuit ad dominū: eo q̄ eis certa mōris ipēderet

Ester quoq⁹ regina XIII

b ofugit ad dñm: paues piculū qd iminebat. Cūq⁹ depositisset vestes regias. fle tibus et luctui apta indumenta suscepit. et p̄ vñquētis variis cinē et stercore ipse luit caput. et corp⁹ suū hūliauit leuuius: oiaq⁹ loca i qb⁹ aña letari p̄sueuerat. crinū laceratiōe p̄plevit. Et de p̄caba tur dñm dñi israel dicēs: Hne mi q̄ rex n̄ es sol⁹ adiuua me solitaria. et cui⁹ p̄ter te null⁹ est auriliator ali⁹: P̄ericulū meū in manib⁹ meis est. audiū a p̄te meo q̄ tu dñe tulisses isrl̄ de cūctis gentib⁹ et p̄tē n̄ros et oīib⁹ retro maiorib⁹ suis ut posideres hereditatē sempiternaz: fecistiq⁹ eis sicut locut⁹ es. Peccatum⁹ in cōspectu tuo. et idcirco tradidisti nos in man⁹ inimicorū n̄rop. Colūm⁹ eni deos eoz. Justus es dñe. Et nūc nō eis sufficiet q̄ durissima nos opprimit seruitute: sed robur manuū suarū idoloꝝ potētie deputates volunt tua mutare p̄missa. et delere hereditatē tuaz et claudere ora laudauitū te. atq⁹ extingue gloriā tēpli et altaris tui. vt aperiant ora gentiū et laudēt idoloꝝ fortitudinē. et p̄dicēt carnalē regē in semipaternū. Ne tradas dñe sceptruz tuū his qui nō sunt. ne rideant ad ruinaz n̄am: sed querte cōsilū eoz sup eos: et eni q̄ in nos cepit scuire. disp̄de. Admōto dñe et dñe te nob̄ i tpe tribulatiōis nostre. et da mihi fiduciaz dñe rex deorū et vniuer se potestatis: tribue fmonē cōposituz in ore meo in cōspectu leonis. et transfer cor illi⁹ in odium hostis n̄i: ut i tpe peat. et ceteri q̄ ei cōsentiat. Nos autē libera in manu tira. et adiuua me nullū aliud

Hester.

Autiliuꝝ habete nisi te dñe. q̄ habes oiuꝝ sciam. et nosti q̄ oderi gloria iuquor. et detester cubile icir cūcisoꝝ et ois alienigene. Tu scis necessitatē meā q̄ abominor signū supbie et glorie mee qđ est su per caput meū i dieb̄ ostētatiōis mee. et detester illud q̄si pannū mēstrnate. et nō porē in diebus silentiū mei. et q̄ nō comederi in mēsa aman. nec mibi placuerit quiuu regis. et nō biberi vinū li baminū. et nunq̄ letata sit ácilla tua ex quo buc translata sūz vſq̄ in pñte dié: nisi in te dñe deus abraaz. Deus fortis sup oēs. et audi vocē eorum q̄ nullaz alias spem habēt. et libera nos de manu iniquouꝝ. et erue me a tiore meo. Hec quoq̄ ad dita reperi in editione vulgata. XV.

Mandauit ei: haud dubiū quin hester mardoche⁹. vt ingrederef ad regē: et ro garet p pplo suo et p patria sua. Ad eo rare inquit dierū humilitatis tue. quō nutrita sis in manu mea: q̄r aman secund⁹ a rege locutus est ptra nos in mortē. et tu inuoca dñm. et loq̄re regi p nobis. et libera nos de morte. Necnd et ista q̄ subdita sunt: in edictōe vulgata repperi. Sie au te tertio deposituit vestimēta ornatus sui: et circum data est gloria sua. Cūq̄ regio fulgeret habitu. et inuocasset oiuꝝ rectore ⁊ salvatore dñi: assumpit duas famulas. et sup ynaꝝ qđe innitebas q̄si pre beltiū et nimia teneritudine corpus suum terre nō sustinēs: altera aut̄ famularū se q̄bā dominā defluētia in humū indumenta sustētans. Ipsa aut̄ roscō colore vultū p̄fusa. et gratis ac nitēt⁹ oculis tristē celabat aiuꝝ. et nimio timore tractum. Ingressa igit̄ cūcta p ordinē ostia. stetit cōtra re gē. vbi ille residebat sup solium regni sui. induitus vestibibus regis. auroq̄ fulgens et p̄ciosis lapidi bus eratq̄ terribilis aspectu. Cūq̄ eleuasset faciem et ardētibus oculis furorē pectoris indicasset regina coruit et in pallorē colore mutato. lassum sup ancillulaz reclinavit caput. Cōuertitq̄ deus sp̄m regis in mansuetudinē. et festinus ac metuēs exiliuit de solio et sustētans eaꝝ vlnis suis donec reddiret ad se his verbis blandiebas: Quid ha bes hester: ego suz frater tu⁹: noli metuere. Non moneris: Nō enī. p te: s̄z. p oib⁹ hc c̄ lex consti tuta est. Accede igit̄ et range sceptrū: Cūq̄ illa re ticeret. tulit aureaꝝ virgam. et posuit sup collum eius. et oscular⁹ est eaꝝ. et ait: Cur mibi nō loque ris: Que respōdit: Vidi te dñe q̄si angeluz dei. et cōturbatū est cor meū p timore glorie tue. Halde enī mirabilis es dñe. et facies tua plena est grāz. Cūq̄ loq̄ret. rursus coruit. et pene examinata ē Rex aut̄ turbabas. et oēs ministri eius consola bant eū. Exempl̄ epistole regis artaxerxis quā p iudeis ad tota regni sui puincias misit: quod tūp̄ in hebraico volumine nō habef. XVI

Ex magnus artaxerxes. ab iudea vſq̄ ethiopiaz cētum vigintiseptem puincia ū ducibus ac p̄ncipib⁹ qui nōstre iusti oni obediunt. salutē dicit: Muli bonitate p̄ci

puz et honoriē qui in eos collatus est. et abusi sūt in superbiā. et nō soluz subiectos regib⁹ mitunl opprimere: sed datā sibi gloria nō ferentes: i ipsos qui dederunt moliū infidias. Nec cōtemeti sūt grās nō agere beneficiis: et hūanitatis in se iura violare: sed dei quoq̄ cuncta cernētis arbitranſ se posse fugere sūiam. et in tantu yesanie pruē runt. vt eos q̄ credita sibi officia diligēter obſer uant. et ita cuncta agūt ut oiuꝝ laude digni sint mendatioꝝ cuniculis conenſ ſbuertere dli aures p̄ncipū simplices et sua natura alios extimantes callida fraude decipiūt. Que res ⁊ ex veterib⁹ p̄ bas historiis. et ex his que gerūs quoddidie. quo modo malis quorundā suggestiōibus reguz stu dia deprauent. Unde p̄uidendū est paci omniuꝝ puinciarū. Nec putare debetis si diversa iubea mus ex ai nostri venire leuitate: sed p qualitate et necessitate tempoz vt reipublice poscit vnitatis ferre sūiam. Et ut manifesti⁹ qđ dicim⁹ intelligat̄ Aman filius amadathi. et aio ⁊ gēte macedo. alie nusq̄ a psarū sanguine. et pietatē nostrā sua. crudi latitē p̄maculans. pegrin⁹ a nobis suscep⁹ est ⁊ tantā in se expert⁹ humanitatē ut pater noster vocareſ. et adoraretur ab omnib⁹ post regē secū dus. qui in tantum arrogantie tumorē ſblatus est ut regno priuare nos niteret et spiritu. Nā mar docheuz cuius fide et bñficiis vivim⁹ ⁊ p̄sortē re gni nři hester euz oī gente sua nouis quibusdaz atq̄ in auditis machinis expertūt in mortē. hoc cogitans ut illis interfectis insidiaret nře solitu dim. et regnū psarum transferret in macedonas. Nos aut̄ a pessimo mortalii iudeos neci desti tos. in nulla penitus culpa repiperim⁹ sed ecōtra rio iustis videntes legibus. et filios altissimi q̄ ma ximi sempq̄ viuentis dei cui⁹ beneficio et patri bus nostris ⁊ nobis regnū est traditū: ⁊ vſq̄ ho die custoditur. Unde eas litteras quas sub noīe nřo ille direxerat sciatis esse irritas. Pro quo see lere ante portas huius vrbis. idest. ſuſis. et ipſe q̄ machinatus est. et omnis cognatio eius pendet in paribus: non nobis. sed deo reddente ei qđ meruit. Hoc autē edictū qđ nunc mittimus. i cū etiis vrbib⁹ pponatur. vt liceat iudeis vñ legib⁹ suis. Quib⁹ debetis esse amniculo ut eos q̄ se ad necē eoz pauerant. possint interficere: tertiadeci ma die mēsis duodecimi q̄ vocat adar. Hac enīz diē deus omnipotens meritis et luct⁹ eis vertit in gaudium. Unde et vos inter ceteros festos di es. hanc habetote diē et celebrate eam cū omni le ticia: vt et imposterū cognoscant̄. omēs qui fide mercedem: qui autem insidiantur regno eorum perire pro scelere. Omnis autem prouincia et ci uitas que noluerit solennitatis huīus esse parti ceps: gladio et igne pereat. et sic deleatur ut non ſolum hominibus: sed etiam inuia bestiis sit in ſempiternuꝝ: pro exemplo contemptus ⁊ in obe dientie.

Prologus.

Explicit liber hester. Incipit prologus in Job. s.m translationem septuaginta.

Igor per singulos scripture divine libros aduersariorum rindere maledictis. qui interpretationez meaz reprehensione septuaginta interpretum criminantur: quasi non et apud grecos agla symmathus et theodotion. vel verbus e verbo. vel sensu et sensu. vel ex utroque cōmixtū et medie tēpatū gen' translationis exp̄sserit et oīa veteris instrumēti volumia. **O**rigenes obelis astericis distinxerit: quos vel additos vel theodotione sumptos translationi antiqui inseruit. probans defuisse quod auditum est. **D**iscat igitur obtrectatores mei recipe in toto quod in p̄tib⁹ suscepimus: aut interpretationez mea cuī astericis suis radere. **N**eque enim fieri potest ut quos plura in termisisse suscepimus non eosdem ēt in q̄busdā erras se fateantur p̄cipue in iob: cui si ea q̄ s̄b astericis ad dita sunt strateris p̄s maxima dñrūcabitur. et hoc dñtarat apud grecos. **C**eterū apud latinos ante eā translationē quā s̄b astericis et obelis nūp edidimus. septingenti ferme aut octingēti versus de sunt: ut decurtat⁹ et laceratus corosusqz liber seditatem sui publice legentib⁹ p̄beat. **H**ec autē trāslatio nullū de veterib⁹ seq̄ꝝ interptē: sed ex ipso hebreico arabicōqz simone. et interdū syro: nūc verba. nūc sensus. nūc simul utrūqz resonabit. **O**bliquus enim etiā apud hebreos totus liber serf et lubricus: et quod greci rhetores vocat schematis menos. dū q̄ aliud loquitur. aliud agit. Ut si velis anguillā vel murenulā strictis tenere manib⁹: quanto fortius p̄sseris. tanto citius elabitis. **M**enim me ob intelligentiā hui⁹ voluminis lyddeū quēdam p̄ceptore. q̄ apud hebreos prim⁹ haberi putabat non p̄uis redemisse nūmis: cui⁹ doctrina an aliqd p̄ficeret. nescio. hoc vnu scio: n̄ potuisse me iterpetari. nisi quod ante intellecerā. **A** principio itaqz volūminis usqz ad verba iob apud hebreos prosa oratio est. **P**ono a verbis iob in quibus ait: **N**e reat dies in qua nat⁹ fuī. et nor in q̄ dictū est. p̄ce p̄tus est hō: usqz ad eū locū ubi an finē volumis scriptuz est: **I**deco ip̄e me reprehendo et ago penitentia in fauilla et cunere: hexametri versus sunt. dactylo sp̄deoqz currentes. et ppter lingue idiomata crebro recipientes et alios pedes. non carundē syllabarū sed eorundē temporū. **I**nterdū quoqz rythm⁹ ip̄e dulcis et tinnul⁹ serf numeris pedū solutis: quod metri magis q̄ simplex lector intelligunt. **A** supradicto autē versu usqz ad finez libri. paruu coma qd remanet: prosa oratiōe p̄tetur. **Q**uod si cui videtur incredulū. metra. s. eē apud hebreos. et in morē nr̄i flacci greciqz pindari et aei et sapho. vel psalteriū. vel lamētationes hieme. vel oīa ferme scripturarū cātica p̄prehēden-

di: legat philonē. iosephū. originē. cesariensez en sebiū et eoz testimoniō me verū dicere p̄probabit. **A**udiāt q̄propter canes mei. idcirco me in hoc yolumie laborasse: nō ut interpretatiōe antiquā reprehenderē. sed vt ea que in illa aut obscura sunt aut omissa. aut certa scriptorū virtus deprauata. manifestiora nr̄a interpretatiōe fierēt: et hebreū sermonē ex pte didicim⁹. et in latino pene ab ipsi cū nabalū inter grāmaticos et rhetores et philologos detriti sum⁹. **Q**uod si apud grecos post se p̄tuaginta editionē: iam christi euāgēho coruscante iudeus agla et symmath⁹ ac theodotū iudaizātes hētici sūt recepti q̄ mītra mysteria saluatoris subdola interpretatōe celarūt et tū in hexaplis habent apud ecclesiās et explanant ab ecclesiasticis virtis: quātum agis ego christian⁹ et de parētibus christiani natus. et vexillū crucis ī mea frōte portas. cuius studiū fuit omessa repete. deprauata conigere. et sacka ecclēsie puro et fideli. apire fimo ne: vel a fastidiosis vel a malignis lectorib⁹ non debeo reprobari. **I**la abeat q̄ volūt. veteres libros vel in mēbranis purpureis auro argētoqz descrips. vel vncialib⁹. ut vulgo aūt. lris onera magis exarata q̄z codices dūmodo mihi meisqz permittant paupes h̄re scedulaſ. et n̄ tā plēros codices q̄z emendatos. **U**traqz autē editio et septuaginta iuxta grecos et mea iuxta hebreos ī latinum meo labore translata est. **E**ligat vnu q̄z quod vult. et studiosiz me magis q̄z maluolū p̄bet.

Item aliis prologus in Job.

Iaut fiscellā iūco texerē aut palma marū folia p̄plicare vt in sudore vitius mei comedere panē. et vēris op̄ sollicita mēte p̄tractarez. null⁹ morderet: nemo reprehēderet: **N**ūc autē q̄: iuxta sūiaz saluatoris volo opari cibū q̄ nō perire. et antiqui diuinoz voluminū viā sentib⁹ virgultisqz purgare: errori mibi gemin⁹ infigil: corrector viciorū falsari⁹ vocor. et errores nō auferre s̄z ferere. **T**āts ēni vetustas p̄sinetudo ut ēt p̄fesa plērisqz virtia placeat: dū magis pulcros habere volūt codices q̄z emēdatos. **Q**uapropter o frātres dilectissimi vnicū nobilitas et būilitas exemplar. p̄ flabello calathis sp̄tellisqz munuscūlis monachoz. spiritalia h̄s et māsura dona lūscipite ac btm̄ iob q̄ adhuc apud latinos iacebat in stercore. et vermb⁹ scatebat errori: integrū imacula tūqz gaudete. **Q**uod enī post p̄batōe atqz victoriā duplia sunt ei vniuersa reddita. ita ego ī ligna nr̄a ut audacter loqr. feci cū h̄re q̄ amiserat. **I**git et vos et vnuquēz lectorē solita p̄fatōe p̄mo neo. et ī p̄ncipiis libroz cadē semp̄ annectēs rogo et vbiqz sp̄ p̄cedētes virgīas videris. scias ea q̄ s̄iecta sūt ī hebraicis volūib⁹ nō h̄si. **P**ono ybstelle imago p̄fulsit: ex hebreo ī simone nr̄o addita sūt. Necnō et illa q̄ h̄si videbāt et ita corrupta

erant ut sensus legentibus tollerent orantibus vobis
magni labore coram magis vtile quod ex odio meo
ecclius christi veturum ratus. quod ex alio negotio.

Incipit argumentum in librum Job.

i **N**a terra quidem habitasse iob visitidi in
finibus idumei et arabie et erat ei ante
nomem iobab. Et accepit uxori arabis et
genuit filium quem vocavit enos. Erat
autem ipse filius quem dicitur esau filius domini noster
pro bosra. ita ut sit quoniam ab abrae. Et huius sunt reges qui
regnauerunt in eodem tempore. qui et ipse regnauit sibi pater in ea
regnauit balach filius beor. et nomem eiusdem civitatis
nachaba. **P**ropterea hunc et belach. **P**ropterea enim iobab qui vo
catur iob. **P**ropterea iob autem eus etiam qui erat dux ex themano
ru regio. Et post illud regnauit adar filius beath. qui
excedit madiam in capo moab: et nomine civitas eius
chethaeuth.

Explicit argumentum. Incipit
liber Job. Capitulum.

In erat in terra

v **h**us nomine iob. Et erat vir ille
simplex et rectus ac timens
deum. et recedens a malo. **N**on
tamen sed ei septem filii et tres filie
Et fuit possessio eius septem
milia oium. et tria milia ca
melorum: quoniamque in una bovu. et quoniamque asinorum:
ac familia multa nimis. Eratque vir ille magnus in
ter omnes orientales. et ibat filii eius. et faciebat quoniam
per domos: vniuersaliter in die suo. et mutantes vocabulatum
tres sorores suas. ut comederebant et biberent cum eis
Eiusque in orbem transiit dies prius. mittebat ad eos
iob. et scificabat illos: consurgentes dilucido offere
bat holocaustum singulos. Dicbat enim. Ne forte
peccauerunt filii mei. et bñdixerit deo in cordibus suis
Sic faciebat iob cunctis diebus: Quadam autem die cum
venissent filii dei ut assisterent coram deo: affuit inter
eos et satan. **C**ui dixit dominus: Unum vebis: Qui rñdet
ait. Circui terram: et pambulauit eam. **D**ixitque dominus
ad eum: Nisi quod considerasti fuum meum iob quod non sit ei
filius in terra: hoc simplex et rectus ac timens deum et rece
cedens a malo: cui rñdet satan. ait: Nisi quod frustra
iob timet deum: Nonne tu vallasti eum ac domum eius
vniuersaliter substantiam eius per circuitum: Opib[us] ma
nuis eius bñdixisti et possessemus eius crevit in terra. **S**ed
extende paululum manum tuam. et tange cuncta quae possi
det: nisi in facie bñdixerit tibi. **D**ixit ergo dominus ad sa
than: ecce vniuersa quae habes in manu tua sunt: tu in eum
ne extendas manum tuam. egressusque est satan a fa
cie domini. **E**ius autem quodcumque die filii et filie eius comedebant
et biberent vini in domo fris suorum pmogetum: non
eius veit ad iob quod diceret: Bonez arabantur. et asine
pascebant uir eos. et irruerunt sabei. tuleruntque oia
et pueros pmogetum gladio: et enasit ego solus ut nu
ciare tibi. cum adhuc ille loqueretur veit alter et dixit

Ignis dei cecidit e celo. et tactas oves. puerosque
sumpsit. et effugi ego solus ut nuciare tibi. Sed et
adhuc illo loquente: venit aliud. et dixit: **C**haldei se
cerunt tres turmas et invaserunt camelos et tulerunt
eos. necnon et pueros pmogetum gladio: et ego fu
gi solus ut nuciarem tibi. Adhuc loqueretur ille: et ec
ce aliud itrauit. et dixit: **F**ilius tuus et filiab[us] pmogeti
bus et bibentibus vini in domo fris suorum pmogetum: re
pete ventus vehementis irruit a regione deserto et percus
sit quatuor angelos domini. qui corruebant oppressis liberatos
tuos. et mortui sunt: et effugi ego solus ut nuciarem
tibi. Tunc surrexit iob. et secidit vestimenta sua. et inde
so capite cornutes in terram: adorauit et dixit. **M**undus
egressus sum de utero matris mee. et nudus renuntia
t illuc. **D**ominus dedit. dominus abstulit. sicut dominus placuit.
ita factum est: sit nomen domini benedictum. In omnibus his non
peccauit iob labiis suis: neque stultus quid contra
deum locutus est.

II

Actum est autem cum quodam die venisset filius dei. et
starerat coram domino venisset quoque satan in
ter eos. et starerat in prospectu eius ut diceret
dominus ad satanam: Unum vebis: qui rñdet satan: non
quod considerasti fuum meum iob quod non sit ei filius in terra
vir simplex et rectus ac timens deum et recedens a malo
et adhuc continentem inoccetiam tuam atque mouisti me adver
sus eum ut affligerem eum frustra. **T**u non rñdet satan.
nisi pelle. et cuncte que habes habebit per aiam suam
Alioquin mittit manus tuas. et tangit os eius et carnem. et
tunc videbis quae in facie bñdicat tibi. **D**ixit ergo dominus ad
satana: Ecce in manu tua es: verutem aias illius sumus.
Egressus igitur satan a facie domini. pmogetus iob uincere
pesimamente: a platta pedis usque ad uerticem eius. quae testa
sancti radebat sedes in sterquilino. **D**ixit autem illi uxori
sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua: **B**enedic
deo et morere. qui ait ad illam: quae si una de statibus mali
locuta es: Si bona suscepimus de manu domini. ma
la que non sustineamus: In omnibus his non peccauit iob la
biis suis. **I**gitur audientes tres amici iob oemalum
quod accidisset ei: venerunt singuli de loco suo: eliphaz
zathanmaites. et baldath sunt. et sophto maamathites.
Codixerat enim ut piter venientes visitaret eum
et solares. **E**iusque eleuassent perculos suos: non co
gnouerunt eum. et exclamantes plorauerunt scutisque vesti
bus suis puluerem super caput suum in celum. et sedebat
cum eo in terra septem diebus et septem noctibus et non lo
quens ei obvium. videbatur. non dolorum esse vellemus. IIII

Ostendit aperte iob os suum: et maledixit diei
suo. et locutus est: **P**ondereat dies in quod natum fuerit
et noctis in quod defunctus esset: pceptum est hoc dies illa vita
tur in tenebris. **M**odum regrat eum deus desuper: et non illu
stre lumine. **O**bseruat eum tenebre: et umbra mortis
occupat eum caligo: et involutus amaritudine. noctez
illa tenebrosus turbo possideat. non potest in diebus
ani: nec nueret in metibus: sit noctis illa solitaria: nec
laude digna. maledicatur ei quod maledicunt diei: quod pa
tri sunt suscitare leniatham. **O**btemperat stelle caligi
ne eius: expectat lucem et non videat: nec ortus surgens

aurore. Quia non conclusit ostia ventris. q por-
tauit me: nec absulit mala ab oculis meis. Quār
nō i vultu mortu⁹ sū: egressus ex vtero nō statim
perire. Quare except⁹ genub⁹: cur lactat⁹ vberib⁹.
Nūc enī dormiē silerē z sōno meo regescerē cu⁹
regib⁹ z p̄slib⁹ terre: q edificat⁹ sibi solitudines
aut cu⁹ p̄ncipib⁹ q possidet⁹ aux⁹: z replēt domos
suis argēto. Aut sicut abortuū abscōditū nō sūsi
sterē: vñ q̄cepti non viderūt lucē. Ibi ipii cessa-
uerūt a tumultu: z ibi regeuerūt fessi robore: z quo-
daz victi piter sine molestia. Nō audieſt vocē ex
actoris. Paru⁹ z magni⁹ ibi sūt: et su⁹ liber a do-
mio suo. Quare mībo data ē lex: z vita his i ama-
ritudie aie sūt: Qui expectant mortē z n̄ vēit. q̄si
effodiētes theſaurū: gaudētqz vhemēter cu⁹ iue-
nerit ſepulcrū. Elro cui⁹ abſcōdita ē via: z circū
dedit eū de⁹ tenebris. Anqz comedaz ſuſpiro. et
q̄si inundantes aq. ſic rugit⁹ me⁹: q̄ timor quēti
mebaz euenit milbi. et qđ verebar accidit. Nōne
diſſimilauit. Nōne ſilui. Nōne geui: et venit ſup
me indignatio.

III

Eſpondens aut̄ eliphaz themanites. di-
xit. Si ceperim⁹ loqui tibi: forſitan mole-
ſte accipies. Sz p̄ceptū ſmonē tenē q̄s
poterit: ecce docuſti multos et man⁹ lassas robo-
raſti. Vacillantes p̄firmaueſt ſmōes tui: z genua
tremēta p̄foraſti. Nūc aut̄ venit ſup te plaga: et
defecisti. tetigit te z p̄turbat⁹ es. Ubi timor tuus
fortitudo tua. patiētia tua. z pſectio viarū tuarū.
Recordare obſcro te. q̄s vñqz inocēs perit: aut
q̄n recti delecti ſunt. Quipot⁹ vidi eos q̄ opak
iniquitatē z ſeminat dolores. z metunt eos flante
deo perifſe: z ſpū ire ei⁹ eē pſūptos. Rigit⁹ leonis
z vor leene: z dentes catuloz leonū p̄triti ſūt. Li-
gris perit eo q̄ nō h̄ret p̄dā: z catuli leonis diſſi-
ti ſūt. Porro ad me dcm̄ ē ſbū abſcōdituz: z q̄si
furiue ſuſcepit auris mea vēas ſuſurrii eius. In
hōnore viſiōis nocturne q̄n ſolet ſopoz occupare
hoies. pauroſt tenuit me z tremor. z oia oſſa mea p
terrata ſunt. Et cū ſpūs me p̄nre trāſiret: ihorue
rūt pili carnis mee. Stetit qdā cui⁹ agnoscēbā
vultū. imago corā oculis meis. z vocē q̄si aure le-
nis audiui. Nūqd hō dei p̄patde iuſtificab⁹ aut
factore ſuo purior erit ecce vir q̄ ſuui eī ſūt ſta-
biles. z in āgelis ſuis repit p̄auitatem. Quātoma-
gis hi q̄ habitēt domos luteas q̄ terrenū habene-
ſūdamētū p̄ſumēt velut a rinea: de mane vñqz ad
veſperā ſuccidēt. z q̄ null⁹ iſtelligit. i eternū peri-
būt. Qui aut̄ reliq fierit auferentur ex eis: mori-
entur z non in ſapiencia.

V

Oca ḡ ſi ē q̄ tibi rūdeat. z ad aliquē ſan-
ctoz p̄uertē. Hix ſtultū iterſicit iracūdia
z p̄uulū occidit iuicia. ego vidi ſtultuz
ſirma radice. z maledici pulcritudini ei⁹ ſtat. Lō-
ge ſiēt filii ei⁹ a ſalute. z p̄terē i porta. z n̄ erit q̄
eruat. Cui⁹ mēſſe famelic⁹ comedet: z ip̄z rapiet
armat⁹ z bibet ſiētēs diuicias ci⁹. Nihil i terra
ſine caſit. z ſhumo n̄ egrediet ſdolore. hō naſci-

tur ad laboře z auiſ ad volatim: Atiāobrē ego
dep̄ecabor domīnū. et ad deū ponā cloquz mcū
qui facit magna z iſcrutabilia z mirabilia abſqz
numero. Qui dat pluia ſup faciē terre. et irriguit
aq̄s vniuersa. Qui ponit humiles i ſblime. z me-
rentes erigit ſoſpitate. Qui diſſipat cogitatiōes
malignoz: ne poſſunt implere man⁹ eoz qđ cepat
Qui appreheſdit ſapiētes in aſtutia eoz z cō
ſilium p̄auoz diſſipat. Per diē iſcurrent tene-
bras. et quaſi in nocte ſic palpabūt i meridie. po-
ro ſaluū faciet egenū a gladio oris eorū z de ma-
nu violenti pauperem: Et erit egeno ſpes. iniqui-
tas aut̄ p̄trahet os ſuum. Beat⁹ hō qui corripi-
tur a dño. Increpationem ergo domini ne rep-
bes: q̄ ip̄e vulnērat et medetur peccatum et manus
eius ſanabunt. In ſextribulationib⁹ liberabit te
z in ſeptima non tanget te malum. In fame cru-
et te ſd morte. et in bello de manu gladii. A flagel-
lo ligue abſconderis. et nō tuncbis calamitatem
cu⁹ uenerit. In vaſtitate et fame ridebis et bestias
terre non formidabis. Sz cum lapidib⁹ regionū
pactū tuū. z bestie terre pacifice erunt tibi. z ſciſ
z pacem hēat tabernaculum tuū. et viſitaus ſpe-
ciem tuam nō peccabis. z ſciſ qm̄ multiplex erit
ſemen tuum. et p̄genies tua quaſi herba terre in-
gredieris in abundantia ſepulcrum: Sicut in-
ſertur acerius tritici in tempore ſuo. Ecce hoc
vt inuestigauimus. ita ē: qđ auditiū mēte ptracta.

Eſpondens aut̄ iob dixit. Utinā VI.
appēderentur peccata mea quib⁹ irā me-
rui. et calamitas quam patior in ſtatera:
q̄si arena maris hec grauior appareret. Unde et
verba mea dolore ſunt plena: q̄ ſagitte domini i
me ſunt: q̄z indignatio ebit ſpīm meū et terro-
res dñi militant p̄tra me. Nūqd rugiet onager
cu⁹ habuerit herbam. aut mugiet bos cu⁹ aī pſe
pe plenum ſtererit: Aut poterit comeſi inſulſum
qđ nō eſt ſale conditum: Aut p̄t aliquis gustatē
qđ gūſtatum aſſert mortem: Aie n̄ eſtrienti etiā
amara dulcia eſſe uident. Que p̄uſt nolebat rāge-
re aia mea: nūc p̄ anguſtia cibi mei ſunt. Quis
det ut veniat petiſio mea. z quod expecto tribuat
mihi de⁹. et q̄ cepit ip̄e. me conterat. Saluat ma-
nū ſuā. et ſuccidat me. hec mihi ſit couſolatio vt
affligēt me dolore non parcat. nec p̄tradicaſ ſer-
monib⁹ ſancti. Que ē enim fortitudo mea vt ſu-
ſineā: aut q̄ ſiniſ me⁹ vt patienter aga. Nec for-
titudo lapiduz fortitudo mea: nec caro mea enea
eſt. Ecce nō ē auxiliū mihi in me. et neceſſaru quo
q̄z mei recesserūt a me. Qui tollit ab aico ſuo mi-
ſericordia tiorez dñi ſreliquit. Frēs mei p̄tererit
me ſicut torēs q̄ raptim tūſit in conuallib⁹. Qui
tument p̄uinan: irruet ſup eos nix. Epe quo ſue-
runt diſſipati pibūt. z ut incaluerit ſoluens de lo-
co ſuo. Inuolute ſūt ſemite gressuum eoz. abula-
būt in vacuū. z pibūt. Considerate ſemitas the-
mā: itinera ſabba. et expectate pauiſper. Conſu-
ſi ſunt: q̄ ſpani. Generunt quoqz vſqz ad me. et

pudore coopti sūt. Nūc venistis: et mō videntes
plagaz meaz tūmetis: Nūqd dixi: afferte mihi et
de substantia vīa donate mihi: vel liberate me de
manu hostis: et d manu robustor eruite me: Do
cete me: et ego racebo: et si quid forte ignoravi: in
struite me. Quare detrapist sermōb veritatis:
cū ex vobis nullus sit q possit arguere me: Ad in
crepandū tñ eloqua cōcinnatis: et in ventū verba
perfici. Sup pupillū irruitis: et subuertere miti
mini amicū vestrū. Veruntq̄ qd cepistis explete
P̄cibet aurē: et videte an mentiar. Respondeite
obſerco absq̄ cōtentio: et loquētes id qd iustum
est indicare: et nō inuenietis in lingua mea iniqa
tē: nec in fauibus meis stultitia psonabit. VII

Illitia est vita hois sup terram: et sicut di
m̄ es mercenarii dies eius. Sicut ceru' de
ſiderat vmbraz: et sicut mercenarius pre
ſtolak ſine opis ſui: ſic et ego habui mēſes vacu
os: et noctes laboriosas enumeraui mihi. Si dor
miero: dicaz qn̄ cōſurgaz: et rurſum expectabo ve
ſperā: et replebor doloribus vſq ad tenebras. In
duta eſt caro mea putredine et ſordid pulueris
cutis mea aruit et cōtracta eſt. Dies mei velacius
transierūt qz a terente tela ſuccidi. et consumpti
ſunt abſq̄ vlla ſpe. Quidem q̄ vent̄ eſt in vita
mea: et nō reuertef oculus meus ut videat bona:
nec aspiciet me viſus hois. Oculi tui in me: et nō
ſubſtaz. Sicut conſumit nubes et ptransit: ſic q̄
descendit ad inferos nō aſcendet: nec reuertetur
vltra in domū ſuā: neqz cognoscet eū ampli' loc'
ei. Quapropter et ego nō peaz oī meo: loquar in
tribublatiōe ſpūs mei: cōſabulabor: cū amaritudi
ne aie mee. Nunquid mare ego ſiuz aut cetus: qz
circūdediti me carcere? Si dixerō consulabitur
me lectulus meo: et reuelabor loquēs meū in ſtra
tu meo: terrebis me p ſomnia: et p viſiōes horo
re cōcūtis. Quāobr̄ elegit ſuſpēdiū aia mea: et
mortē oſſa mea. Desperau. Neqz vltra iā viuā
Parce mihi: nihil enī ſūt dies mei. Quid eſt hō
q̄ magnificas eū: aut quid apponis erga eū cor
tuū? Visitas eū dilucula: et ſubito pbas illuz. Tis
qzno nō p̄cis mihi nec dimittis me ut glutia ſali
uā meaz. Deccau. Quid faciā tibi o custos hōi
nū? Quare me poſuisti contrariuz tibi: et factus
fuſ mihi eti p grauis? Cur non tolis peccatum
meum: et quare nō auſter iniquitatē meam: ecce
nunc in puluere dormiam: et si mane me queſie
ris non ſubſtām. VIII.

Eſpondens autem baldath ſuites. dirit.
Uſq̄loqueris talia: et ſpiritus multi
plex ſermonis oīs tui? Nunquid deus
ſupplantat iudicium: aut omnipotens ſubuerit
quod iustum eſt: etiam ſi filii tui peccauerunt ei: et
dimiſt eos in manu iniquitatis ſue: tu tamē ſi di
luculo conſurrexeris ad deum: et tomnipotentem
fueris dep̄catus ſi mūdus et rectus inceſſeris: ſta
tim euigilabit ad te: et pacatum redet habitacu
lum iuſtitie tue: intantum ut ſi priora tua fuerint

parua: et nouissima tua multiplicetur nimis. In
terroga enim generationem p̄iſtūam: et diligen
ter inuestigia patrum memorā: hēſterni quippe
ſimus et ignorā: quoniam ſicut vmbra dies nři
ſunt ſuper terrā: ipſi docebūt te. Loquentiſi: et
de corde ſuo proferent eloquia. Nunquid virere
potest ſcirpus abſq̄ humore: aut crescere chare
ctum ſine aqua? Cuz adhuc ſit in flore nec carpa
tur manu: ante omnes herbas arescit: ſic vie om
niū qui obliuſcuntur deum: et ſpes hypocrite pe
ribit. Non ei placebit vecordia ſua: et ſicut tela
aranearum fiducia eius. Innitetur ſuper domū ſuā:
et non ſtabit: fulciet eam: et non conſurget
humectus videtur anteqz veniat ſol. Et in oru
ſuo germe eius egreditur. Super aceruſ pe
trarum radices eius densabuntur: et inter lapi
des commorabitur. Si absorbuerit eum de loco
ſuo: Negabit eum: et dicet: Non noui te. Hec eſt
enim leticia vie eius: ut rurſuſ te terra aliū germe
nentur. Deus non p̄iūciet ſimplicem: nec porriget
manuſ malignis: donec impleatur riſu oſtuum
et labia tua iubilo: qui oderunt te induentur con
ſuſione et tabernaculum impiorum non ſuſtinet

Trespōdens iob ait: Uere IX
E scio q̄ ita ſit et q̄ nō iuſtificet hō oſpo
tus deo. Si voluerit cōtendere cū eo: nū
poterit respondere ci vnu. p mille. Sapiens cor
de eſt et fortis roboze. Quis reſtituit ei: et pacem
habuit? Qui tranſtulit montes: et nesciunt hi
quos ſubuerit in furore ſuo? Qui cōmouet terrā
de loco ſuo: et colūne ei cōcūtiuntur? Qui preci
pit ſoli et nō oītū: et ſtellā claudit quaſi ſub ſi
gnaculo? Qui extēdit celos ſol' et gradif ſup ſlu
et maris? Qui facit arctuſ et oriona et hyadas: et
iūteriora aūtri? Qui facit magna et in ſphēſibilia
et mirabilia quo nō eſt numerus? Si venerit ad
me: non video eum: ſi abicit: non intelligam: ſi
repente interroget: quis respondebit ei? Uel q̄
dicere potest: cur ita facis? Deus cuius ire nemo
reſiſtēre potest: et ſub quo curuantur qui portant
orbem. Quantus ergo ſum ego ut reſpondeaz ei
et loquar verbiſ mei: cum eo? Qui etiam ſi ha
buero qppiam iuſtū: nō rūdebo: ſed meū iudicē
dep̄cabor. Et cū inuocāte me exaudierit: non cre
do q̄ audierit vocē meā. In turbine enī cōteret
me: et multiplicabit vulnera mea: etiam ſine cau
ſa. Nō concedit regēſcere ſpiritu meum: et iplet
me amaritudinib. Si fortitudo querit: robusti
ſimus eſt. Si equitas iudicii: nemo audet p me
teſtimoniū dicere: ſi iuſtificare me volero: oſ
meum condennat me: ſi innocentē oīdero: pra
uum me comprobabit. Etiam ſi ſimplex ſuero. Iſ
ipſum ignorabit ania mea: et te debit me vite mee
Unū eſt quod locuſ ſum: et innocentē et impioz
ipſe conſumit: ſi flagellat: et occidat: ſemel: et nō
de peniſ innocentū rideat. Terra data eſt in ma
nū ipi: vultum iudicū eius operit. Qd ſi non
ille ē: q̄ ſi ḡ ē: Dies mei velociores fuerūt curſore

sugerunt, et non viderunt bonum. Pertransierunt quia si naues poma portates sicut aquila volas ad escam. Quis dixerit, nequaquam ita loquitur. cōmuto faciem meam et dolore torqueo. Cerebat oia opera mea; scies quod non parceres delinquenti. Si autem et sic impius suis quare frustra laborauit; si lotus fuerit quasi aquilus natus. et fulserint velut mundissime manus mee; tamen sordibus in tingens me et abhorribus me vestimenta mea. Neque enim viro quod similis mei est respondere debo nec qui mecum in iudicio ex equo possit audiiri. Non est qui utrumque valeat arguere. et ponere manum suam in ambobus. Auserat a me virga suam et paucos eius non me terrerat. Loquar et non timebo eum. Nec enim possim metuere reddere. X

Ecce ait mea vita mea: dimittaz aduersum me eloquium meum. Loquar in amaritudine aie mee: dic deo. noli me cōdemnare. Indica mihi: cur me ita iudices? nunquam bona tibi vides si caluniaris me et opprimas me opus manu tuam. et quodsi ipius adiuvnes? nunquam oculari carni tibi sunt. aut sicut videt homo et tu videbis nunquam sicut dies hoies dies tui. et anni tui sicut humani sunt tempora: ut quod sicut iniquitate mea. et per te me usciamscruteris? Et scias quod nihil ipsius feci cui sit neminem quod de manu tua posuit eruere. Nam tunc fecerunt me. et plasmaverunt me totum in circuitu. et sic reprehente precipitas me: Ademero quod sicut lumen seceris me. et in puluerem reduces me. nonne sicut lac mulsum me. et sicut caseum me coagulasti? Nelle et carne festisti me: ossibus et nervis prepagasti me. Ut ita et misericordia tua tribuisti mihi. et visitatio tua custodiuit spiritum meum. Licet hec celis in corde. tamen scio quia uniusversorum memineris. si peccavi et ad horum precepisti mihi: cur ab iniquitate mea mundum me esse non patet? Et si ipius fuero rex mihi est. et si iustus non levabo caput: saturatus afflictio et miseria. et propter simpliciam quodsi leenam capies me: reuersusque mirabiliter me crucias. Instauras testes tuos contra me. et multiplicas iras tuas aduersus me et pene militat in me. Quare de vulnus eduxisti me? Quia vtrinque sum praecessus ne oculum me videret. Fuisse quod non esse de vetero translatum ad tumultum. Numquid non pauci das diez meorum finierunt breui dimitte gemitum ut placata paululum dolorum meum anquam vadaz et non revertar ad terram tenebrosam. et opram mortis caligine: terraz misericordia et tenebras. ubi umbra mortis et nullus ordo. sed semper honor ihabitans. XI

Espondes autem sopher namathites dicitur. Numquid quod multa loqui non audierat: aut vir verbolas iustificabat? Tibi soli tacebunt hoies. et cum ceteros irriseris nullo profutaberis: Dixisti enim: Propterea es sumo meus. et mundus super te in speculum tuo. Atque vtrinque loqueretur tecum. et appetiret labia sua tibi: ut ostenderet tibi secreta sapientie: et quod multiplex erat lex eius: et intelligeres quod multo minoria exigaris ab eo quam merest iniquitas tua. Solitanus vestigia dei comprehendebat usque ad perfectum omnipotentem regem: Excelso celo est. Et quod facies

Profundior inferno. et unde cognoscet: Longior terra mensura eius. et latior mari. si subuerterit oia vel in vnu coartauerit: quod tradicet ei: vel quod dicere ei potest cur ita facias: Ipse enim nouit hostium vanitatem. et videns iniquitatem nonne considerat: Uir vanus in superbia erigerit. et tanquam pullum onagri se liberum natum putat. Tu autem firmasti cor tuum. et expandisti ad eum manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua abstuleris a te. et non manserit in tabernaculo tuo in iustitia: tunc lenare poteris faciem tuam absque macula et eris stabilis et non timebis. Misericordia quoque obliuisceris. et quasi aquarum quod pieterierunt non recordaberis. et quasi meridianus fulgor: surgere tibi ad vesperam. Et cum te consimpatum putaueris oneris ut lucifer: et habebis fiduciam proposita tibi spe et confortus secundum dormies. Regesces. et non erit quod te exterrat. Et deprecabuntur facies tuas plurimi. Oculi autem ipsorum deficiunt. et effugient peribit ab eis et spes illorum abhorbitus anime. XII

Espondens autem iob dixit: Ergo vos estis soli homines. et vobis omnia morietur sapientia: Et mihi est cor sicut et vobis. nec inferior vestri sum. Quis enim hec que nostis ignorat: Qui deridetur ab amico suo sicut ego invocabit deum. et exaudiet eum. Deridetur enim iusti simplicitas: lampas contemptus apud cogitationes diuinitum: parata ad tempus statutum. abundant tabernacula predonum. et audacter provocant deum: cum ipse dederit omnia in manus eorum. Numirum interroga iumenta. et decebat te. et volatilia celi. et indicabunt tibi. Loqueretur terre et respondebat tibi. et narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hec manus domini fecerit: In cuius manu anima omnis viventis. et spiritus uniusverse carnis hominis: Nonne auris verba diuidat et fauces comedentis: saporem? In antiquis est sapientia et in multo tempore prudenter. Apud ipsum est sapientia et fortitudo. et ipse habet consilium et intelligentiam. Si destruxerit nemo est qui edificet. si inclusurit hominem nullus est qui aperiat. Si continuerit aquas: omnia siccabuntur. si emiserit eas: subuertent terram. Apud ipsum est fortitudo et sapientia. ipse nouit et decipientem. et eum qui decipitur. Adducit consiliarios in stultum finem et iudices in stuporem. Baltheum regum dissoluit et precepit fune reges eorum. Duxit sacerdotes ingloriosos. et optantes supplantat. Commutans labium veracium et doctrinam senum auferens. Effundit desperationem super principes. et eos qui oppresi fuerant releuans. Qui releuat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis. Qui multi plicat gentes: et perdit eas. et subuersas in integrum restituit: Qui immutat principum populi terre. et decipit eos ut frustra incedant per inuum. Duplicabunt quasi in tenebris. et non in luce. et errare eos faciet quasi ebrios. XIII

Le oia hec vidit ocul^o me^o. et audiuit auris mea. et intellexi singla. Scbz sciaz v̄az. et ego noui: nec inferior v̄i sū. Sz tñ ad opotētē loqr. et disputare cū deo cupio: p^o vos ondēs fabricatores mēdaci. et cultores puer sorū dogmatū. atqz v̄tinā taceritis: ut putaremī eē sapiētes. Audite ḡ correctōes meas. et iudiciuz labioz meoz attēdite. Nūqd de^o idiget v̄ro mē datio. ut p illo loqm̄ini dol^o: nūqd facē ei^o accipitis. et p deo iudicar^o nitum^o. Aut placebit ei quē celaf nihil p̄t aut dicipieſ ut hō v̄fis fraudulētius. Ipe vos arguet: qm̄ i abscōditō facē ei^o accipis. Stati ut sē p̄mouerit. turbabit vos. et terror ei^o irruet sup vos. M̄hōrōia v̄fa p̄abitur cineri. et redigēt i lūtu cervices v̄fe. Lacete paulisp. ut loquar qdcūqz mihi mēs suggesserit. Quare lacero carnes meas dētib^o meis et aiaz meā porto i manib^o meis: et si occiderit me i ipo sperabo. Verūtū vias meas i p̄spectu ei^o arguam. et ipe erit salvator me^o. Nō enī vēiet i p̄spectu ei^o ois hypocrita. audite b̄monē meū. et enigmate p̄cipite aurib^o v̄ris. si fuerō iudicat^o: scio q̄ iust^o iueniar. Quid es q̄ iudicet meū: v̄ciat. Quātū tacēs p̄sumor? Buo tm̄ ne facias mihi et tē a facie tua n̄ abscōdar. manū tuaz lōge fac a me: et formido tua nō me terreat. Voca me et ego r̄idebo tibi: aut certe loqr. et tu r̄n de mihi. Quātas habeo iniquitates et p̄ctā. scelerā mea et dīcta mea ondē mihi. Cur facē tuā abscōdis. et arbitraris me inimicū tuū? Cōtra folium qd vēto rapīt ondīs potētā tuā. et stipulā siccā p̄ segris. Scribis enī p̄tra me amaritudies. et cōmī mē me vis p̄cīs adolescētē mee. Posuisti in nē uo pedē meū. et obfusasti oēs semitas meas. et vestigia pedū meoz p̄siderasti. q̄ q̄si putreto p̄sumē dō sū. et q̄si vestimentū qd comedif a tinea. **XIII**

Homo nat^o de m̄liere breui viuēs tpe replef mulh miseriis. Qui q̄si flos egrediatur et perierit. et fugit velut ymbra. et nūqz i eodez statu pm̄aet. Et dignū ducis sup huiuscē modi apire oculos tuos. et adducē eū tecū i indiciū. Quid p̄t facē mūdū d̄ imūdo p̄ceptū semine. Mōne tu q̄ sol^o es: breues dies hoīs sūt: nūerus mēsū ei^o apō te ē. Cōstituisti termios ei^o q̄ p̄te riri n̄ poterit. Recede paululū ab eo ut q̄escat do nec optata veniat. et sicut mercenarii dies ei^o Lignū h̄ spez. Si p̄siz fuerit. rursū v̄rescit et ramī ei^o pullulat. Si senuerit i terra radix ei^o. et in puluere emorū sūt trū illi^o ad odorez aq̄ ger miabit. et faciet comā q̄si cū p̄mū plātatu^o ē. Hō v̄o cū mortu^o fuēit. et nudat^o atqz p̄sūpt^o v̄bi q̄so est. Quōd si recedat aq̄ de mari. et fluuius vacue fact^o arescat. sic hō cū dormierit nō resurget. Do nec atterat celū nō euigilabit: nec p̄surget d̄ somno suo. Quid mihi h̄ tribuat ut i inferno p̄regat me. et abscōdas me donec p̄trāseat furor tuus. et p̄stiuas mihi tps i quo recorderis mei? Putas ne mortu^o hō rursū viuet? Cōlūtis dieb^o qb^o nūc milito: expecto donec veniat i mutatio mea. Vlo

cabis me: et ego r̄idebo tibi. Opi manū tuarū poriges dexterā. Tu qdē gressus meos dinūera sti h̄ p̄cē petis meis. Signasti q̄si i sacculo dīcta mea. h̄ curasti iugatē meaz. Adōs cades defluit et satū transfert d̄ loco suo. Lapidēs excavat aq̄ et alluvioē paulati terra p̄suif. et hoīes ḡ silt per des. Roborasti eū paululuz: ut i p̄petuuz transiret. Immutab facē ei^o et emittes euz. Sive nobiles fuerit filii eius sive ignobiles: n̄ intelliget. Attī caro ei^o duz viuet dolebit. et aia illius sup semet ipso lugebit.

XV

Espōdens autē eliphaz thematites: dicit. Nūqd sapiens r̄ndebit q̄si iuentum loquens et ip̄lebit ardore stomachū sūu Arguis h̄bis cū q̄ n̄ est eq̄listi tibi. et loqr̄is qd tibi n̄ expedit. Quantū i te est euacuisti timorez. et tulisti p̄cescorā deo. Docuit enī iniquitas tua os tuū et imitaris ligū blasphematiū. Cōdēnabit te os tuū. et n̄ ego: et labia tua n̄ r̄idebunt tibi. Nūqd p̄m̄ hō tu nat^o es. et an oēs colles format^o? Nūqd p̄siliuz dei audisti. et iſerior te erit eius sapia. Quid nosti qd igrem^o? qd itelligis qd nesciam^o? et senes et antiqui sunt in nob̄ m̄lito vetustiores q̄s pies tui. Nūqd grāde ē ut p̄solek te de^o? Sz verba tua praua h̄ phibet: qd te eleuaf cor tuuz. et q̄ si magna cogitās attontos habes oculos: qd tu met cōtra deuz spirit^o tuus. ut p̄feras de ore tuo huiuscēmōi b̄mōes: qd ē hō ut imaculat^o sit. et ut iustus appeat natus d̄ m̄liere: ecce iter scōs eius nēo imutabilis: et celi n̄ sunt mundi i p̄spectu eius q̄ntomagis abhōabil^o et utilis hō q̄ bibit quasi aquā. iniquitatē: Ostendaz tibi audi me: qd vidisti narrabo tibi: Sapiētes p̄fitēt: et n̄ abscōdunt patres suos. qbus solis data ē terra. et nō transibit alienus p̄ eos. Cōlūtis diebus suis ipius supbit. et numerus annoz icertus ē tyramidis eius. sonitus terroris sp̄ i aurib^o illi^o: et cuz par sit. ille sp̄ isidias suspicat. Nō credit q̄ reuerti possit de te nebris ad lucez: circumspectans vndiqz gladiuz Cum sē mouerit ad querendum panem nouit q̄ paratus sit in manu eius tenebraruz dies. Terribit eum tribulatio. et angustia vallabit eum sicut regem qui preparat ad p̄liuz. Ledetit enī aduersus deuz manus sua^o: et p̄tra oīpotentez robar^o est. Cōcurrat aduersus euz erecto collo. et p̄gui ceruice armatus est. Operuit facē ei^o crassi tudo. et de lateribus eius aruina dependet. Ha bitavit i civitatis desolatis. et in domibus defatis que in cumulos sunt redacte. Non ditabitur nec perseuerabit substantia eius: nec mitteret in terram radicem suam. Non recede de tenebris. Ramos ei^o arefaciet flamma et auferet spū oris ei^o. Nō recedet frustra erorre dcep^o: q̄ aliquo p̄cio r̄dimēd^o sit. Anteqz dies eius ip̄leant p̄bīt et manus eius arescēt. Ledetur q̄si vinea in primo flore bott^o eius. et q̄si oliua piūcīes florēt suum. Cōgregatio enī hypocrite sterilis. et ignis deuo rabit tabernaculo eorū q̄ munera libenter accipi

unt. Cœpit dolor: et peperit iniqtatem. et vt
rus eius preparat dolos.
XVI.

Espôdés aut̄ iob. dixit: Audit̄ fr̄quen
ter talia. Consolatores onerosi oēs vos
estis. Nungd habebunt sine verba vēto
sa: Aut aliqd tibi molestū est si loq̄ris? P̄doteraz
et ego similia v̄r̄ loqui. Atqz v̄tiaz esst aia v̄r̄
p̄ aia mea. C̄solarer et ego vos sermonibus. et
mouerē caput meuū sup̄ vos. Roborarē vos ore
meo. et mouere labia mea q̄si parcēs vobis. Sz
quid agaz? Si locut̄ fvero. nō gescit dolor meus
et si tacuero nō recedet a me. Hunc aut̄ opp̄sīt
me dolor meus. et in nihilū redacti sunt oēs art̄
mei. Ruge mee testimonū dicunt p̄tra me. et su
scitur falsileqū aduersus faciē meaz p̄tradicēs
mibi. Collegit furore sūū in me. et cōminans mi
hi. infrenuit cōtra me dētibus suis. Hostis me⁹
terribilib⁹ oculis me itut⁹ est. Aperuerunt super
me ora sua. et exprobrantes p̄cuserunt maxillam
meaz. satiat̄ sunt penis meis. C̄clusit me deus
apud iniquum. et manib⁹ ipioz me tradidit. ego
ille quondaz opulēt⁹ repēte p̄trit⁹ sum: tenuit cer
vīcē meaz. C̄fregit me. et posuit me sibi quasi in
signū. Circūdedit me fancis suis cōvulnerant
lūbos meos. Non peperit. et effudit in terra vīce
ra mea. C̄scidit me vulnere sup̄ vuln⁹: irruit in
me q̄si gigas. Saccuz p̄sui sup̄ cutē meā. et opū ci
neri carnē meaz. Facies mea itinuit a fletu. et pal
pebre mee caligauerit. hec passus sū absqz iugitate
man⁹ mee cū b̄rez mūdas ad deū p̄ces. terra ne
Opia signinē meū: neqz iuēiat i te locū latēdi cla
mor me⁹. ecce euī in celo testis meus. et cōsci⁹ me
us in excelsis. Verboz amici mei: ad decūm stillat
oculus me⁹. Atqz v̄tiaz sic iudicaretur vir cū deo
quā iudicatur fil⁹ hois cū collega suo. ecce enim
breues anni transeunt et semitam per quam non
revertar ambīlabo.
XVII.

Spir̄ meus attenuabitur: dies mī bre
uiabūt̄ et solū mībi sup̄est sepulcrum
Nō peccauī. et in amaritudinib⁹ mōras
oculus me⁹. Libera me et pone me iūx te et cūius
vis man⁹ pugnet cōtra me. C̄r̄ eoz lōge fecisti a
disciplina. p̄ptere nō exaltebitur. P̄diaz pol
licetur socus: et oculi filioz eius deficiēt. P̄diaz
me q̄si in puerbiū vulgi. et exēplū suz coram eis.
Calligauit ad indignationē oculus meus: et mē
bra mea q̄si nī nihilum redacta sunt. Stupebant
iusti sup̄ hoc. et innocēs cōtra hypocritaz susci
bitur. et tenebit iust⁹ viaz suaz. et mūdis manibus
addet fortitudinē: Igitur oēs vos cōuertemini et
venite. et nō inueniaz in vobis vllū sapientē. Dies
mei transierunt: cogitationes mee dissipate sunt
torquētes cor meū. Noctē vertebr̄ i diē et rursū p̄
tenebras spero lucē. si sustinero iſern⁹ dom⁹ mea
ē. et i tenebris stravi lectulū meū. Putredini diri
p̄ me⁹ es: mī mea. et soror mea v̄mib⁹. Ubi est g
nūc p̄stolatō mea. et patientiaz meaz q̄s p̄siderat
In p̄fūdissimū iſernū descedēt oia mea. P̄utas

ne salte ibi erit reges mībi?

XVIII

Espôdēs aut̄ baldath suites dixit: vſeqz
ad quē finē v̄ba iactab⁹: Intellige p̄us
et sic loqmur: Quare reputati sum⁹ ut iu
mēta. et sorduum⁹ coraz te gd p̄dis aiaz tuaz in fu
tore tuo: nūqd pp te dereliq̄ terra. et transferent
rupes de loco suo: Nōne lux ipii extiguetur: nec
splēdebit flamma ignis ei⁹: Lux obtenebresceret in
tabernaculo illi⁹. et lucerna q̄ sup̄ eū ē: extiguetur
Artabūk gressus v̄tutis ei⁹ et p̄cipitabit eū p̄siliū
sūū. Immisit enī i rete pedes suos. et i macul⁹ ei⁹
ambulat. Tenebris planta illi⁹ laq̄o. et exardescet
p̄tra eū sitis. Abscondita ē i terra pedica ei⁹. et dici
pula illi⁹ sup̄ lemitā: Vndiqz terrebūt eū formidi
nes. et iuoluēt pedes ei⁹. Attenuet fame robur ei⁹
et i edia iuadat costas illi⁹. Deuoret pulcritudinē
entis ei⁹. et p̄sumat brachia illi⁹ p̄mogēta mors.
Auellaſ de tabernaculo suo fiducia eius. et calcet
sup̄ eū q̄si rēx interit. Habitēt i tabernaculo illi⁹
socii ei⁹ q̄ nī ē: aspgal i tabernaculo ei⁹ sulphur. De
orsū radices ei⁹ siccēt: surſū aut̄ atterat messis ei⁹
Mēonia illi⁹ peat d̄ terra. et nī celebref nomē eius
i plateis. Expellet eū de luce i tenebras. et d̄ vrbe
transferret eū. Nō erit semē ei⁹ neqz p̄gemes in
populo suo nec villo relige i regiōib⁹ ei⁹. In die
ei⁹ stupebūt nonissimi: et p̄mos iuadat horor.
hec sūt ḡ tabnacula inīq̄ et iste loc⁹ ei⁹ q̄ igrat deū

XIX

Espôdens aut̄ iob dixit. Vſeqz quo affli
gitis aiaz meaz et atteritis me fmonib⁹
in decies p̄fūditis me. et nī erubescit op
pmētes me. Hēpe et si i grāui: mecū erit i grantia
mea. At vos p̄tra me eregūti et arguit̄ me oppro
bris meis. Saltē nūc intelligite q̄i de⁹ nō equo iu
dicio affixerit. et flagellis suis me cōseruit. ecce cla
mabo v̄ patiēs. et nēo audiet. Vociferabor. et nō
ē q̄ indicet. semitaz meaz circūsc̄pit et transire nī
possūt et i calle meo tenebras posuit. Spoliauit
me glā mea. et abſtulit coronaz de capite meo. Et
struxit me vndiqz et p̄eo: et q̄si euulſe arbori abſtu
lit spē meā. Irrat̄ ē p̄tra me furor ei⁹ et sic me hūit
q̄si hostē sūū. Siml̄ v̄enit latrōes ei⁹. et fecerit sibi
viaz p̄ me et obſcēt̄ i gyro tabnaculū meū. frēs
meos lōge fec̄ a me. et noti mei q̄si alieī recesserit
a me. Bereliq̄t me p̄piq̄ mei. et q̄ me nouerant
obliti sūt mei. Inglii dom⁹ mee et ancille mee si
cut alienū hūerūt me. et q̄si pegrin⁹ suit i ocl̄ seoz
Seruū meū vocai et nī rūdit̄: ore p̄p̄o dep̄cabar
illū. Halitū meū exhoruit vxor mea: et orabaz fi
lios vteri mei. Stulti quoqz despiciebāt me. et cū
ab eis recessisse detrahabant mībi. Abomiani sūt
me quōdaz p̄filiari mei. et quē marie diligebaz
auersat̄ est me. Nelli mee p̄sūptis carnib⁹ adhe
sit os meū et derelicta sūt tñmō labia circa dētes
meos: Niferem̄ mei. miserem̄ mei saltem vos
amici mei: q̄r̄ manus dñi tetigit me q̄re p̄segmini
me sic deus. et carnis meis saturamini: Quis
mībi tribuat v̄ scribant fīmēs mei: Quis mīb

det ut exaretur in libro stilo ferreo et plumbamia vel celte sculpan in cilice? Scio enim quod redemptor meus vivit: et in nouissimo die de terra surrectus sum: et rursum circudabor pelle mea et in carne mea videbo deum. Quem visurum sum ego ipse. et oculi mei conspecturi sunt. et non aliis. Reposita est hec spes mea in finu meo. Quare ergo nunc dicens per sequamur eum: et radicem verbi inueniam? protra eum? Fugite ergo a fatie gladii: quoniam virtus iniquitatis gladii est. et scitote eum in iudicio. XX

Respodes autem saphar naamathites dixit. Idcirco cogitationes mee varie succedunt sibi: et mens in diversa rapitur. Doctrinam qua me arguis audiatur. et spiritus intelligentiae mee respondet mihi. Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram: quod laus impiorum brevis sit: et gaudium hypocriti adistar puncti. si ascenderit usque ad celum superbia ei? et caput eius nubes tetigerit quasi sterquilinium in fine perdetur et quod eum viderat. dicet. ubi est? Uelut somnium auolas non inueniatur: transiet sicut visio nocturna: oculus qui cum viderat non videbit: neque ultra intuebitur eum locus suus: Filii eius atterent egestate. et manus illorum reddent ei dolorem suum. Osse eius splebis sunt virtus adolescentie eius. et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore eius malum: abscindit illis sub lingua sua: Parcer illi et non dñe linquet illud. et celabit in gemiture suo. Nam eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrusus. Vintias quas devoravit enomus. et de ventre illius extrahet eas deinceps. Caput aspidum surget. et occidet eum lingua vipere. Nam videat riuulos fluminis torrentis. mellis et butyri. Luet que fecit omnia: nec tantum plumbeum. Juxta multitudinem ad intentionum suarum sic et sustinebit. quoniam frigens nuda uit paupis domum. rapuit et non edificauit eam. nec est satiatus venter eius. et cum habuerit quod coepierat possidere non poterit. Non remansit de cibo eius. propterea nihil permanebit de hodi eius. Cum satiarit fuerit artabitur et stuabit. et omnis dolor irruet super eum. Ultima ipsa letitia venter eius ut emitat in eum iram furoris sui. et pluat super illum belum suum: fugiet arma ferrea. et irruet in arcu et erum. eductus et egrediens de vagina sua et fulgorans in amaritudine sua. Vident et venient super eum horribiles omnes tenebre abscondite sunt in occultis eius. Devorabit eum ignis qui non succedit: affligetur relictus in tabernaculo suo. Nrene labitur celi iniqtate eius et terra surget aduersus eum. Aptum erit germin domum illius: detrahens in die furoris dei. Hec est propter hominis impium a deo: et hereditas vestrum eius a domino. XXI

Spodes autem iob dixit: Audite quod sumus meos et agite penitiam. Sustinet me ut et ego loquar. et post mea si videbitur vestra ridete. Numquid contra hominem disputatio mea. et ut merito non debeam protestari? Attende me et obstupescite. et superponedigitum oculum tuum. et ego quoniam

recordat fuiro protimesco. et ceutis carnem meas tremor. Quare quod ipsi vivunt: sbleuant sicut fortassis diuitis? Semper enim premaet coram eis: propterea turbabat et nepotum in spectu eorum. Dominus eorum securus sicut et pacatus. et non abortivus: vacca pepit et non est pruata fetus suo. egrediuntur quasi greges pululi eorum et saltantes eorum exultat lumen? Tenet tympanum et citharam. et gaudet ad sonum organi. Bucut in bonis dies suos. et in pecto ad inferna descendit. Qui dixit deo recede a nobis. et sciama viae tuarum nolumus. Quis est omnipotens ut suam eum? et quod nobis pradest si oraverimus? Illus? Verum quod non sicut in manu eorum bona sua: propositi filii ipsorum longe sit a me. Quoties lucerna ipsorum extinguitur. et supine et fons fundatio et dolores dividet furoris suorum sicut paleae ante faciem regum. et sicut familla quaeratur turbo dissipatur. Secundus seruabit filium illius doloris patrum. et cum reddidissent tunc sciet. Videbunt oculi eius intersectos suos et de furore oportetis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua propter se: et si nunc menses eius dimidietur. Numquid deum docebit quod piacit scia? quod excelsos iudicat. Iste moris robustus et sanctorum dimes et felix viscera eius plena sunt adipere. et medullis ossa illius irrigantur. Illi vero mortis in amaritudine ase sue ab quo nullus opibus et tantum simul in puluere dormiet. et vermes operient eos. Certe noui cogitationes vestras. et nimis protra me iniqtas. Bicitus enim ubi est dominus principis. et ubi tabernacula ipsorum? Interrogate quilibet de viatoribus. et hec eadem illi intelligere cogiscetis. Quia in die punitus fuisse male et ad diem furoris duces. quod arguet coram eo viae eius et quod fecit quod reddet illi? Propter ad sepulchra duces. et in operario mortuorum vigilabit. Vulcis sunt glaries coccini: et propter se oculi hoie trahent. et annos se innumerabiles. Quod igitur solamini me frustra: cum resisto vestra repugnare onus sit vitat? XXII

Epondens autem elipaz thema dixit
r. Numquid deo potest comparari homo etiam cum perfecte fuerit scientia? Quid prodest deo si iustus fueris: aut quid ei conservet si immaculata fuerit vita tua. Numquid timens arguet te. et veniet tecum in iudicium. et non propter maliciam tuam plurimam et infinitas iniqutates tuas? Abstuli enim pignus fratrum tuorum sine causa et nudos spoliasti vestibus. Aquaz lasso non dedisti et circumfrenti subtraxisti panem. In fortitudine brachii tui possidebas terram: et potentissimus obtinebas eam. Videlicet dimisisti vacas. et lacertos pupillorum communis. Propterea circumdatus es laqueis et conturbatus te formido subita. At putabas te tenebras non visurum. et impetu aquarum inundantium non oppressumiri. An cogitas quod deo excelsior celo sit. et super stellarum verticem sublimetur? Et dicas. Quid enim non videt deus? Et quasi per caliginem iudicat. Vides latibulum eius: nec nostra considerat et circa cardines celi perambulat. Numquid semita seculorum custodire cupis quam calcaverunt viri iniqui qui sublati sunt ante tempus?

Job.

sunz: et fluius subiurit fundamētū eorū. Qui dicebant deo. recede a nobis. et quasi nihil possit facere oportēs. estiabat cū tū ille iplesset domos eorū bonis. Quonū sūia pcul sit a me. Videbunt iusti et abuntur. et innocēs s̄annabit eos. Nō ne succisa est erectō eorū: et fliqas eoz deuorauit ignis. Agescet ei. et habetō pacē. et p̄ hec habe tis fruct̄ optimos. Suscipe ex ore illi legē et pōē sermones ei in corde tuo. Si reuersus fueris ad op̄otentē edificaueris. et lōge facies iniuitatē a tabernaculo tuo. Habit p terra silicem. et p silice torrentes aureos. Errit oportens ptra hostes tu os. et argentum coaceruabis tibi. Tunc sup oipo tentē delitus afflues. et eleuabis ad deū faciē tuā. Rogabis ei. et exaudiet te. et vota tua reddes. decernēs rem et venit tibi. et in viis tuis splēdebit lu mē. Qui enī hūiliat suerit. erit in gloria. et q̄ iclia uerit oculos suos. ipe saluabit. Saluabit inocēs saluabit aut̄ mūditia manū suarū. XXIII

R Epondens aut̄ iob ait: Hūc quoq; in amaritudie est fimo meo. et man⁹ plague mee aggrauata est sup gemitū meū. q̄s mili tribuat ut cognoscā et iuueniaz illū. et veniam v̄sq; ad soliū ei. Non coraz eo iudiciuz. et os meū replebo increpatib⁹ ut sciaz v̄ba q̄ mihi respo deat. et intelligam qd loq̄ mihi. Molo multa fortitudie p̄tēdat mecū. nec magnitudis sue mole me p̄mat. Proponat egitatē p̄tra me. et puēiet ad victoriaz iudiciū meū. Si ad orientē iero n̄ apparet: si ad occidentē nō intelligaz ei. Si ad sinistrā qd agaz: Non apprehēdat ei. Si me vertaz ad dexteraz. nō videbo illū. Ipe v̄o seu viaz meaz: et p̄habit me q̄si aurum qd p ignē transit. Testigia ei secur⁹ est pes meo. viaz ei custodiui. et nō de clinaui ex ea. A mandib⁹ labior⁹ ei nō recessi. et i simi meo abscondi v̄ba oris ei. Ipe enī sol⁹. et ne mo auertere p̄t cogitatōez ei. et aia ei qd cūq; voluit hoc fecit. Lungs expleuerit in me voluntatē sua et alia mīta similia p̄sto sunt ei. et idcirco a facie ei turbat suz et p̄siderans euz timore sollicitor. Dē emolliuit cor meuz. et oportēs p̄turbauit me. Nō enī perii pp iminētes tenebras: nec faciē meaz operuit caligo. XXIII

B Oipotente nō sūt abscondita tpa q̄ aut̄ nouerit euz. igrant dies illi. Alii termios transtulerunt: diripuerunt greges et pa uerit eos. Asinuz pupillowz abegert. et abstulerūt p̄ pignore bouē vidue. Sbuerteſt paupuz viaz. et oppresſerūt piter māſuetos terre. Alii q̄si onagri i dekro egrediuſ ad op⁹ sunz: vigilantesq; ad p̄ das p̄parant panē liberis. Agruz n̄ suuz demetūt et vineaz ei quē vi oppresſerūt videmiant. nudos dimittunt hoices indumenta tollentes. qbus n̄ est opimētuz i frigore. quos ibres mōtiuz rigant et n̄ bñtes velamē amplexant lapides. Hi fecerūt de pdantes pupillos. et vulguz paupuz spoliauerūt. Audis et icēdētib⁹ abq; vestiu et elurientibus uleſt spicas. Inter aceruos eoz meridiati sunt

q calcatis torcularib⁹ sitiunt. Be ciuitarib⁹ secessit viros gemē. et aia vñneratoruz clamauit. et deus i ultuz abire nō patit. Ipi fuerit rebelles lumini. Nesciet vias eius: nec reuersi sunt p semitas il li. Mane pmo p̄surgit hōicida: iterfecit egenuz et paupez: p nocte v̄o erit q̄si fur. Ocul⁹ adulteri obfūat caliginez dicens. nō me videbit ocul⁹. et opiet vultuz suuz. Persodit in tenebris domos. sicut i die p̄dixerant sibi et ignorauerūt lucez. Si sūbito apparuerit aurora arbitrat̄ vmbra mortis et sic in tenebris q̄si in luce ambulant. Lewis est super faciē aque. Abaledicta sit ps ei in terra. nec ambulet p viaz vinearum. Ad nimium calorem transiet ab aquis mūiuz. et v̄sq; ad inferos peccatum illius. Obliviscatur eius misericordia. Bulcedo illius vermes. Non sit in recordatione: sed conteratur sicut lignuz infructuosuz. Pauit enī sterile et que nō parit. et vidue bene nō fecit. Be traxit fontes in fortitudine sua. et cum steterit non credet vite sue. Dedit ei deus locum penitentie. et ille abutitur eo in superbia. Oculi autem eius sunt in viis illius. eleuati sunt ad modicum. et nō subsistent. et humiliabunt sicut omnia et auferent et sicut summitates spicaz pterent. Quod si nō est ita. q̄s me p̄t arguere esse mentitum. et nō ponere an denz verba mea. XXV

R Epondēs autem baldath suites dixit: R̄tās et terror apud euz est: q̄ facit concordiaz in s̄limibus suis. Nungd ē numerus milituz eius: et super quez non surget lu men illius. Nungd iustificari potest hō cōpartus deo: aut apparere mund⁹ nat⁹ de muliere. ecce luna etiaz non splendet: et stelle nō sunt mūde in conspectu eius: q̄ntomagis hō putredo. et filius hominis vermis. XXVI

R Epondent aut̄ iob dixit: Cuius adiutor es: nungd imbecillis: et sustentas brachiuz eius qui non est fortis: Cui s̄ disti consilium: Forisan illi qui nō habet sapientiam et prudentiam tuam ostendisti plurimam: Quem docere voluisti: Nonne eum qui fecit sp̄ramentum: Ecce gigantes gemunt sub aquis. et qui habitant cum eis. Nudus est inferus coram illo. et nullum est operimentum perditioni. Qui extendit aquilonem super vacuum. et appendit terram super nibili. Qui ligat aquas in nibibus suis. ut non erumpat pariter deorsum. Qui tenet vultum solii sui. et expandit super illud nebulam suam. Terminus circumdedit aquis: v̄sq; duz s̄niantur lux et tenebre. Columnæ celi cōtremiscunt et pauent ad nutum eius. In fortitudine illius repente maria congregata sunt. et prudentia ei percussit superbum. Spirit⁹ eius ornauit celos et obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus. Ecce hec ex parte dicta sunt viarum eius. Et cum vix parvam stillam sermonis eius audierimus: q̄s poterit tonitruum magnitudi nis illius intueri. XXVII

Didit quoqz iob assumēs parabolaz suā. et dixit: Huic deus q abstulit iudiciū meū. et omipotēs q ad amaritudinē adduxit aia3 m̄cā: quia donec superest halit⁹ in me et spirit⁹ dei in narib⁹ meis. nō loquentur labia mea iniquitatē: nec lingua mea meditabitur mēdātiū. Absit a me. ut iustos yos ēē iudicē. Nonc deficiaz: nō fecidā ab innocētia mea. iustificationē meaz quaz eepi tenere. nō deseram. Neqz enī re p̄hēdēt me cor meū: in oī vita mea. Sicut impi⁹ impi⁹ meus. et aduersari⁹ me⁹ q̄si iniqu⁹. Que est enī spes hypocrite si auare rapiat et nō liberet de⁹ aia3 ei⁹? Nūq de⁹ audiet clamorē ei⁹ cū vene rit sup eū angustia: Aut poterit in oīpotente dele crari. et iuocari dēū oī tpe: Docebo yos p manū dei q̄ omipotēs habeat: nec abscondaz. Ecce yos oēs nostis et qd sine causa vana loqmī: Hec ē p̄ hois ipii apud dēū. et hēdītas violētōz quam ab oīpotēte suscipiēt. Si multiplicati fuerint filii ei⁹ in gladio erūt. et nepotes ei⁹ non saturabun⁹ pane. Qui reliq fuerit ex eo sepielen⁹ in interitu et vidue illi⁹ nō plorabūt. Si p̄portauerit q̄si terra argētū et sicut lūtū p̄parauerit vestimenta: p̄parabit qdē sed iust⁹ vestief illis. et argētū immo cens diuidet. edificauit sicut tinea domū suam et sicut custos fecit vmbraculū. Vines cū dormierit nūl secū afferet: aperiet oculos suos. et nūl iue nit. apprehēdat eū q̄si aq̄ inopia: nocte opp̄met eū tēpestas. Lollet eū ventus vrēs et auferet et ve lūt turbo rapiet eū de loco suo. Et mitter sup eū et nō pcet: de manu ei⁹ fugiēs fugiet. Stringet su per eū man⁹ suas. et sibilabit sup illum intuens locum eius.

XXVIII

Abter argētū venaruz suaz p̄ncipia: et b auro loc⁹ est in quo cōflat. Ferrū de terra tollitur. et lapis solut⁹ calore in es vertit. Temp⁹ posuit tenebris. et vniuersoz finē ipse p̄siderat. Lapidē quoqz caliginis et ymbra mor⁹ diuidit torēs a populo pegrinante: eos quos oblit⁹ ē pes egen⁹ hois et inuios. Terra de q̄ oreba tur panis. in loco suo igni sbuersa est. Locus sa phyri lapides ei⁹ et glebe illi⁹ aurū. Semitā ignorauit auis: nec intuit⁹ est ocul⁹ vulturis. Nō calauerūt cā fili institoz: nec ptransiuit p ea leena. Ad silicē extendit manū suā: sbuerit a radicibus mōtes. In petris riuos excidit. et de flosciū vidit ocul⁹ ei⁹. Profūda quoqz fluuiorū scrutat⁹ ē. et abscondita pdunt in luce. Sapiētia vero vbi iuenit in terra suauiter viuentū. Abyssus dicit nō est in me. et mare logē nō est meū. Nō dabat aurū obruzus p̄ea nec appēdet argētū in p̄mutato ne ei⁹. Nō p̄feref tictis indie colorib⁹ nec lapidi sardonico p̄cōfissimo. vel sapphyro: Nō adeq̄bit ei aurū vel vitru nec p̄mutabūl p ea vasa au ri excelsa et eminētia. nō p̄memorabūl p̄patūcei⁹ Extrahit autē sapiētia de occultis. Non adeq̄bit ei topaz⁹ de ethiopia. nec ticture mūdissime cō

ponent. Unū ḡ sapiētia venit. et q̄s est locus intelli gētie: Abscondita est ab oculis oīuz viuentū: vo lucres quoqz celi latet. Perditio et mors dixerit aurib⁹ nūris audiūm⁹ famā ei⁹. Be⁹ intelligit vi amēt et ip̄e nouit locū illi⁹. Ip̄e enī fines mūdi ituet. et oīa que s̄b celo sunt respicit. Qui fecit vē tis pōd⁹. et aq̄s appēdit in mēsura. Unū ponebat pluuiis legē. et viaz pcellis sonantib⁹: tūc vidit il laz et enarravit et p̄parauit et inuestigauit. et dixit homini. ecce timor dñi ip̄a ē sapiētia. et recedere a malo intelligentia.

XXIX

Adidit quoqz iob assumēs pabolas su am. et dixit: Quis mihi tribuat ut sim iuxta mēses p̄stinos fm dies qb⁹ deus custodiebat me: Quando splēdebat lucerna ei⁹ sup caput meū et ad lumen ei⁹ ambulabaz i tene bris. Sicut fui in diebus adolescentie mee: qn̄ se creto de⁹ erat in tabernaculo meo. Qn̄ erat omnipotens meū et in circuiti meo pueri mei. Qn̄ lanabam pedes meos butyro et petra fundebat mihi riuos olei. Qn̄ procedebaz ad portaz cimitatis. et in platea parabant cathedralm mihi. Videbant me iuuenes et abscondebam et senes assurgentes stabant. Principes cessabat loq. et digituz super ponebat ori suo. Vocē suaz colubebā duces et lingua eoz gutturi suo adhucerebat. Auris audent beatificat me: et ocul⁹ videns testimonium reddebat mihi. eo q̄ liberassez pauez vociferantez et pupulluz cui nō esset adiutor. Unūdictio perituri sup me veniebat. et cor vide consolat⁹ sum. Justicia induit⁹ sum et vestui me sicut vestimento et diademate iudicio meo. Ocul⁹ fui ceco. et pes clando. Pater eraz pauperuz. et causaz quā ne sciebas diligētissime inuestigabaz. Lōterebam molas iniqui. et de dentibus illius auferebaz predam. Bicebantqz: In nidulo meo moriar et sicut palma multiplicabo dies. Radic mea apta ē se cus aquas. et ros morabil in mēssione mea. Gloria mea se mp̄ innouabis et arcus meus in manu mea instaurabis. Qui me audiebat. expectabat finiaz. et rēti rācebāt ad p̄silū meū. Verbis meis addere nihil audebat. et sup illos stillabat eloqu⁹ meū. Expectabat me sicut pluia. et os suuz apiebat q̄si ad ibiē serotinū. Si qn̄ ridebā ad eos. nō credebāt. et lux vnl⁹ mei n̄ caderet i terra. Si voluisse ire ad eos: sedebā p̄m⁹. Cūqz scederē q̄si rex circūitate exercitu: erā tamē merentū p̄solatō.

Nec autes deridēt me iuiores tpe quo rū n̄ dignabar p̄ies ponē cū canib⁹ gregis mei. Quoqz virt⁹ manū mihi erat p nibilo. et vita ip̄a putabāl idigni. gestate et fame sterilis: q̄ rodebat in solitudes qualētes calamitatem et miseria. Et mādebat herbes et arboruz cortices. et radix in pērorū erat cib⁹ eoz. Qui de quallib⁹ ista rapiebat. cū singla repp̄issent. ad ea cū clamore currebat. In defūs habitabāt torētiū. et in cauernis terre vel sup glareā. Qui huic cemodi letabantur. et esse sub sentibus delicias

Job.

cōputabāt. Filii stultorū et ignobilis. et in terra penitus nō parētes. Nūc in eoū canticū versus sūz. et factū sum eis in puerbiū. Abomināt me et lōge fugiūt a me. et faciē meam cōspuere nō verē tur. Nō hāretrā enī suam aperuit et afflxit me. et frenū posuit in os meum. Ad dexterā orientis cala mutatis mee illico surrexerūt. Pedes meos s̄buer terūt: op̄slerūt quasi fluctib⁹ semitis suis. Tūsi pauerūt itenerā mea insidiati sunt mihi et p̄ualu erūt. et nō fuit q̄ ferret auxiliū. Quasi rupto mu ro est apta ianua irruerūt sup me. et ad meas mi serias deuoluti sunt. Redact⁹ sūz in nihilū. Absutu lit quasi vent⁹ desideriū meū et velut nubes p̄trā sit salus mea. Nūc autē in memetip̄o marcessit aia mea et possidēt me dies afflictiois. Nocte os meū puorat doloub⁹. et qui me comedūt nō dor mūt. In multitudine eoz cōsumit vestimentū me uz. et quasi capitio tunice succinxerūt me. Lōpat⁹ sūz lutho. et assimilatus sūz fauille et cineri. Clamo ad te et nō exaudis me: sto et nō respicis me. Absutus est mihi in crudelē. et i duritia ma nus te aduersaris mihi. eleuasti me et quasi super ventū ponēs eleisti me valide. Scio q̄ morti tra des me: vbi cōstituta est domus oī viuenti. Uerū tū nō ad cōsumptionē eoz emitis manū tuaz et si coruerit ip̄e saluabis. Flebam quondam sup eo q̄ afflictus erat. et cōp̄ atiebat aia meā pauperi. ex pectabā bona. et venerūt mihi mala: prestolabar lucē. et eruperūt tenebre. Interiora mea effebue rūt absq̄ villa requie p̄uenerūt me dies afflictio nis. Merēs incedebā: sine furore cōsurgēs. i turba clamabā. Frater fui draconū et socius structō nuz. Cutis mea demigrata est sup me. et ossa mea aruerūt p̄ caumate. Uersa est in luctū cithara mea et organum meum in vocē flentium.

XXXI.

Perigī fedus cū oculis meis: vt ne cogita rem quidem de virgine. Quām enī p̄tez haberet in me deus super. et hereditatez oipotens de excelsis? Nūquid nō pditio est ini qua: et allenatio operantib⁹ iniustiam? Nōne ipse considerat vias meas. et cunctos gressos me os dinumerat? Si ambilauit in vanitate et festina uit in dolo pes meus: appēdet me in statera iusta et scidet de⁹ simplicitatē meam. Si declinavit gre ssus me⁹ de via. et si securus est ocul⁹ me⁹ cor meū. et si in manib⁹ meis adhesit macula: seraz et aliis comedat: et p̄genies mea eradicet. Si deceptuz est cor meū sup muliere: et si ad ostū amici mei in sidiatus sūz: scortū alterius sit vxor mea. et super illaz incurnen̄t alii. Hoc enī nephās est et iniq tas maxima ignis vsq; ad pditionē denorans: et oīa eradicans genimina. Si cōtēpsi subire iudi ciū cū suo meo et ancilla mea. cū disceptarēt ad uersuz me. Quid enī faciā cū surrexerit ad iudicā dñi deus. et cū quesierit. qd respondebo illi? Nun qd nō in vtero fecit me qui et illū opātus est. et formāt me in vulva vnuis? Si negauit quod volabant paupib⁹ et oculos vidue expectare feci. Si

comedi bucellā meā solus. et nō comedit pupill⁹ ex ea? Quia ab infamia mea crevit meū misera tio. et de vtero matri mee egressa est meū. Si s̄p̄ri p̄tereuntē eo q̄ nō habuerit indumentūz et abq̄ opimento pauperē? Si nō b̄sidererunt mi hi latera eius: et de vellerib⁹ ouiu meaz calefact⁹ est? Si leuauit sup pupillū manū meā etiā cum vi derē me in porta superiori: humerus me⁹ a iūctu ra sua cadat. et brachiu3 meū cū suis ossibus con fringat. Semper enī quasi tumētes super me flu ct⁹ timui deū. et pond⁹ eius ferre nō potui. Si putauit aurū robur meū: et obruzo dixi fiducia mea. Si letatus sūz sup mulis diuitiis meis. et q̄ plu rima reperit manu smea. Si vidi solē cu3 vulge ret. et lunā incedentē clare. et letatū est in abscondi to cor meū: et osculatus sūz manū meā ore meo q̄ est iniquitas maxima. et negatio p̄tra deūz altissi muz? Si gauisus sūz ad ruinaz eius qui me ode rat: et exultaui q̄ inuenisset eū malū? Nō enī de di ad peccandū guttur meū. ut expeterez maledi cēs animā ei⁹. Si nō dixerūt viri tabernacli mei quis det de carnis eius ut saturemūr. Foris nō māsit peregrin⁹: ostū meū viatorū paruit. Si abscondi quasi homo peccatū meū: et celavi in si nu meo iniquitatē meā. Si expauit ad multitudinē nimia et despicio ppinquoꝝ terruit me. et nō magis tacui. nec egredius sūz ostū? Quis mibi tri buat auditorē ut desideriū meū audiat oipotens et libri scribat ip̄e q̄ iudicat: ut i humero meo por té illū. et circūdē illū quasi coronā mibi? Per sin gulos grad⁹ meos. p̄niciabo illū: et q̄si p̄ncipi of ferā eū. Si aduersuz me terra mea clamat: et cu3 ipsa sulci ei⁹ deflēt. Si fruct⁹ ei⁹ comedì absq̄ pe cūia et aiaz agricolaz ei⁹ affluxi: p̄ frumento ouia mibi tribul⁹ et p̄ hordeo spina.

XXXII

Indiferūt autē tres viri isti r̄ndere job: eo q̄ iustus sibi videretur. Et iratus in dignatusq; est heliu filius barachiel bu zites de cognatō ram. Iratus est aut̄ aduersus job eo q̄ iustū se esse dicaret corā deo. P̄oro ad uersuz amicos ei⁹ indignat⁹ est eo q̄ nō iuenisset r̄fūsionē rationabilē: sed tantūmodo cōdemnasset job. Igit̄ heliu expectauit job loquentez. eo q̄ se mores essent qui loquebāt. Cum aut̄ vidisset q̄ tres respondēt nō potuissent: iratus est vchemē ter. R̄ndensq; heliu filius barachel buzites dixit Junior sū tempore: vos autē antiquiores. Idcir co dimisso capite verit⁹ sūz vobis indicare sūiam meam Sperabam enim q̄ etas pl̄trior loquere tur. et annoꝝ multitudo doceret sapientiā. Sed ut video spiritus est in hoib⁹. et inspiratio omnipotē tis dat intelligentiā. Nō sunt lōgeni sapientes: nec senes intelligūt iudiciū. Ideo dicam. audite me: ostendā vobis etiā ego meā sapientiaz. Expe ctavi enī fūmones vestros: audiui prudētiā v̄nam Bonec disceptaremū sermonibus vestris. et do nec putabam vos aliquid dicere considerabam. Sed ut video nō est qm̄ possit arguere job. et re

spondere ex vobis sermonibus ei^o. Ne forte dicitis: inuenim⁹ sapientiā dē⁹ piecit eū nō homo nihil locutus est mihi. et ego non s̄m sermones vestros respōdebo illi. extinuerunt. nec respōde rūnt vltra: abstulerūtqz a s̄e eloquiū. Qm̄ igitur expectau. et nō sunt locuti: steterūt nec responde runt vltra: respondebo t̄ ego partē meā. et ostendāt scientias meam. P̄ler⁹ sum enī sermonib⁹ et coartat me spiritus vteri mei. En venter me⁹ quasi mustū abqz spiroculo qd longunculas no uas dirūpt. Loquar t̄ respirabo paululū: aperi am labia mea et respōdebo. Nō accipiā psonas viri. t̄ deū homini nō equabo. Nescio enī q̄dū subsistā: et si post modicū tollat me factor meus.

Udi igitur iob XXXIII

Aeloqua mca: t̄ oēs sermōes meos ascul ta. Ecce apui os meū loquaſ ligua mea in fauicibus meis. Simplici corde meo s̄mones mei: et s̄niām labia mea purā loquēt. Spirit⁹ dei fecit me. t̄ spiraculū omnipotens viuisicabit me Si potes responde mihi. t̄ aduersus faciē meā p̄sist. Ecce t̄ me sicut t̄ te fecit dē⁹: t̄ de codē luto ego quoqz format⁹ sum. Et rūtū miraculū meum nō te terreat. et eloquētia mea nō sit tibi grauis. Dixisti ḡ in aurib⁹ meis. t̄ vocē verborū tuorū audiū. Und⁹ suz ego t̄ absqz delicto: imaculat⁹ t̄ non est iniquitas in me. Quia querelas in me re perit. iō arbitrat⁹ est me unimicū sibi. Posuit in neruo pedes meos: custodiuuit oēs semitas meas Hoc est ergo in quo nō est iustificat⁹. N̄idebo tibi: quia maior sit deus hoīe. Aduersus eū contē dis: q̄ nō ad omia verba respōderit tibi. Semel loquitur deus. t̄ secūdo idipſuz nō repetit. Per somniū in visione nocturna: quando irruit lapor super homines: et dormiunt in lectulo: Tunc aperit aures viroū t̄ erudiens eos instruit disciplia ut auertet hominē ab his que fecit. et liberet eum de superbia: erudiens aīam eius a corruptiōe t̄ yitaz illi^o ut nō trāseat in gladiū. Increpat quoqz per dolorē in lectulo. et oīa ossa eius marcescere facit. Abominabilis ei sit in via sua panis. et aīe illius cibus ante desiderabilis. Tabescet caro ei^o t̄ ossa que tecta fuerant nudabun. Appropiabit corruptiōi aīa ei^o. t̄ vita illius mortiferis. Si p̄ eo angelus loquens vñ^o 3 milibus t̄ annūciet hoīs equitatē. miserebitur eius et dicet: Libera eū ut nō descendat in corruptiōe. Inueni i quo ei ppitier. Cōsūpta ē caro ei^o a supplitiō: reuerat ad dies adoloscētie sue. Dep̄cabit deū t̄ plācabilis ei erit. t̄ videbit faciē ei^o i iubilo. t̄ reddet hoī iusticiā suā. Respiciet hoīes. t̄ dicet: Peccauit vere deliq. t̄ ut eraz dign⁹ nō recepi. Libera uit aīaz suā ne p̄geret in interitū: sed viuēs lucez videret. Ecce hec oīa opa dē⁹ trib⁹ vicib⁹ p̄ singlo: ut renocet aīas eōp a corruptiōe. et illūuet lu ce vincentiū. Attēde iob t̄ audi me. t̄ tace dū ego loquor. Si aut̄ habes qd loq̄ris. n̄ide mihi. Loq̄re. Uolo enī te appere iustū. Qd si nō habes: au

di me: tace t̄ docebo te sapientiā. XXXIII
PRonūciās itaqz helin etiā locut⁹ ē: Aut̄ dite sapiētēs v̄ba mea. et erudit⁹ auscul tate me. Auris enī verba pbat: t̄ guttur escas gustu diuidicat. Judiciū eligam⁹ nobis t̄ i ter nos videam⁹ qd sit meli⁹. Quia dixit iob. iustus suz: t̄ deū subuertit iudiciū meū. In indicando enī me mēdatiū est: violēta sagitta mea. absqz villo peccatio. Quis est vir ut est iob q̄ bibit s̄ sanatiōe q̄si aquā: q̄ gradit cū operātib⁹ iniquitatē t̄ abulat cū viris ipis. Dixit enī: Nō placebit vir deo: et si cucurrerit cuz eo. Jō viri cordati audite. Absit a deo ipietas. t̄ ab oīpotente iniquitas Opus enī hoīs reddet ei: t̄ iuxta vias singulorū restituet eis. Uere enī dē⁹ non p̄dēnabit frustra: nec oīpotens subuertit iudiciū. Quē p̄stitut aliū sup terrā: aut̄ quē posuit sup orbē quē fabricatus est? Si direxerit ad eū cor suū sp̄m illi^o et flatum ad se trahet. Deficiet oīs caro simul t̄ hō in cine rē reuertet. Si habes ḡ intellectū audi qd dicit et asculta vocē eloqui mei. N̄ugd q̄ non amat iudiciū sanari potest? Et quō tu eū qui iust⁹ est itā tū cōdēnas? Qui dicit regi. apostata: qui vocat duces ipios. Qui nō accipit psonas p̄ncipū: nec cognouit tyrannū cū disceptaret p̄tra pauperem. Op̄ enī manū ei^o sunt vniuersi. Subito moriētūt̄ in media nocte turbabunt p̄pli. t̄ ptransiēt̄ in vias hoīuz. t̄ oēs gressus eoz cōsiderat. Nō sunt teuebre. t̄ nō est vmbra mortis: vt abscōdant ibi qui operāk̄ iniquitatē. Neqz enī vltra in hoīs p̄fessitate est. vt veniat ad deū in iudiciū. Cōteret mīlos innumerabiles. t̄ stare faciet alios p̄ eis. Nonit enī opa eoz. t̄ idcirco inducēt noctē. t̄ conterent. Quasi ipios p̄cussit eos in loco videntiū. Qui quasi de industria recesserunt ab eo. t̄ omēs vias ei^o itelligere noluerūt: vt pue nire facerēt ad eū clamorē egeni. t̄ audiret vocez pauperū. Ipo enī concedētē pacē. q̄s est q̄ cōdē net: Exquo obsconderit vultum: q̄s est q̄ cōtem pletur eū? Et sup gentes. t̄ sup omēs hoīes. Qui regnare facit hominē hypocritaz: ppiter peccata populi. Quia ḡ ego locut⁹ sum ad deū: te quoqz nō phibebo. Si errau tu doce me. Si iniquitatē locut⁹ sum vltra nō addā. N̄ugd a te dē⁹ expedit ea: quia displicuit tibi? Tu enī cepisti loqui. t̄ nō ego. Qd si qd nosti meli⁹. loquere? Uiri intelligētes loquantes mihi: t̄ vir sapiens audiāt me. Job aut̄ stulte locutus est. t̄ verba illi^o nō sonant disciplinā. Pater mi: probef iob vñqz ad finē. Ne de sinas ab homine iniquatis: q̄ addidit sup peccata sua blasphemīā. Inter nos interiz cōstringat t̄ tūc ad iudiciū puocet sermonibus suis deum. Situr helin hec rūfus XXXV
Ilocutus est. Munquid equa videtur tibi tua cogitatio ut dices iustior deo sum. Dixisti enim: Non ubi placet quod rectum est: vel quid tibi p̄derit. si ego peccauerō. Itaqz ego

rūndebo sermonib⁹ tuis. et amīcis tuis tecūz. Sūspice celum et intuere: et cōtemplare ethera q̄ al-
tior te sit. Si peccaueris quid ei nocebis: et si mul-
tiplicate fuerint iniquitates tue: qd facies cōtra
eum? Porro si iuste egeris qd donabis et aut qd
de manu tua accipiet: Hōmini qui similis tui est
nocebit impietas tua. et filiū hominis adiuuabit
iustitia tua. Propter multitudinē calumniator⁹
elamabūt et euilabūt ppter vim brachii tyrāno-
rum. et non dixit. ubi est de⁹ qui fecit me q̄ dedit
carmina in nocte. Qui docet nos super iumenta
terre et sup volucres celi erudit nos. Ibi clama-
bunt. et non exaudiet ppter superbiam malorum.
Non ergo frustra audiet de⁹. et omnipotens cau-
sus singulorum intuebitur. etiam cū dixeris non
considerat. indicare coam illo. et expecta eū. nūc
enim nō infert furorē suū. nec uelicitur scel⁹ val-
de. ergo iob frustra aperit os suū. et absqz sciētia
verba multiplicat. XXXVI

Ahdens quoqz heliu hec locutus est. Su-
stine me paululum et indicabo tibi Adhuc
enim hēo quod pro deo loquar. Rēpetaz
scientiam meam a principio et operatorē meum
pbabo iustum. Vere enī absqz mēdacio fmones
mei et pfecta sciētia pbabitur tibi. De⁹ potētes
non abiicit cū ipse sit potens. sed non saluat un-
pios. et iudicium pauperib⁹ tribuit. Nō auferet
a iusto oculos suos. et reges in solio colloca-
rēt in perpetuum. et illie eriguntur. et si fuerint in cathe-
nis et vincian⁹ funibus paupertas iudicabit eis
opera eoz et scelerā eoz. qz violenti fuerunt. Re-
uelabit quoqz aurem eoz ut corripiat. et loque-
vt reuertantur ab iniugate. Si audierint et cb
seruauerint cōplebunt dies suos in bono. et ános
suos in gloriā. Si aut̄ non audierint. transibūt p
gladium et consumuntur in stultitia. Simulato-
res et callidi puocant iram dei: neqz clamabunt
cum uincti fuerint. Adorientur in tempestate aia
corum et vita eorū inter effeminate: eripier de
angustia sua pauperem et reuelabit in tribulatō
ne aurē ei⁹. Igit̄ saluabit te de ore angusto latissi-
me et nō hīte fūdamentum subter se. Reges au-
tem mense tue erit plena pinguedine. Causa tua
quasi impii indicata est. causam iudicūm⁹ reci-
pies. Non te ergo superet ira ut aliquem oppri-
mas. nec multitudo donorū inclinet te. Depone
magnitudinem tuā absqz tribulatione et omnes
robustos fortitudine. Ne protrahas noctem vt
ascēdant populi p eis. Cau ne declines ad iniq-
tatem. Hanc enim cepisti seq post miseriam. ecce
de⁹ excelsus i fortitudine sua et nullus ei similis i
legislatorib⁹. Quis poterit scrutari vias ei⁹ aut
quis audet ei dicere. op̄atus es iniquitatem? Ade-
mēto q̄ ignoras op̄ ei⁹ de quo cecinerūt viri oēs
hoies vidēt eū: vnuſ qz inuenieſ. pcul. ecce de⁹
magnus vincens sciētia in nřam. Numerus áno-
um eius inestimabilis. Qui auferit stillas pluvie
et effundet imbreſ adūstar gurgitum qui de nu-

bib⁹ flūunt: que preterūt cūcta desuper. Si vo-
luerit extendere nubes quasi temoriū suū. et ful-
gurare lumine suo desuper cardines quoqz ma-
ris op̄et. Per hec enim iudicat populus. et dat
escas multis mortalibus. In manibus abscondit
lucē. et precipit ei ut rursus adueniat. Annunciat
de ea amico suo q̄ possessio eius sit. et ad eā possit
ascendere.

XXXVII

Euper hoc expauit cor meū: et emotū est
de loco suo. Audiet auditionē in terro-
re vocis eius et sonū de ore illius pcedē-
tem. Subter omēs celos ip̄e p̄siderat. et lumē illi-
us super termīos terre. Post eā rugiet sonit⁹: to-
nabit vox magitudinis sue. et nō inuestigabitur
cū audita fuerit vox eius. Tonabit dens in voce
sua mirabiliter: quia facit magna et inscrutabilia.
Qui p̄cipit nūi ut dscēdat i terrā: et hyemis plu-
uiis et imbu fortitudinis sue. Qui in manu omni-
um hoīum signat ut nouerūt singuli opa sua. In
grēdiēt bestia latibulū suū et in antro suo mora-
bitur. Ab interioribus egredieſ tempestas. et ab
arcuō frigus: flante deo concrecit gelu. et rursū
latissime fundūt aque. Frumentum desiderat nu-
bes. et nubes spargūt lumē suū. Que lustrat cun-
tra p circuitū quoqz eas volūtas gubernantis
duxerit ad oē qd p̄cepit illis sup faciē obis terra-
rū: sue in yna tribu. sue in terra sua. sue in quo-
cūqz loco misericordie sue eas iusserit inueniri. An
sculpa hec iob: sta et p̄sidera mirabilia dei. Nūqz
scis qñ p̄cepit de⁹ pluuiis ut ondēret lucē nubiū
ei⁹? Nūqz nosti semitas nubiū magnas. et perfe-
tas scias? Nōne vestimenta tua calida sunt cuz p
flata fuerit terra austro: Tu forsitā cū eo fabrica-
tus es celos: qui solidissimi q̄si ere fusi sunt. Dñ
de nobis qd dicam⁹ illi. Nos qppē in volumē te
nebris. Quis narrabit ei q̄ loquor: etiā si locut⁹
fuerit. hō deuorabit. at nūc nō videret lucez. Su-
bito aer cogēt in nubes. et vent⁹ trāsīes fugabat
eas. Ab aqalone aniz venit: et a deo formidolosa
landatio. Digne eū iuenir nō possum⁹. Ad agn⁹
fortitudine et iudicio et iusticia. et enarrari nō pot̄
Ideo timebūt eū viri et nō audēbūt p̄ēplari oēs
q̄ sibi vident̄ esse sapientes. XXXVIII

Espondēs aut̄ dñs iob de turbine dixit:
Quis est iste inuolues snias fmonibus
iperitis? Accinge sicut vir lūbos tuos: in
terrogabo te. et rūnde mibi. Ubi eras qñ ponebas
fundamenta terre: Indica mihi si habes intelli-
gentiā. Quis posuit mensuras ei⁹ si nosti. v̄l q̄s
terendit super eam lineam? Super quo basēs illi-
us solidate sunt? Aut q̄s dimisit lapidem angula-
rum eius cum me laudarent simul astra matutia
et iubilarent omnes filiū dei: Quis cōclusit ostiū
mare quando erumpēbat quasi de vulua proce-
dens: cum ponerē nubē vestimentū eius. et caligie
illud qua pannis infantic obuoluerē? Circūdedi
illud terminis meis. et posui vectē et ostia. et dirit
Usqz huc venis. et non procedes ap̄li⁹. et hō cōfrin-

ges tumentes fluct⁹ tuos. Nūq d post orū tuū
percepisti dilucolo. et ostendisti aurore locū suū
et tenuisti cōcūtiens extrema terre, excusisti ipos
ex ea. Restine⁹ ut lūru sinaculum. et stabit sicut
vestimentū. Autere⁹ ab impiis lux sua. et brachū
excelsū confringet. Nūq d igrēsus es p fūdū
maris. et in novissimis abyssi deambulasti. Nū
q d apte sunt tibi porte mortis. et ostia tenebrosa
vidisti. Nūq d considerasti latitudinem terre: Indi
ca mīhi si nōsti oīa in qua via lux habitat et tene
brarū q̄slocus sit: vt ducas vnuq dōq ad termos
suos. et intelligas semitas dom⁹ ei⁹. Sciebas tūc
q̄ nasceatur⁹ esles. et numerū die⁹ tuor⁹ noueras?
Nūquid ingressus es thesauros nūvis. aut the
sauros grandinis asperisti: que prepau in tēp⁹
hostis. in diē pugne. et bellis? Per quā viā spargi
tur lux. diuidis estus sup terrā. Quis dedit velbe
mentissimo ibri cursū. et viā sonātis temtrui: ut
plueret sup terrā absqz hoīe in deserto vbi null⁹
mortaliū cōmorāt ut ipleret inuā et desolatā. et
pduceret herbas virētes? Quis ē pluui pater
vel q̄s genuit stillas roris? De cuius vtero egrē
sa est glacie: et gelu de celo q̄s genuit? In situ
dinē lapidis aque durans et lūpificies abyssi con
stringit. Nūq d cōiungere valebis micantes stel
las pliades aut gyrum arcturi poteris dissipare
Nūq d pducis luciferū in tpe suo. et vesper⁹ sup
fines terre consurgere facis? Nūq d nosti ordinē
celi. et pones rationē ei⁹ i terra? Nūq d eleuabis
in nebula vocē tuā: et impet⁹ aquarū operiet te?
Nūquid mittes fulgura et ibunt: et renerētia di
cent tibi. adsum⁹? Quis posuit in viscerib⁹ hoīis
sapientiā: vel quis dedit gallo intelligētiā? Quis
enarrabit celoz rationēz et concentuz celi quis
dormire faciet? Quādo fundabas puluis i terra
et glebe cōpingebant? Nūq d capies leone p̄daz
et aiam catuloz eius implebis: quando cubant i
antris. et in specub⁹ insidian⁹? Quis preparat cor
uo esca suā: quando pulli eius clamāt ad deū va
gientes eo q̄ nō habeāt cibos? XXXIX

1 Nūq d nosti tpus partus ibi cū i petris
vel parturientes ceruas obseruasti: Si
nūcraſti menses conceptus earū. et sci
sti tpus ptus earū? Incuruan⁹ ad fetū et pariūt
et rugitus emittūt. Separan⁹ filii earū. et pgunt
ad pastū: egreduntur et nō reuertēt ad eas. Quis
dimisit onagrū liberū et vicula eius quis solvit?
Qui dedi in solitudine domū: et tabernacula ei⁹ i
terra salfiginis? Cōtēnit multitudinē cūtatis:
clamorē exactoris nō audit. Circūspicit montes
pascue sine. et virētia queqz p̄quirit. Nūq d volet
rhinoceros seruire tibi. aut moriabis ad p̄sepe
tuū. Nūq d allegabis rhinocerotā ad arandū lo
ro tuo. aut p̄fringit glebos vallū post te. Nūq d
fiducia habebis in magna fortitudine ei⁹. et dere
lingqz eis labores tuos? Nūq d eredes illi qm̄ se
mētes fddat tibi. et areā tuā p̄greget? Pēna stru
tionis filis est pénis herodii et accipitris. Qmā

do derelinq⁹ tua ſua in terra tu ſorſitan in pulie
re caleſacieſ ea: Obluiscit q̄ pes p̄culcer ea: aut
bestia agri cōterat: Suraf ad filios ſuos q̄ſi non
ſint ſui: ruſtra laborauit nllō timore cogēte. P̄i
uauit enī eū de⁹ ſapienția nec dedit illi intelligē
tiā. Lū tempus fuerit in altū alas erigit: deridet
equū et aſcenſoriē eius. Nūq d p̄bebis equo ſorti
tudinē: aut circūdabis collo ei⁹ hinnitū? Nūq d
ſuscitatib⁹ eū q̄ſi locuſtas: Gloria naruū ei⁹ terror
terrā vngula ſodit. Exultat audacter in occurſuſ
pgit armatis. Cōtēnit pauroē. nec cedit gladio.
Sup ipm̄ ſonabit pharetra: vibribit baſta et cly
peus. Fernēs et fremēs ſorbet terrā: nec reputat
tube ſonare clangorē. Ubi audiērit buccinā. dicit
yah. p̄cul odorat bellū exhortationē ducū. et vlu
latū exercitus. Nūq d p̄ ſapienția tuā plumescit
accipiter: expandens alas ſuas ad austrū: Nū
q d ad preceptū tuū eleuabis aqla. et i arduis po
net nūdū ſuū? In petris manet: in reruptis ſilici
bus commoratūr: atqz in accessis rupibus. Inde
cōtemplaſ esca. et delonge oculi eius proſpicunt
Pulli ei⁹ lambūt ſanguinē. et vbi cunqz cadauer
ſuerit: ſtatim adest. Et adiecit dñs. et locut⁹ eſt ad
iob: Nūq d qui cōtendit cū deo: tam facile cōqui
escit: Utiqz q̄ arguit deuz debet et rūdere ei. Rū
dens aut̄ iob dñs. dixit: Quāleiter locutus ſuū
rūdere qd poffum: Unū meā ponā ſup os me
um. Unū locut⁹ ſum. qd vtnaz nō dixissez. et al
terū quibus vltra nō addam. XL

Espondens aut̄ dñs iob de turbine. di
xit: Accinge ſicut vir lūbos tuos: itero
gabo te et indicā mīhi. Nūq d irruſuſ fa
cies iudiciū meū et p̄demnabis me ut iuſtificeris
Et habes brachū ſicut deus et voce ſimiſi tonas
circūda tibi decorē et in ſlime erigere et esto glo
riosus: et ſpeciosis induere vestib⁹. Disperge ſu
perbos in furore tuo: et conſtrnde eos. et respicē
omēz arrogante hūſilia. Respicē cūtō ſupbos
et p̄ſunde eos. et conterē ipos in loco ſuo. Abſcō
de eos in puluere ſimul. et facies eoz demerge ſo
ne am. et ego conſitebor: q̄ ſalvare ſe poffit dexte
ra tua. Ecce behemoth quē feci tecū: ſennz quaſi
bos comedet. Fortitudo ei⁹ in lūbiſ eius. et virt⁹
illius in umbilico ventris eius. Stringit caudaz
ſuaz quaſi cedrū: nerui testiculorū eius perplexi
ſunt. Oſſa eius velut fistule eris. cartilago illius
quaſi lame ferree. Ipe eſt principū viarū dei
Qui fecit eū applicabit gladiū eius: huic mōtēs
herbas ferunt. Omēs bestie agri ludent ibi: ſub
vmbria dormit in ſe creto calami in locis humeti
bus. Protegūt vmbre vmbra eius circūdabūt eū
ſalices torrentis. Ecce abſorbebit fluum. et nō
mirabitur. et habet fiducia q̄ influat iordanis in
os eius. In oculis eius quaſi hamo capiet eum
et in ſudibus perforabit narcs eius. An extrahet
poteris leuiathān hamo. et fune ligabis linguaſ
eius. Nūquid pones circulum in naribus eius
aut armilla proforabis maxillam eius? Nūq d

multiplicabit ad te preces aut loquitur tibi mollia
Nonquid feriet tecum pacrum. et accipies euz ser-
vus sempernū? Nonquid illudes ei q̄si aui aut
ligabis eum ancillis tuis? Concedit euz amici:
diuidunt illum negotiatores. Nungd impleb̄ sa-
genas pelle eius et gurgustū piscium capite illi?
Pones super eum manū tuam. Abamento bel-
li. nec vltra addas loqui. ecce spes eius frustrabi-
tur cum. et videntib⁹ cunctis precipitabit

zite ad seruū meū iob: z offerte holocaustū p vo-
bis. Job aut̄ seru⁹ me⁹ orabit p yobis. facie eius
suscipia: ut nō vobis imputeſt stulticia. Neq; eni-
locuti estis corā me rectū sicut seru⁹ me⁹ iob. Abi-
erūt ergo eliphaz themanites z baldach suites z
sophar naamatib⁹. z fecerūt sicut locut⁹ fuerat
dñs ad eos: z suscepit dñs facie iob. Dñs quo-
q; puerus est ad penitentiā iob. cuž oraret ille p
amicis suis. Et addidit dñs oia quecūq; fuerat
iob duplicita. Venerūt aut̄ ad eū omes frēs sui et
vniuersoſe ſoiores ſue z cūcti q; nouerāt eū prius et
comederūt cuž eo panē in domo ei⁹. et mouerunt
super eū caput z p̄solati ſunt eū ſup omni malo
qd̄ intulerat dñs ſuper eū. z dederūt ei vnuſq; ſeq;
ouē vna z inaurē aureā vna. Dñs aut̄ bñdixit no-
uiffimis iob magis q̄z pncipio eius. et ſacra ſunt
ei quatuordecim milia ouiuū. z ſex milia cameloz
z mille iuga bou. z mille asine. z fuerūt ei ſepteſ ſi-
lii z tres filie. Et vocauit nomen vnius diem z no-
men ſecunde cassiam. z nomen tertie cor nubib⁹.
Non ſunt autem inuente mulieres ſpecioſe ſicut
filie iob in vniuersa terra. Deditq; eis pater ſu⁹
hereditatem inter fratres earū. Unus autem iob
post flagella hec. centum quadraginta annis z vi-
dit filios ſuos z filios filiorū ſuorū vſq; ad q̄rtā
generationē. z mortuus eſt ſenex z plen⁹ dierum.

Explicit liber iob. Incipit plog⁹ beati Hierony-
mi presbyteri in Psalterium.

Salterium rome dudu⁹ poſit⁹
emendaram. z iuxta ſeptuagi-
ta interpretes. licet curli: ma-
gna tñ ex parte conixerā. Qd̄
quia rufiſ videtis o paula et
eustochium ſcriptorū vitio de-
prauarū. plusq; antiquū errore q̄z nouā emenda-
tionē valere me cogitis ut veluti quodam nouali
ſciſſum iam auruſ exerceā. et obliquis ſulcis re-
naſcentias spinas eradice. equuſ eſſe dicentes: ut
quod crebro malo pululat. crebrū ſuccidat. Un-
iſueta pſatione pmonco. tā vos qb⁹ forte labor-
iſte desudat. q̄z eos qui exemplaria iſtiusmodi ha-
bere voluerit: ut que diligenter emendaui. cuž eu-
ra et diligentia transcribā. Motet ſibi vnuſq; ſeq;
vel iacentē lineā. vel radiantia ſua. id eſt obelos
vel aſtericos z vbiſuq; viderit virgulam prece-
dentem. ab ea vſq; ad duo puncta que impressi
mus ſciat in ſeptuaginta translatoribus plus ha-
beri: vbi autem perſperit ſtelle ſimilitudinem: de
hebreis voluminibus additum nouerit eque vſq;
ad duo puncta: iuxta theodotionis dumtaxat edi-
tionem: qui ſimplicitate ſermonis a ſeptuaginta
interpreteribus non discordat. Hec ergo et yobis
et ſtudioſo cuiq; feciſſe me ſciens: Non ambigo
multos fore. qui vel inuidia vel ſupercilio malint
contemnere videri pcleara q̄z diſcere. z de turbu-
lento magis riuo q̄z de puriſſimo fonte potare.

Eſpōdens aut̄ iob domino: dirit. Scio
q̄ oia potes. et nulla te latet cogitatio. q̄s
eſt iſte qui celat conſilium abſq; ſcientia?
Ideo inſipienter locutus ſum. z que vltra modū
excedunt ſcientiam meam. Audi et ego loquar in
terrogabo te et responde mihi. Auditu auris au-
diui te. nunc autem oculus meus videt te. Idcir-
co ipſe me reprehendo. et ago penitentiā in fau-
la a cinere. Postq; aut̄ locut⁹ eſt dñs verba hec
ad iob dirit ad eliphaz themanitem. Iratus eſt
furor me⁹ in te et in duos amicos tuos qm̄ non
eſtis locuti coram me rectum ſicut seru⁹ me⁹ iob
Sumite ḡ yobis ſeptem tauros z ſepteſ arietes

Psalterium

Explicit prologus. Incipit liber hymnorū vel
soliloquiorū. Psalmus dāuid.

Eatu sylr

q nō abiit i pcelio i
piorū: et i via pecca
torum non stetit: et i
cathedra. pestilētie
non sedit. Sed in le
ge dñi voluntas ci
z i lege eius medita
bis die ac nocte. Et
erit tanqz lignū qd
plantatū est secus
decursus aquarū: quod fructū suū dabit in tem
pore suo. Et soliū eius nō defluet: et dia quecūqz
faciet psperebunt. Nō sic impii nō sic: sed tanqz
puluis quē pucitavēt a facie terre. Ideo nō re
surgunt impii in iudicio: neqz peccatores in consi
lio iustorū. Qm nouit dñs viā iustorū: et iter ipi
orum peribit. Psalmus dāuid.

Clare tremuerunt gentes z populi medi
tati sūne inania. Alitterunt reges terre
et pncipes puenierunt in vnu: aduersus
dñm et aduersus christum eius. Dirumpam' vnu
cula eorum. z pūciamus a nobis iugū ipsorum
Qui habitat in celis irridebit eos: et dñs sblan
nabit eos. Tunc loquerut ad eos in ira sua. et in
furore suo conturbabis eos. Ego aut̄ constitut⁹
sum rex ab eo super sion montem sanctum ei⁹: p
dicans pceptū eius. Dñs dixit ad me filius me⁹
es tu: ego hodie genui te. Postula a me et dabo
tibi gentes hereditatē tuā: z possessionē tuam ter
rīos terre. Reges eos in vga ferrea z rāqz vas
figuli confringes eos. Et nunc reges intelligite:
eruditim qui iudicatis terrā. Seruite dñs in tio
re: et exultate ei cum tremore. Apprehendite disci
plinam: ne quando irascatur dñs z pereatis de
via iusta. Cum exarserit in breui ira eius: beati
omnes qui confidunt in eo. Psalmus dāuid cū
fugeret a facie absalō filii sui.

Bonum qd multiplicati sunt qui tribu
lant me: multi insurgunt aduersum me
Multi dicunt aie mee: nō est salus ipsi
in deo ei⁹. Tu autē dñe susceptor meus es. glia
mea z exaltans caput meū. Voce mea ad dñz cla
mavi: et exaudiuit me de monte sancto suo. Ego
dormiui et soporatus fuī: et exurexi qd dñs susce
pit me. Nō timebo mīlia ppli circūdang⁹ me: ex
urge dñe saluū me fac de⁹ me⁹. Qm tu pcessisti
oēs aduersatē mīhi sine causa: dentes peccatorū
p̄trivisti. Dñi ē sal⁹: z sup ppli tuū bñdictio tua
In finē in carmib⁹. Psalmus dāuid.

Um innocarē exaudiuit me de⁹ iustitie
mee: i tribulatōe dilatasti mibi. Misere
re mei z exaudi oratōne meā. Filii hoīuz
vsgquo grāi corde: ut qd diligis vanitatēt qri

tis mendatiū. Et scitote qm̄ mirificauit dñs sc̄na
suū: dñs exaudiet me cū clamauerō ad eū. Irasci
mī et nolite peccāt̄. q dicens i cordib⁹ v̄ris z i cubili
b⁹ v̄ris opūgini. Sacrificate sacrificiū iusticie z
spate in dñō mlti dicūt qd oñctū nob̄ bōa. Sig
tū ē sup nos lumē vult⁹ tui dñe: dedisti leticiā in
corde meo. A fructu frumenti vini z oleti sui: multi
plicati sunt. In pace in idipm: dormiā z regescā
Qm tu dñe singulariter in spe: p̄stutisti me. In
finē p̄ ea q hereditatē p̄seq̄. psalm⁹ dāuid
Erba mea auribus p̄cipe dñe: intellige
clamorē meū. Intēde voci oratōis mee
rex me⁹ et deus me⁹. Qm ad te orabo
dñe: mane exaudies vocē meā. Mane astabo ti
bi z videbo qm̄ nō deus volēs iniqtatē tu es.
Negi habitabat iuxta te malign⁹ neqz pm̄ebūt
iustiā an ocl̄os tnos. Odissi oēs q operāt iugatē
pdes oēs q loquūt̄ mēdatiū. Vip̄ sanguinū z do
losū abhoīabil dñs: ego aut̄ in multitudine misē
rōrdie tue. Introibo i domū tuū: adorabo ad
templū sanctū tuū in tunore tuo: Dñe deduc me
in iusticia tua: ppter inimicos meos dirige in cō
spicu tuo viā meā. Qm nō est in ore eorū v̄itas
cor eorū vanū est. Sepulcrū patēs ē guttur eorū
linguis suis dolose agebat iudica illos de⁹. Deci
dat a cogitationib⁹ suis. s̄m multitudinē ipietati
eoz expelle eos: qm̄ irritauerūt te dñe. Et letenē
oēs q sperāt in te: in eternū exaltabūt et habitabū
in eis. Et glorabūt in te oēs q diligūt nomē tuū
qm̄ tu bñdices iusto. Dñe ut scuto bone volūta
tis tue coronasti nos. In finē in carmib⁹ p
octaua. Psalmus dāuid.

Omine ne in furore tuo arguas me ne
qz iira tua corripias me. Miserebere mei
dñe qm̄ infirm⁹ fū: sana me dñe qm̄ cō
turbata sunt ossa mea. Et aia mea turbata ē val
de: s̄z tu dñe vsgquo. Cōuertere dñe z eripe ani
mā meā: saluū me fac ppter mīcordiā tuā. Qm̄
nō est in morte q memor sit tui: i iferno aut̄ cō qf
sitebis tibi: Laborau i gemitu meo: lauabo p̄ sin
gulas noctes lectū meū: lachrymis meis stratus
meū rigabo. Turbat⁹ ē a furore ocul⁹ me⁹ iuete
raui iter oēs inimicos meos. Discedite a me oēs
q opamūt iinqratē: qm̄ exaudiuit dñs vocē flēt⁹
mei. Exaudiuit dñs dep̄cationē meā: dñs oñone
mēa suscepit. Erubescat z perturbetur yehemēter
oēs inimici mei p̄uerens z erubescant velociter
In finē psalmus dāuid qd cantauit dñs p̄
verbis chori filii gennini.

Omine deus me⁹ in te sperauit: saluum
me fac ex oib⁹ p̄seqntib⁹ me z libera me
Me q̄ rapiat ut leo aiz meā: dū nō est
q redamet neqz q saluū faciat. Dñe de⁹ me⁹ si se
cisti istud: si est iinqrat in manib⁹ meis. Si reddi
di retribuentib⁹ mīhi mala: decidā meritoab ini
micis meis inanis. Perseq̄ inimic⁹ aiz meaz
et p̄phēdar: z p̄cet i terra vītā meā: z gliaz meā
p̄luerē dñducat. Exurge dñe i ira tua: z exaltar i

multū ḡgong et stridū mōdest

Psalterium

finibus inimicorum meorum. Et exurge domine deus meus in precepto quod mandasti: et synagoga populus circumdabit te. Et propter haec in altum regredere: dominus iudicat populos. Iudica me domine secundum iustitiam meam: et secundum innocentiam meam super me. Consumes negotia peccatorum: et diriges iustum scrutas corda et renes deus. Iustum adiutorium meum a domino: qui salvos facit rectos corde. Beatus under iustus fortis et patiens: non quod irasceret per singulos dies. Nisi quereris fuerit gladius suus viriliter: arcus suus tetredit et pavit illum. Et in eo paruit vasa mortis: sagittas suas ardenter effecit. Ecce perturbit iniusticiam ocepit dolor et pepit iniquitatem. Lacum aperte et effudit eum: et incidit in foue aquae quae fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius: et in verticem ipsius iniquitas eius descendet. Conuictus est dominus secundum iustitiam eius: et psallit nomini domini altissimi. In fine propterea psalmus dauid.

VIII.
O misericordia domini nostrum: quoniam admirabile est nomen tuum in universa terra. Quoniam eleuata est magnificencia tua super celos. Ex ore infantium et lactantium profecisti laudem propter inimicos tuos: ut destruas inimicum et vultores. Quoniam videbo celos tuos opera digitorum tuorum: lunam et stellas quae tu fundasti. Quid est homo quoniam memor es eius: aut filius hominis quoniam visitas eum. Abiunisti eum patrem tuum ab angelis gloria et honore coronasti eum et protexisti eum super opera manus tuarum. Dia liberasti eum pedibus eius: oues et boues universas. insuper et per cora capi. Volucres celi et pisces maris: quoniam pambulat semitas maris. Domine dominus noster: quoniam admirabile est nomen tuum in universa terra. In fine pro occultis filii. psalmus dauid.

IX

Conuictus est tibi domine in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. Letabor et exultabo in te: psallam nos tuus altissimus et perfibit a facie tua. Quoniam fecisti iudicium meum et caecum meum: sed disti super thronum quoniam iudicas iustitiam. Incrasti gemitus et puti spissi: nomen eorum delesti in eternum: et in seculum seculi. Inimici defecerunt frumenta in fine et cunctates eorum destruxisti. Periret memoria eorum cum sonitu: et dominus in eternum permanet. Paravit in iudice o thronum suum et ipse iudicabit orbem terre in egitate. iudicabit populos in iustitia. Et factus est dominus refugium pauperrim: adiutor in opportunitatibus in tribulatione. Et speraret in te quoniam nouerunt nomen tuum: quoniam dereliquerat querentes te domine. Psallite dominum quoniam habitat in sancto: annunciate iter gemitus studia eius. Quoniam regre sanguinem eorum recordatur enim: non est oblitus clamorem pauperrim. Misericordia mei domini videtur habilitate mea de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis: ut annuncias oculis laudatores tuos in portis filie sion. Exultabo in salutari tuo: infixa sunt gemitus in iterum quem fecerunt. In laqueo isto quem abscondebat: proprehensus est pes eorum. Cognoscet dominus iudicium facies: si opibus manus suarum prophenitus est peccator. Conuertantur peccatores in infernum oculis gemetis quoniam obliuiscitur deus. Quoniam non in fine obliuio erit

pauperrim: patientia pauperrim non pabit in finem. Exurge domine non confortetur homo. iudicentur gentes in conspectu tuo. Constitue domine legislatore super eos: ut sciatis gentes quoniam hoies sunt. Ut quod domine recessisti longe: despicias in opportunitatibus in tribulatione. Dux superbit ipsius incendit pauperrim: prehenduntur in consilii quibus cogitant. Quoniam laudatur peccator in desiderio aie sue: et iniquus benedicit. Exacerbavit dominum peccatorum: secundum multitudinem ire sue non queret. Non est deus in aspectu eius: inquitate sunt vie illius in oculi tui. Ausserunt iudicia tua a facie eius: oculum inimicorum suorum disabilitur. Dixit enim in corde suo: nou mouebor a generatione in generationem sine malo. Qui maledictione os plenum est et amaritudine et dolo: sub lingua eius labor et dolor. Sedet in insidie cum divitibus in occultis: ut interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem respiciuntur. insidiatur in abscondito quoniam in speluncula sua. Insidiatur ut rapiat pauperem rape pauperrim dum attrahit eum. In laqueo suo humiliabit eum: inclinabit se et cadet cum dominus fuerit pauperrim. Dixit enim in corde suo oblitus est deus: auerterit faciem suam ne videat in fine. Exurge domine deus et exaltetur manus tua: ne obliniscearis pauperum. Propter quid irritauit impius deus: dixit enim in corde suo non regret. Vides quoniam tu labore et dolorem consideras: ut tradas eos in manus tuas. Tibi dereliquerunt pauperrim: orphano tu eris adiutor. Contere brachium peccatores et maligni: querepe peccatum illius et non inuenies. Dominus regnabit in eternum et in seculo seculi: pibitis getes de terra illius. Desiderium pauperrim exaudiret dominus: protectionem cordis eorum audiuit auris tua. Judicare pupillo et humiliare: ut non apponat ultra magnificare se habens terram. In fine psalmus dauid.

X.

Habemus deum quoniam dicit aie mee: transmigrans in monte sicut passer. Quoniam ecce peccatores intenderunt arcus: pauperum sagittas suas in pharetra. ut sagittent in obscuro rectos corde: Quoniam quem profecisti destruxerunt: iustus autem quid fecit? dominus in templo sancto suo. dominus in celo sedes eius. Oculi eius in pauperem respiciunt: palpebie eius interrogat filios hominis. dominus interrogat iustum et impium: quoniam autem diligit iniquitatem odit ait am suum. Bluet super peccatores laqueo: ignis et sulphur et spuma percellat pars calicis eorum. Quoniam iustus dominus et iustitiam dilexit: ergo videt vultus eius. In fine psalmus dauid. pro octaua.

XI.

Aluus me fac domine quoniam defecit scolis: quoniam diminutae sunt veritates a filiis hominis. Vana locuti sunt vnuersus sequentes ad primus suis labia dolosa in corde et corde locuti sunt. Vispidat dominus vnuersa labia dolosa: et linguam magnificans. Qui direrunt. ligna nostra magnificabimur: labia nostra a nobis sunt: quoniam non dominus est. Propter misericordiam inopum et gemitum pauperrim: nunc exurgat dicit dominus. Non in salutari fiducialiter agat in eo. Eloquia domini elega casta: argenteum igne examinatum: per batum

xv

Psalterium

Bottes marie fine alleghabel

terre purgatū septuplū. Tu dñe suabis nos et en
studies nos: a gñatiōe hac in eternū. In circuitu
impi abulabāt: s̄m latitudinē tuaz multiplicasti
filios hoiuz. In finē psalmus dauid. XII.

Sqzquo dñe obliuisceris me in finē vſqz
v quo auertis faciē tuā a me: q̄dū ponaz
cōfilia in aīa mea: dolorē in corde meo p
diē. Usqzquo exaltabis mimicus me⁹ sup me: re
spice et craudi me dñe dē⁹ me⁹. Illumina oculos
meos. ne vnqz obdormiā in morte: ne qn̄ dicat in
imicus meus p̄ualui aduersus eū. Qui tribulat
me exultabūt si motus fuero: ego aut̄ in mia tua
sperau. exultabit cor meū in salutari tuo: cātabo
dño q̄ bona tribuit mihi. et psallam nomini dñi al
tissimi. In finē psalmus dauid. XIII.

Igit̄ insipies in corde suo nō est de⁹. Cor
rupti sunt et abhominales facti sunt i
studii suis. nō est q̄ faciat bonū. non est
vſqz ad ynū. H̄ns d̄ celo p̄ipexit sup filios homi
nū. vt videat si est intelligēs aut requirēs deum.
D̄s declinauerūt simul uniles facti sunt: nō ē
q̄ faciat bonū nō est vſqz ad ynū. Sepulcrus pa
tēs est guttur eoz: linguis suis dolose agebant:
venenū aspidū sub labus eoz. Quoz os maledi
ctione et amaritudine plenūest. veloces pedes eo
rū ad effundēdū sanguinē. Cōtritio et infelicitas
in viis eoz. et viā pacis nō cognouerūt. nō est ti
mordū dei an̄ oculos eoz. Nōne cognoscet oēs
q̄ opān̄ iniquitatē. q̄ d̄cūorāt plebē meā sicut escaz
panis. H̄nm nō inuocauerūt. illuc tripidauerūt
tioe ybi nō erat timor. N̄m d̄s in gñatione in
sta est. cōsiliū inopis p̄studisti qm̄ d̄s spes ei⁹ ē
Quis dabit ex syon salutare israel: cū auerterit
d̄s captiuitatē plebis sue exultabit iacob et leta
bitur israel. XIV.

Omne q̄s habitabit in tabernaculo tuo
aut̄ quis req̄set in móte sancto tuo. Qui
ingredit̄ sine macula. et opatur iustitiaz
Qui loqtur veritatē in corde suo. q̄ nō egit dolū
in lingua sua. Nec fecit p̄xio suo malum: et oppro
bru nō accepit aduersus p̄ximos suos. Ad nibi
lū deductus est in p̄spectu eius malign⁹: timētes
aut̄ d̄m glorificat. Qui iurat p̄ximo suo et nō s̄
cipit: q̄ pecunia sua nō dedit ad vſtraz: et mune
ra super innocētē nō acceptit. Qui facit hec: non
mouebit̄ i eternū. Inscriptio ip̄i dauid. XV.

Onserua me dñe qm̄ sperau in te: diri
c̄ dño deus meus es tu. qm̄ bonoz meoz
non eges. Sanctis q̄ in terra sunt eius
mirificant oēs volūtates meas in eis. Multipli
cate sunt infirmitates eoz: postea accelerauerūt
Non congregabo conueticula eoz d̄ sanguinib⁹
nec memor ero nominum eoz p̄ labia mea. H̄ns
ps̄ hereditatis mee et calicis mei. tu es q̄ restitu
es hereditatē meaz mihi. Funes ceciderunt mihi
in p̄claris: etenim hereditas mea p̄ clara est mihi
Benedicam dominū qui tribuit mihi intellectū
insuper et vſqz ad noctē increpauerunt me renca

mei: P̄rouidebā dñm in p̄spectu meo sp̄: quoniā
a dectris est mihi ne cōmouear. P̄rop̄ter hoc le
tatu est cor meū et exultauit lingua mea: insuper
et cardo mea regescer i spe. N̄m nō derelinq̄s ani
mā meā in inferno: nec dabis sanctū tuū videre
corruptionē. Notas mihi fecisti vias vite: adiple
bis me leticia cū vultu tuo: dlectatōes i dextera
tua vſqz i finē. Oratio dauid. XVI

xaudi dñe iusticiā meā: itēde dep̄catōez
meā. Aurib⁹ p̄cipe oratōez meā: nō i la
buis dolosis. Et vultu tuo iudicū meū
p̄deat: oculi tui videat c̄gratē. P̄robasti cor meū
et visitasti nocte: igne me examiasti et nō est iuēta
i me iniquitas. Ut nō loq̄ os meū ope hōiuz: pro
pter v̄ba labiorū tuorū ego custodiū vias duras
P̄fessice gressus meos in semitis tuis: vt nō mo
ueāt vestigia mīa. Ego clamaui qm̄ exuadisti me
de⁹: iclina aurē tuā mihi et exaudi v̄ba mea. Alibi
rifica misericordias tuas: q̄ saluos facis sperātes i
te. Arescitib⁹ dextere tue custodi me: ut pupillā
oculi. Sub vmbria alarū tuarū prege me: a facie
impiorū q̄ me afflixerūt. Inimici mei aīam meaz
circūdedēt: adipē suū p̄clusēt: os eorū locutū ē
supbiaz. P̄rouiciētes me nūc circūdedēt me
oculos suos statuerunt declinare in terram. Su
scēpet me sicut leo parat⁹ ad predam: et sicut ca
tul⁹ leonis habitans in abdū. Exurge dñe p̄uci
eū et supplanta eū: eripe aīam meaz ab impio: fra
meaz tuaz ab inimicis man⁹ tue. Dñe a paucis d̄
terra diuide eos i vita eorū: et de absēditis tuis
adisplet⁹ est vēter eoz. Saturati sunt filii: et diui
serūt reliquias suas puulis suis. Ego aut̄ in iusti
cia appebo p̄spectui tuo: satiabor: cū appuerū glo
ria tua. In finē puerō dñi dauid q̄ locutus est
dño v̄ba cantici hui⁹ i die q̄ eripuit eū dñs d̄ ma
nu oīuz inimicorum eius. et de manu saul et dixit.

Iligaz te dñe fortitudo mea: XVII
d̄s firmamētū meū et refugiū meū et
liberator me⁹. D̄e⁹ me⁹ adiutor me⁹: et
sperabo i eū. P̄rector me⁹ et comū salutis mee
et susceptor me⁹. Laudans iuocabo dñz: et ab ini
micis meis salu⁹ ero. Circūdedēt me dolores mor
tis: et torētes iniquitatis p̄turbauerūt me. Dolores
ferni circūdedēt me: p̄occupauerūt me laq̄i mor
tis. In tribulatōe mea iuocau dñz: et ad deū me
uz clamaui. Et exaudiu de téplo sancto suo vo
cē meaz: et clamor me⁹ i p̄spectu ei⁹ itrouit in au
res ei⁹. Cōmota ēt p̄tremuit terra: fūdamenta
mótiū p̄turbata sunt et cōmota sūt: qm̄ irat⁹ est
eis. Ascēdit sum⁹ i ira ei⁹: et ignis a facie ei⁹ exar
sit: carbōes succēsi s̄t ab eo. Inclianit celos et d̄scē
dit et caligo s̄b pedib⁹ ei⁹. Et ascēdit s̄t cherubī et
volauit: volauit sup pēnas vētorū. Et posuit tene
bris latibulū suū i circuitu ei⁹ tabnaculuz ei⁹: te
nebrosa aq̄ i nubib⁹ aeris. P̄fulgorē i p̄spectu
ei⁹ nubes transiēt: gaudio et carbōes ignis. Et
itonuit de celo dñs: et altissim⁹ dedit vocē suā
grandio et carbones ignis. Et misit sagittas suās

D̄s dñe ḡt̄ lēp̄ ſan uōrem lēc̄ ſan
Lēp̄ ſan uōrem

Psalterium

dissipavit eos. fulgura multiplicauit et turbavit eos. Et apparuit fôtes aqz: et reuelata sunt fôdameta orbis terraz. Ab increpatione tua dñe ab inspiratiõe spus ire tue. Adiit s' summo et accepit me: et assupst me de aquis multis. Eripuit me de inimicis meis fortissimis et ab his q' odest me: qm' confortari fuit sup me. Preuenerat me i die afflictionis mee: et fact' e' dñs pector meo. Et eduxit me in latitudinem saluū me fecit qm' voluit me. Et retribuet mihi dñs fm iustitiam meam: et fz puritate manus meaz retribuet mihi. Quia custodi vias dñi nec ipse gessi a deo meo. Qm' oia iudicia ei' i' p'spectu meo. et iusticias ei' n' spuli a me. Et ero imaculat' cu eo: et obseruabo me ab iniquitate mea. et retribuet mihi dñs fm iustitiam meam: et fz puritatē manus mearū in p'spectu oculorum ei': Cu sancto scōs eris: et cu viro innocentē ino cens eris. et cu electo elect' eris: et cu puerō p' uerteris. Qm' tu pplz humilē saluū facies: et oculos supborū humiliab. Qm' tu illumias lucernā meā dñe: de' me' illuminas tenebras meas. Qm' i te eripiat a p'ceptiōe: et i' deo meo transgrediar m'urū. De' me' ipolluta via ei': eloqua dñi igne examinata. p'ctor est omniū speratiū in se. Qm' q' de' p'ter dñz: aut quis de' p'ter deū n'm. De' qui p'cinxit me virtute: et posuit imaculatā viam meā. Qui p'secit pedes meos tanqz ceruoz: et su p' excelsa statuēs me. Qui docet man' meas ad pluū: et posuisti vt arcu ereū brachia mea. et dedisti mihi p'rectionē salut' tue: et dextera tua suscepit me. et disciplina tua correxit me in fine. et disciplia tua. p'a me docebit. Dilatasti gressus meos: et nō s' fuit i'sfirmata vestigia mea. Per sequar inimicos meos et p'prehendā illos: et nō cōuertar donec deficiat. C'ostigaz illos nec potest staē cadet s'bus pedes meos. et p'cinxisti me virute ad bellū: et supplatasti i'surgentes i me subtus me. et inimicos meos de disti mihi dorsum et odi entes me disperdidisti. L'lamau'ct nec erat qui saluos saceret ad dominū: nec exaudiuit eos. et cōminuaz eos vt pulu'rez aī faciē vēti. vt lutu'z platearū delebo eos. eripies me d' p'traditionib' ppl' p'stitues me i caput gētu'z. P'plus quē non cognoni seruinit mihi: in auditu auris obediu'it mihi. filii alieni mentiti sunt mihi. filii alieni iueteruti sunt. et cladicau'ct a semis suis. Vuit dñs et b'n'dict' de' me': et exaltef de' salut' mee. Deus qui das vidicias mihi. et subdis pplos s' me: liberator me' s' inimicis meis iracundis. et ab insurgentib' i me exaltab' me: a viro iniquo eripies me. Propterea p'sitebor tibi i natiōib' dñe: et nomini tuo psalmuz dicā. Magnificans salutes regis ei': et faciens mi'am christo suo dauid: et se mini ei' v'sqz i seculuz. In fine ps dauid.

Eli enarrat gloriaz .XVIII.
 dei: et opera manus ei' anūnciat firma
 mentuz. Dies diei eructat verbu'z: et nocti
 nocti indicat sciām. Nō sunt loqle neqz sermo'z

quoq' n' audiāt' voces eoz. In oēz terrā exiuit sōn' eoz: et i fines orbis terre vba eoz. In sole posuit tabnaclm suū: et ipē rāqz spōlis p'cedēs d' thala mo suo. Exultant ut gias ad currēdū viā: a summo celo egressio ei'. et occursus ei' v'sqz ad sūmuz ei': nec ē q' se abs'cōdat a calore eius. Lex dñi ima culata p'curiēs aias: testimonū dñi fidele sapiaz p'stas p'vulis. Justicie dñi recte letificātēs corda p'ceptū dñi lucidū illūians ocl's. Timor dñi sanct' p'manens i' sc̄lm sc̄li: iudicia dñi v'a iustifica ta i' semetip'a. Desideriabilia sup aux' et lapidē p' cito' ml'tū: et dulciora sup mel et faniū. Eteni f' tu' custodit ea: i' custodiēdis illis retributio ml'ta. Delicta q' sitelligit: ab occulē meis mūda me: et ab alienis p'ce suo tuo: Si mei nō fuerit dñati tūc imaculat' ero: et emundabor a delicto marrio. Et erūt ut p'placcant eloqua oris mei: et meditatio cor dis mei p'spectu tuo semp. Dñe adiutor me': et redēptorme'. In fine psalm' dauid. XIX. *Dies d' p'spectu' dom' b'lect' v'nd p'p'c'z Oratio p'me*
 eaudiet te dñs i' die tribulatōis: p'egat te nomē dēi iacob. M'ittat tibi auxiliū d' sc̄d: et d' siō tueat te. Memor sit o'ssaci fici tui. et holocaustū tuū p'gue fiat. Tribuat tibi fm cor tuū: et oē p'siliu' tuū p'firmet. Letabimur i' salutari tuo: et i' nomie dei nři magnificabimur. Impleat dñs oēs petitōes tuas: nunc cogit qm' saluū fecit dñs xp'mi suū. Exaudiet illū de celo sācto suo: in portatib' sal' dextere ei'. Mi i' currib' et hi i' eqs: nos at in noie dei nři iuocabim'. Ipsi obligati sūt et ceciderit: nos aut surrexim' et erecti sum'. Dñe saluū fac regē: et exaudi nos i' die q' in uocauerim' te. In fine psalm' dauid. XX. *D'ucto b'af'nu*
 Omne i' v'tute tua letabit rex: et sup salutare tuū exultabit v'hemēter. desideriū cordis ei' tribuisti ei: et volūtate labiorū ei' nō fraudasti eu. Qm' p'uenisti eu i b'n'dictōib' dulcedinis: possuisti i capite ei' coronā de lapide p'cioso. Utia petuit a te et tribuisti ei: l'ogitudinem dierū i' sc̄lm et i' sc̄lm seculi. Magna est gloria ei' i' salutari tuo: gloriā et magnū decorez ipones sup eu. Qm' dabis cu i b'n'dictōib' i' sc̄lū sc̄lū: letificabis eu i gaudio cu' vultu tuo. Qm' ret spe rat i dño: et i' m'ia altissimi nō p'monebil. Inuenia tur man' tua oib' inimicis tuis: dextera tua iu'et oēs q' te odest. Pon' es eos vt elibani ignis i' p'e vultu'z: dñs i' ira sua p'turbabit eos: et deuorabit eos ignis. Fructū eoru de terra p'des: et s'mē eoz a filius hoiu'z. Qm' declau'ct i' te mala: cogitane rūt p'filia q' nō potest stabilire. Qm' pones eos dorsu'z: et reliquias tuis p'parab' vultu' eoru. Exulta re dñe i' v'tute tua: cātabim' et psallim' v'tutes tuas. In fine psalm' dauid. p' suscep' tē matutia. XXI. *De p'ff'cone dom'*

E' de' me' respice i' me: q' re me dereliquisti: l'ogē a salute mea vba delictoz meo rū. De' me' clamabo p' diē et nō exaudi es: et nocte et nō ad i'spietiā mihi. Tu at i' sc̄o hitas laus israel. In te sperau'ct p'ces nři: speraverūt et liberasti eos. Ad te clamau'ct et saluū faci' sunt

Psalterium

in te sperauerūt et nō sunt perfusi. Ego aut̄ suz vermis et nō hō: opprobriū hoīuz et abiectione plebis. Qm̄ vidētes me dñe ēt me: locuti st labiūs et mouerū caput. Sperauit i dño eripiat eū: saluū faciat eū qm̄ vult eū. Qm̄ tu es q̄ extraexisti me de vētre: spes mea ab vberib⁹ mris mee: i te piet⁹ suz ex vtero. Be vētre mris mee de² me⁹ es tu: ne di secesseris a me. Qm̄ tribulatio pria ē: qm̄ nō ē q adiuvet. Circūdedēt me yituli multi: tauri pin gues obſedēt me. Aperuerūt sup me os suū. sicut leo rapiēs et rugicōs. Sicut aq̄ effusus suū: et disperfa fūt oia ossa mea. Factū ē cor meū tāq̄ cera liq̄scēs: i medio vētris mei. Aruit tāq̄ testa virt⁹ mea: et ligna mea adhesit fauic⁹ meis: et i pulue rē morib⁹ dduxisti me. Qm̄ circūdedēt me canes multi: et ciliū malignatiū obſedit me. Fodēt manus meas et pedes meos: dinūerauerūt oia ossa mea. Ipsi vō pſiderauerūt et ipſexerūt me: diuise rūt sibi vestimenta mea et sup veste meā miserūt for te. Tu at dñe ne elōgauēt auxiliū tuū a me: ad dñ ſenſionē meā pſpice. Erue a frāmea de² aiaz meā et de manu canis vnicā meā. Salua me ex ore leo nis: et a cornib⁹ vnicorniū hūilitatē meā. Parra bo nomē tuū fr̄ib⁹ meis: i medio ecclēſie laudabōte. Qui timet dñz laudate eū: vniuersū ſemē ia cob gloriſicate eū. Timent eū oē ſemē israel: qm̄ nō ſpiciunt neḡz desperit deſpcatōez paupis. Nec auerit faciē ſuā a me: et cū clamarē ad eū exaudiuit me. Apud te laus mea i ecclēſia magna: vota mea reddā i pſpectu timētū euū. Edēt paupes et ſaturabun̄s: et laudabunt dñz q̄ regit euū: viuet corda eoz i ſeculuz ſeculi. Remiſſeūt et puerens ad dñm: vniuerſe fines terre. Et adorabūt in co pſectu ei⁹ vniuerſe familię gētiū. Qm̄ dñi est regnū: et ip̄e dñabit gētiū. Adūcauerūt et adora verū oēs pigues terre: i pſpectu ei⁹ cadēt oēs q̄ deſcedūt i terrā. Et aia mea illi viuet: et ſemē me už ſuiet ip̄i. Annūciabit dño ḡlātio vētura: tan nunciabant celi iuſticiā eius: populo q̄ naſcetur quē ſecit dñs. Psalm⁹ dauid. XXII

Domin⁹ regit me et nihil mihi deerit i lo co pſcuae ibi me collocauit. Sup aquā refectōis educauit me: aiaz meā puerit. Deduxit me sup ſemitas iuſticie: ppter nomē ſu um. Hā et ſi abulauero i medio vmbre morib⁹ nō ti mebo mala: qm̄ tu mecū es. Virga tua et baculus tu⁹: ipsa me pſolata ſūt. Parasti in pſpectu meo mēlaž: aduerſ⁹ eos q̄ tribluat me. Impigiaſt in oleo caput meū: et calix me⁹ inebrians q̄ p̄clarus est: et mia tua ſbſequet me: oib⁹ diebus vite mee. Et ut inhabēt in domo dñi: in longitudine diez. Psalmus dauid in prima ſabbati. XXIII

Domi ni est terra et plenitudo eius orbis terraz et vniuersi q̄ habitat in eo. Quia ip̄e sup maria fundauit eū: et sup flumia p̄parauit eū. Quis ascēdēt in mōtē dñi: aut q̄ ſtabit in loco sancto ei⁹? Inuocēs manib⁹ et munido corde: q̄ nō accepit in vano aiaz ſuā: nec iuſtra

vit i dolo p̄xio ſuo. Hic accepit bñdictōez a dño et miaz a deo ſalutari ſuo. Hec eſt ḡnatio q̄ reuētū eū: querentiū faciē dei iacob. Atollite portas p̄n cipes v̄ras et eleuamini porte eternales: et itrobit rex glorie. Quis ē iſte rex glorie. dñs ſors et potēs dñs potēs in p̄lio. Atollite portas p̄ncipes v̄ras et eleuamini porte eternales et itrobit rex glorie. Quis eſt iſte rex glorie: dñs virtutū ip̄e ē rex glorie. In fine psalmus dauid.

XXIII

Dte dñe leuaui aiaz meā: de⁹ meus i te p̄fido n̄ erubſcā. Neq̄ irrideat me ūmi ci mei: etenī vniuersi q̄ ſuſtinet te nō p̄ſu dēt. Cōfundāt oēs inīq̄ agētēs: ſupuacue. Vias tuas dñe demōstra mibi: et ſemitas tuas edoce me. Dirige me i vītate tua et doce me: q̄ tu es ſaluator me⁹: et te ſuſtinui tota die. Remiſſere miſeratōuz tuar̄ dñc: et miſicordiaꝝ tuar̄ q̄ a ſeclo ſūt. Delicta iuuētū ſee et i grātias meas ne me mieris. Sedz miaz tuā memēto mi ci tu: ppter ho nitatē tuā dñe. Dulcis et rect⁹ dñs: ppter hoc legē dabit delinquentib⁹ i via. Diriget māſuetos i in dicio: docebit mites vias ſuas. Uniuerſe vie dñi mia et veritas: regrētib⁹ testim⁹ ei⁹ et testimōia ei⁹. Propter nomē tuū dñe ppitiaberis petō meo: multū ē enī. Quis ē hō q̄ timet dñm: legē ſtatuit ei i via quā elegit. Aia ei⁹ i bonis demorabilis: et ſemē ei⁹ hēditabit terrā. Firmamētū ē dñs timētib⁹ eū: et testim⁹ ip̄i ut maniſteſt illis. Oculi mei ſp ad dñm: qm̄ ip̄e euellit de laq̄ pedes meos. Respicie i me et miserere mei: q̄ vnic⁹ et paup ſum ego. Tribulatōes cordis mei multiplyate ſūt: ſ necessitatib⁹ meis erue me. Elide hūilitatē meā et laborē meū: et dimitte vniuersa delicta mea. Respicie ūmicos meos qm̄ multiplicati ſunt: et odio iuquo odet̄ mei. Custodi aiaz meā et erue me. nō erubſcā qm̄ ſpaui i te. Innocētēs et recti adhēſe rūt mbiꝝ: q̄ ſuſtinui te. Libera deus israel: ex oib⁹ tribulatōib⁹ ſuis. Psalm⁹ dauid.

XXV

Dedica me dñe qm̄ ego i inocētia mea in gress⁹ ſuū: et i dño ſperāſ ſi firmabor. proba me dñe et tépta me. vre renes meos et cor meū. Qm̄ mia tua aii oculos meos ē: et cōplacuit i vītate tua. Nō ſedi cū ſecilio vanitatis: et cum ūq̄ gerētib⁹ ſi itrobo. Odii ecclēſia malignatiū et cū ipiis nō ſedebo. Lauabo iter inocētēs man⁹ meas: et circūdabo altāt ſuū dñe. Ut audiā vocē laudis: et enarrez vniuersa mirabilita tua. Dñe dilexi decorē dom⁹ tue. et locū hīratōnis glorie tue. Ne pdaſ cū ipiis de⁹ aiaz meā: et cū viris ſaginū vitā meā. In quoꝝ manib⁹ ſigntates ſūt dertera eoz repleta ē munerib⁹. Ego at i inocētia mea in gressus ſu redime me et miſere mei. P̄es. n. me ſtetiſ i directo: i ecclēſia bñdicā te dñe. In fine psalm⁹ dauid p̄iuiſ ſuſtēt.

XXVI

Domin⁹ illuminatio mea et ſal⁹ mea quē timebo. Dñs p̄tector vite mee a quo trepidabo. Dñz appropiant ſup me noceſtēs: vt edant carnes me

Domini dñe p̄ſt dirig. ſorūt
Igo dñe iſte lucifer geſt dñe iſot
dom grātēt uſoit

Psalterium

as. Qui tribulant me iniunici mei: ipsi infirma ti sunt et ceciderunt. Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum. Si exurgat ad uersus me pluia: in te ego sperabo. Una petui a dño hanc regram: ut inhabite in domo dñi oib⁹ dieb⁹ vite mee. Ut videaz voluntate dñi: et visitez réplu ei⁹. Qm̄ abscondit me in tabernaculo suo in die malorum: ptexit me i abscondito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: et nūc exaltauit caput me uiz sup inimicos meos. Circuui et imolaui in tabernaculo ei⁹ hostiaz vociferatiōis cātabo et psalmū dicaz dño. Exaudi dñe vocē meaz q̄ clamaui ad te: miserere mei et exaudi me. Tibi dixit cor me uiz exquisit te facies mea: faciem tuā dñe regram. Ne auertas faciē tuaz a me: ne declines in ira a suo tuo. Adiutor me⁹ es tu ne derelinquas me: neq; despicias me de⁹ salutaris me⁹. Qm̄ p̄ meus et mater mea dereliquit me: dñs aut assumpsi me. Legē pone mihi dñe in via tua et dirige me in semita recta ppter inimicos meos. Ne tradideris me in aias tribulantū me: qm̄ insurrexerūt i me testes iniqui: et metita est iniquitas sibi. Credo videbō a dñi i terri viuētiū. Expecta dñz viriliter age et p̄foret cor tuū et sustie dñz. ps dauid. XXVII

A Te dñe clamabo de⁹ me⁹ ne sileas a me ne qm̄ taceas a me: et assimilabor: descendē tib⁹ in lacū. Exaudi dñe vocē ofois mee duz oio ad te: duz extollo man⁹ meas ad cōplum sc̄tū tuu. Ne simul tradas me cuz p̄tōib⁹: et cu opantib⁹ iniquitatē ne pdas me. Qui loquū pacē cuz p̄io suo: mala autē in cordib⁹ eoz. Da illis fīm opa eoz: et fīm negliam ad innentionez ipoz Sc̄dm opa manuum eoz tribue illis: redde retributionē eoz ipis. Qm̄ nō stellexit opa dñi et in opa manuū eou: destrues illos et nō edificabis eos. Bñdicit dñs qm̄ exaudiuit vocē depeccatiōis mee. Bñdicit dñs qm̄ exaudiuit vocē depeccatiōis mee. Bñdicit dñs qm̄ exaudiuit vocē depeccatiōis mee. Et refloruit caro mea et ex voluntate mea cōfitebor ei. Bñs fortitudō plebis sue: et p̄tector saluationuz xp̄i sui est. Saluū fac ppl̄z tuū et dñe bñdicit hereditate mee: et regē eos et extolle illos usq; in eternū. Psalm⁹ dauid in cōsummationē tabernaculi.

H Afferte dño filii dei: afferte dño filios arietuz. Afferte dño gloriaz et honorē afferte dño gloriaz noi eius: adorate dñm in atrio sc̄tū eius. Vox dñi sup aq̄s: deus maiestas itonuit: dñs sup aq̄s m̄ltas. Vox dñi i ētute vox dñi i magnificētia vox dñi p̄frigēs cedros: et p̄friger dñs cedros libāi. Et p̄miuet eastāq; vitulū libani: et dilect⁹ quēadmodū filius vñcomū. Vox dñi itercedentis flammaz ignis: vox dñi cōcutie fīsdestū: et p̄mouebit dñs defūz cades. Vox dñi preparantis ceruos et reuelabit p̄densa: et i tēplo ei⁹ oēs dicēt gloria. Bñs diluuiū ihabitare facit et sedebit dñs rex i eternū. Bñs virtutes populo suo dabit. dñs bñdicit populosio i pace. psalm⁹ cantici in dedicatiōe dom⁹ dauid. XXIX

xaltabo te dñe qm̄ suscepisti me: nec delectasti iūicos mois sup me. Bñc dcus me⁹ clamaui ad te: et sanasti me. Bñm̄ eduxisti ab iferno aiaz meā: saluasti me a descendētibus i lacum. Psallite dño sci eius: et confitemini memorie sanctitatis eius: Qm̄ ira in indignatōe ei⁹: et vita i volūtate ei⁹. Ad vesperū dñm̄ rabil flet⁹: et ad matutinū leticia. Ego at dixi i ab undatā mea: nō mouebo i eterū. Auertisti faciez tuā a me: et fact⁹ suū p̄turbat⁹. Ad te dñe clamabo et ad dñū meū depecabor. Que vñlitas i sanguine meo: dū descēdo i corruptōz. Nūq; p̄sitebit tibi puluis: aut annūciabu vñtatiē tuā. Audiuīt dñs et mis̄t⁹ ēmei: dñs fact⁹ est adiutor me⁹. Cōueristi plāctū meū i gaudiū mibi: p̄scidisti saccū meū et circūdedisti me leticia. Ut canter tibi gloria mea et nō p̄ungar: dñe de⁹ me⁹ i eternū cōfitebor tibi. In finē psalm⁹ dauid. p̄ extasi. XL

M te dñe sperauī nō p̄fundar i eternū i justicia tua libera me. Inclia ad me aūrē tuā: accelerā ut eruas me. Esto mihi i dñū p̄tectorē et i domū refugii: vt saluū me facias. Qm̄ fortitudo mea et refugium meū es tu: et p̄pter nomē tuū deduces me et enutries me. Educes me dñ laq; hoc quē obsecōderit mibi: qm̄ tu es p̄tector me⁹. In man⁹ tuas p̄medo sp̄m̄ meū re demisti me dñe de⁹ veritatis. Odisisti obfuautes vanitatis supuacue. Ego at i domio spaui: exulta bo et letabor i mia tua. Qm̄ resperisti hūilitatem meā: saluasti dñ necessitatib⁹ aiaz meā. Nec acclūsti me i manib⁹ iūici mei: statuisti i loco spacio pedes meos. Misericordē mei dñe qm̄ tribulor: cōturbat⁹ ē i ira ocul⁹ me⁹: aia mea et vēter meus. Qm̄ dīcē i dolore vīta mea: et aīu mei i gemitib⁹. Infirmitata ē i paupertate vī mea: et ossa mea p̄turbata sūr. Sup oēs iūicos meos fact⁹ suū opprobriuū vicinis meis valde: et timor nos̄ meis. Qui videbat me foras fugiet a me: et obliuioi dat⁹ suū tāq; mortu⁹ a corde. Fact⁹ suū tanq; vas p̄dituz qm̄ audiui vituperationem multorum cōmorantium in circuitu. In eo dum conueniret simul aduersum me: accipere aīam meam consiliati sunt. Ego autē in te sperauī dñc: dixi deus me⁹ es tu i manib⁹ tuis sortes mee. Eripe me de māu iniūiciorū meorū et a persequētibus me. Illustra faciem tuā: sup seruū tuū: saluū me fac in mia tua. dñe nō p̄fundar quoniam iūocauī te. Erubescat̄ impīi et deducantur in infernu: muta fiant labia dolosa. Que loquuntur aduersis iustū iniquitatem: i superbia et i abusione. Quā magna multitudo dulcedinis tue domine: quā abscondisti timentibus te. Perfecisti eis qui sperant in te: i conspectu filiorū hominum. Abscondes eos i abscondito faciei tue: a conturbatione hominum. Proteges eos i tabernaculo tuo a p̄traditōe linguis. Bñdicit dñs: qm̄ mirificauī mīam suam mībi i cūitate munita. Ego autē dixi i excessu

Psalterium

mētis mee: plect⁹ suz a facie oculop tuop. Ideo exaudisti vocē oratōis mee: dū clamarē ad te. Si ligite dñi oēs sc̄i ei⁹: qm̄ veritatē f̄gret dñs: et retribuet abūdanter faciētib⁹ supbiaz. Uiriliter agi te et cōsortes cor vīz: oēs q speratis i dño. Intellect⁹ dāuid.

XXXI

b Eati quorū f̄misſe sūt īq̄tates ⁊ quorū te terauēt ossa mea: dū clamarez tota die. Qm̄ die ac nocte grauata ē sup me man⁹ tua: p̄uersus suz ī erūna mea duz p̄sigf spia. Belictū meū cognitū tibi feci: ⁊ i iusticiā meaz nō abscedi. Dixi cōf̄tebor aduersuz me i iusticiā meaz dñs: ⁊ tu ī misi sti ipietatē p̄cti mei. Pro hac orabit ad te ois sancti: i tpe oportuno. Uerūnī ī diluvio aq̄z mltarū ad euz n̄ apprioxabunt. Tū es resugiu⁹ meuz a tribulatione circumdedit me. exultatio mea erue me a circumdantibus me. Intellectum tibi dabo ⁊ iſtru⁹ te: i via hac q̄ gradieris firmabo sup te oculos meos. Molite fieri sicut equ⁹ ⁊ mul⁹: qb⁹ nō ē itellect⁹. In chamo ⁊ freno maxillas eoz cōstrige: q nō approximāt ad te. Sta flagella p̄ecatoris: sperancēt āt i dño mia circumdabit. Leta mini i dño ⁊ exil tate iusti: ⁊ ḡlami oēs recti corde. In finē psalmus dāuid.

XXXII

Exultate iusti in dño: rectos decet collaudatio. Cōfitemi dñō i cithara: in psalterio decez chordaz psallite illi. Cantate ei canticenz nouuz: bñ psallite ei in vociferatione. Quia rcm̄ ē v̄bz dñi. ⁊ oia opa ei⁹ i fide. Diligit miāz ⁊ iudiciuz: mia dñi plena ē terra. Uerbo domini celi firmati sunt. ⁊ spiritu oris ei⁹ ois ſt̄ eo ruz. Gregans ſc̄i i vtre aq̄s mari⁹: ponens in thesauris abyſſos. Licet dñm ois terra: ab eo āt p̄moueant oēs ihabitantes orbez. Qm̄ ip̄e dixit ⁊ facta sunt: ip̄e mandauit ⁊ creata sunt. Dñs. dñs ſipat ſilia ḡtūz: reprobat autē cogitatōis pplo ruz. ⁊ repriobat ſilia p̄ncipuz. Cōſiliū autē dñi i eternuz manet: cogitatōis cordis ei⁹ i q̄uationez ⁊ q̄uationez. Beata ḡs cui⁹ ē dñs de⁹ ei⁹. popul⁹ quē elegit i hēditatē ſibi. De celo ſpernit dñs: vidit oēs filios hoiu⁹. De p̄parato hitacto ſuo: reſpernit sup oēs q̄ h̄itant terraz. Qui ſinxit ſigilla ti corda eoz: q̄ iſtelligit oia opa eoz. Nō ſaluatur rex p multaz v̄tutē: ⁊ gigas nō ſaluabil⁹ in mltitu die v̄tutis ſue. Gallax equ⁹ ad ſalutē: i abundātia autem v̄tutis ſue nō ſaluabil⁹. Ecce oculi dñi sup me tuētes eū: ⁊ i eis q̄ ſperant sup mia eius. Ut eruat a morte aias eoz: ⁊ alat eos i fame. Aia n̄ a ſuſtiet dñm: qm̄ adiutor ⁊ p̄tector n̄ est. Quia in eo letabif cornu n̄rm̄: ⁊ i noie ſc̄i ei⁹ ſperauimus. Fiat mia tua dñe ſup nos: quēadmodū ſpauim⁹ i te. Nō ſalm⁹ dāuid cum mutauit vultum ſu⁹ co ram abimelech. et dimisit eum et abut.

XXXIII

b Enedicas dñm i oī tpe: sp̄ laus ei⁹ i ore meo. In dño laudabil⁹ aia mea: audiat

mansueti ⁊ letentur. Agnificate dominū meū eu⁹: ⁊ exultem⁹ nomē el⁹ i idpm̄. Exq̄sui dñm et exauduit me et ex oib⁹ tribulatōib⁹ meis eripuit me. Accedite ad euz et illumiamini: et facies veſtre nō p̄fundēt. Iste paup clamauit et dñs exaudiuit euz: et d̄ oib⁹ tribulatōib⁹ ei⁹ ſaluauit euz. Immitet angel⁹ dñi i circuitu timētu⁹ euz: ⁊ eripiet eos. Bustate ⁊ videte qm̄ ſuavis ē dñs: brūs vir q̄ ſperat i eo. Timete dñz oēs ſci ei⁹: qm̄ nō ē iopia timētib⁹ euz. Divites egueſt et eſurieſt: in grētes autē dñm nō minuet oī bono. Venite filii audite metumorē dñi docebo vos. Quis ē hō q̄ vult vitaz: diligat dies videre bonos: Prohibe ligua⁹ tuam a malo. et labia tua ne loq̄nt doluz. Huerte a malo et fac bonuz. igre pacē ⁊ pſeq̄re ea. Oculi dñi ſup iustos. et aures ei⁹ i p̄ces eoz. Vultus autē dñi ſup faciētes mala. ut pdat d̄ terra memorā eoz. Clamauerūt iusti ⁊ dñs exaudiuit eos: ⁊ ex oib⁹ tribulatōib⁹ eoz liberavit eos. Inta est dñs his q̄ tribulato ſūt corde: ⁊ hūiles ſpiritu ſaluabit. Ult̄ tribulatōis iustoz ⁊ d̄ oī b⁹ his liberabit eos dñs. Lustodit dñs oia oſſa eoz: vnu ex his n̄ p̄teref. Oros p̄tōz pessima: ⁊ q̄ oderit iustū deliquēt. Redimet dñs aias fuoz ſuoz: ⁊ nō deliquēt omnes qui ſperant in eo. In finē psalmus ipſi dāuid.

XXXIV

i Udica domine nocentes me. expugna i pugnantes me. Apprehende arma ⁊ ſeu utm: ⁊ exurge i adiutorū nubi. Effunde frameam ⁊ conclude aduersus eos q̄ pſequunt me: dic aie mee ſal⁹ tua ego ſū. Confidantur et reuereāt: q̄rētes aiaz mea. Auertat retroſū ⁊ cōſūdāt: cogitatōes mibi mala. Fiat tāq̄z puluis an facie vēti: ⁊ angel⁹ dñi coartās eos. Fiat vie illoz tenebre ⁊ lubricū: ⁊ angel⁹ dñi pſequēs eos. Qm̄ ḡtis obſcōdet mibi iteritū laq̄ ſu: ſupuacue ex p̄brauerūt alaz mea. Uerū illi laquēs quē iſgrat. et captio quā abſcōdit app̄bēdet eū: ⁊ i laq̄ ſu cadat i idpm̄. Aia āt mea exultabit i dño: ⁊ delectabit ſup ſalutari ſuo. Aia oſſa mea dicēt: dñe q̄ ſimi lis tibi. Eripies iopē d̄ māu fortioz ei⁹: egeu⁹ ⁊ paupez a diripiētib⁹ eū. Surgētes testes miq: q̄ ignorabam interrogabam me. Retribuebant mihi mala pro bonis ſterilitatem anime mee. Ego autem cum mibi moleſti eſſent. in duebar cilitio. Humiliabam in ieiūio aiaz meam: ⁊ oratio mea i ſinu meo queret. Quasi p̄ximū ⁊ q̄ ſi frēz n̄z ſic p̄placebā: q̄ ſi lugēs ⁊ p̄tristatus ſic hūiliabar. Et aduersus me letati ſūt ⁊ quenēt: p̄gregata ſūt ſup me flagella ⁊ i gravi. Difſipati ſut nec p̄pūcti: tē rūt ſup me detib⁹ ſuſ. H̄ne q̄i respicies: restitue aiaz meā a malignitate eoz a leonib⁹ vnicā me aq̄. Cōſtebor tibi in ecclā magi: i pplo graui laudabo te. Nō ſupgaudeāt mibi q̄ aduersant mili ūq̄: q̄ oderit me ḡt ⁊ anuūt ocul⁹ qm̄ mibi qdē p̄cifice loqbāl: ⁊ i uacūdia tre loq̄ntes dolos cogitabāt. ⁊ dilatauerūt ſup me os ſu⁹ dixit euge euge

D̄p̄p̄ſſionē domī

Psalterium

Viderunt oculi nostri. Vidiisti dñe ne sileas: domine ne discedas a me. Erurge et irede iudicio meo deus mens: et dñs me in causaz meā. Judica me sūm iusticiā tuā dñe de me: et nō supgaudeat mihi. Mō dicant in cordib⁹ suis euge euge aie nre. ne dicat deuorab⁹ eū. Erubescat et reuereant simul: q̄ gratulanſ malis meis. Induanſ pſuſōe et reuerētia: q̄ maligna loquū ſup me. Exultet et letent q̄ volūt iuſticiā meā: et dicat ſemp magnificet dñs q̄ volūt pacē ſerui ei. Et lingua mea me ditabit iuſticiā tuā: tota die laudē tuā. In fine ſeruo dñi dauid.

XXXV

Igit iniust⁹ ut delinq̄t in ſemetipſo: nō d̄ est timor dei an̄ oculos eius. Qm̄ doleſe egit in pſpectu ei⁹: ut inuenias iniquitas eius ad odiū. Verba ois ei⁹ iniquitas et dolus: noſuit intelligēt ut bñ ageret. Iniquitatē meditat⁹ eſt in cubili ſuo: aſtitit oī vie nō bone: malitiā autē nō odiuit. Dñe in celo misericordia tua: et veritas tua vſq; ad nubes. Iuſticia tua ſicut mōtes dei: iudicia tua abuſus multa. Mōies et iumenta ſal uabis dñe: quēadmodū multiplicasti miſericor diā tuā deus. Filii autē hominū: in tegmine alarū tuarū ſperabūt. Inebriabunſ ab vbertate dom⁹ tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. Quoniam apud te eſt fons vite: et i lumine tuo videbim⁹ lumen. Pretende miſericordiā tuā ſitientib⁹ te: et iuſticiā tuā bis qui recto ſunt corde. Non veniat mihi pes ſuperbie: et man⁹ peccatorum non moue atme. Ibi eccliferunt q̄ operant iniquitatē: expulſi ſunt nec povererunt ſtare. psalmus ipſi dauid.

Noli emulari in

XXXVI

malignisibus ineqz zelaueris facientes iniquitatē. Qm̄ tanq; ſenū velociter areſcent: et quēadmodū olera herbarū cito decident. Spera in dño et ſaebonitatē: et inhabita terraꝝ et paſceris in diuitiis eius. Selectare in dño. et dabit tibi petitiōes cordis tui. Reuela dño viā tuā et ſpera in eo: et iſe faciet. Et educet quaſi lumen iuſticiā tuā: et iudicū tuū tanq; meridiē. ſed itis eſto dño et ora eū. Noli emulari in eo qui pſperatur in via ſua: in hoſe faciēte inuicticias. Beſine ab ira et derelinque furorez: noli emulari ut mali gneris. Quoniā q̄ maligna extermiabunſ: ſuſtinentes autē dñm iſi hereditatē terraꝝ. Et adhuc puſillū et nō erit peccator: et queres locū ei⁹ et nō inuenies. Mansueti autē hereditatē terraꝝ: et delectabūt in multitudine pacis. Obſeruabit pecator iuſtū: et ſtridebit ſup eū dentibus ſuis. Dñs autē iridebit eū: qm̄ pſpicit q̄ veniet dies eius. Gladiū euaginauerūt peccatores intenderunt ar eū ſuū. Ut decipient pauperē et mōpe: ut trucidēt rectos corde. Gladiū eorū intret in corda ipſouꝝ et areus eorū cōfringat. Adeli⁹ eſt modicuz iuſto ſup diuitias peccatorū multas. Qm̄ brachii pecatorū pterent: confirmat autē iuſtos dñs. Nouis dñs dies imaculatorū: et hereditas eoz in eternū erit. Non pſundētur in tempe malo: et in dieb⁹ fa-

mis ſaturabunſ: q̄ peccatores peribūt. Inimici vero dñi mox ut honorificati fuerit et exaltati: deficientes quēadmodū ſum⁹ deficit̄: ut uabiles peccator: et nō ſoluerūt uirtus autē miſericordia et tribuerūt. Quia bñdicētis ei hereditatē terraꝝ: maledicētis autē ei dispibunt. Apud dñm gressus hois diriget: et viā ei⁹ volet. Cū ceciderit nō collidet: q̄ dñs ſupponit manū ſuā. Junior ſui eteni ſenū: et nō vidi iuſtū derelictū: nec ſemē eius querēs pañe. Tora die miſericordia et cōmodat: et ſemē illius in benedictione erit. Declina a malo et fac bonū. et i habita in ſeculū ſeculi. Quia dñs amat iudicētū et nō derelinquet ſanctos ſuos: in eternū pſerna bunt. Inuifti puniēt: et ſemē impioꝝ pibit. Iuſti autē hereditatē terraꝝ: et inhabitatūt in ſeculū ſeculi ſup ea. Os iuſti meditabūt ſapientiā: et lingua eius loqueſt iudiciū. Lex dei ei⁹ in corde ipſi us: et nō ſupplantabunſ gressus eius. Considerat peccator iuſtū: et querit mortificare eū. Dñs autē nō derelinqt eū in manib⁹ eius: nec dñabit eūt cū iudicabil⁹ illi. Expecta dñm et custodi viā eius et exaltabit te ut hereditate capias terraꝝ. cū perierint peccatores videbis. Vidi impiuꝝ ſuperaltatū et eleuatū ſicut cedros libani. Et transiui: et ecce nō erat: et queſi eū: et nō eſt inuenit ſoc⁹ ei⁹. Cuſtodi inoſentia et vide equitatē: qm̄ ſunt reliquie homini pacifico. Inuifti autē dispibunt. Simul relige impioꝝ iteribūt. Sal⁹ autē iuſtorū a dño: et pector eorū in tpe tribulatōis. Et adiunabit eos dñs et liberabit eos: et ernet eos a peccatorib⁹: et ſaluabit eos q̄ ſperauerūt in eo. Psalm⁹ dauid in rememoratiōe ſabbati.

XXXVII

Omne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua coriſtas me. Qm̄ ſagittare tue infixi ſunt mihi: et pſirmashi ſup me mañu tuā. Nō eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue nō eſt pax oſſib⁹ meis a facie peccatorū meorum. Qm̄ iniquitates mee ſupgrediſſi ſunt caput meū: et ſicut on⁹ graue grauate ſunt ſup me. P̄ utruerūt et corrupte ſunt cicatrices mee: a facie iſpiētie mee. Abiſſer fact⁹ ſuꝝ et curuat⁹ ſuꝝ vſq; in fine: tota die p̄trifat⁹ ingrediebar. Qm̄ lūbi mei ſpleti ſunt il luſionib⁹: et nō eſt ſanitas in carne mea. Afflic⁹ ſum et humiliatus ſum nimis: rugiebaꝝ a gemitu cordis mei. Dñe ante te omne desiderium meum et gemitus me⁹ a te non eſt abſconditus. Cor meū conturbatū eſt: dereliquit me virtus mea: et lumen oculorū meorū et ipm nō eſt mecum. Amici mei et priui mei: aduersuſ me appropinquauerunt et ſteſerunt. Et qui iuxta me erant de longe ſteſerūt et vñ faciebant qui querebant animam meā. Et qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates et dolos tora die meditabuntur. Ego autē tanq; ſurdus non audiēbam: et ſicut mutus non aperiens os ſuum. Et factus ſum ſicut homo nō audiens. et nō habens in ore ſuo redargutōnes. Qm̄ in te domine ſperauit: tu exaudies me dñe deus meus. Quia dixi ne quādo ſupgaudeant mihi

Homiliū cumib⁹ ad Psalmy

Psalterium

inimici mei: et dū p̄mouenſ pedes mei sup me magna locuti sunt. Qm̄ ego in flagella parat⁹ sum: et dolor meus in cōspectu meo semp. Qm̄ iniqtate meam annūciabo: et cogitabo p̄ peccato meo. Inimici aut̄ mei viuūt et p̄firmati sunt sup me et multiplicati sunt qui oderunt me inq. Qui retrivit mala p̄ bonis detrahēbat mibi: qm̄ seq̄bar bonitatē. Nō derelinq̄s me dñe deus me⁹: ne di scesseris a me. Intende in adiutoriū meū dñe de us salutis mee. In finē pro yditū canticū da uid.

XXXVIII

Dixi custodiā vias meas: ut non delin quā in lingua mea. Posui ore meo cu stodiā. cū cōsisteret peccator aduersus me. Obmutui et humiliatus fui et filii a bonis: et dolor meus renouat⁹ est. Oncaluit cor meū intra me: et i meditatō mea exardeſet ignis Locut⁹ sum in lingua mea: notuz fac mibi dñe si nē meum. Et numerū dierum meorū quis est: ut sciam quid desit mibi. Ecce mēſurabiles posuisti dies meos: et sub a mea tanq̄ nibilu ait te. Verū tamen vniuersa vanitas: ois homo viuēs. Verū tamē in imagine p̄transit homo sed et fruſtra cō turbatur. Thesaurizat et ignorat cui cōgregabit ea. Et nūc q̄ ē expectatio mea. nō dñs: et ſtatua mea apud te ē. Aboib⁹ imq̄tari⁹ meis erue me: oprobriū inſipienti dedisti me. Obmutui et nō aperui os meū: qm̄ tu fecisti. amoue a me plagas tuas. A fortitudine man⁹ tue ego defeci in incre patiōnib⁹: ppter iniquitatē coripuisti hominez. Et tabescere fecisti ſicut arancā aliam ei⁹. verū a mē vane p̄turbaf omis homo. Exaudi orationez meā dñe et deprecationez meā: auribus p̄cipē la chrymas meas. Ne fileas qm̄ aduena ego ſu apō te et peregrin⁹ ſicut oēs patres mei. Remitemi bi ut refrigereret. p̄uſq̄ abea: et ap̄l⁹ nō ero. In finē psalmus daniel.

XXXIX.

Expectans expectaui dominū: et intendit mibi. Et exaudīt preces meas: et eduit me de lacu miserie. et de luto fecis. Et statuit ſupra petram pedes meos: et direxit egress ſis meos. Et imiſt in os meū canticū nouū: car mē deo nōſtro. Videbunt multi et timebūt et ſperabunt in domino. Beat⁹ vir cuius est nomē do mini ſpes eius: et nō respexit in vanitates et inſanias falſas. Multa fecisti tu dñe de⁹ meus mirabilia tua et cogitationib⁹ tuis non eſt qui ſimilis ſit tbi. Annūciaui et locut⁹ ſum: multiplicati ſunt ſuper numer⁹. Sacrificiū et oblationē noluisti: au res aut̄ p̄fecisti mibi. Holocauſtū et p̄ peccato nō poſtulasti: tūc dixi ecce venio. In capite libri ſcri ptū eſt de me vt faciē voluntatē tuā: deus me⁹ vo lui et legē tuā in medio cordis mei. Annūciaui in ſticiā tuā in ecclieia magna: ecce labia mea non p̄ hibebo dñe tu ſecisti. Justiciā tuā nō abſcondi in corde meo: veritatē tuā et ſalutare tuū dixi. Non abſcondi misericordiā tuā et veritatē tuā: a cōſilio mīlto. Tu aūt dñe ne lōge facias miserationes tu

as a me: misericordia et veritas tua ſemp fuſcepe runt me. Qm̄ circūdērūt me mala quoru nō eſt numerus: cōprehenderunt me iniqtates mee: et nō potui vt viderē: multiplicati ſunt ſuper capilos capitū mei: et cor meū dereliquit me. Cōplacēat tibi domine ut eruas me: dñe adiuuādū me respice. Confundāt et reuertant ſimul: qui queāt aiam meā ut auferant eā. Auertant retroſum et reuereantur: q̄ volunt mibi mala. Ferant confeſſum cōfusionē ſuā: qui dicūt mibi enge enge. Exultent et letent ſuper te omes querētes te: et dicāt ſemp magnifice dñs qui diligunt ſalutare tuū. Ego alūt mendicus ſum et pauper. dñs ſollicitus eſt mei. Adiutor meus et p̄tector meus eſt tu: deus meus ne tardaueris. In finē psalmus daniel.

XL

Batus q̄ intelligit ſuper
egenū et pauperē: in die mala liberabit eū dñs. Dñs conſeruet eū et viuificet eū et beatū faciet eū in terra: et nō tradat eū in aiam inimicoru eius. Domin⁹ opē ferat illi ſuperletuſ doloris eius: vniuersu ſtratuſ eius verſasti in iſir mitate et⁹. Ego dixi dñe miſerere mei ſana aia ſia ſia quia peccauit tibi. Inimici mei dixerūt mala mibi: qm̄ mouetur et peribit nomē eius. Et ſi igre diebaf ut videret vana loquebāt cor ei⁹: congre gauit iniqtitatez ſibi. Egrediebaf ſoras: et loquebatur in idipſuſ. Aduerſum me ſuſurrabant oēs inimici mei: aduersuſ me cogitabant mala mibi. Verbu iniquū cōſtituerūt aduersuſ me: nūqđ q̄ dormit non aduiciet ut reſurgat. Eteni homo pa ciſ mee in quo ſperani: q̄ edebat panes meos ma gniſicavit ſup me ſuppliacionē. Tu aūt domine miſerere mei: et reuifta me et retribuam eis. In hoc cognoui qm̄ voluſti me: qm̄ nō gaudebit inimicus me⁹ ſup me. Abe aūt ppter innocētias ſu ſcepisti: et cōfirmasti me in p̄pectu tuo in eternū. Benedict⁹ dñs deus iſrael a ſeculo i ſeculo ſiat ſiat. In finem intellectus filii ſchore. Psalmus daniel.

XLI

Quādmodū deſiderat ceru⁹ ad fontes aquarū: ita deſiderat aia mea ad te de⁹. Situit aia mea ad deū ſonte viuū: quādo veniā et appebo aū faciem dei: ſuerit mibi la chryme mee pāces die ac nocte: dū dicūt mibi quādo vbi eſt de⁹ tu⁹. Hec recordat⁹ ſuſ et effudi in me aiam meā: qm̄ trāſibo in locū tabernaculiam mirabilis vſq̄ ad domū dei. In voce exultatōis et cōfessionis ſon⁹ epulatōis. Quare tristis eſt aia mea: et quare cōturbas me. Spera in deo qm̄ ad hoc p̄ſtebor illi: ſalutare vult⁹ mei et deus meus. Ad meipm aia mea cōturbata eſt: propterea me mor ero tui de terra iordanis et hermonium a mōte modico. Abyssus abyſſum inuocat: in voce ca taractarum tuarum. Omnia excelsa tua et fluct⁹ tui: ſuper met transierunt. in die mādauit domin⁹ misericordiam ſuam et nocte canticū eius. Zipō me oratio deo vite mee: dicāt deo fuſcepto: meus es. Quare oblitus eſt mei: et quare contrita

Pro infirmis

Psalterium

Con confiteor in te dixi

tus incedo dū affligit me inimicus? Bū cōfringū
tur ossa mea: expobauerūt mibi qui tribulat me
inimici mei. Bū dicūt mibi p singulos dies vbi ē
deus tuus: quare tristis es aia mea et quare stur
bas me. Spera in deo qm̄ adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei et deus meus. In finem
psalmus dauid.

.XLII.

Judica me deus et discerne causaz meam
de gente non sancta ab hoie iniquo et do
loso erue me. Quia tu es deus fortitudo
mea: quare me repulisti et quare tristis incedo dū
affligi me inimicus? Emitte lucē tuā et veritatē
tuā: ipa me deduxerūt et adduxerunt in motē san
ctū tuū et in tabernacula tua. Et introibo ad al
tare dei: ad deū qui letificat iacentūtē meā. Lōfi
tebor tibi in cithara deus deus me? quare tristis
es aia mea et quare cōturbas me? Spero in deo
qm̄ adhuc cōfitebor illi: salutare vultus mei et de
us meus. In finem pro filiis chore intellectus
psalmus dauid.

.XLII.

Eus auribus n̄ris audiūm̄ p̄es nostri
d annūciauerūt nobis. Opus quod opatus
es in diebus eoz. et in diebus antiquis.
M̄anns tua gētes disp̄didit et plantasti eos assi
xisti populos et expulisti eos. Nec enī in gladio
suo possederūt terraz: et brachiū eoz nō salvauit
eos. Sed dextera tua et brachiū tuū et illumina
tio vultus tui: quoniam cōplacuisti in eis. Tu es
ip̄e rex meus et deus meus: qui mandas salutes
iacob. In te inimicos n̄ros vētilabim̄ comū et in
noīe tuo spēn̄m̄ insūrgētes in nobis. Nō enī
in arcu meo sperabo: et gladius meus nō salvabit
me. Salvasti enī nos de affligētibus nos et odien
tes nos cōfudisti. In deo laudabim̄ tota die: et
in nomine tuo cōfitebim̄ in seculum. Nūc aut̄
repulisti et confudisti nos. et nō egredieris in vir
tutibus n̄ris. Auertisti nos retrosum post inimi
cos n̄ros. et qui oderūt nos diripiebant sibi. De
disti nos tanq̄z oues escarū: et in gentib̄ disp̄pisti
nos. Hendidisti populū tuū sine p̄cio. et non fuit
multitudo in cōmotionibus eoz. Posuisti nos
opprobriū vicinis n̄ris: sublaniationē et derisum
his q̄ sunt iu circuitu n̄fo. Posuisti nos in simili
tudinē gētib̄ cōmotionem capitū in p̄plos. Tota
die vericūdia mea p̄tra me est. et p̄fusio faciei mee
cooperuit me. A voce expobratis et obloquētis a
facie inimici et p̄sequēntis. Hec oia venerūt sup
nos nec obliti sum̄ te: et inique nō egim̄ in testa
mento tuo. Et nō recessit retro cor n̄rm̄: et declina
sti semitas n̄ras a via tua. Am̄ hūiliasti nos in lo
co afflictōis: et cooperuit nos ymbra mortis. Si
obliti sum̄ nomē dei n̄fi. et si expādim̄ man̄n̄ras
ad deū alienū. Nōne dē regret ista: ip̄e enī no
uit abscondita cordis. Am̄ pp̄ter te mortificamur
tota die: estimati sum̄ sicut oues occisiōis. Exur
ge q̄re obdormis dñe: exurge et ne repellas i fine.
Quare faciē tuā auersi. obliuisceris in opie n̄re et
tributōis n̄re. Am̄ hūiliata ē i puluere aia n̄fa

glutinat̄ ē i terra vēter n̄f. Exurge dñe adiuua
nos: et redime nos pp̄ter nomē tuū: in fine p his
q̄ p̄mutabunk filiis chore ad intellectū canticum
p delicto.

XLIII

Ructauit cor meū verbū bonum: dico
ego opa mea figi. Ligua mea calam̄ scri
bey elociter scribētis. Specios̄ forma p̄
filiis hoūm̄: diffusa est gratia in labiis tuis: pro
pterea benedixit te deus in eternuz. Accinge gla
dio tuo: sup semē tuū potentissime. Specie tua et
pulchritudine tua: intēde pspere p̄cede ad regna
Propter veritatē et mansuetudinē et iusticiā: et
deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue
acute populi sub te cadent in corda inimicorū re
gis. Sedes tua deus in seculū seculi: virga dire
ctionis virga regni tui. Dilexisti iusticiā et odisti
iniquitatē pp̄terea vñxit te deus deus tuus oleo
leticie p̄e consortibus tuis. Mirra et gutta et
casia a vestimentis tuis a domib⁹ eburneis et q
bus delectauerunt te filie regum in honore tuo.
Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato:
circūdata varietate. Audi filia et vide et inclia au
rem tuam. et obliuiscere populū tuum et domū
patris tui. Et concupiscet rex decorē tuū: quoni
am ip̄e est dominus deus tuus et adorabunt euū
Et filie tyri in muneribus: vultū tuum depreca
buntur omnes diuites plebis. Dis gloria eius fi
lie regis ab intus in simbris aarcis circūamicta
varietatibus. Adducen̄ regi virginēs post eam
prime eī anferen̄ tibi. Afferen̄ in leticia et exul
tatione. adducen̄ in templū regis. Pro patrib⁹
tuis nati sunt tibi filii: cōstitues eos p̄ncipes sup
omnē terrā. Remores erant noīs tui dñe in om
ni generatione et generatōne. Propterēa populi
confitebunk tibi in eternū: et in seculū seculi. In
finem filiis chore p̄ arcanis.

XLV

Nō nr̄ refugium et virt̄ adiutor: in tribu
lationib̄ q̄ inueuerūt nos nimis. Pro
pterea nō timebim̄ dū turbabik terra:
transfereb̄ mōtes in cor maris. Sonuerūt et tur
bate sunt aque eorū: turbati sunt montes in for
titudine eius. Fluminis impetus letificat ciuita
tem dei: sacrificabit tabernaculū suū altissimus
Bē i medio eī nō p̄moueb̄: adiuuabit eā de
mane diluculo. Cōturbate sūt gētes et icliata sūt
regna: dedit vocē suā mota ē terra. Bñs virtutū
nobiscum: susceptor nr̄ dē iacob. Uēite et videte
opa dñi q̄ posuit p̄digia sup terrā auferēs bella
vsḡ ad finē terre. Arcū pteret et p̄stringet arma: et
scuta p̄boret igni. Uocate et videte qm̄ ego sū dē
exaltabor in gentib̄ et exaltabor i terra: Domin⁹
virtutū nobiscū: susceptor nr̄ deus iacob. In
finē p̄ filiis chore: psalm⁹ dauid.

XLVI

M̄nes gentes plaudite manib⁹ iubilate
deo in voce exaltatōis. Quoniam dñs ex
celsis terribilis: rex magn⁹ sup oēs terrā
Subiecit pp̄los nob: et gētes sū pedib⁹ n̄ris. Ele
git nobis hereditatem suā: speciem iacob quam

Psalterium

De agno iudico

dilexit. Ascendit deus in iubilo: et dominus voce in tube. Psallite deo nostro psallite psallite regni nostro psallite. Quoniam rex ois terre deus: psallite sapienter. Regnabit deus super gentes: deus sedet super se dem sanctam suam. Principes populoꝝ congregati sunt cum deo abraam: quoniam dum fortis terre vehementer eleuati sunt. Psalmus canticus filius chore secunda sabbati.

XLVII

Agnus dominus et laudabilis nimis in ciuitate dei nostri: in monte sancto eius fundat exaltatioꝝ evniuersae terre: missio latera aquilonis ciuitas regni magni. Deus in domibus eius cognoscet: cu[m] suscipiet ea. Quidam ecce reges terre congregati sunt: ut conuenerunt in vnu. Ipsi videtes sic ammirati sunt: perturbati sunt comoti suu[t]: tremor apprehendit eos. Ibi dolores ut perturcentis in spu[re] vchementi conteres naues tharsis. Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate dñi virtutu[m] in ciuitate dei nři: deus fundavit eam in eternu. Suscepimus deus misericordias tuam: in medio templi tui. Scđm nomē tuū deus sic et laus tua in fines terre: iusticia plena est dextera tua. Letetur mons sion et exultet filii uide: propter iudicia tua dñe. Circumdate si[de] et complectimini eam narrate in turribus eius. Non te corde v[er]a in virtute eius: et distribuite domos eius ut enarratis in progenie altera. Quidam hic est deus deus nři et eter[n]u et in seculu[re] seculi: ipse reget nos in secula. In finem pro filio chore. psalmus david.

Videte hec omnes gentes: XXXXVIII auribus precipite oes qui habitabitis orbem. Quicquid terrigena et filii hominum simul in vnu dives et pauper. Os meu loquetur sapientia: et meditatio cordis mei prudentia. In clinabo in parabolā aurē meā: aperiaz in psalterio propositionē meā. Cur timebo in die mala: iniquitas calcanei me circumdat me. Qui confidunt in virtute sua: et in multitudine diuinarum suarū gloriantur. Frater non redimit redimiet hoc non dabit deo placationē suaz. Et preciu[m] redēptoris aie sue: et laborabit in eternu et vu[n]et adhuc in fine. Non videbit interitū cu[m] vidēt sapientes monentes: simul insipiens et stultus pibunt. Et relinquent alienis diuinas suas et sepulera eorum dominus illorum in eternu. Tabernacula eorum in pegnie et in p[ro]genie: vocauerunt noia sua in terris suis. Et hoc cu[m] in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus: et simul factus est illis. Hec via illorum scandalū ipsiſ: et postea in ore suo propagabunt. Sicut oves in inferno positi sunt: mors depascet eos. Et dominus eorum iusti in matutino: et auxiliu eorum veterascet in inferno a gloria eorum. Verūt deus redimet aiam meā de manu inferi cu[m] accepit me. Ne timueris cu[m] dimes factus fuerit hoc: et cu[m] multiplicata fuerit gloria domini ei. Quidam cu[m] iter ierit non sumet oia: neque descendet cu[m] eo gloria ei. Quia aia ei in vita ipsius b[ea]tificetur: propagabitur tibi cu[m] b[ea]tificeris ei. Introbit yſ

q[ue] ip[er]genies patru[m] suorū usq[ue] i eternu[n]d[um] videbit lumē. Homo cu[m] in honore esset non intellexit: comparatus ē iumentis insipientibus: et filii facti est illis. Psalmus asaph.

XLIX

Deus deoꝝ dominus locutus est: et vocavit terrā. A soli oru[m] usq[ue] ad occasu[m]: ex siō spes decous ei. Deus manifeste venier: deus nř et non silebit. Igitur in conspectu ei exardescet et in circuitu ei tempestas valida. Adiuocavit celum desursu[m]: et terrā discernere populū suū. Congregati illi sanctos ei q[uo]d ordinat testamentū eius super sacrificia. Et annūciabit celī iusticias ei q[uod] quoniam deus iudex est. Audi populi meū et loquaris: israel et testificabor tibi: deus deus tu ego sum. Non in sacrificio tuis argua te: holocausta at tua i spectu meo sunt semp. Non accipiā de domo tua vitulos: neque de gregib[us] tuis hircos. Quidam mee sicut oes vere siluaz: iumenta in mórib[us] et boues. Longou[re] oia volatilia celi: et pulcritudo agri mecum est. Si esuriero non dicā tibi: meus est enī orbiter et plenitudo eius. Nūq[ue] maudicabo carnes thaurop[er] aut sanguinē hircop[er] potabo: Immola deo sacrificiū laudis: et reddē altissimo vota tua. Et invoca me in die tribulatiōis eruā te et honorificabis me. Decicatori aut̄ dixit deus: quā tu enarras iusticias meas et assumis testamentū meū p[ro]p[ter] os tuū. Tu vero odisti disciplinā: et piecisti sermones meos retroſu[m]. Si videbas fures currebas cu[m] eo: et cu[m] adulteris portionē tuā ponebas. Os tuū abundant malitia: et lingua tua cōcinnabat dolos. Sedēs aduersus fratrem tuū loquebaris et aduersus filium tuū tue ponebas scādaluz hec fecisti et tacni. Existimasti iniq[ue] p[ro]cro tui filis: arguam te et statuā p[ro]tra faciē tuā. Intelligite hec q[uo]d obliuiscim[us] deū neq[ue] rapiat et n[on] sit q[uo]d cripiat. Sacrificiū laudis honorificabit me: et illuc uer quo ostendā illi salutari dei. Psalmus in dauid quoniam venit ad eū nathā p[ro]p[ter]ha quoniam itrauit ad barsabee. L

Iserere mei deus: fūm magnā misericordia tua p[ro]p[ter] de le iniquitatē meā. Ampli laua me ab iniq[ue]tate mea: et a peccato meo mūda me. Quidam iniq[ue]tates meā egocōgisco: et petm meū p[ro]tra me est sp. Tibi soli peccau[er] et malū corā te feci ut iustificēs i fomib[us] tuis et vincas cu[m] iudicaris. Ecce enī in iniq[ue]tib[us] p[ro]cep[er] fū et i petis p[ro]cep[er] me mater mea. Ecce enī veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientia tua māifestasti mihi. Asperges me dñe hyssopo et mundabor: lauabis me et sup nubes dealbabor. Auditui meo dab[er] gaudiu[m] et leticiā et exultabūt os sa hūiliata mea. Auerte faciē tuā a petis meis: et oes iniq[ue]tates meas dele. Cor mundū crea in me deus: et spm rectū inoua i viscerib[us] meis. Ne p[ro]uici[er] mihi leticiā salutaris tui: et spū principia li p[ro]firma me. Bocebo iniquos vias tuas: et impū ad te querelā. Libera me de sanguinib[us] de[us] de[us] salutis mee: et exultabūt ligua mee iusticiam tuam.

L p[ro]p[ter] iudicio v[er]itatis

Psalterium

Domine labia mea aperies: et os meū annūciabit laudē tuā. Qm̄ si voluisses sacrificiū dedisem vtqz holocaustis nō delectaberis. Sacrificiū deo spūs cōtribulatus: cor cōtritū et humiliatū deus nō d̄ spicies. Benigne fac dñe in bona voluntate tua sy on: vt edificetur muri hierusalē. Tūc acceptabis sacrificiū iustitie oblationes et holocausta tūc imponēt sup altare tuū vitulos. In finē intellectus dñi cū venit ad eū doech idūmeus et nūciavit saul. et venit dñi in domū abimelech. L.

Vid gloriaris in malitia: qui potēs es in iniquitate: Tota die iniustitiā cogitam lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolū. Dilexisti maliciāz sup benignitatē: iniquitatē magis qz loqui equitatem. Dilexisti oīa verba precipitationis: lingua dolosa. Propterea deus destruet te in finē: cuellet te et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra viuentium. Videbunt iusti et timebunt: et super eū ridebit et dicent: ecce homo qui nō posuit deū adiutorē sūnum. Sed sperauit in multitidine iuritiaz suarū et p̄uahuit in vanitate sua. Ego autē sicut olma fructifera in domo dei: sperani in misericordia dei in eternū et in seculum sūculi. Confitebor tibi in seculū qz fecisti: et expectabo nomē tuum qm̄ bonū in conspectu sanctorum tuorum. In finē intellectus dñi pro amalech. LII.

Irūt insipiens in corde suo nō est deus. Corrupti sunt et abhominabiles faciūt in iniquitatibus: non est qui faciat bonū. Dens de celo prospexit super filios hominū: vt videat si est intelligenſ aut requirens deū. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt. nō est qui faciat bonū nō est vñqz ad vñū. Nōne sciet omnes qui operantur iniquitatē: q. deo: ut plebē meā vt cibā pānis? Deū nō inuocauerunt: illuc trepidauerunt timore vbi nō fuit timor. Qm̄ de° dissipauit ossa eoz qui hoīb̄ placēt cōfusi sunt qm̄ de° spreui eos. Quis dabit ex syon salutare isrl̄: cū cōuerterit dens cāptiuitatē plebis sic: exultabit iacob et letabit isrl̄

In finē in carminibus intellectus dñi cū venissent cyphei et nunciascent saul nōne dñi absconditus est apud nos. LIII.

Ens in noīe tuo salū me fac: et in vñte tua iudica me. Deus exaudi orationē meas aurib̄ p̄cipe vba oris mei. Qm̄ alieni in surrexerūt aduersiz me: et fortes q̄sierūt animaz meā: et nō p̄posuerūt deū aī cōspectū sūuz. Ecce enī de° adiuuat me: et dñs susceptor: est aī mee auerte mala inimicis meis: et in veritate tu disp de illos. Voluntarie sacrificabo tibi: et confitebor nō tuo dñe qm̄ bonū est. Qm̄ ex oī tribulatione erupisti me: sup inimicos meos desperit oculus meo. In finē in carminis intellectus dñi raudi deus orationem meam LIII et ne despereris deprecationem meas: intē de mīhi et exaudi me. Contristatus sum

in exercitatione mea et conturbat⁹ sim a voce inimici et a tribulatione peccatoris. Quoniam declinaverūt in me iniqtates: et i ira molesti erant mīhi. Cor meū cōturbatū est in me: et formido mortis cecidit super me. Timor et tremor venerūt super me: et p̄tererūt me tenebre. Et dixi. qd̄ dabit mihi pēnas sicut colubē: et volabo et regescam. Et elongaui fugiens: et mansi in solitudine. Expectabam eū q̄ salū me fecit: a pusillanimitate spūs et tempestate. Recipita dñc diuide linguas eoz qm̄ vidi iniqtatē et contradictionē in ciuitate. Die ac nocte circūdabit eā sup muros eius iniqtas et labori in medio eius et iniusticia. Et nō d̄fecit de plateis eius: vñsa et dolus. Qm̄ si inimic⁹ meus maledixisset mīhi: sustinuisse vñqz. Et si is q̄ oderat me sup me magna locut⁹ fuisset: abscondissez me forsitan ab eo. Tu vñ hō vñanimis: dux meus et not⁹ me⁹. Qui simul meū dulces capiebas cibos in domo dei ambulauim⁹ cū p̄sensi. Ceniat mors sup illos et descendant in infernū viuentes Qm̄ negtie in habitaculo eoz: i medio eoz. Ego aut̄ ad deū clamaui et dñs salvabit me. Uesperet et mane et meridi narrabo et annūciabo: et exaudiet vocē meā. Redimet in pace aīam meā ab his q̄ appropiāt mīhi qm̄ iter multos erāt meū. Ex audies deus et hūiliabit illos. q̄ aī secula. Nō enī est illis p̄mutatio tñō tiverūt deū: extēdit manū suā in retribuēdo. Cōtaminauerūt testim⁹ ei⁹ diuissi sunt ab ira vñlt⁹ ei⁹: et appropiāquit cor illius. Adolliti sūt fūmones ei⁹ sup oleū. et ipi sūt iacula. Iacta sup dñm curā tuā et ipse te enutriet: et non dabit i eternū fluctuatōes iusto. Tu vñ de⁹: deduces eos in putēuz interit⁹. Viri sanguinū et dolosi nō dumidiabit dies suis: ego aut̄ sperabo i te domine. In finē p̄ pplo q̄ aī sancti lōge fact⁹ est in tituli inscriptioē ipi dñi dñi cū tenerēt cum allo phylī in geth. LIV

Isrere mei deus qm̄ p̄culeauit me hō tota die impugnāt tribulauit me. Conculcauerūt me inimici mei tota die: qm̄ multi sunt bellātes aduersū me. Ab altitudine diei tiebo ego vñ i sperabo: In deo laudabo fūmones meos: i deo spāui nō tiebo qd̄ faciat mīhi caro. Tota die vñba mea execrabāt: aduersū me oēs cogitatōes eoz i malū. Inhabitabunt et abscondent: ipi calcaneū meū obsernabunt. Sicut sustinuerūt aīam meam p̄ nihil saluos facies illos in ira populus cōfringes. Deus vitā meas annūciavi tibi: posuisti lachrymas meas in conspectu tuo. Sicut et in promissione tua: tūc cōuertentur inimici mei retroisū. In quacūqz die inuocauero te: ecce cognoui quoniam deus meus es. In deo laudabo verbū: in domino laudabo sermonē: in deo sperani non timebo quid faciat mīhi homo. In me sunt deus vota tua. que reddā laudatōes tibi. Quoniam erupisti aīam meas d̄ morte. et pēdes meos de lapsi: ut placeā coraz deo in lumine viuentium. In finē ne disperdas dñi

Tu es in meū nō te p̄spāga

Psalterium

tituli inscriptione cum fuderet a facie saul regis
israel in speluncam.

LVI

Iscrere mei deus miserere mei: quoniā
m in te confidit aia mea. Et in ymbra ala-
rum tuarū sperabo donec transeat ini-
quitas. Clamabo ad dēū altissimum: dēū qui be-
ne fecit mihi: **A**dūcit de celo et liberavit me: dedit
in opprobriū cōcūlantes me. **A**dūcit deus miseri-
cordiā suā et veritatē suā: et cripuit aiam meā de
medio catulorū leonū dormiūt cōturbat⁹. Fili ho-
minū dētes eoz armā et sagitte. et ligna eoz gladi-
us acut⁹. Exaltare super celos deus: et in oī ter-
ra gloria tua. Laqueū parauerūt pedibus meis
et incuruauerūt aiaz meā. Foderūt an faciē meā
foueā: et inciderūt in ea. Paratū cor meū de⁹ pa-
ratū cor meū: cātabo et psalmū dicā dñō. Exur-
ge gloria mea exurge psalterū et cithara exurgā
diluculo. Consitebor tibi i populis dñe: et psalmū
dicā tibi in gentib⁹. Quoniā magnificata est vīqz
ad celos misericordia tua: et vīqz ad nubes veri-
tas tua. Exaltare sup celos deus: et sup omnem
terrā gloria tua: In finē ne disperdas dauid i
tituli inscriptione.

LVII

I vero vīqz iusticiā logmini: recte iudi-
cate filii hoīuz. Eteni in corde iniquates
opamini in terra: iusticias manus vestre
accūtant. Alienati sunt peccatores a vulua: terra
uerūt ab vtero: locuti sunt falsa: Furor illis fū si
multitudinē serpens: sicut aspidis surde et obturā-
tes aures suas. Que nō exaudiet vocē incantan-
tum: et benefici incantans sapienter. Deus conte-
ret dentes eorū in ore ipsoz: molas leonū cōfrin-
get dñs. Ad nibilū deuenient tanqz aqua decur-
rens: intendit arcū suū donec infirmens. Sicut
cera que fluit auferēt: sup cecidit ignis et non vi-
derūt solē. P̄diūs qz intelligerēt spine vīc rhamnū
sicut viuentes sic i ira absorbet eos. Letabitur iu-
stus cū viderit vindictā: manū suas lauabit i san-
guine peccatores. Et dicer hō si vīqz est fructus
iusto: vīqz est de⁹ iudicans eos i terra. In finē
ne disperdat dauid in tituli inscriptione. quādo
misit saul et custodivit domū eius ut interficeret
eum.

LVIII

Ripe me de inimicis meis deus meus
et ab insurgentib⁹ in me libera me. Eri-
pe me de operantib⁹ iniquitatē: et de vi-
ris sanguinū salua me. Quia ecce ceperunt aiaz
meā: irrueūt in me fortis. Negz iniquitas mea
necqz peccatū meū dñe: sine iniquitate cūcurri et
direxi. Exurge in occurſuz meū et vide. et tu dñe
deus virtutū deus israel. Infede ad visitandas
omēs gentes: nō miserearis oībus q operant in-
iquitatē. Conuertentur ad vesperam et famē pati-
entur ut canes: et circuibūt ciuitatē. Ecce loquen-
tur in ore suo et gladi⁹ in labiis eorū: qm̄ qs audi-
vit. Et tu domine deridebis eos: ad nibilū dedu-
ces omnes gētes. Fortitudinē meā ad te custodiā
q deus susceptor meus es: deus me⁹ misericordie

eius preueniat me. Deus ostēdit mihi sup inimī-
cos meos: ne occides eos ne q̄ obliuiscant p̄pli
mei. Disperge illos in virtute tua: et depone eos
p̄tector meus dñe. Belictum oīs eoz: sermones
labiowz ipsoz: et p̄prehendans in superbia sua.
Et de execratione et mendatio annūciabunt in
p̄summatiōne: in ira p̄summatiōis et non erunt. Et
scient quia deus dñabitur iacob: et finiū terre.
Conuertent ad vesperaz et famē patientur ut ca-
nes: et circuibunt ciuitatē. Ipsi dispergēt ad mā-
ducandū: si vero nō fuerint saturati et murmurā-
bunt. Ego autē cantabo fortitudinē tuā: et exaltra-
bo mane misericordiā tuā. Quia fact⁹ es susceptor
me⁹: et refugū meū in die tribulatiōis mee. Adu-
tor meus tibi psallā: quia de⁹ susceptor meus es:
de⁹ meus misericordia mea. In finē p̄ his qui
comutabuntur in tituli inscriptione ipsi dauid in
doctrinam: cū succendit mesopotamiam syrie et
lobal. et conuertit iob et percussit edom in valle
salinarū duodecim milia.

LIX

Ebus repulisti nos et destruxisti nos ira-
tus es et misertus es nobis. Cōmonisti
terrā et conturbasti eam: sana tritidē
eius q̄ cōmota est. Ostendisti populo tuo dura-
potasti nos vino cōpunctionis. Bedisti metuen-
tibus te significationē: ut fugiant a facie arc⁹. Et
liberen t dilecti tui: saluū fac dextera tua et exaudi
me. Deus locutus est in sancto suo: letabor et par-
tibor: sicut hūnā: et conuallē tabernaculorū metibor
Ade⁹ est galaad et me⁹ est in manassē. et cephra
in fortitudo capitū mei: Juda rex me⁹. moab ol-
la spei mee. In idumeā extendā calciamentū me-
um: mihi alieni gene subditū sunt. Quis deducet
me in ciuitatē munitā: quis deducet me vīqz in
idumeā? Nonne tu de⁹ qui repulisti nos: et non
egredieris deus in virtutib⁹ nostris. Ba nob̄
auxilium de tribulatione: et vana salus hominis.
In deo faciemus virtutē et ipē ad nibilū deducet
tribulantes nos. In finē in hymnis. psalmus
dauid.

Dicit LX.

Raudi deus deprecationē meaz: intende
e orationi mee. Ad finibus terre ad te cla-
mavi duz anxiaretur cor meū: in petra
exaltasti me. Seduxisti me q̄ factus es spes mea
turtis fortitudis a facie inimici. Inhabitabo i ta-
bnaculo tuo in seclā. p̄tegar i velamēto alarum
tuaz. Qm̄ tu de⁹ me⁹ exaudiisti oratōez meā: ddi
regis adiicies: annos eius vīqz in diē ḡfatiōis
et generatiōis. Permaet in eternū in p̄spectu dei
misericordiā et vītātē ei⁹ qs regret: sic psalmū di-
cam noi tuo in seculū seculi: vt reddā vota mea d
die i diē. In finē p̄ ydithū psalm⁹ dauid.

Onne deo sbiecta erit aia mea ab ipo. n.
salutare meū. Nā et ipē de⁹ me⁹ et saluta-
ris me⁹ susceptor meus: et non monebor
ampli⁹. Quousqz irruis i boīez: interfici vniuer-
si vos: tanqz parieti inclinato et macerie de pulse

Seruamus fr̄ regnos

Psalterium

Verūtū preciū mēsi cogitauēt repellē: cūcurri
i sūti. ore suo bñdicebat et corde suo maledicebat.
Verūtū deo subiecta esto aia mea: qm ab ipso pa
cientia mea. Quia ipse deus meus et saluator me
us: adiutor meus non emigrabo. In deo saluta
re meū et gloria mea: deus auxiliū mei et spes mea
in deo est. Sperate in eo ois cōgregatio ppli. et
fūdite corā illo corda vestra: deus adiutor nř i eter
num Verūtū vani filii hoīuz: mēdaces filii homi
nū in stateris vt decipient ipi de vanitate in id
ipsum. Nolite sperare in iniquitate: et rapinas no
lute p̄cupiscere: duuitie si affluat nolite cor appōe
re. Semel locutus ē deus duo hec audiri: qm p̄tās
dei est tibi dñe mia. qm tu reddis vnicuiqz iurta
opa sua. Psalmus dāuid cū eēt i defro iudee
Eus deus: ad te de .LXII.

luce vigilo. Situit i te aia mea: qz multi
pliciter tibi caro mea. In terra defta iuia
z in aquosa sic in scđ appui tibi: vt viderē virtu
te tuā z gloriā tuā. Qm melio: ē mia tua sī vitalis
labia mea laudabūt te. Sic benedicaz te in vita
mea et in noīe tuo lenabo manū meas. Sicut adi
pe et pigudine ī pleaf aia mea: et labios exultati
onis laudabit os meū. Sic memor fui tui super
stratū meū: i matutinis meditabor in te: qm suisti
adiutor meus. Et in velamēto alaz tuaz exultabo
adhesit aia mea post te: me suscepit dextera tua:
Ipsi vero in vanū quesierūt aiam meā introibūt
i seferiora terre tradēt in manū gladii p̄tes vulpiū
erunt. Rex vero letabūt in deo laudabūt omnes
qurāt i eo: qm obstructuz ē os loquentū iniqua.

In finē psalmus dāuid. .LXIII. *psalmus dñi*

Raudi deus oīonē meā cū dephcor: a timore
inimici eripe aiaz meā. Protexisti me a
cōuentū malignūtū: a multitudine opantiū iniq
uitate. Quia exacueūt vt gladiū linguas suas: intē
derūt arcū rem amarā: vt sagittent in occulū im
culatū. Subito sagittabūt eū et non timebūt: fir
mauerunt sibi sermōez neg. Narrauerūt vt ab
scđ derent laq̄os: direx̄t qm videbit eos. Scruta
ti sūt iniquitates: defecēt scrutates scrutinio. Ac
cedet hō ad cor altum z exaltabilis deus. Sagitte
pūlōz facte sūt plage eoz. et infirmate sunt cō
tra eos lingue eorū. Conturbati sunt oīes qm vide
bāt eos. et timuit oīs hō. Annunciauerūt opa dei
et facta eius intellexerunt. Letabūt iusti i dño et
spabit i eo: et laudabūt oīes recti corde.

In finē psalmus dāuid canticuz aggeri hiere
mic et zechielis de verbo peregrinatiois et de
pplo transmigratiois cū incipent p̄ficiſci.

E decet hymnus deus i nīo: .LXVIII.
Tibi redēt votū i hīrlz. exaudi oīonē me
az ad te oīs caro vēiet. Herba iniquoz p
valuet sup nos. et impietatibus nīris tu p̄pici
beris. Beatus quez elegisti et assūpisti. inhabi
bit in atriis tuis: Replebimur iub onis domus
tue. sanctū est tēplum tuum mirabile in eq̄tate.
Exaudi nos deus salutaris nōster: spes omnīū

finlū terre z in mare lōge. Preparās mōtes i vir
ture tue accinctus potētia: qm turbas p̄fundū ma
ris sonū fluctuū ei. Turbabūt gētes z timebunt
qm habitat termios a signis tuis: exitus matutini et
vespe delectabis. Visitasti terrā z inebriasti eam
multiplicasti locupletare eā. flumē dei repletū est
aqz: parasti cibū illoꝝ qm ita est p̄paratio eius.
Ruos eius inebria multiplica genuina eius: i
stillicidus ei letabit germinās. Bñdices corone
anni benignitatis tue: z cāpi tui replebūt vberta
te. P̄guescēt speciosa d̄serti: z exultatione colles
accingent. Induti suntarietes om̄iū: z valles abū
dabūt frumento: clamabūt etenī hymnum dicent.
In finē canticū psalmi resurrectōis. LXV

Ob Genera volvēt
Ublate deo oīs terra: psalmū dicite no
mini ei: date gloriā laudi ei. Bicite deo
qm̄ terribilia sunt opa tua dñe: in multi
tudine v̄tutis tue mētēt tibi inimici tui. Omnis
terra adoret te z psallat tibi: psalmūz dicat nomi
tuo. Venite z videte opa dei. terribilis ī p̄silis si
per filios hoīum. Qui suertit mare i aridā: in flu
mie p̄trāsibūt pede ibi letabimur in ipso. Qui do
mīat i virtute sua in eternū oculi ei sup gentes
respiciūt: qm exasperant nō exaltent in semetipsis.
Bñdicte gētes deū nīm: z auditā facite vocē lau
dis ei. Qui posuit aiaz meā ad vitā: z nō dedit
in p̄motōem pedes meos. Qm p̄basti nos deus
igne nos examinasti sicut examinat argentū. In
duristi nos in laqueū: posuisti tribulatōes in dor
so nīo: ipso uisti hoīes sup capita nīa. Et rāsiūm
p̄gnē z aquā z eduristi nos i frigeriū. Introibo
in domū tuā in holocaustis: reddā tibi vota mea
qm̄ distinxerūt labia mea. Et locutū est os meū: i tri
bulatōe mea. Holocausta medullata offeraz tibi
cū incēlo arietuz: offerā tibi boves cū hircis. Ve
nite audite z narrabo oīes qm timeris deū: qm̄ se
cit aie mee. Ad ipm̄ ore meo clamaui: z exaltaui
sū ligua mea. Iniquitatē si aspexi i corde meo: non
exaudiet dñs. Propterea exaudiuīt deus: z attēdit
voi dephcoris mee. Bñdictus deus: qm̄ non amouit
orationē meā z mihi suā a me. In finē i hym
nus. Psalmus canticidauid. LXVI

Prima d̄petanda
Eus misereat nīz z bñdicat nobis: illu
miet vultū sūm̄ sup nos: z miscreat nīz
Ut cognoscam̄ i terra viā tuā: in oīb̄
gentib̄ salutare tuū. Cōsiteant tibi ppli deus: cō
siteat tibi ppli oīes. Leten̄t z exultēt gētes: qm̄ in
dicas pplos in eq̄tate: z gentes in terra dirigis.
Cōsiteant tibi ppli deus: cōsiteant tibi ppli om̄es:
terra dedit fructū sūm̄. Bñdicat nos deus deus nī
bñdicat nos deus: z meruāt eū om̄es fines terre.
In finē psalmus cantici dāuid. LXVII

Confinicor
Exurgat deus: z dissipent inimici ei: z fu
giant qm̄ oderūt eū a facie ei. Sicut defi
cit sumus deficient: sicut fluit cera a fa
cie ignis sic pereant peccatores a facie dei. Et iū
stū epulēt z exultēt in p̄spectu dei: z delectēt in
leticia. Cātate deo psalmū dicite noi ei: iter faci

J. de Monte

Psalterium

te ei q ascēdit sup occasiū: dñs nōm̄ illi. Exulta te in p̄spectu ei²: turbabūk a facie ei² p̄fis orpha noꝝ et iudicis viduaz. Deus in loco sc̄tō suo: de² q̄ inhabitare facit yni² moris in domo. Qui edūcit victos in fortitudine: sūlter eos q̄ exaspant q̄ habitant in sepulcris. Se² cū egredieris in p̄spectu ppl̄i tui cū: p̄trāsiēs in defto. Terra mota ē: etenim celi distilauerūt a facie dei sinai a facie dei ifrael. Pluuiaz volūtariaz segregabis de² hereditati tue et infirmata est: tu vero p̄fecisti eā. Alalia tua habitatūt i ea: parasti in dulcedine tua pauperi de². Bñs dabū verbū euangelizantib²: virtute multa. Rex v̄tutū dilecti dilecti: et specieī do m² diuidere spolia. Si dormias inter medios cleros penne colubē deargētate. et posterioria dorſi ei² in pallore auri. Bñ discernit celestis reges super eaz nūne dealbabūk in selmo: mōs dei mons pinguis. Ab dñs coagulat² mōs pinguis: ut quid suspicam̄ mōtes coagulatos: ab dñs in quo bene placitū est deo habitare in eo: etenī dñs habitabit in finē. Curruſ dei decē milib² multiplex: milia letantū: dñs in eis in fina in sancto. Ascēdisti in altū cepisti captiuitatē: accepisti dona in hoib². Etenī nō credēces: ihabitare dñm deū. Bñdicit² dñs die quotidie: p̄spērū uer faciet nobis deus salutariū nr̄oꝝ. Deus n̄ de² saluos faciēdi: et dñi dñi exit² moris. Verūtū de² cōfriget capita inimi coꝝ suor̄. vñc capilli p̄abulantū in delictis suis. Dixit dñs ad balan̄ cōuertā: cōuertā in p̄fundū maris. Ut itingual̄ pes tu² in sanguine: lingua canū tu or̄ ex inimicis ab ip̄o. Viderunt ingressus tuos deus: ingressus dei mei regis mei qui est in sancto. Preuenērūt p̄ncipes cōiūcti psallētibus in medio iuūcularū tympanistriaz. In ecclesiis bñdicate deo dño: de fonsib² israel. Ibi beniamus adoleſcētulus: in mētis excessu. P̄ncipes induces eoz: p̄ncipes zabolon et p̄ncipes neptalin. Abanda de² v̄tuti tue: confirma l̄ deus qđ opa tu es in nobis. A téplo tuo in hierlm̄: tibi offerēt reges mūera. Inc̄epa feras arudinū p̄gregatio tauroꝝ in vaccis pploꝝ vt excludant eos q̄ p̄ba ti sunt argēto. Dissipa gētes q̄ bella volunt venient legati ex egypto: ethiopia p̄uenier man² ei² deo. Regna terre cantate deo psallite dño. Psalrite deo q̄ ascēdit sup celū celi: ad orientē. ecce dabit voc̄ sue vocē virtutis: date gloriā deo super israel. magnificētia eius et virtus eius in nūbīb². Mirabilis deus in sanctis suis deus israel ip̄se dabit virtutē et fortitudinē plebi sue: benedictus deus. In finem pro his qui commutabuntur psalmus ipsi dauid.

LXXXVIII.
Alaud me fac deus: quoniam intra-
uerunt aque vsq; ad animam meam
D Insixtus sum in luto psumdi: et non
est substantia . Veni in altitudinem
maris: et tempestas dimersit me. La-
boravi clamans rauce facte sunt sauces mee: de-
fecerunt oculi mei dum spero indeum meum. **H**ul-

:LXVIII.

tiplicati sunt sup capillos captis mei q̄ odet̄ me
gratis. Et fortati sunt q̄ psecuti s̄t me iūmici mei
iūste: q̄ nō rapui tūc exolutebas. De^o tu scis isipi
entia meaz: et delicta mea a te nō sunt abscondita.
Nō erubescant i me q̄ expectant te dñe: dñe vir
tutū. Nō p̄fudās sup me: q̄ q̄rūt te de^o isrl. Qm̄
ppter te sustinui opprobriū: opuit p̄fusio faciem
meaz. Extrane^o fact^o sū trib^o meis: et pegrin^o fili
is m̄ris mee: Qm̄ cel^o dom^o tue comedit me: et op
probria exprobautiū tibi ceciderit sup me. Et ope
rui i cœlio aiaz meaz: et factū est in opprobriū mi
hi. Et posui vestimentū meuz ciliciū: et fact^o sū illis
i parabolaz. Aduersuz me loq̄bant q̄ sedebat in
porta: et i me psallebant q̄ bibebat vīnu. Ego vo
oratōnē meā ad te dñe: t̄p̄l bñplaciti de^o. In mul
titudie mie tue: exaudi me i vītate salutis tue. Eri
pe me de luto ut nō infigar libera me ab his qui
odet̄ me et de p̄fundis aquaz. Nō me d̄mergat
tepestas aq; neq; absorbeat me p̄fundū neq; vr
geat sup me puteus os suū. Exaudi me dñe qm̄
benigna ē mia tua: bz multitudinē misatōuz tua
rū respice me. Et ne auertas facié tuam a puerō
tuo qm̄ tribulor velociter exaudi me. Intēde aic
mee et libera eā: ppter inimicos meos cripe me.
Tu scis in properiū meū et p̄fusionēz meā: et reue
rentia meā. In p̄spectu tuo sūt oēs q̄ tribulat me
i properiū exspectauit cor meū et miseria. Et susti
nui q̄ simul p̄tristareb^o et nō fuit et q̄ p̄solareb^o et nō
iueni. Et dedeſt in escā meā fel: et in siti meo pota
neſt me aceto. Fiat mēla eoz corā ip̄is i laqū: et i
retributōes et i scādalu. Obscurēt oculi eoz ne vi
deat. et dorſū eoz sp i curua. Effude sup eos irā
tuā et furor ire tue p̄phēdat eos. Fiat hiratio eoz
desita: et in tabernaculis eoz nō sit q̄ inhabitet.
Qm̄ quē tu p̄cuſisti psecuti sūt: et sup dolorē vul
nerū eoz addiderunt. Appone iniquitatē sup iniq
uatē eoz: et nō intrēt in iusticiā tuā. Deleans de li
bro vīnetū: et cū iustis nō scribant. Ego suz pau
per et dolēs: sal^otua de^o suscepit me. Laudabo no
mē dei cū cantico: et magnificabo eū i lande. Et
placebit deo sup vitulū nouellū cornua p̄ducētē
et vngulas. Videant paupes et letent: q̄rite deum
et viuet aia vīra. Qm̄ exaudiuit paupes dñs: et vi
ctos suos nō despexit. Laudet illum celi et terra:
mare et oia reptilia in eis. Qm̄ de^o saluaz faciet
sion: et edificabūt ciuitates inde. Et inhabitabūt
ibi: et hereditate acqrēt eaz. Et semē suoz ei^o pos
siderbit eaz: et q̄ diligūt nomē ei^o habitabūt in ca
uum fecit eum dominus.

LXIX

Eus in adiutoriis meis intende domine ac
d^o adiuuandum me festina. **L**etificans et
reverans: q^{uia} querunt aias meas. Auer-
tans retrosum et erubescant: qui volunt mibi ma-
la. Auertans statim erubescentes: q^{uia} dicunt mibi cu-
ge euge. Exultet et letet in te omnes qui querunt
te: et dicant sp magnifice dñs qui diligunt salutem
retuum. **E**go vero egenus et paup sum: de^o adi-

an labourer in India

Psalterium

Doxof grec fundig manu pth

ua me ad iutor meo et liberator meus es tu: dñe ne moreris. *Psalmus danid filioꝝ ionadab et priorum captiuorum.* .LXX.

Alle dñe spau non p̄fundar in eternuꝝ in iustitia tua libera me et eripe me. Inclia ad me aurem tuā: et salua me. Esto mihi in deum p̄tectorē et i locuꝝ munituꝝ: vt saluum me facias. Quoniam firmamētuꝝ meū et refugium meuꝝ es tu. Be⁹ me⁹ eripe me de manu p̄tōris et de manu p̄tra legē agētis et iniqui. Qm̄ tu es pacientia mea dñe: domie spes mea a iuuentute mea. In te p̄firmatus sum ex utero: d̄ vētre m̄ris mee tu es p̄tector me⁹. In te cantatio mea semp tanq; pdigiuꝝ factus sum multis et tu ad adiutor fortis. Repleatur os meū laude vt cantem gloriam tuam: tota die magnitudinē tuā. Ne picias me in tpe senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei mihi et qui custodiebat aiaꝝ meā p̄siliū fecerūt in vnuꝝ. Bicetes de⁹ dereligt eū p̄sequimini et p̄prie bendite eum. q̄ nō ē q̄ eripiat. Be⁹ ne elōgeris a me: deus me⁹ i auxiliū meū respice. Cōfūdant et desitiant detrahentes aie nec operiāt p̄susōe et pudore q̄ querunt mala mihi. Ego aut̄ semper spabo: et adiūciam sup oēz laudē tuaz. Os meuꝝ annūciabit iustitiaz tuaz. tota die salutare tuuꝝ. Qm̄ nō cognoui litteraturaz introibo i potētias dñi: dñe memorabor iustitie tue solius. Deus docisti me a iuuentute mea et vsq; nūc p̄nūciabo mirabilia tua. Et vsq; in senecram et seniā: deus ne dcreliq̄s me. Bonec annunciē brachiū tuuꝝ: generationi oī q̄ vētura est. Potētiaz tuaz et iustitiaz tuaz deus vsq; in altissima que fecisti magnalia de⁹ q̄s similis sit tibi. Quantas ondīstī mihi tribulationes multas et malas et p̄uersus viui ficas me: et de abyssis terre iteruꝝ reduxisti me. Euplicasti magnificențiaz tuaz: et p̄uersus cōsolat̄ es me. Maꝝ et ego p̄sitebor tibi i vasis psal mi veritatez tuaz de⁹: psallaz tibi i cithara sanctus israel. Exultabunt labia mea cum cantaue ro tibi: et aia mea quaz redemisti. Sz et lingua mea tota die meditabis iustitiaz tuaz: cū cōfūsi et reveri fuerit qui querūt mala mihi.

Psalmus dauid in salomoneꝝ LXXI

Ens iuditium tuuꝝ regi da: et iustitiaz tuam filio regis. Judicare populum tuum i iustitia: et paupes tuos in iuditio. Suscipiant mōtes pacē p̄plo: et colles iustitiaz. Judicabit paupes populi et saluos faciet filios pauperū: et humiliabit caluniatorē: et pmaēbit cū sole et aī lunam i ḡniatione et ḡniationē. Defecdet sicut pluvia in vellus: et sicut stillicidia stillantia super terram. Drietur i diebus ei⁹ iustitia et abundātia pacis donec auferatur luna: et dñabitur a marī vsq; ad mare. et a flumine usq; ad terminos orbis terrarum. Coram illo p̄cident ethiopes: et inimici eius terram lingent. Reges tharsis et in syre munera offerent: reges arabū et saba dona

adducet. Et adorabit eū oēs reges: oēs gētes seruient ei. Quia liberabit pauperē a potēte: et pauperē cui nō erat adiutor. Haret paupi et inopis et aias pauperū saluas faciet. Ex vñris et iniqta te redimet aias eorū et honorabile nomē eoruꝝ corāillo. Et viuet et dabit ei de auro arabie: et adorabit d ipo sp: tota die bñdicet ei. Erit firmamētuꝝ i terra i lūmis mōtuꝝ: sup extolleſ sup libanuꝝ fluct̄ eius: et florebūt de ciuitate sicut fenū terre. Sit nomē ei⁹ bñdictū in secula: aī solez p̄manet nomē ei⁹. Et bñdicent in ipo omēs tribus terre: oēs gentes magnificabūt eū. Bñdict⁹ dñs deus israel: qui facit mirabilia solus. Et bñdictum non men maiestatis eius in eternuꝝ. et replebitur maiestate ei⁹ omnis terra. fiat fiat. Defecerūt hymni dauid filii iesse. *Psalmus asaph. LXXII*

Uaz bon⁹ israel de⁹: his q̄ recto sūt cor de. M̄dei aut̄ pene moti sūt pedes: pene effusi sunt gressus mei. Quia celavi super iniquos: pacē peccatorū vidēs. Quia nō ē respect⁹ morti eorū: et firmamentū i plaga eorū. In labore hoīuꝝ nō sunt: et cū hoīb⁹ nō flagellabunt Ideo tenuit eos sibbia: opti sūt iniqutate et ipie tate sua. Prodūt q̄s ex adipe iniqutas eorū: transierūt in effectū cordis. Logitrauerūt et locuti sūt neq̄iam: iniqutatē in excelsō locuti sūt. Posuerunt i celū os siū: et ligua eorū transiuit i terra. Ideo pueret p̄plūs me⁹ hic: et dies pleni iuuenient i eis. Et dixerūt quō scit de⁹: et si est scia in excelsō: Ecce ipi p̄tōres et abundantes in seculo: obtinuerūt diuitias. Et dixi: ḡ sine causa iustificaūt cor meū et laui inter innocētes manus meas. Et fui flagellat̄ tota die: et castigatio mea in matutinis. Si dicebam narrabo sic: ecce nationē filiorū tuorū re probaū. Existimabaz vt cogiscerē: hoc labor ē aī me. Bonec intrē i sanctuarium dei: et intelligaz in nouisimis eorū. Verūt̄ ppter dolos posuisti eis deicisti eos dū alleuarent. Quō facti sunt in de solat̄ez: sbito defecerūt: perierūt ppter iniqutē sūa. Velut somniū surgentiū: dñe i ciuitate tua imaginē iporū ad nūbilū rediges. Quia inflama tū est cor meū: et renes mei cōmutati sunt: et ad nū bilū redactus sum et nesciui. Ut iumentū fact⁹ sūz apud te: et ego semp tecū. Tenuisti manū dexterā meam: et in volūtate tua deduxisti me: et cū gloria suscepisti me. Quid enī mihi est in celo: et ad te quid volui super terraz: Defecit caro mea et cor meū: deus cordis mei et pars mea de⁹ i eternuꝝ. Quia ecce q̄ elōgant se a te pibūt: p̄didisti oēs q̄ formicant abs te. Abihi autē adherere deo bonū est ponere i dño deo spem meaz. Et annunciem omnes predicationes tuas: i portis filie sion. In finem intellectus asaph. LXXIII

Et quid deus repulisti in finē iratus est furor tu⁹ sup oēs pascue tue? Ab emori esto p̄gregatōis tue: quaz possedisti ab initio. Redemisti virgaz hereditati tue: mōs siō in quo habitasti in eo. Leua man⁹ tuas i sibbias

*Dag goſſen ſun noſſe
Dag goſſen ſun noſſe*

Dag goſſen ſun noſſe

Psalterium

egy in fine: quanta malignat⁹ est inimic⁹ in sancto
Et glouci sunt q̄ oderunt te: in medio solenitatis
tue. Posuerunt signa sua signa et nō coguerunt:
sicut in exitu sup summū. Quasi in silua lignorū
securib⁹ exciderūt iannas eius in idipm: in seculū
et ascia deiecerūt eā. Incéderūt igni scūariuz
tuū in terra: polluerūt tabernaculū nois tui. Si
xerūt in corde suo cognatio eoy simul: q̄escē faci
am⁹ oēs dies festos dei a terra. Signa nra nō vi
dim⁹: iā nō est ppba: et nos nō cognoscet ampli
us. Usqz quo d⁹ ipso properabit inimicus: irrita ad
uersari⁹. nomē tuū in fine. Ut qd auertis manū
tuaz et dexteraz tuā: de medico sinu tuo in finem
Deus aut rex n̄ ante secula: opatus est salutem
in medio terre. Tu edformasti in virtute tua ma
re: cōtribylasti capita draconū in aquis. Tu con
fregisti capita draconis: dedisti eū escaz populis
ethiopuz. Tu dirupisti fontes et terzetas: tu sieca
sti fluuius ethan. Tuus est dies et tua est noct: tu
fabricatus es auroraz et solē. Tu fecisti oēs termi
nos terre: estatez et ver tu plasmasti ea. Memor
esto hui⁹: inimicus impropereavit dño: et populus
insipiens incitaui nomē tuu⁹. Ne tradas bestias
aia cōsidentes tibi: et aias pauperum tuorum ne
obliviscaris in fine. Respice in testamentū tunz
quia repleti sunt qui obscurati sunt terre domib⁹
iniquitatū. Ne auartatur humilia factus confu
sus. pauper et inops laudabunt nomen tunz. Ex
urge deus iudica causam tuam memo: esto im
properioz tuoz que ab insipienti sunt tota die.
Ne obliuiscaris voces inimicop⁹ tuoz supbia co
raz qui te oderunt ascendit semper. In fine ne
corripas: ps cantici asaph. LXXIIII

Confitebimur tibi deus. confitebimur:
et inuocabimus nomen tuum. Narrabi
mus mirabilia tua: cum accepero tépus
ego iusticias iudicabo. Liquefacta est terra et om
nes qui habitant in ea: ego confirmavi colinas
eius. Dici inquis nolite inique agere: et deliqē
tib⁹ nolite exaltare cornu. Nolite extollere i altū
cornu vestrum: nolite loqui aduersus deum iniq
tatez. Quia neqz ab oriente neqz ab occidente ne
qz a desertis montib⁹ no: quoniaz deus index est
hunc humiliat et hunc exalrat: quia calix i manu
domini vini meri plenus mixto. Et inclinavit ex
hoc in hoc: veruntamen fecit eius non est exinan
ta bibent omnes peccatores terre. Ego autem an
nunciabo in seculum: cantabo deo iacob. Et om
nia cornua peccatorum confringam: et exaltabū
tur cornua iusti. In fine in carminibus cant
cum ad assyrios psalmus asaph.

O⁹ in iudea deus in LXXV
n israel magnum nomē eius. Et factus ē
in pace locus eius: et habitatio eius
in syon. Ibi confregi potentias: arcum scutum
gladium et belluz. Illuminans tu mirabiliter a
montibus eternis: turbati sunt omnes insipien
tes corde. Dormierunt somnium suum: et nubil in

uenēt oēs viri dimitary in manib⁹ suis. Ab iere
paride tua deus iacob: domitauēt q̄ ascēderunt
equos. Tu terribilis es et q̄ resistet tibi: ex tunc
ira tua. De celo auditū fecisti iudicium: terra tre
muit et quent. Tu exigeret i iudicū de⁹ ut sauos
facēt oēs mansuetos terre. Qm̄ cogitatio hois
p̄sitebit tibi: et reliquie cogitatiōis diē festū agēt tibi
Elouete et reddite dño deo vro oēs q̄ i circuitū ei⁹
affertis munera. Terribili et q̄ auffert spiritum
p̄cipū: terribili apud rege terre. In fine pro
p̄dithū. Psalmus asaph. LXXVI

Oe mea ad dñm clamaui: voce mea
ad dñ et itēdīt mibi. In die tribulatiōis
mee deū exqsiui manib⁹ meis nocte p̄tra
eū: et nō sū decept⁹. Renuit p̄solari aia mea: me
mor fui dei et delectat⁹ sū: et exercitat⁹ sū et defecit
spūs me⁹. Anticipauerēt vigilias oculi mei: turba
et sū et nō sū locut⁹. Cogitavi dies antiquos: et
ānos eternos i mē habui. Et meditat⁹ sū nocte
cū corde meo: et exercitabat et scopebat spūm meū
Mungd̄ eternū p̄cūt de⁹: aut nō apponat ut
placitor sit adhuc. Aut i finē miaz sua⁹ abscedet
a ḡiatōe i ḡiatōe: Aut obliuiscet misericordias suas: Et dixi
nunc cepi hec mutatio dextere excelsi. Memor
fui operuz dñi: q̄ memor ero ab initio mirabiliū
tuoz. Et meditabor i oībus opib⁹ tuis: et in adi
uētōibus tuis exercebor. Deus i scō via tua: q̄
deus magnus sicut deus n̄: tu es deus q̄ facis
mirabilia. Notaz fecisti i pplos v̄tūe tuaz: rede
misisti in brachio tuo populu⁹ tuaz: filios iacob et
ioseph. Viderunt te aq̄ deus videst te aq̄ et timu
erunt: et turbate sunt abyssi. Multitudo sonitus
aqua⁹: vocē dedeūt nubes. Eteni sagitte tue tran
seunt: vortiori tui in rota. Allurest eōscatō
nel tue orbi terre: morta est et tremuit terra. In
mari via tua et seminte tae i aq̄s multis: et vesti
gia tua n̄ cogiscēt. Reduxisti sicut oves populū
tuaz: in manu moysi et arron. Intellexus asaph.

LXXVII

Tēdīte popule meus legē meaz: iclina
a te aurez v̄az i v̄ba ois mei. Aperiāz in
parabolis os meuz. loqr. ppositōes ab
initio. Quanta audiūmus et cognovimus ea: et
p̄ies n̄i narrauerēt nobis: Nō sunt occultata a fi
lis eoz: i ḡiatōe altera. Narrantes laudcs dñi
et virtutes eius. et mirabilia eius q̄ fecit. Et fulci
tauit testimoniuz i iacob. et legem posuit i israel.
Quanta mandauit patrib⁹ nostris nota facer
ea filii suis ut cogiscat ḡiatōe altera. Filii qui na
niant in deo spem sua⁹. et n̄ obliuiscant operum
dei. et mandata eius exgrant. Ne fiant sicut pa
tres eoz. ḡiatōe prava et exasperans. Ḡiatōe q̄
n̄ direxit cor suuz. et n̄ ē creditus cū deo spūs eius
filii effrāim intendentes mittentes arcuz. Quersi
sunt in die belli. Nō custodierunt testimoniū dei. et i le
ge ei⁹ noluerunt ambulare. Et oblii sūt bñfacto

Dicitur deus p̄p̄gōmē teneat mōrē

Psalterium

rū ei²: et mirabilū ei² q̄ oñdit eis. Corā patribus eoz fecit mirabilia i terra egypti: i cāpo thaneos Interrupit mare et pdxuit eos: et statuit aq̄s qua si i vtre. Et deduxit eos i nube diei: et tora nocte i illūniatiōe ignis. Interrupit petram i heremo: et adaquāt eos velut i abyssō m̄ta. Et eduxit aquā de petra: et eduxit tanq̄z flumia aq̄s. Et apposue rūt adhuc pectare ei: i irā excitaerūt exelūt in in aquoso. Et temptauerunt deum in cordibus suis ut peterent escas animabus suis. Et male locuti sūt de deo: dixerūt. nūqd poterit de² parare men sa in deo? Qm̄ pcussit petrā et fluxerūt aq̄: et tor retes iundauerūt. Nūqd t panē poterit dare: aut parare mēlā pplo suo. Jō audiuit dñs et distulit et ignis accēns est i iacob: et ira aſcedit in israel. Quia n̄ credideſt i deo nec spauert i ſalutari ei². Et mādauit nubib² d̄sp: et ianuas celi apuit. Et pluit illis māna ad māducādū: et panē celi dedit eis. P̄anē angeloz māducavit hō: cibaria misit eis i abūdantiā. Trāſtulit austrū de celo: et iduxit i vture ſua africū. Et pluit ſup eos ſicut puluerēz carnes: et ſicut arenā maris volatilia pēnata. Et cecideſt i medio caſtroz eoz circa tabernacula eo rū. Et manducauerūt et ſaturati ſūt nimis: et dſide riū eoz attulit eis: n̄ ſūt fraudati a deſiderio ſuo. Adhuc eſce eoz erāt i ore ipoz: et ira dei ascendit ſup eos. Et occidit pigues eoz: et electos ifrl̄ ipē dūit. In oib² his peccauerūt adhuc: et n̄ credide rūt i mirabilib² ei². Et deſeccerūt i vanitate dies eo rū et anni eoz cū festinatiōe. Cū occideret eos q̄ rebant eū: et reuertebāt et diluculo veniebant ad eū. Et rememorati ſūt quia. dc² adiutor est eoz et deus excelsus redēptor eoz est. Et dilexerūt eū i ore ſuo: et lingua ſua mentiti ſūt ei. Cor aut̄ eoz n̄ erat rectū cuz eo: nec fideles hiti ſunt in testō ei². Ipse aut̄ eſt mīſericors et ppit² fiet peccatis eoz: et n̄ d̄sp let eos. Et abūdauit vt auerteret irā ſuā: et n̄ accēdit omnē irā ſuā. Et recordatus eſt q̄ caro ſunt ſpūs vadens et n̄ rediens. Quo tiens exacerbaerūt eū in deſtro: in irā cōtauerūt eum in inaquoso. Et conuerſi ſunt et temptauerūt deū: et ſcī ſrl̄ exacerbaerūt. Nō ſunt recordati man² ei²: die q̄ redemit eos de manu tribulantis. Sicut poſuit i egypto ſigia ſua: et pdigia ſua in cāpo thaneos. Et cōuertit in ſanguinē ſumia co rū: et ibres eoz ne biberent. M̄biſit in eos cynomī am et comedit eos et ranā et diſperdidit eos. Et d̄dit erugini fruct² eoz: et labores eoz locuste. Et occidit in grādine vineas eoz: et moros eoz i p̄ina. Et trādidit grādini iūmēta eoz: et poffiſſōeſ eoz igni. M̄biſit in eos iram indignationis ſue: i dignationē i iram et tribulationem: immissiones p̄ agelos malos. Eliā ſecit ſemite ire ſue: n̄o pepit a morte animaz eoz et iumenta eoz in morte con clusit. Et pcussit omē p̄mogenitū in terra egypti primitias ois laboris eoz in tabernaculis chām. Et abstulit ſicut ones pp̄l̄ ſuū: et pdxuit eos tanq̄z gregē in deſerto. Et deduxit eos in ſpe et n̄o tūmu

erūt: et ūmicos eoz operuit mare. Et induxit eos i mōtē lāncificatōis ſue: mōtē quē acq̄fuit dextre ra eius. Et eiecit a facie eoz gētes: et ſorte diuīſit eis terra in ſumculo distributiois. Et habitare fecit in tabernaculis eoz trib² israel. et temptauerunt et exacerbauerūt deū exelūt: et teſtimonia ei² n̄o custodierūt. Et auerterūt ſe et non ſeruaue rūt pacū: quēadmodū p̄rē eoz pueri ſūt in ar cū prauū. In irāz cōcitauerūt eū in collib² ſuis et i ſculptib² ſuis ad emulatiōe eū. puocauerūt Audiuit de² et ſpreuit eos: et ad nihilū ſdegit val de israel. Et repulit tabernaculū ſylo tabernacu lum ſuum vbi habitauit in hoib². Et trādidit in captiuitatē ūtūte eoz: et plēritudinē eoz i man² ſi mici. Et cōcluſit in gladio populu ſuum: et here ditatē ſuam ſpreuit. Juuenes eoz comedit ignis et virgines eoz n̄ ſunt lamētate. Sacerdotes eoz ſuam in gladio ceciderunt: et vidue eoz ſunt plorabāk. Et excitat² ē tanq̄z dormiēs dñs: tanq̄z potens cra pulat² a vino. Et pcussit inimicos ſuos in poste riora: opprobriuſ ſempiternuſ dedit illis. Et repulit tabernaculum ioseph: et tribum eſtreū n̄o elegit. Sed elegit tribuz iuda: montem ſion quez dilerit. Et edificauit ſicut vniornis ſanctiftium ſuum: in terra quaz fundauit i ſecula. Et elegit dāvid ſeruum ſuum: et ſuſtulit eum de gregib² onium: de post ſetante ſacepit eum. Paſcere iacob ſeuuz ſuuz et israel hereditatē ſuaz. Et pa uit eos in innocentia cordis ſui: et intellectib² ma nūn ſuauuz deduxit eos:

Psalm² asaph.

Eus veneſunt gē
tes in h creditatē tuaz: polluerunt tēpluz
ſanctuz tuuz: posuerunt hierusalē i pomo
ruz cuſtodiuz. Pſouerunt morticina ſeuoz tu
oz escas volatilib² celi: carnes ſcōp tuoz be
ſuis terre. Effuderunt ſanguinem eoz in circu
itu hierusalē: et n̄ erat q̄ ſepeliret. Faci ſumus
oppobriuſ vicinia noſtris ſubſannatio et illuſio
bis q̄ in circuitu n̄o ſunt. Uſq̄no dñe traſceriſ
in finē: accendetur velut ignis zelus tuus. Eſu
de iram. tuam in gentes. q̄ te n̄o nouerunt: et i re
gna que nomen tuuz n̄ ſuocauerunt. Quia come
derunt iacob: et locuz eius deſolauerunt. Ne me
mineris iniquituz n̄aꝝ antiquarū cito anticipēt
nos mie tue. q̄ pampes facti ſum² nimis. Adiuua
nos deus ſalutaris noſter: et propter gloriaz no
minis tui dñe libera nos. Et ppitius eſto petis
noſtris ppter nomē tuū: ne forte dicant in gētib²
vbi ē de² eoz. Ut immoteſcant in nationib² coraz
oculis noſtris: vltio ſanguinis ſeuorum ſuorū
qui effuſus eſt. Introeat in ſpectu tuo gemitus
cōpeditorum. Scdm magtitudinez brachii tui:
poſſide filios mortificatoruz. Et redde viciniſ no
ſtris ſeptuplum in ſinu eoz: improprietuz ipo
rum q̄d expobrauerunt tibi dñe. Nos autē po
pulus tuus et oues paſcue tue: cōſitehimur tibi
in ſeculum. In generationē et geneerationē: annū
ciabim² laudem tuam.

In finē p̄ his q̄ cō

Dic gratias

Psalterium

mutabunt. psalm⁹ p assyriis testimoniu⁹ asaph.

Ubi regis israel itende: LXXXIX

q d̄ deducis velut ouē ioseph. Qui sedes
sup cherubim manifestare: corā effram
beniamin ⁊ manasse. Excita potentia tuā ⁊ veni:
ut saluos facias nos. De⁹ querite nos: ⁊ ondē fa
ciē tuā ⁊ salui erim⁹. Dñe de⁹ vtutū: quousq; ira
sceris sup orationē fui tui. Libabis nos pane la
chrymarū: ⁊ potū dabis nobis i lachrymis i mē
sura. Posuisti nos i p̄tradictōe⁹ vicinis nřis: ⁊ i
mici nři s̄bstanauerit nos. De⁹ virtutū querete nos
⁊ ondē faciē tuā ⁊ salui erim⁹. Uineaz de egypto
trāstulisti: eieciſtū gētes ⁊ plantasti ea. Dux itine
ris fuiti i p̄spectu ei⁹. ⁊ plātasti radices ei⁹ ⁊ iple
uit terrā. Operuit mōtes vmbra eius: ⁊ arbusta
ei⁹ cedros dei. Extendit palmites suos vſq; ad
mare ⁊ vſq; ad flumē pagines ei⁹. Ut qd̄ d̄stru
xisti maceria ei⁹: ⁊ videmāt eā oēs q p̄tergrediūf
viā. Extermiavit eaz aper de silua: ⁊ singlaris fe
rus depast⁹ ē eā. De⁹ vtutū querete respice d̄ celo
⁊ vide ⁊ visita vineā istaz. Et p̄fice eaz quaz plan
tamit dextera tua ⁊ sup filiū hois quē p̄firmasti ti
bi. Incensa igni ⁊ suffosa. ab iſcrepatōe vult⁹ tui
pibūt: fiat man⁹ tua sup virū dextere tue: ⁊ sup
filiū hois quē p̄firmasti tibi: Et nō discedim⁹ a
te viuificabis nos ⁊ nomē tuū iuocabim⁹. Dñe
de⁹ vtutū querete nos: ⁊ ondē faciē tuā ⁊ salui eri
m⁹: In finē p̄ torcularib⁹. psalm⁹ ipi asaph.
quinto sabbati: LXXX

Fultate deo adiutoriū nřo: iubilate deo
iacob. Sumite psalmū ⁊ date tympanū
psalteriū iocundū cū cithara. Buccina
te i neomēia tuba: i ſigni die ſolēnitat⁹ vre. Quia
p̄cepti i isrl̄ e: ⁊ iudicū deo iacob. Testimoniu⁹ i
ioſeph poſnit ill⁹: cū exret d̄ terra egypti liuaz
quaz n̄ nouerat audiuit. Biuerit ab onerib⁹ dor
ſu ei⁹ man⁹ ei⁹ i cophino fuierit. In tribulatōe
i uocati me ⁊ liberaui te: exaudiui te i abſcdito
tépeſtag: pbaui te apd̄ aquā p̄tradictōm. Audi
pplūs me⁹ ⁊ pteſtabor te: iſrl̄ ſi audieris me non
erit i te de⁹ recēs: neq; adorabis deū alienū. Ego
enī ſu dñs de⁹ tu⁹: q eduxi te de terra egypti: di
lata os tuū ⁊ iplebo illud. Et nō audiuit popul⁹
me⁹ vocē meā: ⁊ iſrl̄ nō itēdit mihi. Et dimisi eos
fm desideria cordis eoz: ibūt i admīnētōib⁹ ſuis
Si pplūs me⁹ audiſſet me: iſrl̄ ſi i viu misere abu
lasset: Pro nihilo ſorſitan ūmicos eoz hūliassez
⁊ sup tribulatōes eos miſiſſe manū meaz. Inimici
dñi mētūtū ſūt ei: ⁊ erit tps eoz i ſecta. Et cibauit
ill̄os ex adipe fruſcēti. ⁊ de petra melle ſaturauit
eos. Psalm⁹ asaph. LXXXI

Eus ſtit i synagogā deoz: i medioaūt
d̄ deos diuidicat. Uſq; quo iudicas iugta
tez: ⁊ facies petō ſimiq;. Iudicate ege
no ⁊ pupillo: hūlē ⁊ pauperē iuificare. Eripite
pauperē: ⁊ egenū d̄ manu petō ſilbēate. Pecſie
rūt neq; ſtelleixerunt: in tenetib⁹ ambulant moue
būt oia ſūdamēta terre. Ego dixi dñi eſtis et ſiliū

excelsi omnes. Uos autem ſicut homines morie
mi: ⁊ ſicut vñ de p̄ncipib⁹ cadetis. Surge deus
iudica terraz: qm̄ tu hēditabis i omnib⁹ gentib⁹.
Canticum psalmi asaph. LXXXII

Eus qd̄ ſiliū erit tibi: ne taceas neq; cō
pescaris de⁹. Qm̄ ecce ūmici tui ſonuerit
⁊ q oderit te extulerunt caput. Sup ppl̄z
tuū malignauert ſilium ⁊ cogitanerit aduersus
ſcōs tuos. Bixerūt venire ⁊ diſpdam⁹ eos de gē
te: ⁊ nō memoreſ nomen iſrl̄ vlt̄a. Qm̄ cogitane
rūt vna imiter: ſimul aduersu te testm̄ diſpoſi
rūt tabernacula idumeoz ⁊ bimaelite. Moab ⁊
agareni gabel ⁊ ammon ⁊ amelech: alienigene cū
bitantib⁹ tyrū. Eteni affur venit cū illis: faci ſūt
i adiutoriū ſiliū loth. Fac illis ſicut madian ⁊ sy
fare: ſicut iabin in torētē eysōn. Bisperierit in en
dot: faci ſunt ut ſterc⁹ terre. Dōne p̄ncipes eoz
ſicut oreb ⁊ zeb: ⁊ zebēe ⁊ ſalmana. Dōs p̄ncipes
eoz: q d̄cēt hēditate poſſideam⁹ ſancruariū dei
Dñe me⁹ pone illos ut rotā: ⁊ ſic ſtipulaſ aī ſaciē
vēti. Sicut ignis q ſburit ſiluaz: ⁊ ſic flamma cō
burēs mōtes. Ita pſe q̄ris illos i tépeſtate tua: ⁊
ſira tua turbabis eos. Imple facies corum i ḡmī
nia: ⁊ querēt nomē tuū dñs. Erubescant ⁊ cōtur
bēt i ſeculuz ſecti: ⁊ p̄fundant ⁊ pereant. Et cog
ſcant q̄ nomē tibi dñs: tu ſol⁹ altissim⁹ i omni ter
ra. In finē p̄ torcularib⁹ ſiliū choe psalmus.

Pro diuina ueritate LXXXIII

Viam dilecta tabernacula tua dñe vtutū
q ſcupiſſeit ⁊ dicit aī ſea i atrio dñi. Lor
meū ⁊ caro mea: crultaueſt in dñi viuaz
Eteni paſſer iuenit ſibi domū: ⁊ turtur niuaz vbi
ponat pullos ſuos. Altaria tua dñe vtutū: rex me
us ⁊ de⁹ me⁹. Beati q habitant i domo tua dñe:
i ſecula ſeculoz laudabunt te. Btūs vir cuius ē
auxilium ab ſe: ascensiones in corde ſuo diſpoſi
tū i valle lachrymaraz in loco quē poſuit. Eteni
bñdictionē dabit legislator: ibunt de virtute i vir
tutē videbis deos deo in ſion: Dñe de⁹ virtutū
exaudi orationē meam aurib⁹ p̄cipe deus iacob.
Prorector nř aspice de⁹: ⁊ rcpice in faciē christi
tui. Quia melior est dies vna in atriis tuis: ſup
milia. Elegi abiect⁹ eſſe i domo dei mei: magis q̄z
habitare in tabernaculis peccatoroz. Quia miseri
cordiaz ſ veritatē diligat de⁹: gl̄am ⁊ gloriam da
bit dñs. Nō p̄uabit bonis eos q ambulant in in
nocētia: dñe virtutuz beat⁹ hō q ſperat i te. In
finē ſiliū choe.

Inedictisti dñe terraz tuam: auertisti ca
b̄ p̄tuitatē iacob. Remuſisti iniqtū pleb
tue: operuſisti oia peccata eoz. Mitigasti
omnē iram tuaz: auertisti ab ira indignatōis tue
Conuerte nos deus ſalutaris nř: ⁊ auerte iram
tuam a nobis. Nunquid in eternum iuſceris no
neratōnem: Deus tu pueris viuificabis nos: et
plebs tua letabitur in te. Onde nobis dñc miam
tuaz ⁊ ſalutare tuū da nobis. Audiat qd̄ loquaf

Pro griffis ſelict

p̄ recto ſindico

Psalterium.

in me dñs dñs: quoniaz loquez pacē in plebem suaz. Et sup sanctos suos: et in eos qui cōuertū ad cor. Verunt̄ ppe timētes euz salutare ipsius ut inhabet gloria in terra nřa. Misericordia et vitas obuiuerūt sibi: iusticia et pax osculate sunt. Veritas de terra orta ē et iusticia de celo p̄spexit. Eteni dñs dabit benignitatem: et terra nřa dabit fructū suū. Justicia ante euz ambulabit: et ponet in via gressus suos. Oratio dñi. LXXXV

Melina dñe aurē tuā et exaudi me: qm̄ in iops et paup̄ sum ego. Custodi aiaz mēā qm̄ sanctus sum saluū fac seruū tuū de us me⁹ sperantē in te. Misericordere mei dñe qm̄ ad te clamaui tota die: letifica aiam serui tui qm̄ ad te dñe aiam mēā leuaui. Qm̄ tu dñe suauis et mitis: et multe misericordie oib⁹ inuocantibus te. Aurib⁹ peipe dñe orationē meā: et intēde voci de precatōis mee: In die tribulatōnis mee clamaui ad te: quia exaudisti me. Non est filii tui in diis dñi: et nō est fīm opera tua. Oēs gētes quascūqz fecesti veniēt et adorabunt corā te dñe: et glorifica bunt nomen tuū. Qm̄ magnus es tu et faciēs mirabilia: tu es dē solus. Deduc me dñe in via tua et ingrediar i veritate tua: letef cor meū ut timeat nomē tuū. Confitebor tibi dñe dē mens in toto corde meo: et glorificabo nomen tuū in eternum. Quia misericordia tua magna est sup me: et eruisti aiam meā ex inferno inferiori. Deus inq̄ insurre xerunt sup me: et synagoga potentiu⁹ quesierunt aiaz meā: et nō proposuerūt te iū conspectu suo. Et tu dñe deus miseratur et misericordis: patiens et multe misericordie et verax. Respice in me et misericordere mei: da imperiū tuum puerō tuo: et saluū fac filiū ancille tue. Fac meū signū in bonū ut vi deant qui oderūt me et cōfundōt qm̄ tu dñe adiūcisti me et solat⁹ eo me. Psalm⁹ cātici filii chore. Undamēta eius in. LXXXVI

montib⁹ sanctis: diligit dñs portas siō sup oia taberuacula iacob. Gloriosa dieta sunt de te ciuitas dei. Memor ero raab et bavylonis scientiū me. Ecce alienigene et tyr⁹ et popul⁹ ethiopū: hi fuerūt illic. Nūqd siō dicet hō et hō natus est in ea: et ipse fundavit eam altissim⁹. Dñs narrabit in scripturis populoz: et pncipum horū qui fuerūt in ea. Sicut lerantū omniū: hitatio est in te. Canticū psalmi filii chore in finez p melech ad rūndendū intellectus hemā ezaite. LXXXVII

Omine deus salutis mee: i die clamavi et nocte corā te. Intrē i p̄spectu tuo ora tio mea: inclina aurē tuā ad p̄cē meaz. Quia repleta est malis aia mea: et vita mea inser no appropinqbit. Estia⁹ sū cū descedētib⁹ i lacū fact⁹ sūscit hō sine adiutorio iter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes in sepulcris quorū nō es memor amplius et p̄i de manu tua repulsi sunt. Hōsuerūt me in lacu inferiori in tenebris: et in umbra mortis. Super me cōfirmat⁹ est furoz

tu⁹: et oēs fluet⁹ tuos iduxisti sup me. Lōge fecisti notos meos a me: posuerūt me ab omniarōez sibi. Tradit⁹ sū et nō egrediebar: oculi mei languerūt p̄ inopia. Clamaui ad te dñe: tota die expādi ad te man⁹ meas. Nūqd mortuis facies mirabilia aut medici suscitabūt et cōsitebūt tibi. Nūquid narrabit aliqz in sepulcro miam tuā et veritatez tuā in perditionē? Nūqd cognoscenſ in tenebris mirabilia tua: et iusticia tua in terra obliuionis. Et ego ad te dñe clamaui: et mane oratio mea p̄ueniet te. Ut qd dñe repellis oratōez meā: auerſ faciē tuam a me. Id ap̄ sum ego et in laborib⁹ a iumentute mea: exaltat⁹ aut hūliaſt⁹ sum et cōturbatus. In me transierūt ire tue: et terrores tui cōturbauerūt me. Circūdederūt me sicut aqua tota die: circūdederūt me simul. Elongasti a me ami cū et proximū: et notos meos a miseria. Intelle cū ethan ezaite. LXXXVIII

Misericordias dñi: in eternū cātabo. In ḡniatione et ḡniationē: annūciabo veritatē tuā in ore meo. Qm̄ dixisti in eternuz mīa edificabil in celis: p̄parabis veritas tua i eis. Disposui testim̄ electis meis: iurauī dñi dñmo meo vlḡ in eternū prep̄abō semē tuū. Et edifica bo in ḡnatiōe et ḡniationē: sedem tuā. Cōsitebūt celi mirabilia tua dñe: etenī veritatē tuā in ecclē sia sauctorū. Qm̄ q̄s in nubib⁹ equabil dñi: similis erit deo in filiis dei. Be⁹ q̄ glorificat̄ in filio sanctorū: magn⁹ et terribilis sup oēs q̄ in circuitu eius sunt. Dñe deus virtutū q̄s similis tibi: potens es dñe et veritas tua in circuitu tuo. Tu dñaris potestati maris: motū aut̄ flucruū ei⁹ tu mitigas. Tu hūliaſt̄ sicut vulneratū supbum in brachio virtutis tue disperdisti inimicos tuos. Tui sunt celi et tua est terra: orbē terre et plenitudinez eius tu fundasti: aquilonē et mare tu creasti. Thabor et hermon in noīe tuo exultabūt: tuū brachiū cū potentia. firmetur man⁹ tua et exalteſ dexterā tua: iusticia et iudiciū p̄reperatio sedis tue. Misericordia et veritas p̄cedent faciē tuam: beatus p̄plū qui scit iubilatōnē. Dñe in lumine vultus tui ambulabūt: et in noīe tuo exultabūt tota die: et in iusticia tua exultabūt. Quoniaz gloria virutis eoz tu es: et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrū. Quia domini est assūptio nostra: et sancti israel regis nři. Lūc locut⁹ es in visiōe sanctis tuis: et dixisti. posui adiutoriū in potente: et exaltavi electū de plebe mea. Inueni dñi seruū meū: oleo sancto meo vnxī cum. Adū enī in ea auxiliabit̄ ei: et brachiū meū p̄firmabit̄ cum. Milhil p̄ficiet inimic⁹ in eo: et filius imq̄tatis non appetet nocere ei. Et cōcidam a facie ipsius inimicos eius et odientes eum in fugā quertā. Et veritas mea et mia mea cū ipso: et in noīe meo exaltabitur cornu eius. Et ponā in mari manū ei⁹: et in fluminib⁹ dexterā eius. Ip̄e inuocabit me pater meus es tu: dñs me⁹ et susceptor saltitis mee. Et ego primogenitū ponā illū: excelsū p̄ regib⁹ terre

Psalterium

Vt tu dicas non nesciat

In eternū seruabo illū mīam meā. **t** testī meū fidele īpī. Et ponāz in seculū seculi semē eius et thronū eius sicut dies celi. Si aut̄ dereliquerint filii eius legē meā: **t** in iudicis meis nō ambula uerit. Si iusticias meas, pphanauerit et manda ta mea nō custodierit. Ut sitabo in virga iniquitat̄ eoz: et in ēberib⁹ p̄tā eoz. Misericordia z auez meam nō disp̄gaz ab eo: neq; nocebo in veritate mea. Neq; pphanaabo testamentū meū et q̄ pro cedūt de labiis meis nō faciam irrita. Semel iu rau in scō meo si dauid mentiar: semem eius in eternū manebit. Et thron⁹ ei⁹ sicut sol in sp̄ctu meo: et sicut luma pfecta in eternū. et testis i celo fidel. Tu vō ſp̄luliſt et d̄sp̄xisti: diſtulisti xp̄z tuū. Aueristi testamētū serui tui: pphanaſti in terra faucluarium ei⁹. Beſtruxisti oēs ſc̄pes ei⁹: posui ſti firmamentū eius formidinē. Diripacruſt cum oēs tranſeunteſ viā: ſactus eſt opprobriū vicinis ſuto. Exaltasti dexteraz deſp̄mentū cū: leniſcasti oēs inimicos eius. Aueristi adiutoriū gladii ei⁹ et nō es auxiliat̄ ei i bello. Beſtruxisti cū ab emū datione: et ſedē eius in terrā colluſisti. Et in orati dieſ ipsi ei⁹: pñdidiſt eū eſfusionē. Uſq; quo dñi aueris in ſinē: exardeſſet ſicut ignis ira tua? Ade motare q̄ mea ſubā: nūq; enī vane pſtituiſt oēs filios hoīi. Quis eſt homo q̄ viuet et non vide bit moriē: eruct aīaz ſuaſ ſā manu inferi. Ubi ſūt mię tue antīque dñi: ſicut iurasti dauid in veritate tua? Memor eſto dñi opprobriū ſeruoy tuoy qđ cōtinui in ſinū meo multarum gentiū. Quod exprobrauerūt inimici tui dñi: quod exprobraue rūt cōmutationē xp̄i tui. Benedictus dominus in eteruū: fiat fiat. Oio moysi hoīi dei.

Omine refugū LXXXIX.

factus eſt nobis: a generatione in gene rationem. P̄nū ſq; mōtes fierēt aut for mareſ terra et orbis a ſeculo et in ſeculum tu es deus. Ne auertas hominē in humilitatē: et dixi ſi querimini filii hominū. Qm̄ mille anni ante oculos tuos: tanq; dies heſterna q̄ p̄teruit. Et cu ſtodiā in nocte: q̄ p̄ nihil habet eoz āni erunt. Hanc ſicut herba tranſeat: mane floreat et tran ſeat: vespe decidat induret et areſcat. Quia deſe cum⁹ in ira tua et in furore tuo turbati ſum⁹. Do ſuisti inigritates nřas in cōſpectu tuo ſeculū nřm in illuminatione vultus tui. Qm̄ oēs dies nři de fecerūt: et in ira tua deſecim⁹. Anni nři ſicut araea meditabunſ: dies annop̄ nřoy in ip̄is ſeptu agita anni. Si aut̄ in potētabuſ octogita anni: et ampli⁹ eoz labor et dolor. Qm̄ ſupuenit man ſuetudo et corpiemur. Quis nouit p̄tā ire tue et p̄ timore tuo iraz tuam dinuerare? Dextera tuaz ſie notaž fac: et eruditos corde in ſapienția. Dōuertere dñi vſq; quo: et deſp̄abilis eſto ſu ſeruos tuos. Repleti ſumus mane mia tua: exultauiſt et delectati ſumus in oib⁹ dieb⁹ nřis. Letati ſumus p̄ dieb⁹ qbus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala. Reſpice in ſuos tuos et

in opera tua: et dirige filios eorum. Et ſit ſplēdor domini dei nostri ſuper nos: et opera manū nřa rum dirige ſuper nos: et opus manū noſtrarū dirige. Laus cantici ipſi dauid. LXXXIX

U habitat in adiutorio altissimi: in protectione dei celi commorabit. Bicet do

mino ſucepto: meus eſt tu: et refugium meū. deus meus ſperabo in eum. Quoniam ipſe liberabit me de laqueo venantū: et a verbo aspero Scapulis ſuis obumbrabit tibi: et ſub pēnis ei⁹ ſperabis. Scuto circuabit te veritas eius non timēbis a timore nocturno. A sagitta volante in die a negocio perambulante in tenebus: ab ieurifi et demonio meridiano. Cadet a latere tuo in ille: et decē milia a dextris tuis: a te autē nō appropinquabit. Ueruntamē oculis tuis conſiderabis et retributionē peccatorū videbis. Qm̄ tu eſt dñi ſpes mea: altissimū poſuisti refugū tuū. Non accedat ad te malū et flagellū non appropinquabit tabernaculo tuo. Qm̄ angelis ſuis mādauit de te: ut custodiant te in omnibus riſis tuis. In manibus portabant te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Super aspidem et basilicū ambulabis et cōculabib⁹ leonē et draconem. Quoniam in me ſperauit liberabo eum: ptegā eū quoniam cogno uit nomen meū. Clamauit ad me et ego exaudiāz eū: cū ip̄ ſō ſum in tribulatione: et ip̄iam eū: et glorificabo eū. Longitudine dierū replebo eū et oſte dam illi ſalutare meum. Psalms cantici i die ſabbati. *Propter ipsam* LXXXI

Qm̄ eſt confiteri domino: et psalle no

b mini tuo altissime. Ad annunciatū ma ne misericordiā tuā: et veritatē tuā p no ctem. In decachordo psalterio: cū cantico i cithara. Quia delectasti me domine in ſactura tua et i operibus manū tuarum exultabo. Quā magnificata ſunt opera tua domine: nimis profunde ſa cte ſunt cogitationes tue. Eir insipiens nō cogno ſeet: et ſtultus non intelliget hec. Cum exorti fuerint peccatores ſicut ſenū: et apparuerint omnes qui operant iniquitatē. Ut intereant in ſeculū ſe li: tu aut̄ altissim⁹ in eternū domine. Qm̄ ecce inimici tui dñi: qm̄ ecce inimici tui peribunt: et diſp gentur omnes qui operant iniquitatē. Et exaltabitur ſicut unicornis cornu meū: et ſe necetus mea in misericordia vberi. Et deſperit oculus meus inimicos meos et ab iſurgentibus in me malignan tibus audiet auris mea. Iuſtus ut palma florebit ſicut cedrus libani multiplicabit. Plantati i domo domini: in atris dom⁹ dei nři florebunt. Ad huc multiplicabunſ in ſenecta vberi: et bene pati entes erūt ut annūcient. Qm̄ rectus dñs de⁹ nř et nō eſt inigritas in eo. Laus cantici dauid i die an ſabbati qđ ſuſtata eſt terra. LXXXII

Qm̄nus regnauit decole indut⁹ eſt: in dutus eſt dñs fortitudinē et precinxit ſe. Eteni ſirmauit orbē terre: qui nō com mouebitur. Parata ſedes tua deus: extunc a ſe

tot deus p̄tā ſuſtata

Psalterium

ut canticum dñe gaudet.

cule tu es. Eleuauerunt flumina dñe: eleuauerunt flumina vocem suam. Eleuauerunt flumina fluos a vocibz aqz multaz. Mirabiles elatides maris mirabilis in altis dominus. Testimonia tua credibilia facta sunt numis: domu tua decet sanctitudo dñe in longitidine diez.

Psalms dauid quarto sabbati.

LXXXIII.

d Eus ultionu dñs: de ultionu libere egit. Exaltae q iudicas terram: reddde tributioez superbis. Usquequo peccatores dñe: usquequo peccatores gloriabz: Essabuntur et loquens iniquitate: loqueretur oes qui opantur iniustiam. Pro pulum tuum domine humiliauerunt: et hereditatem tuam vexauerunt. Vidiua et aduenia iterfecerunt. et pupillos occiderunt. Et dixerunt non videbit dñs: nec intelliget deus iacob. Intelligite insipientes in populo: et stulti aliqui sapientia. Qui platanus aurum non audierunt aut qui finxit oculum non considerat. Qui corripit gentes non arguet: aut qui docet hominem sciam. Dñs scit cogitationes hominum: et quoniam vane sunt. Beatus homo quem tu erudieris domine: et de lege tua docueris eum. Ut mitiges ei a diebus malis: donec fodiatur petrus souea: Quia non repellet dñs plebe suam: et hederat suam non dereliquerat. Quoadusq; iustitia perturbatur in iuditium et qui iuxta illam: oes que recto sunt corde. Quis conserget mihi aduersus malignantes: aut quis statuit mecum aduersus opantes iniquitatē? Visi quia dñs adiuvuit me. paulominus hitasset in inferno aia mea. Si dicebam morte est pes meus: mia tua dñe adiuvabat me. Sed in multitudine dolorum meorum corde meo. consolationes tue letificauerunt aliam meam. Numquid adheret tibi sedes iniquitatis: que singulis laborem in precepto. Captabant in aiaz iusti: et sa- giunem innocentem perdenabunt. Et factus est mihi dominus refugium et deus meus in adiutorium spei mee. Et reddet illis iniquitatem ipsorum: et in malitia eorum disperdet eos: disperdet illos dñs deus noster.

Lauda cantici ipsi dauid.

LXXXIV.

Enite exultemus dñe: iubilem deo salutari nostro. Preoccupem faciem eius in confessione: et in psalmis iubilemus ei. Quoniam deus magnus dñs: et rex magnus super omnes deos: quoniam non repellit dñs plebe suam. Quia in manu eius sunt omnes fines terre: et altitudines montium ipsius sunt. Quoniam ipsum est mare et ipse fecit illud: et siccaz manus eius formauerunt. Venite adoremus et preciamur et plorema. An dñm que fecit nos: qui ipse est deus noster. Et nos populus paschae eius. et oves manus eius. Hodie si vocem eius audieris: nolite obdurare corda vestra. Sicut in irritacione: sum diem temptatiois in destro. Ubi temptauerunt me patres vestri: probauerunt et viderunt opera mea. Quadraginta annis offensus fui generationi illi: et diri semper habui erratum corde. Et isti non cognoverunt vias meas: ut iurauit in ira mea si introibunt in regem meam.

LXXXV.

Quoniam bonis propositis

Antate domino cantum nouum: cantate domino omnis terra. Canticum dñe et benedicte nomini eius: annunciate de die in diem salutare eius. Annunciate inter gentes gloriam eius in omnibus populis mirabilia eius: Quoniam magister dominus et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos. Quoniam omnes dei gentium demonia: dominus autem celos fecit. Confessio et pulchritudo in conspectu eius: sanctum monstra et magnificentia in sanctificatione eius. Afferte domino patrie gentium: afferte te domino gloriam et honorum: afferte domino gloriam nominis eius. Tollite ostias et introite in atria eius. Commoneatur a facie eius universa terra: dicite in gentibus quod dominus regnauit. Eteni corerit orbis terre quod non commouebitur: iudicabit populus in egitate. Letentur celi et exultet terra: commoueat mare et plenitudo eius: gaudebit campi et omnia que in eis sunt. Tunc exultabunt omnia ligna silvarum a facie domini quia venit quoniam venit iudicare terram. Judicabit orbis terre in equitate: et populus in veritate sua.

Psalms ipsi dauid quoniam terra est eius.

LXXXVI.

d Omnis regnauit exultet terra: letentur insulae multe. Nubes et caligo in circuitu eius: iusticia et iudicium correctio sedis eius. Ignis autem ipsum precedet: et inflamabit in circuitu inimicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbis terre: vident et commota est terra. Hostes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini ois terra. Annunciarunt celi iusticiam eius: et viderunt omnes populi gloriam eius. Fundant oes qui adorant sculptilia: et qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eum oes angelorum eius: audiuit et letata est sion. Et exultarunt filie iudee populus iudicia tua domine. Quoniam tu dominus altissimus super omnes terram: nimis exaltatus es super omnes deos. Qui diligitis dominum odite malum custodit dominus animas suorum: de manu peccatoris liberabit eos. Lux orta est iusto: et rectis corde leticia. Letamini iusti in domino: et confitemini memorie sanctificatoris eius.

Psalms dauid.

LXXXVII.

Antate domino cantum nouum: quoniam mirabilia fecit. Saluavit sibi dextera eius et brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum: in conspectu gentium renelauit iusticiam suam. Recordatus est misericordie sue: et veritatis sue domini israel. Viderunt omnes termini terre salutare dei nostri: iubilate domino omnis terra cantate: et exultate et psallite. Psallite domino in cithara in cithara et voce psalmi: in tubis ductilibus et voce tube comee. Jubilate in aspectu regis domini: mouetur mare et plenitudo eius orbis terrarum et qui habitant in eo. Flumina plaudent manus: simul montes exultabunt a conspectu domini: quoniam venit iudicare terram. Judicabit orbem terrarum in iusticia: et populus in equitate.

Psalms dauid.

LXXXVIII.

De bona regina maria

Ut omnes in tuo iuste facundat

Psalterium

Dominus regnauit irascens populi qui sedes super cherubim moueatur terra. **D**omini in sion magnus et excelsus super omnes populos. **L**existeant nomini tuo magno quoniam terribile et sanctum est: et honor regis iudicium diligit. **T**u parasti directioes iudicium et iusticia in iacob tu fecisti. Exaltate dominum deum nostrum: et adorate scabel lum pedum eius. quoniam sanctum est. **A**b oyses et aaron in sacerdotibus eius: et samuel iter eos quoniam vocant nomine eius. In vocabat dominus et ipse exaudiebat eos in coluna nubis loquens ad eos. **E**xaudiebat testimonium eius: et preceptum quod dedit illis. **D**omine deus noster tu exaudiebas eos: deus tu propitiatus fuisti eis et misericordia tua in omnes adiuuentias eorum. Exaltate dominum deum vestrum: et adorate in monte sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster. **P**salmus in confessione.

LXXXIX

Tribulare deo omni terra: servite domino in leticia. **I**ntroite in prospectu eius: in exultatione. Scitote quoniam dominus ipse est deus: ipse fecit nos et non ipso nos. **P**opulus eius et ouci pacuerunt introite portas eius in confessione: atria eius in hymnis contemini illi. Laudate nomen eius quoniam suavis est dominus: in eternum misericordia eius: et ueritas in generatione et generatione ueritas eius. **P**salmus ipsi dauid.

Misericordia et iudicium carabo tibi dominus in psallam et intelligam in via immaculata quando venias ad me. **P**erambulabam in innocentia cordis mei: in medio domus mee. **N**on proponebam ante oculos meos rem iniustam: facientes pruarientias odini. **N**on adhesit mihi cor: prauum declinante a me malignum non cognoscerebam. **D**etrahente secreto proximo suo: hunc psequebar. **S**up bo oculo et insatiabili corde: cum hoc non edebam. **O**culi mei ad fideles terre ut sedeat mecum: ambulans in via immaculata hic mihi ministrabit. **N**on habitabit in medio domus mee qui facit superbia qui loquitur iniqua non direxit in prospectu oculorum meorum. In matutino interficiebam omnes peccatores terre: ut disperderem de ciuitate domini omnes operantes iniqtatem. **O**ratio pauperis cum auarietur: et cora domino effudit precium suum.

Domine exaudi orationem meam: et clamor meus ad te veniat. **N**on auertas faciem tuam a me: in quaquam die tribulorum inclina ad me ature tuam. In quaquam die innocaueris te: velociter exaudi me. **Q**uia dascerunt sic funus dies mei: et ossa mea sicut cremu aruerunt. **P**er cussus sum ut senum et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum. A voce gemitus mei: adhesit os meum carni mee. **S**umus factus sum per licano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio. Vigilavi: et factus sum sicut passer solitarius in teclo. Tota die exprobabant michi imicci mei et quoniam laudabant me aduersus me iurabat. **Q**uia cinerem tanquam panem manducabam: et peculium meum cum fletu miscebam. A facie ire indignatiois

tue: quia eleuans allisisti me. **D**ies mei sicut umbra declinaverunt: et ego sicut senum arui. **T**u autem dominus in eternum permanes: et memoriale tuum in generatione et generatione. **T**u exurgens misereberis: quia tempus miserendi eius quod uenit tempus. **Q**uoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: et terra eius miserebuntur. Et timebunt getes nomine tuum dominus: et omnes reges terre gloriam tuam. **Q**uia edificauit dominus sion: et videbit in gloria sua. **R**espexit in oratione humilium: et non spremit spiritum eorum. **T**ribulantur hec in generatione altera et populus qui creabis laudabit dominum. **Q**uia prospexit de excelso sancto suo: dominus de celo in terram aspergit: ut audiret gemini copeditos: ut solueret filios interemptos. Ut annuncient in sion nomen domini: et laude ei in hierusalem. **I**nconuenientem populos in unum: et reges ut seruant dominum. **R**endit ei in via virtutis sue: paupertate dierum meorum nuncia mihi. **H**e reuoces me in diuinito dierum meorum: in generatione et generationem anni tui. **I**n initio tu domine terra sudasti: et opera manuum tuarum sunt celi. **I**psi peribunt tu autem permanes: et omnes sicut vestimentum veterascent. Et sicut opertoru mutabis eos et mutantur: tu autem id est es: et anni tui non deficit. **S**i filii seruorum tuorum habitabunt: et semen eorum in seculum dirigetur. **P**salms ipsi dauid.

Benedic anima mea domino: et oia quoniam istra mea domino: et noli obliuisci omnes retributes eius. **Q**ui propitiatur oibus iniquitatibus tuis qui sanat oes infirmitates tuas. **Q**ui redemit interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia et miserationibus. **Q**ui replet in bonis desideriis tuum: renouabil ut aquile iuuentus tua. **F**aciens misericordias dominus: et iudicium omnibus iniurias patenteribus. **N**otas fecit vias suas moysi: filius israel voluntates suas. **M**isericordia et misericors dominus: longanimus et multum misericors. **N**on in perpetuum irascetur neque in eternum puniabit. **N**on sim peccata nostra fecit nobis: neque sim iniquitates nostras retribuit nobis. **Q**uoniam sim altitudinem celi a terra: corroborauit misericordiam suam super timores. **Q**uantum distat ortus ab occidente: longe fecit a nobis iniqtates nostras. **Q**uonodo miseres per filios: misertus est dominus timores: se: quo quoniam ipse cognovit segmentum nostrum: recordatus est quoniam puluis sumus: homo sicut senum: dies eius tanquam flos agri sic esflorebit. **Q**uoniam spiritus transibit in illo et non sisisteret: et non cognoscet amplius locum suum. **M**isericordia autem domini ab eterno et usque in eternum: super timores eius. **E**t iusticia illius in filiorum: his quoniam seruant testamentum eius. **E**t memores sunt madatorum ipsius: ad faciendum ea. **D**ominus in celo parauit sedem suam: et regnum ipsius oibus dominabit. **B**enedicte domino omnes angeli eius: potentes virtute: facientes verbum illius: ad audiendam vocem monitionis eius. **B**enedicte domino omnes virtutes eius: ministri eius: qui faciunt voluntates eius. **B**enedicte domino omnia

Concordatum et terminatum

¶ fuitib⁹ tunc

Psalterium

opera eius: in omni loco dominationis ei⁹ bñdic
sia mea dñs. Psalm⁹ ipsi dauid. LIII
E nedic anima mea domino: domine de
b us meus magnificatus es vehementer.
Confessionē t decorē induisti: amic⁹ lu
mīe sicut vestimento. Extendens celū sicut pellē
qui tegis aquis superioia eius. Qui ponis tubē
ascensum tuū: qui ambulas sup pennas ventorū
Qui facis angelos tuos sp̄s: et ministros tuos
ignem vrentē. Qui fundasti terrā sup stabilitatē
sham: non inclinabitur in seclīm seculi. Abyssus
sicut vestimentū amicūs eius: super montes sta
bunt aque. Ab increpatione tua fugiet: a voce ro
nitru tui formidabunt. Ascendunt montes et de
scendunt campi: in locū quē fundasti eis. Terri
nū posuisti quē nō transgredientur: neq; cōuer
tentur operire terrā. Qui emittis fontes in cōual
libus: inter mediū montium pertransibunt aque
Probatā omnes bestie agri: expectabūt onagri
in siti sua. Super ea volucres ecli habitabunt. de
medio petrarū dabunt voces. Rigans montes
de superioribus suis: de fructo operum tuorū sa
tiabitur terra. Produces senum iumentis: et her
bam seruituti hominum. Ut educas panez de ter
ra: et vinum letificet cor hominis. Ut exhibaret
faciē in oleo: et panis cor hominis firmet. Satu
rabunk ligna cāpi et cedri libani q̄s plantauit: il
lic passerēs nidificabūt. Herodii domus dux est
eoz: mōtes excelsi cernis petra refugium herena
eis. Fecit luna in tpe: sol cognovit occasum suuz
Posuit tenebras et facta est noct: in ipsa ptransi
bunt oēs bestie silue. Latuli leonum rugiētes ve
rapiant: et q̄rant a deo escā sibi. Or⁹ est sol et cō
gregati sunt: et in cubilib⁹ suis collocabunk. Exi
bit hō ad op⁹ suum: et ad operationē suam vsq; ad
vespuz. Quā magnificata sunt opa tua dñs: oia i
sapia fecisti: impleta est terra possesiōe tua. Hoc
mare magnum et spacio sum manib⁹ illie reptilia
quoz nō est numerus. Aialia pusilla eis magnis
illie naues ptransibūt. Braco iste quē formasti ad
illudēdum ei: oia a te expectant ut des illis escas
in tpe. Bante te illis colligēt: aperiēte te manū
tuam oia implebunk bonitate. Auertete autem te
faciē turbabuntur: auferes spiritum eoz et defici
ent: et in puluerem suum reuertent. Emitte spiri
tum tuum et creabunk: et renouabis faciē terre.
Sit gloria dñi in seculum: letabif⁹ dñs in opibus
suis. Qui respicit terraz et facit eā tremere: q tan
git mōtes et fumigant. Cantabo dñs in vita mea
psallam deo meo q̄diu sum. Jocunduz sit ei elo
quim meum: ego vero delectabor in dñs. Desi
cient peccatores a terra et iniqui ita ut nō sint: be
nedic anima mea domino. Alleluia. LIII.

¶ sicut cofim
c Onfitemini dñs et inuocate nomē eius
annūciate inter gentes opa eius. Lata
re ei et psallite ei narrate oia mirabilia
eius: laudamini in noīe sancto eius. Letet cor q
rentium dñm: querite dñm et cōfirmamini: que

rite faciē eius semper. Memētote mirabilū eius
que fecit: pdigia eius et iudicia ois eius. Semē
abraam serui eius: filii iacob electi eius. Ipse do
minus deus noster: i viuersa terra iudicia eius
Memor fuit in seculū testamētū sui: verbi qd mā
davit in mille ḡnatiōes. Qd dispositus ad abraā:
et iurameti lui ad ysaac. Et statuit illud iacob i p
cepit: et israel in testamētū eternū. Dixit tibi
dabo terrā chanaan: sumculū hereditatis vestre
Cū essent numero breui: paucissimi et icoles eius.
Et p̄trāsierūt de gēte in gēte: et de regno ad p̄plim
alter. Nō reliquit hoīez nocere eis: et compuit
p̄ eis reges. Nolite tangere christos meos: et in
pp̄hetis meis nolite malignari. Et vocavit famē
sup terrā: et oē firmamētū panis p̄truit. Misit
ān eos vīz: in seruū venūdat⁹ ē ioseph. Humili
auerūt in p̄cedib⁹ pedes ei⁹: ferrū p̄trāsūt aīaz ei⁹
donec veniret verbū ei⁹. Eloquū dñi inflāmauit
eū: misit rex et soluit eū: p̄nceps p̄ploz et dimisit
eū. Constitutū eū dñm domus sue: et p̄ncipē ois
possessionis sue. Ut erudiret p̄ncipes ei⁹ sicut se
metipm: et senes ei⁹ prudētā doceret. Et intravit
israel in egyptū: et iacob accola fuit in terra chaz
Et auxit p̄plim suū vehementer: et firmauit eum
super inimicos ei⁹. Convētit cor eoz ut erudirēt
populū eius et dolum facerent in seruos ei⁹. Misit
moysen seruū suum: aaron quem elegit ipsuīz
Posuit in eis verba signoz suorum et prodigiōz
in terra cham. Misit tenebras et obscurauit: et nō
exacerbauit sermones suos. Conuerit aquas eo
rum in sanguinem: et occidit pisces eorum. Et edi
dit terrā eorum ranas: in penetralibus regū ipo
rum. Dixit et venit cynomia et cynises: in omnib⁹
finibus eorum. Posuit pluias eorū grandinem:
ignem cōburentem in terra ipsuīz. Et percussit
vineas eorum et fculneas eorum: et cōtrivit lignū
finium eorum. Dixit et venit locusta et bruch⁹ cu
iis non erat numerus. Et comedit omne senum
in terra eorum: et comedit omnem fructum terre
eorū. Et percussit omē primogenitū in terra eo
rum: primitias omnis laboris eorum. Et eduxit
eos cum argento et auro: et non erat in tribub⁹ eo
rum infirmus. Letata est egyptus in profectiōne
eorum: quia incubuit timor eorum super eos. Ex
pandit nubem in protectionem eorum: et ignem et
ut luceret eis per noctem. Petierunt et venit co
turnix et pane celi saturauit eos. Hirupit petram
et fluxerunt aque: abierūt in siccō flumia. Quo
niaz memor fuit verbi sancti sui: quod habuit ad
abraam puerum suum: Et eduxit populū suuz
in exultatione: et electos suos in leticia. Et dedit
illis regiones gentium: et labores populoz posse
derunt. Ut custodiāt iustificationes eius. et le
ge eius requirant. Alleluia Alleluia. LV

¶ sicut cofim
c Onfitemini domini qm bonus: quoniā
in seculū misericordia eius. Quis loq
tur potentias domini: auditas faciet om
nes laudes eius. Beati qui custodiunt iudicizē

¶ te deus in cōmū iudicis p̄fuit

Psalterium.

Cum opere eius et angustie

¶ faciūt iusticiā in oī tpe. ¶ Nemēto nři dñe in be neplacito ppłi tui visita nos i salutari tuo. Ad vi dendū i bonitate electoꝝ tuoꝝ: ad letandū in leti cia gētis tue: ut lauderis cū hēditate tua. ¶ Decca uim cū patribꝝ nřis: iuste egim iugitatē tecumꝝ ¶ Patres nři i egypto n̄ itellexerūt mirabilia tua nō fuerūt memoires mltitudinis mie tue. Et irrita uerūt ascēdetes in mare mare rubrum: i saluauit eos pp̄ter nomē suū: ut notā faceret potētiā suaꝝ Et increpuit mare rubruꝝ i exiccatū est: i deduxit eos i ab yssis sicut in debto. Et saluauit eos d̄ manu odietiū: i redemit eos de manu unimici. Et ope ruit aq̄ tribulatēs eos: vñ ex eis nō remansit. Et credidēt i verb̄ eiꝝ: i laudauerūt laudē eius. Cito fecerit. oblii sūt operā eius: nō sustinuerūt p̄siliū eiꝝ. Et p̄cupieerūt p̄cupiscentiā in debto: i téptaue runt deū i inaquoso. Et dedit eis petitōe i pōrū i misit satnritatez in aias eoz. Et irritauerūt moy sen in castris: aaron sc̄m dñi. Aptā ē terra i d̄glu tiuit dathan: i opuit sup p̄gregationē abiron. Et exarsit ignis i synagoga eoz: flāma p̄bussu petō res. Et sc̄cerūt vituluz i oreb: i adorauerūt sculptile Et mutauerūt gloriā suā in similitudinez vituli: co medētis senuz. Obliti sunt deuz q̄ saluauit eos: q̄ fecit magnalia i egypto: mirabilia i terra chā: terribilia in mari rubro. Et dixit ut dispdēt eos: si nō moyses elect̄ eiꝝ stetisset i p̄tractōe in p̄spe tu eius. Et auerteret irā eiꝝ ne despideret eos i p̄ nihil habueft terrā desiderabile. Nō creditēt v̄bo eiꝝ: i murmurauerunt i tabernaculis suis: n̄ exaudierit vocē dñi. Et eleuauit manuꝝ suā super eos: ut p̄sterneret eos i debto. Et ut deuiceret se mé eoz i natōibꝝ: i dispideret eos i regiōibꝝ. Et iutati sunt beelphegor: i comedēt sacrificia mor tuoꝝ. Et irritauerūt euꝝ i adiuuētōibꝝ suis: i mlti plicata ē i eis ruina. Et stetit phinees i placuit: i sc̄ceauit q̄satio. Et reputatuꝝ ē ei ad iusticiaz: in giūtōe i giūtōnez vsq̄ i sempiteruꝝ. Et irritau eft euꝝ ad aq̄s p̄tradictōis: i verat̄ ē moyses pp̄ eos: q̄ exacerbauerūt sp̄m eiꝝ. Et distixit i labi is suis: n̄ dispdideft gētes q̄s dixit dñs deꝝ illis. Et p̄mixti sunt iter gentes: i didicēt opa eoz i fuieft sculptilibꝝ eoz: i factuꝝ ē illis i lcadalū. Et unolaueft filios suos i filias suas: demonis. Et effudeft sanguinē inocētē sanguinē filioꝝ suoy i filiaꝝ suay q̄s sacrificauerūt sculptilibꝝ chanaam. Et iterfecta ē terra i sanguinibꝝ: i cōtamiata est in operibꝝ eoz: i fornicati sunt i adinuētōibꝝ suis. Et irat̄ est furore dñs i pplim suū. i abomiat̄ est hēditatē suā. Et tradidit eos i manus gētuꝝ: i dñati sunt eoz q̄ oderūt eos. Et tribulaueft eos unimici eoz: i humiliati sunt s̄b manibꝝ eoz: sepe liberauit eos. Ipi autē exacerbauerūt euꝝ i filioꝝ suo: i humiliati sunt in iugitatibꝝ suis. Et vidit eū tribularēt: i audiuit oratōe eoz. Et memor fuit testamēti sui i penituit eū fm mltitudinē mie sue. Et dedit eos i misericordias: i p̄spectu oiuꝝ qui ce perāt eos. Saluos fac nos dñe deꝝ nř: i p̄grega

nos de natōibus. Et p̄siteamur noi sc̄o tuo: i glo riemur i laude tua. ¶ Bñdict̄ dñs deꝝ isrl: a sc̄lo i v̄lq̄ i seculū i dicet oēs ppł's fiat fiat. All'a.

¶ Onfitemi dño qm̄ bon̄: qm̄

LVI
in seculū mia eiꝝ. Dicant q̄ redēpti sunt a dño: quos redemit de manu unimici i de regiōibꝝ p̄gregauit eos. Si solis ortu i occasu ab aglone et mari. Errauent i solitudine i aquo so viā ciuitas bitaculi nō iueneāt. Eluriētes et si tientes: aia eoz i ip̄is defecit. Et clamauerūt ad dñm cū tribularēt: i de necessitatibꝝ eoz eripuit eos. i deduxit eos in p̄iaz rectam: ut i cuitate habitatōis. ¶ Oñiteanf dño mie eiꝝ: i mirabilia eiꝝ filii hoīum. Quia satiauit aiam inanē: i ani ma esurientē satiauit bonis. Sedētes i tenebris i v̄mbra mortis victos in mēdicitate i ferro. Quia exacerbauerūt eloga dei i cōsiliū altissimi irrita uerūt. Et hūiliatū est in laboribꝝ cor eoz: i infirmati sunt nec fuit q̄ adiuuaret. Et clamauerūt ad dñm cū tribularēt: i de necessitatibus eoz libera uit eos. Et eduxit eos de tenebris i v̄mbra mortis i vincula eoz dirupit. ¶ Oñiteanf dño mie eius: i mirabilia eiꝝ filii hoīum. Quia cōtrivit portas creas: i vectes ferreos p̄fregit. Suscepit eos de via iniqtatis eoz: pp̄ iniusticias eni suas hūiliati sunt. Omné escā abomiata est aia eoz: i appropi quauerūt v̄sq̄ ad portas mortis. Et clamauerūt ad dñm cū tribularēt: i de nc̄titatibꝝ eoz libera uit eos. Al̄ sit v̄bū suum i sanauit eos i eripuit eos de interitionibꝝ eoz. ¶ Oñiteanf dño mie eiꝝ i mirabilia eiꝝ filii hoīum. Et sacrificēt sacrifici um laudis i annūciēt opa eiꝝ i exultatōe. Qui d̄ sc̄dūt mare i nauibꝝ: faciētes opatōe i aq̄s ml̄y. Ipi viderūt opa dñi: i mirabilia eiꝝ i pfūdo. Di xit i stetit sp̄us peccle: i exaltati s̄t fluct̄ eiꝝ. Alcē dūt v̄sq̄ ad celos i deseēdūt v̄sq̄ ad abyssos: aia eoz i malis tabescēbat. Turbari sūt i moti sūt si cut ebiꝝ: i oīs sapia eoz diuorata ē. Et clamauerūt ad dñz cū tribularēt: i de nc̄titatibus eoz eduxit eos. Et statuit peccelas eiꝝ i aurā: i siluerit fluctus eiꝝ. Et letati sūt q̄ siluerit: i deduxit eos i portuꝝ volūtas eoz. ¶ Oñiteanf dño mie eius: i mirabilia eiꝝ filii hoīum. Et exultēt eū i eccl'a pleb: i in cā thedra seniorū laudēt eū. Posuit flumia in debtū: i exiꝝ aqrū i siti. Terrā fructiferā i salsuginē a malicia ihabitatiū i ea. Posuit debtū i stagna aqrū: i terrā sine aq̄ i exiꝝ aqrū. Et collocauit il lic eluriētes i p̄stituerūt cūtatiē bitanōis. Et semi nauerūt agros i plātauerūt vineas: i fecerūt tructū natūritatis. Et bñdixit eis i mltiplicati sūt ni mis: i iumenta eoz n̄ miorauit. Et pauci facti sunt i vexati sūt a tribulatiōe malorū: i dolore. Eſfa ē p̄tēto sup p̄ncipes: i errare fec̄ eos i iuio i n̄ i via. Et adiuit paupem de iopia: i posuit sicut oues familias. Elidebūt recti i letabūt: i oīs iqtas eorū oppilabit os suū. Quis sapiēs et custo diet hec: i icelliget mias dñi. Alleluia Lanti cū psalmi ip̄i david.

LVII

Aratum eorum meum deus paratū cor meum: cātabo et psallā i gloria mea. Exurge psalterū et cithara: exurgā diluculo. **C**ōfitebor tibi in populis dñe: et psallā tibi in nationib⁹. Quia magna ē sup celos mīa tua: et vñqz ad nubes veritas tua. Exaltare sup celos de⁹: et sup omnē terrā gloria tua: ut liberent dilecti tui. Saluū fac dextera tua et exaudi me: deus locut⁹ est in sancto suo. Exultabo et dividaz s̄chimaz et pualle tabernaculōz dimetiar. **A**d̄eus ē galaad et meus est manasses: et effram suscep̄tio capitis mei. Iuda rex me⁹: moab lebes spei mee. In idu meaz extendaꝝ calcioꝝ mēū: mihi alienigene amici faci sunt. Quis deducet me i ciuitatē mūnita: q̄s deducet me vñqz i idumeaz? **N**ōne tu deus q̄ repulisti nos: et nō exhib⁹t deus i vñtibus nostris. **S**a nob̄ auxiliū de tribulatōe: q̄r̄ vana sal⁹ hois. In deo faciem⁹ vñtē: t̄ ip̄e ad nibilū dedūt inimicos n̄ros. **I**n fine psalmus dauid.

Eus laudē meaz ne tacueris. **LVIII**

Dquos petōis et os dolosi sup me aptum est. Locuti sunt aduersuz me ligua dolosa: et s̄monib⁹ odiū circūdeceit me et expugnae rānt me ḡtis. **P**ro eout me diligere detrahebat mihi. ego autē orābā. Et posuerit aduersū me māla p̄ bonis: et odiū p̄ dilectionē mea. **L**ostitue su per eūz petōrē: et diabol⁹ stet a dextris ei⁹. Cum iudicat exeat p̄dēnat⁹: et oratio ei⁹ fiat i peccatuꝝ. **F**iat dies ei⁹ pauci: et ep̄atum ei⁹ accipiat alter. Siant filii ei⁹ orphani: et vtror ei⁹ vidua. Putates transferant filii ei⁹ et mēdicēt: euiciant de hitario nibus suis. Scrutet fenerator omēz s̄bstanciā ei⁹ et diripiant alieni labores ei⁹. **N**ō sit illi adutor: nec sit q̄ misereat pupilli eius. Siant nati ei⁹ i in terituꝝ: i ḡnatōe vna deleat nomē ei⁹. **I**n memo riā redeat iniquitas patruꝝ ei⁹ i p̄spectu dñi: et pec catuꝝ mīris ei⁹ nō deleat. **F**iat p̄tra dñm semp: et dispereat de terra memoria coꝝ: p̄ eo q̄ nō est recordat⁹ facere mīam. **E**t p̄securus est bolez iopē et mēdicuꝝ: et cōpunctuꝝ corde mortificare. **E**t dilexit maledictōem et veniet ei⁹: et noluit bñdictōem et elongabis ab eo. **E**t induit maledictionem sicut vestimentū: et intravit sicut aq̄ in interiora eius: et sicut oleuꝝ in ossibus eius. **F**iat ei sicut vestimē tum quo opitū: et sicut zona q̄ semp p̄cigil. **H**oc opus eoy q̄ detrahūt mībi ap̄ dñm: et q̄ loquūt mala aduers⁹ aīam meā. **E**t tu dñe dñe fac me cū ppter nomē tuum: q̄r̄ suanis est mīa tua. Libera me q̄r̄ egenus et paup̄ sum ego: et cor meum cōturbatum est stra me. Sicut vmbra cum declinat ab latuꝝ sū: et excusus sū sicut locuste. Senua mea i firmata sunt a ieiunio: et caro mea imutata est ppter oleuꝝ. **E**t ego fact⁹ sum opprobriū illis: vide rūt me et mouerūt capita sua. Adiuua me dñe de us me⁹: saluū me fac ppter mīam tuā. **E**t sciante q̄r̄ man⁹ tua hec: et tu domine fecisti eā. **A**aledi cēt illi et tu benedices q̄ insurgūt in me cōfundat̄ seru⁹ aut tu⁹ letabis. Induanſ q̄ detrahūt mībi

pudore: et operiſ sic̄t diploide p̄fusionē sua. **C**ōfitebor dño numis in ore meo: et in medio multoꝝ laudabo eum. Quia astutus a dextris paupis: ut saluā faceret a p̄sequētibus aīam meaz. **P**salm⁹ dauid.

LIX

Trit dñs dño meo: se de a dextris meis. **D**ōcē ponā iūicos tuos: sca

b bellū pedū tuoz. **E**rgā virtus tue emittet dñs exion: dñare in medio inimicorū tuo: ū. **T**ecū p̄ncipium in die virtutis tue: in splendorib⁹ sanctorū: ex viro aū luciferū genuit. **J**urauit dñs et nō penitebit eum. tu es sacerdos in eternū ū ordinē melchisē dech. **D**ñs a dextris tuis: confregit in die re sue reges. **J**udicabit in natōib⁹ ip̄lebit ruinas: cōq̄l̄ fabit capita in terra multoꝝ. **S**e toriēte in via bibet: pp̄terea exaltabit caput. Alleluia. **LX**

De N̄ē domi

Cōsilio iustorū et cōgregatiōne. **A**d̄agna opa dñi: exq̄sita in omēs volūtates ei⁹. **C**ōfessio et magnificētia opus eius: et iusticia eius manet in seculū seculi. **M**emoriā fecit mirabilū suorū misericordiōs et miseratorū dñs: escā dedit timētibus se. **M**emori erit in seculū testameti sui: vñtem operū suorū annunciat̄ pplō suo. **U**t det ilis hereditatē gentiū: opa manuū ei⁹ veritas et iudiciū. **F**idelia oia mādata ei⁹ p̄firmata in seculū seculi: facta in virate et egitate. **R**edēptionē misit dñs populo suo: mandauit in eternū testimoniū ū. **S**anctū et terrible nome ei⁹: initum sapientie tūmor dñi: Intellect⁹ bon⁹ oīb⁹ faciētib⁹ eū: laudatio eius manet in seculum seculi. Alleluia. **R**evisionis aggei et zācharie. **LXI**

Das dīcēt̄ missōe
an dēmīm vñtē

b **E**tatus vir q̄ timerit dñm: in mādatiō ei⁹ volet numis. **P**otēs in terra erit semen eis: generatio rectorū benediceſ. **G**loria et dīvītē in domo ei⁹: et iusticia ei⁹ manet in seculū seculi. **E**xortū est in tenebris lumē rectus: misericordiōs et miseratorū et iusti. **J**ocund⁹ hō q̄ misereatur et cōmodat: disponet sermones suos in iudicio: q̄r̄ in eternū non p̄mouebit. **I**n memora eterna erit iusti: ab audiōtōe mala nō timebit. **M**aratū cor ei⁹ sperare in dñō: confirmatiō est cor ei⁹: non p̄mouebit donec despiciat inimicos suos. **D**ispergit dedit p̄auperib⁹: iusticia ei⁹ manet in seculū seculi: comu ei⁹ exaltabit̄ i gloria. **P**ecator videbit et irascet: dētib⁹ suis tremet et tabescet: desideriū petōy pibit. Alleluia Alleluia. **LXII**

Audate pueri dñm: laudate nomē dñi:

I Sit nomē dñi bñdictū: ex h̄i nūne et vñqz in seculū. A solis ortu vñqz ad occasuꝝ: laudabile nomen dñi. **E**ccl̄sus sup̄ oēs gētēs dñs: et sup̄ celos gloria ei⁹. **Q**uis sicut dñs de⁹ nōster. qui in altis habitat: et humilia respicit in celo et in terra. **S**uscitans a terra inopem: et de stercore erigens pauperē. **U**t collocet eū cū p̄cib⁹: cū p̄ncipibus ppli sui. Qui habitare facit sterile i domo: mīem filiorū letantē. Alleluia Alleluia. **LXIII**

Das dīcēt̄ Cugit̄ vñtē
p̄Ganden. dñd̄ luf̄or

Ce p̄fōrōe domi

Psalterium

¶ Exiit isrl d' egypto: dom' iacob: de polo
 barbano. Facta est iudea scificatio ei'.
 isrl ptas ei'. Maë vidit et fugit iordanis
 puer' est retrofū. Adotes exultaerūt ut arietes: et
 colles sicut agni oviū. Quid est tibi mare quod fugisti
 et tu iordanis qui conuers' es retrofū. Adotes ex
 ultasti sicut arietes et colles sicut agni oviū. A sa
 cie domini mota est terra: a facie dei iacob. Qui puer
 tit petra in stagna aqua et rupē in fontes aquarū.
 Non nobis domine nō nobis: sed nō tuo domino gloriā. Sup
 mia tua et veritate tua: neq' dicat gētes ybi est deus
 eoz. Deus ait ut in celo oia q̄cūq; voluit fecit. Simu
 lacra gentiū argenteū et aurū: opa manū hōiūz
 Et hōiū et nō loquens: oculos hōiū et nō videbūt
 Aures hōiū et nō audient: nares hōiū et nō odora
 būt. Adan' hōiū et nō palpabūt: pedes hōiū et nō
 abulabūt. nō clamabūt in gutture suo. Similes
 illis siant qui faciunt ea: et oēs qui p̄fidūt in eis. Dom' israel sperauit in domino. adiutor eoz et p̄ector
 eoz est. Dom' aaron spauit in domino. adiutor eoz
 et p̄ector eoz est. Qui timet dominum sperauerūt in domino
 adiutor eoz et p̄ector eoz est. Dominus memor fuit no
 strī. et bñdixit nobis. Bñdixit domini israel. bene
 dixit domini aaro. Bñdixit oib' qui timet dominum. pu
 fillis cuī maiorib'. Adiiciat dominus super vos. super vos
 et super filios vestros. Bñdixit vos domino. qui fecit celū
 et terrā. Et eluz celi domino: terrā autē dedit filiū ho
 munū. Nō mortui laudabūt te domine neq' omnes
 qui descendunt in infernum. Sed nos qui vivim' bñdicim'
 domino. ex hoc nunc et usq; in seculūz.

Alleluia. LXXXI.

Ilexi. qm̄ exaudiet dominus. vocem
 ordinis mee. Quia inclinavit aurē
 suā mihi. et in diebus meis invocabo
 Circundideft me dolores mortis
 et picula inferni iuenerunt me. Tri
 bulationē et dolorē innueni. et nomen
 domini invocauit. Et domine libera aīaz meas. misericordia
 minus et iustus. et deus nō miserebit. Custodiens pri
 uos dominus: humiliat suū et liberauit me. Et ouertre
 aia mea in requie tuaz. qui dominus bñfecit tibi. Quia
 eripuit aīaz meas d' morte. oculos meos a lachry
 mis pedes meos a lapsu. Placebo domino in regio
 nivox: Alleluia. LXXV.

Redidi propter quod locutus sum: ego autē hu
 miliatus sum nimis. Ego dixi in excessu meo
 oīs hō medax. Quid retribuaz domino. pro oī
 bus qui retribuit mihi. Et alicē salutaris accipiā: et
 nomē domini invocabo. Gloria mea domino reddaz coraz
 oī populo ei': p̄ciosa in p̄spectu domini mors scđy eius.
 O domine qui ego seru' tu': ego seru' tu' et filii acil
 le tue. Hirupisti vincula mea: tibi sacrificabo ho
 stias laudis: et nomē domini invocabo. Gloria mea domino
 reddā in p̄spectu oīs populi ei': in atris domini
 in medio tui hiensale. LXXVI.

Audate dominum oēs gētes: laudate eū omnes
 populi. Quid p̄firmata est super nos misericordia eius:
 et veritas domini manet in eternū. LXXVII

Om̄itemi domino qm̄ bonus: qm̄ in seculūz
 mia ei'. Dicat nūc isrl qm̄ bonus: qm̄ in se
 culū mia ei'. Dicat nūc dominus aaron qm̄
 bonus: qm̄ in seculūz mia ei'. Dicat nūc oēs qui timet
 dominum: qm̄ in seculūz mia ei'. De tribulatiōne inuoca
 ui dominum: et exaudiuit me in latitudine domini. Domini
 nūs mihi adiutor: non timebo quod faciet mihi hō
 dominus mihi adiutor: et ego despiciā inimicos meos.
 Bonū est p̄fidere in domino: quod p̄fidere in hoīe. Bonū est
 sperare in domino: quod sperare in p̄ncipib'. Deus gētes
 circuerūt me: et in noīe domini qui vlt̄ suū in eos. Cir
 cūndantes circūdederūt me: et in noīe domini qui vlt̄ suū
 in eos. Circūdederūt me sic apes et exarserūt sicut
 ignis in spinis: et in noīe domini qui vlt̄ suū in eos. Impul
 sus eversus sum ut caderē: et dominus suscepit me. For
 titudo mea et laus mea dominus: et factus est mihi in salutē
 Vox exaltatōis et salutis: in tabernaculis iustorum.
 Extera domini fecit virtutes: dextera domini exaltauit
 me: dextera domini fecit virtutē. Nō moriar sed vivā: et
 narrabo opa domini. Castigās castigauit me dominus: et
 morti nō tradidit me. Aperte mihi portas iusticie:
 igit̄ usq; eas p̄sitebor domino: hec porta domini: usq; in
 trahūt ī ea. S̄ p̄sitebor tibi qm̄ exaudisti me: et fa
 ctus es mihi in salutē. Lapidē quē reprobauerūt edi
 ficationes hic factus est ī caput aguli. A domino factus est
 istud: et ē mirabile ī oculis nris. Hece ē dies qua
 fecit dominus: exultemus et letemur ī ea. O domine saluum
 me fac o domine bñ p̄spare: bñdicet quod venit ī noīe
 domini. Bñdixim' vobis de domo domini: de domino et illu
 rit nobis. Constituite diē solēnē ī p̄dēs usq; ad eoz
 nū altaris. De me es tu et p̄sitebor tibi: de me
 es tu et exaltabo te. Confitebor tibi qm̄ exaudisti
 me: et factus es mihi in salutē. Om̄itemi domino qm̄ bo
 nus: qm̄ ī seculūz mia ei'. Aleph doctrīa. LXXVIII
 Esti īmaculati ī via: qui ābulāt ī lege domini.
 bñdixit q̄ scrutatē testimonia ei': et toto corde
 exqrūt eū. Nō enī qui operālū iūqtatē: ī vi
 is ei' ābulauerūt. Tu mādasti. mādata tua custo
 dire numis. Utinā dirigant̄ vie mee: ad custodien
 das iustificationes tuas. Tūc nō p̄surdar cū p̄spere
 ro ī oīb' mādati tuis. S̄ p̄sitebor tibi ī directione
 cordis: ī eo quod didici iudicia iusticie mee. Justifica
 tiones tuas custodiā: nō me ī reliq̄s usq; qz. Hoc
 P̄ quo corrigit adolescentior domus
 ī viā suā: ī custodiēdo fīmōes tuos. In
 toto corde meo abscondi eloqua
 me a mādati tuis. In corde meo abscondi eloqua
 tua: ut nō peccē tibi. Benedic' es domine: doce me
 iustificationes tuas. In labiis meis p̄nunciavi
 omnia iudicia oīs tui. ī via testimoniorū tuorū
 delectat̄ suū: sicut ī oībus diuitiis. In mādati
 tuis exercebor: et p̄siderabo vias tuas. In iustifi
 catōb' tuis meditabor: nō obliuiscar fīmōes tu
 os. Gymel: plenitudo vel retributio.
 Etribue fīmo tuo: iustifica me et custodi
 ī fīmōes tuos. Reuelā oculos meos:
 p̄siderabo mirabilia ī lege tua. Incola
 ego suū ī terra: nō abscondas a me mandata tua

Psalterium

Cōcupiuit aia mea desiderar̄ iustificatiōes tuas
in oī tpe. Increpali supbos: maledicti qui decli-
nat a mādatis tuis. Auer a me opprobriū et cōte-
ptū: q̄ testum̄ia tua exq̄sui. Et eni secederūt p̄nci-
pes et aduersū me loquebāt sū aūt tū exercebat
in iustificatiōib̄ tuis. Nā et testimonia tua media-
tio mea est: et p̄fūlū meū iustificatiōes tue. Be-
leth: tabularum.

a S̄hesit pavimento aia mea. viuifica me
in verbū tuū. Vias meas enuiciam et
exaudisti me: doce me iustificatiōes tu-
as. Viat̄ iustificationū tuaz istruē me: et exercebor
ī mirabilib̄ tuis. Dōm̄icauit aia mea p̄ redio: cō-
firma me ī v̄bis tuis. Viat̄ iniqtatis amoue a me
et de lege tua miserere mei. Viat̄ veritatis elegi:
iudicia tua nō sūz oblit̄. Adhesi testimonius tuis
dñe: noli me confundere. Viat̄ mandator̄ tuor̄ cu-
curri: cum dilatasti cor meum. **b** Ese: ista

Egē pone mibi dñe viam iustificationū
tuaz: et exq̄raz eam sp. Da mibi intelle-
ctū et scrutabor legē tuaz: et custodiaz il-
lam in toto corde meo. Deduc me in semita man-
dator̄ tuor̄: q̄ ipaz volui: Inclina cor meū in te-
stionia tua: et nō in avariciaz. Auerte oculos me-
os ne videant vanitatem: in via tua viuifica me
Statue fuso tuo eloquū tuū: in timore tuo. Ampu-
ta opprobriū meū qđ suspicat̄ sūz: q̄ iudicia tua
iocūda. Ecce cōcupiui mandata tua: in equitate
tua viuifica me. Hau. hec vel ipa

c Veniat sup me mīa tua dñe: salutare
tuū s̄m eloquū tuum. Et r̄ndebo expro-
brantib̄ mibi verbū: q̄ sperauī in s̄mōi
bus tuis. Et ne auferas de ore meo verbū verita-
tis v̄sq̄quaq̄: q̄ iudicis tuis si spau. Et custo-
diaz legē tuaz semp: in seculū et in seculū seculi.
Et ambulabam in latitudie: q̄ mandata tua exq̄-
sui. Et loq̄bar in testimoniis tuis in p̄spectu regū
et nō p̄fundebar. Et meditarab in mandatis tuis
q̄ dilexi. Et lenauī man̄ meas ad mandata tua q̄
dilexi: et exercebor in iustificationibus tuis.

d say: hec vel oliua.

m Emorlesto verbi tui fuso tuo: in quo mi-
bi spem dedisti. Hec me consolata est in
hūilitate mea: q̄ eloquū tuū viuificauit me. Su-
pbi inq̄ agebant v̄sq̄quaq̄: a lege aut̄ tua nō d̄-
clinaui. Abemo fui iudicior̄ tuor̄ a seculo dñe: et
p̄solat̄ sūz. Defectio tenuit me: p̄ p̄ctōib̄ dereli-
quētib̄ legē tuaz. Cātabiles mibi erant iustifica-
tiones tue: in loco pegrinatiōis mee. Abemo fui
nocte nois tui dñe: et custodiu legē tuā. Hec fcta
ē mibi: q̄ iustificatiōes tuas exq̄sui. Heth: vita.

o Oritio mea dñe: dixi custodire legē tuā
p Depcas̄ sū faciē tnam ī toto corde meo
miserere mei s̄m eloquū tuaz. Logita
vi vias meas: et cōuerti pedes meos in testimonia
tua. Parat̄ sū et nō sūz turbat̄: ut custodiā man-
data tua. Funes peccatoriū circūpleri sunt me: et
legē tuā nō sum oblit̄. Media nocte surgebā ad

p̄tendū tibi: sup iudicia iustificatiōis tue. Parti-
cep̄ ego sū omnū tumentū te: et custodientū nā
data tua. Misericordia tua dñe plena est terra.
iustificatiōes tuas doce me. **Leth:** bonuſ.

b Omnitat̄ fecisti cū seruo tuo dñe: b̄yer
bū tuū. Bonitat̄ et disciplinaz et scienc-
tiā doce me: q̄ in mādatis tuis credidi.

P̄iūsq̄ hūiliarer ego d̄liq̄ p̄pterea eloquū tuū
cū todū. Bon̄es tu: et ī bonitat̄ tua doce me
iustificatiōes tuas. Ult̄imata est sup me inq̄
tas supborū ego aut̄ in toto corde meo scrutabor
mādata tua. Logulat̄ est sicut lac cor eoz: ego
vero legem tuā in meditatiō sum. Bonū mibi ga-
hūiliasti me ut discā iustificatiōes tuas. Bonū mi-
hi lex oris tui: sup milia auri et argenti. **Joth:**
principium.

Anus tue fecer̄t me et plasmauerūt me
m da mibi itellecūt ut discā mandata tua.

Qui timet te videbūt me et letabūt: q̄ i
verba tua supspau. Logui dñe q̄ eḡtas iudicia
tua: et ī v̄itate tua hūiliasti me. Fiat mīa tua ut cō-
solet me: b̄z eloquū tuū suo tuo. Veniat mibi mi-
fatiōes tue et viuā: q̄ lex tua meditatio mea ē. Cō-
fudāt̄ supbi q̄ iuste iūgtat̄ seceſt i me: ego at̄ ex-
ercebor i mādat̄ tuis: Cōuertāt̄ mibi timetē te:
et q̄ nouer̄t testimoniā tua. Fiat cor meū imaculatū
i iustificatiōib̄ tuis ut nō p̄fudar. **Laph:** man̄.

Efec̄ i salutari tuo aia mea et i v̄bū tuū
supspau. Defec̄t̄ ocl̄ mei i eloquū tu-
az: dicetēs q̄n p̄solab̄s me. Quia fac̄

ſt ſic vter i p̄nuina: iustificatiōes tuas nō sū oblit̄
Quot sūt dies fui tui: q̄n facies de p̄sequētibus
me iudiciū. Parrauer̄t mibi unq̄ fabulatiōes: sed
n̄ ut lex tua. Qia mādata tua v̄itas: n̄q p̄feciūt ſt
me adiuaua me. Paulom̄ p̄sumauer̄t me in ter-
ra: ego at̄ n̄ dereliq̄ mādata tua. Scunduz mī-
ricordiam tuam viuifica me: et custodiam testimoniā
mea ois tui. **Lameth:** disciplina.

M eternū dñe: v̄bū tuaz p̄māet in celo.

In gūiatōe et gūiatōe v̄itas tua: ſūdāt̄ ſt
terra et p̄māet. Ordinatōe tua p̄ſuerant
dies: q̄m̄ oia fuiūt tibi. Nisi q̄ lex tua meditatio
mea ē: tūc forte p̄ſſe i hūilitate mea. In erternū
n̄ obliuiscar̄ iustificatiōes tuas: q̄ ipaz viuificasti
me. Tū ſū ego ſaluū me fac̄: q̄m̄ iustificatiōes tu-
as exq̄sui. He expect̄neſt p̄tōres ut p̄derēt n̄ e
testimoniā tua itellexi. Ois p̄sumatōis vidi finez:
latū mādatū tuū nimis. **M** en: ex ipſis

Uō viley legē tuaz dñe: tota et ī medita-
q tō mea ē. Sup ūmicos meos prudētē me
fecisti mādato tuo: q̄ i eternum mibi ē.

Sup oēs docētes me intellexi: q̄ testimonia tua
meditatio mea ē. Sup ūnes itellexi: q̄ mādata
tua q̄sui. Ab oī via mala p̄fibui pedes meos: ut
custodiaz v̄ba tua. A iudicis tuis n̄ dcliaui: q̄ tu
lege posuisti mibi. Quā dulcia fauicib̄ meis elo-
quia tua sup mel ori meo. A mādat̄ tuis itellexi:
p̄pterea odiu oēz viā iūgtatis. **Nū:** ſempiternū

Dag got ſen Mar旦 die
laſy d' ſen ſeiden

Dag dem Guille mit begue
dem tragu

om̄ di ec dus fr̄uit
Beſtengae

Psalterium.

nos qui te adiu-
 Ulerna pedib⁹ meis vbi tuū: et ltmē se
 mitis meis. Iurauit. et statui custodir u
 dicia iusticie tue. Hūlita⁹ sū vlgzquaqz
 dñeriuififica me sū vbi tuū: Voluntaria ois mei
 bñplacita fac dñe: et iudicia tua doce me. Anima
 mea i manib⁹ meis sp: et legē tuā n̄ oblit⁹. Pdo
 suerit petōres laqū mibi: et de mādat⁹ tuis nō erra
 ui. Hēditate agsui testimōia tua i eternū: q: exul
 tatio cordis mei sūt. Inclina cor meuz ad facien
 das iustificatōes tuas i eternum propter retribu
 tionem. Samech: adiutorium.

i Viquos odio habui: et legez tuā dilexi.
 Aduitor et susceptor me⁹ es tu: et i verbū
 tuū spau. Declinate a me maligni. et scrū
 tabor mādata dei mei. Suscipe me bñ eloqu⁹ tuū
 et viuā: et n̄ pñudas me ab expectatōe mea. Adiu
 ua me dñe et salu⁹ ero: et meditabor i iustificatōni
 bus tuis sp. Spreuisti oēs discedētes a iudiciis tu
 is: q: iusta cogitatio eoz ē. Preuaricātes fruta
 ui oēs petōres terre: iō dilexi testimōia tua. Lōfi
 ge timore tuo carnes meas. a iudicis enim tuis
 tūtui. Ayn: fons sive oculus.

f Ecce iudiciū et iusticiā: n̄ tradas me calū
 niātib⁹ me. Suscipe sūtuū in bonū: n̄
 caluniēt me supbi. Ocli mei defecēt in
 salutat⁹ tuū: et eloqu⁹ iusticie tue. Fac cuz suo tuo
 bñ mīaz tuā: et iustificatōes tuas doce me. Seru⁹
 tu⁹ sū ego: da mibi i stellectū: ut scia testimōia tua
 Lōs faciēt dñe: dissipauerit legē tuā. Iō dilexi
 mādata tua: sup aux⁹ et topazion. Propterea ad
 oia mādata tua dirigebar omnes viam unquam
 odio habui: Phe: os ab ore.

m Trabilia testimōia tua dñe: iō scrutata
 ē ea aia mea. Declaratio finonū tuorū
 illūmat: et intellectū dat puulis. Os meū
 apui et attraxi spīn: q: mādata tua desiderabaz.
 Aspice ī me et miserē mei: bñ iudiciū diligētū no
 mē tuū. Gressus meos dirige bñ eloqu⁹ tuū: et n̄
 dñf mei ois iusticia. Redume me a calūnis ho
 minū: ut custodiā mādata tua. Faciē tuā illūiasu
 per sūtuū: et doce me iustificatōes tuas. Ext⁹
 aq̄rum deduxerit ocli mei: q: non custodierunt le
 gem tuam. Sade iusticie.

i Ustus es dñe: et rectū iudiciū tuū. Ma
 dasti iusticiā testimōia tua: et veritatem
 tuā nimis. Tabescē me fecit zel⁹ me⁹ q:
 oblit⁹ sūt vba tua iūmici mei. Ignitū eloqu⁹ tuū
 vehemēter. et fu⁹ tu⁹ delexit ill⁹. Adoloscētū sūz
 ego et pēpt⁹: iustificatōes tuas n̄ sū oblit⁹. Justi
 cia tua iusticia i eternū: et lex tua vītas. Tribulatō
 et angustia iueneāt me mādata tua meditatō mea
 ē. Eqtas testimōia tua i eternū: intellectū da mi
 hi et viuam. Loph: vocatio.

c Clamaui i toto corde meo exaudi me do
 mie: iustificatōes tuas regrā. Clamaui
 ad tesalū me sac: ut custodiā mādata
 tua. Preueni i maturitate et clamaui: q: i vbatua
 sup spau. Preueni ocli mei ad te diluculo ut

meditarer eloga tua. Vocē meā audi bñ mīaz tuā
 dñe: et bñ iudiciū tuū viuififica me. Appropiāquerūt
 psequeātes me iniqtati: a lege aut̄ tua longe facti
 sūt. Prope es tu dñe: et oēs vie tue vītas. Initio
 cogui de testimōis tuis: q: i eternum fūdasti ea.
 Res capitū:

v Ide hūlitatē meā et eripe me: q: legē tu
 az n̄ sū oblit⁹. Judica iudiciū meū et re
 dime me: ppter eloqu⁹ tuū viuififica me
 Lōge a petōrib⁹ sal⁹: q: iustificatōes tuas n̄ exq
 fierit. Abie tue mīte domine: bñ iudiciū tuuz viu
 ififica me. Mlti q: psequeāt me et tribulat me: a te
 stimōis tuis nō declinai. Vidi p̄uaricantes et ta
 bescebā q: eloga tua n̄ custodieāt. Elide qm̄ man
 data tua dilexi dñe: i mia tua viuififica me. Dñci
 piū vboz tuorū vītas: in eternum omnia iudicia
 iusticie tue. Sin dentium.

*R*incipes psecuri sūt me grat: et a vībis
 tuis formidauit cor meuz. Letabor: ego
 super eloquia tua: sicut q: iuvenit spolia
 mīta. Iniquitatē odio habui et abomiat⁹ sūt: legem
 at tuā dileri. Septies i die laudē dixi tibi sup iudi
 cia iusticie tue. Pax mīta diligētib⁹ legē tuā: et n̄
 est illis scādalū. Expectabaz salutare tuū dñe: et
 mādata tua dilcri. Custodiuit aia mea testimōia
 et testimonia tua: q: omnes vie mee in conspectu
 tuo. Than: Signa.

a Propriquet deprecatio mea i p̄spectu
 tuo dñe: iō eloqu⁹ tuum da mibi itelle
 ctū. Intret postulatio mea i p̄spectu tuo
 bñ eloqu⁹ tuum eripe me. Fructabūt labia mea
 hymnū: cū docueris me iustificatōes tuas. Pdo
 nūciabit lingua mea eloqu⁹ tuum: q: oia mādata
 tua eq̄tas. Fiat man⁹ tua ut saluet me: qm̄ māda
 ta tua elegi. Cōcupiui salutare tuū dñe: et lex tua
 meditatio mea ē. Viuet aia mea et laudabit te: et
 iudicia tua adiuvabit me. Errauit sicut ois que
 perit: q: sūtuū dñe q: mādata tua n̄ sū obli
 tus. Alleluia. Lanticū graduu.

2 Dñz cū tribularer clamaui: et exaudi
 q: a lingua dolosa. Quid def tibi aut qd
 apponaſ tibi ad lingua dolosa. Sagitte potēt acu
 te: cū carbonib⁹ solatorius. Heu mibi q: icolat⁹
 me⁹ plōgat⁹ ē: hitaui cū hitatib⁹ cedar: mītū ūco
 la fuit aia mea. Cū bis q: oderit pacē erā pacific⁹
 cū loq̄bar ill⁹ ipugnabāt me ḡtis. Laticū graduu.

LXX Euau oclōs meos i mōteos: vñ
 veniet auxiliū mibi. Auxiliū meū a dño
 q: fec celū et terrā. Nō der i omotōes pe
 dē tuū: neqz dormit q: custodit te. Ecce n̄ dormi
 te: dño p̄tecno tua sup manū dixerā tuam. Pdē
 diē sol n̄ vret te neqz luna p noctē. Dñs custodit
 te ab oī malo: custodiat aiaz tuā dñs. Dñs custo
 diat itrotū tuuz et extuz tuū: ex hoc nūc et vlgz in
 seculum. Lanticū graduum.

Gen facsimile

Psalterium

Primo ad te
Statutus sū in his q̄ dicta sunt mihi
in domū dñi ibim⁹. Stantes erant
pedes nři: in atrio tuis hierusalem⁹.
Hierusalem q̄ edificat ut civitas: cu
ins p̄cipatio ei⁹ i idipm. Illuc enī
ascēderēt trib⁹ trib⁹ dñi testimoniu⁹ israel: ad cōfi
tēdū noi dñi. Quia illic sedēt sedes i iudicio: se
des sup domū dñi dñi. Rogate q̄ ad pacem sunt
hīlz: i abūdātia diligēt⁹ re. fiat par i v̄ntre tua
i abūdātia i turrib⁹ tuis. Propter fr̄es meos et
primos meos: loq̄bar pacē de te. Propt̄ domū
dñi dei nři: q̄sum bōa tibi. Lāticū gradu⁹. LXXII

Deinde ad te
Ecce siē oculi fuoy: i māib⁹ dñop suorū
Sicut oculi acille i māibus dñe sue ita
oculi nři ad dñm dñi nři dōcē misereat nři. Vi
serere nři dñe miserere nři: q̄ multū r̄pleti sum⁹
despect̄e. Quia multū repleta ē aia nřa: oppro
brium abūdantib⁹ i despectio supbis. LXXIII

Primo ad te
Iſi q̄ dñs erat i nob dicat nūc israel: ni
nřa si qđ dñs erat i nob. Cū exturget̄ hoies
i nos: forte viuos deglutiſſet nos. Cum
irascēt furor eoy i nos: forsita aq̄ absorbiſſet nos
Tōrētē p̄trāsūt aia nřa aquā itollēabilē. Bñdi
cō dñs q̄ n̄ b̄dit nos i captōez dēr̄b⁹ eoy: Aia no
stra sic passer erupta ē: dñ laq̄oyenātū. Laque⁹ cō
trit⁹ est: i nos liberati sum⁹. Adiutorū nři i noie
dñi: q̄ fec celū i terrā. Lāticū gradu⁹. LXXIII

Deinde ad te
Ūi p̄fidūt i dñō sic mōs siō: n̄ p̄monebilē
i eternū q̄ hitat i hierusalē. Abōtes i cir
cūru ei⁹: i dñs i circuitu populi sui ex
hoc nūc i vſq̄ i seculū. Quia n̄ reliq̄ dñs virgā
petōtū sup sorte iustoz: ut n̄ extēdāt iusti ad uq
tate man⁹ suas. Bñfac dñe: bōis i rectis corde.
Declinātē at i obligatōes adduceret dñs cū opan
tib⁹ iugitatē: pat sup isrl. Lāticū gradu⁹. LXXV

Primo ad te
P̄uertēdō dñs captiuitatē siō: facti su
m⁹ sicut p̄solati. Lūc repletuz ē gaudio
os nřm: i liga⁹ nřa i exultatōe. Lūc di
cēt iter gētes. magnificauit dñs facē cū eis: Ma
gnificauit dñs facē nobiscū: facti sum⁹ letatēs. Lō
uertē dñe captiuitatē nřaz: sicut torēs in austro.
Quia semiāt i lachrymis: i exultatōe metet. Eun
tes ibāt i flebat: mittētes semia sua. Vieniētēs at
veniēt cū exultatōe: portantes manipulos suos.
Lāticū gradu⁹ salomonis. LXXVI

Deinde ad te
Iſi dñs edificauerit domū: i vanū labo
raueſt q̄ edificant eā. Nisi dñs custodie
rit ciuitatē: fruſtra vigilat q̄ custodit eā.
Vanū ē vob aī lucē surge. surgite postq̄ ſederi
tis q̄ manducas panē doloris. Cū dederit dilect⁹
suis ſonū: ecce hēditas dñi: filii merces fruct⁹ vē
tris. Sicut ſagitte i māu potēſt: ita filii: excuſſorū
Btūs vir q̄ ipleuit b̄ſideriū ſuū ex iſiſ: n̄ pſūdaſ
cū loq̄ imicis ſuis i porta. Lāticū gradu⁹

Primo ad te
Eati oēs q̄ timēt dñz: q̄ abū
b lat i viis ei⁹. Labores manū tuarū mā
ducabio: btūs es i bñ tibi erit. Et or tua

quā nō laborat̄ in partu

sicut vitis abūdās: i laterib⁹ dñm⁹ tue. Filii tui ſt
cut nouelle olinaz: i circuitu mēſe tue: Ecce ſic be
nediceſ bō: q̄ tiet dñz. Bñdicat tibi dñs ex ſiō: i
videas bōa hierusalē oib⁹ diebus vite tue. Et vi
deas filios ſilioz twop̄: pacē ſup iſrl. Lāticū
gradu⁹.

LXXVII

Deinde ad te
Ep̄ expugnauerēt me a iuētu⁹ e mea: di
ſcat nūc israel. Sepe expugnauerūt me a
iuētute mea: eteni n̄ potuerit mihi. Su
pria dorsū meū ſabucauerēt petōres plōgaueſt mi
gratē ſuā. Dñs iuſt⁹ p̄cidet ceruices petōp̄: p̄fun
dan⁹ i p̄ueratā ſtrōſū oēs q̄ odēt ſiō. Fiat ſicut
ſenū tectoz: q̄d p̄uſq̄ euellaſ exaruit. De quo n̄
iiplebit manū ſuā q̄ meter: i ſinū ſuū q̄ manipulos
colliget. Et n̄ dixit q̄ p̄teribant bñdictio dñi. ſu
per vos: bñdixim⁹ robis i noie domini. Lāticū
gradu⁹.

LXXIX

Primo ad te
Ep̄oſūdis clamati ad te dñe. dñe exan
di vocē meā. Fiant aures tue itēdētes: i
vocē dep̄carōis mee. Si iuqtates obfua
ueris dñe: dñe q̄ ſuſtinebit. Quia ap̄d te p̄putia
tio ē: i pp̄ legē tuaz ſuſtini te dñe. ſuſtini aia
mea i v̄bo eius ſpaunt aia mea i dño. A custodia
matutia vſq̄ ad nocte:: ipet iſrl i dño Quia ap̄d
dñzmiā: i copiosa ap̄d eū fđep̄tio. Et ipē fđimet
iſrl: ex oib⁹ iugratib⁹ ei⁹. Lāticū gradu⁹. LXXX

Deinde ad te
Om̄ie n̄ ē exaltatū cor meuz neq̄ letati
dū ſūt oculi mei: Neq̄ abulaui i magnis:
neq̄ i mirabilib⁹ ſup me. Si n̄ huiliter
ſetibā: ſū exaltauit aiaz meaz. Sicut ablactat⁹ eſt
ſup marre ſuā: ita retributio i aiaz meaz. Speret
iſrael i dño: ex hoc nunc i vſq̄ in ſeculum. Lā
ticū gradu⁹.

LXLI

Primo ad te
Emēto dñe dñi dñi: i ois māſuetudinis
m̄ ei⁹. Sicut urauit dñi: votuz vout deo
iacob. Si i troiero i tabernaculū dom⁹
mee: ſi ascendēo i lectū ſtrati mei. Si ſdero ſom
nū oculis meis: i palpebris meis dormitatōnem
Et requiē i p̄ib⁹ meis donec iueniaz locū dñi: ta
bernaclū deo iacob. Ecce audiuim⁹ eaz i effra
ta: iuenim⁹ eaz i campis ſilue. Introib⁹ i ta
bernaclū ei⁹: adorabit⁹ i loco vbi ſtētēt pedes
ei⁹. Surge domie i reqē tuaz: tu et arca ſcifica
tōis tue. Sacerdotes tui i duan̄ iuſticia: i ſci tui
exultēt. Propter dñi ſuū tuū: nō auertas faci
eaz xp̄i tui. Jurauit dñs dñi veritatē i ſuſtra
bit eū: de fructu vētris tui ponaz ſup ſedē tuaz.
Si custodierit filii tui teſtimoniū meum: i teſtimonia
mea hec que docebo eos. Et filii eorū vſq̄ i ſeſcu
lum: ſedebiuit ſup ſedē tuam. Qm̄ elegit domi
nus ſion: elegit eaz i habitōnem ſibi. Hec req
es mea i ſeculum ſeculi: hic habitabo quoniam
elegi eaz. Vidiuam eius benedicam: pauperes eius ſaturabo panib⁹. Sacerdotes ei⁹
induā ſalutari: i sancti ei⁹ exultatōe exultabunt.
Illuc p̄ducā cornu dñi: paui lucernā xp̄io meo
Inimicos ei⁹ induā p̄fufone: ſup ip̄z aut efflo
bit ſcificatio mea. Lāticū gradu⁹. LXXXII

Cece q̄z bonū z q̄z iocūdū: hitare frēs in
vnū. Sicut vnguētū i capite: qd̄ b̄scēdū
i barbā barbā aarō. Qd̄ desccēdit i oraz
vestimēti ei²: sicut ros hermō q̄ descēdit i mōtē si
on. Qm̄ illic mādauit dñs b̄ndictōez z vitā vſqz
i seculum. **LXXXIII**

Cece nūc b̄ndicere dño: oēs fui dñi. Qui
statis i domo dñi: i atris dom² dei nr̄i
In noctib² extollite manus v̄ras i scā: z
b̄ndicite dño. B̄ndicat tibi dñs ex sion: q̄ fecit ce
lum z terrā. **Alleluia.** **LXXXIII**

Caudate nomē dñi: laudate fui dominū
Qui statis in domo dñi: i atris dom²
dei nr̄i. Laudate dñm q̄r bon² dñs: psal
lite noi ei² qm̄ suave ē. Qm̄ iacob elegit sibi dñs
israeli possēsioz sibi. Quia ego cogui q̄ magn²
ē dñs: z de² nr̄ p̄ oib² dñs. Qia q̄cūqz voluit dñs
fecit icelō z terra: i mari z i oibns abyssis. Pro
ducēs nubes ab extremo terre: fulgura i pluvias
fecit. Qui pd̄ucit vētos de thesauris suis: q̄ pcus
fit p̄mogenita egypti ab hoie vſqz ad pcc². Et mi
sit sig et pdigia i medio tui egypte: i pharaonē z
i oēs suos ei². Qui pcussit gētes multas: et occi
dit reges fortes. Sed̄ regē amōreop z og regē ba
san: z oia regna chanaan. Et dedit terraz eoz hē
ditatē: hēditatē israel populo suo. Sine nomē tu
uz i eternū: dñe mēouale tuū i ḡnātēde z ḡnātēde
Quia iudicabit dñs pplm suū: z i suis suis dep̄
ebat. Simulactra gētū argētū z aux: opa manu
uz hōiu. Os habēt z nō loquēt: oculos habēt z
n̄ videbūt. Aures habēt z n̄ audiēt: neqz enī espī
rit i ore ipoz. Siles illis fiant q̄ faciūt ea z oēs
q̄ p̄fidūt i eis. Dom² israel b̄ndicite dño: domus
aard² b̄ndicite dño. Dom² leui b̄ndicite dño: q̄ ti
met dñm b̄ndicite dño. B̄ndic² dñs ex sion: q̄ hi
tat i h̄rlm. **Alleluia Alleluia.** **LXXXV**

Consitemi dño qm̄ bon² qm̄ in seculum
mia ei². Cōsitemi deo deoz: qm̄ in eter
nū mia ei². Cōsitemi domio dñoz: qm̄
Qui facit mirabilia magna solus: qm̄. Qui fecit
celos in intellectu: qm̄. Qui firmavit terrā sup aq̄s
qm̄. Qui fecit lumaria magna: qm̄. Solē i prāte
dier: qm̄. Lunā z stellas i ptātez noctis: qm̄. Qui
pcussit egyptū cuz p̄mogenit eoz: qm̄. Qui edu
xit isrl de medio eoz: qm̄. In māu potenti z bra
chio excelsō: qm̄. Qui diuinit mare rubrū in diu
siōes: qm̄. Et edurit isrl p̄ mediū eius: qm̄. Et ex
cussit pharaonez z virtutē ei² i mari rubro: qm̄.
Qui tradurit pplm suū p̄ destū: qm̄. Qui pcus
sit r̄ges magnos: qm̄. Et occidit r̄ges fortes: qm̄
Sed̄ regē amōreou: qm̄. Et og regē basan: qm̄
Et dedit terrā eoz hēditatē: qm̄. Hēditatē israel
seruo suo: qm̄. Quia in hūilitate nr̄a memor fuit
nr̄i: qm̄. Et idem nos ab iūnicis nr̄is: qm̄. Qui
dat escā oī carnī: qm̄. Cōsitemi deo celi: qm̄. Cōs
itemi dño dñorū: qm̄ i eternū misericordia eius
Alleluia Psalmus dñi. LXXXVI
Up summa babylōis illic sedim² z flue

den grangon allong londres

mus dum recordaremur tui sion. In salicibus.
i medio ei²: suspēdū organa nr̄a. Quia illuc iter
rogauit nos q̄ captiuos duxerit nos: v̄ba cātōum
Et q̄ abduxerit nos: hymnū cātate nob̄ de cātis
sion. Quod cātabūm cāticū dñi: i terra aliēa: Si
oblit² fuero tui h̄rlm obliuioi del dextera mea.
Adh̄ereat ligua mea fauic² meis: si nō memiero
tui. Si nō p̄posuero h̄rlm: i principio leticie mee
Memor esto dñe filiorū edō: i die hierl². Qui di
cūt exinanire exinanire: vſqz ad fūdamētū i ea. Fi
lia babylōis misera: brūs q̄ ftribuat tibi retribu
tōez tuā quā retribuisti nobis. Utis q̄ tenebit: et
allidet puulos suos ad petrā. **Psalm² ip̄i dñi**

Consitebor tibi dñe i toro **LXXXVII**

corde meo: qm̄ audisti oia v̄ba ois mei.

In p̄spectu angelorū psallā tibi: adora
bo ad tēplū sc̄m tuū z p̄sitebor noi tuo. Sup mia
tua z v̄tate tua: qm̄ magnificasti sup omne nomē
sc̄m tuū. In q̄cūqz die iūocauerō te exaudi me:
multiplicab i aia mea v̄tutē. Cōsiteāt tibi dñe oēs
reges terre: q̄r audieāt oia v̄ba ois tui. Et cātent
i v̄is dñi: qm̄ magna ē glia dñi. Qm̄ excelsus do
min² z h̄rlia respicit: z alta a lōge cogscit. Si am
bulauero i medio tribulatiōis viuiscabis me: su
per irā iūicorū mcorū extēdisti manū tuā: z sal
uū me fecit dextera tua. Bñs ftribuet p̄ me: dñe
mia tua i sc̄lm: z opa manuū warū ne despicias
In finē psalmus dñi. **LXXXVIII**

Come p̄bastime z cognouisti me: tu co
gnouisti sessionē meā z resurrectionem
meā. Intellexxisti cogitatōes meas dlon
ge: sc̄mitā meā z funiculū meū uestigasti. Et oēs
vias meas p̄uidisti: q̄r n̄ ē fmo i ligua mea. Ecce
tu dñe coḡusti oia nouissima z antiq: tu formasti
me z posuisti sup me manū tuā. Mirabilis sc̄ta ē
scia tua ex me: p̄sortata ē z nō potero ad eā. Quo
ibo a spū tuo: z quo a facie tua fugiā? Si ascēde
ro i celū tu illic es: si dscēdero i ifernū ades. Si su
sero pēnas meas diluculo: z hitauero i extremis
maris. Eteni illuc man² tua b̄ducer me: z tenebit
me dextera tua. Et dixi forit tenebre p̄culabunt
me: z nox illūiatō mea i delitū meis. Quia tene
bre n̄ obscurabūt a te: z nox sicut dies illūiatib²: si
cut tenebre ei² ita z lumē eius. Quia tu possedisti
renes meos: suscepisti me de vtero mīris mee. Cō
sitebor tibi qm̄ terribiliter magnificat² es: mira
bilia opa tua z aia mea coḡscit nimis. n̄ ē occulta
tū os meū a te q̄ secisti i occulto: z sba mea in ife
riob² tert. Impfectū meū videāt oclī tui: z in li
bro tuo oēs scribēt: dies formabūt z nemo i eis.
Ab ihi āt numis honorificati sunt amici tui de² ni
mis confortatus est principatus eorum. Binu
merabo eos z super arenām multiplicabūt: exur
rei z adhuc sū tecū. Si occidēis de² p̄ctōres: viri
sanguinū declinate a me. Quia dicitis in cogita
tōe: accipiāt in vanitate ciuitates suas. Nōne q̄
oderūt te dñe oderā: z sup inimicos tuos tabescē
bā. Perfecto odio oderā illos inimici faci sunt

de afflictione domini

Psalterium

Spuria

Sacra dictio de Psalterio et de libro de psalmis Davidis.

mibi. Proba me deus et scito cor meum: interroga me et cognosce semitas meas. Et vide si via iniqtatior in me est: et deduc me in via eterna. In fine psalmus dauid.

XXXIX

Ripe me domine ab hoie malo: a viro iniqtate quo eripe me. Qui cogitauerunt iniqtates in corde: tota die constituebat plia. Acuerunt linguas suas sicut serpentes: venenum aspidum sub labiis eorum. Custodi me domine de manu peccatoris: et ab hostib[us] iniqtus eripe me. Qui cogitauerunt supplantare gressus meos: absco derunt superbi laqueum mibi. Et funes extederunt in laqueum in terra iter scandalum posuerunt mibi. Dixi domino deo meo us es tu: exaudi domine vocem deprecationis mee. Domine domine virtus salutis mee: obubrasti super caput meum in die belli. Non tradas me domine a desiderio meo peccatorum: cogitauerunt contra me: ne derelinquas me ne forte exaltebas. Caput circuit eorum: labor labiorum iporum operiet eos. Cadet super eos carbones: in igne deuices eos in miseriis non subsistent. Vir ligatus non dirigeat in terra: virum iniustum malacipient in interitu. Cognoui quod faciet dominus iudicium inopis et vindictam pauporum. Uerum iusti perfidibus non nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

Psalmus dauid.

Omne clamauit ad te exaudi me: intend de voci mee cum clamauero ad te. Dirigatur oratio mea sicut incensus in aspectu tuo elelato manuum mearum sacrificium vesperinum. Non enim custodi a oculis meo: et ostium circumstatio labiis meis. Non delies cor meum in viba malicie ad excusandas excusatades in petis. Cum hoib[us] opantibus iniqtatem: et non communicebo cum elech eorum. Corripet me iustus in misericordia tua: et increpat me oleum aut peccatoris non impinguat caput meum. Quoniam adhuc et oculi mei in beneplacitis eorum: absorti sunt iuncti petre indices eorum. Audierunt viba mea quoniam potuerunt: sicut crassitudo terre erupta est super terram. Dissipata sunt ossa nostra secundum infernum. quod ad te domine domine oculi mei: i te speravi non auferas aiaz meam. Cusiodi me a laqueo quem statuerunt mibi: et a scandala operantibus iniqtates. Cadet in retiaculo eius pretoribus: singulis suis ego donec trahere. Intellexi dauid cum esset in spelunca. Domine duci me ad dominum clamauit.

Vox mea ad dominum depeccat suum: Effundo in aspectu eius orationes meas: et tribulaciones meas a te ipsum pronuncio. In deficiendo ex me spiritum meum: et tu cognovisti semitas meas. In via hac quod ab labiis: absconditur superbi laqueum mibi. Considerabit ad dexteram et videbit: et non erat quod cognoscet me. Necessaria fugia a me: et non est quod regrat aiaz meas. Clamavi ad te domine dixi tu es spes mea: portio mea in terra viventium. Intercede ad depeccationes meas quod humiliatus sum nimis. Libera me a pressione mea: quod proficiens sum super me. Educ de custodia aiaz meas ad presentem nos tuos: me expectat iusti donec retribuas mihi. Psalmus dauid quando persequebatur eum filius suus absalon.

XLII

De die mihi concessis propter Christum.

Omne exaudi orationes meas auribus percipi obsecrationes meas: in vita tua et audi me in tua iustitia. Et non intres in iudicium cum cum seruo tuo: quod non iustificabis in prospectu tuorum viuens. Quia persecutor est inimicus aiam meam: habiliavit in terra vitam meam. Collocavit me in obscuris sicut mortuos seculi: et anxiat est super me spiritus meus: in me turbatus est cor meum. Memor fui dierum antiquorum: meditatus sum in oibus opibus tuis: et saeculis maui tuarum meditabar. Expadi manus meas ad te: aia mea sicut terra sine aqua tibi. Velocter exaudi me domine: defecit spiritus meus. Non auertat faciem tuam a me: et similis ero descendenter in lacum. Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quod in te speravi. Notam fac mihi viam in quam ambulem: quod ad te leuavi aiaz meam. Ripe me de inimicis meis domine ad te consurgi: doce me facere voluntatem tuam quod deo meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam propter nomine tuum domine vivificabit me in egitate tua. Educes de tribulacione aiaz meam: et in misericordia displices inimicos meos. Et paces oes quod tribulat aiaz meam: quoniam ego seruus tuus sum. Psalmus dauid aduersus goliam.

XLIII

Benedictus dominus deus meus qui docet manum meas ad平原: et digitos meos

b ad bellum. Misericordia mea et refugium meum susceptor meus et liberator meus. Pro

tector meus et in ipso spacio: quod subdit po-

pulum meum sub me. Unde quod est hoc quod innotasti ei: aut filii hominis qui reputas eum? Non vanitatis similitudinem facit est dies ei sicut umbra ptereatur. Unde ecclia celos tuos et discende: tage motes et fumigabunt. Fulgura combustionem et dissipabis eos: emitte sagittas tuas et conturbabis eos. Emitte manum tuam de alto eripe me et libera me de agnus multis: et de manu filiorum alienorum. Quorum locutus est vanitatibus et dexteram coram dextera iniqtas. Beatus canticum nouum carabo tibi in psalterio decachordo psallatur tibi. Qui das saltem regibus quod redemisti dauid suum tuum: de gladio maligno eripe me. Et erue me de manu filiorum alienorum quorum locutus est vanitatibus et dextera eorum dextera iniqtas. Quorum filie sic nouelle platanos: in ueritate sua. Filie eorum posse: circuionate ut similitudo templi. Proptertia eorum pleia: eructatio ex hoc illis. Unde eorum fetos abudantes in gressibus suis: boues eorum crasse. Non est ruina macrie: nec quasi tristes et neque clamor in plateis eorum. Bunt dixerunt populus cuius dominus deus eius: Laudatio ipsi dauid. Aleph.

XLIV

xaltabo te deo meo rex: et benedic nos tuus

e i seculum et in seculis seculi. Beth. Per sim-

gulos dies benedic tibi: et laudabo nomine

tuum in seculum et in seculis seculi. Symel. Magnus

dominus et laudabilis nomen: et magnitudis eius non debet finis.

Deleth. Guitatio et guitatio laudabunt opera

tua et potestia tua prouiciabunt. Ne.

Magnifica tua glorie scitas tue loquuntur et mirabilia tua narrabunt

Van. Et virtute terribilium tuorum dicent: et magnitu-

*Prorsus dominum lucanum frequentem
in partu*

*Dies diego ad domini
coronatus proposito*

Psalterium

dinem tuam narrabunt. 3ai. Memoriam abū dantie suavitatis tue erubunt et iusticia tua ex altabunt. 3eth. Misericordia et misericors dñs patiens et multus misericors. Teth. Suavis domin⁹ universus: et miserationes ei⁹ super omnia opera eius. Joth. Confiteantur tibi domine oia opa tua: et sancti tui b̄nū dicāt tibi. Laph. Gloria regni tui dicent: et potentiaz tuaz loquentur. Lamech. Ut notaz faciant filius hominū poten tiaz tuaz: et gloriā magnificētē regni tui. 3dē. Regnū tuaz regnū omnū seculorū. et domina tio tua in omni generatiōe et generatiōe. 3ū. Fidelis domin⁹ in omnibus verbis suis: et sanct⁹ in omnibus operibus suis. Samach. Alle uat dominus omnes q̄ corruntur: et erigit oēs eli sos. 3in. Oculi omnū in te sperant domine: et tu das escas illorū in tpe oportuno. 3phe. Aperis tu manū tuam: et iples omne aial benedi cione. 3adi. Just⁹ dominus in omnib⁹ viis suis: et sanctus in omnib⁹ operib⁹ suis. Laph. Prope est dominus oib⁹ inuocantib⁹ eū: oib⁹ inuocantib⁹ eū in veritate. Res. Voluntatē timentū se faciet: et depeationē eorū exaudier: et saluos faciet eos. Sin. Custodit domin⁹ oēs diligētes se: et oēs peccatores disperdet. Thau. Laudationes domini loq̄ os meū: et benedicat ois caro nomini sancto ei⁹. in seculum et in secu lum seculi. Alleluia.

LXV

Iauda aia mea domiuū: laudabo domi nū i vita mea: psallaz deo meo q̄zdiu su ero. Molite cōfidere in pncipib⁹: neq; in filiis hoium in quibus nō est salus. Exhibit spi ritus eius et reuertet in terraz suaz: in illa die pi bunt oēs cogitatōes eorū. Beal⁹ cuius dñs ia cob adiutor eius: spes eius in domio deo ipius: q̄ fecit celū et terrā mare et oīa q̄ i eis sunt. Qui custodit veritatē in seculū: facit iudicū iniuriam patētib⁹: dat escas esuriētib⁹. Dñs soluit cō peditos: dñs illūiat cecos. Dñs erigit elisos: do minus diligit iustos. Dñs custodit aduenias: pu pillū et viduaz suscipiet: et vias petrōuz dispdet. Regnabit dñs i seculū: deus tuus sion in oī gūa tie et gūatiōe. Alleluia.

LXVI

Iaudate dñm qm̄ bonus ē psalmus: deo nro sit iocuda decoraq; laudatio. Edifi cans hierusalē dñs: dispōdes isrl̄ cōgre bit. Qui sauat p̄tritos corde: et allegat p̄tritōes eorū. Qui nūerat multitudinē stellarū: et oib⁹ eis noīa vocans. Agnus dñs n̄ et magna vir tus eius et sapientie eius nō ē nūerus. Suscipiet mansuetos dñs: hūliano aut p̄ctōres vslq; ad ter raz. Precinete dñs i p̄fessōe: et psallite deo nro i cithara. Qui opit celū nubibus: et paret terre pluiaaz. Qui p̄ducit in mōtibus feniū et herbas fructuī hoiz. Qui dat iumētis escas iporum: et pullis coruorū inuocantib⁹ eū. Nō in fortitudi ne eq̄ volūtātē habebit: neq; i tibus viri b̄nplaci tū erit ei. B̄nplacitū ē dñs super timētes eū: et i eū

spērat super misericordiam eius. Alleluia aggei et zaharie

LXVII

Auda hierusalē dñm: lauda deū tuū siō. Qm̄ confortauit seras portarū waruz bñdixit filius tuis i te. Qui posuit fines tuos pacē: et adipe frumenti satiat te. Qui emittet eloquū suū terrā: velociter currat fmo eius. Qui dat nuē sicut lanā nebula sicut cinerē spargit. Abdit crystallū suū sicut buccellas: an facie stri goris ei⁹ quis sustinebit: Emittet verbū suū et li quefaciet ea: habit spirit⁹ eius et fluēt aque. Qui anūciat v̄bū suū iacob: iusticias et iudicia sua iſrl̄. Nō fecit taliter oī natiōi: et iudicias nō māifesta bit eis. Alleluia. Aggai et zaharie.

LXVIII

Audate dominū de celis: laudate eū in excelsis. Laudate eū omnes virtutes eius. Lauda te eum sol et luna: laudate eū omes stelle et lumē. Laudate eum celi celorū: et aque omnes que sup celos sunt laudent nomē domini. Quia ipē dixit et sc̄ta sūt. ipē mādauit et creata sūt. Statuit ea in seclz et i seclz seclz: p̄ceptū posuit et n̄ p̄teribit. Laudate dñz d terra dracōes et oēl abyssi. Igual grādo nix glacies spūs pcellarū q̄ faciūt verbū eius. Abantes et omnes colles: ligna fructifera et omnes cedri. Bestie et vnuersa pecora: serpētes et volucres pennate. Reges terre et omnes populi: p̄ncipes et omes iudices terre. Juuenes et vir gines senes cū iunioribus laudent nomē domini quia exaltatū est nomen eius solito. Cōfessio ei⁹ super celū et terram: et exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnib⁹ sanctis eius: filii israel populo appropinquāti sibi. Alleluia.

LXIX

Antate dñm canticum nouum: laus ei⁹ in ecclisia sautorum. Letetur israel i eo qui fecit eum: et filie sion exultent in rege suo. Laudent nomē ei⁹ i choro: in tympano et psalterio psallant ei. Quia beneplacitum est domino in populo suo: et exaltavit mansuetos in salutem. Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubili bus suis. Exultationes dei in gutture eorū: et gla dū anticipes in manibus eorum. Ad faciendam vindictaz in nationibus: increpationes in popu lis. Ad alligandos reges eorum in cōpedibus: et nobilesieorum in manicis ferreis. Ut faciant i eis iudicium conscriptum: gloria hec est oib⁹ sanctis eius alleluia.

LX

Antate dominū in sanctis ei⁹: laudate eū in firmamento v̄tus eius. Laudate eū in virtutibus eius: laudate eū in multi tudinē magnitudinis eius. Laudate eū in sono tu be: laudate eū in psalterio et cithara. Laudate eū i tympano et choro: laudate eū in chordis et orga no. Laudate eum in cymbalis bene sonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: omis spi ritus laudet dominum. Alleluia:

Explicit Psalterium.

Prologus.

Epistola sancti Hieronimi presbiteri ad Chromatum et Heliodorum episcopos: de libris salomonis
Angat epistola quos iungit sa-
cerdotium: unno charta non
diuidat quas necit Christi amor
Commentarios in osee: amos
et zachariam: malachiam quo-
que positis. Scripsisse si li-
euisset pre valitudine. Mitti-
tis solatia sumtuu: notarios
nostros et liberarios sustentatis: ut vobis potissi-
mum nostru desinet ingenium. Et ecce ex latere
freques turba diversa poscentiu: quasi aut equu-
sit me vobis esurientib: et aliis laborare: aut in
ratione dati et accepti: cuique preter vos obnoxio-
sum. Itaque longa egrotatione fractus: ne penitus
hoc anno reticerem et apud vos mutus essem. tri-
dui opus nomini vestro consecraui interpretato-
rem. videlicet triu salomonis voluminu. masloth
quod hebrei parabolas: vulgata autem editio p-
uerbia vocat. coelesth que grece ecclesiasten. latine
contionatorē possum dicere. syrasirim. quod in ling-
ua nostra vertitur canticū cantorum. Fertur et
pauaretos iesu fili syrach liber. et aliis pseudo
graphus: qui sapia salomonis inscribitur. Quo-
rum priorem hebraycū repperi. non ecclesiasticū
ut apud latinos: sed parabolas prenotatū. Qui
iuncti erant ecclesiastes et canticum cantorum.
ut similitudinem salomonis nosolu numero libroz
sed etiam materiarum genere coequaret. Secun-
dus apud hebreos nusqz ē: quod in stilus grecā
eloquentiam redolet. et non nulli scriptorū veterū
hunc esse indei philonis affirmat. Sicut iudith
et thobie et machabeorū libros. legit quidē eos
ecclesia. sed inter canonicas scripturas nō recipit
sic et hcc duo volumina legat ad edificationē ple-
bis: non ad autoritatem ecclesiasticorum dogma-
tum confirmandam. Si cui sane septuaginta iter
pietum magis editio placet: habet eam a nobis
olim emendatam. Neque enim noua sic crudimus
ut vetera destruam. Et tamen cū diligentissime
legerit. sciat magis nostra scripta intelligi: quod nō
in tertium vas trāffusa coacnerint sed statim de
prelo purissime cōmendata teste. suum saporem
seruauerint.

Explicit epistola sancti Hieronimi.
Incipit prologus in libros eosdem.

Rib: nominib: vocatū fuisse Sa-
lomonem scripture manifestissime
docent. P̄acificum. i. salomonez et
yldida hoc est dilectum domini: et
quod nūc dicitur coelesth. i. ecclesiastē
Ecclesiastes autē greco sermō ē
appellatus. quia cetum. i. ecclesiam congreget.
quem nos nūcupare possum: contionatorem. eo
quod loquatur ad populuz. et sermo eius non specia-

liter ad vñū: sed ad vñuersos dirigatur genera-
liter. Porro pacificus et dilectus domini. ab eo
quod regno eius pax fuerit. et eū dñs dixerit: appellat
latus est. Mā et ps. xliv. et. lxx. dilecti et pacifici
titulo p̄notantur. Qui tamē et si ad prophetā Christi
ecclesieqz pertinentes felicitatem et vires salomo-
nis excedunt: tñ fm historiā: sup salomonē scrip-
ti sunt. Itaqz iuxta numerū vocabuloz: tria vo-
lumina edidit. puerbia. ecclesiasten. canticū can-
ticorum. In puerbiis pūulz docens: et quasi de
officiis per sententias erudiens. Unde et ad filiū
sermo crebro repetitur. In ecclesiastē vero ma-
ture viram etatis instituens. ne quicqz in mudi
rebus putet esse ppetuū: sed caduca et brevia vni-
uersa que cernim⁹. Ad extremū iam consummatū
virum et calcatum seculo preparatum: in canticis
cantorum sponse iungit ap̄plexib⁹. Nisi prius re-
linquerimus virtus et pompis seculi renūtiantes:
expeditos nos ad aduentum preparauerimus
nō possimus cātare canticū caticoz. Sed et hoc
diligentius attendendum. tres libros autore di-
uerso esse intitulatos. In proverbiis enim nota-
tur puerbia salomonis filii dauid regis isrl. In
ecclesiasten vero verba ecclesiastes filii dauid re-
gis hierusalem. Superflue quippe est isrl hic qd
male in grecis et latinis codicibus inuenitur. In
cantico autem caticoz nec fili⁹ dauid nec rex isrl
sive hierusalem prescribit: sed tantum canticum
cantorum salomonis. Sicut enim proverbia et
rudis institutio ad. xi. tribus. et ad totū pertinet
isrl. et quō p̄temptus mundi nō nisi metropolitis
conuenit. hoc ē habitatoribus hierusalē. Ita cā-
tica cantorum ad eos proprie pertinet qui tan-
tum superna desiderant. Ad incipiētes et p̄ficien-
tes. et paterna dignitas. et regni p̄prium merito ven-
dicatur autoritas. Ad pfectos vero vbi nō timo-
re eruditur. sed amore p̄prium nomen sufficit. et
qualis magister est. et nescit se esse regem. Que
omnia referuntur ad christum.

Incipit alius prologus.

Res libros salomonis. i. puerbia
ecclesiasten. et canticum cantorum.
veteri septuaginta interprez au-
toritati reddidi vel apositis line-
is: superflua queqz designans vel
stellis titulo prenotatis: ea que mi-
nus habebantur interserens. vi plenus paula et
eustochium cognoscatis. quid in libris nr̄is min-
sit: quid ve redundet. Nec non etiam illa que iper-
ti translatores male in linguam nostram de gre-
co fmone verterant obliterans et antiquans cu-
riosissima veritate corexi. Et ybi prepostero or-
dine atqz peruerso sententiarum fuit lumen ere-
ptum: suis locis restituens feci intelligi. quod late-
bat. Porro in eo libro que a plerisqz sapia salomo-
nis inscribit. et in ecclesiastico que ē iesu filii syrach

Proverbia.

nullus ignorat: calamitatem perauit: tantummodo canonicas scripturas vobis emendare desiderans et studium meum certis magis quam dubius promenda re. Ideo greco et hebreo pietatis uincula utraque in libro premissa est. quod nonnulla de greco hoc ad illuminationem sensus et legentis edificationem. vel inserta hebrei yce translata i. vel extrusae iuncta sunt. Et iacopo qui legis semper peregrina memeto.

Incipit liber pueriorum. Capitulum .1.

Arabole.

salomonis filii dauid regis israel ad sciam sapiam et disciplinam ad intelligendam verba prudentie: et suscipienda eruditio ne doctriae iustitiam et iudicium et egitatem Ut despuntis astuta, et adolescet sciencia et intellectus. Audiens sapiens sapientior erit et intelligens gubernacula possidebit. Si aduenit parabolam et interpretationem verba sapientum et enigmata eorum. Tumor domini principis sapientie: Sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui. et ne dimittas legem misericordie tuae: ut addas gratia capiti tuo. et torques collo tuo. Fili mi si lactauerint te peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint: veni nobiscum: nisi diemur sanguini. abscondam tendiculas contra insolitem frustra: deglutiamus cum sicut infernum viventem et integrum quasi descendenter in lacum omnem preciosam substantiam repemus. impelbinus domos nostras spoliis: forem mitte nobiscum. marsubium sit unum omnium nostrorum: fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt. et festinant ut effundant sanguinem. frustra autem iacitur rethe ante oculos pernitorum. Ipsi quoque protra sanguine suu insidiatur: et moluntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis auari. animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicit: in plateis dat vocem suam. In capite turbarum clamitat. i foribus portarum urbis profert verba sua dicens. Usque quo puuli diligunt sanitatem: et stulti ea que sibi sunt noxia cupient. et imprudentes odibunt scientiam? Conuertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum. et ostendam vobis verba mea. Quia vocauit et renuistis: extendi manum meam et non fuit qui aspiceret. Desperatus omne consilium meum: increpationes meas neglexisti. Ego quoque in interitu vestro ridebo. et subfannabo cum vobis id quod timebatis adueniens

rit. Cum irruerit repentina calamitas. et interit quasi intempestas ingruerit. quando venierit super vos tribulatio et angusta. Tunc invocabunt me et non exaudiam: mane consurgent. et non inuenient me. eo quod et nos habuerint disciplinas et timorem domini non suscepimus: nec acquireverunt consilio meo. et derixerunt inuenire corripitioni mee. Comedent igitur fructus uei sue: suis et consilis saturabuntur. Aversio parvulorum iter sicut eos. et prosperitas stultorum perdet eos. Qui aures me audierit. absque terrore requiescerit. et abdita perfuerit. timore malorum sublatu .II.

Illi suscepimus sermones meos et magna data mea abscondemus penes te. ut audias sapientiam auris tuae. inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaueris. et inclinaueris cor tuum prudentie: si quesieris eam quasi pecuniam. et sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem domini et scientiam dei inuenies: quia dominus dat sapientiam si ex ore eius prudentia et scientia. Luto diet rectorum salutem. et proteget gradientes simpliciter seruans semitas iustitiae: et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudicium et equitatem et omnem semitam bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum et sapientia anime tue placuerit: consilium custodiet te. et prudentia seruabit te ut erueris a via mala et ab homine qui pueris loquitur. Qui relinquent iter rectum. et ambulant per vias tenebroosas. Qui letantur cum male fecerit. et exultant in rebus pessimis. Quorum vie peruersae sunt: et infames gressus eorum. Et cruassis a muliere aliena. et ab extranea que mollit sermoes suos. et relinquit ducem pubertatis sue et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem dominum eius. et ad inferos semite ipsi. Omnes qui intenduntur ad eam non revertentur. nec apprehendent semitas vite. Et ambules in via bona. et calles iustitiae custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra. et simplices permanebunt in ea. Impinguero de terra perdentes. et qui inique agunt auteretur ex ea. .III.

Illi mi ne obliuiscaris legis mee. et precepit mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem apponit tibi. Misericordia et veritas te non deserat. Tunc uida eas gutturi tuo. et describe i tabulis cor dis tui. et inuenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo. et ne imitaris prudentie tue: in tuis. Ne sis sapiens apud temetipsum. Tunc dilecio tuo. et irrigatio osium tuorum. Honora domini nomen de tua substantia. et de pretiis omnium frumentarum da pauperibus. et amplebuntur horrea tua saturitate: et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini fili mi ne abicias nec desi-

Pronerbia.

eias cum ab eo coriperis. Quem diligit enim dominus corripit. et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapientiam. et quod affluit prudentia. Melior est acquisitione eius negotiatio ne auri et argenti. pium et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus sapientia. et omnia que desiderantur. huic non ualent comparari. Longitudo dierum in dextera eius et in sinistra illius diuitie et gloria. Uie eius vie pulcre omnes semite eius pacifice. Lignum vite est his qui apprehenderint eam. et qui teuerint ea beatam. Dominus sapi entiam fundauit terram: stabiluit celum prudenter. Sapientia illius eruperunt abyssi. et nubes rore concrescunt. Fili mi ne effluat hec ab oculis tuis. Custodi leges meam atque psilum meum. et erit vita anime tue. et gratia fauibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua. et pes tua non impinget. Si dormieris non timebis qesces et sua uis erit somnus tuis. Ne paueas repentina terrore. et irnentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo. et custodiet pedem tuum ne capiaris. Moli phibere benefacere eum qui potest. si vales et ipse benefac. Ne dicas amico tuo vade et reuertere et cras dabo tibi. cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum. cu[m] ille in te habet fidutiam. Non contendas aduersus hominem frustra cum ipse tibi nihil mali fecerit.

Ne emuleris hominem iustorum. nec imiteris vias eius: quia abhominatio est domini omnis iustus. et cum simplicibus sermocinatio eius. Egistas a domino in domo impi: habitacula autem iustorum benedicent. Ipse illudet iustos. et manus suos dabit gratiam. Gloriam sapientes posside bunt. stultorum exultatio ignomonia. : IIII.

Edite filii disciplinam patris. et attendite ut sciatis prudentiam. Bonum bonum tribuum vobis: legem meam ne dereliquatis. Nam et ego filius sui patris mei. tenellus et unigenitus coram matre mea. et docebat me atque dicebat. Suscipiat verba mea cor tuum. custodi precepta mea et viues. Posside sapientiam. posside prudentiam. Ne obliuiscaris neque declines a verbis oris mei. Ne dimittes eam et custodiet te diligere eam et conseruabit te. Principium sapientie posside sapientiam. et in omni possessione tua acquire prudentiam. Arripe illam et exaltabit te. glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus. Habit capitum tuo augmenta gratiarum. et corda iusta pteget te. Audi fili mi et suscipe verba mea ut multiplicentur tibi anni vite. Uiam sapientie monstrabo tibi. et ducam te per semitas equitatis quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens non habebis offendiculum. Te ne disciplinam ne dimittas eam. Custodi illam. quia illa est vita tua. Ne delecteris in semitis impiorum. nec tibi placeat malorum via. Fuge ab ea ne traheras per illam. declina et deserere eam. Non enim dormiunt nisi cum male fecerint. et non capitur

sommus ab eis nisi supplatauerit. Comedunt nam impietas. et vinum iniquitatis bibunt. Iustorum autem semita quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectam diem. Uia impiorum tenebrosa. nesciunt ubi corruant. Fili mi auscultat sermones meos et ad eloquia mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab oculis tuis custodi ea in medio cordis tui. Ultra enim sunt inuenientibus ea et vniuersitate carni saetas. Omnia custodia serua cor tuum. quia ex ipso vita procedit. Remoue a te os prauum. et detrahentia labia sunt procul a te. Oculi tui recta videantur. et palpebre tue procedant gressus tuos. Dirige semitas pedibus tuis. et omnes vie tue stabilentur. Ne declines ad dexteram neque ad sinistram. Auerte pedem tuum a malo. Uias enim que a dextris sunt: nouit dominus: peruerso vero sunt que sunt a sinistris. Ipse enim rectos faciet gressus tuos. itinera autem tua in pace pducet.

.V.

Ili mi attende sapientiam meam. et prudenter mee inclina aurem tuam ut custodias cogitationes et disciplinam labia tua conserventur. Ne intenderis fallacie mulieris. Fauus enim distillans labia meretricis. et nitidus oleo guttur eius. Mouissima antem illius amara. quasi absinthium. et lingua eius acuta quasi gladius biceps. Pedes eius descendunt in mortem et ad inferos gressus eius penetrant. Per se mitam vite non ambulant: vagi sunt gressus eius et inuestigabiles. Nunc ergo fili mi audi me. et ne recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea vias tuas. et ne appropinques foribus domus eius. Ne des alienis honorem tuum: annos tuos crudeli. Ne forte impleantur extranei viribus tuis. et labores tui sunt in domo aliena. et gemas in nouissimis quando consumperis carnes tuas et corpus tuum. et dicas: Cur detestatus sum disciplinam. et increpatibus non acquieuit cor meum? Nec audiui vocem docentium me et magistrorum non inclinavi aurem meam. Hoc fui in omni malo: in medio ecclesie et synagoge. Bibe aquas de cisterne tua. et fluente puteri tui. Beruentur fontes tui foras. et in plateis aquas tuas diuide. Habeto eas solus. nec sunt alieni participes tui. Sit vena tua benedicta. et letare cum muliere adolescentie tue. Cerua charissima. et gratissimus hunculus. Ulera eius inebruent te omni tempore. et in amore eius delectare iugiter. Quare seducoris fili mi. ab aliena. et soueris in simu alterius. Respicit dominus viam hominis. et omnes gressus eius considerat. Iniquitates sue capiunt ipsum et funibus peccatorum suorum constringitur. Ipse morietur quia non habuit disciplinam. et in multitudine stulticie sue decipietur.

.VI.

Ili mi si spospoderis pro amico tuo: de fixisti apud extraneum mannum tuam. Ilaqueatus es verbis oris tui. et captus propriis sermonibus. Fac ergo quod dico fili mi

Prouerbia.

et temetipm libera: qd̄ incidisti in manū proximi tui. Discurre festina: suscita amicū tuū. Ne dede ris somnum oculis tuis: nec dormitent palpebre tue. Eruere quasi damula de manu. et quasi aus de insidius auncipis. Et ade ad formicam o piger. et considera vias eius: et disce sapiaz. Que cū non habeat ducē nec p̄ceptore nec principē: parat in estate cibū sibi. et congregat in messe quod comedat. Usq; piger dormies? Quādo cōsurges e somno tuo? Id aululū dormies: paululū dormi tabis: paululū cōseres manus tuas ut dormias. et veniet tibi quasi viator: egestas. et pauperies q̄si vir armatus. Si vero impiger fueris: veniet vt fons messis tua. et egestas longe fugiat a te. Hō apostata vir inutlis gradit ore peruerso: annuit oculis. terit pede. digito loquit̄. prauo corde ma chinal malum. et omni tempore iurgia seminat. Huic extēplo venier perditio sua et subito cōtere tur: nec habebit vltra medicinā. Sex sunt q̄ odit dominus. et septimū detestatur aia eius. Oculos sublimes. lingua mendacē. manus effudentes in noxiū sanguinē. cor machinans cogitatōes pes simas. pedes veloces ad currēndū in malū: p̄fē rentē mendatia. teste fallace. et eum qui seminat inter fratres discordias. Lōscrūa fili mi p̄cepta patris tui. et ne dimittas lēgē matris tue. liga eāz in corde tuo iugiter. et circūda gutturi tuo. Cum ambilaueris gradiātur tecum: cū dormieris cus todiant te. et engilas loquere cū eis? Quia man datū lucerna est: et via vite increpatō discipline vt custodiāt te a muliere mala. et a blanda lingua extrance. Non cōcupiscat pulcritudinem eius cor tuū: ne capiaris nutribus illius. Preciū enī scoti vix est vnius panis: mulier autē viri p̄ ciosam aiāz capit. Nunq; potest homo absōdere ignem in sinu suo ut vestimenta illius nō arde ant: aut ambulare super prunas ut nō plante cōburāt̄ eius. Sic q̄ ingredit̄ ad mulierē primi sui nō erit mūdus cū tetigerit ea. Non grādis ē cul pa cū q̄s surat̄ fuerit. Surat̄ enī ut esuriēte in ple at aiāz. Bev̄b̄esus quoq; reddet septuplo tōēz substātiā dom⁹ sue tradet et liberabit se. Qui aut̄ adulter est ppter cordis inopiaz pder aiāz suam Turpitudinē et ignominia cōgreget sibi. et opprobriū illi⁹ nō delebit. Quia zelus et furor viri non parcer in die vidiē: nec acq̄escet cuiusq; p̄cibus nec suscipiet p̄ redēptōe dona plurima. VII.

Illi mi custodi sermōes meos et precepta mea recōde tibi. Fili honorā dūm et vale bis: h̄er euz vero ne timueris alienum. Serua mādata mea et viues. et lēgē meā q̄si pupilli oculi tui. Liga eā in digitis tuis scribe illā i tabulis cordis tui. Dic sapie. soror mea es. et prudētiā voca amicaz tuā. Ut custodiāt te a muliere extranea et ab aliena. q̄ verba sua dulcia facit. Be senistra. enī domus mee per cancellas prospexit inuenē. et video p̄arnulos. Considero vecordem inuenē q̄ transit p plateas iuxta angulū. et prope

viam domus illius gradit̄ in obscuro aduerspe rascēte die i noctis tenebris et caligine. Et occurrit illi mulier in ornatu meretricio. preparata ad decipiendas animas. Barrula et vaga quietis i patiens. nec valēs in domo cōsistere pedib⁹ suis. Nunc sois. nūc in plateis. nūc iuxta angulos insidiās. Apprehēsumq; deosculatur iuuenez et p̄aci vultu blandif dicens. Vicitas p salutē d uouī. hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursū tuū desiderās te videre et repere. Intervi sumbus lectulum meū: strati tapeti b⁹ pactis ex egypto: aspersi cubile meū myrrha et aloë et cynamomo. Veni inebriemur vberib⁹ et fruamur cupitis amplexibus donec illuscebat dies. Non est enī vir ui domo sua. abiit via longissima. Saculum pecunie secū tulit. in die plene lune reuerlusus ē in domū suā. Irrenuit eū multis sermonibus: et blāditiā labiorū protraxit illū. Strati eā seq̄ q̄si bos ductus ad victimaz: et q̄si agnus lasciuēs et ignorās: et nescit q̄ ad vīcula stultus trahat donec trāffigat sagitta iecur eius. velut si aui festinat ad laqūm. et nescit q̄ de periculo aie agit. Nūc ergo fili mi audi me: et attē de verbis ois mei. Ne abstrahā in viis illi⁹ mēs tua: neq; decipiaris semiris eius. Multos enim vulneratos deiecit. et fortissimi quicq; iterfecit sūt ab ea. Via inferi. domus eius penetrātes inter ora mortis.

VIII. Engd non sapia clamitat: et prudentia n̄ dat vocē suaz. In summis excelsisq; verticibus. supra viā ui medius semitis stans iuxta portas cūntatis. in ipsis foribus logē dices. O viri ad vos clamito. et vox mea ad filios hōi nūz. Intelligite paruuli astutiā: et insipiētes ani maduertite. Audite qm̄ de rebus magnis locūtura sum. et aperiētur labia mea vt recta p̄dicēt Veritatē meditabutur guttū meū: et labia mea detestabunt ipuz. Iusti sunt oēs sermōes mei: nō est in eis prauaz qd̄ neq; pueruz. Recti sunt intelligētibus: et equi inueniētibus sciām. Accipire disciplinā meā et nō pecuniā: doctrinaz magis q̄z aurum eligite. Abiōz est enī sapia cūcīs opibus p̄ciosissimis. et oē desiderabile ei nō p̄t cōparari. Ego sapia habito i cōsilio: et eruditus i tersum cogitationibus. Timor dñi odit maluz. arrogatiā et supbiā. et viā prauaz et os bilingue de testor. Abiūm est cōsiliuz et eq̄tas. Ab ea est prudētia: mea est fortitudo. Per me reges regnant. et legūz cōdītores iusta decernunt. Per me p̄incipes iperāt. et potētes decernunt iusticiaz. Ego diligētes me diligo. et qui manē vigilanterint ad me inuenient me. Ill̄ ecuz sunt diuitie et gloria. opes superne et iustitia. Abiōz ē fructus meus auro et lapide p̄cioso: et genuina mea argento electo. In viis iusticie ambulabo: in medio semitarum iudicii: vt dīte diligentes me et thesauros eorum repleam. Dominus possedit me in initio viarum suarum: anteq; quicq; faceret a p̄inci-

Pronerbia.

pio. ab eterno ordinata sum et ex antiquis annis terra fieret. Nodum erat abyssi: ego iam concepta eram. Nec fontes aquarum eruperant. nec dum montes graui mole constituerat. Ante oes colles ego perturiebar. adhuc terram non fecratur. et flumina et cardines orbis terre. Qui preperabat celos aderat qui certa lege et gyro vallabat abyssos. Qui ethera firmabat sursum. et librabat fates aqru. Qui circundabat matrem terminum suum. et legem ponebat aquis ne transiret fines suos. Quia do appedebat fundameta terre. cum eo erat cuncta cōponens. Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore: et ludens in orbe terrarum delitiae mee esse eum filium hominum. Hunc ergo filii audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam et estote sapientes: et nolite abiicere eam. Beatus homo qui audit me: et qui vigilat ad fores meas quotidie. et obseruat ad portas ostium mei. Qui me innuerit. inueniet vitam et hauriet salutem a domino. Qui autem in me peccaverit: ledet animam suam. Omnes qui me oderunt diligunt mortem. .IX.

Sapientia edificauit sibi dominum excidit celum septem. Immolauit victimas suas misericordia vinum propositum mensam suam. Qui fit acillas suas ut vocarent ad arces. et ad menia ciuitatis. Si quis est paupulus veniat ad me. Et in sapientibus locuta est. Venite comedite panem meum. et bibite vimum quod misericordia vobis. Reliquitate infantiam et venite et ambulate per vias prudenter. Qui erudit dentorem. ipse iniuriam sibi facit et qui arguit impium sibi maculam generat. Noli arguere derisorum ne oderit te. Argue sapientem. et diliget te. Ha sapienti occasionem. et addetur ei sapientia. Doce iustum. et festinabit accipere.

Principium sapientie timor domini. et scientia sanctorum prudentia. Per me multiplicabuntur pres tui. et addetur tibi anni vite: Si sapiens fueris tibi meti ipsi eris. si autem illusor: solus portabis malum. Mulier stulta et clamosa. plenaque illeceberis nihil omnino sciens: sedet in foribus dominus sue super sellam in excelso urbis loco: ut vocaret transeuntes per viam et pergentes in iterum suo. Quis est paupulus declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aque furtive dulciores sunt: et pauperrimus absconditus sua uerba. Et ignorauit quod ibi sunt gigantes: et in profundis inferni coniue eius. Qui enim applicabitur illi descendet ad inferos. nam qui abscesserit ab ea. saluabitur. .X.

Illi sapiens letificat patrem. filius vero stultus mestitia est matris sue. Nil periret thelauri impietatis: iustitia vero liberabit a morte. Non affliget dominus fame aliam iusticiam. et insidias impiorum subuertet. Egestatem operata est manus remissa. manus autem fortius diuicias parat. Qui nititur mendacis hic pascit ventos. idem autem ipse sequitur aues volantes. Qui congregat in messe filius sapiens est: quod autem

stertit estate filius confusiois. Benedictio domini super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitatem. Memor iusti cum laudibus. et nomen impiorum putrescit. Sapiens corde precepta suscipiet. stultus ceditur labiis. Qui ambulat simpliciter. ambulat confiderenter. qui autem depravat vias suas manifestus erit. Qui annuit oculo dabit dolorem. et stultus labiis liberabitur. Ucna vite os iusti. et os impiorum operit iniquitatem. Odium suscitat rixas: et vniuersa delicta operit charitas. In labiis sapientis inuenitur sapientia. et virga in dorso eius qui indiger corde. Sapientes abscondunt scientiam. os autem stulti confusioi proximum est. Substantia diuitis urbis fortitudinis eius. paup: pauperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam fructus autem impiorum ad peccatum. Via vite custodienti disciplinam. qui autem increpatios relinquit errat. Abscondunt odium labia medacia qui profert contumeliam insipiens est. In multi loquio non deerrit peccatum. qui autem moderatur labia sua prudentissimè. Argentum electum lingua iusti: cor autem impiorum pro nibilo. Labia iusti erudiunt plurimos. qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur. Benedictio domini diuites facit. nec sociabitur ei afflictio. Quasi per risum stultus operatur scelus. sapientia autem est viro prudentia. Quod timerit impius veniet super eum desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiens non erit impius: iustus autem quasi fundatorem sempernun. Sicut acetum dentibus et fumus oculis. sic piger his qui miserunt eum. Timor domini apponet dies. et anni impiorum breuiabuntur. Expectatio iustorum leticia: spes autem impiorum peribit. Fortitudo autem simplicis via domini: et paup: his qui opantur malum. Justus in eternum non comouebitur: impii autem non habitabunt super terram. Os iusti partur sapientiam: lingua prauorum peribit. Labia iusti considerant placita et os impiorum puersa. .XI.

Latera dolosa abominatio est apud devum. et pondus equum voluntas eius. Ubi fuerit superbia erit et contumelia. ubi autem est humilitas ibi et sapientia. Simplicitas iustorum dirigit eos. et supplatatio puerorum vastanit illos. Non perderunt diuicie in die ultionis. et iustitia autem liberabit eum a morte. Iustitia simplicis dirigit viam eius. et in iustitate sua corruec ipi. Iustitia rectorum liberabit eos. et in insidiis suis capietur iniqui. Mortuo homine impio nulla erit ultra spes. et expectatio sollicitorum peribit. Justus de angustia liberatus est. et tradetur impius per eo. Simulator ore decipit amicum suum. iusti autem liberabitur scientia. In bonis iustorum exaltabitur cunitas. et in perditione impiorum erit laudatio. Benedictione iustorum exaltabitur cunitas et ore impiorum subuertetur. Qui despicit amicum suum indigens corde est. vir autem prudens tacebit. Qui ambulat fraudulenter reuelat

Proverbia.

arcana: qui autem fidelis est celat amici cōmissū. Ubi non est gubernator populus corruet: salus autēz vbi multa cōsilia. Affligetur malo qui fidē facit pro extraneo: qui autēz cauet laqueos: securus erit. **M**ulier gratiola inuenit gloriam: et robusti habebūt diuitias. Benefacit anime sue vir misericors: qui autem crudelis est: etiam propinquos abicit. Impius facit opus istabile: seminanti autem iustitiam. merces fidelis. Clementia p̄parat vitam: et sectatio malorum ī mortem. Abominabile domino cor prauum et voluntas eius in his q̄ simpliciter ambulant. **M**anus in manu nō erit innocens malius: sēmen autem iustorum saluabitur. Circulus aureus ī naribus suis: muliere pulera et fatua. Desiderium iustorum omne bonum est: prestolatio impiorum furor. Alii dividunt propria: et ditiores sunt: alii rapiunt non sua. et semper in egestate sunt. Anima q̄ benedicit impinguabitur: et qui inebriat ipse quoq; febrabatur. Qui abscondit frumenta maledicetur in populis: bēne dictio autem super caput vendentum. Bene cōsurgit diluculo qui querit bona: qui autem inuestigato malorum est opprimitur ab eis. Qui confidit in diuitiis suis corruet: iusti autem quasi virens solium germinabunt. Qui cōturbat domū suam possidebit ventus: et qui stultus est seruet sapienti. Fructus iusti lignum vite: et qui suscipit animas sapiēs est. Si iustus ī terra recepit: quā tomagis impius et peccator.

Capitulum. XII.

Qui diligat disciplinam diligat scientiam: qui autem odit increpationes insipies ē. Qui bonus est haurit sibi gratiam a domino: qui autem confidit in cogitationibus suis impie agit. Non roborabitur homo ex impietate: et radix iustorum non commonebitur. **M**ulier diligens corona est viro suo: et putredo in ossibus eius qne confusione res dignas gerit. Cogitationes iustorum iudicia: et consilia impiorum fraudulenta. Herba impiorum insideantur sanguinis: os iustorum liberabit eos. Verte ipios et nō erūt. domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua noscitur vir: qui autem vanus et excors ē patet contemptui. **M**elior est pauper et sufficiens sibi: q̄z gloriōsus et indigens pane. Nō uit iustos iumentorum suorum animas: viscerā autēz impiorum crudelia. Qui operatur terram suam. satiabitur panibus: qui autem sectatur oculum stultissimus est. Qui suavis est vivit in moderationib;: in suis monitionibus relinquit contumeliam. Desiderium impii monumentum est pessimum radix autem iustorum proficit: Propter peccata labiorum ruina proximat malo: effugiet autēz iustus de angustia. De fructu ois sue vñusquisq; replebitur bonis: et iuxta opera manuum suarū retribuetur ei. **E**tia stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est audet consilia. Satius statim ī dicat iram suam: qui autem dissimilat iniuriam

callidus est. Qui quod nonit iudicis institutio ē: qui autem mentitur testis est fraudulentus. et qui p̄mittit et quasi gladio purgat conscientie ligia autem sapientium sanctas. Labium veritatis firmum erit in perpetuum: qui autēz testis est repetitus. concinnat ligiam mendaci. Solus in corde cogitantum mala: qui autem pacis inuenit cōsilia sequitur eos gaudium. Non contristabit iustum quicquid ei acciderit: impiu autem replebitur malo. Abominatio est domino labia menda cia: qui autem fideliter agunt placent ei. Homo versatus celat scientiam: et cor insipientium provocat stultitiam. **M**anus fortium dominabitur que autem remissa est tributis seruet. **M**eror in corde viri humiliabit illum: et sermone bono letificabitur. Qui negligit damnum propter amicū iustus est: iter autem impiorum decipiet eos. Nō inueniet fraudulentus lucrum: et substantia hominis erit auri precium. In semita iusticie vita: iter autem deum dicit ad mortem.

Capitulum.

XIII.

Ille sapiens doctrina patris: qui autē illusor est non audit cū arguitur. De fructu ois sui homo satiabilis bonis: anima autem impiorum iniqua. Qui custodit os suum custodit animam suam: qui autem inconsiderat est ad loquendum sentit mala. Vult et non vult piger. anima autēz operantū impinguatur. Verbum mendacis iustus detestabitur. impius autem confundit et confundetur. Justitia custodit innocentis viam: impietas autem peccatorēz supplētar. Et quasi diues cum nihil habeat: et est quasi pauper eūz in multis diuitiis sit. Redemptio nomine viri diuite sue: qui autem pauper est increpationem non substinet. Lux iustorum letificat: lucerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper iurgia sunt: qui autem agunt omnia cum consilio. reguntur sapientia. Substantia festina minuetur: qui autem paulatim colligitur manu. multiplicabitur. Spes que differt affigit animam: lignum vite desiderium veniens. Qui detrahit alicui rei: ipse se in futurum obligat: qui autem timet preceptum in pace versabitur. Animes dolose errant in peccatis: iusti autem misericordes sunt et miserabuntur. Lex sapiētis sōnō vite: vt declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam: in itenere contemptorum vorago. Astutus omnia agit cum consilio: qui autem fastidius est aperit stultitiam. Nuncius impii cadet in malum: Ligatus fidelis sanctitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam: qui autem ac quiescit arguēti glorificabitur. Desiderium si cōpletatur delectat animam: detestantur stulti eos qui fugiunt mala. Qui cum sapientibus gradit sapiens erit: amicus stultorum similis efficietur. Peccatores prosequitur malum: et iustis retribuenter bona. Bonus relinquit heredes filios et nepotes: et custodit iusto substantia peccatoris

Proverbia.

Muli cibi in nonalibus patrum: et aliis cogre
gantur absq; iuditio. Qui parcit virge odit filiu
sum: qui autem diligit illum instanter erudit.
Justus comedit et replet animam suam venter
autem impiorum insaturabilis. .XIII.

Apies mulier edificat domum suam: ipsies
extrectam quoq; manibus destruet. Am
bulans recto itinere et timens deum. des
picitur ab eo qui ifami graditur via. In ore stul
ti virga superbie. labia sapientum custodiunt eos
Ebi non sunt boues: picepe vacuu est. ybi aut
apparet plurime segetes. ibi manifesta est fortis
tudo bouis. Testis fidelis non mentietur. pfert
autem mendaciam dolosus testis. Querit deri
sor sapientiam et non inuenit. doctrina prudenti
um facilis. Hade contra virum stultum. et nescit
labia prudentie. Sapientia callidi est intelligere
viam suam: et prudentia stultorum errans. Stul
tus illudet peccatum: et inter iustos morabitur
gratia. Cor quod nouit amaritudinem anime sue
in gaudio eius non miscetur extraneo. Domus
impiorum delebitur tabernacula iustorum germe
nabunt. Est via que videtur homini iusta. nouis
fima autem eius deducunt ad mortem. Rsis do
lore miscetur: et extrema gaudii luctus occupat
eius suis replebitur stultus: et super eum vir bo
nus. Innocens credit omni verbo: astutus consi
derat gressus suos. Filio dolo nihil erit boni:
seruo autem sapienti prosperi erunt actus: et diri
getur via eius. Sapiens timet et declinat a malo
stultus transilit et confidit. Impatiens operabi
tur stulticiam: et vir versitus odiosus est. Posside
bunt parvuli stulticiam: et expectabunt astuti sci
entiam. Jacobunt mali ante bonos: et impi ante
portas iustorum. Etias proximo suo pauper odio
sus est. amici vero diuitum multi. Qui despicit
proximum suum peccat. qui autem miseres pau
peri beatus erit. Qui credit in domino misericor
diam diligit. errant qui operantur malum. Abi
sericordia et veritas preparant bona. In ope
re bono erit abundantia. vbi autem verba sunt
plurima ibi frequenter egestas. Corona sapien
tum diuitie eorum. satuitas stultorum impuden
tia. Liberat animas testis fidelis. et pfert menda
nia versipellis. In timore domini fiducia fortu
dinis: et filius eius erit spes. Timor domini sons
vite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine
populi dignitas regis. et in paucitate plebis igno
rancia principis. Qui patiens est multa gubernat
ur sapientia. qui autem ipatiens est. exaltat stu
lticiam suam. Vita carnium sanitas cordis: putre
do ossium inuidia. Qui calumniatur egentem.
exprobat factorem eius. honorat autem eum qui mi
seretur pauperis. In malicia sua repelletur ipi
speret autem iustus in morte sua. In corde pri
udentis requiescit sapientia. et idoclos quoq; eru
dit Justitia eleuat gentem. miseris autem facit
peccatum. Acceptus est regi minister intelligens

iracundiam eius inutilis sustinebit. .XV.

Espousio mollis frangit iram. sermo du
rus suscitat furorem. Lingua sapientum
ornat scientiam. os fatuorum ebullit stulti
ciam. In omni loco oculi domini: contemplant
bonos et malos. Lingua placabilis lignum vite:
que autem immoderata est conteret spiritum. Stul
tus irridet disciplinam patris sui: qui autem custo
dit increpationes astutior fiet. In abundati iusti
tia virtus maxima est. cogitationes antez impio
rum eradicatorum. Domus iusti plurima forti
tudo: et in fructibus impii conturbatio. Labia sa
plentum disseminabunt scientiam: cor stultorum
dissimile erit. Vicitime impiorum abominabili
les domino: vota iustorum placabilia. Abominatio
e domino yra ipius: q se q stultorum diligat ab eo. Do
ctrina mala deserentium via vite. q increpatioes
odit morietur. Infernus et perditione coram domi
no. quantomagis corda filiorum hominum. Non
amat pestilens eum q se corripit nec ad sapientes
graditur. Cor gaudes exhilarat faciem: in mero
re aumi deuictur spiritus. Cor sapientis querit
doctrinaz. et os stultorum pascitur imperitia. Om
nes dies pauperis mali. secura mens quasi iuge
conuum. Melius est parum cum timore domini
qz thesauri magni et insatiabiles. Melius e vo
cari ad olera cum charitate. qz ad vitulum sagi
natum cum odio. Vir iracundus provocat rixas
qui patiens est mitigat suscitatas. Iter agroviz
quasi sepes spinarum. via iustorum absq; offedi
culo. Filius sapiens letificat patrem. et stultus ho
despiciat matrem suam. Stulticia gaudiu stulto.
et vir prudens dirigit gressus suos. Missipan co
gitationes vbi non est consilium: vbi vero sunt
plures consiliarii. confirmantur. Letatur homo in
sententia oris sui: et sermo opportunus est optimus.
Semita vite semper eruditum: ut declinet de infer
no nouissimo. Domus superborum demoliet do
minus. et firmos facit terminos vidue. Abomina
tio domini cogitationes male: et purus fimo pncerrimus
firmabitur ab eo. Conturbat domum suam qui
sectatur avaritiam. qui antez odit munera viuet
Per misericordiam et fidem purgantur peccata
per timorem antez domini declinat omnis a ma
lo. Hens iusti meditabitur obedientiam: os im
piorum redundat malis. Longe est dominus ab
impiis: et orationes iustorum exaudiet. Lex oculo
rum letificat animaz: fama bona inpinguat ossa
Auris que audit increpationes vite in medio sa
pientum cōmorabitur. Qui abicit disciplinam.
despiciat animam suam: qui autem acquiescit iuste
pationib; possessor est cordis. Timor domini di
sciplina sapientie. et gloriam precedit humilitas.

Capitulum .XVI.

b Omnis est animaz preparare: et domini
gubernare linguaz. Omnes vie hominū
patent oculis eius. spirituum ponderator est do
minus. Reuelata domino opera tua: et dirigentur

Proverbia.

cogitationes tue. Universa propter semetipsum operatus est dñs. Impiuū quoqz ad diem malū Abominatio domini ē omnis arrogans. etiam si manus ad manum fuerit. nō est innocens. Initū vie bone facere iustitiam. accepta est apud deum magis qz immolare hostias. Alio et veritate redimitur iniquitas tui timore dñi declinat a malo. Tū placuerint dño. vie hominis inimicos quoqz eius cōuertet ad pacem. Eli' ē parū cū iustitia. qz multi fructus cū iniquitate. Lor homis disponit viam suā. sed dñi est dirigere gressus ei'. Humilio i labiis regis. in iuditio nō errabit os eius. Pondus et statra iudicia dñi sunt. et opera eius omnes lapides seculi. Abominabiles regi q agunt impie: qm̄ iusticie firmatur solum. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquuntur dirige. Indignatio regis nūcu mortis. et vir sapiēt placabit eū. In hilaritate vult' regis vita et clemētia ei'. quasi umber serotinus. Posside sapientiā quia auro melior est. et acquire prudentiam quia p̄cio sio; est argento. Semita iustorum declinat mala custos anime sue seruat vitam suam. Contritio nem precedit supbia: et ante ruinam exaltabis spiritus. Eli' ē humiliari cū mitibns qz diuide re spolia cū superbis. Eruditus in verbis repitet bona: et qui sperat in dño beatus est. Qui sapiēs est corde. appellabis prudens et qui dulcis eloq̄ maioria repitet. Fons vite eruditio possidentis doctrina stultorum satuitas. Lor sapientis erudit os eius. et labiis eius addet gratiam. Fau' mellis cōposita verba. dulcedo anime sanitatis ossium. Est via que videtur hōi recta. et nouissima eius ducunt ad mortem. Alia laborantis laborat sibi. qz cōpulit eum os suum. Vir insipiens fudit malum: et in labiis eius ignis ardescit. Hō peruersus suscitat lites: et vobis sepat principes. Vir iniquus lactat amicum suū. et dicit eum p̄ viā non bonaz. Qui attonitus oculis cogitat prava: mordens labia sua pficiet malū. Corona dignitatis senect'. que in viis iusticie repietur. Eli' est paties viro forti. et qui dominat alio suo expugnatore vrbi um. Sortes metuntur in finum. sed a domino tē perantur.

Capitulum .XVII.

Eli' est buccella sicca cum gaudio qz dominus plena victimis cum iurgio. Seru' sapiens dominabitur stulti filii. et iter fratres hereditatem diuidet. Sicut igne probat argentum. et aurum camino: ita corda probat dominus. Alius obedit lingue inique: et fallax obtemperat labiis mendacibus. Qui despicit pauperem: explorat factori eius. et qui i ruina leatur alterius. non erit ipunitus. Lor oua seni filii filiorum: et gloria filiorum patres eorum. Nō decent stultum verba cōposita nec principem labium mentiens. Gemma gratissima expectatio prestolantis: quocunqz se vertit prudenter intelligit. Qui celat delictum. querit amicitias qui alte

ro sermone repetit separat federatos. Plus proficit corectio apud prudentem: qz centum plague apud stultum. Semper iurgia querit malus angelus autem crudelis mittetur contra eu. Expedit magis vrse occurrere raptis fetib': qz fatuo confidenti sibi in stultitia sua. Qui reddit mala pro bonis. non recedet malum de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorum et ante qz patiatur cōtumeliam indicium deserit. Et qui iustificat impium et qui condemnat iustum. abominabilis est vterqz apud deum. Quid prodest stulto habere diuitias. cum sapientiaz emere nō possit. Qui altam facit domum suam querit ruinam. et qui euitat discere incidet in malum. Omni tempore diligit qui amicus est. et frater in agnitis cōprobatur. Stultus homo plaudet manus suis: cum sposonderit pro amico suo. Qui meditatur discordias diligit rixas: et qui exaltat os suum querit ruinam. Qui peruersi cordis ē non inuenit bonum: et qui vertit linguam incidit in malum. Natus est stultus in ignominiam suā sed nec pater in fatuo letabitur. Animus gaudēs etatem floridam facit. spiritus tristis exccat ossa. Munera de sinu impius accipit. vt peruerat semitas iuditii. In facie prudentis lucet sapientia. oculi stultorum in finibus terre. Ira patris filius stultus. et dolor maris que genuit eum. Non est bonum damnum inferre iusto nec persecutere principem. qui recta indicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est. et pretiosi spiritus vir eruditus. Stultus quoqz si tacuerit: sapiens reputabitur. et si cōpresserit labia sua intelligēs.

Cap .XVIII.

Occasione querit q vult recedere ab amico omni tempore erit exprobabilis. Nō recipit stultus verba prudentiae: nisi dixeris ea que in corde eius versantur. Impius cum in profundum venerit peccatorū contemnit. sed se quitur eum ignominia et opprobrium. Aqua profunda ex ore viri. et torrens redundans fons sapientie. Accipere personam impiuū in iuditio non ē bonuz. vt declines a veritate iuditii. Labia stulti miscent se rixis. et os eius iurgia provocat. Os stulti contritio eius: et labia ipsius ruina anime eius. Verba bilinguis quasi simplicia: et ipsa perueniunt usqz ad interiora ventris. Pigrum deit tumor. anime autem effeminatorum esurient. Qui mollis et dissolutus est in opere suo: frater est sua opera dissipantis. Turris fortissima nomine domini ad ipsam currit iustus et exaltabitur. Substantia diuitis vrbs robors eius. et quasi murus validus circundans eum. Anteqz terat exaltatur cor hominis et aqz glorifice humilitas. Qui prius respondet qz audiat. stultum se esse monstrat et confusione dignuz. Spiritus viri sustentat umbecillitatem suam: spiritu vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere. Lor pui-

Prouerbia.

dentis possidebit scientiam: et auris sapientium querit doctrinam. Bonum hominis dilatat viā eius: et ante principes spacium ei facit. Justus pōr est accusator sui: venit amicus eius et investi gabit eum. Contradictiones compremisit sors: et inter potentes quoqz diuidicat. Frater qui adiu uatur a fratre quasi ciuitas firma: et iudicia quasi vectes vibū. De fructu oris viri sp̄lebis vēter ei⁹ et genimina labiorū ipsius saturabūt eū. Ab his et vita in manibus lingue: qui diligunt euz come dent fructus eius. Qui inuenit mulierem bonā: inuenit bonum et hauriet iunctitudinem a domi no. Qui expellit mulierem bonam expellit bonū qui autem tenet adulteram stultus est et inspiēs Cum obsecrationibus loquitur pauper: et dives effabatur rigide. Vir amicabilis ad societatem: magis amicus erit qz frater.

Capitulum. XIX.

Elior est pauper qui ambulat in simpli citate sua: qz dives torquens labia sua et inspiens. Ubi nō est scientia anime nō est bonum: et qui festinus est pedibus offendet. Stultitia hominis supplantar gressus eius. et cōtra deum feruet animo suo. Diuitie addunt ami cos plurimos: a paupere autem et hi quos habu it separantur. testis falsus non erit impunitus et qui mendacia loquitur non effugiet. Multe co lunt personam potentis: et amici sunt dona tri buentis. Fratres hominis panperis oderunt eū insuper et amici procul recesserunt ab eo. Qui tantum verba sectatur nihil habebit: qui autem possessio est mentis diligit animā suam. et custos prudentie inueniet bona. Falsus testis non erit impunitus: et qui loquitur mēdatis peribit. Nō decent stultum diuitie: nec seruum dominari p̄i cipibus. Doctrina viri per patientiam nosci tur et gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis. ita et regis ira: et sicut ros super herbam ita et hilaritas eius. Dolor patris filius stultus: et tecta iugiter persillantia litigiosa mu lier. Bonus et diuitie dantur a parētibus: a domino autem proprie vxori prudēs. Pigredo emit tit soporem: et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mādatum custodit animam suam: qui autem negligit viam suam mortificabitur. Generatur domino qui miseretur pauperis: et vicissitu dinem suam reddet ei. Erudi filium tuum ne despères: ad intersectionem autem eius ne ponas animam tuam. Qui enim impatiens est sustine bit damnum: et cuī rapuerit. aliud apponet. Audi consilium et suscipe disciplinam: vt sis sapiens in nouissimiis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autem domini in eternum perma nebit. Homo indigens misericors est: et melior est pauper iustus qz vir mendax. Timor domini ad vitam: et in plenitudine commorabitur absqz visitatione pessimi. Abscondit piger manum suam sub ascella: nec ad os suum applicat eā. Ne

stilente flagellato. stultus sapientior erit: si antez corpueris sapientem intelliget sapientiam. Qui affligit patrem et fugit matrem: ignominiosus erit et infelix. Non cesses audire fili doctrinam nec ignores sermones sc̄tie. Testis iniquus de rider iudicium: et os impiorum deuorat iniquita tem. Parata sunt derisoribus iudicia: et malei percutientes stultorum corporibus.

Capitulum.

XX.

Uxoris res vinū. et tumultuosa ebrie tas. Quicunqz his delectatur: non erit sapiens. Sicut rugitus leonis. ira et terror regis: qui provocat eum peccat in animam suam. Honor est homini qui separat se a contentionibus: omnes autem stulti miscentur cōtume liis. Propter frigus piger arare noluit: mendi cabit ergo estate et non dabitur illi. Sicut aqua profunda. sic consilium in corde viri: sed homo sapiens exhaustus illud. Multe homines misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inueni et? Justus qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios relinquit. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere. mundum est cor meum: purus sum a peccato. Pondus et pondus mensura et mensura vtrungz abominabile est apud deum. Ex studiis suis intelligitur puer: si munda et recta sine opera eius. Aurem audientem et oculum videntem dominus fecit vtrungz. Noli diligere somnum: ne te egestas opprimat. Aperi oculos tuos et saturare panibus. Malum est: malum est: dicit omnis emptor: et cum recesserit tunc gloriatitur. Est aurum et multitudo gemmarum vas au tem preciosum labia scientie. Lolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni: et pro extrancis auser pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacii: et postea implebitur os eius calculo. Logitationes consilii roborantur et gubernaculis tractanda sunt bella. Si qui revelat mysteria et ambulat fraudulenter. et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matre: extinguetur lumen eius in mediis tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio: in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas reddaz malum pro malo. expecta dominum et liberabit te. Abominatio est apud deum pondus et pondus statera dolosa non est bona. A domino dirigunt gressus viri: quis autem hominum intelliget potest viam suam? Ruina est homini deuotare sanctos: et post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et incurvat super eos fornicem. Lycerna domini spiraculū hominis que inuestigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clementia thron⁹ eius. Exultatio iuuenum fortitudo eoz et dignitas senuz canicies. Lixor vulneris abstergit mala: et plague in secretibus ventris.

Capitulum.

XXI.

Proverbia.

Dico Regum

Igitur divisiones aquarum, ita cor regis in manu domini: quocunq; voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videatur: appendit autem corda dominus. Facere misericordiam et iudicium: magis placet domino q; vicime. Exaltatio oculorum est dilatio cordis: lucerna impiorum peccatum. cogitationes robusti semper in abundantia: omnis autem piger in egestate est. Qui congregat thesauros lingua mendacii vanus et excors est. et impinguetur ad laqueos mortis. Rapine impiorum detrahent eos: q; noluerunt facere iudicium. Perversa via viri aliena est a deo: qui autem mundus est rectum op' eius. Helius est sedere in angulo domatis: q; cum muliere linguis et in domo communi. Antima impii desiderat malum: non miserebitur proximo suo. Multato pestilente sapienter erit parvulus. et si sectetur sapientem sumet scientiam. Ex cogitat iustus & domo impii: ut detrahatur impios a malo. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis: et ipse clamabit et non exaudiatur. Unus absconditum extinguit iras. et donum in sinu indignationem maximam. Gaudiu[m] iusto est facere iudicium et paucor[um] operantibus iniuriam. Vir qui errauerit in via doctrine: in cetero gigantium commorabitur. Qui diligit epulas in egestate erit: qui amat vinum et piguiam non dabitur. Pro iusto dabitur impius et pro recto ini quis. Helius est habitare in terra deserta: q; cum muliere rixosa et iracunda. Thesaurus desiderabilis et oleum in habitaculo iusti et ipsud est homo dissipabit illud. Qui sequitur iustitiam et misericordiam: inueniet vitam iustitiam et gloriam. Cuiusdam fortium ascendit sapiens: distruxit ergo robur fiducie eius. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit ab angustiis animam suam. Superbus et arrogans vocatur indoctus. q; in ira operatur superbiam. Desideria occidunt pigrum. noluerunt enim quicq; manus eius operari. Tota die concupiscit et desiderat qui autem iustus est tribuet et non cessabit. Hostie impiorum abominabiles que offeruntur ex sceleri. Testis mendax peribit: vir obediens loquetur victoriae. Vir impius procaciter obfirmat vultus suum: q; autem rectus est corrigit viam suam. Non est sapientia non est prudentia. non est consilium contra dominum. Equus paratur ad diem belli: dominus autem salutem tribuit.

Elias est nomine bonum q; diuitie multe in super argentum eni et aurum gratia bona. Siues et pauper obviauerunt sibi: utriusq; operator est dominus. Calidus videt malum. et abscondit se. innocens pertransit et afflictus est damno. Finis modestie timor domini: diuitie et gloria et vita. Arma et gladius in via superbii: custos autem anime sue luge recedit ab eis. Proverbum est: adolescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea. Siues pau-

peribus imperat. et qui accipit mutuum seruus est fenerantis. Qui seminat iniquitatem metet malam: et virga ire sic consummabitur. Qui pronus est ad misericordiam benedicetur: de panibus eius suis dedit pauperi. Victoriam et honorem acquirat qui dat munera: animam autem austert accipientem. Euse derisorum et exhibet cum eo virgum cessabuntq; cause et contumelie. Qui diligit cordis munditiam: propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Seculi dominum custodiunt scientiam: et supplantanter verba inquit. Sicut piger: leo est foris. in medio platearum occidens sum. Fouca profunda os alienae: cui ira est dominus incident in eam. Stultitia colligata est in corde pueri et virga discipline fugabit eam. Qui calumniatur pauperem ut augeat diuitias suas: dabit ipse ditioni et egebit. Fili mi inclina aurem tuam. et audi verba sapientium. Appone autem cor ad doctrinam meam que pulchra erit tibi cum seruaueris eam in ventre tuo. Et redubabit in labiis tuis: ut sit in domino fiducia tua. Unde et ostendam eam tibi hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter in cogitationibus et sententiis: ut ostenderem tibi firmitatem et eloqua veritatis: respondere ex eis illis. qui miserunt te. Non facias violentiam pauperi quia pauper est. neq; conteras egenum in porta: quia iudicabit dominus causam eius et configet eos qui confixerunt animam eius. Noli esse amicus homini iracundo neq; ambules cum viro furioso: ne forte discalferitas eius. et summas scandalum anime tue. Noli esse cum his qui defigunt manus suas. et qui vades se offerunt pro debitis. Si eni non habes unde restituas qd cæst ut tollat operimetus de cubile tuo? Ne transgrediaris terminos antiquos. quos posuerunt patres tui. Vidiisti virum velocem in ope suo: coram regib; stabit: nec erit aī ignobiles. Vado sederis ut comedas cū XXIII.

q pñcipe. diligenter attende q; sunt opposita ante faciem tuam: et statue cultrum in gutture tuo: si tñ habes in pñtate aiaz tuā. Ne desideres de cibis ei: si quo ē panis mendaciū. Noli laborare ut diteris: sed prudētie tue pone modum. Ne erigas oculos ad opes q; sñ potes habere: q; faciat tibi pena q; si aqle et volabunt in celū. Ne comedas cū hoie iudo: et ne desideres cibos eius qm in similitudine arioli et pecturis estimat qd igrat. Come de et bibe dic tibi: et mēs ei nō ē tecū. Libos quos comederas euomes: et pdes puleros sermones tuos. In aurib; isipietū ne loquaris: q; despicet doctrinā eloqui tui. Ne artigas puulorū terminos et agrū pupillorū ne itroeas. Propriu[m] eni illorum fortis et ipse iudicabit ptra te eāz illoꝝ. Ingredias ad doctrinā cor tuū: et aures tue ad vba scie. Noli subtrahē a puerō disciplinā: si eni pcusseris eū: vga. nō moriet. Tu vga pcutes eū: et aiaz ei de iser no liberab. Fili mi si sapientia suēt aīm' tu' gaudebit tecū cor meū: et exultabūt renes mei cū locuta

Proverbia.

recta fuerint labia tua. Non emuletur cor tuum peccatores. sed i timore domini esto tota die. quod habebis spez i nouissimo: et postulatio tua si auferet. Audi filii mihi et esto sapiens: et dirige in via animus tuus. Noli esse in concubis potatorum. nec i comediam cibis eorum qui carnes ad uescendum conse runt. quia vacantes potibus et dantes symbola consumens. et vestietur paix dormitatio. Audi patrem tuum qui genuit te. et ne contemnas cu[m] se nuerit mater tua. veritatatem eme: et noli vedere sapientiam et doctrinam et intelligentiam. Exultat gaudio pater iusti. qui sapientem genuit. letabitur in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua. et exultet qui genuit te. Prebe fili mihi cor tuum mihi. et oculi tui vias meas custodian. Souea enim profunda est meretrix et putes angustus aliena. Insidiatur in via quasi latro: et quos incautos iuenerit interficiet. Cui ve. cui patri ue. cui rixe. cui souee. cui sine causa vulnera. cui suffossio oculorum? Nonne his qui comeduntur in vino. et student calicibus epotandis? Ne intuearis vinum quando flauescit: cum splenduerit in vitro color eius. Inreditur blande et i nouissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus veneno diffundet. Oculi tui videbunt extraneas: et cor tuum loquetur peruersa. Et sic eris sicut dormiens i medio mari: et quasi sopitus gubernator amissio clavo et dices. Verberauerunt me sed non dolui. traxerunt me et ego non sensi. Quando euigilabo: et rursus vina reperiam.

Capitulum .XXIII.

E emuleris viros malos nec desideres esse cum eis. quia rapinas meditatur m[isericordia] eos: et fraudes labia eorum loquuntur. Sapientia edificabitur domus: et prudenter roborabitur. In doctrina replebuntur cellaria vniuersa substantia preciosa et pulcherrima. Vir sapiens fortis est. et vir doctus robustus et validus: quia cum dispositione initur bellum. et erit salus ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapientia i porta non aperiet os suum. Qui cogitat mala facere stultus vocabitur. Logitatio stulti peccatum est et abominatio hominum detractor. Si desperaueris lapsus in die angustie: inimicetur fortitudo tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem. et quod trahuntur ad interitum liberare ne cesses. Si direxeris vires non suppetunt: qui inspecto est cordis ipse intelligit. et seruato rem anime tue ubi fallit reddetque ho[mo]ni iuxta opera sua. Come de fili mihi mel quia bonum est. et favum dulcissimum gutturi tuo. Sic et doctrina sapientie anime tue quaz cu[m] inuenieris habebis in nouissimis spem et spes tua non peribit. Ne insidieris et queras impietatem in domo iusti: neque vastes requiem eius. Septies enim in die cadet iustus et resurget. ipsi autem corrident in malum. Cu[m] ceciderit nimis tuus ne gaudeas: et in ruina eius ne exultet cor tu

um: ne forte videat dominus et displiceat ei: et auferat ab eo iram suam. Ne contendas cum peccatis. nec emuleris impios. quoniam non habent futurorum spem mali: et lucerna impiorum extinguitur. Time dominum fili mihi et regem. cum de tractibus non comedas. Quoniam repente surgit perditio eorum: et ruinam utriusque quis non mit. Hec quoque sapientibus. Cognoscere personas in iudicio non est bonum. Qui dicunt impius iste es. maledicunt eis populi: et detestabuntur eos tribus. Qui arguant eum laudabuntur: et super eos veniet benedictio. Labia deosculabitur qui recta verba responderet. Prepara foris opus tuum: et diligenter exerce agrum tuum. et postea edifices domum tuam. Ne sis testis frustra contra proximum tuum: nec lactes quenque labus tuis. Ne dicas: quoniam fecit mihi sic faciam ei. et reddam vnicuique opus suum. Per agrum hominis pigri transiui: et per vineam viri stulti. Et ecce totum repleuerant vrtice. et operuerant superficie eius spine et macerie lapidum delecta erat. Ad cum vidisse posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Usquequo piger dormies: usquequo de somno consurges? Parum inquam dormies modicum dormitabis. paucillum manus coheres ut quiescas. et venies tibi quasi cursor egestas tua. et mendicitas quasi vir armatus.

Capitulum .XXV.

E quoque parabole salomonis. quas tras tulerunt viri ezechie regis iuda. Gloria dei est celare verbum: et gloria regum inuestigare sermonem. Celum sursum et terra deorsum. et cor regum inscrutabile. Auster rubiginem de argento: et egredietur vas purissimum. Auster impietatem de vultu regis: et firmabitur iusticia thronus eius. Ne gloriosus appareas cora rege: te in loco magnorum ne steteris. Aelius est cum ut dicatur tibi ascende huc. quod ut humilioris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio citio. ne postea emendare non possis cum de honesta ueris amicu tuu. Causam tuam tracta cum amico tuo. et secretum extranco ne reueles: ne forte insulter tibi cui audierit. et exprobare non cesset. Gratia et amicitia liberant: quas tibi serua: ne exprobabilis fias. Aula aurea in lectis argenteis: quod loquitur verbum in tempore suo. In auris aurea et margarita fulgens: qui arguit sapientem et au rem obedientem. Sicut frigus numis in die mes sis: ita legatus fidelis ei qui miserit eum: anima ipsius requiescere facit. Nubes et ventus et pluviae non sequentes. vir gloriolus et promissa non coplens. Patientia lenietur princeps: et lingua mollis confringet duritiam. Ad inuenisti. come de quod sufficit tibi: ne forte satiatus euomas il lud. Subtrahere pedem tuum de domo proximi tui: ne quando satiatus oderit te. Iaculum et gladius et sagitta acuta: homo qui loquitur verbū

Proverbia.

stra proximum suum falsum testimoniu*m*. *B*ens putridus et pes lassus quod sperat sup infideli in die angustie, et apertit pallium i die frigoris. *A*cetum i intro. quod catat carnia cordi pessimo. sicut tinea vestimento et vermis ligno: ita tristitia viri nocet cordi. *S*i esurierit iume*t*u*c*ib*a* illu*m*: si sit da ei aqua bibere. *P*runas cni congregabis super caput et dominis redder tibi. *T*entus aglo dissipat plumas: et facies tristis ligna detrahete. *M*elius est sedere in angulo domatis: quod c*u* muliere luti giosa. et in domo communi. *A*qua frigida aie siti enti: et n*ic*ius bonus d*omi*na terra logiqua. *F*ons turbat pede et vena corrupta: iust cadet cor*az* ipso. *S*icut quod mel multum comedit no*n* est ei bonu*m*: sic quod scrutator est maiestas oppermetur a gloria. *S*icut v*ib*s pat*es* et absquod muro*z* abitu*m*: ita vir quod p*ot* in loquendo cohibere spiritum suum. .XXVI.

Volumodo n*ix* in estate. et plu*ie* in messe

quod sic idec*e*s est stulto gloria. *S*icut an*ti*s i al*ta* transuol*as* et passer quolibet vad*e*s: sic maledictu*m* frustra p*ba*t*u* in qu*ep*ia superueni*et*. *F*lagellu*m* equo et ch*am*² asino. et virga in dor*sa* i*prud*ent*iu*m. *R*esp*o*deas stulto iuxta stultit*ia* su*m*. ne efficiaris ei simili*s*. *R*esp*o*de stulto iuxta stultit*ia* su*m*: ne sibi sapi*es* e*st* vide*as*. *C*laud*p* dib*z* et ini*q*ret*e* bib*e*s: qui mittit verba p*n*icu*m* stultu*m*. *Q*uod pulcras frustra habet claud*t*ibias sic indec*e*s est in ore stultor*u* parabola. *S*icut quod mittit lapide*m* in aceru*m* mcuri*m*: ita quod tribuit in s*pi*ci*e* honore*m*. *Q*uod si spina nasc*it* in manu*m* temu*let*: sic parabola in ore stultor*u*. *J*udiciu*m* determinat causas: et quod iposuit stulto silent*u* iras mitigat. *S*icut canis quod reuertitur ad vomitu*m* sic ipud*e*s quod iterat stultit*ia* su*m*. *E*vidisti homin*e* sapi*et*ez sibi videri: magis illo spem habebit inspi*es*. *S*i cit piger leo est in via. et leena in iteneribus. *S*i cit hosti*m* vertitur in cardiac suo: ita piger i lectu*lo* suo. *A*bse*cd*it piger man*z* sub ascella sua. et laborat si ad os su*m* eas couerterit. *S*api*et*ior sibi stultus videtur: sept*e* viris loqu*et*ibus suis. *S*i cit quod app*he*dit auribus carn*e*: sic quod trahit et i paties com*is*ce*ct*ur rixe alterius. *S*icut noxiu*m* est quod mittit sagittas et lanceas ad morte*m*: ita vir quod fraudulenter nocet amico suo: et cu*m* fuerit deph*eh*e*us* d*icit*: lud*e* fec*it*. cu*m* defec*er*it ligna extingue*re* ignis et susurr*o*e subtracto*m*. iurgia co*q*esc*u*t. *S*icut carbones ad prunas te ligna ad igne*m*: sic homo ira c*uid*us suscit*at* rixas. *V*erba susurr*o*is quod simplia. et i*ha* perueni*at* ad intima cordis. *Q*uod si argento sordido ornare velis vas fictile. sic labia tu*m*entia cum pessimo corde sociata. *L*abus suis i telligitur inimicus: cu*m* in corde tractauerit dolos. *Q*uando submiserit vocem suam ne credideris ei: quod sept*e* nequitie sunt in corde illius. *Q*ui operit odium fraudulenter: reuelabitur malitia eius*m* in concilio. *Q*ui sodit sone*am* incipit in ea et quod volunt lapide*m* reuerte*re* ad e*u*. *L*ingua fallax no*n* amat veritat*e* et os lubric*u* op*er*at ruinas. .XXVII.

E glorieris in crastini ignorans quid su*m* peruentura pariat dies. *L*audette alien*o* *t* non os tu*m* extraneus et no*n* labia tua. *G*raue est laxu*m* et onerata arena: s*iz* ira stulti v*tro* quod graui*m*. Ita non habet misericordia*m*. nec er*u* pens furor. et impetu*m* c*oc*itati spiritus ferre quod poterit. *M*elior est manifesta correctio*m*: quod amor absconditus. *M*eliora sunt vulnera diligentis: quod fraudulenta oscula odientis. *A*nima saturata calcabit fanum. et anima*m* esuriens etiam amarum pro dulce sumet. *S*icut avis transmigrans de mundo suo: sic vir quod derelinquit locum suum. *U*ngu*e* et variis odoribus delectatur cor*z*. et bonis amicis p*hi*liis anima dulcoratur. *A*micum tu*m* et amicum patris tui ne dimiseris. et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. *M*elior est vicinus iuxta: quod frater procul. *S*tude sapientie filii mi*m* et letifica cor*z* meum: ut possis exprob*ati* responder sermonem. *A*stutus videns malum absconditus est: peruuli transiunt sustinuerunt pro extraneo. et pro alienis aufer ei p*ign*us. *Q*ui benedic proximo suo voce grande de n*o*te conserge*m*: malediceti simul erit. *L*ecta p*st*illantia in die frigoris et logios*m* mulier compantur. Qui retinet eam quasi qui ventu*m* teneat. et oleu*m* dextera sue evacuat. *F*erru*m* vero exacutur. et homo ex auctor faciem amici sui. *Q*ui seruat sic cum comedet fructus eius: et qui custos est domini sui glorifica bitur. *Q*uod in aquis resplendet vultus p*sp*iritu*m*: sic corda homin*m* manifesta sunt prud*et*ibus. *I*nfernus et aditio n*u*quod repletur similiter*m* oculi homin*m* insaciabiles. *Q*uod p*ba*k*z* in conflatorio arg*et*u*m*: et in fornace aur*u*: sic p*ba*k*z* h*o* ore laudantis. *C*or*z* in*q*ing iug*it* mala: cor*z* aut*r*ec*et*u*m* iug*it* sci*en*ti*m*. Si contuderis stultu*m* in pila quod p*u*l*as* ferente desup*o* pilo*m*: no*n* auferetur ab eo stultitia eius. *D*iligenter agnosc*et* vultu*m* pecoris tui: tu*m* tu*m* ges considera*m*. Non enim habebis iugiter potest statem: sed corona tribuerit tibi in generatione*m* generatione*m*. Aperta sunt prata et apparuerunt herbe virentes: et collecta sunt fena de motibus. Agni sunt ad vestimentu*m* tu*m* et bedi ad agri p*ci*u*m*. sufficiat tibi lac caprar*u* i cibos tuos et in*ne*cia dominus tue et ad victim*m* ancillis tuis. .XXVIII.

f autem quasi leo confidens ab*q*uo*z* terrore crit. *P*ropter peccata terre multi principes eius*m*: et propter hominis sapientiam et horum scientiam que dicuntur. vita ducis longior erit. *V*ir pauper caluminans pauperes: similis est ymbri vehementi in quo paratur fames. *Q*ui dereliquerit legem. iandant imp*u*z: qui custodiunt suc*ci*enduntur contra eum. *V*iri mali non cogitant iudicium*m*: qui aut*e* inquirunt d*omi*n*is* animaduertit o*ia*. *M*elior est paup*er* ab*u*las*m* i*sp*licitate sua. quod diues i*pa*nis itinerib*z*. *Q*ui custodit leg*e* fil*z* sapi*es* e*st*. quod aut*r* comesatores pascit p*su*dit p*re*z suum.

Prouerbia.

Qui coaceruat diuitias usuris et senore liberali i paupes congregat eas. Qui declinat aures suas ne audiat leges oeo ei erit execrabilis. Qui decipit iustos in via mala in iteru suo corruet: et sim pllices possidebunt bona ei. Sapientus sibi videt vir diues. paup aut prudens scrutabis eum. In ex ultatione iustorum multa gloria est. regnabitibus impiis ruine hominum. Qui abscondit scelera sua non dirigetur. qui autem confessus fuerit et reliquerit ea misericordia consequetur. Beatus ho qui semper est pauidus. qui uero mentis est dure. corruet in malum. Leo rugiens et virus esuriens princeps impius super populum paupem. Vix idgens prudentia. multos opprimit per calumniam qui autem odit auaritiam. loge fient dies eius. Hominem qui calumniatur anime sanguinem. si usque ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui abn lat simpliciter salutem erit. qui pueris gradus viis concidet semel. Qui opacum terram suam satiabitur panibus. qui autem sectatur ocium replebitur ege state. Vir fidelis multum laudabilis. qui autem festinat ditari. non erit innocens. qui cognoscit in iuditio faciem non bene facit: iste et per buccella paus deserit veritatem. Vir qui festinat ditari et aliis i uidet ignorat quod egestas supueniet ei. Qui corripit hominem: graciā postea inueniet postea apud eum. magis quam ille qui per lingue blandimenta decipit. qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre: et dicit: hoc non esse peccatum particeps hominem cide est.. qui se iactat et delatatur. uiritia concitat. qui vero sperat in domino salvabif. Qui confidit in corde suo stultus est: qui autem gradus sapienter ipse laudabilis. Qui dat pauperi non indigebit. Qui despiciit deprecantem sustinebit penuriam. Cum surrexerint impius. abscondens hoies: cum illi perierint. multiplicabuntur iusti. .XXIX.

v Pro qui corripiantem dura cervice contineat repentinus superueniet interitus: et eum sanitas non sequet. In multiplicatione iustorum letabitur vulgus: cum impiis sumiserint principatum gemit populus. Vir qui amat sapientiam letificat patrem suum. qui autem nutrit scortum perdet substantiam. Rex iustus erigit terram vir auarus destruet eam: Homo qui blandis fitis sermonibus loquens amico suo: rere expandit gressibus eius. Peccantem virum. iniquum in uoluet laqueus: et iustus laudabitur. atque gaudebit. Mout iustus causam pauperum. impius ignorat scientiam. Homines pestilentes dissipant cunum. sapientes vero auertunt furorem. Vir sapiens si cum stulto contendit: sine irascitur sine rideat: non inueniet requiem. Uiri sanguinum oderunt similes. iusti autem querunt aiam ei. Totum spiritum suum perfert stultus: sapiens differt et reservat ipsorum. Princeps qui libenter audit verba meda cui: oes mistros habet impios. Pauper et creditor obviauerunt sibi: utriusque illuminator est dominus. Rex qui iudicat in veritate pauperes. thronus

eius in eternum firmabitur. Virga atque correctio tribuit sapientiam. puer autem qui durrit voluntati sue confundit matrem suam. In multiplicatioē impiorum. multiplicabuntur scelera et iusti ruinas eorum videbunt. Erude filium tuum et refrigerabit te. et dabit delicias aie tue. Cum propheta defecerit populus dissipabitur: quod custodit legem beatam est. Servus verbis non potest erudiri: quia quod dicit. intellegit. et renderet stemnit. Utidi hominem veloces ad loquendū. stultitia magis speranda est quam illius correctio. Qui delicate a pueritia sua nutrit suum suum: postea sentiet eum primum. Vir iracundus procerat ritas: et quod ad indignandum facilis est. erit ad peccandum placitor. Superbum sequitur humilitas. et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum sive participat odit animam suam. adiurantem audit. et non iudicat. Qui timet hominem citius corruet. quod sperat in domino subleuabitur. Multi requirunt faciem principis et iudicium egreditur a domino singulorum. Abhominatur iusti virum ipsum: et abhominiantur impius eos qui in recta sunt via. verbum custodiens filius. extra perditionem erit. .XXX.

v Erba congregantis filii vomentis. visio quam locutus est vir cum quo est deus. et quod deo secum morante confortatus ait. Stylissimus sum virorum et sapientia hominum non est mecum. Non didici sapientiam. et noui scientiam sanctorum. Quis ascendit in celum atque descendit? Quis continuo spiritum in manib[us] suis? Quis colligavit aquas quae in vestimento? Quis suscitavit oes terminos terre? Quod nomen est eius. et quod nomen filii eius si nosti? Omnis homo dei ignitus clypeus est omnibus sperabilis in se. Ne addas quicquam verb illius. et arguaris inueniaris quod mendax. Tu rogam te. ne deneges mihi antequam moriar. vanitatem et verba mendacia longe fac a me. Nondicitatem et diuicias ne dederis mihi. Tribue tam uictui meo necessaria. ne forte satiatus illiciar ad negandum. et dicam quis est dominus. aut egestate coquulus furer et piurem nomen dei mei. Ne accuses seruum ad dominum suum: ne forte male dicat tibi et corrucas. Generatio quae patri suo male dicit. et que matre sue non benedicit. Generatio quae sibi munda videtur: et tamen non est lata a cordibus suis. Generatio cuius excelsi sunt oculi et palpebre eius in alta surrecte. Generatio que pro dentibus gladios habet et commandit molari bus suis. ut comedat iopes de terra. et pauperes ex hominibus. Sanguinis uige dñe sunt filie. dicentes affer. affer. Tria sunt infaturabilia. et quartum quod nunquam dicit sufficit. Infernus et os vulne et terra que non faciatur aqua. ignis vero nunquam dicit sufficit. Oculum qui subsanat patrem et quod despiciit portum matris. sive suffodianum eum cor ui de torrentibus. et comedant eum filie aquile. Tria sunt difficultas mihi: et quartum penitus ignoro. Uia aq[ua]le in celo. via colubri super petram. via nauis in medio mari: et via viri in adolescetia. Talis est via mulieris

versus franciscanus

versus in coginta

Ecclesiastes.

adultere que comedit et tergens os suum dicit.
Non sum operata malum. Per tria mouet terra, et quartum quod non pot sustinere. Per serum cum reguauerit, per stultum cu saturat suerit cibo. et per odiosam mulierem cum in matronia fuerit assumpta, et per ancillam cu fuerit heres domine sue. Quatuor sunt minima terre et ipsa sunt sapientiora sapientibus. Formice populis infirmus; qui preparat in messe cibū suū. Lepusculus plebs italida, qui collocat in petra cubile suum. Regem locuta non habet: et egreditur vniuersa p turmas suas. Stellio manibus nititur, et moratur in edibus regis. Tria sunt que bene gradiuntur, et qrtū qd incidunt feliciter. Leo fortissimus bestiaz, ad nullius pauebit occursus. Gallus succinctus lumbos suos, et aries: nec est rex qui resistat ei, et qui stultus apparuerit: post qz eleuatus est in sublime. Si enī rellexisset: ori suo imposuisset manum. Qui autem fortiter pretit vbera ad eliciendum lac, exprimit buntur. et qui emungit vehementer, elicit sanguinem: et q puocat iras, producit discordias.

Capitulum .XXXI.

Verba lamuelis regis. Cisio q erudiuit eum mater sua. Quid dilecte mi? quid dilecie vteri mei? quid dilecte votoru meorum? Ne dederis mulieribus substantiam tuā et diuitias tuas ad delendos reges. Noli regib o lamuel, noli regib dare vinum, quia nullum secretum est vbi regnat ebrietas. Ne forte bibat et obliuiscantur iuditionum et mutent causam filiorum pauperis. Date siceram merentib, et vi num his qui amaro sint animo. Bibant et oblitiscantur egestatis sue, et doloris sue n recorden amplius. Aperi os tuum muto, et causis omniū filiorum qui pertranseunt. Aperi os tuum, decerne qd iustum est, et vindica inopem et pauperem Aleph. Mulierem fortem quis inueniet: pcul et de yltumis finibus precium eius. Beth. Lōfudit in ea cor viri sui, et spolius non indigebit. Symel Reddet ei bonum et non malum omnib dieb vite sue. Beleth. Quesuit lanam et linum, et opata est consilio manuum suarum. He. Facta ē quia si nauis institutoris de longe portans panem suuz Hau. De nocte surrexit, dedicetz predam domesti cis suis et cibaria ancillis suis. Zai. Considerauit agruz et emit eū: destruet manuū suaz plāta uit vineam. Heth. Accinctit fortitudine lumbos suos, et roboravit brachium suuz. Theth. Gustauit et vidit quia bona est negotiatio eius nō extinguetur in nocte lucena ei. Ioth. Ad anum suam misit ad fortia: et digitū eius apprehende runt fusum. Cap. h2 Manū suam apperuit inopi et palmas suas extendit ad pauperem. Lamech Non timebit domini sue a frigoribus niuis: oēs enim domestici ei vestiti sunt duplicit. Mem Stragulatā vestē fecit sibi: byssus et purpura idumentuzeus. Nun. Nobilis i portis vir ei

quando sederit cum senatorib terre. Samech Syndonem fecit et vendidit: et cyngulum tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo et decor indumen tu ei: et ridebit i die nouissimo. Ide os suū appetuit sapientie, et lex clementie in lingua eius. Sa de. Considerauit semitas dom⁹ sue: et panē ocio sa non comedit. Loph. Surrexerunt filii eius et beatissimam predicatorum, vir eius et laudauit eam. Res. Multe filie congregauerūt diuitias, tu supergressa es vniuersas. Syn. Fallax gratia et vana ē pulchritudo: Mulier timens dominum ipsa laudabitur. Thau. Date ei de fructu manuū suarū: et laudet eaz in portis opera eius

Explicit proverbia salomonis. Incipit prologus sancti Hieronymi i librum Ecclesiasten.

mEmini me an hoc ferme quinque
niū, cū adhuc rome cēm et ecclesiaste
sancte blesille legerē, vt ea ad ptep
tū mūdi huius pnocarem, et oē qd
i mūdo cerneret putaret eē p nibi

lo. rogatum ab ea vt in morem cōmentario li. obscura queqz defererem vt absqz me posset intelligere que legebat. Itaqz quoniam in precictu nostri operis subita morte subtracta est, et ybi non meruimus a paula et eustochium talem vite nre habere psonē: tāto vulnere tūc pcess⁹ obmutui, nūc in betlebez positus, angustiore videlicz ciuitate, et illi⁹ memorie et yobis reddo quod debeo. Hoc breuiter ammonēs q nullius auctoritez securus sum: sed de hebreo trāfferens: maxie septuagita interpretū pfectudini me coaptavi. i his dūtarat q non multū ab hebraycis discrepabat. Interdum acquile quoqz et symmachi et theodocionis recordat⁹ suū: vt nec nouitate nimia lectoris studiū deterrerē, nec rursus ptra pfectiā me qz fōte veritatis omisso optionū riuulos pfectarer

Explicit prologus sancti Hieronymi.
Incipit liber ecclesiast es.

I. **Erba ecclesiast**
tes filii dauid regis hierusalem. Vanitas vanitatum dixit ecclasiastes. vanitas vanitatum et oia vanitas. Quid hēt aplius hō de vniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatō pterit et gnatō adūt terra aut in eternū stat. Hic sol et occidit et ad locū suū reuertit: ibiqz ēnascēs gyrat p me ridiem: et flectitur ad aquilonē. Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus, et in circulos suos reuertitur. omnia flumina intrant in mare et mare non redundat. Ad locum vnde exēit flumina reuertuntur: vt iterum fluant. Luncte res difficiles: nō potest eas homo explicare sermōe.

Ecclesiastes.

Non saturatur oculus visu: nec auris auditu impetratur. Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. nihil sub sole nonum nec valet quis quod dicere: ecce hoc recens est. Ita enim precessit in seculis que fuerunt ante nos. Non est priorum memoria: sed nec eorum quidem que postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex israel in hierusalem. et proposui in animo meo querere et in uestigare sapienter. de omnibus que sunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit deus filius hominum: ut occuparentur in ea. Vidi que sunt cuncta sub sole. et ecclesia vniuersa vanitas et afflictio spiritus. Misereri difficile coniunguntur et stultorum infinitus est numerus. Locutus sum in corde meo dicens. Ecce magnus effectus sum et precessi omnes sapientia qui fuerunt ante me in hierusalem: et mens mea contemplata est multa sapienter et didici: dedi quod cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam. erroresque et stulticiam. Et agnoui quod in his quoque esset labor et afflictio sp̄us. eo quod in multa sapientia multa sit indignatio. et qui addit scientiam. addit et labore.

Capitulum .II.

Ixi ergo in corde meo: Vnde adiutor et affluit am delitus. et fruar bonis. Et vidi quod hoc quoque esset vanitas. Risum reputavi errorem. et gaudio dixi. Quid frustra de ciperis? Logit aut in corde meo. abstrahere a vi no carnem meam. ut animum meum transferre ad sapientiam. deuotare meque stulticiam. donec videbam quid esset utile filii hominum. quo facto opus est sub sole numero dierum vite sue. Unde agnoscendi opera mea. Edificau mibi domos et plantau vineas. feci ortos et pomeria et conseui ea cum generis arborebus et extruxi mibi piscinas aquae ut irrigarem silvam lignorum germinantium. Posse di seruos et ancillas multaque familiam habui. armenta quoque et magnos ouium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in hierusalem. Coacerbam mibi argentum et aurum et substantias regum et prouinciarum. Feci mibi cantores et cantatrices et delicias filiorum hominum. et phos et vicescolos in ministerio ad vina fundenda et supergrexsum sum opibus omnes qui ante me fuerunt in hierusalem. Sapientia quoque perseverauit mecum. et omnia que desiderauerunt oculi mei non negauit eis. nec prohibuit cor meum qui omni voluptate frueretur. et oblectaret se in his que preparaueram. Et hanc ratus sum partem meam. si viteret labore meo. Cumque me conuerisset ad vniuersa opera que fecerant manus mee et ad labores quibus frustra sudaueram. vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi. et nihil permanere sub sole. Transi ad contemplationem sapientiam. erroresque et stulticiam. Quid est

inquit homo ut sequi possit reges factorē suū? Et vidi quod tantum precederet sapientia stultitia quantum differt lux a tenebris. Sapientis ocu li in capite eius. stultus in tenebris ambulat. Et didici quod unus virusque esset interitus. et dixi in corde meo. Si unius et stulti et meus occasus erit quid mibi prodest quod maiorem sapientie dedi operam? Locutusque mente mea. animaducit quod hoc quoque esset vanitas. Nam enim memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum. et futura opera obliuioni cuncta pariter operient. Non doctus similiter ut indoctus. et in circulo teder me vite mee. videntem mala esse vniuersa sub sole. et cum cuncta vanitatem et afflictionem sp̄us. Rursus de testatus sum omnem industriam meam qua sub sole studiosissime laboravi habiturus heredem. post me quem ignoror utrum sapiens vel stultus futurus sit. et dominabitur in laboribus meis quibus desudau et sollicitus fui. Et est quicquid tam vanus? Unde cessau. renuntiavimus cor meum ultra laborare sub sole. Nam cum aliis laborebat in scientia et doctrina et sollicitudine. homini ociosa quae sita dimittit. Et hoc quoque vanitas et magnum malum. Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo et afflictione spiritus qua sub sole cruciatus est? Junci dies eius doloribus et erum pleni sunt nec per noctem mente requiescit. Et hoc nonne vanitas est? Nonne melius est comedere et bibere et ostendere anime sue bona de laboribus suis? Et hoc de manu dei est. Quis ita denorabit et delitus affluet ut ego? Homini bono in conspectu suo dedit deus sapientiam et scientiam et letitiam. peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluviam. ut addat et cogredit et tradat ei qui placuit deo. Sed et hoc vanitas est et cassa sollicitudo metus.

Capitulum .III.

Multa tempus habent. et suis spaciis transiit vniuersa sub celo. Tempus nascendi. et tempus moriendi. Tempus plantandi. et tempus euellendi quod plantatum est. Tempus occidendi. et tempus sanandi. Tempus destruendi. et tempus edificandi. Tempus flendi et tempus ridendi. Tempus plangendi. et tempus saltandi. Tempus spargendi lapides. et tempus colligendi. Tempus amplexandi. et tempus longe fieri ab amplexibus. Tempus acquirendi. et tempus perdendi. Tempus custodiendi. et tempus abuciendi. Tempus scindendi. et tempus coquendi. Tempus tacendi. et tempus loquendi. Tempus dilectionis. et tempus odii. Tempus belli. et tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Vidi afflictionem quam dedit deus filius hominum ut distendantur in ea. Luna fecit bona in tempore suo. et mundum tradidit disputationem eorum: ut non inueniat homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.

Ecclesiastes.

Et cognoui q̄ non esse melius nisi letari : facere
bene in vita sua . **O**mnis enim hō q̄ comedit et
bibit . et videt bonum de labore suo : hoc donum
dei est . **D**idici q̄ omnia opera que fecit deus p-
seuerent in perpetuū . **M**on pōnum² eis quicqz
addere nec auferre : que fecit de² vt timeat . **D**o
factum est ipsum pmanet . **Q**ue futura sunt iam
fuerunt . et de² iaurat quod abiit . **V**idi sub sole
in loco iudicij impietatem . et in loco iusticie uniq-
ratem , et dixi in corde meo . **I**ustum et impium
iudicabit dominus et tempus ois rei tunc erit .
Dixi in corde meo de filiis hominum ut pbaret
eos deus . et ostēderet similes eē bestiis . **I**cce
vnus interit² ē hōis et iumētorū . et equa vtriusqz
conditio . **S**icut moriuntur hō : sic et illa moriuntur .
Similiter spirant omnia . et nihil bēt hō iumēto
amplius . **L**ucta subiacent vanitati . et omnia per
gut ad vnū locū . **D**e terra facta sunt : et i terrā
piter renertuntur . **Q**uis nouit si spūs filiorū adā
ascendat sursum . et si spūs iumētorū descendat de
orsum : **E**t deprehēdi nihil meli² eē qz letari ho-
minem in ope suo . et hanc eē ptem illius . **Q**uis
enim euz adducet ut post se futura cognoscatur :

Erit me ad alia 2 .III.

v vidi calunias que sub sole geruntur: et la
chrimas innocentium et neminem conso-
latorem. nec posse resistere eorum violentie. cun-
ctos auxilio destitutos. Et laudavi magis mor-
tuos quam viventes. et feliciorum utroque iudicauit q
needum natus est: nec vidit mala que sub sole sunt
Rursum contemplans sum omnes labores ho-
minum. et industrias animaduerti patere inuidie
proximi. Et in hoc ergo vanitas et cura superflua est.
Stultus complicat manus suas et comedit carnes
suis dicens. Abselius est pugillus cum requie:
quam plena utraque manus cum labore et afflictione
animi. Considerans repperi et aliam vanitatem
sub sole. Unus est et secundum non habet. non filium
non frem. et tamen laborare non cessat. nec satian-
tur oculi eius diuitiis. nec recogitat dicens. Qui
laboro. et fraudo aliam meam bonis? In hoc quo
est vanitas est. et afflictio pessima. Abselius ergo est
duos esse simul quam unum: habet enim emolumen-
tum societatis sine. Si unus ceciderit. ab altero fulcieat.
Ne soli: quia cum ceciderit non habet sublevantem se.
Et si dominerint duo soubentur mutuo. Unus quo
modo calefiet. Et si quispiam proualuerit etra unum
duo resistunt ei. Funiculus triplex difficile rupif.
Abselior est puer paup et sapiens rege sene et stulto.
qui nescit preuidere in posterum: qui de carcere cathe-
nisque interdum quae egrediatur ad regnum. et aliis
natus in regno inopia consummatur: Vidi cun-
ctos viventes qui abundant sub sole cum adolescere
se cedo: qui prosser per eo. Infinitus est numerus
populi omnium qui fuerunt ante eum. et qui postea futuri
sunt non letabuntur in eo. Sed hoc vanitas et
afflictio spiritus. Custodi pedem tuorum ingredies
domum dei. et appropinqua ut audias. Multo

enim melior est obedientia q̄d stultorum victimae: q̄ nesciunt qd faciunt mali .v.

E temere qd loquaris: neqz cor tuu3 sit
velox ad pferendū fmonē coram deo.

Deus enim in celo et tu super terram: idcirco sint pauci homines tui. Multas curas sequuntur somnia. et in multis sermonibus inuenies stulticia. Si quid voulisti deo ne moreris reddere. Displacet enim ei infidelis et stulta promissio: Sed quodcumque voulneris. redde. Multoque melius est non voulere: quam pro vota promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas. coram angelo non est puidetia: ne forte iratus dominus contra sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. Ubi multa sunt somnia plurime sunt vanitates et sermones inumeri. Tu vero deum time. Si videris calumnias egenorum et violentia iudiciorum et subverti iustitiam in prouincia: non mireris super hoc negocium. quod ex celo excelso est aliud: et super hos quoque eminentiores sunt alii. et insuper universae terre rex imperat seruienti. Quare non ipsebitur pecunia. et quod amat diuicias fructum non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi multe sunt opes: multi et quod comedunt eas. Et quid prodest possessio: nisi quod cernit diuitias oculis suis: Dulcis est somnus operanti sicut parvus multum comedat: saturitas enim diuitis non sinit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole: Sicutie conseruante in malum domini sui. Perirent enim in afflictione pessima. Generantiliu[m]: qui in summa egestate erit. Si eut egressus est nudo de vetero matris sine sic reueretur. et nihil auferat secum de labore suo. Multa rabilis prius infirmitas. Quoniam venit: sic reuertetur. Quid ergo potest ei quod laborauit in ventu? Lunctis diebus vite sue comedit in tenebris et in curis multis. et in erumna atque tristitia. Hoc itaque visum est mihi bonum: ut comedat quod et bibat et fruatur letitia et labore suo. quo laborauit ipse sub sole numero diebus vite sue: quos dedit ei deus. et hec est pro illi. Et omni homini cui dedit deus diuitias atque subiectam potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis et fruatur pre sua. et latet de labore suo: hoc est donum dei. Non enim satis recordabiles diebus vite sue. eo quod deus occupatus delitiis est ei. .vi.

Si et aliud malum quod vidi sub sole et qui

e St & aliud malū quod vidi sub sole & qui
dem frequens apud homines. Vir cui de-
dit deus divitias & substātiā & honoř
& nihil deest aie sue ex omnib⁹ que desiderat nec
tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo: sed
homo extrane⁹ vorabit illud. Hoc vanitas & mag-
na miseria est. Si genuerit quispiā cētū liberos
& vixerit multos annos. & plures dies etatis ha-
buerit. & anima illius non vtak bonis substantie
sue: se pulturaq⁹ careat. de hoc ego pronūtio q⁹
melior illo sit abortivus. Frustra enī venit & p̄ḡe
ad tenebras. & oblitione delebitur nomen eius.
Non vidit solem: neq⁹ cognovit distantia boni &

Ecclesiastes

mali: etiam si duobus milibus annis vixerit et non fuerit perfrutus bonis. Nōne ad vnū locū p̄perāt omnia: Omnis labor hominis in ore ei⁹ sed anima eius nō implebit bonis. Quid habet amplius sapiēs a stulto. et quid pauper nisi vt p̄gat illuc vbi est vita? Abelius est videre qd̄ cupias qz desiderare qd̄ nescias. Sed et hoc vanitas est. et p̄sumptio sp̄us. Qui futurus est. iam vocatū est nomen ei⁹. et scitur q̄ homo sit: et nō possit cōtra fortiorē se in iudicio cōrēdere. Herba sunt plurima: mltqz in disputādo habētia vanitatē.

Vid necesse est homini maio VII.

q̄ ra se querere: cū ignorat quid conducat sibi in vita sua numero dierum peregrinationis sue. et tēpore qd̄ velut vmbra preterit? Aut quis ei poterit indicare: quid post eū futurū sole sit? Abelius est nomen bonū qz vnguentū p̄ciosa: et dies mortis dies nativitatis. Abelius ē ire ad domū luctus qz ad domū cōuiuii. In illa enī finis cūctoz ammonet hominū et viuēs cogitat quid futurū sit. Abilioz est ira risu. quia per tristitia vultus corigit animus delinqntis. Cor sapiētū vbi tristitia est: et cor stultoz vbi letitia. Abelius est a sapiēte coripi: qz stultoz adulatiōne decepi: quia sicut sonitus spinarū ardentiū sub olla: sic risus stulti. Sed et hoc vanitas. La lumnia cōturbat sapiētem. et perdat robur cordis eius. Abilioz est finis oratiōis: qz principium. Abilioz est patiēs arrogāte. Ne sis velox ad ira scandū: q̄ ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas. quid putas cause est q̄ p̄pora tēpora meliora fuerū qz nūc sunt. Stulta enī est huiusmodi interrogatio. Utilior est sapiētia cuz dimitius et magis prodest videntibus solem. Sicut enī p̄egit sapiētia sic p̄egit pecunia. Hoc aut plus habet eruditio et sapiētia: q̄ vitā tribuūt possessori suo. Considera opera dei. q̄ nemo possit corrigere quem ille desperit. In die bona fruere bonis. et malā diem precaue. Sicut enim hac sic et illam fecit dens: vt nō inueniet homo cōtra eum iustas q̄rimonias. Nec quoqz vidi in die vanitatis mee. Justus peribit in iustitia sua. et impius multo viuit tempore in malicia sua. Noli esse iustus multum neqz plus sapias quaz necesse est ne obstupescas. Ne impie agas multū et noli esse stultus ne moriaris in tempore nō tuo. Bonū est te sustētare iustum s̄ ab illo ne subtrahas manū tuā: q̄ timet deū nihil neglit. Sapiētia cōfortant sapiētē: super decē p̄ncipes cūtatis. Nō est enī homo iustus in terra: q̄ faciat bonū et nō peccet. Sz in cūctis sermōibus q̄ dicūt. nec accōmodes cor tuūz: ne forte audias seruū maledicētē tibi. Scit enim cōsciētia tua: q̄ et tu crebro maledixisti alius. Cūcta temptau in sapia. Dīci sapiēs efficiar. et ipa longis recessit a me mltō magis qz erat. Et alta p̄funditas: q̄s inueniet eam? Lustrau in uerso aio meo: vt scirē et cōsiderarē et querē sapiāz et rōz: et vt cōgnoscerē ipietatē stulti et erroē ipudētiūz.

Et inueni amariorē morte mulierē. q̄ laqus vena top est: et sagena cor eius. Vincula sunt manus il luis. Qui placet deo effugiet illā: q̄ autē peccator est capietur ab illa. Ecce hoc inueni dixit ecclasi astes. vnū et alterum: vt inuenirem rationem qui vñhuc querit aia mea et nō inueni. Utrū de mille vnū repperi: muliere ex oībus non inueni. Solū modo hoc inueni. q̄ fecerit deus hoīez rectum: et ipē se infinitis miscuerit q̄stionib⁹. Quis talis ut sapiēs est: Et q̄s p̄gnouit solutionē verbi? VIII.

Apia hōis lucet in vultu eius et potētissi

s̄ mus faciē illius cōmutabit. Ego os̄ f̄gis obseruo. et p̄cepta iuramēti dei. Ne festi nes recedere a facie eius: neqz p̄maneas in ope malo: q̄ oē qd̄ voluerit faciet. et f̄mo illius p̄tē plen⁹ē. Nec dicere ei qslqz p̄t: quare ita facis? Qui custodit p̄ceptū. nō expief qeçz mali. Tempus et respōsionē cor sapiētis intelligit. Si nego cōtō tps ē: et opportunitas et multa hominis artificio: q̄ igrat p̄terita: et futura nullo scire p̄t nūcio. nō est in hōis p̄tē phibere sp̄m. nec habet p̄tētē in die mortis: nec siniſ quiescere ingruente bello: neqz saluabit impietas impium. Omnia hec considerau: et dedi cor meum in cūctis operibus que sunt sub sole. Interdum dominatur homo homini in malū suū. Vidi impios sepulcos qui etiam cum adhuc viuerēt. in loco sancto erant: et laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum. Sed et hoc vanitas est. Eteni q̄ nō profertur cito p̄tra malos hīa: absqz timore vlo filii hōium pp̄etrāt mala. Attī peccator ex eo q̄ cēti es facit malū et p̄ patiētā sustētak ego p̄gnoui q̄ erit bonū timētib⁹ deū: q̄ verēt faciē ei⁹. Non sit bonū ipso: nec plōgēt dies ei⁹: s̄ q̄si vmbrostrā scāt: q̄ nō timēt faciē dñi. Et ē alia vanitas q̄ fit sup terrā. Sūt iusti qbus mala pueniunt q̄si opa egerit ipioz et sunt ipu q̄ ita securi sunt q̄si iusto rū facta habeant. Sed et hoc vanissimū iudicio. Laudau igif letitiā q̄ nō esset hōi bonū sub sole nisi q̄ comederet et biberet atqz gauderet et hoc solū secū auferret de labore suo oībus dieb⁹ vite sue quos dedit ei dñs s̄b sole. Et apposui cor meū vt scirē sapiāz et intelligētē dissensionē q̄ vīsa in terra. Et hō q̄ dieb⁹ et noctib⁹ somnū nō capit oculis. Et intellexi q̄ oīuz oper̄ dei nullaz possit hō inuenire rōz eoz q̄ fiūt s̄b sole et q̄nto magis laborauerit ad q̄redū tāto min⁹ iuenerat. Enī si dixerit sapiēs sē nosse. non poterit repire. Q̄ia hec tractau in corde meo: vt curiosē intelligētē. IX.

s̄ manu dei: Et tamen nescit homo vtrum amore an odio dign⁹ sit sed omnia in futurum seruātur incerta: eo q̄ inueniātā eque euēniant iusto et impio. bono et malo mundo et imūdo immolanti victimas et sacrificia cōtemnenti. Sicut bonus. sicut et peccator. vt periurus. ita q̄ verum deierat. Hoc est pessimum inter omnia. q̄ sub sole sunt: quia eadem cūctis euēnūt. Unde

Ecclesiastes.

et cor:da filiorum hominum iplent malitia et contemptu in vita sua. tunc hec ad iheros deducens: Nemo est qui semper vivat. et qui huius rei habet fiduciam. Adelior est canis vivus quam leo mortuus. Viventes enim sciunt se esse morituros: mortui vero nihil nouerunt aperte: nec habuit ultra mercedem. quod obliuio tradita est memoria eorum. Amor quoque et odium et iudicium simul pierunt nec habent preter hoc seculo. et in ope quod sub sole gerit. Vade ergo et comedere i letitia panem tunz et bibere cum gaudio vinum tuum quod deo placet opera tua. Omnes tamen sunt vestimenta tua candida. et oleum de capite tuo non deficiat: Perfruere vita cum uero quod diligis cunctis diebus vite istabilitatis tue. quod dati sunt tibi sub sole omni tpe vanitatis tue. Hec est enim propositum in vita. et in labore tuo quo laboras sub sole. Adducuntque facere potest manus tua ista terrena opa: quia nec operis nec sapientia. nec recte. nec scientia erunt aperte iheros: quo tu perperas. Uerti me ad alium. et vidi sub sole. nec velocum esse cursus. nec fortius bellum. nec sapientius panem. nec doctior diuitias. nec artificius gratiam. sed unus casusque in omnibus. Nescire homo finem suum. sed sicut pisces capiunt hamo et aues laquo apprehenduntur. sic capiunt hoines in tpe malo. eis exempli supuenerit. Hanc quoque sub sole vidi sapientiam et probauit maximam. Cuius parva et pauca in ea viri. venit contra eam rex et vallavit eam. ex truxitque munitones per gyrum et perfecta est obsecro. Inueniuntque est in ea vir pauperrimus et sapiens. et libera uitae urbem per sapientiam suam. et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. Et dicebat ego melior esse sapientiam fortitudine. Quod si sapientia pauperis temptata est. et verba eius non sunt auditae. Uerba sapientium audiuntur in silentio. plusque quam eloquuntur principis iter stultos. Adelior est sapientia quam armamenta bellicia. et quod in uno peccauerit. multa bona perdit.

Cap. .X.

Uisce mouientes perdit sanitatem vnguenti: Preciosior est sapientia paruaque gloria. ad tempus stulticia. Et sapientis in dextera eius et cor stulti in sinistra illius. Sed et in via stulti ambulans. cum ipse insipiens sit oculis stultos estimat. Si spuma protalem habitis ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris. quod curatio facit cessare peccata maxima. Est malum quod vidi sub sole. quod per errorem egredies a facie principis. Positum stulti in dignitate sublimi et dantes sedere deorsum. Vidi fuos in equis et principes abulantes super terram quasi fuos: Qui fodit foveam incidet in ea. et qui dissipat se perindebit eum coluber. Qui transferrit lapides affligitur in eis: et qui scandit ligna vulnerabitur ab eis. Si retulsum fuerit ferrum. et hoc non ut prius. sed hebetatum fuerit. multo labore exacutus: et per industram sequitur sapientia. Si mordeat serpens in silentio. nihil eo minus habet quod occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia. et labia insipientis preci pitabunt eum: Iniciuimus uobis ei stulticia. et non uissimum oris illius error: pessimus Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit:

et quid post se futurum sit: quod ei poterit indicare. Labor stultorum affligit eos quod nesciunt in urbe pergere. Ue tibi terra cuius rex est puer. et cuius princeps mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis est et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum et non ad luxuriam. In pigris humiliatis dignatur. et in infirmitate manu perstallabit dominum. In risu faciunt panem et vinum. ut epulentibentes. Et pecunie obediant omnia. In cogitatione tua regi non detrahantur. et in secreto cubili tui non maledixeris diuini: quod et aues celi portabunt voces tuas. et qui habent pennas annunciant sententiam:

.XI.

Itte panem tuum super transverse aquas quia post tempora multa inuenies illum.

Ba partes septem neenon et octo. quia ignoras quid futurum sit malum super terram. Si replete fuerint nubes: imbre super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem. in quoque loco ceciderit ibi erit. qui obseruat ventum non seminat et qui considerat nubes nunquam metet. Quod ignoras que sit via sponsus et qua ratione copingant offa in ventre pregnantis sic nescis opera dei qui fabricator est omnium. Ba ne semina semen tuum. et vespere cesset manna tua. quia nescis quid magis oratur hoc aut illud et si utruque simul melius erit. Dulce lumen et dulce estable oculis videre solem. Si annis multis viventer hunc et in his omnibus letus fuerit. meminisse debet tenebrosi temporis et dierum multorum. cum uenerint vanitates arguent posterita. Letare ergo inueniens in adolescentia tua. et in bono sit cor tuum in diebus inuenientis tue. et abula in viuus cordis tui. et in intuitu oculorum tuorum. et scito quod pro omnibus adducet te deus in iudicium.

.XII.

Ufer iram a corde tuo. et amone malicie am carne tua. Adolescentia enim et voluntas vana sunt. Ademento creatoris tui in diebus inuenientis tue: anque ueniat tempus afflictionis tue et appropinquaret anni de quibus dicas. non mihi placent. Anque tenebrescant sol et lumen. et stelle et luna. et reuertantur nubes per pluviam. Quoniam comouebuntur custodes domini. et mutabunt uiri fortissimi: et ociose erunt molentes in minimo numero. et tenebrescent videtes per foramina. et claudent ostia in platea in humilitate vocis molentis et consurgent ad uocem volucris et obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa quoque timebunt. et formidabunt in via. florebunt amigdalus. impinguabis locusta. et dissipabitur caparis. Quoniam ibit homo in dominum eternitatis sue. et circuibit in platea plagiates: Anteque resupatur funiculus a genteus. et recurrat vita aurea. et cotera hydria super fontem. et confringatur rota super cisternam et reuertatur puluis in terram suam unde erat. et spuma redeat ad deum qui dedit illum. Vanitas ueritatum dixit ecclesiastes. et omnia vanitas. Cumque esset sapientissimus ecclesiastes. docui. populus et

Lantica.

enarravit que fecerat. et inuestigans compositum parabolam multas. Quesuit verba vtilia. et conscripsit sermones rectissimos: ac veritate plenos. Verba sapientius sicut stimuli et quasi clavi in alium defixi: que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. His aplius fili mi ne regras. Faciendi plures libros nullus est finis: frequens et meditatio. carnis afflictio est. Finem loquedi pariter omnes audiamus. Deum time. et manda ta cuius obserua. Hoc est omnis homo. Luneta que fiunt adducet deus in iudicium pro omni erato: siue bonum siue malum sit.

Explicit ecclesiastes. Incipiunt cantica canticoꝝ.
Capitulum. I.

Sculetur me

osculo oris sui. Quia meliora sunt vbera tua vino: frater gratia vnguentis optimis. Oleum effusum nomine tuum ideo adolescetule dilexerunt te. Trahe me post te. Cur

remus in odore vnguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellariam sua. Exultabimus et letabimur in te: memores vberum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Migras suz sed formosa filie hierusalē. sicut tabernacula cedar. sicut pelles salomonis. Nolite me considerare quod fusca sim. quia decolorauit me sol. Filii matris mee pugnauerunt contra me: posuerunt me custodem vineis. vineam meam non custodiri. Indica mihi quem diligit anima mee. vbi pascas. vbi cubes in meridie: ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te o pulcerima inter mulieres. egredere et abi post vestigia gregum tuorum. et pasce hedos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatu meo in curribus pharaonis assimilauit te amica mea. Vulcre sunt gene tue sicut turritis: collum tuum sicut monilia. Aureolas aureas faciemus tibi: vermiculatas argento. Num esset rex in accessu suo: nardus mea dedit odorem suum. Saseiculus myrthe dilectus meus mihi. inter vbera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus mihi: in vineis engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: oculi tui columbarum. Ecce tu pulchra es dilecte mi. et decorus. Lectul⁹ nostrarum floridus: tigna domorum nostrarum cedri na: laquearia nostra cupressina: II.

Bo flos campi et lilium connallium. Sic cut lily inter spinas. sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna silvrum: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraueraz sedi. et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vi nariam. ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus. stipate me malis: quia amore lagaeo. Le

ua eius sub capite meo. et dextera illius amplectitur me. Adiuro vos filie hierusalem. per capite ascerulosqz camporum: ne susciteris neqz euigilare faciatas dilectaz: quo adusqz ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce iste venit saliens in montibus transversis colles. Similis est dilectus me⁹ capree binuologz ceruorum. En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras: prospicies per casellas. Surge ppera amica mea. columba mea formosa mea et veni. Jam enim hyems transit: imber abit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra: tempus putationis aduenit. Vox tururis audita est in terra nostra: fucus protulit grossos suos: vinee florentes dederunt odorem suum. Surge propera amica mea. speciosa mea et veni columba mea in foraminibus petre in caverne mācerie. Ostende mihi faciem tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis. et facies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas. que demoluntur vineas. Nam vinea nostra floruit dilectus meus mihi et ego illi: qui pascitur inter lilia: donec aspiret dies. et inclinentur umbre. Reuertere: similis esto dilecte mi capree binuologz ceruorum super montes bethel. III.

A lectulo meo per noctem quesivi quod
i diligit anima mea. Quesivi illum: et non inueni. Surgam et circuibo ciuitates per vicos et plateas: queram quod diligit anima mea. Quesivi illum et non inueni. Inuenierunt me vigilas: qui custodiunt ciuitatem. Num quem dilit anima mea vidistis? Paululum cum transisse eos inueni quem diligit anima mea. Lenui euz nec dimittam: donec introducam illum in domum matris mee. et in cubiculis genitricis mee. Adiuro vos filie hierusalem per capreas cerasulosqz camporum: ne suscitetis neqz euigilare faciatas dilectam. donec ipsa velit. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula sum ex aromatibus myrrhe et thuris. et vnuersi pulueris pigmentarii. Et lectulum salomonis sexaginta fortes ambiant ex fortissimis israel: omnes tenentes gladios. et ad bella doctissimi. Unuscuiusqz ensis sup femur suum propter timores nocturnos. Herculuz fecit sibi rex salomo de lignis libani. Columnas eius fecit argenteas reclinatorum aureum. ascensum purpurium: media charitate constraint. propter filias hierusalem. Ereditumini filie syon et videte regem salomonem in diademat: quo coronauit illum mater sua in die desponsationis illius et in die leticie cordis eius. IIII

Viam pulchra es amica mea: quod pulchra es
qz oculi tui columbarum: absqz eo quod
intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges
caprarum: que ascenderunt de monte galaad. Gen tes tui sicut greges tonsarum: que ascenderunt de lanacro. Omnes gemellis fetibus. et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua. et eloquiaz tuum dulce. Sicut fragmē malipunici.

Sapiencia.

ita gene tue. absq; eo qd intrinsec^o later. Sicut
turris dauid collum tuu. q edificata est cu ppu
gnaculis. Ab ille clypei pendent ex ea. ois arma
tura fortii. Quo vbera tua sicut duo hymnuli ca
pree gemelli: qui pascunt in liliis donec aspirer
dies et inclinen vmbre. Gladá ad monte myrrhe
et ad collem thuris. Tota pulchra es amica mea. et
macula non est in te. Veni de lybano sp̄osa mea
veni de lybano veni. Coronaberis de capite ama
na. de vertice sanir. et hermon de cubilib^o leonu.
Et mōtib^o pardax. Vulnerasti cor meum in uno oculorū mor
et in vno crine colli tui. qz pulcre sunt māne tue.
soror mea sponsa. P̄dulceriora sunt vbera tua vio
et odor vnguentorū tuorū sup omnia aromata. Fa
uus distillans labia tua sponsa. mel et lac sub lin
guia tua. et odor vestimentorū tuorū sicut odor thuris.
Hortus p̄clusus soror mea sponsa. hortus conclu
sus. fons signat: Emissiones tue padis malo
rū punicorū. cū pomorum fructib^o. Cypri cū nar
do. nardus et crocus. fistula et cinamomū cuz vni
uersis lignis lybani. murrha et aloe cū oibus p̄
mis vnguentis. fons hortorū puteus aquarū vi
uentium. q fluunt impetu de lybano. Surge aq
lo et veni austera. perfla hortum meum. et fluēt aro
mata illius. Cap. .v.

Eniat dilectus me^o in hortum suum. ut co
medat fructū pomorū suorū. Veni in hor
tum meum soror mea sponsa. messuī myrr
ham meam cū aromatib^o meis. Comedi fauum
cū melle meo et bibi vinum meum cū lac e meo.
Comedite amici et bibite. et inebriamini charissi
mi. Ego dormio et cor meum vigilat. Vox dilecti
mei pulsantis. Aperi mihi soror mea. amica mea
columba mea. imaculata mea. qz caput meū ple
num est rore. et cincinni mei guttis nocturni. Ex
poliaui me tunica mea quo inuar illa. Laui pe
des meos. quomodo inquinab^o illos? Dilectus
me^o misit manū sua p̄ foramen. et venter meus
tremuit ad tactum eius. Surreti ut apirem dile
cto meo. Ab his mee stillauerū myrrham. et di
giti mei plena murrha p̄batissima. Pessulum o
stii mei aperni dilecto meo. at ille delinuerat at
que transierat. Anima mea liquefacta est ut dile
ctus locutus est: Quesui et nou inueni illum:
Uocami et non respoudit mihi. Inuenierunt me
custodes qui circuierunt ciuitatem. Mercusse
runt me et vulnerauerunt me. tulerunt palliū me
um custodes murorum. Adiuro vos filie hieru
salem si inuenitis dilectum meum ut nuncietis
ei quia amore langueo. Qualis est dilect^o tu^o ex
dilecto: o pulcherrima mulierum: Qualis est dile
ctus tuus ex dilecto: qz sic adiurasti nos: Dilect^o
meus candidus et rubicundus: electus ex milib^o
Caput eius aurū optimum: come eius sicut ela
te palmarū nigrē quasi cowus. Oculi eius sicut
columbe sup riuulos aquarū que lacte sunt lota.
et resident iuxta fluenta plenissima. Gene illius si

ent areole aromatiū. p̄site a pigmetiis Labia et^o
lilia distillantia. murrham p̄mam. Ab his illi
tornatiles. auree. plene hyacinctis. Venter eius
eburneus: distinctus sapphiris. Rura illius co
lumne marmoree. q̄ fūdate sunt sup basēs aure
as. Species eius vt libani: electus vt cedri. Ut
tur illi suauissimū. et totus desiderabilis. Talis ē
dilectus meus et ip̄e est amic^o me^o filie hierusalem.
Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum.
quo declinavit dilect^o tu^o? et qrem^o eū tecū. .vi.

Ilect^o mens descendit in ortum suum. ad
areolū aromatiū vt ibi paseat in hortis. et
lilia coilih. Ego dilecto meo. et dilectus
meus mihi. q̄ pascit inter lilia. Pulchra es amica
mea. suavis. et decora sicut hierusalem. terribilis
vt castrovum acies ordinata. Auerte oculos tuos
a me. qz ip̄i auolare fecerūt Capilli tuū sicut grec
caprarum que apparuerūt de galad. Petes tuū
sicut greges ouium. que ascēderūt de lauacro.
Oes gemellis fetib^o. et sterilis nō est in eis. sicut
cortex malipunici sic gene tue: absq; occultū tuū
Sexagita sunt regine. et octoginta p̄cubine. et ad
olescētularum nō ē numer^o. Una ē colubra mea.
pfecta mea: una ē matris sue: electa genitrici sue.
Viderunt eam filie syon et beatissimam predica
uerunt regine: et p̄cubine laudauerūt eā. Que est
ista que progreeditur quasi aurora consurgens.
pulchra vt luna. electa vt sol terribilis ut castrovū
acies ordinata. Descende in ortum nucum. ut vi
derem poma quallum. et inspicerem si florueret
vinea et germinasset mala punica. Nesciū. alia
mea p̄turbauit me: ppter q̄drigas amunadab.
Reuertere reuertere sunamitus: reuertere reuertere
vt intueamur te. Cap. .vii.

Uid videbis i sunamite: nisi choros castro
rū: qz pulcri sunt gressus tui i calciamen
tis. filia principis. Juncture feminis tuo
rum. sicut monilia que fabricata sunt manu arti
ficiis. Umbilicus tuus crater tornatilis nunqz in
digens poculis. venter tuus sicut acerū tritici.
vallatus lilius. Quo vbera tua. sicut duo bunn
li gemelli. capree. Collum tuum sicut turris ebura
nea: oculi tui sicut piscine in esebo: que sunt in
porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris
libani. q̄ respicit cōtra damascum. Caput tuum
ut carmel^o. et come caput tui sicut purpura regis
iuncta canalib^o. qz pulchra es. et qz decora charis
sima in deliciis. Statura tua assimulata ē palme
et vbera tua botris. Dixi. Ascendam in palmā. et
app̄hendam fructus eius. Et erunt vbera tua si
cut botri vince. et odor oris tui sicut odor maloru
guttur tuum sicut vinum optimum. Signis dile
cto meo ad potandum: labiisq; et dentib^o illi^o ad
silio eius. veni dilecte mi egrediamur in agris: et
moremur in villis. Ab his surgamus ad vineas
videamus si floruit vinea si flores fruct^o p̄turiunt
si floruerūt malapuica. Ibi dabo tibi vbera mea

Sapientia.

Bandragore dederunt odorez in portis nostris
Omnia poma noua et vetera dilecte mi seruau
tibi.

Lapitulum.

.viii.

Uis mibi detine fratrez meum fugentem
q vbera matris mee ut inueniam te solum
sous. et deoscularer. et iam me nemo despiciat:
Apprehendam te et ducam in domum misericordie
mee: et in cubiculum genitricis mee. Ibi me doce
bis. et dabo tibi poculum ex vino cordito et mustu
malorum granatorum meorum. Leua eius sed ca
pite meo. et dextera illius amplexabitur me. Adiu
ro vos filie hierusalem. Ne suscitatis neque euigi
lare faciatis dilectam. donec ipsa velit. Que est
ista que ascendit de deserto. delitiis affluens. in
nixa super dilectum suum? Sub arbore malo su
scataui te. Ibi corrupta est mater tua ibi violata est
genitrix tua: Bone me ut signaculum super cor
tuum: ut signaculum super brachium tuum quia
fortis est ut mos dilectio. dura sicut infernum emul
atio. Lampades eius ut lapides ignis atque flamm
arum. Aque multe non potuerunt extinguere
charitatem: nec flumina obvuent illam. Si dedi
rit homo omnem substantiam domus sue pro di
lectione: quasi nihil despiciet eam. Soror nostra
parua. et vbera non habet. Quid faciemus soror
i nostre: in die quando alloquenda est? Si murus
edificemus super eum propugnacula argentea.
Si ostium est: compingamus illud tabulis cedri
nis. Ego murus. et vbera mea sicut turris: ex quo
facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Ali
nea fuit pacifico: in ea que habet populos. Tra
didit ea custodibus: vir affer pro fructu eius mille
argenteos. Uinea mea coram me est. Ville tui
pacifici. et ducenti his qui custodiunt fructus eius.
Que habitas in hortis. amici auscultant: fac me
audire vocem tuam. Fuge dilecte mi et assimilare
capree hinnuloque ceruorum super montes aromatum

Explicit. Cantica cantorum.

Incipit prologus in libro Sapie.

Iber sapie apud hebreos nusquam est.
Unde et ipse stilius grecorum magis elo
quentiam redolet. Hunc inde. Perhi
lonis esse affirmatur. Qui pro inde sa
cientie nos habet. qui in eo Christi aduentus
est sapia patris. et passio eius evidenter expunxit.

Explicit prologus. Incipit liber sapie. .i.

Diligite iustitiam
qui iudicatis terram. Sentite
de domino in bonitate et sim
plicitate cordis querite illum
quoniam inuenis ab his qui non
temptat illum: appetet autem eis
qui fidem habent in illis. Reuertere enim cogitationes se

perat a deo: probata autem virtus corrigit insipientes.
Quoniam in malinolam animam non introibit sapientia: nec ha
bitabit in corpore subdito peccatis. Spes enim
sanctorum discipline effugiet factum et auferet se a cogi
tationibus quae sunt sine intellectu. et corripientur a su
perueniente iniurate. Benignus est enim spiritus sapientiae et
non liberavit maledictum a labiis suis: quoniam renum
illius testis est deus. et cordis illius scrutator est
verus. et lingue eius auditor. Quoniam spiritus domini reple
vit orbem terrarum. et hoc quod continet omnia scia habet
vocis. Propter hoc quod loquitur iniqua non potest
latere: nec pertinet illi corripies iudicium. In cogi
tationibus enim impiorum interrogatio erit: sermonum
autem illius traditio ad deum veniet: ad correctionem
iniquatum illi. Quoniam auris zeli audit os. et tumultus
murmurationum non abscedet. Custodite igitur
vos a murmuratione quae nihil proficit. et a detractio
ne parcite ligie. Quoniam sermo obscurus in vacuis non
ibit: os autem quod metu occidit animam. Nolite zelare
mortem in erroris vita vite: neque acgratis passionem
in operibus manuum vestiarum. Quoniam deus
mortem non fecit: nec letat in perditione viuorum. Cre
avit enim ut essent omnia et sanabiles fecit nationes
obis terrarum. et non est in illis medicamentum exter
minii. nec inferorum regnum in terra. Iustitia enim per
petua est et immortalis: iniustitia autem mortis acqui
sitionis. Impiorum autem manibus et verbis accersierunt
illam. et estimantes illam amicam. defluxerunt. et spacio
nes posuerunt ad illam: quoniam morte digni
sunt quae sunt ex parte illius. .ii.

Dixerunt enim impiorum: cogitantes apud se
non recte. Exiguus et cum tedium est tem
pus vite nostre. et non est refrigerium in
fines hominis et non est qui agnitus sit reuersus
ab inferno. Quia ex nihilo nati sumus. et post hoc
erimus tanquam non fuerimus. Quoniam sumus affla
tus est in naribus nostris. et sumus scitille ad como
uendum cor nostrum. Quia extinctus cinis erit cor
pus nostrum. et spiritus diffundetur tanquam mollis
aer. Et transibit vita nostra tanquam vestigium nubis
et sicut nebula dissolvetur. que fugata est a radius
solis. et a colore illius aggranata. Et nomen no
strum obliniorum accipiet per tempus. et nemo me
moriam habebit operum nostrorum. Umbra enim transi
tus est tempus nostrorum. et non est reuersio finis
nostrorum: quoniam consignata est. et nemo reuertitur.
Venite ergo et fruamur bonis que sunt. et vita
muri creatura tanquam in uuentute celeriter. Vino
pecioso et unguentis nos impleamus: et non pertine
at nos flos temporis. Coronemus nos rosis an
tequam marcescant. nullum pratum sit quod non pertine
at luxuria nostra. Nemo vestrum excors sit luxu
rie nostre. ubique relinquamus signa letitiae: quo
niam hec est pars nostra. et hec est fors nostra. Op
primam pauperem iustum. et non parcam vidue
nec veterano. nec reueramur canos multi tempo
ris. Sit autem fortitudo nostra lex iustitiae. Quod
enim infirmum est. inutile inuenis. Circumveniamus
B 3

Sapiencia.

ergo iustum quoniam inutilis est nobis et trarius est operibus nostris et impudenter nobis peccata leges et diffamat in nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere. et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductio[n]e cogitationum nostrarum Grauis est nobis etiam ad vindendum: quoniam dissimilis est alius vita illius. et immutata sunt vie eius. Tantumque nugas estimati sumus ab illo. et abstinet se a vobis nostris tantumque ab immunitate dicitur. et perficit nouissima iustorum et gloratur patrem se h[ab]ere deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint. et tempore quo ventura sunt illi. et scienciam quae erunt nouissima illius. Si enim est verus filius dei suscipiet illum et liberabit illum de manib[us] contrariis. Et otumelia et tormento interrogemus eum ut sciamus reuerentiam eius: et probemus patientiam illius. Absente turpissima contemnemus eum. Erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Nec cogitauerunt et errauerunt: exceperunt enim illos malitia eorum. Et nescierunt sacramenta dei. neque mercedem sperauerunt iustitie. nec iudicauerunt honorem aiarum sanctorum. Quoniam deus creavit hominem inextirpabilis et ad ymaginem similitudinis sue fecit illum. Inuidia autem dyaboli: mos introiuit in orbem terrarum: imitantur autem illum qui sunt ex parte illius. Cap. .III:

Vestrum autem aie in manu dei sunt. et non tanget illos tormentum mortis. Vt si sunt oculis insipicuum mori. et estimata est afflictio exitus illorum. Et ab itinere iusto abierunt in exterminum. et quod a nobis est iter extermi illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt: spes illorum immortalitate est plena. In pacie verati. in multis bene disponentur: quoniam deus temptauit eos: et inuenit eos dignos se. Tantumque aurum in fornace probauit illos. et quasi holocausti hostias accepit illos et in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iusti et tantumque scintille in arum dineto discurrent. Judicabunt nationes et dominabitur populus: et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui confidunt in illo. intelligunt veritatem: et fideles in dilectione acquiescent illi: quoniam donum et pax est electis eius. Impii autem sunt qui cogitauerunt correctionem habebunt. qui neglexerunt iustum et a deo recesserunt. Sapientia enim et disciplinae qui abiiciunt infelix est. et vacua est spes illorum. et labores sine fructu: et inutilia opera eorum. Absulerunt eorum insensata sunt et neque summi filii illorum. Absoluta ledicia creatura eorum quoniam felix est sterilis et in conquinata. que nesciuit thoruz in delicto: habebit frumentum in respectione animarum sanctorum. Et spado qui non opatus est per manus suas iniqtatem. nec cogitauit aduersus deum neque summa habebit nisi illi fidei donum electum. et fors in templo dei acceptissima Bonorum enim laborum gloriostus est fructus: et non possidat radix sapientie. Filius autem adulterorum in summatione erunt. et ab iniquo thoro exterminabitur. Et si quidem longe vite erunt. in nihilum

iputabuntur. et sine honore erit nouissima senectus illorum. Ecce si celerius defuncti fuerint. non habebunt spem. nec in die agnitionis allocationem. Nationes enim inique. dire sunt summationis. .III.

Quoniam pulchra est casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius quoniam apud deum nostra est et apud homines. Cum prius est imitans illam. et desiderant ea cum se eduxerit. et in perpetuum coronata triumphat. in coinquatorum certaminum premium vincens. Multigena autem impiorum multitudine non erit utilis et spuria vitulamina non dabunt radices altas nec stabile firmamentum collocabuntur. Et si in ramis in tempore germinauerit. infirmiter posita a voto permanebuntur. et animietate ventorum eradicabuntur. Confringent enim rami consummati. et fructus eorum inutiles et acerbi ad manducandum. et nihil aliud apti. Ex inquis enim filii qui nascuntur testes sunt nequitie aduersus pentes in interrogacione sua. Justus autem si morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est: non diurna: neque annos numero computata. Cani autem sunt sensus hominis. et etas senectus. vita immaculata. Placens deo factus dilectus: et vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius. aut ne factio deciperet animam illum. Facinatio enim nugas constantis obscurat bona et incostantia cupiscit et transuertit sensus sine malitia. Consummatus in brevi expeluit ipsa multa. Placita enim erat deo aia illum. propter hoc perperavit educere illum in medio iniquitatum. Non opuli autem videtes et non intelligentes. nec ponentes in recorduis talia. quoniam gratia dei et misericordia est in sanctos eius. et respectus super electos illius. Consummat autem iusti mortuorum viros ipsos. et inuentus celeri summata longa vita iusti. Videbunt enim finem sapientis et non intelligent quid cogitauerit de illo deo. et quare inuenierit illum dominum. videtur enim et prement eum. illos autem deus irriter debet. Et erunt post hec decidentes sine honore et in otumelia inter mortuos in perpetuum. Quoniam dirumpet illos inflatos sine voce et permanebit illos a fundamentis. et usque ad supremum desolabuntur. Et erunt gemetes. et memoria illorum periret. Ut met in cogitatione peccatorum suorum tumidi. et traducet illos ex aduerso iniquitates ipsorum. .V.

Tunc stabunt iusti in magna gloria adiutorios eos qui se angustiauerunt. et quod abstulerunt labores eorum. Videntes turbabuntur horribili. et mirabuntur in subitudo sperante salutis. gemetes per angustia spiritus dicentes intra se: penitentiaz agentes et per angustia spiritus gemetes. Huius sunt quos habuimus aliquem in derelictione et similitudine in perpetuum. nos insensati vitam illorum estimabamus in laetitia. et finem illorum sine honore. Ecce quoniam speravimus in finem illorum sine honoribus. Et inter filios dei et inter sanctos fons illorum est. Ergo errauimus a via veritatis. et iustitiae lumine non luxit nobis. et sol intelligentie non est ortus nobis.

Nota bene
Officina Romana
1500 ppj

Sapientia.

Lassati sum⁹ in via iniqtatis et pditionis et abu
lanim⁹ vias difficiles: vias autē dñi i grāuius.
Quid nobis p̄fuit sūpbia: aut dīvītiaz iactātia
qd cōtrulit nobis? Trāierūt oia illa tāqz vmbra
et tanqz nūci⁹ p̄currēs. Et tanqz nauis q̄ p̄tran
sit fluctuantē aquaz cui⁹ cū p̄terierit nō ē vestigi
nū inuenire. neqz semitaz carine illi⁹ in fluctibus
aut avis q̄ trāiuolat in aere. cui⁹ uillū inuenit
argumētū itineris illi⁹: s̄ tantū sonit⁹ alarū ver
berans leuē vētū. et scindēs p̄ vim itineris acrem
cōmoris alis transuolantis et p̄ hoc nullū signū
inuenit itineris illi⁹: aut tanqz sagitta emula in
locū destinatū. diuisus aer p̄tinuo in se reclusus
est vt ignoreat transit⁹ illi⁹: sic et nos nati cōtinuo
desinū eē. et v̄tutis qdē nullū signū valuimus
oñdere in malignitate autē nīra cōsumpti sumus
Talia dixerūt in inferno: bi q̄ peccauerūt. quoni
am spes impii tanqz lanugo est q̄ a vēto tollitur
et tanqz spuma gratilis q̄ a pcelso dispergitur:
et tanqz fum⁹ q̄ a vēto diffusus est et tanqz mēo
uā ho⁹ pitis vni⁹ diei p̄tereūtis. Justi autē in ppe
tuū vnuēt: et apud dñm est merces eouz. et cogi
tatio illorū apud altissimū. Ideo accipiet regnū
decoris et diadema spēi de manu dñi: qm̄ dexte
ra sua teget eos: et in brachio sancto suo defendē
illos. Et accipiet armaturam zelus illi⁹: et arma
bit creaturā ad vltionē inimicorū. Induet p̄ tho
race iustitiā: et accipiet p̄ galea iudiciū certū. Su
met scutū iexpugnable eq̄itatē: acut autē diram
irā i lāceā: et pugnabit cū illo orbē terraz p̄tra i
sensatos: Ibūt directe emissōes fulgūz: et tanqz
a bñ curvato arcu nubi⁹ exterminabūt: et ad cer
tū locū iſliēt. et a petrosa ira plene mutat⁹ grandi
nes. et scādescet i illos aq̄ mari⁹. et flumia p̄currēt
duriter. Cōtra illos stabit spūs v̄tus. et tanqz tur
bo vēti diuidet illos. et ad heremū p̄ducit oēz ter
ram iniquitatis illorum: et malignitas cuertet se
des potentiuz. Cap. VI.

Elior est sapia q̄z vires: et vir p̄uidēs q̄z
m̄ fortis. Audite ergo reges et itelligite: dis
cite iudices finium terre. P̄rebete aures
vos q̄ cōtineris multitudines et placetis vobis
in turbis nationuz: quoniam data est a dño p̄tis
vobis. et virtus ab altissimo: q̄ interrogabit opa
vra et cogitationes scrutabitur: quoniam cū esse
tis ministri regni illius. non recte iudicatis nec
custodistis legē iustitie: neqz fm̄ volūtātē dei am
bulastis. Horēde et cito apparebit vobis: quoni
az iudiciū durissimū i his q̄ p̄sunt. sicut: Exiguū
enī cōcedit misericordia. potētes autē potenter
tor mēta patiētur. Nō enī subtrahet p̄sonam cu
iulqz deus q̄ est omniū dominator: nec verebit
magnitudinē cuiusqz: qm̄ pusillū et magnū ipse
fecit: et eq̄liter est illi cura de omnib⁹. Fortiorib⁹
autē fortior i stat crutiatio. Ad vos ḡ reges sunt
bi sermones mei: vt discatis sapiaz et ne excida
tis. Qui enī custodierint iustitiā: iuste iudicabū
tur: et q̄ didicerint iusta. inueniēt qd respōdeant

L̄cupiscite ergo fm̄es meos et diligite illos
et habebitis disciplinaz. Clara est et que nunqz
marcessit sapia: et facile videſ ab his q̄ diligunt
eam: et inueniſ ab his q̄ q̄rūt illam. Preocupat
q̄ se cōcupiscut. vt illi se p̄o ostendat. Qui de lu
ce vigilauerit ad illam nō liberabit: assidēt enim
illā forib⁹ suis iueniet. Logitaf ḡ de illa sensus est
cōsumat⁹. et q̄ vigilauerit ppter illaz. cito erit ſe
curus. Quidē dignos ſe circuit ip̄z q̄rēs: et in viu
suis oñdet ſe illis hilariter: et in oī p̄uidētia oc
curret illis. Initū enī illi⁹ verissima est discipline
cōcupiscētia. Lura ḡ discipline dilectio ē: et dile
ctio custodia legū illi⁹ est. Custoditio autē legum
cōsumatio incorruptionis est: icorruptio autē facit
eē p̄sumū deo. L̄cupiscētia itaqz sapie deducit
ad fgnū ppetuū. Si ḡ dilectami ſedib⁹ et ſceptris
o reges pp̄li: diligite sapiaz vt i ppetuū regnetis
Biligite lumē sapie: oēs q̄ p̄fisi pp̄li. Quid ē
autē sapia quēadmodū facta ſit referā: et nō ab/cō
dā a vobis sacramēta dei ſz ab initio natuuitatis
iuestigabo: et ponā i lucē ſciaz illi⁹. et nō p̄teribo
vitatē: neqz cum inuidia tabelcente iter habebo
qm̄ talis hō nō erit particeps sapie. Multitudo
autē sapiētū. sanitas est orb terrarū. et rex sapiēs
pp̄li stabilimenti est. Ergo accipite disciplinaz p̄
ſermōes meos: et proderit vobis.

no tris

Salon de la Loge

Ulm qdē et ego mortal hō ſilis oib⁹. et ex
gñe terrēo illi⁹ q̄ p̄o fact⁹ ē: et i vētre m̄rifis
figurat⁹ ſu caro: decē mēſiū tpe coagula
t⁹ ſu ſangue ex ſemie hois: et dilcttamēto ſoni
p̄ueniēte. Et ego nat⁹ accepi cōionē aerē: et iſilir
factā decidi terrā: et p̄mā voce ſilēz oib⁹ emiſi plo
rās. In inuolumētis nutrit⁹ ſum. et magnis curis
homo enī ex regib⁹ aliud habuit natuuitatis ini
tiū. Unus ergo introitus est oib⁹ ad vitaz. et ſi
miliſ ext⁹. P̄opter hoc optauit et dat⁹ eſt mihi
ſensus. et inuocauit: et venit in me ſpūs sapie. Et p̄
posui illā regnis et ſedib⁹: et diuitias nihil eſte di
xi in cōparatiōe illius. Nec cōparaui illi lapidē
p̄ciosum: qm̄ oē aurū in cōparatiōe illi⁹ arena ē
exigua. et tanqz lutū eſtumabilis argētū in conſpe
ctu illi⁹. Super ſalutē et ſpecie dileni illā et propo
ſui p̄ luce h̄fe illā: qm̄ inextiguibile eſt lumē illi⁹
Generūt autē mihi oia bona pariter cū illa. et in
numerabilis honestas p̄ man⁹ illi⁹ et letat⁹ ſum in
oib⁹: qm̄ antecedebat me iſta sapia. et ignorabaz
qm̄ bonorū oiu⁹ mater eſt. Quia ſine fictione di
cici. et ſine inuidia coico. et honestatē illius nō ab
ſcodo. Infinit⁹ enī theſaurus eſt hoib⁹: quo qui
v̄i ſunt. p̄ticipes facti ſunt amicitie dei: ppter di
ſcipline dona cōmendati. Mibi autē dedit deus
dicere ex ſua et p̄ſumere digna hoū q̄ mihi dāk
qm̄ ip̄e sapie dux eſt. et sapiētū emēdator. In ma
nu enī illi⁹ et nos et ſermones noſtri. eſt ois sapia
et operū ſcie disciplina. Ip̄e enī dedit mihi ho
rum que ſunt ſciaz veraz: vt ſciaz diſpositionem
orbis terraruz. et virutes elemētorum: initium et
cōſummationē et medietatē tēpox. vicissitudinū

Sapientia.

pmutatiōes. et cōsummationes tēporis. et mouz mutatiōes divisiones tēporū. anni cursus. et stel larū dispositiōes. naturas aialiu. et iras bestiarū vim vētorū. et cogitatiōes hominū. differentias virgultorū. et virtutes radicum et q̄cūq̄ sunt ab sc̄osa et i. p̄uisa didici. Omnū enī artifex docuit me sapia. Est enī in illa sp̄us intelligētie sanctus vnicus multiplex. subtilis. dīfertus. mobilis. in coinqnatus. certus. suavis. amās bonū. acutus: q̄ nihil vetat bñfacere. human⁹. benignus. stabili⁹. certus securus. omnē habēs v̄tutem. oia pro spicies et q̄ capiat omnes sp̄us intelligibiles: mūdus. subtilis. Om̄ib⁹ enī mobilib⁹ mobilior ē sa p̄tiā. Attigit aut̄ ybiq̄ pp̄ter sua z munditiā. Vlpor est enī v̄tutis dei. et emanatio qđam ē clāritatis omnipotētis dei sincera. et ideo nihil in quinatu in ea z icurrit. Landor est enī lucis eternae et speculū sine macula dei maiestaz. et imago bonitatis illi⁹. Et cū sit vna. oia pōt. et in se pm̄i nēs. oia innouat. et p̄ natōes in aias sanctas se transiit. Amicus dei et pp̄hetas cōstituit. Ne minē enī diligit deus: nisi eum q̄ cū sapia inhabitat. Est enī hec speciosor sole. et super omnes di spositionem stellarū. luci cōparata iuenit prior. Illi succedit nox: sapiētiā aut̄ nō vincit malitia.

Attigit ḡ a fine v̄sq̄ ad finē fortis. .viii.

a ter: et dispōit oia suauiter. Hāc amauit et exquisivit eam a iuentute mea. et que sini sponsam mihi eam assumere. et amator fact⁹ suz forme illius. Generositatem illius glorificat contuberniū habens dei: sed et omniū dominū dilexit illam. Doctrix enim est discipline dei et electrix operum illius. Et si dīvitie appetuntur i vita: quid sapientia locupletius que operaſ oia. Si autem sensus operatur. quis horū que sunt magis q̄z illa est artifex. Et si iustitiam q̄s diligit labores hui⁹ magnas habēt virtutes. Sobrieta tem enī et prudētiā docet. et iustitiaz et virtutē quibus vtilius nihil est in vita hominib⁹. Et si multitudinē scie desiderat q̄s: scit p̄terita et de futuris estimat. scit versutias sermonū et dissolutiōes argumētorū. signa et monstra scit anteq̄z fiat et euētus tēpoz et seculorū. Proposui ergo hanc adducere mihi ad cōiuanduz. sciens quoniam mecum cōmunicabit de bonis. et erit allocutio cogitationis et tedi mei. Habebo propter hāc clāritatez ad turbas. et honorē apud seniores. Inuenis et acutus iuueniar in iudicio. et in conspectu potentium ammirabilis ero. et facies principum mirabuntur me. Tacentem me sustinebūt: loquētez me respicet. et sermocinante me plura. man⁹ ori suo imponēt. Prieterea habebo p̄ hanc imor talitatem. et memoriam eternam his qui post me futuri sunt relinquaſ. Disponam populos: et na tiones mihi erūt subdite. Timebunt me audiētes reges horendi. et in multitudine videbor bonuſ. et in bello fortis: Intrans in domum meaz conquescam cum illa. Non enī habet amaritu

dinem conuersatio illius: nec tedium conuictus illius. sed leuitam et gaudiū. Hec cagitanſ apud me. tcommemorans in corde meo quoniam ī mor talis est in cogitatione sapientia. et in amicicia illius delectatio bona et in operibus manuum illius honestas sine defectione. et in certamie loque le illius sapientia. et preclaritas in cōmunicatiōe sermonū ipsius: circuibam querens. vt mibi illi⁹ assumerem. Duer aut̄ eram ingeniosus. et sortitus sum animam bonam: Et cū esset magis bonus: veni ad corpus incoquinatum. Et vt scui quoniam aliter non possem esse contunens nisi de us det. et hoc ipsum erat summa sapientia: scire cuius esset hoc donum: adi dominiū et dep̄catus sum illum et dixi ex totis p̄cordiis meis: .ix.

Eus patrum meorū et dñe misericordie

qui fecisti omnia verbo tuo. et sapientia tua cōstituisti hominez: vt dominaretur creature que a te facta est. vt disponat orbē terra rū inequitate et iusticia. et in directiōe cordis iudi cū iudicet: da mibi sediu tuaz assistricē sapiaz. et noli me re pbare a pueris tuis qm̄ suis tu⁹ ego suz et fili⁹ ancille tue: homo infirm⁹ et exigui tēporis. et minor ad intellectum iudicii et legum. Et si quis erit cōsummatus inter filios hominū si ab fucrit ab illa sapientia tua. in nihilum computabitur Tu autē elegisti me regem populo tuo. et iudicēs filiorū tuorū et filiarū. Et dixisti me edificare tem plū in mōte sancto tuo: et in ciuitate habitatiōis tue altare: similitudinē tabernaculi sancti tui: qđ p̄parasti ab initio. et tecuz sapientia tua. q̄ nomit opa tua: q̄ et affuit tūc cū orbem terraz faceres: et iude bat qđ eset. placitū oculis tuis. et qđ directum i p̄ceptis tuis. Hic illam de celis sc̄is tuis. et a sc̄e magnitudinis tue: vt me cū sit et me cū laboret vt sciaſ qđ acceptum sit apud te. Scit enī illa oia et intelligit et dñe me ī opibus meis sobrie. et custodiet me in sua potētia. Et erūt accepta opa mea et disponā pp̄lin tuū iuste et ero dign⁹ seduz p̄ris mei. Quis enī hoium potēt scire filiū dei: Aut qđ poterit cogitare qđ velit de⁹. Logitatiōes enī mortaliū tumide. et icrē p̄uidētie nostre Corp⁹ enī qđ corūp̄ aggrauat aiaſ. et terrēa in habitatio dephmit sensuſ mltā cogitatē. Et difficile estiam q̄ ī terra sunt. et q̄ ī p̄spectu sūt iueniūt cū labore. q̄ ī cel sūt aut̄: qđ iuestigabit. Sēlunt aut̄ tuū q̄ sciet nisi tu dederis sapiaz et miseric̄is sp̄uz sanctū tuū de altissimis. et si correkte sint se mite eoz qui sunt in terris. et que tubi placent di dicterit hoices. Nam per sapiētiā sanati sunt qui cūq̄ placauerit tibi dñe a p̄ncipio. .x.

Ec illū q̄ pm̄ formaz est a deo p̄ orbis x. terraz cū sol⁹ eēt creat⁹ custodinit et edu xit illū a delicto suo. Et eduxit illū de li mo terre et dedit illi v̄tutē p̄tinēdi oia. Ab hac v̄t recessit iust⁹ i ira sua: p̄ irā homicidiū fr̄nitās de perii. p̄pter qđ cū aq̄ deleret terrā sanavit itez sapia: p̄ cōtemptibile lignū iustum gubernans.

Sapiencia.

Hec et sensu supbie cu se nationes extulissent sci-
vit iustu et suauit sine querela deo. si in filiis mi-
sericordia so te custodivit. Hec iustu aperitibus
ipius liberavit fugientem: descendente igne in penta-
polim: qb in testimoniu nequitie sumigabuda
constat deserta terra. et in certo tpe fructus habet
tes arbores. et incredibil anime memoria stans
signetu salis. Sapiam enim ptercuntes non tam
in hoc lapsi sunt ut ignorarent bona. sed et insipie-
tie sine reliquerunt hominib memoriam: ut in his
que peccauerunt: nec latere potuerint. Sapia aut
hos qui se obseruit a dolorib liberabit. Hec au-
tem pfugire ire fris iustum deduxit dominus per
vias rectas. et ostendit illi regnum dei. et dedit illi sci-
entiam sanctorum. Honestauit illum in laborib: et
splenuit labores illius. In fraude circumuenientium
illum affuit illi. et honestu fecit illum. Custodivit il-
lum ab inimicis. et a seductorib tutauit illum. Et
tamen forte dedit illi ut vinceret et sciret: quoniam oiu
potentior est sapientia. Hec venditum iustu non de-
reliquit. sed a peccatorib liberavit eum. descen-
ditq cu illo in soueam. et in viculis non dereligit
illum donec afferret illi sceptrum regni et potentiam
aduersus eos qui eum depmebat. et mendaces o-
stendit qui maculauerunt illum. et dedit illi cla-
ritatem eternam. Hec pplic iustu et semen sine q
rele liberavit a nationibus que illu deprimebat.
Intrauit in anima servi dei. et stetit contra reges
horrendos iu portatis et signis. Et reddidit iustis
mercedem laborum suorum. et deduxit illos in via mira-
bili. et fuit illis in velamento diei. et in luce stellarum
per noctem. Et transtulit illos per mare rubrum:
et transuerxit illos per aquam numiam. Inimicos at
illorum dimersit in mare: et ab altitudine infero-
rum eduxit illos: Ideo iusti tulerunt spolia ipso-
rum et decatuerunt domini nomen sanctum tuum: et victri-
ce manu tua laudarunt pariter. Qui sapia ape-
ruit os mutorum. et linguas infantium fecit destas.

Ixerit opa eorum in maib. pplic . xi.

sancit. Iter fecerunt per desertum que non ha-
bitantur et in locis desertis fecerunt casas.
Steterunt contra hostes: et de inimicis se vindica-
uerunt: Sutierunt et iuocauerunt te. et data est illis
aqua de petra altissimo et requies sitis de lapide
duro. Per quoniam penas passi sunt inimici illorum
a dejectione potus sui. in eis cum abundaret filii
israel letati sunt: Per hec cum illis decesserit bene cum
illis actum est. Nam per fonte quoniam semper in flu-
minis humanum sanguinem dedisti iniustis. Qui
cum minuerent in traductione infantium occisorum:
dedisti illis abundantem aquam insperatae: omnibus per
situm quoniam fuit quemadmodum tuos exaltares et ad
versarios illos necares. Cum enim teptari sunt et q
dem cum misericordia accipientes scierunt: quem
admodum cum ira iudicati impio tormenta pateretur
Hos quoniam tanquam per mones probasti: illos autes
tanquam durus rex interrogas perdemasti. Absentes
enim et presentes similiter torquebas. Duplex enim illos

acepat tedium. et gemit cum memoria pteritorum. Cum
enim audirent per sua tormenta bene secum agi come-
morati sunt dominum: admirantes ad finem exitum. Quem
cum in expolitione prava picetum deriserunt: in fine
euentus mirati sunt: Non similiter iustus facies per
cognitionem aut insensatis iniuriantes illos. Quod
quidam errantes colebant mutos spectes et bestias
supuacuas immisisti illis multitudinem mutantur aia-
lium in vindictam. ut scirent quoniam per que peccat quis
per hec et torqueatur. Non enim impossibilis erat omni
potens manus tua quoniam creauit orbem terrarum ex ma-
teria iniusta immittere illis multitudinem visorum
aut audaces leones: aut novi generis ira plena
et ignoratas bestias. aut vaporem ignem spirantes.
aut fumi odore pferentes. aut horrendas ab oculis
scintillas emittentes quarum non solus lesu
poterat illas exterminare: sed et aspectus per timorem
occidere. Nam et sine his uno spiritu poterant occidi
persecutionem passi ab ipsis factis suis et si dispe-
si per spiritum virtutis tue: sed amnia in mensura
et numero et pondere dispositi. Alii ultimi enim
valerent tibi soli supererat semper. et virtuti brachii
tui quis resistet: Quoniam tanquam momentum sta-
tere. sic est ante te orbis terrarum. et tanquam gutta
oris antelucani qui descendit in terram.

Et misericordia omnium. quia omnia potes. et dissimilas
peccata hominum propter penitentiem. Si
ligis enim omnia que sunt: et nihil eorum odisti
que fecisti: nec enim odiens aliquid constitueristi aut
fecisti. Quo autem posset aliqd permanere nisi tu
voluisses: aut quod a te vocatum non esset. consi-
tueret? Marcis autem omnibus: quoniam tua sunt domine
qui amas vias.

ap. . XII.
quam bonum et suauis est dominus spes tuus in oibus
Ideoque hos qui exerrant peribor corripis
et de quibus peccant ammones. et alloque-
ris ut relicta malitia credant in te dominum. Illos enim
antiquos habitatores terre sancte tue. quos exhor-
ruisti: quoniam odibilia opera tibi faciebat per medicami-
na et sacrificia iniusta. et filiorum suorum necatores
sine misericordia et comestores: viscerum hominum: et deuorato-
res sanguinis. et autores pestes aitque in auxilia-
torum perdere voluisti a medio sacramento tuo per ma-
nus pentium infirmorum ut dignus piperet pegrinatorem
puerorum dei quoniam tibi oium carior est terra. Sed et his
tanquam homines pepercisti et misisti antecessores exercitus
tui vespas ut illos paulatim extermineret. Non quoniam
potes eras in bello subiecte ipsos iustis: aut bestiis
seuis. aut vero duro simul exterminare. sed peribor iu-
dicabis dabus locum proprie. non ignorans quoniam nequam est na-
tio eorum. et naturalis malitia ipsorum. et quoniam non poterat
mutari cogitat illorum in perpetuum. Semper enim erat
maledictus ab initio. Nec timens aliquem veniam da-
bas peccatis illorum. Quis enim dices tibi quoniam fecisti?
Aut quoniam stabit contra iudicium tuum? Aut quoniam in prospectu
tuo venies vindicta iniquorum hominum? Aut quis ti-
bi imputabit si perierit nationes quas tu fecisti?
Non est enim alias deus quam tu. cui cura est de oib?

Sapiencia.

ut ostendas quoniam iniuste iudicas iuditum. Ne
qz rex neqz tyrannus in conspectu tuo inquireret de
bis quos perdidisti. Cum gis iustus. iuste omnia
disponis. ipsum quoqz qui nō debet puniri cōde
nas et exterum estimas a tua virtute. Virtus enim
tua iustitie initium est. et ob hoc q omnium dñs es.
oib te pere facis. Virtutem. non dis tu. q nō cre
deris esse in virtute summatus. et hos qui te nesci
unt. in audacia traducis. Tu autē dñtor virtutis
eū trāquillitate iudicas. et cum magna reverēta
disponis nos. Subest enim tibi cū volueris pos
se. Vocasti enim populū tuū p talia opera: qm
optet iustū eē. et humanū et bōc spe fecisti filios
tuos qm iudicas das locū in peccatis pnic. Si e
num inimicos suorum tuorum. et debitos morti cū
tanta ruciasti. attētior: et liberasti dans tempus
et locū per q possēt mutari a malitia: cū quāta di
ligentia iudicas filios tuos quorum parentib
iuramēta et p̄nctiones bonaꝝ dedisti. pmissionū
Cum g das nob disciplinaz inimicos nrōs mul
tipliciter flagellas ut bonitatē tuam cogitem
iudicantes: et cuꝝ de nobis iudicas sperem⁹ mīaz
tuam. Unde et illis qui in vita sua insensate et iu
ste vixerunt: per hec q coluerint dedisti summa
tormēta. Etenim in erroris via dūtius errauerūt.
deos estimantes hec que i aibus sunt supuacua
ſantiū incensatorū more viventes. Propter hoc
tanqz p ueris infēsatris iudicium in derūm dedi
sti. Qui autem ludibris et icrepationib⁹ nō sunt
correcti: dignum dei iudituz expti sunt. In his e
num que patiebantur moleste terebat. in qb⁹ pati
ente dignabat. Per hec quos putabant de
os in ipsis cum exterminarent vidētes illuz quē
olim negabant se nosse: verum deuz agnouerunt
Propter quod et finis p̄demnatiōis eorum veni
et super illos. Láp. .XIII.

Ani siuit autē oēs hoies in qb⁹ nō subest
scia dei: et de his que videntur bona non
potuerunt itelligē euꝝ q ē: neqz opib⁹ attendētes
agnouerunt q̄s eē artifex. sed aut ignem aut spi
ritum aut citatum aerem. aut gyrum stellarū aut
humiam aquā. aut solem aut lunam rectores orb
terrārū deos putauerūt. Quorū et si spē delecta
ri deos putauerūt sciāt quāto his dñtor eorum
speciosior est Spēi enī generator hec oia p̄stituit
Aut si vtutes et opera eorum mirati sunt: intelli
gant ab illis: qm qui ht fecit fortior est illis. A
magnitude enī spēi ee creature. cognoscibiliter
poterit creator horū videri. Sed tñ adhuc in his
minor est querela. Et hi enī fortasse errant deum
querentes et volentes inuenire. Etenim cū in ope
ribus illius puerent. inquirunt et p̄suasim ht
qm bona sunt que vidēt. Iterū autē nec his debz
ignosci. Si enī tm̄ potui s̄z scire vt possēt estiare
seculum. q̄o huius dñm nō facili⁹ inuenierunt:
Infelices autē sunt et inter mortuos spēs illorum
est. qui appellauerunt deos opa manum hoim.
gurum et argentum artis inuentionem. et similitu

dines aīalium. aut lapidem inutile op⁹ man⁹ atī
que Aut si quis artifex faber de silva lignū rectū
secuerit: et huius docte eradat omnē corticē. et ar
te sua v̄sus diligenter fabricet vas inutile in cōne
rsationē vite reliquis autē ei⁹ opis ad p̄parationē
esce abutatur. et reliquum horum qd ad nullos
v̄sus facti lignuz curuū et verticib⁹ plenū sculpat
diligenter p vacuitatem suam. p scientiam artis
figuret illud. et assimilet illud imaginū hominis:
aut alicui ex animalib⁹ illō pparet. plūnes rubri
ca. et rubicundū faciens fuso colorē illius. et oēm
maculam q̄ in illo ē plūniens et faciat ei dignā ba
bitationē. et in pariete ponens illō. et pfirmās fer
ro ne forte cadat prospiciēs illi: sciens qm nō po
test adiuuare se. Imago enī ē. et op⁹ ē illi adiuro
rium. Et de substantia sua: et de filiis suis et dñ nu
ptis uotum faciēs inquirit. Nō erubescet loqui
cū illo qui sine aia est. et p sanitate quidem infir
mum deprecatur et p̄o vita rogat mortuum et in
adiutorū inuilem inuocat: et p itinere petit ab
eo. qui ambulare non potest. et de acquirendo et
operando et de omnib⁹ rerum euentu petit ab eo
qui in omnibus est inutilis.

.XIII.

Terum aliis nauigare cogitans et per se
ros fluctus iter facere incipiēs. ligno por
tante se. fragilis lignum inuocat. Illud
enim cupiditas acquirendi excogitauit: et artifex
sapiencia fabricauit sua. Tua antez pater puidē
tia. ab inicio cuncta gubernat. quoniam dēdisti in
mari viam. et inter fluctus semitam firmissimam
ostendens qm potens est ex omnibus sanare. eti
am si sine rate aliquid adeat mare. Sed ut nō es
sent vacaa. sapientie tue opera: propter hoc etiā
et exiguo ligno credunt homines aias suas et trā
scientes mare p rates liberati sunt. Sed et ab ini
tio cum peirent superni gigantes. spes orbis ter
rarum ad ratem p̄fugiens. remisit seculo semen
natuitatis q̄ manu tua erat gubernata. Benedi
ctum est em̄ lignū p qd sit iustitia. Per man⁹ au
tem qd sit idolum maledictum est. et ipsum: et qui
fecit illud. qz ille quidem speratus est. illud autē
cum esset fragile. deus cognominatus est. Simili
ter autem odio sunt deo. impius et impietas eius
Etenim quod factum ē cum illo qui fecit. tormē
ta patietur. Propter h̄s et in idolis nationum nō
erit respectus qm creature dei in oduz facte sūt
et in temptationem aie hominū. et in miscipulam
pedib⁹ insipientium. In iū enī fornicatiōis ē ex
te ē. Nec enī erat ab inicio: neqz erūt in ppetuū
Supuacuitas enī hoim hec adiuuet in orbē ter
raruz: et iō brevis illorū finis ē inēt⁹. Acerbo enī
luctu dolēs p̄ rapti cito sibi filii fecit imaginē et
illū q̄tū q̄si hō mortu⁹ fuerat nūc tanqz deū co
lere cepit et p̄stituit inter fuos suos sacra et sacrificia
antiqua cōsuetudine. hic error tanqz lex custodi
tus est. et tyrānorum imperio colebat sigmēta.

Idolaz cultua

Idolus

Sapientia.

Et hos quos in palā homines honorare nō poterat propter hoc q̄ lege essent: a lōgū quo figura eorū allata enidētem imaginē regis. quē honora re volebat fecerūt: vt illum q̄ aberat tāq̄ p̄sentē colerēt sua sollicitudine. Proouexit aut ad horū culturā et hos qui ignorabāt. artificis eximia dili gētia. Ille enī voles plus placere illi q̄ se assum p̄sit. elaborauit arte sua vt similitudinē in melius figuraret. Multitudo autē hominū abducta per speciē opis: eū qui ante tempus tanq̄ homo honorat̄ fuerat nūc deus estimauerunt. Et hec fuit vite humanae deceprio quoniam aut effectui aut re gibus deseruit̄es homines. icōicabile non enī la pidibus et ignis imposuerūt. Et nō sū. iceras er rasse eos circa dēi scientiā: sed et in magno viuen tes in seie bello: tot et tam magna mala pacez ap pellāt. Aut enī filios suos sacrificātes. aut obscurā sacrificia faciētes aut in sanie plena vigiliā habētes neq̄ vitā neq̄ nuptias mūdas iā custo diūt: sed et aliis aliū per iūdā occidit. aut adul teras cōtristat. et omnia commixta sunt. sanguis. homicidiū. furtū. et fictio. corruptio et infidelitas turbatio. et per iuriū: tumultus. bonoz̄ dei imme moratio. aiaz̄ inqnatio. nativitatis inutatio. nū p̄tiā incōstātia inordinatio mechiae et ipudicitie. Infandorū enī idoloꝝ cultura ois mali causa est et inicium et finis. Aut enī dū lerātur insanūt. aut certe vaticinātur falsa: aut viuit inusti: aut per iurāt cito. Huz̄ enī cōfidunt in idolis q̄ sunt sine aia male iurantes noceri se nō sperant: Utraq̄ ḡ illis eveniet digne: quoniam male senserūt deo attēdentes idolis. et iurauerūt inusti in idolo cō temnentes iustitiam. Non enim iurantium ē virtus: sed peccatiū pena perambulat semper in iustorum precariationem:

XV.

Aut̄ deus noster. si uis et verus es: patiēs et i mia disponēs oia. Etenim si pec cauerimus tui sumus. scientes magnitudinē tuam. et si nō peccauerimus: scimus quoniam apud te sumus computati. Nosse enī te consumata iustitia est. et scire iustitiaz̄ et virtutem tuam radix est in mortalitatis. nō enim in errore induxit hominū male artis ex cogitatio nec vimbē p̄ciere. labor sine fructu. effigies sculpta per varios colores. cui⁹ aspect⁹ dat insensato cōcupiscētiam. et diligit mortue imaginis effigiē sine aia. Malorum amatores digni sunt morte: qui spem habēt in talibus. et qui faciūt illos: et qui diligunt et qui collunt. Sed et figulus molle terram vīmens labore ose fingeat ad vīsus nostros vīnū quodq̄ vas. et de eodez̄ luto fingeat q̄ munda sunt in vīsū vasa. et si militē q̄ his sunt cōtraria. Horū aut̄ vasorū q̄ sit vīsus. iudex est figulus. Et cū labore vano deū fingeat de eodem luto. ille qui pauloante de terra factus fuerat. et post pusillum reducit se vnde acceptus est. repetitus anime debitū quā habebat. Sed cura est illi nō quā laboraturus est: nec qm̄ brevis illi vita est: sed cōcertatur aurisib⁹ et ar

gentariū. sed et erarios imitatur. et gloriā presert quoniam res superuacua singit. Unus est enī cor eius et terra superuacua spes illius. et luto vilior vita eius: quoniam ignorauit qui se finxit. et q̄ inspi ranuit illi anima que operatur. et qui insufflavit ei spiritū vitalē. Sed et estimauerūt lūsū esse vitā nostrā. et cōversationē vite cōpositam ad lucrū et oportere vnde cunq̄ etiam ex malo acquirere. Hic enim scit se super omnes delinquere: qui ex terre materia fragilia vasa et sculptilia singit. Dēs enī insipietes et infelices supra modū anime sue superbi sunt inimici populi tui. et imperantes illi quoniam omnia idola nationum deos estimane runt quibus neq̄ oculorum visus est ad viden dum: neq̄ nares ad percipiendum sp̄m. neq̄ au res ad audiendum: neq̄ digitū manū ad tractā dum: sed et pedes eorum pigri ad ambulandum Homo enī fecit illos. et q̄ sp̄m mutuat⁹ est: is finxit illos. Nemo enī sibi similem poterit deus fin gere. Cum enī sit mortalis mortuum singit manib⁹ iugis. Melior ep̄i est ipse his quos colit: q̄ iūe quidē virū cū esset mortalis: illi aut̄ nunq̄. Sz̄ et aialia miserrima colūt. Insensata enī comparata his. illis sunt st̄eriora. Sz̄ nec aspectu aliquis ex his aialib⁹ bona p̄t sp̄cere. Effugerūt autem dei laudē et benedictionē eius. XVI.

Ropter hec et his similia passi sūt digne p̄tormēta et p̄ multitudinē bestiaz̄ exterminati sunt. Pro q̄b⁹ tormētis bene dispo suisti pp̄lini tuūz: q̄b⁹ dedisti cōcupiscētā delecta mēti sui nouū saporiē escā parās eis origometrā. vt illi quidē cōcupiscentes escam ppter ea q̄ illis ostensa et missa sunt. etiā a necessaria cōcupiscentia auerterētur. Hi aut̄ in breui inopes faci: noūa gustauerūt escam. Oportebat enī illis sine ex culatiōe qdē supuenire interitū exercētibus tyrānidē: his aut̄ tm̄ ondere quēadmodū inimici eoz̄ exterminabātur. Etenim cū illis supuenit seua bestiaz̄ ira: morsib⁹ puerorū colubrowz̄ extermina bāt. Sz̄ nū i ppetuū tua ira pm̄misit: sz̄ ad corruptōne in breui turbati sūt: signū habētes salutis. ad memoratiōē mādati legis tue. Qui enim puer sus ē. nō p̄ hoc qdē videbat sanabāt: sz̄ p̄ te oīum salvatōrē. In hoc aut̄ ostendisti inimicis tuis: qz̄ tu es q̄ liberas ab oī malo. Illos enī locustarū et muscarū occiderūt morsus. et nō ē inuēta sanitas aic illorū: q̄ digni erāt ab huīs modi extermīnāri. Filios aut̄ tuos nec draconū nec venenatorū vicerūt dētes. Malia enī tua adueniens sanabat illos. In memoria enī fīmonū tuoz̄ extermībā tur. et velociter sanabāt: ne in altā incidētes obliuionē nō possent tuo vī adiutorio. Etenim neq̄ herba neq̄ malagma sanauit eos sz̄ tu⁹ dīe. fīmo q̄ sanat oia. Tu es dīe q̄ vite et mortis habes p̄testatē. et deducis vīsz̄ ad portas mortis et redūcis: Hōc aut̄ occidit quidē p̄ malitiā aiaz̄ suā et cū exierit sp̄s nō reuertet̄: nec reuocabit aiaz̄ que recepta est. sz̄ tuā manū effugere ipossible est,

D'aphoray Matorz zoce cultore

Sapiencia.

Megantes em nosse te impii p fortitudinem bra
ebū tui flagellati sunt nouis aquis & grandinib⁹
& pluviis psecutionem passi. & p ignem psumma
ti. Qd em mirabile erat i aqua quē oia extinguit.
plus ignis valebat. Under est em orbis iustorū
Quodā em tpe māsuetaſ ignis ne cōbureret
que ad impios missa erant aialia: sed vt ipi vidē
tes. scirent. qm̄ dei iudicio patiuntur psecutionē
Et quodam tempore in aqua sup virtutem ignis
exardebat vndiqz. vt iniquam terre generationē
exterminaret. Pro quib⁹ angelorū esca nutrui
stī populum tuum: & patum pauem de celo p̄stī
stī illis sine labore. oē delectamentū in se habentē
& omnis savoris suavitatem. Substantiam enī
tuam & dulcedinez tuaz quā in filios habes ostē
debas & deseruiens vniuersitatisqz voluntati. Ad
quod quisqz volebat perturbabatur. Ix autē & gla
cies sustinebant vim ignis: & nō tabescerat. vt sci
rent qm̄ fructus inimicorum exterminabat ignis
ardens in grandine & pluvia choruscans. Hoc au
tem iterum vt nutrimentur iusti ignis etiam sue v
tutio oblitus est. Creatura enim tibi facta deſ
tuiens exardescit in tornētum aduersus inuictos
& levior: fit ad benefaciendum p his qui in te con
fidunt. Propter hoc & tūc oia transfigurata oiu
nutricia ḡfue deſeruebant ad voluntatez eoz
que a te deſiderati sint. vt scirent filii tui quos di
lexisti domine. quoniam nō nativitatis fructus
pascunt homines. sed sermo tuus hōs: qui in te
credididerint. pſerua. Qd em ab igne non pote
rat exterminari. statim ab exiguo radio solis ca
lefactū tabescerat: vt notum omnib⁹ ēt: quoniam
oportet puenire solem ad benedictionez tuā. & ad
orum lucis te adorare. Ingrati em spes tanquā
hybernalis glacies tabescet. & desperiet tanquā
aqua superuacua. Lāp. XVII.

Agna sunt em iudicia tua dñe. & enorra
bilia verba tua. ppter hoc indisciplinate
aie errauerūt. Hū enī pſuasum vñt inq
posse dñari nationi sancte vinculis tenebraruz &
lōge noctis cōpediti. inclusiſ ſb teſtis ſugiriu p
petue puidentie iacerūt. & dum putat ſe latere
i obſcuris peccatis. tenebroſo olitionis velamē
to dispersi ſunt: pauentes horrende. & cū amirati
one minima perturbati. Neqz enim que cōtinebat
illos spelunca ſine timore custodiebat: quoniam
ſonitus deſcēdēs perturbabat illos et persone tri
ſtes illis appentes pauorē illis pſtabat. & ignis
quidem nulla viſ poterat illis lumē pribere: nec
ſiderum limpide flāme illuminare poterat illam
noctem horrendā. Apparebat autē illis ſubitane
us ignis: timore plen⁹. & timore p̄cussi illi⁹ q̄ non
videbāt facieſ estimabat deteriora eē que videbā
l̄ & magice artis appoſiti erāt derisus & ſapientie
gloria correptio cum p̄tumelia. Illi em qui p̄mit
tebat timores & perturbatiōes expellere ſe ab aia
anguente: hi cū de riſu. pleni timore languebant
Hā etſi nihil ex mōſtris. perturbabat: transiū aia

lium & ſerpētū ſibilatioſe cōmoti. tremebūdi pe
ribant. aerē & quē nulla rōne q̄s effugere poſſet
negātes ſe videre. Frequenter enim poſcupant
pessimā: redarguēt pſcientia. Lū ſit em timida
negria data ē i ouz p̄dēnationē. Šēp em p̄ſum
ſea perturbata pſcia. Nihil enī ē tumor nū p̄ſup̄t
oniſ adiutorium: p̄ditio cogitationi auxilio ū.
Et dum ab intro minor ē expectatio: maiorēz pu
tat potentiam eius cauſe de qua tornētū preſtar
Illi autē qui in potente venere noctem. & ab inſi
mis & ab altissimis ſupuenientem. eundē ſomnū
dormiētis aliqui monſtrou exagitabat timore:
aliqui aie & eficiebāt traduſionē. Subitanē em̄z
illis & inſperat⁹ tumor ſupueneraſ. Dēinde ſi quis
quam ex illis decidifſet: custodiebat in carcere ſi
ne ferro reclusus. Si. n. rustic⁹ quis erat. aut pa
ſtor: aut agri laborum oparū poſcupat⁹ ēt: in
effugibilem ſuſtinebat neceſſitatem. Una enim
catheſa tenebrarum dēs erāt colligati. Siue ſpi
ritus ſibilans aut inter ſpissos arborū ramos a
uiū ſonus ſuavis: aut viſ aque decurrens nimū
aut ſonus validus precipitarum petrarū. aut lu
dentiū aialū cursus ſuſiſ. aut mugientū va
lida bestiarū vor. aut resonās de altissimis mon
tib⁹ echo: deficiētis faciebat illos p̄ timore. Dis
enī orbis terrarum limpido illuminabat lumine
& nō impeditis opibus cōtinebatur. Solis autē
illis ſuperpoſita erat grauis nox: imago tenebra
rum que ſuperuentura illis erat. Ipsi ergo ſibi e
rant grauidores tenebre: Lāp. XVIII.

Anctis autem tuis maria erat lux. & horū
quidem vocem inimici audiebant. ſed ſi
gurā nō videbant. Et q̄ non & ipſi eadem
paſſi erant magnificabat te & qui ante leſi erāt q̄
non ledebantur gratias agebant tibi & vt eē diſ
ferentia. te deum petebant. Propter quod ignis
ardentem columnam ducem habuerunt ignote
vie. & ſolem ſine leſura boni hospicii preſtitū.
Digni quidem illi carere luce. & pari carcerez te
nebrarum qui inclusos custodiebat filios tuos
per quos incipiebat incorruptum legis lumen ſe
culo dari. Cum cogitarent iustorum occidere. in
fates & vno expoſito filio ſed liberato i traducio
nem illoū multitudinem filiorum abſtulisti & pa
riter illos p̄didiſti i aqua valida. Illa enim no
n cognita eſt a pribus noſtris: vt vere ſcientes
quibus iuramentis crediderunt: aie quiores cēnt
iuxtorū. in iuſtō autem exterminatio. Sicut enī
leſisti aduersarios noſtrōs: ſic & nos prouocans
magnificasti. Abſcōſe enī ſacrificabat iuſti pueri
bonōrū. & iuſtitie legē in p̄cordiā diſpoſuerunt ſi
milter bona & mala percepturos iuſtos p̄ ſi ouz
decātates laudes. Resonabat autē ieuueniēs ini
micoz vor. & flebilis audiebat plāc⁹ ploratorū in
ſatiū. Simili autē pena fuuſ cū dño afflictus eſt
& popularis hō regi ſimilia paſſus. Similiter ḡ ſ
nes vno noie mortis mortuos hēbat innumerabiles

Sapientia.

Mec enim ad sepeliendū viui sufficiebant: quando vno momento que erat p̄clarior natio illorū extermidata est. Be omnibus enī non credentes ppter beneficia: tunc cū primum fuit extermīnū primo genitorū spopōderūt populūz dei se esse. Cum enī quietum silentiū cōtineret omnia et nor in suo cursu medū iter haberet. omnipotens sermo tuus domine exiliis de celo a regalibus scđib⁹ bus. durus debellator in mediā extermīnū terrā profiliuit: gladius acutus insimulatū imperium tuū porrans. et stas repleuit omnia morte: et vsqz ad celū attingebat stans in terra. Tunc cōtinuo visus somniorū malorū turbauerūt illos et timores supernenerūt insperati. Et aliis alibi proiectus semiuinus pro pter quā moriebas causaz de mōstrabat mortis. Visiones enī que illos turba uerūt hec p̄monebant. ne in sc̄iū quare mala pati ebātr̄: perirēt. Tertig autē tūc et instos temptatio mortis. et cōmotio in heremo facta est multitudinis: sed nō diu p̄mansit ira tua. Properans enī homo sine querela dep̄cari pro populis p̄fērēs seruitutis sue sc̄utū orationē: et per incēsūz de p̄cationē allegās. restitit ire. te finē iposuit neces sitati: ostendēs quoniaz tuus est famulus. Uicir autēz turbas nō in v̄ture corporis nec armatura potētē: sed verbo illū qui se verabat subiecit: in ramēta parentum et testamentum cōmemorans. Cum enī iam aceruatim cecidissent super alterum trum mortui: interstitit et amputauit impētū: et diu uisit illam que ad viuos ducebat viam. In veste enī poderis quā habebat. totus erat orbis terra rum: et parētū magnalia in quattuor ordinib⁹ lapidū erāt sculpta: et magnificētia tu: in diadema te capitis illū scripta erat: his autēz cessit q̄ exterminabat et hec extimuit. Erat enim sola temptatio ire sufficiens.

.XIX.

Ab p̄piis autē vsqz in nouissimū sine misericordia ira supuenit. Presiebat enī et futura illorū: qm̄ cū ipi p̄mississent ut se educerēt. et cū magna sollicitudine p̄mississet illos p̄seqbāt illos penitētē actis. Adhuc enī iter manus habētes luctū. et deplorātes ad monumenta mortuoz. et aliā sibi assūpserūt cogitationē inscētie. et quos rogātes piecerāt: hos tāqz fugitiuos p̄sequēbāt. Sucebat enī illos ad hūc finē digna necessitas: thoz que acciderāt cōmemorationez amittrebāt: vt que deerāt tornētis. repleret puniō. et p̄p̄l's quidē tuus mirabiliter trāsferet: illi autē nouā mortē inueniret. Dis enī creatura ad suum gen⁹ ab initio refrigorabis deseruiēs tuis p̄ceptis: vt pauperi tui custodiret illesi. Nā nubes castra eoz obumbrabat. et ex aqua q̄ an̄ erat. terra arida apparuit. et in mari rubro via sine ipedi mēto. et cāpos germinās de p̄fundo nūmio p̄ quē ois natio trāsfiunt. que tegebas tua māu vidētes tua mirabilia et mōstra. Tāqz enī equi sp̄auerūt escā: et tāqz agui exultauerūt magnificātes te domine q̄ liberasti illos. Memores enī erāt adhuc

eorū q̄ in colatu illorū facta fuerāt: quēadmodūz p̄ natione animaliū eduxit terra muscas. et p̄ p̄scibus eructauit flūm̄ multitudinē ranarū. No uissime autē viderūt nouā creaturā anū: cum ab ducti cōcupiscētia postulauerūt escas epulatiōis. In allocutione enī desiderū ascēdit illis de mari ortigometra. et veratiōes pccōrib⁹ supuenerunt nō sine illis que atē facta erant argumentis p̄ vi fluminū. Juste enim patiebantur fm̄ suas neq̄tias. Etenim detestabilitōrē in hospitalitatē insituerūt. Alii quidem ignotos nō recipiebāt aduenias. alii ante bonos hospites in seruitutem rēdi gebāt. Et non solū hec: sed et aliis quidē respetus illorū erat: quoniam inuiti recipiebāt extraneos. Qui autē cū letitia receperūt hos q̄ eisdē vī erant institutis: seuissimis affixerunt doloribus. Percussi sunt autem cecitate. sicut illi i floribus iusti cuz subitaneis coopti essent tenebris. Unus quisqz transitum ostii sui querebat. In se enī elementa dum conuertuntur: sicut in organo qualitatis sonus immutatur et omnia suum sonum cū stodunt. Unde estimari ex ipso visu certo potest Agrestia enī in aquatica conuertebantur. et que cunqz erant natantia. in terra transibant. Iḡnis in aqua valebat supra suam virtutem et aqua extinguentis nature obliuisebatur. Flammē econtrario corruptibilium animalium nō vexauerūt carnes coambulantum: nec dissoluebant illam que facile dissoluebatur sicut glatiēs bonam escā. In omnibus enim magnificasti populū tuū domine. et honorasti. et nō despexisti. in omni tempore et omni loco assistēs eis.

Explicit liber sapientie. Incipit prologus libri. Iesu filii syrach qui. Ecclesiastē appellatur.

Ultorū nobis et magnorum per legem et prophetas aliosqz qui seculi sunt illos sapientia demonstrata est: in quibus oportet laudare israel doctrine et sapientie causa: quia nō solum ipsos loquentes necessē est esse peritos sed etiam extraneos posse et discentes et scribentes doctissimos fieri. Iesus meus iesus postqz se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis et prophetarum et aliorum liberorum qui nobis a parentibus nostris traditi sunt. voluit et ipse scribere aliquid horum que ad doctrinam et sapientiaz pertinent: vt desiderantes discere et illorū periti fieri: magis magisqz attendāt animo. et cōfirmēt ad legitimam vitam. Hoc itaqz venire vos cū benevolentia. et attentione studio lectionem facere. et venēam habere in illis in quibus videmur sequentes imaginem sapientie. et discere in verbis p̄positiōe. Nā desident verba hebrayca qm̄ fuerit trāslata ad alterā linguā. Nō autē solū hec sed et ipsa lex et prophetē. ceteraqz aliorū librorum nō paruā habēt differētiā qm̄ inter se dicuntur:

8 manu[m] p[ro]p[ri]a

Ecclesiasticus.

¶ Nā i octano et tricesimo anno t pibus Ptolomei
euergetis regis postqz pueni i egyptū et cū mul-
tū tpis ibi fuissim. inueni ibi libros relictos non
pue neqz cōtemmende doctrie. Itaqz bonū et ne-
cessariū putau et ipse addere aliquā diligentiam
et labore interpretādi liby istū. et multa vigilia attu-
li doctrinā i spatio tpis ad illa q ad finē ducūt li-
by istū dare et illis q volūt animū itēdere et disce-
re quēadmodū oporteat iſtituere mores. qui sū
legem domini pposuerint vitam agere.

Explicit prologus. Incipit liber ecclesiastic⁹ .1.

Onis sapiētia

a dño deo est et cū illo fuit sep-
te an euū. Arenam maris et
pluuiie guttas et dies seculi q̄
dīnumeravit. Altitudinem celi
et latitudinem terre et p̄fundū
abyssi q̄ dimēsus est. Sapiē-
tiam dei p̄cedentē oia quis iwestigauit? Prior o-
num creatā est sapia. et intellect⁹ prudentie ab eo
Fons sapie v̄bū dei in excelsis. et ingressus illius
mādata eterna. Radix sapiētie cui reuelata est.
et astutias illi⁹ quis agnouit? Disciplina sapiētie
cui reuelata est et manifestata. et multiplicationes
ingressus illi⁹ q̄s intellexit? Unus est altissim⁹. cre-
ator omniū opotens. et rex potens. et metuendus
nimis sedens sup thronum illi⁹. et dñans deus.
Ips⁹ creauit illā i spū sancto. et vidit et dinumer-
vit et mensus est. Et effudit illam super omnia ope-
ra sua. et sup omnē carnem. sū datū suū et prebz
illam diligentib⁹ se. Timor dñi gloria et gloriatio
et letitia et corona exultationis. Timor dñi delecta-
bit cor. et dabit letitiā et gaudiū in lōgitudinez die-
rum. Timeti dñm bene erit i extremis. et i die de
functionis sue bñdiceſ. Dilectio dei honorabilis
sapiētie: quib⁹ aut̄ apparuerit in visu. diligunt
eam. in visione et in agnitiōe magnaliū suorū. Im-
tiū sapie timor dñi. et cū fidelib⁹ in yulua cōcrea-
tus est. et cum electis feminis gradit. et cum iustis
et fidelibus agnoscitur. Tior dñi scie religiositas.
Religiositos custodie iustificabit cor: iucundi-
tatem atqz gaudiū dabit. Timenti deū bene erit
et in diebus solationis illius benedicitur. Ple-
nitudo sapiētie timere deū. et plenitudo a fructi-
b⁹ illi⁹. Omné domū illi⁹ iplebit a generatōnib⁹
et receptacula a thesauris illi⁹. Eorū sapiētie
timor domini replens pacē et salutis fructū. et vi-
dit et dinumeravit ea. Itaqz aut̄ sunt dona dei
Scientiam et intellectum prudētie. sapientia cō-
partietur. et glorā tenentium se exaltat. Radix
sapientie est timere deum et ram̄ illi⁹ longeui. in
thesauris sapie intellect⁹ et scientie religiositas. ex-
ceratō aut̄ p̄tōr̄b⁹ sapientia. Timor dñi expellit
peccatum. Ma⁹ q̄ sine timore ē. non poterit iustifi-
cari iracūdia enī aiositaz illi⁹. subuersio illius ē.

Usqz in temp⁹ sustinebit patiens. et postea redi-
tio iucunditat⁹. Bon⁹ sensus usqz in tēp⁹ ab eo dī
verba illius: et Libia multoz enarrabūt sensu⁹ il-
li⁹. In thesauris sapie signifcatō discipline. ex-
ceratio aut̄ peccatorū cultura dei. Fili cōcupiscens
sapiam p̄ sua iustitiā. et deus p̄bebit illā tibi. Sa-
pientia enī et disciplina timor domini. et qđ bene-
placitū ē illi. fides et māstetudo et adimplebit the-
sauros illi⁹. cōtumax nō sis. et icredibilis timor
dei. et ne accesseris ad illum dupli corde. Ne fu-
eris hypocrita in cōspectu hōim. et nō scandali-
zeris in labiis tuis. Attēde in illis ne forte cadas
et adducas aie tue in honorationē. et reneler de⁹
absēfia tua: et i medio synagoge elidat te. qm̄ ac-
cessisti maligne ad dñm. et cor tuum plenum est
dolo et fallatia. Cap. 11.

Ili accedēs ad fuitutē dei sta in iustitia et
in timore et p̄para animā tuam ad répta-
tionē. Deprime cor tuū et sustine. et incli-
na aurem tuam et suscipe verba intellect⁹ et ne fe-
stines in temp⁹ obductiōis. Sustine sustentatio-
nes dei. p̄iugcre deo et sustine ut crescat in nouis
simō vita tua. Omne qđ tibi applicitū fuerit ac-
cipe. et in dolore sustine. et in humilitate tua pa-
cientiam habe. qm̄ in igne pbatur auruz et argé-
tum. homines vero receptibiles in camino humili-
tatiōis. Crede deo et recuperabit te. et dirige ui-
am tuam et spera in illum. Serua timorem illius
et in illo veterasce. Metuētes dñz sustinetē mise-
ricordiam eius. et nō deflectatis ab illo ne cada-
tis. Qui timet dñm credite illi. et nō evitabūt
merces v̄ra. Qui timet dñm sperate i illū. et i ob-
lectationem venet vobis mīa. Qui timet dñm
diligite illum. et illuminabūt corda vestra. Re-
spicite filii natiōes hōim. et scirote. q̄ nullus spe-
ranit in dño et consulsit est. Quis enim pmāsit
in mandatis eius. et derelictus est. Aut q̄ inuo-
cauit eum. et despexit illum? Qm̄ pius et miseri-
coris est de⁹. et remittit in die tribulationis pecca-
ta. et p̄tector est omnib⁹ exquerentibus se in veri-
tate. Ne dupli corde. et labiis scelestis et mani-
bus malefacentibus. et peccatorū terrā ingredi-
entū duabus viis. Ne dissolutis corde. qui nō cre-
dunt deo. et ideo non p̄tegentur ab eo. Ne his q̄
as rectas. et diuerterunt in vias prauas. Et qđ
facient cū inspicere ceperat domin⁹. Qui timet
illum cōseruabūt verbum illius. Qui timet dñz
inquirēt que bñplacita sunt ei. et qui diligunt cū
replebuntur lege ipsius. Qui timet dominum
preparabunt corda sua. et in cōspectu illi⁹ sanctifi-
cabūt animas suas. Qui timet dominum custo-
diunt mandata eius. et patientiaz habebunt usqz
ad inspectionem illius dicentes. Si penitentiaz
non egerimus incidemus in man⁹ domini. et nō
sic et mīa illius cum ipso est.

Ecclesiasticus.

Capitulum.

III.

Illi sapientie ecclesia iustorū: et natio illo
rum obedientia et dilectio. Iudicū pris
audite filii: et sic facite ut salvi sitis. Deus
enī honorauit patrē in filiis. et iudicū matris ex
quirēs firmavit in filios. Qui diligit deus exora
bit pro peccatis: et cōtinebit se ab illis. et in oratio
ne dierū exaudiens. et sicut q̄ thesaurizat. ita et q̄
honorificat matrē suam. Qui honorat patrē suū
iūcūdabitur in filius: et in die oīois sic exaudiens.
Qui honorat patrē suū vita viciet lōgioe. et qui
obedit patri refrigerabit matrē. Qui timet dñm
honorat parētes. et quasi dominis seruier his q̄
se genuerūt in opere et in sermone et omni patien
tia. Honorā patrē tuū ut superueniat tibi benedi
ctio a dño: et benedictio illi⁹ in nouissimo manet.
Benedictio patris firmat domos filiorū: maledi
ctio autē matris eradicat fundamēta. Ne glorie
ris in cōtumelia patris tui: nō enī est tibi gloria
sed p̄fusio. Gloria enī boīs ex honore patris sui
et dedec⁹ filii. pater sine honore. Fili suscipe sene
ctam patris tui. et nō cōtristes eū in vita illius: et
si defecerit sensu. veniam da: et ne spernas eū in
tua vtute. Elemosyna enī patris nō erit in obli
vione. Nā p̄ peccato matris restitue tibi bonū
et in iustitia edificabitur tibi: et in die tribulatiōis
cōmemorabis tui. et sicut in sereno glaties. solnē
tur peccata tua. q̄z male fame est qui dereliquit
patrē. et est maledict⁹ a deo qui exasperat matrē.
Fili iā misuetudie opa tua p̄fice: et super hominū
gloriā diligēs. Quātum magnus est hūilia te in
oīibus. et cor. a deo inuenies grāz: qm̄ magna potē
tia dei solius. et ab hūilibus honorat. Altiora te
ne q̄sieris. et fortiora te ne scrutar̄ fueris sed que
p̄cepit tibi deus illa cogita semp. et plurib⁹ op̄e
ribus eius ne fueris curiosus. Nō est enī tibi ne
cessariū ea q̄ abscondita sunt videre oculis tuis.
In supuacuis reb⁹ noli scrutari m̄stipl̄: et i plu
rib⁹ el⁹ opib⁹ nō eris curiosus. Multa enī super
sensū hoīū ostēsa sunt tibi. Multos enim sup
plātauit suspicio illo⁹. et in vanitate detinuit sen
sus illo⁹. Cor durū habebit male in nouissimo.
et qui amat piculū. in illo p̄bit. Cor ingrediēs du
as vias nō habebit successus: et prauū cor in illis
scādelizabif. Cor nequā grauabilis in dolorib⁹. et
peccator aduciet ad peccādū. Synagoge supbo
rū nō erit sanitas: frutex enī peccati eradicabitur
i illis et nō intelligit. Cor sapiēs intelligitur i sapia
et auris bona audiet cū oī cōcupiscētiasapiam.
Sapiēs cor et intelligibile abstinebit se a peccatis
et in opibus iustitie successus habebit. Ignez ar
detē extiguit aqua. et elemosyna resistet peccatis.
et deus p̄spector est eius qui reddit gratiā. Abe
munt in posterum. et in tēpore casus sui inueniet
firmamentum.

Capitulum. IIII.

Illi elemosynā pauperis ne defraudes.
et oculos tuos ne trāsuertas a paupere.
. Animā esuriēte ne despixeris. et nō exas

peres pauperē i inopia sua. Cor iopis ne afflēxe
ris. et nō p̄trahas datū angustati. Rogationem
cōtribulati ne abiicias: et nō auertas faciē tuā
ab egeno. Ab inope ne auertas oculos tuos pro
pter irā et nō reliq̄s querētibus tibi retro maledi
cere. Maledicētis enī tibi in amaritudine aie ex
audietur dep̄catio illi⁹: exaudiet autē eum q̄ fecit
illū. Congregationi paupey affabilē te facito: et
p̄sbytero humilia aīaz tuaz. et magnato humilia
caput tuū. Declina pauperi sine tristitia aurez tu
am. et redde debitū tuū. et r̄nde illi p̄cifice in mā
suetudie. Libera eū qui iniuriā patitur de manu
supbi. et nō acide feras in gāia tua. In indicando
esto pupillis misericors vt pater. et p̄ viro matri
illo⁹: et eris tu velut filius altissimi obdiēs. et misē
rebit tui magis q̄z mater. Sapia filiis suis vitaz
inspirat: et suscipit inquirētes se. et preibit in via
iustitie. Et qui illaz diligēt. diligēt vitam. et qui vi
gilauerint ad illam. complectentur placore eius
Qui tenuerint illam. vitam hereditabunt. et quo
itrōbit bñdicet deus. Qui seruūt ei obsec̄ntes
erūt sc̄to et eos q̄ diligūt illā diligēt de⁹. q̄ audit il
lā indicabit gētes: et q̄ ituefillā p̄manebit p̄fidēs.
Si crediderit ei: hereditabit illam. et erunt in cō
firmatione creature illorum: quoniam in temp̄a
tione ambulat cum eo. et in primis elegit eū. Ti
morem et metum et probationem inducit super il
lum. et cruciabit illum in tribulatiōe doctrinę sue
donec temptet eum in cogitationibus suis. et cre
dat anime illius. Et firmabit illum. et iter adducēt
directum ad illum. et letificabit illum. et denuda
bit absconsa sua illi. et thesaurizabit super illum
scientiam et intellectum iustitie. Si autem oberra
uerit derelinquet eum. et tradet eum in manus in
imici sui. Fili conserva tempus. et devita a malo.
Pro anima tua ne confundaris dicere verum.
Est enim confusio adducens gloriam et gratiam. Ne accipias
faciem aduersus faciem tuam: nec aduersus ani
mam tuam mendacium. Ne reuerearis p̄ximū
tuum in casu suo: nec retineas verbum in tempo
re salutis. Non abscondas sapientiam in decoro
suo. In lingua enim sapientia diuoscitur. et sen
sus et scientia et doctrina in verbo sensati: et firma
mentum in operibus iustitie. Non contradicas
verbo veritatis vlo modo: et de mendacio meru
ditionis tue confundere. Non confundaris con
fiteri peccata tua: et ne subiicias te omni homini
pro peccato. Noli resistere contra faciem poten
tis: nec coneris contra ictum fulminis. Pro iusti
tia agonizare pro anima tua. et vsq; ad mortem
certa pro iustitia: et deus expugnabit pro te inimi
cos tuos. Noli citatus esse in lingua tua. et iniuti
lis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut
leo in domo tua aduertēs domesticos tuos: et op̄e
rūt p̄sumens subiectos tibi. Non sit porrecta manus
tua ad accipiendum et ad dandum collecta.

Capitulum.

V.

Ecclesiasticus.

¶ Oli attendere ad possessio[n]es iniquas: et ne dixeris: ē mibi sufficiens vita. ¶ Nihil enim p[ro]derit in the v[er]e vindicte et obductionis. Ne sc̄ris in fortitudine tua p[re]cupiscentiam cor dis tui. et ne dixeris. Quo potui aut q[uod] me subu[er]t p[ro]pter facta mea? Deus enim vindicans vin dicabit. Ne dixeris. Peccavi. et q[uod] mibi accidit triste? Altissim⁹ enī ē patiens redditor. De p[ro]p[ri]etate peccato noli ēē sine metu neq[ue]z adiucial pecca tum sup peccatū et ne dicas. Misericordia domini magna ē multitudinis peccator[um] meorum miserebit. ¶ Ida et ira ab illo cito proximant: et in peccato res respicit ira illius. ¶ Ad tardes conuerti ad do minum: et ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius. et i[ps]e vindicte disperdet te. Non li anxius esse in divinis iniustis. nō enim p[ro]derunt tibi in die obductio[n]is et vindicte. Non ventiles te in oēm ventū. et nō eas in oēm viā. Sic enim ois peccator probat in dupli[ci] lingua. Esto firmus in via dñi. et in ueritate sensus tui et scientia: et p[ro]sequat[ur] te verbum pacis et iustitie. Esto māsu[n]t ad audiendum v[er]bum dei ut intelligas. et cū sapia p[ro]sternas r[ati]onem verū. Si est tibi intellectus respō de p[ro]ximo. sin aut sit manus tua sup os tuū. ne capias. in verbo idisciplinato et confundaris: Non nor et gloria i[ps]mone sensati: lingua vero ipudētis ē subuersio ipi⁹. ¶ Ad appellari susurraro. i[ps]a uita tua: et lingua tua ne capiaris et confundaris. Sup surem enim ē p[ro]fusio et penitentia. et deuota[re] pessima sup bilinguem. susurratori autē odiū et inimicitia et stumelia. Justifica pusillum et magnum similiter. Lap. .vi.

¶ Oli fieri p[ro] amico inimic⁹ proximo. Imp[er]iū em⁹ et stumelia malus hereditabit et ois peccator inuidus et bilinguis: Non te extollas in cogitatiōe aie tue velut taurus. ne forte elidatur virtus tua p[ro] stulticiā. et folia tua comedat. et fructus tuos perdat. et relinq[ue]s velut lignum aridum in heremo. Aia enim nequā disp det q[ui] se habet: et in gaudium inimicis dat illum. et deducet in sortem impioz. Verbum dulce multipliat amicos et mitigat inimicos. et lingua eu charis in bono h[ab]e abūdabit. Multa pacifici sint tibi et consiliarius sit tibi unus de mille. Si possides amicum in temptatione posside eum. et ne facile credas ei teipm⁹. Est enim amic⁹ s[ic] tem pus suū. et non permanebit in die tribulatio[n]is. Et est amic⁹ q[uod] cōuertitur ad inimicitia. et est amicus q[uod] odiū et rixam et cōuictia denudabit. Est autē amicus socius mente. et nō permanebit in die necessitatis. Amic⁹ si p[ro]miserit erit fons tibi q[uod] coeq[ui]s. et in domesticis tuis fiducialiter ager. Si humilia uerit se cōtra te. et a facie tua absconderit se. vna nimen h[ab]ebis amicitia bona. Ab inimicis tuis se pare: et ab amicis tuis attēde. Amicus fidelis. p[ro]tectione fortis. qui aut incitat illum. inuenit thesau rum. Amico si deli nulla est p[ro]patio. et non ē digna p[ro]deratio auri et argenti cōtra bonitatē fidei illi

us Amic⁹ fidelis medicamentū vite et immortalita[re]. et qui metuit dñm iuuenient illū. Qui timet de um eque h[ab]ebit amicitia bona. q[uod] s[ic] s[ic] illum erit amicus illius. Fili a iuuentute tua excipe doctri na. et vsq[ue] ad canos iuuenies sapiam. Quasi is q[ui] arat et qui seminat accede ad eas. et sustine bonos fructus illius. In ope em⁹ ipius exiguū laborab[et] et cito edes de generationib[us] illi⁹. q[uod] aspera est nō miū sapia indoctis hoib[us]. et nō permanebit in illa excors. Quasi lapidis v[er]tus pbatio erit in illis. et non demorab[et] p[ro]līcere illam. Sapia em⁹ doctrina s[ic] nomen ē eius. et non est multis manife sta. Quibus autē cognita ē permanet usq[ue] ad op[er]atum dei. Audi fili et accipe p[ro]silium intellect⁹ et ne abiicias consilium meum. Inuice pedem tuū i[ps]i pedes illius. et in torques illius collū tuum. Sub iuice humerum tuū et porta illam. et ne accidieris vinculus eius. In omni aio tuo accede ad illā. et in oī v[er]tute tua serua vias eius. Inuestiga illam et manifestabilē tibi. et cōtinens factus ne derelin quas eam. In nouissimis em⁹ iuuenies requies in ea. et cōuertetur tibi in oblationem. Et erunt tibi cōpedes ei⁹ in p[ro]tectionem fortitudinis: et bases virtutis et torques illi⁹. in stolam glorie: De cor em⁹ vite est in illa. et vicula eius allegatura salutis. Stola glorie indues eam. et coronam gratulationis impones tibi. Fili si attenderis mihi. disces eam. et si accōmadaueris animū tuū. sapiens eris. Si inclinanteris aurē tuā excipes doctrinam. et si dilexeris audire. sapiens eris. In multitudine p[ro]bsterop[rum] prudentium sta. et sapie illorū ex toto corde cōiungere. vt omnem narrationem dei possis audire. et puerbia laudis non effigiat a te. Et si videris sensatū euigila ad eū. et grad⁹ ostiorum illi⁹ exteret pes tuus. Logitatū tuū habe in p[re]ceptis dei. et i[m]mādatis illi⁹ maxime assidu⁹ esto et ipse dabit tibi cor. et p[ro]cupia sapie dabis tibi

¶ Oli facere mala. et nō te app[ro]b[are] vii.
hendet discende ab iniquo et deficiet mala abs te. Fili non semines mala in sulcis in iustitiae: et non metes ea in septuplū. Non querē ab hoie ducatum. neq[ue] a rege cathedrā honous. Non te iustifices ante deum. q[uod] agnitor cordis ipse est. et coraz rege noli velle videri sapientis. Non querere fieri iudex nisi valeas virtute irrūpere et ponas scandalū i[ps]i agilitate tua. Non pecces in multitudine cūtitatis nec teimittas in populū. neq[ue] alleges duplicitia peccata. Nec em⁹ in vno eris imunis. Noli esse pusillanimus in aio tuo. Exorare et facere elemosinā ne despicias. Ne diccas in multitudine muneq[ue] meoz respiciet deus. et offerrante me deo altissimo munera mea suscipi. et. Ad irrideas hominē in amaritudine anime. ē em⁹ q[uod] humiliat et exaltat circūspector de⁹. Noli amare mēdiatiū. adversus fratrem tuū neq[ue] amiciū similiter facias. Noli velle mentiri oē men datum. assiduitas illius non est bona. Noli ver

Ecclesiasticus.

bosus esse in multitudine presbyterorum. et non iteres verbū in oīone tua. Non oderis laboriosē opa et rusticatiōē creatā ab altissimo. Non te reputes in multitudine idisciplinatōꝝ. Nonētēto ire qm̄ non tardabit. Humilia valde spiritū tuū: qm̄ vīdicta carnis impi. ignis et vermis. Noli preuari cari in amicū pecunia differentē: neqz fratre charissimū auro speueris. Noli discedere a muliere non sensata et bona quā sortit̄ es in timore dñi: gra. enī vere cū die illius sup aurū. Non ledas fūn̄ in veritate opantē: neqz mercenariū dantē aiam sua m. Seruus sensat̄ sit tibi dilect̄ quasi anima tua: et non defraudes illū libertate. neqz inopez de relinquis illū. Decora tibi sunt attēde illis: et si sunt vtilia. pseuerēt apud te. Filii tibi sunt. erudi illos. et curua illos a pueritia eoz. Filie tibi sunt corpus illarū. et non ostēdas hilarē faciē tuam ad illas. Trade filiā et grāde opus feceris: et hoi senato da illā. Mulier si est tibi fīm aia tuam. non pūcias illā: et odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrē tuū. et gemitus matris tue ne obliuiscaris. Nonētēto qm̄ nisi p illos natus non fuisses: et retrive illis quo et illi tibi. In tota aia tua tume dñm et sacerdotes illi sanctifica. In oī virtute dilige eū q te fecit. et ministros eius ne de relinquis. Honora deū ex tota aia tua. et honorifica sacerdotes. et ppurga te cū brachiis. Ba illis partē sicut mādatū est tibi p̄mitiarū et purgationis: et de negligēria tua purga te cū paucis: Batū brachioꝝ tuoy. et sacrificiū sanctificatiōis offe res domino: et initia sanctorū. et pauperi porige manū tuam ut p̄ficiatur propitiatio et benedictio tua. gratia datus in cōspectu oīs viuetis: et mor tuo non p̄hibeas gratiā. Non des plozentibus in cōsolatione. et cū lugētibus ambula. Non te p̄geat visitare infirmū: ex his enī in dilectione fir maberis. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua. et in eternū non peccabis. .viii.

On litiges cū hoie potente: ne forte incidas in manus illius. Non cōtendas cū viro locuplete: ne forte cōtra te cōstituat item tibi. Nultos enim perdidit aurum et argē tum et vsqz ad cor regū extendit et conuertit. Non litiges eū homine linguato. et non strues in ignē illius ligna. Non cōmunices homini indocto: ne male de p̄genie tua loquas. Ne despicias hoiez auertentem se a peccato: neqz ip̄properes ei. Nonētēto qm̄ oēs in corruptiōe sum⁹. Neqz spernes hoiez in sua senectute: etenī ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens qm̄ oēs morimur. et in gaudiū volum⁹ venire. Neqz despicias narrationē presbyteroz sapiētiū. et in p̄uerbus eorū cōuersare. Ab ip̄is enī disces sapiētiā et doctrinaz intellect⁹: et seruire magnatis sine qrela. Non te p̄tereat narratio seniorū: ip̄i enim didicerunt a patrib⁹ suis. Qm̄ ab ip̄is disces in tellectū. et in tempore necessitatis dabis respōsū. Non incendas carbones peccatorū arguēs eos.

Cum hoc doꝝ glōrios⁹ et gaudios⁹

et ne incēdaris flāma ignis peccatorū illorū. Ne cōtra faciē stes cōtumeliosi: ne sēdeat quasi insidiator ou tuo. Noli fenerari homini fortiori te. q̄ si feneraueris quasi perditū habe. Non spon deas sup virtutē tuā: q̄ si spospōderis q̄si restitu ens cogita. Nonētēto indices cōtra indicē: qm̄ fm̄ qd̄ iustū est iudicat. Cum audace non eas in via: ne forte grauet mala sua in te. Ip̄se enī fm̄ volūtātē sua z vadit: et simil cū stultitia ipsius peries. Cū iracūdo non facias rixam: et cuꝝ audace non eas in desertū: qm̄ quasi nihil est ante illum sanguis: et vbi non est adiutoriū elidet te. Cū fatuus cōsiliuꝝ non habeas: non enī poterū diligere nisi q̄ eis plācet. Coram extraneo non facies cōsiliuꝝ nescis enī qd̄ fariet. Non omni homini cor tuū manifestes ne forte inferat tibi gratiā falsam et cōnitief tibi.

Lapitulum. .IX

On zeles mulierē sinus tui: ne ostendar sup te malitiam doctrine nequam. Non des muliere potestatē aie tue: ne ingredi at in virtute tua et cōfundaris. Ne respicias mulierē multiuolaz: ne forte incidas in laqueos illi⁹. Cum saltatrice ne assiduus sis nec audias illam ne forte pereas in efficacia illius. Virgine ne conspicias: ne forte scandalizeris in decore illi⁹. Ne des fornicariū animā tuam in villo: ne pdas te et hereditatē tuā. Noli circūspicere in vicis ciuitatēs nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciem tuam a muliere compra et ne circūspicias speciez alienaz. Propter speciē mulieris multi perierūt et ex hoc p̄cupiscēta quasi ignis exardescit. Vis mulier que est fornicaria quasi sterlus in via ab oībus p̄tereūtibus cōcūltabit. Specie mulieris alienē multi admirati: reprobati facti sunt: colloquum enim illius quasi ignis exardescit. Cū aliena muliere ne sēdeas oīo: nec accumbas cuꝝ ea sup cubitū. et non alterceris cū illa in vino. ne forte de clinet cor tuū in illam et sanguine tuo labaris in pditionē: Ne derelinquis amicū antiquū: non enim non erit similis illi. Vinum nouum amicus nouus: Venerascat, et cū suauitate bubes illud. Non zeles gloriā et opes peccatoris. non enī scis que futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorū: sciēs qm̄ vsqz ad iferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestate habente occidendi. et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum noli aliquid cōmittere: ne forte auferat vitam tuam. Cōmuni onem mortis scito quoniam in medio laqueorū ingredieris. et super dolentiaz arma ambulabis Scōm virtutem tuam caue te a proximo tuo et cum sapientibus et prudentibus tracta. Uri iusti sint tibi conuine: et in timore dei s̄tibi gloria. et in sensu sit t̄bi cogitat⁹ dei. et omnis enarratio tua i p̄cept⁹ altissimi. In māu artificiū opa laudabūf et p̄ncipes ppli i sapia fm̄is sui: insē su vō senioꝝ v̄bū. terribilē ē in ciuitate sua hō lin guosus: et temerari⁹ i v̄bo suo odibilē erit.

C i

iudex sapiens iudicabit populum suum et principes et sensati stabilis erit. sed iudicem populi sic et ministri eius. et qualis est rector ciuitatis tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum. et ciuitates inhabitatibus. pro prudenter sensum In manu dei potestas terre: et execrabilis ois iniqtas gentium et utilem rectorem suscitabit in tempore super illam: In manu dei potestas omnis. et super faciem scribe ponet honorem suum: Deus iniurie primi ne memineris: et nihil agas in opib[us] iniurie. Dibilis coram deo est et hominibus sapientia. et execrabilis ois iniqtas gentium. Regnum a gente in g[ra]tias transmittitur propter iniusticias et iniurias et contumelias ac diversos dolos. Avaro at nihil est celestis. Quid sapientis terra et cetera: nihil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim et aiem suam venalem habet. quoniam in vita sua piecit itima sua. Deus potenter brevis vita: languor pliior grauat medicus. Breve languore pedit medicus. sicut et rex hodie est et cras morietur. Cum enim morietur homo hereditabit spiritus et bestias et vermes. Initium hominis sapientie apostolatare a deo. quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius. quoniam initium ois peccati est sapientia. Que tenuerit illam adimplebit maledictis: et subvertet eum in finem. Propterea exhortavit dominus querentem malorum et destruxit eos usque in fines. Sedes duci sapientie destruxit deus et sedere fecit mites propter eis: Radices gentium sapientiarum arefecit deus. et plautauit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium euerit dominus. et prodidit eas usque ad saudam eternam. Arefecit deus ex ipsis et dissipavit eos. et cessare fecit memoriam eorum a terra. Memoriam sapientiarum prodidit deus: et reliquit me moriam humilium sensum. Non est creata hominibus sapientia. neque iracundia nationi mulierum. Semper homini honorabilis: hoc quod timet deum: semper autem hoc exhortabilis quod spectat mandata domini. In medio fratrum rector: illorum in honore. et quod timet dominum erunt in oculis illius. Gloria diuitiarum honoratorum. et pauporum timor dei est. Non despicer hominem iustum pauprem. et non magnificare virum peccatores diutem. Ad agnum est iudex et potes in honore: non est maior illo quod timet eum. Seruo sensato liberi servient. et vir prudens et disciplinatus non murmurabit coemptus et inscius non honorabilis. Noli extolle te in faciendo opere tuo. et noli cunctari in tpe angustie. Melior est qui operatur et abundat in omnibus: quoniam qui gloriat et eget pane. Filius in mansuetudine seruia animam tuam: et da illi honorum sum meritum suum. Decantem in aiem suam quod iustificabit: Et quod honorificabit exhortantem aiem suam. Non gloriat propter disciplinam et timorem suum. et est homo quod honorificabit propter substantiam suam. Qui autem gloriat in paupertate: quantum magis in suba: Et qui gloriat in suba paupertate vereatur.

Lap. XI.
f et in medio magnatorum cōsiderere illum faciet

Non laudes virum in spe sua. neque spernas hominem in visu suo. Breuis in volatilibus

est apes. et utilius dulcoris habet fructus illius. In vestitu ne glorieris vndeque: nec in die honoris tui extollaris. Quoniam mirabilia opera altissimi soli: et gloria et absconsa et unius opera illius. Multo tyranni sedetur in throno: et inspicibilis portauit dyadema. Multo potentes oppresi sunt valide. et gloriose traditi sunt in manus alterorum. Iurisques interrogates ne vituperes quenque: et cum interrogaueris corripe iuste. Iurisques audias ne ridentes verbuz et in medio seniorum ne adicias loqui. De ea re quae non molestat. ne certeris: in iudicio peccantium ne cōsistas. Filius ne multis sint actus tui: et si diues fueris non eris unum. a delicto. Si enim secutus fueris non apprehendes: et non effugies si percurreris. Est homo laborans et festinans et dolens ipsi et tantomagis non abundabit. Est homo marcidus egens recuperatione. plus deficiens virtute: et abundans paupertate: et oculus dei respexit illum in bono. et erexit eum ab humilitate ipsius. et exaltavit caput eius et mirati sunt in illo multi et hominaverunt deum. Bona et mala. vita et mors paupertas et honestas. a deo sunt. Sapientia disciplina et scientia legis apud dominum. dilectio et uite bonorum apud ipsum. Error et tenebre peccatorum cōcreata sunt quae autem exultant in malis: cōsuecerunt in malo. Ratio dei priuater iustis. et pfectus illius successus habet in eternum. Est qui locupletat par ce agendo: et hec est pars mercedis illius in eo quod dicit inueni requiem mihi: et nunc maducabo de bonis meis solus et nescit quod tempus pterat illum et mors appropinquet et reliquat oia alii. et morietur. Sta i testamento tuo et in illo colloquere: et in opere madatorum tuorum veterasce. Ne māseris in opibus peccatorum. Cōfide autem in deo: et mane in loco tuo facile est enim in oculis dei subito honestare pauperem. Benedictio dei in mercede iusti festinat: et in honore veloci processus illius fructificat. Ne dicas quod est mihi opus: et que erunt mihi ex hoc bona: ne dicas: Sufficiens mihi sum: et quod ex hoc pessima bonorum: In die bonorum ne imemor sis malorum: et in die malorum ne imemori sis bonorum: quoniam facile est coram deo in die obitum tribuere vnicuique secundum vias suas. Multa hore oblationem facit luxurie magna: et in fine hois denudatio operum illius. Atque morte laudes hominem quenque: quoniam in filio suis agnoscitur vir. Non omnem hominem inducas in dominum multe enim sunt infideli dolosi. Sicut enim erunt precordia fetentium: et sicut perdit inducitur in caueam. et ut capra in laqueum: sic et cor superbum. et sicut p[ro]spector videns casum proximi sui. Bona enim in mala querens infideli. et in elec[t]is iponet maculam. Ab scintilla enim una augetur ignis: et ab uno doloso augeat sanguis: homo vero peccati sanguini infidiatur. Attende tibi a pestifero fabricat enim mala: ne forte inducat super te subsistantem nationem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam et subvertet te in turbine. et ab alienabute a viis propriis. Lap. XII.

I benefereris scito cui feceris. et erit ḡra
in bonis tuis multa. **B**enefac iusto et in
uenies retributionem magnā: et si non
ab ipso: certe a dō. **A**dū est enī ei bene q̄ assidu
us est in malis. et elymosinas nō danti: qm̄ et al
tissimus odio habet peccatore s. et misert⁹ est pe
nitētibus. **B**a misericordi. et ne suspicias pecca
tores. et impius et peccatorib⁹ redde vindictaz cu
stodias eos in diem vidiſte. **B**a bono et nō rece
peris peccatorē. **B**enefac humili. et non dederis
impio. **P**rohibe panes illi dare: ne in ipsis potē
tior te sit. **N**am duplicita mala inuenies in omni
bus bonis q̄cunq̄ feceris illi. quoniam et altissi
mus odio habet peccatores. et impius reddet vin
dictam. **N**ō agnosce in bonis amicus. et nō ab
scēdetur in malis inimicus. **I**n bonis viri inti
ci illius. et tristitia et in malicia illi⁹ amicus agni
tus est. **N**ō credas inimico tuo in eternū. **S**icut
enī eramētū eruginat negotia illius. **E**t si humili
atus vadat curius. abiice animū tuū. et custodi
te ab illo. **N**ō statues illū penes te nec sedeat ad
dexterā tuā. ne cōuersus stet in loco tuo. ne for
te cōuersus in locū tuū ingrat cathedram tuā
et in nouissimo cognoscas verba mea. et in fmo
nibus meis stimuleris. **Q**uis miserebitur incan
tatori a serpente pcusso. et omnib⁹ q̄ appropriant
bestiis. **S**ic et qui committatur cum viro iniquo
et obvolutus est in peccatis eius. Una hora tecū
permanebit. **S**i autem declinaveris non suppor
tabit. **I**n labiis suis indulcat inimicus. et in cor
de suo insidiat ut subuertet te in foneam. **I**n
oculis suis lachrymatur inimicus et si inuenierit
tempus. nō satiabitur sanguine. et si incurserint
tibi: mala inuenies eū illic priorem: et quasi adiu
uans suffodiet plantas tuas. **C**aput tuum moue
bit et plaudet mā. et multa fūsūrās cōmuta
bit vultum tuum.

XIII.

Ui terigerit pīcē. inquinabitur ab ea et q
cōicauerit supbo induet supbiam. **P**on
dus super se tollit qui honestior se cōini
cat. Et ditioni te ne socius fueris. **Q**uid cōuni
cabit cacab⁹ ad ollaz. **O**n enī sē colliserint cōfri
getur. **D**ives iniuste aget et tremebit. paup̄ autes
lesus racebit. **S**i larg⁹ fueris. assumet te. et si nō
habueris. dereliquerit te. **S**i habes cōiunct tecuz
et euacuabit te. et ip̄e nō delectib⁹ sup te. **S**i necessa
rius illi fueris. supplābit te et subridens spem da
bit narrās tibi oia bona. et dicet: quid op⁹ est tibi
et pfūdet te in cibis suis. donec te exinaniat bis et
ter. et in nouissimo deridebit te. **P**ostea videns
derelinquet te. et caput suū mouebit ad te. **H**umi
liare deo: et expecta man⁹ eius. Attēde ne seduct⁹
in stultitia humiliaris. **N**oli eē humili in sapia
tua. ne humiliat⁹ in stultitia seducaris. **A**duocat⁹
a potētiore discede: ex hoc enī magis te aduoca
bit. **M**e improb⁹ sis ne impinguaris. et ne lōge sis
ab eo: ne eas in obliuionez. **M**e retineas ex cquo
loqui cū illo: nec credas multis verbis illius. **E**x

multa enim loquela temptabit te. et subridens in
terrogabit te de absēditis tuis. immittis animus
illius. cōseruabit verba tua. et nō parcer de mali
cia et de vinculis. **L**ane tibi et attēde diligēter a u
ditui tuo: qm̄ cū cōversatiō tua abulas. **A**udiēs
vero verba illa quasi in somnis vide. et vigilabis
Omni vita tua dilige dēū. et muoca illum in salu
te tua. **O**mne animal diligit simile sibi: sic et ois
homo proximum sibi. **O**mnis caro ad simile sibi
cōiūgetur: et omnis homo simile sibi sociabitur.
Si cōicabit lupus agno aliquā: sic peccator iusto.
Que cōicatio sancto hoī ad canem: aut que pars
bona diuiti ad pauperem. **G**enatio leonis bona
ger in heremo: sic et pascua diuiti sunt pauperes
Et sicut abominatione est supbo humilitas: sic et ex
eratito diuitis pauper. **D**ives cōmor⁹ cōfirmā
matur ab amicis suis: humili autes cū ceciderit
expelletur et a notis. diuiti decepto multi recupa
tores. **L**ocutus est superba. et iustificauerūt illū
humilis decept⁹ est: insuper et arguit. **L**ocut⁹ est
sensate. et nō est datus ei loc⁹. **D**ives locutus est
et oēs tacuerūt. et verbi illius vīz ad nubes pdu
cēt. **P**auper locut⁹ est. et dicūt: **Q**uis est hic? **E**t
si offendit: subuertet illū. **B**ona est enī substā
tia cui nō est peccatum in cōscia. et nequissima pau
pertas in ore impū. **L**or hoīs imitat faciē illius
sue in bona sue in mala. **E**stigium cordis boni et
faciē bonā difficile inuenies. et cū labore. **XIV.**

Eccl⁹ vir q̄ non est lapsus vīo ex ore suo
et nō est stimulat⁹ in tristitia delicti. **F**elix
q̄ nō habuit animi sui tristitia: et nō exci
dit a spe sua. **V**iro cupido et tenaci sine ratiōe est
substātia: et hoī lūido ad qd aux: **Q**ui aceruat
ex amico suo iniuste aliis cōgregat. et in bonis il
lūus aliis luxuriabit. **Q**ui sibi nequā est. cui aliū
bon⁹ erit: **E**t nō inuidabilis in bonis suis. **Q**ui si
bi inuidet. nihil est illi nequā. et hec redditio est
malici illius. **E**t si bñficerit: ignorāter et nō vo
lens facit. et in nouissimo manifestat maliciā suā
Nequā est oculus lundi. et auertēs faciē suam. et
despicias alia suā. **I**nfatiabilis oculus cupidi i
parte iniquitatis nō satiabitur. donec consumat
ares faciēs animā suā. **O**culus malus ad mala.
et nō satiabilis pane indigēs. et in tristitia erit sup
mēsaz suis. **F**ili si habes benefac tecū. et deo di
gnas oblaciōes offer. **A**demor esto qm̄ mors nō
tardat et vestimentū infernū: quia demōstra
tū est tibi. **T**estamētū enī huīus mūdi. morte mo
rīcē ante mortem benefac amico tuo. et fīm vires
tuas expongens da pauperi. **N**ō defrauderis
a die bono: et particula bone diei nō te pītereat.
Nonne aliis relinques dolores et labores tuos?
In divisiones sortis da et accipe. et iustifica ani
mā tuā. Ante obitū tuū opare iustitiā: qm̄ nō est
apud inferos inuenire cibū. **O**is caro sicut fēnū
veterascet: et sicut foliū fructificās in arbore: vi
ridi. **A**lia generat⁹ et alia deiūciūt: sic generatio
carnis et sanguinis. alia finitur et alia nascitur.

Ecclesiasticus.

Omne op' corruptibile i fine deficiet: t qui illud opatur ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabili: t qui opat illud honorabil in illo. Beat' vir qui in sapientia morabil: t qui in iustitia sua meditabis: t in sensu cogitat circumspectionem dei. Qui cogitat vias illi' in corde suo: t in absco sis suis intelligens: vadens post illam qsi inuestigator: t in vnu illius consistes. Qui respicit per fenestras illius: t in ianuis illius audiens. Qui requiescit iuxta domum illius: t in pectib' illius figens palum. Statuet casulam suam ad manus illi': t requiescent in casula illius bona per eunz. Statuet filios suos sub tegmine illius: t s' ramis eius morabil. Protegetur sibi tegmine illi' a furore: t in gloria eius requiesceret. . XV.

Si timet deū faciet bonū: t q' p'tinens est iusticie apprehēdet illam: t obuiabit illi quasi mater honorificata: t quasi mulier a virginitate suscipiet illū: Libabit illum pane vite t intellectus: t aqua sapie salutaris potabit illum: Et firmabitur in illo t nō flectetur: t continebit illum t nō profundetur: t exaltabit illum ap's proximos suos. Et i medio ecclie aperiet os ei': t adimplebit eum spū sapientie t intellectus: et stola glorie vestiet illum. Iucūditez t exultatio nem: t besaurizabit sup illum: t nō ē eterno hereditabit illum. Hōies stulti non apprehendent illā: t homines sensati obuiabunt illi. Homines stulti non videbunt eam: longe enim ē a supbia et do lo. Viri mendaces non erit illius memores: t vi ri veraces inuenietur in illa t successuz habebūt usqz ad inspectionē dei. Nō ē speciosa laus i ore peccatoris. q' nō ē a dño missus: qm' a deo profeta ē sapientia: Sapientie enim dei astabit laus t in ore fideli abundabit. t dñator dabit eam illi. Non dixeris p' dicum abest: que enī edit. ne seferis. Non dicas illi. me implanauit: non em' necel sarii sunt ei homines impi. Omne execramentū erroris odit dominus: t nō erit amabile timentibus eū. Deus ab initio p'stituit hoiem: et reliqt illum in manu p'sili sui. Adiecit mādata t p'cepta sua: Si volueris mandata p'seruare. p'seruabunt te: t in ppetuum fidem placitā seruare. Apposuit tibi aquā t vinu'z. ad qd' volueris porrige manū. Ante hominē vita t mox. bonum t malu'. Nō placuerit ei dabitur illi. qm' multa sapientia dei. t fortis in potentia. videns omnes sine intermis sione. Oculi domini ad timētes eum. t p' agnoscit omnē opam hois. Nemini mādatait ipse agē t nemini dedit spaciū peceandi. Non enim cōcū p'sicit multitudinē filiorū fideliū t iutlā'. . XVI.

E iucūderis in filiis impiis si multiplicen tur: nec oblecteris sup ipso si nō ē rōte dei in illis. Non credas vite illorum. t ne resperexeris in labores eorum. Adelior ē em' vnu timens deum qz mille filii impi. Et vtili' ē mox sine filius. qz relinquere filios impios. Ab uno fato ihabitabili patria: t a tribus impiis deseret.

Multa talia vidit ocul' me'. t fortiora houz audiuit auris mea. In synagoga peccantium exar debit ignis: t i gente incredibili exardescet ira. Non orauerunt p' peccatis suis antiqui gigantes qui destruci sunt p'sidentes sue virtuti. t nō pep' cit pegrinationi illorum sed p'culit eos: t execratio est eos p' supbia verbi illorum. Non misert' cū illis gentē totā perdens: t extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexēta milia peditum q' con gregati sunt in duritia cordis sui: t si vnu fuisset ceruicat' mirum si fuisset imunis. Alia enim t ira est cū illo. potens exoratio t effundens iram s'm miam suam sic correctio illius: hominem s'm opa sua indicat. Nō effugiet in rapina peccator t non retardat sufferentia miam facientis: Dis mia faciet locum vnicuqz s'm meriti ope' suoz t s'm intellectum pegrinationis ipsi'. Non dicas A deo abscondar t ex sumo quis mei memorabitur. In populo magno nō agnoscar. Que ē enī aia mea in tam imensa creatura: Ecce celum celi celorum. abyssus t vnuersa terra: t que in eis sūt in p'spectu illius cōmonebuntur. montes simul t colles t fundamenta terre: t p'spexit illa deus tre ē eo: t oē cor intelligē ab illo t vias illius q' in telligit: Et p'cella quā nec oculus vidit hominis. Nam plurima illius opera sunt in absconsis. s' opera iusticie q' enūtia'bit: aut quis sustinebit? Longe em' ē testamētum a qbusdam. t interroga' tio hoim in consummatione ē. Qui minorat cor de cogitat inania. t vir iprudens t errās cogitat stulta. Audi me fili et disce disciplinam sensus: t in verbis meis attende in corde tuo: t dicam in eq'itate disciplinā. t scrutabor enarrare sapiētā t in v'bis meis attende in corde tuo. dico in eq'ate spūs v'tutes quas posuit deus. i opera sua ab initio. t in veritate enūtio scientiam eius: In u'ditio dei opera ipius ab initio. t ab institutione hominū ipoz. distinx' ptes illo'z. t initia cor' i gētib' suis. Omniauit in eternū opa illorum: nec em' ricēt nec laborauerūt t non desisterunt ab opib' suis. Unusqz p'ximū sibi non angustiabit v'bz in eternū. Nō sis incredibilis vbo illius. Post hec deus in terrā respectit t ip'leuit illam bonis suis. Asa aut' ois vitalis denūtiauit ante faciem ipius t in ipsa itez reuersio illo'z. . XVII.

Eus creauit de terra hominem. t s'm ima ginem suam fecit illū. Et iterum cōuerit illum in ipsam. t s'm se vestiuit illum étu te. Numerū dierū t temp' dedit illi: et dedit illi potestatē eorum q' sunt sup terram. Posuit timorem illi' sup omnem carnem. t dñat' ē bestiaruz t volatiliū. Creauit ex ipso adiutorium simile sibi: cōsiliū t linguam. t oculos t aures t cor de dit illis exocitandi t disciplina intellectus p'ple uit illos: Creauit illis sciām spūs: sensu ip'scuit oculum ipsorum super corda illorum ostendere il-

Ecclesiasticus.

magnalia operū suorū et nomen sanctificationis collaudet et gloriarī in mirabilib⁹ illi⁹: ut magna lia enarrēt operū eius. Addidit illis disciplinam et lege vite hereditant illos. Testamentū eternū cōstituit cū illis. et iustitiā et iudicia sua ostendit illis: Et magnalia honoris eius vidit oculos il lorū. et honore voci audierūt aures illoꝝ. et dixit illis: attēdite ab omni iniquo. Et mandauit illis vnicuiqz de p̄ximo suo. Uic illorū coram illo sūnt semp. nō sūnt absēcōe ab oculis ipsius. In vñā quāqz genē p̄positū rectōe. et pars dei israel sa cta est manifesta. Et oia opera illorū velut sol in cōspectu dei. et oculi eius sine intermissione inspi cientes in viis eorū Non sūnt absēcōa testamenta ppter iniquitatē illorū. et oēs iniquitates eorū in cōspectu dei. Elimosyna viri quasi sacculus cuꝝ ipso: et gratiā hois quasi pupillam cōseruabit. et postea resurget et retribuet illis retributionē vni cuiqz i caput ipsoꝝ: et cōuertet in inferiores par tes terre. P̄enitētibus aut̄ dedit viam iusticie. et cōfirmavit deficienteſ sustinere. et destinauit il lis sortē veritatis. Cōuertere ad dñm et relinque peccata tua. precare ante faciē dñi et minue offen dicula. Reuertere ad dñm. et quertere ab iniusti tia tua et nimis odito execrationez. et cognosce iu stias et iudicia dei. et sta in sorte ppositionis et oratiōis altissimi dei. In partes vade ſeculi ſan cti: cum viuis et dantibus cōfessionē deo. Nō de mozeris in errore impiorū: ante mortē confitere. A mortuo quasi nihil perit cōfessio. Cōfiteberis viuēs: viuis et sanus cōfiteberis et laudabis dñū et gloriaberis in miserationib⁹ ei⁹. qz magna mia dñi. et p̄pitatio illius cōuertētib⁹ ad ſe. Nec enim omnia poſſunt eſſe in hominib⁹: qm̄ nō eſt imor talis filius hois et in vanitate malitie placuerūt. Quid lucidius ſole: et hic deficiet. Aut quid neq; us qz q̄ erogitauit caro et ſanguis et hoc argui tur. Virtutē altitudinis celi ipſe p̄spicit. et omnes hoies terra et cinis.

.XVIII.

Ali viuit in eternū creauit omnia ſimul. Deus ſolus iustificabit. et manet inuenit⁹ rex i eternū. Quis ſufficiet enarrare opa illis? Quis eni inuenit⁹ magnalia ei⁹? Vir tutē aut̄ magnitudinis ei⁹ q̄ ſenūciabit. Aut quis adiciet enarrare misericordiā eius? Nō eſt minu ere neq; adiucere: nec eſt inuenire magnalia dei. Cū cōſummauerit hō. tunc incipiet. et cū quiene rit operabif. Quid eſt homo. et que eſt gratia illius: et quid eſt bonū. aut quid nequā illi⁹? Num erū dierū hominū ut multū cētū anni: quaſi gut te aq maris deputati ſunt. Et ſicut calcul⁹ arene ſic exigui anni in die eui. Propter hoc patiens ē deus in illis. et effudit ſuper eos misericordiā ſuā. Vidi p̄iumptionē cordis eorū. qm̄ mala eſt. et co gnouit ſubuersionē illorū: qm̄ nequam eſt. Ideo adimpleuit p̄pitationē ſuā in illis. et offendit eis viam equitatis. Miseraſio hominis circa p̄ timū ſuum: mia aut̄ dei ſup omnē carnem. Qui

misericordiaꝝ habet: docet et erudit: quaſi paſtor gregem ſuū. Miseraſreatur excipiens doctrinā miserationis. et qui ſequuntur in iudiciuſ eius. Fili in bonis non des querelam: et in omni dato non des triftiam verbi mali. Nonne ardorem refri gerabit ros? Sic et verbū melius qz datum? Sed vira qz cum homine iuſtificaro. Stult⁹ acriter impro perabit. et dat⁹ indisciplinati tabescere facit ocu los. Ante iudicium para iuſtitiam tibi. et ante qz loquaris: diſce. Ante languorem adhibe medici nam. et ante iudiciuz interroga teipſum. et in con ſpectu dei inuenies p̄pitationem. Ante languorem humilia te: et in tempore infirmitatis oſte de cōuerſationem tuam. Nō impediariſ orare ſem per: et ne veteris vſq; ad mortem iuſtificari: quo niam merces dei manet in eternū. Ante orationē p̄para animaz tuam. et noli eſſe quaſi homo qui temptat dñū. Demēto ire in die cōſummatiōis et tempus tribulationis in conuerſatione facies. Demēto paupertatis in tempore abundancie. et neceſſitatē paupertatis die diuitiarū. A mane vſq; ad vesperā imutabilis tps. et hec oia citata in oculis dei. Homo sapiēs in oib⁹ metuit: et in diebus delictorū attēdet ab inertia. Ois aſtut⁹ agnoscit sapiaz: et inueniēt ea dabit cōfessionē. Sēlati in verbiſ et p̄i sapiēter egerūt. et itellexerūt veritatē et iuſtitiā et iplorauerūt pucib⁹ et iudicia. Post cōcupiſcēias tuas nō eas. et a volūtate tua auer tere. Si p̄ſtes aie tue cōcupiſcēias ei⁹: faciet te i gaudiuſ inimicis tuis: Ne oblecteris in turbis nec in modicis. Affida eni eſt cōmiſſio illorum. Ne fueris mediocris in p̄tētō ex ſenore: et nō ē tibi nihil i ſeculo. Eris eni inuid⁹ anime tue.

Perari⁹ ebroſiſis nō locuple .XIX:
tabiſ. et q̄ ſpiriſ modica. paulatiꝝ decidiſ.

Vinū et mulieres: poſtarare faciūt ſapiē tes. et arguūt ſenſatos. et q̄ ſe iūgit fornicariſ erit nequā. Nutredo et vermes hereditabūt illuz: et extolleſ in exēplū mauiſ. et tolleſ de numero aia eius. Qui credit cito leuiſ corde eſt et minorabif. et q̄ delinqt uiaiſ ſuaz in ſup habebif. Qui gau det iniquitate: denotabif. et q̄ odiſ correptionez mi nuerit vita. et q̄ odiſ loquacitatē extinguit m:liciā. Qui peccat in animam ſuaz: penitabit. et q̄ iuſcindat in malitia: denotacif. Ne iteres vbi nequā et durū: et nō mino:aberis. Amico et inimico noli narrare ſenſuz tui. et ſi eſt tibi delictū noli demu dare. Audiet eni te et custodiet te et quaſi deſen des peccatū odiet ie: et ſic aderit tibi ſemp. Audiſti verbū aduersiſ ſuimū tuū cōmorat in te: vi dens qm̄ nō te diriſpet. A facie verbi parturit fa tuis: tanqz gemit⁹ part⁹ infantis. Sagitta iuſtra ſemorianis: ſic verbū in corde ſtulti. Corripe amicū. ne forte nō intellexerit. et dicat. nō feci. aut ſi fecerit. ne iterū addat facere. Corripe ſuimū. ne forte nō dixerit. et ſi dixerit: ne forte iteret. Corripe amicū. ſepe eni ſit cōmiſſio: et nō oī verbo

Ecclesiasticus.

credas ē qui labis lingua tua: sed nō ex animo: Quis ē enī q nō deliquerit in lingua sua? Corri pe primū anq̄z p̄mineris. t̄ da locū timori altis sumi q̄ ois sapia rumor dei. Et in illa timore deū t̄ in oī sapia dispositio legis. Et nō est sapientia nequitie disciplina; t̄ nō ē cogitat⁹ bonus peccator⁹ prudētia. Est prudētia negotia. t̄ in ip̄a execratio. t̄ est insipiens qui minuitur sapia. Melior ē hō q̄ minuit sapia. t̄ desitiens sensu i timore dei q̄z qui abundat sensu t̄ transgressis legē altissimi. Et solertia certa t̄ ip̄a iniqua. t̄ est q̄ emittit verbum certū enarrans veritatem. ē q̄ nequiter humiliat se. t̄ interiora ei⁹ plena sunt dolor: t̄ est iust⁹ q̄ se nimiam submittit a multa humilitate. t̄ ē iust⁹ qui inclinat faciem suā t̄ fingit non videre se qd̄ ignoratum est. Et si ab inbecillitate virum vetet peccare: si inuenierit tempus malesaciendi: male faciet Ex visu cognoscitur vir t̄ ab occurso faciei cognoscitur sensatus. Amicus corporis t̄ risus dēsum. t̄ ingressus hominis enuntiat de illo: Est correptio mēdar in ira p̄tumeliosi. t̄ ē iudicū qd̄ nō p̄batur eē bonum t̄ ē tacens t̄ ip̄e ē prudens: Nam bonū ē arguere q̄z irasci .XX.

q̄ t̄ consistentem in oratione nō p̄hibere. cōcupiscentia spadonis deuiringauit inueniūculam. sic per vim qui facit iudicium iniquūz. q̄z bonum est corruptum manifestare penitentiā. sic enī effugies voluntariū peccatum. Est tacēs q̄ inuenis sapies. t̄ ē odibilis qui p̄cax est ad loquendum. Est autē tacens t̄ non habens sensu loquile. t̄ est tacens sciens t̄pus ap̄ti temporis: Hō sapiens racebit v̄sq̄ ad tempus: lasciuus autē et ē prudens non seruabit temp⁹. Qui multis vitat verbis: ledet animā suā t̄ q̄ potestatem sibi sumit inimicū odietur. Est p̄cessio in malis viro indisciplinato. t̄ est inuentio in detrimentū. est datū qd̄ non est utile. t̄ est datum cuius retributio duplex: Est ppter gloriā minoratio: t̄ est qui ab humiliante leuabit caput: est qui multa redimat modico p̄tio. t̄ restituis ea i septupluz. Sapiens in verbis seipsum amabilem facit. gratie autem fatuorum effundentur. Status insipientis non erit utilis tibī oculi enim illi⁹ septēplices sunt. Exigua dabit t̄ multa i p̄perabit t̄ aptio ois illius inflammatio. E. Hodiē fenerat q̄. et cras expertit. t̄ odibilis ē hō h̄ in modi. Fatuo non erit amicus t̄ non erit gratia in bonis illi⁹. Qui enī edunt panem illius. false lingue sunt: Quoties t̄ quanti irridebunt eū: Neq; enim qd̄ habēdū erat: directo sensu distribuit. similiter t̄ quod nō erat habenduz. Lapsus false lingue quasi q̄ in paucimēto cadēs: sic casus malor̄ festinat̄ venient. Homo acharis quasi fabula vana. t̄ in ore indisciplinatoz assidua erit Ex ore satui reprobabil parabola. non enī dicit illam i tpe suo. Est qui vetatur peccare p̄ sapia t̄ in requie sua stimulabis: est qui p̄det animaz suam. p̄cōfusione: t̄ ab ip̄udenti psōna p̄det eā. psōne aut̄ acceptione perdet se: est qui p̄cōfusione

sione p̄mittit amico. t̄ lucratus ē eū inimicū grātis. Opprobriū nequā in homine mendacū. t̄ in ore indisciplinatoz assidue erit. Mot⁹ sur q̄z assiduitas viri mendacis. p̄ditionē aut̄ ambo hereditabūt. Mores hominū mendacū sine honore: t̄ p̄fusio illoz cū ip̄is sine intermissione. Sapientis in v̄bis p̄ducet seipsum: t̄ hō prudens placebit magnatis. Qui op̄as terrā suā inaltabit aceruum frugū: t̄ q̄ op̄atur iustitiam ip̄e exaltabitur q̄ vero placet magistris. effugiet iūtitatē. exēnia t̄ dona exēcant oculos indicuz: t̄ quasi mutus in ore auerter coēctiones eoz. Sapientia abscondit̄ thesaurus inuisit: que vtilitas in vtrisq; Aldeior̄ est qui celat insipientiam suā q̄z hō q̄ abscondit sapientiam suam.

Xxi.

Ili peccasti non adiicias iterum: sed t̄ de p̄sternis deprecare vt tibi dimittantur q̄si a facie colubri fuge peccata. t̄ si accesseris ad illa suscipiant te. Bentes leonis dentes eius. interficiētes animas hominum. Quasi rōpheabis acuta hominis iniquitas. plague illius non ē sanitas. Oburgatio t̄ iniurie annullabunt sāmīa. sic substantia sup̄bi eradicabitur. Deprecatō pauperis ex ore v̄sq̄ ad aures pueniet t̄ iudicū festinato adueniet illi. Qui odit correptionē veſigium ē peccatoris. t̄ qui timeret deum p̄ueretur ad cor suūz: Motus a longe potens lingua audaci. t̄ sensatus seit labi se ab ipso: Qui edificet domum suam ip̄pendit alienis quasi qui colligit lapides suos in hyeme. Stuppa collecta synagoga peccantium. t̄ summatio illorum flamma ignis via peccantium p̄plantata lapidibus. t̄ in finem illorum inferi t̄ tenebre t̄ pene. Qui custodierit iustitā p̄tinabit sensum eius: p̄summatio timoris dei sapientia t̄ sensus Non eruditetur. qui non ē sapiēs in bono. est autem insipientia que abūdat in malo. t̄ nō ē sensus: vbi est amaritudo. Scientia sapientis tanq̄z inundatio abundabit. t̄ consilium illius sicut fons vite permanaz. Cor satui quasi vas contractum t̄ omnem scientiam nō te nebit. Verbum sapiens quodēq; scius audierit laudabit: t̄ ad se adiiciet. audiuit luxuriosus et displicebit illi: t̄ prouiciet illud post dorsum suum. Narratio satui q̄si sarcina in via. Nā in labiis sensati inuenetur ḡra. Os p̄ndentis queritur i tanq̄z domus exterminata. sic satuo sapientia: t̄ scientia insensati inenarrabilia verba. Compedes in pedibus. doctrina stulto. quasi vīcula manū super manū dexteram. Satuus in risu ex altat vocem suam. vir autem sapiens vir tacite reddit. Ornamentum aureū prudenti doctrina et quasi brachiale in brachio dextro. Pēs satui facilis in dominū p̄ximi. t̄ hō p̄eritus p̄fundetur a persona potentis. Stultus a fenestra respicet i domū vir aut̄ eruditus foris stabit. Stultitia ho- minis auscultare p̄ ostiū et prudens grauabitur

Ecclesiasticus.

cotumelia. Labia imprudentium stulta narrabunt verba autem prudentium statera ponderabuntur. In ore satuorum. cor illorum. et in corde sapientum. os illorum. Num maledicit impius diabolus: male dicit ipse anima sua. Susurro coinquinabit animam suam. et in omnibus odietur. et quod per miserit odiosus erit. tacitus et sensatus honorabitur.

A lapide luteo lapidat² .XXII.

I est piger et oes loquetur super aspernationem eius. De stercore boum lapidatus est piger: et omnis qui tetigerit eum. excutiet manus. Codus patris est de filio indisciplinato: si uia autem satua in diminoratio fieri. Filia prudens hereditas viro suo: nam quod confundit in cotumelias fit genitoris. Patre et viru confundit audax. et ab impiis non minorabitur: ab utrisque aut in honoriatur. Musica in luctu importuna narratio: flagella et doctrina in omni tpe sapia. Qui docet satum: quasi quod cōglutinat testa. Qui narrat verbuz non audiēti: quod si qui excitat dormitē de gravi somno. Cum dormitē loquitur qui enarrat stulto sapiētiā et in fine narrationis dicit: Quis est hic? Supra mortuum plora: defecit enim lux eius et supra satum plora: defecit enim sensu. Hodicū plora supra mortuum: quoniam requieuit. Nequissima enim nequissima vita. super mortem satui. Luctus mortui septē dies satui autem et impii omnes dies vite illorum. Cum stulto ne multū loquaris. et cum insensato ne abieris. Serua te ab illo ut ne molestias habeas. et non coinqnaberis in peccato illius. Deflecte ab illo. et inuenies requiem et non accidiaberis in stultitia illius. Super plumbum quid grauabitur. Et quod illi aliud nomine quod satu²? Arenam et salem et massam ferri faciliter est ferre: quod hoie imprudētem et satum et impium. Sicut loramētū ligneū colligatum fidamēto edificiū non dissoluet: sic et cor confirmatus in cogitatione consilii. Cogitatus sensati. in omni tempore vel metu non deprauabilis. Sicut ornatus arenosus in pariete limpido: et sicut palea in excelsum. et cemēta sine impensa posita protra facie venti non pīmanebit. sic et cor tunidum in cogitatione stulti contra impetum timoris non resistet: sic et cor trepidum in cogitatione satui. omni tempore non metuer: sed et qui incepisti dei permanet semper. pungens oculū deducit lachrymas. et qui pungit cor profert sensum. Mittens lapides in volatilia decicet illa: sic et qui conuiciatur amico. dissoluit amicitiam. Ad amicum et si produceris gladium non desperes: est enim regressus ad amicum. Si aperuit ostium triste: non timeas. Est enim concordatio excepto connitio et improperio et superbia et mysterium reuelatio et plaga dolosa. In his omnibus effugiet amicus. Idem posside eum amico in pauperate illius. ut in bonis illius letet. In tempore tribulationis illius permane illi fidelis: ut in hereditate illius coheres sis. Ante ignem camini vapor et fumus ignis inascatur sic et ante sanguinem maledicta et cotumelie et mine. Amicum salutare

non confundaris. A facie illius non me abscedam et si mala mihi enenerint per illuz sustinebo. Deus qui audiet. et cauebit se ab eo. Quis dabit ore meo custodiam. et super labia mea signaculum certum ut non cadam in ipsis. et lingua mea pdat me?

Omne pater et dominator .XXIII.

Dvite mee ne derelinquas me in cogitatu et consilio eorum: nec sinas me cadere in illa exprobatio. Quis suppedit in cogitatu meo flagella et in corde meo doctrinaz sapie ut ignorantibus eorum non parcat mihi. et non apparent delicta eorum et ne adincrescant ignoratiōe mee et multiplicentur delicta mea. et peccata mea abundant. et incidam in conspectu aduersariorum meorum. et gaudeat inimicus mens. Domine pater et deus vite mee ne dereliquas me in cogitatu illo rum. Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi. et omne desiderium auerte a me. Aufer a me ventris concupiscentias. et concubitus concupiscentie ne apprehendat me. et anime irreuerenti et infrunite ne tradas me. Doctrinaz ois audite filii. erqui custodierit illam non perierit labii suis. nec scandalizabitur in operibus nequissimis. In vanitate sua apprehenditur peccator. et superb² et maledictus scandalizabitur in illis. Iurationi non assuecat os tuum: multi enim calus in illa. Nominatio vero dei non sit assidua in ore tuo. et nominibus sanctorum non admiscearis: quoniam non eris immunis ab eis. Sicut enim seruus a fidine. a liuore non minuitur: sic omnis iurans. et a nominans in toto a peccato non purgabitur. Vir multum iurans implebitur iniquitate. et non discedet a domo illius plaga. Et si frustraverit fratrem delictum illius super ipsum erit: et si dissimulauerit. delinquit dupliciter. et si in vacuum iurauerit non iustificabitur. Replebitur enim retributio domus illius. Est et alia loquela contraria morti non inueniatur in hereditate iacob. Etenim a misericordibus omnia hec auferentur. et in delictis non voluptabunt. Indisciplina loquele non assuecat os tuum: est enim in illa verbum peccati abdimento patris et matris tue in medio enim magnatorum consistit: ne forte oblitiscatur te deus in conspectu illorum. et assiduitate tua infatuatus improprium patiaris. et maluisse non nasci: in diem nativitatis tue maledicas. Homo assuetus in verbis impropriis: in omnibus diebus suis non eruditetur. Hoc genera abundant in peccatis. et tertium adducit iram et perditionem. Animam callida quasi ignis ardens non extinguetur donec aliquid glutiat. et homo nequam in ore carnis sue. non desinet donec incendat ignem. Homo mini fornacio omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens usque ad fines. Omnis homo qui transgreditur lectum suum. contempnens in animam suam. et dicens: quis me videt. tenebre circumdat me. et pietes cooperiūt me. et non circūspicit me quem verior. delictorum meorum non

Ecclesiasticus.

memorabitur altissimi. et non intellexit quoniam omnia videt oculi illius. quoniam expellit a se timorem dei. huinsimoni homines timori. et oculi hominum timetes illorum. et non coguit quoniam oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem. circumspectantes oculis vias hominum et profundum abyssi et hominum corda inquietes in absconditas pates. Non enim deo aenigis crearent oia sunt agnita. sic et post pfectum respicit oia: Hic i platea ciuitatis vidicabilis. et quasi pullus equinus fugabif. et ubi non sperauit apprehendet. Et erit deus omnibus: eo quod non intellexerit timorem domini. Sic et mulier ois relinquens virum suum et statuens hereditatem ex alieno mitemonio. Primo enim in lege altissimi in credibilis fuit. et secundo virum suum dereliquit: tertio in adulterio fornicata est. et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesia adducet. et in filios eius respicietur. Non tradent filii eius radices: et rami eius non dabunt fructum. Dereliquerunt in maledictum memorias eius et dedecit illi non delebit. Et agnoscet quod derelicti sunt. quoniam nihil melius est quam timor dei. et nihil dulcior est quam respicere in misericordia domini. Gloria magna est sequitur dominum: longitudo enim diebus assumet ab eo.

Apia laudabit aiam suam. et in .XXIII.

Deo honorabitur et in medio populi sui gloriam abif. et in ecclesiis altissimi apiet os suum et in prospectu virtutis illius gloriarib. et in medio populi sui exaltribitur: et in plenitudine sancta admirabitur et in multitudo electorum habebit laudem. et inter benedictos benedicte dices: Ego ex ore altissimi predixi: pro mea causa anno oculis creaturarum. Ego feci in celo ut oxirem lumine in desitias. et sicut nebula texti oculis terrae: Ego in altissimis hitaui: et thronus meus in columna nubium. Vixi et circuui sola. et profundum abyssi penetraui et in fluctibus maris abiui: et in oceano steti. Et in oceano populo et in oceano patrum habui et oculis excellenter et humili corda virtute calcavi. et in his oculis reges quoniam fui. et in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit mihi creator oculorum. quod creavit me regevit in tabernaculo meo. et dixit mihi. In iacob inhabita. et in israel habeditare. et in ecclesia meis mitte radices. Ab initio et anno secula creata sum: et vsque ad futurum seculum non definiam et in habitacione sancta coram ipso misstrauim. et sic in sion firmata sum et in ciuitate sanctificata similiter requiem. et in hierusalem praes mea. Et radificauim in populo honorificato. et in pates dei mei hereditas illius. et in plenitudine sanctorum detinatio mea. Quasi cedrus exaltata sum in libano. et quasi cipressus in monte sion. Quasi palma exaltata sum in caedes. et quasi plantatio rose in bericho. Quasi oliua speciosa in capis et quasi platanus exaltata sum in terra aquatili plateis. Sicut cinamomum et balsamum aromatizans: odore dedi. Quasi myrra electa dedi suavitatem odoris. et quasi storax et galbanum et vngula et gutta. Quasi libanum non incisus vapores habitationem meam. et quasi balsamum non mixtum odor meus. Ego quasi terebinthus extedidi ramos meos. et rami mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificauim. suavitatem odoris. et flo-

res mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulcre dilectionis et timoris et agnitionis et sancte spei. In me gratia omnis via et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui occupatis me. et a generationibus meis adimplemini. Spiritus enim meus super mel dulcis. et hereditas mea super mel et suum. Memoriam meam in generatione seculorum. Qui edent me adhuc esurient. et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audiunt me non confundetur: et qui operantur in me non peccabunt. Qui elucidant me. vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite et testametu altissimi. et agnitus veritatis: Legem mandauit moyses in preceptis iustitiarum. et hereditatem domini Jacob et promissiones israel. Posuit dauid puerum suum excitare reges ex eo fortissimum: et in throno honoris sedentem in sempiternum. Qui implet quasi phison sapiam: et sicut tigris in diebus novorum. Qui adimplerunt quasi eus frates sensu: Qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem. et assistens quasi geon in die videmie. Qui perficit per me scire illam. et in armis non investigabit eam. Et mari enim abundabit cogitatio eius et consilium illius in abyssu magno. Ego sapientia effudi flumina: ego quasi trames aquae imensem fluviis. Ego quasi fluvius dorix. et sicut aqueductus exi de paradiiso. Dixi. Rigabo ortum platanum. et inebriabo partus mei fructum. Et factus est mihi trames abundans. et fluvius meus appropinquauit ad mare. Quoniam doctrinam quasi antelucanum illuminino omnibus et enarrabo illam usque in longinquum. Penetrabo inferiores partes terre. et inspitiam omnes dormientes. et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrinam quasi prophetiam effundam et relinquam illam querentibus sapientiam et non destinata in progenies illos usque in euangelium sanctum. Evidete quoniam non solum mihi laborauim. sed os excretus veritate.

A tribus placitum est spiritui .XXV.
in meo: que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum: et amor proximorum et vir et mulier sibi bene consentientes. Tres species odiuit anima mea. et aggravauit valde anime illorum. Pauperem superbum. et dumtem mendacem et senem fatuum et insensatum. Que in iuuentute tua non congregasti. quoniam in senectute tua inuenies. quam speciosum canis. Quaz speciosa veteranis sapientia: et gloriose intellectus et consilium. Corona senum multe peritia et gloria illorum: timor dei. Nouem suspicabilia cordis magnificaui: et decimum dicam in lingua hominibus. Homo qui incundatur in filiis: viuens et videns subuersiōnem imminentium suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata. et qui lingua sua non est lapsus. et qui non seruauit indignis se. Beatus qui inuenit amicum verum et qui enarrat

Ecclesiasticus.

iustitiam auri audiēti. q̄z magnus qui inuenit sa-
pientiam et scientiam: sed nō est super timentem do-
minuz. Timor dei super omni se supposuit. Bea-
tus homo cui donatum est habere timorem dei.
Qui tenet illuz: cui assimilabitur: Timor dei in i-
tium dilectionis eius: fidei autem initiu aggluti-
nandū est ei. Omnis plaga tristitia cordis est. et
oīs malitia nequicia mulieris: Et omnē plagam
et nō plagam videbit cordis. omnē nequiciā et nō
nequiciam mulieris: et oēz obductuz et nō obdu-
ctum odientiū. et oēz vindictam et nō vindictaz in
imicouz. Non est caput nequius sup caput colu-
bri. et nō est ira sup iram mulieris. Cōmorari leo-
ni et draconui placebit. q̄z habitare cum muliere
nequam. Nequicia mulieris immutat facie eius
et obsecabit vultuz suuz tanq̄z visus. et q̄si saccuz
ostēdet in medio p̄ximorū. Ingemuit vir eius et
audiēs suspirauit modicuz. Brevis oīs malitia
super malitiās mulieris: fors peccatorū cadat su-
per illā. Sicut ascēsus arenosus in pedib⁹ vetera
ui. sic mulier lingua hoi quieto. Ne respicias i
mulieris spēz et nō cōcupiscas mulierē in specie.
Mulieris ira et irreuerēta. et p̄fusio magna. Mu-
lier si p̄matū habeat. p̄traria ē viro suo. Cor hu-
mili et facies tristis. et plaga mortis mulier neq̄z.
Mulier debiles et genua disoluta: mulier q̄ nō be-
atiscat viꝫ suū. A muliere initiu factū ē p̄cti et p
illā oēs morimur. Nō des aq̄ tue exitū nec modi
cū: nec mulieri neq̄z venia p̄deūdi. Si nō abula
verit ad manū tua: p̄fudet te i p̄spectu inimicorū
A carnib⁹ tuis abscede illā: ne sp̄ te abutatur.

Mulier bone bear⁹ vir: nūer⁹ .XXVI.

m enī anoy illoꝫ duplex. Mulier foris obli-
cat viꝫ suū: et anos vite illius i pace iple-
bit. Pars bona mulier bōa i pre bōa timētu de-
uz dabit viro p̄ factis bonis. Quis enī et paupis
cor bonū: i oī tpe vult⁹ illoꝫ hilaris. A trib⁹ timuit
cor meū: et i q̄rto facies mea metuit. Belaturā ci-
uitatis. et collectiōz ppli. et caluniā mendacē. sup
mortē oīa grauia: dolor cordis et luct⁹: mulier ze-
lotypa. In muliere zelotypa flagellū ligue: oīb⁹
cōicas. Sicutiugū bouz qd mouet. ita et mulier ne-
quā. Qui tenet illā. q̄si q̄ app̄hēdit scorpionem.
Mulier ebriosa ira magna et otumelia et turpitu-
do illi⁹ nō tegef. Fornicatio mulieris in extollen-
tia oculoz: et i palpebris illi⁹ agnosceſt. In filia nō
aduertete se firma custodiā: ne iwēta occasiōe ab-
utaf se. Ab oī irreuerēta oculoz ei⁹ caue: et ne mi-
reris si te neglexerit. Sicut viator sitiēs ad fōtē. os
aperiet et ab oī aq̄ prima bibet. et p̄tra oēz paluz
sedebit. et p̄tra oēz sagittā apiet pharetrā. donec
deficiat. Sra mulieris sedule delectabit virū suū
et ossa illi⁹ ip̄iguabit. Disciplina illi⁹ datū dei est.
Mulier sensata et tacita: nō est mutatio erudite
aie. Sra sup gr̄az: mulier sc̄ta et pudorata. Ois
aut p̄oderatio nō ē digna p̄tinētis aie. Sicut sol
orēs mūdo i altissimis dei: sic mulieris bone spe-
cies i ornamenti dom⁹ ei⁹. Lucerna splēdes super

cādelabru sāctū et spēs faciei sup eratez stabilem.
Colūne auree sup bases argēteas: et pedes firmi
sup plantas stabilis mulieris. Fūdamēta eterna
supra petrā solidā: sic mādata dei in corde mulie-
ris sancte. In duob⁹ p̄tristatū ē cor meū: et in ter-
tio iracūdia mihi aduenit. Vir bellator deficiēs p
iopiā: et vir sensat⁹ p̄tempt⁹. et q̄ trāsgredit a iusti-
tia ad p̄ctū. deus paravit eū ad rhopheā. Due
spēs difficiles et piculose mihi apparuerūt. Bissi
cile exiit negotiās a negligētia: et nō iustificabile
caupo a peccatis labiorum.

Capitulum.

XXVII.

Ropter iopiā multi deliq̄rūt. et q̄ q̄rit lo-
p cupletari auertit oculū suuz. Sicut i me-
dio cōpaginis lapidū pal⁹ sigil⁹: sic et iter
mediū vēditiōis et éptiōis agustiabilis p̄ctis. Et
teref cū deliquēte delictuz. Si nō i timore dñi te-
nueris te istāter: cito s̄uertef dom⁹ tua. Sicut i
p̄cessura cribri remāebit puluis: sic aporta hois
i cogitatū illi⁹. Vasa figuli. p̄bat fornax. et hoies
iustos tēptatio tribulatiōis. Sicut rusticatio d lin-
gno oñdit fructū illi⁹: sic v̄bz exagitatu cordis
hois. Ante f̄monez nō laudes virū: hec enī tēpta-
tio ē hoiuz. Si se q̄ris iustitiā: app̄hēdes illam: et
indues quasi pudorem honoris. et inhabitabis
cum ea et proteget te in sempiternum. et in die
agnitionis iuuenies firmamentum. Volatilia ad
sibi similia conueniunt: et veritas ad eos qui ope-
rantur illaz reuertetur. Leo venationi insidiatur
semper: sic peccata operantibus iniquitatē. Mo-
mo sensatus in sapientia manet sicut sol: nam
stultus sicut luna mutatur. In medio insensato-
rum serua verbum temporis: in medio autēm co-
gitantium assidius esto. Narratio peccantium
odiosa: et risus illorū in delictis peccati. Loque-
la multum iurans horripilationem capiti statu-
et: et irreuerentia ipsius obturatio aurium. Effu-
sio sanguinis in rixa superborum. et maledictio
illorum auditus grauis. Qui denudat arcana
amicī. fidem perdit: et non iuueniet amicum ad
animum suum. Dilige proximum: et coniungere
fide cum illo. q̄z si denumeraberis absconsa illius
non persequeris post eum. Sicut enim homo
qui perdit amicum suum: sic et qui perdit amici-
tiam proximi sui. Et sicut qui dimittit auem de
manu sua: sic qui reliquisti proximum tuum. et
non eum capiet. Non illum sequaris: quoniam
longe abest. Effugit enī quasi caprea de laqueo
quoniam vulnerata est anima eius. Ultra eum
non poteris colligare: et maledicti est concorda-
tio: Denudare autem amici mysteria: desperatō
est anime infelicitis. Annuens oculo fabricat iniq̄
et néo eū abiiciet. In p̄spectu oculoz tuoz cōcul-
cabis os suū: et sup fmōes tuos amirabit. Nonis
sime aut pueret os suū: et i v̄bis tuis dabit scāda-
lū. Multa audiui et non coequi ei: et dñs odiet il-
lum. Qui in altū mittit lapidem: sup caput eius
cadet. et plaga dolosa dolosi diuidet vulvra. Et

Ecclesiasticus.

qui soueam fodit. incidet eaꝝ et q statuit lapides
proximo suo offendet in eo. et qui laqueum alii po-
nit pibit in illo. facienti nequissimum consilium su-
per ipsius deuoluctur. et non agnoscet vnde adue-
nit illi. Illusio et improperiū supborez et vindicta.
fecit leo insidiabitur illi. Laqueo plumbum q obile
etans casu iustorum. dolor aut̄ plumet illos ate
q̄ moriantur. Ira et furor utraqꝫ execrabilia sūt
et vir peccator contineat erit illorum. .XXVIII.

Si vindicari vult. a dōo iueniet vindictā
q et peccata illius seruās seruabit Relinq
proximo tuo nocēti te. et tunc deprecāti ti
bi peccata solvētur. Hō homini reseruat iram.
et a deo querit medelam. In hoie similez sibi nō
hahet miām et de peccatis suis deprecatur. Ipse
dum caro sit reseruat iram et ppiciationē petit a
deo. Quis exorabit p delicti illius? Abamento
nouissimorum. et desine inimicari. Abitudo enim
et mors imminent in mandatis eius. Abemora
re timorem dei. et non irascaris proximo. Abemora
re testamentum altissimi. et despice ignorantiam
proximi. Abstine te a lite. et minues peccata. Hō
enim iracundus incendit litem. et vir peccator tur-
babit amicos: et in medio pacē habentiuꝫ immitit
inimicitā. sicut em̄ ligna silue. sic ignis exardescit
et sicut virtutem hominis sic iracundia illius erit. et
sicut substantiam suam exaltribit iram suam. Cer-
tamen festinatum incēdit igne. et lis festinans ef-
fundit sanguinem. et lingua testificans adducet
mortem. Si sufflaueris quasi ignis exardebit. et
si expueris sup illā extinguetur. Ultraꝫ ex ore p-
fiscuntur. Sufurro et bilinguis maledictus mul-
tos em̄ turbavit pacē hñtes. Lingua tertia mul-
tos cōmouit. et disp̄s̄t illos de gētem. Cūni-
tates muratas dūtum destruxit: et domos ma-
gnatoruꝫ effodit. Virtutes populoꝫ cōcidit. et gē-
tes fortes dissoluit. Lingua tertia multeris vira-
tas cecidit. et priuauit illas laboribus suis. Qui re-
spicit illam nō hēbit requiez. nec habebit amicuꝫ
in quo requiescat. Flagella plaga linorem facit.
plaga altuꝫ lingue cōminuet ossa. Ulti cecide-
runt in ore gladii: sed nō sic quasi interierunt p li-
guaz suaꝫ. Beatus q̄ tectus est a lingua nequaꝫ
q̄ in iracundia illius nō transiuit. et q̄ nō attraxit
iugū illi. et in vinculis illi nō ē ligatus. Iugus
enim illius iugum ferreum est. et vinculum illius
vinculū ereū ē. Ab oī illi mors nequissima: et
utilia potius inferus q̄ illa. perseverantia illi
nō permanebit. sed obtinebit vias iustorum: in flā-
ma sua uō aburet iustos. Qui derelinquit dñm
incident i illā. et exardebis in illis et nō extinguebis.
et immitet in illos quasi leo: et quasi pdus ledz illos
Sepe aures tuas spinis: et linguam nequaꝫ noli
audire. et oris tuo facito ostia. et feras auribꝫ tuis.
Anuz tuum et argentum tuum confla: et v̄bis tuis
facito stateram: et frenos oris tuo rectos: et attēde
ne fore labaris in lingua. et cadas in conspectu
inimicorum insidianum tibi: et sit casus tuus in

sanabilis in mortem.

•XXIX.
Si facit miām feneratur primo suo. tq
q̄ p̄ualet manū mādata seruat. Fenerare
primo tuo in tempore necessitat̄ illius. et
iterum redde proximo in tēpore suo. Confirmā
verbum et fideliter age cum illo: et i omni tempo
re inuenies qđ tibi necessarium est. Ulti quasi
inventionē estimauerunt fenus. et presiterūt mo-
lestiam his q̄ se adiuvuerūt. Bonec accipiāt. oscu-
lantur man⁹ dātis. et in promissionib⁹ humiliāt
vocem suam. Et in tpe redditionis postulabit tē
pus. et loquetur verba tediū et murmurationū. et
temp⁹ causabif. Si autē potuerit reddere aduer-
sabitur. Solidi vir reddet dimidium. et p̄putabit
illud quasi inventionem. Sin autem fraudabit il-
lum pecunia sua. et possidebit illam inimicuꝫ gra-
tis: et connitia et maledicta reddet illi et p honore
et beneficio reddet illi contumeliam. Ulti non
causa nequitie nō fenerati sunt sed fraudari gra-
tis timuerunt. Veruntamen super humile avimo
fortior esto: et p elemosina non trahas illū. Pro
pter mādatū assume paupem et ppter inopīā et
ne dimittas eum vacuum. Verde pecuniam pro
pter frātrem et amicum: non abscondas illam s̄
lapide iu pditione. Donec thesaurū tuuꝫ i pre-
cepsis altissimi et pderit tibi magis q̄ aurum.
Conclude elemosinam in corde paupis: et hec p
te exorabit ab oī malo. Elemosina viri quasi sac-
culus cuꝫ ipso: et gratiam hōis quasi pupillaz cō-
seruabit et postea resurget et retribuet illis retrī-
butionem vnicuique in caput illorum. Super
scutum potentis et super lancea. aduersus inimi-
cum tuum pugnabit. Vir bonus fidē facit pxi-
mo suo: et q̄ pdiderit p̄fusionem derelinquet sibi
Gratiā fideiussoris ne obliuiscaris dedit em̄ p
te animā suā. Repromissorē fugit peccator: et inū-
dus Bona repromissoris ascribit sibi p̄ctō. et in-
gratus sensu derelinquit liberātē sē. Vir repro-
mittit de primo suo et cū pdiderit reverentiaz de
relinques ab eo. Repromissio nequissima multos
pdidit diligētes. et p̄mouit illos quasi fluctus ma-
ris. Viros potētes gyrans migrare fecit et vaga-
ti sunt in gētibꝫ alienis. Deccator: trāsgrediēs mā-
datū dñi icidet i pmissionē uequā: et q̄ conat mul-
ta agere i cipet i iuditū. recupa p̄ximū sicut vītē
tuā: et attēde tibi ne icidas. Initiū vite hōis aq̄ et
pais et vestimentū: et dom⁹ p̄tregēs turpititudinem.
melior ē victus paupis sub tegmine asper q̄ epule
splēdide i pegre sine domicilio. mīmū p magnō
placeat tibi et propriū pegrinatōis nō audies
Vita neq̄ hospitādi de domo i domū et vbi hos-
pītabif. pascet et potauit i gratas. et adhuc amara au-
dier. Trāsi hospes et omnia mēseꝫ: et q̄ i māu hēs ci-
ba ceteros. Exi a facie honoris amicorū meorū ne
cessitudine domus mee hospitio mībi factus es
frater Grauiā hec omni hōi habēti sensuꝫ core-
ptio dom⁹ et i p̄prietū feneratoris .XXX.

Ecclesiasticus.

Qui diligit filium suum assiduat illi flagellam
q ut letet in nouissimo suo: et non palpetur per
timorū ostia. Qui docet filium suum lauda
bit in illo: et in medio domesticorum in illo gloria
bit. Qui docet filium suum in celo mutat inimicum:
et in medio amicorum gloriabitur in illo. Mortuus est
propter eum: et quasi non est mortuus. Similiter enim relinquit
sibi post se. In vita sua vidit: et letat est in illo. In
obitu suo non est contristatus: nec confusus est coram
inimicis. Relinquit enim defensiones domum contra
inimicos: et amicis reddentes gratiam. Pro aiabili
filiorum collocauit vulnera sua: et super oculos vocem tur
babuntur viscera eius. Equus indomitus evadet du
rus: et filius remissus vadit precepit. Lacta filium tu
um: et paudentem faciet: lude cum eo: et contristabit te
Non corideas illi ne condoleas: et in nouissimo ob
stupescet dotes tui. Non des illi potestate in iuuen
tute: et ne despicias cogitar illi. Curva cervicem
eius in iuuentute: et tunde latera eius dum infans est
ne forte induret et non credat tibi: et erit tibi dolor
aie. Voce filium tuum et opare in illo: ne in turpitudine illius offendas. Melior est pauperrimus et for
tis viribus: quod diues imbecillis et flagellatus malitia
Salus aie in sanctitate iustitiae: et melior est omni
auro et argento: et corpore validum quod celsus immensus
Non est celsus super celum salutis corporis: et non est
oblectamentum super cordis gaudium. Melior est mores
quod vita amara et requies eterna quam lagor perse
verans. Bona abscondita in ore clauso: quod apposi
ties epularum circuositate sepulcro. Quid prode
rit libatio idolo? Nec enim maducabit nec odora
bit. Sic quod effigia a deo: et portas mercedes ini
gratis. Vide oculis et igemiseo: sic spado ample
ctes virginem et suspirias. Tristitia non des aie tue:
et non affligas temetipm in consilio tuo. Iucunditas
cordis hec est vita hois: et thesauri sine defectio
sanctitas: et exultatio viri est longevidas. Misericordia
aie tue placet deo: et pax: et congrega cor tuum in
sanctitate eius: et tristitia longe expelle a te. Multos
enim occidit tristitia: et non est utilitas in illa. Zelus
et iracundia minuet dies: et an tempore senectaz addu
cit cogitat. Splendens cor: bonum in epulis est:
epule enim illius diligenter sunt. XXXI.

Igitur honestas tabefacit carnes: et co
v gurat illi auster somnus. Logitat pse
tie auertit sensum: et firmitas grauis sobri
am facit animam. Laboravit diues in congregacione
sube: et in requie sua replebitur bonis suis. Labo
ravit paup in diminutione victus: et in fine iops fit.
Qui autem diligit non iustificabis: et quod insequebatur
propter reprobationem ex ea. Multa dati sunt in auri casus
et scatent in specie ipsius predicationis illo. Lignum offensi
onis a aurum sacrificium. ve illis quod sectantur illud et
omnes prudenter deperier in illo. Beatus diues quod innaret
est sine macula: et quod auro non abiit: nec sperauit in
pecunia et thesauris. Quis est hic et laudabilis eum? Se
cuit enim mirabilia in vita sua. Qui probatur est in illo
et perfectus innaret est. et erit illi gloria eterna. Qui po

tuit transgredi et non est transgressus. et facere mala et
non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino: ele
mosynas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum.
Supra mensam magnam sedisti: non apertas super illam
fauces tuas porci. non dicas si multa sunt. quod si illa sunt me
metu quoniam male est oculus neque. Ne quis oculo quod cre
at tu es? Ideo ab omni facie tua lachrymabis: cum vide
ris. Ne extedas manum tuam porci: et inuidia contami
nat erubescas. Nec copularis in convivio vino
Intellige quod sunt primi tuo ex teipso. Utterem quasi
hunc frugis hunc quod tibi apponitur: ut non cum manducas
multum, odio habearis. Lessa porci causa disciplinis: et
noli nimius esse ne forte offendas: et si in medio
multorum sedisti: porci illis ne extedas manum tuam:
nec porci voscas bibere. quod sufficiens est hoc eruditio
vini exiguum: et in dormiendo non laborabis ab illo
et non senties dolorem. Vigilia et cholera: et turbu
la viro in frumento: somnus sanitatis in hoc parco.
Dormiet usque mane: et aia illi cum ipso delectabitur.
Et si coactus fueris in edendo multum surge et medio
et vomere: et refrigerabit te: et non adduces corpori tuo
infirmitatem. Audi me fili et non spernas me: et in no
uissimo iueneries bona mea. In oībus opībus tuis esto
velox: et oīus infirmitas non occurrit tibi. Splendens
dum in panib⁹ bñdicet labia multorum: et testimoniu
m veritatis illi fidele. In nequissimo pane mur
murauit ciuitas: et testimonium nequit illi verum est
Diligentes in vino. noli puocare: multos enim ex
terminavit vini. Ignis probat ferrum duplex: sic vini
corda superborum arguet in ebrietate potatum. Equa
vita hoībus: vini in sobrietate: si bibas illud mo
derate. eris sobrius. Que est vita quod minus vino?
Quid defraudat vitam mores. Vini in iucunditate
creat est: et non in ebrietate ab initio. Exaltatio
aie et corporis vini moderate potatum. Sanitas est
aie et corporis sobrium pot. Vini multum potatum. irri
tationem et iram et ruinas multas facit. Amaritudo
aie: vini multum potatum. Ebrietas anumositas un
prindens offendit. minorans virtutem et facies vulnera.
In convivio vini non arguas. primus et non despit
as eum in iucunditate illius. Herba impooperu non
dicas illi: et non bramas illius in repetendo. XXXII.

Ecto te posuerunt noli extolliri: esto in il
lis quod vni ex ipsis. Cur illorum habeat et sic
considera: et omni cura tua explicita recube:
vt lateris propter illos: et ornamenti gratia accipias
coronam: et dignitatem cōscientis congratulationis. Loqu
re maiornatu: decus enim te. Primum verbū diligenc
ti scias: et non impediendas musicam. Tibi auditus non est: non
effudias smonem. et ignorante noli extolliri in sapientia
tua. Gemula carbunculi in ornamento auri: et copa
ratum musicorum in convivio vini. Sicut in fabulatione
auri signum est smaragdus: sic numerus musicorum in in
cuso et moderatio vino: Audi tacēs: et pro reveren
tia accedet tibi bona gratia. Adolescentis loquere
in tua causa vir cum necesse fuerit. Si bis inter
rogatus fueris: habeat caput respondendum tuum: in
multis esto quod inscius: et audi tacēs silens et quens.

Ecclesiasticus.

In medio magnatorū log n̄ p̄sumas: et ybi sunt
ſēnes non multū loquaris. An grandinē preibit
coruscatio: et an uerecūdiam preibit gratia: et pro
reuerentia accedit tibi bona grā: Et hora ſurgen
di nō te tristes. Precur f̄ aut̄ p̄or i domū tuā et il
lic aduocare et illuc lude. et age p̄ceptiōes tuas: et
non in delicto et verbo ſupbo. Sup his oib̄ bñ
dicito dñm q̄ fecit te: et inebriantē te ab oib̄ bōis
ſuis. Qui timet deū accipiet doctrinā ei⁹: et q̄ vi
gilauerint ad illū inueniet bñdictionem. Qui q̄
rit legem replebit ab ea. et q̄ inſidioſe agit ſcāda
lizabil ab ea. Qui timet deū inueniet iuditum
iſtū. et iſtitias quaſi lumē accēdent. Pdecator
bō vitabit correptionē et fm̄ volūtate ſuā inueniet
xp̄ationē. Ut consiliū nō diſperdet intelligēnā
alienus et ſupb̄ nō p̄timescit timorez. Etia post
q̄ fecit cū eo ſine cōſilio: et ſuis insectationib⁹ ar
gueſ. Fili ſine cōſilio nihil facias. et poſt factū nō
penitebis. In via rune nō eas. et nō offendes in
lapides. nec credas te vie laborioſe: ne pones tue
ſcandalum. Et a filiis tuis caue. et a domesticis at
tende. In oī tpe crede ex ſide aie tue.: hec em̄ cō
ſeruatio mādator̄. Qui credit deo attendit man
datiſ. et q̄ p̄fidit i illo nō miuorat̄ erit. XXXIII.

Imeti deum nō occurrent mala. ſed in tē
ptatione de' illū p̄ſeruabit. et liberabit a
malis. Sapiens non odit mādata et iuſti
tias. et nō illiditur quaſi in p̄cella nauis. Hō ſen
ſatus credit legi dei: et lex illi fidelis. Qui interro
gationez manifestat parabit v̄bum: et ſic depreca
tus exaudieſ. et ſtuabit disciplinaz. et tūc r̄idebit
Precordia ſatui quaſi rota carri: et q̄ ſi axis v̄ſati
lis cogitatus illi⁹. Equis emiſſariuſ: ſic et amic⁹
ſubſannator. ſub omni ſupraſedēte hinuit. Qua
re dies diem ſupat et itez lux lucem: et annis ánuz
a ſole. A dñi ſcītā ſepati ſunt: Facto ſole et pre
ceptum cuſtodiente p̄ ſapiam dei diuidūtr. Et
immitant tpa: et dies festos ip̄orum. et in illis dies
festos celebrauerunt ac horā. Et ip̄is ex. Itauit et
magnificauit deus: et ex ip̄is poſuit i numero die
rum et oēs hoies de ſole et ex terra vnde creatus
ē adam. In multitudine discipline domini ſepa
tit eos. et immitavit vias eoz. Et ex ip̄is benedi
xit et exaltauit. et ex hiſ ſanctificauit: et ad ſe appli
cauit. et ex ip̄is maledictit. et humiliavit. querit il
los a ſepariōe ip̄oz. Quaſi lutuz figuli in manu
ipſius plasmare illō et diſponere. Omnes vie ei⁹
fm̄ diſpoſitionem eius. ſic homo in manu illius
q̄ ſe fecit. et reddet illi fm̄ iudiciū ſuū. Cōtra ma
lum bonū ē. et cōtra vitā mors. ſic et cōtra virū iuſtū
peccator. Et ſic intuere in omnia ſopa altissimi.
Duo p̄tra duo: et vnū p̄tra vnum. Et ego nouiſſi
m⁹ euigilaui. et quaſi qui colligit acinos poſt vñ
demiatores. In benedictione dei et ipſe ſperani
et quaſi qui videmiat repleui torcular. Respicite
qm̄ nō mihi ſoli laboravi. ſed et oib̄ exq̄rentib⁹
disciplinā. Audite me magnati et oēs ppli. et rectō
res ecclēſie aurib⁹ p̄cipite. Filia et mulieri. ſri et

amicō nō des potestatem ſuper te in via tua: et n̄
deſeris alii poſſeſſionē tuā ne forte peniteat te et
depreceris p̄ illis. Dū adlyc ſupes et aspiras. n̄
imutabit te omnis caro. Melius ē em̄ vt fili te
roget. q̄ te respicere i man⁹ filioz tuoz. In oib⁹
opib⁹ tuis p̄cellens eſto. Ne deſeris maculam
i gloriā tuā. In die p̄ſummatiōis dierū vite tue:
et in tpe exit⁹ tuī diſtribue hereditatē tuā. Libaria
et virga et on⁹ afiſo. panis et diſciplina et op⁹ buo
Operat in diſciplina et q̄rit regescere laxa man⁹
illi et querit libertatem. Jugum et lorū curuāt col
lum durum et ſeruū inclināt opatiōes affidue. Et
uo maliuolo tortura et cōpedēs. mutte illū in ope
rationem ne vacet. Multā em̄ malitiaſ docuit ocio
ſitas. In ope conſtitue eum. ſic enim cōdecet illū
q̄ ſi non obaudierit. curua illū ſpedib⁹. et nō am
plifices. ſup omniem carnē. Ueruz ſine iudicio ui
hil facias graue. Si ē tibi ſuus fidelis. ſit tibi q̄
ſi anima tua. Quaſi fratrei tuum ſic eum traſta
qm̄ in ſanguine anime cōparasti illuz. Si leſeris
eum inuifte in ſugam conuertetur et ſi extolleſ di
ſcēſſerit. quem queras: et in qua via queras illuz
neſcias.

Lap.

.XXXIII.

Ana ſpes et mendatiū viro iuſſenſato: et
ſomnia extollūt ipudētes. Quaſi q̄ ap
prehendit v̄bram et pſequitur v̄tū: ſic et
q̄ attendit ad iuſa mendacia. fm̄ hoc uifio ſom
noz. Ante faciē hominiſ ſimilitudo alteri⁹ homi
niſ Ab imundo qđ mundabitur. Et a mendace
quid uerū diceſ. Biuinatio erroris: et auguria:
mendacia: et ſomnia maleſaciētiū: vanitas eſt.
Et ſicut pturiens cor tuuz fantasias patiſ niſ ab
altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio. Ne deſeris i ille
cor tuum. Multos enim errare ſecerūt ſomnia.
et exciderunt ſperaſtes in illis. Sine mendacio eſ
ſummabili v̄bum legis. et ſapientia in ore fidelis
cōplanabitur. Qui non ē temptatus qđ ſeit: vir
i multis expertus. cogitauit multa: et qui multa
didicit enarrabit intellectū. Qui non eſt expert⁹
pauca recognoscit. q̄ aut̄ in multis factuſ eſ mul
tiplicabit malitiā. Qui téptat̄ nō eſt. q̄lia ſeit.
Qui implanatus eſt. abundabit nequitiā. Multa
vidi enartando: et plurimas verborum cōſiſe
tudines. aliquotiens vſq̄ ad mortem periclitat̄
ſum horum liberatus ſum gratia dei. Spirituſ
timentium deum queritur: et in respectu illius be
nedicetur. Spes enim illorum in ſalaqantem illos
et oculi dei in diligentes. Qui timet dominuz ni
hil trepidabit: et non pauabit quoniam ipſe eſt
ſpes eius. Lumentes dominum beata eſt anima
eius ad quem respicit et qui eſt fortitudo eius.
Oculi domini ſuper timentes eum: ptector po
tentie. firmamentum virtutis. tegimen ardoris.
et adiutorium casuſ. exaltans animam. et illumi
nāt oculos dans ſanctatē et vitā et bñdictionē.
Inmolat̄ ex iniquo oblario ē maculata: et nō ſūt
bñplaciti ſubſannatiōes inuiftoz. Dū ſolus ſu

Ecclesiasticus.

stinentib^z se in via veritas et iustitie. Bona ipio
ru nō pbat altissim^z nec respicit in oblatiōes ini
quo^z: nec in multitudine sacrificior^z. eoz ppitia
bit peccatis. Qui offert sacrificiu ex substantia
pauperū: qsi q victumat filiu in cōspectu vatis
sui. Panis egētiu vita paupis est: q defraudat
illu. hō sanguinis ē. Qui auert in sudore panez
qsi q occidit pximū suū. Qui effundit sanguinē
et q fraude facit mercennario frēs sūt. Un^z edifi
cas z vn^z destruēs: qd pdest illis nisi labor: Un^z
orās z vn^z maledicēs. cui^z vocē exaudiet de^z: Qui
baptizaf a mortuo et itez tāgit mortuū: qd pficit
laudatio illius: Sichomo qui ieunat in peccatis
suis et iterū eadē faciens: quid proficit humili
ando: Orationem illius quis exaudiet?

Qui cōseruat legē: multipli

XXXV.

re mandat et discedere ab iniqrat: et p
pitiationē litare sacrificii sup iniustias: et de
pcatio pro peccatis recedere ab iniustitia. Retri
buēt gratiam qui offert similagmē: z qui facit mi
sericordiam offert sacrificiū. Beneplacitum est
dño recedere ab iniuitate: depcatio pro peccatis
recedere ab iniustitia. Non apparebis ante con
spectū domini vacu^z. Hec enī omnia ppter mā
data dei sunt. Oblatio iusti impinguat altare: z
odor suavitatis est in cōspectu altissimi. Sacrifi
ciū iusti acceptū ē: z mēorā et nō oblitiseel dñs
Bono animo gloriam redde deo: et nō minuas
pmittias manuū tuarū. In omnī dato hilarē fac
vultū tuum: et in exultatione sanctifica decimas
tuas. Ba altissimo fm donatum eius: et in bono
oculo adiunctiōne facito manuū tuarū qm dñs
retribuens est: et septies tantū reddet tibi. Noli
offerre munera prava nō enī suscipiet illa. Et no
li inspicere sacrificiū iniustū: qm domin^z vindex
est: et nō est apud illuz gloria persone. Non acci
pict dominus personam in pauperē: et depcatio
nez lesi exaudiet. Non despiciet p̄ces populi nec
viduam: si effundat loquaciam gemit^z. Nonne la
chryme vidue ad marillam descēdūt: et exclama
tio eius super deducēt eas: A marilla enī ascē
dit vſqz ad celū: et dominus exauditor non dele
ctabit in illis. Qui adorat deū in oblectatione su
scipietur: et deprecatio illius vſqz ad nubes ppin
quabit. Oratio hymiliatis se nubes penetrabit
et donec ppinqut nō cōsolabif: et nō discedet
donec altissimus aspiciat. Et dñs nō elōgabit. Sz
indicabit iustos et faciet iudicium: et fortissim^z non
habebit illis patiētaz vt cōtribulet dorlūm ipso
rū et gentibus redder vndictaz: donec tollat ple
nitudinē supborū: et sceptrā iniquorū cōtribulet
donec reddit hoibz fm actus suos: et fm opa
ade: et fm p̄sumptionem illius: donec iudicet in
dicium p̄ebis sue: et oblectabit iustos mia sua
Speciosa misericordia dei in tempore tribulatio
nis: quasi nubes pluiae in tempore siccitatis.

Capitulum.

XXXVI.

Iserere nři deus oīuz: et respicenos: et
ostende nobis lucem miserationum tua
rum: et immite timorem tuum super gē
tes que nō exquisierūt te: vt cognoscāt quia nō
est deus nisi tu: vt enarrēt magnalia tua: Alleluia
manū tuam super gentes alienas. vt videāt po
tentiam tuam. Sicur enim in conspectu eorū san
cificatus es in nobis: sic in conspectu nostro ma
gnificaberis in eis: ut cognoscant te sicut et nos
cognouimus. quia non est deus preter te domine
Innova signa: et imita mirabilia. Glorifica ma
num: et brachium dextrum. Excita furorē et effū
de iram. Extolle aduersarium: et afflige inimicū
Festina tempus et memēto finis: vt enarēt mira
bilia tua. In ira flamme deuoretur qui saluatur
et qui p̄fūlman plebem tuam. inueniat perditio
nem. Contere caput principū et inimicōuz: di
centium nō est aliud preter nos. Cōgrega oēs tri
bus iacob: et cognoscant q: nō est deus nisi tu. vt
enarrēt magnalia tua et hereditabis eos sicut ab
initio. Abiserere plebi tue sup quā inuocatu^z est
nomē tuū: z israel que coequasti p̄mogenito tuo
Abiserere cūitati sanctificatiōis tue hierusalez
cūitati requiei tue. Reple syon inenarrabilibus
tuis: z ḡlia tua pp̄lin tuū. Ba testimoniu^z q: ab i
tio creature tue sunt: z suscita p̄catiōes q̄s locu
ti sunt in noīe tuo pphete p̄ores. Ba mercedem
sustinetib^z te vt pphete tue fideles inueniās: et ex
audi orōnes seruorū tuor^z. Scdm bñditionem
aaron da pplō tuo. z dirige nos in viā iustitie. vt
sciāt oēs q̄ hitat terrā. q: tu es de^z cōspector secu
lor^z. Dēz escā m. iducabit vēter: z ē cib^z cibo meli
or: fauces p̄tigūt cibū: z cor insensatū yba mēda
cia. Cor p̄auū dabit tristitia: z hō perit^z resistet
illi. Dēz masculuz excipiet mulier: z est filia meli
or filie. Species mulieris exhiberat faciē viri sui
z sup oēs cōcupiscentiā hois supducet desideriu^z
Si ē ligua curatiōis: ē z mitigatiōis z mie: nō ē
vir illi^z fm filios hoīuz. q̄ possidz mulierē bonā i
choat possidz adiutorū fm illuz ē et colāna vt
reges. Ubi nō est sepes dirigit possessio: z nō est
mulier ingemescit egēs. Lui creditit q̄ nō h̄z ni
dū: Et deflectēs vbiqz obscurauerit qsi siccin
et latro exiliēs d cūitate i cūitate. XXXVII.

Bnis amic^z dicet et ego amicitiā copu
lau: sz ē amic^z solo noīe amic^z. nōne tri
stitia inest vſqz ad mortē? Sodal' aut et
amic^z: ad inimicitiā puerent. O p̄suptio negſſi
ma vñ creata es cōopire aridā malitia et dolosi
tate illi^z. Sodal' amico cōiucūdabilis i oblectatio
nibus: z in tpe tribulationis aduersari^z erit. So
dalis amico condoleat causa ventris: et contra
hostem accipiet scutum. Non obliuiscaris ami
ci tui in animo tuo: et non immemor sis illius in
operibus tuis. Noli consiliari cum socero tuo:
et a zelantibus te absconde consilium. Omnis
consiliarius prodit consilium: sed est consiliari
us in semetipso. A consiliario ferua aia^z tuam.

Ecclesiasticus.

pus seito que sit illi? necitas et quid ipse in animo suo cogitabit Ne forte mittat sudem in terram: et dicat tibi bona est via tua . et stet ecce trario videt quid tibi eveniat. Cum viro irreligioso tracta de saecitate: et cum inusto de iustitia. et cum muliere de his emulatur. Cum timido de bello: cum negotiato de trajectione. Cum epatore de venditione: cum viro libertudo de gratiis agendis. Cum ipsius de pietate: cum in honesto de honestate. Cum opario agrario de ope: cum opario annuali de plummariis anni. cum seruo pigro de multa opartio. Non attendas his in omni psilio. Sed cum viro sancto assidue esto quemque cognoveris obseruantem timorem dei. cuius aia est fide aliam suam. Quicunque titubaverit in tenebris non cōsolebit tibi. Et cor boni consilii statue tecum . Non est enim tibi aliud plaus illo Anima viri sancti enūciat aliquam veram: quod septem circūspectores. sedentes in excelso ad speculadū. Et i bis oībū dēp̄care altissimū ut dirigat in iūtate viā tuam. At omnia vobis verax p̄cedat te. et an omnē actum psilum stabile. Verbū nequā imunitabit cor. et ex quo partes cōtritor orūntur: bonū et malū vita et mors. et dñatrix illorū est assidua ligua. Vir peritus multos erudit. et aie sue suavis est. Qui sophistice loquitur: odibilis est in omni re de fraudabili. Non est enim illi data a domino gloria: omni enim sapientia defraudatur est. Et sapiens aie sue sapiens. et fructus illius sensus laudabilis. Vir sapiens plebe suā erudit. et fructus sensus illius fideles. Vir sapiens ipsebit bñdictionib⁹: et videntes illum laudabunt. Ulti viri in numero dierū: dies aut israel innumerabiles sūt. Sapiens in populo hereditabit honorem: et nomen illius erit vivens in eternum. Fili in vita tua tempta aliam tuā: et si fnerit nequā. non des illi p̄tatem. Non enim oībū expedit. et non omni anime omne genus placet. Noli audius esse in oī epulatio: et non te es fundas super oīm escam. In multis enim escis erit in firmitate. et auditas appropinquavit usq; ad colerā. Propter crapulā multi obierūt: qui aut abstinentes est. aduiciet vitam. .XXXVIII.

Onora medicū ppter necessitatem: etenim huius creauit altissim⁹. A deo enim oīs medela: et a rege accipiet donationē. Disciplina medici exaltabit caput illi: et in conspectu magnatorū collaudabis altissim⁹ creauit de terra me dicinam. et vir prudens non abhorbit illā. Non a ligno dulcata est aqua amara: sed agnitionem hominū virtus illorū. Et dedit hominib⁹ scientiam altissim⁹: honorari in mirabilib⁹ suis. In his curans mitigabit dolores: et ynguetari faciet pignenta suauitas: et vunctiones cōficiet sanitatis et non psummabunt opera eius. Pax enim domini super faciem terre. Fili iusta iſfirmitate non despice te ipsum: sed ora domini et ipse curabit te. Auerte a delicto et dirige manū: et ab omni delicto mūda cor tuum. Sa suauitatem et memoriam simulaginis: et impingua oblationē: et da locum medico. Etenim

illum dominus creauit. et non discedat a te. quod opera eius sunt necessaria: Est enim temp⁹ quando in mai bus illorū incurras. ipse vero dominus deprecabūtur. ut dirigat requie eorum et sanitatem ppter querulationē illorū. Qui delinquit in spectu eius qui fecit eum incident in manus medici. Fili in mortuum p̄duc la crinas: et quasi dira passus incipe plorare: et summa iudicium ptege corp⁹ illius. et non despitias sepulturam illius. Propter dilatārū autem amare fer luctū illius uno die: et solare ppter tristitiam. et fac luctum sum meritum eius uno die vel duob⁹ ppter detractionem. A tristitia enim festinat mors: et cooperit virtutem. et tristitia cordis flectit cervicem. In abductione permanet tristitia. et substatia in opibus sum cor eius. Non dederis in tristitia cor tuum sed repelle eā a te. et memetō non sisimoz. Non li obliuisci: neque enim est puerio: et huic nihil pderis. et tēp̄sum pessimabis. Ademō: esto iudicium mei sic enim erit et tuum. Hibi heri et tibi hodie. In requie mortui requiescere fac memoriam eius. et consolare illum in exitu spiritus sui. Sapientia scribit in tempore vacuitatis: et qui minoratur actu sapientiam p̄cipiet quia sapientia replebitur. Qui tenet aratrum: et qui gloriatur in iaculo. summo bone agitat: et conueretur in operibus eorum. et narratio eius in filiis taurorum. Lor suum dabit ad vandas sulcos: et vigilia eius in sagina vaccarum. Sic omnis faber et architectus. quod noctem tanquam diem transfigit. quod sculpsit signacula sculptilia: et assiduitas eius variat picturam. Lor suum dabit in similitudinem picture: et vigilia sua perficit opus. Sic faber ferrarius sedens iuxta incudem: et considerans opus ferri. Vapor ignis vret carnes eius: et in calore fornacis concertatur. Uox maller inouat aures eius: et protra similitudinem vasis oculus eius. Lor suum dabit in consummationem operum: et vigilia sua ornabit ipsektionem. Sic figulus sedens ad opus suum. pertinet pedibus suis rotā qui in sollicitudine posit⁹ est semper ppter opus suum et innumera est omnis opatio eius. In brachio suo formabit lurum: et ante pedes suos curabit virtutem suam. Lor suum dabit ut psumat lunctionem: et vigilia sua mundabit fornacem. Omnes hi in manibus sperauerunt: unusquisque in arte sua sapientis est. Sine his oībū non edificatur ciuitas. Et non inhabitabunt: nec inabitabunt: et ecclesiā non transflent. Super sellam iudicis non se debunt: et testamentum iudicium non intelligent ne palam facient iudicium. et disciplinam: et in parabolis non inuenientur. sed creaturam cui confirmentur: et deprecatio illorum. in operatione artificis accommodantes: animas suas: et conquirentes in lege altissimi.

Capitulum .XXXIX.

Apientiam omnium antiquorum exquireret sapiēs: et in prophetis vacabit. Narratōne viro nominatorū cōseruabit: et in ver-

Ecclesiasticus.

suntias parabolarū simul itrobit. Occulta puer
biorū exquireret: et in absconditis parabolarū puer
sabif. In medio magnatorū ministrabit: et in cō
spectu psidis apparebit. In terram alienigenarū
gentiū ptransiet. Bona enī et mala in omnibus
temptabit. Cor suū tradet ad vigilandū dilucu
lo ad dominū qui fecit illū: et in cōspectu altissimi
dēpcabitur. Aperiet os suū in oratione: et p delicas
suis deprecabit. Si enī dominus voluerit. spū in
telligēne replebit illū: et ipse tanqz imbræ mittet
eloquia sapiētie sue: et in oratione cōfitebit dño.
Et ipse diriget cōsilium eius et disciplinam: et in
absconditis suis cōsiliabit. Ipse palam faciet di
sciplinā doctrine sue: et in lege testamēti domini
gloriabit. Collaudabūt multi sapiētiā ei⁹: et vsqz
i celū n̄ delebif. Nō fcedz méoua ei⁹ et nomē req
retur a generatione in generationē. Sapiaz ei⁹
enarrabūt gētes et laudē eius enūciabit ecclesia.
Si pmanferit nomē ei⁹ dereliquerit plus qz mille
et si requieuerit proderit illi. Adhuc cōsiliabor ut
enarrem: ut furore enī repletus sum. Et in voce
dicit: Obaudite me diuini fructus: et qsi rosa plā
tata sup riuos aquaz fructificate. Quasi liban⁹.
odore suavitatis habete. Florete flores quasi lili
um et date odore: et frōdet in gratiam: et collau
date cāticū: et benedicte dominū in operib⁹ suis
Bate nomini eius magnificētiā: et cōfitemini
illi in voce labiorū vestrorū: et in cāticis labiorū
et citharis et sic diceris in confessione: Opera dñi
vnuersa bona valde. In verbo enī eius sterit aq
sicut cōgeries: et in sermone oris illius sicut exce
ptoria aquarū: qm̄ in pcepto ipsius placor fit: et
nō est minoratio in salute ipsius. Opera omnis
carnis coram illo: et nō est quicqz absconditū ab
oculis eius. A seculo vsqz in seculū respicit: et n̄
bil est mirabile in cōspectu eius. Non est dicere
quid est hoc: aut quid ē istud: omnia enī in tēpo
re suo querent. Benedictio illius quasi fluui⁹ in
undabit: et quomodo cataclismus aridam inebri
auit: sic ira ipsius gentes que nō exquisierūt eū:
hereditabit. Quomodo cōvertit aquas in siccita
tem et siccata est terra: et vte illius vus illorū dire
cte sunt: sic peccatoribus offendiones in ira eius.
Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis
bona et mala. Initiaz necessarie rei vite hominū
aqua ignis. et ferrum. sal lac. et panis similagine
us et mel: botrus vue: et cleum et vestimentū. Hec
omnia sanctis in bona: sic et impius et peccato
ribus in mala cōvententur. Sūt spiritus qui ad
vindictam creati sunt: et in furore suo cōfirmare
rūt tormenta sua. Et in tempore consummationis
effundēt virtutē: et furorē ei⁹ q fecit illos cōfundēt
Ignis: grando. fames. et mors: oia hec ad undi
ctā creata sunt. Bestiarū dētes et scorpīi et serpē
tes: et rhomphea vindicās in exterminū impios
In mādatis eius epulabūt: et sup terrā in necessi
tate pparabūt: et in temporibus suis nō pterient
verbū. Id optera ab initio cōfirmat⁹ suū: et cōfi

liatus suū et cogitauit scripta dimisi. Oia opera
dñi bona: et oē opus hora sua submisstrabit. Nō
est dicere: hoc illo nequins est. Oia enim in tem
pore suo cōprobabūt. Et nunc in oī corde et ore
collaudate et bñdicite nomē domini. XL.

Lcupatio magna creata est omnib⁹ hoī
bus: et iuguz graue super filios adam et
die exitus de ventre eorum vsqz in diem
sepulture in matrem omnium. Lognitiones eo
rum et timores cordis. adinētiōes expectatiōis:
et dies funtionis: a presidente super sedem gloxi
osam. vsqz ad humiliatum in terram et cinerez ab
eo qui vitur hyacintho et portat coronam. vsqz
ad eum qui operitur lino crudo. Furoz zelus. tu
mult⁹: fluctuatio. et timor mortis. iracudia perse
uerans. et cōtentio: et in tempore refectionis in cu
bili somnus noctis immutat scia⁹ eius. Adocim⁹
aut̄ tanqz nihil in requie: etas eo in somni⁹ qsi ē
die respectus. Lōturbat⁹ est in viso cordis sui: tā
qz q euaserit in die belli. In tempore salutis sue
exurrexit. et admirās ad nullū timorē. cum omni
carne ab homine vsqz ad pecus: et sup peccatores
septuplū. Ad hec. mors. sanguis. cōtentio. rhon
phe. oppressiones. fames. et contritio et flagella.
Super iniquos creata sunt hec omnia. et propter
illos factus est cataclism⁹. Omnia enī q de terra
sunt in terrā cōuertēt: et aq oēs in mare cōuertēt
Omne mun⁹ et iniqtas delebif et fides in seculuz
stabit. Substantie inustorū sicut fluui⁹ siccabūt
et sicut tonitrū magnū in pluua psonabūt. In
apiēdo man⁹ suas letabif: sic puaricatores in cō
sumatiōe tabescēt. Nepotes ipioz nō m̄uplica
būt ramos: et radices immūde sup cacumē petre
sonat. Sup oēz aquā viriditas: et ad orā flumis
an̄ oē fenū euellef. Sfa sicut paradisus i bñdicti
onib⁹: et mā in seculū pmanet. Vita sibi sufficien
tis operarii cōducabif: et in ea inuenies thesau
rū. Fili edificatio ciuitatis cōfirmabit nomen: et
super hanc mulier immaculata cōputabitur. Ei
nū et musica letificat̄ cor: et sup vtraqz dilectio sa
piētie. Tibie et psalteriū suauē faciūt melodiaz: et
sup vtraqz ligua suauis. Grāz et speciē desidera
bit ocul⁹ tu⁹: et sup hoc virides satiōes. Amicus et
sodalis in tpe cōuenientes: et sup vtrosqz mulier
eū viro fratres in adiutoriū in tempore tribulati
onis: et super eos mā liberabit. Aurum et argen
tū: et cōstitutio pedū et super vtrūqz cōsiliuz bene
placitū. Facultates et virtutes exaltat̄ cor: et sup
hectimor dñi. Nō ē in timore dñi minoratio: et
nō est in eo inqrere adiutoriū. Timor dñi sicut
paradisus bñdictiōis: et sup oēz gloriā opuerunt
illum. Fili in tempore vite tue ne indigeas. Adeli
us est enī mori qz indigere. Vir respiciens in mē
sam alienam: non est vita eius in cogitatione vi
ctus. Alit enim amam suam cibis alienis. Vir
autem disciplinatus et eruditus custodiet se. In
ore imprudentis conculebitur inopia: et in ven
tre eius ignis ardebit. XL.

Ecclesiasticus.

Mors q̄z amara ē memoria tua hoi pacē
bñti i subis suis: viro q̄to: et cui⁹ vie dire
cte sūt i oib⁹ et adhuc valēti accipere cibū
D mors bonū ē iuditium tuū hoi indilgenti. et
qui minoratur viribus. defectio etate. et cui de oī
bus cura est et incredibili: qui pdit sapiam. Noli
metuere iuditum mors. Ademēto que aī te fue
runt. et que supuentur aī sunt tibi. hoc iuditū a do
mino omni carni: et q̄ supuenient tibi in benepla
cito altissimi. siue decem siue centū siue mille aī.
Nō ē enī in iferno accusat⁹ vite: filii ab homina
tionū filii peccatorū. et q̄ pueri circa domos i
piorum. Filiorū peccatorū pibit hereditas: et cū se
mine illorum assiduitas opprobrii. De p̄cē ipo
queretur filii. qm̄ ppter illum sunt in opprobrio
Te vobis viri impī: qui dereliquistis legem do
mini altissimi. Et si nati fueritis in maleditione
nascim̄. et mortui fueritis in maledictōne ps ve
stra erit. **O**is q̄ de terra sunt in terram queren
tur: sic ipii a maledicto i pditionem. **L**uc⁹ hoīuz
in corpe ipoꝝ: nomē autē impiorum delebit. Cu
ram habe de bono noī: s̄ em̄ magis permanebit
tibi. q̄z mille thesauri magni et p̄fisi. Bone vite
numeris dierum: bonū aut̄ nomē permanebit i
eum. Disciplinā in pace cōseruare filii. Sapien
tia em̄ abscondita et thesaurus iuīsis. que utilitas
in utrisqz: Adelior ē hō qui abscondit stultitiam suā
q̄z hō qui abscondit sapiam suā. Veritatem reuer
tumini in his que pcedūt de ore meo: Nō est enī
bonū oēm irreuerentia obseruare. et nō oīa oībus
beneplacent in fide. Erubescite a p̄cē et a mīfē
fornicatione. et a p̄cedente. et a potente de menda
tio a principe et a iudice de delicto: a synagoga et
plebe de iniustitate: a socio et amico de iniustitia.
et a loco in quo habitas de furto. de veritate dei
et testamento de discubitu in panibus. et ab obsu
fatione dati et accepti. a salutantib⁹ de silentio:
a respectu mulieris fornicarie: et ab auersione uul
tus cognati. Ne auertas faciem a primo tuo: et
ab auferendo ptem. et nō restituendo. Ne respici
as mulicē alieni viri: et ne scruteris ancillā eius
neqz steteris ad lectū eius. Laue ab amicis de b
monib⁹ improprieti. et cū dederis ne ipropere.
D On duplices b̄monē audit⁹ .XLII.

n de reuelatione sermonis absconditi. et
eris uere sine cōfusione. et inuenies grām
in p̄spectu oīuz hominū. Ne p̄ his oib⁹ p̄fundis:
et ne accipias p̄sonā vt deliquas. De altissimi
et testamēto: et de iuditio iustificare impī: de ver
bo sociorum et uiatorum. et de datione hereditas
amicorū. de q̄litate statere et p̄dēꝝ de acq̄sitione
multorum et paucorum. de corruptione emptiōis
et ne gotiotorum. et de multa disciplina filiorum
et seruo pessimo latus sanguinare. Sup mulierē
neqz: bonū ē signum. Ubi man⁹ multe sunt. clau
de et qdcūqz trades munera et appēde: Batū ve
ro et acceptū om̄e describe. De disciplina iſenſa
ti et fatu si de seniorib⁹ q̄ indicant ab adolescēti

b⁹ et eris erudit⁹ i oib⁹. et p̄babilis i p̄spectu om
niam viroū. Filia p̄ris abscondita ē. vigilia et sol
licitudo eius auferit somnū. ne forte i adolescētia
sua efficiat: et cū viro cōmorata odibilis fiat: ne
quando polluat in virginitate sua et in paternis
suis grauida inueniaſ. ne forte cū viro cōmorata
transgrediat. aut certe sterilis efficiatur. Sup si
liā luxuriosam p̄firma custodiā. neqz faciat te in
opprobrium uenire inimicis. a detractione i ciui
tate et abiectione plebis. et p̄fundat te in multitu
die populi. **Q**uoniam hōi noli intēdere i spē. et in me
dio mulierū noli cōmorari. De vestimentis em̄ p
cedit tinea. et a muliere inq̄tas viri. Adelior ē enī
uniquitas viri q̄z mulier br̄faciēs. et mulier p̄fun
dens in opprobriū. Ademō ero igī operū dñi.
et q̄ vidi anūciabo in b̄monib⁹ dñi opa ei⁹. Sol
illuminās p̄ oīa resperxit: et gloria dñi plenū et op̄
eius: Nōne dñs fecit sanctos enarrare omnia mi
rabilia sua: q̄ p̄firmavit dñs omnipotēs stabilis
i gloria sua: Abyssum et cor hominū iuestigavit et
in astutia eorum excogitavit. Logonit em̄ dñs
oēm sciam: et insperxit in signum eius annūtians q̄
preterierunt et que supuentura sunt. reuelans ve
stigia occultorum. Non preterit eum omnis cogi
tans: et non abscondit se ab illo ullus sermo. Adha
gnalia sapientie sue decorauit que est atē seculū.
et usqz in seculū: neqz adiectum ē neqz minuet.
et nō eget aliquis consilio: q̄z desiderabilia om
nia opa ei⁹. et tanqz scintilla q̄ est p̄siderare. Dia
tate. omnia obaudiūt ei. Omnia duplicita. vnum
p̄tra vnum. et non fecit quicqz deesse. Uniuscuius
q̄ p̄seruabit bōa. Et q̄ satiabilis vidēs gloriā ei⁹

Litudinis firmamētū. pulchri XLIII.
a tudo ei⁹. spēs celi in visione glorie. Sol in
aspectu annūtians in exitu: vas amirabi
le. opus excelsi. In meridiano exurit terram: et in
p̄spectu ardoris ei⁹ q̄s poterit sustinere: Formā
custodiēs in opibus ardoris. Tripliciter sol exu
rens mótes. radios igneos exflās: et resulgens
radius suis obcecat oculos. Adagnus dñs qui fe
cit illum: et in b̄monib⁹ eins festinavit iter. Et lūa
signū diei festi: luminare qd̄ minuitur i p̄summa
tione. Adensis b̄m nomē ei⁹ ē: crescens mirabili
memento celi resplendens gloriose. Species celi
gloria stellarū: mundū illuminās in excelsis dñs
In vīs sancti stabūt ad iuditū. et nō deficit in
vigilis suis. Vide arcū et br̄dicē eū qui fecit illum
Ualde speciosus ē in splendore suo. Byrauit celū
in circūtu glorie sue: man⁹ excelsi appuerūt illū.
Imperio acceleravit nubem. et accelerat corusca
tiōes eml̄tere iuditū sui. Propterea apti sunt
thesauri et euolauerūt nebule sicut aues. In ma
gnitudine sua posuit nubes: et fracti sunt lapides
grandinis. In p̄spectu ei⁹ p̄mouebūt mótes: et i
voluntate ei⁹ aspirauit nothus. Vox tonitruī ei⁹

Ecclesiasticus.

Verberauit terram: tēpestas aquilonis et congre
gatio spūs: et sicut avis deponens ad sēdendum
aspergit nūcī: et sicut locusta demergens descē
sus eius. Vulcītudinez cādōis ei⁹ ammirabil⁹
oculus et sup imbrem eius expanescit cor. Sēlu si
cū salem effundet sup terram: et dum gelauerit
fiet tanqz cacumīa tribuli: Frigidus ventus aq
lo flauit et gelauit crystallus ab aqua. Sup dñes
aggregationē aquaz regescet. et sicut lorica indu
et se ags. Et denorabit mōtes: et exiret debutum
et extinguet viride sicut ignē. Medicina omniū
in festinatione nebule. et ros obuians ab ardoē
venienti. humilem efficiet eum. In sermone eius
siluit ventus: et cogitatione sua placuit abyssum
et plantauit illū dñs iēsus: Qui nauigat mare:
narrat picula eius: et audientes auribus nostris
admirabimur. Illic p̄clara opa et mirabilia. va
ria bestiaz genera et oīuz pecop. creatura beluaꝝ
Propter ipsum p̄firmatus est itineris finis: et in
fimone eius p̄posita sunt omnia. Multa dicimus
et deficim⁹ v̄bis: p̄summatio autem fīmonū ipse
ē. In oībus gloriantes. ad quid valebit⁹? Ipse
enī op̄tēns sup omnia opa sua. Terribilis dñs
et magnus v̄hemēter. et mirabilis potentia eius
Glorificātes dñm q̄ntūcūqz potueritis supuale
bit adhuc. et ammirabilis magnificētia eius: be
nedicentes dominum exaltate illū quantū potē
stis major est enī omni laude. Exaltantes eūz re
plemini v̄tute. Ne laboretis. non enim p̄rehen
detis: Quis videbit eum et enarrabit et quis ma
gnificabit eum sicut ē ab initio? Multa abscondi
dita sunt maiora his. Haeca enī vidimus opum
eius. Omnia autem domin⁹ fecit: et pie agentib⁹
dedit sapientiam. .XLIII.

Audemus viros gloriōsos: et parētes no
istro in generatione sua. Multam glori
am fecit domin⁹ magnificētia sua a sécu
lo. Bñantes in p̄tib⁹ suis. homines magni vir
tute. et prudentia sua p̄diti. nunciantes in p̄p̄het
dignitatē prophetaz: et imperātes i p̄tū popu
lo. et v̄tute prudentie populis sanctissima verba.
In pueritia sua requirentes modos. musicos: et
narrantes carmina scripturarum. Homines dñi
tes in v̄tute pulchritudinis studium habētes: pa
cificantes in domib⁹ suis. Dēs isti in generatō
nib⁹ suis gloriam adepti sunt: et in dieb⁹ suis ha
benf in laudib⁹. Qui de illis nati sunt: reliqrunt
nomen narrandi laudis eorum. Et sunt quorum
non est memoria. Perierunt quasi q̄ nō fuerint.
et nati sunt q̄si non nati: et filii ip̄oz cū ip̄is. sed
illi viri mie sunt: quoz pietates non defuerūt: cū
semne eorum p̄manent bona: hereditas sancta
nepotes eo: um. et in testamentis stetit semē eoz
et fili eoz ppter illos v̄sqz i eternū p̄manēt: Se
men eoz et gloria eorum non derelinqueſ. Corpaz
ip̄orum in pace sepulta sunt. et nomen eoz vñet
in generationem et generationem. Sapiam ip̄o
rum narrant populi: et laudez eoz nuntiet eccl

sia. Enoch placuit deo. et translatus est i padisiz
vt det gentibus sapiam. Noe inuentus est p̄se
ctus iustus. et in tempore iracundie factus est re
conciliatio: Ideo dimissum est reliquz terre cū
factum est diluuium. Testamēta séculi posita sūt
apud illum. ne diluicio possit deleri omnis caro
Abraam magn⁹ pater multitudinis gentū et nō
est inuentus similis illi in gloria. Qui p̄seruavit
legem excelsi: et fuit in testamento cum illo. in car
ne eius stare fecit testamentum et in téptatione in
uentus est fidelis. Ideo iureurādo dedit illi glo
riam i gente sua. crescere illū q̄si terre cumulum.
et ut stellas exaltare semen eius. Et hereditare
illos a mari v̄sqz ad mare: a flumine v̄sqz ad ter
minos terre. et ysac eodem mō fecit ppter abra
am p̄tem ei⁹. Bñdictionem oīuz gentium dedit
illi dñs. et testamentum suum p̄fermat super ca
put iacob. Agnouit eū in bñdictionib⁹ suis. et de
dit illi hereditatem et diuinit̄ illi p̄tem in tribū
duodecim. Et p̄fermat illi hoīes. mie. inuenien
tes grām in oculis oīis carnis. .XLV.

Ilectus a deo et hoībus moyses. cuius
memoria in bñdictione est. Similem illū
fecit i gloria sanctor̄ et magnificauit eum
in timore inimicorū et in verbis suis mōstra pla
cauit. Glorificauit illum in cōspectu regum et ius
fir illi coram populo suo: ostendit illi gloriaz suā
In fide et levitate ip̄i⁹ sanctū fecit illum: et elegit
eum ex omni carne. Audivit enim eum et vocem
ipsius et induxit illum in nubē. et dedit illi cor ad
precepta: et legem v̄te et discipline. docere iacob
testamentum suū. et iudicia sua israel. Excessū fe
cit aaron fr̄em suum. et similem sibi de tribu leni.
Statuit ei testamentū eternū: et dedit illi sacer
dotium gentis. et beatificauit illum in gloria. Et
circumcīxit eum zona iustitie: et induit eū stola
glorie et coronauit eum in vasis virtutis. Circum
pedes et femoralia et humerale posuit ei et cinxit il
lum tintinnabulis aureis plurimis in gyro. da
re sonum in incensu suo auditū facere sonum
in templo in memoriam filiis gētis sue. Stolam
sanctam auro et biacinto et purpura. op⁹ textile
viri sapientis iudicio et veritate p̄diti. Toto coc
co opus artificis. gemmis p̄tiosis figuratis in li
gatura auri. et opere lapidari sculptis in memo
riam. sūm numerz tribū uisrael. Corona aurea su
per mitram eius exp̄ssa signo sanctitatis. gloria
honoris. et opus virtutis. desiderio oculorum or
nata: Si pulcra an ipsum non fuerūt talia. v̄sqz
ad originem. Nō est indu⁹ illa alienigena aliqz
sed tm̄ filii ip̄ius soli et nepotes ei⁹ p̄ omne tēpus
Sacrificia ipsius p̄summata sunt igni quotidie.
Cōpleuit moyses man⁹ ei⁹: et vñxit illum oleo sā
cto. Factum est illi in testamētū sempiternū
et semini eius sicut dies celi: fungi sacerdōtio: et
habere laudem: glorificari populu. suū in nomi
ne suo. Ip̄m elegit ab omni viuēte: offerre sacri
fitium deo. incensum et bonum odorem in memo
B

Ecclesiasticus.

riam placare pro populo suo. Et dedit illi i preceptis suis potestatem. i testamentis iudiciorum. docere iacob testimonia et in lege sua lucem dare israel. Quia ptra illum steterunt alieni. et ppter in iudiam circundiderunt illum hoies in deserto q erant cum dathan et abiron. et congregatio chore i iracudia. Nicht dñs deus et non placuit illi. et cōsumpti sunt in iacetu iracudie. Fecit illis mostra et psumpsit illos in flamma ignis. Et addidit aaron gloriam. et dedit illi hereditatem. et pmitias frugum terre dimisit illi. Panem ipius in pmissis paravit in satietatem. nam et si sacrificia domini edent. que dedit illi et semini eius. Ceterū inter gentes non hereditabit. et pars non est illi in gente. Ipse ē enī ps ei et hereditas. Phinees filius eleazari tertius in gloria imitando eum in timore domini. et stare in reverentia gentis. in bōitate et alacritate anime sue placuit deo israel. Ideo statuit illi testamentū pacis. et principē sanctorum et gentis sue. ut sit illi et semini ei sacrorum dignitas in eternū. Et testamentū dñi regi filio iesse de tribu iuda. hereditas ipi et semini ei ut daret sapiam in cor nostrū. iudicare gentem suaz in iustitia. ne abolerent bona ipsoz. et gloriam ipsoz in gentem eorum. eterna fecit. .XLVI.

Oris in bello iesus nane successor moysi f in prophetis. q fuit magnus sūm nomē suū maxim⁹ in salutē elector⁹ dei. expugnare insurgentes hostes vt p̄sequeret hereditatē israel. Quam gloriam adeptus est in tollendo man⁹ suas. et iactando ptra civitates rompebas. Quis ante illū sic resistit? Nam hostes ipse dominus percussit. Aut nō in iracundia eius impeditus ē sol et vna dies facta est q̄si duo. Invocauit altissimum potētem i oppugnando inimicos vndiqz. et audiuit illum magnus et sanctus de⁹: in sarcis grandiis v̄tutis valde fortis. Impetum fecit cōtra gentem hostilē. et in descensu pdidit cōtrarios. vt cognoscant gentes potentia ei⁹. q̄r ptra deus pugnare non est facile et securus est a tergo potētes. Et i diebus moysi miam fecit ipse et caleph filius iephone: stare ptra hostē et phibere gentem a peccatis: et pfrigere murmur malitie: Et ipi duo constituti a piculo liberati sunt. a numero sexcentoz milii peditū iducere illos i hereditatē i terrā qua manat lac et mel. Et dedit dñs ipsi caleph fortitudinem. et vsqz in senectutem pmasit illi virt⁹. vt ascenderet in excelsum terre locum. et semē ei⁹ obtinuit hereditatē. et viderūt oēs filii israel: q̄t bonum ē obsequi sancto deo. Et indices singuli suo noie. quoz nō ē corruptum cor. q̄ non auersi sunt a domino. vt sit memoria illoz in benedictōne. et ossa eoz pullulat de loco suo. et nomen eoz pmanet in eternū. pmanēte ad filios illoz sanctoz viroz gloria. Bilectus a dño deo suo samuel. ppheta dñi. renouavit ipi⁹: et vixit principes gēte sua: In lege dñi congregatiōne iudicanit. et vidit deum iacob et in fide sua pbatus ē ppheta.

et cognitus ē in v̄bis suis fidelis: q̄r vidit deus lūcis. et invocauit dñm omnipotētem. i oppugnando hostes circumstantes vndiqz in oblatione yuri inuolati. Et intonuit de celo dñs et in sonitu magno auditum fecit vocē suam. et p̄trivit p̄ncipes tyroum et omnes duces philistium. et aī tempus finis vite sue et seculi testimoniu prebit in spe cōtu domini et christi. Pecunias et vsqz ad calcia mēta ab omni carne nō accepit. et non accusauit illū hō. et post hec dormiuit et votum fecit regi: et ondit illi finem vite sue. et exaltauit vocem eius d terra in pphacia delere impietatē gēt. .XLVII.

Ost hec surrexit nathan ppheta in dieb⁹ p̄david. et quasi adeps separatus a carne sic dauid a filiis israel. Cum leonibus luit quasi cum agnis et in vrsis similiter fecit sicut in agnis ouiu. In iuuentute sua: nūquid nō occidit gigantem. et abstulit opprobrium de gente? In tollendo manum in sarko funde deiecit exultatio nem golie vbi invocauit deum omnipotentē. Et dedit in dextera eius tollere hominem fortē in bello. et exaltare cornū gentis sue. Sic in decem milib⁹ glorificauit eū et laudauit eū in benedictō nib⁹ dñi. in offerendo illi coronā glorie: Contruit em inimicos vndiqz: et extirpauit philistium p̄trarios vsqz in hodiernū diem. Contruit cornū ipsorum usqz in eternū. In oī tpe dedit confessio nem sancto. et laudauit in verbo glorie. De omni corde suo laudauit dñm. et dilerit deum q̄ fecit illum. et dedit illi ptra inimicos potentiam. et stare fecit cantores ptra altare et in sono eoz dulces fecit modos. et dedit in celebrationibus dce⁹. et ornauit tpa vsqz ad plummationē vite: vt laudarēt nomē sanctū domini. et amplificarent mane sanctiātē dei. Christ⁹ purgauit peccata ipsi⁹: et exaltauit in eternū cornū ei⁹. et dedit illi testamentū regni: et sedem glorie in israel. Post ipsum surrexit fili⁹ sensat⁹: si. ppter illū deiecit omnē potētā inimicorū. Salomō iperavit iu diebus pacis: cui subiecit deus omnes hostes vt cōderet domū ī noise suo et pararet sanctitatem sempiternā quē admodum erudit⁹ est in iuuentute sua. et impletus ē q̄si fulmē sapientia: et terram retexit anima sua et replesti in opationib⁹ enigmata ad insulas longe diuulgatum est nomē tuū et dilectus es in p̄interpretationib⁹ mirate sunt terre. et in nomine domini cui ē cognomen de⁹ israel. Collegisti quasi tum et inclinasti semora tua mulierib⁹. Notesta te habuisti ī corpe tuo. Dediti maculā ī gloria heros tuos: et in ceteris stulticiam tuā: ut faceres ipi⁹ biptum. et ex effrem impare impum durū. De⁹ aut nō derelinquet miam suā et nō corūpet nec delebit opa sua: neqz pdet a stirpe nepotes electi sui: et semē ei⁹ q̄ diligit dñm nō corūpet. Dedit aut reliquū iacob et dauid de ipsa stirpe.

Ecclesiasticus.

Et finem habuit salomon cū patribus suis. et de reliquit post se de semine suo gentis stultitiaz: et iminutam a prudentia roboam: qui auertit gētē consilio suo: et hieroboam filiuz nathan qui pecare fecit israel: et dedit viam peccandi effraum: et plurima redūdauerūt peccata ipsorū: valde enim anerterūt illos a terra sua: et quesuit omnes neqtias vñqz dñi pueniret ad illos defensio: et ab omnibus peccatis liberavit eos.

.XLVIII.

L surrexit helias ppheta quasi ignis: et e verbū ipsius quasi facula ardebat. Qui induit in illos famem: et imitantes illū inuidia sua pauci facti sunt. Nam enī poterant sustinere precepta dñi. Verbo dñi cōtinuit celum et deicet a se ignē terre. Sic amplificat⁹ est helias in mirabilib⁹ suis: et q̄ potest similiter gloriari tibi: Qui sustulisti mortuū ab inferis de sorte mortis in v̄bo dñi dei: q̄ deicisti reges ad pnitē: et cōfregisti facile potētiā ipoz: et gloriosus d lecto suo Qui audiis in sina iudiciū: et in oreb iudicia defēsionis. Qui vngis reges ad penitētiā: et pphetas facis successores post te. Qui receper̄ es in turbie ignis in curru equoris igneorū: qui inscriptus es in iudiciis temporum: lenire iracundiam domini conciliare cor patris ad filium: et restituere trib⁹ iacob. Beati sunt q̄ te viderunt et in amicitia tua decorati sunt. Nam nos vita viuimus tantū: p̄ mortem autem non erit tale nomen nostrum. Helias qui in turbine tectus est et in heliso complebus est spiritus eius. In diebus suis nō pertinuit principem: et potentia nemo vicit illum. Nec superauit illum verbum aliquod: et mortuum pphetauit corpus eius. In vita sua fecit monstra: et in morte miracula operatus est. In omnibus istis non penituit populus: et nō recesserunt a peccatis suis vñqz duz abiecti sunt de terra sua: et dispersi sunt in omnem terram: et relicta est gens per pauca et principes in domo david. Quidam ipsorum fecerunt quod placeret deo: alii autem multa cōmisérunt peccata. Ezechias munivit ciuitatē suam et induxit in medium eius aquaz et fodit ferro rupem: et edificauit ad aquam puteum. In dieb⁹ ipsius ascēdit sennacherib et misit rapsacen. et sicut stultus manum suam contra illos: et extulit manus suam in syon: et superbū factus est potentia sua Tunc mota sunt corda et manus ipsorū: et doluerunt quasi parturientes mulieres. et inuocauerūt dominum misericordem et expandentes manus suas extulerunt ad celum: et sanctus dominus deus audiuit cito vocem ipsumsum. Non est commemorat⁹ peccator⁹ iporū: neq̄ dedit illos inimicis suis: sed purgauit illos in manu esiae sancti pphete. Deicet caltra assyrioz: et cōtruit illos agelus dñi. Nam fecit ezechias qđ placuit deo: et fortiter iuit in via dñi p̄fis sui. quā mādanuit illi esias ppheta magn⁹ et fidelis in cōspectu dei. In dieb⁹ ipsius retro reddit sol: et addidit regi vitā. Spiritu magno vidit ylcia et consolatus est lugētes in

syon. vñqz in sempiternuz. Ostendit futura et abscondita anteq̄z euenirent.

.XLIX.

Emoria iose in cōpositiōe odoris facta: in opus pignētarū. In oī ore quasi mel in dulcabit eius memoria: et vt musica in cōuiuio vini. Ipse est direct⁹ diuin⁹ in penitentia gentis: et tulit abominationes ipietatis. et gubernauit ad dñm cor ipsius. et in diebus peccatorū corroborauit pietatē. Propter dñm et ezechiam et iostiam oēs peccatū cōmisérunt: nā reliq̄rūt legem altissimi regnū suis aliis: et gloriā suam alieni gene genti. Incenderūt electā sanctitatis ciuitatem: et desertas fecerunt vias ipsius in manu hie remie. Nam male tractauerūt illum. qui a vētre matris cōfiscatus est ppheta: euertere et cruele et perdere: et iterum edificare et renouare. Ezechiel qui vidit cōspectū glorie: quaz ostendit illi in curru cherubin. Nam cōmemorat⁹ est inimicorū in imbrū benefacere illis qui ostenderūt rectas vias. Et duodecum pphetaꝝ ossa pullulat de loco suo Nā corroborauerūt iacob: et redemerūt se in fide virtutis sue. Quō aplificem⁹ zorobabel: Nā et ipse q̄si signū in dextera māu isrl. Et iesu filiuz iō sedech: Qui in dieb⁹ suis edificauerūt domū: et exaltauerūt tēplū sc̄m dñi: paratuꝝ in gloriā sempiternā. Et neemias in méoria multi t̄pis: q̄ erexit nobis muros euersos: et stare fecit portas et seras: q̄ erexit domos n̄ras: Nemo natuſest in terra qualis enoch: nā et ipse receptus est a terra Et ioseph q̄ nat⁹ est homo. p̄nceps fratrū. firma mētū gentis. rector fratrū. stabilumētū populi: et ossa ipi⁹ visitata sunt: et p̄ mortē pphetauerunt: Seth et sēm apud homines gloriam adepti sunt: et sup omnē animā in origine adam.

.L.

Imoni onic fili⁹ sacerdos magn⁹: q̄ in vita sua suffulſit domū: et in dieb⁹ suis corroborauit tēplū. Tēpli etiā altitudo ab ipso suffata est: duplex edificatio: et excelsi parietes tēpli. In diebus ipsius emanauerūt putei aqrūm et quasi mare adimplete sunt supra modum. Qui curauit gētē suā: et liberauit eā a pditione. Qui p̄ualuit aplificare ciuitatē q̄ adeptus est gloriā in cōuersatiōe gētis: et ingressuꝝ donus et atrū amplificauit. Quasi stella marutina in medio nebulæ. Et quasi luna plena in diebus suis luctet. Et q̄ si sol refulgens: sic ille effulſit in tēplo dei. Quasi arcus refulgens inter nebulas glorie: et quasi flos rosarū in diebus vernis: et quasi lilia que sunt i trāſtu aque: et quasi thys redolēs in diebus estatis. Quasi ignis effulgens: et thys ardēs in igne. Quasi vas auri solidū ornatum oī lapide p̄cioso. Quasi oliva pullulans et cyp̄stis in altitudine se extollēs. in accipiendo ipm stolā glorie et vestiri eū in cōsummatiōe virtutis: in ascēsu altaris sancti gloriā dedit sanctitatis amictū. In accipiendo autē p̄tes de manu sacerdotū et ipse stans iuxta araz Circa illū corona fratrū. et quasi plātatio cedri

D 2

Ecclesiasticus.

in monte libano : sic circa illum steterunt qui rami palme et omnes filii aaron in gloria sua. Ob latio autem domini in manibz ipsoz. coram omnibz synagoge israel : et cōsummatione fungens in aram. amplificare oblationem excelsi regis: por recti manum suam in libatione . et libauit de sanguine vue: Effudit in fundamento altaris odore diuinum excelsō principi. Tūc exclamauerūt filii aaron: in tubis ductilibz sonuerunt. et auditaz fecerunt uocem magnam in memorā coram dño. Tunc ois populū simul pperauerūt. et ceciderūt in faciem sup terrā adorare dominū deū suis. et dare preces oipotenti deo excelsō. Et amplificaverunt psallentes in vocibz suis et in magna domo factus est sonus suavitatis plenus. Et rogauit populus dominū excelsum in pce vsqz dum pfectus ē honor domini. et munū suū pfecterūt Tūc descendens manus suas extulit i oēm pgregatio nem filiorū israel. dare gloriam deo a labiis suis et in noie ipius gloriari. Et iterauit orationē suā volens ostendere virtutem dei. et plus orauit deum omniū. Qui magna fecit in omni terra : qui auxit dies nřas a ventre matris nostre. et fecit nobiscum fīm mīam suā. det nobis iucunditatē cor dis. et fieri pacem in diebz nostris in israel. p dies sempiternos. credere israel nobiscū ēē dei mīam ut liberet nos in diebz suis. Quas gētes odiat anima mea. tercia autē nō est gens quam oderim. Qui sedēt i mōte seyr. et philistium. et stultus populus qui habitat in sychimis. Doctrinā sapientie et discipline. scripsit in codice isto: iesus filius syrach. hyerosolimita. q renouauit sapiētiā de corde suo. Beatus qui in his versatur bois. Qui ponit illa in corde suo: sapiens erit semp. Si enī hec fecerit. ad oīa valebit. q̄ lux dei vestigiū ei⁹ ē

Oratio Iesu filii syrach.

.LI.

¶ Infitebor tibi dñe rex et collaudabo te
c deū saluatorem meū. ¶ Omitebor nomi
ni tuo qm̄ adiutor et pector fact⁹ es mi
hi et liberasisti corpus meū a pditione a laqueo lin
gue inique: et a labiis opantium mendacium: et in
spectu astatiū factus es mībi adiutor. et libera
sti me fīm multitudinē mie nominis tui a rugientibz
spatis ad escā de manibz querentium aīam
meā: et de portis tribulationū q̄ circūdederūt me
a pressura flamme que circundedit me. et i medio
ignis non sum estuat⁹. Be altitudine ventris in
seri et a lingua cornuata et a verbo mendaci: a
rege iniquo. et a lingua iūsta: Laudabit vsqz ad
mortem aīa mea dominum. et vita mea appropi
quans erat in inferno deorsum Circūdederūt me
vndiqz. et non erat qui adiuuaret. Respitiēs eraz
ad adiutoriū hoīum et non erat. Memorat⁹ suis
mie tue dñe. et cooperiōis tue que a seculo sunt.
qm̄ eruis sustinētes te dñe. et liberas eos de mai
b⁹ gentiū. Exaltasti sup terram habitationē meā

et p morte desuenti depiecatus sū. Inuocavi do
minū p̄tēm dñi mei: vt non derelinquat me i die
tribulatiōis mee. et in tempore superborū sine ad
iutorio. Laudabo nomen tuū assidue. et collauda
bo illud i p̄fessione: et exaudita est orō mea. et li
berasti me de perditione. et ernisti me de tpe ini
quo. Propterea p̄sitebor et laudem dicam tibi et
benedicam nomini dñi. Cū adhuc iunior sum. p
usqz oberrare quesivi sapiaz. palā in orōne mea
Ante tps postulabaz p illa. et vsqz in nouissimis
inquiram eam. et florebit tanqz prequot yua: Le
tatum ē eo: meū in ea. abulauit pes me⁹ iter re
ctum. in iuuenture mea inuestigabā cam. Inclī
nati in meip̄o sapiam. et multū pfecti in ea. Danti
mibi sapiam dabo gloriā. filiat⁹ sum enī vt face
rem illam. zelatus sum bonum et non cōfundar.
Cotluctata ē aīa mea in illa. et in faciendo eam
p̄firmatis sum.. Adanus meas extendi in altum
et in sapia eius luxit anima mea: et ignoratiās me
as illuminauit. Aslam meā direxi ad illam. et i ag
nitione inueni eā. Possedi cum ipsa cor ab initio
ppter hoc non derelinquer. Uenter me⁹ turbat
ē qrendo illam. ppter ea bonam possidebo
possessionem. Dedit enī mībi dñs linguam mer
cedē meā. et in ipsa laudabo eum. Appropriate ad
Quid adhuc retardatis: et qd dicitis in his: Anī
me v̄re stiūt̄ vehemēter. Apui os meū. et locutus
v̄m subiūcīte iugo ei⁹: et suscipiat aīa vestra disci
plinam. In p̄imo enī ē inuenire eā. Videate oculi
v̄ris quia modicū laborauit. et iueni mihi mul
tam requiem. Assumite disciplinam in multo nu
mero argenti. et copiosum aurū possidete in ea.
Letek aīa v̄fa i mia ei⁹: et non p̄fundemini in lau
de eius. Spami op̄ v̄m ante tempus: et dabit
vobis mercedem v̄am in tempore suo.

Explicit liber ecclesiasticus.
Incipit oratio Salomonis.

Inclinauit Salomon genua sua in cō
spectu totū ecclesie israel: et aperuit ma
nus suas ad celum. et dixit. Dñe de⁹ isra
el. non est similis deus iu celo sursum.
neqz in terra deorsum. q custodis testamentū tu
um et mīam pueris tuis cūtibus in p̄spectu tuo
in toto corde. seruās puer tuo dauid que locut⁹
es illi: et locutus es in ore tuo. et in manu tua iple
stode puer tuo dauid patri meo que locutus es
illi dices: Non deerit tibi vir a facie mea sedens
in throno israel: verūtamen si custodierint filii le
gen meā. et in preceptis meis abulent. sicut abu
lauerunt in p̄spectu meo fideles. et nūc dñe deus
israel creditū est nerbus quod locutus es puer
tuo dauid. quoniam si vere habitauit deus cum

hominibus in terra. Si celū et celi celorum non sufficiant tibi: quantum agis domus hec quā edificavi? Sed respicias ad orationem serui tui: et preicationem eius: ut exaudias domine placationem orationis. quam puer tuus orat coram te hodie ut sint oculi tui super domum hanc die ac nocte. in locum quem dixisti. inuocari nomen tuum: et exaudias orationes quas puer tuus orat in hoc loco: et exaudias preicationem pueri tui et populi tui israel. si oraerint in loco iusto: et exaudias in loco habitationis de celo et exaudias et proprius sis. si peccauerit vir in te.

Explicit Oratio Salomonis. Incipit prologus in esaiam prophetam.

Emo cu[m] prophetas versibus viderit esse descriptos: metro eos estimet apud hebreos ligari: et aliquid simile habere de psalmis vel operibus salomois

Sed quod in Demosthene et Tullio solet fieri: ut per cala scribantur et comota: qui vtique prosa et non versibus conscripserunt. Nos quoque utilitati legentiū puidētes: interpretationē nouā nouo scribendi genere distinximus. Ac pmuz de esaiā sciendū. q[uod] in sermone suo disertus sit: quippe ut vir nobilis et rubane elegantic: nec habens quicquid in eloquio rusticatis admixtū. Unde accedit ut p[ro]pter ceteris florem sermonis eius. trāslatio nō potuerit conseruare. Deinde etiam hoc adiūcendum: q[uod] nō tam propheta dicendus sit. q[uod] euangelista. Ita enī vniuersa xpī ecclesieq[ue] mysteria ad liquidum p[re]securū: ut nō putas cū de futuro vaticinari: s[ed] de p[re]teritis historiā texere. Unde cōmūtio noluisse tunc tuis septuagita iterptēs fiduci sue sacramēta p[re]specie ethnici p[re]dere: ne sanctū canibus: et margaritas porcis daret: q[uod] cū h[ab]et editio[n]ē legeritis ab illis aia duertetus abscondita. Nec ergo q[uod] nisi laboris sit: prophetas intelligere: nec facile quēpiā posse iudicare de interpretatiōe: nisi intellecerit an q[uod] legerit. Nos quoque patere morib[us] plurimū: q[uod] stimulatē inuidia: q[uod] cōseq[ue]ntia nō valent. despiciunt. Scies q[uod] et prudēs in flammā mitto manū: et nibilomin⁹ hoc a fastidiosis lectoriib[us] p[re]cor ut quō greci post septuagita trāslato es aquilaz et symmachū. et theodotionē legūt: vel ob studiū doctrine sue. vel ut septuagita magis ex collatiōe eoru itelligat: sic et iste saltē vnu post p[ro]ores habere dignetur iterptē. Legat p[ro]bus et postea despiciat ne videat non ex iudicio sed ex odii p[re]suptiōe ignorata dānam. Prophetauit aut̄ esaias in hierusalem et in iudeam: necdū dece[re] tribub[us] in captiuitatem ducebat: ac de vtrōq[ue] regno nūc cōmītrū: nec separati text oraculū. et cū interdū ad p[re]ntē respiciat histriā: et post babylonie captiuitatē redditum populi significet in iudeam: tñ ois eius cura de vocatio[n]e gentium et de adūctu xpī est. Quem quāto pl[er]o

amatis o paula et eustochium: tanto magis ab eo petite: ut pro obtrectatione p[re]sentis qua me indesinenter emuli laniant: ipse mihi mercedem restituat in futuro. qui seit me ob hoc in pegrine lige cruditione sudasse: ne iudei de falsitate scripturarū eccl[esi]is eius diutius insultarent.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Esaias in hierusalem nobili genero ortus est: ibique prophetauit. Sub Manasse rege sectus in duas p[ro]tes occubuit. Sepultusq[ue] est sub q[ua]rco regel. iuxta transitum aquarum. quas olim Ezechias rex iacto obstruxerat pulucre.

Explicit argumentum.

Incepit esaias propheta. Capitulum. .1.

Filio esiae filiit

Vamos: quā vidit sup iudeas et hierusalē: in diebus ozie iordan. achaz et ezechie regū iuda. Audite celi et auribus p[re]cipere terra: q[uod] dñs locutus est. Filios emutriti et ex

altari: iobi aut̄ spuerūt me. Loguit bos possidet suū: et asinus p[re]sepe dñi sui. Isrl aut̄ me non coguit: et p[er]p[re]la me nō intelligit. Ne gēn peccatrici: populo grām imigrate. semī nequā: filius sceleratis. Dereliquerūt dñm: blasphemauerūt sanctū isrl: ab alienari sūt retrosum. Sup quo p[re]cutiaz vos ultra addētes fūrificationē. Et caput lāquidū et omē cor mērēs. A plāra pedis vsq[ue] ad v[er]ticē: nō ē in eo sanitas. Vuln[us] et linor[um] et plaga tumēs: nō est circūligata nec curata medicamē: neq[ue] fota oleo. Terra vestra defita: ciuitates vestre succēse igni. Regionē vestrā corā vobis alieni duorāt: et desolabitur sicut in vastitate hostili. et dereliquerit filia syon ut vmbra culum in vineā: et sicut rugiū in cumeroario. sicut ciuitas quē vastas. Nisi dñs exercitū reliquistet nobis semen quasi sodoma fuissimus: et quasi gomora similis essimus. Audite verbū dñi p[ri]ncipes sodomorū: percipite aurib[us] le gem dei vestri p[er]p[re]la gomore. Quo mihi multitudine victimarū vestrarū dicit dñs: Plenus sum holocausta arietū et adipē p[er]guinū et sanguinē vitulorū et agnorū et hircorū nolui. Cū veniretis an p[re]spectū meū: q[uod] q[ui]sini de hec manib[us] v[er]bis. ut ambularetis in atris meis: Ne offerat ultra sacrificiū frustra. Incēsū abominationē est mihi. Non comīniā et sabbatu et festiuitates alias nō ferā. Iniqui sūt certi vestri. Kalēdas v[er]as et solennitatis v[er]as odunt aia mea. Facta sūt mihi molesta. Laboraui sustinēs. et cū extēderitis manū v[er]as. auertamus oculos meos a vobis et cū multiplicaueritis orationē. nō exaudiaze. Abanū cū vestre sanguine ple

Esaias.

ne sunt. Lauamū mundi estote. auferite malum cogitationis vñaz ab oculis meis. Quiescite agere puerse. discite benefacere. Querite iudicium. sū uenite oppreso. iudicate pupillo. defendite viduam. et venite et arguite me dicit dñs Si fuerit peccata vestra ut coccinū quasi nix dealbabuntur: et si fuerint rubra quasi vermiculus. velut lana alba erunt. Si volueritis et audieritis me: bona terra comedet. qd si nolueritis: et me ad iracundias provocaueris: gladius deuorabit vos: qd os domini locutum ē. Quo facta ē meretrix ciuitas fidelis plena iuditii? Justitia habitavit in ea: nunc autem homicide. Argentū tuū versum est in sciam: vinuz tuum mittū ē aqua. Principes tui ī fideles: sociū furum. D̄s diligūt munera: sequuntur retributiōes. Pupillo nō iudicant: et causa vidue nō ingreditur ad illos. Propter hoc ait dominus deus exercituum fortis israel. Ne ego consolabor super hostib⁹ meis: et vindicabor de iniurīis meis. et pueram manū meā ad te. et excoquā ad pup⁹ scorū tuam: et auferam omne stannuz tuum. et restituam iudices tuos ut fuerūt pūs et consiliarios tuos sicut antiqu⁹: Post hec vocabitis ciuitas iusti: vrb⁹ fidelis. Sion uero iudicio redimetur: et reducent eaz in iustitia: et conteret seelestos et peccatores simul: et qd dereliquerūt dñm cōsumēt. Confundent enim ab idolis qbus sacrificaverunt. et erubescetis super hortis quos elegeratis: cum fueritis velut quercus defluentib⁹ foliis. et velut hortus absqz aqua. et erit fortitudo vestra ut fauilla stuppe. et opus vest⁹ qd scintila: et succēderit vtrūqz simul: et nō erit qd extinguita.

Erbū qd vidit esaias filius .ii.

amos sup iudeam et hierusalem. et erit ī nouissimis dieb⁹ prēparatus: mons dom⁹

dñi in vertice montiū. et eleuabis super colles. et fluent ad eum omnes gētes et ibunt populi multū et dicent. Uenite ascendam⁹ ad montem domini et ad domum dei iacob: et docebit nos vias suas et abulabimus in semitis eius: qd de sion exhibeat lex. et vñbum domini in hierusalem. et indicabit gētes et arguet populos multos. Et cōflabunt gladios suos in vomeres. et lāceas suas in saltēs. nō leuabit gens nostra gente gladiū. nec exercebuntur ultra ad pæliū. Dom⁹ iacob. venite et abulemus in lumine dei nostri. Projecisti enim pplm tuaz domum iacob. qd repleti sunt ut olam: et augures habuerūt ut phalustum: et pueris aliis adheserunt. Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesauroꝝ ei⁹. et repleta ē terra ei⁹ equis. et innumerabiles qdrige eius. et repleta est terra ei⁹ idolis. Opus manuū suaruz adorauerunt. qd fecerūt digiti eorum. et incuruauit se homo et humiliat⁹ est vir. Ne qd dimittas eis. Ingredere in petram et abscondere in fossa humo a facie timoris domini et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimi hominis humiliati sunt. et incuruabitur altitudo virorum. Exaltabitur autem domin⁹ solus in die illa: qd

dies domini exercituum super omnem supbum et excelsū. et sup omnē arrogantez: et humiliabit⁹ et super oēs cedros libani sublimes et erectas et super omnes quercus basan. et sup oēs montes excelsos. et sup omnes colles elevatos. et sup omnes turrem excelsam. et super omnem murū munitū et sup oēs naues tharsis. et sup omne qd vñpulcrum est: et incuruabitur omnis sublimitas hominum. et humiliabitur altitudo virorum. Et elevabit⁹ domin⁹ solus in die illa. et idola penit⁹ pterentur: et introibūt in spelūcas petrap⁹: et in voragines terre a facie formidinis domini. et a gloria maiestatis eius: cū surrexerit pcatere terram: In die illa priuict homo idola argenti sibi et simulacra aurū sibi que fecerat sibi. vt adoraret talpas et vespertilioes: et ingredier scissuras petrarum: et in cavernas saxoz a facie fortitudinis domini. et a gloria maiestatis eius: cū surrexerit pcatere terram. Omnesque qd ab hoīe ciuius spūs in narib⁹ eius est: qd excelsus reputatus est ipse. :iii.

Lce enī dñator dñs exercituum auferet et hierusalē et ab iuda validū et forē. oē robur pāis et oē robur aq: et forē et vñp bellatorē et iudicē et prophetā. et ariolum: et senem: punci pēt super quinquaginta: et honorabilez vultu et p̄siliarium: et sapientē de architectis. et prudentez eloquii mystici. et dabo pueros p̄ncipes eorum. et effeminati dñabunt eis. et coruet popul⁹ vir ad vñp. et vnuſ qd qz ad primū suuſ. Tumultuabitur puer p̄tra senem et ignobilis p̄tra nobilē. Apprehendet enim vir frēm suū domesticū p̄tis sui. et dicit. Vestimentū tibi est p̄nceps esto nr̄. ruina autē huc sibi manu tua. Residebitqz ī die illa dices. Nō sum medie. et in domo mea non est panis neque vestimentū. Molite me p̄stituere principem populi. Ruit enim hierusalē et iudas p̄cedit. qd lingue eorum adiuuētiones eoz p̄tra dñm. vt p̄uocarent oculos maiestatis eius. Agnitus vult⁹ eoz rūdebit eis. et peccatum suuſ. qd si sodoma p̄dicauerit nec absconderūt. Vt anime eoz qm̄ redditū sunt eis mala. Bicire iusto qm̄ bene: qm̄ fructū aduationū suaz comedet. Ut impio in malum. Retributio enim manus eius fieri ei. Populum meū ex actiones sui spoliauerūt: et mulieres dñate sūt eis. Popule mens qd te beatū dicūt. ipsi te decipiūt et viam gressuū tuorū dissipat. Stat ad iudicandum dñs et stat ad iudicādos p̄plos. Dominus ad iudicium veniet. cū senib⁹ populi sui et principib⁹ eius. Vos enim depasti eis vineam meā: et rapina paupis in domo vñp. Quare atteritis populu meū: et facies paupum cōmolitis dicit domin⁹ exercituum: et dixit dñs de⁹. Pro eo qd cleua nutib⁹ oculorū ibant. et plandebant: et abulabāt et pedib⁹ suis p̄posito gradu incedebāt: decalvabāt dñs verticē filiarū sion: et dominus crinez eā rū nudabit: In die illa auferet dñs ornamenti calciamētowm. et lunulas et torques et monili. a

Esaias.

et armillas et mitras et discriminaria et perichelides et murenulas et olfactoriola et inaures et anullos: et gemas in fronte pendentes et mutatoria et palliola et lintheanina et acus et specula et syndones et vitras et theristra. et erit pro suavi odore fetor: et pro zona funiculus: et pro crispanti crine caluiciu: et pro fascia pectorali ciliis. Idulcerimi quoq; viri tui gladio cadent: et fortis tui in puglio. et mcrabut atq; lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit.

.IIII.

Tapphendent septem mulieres virum vnum
in die illa dicentes: Panem nostrum comedimus: et vestimentis nostris operiemur: tantummodo innocetur nomen tuum super nos: aufer opprobriu nostru: In die illa erit germe domini in magnificetia: et gloria fructus terre sublimis et exultatio his qui saluati sunt de israel. Et erit ois qui relictus fuerit i syon: et residuus in hierusalem: sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in hierusalē. Si abluerit dominus sordē filiarum syon: et sanguinem hierusalem lauerit de medio eius: in spiritu iudicij et spiritu ardoris. et creabit dominus super omnē locu: motis syon: et ybi inuocatus est: nubem per diem et fumum et splendorē ignis flamantis in nocte. Super omnē enim gloriam pectio: et tabernaculū erit in umbraculum diei ab estu: et in securitatem et abscondeze a turbine et a pluvia.

.V.

Antabo dilecto meo canticum patruelis
mei vinee sue. Vinea facta est dilecto meo
in cornu filio olei. Et sepuit eam: et lapi
des elegit ex ea: et plantauit vineā electas. Et edi
ficiavit turrum in medio eius: et torcular extruxit i
ea. Et expectauit ut faceret vias: et fecit labus
cas. Nunc ergo habitatores in hierusalem et viri
iuda: indicate inter me et vineam meam. Quid ē
quod debui ultra facere vinee mee: et non feci ei?
An q; expectauit ut faceret vias: et fecit labus
cas. Et nunc ostendam vobis quid ego faciam vinee
mee. auferam sepe eius: et erit in direptionem.
Birnam maceriam eius: et erit in cōculacione
et ponam eam desertam. Non putabitis et non fodier
etur: et ascendent super eā vepres et spine: et nubi
bus mandabo ne pluāt sup eā imbrē. Vinea autē
dñi exercitū dom⁹ isrl̄ ē: et viri iuda germe eius
delectabile. Et expectauit ut faceret iudicium: et ecce
iniquitas: et iustitia: et ecce clamor. Ue q; cōsurgitis
domū ad domū: et agru agro copulatis usq; ad
terminū loci. Nungd habitabit vos soli in me
dio terre? In aurib⁹ meis sūt hec dicit dñs exerci
tiū. Nisi dom⁹ multe debite fuerint grādes et pul
cre: et absq; habitatore. Decē enī iugera vinearū
faciet lagūculā vias: et trigita modū semetis faci
ent modios tres. Ue q; cōsurgitis mane ad ebrie
tate senectā et potādū usq; ad vesperam ut vino
estuetis. Lyra et tylra et tympanū et tibia et
vinū in cōiuīus vestris. et opus dñi nō respicis
nec opa manū eius cōsideratis. Propterea ca

prīus ductus est populus meus quia nō habuit
scientiam: et nobiles eius interierūt fame: et mul
titudo eius siti exaruit. Propterea dilatauit iser
nus animaz suam: et aperuit os suum absq; vlo
termīno. Et descendēt fortis eius: et populus ei⁹
et sublimes glorioſisq; eius ad eū. Et incurabi
tur homo et humiliabitur vir: et oculi sublimis
deprementur. Et exaltabitur dominus exercitū
in iudicio. et deus sanctus sanctificabit in iustitia
Et pascētur agni iuxta ordinē suum: et deserta in
vibertate versa adueni comedēt. Ue qui trahitis
iniquitatē in vanis suis: et quasi vinculū plaustri peccatum. Qui dicitis: festinet. et cito
veniat opus eius: vt videamus et appropieret ve
nat consilīu sancti israel: et sciemus illud. Ue qui
dicitis malū bonū: et bonū malum: ponentes te
nebras lucē: et lucem tenebras: ponentes amarū
in dulce: et dulce in amarū. Ue qui sapientes estis
in oculis vestris: et corā vobis metipis prudētes
Ue qui potētes estis ad bibendū viniū: et viri for
tes ad miscendā ebrietatē. Qui iustificatis impi
uz p munerib⁹: et iustitiam iusti auferetis ab eo.
propter h̄ sic duorat stipulā ligua ignis. et calor
flāme exurit: sic radix eoz q̄si fauilla erit: et ger
mē eoz vt puluis ascēdet. Abiecerūt enī legē dñi
exercitū: et eloquim seti isrl̄ vlaſphēmauerunt.
Ideo irat⁹ ē furor dñi in ppli suū: et extēdit ma
nū suā sup eū et percussit eū. et cōturbati sūt mō
tes: et setā sūt morticina eoz q̄si sterclus in medio
platearū. In his oībus nō est auersus furor ei⁹
sz adhuc man⁹ eius extēta: et eleuabit signū in na
tiōibus pcul: et sibilabit ad eū d̄ finib⁹ terre et ecce
festin⁹ velociter veniet. Nō est deficiēs neq; labo
rās i eo: nō dormitabit neq; dormiet. neq; solue
cigulū renū ei⁹: nec rūpeſ corrigia calciamēti ei⁹
Sagitte ei⁹ acute: et oēs arc⁹ eius extēti. Ungule
equorū ei⁹ vt silex: et rote eius q̄si ipet⁹ tēpestatis
Rugir⁹ eius vt leonis: rugiet vt catuli leonū. Et
frēdet et tenebit h̄daz et ap̄plexabit: et nō erit qui
eruat: et sonabit sup eū in die illa sicut sonit⁹ ma
ris. Aspiciem⁹ in terrā: et ecce tenebre tribulatio
nis: et lux obtenebrata ē i caligine eius.

.VI.

In anno quo mortuus est rex ozias. vidi
dñm sedētē sup soliū excelsū et elevatū
et plena erat dom⁹ a maiestate eius: et ea
q; sub ipso crāt replebat tēplū. Seraphin stabat
sup illud: sex ale vni: et sex ale alteri. Quab⁹ vela
bat facie ei⁹: et duab⁹ velabat pedes eius: et dua
bus volabat. Et clamabat alter ad alterū: et dice
bat: Sāctus sanctus dñs de exercitū: plena
est oīs terra gloria ei⁹. et commota sūt sup limina
ria cardinū a voce clamantis: et dom⁹ repleta est
fumo. et dixi: Ue mibi q; tacui: q; vir pollutus la
bus ego suz. et in medio ppli polluta labia habē
tis et ego habito et regē dñm exercitū vidi ocul⁹
meis. et volauit ad me vnu de seraphin et in ma
nu eius calculus quē forcipe tulerat de altari: te
tetigit os meum et dixit: ecce tetigi hec labia tua

Esaias.

et auferet iniquitas tua: et peccatum tuum munda bis. et audiui vocem domini dicentis: Quem mittam et quod ibit nobis: et dixi. Ecce ego: mitte me. et dixit: Glade et dices populo huic. Audite audientes et nolite intelligere: et videte visionem et nolite cognoscere. excede cor populi huius et aures eius aggraua et oculi eius clauda: ne forte videat oculis suis et auribus suis audiatur. et corde suo intelligat et cōuertatur: et sanem eum. et dixi. Usque domine: et dixit: Non desolent ciuitates absque habitatore: et domus sine hoie. et terra relinquet deserta: et longe faciet dominus homines. et multiplicabitur qui derelicta fuerat in medio terre et adhuc in ea decimatio. et conuertetur et erit in ostensionem sicut terebinthus: et sic queracis que expandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod steterat in ea. VII.

dñe domini Factus est in diebus achaz filii ioathah filie ozie regis iuda ascendit rafael rex syrie: et facee filius romelie rex israel in hierusalē ad preliandum contra eam: et non potuerunt debellare eam. et nūc iauerunt domum dauid dicentes Requieuit syria super effraim et cōmotu est cor eius et cor populi eius sicut mouentur ligna silvarum a facie venti. et dixit dominus ad esaiam. Ego redire in occursum achaz tu et qui derelictus es iasub filius tuus. ad extremum aqueductus piscine superioris in via agri fullonis: et dices ad eum. Vide ut fileas. Noli timere: et cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium istorum in ira surorum rafael regis syrie et filii romelie: eo quod cōsilium inierit contra te syria in malum: et effraim et filius romelie dicentes: Ascendamus ad iudah et suscitamus eum: et auellamus cum ad nos: et ponamus regem in medio eius filium tabeel. Hec dicit dominus deus. Non stabit et non erit istud: sed caput syrie damascum: et caput damasci rafael. et adhuc feragita et quicunque animi: et desinet effraim esse populus: et caput effraim samaria: et caput samarie filius romelie. Si non credideritis: non permanebitis. et adiecit dominus loqui ad achaz dicens: Protegi tibi signum a domino deo tuo in profundi inferni: siue in excelsum supra. et dixit achaz. Non petam. et non temptabo dominum. et dixit: Audite ergo dominus dauid. Non quod parvus vobis est molestus esse hoibus quia molesti estis et deo meo! Propter hoc dabit dominus ipse vobis signum. Ecce virgo cōcipiet et pariet filium: et vocabis nomen eius emmanuel. Butyrum et mel comedet: ut sciatis reprobare malum et eligere bonum. Quia ante quod sciat puer reprobare malum et eligere bonum: dereliquerat terra quam tu detestaris a facie domini regum suorum. Adducet dominus super te et super populum tuum et super dominum prius tuum. dies quod non venerunt a diebus separatiōnis effraim in iudea cum rege assyriop. et erit in die illa. sibilabit dominus musca quod est in extremo fluminis egypti: et apes quod est in terra assur. et veniet et regescet oves in torretoibz vallium et in canernis petrarum et in oīibz frumentis et in universis foraminibus. In die illa. radet dominus inouacula cōducta

in his quod trans flumen sunt in rege assyriorum capit: et pilos pedū: et barbam universam. et erit in die illa nutrit homo vaccum bovi: et duas oves: et per virtutem lactis comedet butyrum. Butyrum enim et mel manducabit ovis homo qui relatus fuerit in medio terre. et erit in die illa. ovis locus ubi fuerit mille vires. mille argenteis: et in spinas et in vepres erit. Cum sagittis et arcu ingrediens illuc. Vepres enim et spine erunt in universa terra. et oves mortes quae in sarculo sarciet. non venient illuc terror spinarum et vice versa: et erit in pascuam bouis et in conciliacionem pecoris. VIII.

dñe domini Tunc dicit dominus ad me. sume tuba librum gradus et scribe in stilo hoīis: velociter spolia detrahe. cito perdere. et adhibui mūbi testes fideles: yriā sacerdotem et zachariā filium barachie. et accessi ad prophetam. et cōcepit et pepit filium et dixit dominus ad me: Vocā nomē eius accelerā: spolia detrahe. festina: predari: quod ante quod sciat puer vocare patrem suum et matrem suam: auferet fortitudo damasci: et spolia samarie coram regis assyriorum. et adiecit dominus loqui ad me adhuc dicens: Pro eo quod adiecit populus iste aquas syloë quod vadunt cum silentio et assūpsit magis rafael et filium romelie: propter hoc ecce dominus adducet super eos aquas fluminis fortes et multas: regem assyriorum et oēm gloriam eius. et ascendet super omnes rivulos ei et fluet super universas ripas eius. et ibit per iudeam inundans: et transverso vsq; ad collum veniet. et erit extensis alay ei et pleras latitudinem terre tue o emmanuel. Congregam populus et vicem: et audire universo populo terrene. Congregam et vicem: accigit vos et vicem: initate consilium et dissipabitis: legem vestram et non fieri: quod nobiscum deus. Hec enim ait dominus ad me. Sic in manu forti eruditum me: ne irre in via populi huius dicens. Non dicat cōjuratio. Dia enim quod loquitur populus iste. cōjuratio est et tumore eius neque paucus. dominum exercitum ipsum scificeat: ipse paucus vestrum et ipse terror vestrum: et erit vobis in scificatione: in lapide aut offensionis et petracula duabus domibus istri et in laqueo et in ruinā habitatibus hiemant. et offendit ex multis plurimi: et cadent et perirent et irretient et patientes. Ligata restrictione. signa legem in discipulis meis: expectabo dominum quod abscondit faciem suam a domo iacob: et post laborum eorum. ecce ego et pueri mei quos dedit mihi dominus in signum et in portentum istri: a domino exercitu quo habitar in monte syon. et cum dixerint ad vos. querite a phitonibus et a diuinis qui strident in incantationibus suis: nunquid non populus a deo suo requiriat visionem pro viuis ac mortuis? Ad legem: magis ad testimonium. quod si non dixerint iuxta verbum hoc: non erit eis matutina lux. Et transbit per eam et corueret eam esurientem: et cum esurierit irascitur: et maledicet regi suo et deo suo. Et suspiciens sursum et ad terram intuebitur: et ecce tribulatio et tenebris et dissolutio et angustia et caligo persequens: et non poterit audire angustia sua.

Capitulum.

IX.

Esaias.

Rimo tēpore alleuiata est terra zabolō
z terra neptalim. z nouissimo aggrauata
est via maris trans iordanem galilee gē
tium: Populus qui abulat in tenebris vidit lucē
magnam. habitatibus in regione vmbre mortis
lur ora est eis. Multiplicasti gente. non magni
ficasti letitiā. Letabuntur corā te sicut q̄ letantur
in messe. sicut exultant victores capta preda quā
do diuidunt spolia. Jugum em̄ oneris ei²: z vir
gā humeri ei²: z sceptrum exactoris ei² supasti. si
cut in die madian: Quia omnis violenta p̄datio
cum tumultu. z vestimentum mixtum sanguine
erit in cōbustionem. z cibus ignis. Paruul^{enī} natus
est nobis: z filius datus ē nobis. z factus ē
principatus super humerū ei² z vocabil nomē ei²
admirabilis. ziliarius. deus fortis. pater futuri
seculi. princeps pacis. Multiplicabitur ei² impe
riū z pacis non erit finis: super solium dauid et
super regnum eius: vt p̄fimet illud et coronoboret
iu iuditio z iustitia amodo. z vsqz in sempiternū
zelus dñi exercituum faciet hoc. Verbū misit do
min⁹ in iacob: z cecidit in israel. et sciet omnis po
pulus esraim z habitates samariā i supbia z ma
gnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderūt: s̄z
q̄dris lapidib⁹ edificabim⁹: sycomoros succide
runt. sed cedros imutabim⁹: z cleuabit dominus
hostes rasin. sup eum. z inimicos ei² in tumultū
vertet syriam ab oriēte. z philistium ab occidēte
z deuorabit israel toto ore. In omnib⁹ his nō ē
auersus furor eius. sed adhuc manus eius exten
ta: z populus nō ē reuersus ad peccantem se: et
dominū exercituum nō inquesierunt: z disperdet
dominus ab israel caput z caudam. et ieuuātēz
z deprauantē die vna Longemus z honorabilis
ipse ē caput: z pp̄ha docēs mēdatis ipse est cau
da. z erunt q̄ beatificant populū istuz seducentes
z q̄ beatificatur p̄cipitati. Propter h̄ sup adole
scensitilis eius non letabū dñs. z pupillorum ei²
z viduarū non miserebitur. Quia omnis hypo
crita est z nequam. z vniuersis os locutū ē stulti
tiam: In oībus his non ē auersus furor ei². sed
adhuc manus eius extenta. Succensa est enī qua
si ignis impetas. veprem et spinā vorabit. et suc
cendes in densitate saltus. et conuoluetur in sup
bia sumi. In ira dñi exercituum aburata ē terra
z erit populus quasi esca ignis. Vir fratri suo nō
parcer. z declinabit ad dexterā et esuriet: et come
det ad sinistrā z non saturabitur. Unusquisqz car
nē brachii sui vorabit. manasses esraim: z esraim
manassen: z simul ip̄i p̄tra iudam. In oībus his
nō ē auersus furor ei²: s̄z adhuc manus ei² extēta. X.

E q̄ condunt leges iniquas: z scribentes
v in iusticiā scripserunt: nt opprimerent in
iudicio pauperes. z vim facerēt cause hu
miliū ppli mei. vt eēt vidue p̄dā eōrum z pu
pilos diriperēt. Quid facietis in die visitatiōis
z calamitatis: de lōge venētis? Ad cuius confu
gietis auxilium: z vbi derelinquetis gloriā v̄ram

ne incuruēmvi. sub vineulo. z eī interfictis cada
tis: Sup oībus his nō est auersus furor ei². sed
adhuc manus ei² extenta. Ve assur: Virga furoris
mei z baculus ip̄e ē. In maū ei² indignatō mea.
Ad gentem fallacē mittā eū. z cōtra populū furo
ris mei mandabo illi. vt auferat spolia z diripiāt
predā. z ponat illū in concileationem quasi lūtū
platearū. Ip̄e aut̄ non sic arbitrabitur: z cor ei²
non ita estimabit: sed ad cōterendū erit cor eius
z ad iterūtionē gentiū nō paucap. Dicet enim.
Nūqd nō p̄ncipes mei simul reges sunt: Nūqd
nō vt earchamus. sic calāno. z vt arphat sic emath
Nūqd non vt damaſcus. sic samaria: Quo in
uenit manus mea regna idoli: sic z simulacra eōrum
de hierusalem z de samaria. Nūqd nō sicut fecit
samarie z idolis ei². sic faciam hierusalem z simu
lacrī eius. Ee erit eū impleuerit dñs cūcta opa
sua in mōte sion z i hierusalē. visitabo sup fructū
magnifici cordis regis assur. z sup gloriam altitu
dinis oculorum ei². Dixit enim. In fortudie ma
nus mee feci. z in sapientia mea intellexi. z absti
li terminos populoib⁹: z p̄ncipes eōrum despat⁹
sum. z detraxi quasi potens in sublimi residentes
Et inuenit quasi nidum manus mea fortitudinē
populorum: z sicut colligunt oua q̄ derelicta sūt
sic uniuersam terram ego congregauī. z non fuit
qui moueret pennam z aperiret os z ganniret.
Nūquid nō gloriabit securis cōtra eum qui se
cat in ea. aut exaltabitur serra contra eum a quo
trahitur: Quo si eleuēt virga contra elevantem
se z exaltebit baculus qui v̄tqz lignū est. Prop
ter hoc mittet dñator dñs exercituum in pingui
bus eius tenuitatem: z subter gloriam eius succē
sa ardebit quasi cōbustio ignis: z erit lumen isra
el in igne: z sanctus eius in flamma: z succende
tur z deuorabitur spina eius. z vepres in die vna
z gloria saltus eius: carmeli eius ab anima vsqz
ad carnem couisum. z erit terrore p̄fugus. et re
lique ligni saltus eius p̄ paucitatem numerabū
tur. z puer scribet eos. z erit in die illa. non adiūci
et residuū israel. z hi qui fugerit de domo iacob
int̄ super eo qui peccat eos. sed inuitetur super
dñm sanctum israel. In veritate reliquie cōuer
tentur. reliquie inquam iacob ad deum fortē.
Si enim fuerit populus tuus isrl̄ quasi arēa ma
ris. reliquie p̄uerent ex eo. Cōsummato abbreui
ata inūdabit iustitiam: Cōsummationē enī z ab
breuiationē dñs de⁹ exercitū faciet i medio oīs
terre: Propter h̄ hec dicit dñs de⁹ exercitū No
li timē pp̄lus me² hitator: si ab assur. In virga
enī peccat te z baculū suū lenabit sup te i via egī
pti. adhuc enī paululū modicūqz: z p̄sumabis idi
gnatō mea z furor me² sup scel² eoy: z suscitabit
sup eū dñs exercitū flagellū iuxta plagā madiā
i petra oreb. z virgam suā sup mare: z lenabit eas
in via egypti: z erit in die illa auferetnr onus ei²
de humero tuo. z iugum eius de collo tuo: et con
putrescit iugū a facie olei. Vleiet in aioth trāsibit

Esaias.

in magron. apō magnas cōmendabit vasa sua.
Transierūt cursim: gabaa sēdes nra. Obstupu
it rama: gabaa sāulis fugit. Inni voce tua filia
gallum: attende laisa paucula anathor. Migrat
uit medemēna hītatores gabīn cōfortamini. Ad
huc dies est vt in nobe stet. Agitabit manū suam
sup mōtē filie siō et collē bīerusalē. Ecce dñator
dñs exercitūm cōfringet lagunculā in terrore et
excelsa statura succindētur: et s̄blime s humiliabū
tur. et s̄buentur cōdensa saltus eius ferro: et li
banus cum excelsis cadet.

.XI.

Legredieſ virga de radice ieffe: et flos d
e radice eius ascendet. et requiescat sup eū
spūs domini. spūs sapie et intellect⁹. spūs
psili et fortitudinis. spūs scientie et pietatis: et
replebit eū spūs timoris dñi. Nō s̄m visionem
oculorum iudicabit: neqz fm auditum auriū ar
guet. Sed iudicabit in iustitia pauperes. et ar
guet in egitate p̄ miseriens terre. et peccat̄ terrā
virga oris sui: et spiritu labiorū suorū interficiet
impūl. Et erit iustitia cingulū lūborū ei⁹. et fides
cinctoriū renū ei⁹. Habitabit lupus cū agno: et par
dus cū hedo accubabit. Utitlus et leo et ouis si
mul morabūt. et puer puulus minabit eos. vi
tulus et vrsus pascenf: simul regescet catuli eorū
et leo quasi bos comedet paleas: et delectabis in
fans ab ybere sup foramina alpidis: et i cauerna
reguli q ablactat⁹ fuerit. manum suā mittet. Nō
nocebūt et nō occidēt i vniuerso mōte sc̄tō meo
qz repleta est terra scia dñi sic aque maris opien
tis. In die illa radix ieffe q stat in signū pp̄forū:
ipm gētes dep̄ecabūt. et erit sepulcrū ei⁹ glo
riosum. et erit in die illa: adiuciet dñs secūdo ma
num suam ad possidēndū residū populi sui: qd
relinquetur ab assyriis et egypto et a phetros et
ab ethiopia. et ab elaz. et a sennaar. et ab emath
et ab insulis maris. et leuabit signū i nationes:
et p̄gregabit psugos israel. et dispersos iuda col
liget a q̄tuor plagis terre. et auferetnr zelus ef
fraim et hostes iuda pibūt. effraim nō emulabi
tur iudam: et iudas nō pugnabit p̄tra effraim. et
volabunt in humeros philitum p̄ mare simul p̄
dabūt filios oriētis. Idumea et moab p̄ceptū
man⁹ eorū: et sibi āmon obedientes erunt. et de
solabit dñs linguāz maris egypti: et leuabit ma
nu suū sup flumē i fortitudine spūs sui: et peccat̄
et eū in septem riuis. ita ut traseāt p̄ euū calciati
Et erit via residuo populo meo q̄ relinques ab
assyriis. sicut fuit israel in die illa qua ascendit d
terra egypti.

.XII.

Dices in die illa. Confitebor tibi domi
ne qm̄ iratus es mihi. conuersus ē furor
tu⁹. et consolatus es me. Ecce deus salua
tor meus: fiducialiter agam et non timebo. Quia
fortitudo mea et laus mea dñs et factus es mihi in
salutem. aurietis aqz in gaudio de fontib⁹ sal
uatoris: et dicetis in die illa. Confitemini domino
et invocate nomen eius. Notas facite in populis

aduentiones eius: mementote qm̄ excelsum ē nō
men eius. Cantate domino qm̄ magnifice fecit:
annunciate hoc i vniuersa terra. Exulta et lauda
hītatio sion. quia magnus in medio tui sanctus
israel.

.XIII.

Nus babilōis. qd vidit esaias fili⁹ amos
sup mōtē caliginosū leuate signū: exalta
te vocē leuate manū et igredit̄ portalū
ces. Ego mādauī sacrificat̄ meis. et uocauī fortes
meos in ira meo exultantes in gloria mea. Vox
multitudinis in montib⁹ quasi populorū frequē
tum: vox sonitus regum gentium p̄gregatarum
Dominus exercitū p̄cepit militie belli. veniē
tibus de terra pc̄ul. A summitate celi dominū et
vasa furoris eius vt disperdam omnem terram.
Ululate qz ppe est dies domini. qz uastitas a do
mino veniet. Propter hoc omnes man⁹ dissoluē
tur: et omne cor hominis tabescet et cōteref. Torti
ones et dolores tenebūt: quasi pturient dolebunt
Unusquisqz ad proximum suūm stupebit. facies
cōbuste vultus eoz. ecce dies domini veniet crū
delis et indignationis plen⁹ et ire furorisqz ad po
nendam terram in solitudinem: peccatores eius
conterendos de ea: qm̄ stelle celi et splendor earū
non expandent lumen suum. Obtenebrat̄ ē soli
ortu suo. et luna non splendebit in lumine suo. Et
visitabit super orbis mala: et contra impios ini
quitatē eorū. et requiescere faciam superbiam
infideliuū: et arrogantiā fortū humiliabo. Pre
ciosor erit vir auro. et homo mundo obizo. Su
per hoc celum turbabo. et movebitur terra de lo
co suo: ppter indignationem domini exercitūz
et ppter diē ire furoris ei⁹. et erit quasi damula su
giens et quasi ouis. et nō erit qui congreget ēlūs
quisqz ad populum suum conviret: et singuli
ad terram suam fugient. Omnis qui iuueat̄ tne
rit occidetur. et omnis qui supuenerit cadet in gla
dio. Infantes eorum allidentur in oculis eorum
diripentur domus eorum: et uxores eorum viola
buntur. Ecce ego suscitabo super eos medos. qui
argentum non querant nec aurum velint: sed sa
gittis paruulos interficiant, et lactantib⁹ uteris
nō miserebuntur et super filios non parcat ocul⁹
eorum. et erit babylon illa ciuitas glōosa i regni
inlyta in superbia chaldeorum: sicut subuertit
dominus sodomitā et gomorram. Non habitabi
tur usque in finem. et non fundabitur usque ad
generationem et generationem. Nec ponat ibi te
toria arabs nec pastores requiescet ibi. sed requi
escet ibi bestie. et replebuntur domus eorum dia
conibus. et habitabunt ibi stritiones. et pilosi sal
tabunt ibi: et respondebunt ibi vltile in edib⁹ ei⁹
et syrene in delubris voluptatis.

.XIV.

Rope est vt veniat tempus eius. et dies
ei⁹ n̄ elongabuntur: Miserebitur enim
dominus iacob et eleget adhuc de israel
et requiescere eum faciet super humum suam. Iud
iūgetur aduena ad eos. et adh̄berebit domini iacob

Esalas.

Et tenebunt eos populi: et adducet eos in locum suum: et possidebit eos domus israel super terram domini in seruos et acillas: et erunt capientes eos qui se ceperant: et subiicient exactores suos: et erit in die illa cum requiem dederit tibi deus a labore tuo: et a cōcūsione tua et a seruitute dura qua ante seruisti: sumes parabolam istam contra regem babilonis et dices. Quod cessavit exactor: qui euit tributum: Contrivit dominus baculum impiorum: virgam dominum tuum cedentem populos in indignatione plaga insana bili: subiicientem in furore gentes: psequeantur crudeliter. Conquieuit et solvit ois terra: gauisa est et exultauit: abietes quoque letare sunt super te: et cedri libani: ex quo dormistis non ascendit qui succidat nos. Infernus subter te conturbatus est in occursum aduentus tui: suscitauit tibi gigantes. Omnes principes terre surrexerunt de solis suis: omnes principes nationum. Universi responderebunt et dicent: ubi et tu vulneratus es sic et nos: nostri similis effectus es. Detracia est ad inferos superbia tua: concidit cadaver tuum. Subter te sternet tinea: et operimentum tuum erunt vermes. Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane orebaris? Conquisti in terraz que vulnerabas gentes: qui dicebas in corde tuo: In celum cōscendam. super astra dei exaltabo solum meum: sedebu in monte testamenti. in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium. similis ero altissimo. Verutamen ad infernum detraheris in profundum lacum. Qui te viderit: ad te inclinabuntur: teque prospicient. Numquid iste est vir qui conturbavit terram: qui percussit regna: qui posuit orbem desertum: et rives eius destruxit: vincens eius non aperuit carcerem. Omnes reges gentium vniuerse dormierunt in gloria vir in domo sua: tu autem projectus es de sepulcro tuo quasi strips inutilis pollutus et obuolutus. cum his qui interfici sunt gladio: et descendenterunt ad fundamenta lacum. Quasi cadaver putridum non habebis consortium: neque cum eis in sepultura. Tu enim terram tuaz disperdidisti: tu populum tuum occidisti. Non vocabitur in eternum semen pessimum. Preparate filios eius occisionis in iniquitate patrum eorum. Non consurgent nec hereditabunt terram: neque implebunt faciem orbis ciuitatum: et consurgam super eos dicit dominus exercitus: et sedam babylonis nomen: et reliquias et germe et progeniem dicit dominus: et ponam eam in possessionem erici: et in plaudes aquarum: et scopabo eam in scopa terens dicit dominus exercitum. Jurauit dominus exercitum dominus: Si non ut putauit ita erit: et quomodo mente tractauit sic eneinet: ut cōteram assyriuim in terra mea: et in montibus meis conculceam eum: et auferetur ab eis iugum eius: et onus illius ab humero eorum tolleretur. Hoc consilium quod cogitauit super omnem terram: et hec est manus extera super vniuersas gentes. Dominus exercitum decreuit: et quis poterit infirmare: et manus eius extera et quis auertet eam: In annis

no quo mortuus est rex achaz. factus est onus illud. Ne letaris philisteus omnis tu: quoniam communia est virga persecutoris tui. De radice enim colubri egredietur regulus: et semen eius absorbens volucrem. Et pascetur primogeniti pauporum: et pauperes fiducialiter requiescent: et interire faciat in fame radicem tuam: et reliquias tuas interficiat. Clula porta clama ciuitas: prostrata est philisteus omnis. Ab aquilone enim fumus veniet: et non est qui effugiet agmen eius: et quid respondebitur nuncius gentis: Quia dominus fundavit syon: et in ipso sperabunt pauperes populi eius.

XV.

Mus moab. Quia nocte vastata est armoab: conticuit: quia nocte vastatus est murus. moab cōticuit. Ascendit dominus et dybon ad excelsa in planetum: super nabo et super medabam moab vulnabit. In cunctis capitib⁹ eius caluitum: et ois barba radetur. In triunus eius accincti sunt sacco: super tecta eius et in plateis eius ois vulnatus descendet in fletum. Clamat ezechias et eleale: vsque iasa audita est vox eorum. Super hoc expediti moab vulnabit. aia eius vulnabit sibi. Lor meus ad moab clamabit vectes eius: vsque ad segor vitulam cōternantem per ascensum enim luitus flens ascendet: et in via oronaum clamore cōtritiois lenabuntur. Alque enim nemrim deserte erunt quia aruit herba: defecit germe: viro: ois interut. Secundum magnitudinem operis et visitatio eorum. Ad torre salicum ducet eos: quoniam circuibit clamor terminum moab. Usque ad gallum vulnabit ei: et usque ad puteum helium clamor eius: quia aque dybon replete sunt sanguine. Ponam enim super dybon addrameta his quae fugerit de moab leonem: et reliquias terre.

XVI.

Habite agnum domine: dominatore terre de petra deserti ad montem filie syon. Et erit sicut avis fugiens: et pulli de nido aulatorum sic erunt filii moab in transversum arnon. In cōsilium: cōciliū: pone quoniam nocte umbra tuam in mercede. Abiit de fugientibus: et vagos ne prodas. Habitabunt apud te psugi mei. Moab esto latibulum eorum a facie vastatorum. Finitus est enim puluis consumatus est miser: defecit qui cōculabit terraz. Et preparabitur in misericordia soluz: et sedebit super eum in veritate in tabernaculo dauid: iudicans et querens iudicium: et velociter reddens quod iustum est. Audiuit superbi moab: super eum est valde. Superbi ei: et arrogancia ei: et indignatio ei: plus quam fortudo eius. Idcirco vulnabit moab ad moab vniuersis vulnabit. His quae letantur super muros coeci lateris logminis plagas suas quoniam suburbana ezechias debita sunt: et vinea sabama domini getum excedit. Flaggella eius usque ad iazer puenerunt: et uerunt in deserto: propagines eius relicte sunt: transierunt mare. Super hoc plorabo in fletu iazer: et vinea sabama. Inebriabo te lachria mea ezechias et eleale: quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox cantuum irruit. Et auferetur letitia et exultatio de carmelo: et in vineis non exultabit neque iubilabit

Esaias.

Vinū i torculari nō calcavit q calcare p̄sueuerat
vocē calcantium abstuli. Sup hoc venter meus
ad moab quasi cithara sonabit. t viscera mea ad
murum cocti lateris. t erit euz appuerit qd labo
ravit moab sup excelsis suis: ingredieſ ad sancta
sua ut obſcret. t non valebit. Hoc uerbū qd lo
citus ē dñs ad moab extunc. t nunc locutus est
dicens. In tribus annis quasi anni mercennarii
auferetur gloria moab super omni populo mil
to: t relinqueſ in eo ſicut racem⁹ puuſ t modic⁹
neq̄q̄ multus. XVII.

Nus damasci. ecce damascus definet eē
ciuitas t erit ſicut aceruuſ lapidiz i rui
na. Berelicta ciuitates aroer gregibus
erunt. t requieſcet ibi t non erit qui exterreat. et
ceſſabit adiutoriuſ ab eſſraim: t regnum a dama
ſco: t reliquie syrie ſicut gloria filioruſ iſrael erūt
dicit dñs exercituum. t erit in die illa attenuabi
tur gloria iacob: t pinguedo carnis eius emarce
ſcet. t erit ſicut ɔgregā ſi melle qd reſtitutit t bra
chium ei⁹ ſpicas leget. t erit ſicut querens ſpicas
in valle raphaim. t relinqueſ in eo ſicut racem⁹
t ſicut excuſſio oleo. duarum vel trum olivaruz
i ſumitate rami. ſue quattuor aut quinq̄z. In ca
cumini⁹ ei⁹ fructus ei⁹: dicit dñs iſrael. In die
illa inclinabitur hō ad factorem ſuū. t oclii eius
ad sanctū iſrael respiciēt. t non inclinabif ad al
taria que fecerunt manus eius. t que opati ſuū
digiti eius: t non respiciēt lucos t delubra: in die
illa. erunt ciuitates fortitudinis ei⁹ derelicta ſicut
aratra t ſegetes que derelicta ſunt a facie filioruſ
iſrael. t eris deserta qd oblita eſ dei ſaluatoris tui
t fortis adiutoris tui non es recordata. Propte
rea plātabis plantationem fidelem: t germeſ ali
enum ſemina bis. In die plantationis tue labru
ſca: t mane ſemen tuū florebit: Ablata eſt messis
in die hereditatis: t dolebit grauter. Ele multitu
dini pploꝝ multoꝝ vt multitudo maris ſonatīs
t tumultus turbaruz ſicut ſonit⁹ aqꝝ multaꝝ. So
nabūt pploſ ſicut ſonitus aquarum inundantum
t increpabit cum t fugiet. pçyl. et rapietur ſicut
puluis montium a facie venti. t ſicut turbo corā
tempeſtate. In tempori vesp. t ecce turbatio: in
matutino. t non ſubſiſtet. Illeſ eſt pars eoz q va
ſtauerunt nos: t ſolis diripientiū nos. XVIII.

E terre cymbalo alaq̄q ē trā ſlumē ethio
vie: que mittit in mare legatos. t i vasis
papyri ſup aquas. Ite angeli veloces ad
gentem quuſam et dilaceratam: ad populū ter
ribilem poſt qnem non eſt aliud ad gentem expe
ctantem. t conculcatam cuius diripuerunt ſlumi
na terram eius. Ad mótem nōis domini exercitu
um montem ſion. Omnes habitatores orbis qui
moramini in terra. cū eleuatū fuerit ſignū in mó
tibus videbitis t clangorem tube audietis. quia
hec dicit dñs ad me. Ego qeſcam t pſiderabo in
loco meo: ſicut meridiana lux clara eſt: t ſicut nu
bes roris in dic messis. Ante messem enī tot⁹ efflo

ruit. t immatura perfectio germinauit. t ſciden
tur ramuscui ſuſ falci⁹. t que derelicta fuerint
abſcindent. Executent t relinquent. ſimil aut⁹
montiū t bestiis terre: t cſtate ppetua: erūt ſuper
eum volucres: t oēs bestie terre ſuper illum hye
mabūt. In tpe illo deſerſ mun⁹ dño exercituum
a pplo diuulſo. t dilacerato. a pplo terribili poſt
quem nō fuſt aliud. a gēte expectāt. t cōculata:
cū diripuerunt ſlumna terrā eius: ad locū nois
dñi exercituum montem ſion. XIX.

Nus egypti. Ecce dñs aſcedet ſup nubē
o lenem: t ingredietur egyptū: t mouebū
tur ſimulachra egypti a facie eius: t cor
egypti tabescet i medio ei⁹. et p̄currere faciē egypti
aduersus egyptios: t pagnabit vir contra
ſrem ſuū. t vir p̄tra amicum ſuū. ciuitas aduerſi⁹
ciuitatem: regnum aduersus regnū. et dirūptur
ſpūs egypti. in viſcerib⁹ eius: t confiſiū eius pre
cipitabo. t interrogabūt ſimulacra ſuia. t diuinos
ſuos: t phitones t ariolos: t tradā egyptū i mā
dñor crudelium: t rex fortis dñabitur eoz. ait
dñs exercituum. t crescat aqua de mari: t ſlumna
deſolabit atq̄ desiccabit: t deficit ſlumna. at
tenuabitur t ſiccabunt ſuū aggerum. Calamus
t uncus marcesſet nudabitur alueus ſuū a fonte
ſuo. t ois ſementis irrigua ſiccabitur. arſcet t n̄
erit. Et merebūt pſecatores: t lugebunt omnes
mittētes in ſlumen hamū. t expandētes rethe ſu
per faciē aquap emarceſcent. Lōfundent q ope
bank linum. plectentes t texentes ſtilia. t erunt
irrigua eius flactētia oēs q faciebat lacunas ad
capiendoſ pſeces. Stulti principes thaneos: ſa
piētis consiliarii pharaonis dederunt ſilium
inſipiens. Quō dicitis pharaoni. filius ſapiētū
ego. filius regum antiquoz. Ubi nunc ſunt ſapiē
ntes tui? Annūciant tibi et indicent quid cogi
tauerit. dominus exercituum ſuper egyptū. ſul
ti facti ſunt principes chaneos: emarcuerūt pri
ncipes mēpheos.. deceperunt egyptum. angulum
populorum eius. Dominus mifcuit in medio ei⁹
ſpiritum vertiginis: t errare fecit egyptum i om
ni opere ſuo. ſicut errat ebrius t vomens. et non
erit egypto opus quod faciat: caput t caudaz in
curuantem t refrenantem. In die illa erit egypt
uſt quaſi mulieres t ſtupebunt t timebūt a facie
conſotionis manus domini exercituum quam ip
ſe manebit ſuper eam. t erit terra iuda egypto in
pauorem. Ois qui illius fuerit recordatus: pane
bit a facie conſiliū domini exercituum: quod ipſe
cogitauit ſuper eam. In die illa erunt quinq̄ ci
uitates in terra egypti loquentes lingua chana
nea et iurantes per dominum exercituum. Qui
domini in medio terre egypti: et titulus domini
iuxta terminum eius: et erit in ſignum et in teſt
monium domino exercituum in terra egypti.
Clamabunt enī ad dñs a facie tribulant̄ t mi
ter eis ſaluatorē t ppugnatorem qui liberet eos:

Esaias.

Et cognoscet dominus ab egypto: et cognoscet egyptum in die illa: et colent eum in hostiis et in muneribus: et vota vobebunt domino et soluent. Et percutiet dominus egyptum plaga et sanabit eam: et reuertens ad dominum: et placabit eis et sanabit eos. In die illa erit via de egypto in assyrios: et trahit assyrius egyptum: et egyptus in assyrios: et seruient egyptum assur. In die illa erit israel terrus egyptio et assyrio. benedictio in medio terre cui benedixit dominus exercituum dicens: Benedictus populus meus egypti: et opus manus mearum assyrius: hereditas autem mea israel. .XX.

A anno quo ingressus est thartan in azotum cum misisset eum sargon rex assyriorum et pugnasset contra azotum et cepisset eam: in tempore illo locutus est dominus in manu esaias filii amos dicens: Vade et solue sarcum de lumbis tuis: et calciamente tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic: vadens nudus et discalciatus. Et dixit dominus: Sicut ambulauit seruus meus esaias nudus et discalciatus. trium annorum signum et portentum erit super egyptum et super ethiopiam: sic munabit rex assyriorum captivitatē egypti: et transmigrationē ethiopie iuuenēt senē. nudus et discalciatus discooperit natibus ad ignominiam egypti. et timebitur et confundetur ab ethiopia spe sua: et ab egypto gloria sua. Et dicet habitator insule huius in die illa. Hecce ne erat spes nostra. ad quos configimur in auxiliū ut liberarent nos a facie regis assyriorum. Et quo modo effugere poterimus nos? .XXI.

Mus deserti maris. Sicut turbines ab a frico uenit. de deserto venit. de terra horribili. visio dura nūciata ē mihi. Qui incredulus est. infideliter agit: et qui depopulator ē vastat. A secede elā: obside mede: oēz gētū eius cessare feci. propterea rpletū sūt lūbi mei dolore: et agustia possedit me sic agustia pruriēt. corū cū audire: cōturbatus suū cū viderē. Emarcuit cor meū: tenebre stupefecerūt me. Babylon dilecta mea. posita est mihi in miraculū: Pone mensas cōteplare in specula. Comedētes et bibētes. surgitē p̄ncipes: arripite clypeū. Hec enim dixit mihi dominus Vade et pone speculatorē: et quocunq; viderit anūciet. Et vidit currū duorum equum. ascēsorē asini et ascēsorē camelī: et cōtēplat⁹ est diligēter multo intuitu. Et clamauit vt leo. Sup speculā domini ego suū stās iugiter p̄ diem: et sup custodiā meā ego sum stās totis noctib⁹. Ecce iste venit ascēsor vir bīge eḡtū. et respōdit et dixit: Cedidit cecidit babylon et oīa sculptilia deorū eius cōtrita sunt in terra. Tritura mea et filii aree mee: que audiui a domino isrlā anūciaui vobis. Omnis dumia. ad me clamat et seīr. Custos qd nocte. custos qd de nocte. Dixit custos. venit mane et nox. Si q̄ritis q̄rite. cōuertim⁹ et venite. Omnis in arabia. In saltu ad vespaz dormietis: in semitis dodanim. Occurrentes sitiēti fertur aquā. q̄ habitatis terrā austri. cū pamb⁹ occurrit fugiēt. A facie enim gladiorum fugiēt.

rūt a facie gladii imminētis: a facie arc⁹ extenti: a facie grauis p̄clū: quā hec dicit dominus ad me. Ad huc in uno anno q̄si in anno mrecenarii: et auferet oīs glia cedar: et reliquā nūcri sagittarioꝝ fortū de si lūs cedar iminuitur. dominus enī de isrlā locutus est.

Manus vallis visionis. Quid .XXII.

O nā quoq; tibi est quāa ascendisti et tu oīs in tecta clamoris plena: vires frequētū ciuitas exultāt. Interfecti tui nō interfici gladio nec mortui tui mortui in bello. Tunc principes tui fingerūt simul: dureq; ligati sunt. Omnes qui inuerti sunt vincit sūt pariter: peccūt fūgerūt. Propterā dixi recedite a me: amare flebo. Nolite in cūbere vt cōsolemī me sup̄ vastitate filiū populi mei. Dies enim intersectionis et cōculatiōis et fletū domino deo exeritūtū in valle visionis. Scrutāt murū: et magnificus sup̄ montē. Et clam sump̄t pharetram: et currū hominis equitis: et parietē iudicavit clypeus. Et erūt electe valles tue plene quadrigarium: et equites ponēt sedes suas in portā: et renelabitur opimētū inde. et videbitis in die illa armamentūtū domus saltus et scissuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicate sunt. Et cōgregastis aquas piscine inferioris: et dom⁹ hies rusale numerastis et distruristis domos ad munitū murū. et lacūtū fecistis inter duos muros: et aquā piscine veteris: et nō suspicistis ad eūz qui fecerat eam: et operatorem eius delonge non vidistis. et vocabit dominus deus exercitūtū in die illa ad fletū: et ad planctum ad calvium. et ad cingulum faciat: et ecce gaudium et letitia. occidere vitulos: et ingulare arietes: comedere carnes: et bibere vinum. Comedamus et bibamus: crassū moriemur. et reuelata est in aurib⁹ meis vox domini exercitūtū. Si dimittetur iniquitas hec vobis. donec moriemini: dicit dominus deus exercitūtū. Hec dicit dominus deus exercitūtū: Vade ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo. ad Iobnam prepositum templi: et dices ad eum. Quid tu hic. aut quasi quis hic? Quia excidisti tibi hic sepulcrum: excidisti in excelso memoriale: diligenter in petra tabernaculum tibi. ecce dominus asportari te faciet. sicut asperatur galus gallinarius: et quasi amictum sic subleuabit te. Coronans coronabit te tribulatione: quasi pilam mittere te in terram latam et spatiōsam. Ibi morieris: et ibi erit currū glorie tue et ignominia domus domini tui. et expellam te de statione tua et de ministerio tuo deponam te. et erit in die illa vocabo seruū meūn eliachim filium helchie et induam illum tunica tua: et cingulo tuo confortabo eum: et potestatem tuā dabo in manus eius et erit quasi pater habitantibus hierusalem et domui iuda. et dabo clauem domus dauid super humerum eius: et aperiet: et non erit qui claudat: et claudet et nō erit qui aperiat. et figā illū paxillū in loco fideli: et erit in soliū glorie domui pris sui: et spedā sup̄ eū omnē gloriam domus patris eius.

Esaias.

Vasorum diversa genera omne vas pululum a vasis craterarum. vsq; ad omne vas musicorum. In die illa dicit dominus exercituum. auferet pavillus qui suis fuerat in loco fideliter frangetur et cadet: et pibit quod pepederat in eo quod dominus locutus est. .XXIII.

Mus tyri. Ululate naues maris. quia vastata est domus vnde venire possuerat: de terra cethim reuelatum est eis. Tace te q; habitatis in insula: negotiatio sidonis. Transfertantes mare repleuerunt te in agros multis: semen nili messis fluminis fruges eius. et facta est negotiatio getium. erubescit sidon ait mare. fortitudo mariis dico. Ab parturiu et non peperi: et non entrui iuuenes nec ad incrementum pudori vngines. Cum auditus fuerit in egypto: dolebit cum audierit de tyro. Transite maria. ululate q; habitatis in insula. Nigra non hec vestra est: quod gloriabat a diebus pustulis in antiquitate sua. Duxit eam pedes sui lode ad pegrinandum. Quis cogitauit hoc super tyrum. quondam coronatam? Cum negotiatores principes: institutores eius incliti terre dominus exercituum cogitauit hoc. ut detraheret superbiam dominis glorie: et ad ignominiam deduceret vniuersos in clytos terre. Transi terram tuam quasi fluui filia maris: non est cingulum ultra tibi. Ab anno suu extendit sap mare: conturbant regna. dominus mandauit aduersus chanaan: ut steret fortes eius. et dixit: Non adicies ultra ut glorieris calumniam sustinens virgo filia sidonis. In cethim prospers tristes freta: ibi quoque non erit reges tibi. ecce terra chaldeorum talis populus non fuit: assur fudavit eam. In captiuitate traduxerunt robustos eius: suffoderunt domos eius: posuerunt eam in ruinam. Ululate naues maris. quod deuastata est fortitudo vira. et erit in die illa. in obliuione eris o tyre septuaginta annis sicut dies regis vniuersitatis: Post septuaginta annos erit tyro quasi canticum meretricis. Sume tini cytharam: circue ciuitatem meretrix obliuioni tradita. Bene cane. frequenta canticum: ut memoria tua sit. et erit post septuaginta annos. visitabit dominus tyru et reducit eum ad merces suas. et rursum fornicabis cum vniuersis regnis terre super faciem terre: et erunt negotiaciones eius et merces eius sanctificate dominus. Non credens neque reponet quod bis q; habitauerint coram domino erit negotiatio eius ut maducet in saturitatem et vestimenta vobis ad vetustatem. .XXIV.

Cecidit dissipabit terram et nudabit eam et affliger faciem eius. et disperget habitatores eius. et erit sicut populus. sic sacerdos: et sicut seruus. sic dominus eius: et sicut ancilla. sic dominus eius. Sicut enim. sic ille qui vendit. sicut fenerator. sic is qui mutuum accipit: sicut quod repetit ut qui debet. Dissipatione dissipabitur terra: et direptionem predabitur. dominus enim locutus est vobis hoc. Luxit et defluxit terra et infirmata est: defluxit orbis et infirmata est altitudo populi terre. et terra intersecta est ab habitatoribus suis. quod transgres-

si sunt leges: mutauerunt ies: dissipauerunt se deus sempiternum. Propter hoc maledictio voravit terram. et peccabunt habitatores eius id quod insaniunt cultores eius: et relinquunt homines pauci. Luxit vindemia: infirmata est virus: ingemuerunt omnes qui letabantur corde. Lessavit gaudium tympanorum: quietus sonitus letantium: conticuit dulcedo cyathare. Cum cantico non bibent vinum: amara erit potio bibentibus illam. Attrita est ciuitas vanitatis. clausa est ois domus nullo introeunte. Clamor erit super vino in plateis: deserta est omnis letitia: translatum est gaudiu terre. Relicta est in urbe solitudo: et calamitas opprimet patios. Quia hec erunt in medio terre. in medio populos. Quo si pauce oliue que remaserunt excutiant ex olea et racemi cum fuerit finita videmus. Huius leuabunt vocem suam atque laudabunt: cu[m] glorificatus fuerit dominus hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate dominus. in insulis maris nomen dei israel. A finibus terre laudes. audiuntur gloriam iusti. Et dixi. Secretum meum mihi. secretum meum mihi. Preuaricantes purificati sunt. preuaricatione transgressorunt preuaricati sunt. Formido et fouea et laqueus super te: quod habitor es terre. Et erit qui fugerit a facie formidi tenebitur laqueo. quia caractere de excelsis apte sunt. percutient fundamenta terre. Confringetur terra. contritione conteretur terra. Motione promouebitur terra. agitatione agitat terra sicut ebrios. et auferet quasi tabernaculum vniuersitatis noctis. Et grauabit eam iniqtas sua: et cornuet: et non adiiciet ut resurgat. Et erit in die illa. visitabit dominus super militiam celi in excelso. et super reges terre qui sunt super terram: Et congregabuntur in congregacione vniuersitatis fascis in lacum. et claudentur ibi in carcere. et post multos dies visitabuntur. Et erubescet luna et profundetur sol. cum regnauerit dominus exercituum. in monte sion. et in hierusalem. et in prospectu senum suorum fuerit glorificatus.

Omine deus meus es tu. .XXV.
d et exaltebo te. et confitebor nomini tuo. quoniam fecisti mirabilia. cogitationes antiquas fideles: amen. Quia posuisti ciuitates in tumultum. urbem fortem in ruinam. domum alienorum ut non sit ciuitas. et in sempiternum non edificetur. Super hoc laudabit te populus fortis. ciuitas gentium robustarum timebit te. Qui factus es fortitudo pauperi. fortitudo ego in tribulatione sua. spes a turbine: umbra culum abscondit. Spes enim robustorum. quod si turbo impellit per arietem. Sicut estus in siti. tumultu alienorum habulat. et quod si calorem sub nube torrente propaginat fortium marcelcere facies. et faciet dominus exercituum olibrum puluis in monte hoc puerum pinguium puerum videmus precipitabit in monte isto facie vituli colligati super oes populorum et telam quam orditus est super oes natides

Esaias.

Precipitabit morte in sempiternu: et auferet dñs deus lachrymā ab oī facie: et opprobriū ppli sui auferet de vniuersa terra: quia dñs loct⁹ est: et dicit in die illa: Ecce deus noster iste: expectabim⁹ eū et saluabit nos. Iste dñs sustinuum⁹ eū: et exultabim⁹ et letabim⁹ in salutari eius: quia requiri eset man⁹ dñi in mōte isto. et triturabis moab sū eo. sicut terütur palee in plaustro. et extendet manus suas sub eo. sicut extēdit natans ad natādū: et humiliabit gloriā eius cū allisone manū eius Et munimēta sublimiū muroz tuoz cōcidēt: et humiliabit̄ et detrahēt in terram vñqz ad puluerē.

¶ die illa cātabitur cāticū .XXVI.

i istud in terra iuda. Urbs fortitudinis nře syon saluator. poneſ in ea murus et ante murale. Aperite portas et ingredieſ gens iusta: custodiens veritatē. Uetus error abiit: seruabis pacē: pacem quia in te speranimus. Sperasti ī domino in seculis eternis: in dñō deo forti in per petuū. Quia incuruabit habitantes in excelsi ciuitatem sublimē humiliabit. humiliabit eaz vñqz ad terrā: detrahēt eam vñqz ad puluerē. Cōculabit eaz pes: pes paupis gressus egenoz. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandū: et in semita iudiciorū tuorū dñe sustinuum⁹ te: no mē tuū et memoriale tuū in desiderio aie. Anima mea desiderauit te in nocte: sed et spiritu meo in p̄cordiis meis: de mane vigilabo ad te. Cuz seceris iudicia tua in terra: iustitia discēt habitatores orbis. Misereamur impio et nō discēt iustitiam In terra sanctorū iniqua gessit. et nō videbit gloriam dñi. Domine exaltetur manus tua ut nō videant: videant et cōfundantur zelates populi: et ignis hostes tuos deuoret. Domine dabis pacē nobis: omnia enī opera nostra opatus es nobis Domine deus possederūt nos dñi absqz te: tantum in te recordemur nominiū tui. Moriētes nō vivant: gigantes non resurgant. Propterea visitasti et contrististi eos: et pdidisti omnem memoriā eorum. Indulſisti gēti dñe: indulſisti genti. Hūqd gloriſcat⁹ es: elōgasti oēs termios terre. Dñe in angustia req̄sierūt te: in tribulatiōe mur muris doctrina tua eis. Siē q̄ cōcepit eū appro priōquerit ad partū: dolēs clamat in delub⁹ suis sic sc̄i sum⁹. A facie tua dñe p̄cepim⁹ et q̄si partū rium⁹ et pepim⁹ sp̄m salutis. Justitiaz nō fecim⁹ in terra: ideo nō ceciderūt habitatores terre. Vident mortui tui: interficti mei. resurgent. Expgismi et laudate q̄ habitatis ī puluere. q̄i ros lucis ros mus et terrā gigātiū detrahēs in ruinā. Ade ppls meus: intra in cubicula tua. clande ostia tua sup te. abscondē modicū ad momētū. donec p̄trāseat in dignatio. ecce enim dominus egreditur de loco suo. vt visitet iniquitatem habitatores terre p̄tra eum et reuelabit̄ terre sanguinē suum: et nō opiet ultra imperfectos suos. XXVII.

i ¶ die illa visitabit dominus in gladio suo duro et grandi et forti. sup leviathan

serpentem vectem et super leviathan serpentem tortuosum: et occidet cerū qui in mari est. In die illa vinea meri cātabit ei. Ego dominus qui seruo eaz: repente propinabo ei: ne forte visiteſ contra eam. Nocte et die seruo eaz: indignatio non est mibi. Quis dabit me spinam et veprem? In p̄lio gradiar super eam: succendam eam pariter An potius tenebo fortitudinem meaz: faciet pacem mibi pacez faciet mibi. Qui egreditur im petu a iacob. florebit et germinabit israel et ipse bunt faciem orbis semine Nunquid iuxta plagā persecuentis se percussit eum? Aut sicut occidit in terfectos eius: sic occisus est. In mensura cōtra mensuram cum adecta fuerit iudicabit eam. mediatus a spiritu suo duro per diez estus. Idecirco super hoc dimittetur iniquitas domini iacob: et iste omnis fructus: vt auferatur peccatum eius. Cum posuerit oēs lapides altaris sicut lapides cineris allisōs: non stabunt luci et delubra. Lūtas enī munita desolata erit: spatiosa relinquet et dimittetur quasi desertum. Ibi pascetur vitulus: et ibi accubabit: et p̄sumet summitates eius. In siccitate messis illius conterētur mulieres ve nientes et docentes eam. Non est enī populus sapiens: ppterā non miserebitur eius qui fecit eum: et qui formauit eū nō parcer ei. et erit in die illa peccat̄ dominus ab alveo fluminis vñqz ad torrentem egypti: et vos cōgregabimū vñus et vñus filii israel. Et erit in die illa clangetur in tuba magna: et venient qui perditi fuerant de loco assyriorum: qui electi fuerant de terra egypti: et adorabunt dominū in mōte sancto in hierusalē.

E corone superbie .XXVIII.

v ebrii efframi: et flori decidenti glorie ex ultationis eius: qui erant in vertice vall pinguisſime errātes a vino. cōcē validus et fortis dominus. sicut impetus grandinis turbo consurgens: sicut impetus aquarum multarum inundātiū: et emissarum super terram spatiōsam. Pedibus conculeabitur corona superbie ebriorum efframi. et erit flos decidens glorie exultationis eius. qui est super verticem vallis pinguium: q̄ si tempaneum ante maturitatem autumni. Quod cum asperterit videns: statim vt manu tenuerit: deuorabit illud. In die illa erit domin⁹ exercitū corona glorie: et fertum exultationis residuum populi sui: et spiritus iudicii sedenti super iudicium: et fortitudo reuertentibus de bello ad portā. Verum bi quoqz p̄e vino nescierunt et p̄e ebrietate errauerunt. Sacerdos et p̄pheta nescierūt p̄e ebrietate: absorti sunt a vino: errauerunt in ebrietate. nescierunt videntem. ignorauerūt iudicium. Omnes enī mense replete sunt vomitu sor diamqz ita vt no ēset locus ultra. Quę docebit scientiam et quem intelligere facit auditum? Ab lactatos lacte. auisōs ab vberibus quia māda remanda. manda remanda: expecta reexpe cta. expecta reexpecta: modicuz ibi. modicū ibi.

Sic ap̄ agnus p̄ficiens (albore) se absconde.

Esaias.

In loquela enī labii et lingua altera loquetur ad populu istū. cui dixit. Hec est requies mea. reficie lassuz: et hoc est refrigeriū meū: et noluerūt audire. Et erit eis verbu dñi. manda remanda. māda remāda: expecta reexpecta. expecta rēspecta: modicū ibi. modicū ibi: vt vadāt et cadant retrorsum et cōterans et illaqueantur et capiant. Propter hoc audite verbū dñi viri illusores: qui dominamini sup populu meū qui est in hierusalem. Dixistis enī: Percussim⁹ sedus cū morte: et cū in ferno secum⁹ pactu. Flagellū inundās cū transierit. nō veniet sup nos: q; possum⁹ mediatū spem nostrā: et medatio p̄tecti sum⁹. Idecirco hec dicit dñs deus. Ecce ego mittam in fundamētis syon lapidē. lapidē. phatū. angularē p̄fiosuz. in fūda mēto fundatū. Qui crediderit. non festinet. et ponam in pōdere iudiciū: et iustitiam in mensura. Et subnuerit grando spez mēdaciū: et p̄tectionē aque inundabunt: et delebitur sed⁹ vestrū cū morte: et pactū vestrū cū inferno nō stabit. Flagellū inundās cū transierit: eritis ei in cōculacionem. Quā docūq; p̄transierit. tolleret vos: qm̄ mane diluculo pertransibit in die et in nocte: et tantūm̄ sola vexatio intellectū dabit auditui. Coangustatū est enī stratū. ita vt alter decidat: et palliuz breue vtrūq; opire nō pōt. Sicut enī in mōte diuisi onū stabit dñs. sic in valle q; est in gabaon irasceretur. vt faciat op⁹ sūū. Alienū opus eius: vt op̄k opus sūū. P̄eregrinū est op⁹ eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne forte cōstrigans vicula vestra. Lō summationē enī et abbreviationem audiū a dño deo exercitū sup vniuersaz terrā. Auribus p̄cipite et audite vocē meas: attēdite et audite eloquū meū. Nō quid tota die arabit arās vt ferat p̄scindet et sartiet humū suaz? Nōne cū adequērit faciē eius. seret gith. et cimimum sparget: et ponet triticū p̄ ordinē et hordeū et miliū et viciam in finib⁹ suis? Et erudit illū in iudicio: deus su⁹ doceb̄t illū. Nō enim in ferris triturabis gith: nec rota plaustrī sup cuminuz circuibit sed i virga extutetur gith: et cimimum in baculo panus aut cōmīnue. Uerū nō in ppetuū triturans triturabit illum: neq; vexabit euz rota plaustrī: nec vngulis suis cōmūnet eū. Et hoc a domino deo exercitu um exuit vt mirabile faceret consilium: et magnificaret iustitiam.

.XXIX.

E ariel. Ariel ciuitas quam expugnabit v dñs. Addit⁹ est ann⁹ ad annū: solēntates enolute sunt. Et circūnallabo ariel: et erit tristis et merēs: et erit mibi q̄si ariel. et circumdabo q̄si sperā in circuitu tuo et iaciā cōtra te aggerē: et munimenta ponā in obſidionē tuā. Humiliaberis de terra loqris: et de humo audies eloquū tuū. et erit q̄si phitōis de terra vox tua: et de humo eloquū tuū musitabit. et erit sicut puluis tenuis. multitudine vētilantiū te: et sicut fauilla p̄transiens multitudine corū qui cōtra te p̄ualuerūt. erit q̄ repētē cōfēstum a dño exercitū visitabī in to-

nitruo: et cōmotiōe terre et voce magna turbinis et tēpestatis: et flāma ignis deuorātis. et erit sicut somnū vīsōis nocturne multitudō omnū gentiū q; dimicauerūt cōtra ariel: et oēs q; militauerūt et obſederūt et p̄ualuerūt aduersus eā. et sicut somnūt esuriēs et cōmedit. cū aut fuerit exp̄gefatus vacua est aia eius. et sicut somnūt siēs et q̄bit: et postq; fuerit exp̄gefatus lassus adhuc sitit: et aia eius vacua est: sic erit multitudō omnū gentiū q; dimicauerūt cōtra mōtem syon. Obstupescite et ammiram̄: fluctuate et vacillate inebriam̄: et nō a vino mouem̄ et nō iebrietate: qm̄ miscuit vob dñs sp̄m̄ sōporis. Claudet oculos vestros: prophetas et p̄ncipes vestros: q; vidēt visiōes operi et. et erit vobis visio oīum sicut verba libri signati qē cū dederit sciēti lrās. dicēt lege istū: et respondebit nō possuz. signat⁹ est enī. et dabit liber nescienti lras: diceturq; ei. lege: et respondebit nescio lras. et dixit dñs. eo q; ap̄opiquat popul⁹ iste ouis suo: et labus suis glorificat me. cor aut eius longe est a me et timuerūt me mandato hōuz et doctrinis: ideo ecce ego addaz: vt ammirationem faciā populo huic miraculo grandi et stupēdo. P̄cribit enī sapia a sapiētib⁹ eius: et intellect⁹ prudētiū eius abscondit. Vle q; p̄fundit estis corde: vt a dño abscondatis cōfiliū: quōrum sūnt in tenebris opera: et dicūt. Quis videt nos: et quis nouit nos? P̄eversa est hec vestra cogitatio: quasi lutum cōtra sigulū cogitet. et dicat opus factori suo: nō fecisti me. et signētū dicat factori suo: non intelligis. Nōne adhuc in modico et in breui cōuerte libanus in chermel: et chermel in saltū reputabitur: et audiēt in die illa surdi verba libri: et de te nebris et caligine oculi ceterō videbūt. et addent mites in dño letitiam: et paupes homines in sancto israel exultabūt: qm̄ defecit qui p̄ualebat. cōsummata⁹ est illusio: et succisi sūt oēs q; vigilabant sup iniqtatē: q; peccare faciebant hoies in verbo et arguentē in porta supplantabant: et declinauerūt frustra a iusto. P̄op̄ter hec dicit dñs ad domū iacob. q; redemit abraam: Nō nō cōfundet iacob. nec mō vult⁹ eius erubescet: sed cū viderit filios suos opa manū meaz: in medio sui sc̄itantes nomē meū: et sanctificabūt sanctū iacob et deū isrl̄ p̄dicabūt: et sciēt errātes sp̄u itellecūt: et musitatores discēt legem.

v **E** filii desertores dicit dñs vt faceretis p̄siliū: et nō ex me: et ordirem̄ telā et nō p̄spiritū meū. vt adderetis peccatum⁹ sup peccatum⁹ q; ambulatis vt descēdatis in egyptū: et os meuz nō interrogastis: sperātes auxiliū in fortitudine pharaonis et habētes fidutiaz in umbra egypti: et erit vobis fortitudo pharaonis in cōfusionem in tamnis p̄ncipes tui: et nūciū tui vīq; ad anes puenerūt. Dēs cōfusi sunt sup populo q; eis p̄odesse non potuit. Nō fuerunt in auxilium: et in aliquaz vtilitatē: sed in cōfusionē et in opprobriū

Onus iumentorum austri. In terra tribulationis er angustie, leena et leo. ex eis vepora et regulus volans. portantes super humeros iumentorum duitiias suas, et super gibbum camelorum thesauros suos ad populum qui eis pdesse non poterit. egyptius enim frustra et uane auxiliabit: Ideo clamauit super hoc: lupbia tuum est. gesce. Nunc ingressus scribe eius super buxum, et in libro diligenter ex ari illud: et erit in die nouissimo in testimonium vestrum in eternum. Populus enim ad iracundiam pro uocans est, et filii mendaces, filii nolentes audire legem dei. Qui dicunt videtur nolite videre, et aspicientibus nolite aspicere nobis ea que recta sunt. Logmini nobis placentia: videte nobis errores: auferite a me viam: declinate a me semitam: cesseret a facie nostra sanctus israel. Propterea hec dicit sanctus israel. Pro eo quod reprobasti vestrum Ioseph et sperasti in calunnia et in tumultu: et innixi estis super eo, propterea erit vobis iniugitas hec, sicut interrupio cadens et regisita in muro excelso. Quoniam subito dum non speratur veniet contritio eius: et conminuetur sicut conteritur lagena siguli contritione pualida: non inuenietur de fragmentis eius, testa in qua portabat igniculus de incendio: aut hauriatur pax aquae de fouea: quod hec dicit dominus deus israel. Si renuntamini et quiescatis: salvi eritis. In silentio et in spe erit fortitudo vestra, et noluntis: et dixistis. Neque sed ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et super veloces ascendemus. Ideo velociores erunt quod sequent vos. Illi homines a facie terroris vniuersi, et a facie terroris quinq[ue] fugietis: donec relinquamini quod similis nauis in vertice nauis in vertice mortis: et quasi signum super collem. Propterea expectat dominus ut misereatur vestrum: et ideo exaltabit per cens vobis, quia deus iudicii dominus. Beati oculi qui expectant eum. Populus enim sion habitabit in hierusalem: Plorabis nequaquam plorabis: misericordia tua. Ad vocem clamoris tui statim ut audiatur: non debet tibi. Et dabit dominus tibi panem atrum et aquam breuem, et non faciet auctoritate a te ultra doctorem tuum, et erunt oculi tui videntes pceptorem tuum: et aures tui audient vestrum post tergum monetis. Hec est via, ambulate in ea, et non declinetis neque ad dexteram neque ad sinistram, et contamiab laminas sculptiliu[m] argenti tui: et vestimenta co[n]flatilis aurum tui, et disperges ea sicut imunditia mensuam. Egregere dices ei, et dabitus pluvia semini tuo vbi cuncti seminaueris in terra: et panis frugum terre erit vberissimus et pinguis. Ascenditur in possessione tua in die illo agnus spatiose: et tauri tui et pulli asinorum qui opantur terram. Comitum magnum comedent sicut in area vultatum est. Et erunt super omnem montem excelsum, et super omnem collum eleuatim, riu[m] currentium aquarum in die intersectionis multorum: cum ceciderit turrem. Et erit lux luna sicut lux solis: et lux solis erit septupliciter, sicut lux septem dierum in die quod allega

uerit dominus vulnus populi sui, et peccatum plage eius sanauerit: Ecce nomen domini venit de longinquitate: ardens furor eius, et grauis ad portadum. Labia eius repleta sunt indignatione, et lingua eius quasi ignis deuorans. Spuma eius velut torre inundans vestrum ad mediump collum: ad pendulas getes in nihilum, et frenum erroris quod erat in maxillis populo. Lanticus erit vobis sicut vox sanctifica te solennitatis: et letitia cordis sicut quod patitur cum tribia ut intret in montem domini ad fortes israel, et auditam faciet dominus gloriam vocis sue, et terror est brachii sui ostendit in conminatione furoris, et flama ignis deuorantis. Allidet in turbine, et in turbine: et in lapide gradinum. A voce eius pauebit assur virga percussus, et erit transitus virge fundatus quem regescere faciet dominus super eum, in tympanis et cymbalibus, et in bellis principis expugnabit eos, preparata est enim ab heri prophetate, a rege preparata, per funda et dilatata: Nutrimenta eius ignis, et ligna multa, flat dominus sicut torre sulphuris succedens eam.

.XXXI.

Et qui descendunt in egyptum ad auxilium in equis sperates, et habentes fiduciam super quadrigis quod multe sunt, et super equestribus quod preualidi nimis: et non sunt confisi super sanctum israhel et dominum non regnauerunt. Ipse autem sapiens adduxit malum: et vestrum sua non abstulit, et plurimis contra dominum pessimorum: et contra auxiliu[m] iniquitatem egypti hostem et non deum, et quod eorum caro: et non spuma, et dominus inclinabit manum suam et coruget auxiliator: et cederet cui postulatur auxiliu[m], simulque omnes primum exercitum quia hec dicit dominus ad me: Quo si rugiat leo et castulus leonis super pedem suam, cum occurrerit ei multitudo pastorum, a voce eorum non formidabit et a multitudine eorum non pauebit, sic descendet dominus exercituum ut prelief super montem sion, et super collum eius. Sicut aues volantes, sic preget dominus exercituum herusalem, protegendo et liberando transiens et salvans: Ouerumini sicut in profundum recesseratis filii israhel. In die enim illa abuiciet vir idola argenti sui, et auri sui quod fecerunt vobis manus vestre in peccatum: et cadet assur in gladio non viri: et gladius non hostis vorabit eum: et fugiet non a facie gladii, et uiuenies eius vectigales erunt, et fortitudo eius a terrore transibit: et pauebit fugientes principes eius: Dixit dominus: cuius ignis est in sion et caminus eius in hierusalem.

.XXXII.

Cecidit in iustitia regnabit rex, et principes in iudicio preerunt, et erit vir sicut qui abscondit a veteri, et celat a tempestate sicut riu[m] aquos in siti, et umbra petre permanens in terra deserta. Non caligabit oculi videtur, et aures audiatur di ligenter auscultabit et cor stultorum intelliget sciens, et lingua balborum velociter loquitur et plane. Non vocabitur ultra istum qui insipiens est princeps, neque fraudulentus appellabilis maior. Stultus enim fatua loquitur et faciet iniuriam, ut perficiat simulationem, et loquitur ad dominum fraudulenter et vacua faciet animam esurientem.

E

Esaias.

tis et potius sicut auferat fraudulenti vasā pessima sūt. Ipse enī cogitationes cōcinnabit ad pōdē dos mites in hōmone mēdaci, cū loqretur paupēritatiū. Princeps vero ea que digna sūt principi. cogitabit. et ipse sup duces stabit. Mulieres opulēte surgite et audite vocem meam: filie confidētes p̄cipite aurib⁹ eloquim meū. Post dies et annos: et vos turbemini p̄fidentes. p̄sumata ē enī vindemia: collectio ultra nō veniet. Obstupescite opulēte. turbamini cōfidētes: exulte vos et p̄fundemini: accingite lumbos vros. Sup vbera plāgite: sup regione desiderabili: sup vinea fertili: Sup humū ppli mei spine et vepres ascendent quantum magis sup oēs domos gaudii ciuitatis exultantis. Dom⁹ enī dimissa ē. multitudō vrbis relicta ē. tenebre et palpatio facte sunt sup speluncas vscz in eternū. Gaudiū onagroz pascua regum: donec effundat sup nos spūs de excello. et erit desertus i chermel. et chermel in saltū reputabit. et habitat i solitudine iudiciū: et iustitia in chermel sedebit et erit op⁹ iusticie pax et cult⁹ iusticie silentiū. et securitas vscz in sépternū et sedebit ppli me⁹ in pulcritudine pacis. et i tabernaculū fiducie et in requie opulenta. Grado aut̄ in descēsiōe saltus. et hūilitate hūiliabilis ciuias: Beati qui seminatis sup omnes aquas immitentes pedes bonis et asini:

.XXXIII.

E qui p̄edaris Mōne et ipse p̄daberis? v Et q̄ spēn̄is: nonne et ipse spēneris: cū cōsumaueris depredationem: depdaberis. cum fatigatus desieris contemnere. contemneris. Mōne miserere nostri. te enī expectamus. esto brachiūs nřm in mane: et salus nostra in tempore tribulationis. A voce angelī fugerūt populi: et ab exaltatione tua disperse sunt gentes. Et aggregabuntur spolia v̄rā sicut colligitur brach⁹ velut cum fosse plene fuerit de eo. Magnificat⁹ ē dñs. qm̄ habitauit in excuso: impletuit sion iudicio et iustitia: et erit fides in tibi⁹ suis. Dimitie salutis sapia et scientia. timor dñi ipse ē thesaurus eius. Ecce videntes clamabūt foris. ageli pacis amare flebūt. Dissipate sunt vie cessavit trāsiens p̄ semitā: irritū factum ē pactū: piecit ciuitates: nō reputauit hoies. Luxit et elonguit terra. confusus ē libanus et absorbut. et factus est saron sic ut desertum. et cassa est basen ut carmel⁹. Nūc surgā dicit dñs: nūc exaltabor et nūc sublimabor. Cōcipietis ardorez et parietis stipulam. spiritus vester ut ignis torabit vos. et erunt ppli q̄ si de icēdio cīmis: spine aggregatē igni p̄burentur. Audite qui longe estis que fecerim et cognoscite. vicini fortitudinē meā. Cōterriti sunt in sion peccatores. possedit timor hypocritas. Quis poterit habitare de vob⁹ cū igne deuorante: aut quis habitabit et vob⁹ cum ardorib⁹ sempiternis: q̄ a bulat in iusticiis et loquitur veritatem: qui proficit avaritiam et caluniam. et excutit manus suas ab omnī munere. Qui obturat aures suas ne audi-

at sanguinē et claudit oculos suos ne videat malū. Iste in excelsis habitabit. mūnimenta saxorum sub limitas ei⁹. Panis ei datus est. aque ei⁹ fidèles sunt. Regem in dōcōre videbūt: oculi eius cernēt terram de longe. Cor tuū meditabitur timorem. ubi est litterat⁹: vbi legis verba pōderās: vbi ē doctor puulorum: Populū ip̄udentem nō videbis. p̄plū alti hōmonis. ita ut non possis intelligere disertitudinem lingue eius. in quo nulla est sapientia. Respic sion ciuitatem solennitas nostrarū. Oculi tui videbunt hierusalē. habitationes opulentā tabernaculū qđ neqq̄z transserri poterit. nec auferentur clavi ei⁹ in sempiternū. rōes funiculi eius nō rumpentur. qđ solūmodo ibi magnificus est domin⁹ nř. Locus fluuiorū riu latissimum et patentes. non transibūt sup eū naues remigum. neqq̄z trieris magna transgredief eum. Dñs enī iudex nō stet: dñs legifer nř: dñs rex nō stet. Ipse saluabit nos. Laxati sunt funiculi tui: sed non sualebūt. Sic erit malus tuus ut dilataē sit gnum non queas. Tunc dividetur spolia p̄darū multarum. claudi diripiēt rapinā. nec dicet vici missa clangui. Populus q̄ hitat in ea: auferetur ab eo iniurias.

:XXXIII:

A ecce gentes et audite: et populi attēdi te audiat terra et plenitudo eius orbis et oē germē ei⁹ qđ indignatio dñi sup oēs gentes et furor sup vniuersam malitiā eorum. Interfecit eos: et dedit eos in occisionem. Interfecit eoz p̄ciētūt. et de cadaveribus eoz descendet setor Tabescent mōtes a sanguine eoz. et tabescent omnes militie celoz: et p̄plicabūt sicut liber celi. et omnis militia eoz defluat sicut defluat fulum de vinea et de sicu: qm̄ inebriatus est in celo gladius me⁹. Ecce sup idumeam descēdet: et sup populum iterfectionis mee ad iudiciū. Gladius domini repletus ē sanguine: incrassat⁹ est adipe de sanguine agnōz et bircop. et de sanguine medulatōz arietum. Victima enim domini in bosra: et interfectio magna i terra eō. et descendet vnicorūnes cū eis: et tauri cū potentib⁹. Inebriabit terra eoz sanguine: et hum⁹ corū adipe pinguum: qđ dies vlcis domini: anūs retributiōis iudiciū. Et querentes torētes ei⁹ in picem: et humus eius i sulphur. et erit terra eius in picem ardētēz nocte et die nō extingueſ in sempiternū. Ascēdet sumus ei⁹ a generatione i generationē. desolabitur in secula seculorū. Mō erit trāsiēs p̄ eā. et posidebūt eā onocrotolus et eric⁹: et ibis et coru⁹ habitabūt i ea: et extendēt sup ea mēsura ut redigatur ad nihilū et p̄pendiculū i desolatiōem. Mō p̄ncipes ei⁹ erūt i nihilū. et ouēt i domib⁹ eius spine et vrtice et palu⁹ i munitiōib⁹ ei⁹. et erit cūbile draconū. et pascua stritionū: et occurrit de monia onocētauris: et pilosus clamabit alter ad alter: Ibi cubant lamia et iuuenit sibi reges. Ibi hūi souēa eritius et cnutrīvit catulos: et circum-

Esaias.

sodit et sonit in umbra eius. Illic congregati sunt milii: alter ad alterum. Requirite diligenter i libro domini et legite: vnu ex eis non defuit. altera alterum non quiescuit: quod ex ore meo procedit ille mandauit: et spiritus eius ipse congregabit ea: et ipse misit eis sortem et manus eius diuisit eam illis in mensuram. Usque in eternum possidebunt eam, in generatione et generatione habitabunt in ea. .XXXV.

Et abitur deserta et inuia: et exultabit soli tudo: et florebunt quasi liliu. Terrans: in ans germinabit: et exultabit letabunda et laudans. Gloria libani data est ei: decor carmeli et saron. Ipsi videbunt gloriam domini: et decorem dei nrae confortate manus dissolutas: et genua debilia roborare. Dicite: Pusillanimes confortamini et nolite timere. ecce deus noster ultione adducet retributionis: deus ipse veniet et saluabit nos. Tunc aperiatur oculi cecorum et aures surdorum patet. Tunc saliet sicut cervus clandus: et apta erit ligula mutorum: qui scisse sunt in deserto aquae: et torentes in soliditudine: et que erat arida in stagnu. et scientes in fontes aquarum. In cubilibus in quibus prius dracones habitabant. ories viros calami et uncis et erit tibi semita: et via sancta vocabis. Non transibit per eam pollutus: et hec erit vobis directa via: ita ut stulti non errerent per viam. Non erit ibi leo: et mala bestia non ascendet per eam. nec inuenietur ibi. et ambulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino: confortentur et venient in syon cuius laude: et letitia sempiterna super caput eorum. Tandem et letitiae obtinebunt: et fugiet dolor et gemitus.

Et factum est in quartodecio anno regis ezechie: ascendet sennacherib rex assyriorum super omnes ciuitates iudaemunitas et cepit eas. et misit rex assyriorum rapsacem de lachis in hierusalem. ad regem ezechiam in manu graui: et stetit in aqueductu piscine superioris in via agri fullonis. et egressus est ad eum eliachim filius eliachie qui erat super dominum: et sobna scriba: et iaoche silius asaph acometarius. et dixit ad eos rapsaces. Dicite ezechie: Hec dicit rex magnus rex assyriorum: Que est ista fiducia qua confidis: aut quo consilio vel fortitudine rebellare disponis. Super quem habes fiduciā: quia recessisti a me? Ecce consilium super baculum harundinem confactum istum super egypsum: cui si innisus fuerit homo. intrabit in manus eius et perforabit eam: sic pharao rex egypci omnibus qui confidunt in eo. quod si respoderis mihi: in domino deo nostro confidimus: nonne ipse est cuius abstulit ezechias excelsa et altaria: et dixit uide et hierusalem cum altari isto adorabit: et nunc tradet te domino meo regi assyriorum: et dabo tibi duo milia equorum: nec poteris ex te percere ascensores eorum. et quomodo sustinabis facies iudicis vni loci et seruus domini mei minoribus: quod si consilium in egypcio. in quadriga et in equis: et nunc nesciis sine domino ascendi ad terram istam ut disperderem eam: Dominus dixit ad

me: Ascende super terram istam: et disperde eam. et dixit eliachim: et sobna: et iaoche ad rapsacem. Loquere ad seruos tuos syra lingua: intelligimur enim ne loqueris ad nos iudeice in auribus populi qui est super murum. Et dixit ad eos rapsaces. Nunquid ad dominum tuum et ad te misit dominus deus meus: ut loquerer omnia verba ista: et non potius ad viros qui sedent in muro ut comedet stercore sua et bibant vrinam pedum suorum vobiscum? Et stetit rapsaces: et clamauit voce magna iudeice et dixit: Audit ymbra regis magni regis assyriorum. Hec dicit rex. Non vos seducat ezechias. qui non poterit eruere vos: et non vobis tribuat fiduciam ezechias super domino. dicet: Eruens liberavit nos dominus: non dabatur civitas ista in manu regis assyriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assyriorum. Facite mecum benedictiones: et egredemini ad me et comedite ynuquisque vineam suam et ynuquisque sicu suum: et bibite ynuquisque aquam cisterne sue donec veniam et tollam vos ad terram quem est ut terra vestra terram frumenti et vini: terram parvum et vinearum. Nec conturbet vos ezechias dicens: dominus liberabit nos. Nogd liberauerunt dum genitium ynuquisque terram suam de manu regis assyriorum? Ubi est deus emath et arsath? Ubi est deus sepharauim? Nogd liberauerunt samariam de manu mea? Quis est ex oībus diuis terrarum istarum qui eruerit terram suam de manu mea: at eruat dominus hierusalem de manu mea: et siluerunt et non respoderunt ei ymbra. Nam dauerat enim rex dicens: ne indeas ei. et ingressus est eliachim filius eliachie qui erat sup domum: et sobna scriba: et iaoche filius asaph acometarius. ad ezechiam et scissis vestibus et nuncianerunt ei verba rapsacis.

Et factum est cum audisset rex .XXXVII. ezechias seedit vestimenta sua: et obuoluit est saccus: et intravit in domo domini. et misit eliachim qui erat sup domum: et sobna scriba et seniores de sacerdotibus optime saccis. ad esaiam filium amos prophetam: et dixerunt ad eum: Hec dicit ezechias. Dies tribulacionis et coniectiois: et blasphemie dies hec: qui venerunt filium vestrum ad partum: et virtus non est pariedi. Si quo modo audiat dominus deus tuus verba rapsacis quem misit rex assyriorum dominus suus ad blasphemandum dum deum vivente. et expreditum similibus quos audiuit dominus de tuus. Lenigrodone per reliquias quod reptile sunt. et venerunt fui regis ezechie ad esaiam et dixit ad eos esaias. Hec dicit dominus virgo. Hec dicit dominus: Ne timeas a facie yborum qui audistis: quod blasphemauerunt pueri regis assyriorum me. ecce ego dabo ei spinam et audiet nimici: et reuertetur ad terram suam: et coruere eum faciam gladio in terra sua. Reuersus est autem rapsaces et inuenit regem assyriorum pliantem aduersus lobnam. Audierat enim quod perfectus esset de lachis: et audiuit de taracha rege ethiopie dices: egressus est ut pugnet contra te. quod cum audisset misit nuncios ad ezechiam dices: Hec dicit ezechie regi iudee loquentes. Non te despiciat deus tuus in quo tu confidis

Esaias.

dicēs. non dabit hierusalem in manu regis assyriō
 rū. Ecce tu audisti omnia que fecerūt reges assy-
 riō oībus terris q̄s fuerunt. et tu poteris li-
 berari. Nūqđ eruerunt eos dū gentiū quos sub-
 uerterūt p̄s mei: gozan et aran et reseph et fili⁹
 eden q̄ erāt i thalassar: Ubi ē rex emath et rex ar-
 phat et rex vrbis sepharuām ana et auā. Et nūl
 ezechias libros de manu nūnciorū et legit eos
 et ascēdit in domū dñi: et expandit eos coram do-
 mino. Et orauit ad dominū dicens. Domine exerce-
 tuum de⁹ israel qui sedes sup̄ cherubim: tu es de-
 us solū oīum regnoꝝ terre tu fecisti celum et ter-
 ram. Inclina domine aurem tuā et audi: ap̄ oīu
 los tuos et vide. et audi oīa verba sennacherib.
 q̄ misit ad blasphemandū dēū viuentē. Uere enī
 dñi deſtas fecerūt reges assyriō terras et regio-
 nes earum. et dederūt deos cap̄ igni. nō enī erāt
 dū: sed opa manū hominū. lignum et lapis: et cō-
 minueruut eos. Et nūc domine de⁹ nō salua nos
 de manu ei⁹: et cognoscāt oīa regna terre. quia tu
 es domin⁹ solus. Et misit esaias filius amos ad
 ezechiam dicēs. Hec dicit dñs deus israel: Pro
 q̄bus rogasti me de sennacherib rege assyriō
 hoc est verbum qđ locutus ē dñs sup̄ eū. Bespe-
 rit et te subsannauit te virgo filia sc̄o. p̄ te caput
 mouit filia hierusalem. Cui ex p̄braſti: et quē blas-
 phemasti: et sup̄ quē exaltasti vocem tuā: et leuasti
 altitudinē oculorū tuorū: Ad sanctū israel. In ma-
 nu seruoꝝ tuoꝝ ex p̄braſti dñs. et dixisti. In mul-
 titudine qđrigaꝝ meaꝝ ego ascendī altitudinem
 montiū: iuga libani: et succidā excelsa cedrorum
 ei⁹. et electas abies illi⁹ et introibo altitudinē
 summitatis ei⁹ saltum carmeli ei⁹. ego fodi et bi-
 bi aquā: et siccavi vestigio pedis mei oīes riuos
 aggerū. Nūqđ nō audisti que oliz feceri ei⁹. Ex
 diebus antiquis ego plasmavi illud: et nūc addu-
 xi. et factum est in eradicationē collum pugnan-
 tium. et ciuitatū munitarū. Habitatores earū bre-
 uiata manu p̄tremuerūt et confusi sunt. facti sunt
 sicut senū agri. et grāmen pascue. et herba tectorū
 q̄ exaruit aīq̄z matureseret. Habitationem tuā
 et egressum tuū. et introitum tuū ego cognoui et in-
 sanā tuā p̄tra me. Cū fureres aduersum me sup̄
 via tua ascendit in aures meas. Nonam ḡ circu-
 lum in narib⁹ tuis. et frenū in labiis tuis. et redu-
 cā te in via p̄ quam venisti. Tibi aut̄ h̄ erit signū
 Comeðe h̄ áno que sponte nascūl: et in anno se-
 cundo ponis vescere: In anno aut̄ tertio semi-
 nate et metite: et plantate vineas: et comedite fru-
 ctum earum: Et mittet id quod saluatum fuerit:
 da domo iuda. et q̄ reliquum ē radicem deorsim
 et faciet fructū sursum: q̄ de hierusalem exhibunt
 reliquie: et saluatio de monte sion: zelus domini
 exercituum faciet istud: Propterea hec dicit do-
 minus de rege assyriō. Non intrabit ciuitatez
 hanc. et non iaciet ibi sagittaz. et nō occupabit eā
 clypeus. et non mittet in circuitu eius aggerem.
 In via q̄ venit p̄ eam reuertef. et ciuitatem hanc

non ingredietur dicit dominus. et p̄tegam ciuita-
 tem istaz vt saluem eam ppter me et propter da-
 vid seruum meum. Egressus ē aut̄ angelus dñi
 et p̄cessit in castris assyriō centū octogintaqñ
 q̄z milia: Et surrexerunt mane et ecce omnes ca-
 dauera mortuorū. et egressus est et abiit. et reuert⁹
 est sennacherib rex assyriorum et hitauit in nini-
 ue. et factuz ē cum adoraret in templo neirach de-
 um suum. adramalech et sarasār filii eius p̄cesserūt
 eum gladio. fugerūt q̄z in terraz ararath. et regna-
 uit alaraddon. filius ei⁹ p̄ eo. XXXVIII

Pa diebus illis egrotauit ezechias usque
 ad mortem. et introiuit ad eū esaias fili-
 us amos p̄pha et dixit ei Hec dicit dñs
 Dispone domui tue q̄ morieris tu et nō vives.
 et conuertit ezechias faciem suam ad parietē. et
 orauit ad dñm et dixit. Obscurō dñe memēto q̄
 so quō abulaueriz coram te in veritate et i corde
 pfecto et qđ bonū ē in oculis tuis. fecerūt. Et fle-
 uit ezechias fleru magno: et factum ē verbum do-
 mini ad esaias dicens. Glade et dic ezechie. Hec di-
 cit dominus deus daniel patris tui. Audiu orati-
 onem tuā et vidi lachrymas tuas. ecce ego adi-
 ciam super dies tuos quidecim ános. et de manu
 regis assyriāz eruam te. et cuitatem istam: et p̄-
 tegam eam. Hoc aut̄ tibi erit signū a dño. quia
 faciet dominus v̄bz h̄ qđ locut⁹ est. ecce ego re-
 uerti faciam vmbra linearum p̄ quas descēderat
 in horologio achaz i sole retroſuz: decē lineis. et
 reuertus est sol decē lineis p̄ gradus quos desce-
 derat. Scriptura ezechie regis iuda cū egrotat
 set et cōualuiss de infirmitate sua. Ego dixi i me
 dio dierum meorū. vadām ad portas inferi. Que
 sivi residū annorū meorū: Dixi non videbo do-
 minū dēū in terra viuentū. non aspiciam homi-
 nem ultra. et hitarōre getis. Generatō mea ab
 lata ē et p̄oluta ē a me q̄si tabernaculū pastoꝝ: p̄-
 cisa ē velut a texente vita mea: dū adhuc odire
 sucidit me: Be mane v̄sqz ad vespam finies me
 sperabam v̄sqz ad mane Quasi leo sic p̄trivit oīa
 ossa mea. Be mane v̄sqz ad vespam finies me: si
 cut pullis hirsutinis sic clamabo: meditabor ut
 columba attenuati sunt oculi mei suspicētes in
 excelsum. Dñe vim patior: r̄nde p̄ me. Quid di-
 cā aut qđ r̄ndebit mihi cū ip̄e fecerit: Recogita
 mee: Dñe sic viuitur: et in talib⁹ vita sp̄us mei:
 Loripies me. viuificab me: ecce in pace amari-
 tndō mea amarissima: Tu aut̄ eruisti aīaz meam
 vt nō piret p̄ieciſi p̄ tergū tuū oīa petā mea. q̄z
 nō ifern⁹ p̄itebil tibi: neq̄z mors laudabit te nō
 expectabūt q̄ descendit i lacū veritatē tuam. Tu
 Pater filis notā faciet veritatē tuā: Dñe saluū
 vite nře in domo dñi. Et iussit esaias vt tollerēt
 massaz de ficiſ et cataplasmarēt sup̄ vuln⁹ et sana-
 ref. et dixit ezechias. Qđ erit signū q̄z ascendam

Esaias.

in domū domini? .XXXIX.

Apro illo misit merodach baladā filius i baladā rex babylonis libros et munera ad ezechia. Audierat enī qđ egrotasset et cōualuisse. Letat' est autē sup eis ezechias: et oñdit eis cellā aromatū et argēti et auri et odora mētorū et vngēti opti et oēt apothecas suppellecti lis sue: et vniuersa q̄ inuēta sūt in thesauris eius. Nō fuit verbū qđ nō oñderet eis ezechias in domo sua. et in oī potestate sua. Introiit autē esaias propheta ad ezechiam regem et dixit ei: quid dixerūt viri isti. et vñ venerūt ad te: et dixit ezechias. Et terra lōginka venerūt ad me de babylone. et dicit. Quid viderūt in domo tua: et dixit ezechias. Dia q̄ in domo mea sūt viderūt. Nō fuit res quā nō oñderiz eis in thesauris meis. et dixit esaias ad ezechia. Audi verbū dñi exercitum: ecce dies veniēt et auferēt oia q̄ in domo tua sūt et q̄ thesaurizauerūt p̄fes tui vſq̄ ad diē hanc in babylonē. Nō reliques qc̄q̄ dicit dñs. et de filiis tuis q̄ exhibūt de te quos genueris tollēt. et erunt eunuchi in palatio regis babylōis. et dixit ezechias ad esaiam. Bonū v̄bū dñi qđ locu' est. et dixit Fiat tñ par et veritas in dieb' meis. XL.

On solam p̄solam pp̄le meus. dicit dñs v̄r. Logm̄ ad cor hierlin et aduocare eā qm̄ cōpleta est malitia ei'. dimissa est iniq̄tas illi'. Suscepit de manu dñi duplicitia p̄ oib' peccatis suis. Vox clamantis in debto. Parate vias dñi. rectas facite in solitudine semitas dei nři. Qis vallis exaltabis et ois mōs et collis hūi liabis. et erūt praua in directa et aspa in vias planas. et reuelabis gloria dñi et videbit ois caro patiter q̄ os dñi locutū ē. Vox dicentis. clama. et dixi. Quid clamabo? Qis caro fenu. et ois gloria ei' q̄si flos agri. Exiccatū ē fenu et cecidit flos. q̄ spūs dñi suflavit in eo. Vire fenu est ppls. Exiccatū est fenu et cecidit flos. verbū aut̄ dñi manet ī eternū. Sup móte excelsū ascēde tu q̄ euāgelizas syon: exalta ī fortitudine vocē tuā q̄ euāgelizas hierlin. Exalta noli timere. Dic ciuitatibus iude. ecce de' v̄r. ecce dñs de' ī fortitudine veriet et braebū ei' dñnabis. ecce merces ei' cū eo. et op̄ illius corā illo. Sicut pastor gregē suū pascet i brachio suo cōgregabit agnos: et in sinu suo. leuabit seras ip̄e portabit. Quis mēsus ē pugillo aq̄s. et celos palmo ponderant? Quis appendit trib' digitis molē terre. et librauit in pōdere mótes. et colles ī statera? Quis adiunxit sp̄m dñi. aut q̄s cōsiliari' eius fuit et ostēdit illi? Cū quo iuit cōsilium et iſtruxit eū et docuit eū semitā iusticie. et erudiuit eū scientia. et viā prudētie ostēdit illi. ecce gētes q̄si situle. et q̄si momētū statere reputate sūt. ecce insule q̄si puluis exigū. et liban' nō sufficiēt ad succēdē dñi. et aialia ei' nō sufficiēt ad holocaustū. Omēs gētes q̄si nō fint. sic sūt corā eo. et q̄si nihilū et ina ne reputare sūt ei. Qui ḡ simile fecisti deum: aut quaz ymaginē poneti ei? Nūqd sculptile cōfla

bit faber aut artifex auro figurabit illud et lamis argēteis argētarius: Forte lignū et in putribile elegit artifex sapiēs: q̄rit quō statuat simulacru' q̄ nō moueat. Nūqd nō sciens? Nūqd nō audisist? Nūqd nō anūciatū ē vobis ab initio? Nūqd nō itellexistis fundamēta terre: Qui sedit sup gyru' terre: et habitatores ei' sunt q̄si locuste. Qui extēdit velut nibili celos: et expandit eos sic habitacu' lī ad inhabitādū. Qui dat secrētorū scrūtatores q̄si nō fint: iudices terre velut iānes fecit. et quidē neq̄z plātato: neq̄z sato: neq̄z radicato ī terra trunco eorū: Repēte flauit in eos: et arnerūt: et turbo quasi stipulaz auferet eos. et cui assimulastis me et adequastis dicit sanct': Levate ī excelsū oculos v̄ros et videte q̄s creauit hec. Qui educit ī numero militiaz eorū: et oēs ex noie vocat. Ne multi tudine fortitudinis et roboris v̄tutisq̄z eius: neq̄z vñ reliquum fuit. Quare dicas iacob et loq̄ris isti: absēdita est vita mea a dño: et a dño meo in dicu'z meū transibit. Nūqd nescis: aut nō audi sis: De' sempiternus dñs q̄ creauit termios terre: et nō deficit neq̄z laborabit: nec est inuestigatio sapie eius. Qui dat lasso v̄tusē. et his q̄ nō sūt fortitudinē et robor multiplicat. Deficiēt pueri et laborabunt: et iuuenes in infirmitate cadēt. Qui autēs sperant in dño mutabunt fortitudinē: assument pēnas sicut aquile. current et nō laborabūt: ambulabunt et non deficiēt. XII.

Accant insule: et gētes mutēt fortitudinē et Accedāt et tūc loquant: simul ad iudicū p̄piqueamus. Quis suscitauit ab oriente iūstū: vocauit eū ut sequere se: Habit in cōspe cū eius gentes: et reges obtinebit. Habit q̄si puluerē gladio eius. sicut stipulaz vēto raptaz arcui eius. Persequeſ eos: transibit in pace: semita in pedib' eius nō apparebit. Quis hec opatus est et fecit. vocans generatiōes ab exordio? Ego dñs p̄mus et nouissim' ego suz: Viderūt insule et tūmu erūt. extrema terre obstupuerūt: et appropiqua nerūt et accesserūt. Unusq̄z p̄xio suo auxiliat: et fratri suo dicet. cōfortare. Cōfortauit faber eraris p̄cutiēs malleo eū q̄ cudebat tūc tpis: dicens glutino bonū ē: et cōsortauit eum clavis et nō moueat: et tu israel serue meus iacob quē elegi. semē abraam amici mei. in quo apphēdi te ab extreis terre et a lōginqs ei' vocauit te: et dixi tibi. Seru' me' es tu. elegi te et nō abieci te. Ne timeas quia ego tecuzsū: ne declines q̄r̄ ego dñs tuus. Consortauit te et auxiliatus suz tibi: et suscepit te dextera iusti mei. ecce cōfundēt nr̄ et erubescēt omnes qui pugnant aduersiū te: erunt quasi non fint: et pibunt viri qui cōtradicūt tibi. Quicres eos et nō iuuenies viros rebelles tuos: et erunt quasi non fint: et veluti cōsumptio hominis bellantis aduerſu' te: q̄r̄ ego dñs deus tuus apprehēdēs manu' tuam diceſq̄z tibi. Ne timeas ego adiunxi te: Non li timere vermis iacob: qui mortui estis ex israel. ego auxiliatus suz tui dicit dñs: et redemptor tu

Esaias.

us scis israel: Ego posui te quasi plaustrum tritum
rans nouum, his rostra ferrantia: Triturabis
mortes et minimos, et colles quasi pulueros pones
Ventilabis eos et ventus tolleret: et turbo disperget
eos, et tu exultabis in domino. in seculo israel letaberis
Egeni et paupres querunt aquas: et non sunt lingua
eorum siti aruit. Ego dominus exaudiem eos deo israel
et non derelinquam eos. Aperi am in supinis col-
libus flumina et in medio camporum fontes. Non omnia
desertum in stanga aqua, et terraz uiuaz in riuos aqua-
rum: Dabo in solitudine cedrum et spinam et myrrum
et lignum olyne. Non am in deserto abietem
vlmarum et buxum simul ut videant et sciant et recogno-
tent et intelligent piter: quod manus domini fecit haec: et
sanctus israel creavit illud: Dope facite iuditium
vestrum dicit dominus. afferte si quid forte habetis.
dixit rex iacob. Accedant et nuncient vobis que
cujus ventura sunt. Provoque que fuerunt nunciatae
et ponemus cor nostrum et sciemus nouissima eorum
et que ventura sunt indicate nobis. Annunciate
que ventura sunt in futurum: et sciemus quod dum estis
vos. Bene quoque aut male si potestis facite. et lo-
quamur et videamus simul. Ecce vos estis ex nubi
lo et opere viri ex eo quod non est. Abominatio est quod ele-
git vos: Suscitavi ab aglone. et veniet ab ortu so-
lis. Vocavit nomen meum. et adducet ingratius
qui lutum. et velut plastes conculcans humum. Quis
annunciat ab exordio ut sciamus et a principio ut
dicamus. iustus es: Non est annuntiatus neque predi-
cens. neque audiens sermones vestros. Primitus
ad syon dicet. ecce adsum. et hierusalem euangeli-
stas dabo. Et vidi. et non erat ex istis quisque qui
iniret consilium: et interrogatus responderet verbis
Ecce oes iniusti. et nana opera eorum. ventus. et inane
simulacula eorum. .XLII

Ece seruus meus suscipiam cum electus me-
us complacuit sibi in illo anima mea. Be-
di spiritum meum super eum. auditum gentibus
preferet. Non clamabit neque accipiet personam. nec
audies vor eius foris. Calamus quassatum non co-
teret et lumen sumigans non extinguet. In veritate
educet iudicium. non erit tristis neque turbulentus
donec ponat in terra iudicium. et legem eius in insule ex-
pectabunt. Hoc dicit dominus deus creatus celos et ex-
tendens eos. firmas terram et quod germinat ex ea.
dans sicutum populo quod est super terram. et spinam calcan-
tibus eam. ego dominus vocavi te in iustitia. et appre-
hendi manum tuam: et seruavi te. et dedit te in fide populi. in lucem gentium ut aperires oculos eorum. et educeres de conclusione vincum: domino carceris: sedentes in tenebris. Ego dominus hoc est nomen meum. Gloriam meam alteri non dabo et laudem meam sculptilibus. Que prima fuerunt
ecce venerunt. noua quoque ego annuntio. ateque orantur audita uobis faciam. Cantate domino can-
tibus non nisi laus eius ab extremis terre: Qui desce-
dit in mare et plenitudo eius. insule et hitatores
earum. Leuctur desertum et ciuitates eius. in do-

mibus habitabit cedar. Laudare habitatores pe-
tre. de vertice montium clamabunt. Ponent domi-
no gloriam. et laudem eius in insulis nunciabunt
Dominus sicut fortis egrediebatur. sicut vir prelator susci-
tabit celum. Uociferabit et clamabit. super ummi
cos suos. portabitur. Tunc semper filii patiens
fui: sicut parturiens loquar. Dissipabo et absorbe-
bo simul. desertos faciam montes et colles. et om-
ne germen eorum exicabo: Ponam flumina in
insulas. et stagna arefaciam. Et educam cecos in
viam quam nesciunt. et in semitis quas ignoraverint:
abulare eos faciam. Non tenebras coram eis in-
lucem. et prava in recta. Hoc ubi feci eis et non de
reliqui eos. Quodversi sunt retrosum. Fundantur
fusione quod sidut in sculptili. qui dicunt cestatili
vos du nostri. Surdi audite et ceci intuemini ad
videndum: Quis cecus nisi seruus meus. et surdus
nisi ad quem nuntios meos misi: Quis cecus nisi
qui veniudatus est: et quis cecus nisi seruus domi-
ni: Qui vides multa. non custodes? Qui aptas
habet aures. non audies? et dominus voluit ut sancti
caret eum. et magnificaret legem et extolleret. ipse
autem populus dixit et vastat: Laqueus uiuenus
omnes. et in domib[us] carcerum absconditi sunt.
Facti sunt in rapinam: nec est quod cruentum in direpto
nem: nec est quod dicat redde. Quis est in vobis qui audiat
et attendat et auscultet futura? Quis dedit in direptionem iacob. et israel vastantibus? Non dominus
ipse cui peccatum? Et noluerunt in viis eius am-
bulare: et non audierunt legem eius. et effundit super eum
indignationem furoris sui et forte bellum. et cibus
sit eum in circuitu et non cognovit: et succedit eum
et non intellexit.

.XLIII.

In nunc hec dicit dominus creatus te iacob. et for-
mas te israel. Noli timere quod redemi te
et vocauit te nomine tuo. Deus est tu. Cum transie-
ris per aquas. tecum ero. et flumina non operient te.
Cum abulaueris in igne non obureris. et flamma
non ardebit in te: quod ego dominus deo tuus sanctus israel
saluator tuus. Dedi propitiacionem tuam egyptum
et ethiopiam et sana per te: ex quo honorabilis factus
es in oculis meis et gloriolus: ego dilexi te: et da-
bo hoies per te: et populos per aiam tuam. Noli timere quod
ego tecum sum: ubi oriente adducam semet tuum et ab
occidente congregabo te: Dic aglomi da: et austro
noli prohibere. Affer filios meos de longinquitate:
filias meas ab extremis terre: et oes que inuocat no-
men meum: et gloriam meam creauit eum: somnauit eum et feci
eum. Educ foras populum tecum et oculos honestos: surdus
et aures eius sunt: Oes getes congregare sunt simul:
et collecte sunt tribus: Quis in vobis annuntiet istud:
et que, prima sunt audire vos faciet: Sent testes eo-
rum et iustificent: et audiatur et dicant. Utere vos te-
stes mei dicit dominus. et viuis meus quem elegi: ut scia-
tis et credatis mihi: et itelligatis quod ego ipse sum:
An me non est formatus deo: et post me non erit. ego
sum. ego sum dominus et non est absque me saluator. ego
anunciaui et saluauit: auditum feci: et non fuit

Esaias.

in vobis alieno. Vos testes mei dicit dominus: et ego deus. et ab initio ego ipse: et non est quod de manu mea eruat. Propterea: et quod auerteret illud: hec dicit dominus redemptor: vir sanctus israel. Propter vos emisi babylonem: et detraxi vectes vniuersos et chaldeos in natus suis gloriante. ego dominus sanctus regnans israel: rex viri. Hec dicit dominus quod dedit in mari viam: et in aqua torquentibus semitam. Qui eduxit quadrigam et equum: agnum et robustum. Simul obdormierunt nec surget: cōtriti sunt quasi linum: et exticti sunt. Ne me minueritis postu: et antiquum ne itucami. ecce ego facio nouam: et nunc orietur: utique cognoscetis ea. Non in debito via: et in iniuio flumina: et gloriabit me bestia agri. dracones et serpentes: quod dedi in debito aq[ua] et flumina in iuio. ut dare potum populo meo electo meo. Nopulū istū formani mihi: laude meam narrabit. Non me inuocasti iacob nec laborasti in me israel. Non obtulisti mihi arietem holocausti tui et victimis tuis non glorificasti me. Non te servire feci in oblatione. nec labore tibi p[ro]bui in thure. Non emisti mihi argento calamum: et adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Ueruntur seruire me fecisti in peccatis tuis p[ro]bui mihi labore in iniqtatibus tuis. Ego sum. ego sum ipse. quod deleo iniqtates tuas propter me. et peccatorum tuorum non recordabor. Reduc me in meioriam ut iudicemur simul: narrasi quod habes ut iustificeris. Pater tuus p[ro]p[ter] peccauit et in terp[re]tes tui p[ro]uinciarum sunt in me. et contaminaui principes sanctos: dedit ad intermissionem iacob: et israel in blasphemiam.

XLI.

Enī audi iacob serue me: et israel quem elegi. hec dicit dominus facies et formas te: ab eterno auxiliator tuus. Noli timere serue me iacob: et rectissime quem elegi. Eflundā enim aq[ua] sup strietē: et fluēta sup aridā. effundā spissū meum sup semē tuū: et b[ea]ntionē meā sup stirpē tuaz: et germinabūt inter herbas quasi salices iuxta p[er]fluentes aquas. Iste dicit domine ego sum: et ille vocavit in nomine iacob. et hic scribet manus sua domino: et in nomine israel assimilabit. Hec dicit dominus rex israel et redemptor eius dominus exercituum. ego p[ro]p[ter] ego nouissimus et absque me non est deus. Quis similis mei? Vocet et annūciat: et ordinē exponat mihi. ex quo constitui mihi populū antiquū. Utetur et quod vētura sunt annūciet eis. Nolite timere: neque cōturbemini. extūc audiri te feci: et annūciavi. Vos estis testes mei. Numquid enim deus absque me: et formator quem ego non noueris? Plauste idoli oēs nihil sunt: et amātissima eorum non p[ro]derunt eis. Ipsū sunt testes eorum. qui non vidēt neque intellegūt: ut cōfundantur. Quis formauit deum: et sculptile cōflauit. ad nihil vtile: ecce oēs principes eius cōfunduntur. Fabri enim sunt eis homines. Conuenient enim oēs: stabūt et pauebūt: et cōfundētur simul. Faber ferrarius lima opatus est: in prunis et in malleis formauit illud: et opatus est in brachio fortitudinis sue. esuriet et deficiet non bibet aquam et lassescet. Artifex lignarius extendit normas: formauit illud in rūcina. fecit illud in angularibus: et in cir-

cino tornauit illud: et fecit ymaginem viri quasi speciosus hominem habitantem in domo. Succidit cedros: tulit illicem et quercur que steterat inter ligna saltus. Plantauit pinū quāz plunia nutritur et facta est hominibus in focū. Sūpsit ex eis et calcatur est: et succedit et coxit panes: et reliquo opatu est deū et adoratur: fecit sculpitile: et curvatus est an illud. Adiuvū ei cōbussit igni et de medio eius carnes coxit. Comedit pulmentū et saturatus est. et calefactus est et dixit. Yah calefactus sum. vidi formū. Reliquū autem eius deum fecit sculpitile sibi. Cur uas an illud: et adorat illud et obsecrat: dicens. Libera me quod deus meus es tu. Rescierunt neque itel lexerunt. Obliti enim sunt ne videat oculi eorum: et ne intelligat in corde suo. Non recognoscit in mente sua neque cognoscunt neque sentiunt ut dicat. Adiuetatem eius obuissit igni et coxi super carbones eius panes. coxi carnes et comedit. et de reliquo eius idolum faciat: An trūcū ligni p[ro]cidat? Pars eius cinis est. Cor insipit et adorabit illud: et non liberabit animam suam. neque dicet: forte medaciū est in dextera mea. Adiumento h[ab]et iacob et israel. quoniam sum meus tu. Formauit te. sum meus tu israel. non obliuiscaris mei. Reuelui ut nubē iniqtates tuas: et quasi nebulā p[er]turbata tua. Reuertitur ad me. quoniam redemi te. Laudat celi quoniam misericordia fecit dominus: ubilat extrema terre. Resonat mōtes laminationē. saltus et oēs lignū eius. Quoniam redemit dominus iacob et israel gloriabitur. Hec dicit dominus redemptor tuus et formator tuus ex eterno. ego sum dominus facies oīa. extensis celos solos. stabilens terram et nullus cum me. Irrita faciens signa diuinorum. et arios in furorem vertens. Conuertens sapientes retrorsum et scientiam eorum stultam faciens. Suscitans verbum serui sui. et consilium nunciorum suorum compleans. Qui dico hierusalē habitarios et ciuitates iude edificabemini. et deserta eius suscitabo. Qui dico profundo desolare. et flumina tua arefaciam: Qui dico cyro pastor meus es et omnes voluntatem meam complebis. Qui dico hierusalem edificaberis. et templo fundaberis.

XLVI.

Eccl[esiast]us dominus christo

Homo cyro cuius apprehendi dexteram ut subduciam ante faciem eius gentes et dorsa regum vertam. et apriam coram eo ianuas. et porte non claudentur. ego ante te ibo. et gloriosus terre humiliabo. Portas erreas conteram. et vetes ferreos confringam. et dabo tibi thesauros absconditos. et arcana secretorum ut scias quia ego dominus. qui voco nomen tuum deus israel propter seruum meum iacob et israel electum meum. et vocauit te nomine tuo. assimilauit te. et non cognouisti me. ego dominus. et non est amplius extra me non est deus: Accinxisti te et non cognouisti me. ut sciatis hi qui ab ortu solis et qui ab occidente. quoniam absque me non est deus. ego dominus et non est alter. formans lucem. et creans tenebras. faciens pacem. et creans malum. Ego dominus faciens omnia haec. Rorate celi desuper et nubes

Esaias.

pluant iustū apiatū terra & germinet saluatorē.
& iustitia oriatur simul. Ego dominus creavi eū
Ue qui p̄tradicit factori suo. testa de familiis terre
Nuquid dicer lutum figulo suo. qui facis & opus
tuum absq; manibus est? Ue qui dicit patri qd
generas. & mulieri quid parturis? Hec dicit dñs
sanctus israel. plastes eius. Tentura interrogate
me. super filios meos & sup opus manuum mea
rum in mandate mihi. Ego feci terram. & hominez
super eam creavi. Ego & manus mee tetenderūt
celos. & omni militie eorum mandaui. Ego susci
tavi eum ad iustitiam. & omnes vias eius dirigā
Ipse edificabit euitatem meam. & captiuitatem
meam dimittet. non in precio neq; in numeribus
dicit dominus exercitum: Hec dicit dominus.
Labor egypti. & negotiatio ethiopie & sabaim vi
ri sublimes: ad te transibunt et tui erunt Post te
abulabunt vinci manicis pergent & te adorabūt
teq; deprecabuntur. Tantum in te est deus. & nō
est deus absq; te. Uere tu es deus absconditus.
deus israel saluator: Consuli sunt et erubuerunt
omnes simul abierunt in cōfusione fabricatores
errowm. Israel saluatus ē a domino salute eter
na. Nō p̄fundemini et non erubescetis vsq; in se
culum seculi: qz hec dicit dominus creans celos
Ipse deus formans terram & faciens eam: ipse
plastes eius. Non in vanum creavit eam: vt ha
bitaret formauit eam. Ego dominus & non ē ali
us. Nō in abscondito locutus sum. in loco terre
tenebroso. Non dixi semini iacob frustra: quer
te me. Ego dominus loquens iustitiam: annūti
ans recta. Longegamini & venite: & accedite si
mul qui saluati estis ex gentib;. Pescierunt qui
levant signum sculpture sue. & rogant dominum
non saluantem. Annūciare & venite: & cōsiliami
ni simul. Quis auditum fecit h ab initio? Ex tūc
predixi illō. Nuquid non ego dominus. & non est
vltra deus absq; me? Deus iustus & saluans nō
est preter me. Conuertimini ad me & salvi eritis
oēs fines terre qz ego deus & non ē aliis. In me
metipso iuravi: egrediēs de ore meo iustitie vbiū
& nō renegretetur. qz mihi cūr uabitur omne genu
& iurabit omnis lingua. Ergo in domino dicet.
Edee sunt iustitie & impiū. Ad eum venient. & cō
fundentur omnes qui expugnant ei. In domino
iustificabitur & laudabitur oē semē isrl.

Capitulum .XLVI.

Onfractus est bel. contritus est nabo. fa
cta sunt simulacra eorum bestiis & iumen
tis. Onera vestra graui p̄dere vsq; ad
lassitudinem cōtabuerunt. & contrita sunt simul.
Non potuerunt saluare portantem. & anima eo
rum in captiuitatem ibit. Audire me dom⁹ iacob
& omne residuum domus israel: Qui portamini
a meo vtero. qui gestamini a mea vulva Usq; ad
senectam ego ipse. & vsq; ad canos ego portabo.
Ego feci & ego feram. ego portabo & saluabo. cui

assimilastis me & adequastis. & cōparuistis me et
fecistis similem: Qui consertis aurum de saccu
lo. & argentum statera ponderatis. Conducētes
artificem vt faciat deum et peidunt et adorant.
Portant illum in humeris gestantes. & ponētes
in loco suo. & stabit ac de loco suo non mouebit.
Sed et cum clamauerint ad eum non audiet: de
tribulatione non saluabit eos. Abementote istō
& confundamini re dite preuaricatores ad cor. re
cordamini horis seculi. qm ego sum deus et non
est vltra deus. nec est similis mei aūnuntians ab
exordio uouissimū. & ab initio que needum facta
sunt dicens. Consilium meum stabit: & omnis vo
luntas mea fiet. Vocans ab oriente iustum: & de
terra longinqua virum voluntatis mee. & locut
sum & adducam illud: creavi & faciaz illud. Audi
te me duro corde: qui longe estis a iustitia. Pro
pe feci iustitiam meā. nō elongabit: & salus mea
non morabitur. Vabo in sion salutem et in israel
gloriā meā.

Capitulum .XLVII.

Escēde: sede i puluere vgo filia babilō: sc
de in terra. Non est solius filie chaldeorū
quia vltra non vacaberis mollis et tene
ra. Tolle molam & mole farinam: denuda turpi
tudinem tuaz. Discoperi humerū reuelā crura
transi flumina. Reuelabitur iguomunia tua: & vi
debitur opprobriū tuum. Ultionez capiam. & nō
resistet mihi homo. Redemptor noster dominus
exercitum. nomen illius sanctus israel. Sede
tacens & intra in tenebras filia chaldeorum: qz
non vocaberis vltra domina regnorum: Istru
sum super populum meum. contaminavi heredi
tam meam. & dedi eos in manu tua. Nō posui
sti eis misericordias. Super senes aggrauasti u
gum tuum valde. & dixisti: In sempiternum ero
domina: Non posuisti hec super cor tuum ne
qz recordata es nouissimi tui. & nunc audi hec de
licata. habitans confidenter: que dicas in corde
tuo ego sum. & non est preter me amplius. Non
sedeo viciā: et ignorabo sterilitatem. Uenient
duo hec ubi subito in die vna: sterilitas & vidui
tas. Uinuersa uenerunt super te propter multitu
dinem malefitorum tuorum et propter duritas
incantatorum tuorum. vehementem. Et fidutiaz
habuisti in malitia tua: & dixisti. Non est qui vi
deat me. Sapientia tua & sciētia tua hec decepit
te. & dixisti in corde tuo. ego sum. & preter me non
est altera. Ueniet super te malum: & nescies orū
eius. & irruens super te calamitas quam non po
teris expiare. Ueniet super te repēte miseria quā
nescies. Sta cum incantatoribus tuis et cū mul
titudine maleficioz tuoz i qb⁹ laborasti ab ado
lescentia tua. si forte qd proficit tibi: aut si possis si
eri fortior. Defecisti i multitudine filioz tuorum
Stent et saluent te angues celi qui cōtemplabā
tur sidera et suppūtabant menses: vt ex eis annū
ciarent ventura tibi. ecce facti sunt quasi stipula:

Esaias.

ignis combussit eos. Non liberabunt animaz su
an de manu flammæ: non sunt præne quibus ca
lesiant: nec focus ut se deant ad eum. Sic facta
sunt tibi: in quibusq; laborauerat. Negotiatores
tui ab adolescentia tua: vnuusq; i via sua errau
runt. Non est qui saluer te.

Capitulum. .XLVIII.

a Udite hec domus iacob qui vocamini no
mine israel: et de aquis iuda existis: quia
iurasti in nomine domini: et dei israel re
cordamini. non in veritate neq; in iustitia. De ci
uitate enim sancta vocati sunt: et sup deum israel
constabiliti sunt. Dominus exercitu nomi ei.
Præiora extunc annunciaui et ex ore meo extierūt.
et audita feci ea. repente operatus suz et venerūt
Sciui enim quia durus es tu. et nervus ferreus
ceruir tua. et frōs tua erca. Redixi tibi extuc. an
q; veniret idicau tibi. ne forte diceres. idola mea
fecerunt hec. et sculptilia mea conflatilia manda
uerunt ista. Que audisti vide oia. vos autem nō
annūciastis. Audita tibi feci uoua extunc et cōser
uata sunt q; nescis. Nūc creata sunt et nō extunc.
et ante diē. et nō audisti ea. ne forte dicas. ecce ego
cognoui ea. Neq; audistis neq; cognouistis ne
q; extuc aperta est auris tua. Scio eni quia pua
ricans puaricaberis. et transgressori et vtero vo
caui te. Propter nomi meū lōge faciam furore
meuz: et laude mea infrenabo te ne interreas: ecce
excoxi te sed nō quasi argentū. elegi te in camino
paupertatis. Propter me ppter me faciaz. ut non
blasphemer et gloriaz meaz altari nō dabo. Audi
me iacob. et israel quē ego voco. ego ipse. ego p̄m
et ego nouissimus. Manus quoq; mea fundauit
terraz. et dextera mea mēsa est celos. ego vocabo
eos. et stabū simul. Cōgregami oēs vos et audi
te. Quis de eis annūciauit hec: Dñs dilexit euz
faciet voluntatē suaz in babylone. et brachiū suum
in chaldeis. ego locutus suz et vocau euz. adduxi
eū et directa est via eius. Accedite ad me. et audite
hoc. Nōa principio in abscondito locutus sum. ex
tempore anteq; fierēt ibi eram. et nūc dñs deus mi
sit me et spiritus eius. Hec dicit dñs deus redem
ptor tuus sanctus isrl. ego dñs deus tuus docēs
te vtilia. gubernans te i via qua ambulas. Utinā
attēdissel mādata mea. Facta fuisset sicut flumen
partua. et iustiti tua sic gurgites maris. et fuisset
q; si harena semē tuum. et stirps vteri tui ut lapilli
ei. Non interisset et nō fuisset attritū nomi eius
a facie mea. Egregimi de babylone. fugite a chal
deis. In voce exultationis annūciate. auditum
facite hoc. et afferte illud usq; ad extrema terre.
Vicite. Redemit dominus seruum suum iacob.
Non sitierunt in deserto cū educeret eos. Aquā
de petra produxit eis. et scidit petram et fluxerūt
aque. Non est par impius dicit dominus.

Capitulum. .XLIX.

a Udite insule et attendite populi de longe
Dominus ab vtero vocauit me: de ven

tre matris mee recordatus est noīs mei. Et posu
it os meum. quasi gladium accutum. in umbra
manus sue protexit me. et posuit me sicut sagittaz
electaz. In pharetra sua abscondit me: et dixit mi
hi. Seru' me' es tu israel: q; i te glouabor. et ego
dixi: In vacuū laborau: sine causa et vane forti
tudine meam columpsi. ergo iudiciū meū cuz do
mino et opus meuz cum deo meo. et nūc hec dicit
dñs formans me ex vtero seruū sibi: vt reducam
iacob ad eū. et israel nō congregabitur. et glorifi
catus suz in oculis dñi: et deus me' factus est for
titudo mea. et dixit: Idarum est vt sis mibi seru'
ad suscitandas tribus iacob: et feces israel cōuer
tendas. Dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea
usq; ad extremū terre. Hec dicit dñs. redemptor
israel. sanctus eius: ad cōceptibilē aliaz ad abomi
nationē gentē: ad seruū dñorū: Reges videbunt
et cōsurgent p̄cipes et adorabūt ppter dñm q;
fidelis est: et sanctū israel qui elegit te. Hec dicit
dñs: In tpe placito exaudiri te: in die salutis au
xiliatus suz tui. et seruani te et dedi te in fedus po
puli vt suscitares terraz et possideres hereditates
dissipatas: vt diceres his qui vincet sint: exite. et
his qui in tenebris reuelamini. Sup vias pascē
tur et in obus planis pascua eoru. Nō esurient
neq; sitiēt: et nō peccaret eos estua et sol: q; misera
tor eoz reget eos: et ad fontes aquaz potabit eos
Et ponam oēs mōtes meos in viā: et semite mē
eraltabunt. ecce iste de longe veniēt: et ecce illi ab
aquelone et mari: et isti de terra australi. Lauda
te celi et exultz terra: ubilatē mōtes laudē: q; cō
solatus est dominus populū suu: et pauperum
suo q; misericordit. Et dixit syon: dreliquit me do
minus: et dñs oblitus est mēi. Nūquid oblinisci
potest mulier insantem suu: vt nō miseratur filio
vteri sui: et si illa oblitera fuerit: ego tamen nō obli
tiscar tui. ecce in manibus meis descripsi te: mu
ri tui coram oculis meis semp. Venerūt strueto
res tui destruentes te. et dissipantes a te exhibunt.
Leua in circūlū oculos tuos et vide: oēs isti con
gregati sunt: yenerunt tibi. Vino ego dicit domi
n⁹. q; oib⁹ his velut ornamento vestieris et circūla
bis tibi eos q; si spōsa. Quia debta tua et solitudi
nes tue et terra ruine tue: nūc agustia erūt p habi
tatoribus et lōge fugabunt q; abscondebant te. Ad
huc dicēt in auribus tuis filii sterilitatis tue: An
gustus est mibi locus: fac spatiū mibi ut habitez.
Et dices in corde tuo. Quis genuit mibi istos:
ego sterilis et nō paries trāsmigrata et captiva:
et istos quis enutriuit: Ego desflitura et sola: et isti
vbi hic erant: Hec dicit dominus deus. ecce leua
bo ad gentes manum meam. et ad populos exal
tabo signum meum. Et offeret filios suos in yl
nis: et filias suas super humeros portabunt. Et
erunt reges nutrici tui: et regine nutrices tue.
Vultu in terra dimissō adorabunt te: et puluerē
pedum tuorum lingent. Et scies quia ego domi
nus: super quo nō confundetur qui expectant eū

Esaias.

Munqđ tolletur a forti preda. aut quod captuz fuerit a robusto saluū cē poterit. Quia hec dicit domin⁹. Et quidem et captiuitas a forti tolletur: et qđ ablatum fuerit a robusto saluabif. Eos vero qui indicauerūt te ego iudicabo. et filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnisbus suis et quasi musto sanguine suo ineibriabunt. Et sciet ōnis caro qđ ego domin⁹ saluans te. et redemptor tuus fortis iacob.

.L.

Ec dicit dñs. Quis ē h̄ liber repudiū ma
b tris v̄fē: quo dimisi eam? Aut quis est cre
ditor me⁹: cui vendidi vos? Ecce enim in
iniquitatib⁹ v̄fis venditi estis. et in scelerib⁹ v̄fis di
misi matrem vestrā. qđ veni et nō erat vir. vocauī
et n̄ erat qđ audiret. Nūqd abbreviata et puula fa
cta est man⁹ mea vt nō possim redimere. aut nō
ē in me virtus ad liberandū? Ecce in irepatiō
mea deſtū faciā mare: ponam flumina in ſiccūz.
Et putreſcent pifces ſine aqua: et morientur in
ſiti Induā eclos tenebris et ſacum ponā opimē
tum eorū. Dñs dedit mihi linguam eruditam: vt
ſciām ſuſtentare eum qđ laſſus ē v̄bo. Erigit māe
mane erigit mihi aurem. vt audiā ſuſti magiſtr⁹.
Dñs de⁹ apuit mihi aurē. ego aut nō p̄tradico.
retroſum nō abii. Cōp⁹ meū dedi p̄cūtiēb⁹.
et genas meas vellentib⁹. Faciem meā nō auerti
ab increpatib⁹ et p̄ſpuentib⁹ ī me. Dñs deus au
xiliator me⁹. et ideo non ſum p̄fusus. Jō poſui fa
ciem meam. vt petram duriflum: et ſcio qm̄ non
p̄fundar. Iuxta eſt qui iuſtificat me. Quis p̄tra
dicit mihi ſtemus ſimul? Quis eſt aduersari⁹
meus? Accedat me. ecce dñs deus auxiliator me⁹.
Quis eſt qui p̄demnet me? ecce omnes qui ve
ſtimentum pterentur. et tinea comedet eos. Quis
ex vobis tunēs dñm. audiens vocem ſerui ſui?
Quis abulauit in tenebris et nō eſt lumē ei. Spe
ret in nomie dñi. et inuitat ſup deū ſuū. Ecce vos
omnes accendentes ignē accincti flammis. Am
bulate in lumine ignis v̄ri. et in flāmis qđ ſucce
ditis. De manu mea factum eſt hoc vobis. In
doloribus dormietis. .LI.

Uide me qđ ſequimi quod iuſtum eſt:
et queritis dñm. Attēdite ad petrā vñ ex
cisi eſtis. et ad cadaverā laci d̄ qđ preciſi eſtis.
Attēdite ad abraā p̄fēm v̄fm: et ad ſaram que pe
pit vos. Quia vñ vocauī cum: et bñdixi ei: et m̄l
tiplicauī cum: Et ſolabif ḡ ſion: et p̄ſolabitur oēſ
ruinas eius. et ponet deſertum eius qui deliti
aſ: et ſoliditudinē ei⁹ qđ ſi hortū dñi. gaudiū et letitia
inuenies in ea: gratiarū actio et uox laudis. Attē
dite ad me popul⁹ me⁹: et trib⁹ mea me audite. qđ
lex a me exiſt. et iuditū meū in lucē p̄ploꝝ requi
eſcat. Prope eiuſtus me⁹. egressus eſt ſaluator me
us. et brachia mea populos iudicabunt. Abiſſe iſu
le expectabunt. et brachiū meū ſuſtinebūt. Leuate
in celū oculos v̄ros. et videte ſuſ terra deorsū. qđ
celi ſicut ſum⁹ liqueſcent. et terra ſicut veſtimētū
atteretur: et hitatores ei⁹ ſicut hec interibunt. Sa

lus aut̄ mea in ſempiternū eſt. et iuſtitia mea nō
deficit. Audite me qđ ſcitis iuſtum. p̄plus meus
lex mea in corde eoz. Nolite timere opprobrium
hominiū: et blaſphemias eorum ne metuatis. Si
cut enim veſtimentum ſic comedet eos vermis
et ſicut lanam ſic decorabit eos tinea. Sal⁹ autē
mea in ſempiternū eſt: et iuſtitia mea in genera
tiones generationū. Conſurge conſurge induere
fortitudinē brachium dñi. Conſurge ſicut in die
bus antiquis in generationib⁹ ſeculorū. Nunquid
nō tu pefuſisti ſuplum vulnerasti. draconē? Nū
quid non tu ſiccaſti mare: aquā abyssi veheſen
tis? Qui poſuisti p̄fundum maris viā. ut transi
rent liberati. et nunc qui redempti ſunt a domino
reuerteruntur: et venient in ſion laudantes: et letitia
ſempiterna ſuper capita eorum. Gaudiū et letiti
am tenebūt: fugiet dolor et gemitus. ego p̄e
labor vos. Quis tu vt timeas ab homine morta
li et a filio hominis. qđ quaſi ſenum ita arescit. et ob
litus es dñi factoris tui. qđ tetendit celos. et ſuſda
uit terram. et formidasti iugiter tota die a facie fu
rouis ei⁹ qui te tribulabat. et pauerat ad p̄dēdū.
Ubi nūc eſt furor tribulantil? Cito veniet gradi
ens ad aperiendum: et non interficiet vſq; ad in
termitionem: nec deficiet panis ei⁹. Ego aut ſum
dñs deus tuus qui conturbo mare et intumescut
ſuctus eius. dominus exercituum nomen meum
Pofui verba mea in ore tuo. et in ymbra manus
mee proteri te. vt plantes celos et ſundes terram
et dicas ad ſion. populus meus es tu eleuare. ele
uare. conſurge hieruſalem. que bibiſti de manu
domini calicem ire eius. Uſq; ad ſuſdum calicis
ſoporis bibiſti. et potasti vſq; ad ſeces. Nō ē qui
ſuſtēt eā ex omnib⁹ filiis quos gennit. et non eſt
qui apprehendet manum ei⁹ ex oib⁹ filiis quos
enutriuit. Huius ſūt qđ occurrerūt tibi. Quis p̄ri
ſtabitur ſuper te. Haſtitas et contritio et famas
et gladius. Quis conſolabitur te? Filii tui pro
iecti ſunt dormierunt in capite omnium viarum
ſicut ouř illaquaſat⁹. pleni indignatiō dñi incre
patiō dei tui. Idcirco audi hec pauperenla. et
ebria non a uino. Hec dicit dominator tu⁹ domi
nus. deus tuus. qđ pugnauit p̄ populo ſuo. ecce tu
li de manu tua calicem ſoporis. ſuſdū calicis in
dignatiō mee. Nō adiutia ui bibas illuz ultra
et ponā illum in manu eoz qui te humiliauerunt
et dixerūt aie tue incuruare vt trāſēam⁹. et poſui
ſti vt terrā corpus tuū. et qđ ſi viā trāſēutib⁹. LII.
Conſurge conſurge iduere fortitudie tua
Iuſion. Induere veſtimentis glorie tue hie
rusalem ciuitas sancti. quia non adiutet
dūs. Executere de puluere. conſurge. ſede hieru
ſalem. Solue vincula colli tui captiuua filia ſion.
quia hec dieit dominus. Gratis veſtundati eſtis
et ſine argento redimemini. Quia hec dicit domi
nus deus. Juſgyptum deſcendit populus me⁹
in principio vt colonus eſſet ibi. et affur absq;

Esaias.

Villa cauſa caluniatus est eum. et nūc qd mihi est
hic dicit dñs: Qm̄ ablat⁹ est ppl⁹ meus gratis.
Dñatores ei⁹ iniq⁹ agunt dicit dñs. et iugiter tota
die nomē meū blasphemaf. ppter hoc scit ppl⁹
me⁹ nomē meū in die illa. q̄ ego ipse q̄ loqbar ec
ce adſuz. q̄ pulcri ſup mótes pedes ánūciantis
et pdicatis pacē: annuciatis bonus. pdicatis ſalu
tē. dicetis. Syon regnabit de⁹ tu⁹. Vox ſpeculato
rū tuorū. Levauerūt vocē: ſil laudabūt. q̄ oculo
ad oculū videbūt cū querterit dñs syon. Gaude
te et laudate ſi defta hieſtī: q̄ cōſolat⁹ eñ dñs po
pulū ſuum. redemit hieſtī. Paravit dñs bra
chiū ſcm̄ ſuū in oculis oiu⁹ gētiū. et videbūt oēs
fines terre ſalutare dei nr̄i. Recedite recedite ex
ite inde. polluti nolite tangere. exite d̄ medio ei⁹
mūdam⁹ q̄ fertis vafa dñi. Qm̄ nō i tumultu exi
bitis. nec in fuga pperabitis. Precedet enī vos
dñs. et cōgregabit vos de⁹ iſrael. ecce intellig⁹ ſu⁹
me⁹. et exaltabit et eleuabit et ſublimis erit valde.
Sicut obſtupuerunt ſup te multi. ſic ingluoſus
erit inter viros aspect⁹ ei⁹. et forma ei⁹ inter filios
hōium. Iſte aſpget gētes multas. ſup ipm pte
būt reges os ſuū. Quia qb⁹ nō ē narratuz de eo
viderūt. et q̄ nō audierūt pteplātūt. .LIII.

Uis credidit auditui nr̄o: et brachiū dñi
q̄ cui reuelatū ē: et aſcēdet ſi vglū coraz
co. et ſicut radir d̄ terra ſitiētī. Hō ē ipē
eineqz decor. et vidim⁹ eū et nō erit aspect⁹. et de
ſiderauim⁹ eū deſpectū et nouiſſimū viroy. viro
doloz et ſcietē infirmitatē. et q̄ſi abſcdit⁹ vultus
ei⁹ et deſpect⁹. vñ nec reputauim⁹ eū. Uere lágu
res nr̄os ip̄e tulit. et dolores nr̄os ip̄e portauit. et
nos putauim⁹ eū q̄ſi leproſuz: et pculuz a deo et
būliatū. Ip̄e aut̄ vulnerat⁹ ppter iniquates no
ſtras: attrit⁹ ē ppter ſcelera nr̄a. Diciplia pacis
nre ſup eū: et luore ei⁹ ſanati ſim⁹. Dēs nos q̄ſi
oues errauim⁹: vnuſq̄ ſuū in viā ſuā declinauit: et
poſuit dñs in eo iniquitatē oiu⁹ nr̄oy. Oblat⁹ ē q̄
ip̄e voluit: et n̄ aperiet os ſuū. Sicut ouis ad occi
ſionē duceſ. et q̄ſi agn⁹ corā tōdētē ſe obmutet et
et nō aperiet os ſuuz. Hē anguſtia et de iudicio ſb
lat⁹ ē. H̄natiōne ei⁹ q̄s enarrabit: Quia abſciſus
erit de terra viuētiū. Popter ſcel⁹ pphl̄ mei peu
ſi eū. et dabut ipios p ſepultrā: et diuites p mor
te ſua: eo q̄ iniquitatē nō fecerit: neqz dol⁹ fuerit in
ore ei⁹ et dñs voluit cōterere eū in iſfirmitate. Si
poſuerit p petō aiaſ ſuā videbit ſemē lōgeuz et
volūtas dñi i manu ei⁹ dirigeſ. p eo q̄ laborauit
aia ei⁹: videbit et ſaturabit. in ſcia ſua iſtificabit
ip̄e iſt⁹ ſu⁹ me⁹ mltos: et iniquitates cox ip̄e porta
bit. Ideo diſpiā ei plurimos et fortū diuidet ſpo
lia: p eo q̄ tradidit in mortē aiaſ ſuaz: et cū ſcele
ratis reputat⁹ eſt. et ip̄e peccata multoꝝ tulit: et p
transgressoribus rogauit. .LIV.

I Auda ſterelis q̄ nō paris: dec̄ta laudeſ
et hūni q̄ nō pariebas: qm̄ multi filii de
ſerte magis q̄z ei⁹ q̄ habebat viruz dicit dñs. Di
lata locū ſc̄tōiū tui: et pelles tabernaculoz tuorū

extēde. Ne parcas. Lōgos ſac funiculos tuos: et
clauos tuos consolidā. Ad dexteram enī et leuam
penetrabis: et ſemē tuum gentes hereditabit: et
ciuitates desertas ihabitabit. Moli timere: quia
nō cōfundēris neqz erubescēs. Non enī te pude
bit. quia cōfusioſis adoleſcētie tue obliuſceris: et
opprobriū viduitatis tue nō recordaberis ampli⁹
Quia dñabitur tui qui fecit te. dominus exerci
tuum nomē eius: et redemptor tuus sanctus iſrl̄:
deus ois terre vocabit. Quia vt mulierez derelī
ctam et merentē ſpiritu vocavit te dñs: et vxorē ab
adolescentia abiectam. Dixit dñs tuus. Ad pun
ctū in modico dereliqui te: et in miseratiōib⁹ ma
gnes cōgregabo te. In momēto indignatiōis ab
ſcōdi faciē meam parūper a te: et in misericordia
ſempiterna mifertus ſuū tui. Dixit redēptor tu⁹
dñs. Sicut in diebus noe iſtud mihi eſt: cui iura
ui ne inducerē aquas deluvii ultra ſupra terram.
ſic iuraui et nō iraſcar tibi et nō increpē te. Hō
tes enīz cōmóuebūt et colles cōtremiſcēt. miſe
ricordia aut̄ mea non recedet a te. et ſedus pacis
mee nō mouebit. Dixit miſerator tu⁹ dñs. Hō au
pcula tēpeſtate cōuulſa abſqz villa cōſolatiōe ec
ce ego ſternā p ordinē lapides tuos. et fundabo te
in ſapphyris. et ponā iaspide ppugnacula tua. et
portas tuas in lapides ſculpos. et omnes termi
nos tuos in lapides deſiderabiles. Uniuerosiſ
filios tuos doctos a domino et multitudinē pacis
filius tuus et in iuſtitia fundaberis. Recede pro
cul a calūnia. quia nō timebis: et a paurore. q̄ nō
appropiabit tibi. ecce accola veniet. q̄ nō erat
mecū. aduenia quondā tuus adiūgef tibi. ecce ego
creau fabrū ſuſſlantē in igne pumas. et pſerentē
vas in opus ſuū. et ego creau interſectorē ad diſ
perdendū. Quia vas qđ victuz eſt cōtra te non
dirigel. et omnē lingua ruiſſtētē tibi. in iudicio iu
dicabis. Hēc eſt hereditas ſeruorū domini. et iu
ſtitia apud me dicit dominus. .LV.

Uñnes ſitientes venite ad aquas et qui
o nō habetis argētū. properate. emite et
comedite. Venite emite abſqz argento et
abſqz villa cōmutatiōe. vñbi et lac. Quare appē
ditis argētū nō in panibus. et labore vestrū nō
in ſaturitate. Audite audiētes me et comedite bo
nū: et delectabitur in crassitudine anima vestrā.
Incline aurē vestrāz et venite ad me. audite. et
vivet anima vestrā. et ſeriā vobisē pacū ſemp
ternū. miſericordias dāvid fidelis. Ecce testē po
pulis dedi eum. duce ac preceptorē gentibus. Ec
ce gentem quam nesciebas vocabis et gētes que
nō cognouerūt te. ad te currēt. ppter dominum
eum tuū et sanctum iſrael. quia glorificauit te.
Auerite dominū dum inueniri potest. inuocate
i dum ppe eſt. Bereliquat impius viā ſuā. et
vir iniquus cogitationes ſuas. et reuertat ad do
minū et miserebitur ei⁹. et ad deū nr̄m qm̄ mult⁹
eſt ad ignoscēdū. Hō enī cogitationes mee cog
tatiōes vestrē. neqz vie vñe mee dicit domin⁹.

¶ in d' papplo dom

Esaias.

Quia sicut exaltant celi a terra. sic exaltate sunt
vie mee a viis viris. et cogitationes mee a cogitati-
bus viris. et quod descendet ille ex mixta de celo et illuc non
revertitur. sed inebriat terram et confundit eam et germe-
nare eam facit. et dat semen sereti. et panes come-
denti. sic erit probum meum quod egredietur de ore meo
Non reuertetur ad me vacuum: sed quicunque volui et pro-
sperabis in his. ad quod misi illud. quia in letitia egre-
diemini et in pace deducemini: Non obtes et collegete ca-
tabunt coram vobis laude. et oia ligna regionis plan-
dent manu. Pro salicula ascendet abies et per virtutem
crescit myrtus. et erit dominus noius in signum eter-
num quod non auferetur.

b Ecce dicit dominus. Custodite iudicium et facite
iustitiam. quod iuxta est salus mea ut ueniat. et
iustitia mea ut reuelet. Beatus vir qui facit Iustitiam et filius
bonis apprehendet istud. Custodiens sabbatum
ne polluat illud. custodiens manus suas. ne faciat oē
malum. Et non dicat filius aduenire quod adheret domino
dices: Separatione diuidet me dominus a populo suo. et
non dicat eunuchus. ecce ego lignum aridum. Quia
hec dicit dominus eunuchis. Qui custodierunt sabbatu-
mam meam et elegerint quod ego volui et tenuerit sed me
cum. dabo eis in domo mea et in muris meis locum
et nomen melius a filiis et filiabus. Nomine seipsum
dabo eis quod non pibit. Et filios aduenire quod adheret
domino ut colat eum: et diligent nomen eius ut sint ei
in servos. oēs custodiētem sabbatum ne polluat illud.
et tenentem sed meum. adducat eos in motem sanctum
et letificabo eos in domo orationis mee Holocausta
eorum et victime eorum placebūt mihi. super altari meo
quod domus mea domus orationis vocabitur cunctis
populis. ait dominus deus qui congregat dispersos israel.
Adhuc congregabo ad eum congregatos eius. Omnes
bestie agri venite ad deuorandum uniuersitatem bestie
saltus: Speculatorum eius ceci oēs. nescientiū
canes muti non valentes latrare. videntes vanam
dormientes et amantes somnia. et canes ipsudentissimi
mi nescientiū saturitatē. Ipsi pastores ignorauerūt
intelligētiā. Oēs in via sua declinauerūt. unus
quisque ad auaritiā suā a summo usq; ad nouissimum
veniente sumam vnu et ipse amur ebrietate. et erit
sicut hodie sic et cras. et multo amplius. LXXVII.

i Ubi perit et tu non es qui recognoscere in corde suo: et
viri mie colliguntur. qui non es qui intelligat.
A facie enim militie collectus es in isto. Veniet
pax recubescet in cubili suo. qui abulauit in direc-
tione sua: Vos autem accedite huc filii auguriatri
eis. semine adulteri et fornicarie. Super quem lufistis.
Super quem dilatastis os: et ecclesiis linguam: Num
quod non vos filii scelesti. semine medax? Qui solam
iudicis subter omne lignum frondosum. imolates pu-
los et torrentibus. subter eminetes petras. In pribus
torrentibus ps tua. hec es soror tua. Et ipsi effundisti
libamen: obtulisti sacrificium. Numquid super his non
indignabor? Super motem excelsum et sublimem
posuisti cubile tuum et illuc ascendisti ut immola-
res hostias. Et post ostium et retro postem posu-

isti memoriale tuum: quia iuxta me discopuisti
et suscepisti adulterum. Dilatasti cubile tuum: et
pepigisti cum eis fedus. Silexisti stratum eorum
manu aperta et ornasti te regio vnguento. et mul-
tiplicasti pigmenta tua. Non sis legatus tuos per
culum. et humiliata es usq; ad inferos. In multiudi-
ne vie tue laborasti: nec diristi. quiescam. Ultimam
manus tue inuenisti. Propter ea non rogasti. per
quo sollicita timuisti. quod mentita es et mei non es
recordata. neq; cogitasti in corde tuo. quod ego tacet
et quasi non uidens. et mei obliterata es. Ego annunciaro
iustitiam tuam. et opera tua non permaneunt tibi. Tu
clamaueris liberetur te congregati tui. et oēs eos au-
ferent ventus. tolleret aura. Qui autem fiducia habet mei
hereditabit terram. et possidebit motem semini meum. et
dicatur. Ut facite. probete iter. declinate de semita.
auferete offredicula de via populi mei. Quia haec dicit
excelsus et sublimis habitat eternitatem. et semini nomine
eius in excelso et in seco habitas. et cum spiritu et humili spū
ut vivificet spiritum humiliū. et vivificet cor contri-
torum. Non enim in semiperpetuum litigabo. neq; usq; ad
finem irascar. quod spiritus a facie mea egredietur. et flat
ego faciam. Propter iniquitatem auaritie eius iratus sum
et percussi eum. Abscondi et indignatus sum. et
abut vagus in via cordis sui. Vias eius vidi et
sanau eum. et reduxi eum et reddidi consolaciones
ipsi et lugentibus eius. Creauit fructum labiorum
pacem. pacem ei qui longe est. et qui propter diuinum
minus et sanau eum. Impium autem quasi mare fer-
uens quod quiescere non potest. et redundant fluctus
eius in conculationem et lutum: Non est pax im-
pia dicit dominus.

LXXXIII.

Lamane ne cesses. quasi tuba exalta vo-
cem tuam et annuncia populo meo scie-
ra eorum. et domui iacob peccata eorum.
Ne etenim de die in diem querunt. et scire vias
meas volunt. quasi gens qui iustitiam fecerit.
et que iudicium dei sui non dereliquerit. Rogant
me iudicia iustitiae et appropinquare deo volunt.
Quare ieiunium. et non aspergisti. humiliatus
animas nostras et nescisti: Ecce in die ieiuniū ve-
stri inuenies voluntas vestra. et oēs debitores ve-
stros repetitis. Ecce ad lites et ad contentiones ie-
iunatus. et peccatis pugno impie. Adolite ieiuna-
re sicut usq; ad hanc diem ut audiatur in excelsis cla-
mor vester. Numquid tale est ieiunium quod elegi. per
diem affligere hominem aliam suam? Numquid con-
torquere quasi circulum caput suum. et laccuz et
cinerem sternere? Numquid istud vocabis ieiuniū.
et diem acceptabilem domino? Nonne hoc est magis
ieiunium quod elegi? Dissolue colligatiōes ipie-
tatis: solue fasciculos deprometes. Invite eos
qui contracti sunt liberos. et omne onus dirupe.
Frange esurienti panem tuum. et egenos vagos
usq; induc in domum tuam. Cum videris nudum
operi eum. et carnem tuam ne despereris. Tunc
erupet quasi mane lumen tuum. et saitas tua cinque onces
et anfibit facie tuā iustitia tua et gloria domini colligat te

Esaias.

Tunc invocabis et dominus exaudiet: clamabis: et dicas
ecce adsum. Si abstuleris de medio tui catenam
et desieris excedere digitum: et loquendus non possit. Cum
effuderis esuriem aiaz tuam et aiaz afflictam fumeum
ris. oculi in tenebris lux tua. et tenebre tue erunt
sicut meredes. et requie tibi dabit dominus deus tuus
semp. et ipse libet splendorem aiaz tuam. et ossa tua libera-
bit. et eris quasi horum irriguus. et sicut fons aquarum
cum non deficit aqua. et edificabut in te debita seculo-
rum. fundameta gratiarum et gratiarum suscitabitis. et
vocaberis edicator sepium. auertes semitas in qua
est. Si auerteris a sabbato pedem tuum. facere volu-
tatem tuam in die secundum meo. et vocaueris sabbatum
delicatum et secundum dominum gloriosum. et glorificaueris eum
cum non facis vias tuas et non inuenis voluntas tua
ut loquaris hominem: tunc delectaberis super domino. et su-
stollam te super altitudines terre. et cibabo te here-
ditate iacob patris tui. os enim domini locutus est. LIX.

Cum non est abbreviata manus domini ut salua-
re nequeat. neque aggrauata est auris eius
non exaudiatur. sed iniuriantes vobis diuiserunt
inter vos et deum vestrum. et peccata vestra absconderunt
facientes ei a vobis ne exaudiaret. Unde enim vestre pol-
lute sunt sanguine. et digitus vestri iniuriae. Labia
vestra locuta sunt medacium. et lingua vestra iniuriae
fatur. Non est quod innocet iustitiam. neque est qui
iudicet vere. sed confidit in nihil. et loquuntur vani-
tates. Coepit labor et pepererunt iniuriam
dua aspidum ruperunt. et telas arance texuerunt
Qui comederit de ovis eorum morietur: et quod con-
fotum est erumpet in regulum. Tele eorum non erunt
in vestimentum. neque operierunt operibus suis. Opa-
corum opa inutilia. et opera iniuriae in manibus eo-
rum. Pedes eorum ad malum currunt. et festinant et ef-
fundant sanguinem innocentem. Coagitationes eorum co-
gitationes inutiles. Vestigia et contumelias in viis eo-
rum. Via pacis nescierunt. et non est iudicium in gressibus
eorum. Semite eorum incurvantur sibi. ois que calcat. et
eis ignorat pacem. Propter hoc elongatus est iudicium
a nobis. et non apprehendet nos iustitia. Expectauimus
in lucem et ecce tenebre. splendorem. et in tenebris abu-
lauimus. Palpauimus sicut ceci parietem. et quasi absque
oculis attractaum. Impinguem meridie quasi in te-
nebris. in caliginosis quasi mortui. Ruggiem quasi
vixi oes. et quasi collubie meditantes gemem. Expecta-
uimus iudicium et non est. salutem et elongata est a nobis
Multipliante sunt enim iniuriae nostre coram te. et
peccata nostra renderunt nobis. Quia scelerata no-
stra nobiscum. et iniuriae nostras cognouimus. pec-
care et metiri contra dum. et auersi sumus de corda verba
medacii. et couersus est retroversus iudicium. et iustitia
logie stetit. quod coruit in platea veritas. et equitas
non potuit ingredi. et facta est veritas in obliuione
et qui recessit a malo. pote patitur. et vidit dominus
et malum apparuit in oculis eius. quia non est iudi-
cium. Et vidit deus quia non est vir. et aporatus est

quia non est qui occurrat. et saluabit sibi brachium
suum. et iustitia eius ipsa confirmavit eum. Indutus est
iustitia et lorica. et galea salutis in capite eius. In-
dutus est vestimentis ultioribus et optus est quasi paleo-
zeli: sicut ad vindictam quasi ad retributionem indi-
gnationis hostibus suis et vicissitudinem inimicis suis
Insulis vice reddet. et timebit qui ab occidente.
nomen domini: et qui ab ortu solis gloriam eius. Cum ve-
nerit quasi fluminis violentus quem spiritus domini cogit: et ve-
nerit syon redemptor: et eis qui redeunt ab iniuria
te in iacob dicit dominus. Hoc sedes mea cum eis dicit
dominus. Spiritus meus qui est in te et verba mea quae
posui in ore tuo. non recedent de ore tuo: et de ore
seminis tui dicit dominus: amodo vosque in semper
ternum. LX.

Urge illuminare hierusalem quia venit lu-
men tuum et gloria domini super te orta est. Quia
ecce tenebre opient terram: et caligo plus
super te autem oculi domini: et gloria eius in te videbitur
Et abundabunt genites in lumine tuo: et reges in splendo-
re oris tui. Leua in circuitu oculos tuos et vide oes
istius congregati sunt. venerabunt tibi. Filii tui de longe
venient: et filie tue de latere surgent. Tunc videbis et
afflues et mirabilis et dilatabilis cor tuum quod conuersa
fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium ve-
nerit tibi. Inundatio camelorum opiet te: dromeda-
ru madian et effa. Dives de saba venient aurum et ibi
deserentes: et laude domino annuntiantes. Omnes pecus ce-
dar congregabunt tibi: arietes nabaoth misstrabunt
tibi. Offerent super placibili altari meo: et domum
maiestatis mee gloriantur. Qui sunt isti qui ut nubes
volant et quasi colubae ad fenestras suas: Unde enim insu-
le expectant et naues maris in principio: ut adducant
filios tuos de longe. Argentum eorum et aurum eorum cum
eis non domini dei tui et secundum israhel: qui glorificauit te. et
edificabunt filii peregrinorum muros tuos et reges eo-
rum misstrabunt tibi. In indignatione enim mea percussit
te: et in reconciliacione mea misericordia tua. et apientur
porte tue iugiter: die ac nocte non claudetur: ut ause-
rata te fortitudo gentium: et reges eorum adducantur. Dives
enim et regnum quod non fuerit tibi. pilibus et genitibus solitu-
dine vastabuntur. Gloria libani ad te venient: abies et
buxus et pinus silvam ad ornandum locum sanctificandi me: et
locum pedestre meum glorificabo. et venient ad te curvi
filii eorum qui humiliauerunt te. et adorabunt vestigia pe-
dum tuorum oes qui detrahebant tibi: et vocabunt te cui
tate domini syon sancti israhel. Pro eo quod fuisti derelicta
et odio habita. et non erat qui per te transiret: po-
nam te in superbia seculorum gaudium in genera-
tionem et generationem: et surges ad gentium et
lambilla regum lactaberas. et scies quia ego dominus
tuans te: et redemptor tuus fortis iacob. Pro
e afferam aurum: et pro ferro afferam argen-
tum. et pro lignis es. et pro lapidibus ferrum. et
ponam visitationem tuam pacem et prepositos
tuos iustitiam. Non audietur ultra iniurias in
terra tua vastitas et contumelias in termis tuis: et occu-
pabit saluus muros tuos: et portastuas laudatio.

Esatas.

Non erit tibi aplius sol ad lucendū p diem:nec splendor lune illuminabit te.sed erit dñs tibi i lu cē sempiternā. et de tuus in gloriam tuā. Nō oc cidet ultra sol tuus. et luna tua nō minuetur quia dñs erit tibi in lucem sempiternā. et apiebuntur dies luctus tui. Popul⁹ aut̄ tu⁹ oēs iusti vñqz in ppetuum hereditabunt terram. germen plantationis mee. opus manus mee ad glorificādum. Unum erit in mille. et puerus in gētem fortis simam. ego dñs in tpe eius subito faciam istud.

spiritus domini super me .LXI.

eo q̄ vñxerit me. Ad annunciatū mā suetis misit me vt mederer p̄ tritis corde. et predicarem captiuis indulgentiam. et clausis apertione: vt predicarem annum placabile do mino et diem vltionis deo nro vt psolarer ones lugentes. vt ponerem fortitudine: lugentib⁹ siō: et darem eis coronam p cinere. oleū gaudii p luctu palliū laudis p spū meroris. et vocabuntur iea fortis iusticie: plātātō dñi ad glorificādum. et edificabūt deserta a seculo. et ruinas atiqs erigēt et instaurabūt ciuitates defras et dissipatas i generationē et generationē. et stabūt alieni et pascēt pecora vña et filii pegrinor⁹ agricole et vnitores vñ erūt. Ulos aut̄ sacerdotes domini vocabim⁹. ministri dei nostri diceat vob. Fortitudinē gentiū comedetis. et in gloria eoz supbietis: Pro confusione. vña dupli. et rubore: laudabūt patrē eoz. Propter hoc in terra sua duplitia possidebunt letitia sempiterna erit eis. Quia ego dñs diligens iudiciū et odio habens rapinā in holocau stum. et dabo opus eoz i veritate. et fedis perpetuū seriam eis. et scietur in gentib⁹ semen eorū et germē eorū i medio pplorum. D̄es qui viderit eos cognoscet illos. quia isti sunt semen cui bene dixit dñs. Gaudēs gaudēbo i dñō. et exultabit alia mea i deo meo. Quia induit me vestimentis salutis. et indumento iusticie circūcedidit me. quia si sponsum decoratū corona et quasi spōsa: corona monilib⁹ suis. Sicut enī terra pfert germē suum. et sicut horus semen suū germinat. sic dominus de germinabit iustitiā et laudē corā vni uersis gentibus. .LXII.

Propter sion nō tacebo. et ppter hierusa lem nō qescā: donec egreditur vt splendor iust⁹ ei⁹. et saluator ei⁹ vt lápas accen datur. Et videbit gētes iustum tuuz. et cūcti re ges icliti tuū. et vocabitur tibi nomen nouū qd̄ os dñi nominavit. et eris corona glorie i manu dñi. et dyadema regni i manu dei tui. Nō voca ris ultra derelicta. et terra tua non vocabit aplius desolata. Sed vocaberis volūtas mea i. et terra tua inhabitata. Quia cōplacuit domino te. et terra tua inhabitabilis. Habitabit enim iue cum virgine. et habitabunt in te filii tui. Et gau debit sponsus super spōsam et gaudebit super te deus tuus. Sup muros tuos hierusalē constitui custodes tota die et tota nocte iu ppetū non ta

cebunt. Qui reminiscim⁹ dñi ne taceatis et ne de tis silentiū. ei donec stabilitat et donec ponat hie rusalē laudem i terra. Juravit dñs in dextera sua et in brachio fortitudinis sue Si dedero triticum tuū ultra cibū inimicis tuis. et si biberint filii alie ni vinum tuū in quo laborasti. Quia qui congre gabunt illud comedēt et laudabūt dñm. et q̄ cōpor tant illud bibēt in atriu sanctis meis: Transite transite per portas. p̄pate viā pplo. Planū faci te iter. et eligite lapides: et uate signū ad popu los. Ecce dñs auditum fecit in extremis terre. Dicite filie sion. Ecce saluator tu⁹ venit. ecce mer ces eius cū eo. et opus eius corā illo. Et vocabūt eos popul⁹ sanctus. redēpti a dñō. Tu antem ro caberis q̄ sita ciuitas. et nō derelicta. LXIII.

Vis est iste q̄ uenit de edō tictis vestibus de bosra? Iste formosus i stola sua gra diens in multitudine fortitudinis sue. ego qui loquo: iustitiam ppugnator: sū ad saluādum. Quare ḡ ruby ē idumētuū tuū. et vestimenta tua si cut calcatiū in torculari: Torcular calcaui solus et de gētib⁹ nō ē vir mecu: Calcaui eos in furore meo et cōculcaui eos i ira mea. Et aspersus ē san guis eoz sup vestimenta mea. et oia idumēta mea iquinai. Dies enī vltiois i corde meo. ann⁹ tri butiōt mee vēit: Circūspexi et nō erat auxiliator quesui et non fuit qui adiuuaret et saluauit milii brachiū meū: et indignatō mea ipa auxiliata est mihi. Et cōculcaui populos i furore meo: et iebu ui eos i indignatione mea et detraxi i terrā vñitez eoz. Miserationū dñi recordabor: laudē dñi sup oib⁹ q̄ reddidit nobis dñs. et sup multitudinē bo nox dom⁹ israel q̄ largit̄ ē eis h̄z indulgentiā sua: et fm̄ multitudinē mia: suar: et dixit. Ucrūtū pul⁹ me⁹ ē filiū n̄ negātes: et scūs ē ei saluator i oī tribulatiōe eoz. non ē tribulat⁹: et agel⁹ faciei ei⁹ saluauit eos In dilectionē sua et indulgentiā sua ipē redemit eos. et porauit eos. et cūcīs dieb⁹ seculi Ipsi asit ad iuracūdiā puocauēt. et asiliret spūm scīci ei⁹. et querens ē eis in inimicū. et ipē debella uit eos. et recordat⁹ ē dīcī scūli moysi et pplici sui. Ebi ē q̄ eduxit eos de mari cū pastorib⁹ gregis sui. Ebi ē q̄ posuit i medio spūs spūz scīci sui: qui q̄ scidit aq̄s aū eos: et sacrēt sibi nomē sempiter nū: Qui eduxit eos p abyssos q̄ si equū in destro mini ductor ei⁹ fuit: Sic adduxisti pplo tuū. vt faceres tibi nomē glorie. Attēde de celo: ei vide lus tuus et fortitudo tua multitudo viscerū morū et miserationum tuarum: Super me cōtinuerūt se. Tu enim pater noster. et abraam nesciuit nos: et israel ignoravit nos. Tu domine pater noster: redēptor noster. a seculo nomen tuum. Quia nostrum ne timeremus te: Conuertere propter seruos tuos tribus hereditatis tue.

Esaias.

Quasi nihil posse derunt populi sancti tuorum hostes
nisi: cōculauerunt sanctificationem tuam: facti sumus
quasi in principio cum non dñareris nostri: neque in
vocabetur nomen tuum super nos. .LXIII.

Tunc deruperes celos et descendentes
v A facie tua montes defluerent: sicut exu
stio ignis tabesceret: aque arderent igni
ut notus fieret nomen tuum inimicis tuis: a facie
tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia non
sustinchemus. Descendisti: a facie tua montes s̄
fluxerunt. A seculo non audierunt: neque auribus per
ceperunt. Oculus non vidit deus absq; te: que pre
parasti expectatiens. Occurristi iterant et facieti
iustitiam: in viis tuis recordabuntur tui. Ecce tu
iratus es et peccatum: in ipsis sumus semper et
saluabimur: et facti sumus ut imudi oēs nos: et q̄
si pannus mestruare vniuersitatem iustitiae nostre: et ce
cidimus quasi solius vniuersi: et iniquitates nostre
quasi vētus abstulerunt nos. Non est qui inuocet
nomen tuum: qui consurgat et teneat te. Abscondisti fa
ciē tuam a nobis: et allisisti nos in manu iniquita
tis nostre: et nunc domine pater noster es tu. nos
vero lutū: et factor noster tu: et opera manus tua
rum omnes nos. Ne irascaris domine sat: et ne
ultra memineris iniquitatis nostre. Ecce respice
populus tuus omnes nos. Civitas sancti tui facta
est deserta: syon deserta facta est. hierusalē deso
lata. dominus sanctificatiois nostre et glorie nostre
vbi laudauerunt te patres nostri. facta est in exu
stione ignis: et omnia desiderabilia nostra versa
sunt in ruinas. Numquid super his cotinebis te
dñe: tacebis et affliges nos vehementer. .LXV.

Escalerunt me qui ante non interrogabant
q inuenierunt qui non quiescerunt me. Hinc ec
ce ego ecce ego ad gentes que non inuoca
bat nomen meum. expandi manus meas tota die
ad populū incredulū: qui graditur in via non bona
post cogitationes suas. Propterea q ad iracundias pro
uocat me ante faciem meam semper: q imolant in horis
et sacrificant super lateres: q habitant in sepulcris
et in delubris idolorum dormiunt. q comedunt carnem
suillā: et ins pphanū vasis eorum: q dicunt recede a
me non appropiques mihi. q imodus es. Iste su
mus erunt in furore meo: ignis ardens tota die. ec
ce scriptum est coram me: Non tacebo: sed reddam et re
tribuam in sinu eorum iniqtates vestras: et iniqtates pa
trum vestrorum si dicit dñs. q sacrificauerunt super mo
res: et super colles exprobauerunt mihi: et remetiar
opus eorum p̄mū in sinu eorum. Hec dicit dñs: Quod
si inuenias granū in botro. et dicat ne dissipes il
lud quoniam bñdictio est: sic faciat ppter fructus meos ut
non disperda totū: et educat de iacob semē: et de iuda
possidet mōtes meos. et hereditabunt eam electi
mei: et sui mei habitabunt ibi: et erunt campestres
in caulis gregū: et vallis achor in cubile armeto
rū pplo meo. q requisierunt me. et vos qui derelin
quistis dominū. qui oblitū estis montes sanctum
meū: qui ponitis fortune mensas: et libatis super

eam: numerali: o vos in gladio: et omnes in cede
coruetis. p eo q̄ vocau et non respondistis. locu
tus suz et non audistis. et faciebatis malū in oculis
meis. et que nolui elegistis. Propter hoc hec di
cit dñs deus. ecce serui mei comedēt. et vos esuri
etis. ecce serui mei bibēt et vos sitiatis. ecce serui
mei letabūtur. et vos confundemini. ecce serui mei
laudabūt pre exultatione cordis. et vos clamabitis
p̄ dolore cordis: et p̄ contritione spiritus vobis
et dimittetis nōmē vestrum in iuramentum electis
meis. et interficiet te dominus deus. et seruos su
os vocabit nomine alio. In quo qui bñdictus est
super terram. bñdicetur in deo. amen. et q̄ iurat in
terra iurabit in deo. amen. Quia obliuione tradite
sunt angustie spores. et quasi abscondite sunt ab oculis
nostris: ecce enī ego creo celos nouos et terrā
nouā: et non erūt in memoria p̄ora. et non ascēdet su
per eos. sed gaudebitis et exultabitis usq; in sempit
ernū in his q̄ ego creo. Quia ecce ego creo hieru
salē exultationē et pplo eius gaudiū et exultabo in
hierosim et gaudebo in pplo meo. et non audiebas ea
ultra vox fletus et vox clamoris. Non erit ibi ap̄lis in
fans dies. et senex q̄ non impetrat dies suos. quoniam puer
cētū anorū morietur. et peccator cētū anorū maledi
ctus erit. et edificabūt domos et habitabūt. et plātabūt
vineas et comedēt fructus earum. Non edificabūt. et
alius habitabit. non plātabūt et alius comedet. Scđm
enī dies ligni: erunt dies pplo mei. et opa mauuum
eorū iueterabūt. electi mei non laborabūt frustra:
neque ḡtūt in conturbatiōe. quoniam semē bñdictio eis
dñi ē. et nepotes eorum cū eis. eritque atque clamēt
ego exaudiā. adhuc illū loquētib⁹ ego audiā. Lup⁹
et agnus pascēt filii: et leo et bos. comedēt paleas. et
serpenti puluis eius. Non nocebut. neque occidēt in
omniō mōte sancto meo. dicit dñs. .LXVI.

Ec dicit dñs. Celū sedes mea terra autē
b scabellū pedū meorū. Que ē ista domus
quā edificabitis mihi et quā iste loc⁹ rege
tiōis mee? Hinc hec manū mea fecit et facta sunt vni
uersa ista dicit dñs. Ad quā autē respicias nisi ad
paupēculū et contritū spū et tremētē similes meos?
Qui imolat bouē. q̄si q̄ interficiat virū. Qui ma
ctat pecus. q̄si q̄ excerebret canes. Qui offert ob
lationē. q̄si q̄ sanguinē suillū offerat. Qui recor
dat thuris. q̄si q̄ bñdicat idolo. Hec oia elegerunt
in viis suis. et in abominationib⁹ suis aia eorum de
lectata ē. Unū et ego eloqā illūsiones eorum. et q̄ time
bat adducā eis. q̄ vocau et non erat q̄ respōderet
locutus suz et non audierunt. Feceruntque malū in oculis
meis. et q̄ nolui elegi. Audite vobis dñi. q̄ tre
tis ad ebum emis. Dixerunt fratres vestri odien
vos et abiicientes ppter nōmē meū. Glorifice
dñs et videbimus in letitia vestra. ipsi autem
ndēt. Vox populi de ciuitate et vox de tem
pore domini reddētis retributionē inimicis
meis. Anteque parturiet: peperit: anteque veniret
partus eius peperit masculum. Quis audiuit
vñquam tale: et quis vidiit huic simile?

Prologus.

peas domi

no de Regnac

Nunquid parturiet terra in die una. aut parietur gens simul: quia parturinit et peperit syon filios suos? Nunquid ego qui alios parere facio: ipse non paria dicit dominus? Si ego qui generatio ne ceteris tribus sterilis ero: ait dominus deus tuus. Letamini cum hierusalim: et exultate in ea oes qui diligatis eam. Audete cum ea gaudio viviueri qui lugitis super eam. ut fugatis et repleamini ab ubere consolacionis eius. ut mulgearis et delitus affluas ab oiosa gloria eius. Quia hec dicit dominus: Ecce ego declinabo super eam quasi flumen pacis: et quasi torrente inundantem gloriam gentium quaz fugientis. Ad ubera portabimini: et super genua blandientur vobis. Quod si cuius mater blandiat: ita ego consolabor vos et in hierusalim consolabimini. Videbitis et gaudebit cor vestrum: et ossa vestra quasi herba germinabunt. Et cognoscet manus domini seruis eius: et indignabitur inimicis suis. Quia ecce dominus in igne veni et: et quasi turbo quadruplica ei. reddere in indignatione furore suum: et increpatione suam in flamma ignis. Quia in igne dominus diuidicabit: et in gladio suo ad omnem carnem: et multiplicabitur interficti a domino. Qui sanctificabatur et mundo se purabat in horis post ianuam intrisecus: qui comedebat carnes suillaz et abominationem et murum: sicut consumebat dominus. Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem cum oib[us] genitibus: et lignis et venient et videbunt gloriam meam. Et ponam in eis signum: et mittam ex eis quod salutem fuerit ad gentes in mari: in africam. in lydiam: tenentes sagittam in italia et greciam ad insulas longe: ad eos quod non audierunt de me et non viderunt gloriam meam. Et annunciarunt gloriam meam gentibus: et adducunt fratres vestros de cunctis gentibus donum domino in equis et in quadruplici et in lecticis et in mulis et in carrucis. ad mortem scorpionem meum hierusalem dicit dominus. quod si inferat filii isti mundum in vase mundo in domum domini. Et assumam ex eis in sacerdotes et levitas dicit dominus: quod si celi noui et terra noua quod ego facio stare coram me dicit dominus deus sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. et erit meus ex me: et sabbatum ex sabbato. Veniet omnis earo: ut adoret coram facie mea dicit dominus. et egrediens et videbunt cadavera ritorum quod pruaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur: et ignis eorum non extinguetur: et erunt usque ad faciem visionis omni carni.

Explicit. Isaia. Incipit prefatio in Hieremiam prophetam

b **H**ec interpretatio hieronymi est. Si quid in ea nouerit bene hos codices exploretur. Alia septuaginta interpretatio ecclesie visitata. Que quaevis non nisi aliter habeat quod in hebreis codicibus inuenitur. Tamen utramque id est septuaginta. et secundum hebreos. apostolica auctoritate firmata est: non errore neque reprehensio superiori. sed certo consilio septuaginta non

nulli aliter dixisse vel contexisse intelliguntur. Quod ideo premonemus ne quisque alteraz ex altera velet emendare. quod singulorum in suo genere veritas obseruanda est.

Incipit prologus in eundem.

b **J**eremias propheta cui hic prologus scribit sermone quidem apud hebreos osiae et esse et quod busidam aliis prophetis videtur esse rustior: sed sensibus parē quippe qui eodem spiritu prophetauerit. Proximo simplicitas eloqui de loco ei in quo natu est accedit. Fuit enim auathotites qui est usque hodie viculus tribus ab hierosolymis distans milibus sacerdos ex sacerdotibus: et in matre vetero sanctificatus: virginitate sua euangelicu[m] viru[m] christi ecclesie dedicatus. Hic vaticinare exorsus est puer: et captivitate vestris atque iudee non solu[m] spiritu. sed et oculis carnis in tutius est. Jam decem tribus israel assyrii in medos transfluerint. iam terras earum coloni gentium posse videbant. Unde in iudea tantum et in beniam in prophetant et civitatis sue ruinas quadruplici planxit alphabeto: quod non mensure metri versibus usque redidimus. Preterea ordinem visionum quod apud grecos et latinos oīo consenserunt est: ad pistum fidem certum. Librum autem baruch notarum eius. qui apud hebreos nec legitur nec habetur pretermisimus: per his omnibus maledicta ab emilia pisto lantes: quibus me necessere est per singula opinacula respondere. et hoc patior quia vos cogitis. Ceterum ad comprehendendum malum rectius fuerat modum furor eo cum silento meo ponere: quod quotidie noui aliqd scriptitante inuidorum insaniam prouocare.

Item aliis prologus in eundem.

b **I**oachim filius iosie: cuius tertio decimo anno propheta oratus est hieremias sub quo et. Olida mulier prophetauit ipse est quod alio nomine appellata eliacrin: et regnauit super tribum iudea et hierusalim annis undeci. cuius successit in regnum filius ioachim cognomente iechonius qui tertio mense regni eius die decima capitulo a duabus nabuchodonosor ductus est in babylone. et in loco eius constitutus est sedechias filius ioseph patruus eius: cuius anno undecimo hierusalim capta atque subuersa est. Memo igitur putet eundem in danielis principio ioachim qui in ezechielis exordio ioachim scribitur. Iste extremam syllabam chon habet ille chon: et ob hanc causam in evangelio secundum mattheum una videtur deesse generatio. quod secunda tesseredecas in ioachim desinit filium ioseph et tertia incipit a ioachim filio ioachim: Quod ergo transporphirius caluniam instruit ecclesie: suaz ostendens imperitiam dum euangelistam mattheum

Hieremias.

Arguere nitit falsitatis. Quodq; traditū scribit
ioachim monstrat non aduersariū fortitudinis
fuisse victoriam sed domini voluntatis.

Incipit argumentum in eundem.

b Jeremias anabotites. qui ē vicin^o
tribus a hierosolimis. distans milii
b^o. apud raphnas in egypto a po-
pulo lapidibus obrutus occubuit.
Iacet vero in eo loco sepult^o. quo
dudū pharao rex hitauerat. et qm̄
postulatione sua defugit. ab eodem loco spen-
tibus egyptios a tactu aspidum facit esse secu-
ros. magna cum ibi religione egyptii venerant.

Explicit argumentum.

Incipit Hieremias ppba. L. a. I.

Erba hie

remie prophete filii
helchie de sacerdo-
tibus qui fuerūt in
auathor in terra bē-
lamin Quid factū
ē verbū domini ad
eum in diebus iose
filii amo regis iuda
i tertiodecimo āno

regni eius: et factum ē. in dieb^o ioachim filii iose
regis iud. vslq; ad consummationē vndecimi āni
sedechie filii iose regis iuda: vslq; ad trāsmigra-
tionem hierusalē in mēsē quinto. Et factuz ē ver-
bum domini ad me dicens. Piusq; te formarē
in vtero noui te et anq; exires de vulva sancti
caui te. et ppham in gentib^o dedi te. et dixi. A. a. a
dñe deus. ecce nescio loqui: quia puer ego sum.
Et dixit dñs ad me. Noli dicere quia puer sum
qm̄ ad omnia q̄ mittaz te. ibis. et vnuersa queū
q̄ mandauero tibi. loqueris. Ne timeas a facie
eop: quia tecum ego sum ut eruam te dicit dñs:
et misit dñs manum suā: et tetigit os meū et dixit
ad me. ecce dedi verba mea in ore tuo. ecce cōsti
tui te hodie super gentes et sup regna ut ciellas
et destruas et dispdas et dissipes et edifices et plā-
tes. Et factum est verbū dñs ad me dicens. Quid
tu vides hieremias: et dixi. Virgam vigilantē ego
video. Et dixit dñs ad me. Vn̄ vidisti: q̄ vigila-
bo ego sup verbo meo ut faciam illud. Et factū
est vbl dñs secundo ad me dicens. Quid tu vides
Et dixi. Ollam succēsam ego video: et faciem ei^o
a facie aquilouis. et dixit dominus ad me. Ab aq-
uone pandek omne malum super omnes habitato-
res terre. Quia ecce ego conuocabo oēs cognati-
nes regnō aglonis ait dñs: et uenient et ponēt
vnuquisq; solium suum in introitu portarū hie-
rusalem. et super omnes muros eius in circūitu et

sup yniuersas vrbes iuda. et loquar iuditia mea
cū eis sup oēm malitiā eop q̄ dereliquerūt me et
libauerūt diis aliēs. et adorauerunt op^o manuūz
suaz. Tu ḡ accinge lūbos tuos et surge: et loquere
ad eos omnia. q̄ ego p̄cipio tibi. Ne formides a
facie eop: nec enim timere te faciam vultum eop
ego quippe dedi te hodie in ciuitatē munitam. et
in columnā ferream. et in murp ereū sup omnē ter-
rā. regibus iuda. p̄cipib^o eius et sacerdotib^o. et
omni populo terre. et bellabunt aduersiūt te et nō
p̄eualebūt. q̄ ego tecuz sum ait dñs ut liberē te

L factū ē vbl dñi ad me dices .ii.

e Vade et clama in aurib^o hierusalē dices
Hec dicit dñs. Recordatus sum tu misē-
rans adolescentiam tuam. et charitatē desponsa-
tionis tue quādo secura es me in deserto. in ter-
ra que non seminatur. Sāctus israel domio pri-
mitie frugum ei^o. Dēs q̄ deuorāt eū. delinquūt:
mala uenient sup eos dicit dñs. Audite verbum
dñi domus iacob. et oēs cognatiōes dom^o israel
Hec dicit dñs. Quid inuenērūt p̄fes vft i mie ini-
quitatis: q̄ elongauerunt a me et ambulauerunt
post vanitatem: et vani facti sunt: et non dixerunt
vbi est dñs qui ascendere nos fecit de terra egypti.
qui traduxit nos p desertum. p terram inha-
bitabile. et iū. p terrā sitis: et imagiez mortis: et p
terrā q̄ nō abulauit vir. neq; habitavit hō. Et in
duri vos i terraz carmeli: ut comederetis fructū
eius et bona illius: Et ingressi contāminasti ter-
ram meam et hereditatē meā posuisti inqboni-
nationem. Sacerdotes non dixerūt: vbi est dñs.
et tenentes legem nescierunt me. et pastores p̄ua-
ricati sunt in me. Et prophete pphetauerunt in
baal. et idola sicuti sunt p̄opterea adhuc iuditō
contendam vobiscum. ait dñs. et cum filius vris
disceperabo. Transite ad insulas cethim et videte.
et in cedar mittite et considerate vehementer. et vi-
dete si factum est huiuscmodi. si mutauit gēs de-
os suos: Et certe ipsi non sunt dii. Popul^o vero
meus mutauit gloriam suam in idolum. Obstu-
pescite. celi super l^o. et porte eius desolabim^o vche-
menter dicit dñs: Duo enī mala fecit p̄plus me^o
Vnde dereliquerūt fontem aque uiue: et foderunt
sibi cisternas dissipatas que continuere non valēt
aquas. Numquid seruus ē israel aut vernacul^o?
Quare ḡ factus est in predam? Super cum rugi
erunt leones et dederūt uocē suā: posuerūt terrā
eius in solitudinem: Cintates eius exuste sunt:
et no^o q̄ habet in eis. filii quoq; mēpheos et thā-
neē. nec suprauerūt te vslq; ad verticem. Numqd
no^o actū ē tibi. q̄ dereliquisti dñm deum tuū
ec^o ō ducebāt te p viā: Et nūc qd tibi vis i
ti. vt bibas aquam turbidā: Et qd tibi
assyrioz. vt bibas aquā fluminis? Argu-
litia tua et auersio tua increpabit te. Sci-
to^o de q̄ malū et amarū ē reliquiss te dñm deū
tuū: et nō ec̄ timorē ei^o apō te dicit dñs de^o exerci-
tuū. A seculo p̄fregisti iugū meū. rupisti vincula

Hieremias.

mea et diristi. Non seruia. In oī enim colle sublimi et sub oī ligno frondoso tu psternabaris me retrix. Ego autē plantavi te vineam electā: omne semen verum. Quō ḡ conuersa es mibi in prauam vinea aliena? Si lancis te nitro: multipli eau eris tibi herbam horribilē maculata es in iniquitate tua coram me dicit oīs deus. Quō dicas: nō sum polluta post baalim non ambulauit. Vide vias tuas inconuale: scito quid feceris. Cursor leuis explicans vias tuas. onager assuetus in solitudine: in desiderio anime sue attraxi ventū amoris sui. Pallus auertet eam. Omnes qui querunt eam non deficit. in mensuris eius inueniēt eā. Prohibe pedem tuū a nuditate. et guttur tuum a siti. Et dixisti. desperavi. neq̄q̄ facias. Adama vi quippe alienos. et post eos abulabo. Quō confundis sur qm̄ deprehenditur: sic p̄fisi sunt domi israel. ipsi et reges eorū p̄ncipes et sacerdotes et prophete eorum. dicentes ligno. Pater meus es tu. et lapidi. tu me genuisti. Terterant ad me temerari et nō faciem. et in tempore afflictionis sue dicēt surge et libera nos. Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant et liberent te. in tpe afflictionis tue. Scdm numerū qppē ciuitatū tuarū. erant dii tui iuda. Quid vuln̄s mecum iudicio p̄tendere? omnes dereliquistis me dicit oīs. Frustra p̄cessi filios vestros. et disciplinā non receperunt. Benorauit gladius vī. pp̄bas v̄f̄os. q̄si leo vastator generatio vestra. Videntē v̄bū dñi. Nunquid solitudo factus sum israeli aut terra se rotina? Quare ḡ dixit pp̄lus me: recessum. non venientē v̄ltra ad te? Nunquid obliuiscetur v̄go ornamenti sui aut sponsa fascie pectoralis sue? Popul̄ v̄o meus oblitus est mei dieb̄ inumeris. Quid niteris bonā vñdere viam tuam. ad querendam dilectionem. que. in sup et malitias tuas docuisti vias tuas et in aliis tuis inuentus ē sanguis aiarni pauperum et innocentū? Non in fossis inueni eos. sed in oībus q̄ supra membraui. Et dixisti. absq̄ pecato et innocens ego sum. et propterea auertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam te cum eo q̄ dixeris non peccavi. q̄z vilis facta es nūmis. iterans vias tuas. Et ob egypto cōsundaris: sicut p̄sula es ab assur. Nā et ab ista egredies. et manū tua crūt sup caput tuū. qm̄ striuit dominus p̄fidentiā tuā. et mīlē hēb̄is p̄sp̄z .iii.

Vlgo dicit. Si dimiserit vir uxorem suā. et recedens ab eo duxerit virū alterū. nū quid reuertes ad eam v̄tra? Nā. Non polluta erit et contaminata mulier illa. Et q̄z fornicata es cum amatōrib̄ multis. tu reuetere ad me dicit oīs. et ego suscipiam te. Lenitus tuos in directū: et vide ubi nunc p̄stratus es. sedebas expectans eos quasi latro in solitudine: polluisti terram in fornicatiū tuis et in malitias tuis. Quāobrē phibite mīlē stille pluniarum. et scrotū imber non fuit. frōs mulieris hereticis facta est tibi. nolivisti erubere

scere. Ergo saltem amodo voca me: pater meus dñx virginitatis mei tu es. Nūquid irasceris in ppetuum aut pseuerabis in finem? Ecce locuta es et fecisti mala. et portasti. Et dixit oīs ad me i dieb̄ regis iose. Nunquid vidisti que fecit aduersatrix israel? Abiit sibimet super omnem montes excelsum. et s̄ oī ligno frondoso. et fornicata ē ibi. Et dixi. cū fecisset hec omnia. ad me reuertere. et nō ēreversa. Et vidit preuaricatrix soror eius uida q̄ non p̄ eo q̄ mechata esset auersatrix israel et non timuit preuaricatrix iuda soror eius. sed abiit et fornicata ē etiam ipsi. et facilitate fornicationis sue contaminauit terrā. et mechata est cū lapide et liguo. Et in omnibus his non est reuersa ad me preuaricatrix. soror eius iuda in toto corde suo: sed i mediatō ait oīs. Et dixit oīs ad me Justificauit aliam suā auersatrix israel p̄patōne p̄uarictricis iuda. Glade et clama sermoēl istos p̄tra aquilonē et dices Reuertere auersatrix isrl̄ ait oīs. et non auertam faciem meam a vobis q̄ sanctus ego sum dicit oīs. et non irascer in ppetuum. Glorūtamen scito iniquitatē tuā. q̄ in dñm deum tuum p̄uaricata es. et dispersisti vias tuas alienis sub oī ligno frondoso. et vocem meam non audisti aut oīs. Conuertemini filii reuertentes dicit oīs. q̄ ego vir vī. Et assumā vos. vnum de ciuitate et duos de cognatione. et introducam vos in syon. Et dabo vobis pastores iuxta cor meum et pascēt uos scientia et doctrina. Cūq̄ multipli cati fueritis et creueritis in terra in diebus illis ait dominus. non dicent v̄tra: arca testamenti dñi. neq̄ ascendet sup cor. neq̄ recordabunt illi nec visitabili. nec sicut v̄tra. In tpe illo vocabūtū hic iusalem. solium domini: et p̄gregabuntur ad eū omnes gentes. in noīe domini in biensalē. et non ambulabunt post prauitatem cordis sui pessimi. in diebus illis ibit dominus iuda ad domum israel. et venient simul de terra aglonis. ad terram quā dedi p̄tib̄ vīs. ego autem dixi. Quō ponam te in filios. et tribū tibi terram et desiderabilem here diuitatē p̄clarām. exercitūm gentiū et dixi. Pa trem vocabis me. et p̄ me ingrediēdo non cessab. Sed quō si contemnat mulier amatōrem suum. sic vius audita est. plorat et v̄lula filiorū israel. qm̄ iniquā fecerit viā suā obliti sunt domini dei nūis. Conuertemini filii reuertentes et sanabo auersiones uestras. ecce nos venim⁹ ad te: Tu enim es dominus nū. Vere mēdaces erant colles et muli titudo montū. Vere in dño deo nō sal̄ israel. cōfusio comedit labore patr̄ nōq̄ ab adolescentia nřa greges eoz et armata eoz: filios eoz et filias eoz. Dorniemus in p̄fusionē nřa et op̄iet nos ignominia nostra: qm̄ dño deo nostro peccatum⁹ nos et p̄es nostri ab adolescentia nřa vsq̄ ad diē hāc et non audiuimus vocez domini dei nři.

¶ I reuenteris ad me israel ait dñs ad me
cōuertere. Si abstuleris offendicula tua
a facie mea nō commoueberis, & iurabis
vixit dñs in veritate & iudicio et in iustitia: et bñ
dicēt eū gentes ipmq laudabūt. Hec enī dicit do-
min⁹ viro iuda et habitatoru hierlm. Nouate vo-
bis noualle: et nolite sérere. sup spinas. Circuci-
dim⁹ dño: et auferre p̄putia cordiū vestrorū viri
iuda et habitatores hierlm: ne forte egrediat vt
ignis indignatio mea et succēdat: et nō sit qui ex-
tinguat. Dia aut̄ hec mala veniet ppter malitias
cogitationū v̄rāz. Annūciate in iuda: et in hieru-
salē auditū facite. loqm̄: et canite tuba in terra.
clamate fortiter et dicte: Cōgregam̄ & ingradua-
mur ciuitates munitas. leuate signū in syon. Cō-
fortam̄ nolite stat̄. q̄ malū ego adduco ab aqlo-
ne et cōtritionē magnā. Ascēdit leo de cubile suo
et p̄dō gentiū se leuauit. egressus est de loco suo
vt ponat terraz tuaz in solitudinē. Ciuitates tue
vastabūt. remanētes absqz histatore. Sup hoc ac-
cigite vos ciltus: plangite et vlulate: q̄ non est
auerſa ira furoris dñi a vobis. et erit i die illa dicē
dñs. pibit cor regis et cor p̄ncipū: et obſtupescet
ſacerdotes: et pphete cōſternabunt. & dixi. Heu
heu. heu. dñe deus. ergo ne decepisti pplim istum
et hierlm dicēs: pax erit vobis. & ecce puenit gla-
dus vſqz ad aiam. In tpe illo diceſ pphlo huic et
hierlm vētus vrens in viis que sunt in deserto:
vie filie populi mei nō ad vētulandū et ad purgā-
dū. S̄us plenus ex his veniet mihi. & nūc ego:
sed loqr iudicia mea cū eis. ecce q̄si nubes ascen-
det: et quasi tēpestas currus ei⁹. Velutiores aqilis
equi illius. He nobis: qm̄ vastati sumus. Laua a
malitia cor tuū hierusalē: vt salua fias. Usqz quo
morabūt in te cogitationes noxie. Eloc̄ enī annūci-
antis a dan: et notū faciētis idolū d̄ mōte es̄traz
Cōcitate gentes: ecce auditū est in hierosalē. cu-
stodes venire de terra longinq: & dare sup ciuita-
tes iuda vocē suam. Quasi custodes agrop̄ facti
sunt sup ea in gyro: quia me ad iracūdiā puoca-
uit dicit dñs. Vie tue et cogitationes tue fecerunt
hec tibi. Ista malitia tua q̄ amara q̄ terigit cor
tuū. Ventrē meū yentrē meū doleo: sensus cordis
mei turbati sunt in me. Non tacbo: quoniaz vo-
ce buccine audiuit anima mea: clamorē plu. Con-
trito super cōtritionem vocata est: et vastata est
omnis terra. Repente vastata sunt tabernacula
mea: subito pelles mee. Usqz quo videbo fugiētes
audiam vocē buccine. Quia stultus popul⁹ me⁹
me nō cognovit. Filii insipiētes sunt: et recordes
Sapiētes sunt vt faciat mala: bñ aut̄ facere nesci-
erūt. Aspexi terrā et ecce vacua erat et nihil: et ce-
los et nō erat lux in eis. Uidit montes et ecce mo-
uebāt: et oēs colles cōturbati sunt. Intuit⁹ suz et
nō erat hō: et oē volatile celi recessit. Aspexi et ec-
ce carmel⁹ destitus: et oēs vrbes ei⁹ deſtructe sunt a
facie dñi a facie ire furoris ei⁹. Hec enī dicit dñs.
Deserta erit ois terra. Sz tñ cōſumptionē nō faci-

am. Lugebit terra: et merebūt celi desip eo q̄ lo-
cūtus sum. Logitavi et nō penituit me: nec auer-
sus suis ab eo. A voce eq̄tis: et mutatis sagittā fu-
git ois ciuitas. Ingressi sunt ardua: et alcederūt
rupes. Uniuersē vrbes derelicte sunt: & nō habitat
in eis hō. Tu aut̄ vastata qd facies. Cū vestris
te coccino: cū ornata fueris monili aureo: & pinxe-
ris stibio oculos tuos. frustra cōponeris. Cōtem-
pserūt te amatores tui: aiaz tuā q̄rēt. Vocē enī q̄si
parturiētis audiui: angustias vt puerpere. Eloc̄
filie syon inter moriētes exp̄andētesq; man⁹ suas
He mihi: q̄ defecit aia mea ppter iterfectos. V

Ircūtē vias hierlm et aspice et cōſide-
rate et q̄rite in plateis eius. an inuenias
virum facientē iudicū: et querentē fidez
et ppitius ero ei. q̄ si etiaz vixit dñs dixerint: et
hoc falso iurabūt. Dñe oculi tui respiciūt fidem
Hercuſisti eos et nō doluerūt: attriuiſti eos: et
renuerūt acceſe disciplinā. Indurauerūt facies
suis supra petrā: & noluerūt reuerti. ego aut̄ dixi
Horsitan paipes sunt et stulti: ignorātes viā dñi &
iudicū dei sui. Ibo ḡ ad optimates et loquar eis
Ipsi enī cognoverūt vias dñi & iudicū dei sui.
& ecce magis hi simul cōſregretūt iugū: ruperunt
vicia. Idcirco p̄cuſſit eos leo de silua: lupus ad
vespaz vastauit eos pard⁹ vigilans sup ciuitates
eoz. Ois q̄ egressus fuerit ex eis capieſ q̄ multe
sunt p̄uaricandoes eoz: cōſortate sunt auerſioes eo-
rū. Sup quo p̄put⁹ tibi esse poteroſ. Filii tui dere-
liqrūt me: et turant in his q̄ nō sunt dñi. Saturaui
eos & mechati sunt: et in domo meretricis luxuri-
ab. if. equi amatores in ſeminaſ. et emissari faci-
ſunt: vnuſqz ad vrore p̄ximi ſui hunciebat. Mu-
quid sup his nō visitabo dicit dñs: et in gēte tali-
nō vleſeſ aia mea: Ascēdit muros ei⁹ & diſſipa-
te: cōſumationē aut̄ nolite facere. Auſerte ppagi-
nes ei⁹: q̄ nō ſunt dñi. P̄cuaricatione em̄ p̄ua-
ricata eſt in me domus israel et domus iuda ait
dominus. Negauerunt dñm et dixerunt. Nō ē
ihe: neqz venet ſuper nos malum: gladium et fa-
mez nō videbimus. Prophete ſuerunt in ventū
locuti: et responsuz non ſuit in eis. Hec ergo eue-
nient illis. Hec dicit dñs deus exercituſ. Quia
locuti eſtis verbum iſtud: ecce ego do verba mea
in ore tuo in ignem et populū iſtu in ligna: et yo-
rabit eos. ecce ego adducam ſuper vos gentez de-
longinquo domus israel ait dominus: gentez ro-
bustam: gentem antiquam: gentem cuius ignora-
bis linguaz: nec intelliges quid loquatur. Iſha-
retra eius quaſi ſepulcrū patens: vniuersi forcs
Et comedet ſegetes tuas: et panem tuuſ deuora-
bit. filios tuos et filias tuas comedet. gregē tuū
et armenta tua: et comedet vineam tuam et ſicū
tuam: et cōteret vrbes munitas tuas in quibus
tu habes fiduciam gladio. Veruntamen in dieb⁹
illis ait dominus non faciam vos in consumma-
tionem. q̄ si dixeritis quare fecit dominus deus
noster nobis hec omnia: dices ad eos. Sicut de-

Postscriptum

reliquistis me et seruitis deo alieno in terra vña
sic seruictis dñis alienis in terra nō vña: Annun-
ciate hec domui iacob. et auditū facite in iuda di-
cegetis. Audi popule stulte qui non hēs cor. q̄ ha-
bentes oculos non videtis et aures et non audi-
tis. Ne ḡ nō timebitis aut dñs. et a facie mea nō do-
lebitis. Qui posuit barenam terminū mari. pre-
ceptū sempiternū quod non preteribit. et p̄mone
būnūt et nō poterūt. et intumescent fluctus eius
et non trāsibūt illud. Populo aut̄ huic factum ē
cor incredulū et exaspans. Recesserunt et abiēt
et non dixerunt in corde suo. *¶* Etiam dñmū
deum nōst̄. q̄ dat nobis pluviā tēpaneaz et sero-
tinā in tpe suo. plenitudinē annue messis custodi-
entem nobis. Iniquitates nostre declinauerūt hec
et peccata nostra phibuerūt bonū a nobis. quia
inuenti sunt in populo meo impūl insidiantes q̄
si aucupes: laquos ponētes et pedicas ad capie-
dos viros. Sicut decipula plenā amib⁹ sic dom⁹
eoz plene dolo: *¶* Iō magnificati sunt et ditati: in
crassari sunt et ip̄iguati. et p̄terierunt sermōnes me
os pessime. Cām vidue nō iudicauerūt: causā pu-
pilli nō direxerunt. et iuditium paupum non iudi-
cauerunt. Nūquid sup his non visitabo dicit do-
min⁹. aut super gentem huiuscmodi non vlcisce-
tur aia mea? Sitpor et mirabilia facta sūt i terra
Prophetē p̄phetabat mendaciū. et sacerdotes
applaudebāt manib⁹ suis: et populis meo dilexit
alia. Quid iḡ fiet in nonissimo ei⁹. *¶* VI

Vastatio ab Aglone

Onfortamini fili beniamini in medio bie-
rusalem et in thecu clangle buccina. et su-
p̄bethacaren leuata vexillū. q̄r maluz vi-
sum est ab aquilone et oritio magna. Speciose
et delicate assimulauit filiam sion. et ad eā venient
pastores et greges eoz. Fixerunt in ea tentoria in
circūtu. pascet ynuſglqz eos que sub manu sua
sunt. Sanctificate sup cum bellū: surgite et asce-
dam⁹ in meridie: Ue vobis q̄r declinavit dies q̄r
longiores facte sunt vmbre vespi. Surgite et atce-
damus in nocte et dissipem⁹ dom⁹ eius. quia hec
dicit dñs exercituum. Cedite lignū eius: et fundi-
te circa hierusalem aggerem. Hec ē ciuitas visita-
tionis. omnis calumnia in medio eius. Sicut fri-
gidā facit cisterna aquā suā: sic frigidā fecit mali-
tiam suam. Iniquitas et vastitas audieb̄ in ea corā
me semp: infirmitas et plaga. Eructe hierusalē
ne forte recedat anima mea a te. ne forte ponam
te desertam. terram inhabitabile. Hec dicit dñs ex-
ercituū. Usqz ad racemū colligent quasi in vinea
reliquias israel. Querte manū tuā q̄sī vindemi-
ator ad cartallū. Qui loquar. et quē p̄testabor ut
audiat? Ecce incircūcis aures corum. et audire
non possunt. Ecce v̄bum dñi factū eis in oppro-
briū. non suscipient illis. Idecirco furor dñi ple-
n⁹ sum. laborauis tūnēs. Effude sup puulū fo-
ris et sup ūlū iuuenū simul. Vir enī cuī mu-
liere capiatur senex. cuī pleno dierum. Et transi-
bunt domus eorum ad alteros agri et uxores pa-

riter quia extendam manū meū super habitātes
terrā. dicit dñs. *¶* A minore quippe usqz ad maio-
rem oēs auaritie studēt: et a propheta usqz ad sa-
cerdotem cūcū faciūt dolum. Et curab aut̄ cōtri-
tionē filie populi mei cū ignomina dicentes. par-
tēt et non erat partē. *¶* Dñi sunt q̄r ab homi-
nē fecerūt. qn̄ poti⁹ p̄fusionē non sunt confusi:
et erubescere nescierūt. Quāobrē cadent iter ruē-
tes in tpe visitatiōis sue cornūt dicit dñs. Hec di-
cit dñs. State super vias et videte. et ierrogate
de semitis antiquis q̄ sit via bona. et ambulate i ea
et inuenietis reūigeriū animab⁹ v̄ris. Et dixerūt
Non abulabūnus. Et constitui super vos specu-
latores. Et dixi: Audite vocē tube. et dixerūt *¶* Nō
audiemus. Ideo audite gentes. et cognoscite con-
gregatio. quāta ego faciam eis. Audi terra. Ecce
ego adducam mala sup populū istū. fructū cogi-
tationū ei⁹. q̄r v̄ba mea nō audierūt. et legem me-
am piecerūt. Ut quid muli thus de saba offens
et calamū suāe olentē de terra longinq̄? Holo-
caustumata v̄fa non sunt accepta. et victimē v̄ie
nō placuerūt mihi. *¶* Ropterea hec dicit domin⁹.
Ecce ego dabo in populū istū ruinās. et rident u-
eis p̄fes et filii simul: vicin⁹ et p̄ximū pibunt. hec
dicit dñs. Ecce populus venit de terra aquilōis
et gens magna p̄surget a finibus terre. Sagittaz
et scutum arripiēt: crudelis est et non miserebit.
Vox ei⁹ q̄sī mare sonabit. et super equos alcedēt
preparati quasi vir ad p̄elium aduersum te filia si-
on. Audiuim⁹ famam ei⁹. dissolute sunt man⁹ no-
stre. Tribulatio apprehendet nos. dolores ut p-
tūrūt. Polite exire ad agros. et in vinea ne
ambuletis qm̄ gladi⁹ inimici patiori in circūtu.
Filia ppli mei accingere culito. et p̄spgere cine-
re. Luctum yngeni fac tibi plāctum amap. q̄r
pente veniet vastator sup vos. Robatorē dedi-
te in populo meo robustum. et scies et pbab vias
eoz. Omnes isti principes declinantes. abulatēs
fraudulenter. Es et serrum vniuersi corūpī sūt
Defecit sufflatorū i igne. consumptum est plūbū
frustra conflauit p̄flator. malitia enī corū non
sūt p̄sumpte. Argentum reprobūm vocate eos:
q̄r dñs p̄fecit illos:

VII

Erbū qd̄ factū ē a domio ad hieremiam
dicēs. Sta in porta domus domini. et p-
dica ibi v̄bum istud et dic. Andite v̄bū do-
mini oīs iuda q̄ igredimini p̄ portas has. ut ado-
retis dñm. Hec dicit domin⁹ exercituū. de⁹ illa-
el. Bonas facite vias v̄fas et studia v̄ia et hītabo
vobisē in loco isto. Polite p̄fidere in verbū men-
domini est. Qm̄ si benedixeritis vias v̄fas. et stu-
dia vestra si feceritis iuditium inter v̄iz et prori
mū ei⁹ aduene et pupillo. et vidue nō feceritis ca-
lumia. nec sanguinē innocētem effuderitis i lo-
co h̄. et post deos alienos nō abulaueritis i lo-
co vobisē tūp̄is hītabo vobisē i loco isto in seculū.
q̄n̄ dedi p̄ribus v̄ris a seculo usqz in seculū.

Postscriptum

Hieremias.

Ecce vos cōfidiſtis vobis in ſermonibꝫ mēdaciū
 q̄ nō p̄derunt yoꝫ ſurari. occidere adulterari. iu-
 rare. mēdaciſt libare baaliz. et irepoſt deos ali-
 enos quos ignoratiſ. et yenistiſ et ſtetiſtis coram
 me in domo hac in qua inuocatū eſt nomē meū
 et dixistiſ. liberati ſum: eo q̄ fecerim⁹ oēs abomi-
 nationes iſtas. Nūqđ ḡ ſpelūca latronū facta eſt
 dom⁹ iſta: in q̄ inuocatū eſt nomē meū in oculis
 v̄ris: Ego ego ſum ego vidi dicit dñs. Ite ad lo-
 cū meū in ſylo vbi habitauit nomē meū a pri-
 cipio: et videte q̄ feceriz ei ppter maliciā ppli mei
 iſrael. et nūc q̄ ſecistiſ oia opa hec dicit dñs: et lo-
 cut⁹ ſuꝫ ad vos. mane cōſurgēs et loquēs: et non
 audiſtiſ: et vocauit vos et nō r̄ndiſtiſ: faciam do-
 muſ huic in q̄ inuocatū eſt nomē meū: et in q̄ vos
 habetis fiduciā et loco quē dedi vobis et pſfib⁹
 v̄ris. ſicut ſeci ſylo: et piuiciam vos a facie mea ſic
 pieci oēs fr̄es v̄ros vniuersum ſemē eſſraiz. Tu
 ergo noli orare p pplo hoc: nec affuſmas pro eis
 laudē et orōne et nō obſiſtas mihi: q̄ nō exaudiā
 te. Nōne vides qđ iſti faciūt in ciuitatibꝫ iuda: et
 in plateis hierlm⁹. filii colligūt ligna: et p̄ſes ſuc-
 cēdūt ignē: et mulieriſ cōſpugūt adipē: vt faciant
 placētas regine celi: et libēt diuſ alieniſ: et me ad
 iracūdiā puocēt. Nūqđ me ad iracūdiā puo-
 cat dicit dñs: Nōne ſemet iſpos in conuisionem
 vult⁹ ſuꝫ: Ideo hec dicit dñs deus: ecce furor me-
 us et indignatio mea cōſlatur ſup locū iſtu ſup vi-
 ros et ſup iumēta et ſup lignū regiōis et ſup ſru-
 ges terre: et ſuccēdeſ et nō extingueſ. Hec dicit dñs
 exercituū deus iſrael. holocausta ſra addi-
 te victimis v̄ris et comedite carnes: q̄ nō ſuꝫ lo-
 cutus cū pſfib⁹ v̄ris et nō p̄cepi eis in die q̄ edu-
 xi eos de terra egypti de verbo holocaustatū et
 victimarū: ſed hoc verbū p̄cepi eis dicēſ: Audite
 vocē meam et ero vobis deus et vos eritis mihi
 populiſ: et ambulate in oī via quam mādani vo-
 bis vt bñ ſit vobis. et nō audierūt nec inclinauerūt
 aurē ſuaz: ſz abierūt in voluptati⁹ et in piauita-
 te cordis ſui mali factiſ ſūt retroſuꝫ et nō in aī
 a die q̄ ingressi ſūt p̄ſes eoy de terra egypti. vſqz
 ad diē hanc. et miſi ad vos oēs fuos meos pphē-
 tas p diē: cōſurgēs diluculo: et mittēſ: et nō audie-
 rūt me nec inclinauerūt aurē ſuā ſz indurauerūt
 ceruicē ſuā: et peiſ ſopati ſūt q̄ p̄ſes eoy. et loq-
 ris ad eos oia verba hec et nō audiēt te: et vocab-
 eos et nō respōderūt tibi. et dices ad eos: Hec eſt
 gēs que non audiuit vocē dñi dei ſuꝫ: nec recepit
 disciplinaz. Perit fides et ablata eſt de ore eoy.
 Tōde capillū tuū et puiice: et ſume in directū plan-
 etū: q̄ p̄cepit dñs et reliquit ḡniationē ſuroris ſuꝫ
 q̄ ſecerūt filii iuda malū in oculis meis dicit dñs
 Nonuerūt offendicula ſua in domo in qua inuocatū
 eſt nomē meū vt polluerēt eaz: et edificauit
 excelsa tophet que eſt in valle filii emon: vt incen-
 derēt filios ſuos et filias ſuas igni: que nō p̄cepi
 nec cogitauit in corde meo. Ideo ecce dies veniēt
 dicit dñs: et nō dices amplius tophet et vallis filii

ennon ſed vallis interfectiōis: et ſepeliēt i tophet
 eo q̄ nō ſit locus. et erit morticinuz ppli hui⁹ in ci-
 bos volvencibꝫ celi et bestiis terre: et nō erit q̄ abi-
 gat. et quiescere te faciā v̄bib⁹ iuda et de plateis
 hieruſalē vocē gaudii et vocē leticie: vocem ſpon-
 si et vocem ſpondeſ. In desolatione enī erit terra.

¶ tpe illo ait dñs. eiciēt oſſa regū iuda: et oſſa pncipū ci⁹ et oſſa ſacer-
 dotū: et oſſa pphay et oſſa eoy q̄ hitaue

rūt hierlm de ſepulcris ſuis: et expādēt ea ad ſo-
 lē et lunā et oēm malitiā celi q̄ dilexerūt: et qbus
 ſuierūt: et q̄ p̄abulauerūt: et q̄ qſierūt et adoraue-
 rūt. n̄ colligēt et n̄ ſepelient: in ſterqliniū ſup faciē
 terre erūt. et elegēt magis mortē q̄z vitā oēſ q̄ reſi-
 diūt fuerint de cognitione hac pefſima: in vniuer-
 ſis locis que derelicta ſunt: ad que eieci eos dicit
 dñs exercituū: et dices ad eos. Hec dicit dñs. Nū
 quid q̄ cadit nō reuertet: et q̄ auerſus eſt n̄ reu-
 tert: Quare ergo auerſus eſt ppls iſte in hierlm
 auerſioē cōtētioſa: Apphēderūt mēdatiū: et nolu-
 erūt reuerti. Attēdi et auſcultauit. nemo quod bo-
 nū eſt loquiſ. Nullus eſt qui agat penitētiaſ ſup
 peccato ſuo dices: Quid ſeci: Dēs cōuerſi ſunt
 ad cursuꝫ ſuū: quaſi equus impetu vadēs ad p̄li-
 um. Nullus in celo cognouit tempus ſuuz: tur-
 tur et hirundo et ticonia cuſtodiuerunt temp⁹ ad
 uentus ſuꝫ populus autēz meus non cognouit iu-
 dicuꝫ domini. Quomō dicitis ſapienſes nos ſu-
 mus: et lex domini nobiscū eſt: Uere mendatiū
 operatus eſt ſtilus mendax ſcribarū. Confuſi ſunt
 ſapienſes: perterriti et capti ſunt. Uerbum enim
 domini piecerunt: et ſapienſia nulla eſt in eis. p-
 pterea dabo mulieriſ eorum exteris: agros eoru-
 heredibus: Quia a minimo vſqz ad maximū oēſ
 auariciam ſequuntur: a ppheta vſqz ad ſacerdo-
 tem cuncti faciunt mendatiū. et ſanabāt cōtritio-
 neſ filie populi mei ad ignominiam dicētes: pat-
 pat. cum non eſſet pat. Confuſi ſunt quia abomi-
 nationem ſecerunt: quinimo confuſione nō ſunt
 confuſi: et erubescere neſcierunt. Idecirco cadene
 inter coruentis: in tempore visitatiōis ſue coru-
 ent dicit dominus: Congregans cōgregabo eos
 ait domiuſ. Non eſt vua in vitibus: et non ſunt
 ſicus in ſculnea. ſolum defluxit: et dedi eis que
 pretergressa ſunt. Quare ſedemus: Conuenite et
 ingrediamur ciuitatem munitaz: et ſileamus ibi:
 quia dominus deus noſter ſilere nos fecit: et po-
 tum dedit nobis aquam ſellis. Neccauiimus enī
 domino. Expectauimus pacem et non erat bonū
 tempus medele: et ecce formido. A dan auditus
 eſt fremitus equorum eius: a voce hinnituum pu-
 guatorum eius commota eſt omnis terra. Si ve-
 nerunt et deuorauerunt terram et plenitudinem
 eius: et vibez et habitatores eius. Quia ecce ego
 mittam vobis ſerpentes regulis quibus non eſt
 incantatio: et morderunt vos ait dominus: Bo-
 lor meus ſuper dolorem: in me co: meum m̄c̄rēs.
 ecce vox clamoris filie ppli mei de terra lōgiq-

Hieremias.

Munquid dñs nō ē in sion, aut rex eius non est in ea? Quare ḡ me ad iracundiam concitauerit in sculptilib⁹ suis ⁊ in vanitatib⁹ alienis? Transi it messis, finita est estas, et nos saluati non sum⁹. Super contritione filie populi mei contritus sū ⁊ cōtristatus, stupor obtinuit me. Numqđ resina non est in galad, aut medic⁹ non est ibi? Quare iḡ nō est obducta cicatrix filie populi mei? IX

Eis dabit capit⁹ meo aquā, ⁊ oculis meis fons⁹ lacrimar̄; Et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Quis dabit me in solitudine diuersorum viator̄; Et reliquā populum meū et recedā ab eis: qz oēs adulteri sunt et cetus pūaricatōrum, et extendūt lingua⁹ suā quasi arcum mendacij: ⁊ non veritatis. Lō fortati sunt in terra, qz de malo ad malū egressi sunt, ⁊ me nō cognoverunt dicit dominus. Unus quisqz se a proximo suo custodiat: ⁊ in omni fratri suo nō hēat fiduciam, qz oīs frater supplātās supplantabit: ⁊ omnis amicus fraudulenter incedet, ⁊ vir fratrem suum deridebit, ⁊ veritate⁹ nō loquentur. Docuerunt enim linguā suā loq̄ men-
*Rene filia genitrix
tempora hanc*
daciū ut inique agerent laborauerit. Habitatio tua in medio doli, in dolo renuerūt scire me dicit dominus. Propterea hec dicit dñs exercituum Ecce ego conflabo et pbabo eos. Quid enī aliud faciam a facie filie populi mei? Sagitta vulnērans lingua eoz dolū locuta est. In ore suo pacē cū amico suo loquitur, et occulte ponit ei insidias. Numquid sup his non visitab⁹ dicit dñs, aut i gēte huicmodi non vlciscetur anima mea? Sup montes assumā fletum ac lamentū, ⁊ sup specioſa deserti plantū, qm̄ incēsa sunt eo qz nō sit vir ptransiens, et non audierunt vocem possidentis. A volucre celi vsqz ad pecora transmigraverūt, ⁊ recesserūt. Et dabo hierusalē in aceruos barenes ⁊ cubilia draco nū ⁊ ciuitates iuda dabo in desolationem eo qz non sit inhibitor. Quis ē vir sapiens qui intelligat h̄: et ad quē v̄bum oīs dñi si at vt annunciet istud, quare perierit terra et exusta sit quasi desertum, eo qz non sit qui pertrāseat? Et dixit dñs. Quia dereliquerunt legem meam quā dedi eis: ⁊ non audierunt vocē meā, et non abulauerunt in ea, ⁊ abiērunt post prauitatem cordis sui, ⁊ post baali qz dedicerūt a patrib⁹ suis, idcirco hec dicit dñs exercituum deus israel. Ecce ego cibabo populū istū absinthio ⁊ potum dabo eis aquam sellis: ⁊ dispergā eos in gētib⁹ qz non nouerunt ipsi et patres eoz, ⁊ mittā post eos gladiū donec cōsummā. Hec dicit dñs exercituum. Contemplamini ⁊ vocate lamentatrices ut veniāt, et ad eas qui sapientes sunt mittite et pperent: festinent et assumant super nos lamentū. Deducant oculi nostri lachrimas, et palpebie nostrae defluant aquis, quia vox lamentationis auditā est de sion. Quo vastati sum⁹ ⁊ confusi yche menter? Quia dereliquim⁹ terram: qm̄ deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ḡ mulieres uer-

bum domini et assumant aures vestre sermones oīs eius: et docete filias vestras lamentum. Et vnaqueqz primam suam plāctuz, qz ascēdit mos per fenestras vestras, ingressa est domus vestras. Loquere hec dicit dominus. Et cadet morticinū hominis qz stercus super faciem regionis ⁊ qua si fenū post terguz metentis, ⁊ non est q colligat hec dicit dñs. Non glorietur sapiens in sapientia sua, et non glorietur fortis in fortitudine sua, ⁊ nō qui gloriat⁹ se in diuitiis suis, sed in hoc gloriet⁹ facio miā ⁊ iudicium ⁊ iustitiā in terra. Hec enim placēt mibi ait dominus. Ecce dies venient dicit dominus et visitabo super oēm qui incircūcisū habet preputiū, sup egyptum, ⁊ super iudā ⁊ sup edom, ⁊ sup filios ammon, ⁊ super moab, et sup omnes qz atrōsi sūt i comā habitatēs i deserto, qz oīs gentes hēnt preputium omnis autē domus israel incircūcisū sūt corde. X.

Udite verbum qz locutus ē dñs sup vos domus israel. Hec dicit dominus. Juxta vias gentium nolite discere: ⁊ a signis celī nolite metuere qz timeat gentes, qz leges populo rum vane sunt. Quia lignū de saltu precidit op̄ man⁹ artificis in ascia. Argēto et auro decorauit illud: clavis et maleis cōpegit, vt non dissolnatur. In similitudine palme fabricate sunt, ⁊ nō loquētur, portata tollentur, qz incedere non valent, no lite ḡ timere ea qz nec male possunt facere nec bene. Non est similis, tui domine magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium? Tuum est enim deus Inter cunctos sapientes gentium, et in vniuersis regnis eorum, nullus est similis tui. Pariter in sapientes ⁊ satui, pbabuntur, doctrina vanitatis eoz lignum est. Argētū inuolutum de tharsis affertur et aurum de ophir opus artificis, ⁊ manus erarii, hyacinctis ⁊ purpura idumentū eoz. Opus artificum vniuersa hec, dñs autem deus verus est. Ipse de⁹ viuens ⁊ rex sempiterus. Ab indignatione ei⁹ mouebitur terra, et non sūt stinebunt gentes omninationē eius. Sic ḡ dicetis de terra, ⁊ de his qz sū celo sunt. Qui facit terraz in fortitudine sua preparat orbēs in sapia sua ⁊ prudētia sua extendit celos: ad voce⁹ suaz dat multitudinē aquaz in celo: ⁊ eleuat nebulaſ ab extremitatib⁹ terre fulgura in pluvia ⁊ facit, et educit hō a scia sua. Psclus ē oīs artifex in sculptili: qm̄ falsū ē qz conflavit, et non est spūs in eis. Vana sunt op̄ risu dignū. In tpe visitatiōis sue pibūc ipē est, ⁊ israel virga hereditas eius: dñs exercituum nomē illi. Lō grega de terra pūsionē tuaz qz habitat i obsidione, qz hec dicit dñs: Ecce ego longe pūciā hitatores terre in hac vice, ⁊ tribu-

Hieremias.

labo eos ita ut nō innueniāf. Ue mibi sup' p' tritio ne mea; pessima plaga mea. ego aut' dixi: Plane hec infirmitas mea est: et portabo illam. Tabernaculū meū vastatū est: oēs funiculi mei dirupti sūt. Filii mei exierunt a me: et nō subsistūt. Non ē q' extēdat vltra tētorū meū et erigat pelle me as: q' stulte egerūt pastores et dñz non q'sierunt p' pterea nō intellecerūt et oīs grex eorū disp̄sus est. Vox auditionis ecce venit et cōmotio magna de terra aglonis: vt ponat ciuitates iuda solitu dinē et habitacula draconū. Scio dñe q' non est hoīs via ei². nec viri est vt ambulet et diriget gre ssus suos. Louipe me dñe verūtū in iudicio et nō in furore tuo: ne forte ad nichilū redigas me. effū de indignationē tuā sup' gentes q' nō cognouerūt te: et sup' puicías q' nomē tuūz nō inuocauerunt q' comederunt iacob et deuorauerunt eum et cō sumplerūt illū: et dec'² eius dissipauerūt. XI.

Erbū q' factū est a dño ad hieremā di cēs: Audite verba pacti hui²: et loqmini ad viros iuda: et ad habitatores hientm et dices ad eos: Hec dicit dñs deus isrl: Maledictus vir q' nō audierit verba pacti hui². q' p'ce pi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egypii de fornace ferrea dicēs: Audite vocē meā et facite oia q' p'cepi yobis: et eritis mihi in popu lū et ego ero vobis in deū: vt suscitē uramētum q' urauī patrib² vestris daturū me eis terrā flu entē lacte et melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amē dñe. et dixit dñs ad me: Uociferare oia verba hec in ciuitatib² iuda et foris hierusalē dicēs: Audite verba pacti hui² et facite illa: quia cōtestans cōtestatus suūz p'fes vestros in die qua eduri eos de terra egypii vſq; ad diē hanc. Ma ne cōsurgēs cōtestatus suūz et dixi: audite vocem meaz. et nō audierūt nec inclinauerūt aurē suaz: sed abierūt ymuisquisq; in prauitate cordis sui ma li. et induxi sup' eos oia verba pacti huius. quod p'cepi vt facerēt et nō fecerūt. et dixit dñs ad me: Inuēta est cōuratio in viris iuda et in habitato rib² hierusalē. Reuersi sūt ad iniqtates patrū su orū p'ores. q' noluerūt audire verba mea. et hi ergo abierunt post deos alienos vt seruit̄ eis. Ir ritū fecerūt domus israel et domus iuda p'ctuz meū. q' pepigi cū patrib² eorū. q'zobrē hec dicit dñs. ecce ego inducā sup' eos mala de quib² exire nō poterūt: et clamabūt ad me: et nō exaudiā eos. Et ibūt ciuitates iuda et habitatores hierusalē et clamabūt ad eos quibus libant: et nō saluabūt eos in tpe afflictiois eorū: Scđm numerū enim ciuitati tuarū. erant dii tui iuda: et fm numeruz viarū tuarū hierusalē posuisti aras cōfusionis: aras ad liberandū baalim. Tu ergo noli orare p' ppl'o hoc: et ne assumas p' eis laudē et ofonē: q' nō exaudiā in tpe clamoris eorū ad me: in tēpore afflictiois eorū. Quid est q'z dilect² me² in domo mea fecit scelera multa: Nunquid carnes sancti auferēt a te malitias tuas in quibus gloriata es?

Oliuam vberē. pulcraz. fruetiferaz. speciosaz vo cauit dñs nomē tuum. Ad vocē loquela grandis exarsit ignis in ea: et cōbusta sine fruteta eius. et dñs exercitū q' plantauit te locut² ē sup' te malū p' malis dom² israel et dom² iuda q' fecerunt. sibi ad irritandū me. libantes baaliz. Tu aut' dñe de mostrasti mibi et cognosti: tu ostēdisti mibi studia eorū: et ego quasi agn² mansuetus q' portatur ad victimaz. et nō cognoui quia cognouerūt sup' me cōsilia dicētes: mittam² lignū in panē eius: et era damus eū de terra viuentū: et nomen eius non memoretur amplius. Tu aut' dñe sabaoth q' iudi cas iuste et p'bas renes et corda: videam vltionē tuā ex eis. Tibi enī reuelau causaz meā. Propterēa hec dicit dñs ad viros anathot q' querūt aiaz tuā: et dicūt. Non pphabis in noīe dñi. et nō moreris in manibus nostris. Propterēa hec dicit dñs exercitū. Ecce ego visitabo sup' eos. Ju uenēs morēns in gladio: filii eorūz et filie eorum morēns fame: et reliquie nō erūt ex eis. Inducā enī malū sup' viros anathot: ānū visitatiōis eoz.

XII. Utus quidē tu es dñe si

i disputē tecuz. verūtū iusta loquar ad te.

Quia via impiorū p'speratur: bene et oī bus qui p'uaricant̄ et inique agūt. Plantasti eos et radicēni miserunt: p'ficiunt et faciunt fructum. Prope es tu ore eorū et longe a renibus eorum et tu dñe nosti me: vidisti me: et pbasti cor meū te cū. Cōgrega eos q'z gregē ad victimā: et sanctifi ca eos in die occisiōis. Usq; lugebit terra: et herba oīs regiōis siccabil ppter malitiā habitua tūz in ea: Consumptum est animal et volucrē: quomaz dixerunt. non videbit nouissima nostra. Si cum peditibus currēs laborasti: quōd conten dere poteris cum equis? Cum autem in terra pa cis secura fueris: quid facies in superbia iorda nis? Nam et fratres tui et domus patris tui: erā ipsi pugnauerunt aduersuz te: et clamauerunt p' te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bona. Reliqui domū meā dimisi hereditē meam. Dedi dilectam animam meam in manuz inimicōū eius: facta est mibi hereditas mea q'z leo in silua. Bedit contra me vocez. ideo odii eā. Nūquid avis discolor: hereditas mea mūt? Nū quid avis tincta per totuz? Venite cōgregamini omnes bestie terre. properate ad deuorādū. Ma stores multi demoliti sunt vineam meam: concul cauerunt partem meam. Bederunt portionē me am desiderabilem in desertum solitudinis: posuerunt eam in dissipationem. luxitq; super me. Be solatione desolata est omnis terra quia nullus est qui recognitet corde. Super omnes vias deser ti vencrunt omnes vastatores terre. quia gladi² domini deuorabit ab extremo terre vſq; ad extre mū eius. Nō est pax vniuerse carni. Seminaue rūt triticū et spinas messuerūt. hereditatē accipe rūt: et nō eis p'derit. Confundemini a fructibus vestris. ppter irā furois dñi. Hec dicit dominus

¶ iii

Hieremias.

aduersum oēs vicinos meos pessimos q̄ tāgunt hereditatem meā quā distribui populo meo israel. Ecce ego euellā eos de terra sua et domuz iu da euellā de medio eoz. Et cū euulsero eos con uertar et miserebor eoz: et reducam eos viruz ad hereditatem suam: et virū in terrā suā. Et erit si erudit̄ dederit vias populi mei ut iurent in noīe meo vivit dñs. sicut docuerūt populū mens iurare in baal. edificabūtur in medio populi mei. Nō si non audierit euellam gentē illam euulsi ne et perditione ait dominus. .XIII.

*Fam de
annexū libri*
Ec dicit dñs ad me. Vade et posside tibi lūbare lincum. et pones illō sup lumbos tuos et in aquā nō infieres illud. Et posse dilūbare iuxta vbfū dñi: et posui circa lūbos me os. Et factus ē sermo dñi secūdo ad me dicens. Tolle lūbare qđ possedisti qđ est circa lūbos tu os. et surgens vade ad eufratē et abscōde tibi illō in foramine petre. Et abii et absōdidi illō i eufratē. sicut precepit mihi dñs. et factum est post di es plurimos dixit dñs ad me. Surge et vade ad entratē et tolle inde lūbare quod p̄cepi tibi ut ab scōderes illō ibi. Et abii ad eufraten et fodi et tuli lūbare de loco vbi abscōderā illud. Et ecce com putruerat lūbare. ita ut nulli vñi aptū eēt. et factum est vñbum domini ad me dicēs. Hec dicit do minus. Sic putrefacere faciā supbia iuda et sup biam hierusalē multā pp̄lūm istū pessimū. q̄ no lunt audire vba mca et abulat in prauitate cordis sui. abierūt post deos alienos. vt seruarent eis et adorarent eos. Et erūt sicut lūbare istud. qđ nulli vñi aptuz ē. Sicut enī adheret lumbare ad lū bos viri sic agglutinai mihi omnē domū israel et omnem dominum iuda: dicit dñs vt eēt mihi in populū et in nomē et in laudez et in gloriaz. et nō audierūt. Dices ḡ ad eos sermonē istū. Hec dicit dñs de israel. Ois lagūcula implebis vino. et dicēt ad te. Nūquid ignoram⁹. q̄ ois lagūcula im plebis vino? Et dices ad eos. Hec dicit dominus ecce ego implebo oēs hitatores terre huius et reges qui sedent de stirpe dāuid sup thronum ei⁹ et sacerdotes et pp̄hetas et omnes habitatores hierusalem ebriate. et dispergam eos virū a frē suo. et patres et filios pariter ait domin⁹. Nō p̄ em et non concedam. neq̄ miserebor ut nō disp gā eos. Audite et aurib⁹ p̄cipite nolite eleuari. q̄ dñs locutus est. Date dñio deo vfo gloriā anteq̄z cōtenebre scat. et anq̄z offendant pedes vestri ad montes caliginosos. expectabitis lucem et ponet cā in umbrā mortis et in caliginem. q̄ si h̄ nō audieritis in abscondito. plorabit anima meā a facie supbie. Idlorās plorabit et deducet ocul⁹ meus lachrymā. q̄ captus est grēx domini. Hic regi et dñatrici. humiliamini sedete i terra qm̄ descēdet de capite vestro corona glorie vñc. Cūuitates austri clausē sunt. et non est qui apiat. Translata ē omnis iuda in transmigratione perfecta. Leuate oculos vños et videte. q̄ venitis ab

aquilone. Ubi est grēx qui dat⁹ est tibi pecus in clytum tuū? Quid dices cū visitauerit te? Tu enī docuisti eos aduersū te. et erudit̄ in caput tuū. Nūquid nō dolores app̄hendēt te q̄si mulierez pturientē? q̄ si dixeris in corde tuo quare venest mihi hec? Propter multitudinē iniquitatis tue re uelata sūt verecūdiora tua pollute sūt plāte tue. Si mutare potest ethiops pelle suā aut pard⁹ varietates suas. et vos poteritis bñfacere cū didice ritis malum: et disseminabo eos q̄si stipulā q̄ ven to raptatur in deserto. Hec sois tua parsq̄ men sure tue a me dicit dñs. q̄ oblita es mei et cōfisa es in mendatio. Unī et ego nudauī semora tua cōtra faciem tuā. et apparuit ignominia tua adulteria tua. et hinnitus tuus. scel⁹ fornicatiōnis tue. Sup colles in agro vidi abominationes tuas: Ue tibi hierusalē. Nō mundaberis post me. Us q̄quo adhuc? .XIII.

Vid faciū ē vñbū dñi ad hieremiam de smo nib⁹ siccitatis. Luxit indea et portie eius cornuerūt et obscurate sūt in terra et clā mor hierusalē alcēdit. Adiores miserūt moires suos ad aquam. venerūt ad hauriendū. Non in uenerunt aquam. reportauerūt vasā sua vacua. Confusi sunt agricultore opuerūt capita sua. Nam et cernia in agro pepit et reliquit. q̄ nō erat herba. et onagri steterūt in rupib⁹. traxerūt vētū q̄si dracones. defecerunt oculi eorum q̄ nō erat herba. Si iniquitates nostre respōderint nobis dñe fac. pp̄ter nomen tuum. quoniam multe sunt auerstiones nostre. Tibi peccatum⁹ expectatio israel. saluator: noster in tēpore tribulatiōis Quae quasi colonus futurus es in terra. et q̄si via orde clinās ad manendum? Quare futurus es velut vir vag⁹ et fortis. q̄ non pōt salvare? Tu aut̄ i nobis es dñe: et nomē tuū invocatū ē sup nos. ne de reliquias nos. Hec dicit dñs pp̄lo huic: q̄ dilexit mouere pedes suos et nō queuit et dñnonō plācuit. Hic recordab̄ iniquitatū eoz. et visitabit peccata eoz. et dixit dñs ad me. Moli orare pp̄ polo isto in bonū. Lūi ieiunauerit nō exaudiā p̄ces eoz. et si obtulerint holocastomata et victimas. nō suscipiā ea. qm̄ gladio et fame et peste ego cōsumaz eoz. et dixi. A.a.a.dñe de⁹: Prophete dicit eis. Nō videbitis gladiū: et iācē n̄ erit i vob̄ minus ad me. Falso pp̄hetē vaticinātur in noīe sum ad eos. Visionem mendacem et divinationē fraudulentam et seductionē cordis sui pp̄hetat vobis. Idcirco hec dicit dñs de pp̄hetis q̄ p̄othes: gladius et famis non erit in terra hac. in gladio et fame q̄sumenſ. pp̄hetē illi et populi quibus pp̄phetat erūt p̄iecti i vñs hierusalē p̄ fame et gladio. et non erit qui sepeliat eos. p̄i et uxores eoz

Nali sene 3 pp̄ta f.

Hieremias.

filii et filie eorum: et effundam super eos malum suum. Et dices ad eos verbum istud: Seducant oculi mei la chryma pro nocte et die et non taceant: quoniam contrita est virgo filia populi mei. plaga pessima vellemeter. Si egressus fuerit ad agros ecce occisi gladio: et si introiero in civitates ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdos abi erunt in terras quas ignorabat. Numquid pueri ab iecisti iudeas: aut syon abominata est anima mea Quare ergo peccasti nos ita ut nulla sit sanitas? Expectauimus pacem et non est bonum: et tempus curatiois: et ecce turbatio. Cognovimus dominum ipsierates nras iniqtates patrum nostrorum quod peccauimus tibi Ne des nos in opprobrium propter nomine tuum neque facias nobis contumeliam. Soli glorie tue recordare: ne irritum facias sedus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium que pluant: aut celi possunt dare umbras nisi tu volueris? Nonne tu es dominus deus noster quem expectamus? Tu enim fecisti omnia haec.

XV.

Ecce dixit dominus ad me: Si stererit moy et ses et samuel coram me: non est alia mea ad populum istum. euice illos a facie mea et credi a me. quod si dixerit ad te. quo egrediemur? dices ad eos. Hec dicit dominus: Qui ad mortem. ad mortem: et qui ad gladium ad gladium: et qui ad famam ad famam: et qui ad captiuitatem ad captiuitatem. et visitabo super eos quatuor species dicit dominus. Gladii ad occisionem: et canes ad lacerandum: et volatilia celi et bestias terre ad denorandum et dissipandum: et dabo eos in seruorem vniuersis regnis terre propter manassen filium ezechie regis iuda super oibus quod fecit in hierusalem: Quis enim miserebis tui hierusalē? Aut quis confortabiliter per te? Aut quis ibit ad rogandum propter pacem tua? Tu reliquisti me dicit dominus: retrofuis ab his: et extedaz manus meas super te: et interficias te. Laboravi rogans. et dispaginas eos yestibulo in portis terre. Interfeci et dispididi populum meum et tu a viis suis non sunt reversi. Multiplicata sunt mibi vindictae eius super arenam maris. Induxi eis super matrem adolescentis vastatores mercede, misi super ciuitates. repete terrorem. Infirmitata est quod peperit septem defecit alia ei. Occidit enim sol cum adhuc esset dies confusa est et erubuit: et residuos eius in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum. ait dominus: Ne mihi mater mea. Quare genuisti me virum rixam: vixum discordie in vniuersa terra? Non feneravi: nec feneravit mihi quisquam. Quid male dicunt mihi dicit dominus. Si non reliquie tue in bonum: si non occurri tibi in tempore afflictionis. et in tempore tribulationis aduersum inimicum. Numquid federabis ferrum ferro a gloriose et es? Initias tuas et thesauros tuos in direptione dabo gratis in oibus peccatis tuis: et in oibus terminis tuis. et adducam inimicos tuos de terra quam nescis: quia ignis successus est in furore meo et super vos ardebit. Tu scis dominum: recordare me et visita me: et tuere me ab his qui persecuntur me. Noli in patientia tua suscipere me. Scito

quoniam sustinui per te opprobrium. Inuenti sunt sermones tui et comedи eos. et factum est mihi verbum tuum in gaudium et in letitiam cordis mei: quoniam invocatus est nomen tuum super me. dominus deus exercitus. Nihil sed in consilio ludentium: et gloratus sum a facie manus tue. Solas sedebam: quoniam amaritudine replesti me. Quare factus est dolor meus perpetuus et plaga mea desperabilis. renuit curari? Facta est mihi quasi mendacium a querelam infidelium. Propter hoc hec dicit dominus. Si conuertaris conuertam te: et ante faciem meam stabis: et si se paueris preciosum a vilium: quasi os meum eris. Conuertetur ipi ad te: et tu non conuertaris ad eos. et dabo te populo huic in murum erexit fortis: et bellabit aduersus te: et non proualebit: quia ego tecum sum. ut saluem te et eruam te dicit dominus. et liberabo te de manu pessimorum: et redimam te de manu fortium.

XVI.

Factum est verbum domini ad me diebus: Non accipies uxori: et non erunt tibi filii et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto: et super matres eorum que generant eos: et super patres eorum de quo stirpe sunt natii in terra hac. Abortibus egrotationum morientur. Non plangent et non sepelietur. in sterquilinio super faciem terre erunt: et gladio et flame consument et erit cadaver eorum in escâ volatilibus celi et bestiis terre. Hec enim dicit dominus. Ne ingrediaris domum coniunctorum. neque vadat ad plangendum: neque consoleris eos quod abstulit pacem meam a populo isto dicit dominus: mihi et miserationes. et morientes grandes. et pri in terra ista: non sepelient neque plangent et non se incidet. neque calutum sicut per eos. et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo: et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super proximo et inferno: et domum coniunctionis non ingrediari. ut sedreas cum eis et comedas et bibas: quod hec dicit dominus exercitus de israel: ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudi et vocem leticie. vocem sponsi et vocem sponsi. et cum annuncias populo huic oia verba hec et dixerit tibi: quare locutus est dominus super nos omnes malum grande istud: Que nostra iniquitas. aut quod peccatum nostrum quod peccauimus domino deo nostro: dices ad eos: Quia dereliquerunt me pres ypsi ait dominus: et abierunt post deos alienos et fuerunt eis et adorauerunt eos et me dereliquerunt: et legem meam non custodi erunt. Sed et vos peius opati estis quod pres ypsi. ecce enim abulat vniuersaliter post prauitatem cordis suum malum: ut me non audiat. et euici vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri: et servis etis ibi dominus alienis die ac nocte qui non dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies venient dicti dominus: et non dicetur ultra: vult dominus qui eduxit filios israel de terra egypti. sed vult dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis: et de vniuersis terris ad quas eieci eos: et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam pescatores multos dicit dominus: et

propter plaga et exercito Iudeas Iuxta

Hieremias.

piscabuntur eos. Et post hec mittam eis multos venatores et uenabuntur eos de omni monte et de omni colle. et de caueris petrarum. quod oculi mei sunt per omnes vias eorum. Non sunt abscondite a facie mea. et non sunt occulta iniustitas eorum. ab oculis meis. Et reddam primum duplices iniustitiae et peccata eorum. quod preminuerunt terras meas in morticinis idolorum suorum. et abominationibus suis impleuerunt hereditatem meam. Domine fortitudo mea et robur meum. et refugium meum in die tribulationis: Ad te gentes uenient ab extremis terre et dicent. Vere međatuum possiderunt patres nostri vanitatem que in eis profuit. Nunquid faciet sibi homo deos? Et ipsi non sunt dii. Idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc: omnia eis manum meam et virtutem meam et scientiam quod nomini mibi dominus.

Eccatū iuda. scriptū est stilo sermo in vngue adamantino: exaratum super latitudinem cordis eorum et in cornibus ararū eorum. Cū recordati fuerint filii eorum arare suarū: et lucorū suorum. lignorūque frondētū immotib⁹ ex celsis. sacrificantes in agro: fortitudinē tuā. et relinqueris sola ab hereditate tua quā dedi tibi. et seruire te faciam inimicis tuis in terra quā ignoras. Quid ignē succendisti ī furore meo usq; ī eternū ardēbit: Hec dicit dominus. Maledict⁹ hō qui confidit ī hoīe: et pōdit carnē brachiū suū. et a domino recedit cor ei⁹. Erit enim quasi mirice in deserto et non videbit cum uenerit bonū. sedabit in siccitate in deserto in terra saluginis et inhabitali. Bñdicit⁹ vir quod perfidit in domino. et erit dominus fiducia eius. Et erit quasi lignū quod transplata super aquas: quod ad humorem mittit radices suas. et non timebit cum uenerit estus. Et erit solium eius viride et in tpe siccitatis non erit sollicitū. nec aliquando desinet facere fructum. Praeuiū ē cor hominis et inscrutabile. Quis cognoscet illud? Ego dominus scrutans cor et phantasias renes. qui do vniuersitatem iuxta viam suam. et iuxta fructum adiunctionum suarum. Perdit̄ sicut que non peperit. Fecit diuitias et non in iuditio. In dimidio diei rū suorum derelinquet eas. et in nouissimo suo erit insipiens. Solū glorie altitudinis a principio. locus sanctificationis nre expectatio israel. Domine oē quod te dereliquerūt prouidentes recedentes a te in terra scribētur. quoniam dereliquerūt venam aquarū uirētū dñm. Sana me dñe et sanabor. saluus me fac et saluus ero. quoniam laus mea tu es. Et ipi dicit ad me. Ubi est verbum domini? Veniat. Et ego nō sum turbatus te pastore sequens et deinde hoīs nō desiderauit tu scis. Quid egressum est de labiis meis. rectum in conspectu tuo fuit. Nō sis mihi tu fortitudini. spes mea tu in die afflictionis. Cūfundant qui me persequuntur et non confundar ego. paneant illi et non pauem ego. Induc super eos diem afflictionis. et duplīcē tristia

contere eos. Hec dicit dominus ad me. Glade et sta in porta filiorum populi mei per quas ingrediuntur reges iuda et egreduntur: et in cūctis portis hierusalē: et dices ad eos. Audite vobis domini reges iuda. et omnis iuda cuncti habitatores hierusalē. quod ingrediuntur per portas istas. Hec dicit dominus: Custodite annas vestras et nolite portare pondera ī die sabbati. nec inferatis per portas hierusalē. et nolite euincere onera de domibus vestris in die sabbati. et oē op⁹ non facietis. Sanctificate diē sabbati sicut p̄cepī p̄ribus vīris. Et non audierūt nec inclinaverunt aurem suam. sed indueruerunt cervicem suam ne audiret me. et ne acciperent disciplinas. Et erit si audieritis me dicit dominus. vt nō inferatis onera per portas ciuitatis huius in die sabbati. et si sanctificaueris diem sabbati ne faciatis in eo oē op⁹. ingredientur per portas ciuitatis huius reges et principes sedentes super solium dauid: et ascenderes in currib⁹ et equis ipsi et principes corū: viri iuda et habitatores hierusalē. et habitab⁹ ciuitas hec in sempiternū. Et uenient de ciuitatibus iuda in circuitum hierusalē et de terra beniamin et de capistris et de motuosis et ab austro portates holocaustū et victimā et sacrificiū et thus. et inferent oblationē ī domū domini. Si autē nō audieritis me vt sanctificeris diem sabbati et ne portet oē ne inferatis per portas hierusalē in die sabbati. succendam iguē in portis eius et deuorabit domos hierusalē. et nō extingues. XVIII.

Erbū quod factum ē a domino ad hieremias dicens. Surge et descende ī domū sigilli: et ibi andies vba mea. Et descendī ī domū signi. et ecce ipse faciebat opus super rotā et dissipatum est vas quod ipse faciebat ē luto manib⁹ suis. Cōuersusque fecit illud vas alterum. sicut placuerat in oculis ei⁹ ut faceret. Et factum est verbum domini ad me dicens. Nunquid sicut sigili iste non potero vobis saccre domus israel aut domini israel in manu mea. Repete loquar aduersus gentes et aduersus regnum: vt eradicem et destruam et disperdam illud. Si penitentiam egerit gēs illa a malo suo quod locutus sum aduersus eam agā ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei et subito loquar de gente et regno ut edificem et plantem illud: Si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocē meam. penitentiā agā super bono quod locut⁹ sū ut facerē ei. Nūc q̄ dicens: ecce ego singo contra vos malum. et cogito contra vos cogitationē. Reuertaf vnuquisque a via sua mala. et dirigite vias vras et studia vras: Qui dixerūt. Desperatum⁹. Post cogitationē cordis sui malū faciem⁹. Iō hec dicit dominus. Interrogate gentes. Quis audiuit talia horribilia. quod fecit nūmis vgo israel? Nunquid defitiet de petra agri nūt libani: aut euelli possit aq̄ erupētes frigide et desluētes

Hieremias.

Quia oblitus est mei populus me frustra libates et impigentes in viis suis et in semitis seculi: ut abula ret per eis in iterere non trito. ut fieret terra eorum in solitudine et in sibilum sempiternum. Deus quod pterierit per ea. obsequiesceret et mouebit caput suum. Sicut vestrum reges dispergerent eos eorum inimico: dorsum et non facie ostendebat eis in die predictis copiam et dixerunt: Uenite et cogitemus contra hieremiam cogitationes. Non enim pribit lex a sacerdote. neque consilium a sapiente. nec summo a prophetam: Uenite et percutiam eum linguam: et non attendam ad vniuersos sermones eius. Attende domine ad me: et audi vocem aduersariorum meorum. Num quod reddebat per bono malum: qui foderunt soueam aie mee? Recordare quod steteri in conspectu tuo ut loquerer per eis bonum et auerterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in somnum: et deduc eos in manus gladii. Fiat uxores eorum absque liberis et vidue et viri earum interficiant morte. Junenes eorum confodiant gladio in pleno: audias clamor de domibus eorum. Adduces enim super eos latronem repente: quod foderunt soueas ut capent me: et laqueos abscondent pedibus meis. Tu autem dominus scio oem cōsilium eorum aduersorum me in morte. Ne propitieris iniuriam eorum: et peccatum eorum a facie tua non deleas. Sunt coruentes in conspectu tuo: in tempore furoris tui abutere eis.

.XIX.

Ecce dicit dominus. Uade et accipe lagunculam sanguinalem testem a senioribus populi et a senioribus sacerdotum: et egredere ad valle filii enon quod est iuxta introitum porte sacerdotum: et predicabis ibi verba quod ego loquor ad te: et dices audite omnes dei regis iuda et habitatores hierusalem. Hec dicit dominus exercituum deus israel. ecce ego inducam afflictionem super locum istum. ita ut ois quod audierit illa. miniant aures eius eo quod dereliquerint me: et alienum se cerint locum istum: et libauerit in eo diuinus alienis quos nescierunt ipsi et pres eorum et reges iuda: et repleuerunt locum istum sanguine innocentis: et edificaverunt excelsa baaliz ad cōburēdos filios suos igni in holocastū baaliz. quod non pcepti: nec locutus suus nec ascederunt in cor meum. Propterea ecce dies ventient dicit dominus: et non vocabis amplius locus iste topeth et vallis filii ennon: sed vallis occisionis. et dissipabo cōsilium iuda et hierusalem in loco isto: et subuertar eos gladio in conspectu inimicorum suorum: et in manu querentium aias eorum: et dabo cadaveram eorum escam volantibus celis et bestiis terre: et ponam civitatem hanc in stuporem et in sibilum. Deus quod pterierit per ea obsequiesceret: et sibilabit super vniuersa plaga eius. et cibabo eos carnibus filiorum suorum: et carnibus filiarum suarum: et vnuiglos carnem amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua cocluderet eos inimici eorum: et qui querunt aias eorum: et cōteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum: et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Sic cōteram populum istum et civitatem istam: sicut cōterit vas figurum quod non potest ultra instaurari. et in topeth sepeliatur. eo quod non sit aliud locus ad sepeliendum. Sic facias loco huic

aut dominus: et hitatoribus eius ut ponas civitatem istam sicut topeth. et erunt domus hierusalē et domus regum iuda sicut locum topeth immundus: omnes domus in quaerū domatibus sacrificauerunt omni militie celi: et libauerunt libamina diuis alienis. Elenit autem hieremias de topeth quo miserat eum dominus ad prophetandum: et stetit in atrio domus domini: et dixit ad omnem populum. Hec dicit dominus exercituum dens israel. ecce ego inducam super civitatem hanc et super omnes vires eius vniuersa mala que locutus sum aduersorum eam quoniam in durauerunt cervicem suam ut non audirent sermones meos.

.XX:

Audiuit phassur filius emmer sacerdos et constitutus erat princeps in domo domini hieremias prophetante summis istos. et percussit phassur hieremias prophetam: et misit eum in nerum quod erat in porta beniam superiori in domo domini. Cumque luxisset in crastinum. eduxit phassur hieremias de neruo: et dixit ad eum hieremias. non phassur vocavit dominus nomine tuum sed paucem vnde quod quia hec dicit dominus. et ego dabo te in paucem. et omnes amicos tuos et coruent gladio immicorum tuorum: et oculi tui videbunt. et omnem iudicabam ab in manu regis babylonis: et traducet eos in babylonem et peccat eos gladio: et dabo vniuersam substantiam civitatis huius: et omnem laborem eius omnesque precium et cunctos thesauros regum iuda. ab in manu inimicorum eorum et diripient eos et tollent: et ducent in babylonem. Tu autem phassur et omnes habitatores domus tue ibitis in captivitate et in babylonem venies et ibi morieris. ibique sepeliris tu et omnes amici tui quibus prophetasti mendacium. Seduxisti me domine et seductus sis. fortior me fuisti et invictus. Factus sis in derisu tota die. Nō subsannabat me quia iacti olim loquor vociferans: iniquitatem et vastitatem clamito. et factus est mihi sermo domini in opprobriis et in derisu tota die. et dixit: Non recordabor eius neque loquar ultra in noce illius. et factus est in corde meo quasi ignis exstans: claususque in ossibus meis: et defeci ferre non sustinens. Audiui enim contumelias multorum et terrorum in circulo: psequimini et persequamur eum: ab omnibus viris qui erant pacifici mei et custodientes latus meum: si quo modo decipiatur et preualeamus aduersus eum: et consequamur ultionem ex eo. Dominus autem tecum est tanquam bellator fortis: idcirco qui persequitur me cadent et infirmi erunt et confundentur vehementer. quia non intellexerunt opprobrium semperitnum quod nunquam delebitur. et tu domine exercituum probator iusti qui vides renes et corda: videamus quod ultionem tuam ex eis. Tibi enim relevavi causam meam. Cantate domino: laudate dominum: quia liberavit animas pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus sis: dies in qua pepit me mater mea non sit būdicta. Maledictus vir quod annunciat pri meo dicēs: natus est in puer masculus: et quasi gaudio letificauit eum.

de perditione Jeremias

De vastis et cunctis

Hieremias.

Sit hō ille ut civitates quas subuertit dōs et nō penituit eum. Audiat clamorē mane. et vulnus ī tpe meridiano. q nō me interfecit a vulnua vt fieret mibi mater mea sepulcrū. et vulnua ei⁹ pcept⁹ etern⁹. Quare de vulnua egressus sum vt viderē labore et dolorē. et psumerēt in p̄fusione viel mei.

Erbū qd factū ē ad hieremias .XXI.

a dō. qn̄ misit ad eū rex sedechias phas sur filiū melchis et sophoniā filiū maasie sacerdotē dicens Interroga p nobis dominū. q̄ nabuchodonos̄ rex babilonis pliatur aduersus nos: si forte faciat dōs nobiscū. Et oīa mirabilia sua: et recedat a nob̄. Et dixit hieremias ad eos Sic dicetis sedechies. Hec dicit dōs de⁹ isrl̄. Ecce ego ouerā vasā belli q̄ i manib⁹ v̄ris sūt et q̄ bus vos pugnatis aduersū regē babilōis et chaldeos q̄ obſident vos in circuitu muroz. et cōgre gabo ea in medio cīuitatis huius. et debellabo ego vos i māu extenta. et i brachio forti et in furore et i indignatione et i ira grādi et p̄cūtiaz hitatores cīuitatis hui⁹. Hoīes et bestie pestilentia mouent. Et post h̄ aut dōs dabo sedechiā regē iuda et fuos eius. et populū ei⁹ et q̄ derelicti sūt i cīuitate hac a peste et gladio et fame in manu nabuchodonos̄ regis babilōis et i manu inimicorum eoz. et in māu querētū aīam eoz. et p̄cūtiet eos in ore gladii et non flectet. neq̄ p̄cet nec miserebit. et ad populum hūc dices. Hec dicit dōs de⁹. Ecce ego do corā vobis viā uite et viā mortis. qui bitauerit i urbe hac morietur fame gladio et peste q̄ aut̄ egressus fuerit et transfligerit ad chaldeos qui obſident vos. viuet. et erit aīa sua quasi spoliū. Postū enī faciē meā sup cīuitatē hāc i malū et non i bonū ait dōs. In manu regis babilonis dabis et exuret eam igni. et domui regis iuda. Audite v̄bū dōi dom⁹ dauid. Hec dicit dōs. Judicate mane iuditium. et eruite vi oppressingum de manu calūnians: ne forte egredias. vt ignis i dignatio mea. et succēdas. et non sit q̄ extinguat ppter malitia⁹ studioz v̄forū. ecce ego ad habitatricēz vallis solide atq̄ campestris ait dōs qui dicitis: q̄s p̄cūtiet nos. et q̄s ingredietur dominus n̄ras. et iustabō super vos iuxta fructū studiorū vestrorū. dicit dōs. et succendam ignē in saltu ei⁹ et deuorabit omnia in circuitu ei⁹. XXII

Ec dicit dōs. Descende in domū regis iuda. et loqueris ibi v̄bum h̄. et dices. Audi v̄bum dōi rex iuda: qui sedes sup solium dauid tu et serui tui et pplūs tuus q̄ ingredimini p̄ portas istas. Hec dicit dōs. Facite iuditium et iustitiā et liberate vi oppressingum de manu calūnatoris. et aduenā et pupillum et uiduam nolite cōtristare neq̄ oppressingis inique et sanguinē innocētem ne effudatis in loco isto. Si enī facientes se ceritis verbum istud. ingredienſ p̄ portas dom⁹ hui⁹ reges sedētes de genere dauid sup thronū eius. et ascēdentes currus et equos ipsi et serui et pplūs eorū. q̄ si non audieris v̄ba hec. in memet

ipso iurani dicit dominus. q̄ in solitudinem erit dom⁹ hec. Quia hec dicit dōs sup domū r̄gis iuda: Salād tu mibi caput libani. Si non posierō te solitudinē. vrbes inabitables. Et sanctifica bo super te interficiēt virū et arma eius. et sic cident electos cedros tuas et p̄cipitabunt in ignē et p̄transibūt gētes multe p̄ cīuitatem hanc: et dicet vnuquisqz p̄ximo suo. Quare fecit dōs sic ciuitati huic grādi. Et r̄nrebunt. Eo q̄ derlique rit pactū dñi dei sui. et adorauerint deos alienos et feruerit eis. Motu flere mortuum. neq̄ lugētis sup eū fletu. Plangite eū qui egredit̄. q̄ non reuertet̄ vltra. nec videbit terrā natuitas sue. q̄ hec dicit dōs ad selluz filiū iōsiae regēz iuda q̄ regnauit p̄ iōsia p̄rē suo q̄ egressus ē de loco isto. Non reuertetur huc ampli⁹ sed in loco ad quēz transstuli eū ibi morietur. et terrā istā non videbit ap̄lius. Ne q̄ edificat domū suam in iustitia et cēnacula sua nō in iuditioz amicū suū opprmet frustra. et mercedem nō reddet ei. Qui dicit edifica bo mibi domū latā et cēnacula spacioſa: q̄ aperit sibi fenestrās: et facit laquearia cedrina. pingitqz synopide. Nūquid regnabis: qm̄ p̄fers te cedro. Pater tu⁹ nūquid nō comedit et bibit et fecit iudicium et iustitiam. tunc cuīz bene erat ei⁹. Iudicauit causam paupis et egent in bonum suū. Nūquid non idē quia cognouit me dicit domin⁹. Tui vero oculi et cor ad auaritiam et ad sanguinem inōcentem fundendum: et ad calumniam. et ad cursū mali operis. H̄opterea hec dicit dominus ad iōachim filium iōsiae regem iuda. Non plangēt eū ve frater et ve soror non concrepabunt ei ve dñe et ve inclyte: Sepultura asini sepelietur. putrefactus et p̄iectus extra portas hierusalem: Ascēde libanum et clama. et in basan da vocem tuam et clama ad transeuntes. quia contriti sunt omnes amatores tui. Locutus sum ad te in abundantia tua. dixisti: non audiam. Hec est via tua ab adoleſcentia tua quia non audisti vocem meaz. Ōs pastores tuos pascet vent⁹. et amatores tui i captiuitatem ibunt. Et tunc confunderis et erubesces ab omni malitia tua. que sēdes in libano et nidiſcas in cedris. Quomodo congenisti cum venissent tibi dolores quasi dolores parturientis? Vino ego dicit dominus. quia si fuerit iechonias filius iōachim regis iuda annulus in manu de xtera. inde euellam eū. Et dabo te in māu mea q̄ rentium animam tuam: Et in manu quorum tu formidas faciem: et in manu nabuchodonos̄ regis babilonis. et in manu chaldeorum. et mittam te et matrem tuam que genuit te in terram alienam in qua nati non estis ibi⁹ moriemini. et in terram ad quam ipsi leuant animam suam ut reuertantur illuc: et non reuertentur: Nunquid vas fictile atque contritum vir iste iechonias? Nunquid vas absque omni voluptate. Quare abiecti sunt ipsi et semen eius. et proiecti sunt ipsi in terram quam ignorauerunt.

D' iustitiae facy

Hieremias.

Terra terra terra audi sermonem dñi. Hec dicit dñs. Scribe virū istū sterile: virū q̄ in dieb⁹ suis nō p̄sperabit. Nec enī erit de semine ei⁹ vir q̄ se deat sup soliū dauid: t̄ p̄tate habeat vltra i uida.

E pastoib⁹ q̄ disp̄gūt et .XXIII.

V delacerat gregē pascue mee dicit dñs. Iō hec dicit dñs deus israel ad pastores qui pascut p̄plū meū: Uos disp̄sistis gregē meum t̄ eieciſtis eos et nō visitastiſ eos. Ecce ego visita bo sup vos malitiaſ studiorū v̄fōz ait dñs. t̄ ego cōgregabo reliqua gregis mei d̄ oībus terris ad q̄s eieciro eos illuc et cōuertaz eos ad rura sua t̄ crescēt et multiplicabunt: t̄ suscitabo sup eos pastores et pascēt eos. Nō formidadūt vltra: et non panebūt: et null⁹ quereſ ex numero dicit dñs. ecce dies veniūt dicit dñs: t̄ suscitabo dauid germen iustū et regnabit rex t̄ sapientē erit: t̄ faciet iudiciū et iustitiā in terra. In dieb⁹ illis saluabit iuda: et isrl habitabit cōfidēter. t̄ b̄ est nomē qđ vocabūt eu. dñs iust⁹ nf. Propterea hoc ecce dies veniunt dicit dñs: t̄ non dicēt vltra viuit dñs. q̄ eduxit filios israel d̄ terra egypti: sed viuit dñs qui eduxit et adduxit semē domus israel de terra aquilonis et de cūctis terris ad quas eiecerā eos illuc: t̄ habitatibūt in terra sua: Ad p̄phetas. Lōtritum est cor meū in medio mei. cōtremuerūt oia ossa mea factus sum quasi vir ebrius: t̄ quasi homo madidus a vino. a facie domini et a facie verborū sanctorū eius: quia adulterius repleta est terra: quia a facie maledictionis luctu terra: arefacta sūt arna deserti. factus est cursus eoz malus: t̄ fortitudo eoz dissimilis. Propheta nāq̄z et sacerdos poluti sunt: t̄ in domo mea inueni malū eoz ait dominus. Idcirco via corū erit quasi lubricuz in te nebris: implelen⁹ enī t̄ coruēt in ea: Afferam enī sup eos mala: annū visitationis eoz ait dñs. t̄ i p̄phetis samarie vidi satuitatē: et p̄phetabāt in baal: t̄ decipiebat populu meū israel: t̄ in p̄phetis hierusalē vidi similitudinē adulterantū t̄ iter mēdaciū: t̄ cōfortauerūt man⁹ pessimorū: vt nō eō uertereſ vnuſq̄z a malicia sua. facti sunt mihi oēs vt sodoma: et habitatores eius quasi gomora. Propterea hec dicit dñs exercituſ ad p̄phetas: ecce ego cibabo eos abſinthio: t̄ potabo eos felle. A p̄phetis enī hierusalē egressa est pollutio sup omnē terraz. Hec dicit dñs exercituſ: Holite audire verba p̄phetarū qui p̄phetant vobis et decipiūt vos. Visionē cordis sui loquūtūr non de ore dñi. Sicūt his qui blasphemāt me. locut⁹ est dñs. pax erit vobis: et oībus qui ambulant in prauitate cordis sui dixerūt. nō veniet super vos malū. Quis enī affuit in cōſilio dñi et vidit et audiuit sermonē eius: Quis cōſiderauit verbū illius t̄ audiuit: ecce turbo dñice indignatiōis egredieſ: t̄ tempeſtas erupēt ſup caput ipioz veniet. Nō reuertet furor dñi vſq̄z dū faciat. t̄ vſq̄z dū cōplete cogitationē cordis sui. In nouiſſimiſ diebus intelligeſ cōſiliū eius. Nō mittam p̄phetas

t̄ ipi currebant: t̄ nō loquebāt ad eos: t̄ ipi pphe tebant. Si ſtetiſſent in cōſilio meo et nota ſecifſet verba mea populo meo: auertiſſe v̄tq̄z eos a via ſua mala et cogitatiōib⁹ ſuis pefumis. Putas ne deus e vicino ego ſuž dicit dñs et nō deus de lōge: Si occultabiſ vir in abſconditiſ: t̄ ego nō videbo eū dicit dñs: Nūquid nō celū et terrā ego in plebo dicit dñs: Audui q̄ dixerūt p̄phete p̄phete tantes in noīe meo mēdaciū atq̄z dicētes: ſomniati: ſomniali. Uſq̄z ſtud eſt in coide p̄phete taz vaticinantiū mēdatiū: t̄ p̄phetatiū ſeductiones cordis ſui: Qui volūt facere vt obliuſeatur p̄plū meū noīs mei. ppter ſomnia eoz q̄ narrant vnuſq̄z ad p̄ximū ſuž: ſicut obliuſi ſunt patres eoz noīs mei. ppter baal. Propheta qui habet ſomniū narret ſomniū: t̄ qui habz ſermonē meā loquaſ ſermonē meū vere. Quid paleis ad trūtū cū dicit dñs: Nūquid nō verba mea ſunt quaſi ignis dicit dñs: t̄ quaſi malleus cōterēs petram: Propterea ecce ego ad p̄phetas ait dñs q̄ furātur verba mea vnuſq̄z a p̄xio ſuo. ecce ego ad p̄phetas ait dñs q̄ aſſumūt liguas ſuas: et autem dicit dñs. ecce ego ad p̄phetas ſomniātes mēdatiūz dicit dñs: q̄ uarrauerūt ea et ſeduxerūt p̄plū meū in mēdatiō ſuo: t̄ in miraculis ſuis cū ego n̄ mifileſ ſeos: nec mādaffeſ eis: q̄ nihil pſuerunt p̄plo huic dicit dñs. Si igiſ interrogauerit te popul⁹ iſte vel p̄pheta aut ſacerdos dicēſ: qđ ē on⁹ dñi: dices ad eos: Uos eſtis onus: p̄uiciam quippe vos dicit dñs. t̄ p̄pheta et ſacerdos et popul⁹ qui dicit onus dñi: visitabo ſup virum illū et ſup domum eius. Hec dicitis vnuſq̄z ad p̄ximū ſuž ad frātē ſuū. Quid r̄dit dñs: t̄ quid locutus eſt dominus: et onus dominii vltra non memorabitur. quia onus eſt vnicū ſermo ſuus. t̄ pueriſtis verba dei viuentis: domini exercituum dei noſtri. Hec dices ad p̄phetas. Quid respondit tibi dominus: et quid locutus eſt dñs: Si autem onus dñi dixeritis: ppter hoc hec dicit dominus Quia dixiſtis ſermonē iſtuſ onus domini. t̄ misi ad vos dicens. nolite dicere onus domini: ppter ea ecce ego tollam vos portans. t̄ derelinquam vos t̄ ciuitatē quam dedi vobis et patribus v̄ris a facie mea. et dabo vos in opprobrium ſempiternum: et in ignomiā eternam que nunq̄z obliuione delebitur.

:XXIII.

Stendit mihi dñs: t̄ ecce duo calathi pleni ſicis poſti an̄ templū dñi poſtq̄z tranſluit nabuchodonosor rex babylonis ie choniaz filiū ioachim regē iuda t̄ principes ei⁹ t̄ fabrum et inclusore de hierusalē et adduxit eos in babylonem. Lalachus vnuſ ſicus bonas habebat numis: vt ſolent ſicus eſſe priuī temporis. Et calathus vnuſ ſicus habebat malas nimis. que comedи non poterant: eo q̄ eſſent male. Et dixit dominus ad me. Quid tu vides hieremias? Et dixi: ſicus bonas. bonas valde: t̄ malas. malas valde que comedи nō poſſunt: eo q̄ ſunt male

Hieremias.

*Dedachius hoc
fines pessima*

Et factū ē vībum dñi ad mē dicens: Hec dicit' do min⁹ de⁹ isr. iel. Sicut sic⁹ he bone. sic cognoscā trāsmigrationē tūda quā emisi dō loco isto i terrā chaldeoz in bonū. t ponā oculos meos sup eos ad placādū. t reducā eos i terrā hāc. t edificabo eos t non destruā. t plantabo eos t non cuellaz t dabo eis cor ut sciant me quia ego sū dominus t erūt mibi in pp̄lūm. t ego ero eis in dēū quia reuertens ad me in toto corde sūo. t sicut sic⁹ pes simē q̄ comedī nō possūt eo q̄ sint male. hec di cit domiu⁹. sic dabo sedechiā regē iuda t princi pes eius: t reliquos de hierusalem. q̄ remanserit in vrbe hac. t q̄ bitant i terra egypti. t dabo eos in vexationem afflictionēq̄ oib⁹ regnis terre: i opprōvū t in pabolā t in puerbiū t in maledi ctionē in vniuersis locis ad que eieci eos. t mit tā in eis gladium t famē t pestē donec p̄suman tur de terra quā dedi eis t prib⁹ eoz. .XXV.

*hunc nō d' fuitate
T. ammis*

ab aglone

70 ammis

Et rbi⁹ qđ factū ē ad hieremiam de omni populo iude in āno quarto ioachi filii ioseph regis iuda. ip̄e est ann⁹ p̄m⁹ nabucho donosor regis babilonis. t locutus ē hieremias pp̄ba ad oēm populū iuda t vniuersos hitatoēs hierusalē dicens: A tertio decimo āno ioseph filii a mon regis iuda v̄sqz ad dīe hanc ip̄e est tertius t vicesim⁹ ānus. factū ē vībum domini ad me: t locutus sū ad vos de nocte consurgens et loquēs t non audistis. t misit dominus ad vos oēs suos siros pp̄bas p̄surgens diluculo mittensqz et non audistis. neqz inclinastis aures v̄ras euz diceret Revertimini vnuisqz a via sua mala. t a peccatis cogitationib⁹ v̄ris: t habitatis in terra quā dedit dñs vobis t prib⁹ v̄ris a seculo t v̄sqz i se culum. t nolite ire post deos alienos vt seruatis eis adoretisqz eos neqz me ad iracūdā p̄uocetis in opib⁹ manū v̄az: t non affligam uos: t n̄ audistis me dicit dñs. vt me ad iracūdiam p̄uo carentis i opib⁹ manū v̄az i malū v̄m. Prop terea hec dicit dñs exercitū. p eo q̄ non audistis v̄ba mea. ecce ego mittā t assūmā vniuersas cog natōnes aglonis ait dñs. t nabi⁹ chodonosor: regem babilōis sūi mēti adducā eos sup terram istā t sup hitatores ei⁹. t super oēs natiōes que i circūtu illi⁹ sūt t interstītia eos. t ponā eos i stu porē t in sibulū t in solitudines sépternas. Per damqz et eis vocem gaudi t vocē leticie; vocem spōsi t vocē sponsē uocē mole t lumen lucerne. t erit vniuersa terra ei⁹ i solitudinē t in stupore t suiet oēs gētes iste regi babilōis septuagita ā ms. Lūqz ip̄e fuerit septuagita ām. visitabo sī regē babilōis t sup gentē illā dicit dñs iniquitatē eoz. t sup terrā chaldeoz. t ponā illā in solitudines sépternas. t adducā sup terrā illā omnia verba mea. q̄ locut⁹ sum p̄tra eā: oē qđ scriptum ē in libro isto q̄cūqz pp̄banit hieremias aduersū oēs gētes. q̄ suierūt eis cū eēt gētes multe t reges magni. t reddā eis sīm opa eoz: t sīz sc̄tā manū suarū quia sic dicit dñs exercitū de⁹ isra

el. Sume calicem vīni furoris ei⁹ de manu mea: t pp̄nabis de illo cūctis gentib⁹ ad q̄s ego mit tā te t bibent. t turbabū t insātent a facie gla diū quē ego mittā inter eos. Et accepi calicez de manu dñi. t pp̄nau cūctis gentib⁹ ad q̄s misit me dñs. hierem et cūtātib⁹ iuda t regibus eius t principib⁹ ei⁹ ut darē eos i solitudinē t in stu pore i sibulū t in maledictionē sic ē dies ista. Pharaoni regi egypti t suis ei⁹ t principib⁹ ei⁹ t oī pp̄lo eius. t vniuersis generaliter. cūctis regi b⁹ terre austridis. t cūctis regi b⁹ terre philistium t ascalonis: t gaze t accaroni: azoti t reliq̄s iud mee t moab t filius āmon. t cūctis regi b⁹ tyri et vniuersis regi b⁹ sidonis. t regi b⁹ terre insularū q̄ sūt trans mare. t dedā t themā t buz t vniuer sis q̄ attōsi sunt i comā t cūctis regi b⁹ arabie. et cūctis regi b⁹ occidētis q̄ habitat in deserto t cūctis regi b⁹ zābu t cūctis regi b⁹ elā t cūctis regi b⁹ medoꝝ cūctis quoqz regi b⁹ aglonis deprope t b̄lōge. vnicuiqz p̄tra frēm suū. t oib⁹ regnis ter re q̄ sup faciē ei⁹ sunt. Et rex lesach biber p̄ eos. Et dices ad eos. Hec dicit dñs exercitū deus israel. Bibite t mebūamini t vomite et cadute: neqz surgas a facie gladiū quē ego mittā iter vos. Lūqz noluerit accipere calicem de manu tua vt bibant: dices ad eos. Hec dicit dñs exercitū Bibētēs bibetis. Quia ecce in ciuitate i qua inuocatum ē nomē incum ego incipio affligere. t vos q̄sī innocētes t imunes eritis: Non eritis immunes. Gladiū enī ego voco super oēs habitatores terre: dicit dñs exercitū. Et tu p̄pherabis ad eos oīa verba hec. t dices ad illos. Dñs de exēl so rugiet. t de hitaculo sancto suo dabit vocē suā. Rugiēs rugiet sup decorē suū. Leluma q̄sī cal cantū cōcīne aduersus omnes habitatores terre. Perueit sonū v̄sqz ad extrema terre. q̄ iudiciū domio cū gētib⁹. Judicat ip̄e cū oī carne. Impi os tradidi gladio. dicit dominus. Hec dicit dñs exercitū. Ecce afflictio egredietur de gente in gentem. t turbo magnus egredietur a summitatibus terre. t erunt imperfecti domini in die illa a summo terre v̄sqz ad summum eius. Non plāgē tur t non colligētur neqz sepeliētur. in sterquilino super faciem terre iacebunt: Ululate pastores et clamate. et aspergite vos cinere optiates gregis q̄ cōpletū sunt dies vestri vt interficiamini: dñs panis vestre. t cadetis quasi vasa preciosa. Et peribit fuga a pastoriib⁹: et saluatio ab optimati bus gregis. Vox clamoris pastorum et v lulatus optimatum gregis. quia vastauit dominus p̄sciam eorum. et conticuerunt arua pacis a facie ire furoris domini. Bereliquit quasi leo taberna culum suum: facta est terra eorum in desolatiō nem. a facie ire columbe t a facie ire furios dñi.

Capitulum .XXVI.
¶ principio regni ioachi filiū ioseph regis
i iuda factū ē verbum istud a dño dicens:

¶ volebam inficere teomu

Hieremias.

Hec dicit dñs. Sta in atrio domus dñi: et loquaris ad omnes ciuitates iuda. de quibus veniūt ut adorant in domo dñi: vniuersos sermones quos ego mandau tibi ut loqris ad eos. Noli subtra herec verbū: si forte audiant et cōuertetur vnuſqz qz a via sua mala: et peniteat me mali qz cogita ui facere eis ppter malitiā stultorū eoru. et dices ad eos. Hec dicit dñs: Si non audieritis me. vt a buletis in lege mea quam dedi vobis. vt audiatis pmonesseroz meoru pphetarū quos ego misi ad vos denocēt cōſurgēt et dirigēt tñō audistis dabo domū istā sicut sylo et vibem hanc dabo in maledictionē cūctis gētibus terre. et audierūt sacer dores et pphete et omnis ppls hieremī loquētūt verba hec in domo dñi. Tunc compleſſer hieremias loquētūt oia que pceperat ei dñs vt loqueret ad vniuersuz populū: apphenderūt eum sacerdotes et pphete et omnis populus dicens: Ad hortem moratur. Quare pphetauit in nomine dñi dices: sicut sylo erit dominus hec: et vrbis ista dñ solabit eo qz nō sit habitator: et cōgregatus ē ois populus aduersus hieremī in domo dñi: et audi erūt principes iuda verba hec: et ascenderūt de domo regis in domū domini: et sederūt in introitu porte domus dñi nōne. et locuti sunt sacerdotes et pphete ad principes et ad omnē populi dices: Iudicium mortis est viro huic: qui pphetauit ad uersus ciuitatē istā sicut audistis auribus vestris. Et ait hieremias ad omnes p̄cipes et aduersuz populū dices: Dominus misit me vt pphetarez ad domū istaz et ad ciuitatē hanc omnia verba qz audistis. Nū ergo bonas facite vias vestras. et studia vestra. et audite vocē dñi dei vri: et penitebit dñm mali quod locut⁹ est aduersum vos. ego aut̄ eccl̄ in manibus vris sum: facite mihi quod bonū et rectū est in oculis vestris: Verūtū scitote et cognoscete: qz si occideritis me. sanguinē innoce tē tradetis ptra vosmetip̄os: et ptra ciuitatē istaz et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos: vt loquerer in auribus vestris oia verba hec. et dixerūt p̄cipes et omnis populus ad sacerdotes ei ad pphetas. Non est viro huic iudicium mortis quia in noie dñi dei nostri locut⁹ es ad nos. Surrexerūt ergo viri de seniorib⁹ terre: et dixerūt ad omnē ceterū populi loquētes. Ebi chcas demorasti fuit propheta in dieb⁹ ezechie regis iuda et ait ad omnē populi iude dicēs. Hec dicit dñs exercitū: Syon quasi ager arabitur: et hierusalē in acerū lapidiz erit. et mons domus domini in excelsa siluariū. Nunquid morte pdem nauit eum ezechias rex iuda et omnis iuda? Nū quid nō timuerunt dominum et p̄dicati sunt faciem domini: et penituit dominum mali quod locut⁹ fuerat aduersum eos? Itaqz nos facim⁹ malum grande contra animas nostras. Fuit quoqz vir pphetans in noie domini vrias filius semel de cariatiarim: et pphetauit aduersus ciuitatē istam. et aduersus terram hanc iuxta omnia ver

ba hieremie. et audiuit rex ioachim et oēs potētes et p̄ncipes ei⁹ verba hec: et queſtuit rex interficere eu. et audiuit vrias et timuit fugitqz et ingressus est egyptū. et misit rex ioachiz viros in egyptum helnathan filiu achobor et viros cu eo in egyptū. Et eduxerūt vriā de egypto: et adduxerūt euz ad regē ioachim. et peccati eu gladio: et p̄cuit cada uer ei⁹ in sepulcris vulgi ignobilis: Igis manus achan filii sapian fuit cuž hieremīa vt nō trade ret in manus populi et interficeret eu. XXVII.

Post Regē
P̄ principio regni ioachiz fili iostie regis i iuda factū est verbum istud ad hieremī. am a domino dicēs. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula et catenas et pones eas in collo tuo et mittes eos ad regē edom et ad regē moab et ad regē filiorū ammon et ad regē tyri et ad regē sidonis in manu nūcioz qz venerūt hierusalē ad sedechiam regē iuda et p̄cipes eis vt ad dños suos loquāt. Hec dicit dñs exercitū deus isti: Hec dicetis ad dños vestros. ego feci terrā et hoies et iumenta qz sunt sup faciē terre in fortitudine mea magna. et in brachio meo extēto: et dedi ea ei⁹ qz placuit in oculis meis. et nūc itaqz ego dedi oēs terras istas in manu nabuchodonosor regis babylonis fui mei. Insup et bestias agri dedi ei: vt būiat illi. et serueret ei oēs gētes. et filio eius et filio si lu eius donec veniat tps terre el⁹ et ipius. et seruerent ei gētes multe et reges magni. Hēs autem te gnou⁹ qz non seruerit nabuchodonosor regi bbylois. et qzūqz nō curuauerit collū suū sub iugo regis bbylois. in gladio et in fame et in peste: viſitabo sup gētē illā. ait dñs: donec cōſumā eos in māu ei⁹: Vos ergo nolite audire pphatas viros et diuinos et sōmatores et augures et maleficos qui dient vob. nō fuetis regi bbylois: qz mēdaciū pphetāt vob vt lōge faciat vos de terra vestra et euclāt vos et pereans. Mōto gēs qz sbiecerit ciuitē suaz sub iugo regis bbylois et fuerit ei. dimittā eā in terra sua dicit dñs: te coler eā et habitat in ea. et ad sedechiam regē iuda. locut⁹ suz fm̄ oia vba hec dices. Subiuite colla vriā sub iugo regis bbylois: et fuite ei et pplo eius: et viuetis. Quare moriemī tu et ppls tu gladio et fame et peste: sic locut⁹ ē dñs ad gētē qz seruire noluerit regi bbylois. Nolite audire verba pphatz dicētiu⁹ vob: nō fuetis regi bbylois: qz mēdaciū ipi loquit. vob. qz nō misi eos ait dñs: et ipi pphetāt i noie meo mēdaciiter: vt eniat vos et pias taz vos qz pphete qz vaticināt vob. et ad sacerdotes et ad ppls istū locut⁹ suz dicēs. hec dicit dñs. Nolite audire verba pphetarū vestrorū qz pphetant vob dicētes: ecce vasa dñi reuertent s̄ babylone nūc cito. Mēdaciū enī pphetāt vobis. Nolite ergo audire eos s̄ fuite regi bbylois vt viuat. quare daf hec ciuitas in solitudinē: et si pphete sunt. et est verbū dñi in eis: occurrat dño exercitū vt nō veniat vasa qz derelicta fuerant in domo domini et in domo regis iuda et in hierusalē in babylonē

Hieremias.

Quia hec dicit dñs exercituꝝ ad colunꝝ. et ad mare et ad bases et ad reliqua vasorū q̄ remanerū i ciuitate hac: que nō tulit nabuchodonosor rex babylonis cū transferret iechonias filiuꝝ ioa chum regē iuda de hierusalē in babyloneꝝ et oēs optimates iuda et hierusalē. Quia dicit domin⁹ exercituꝝ deus israel. ad vasa q̄ derelicta sunt in domo domini et in domo regis iuda hierusalē. In babylonē transferent. et ibi erūt vloꝝ ad diē visitatiōis sue dicit dominus. et afferri faciaꝝ ea et restituī in loco isto. XXVIII.

¶ factū est in anno illo. in principio regni sedechie regis iuda. in anno q̄to. in mē se quito: dixit ad me ananias filius azur pphera de gabaon in domo dñi coraꝝ sacerdoti bus et oī populo dices. Hec dicit dñs exercituꝝ deus israel. Cōtrui iugū regis babylonis. Ad buc duo aī dieꝝ et ego referri faciaꝝ ad locū istū omnia vasa dñi q̄ tulit nabuchodonosor rex babylonis de loco isto. et translulit ea in babyloneꝝ iechonias filiuꝝ ioachim regē iuda et omnē transmigrationē iude qui ingressi sunt in babylonem ego pertā ad locū istū ait dñs. Cōterā enī iugū regis babylonis. et dixit hieremias propheta ad ananias ppheta in oculū sacerdotū et i oculis oīs populi q̄ stabat in domo dñi: et ait hieremias ppheta. Amē. Sic faciat dñs. Susciter dñs verba tua q̄ ppheraſti ut referāt vasa in domū domini et oīs transmigratione de babylone ad locū istū. Tulerunt̄ audi verbū hoc quod ego loquer̄ in auribus tuis: et in aurib⁹ vniuersi populi. Prophe te qui fucrūt ante me et ante te ab initio. et ppheta rauerūt sup terras multas et sup regna magna d̄ filio et de afflictione. et de fame. ppheta qui vari cinal⁹ est pacē: cū venerit verbū eius tunc scietur ppheta quē misit dñs in veritate. et tulit ananias ppheta catenaz de collo hieremie pphete: et confregit eaꝝ. et ait ananias in conspectu oīs populi dices: Hec dicit dñs. Sic cōfrigam iugum nabu chodonosor regis babylonis post duos aīos dērū de collo oīuꝝ gentiū. et abiit hieremias ppheta in viam suaꝝ. et factū est verbū dñi ad hieremiam postq̄ cōfregit ananias ppheta catenam de collo hieremie pphete dices: Vade et dices ananie. Hec dicit dñs: Catenas ligneas cōtrivisti: et facies p̄ eis catenas ferreas: quia hec dicit dñs exercituꝝ deus israel. Iugū ferreſū posui sup collo cūtarū gentiū istarū ut feruant nabuchodonosor regi babylonis. et seruient ei: insip̄ et besti as terre dedi ei. Et dixit hieremias ppheta ad ananiam ppheta: Audi anania. Hoc misit te dominus: et tu cōfidere fecisti populū istū in mēdatione. Idcirco hec dicit dñs: Ecce ego mittam te a facie terre. Hoc aīo morieris. Aduersus enī dñm locut⁹ es. et mortuus est ananias ppheta in anno illo. mense septimo. XXIX.

¶ Hec sunt verba libri que misit hieremias ppheta de hierim ad reliquias seni

orū transmigrationis et ad sacerdotes et ad pphetaſ et ad omnē populū quē traduxerat nabuchodonosor de hierusalē in babyloneꝝ: postq̄ egressus est iechonias rex et dñs et eunuchi et pncipes iuda et hierim. et faber et inclusor de hierim: in manū elasa filii saphā et gemalie filii helcibie quos misit sedechias rex iuda ad nabuchodonosor re gē babylonis in babylone dices: Hec dicit dominus exercituꝝ deus israel: oī transmigrationi quā translulisti de hierim in babylone. Edificate domos et habitate: et plantate hortos et comedite fructū eoru. Accipite uxores et generate filios et filias: et date filius vestris uxores et filias vestras date viris. et pariant filios et filias. et multiplicabim̄ ibi: et nolite esse pauci numero et querite pacē ciuitatis ad quā transmigrare vos feci et ora te p ea ad dñm. quia in pace illius erit pax vobis Hec dicit dñs exercituꝝ deus israel. Hoc vos seducant pphete vestri qui sunt in medio vestri et diuini vestri: et ne attēdatis ad somnia vestra q̄ vos somniatis quia falso ip̄e pphetaſt vobis in noīe meo: et nō misi eos dic̄t dñs. Quia hec dicit dñs. Cū ceperint impleri in babylone septuagīta anni: visitabo vos et suscitabo ſup vos verbuꝝ meū bonū: vt reducaꝝ vos ad locū istū. ego enim scio cogitationes quas cogito ſup vos dicit dñs cogitationes pacis et nō afflictionis: vt dem vobis ſinē et patiētiam: et inuocabitis me et vnuetis. et orabitis me et ego exaudiāt vos: queretis me et īuenietis. Cū quiesceritis me in toto corde vestro īueniar a vobis ait dñs. et reducam captiuitatē vestraꝝ: et cōgregabo vos de vniuersis gentibus et de cūctis locis ad que expuli vos dicit dñs. et reverti vos faciā de loco ad quē transmigrare vos feci: quia dixistis: Suscitabit nobis dñs prophetaſ in babylone. Quia hec dicit dñs ad regem q̄ ſedet ſup ſolū dāvid et ad omnē populū habita torē vībis huius ad fratres vestros qui nō ſunt egressi vobisē in transmigrationē. Hec dicit dñs exercituꝝ. ecce mittaz in eos gladiū et famē et pēſtē: et ponā eos quasi ficus malas que comedī nō p̄n̄t eo q̄ peſſime ſint: et pſequar eos in gladio et in fame et in pestilētā. et dabo eos in vexationē vniuersis regnis terre. in maledictionē et in ſuporē et in ſibiliū et in opprobriū cunctis gētibus ad quas ego eieci eos: eo q̄ nō audierit verba mea dicit dñs. que misit ad eos p̄ ſeruos meos pphetaſ de nocte cōſurgēt et mittēt et nō audiflīſ dicit dñs. Vos ergo audite verbū dñi oīs transmigrationis emisi de hierusalē in babylone. Hec dicit domin⁹ exercituꝝ deus israel ad achab filiuꝝ chulie et ad ſedechias filiuꝝ manasse q̄ pphetaſt vobis in nomine meo mēdaciſ. Ecce ego tradāt eos in manū nabuchodonosor regis babylonis et pcutiet eos in oculis vestris. et affūſt ex eis maledictio omni transmigrationi iude que est in babylone dices: Bonat te dñs ſicut ſedechias et ſicut achab quos ſrixit rex babylonis in igneſ

Hieremias.

¶ eo q̄ fecerit stultitiam in isrl' et mechati sunt in uxores amicorum suorum: et locuti sunt verbū in nomine meo mēdacrū. qđ nō mandauit eis. ego suz index et testis dicit dñs. et ad semeiam neelamitatem dices. Hec dicit dñs exercitū deus israel. Pro eo q̄ misisti in nomine meo libros ad oēz populu q̄ est in hierlin et ad sophoniam filium maasie sacerdotē et ad vniuersos sacerdotes dices: dñs dedit te sacerdotes p̄ iōiade sacerdote ut sis dux in domo dñi super oēm virḡ arrepticiū et p̄phetantē ut mittas eū in nerū et in carcere. et nūc quare nō increpasti hie remā anathoriten q̄ p̄phetat vobis? Quia sup hoc misisti in babylonē ad nos dices. Longus est: edificate domos et habitate. et plantate hortos et comedite fructus eoru. Legit ḡ sophonias sacerdos liby istū in aurib⁹ hieremie p̄phe. et factū est verbū dñi ad hieremiam dices: Adite ad oēz trās migrationē dices: Hec dicit dñs ad semeiam neelamitatem. Pro eo q̄ p̄phetauit vobis semeias. et ego nō misi eū: et fecit vos confidere in mēdatio. idcirco hec dicit dñs. ecce ego visitabo sup semeiam neelamitatem et sup semei ei⁹. Nō erit ei vir sēdēs in medio p̄pli hui⁹: et nō videbit bonū quod ego faciam populo meo ait dñs: q̄ p̄uaricationē locutus est aduersus dominum. .XXX.

¶ De verbū qđ factū est ad hieremiam ab dño dices. Hec dicit dñs deus isrl' dices Scribe tibi oia verba q̄ locut⁹ sum ad te in libro. ecce enī dies veniūt dicit dñs et cōuertaz cōuersionē populi mei israel. et iuda ait dñs. et cōuertā eos ad terrā quā dedi patrib⁹ eoru et possi debūt eaz. et hec verba q̄ locutus est dñs ad isrl' et ad iudā. Qm̄ hec dicit dñs. Vlocē terroris audiūm⁹. formido et nō est Pax. Interrogate et videte si generat masculus. Quare ergo vidi omis viri manū sup lūbū suuz q̄si parturiēb⁹: et conuerse sunt vniuersē facies in aurigine. Ne q̄ magna dies illa. nec est similia eius: tēpusq̄ tribulatiōis est iacob. et ex ipso saluabilis. et erit in die illa ait dominus exercitū cōteram ingū eius de collo tuo: et vicula ei⁹ derūpā. et nō dñabūl ei ap̄li⁹ alieni: sed seruēt dñs deo suo: et dauid regi suo quē suscito eois. Tu ḡ ne timeas serue meus iacob ait dñs neq̄ pauas israel: q̄ ecce ego saluabo te & terra lōgūq̄. et sēmē tuū de terra captiuitatis eoru: et reuertef iacob et q̄seget. et cūctis affluet bonis et nō erit quē formidet: qm̄ tecū ego suz ait dñs ut saluē te. Faciā enī cōsumationē i cūch⁹ gentib⁹ i q̄bus dispi te: te aut̄ nō faciā i cōsumationē: s̄z casti gabo te in iudicio. vt n̄ tibi videaris innoxius: q̄ hec dicit dñs. Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua. Non est q̄ iudiceret iudiciū tuū. ad alligādā curationē tuā. utilitas nō est tibi. Dēs amatores tui obliiti sunt tui: teq̄ nō q̄ret. Plaga cniz inimici percussi te: castigatiōe crudeli. Propter multitudinē iniquitatis tue dura facta sunt peccata tua: Quid clamas sup cōtritiōe tua? Insanabilis est dolor tu⁹. Propter multitudinē iniquitatis tue

et ppter dura peccata tua feci hec tibi. Propter rea oēs q̄ comedunt te deuorabūl. et vniuersi hostes tui in captiuitatē ducēt. et oēs q̄ te vastat va stabūl. cūctosq̄ p̄datores tuos dabo in p̄dā. Obducā enī cicatricē tibi. et a vulneribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia electaz vocauerūt te syon: hec est que nō habebat requirentē. Hec dicit dominus: ecce ego puertas cōuerstationē tabernaculū p̄ iacob: et tectis eius miserebor. et edificab̄s cuiatas in excelsō suo et tem plū uixta ordinē suum sū dabitus. et egredietur de eis laus voxq̄ ludentiū et multiplicabo eos et non minuerēt. et glorabo eos et nō attenuabuntur. et erunt filii eius sicut a principio. et ceteris eius coraz me p̄manebit. et visita bo aduersus oēs qui tribulatūt eū. et erit dur ei⁹ ex eo. et princeps de medio eius p̄ducebit. et applicabo eū: et accedet ad me. Quis enī iste est: qui aplacet eo: sūl ut appropinquet mihi ait dñs. Et eritis mihi in populū. et ego ero vobis in deū. ecce turbō dñi furor egrediēs: p̄cella ruēs in capite impiorū cōquiesceret. Nō auertet irā indignatiōis dñs: donec fiat et cōplete cogitationē cordis sui. In nouissimo dierū intelligitis ea. XXXI.

¶ tpe illo dicit dñs. cro deus vniuersis cogitationib⁹ israel. et ip̄i erūt mihi in populu: Hec dicit dñs. Inuenit gratiā i de seruo p̄pls q̄ remāserat gladio. Vader ad requiē suā israel. Longe dñs apparuit mihi. et in charitate p̄petua dilexi te: ideo attraxi te miserans. M̄r sūq̄ edificabo te. et edificaberis vgo isrl'. Adhuc oraberis tympanis tuis et egredieris in choro ludentiū. Adhuc plātabis vineas in mōtibus sa marie. Plantabūt plantas. et donec t̄ps veniat nō videmibūt: q̄ erit dies in qua clamabunt custodes in mōte effraim. Surgute et ascēdamus in syon ad dñm deū n̄fīm: q̄ hec dicit dñs: exulta te in letitia iacob: et hunnīte p̄tra caput gentiū: psonate et canite et dicite: Salua dñe populu tuū religas israel. ecce ego adducaz eos de terra aq̄lonis. et congregabo eos ab extremis terre: inter quos erūt cecus et claudus et p̄gnās et paries sit̄ et magn⁹ reuertētūt huc. In fletu veniēt et in misa reducā eos. et adducā eos p̄ torētes aqrū in via recta et nō ipuigēt in ea: q̄ fact⁹ sum israeli p̄: et effraiz p̄mogenit⁹ me⁹ est: Audite verbū dñi gentes. et annūciate insulis q̄ p̄cul sūt. et dicite. Qui disp̄sit isrl' cōgregabit eū. et custodiet eū sicut p̄stor gregē suū. Redimet enī dñs iacob. et liberauit eū de manu potētoris. et veniēt et laudabunt in mōte syon et cōfluēt ad bona dñi sup frumento vino et oleo et fetu pecori et armator. eritq̄ aia eoru q̄si horū irrigūt. et ultra nō esurient. Tūc letabif virgo in choro. inuenies et sēnes simul. et cōuertā luctū eoru in gladiū. et cōsolabor eos. et letificabo a dolore suo. et incubabo aia sacerdotū piguedie. et p̄pls me⁹ bonis adimplebis ait dñs. Hec dicit dñs. Uor in excelsa audita est lamētati onis luctus et fletus. rachel plorātis filios suos

Hieremias.

et nolētis cōsolari sup̄ eis. quia nō sunt. Hec dicit dñs. Quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lacrimis: qz est merces op̄ tuo ait dñs. et renertē de terra inimici et est spes nouissimis tuis ait dominus et reuertent̄ filii tui ad terminos suos. Audiens audiuī effrāim transmigrantē. Lāstigasti me dñe et eruditus fūz q̄si amēcul' indomī. Lōuer te me. et cōuertar qz tu dñs de⁹ meus. Postqz enī pueristi me egū penitētiaz. et postqz ondīstī mīhi peccati semur meū. Lōsus fūz et erubui. qm̄ suūtū opprobriū adolescentētē mee. Si fili⁹ honora bilis mībi effrāim. si puer delicatus qz ex quo locut⁹ fūz de eo. adhuc recordabor ei⁹. Idecirco con turbara sunt viscera mea sup̄ eū miserās miserebor ait dñs. Statue tibi speculaz. pone tibi amāritindines. Orrige cor tuū in viā rectaz. in q̄ abu lashi. Reuertere virgo israel: reuertere ad ciuitatēs tuas: Usqz quo delitiis dissolueris filia vaga. Quia creauit dñs nouū sup̄ terrā: semina circūdabit virū. Hec dicit dñs exercituū de⁹ israel. Adhuc dicēt verbū istud in terra iuda et in vrbib⁹ eius cū cōuerto captiuitatē eoz. Iudicat tibi dñs pulcritudo iustitiae: mōs sanct⁹. et habita būt in eo iudas et oēs ciuitates ei⁹ fili⁹ agricole et minantes greges: qz inebriauit aiaz lassaz. et omnē aiaz esfuriētē saturauit. Ideo q̄si de somno suscitat⁹ fūz et vidi. et sonn⁹ me⁹ dalcis mībi. ecce dies veniunt dicit dñs: et seminabo domū israel et domū iuda semie hominū et semie iumentoz. et sicut vigilauit sup̄ eos vt euellere et demolire et diffi parē et dispderē et affligerē: sic vigilabo sup̄ eos vt edificē et plāte ait dñs: In dieb⁹ illis nō dicet ultra: p̄fes comederūt vuā acerbā. et dētes filioz obstupecunt. Sz vniusqz in iniquitate sua moriet̄. Qis homo q̄ comederit vuā acerbā. obstupecēt dētes eius. ecce dies veniet dicit dñs et seriaz domini israel et domui iuda fedus nouū. Nō fm̄ patrū qd̄ pepigī cū pribus vris in die q̄ ap̄phendi manū eoz vt educerē eos de terra egypti. pactuz qd̄ irritū fecerūt. et ego dñat⁹ fūz eoz dicit dñs. Sz hoc erit pactū qd̄ seriaz cū domo israel. Post dies illos dicit dominus dabo legem meā i viſce ribus eorum. et in corde eoz scribā eā. et ero eis i deū. et ipsi erūt mīhi in populū. Et non docebit ultra vir. p̄ximū sūt. et vir fratrem suum dicens: Lognolce dñm. Qis enim cognoscēt me a mini mo eoz usqz ad maximū ait dñs. qz ppiciaboz iniquitati eoz. et p̄tē eoz nō memoraboz aplius. Hec dicit dñs qui dat solem in lumine diei. ordinem lumen et stellarū in lumine noctis. q̄ turbat mare et sonat fluctus eius. dñs exercituū nomen illi. si defecerint leges iste coram me dicit dñs. tunc et semē israel defitier. vt nō sit gens coram me cun ctis dieb⁹. Hec dicit dñs. Si mensurari poterit celi sursum et inuestigari fūdamēta terre deo: sū et ego abuiciā vniuersum semē israel ppter oia q̄ fecerūt dicit dñs. Ecce dies venient dicit dñs et edificabitur ciuitas dñs a turre. ananehel usqz

ad portam anguli. Et exhibit ultra normā mensurā re ius conspectu eius. sup̄ collez gareb. et circūbit goatha et omnem vallē cadaverum et cineres et vniuersam. regionē mortis: usqz ad torrentem cedarō et usqz ad angulū portae equoz orientalis. Sanctū dominū nō euelle et non destruet ultra in perpetuū.

.XXXII.

Erbū qd̄ factū ē ad hieremiam a domino i anno decimo sedechie regis iuda: ipē ē annus octauusdecim⁹ nabuchodonosor: tūc exercitus regis babilonis obsidebat hierusalem et hieremias ppheta erat clausus in atrio carceris q̄ erat in domo regis iuda: Clauserat enī eū sedechias rex iuda dices. quare vaticinariis dices hec dicit dñs. ecce ego dabo ciuitatē istā i manū regis babilonis et capiet eam. et sedechias rex iuda nō effugiet de manu chaldeoz sed tradetur i manus regis babilonis: et loquetur os eius cū ore illius: et oculi ei⁹ oculos illius videbūt. et i babilonem ducet sedechiam. et ibi erit donec visitē eū ait dñs: si autē dimicaueritis aduersuz chaldeos nihil p̄spērū hēbitis. Et dixit hieremias. Factum est v̄bū domini ad me dicens. Ecce ananehel filius sellū patruelis tuus veniet ad te dices. Eme tibi agruz meū qui est i anathot. Tibi enī p̄petit et p̄p̄iquitate vt emas. Et veit ad me ana nebel fili⁹ patrui mei fm̄ v̄bum dñi ad vestibulū carceris et ait ad me. Posside agruz meū qui ē i anathot i terra beniamun: qz tibi cōpetit heredetas et tu p̄pinquus es vt possideas. Intellexi autem qd̄ verbum domini ēet. Et emi agrū ab ananehel filio patrui mei q̄ ē i anathot. Et appēdi ei argentum septē stateres et decem argenteos et scripti in libro et signauit et adhibui testes. Et appendi argentū in statera et accepi librum possessionis signatur. et stipulatiōes. et rata et signa formise. et dedi librū possidōis barnich filio neri fili maasie i oculū ananehel patruel'mei et i oculū testiū q̄ scripti erāt in libro emptiōis. et i oculū omnū iudeorum q̄ se deabant in atrio carceris. et precepi barnich coram eis dicens. Hec dicit dñs exercituū deus israel. Sume libros istos librus emptiōis hunc signatum et librum hunc q̄ aptus est. et pones illos i vase fictili vt pmanere possint in diebus multis. Hec enī dicit dñs exercituū deus israel. Adhuc possidebūtur dom⁹ et agri et vinee in terra ista. Et oram ad dūz postqz tradidi librum possessionis barnich filio neri dices. Ne heu heu dñe deus. Ecce tu fecisti celū et terram in fortitudine tua magna et i brachio tuo extento. Nō erit tibi difficile oē v̄bum. q̄ facis miām i mī lib⁹. et reddis iniquitatē p̄m in sinum filioz eoz p̄ eos. Fortissime magne et potens. dñs exercituū nomētibi magn⁹ p̄filio et icōprehēsibilis cogitatu cui⁹ oculi apti sunt sup̄ omnes vias filioz adā. vt reddas vnicuiqz fm̄ vias suas. et fm̄ suā etiū adiunctionū ei⁹. Qui posuisti signa et portenta i terra egypti usqz ad diē hanc. et i mī israel

Benedictus clausus Hieremiam

Hieremias.

¶ in hoib⁹. et tibi fecisti nomē sicut est dies hec. et eduxit pp̄lm tuū israel de terra egypti in signis et portetis et in manu robusta et in brachio extēto et in terrore magno. et dedisti eis terrā hanc quaz iura sti p̄ib⁹ eorū ut dares eis terrā fluētē lacte et melle. et ingressi sunt et posiderūt eaꝝ. et nō obedierūt vocī tue. et in lege tua nō abulauerūt oia q̄ māda sti eis ut facerēt nō fecerūt. et euenerūt eis oia mala hec. ecce munitiōes extructe sūt aduersum cimitatē ut capiat. et v̄bs data est in man⁹ chaldeorū et in man⁹ regis babylōis q̄ plians aduersus eaꝝ a facie gladii et famis et pestilētē. et q̄cūq̄ locut⁹ es acciderūt ut tui p̄e cernis. et tu dicis mihi dñe deus: eme agrū argēto et adhibe testes: cum v̄bs data sit in man⁹ chaldeorū. et factū est verbū dñi ad hieremias dicēs: ecce ego dñs deus vniuersē carnis. Nūqd mihi difficile erit oē verbū? Propterea hec dicit dñs: ecce ego tradaꝝ ciuitatē istā in manus chaldeorū et in man⁹ regis babylōis et capiēt eaꝝ et veniēt chaldei pliantes aduersūz v̄bē hanc. et succēdēt ea igni et cōburēt ea. et domos inquarū domatib⁹ sacrificabāt baal et libabant dūs alienis libamina ad irritandū me. Erant enī filii israel et filii iuda ingiter faciētes malū in oculis meis ab adolescētia sua: filii israel q̄ v̄sq̄ nūc exacerbat me in ope manū suarū dicit dñs: q̄ i furore et in indignatione mea facta est mihi ciuitas hec a die q̄ edificauerūt eaꝝ v̄sq̄ ad diē istaz qua auferet de p̄spectu meo ppter malitiā filiorū israel et filiorū iuda quā fecerit ad iracūdiā me p̄uocātes ip̄i et reges eorū et p̄ncipes eoz et sacerdotes et pp̄he eorū viri iuda et habitatores hierlm. Et verterūt ad me terga et nō facies: cū docerē eos et erudirē diluculo: et nollēt audire ut acciperent disciplinaz. et posuerūt idola sua in domo in q̄ in uocatū est nomē meū ut polluerēt eoz. et edificauerūt excelsa baal q̄ sunt in valle filii ennō ut initia ret filios suos et filias suas moloch qđ nō māda ni eis. nec ascēdit in cor meū ut facerē abominatiōnē hanc. et in peccatū deducerēt iudam. et nūc ppter ista hec dicit dñs deus israel ad ciuitatē hāc de q̄ vos dicitis q̄ tradit in man⁹ regis babylōis in gladio et in fame et in peste. ecce ego cōgregabo eos de vniuersis terris ad q̄s cieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grādi. et redūcā eos ad locū istū et habitare eos faciā p̄fidēter et erūt mihi in pp̄lm et ego ero eis in deū. et dabo eis cor vñū et viā vñā ut timeant me vniuersis dieb⁹ et bñ sit eis et filius eorū post eos. et seriaz eis pactū sempiternū. et nō desinā eis benefacere. et timorē meū dabo in corde eorū ut nō recedant a me. et letabor sup eis cū bñ eis fecero. et plantabo eos in terra ista in veritate in toto corde meo et in tota aia mea: q̄ hec dicit dñs. Sicut adduxi sup pp̄lm istū oē malū hoc grāde: sic adducā sup eos oē bonū qđ ego loquor ad eos. et possidebūt agri in terra ista de q̄ vos dicitis q̄ debra sit. eo quod nō remāserit hō et iumētū. et data sit in manus

chaldeorū. Agri emē pecunia et scribēt in libro. et ip̄meū signū et testis adhibebis. in terra beni amīn et in circūtu hierlm. in ciuitatib⁹ iuda et in ciuitatib⁹ mōrānis et in ciuitatibus campestrib⁹ et in ciuitatibus que ad austriꝝ sunt: q̄ cōuertaz captiuitatē eorum ait dominus. .XXXIII.

Venit adhuc in carcere

L factū est verbū dñi ad hieremias scđo
e cū adhuc clausus esset in atrio carcere

dicēs. Hec dicit dñs q̄ factur⁹ est et forma turus illud et paratur⁹: dñs nomē ei⁹. Clama ad me et exaudiā te. et annūciabo tibi grādia et firma q̄ nescis. Quia hec dicit dñs de⁹ israel a domos v̄bis huius et ad domos regis iuda q̄ destructure sūt et ad munitiones et ad gladiūz veniētū ut dimicēt cū chaldeis et ip̄leat eas cadauerib⁹ hoiūz quos p̄cussi in furore meo et in indignationē mea: abscondēs faciētēcā a ciuitate hac ppter oēz mali tiaz eorū. ecce ego obducaꝝ eis cicatricē et sanitatē et curabo eos. et reuelabo eis depectionē pacis et veritatis. et cōuertā cōuersionē iuda et cōuersiōnē hierlm. et edificabo eos sīc a p̄ncipio. et emundabo illos ab oī iniqtate sua in q̄ peccauerūt mihi. et ppter ero cūctis iniqtatib⁹ eoz in qb⁹ deliq̄ rūt mihi et sp̄ueverūt me. et erit mihi in nomē et in gaudiū et in laudē et in exultationē cūctis genib⁹ terre q̄ audierit oia bona q̄ ego factur⁹ suz eis: et pauebūt et turbabūt in vniuersi locis et in oī pace quā ego faciā eis. Hec dicit dñs: Adhuc audietur in loco isto quē vos dicitis esse dectū eo qđ si sit hō nec iumentū in ciuitatib⁹ iuda et fors hierlm q̄ desolate sunt absq̄z hoīe et absq̄z habitatore et absq̄z peccore. vox gaudiū et vox leticie: vox spōsi et vox spōse: vox dicerūt: p̄itemi dño exercituū qm̄ bon⁹ dñs: qm̄ in eternū mia ei⁹. et portatū vota ī domo dñi. Reducaꝝ enī cōuersionē terre sicut a p̄ncipio dicit dñs. Hec dicit dñs exercituum. Id huc erit in loco isto dectū absq̄z hoīe et absq̄z iūmēto. et in cūctis ciuitatib⁹ eius: habitaculū p̄storū et accubānū gregū in ciuitatib⁹ mōtuosis et in ciuitatib⁹ campestrib⁹: et in ciuitatib⁹ q̄ ad austriꝝ sūt. et in terra beniamin et in circūtu hierlm et in ciuitatib⁹ iuda. Adhuc trāsibūt greges ad manū numerantis ait dñs. ecce dies veniēt dicit dñs: et suscitabo verbū bonū qđ locut⁹ suz ad domū isrl et ad domū iuda. In dieb⁹ illis et in tpe illo germinare faciā daniel germē iustitie. et faciet iudiciū et iustitiaz in terra. In dieb⁹ illis saluabit in da. et israel habitabit cōfidēter. et hoc ē nomē qđ vocabūt eū: dñs iust⁹ nr̄. Quia hec dicit dñs: nō interibit de daniel vir q̄ se deat sup thronū dom⁹ israel. et de sacerdotib⁹ et de leuitis non interibit vir a facie mea q̄ offerat holocaustomata et incēdat sacrificiū et cedat victimas oib⁹ diebus. et factū est verbū dñi ad hieremias dicēs. Hec dicit dñs: Si irruū pōt fieri pactū meum cū die. et pacū meū cū nocte vñō sit dies et notū in tpe suo: et pactū meū irrū esse poterit cum daniel seruo meo ut nō sit ex eo filius q̄ regnet in throno eius.

Hieremias.

¶ leuite et sacerdotes ministri mei. Sicut enim enumerari non possunt stelle celi et metiri haeretem matrios. sic multiplico semen dauid serui mei: et letitias multostris meos. Et factum est verbum domini ad hieremiam dicens. Nunquid non vidisti quod populus hunc locutus sit dicens. due cognatiq; quos eligerat dominus abiecte sunt et populum meum despererunt. eo quod non sit ultra gens coram eis. hec dicit dominus. Si pactum meum inter diem et noctem et leges celo et terre non posui: equidem et semen iacob et dauid serui mei prouiciam ut non assument de semine eius. principes seminis abraam et ysaac et iacob. Reducam enim conuersione eorum et miserebor eis.

.XXXIII

Erbu quod factum est ad hieremiam a domino: quoniam nabuchodonosor rex babilonis et omnes exercitus eius vniuersaque regna terre que erant sub potestate manus eius. et omnes populi bellabant contra hierusalem et contra omnes urbes eius dicens. Hec dicit dominus deus israel. Vade et loquere ad sedechiam regem iuda. et dices ad eum. Hec dicit dominus. Ecce ego tradam ciuitatem hanc in manus regis babylonis et succendet ea igni. Et tu non effugies de manu eius sed apprehendere capieris. et in manu eius tradecaris. et oculi tui oculos regis babylonis videbunt et os eius cum ore tuo loquetur. et babylonem introib; Attamen audi verbum domini sedechia rex iuda. Hec dicit dominus ad te. Non morieris in gladio sed in pace morieris et in omnibus obustis patrum tuorum regum priorum qui fuerint antea te sic oburent te: et ve dominus planget te: quod vobis. Ego locutus sum dicit dominus. Et locutus est hieremias propheta ad sedechiam regem iuda vniuersa verba hec in hierusalem. et exercitus regis babylonis pugnabat contra hierusalem. et contra omnes ciuitates iudee que reliqua erant contra lachish et contra azecho. Ne enim superant de ciuitatibus iuda urbes munitae. Verbum quod factum est a domino ad hieremiam a domino per prophetam pessimum ex se sed etiam omni populo in hierusalem. predicans ut dimittaret vnuquisque seruum suum et vnuquisque ancillam suam. hebreum et hebream liberos. et nequamque dominaretur eis. id est iudeo et fratre suo. Audierunt ergo omnes principes et vniuersitas populorum qui inierant pactum ut dimitteret vnuquisque suum suum et ancillam suam liberos et ultra non dominarentur eis. Audierunt igit et dimiserunt: et quersi sunt deinceps et retraxerunt seruos suos et ancillas suas quos dimiserunt liberos. et subiugauerunt famulos et famulas. et factum est verbum ad hieremiam a domino dicens. Hec dicit dominus deus israel. Ego percussi sedes cuius primi vestris. in die qua eduxi eos de terra egypcia de domo frumenti dicens. Cum completi fuerint septem anni dimittat vnuquisque frarem suum hebreum qui videntur est ei. et seruuet tibi sex annos. et dimittes eum a te liberum. et non audierunt patres vestri mei: nec inclinaverunt aurem suam. et quersi estis vos homines et fecistis quod rectum est in oculis meis. ut predi-

caretis libertate vnuquisque ad amicum suum et in istis pactum in prospectu meo in domo in quo vocatur est nomine meum super eam. Et reuersi estis et comaculastis nomine meum. et reduxistis vnuquisque suum et vnuquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et sue patratus. et subiugasti eos ut sint vobis servi et ancille. Propterea hec dicit dominus. Vos non audistis me ut predicaretis libertatem vnuquisque fratre suo et vnuquisque a fratre suo. Ecce ego predico libertatem ait dominus ad gladium. ad pestem et ad famem et dabo vos in commonitionem cunctis regnis terre: et dabo viros quos parvulariatur sedis meum. et non obiugauerunt vobis federis quibus assensi sunt in prospectu meo. vitulum quem occiderunt in duas partes. et transierunt iter diuinioces eius principes iuda et principes hierusalem. eunuchi et sacerdotes: et omnes populus terre qui transierunt inter diuinioces vituli et dabo eos in manus inimicorum suorum et in manus qui continentiam aiam eorum. et erit mortificatio eorum in escena volatilibus celo et bestiis terre. et sede chiam regem iuda et principem eius. dabo in manus inimicorum suorum: in manus querentiis alias eorum. et in manus exercituti regis babylonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego principio die dominus et reducam eos in ciuitatem hanc et pliabitur aduersus eam. et capiet eam et incendiet igni. et ciuitates iuda dabo in solitudinem. eo quod non sit habitator.

.XXXV

Erbu quod factum est ad hieremiam a domino in die prophetam ioachim filium iosie regis iuda dicens. Vade ad domum rechabitare et loquere cisterne introduces eos in domum domini in una eisdem thesaurorum. et dabo eis bibere vino et assūpsi iecouiam filii hieremie filii absame et fratres eius et omnes filios eius et vniuersitatem domum rechabitarum et introduxi eos in domum domini ad gazophilatum filiorum anathae filii iezedelie hominis dei. quod erat iuxta gazophilatum principum super thesauros maasies filii selenum. qui erat custos vestibuli. et posui coram filiis domum rechabitarum cyphos plenos vino et calices et dixi ad eos. Bibite vino. Qui responderunt. Non bibemus vino. qui ionadab filius rechab per nos precepit nobis dices. Non bibemus vino vos et filii vestri vestrum in sempiternum. et domum non edificabitis et sementem non sereretis et vineas non plantabitis nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris. ut uiuatis in diebus multis super faciem terrae in quo vos peregrinamini. Obediendum est vocis ionadab filii rechab prius nostri in oibus que perepit nobis. ita ut non biberemus vino cunctis diebus non edificemus nos et mulieres nostrae filii et filie nostrae. et non edificemus domos ad habitandum. et vineam et agrum et seminetem non habemus: sed habitandum in tabernaculis et obediemus sumus iurta oia que perepit nobis ionadab prius nostri. Cum autem ascenderet nabuchodonosor rex babilonis ad terram nazarenorum. uenire et ingrediatur in hierusalem a facie exercitus chaldeorum et a facie exercitus syrie. et maxime in hierusalem. et semper est vobis dominus ad hieremiam dices. Hec dicit dominus ex eis.

Hieremias.

etiuuz deus israel. Vade et dic viris iuda et habi
tatorib*hierlm*: Nūqd nō recipiens disciplinaz
vt obediatis vbiis meis dicit dñs: Preualuerūt
fmōes ionadab filii rechab quos p̄cepit filiis su
is vt nō biberēt vinū et nō biberūt v̄sqz ad diem
hanc: q̄r obedierūt p̄cepto p̄ris sui. ego aut̄ locu
t̄suz ad vos de mane consurges et loquēs. et non
obedistis mihi. Misicq ad vos oēs fuos meos
pp̄bas p̄surges diluculo mittēsuz et dicēs: Con
temni vnuſqsz a via sua pessima. et bona facite stu
dia v̄ra. et nolite seq̄ deos alienos neqz colas eos
et habitabitis in terra quā dedi vobis et p̄rib*v*e
stris. et nō inclinatis aurē vestrā. neqz audistis me
firmanterūt igif filii ionadab filii rechab p̄ceptū
p̄ris sui q̄ p̄ceperat eis: pp̄ls aut̄ iste nō obedi
uit mihi. Idecirco hec dicit dñs exercituū de*isrl*
Ecce ego adducā sup iudā et sup oēs habitatores
hier*zvniuerſaz* afflictionē quā locut⁹ suz adierunt
suz illos: eo q̄ locut⁹ suz ad illos et nō audierunt
vocauit illos et nō respōderūt mihi. Domui autē
rechabitarū dixit hieremias. Hec dicit dñs exer
citū deus israel: Pro eo q̄ obedistis p̄cepto io
nadab p̄ris v̄ri. et custodistis oia mandata ei⁹ et se
cistis vniuersa q̄ p̄cepit vobis: pp̄terea hec dicit
dñs exercituū deus israel. Nō desiciet vir de stir
pe ionadab filii rechab stans i cōspectu meo cun
ctis diebus.

.XXXVI.

L factū est in āno q̄rto ioachiz filiū iosie
regis iuda: factū est verbū hoc ad hiere
miaz a dño dicens. Tolle volumē libri et
scribes in eo oia verba q̄ locut⁹ suz tibi aduersum
israel et iudā et aduersuz oēs gētes a die q̄ locut⁹
suz ad te ex dieb*iosie v̄sqz ad diez hāc*: si forte au
diēte dño iuda vniuersa mala q̄ ego cogito facer
eis. reuertat vnuſqsz a via sua pessima et p̄pit⁹
ero iniquitat et peccato eoz. Vocauit ḡ hieremias
baruch filium nerie. et scripsit baruch ex ore hiere
mie oēs fmōes dñi quos locut⁹ est ad eū in volu
mine libri. et p̄cepit hieremias baruch dicēs. ego
clausus suz: nec valeo ingredi domū dñi: Ingre
dere ḡ tu et lege de volumie i quo scripsisti ex ore
meo verba dñi audiēte populo in domo dñi i die
ieiunii. insup et audiēte vniuerso iuda q̄ veniunt
de ciuitatib*suis*. Leges eis. si forte cadat oratio
eoz in p̄spectu dñi. et reuertat vnuſqsz a via sua
pessima. qm̄ magn⁹ furor et indignatio est quam
locut⁹ est dñs aduersus pp̄lm hūc. et fecit baruch
fil⁹ nerie iux⁹ oia q̄ p̄ceperat ei hieremias pp̄beta
legēs ex volumie fmōes dñi in domo dñi. Factū
est aut̄ in āno q̄rto ioachiz filii iosie regis iuda. i
mēse nono p̄dicauerūt ieiuniuz in p̄spectu dñi oī
pp̄lo in hierlm et vniuerſe multitudini q̄ cōfluxe
rat de ciuitatib*iuda* in hierlm. Legitqz baruch
ex volumie fmōes hieremie in domo dñi in ga
zophylatio gamarie filii saphan scribe i vestibulo
supiori in introitu porte noue dom⁹ dñi. audiē
te oī pp̄lo. Lungz audisset michas fil⁹ gamarie
filii saphan oēs fmōes dñi ex libro: descēdit ni

domū regis ad gazophilatiū scribe. et ecce ibi oēs
p̄ncipes sedebat. elisāma scriba et dalaias fili⁹ se
meie et helnathan fili⁹ achobor et gamarias fili⁹
saphan et sedechias fili⁹ ananie et vniuerſe princi
pes. et nūciauit eis michas oia verba q̄ audivit
legēte baruch ex volumie in aurib*ppli*. Misit
itaqz oēs p̄ncipes ad baruch iudi filiū nathanie
filiū selemie filiū chusi dicentes. Volumē ex quo le
gisti audiēte pp̄lo sume in manu tua et veni. Tu
lit ḡ baruch fili⁹ nerie volumē in manu sua. et veit
ad eos. et dixerūt ad eū. Sede: et lege hec in auri
b*nfis*. et legit baruch in aurib*corū*. Igīc cuz au
disset oia v̄ba. obstupuerūt vnuſqz ad primuz
suz. et dixerūt ad baruch. Munciare debem⁹ regi
oēs fmōes istos: Et interrogauerūt eū dicētes
Indica nob: quid scripsisti oēs fmōes istos ex ore
ei⁹. Dixit aut̄ cis baruch. ex ore suo loq̄ba quasi
legēs ad me oēs fmōes istos. et ego scribedā i vo
lumie atramēto. et dixerūt p̄ncipes ad baruch. Va
de et abscondere tu et hieremias. et nō sciat vbi si
tis. et ingressi sūt ad regē in atriu. Mōro volumē
cōmēdauerūt in gazophilatio elisāme scribe et nū
ciauerūt audiēte rege oēs fmōes. Misitqz rex iu
di ut sumeret volumē: q tollēs illud de gazophili
atio elisāme scribe legit audiēte rege. et vniuerſ
p̄ncipib*9* q stabat circa regē. Rex aut̄ sedebat in
domo hyemali in mēse nono et posita erat arula
coraz co plena primis. Lūqz legisset iudi tres pa
gellas vel q̄tuor. scidit illud scalpello scribe et p
iecit in ignē q̄ erat sup arulā donec cōsumeretur
oē volumē igni q̄ erat in arula. et nō timuerūt ne
q̄ seiderūt vestimenta sua rex et oēs serui eius: q
audierūt vniuersos sermones istos. Uerūtamez
helnathan et dalaias et gamarias contradixerūt
regi ne cōbureret libri et nō audiuit eos. et prece
pit rex hieremiel filio amalech et saraie filio ezi
el et selemie filio abdebel ut cōphenderēt baruch
scribam et hieremiam pp̄heraz. Abſcondit autē
eos dñs. et factū est verbū dñi ad hieremiam pro
phetaz: postqz cōbusserat rex volumē et fmōes
quos scripserat baruch ex ore hieremie. dicens:
Mursuz tolle volumē aliud. et scribe in eo omnes
sermones p̄ores qui erant in p̄mo volumine qd
combussit ioachim rex iuda. et ad ioachim regem
iuda dices. Hec dicit dñs. Tu cōbusisti volumē
istud dicens: Quare scripsisti in eo annuncians
festinus veniet rex babylonis. et vastabit terram
hanc: et cessare faciet ex illa hominem et iumentū
Propterea hec dicit dominus deus ioachim re
gem iuda: Nou erit ex eo qui sedeat super soluz
david et cadauer eius p̄uictur ad estum per di
em et ad gelu per noctem. et visitabo contra euz et
contra semen eius et contra seruos eius iniquita
tes suas. et adducam super eos et super habitato
res hierusalem et super viros iuda omne maluz
quod locutus sum ad eos. et nō audierunt. Hieremias
autem tult volumen aliud et dedit illud ba
ruch filio nerie scribe q̄ scripsit in eo ex ore hiere

Hieremias.

mie oēs fūmones libri quē p̄būsserat ioachī fr̄ in
da igni ⁊ insuper additi sunt fūmones multo plu
res q̄ anteā fuerant. .XXXVII.

T regnauit rex sedechias fili⁹ iōsie p̄ ie
chonia filio ioachīz f̄gē quē p̄stituit nabu
cohdonos⁹ rex babilonis in terra iuda
et non obediuit ip̄e ⁊ fūi ⁊ pp̄lus terre verb⁹ dñi
q̄ locutus est in manu hieremie p̄phete. Et misit
rex sedechias iuchal filiu⁹ sūlemie et sōphoniam
filium māsie sacerdotem ad hieremiam p̄phaz
dicens. D̄ra pro nobis dñm dñm n̄m: Hieremias
autem libere ambulabat in medio populi. nō
enim miserat eum in c̄stodiā carceris. Igitur
exercitus pharaonis egressus est de egypto ⁊ au
dientes chaldei q̄ obsidebāt hierusalem huiuscē
modi innūcū recesserunt ab hierusalem. Et fēm
est v̄bū dñi ad hieremiam p̄pham dicens: Hec di
cit dñs de⁹ israel Sic dicetis f̄gi iuda q̄ misit vos
ad me interrogandū. Ecce exercitus pharaonis
qui egressus est vobis in auxilium reuertetur in
terram suā in egyptū. et redient chaldei et bella
bant p̄tra ciuitatē hanc. ⁊ capient eā et succēdent
igni. Hec dicit dñs. Molite decipere aias v̄ras
dicētes. euntes abibunt et recedent a nobis chal
dei. q̄ non abibunt. Sed et si percusseritis oēm
exercitū chaldeorū qui p̄fiant aduersuz vos
et derelicti fuerint ex eis aliq̄ vulnerati. singuli d
tentorio p̄surgent et incendit ciuitatē hāc igni.
Ergo cū recessisset exercitus chaldeoz ad hieru
salem ppter exercitū pharaonis egressus ēbie
remias de hierusalem vt iret in terrā beniamī
et diuideret ibi possessionē in p̄spectu ciuium. Lū
q̄ peruenisset ad portā beniamin erat ibi custos
porte p̄ vices nomine iherias filius s̄lemei filii
ananie. et apprehendit hieremias prophetam di
cens. Ad chaldeos. p̄fugis: Et r̄ndit hieremias
falsum est: non fugio ad chaldeos. ⁊ nō audiuit
cum f̄z apprehendit hierias hieremiam ⁊ adduxit
eum ad principes. Quamobrem irati principes
p̄tra hieremiam. cesum eū miserunt in carcerem
qui erat in domo ionathan scribe. Ip̄e enīz pre
positus erat super carcerem. Itaq̄z ingressus est
hieremias in domū lacū et in ergastulum: ⁊ sedit
ibi hieremias diebus multis: Attēns autē
sedechias restulit eum. et interrogauit eum
in domo sua abseconde. ⁊ dixit: Nūtas ne est ser
mo a dñō: et dixit hieremias. est ⁊ ait: In man⁹
regis babilonis traderis. Et dixit hieremias ad
regem sedechiam. Quid peccavi tibi et seruis
tuis et populo tuo: q̄ missisti me in domum carce
ris: Ubi sūt p̄phete vestri qui p̄phetabant vo
bis et dicebant. non veniet rex babilonis super
vos et super terrām hanc: Nūc gaudi obsecro
mi domine rex. Haleat deprecatione mea in conse
ctu tuo. ⁊ ne me remittas in domum ionathē scri
be ne moriar ibi: Precepit ḡ rex sedechias ut tra
deretur hieremias in vestibuluz carceris et dare
tur ei torta quotidie panis. excepto pulmento do

nec consumerent omnes panes de ciuitate. et mā
sit hieremias in vestibulo carceris. XXXVIII

Vduuit autem saphacias filius madian ⁊
biedelias filius phassur ⁊ iuchal filius se
lemie. ⁊ phassur filius melchie sermones
quos hieremias loquebatur ad omnem populū
dicens. Hec dicit domin⁹. Quicūq̄ manserit in
ciuitate hac mones gladio fame et peste. qui aut̄
p̄fugerit ad chaldeos viuet: et erit anima ei⁹ soſ
pes et viuens. Hec dicit dominus. Tradēdo tra
detur ciuitas hec in manu exercitus regis baby
lonis ⁊ capiet eam. ⁊ diverunt principes regi Ro
gam⁹ ut occida hō iste: De industria enī dissol
uit man⁹ vniuersi populi. loquens ad eos
vniuersa verba hec: Sigdem hō iste nō querit
pacem p̄plo huic. sed malū. Et dixit rex sedechi
as ecce ip̄e in manib⁹ vestris ē. Nec enī fas est
vobis quicq̄ negare. Tulerunt ḡ hieremiam ⁊ pro
icerunt euz in lacū hechiae filii amalech q̄ erat
in vestibulo carceris et submisserunt hieremias in
funib⁹ in lacū i quo nō erat aq̄ sed lutū. Descen
dit itaq̄z hieremias i cenu. Audiuuit autē abdeme
lech ethiops vir eunuchus qui erat in domo re
gis q̄ misserunt hieremiam in lacū. Porro fr̄ se
debat in porta beniamin. Et egressus est abdeme
lech de domo regis. et locutus est ad regem dicēs
H̄ne mi rex male fecerūt viri isti oia q̄cunq̄ per
petrarūt p̄tra hieremias p̄pham. mittētes eū i la
cū vt moriatur ibi fame: Nō sūt enī panes vltra
in ciuitate. Precepit itaq̄z rex abdemelech ethio
pi dicens.olle tecum hinc triginta viros. ⁊ le
ua hieremiam p̄pham de lacu ainq̄ moriatur.
Assumptis ḡ abdemelech secū viris ingressus
est domū f̄gis q̄ erat s̄b cellario et tulit inde vete
res pannos ⁊ antiq̄ que p̄putruerant ⁊ submisit
ea ad hieremiam i lacū p̄ funiculos. Dixitq̄z ab
demelech ethiops ad hieremiam p̄phetam. po
ne veteres pannos et hec scissa et putrida s̄b cu
bito manū tuarū: et sup funes. Fecit ḡ hierem
ias sic. Et extraxerūt hieremiam funib⁹ et eduxerūt
eū de lacu. Abāst autem hieremias in veſtibū
lo carceris. et misit rex sedechias. ⁊ tulit ad se hie
remiam p̄pham ad ostiū tertium. qđ erat in do
mo dñi. et dixit rex ad hieremiam. Interrogo ego
te fūmonem ne abscondas a me aliquid. Dixit au
tem hieremias ad sedechiam. Si anūcīauerō ti
bi: nūqđ nō interficies me: ⁊ si p̄silium tibi dede
ro non me audies. Jurauit ḡ sedechias hieremie
clā dicens. Cuius dñs qui fecit aiam hāces occi
dero te et tradidero te in man⁹ viroz istoz qui q̄
sūt aiam tua. Et dixit hieremias ad sedechiam.
Hec dicit dñs exercitū deus israel. Si profe
ctus exieris ad principes regis babilonis viuet
aia tua ⁊ ciuitas hec i nō succēdetur igni. et salu⁹
eris tu et dom⁹ tua. Si autē non exieris ad pr̄ci
pes f̄gis babylōis tradet ciuitas hec i man⁹ chal
deoz et succēdetur eam igni. et non effugies de

Hieremias.

de manu eorum. et dixit rex sedechias ad hieremiā Sollicitus suū ppter iudeos q̄ trāssugerūt ad chal deos. ne forte tradar in manu eorum. et illudat mibi Rādit autē hieremias et dixit ei. Non te tradent: Audi quōd vocē dñi quaz ego loquor ad te. et bene tibi erit. et vivet aia tua. q̄ si nolueris egredi: iste est fīmo quē oñdit mibi dñs. ecce oēs mulieres q̄ remāserūt in domo regia iuda. educētur ad pncipes regis babylōis: et ipi dicēt. Seduxerūt et p̄ualuerūt aduersiñ te viri pacifici tui. demerserūt te in ceno et in lūbrico pedes tuos. et recesserūt a te. et oēs uxores tue et filii tui educēnt ad chaldeos. et nō effugies manu eorum. sū in manu regis babylonis capieris. et ciuitatez hanc cōburet ignis. Virū ergo sedechias ad hieremias: Nullus sciet verba hec. et nō morieris. Si autē audierit pncipes q̄ locutus suū tecū. et venerit ad te. et dixerint tibi. indica nobis qd locutus cū rege ne celes et nō te interficien̄t: qd locutus est tecū rex. dices ad eos. Prostrati ego p̄ces meas coraz rege: ne me reduci uberet in domū ioathan et ibi morerer. Venerūt ergo oēs pncipes ad hieremias. et interrogauerūt eū. et locutus est eis uīt oia verba que p̄ceperat eis rex. et cessauerunt ab eo. Nihil enim fuerat auditū. Nāsit vero hieremias in vestibulo carceris vñq̄ ad diē quo capta est iherusalem et factū est ut capere hierusalē: XXXIX.

Ano nono sedechie regis iuda mēse decimō venit nabuchodonosor rex babylōis et oīs exercitū eius ad iherusalē et obſedebant eaz. Undecimo autē anno sedechie mēse q̄rto q̄nta mēsis. aperta est ciuitas: et ingressi sunt oēs pncipes regis babylonis et se derūt in porta media: neregel s̄ereser semigar nabusariath̄ r̄apaces neregel s̄ereser rebmag. et oēs reliq pncipes regis babylōis. Lūq̄ vidisset eos sedechias rex iuda et oēs viri bellatores: fugerūt et egressi sunt nocte de ciuitate p̄ viā horti īgīs et p̄ portā q̄ erat inter duos muros. et egressi sunt ad vias deserti. Persecut̄ est autē eos exercitū chaldeorū et cōprie bēderūt sedechia in cāpo solitudinis hierechontine. et captū adduxerūt ad nabuchodonosor regē babylōis in reblatha q̄ est in terra emath. et locutus est ad eū iudicia. et occidit rex babylōis filios sedechie in reblatha in oculis ei. et oēs nobiles iuda occidit rex babylonis. Oculos quoq̄ sedechie eruit. et vinxit eū cōpedib̄ vt ducere in babylonē. Domū quoq̄ regis et domū vulgi succederūt chaldei igni. et murū iherusalē subiuerterūt et reliq̄ populi q̄ remāserāt in ciuitate. et profugos qui transfigerāt ad eū et supfluos vulgi qui remāserāt transtulit nabuzardan magister militū in babylonē. et de plebe paupuz qui nihil peuitus habebat. dimisit nabuzardan mḡo militie in terra iuda. et dedit eis vineas et cisternas in die illa. Precep̄erat autē nabuchodonosor rex babylonis de hieremias. nabuzardan mḡo militum dīcēs. Tolle illū: et pone sup eū oculos tuos. nihil

q̄ ei mali facias: sū vt voluerit sic facies ei. Misit ergo nabuzardan p̄nceps militie et nabu et sesbā et rapsaces et neregel et s̄ereser et rebmag et oēs optimates regis babylōis miserūt et tulerūt hieremias de vestibulo carceris. et tradiderūt eū go dolie filio aichi filii saphan vt intraret in domū et habitaret i p̄plo. Ad hieremias autē factū fuerat fīmo dñi cū clausus esset in vestibulo carceris dīcēs: Vade et dic abdemelech ethiopi dīcēs: Hec dicit dñs exercitū de⁹ israel. ecce ego inducā ser mones meos sup ciuitatē hanc in malū et non in bonū. et erunt in cōspectu tuo in die illa. et libera bo te in die illa ait dñs. et non traderis in manu vīrorū quos tu formidas: sed eruens liberabo te et gladio nō cades: sed erit tibi aia tua in salutē q̄ in me habuisti fiduciaz ait dñs.

XL

Sed uīt fīmus hieremias
a vīrālīs

Ermo q̄ factus est ad hieremiam a dño postq̄ dimissus est a nabuzardan magistro militie de rama q̄n tulit eū vinctū catenis in medio omniū q̄ migrabant de iherusalē et iuda. et ducebāt in babylonē. Tolle ergo p̄n rep̄s militie hieremias dixit ad eū. Dñs deus tu⁹ locutus est malū sup locū istū et adduxit et fecit domū sicut locutus est: q̄ peccastis dño et nō audistis vocē eius: et factū est vobis fīmo hic. Nūc ergo ecce soluite hodie de catenis q̄ sunt in manib⁹ tuis. Si placet tibi vt venias mecum in babylonē veni et ponaz oculos meos sup te. Si autē displicit tibi venire mecum in babylonē. reside: ecce oīs terra in cōspectu tuo est. Nā elegeris et quo placuerit tibi vt vadas. illic p̄ge. et mecum noli venire: sū habita apud godolias filiū aichā filii saphan quē p̄ posuit rex babylōis ciuitatib⁹ iude. Habita ḡ cū eo in medio p̄pli: vel quoq̄ placuerit tibi vt vadās vade. Sed it quoq̄ ei mḡo militie cibaria et munuscula. et dimisit eū. Uenit autē hieremias ad godoliā filiū aichā in masphath. et habitauit cū eo in medio p̄pli q̄ reliq̄ fuerat in terra. Lūq̄ audiſſent oēs pncipes exercitū q̄ disp̄si fuerat p̄ reges. ipi et socii eorum q̄ p̄fecisset rex babylonis godolias filiū aichaz terre. et cōmēdasset ei viros et mulieres et parvulos et de pauperib⁹ terre q̄ nō fuerant translati in babylonē: venerūt ad godoliam in masphat et hismael filius nathaniē et iohānan filius caree et ionathan et sareas filius thenometh et filii offi q̄ erāt de netophati et ie chonias filius maachati ipi et viri eoz. et iurauit eis godolias filiū aichā filii saphan et comitibus eoz dīcēs: Nolite timere fuire chaldeis. Habitate in terra et fuire regi babylōis. et bene erit vobis: ecce ego habito in masphat: vt resp̄deaz p̄cepto chaldeorū qui mittitur ad nos. Nos autē colligite vindemiam et messēm et oleum et condite in vasis vestris. et manete in vrbibus vestris quas tenetis. Sed et omnes iudei q̄ erant in moab. et in fininibus ammon et in idumea et in vnuersis regionibus: audito q̄ dedisset rex babylōnis reliquias in iudea et q̄ preposuisset sup eos

B iii

Hieremias.

godoliah filiu aichah filiu saphan: reuersi sunt iugis
oecis iudei de vniuersis locis ad quod fugerat et ve-
nerunt in terra iuda ad godoliah in masphat et col-
ligerunt yunum et messum multum numis. Iohanan autem
filius carce et oecis principes exercitus qui displo-
erat in regionibus. uenerunt ad godoliah in masphat
et dixerunt ei. Scito quod bahalis rex filius amnon
misit hismael filium nathanie percutere aiam tuam
Et non credidit eis godolius aichah. Iohannan
autem filius caree dixit ad godoliah seorsim in masphat
loquens. Ibo et peccatum hismael filium nathanie
nullo sciente ne interficiat aiam tuam: et dissipent omnes
iudei qui congregati sunt ad te. et pibut relige
iuda. et ait godolius filius aichah ad iohannam filium
charree. Noli facere verbu[m] falsum enim tu loque-
ris de hismael.

XLI

confusione godolii p. b. f.
factus est in mense septimo uictus hismael
filius nathanie filius elisamo de semine rega-
li et optias regis. et decem viri cum eo ad go-
doliam filium aichah in masphat: et comedenterunt ibi
panes simul in masphat. Surrexit autem hismael
filius nathanie et decem viri qui cum eo erant et percusse-
runt godoliam filium aicham filium saphan gladio. et
iterfecerunt eum quez pfecterat rex babylonis terre
Oecis quoq[ue] iudeos qui erant cum godolio in masphat
et chaldeos qui reperti sunt ibi et viros bellatores per-
cussit hismael. Secundum autem die postquam occiderat go-
dolia nullo adhuc scierte uenerunt viri de sychem
et de selo et de samaria octoginta viri rasi barba
et scissis vestibus et lqualentes et munera et tibi he-
bati in manu ut et offerent in domo domini. Egressus
et hismael filius nathanie iuocauit eorum de mas-
phat: incedens et plorans ibat. Cum autem occurisset
eis: dicit ad eos. Uite ad godoliah filium aichani
Qui cum uenisset ad mediu[m] cinctus: interfecit eos
hismael filius nathanie circa mediu[m] lacu[m] ipse et vi-
ri qui erant cum eo. Secundum autem viri repti sunt iter eos
qui dixerunt ad hismael. Noli occidere nos qui hemis
thesauros in agro frumenti et hordei. et olei et meli
Et cessauit et non iterfecit eos cum fratribus suis. Lac
autem in quo piecerat hismael dia cadauera viro[rum]
quos percussit propter godoliah. ipse est quem fecit rex
asa. propter baala regem israel. Jam replevit hismael
filius nathanie occisus. Et captiuas duxit hismael
et oecis reliquias populi qui erant in masphat filias re-
gis et vniuersum populum qui remanserant in masphat
quos premeuerat nabuzardan princeps militie
godolie filio aicham. Et cepit eos hismael filius
nathanie. et abiit ut transiret ad filios amon: Audirent
autem iohannam filium caree et oecis principes bellatorum
qui erant cum eo. letati sunt. et reuersi sunt oecis populus
qui ceperat hismael in masphath. fueruntque abiit

ad iohannam filium caree. Hismael autem filius natha-
niel fugit cum octo viris a facie iohanan. et abiit
ad filios ammon. Tunc ergo iohannam filium caree et
reliquias vulgi quod eduxerant ab hismael filio na-
thanie de masphath. postquam percussit godoliam fili-
um aichah fortes viros ad plu[m] et mulieres et pu-
eros et eunuchos quos reduxerat de gabaao. et
abiebat et sedebat pegrinantes in chanaan quod est in
xtra betleheem ut pgeret et introretur egyptum a sa-
mael filius nathanie godoliam filium aichah quem
postuerat rex babyloni in terra iuda. XLII.

Tunc accesserunt oecis principes bellatorum et io-
hannam filium caree et iecoras filius ozie
et reliquias vulgares a puo usque ad magnum
dixeruntque ad hieremias prophebat. Cadat oio nostra
i respectu tuo et ora pro nobis ad dominum deum tuum pro vni-
uersis reliquis istis qui derelicti sumus pauci de
plurimis sicut oculi tui nos intueremus. et annuntiet
nobis dominus deus tuus viam per quam regem: et ver-
bum quod faciamus. Dixit autem ad eos hieremias pro
pheta Audiri. Ecce ego oro ad dominum deum vestrum
sem verba tua: o domine quodcumque renderit mihi id
cabo vobis nec celabo vobis quicunque. et illi dixerunt
ad hieremiam. Sit dominus inter nos testis veritatis
et fidei: si non iuxta oecis verbuz in quo misericordia te do-
minus deus tuus ad nos. sic faciemus siue bonum est si
ue malum: Voci domini dei nostri ad quem mittimus te
obediemus ut beneficium nobis cuius audierimus vo-
cem domini nostri. Cum autem impleri esset decima dies secundum est in
basi domini ad hieremiam: Vocauitque iohannam
filium caree et oecis principes bellatorum qui erant cum
eo et vniuersum populum a simo usque ad magnum
et dixit ad eos. Hec dicit dominus deus israel ad quod
misisti me. ut permanereremus pices vestras in respectu
mei. Si quiesceremus misericordia terra hac: edifica-
bo vos et non destruam plantabo et non enella[re]
Iam enim placatus sum super malo: quod feci vobis. no-
lite timere a facie regis babylonis quem nos panis
di formidas. Nolite metuere eum dicit dominus: quod vo-
bis sum ego ut salvos uos faciam et erua de manu
eum. et dabo vobis misericordiam et ueritatem et habitare
vos faciam in terra uera. Si autem dixeritis vos: non
habitabit in terra ista nec audiemus vocem domini dei
nisi dicentes neque. sed ad terram egypti regemus
ubi non videbimus bellum. et claram tubem non au-
diemus et famem non sustinebimus. et ibi habitabimus
propter hunc audite verbuz domini relige iuda. Hec
dicit dominus deus exercituum deus israel. Si posueritis
faciem vestram ut ingrediamini egyptum et intraue-
ritis ut ibi habitetis. gladius quem uos formi-
dat. ibi comprehendet uos in terra egypti: et
fames per qua estis solliciti adhuc erbit vobis in egypto
et ibi moriemini: Omnesque viri qui posuerint
faciem suam ut ingrediantur egyptum ut habitet ibi:
moriatur gladio et fame et peste. Nullus de eis

Hieremias.

afferā sup eos: q̄ hec dicit dñs exercituū de⁹ isra el. Sicut conflat⁹ est furor me⁹ et indignatio mea sup habitatores hierim: sic conflabif indignatio mea sup vos cū ingressi fueritis egyptū: et eritis in insuradū et in stupore et in maledictū et in op pbrū. et nequaq̄ vltra videbitis locū istūz. Uer buz dñi sup vos reliquā iuda: Nolite intrare egyptū. Scientes scietis q̄ obtestat⁹ suz vobis hodie q̄ deceperistis aias vras. Uos enīz misistis me ad dñm deū nostrum: dicetēs: Ora p nobis ad dñm deū nřm: t uix oia quecūq̄ dixerit tibi dñs deus noster. sic annūcia nobis et faciem⁹. t annūcianū vobis hodie: t nō audistis vocē dñi dei vri super vniuersis p qbus misit me ad vos. Nūc ḡ sciētes seietis: quia gladio t fame et peste moriemunī in loco ad quē voluistis itare vt habitaretis ibi.

Actū ē aut cū cōplesset hieremī XLIII
f as loquēs ad pplm vniuersos sermones
dñi dei eorū p qbus miserat eū dñs de⁹
eom⁹ ad illos oia verba hec: dixit azarias filius
ozie et iohannan fili⁹ caree et oēs viri supbi dicē
tes ad hieremiaz. Adēdaciū tu loqr̄is. Nō misit
te dñs deus nř dicēs: ne ingrediamini egyptū vt
habitatis illic: sed baruch fili⁹ nerie incitat te ad
uersuz nos vt tradat nos in manus chaldeorūz t
interficiat nos et traduci facit in babylonē. et non
audiuit iohannan filius carie. et oēs pncipes bel
latorū et vniuersus ppl̄s vocē dñi vt manerēt in
terra iuda: sed tollens iohannan fili⁹ carie vt vni
uersi pncipes bellatorū. vniuersis reliquiarū iu
da q̄ reuersi fuerāt de cūctis gētib⁹ ad q̄s fuerant
anī disp̄si vt habitaret in terra iuda. viros t muli
eres et puulos et filias regis et oēm aiaz quā reli
querat nabuzardan pnceps militie cū godolia fi
lio aicham filii saphan. t hicremiā pp̄ba⁹ et ba
ruch fili⁹ nerie. t ingressi sūt in terrā egypti: q̄ nō
obedierūt vocī dñi: et venerūt v̄sqz ad taphnis.
t fact⁹ est fino dñi ad hieremī in taphnis dicēs
Hume tibi lapides grādes i māu tua t abscōdes
eos i crypta q̄ ē s̄b muro latericio i porta domos
pharaonis in taphnis cernentib⁹ viris iudeis. et
dices ad eos. Hec dicit dñs exercituū. deus isra
el. ecce ego mittā t assumā nabuchodonosor r̄gē
babylonis suuz meū: t ponā thronū ei⁹ sup lapi
des istos quos abscōdi et statuet soliū suū super
eos. Ueniēsq̄ peutiet terraz egypti: quos in mor
te in mortē. t quos in captiuitatē in captiuitatē. t
quos in gladio in gladio. t succēdet ignē in delu
bris deorum egypti et cōburet ea et captiuos du
cer illos. et amicetur terra egypti sicut amicetur
pastor pallio suo. t egreditur inde in pace. t con
teret statuas dom⁹ solis q̄ sūt in terra egypti t d
lubra deoz egypti cōburet igni. XLIII

Erbū quod factū est ad hieremiam. t ad
v omnes indeos qui habitabant in tere
egypti habitates in magdalo t i taphnis
et in memphis et in terra phatures dicēs. Hec di
cit dominus exercituū deus israel. Uos vidistis

omne malū istud quod adduxi sup hierusalē t su
per oēs v̄bes iuda. et ecce deserte sunt hodie. et
nō est in eis habitator: ppter malitiaz quaz fece
rūt vt me ad iracūdiam p̄uocarēt. et irēt t sacrifici
carēt et colerent deos alienos quos nesciebant t
illi t vos t patres vestri. et misi ad vos oēs fuos
meos p̄phetas de nocte consurgens mittensq̄ t
dicēs: Nolite facere verbum abominationis hu
iulcemodi. t nō audierūt nec inclinauerūt aurez
suāt ut cōuerterētur a malis suis t nō sacrificia
rēt diis alienis. t cōflata est indignatio mea et fu
ror meus. t succēsa est in ciuitatibus iuda t in pla
teis hierusalē. t verse sunt in solitudinem t vasti
tate fm diē hanc. t nūc hec dicit dñs exercituū
deus israel. Quare vos facitis malū grande cō
tra aias vestras vt intereat ex vobis vir t mulier
parvulus et lactēs de medio iude. nec relinquat
vobis quicq̄ residuū: p̄uocantes me in operib⁹
manuū vestrarū sacrificando dus alienis in ter
ra egypti in quaz ingressi estis vt habitatis ibi. t
dispereatis. t sitis in maledictionē et in opprobri
umi cūctis gētib⁹ terre: Nūquid obliti estis mala
patrū vestroy t mala regū iuda t mala v̄xori eo
rū t mala vestra t mala v̄xori vestrarū q̄ fecerūt
in terra iuda t in regiōib⁹ hierusalē: Nō sūt mū
dati v̄sqz ad diē hāc t nō timuerūt t nō abulaue
rūt in lege dñi t in p̄ceptis meis q̄ dedi coraz vo
bis t coraz p̄rib⁹ v̄ris. Ideo hec dicit dñs exerci
tuū de⁹ israel. ecce ego ponā faciē meaz in vobis i
malū. t dispdaz oēs iudaz. t assumāz reliquias iu
de q̄ posuerūt facies suas vt igreditēt terraz egypti
t habitaret ibi. t cōsumēt oēs in terra egypti
t cadēt in gladio t in fame. Cōsumēt a minimo
v̄sqz ad maximū: in fame t gladio moriēt. et erūt
in insurandū t in miraculū t in maledictionēz t
in opprobriuz. t visitabo super habitatores terre
egypti: sicut visitau hieremī in gladio t fame t pe
ste. t nō erit q̄ effugeat t sit residu⁹ de reliquis iu
deorū q̄ vadūt vt pegrinēt in terra egypti et re
uertant in terrām iuda: ad quam ipi eleuāt aias
suis vt renertant t habitēt ibi. Non reuertētur
nisi q̄ fugerit. R̄derūt autē hieremie oēs viri sci
ētes q̄ sacrificarēt v̄xores eoz diis alienis t vniuer
se mulieres q̄rū stabat multitudi grādis. t ois po
pul⁹ habitantiū in terra egypti in phatures dicē
tes. Sermonē quem locutus est ad nos in noīe
dñi nō audiēmus exte. sed faciētes faciemus oē
verbuz quod egreditur de ore nostro vt sacrifice
mus regine celi et libemus ei libamina: sicut feci
m⁹ nos t p̄res nostri reges nostri t pncipes nři i
vribus iuda t in plateis hierusalem. et saturati
sumus panibus et bene nobis erat. malumq̄ nō
vidimus. Ex eo autem tempore quo cessauimus
sacrificare regine celi et libare ei libamina: indi
guimus oib⁹. t gladio et fame cōsumpti sumus.
q̄ si non sacrificamus regine celi et libamina cili
bamina: nunquid sine viris nostris faciemus ei
placentas ad colēdū eaz. t libamina ad libandū.

Hieremias.

Et dixit hieremias ad omnē pp̄lūz aduersuz viros et aduersū mulieres et aduersū vniuersā plebē q̄ r̄nderāt ei v̄bū dicēs. Nūqđ nō sacrificium qđ sacrificastis in ciuitatib⁹ iuda et i plateis hie rusale: vos et p̄es v̄i reges v̄i et p̄ncipes vestri et pp̄lus terre: hoc recordatus ē dñs. et ascēdit sup̄ cor eius: Et nō poterat dñs vltra portare ppter malitiam studioz v̄rōz. et ppter obominatōnes q̄s fecistis. et sc̄a est terra v̄ia in desolationez et in stuporem et i maleledictū eo q̄ nō sit hitator sicut ē dies hec: Propterea q̄ sacrificaueritis idolis et peccaueritis dño. et nō audieris vocem dñi et in lege et in p̄ceptis et iu testimonii ei⁹ nō ā bulaueritis. ac circa euenerit vob̄ mala hec. sicut ē dies hec. Dixit aut̄ hieremias ad oēm populum et ad vniuersas mulieres. Audite v̄bū dñi omnis iuda q̄ estis in terra egypti. Hec inq̄t dñs exercitū de⁹ israel dices. Vos et uxores v̄re locuti es̄ ore vestro. et manib⁹ v̄ris impletis dicetēs. Faciam m⁹ vota nostra q̄ voui⁹ vt sacrificem⁹ regie ce li et libem⁹ ei libamina. Impletis opa v̄ra et ope pp̄etrastis ea. Id audite v̄bū dñi ois iuda q̄ habitas in terra egypti. Ecce ego iurau i noīe meo magno ait dñs. q̄ nequaq̄z vltra uocabil nomē meū. ex ore ois viri iudei dicetis. viuit dñs de⁹ in oī terra egypti. Ecce ego vigilabo sup̄ eos i ma lī et nō i bonū. et p̄simetur oēs viri iuda. qui sūt in terra egypti gladio et fame donec penit⁹ consūmat. et q̄ fugerit gladiuz. reuertens de terra egypti in terrā iuda viri pauci et sciēt oēs reliquie in da igredientiū terram egypti. vt hitent ibi. cui⁹ fimo p̄pleātnr: me⁹. an illoꝝ. et b̄ vobis signū ait dñs q̄ visitem ego sup̄ vos i loco isto. vt sciatis q̄ vere p̄plebūk fīmōes mei p̄tra vos in malum. Hec dicit dñs. Ecce ego tradā pharaonē ephree regem egypti i manu iimicoy ei⁹ et in manu q̄ rentū aīam illi⁹: sicut tradidi se dechā regē iuda in manu nabuchodonosor regis babylonis inimi ci sui. et querentis aīam ei⁹: .XLV.

Erbū qđ locut⁹ ē hieremias ppheta ad baruch filiū nerie cū scripsisset verba hec i libro ex ore hieremie āno quarto ioachi filii iosie regis iuda dicēs. Hec dicit dñs de⁹ isra el ad te baruch. Dixisti. Ue misero mihi qm̄ ad didit dñs dolorem dolori meo. Laborau in ge mitu meo. et reges non inueni. Hec dicit domin⁹. Sic dices ad cū. Ecce quos ego edificau ego de struo. et quos plantau ego euello. et vniuersam terrā hanc. Et tu queris tibi grandia. Noli que rere: q̄ ecce ego adducam malū sup̄ oēm carnem ait dñs. et dabo tibi animam tuā in salutem in oī b⁹ locis ad quecunq̄z preteris. .XLVI

Eod factū est v̄bū domini ad hieremias pphaz p̄tra gētes: Ad egyptū aduersuz exercitū pharaonis. nechao regis egypti q̄ erat iuxta fluiū eufratē in carthamisquez p̄ cassit nabuchodonosor rex babylōis in āno q̄to ioachim filiū iosie regis iuda. Prepare scutum et

clypeū et pcedite ad bellū. Jūgite equos. et ascēdite eq̄tes. state in galeis. polite lācas induite vos lorūs. Quid igif: Hidi ip̄os pauidos et ter ga vertētes. fortes eoz cesos. Fugerūt cōciti. nec respexerūt. Terror vndiq̄z ait dñs. Nō fugiet velox. nec se saluari putet forf. Ad aglonē iuxta flu men eufraten victi sunt et ruerūt. Quis ē iste q̄ q̄si flumen ascēdit. et veluti flumioz itumescit ḡz gites ei⁹: egypt⁹ flumis istar ascēdit. et velut flu mina mouebūk fluct⁹ ei⁹. et dicit: Ascendēs op̄iā terrā. pdā ciuitatē et hitatores ei⁹. Alcedite equos et exaltate in currib⁹. et pcedat fortes ethiopie et lybie tenētes scutū. et lydiū arripiētes et iacentes sagittas. Dies aut̄ illi dñi dei exercituum. dies vltionis. vt sumat vindictam d̄ inimicis suis. deno rabit gladi⁹ et saturabif et inebruabif sāguini eo rū. Victia enī dñi exercitū i terra aquilonis iuxta flumen eufraten: Ascende in galaad. et tolle resinā virgo filia egypti. Frustra multiplicas me dicamina. sanitas non erit tibi: Audierūt gētes ignominiam tuam et ululat⁹ tuus replevit terrā. Quia fortis impegit in fortem. et abo piter conciderunt. Verbum qđ locut⁹ est dominus ad hiere miā ppheteram sup̄ eo q̄ venturus esset nabuchod nosor rex babylonis et pcessurus terrā egypti Annūciate egypto et auditum facite in magdalo et resonet in mēphis et in taphnīs dicite. Sta et preparate q̄ deuorabit gladius ea que per circuitum tuum sunt. Quare pputrūt fortis tuus: Non stetit qm̄ dñs bluerit eum. Multiplicavit ruētes ceciditq̄ vir ad p̄ximū suū. et dicent: Surge et reuertamur ad populū nřm et ad terrā natuitatis nostre a facie gladii colubē. Uocate nomē pharaonis regis egypti. tumultum adduxit tēp⁹. Uino ego inq̄t rex. dñs exercitū nomē eius. qm̄ sicut thabor in mōtib⁹ et sicut carmel⁹ i mari veniet. Uasa transmigratōnis fac tibi habi trax filia egypti. q̄ mēphis i solitudine erit et defēret et inhibitabilis erit. Utula elegās atq̄ somosa egyptus: stimulator ab aglone veniet ei⁹. Absercēnari quoq̄z ei⁹ q̄ versabank in medio ei⁹ q̄si vituli laginati versi sunt et fugerūt simul. nec stare potuerūt q̄ dies iterfectuōis eoz uēit s̄ eos. t̄pus visitationis. eoz: Uox ei⁹ q̄si eris sonabit: qm̄ cū exercitu pperabūt. et cū securib⁹ veniet ei. q̄si cedētes ligna succideft saltū ei⁹ ait dñs q̄ sup̄tarī nō pōt. Multiplicati sunt sup̄ locustas. et nō ē eis numer⁹. Confusa ē filia egypti. et tradita in man⁹ pp̄li aglōis dicit dñs exercitū de⁹ israel. Ecce ego visitabo s̄ tumultū alexādrie et s̄ egyptū et s̄ deos ei⁹ et s̄ r̄ges ei⁹ et s̄ pharaōez et s̄ dōc̄l q̄ fidūt i co. et dabo eos i man⁹ q̄rētiū aīaz eoz et i man⁹ nabuchodonosor r̄gis babylōis et i man⁹ fuoy ci⁹. et p̄p̄ hec hitabif sicut dieb⁹ pristinis ait dñs. et tu ne timeas s̄ue me⁹ iacob: et ne pavē as isrl. Quia ecce ego saluū te faciā d̄ lōginquo iacob et r̄gesz et p̄sperabif et n̄ erit q̄ extereat eū

Hieremias.

Et tu noli timere serue me⁹ iacob ait dñs: qz tecū ego suz: qz ego cōsumā cūctas gētes ad quas eie ci te. **T**e vero nō ɔsumā: s̄ castigabo te in iudicio nec quasi innocēti parcā tibi.

XLVII

God sc̄m ē v̄bū dñi ad hieremias p̄phaz q̄ p̄tra palestinos. añq̄ p̄uteret pharaoga zam. **H**ec dicit dñs. ecce ascēdēt ab aq̄ aglone, et crūt q̄si torēs iundās et operiēt terraz et plenitudinē eius. v̄bz̄ et habitatore eius. **C**la mabūt hoies et v̄lulabūt oēs habitatores terre a strepetu pōpe armorū et bellatorū ei⁹ a cōmotiōe q̄drigarū ei⁹. et multitudine rotarū illi⁹. **N**ō r̄spe xerūt patres filios manib⁹ dissolutis. pro aduētu diei in quo vastabun⁹ oēs philistium. et dissipabif̄ tyrus et sidon cū oib⁹ religis auxiliis suis. **D**epo pulat⁹ est enī dñs palestinos: religas insule cappa docie. Uenit caluiciū sup gazam: cōticuit ascalon et relge vallis earum. Usq̄quo cōcideris: **O** micro dñi: v̄sq̄quo nō gesces. Ingredere in vaginā tuā. refrigerare et sile. **Q**uō quiescer. cū dñs pre ceperit ei. aduersus ascalonez et aduersuz mariti mas ei⁹ regiōes: ibiq̄z cōdixerit illi.

XLVIII.

Moab. **H**ec dicit dñs exercitu⁹ deus israel. Ue sup nabo: qm̄ vastata est et con fusa. **L**apta est cariathiarim. confusa est fortis et tremuit. **N**ō est v̄ltra exultatio in moab p̄tra esebon cogitauerūt malū. Uenire et dispda m̄ ea⁹ de gente. ergo sih̄s cōticesces sequeturqz te gladi⁹. Vox clamoris de oronaim vasitas et cō trito magna. **C**ōtrita est moab: anūciate clamo re paruulis eius. **P**er ascēsuz enī luith plorans ascendet in fletu: qm̄ in descensiō oronaim hostes v̄lulatū cōtritiōis audierūt. Fugite: saluante aias vestras. et eritis. quasi mirice in deserto. **D**ro eo enī q̄ habuisti fiduciaz in munitiōibus tuis et in thesauris tuis. tu quoqz capieris. et ibit chamos in trāsmigrationē: sacerdotes ei⁹ et p̄ncipes ei⁹ sil. et veniet p̄do ad oēz v̄bz̄. et v̄bz̄ nulla saluabit et v̄bz̄ valles et discipabūt capestria. qm̄ dixit dñs. Date florē moab: qz florēs egrediēt et cimitates ei⁹ deserte erūt et inhabitabiles. **A**aledict⁹ q̄ facit op̄ dñi frandulēter. et maledict⁹ qui p̄hibet gladiū suū a sanguine. Fertilis fuit moab ab adoleſcētia sua. et regenit in fecib⁹ suis. Nec trāfusus est de vase in vas. et in transmigrationē nō abiit. Idcirco pmansit gustus eius in eo: et odor eius nō est immutat⁹. **P**ropterea ecce dies veniūt diē dñs et mittā ei⁹ ordinatores et strutores lagūculaz et sternēt eū et yasa ei⁹ exhauriēt et lagūculas eo rū collidēt. et confundetur moab a chamos sicut confusa est domus israel a bethel in qua habebat fiduciam. **Q**uō dicitis fortes sumus: et viri robusti ad p̄liandū? Vastata est moab et cūtates illi us succenderūt: et electi iuuenes eius descēderūt in occisionem ait rex: dominus exercitū nomen eius. **P**rope est interitus moab ut veniat. et malū eius velociter accurret nimis. **C**ōsolamini eū omnes qui estis in circūtu eius. et vniuersi q̄ sci

tis nomē eius dicite: **Q**uō confracta est virga foris: baculus glorioſus: **V**escende de gloria et se de in siti habitatio filie dybon: qm̄ vastator moab a cendet ad te: dissipabit munitiones tuas. **I**n via sta. et p̄spice habitatio aroer. **I**nterroga fugientem. et ei qui euafit. dic quid accidit: **C**ōfusus est moab qm̄ victus est. Ullulate et clamate. annūcia te in arnon: qm̄ vastata est moab. et iudicū venit ad terram campeſtrē super elon et super iasa et su per mephat et super dybon et super nabo et sup domū deblathaim et sup cariathaim et sup beth gamulz sup bethmaon et sup corioth et sup bosra et sup oēs cūtates terre moab q̄ lōge et p̄pe sunt Ablūsum est cornu moab et brachiu⁹ eius contritū. ait dñs: Inebriate eu⁹: qm̄ contra dominum erectus est. et aliq̄d manū moab in vomitu suo et erit in derisuz etiam ip̄e. Fuit enī in derisuz tibi israel: quasi inter fures reperisse eum. **P**ropter verba ergo tua que aduersum illum locutus es. captiūs duceris. Relinquit cūtates et habitate in petra habitatores moab. et estote quasi colūba nidiſicas in summo ore foramīns. Audiuim⁹ supbiaz moab. Supbus est valde. Sublimitaz eius et arrogantiā et supbiā et altitudinē cordis eius ego scio ait dñs: Iactantia eius eo q̄ non sit iuxta ea⁹ virtus eius: nec iuxta quod poterāt conata sit facere. Ideo sup moab euulabo et ad moab vniuersam clamabo: ad viros muri fieriſis lamentantes. **D**e planetu iazer plorabo tibi vinea sabama. Propagines tue transierūt mare. v̄sq̄z ad mare iazer puenerunt. Super messem tuam et v̄ vindemiaz tuaz p̄do irruit. Ablata est letitia. et exultatio de carmelo et de terra moab. et vinum de torcularib⁹ sustuli. **N**equaqz calcator vne soli tū celeuma cantabit. **D**e clamore esebon v̄sq̄z ele ale et iasa dederūt vocez suā a ſegor v̄sq̄z ad oronaim vitulā cōcernantē. aq̄ vero nemrim pessime erūt. et aufer de moab ait dñs offerēt in excelsis et sacrificatē dñis ei⁹. **P**ropterea cor meū ad moab quasi tibia eris resonabit. et cor meū ad viros muri fieriſis dabit sonitum tibigrū: quia plus se cit q̄z potuit idcirco perierūt. **O**mne enim caput calvitz et omnis barba rasa erit. **I**n cunctis manibus colligatio. et super omne dorsum cilium. Et super omnia tecta moab et in plateis eius omnis planetus: quoniam contriu⁹ moab sicut vas inutile ait dominus. **Q**uō victa est et v̄lulauerūt. Quomodo deiecit ceruicem moab et confusus ē: Eritqz moab in dirissū: et in exemplum omnibus in circūtu suo. **H**ec dicit domin⁹. Ecce quasi aq̄ la volabit. et extendet alas suas ad moab. **L**apta est carioth: et munitiones comprehensē sunt. et erit cor fortius moab in die illa sicut cor mulieris parturientis. Et cessabit moab esse populus quoniam contra dominum gloriatus est. **P**auor et fœna et laqueus sup te o habitator moab ait dominus. Qui fugarit a facie pauiorū cadet in fœneaz. Et qui conſcenderit de fœne capietur laqueo.

Fudicior moab.

Hieremias.

Adducā enī sup moab annū visitationis eoz ait dominus. In umbra ezebon steterūt de laqueo fugētes: qz ignis egressus est de ezebon. et flāma de medio seon. et deuorauit p̄te moab et verticem filiorū tumultus. Ne tibi moab. Peristi popule chamos. qz apprehēsi sūt filii tui et filie tue in captitiatē. et queratam captiuitatē moab i nouissimis dieb⁹ ait dñs. Hucusqz iuditia moab .XLIX.

¶ filios āmon. Hec dicit dñs. Nunquid nō filii sūt israel: aut heres nō ē ei? Cur igitur hereditate possidebit melchon gad: et popul⁹ eius in vrbib⁹ eius hitanit. Ideo ecce dies veniunt in te dicit dñs. et auditum faciā sup rabbath filiorū āmon fremitū prelii: et erit i tu multū dissipata. filieqz eius succēdenf: et possidebit israel possessores suos ait dñs. Ulula ezebon qm̄ vastata est hai. Clamate filie rabba. accingite vos cīlitūs. Plāgite et circūite per sepel. qm̄ melchō in transmigrationē duceat: sacerdotē ei⁹ et principes eius simul. Quid gloriari in valli bus. Efluxit vallis tua filia delicata. q confidebas in thesauris tuis: et dicebas. Quis velet ad me? Ecce ego inducam sup te terrorē ait dñs de exercitu ex omnib⁹ q sunt i circūitu tuo: et disp gemini singuli a p̄spectu vro. nec erit qui p̄gregz fugientes. Et post hec reuerti faciam fugientē et captiuos filiorū āmon ait dñs. Ad idumeaz. Hec dicit dñs exercitu. Nūquid non ultra ē sapientia in themā? Periū p̄silium a filiis. Inntilis facta est sapia eorum. Fugite et terga vertite. desce dite in voragine hitatores dedan. qm̄ pditionem esau adduxi sup eū. tpus visitationis eius Si vi demiatorē ei⁹ veniſſent super te. non relinquiſſet racemū. si fures i nocte. rapuſſetqz sufficeret sibi Ego vero discoopui esau. reuelauit abscōdita ei⁹ et celari non poterit. Vastatū ē semē ei⁹ et fratres ei⁹ et vicini ei⁹ tñō-erit. Relique pupillos tuos et ego faciam eos vivere. et vidue tue i me sperabunt. qz hec dicit dñs. Ecce qb⁹ nō erat iuditiū ut non biberēt calicē. bibētes bibēt. et tu quasi inno cens relinqr̄is. Nō eris innocēs. fz bibēz bibēs Quia p̄ memcip̄m iurauit dicit dñs: q i solitudi nem et in opprobriū et i desertū. et in maledictio nem erit bosra. et oēs cīnitates ei⁹ erūt in solitu dines s̄p̄ternas. Audūt audiui a dño et legatus ad gentes missus sum. Lōgregami et veite cōtra eam et consurgam⁹ in prelii. Ecce enī p̄ulus de di te in gētib⁹. p̄tētibilez inter hoies Arrogatiā tua decepit me. et superbia cordis tui q̄bitas i ca uernis petre: et apprehendere niteris altitudinē collis. Lū exaltaueris quasi aquila nidū tuū in detrahā te dicit dñs. et erit idumea destra. Qis q̄ transibit p̄ eā stupebit. et sibilabit sup oēs plaga s ei⁹. sicut s̄buerfa ē sodoma et gomora et vicie ei⁹ ait dñs. Nō habitabit ibi vir: et non incoleat eaz fili⁹ hōis. ecce quasi leo ascēdet de supbia iordāis ad pulcritudinē robustam. qz s̄bito currere eū faciam eū ad illā. Et quis erit electus quē p̄ponaz

ei? Quis enī similis mei: et quis sustinebit me: et quis est iste pastor q̄ resistat yultui meo? Prop terea audite p̄silū domini qd imit d̄ edō. et cogita tiōes ei⁹ q̄s cogitauit d̄ hitatorib⁹ themā. Si nō deiecerint eos piuli gregis nisi dissipauerit cuz eis hitaculū eoz A voce ruine eoz p̄mota ē terra clamor in mari rubro auditus ē vocis ei⁹. ecce q̄ si aquila ascēdet: et euolabit: et expādet alas suas super bosram: et erit cor fortū idumee in die illa q̄si cor mulieris pturientis. Ad damascū. Lōsu fa est emath et arphat. qz auditū pessimum audie rit Turbati sunt in mari p̄e sollicitudine q̄scē nō potuit. Dissoluta est damasc⁹: versa est in su gā. tremor apprehēdit eam. Angustia et dolores tenerunt eam quasi parturientem. Nō dereli querunt cūitatē laudabilem. vrbem letitie. iō cadent iuuenes eius et oēs viri prelii conticescēt in die illa ait dñs exercitū. Et succendā ignez i muro damasci et deuorabit mentia benedab. Ad cedar et ad regna asor: q̄ pcussit nabuchodonosor rex babylōis p̄silū. et cogitauit aduersus vos cogitationē Lōsur gite et ascēdite ad gētē getā. et habitantē p̄sida: iter ait dñs. Nō oſta nec vectes eius soli habitant: Et erūt camelī eoz i direptionē et mul titudo iumentoz in predam. et dispagā eos in omnē ventū q̄ sunt attēsi in comā. et ex omni p̄finio eo z̄ adducā interitū sup eos ait dñs. et erit asor i hitaculū draconū. deserta v̄sqz in eternū: Nō manebit ibi vir: nec incolat eā fili⁹ hōis. Qd factum est verbū dñi ad hieremiam p̄plbz aduers⁹ clā in p̄incipio regni sc̄dechie f̄gis iuda dicens. Hec dicit dñs exercitū. ecce ego p̄springā arcū elā et sumā fortitudinē eoz et iducā sup elā q̄ttuoz ventos a q̄ttuoz plagis celi et vētilabo eos i oēs vētos istos: et nō erit gens ad quā nō pueniat p̄ fungi elā. et pauere faciā elā corā inimicis suis: et in p̄spectu querentiū alaz eoz. et adducā super eos malū iraz furoris mei d̄ icit dñs: et mittā p̄ eos gladiū donec p̄sumā eos: et ponā solū meū i elā et pdā inde reges et p̄incipes ait dñs. In nouissimis aut dieb⁹ reuerti faciā captiuos elam dicit dñs: Erbū quod locutus ē dñs deba

L. bylone et de terra chaldeorni in manu hieremie prophete Annunciate in gentibus et auditum facite. Levate signum. predicate et nolite celare. Dicte Laptā est babilon. cōfusus est bel. victus est. marodach. Confusa sūt idola omnia sculptilia eoram. superata sunt idola eorum. Quoniam ascendet contra eam gens ab aquilone. que ponet terram eius i solitudinē et non erit qui habitet in ea ab hoie v̄sqz ad p̄ce

*con babylonē
quā ab aquilone
q̄ descelabit p̄ce*

Hieremias.

Et moti sunt et abierunt. In dieb^o illis et in tpe illo ait dñs. veniet filii israel ipi et filii iuda simul. Ambulantes et flentes pperabūt. et dñm deum suū q̄ret. In syno interrogabūt viā. huc facies eorū veniet. et apponēt ad dñm federe sempiterno. qd nulla obliuio delebil. Grex pdit^o fact^o est pplus meus: pastores eorū seduxerūt eos: fecerūtq; va gari in mōib^o. Be mōte in collē trāfierūt: oblii sūt cubilis sui. D̄es q̄ inueniēt comederūt eos: et hostes eorū dixerūt. Nō peccauim^o p eo q̄ pecca uerū dño decori iustitie et expectatiōi patrū eo ruz dño. Recedite de medio babylōis de terra chaldeorū egredimi. et testote q̄si hedi an greges. Qm̄ ecce ego suscitabo et adducā in babylonem cōgregationē gētiū magnarū de terra aglōis. et pparabūt aduersus eā. et ide capies. Sagitta eius q̄si viri fortis intersectors: nō reuertet vacua. Et erit chaldea in p̄da. oēs vastantes eaz replebūt aut dñs. Qm̄ exultatis et magna loqm̄ diripientes hereditatem meaz: qm̄ effusi estis sicut vituli sup herbā. et mugilis sicut tauri. Confusa est m̄ vīa nimis. et adeqta pulneri q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in gētiib^o. et deserta inuia et arens. Ab ira dñi nō habitabis: s̄z redigēt tota in solitu dinē. Dis q̄ trāsibit p babylonē stupebit. et sibila bit sup vniuersis plagiis eius. Propterea cōtra babylonē p circuitū. D̄es q̄ tēdit arcū debellate ea: nō peccatis iaculis q̄ dño peccauit. Llamate aduersus ea. Ubiqz dedit manū. Leciderūt fūda mēta ei^o. destructi sunt muri ei^o: qm̄ vltio dñi est. Ultionē accipite de ea. Sicut fecit. facite ei. Disp dite fatorē de babylōe. et tenentē falcē in tpe mesp a facie gladii colubē. Unusqz ad pp̄lm suū con uertes. et singuli ad terrā suaz fugiēt. Grex dispersus israel: leones eicerūt eū. Num^o comedit eū rex assur: iste nouissim^o exossavit euz nabuchodono sōr rex babylōis. Propterea hec dicit dñs exercituū deus israel: ecce ego visitabo regē babylōis et terrā ei^o sicut visitavi regē assur. et reducā israel ad habitaculū suū. et pasces carmelus et basan. et in monte effraim et in galaad saturabis aia eius. In dieb^o illis et in tpe illo ait dñs: queretur iniq̄as israel. et nō erit er p̄ctm iuda et nō inueni etur: qm̄ pp̄ti ero eis quos reliq̄ro. Sup terraz dñantiū ascēde. et sup habitatores ei^o visita. Dissipa et interfice q̄ post eos sunt ait dñs. et fac iuxta oia q̄ p̄cepi tibi. Vox belli in terra. et cōtrito magna. Quō cōfract^o est et cōtrit^o malleus vniuerse terre: Quō versa est in desertū babylon in gentibus? Illaqueau te et capta es babylon et nescie bas. inuenta es et app̄hensa: qm̄ dñm p̄uocasti. Aperuit dñs thesaurū suuz et ptulit vasa ire sine qm̄ op^o est dño deo exercituū in terra chaldeorū. Venite ad eaz ab extremis finib^o: aperite vt exiat q̄ cōculcēt eaz. Tollite de via lapides et redigite in aceruos. et interficite eaz: nec sit quicqz reliquū. Dissipate vniuersos fortes ei^o. descendat in occisionē. Ue eis q̄ venit dies eorū: temp^o visitatiōis

eorū. Vox fugientū et eorū q̄ euascerunt de terra babylōis. vt annūciēt in syno vltionē dñi dei nostri. vltionē tépli ei^o. Annūciate in babylone plurimis oib^o q̄ tēdit arcū. Cōsistite aduersus eam p gyru. et nullus euadat. Redite ei se cōdū opus suū: iūt oia q̄ fecit. facite illi: q̄i cōtra dñm erecta est: aduersusqz sc̄m israel. Idcirco cadent iuuenes ei^o in plateis ei^o. et oēs viri bellatores ei^o p̄ticescēt in die illa ait dñs. ecce ego ad te supbe dicit dñs deus exercituū: q̄i veniet dñs de^o tuus tps visita tiōis tue. et cadet supb^o et couuet. et non erit q̄ su scitet eū. et succendaz ignē in vrbib^o eius. et deuora bit oia in circitu ei^o. Hec dicit dñs exercituum Lalūiaz sustinēt filii isrl et filii iuda simul. D̄es q̄ ceperūt eos tenēt: nolunt d̄mittere eos. Redē p̄to eorū fortis: dñs exercituū nomē eius. Iudicio dosendet cāz eorū: vt exterreat terrā et cōmo ueat habitatores babylonis. Gladius ad chaldeos ait dñs. et ad habitatores babylōis et ad principes et ad sapientes ei^o. Gladi^o ad diuinos eius: q̄ stulti erūt. Gladius ad fortē illi^o: q̄ timebunt. Gladi^o ad equos ei^o et ad curr^o ei^o. et ad oē vulgus qd̄ est in media ei^o. et erūt q̄si mulieres. Gladi^o ad thesauros eius q̄ diripienf. Siccas sup aquas eius erit et arescēt: q̄i terra sc̄ptiliū est. et in portetis gloriant^o. Propterea habitabunt dracones cū satuis sicarū et habitabūt in ea strūtōes. Et nō inhabitabilis vltra vſqz insempiternuz. nec extreus vſqz ad ḡniationē et ḡniationez. Sicut s̄bnerit dñs sodomā et gemorā et vicinas ei^o ait dñs. Nō habitabit ibi vir. et n̄ incolet eā fili^o hoīs. ecce pp̄ls veniet ab aglōne et gēs magna. et reges multū cōsurget a finib^o terre. Arcū et scutū app̄hēdēt. crudeles sunt et misericordēs. Vox eorū q̄si mare sonabit: et sup equos ascēdet sicut vir paratus ad plū p̄tra te filia babylon. Audiuīt rex babylōis famā eorū et dissolute sēt man^o ei^o. Angustia app̄hēdit eū: dolor q̄si parturientē. ecce q̄si leo ascendet de supbia iordanis ad pulcritudinē robustā q̄i subito currere faciāt eū ad illā. et q̄s erit electus quē p̄ponā ei: Quis eni similiis mei. et q̄s sustinebit me: et quis iste pastor qui resistat vultui meo? Propterea audite cōsilii dñi quod mente cōcepit aduersum babylonē et cogitationes eius q̄s cogitauit super terram chaldeorum. Nisi detraherint eos paruuli gregum: nisi dissipatus fuerit cum iphis habitaculum eorum. A voce captiuitat babylonis commota est terra. et clamor inter gentes auditus est.

LI.

Ec dicit dominus. Ecce ego suscitabo super babylonē et super habitatores ei^o qui cor suum levauerunt cōtra me quasi ventū pestilentē. et mittā in babylonē vētilatores et vētilabūt eā. Et demolient terrā ei^o: qm̄ vene rūt sup eā vndiqz in die afflixiōis ei^o. Nō tendat q̄ tēdit arcū suū. et n̄ ascēdet loricat^o. Molite p̄cere iuuenib^o ei^o: iterficiete oēs militiā ei^o. et cadēt interfici i terra chaldeoz et vulnerati i regiōib^o eius.

de vniuersitate babylonis p 60

Hieremias.

Qm̄ nō fuit viduatus israel et iuda a dñō deo
dño exercitu. Terra autem eoz repleta ē delicto
a scō israel. Fugite de medio babylonis ut saluet
vnusquisqz aiaz suā. Molite facē sup iniquitatē ei⁹
qm̄ temp⁹ vltionis ei⁹ ē dñō. vicissitudinē ihe re
tribuet ei. Calix aure⁹ babylon i manu dñi i cibnās
oēm terram. De vino ei⁹ biberūt gētes et iō com
mote sūt. Subito cecidit babylon et p̄trita ē. Ul
tilate sup eā, tollite resinā ad dolorem ei⁹ si forte
sanetur. Lurauim⁹ babalonē. t nō est sanata. De
relinqm⁹ eā. et eam⁹ vnusquisqz in terrā suā: qm̄
puenit vſeqz ad celos iudicū ei⁹. et eleuatur est vs
qz ad nubes. Proculis dñs iusticias nostras: vēi
te et narrem⁹ in sion op⁹ dñi dei nr̄i. Acute sagit
tas et iplete pharetras: suscitavit dñs sp̄z r̄gū me
doꝝ: et p̄tra babalonē mēs ei⁹ ē vt pdat eā: Qui o
niā vltio dñi est. vltio templi sui. Sup muros ba
bilonis leuate signū. augete custodiā: Leuate cu
stodes: ppate infidias: qz cogirauit dñs. et fecit qz
cūqz locut⁹ ē p̄tra hitatores babylonis. Que hitas
sup aquas multas locupler i thesauris. veit finis
tuus pedalis precisionis tue. Iurauit dñs exerci
tuum. p aiam suā. qm̄ replebo te hominib⁹ quasi
bracho: et sup te celeuma cantabit. Qui fecit ter
rā in fortitudine sua et preparauit orbē i sapientia
sua. et prudētia sua extēdir celos. Bante eo vocez
multiplicant aque i celo. Qui leuat nubes ab ex
tremo terre. fulgura in pluviā fecit. et pdurit ven
tos de thesauris suis. Stult⁹ faci⁹ ē ois hō a sci
entia: p̄fusus ē ois p̄flator i sculptili qz mendax est
p̄flatio eius. nec ē spūs in eis. Clana sunt opa et ri
si digna. in tpe visitationis sic pibūt: Nō sicut
hec ps iacob. quia qui fecit oia ihe ē t israel scēp
trum hereditatis eius dñs exercitū nomē eius.
Collidis tu mihi vasa bellī. et ego collidā in te
gentes. et disperdā in te regna. Et collidā in te
equū et equitē ei⁹: et collidā in te currū et ascenso
rem ei⁹. et collidā in te virū et mulierē: Et collidā
in te senem et puerz. et collidā in te iuuenē et vrgi
nez. Et collidam in te pastorez et gregem et colli
dam in te agricolam et iugales eius. Et collidaz
in te duces et magistrat⁹. et reddaz babiloni et eū
cūs habitatorib⁹ chaldee oē malū suū qd fecerūt
in sion i oculis vñs. ait dñs. Ecce ego ad te mōs
pestifer ait dñs qz corrupis vniuersaz terrā. et ex
tendam manum meā sup te. et euoluā te d̄ petris
et dabo te in montē p̄bustionis. Et nō tollet d̄ te
lapidem i angulū. et lapidē in fūdamētū. sed per
ditus in eternū eris: ait dñs. Leuate signū i ter
ra. clangite buccina in motib⁹. Scificeate sup eaz
gentes. annunciate p̄tra illi regib⁹ ararath men
ni et ascenez: numerate p̄tra eam tapbar. Adduci
te equū qz brachiū aculeatū. Scificeate p̄tra eaz
gētes reges medie duces ei⁹. et vniuerſ⁹ migratus
ei⁹ cūctaqz terram ptatis ei⁹. Et pmouebitur ter
ra et turbabitur. qz euigelabit p̄tra bablonēz co
gitatio dñi vt ponat terrā babilonis desertā et in
habitabile. Lessauerūt fortes babylonis a p̄clio.

hitauerūt sp̄esidiūs. Deuoratu ē robur eoz. et fa
ci sunt qz mulieres. Incēsa sūt ta bnacula eius.
p̄triti sunt uectes ei⁹. Lurrēs obuiā currēti veict.
et nūti⁹ obuius nunciāti ut annunciet regi ba
bilonis qz capta ē cūtāl ei⁹ a summo v̄lqz ad su
mū. et vada p̄occupata sūt et paludes icenēs sunt
igni. et viri bellatores p̄turbati sunt. qz hec dicit
dñs exercitū de⁹ israel. Filia babiloīs qz area
t̄pus triture ei⁹. Adhuc modicū et veniet temp⁹
messiōis eius. Comedit me: deuorauit me nabu
chodonosz rex babiloīs. Reddidit me qz vas
inanē. Absorbuit me quasi draco. repleteuit vētrē
sinz teneritudine mea. et elecit me. Iniquao ad
uersuz me. et caro mea super babalonē dicit hita
tio siō. et sanguis me⁹ sup hitatores chaldee dicit
hierusalē. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego in
dicabo cām tuā et vleiscear vltionē tuā. Et destruz
faciā mare eius: et siccabo venā ei⁹. et erit babalon
i tumulos. hitatio draconū. stupor et sibul⁹ eo qz
nō sit hitator. Simul vt leones rugiēt excutiēt co
mes veluti catuli leonū. In calore eoz ponā po
t̄ eoz. et inebruabo eos ut sopiant et dormiat sō
num sempiternū. nō pluragāt dicit dñs. Educā
eos quasi agnos ad victimā. et quasi arietes cum
bedis. Quō capta est se sach. et cōprehensa est in
clyta vniuersē terre. Quō facta est in stuporem
babilo inter gētes: Ascēdit sup babalonē mare
multitudine fluctū ei⁹ cōpata ē. Facte sunt ciuitates
ei⁹ in stupore: terra ibitabilis et deserta ter
ra i qz nullus hiter. nec trāsiet p̄ eā fili⁹ hois. et vi
sitabo sup bel in babalone. et ciuitā qd absorbe
rat de ore ei⁹. et nō p̄fluent ad eā vltra gētes. Siq
dē et mir⁹ babalonis cornet. Egregiemini d̄ me
dio ei⁹ pp̄lus meus vt saluet vnusqz aiam suā
ab ira furoris dñi: et ne forte mollescat cor vestrū
et timeatis auditū qz audieſ in terra. et vejet i āno
auditō et p̄ hūc ānu auditō et iūqz sī terra. et dñia
tor sup dñatorē: Propterea ecce dies vñmūt et
visitabo sup sculptilia babiloīs: et ois terra eius
p̄funderur. et vniuersi intersecti ei⁹ cadēt i medio
ei⁹. et laudabūt sup babalonē celi et terra et ōma
qz i eis sūt. qz ab aquilone veniēt ei predōes. at
dñs. et quō fecit babilo vt caderēt occisi in israel
sic d̄ babiloē cadēt occisi in vniuersa terra. Qui
figistis gladiū. venite: nolite stare. Recordamī
p̄cul dñi. et hr̄sm ascēdat sup cor vñz. p̄fūsumus
qm̄ audium⁹ opprobriū. Opuit igmnia facies
nras: qz venerūt alieni sī scificatiōem dom⁹ dñi
Propterea ecce dies veniūt ait dñs. et visitabo
sup sculptilia babiloīs. et i omni terra ei⁹ vñgiet
vulnerat⁹. Si ascēderit babilo i celuz et firmane
rit i excelsō robur suū. ad me venient vastatores
ei⁹ ait dñs. vox clamoris d̄ babylōe et p̄tritō maſ
d̄ terra chaldeop̄. qm̄ vastauit dñs babylōe et p̄
didit ex ea vocē magnā. et sonabūt fluctū eoz qz
aq̄ ml̄te. dedit soſtī vox eoz qz vēt sup eā. et sup
babiloīs p̄do. et app̄bēti sūt fortes ei⁹ et emarene
arc̄ eoz qz foris vltordñs r̄ddēs r̄tribuit et iebabo

Hieremias.

principes ei⁹ et sapientes ei⁹ duces eius. et magistriatus ei⁹ et fortis eius. et dormiet somnū sempiternū. et nō expugnabat aut rex dñs exercitū nomē ei⁹. Hec dicit dñs exercituum. Abi⁹ babylōis ille latissim⁹ suffusio suffosie. et portae eius excelle⁹ igne cōburēt et labores pplōp ad nihilū et gētiū in igne erūt. et dispibūt. Verbū qđ p̄cepit hieremias propheta saraie filio nerie filio maasie cū p̄geret cū sedechia rege in babylonē in anno q̄rto regni ei⁹. Saraias autem erat princeps p̄phetic⁹. et scripsit hieremias oē malū qđ vēturū erat sup babylonē in libro uno: oia v̄ba hec q̄ scripta sūr p̄tra babylonē. et dixit hieremias ad saraia. Cū veneris in babylonē et videris et legeris oia v̄ba hec. dices Domine tu locut⁹ es p̄tra locū istū ut dispaderes eū: ne sit q̄ in eo habitet ab hoie vsq; ad pec⁹ et vt sit p̄petua solitudo. Cūq; cōpleueris legere librum istū: ligabis ad eū lapidē et pūcies illū in mediū eufraten. et dices: Sic submergeſ babylon. et non p̄surget a facie afflictioſis quā ego adduco super eā et dissoluēſ. Hucusq; v̄ba hieremie. .LII.

Illi⁹ viginti et vii⁹ anni erat sedechias fūcū regnare cepisset. et vndeci⁹ annis regnauit in hierlm. et nomē matris ei⁹ amithal filia hieremie de lobna. et fecit malū in oculis dñi iuxta oia que fecerat ioachim: qm̄ furor dñi erat in hierlm et in iuda vsq; quo proiiceret eos a facie sua. et recessit sedechias a rege babylōis. Factus est aut in anno nono regni eius in mēſe decio. de cima die mēſ. venit nabuchodonosor rex babylonis ip̄e et oīs exercitus ei⁹ aduersus hierlm: et obfederūt eaz. et edificauerūt p̄tra eaz munitioes in circuitu. et fuit ciuitas obſessa vsq; ad vndecimū annū regni sedechie. Absente aut q̄rto nona die mēſ obtinuit famē ciuitatē. et nō erat alunēta populo terre. et dirupta est ciuitas et oīs viri vellatores ei⁹ figerūt. exierūtq; de ciuitate nocte p̄ viam porte q̄ est inter duos muros et ducit ad horū regis. chaldeis obſedētibus vrbē in gyro et abierūt p̄ vias q̄ ducit in heremū. Persecut⁹ est aut chaldeorū exercit⁹ regē. et ap̄phēderūt sedechiā in deferto qđ est iuxta hiericho. et oīs comitat⁹ ei⁹ diffugit ab eo. Cūq; cōphēdisset regē: adduxerūt eū ad regē babylōis in reblata q̄ est in terra emath et locut⁹ est ad eū iudicia. et vigulauit rex babylōis filios sedechie in oculis ei⁹: s; et oīs principes iuda occidit in reblata. et oculos sedechie eruit et vituit cū cōpedib⁹. et adduxit eū rex babylonis in babylonē et posuit eū in domo carceris vsq; ad diē mortis sue. In mēſe autem quinto. decia mēſis. ip̄e ē ann⁹ nonusdecim⁹ nabuchodonosor regis babylonis. venit nabuzardā p̄cepsī militie q̄ stabat coraz rege babylonis in hierlm. et incendit domum dñi et domū regis et oīs dom⁹ hierlm. et oīm domū magnaz igne cōbusit. et totū murū hierusalē p̄ circuitū destruxit cūcū exercitus chaldeorū qui erat cū magis militie. De paupibus autem populi et de reliquo vulgo qđ remāserat in ciuitate et de p̄

fugis q̄ transfugerant ad regē babylōis. et ceteros de multitudine transtulit nabuzardan p̄nceps militie: de paupibus vero terre religi⁹ nabuzardan princeps militie vinitores et agricultores. Colūnas ereas q̄ erāt in domo dñi et basēs et mare cneuz qđ erat in domo dñi p̄fregerūt chaldei. et tulcrūt oīes eorū in babylonem: et lebetes et creagras et psalteria et phialas et mortariola et oia vasa crea q̄ in misterio fuerūt. tulerūt et hydrias et thymia materia et viceos et pelues et cādelabra et mortaria et cyathos. Quotquot aurea aurea et quotquot argētea argētea. Tulit magis militie colūnas duas et mare vnu et vitulos duodecim⁹ eroes qui erāt s̄b basibus: q̄s fecerat rex salomon in domo dñi. Hō erat p̄d⁹ eris oīuz horū vasorum. De calūmis autē: decē et octo cubiti altitudinis erant in colūna vna. et funicul⁹ duodecim⁹ cubitorū circūbat eaz. Hōro grossitudine ei⁹ q̄ttuor digitorū. et intrīsecus caua erat. et capitella sup vtraq; erea. Altitudo capitelli vni⁹ qnq; cubitorū. et reciacula et malogranata sup coronā in circūitu. oia enea. et fuerūt malogranata nonagitas sex depēdētia. et oia malogranata cētū retiaculis circūdabant. et tulit magis militie saraiaz sacerdotē p̄mū et sophomāz sacerdotē secūdū. et tres custodes vestibuli. et de ciuitate tulit cunuchū vnu q̄ erat p̄posit⁹ sup viros bellatores. et septē viros de his q̄ videbant faciē regis q̄ inuēti sunt in ciuitate. et scribāz p̄ncipē militē q̄ pbabat tyrones. et sexagita viros de pplo terre q̄ inuēti sunt in medio ciuitatis. Tulit autē eos nabuzardan magis militie et duxit eos ad regē babylōis in reblata. et p̄cessit eos rex babylonis. et interfecit eos in reblata in terra emath. Et trāſlat⁹ est iuda de terra sua. Iste est popul⁹ quē trāſluit nabuchodonosor: In anno septimo. iudeos tria milia et vigintires. In anno octauodecio nabu chodonosor trāſluit de hierlm aias octigēta tri gitaduas. In anno vicesimo tertio nabuchodonosor. trāſluit nabuzardan magis militie animas iudeorū septigētas q̄dragitanq; Oēs ḡ aīe q̄ttuor milia servēt. et factū ē i tricesimo anno trāſlīgatiōis ioachiz regis iuda duodecīo mēſe. vicesima qnta mēſ: eleuauit euilmeradach rex babylonis ip̄o anno regni sui caput ioachiz regis iuda. et eduxit eū de domo carceris. et locut⁹ est cū eo bona. et posuit thronū ei⁹ sup thronos regū q̄ erāt p̄ se in babylōe et mutavit vestimenta carceris ei⁹. et comedebat panē corā eo semp cūcū dieb⁹ vite sue. et cibaria ei⁹ cibaria p̄petua dabāt ei a rege babylonis statuta per singulos dies: vsq; ad diē mortis sue cunctis diebus vite sue.

Incipit. Threni id est lamentationes.

Hieremie q̄ cynoth hebraice inscribit.

e T factum est postq; in captiuitate redactus est isrl. et hierlm defra est sedit hieremias pp̄ha flēs et plāxit lamētatiōe hac in hierlm. et amaro

animo suspirans et ciuilans dixit:

Aleph.

Lapim .1.

Cumō sedet

sola ciuitas plena populo
Facta est quasi vidua dñā
gentiū p̄ncips p̄uinciarū
facta est s̄b tributo . Beth
Plorans plorauit i nocte
et lachrime eius in matillē
eius . Non est qui console
tur eam: ex omnib⁹ charis eius . Omnes amici
eius spreuerunt eam . et facti sunt ei inimici . Gy
mel: Abigravit iudas propter afflictionē et mul
titudinem seruituris . Habitauit inter gentes nec
inuenit requiem . Deus p̄secutores eius apprehen
det eā inter angustias . Beleth . Eie syon lugēt
eo q̄ non sint qui veniāt ad solennitatem : Deus
porte eius destructure sacerdotes eius gementes .
Virgines eius squalide: et ipsa oppressa amaritu
dine . He . Facte sunt hostes eius in capite: inumi
ti eius locupletati sunt .: q̄ dñs locutus ē super
eā ppter multitudinē iniquitatū ei⁹ Parvuli ei⁹
ducti sūt i captiuitatē an faciem tribulans . Vau.
Et egressus est a filia sion ois decor ei⁹ . Facti sūt
principes eius velut arietes nō inuenientes pa
scua . et abierūt absq; fortitudine ante facie s̄bē
quentis . zai . Recordata est hierusalem dierum
afflictionis sue . et preuaricatiōis oīz desiderabi
liz suorum q̄ habuerat a dieb⁹ antiquis: cū cade
ret popul⁹ eius in manu hostili . et non ēt auxili
ator . Viderunt eā hostes et deriserunt sabbata
eius . Heth . Peccatum peccauit hierusalē . ppte
rea instabilis facta est: Deus qui glorificabāt eāz
spreuerunt illā . q̄ viderunt ignominiaz ei⁹ . Ipa
autē gemens et conuersa est retrosum: Leth .
Sordes eius in pedib⁹ eius nec recordata ē sinis
sui . Deposita est vehemēter: nō hñs p̄solatorem
Vide domine afflictionem meam quoniā crec⁹
est inimicus . Joth . Hanū suam misit hostiū ad
omnia desiderabilia ei⁹ . quia vidi gentes ingre
sas sanctuarium suū . de quibus precepas ne in
trarent in ecclesiam tuam: Laph . Ois pp̄lus ei⁹
gemens . et querens panē . Vederūt preciosa que
q; p cibo . ad resocillandū aīam . Vide dñe et con
sidera: qm̄ facta sum vilis . Lamech . O vos oēs
qui transitis per viam attendite et videte si ē do
lor sicut dolor meus . Am̄ vindemiant me sicut
locutus est dñs: in die furoris sui . H̄em: De ex
celso misit ignem in ossibus meis . et erudiuit me
Expandit rethe pedibus meis : puerit me fr̄roz
sum . Posuit me desolatā: tota die meroze conse
cta. Nun. Vigilavit iugū iniquitatū meāz i ma
nu eius convolute sunt et imposita collo meo In
firmata est virtus mea dedit me dñs in manu de
qua non potero surgere . Samach . Abslūlit ma

gnificos oēs meos dominus de medio mei: voca
vit aduersum me tempus vt conteret electos me
os Tocular calcavit domin⁹ virgini filie iuda .
Ayn. Idecirco ego plorans et oculus meus dedu
cens aquas. q̄ longe a me factus est consolator.
conuertens animaz meā . Facti sunt filii mei per
diti. qm̄ inualuit inimicus . P̄be . Expandit sion
manus suas non est q̄ consoletur eam . Andanda
me domin⁹ aduersum iacob i circūtu eius hostes
eius . Facta est hierusalem quasi polluta mēstris
inter eos . Sade: Just⁹ est dñs q̄ os eius ad ira
cundiam prouocauit . Audite obsecro vniuersi po
puli et videte dolorē meū . Virgines mee et iude
nes mee abiēt i captiuitatē . Loph . Vocavi aicos
meos . et ipsi deceperunt me . Sacerdotes mei et
senes mei in vrbe consumpti sunt: quia quesierūt
cibum sibi vt resocillarent animas suas . Res . Vi
de domine quoniā tribulor: turbatus est venter
meus . Subuersuz est cor meū in memetipā quo
niam amaritudine plena sum . Foris interfecit gla
dius . et domi mors similis est . Syn . Audierūt q̄
ingemisco ego: et nō est qui consoletur me . Om̄i
nes inimici mei audierūt malū meū letari sunt quo
niam tu fecisti . Adduxisti diem consolationis . et
fient similes mei: Thau . Ingrediatur omne ma
lum eorum coram te . et deuindemia eos sicut vim
enī gemitus mei . et cor meū merēs: Aleph . 11

Cumodo obterit caligine i furore suo do
minus filiā sion . p̄icit de celo in terram
inlytam israel: et non est recordatus sca
belli pedum suorū in die furoris sui . Beth . Pre
cipitauit dominus nec pepercit oī speciosa iacob
destruxit in furore suo munitiōes v̄gins iuda: et
deiecit in terram: polluit regnū et principes eius
Gymel . Confregit in ira furoris sui oē cornu is
rael: auertit retrosum dexteram suam a facie mi
mici . et succendit in iacob quasi ignem flāme de
norantis in gyro . Beleth . Tendit arcum suum
quasi inimicus . firmauit dexteram suāz quasi ho
stis: et occidit oē qd pulcrū erat visu in taberna
culo filie sio . effudit q̄si ignē idignationē suā . He .
Factus est domin⁹ velut inimicus precipitauit is
rael . Precipitauit omnia menia ei⁹ . dissipauit mu
nitioes ei⁹ et ēpleuit i filia iuda huiliatū et hūi
liataz . Vau . Et dissipauit quasi horum tentorū
suūz . demolitus est tabernaculū suum . Obliuioi
tradidit domin⁹ in sion festiuitatem et sabbatuūz:
et in opprobrium et in indignationē furoris sui re
suūz . male dixit sanctificationi sue . tradidit in ma
nu inimici muros turriū eius . Vocem tederūt i
domo dñi . sicut in die solēni . Heth . Logitauit do
minus dissipare murūz filie sion: tendingit funicu
lū suūz et non auertit manum suā a peditiōe . Lurit
q; antemurale: et murus piter dissipatus ē . Zeth .
Besixte sūt in terra porte ei⁹: peditit et p̄iuit ve
ctes ei⁹ regē ei⁹ et p̄incipes ei⁹ in gentib⁹ Monē

Threni Hieremie.

lex. et pphe eius nō inuenierūt visionē a domino
Joth. Sederūt in terra: cōtūcuerūt sēnes filie sy
on: cōsperserūt cinere capita sua: accincti sunt ci
litii. Abierūt in terra capita sua virgines hieru
salē. Laph. Besecerūt p̄ lachrymis oculi mei cō
turbata sunt viscera mea. Effusum est in terra ie
cur meū sup contritionē filii populi mei cū defice
ret parvulus et lanctens in plateis oppidi. La
mech. Adtrib⁹ suis dixerūt. vbi est triticū et vi
nū. cū deficerent quasi vulnerati in plateis ciuita
tis. cū exhalarent animas suas in suū matrū sua
rū. Ahem. Qui comparabo te. vel cui assimilabo
te filia hierusalē. Qui exequabo te et cōsolabor te
virgo filia syon. Magna est enī velut mare cōtri
tio tua. quis medebitur tui? Nun. Prophete tui
viderūt tibi falsa et stulta nec aperiebant inqua
tem tuāz: vt te ad penitentiaz puocarēt. Viderūt
autēz tibi assumptiones falsas et electiones. Sa
mech. Adlauerūt sup te manibus oēs transeun
tes p̄ viam: sibilauerūt et mouerūt capita sua su
per filiā hierusalē. heccine est vrbs dicētes pfecti
decoris. gaudiū vniuersē terre. Phe. Apuerunt
sup te os suūz omnes inimici tui: sibilauerunt et
fremuerūt détabus suis. et dixerūt. deuorabimus
En ista est dies quē expectabamus. inuenimus.
et vidimus. Ayn. fecit dominus que cogitauit: cō
pluit sermonē suum quē p̄ceperat a diebus anti
quis. Destruxit et nō pepercit. et letificauit sup te
inimichi et exultauit cornu hostiūz tuorū. Sade.
Llamauit cor corū ad dñm. sup muros filie syon
Deduc quasi torrente lachrymas p̄ diem et noctē
nō des requiē tibi: neq̄z raseat pupilla oculi tui.
Loph. Cōslurge lauda in nocte in p̄ncipio vigili
arū. effunde sicut aquaz cor tuū an cōspectū dñi
Leua ad eū manus tuas. p̄ aia puulorū tuorū: qui
fame pereūt in capite oīum cōpitorū. Res. Vide
dñe et cōsidera: quē videmaueris ita. ergo ne co
medēt mulieres fructū suū: puulos ad mēsuram
palme. Si occidif in sanctuario dñi sacerdos et
pphetas. Syn. Jacuerūt in terra foris puer et se
nex: virgines mee et iuuenes mei ceciderūt in gla
dio. Interfecisti in die furoris tui: p̄cussisti nec mi
seris es. Thau. Vocasti q̄si ad diē solēnē. q̄ ter
rerēt me de circūitu. et non fuit in die furoris dñi
q̄ effugeret et reliqueret. Quos educavi et nutri
ui: inimic⁹ me⁹ cōsumpsit eos. Aleph. III.

Bo vir vidēs paupertatē meaz: in virga i
e dignatiōis ei⁹. Aleph. Adminauit et ad
duxit in tenebias et nō in lucem. Aleph.
Tm̄ in me vertit. et cōuertit manū suam tota die.
Beth. Uetustaz fecit pellē meam et carnē meam
cōtrinit ossa mea. Beth. Edificauit in gyro meo
et circūedit me felle et labore. Beth. In tenebro
sis collocauit me q̄si mortuos sempiternos. Gy
mel. Circūedificauit aduersuz me vt nō egrediar
aggravauit cōpedū meuz. Gyzmel. Sed et cū cla
mavero et cū rogavero: exclusit orōne meaz. Gy
mel. Cōclusit vias meas lapidib⁹ q̄dris: semitas

meas sbuertit. Beleth. Ursus insidiās fact⁹ ē mi
hi: leo in abscondito. Beleth. Semitas meas sub
uertit et cōfregit me: posuit me desolatā. Beleth.
Terēdit arcū suū. et posuit me q̄si signū ad sagit
tā. He. Hisit in renib⁹ meis filias pharetre sue:
He. Fact⁹ suz in derisuz oī pplō meo. cāticū eorū
tota die. He. Repleuit me amaritudinib⁹: iebria
uit me absinthio. Hau. Confregit ad numerū dē
tes meos: cibavit me cinere. Hau. et repulsa ē aia
mea: oblit⁹ sum honoruz. Hau. et dixi: perit finis
me⁹ et spes mea a dño. 3ay. Recordare paupertas
et transgressiōis mee: absinthiu et fellis. 3ay. Ille
moria memor ero. et tabescet in me aia mea. 3ay.
Hec recolēs in corde meo in deo sperabo. Heth.
Adsericordie dñi q̄ nō sum cōsumpti: q̄ nō de
fecerūt miseratiōes eius. Heth. Non diluculo:
multa est fides tua. Heth. Mars mea dñs: dixit
aia mea: ppteræa expectabo eū. Leth. Bonus ē
dñs sepantibus in eū: aī querēti illū. Leth. Bo
nū est p̄stolari cū silentio salutare dñi. Leth. Bo
nū est viro cū portauerit iugū ab adolescētia sua
Joth. Sedebit solitarius et tacebit: q̄ leuauit se
super se. Joth. Nonet in puluere os suū: si forte
sit spes. Joth. Habit peccanti se maxillam: satu
rabis opprobriis. Laph. Quia nō repellit i sem
piternū dñs. Laph. Quia se abiecit et miserebit
in multitudinez mirarum suarum. Laph. Non
enim humiliauit ex corde suo. et abiecit filios ho
minum. Lamech. Ut cōtereret sub pedibus suis
oēs vincitos terre. Lamech: Ut declinaret iudici
um viri: in conspectu vultus altissimi. Lamech.
Ut puereret hominē in iudicio suo: dñs ignora
vit. Ahem. Quis est iste q̄ dixit vt fieret: dño non
iubēt: Ahem. ex ore altissimi non egredienſ: nec
mala nec bona: Ahem. Quid murmurauit hō
viuēs. vir p̄ peccatis suis? Nun. Scrutenur vi
as nostras. et q̄ram⁹ et reuertamur ad dominuz.
Nun. Leuemus corda nostra cum manibus: ad
dominuz in celos. Nun. Nos inique egimus et
ad iracūdiaz puocauim⁹: idcirco tu inexorabilis
es. Samech. Operuisti in furore et p̄cussisti: occi
disti nec pepercisti. Samech. Opposuisti nubem
tibi: ne transcat oratio. Samech. Eradicacionēz
et abiectionēz posuisti me: in medio populorum
Phe. Aperuerūt super nos os suū oēs inimici.
Phe. Formido et laquens facia est nobis vatici
natio et cōtritio. Phe. Divisiones aquaz dedu
xit oculus meus: in cōtritione filie ppli mei. Ayn.
Oculus meus afflictus est nec tacuit: eo q̄ non
esset requies. Ayn. Bonec respiceret et videret
deus de celis. Ayn. Oculus meus dep̄datus est
aia meam in cunctis filiabus vrbiis mec. Sade
Uenatiōe ceperit me q̄si anē inimici mei ḡs. Sade
Lapsa est in lacū vita mea et posuerūt lapidē su
per me. Sade. Inundauerūt aque super caput
meū: diri. perii. Loph. Innocui nomē tuū dñe
de lacu nouissimo. Loph. Vocem meam audisti:
ne auertas aurē tuam a singultu meo et clamori

Threni Hieremie.

dus. Coph. Appropinquasti in die qñ vocau te: dixisti ne timcas. Res. Indicasti dñe causā ani me mee: redemptor vite mee. Res. Vidisti domi ne iniqitatem illorum aduersum me: iudica in ditū meū. Res. Vidisti omnē sutorēz vniuersas cogitationes eorum aduersum me. Syn. Auditisti opprobrium eoz dñe: omnes cogitationes aduersum me. Syn. Labia insurgētiū mibi et meditationes eoz aduersū me tota die. Syn. Sessionē eorum et resurrectionem eoz vide: ego sum psal mus eoz. Thau. Redde eis vicem dñe. iuxta opera manus suarum. Thau. Habis eis scutuz cor dis: laborem tuū. Thau. Persequeris in furore et conteres eos sū celis dñe. Aleph. .III.

Homo obscuratū est aurum: mutat⁹ est color optimus: dñpsi sunt lapides sacra rū in capite omniū plateaz. Beth. Filii si on incliti et amicti auro primo: quomodo repu tari sunt in vala testea. opus manuum figuli. Gy mel. Sed et lammie nudauerunt māmani lactae runt catulos suos. filia ppli mei crudelis: quasi stratio in deserto. Deleth. Adhescit lingua lacten tis ad palatum eius in siti. parvuli petierunt pa nem: et non erat qui frāgeret eis. Ihe. Qui vescie bantur volnuptuose interierunt in viis: qui m̄tri ebantr in croceis amplexati sunt stercoia. Uau. Et maior effecta est iniqitas filie populi mei peccato sodomorum: q̄ s̄uerfa ē in momento. et n̄ ceperūt in ea man⁹. Zay. Cadidiores nazarei ei⁹ m̄ne. nitidiores lacte: rubicundiores equore anti quo sapphyro pulchiores. M̄eth. Demigrata ē su per carbones facies eoz. et n̄ sunt cogniti i platiis. Adhescit cutis eorum ossibus. aruit et facta est quasi lignum. Teth. Adeli⁹ fuit occisus gla dio q̄ interfectis fame. qm̄ isti extabuerunt con sumpti a sterilitate terre. Job. Adan⁹ mulierū mitan coixerunt filios suos: facti sunt cib⁹ cap in contritione filie populi mei. Laph. Complevit dñs furore suū: effudit iram indignationis sue. et succedit ignem in sion. et deuoravit fundamē ta eius. Samech. Non crediderunt reges terre et vniuersi habitatores orbis qm̄ ingredireb̄ hos et inimic⁹ per portas hierusalē. Mem. Pro pter peccata prophetarum ei⁹ et iniquitates sacer dotum ei⁹. q̄ effuderūt in medio eius sanguinez instorum. Nun. Errauerunt ceci in plateis pol liti sunt sanguine: Lunqz non possent tenuerūt lacrimas suas. Samech. Recedite polluti clama verunt eis. recedite. abite. nolite tangere. Jurga ti quippe sunt: et cōmoti dixerunt inter gentes n̄ addet ultra vt habitet in eis. Idbe. Facies dñi diuisit eos. non addet vt respiciat eos. Facies sa cerdotum non erubuerūt. neqz senu miserti sunt Ayn. Cum adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri. ad auxiliū nostrū vanū. cū respicerem⁹ attenti ad gentē que saluare non poterat. Sade. Lubricauerunt vestigia nostra i itinere plateaz nūrarum. appropinquauit suis nr̄ ppletū sunt di

es nr̄ q̄ venit finis noster. Coph. Veloctiores sue runt persecutores nostri aquilis celi. sup mōtes p̄secuti sūt nos in deserto infidlati sunt nobis. Res. spiritus ons nostri christus dñs captus ē i peccatis nostris. cui dicunus i vmbra tua viue m⁹ in gentib⁹. Syn. Gaude et letare filia edom q̄ habitas i terra his. Ad te quoqz perueniet calix: inebriaberis atqz nudaberis. Thau. Cōpela est iniqitas tua filia sion. non addet ultra vt transmigret te. Visitavit iniqitatem tuam filia edom: discoperuit peccata tua.

Oratio hieremie.

V: Ecclare dñe quid acciderit nobis itue re et respice opprobrium nr̄m. Hiereditas nostra verba est ad alienos. domus nostre ad extraneos. Pupilli facti sumus abi qz patre matres nostre quasi vidue. Aquā nostra pecunia bibim⁹: ligna nostra precio companim⁹. Clericibus nostris minabamur. lassis nō daba batur requies. egypto dedimus manum: et assy ria ut saturemur pane. Pres nostri peccauerūt et non sunt: et nos iniqitas eoz portauimus. Servi dñati sunt nostri. non fuit q̄ redimeret de manu eorū. In animab⁹ nostris afferebam⁹ pa nem nob. a facie gladii in deserto. Pells n̄a q̄ si elibanus existat. a facie tēpestatum famis. Alii res in sion humilauerūt et virgines i ciuitatibus iuda. Princes manu suspensi sunt facies senū nō erubuerūt. Adolescentib⁹ impudice abusi sunt: et pueri in ligno coruerūt. Senes defecerunt de portis: iuuenes de choro psallentuz. Defecit gaudium cordis nostri. versus est i luctū chorus noster. Eredit corona capitis nostri: ve nob q̄ peccauim⁹. Propterea mestum factū est in dolore cor nr̄m: iō ptenetati sunt oculi nostri. Propter mōtem sion q̄ disperserūt. vulpes ambulauerunt in eo. Tu aut dñe in eternum permanebis solum tuū in generationē et ḡationē. Quare in perpetuum obliuisceris nostri: derelinqz nos in longitudinem diez. O uerte nos dñe ad te et cōuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sz pūciens repulisti nos. iratus est p̄tra nos ve bementer.

Incipit prefacio in librum Baruch prophetæ.

Iber iste qui baruch nomine prenotatur: in hebreo canone non habetur: sed tantum in vulgata editione: similiter et in epistola hieremie. propter notiam autem legentiu⁹ h̄ scripta sunt. quia multa de christo nonissimisqz temporib⁹ iudicant.

Incipit Baruch propheta. Capitulum .I.

Hec verba li

bri q̄ scripsit baruch fili⁹ nerie filii maaſie filii ſedechie filii ſedei filii helchie in bablyo nia in āno qnto ⁊ i ſeptia die mēſis: i tpe q⁹ ceperf chaldei hierusalē et ſuccederunt eam igni. ⁊ legit baruch vba libu bui⁹ ad aures iecho me filii ioachim regis iuda. et ad aures vniuersi populi venetiſ ad libru. et ad aures potentiuſ ſi liorū regū. et ad aures pſbyterop. ⁊ ad aures po puli a minimo vſq; ad maximū eorū: oiuſ habitā tiū i babylōia ad flumē ſodi. Qui aadietēſ plora bāt. ⁊ ieunabāt ⁊ orabāt i cōſpēi dñi. ⁊ colliget pecunia ſim q̄ potuit vnuſq; manus. ⁊ miserūt in hierlin ad ioachim filii helchie filii ſalō ſacer dotē. et ad reliquos ſacerdotes et ad oēz populū q̄ inuertiſ ſint cū eo in hierlin cum acciperēt vasa tépli dñi q̄ ablata fuerāt de téplō renocare in ter rā iuda. decima die mensis ſiban. vasa argētea q̄ fecit ſedechias fili⁹ iofie rex iuda poſtea q̄ cepiſ ſabucho donoſor rex babylōis iechoniā et princi pes et cūctos potentes et pplm terre ad hierlin et duxit eos vniuctos in babylonē. ⁊ dixerūt: ecce miſim⁹ ad vos pecunias de quib⁹ emite holocau ſtomata et thus et facite manoa et offerte p petō ad aram dñi dei noſtri. ⁊ orate p vita nabucho donoſor regis babylōis. et p vita balthasar filii eius ut ſint dies eorū ſicut dies celi ſup terram. ⁊ vt det dñs virtutē nobis ut illuminet oculos nřos vt vnam⁹ ſub vmbria nabucho donoſor regis ba blylois et ſub vmbria balthasar filii eius. et ſerui am⁹ eius multis dieb⁹. ⁊ inueniamus grātiā in cō ſpectu eorū. ⁊ p nobiſipis orate ad dñm deū nřm q̄ peccauim⁹ dño deo nřo. ⁊ n̄ ē auerſus furor ei⁹ a nobis vſq; in hūc diē. ⁊ legite libru iſtū quē mi ſim⁹ ad vos recitari. in téplō dñi in die ſolēni ⁊ in die opporſuno. ⁊ diceſ. Dño deo nřo iuſtitia: no bis aut ſuſio faciei nře ſicut est dies hec oī iuda et habitatib⁹ in hierlin regib⁹ nřis et pncipib⁹ no ſtris et ſacerdotib⁹ nřis et pphetis nřis et prib⁹ nřis. Peccauim⁹ an dñz deū nřm. ⁊ n̄ credidim⁹ diſfidetēſ in eu. ⁊ n̄ ſuim⁹ ſubiectibiles illi: ⁊ n̄ audiuium⁹ vocē dñi dei nři vt abularem⁹ in man datis ei⁹ q̄ dedit vobis: A die q̄ eduxit p̄ſes nřos de terra egypti vſq; in diem hāc eram⁹ incredebi les ad dñm deū nřm. ⁊ diſſipati recessim⁹ ne audi rem⁹ vocē ipi⁹. ⁊ adheserūt nobis multa mala et maledictiōes q̄ pſtituit dñs moysi ſuo ſuo: q̄ edu xit p̄ſes nřos de terra egypti dare nobis terrā flu entē lac et niel. ſicut hodierna die.: n̄ audiuiim⁹ vocē dñi dei nři ſim oīa verba pphetarum quos misit ad nos et ad iudices nřos. et abiuiim⁹ vnuſ q̄ ſq; ad ſenſuſ cordis nři maligni opari diis alie nis faciētes mala an oculos dñi dei nři.

p Ropter quod ſtatuit dñs deus II.
noster verbū ſiuſ q̄ locutus eſt ad nos

et ad iudices noſtroſ q̄ iudicauerūt in hierusalē et ad regeſ noſtroſ et ad princepeſ noſtroſ et ad omniem iſrael et iuda: ut adducret dominus ſu per nos mala magna que no n ſunt facta ſub ce lo quemadmodum facta ſunt in hierlin ſim que scripta ſunt in lege moysi ut māducaret homo car nes filie ſue. ⁊ dedit eos ſub manu regū omniū q̄ ſunt in circuītu noſtro in iproperiū et in desolati onē et in oib⁹ populis in qbus nos diſpit dñs ⁊ facti ſum⁹ ſubtus ⁊ nō ſupra. q̄ peccauim⁹ dño deo nřo. nō obaudiēdo voici ipius. Dño deo nřo iuſtitia: nobis anteſ et prib⁹ nřis cōſuſio facieſ. ſi cut eſt dies hec. Quia locut⁹ eſt dñs ſup nos oīa mala hec q̄ veneſunt ſup nos. et nō ſum⁹ depcati facie dñi dei nři: vt reuerteremur vnuſq; nřm a viis noſtriſ pefſimiſ. ⁊ vigilauit dñs in malis. ⁊ adduxit ea ſup nos. q̄ iuſtus eſt dñs in oib⁹ ophi bus ſuſ q̄ mādauit nobis. et nō audiuiim⁹ vocem ipius vt irem⁹ in pceptis dñi q̄ dedit an facie no ſtrā. ⁊ nūc dñe de iſrael q̄ eduxiſti populū tuū ſ terra egypti in manu valida et in signis et in pro digiis et in virtue tua magna et in brachio exel ſo: ⁊ feciſti tibi nomē ſicut eſt dies iſte: peccauim⁹ impie egim⁹. iniq; gelliſim⁹ dñe deus nř in oib⁹ iu ſticiuſ tuuſ. Auertat ira tua a nobiſ: q̄ derelicti ſu m⁹ pauci inter gēteſ vbi diſpofiſti noſ. Exaudi do mie p̄ſes nřas et ořoneſ nřas. ⁊ educ noſ pperte. ⁊ da nobiſ inuenire gratiā an facie eorū q̄ nos abduxeſt: vt ſciat oīa terra. q̄ tu eſt dñs deus nř et q̄ nomē tuū inuocatū eſt ſup iſrael et ſup gen⁹ ipi⁹. Reſpice dñe de domo ſancta tua i nos ⁊ in clina aurē tuā et exaudi noſ. Aperi oculos tuos et vide: q̄ nō mortui q̄ ſunt in iſtero quorū ſpūſ accept⁹ eſt a viſcerib⁹ ſuis: dabūt honore et iuſtiſationez oēz dño. ſi aīa q̄ triliſ eſt ſup magnitudinez mali. et incedit curva et infirma. ⁊ oculi deficien tes. et aīa eſuriēs dat tibi gloriā et iuſtitia dño: q̄ nō ſim iuſtitia patru nřorū nos fundim⁹ p̄ſes et petim⁹ miāz an cōſpectū tuū dñe de nř: ſi q̄ miſti ſti uram tuā et furorē tuū ſup noſ: ſicut locut⁹ eſ i manu puerorū tuorū pphetaꝝ dicēs. Sic dicit do min⁹. Incline humerū vīm et ceruicē vefram et opa facite regi babylōis. et ſe debitis in terra quaſ ſedi prib⁹ vīs. q̄ ſi nō ſeceritis nec audi eritis vocē dñi dei vīi opati regi babylone. deſectionē vefraꝝ facraꝝ de ciuitatib⁹ iuda et a ſouis hierusalem et auferam a vobis vocem itcundira tis et vocem gandii et vocem ſponsi et vocē ſpō ſe erit omnis terra ſine vefſigio ab inhabitanti bus eam et non audierunt vocem tuam ut opera renf regi babylōis: et ſtauſti verba tua q̄ locu tuſ ſe in manib⁹ puerorū tuorū pphetaꝝ ut trāſ ferent ossa regū noſtrorū et ossa patru noſtrorū de loco ſuo. et ecce ſunt pieſta in calore ſolis ⁊ in gelu noctis et mortui ſunt in dolorib⁹ pefſimiſ in fame et in gladio et in emiſſione. ⁊ poſuisti tépluz in quo inuocatū eſt nomē tuuum in ipſo ſicut hec dies pperte in iugitate dom⁹ iſrael et domns iuda ⁊

fecisti in nobis dñe de^o n̄ fui omnē bōstatē tuā
et fui omnem miserationē tuā illam magnam si
cū locutus es in manu pueri tui moysi in die q̄
precepisti ei scribere legem tuam coram filiis isra
hel dicens. Si non audieritis vocem meā multi
tudo hec magna cōuertetur in minūmā gentem:
quoniam eos dispergā. q̄ scio q̄ me nō audiet po
pulus. P̄ plus est enim dura ceruice. et conuer
tetur ad cor suum in terra captiuitatis sue et sci
ent quia ego sum dñs deus eoz. et dabo eis cor et
intelligentia et aures et audient. et laudabunt me
in terra captiuitatis sue. et memores erunt nōis
mei. et auerterent se a dorso suo duro. et a maligni
tati bus suis. quia reminiscetur viā p̄m suorum
qui peccauerūt in me. et reuocabo illos in terrā
quam iuravi p̄ibus eoz abraam ysaac et iacob.
et dñtabuntur eis. et multiplicabo eos et non mi
norabuntur: et statuam illis testamentū alterum
sempiternū ut sim illis i deū. et ipsi eſt mibi i po
pulū. et non mouebo amplius populum meum fi
lios israel: a terra quam dedi eis. III

Tnunc dñe omnipotens deus israel ani
ma in angustiis et spūs anxius clamat ad
te. Audi domine et miserere quia de^o milē
ricors es. et miserere nostri quia peccauimus an
te. Quia tu sedes in sempiternū. et nos peribim⁹
in eum: Dñe omnipotens deus israel audi nūc
oracionem mortuorum israel et filiorum ipsorum
q̄ peccaverūt an te et non audierūt vocem domini
ni dei sui. et agglutinata sūt nob̄ mala. Noli memi
nisse iniqtatis p̄m n̄orum. sed memento manus
tue et noīs tui in tpe isto. quia tu es dñs deus no
ster: et laudabimus te domine: q̄ ppter hoc de
disti timorem tuum in cordibus nostris et inno
cem⁹ nomen tuu⁹ et laudem⁹ te in captiuitate no
stra. q̄ puerimur ab iniqtate p̄m nostroy q̄ pe
ccauerūt an te. Et ecce nos in captiuitate n̄ra su
mus hodie quo nos dispersisti in iproperiū et in
maledictū et i peccatū fui oēs iniqtates p̄m no
stroy. q̄ discesserunt a te. dñe deus nōster. Audi
israel mandata vite: aurib⁹ peipe ut scias prudē
tiam. Quid est israel q̄ in terra inimicōtū es: in
ueterasti in terra aliena coquinatus es cū mor
tuis. Deputatus es cū descēdētibus in infernū
dereliquisti fontem sapientie: Nam si in via dñi
abulasses. hitasses. vtiqz in pace sup terram. Di
scē vbi sit prudentia: vbi sit virtus. vbi sit intelle
ctus. Ut scias simili vbi sit longiturnitas uite
et vicus. vbi sit lumen oculoy et par. Quis inue
nit locum eius? Et quis intravit in thesauro sei⁹
Ubi sunt principes gentium et qui dñantur sup
bestias q̄ sunt super terram: Qui in auib⁹ celi lu
dunt. qui argentum thesaurizant et auruz i qno
p̄fidunt hoīes. et nō ē finis aegritudis eorum. qui
argentum fabricant et solliciti sunt nec ē iuentio
oper illoy. Eterminati sunt et ad inferos desce
derunt. et alii loco eoz exurrexerunt. Iuuenes vi
derunt lumen et habitauerunt super terram. Vi

am aut̄ discipline ignorauerunt neqz intellecterūt
semitas eius neqz filii eoz suscepserūt eā. A facie
eoz longefacta est. Nō est auditā in terra chana
an neqz visa est in theman. Filii quoqz agar qui
exsierunt prudentiā q̄ de terra est. negotiatores
terre et theman. et fabulatorēs et exquistores pri
dentie et intelligentie: viam aut̄ sapientiā nescierunt
neqz cōmemorari sūt semitas ei⁹. Dñs israel q̄ ma
gnā ē dom⁹ dei. et ingēs locus possessiōis eius:
agnus ē et non habet finem. excelsus et imen
sus. Ibi fuerūt gigantes noīati. illi qui ab initio
fuerūt statura magna sc̄tētes bellum. Non hos
elegit domin⁹: neqz viam discipline inuenierunt.
propterea perierūt et qm̄ non habuerūt sapientiā
interierunt ppter suā insipientiā. Quis ascēdit
i celū et accepit eam et eduxit eā de nubibus: q̄
transfretauit mare et inuenit illam et attulit illaz
sup aurum electrum. Nō ē q̄ possit scire vias eius
neqz qui exqrat semitas ei⁹. Sz qui scit vnuer
sa nouit eam. et adiuuenit eam prudentia sua. q̄
p̄parauit terram in eterno tempore. et p̄plevit ea
bipedib⁹ et quadrupedib⁹. Qui emittit lumē et
vadit. et vocavit illud. et obedit illi in tremore.
Stelle aut̄ dederunt lumē in cōslo dius suis et le
tare sunt Uocate sunt. et dixerūt. Adsum⁹. Et lu
xerūt ei cū iocūditate qui fecit illas. Hic ē de^o
nōster. et nō estimabilis alijs aduersus eum. Hic
adiuuenit omnem vias discipline: et tradidit illā
iacob pueru suo. et israel dilecto suo. Post hec i
terrā visus est. et cū hominib⁹ querat̄ ē. III
Ic liber mandator̄ deī et lex que est in
eternū. Dēs q̄ tenet eam. perueniet ad
vitā. q̄ aut̄ dereliquerunt eam. in morte
Conuertere iacob et apprehende eā. ambula p̄
viā ad splendorem cius p̄tra lumen eius. Ne tra
das alteri gloriam tuam et dignitatem tuā gen
tī alienē. Beati sumus israel. q̄ que deo placent
manifesta sunt nobis. Anime quior esto populus
dei memorabilis israel. Venundati estis gentib⁹
non in perditionem. Sz ppter qd̄ in ira dei ad ira
cūndiam. puocastis dñm. traditqz estis aduer
sariis. exacerbatis enī cū qui fecit vos deum
eternū. immolantes demoniū et non deo. Oblī
nutricem vram hierūlm. Uidit enim iracūdiam
a deo uenientem. vobis et dixit. Audite confi
sion. Adduxit enim mīhi de^o luctū magnū. Uidi
captiuitatem enī p̄pli mei filiorū meorum et filia
rū quaz supdixit illis eternus. Nutriū enī illos
cū iucunditate. dimisi aut̄ illos cū fletu et luctu
Nemo gaudeat super me uiduaz et desolatam a
multis derelicta sum ppter peccata filiorū meorū
q̄ declinauerunt a lege dei: Institias aut̄ ipsi
nescierunt. nec ambulauerūt p̄ vias mandatorū
dei. neqz per semitas veritatis ei⁹ cū iustitia in
gressi sunt. Veniant confines sion. et memoren
captiuitatem filiorū et filiaz mearū. qua supdu
xit illis eternus. Adduxit enī sup illos gentē de

Baruch.

lōgiquo gētē iprobā et alterī lingue. q nō sunt re ueriti sēnē. neqz puerop miserti sūt. et abduxerūt dilectos vidue. et a filiisynicam desolauerūt. ego aut qd possuz adiuuare vos? Qui eni adduxit su per vos mala: ipē vos eripiet d̄ manib⁹ inimico rū vñorū. Ambulate filii abulatate: ego eni d̄reicta sum sola. exui me stola pacis: indui autē me facio obsecratiōis. et clamabo ad altissimū in dieb⁹ meis. Animegores estote filii. clamate ad dñm et eripi et vos de manu p̄ncipū inimicop. ego eni speravi in eternū salutē vestrā. et venit mihi gaudiū a sc̄d s̄p mia. q veniet vobis ab eterno salutari nostro emisi eni vos cū luctu et ploratu. rednct aut vos mihi dñs cū gaudio et incūditate in sempiternū. Sicut eni videāt vicine syon captiuitatē vñam a deo: sic videbūt et in cerelitate salutē vñaz in deo q supueniet vobis cuž honore magno et splēdoie eterno. Filii patiēter sustinete irā q supueniet vo bis. Persē cut⁹ est eni te inimicus tuus s̄z cito vi debis pditionē ipi⁹ et s̄p cervices ipi⁹ ascēdes. Delicati mei abulauerunt vias aspas: ducti sunt eni vt grec dirept⁹ ab inimicis. Animegores esto te fili: et pclamate ad dñm. erit eni memoria vña ab eo q duxit vos. Sicut eni fuit sensus vñ vt er raretis a deo: decies tm̄ iterū cōuertētes regres eū. Qui eni induxit vobis mala: ipē rursuz adducet vobis sempiternā incūditatē cū salute vestrā. Animegores esto hierlm̄. exortaf eniz te q te. nomi nauit. Nocētes peribūt q te vexauerunt. et q gratulati sūt in tua ruina punit̄. Lūvitates qb⁹ fuie rūt fili tui. punit̄. et q accepit filios tuos. Sicut eni gauisa est in tua ruina et letara est in casu tuo sic cōtristabif in sua desolatione. et ap̄utabif exultatio multitudinis ej⁹ et gaudimoniū ei⁹ erit in luctū. Ignis eni supueniet ei ab eterno in longitūris dieb⁹. et habitabif a demoniis in multitudine tpis. Circūspice hierlm̄ ad oriētē: et vide incūditatē a deo tibi venientem. ecce eni veniūt filii tui. quos dimisisti disp̄sos veniūt collecti ab oriente vñqz ad occidentem: in verbo sancti gaudentes i honorem dei.

V.

xue te hierlm̄ stola luct⁹ et vexatiōis me et indu te decorē et honore q a deo tibi ē sempiterna gloria: Circūdabit te de⁹ di ploide iusticie: et iponat mitrā capiti tuo honoris eterni. Deus eni ostēdet splēdoire sūu in te: q sub celo est. Moiabis tibi eni nomē tuū a deo in sempiternū: pax iusticie et honor pietatis. exurge hierusalē et sta in excelsō. et circūspice ad oriētē. et vide collectos filios tuos ab oriētē sole vñqz ad occidētē: in verbo sancti gaudētes dei memoria. exierūt eni abs te pedib⁹ ducti ab inimicis: adducet aut illos dñs ad te portatos in honore sicut filios regni. Constituit eni de⁹ humiliare oēz mōtē excelsuz et rupes phēnes et cōualles repleri in eq̄lita té terre. vt abulat isrl̄ diligēter in honore dei. Ob umbrauerūt aut silue. et oē lignū suavitatis israel mādato dei. Adducet eni de⁹ isrl̄ cū incūditate in

lumie maiestatis sive: cū mia et iustitia q est ex ipo
Incipit exēplū epistole eiusdē quā misit hieremias ad abductos captiuos in babyloniam a rege babyloniorum: vt annunciat illis fm quod preceptum est illi a deo.

VI.

Ropter petā q peccastiis an̄ ded: abduce p mini in babyloniam captiuū a nabuchodo nosor rege babylonop. Ingressi itaqz in babylonē eris ibi anis plurimis et tēponib⁹ lōgis vñqz ad gñatiōes septē: p⁹ b̄t educaz vos inde cū pace. Nūc aut videbitis in babylōia deos au reos et argēteos et lapideos et ligneos in hume ris portari osterantes metū gētib⁹. Videāt ḡ ne et vos siles efficiami factis alienis et ineuatis. et met⁹ vos capiat in ipis. Hisa itaqz turba deretro et ab an̄. adorātes dicite in cordib⁹ vñis. Te oportet adorari dñe. Angel⁹ autē me⁹ vobiscū est. Ipse autē exqrāz aias vñas. Maz ligna ipoꝝ polita a fabro. ipa etiā inaurata et in argētata falsa sunt et nō pñt loq. et sicut virginī amāti ornamēta: ita a cēpto auro fabricata sūt. Coronas certe aureas habent super capita sua dii illorum: vnde subtra hunt sacerdotes ab eis aux̄ et argētuꝝ. et erogant illud i semetiōis. Dant autē et ex ipo p̄stitutis et meretrices ornāt. et itex cū recipint illōd a meretri cib⁹ orant deos suos. Si autē nō liberant ab erugine et tinea. Optis autē illis veste purpurea extergēt faciē ipoꝝ ppter puluerē dom⁹ q est pluri m⁹ inter eos. Scept̄z autē habet hō sic ut index regiōis. q in se peccantē nō interfecit. Habet etiā in māu gladiū et secūrī sē at de bello et a latrōib⁹ nō liberat. Unū vobis notū fit. q nō sūt dii. Ad ḡ reuereni eos. Sicut eni vas hois p̄fractum in utile efficiit: tales sūt et dii illoꝝ. Constitutis illis in domo: oculi eoz pleni sūt puluere a pedib⁹ in troeuntiū. et sicut alicui q regē offendit circūsepte sunt ianue aut sicut ad se pulcrū adductuꝝ mortuūz: ita tutat sacerdotes ostia clausuris et seris ne a latronib⁹ expolient. Lucernas accēdunt illis. et qdē multas: ex qb⁹ nullā videre pñt. Sunt autē sicut trabes in domo. Corda vero eoz dicunt eli gēre serpētes q de terra sunt: duꝝ comedunt eos et vestimentū ipoꝝ. et nō sentiunt. Nigre sūnt facies eoz a fumo: q in domo fit. Supra corp⁹ eorum et supra caput eoz volat noctue et hirsūdies et aues etiā similiter et catte. Unū sciatis q nō sūt dii. Ne ḡ rimueritis eos. Auruz etiam qd̄ habēt ad speciem. nisi aliqz exterrerit eruginē. nō fulgebunt. ne qz eni duꝝ cōflarent sentiebant. et oī p̄cio empta sunt: in qb⁹ spūs nō est in ipis. Sine pedibus in humeris portat: ostētantes ignobilitatē suaz hominib⁹. Constitutis etiā q colūt ea. Hostias illoꝝ vēdunt sacerdotes ipsoꝝ et abutunt̄: similiter et mulieres eoz decerpētes neqz infirmo neqz mendicanti aliquid impiūt: de sacrificiis eorum fete

B 3

Baruch.

7 menstruate contingunt. Scientes itaque ex his qui non sunt dii. ne timeatis eos. Unus enim vocatur dii. Quia mulieres apponunt diis argenteis et aureis et ligneis. et in dominibus eorum sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita et barbas rasam. quorum capita nuda sunt. Rrgunt autem clamantes contra deos suos sicut in cena mortui vestimenta eorum auferunt sacerdotes. et vestiunt uestes suas et filios suos. Neque si quid mali patiuntur ab aliquo neque si quid boni poterunt tribuerere. neque regem substituere possunt neque auferre. Si militer neque dimicantes dare possunt neque malum retribuere. Si quis illis votum voverit et non rediderit neque hoc requirunt. Hoc autem a morte non liberant neque infirmum a potestate eripunt. hoc est cecum ad usum non restituunt. de necessitate hoc est non liberabunt. Vnde non miserabuntur. neque orphanis benefacient. Lapidibus de morte similes sunt dii illos lignei et lapidei et aurei et argentei. Qui autem colunt ea profundetur. Quod ergo estimandum est aut dicendum illos esse deos. Adhuc enim ipsis chaldeis non honorantibus ea: quia cum audierint mutum non posse loqui. offerunt illud ad bel postulantes ab eo loquuntur: quasi possint sentire qui non habent motum. Et ipsi cum intellexerint relinquent ea. Sensu enim non habent ipsi dii illos. Multe uestes autem circundate sumibus in vita sedent. succedentes ossa olivarum. Cum autem aliquis ex ipsis abstracta ab aliquo transeunte dormierit cum eo. prime sue exprobrat quia ea non sit digna habita si eut neque sumis eius disruptus est. Dia autem que illi sunt falsa sunt. Quod ergo estimandum aut dicendum est illos esse deos. A fabris autem et ab aurificebus facta sunt. Nihil aliud erunt nisi id quod volunt esse sacerdotes aurifices etiam ipso qui ea faciunt non sunt multi tenebrosi. Nunquid ergo possunt ea quae fabricata sunt ab ipsis esse dii. Reliquerunt autem falsa et opprobrii postea futuris. Nam cum supuenerit illis pretium et mala. cogitatus sacerdotes ubi se abscondat eum illis. Quod ergo sentiri debeat quoniam dii sunt quae nec de bello se liberant neque de malis se eripiunt. Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata sciunt postea quae falsa sunt ab universis gentibus et regibus que manifesta sunt. quae non sunt dii sed opera manuum hominum. et nullum dei cupus in ipsis est. Regem regioni non suscitant neque pluviam hominibus dabant. Inditum quoque non discernent. neque reges liberabunt ab iuria. quae nihil possunt sicut cornicula inter medium celum et terram. Etenim cum incident ignis in domum deorum ligneorum et argenteorum et aureorum. sacerdotes quidem ipsorum fugient et liberabuntur ipso vero sicut trabes in medio consumuntur. Regi autem et bello non resistunt. Quod ergo estimandum est aut recipiendum quia dii sunt. Nihil a furibus neque a latronibus se liberabunt dii lignei et lapidei et inaurati et inargentati. quae in fortiores sunt. Aurum et argentum et vestimentum quo optime sunt auferent illis. et abibunt: nec

sibi auxilium ferent. Itaque melius est esse regem ostendit tantem virtutem suam. aut vas in domum utile in quo gloriatur qui possidet illud. vel ostium in domo quod custodit que in pace sunt ejus falsi dii. Sol quidem et luna ac sidera cum sint splendida et emissa ad utilitates obandinunt. similiter et fulgor cum apparuerit perspicuum est. Id ipsum autem et spiritus in omni regione spirat. et nubes quibus cum imperatum fuerit a deo pambulare in universum orbem perficiunt quod imperatum est eis. Ignis etiam missus desuper ut consumat montes et silvas. quod preceptum est ei. Hec autem neque spes neque virtutib[us] vni eorum similia sunt. Unde neque estimandum est neque dicendum illos esse deos. quod non possunt neque iudicari neque facere hominibus. Scientes itaque quia non sunt dii neque timueritis eos. Neque enim regibus maleficent neque b[ea]titudine. Signa enim in celo gentibus non ostenduntur neque ut sol lucebunt neque illuminabunt ut luna. Bestie meliores sunt illi que perfringere sub tecto ac p[ro]fesse sibi. Nullo itaque modo nobis est maiestutum quae sunt dii. propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nihil custodit ita sunt dii illos lignei et argentei et inaurati. Eodem modo et in horto spina alba. supra qua omnis avis sedet. Similiter et mortuo p[ro]prio in tenebris similes sunt dii illos lignei et inaurati et inargentati. A purpura quoque et murice que supra illos tenebantur scieritis itaque quae non sunt dii. Ipsi etiam postrem comeduntur. et erit in opprobrium in regione. melior est homo iustus qui non habet simulacra. nam erit longe ab opprobriis.

Explicit liber Baruch. Incipit prologus in Ezechiel prophetam.

Ezechiel propheta cum iacob rege iudea captiuus ductus est in babylonem ibique his quae cum eo capti ui fuerant prophetavit penitentibus quae ad hieremie vaticinias et viderent adhuc vibem hierosolymas stare quam ille eas suram esse predicerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captivitatis quinto. exorsus est ad coaptos tuos loquuntur. et eodem tempore licet posterior hic in chaldea: hieremias in iudea prophetauerunt: Sermones nec satis desertus nec admodum rusticus est sed ex vitroque media tempatu. Sacerdos et ipse fuit sicut hieremias. principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus innoluta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebrayco. Unus sagittoribus quid cause exiterit: ut si eosdem in universis libris habemus interpres. in aliis eadem. in aliis diversa transtulerunt. Legite igitur et hunc iuxta translationem nostram quoniam per colla scriptus et comata manifestiore legentibus sensibus prebuit

Ezechiel.

Si autem amici mei. et hunc subsanauerit. dicite eis quod nemo eos compellat ut scribant. Sed vereor ne illud eis inueniat quod grece significatius dicitur ut vocentur fagolidoi. quod est manducantes senecias.

Explicit prologus.

Incipit ezechiel propheta. Capitulum I.

E factum est in tricesimo anno. id est in quinta mēsis cū essēm in medio capiū. iuxta fluvium chobar apti sunt celi et vidi visiones dei. In quita mēsis ipē est annus quītus transmigrationis regis ioachīz: factū est verbū dñi ad ezechielem filiū buzi sacerdotē in terra chaldeorū secus flu men chobar. et facta est sup eū ibi manū dñi. et vidē: et ecce ventū turbinis veniebat ab aqalone: et nubes magna et ignis inuoluens. et spendor incircū tu eius. et de medio ei⁹ q̄si species electri: id est dō medio ignis. et in medio eius similitudo quattuor aialū. et hic aspectus eoru⁹. Similitudo hoīs in eis. et q̄ttuor facies vni. et q̄ttuor penne vni. et pedes eoru⁹ pedes recti. et planta pedis eorū quasi planta pedis vituli. et scintille quasi aspect⁹ eris cāndentis. et manū hoīs sub pennis eoru⁹ in q̄tu or⁹ p̄tib⁹. et facies et pēnas p̄ q̄ttuor ptes habebāt iūcteq̄ erant pēne eorū alteri⁹ ad alterū. Nō fuer tebāc cū icereret: s̄ vñūq̄d̄q̄z an̄ faciē suā gradie bat. Similitudo autē vult⁹ eorū. facies hoīs et facies leonis a dextris ipoꝝ q̄ttuor. facies autē bouis a sinistris ipoꝝ q̄ttuor. et facies aquile desup ipoꝝ q̄ttuor. et facies eorū et pēne eorū extēte desup. due pēne singulorū iūgebānt. et due tegebāt corp⁹ a eorū et vñūq̄d̄q̄z eorū corā facie sua abulabat. Vbi erat ipet⁹ sp̄us. illuc gradiebānt: nec reuertebānt eoru⁹ abulare. et similitudo aialū et aspect⁹ eoru⁹ quasi carbonū ignis ardētiu⁹. et q̄si aspect⁹ lāpadaru⁹ Hec erat visio discurrēs in medio aialū. splēdor ignis de igne fulgur egrediēs. et aialia ibant et reuertebānt: in similitudinē fulguris coruscāb. Lū q̄s aspicrē aialia: apparuit rota vna sup terram iuxta aialia: h̄is q̄ttuor facies. et aspectus rotarū et op⁹ eay q̄si visio maris. et vna similitudo ip̄arum q̄ttuor et aspect⁹ earū et opa: q̄si fit rota in medio rote: Per q̄ttuor ptes earū cuntes ibant. et nō reuertebāc cū abulare. Statura quoq̄ erat rotis et altitudo et horibilis aspect⁹. et totū corp⁹ oculis plenū in circūtu ip̄ay q̄ttuor. Lūq̄ abulare aialia. abulabat piter et rote iuxta ea. et eleuarēf aialia de terra. eleuabant̄ s̄l et rote. Quocq̄ ibat spirit⁹: illuc ētē sp̄us. et rote piter eleuabant̄ sequentes euz. Sp̄us enī vite erat in rotis. Lū eūtibus ibat. et cū stātib⁹ stabant et cū eleuatis a terra. piter eleuabant̄ et rote sequētes ea: q̄ sp̄us vite erat

in rotis. et similitudo sup caput aialū firmamēti q̄si aspect⁹ crystalli q̄si horibilis. et extēti sup capita eorū desup. Sub firmamēto autē pēne eoru⁹ recte alteri⁹ ad alterū. Unumqđq̄ duab⁹ alis velabat corp⁹ s̄lū. et alterū similiter velebat. et audiebam sonū alarū q̄si sonū aq̄y multaz: q̄si sonū s̄blimis dei. Lū abulare. q̄si sonū erat multitūdinus vt sonū castroz. Lūq̄ starēt dimitteban̄ pēne eoru⁹: Maz cū fieret vox sup firmamētu qđ erat sup caput eorū stabat et submitebant alas suas. et sup firmamētu qđ erat iminēs capitū eoru⁹: q̄si aspect⁹ la pidis sapphyri: similitudo throni. et sup similitudinez throni similitudo q̄si aspectus hoīs desup. et vidi q̄si spēz electri velut aspectū ignis intrisec⁹ p̄ circūtu ei⁹. a lūbis ei⁹ et desup. et a lūbis ei⁹ vsq̄ deorū vidi q̄si spēm ignis splēdētis i circūtu velut asperatum arcus cum fuerit in nube in die pluie. Hic erat aspectus splendoris p̄ gyrum. II

Eccl visio similitudinis glorie dñi. et vidi et h̄ec cecidi in faciē meā. et audiui vocē loquēb⁹ et dixi ad me. Fili hoīs sta sup pedes tuos et loquar tecum. et ingressus est in me sp̄us postq̄ locut⁹ est mihi. et statuit me supra pedes meos. et audiui loquērem ad me et dicēt. Fili hoīs: mitto ego ad te filios israel: ad gētes apostatricesq̄ recesserūt a me. Atres eorū p̄uaricati sunt pactū meū vsq̄ ad diē hāc: et filii dura facie et indomabili corde sūt ad quos ego mitto te. et dices ad eos Hec dicit dñs de⁹: si forte vel ip̄i audiānt. si forte gescant: qui dom⁹ exasperans est. et sciēt q̄ p̄pha fuerit in medio eorū. Tu ḡ fili hoīs ne tumeas eos neq̄s fmōes eorū metuas: qm̄ increduli et subuer sores sūt tecū. et cū scorpīob⁹ habitas: Herba eo rū ne tumeas. et vult⁹ eoru⁹ ne formidesq̄ domus exasperans est. Loq̄ris ḡ v̄ba mea ad eos si forte audiāt et gescant: qm̄ irritatores sunt. Tu autē fili hoīs audi q̄cunq̄ loquo: ad te. et noli esse exasperās sicut dñs exasperatrix ē. Ap̄ os tuu⁹ et come de q̄cunq̄ ego do tibi. et vidi et ecce manus misa ad me. in q̄ erat inuolut⁹ liber: et expandit illuz coram me q̄ erat scriptus intus et foris. et scripte erat in eo lamētatiōes. et carmē. et ve. III.

E dixit ad me. Fili hoīs q̄cunq̄ inuene ris. comedē: Comede volumē istud. et vadēs loqre ad filios israel. et aperui os meū: et cibauit me volumine illo. et dixit ad me: Fili hoīs vēter tu⁹ comedet. et viscera tua cōplebunt volumine isto qđ ego do tibi. et comedi illud. et factum est in ore meo sicut mel dulce. et dixit ad me Fili hoīs vade ad domū israel. et loqueris verba mea ad eos. Nō enī ad pp̄lm pfundi fmōnis et ignote lingue tu mitteris ad domum israel: neq̄s ad populos multos pfundi fmōnis et ignote lingue: quouz nō possis audire fmōes. et si ad illos mitteris: ip̄i audiret te. Domus autē israel nolūt audire te: q̄r nolunt audire me. Dis q̄ppe dom⁹ israel attrita fronte est. et duro corde. ecce dedi faciē tuam valētiorē faciebus eorum: et frontem

H iii

Ezechiel.

tuā duriorem frontib⁹ coꝝ: ut adamantem et ut
 silicem dedi faciē tuam. Ne timicas eos neq; me
 tuas a facie coꝝ, qz dom⁹ exasperans est. et dixit
 ad me fili hois. oēs simones meos quos ego lo
 quo: ad te assūme in corde tuo et aurib⁹ tuis an
 di et vade ingredere ad transmigrationē ad fili
 os p̄pli mei: et loqueris ad eos et dices eis Ihec
 dicit dñs de⁹. si forte audierit et quiescant. et assū
 pſit me sp̄us. et audiui post me vocē cōmouōis
 magne. bñdicta gloria dñi s̄ loco suo. et vocē ala
 rū animaliū percutientium alteram ad alteram
 et vocem rotar⁹ sequētum animalia et vocē com
 motionis magne. Sp̄us quoq; leuauit me et assū
 pſit me. et abiit amarus in indignatiōe spiritus
 mei: Abanu enim dñi erat mecum confortans
 me. Et yeri ad transmigrationē ad aceruum no
 uarum frugis. ad eos qui habitat iuxta flumē cho
 bar et sedi ybi illi sedebant: et mansi ibi septē die
 bus merēs in medio eoꝝ. Cum aut̄ pertransiſſet
 septē dies. factū est verbū dñi ad me dices. Fili
 hominis: speculatorēs dedi te domui israel. et au
 dies de ore meo verbum. et annūciabis eis ex me
 Si dicente me ad ipiū: morte morieris nō annū
 ciaueris ei: neq; locut⁹ fueris ut auertatur a via
 sua ipia et uiuat: ipē ipi⁹ in iniuitate sua moriet⁹
 sanguinē aut̄ ei⁹ de manu tua requiram. Si aut̄
 tu annūciaueris ipio. et ille nō fuerit ab ipietate
 sua conuersus et a via sua impia ipē qđem i ipie
 tate sua moriet⁹: tu aut̄ aiām tuā liberasti. Sed et
 si conuersus iustus a iustitia sua fuerit. et fecerit
 iniuitatem. ponam offendiculum corā eo. Ipē
 moriet⁹. qz nō annūciasti ei: In peccato suo mo
 riet⁹ et nō erūt in memoria iustitiae ei⁹ quas se
 et sanguinē vero ei⁹ de manu tua requiram. Si
 aut̄ tu annūciaueris iusto vt nō peccet iustus et
 ille non peccaverit: uiuens vinet qz annūciasti ei
 et tu aiām tuā liberasti. Et facta est sup me man⁹
 dñi. et dixit ad me. Surgēs egredere iu campus
 et ibi loquer tecū. Et iurgens egressus sum in cā
 pum. et ecce ibi gloria dñi stabat qz gloria quaž
 vidi iuxta flumen chobar. et cecidi in faciē meā
 Et ingressus est in me sp̄us. et statuit me sup pe
 des meos et locut⁹ ē mihi. et dixit ad me. Ingredere
 et includere i medio domus tue. et tu fili ho
 minis. ecce data sunt sup te vincula et ligabūt te
 in eis. et non egredieris i medio coꝝ. et lingua
 tuam adhaerere faci palato tuo. et eris mut⁹ nec
 qz vir obiurgās qz dom⁹ exaspans ē. Lū aut̄
 locut⁹ fuero tibi ap̄iā os tuū. et dices ad eos. hec
 dicit dñs deus Qui audit audiat. et qz qſcīt quie
 scat qz dom⁹ exasperans est:

Tu fili hois sume tibi laterē et pones eā
 corā te. et describes in ea ciuitatem hieru
 salē. et ordinabis aduersus eā obsidio
 nem. et edificabis munitōes et cōportab⁹ agge
 rem et dabis contra eā castra. et pones arietes i
 gyro. et tu sume tibi sartaginē ferreā et pones eā
 i mur⁹ ferreū inter te et iter ciuitatē et obsīrmabis

faciē tuā ad eā. et erit in obsīdionē et circūdabilis
 eā. Signū est domui israel. Et tu dormies super
 latus tuū sinist⁹. et pones iniquates dom⁹ israel
 sup eo nūero diep qz dormies sup illud. et assū
 mes iniquates eoꝝ: ego aut̄ dedi tibi ānos inq
 uisitatis eoꝝ nūero dierū trecentos et nonaginta di
 es et portabis iniquitatē dom⁹ israel. et cū p̄pleue
 ris hec. dormies sup latus tuū dextrū secūdo et
 sumes iniquitatē dom⁹ iuda qz draginta dieb⁹. Si
 em p anno. diem inquam p anno dedi tibi. et ad
 obsīdionē hierusalē cōuertes faciē tuā. et brachi
 um tuū erit extētū: et p̄phetab⁹ aduersus eā: Ec
 ce circundedit te vinculis. et non te cōuertes a
 latere tuo in latus aliud donec compleas. Bi
 es obsīdionis tue. et tu sume tibi frumentū et hor
 deum et fabam et lentez et miliū et uiciam et mit
 tes ea in vas vnu. et facias tibi panes numero
 dierum qz dormies sup latu⁹ tuum. Recentis
 nonaginta diebus comedes illud. Lib⁹ aut̄ tuū
 quo vesceris erit in pondere viginti stateres in
 die. A tempore vſq; ad tempus comedes illud:
 et aquam in mensura bibes sextam ptem bin. A
 tempore vſq; ad tempus bibes illud. et quasi s̄b
 cineritium hordeaceum comedes illud et stereo
 re qz egreditur de homine opief illud in ocul⁹ eo
 rum. Ihec dicit dñs. Sic comedent filii israel pa
 nem suum pollutū inter gentes ad quas euiciam
 eas. et dixi. A. a. a. dñe de⁹. ecce aia mea non ē pol
 luta et morticiū et laceratū a bestiis nō come
 di ab infantia mea vſq; nunc et nō ē ingressa os
 meū ois caro imūda et dixit ad me. ecce dedi tibi
 simū boū p stercorū humanis: et facies panē tu
 um i eo. et dixit a me. Fili hois: ecce ego conterā
 baculum pais in hierusalē et comedēt panē su
 um in pōdere et in sollicitudine. et aquā in men
 sura et in angustia bibent. vt deficienib⁹ pane et
 aqua coruat vnuſq; ad frēm suū. et cōtabescat
 in iniuitatib⁹ suis. v.

Tu fili hominis sume tibi gladiū acutū
 radentem pilos. et assūmes eum et duces
 per caput tuum et per barbā tuā. et assū
 mes tibi per stateram ponderis et dimidē eos
 Tertiā ptem igni cōbures in medio ciuitatis
 iuxta cōpletionē dierū obsīdionis: et assūmes
 tertiam partem et concides gladio i circuitū ei⁹
 tertiam vero alia disperges in ventū et gladium
 nudabis post eos. et sumes inde pūū numerū et li
 gabis eos in summitate pallii tui. Et ex eis rur
 sum tolles et pūcias eos in medio ignis et cōbu
 res eos igni et ex eos egreditur ignis in omnes
 domum israel. Ihec dicit dominus deus. Ista ē
 hierusalē. In medio gentiū posui eā. et in cir
 cuitu et terras. Et cōtempsit iudicia mea vt pl⁹
 eēt in pūia qz gétes: et precepta mea ultra qz terre
 qz in circuitū ei⁹ sūt: Iudicia enī mea pięcerunt
 et in preceptis meis non ambulauerūt. Idecirco
 hec dicit dñs deus. Quia superastis gentes qz i
 circuitū vestro sūt. et i p̄ceptis meis nō abulastis

Ezechiel.

et iudicia mea nō fecistis. et iux*t* iudicia gētiū q*u* in circuitu vīo sūt n̄ estis opati*io*: hec diē dñs de*o*. Ecce ego ad te: et ip̄e ego faciāz in medio tui iudicia in oculis gētiū et faciā in te qd̄ nō feci. et q*u* bus similia vltra nō faciā: ppter oēs abominationes tue. Id p̄t̄s comedēt filios suos in medio tui et filii comedēt p̄t̄s suos. et faciā te in iuditia et vētilabo vniuersas reliquias tuas in oēz vētum Idcirco viuo ego dicit dñs deus nisi p eo q*u* sanctū meū violasti in oib̄ offensiōis tuis et in cunctis abominationib̄ tuis ego quoq*z* cōfrigaz. et non p*ec*t oculus me*o* et n̄ miserebor. Tertia ps tui peste moriet et fame cōsimet in medio tui et tertia ps tui in gladio cadet in circuitu tuo. Tertiā vero p*te* tuā in oēz ventū disp̄gā. et gladiū enaginabo p*e*os. et cōplebo furorē meū: et regescere faciam indignationē meā in eis: et cōsolabor. et scient q*u* ego dñs locut*sū* in zelo meo: cū ipse uero oēz indignationē meā in eis. et dabo te indestū et in opprobriū gentib̄ q*u* in circuitu tuo sunt: in cōspectu ois p̄tereūtis. et eris opprobriū et blasphemā exēplū et stupor in gētib̄ q*u* in circuitu tuo sunt cū fecero in te iudicia in furore et in indignationē et in increpatiōib̄ ure q*u* ego dñs locut*sū* q*u* misero sagittas famis pessimas q*u* erunt mortiferre. et q*z* s̄ mutā vt disp̄daz vos: et famē cōgrego sup vos et cōterā in vobis baculū panis. et imittaz in vos famē et bestias pessimas usq*z* ad iterminationē. et pestilētia et sanguis transibunt p*te*. et gladium inducaz sup te. ego dñs locutus sum.

VI.
T fact*o* est fīmo dñi ad me dices. Sili hoīs
e p*o*de faciē tuā ad mōtes israel et p*p*hetab*ad* eos et dices. Mōtes isrl*andite* vīuz dñi dei. Hec dicit dñs de*o* mōtib̄ et collub*rupib̄* et vallib̄. ecce ego inducā sup vos gladiū et disp̄daz excelsa vīa: et demoliar aras vīas et cōfrigēt simulacra vīa. et deiciāz intersectos vīos aī idola vīa. et dabo cadauera filiorū israel aī faciē simulariorū vīorū: et disp̄gā ossa vīa circū aras vīas i oib̄ habitatiōib̄ vīris. Urbes debite erūt et excelsa d*moliēt* et dissipabūt: et interibūt are vīe et cōstrin*gef*: et cessabūt idola vīa. et cōterif delubra vīa: et delebūt opa vīa: et cadet intersect*i* medio vīi et scient q*u* ego sūz dñs. et reliquaz in vobis eos q*u* fuderit gladiū in gētib̄. cū disp̄sero vos in terris et recordabūt mei liberati vīi in gētib̄ ad q*z* capitiū ducti sunt: q*u* cōtriuī cor eorū fornicaōtēs et redēs a me: et oculos eorum fornicaōtēs post ydola sua: et displicebunt sibimet sup malis que fecerāt in vniuersis abominationib̄ illis. et scient q*u* ego dñs nō frustra locut*sū* vt facerē eis malū hoc. Hec dicit dñs de*o*. Percute manū tuā et allide pedē tuū: et die heu ad oēs abominationes malorū dom*o* israel: q*u* gladio fame et peste ruituri sunt: q*u* lōge est. peste moriet*q* aut p*p*pe: gladio coruert*z*: et q*u* relict*z* fuerit et obfessus: fame moriet*z*. et cōplebo indignationē meā in eis. et scient q*u* ego dñs. cū fuerit intersecti vīi in medio idolorū vīorū, in cir-

citu ararū vīaz. in oī colle exēlso. et in cūctis sūmitatib̄ mōtiū. et subi*o*ē lignū nemorosūz. et subi*o*ē vīuersaz quercū frondosaz locū vbi accēde rūt thura redolētia vniuersis idolis suis. et extēda manū meā sup eos. et faciā terrā eorū desolataz et destitutā a desertō de blatha in oib̄ habitatio nib̄ eorū: et scient q*u* ego dominus.

VII.

T fact*o* est fīmo dñi ad me dicens: et tu fili
e hoīs: hec dicit dñs deus terre isrl*. Finis*
venit: venit finis sup q̄tuor plagas. terre
Mūc finis sup te: et imittaz furorē meum in te. et iudicabo te iux*t* vias tuas. et ponā cōtra te oēs abominationes tuas: et non p*ec*t oculus me*o* sup te. et nō miserebor: sed vias tuas ponaz sup te. et abominationes tue in medio tui erūt. et scient quia ego dñs. Hec dicit dñs deus. Afflictio una afflīctio ecce venit. finis venit: finis. euigilauit aduersuz te: ecce venit. Venit cōtritio sup te q*u* habitas in terra. Venit tps. p*p*pe est dies occisionis et nō glorie mōtiū. Mūc depropriquo effūdā irā meā sup te. et cōplebo furorē meum in te. et iudicabo te se cūdū vias tuas. et ponā tibi oīa scelerā tua et nō p*ec*t oculus me*o* nec miserebor: s*z* vias tuas iponā tibi. et abominationes tue in medio tui erūt et scient q*u* ego sū dñs peccātēs. ecce dies. ecce vēt egressa est cōtritio. floruit virga: germinauit superbia. iniquitas surrexit in virgam impietatis. Nō ex eis et nō ex populo: neq*z* ex somitu eorū: et nō erit requies in eis. Venit tempus: appropinquant dies: Qui emit. non letetur. et qui vendit non lugebat. quia ira super omnem populū ei*o* q*u* q*u* vēdit ad id q*u* vēdidit n̄ revertes. et adhuc in viuētib̄ vita eoz. Uiso enī ad oēz multitudinē ei*o* n̄ regredief*z*. et vir i iniquitate vite sue nō cōfortabilē. Canite tuba p*re*parētur oēs et non est qui vadat plenum. Ira enī mea super vniuersum populū eius. Gladius foris pestis et famēs intrinsecus. Qui in agro est gladio morietur: et qui in cūmata*te*. et pestilētia et fame deuorabūt. et saluabuntur qui fuderint ex eis. et erūt in montibus quasi colubē cōuallū: omnes trepidi: vnuſquisq*z* in iniquitate sua. Dēs manus dissoluētur: et oīa genua fluent aquis. et excingēt se cilitiis et opiet os formido. et in oī facie cōfusio: et in vniuersis cōtibus eoz caluitū. Argētū eoz foris p*u*cieſ. et aurū eoz in sterquilū erit. Argētū coru*z* et aurū eoz nō valebit liberare eos: in die furoris domini. Asaz sua nō saturabūt. et vētres eoz nō iplebūt quia scādalū iniquitatis eorū factū est. et ornamētū moniliū suorū in supbia posuerūt. et ymagines abominationū suarū et simulacroz fecerūt ex eo. Propter hoc dedi eis illud in iūdiciā. et dabo illud in manus alienorū ad diripiendum. et impūs terre in predam. et contaminabunt illud. Et auertā faciē meā ab eis et violabūt arcaū meū et introibūt in illud emissarii et p*ta*mīabūt illud. Sac p*re*clusionem q*u* terra plena est iuditio sāguinū et ciuitas plena iniquitate. Et adducam pessi-

finis p*sp* 4° p*l* 10

Ezechiel.

mos de gentib⁹. et possidebunt domos eoz. et que scere faciam superbiam potentiu⁹. et possidebunt scūaria eoz. Angustia supueniente regret pacem et non erit. Et turbatio super perturbationē veniet. et audit⁹ super auditū. Et querent visionē de propheta. et lex peribit a sacerdote: et consilium a senio⁹. Rex lugebit et principes inducent merore. et manus populi terre perturbabūt. si viā eorum sic faciat eis et sum iudicium eorum iudicabo eos. et sci ent quia ego sum dominus.

L factū est ī anno sexto: in sexto mense ī quinta mensis. ego sedebaz ī domo mea et senes iuda sedebat coram me. Et cecidit ibi super me manus dñi dei. Et vidi. et ecce similitudo quasi aspectus ignis. Ab aspectu lumborum eius et deorsum ignis. et a lumbis eius et sursum quasi aspectus splendoris et visio electri. Et emissā similitudo manus apphēdit me in cincimno capis mei. et eleuavit me spiritus inter celū et terraz. et adduxit me in hierusalem in visione dei iuxta ostium interius. quod respiciebat ad aquilonē. ubi erat statutū idolum zeli ad priuocādū emulacionem. Et ecce ibi gloria dei israel sum visionē quam videram in campo et dixit ad me. Fili hominis leua oculos tuos ad viā aglōmis. et ecce ab aglōmis porte altaris idolum celū in ipso iutroitu. et dixit ad me. Fili hoīs putas ne vides tu qđ isti faciunt abominationes magnas quas domus israel facit hic. ut p̄cūl recedam a scūario meo: et adhuc cōuersus. videbis abominationes maiores. Et iutro duxit me ad ostium atrii. et vidi. et ecce foramē vnu in pariete. Et dixit ad me. Fili hominis fode pie tem. et cum fodissem parietem. apparuit ostium vnum. et dixit ad me. Ingredere et vide abominationes pessimas qđ isti faciunt hic. Et ingressus vidi et ecce omnis similitudo reptiliū et aia hum aboatio et vniuersa domus israel depicta erant in pariete. in circuitu p̄ totū. et septuaginta viri de senioribus dom⁹ isrl et iechonias fili⁹ sapientia stabat in medio eoz statuā annū picturas. et vnuquisqz habebat thribulum in manu sua et vapor nebula de thure consurgebat. et dixit ad me. Certe vides fili hominis que seniores dom⁹ isrl faciunt in tenebris. vnuquisqz in abscondito cubilis sui. Bicūt enim. Nō videt dñs nos. Bere ligat dñs terram. et dixit ad me. Adhuc cōuersus videbis abominationes maiores qđ isti faciunt: et introdūxit me per ostium porte dom⁹ dñi qđ respici ebatur ad aquilonē. et ecce ibi mulieres sedebant plangentes odonidem. et dixit ad me. Certe vidi sti fili hominis. Adhuc puerus videbis abominationes maiores his. Et introdūxit me in atrium domus dñi interius et ecce in ostio templi domini iter vestibulū et altare qđ vigintiquinqz viri dorſa hinc p̄ trātēplū dñi et facies ad orientem et adorabāt ad ortum solis: et dixit ad me. Certe vidisti fili hoīs. Nūqđ leue est h̄s domini iuda ut facerent abominationes istas quas fecerunt h̄s. qđ

replentes terrā iniqtatē conuersi sunt ad irritatū dum me: et ecce applicat ramos ad narces suas. qđ et ego facian in furore: non p̄cer oculus me⁹. nec miserebor: et cum clamauerit ad aures meas vox magna. non exaudiam eos.

.X.

Clamauit in aurib⁹ meis voce magna dicens. Appropinquerūt visitationes vrbis. et vnuquisqz uas intersectōnis hēt in manu sua. et ecce sex viri veniebant de via porte superioris qđ respicit ad aquilonē: et vnuquisqz vas interius in manu ei⁹. Vir quoqz vnu in medio eoz vestit⁹ erat linceis: et attrahēt arū scrip toris ad renes ei⁹ et ingressi sunt et steterūt iuxta altare ereū et gloria dñi isrl assūpta de cherub qđ erat super eum ad limē domiu⁹ et vocauit virū qui indutus erat linceis attramentarium scriptoris habebat in lūbis suis. Et dixit dñs ad eum. Transi per medium ciuitatem in medio hierusalem et signa thau super frontes virorum gementium et dolentium super cūctis abominationib⁹ que sunt in medio eius. et illis dixit audiente me. Transite per ciuitates sequentes eū. et percutebit. Non parcat oculus uester neqz misereamini. se nem. adolescentulum et virginem. parvulū et mulieres interficie usqz ad intermissionem. Omnes autem super quem videritis thau ne occidatis et a sanctuario meo incipite. Ceperunt ergo a viris senioribus qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos. Contamine domū. et implete atria imperfectis. egressi sunt. et percutebant eos qđ erant in ciuitate. et cede cōpleta īmāsi ego ruiqz super faciem meā et clamāl aio. heu heu dñe de⁹. qđ ne disperdas reliquias isrl effūdes furorem tuum super hierusalem. et dixit ad me: Iniquitas domus israel et iuda magna ē nimis valde: et repleta est terra sanguinibus et ciuitas repleta est auersione. Dixerunt enim. Bereligt dominus terram et dominus non videt. Ignit et mens non parcat oculus neqz miserebor. Iaz eorum super caput eoz reddam. et ecce vir qui erat indutus linceis. qui habebat attramentarū in dorso suo. redit verbum dicens. Hec sicut precepisti mihi.

.X.

Et vidi: et ecce in firmamento quod erat super caput cherubī quasi lapis sapphyrus et quasi sp̄s similitudinis solit apparet super eum. Et dixit ad viruz qui indut⁹ erat linceis. et ait. Ingredere in medio rotarum qđ sunt subtus cherubin et imple manum tuam prunis Ignis que sunt inter cherubin. et effunde super ciuitatem. Ingressusqz est in conspectu meo. Cherubin aut̄ stabant a dextris domus eius ingredere retrur vir. et nubes impluit atrium interius. Et eleuata est gloria domini desuper cherub ad limen domus. et repleta est domus nube. et atrium repletum est splendore glorie domini. et sonus alarum cherubin audiebatur vñqz ad atrium exterius. quasi vox dei omnipotentis loquentis.

Quoniam p̄cepisset viro qui induitus erat lineis dicens
sum me ignem de medio rotarū que sunt inter ehe
rubin: ingressus ille stetit iuxta rotam. et extendit
cherub manus de medio cherubin ad ignē qui
erat inter cherubin. et sumpsit et dedit in manus
eius qui induitus erat lineis: quod accipies egressus
est. et apparuit in cherubin similitudo manus ho
minis subtus penas eorum. et vidi. et ecce quattuor
rote iuxta cherubin. Rota una iuxta cherub unum
et rota alia iuxta cherub unum. Species autem ro
tarum erat quasi visio lapidis chrysolithi. et aspe
ctus carū similitudo una quattuor: quasi si sit ro
ta in medio rote. Quoniam ambularent. in quattuor
partes gradiebantur ambulantes. sed ad locū ad quē
ire declinabat que prima erat: sequebantur et cetera
nec reuertebantur. et omne corpus earum et colla et
manus et penes et circuli plena erat oculis in cir
cūtu quattuor rotarum. et rotas istas vocavit
volubiles audiente me. Quattuor autem facies
habebat unus. Facies una facies cherub. et facies
secunda facies hominis. et in tertio facies leonis et
in quarto facies aquile. et elevata sunt cherubini:
ipm est animal quod videraz iuxta flumen chobar
Quoniam ambularet cherubin ibat pariter et rote iux
ta ea. et cum eleuaretur cherubin alas suas ut exaltare
tur de terra. non residebant rote. sed et ipse iuxta
erant. Stantib⁹ illis stabant. et cum eleuatis cleua
bunt. Spiritus enim vite erat in eis. et egressa est
gloria domini a limine templi. et stetit super cherubin. et
elevatio cherubini alas suas exaltata sunt a ter
ra coram me: et illis egreditur. rote quoque subse
cute sunt. et stetit in introitu porte domus domini ori
entalis. et gloria dei israel erat super eos. Ipsius est
aial quod vidi super deum israel iuxta flumen chobar
et itellexi quod cherubin esset. quatuor per quatuor vultus
vni et quatuor ale vni. et similitudo manus hominis sub
alis eorum. et similitudo vultuum eorum: ipsi vultus quos
videram iuxta flumen chobar et intuitus eorum et impe
tus singulorum. ante faciem suam ingredi. XI.

Eleuauit me spiritus. et introduxit me ad
e portas dom⁹ domini orientalem quod respicit ad sol
ortum. et ecce in introitu porte viginti quinq⁹
viri: et vidi in medio eorum iechonias filius azur. et
pheltia filius banae principes populi. Dixitque ad
me: Fili hominis: hi sunt viri qui cogitant iniqutates. et
tractant consilium pessimum in vrbe ista dicentes: Non
ne dudum edificate sunt dom⁹? Hic est lebes: nos
autem carnes. Idcirco vaticinare de eis vaticinare
fili hominis. et irruit in me spiritus dom⁹: et dixit ad me
Loquere. Hec dicit dominus. Sic locuti estis dom⁹ isra
el. et cogitationes cordis vestri ego novi. Plurimos
occidistis in vrbe hac. et implestis vias eius inter
fectis. Propterea hec dicit dominus. Interfecti vestri
quos posuistis in medio eius: hi sunt carnes. et hec est
lebes. et educā vos de medio eius. Gladii metui
stis et gladii inducaz super vos dicit dominus deus. et
eiusmodi vos de medio eius. Vobisque vos in manum
hostium. et facias in vobis iudicia. Gladio cadetis.

In finibus israel iudicabo vos: et scietis quod ego do
minus. Hec non erit vobis in liberetate: et vos non eritis
in medio eius in carnes. In finibus israel iudicabo
vos: et scietis quod ego dominus. Quia in preceptis meis
non ambulastis. et iudicia mea non fecistis: sed iuxta
iudicia gentium que in circuitu vobis sunt estis opati.
et factum est cum propheta pheltias filius banae mor
tuus est. et cecidi in faciem meam: clamans voce magna
et dixi. Hec heu heu domine deus consummatione tu
facis reliquias israel: et factum est verbum domini ad me
dicere: Fili hominis frater tu viri propheta bani tui. et ois
domus israel. viuenter si quibus dixerunt habitatores
hierusalem. loquere recedite a domino. nobis data est terra in
possessionem: propterea hec dicit dominus deus. Quia lo
ge feci eos in gentibus: et quia dispersi eos in ter
ris: ero eis in sanctificatione modicā in terris ad
quas venerunt. Propterea loquere. Hec dicit dominus deus.
Gregabam vos de populis et adunabam
de terris in quibus dispersi estis: daboque vobis humum
israel: et ingrediens illuc. et auferens omnes offenditores
cūctasque abominationes eius de illa. et dabo eis cor
unum. et spiritum novum tribuanum in scribere eorum: et aufer
eis cor lapideum de carne coram. et dabo eis cor carne
unum. et in preceptis meis abundet. et iudicia mea custo
diant. faciantque ea. et sint mihi in populo et ego sim
eis in deo. Quapropter autem cor pro offendicula et abomi
nationes suas abundat: hoc via in capite suo ponit
dicit dominus deus: et eleuauerunt cherubin alas suas
et rote cum eis. et gloria dei israel erat super eos. et as
cedit gloria domini de medio ciuitatis: stetitque super
montem quem est ad orientem urbis. et superuenit me ad
duritque in chaldeam ad transmigrationem in visio
ne in spiritu dei. et sublata est a me visio quaeratur
et locutus sum ad transmigrationem omnia verba
domini que ostenderat mihi.

XII.

Factum est in domo domini ad me dicere: Fili hominis
e in medio domini exasperantis tu habitas: quod
oculos habes ad videndum et non videt. et au
res ad audiendum et non audiunt: quod domini exasperans
est. Tu ergo fili hominis fac tibi vas transmigrationis. et
transmigrabis per diem coram eis. Transmigrabis autem
de loco tuo. ad locum alterum in prospectu eorum: si forte
aspiciatur quod domini exasperans est. et effores foras va
sa transmigratis per diem in prospectu eorum. Tu autem
egredieris vesper coram eis sicut egreditur migrans: animus
oculos eorum. Perforode tibi parietem. et egredieris per
eum in prospectu eorum. In humeris non portabis: in
caligine efficeris: facies tuam vlabis et non videbis
terram: quod potentius dedi te domini israel. Feci ergo
prophetatum mihi dominus. Vas mea protulit quod vas trans
migrantis per diem: et vesper perdidit mihi parietem manu
et in caligine egressus sum. et in humeris portatus
in conspectu eorum. et factus est sermo domini ma
ne ad me dicens: Fili hominis nunquam non dire
runt ad te domus israel: domus exasperans quid
tu facis? Hic ad eos: Hec dicit dominus deus.
Super dum dum onus istud: qui est in hierusalem:
et super omnem dominum israel que est in medio eorum.

Ezechiel.

Dic ego portentum vobis: Quo feci, sic fiet illis. In transmigratione et in captivitate ibunt: et dux qui est in medio eorum in humeris portabis, in caligine egredies. Proacte profident ut educant eum, facies ei opies ut non videat oculo terram. Et extedas rete meum super eum, et capies in sagena mea et adducas eum in babylonem in terra chaldeorum, et ipsa non videbit: ibi quoniam mouet et oes qui circa eum sunt. Propterea dux eum et agmina eius dispersa in orientem ventum et gladium evaginabo post eos. Et scient quod ego dominus, quoniam dispersero illos in gentibus et disseminauero eos in terris, et reliqua ex eis viros paucos a gladio et fame et pestilenta ut narraret oia scelera eorum in gentibus ad quas ingrediens, et scient quod ego dominus, et factus est frumento domini ad me dicere. Fili hominis panem tuum in perturbatione comedere: sed et aquam tuam in festinatione et merore bibe, et dices ad populus terre. Hec dicit dominus deus ad eos qui habitat in hierusalem, in terra israel. Panem suum in solitudine comedet et aquam suam inde solatione bibet, ut deosculat terra a multitudine sua propter iniqtates oium quoniam habitat in ea, et ciuitates que nunc habitantur desolate erunt, terraque deserta, et scient quod ego dominus, et factus est frumento domini ad me dicere. Fili hominis quoniam est puerbius istud in terra israel dicent tamen in logum differentur dies et pibit ois visio. Ideo dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Quiesce facias, puerbius istud: nec vulgo dices ultra in israel et loquere ad eos quod appropinquauerit dies et sermo ois visio. Non enim ultra erit ois visio cassa, neque diuinatio ambigua in medio filiorum israel, quod ego dominus loquerer, et quod cum locutus fuero vobis factum non plongabilis amplius: sed in diebus vobis dominus exasperans loqueretur, et faciat illud dicit dominus deus et factus est sermo domini ad me dicere: Fili hominis: ecce domus israel dicendum. Visio quaesumus habet videt in dies multis, in tempore longa iste prophetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Non plongabit ultra ois frumento meus. Verbum quoniam locutus fuero prophetabim, dicit dominus deus.

Et factus est frumento domini ad me dicere XIII.

Fili hominis vaticinare ad prophetas israel quoniam prophetant, et dices prophetantibus de corde suo. Audite vobis dominus. Hec dicit dominus deus. Vnde prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum et nihil vident, quasi vulpes in deserto prophetae tui israel erant, non ascenderunt ex aduerso neque opposuerunt manu per domum israel ut starent in prelio in die domini, videtur vana et divinatio maledictum: dicentes, ait dominus cum domini non misericordia eis: et perseuerent confirmare simonem. Num quid non visione cassa vidistis: et diuinacionem mendacem locuti estis? Et dicitis ait dominus, cuz ego non sum locutus? Propterea hec dicit dominus. Quia locuti estis vana: et vidistis mendacium id est ecce ego ad vos ait dominus deus, et erit manus mea super prophetas quod vident vanam et diuinant maledictum: i consilio populi mei non erunt, et in scriptura est domus israel non scribentur: nec in terra israel ingredientur et scient quod ego dominus deus, eo quod decepserit populum meum dicentes, Pax, Pax, et non est Pax: et ipse edificabat

pietem: illi autem lineabant eum luto, absque paleis. Hic ad eos qui lineantur absque temperatura, quod casuram erit enim liber inundans, et dabo lapides pergrandes et desuper irruentes, et ventum procelle le dissipantem. Si quidem ecce cecidit paries, num quid non dicebis uobis, ubi est litura quam linistis? Propterea hec dicit dominus deus, et erumpere faciam spiritum tempestatis in indignatione mea, et liber inundans in furore meo erit, et lapides grandes in ira in consumptionem, et destruam parietem quam linistis absque temperamento et adequabo eum terre et reuelabitur fundamentum eius et cadet et consumetur in medio eius, et scient quia ego sum dominus, et prophete idignationem meam in pariete, et in his qui linierunt eum absque temperamento, dicabimur vobis. Non enim paries et non sunt qui lineant eum: prophete israel quoniam prophetant ad hierusalem, et videtur ei visione pacis et non est pax aut dominus deus. et tu filii hominis pone faciem tuam protrae filias populi tui quoniam prophetant de corde suo, et vaticinare suum per eas et dic. Hec dicit dominus deus. Vnde quoniam consumut pulvilli sub omni cubito manus et faciunt cervicula libra capite vniuersitate etatis ad capiendas animas, et cum capent animas populi mei vivificant animas eorum et violabant me ad populum meum propter pugnandum hordei et fragmum panis: ut interficerent animas que non vivunt, mentientes populo meo credenti mendaciis. Propter hoc dicit dominus deus. Ecce ego ad pulvilli vestros quibus vos capitatis animas volantes et dirumpentes eos de brachius vestris, et dimittam animas quas vos capitatis animas ad volanduz, et dirumpentes cervicula vestra et liberabo populum meum de manu vestra neque erunt ultra in manib[us] vestris ad predandum, et scient quod ego dominus. Pro eo quod mercede fecisti cor iusti mendaciter, quem ego non non contristauimus et confortasti manus impiu[m] ut non reverteretur a via sua mala et viventer, propter phana non videbitis et diuinaciones non diuinabitis amplius et erua populu[m] meu[m] de manu vestra, et scient quia ego dominus.

XIII.

Venerunt ad me viri seniorum israel: et sederunt coram me, et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis viri isti posuerunt immundicias suas in corib[us] suis et scandalum iniquitatis sue statuerunt contra faciem suam. Numquid interrogatus respondebo eis? Propter hoc loquere eis et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Homo homo de domo israel, qui posuerit immundicias in corde suo, et scandalum iniquitatis sue statuerit contra faciem suam, et venerunt ad prophetam interrogans per eum meum dominum ridebo ei in multitudine immundiarum, et capiatur dominus israel in corde suo quo recesserunt a me in cunctis idolis suis. Propterea dic ad dominum israel. Hec dicit dominus deus. Convertemini et recedite ab idolis vestri, et ab

desinatis trahitis. At tergo viri vesti
Non Daniel & Job, non habecadunt

Ezechiel.

vniversis contaminatiōib⁹ vris auertite facies vras
Quia homo de domo israel et de proselitis qui
cunqz aduenia fuerit in israel. si alienatus fuerit a
me: et posierit idola sua in corde suo: et scandalū
iniquitatis sue statuerit cōtra faciē suam et venerit
ad ppbz vt interroget p eū me: ego dñs respon
debo ei p me. et ponā faciē meaz sup hominē illū:
et faciaz eū in exemplū et in puerbiū. et dispdām
eū in medio populi mei: et scietis quia ego dñs. et
ppheta cū errauerit et locutus fuerit verbū. ego
dñs decepi. pphtaz illū. et extēdāz manū meam
sup illū. et delebo eū de medio populi mei israel.
et portabit iniquitatē sua. Juxta iniquitates inter
rogantis. sic iniquitas pphe erit: vt nō erret vltra
domus israel a me neqz polluaf in vniuersis pua
ricatiōibus suis. sed sit mihi in populu et ego sīz
eis in deū. ait dñs exercituū: et factus est sermo
dñi ad me dices: Fili hominis terra cuz peccau
rit mihi. vt puariceſ puaricans extendam manū
meam super eam. et cōteram virgam panis eius
et immittam in eam famē et interficiam de ea ho
minē et iumentum. et si fuerint tres viri isti in me
dio ei⁹ noe daniel et iob: ipi iustitia sua liberabūt
animas suas ait dominus exercituū. qz et si besti
as pessimas induxero super terrā vt vastent eam
et fuerit inuia eo qz nō sit ptransiēs pppter bestias
tres viri isti si fuerint in ea. viuo ego dicit domin⁹
deus. quia nec filios nec filias liberabūt: sed ipsi
soli liberabūtur. terra autem desolabitur. Vel si
gladium induxero super terram illam. et dixerō
gladio. transi per terraz. et interficerō de ea homi
nē et iumentum: et tres viri isti fuerint in medio
eius. viuo ego dicit dominus deus: nō liberabūt
filios neqz filias sed ipi soli liberabūtur. Si autē
et pestilentia immisero super terram illam. et effi
dero indignationē meam super eam in sanguine
vt auferam ex ea hominē et iumentū. et noe dani
el et iob fuerint in medio eius: viuo ego dicit do
minus deus: quia filium et filiā nō liberabūt ani
mas suas. Quoniā hec dicit domin⁹: qz et si quat
tuor iudicia mea pessima gladium et famē ac be
stias malas. et pestilentia immisero in hierusalē
vt interficiam de ea hominē et pecus: tamē relin
quēs in ea saluatio educētiqz filios et filias. ecce
ipse egrediētur ad vos et videbitis viam eoru⁹ et
adiuuentiones eoru⁹ et consolabimini super malo
quod induxi in hierusalē in omnibus que impo
taui super eam: et cōsolobuntur vos cū videritis
viam eoru⁹ et adiuuentiones eoru⁹. et cognoscetis
qz nō frustra fecerim omnia que feci in ea ait do
minus deus.

XV.

e Fili hominis qd fiet de ligno vritis ex om
nibus lignis nemorū que sunt inter ligna
siluarrm? Nunquid tolletur de ea lignum vt fiat
opus aut fabricabitur de ea paxillus vt depende
at in eo. quodcūqz vas? ecce igni datū est in escaz
vtrāqz partem eius cōsumpsit ignis: et medietas

ei⁹ redacta est in fanillaz. Nūquid utile erit ad
opus: etiam cū esset integrum nō erat aptum ad
opus: quantumagis cū illud ignis devorabit et
cōbusserit. nihil ex eo fiet operis? Propterea hec
dicit dominus deus: Quō lignū vritis inter ligna
siluarrū quod dedi igni ad devorandū sic tradam
habitatores hierusalē: et ponam faciē meā in eos
De igne egrediētur. et ignis cōsumet eos. et sciez
quia ego dominus cū posuero faciem meā in eos
et dedero terrā inuiam et desolataz: eo quod pua
ratores extiterit. dicit dominus deus. XVI

e factus est sermo domini ad me dicens
Fili hominis: notas fac hierusalē ab omni
nationes suas et dices: Hec dicit domin⁹
deus hierusalē. Radix tua et generatio tua d̄ ter
ra chanaan: pater tuus ammoeus: et mater tua
cethga. et quando nata es in die ortus tui. nō est
p̄cisus vmbilicus tuus. et aqua nō est lota in salu
te. nec sale salita: nec inuoluta pannis. Nō peper
cit super te oculus vt facerer tibi vnum de his mi
seris tui: sed plecta es super faciē terre in abie
ctione anime tue: in die qua nata es. Transiens
aut̄ per te: vidi te conculatum in sanguine tuo:
et dixi tibi cū esses in sanguine tuo. Vnde. Dixi in
quā tibi in sanguine tuo. Vnde. multiplicataz q̄si
germē agri dedi te. et multiplicata es. et grandis
effecta. et ingressa es et puenisti ad mundū mul
ebre. Elbera tua intumuerūt. et pilus tuus germe
nauit et eras nuda et cōfusione plena. et transiū
p te et vidi te: et ecce tempus tuū. tempus aman
tiū. et expandi amictū meū sup te. et operui igno
miniā tuā. et iuraui tibi. et igrēsus pactū suz tecū
ait dñs deus: et sacra es mihi: et laui te aq. et emun
davi sanguinē tuum ex te. et vnni te oleo. et vestiū te
discolorib⁹: et calciani te hyacitho. et cinxi te byssō
et indui te subtilibus: et ornati te ornamēto. et de
di armillas in manibus tuis: et torquez circa col
lum tuum: et dedi in aurem super os tuum. et cir
culos in auribus tuis. et coronam decoris in ca
pite tuo. et ornata es auro et argento: et vestita es
byssō et polymito et multis coloribus: Similam
et mel et oleum comedisti et decora facta es vehe
menter nimis. et profecisti in regnum. et egressum
est nomen tuum in gentes propter speciem tuam
quia perfecta eras in decoro meo quem posueraz
super te dicit dominus deus. et habens fiduciaz
in pulcritudine tua fornicata es in nomine tuo. et
exposuisti fornicationem tuam omni transeunti:
vt eius fieres. et sumens de vestimentis meis fe
cisti tibi excelsa hincin de consulta: et fornicata es
super eis: sicut nō est factum. neqz futurum est. et
tulisti vasa decoris tui d̄ auro meo et argēto meo
que dedi tibi: et fecisti tibi ymagines masculinas
et fornicata es in eis. et sumpsisti vestimenta tua
multicoloria. et operuisti illas. et oleum meum et
thymiana meum posuisti coraz eis. et panez meū
quē dedi tibi similā et oleū et mel qb⁹ enutriū te.
posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis.

Ezechiel.

Lupanar
Et factum est ait dominus deus et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi. et immolasti eis ad denorandum. Nunquid parva est fornicatio tua. Immolasti filios meos et dedisti illos pueris tuis. Et post omnes abominationes tuas et fornicationes non es recordata dierum adolescentie tue. quando eras nuda et confusione plena. concubata in sanguine tuo. et accidit post omnem malitiam tuam. ve ve tibi. ait dominus deus. et edificasti mihi lupanar. et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. Ad omne caput vie edificasti signum prosti tutionis tue. et abominabilem fecisti decorum tuum et dividisti pedes tuos omni transiunti et multiplicasti omnes fornicationes tuas. et fornicata es cum filius egypci vicinis tuis magniarum carnium et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. ecce ego extendam manum meam super te et auferam iustificationem tuam. et dabo te in animas odientium te filiarum palestinarum. qui erubescunt in via tua scelerata. et fornicata es in filiis assyriorum eo quod necedum fueris explerat. et postquam fornicata es nec sic es faciata. et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanae cum chaldeis et nec sic es faciata es. In quo mundabo cor tuum ait dominus deus cum facias omnia hec opera mulieris meretricis et pacis: Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis vie et excelsum tuum fecisti in omni platea. Nec facta es quasi me retrix fastidio augens premium. sed quasi mulier adulterata que super virum suum inducit alienos. Omnipotenter meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis. et dona donabas eis. ut intrarent ad te vndeque ad fornicandum tecum. Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis. et post te non erit fornicatio. In eo enim quod dedisti mercedes et mercedes non accepisti. factum est in te contrarium. Propterea meretricis audi verbum domini. Hec dicit dominus deus Quia effusum est es tuus. et renelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos. et super idola abominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis. ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es. et omnes quos dilexisti cum vniuersis quos oderas: et congregabo eos super te vndeque. et nudabo ignominiam tuam coram eis. et videbunt oculi turpitudinem tuam et indicabo te iudicium adulterarum et effundentium sanguinem. et dabo te in sanguinem furoris et zeli. et dabo te in manus eorum. et destruunt lupanar tuum. et demolientur prostibulum tuum. et denudabunt te vestimentis tuis: et auferant uasa decoris tui. et derelinquent te nudam plenamque ignominiam. et adducent super te multitudinem et lapidabunt te lapidibus. et trucidabunt te gladius suis. et comburent domos tuas igni. et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimorum. et desines fornicari: et mercedes ylra

non habbis: et requiesceret indignatio mea in te. et auferetur zelus mens a te. et quietus cam nec irascatur amplius eo quod non recordata fueris die rum adolescentie tue. Et prouocasti me in omnibus his. Quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi. ait dominus deus. et non feci iuxta scelera tua in omnibus abominationibus tuis. ecce omnis qui dicit vulgo puerum in te affuerit illud dicens: Sicut mater ita et filia eius. Filia matri tue es tu. que proiecit virum suum et filios suos: et soror sororum tuarum que piecere runt viros suos et filios suos. Et ater vester et thea et pater vester amoreus. et soror tua maior samaria. ipsa et filie eius que habitat ad sinistram tuam. Soror autem tua minor te. que habitat a destra tuis sodoma et filie eius. Sed nec in viis earum ambulasti neque per scelera earum fecisti. Nam nullus minus pene sceleratoria fecisti illis in omnibus viis tuis. Villo ego dicit dominus deus: quod non fecit sodoma soror tua ipsa et filie eius sic fecisti tu et filie tue. ecce hec sunt iniquitas sodomie sororis tue superbia saturitas panis. Et abundantia et ocium ipsius et filiarum eius. et manu egeno et pauperi non porrigebant et eleuante sunt et fecerunt abominationes coram me et abstuli eas sicut vidisti. et samaria dimidium peccatorum tuorum non peccauit. sed viceps eas sceleribus tuis et iustificasti sorores tuas in omnibus abominationibus tuis quas operata es. ergo et tu porta confusione tuam qui viceps sorores tuas peccatis tuis sceleratus es ab eis: Iustificate sunt enim a te. ergo et tu confundere et porta ignominiam tuam: quia iustificasti sorores tuas. et perturbare restituens eas conuersione sodomorum cum filiabus suis. et conuersione samarie et filiarum eius. et convertam reuersiōnem tuam in medio earum ut portes ignominiam tuam. et confundaris in omnibus que fecisti per solans eum. et soror tua sodoma et filie eius reuertentur ad antiquitatem suam. et samaria et filie eius reuertentur ad iniquitatem suam. et tu et filie tue reuertemini ad iniquitatem vestram. Non sunt autem sodoma soror tua audita in ore tuo i die superbie tue anque reuelares malitia tua sicut hunc te porre in opprobriu filiarum syrie. et canticum in circuitu tuo filiarum palestinarum quod abiuntem te per gyrum. Scelus tuus et ignominiam tuam tu portasti ait dominus deus. Quia hec dicit dominus deus. et faciam tibi sicut desperasti iumentum ut irritum faceres pactum et recordabor: ego pacti mei tecum in diebus adolescentie tue: et suscitabo tibi pactum semperitnum. et recordaberis viarum tuarum. et consideris cum receptoris sorores tuas te maiores cum minoribus tuis. et dabo tibi eas in filias: sed non ex pacto tuo: et suscitabo ego pactum meum tecum et scies quia ego dominus ut recordaris et suscitaris et non sit tibi ultra aperire os per suscitione tua cum placatus tibi fueris in omnibus que fecisti. ait dominus deus.

Ezechiel.

Le factū est verbum dñi ad me dicēs: Fili hominis. propone enigma et narra parabolā ad domū israel: et dices. Hec dicit dñs deus: Aqla grandis. magnarū alarū. longo mēbrov ducu. plena plumis et varietate. veit ad libanū et tulit medullaz cedri. Summitatē frō diū eius australis: et transportauit eam in terram chanaan: in vībe negociatorū posuit illaz: et tulit de semine terre et posuit illud in terra p semine: vt firmaret radicez sup aquas multas. In super fice posuit illud. Cumq; germinasset crevit in vine am latiore. humili statura. respicientib; s ramis eius ad eam et radices eius sub illa erant. Facta est ergo vinea. et fructificauit in palmitez: et emisit ppagines. et facta est aquila altera grandis: magnis alis. multisq; plumis. et ecce vinea ista quasi mittēs radices suas ad eam: palmitez suos exten dit ad illā vt irrigaret eam de areolis germis sui que in terra bona sup aquas multas plantata ē vt faciat frondes et portet fructū: vt sit in vineaz grādē. **Dic:** Hec dicit dñs deus. ergo ne pspera bit? Non radices eius euellat et fructus eius di stringet: et siccabit oēs palmitez germinis eius et aresceret: et non in brachio grandi neq; in populo multo: vt euelleret eam radicibus: ecce plantata ē ergo ne pspera bit? Non cū tetigerit eaz vetus vrens siccabit. et in areis germinis sui aresceret: et factum est verbū domini ad me dicēs: Dic ad domū exasperantem. Nescitis quid ista significant? **Dic:** ecce veniet rex babylōnis in hierusalē: et assu met regem et pncipes eius et adducet eos ad se ipsum in babylonem. et tollet de semine regni: sic retq; cum eo sedus: et ab eo accipiet iusuranduz. Sed et fortis terre tollet vt sit regnum humile et nō elevetur: sed custodiat pactum eius et seruiet illud. Qui recedens ab eo misit nūcios in egyptū vt daret sibi equos et populū multum. Hungd psperebitur vel consequebit salutem qui fecit hec et qui dissoluit pactum: nunquid effugiet? Vnuo ego dicit dominus deus: quoniam in loco regis qui constituit eum regem cuius fecit irrūtū iuramentum et soluit pactum quod habebat cum eo in medio babylonis morietur. et non in exercitu grandi. neq; in populo multo faciet contra eum pharao prelūm in iactu aggeris et in extremitate vallorū: vt iterficiat animas multas. Spreuerat enim iuramentum vt solueret sedus: et ecce dedit manū suā. et cum omnia hec fecerit non effugier: Propterea hec dicit dominus deus: Vnuo ego quoniam iuramentum quod spreuit et sedus quod p̄uaricatus est. ponā in caput eius. et expandā sup cū rete meū et cōprehēde in sagena mea: et odducam eū in babylonē et iudicabo eū ibi in p̄uaricatiōe qua despexit me. et oēs p̄fugi eius cū vniuersō agmine suo gladio cadēt. Residui aut in oēs ventū diligēt. et scietis q; ego dñs locutus. **Hec dicit dñs de⁹.** et sumā ego de medulla cētri sublimis. et ponā de vertice ramoz ei⁹ tenerū

dispgā et plantabo sup móte excelsū et eminētem In móte sublimi israel plātabo illud: et erūpet in germē et faciet fructū et erit in cedrū magnam. et habitabūt sub ea oēs volucres. et vniuersū volatilē sub vmbra frondiū eius nidificabit. et scient omnia ligna regionis q; ego dominus humilia ui lignū sublimē. et exaltaui lignū humile. et secā ui lignū viride: et frondere feci lignū aridū. ego dñs locutus sum et feci.

XVIII.

Lfactus est sermo domini ad me dicens ¶ dicitur fundis ad alium Quid est q; inter vos parabolam virtus in prouerbiorū istud in terra israel dicentes: Patres comedērunt vuam acerbam. et dentes filiorum obstupescūt: Vno ego dicit domin⁹ deus: si erit vltra vobis parabola hec in prouerbiorū in israel. ecce omnes anime mee sunt. Ut anima patris ita et anima filii mea est. Anima que peccauerit: ipsa morietur. et vir si fuerit iustus et se cerit iudicium et institutam. in montibus nō comedērit. et oculos suos nō leuauerit ad idola domus israel. et vxorem proximi sui non violauerit. et ad mulierem menstruatam non accesserit. et hominē non contristauerit. pignus debitori reddiderit. pum nihil rapuerit. panem suū esuriēti dederit et nudū operuerit vestimento: ad vſurā non cōmodauerit: et amplius non accepert. ab iniqiuitate auerterit manū suā et iudicū verū fecerit inter virum et virum: et in p̄ceptis meis ambula uerit. et iudicia mea custodierit vt faciat veritatez hic iustus est. Vita viuet: ait dñs deus. q; si genu erit siliū larronem effundentem sanguinem. et se cerit vnu de istis. et hec quidem oia nō facientez sed in montibus comedētem. et vxorem proximi sui polluentem. egenum et pauperē cōtristantem. rapientē rapinas. pignus nō reddentē. et ad idola leuantē oculos suos. abominationē facientem ad vſurā dantem. et amplius accipientem: nunquid viuet? Non viuet. Cum vniuersa hec detestanda fecerit: morte morietur. Sanguis eius in ipso erit. q; si genuerit siliū q; vidēs oia pcta p̄fis sui q; fecit: timuerit et nō fecerit simile eis: sup mótes nō comedērit. et oculos suos nō leuauerit ad idola dom⁹ isrl. et vxore proximi sui nō violauerit. et virū nō rapuerit. panē suū esuriēti dederit. et nudū operuerit vestimento. a pauperis inuria auerterit manū suā. vſurā et supabūdantiā nō accepert. et iudicia mea fecerit et in p̄ceptis meis abulaverit: h nō moriet in iniqitate patris sui. sed vita viuet. Pater eius q; calūmat⁹ est. et viz fecit fratri. et mālū opat⁹ est in medio ppli sui ecce mortuus est in iniqitate sua. et dicitis: Quare non portabit filius iniqitatem patris? Eidelicet q; filius iudicū et iustitiam operatus est: omnia precepta mea custodivit et fecit illa. vita viuet. Anima que peccauerit ipsa moriet. Filius nō portabit iniqitatem patris. et pater nō portabit iniqitatem filii. Justitia iusti sup eū erit: et impietas impū erit super eū.

Ezechiel.

Si autem impius egerit penitentiam ab oibus peccatis suis que operatus est et custodierit omnia precepta mea et fecerit iuditium et iustitiam. vita viuet et non morietur. Hinc iniquitatuz eius quas operat⁹ est non recordabor. In iustitia sua quam operatus est. viuet. Numquid voluntatis mee est mors impii dicit dominus de⁹ et non ut convertatur a viis suis et vinat. Si autem auerterit se iustus a iustitia sua. et fecerit iniquitatem sicut omnes abominationes suas quas operari sollet impius. nunquid viuet? Omnes iusticie eius quas fecerat non recordabuntur. In prevaricatione qua prevaricatus est. et in peccato suo quod peccauit. in ipsis morietur. Et dixistis. Non est equa via domini. Audite ergo dom⁹ israel. Numquid viam non est equa. et non magis vie vestre praeve sunt. Cum enim auerterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniquitatem. morietur in eis. In iustitia quam opatus est morietur. et cum auerterit se impius ab impietate sua quam opatus est et fecerit iuditium et iustitiam. ipse animam suaz vivificabit. Consideras enim et auertens se ab oibus iniquitatibus suis quas operatus est vita viuet et non morietur. et dicunt filii israel: Non est equa via domini. Numquid vie mee non sunt eque donus israel. et non magis vie vestre praeve. Ne circa vniuersitez iuxta vias suas iudicabo dom⁹ israel. ait d⁹ n⁹ deus. Conuertimini et agite penitentiaz ab omnibus iniuratibus vestris: et non erit vobis in ruinam iniugis. Proiicie a vobis oes iniquitates vestras in quibus p⁹ uaricati es: et facite vobis nouum et spiritum nouum. et quare moriemini dom⁹ israel: Quia nolo mortem morientis dicit d⁹ n⁹ de⁹ Reuertemini et viuite.

XIX.

Tu fili hominis assume planctuz super principes isrl: et dices. Quae mater tua leena inter leones cubauit? In medio leuicoru enutriuit catulos suis. et edidit vnu de leuiculis suis: leo factus est et didicit capere predaz hominēqz comedere. et audierunt de co⁹ gētes: et non absqz vulneribus suis cuperūt euz: et addidire rūt eū in catenis in terra egypti. Que cū vidiss qm̄ infirmata est et perit expectatio ei⁹: tulit vnu de leuiculis: leonē constituit eū. Qui incedebat inter leones. et factus est leo et didicit p⁹da capere et homines deuorare: didicit viduas facere et ciuitates earū in desertuz adducere. et desolata est terra et plenitudo eius a voce rugitus illi⁹. et conuenerunt aduersus eū gētes vndiqz de puincis et expanderūt super eū rete suuz. In vulneribus earū captus est et miserunt eū in caueam. In catenis adduxerūt eū ad regē babylonis miserunt qz eum in carcere. ne audiref vox eius ultra sp̄ motes israel. Alter tua quasi vinea in sanguine tuo: super aquam planta est. Fruct⁹ eius et frōdes eius crenerūt ex aquis multis: et facti sunt ei vige solide in sceptrā dominatiū. et exaltata est statura eius inter frondes. et vidit altitudinem suaz

in multitudine palmituz suorū et euulsa ē in ira in terrāqz projecta. et vetus yrē siccauit fructū eius marcerūt et arefacte sunt virge robosus ei⁹: Ignis comedit eā. et nunc transplātata ī debum in terra invia et sitiens. et egressus est ignis de virga ramorū eius. qui fructum ei⁹ comedit. et non fuit in ea virga fortis sceptrum dominatiū Planetus est. et erit in planetum.

XX

Factum est in anno septimo. in quinto in decima mēsis. venerunt uiri de senioribus israel ut interrogarent dominum. et sederunt corā me. et factus est sermo domini ad me dices Fili hominis loquere seniorib⁹ israel et dices ad eos. Hec dicit d⁹ n⁹ deus. Numquid ad interrogandū me vos yeistis: Vino ego: qz nō rūdebo vobis ait domin⁹ de⁹. Si iudicas eos: si iudicas fili hominis. Abominationes patrū eorū on⁹ de eis. et dices ad eos. Hec dicit domin⁹ deus In die qua elegi israel et leuaui manum meam p⁹ stirpe dom⁹ iacob et apparui eis ī terra egypti et leuaui manū meā p⁹ eis dices ego d⁹ n⁹ de⁹ vī in die illa leuaui aīaz meā p⁹ eis ut educerē eos ī terra egypti ī terrā quā puderaū eis flūtē lacte et melle. que est egregia inter omnes terras. et dixi ad eos. Tnusquisqz offensiones oculorū suorū abiuit et in idolis egypti nolite pollui. ego d⁹ n⁹ deus vester. et irritaverunt me nolueruntqz me audire. Tnusquisqz abominationes oculorū suorū non piecit nec idola egypti reliquerūt. et dixi ut effunderem indignationem meā super eos et ī plerem iram meā ī eis ī medio terre egypti. et feci propter nomen meum. ut non violaretur coram gentibus in quā medio erant et inter qz apparui eis ut educerem eos de terra egypti. Eieci ergo eos de terra egypti et eduxi eos ī desertū. et dedi eis precepta mea et iuditia mea ostēdi eis. qz faciens homo viuet ī eis. Insper et sabbata mea dedi eis ut esset signum inter me et eos et scirent qz ego d⁹ n⁹ sacrificans eos. et irritauerunt me domini israel in deserto. in preceptis meis non ambulauerunt. et iudicia mea piecerūt que faciens homo viuet ī eis. et sabbata mea violauerant vehementer. Dixi ergo ut effunderem furore meum super eos ī deserto. et consumerem eos. et feci ppter nomē meum. ne violaretur coram gentibus: de quibus eieci eos ī conspectu earuz. ego igitur leuaui manum meā sup eos ī deserto ne inducerē eos ī terrā quā dedi eis flūtē lacte et melle p⁹ciuaz terraz oīum: qz iudicia mea piecerunt. et in p⁹ceptis meis nō ambulauerunt. et sabbata mea violauerunt. Post idola enī cor eo rum gradiebat. et pepcrebat oculus meus sup eos ut nō interficerē eos: nec cōsumpsi eos ī deserto. Dixi autem ad filios eorū ī solitudine. In p⁹ceptis patrum vestrop⁹ nolite incidere: nec iudicia eorū custodiatis nec ī idolis eorū polluam. ego d⁹ n⁹ deus vester. In p⁹ceptis meis ambulate: et indiciā mea custodite et facite ea et sabbata mea san-

Ezechiel.

etificate ut sit signum inter me et vos. et sciatis quia ego dominus deus vester. et exacerbauerit me filii et in preceptis meis non ambulauerunt et iudicia mea non custodierunt ut facerent ea quae cum fecerunt homines viuent in eis. et sabbata mea violauerunt. et comminatus sum ut effundere furorem meum super eos: et ipsorum iras me am in eis in deserto. Auerte autem manum tuam. et feci propter nomen meum. ut non violaretur coram gentibus. de quibus eieci eos in oculis earum. Iterum leuavi manum meam in eos in solitudine ut dispigerem illos in nationes. et vestigiarum in terras: eo quod iudicia mea non fecissent. et precepta mea reprobassent: et sabbata mea violassent. et post idola patrum suorum fuissent oculi eorum. ergo et ego dedi eis precepta non bona. et iudicia in quibus non viuent: et pollui eos in munib[us] suis cum offerent o[ste]r[um] apit vulnus propter delicta sua: et scient quod ego dominus. quoniam obire loqueretur ad dominum israel fili hominis. et dices ad eos: Hec dicit dominus deus: Adhuc et in hoc blasphemauerunt me patres vestri cum sprevissent me cōtempnantes. et induxerunt eos in terram super quam leuavi manum meam ut darem eis. Viderunt omnem collem excelsum. et o[ste]r[um] lignum nemorosum. et imolauerunt ibi victimas suas et dederunt ibi irritationem oblationis sue. et posuerunt ibi odorem suavitatis sue. et libauerunt libationes suas. et dixi ad eos. Quid est excelsus: ad quod vos ingredimini: et vocatus est nomen eius excelsus usque ad hanc die. Propterea dic ad dominum israel Hec dicit dominus deus: Certe in via patrum vestrorum vos polluimus. et post offendicula eorum vos fornicabimini. et in oblatione donorum vestrum. cum traducitis filios vestros per ignem vos polluimini in oibus idolis vestrum usque hodie: et ego non redibo vobis dominum israel. Huius ego dicit dominus deus: quod non redibo vobis neque cogitatio metus vestre fiet dicetum. erit sicut gentes et sicut cognationes terre: ut colamus ligna et lapides. Huius ego dicit dominus deus. quoniam in manu forti et in brachio extero et in furore effuso regnabo super vos. et educarum vos de populis. et congregabo vos de terris in quibus dispersi estis. In manu valida et in brachio extero et in furore effuso regnabo super vos et adducarum vos in desertum populorum: et iudicabor vobiscum ibi facie ad faciem. Sicut iudicasti aduersorum pres vestrum in deserto terre egypci: sic iudicabo vos. dicit dominus: et subiiciarum vos feci propter meo: et inducarum vos in vinculis federis. et eligimus de vobis transgressores et impios. et de terra incolatam eorum educarum eos. et terram israel non ignorabimur. et scietis quod ego dominus. et vos dominus israel hec dicit dominus deus. Singuli post idola vestra ambulate et seruite eis. quod si et in hoc non audieritis me. et non meum servum pollueritis ultra in munib[us] vestris et in idolis vestris in monte sancto meo. in monte excelsissimo israel ait dominus deus. ibi seruiet mihi omnis dominus israel: omnes in qua in terra in qua placebunt mihi. et ibi quoniam primitias vestras: et initium deciarum vestrum in omnibus sanctificatis vestris. In odore suavitatis suscipi am vos. cum eduxero vos de populis et congrega

uero vos de terris in quas dispersi estis: et sanctificabor in vobis in oculis nationum. et scietis quod ego dominus cum eduxero vos de terra israel: in terra propter qua leuavi manum tuam. ut dare eam proximam vestris. et recordabimini ibi viarum vestrum et omnium scelerum vestrorum quibus polluti estis in eis: et displicebitis vobis in conspectu vestro in omnibus malitiis vestris quas fecistis. et scietis quod ego dominus cum bene fecero vobis propter nomen meum. et non sum vias vestras malas neque sum scelerum vestrum pessima dominus israel: ait dominus deus: et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis. pone faciem tuam protra viam australi et stilla ad africam. et propheta ad saltum agri meridiani. et dices saltui meridiani: Audi verbum domini Hec dicit dominus deus. ecce ego succedam in te ignem et comburam in te o[ste]r[um] lignum viride et o[ste]r[um] lignum aridum. Hoc extingue flama successio[n]is. et comburemus in ea omnis facies ab austro usque ad aquilonem. et videbit universa caro quod ego dominus succedi eas: nec extinguitur: et diri. A-a-a. domine deus. Ipsi dicit ad me. Hoc quod non per parolas loquutus es?

XXI.

L factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis: pone faciem tuam ad hierusalem et stilla ad sanctuarium et propheta protra humum israel. et dices terra israel: Hec dicit dominus deus. ecce ego ad te. et euicias gladii mei de vagina sua: et occidam in te iustum et impium. Pro eo autem quod occidi in te iustum et impium: idcirco egrediebas gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro usque ad aquilonem: ut sciat omnis caro quod ego dominus eduxi gladium meum de vagina sua irreuocabiliter. et tu fili hominis ingemisces in contritione laborum. et in amaritudinibus ingemisces coram eis. Usque dixerint ad te. quare tu gemis: dices. Pro auditu quod veles et tabescet omne cor: et dissoluatur universa manus et infirmabitur omnis spiritus et percutient genua fluent aqua. ecce venit. et fieri ait dominus deus: Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis. propheta et dices: Hec dicit dominus deus. Loquerere. Gladius gladius exacutus est et limatus. Et cedat victimas exacutus est. ut splendeat limatus est. Qui moues sceptrum filii mei succidisti o[ste]r[um] lignum. et dedi eum ad levigandum ut teneas manu. Iste exacutus est gladius: et iste limatus est in manu interficiens. Clama et vulula fili hominis quia hic factus est in populo meo: hic in cunctis ducibus israel qui fugerant. Gladio traditus sunt cum populo meo. Idcirco plaudere super femur quod perbutus est: et hoc in sceptrum subuerterit. et non erit dicit dominus deus: Tu ergo fili hominis propheta et percutere manu ad manum. et duplicitur gladius ac triplicetur gladius interfectorum. Hic est gladius occisionis magne qui obstupefcere eos facit et cor de tabescere et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorum dedi conturbationem gladii acuti et limati ad fulgendum: amicti ad cedem. exacerbe yade ad dexteram sine ad sinistram: quoque faciei tue est appetitus. Quoniam et ego plaudam

3

aaa

3 felix frater domini

Ezechiel.

nu ad manum. et implebo indignationem meas.
Ego domin⁹ locutus sum: Et factus est fīmō dñi
ad me dicere. Et tu fili hominis pone tibi duas
vias: ut ueniat gladi⁹ regis babyloni⁹. De ter-
ra vna egredientur ambo. Et mane capiet come-
cturā in capite vie ciuitatis conicit. Uiam pōes
vt ueniat gladius ad rabbath filio⁹ ammō et ad
iudam in hierusalem munitissimā. Stetit enī rex
babylonis in biuio in capite duarū viarū diuisio-
nem querens. cōmīscens sagittas. Interrogauit
idola: exta consuluit. Ad dexteram ei⁹ facta est di-
uinitati sup heirusalem. ut ponat arietes ut ape-
riat os in cede. vt eleuet vocem in v lulatu ut po-
nat grieres contra portas ut cōportet aggerem.
vt edificet munitiones. Eratq; q̄si consilens fru-
stra oraculum in oculis eoz: et sabbato m̄z oīuz
imitans. Ipse autē recordabitur iniquitatis ad ca-
piendū. Idcirco hec dicit dñs de⁹. Pro eo q̄ re-
cordati estis iniquitatis v̄re et reuelatio⁹ precari-
cationes vestras: et apparuerūt peccata v̄ra in
omnib⁹ cogitationib⁹ vestris. Pro eo iniquaz q̄
recordati estis manu capiemini. Tu autē pphane
impie dux israel cuius venit dies i tpe iniquitatis
p̄finita: hec dicit domin⁹ de⁹. Inser cydarin tol-
le coronam. Nonne hec est que humilem sbleua-
nit. et sublīmez humiliavit. Iniquitatem: iniquita-
tem. iniquitatem: ponā eam. Et h̄ non factum ē do-
nec remiret cuius ē iuditū. et tradam ei. et tu fili
hominis propheta et dic. Hec dicit domin⁹ de⁹
ad filios ammon. et ad epprobiū eoz. Et dices:
Mucro . mucro enagina te ad occidendū: luma-
te. vt interficias et fulgeas. cum tibi viderentur
vana et diuinarentur mendacia. ut dareris sup
colla vulnerator̄. impioz quoz velet dies in tem-
pore iniquitatis p̄finita. Reuertere ad vaginā tuaz
in locū in quo creat⁹ es. In terra nativitatistue
indicabo te. et effundaz sup te indignationē meā
In igne furoris mei susciabo in te: dabo q̄ te in
manus hominum insipientiū et fabricantiū inte-
ritum. Igni eris eib⁹. Sanguis tu⁹ erit in medio
terre. obliuioni traderis. q̄ ego dñs locut⁹ fū
XXII
T factum ē v̄bum dñi ad me di-
cens. Et tu fili hoīs nōne iudicas ciuita-
tem sanguinem. ondīs ei omnes abhomi-
nationes tuas: et dices: Hec dicit dominus deus
Cuitas effundens sanguinē in medio sui. vt vēi
at tempus eius et que fecit idola xtra se metiāz
ut pollueretur. In sanguine tuo qui a te estusus
est deliquisti. et in idolis tuis que fecisti polluta
es. et appropinquare fecisti dies tuos. et adduci-
sti tempus annorū tuorū. Propterea dedit te op-
probriū gentibus et irrisioñem vniuersis terris
que iuxta sunt et que pīocul a te. Triumpha-
bunt de te. sordida. nobilis. grandis iterū. ecce
principes singuli in brachio suo fuerūt in te ad ef-
fūdēdū sanguinem p̄rem et matrē contumelius
afficerunt in te. Adueniam calumniati sunt in me-
dio tui pupillum et viduam contrastauerunt apō

te. sanctuaria mea sprenistis. et sabbata mea pol-
luistis. Viri detractores fuerunt in te ad effundē-
dū sanguinem et sup montes comederūt in te:
seculis operati sunt in medio tui. Verecūdiora pa-
tris discooperuerunt in te: iniūditiam mensura
te humiliauerunt in te. et vniuersi quisq; in uxorez p-
ximi sui operatus ē abominationē. et socer nu-
rum suum polluit nepharie: frater sororem suam
runt ad effundendum sanguinem. vslurā et super
calumnias baris. meiq; oblita es dicit dñs deus.
Ecce complosi manus meas super avaritiam tuā
quam fecisti: et super sanguinem q̄ effusus est in
medio tui. Aliquid suslinebit cor tuū. aut preua-
lebunt manus tue in dieb⁹ quos ego faciam tibi.
ego domin⁹ locutus sū et faciam. et dispergā te i
nationes et ventilabo te in terras. et desiccare sa-
ciam immunditiam tuam a te. et possidebo te
in conspectu gentium: et scies q̄ ego dñs. et scī
est verbū dñi ad me dicens. Fili hominis verla ē
mibi domus israel in scoriā: Q̄ es isti es et stan-
nū et ferrum et plumbum in medio fornacis. sco-
ria argenti facti sunt: Propterea hec dicit dñs
de⁹. eo q̄ versi estis omnes in scoriā: propterea
ecce ego congregabo vos in medio hierusalem
cōgregatione argenti et eris et stāni et ferri et plū
conflandum. Sic congregabo in furore meo et i
ira mea et requiescā: et collabo vos et congrega-
bo vos et succendā vos in igne furore mei et co-
flabimini in medio ei⁹: ut conflabimini argentum i me-
dio fornacis. sic eritis in medio eius. et scieris q̄
ego domin⁹ cū effuderim indignationem meam
super vos. et factum est verbum domini ad me di-
cens. Fili hominis. dic ei. Tu es terra imunda et
non compluta in die furoris. Coniuratio pphē-
tarum in medio ei⁹. Sicut leo rugiens rapiens
q̄ p̄dam animas devorauerit. opes et preciū ac-
cepserunt viduas ei⁹ multiplicauerunt in medio
illius. Sacerdotes eius contempserunt legē me-
iū pphānum nō habuerūt distatiam: inter pollutū
et mundū nō intellexerūt. et a sabbatis meis auer-
terunt oculos suos et coinqnabar in medio eorū
Prīcipes ei⁹ in medio illi⁹ q̄si lupi rapientes pre-
dam: ad effundendum sanguinem et ad pēdēas
animas et auare sectanda lucra. pphē autem ei⁹
liniebant eos absq; temperamento vidētes vanā
deps. cū dñs non sit locut⁹. Opulī terre calum-
niantur calumniam et rapiebant violenter cō-
mebant calumnia absq; iudicio. Et quesui dñs
virum qui interponeret sepem. et staret opposi-
tus contra me p terra ne dissiparem eā et nō in-
veni. Et effudi sup eos indignationem meam et
in igne ire mee consumpsi eos. Uiam eorum i ca-

put eoz reddidi ait dominus deus. •XXIII.
 Factus est sermo domini ad me dicēs: Fili
 e hois: due mulieres filie māris vni^o fuerūt
 et fornicatae sunt in egypto. In adolescentia
 sua fornicatae sunt. Ibi subacta sunt vbera ea
 rū et fracte sunt māme pubertatis earū. Non una
 aut̄ eaz oolla maior et oolibā soror eius minor. et
 habui eas et peperūt filios et filias. Porro earū
 noia. samaria oolla. et hierālm oolibā. Fornicata ē
 igī sup me oolla et insaniuit in amatores tuos i
 assyrios p̄pinqantes. vestitos hyacintho. p̄nci
 pes et magistratus. iuuenes cupidinis. vniuersos
 equites et ascensores equoz. et dedit fornicatiōes
 suas sup eos electos filios assyrioz vniuersos. et
 in omnibus in quos insaniuit in immunditius eoz
 polluta est. Insup et fornicatiōes suas q̄s habue
 rat in egypto nō reliquit. Nam et ille dormierūt
 cū ea in adolescentia sua. et illi cōfregerunt vbera
 pubertatis eius: et effuderunt fornicationē suam
 sup eaz. Propterea tradidi eam in manus ama
 torum suorum: in manus filiorum assur super quorum in
 sanuit libidine. Ipsa discoopuerūt ignominiam
 eius: filios et filias eius tulerūt. et ipsam occide
 rūt gladio. et facte sunt famose mulieres: et iudi
 cia ppetrauerunt in ea. Quod cum vidisset soror
 eius oolibā: plus q̄z illa insanuit libidine. et for
 nicationē suam super fornicationē sororis sue ad
 filios assyrioz prebuit impudenter: ducibus et
 magistratibus ad se venientibus indutis veste
 varia: equitibus qui vectabantur equis. et ade
 scēntibus forma cūctis egregia. et vidi q̄ polluta
 esset via vna ambarū. et auxit fornicationes suas
 Cumq̄ vidisset viros depictedos in pariete ymagi
 nes chaldeoz exp̄ssas coloribus. et accinctos bat
 theis renes. et tyaras tintas in capitibus eorum
 formam ducum omnium. similitudinem filiorum ba
 bylonis terreq̄z chaldeorum in qua orti sunt. insa
 niuit super eos concupiscentia oculorum suorum
 et misit nuncios ad eos in chaldeam. Cumq̄ veni
 ssent ad eam filii babylonis ad cubile māmarum
 polluerūt eam stupris suis: et polluta est ab eis. et
 saturata est anima eius ab illis. Denudauit quo
 q̄ fornicationes suas. et discoopuit ignominiam
 suam. et recessit anima mea ab ea: sicut recesserat
 anima mea a sorore eius. Multiplicauit enim for
 nicationes suas recordans dies adolescentie sue
 quibus fornicata est terra egypti. et insaniuit libi
 dine super cōcubitum eorum quoniam carnes sūt
 vt carnes asinorum. et sicut fluxus equorū flux
 eorum. et visitasti scelus adolescentie tue: quando
 subacta sunt in egypto vbera tua. et fracte sunt
 māme pubertatis tue. Propterea oolibā hec di
 cit dominus deo: ecce ego succitabo omnes ama
 tores tuos contra te de quibus satiata est anima
 tua. et congregabo eos aduersum te in circuitu
 filios babylonis. et vniuersos chaldeos. nobiles
 tyramosq̄z et p̄ncipes. omnes filios assyriorum
 iuuenes forma egregia. duces et magistrat̄. vni

uersos p̄ncipes principum. et nos iatuſ ascensores
 equoz. et veniēt sup te instructi curru et rota: mul
 titudo populoz. Louca et clypeo et galea armabū
 tur cōtra te vndiq̄z. et dabo coraz eis iudicū. et u
 dicabūt te iudicus suis. et ponā zelū meum in te
 quem exercēt tecū in furore. Nasuz tuū et queres
 tuas p̄cidēt. et q̄ remanserūt gladio cōcidēt. Ipsa
 filios tuos et filias tuas capiēt: et nouissimū tuū de
 uorabit igni. et denudabūt te vestimentis tuis. et
 tollēt vasa glorie tue. et requiescere faciā scel̄ tuū
 de te. et fornicationē tuā de terra egypti. Nec leua
 bis oculos tuos ad eos. et egypti non recordabe
 ris ap̄li: q̄z hec dicit dñs deus: ecce ego tradam
 te in man̄ eoz quos odisti: in man̄ de qb̄ satiata
 ē aia tua. et agēt tecū in odio. et tollēt oēs labores
 tuos. et dimittēt te nudā et ignominia plenā. et tue
 labil ignominia fornicationū tuarū. Scelus tuū et
 fornicationes tue fecerunt hec tibi: q̄z fornicata es
 post gētes inter q̄s polluta es in idolis earū. In
 via sororis tue abulasti. et dabo calicē eius in ma
 nu tua. Hec dicit dñs deus. Calice sororis tue bi
 bes. p̄fundū et latum eris in derisu et in subsana
 tionem que es capacissima. ebrietate. et dolore re
 pleberis: calice meroris et tristitie calice sororis
 tue samarie. et bibes illū et epotabis usq̄ ad feces
 et fragmenta eius deuorabis. et vbera tua lacera
 bis: q̄z ego locutus suz ait dñs deus. Propterea
 hec dicit dñs deus: Quia oblitā es mei et pieci
 sti me post corpus tuū. tu quoq̄ porta scelus tuū
 et fornicationes tuas. et ait dominus ad me dicēs
 Fili hominis: nūquid iudicas oollam et oolibaz
 et annūcias eis scelerā eaz. quia adulterate sunt
 et sanguis in manibus earum: et cum idolis suis
 fornicate sunt? Insup et filios suos quos genu
 erunt mihi. obtulerunt eis ad deuorandum. Et
 et hoc fecerunt mihi. Polluerunt sanctuarū me
 um in die illa. et sabbata mea prophētaverunt.
 Cumq̄ imolarēt filios suos idolis suis. et ingredie
 retur sanctuarū meū in die illa ut pollueret illud
 etiam hec fecerunt in medio domus mee. Adi
 se runt ad viros venientes de longe: ad quos nūci
 os miserāt. Itaq̄z ecce venerūt quibus te leuasti
 et circūlūsti stibio oculos tuos et ornata es mū
 do muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo mēsa or
 nata est ante te. Thymiana meū et vnguentum
 meum posuisti super eam: et vox multitudinis ex
 ultantis erat in ea. et in viris qui de multitudine
 hominum adducebantur et veniebant de destro:
 posuerūt armillas in manibus eorum: et coronas
 speciosas in capitib̄ cop̄. et dixi ei que attrita est i
 adulteriis: Nunca fornicabitur in fornicatiōe sua
 etiam hec. et ingressi sunt ad eam: quasi ad inulie
 rem meretricem. sic ingrediebantur ad oollam et
 ad oolibaz mulieres nefarias. Viri ergo iusti sūt
 hi iudicabunt eas iudicio adulterarū et iudicio
 effundentium sanguinem: quia adulterate sunt. et
 sanguis in manibus earum. et cum idolis suis for
 nicate sunt. Hec enim dicit dñs deus. Adhuc ad

Ezechiel.

cas multitudinē et trade eās in tumultū et rapinā. et lapidentur lapidib⁹ populoꝝ et confondantur gladiis eoꝝ. Filios et filias eāq̄ interficiunt: et domos earum igne succendent. Et auferā scelus de terra. et discent omnes mulieres ne faciant sūm scelus eāꝝ. Et dabunt scelus vestrū super vos et peccata idolorum vestrorū portabitis: et scieris quia ego dñs deus.

.XIII.

¶ factū ē verbum dñi ad me in āno nono in mense decimo. decimo die mensis dicēs

Fili hois scribe tibi nomen diei huīns in qua confirmatus ē rex babylonis aduersum hie rusalem hodie et dices per proverbiū ad domū irritatricem parabolam et loqueris ad eos. Hec dicit dñs deus. Pone ollam. pone inquam et mitte in eam aquā. Longere frustra ei⁹ in ea. omnem ptem bonā. et semur et armū. electa et ossib⁹ plena. Pinguissimū pec⁹ assume: cōpone quoqz strues ossium s̄b ea. Effebuit coctio ei⁹. et dicta sunt ossa illius in medio ei⁹. Propterea hec dicit dñs deus. Ue ciuitati sanguinū dolle cuius rubigo in ea est. et rubigo ei⁹ non exiit de ea: p ptes et p ptes suas euīce eam. Non cecidit super eam sors. Sanguis enim ciuius in medio eius est. sup lymphidissimā petram effudit illū. Non effudit illam sup terram vt possit operiri puluere. vt superiducerē indignationē meam et vindicta vī cīserer. Dedi sanguinem ei⁹ super petrā lymphā dissimilā ne operiretur. Propterea hec dicit dominus deus. Ue ciuitati sanguinū: ciuius ego grandem faciam pīrā. Longere ossa. que igne su ecendam. Consumētur carnes. et coqual vniuersa ppositio. et ossa tabescēt. Pone quoqz eā su per prunas vacuam vt incalescat et liquefiat es ei⁹: et cōflectur in medio eius in gnamenitum eius et consumat rubigo ei⁹: Multo labore sudatū ē et non exiit de ea nimia rubigo ei⁹ neqz p igne. Immunditia tua execrabilis. qz mūdata a sordib⁹ tuis. Sed nec mūda beris prius donec quiescere faciam indignatioēz meā i te. Ego dñs locutus sum. Ueni et faciā. nō transeat: nec parca: nec placabor. Juxta vias tuas et iuxta adiuentiones tuas iudicabo te. dicit dñs. Et factum est verbū dñi ad me dicens Fili homis ecce ego tollo a te desiderabile oculorū tuorum in plaga. et non planges neqz plorabis neqz fluent lachryme tue. Ingemisci tacens mortuorū luctum non facies. Corona tua circumligata sit tibi. et calciamēta tua erūt in pedibus tuis nec amictu ora velabis. nec cibos lugentū comedes. Locut⁹ sū ḡ ad p̄plū mane et mortua est vxor mea vespere. Feciqz mane sicut p̄ceperat mibi. Et dixit ad me populus: Quare non indicas nobis quid ista significant que tu facis. et dixi ad eos. Sermo dñi factus est ad me dicens. Loquere domui israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego polluam sanctuarū meū. superbiam impērii vestri et desiderabile oculorum vīroꝝ. et super

quo pauet anima vestra. et filii vestri et filie vīre quas reliquistis gladio cadent. et facies sicut seci. H̄a amictu non velabitis. et cibos lugentū n̄ comedetis. Oroās hēbitis in capitib⁹ vestris: et calciamēta in pedib⁹. Non plangetis neqz flebitis. sed tabescetis in iniquitatibus vīris vnuſqz qz gemet ad fratrem suum. Eritqz ezechiel vobis in portētū. Juxta oīa que fecit facietis cum venerit istud: et scieris qz ego dominus deus. Et tu fili hominis ecce in die qua tollam ab eis fortitudi oculorum eorum super quo requiescunt anime eorum et filios et filias eorum in die illa cum venerit fugiens ad te vt annuntiet tibi. in die i qua illa aperietur os tuum cum eo qui fugit: et loquaris et non silebis ultra. erisqz eis in portentum. et scieris qz ego dñs.

.XXV.

¶ factus est sermo domini ad me dicens Fili hois pone faciem tuam p̄tra filios amon et pp̄habis d̄ eis. et dices filius amon Audite verbum domini dei. Hec dicit dñs deus Pro eo qz dixisti euge. euge sup sanctuarū meū quia pollutus ē et super terram israel qm̄ desolata est et super domum iuda quoniam ducti sunt in captitatem: idcirco ecce ego tradam te filius orientalibus in hereditatem et collocabūt caulas suas in te. et ponent in te tentoria sua. Ipsi comedunt fruges tuas et ipsi bibent lac tuū. Baboqz rabath in habitaculum cameloz. et filios amon in cubile decorū. et scieris qz ego dñs. Quia hec dicit dominus deus. Pro eo qz plausisti manus et p̄cuīisti pede et gauisa es extoto affectu super terram israel. Idcirco ecce ego extendam manus meā sup te et tradam te in direptionem gentium et interficiam te de populis. et perdā de terris et conteram. et scieris quia ego dñs. Hec dicit dñs deus Pro eo qz dixerūt moab et seyr. Ecce sicut omnes gentes dom⁹ iuda. idcirco ecce ego apriam humerū moab d̄ ciuitatib⁹: d̄ ciuitatib⁹ in quam eius. et de simbus eius inclytas terre beth iesuīoth et beelmeon et cariathaim filius orientis cum filiis ammon. et dabo eā in hereditatem. vt non sit ultra memoria filiorū ammon in gentib⁹ et in moab faciā iudicia. et scient qz ego dominus hec dicit dñs de⁹: Pro eo qz fecit idumea vltro linquens et vindictam expetivit de eis. Idcirco hec dicit dñs deus. Extendam manum meam super idumeam. et auferam de ea hominem et iumentum et faciam eā desertam ab austro et qui sunt iu dedan gladio cadent. et dabo vltionē meā super idumeam per manum populi mei israel et facient in edom iuxta iram meam et furore meū et scient vindictam meā dicit dñs de⁹. Hec dicit dñs de⁹: p eo qz fecerunt palestini vindictā et vti se sunt toto animo interficientes et implentes iniurias veteres. ppterera hec dicit dñs deus Ecce ego extendam manū meā super palestinōs

ad ultione domini

Ezechiel.

et interficiā interfectores. et p̄dā reliquias mariti
me regiōis: faciamq; in eis vltiones magnas ar-
guens in furore. et scient quia ego dñs. cū dedero
vindictam meam super eos. XXVI

Lfactū est in vndeclimo. anno p̄ma men-
sis: factus est sermo dñi ad me dicēs: fili-
o hoīs p̄ eo dixit tyrus de hierni: euge cō-
fracte sunt porte populoꝝ. querla est ad me. ipse
bor. deserta est: ppterā hec dicit dñs dñs. ecce
ego sup te tyre. et ascendere faciā ad te gētes mul-
tag: sicut ascendit mare fluctuans. et dissipabunt
muros tyri. et destruet tures eius. et radaꝝ pulue-
rem eius de ea. et dabo eaꝝ in lympidissimā petrā.
Siccatio sāgenarū erit in medio maris. q; ego
locutus sum ait dñs dñs. et erit in direptionem
gentibꝫ. Filie quoq; eius que sunt in agro gla-
dio interficiēt: et sciēt q; ego dñs. Quia hec di-
cit dñs deus: ecce ego adducam ad tyrum nabi-
chōhonosꝫ regē babylonis ab aquilone: regē re-
gū cū equis et curribus et equitibus et cetero pplo-
ꝝ magno. Filias tuas q; sunt in agro gladio iter-
ficiet: et circūdabit te munitiōibus et cōportabit
aggerē in gyro. et eleuabit p̄tra te clypeū: et vine-
as et arietes cōpabit in muros tuos et turreſ tuos
destruet in armatura sua. Inundatiō equorum
eius opiet te puluis eoz: a sonitu equū et rotarꝝ
et currū mouebunt muri tui. Lū ingressus fue-
rit portas tuas quasi p̄ introituz vibis dissipate:
vngulis equoz suoz conculebit omnes plateas
tuas: populā tuū gladio cederet: et statue tue nobis
les cornuēt. Vastabūt opes tuas. diripiūt negotia-
tiones tuas. et destruet muros tuos. et domos tu-
as p̄claras subvertēt: et lapides tuos et ligna tua
et puluerē tuū in medio aquaz ponēt. et quiescerē
faciā multitudinē cāticoz tuoz. et sonuꝝ citharaz
tuaz nō audies ampliꝝ. et dabo te i lympidissimā
petrā: siccatio sāgenarū eris. nec edificaberis vi-
tra: q; ego dñs locut̄ suis ait dñs deus. Hec dicit
dñs deus d̄ tyro. Nūquid nō a sonitu ruine tue:
et gemitu intersectorz tuoz cū occisi fuerint in me-
dio tui: cōmouebūt insule. et descendēt d̄ sedibus
suis oēs p̄ncipes maris. et auferēt etiū is sias. et
vestimenta sua varia abiicient et induētur stu-
po-
re? In terra sedebunt. et attoniti super repentina
casu tuo ammirabuntur. et assumētes super te la-
mentū dicēt tibi. Quō peristi que habitas in ma-
ri v̄bz inclyta: que fuisti fortis in mari cū habita-
toribꝫ tuis quos formidabāt vnuersi? Nūc stupe-
bit naues in die paucoris tui. et turbabunt insule
in mari. eo q; nullus ī gradiaſ erit te. Quia hec di-
cit dñs deus: Lū dedero te v̄bē desolatam sicut
ciuitates que nō habitāt. et addaxero sup te aby-
ssum. et operuerit te aque multe. et detraxero te cū
illis q; descēdūt in lacū ad pp̄lm sempiternū et col-
locavero in terra nouissima sicut solitudines vete-
res cū his q; deducūt in lacū et n̄ h̄iteris. Dono
cū dedero gloriā in terra vinentiū. in nihilū redi-
gam te et non eris. et requisita nō inuenis vltra

in sempiternū dicit dñs dñs. XXVII

Lfactū est verbū dñi ad me dicēs: Tu g-
e fili hoīs: assume sup̄ tyrū lamētū: et dices
tyro q; habitat in introitu maris: negoti-
ariōi pploꝝ ad insulas multas. Hec dicit dñs de-
us: O tyre tu dixisti: Perfecti decors ego sum et
in corde maris sita. Sinitimi tui q; te edificauerūt
ip̄leuerūt decorē tuū: abietibus de sanir extruse-
rūt te cū oībus tabulatis maris: cedrū de libano
tulerūt ut facerēt tibi malū: quercus de saban do-
lauerūt in remos tuos. et transtra tua fecerūt tibi
ex ebore indicio. et p̄teriola de insulis italie. By-
ssus varia de egypto texta est tibi in velū vt pone-
ref in malo: hyacinthus et purpura de insulis eli-
sa facta sunt operimētū tuū. Habitatores sidonis
et eradi fuerūt remiges tui sapiētes tui tyre facti
sunt gubernatores tui: senes biblii et p̄udētes eiꝝ
habuerūt nautas ad ministeriū varie suppellecti-
lis tue. Omnes naues maris et naute cap̄ fuerūt
in populo negotiationis tue: perse et lydi et liby-
es erant in exercitu tuo viri bellatores tui. clype-
um et galeaz suspenderūt in te p̄ ornatū tuo. Filii
aradū cuꝝ exercitu suo sup̄ muros tuos in circui-
tu. sed et pigmei qui erāt in turribus tuis pharc-
tras suas suspenderūt in muris tuis p̄ gryū. Ipi
cōplererūt pulcritudinē suā. Cartagenēses ne-
gotiatores tui. A multitudine cūtarū dūtiarū
argēto. ferro. stāno. plumboꝝ repluerūt nundi-
nas tuas. Ercia et thubal et mosoch: ipi insito-
res tui. Et acīpia et vasa erca adduxerūt populo-
tno de domo ihogorma: equos et eq̄tes et mulos
adduxerūt ad s̄p̄ tuū. filii de dan negotiatores
tui. Insule m̄lte negotiatio manū ue. Beīes cbur-
neos et p̄ebeninos commutauerūt in precio tuo
Syrus negotiatoꝝ tuus. Propter multitudineꝝ
opum tuoz. guttā et purpuras et scutulata et by-
ssus et sericū et chodchod p̄posuerūt in mercatu
tuo. Iuda et terra israel ipsi institutores tui in sru-
mēto p̄mo: balsamūz et mel et oleum et resinam
p̄posuerūt in nundinis tuis. Damascenus nego-
ciator tuus in multitudine operū tuoz in multitu-
dine diuersarū operum. in ymo pingui. in lanis
coloris optimi. Dan et grecia in mozel in nundi-
nis tuis p̄posuerūt ferrū fabrefactū: stacten et ca-
lamus in negotiatiōe tua. Be dan institutores tui
i tapetibꝫ ad sedēdū. Arabia et vnuersi p̄ncipes
cedar ipi negotiatores manus tue: cū agnis et ari-
etibꝫ et hedis venerūt ad te negotiatores tui. Vē-
ditores saba et rema ipi negotiatores tui. cuꝝ vñ-
uersis p̄mis aromatibꝫ et lapide p̄cioso et auro
qđ p̄posuerūt in mercatu tuo. Aran et chemne et
eden negotiatores tui. Saba assur et chelmach vē-
ditores tui: ipi negotiatores tui: multiplicari in
volucris hyacinthi et polimitoz gasarunq; p̄cio-
sarū q; obuolite et astricte erant sumibus: cedros
quoq; habebāt in negotiatiōibus tuis. Naves
maris p̄ncipes tui in negotiatione tua. et repleta
es et glorificata nūms in corde maris. In aquis

Ezechielis.

multis adduxerunt te remiges tui. Tunc austus
 contrivit te. In corde maris diutie tue et thesau-
 ri tui et multiplex instrumentum tuu. Nante tui
 et gubernatores tui tenebant suppelleculum tuae
 et populo tuo preerant: viri quoque bellatores tui
 q. erant in te cum uniuersa multitudine tua que est
 in medio tui: cadet in corde maris in die ruine tue
 et sonitu clamoris gubernatorum tuorum turbabun-
 tur classes. et descendunt de navibus suis oes qui
 tenebant rem. Nante et uniuersi gubernatores
 maris in terra stabunt et euilabunt super te voce
 magna: et clamabunt amare. Et superiacet pulne
 rem capitib. suis. et cinere conspergent: et radet
 super te calvicum et accingentur ciliis. Et plora-
 bunt te in amaritudine anime ploratu amarissimo
 et assument super te carmen lugubre. et plangent te. q.
 est ut tyrus que obmutuit in medio maris? Que in
 exitu negociactionum tuarum de mari impletu
 populos. multos in multitudine diniarum tuarum
 et populorum tuorum: distasti reges terre. nunc cōtrita
 es a mari in profundis aquarum opes tue et multi-
 tudine tua q. erat in medio tui ceciderunt. Uniuersi
 habitatores insularum obstupebunt super te
 et reges earum oes tempestate pessimi mutuauerunt
 vult. Negotiatorum populorum sibilauerunt super te
 ad nihilum deductae et non eris usque in perpetuum
 Et factus est fons domini ad me dices. **XXVIII**
 Fili hominis dic principi tyri. Hec dicit dominus
 deus. Eo quod eleuatum est cor tuum et diristi
 deus ego sum. et in cathedra dei sedi in corde ma-
 ris cui sis non et non deus. et dedisti cor tuum qua-
 si cor dei. Ecce sapientior tu es daniele: oē secre-
 tu non est absconditus a te. In sapientia et prudē-
 tia fecisti tibi fortitudinem: et acquisisti aurum et
 argentum in thesauris tuis. in multitudine sapiē-
 tie tue et in negotiatione tua multiplicasti tibi for-
 titudinem et eleuatum est cor tuum in robore tuo.
 Propterea hec dicit dominus deus. Eo quod eleuatum
 est cor tuum quasi decor dei. idcirco ecce ego addu-
 cam super te alienos robustissimos gentium. et
 nudabunt gladios suos super pulchritudinem sapi-
 entie tue. et pollueret decorum tuum. Interficiunt et de-
 trahent te et morieris in interitu occisorum in corde
 maris. Numquid dices loqueris. deus ego sum coraz
 interstitiis te: cui sis homo et non deus? In manu occi-
 detum te morte incircuiciorum morieris in manu alio-
 rum. q. ego locutus sum ait dominus deus. et factus est fons
 domini ad me dices. Fili hominis: leua planctum super re-
 gem tyri et dices ei. Hec dicit dominus deus. Tu signa-
 culum similitudinis plena sapientia perfecta in decorum
 in deliciis paradisi dei fuisti. Quid lapis preciosus ope-
 rimentum tuum. sardius topazius et iaspis chrysolite
 tus et omix et berillus. saphyrus et carbunculus et
 smaragdus. auxilium opus decorum tui et foramina tua in die
 q. conditus es per patra sunt. Tu cherub extensis et pre-
 ges et posui te in monte sancto dei. In medio lapi-
 dum ignitorum abulasti. perfectus in viis tuis a die prodi-
 tionis tue: donec iuventa est iniquitas in te: In multi-

tudine negotiationis tue repleta sunt interiora
 tua iniqitate: et peccasti et eieci te de monte sancto
 dei: et perdidisti sapientiam in decorum tuo in terram pro-
 ieci te. an facies regum dedi te ut cerneras te: in mul-
 titudine iniqtutum tuorum et iniqtare negotiacionis tue
 polluisti sanctificationem tuam. Producatur ergo ignem
 de medio tui q. comedat te et dabo te in cinerem
 super terram in conspectu omnium videntium te.
 Omnes qui viderint te in gentibus obstupecetur sup-
 te. Mibil factus es et non eris in perpetuum. et factus
 est sermo domini ad me dices. Fili hominis pone faciem tu-
 am protra sidonem et propriebas de ea et dices ille
 dicit dominus deus. Ecce ego ad te sidus: et glorificabor
 in medio tui: et scient quod ego dominus cum fecero in ea ui-
 diria et sanctificatus fuero in ea: et immittam ei pe-
 silentiam et sanguinem in plateis eius: et coruera
 interfici in medio eius gladio per circuitum. et sci-
 ent quod ego dominus. et non erit ultra domini israel
 offendiculum amaritudinis. et spina dolorem is-
 rents vndeque per circuitum eorum. qui aduersantur
 eis et scierunt quod ego dominus deus. Ille dicit dominus deus.
 Quis congregaverit domum israel de populis in quibus
 dispersi sunt: sanctificabor in eis coram gentibus et
 habitabunt in terra sua quam dedi fratre meo iacob.
 et habitabunt in ea securi et edificabunt domos et
 plantabunt vineas. et habitabunt confidenter cum
 fecero iustitia in omnibus qui aduersantur eis per cir-
 cuitum. et scient quod ego dominus deus eorum

A anno decimo

XXIX

et duodecimo mensis una die mensis: facit enim
 verbum domini ad me dices. Fili hominis po-
 ne faciem tuam protra pharaonem regem egypti et pro-
 phetabis de eo et de egypto uniuersa loquere et
 dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te pharaonem
 egypti draco magne quod cubas in medio flumi-
 num tuorum: et dicas meum est flumen: et ego feci memet
 ipsum et ponam frenum in maxillis tuis et agglutinabo
 pisces fluminum tuorum squamis tuis. et extraham-
 te de medio fluminum tuorum et uniuersi pisces tui
 squamis tuis adhucerebunt et piiciant te in desertu
 et omnes pisces fluminis tui. Super faciem terre ca-
 des. Non colligeris neque congregaberis. Bestias
 terre et volatilibus celis dedi te ad deuorandum et sci-
 ent omnes habitatores egypti quod ego dominus. Pro eo
 quod fui baculus aruidius domini israel quoniam appre-
 henderunt te manus et fractus es et lacerasti os
 humerum eorum et innitentibus eis super te minutus es
 et dissoluisti os tuos coquendos: propterea hec dicit do-
 minus deus. ecce ego adducatur super te gladium meum
 et interficiam te de te hoiem et iumentum. et erit terra
 egypti in desertu et in solitudine: sciens quod ego do-
 minus. Pro eo quod dixeris. flumen meum est et ego feci
 eum idcirco ecce ego ad te et ad flumen tua. dabo
 quod terram egypti in solitudine gladio dissipata a tur-
 re sienes usque ad terminos ethiopie. non protransibit
 caput hominis: quod pes iumenti gradietur in ea. et non habita-

Lamentum Regum Iudei

congregationem Regum Egipti

Ezechiel.

bis q̄dragita annis. daboq̄ terrā egypti deſta in
medio terraꝝ deſtaꝝ et citates eiꝝ i medio vbiuꝝ
ſbueray et erūt deſolate q̄dragita annis. et diſp
gam egyptios in nationes. et vētilabo eos in ter
ras. Quia hec dicit dñs deus: post finē q̄dragin
ta annoꝝ cōgregabo egyptū d̄ populis in qbus
diſp̄ſi fuerāt: et reducaꝝ captiuitatē egypti et collo
cabo eos in terra phatures in terra nativitas ſue
in terra de q̄ ſupti ſunt. et erūt ibi in regnū humi
le. et inter cetera regna erit humilima. et nō eleua
bis vltra ſup natiōes. et iminuā eos ne impent gē
tibꝫ: neq̄ erūt vltra domui iſrael p̄fidētia docen
tes miqtatē vt fugiant et ſequant eos. et ſcient qꝫ
ego dñs deus. et factū est in viſimo et ſeptio an
no in p̄ma in vna mēſis: factū est vbuꝝ dñi ad me
dicēs. Fili hois: nabuchodonosor rex babylonis
fuire fecit exercitū ſuūt fuitute magna aduersus
tyrū. Dē caput de caluatuꝝ et ois humer⁹ depila
tus eſt. et merces nō eſt redditā ei neq̄ exercitui
eiꝝ de tyro: p̄ fuitute q̄ fuit mihi aduersus eam
Propterea hec dicit dñs deꝫ: ecce ego dabo na
buchodonosor regez babylōis in terra egypti. et
accipiet multitudinē ciꝝ et dep̄cabit manubias ciꝝ
et diripiet ſpolia eius: et erit merces exercitui illiꝝ
et op̄i quo fuit aduersus eaz. Hedi ei terrā egypti
p̄ eo q̄ labo rauerit mihi ait dñs deꝫ. In die
illa pollulabit cornu domui iſrael. et tibi dabo ap
tuꝝ in medio eoz. et ſciēt qꝫ ego dñs. XXX

L factū eſt verbū dñi ad me dicēs. Fili
hois p̄pheta et dic. Hec dicit dñs deus.
Ululate ve ve dici qꝫ iuxta eſt dies: et ap
propinquabit dies dñi dies nubis tēp⁹ gētiū crūt.
et veniet gladiis in egyptū. et erit panor in ethio
pia cū ceciderit vulnerati in egypto. et ablata ſu
erit multitudi illius et deſtructa fundamēta eius
Ethiopia et libya et lydi et oē reliquū vulgus et
chub et filii terre federis cū eis gladio cadēt. Hec
dicit dñs deus. et cornēt fulcītēs egyptum et de
ſtruēt ſupbia impii eiꝝ. A turre ſyenes gladio ca
dēt in ea. ait dñs exercitū. et diſp̄abiliſ in medio
terraꝝ deſolatarū. et vrbes eius in medio ciuitatū
deſertarū erūt. et ſciēt qꝫ ego dñs deus: cuꝝ dede
ro ignē in egypto et attriti fuerit oēs auxiliatores
eius. In die illa egrediēt nūcū a facie mea in tri
ribꝫ ad cōterēdaz ethiopie p̄fidētiaz. et erit pauor
in eis in die egypti: qꝫ abſq̄ dubio veniet. Hec
dicit dñs deus. et ceſſare faci. i multitudinē egypti
in manu nabuchodonosor regis babylōis. Ipſe et
ppl's eius cum eo fortissimi gentiuz adducent ad
diſp̄dēdaz terraz. et euaginabūt gladios ſuos ſu
per egyptū. et iplebunt terrā interfectis. et faciam
alueos fluminū aridos et tradaꝝ terrā in manus
peſſimoz. et diſp̄abiliſ terraz et plenitudinē eius i
manus alienoz. ego dñs locut⁹ ſum. Hec dicit do
min⁹ deus: et diſp̄daz ſimulacula. et ceſſare faciam
idola memphis: et dux de terra egypti nō erit am
plius. et dabo terrorē in terram egypti. et diſp̄daz
terram phatures. et dabo ignē in taphnis. et faciā

iudicia mea in alexandria. et effunde ſignationē
meaz ſup peluſi robū egypti: et interficiaz mul
titudinē alexandrie. et dabo ignē in egypto. Qua
ſi parturiēs dolebit peluſi et alexandria erit di
ſlipata. et in memphis angustie quotidiae. Juue
nes heliopoleos et bubasti gladio cadēt. et ip̄i ca
ptiuē ducent. et in taphnis nigreſcer dies: cum cō
triuero ibi ſceptra egypti. et defecrit in ea ſupbia
potētē eius. Iplaꝝ nubes operiet. filie autē eius
in captiuitate ducent. et iudicia faciam in egypto
et ſciēt qꝫ ego dñs. et factū eſt in vndecio anno. in
p̄mo mēſe in ſeptima mensis: factū eſt verbū dñi
ad me dicēs. Fili hois. brachiū pharaonis regis
egypti cōfregi. et ecce nō eſt obuolutū vt restituē
tur ei ſanitas ut ligareſ pāniſ et fascireſ lintheo
liſ: et recepto roboře poſſit tenere gladium. Pro
pterea hec dicit dñs deus: ecce ego ad pharaonē
regē egypti: et cōminuā eius brachiū forte ſed cō
fractū: et deuiciaz de manu eius. et diſp̄gā egyptū
in gētibus. et ventilabo eos in terris. et cōforabo
brachia regis babylonis: daboq̄ gladiū meū in
manu eius. et cōfringaz brachiū pharaonis. et ge
mēt gemitibꝫ interſecti corā facie eius. et cōfora
bo brachia regis babylōis. et brachia pharaonis
cōcidēt. et ſciēt qꝫ ego dñs: cuꝝ dederō gladiū meū
in manū regis babylōis. et extēderit eū ſup terrā
egypti. et diſp̄gaz egyptū in nationes et vētilabo
eos in terras. et ſciēt qꝫ ego dñs. XXXI.

L factū eſt in anno vndecimo tertio men
ſe. vna mēſis: factū eſt vbuꝝ dñi ad me di
cēs: fili hois dic pharaoni regi egypti et
ppl's eius. Qui ſimilis factus eſt in magnitudine
tua: ecce auſſur qſi cedrus in libano pulcer ramis
et frōdibꝫ nemorosus. excelsusq̄ altitudine: et inter
cōdensas frōdes elevatuz eſt cacumē eius. Aque
nutrierūt illū: abysſus exaltauit illū. Flumina eiꝝ
manab. it in circuitu radicem eius. et riuos ſuos
emisit ad vniuersa ligna regiōis. Propterea ele
nata eſt altitudo eius ſup oia ligna regiōis: et mi
tiplicata ſunt arbustata eius. et elevati ſunt rami
eius p̄ aquis multis. Cūq̄ extēdilſet vmbra ſua
in ramis eius fecerūt nidos oia volatilia celū: et ſb
frōdibꝫ eius genuerūt oēs bestie ſaltuꝝ. et ſub vmb
braculo illius habitabat cetus gentiū plurimaz
eratq̄ pulcerrimus in magnitudine ſua: et in di
latione arbutorꝝ ſuoy. erat enī radix illius iuxta
aquaſ multas. Cedri nō fuerūt altiores illo i pa
radiso dei. Abies nō adequauerūt ſummitatez
eius: et platani nō fuerūt equē frondibꝫ illius. Dē
lignū paradiſi dei nō eſt assimilatū illi et pulcri
tudini eius: qm̄ ſpeciosuz ſeci eū: et multis cōde
ſiſq̄ frōdibꝫ. et emulata ſut eū oia ligna volupta
tis: q̄ erāt in paradiſo dei. Propterea hec dicit
dñs deus. Pro eo q̄ ſublimotus eſt in altitudine
et dedit ſummitatē ſuam virentē atq̄ condensaz
et elevatum eſt cor eius in altitudine ſua: tradidi
eum in manus fortissimi gentiuz. Faciens faciet
ei. Juxta impietatē eius eicci eum: et ſuccēdet eū

J viii

gwendoline dyne

Iefois egypti

Ezechiel.

aliē et crudelissimi nationū. et piūcent enī sup
mōtes et sup conuallib⁹ coruēt rami ei⁹. et p̄frin
gentur arbusta ei⁹ i vniuersis rupibus terre ⁊ re
cedent de vmbraculo ei⁹ oēs pp̄li terre. et s̄liquet
eum. In ruina ei⁹ h̄itaueſt oia volatilia celi: et in
ramis ei⁹ fuerunt vniuerse bestie regiōis. q̄zobrē
nō clēnabunt in altitudine sua oia ligna aquaz
nec ponēt s̄blimitatem suaz iter nemorosa atque
frondosa. nec stabūt in s̄blimitate sua oia q̄ irri
gans aq̄s: q̄ oēs traditi sunt in morteſ ad terrā
vltimā in medio filiorū hominū ad eos q̄ descē
dunt in lacū. H̄ec dicit dñs de⁹. In die q̄n descē
dit ad inferos indīu luctū. operui eū abyſſo et
phibui flumina ei⁹ et coercui aquas multas. cō
tristat⁹ ē sup eū liban⁹: et oia ligna agri cōcussa
sunt. A sonitu ruine ei⁹ p̄moui gētes. cū deduce
rem eū ad infernū cū his qui descēdebat in lacū.
Et cōsolati sunt i terra infima oia ligna volūtas
egregia atq̄s preclara i libano: vniuersa q̄ irriga
bank aquis. Nam et iſi cū eo descendant ad in
fernū ad interfectorū gladio: et brachium vniuersu
mūs se debit sub vmbraculo ei⁹ in medio nationū
ei⁹. Qui assimulat⁹ es o inclyte atq̄s su blimis in
ter ligna volūtas: Ecce deductus es cū lignis
volūtatis ad terrā vltimā. In medio incircun
cisō p̄ dormies: cū eis q̄ iterfecti sunt gladio. Ipharao
et ois multitudi ei⁹ dicit dñs de⁹.

L factū ē duodecio XXXII.
āno in mēſe duodecio i vna mēſis: factum
est v̄bū dñi ad me dicēs: Fili hois: assume
lamētu sup pharaonē regē egypti: et dices ad eū
Leoni gentium assimilat⁹ es: et draconi qui est i
mari. Et ventilabas cornū in fluminib⁹ tuis. et cō
turbabas aquas pedib⁹ tuis: et cōculcabis lumi
na eaz. Propterea hec dicit dñs de⁹. Expādaz
sup te rethe meū i multitudine pp̄loꝝ multoꝝ. et
extrahā te in sagena mea: et piūclā te in terrā. Su
p faciē agri abiūciā te. et habitare faciāz te super
oia volatilia celi: et saturabo de te bestias uniu
se terre. Et dabo carnes tuas sup mōtes. et iple
bo colles tuas sanie tua. Et irrigabo terrā fetore
sanguinis tui sup mōtes: et valles iplebuntur ex
te. Et opiaz cū extictus fueris celos: et nigrescere
faciā stellas ei⁹. Solē nube tegam. et luna non da
bit lumē suū. Dia lumiaria celi merere faciāz su
per te et dabo tenebras sup terrā tuam dicit dñs
de⁹. et irritabo cor populoꝝ multoꝝ: cū induxero
pr̄ditionē tuā in gētib⁹ sup terras q̄s nescis: et stu
pefcere faciāz sup te populos multos. et reges eo
rū horrore nimio formidabūt sup te: cū volare ce
perit gladi⁹ me⁹ sup facies eoz: et obſtupescēt re
pente singuli p̄ alia sua i die ruine sue. Quia hec
dicit dñs de⁹. Gladius regis babilonis veniet ti
bi: in gladius fortū deiūciāz multitudinē tuaz. in
expugnabiles oēs gētes he. et vastabūt supbiām
egypti et dissipabīt multitudi ei⁹. et p̄dām dñia
iumenta eius que erant super aquas plurimas:
et non perturbabit eas pes hominis yltra: neq̄ vñ

gula iumentorū turbabit eas. Tūc purissias red
dam aq̄s eorū et flumia eoz q̄s oleū adducāt
dñs deus. cū dedero terrā egypti desolatam.
Deseretur aut̄ terra a plenitudine sua q̄n p̄cūſe
ro oēs habitatores eius: et sciēt q̄ ego dominus.
Planctus est: et plangent eū filie gentiū super
egyptum et super multitudinē eius plangent eū
aut dñs de⁹. et factum est in duodecio anno: i quā
tadecima mēſis: factum est verbū dñi ad me di
cens Fili hominis cane carmen lugubre sup mul
titudine egypti. et detrahe eaz ipam et filias gen
tium robustas ad terrā vltimā cū his qui de
scendūt in lacum. Quo pulcior es descendē: et
dormi cū incircūcisis. In medio interfectorū gla
dio cadēt. Gladi⁹ datus est. et attraxerūt eaz omi
nes populos eius. Loquentur ei potentissimi ro
bustori de medio inferni. qui cum auxiliatorib⁹
eius descenderūt et dormierūt incircūcisi interfec
tius gladio. Ibi assur et ois multitudi ei⁹: in cir
cuitu illi⁹ sepulchra eorū omnes intersecti et qui
cederunt gladio: quoruſ data sūt sepulcra in no
vissimis laci. et facta est multitudi ei⁹ per gyruſ
sepulcri eius vniuersi intersecti cadenteſ q̄z gla
dio qui dederunt quōdam formidinem suam in
terra viuentium. Ibi elam. et omnis multitudi
eius p̄ gyruſ sepulchri sui. Oēs hi interfeci ruē
tesq̄ gladio: qui descenderūt incircūcisi ad terrā
vltimā. Qui posnerūt terrorē suū in terra vi
uentium: et portauerūt ignominiam suaz eūz his
q̄ descenderūt in lacum. In medio interfectorū
posuerūt cubile ei⁹ in vniuersis populis ei⁹: si cir
cuitu ei⁹ sepulchruſ illi⁹. Oēs hi incircūcisi interfec
tius gladio. Bederit enim terrorē suū i terra
viuentium: et portauerūt ignominiam suam cū his
qui descenderūt in lacum. In medio interfectorū
positi sunt: Ibi mosoch et tubal et ois multitudi
eius: in circuitu ei⁹ sepulchra illi⁹. Oēs hi incir
cumcisi intersectiſ et cadentes gladio: q̄ dede
runt formidinem suam in terra viuentium: et non
dormient cum fortibus cadentibusq̄ et incircū
cisis qui descenderūt ad infernum eūz armis suis
et posuerunt gladios suis s̄b capitib⁹ suis et fue
runt iniquitates eorū in ossib⁹ eorū: q̄ terror
fortium facti sunt in terra viuentiū. et tu ḡ i me
dio circumcisō p̄teris: et dormies cum interfec
gladio. Ibi idūmea et reges ei⁹ et oēs duces ei⁹
q̄ dati sunt eūz exercitu suo eūz iterfectis gladio
q̄ eūz incircūcisis dormierūt: et eūz his q̄ deseen
derūt i lacū. Ibi p̄ncipes aquilōis oēs et vniuer
si venatores q̄ deducti sunt eūz iterfecti. panētes
et i sua fortitudine p̄fusi. q̄ dormierunt incircūcī
si eūz iterfecti gladio et portauerūt p̄fusioꝝ suā eūz
his q̄ descederūt i lacū. Videlicet eos pharao et oīla
p̄ ē sup vniuersa multitudine sua q̄ iterfecta ē gla
dio: pharao et oīs exercit⁹ ei⁹ ait dñs de⁹: q̄ de
dit terrorē suum i terra viuentiū: et dormiuit i me
dio incircūcisorū cum iterfecti gladio: pharao
et oīs multitudi ei⁹ ait dñs de⁹. XXXIII.

Lamentū ſup Regem pharao em

Ezechielis.

¶ factum est verbum domini ad me dicens: Fili hominis. loquere ad filios populi tui: et dices ad eos. Terram cui in duxero super eam gladium et tulerit populus terre virum unum de nouissimis suis et constituerit eum super se speculatorum: et ille viderit gladium venientem super terram: et cecinerit buccina et anima clauerit populo: audiens autem quisquis ille est: sonitum buccine: et non obseruauerit. veneritque gladius et tulerit eum: sanguis ipsius super caput eius erit. Sonum buccine audiuit et non se obseruavit sanguis eius in ipso erit. Si autem se custodierit animam suam saluabit. quod si speculator viderit venientem et non insonnerit buccina et populus se non custodierit: venerit gladius et tuleritque de eis animam: ille quidem in iniquitate sua captus est sanguinem autem eius de manu speculatoris regram: et tu fili hominis: speculator: te dedi domui israel. Audiens ergo ex ore meo sermonem: anima clavis eis ex me. Si me dicente ad impium. impie morte morieris: non fueris locutus ut se custodias impius a via sua: ipse impius in iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem annunciant te ad impium ut a viis suis conuertatur: et non fuerit conuersus a via sua. ipse in iniquitate sua morietur. porro tu animam tuam liberasti. Tu ergo fili hominis dic ad dominum israel. Sic locuti estis dicentes: Iniquitates nostre et peccata nostra super nos sunt: et in ipsis non tabescimus. Quod ergo vivere potuerimus: Dic ad eos. Vino ego dicit dominus deus. Molo mortem impiu: sed ut conuertatur impius a via sua et vivat. Conuertimini a viis vestris pessimis. et quare moriemini dominus israel? Tu itaque fili hominis dic ad filios populi tui. Justitia iusti non liberabit eum in quaunque die peccauerit et impietas impiu non nocet ei in quaunque die conuersus fuerit ab impietate sua. et iustus non poterit vivere in iustitia sua. in quaunque die peccauerit. etiam si dixerit iusto quod vita vivat: et confititus in iustitia sua fecerit iniquitates: omnes iustitiae eius obliuione tradentur. et in iniquitate sua quam operatus est in ipso morietur. Si autem dixerit impius: morte morieris. et egerit penitentiam a peccato suo. feceritque iudiciu et iustitiam. et pignus restituerit ille impius. rapinamque reddiderit. in mandatis vite ambulauerit. nec fecerit quicquam in iustitiam. vita viuet et non morietur. Omnia peccata eius quod peccauit. non imputabunt ei. Iudiciu et iustitiam fecerit. vita viuet. et dixerunt filii populi tui. Non est equi ponperis via domini. et ipso via iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iustitia sua. feceritque iniquitates. morietur in eis. et cum recesserit impius a iustitate sua. fecerit iudiciu et iustitiam: viuet in eis. et dicetis. non est recta via domini. Unquamque iuxta vias suas indicabo de vobis domus israel. et factum est in undecimo anno in decimo mense. in quinta mensis transmigratio nra: venit ad me quod fugerat

de hierusalem. Clastata est ciuitas. Nam autem domini facta fuerat ad me yespere anteque veniret quod fuderat. aperuitque os meum donec veniret ad me mane: et apto ore meo non silui apostoli. et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis qui habitant in ruinosis his. super humum israel loquentes aiunt. Unde erat abraham: et hereditate possidebit terram. Nos autem multi sumus: nobis data est terra in possessionem. Idcirco dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui in sanguine comeditis: et oculos vros levatis ad imundicias vires et sanguinem sustentis. nungad terram hereditate possidebitis. Stetistis in gladiis vires fecistis ab hominatioes: et unusquisque vixit propter primi sui: polluit et terram hereditate possidebitis. Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus. Vino ego: quod in ruinosis habitat gladio cadet: et quod in agro est. bestias tradef ad deum randum: quod autem in praediis et in speluncis sunt peste mortientes. et dabo terram in solitudinem et in desertum et deficit superba fortitudo eius: et desolabunt montes israel eo quod nullus sit qui per eo transeat. et sciens quod ego dominus cum dedero terram eorum desolatas et desertas propter viuendas ab hominatioes vias quae opari sunt. et tu fili hominis. filii populi tui qui loquuntur de te in multis mundis et in officiis domorum: et dicunt vobis ad alterum virum ad proximum suum loquentes: venite et audiamus quod sit homo egredies a domino. et veniunt ad te quod si ingrediatur populus: et sedent coram te populus meus. et audiunt greges tuos et non faciunt eos: quod in canticis ovis sui vertut illos. et auaricia suam secundum eorum: et res eis quod carmine musicis quod suavit dulcibus sono canit. et audiunt verba tua et non faciunt ea: et cum veniret quos predictum est. ecce enim venit. tunc scient quia prophetes fuerit inter eos.

.XXXIII.

 factum est verbu domini ad me dicens. Fili hominis: populus de pastoriis israel. populus et dices pastoriis. Hec dicit dominus deus. Vnde pastoribus israel: quod pascebant semetipos. Nonne greges a pastoribus pascentur? Lac comedebatis et lanis operiebamini: et quod crassum erat occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. Quod infirmum fuit non consolidastis: et quod egrotum non sanastis. Quod contractum est non alligastis: et quod abiectum est non reduxistis: et quod perierat non quiescistis: sed cum austeritate imperabitis eis et cum potentia. et disperse sunt oves mee eo quod non esset pastor: et facie sunt in deuorationem omnium bestiarum agri et dispersi sunt. Errauerunt greges mei in cunctis montibus et in viuendo colle excelsi. et super omnem faciem terre disperse sunt greges mei: et nou erat qui re quireret. Non erat iniquus qui requireret. Propterea pastores audite verbum domini: Vino ego dicit dominus deus: quia per eo quod facisti sunt greges mei in rapinam et oves mee in deuorationem omnium bestiarum agri. eo quod non esset pastor. neque enim quiescerunt pastores gregem meum. sed pascebant pastores semetipos et greges meos non pascebant: propterea pastores audite verbum domini. Hec dicit dominus deus.

correcio pastore

Ezechiel.

Ecce ego ipse super pastores regram gregem meum
 de manu eorum et cessare faciam ut ultra non pascatur
 gregem meum: nec pascant aperte pastores semetipos
 Et liberabo gregem meum de ore eorum, et non erit
 eis ultra in eis: quod hec dicit dominus deus.
 Ecce ego ipse regram oves meas et visitabo eas. Sicut
 visitat pastor gregem suum: in die quoniam fuerit in me
 dio omnis suorum dissipatus: sic visitabo oves me
 as: et liberabo eas de omnibus locis in quibus disper
 se fuerant in die nubis et caliginis. Et educabo eas
 de populis: et congregabo eas de terris et educabo eas
 in terra sua. et pascam eas in montibus israeli i'ruis
 et in cunctis sedibus terre. In pascuis vberimis
 pascam eas. et in multis excelsis israel crut pascere
 earum: Ibi regescent in herbis virgentibus: et i' pascu
 is pinguis pascunt super montes israel. Et ego pa
 scuam oves meas: et ego accubare eas faciam: dicit dominus deus.
 Quod perierat requiram. et quod abiectum
 erat reducam: et quod contractum fuerat alligabo: et
 quod infirmum fuerit consolidabo: et quod pinguis et for
 te custodiad: et pascam illas in iudicio. Vos autem
 greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico i
 ter pecus et pecus. arictum et hircorum. Nonne vobis
 satis erat pascua bona depasci? Insup et reliquias
 pascuarum vestiarum calcantis pedibus vestris: et cum
 purissimam aquam biberent. reliquias pedibus ve
 stris turbastis. Et oves mee his que conculcata
 pedibus vestris fuerat pascebant: et quod pedes vestri turba
 verat hec bibebat. Propterea hec dicit dominus deus
 ad vos. Ecce ego ipse iudico inter pecus pingue
 et macilenta. Pro eo quod lateribus et humeris im
 pinguebatis: et cornibus vestris ventilabatis omnia
 infirma pecora donec dispergerent foras: saluabo
 gregem meum: et non erit ultra in rapinam: et iudica
 bo inter pecus et pecus. et suscitabo super ea pasto
 rem vnum qui pascat ea. scrumum meum dauid: ipse
 pascet ea: et ipsi erit eis in pastore: ego autem do
 minus ero eis in deo: et scrumus meus dauid pre
 cepit in medio eorum. ego dominus locutus sum. et faciam
 cum eis pactum pacis: et cessare faciam bestias pessi
 mas de terra: et qui habitat in deserto. lecuri dor
 mient in saltibus: et ponam eos in circuitu collis
 mei benedictionem. et deducam imbre in tunc suo. et
 pluvie benedictionis erunt. et dabit lignum agri fructum
 suum: et terra dabit germe suum et erunt in terra
 sua absque timore. et scient quod ego dominus cum contrive
 ro catenas iugis eorum: et eruero eos de manu ipse
 rantum sibi. et non erunt ultra in rapinam in gentibus
 neque bestie terre deuorabunt eos: sed habitabunt
 confidenter absque ullo terrore. et suscitabo eis ger
 men nominatum: et non erunt ultra immuniti fame
 in terra. neque portabunt ultra opprobrium gentium
 et scient quod ego dominus deus eorum cum eis. et ipsi plus
 me domini israel: ait dominus deus. Vos autem greges mei
 greges pascue mee hoies estis: et ego dominus deus vestrum
 dicit dominus deus.

XXXV.
T factus est sermo domini ad me dicens
Fili hois pone faciem tuam aduersus mo

tem seym: et prophetabis de eo. et dices illi. Hec di
 cit dominus deus. Ecce ego ad te mons seym: et exten
 dam manum meam super te: et dabo te desolatum
 atque desertum. Urbes tuas demoliar: et tu deser
 tus eris: et scies quod ego dominus eo quod fueris inimicus
 sempiternus et concluseris filios israel in manus
 gladii in tempore afflictionis eorum: in tempore
 iniquitatis extreme. Propterea viuo ego dicit
 dominus deus quoniam sanguini tradam te: et sanguis
 te persequetur te. Et cum sauginem oderis. sanguis
 persequetur te. Et dabo montem seym desolatum
 et desertum: et auferam de eo eum et reden
 tem et implebo montes eius occisorum suorum: In
 collibus tuis et in vallibus tuis atque in torrentibus
 interfici gladio cadent. In solitudines sepiet
 nas tradam te: et ciuitates tue non habitabuntur.
 et sciens quod ego dominus deus. eo quod dixeris: due gen
 tes et due terre mee erunt et hereditate possidebo
 eas: cum dominus esset ibi. Propterea viuo ego
 dicit dominus deus. quia faciam iuxta iras tuas
 et secundum celum tuum quem fecisti odio habens eos
 et notus efficiar per eos cum te iudicauero. et scies
 quia ego dominus. Audii universa opprobria
 tua quod locutus es secundum montes israel dicens. Deserti
 nobis ad deuorandum dati sunt. et incurreris
 super me ore vestro et derogassis aduersum me.
 Verba vestra ego audui. Hec dicit dominus de
 us. Letante universa terra. in solitudinez te redi
 gam. sicuti gauius es super hereditatem domus
 israel. eo quod fuerit dissipata: sic faciam tibi. Bis
 patus eris mons seym et idumea omnis: et scient
 quia ego dominus.

Lapitulum

XXXVI.

Ut autem filii hominis propheta super mon
 tes israel: et dices. Montes israel audite
 verbum domini. Hec dicit dominus deus
 eo quod dixerit inimicus de vobis. euge altitudines
 semperne in hereditatem date sunt nobis proptere
 rea vaticinare et die. Hec dicit dominus deus. Pro
 eo quod desolati estis et conculcati per circuitum: et
 facti in hereditatem reliquis gentibus: et ascen
 distis super labium lingue et opprobrium populi.
 propterea montes israel audite verbum domini
 dei. Hec dicit dominus deus montibus et colli
 bus. torrentibus vallibusque et desertis. parietinis
 et vribibus derelictis que depopulate sunt et sub
 sanuate a reliquis gentibus per circuitum. Pro
 pterea. Hec dicit dominus deus. Quoniam igne
 celi mei locutus sum de reliquis gentibus: et de
 idumea universa: que dederunt terram meam si
 bi in hereditatem cum gaudio et toto corde et ex
 animo: et eiecerunt eam ut vastarent. idcirco va
 ticipare super humum israel: et dices montibus
 et collibus iugis et vallibus. Hec dicit dominus de
 us. ecce ego in celo meo et in furore meo locutus
 sum: eo quod confusionem gentium sustinuerit. Id
 circo hec dicit dominus deus. ego levavi manum meam
 ut getes que in circuitu vestro sunt. ipse confusionem

Ezechiel.

suā portet. vos autē mōtes israel ramos vros ger
minetis. et fructū vros afferatis populo meo israel
Prope enī est vt veniat. Quia ecce ego ad vos
et cōuertar ad vos: et arabimini et accipietis semē
tem: et multiplicabo in vobis homines omnemqz
domū israel. et habitabuntur ciuitates et ruina
instaurabunt: et replebo vos hoibus et iumentis
et multiplicabunt et crescent. et habitare vos faciā
sicut a principio: bonisqz dabo maioribz qz habu
istis ab initio: et scitis quia ego dominus. et addu
cam super vos homines populum meū israel et
hereditate possidebunt te. et eris eis in hereditatē
et nō addes vltra vt absqz eis sis. Hec dicit domi
nus deus. Pro eo qz dicunt de vobis. deuoratrix
hominum es et suffocans gentem tuam: ppter ea
homines nō comedes amplius: et gentem tuā nō
necabis vltra ait dominus deus. Hec auditā fa
ciam in te amplius confusionem gentiū: et oppro
rium populop nequaqz portabis: et gentem tuā
nō amices amplius. ait dominus deus. et factū
est verbum domini ad me dicens: Fili hominis
domus israel habitauerūt in humo sua: et pollue
runt eam in viis suis et in studiis suis. Juxta im
munditiam menstruate facta est via eorum coraz
me. et effundi indignationem meam super eos p
sanguine quem fuderunt super terram. et in ido
lis suis polluerunt eam: et dispersi eos in gentes
et ventilati sunt in terras. Juxta vias eorum et ad
inventiones eorum indicavi eos. et ingressi sunt ad
gentes ad quas introierunt: et polluerunt nomē
sanctum meum: cuz diceretur de eis. populus do
mini iste est: et de terra eius ingressi sunt. et peper
ei nomini sancto meo: quod polluerat domus isrl
in gentibus ad quas ingressi sunt. Idecirco dices
domini israel. Hec dicit dñs deus. Nō ppter vos
ego faciaz domus israel: sed ppter nomē sanctū
meū quod polluistis in gentibus ad qz intrastis
et sanctificabo nomē meum magnum quod pollu
tum est inter gentes: quod polinistis in medio ea
rum: vt sciatis ḡtes quia ego dominus. ait domi
nus exercituū: cum sanctificatus fuero in vobis
coraz eis: Tollam quippe vos de gentibus et con
gregabo vos de vniuersis terris: et adducam vos
in terram vestram: et effundaz sup vos aquam mū
daz: et mundabimini ab omnibus inquinamen
tis vestris: et ab vniuersis idolis vestris mūdabo
vos. et dabo vobis cor nouum et spiritum nouuz
ponam in medio vestri. et auferam cor lapideum
de carne vestra: et dabo vobis cor carneum. et spi
ritum meum ponam in medio vestri. et faciam ut i
preceptis meis ambuletis: et iudicia mea custodi
atis et operiemini. et habitabitis in terra quam
dedi patribus vestris: et eritis mihi' populum. et
ego ero vobis in deum. et saluabo vos ex vnuer
sis inquinamentis vestris: et vocabo frumentum
et multiplicabo illud: et non imponam vobis fa
mem. et multiplicabo fructum ligni et gemina
agri et nō portetis vltra opprobrium famis in gē

tibus. et recordabimini viarum vestrarū pessima
rum studiorumqz non bonorum: et displicebunt
vobis iniquitates vestre et scelera vestra. Non p
pter vos ego faciam. ait dominus deus nōuz fit
vobis. Consundimini et erubescite super viis ve
stris domus israel. Hec dicit dominus deus. In
die quā mundauero vos ex oībus iniquitatibz ve
stris et inhabitatori fecero vibes et instaurauero
ruinosa et terra deserta fuerit exculta que quon
dam erat desolata in oculis omnis viatoris dicēt
Terra illa inculta. facta est vt hortus voluptatis
et ciuitates deserte et destitute atqz suffosse muni
te sederunt. et scient gentes quecunqz derelictae
fuerint in circuitu vestro quia ego dominus edisi
caui dissipata: plantauiqz inculta. ego dominus
locutus sim et fecerim. Hec dicit dominus deus
Adhuc in hoc inuenient me domus israel vt faci
am eis. Multiplicabo eos sicut gregez hominū
vt gregem sanctum: vt gregem hierusalem in sol
lennitatibus eius: Sic erūt ciuitates deserte ple
ne gregibus hominum. et scient quia ego dñs.

Acta est super me manus .XXXVII.

f donini: et eduxit me in spiritu domini: et
dimisit me in medio capi qui erat plenus
ossibus: et circumduxit me per ea in gyro. erant
autē multa valde sup faciē capi: siccacqz vehemen
ter. et dixit ad me. Fili hois: putas ne vivent ossa
ista: et dixi. Nōne deus tu nosti. et dixit ad me. Vati
cinare de ossibus istis. et dices eis: Ossa arida: au
dite verbū dñi. Hec dicit dñs deus ossibus his.
ecce ego intromittā in vos spm et viuentis: et dabo
sup vos neruos. et succrescere faciam super vos
carnes: et superextendam in vobis cutem: et dabo
vobis spiritum et viuentis: et sciatis quia ego do
minus. et prophetavi sicut preceperebat mihi. Factus
est autem sonitus prophetante me et ecce cōmotio
et accesserunt ossa ad ossa: vnumquodqz ad iūctu
ram suam. et vidi: et ecce super ea nervi et carnes
ascenderunt: et extenta est in ea cutis desuper: et
spiritum non habebant. et dixit ad me. Vaticinā
ad spiritum: vaticinare fili hominis: et dices ad
spiritum. Hec dicit dominus deus. A quattuor
ventis veni spiritus et in suffla super imperfectos
istos: et reuivescat. et prophetavi sicut preceperebat
mihi. et ingressus est in ea spiritus: et reuixerunt
steteruntqz super pedes suos excitus grandis ni
mis valde. et dixit ad me. Fili hominis: ossa hec
vniuersa domus israel est. Ipsi dicunt. Aruerunt
ossa nostra: et perit spes nostra: et absensi sumus
Propterea vaticinare: et dices ad eos. Hec dicit
dominus deus. ecce ego aperiam tumulos vros
et educam vos de sepulcris vestris populus me
us et inducam vos in terram israel. et sciatis quia
ego dominus cum aperuero sepultra vestra: et
eduxero de tumulis vestris popule meus: et de
dero spiritum meum in vobis et vixeritis. et reg
escere vos faciam super humum vestram: et sciatis
quia ego dominus locutus suz feci. ait dñs de-

Ezechiel.

Et factus est sermo domini ad me dicens: et tu fili hominis sume tibi lignum unum: et scribe super illud. uide et filioz israel socius eius. Et tolle lignum alterum. et scribe super illud. ioseph li gnum efraim et cuncte domus israel sociorum qz eius. Et adiunge illa unum ad alterum tibi in lignum unum. et erunt in unionem in manu tua. Cum autem dixerunt ad te filii populi tui loquentes. nomine iudicas nobis in his quod velis? Loq ris ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam lignum ioseph. qz est in manu efraimi. et tribus israel que sunt ei adiunctor. et dabo eos pariter cu ligno in una et faciam eas in lignum unum: et erunt unum in manu eius. erunt autem ligna super quae scripsi in manu tua in oculis eorum. et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam filios israel de medio nationum ad quas abierunt et congregabo eos vndeque et adducam eos ad humum suum. Et faciam eos in gentem unam in terra in montibus israel: et rex unus erit omnibus imperans. Et non erunt ultra due gentes: nec dividens a plius in duo regna. Neque polluentur ultra iudicis suis et abominationibus suis et cunctis iniqtatibus suis. et salvos eos faciam de universis sedibus suis in quibus peccaverant et emundabo eos. Et erunt mihi populus. et ego ero eis deus et seruis meus dauid rex super eos. et pastor unus erit omnium eorum. In iudiciis meis ambulabunt: et misericordia mea custodient et facient ea. et habitabunt super terram quam dedit seruus meo iacob in qua habitauerunt patres vestri et habitabunt super eam ipsi et filii eorum. et filii filiorum eorum usque in sempiternum. et dauid seruus meus principes eorum in perpetuum: et percutiam illis sedis pacis pactum sempiternum erit eis. et fundabo eos et multiplicabo: et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum. et erit tabernaculum meum in eis et ero eis deus et ipsi erunt mihi populus: et scient gentes quia ego dominus sanctificator israel cu[m] fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

.XXXVIII.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam contra gog et terram magog principem capitum mosoch et thubal. et vaticinare de eo et dices ad eum. Hec dicit dominus deus. ecce ego ad te gog principem capitum mosoch et thubal. et circumagam te et ponam frenum in maxillis tuis et educabam te et omnem exercitum tuum: equos et equites vestitos loricis universos multitudinem magnam habbam et clypeum arripientem et gladium. Persechtiophes et lybies cum eis. et omnes scutati et galati. Boner et universa agmina eius. dominothogorma latera aquilonis et totum roborem eius. populi multi tecum. Prepara et instruete omnem et omnem multitudinem tuam que coacernata est ad te et esto eis in preceptum. Post dies multis visitaberis. In nouissimo annoz venies ad ter

ram que reuersa est a gladio et congregata est de populis multis ad montes israel qui fuerunt de seruus ingiter. Hec de populis educta est et habitabunt in ea confidenter universi. Ascendens autem quasi tempestas venies et quasi nubes ut operias terram. tu et annua agmina tua et populi multi tecum. Hec dicit dominus deus. In die illa ascendens sermones super cor tuum. et cogitabis cogitationem pessimam. et dices. Ascendam ad terram absque muro. veniam ad quiescentes habitatesque secure. Huius omnes habitant sine muro. vectes et porte non sunt eis. Ut diripiatis spolia et invadatis predam. ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant: et postea restituam super populum qui est congregatus ex gentibus qui posside recepit et esse habitator umbilici terre. Saba et dedan: et negotiatores tharsis: et omnes leones eius dicent tibi. Nunquid ad sumenda spolia tu uenis. ecce ad diripiendum predaz congregasti multitudinem tuam ut tollas argentum. et aurum. et auferas suppellectilem atque substantiam et diripiatis manib[us] infinitas. Propterea vaticinare fili hominis et dices ad gog. Hec dicit dominus deus. Nunquid non in die illo cum habitauerit populus meus israel confidenter: scies et venies de loco tuo a lateribus aquilonis tu et populi multi tecum et ascensores equorum universi ceteri in ignis et exercitus vehementes: et ascensio nis super populum metu israel quasi nubes ut opias terram. In novissimis diebus crisi. et adducam te super terram meam ut sciант gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum. o gog. Hec dicit dominus deus. Tu ergo ille es de quo locutus sum in diebus antiquis in manu suo zum meoz prophetarum israel qui prophetauerunt in diebus illorum tempore ut adducerem te super eos. et erit in die illa in die aduentus gog super terram israel ait dominus deus ascendet indignatio mea in furore meo et in zelo meo. In igne ire mee locutus sum quia in die illa erit commotio magna super terram israel et mouebuntur a facie mea pisces maris et volucres celi et bestie agri: et omne reptile quod mouetur super humum: cunctaque homines qui sunt super faciem terre. et subiungentur montes et cadent sepes. et omnis murus corruet in terram. et conuocabo aduersus eum in cunctis montibus meis gladium ait dominus deus. Gladius unus usqueque in fratrem suum dirigetur. et iudicabo eum peste et sanguine et imbre vehementi et lapidibus immensis. Ignem et sulphur pluviam super eum et super exercitum eius. et super prophetos multos qui sunt cum eo: et magnificabor et sanctificabor. et notus ero in oculis multarum gentium et scient quia ego sum dominus.

.XXXIX.
Autem fili hominis. vaticinare aduersari gog et dices. Hec dicit dominus deus. ecce super te gog principem capitum mosoch et thubal et circumagam

p[ro]p[ter]e 33

d[omi]n[u]s 33

de et educam te: et ascendere te faciam de laterib⁹ aquilonis: et adducas te super montes israel. Et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua: et sagittas tuas de manu dextera tua dericiam. Deicias te sup mōtes israel et cades tu et omnia agmina tua et populi tui qui sunt tecū. Feris. audi bus. omniq⁹ volatile celi et bestiā terre dedi te ad devorandū. Super faciē agri cades: quia ego locutus su⁹ ait domin⁹ deus. et immittam ignem in magog et in his qui habitant insulis confidenter et scient quia ego dominus. et nomen sanctū meū notū faciam in medio populi mei israel et nō pol luam nomen sanctū meū amplius: et sciāt gētes quia ego dominus sanctus israel. ecce venit: et factum est ait dñs deus. Hec est dies de qua locut⁹ sum. et egredientur habitatores de ciuitatib⁹ israel: et succendent et cōburent arma. clypeum et hastas arcum et sagittas et baculos manū et contos: et succendent ea igni septem annis. et non portabunt ligna de regionibus neq⁹ succēdēt de salibus qm̄ arma succendent igni et de pīl abuntur eos quibus prede fuerint: et diripient vastatores suos. ait domin⁹ deus. et erit in die illa: dabo gog locum nominatū sepulcrum in israel. vallem via torum ad orientem maris. que obstupescere faciet p̄tere unentes. et sepelient ibi gog et omnes multitudinem eius: et vocabitur vallis multitudinis gog: et sepelient eos domus israel. vt mundent terras se p̄tem mensibus. Sepeliet autē eū omnis popul⁹ terre: et erit eis nominata dies in qua glorificar⁹ sum: ait dominus deus. et viros iugiter constituēt lustrantes terram: qui sepeliant et requirant eos que remanserant super faciem terre vt emundet eam. Post menses autem septem querere incipient: et circuibunt per agrantes terram. Cumq⁹ viderint os hominis: statuerit iuxta illud titulum donec sepeliant illud pollynctores in valle multitudinis gog. Nomen autē ciuitatis amona: et mūdabunt terras. Tu ergo fili hominis: hec dicit dominus deus. Dic omni volucri et vniuersis aub⁹ cūcrisq⁹ bestiis agri. Cōuenite p̄parate: p̄currite vndiq⁹ ad victimam meam quaz ego immolo vobis victimam grandem sup montes israel. vt comedatis carnes et bibatis sanguinē. Carnes comedetis: et sanguinem p̄ncipū terre bibeatis. arietū et agnō et hircō et taurorumq⁹ et altissimum et pinguium onium. et comedetis adipē in saturitatem: et bibetis sanguinem in ebrietatem de victimā quam ego immolui vobis: et saturabimini super mensam meam de equo et de equite forti et vniuersis viris bellatoribus. ait dominus deus. et ponam gloriam meā in gentibus et videbūt omnes gentes iudicium meum quod fecerī: et manus meā quā posuerī sup eos: et sciēt dominus israel quia ego dñs deus eoz a die illa et deinceps. et sciēt gētes qm̄ in iustitate sua capta sit domus israel. et dereliquerit me et absconderim faciez meā ab eis et tradiderim eos in manus hostium: et ceciderit

in gladio vniuersi. Juxta immunditiam eoz et scelus feci eis: et abscondi faciem meam ab illis. Propterea hec dicit dñs deus. Nunc reducam captiuitatem iacob: et miserebor omnis domus israel. et assumam celuz pro nomine sancto meo et portabunt cōclusionē suam et omnē p̄uaricationē quam p̄uaricati sunt in me: cu habitatuerit in terra sua cōfidente nemine formidantes: et reduxero eos de populis: et cōgregauero de terris innumeris suoz et sanctificatus fuero in eis in oculis gētu⁹ pluri maz. et scient quia ego dñs deus eoz eo quod transstulerim eos in nationes: et cōgregauerim eos super terrā suaz: et nō dereliquerit quēq⁹ ex eis ibi. et nō abscondā ultra faciē meā ab eis eo quod effuderī spm̄ meū sup omnē domū isrl̄ ait dñs deus. XL

In vigesimo quinto anno trāmigrationis i nīe in exordio anni decima mēsi q̄rtodecimo anno postq⁹ percussa est ciuitas: in ipa hac die facta est sup me manus domini: et adduxit me illuc in visiōibus dei. Adduxit me in terram israel: et dimisit me super montem excelsū nimis. sup quem erat quasi edificium ciuitatis vgetis ad austrum: et introduxit me illuc. et ecce vir ciuis erat species quasi species eris: et funiculus lumen in manū eius: et calamus mēsure in manu eius. Shabit autē in porta: et locutus est ad me idē vir. Fili hois. vide oculis tuis. et auribus tuis audi et pone cor tuum in omnia que ego ostendaz tibi quod ut ostendantur tibi adductus es hic. Annunzia omnia que tu vides domui israel. et ecce murus foīsecus in circuitu domus vndiq⁹ et in manu viri calamus mēsure sex cubitorum et palmo. et mensus est latitudinez edificii calamo uno. altitudinem quoq⁹ calamo uno. et venit ad portam que respiciebat viam orientalem: et ascendit per gradus eius. et mensus est limen porte calamo uno. latitudinem: idest limen unum calamo uno in latitudine: et thalamum uno calamo in longum: et uno calamo in latum: et inter thalamos quiq⁹ cubitos: et limem porte iuxta vestibuluz porte intrīsecus calamo uno. et mensus est vestibulum porte octo cubitorum: et frontem eius duobus cūbitis. Vestibulum autem porte erat intrīsecus. Ponō thalami porte ad viā orientalem tres hinc et tres inde: mensura una trium: et mensura una frontium ex vtrāq⁹ parte. et mensus est latitudinem luminis porte decem cubitorum: et longitudinem porte tredecim cubitorum: et marginem ante thalamos cūbiti vnius: et cūbitus vnius finis vtrāq⁹ Thalami autem sex cubitorum erant hinc et inde et mensus est portā a tecto thalami usq⁹ ad tectū eius. latitudinem vigintiquinq⁹ cubitorum: ostium contra ostium. et fecit frontes per sexaginta cūbitos: et fenestrās obliquas in thalamis et in frōibus eoz: quod erat intra portā vndiq⁹ p̄ circuitum.

Simillter autem erant et in vestibulis fenestre per gyrum intrinsecus. et aī frontes pictura palmarum celata. Et eduxit me ad atrium exterius: et ecce gazophylacia et pavimentum stratum lapide in atrio per circuitum. Trigita gazophylacia in circuitu pavimenti. et pavimentū in frōte portarum sūm longitudinem portarum erat inferius. Et mensus est latitudine a facie porte inferioris usq; ad frontem atrii interioris extrinsecus. centum cubitos ad orientem et aquilonem. Por tam vero qui respiciebat vias aquilonis atrii exterioris mensus est. tam in longitudine q; in latitudine: et thalamos eius tres hinc et tres inde et fronte eius in vestibulum eius sūm mensurā portae prioris: quinquaginta cubitorum longitudinem eius. et latitudinem vigintiquinq; cubitorum. fenestrae autem eius et vestibulum et sculpture sūm mensurā ram porte que respiciebat ad orientem. et septem graduum erat ascensus eius. Et vestibulus ante eam et porta atrii interioris ptra portam aquilonis et orientalem: Et mensus est a porta usq; ad portam. centum cubitos. et eduxit me ad vias australi et ecce porta que respiciebat ad austrum et mensus est frontem eius et vestibulum eius iuxta mensuras superiores et fenestras eius et vestibula in circuitu sicut fenestras ceteras: quin quaginta cubitorum longitudine. et latitudine vigintiquinq; cubitorum. et in gradibus septē ascē debatur ad eam. et vestibulum ante fores eius et celate palme erant vna huc et altera inde in fronte eius. et porta atrii interioris in via australi: et mensus est a porta usq; ad portam in via australi centum cubitos. et introduxit me in atrium interius ad portam australem et mensus est portam iuxta mensuras superiores thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius hisdem mensuris. et fenestras eius et vestibulum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis vigintiquinq; cubitos. et vestibulum p gyru longitudine vigintiquinq; cubitorum. et latitudine quinq; cubitorum. et vestibulum eius ad atrium exterius. et palmas eius i fronte. et octo grades erant quibus ascendebatur per eam. et introduxit me in atrium interius per viam orientalem et mensus est portam sūm mensuras superiores et thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius sicut supra et fenestras eius et vestibula in circuitu longitudine quinquaginta cubitorum et latitudine vigintiquinq; cubitorum. et vestibulum ei id est atrii exterioris et palme celate in fronte ei hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius. et introduxit me ad portas que respiciebat ad aquilonem: et mensus ē sūm mensuras superiores thalamum eius et frontem eius per circuitum longitudine qui quaginta cubitorum et latitudine vigintiquinq; cubitorum et vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius et clatura palmarum in fronte eius

hinc et inde et in octo gradibus ascensus eius. et per singula gazophylacia ostium in frontib; portarum ibi lauabant holocaustum. et in vestibulo porte due mense hinc et due mense inde ut incolitur super eas holocaustum et pro peccato et pro delicto. et ad latus exterius quod ascēdit ad ostium porte que pergit ad aquilonem due mense et ad latus alterum ante vestibulus porte due mense. Quattuor mense hinc. et quattuor mense inde per latera porte octo mense erant super quas un molabant. Quattuor autem mensē ad holocaustum de lapidibus quadris extructe: longitudine cubiti vnius et dimidiū. et latitudine cubiti vnius et dimidiū. et altitudine cubiti vnius: super quas ponent vas in quibus immolatur holocaustus et victimā. Et labia earum palmi vnius. reflexa intrinsecus per circuitum. Super mensas autem carnes oblationis. et extra portam interiorez gazophylacia cantorū in atria interiori quod erat in latere porte respicientis ad aquilonem: et facies eorum contra viam australē. vna ex latere porte orientalis. que respiciebat ad viam aquilonis. et dixit ad me. Hoc est gazophylatum quod respicit viam meridianam. sacerdotum qui excubant in custodia templi. Porro gazophylatum quod respicit ad viam aquilonis. sacerdotū erit qui excubant ad ministerium altaris. Ibi sunt filii sacerdotum qui accedunt de filiis legi ad dominū ut ministrent ei. Et mensus est atrium longitudine centum cubitorum et latitudine centū cubitorum per quadrum et altare ante faciez templi. et introduxit me in vestibulum templi: et mensus ē vestibulum quinq; cubitis hinc: et quinq; cubitis inde. et latitudinem porte trium cubitorum hinc et trium cubitorum inde: longitudinem autem vestibuli viginti cubitorum et latitudinem undecim cubitorum. et octo gradibus ascendebarunt ad eas et columnae erant in frontibus vna hinc et altera inde

Lap. .XL.

Introduxit me in templum et mensus ē frontes sex cubitos latitudinis hinc. et sex cubitos latitudinis inde. latitudinem tabernaculi: Et latitudo porte decem cubitorum erat et latera porte quinq; cubitis hinc et quinq; inde et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum. et latitudinem viginti cubitorum. et introgressus intrinsecus mensus est in fronte porte duos cubitos et portam sex cubitorum. et latitudinem porte septem cubitorum. et mensus est longitudinem eius viginti cubitorum. et latitudinem eius viginti cubitorum ante faciem templi: et dixit ad me. Hoc est sanctum sanctorum. et mensus ē parietem domus sex cubitorum. et latitudinem lateris quattuor cubitorum undiq; p circuitum domus. Latera autem lat⁹ ad latus bis trigitatriū. Et erant eminentia que ingredientur per parietē domus in lateribus per circuitum ut contineret: et non attingerent parietem templi. et platea erat

Ezechiel.

in rotundis ascendens sursum per choceam: et in cenaculum templi deferebat per gyrum. Idcirco latus erat templum in superioribus: et sic de inferioribus ascendebat ad superiora: et in medius. Et vidi in domo altitudinem per circuitum fundata latera ad mensuram clami sex cubitorum spatio. et latitudinem per parietem lateris fornicis quiq; cubitorum. et erat iterius domus in lateribus domus et iterius gazo phylatia latitudinem viginti cubitorum in circuitu dominorum undique. et ostium lateris ad orationem. ostium unum ad viam aquilonis: et ostium unum ad viam australis: et latitudinem loci ad orationem quinque cubitorum in circuitu. et edificium quod erat separatum versus quod ad viam respiciemus ad mare. latitudinis septuaginta cubitorum: paries autem edificii quinque cubitorum latitudinis per circuitum: et longitudine eius nonaginta cubitorum. et mensus est dominus longitudine centum cubitorum: et quod separatum erat edificium et parietes eius longitudinis centum cubitorum. Latitudo autem ante facies domus: et eius quod erat separatum contra orientem centum cubitorum. et mensus est longitudinem edificii contra faciem eius quod erat separatum ad dorsum herthecas ex utraque parte centum cubitorum: et tenuis plumbus interius: et vestibula atrii: limina et fenestras obliquas: herthecas in circuitu per tres partes contra uniuscuiusque limen stratumque ligno per gyrum in circuitu. Terra autem usque ad fenestras et fenestre clausae super ostia: et usque ad dominum interiorum et fornicis et omnem parietem in circuitu intrusus et fornicis ad medium sura: et fabrefacta cherubim et palme. et palma inter cherubim et cherubim. Quasque facies habebat cherubim faciem hominis iuxta palmam ex hac parte et faciem leonis iuxta palmam ex illa parte expressam. Per omnem dominum in circuitu de terra usque ad superiorum partem: cherubim et palme celata erant in pariete templi. Limen quadrangulus: et facies sanctuarii aspectus contra aspectum. Altaris lignei trium cubitorum altitudo: et longitudine eius duorum cubitorum: et anguli eius et longitudine eius et parietes eius lignei. et locutus est ad me. Hec est mensura eorum domino. et duo ostia erant in templo. et in sanctuario et in duobus ostiis ex utraque parte bipina erant ostiola que in se invicem plicabantur. Una enim ostia erant ex utraque parte ostiorum. et celta erat in ipsis ostiis templi cherubim et scuptura palmarum. sicut in parietibus quoque expissa erant. quodlibet et grossiora erant ligna in vestibuli fronte fornicis: super que fenestre oblique et similitudo palmarum hinc atque inde in humeris vestibuli summa latera dominus latitudinemque parietem.

XLII.

Leduxit me in atrium exterius per vias e ducentem ad aquilonem. et induxit me in gazo phylatibus quod erat contra separatum edificium: et contra edem vergentem ad aquilonem. in facie longitudinis centum cubitos ostii aquilosis: et latitudinis quinquaginta cubitos co-

tra viginti cubitos atrii interioris: et contra pavimentum stratū lapide atrii exterioris ubi erat porticus iuncta portici triplici. et ante gazo phylatia deambulatio decem cubitorum latitudinis. ad interiora respiciens vie cubiti unius. et ostia earum ad aquilonem ubi erant gazo phylatia in superioribus humilioribus. quia supportabat porticus que ex illis eminebant de inferioribus et de medius edifici. Tristega enī erant: et non habebat columnas sicut erant columnae atriorum. Propterea eminebant de inferioribus et de medius a terra cubitis quinquaginta. et peribolus summa gazo phylatia que erant in via atrii exterioris aī gazo phylatia. Longitudo eius quinquaginta cubitorum: quia longitudo erat gazo phylatiorum atrii exterioris quinquaginta cubitorum. et longitudine ante faciem templi centum cubitorum. et erat subter gazo phylatia hec introitus ab oriente ingredientum in ea de atrio exteriori in latitudine periboli atrii quod erat contra viam orientalem in faciem edificii separati. et erant ante edificium gazo phylatia: et via ante faciem eorum iuxta similitudinem gazo phylatiorum que erant in via aquilonis. Scimus longitudinem eorum sic et latitudo eorum et omnis intritus eorum et similitudines et ostia eorum summa ostia gazo phylatiorum que erant in via respiciebat ad noctem. Ostium in capite vie. que via erat ante vestibulum separatum super viam orientalem ingredientibus. et dixit ad me: Gazo phylatia aquilonis et gazo phylatia austri que sunt ante edificium separatum. hec sunt gazo phylatia sancta in quibus vestiuntur sacerdotes qui appropinquant ad dominum in sancta sanctorum. Ibi ponent sanctas anctoru et oblationem pro peccato et pro delicto. Locus enim sanctus est. Cum autem egressi sunt sacerdotes non egredientur de sanctis in atrium exterius et ibi reponent vestimenta sua in quibus ministrat quia sancta sunt. vestimentaque vestimentis aliis et sic procedant ad populum. Unque complectet mensuras domus interioris. eduxit me per viam portae que respiciebat ad viam orientalem. et mensus est eam undique per circuitum. Mensus est autem contra ventum orientalem calamo mensure quingentos calamos: in calamo mensure per circuitum et mensus est contra ventum aquilonis quingentos calamos: in calamo mensure per gyrum. Et ad ventum australem mensus est quingentos calamos: in calamo mensure per circuitum. et ad ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in calamo mensure. Per quattuor ventos mensus est murum eius undique per circuitum. longitudine quingentorum cubitorum: dividendum inter sanctuarium et vulgi locum.

XLIII.

Leduxit me ad portas que respiciebat ad viam orientalem. et ecce gloria dei Israel ingrediens per viam orientalem: et vox erat ei quae vox aquae multa: et terra splendebat a maiestate eius et vidi visionem summa spe quam videram quando

venit ut disperderet cunctatē. et spēs fū aspectū
quē videram iuxta flumū chobar. Et cecidi super
faciem meam. Et maiestas domini ingressa est tē
plum: p̄ viā portę q̄ respiciebat ad orientem. Et
eleuant me spiritus: et introduxit me in atrium in
terius. et ecce repleta erat gloria domini domus
Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir q̄
stabat iuxta me dixit ad me. Fili hominis: locus so-
li mei. et locus vestigior̄ pedum meorum. ubi habi-
to in medio filiorum israel in eternum. Et non
polluetur ultra domus israel nomen sanctū meū
ipſi et reges eorū in fornicationib⁹ suis et in rui-
nis regū sionis et in excelsis qui fabricati sunt li-
men suum iuxta limen meum: et postes suos iuxta
postes meos: et murus erat inter me et eos. Et
polluerunt nomen sanctum meū in abominationib⁹
bus q̄s fecerunt. ppter qd̄ psumpsi eos i ira mea
Hunc ergo repellant procul fornicationem suā.
et ruinas regum sionis a me et habitabo i medio
eorum semper. Tu autem fili hominis. ostende do-
mum israel templū et profundantur ab iniquitatib⁹
suis et metiantur fabricam. erubescant ex oibus
que fecerunt. Figuram domus et fabricae ei⁹ exit⁹
et introitus: et omnem descriptionē ei⁹: et vniuer-
sa precepta eius cunctaq̄ ordinem eius. et oēs
leges eius ostende eis et scribe in oculis eorum ut
custodiant omnes descriptiones eius et p̄cepta
illius et faciant ea. Ista est lex domus in summi-
tate montis. Omnes fines eius in circuitu: sc̄m
sanctorū est. Hec est ergo lex domus. Iste autem
mensura altaris in cubito verissimo: qui habebat
cubitum et palmum. In sinu enim eius erat cubi-
tus: et cubitus iu latitudine et definitio eius usq̄ ad
labium eius. et in circuitu palmus unus. Hec
quoq̄ erat fossa altaris. et in sinu trurre usq̄ ad cre-
pidinē nouissimam duo cubiti: et latitudo cu-
biti unius. et a crepidine minore usq̄ ad crepidi-
nem maiorem. quattuor cubiti et latitudo cubi-
ti unus. Ipse autem ariel quattuor cubitorum:
et ab ariel usq̄ ad sursum cornua quattuor. et ari-
el duodecim cubitorum in longitudine p̄ duode-
cim cubitos latitudinis quadrangulatum equis
lateribus. et crepido quatuordecim cubitorum lo-
gitudinis per quatuordecim cubitos latitudinis
in quattuor angulis eius. et corona i circuitu ei⁹
dimidii cubiti. et sinus eius unus cubiti p̄ circui-
tum. Gradus autem eius versi ad orientem. et di-
xit ad me. Fili hominis hec dicit dominus deus
Ibi sunt ritus altaris in quaucq̄ die fuerit fabri-
catum ut offeratur super illud holocaustum et
effundatur sanguis. et dabis sacerdotibus et leui-
tis qui sunt de semine sadoch qui accedunt ad
me: ait dominus deus. ut offerant mihi vitulum
de armento pro peccato. et assument de sanguine
eius pones super quatuor cornua ei⁹ et sup qua-
tuor angulos crepidinis et sup coronā in circui-
tu. et iundabis illud et expiabis. et tolles vitulum
qui oblatus fuerit p̄ peccato et p̄ bures eos in se-

pato loco domus extra sanctuarium. et in die se-
cunda offeres hircum caprarum immaculatum pro
peccato. et expiabunt altare sicut expiauerūt in
vitulo. Unq̄ cōpleris expians illud. offeres
uit ulum de armento immaculatum. et arietē d̄ grē
ge immaculatum et offeres eos in conspectu dñi
Et mittent sacerdotes super eos sal. et offereant
eos in holocaustum dñi. Septē dieb⁹ facies hir-
cū p̄ peccato quotidie. et vitulum de armento et
arietē de pecorib⁹ immaculatos offerent. Sep-
tem dieb⁹ expiabūt altare et mundabūt illū et im-
plebunt manū eī. Expletis autem septem dieb⁹
in die octaua et ultra facient sacerdotes super al-
tare holocausta vestra et que pro pace offerunt:
et placatus ero vobis ait dñs de⁹ nf. .XLIII.

Hec conuertit me ad viam porte sanctuarū
exteriorū que respiciebat ad orientem: et
erat clausa. et dixit domin⁹ ad me: Pro porta
hec clausa erit et non apietur et vir non transiet
per eam quoniam dominus deus israel ingress⁹
est per eam erit q̄ clausa principi. Princeps ip̄e
sedebit in ea ut comedat panem coram dñi. Pro
viam porte vestibuli ingredietur: et per vias eius
egreditur. et adduxit me per viam porte aquilo-
nis in conspectu domus: et vidi: et ecce impluit
gloria dñi domum domini. et cecidi in faciem me-
am et dixit ad me domin⁹. Fili hominis pone cor-
tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi om-
nia que ego loquor ad te: de vniuersis ceremoni-
is domus domini et de cunctis legibus eius: et
pones cor tuum in vno templi per omnes exitus
sanctuarī et dices ad exasperantem me domum
israel: Hec dicit dominus deus. Sufficiant vobis
omnia scelerata vestra domus israel eo q̄ idicuitis
filios alienos incircumcisos corde et incircumci-
sos carne ut sint in sanctuario meo et polluent
domū meam et offertis panes meos adipem et
sanguinem: et dissoluistis pactum meum in oib⁹
sceleribus vestris. et nō seruasti precepta san-
ctuarī mei. et posuisti custodes observationū
mearum in sanctuario meo vobis netipsis. Hec
dicit dominus deus. Omnis alienigena et in-
circumcisus corde et incircumcisus carne non in-
grediens sanctuarī meū oīs filius alienus qui ē
in medio filiorum israel. Sed et levite qui longe
recesserunt a me in errore filiorū israel et errave-
runt a me post idola sua: et portauerūt iniquita-
tem suam erunt in sanctuario meo editui et iani-
tores portarum domus et ministri domus. Ipsi
macrabunt holocausta et victimas populi. et ip̄i
stabunt in conspectu eorū ut ministrarent eis. Pro
eo q̄ ministrauerunt illis in conspectu idolorū
sionis et facti sunt domui israel in offendiculū
iniquitatis: idcirco leuavi manū meam super
eos ait dñs deus: et portauerunt iniquitatē suā
et nō appropinquabunt ad me ut sacerdotio suū
gantur mihi neq̄ accedent ad omne sanctuarū
meum iuxta sancta sanctorum. sed portabūt p̄ fu-

Ezechiel.

sionem suā et scelera q̄ fecerunt. et dabo eis ianatores domus et in oī ministerio ei⁹: et vniuersis q̄ s̄it in ea. Sacerdotes autem et leuite et filii sa doch q̄ custodierūt ceremonias sanctuarij mei cū erraret filij isrl̄ a me. Ipi accedēt ad me vt mīstrēt mīhi et stabūt i p̄spectu meo vt offerent mīhi adi pē et sanguinē ait dñs de⁹. Ipsi ingredien̄t sanctuarū meū: et ipi accedēt ad mēsam meā vt mīnistrēt mīhi et custodiāt ceremonias meas. Cūqz ingredien̄t portas atrij interioris vestib⁹ lineis induēt. nec ascendet sup eos q̄c̄qz laneū q̄mī mīstrāt in portis atrij interioris et intrinsec⁹. Utile līnee erūt in capitib⁹ eoz: et semialia linea erūt in lūbis eoz: et nō accingent in sudore. Cūqz egredien̄t atrij exteri⁹ ad pplm. exuēt se vestimentis suis in qb⁹ mīstrāuet: et reponēt ea in gazophiliatio sanctuarij et vestīt se vestimēt alijs et non sanctificabūt pplm in vestib⁹ suis. Caput at suū nō radēt neqz comā nutritētes: sed tondētes attōdent capita sua. et vinū nō bibet oīs sacerdos q̄mī ingressurus ē atrij interi⁹. Et viduaz et repudiam nō accipiēt vxores: sed v̄gines de semine dominus israel. Sed et viduā q̄ fuerit vidua a sacerdo te accipiēt: et pplm meū docebunt qd sit inter sanctuz et pollutū: et inter mundū et immundū oīdēt eis. Et cum fuerit p̄trouersia stabunt in iudiciis meis et iudicabūt. Leges meas et p̄cepta mea in oībus solennitatibus meis custodierūt: et sabbata mea sanctificabunt. Et ad mortuū hoiez nō igredien̄t ne polluant: nisi ad p̄rez et m̄rez et filiū et filiam et frēz et sororē q̄ alterz vix nō habuerit. in q̄bus p̄taminabunt. Et postqz fuerit emundatus septē dies numerabunt ei: et in die introit⁹ sui in sanctuarū ad atrij interius vt ministrēt mīhi in sanctuario: offeret p̄ pctō suo. ait dñs deus. Hōd erit aut̄ eis hereditas: ego hereditas eoz. Et possessionē nō dabūt eis i israel. ego. n. possesso eoz. Victimā p̄ pctō et p̄ delicto ipsi comedēt: et om̄e votū in israel ipsorum erit. Et p̄mitiuia oīu p̄moge nitop et oīa libamēta ex oībus q̄ offerūt: sacerdotū erunt. et p̄mitiuia ciboz v̄rop̄ dabūt sacerdoti: vt reponat būdictionē domui sue. Nō morticinū et captū a bestiis de auibus: et de pecoribus non comedēt sacerdotes.

XLV.

Unqz ceperis terrā dividere sortito: se parate p̄mitias dño sacrificatū de terra longitudine. xxv. milia. et latitudine. x. milia. Sanctificatū erit in oī termino ei⁹ p circuitū. et erit ex omnī pte sacrificatū qngētos p qngētos q̄drifariā p circuitū. et qn̄qinta cubis in suburbana ei⁹ p gyp. Et a mēsura ista mēsurab̄ longitudinē vigintiqz miliū: et latitudinē x. milii. Et in ipso erit templū sanctūqz sanctoz: sanctificatū erit de terra sacerdotib⁹ ministri sanctuarij q̄ accedēt ad ministeriū dñi. et erit eis locus i domos et in sanctuarū sanctitas. Vigintiqz autē milia longitudinis et decē milia latitudinis erūt levius q̄ ministrat domui: Ipsi possidebūt. xx. ga

zophylatis. Et possessionem ciuitat̄ dabūt qn̄qz milia latitudinis: et longitudinis. xxv. milia. Et sepationē sanctuarij oī domui israel. Principi quoqz hinc et inde in sepationē sanctuarij: et i possessionē ciuitat̄ et p̄tra faciē sepationis sanctuarij et p̄tra faciē possessionis vrb a latere maris v̄sqz ad mare: et a latere orientis v̄sqz ad orientē. Lōgitur tūdīnē aut̄ iuxta vñā quāqz p̄tē a termino occidētali v̄sqz ad terminū orientale: de terra erit ei posses sio in israel. Et nō depopulabūt vltra p̄ncipes pplm meū. sed terrā dabūt domui israel. Et tribus eoz. H̄ec dīc dñs deus. Sufficiat vob p̄ncipes israel: iniqtatē et rapinas intermittite: et iudi ciuz et iusticiam facite. Separate p̄finia v̄ra a pplo meo. ait dñs deus. Statuta iusta et ephi: iustū et batus iustū erit vob. Ephi et batus eq̄lia et vñus mēsire erūt. vt capiat decimā p̄tē chori batus et decimam p̄tē chori ephi. Juū mēsura chori crit: eq̄ libratio eoz. Siclus aut. xx. obolos h̄z. Porro. xx. sicli. et. xxv. sicli. et. xv. sicli minā faciūt. Et hē sunt p̄mirie q̄s tollēt. Sēxtā p̄tē ephi de choro fru mēti, et sextā p̄tē ephi de choro hordei. Mēsura quoqz olei. Batus olei. decima p̄s chori ē: q̄ de cem bati implēt choz. Et arietē vñū de grege du centoz de his q̄ nutriuit israel in sacrificiū et i holocaustū: et in pacifica. ad expiandū p̄ eis. ait dñs deus. Oīs ppls terre tenebūt p̄miriis his p̄ncipiis in israel. Et sup p̄ncipē erunt holocausta: et sacrificiū et libamēta in solēnitatib⁹ et in kalēdis et i sabatā. in vñuersis solēnitatib⁹ dom⁹ israel. Ip̄e faciet p̄ pctō sacrificiū et holocaustū et pacifica: ad expiandū p̄ domo israel. H̄ec dīc dñs de⁹. In p̄mo mēse vna mensis simus vitulū de armēto immaculatū: et expiab̄ sanctuarium. Et tollet sacerdos de sanguine qd erit p̄ pctō: et ponet in postibus dom⁹: et in q̄ttuor angulis crepidinis altari. et in postib⁹ porte atrij interioris. et sic facies in se p̄tina mēsis p̄ vnoquoqz q̄ i grāvit et errore dece p̄tus ē: et expiab̄ p̄ domo. In p̄mo mēse q̄rtade cima die mēsis erit vob̄ pasce selēntas. Septem dieb⁹ azyma comedēt. et faciet p̄nceps in die illa p̄ se et p̄ vñiuero ppls terre vitulū p̄ pctō. et in septē diez solēnitate faciet holocaustū dñi: se p̄tē vitulos. et septē arietes i naculatos quotidie septē dieb⁹: et p̄ pctō hircū capiaz: et sacrificium ephi p̄ vituluz. et ephi p̄ arietē faciet: et olei hīn p̄ singula ephi. Septimo mēse q̄ntadecima die mēsis in solēnitare faciet sic supradicta sunt p̄ septē dies: et tam p̄ peccato qz p̄ holocausto et in sacrificio et in oleo.

XLVI

Ec dīc dñs deus. Porta atrij interioris q̄ respicit ad orientē erit clausa sex dieb⁹ in q̄bus opus fit. Bic aut̄ sabbati apie tur. Sz in die kalenday apie et intrabit p̄nceps p̄ viā vestibuli porti desor et stabit in limie porte. Et faciet sacerdotes holocaustū ei⁹ et pacifica ei⁹ et adorabit sup limē porte: et egredieb̄. Idora aut̄ nō claudet v̄sqz ad vespaz. et adorabit ppls terre

R

dimissio et pando naturam

ad ostiis porte illius in sabbatis et in kalendis coram domino. Holocaustum autem hunc offert princeps dominus in die sabbati: sex agnos immaculatos: et arietem imaculatum, et sacrificium ephri per arietem. In agnis autem sacrificium quod dederit manus eius et oleum hin per singula ephri. In die autem kalendarum vitulum de armato imaculatum, et sex agni et arices immaculati erunt, et ephri per vitulum. ephri quoque per arietem faciet sacrificium. De agnis autem sic inuenierit manus eius oleum hin per singula ephri. Cum ingressurus est princeps per viam vestibuli porte ingredias: et per eandem viam exeat. Et cum intrabit populus terre in prospectu domini: in solenitatisibus que ingreditur per portam aaronis: ut adoret egredias per viam porte meridiane egredias per viam porte angelorum non reverteret per viam porte per quam ingressus est: et regione illius egredies. Princeps autem in medio eorum cum ingredientibus ingredies: et cum egrediens egredies. Et in nundinis et in solenitatibus erit sacrificium ephri per vitulum: et ephri per arietem. In agnis autem erit sacrificium sic inuenierit manus eius: et oleum hin per singula ephri. Cum autem fecerit princeps spontaneum holocaustum aut pacifica voluntaria dominus aperiet ei porta quae respicit ad orientem et faciet holocaustum quotidie dominus. Semper mane faciet illud. Et faciet sacrificium super eo catamane mane: sexta parte ephri. et de oleo tertia parte hin. ut misceat sile. Haec sacrificium domino legitimum iuge atque perpetuum. Faciet agnum et sacrificium et oleum catamane mane holocaustum semper tunc. Hec dic dominus deus. Si dederit princeps domum alicuius de filiis suis: hereditas eius filiorum suorum erit: possidebunt eam hereditarie. Si autem dederit legatum de hereditate sua unius seruorum suorum erit illi usque ad annum remissionis. et revertetur ad principem. Hereditas autem eius filiorum eius erit. Et non accipiet princeps de hereditate populi per violationem et de possessione eorum: sed de possessione sua hereditatem dabit filio suo ut non diligerat populus eius unusquisque a possessione sua. Et introduxit me per ingressum quem erat ex latere porte in gazarophylatia sanctuariorum ad sacerdotes: qui respiciebant ad agnem: et erat ibi locus verges ad occidentem: et dixit ad me. Iste est locus ubi coquunt sacerdotes per petram: et per delictum ubi coquunt sacrificium: ut non efferrant in atrium exteri: et sacrificent populus. Et eduxit me in atrium exteri: et circunduxit me per quatuor angulos atrij. Et ecce atrium erat in angulo atrij: atriola singula per angulos atrij. In quatuor angulis atrij atriola disposita: quod dragita cubitorum per longum. et xxx per latum. Adhuc vero unius quatuor erat. Et paries per circuitum ambies quatuor atria: et culine fabricatae erant subter porticus per gyrum. Et dixit ad me. Hec est domus culinarum: in qua coquent ministrorum domini victimas populi.

Capitulum,

XLVII

Tu uertit me ad portam domus et ecce aqua egrediebatur subter limen domum ad orientem facies. nam domus respiciebat ad orientem. Atque autem descendebant in latus templi dextrum ad meridiem altare. Et eduxit me per viam portae aaronis et tu uertit me ad viam foras portam exteriorum viae quam respiciebat ad orientem. Et ecce aqua redundantes a latere dextro cum egredieret vir ad orientem qui habebat funiculum in manu sua: et mesus est mille cubitos et traduxit me per aquam usque ad talos. Rursusque mesus est mille. et traduxit me per aquam usque ad genua. et mesus est mille: et traduxit me per aquam usque ad renes. et mesus est mille torrente quem non potui transire. quoniam intumuerant aqua profundi torrens quem non potui transire. Et dixit ad me. Certe uidisti filii hominis et eduxit me et tu uertit ad ripam torrentis. Cumque me uertisset ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex vtrahus pte. Et ait ad me. Aquae iste quae egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis et descendunt ad plana deflta: strabunt mare: et exhibunt et sanabunt aqua. Et ois aia viues qui serpentem quoque venerit torres viuet: et erunt pisces multi sicut postquam venerint ille aqua iste. Et sanabunt et viuent oia ad quam uenerit torrentes: et stabunt super illa pescatores. Ab engaddi usque ad engallim siccatio sanguinis erit. Plurime species erunt pisces eius sicut pisces maris magni multitudinis nimis: In litorebus autem eius et in palustribus non sanabuntur: quia in salinas dabuntur. Et super torrentem orientem in ripis eius ex vtrahus pte ostium lignum promiserunt. Non defluet solius ex eo: et non deficit iure eius ei. Per singulos menses afficeret primaria quia aqua eius de sanctuario egrediens. Et erunt fructus eius in cibis et foliis eius ad medicinam. Hec dicit dominus deus. Hic est terminus in quo possidebit terram in duodeci tribus israel: quia ioseph duplice funiculum habet. Possidebis autem ea singuli eaque ut frater tuus super quam levauerit manus meam ut dare probabis uiris. Et cadet terra hunc vobis in possessionem. Hic est autem terminus terra ad plagam septentrionalem a mari magno. via ethalum venientibus secundum dada emath berotha sabari quae inter terminum damasci et terminum emath domum thicam quae iuxta terminum auram. et erit terminus a mari usque ad terminum enon terminum damasci: et ab aqelon ad aaronem terminum emath: plaga septentrionalis. Porro plaga orientalis de medio auram et de medio damasci. et de medio galaad. et de medio terre iudei: iordanis distinguitur ad mare orientale metiemi plaga orientalis. Plaga autem australis meridiana a thamar usque ad aqem stradicem eades: et torres usque ad mare magnum: et haec plaga ad meridiem australis. Et plaga maris: mare magnum a zefirino per directum donec venias emath. Haec est plaga maris. Et dividetur terra ista vobis per tribum israel: et mittetur ea in hereditatem vobis et aduenis quae accesserint ad vos quae genuerit filios in medio uiri: et erunt vobis sicut idigene inter filios iudei. Uobisque dividetur possessione in medio tribuum israel. In tribu autem quem fuerit aduenia ibi dabitur possessionem illi ait

Dominus deus.

.XLVIII.

Thō noīa tribūs a finib⁹ aglōnis iūē
viā ethalō p̄gentib⁹ emath̄ arriū enō
terminus dāmasci. ab aglōne iūē viam
emath̄: et erit ei plaga oriētali mare. Dan vna.
Et a termino dan a plaga oriētali vſq; ad plagā
maris aſer vna. Et sup terminū aſer: a plaga ori
entali vſq; ad plagā maris. neptali vna. Et sup
terminū neptali a plaga oriētali vſq; ad plagam
maris. manasse vna. Et sup terminū manasse: a
plaga oriētali vſq; ad plagā maris. effrāim vna.
Et sup terminū effrāim: a plaga oriētali vſq; ad
plaga maris. rubē vna. Et sup terminū ruben: a
plaga oriētali vſq; ad plagā maris. iuda vna. Et
sup terminū iuda: a plaga oriētali vſq; ad plagā
maris. erunt p̄mitie q̄s sepab̄is. xxv. milibus ca
lamis latitudinis et longitudo. sicuti singule pres
a plaga oriētali vſq; ad plagā maris. Et erit san
ctuarī in medio ei⁹. P̄mitie q̄s sepab̄is dñō.
longitudo. xxv. milib⁹: et latitudo. x. milib⁹. Hec au
te erunt p̄mitie scūarij sacerdotū: ad aglonē lon
gitudinis. xxv. milia: et ad mare latitudinis. x. mi
lia. Sed et ad orientē latitudinis. x. milia. et ad me
ridiē. xxv. milia. Et erit sanctuarī dñi in medio
ei⁹. Sacerdotib⁹ sanctuarī erit de filiis sadoch
q̄ custodieūt ceremonias meas et nō errauerūt cū
errāret filij israel. sic errauerūt et levite. Et erūt p̄
mitie de p̄mitiis terre sc̄nī sanctop. iūē terminū
levit x. Et leuiſ ſilr iūē fines sacerdotū. xxv.
milia longitudinis: et latitudinis. x. milia. Ois lo
gitudo viginti et q̄nḡ miliū: et latitudo. x. milium
Et nō venūdabūt ex eo neq; mutabūt: neq; trāſ
ferens p̄mitie terre: q̄ sanctificate sunt dñō. Qui
q̄s milia aut̄ q̄ ſup ſunt in latitudine p. xxv. milia.
pphana erūt vrb̄ in habitaculū et in ſurbana. et
erit ciuitas in rāedio ei⁹: et he mēſure ei⁹. Ad pla
ga ſeptentrionalē q̄nḡtā et q̄ttuor milia: et ad pla
ga meridianā q̄nḡtā et q̄ttuor milia: et ad plagā
orientalē q̄nḡtā et q̄ttuor milia: et ad plagā occidē
talem q̄nḡtā et q̄ttuor milia. Erunt aut̄ ſurbana
ciuitas ad aglonē ducēta qn̄qinta: et ad meridiē
ducēta qn̄qinta. et ad orientē ducenta qn̄qita.
et ad mare ducēta qn̄qinta. Qd aut̄ reliquū ſue
rit in lōgitudine fm̄ p̄mitias sanctuarij. x. milia i
orientē: et x. milia in occidentem erunt ſic p̄mitie
sanctuarij: et erūt fruges ei⁹ in panes his q̄ ſuūt
ciuitati. Seruiētes aut̄ ciuitati op̄abun̄ ex oib⁹
tribub⁹ israel. Qd p̄mitie. xxv. miliu p. xxv. mi
lia in q̄drum ſepabun̄ in p̄mitias sanctuarij: et
in poſſeſſionē ciuitas. Qd aut̄ reliquū fuerit: p̄n
cipis erit ex omni p̄te p̄mitiar̄ scūarij et poſſeſſio
nis e regione. xxv. miliu p̄mitiar̄ vſq; ad terminū
orientalē: ſz et a mari e regione. xxv. miliu vſq; ad
terminū mari. ſilr in ptib⁹ p̄ncipis erit. Et erunt
p̄mitie scūarij et sanctuarī tēpli in medio eius.
De poſſeſſione aut̄ levitaz: et de poſſeſſione ciui
tas in medio ptib⁹ p̄ncipio: erit in terminuz iuda
et in terminuz beniamini: et ad p̄ncipē p̄tinebit. Et

reliq̄ tribub⁹ erunt tales portiones: A plaga
ouentali vſq; ad plagā occidentalē. beniamini vna
Et p̄tra terminū beniamini a plaga oriētali vſq;
ad plagā occidentalez: symeonī vna. Et sup termi
num symeonis a plaga oriētali vſq; ad plagam
occidentalez: ysachar vna. Et sup terminū ysachar
a plaga orientali vſq; ad plagā occidentalez: zabi
lon vna. Et sup terminū zabilō a plaga oriētali
vſq; ad plagā maris. gad vna. Et sup terminum
gad ad plagā austri in meridiē: et erit ſinis de tha
mar vſq; ad aq̄s p̄tradictionis cades: hereditas
p̄tra mare magnū. Hec ē terra quā mitteſ in ſor
tē tribub⁹ iſrl et he p̄tiones eaꝝ. ait dñs deus
Et hi egressus ciuitatis. A plaga ſeptentrionalē
quingentos et quattuor milia mēſurabis: et porte
ciuitatis omnibus tribub⁹ israel. Porta treſ
a ſeptentrione. Porta rubē vna. porta iuda vna
porta leui vna. Et ad plagā orientalē q̄ngentos
et quattuor milia. Et porte treſ. Porta Ioseph
vna. porta Beniamini vna. porta Dan vna. et ad
plagam meridianaz q̄ngentos et quattuor milia
metieris. Et porte treſ. Porta symeonis vna.
porta ysachar vna. porta zabilō vna. Et ad pla
gam occidentalez. q̄ngentos et quattuor milia. Et
porte treſ. Porta Gad vna. porta aſer vna. por
ta neptali vna. Per circuitum decē et octo mi
lia. Et nomen ciuitatis ex illa die dominus ibidē
Amen.

Explicit Ezechiel pp̄ha. Incipit plo
gus sancti hieronymi in Danielē pp̄ha

Anielem pp̄ham iūē ſeptuagi
ta interp̄tes dñi ſaluatoris ec
clesie nō legunt vtētes thodo
tionis editiōe: et h̄ cur acciderit
nescio. Siue. n. q̄ ſimo chaldai
cus ē. et qbusdā p̄petatibus a
nō eloq̄o diſcrepat: noluerūt
ſeptuaginta interp̄tes easdē lingue lineas in tra
ſlatione ſuare. ſiue h̄ noie eoꝝ ab alio nescio q̄
nō ſat̄ chaldeam lingua ſcītē creditus ē liber: ſi
ue aliud qd caſe extiterit i grāns: h̄ vnum affir
mare poſſum q̄ multū a vītate diſcordet: et recto
iudicio repudiatur ſit. Sciendum q̄ppe danielē
matime et esdrā hebraic̄ qdem ſuis ſed chaldeo
ſermone p̄ſcriptos: et vna hieremie picopē: Job
quoq; cū arabica lingua plurimā h̄bre ſocietatem
Beniq; et ego adoleſcētulus poſt qntiliani et tulij
lectionē ac flores rhetoricos cū me in lingue hui⁹
p̄ſtrinū reclusiſſem: et multo ſuore multoq; tpe
vix cepi ſem anhelantia ſtridentiaq; vba reſona
re. et qſi p̄ cryptū ambulās. rap̄ deſup lumē aſpi
cerem. impegi nouiſſine in danielē: et tanto rēdio
affectus ſum vt deſperatione ſbita oēz laborē ve
terem voluerīz p̄temnē. Uꝝ adhortante me quo
dam hebreo. et illud mihi crebrius ſua lingua iſe
rente. labor improbis oīa vincit: q̄ mihi videbar

sciens inter eos cepi rursus discipulus esse chaldaicus. Et ut yep fatear vsq; ad pñtem diez magis possum sermonē chaldaicū legere et intelligere qz sonare. Hec idcirco refero ut difficultatem vob; danielis ondarem. q; apud hebreos nec susanne hz historiā. nec hymnū trium puerorū. nec belis: draconisq; fabulas q; nos: q; in toto vrbe dispersae sunt. veru an posito easq; ingulante sivecum ne videremur apud imitos magnam pñtē voluminis detrūcasse. Audiui ego quendam de pceptoribus iudeorū cū susanne derideret hystoriā: et a greco nescio quo eā diceret esse pfectam illud opponere qd origim quoq; africanū oppofuit. ethymologias bas apo thoy schynoy chysē et apo thoy pñynoy pñyse: de greco smone descēdere. Cuius rei nos intelligentia: nřis hanc possumus dare. Ut ybi ḡfa: Dicamus continuo de arbore ilice dixisse eū ilico peas: et a lētisco in lētētē cōminuat angelus: vel nō lente peas aut lent⁹. ita flexibilis ducari ad mortē: siue aliud qd ad arboris nomē puenies. Deinde tñ fuisse ocij trib⁹ pueris cauillabat. vt in camino estuans incēdij metu luderet: et p ordinē ad laudē dei oīa elementa puocarent: aut qd miraculū diuinęq; aspiratio nis iudiciū vel draconē interfectuz offa picis vñ sacerdotū belis machinas dphēlas q; magi pñudentia solertis viri qz ppbali essent spū ppetrata. Cum rō abachuc veniret: et de iudea in chaldeam raptū discofoꝝ lectitaret. q; rebat exemplū vbi legisemus in toto veteri testō quēq; sanctoz graui volasse corpe: et in pūcto hore tanta terraz spatia transisse. Cui cū qdam c nr̄is sag ad loquē dum pñptulus ezechielem adduxisset in mediū. et diceret eū de chaldea in iudeā fuisse translatus. derisit hoiez et ex ipso volume demonstrauit ezechielem in spū se vidisse transpositum. Beniq; et aplm nr̄m videlz ut eruditum vix et q; legē ab hebreis didicissz nō fuisse ausi⁹ affirmare se raptū in corpe: sed dixisse: siue in corpe: siue ex corpus. nescio deus scit. His et talibus argumētis apocriphas in libro ecclie fabulas arguebat. Sup q; re lectoris arbitrio iudiciū derelinques illud ammono eo nō h̄ri danielē apud hebreos inter ppbas: sed inter eos q agiogphā pscripterāt. In tres sig dem ptes oīs ab eis sc̄ptura dividit: in legem: in ppbas. et in agiogphā. i. in qnqz octo et in vnde cū libros de q nō est hui⁹ t̄pis differē. Que aut ex h̄ ppba. imo otra hunc libz porphyrius obij ciat. testes sunt methodi⁹ eusebi⁹ et appollinaris q mult⁹ vñ milibus ei⁹ vesanie rūdentes nescio an curioso lectori satisficerint. Vñ obsecro vos o paula et custochiū sundas p me ad dñm p̄ces. vt qzdui in h̄ corpusculo sum. scribā aliquid ētūm vob. vtile ecclesie. dignum posteris. Presentium q̄ppe iudicijs oblatrantium nō sag moueor q; in vtramq; pñtem aut amore labunk. aut odio.

Explicit plogue

Incipit Daniel ppheta
Capitulum. .1.

Ano tertio

regni ioachim regi int̄ da venit Nabuchodonosor rex Babyloniā hierūl et obsedit eaz et tradidit dñs in manu eius ioachiz regē iudee et pñtem valoꝝ domus dei: et asportauit ea in terrā sennaar i domuz dei sui: et vasa intulit in domū thesauri dei sui. Et ait rex affrenez pposito eunuchoz vt introduceret de filiis israel: et de sc̄mine regio et tyrannoꝝ pueros in qb⁹ nulla esset macula: decoloris forma et eruditos oī sapia. canatos scia et doctos disciplina: et q possent stare in palatio regis. vt doceret eos lfas: et lingua chaldeoz. Et p̄stituit eis rex annonā p singulos dies de cibis suis et vino vñ bilbebat ipse vt enutriti tribus annis postea starēt in p̄spectu regis. Fuerūt q; inter eos de filiis iude. daniel ananias misael et azarias. Et imposuit eis ppositus eunuchoz noīa. Daniel. Balthasar. ananie sidrac. misael. misae. et azarie abdenago. Proposuit aut̄ Daniel in corde suo ne pollueref de mēsa regis neq; de vino potus ei⁹: et rogauit eunuchoz pposituz ne p̄taminare. Dedit aut̄ de⁹ danieli ḡfa et miaz i p̄spectu pñcipis eunuchoz. et ait pñceps eunuchorum ad danielē. Timeo ego dñm meū regē q cōstituit vob cibuz et potū q si viderit vultus vros macilētiores p ceteris adolescentibus coevis vris p̄demirabit caput meū regi. Et dicit daniel ad Malassar quē p̄stiterat pñceps eunuchoz sup danielē. anania Malisaēl et azaria. Tempta nos obsecro fuos tuos diebus decē: et den̄ nobis legumina ad vescendū et aq; ad bibendū: et p̄teplare vultus n̄os et vultus puerorū q vescunt cibo regio: et sicut videris facies cū fuis tuis. Qui audito simone huiuscemodi tēptauit eos diebus decē Post dies aut̄. et apuerunt vultus eoz meliores et copulētiores p oībus pueris q vescēbant cibo regio. Porro malassar tollebat cibaria et vinum potus eoz: dabatq; eis legumina. Pueris autē his dedit deus scia et disciplinam in oī libro et sapientia. danieli aut̄ intelligentia oīuz visionum et somnioꝝ. Cōplexitatisq; dieb⁹ post quos dixerat rex vt introducerent: introduxit eos ppositus eunuchoz in p̄spectu nabuchodonosor. Cunq; eis locut⁹ fuisse rex nō sunt inuerti tales de vniuersitate daniel ananias misael et azarias. Et steterunt in p̄spectu regis: et oē vñbum sapie et itellectus qd sc̄ficitatus ē ab eis rex: inuenit in eis decuplum sup cunctos ariolos et magos: q erant in vniuerso regno eius. Fuit autem Daniel vsq; ad annuz

Baniel.

pumum cyri regis.

.ii.

¶ anno secundo regni Nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somniū: et cō territus est spūs eius: et somniū eius fuit ab eo. Precepit autē rex ut p̄uocarent arioli et magi et malefici et chaldei ut indicaret regi somnia sua. Qui cū venissent steterūt corā rege: et dixit ad eos rex. Vidi somniū: et mēte p̄fusus ignoro quā viderim. R̄nderuntqz chaldei regi syri ace. Rex in sempiternū viue. Vix somniū seruit tuis et interpretatione eius indicabimus. Et r̄ndes rex ait Chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indica ueritis mihi somniū et p̄iecturā eius: pibis vos et dom⁹ v̄fe publicabun. Si autē somniū et p̄iecturā eius narrauerit: p̄mua et dona et honorē mul tum accipies a me. Somniū igif et interpretatione eius indicate mihi. R̄nderūt scđo atqz dixerūt. Rex somniū dicat suis suis: et interpretatione ei⁹ indicabimus. R̄ndit rex et ait. Certe noui q̄ t̄ps redumis: sciētes q̄ recesserit a me fimo. Si ḡ somniū nō indicauerit mihi: vna ē de vob̄ snia: q̄ interpretationem quoqz fallacē et deceptione plenā compoſuerit ut loq̄mini mihi donec t̄ps p̄trāſe at. Somniū itaqz dicite mihi ut sciā q̄ interpretationem quoqz eius verā loq̄mini. R̄ndentes ergo chaldei corā rege dixerūt. Nō est hō sup terraz q̄ sermonē tuū rex possit implere: sed neqz reguz quisqz magnus et potēs v̄bū huicemōi sciscita tur ab omni ariolo et mago et chaldeo. Sermo. n. quē tu q̄ris rex grauis est. nec reperies q̄sqz q̄ iudicet illū in p̄spectu regis: except⁹ dijs quoqz nō ē cum hoib⁹ p̄uersatio. Quo audito rex in furore et in ira magna p̄cepit ut pirent om̄is sapiētes babylonis. Et egressa snia sapiētes interficiebant. q̄rebakz daniel et socij eius ut pirent. Tunc Daniel req̄suit de lege atqz snia ab Arioch p̄ncipe militie regis: q̄ egressus fuerat ad interficiendos sapiētes babylonis. Et interrogavit euz q̄ a re ge p̄tātem acceperat: quā ob cāz tam crudelis snia a facie regis esset egressa. Cum ḡ rem indicasset arioch danieli: daniel ingressus rogauit reges ut t̄ps daret sibi ad solutionē indicandā regi. Et in gressus ē domū snā: ananieqz et misaeli et Azarie socijs suis indicauit negociū ut q̄rerent miam a facie dei celi sup facio isto: et nō pient daniel et socij eius cū ceteris sapiētib⁹ babylonis. Tunc daniel in mysteriū p̄ visionē nocte reuelatū est. Et b̄ndixit daniel deū celi: et locutus ait. Sit nomen dñi b̄ndictū a seculo et usqz in seculū: q̄ sapiēta et fortitudo eius sunt: et ip̄e mutat tempa et etates Transfert regna atqz p̄stituit. dat sapias sapientibus et scias intelligentibus disciplinā. Ip̄e reuelat p̄funda et abscondita et nouit in tenebris p̄stituta. et lux cū eo est. Libi deus pat̄z n̄fop̄ p̄fitcor te qz laudo: q̄ sapias et fortitudinem dedisti mihi: et nūc oñdisti mihi q̄ rogamus te: q̄ s̄monē regi ap̄nisti nob̄. Post h̄ daniel ingressus ad arioch quē p̄stituerat rex ut p̄deret sapiētes babylonis.

sic ei locutus est. Sapientes babylonis ne p̄das Introduc me in p̄spectū regis et solutionem regi narrabo. Tūc arioch festinus introduxit danielē ad regē et dixit ei. Inueni hoiez de filijs transmi gratiōis iude q̄ solutionē regi annunciet. R̄ndit rex et dixit danieli cur⁹ nomē erat balthasar. Putas ne vere potes mihi indicare somniū qđ vidi et interpretationem eius? Et r̄ndens daniel corā re ge ait. Mysteriū qđ rex interrogat sapientes magi et arioli et auruspices nequeūt indicare regi: s̄z ē deus in celo reuelans mysteria q̄ indicauit tibi rex nabuchodonosor q̄ vētura sunt nouissimis tē poribus. Somniū tuū et visiones capiſtū in cibili tuo huicemōi sunt. Tu rex cogitare cepisti in stratu tuo qđ esset futur⁹ post h̄: et q̄ reuelat mysteria oñdit tibi q̄ vētura sunt. M̄bi quoqz nō in sapia q̄ est in me plus qđ in cūctis vniūtib⁹: sacramentū h̄ reuelatū ē. Sed ut interpretatione regi manifesta fieret et cogitationes mētis tue scires? Tu rex videbas: et ecce quasi statua vna grādis. Statua illa maḡ et statura sublimis stabat p̄tra te et intutus ei⁹ erat terribilis. Huius statuae caput ex auro optimo erat. pectus autē et brachia de argento: poro venter et femora ex ere. tibiae autē ferree. pedum qđam ps erat ferrea. qđam autē fictilē. Videbas ita donec abscessus ē lapis de monte: si ne manibus et p̄cussit statuā in pedib⁹ eius ferreis et fictilibus et cōminuit eos. Tunc p̄trita sunt pariter ferz testa es argentū et aux: et redacta q̄si in fauilla estiue aree q̄ rapta sunt vento: nullusqz locus inuētus ē eis. Lapis autē q̄ p̄cussit statuā factus ē mōs magnus: et ip̄leuit vniuersam terrā. Hoc est somniū. Interpretationē quoqz ei⁹ dicem⁹ corā te rex. Tu rex reguz es: et deus celi regnu: et fortitudine et impium et gloriā dedit tibi: et omnia in qbus habitant filij hoīz et bestie agri et volucres quoqz celi dedit in manu tua et s̄b ditiōe tua vniuersa p̄stituit. Tu es ḡ caput aureuz. Et post te p̄surget regnū aliud min⁹ te argenteū: et regnū tertū aliud ereū qđ impabit vniuersę terre: et regnū qđrum erit velut ferreuz. Quō ferrū p̄minuit et domat oia: sic cōminuet et cōteret oia h̄. Porro: q̄ vidisti pedum et digitoz p̄tem testeā siguli et p̄tem ferreā: regnū diuīlūm erit qđ tñ de plārio ferri ouire. Secundum q̄ vidisti ferz mixtuz teste ex luto et digitos pedum ex pte ferreos: et ex pte fictiles: ex pte regnū erit solidū: et ex pte cōtritum. q̄ autē vidisti ferrum mixtum teste ex luto: cōmiscebun. qđem humane semini sed nō adhēre bunt sibi: sicuti ferrū miseri non p̄t teste. In diebus autē regnoz illoz suscitabit deus celi regnū quod in eternū nō dissipabilē et regnū eius alteri p̄plo nō tradet. Cōminuet autē et p̄sumet vniuersa regna h̄: et ip̄m stabit in eternū. Sedm q̄ vidi sti q̄ de monte abscessus ē lapis sine manibus et cōminuit testam et ferrum et es et argentū et aurū. deus magnus oñdit regi q̄ vētura sunt postea: et vēx ē somniū et fidelis interpretatione eius. Tūc rex

nabuchodonosor cecidit in facie suam: et Daniel adorauit: et hostias et incensum precepit ut sacrificarent ei. Loquens ergo rex ait danieli. Vere deus vir deus deorum est et dominus regum reuelans mysteria. quoniam tu potuisti apire hoc sacramentum. Tunc rex danieli in sublime extulit: et munera multa et magna dedit ei. Et constituit eum principem super omnes provincias babylonis: et prefectum et magistrum super cunctos sapientes babylonis. Daniel autem postulauit a rege: et constituit super opa provincie babylonis sidrac misac et abdenago. Ipse autem Daniel erat in soribus regis.

III Nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorum sexaginta: latitudine cubitorum sex: et statuit eam in campo duran provincie babylonis. Itaque nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas magistrorum et iudices duces et tyrannos et prefectos omnesque principes regionum ut quenaret ad dedicationem statue quam eret nobis rex. Tunc congregati sunt satrapes magistratus et iudices. duces et tyranni et optimates qui erant in praetoribus constituti. et vniuersi principes regionum ut quenaret ad dedicationem statue quam erexerat nabuchodonosor rex. Stabat autem in prospectu statue quam posuerat nabuchodonosor rex: et procul clamabat valenter. Vobis dicitur populus tribubus et linguis in hora: quod audieritis sonum tubae et fistule et cithare sambuce et psalterij: et symphonie et vniuersi generis musicorum: cadentes adorate statuam auream quam constituit nabuchodonosor rex. Si quis autem non pristratus adorauerit. eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentes. Post hec igitur statim ut audierint omnes populi sonum tubae fistule et cithare sambuce et psalterij symphonie et omnis generis musicorum: cadentes omnes populi tribus et lingue adorauerunt statuam auream quam constituerat nabuchodonosor rex. Statimque in ipso tempore accedentes viri chaldei accusaverunt iudeos. Dixeruntque nabuchodonosor regi. Rex in eternum vivet. Turet posuisti decretum ut omnes homines qui audierint sonum tubae fistule et cithare sambuce et psalterij et symphonie et vniuersi generis musicorum. persistat se et adoret statuam auream: si quis autem non procedens adorauerit: mittatur in fornacem ignis ardentes. Sunt ergo viri iudei quos constituerunt super opa regionis babylonie sidrac misac et abdenago. viri isti pretempserunt rex decretum tuum. Neos tuos non colunt: et statuam auream quam erexit nobis rex adorant. Tunc Nabuchodonosor in furore et ira precepit ut adduceretur sidrac misac et abdenago. Qui festim addueruntur sunt in prospectu regis. pronunciatisque nabuchodonosor rex ait eis. Vere ne sidrac misac et Abdenago deos meos non colimus: et statuam auream quam constitui non adoratis: Tunc ergo si estis pati: quoniam hora audieritis sonum tubae fistule cithare sambuce et psalterij et symphonie. omnesque generis musicorum. persistite vos et adorate statuam auream quam feci. quod si non adoraueritis eadē hora mittemini in forma

cem ignis ardentes. Et quod est deus qui eripiet vos de manu mea: Residentes sidrac misac et abdenago dixerunt regi nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi. Ecce noster deus non quem colimus potest eripere nos de camino ignis ardentes: et de manibus tuis o rex liberare. Sed si nolueritis: notum sit tibi rex quod deos tuos non colimus: et statuam auream quam erexit nobis rex adoramus. Tunc Nabuchodonosor repletus est furore: et aspectu faciei illius immutatus est super sidrac misac et abdenago: et precepit ut succendere forsan septuplumque succidere fuerat: viris fortissimis de exercitu suo iussisse ut ligatus pedibus sidrac misac et abdenago mittent eos in fornacem ignis ardentes. Et festim viri illi vinciti cum brachiorum suis et thiaris et calciamenorum et vestibus missi sunt in medius fornacis ignis ardentes. Nam iussio regis erat nimis. Procedit viros illos qui miserantur sidrac misac et abdenago interfecit flama ignis. Viri autem hi tres. id est sidrac misac et Abdenago cederunt in medio camino ignis ardentes colligati. Quae sequuntur in hebreis voluminibus non repperi. Et ambulabat in medio flammelaudates deum et benedicentes domino. Stans autem azarias oravit sic: Domine deus patruorum nostrorum: et laudabile et gloriosum nomen tuum in secula quod iustus es in omnibus que fecisti nobis et vniuersa opera tua vera et via recte: et oia iudicia tua vera. Iudicia nostra veram fecisti iuxta oiam quod induxisti super nos et super ciuitatem sanctam patrum nostrorum hierusalem: quod in veritate et in iudicio induxisti oiam hunc populum per patrem nostrum. Peccavimus autem et iniuste egimus recedentes a te et deliquimus in omnibus: et precepta tua non audiunimus. nec obsequiamus nec fecimus sicut precepas nobis ut bene nobis esset. Dia ergo que induxisti super nos: et vniuersa quod fecisti nobis in iudicio fecisti: et tradidisti nos in manus inimicorum iniquorum et pessimum ultra omnes terrae. Et nunc non possumus apire os. Confusio et opprobrium facti sumus servis tuis et his quod colebas te. Ne quesumus tradas nos in perpetuum poppter nomentum: et ne dissipet testimoniū tuū neque auferes mihi tuam a nobis poppter abraham dilectum tuum et isaac seruum tuum. et israel sanctum tuum. quibus locutus es pollicens quod multiplicares seminem eorum sicut stellas caeli: et sic arenam quod est in littore maris. quod domine imminuti simus plus quam omnes generes: sumusque humiles in vniuersa terra hodie poppter peccata nostra. et non est in tempore hoc precepis et dixi et populus neque holocaustum neque sacrificium neque oblationem neque incensum: neque locus promittitur coram te ut possimus inuenire misericordiam tuam. sed in aio proprio et spiritu humilitatis supcipiamur. Sicut in holocausto arietum et taurorum: et sicut in milibus agnorum pinguium: sic fiat sacrificium nostrum in prospectu tuo hodie ut placeat tibi: quoniam non est profusio per fidem in te. Et nunc se querimus te in toto corde et timemus te: et quoniam facies tuam.

Baniel.

¶ Ne confundas nos. sed fac nobiscum iustus mansuetudinem tuam: et secundum multitudinem misericordie tue et erue nos in mirabilibus tuis: et da gloriam nomini tui dñe: et confundans eos quod ostendunt servis tuis mala. Confundantur in omnipotencia: et robur eorum pterak: et sciant quia tu es dñs deus solus et gloriosus super orbem terrarum. Et non cessabant quod miserant eos ministri regis succendere fornacem nupta et stappa et pice et malleolis: et effundebat flamma super fornacem cubitum quadraginta novem. et erupit et incendit quos repedit iustus fornace de chaldeis. Angelus autem domini descendit cum azaria et sociis eius in fornace: et excussum flammam ignis de fornace: et fecit medium fornacis quasi ventus rous flatus: et non tergit eos oso ignis neque aristauit nec quicquam moleste intulit. Tunc hi tres quasi ex uno ore laudabant et glorificabant et benedicabant deum in fornace dicentes. Benedictus es domine deus patrum nostrorum: et laudabilis et gloriiosus et superexaltatus in secula. Et benedictum nomen glorie tue sanctum et laudabile et superexaltatum in oibus seculis. Benedictus es in templo sancto glorie tue: et superlaudabilis et supergloriosus in secula. Benedictus es in firmamento celi: et laudabilis et gloriiosus in secula. Benedicite omnia opera domini domino: laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite angelum domini domino: laudate. Benedicite aequaliter omnes quod super celos sunt domino: laudate. Benedicite stelle celi domino: laudate. Benedicite imber et ros domino: laudate. Benedicite omnis spiritus dei domino: laudate. Benedicite ignis et estus domino: laudate. Benedicite frigus et estas domino: laudate. Benedicite rores et pruina domino: laudate. Benedicite gelu et frigus domino: laudate. Benedicite glacies et nubes domino: laudate. Benedicite noctes et dies domino: laudate. Benedicite lux et tenebre domino: laudate. Benedicite fulgura et nubes domino: laudate. Benedic terra domini: laudet et superexalte eum in secula. Benedic montes et colles domino: laudate. Benedic vniuersa germinativa in terra domino: laudate. Benedic fontes domino: laudate. Benedicte maria et flumina domino: laudate. Benedicte cete et oia quod mouent in aqua domino: laudate. Benedicte omnis volucres celi domino: laudate. Benedicte oes bestie et pecora domino: laudate. Benedic filii hominum domino: laudate. Benedic sacerdotes domini domino: laudate. Benedic fui domini domino: laudate. Benedic spumas et aie iustorum domino: laudate. Benedic sancti et humiles corde domino: laudate. Benedic anima azaria misericordia domino: laudate et superexalte eum in secula: quod eruit nos de inferno et salvos fecit de manu mortis: et liberavit nos de medio ardenti flammam: et de medio ignis eruit nos. Confitimini domino quoniam bonus: quoniam in seculo mia eius. Benedicte oes religiosi domino deo deo: laudate et

3000 no²

confitemini ei: quod in ois secula misericordia eius. Hucusque in hebreo non habebit: et quod positum de theodotionis editione translata sunt. Tunc Nabuchodonosor rex obstupuit et surrexit propterea. et ait optimatibus suis: Nonne tres viros misimus in me die ignis compeditos? Qui residentes regi dixerunt. Vere rex. Nondicit rex et ait. Ecce ego video quod tuorum viros solutos et ambulantes in medio ignis: nihil corrupti sunt in eis est: et species certi similis filio dei. Tunc accessit rex nabuchodonosor ad ostium fornacis ignis ardens. et ait. Sidrac misericordia et Abdenago servi dei excelsi egredimini et venite. Statimque egressi sunt sidrac misericordia et abdenago de medio ignis. Et congregati satrapes magistratus et iudices et potentes regis contemplabantur viros illos: quoniam nihil praetatis habuerunt ignis in corporibus eorum: et capillus capitis eorum non esset adustus. et saraballaeorum non fuisse immutata. et odor ignis non trahisset per eos. Et erupimus nabuchodonosor ait. Nondicitur deus eorum sidrac videlicet misericordia et abdenago qui misit angelum suum et eruit seruos suos qui credidissent in eum et tybum regis immutauerunt: et tradiderunt corpora sua ne seruirent et ne adorarent omnem deum excepto deo suo. A me ergo positum est huius decretum: ut ois populus tribus et lingua quocunque locuta fuerit blasphemiam contra deum sidrac misericordia et Abdenago disperaret: et domus eius vastetur. Neque non est aliud deus qui possit ita saluare. Tunc rex promovit sidrac: misericordia et abdenago in prouincia babylonis. Nabuchodonosor rex oibus populis getibus et linguis qui habitant in vniuersa terra. Pax vobis multiplicetur. Signa et miracula fecit apud me deus excellens. Placuit ergo mihi predicare eius signa: quia magni sunt et miracula eius. quod fortia et regnum eius: quia regnum semperternum. et potestas eius in generatione et generationem.

.iii.

Et nabo nabuchodonosor genitus eram in domo mea. et flores in palatio meo. Somnium vidi quod perturbavit me et cogitationes mee in stratu meo et visiones capitis mei perturbaverunt me. Et per me propositum est decretum. ut intruderent in prospectu meo cuncti sapientes babylonis. et ut solutionem somni indicaret mihi. Tunc ingrediebantur arioli magi chaldei et aruspices et somnum narravimus in prospectu eorum: et solutionem eius non indicauerunt mihi: donec collega ingressus est in prospectu meo daniel. cui nomen Balthasar secundum nomen dei mei qui habet spiritum deorum sanctorum in semetipsῳ: et somnum coram ipso locutus sum. Balthasar princeps ariolorum. quoniam ego scio quod spiritum deorum sanctorum habeas in te: et te sacramentum non est impossibile tibi: visiones somniorum meorum quae vidi et solutionem earum narrabo. Tali sunt visiones mei in cubili meo. Videbam: et ecce arbor in medio terre et altitudo eius nimia. Magna arbor et foris: et perennis eius pingens celum. Aspectus illius erat usque ad terminos vniuersae terre. Folia eius pulcherrima: et fructus eius nimius: et esca

vniuersorū in ea. Subter eam habitabant aialia et bestie: et in ramis eius pueri sabbati volucres celi: et ex ea vescebat oīs caro. Videbam in visione capitis mei sup stratum meū. et ecce vigil et sanctus de celo descendit. clamauit fortiter: et sic ait. Sic cedite arborem et pēcide ramos eius: excutite folia eius. et dispigate fructus eius. fugiant bestie quā subter eam sunt et volucres de ramis eius. Verū tamen germen radicum eius in terra finit: et aliget vinculo ferreo et creo in herbis quā foris sunt et rore celi tingat: et cuīz foris pō eius in herba ter re. Lor eius ab humano cōmutet: et cor fere deficiat: et septem tempa mutentur sup eum. In sententia vigilum decretum est: et sermo sanctorum et petitio. donec cognoscant viuentes quā dominabitur ex celis in regno hominū: et cuiuscunqz voluerit dabit illud: et humiliūm hominem p̄stituet sup eū. Hoc somniū vidi ego nabuchodonosor rex. Tu ergo balthasar interpretatione narrā festinus: quā omnes sapientes regni mei: non queunt solutionem edicere mihi. Tu autem potes: quia spiritus deorum sanctorum in te est. Tunc daniel ciuius nomen balthasar cepit intra scēnū tacitus cogitare quā vna hora et cogitationes eius p̄turbabant eū. Respondens autem rex ait: Balthasar somniū et interpretatione eius non p̄turbēt te. Nūdit balthasar et dixit: Domine mi somnium hic q̄ te oderūt et interpretatione eius hostibus tuis sit. Arborē quā vidisti solum p̄tumē atqz robustam: cuius altitudo p̄tingit ad celum: et aspectus illius in omnē terrarū et ramū eius pulcherrimi et fructus eius nimius et esca omnium in ea. Subter eam habitantes bestie agri: et in ramis eius commorantes aues celi: tu es rex q̄ magnificatus es et inualuisti. et magnitudo tua crevit et puenit vlosqz ad celum et p̄tās tua i terminos vniuersae terre. Quod autem vedit rex vigilem et sanctus descendere de celo et dicere. sic cedite arborem et dissipate illam. attamen germen radicū eius in terra dimittite et vincatur ferro et ere in herbis foris: et rore celi p̄spergaf: et cum se ris sit pabulum eius donec septem tempa mutantur sup eum. Hec est interpretatione sententie altissimū que puenit sup dominum meum regem. Eij cident te ab hominibus et cum bestiis: forisqz erit habitatio tua: et fenum ut bos comedes: et rore celi insunderis. Septem quoqz tempa mutabuntur sup te donec scias q̄ dominetur excelsus sup regnum hominum. et cuiuscunqz voluerit det illud. q̄ aut p̄cepit ut relinqueret germen radicū eius. a. arboris. regnum tuū tibi manebit postqz cognoveris p̄tatem esse celestem. Quāobrem rex p̄silū meū placeat tibi et peccata tua elymosinis redime. et iniqtates tuas misericordijs pauperes: foris tan ignoscet deus delictis tuis. Omnia hec venient sup nabuchodonosor regē. Post finē mensū duodecim in aula babylonis deambulabat Nūditqz rex et ait: Nonne h̄ est babylon ciuitas magna quam ego edificavi in domū regni in ro-

bore fortitudinis mee et i gloria decoris mei? Cū q̄ sermo adhuc esset in ore regis vorde celo ruit Tibi dicit nabuchodonosor rex. Regnum tuum transibit a te: et ab hominibus ejuscent te: et cū bestiis et foris erit habitatio tua. fenuz quasi bos comedes: et septem tempa mutabuntur sup te: donec scias q̄ dominetur excelsus in regno hominum. et cuiuscunqz voluerit det illud. Eadem hora sermo completus est sup nabuchodonosor: et ab hominibus abiectus est et fenum ut bos comedit: et rore celi corpus eius infectum ē: donec capilli eius in similitudinem aquilarū crescerent: et vngues eiā quasi vngues avium. Igit post finem diez ego nabuchodonosor oculos meos ad celum lenavi. et sensus meus redditus est mihi: et altissimo bñ dixi et viuentem in sempiternum laudavi et glorifi caui: quia potestas eius potestas sempiterna. et regnum eius in generatione et generationē: et omnes habitatores terre apud eum in nihilū repūtati sunt. Juxta voluntatem enim suam facit tam in virtutibus celi q̄ in habitatoribus terre: et nō est qui resistat manui eius. et dicat ei. Quare feci istū? In ipso tempore sensus meus reuersus ē ad me et ad honorem regni mei decorēm q̄ pueni. et figura mea reuersa est ad me et optimates mei: et magistratus mei requisierunt me. et in regno meo restitutus sum. et magnificentia amplior addita est mihi. Hunc igit ego nabuchodonosor laudo et magnifico et glorifico regem celi. quia omnia opera eius vera: et omnes vie eius iudicia. et gradientes in superbia potest humiliare.

Capitulum.

V

Althasar rex fecit grande coniūiuū op timatibus suis mille. et vnuſqz fm suā bibebat etatem. Precepit ergo iam te mulentus ut auferens vasā aurea et argentea que asportauerat nabuchodonosor p̄f eius de tēplo: quod fuit in hierlī: ut biberent in eis rex et optimates eius. vroresqz eius et p̄cubine. Tunc allata sunt vasā aurea q̄ asportauerat de templo quod fuerat in hierlī. et biberūt in eis rex et optimates eius vrores et p̄cubine illius. Bibebant vīnum et laudabant deos suos aureos et argēteos et creos ferreos ligneosqz et lapideos. In eadem hora ap̄paruerunt digiti q̄si manus hominis scribentis p̄tra candelabrum in superficie parietis aule regie. Et rex aspicebat articulos manus scribēt. Tunc facies regis cōmutata est et cogitationes eius cō turbabāt eum et ap̄ages renuz eius soluebant: et genua eius ad scinuicem collibant. Exclamauit itaqz rex fortiter ut introduceret magos chaldeos et aruspices. Et ploquens rex ait sapientib⁹ Babylonis. Quicūqz legerit scripturam hanc: et iter p̄stationem eius manifestā mihi fecerit. purpura vesties et torquem auream habebit in collo: et tertiū in regno meo erit. Tunc ingressi oēs sapientes regis nō potuerunt nec scripturā legere: nec interpretationē eius indicare regi. Tū rex Balthasar

Daniel.

sar satis perturbatus est: et vultus illius immutatur est. Sed et optimates eius turbabantur. **R**egina autem per re que acciderat regi et optimatibus eius domum suam ingressa est. et ploquens ait. **R**ex in eternum viue. **M**on te perturbent cogitationes tue neque facies tua immutetur. **E**cce vir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se et in diebus preciosis tui scientia et sapientia: inveniente sunt in eo. **N**am et rex Nabuchodonosor pater tuus principem magorum et incantatorum chaldeorum et auruspicum constituit eum. **P**ater inquam tuus o rex quia spiritus amplior et prudentia intelligentiaeque et interpretationis somniorum et ostensio secretorum. ac solutio ligatorum inveniente sunt in eo. hoc est in danieli: cui rex posuit nomen balthasar. **N**unc itaque daniel vocet et interpretationem narrabit. **I**gitur introductus est daniel coram rege. Ad quem post fatus rex ait: Tu es Daniel de filiis capiuitatis iudei quem adduxerat prius meus rex de iudea? **A**udiui de te quoniam spiritum deorum habeas et scia intelligentiaeque et sapientia aplores inveniente sunt in te. **E**t nunc introgressi sunt in aspectu meo sapientes magi ut scripturam hanc legerent: et interpretationem eius indicarent mihi. et nequerunt sensum huius sermonis edicere. **P**orro ego audiui de te quod possis obscura interpretationi: et ligata dissoluere. **S**i ergo tales scripturam legere et interpretationem eius indicare mihi: purpura vestieris: et torque auream circa collum tuum habebis. et tertius in regno meo princeps eris. **A**d que respondens Daniel ait coram rege. **M**unera tua sunt tibi: et dona domus tue alteri da. scripturam autem legam tibi rex et interpretationem eius ostendam tibi. **O**r rex. deus altissimus regnum et magnificientiam gloriam et honorem dedit nabuchodonosor patri tuo. et propter magnificientiam quam dederat ei universi populi tribus et lingue tremebant et metuebant eum. **Q**uos volebat interficiebat. quos volebat percutiebat. quos volebat exaltabat. et quos volebat humiliabat. **A**n autem elevatum est cor eius: et spiritus ille obfirmatus est ad suspicere: depositus est de solo regni sui et gloria eius ablata est: et a filiis hominum ejectus est. **S**ed et cor eius cum bestiis possum est. et cum onagris erat habitat eius. **F**enum quoque ut bos comedebat: et rorae celi corpus eius infectum est. donec cognosceret quod potestate haberet altissimus in regno hominum: et quemque voluerit suscitabit super illud. **T**u quoque filius eius balthasar non humiliasti cor tuum cum scires hec omnia: sed aduersum dominatorem celi: elevatus es. **E**t vasta domus eius allata sunt coram te. et tu et optimates tui et uxores tue et concubine tue vinum bibistis in eis. **V**eos quoque argentes et aureos et ercos ferreos ligneosque et lapidicos. quod non vident neque audiunt neque sentiunt laudasti porto deum quod habet tuum in manu sua et omnes vias tuas non glorificasti. Idecirco ab eo missus est arti culus manus quod scripsit **H**ec est autem

scriptura que digesta est. **M**unera thetel phares. Et interpretatione sermonis. **M**unera numerauit de regnum tuum. et precepit illud. **T**hetel: appellatus es in statu: et inveniens es minus his. **P**hares: diuini est regnum tuum: et datum est medius et post. **T**unc inbente rege induitus est daniel purpura et circumdata est torques aurea collo eius: et predicatum est de eo quod habet potestatem tertius in regno. **E**adet non certe imperfectus est Balthasar rex chaldeus: et da vius medius successit in regnum. Annos natus sexaginta duos.

Capitulum.

.VI

Lacuit dario. et constituit super regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo. et super eos principes tres ex quibus daniel unus erat ut satrapa illis redderent rationem et rex non sustineret molestiam. **I**gitur daniel superabat omnes principes et satrapas quia spiritus dei amplior erat in illo. **P**orro rex cogitabat quod stituere eum super omne regnum. Unde principes et satrapae querabant occasionem ut inuenirent damna ex latere regis. nullaque causam et suspitionem repire potuerunt: eo quod fidelis esset et omnis culpa et suspitione non inueniret in eo. **D**ixerunt ergo viri illi: Non inueniemus danieli huic aliquam occasionem nisi forte in lege dei sui. **T**unc principes et satrapae surripuerunt regi: et sic locuti sunt ei. **B**ari rex. in eternum viue. **C**onsilium inierunt omnes principes regni tui magistratus et satrapae. senatores et iudices. ut decretum imperatorum exeat et edictum ut omnis qui petierit aliquam petitionem a quocunque deo et homine usque ad triginta dies nisi a te rex: mutatur in lacum leonum. **N**unc itaque rex confirmata sententiam et scribe decretum ut non immutetur quod statutum est a medis et persis. nec pruaricari cuique licet. **P**orro rex Baris posuit edictum et statuit. **Q**uod cum daniel comperisset. id constitutam legem. ingressus est domum suam: et senectus apertis in cenaculo suo contra hierusalem. tribus temporibus in die flectebat genua sua et adorabat: confitebaturque coram deo suo sicut et ante facere consueverat. **V**iri ergo illi curiosissimi inquirentes inuenierunt Danieli orationem et obsecrantem deum suum. et accedentes locuti sunt regi super edicto. **R**ex nunquid non constitueris ut omnis homo qui rogaret quenquam de diebus et hominibus usque ad dies triginta nisi te rex mitteretur in lacum leonum? **A**d quos respondens rex. ait: Verus sermo iurta decretum medorum atque Persarum. quod pruaricari non licet. **T**unc respondentibus dixerunt coroz rege: Daniel de filiis capiuitatis Iude: non curavit de lege tua et de edicto quod constitueris: sed tribus temporibus per diem orat obsecratione sua. **Q**uod verbum cum audisset rex. satis contristatus est et per Danielis posuit cor ut liberaret eum. et usque ad occasum solis laborabat: ut erueret illum.

Viri aut illi intelligentes regē dixerūt ei: Scito rex q̄ lex medop̄ atq̄ ps̄p̄ ē: vt oē decretū quod p̄stituerit rex nō liceat immutari. Tunc rex prece pit t adduxerunt danielē: t miserūt eū in lacum leonū. Dixitqz rex danieli. Deus tuus quē colis sp̄ ipē liberabit te. Allatusqz ē latus vñus: t positius ē sup̄ os lacis: quē obsignauit rex annulo suo: t annulo optimatū suop̄ ne qd fieret p̄tra Danielē. Et abiit rex in domū suā t dormiuit incensus. cibiqz nō sunt allati corā eo. insup̄ t somnus recessit ab eo. Tunc rex p̄mo diluculo p̄surgens festinus ad lacū leonū prexit. app̄ p̄pinqñsqz la cui danielē v̄oce lachrymabili inclamauit: t affatus ē eum. Daniel scrue dei viuentis. deus tuus cui tui seruis sp̄. putasne valuit te liberare a leonibus? Et Daniel regi rñdens ait: Rex in eternum vine. Deus meus misit angelum suū t p̄clu sit ora leonū. t nō nocuerūt mihi: q̄ corā eo iustitia inuenta est in me. Sed t corā te rex delictum nō feci. Tu vehementer rex gauisus es sup̄ eo. t danielē p̄cepit educi de lacu. Eductusqz ē daniel de lacu. t nulla lesio inuenta est in eo. q̄ credidit deo suo. Jubente aut̄ rege adducti sunt viri illi q̄ accusauerūt danielē t in lacū leonū missi sunt ipsi t filij t vxores eoz. t nō puenerunt vsqz ad p̄iumentū laci donec arripen eos leones: t omia ossa eoz comminuerunt. Tunc Darius rex sc̄psit vniuersis pplis tribubus t linguis habitatibus in vniuersa terra. Pax vobis multiplicet. A me p̄stitutū decretum vt in vniuerso impio t regno meo tremiscant t paucat deū danielis. Īp̄ ē. n. deus viues t eternus in secula: t regnū eius non dissipabil: t ptas eius vsqz in eternū. Īp̄ liberator atqz salvator facies signa t mirabilia i celo t in terra q̄ liberauit danielē de lacu leonū. Porro daniel p̄scueravit vsqz ad regnum Darij regnumqz cyri p̄se.

VII.

Ano p̄mo balthasar regis Babylonis
a daniel somniū vidi. Vistio aut̄ capiſ ei⁹
in cubili suo. Et somniū scribens breui
ſmone p̄phendit summatioꝝ p̄stringēs ait. Vide
bam in visione mea nocte: t ecce q̄tuor venti celi
pugabant in mari magno: t q̄tuor bestie grādes
ascendebat de mari diuerte inter se. Prima q̄si
leena t alas hēbat agle. Aspiciebā donec euulſe
fuit ale eius t ſblata ē de terra: t ſup̄ pedes qua
ſi hō ſtituit: t cor ei⁹ datū ē ei. Et ecce bestia alia ſi
milis viſo in pte ſtituit. t tres ordines erāt in ore
ei⁹ t in dētibus eius. t ſic dicebāt ei. Surge ꝑme
de carnes plurimas. Post l̄ aspiciebam: t ecce
alia q̄si pardus: t alas hēbat q̄si avis. q̄tuor ſup̄
ſe. Et q̄tuor capita erāt in bestia: t ptas data erāt
ei. Post l̄ aspiciebā in visione nocte: t ecce bestia
q̄ta terribilis atqz mirabilis t ſorū nimis. Ben
tes ferreos hēbat magnos comedēs atqz commi
nuēs. t reliq̄ pedibus ſuis pculcas. Difſilis aut̄
erāt ceteris bestiis q̄s videraz an̄ eā t hēbat cor
nua decem. Considerabam cornua: t ecce cornu

alud p̄uulum ortū est de medio eoz t tria de cor
nibus p̄mis euulſa ſunt a facie eius. Et ecce oculi
q̄si oculi hois erāt in cornu iſto: t os loquēs in
gentia. Aspiciebā donec throni poſti ſunt t anti
quis diez ſed. Vestimentū ei⁹ candidū q̄si nit
t capilli capiſ eius q̄si lana mūda. Thronus eius
flāme ignis rote eius ignis accensus. flum⁹ igne
us rapidusqz egrediebāt a facie eius. Milia mi
lium ministrabāt ei. t decies cétena milia aſſiſte
bant ei. Judicium ſedit t libri apti ſunt. Aspicie
bam ppter vocē ſermonū grandū: quos cornu
illud loq̄bāt. Et vidi qm̄ interfecta eſſet bestia t
periſſet corpus eius t traditū eſſet ad p̄burnendū
igni: aliaꝝ quoqz bestiæ ablata eſſet ptas t tpa
vite pſtituta eſſent eis vſqz ad tps t tps. Aspicie
bā ḡ in viſione noctis: t ecce eū nubibus celi: q̄si
filius hominis veniebat t vſqz ad antiquū diez
puenit t in p̄ſpectu eius obtulerunt eū. Et dedit
eis ptatem t honore t regnū. t oēs ppli tribus t
lingue ipſi ſeruient. Potestas eius ptas eterna
que non auſereſ t regnum eius qd nō corrumpe
tur. Horruit sp̄us meus. Ego daniel territ⁹ ſum
in hiſ. t viſiones capiſ mei p̄turbaverunt me.
Accessi ad vñū de aſſiſtentib⁹ t viſatez q̄rebā ab
eo de oibus hiſ. Qui dixit mihi interpiſationem
ſmonū. t docuit me. Hę q̄tuor bestie magne qua
tuor ſunt regna q̄ p̄ſurget de terra. Suſcipiet aut̄
regnū ſanci dei altissimi. t obtinebunt regnū vſ
qz in ſeculū t ſeculuz ſeculoz. Post l̄ volvi dili
gēter discē de bestia q̄ta q̄ erat difſilis valde ab
oibus t terribilis nimis. Bentes t vngues eius
ferrei comedebat t cōminuebat: t reliq̄ pedibus
ſuis pculcabat. Et de cornib⁹ decē q̄ hēbat in ca
pitib⁹ t de alio qd orū fuerat: an̄ qd ceciderat tria
cornua. t de cornu illo quod hēbat oculos: t os
loquēs grandia t maius erat ceteris. Aspiciebā
t ecce cornu illō faciebat bellū aduersus ſanctos
t p̄ualebat eis donec venit antiquus diez t iudi
cium dedit ſanctis excelsi: t tps aduenit t regnū
obtinuerunt ſancti. Et ſic ait: Bestia quarta. re
gnū quartū erit in terra quod maius erit oī
bus regnis: t deuorabit vniuersam terram. t cō
culeabit t communuet eam. Post cornua decez
ipſius regni decē reges erūt t alius p̄ſurget poſt
eos: t ipſe potētio erit p̄oribus. t tres reges hu
miliabit. Et ſermones p̄tra excelsiz loqueſ: t ſan
ctos altissimi pteret. Et putabit q̄ poſſit mutare
tpa t leges: t traden̄t in manu eius vſqz ad tps
t tpa t dimidium tpis. Et iudiciū ſedebit vt auſe
raſ potentia t pteraf t diſpeat vſqz in finem: reg
num aut̄ t ptas t magnitudo regni: q̄ est ſubter
omne celum def p̄plo ſanctoz altissimi. cuius re
gnū regnum ſempiternū est. t oēs reges ſuēt
ei t obedient. Hucusqz finis verbi. Ego Daniel
multum cogitationibus meis conturbabar: t fa
cies mea mutata eſſet in me: verba autem in corde
meo pſeruaui.

VIII.

Battiel.

¶ Ano tertio regni Balthasar regis vi
sio appuit mihi. Ego Daniel post id qd
videram in principio vidi in visione mea
cum essem in suis castro quod e in helam regide
Vidi aut in visione esse me sup portam vlat: et le
ui oculos meos et vidi: Et ecce aries unus sta
bat an paludem hnis cornua excelsa: et vnu exel
sus altero atq succrescet. Postea vidi arietem
cornibus ventilantem ptra occidentem et ptra aqui
lonem et ptra meridiem: et oes bestie no poterant
resistere ei neqz liberari de manu eius. fecitq fm
voluntatem suam et magnificatus e. Et ego intel
ligebam. Ecce autem hircus capraz veniebat ab
occidente sup faciem totius terre et non tangebat
terram. Porro hircus habebat cornu insigne in
ter oculos suos: et venit vsq ad arietem illuz cor
nutum que videram stante an portam: et cucurrit
ad eum in impetu fortitudinis sue. Cumq appro
pinqisset ppe arietem efferratus e in euz: et pcussit
arietem et comminuit duo cornua eius: et no pote
rat aries resistere ei. Cumq eum misisset in terru
pculauit: et nemo qbat liberare arietem de ma
nu eius. Hircus autem capraz magnus factus e
nimis. Cumq creuisset fractum e cornu magnu
torta sunt quattuor cornua spter illud p quattu
or ventos celi. Be uno aut ex eis: egressum e cor
nu vnum modicum: et factum e grnde ptra meri
diem et ptra orientem et ptra fortitudinem. Et ma
gnificatum e vsq ad fortitudinem celi: et deecit de
fortitudine et de stellis: et conculeauit eas. Et vsq
ad principem fortitudinis magnificatum est: et ab
eo tulit iuge sacrificium: et deecit locuz sanctifica
tionis eius. Nobis aut datu e ei ptra iuge sacri
ficiu ppter peccata: et psterne veritas in terra
et pspabitur et faciet. Et audiui vnu mde sancte lo
quentes: et dixit unus sanctus alteri nescio cui lo
quenti. Ulsq quo visio et iuge sacrificium: et pctu
desolationis q facta est: et sanctuariz et fortitudo
pculabitur. Et dixit ei: Ulsq ad vespat et mane
duo milia trecenti et mundabil sanctuaru. Factu
e autem cu viderem ego daniel visionem et quere
rem intelligentiam: ecce stetit in pspctu meo qsi
spes viri. Et audiui vocem viri inter vlat: et clama
uit et ait: Gabriel fac intelligere istam visionem. Et
venit et stetit iuxta ubi ego stabam. Cumq venisset:
pauens corui in facie meaz. Et ait ad me: Intel
lige fili hois. qm in tpe finis pplebil visio. Cumq
loqueret ad me: collapsus sum pnuis in terram.
Et tetigit me et statuit me in gradu meo: Dixitq
mibi. Ego oñdam tibi q futura sunt in nouissimo
maledictionis: qm hz tps finē suum. Aries quez
vidisti hre cornua rex medoy e atq psaz. Porro
hircus capraz rex grecoruz e: et cornu grande qd
erat inter oculos eius: ipse e rex pmus. q autem
fracto illo surrexerunt qttuor p eo: qttuor reges
de gente eius psurgent. sed no in fortitudine ei.
Et post regnū eoz cu creuerint iniquates: cōsul
get rex impudē facie et intelligē ppositiones et

roborabil fortitudo eius: sed no in viribus suis
et supra qz credi pot vniuersa vastabit: et pspabit
et faciet. Et interficit robustos et ppstm sanctorū
fm voluntatem suā: et dirige dolus in manu ei:
et cor suum magnificabit. et in copia reru omnū
occidit plurimos. Et contra principem principum
psurget et sine manu pteretur. Et visio vespere et
mane que dicta est vera est. Tu ergo visionem sig
na. quia post multos dies erit. Et ego daniel lan
gui et egrotavi p dies. Cumq surrexisse facieba
opera regis et stupebam ad visionem: et non erat
qui interpretaretur.

Capitulum .IX

¶ Anno pmo Barij filij assueri de seie
medoy q impauit sup regnum chaldeo
rum. anno vno regni eius: Ego daniel
intellexi in libris numeruz annorum de quo factus
est sermo dñi ad hieremiam ppblam: vt comple
renf desolationis hierem septuaginta anni. Et
posui facie meā ad dñm deum meum rogare et de
pcari in ieunijs sacco et cinere: et oravi dominuz
deum: et confessus sum: et dixi. O bscro domine
deus magne et terribilis custodiens pactum et mi
sericordiam diligentibus te et custodientib man
data tua. Peccauimus iniquitatem fecimus. im
pie egimus: et recessimus et declinavimus a man
datis tuis ac iudicijs. Non obedivimus seruis
tuis pphetis qui locuti sunt in nomine tuo regi
bus nostris. pncipibus nostris. patribus nrvis
omniqz populo terre. Libi domine iusticia: nob
autem confusio faciei sicut est hodie viro iuda: et
habitoribus hierusalem et omni israel. his qui
ppe sunt: et his qui procul in vniuersis terris ad
quas elecisti eos propter iniquitates in quibus
peccauerunt in te domine. Nobis confusio faciei
regibus nostris. pncipibus nostris. et patribus
nostris qui peccauerunt. Libi aut domino deo
nro misericordia et ppitiatio: quia recessimus a
te et no audiuimus vocem domini dei nr: vt am
bularemus in lege eius quam posuit nobis p ser
uos suis. ppblas: et omnis israel puaricati sunt
legē tuam et declinauerunt ne audiret vocē tuā et
stillauit sup nos maledictio et detestatio que scri
pta est in libro moysi serui dei: quia peccauimus
ei. et statuit sermones suos quos locutus est sup
nos et super principes nostros qui iudicauerunt
nos: vt superinduceret in nos magnum malum:
quale nunquam fuit sub omni celo: fm q factum
est in hierusalem. sicut scriptum est in lege Ab
oy si. Omne malum hoc venit super nos. Et nos ro
gauimus faciem tuam domine deus noster vt re
uerteremur ab iniquitatibus nostris: et cogitare
mus veritatem tuam. Et vigilauit dominus sup
maliciam: et adduxit eam sup nos. Justus domi
nus deus nr in omnibus opibus suis que fecit.
Non. n. audiui vocem eius. Et nunc domi
ne deus nr qui eduxisti populum tuum de terra
egypti in manu forti: Et fecisti tibi nomen

Et diem hanc peccauimus iniqtatē fecimus do
 mine in oēz iusticā tuā. Auertat obsecro ira tua
 et furor tuus a ciuitate tua hierlm et amonte san
 cto tuo. Propter pctā. n. nrā et iniqtates patruz
 nrōz hierlm et ppl's tuus in opprobriū sunt oib'
 p circuitū nrīm. Nunc ḡ exaudi deus nr̄ oronem
 serui tui et p̄ces eius: et ondē faciē tuā sup sanctua
 rium tuū qd̄ desertū ē. Propter temetipm incli
 na deus me⁹ aurē tuā: et audi, aperi oculos tuos
 et vide desolationē nrāz et ciuitatē: sup quā inuo
 catum est nomē tuum. Neqz. n. in iustificationi
 bus nr̄is p̄sternimus p̄ces an faciē tuam: sed in
 miserationibus tuis multis: Exaudi dñe. placa
 re dñe: attende et fac. Ne moreris ppter temetip
 sum deus meus: qz nomen tuum inuocatum ē su
 p ciuitatē et sup ppl'm tuum. Lunqz adhuc loque
 rer et orarem et p̄fiterer pctā mea: et pctā ppl'm mei
 israel. vt p̄sternerē p̄ces meas in p̄spectu dei mei
 p monte sancto dei mei. adhuc me loquete in oō
 ne mea: ecce vir gabriel quē viderā i visione a p̄n
 cipio cito volans tetigit me in tpe sacrificij vespti
 ni et docuit me et locutus est mibi. dixitqz: Daniel
 nunc egressus sum ut docerē te et intelligeres. Ab
 exordio p̄cum tuaz egressus est sermo. Ego aut̄
 veni ut indicarem tibi: quia vir desideriorum es.
 Tu aut̄ animaduerte sermonem: et intellige visio
 nē. Septuaginta hebdomadas abbreviate sunt
 sup ppl'm tuū et sup vrbem sanctam tuam: ut p̄su
 metur p̄uariatio: et finem accipiat peccatuaz: et de
 leatur iniqitas et adducatur iusticia sempiterna
 et impleatur visio et p̄phetia: et vngatur sanctus
 sanctorum. Cito ergo et animaduerte ab exitu
 sermonis ut iterum edificetur hierusalē vscqz ad
 christum ducem. hebdomadas septem: et hebdo
 madas sexagintadue erunt: et rursum edificabit
 platea et muri in angustia temporuz. Et post heb
 domadas sexagintaduas occideb' christus et non
 erit eius populus qui eum negaturus est. Et ciui
 tatem et sanctuarū dissipabit ppl's cū duce vētu
 ro et finis ei⁹ vastitas: et post sinez belli statuta de
 solatio. Confirmabit aut̄ pactis multis hebdoma
 da una et in dimidio hebdomadis deficiet hostia
 et sacrificiū. Et erit in tēplo abominatione desola
 tionis: et vscqz ad p̄sumptionem et finem p̄seuera
 bit desolatio. .X.

Ano tertio regni cyri regi psap vbi re
 a uelatū ē danieli coḡimento balthasar: et
 vbi vep et fortitudo maḡ. intellexitqz ser
 monē. Intelligētia. n. ē op̄ in visione. In die b'
 illis ego daniel lugebā triū hebdomadaz dieb'.
 panē desiderabile nō comedī: et caro et vnu nō i
 troierūt in os meū. Sed neqz vngēto vnc⁹ sum
 donec cōplerent̄ trium hebdomadaz dies. Die
 aut̄ vicesima et q̄rta mēsis p̄mi erā iū fluiū ma
 gnū q̄ ē tigris: et leuavi oculos meos et vidi. Et ec
 ce vir vnu vestit̄ lineis et renes ei⁹ accincti auro
 obrizo: et corpus eius q̄si chrysolut⁹: et facies eius
 velut sp̄s fulguris: et oculi ei⁹ vt lápas ardens. et

brachia eius et q̄ deorsum sunt vscqz ad pedes q̄si
 sp̄s eris candētis. et vor s̄monū ei⁹ vt vor multi
 tudinis. Vidi aut̄ ego daniel solus visionē: porro
 viri q̄ erant meū nō videb̄t sed terroz nimius ir
 ruit sup eos: et fugerūt in absconditū. Ego aut̄ reli
 ctus solus vidi visionē grandē hanc: et non remā
 sit in me fortitudo: sed et sp̄s mea immutata ē in
 me: et emarcui nec habui q̄cqz virium. Et audui
 vocem sermonum eius et audiens iacebam p̄ster
 natus sup faciem meam: et vultus meus herebat
 terre. Et ecce manus tetigit me et erexit me super
 genua mea: et sup articulos manuum mearū. Et
 dixit ad me: Daniel vir desideriorum intellige v
 ba que ego loquor ad te: et sta in gradu tuo. Nūc
 enim sum missus ad te. Lunqz dixisset mihi ser
 monem istum: steti tremens. Et ait ad me: Noli
 metuere Daniel. Quia ex die p̄mo quo posuisti
 cor tuum ad intelligendum vt te affligeres in cō
 spectu dei tui. exaudita sunt verba tua: et ego ve
 ni ppter sermones tuos. Princeps autem regni
 psap restituit mihi. xx. et uno diebus: et ecce micha
 el vnu de p̄ncipib⁹ p̄mis venit in adiutorium
 meū: et ego remāsi ibi iū regē psap. Veni aut̄ vt
 docerem te q̄ vētura sunt ppl'o tuo in nouissimis
 dieb': qm̄ adhuc visio in dies. Lunqz loqreū mi
 hi huiscemōi v̄bis: deieci vultū meū ad terrā: et
 tacni. Et ecce q̄si similitudo filij hois tetigit labia
 mea: et apiens oī meū locut⁹ sum: et dixi ad cū q̄
 stabat p̄tra me. Dñe mi in visione tua dissolute
 sunt cōpages mee: et nihil in me remansit viriu⁹
 Et quō poterit seruus domini mei loqui cū dño
 meo: Nihil. n. in me remansit viriū: sed et halit⁹
 meus intercludif. Rursum ḡ tetigit me q̄si visio
 hominis: et p̄fortauit me et dixit: Noli timere vir
 desideriorū. Pax tibi: p̄fortare et esto robustus
 Lunqz loqueretur tecum. conualui et dixi. Loq
 re domine mi. Quia confortasti me. Et ait: Nū
 quid scis quare venerim ad te? Et nunc reuertar
 vt prelier aduersum p̄ncipem persarum. Cum
 enī egrederer: apparuit princeps grecorum ve
 niens. Veruntamen annunciarō tibi quod exp̄
 sum est in scriptura veritatis: et nemo est adiutor
 meus in omnibus his: nisi Michael p̄nceps ve
 ster.

XI.

Go autem a p̄mo anno Barij medi
 stabam vt confortaretur et roborareb'
 Et nunc veritatem annunciarō tibi.
 Ecce adhuc tres reges stabunt in psi
 de. et quartus ditabitur opibus nimis sup oēs.
 et cum inualerit diuitijs suis concitatib⁹ omnes
 aduersum regnum grecie. Surget vero rex fortis
 et dominabilis potestate multa: et faciet quod pla
 cuerit ei. Et cum steterit conteret regnum eius: et
 dividetur in quattuor vētos celi: sed nō in poste
 ros eius neqz s̄m potentiam illius qua domina
 nos exceptis his. Et confortabitur Rex austri.
 et de p̄ncipib⁹ eius preualebit supereum.

Et dominabit ditione. Multa n. dominatio ei⁹
Et post finem annoꝝ federabunt. Filiaqz regis
austri veniet ad regem aglonis facere amicitiam
et nō obtinebit fortitudinem brachis nec stabit se
men eius. Et tradet ipa : et q adduxerunt ea ad
lescentes eius: et q portabat ea in tibis. Et sta
bit de germe radicū eius plātatio. Et veniet cū
exercitu et ingredieſ puincia regis aglonis: et ab
utet eis et obtinebit. Insup et deos eoz et sculpti
lia. Hasa quoqz p̄ciola auri et argenti captiuia du
cet in egyptū. Ipse p̄ualebit aduersus reges aq
lonis. Et intrabit in regnū rex austri: et reuertet
ad terrā suā. Filii aut̄ eius puocabunt: et p̄grega
bunt multitudinē exercitū plurimop. Et veniet
pperans et inundās: et reuertet et p̄citabil et p̄gre
dies cum robore eius. Et puocat rex austri egre
dierit et pugnabit aduersus regē aglonis: et p̄pa
bit multitudinē nimia: et dabis multitudō in ma
nus eius: et capiet multitudinē: et exaltabis cor ei⁹
et deſciet multa milia sed nō p̄ualebit. Conuerte
tur. n. rex aglonis et p̄pabit multitudinem multo
maiorē qz p̄us. Et in fine tēpoꝝ annorūqz veniet
pperas cū exercitu magno et opibus numijs. In
tibis illis multi p̄surget aduersus reges austri.
Filii quoqz p̄uaricatorp p̄pli tui extollent ut iple
ant visionem et coruent. Et veniet rex aglonis: et
cōportabit aggerē et capiet vrbes munitissimas
et brachia austri nō sustinebunt. Et p̄surget electi
eius ad resistendum: et nō erit fortitudo. Et faciet
veniens sup eum iux placitum suu: et nō erit qui
stet p̄tra faciem eius. Et stabit in terra inclyta et
p̄sumet in manu eius: et ponet faciem suam ut ve
niat ad tenendum vniuersitatem regnū eius et recta
faciet cū eo. Et filiam seminariū dabit ei vt euer
rat illū: et nō stabit: nec illi⁹ erit. Et p̄ueret faciē
suā ad insulas: et capiet multis et cessare faciat p̄n
cipem opprobriū sui. Et opprobriū eius p̄ueret
in eū. Et p̄ueret faciē suā ad impium terre sine: et
impinguet et cornuet: et nō inueniet. Et stabit i lo
co eius vilissimus et indign⁹ decore regio: et i pau
cis diebus pteret non in furore nec in p̄lio. et sta
bit in loco eius despectus: et nō tribuet ei honor
regius. Et veniet clam et obtinebit regū in frau
dulentia. Et brachia pugnantis expugnabunt a
facie eius p̄terent. Insup et dux federis. Et post
amicitas cū eo faciet dolū: et ascendet et supabit
in modico pplo: et abundantes et vberes vrbes in
gredieſ. Et faciet q nō fecerūt p̄fes eius: et p̄fes
patp eius. R̄apinas et p̄dā et diuitias eoz dissipab
it. et p̄tra firmissimas cogitationes inibit: et hoc
vscq ad t̄ps. Et p̄citabil fortitudo ei⁹: et cor ei⁹ ad
uersum regē austri in exercitu magno. Et rex au
stri puocabit ad bellū multū auxilijs et fortib⁹ ni
mis. et nō stabunt. qz inibūt aduersus eū p̄filia. et
comedētes panē cū eo p̄terent illū: exercitusqz ei⁹
opp̄met et cadent intersecti plurimi. Duox quo
regū cor erit ut male faciat: et ad mensam vna
mendaciū loquent et nō p̄ficient: qz adhuc finis

in aliud tempus. Et reuertet in terrā sua cū ope
bus mulis. et cor eius aduersum testm sanctū: et sa
ciet et reuertet in terrā suā. Statuto tpe reuertet
et veniet ad austy: et nō erit p̄ori file nouissimum.
Et venient sup eū trieres et romani: et peccatiſ: et
reuertet. Et idignabis p̄tra testm sanctuarij: et sa
ciet reuertetqz: et cogitabit aduersum eos q̄ dñe
liqueſt testm sanctuarij. Et brachia ex eo stabūt
et polluent sanctuariū fortitudinis: et auferēt iuge
sacrificiū. et dabunt abominationē in desolatōez
Et impīj in testm simulabunt fraudulenter. Po
pulus aut̄ sciens deum suū obtinebit et faciet. Et
docti in pplo docebunt plurimos: et ruent in gla
dio et in flamma: et in captiuitate: et in rapina die
rum. Cūqz coruerint sbleuabunt auxilio puulo
et applicabunt eis plurimi fraudulenter. Et de
eruditis ruent ut p̄fluentur et eligant et dealben
vscq ad tempus p̄finitum: quia adhuc aliud tem
pus erit. Et faciet iux voluntatem suam rex. Et
eleuabis et magnificabis aduersus omnem deum
Et aduersus deum deop loquet magnifica et di
rigetur: donec compleat iracundia. Perpetrata
quippe est definitio. Et deum patrum suorum
non reputabit: et erit in concupiscentijs semina
rum. Nec quemquam deorum curabit: quia ad
versum vniuersa consurget. Deum autem mao
zim in loco suo venerabitur: et deum quem igno
raverunt patres eius colet auro et argento: et lapi
de precioso. Rebusqz preciosis. Et faciet ut
muniat Libaozim cum deo alieno quem non co
gnouit et multiplicauit gloriam: et dabit eis pote
statem in multis et terram dividet gratitudo. Et
in tempore p̄finito prelibabit aduersus eum
rex austri: et quasi tempestas veniet contra illum
rex aquilonis in curribus et i equitibus: et in clas
se magna: et ingredietur terras: et conteret: et per
transiet. Et introbit in terram gloriosam: et
multi coruent. Ne autem sole saluabuntur de
manu eius Edom et Moab et principes filiorum
Ammon. Et mittet manum suam in terras: et
terra egypti non effugiet. Et dominabitur the
saurorum auri et argenti et in omnibus preciosis
egypti. Per lybiam quoqz et ethiopiam transi
bit: et fama turbabit eum ab oriente et ab Aquilo
ne: et veniet in multitudine magna ut conterat et
interficiat plurimos. Et figet tabernaculum suū
a Medio inter duo maria super montem incly
tum et sanctum: et veniet vscq ad summitez eius
et nemo auxiliabitur ei.

Capitulum.

• XII.

In tempore autem illo consurget mi
chael princeps magnus. Qui stat p
filiis populi tui. Et veniet tempus
quale non fuit ab eo: ex quo gentes
esse ceperunt vscq ad tempus illud.
Et in tempore illo saluabitur populus tuus.
Omnis qui inuentus fuerit scriptus in libro.

Et multi de his q̄ dormiunt in terre pulvere, euī
gilabunt: aliū in vitam eternā: aliū in opprobriuī
vt videant semp. Qui autem docti fuerint fulge-
bunt q̄si splendor firmamentū: q̄ ad iusticiam eru-
diunt multos: q̄si stelle in perpetuas eternitates.
Tu autem daniel claude fūmones & signa librum
vſq; ad tps statutum. Plurimi p̄transibunt: et
multiplex erit scia. Et vidi ego daniel & ecce qua-
si duo aliū stabant vnuis hinc sup ripam fluminis
& aliū inde ex altera ripa fluminis: Et dixi viro
q̄ erat induitus lineis q̄ stabat sup aq̄s fluminis.
Vſcq; finis horū mirabilium: Et audiui virū
q̄ induitus erat lineis q̄ stabat sup aq̄s fluminis
cum eleuasset dexteram & sinistram suam in celū.
& urasset p̄ viventem in eternum: q̄ in tps & tpa
& dim idium tps. Et cum cōpleta fuerit dispicio
manus ppli sancti: complebunt vniuersa h. Et
ego audiui & non intellexi. Et dixi: Domine mi quid
erit post hec? Et ait. Vade daniel: q̄ clausi sunt si-
gnatiq; sermones vſq; ad p̄finitum tempus. Eli-
gentur & dealbabunt & quasi ignis p̄babunt m̄l-
ti. Et impie agent impij: neq; intelligent oēs ipijs.
P̄doro docti intelligent & a tempe cum ablatum
fuerit iuge sacrificium & posita fuerit abominatio
in desolationem: dies mille ducenti nonaginta.
Beatus q̄ expectat: & puenit vſq; ad dies mille
trecentos trigintaq;. Tu autem Daniel, vade
ad p̄finitum & regesces: & stabis in sorte tua in fi-
ne diep. Hucuſq; daniel in hebraico volumie
legimus: & cetera que sequuntur vſq; ad finez libri
de theodotionis editione translata sunt.

Terat vir habitans XIII

e in babylone: & nomē eius ioachim: & ac-
cepit vxorem noīe susannā filiā helchie,
pulchram nimis & timente dēū. Parentes n. il-
lue cum essent iusti erudierūt filiam suam fūm le-
gem moysi. Erat autē ioachim diues valde: & erat
ei pomeriuī vicinum domui sue: & ad ipsum p̄fue-
bant inde: eo q̄ esset honorabilior omnī. Et co-
stituti sunt duo sēnes iudices in illo anno: de qui
bus locutus ē dñs: q̄ egressa ē iniquitas de baby-
lone a senioribus iudicibus q̄ videbant regē po-
pulum. Isti frequētabant domū ioachini: et ve-
niebant ad eos oēs q̄ habebāt iudicia. Cum autē
ppl's reuertisset p̄ meridiē: ingrediebāt susanna
& deābulabat in pomerio viri sui. Et videbāt eā
sēnes quotidie ingredientē & deābulantē: & exar-
serūt in p̄cupiscētiā eius. Et euerterūt sensū suū
& declinauerūt oculos suos vt nō viderēt celum:
neq; recordarent iudiciorū iustorū. Erat ḡ ambo
vulnerati amore eius: nec indicauerūt sibi viciissim
dolorē suū. Erubescat. n. indicare sibi p̄cupisen-
tiam suā volētes p̄cubē cū ea. Et obsuahāt quo-
tidie sollii vnde eā. Dixitq; alter ad alterū: eam
domū: q̄ hora prandij ē. Et egressi recesserūt a se.
Cūq; reuertissent veneāt in ynuī: & seiscitātes ab
inuicē cāz p̄fessi sunt p̄cupiscentiā suā. Et tunc in
cōe statuerūt tps: qn̄ eā possint inuenire solā. Fa-

ctum est autē cū obſuaret diem aptū. ingressa est
aliqñ sic heri & nudius tertius cū duab' solis puel-
lis: voluitq; lauari in pomerio. Estus q̄ppe erat
et nō erat ibi q̄sq; p̄ter duos sēnes absconditos: &
p̄teplātes eā. Dixit ḡ puellis. Afferte mibi oleū:
& simgmatā: & ostia pomerij claudite vt lauer. Et
fecerūt sic p̄cepit: clauserūt ostia pomerij & egrē
se sunt p̄ postū vt afficerēt q̄ iussērat. Pesciebat
q̄s sēnes int̄ esse absconditos. Cū autē egrē
se puelle: surrexerūt duo sēnes: & accurrerūt ad eam
& dixerūt. Ecce ostia pomerij clausa sunt: & nemo
nos videt & in p̄cupiscentia tua sumus. q̄zob̄c al-
sentire nob̄ & cōmīscē nobiscū. Qd̄ si nolueris di-
cemus p̄tra te testimoniuī q̄ fuerit tecū iuuenis &
ob hāc cāz emiserūt puelas a te. Ingemuit susan-
na & ait. Angustie sunt mihi vndiq;. Si. n. b̄ ege-
ro mors mihi ē: si autē nō egero: nō effugia manū
vfas. Sz melius ē mihi absq; ope incidere i ma-
nus hominū q̄ peccare in p̄spectu domini. Et
exclamauit voce magna susanna: exclamauerunt
autem & sēnes aduersis eam. Et cucurrit vn̄ ad
ostia pomerij: & aperuit. Cum ḡ audissent clamō-
rem famuli domus in pomerio: irruerunt p̄ postū
cum vt viderent quid nam esset. Postquam autē
sēnes locuti sunt erubuerunt serui vehementer:
quia nunquam dictus fuerat sermo huic semōi
de susanna. Et facta est dies crastina. Cumq; ve-
nisset populus ad ioachim virum eius: venerunt
& duo p̄sbyteri pleni iniqua cogitatiōe adueſſis
susannā vt interficerent eam. Et dixerunt corā
populo: Qd̄ ittite ad susannā filiā helchie vroē
ioachim. Et statim miserunt. Et venit cuīs penti-
bus & filiis & vniuersis cognatis suis. porro susan-
na erat delicata nimis & pulchra spē. At inq illi
iussērunt vt discoopireb̄: erat. n. copta. vt vel sic
satiaren̄l decore ei⁹. Flebant igit̄ sui: & om̄s q̄ no-
uerāt eā. Cōlurgētes autē duo p̄sbyteri in medio
ppli: posuerūt manus suas sup caput eius. Quē
flens suspergit ad celum. Erat. n. cor̄ eius fiduciā
h̄ns in dñō. Et dixerunt p̄sbyteri: Cum deambu-
laremus in pomerio soli: ingressa est hec cū dua
bus puelis. & clausit ostia pomerij & dimisit a se
puelas. Venitq; ad eāz adolescens q̄ erat abscondi-
tus & p̄cubuit cum ea. P̄doro nos cum essem⁹
in angulo pomerij videntes iniquitatē: cucur-
rimus ad eos & vidimus eos piter p̄fisceri. & il-
lum qđem non quimus comprehendere. q̄ fortior
nobis erat: & aperto ostio exiliuit. Hanc autē cuīs
apprehendissemus interrogauimus quisnam ess̄
adolescens: & noluit indicare nobis. Huius rei
testes sumus. Credidit eis multitudo quasi sēni-
bus & iudicibus populi: & p̄demnauerunt eā ad
& dixit. Deus eterne qui absconditorū es cogni-
tor: qui nosti omnia antequam fiant: Tu scis qm̄
falsum testimonium tuluerunt contra me: Et ecce
mōtor cum nihil horū fecerim q̄ isti maliciose cō-
posuerūt aduersis me. exaudiuit autē dñs vocē ei⁹

Daniel.

Lung⁹ ducereſ ad mortē ſuſcitanit dñs ſpī pue-
ri iunioris cuius nomē daniel: ⁊ exclamauit voce
magna: Mund⁹ ego ſuz a ſanguine hui⁹ . ⁊ quer-
ſus ois ppl's ad eū dixit: Quis ē iſte ſmo quē tu
locut⁹ es? Qui cū ſtaret in medio eoz . ait: Sic fa-
tui filij iſrael nō iudicātes neq⁹ qđ veſt̄ ē cogſcen-
tes: pđenastis filia iſrl? Reuertimi ad iudiciū q̄
ſalūz teſtimoniū locuti ſunt aduertiſiſ cā. Reuer-
ſus ē ḡ ppl's cū feſtinatione. ⁊ direxit ei ſenex: Ne
ni ⁊ ſede in medio nřm: ⁊ idica nob:q: tibi deus
dedit honore ſenectus. Et dixit ad eos daniel: ſe-
parate illos ab iuincē pcul ⁊ diuidiſabo eos. cū
ḡ diuiniſi effent alter ab altero. vocauit ynū de eis
⁊ dixit ad eū: Inueterate diep maloz nunc vene-
runt pct̄ tua q̄ opabaris p̄us: iudicāſ iudicia in
iusta. iuocetē oppmēs: ⁊ diuittēs noxiōs dicē
te dño: innocentē ⁊ iuſtū nō iuſificies. Nunc ḡ ſi
vidiſti eā. dic q̄ ſb arboře videris eos colloquen-
tes ſibi. Qui ait: Sub cyno. Dixit at daniel: Re-
cete mētitus es i caput tuu. Ecce. n. angelus dei
accepta ſnia ab eo ſcindet te mediū. Et amoto eo
iuſſit venire alii ⁊ dixit ei: Semē chanaā ⁊ nō iu-
da ſpē decepit te: ⁊ occupiſcēta ſbuerit cor tuum.
Sic faciebaſ filiab⁹ iſrael: ⁊ ille timetē loqbanē
vob: ſed nō filia iuda ſuſtinuit iniquitatē v̄az. nūc
ḡ dic mihi ſb q̄ arboře p̄phenderis eos loquētes
ſibi: Qui ait ſb p̄no. Dixit autē ei daniel: Recete
mētitus es ⁊ tu in caput tuu. Manet. n. angelus
dei gladiū hñs vt ſecet te mediū: ⁊ iuſificat vos.
Exclamauit itaq⁹ ois cer⁹ voce maſg: ⁊ bñdixerit
deū q̄ ſaluat ſpantes i ſe. Et pſurrexerunt aduer-
ſus duos pſbyteros. Cūuicerat. n. eos daniel ex-
ore ſuo ſalūz diuifile teſtimoniū. Feceſtqz eis ſic
male egerat aduersus p̄imā. vt ſaceret ſim legē
moysi ⁊ interfecit eos. Et ſaluat⁹ ē ſanguis iu-
niuſ in die illa. Helchias autē ⁊ v̄toz ei⁹ laudau-
runt deū p̄ filia ſua ſuſanna cuz ioachim marito
ei⁹ ⁊ cognati oib⁹: q̄ nō ē iuuentā i ea res turpis.
Daniel autē fact⁹ ē magn⁹ in pſpectu ppl's a die il-
la ⁊ deinceps. Et rex aſtyages appoſit⁹ ē ad pſes
ſuſos. ⁊ ſuſcepit cyrus pſes regnū ei⁹.

Rat autē daniel ſuua regis ⁊ honora

e ſuſ ſup oēs amicos ei⁹. Erat quoq⁹ ido-
lum apud babylonios noie bel: ⁊ ipēde
bank i eo p dies ſingulos ſile artabe. xij. ⁊ oues q̄
draginta. viniq⁹ áphore ſex. Rex quoq⁹ colebat
eū: ⁊ ibat p ſingulos dies adorare eū: Poro da-
niel adorabat deū ſuū. Dixitqz ei rex: q̄re nō ad
oras bel: Qui rñdēs. ait ei: q̄ non colo idola ma-
nuſacta ſz vuentē deū: q̄ creauit celū: ⁊ h̄z ptatē
ois carnis. Et dixit rex ad eū: Nō vides q̄uta comedat ⁊ bi-
bat quotidie: Et ait daniel arridēs: Ne erres rex
Iſte ē. n. intrisē c̄lute⁹: forinſee⁹ ere⁹: neq⁹ come-
dit aliqñ. Et irat⁹ rex vocauit ſacerdotes ei⁹ ⁊ ait
eis: Pifi dixerit mihi q̄s ē q̄ pmedat ipēſas has
mouemi. Si autē oñderit qm bel comedat h̄: mo-
riel daniel: q̄ blasphemauit in bel. Et dixit daniel

el regi: Siat iuſ ſbum tuu. Erat autē ſacerdotes
bel ſeptuaginta except⁹ vxorib⁹ ⁊ puul ⁊ filijs. Et
venit rex cū danielē in tēplum belis. Et direxit ſa-
cerdotes belis: Ecce nos egrediemur foras: ⁊ tu
rex pōe elcas ⁊ yinū misce: ⁊ claude oſtiū ⁊ signa
ānulo tuo. ⁊ cū ingressus fueris mane: niſi iuene-
ris oia comesta a bel. morte moriemur: vel dani-
el q̄ mentit⁹ ē aduersus nos. Cōſidcbāt autē q̄ ſe-
cerat ſb mēſa abſconditū introitū: ⁊ p illū ingredi-
ebāt ſp ⁊ deuorabat ea. Factū ē igi postqz egrē-
ſi ſunt illi ⁊ rex poſuit cibos aū bel: p̄cepit daniel
pueris ſuis ⁊ attulerit cinere ⁊ cribrauit p totū tē-
plum corā rege: ⁊ egressi clauerunt oſtiū ⁊ signa-
tes ānulo regis abiēt. Sacerdotes autē igeriſi
ſunt nocte iuſ ſbuerudinē ſuā ⁊ vrores ⁊ filij eoz
⁊ comedēt oia ⁊ bibēt. Surrexit autē rex pmo di-
luculo: ⁊ daniel cuz eo. Et ait rex: Salua ne ſunt
ſigula daniel: Qui rñdit. Salua rex. Statimqz
cū aperiuſſet oſtiū intuit⁹ rex mēſa ſuſ exclamauit
voce magna: M̄agn⁹ es bel: ⁊ nō ē apud te dol⁹
qſqz. Et rñdit daniel: ⁊ tenuit regē: me ingredereſ
intro. ⁊ dixit: Ecce paumentū: aiaduertere cui⁹ ve-
ſtigia ſunt h̄. Et dixit rex: Vide o vefigia viroz ⁊
muliez ⁊ infantiū. Et irat⁹ ē rex. Tūc apphendit
rex ſacerdotes ⁊ vrores ⁊ filias eoz ⁊ oñderūt ei
abſcondita oſtiola per q̄ ingrediebant: ⁊ pſume-
bant q̄ erat ſup mēſam. Occidit ḡ illos rex. ⁊ tra-
dicit bel in p̄atēm danielis q̄ ſbuerit eū ⁊ tēplū
eius. Et erat draco magn⁹ in loco illo: ⁊ colebat
eum babylonij. Et dixit rex danieli: Ecce nūc nō
potes dicē: q̄ iste nō ſit deus viuēs. Adora ḡ eū.
Dixitqz daniel regi: Nōm deū meū adoro. q̄ ipē
ē deus viuēs. Iſte autē nō ſit deus viuēs. Tu au-
tem rex da mihi p̄tātē ⁊ iuſificā draconē abſqz
gladio ⁊ uſte. Et ait rex: Do tibi. Tulit ḡ daniel
picē ⁊ adipē ⁊ pilos: ⁊ coxit piter. ſecitqz massas ⁊
dedit in os draconis: ⁊ dirup⁹ ē draco. Et dixit
daniel: Ecce quē colebas. Nō cū audiffent habi-
lonij: indignati ſunt vehementer: ⁊ p̄gregati ad
uerſum regē dixerūt: Judeus fact⁹ ē rex. Bel de-
ſtruxit: draconē interfecit: ⁊ ſacerdotes occidit. ⁊
dixerunt cū yeniffent ad regē. Trade nob̄ danielē.
aliogn interficiemus te ⁊ domū tuā. Tidit ḡ
rex q̄ irruerēt in eū vehementer: ⁊ neceſſitate cō-
puliſ tradidit eis danielē. Qui miferunt eū in
lacū leonū: ⁊ erat ibi diebus ſex. Poro in lacu
erat leones ſeptē: ⁊ dabant eis duo corpora quoti
die ⁊ due oues ⁊ tunc nō data ſunt eis vt deuora-
rent danielē. Erat autē abachuc pp̄ha i iudea
⁊ ipē ſoreraſ pulmentum: ⁊ intrinerat panes in
alueolo. ⁊ ibat in campum vt ferret mēſoribus.
Dixitqz angelus domini ad Abachuc. Fer pran-
diū quod habes in Babylonem Danieli: qui
est in lacu leonum. Et dixit Abachuc. Domine
Babylonem non vidi: ⁊ lacum nescio. Et ap-
prehendit eum angelus domini in vertice eius: ⁊
portauit eum capillo capitū ſuū: poſuit geum in
Babylonem ſup lacum in impetu ſpiritus ſuū.

Prologus.

Et clamauit abachuc dicēs. Daniel sue dei: tolle prādiū qd̄ misit tibi de⁹. Et ait daniel. Recor datus es mei de⁹ et nō derelinqsti diligētes te. sur gēs daniel p̄medit. Porro agel dñi restituit abachuc p̄fessi in loco suo. Venit ḡ rex die septio ut lugeret danielē: et venit ad lacū et itospexit et ecce daniel sedēs in medio leonū. et exclamauit voce maḡ rex dicēs. Ab agn⁹ es dñe de⁹ danielis. et extixit eū de lacu leonum. Porro illos q̄ pditōs ei⁹ causa fuerāt. intromisit in lacū et deuorati sunt in momento coram eo.

Explicit Daniel pp̄ha. Incipit plogus in librum duodecim pphatarum.

On idem ordo ē duodecim pp̄ha apud hebreos q̄ ē apud nos. Unde sī id qd̄ ibi legit: h̄ quoqz dispositi sunt. Osee comaticus ē: et q̄si per s̄rias loquēs. Johel planus in pnci pijs l fine obscurior: et vscz ad malachia hnt singuli p̄petates suas. quā esdrā scribā legisqz doctorē hebrei autumāt. Et qz longū ē nunc de oib⁹ dicē. h̄ tm̄ vos o paula et eustochiū ammonitas scire volo vnu libz esse duodecim pphataz: et osee synchrononi esaie. malachiā vō aggei et zaharie fuisse t̄pibus. In qbus aut̄ tps nō p̄serf in titulo: sī illis eos regibus pphasse sub qb⁹ et hi q̄ an̄ eos hnt titulos pp̄haucrunt.

Item Alius plogus

Egule sūt he sī qb⁹ significatiōib⁹ nominū ad q̄s tribus p pp̄has sermo dñi dirigaf. Quotienscunqz ad decem tribus tendit pp̄ha: sī his noībus designant. i. esraī. samaria israel. ioseph. iezrahel. bethel. Be hauen. et interdū iacob. An̄ aut̄ ad duas loquitur trib⁹ sī his noībus smo p̄serf. i. iuda hieros̄ beniamin. domus dauid: et interdū iacob. Aliq⁹ t̄iens israel ad totas duodecim tribus referf. duplex ē apud hebreos sua de his q̄tuor v̄sibus q̄ in capite sunt p̄notati. Pleriqz. n. dicunt q̄ ab esdra scriba in oib⁹ pp̄his sic fuerit titulatū: vt p scripto vniuersiūsqz noīe ppheta cui⁹ sit sequēs noīeal. Ipse ē aut̄ esdras q̄ vltimus pp̄ha p̄ malachie nomie scribit. Alij vō dicunt q̄ ab ipsis ppheta p sp̄mīcē vt cetera sunt p̄scripta

Incipit plogus in librum Osee pphete.

Empibus ozie et joathe achas et ezechie regū iuda. et hieroboā filij iohe regis israel. Osee filius beeri ad pp̄ha dicendam. sp̄sanctō repletus est. De mēorato itaqz numerō regum. achas rex iuda: et hiero-

boam rex israel dñm relinquentes ut hystorie regum et paralipomenon indicat: etiā israel idola triē crīmē impio ac p̄tate sua admittit coegerunt. Propter qd̄ deus ad osee h̄ locutus est dicens. Accipe tibi vxorē fornicariā sue fornicationuz: et fac filios fornicationis. Fornicariam itaqz nō electione corporis meretricem: sed gentilem deum iſ rautē appellat: q̄ dei creatoris sui amore cōtemp̄to: simulacroz se subiecit desiderijs. Sed cū dei p̄cepto pp̄ha in hac repūsset conceptum ex ea si lūm iezrahel. precepit nominare deo pollicente post breue tempus sanguinem iezrahel in domo iehu vindicare. Cuius p̄missionis hec causa est iehu p helise um in regem inuncto ad defendendū sanguinē naboth. Cuius iezrael queqz tūc temporis metropolis erat. quem Jezabel achab regis israel vxor interemerat: sicut regum hystoria exponit. Is cum grauiter iuxta diuinum p̄ceptum vindicandi sanguinis causa in omnem memorati domum desē uisset. Hoc peracto dominū dereliquisse inuenitur: cuius p̄ne pote hieroboaz qui lectione comprehensus est: ouginis sue facta imitante. ac contra dei p̄cepta et religionem cum pp̄lo israel agente: sanguinis Naboth q̄ in loco certe Jezrahel fuerat p̄fusus in domo iehu p̄cutoris mēorati hieroboae p̄ petō redundaturus significat. Hinc factū ē ut ira dei in pp̄lo israel p̄ denunciationem pp̄he p̄ cessura diceres. domui autem iuda mia lectione comp̄hēsa ob h̄ pmissa est: q̄ Ezechias rex iuda filius achas sublat̄ idolis q̄ taz p̄ eius q̄ceri reges p̄secraverūt templū dei purgasse et purificasse monstraſ.

Explicit plogus. Incipit Argumentum in eundem.

See crebro nosiat effrai. samaria ioseph. iezrahel. et vxorē fornicariā et fornicatōis filios et ad ultera cubiculo clausam mariti multo tempe sedere viduam. et sub veste lugubri viri ad se reditum prestolari.

Explicit Argumentum. Incipit Liber Osee pphete. Capitulum.

Erbū do

mini qd̄ factū est ad osee filiu beeri i die b⁹ ozie ioathā achaz ezechie regū iuda: et in dieb⁹ hieroboā filij Joas regi israel. Principiū loquēdi dño in osee. Et dixit dñs ad Osee. Nade sume tibi vxorē fornicationū: et fac tibi filios fornicatōis q̄ fornicans fornicabilis terra a dño. Et abiit et cepit gomer filiā debelaiz. et cepit et p̄cepit ei filiu

Ossee.

Et dixit dñs ad euz. Uoca nomen eius iezrahel
 Qm adhuc modicū: et visitabo sanguine iezrahel
 sup domū iehu: et qescere faciā regnū dom⁹ israel
 et in illa die pteraz arcū israel: un yalle iezrahel. et
 pcepit adhuc et pepit filiā. et dixit ei. Uoca nō
 ei⁹ absqz mia. Qui n̄ addā vltra misereri domui
 israel: sed obliuione obliuiscar eoz. et domui iuda
 miserebor: et saluabo eos in dño deo suo: et non
 saluabo eos in arcu et in gladio et bello et in equis
 et in equitibus. tablactauit eam q̄ erat absqz mi
 sericordia. et cōcepit et peperit filiū: et dixit ei. Uo
 ea nomē eius nō populus meus. Quia vos nō po
 pulus meus: et ego nō ero vester deus. et erit nu
 merus filiorū israel quasi arena maris q̄ sine men
 sura est: et non numerabif. et erit in loco vbi diceb
 eis: nō populus meus vos: dicetur eis filii dei vi
 uētis. et congregabuntur filii iuda. et filii israel pa
 riter: et ponent sibimet caput vnū: et ascendent de
 terra: q̄ magnus dies iezrael. II.

DIcite fratribus vestris populus meus: et
 sorori vestre. misericordiā consecuta. Ju
 dicate matrē vestraz iudicate: qm̄ ip̄a nō
 vxor mea: et ego nō vir ei⁹. Auserat fornicationes
 suas a facie sua: et adulteria sua de medio vberū
 suorum: ne forte expoliem eam nudam. et statuaz
 eam s̄m diem nativitatis sue: et ponā eaz quasi lo
 litudinem: et statuam eam velut terram inuiam et
 interficiam eam siti: et filiorum illi⁹ nō miserebor:
 quoniam filii fornicationum sunt. quia fornicata
 est mater eoz. Confusa est que concepit eos: q̄
 dixit. Vadam post amatores meos q̄ dant panes
 mihi: et aquas meas: lanam meam: et linum meuz
 oleum meum. et potum meum. Propter hoc ecce
 ego sepiam viam tuam spinis: et sepiam eam ma
 ceria. et semitas suas nō inueniet et sequetur ama
 tores suos et nō apprehendet eos: et queret eos
 et nō inueniet. et dicet. Vadam et reuertar ad vi
 rum meum priorem. quia bene mihi erat tūc ma
 gis q̄z nunc. et hec nesciui quia ego dedi ei frumē
 tum et vinū et oleum. et argentum multiplicani ei
 et aurū: que fecerūt baal. Idecirco cōvertar ad su
 mam frumentum meum in tempore suo: et vinum
 meu in tempore suo: et librabo lanam meā et linū
 meu que operiebant ignominia eius. et nunc re
 uelabo stultiaz eius in oculis amatorū eius. et vir
 nō cruer eam de manu mea. et cessare faciā omne
 gaudiū ei⁹ solenitatib⁹ ei⁹: neominiā ei⁹. et: sabba
 tū ei⁹ et oia festa tpa eius. et corumpā vineā eius
 et sicum eius: de quibus dixit: Mercedes be mee
 sunt quas cederunt mihi amatores mei. et ponaz
 eam in saltū: et comedet eaz bestia agri. et visitabo
 super eam dies baalim quibus accendebat incen
 sum: et ornabatur in aure sua et monili suo: et ibat
 post amatores suos: et mei obliuiscerat dicit dñs
 Propter hoc ecce ego lactabo eaz et ducā eaz in
 solitudinem. et loquar ad cor eius: et dabo ei vinito
 tores eius ex eodē loco: et vallē achor ad apendaz
 spem.. et canēt ibi iuxta dies iuuentutis sue et iuxta

dies ascensionis sue de terra egypti. et erit in die il
 la ait dñs: vocabit me vir meus: et nō vocabit me
 vltra baalim. et auferā noia baalim de ore eius: et
 nō recordabif vltra nois eoz. et peccatiā eis fedus
 in die illa: cu bestia agri et cu volucrē celi et cu
 reptili terre. et arcū et gladiū et bellū cōteram de
 terra. et dormire eos faciā fiducialiter. et spōsabo
 te mihi in s̄epiternū: et spōsabo te mihi in iustitia
 et iudicio et in misericordiābus. et spōsabo te
 mihi in fide: et scies q̄ dñs. et erit in die illa exau
 diā dicit dñs et exaudiā celos: et illi exaudient ter
 raz: et terra exaudiet triticū et vinū et oleū: et hec
 exaudiet iezrahel. et seminabo eaz mihi in terram
 et miserebor ei⁹ que fuit absqz misericordia. et di
 cam nō populo meo populus me⁹ es tu: et ipse di
 cet deus meus es tu. III.

Edixit dñs ad me: Adhuc vade et dilige
 mulierē dilectaz amico et adulteraz: sicut
 diligit dñs filios israel. et ipi respectant
 ad deos alienos et diligunt vinacia vuarū. et fod
 eam mihi quidecum argēteis: et choro hordei et di
 midio choro hordei: et dixi ad eam. Dies multos
 expectabis me. Nō somicaberis. et nō eris viro
 s̄z et ego expectabo te. Quia dies multos sedebūt
 filii israel sine rege et sine p̄ncipe et sine sacrificio
 et sine altari et sine ephot et sine theraphin. et p̄
 hec reuertēt filii israel: et q̄ret dñm deū suū et da
 uid regē suū: et pauebūt ad dñm et ad bonū eūs
 in nouissimo diez. III.

Aldite verbū dñi filii israel. q̄ iudicium
 dño cū habitatoribus terre. Nō est enī
 veritas et nō est mia: et nō est scientia dei
 in terra. Maledictū et mēdaciū et homicidiū et
 furtū et adulteriū inundauerunt. et sanguis san
 guinē tetigit. Propter hoc lugebit terra: et infir
 mabis ois qui habitat in ea. In bestia agri et in
 volucrē celi: s̄z et pisces maris cōgregabunt. Ne
 runtamē vnuquisqz nō iudicet et nō arguaf vir
 Populus enī tu⁹ sicut hi: q̄ tradicūt sacerdoti. et
 cornues hodie. et cornuet etiam propheta tecum.
 Nocte tacere feci matrē tuā. Et cōtinuit populus
 meus eo q̄ nō habuerit scientiam. Quia tu scias
 repulisti repellaz te ne sacerdotio fungaris mihi
 et oblitera es legis dei tui obliuiscar filiorū tuorū et
 ego. Scdm multitudinē eoz sic peccauerūt mihi
 gloriam eoz et ignominiam cōmutabo. Pecca
 ta populi mei comedēt et ad iniquitatē eoz suble
 uabūt aias eoz. et erit sicut populus sic sacerdos
 et visitabo sup eū vias ei⁹ et cogitationes ei⁹ reddā
 ei. et comedēt et nō saturabunt. Fornicati sunt et
 nō cessauerūt qm̄ dñm dereliquerūt in nō custo
 diendo. Fornicatio et vinū et ebrietas auferūt eoz
 Populus meus in ligno suo interrogauit. et ba
 culus eius annunciauit ei. Spiritus enī fornicā
 tionū decepit eos. et forniciati sunt a deo suo. Su
 per capita montium sacrificabant et super colles
 accendebat thymiana subtus queruz et popu
 lum terebinthū q̄ bona erat ymbra eius. Ideo

Osee.

fornicabūtur filie v̄re et spōse v̄re adultere ēt
Non visitabo super filias v̄ras cū fuerint forni-
cate. et super sponsas vestras cū adulterauerit.
quoniam ipsi cū meretricibus p̄uersabantur. et
cum effeminate sacrificabant. Et populus non
intelligens vapulabit. Si fornicaris tu israel: nō
delinquat saltem iuda. Et nolite ingredi in gal-
gala: et ne ascenderitis in bethauen. neq; iuraue-
ritio viuit dñs. qm̄ sicut vacca lasciuēt
isrl. Nunc pascet eos dñs: quasi agnum in latitu-
dine. Particeps idoloz̄ effraim dimitte eum.
Separatum est comitium cop: fornicatione for-
nicati sunt dilexerunt afferre ignominiaz prote-
ctores eius. Ligavit eū spūs in alis suis. et con-
fundentur a sacrificiis suis:

.V.

Si lux egredient̄. Quia miā volnī et non sacrifi-
cium et sciam̄ dei pl̄ qz holocaustum. Ipi aut̄ si
cut adā trāgressi sunt pactum. ibi p̄uaricati sūt
i me. Balaad ciuitas opantiū idoliū supplātata
sanguine: et quasi fauces viroz latronū. Parti-
ceps sacerdotū in via interficiuntū p̄ gētes de si-
chem. qz scel̄ opati sunt. In domo isrl vidi hor-
rendū. Ibi fornicationes effraim p̄taminatus ē
israel. Sed et iuda pone messem tibi cū cōuertero
captiuitatem populi mei.

.VII.

Udite h̄ sacerdotes: et attendite domus
a israel. et dom̄ regis auscultate: qz vob in-
ditū ē. Qm̄ laque⁹ facti estis speculatioi
et sicut rehē expansum subter thabor: et victimas
declinatis in p̄fundū. Et ego erudit̄ omnium
ez̄. ego scio effraiz et israel non ē abscondit⁹ a me
Quia nūc fornicat⁹ ē effraim: p̄taminat⁹ ē israel:
Non dabunt cogitationes suas vt reuertantur
ad deum suum: qz spūs fornicationū i medio. co-
rū. et dñm non cognoverunt. Et r̄ndebit arrogā-
tia israel in facie eius. et israel et effraim ruent in
iniquitate sua. Ruet etiā iudas cū eis. In gregi-
bus suis et in armentis suis vadent ad querēdū
dominum: et non inueniēt. Ablat⁹ ē ab eis. in do-
mino p̄uaricati sunt: qz filios alienos genuerunt
Nūc deuorabit eos mensis cū ptib⁹ suis. C̄lan-
gite buccina in gabaa: tuba in rama. Ululate be-
thauen: p̄ ter gum tuū beniamin. Effraim in de-
solatione erit. In die coreptionis in tribub⁹ isra-
el ostendi fidem. Facti sunt principes iuda quasi
astumētes terminū: sup̄ eos effundam q̄si aquaz
iram meaz. Calumniam patiens ē effraim fract⁹
ē iudicio: qm̄ cepit abire post fōrdē. et ego quasi
tinea effraim: et quasi putredo domui iuda: et vi-
dit effraim languorem suum. et iudas vinculum
suū. et abiit effraim ad assūr: et misit ad regē v̄l-
torem. et ip̄e nō poterit sanare vos. nec solucre
poterit a vobis vinculū. Qm̄ ego q̄si leena effraim
et quasi catulus leonis domui iuda. Ego ego ca-
piam et vadā: tollam et nō ē q̄ ernat. Vladens re-
uertar ad locū mēū donec reficiatis: et queratis
faciem meā.

.VI.

i In tribulatione sua mane consurgent ad
me. Venite et reuertamur ad dñm qz ip̄e
cepit et sanabit nos. peccat̄ et curabit nos. viuifi-
cabit nos p̄ duos dies: i die tertia suscitabit nos
et viuem⁹ i specu ei⁹: sciem⁹ sequemurq; vt co-
gnoscam⁹ dñm. Quasi diluculū p̄parat⁹ ē egre-
ssus ei⁹. et veniet quasi iber nob̄. tpane⁹ et serotin⁹
terre. Quid faciat̄ tibi effraim: quid faciat̄ tibi iu-
da: Alia v̄ia quasi nubes matutina: et quasi ros
mane transiens. Idopter h̄ dolau in p̄phetis
et occidi eos in v̄bis ois mei. et iudicia tua qua-

si lux egredient̄. Quia miā volnī et non sacrifi-
cium et sciam̄ dei pl̄ qz holocaustum. Ipi aut̄ si
cut adā trāgressi sunt pactum. ibi p̄uaricati sūt
i me. Balaad ciuitas opantiū idoliū supplātata
sanguine: et quasi fauces viroz latronū. Parti-
ceps sacerdotū in via interficiuntū p̄ gētes de si-
chem. qz scel̄ opati sunt. In domo isrl vidi hor-
rendū. Ibi fornicationes effraim p̄taminatus ē
israel. Sed et iuda pone messem tibi cū cōuertero
captiuitatem populi mei.

.VII.

Em sanare vellēm israel: reuelata ē iniqui-
tas effraiz et malitia samarie: qz opati sunt
mendacium: et fur īgressus ē spoliās: latrū
culus foris. et ne forte dicant in cordib⁹ suis. oēz
malitiā cop me recordatū. Nūc circū dederunt
eos adiumentis sue corā facie mea facte sunt: in
malitia sua letificauerūt īgē. et in mendaciois suis
principes. Dēs adulteratē q̄si elyban⁹ succēs⁹
a coquente. Quienit paululū ciuitas a cōmūnicio
ne fermenti donec fermentareſ totū. Dies regis
noſtri. Cepit principes furere a vino. extendit
manū suā cū illusorib⁹. qz applicauerūt q̄si chiba-
num cor sunz cū insidiareſ eis. Tota nocte dor-
munt coquēs eos: mane ip̄e succensus q̄si ignis
flamme. Dēs calesacti sunt quasi chibanus: et de-
uocauerunt iudices suos. Dēs reges eoz cecide-
runt: non est in eis qui clamat ad me. effraim in
populis ip̄e cōmissebatur. effraim factus ē sub-
cinericus panis. qui non reversaſ. Cōmederūt
alieni robur et. et ip̄e nesciuit. Sed et cani effusi
sunt in eo et ip̄e ignorauit. et humiliabitur super-
bia israel in facie eius. Nec reuersi sunt ad dñm
deū suum et non quesierunt cū in oīb⁹ suis. et sa-
cūs ē effraim quasi coluba seducta n̄ h̄ns cor.
egyp̄tū inocabant: ad assyrios abierūt. et euz p̄-
fecti fuerint: expandam super eos rethe mēv̄z q̄
si volucré celi detrahā eos. Cedam eos h̄m su-
ditionem certus eoz. ve eis qm̄ recesserunt a me.
Vastabitur qm̄ p̄uaricati sūt in me. Ego redi-
mi eos et ipsi locuti sunt p̄tra me mendacia: et n̄
clamanet ad me i corde suo: i v̄lulabunt in cu-
bilibus suis. Super triticū ei vinū rumiabant.
et recesserūt a me. et ego erudiui eos: et p̄fortam bra-
chia eoz et in me cogitauerūt malitiaſ. Reuer-
si sunt vt cēnt absq; ingo. facti sunt quasi arc⁹ do-
losus. Cadet de gladio p̄ncipes eoz: a furore lin-
gue sue. Ista s̄bannat̄ eoz i terra egyp̄ti.

.VIII.

i In gutture tuo sit tuba q̄si
agla sup̄ domū dñi: p eo qz transgressi
sunt fedus meum: et legem meam p̄reua-
ricati sunt. Me inuocabunt de⁹ meus: et cognō-
num⁹ te israel. Proiecit israel bouum. inimicuſ
p̄sequetur eum. Ipsius regnauerūt et non ex me.
principes extiterūt. et non cognouit. Aut sunz
et argentū suū fecerūt sibi idola vt interurēt. Pro-
iectus est vitulus tuū samaria. Ieretus est furor
meus in eis. Usquequo non poterunt emunda-
ri: Quia ex israel et ip̄e est. Artifex fecit illum.

2nd est deus. Qm̄ in araneaz telas erit vitulus
 samarie: qz vētū semibutū z turbinē metet. Cul
 m̄ st̄s. nō est in eo germē: nō faciet farinam. qd
 z si fecerit. alieni comedēt eaz. Deuorat̄ est israel
 Nūc facius est in natiōibus qsi vas immūdū qz
 ip̄i ascēdēt ad assur. Onager solitari⁹ sibi effra
 im. Munera dederūt amatorib⁹ suis: sed et cum
 mercede cōduxerūt natiōes. Nūc p̄gregabo eos
 et quiclcēt paulisper ab onere regis et p̄ncipum.
 Quia multiplicauit effraim altaria ad peccandū
 facte sunt ei are in delictū. Scribāz ei multiplices
 leges meas: qz velut alienē p̄putate sunt. Hostias
 offerēt: immolabūt carnes et comedēt: z dñs nō
 suscipiet eas. Nūc recordabilis iniquitatis eoz: et
 visitabit peccata eoz. Ipi in egyptū cōvertentur
 z oblit⁹ est israel factōs sui: z ediscāuit delubra
 z iudas multiplicauit vrbes munitas, et mittam
 ignē in cūitates ei⁹: z deuorabit edes illi⁹. 1X
 Oli letari israel. noli exultare sicut ppli
 n qz fornicatus es a deo tuo: Dilexisti mer
 cedē sup oēs areas tritici. Area et torcu
 lar nō pascet eos: z vinū metetur eis. Nō habi
 tabunt in terra dñi. Renerlus est effraiz in egyptū
 z in assyriis pollutū comedit. Nō libabunt
 dño vinū: et nō placebūt ei. Sacrificia eoz quasi
 panis ingentiū. Omnes qui comedēt eū p̄temia
 bunt: qz panis eoz anime ip̄oz: nō intrabit in do
 mū dñi. Quid facietis in die solenni in die festiū
 tatis dñi: ecce eni⁹ pfecti sunt a vastitate. egyptus
 cōgregabit eos: memphis sepeliet eos. Besidera
 bile argent⁹ eorum vrtica hereditabit: lappa in
 tabernaculis eoz. Venerūt dies visitatiōis: vene
 rūt dies retributionis. Scitote israel stultum. p
 pheram insans. virū spiritualē. Profpter multitudinē
 iniquitatis tue: z multitudinē amentie. Spe
 culator effraim cum deo meo pphera: laqueus
 ruine factus est sup omnes vias eius. Insania in
 domo dei eius. Profunde peccauerūt sicut in di
 bus gabaa. Recordabilis iniquitatis eoz z visita
 bit peccata eoz. Quasi vias in deserto inueni
 israel: quasi pma poma siculne in cacumine ei⁹
 vidi patres eoz. Ipi aut̄ intrauerūt ad beelphe
 gor: z ab alienati sunt in cōfusione z faci sunt ab
 hominabiles sicut ea que dilexerūt. effraiz quasi
 auis auolanit. Gloria eoz a parti: z ab vtero z a
 cōceptu. qz et si enutrierint filios sios absqz libe
 ris eos faciā in hoib⁹s. Sed z ye eis: cū fcessero
 ab eis. effraim vt vidi tyrus erat: fundata in pul
 critudine. z effraim educet ad interfectorē filios
 suos. Da eis dñe. Quid dab eis: Da eis vulvaz
 fine liberis: z vbera arentia. Omnes nequitie eo
 ruz in galgal: qz ibi exos habui eos. Profpter
 malitia in adiunctionib⁹ eoz: de domo mea eiiciā
 eos. Non addam vt diligam eos. Omnes pnci
 pes eoz recedētes. Hercusus est effraim: radix
 eoz exicata est. Fructum nequaqz facient. qz si
 genuerint interficiam amantissima vteri eorum.
 Abiicit eos dñs deus me⁹ qz nō audierūt eoz: z

erunt vagi in nationibus.

X.

Itis frondosa israel: fructus adeq̄tus ē
 ei. Scōm multitudinē fructus sui multi
 plicauit altaria: iuxta vberatē terre sue
 exuberauit simulacris. Divisuz est cor eoz: nūc i
 teribūt. Ipe cōfriget simulacra eoz. depopulabi
 tur aras eoz. Quia nūc dicēt nō rex nobis. Non
 eni timem⁹ dñz. z rex qd facit nobis? Loquimini
 verba visiōis inutilis z serietis sedus cū mēdatio
 z germinabit quasi amaritudo iudiciū sup sulcos
 agri. Vacas bethauen coluerūt habitatores sa
 marie. Quia luxit sup eū populus eius: z editui
 eius sup eū exultaerunt in gloria eius: qz migra
 uit ab eo. Siquidē et ip̄e in assur delatus est mu
 nus regi vltori. Cōfusio effraim capiet: et p̄fundē
 tur israel in volūtate sua. Trāsire fecit samaria re
 gē suū quasi spumam sup faciē aque. z dispdenk
 excelsa idoli peccatum israel. Lappa et tribulus
 ascēdet sup aras eoz: z dicē motibus: operite nos
 z collibus: cadite sup nos. ex diebus gabaa pecca
 uit israel. Ibi steterunt. Nō cōprehendet eos in
 gabaa plū: sup filii iniquitatis. Juxta desideri
 um meū coripiā eos. Cōgregabuntur sup eos
 populi. cū corpienk ppter duas iniquitates su
 as. effraim vitula docta diligere tritoram: z ego
 transiui sup puleritudinē colli eius. Ascēdam sup
 effraim. Arabit iudas: cōfringet sibi sulcos iacob
 Seminate vobis in iustitia: z mente in ore misē
 ricordie: innouate vobis nouale. Tempus aut̄ re
 quirēdi dñm: qui venerit cū docebit vos iustitiā
 Arastis impietatē: iniquitatē messiūstis: comedī
 stis frugē mendacii. Quia cōfisus es in viis tuis
 z in multitudine fortium tuoz: cōsurget tumult⁹
 in populo tuo: z omnes munitiones tue vastabū
 tur sicut vastans est salmana. a domo eius qui vi
 dicauit baal. in die plū matre super filios allisa.
 Sic fecit vobis bethel: a facie militie nequitarū
 vestrarum. XI.

Icut mane pertransit rex israel: quia pu
 s er israel et dilexi eum et ex egypto voca
 ui filium meū. Vocauerunt eos: sic abi
 erunt a facie eoz. Baalim immolabant: z simu
 lacris sacrificabant. et ego quasi nutric⁹ ephra
 im portabam eos in brachiis meis: et nescierunt
 p̄ curarem eos. In funiculis adam traham eos
 in vinculis charitatis. z ero eis quasi exaltans in
 gum super maxillas eorum et declinaui ad eoz vt
 vesceretur. Non reuertetur in terram egypti: et
 assur ipse rex eius quoniam noluerunt conuerti.
 Lepit gladius in cūitatibus eius: et consumet
 electos eius: z comedet capita eorum. z populus
 meus pendebit ad redditum meum. Jugum aut̄
 imponetur eis simul: quod non auferetur. Quō
 dabo te effraim. protegam te israel? Quō dabo
 te? Sicut adama ponam te. vt sc̄boim. Cōuersuz
 est in me eo: meum: pariter conturbata est pleni
 tudo mea. Non faciaz furorem ire mee. Non cen
 uertar. vt disperdam effraim: qm̄ deus ego z non

Osee.

hō. In medio tui sanctō et nō igrediar ciuitatem Post dñm ambulabūt. Quasi leo rugiet: quia ipē rugiet: et formidabūt filii maris. et auolabūt quasi avis ex egypto: et q̄si columba de terra assyriorum. et collocabo eos in domibus suis dicit dominus. Circundedit me effraim in negotiatio ne: et in dolo domus israel: Judas aut̄ testis de scendit cum deo. et cum sanctis fidelib⁹. XII.

Effraim pascit ventum. et sequitur estum. Tota die mendaciu et vastitatez multipli cat. Et sedis cū assyrus inuit. et oleum in egyptum ferebat. Iuditum ergo dñi cum iuda: et visitatio sup iacob. Juxta vias eius: et iuxta ad innitiones eius reddet ei. In vtero supplanta uit frem suū. et in fortitudine sua direct⁹ cū angelō. et inualuit ad angelum. et confortatus ē. fle uit. et rogauit eum. In bethel inuenit eū. et ibi locut⁹ ē nobiscum. Et domin⁹ deus exercitu⁹. dūs memoriale eius. Et tu ad dñm deū tuum pueris. Adiam et iudiciu custodi: et spera in deo tuo semp. Chanaan in manu eius statera dolosa. ca lumna dilexit. et dixit effraim. Uerūtū dñmes esse etus sum. inueni idolum mihi. Omnes labores mei non inuenient mihi unitatem quam peccauit. Et ego dñs deus tu⁹ ex terra egypti: Adhuc scde re te faciam in tabernaculis. sicut in dieb⁹ festiuitatis. et locut⁹ sum sup pphbas: et ego visionem multiplicau: et ī manu pphbz assimilatus sum. Si galad idolum: ergo frustra erant in galgal bo b⁹ imolantes. Nam et altaria eoz quasi acerui sup sulcōs agri. Fugit iacob in regiouem syrie: et seruuit israel in uxore: et in uxorem seruavit. In pphba aut̄ eduxit dñs israel. de egypto. et ī ppheta seruatus est. Ad iracundiā me. puocavit effraim in amaritudinib⁹ suis. et sanguis ei⁹ sup eum veniet. et opprobriū eius restituet ei domin⁹ deus suus. XIII.

Quēte effras: horor inuasit israel: et de liquit in baal et mortu⁹ ē. et nūc addidest ad peccādum: fecerūtq̄ sibi pflatile de argento suo q̄si similitudinez idolor. Factura artificiū totū ē. His ipi dicunt. Immolate hōies vitulos adorantes. idcirco erūt quasi nubes matutina. et sicut ros matutinus preteriens. Sicut puluis turbine raptus ex area: et sicut sumus de sumario. Ego aut̄ dñs deus tuus ex terra egypti. et deum absqz me nescies: et salvator nō ē p̄ter me. ego cognoui te in deserto. ī terra solitudinis. Juxta pascua adimplēti sunt. et saturati sunt. et eleuauerunt cor suuz. et oblieti sunt mei. et ego ero eis quasi leena: sicut pardus in via assyriorū. occurram eis quasi yrsa raptis catulis et dirūpaz interiora iecoris eoz: et psumam eos ibi q̄si leo: bestia agri scindet eos. Verditio tua isrl: tantū modo ī me auxiliū tuū. ubi ē rex tu⁹? Adaxime te nunc saluet in omnib⁹ vrbib⁹ tuis. et iudices tui de quibus dixisti: da mihi reges et pncipes. Dabo tibi regem in furore meo: et auferā in indi

gnatiōe mea. Colligata ē iūtas effrai: absconditū petri eius Dolores pturicē vement ei. ipē fili⁹ non sapiens. Nūc enī nō stabit in p̄tritione filiorum. De manu mortis liberabo eos: d̄ more re dñm eos. ero mors tua o mors: mors tuus ero ī inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis. quia ipse inter fratres diuidet. Adducet vrente ventū dñs de deserto ascendentē: et siccabit vinas eius: et desolabit fontē ei⁹. et ipse diripiet the sauz ois vasis desiderabilis. .XIII:

Erat samaria: qm̄ ad amaritudinē cōci tauit deum suū. in gladio pereat Paru li eorum elidantur. et fete eius scandant. Conuertere isrl ad dñs deū tuu⁹: qm̄ coruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscū verba et cōverti mini ad dñm et dicite ei. Omnem aufer iniquitatē: et accipe bonum: et reddemus vitulos labiorum nostrorū. Assur non saluabit nos: Super equum non ascendem⁹: nec dicem⁹ vltra: du nostri opa manuum nrarum: qz ei⁹ qui in te ē misere reberis pupilli: Sanabo p̄tritiones eoz diligaz eos spontanee. qz auersus est furor me⁹ ab eis. ero quasi ros. et israel germinabit si cut lineum et erumpet radix eius ut libani: ibunt rami eius et erit quasi olua gloria eius. et odor eius ut libani: Ľouertentur sedentes in umbra eius vident tritico: et germinabūt quasi vinea: memoriale ei⁹ sicut vinum libani: effraim quid mihi vltra idola: ego exaudiā et dirigam eū: ego ut abiētem virentem. ex me fruct⁹ tu⁹ inuent⁹ est. Quid sapiens et intelliget ista: intelligens et sciēt hec: qz recte vie dñi et iusti abulabunt in eis. p̄uaricato res vero coruēt in eis.

Explicit Osee propheta.

Incipit prologus in Jobel pphetam.

Sicutus jobel apud hebreos post osee ponitur. et sicut ibi sub nomine effraim ad decem tribus consertur vaticinim: q vel samaria. vel isrl el sepe memorant. sic in hunc prophetam dē dicitur ad tribuz iuda et ad hierusalem p̄tinere credendū est. et nullam oio israelis. i. decē tribuum ī b̄ fieri mentionem. Tp̄ quoqz qbus ppherauit eadem debe m⁹ accipe que in osee legit⁹. in diebus ozie. iothan. et achaz. et ezechie regum iuda: et in dieb⁹ hieroboam filii iudas regis israel. Porro factum ē sermonem domini ad meritū eius refertur cui fit. non ad conditionem eius qui fieri dicit: vt alibi legitimus. H̄is factus est mihi in salutem illud quod dominus loquitur: Qui habet aures audiendi audiat. Quod autem hebraice dicitur hezimi. grece enechziasti. latine sonat auribns percipite. proprie non aure sed corde perceptur

Iobel.

Qui senes sunt et celestes audiuit spiritu aliter: quia autem habitant in terra appellata est terreni. auribus percepit. Ubique autem hec duo verba iuncta ponuntur: non ad simplicem tantum verborum sonum: sed ad recitationem quoque dictorum intelligentiam pertrahendam est. In genesi lamech loquitur ad uxores suas ad ait et scilicet: Audite verba mea uxores lamech. auribus percepit sonos meos. Quia virum occidi in vultu meo: et immemorem in liuore meum. et esias: Audite celi et auribus percipe terra

Item aliud prolegos in eundem.

i **N**on hoc propheta idcirco nec reges nec tanta pars sunt pronotata quia eisdem tempore ac regibus osee prophetae erat et ipse prophetae habuit ex tribus igit generibus rhetorum hec similic pincipia: et tres sunt argumentorum partes ex quibus incipere solet ois orator. Aut enim docibilis. aut benivolos aut attentos auditores debet efficere. Hic ergo propheta a magnitudine cladis summis principiis eosque qui audituri erant. volens ad penitentiam provocare. reddit attentos ad mirans futurum malum ut considerantes veture cladis asperitatem: ocios arriperet penitentiam. Iobel interpres taliter incipiens. aut domini descendens. fatuelo vero aut latitudo aut ostium dei. Tropologice hunc est quod quod ostium dei et scias habuerit aptam: recte incipit prophetae.

Incipit argumentum in eundem.

Iobel filius sarmel describit terram duodeci tribuum. eruca. bruchum. locustam. rubigine vastante consumptam: et post reversionem portis populi effusus iri spiritum sanctum super seruos dei et ancillas id est super centum viginti credentes nois: et effusus iri in cenaculo syon: quod centum viginti ab uno usque ad quindecim: paulatim et per incrementa surget et quindecim graduum numerum efficiunt. qui in psalterio mystice continentur.

Explicit argumentum. Incipit
Iobel propheta. Capitulum I.

Erbus domini

ni quod factum est ad iobel filium satuel. Audite hec senes: et auribus percipite omnes habitatores terre si factum est istud in diebus viris: aut in diebus patrum virorum. Sub his filius viris narrat: et filii viri filii suis: et filii eorum in generatione altera. Residuum eruce comedit locusta: et residuum locuste comedit bruchi: et residuum bruchi comedit rubigo. expiscumini ebria: flete et vulilate omnes quod bibitis vinum in dulcedie: quoniam perire

ab ore viri. Mens enim ascendet super terram meam: foris et innumerabilis. Bestes etiam et deities leonis: et molares eius et catuli leonis. Posuit venas meas in desertum: et sic mea dorsum contortauit. Mordens spoliavit eam et piecit: albi facies sunt rami eius. Pro lange quasi ergo accincta sacco: super virum pubertatis sue periret sacrificium et libatio de domo domini: luxerunt sacerdotes ministri domini. Depopulata est regio: luxit humus: quoniam deuastatum est triticum. Consumum est vi nubium et clanguit oceum. Consumi sunt agricole: vulnus ruit vinitores super frumento vino et hordeo: quod periret messis agri. Vinea perfusa est: et fuscus languit. Malogramatum et palma et malum et oia ligna agri aruerunt: quod consumus est gaudium a filiis hominum. Accingite vos et plagine sacerdotes: vulnus miseri altaris. Ingredimur: cubate in sacco ministri dei mei: quoniam interierit de domo dei virtus sacrificium et libatio. Sanctificate icum: vocate eccliam: et gregare senes omnes habitatores terre in domum dei virtutis: et clamate ad dominum. A. a. a. diei: quod propter est dies domini et quasi vastitas a potestate veniet. Nigra non cor: et oculis virtutis alimenta perierunt: de domo dei virtutis leticia et exultatio: Consumptum est iumenta in stercore suo. Memoita sunt horrea: dissipate sunt apothecae: quoniam consumus est triticum. Quid ingemuit aialis: mugierunt genes armati: Quia non est pascha eis. Sed et greges pecorum disperserunt. Ad te domine clamabo: quod ignis comedit speciosa destituta: et flama succedit oia ligna regis. Sed et bestie agri quasi area sitiens imbre suspexerunt ad te: quoniam ericati sunt fontes aquarum: et ignis devoravit speciosa deserti.

Antite tuba in syon: vulnus in monte factum est moco. Consumi omnes habitatores terre quod venit dies domini: quod propter est dies tempestatis et caliginis: dies nubis et turbinis. Quasi mane expansus super montes: populus multus et fortis. Similis ei non fuit a principio et post eum non erit usque in annos gloriarum et gloriacionis. Ante faciem eius ignis voras: per eum exures flama. Quasi horum voluptatis terra coram eo: et post eum solitudo deserta: neque est quod effugiet eum. Quasi aspectus equorum et quasi equites sic currunt. Sicut sonitus quadrigarum super capitula montium exiliens: sicut sonitus flammam ignis devorantis stipularum: velut populus fortis preparatus ad pluvias. A facie eius cruciabantur populi: omnes vultus redigentes in ollaz. Sicut fortis currunt: quasi viri bellatores ascendent murum. Urbi in vobis suis gradientur: et non declinabunt a semitis suis. Unusquisque fratrem suum non coartabit: singuli in calle suo abundabunt. Sed et per fenestras cadent: et non demoliuntur. Urbem ingrediuntur: in muro currunt. Domos scandunt: per fenestras intrabunt quasi fur. a facie eius contremunt terra: moti sunt celi. Sol et luna obte nebrati sunt: et stelle retraxerunt splendorem suum et dominus dedit vocem suam anno faciem exercitus sui: quod multa sunt nimis castra eius: quod fortia et facies verbum eius. Magnus enim dicit dominus: et terribilis valde: et quis sustinebit eum? Nunc ergo dicit dominus:

Jobel.

Enduerterumini ad me in toto corde vro. in ieunio
 et fletu et in planctu: et scindite corda vestra et no
 vestimenta vfa. Et conuertimini ad dñm deu ve
 stru. q; benignus et misericors est: patiens et multe
 mie et probabilis super malicia.: Quis scit si quer
 tatur et ignoscatur: et relinquat post se bndictionem.
 Sacrificium et libanum dno deo nostro. Canite tu
 ba in sion: sanctificate ieum. vocate ceterum con
 gregate populum. sanctificate ecclaz. coadunate
 senes. congregate parulos et fugentes vbera.
 Egrediatur sponsus de cubili suo: et sponsa de
 thalamo suo. Inter vestibulum et altare plorabunt
 sacerdotes ministri dñi et dicent. Marce dñe pce
 populo tuo et ne des hereditatem tuam in opprobri
 um: ut dñntur eis naciones. Quare dicunt in po
 pulis vbi est deo? zelatus est dñs sup terram: et pe
 petravit populo suo. Et rñdit dñs et dicit populo suo.
 Ecce ego mittam vobis frumentum et vinum et ole
 um: et replebitum in eis. et non dabo vos ultra
 opprobrium in gentibus. et cum qui ab aquilone e p
 cul faciam a vobis. et expellam eum in terram in
 uitam. et desertaz. Faciem eum ptra mare ouera
 le: et extremum eius usque ad mare nouissimum. Et
 ascendet fetor eius: et ascendet purredo eius: q; su
 perbe egit. Noli timere terra: exulta et leta ei: quo
 niā magnificauit dñs ut faceret. Nolite timere
 aialia regionis. q; germinauerunt speciosa deser
 ti. q; lignum attulit fructu suu: fucus et vinea dede
 rint fructum suu. et filie sion exultate et letamini in
 dño deo vro. q; dedit vobis doctorem iusticie. et de
 scendere faciet ad vos imbrez matutinum et sero
 tinum sicut in principio. et ipse hunc aree frumento
 et redundabunt torcularia vino et olio. et reddaz
 vobis annos quos comedit locusta bruchus et ru
 bigo et eruca: fortitudo mea magna quam misi in
 uos. et comedetis vesctes et saturabitimini: et lau
 dabitis nomen dñi dei vestri qui fecit mirabilia
 vobiscu. et non profundetur populus meus in sempiter
 num. et sciatis q; in medio israel ego sum. et ego do
 munus deo? vro: et non est amplius: et non profundetur po
 pulus meus in eternum. et erit: post hec effundaz spm
 meu sup omnem carnem. et prophetabunt filii vestri et
 filie vre. Senes vri somnia somniabunt: et iuue
 nes vri visiones videbunt. Sed et sup fuos meos
 et ancillas in diebus illis effudam spm meu. et dabo
 prodigia in celo. et in terra sanguinez et igne et va
 porum sum. Sol conuertet in tenebras: et luna in san
 guinez et igne: annoq; ueniat dies domini magnus
 et horribilis. et erit: ois q; inuocauerit nomine dñi
 saluus erit. q; in mōte siō ei in hierusalē erit sal
 uatio sicut dixit dominus: et i residuis quos domi
 nus vocauerit.

Vnde ecce in diebus illis et in tempore illo cu
 quertero captiuitatem iuda et hierusalē: co
 gregabo omnes gentes: et deducam eas in val
 le iosaphat et disceptabo cu eis ibi sup populo meo
 et hereditate mea israel. quos disperserunt in natio
 mbus: et terras meas diuiserunt: et sup populus meus mi
 illi.

serū sorte, et posuerunt pueri in pstabulo: et puella
 ueniderunt per vino ut biberent. Uerū qd mibi
 et vobis tyrus et sidon et ois terminus palestino
 nū. Nunquid uitione vos reddeget mibi: et si uicissim
 ni vos ptra me: cito velociter reddam vicissitudinez
 vobis sup caput vro. Argentum enim meum et aurum tulisti et
 desiderabilia mea et pulcherrima intulisti inde
 lubra vestra. et filios iuda et filios hierusalē ven
 didistis filii grecorum: ut loge facerent eos de si
 nibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo
 vendidistis eos et puerata retributionez vram in
 caput vro. et vendam filios vros et filias vras in
 manibus filiorum iuda: et venundabunt eos sabei gen
 ti longinque: q; dñs locutus est. Clamat hec in gen
 tibus sanctificate bellum. suscitare robustos. Ascen
 dat. accedant: omnes viri bellatores. Cœdite aratra
 vestra in gladios: et ligones vros in lanceas. Invir
 mus dicat: q; ego fortis sum. Erumpite et venire
 omnes gentes de circuitu: et congregamini. Ibi occu
 bere faciet dñs robustos tuos. Consurgant et ascen
 dent gentes in vallem iosaphat: q; ibi sedebit ut
 iudicem omnes gentes in circuitu. Mitite falces quo
 ma maturauit messis. Venite et descendetis: q; ple
 num est torcular. exuberant torcularia. q; multipli
 cata est malitia eorum. Populi populi in valle con
 cisionis. q; iuxta est dies dñi in valle concisionis.
 Sol et luna obtenebantur sunt: et stelle retraxerunt splen
 dorum suu. et dñs in siō rugiet. et de hierusalē dabit
 vocem suaz. et mouebuntur celi et terra: et dominus
 spes populi sui: et fortitudo filiorum israel. et scientis
 q; ego dñs deo? vro. habens in siō in monte sancto meo
 et erit hierusalē sancta: et alieni non transibunt per
 eas amplius. et erit: in die illa stillabunt montes dul
 cedinē et colles fluent lacte. et per omnes iuda
 ibunt aquae: et fons de domo domini egredietur: et
 irrigabit torretem spinarum. egyptus in desolatiōe
 erit et idumea in desertu perditionis. per eo q; inique
 egerint in filios iuda: et effuderint sanguinez immo
 centes in terra sua. et iudea in eternum habitabile
 et hierusalē in gloriā et gloriā. et mundabo sa
 guinem eorum quos mundaueram et dñs cōmo
 rabitur in sion.

Explicit Jobel pheta. Incipit plogus
 in Amos prophetaz.

zias rex cum religionē sollicite emul
 laretur: numero religiosis aōre puoca
 tus: circa pceptū legis moysi arre
 pro thuribulo ut in hystoria libri se
 cundi paralipomenon non ostendit: sa
 cerdotale officium psumē conatus est:
 Ob eas re terremotū in templo dei exortū pstat: cu
 ius etiā zacharias prophetā meminit. An hunc
 itaq; terremotum amos prophetā tempore p̄dicti re
 eas gentes q; electae p̄pichēse sunt itaq; dei ob eas
 cauas quas memorauit assuturam denunciat.

Amos.

et quod idem propheta in sequentibus ait: Sup tribus ipietatis bus et super quatuor non conuertat eum: tertio peccatorum indulgentiam deum dare posse significat: quem quarto eadem permissa admittetur: nec penitentia nec indulgentia datur annuntiat. Nam per ignis similitudinem quem in predictis ghetes immiteret perdit: graue atque irreuocabile dei iras ad euersionem caritatem ciuitatum per securam voluntate demonstrare

Item aliud prologus.

Amos propheta pastor et rusticus et ruborum moxa distractus. paucis verbis explicari non potest. Quis enim digne exprimat tria et quatuor scelerata damasci. gaze. tyri. idumei. filiorum ammō: et moab: et septimo octauo quod gradus iudee et israel: Hic loquitur ad vaccas pingues quae sunt in monte sa marie et ruitur a domino maiori minoraque testa. Ipse cernit victoriam locuste: et stante domino super murum litum vel ad amantinum: et vinculum pomorum attrahente. supplicia per orbem et famem in terra. non famem panis: neque simum aqua. sed audiendi verbis domini non dicit verba sed verbis. Amos vero interpretatur omnis. Hic amos speciali gratia plenus. prophetavit inter ceteros prophetas. Non enim solus ipse erat prophetus sed etiam alii. et quod non poterat prophetes esse. nisi pastor anno fuisse. Qui etiam tuba sua clangit per singulos dies eruditus et doctus in ecclesia. In veritate vero omnium prophetarum tantum tuba spiritualis est predicans in ecclesia. Simus quod scriptum est: atcede in monte excelsum tu qui euangelizas syon: exalta voces tuas qui predicas hierusalem.

Item aliud prologus.

Ite amos propheta et pastor. non fuit prius esiae prophete. quamque et ille propheta extiterit. Nam aliud Iesus ille. aliud iste aquid hebreos scribit que differetia literarum apud latinos non habet: et ille fortis vel robustus: sed vero auulsus interpretatus: qui loquitur contra decem tribus. qui per idolatrias a cultu dei et a regno domini erant auius. Finit autem cognitio eius ex oppido tecue quod sicut miliaribus distat a bethleem curaz gerens pecora in latitudine camporum quae sunt proximi oppido thecne in quibus humi arido atque arenoso nihil oino frugum gignit. sed yberimis pasturis abundant. et ideo clivis sunt plena pastoribus: et sterilitas terre copensal pecorum multitudine. ex his numero pastorum sunt amos impunitus sumone: sed plenus scia. Prophetavit autem eiusdem tribus quibus iobel. naum. ionas. osée esaias. Sed aliquantulum exorsus est prophetare antequam esaias. Maxime autem contra decem tribus locutus est. pauca de duabus interserens. Hunc ablatum de numero pastorum misit dominus: ut in samaria prophetaret. quem amas sacerdos frequenter plagis afflxit. tandem filius

us eius ozius veete per tempora transfixit. Post hec semitempus in terram suam eueritus post aliquot dies dolore vulneris expiravit: sepultusque est cum patribus suis.

Explicit prologus. Incipit Amos propheta. Capitulum I.

Erba Amos

qui fuit in pastoralibus thecne qui videt super israel in diebus ozie regis iuda et in diebus hieroboam filii ioas regis israel anno duos annos terremotus. et dirit: Dominus de

syon rugiet et de hierusalem dabit vocem suam. et luxuriant speciosa pastorum: et ericcat est vertex carmelis. Hec dicit dominus super tribus sceleribus damasci et super quatuor non conuertatas eum. eo quod triturauerunt in plausis ferreis galaad. et mittant ignem in domum azazel et deuorabit domos benadab. et coterias vecte damasci: et dispodaz habitatore de campo idoli: et tenet scepter de domo voluptratis et transferetur populus syrie cyrenen dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus gaze et super quatuor non conuertatas eum eo quod transtulerit captiuitatem perfectam percluderet eas in idumeam. et mittant ignem in mure gaze: et deuorabit edes eius: et dispodaz habitatore de azoto et tenet scepter de ascalone: et perturbant manum meam super acharon: et pibunt relig philistinorum dicit dominus. Hec dicit dominus: Super tribus sceleribus tyri et super quatuor non perturbant eum: eo quod percluserit captiuitatem per eum in idumea: et non sint recordati federis fratrum et mittant ignem in mure tyri et deuorabit edes eius. Hec dicit dominus: Super tribus sceleribus edom et super quatuor non perturbant eum: eo quod perfecutus sit in gladio fratrem suum et violauerit matrem eius et tenuerit ultra surorē suū: et indignationem suam seruauerit usque in finem. Mittant ignem in theman: et deuorabit edes bos primus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus filiorum amon et super quatuor non perturbant eum: eo quod dissecuerit pugnantes galaad ad dilatandum terminum suum. et succedant ignem in muro rabbath et deuorabit edes eius in vulnere in die bellum: et in turbine in die promissionis. et ibit melchon in captiuitatem: ipse et principes eius simul. dicit dominus. II.

Ecce dicit dominus: Super tribus sceleribus mobibus et super quatuor non perturbant eum: eo quod incederit ossa regis idumei usque ad cinerem et mittant ignem in moab: et deuorabit edes carioth et morietur in sonitu moab in clangore tubae: et dispersam iudice de medio eius: et oves principes eius in terciam cum eo dicit dominus. Hec dicit dominus: Super tribus sceleribus iuda et super quatuor non perturbant eum: eo quod abiecerit legem domini: et mandata eius non custodierit. Beceperunt enim eos idola sua: postquam abierat pres episcopus. et mittant ignem in iudeam et de-

Amos.

uorabit edes hierusalē. Hec dicit dñs. Sup tribus scelerib⁹ israel ⁊ sup quattuor nonquartam eū. p eo q̄ vendiderit p argento iustū et pauperem p calciamens. Qui conterūt sup puluerem terre capita pauperū: et viā humiliū declinant. Et filius ei⁹ ac p̄t ei⁹ ierūt ad puellā ut violaret nomen sanctū meū. et super vestimentis pigneras accubuerūt iuxta oē altare. et vinū damnatorū bibebant in domo dei sui: ego aut exterminauī amoremū a facie eoz: cuius altitudo . cedroz altitudo ei⁹ et fortis iūe quasi quer⁹. et p̄trui fructū ei⁹ desuper: et radices ei⁹ subter. Ego sum q̄ ascēdere vos feci de terra egypti: et cdxii vos i deserūt q̄ draginta annis: ut possideretis terrā amor rei. et suscitauī de filius v̄ris in p̄phetas: et de iuuenib⁹ v̄ris nazareos. Nūquid n̄ ita ē filii israel dicit dñs: ⁊ ppinabatis nazareis vinū ⁊ pphe tis mādabas dicētes. ne p̄pheteris. ecce ego stri debo subter vos. sicut stridet plausz onustruz se no. et pibit fuga a veloce: et fortis non obtinebit v̄tutē suā: ⁊ rōbus⁹ nō saluabit aiam suā. et tenēs arcū nō stabit: et velor pedib⁹ suis nō saluabit: et ascensor equi non saluabit aiam suam: et robustus corde inter fortis nudus fugiet in illa die dicit dñs . III.

Udite verbū qđ locut⁹ ē dñs sup vos filii israel: sup oēs cognationez quā eduxi de terra egypti dicens. Tūmō vos cognomi ex oībus cognitionib⁹ terre. Idcirco visitabo super vos oēs inigrates v̄ras. Nūqd ambulabūt duo paruter: nisi cōuenierit eis: Nūqd rugit leo i saltu: nisi habuerit p̄d: Nūqd dabit catul⁹ leo nis vocē de cubili suo: nisi aliqd apprehenderit: Nūqd cadet avis in laqueū terre absqz aucepit: Nūqd auferet laque⁹ d̄ terra. anqz quid cepit? Si clāget tuba in ciuitate ⁊ pplus nō expauescat. Si erit malū in ciuitate: qđ dñs nō fecerit: quia nō faciet dñs de⁹ ēbū nisi reuelauerit secretū suū ad suos suos p̄phas. Leo rugiet qđ n̄ timebit: Dominus de⁹ locutus est quis p̄phabit? Auditū facite in edib⁹ azoti: ⁊ i edib⁹ terre egypti ⁊ dicite. Cōgregamini sup mōtes samarie. et videte insanias multas i medio ei⁹: ⁊ calūniam patētes i penetralib⁹ ei⁹. et nesciēt facē rectū dicit dñs: thesaurizātes inigrates ⁊ rapinas in edib⁹ suis. Propterea hec dicit dñs de⁹. Tribulabit ⁊ circūlē terra: et te fortitudo tua: et diripiēt edes tue. Hec dicit dñs. Quō si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremū auricule: sic eruetur filii israel q̄ habitant in samaria in plaga lectuli et in damasci grabato. Audite et cōtestamini in domo iacob. dicit dñs de⁹ exercituū. qz i die cuz visitare cepero p̄uaricatiōes isrl̄: sup eū visitabo. ⁊ super altaria bethel. ⁊ ap̄tabūl cornua altaris ⁊ cadent in terram. et percutiam domum hyemalem cum domo estina. ⁊ peribūt domos eburneas. ⁊ dissipabuntur edes multe dicit dominus.

Capitulum

.III.

Udite v̄bum h̄ vacee pingues q̄ estis in mōte samarie q̄ calūnā facitis egenis: et cōfringuis paupes. Que dicit dñs v̄ris afferte et bibem⁹. Juravit dñs de⁹ in scō suo: qz ecce dies vement super vos: et leuabūt vos in cōtis. ⁊ reliquias v̄ras in ollis feruentib⁹. et p aper turas exhibitis altera p̄tra alterā. ⁊ p̄ciemini in armon dicit dñs. Uenite ad bethel et impie agite ad galgalā: ⁊ multiplicate p̄uaricationē. et offerte mane victimas v̄ras: tribus diebus decias vestrās. et sacrificiate de fermentato laudē. ⁊ vocate voluntarias oblationes ⁊ annunciate. Sic enim voluisti filii israel dicit dominus deus. Unde ⁊ ego dedi uobis stuporem dentū in cūctis v̄bib⁹ vestrīs ⁊ indigentiam panum in omnibus locis vestrīs: et non estis reuersi ad me dicit dominus Ego quoqz prohibui a vobis imbrei cū adhuc tres menses supererēt v̄sqz ad messe: ⁊ plus ultra v̄nam ciuitatem: et super alteram ciuitatē nō plui. Mars vna cōpluta est. et pars super quam non plui aruit. et venerunt due et tres ciuitates ad vñā citatez vt biberēt aquā. ⁊ nō sunt satiate. et nō redistis ad me dicit dñs. Percussi vos i vēto vrente. et in auragine multitudinez horizontib⁹ v̄rop et vinearum v̄rarum. olineta vestra. et fice ta vestra comedit eruca: et non redistis ad me dicit dominus. Absi in vos mortem in via egypti percussi in gladio iuuenes v̄fos v̄sqz ad capiuītam equoz v̄forūm et ascendere feci putredinem castrorū v̄forūm in nares vestrās. et non redistis ad me dīcē dñs. Sbuerti vos sic sbuertit dñs sodo mā et gomorā. ⁊ seti est q̄ si torus rapt⁹ ab icēdio ⁊ n̄ fōlī ad me dicit dñs. Qua ppter hec faciāti bi israel. Postqz autem hec fecero tibi: preparare in occursum dei tui israel. Quia ecce formans montes et creans ventum. et annicians homini eloquium suum. faciens matutinam nebulam et gradiens super excelsa terre. dominus deus et ercitum nomen eius. .V.

Udite verbū istud. quod ego leuo super vos planctū. Dom⁹ isrl̄ cecidit: ⁊ n̄ adiūciet vt resurgat. Virgo israel. piecta est in terram suam non est qui suscitet eam. Quia hec dicit dominus deus. Urbs de qua egrediebāt mille relinquuntur in ea centum. et de qua egrediabantur centum relinquuntur in ea decem in domo israel. quia hec dicit dominus deus domuit israel. Querite me et uiuetis. ⁊ nolite querere bethel. In galgalam nolite intrare. et in bethabe non transibitis: quia galgala captiva ducetur et bethel erit inutilis. Querite dominum et uiuite. ne forte comburatur vt ignis domus ioseph: et deuorabit et non erit qui extinguat bethel. Qui conuertitis in absinthium iudicium. et iustitiam in tera relinquitis. facientem areturum et onus. et conuertentem in mane tenebras: ⁊ diem in noctem mutantem. Qui vocat aquas maris et effundit eas super faciē terre: dñs nomē ē ei⁹.

Qui subridet vastitatē sup robustū: et depopulationē sup potētē affert. Odi oshabuerūt compiētē in porta: et loquētē pfecte ab omniati sunt. Idec eo p eo q diripiebatis paupem et p dā electā tollebatis ab eo: domos qdō lapido edificabitis: et nō habitabitis in eis. Vineas plātabitis amātissimās: et nō bibens vinū eaꝝ: q cognoui multa scelera vīa. et fortia pctā vīa. Hostes iusti accipiētes munū: et paupes de pmetes i porta. Ideo prudēs in tpe illo tacebit: q tps malū est. Querite bonū et nō malū vt vivatis: et erit dñs exercitū vobis cū sicut dixistiſ. Oditē malū et diligite bonū: et cōflituite in porta iudiciū: si forte misereat dñs de exercitū reliquiū ioseph. Propterea hec dicit dñs de exercitū dñator. In oib plateis plāctus et in cūctis q foris sūt diceſ ve ve. et vocabūt agri colā ad luctū: et ad plāctū eos q scūt plāgere. et in oib viis erit planetū: q p̄ trāfibo in medio tui dīc dñs. Ue desiderantib dīe dñi. Ad qd eaꝝ vobis? Dies dñi ista tenebrie et nō lux. Quō si fugiat vir a facie leonis et occurrat ei vīsus: et ingredias domū et initat manū sua sup parietē. et mordeat euꝝ coluber. Nūq dō tenebrie dies dñi: et nō lux et caligo et nō splēdor in ea? Odi et pieci festinates vīas: et nō capiā odore cetuū vīorū. q si obnuleris mihi holocaustomata et munera vīa. nō suscipiā et vota pinguiū vīorū nō respiciam. Aufer a me tu multū carminū tuorū et cantica lyre tue nō audiā et reuelabis quasi aqua iudicium: et iusticia quasi torrens fortis. Nunquid hostias et sacrificiū obtulistiſ mihi in deserto quadragīta annis dom⁹ israel: et portastiſ tabernaculum moloch deo vīo et ymaginem idolorum vestrorum. fidis dei vīi rempha: figurās quas fecistiſ vob̄ adorare eas et migrare vos faciam trans damascum dixit dominus: deus exercitū nomen eius.

Capitulum. VI.

E vobis qui opulenti estis in syon et con fidistiſ in monte samarie: optimates capita populorum: ingrēdientes pom pati et domum israel. Transite in calāne et videte: et ire inde in emath magnam: et descendite in geth palestinorum et ad optima quoq regna horum: si latior terminus eorum termino vīstro est. Qui separati estis in diem malum: et appropinquatis solio iniquitatis. Qui dormitiſ in lectis eburneis: et lasciuitis in stratis vestrīs. Qui comeditis agnum de grege: et vitulos de medio armenti: q canitis ad vocē psalterii. Sicut dāvid putauerūt se habere vasa cantici: bibentes vinū in phialis et optimo vnguento delibuti: et nihil patiebantur super contritione ioseph. Quapropter nunc mi grabant in capite transmigratuz: et auferetur factio lascivientiuz. Juravit dominus deus in anima sua: dicit dominus deus exercitū. Betestor ego superbiam iacob: et domos eius odi: et tradā ciuitatem cum habitatoribus suis: q si reliqui fu erint decē viri in domo vna: et ipse morientur. et

tollet eum propinquus suis et comburet eum ut efferaſ ossa de domo et dicet ei qui in penetralib⁹ domus est: Nunquid adhuc est penes te: et respō debit. Simis est. et dicet ei. Tace. et non recorderis nominis domini. Quia ecce dominus mandauit et percutiet domum maiorem ruinis: et domum minorem scissiōibus. Nunquid currere queunt in petris equi: aut arari potest in bubalis? Quoniam conuertisti in amaritudinem iudicium et fructum iusticie in absinthium qui letamini in nihil. qui dicitis: Nunquid nō in fortitudine nō stra assumpsumus nobis cornua: ecce enim susci tabo super vos domus israel. dicit dominus de exercitū gentē: et cōteret vos ab intratu emath vīsq ad torrentem deserti.

Capitulum. VII.

b Ec ostendit mihi dominus deus. et ecce fector locuste in principio germinantuz serotini imbris: et ecce serotinus post tō sionem regis. et factum est cum consummasset comedere herbam terre. dixi: Domine deus proprius esto obsecro. Quis suscitabit iacob quia parvulus est? Disertus est dominus sup hoc. Non erit dixit dominus. Hec ostendit mihi dñs deus et ecce vocauit iudicium ad ignem dñs deus: et dñ uorabit abyssum multam et comedet simul partē et dixi. Ue deus qſe obsecro. Quis suscitabit iacob q ſuulius est? Disertus est dñs sup hoc. Sz et istud nō erit dixit dñs deus: Hec ostendit mihi dñs deus. et ecce dñs stans sup myz litum et in manu cī trulla cemētarii. et dixit dñs ad me Quid tu vides amos: et dixi: Trullaz cemētarii. et dixit dñs. ecce ego ponā trullaz in medio populi mei israel. Nō adiuiaz ultra supinducere cum et demoliēt excelsa idioli: et sanctificatiōes isrl de solabūt: et pluraz sup domū hieroboam in gladio. et misit amasias sacerdos bethel ad hieroboam regē isrl. dicens: Rebellauit p̄tra te amos in medio domus israel. Nō poterit terra sustinere vnuersos homines eius. Hec enī dicit amos. In gladio moriet hieroboam: et israel captiu⁹ migra bit de terra sua. et dixit amasias ad amos: Qui vides. gradere: fuge in terraz iuda: et comedē ibi panem et p̄phetabis ibi et in bethel non aduicies ultra vt prophetes: quia sanctificatio regis est et domus regni est. Responditq amos: et dixit ad amasiā. Non sum propheta. et non sum filius prophete: sed armentarius ego sum yellicans lycomoros. et tulit me dominus deus euꝝ sequerer gregem: et dixit dominus ad me. Uade p̄pheta ad populum meum israel: et nunc audi verbum domini. Tu dicis non prophetabis super israel et non stillabis super domum idioli. Prepiet hoc hec dicit domin⁹: Uxor tua in ciuitate fornicabilē et filii tui et filie tue in gladio. cadent: et humus tua funicula metietur. et tu in terra polluta moreris: et israel captiu⁹ migrabit de terra sua.

Capitulum. VIII.

Prologus

Ecōndit mihi dñs de^o. et ecce vncin^o pmoꝝ t̄ dixit. qd̄ vides amos^o t̄ dixi. Veneris pomox. t̄ dixit dñs ad me. Venit finis suꝝ populuꝝ iſrael. Nō adiciam vltra ut p̄trā ſcam eū. et stridebūt in ea cardines templi in die illa dicit domin^o dñs. Multi morientur in oī loco pucieſ filiū. Audite h̄ q̄ pteritis paupem: t̄ deſcere faciſ egenos terre dicētes. An̄ transibit mēſſis et veniſtabum^o merces: et ſabbatū et ape riem^o frumentū: vt ſimiuamur mēſurā t̄ angea m^o ſicluꝝ. et ſupponam^o ſtateras dolofas ut poſſi deam^o in argento egenos: et paupes p̄ calciamētiſ: et quisquiliaſ frumenti vēdam^o: Jurauit dñs p̄ ſupbiā iacob: ſi oblit^o fuero uſq; ad finem omnia opa eoz. Nūqd̄ ſup iſto nō ſmouebiſ terraz t̄ lugebit oīs hitator ei^o: et aſcedet quaſi fluuius vniuersiſ. t̄ eucietur et deſfluet quaſi ruuius egypti. et erit i die illa dicit dñs: occidet ſol meridie et obtenebrecere faciā terrā i die luminis. et conuertam festiuitates vras in luctū: et oīa cantica via in planctū. et iduā ſup oē dorsuꝝ vrm ſaccuz t̄ ſup oē caput caluitū. et ponā eum quaſi luctuz vniueniti: et nouiſſima ei^o quaſi diez amaz. t̄ ecce dies veniūt dicit dñs t̄ emitt*i* ſamē in terraz: nō ſamē panis neq; ſitum aque: ſed audiendi ūbum dñi. et ſmouebūt a mari uſq; ad mare: et ab aquilone uſq; ad orientē circuibūt qrentes ūbū dñi t̄ nō iuenient. In die illa deficiēt virgines pulcre et adolescentes in ſiti. q̄ iurāt in delicto ſamarie t̄ dicūt. Viuit de^o tu^o dñ: t̄ viuit via bersabee et cadēt et non resurgente vltra .ix.

Ibi dñm ſtantē ſup altare. et dixit. Per eute cardinē et ſmoueantur ſupliminaria. Auaritia enī in capite oīum t̄ nouiſſimū eoz in gladio interfitia. Nō erit ſuga eis: t̄ q̄ ſu gerit ex eis: non ſaluabitur. Si deſcēderint uſq; ad infernū: inde man^o mea educet eos: t̄ ſi aſcen derint uſq; in celū iñ detrahaz eos. et ſi abſcondi ti fuerit in vertice earmeli. inde ſcrutans auferaz eos. et ſi celanerint ſe ab oculis mei i. p̄ ſuido ma tis: ibi mandabo ſerpenti et mordebit eos. et ſi ablerint in captiuitate coraz inimicis ſuī: ibi mā dabo gladio et occider eos. et ponā oculos meos ſup eos in malū t̄ non in bonū. et dñs de^o exerci tuū q̄ tāgit terrā et tabeſcit: et lugebūt oīs hitan tes in ea. et aſcendet ſicut ruuius oīs: et deſfluet ſicut ſuum^o egypti. Qui edificat in celo aſcenſionē ſuaz: et fasciculū ſuū ſup terraz ſudauit. Qui vo cat aquas maris: t̄ effudit eas ſup faciem terre. Dñs nomē ei^o. Nūqd̄ nō vt filii ethiopum vos eſtis mihi filii iſrael ait dñs: Nūqd̄ n̄ iſrael aſcēdere feci de terra egypti: t̄ paleſtinorū de capado cia: t̄ cyriō ſi cyrene: ecce oculi dñi dei ſup ſignū peccātū: t̄ pteram illud a facie terre. Verūt̄ cōte rens nō cōteraz domū iacob dicit dñs. ecce em̄ mandabo ego: t̄ cōcutiam in oībus gentibus do mū iſrael ſicur concutitur triticū in cribro. et non cadet lapillus ſup terraz. In gladio morientur oīs

petōres populi mei: qui dicūt. nō appropinq̄ua bit et non vemet ſup nos malū. In die illa ſuici tabo tabernaculū dauid qd̄ cecidit t̄ reedificabo apturas muroꝝ eī: et ea que conuerant iſau rabo. t̄ reedificabo eū ſicut in dieb^o antiquis: vt poſſideāt reliqas idumee t̄ oīs natioēs. eo q̄ inuocatum ſit nomē meū ſup eos dicit dñs faciēt hec ecce dies veniēt dicit dñs t̄ p̄reheſet arator meſ ſorē: et calcator vne mittēt ſe ſuē. et ſtillabunt mōtes dulcedinē: t̄ oīs colles culti erūt. t̄ cōuer tam captiuitatē p̄p̄li mei iſiſ: et edificabūt ciuita tes deſertas: et inhabitabūt: t̄ plantabūt vineas t̄ bibēt vinū eap̄: et faciēt horſes: t̄ comedēt tru ciuſ eoz. et plātabo eos ſup humū ſuā: t̄ n̄ euellam eos vltra de terra ſua quam dedit iſis: dicit dominus deus tuus.

Explicit amos prophetā.

Incipit prologus i Abdiām pp̄bām.

Aacob patriarcha h̄uit ſuē eſau. q̄ ob ruborē corporis ſuī. edō hebreā lu ḡia appellatus eſt. quod latine ſā guine^o dicit. Is memoratū ſſez ſu um. q̄ iſrael nomen accepat. graui odio cōmot^o. interimere conatus ē. Qua de cauſa oīs qui populuꝝ iſrael. i. filios pa triarche iacob p̄dicti eſau odiū imitati perſe cuti ſunt. eſau et edom appellari ſunt. et q̄r populus iſrael de captiuitate chaldeoz p̄ cyrum regē pſaq; mutu dei reuocatus i hieruſale ab alio regno gra uiter afflic^o atq; oppreſſus ē. iō h̄ regnū qd̄ mo re eſau p̄dicti populuꝝ pſecutū ē. p̄ denūtiationē abdie pp̄be increpat: qd̄ nō dei indignatiōe. ſed ſua v̄tute populuꝝ ſupatū gloriabatur. De quo re gno oīi p̄ dauid i psalmo cētēſimo trigēſimō ex to dictum eſt. Memorare dñe filioꝝ edō i die hie rusaleꝝ. Nam reliq; lectione cōprehenſas: regnumq; dei in populo iſrael ſignificat. He b̄ci h̄ic dicunt eē: q̄ ſub rege ſamaria achab: et i piuſſima iezabel pauit centum pphetas in ſpeci bus. q̄ non curuauerūt genu ante baal: et de ſep tem milibus erat quos helias arguitur ignorasse. Sepulcrum quoq; ei^o uſq; hodie cum manſeolo heliae p̄phete. et baptiſte iohanne. in ſe bāſte venerationi habetur. que oīum ſamaria dicebāt. Hanc herodes rex antipatris filius in honore au gusti cesaris greco nomine vocauit augustam. Hic igis q̄ centū pphetas pauerat. accepit gra tiam pphetalem. t̄ de duce exercitū ſuit dux ecclē ſie. Tunc in ſamaria paruū gregem pauerat. n̄t̄c i toto orbe christi paſcit ecclēſias. t̄ ſicut stephan^o coronam meruit paſſionis. ſic hic de ſeruuit dei cum paulo apostolo nomine gloriaſ. q̄r abdiaꝝ ſeru^o dñi i n̄o ſonat eloquio.

Explicit prologus.

Abdias.

Incipit argumentum.

a **B**dias qui iuterpretatur seruus domini personat contra edom: sanguinem terrenum fratre fratri quoque iacob spem emulū basta pectit spiritali

Explicit argumentum. Incipit Abdias propheta. Capitulum: 1.

Isio abdie hec

dicit dominus deus ad edom: Audi tu audiuim⁹ a domino: et legatum ad gentes misit. Surgite: et consurgam⁹ aduersus eum in pluia ecce puulū dedi te in gentibus
Conceptibilis es tu valde. Supbia cordis tui extulit te habitantē in scissuris petraz: exaltantem solū tuū. Qui dicas in corde tuo. Quis detrahet me in terraz? Si exaltar⁹ fueris ut aquila: et si interfidera posueris nido tuū: unde detrahabam te dicit dominus. Si fures introisset ad te si latrones per nocte quod cōticuisses? Nonne furati esset sufficiētia sibi Si vindemiatores introuissent ad te: nunquid saltē racemū reliquissent tibi? Quod trutani sunt esau Inuestigauerūt abscondita ei⁹? Usq; ad terminū emiserūt te: oēs viri federis tui illuserūt tibi. In valuerunt aduersuz te viri pacis mei. Qui comedunt tecū: ponēt insidias subter te. Non est prudētia in eo. Numq; nō in die illa dicit dominus p̄dā sapiētes de idumea: et prudētiaz de mōte esau: et timebūt fortes mihi a meredie: ut intereat vir de monte esau. Propter intersectionē et ppter iniqtates in fratre tuū iacob: operiet te cōfusio: et pibis in eternum. In die cū stares aduersus eum q̄n capiebat alii enī exercitum eius et extranei ingrediātur portas eius et super hierusalem muttent sortem: tu quoque eras quasi viuis ex eis. et nō despicies in die fratris tui: in die pegrinatiois eius: et non letaberis sup filios iuda in die peditiois eoz: et nō magnificabis os tuū in die angustie. Neque ingredieris portā p̄plici mei in die ruine eoz: neque despicies et tu in malis ei⁹ in die vastitatē illi⁹. et nō emitteris aduersus exercitū ei⁹ in die vastitatis illius: neque stabis in exitib⁹ ut interficias eos q̄ fugerit. et nō cōcludes reliquos ei⁹ in die tribulatiois: qm̄ iuxta est dies domini sup oēs gentes. Sicut fecisti. fieri tibi retributionē tuā cōuertā in caput tuū. Quod enim bibisti sup mōte sc̄m̄ meū. bibet oēs gentes iugiter: et bibet et absorbebit: et erunt q̄si nō sint. et in mōte syon erit saluatio et erit sanct⁹. et possidebit dominus iacob eos q̄ se possederat. et erit donus iacob ignis: et dominus ioseph flāma et dominus esau lumen: et succēdet in eis et deuorabūt eos: et nō erūt relige dom⁹ esau. q̄ dom⁹ locut⁹ est. et hereditabūt hi q̄ ad austriū sūt mōte esau: et q̄ in capestrib⁹ philiūtū: et possidebūt regionē esraiz et regionem sa-

marie: et beniamīn possidebit galaad: et transmigratio exercit⁹ hui⁹ filiorū israel oīa loca chanane orū usq; ad sareptā: et transmigratio hierlm̄ q̄ in bosforo est possidebit ciuitates austri. et ascendēt saluatores in montem syon iudicare montē esau: et erit domino regnum.

Explicit Abdias propheta. Incipit prologus in ionam prophetam.

Onā sanctū hebrei affirmant filiū fuisse mulieris vidue sareptā: quē helias p̄p̄ba mortuū suscitavit. matre postea dicēte ad eū nūc cognoui⁹ q̄ vir dei es tu: et verbū dei in ore tuo veritas est. Ob hāc etiā causā ipm̄ pueruz sic vocavit amathi. Amathi enī in nr̄a lingua veritatem sonat. et ex eo q̄ vey helias locut⁹ est ille q̄ suscitat⁹ est fili⁹ esse dicit veritatis. Ideo veritate colubā nascit⁹: q̄ ionas colubā sonat. In zēnēationē autē israel ionas ad gētē mittit. q̄ niniue agēte p̄niaz illi in malicia p̄seuerat. Epib⁹ q̄pp̄e hieroboā regis israhel q̄ deo d̄relicto: cu p̄plo suo i samaria idolis sacrificabat: ionā p̄p̄ba fuisse: q̄r⁹ liber regū indicat. Iacū p̄pheta illuminātē p̄ctōres cūntaz niniue dei mīaz p̄secuturos videret: ne falsa p̄dicare videret. ad dēnūciādū interitū eiusdē ciuitatis ire volebat. Nā sic de⁹ ad abraaz d̄ ipierate sodomoū et gemorreoz locut⁹ ē: clamor sodomorum et gomoreoz p̄uēt ad me. ita et d̄ niniue dī. eo q̄ ascē dēit clamor milite ei⁹ ad deū. et q̄r⁹ snia dei d̄ sodomis facta. minime reuocata ē: ita et ionas aduersuz niniue plātā sniam reuocati nolebat. diuine dispēsatiois ignar⁹ q̄ salutē hominū ad se querētiū magis vult q̄z iterūt. illi acciderat qd̄ et secō heliso: q̄ filiū sunamitidis mulieris mortuūz īgrāuit. Ideo a p̄spectu dei fugeret se ionas putabit humanū aliqd̄ passus. dicēte dāvid: Quo ibo a spiritu tuo: et a facie tua quo fugiam?

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Onas colubā pulcerria naufragio suo passionē dñi p̄figurās: mūdū ad p̄niaz reuocat⁹: et sub noīe niniue salutē gentibus denunciat⁹.

Explicit argumentum. Incipit Jonas propheta. Capitulum: 1.

Es faciū est verbus domini ad ionam filium amathi dicens. Surge et vade in niniue ciuitatem grandem et p̄dica in ea quia ascendit mali cīa eius coram me. Et surrexit ionas ut fugeret in tharsis a facie domini.

Jonas.

Et descendit ioppen: et inuenit nauem euntes in tharsis. Et dedit naulum ei^o et descendit in eam ut iaret cum eis in tharsis a facie domini. Dominus autem misit ventum magnum in mare: et sacra est tempestas magna in mari: et nauis perlitabat cōteri. et timuerunt nautes: et clamauerunt viri ad deum suum. et miserunt vasum que erat in naui in mare: ut alleluaretur ab eis. Et ionas descendit ad interiora nauis. et dormiebat sopore graui. Et accessit ad eum guber nator et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris: surge innoca deum tuum si forte recognoscet deus de nobis et non peam. Et dixit vir ad collegam suum. Venite et mittam sortes. et sciamus quare illud malum sit nobis. Et miserunt sortes: et cecidit sortes super ionam. et dixerunt ad eum. Indica nobis. cuius causa malum istud sit nobis: quod est opus tuum: quod terra tua: et quo vadis. vel ex quo populo es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego sum. et dominus deus celum et ego timeo. quod fecit mare et aridam: et timuerunt viri a timore magno: et direxerunt ad eum. Quid illud fecisti? Lognouerunt enim viri quod a facie domini fugeret. quod indicauerat eis ionas. et dixerunt ad eum. Quid faciemus tibi: et cessabit marea a nobis? Quia marea ibat et itumescebat. et dixit ad eos. Tollite me et mittite in mare et cessabit marea a vobis. Scio enim ego quoniam propter me tempestas hec grandis venit super vos. et remigabant viri ut reuertentur ad aridam. et non valebant quia marea ibat et itumescebat super eos. et clamauerunt ad dominum et direxerunt. Domine dominus ne peream in aia vi ri istius. et ne des super nos sanguinem innocentium quia tu dominus sic voluisti fecisti? Et tulerunt ionam et miserunt in mare. et stetit marea a seruore suo. et timuerunt viri timore magno dominum: et immolauerunt hostias domino: et vocerunt vota. .ii.

Tropauit dominus piscem grandeum. ut degluti ret ionam. Et erat ionas in ventre pisces tribus diebus et tribus noctibus. et orauit ionas ad dominum deum suum de ventre piscis. et dixit. Clama ui de tribulatione mea ad dominum et exaudiuit me. De ventre inferi clamauit. et exaudiisti vocem meam et piecessi me in profundum in corde maris. sed flu men circuredit me. Ores gurgites tui et fluctus tui super me transierunt. et ego dixi. Abieci sunt a conspetu oculorum tuorum. Verum rursus videbo teplum sanctum tuum. Circuiderunt me aquae vsque ad aiam abyssum vallavit me: pelagnus opuit caput meum. Ad extrema montium descendit: terre vectes concluserunt me in eternum. et sublevabis de corruptione vitam meam dominus deus meus? Cum angustiarem in mea mea dominus recordatus sum ut veniat ad te orem meam ad teplum sanctum tuum. Qui custodiuit vaitates frustram suam derelinquit. Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quecumque vovi reddam pro salute mea domino. et dixit dominus pisci. et euomuit ionas in aridam. .iii.

Factum est vobis dominus ad ionam secundo dicens. Surge et vade in niniue ciuitatem magnam: et predica in ea predicationem quaz ego lo-

quor ad te. et surrexit ionas et abiit in niniue ita ut vobis dominus. Et erat niniue ciuitas magna itinere trium dierum: et cepit ionas introire ciuitatem niniue diei vni: et clamauit et dixit. Adhuc quodraginta dies: et niniue subuerteretur. et crediderunt viri niniue in dominum: et predicaverunt ieiuniuim: et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem. et puerit vobis ad regem niniue. et surrexit de solio suo: et abiit vestimentum suum a se: et induitus est sacerdotem: et sedet in cinere et clamauit et dixit in niniue ex ore regis et principis eius dicens. Homines et iumenta et boues et pecora non gustent queque nec pascatur: et aqua non bibatur et opianus saccis hoies: et iumenta clamaverunt ad dominum in fortitudine et pueritas uir a via sua mala. et ab iniuitate quod est in manibus eorum. Quis scit si conuertat et ignoroscet deus: et reuertat a furore ire sue et non peribit. et uidebit deus opera eorum quod pueri sunt in via sua mala. et misertus est super maliciam quaz locutus fuerat ut sacerret eis et non fecit. .iv.

L afflictus est ionas afflictione magna: et iratus est et orauit ad dominum: et dixit.

Obscurum domine nūquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc preoccupauit ut fugeret in tharsis. Scio enim quod tu deus clemens et misericors es. patiens et multe miserationis et ignoroscens super malitia mea et nunc domine tolle quosdam animam meam a me quia melior est mihi mors quam vita. et dixit dominus. Putasne bene irasceris tu? et egressus est ionas de ciuitate: et sedet contra orientem ciuitatis et fecit sibi metum umbraclum ibi et sedebat subter illud in umbra. donec uideret quid accideret ciuitati et parauit dominus deus ederet: et ascenderunt super caput ionae ut esset umbra super caput eius: et pregeret eum Laborauerat enim. et letatus est ionas super edera letitia magna. et parauit deus vermem ascensum diluculi in crastinum: et percussit ederam et exaruit. et cum ortus fuisset precepit dominus vento calido et vrte et percussit sol super caput ionae: et testu labat. et petuit anime sue ut moreretur. et dixit. Elius est mihi mori quam vivere. et dixit dominus ad ionam. Putasne bene irasceris tu super ederam. et dixit. Bene irasco: ego usque ad mortem. et dixit dominus. Tu doles super ederam in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret. quod si una nocte nata es: et si una nocte perieris: et ego non peccavi niniue ciuitati magne. in qua sunt plus quam centum viginti milia hominum qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa.

Explicit ionas prophetam. Incipit plogus in michream prophetam.

Emporibus ioathae et achaz et ezechie regum iuda. michream prophetam ad hanc prophetiam spissantem repletum fuisse lectio ipsa demonstrat. sed et predicto numero regum ioathae et ezechiae deo obfligata.

Micheas.

onē placuisse: historia libri q̄rti regū: et secūdi p̄rolipomenon indicat. Achaz vō relicto deo: id la samarie qb̄ etiā filios suos in sacrificiū igni cōcremandas obtulerat coluisse p̄stat. q̄z obiē dē sa maria q̄ reges isrl̄ t̄ iuda memoratorū simulacru m̄ superstitiōne sefellerat increpans indignatio n̄ sua in eaꝝ p̄cessurā cōmitat̄ est. P̄p̄lo etiam israel p̄uaricatoꝝ t̄ p̄ncipib̄ eius q̄ eundē p̄plim fallaci suasione ad colēda idola ipulerat v̄bis in seq̄ntib̄ captiuitatē t̄ iteritū aſutuz denūciauit

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Icheas d̄morasthi coheres christi vastationem annunciat filie latronis: et obsidionem ponit contra eā quia maxillam percusserit iudicis israel.

Explicit argumentum. Incipit Micheas ppheta. Capitulum I

Erbūz domī

ni qđ factū est ad micheaz morasthitez in diebus ioathān achas t̄ ezechie regū iuda: qđ vidit sup samariā t̄ hierlm̄. Audite ppl̄ oēs: t̄ attēdat terra t̄ plenitudo ei⁹: t̄ sit dñs deus vobis in testē: dñs d̄ tēplo sancto suo. Quia ecce dñs egredieſ de loco suo. t̄ ascendet t̄ calcabit sup t̄ excelsa terre. t̄ cōſument mōtes ſbrus eū: t̄ valles ſcindēt ſicut cera a facie ignis: ſicut aq̄ q̄ decurrūt in p̄ceps. In ſcelere iacob d̄ eſtud t̄ in peccatis dom⁹ israel. Qd̄ ſcelus iacob. Nonne samaria: t̄ q̄ excelsa iude. Nonne hierlm̄: t̄ ponā samariā q̄ ſi acerū lapidū i agro cū plantat vinea: t̄ detrahaz in vallē lapides ei⁹ t̄ fundamēta ei⁹ ſuelabō: t̄ oia ſculptilia ei⁹ cōci denſ. t̄ oēs mercedes ei⁹ cōburenſ igni: t̄ oia idola eius ponā in pditionē. q̄ de mercedib⁹ meretri ciſ ſgregata ſunt t̄ vſq̄ ad mercedez meretriciſ reuertēt. Sup h̄ ſlangaz t̄ vluſabō: vadā ſpolia tuſ t̄ nudus. Faciā plāctū velut draconū: t̄ luctū q̄ ſi ſtructionū q̄ desperata eſt plaga eius: q̄ vēit vſq̄ ad iudā: tetigit portam ppl̄ mei vſq̄ ad hie ruſalez. In geth nolite annunciare. lachrimis ne plorieris. In domo pulueris puluerz vos p̄ſpergi te: t̄ tranſite vobis habitatio pulera: cōſula ignominia. Nō eſt egressa q̄ habitat i exitu. Mlāctuz dom⁹ vicina accipiet ex vobis q̄ ſtētit ſibimet q̄ i ſirmata eſt in bonis q̄ habitat in amaritudinib⁹. Quia dēſcedit malū a dño i portā hierlm̄: tumulus q̄drige ſtuporis habitanti lachis. P̄ncipinꝝ peccati eſt filie syon: q̄ in te iuēta ſunt ſcelera isrl̄. P̄ropreterea dabit emissarios ſup hereditatē geth domos mēdaci in deceptiōne regibus israel. Ad

bucherēdē adducaz tibi q̄ habitas in maresa. vſ q̄ odollaz veniet gloria israel. Decaluare t̄ tōde ſe ſup filios delitiaꝝ tuꝝ: dilata calviniū tuū ſiē aquila qm̄ captiui ducti ſunt ex te. II

E qui cogitatis inutile: t̄ operamini ma

V lū in cubilb⁹ v̄ris. In luce matutina ſa ciūt illud: qm̄ cōtra dñm eſt man⁹ eoz t̄ cōcupierūt agros t̄ violēter tulerūt t̄ rapuerūt domos: t̄ calūniabāt vīz t̄ domū ei⁹ virū t̄ here ditatē ei⁹. Idecirco hec dicit dñs: ecce ego cogito ſup familiāz istam malū vnde nō aufereris colla veſtra: t̄ non ambulabitis ſupbi: qm̄ tēpus pessi mū eſt. In die illa ſimetur ſup vos parabola: et cantabif cantici cum ſuauitate dicentiuꝝ. Dēpo pulatiōe vastati ſumus. Mars populi mei cōmuata eſt. Quō recedis a me cū reuertaf qui regio[n]es noſtras diuidat: P̄ropter hoc non erit tibi mittēs ſuniculū ſortis in cœtu dñi o israel. Ne loq̄imi loquētes: Nō ſtillabit ſup iſtos nō cōp̄e hēdet cōſuſio dicit dom⁹ iacob. Nunq̄d abbreuiat̄ eſt ſpūs dñi: aut tales ſunt cogitationes eius: Nonne verba mea bona ſunt cū eo q̄ recte gradif t̄ recontrario ppl̄s mei in aduersariū conſurrexit. Desup tunicam palliū ſuſtulisti t̄ eos q̄ transiebat ſimpliciter cōuertistiſ in bellū. Mūlieres populi mei eleciſtis d̄ domo delitiaꝝ ſuaꝝ: a puulis eaꝝ tulisti laudē meā i ppetuū. Surgite et ite: q̄ nō habetis h̄ requiē. P̄ropter imūditiāz ei⁹ corrupeſ purredine pefſima. Utinā nō eſſez vir hñs ſpm̄: t̄ mēdaciū poti⁹ loquerer. Stillabo tibi i viñū t̄ in ebrietatez: t̄ erit ſup quem ſtillat ppl̄s iſte. Lōgregatiōe ſgregabo iacob totuꝝ te: in vnum cōducāt reliqas israel. Mārter ponaz illuz quasi gregē i ouli: q̄ ſi p̄c⁹ in medio cauſaz. Tumulta bunt a multitudine hominū. Ascēdet enī pandens iter aī eos. Biuidet t̄ transiſt portā: t̄ egredi enī p̄ eaꝝ. t̄ transiſt rex eoz coraz eis: t̄ dñs in capite eorum. III

a T̄ dixi: Audite p̄ncipes iacob: et duces dom⁹ israel. Nunq̄d nō v̄rm̄ eſt ſcire iuſciuꝝ. q̄ odio habetis bonum t̄ diligis malum q̄ violenter tollit pelleſ eoz desup eis: t̄ carnē eoz desup oſſib⁹ eoz. Qui comedērunt carnē populi mei: t̄ pelle corum desuper excouauerunt: et oſſa eorum conſregerunt. et conciderunt ſicut in lebete et quaſi carnem in medio olle. Tunc clamabūt ad dominum et non exaudiet eos: et abſcondet faciem ſuaꝝ ab eis in tempore illo: ſicut nequiter egerunt in adiunctionibus ſuis. Heſ dicit dominus. ſuper prophetas qui ſeducunt populum meum: qui mordent dentibus ſuis et predican paſcem. Et ſi quis non dederit in ore eorum quippiam. ſanctificabant ſuper eum prelium. P̄ropter rea noſ nobis pro viſione erit: et tenebre vobis pro diuinatione. et occumbet ſol ſuper prophetas et obtenebrabitur ſuper eos dies. et confundentur qui vident viſiones: et confundentur diuini. Et operiēt oēs vultus ſuos. q̄ non eſt reſponſum dei.

Micheas.

Veritati ego repletus sum fortitudine spiritus domini iudicio et virtute. ut annuncie iacob scelus suum: et israel peccatum suum. Audite beneprincipes domini iacob: et iudices domini israel. quod abominamini iudicium et omnia recta pueritatis. Qui edificatis si o in sanguinibus et hierusalē in iniustitate. Principes eius in muneribus iudicabāt: et sacerdotes eius in mercede docebat. Et prophete eius in pecunia diuinabāt: et super dominum regescerat dicentes. Numquid non dominus in medio nostrum? Non venient super nos mala. Propter haec vestri sion quasi ager arbitur: et hierusalē quasi acerū lapidum erit: et mons templi in excelsa siluarum.

.III.

Erit in novissimo die: erit mons domus domini super patrum in vertice montium: et sublimis super colles. Et fluent ad eum populi et precebrabunt gentes multe et dicent. Venite ascendam ad montem domini et ad domum dei iacob. et docebit nos de viis suis: et ibimus in semitis eius. Quia de sion egredies lex: et vobis dominus de hierusalē: et iudicabit inter populos multos. et corripiet gentes fortes vobis in longinquum. et concident gladios suos in vomeres: et hastas suas in ligodes. Non sumet gressus aduersus gentes gladiis: et non disceret ultra belligerare. et sedebit vir sicut vinea sua: et subit sicca sua. et non erit qui deterreat: quia os domini exercituum locutum est. Quia oīs populi abulabuntur vniuersitatem in noise dei sui. nos autem abulabimur in noise dei nostri in eternum. et ultra. In die illa dicit dominus congregabo claudicantes. et eam quam ei eiceram colligam. et quam affixeram pro solabor. Et ponam claudicantes in reliquias. et eam que laborauerat in gentem robustam. et regnabit dominus super eos in monte suo. ex hoc nunc et vobis in eternum. Et tu turris gregis nebulosa filia suo vobis ad te velet et velet per aīa regnum sicut hiernales. Num quare merore traheris? Num quod rex noster est tibi. aut consiliarii vestrum perire. quia comprehendit te dolor: sicut puturientes. Bole et satage filia sion quasi puturientes: quia nunc egredieris a civitate et habitabis in regione: et venies vobis ad Babylonem. ibi liberaberis. ibi rediet te dominus a manu inimicorum tuorum: et nunc congregare sunt super te gentes multe: que dicunt lapides: et aspiciat in sion oculus noster. Ipsi autem non cognoverunt cogitationes domini. et non intellexerunt consilium eius: quia congregauit eos quasi secundum arce. Surge et tritura filia sion: quia cornuta sunt ponas ferreum. et angularias tuas ponam creas. Et primi populos multos. et iterficies domino rapinas eorum et fortitudinem eorum dabo vniuerso terreno.

.V.

Dilecti vestaberis filia latronis. Obsidione posuerunt super nos. in virga penitentia misericordia iudicis israel. Et tu betlehem effrata puerorum in milib' iudea: Ex te mihi egredies quod sit dominator iste et egressus eius ab iustitia a diebus eternitatis. Propter hoc dabit eos usque ad tempus in quo puturientes pietate et reliquie frumentum eius conuertentur ad filios israel. Et stabit et pascet in fortitudine

domini in sublimitate nominis domini dei sui. et convertentur quia nunc magnificabitur vobis ad terminos terre. et erit iste pax assyriis cum venerit in terram nostram et quod calcaverit in domibus nostris. et suscitabit super eum septem pastores: et octo pri mates homines. et pascet terram assur in gladio: et terram nemroth in lanceis eius. et liberabit ab assur cuius venerit in terram nostram. et cum calcaverit in finibus nostris: et erunt religio iacob in medio populo multorum qui servos a domino et quasi stille super herbam que non expectat virum. et non presto latur filios hominum. et erunt reliquie iacob in getibus in medio populo multorum quasi leo in iumentis silvarum et quasi catulus leonis in gregibus pecorum. Qui cum transferit et conculcaverit et cepitur: non est qui eruat: et exaltabitur manus tua super hostes tuos: et omnes inimici tui interibuntur. et erit in die illa dicit dominus: aspergat equos tuos de medio tui: et disperdat quodrigas tuas: et perdeat ciuitates terre tue. et destruant oīs munitiones tuas: et ause ram maleficia de manu tua. et divinationes non erunt in te. et perire faciam sculptilia tua. et statuas tuas de medio tui. et non adorabis ultra operas manus tuas et euellaz lucos de medio tui. et portam ciuitates tuas: et facias in furore indignationis velut in oīb' getibus qui non audierunt. VI.

Audite quod dominus loquitur. Surge contendite iudicatio aduersus montes et andiant colles voces tuam. Audiant montes iudicium domini et fortia fundamēta terre: quia iudicium domini cum populo suo. et cum israel diuidicabitur: Non opule meum quid feci tibi: aut quid molestus fui tibi? Responde mihi. Quia eduxi te de terra egypti et a domo servitutis liberaui te et misi ante facies tuas moysen et aaron et maria. Popule meus meminit quod cogitauerit pro tra te balach rex mōab. et quid responderit et balaam filius beor et sethi vobis ad galgalam: ut cognoscere iustitas domini. Quid dignus offeras domino? Curiabo genu deo excelso. Numquid offeras ei holocausta et vitulos anniculos? Numquid placari potest dominus in milib' arietum an in mulis milib' hircorum pinguis? Numquid dabo primogenitum meum per feculere meo fructum vestris mei per petram aie mee? Indicabo tibi ob hoc quod sit bonus: et quod dominus requirat a te. Utique facies iudicium et diligere misericordiam: et sollicitum ambulare cum deo tuo. Vot domini ad ciuitates clamat et salus erit timentibus nomen eius. Audite tribus et quis approbabit illud? Adhuc ignis in domo impiorum thesauri iniquitatis. et mensura minor ire plena. Numquid iustificabo stataram impiam: et sacerdelli pondera dolosa? In quibus diuites eius repleti sunt iniquitate: et habitantes in ea loquebantur mendacium. et lingua eorum fraudulenta in ore eorum. Et ego ergo cepi percutere te perditione. super peccatis tuis. Tu comedes et non saturaberis et humiliatio tua in medio tui. Et apprehendens et non saluabis:

Digna oblatio

Prologus.

et nō saluabis: et quos saluaveris. in gladiū dabo
Tu seminabis. et nō metes tu calcabis olivāz et
nō vngeris oleo: et mustū et nō bibes vinū. et cu
stodisti p̄cepta amri et oē opus domus achab: et
ambulasti in voluptatibus eoz. vt dare te in pdi
tionem: et habitantes in ea in sibilum: et oppro
brium populi mei portabis.

VII

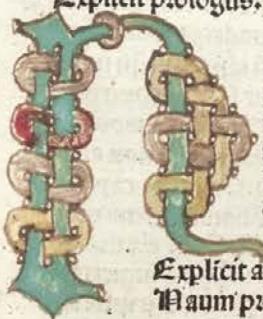
Gloria mihi: q̄ factus sum sicut qui colligit i
autūno racemos vindemie. Non est bo
trus ad comedendū: p̄coquas sicut de
siderauit anima mea. Periit sanctus de terra: et
rectus in hoībus nō est. Omnes in sanguine in
sidiatur: vir fratrem suum ad morte veniat. Ma
lum manū suarum dicunt bonū. Princeps po
stulat: et iudex in reddendo est. et magnus locut⁹
est desiderium anime sue: et conturbauerunt eaz.
Qui optimus in eis est q̄si paliurus. et qui rect⁹
quasi spina de sepe. Dies speculationis tue. visi
ratio tua venit. Nūc erit vastitas eorum. Nolite
credere amico: et nolite confidere in duce. Ab ea
que dormit i sinu tuo custodi claustra oris tui: q̄
filius contumeliam facit patri: et filia consurget
aduersus matrē suaz: nurus aduersus socrum su
am: et inimici hominis domestici eius. ego autem
ad dominū aspiciam: expectabo deum salvatoře
meum. Audiet me deus meus. Ne leteris inimi
ca mea super me: quia cecidi. Consurgam. Cum
sedero in tenebris. dominus lux mea est. Irā do
mini portabo. quoniam peccavi ei: donec causaz
meam iudicet: et faciat iudicium meum. educet me
in lucez: videbo iustitiam eius: et aspiciet inumica
mea: et operietur confusio: que dicit ad me: Ubi
est dominus deus tuus? Oculi mei videbunt in
eaz. Nūc erit in cōculacione. vt lutū platearum
Dies. vt edificetur macerie tue. In die illa longe
fiet lex. In die illa et vsq̄ ad te veniet assur: et vs
q̄ ad ciuitates munitas: et a ciuitatibus munitis
vsq̄ ad flumen: et ad mare de mari: et ad montem
de monte. et terra erit in desolationez ppter habi
tatores suos: et ppter fructum cogitationum eoz.
Malce populum tuū in virga tua. gregem here
ditatis tue habitantes solos i saltu: In medio car
meli pascetur basan et galaad iux dies antiquos
qm̄ dies egressionis tue de terra egypti. Ostendā
ei mirabilia. Videbunt gentes: et confundentur
super omni fortitudine sua. Ponet manus super
os: aures eorum surde crunt. Lingent pulvrem
sicut serpentes: velut reptilia terre perturbabunt
de edibus suis. Dominū deum nostrū nō deside
rabunt et timebunt te. Quis deus similis tui qui
auferas iniquitatem: et transfers peccatum reliq
arum hereditatis tue? Non immittet ultra furo
rem suum quoniam volens misericordia est. Re
uertetur et miserebitur nostri. Deponet iniquita
tes nostras: et pūciet in profunduz maris omnia
peccata nostra. Babis veritatez iacob. misericor
diam abraam: que iurasti patrib⁹ nostris a die
bus antiquis.

Explicit Micheas ppheta. Inci
pit prologus in Naum ppheta.

Aum ppheta ante aduentū regis
assyriorum qui populum israel ca
ptiuum in suam regione translule
rat. sūisse hebreoz traditio p̄firmat
Si quidem in finē huīs lectionis
p̄dicti regis aduentum: idem ppheta annūciare
monstratur. Sed cum habitatores nūnue iona i
territum ciuitatis p̄dicante: nē diuina ira denūcia
tū interitum sustinerēt peccator. et impictatis pe
nitentiaz egissēt: accepta dei misericordia: graui
oribus se criminibus implicuerūt. Quia de cau
sa memoratus ppheta spiritu sancto plenus. in
dicium dei annuncians. ita locut⁹ ē: Deus zelās
et vlciscens dominus est tē. Jam enī decem tri
bus ab assyriis ducte fuerant in captiuitatez sub
ezechia rege iuda. sub quo etiam nūne in consola
tione populi transmigranti: aduersum nūnue vi
sio cernitur. Nec erat parua consolatio. tam his
qui iā assyrii seruiebant: q̄ reliquis qui sub eze
chia de tribu iuda et beniamin ab eisdez hostib⁹
obsidebantur: vt audirent assyrios quoqz a chal
deis esse capiendos. sicut in sequētibus libri hui⁹
demonstrabitur. Sciendū q̄ nūnue in nostra lin
gua de hebreo speciosam sonat. Speciosus autē
hic mundus dicit. Unde et apud grecos. cosmos
ab ornatu nomen accepit. et quicquid nūnc aduer
sus nūnuen dicitur: de mūdo figuraliter p̄dicari
sentiam⁹. Quamobausaz et assūptio quā septu
agita interptes dicūt apud hebreos massa ponit
idest. graue onus: eo q̄ cū aduersus quā pp̄ha
p̄mat. nec sinat elevare ceruicē. Sī q̄ hoc ad at
tēdēdū: qd̄ hoc ipa vel assūptio. vel on⁹. vel pon
dus. pp̄he visio fit. Nō enī loquit⁹ pp̄ha in exta
si: vt mōtan⁹ et p̄scilla. maximilaq̄ delirat: sī qd̄
pp̄hetat liber est visiōis intelligēs vnuersa q̄ loq
tur: et p̄odus hostiū faciētis suo pplō visionē. De
consummatione itaq̄ mundi fm anagogēn cōso
lationem sanctorum propheta texitur: vt quecū
q̄ in mundo vident: quasi priereuntia et cadu
ca contemnant: et preparant se ad iudicii diem.
Ubi vltor aduersum vires assyriowm affuturus
est dominus.

Explicit prologus. Incipit argumentum.

Aum consolator orbis inter
pretatur. Increpat ciuitatem
sanguinum: et post euersionē
illius loquitur: Ecce super
montes pedes evangelizatis
et annunciantis pacem.

Explicit argumentum. Incipit.
Naum propheta. Capitulum I.

Mus niniue

Liber vishiis naum bel
ehesi: De' emulator: et
victisens dñs: vicitisens
dñs et hñs furorem: vici
scens dñs in hostes suos
et irascens ipse inimicis
suis. Dñs patiens et ma
gnus fortitudine: et mu

dans non faciat innocentē. Dñs in tempestate et
turbine vie ei': et nebulae puluis pedū q̄'. Inre
pans mare et exiccans illud: et oia flumia ad de
sertum deducens. Infirmatus est basan et car
mel: et flos libani elanguit. Montes commoti
sunt ab eo et colles desolati sunt. Et tremuit ter
ra a facie ei': et orbis: et omnes habitantes in eo.
An faciem indignatiois eius quis stabit: aut q̄
resistet in ira furoris ei'? Indignatio eius effusa
est ut ignis: et petre dissolute sunt ab eo. Bonus
dñs et confortans in die tribulatiois et sciēs spe
rantes in sē. Et in diluvio p̄tere nūt p̄summatioē
faciet loci ei': et inimici eius p̄sequunt tenebrie.
Quid cogitat p̄tra dñm? Q̄d summationē ip̄e
faciet. Nō surget duplex tribulatio. q̄r sicut spi
ne se inuicem cōplectunt: sic quiuium eoz piter
potantum. Q̄d summentē q̄si stipula ariditate plēa
Ex te enī exibit cogitans p̄tra dñm malitiam. mē
te p̄tractans p̄enaricationē. Hec dicit dominus
Si p̄fecti fuerit et ita plures: sic quoq; attorden
tur et pertransibit. Afflxi te et nō affligā te vltra
Et nūc cōteram virgā ei': dōrsū tuo: et vincula
tua dirumpaz: et p̄cipiet sup te dñs. Nō semina
bitur ex noie tuo ampli' De domo dei tui interfi
tiā: Sculptile et conflatile ponā lēpulerū tuū: q̄r
inhonorat̄ es. Ecce super mōtes pedes euange
lizat̄ annuncians pacē. Celebra iuda festiuit
ates tuas et redde vota tua q̄r nō adiuet vltra
vt p̄trāseat in te belial: vniuersus interiūt.

AScendit q̄ disp̄gat corā te: .ii.
q̄ custodiat obsidionē. Q̄d templare viam
p̄forta lumbos: robora virtutem valde. q̄r
sicut reddidit dñs supbiā iacob: sic supbiā isrl'
Quia vastatores dis̄pauerūt eos: et p̄pagines
eoz coruperūt. Lycpus fortū eius ignitus: vi
ri exercitus in coccineis. Ignē habene currus
in die p̄patiōis eius: et agitatores cōsopiti sunt
In itinerib' p̄turbati sunt: quadrige collise sunt
in plateis: Aspectus eoz quasi lāpades: q̄si fulgu
ra discurrentia. Recordabitur fortū suoz: ruent
in itinerib' suis. Veloctiter ascendent muros ei'
et preparabitur vmbraclū. Porte flumioz apte
sunt et templū ad soluz dirutū. Et miles captiu'
adduct̄ ē. et ancille eius minabantur gementes
vt colibe: murmurantes cordib' suis. Et niniue
quasi p̄scina aquaz aque ei'. ip̄i vero fugierunt
State state et non est qui recuertaf. Biripite ar
gentuz: diripite auxz: et non est finis diuiniariū ex

obus vasis desiderabilib'. Dissipata ē et scissa et
dilacerata: et cor tabescens et dissolutio geniculō
rū et defectio in cunctis rembus. et faies oium
sicut nigredo olle. Ubi est habitaculum leonum:
et pascua catuloz leonū? Ad quā iunt leo et ingre
deret illue: catul' leonis: et non est qui exterreat
Leo cepit sufficiēter catulis suis: et nequa sit leenus
suis. Et impleuit p̄da speluncas suas: et cubile su
um rapina. ecce ego ad te dicit dñs exercituum:
et succendā vſq; ad sunimū q̄drigas tuas: et leu
culos tuos comedet gladi'. et exterminabo d̄ ter
ra p̄dā tuā: et nō audietur vltra vox nūcioz tuoz
Et ciuitas sanguinū .iii.

Tyniuerſa mendaci: dilaceracione plena.
Non recedet a te rapina. Vox flagelli et
vox impetus rote. et equi fremētis et q̄drige fer
uentis et equitis ascendentis: et micantis gladii:
et fulgorantis haste. et multitudinis interfecit. et
grauius ruine: nec est finis cadaverū. et coruēt
in corpib' suis ppter multitudinē fornicationū
meretricis speciose et grate et hñtis maleſitia: q̄
vendidit gentes in fornicationib' suis. et famili
as in maleſiciis suis. ecce ego ad te dicit dominus
exercituum. et reuelabo pudenda tua in facie tua
et ondam in gentib' nuditatē tuam et regnū igno
miniā tuaz: et pūciā super te abominationes
et contumeliis te afficiam. et ponam te in exēplū
et erit ois q̄ viderit te resiliet a te. et dicit. Elasta
ta est niniue. Quis p̄mouebit sup te caput: Unū
querā p̄solatorem tibi? Nūquid meliores alexā
dria pp̄lorum: que habitat in fluminib'? Alque i
circum eius: cuius diuinitie mare. aque muri ei':
ethiopia fortitudo eius et egyptus et uon est fi
nis. Africa et lybies fuerunt in auxilio tuo. Iz ipā
in transmigratione ducta est in captiuitatē pūli
cū eius elisi sunt in capite dñm viarum: et super in
cyros eius miserunt sortem et omnes optimates
eius confixi sunt in cōpedibus. et tu ergo inebri
aberis et eris despecta et queres tu auxilium ab
inimico. Omnes munitiones tue sicut siccus cūz
grossis suis. si concussi fuerint cadent in os come
dantis. ecce populus tuus. mulieres i medio tui
Inimicis suis ad optionem pandens porte terre
tue. duorabit ignis vectes tuos. Aquā ppter obſi
dionem hauri tibi. extrue munitiōes tuas. Intra
in lacum et calca. subigens tene laterem. Ibi co
medet te ignis peribis gladio. deuorabit te vt
bruchus. Longegare ḡ vt bruchus multiplicaē
vt locusta. Plures fecisti negotiationes tuas. q̄z
stelle sunt celi. Bruchus expansus est: et auolauit
Lustodes tue quasi locuste: et parvuli tue quasi
locuste locustarum. que p̄sident in sepib' in die
frigoris: Sol ortus est et auolauerunt. et non ē
cognitus loc' eaz vbi fuerint. dormitauerūt pa
stores tui rex assur. sepelientur p̄ncipes tui. La
greget. Nō est obscura contritio tua. pessima ē
plaga tua. Dēs q̄ audierūt auditionem tuaz: cō

Prologus.

presserant manum sup te: Quia sup quem nō trā
sunt malicia tua semp:

Explicit Naum ppheta. Incipit plo
gus in Abachuc ppheta.

Uattuor pphē in duodecim p
pharum volumine p̄tinentur
e quibus tres in p̄ncipio lemma:
id est p̄odus titulum h̄sit. naū
abachuc. et malachias. Porro
zacharias in medio et circa finē
duos huiuscmodi ponit titu
los. e quibus unus est: onus verbi dñi in terra
adrach et damasci regel eius alter in fine. s. onus
verbi dñi sup israel. De naum oñibus tuis iā
liber unus editus ē. De zacharia et Malachia si
vita comes fuerit disseret. Nunc abachuc habe
mus in manib⁹ q̄ vel ex eo q̄ amabilis ē. vocal
amplexatio. vel q̄ in certamen et lucta: et vt ita di
cam: amplexu cū deo q̄ gredit amplexans. i. lucta
tis sortitus est nomen. Nullus. n. tā audaci voce
aulus est deu ad discrepancy iusticie puocare:
et dicere ei: Cur in rebus humanis mundi istius
pompa tanta reruž verter iniquitas? Uociferabor
ad te vim paties: et nō saluab? Quare oñdisti mi
hi iniquatem et labore videre? Lacerata ē lex: et nō
puenit v̄lqz ad finē iudicū. q̄ impius p̄ualet ad
uerū iudicū ideo egredit iudicū puerum. Uli
des q̄ temeraria vox sit. et quodamō blasphemā
tis creatorē suū ad iudicū puocare: et vas fragi
le aduersus figulū cur tale vel tale factū sit dispu
tarē? Necnō et h̄ animaduertendū q̄ assumptio
vel pondus q̄ grauia iā esse diximus. pphē visio
est et aduersum mōtani dogma puerū intelligit
q̄ vidit. nec vt amēs loquit. nec more insanitū
seminaz dat sine mente sonū. Uli et apl's iubet vt
si pphetantibus alijs. alijs fuerit revelatū. raseat
q̄ p̄us loqueban̄. Et statim. non ē inq̄ dissensio
nis deus: sed pacis. Ex quo intelligit cum q̄ ex
voluntate retinet: et alijs locū dat ad loquendum
possit loq et tacere cū velit. Qui iā in extasi. i. inui
tis loqf. nec tacere: nec loq in sua potestate h̄z.
Illud quoq̄ disce. q̄ semel a me violēter exigis
et q̄si quodamō gradus et scalas altiora intēti. histo
riam tibi interpter. pphetiā esse circa babylonē
et nabuchodonosor regem chaldeoz. vt quod p̄or
ppha Naum quē abachuc sequit. vaticinū ha
buit p̄tra nūniē et assyrios q̄ vastauerunt decem
tribus q̄ vocant israel. ita abachuc pphetiā ha
beat aduersus babylonē et nabuchodonosor: a q
bus iudas et hierlin templūqz suuersa sunt. Et vt
scias eo tpe fuisse abachuc: quo iā due trib⁹ q̄ vo
cabant iuda. ducte erant in captiuitatē daniel do
cere te poterit. ad quē in lacū leonū abachuc cuž
prandio mittit. q̄zq̄ apud hebreos hec ip̄a nō le
gal hystoria. Igit̄ siue q̄ recipiat scripturā illā:
siue nō recipiat. vtrūqz p nobis ē. Aut. n. iaz reci

pit: et post factam rē liber abachuc texit: aut si nō
recipit. q̄si pp̄ha scribit q̄ vētura cogiscit. Interi
sm̄ līaz causat aduersum deū pp̄ha. cur Habu
chodonosor templū dei valet et iudā. cur hierlin
quondā vrbs dñi destruāt q̄re clamet ppl's et nō
audiat: vociferet ad dñm opp̄ssus a chaldeis et
nō saluet. q̄re etiā ip̄e pp̄ha vel ppl's et cui⁹ p̄so
na loquis ad h̄ exierit: et hucusqz pductus sit: vt
iniquitatē hostū et suū labore viderit: cū iniusticia
p̄ualeat aduersuz se. Et h̄ dicit p̄ mens angustia
nesciēs aux̄ in igne p̄flari: et tres pueros de cami
no ignis puriores exisse q̄z intrauerat. Sed et h̄
gn̄aliter accipe possim⁹ q̄ ex psona humana im
patiēte loquat. vt in q̄rulā vocē et plena doloris
erumpat dices: Quare respicis premp̄tores: et ta
ces p̄culante ip̄o iustiorem se? Hec aut̄ loquis.
nesciēs iudicia dei investigabilia: et p̄fundū diui
tiā sapie et scientie eius. q̄ nō ita videat deus vt
videt h̄. Homo tñ p̄ntia respicit: deus futura et
eterna cogiscit. Et qud si egrotas et estuas februb⁹
aquā frigidā postulet: et dicat ad medicū. v̄m pa
tior. crutior. v̄rō. exanimor. vsquequo medico cla
mabo et exaudies: et r̄ndeat ei sapientissim⁹ ac cle
mentissimus medic⁹: scio quo tpe dare debeā qd
postulas: nō misereor mō: q̄ mia ista crudelitas
ē: et volūtas tua p̄tra te petit. Ita et deus n̄ sciēs
clemētē sue p̄dera atqz mēsuras. interdū nō ex
audit clamantē. vt cū p̄bet: et magis puocet eum
ad rogamē: et q̄si igne excocū iustiōe et puriorē
faciat. Qd intelligens apl's fini id q̄ miaz p̄secu
tus ē a dñ. ait: Sed nō deficim⁹. Et bñdicit dñm
in omni tpe. Et seit q̄ p̄seuerauerit v̄lqz in finē
h̄ saluus erit: et gloria in labore et dolore. Et cuž
hieremia dicit: Tribulationē et miseriā inuocabo
vt qud alius inuocat deū. sic sanctus vir et bella
tor inuictus ad exercendū se et pbandum tribula
tionē et miseriā inuenire desiderat.

Explicit plogus. Incipit argumentum.

Bachuc luctator foris et rigid⁹:
stat sup custodiā sua: et figit
gradū sup munitionē. vt tpm
in cruce contempletur: et dicat:
Operuit celos gloria ei⁹: et lau
dis ei⁹ plena ē terra. Splendor
eius vt lux erit. cornua in mani
bus eius. ibi abscondita est fortitudo eius.

Explicit argumentum. Incipit Abachuc p
pheta. Capitulum.

Nus quod
vidit abachuc pp̄ha:
Usquequo dñe clama
bo: et nō exaudies: Uo
ciferabor ad te vi pa
tiens: et non saluabis:
Quare oñdisti mihi

Abachuc.

iniquitate et labore: videre p̄dam et iniustiam p̄tra me: Quare respicis temptores: et taces eō enī. ante ipso iustorem se: Et facies homis q̄si p̄ sc̄es maris: et q̄si reptilia nō h̄ntia ducem. Et factū est iudiciū: et p̄tradicō potētior. Propter h̄ lacerata ē lex: et nō p̄uenit v̄sq̄ ad finē iudicium. Quia impius p̄ualet aduersus iustum: ppter ea egredit̄ iudiciū puerum. Aspice in gentib⁹ et vide et ammiramini et obstupecite: q̄r op⁹ factu⁹ ē in diebus v̄ris: qđ nemo credet cū narrabitur. Quia ecce ego suscitabo chaldeos gentē amarā et velocē ambulante sup latitudinem terre ut posidet tabernacula nō sua. Horribilis et terribilis est: ex sc̄ipsa iudiciū et onus eius egredieſ. Leniores pardis eq̄ eius et velociores lupis vesperinis: et diffundent̄ eges eius. Equites nāq̄ ei⁹ de loge veniēt: volabūt q̄si aq̄la festinās ad comedendum. H̄es ad p̄dā veniēt: facies eoy vent⁹ v̄res. Et p̄gregauit q̄si arenā captiuitatē et ipse de regibus triūphabit: et tyrāni ridiculi eius erūt. Ipse sup oēz munitionē ridebit et cōportabit aggerem et capiet eā. Tūc mutabilis sp̄us: et p̄transibit et coruerit. Hec ē fortitudo ei⁹ dei sui. Nunqđ nō tu a p̄ncipio dñe deus meus sancte meus: et nō moriemur: Bñc in iudiciū posuisti eum et fortē ut corrip̄es fundasti eū. Mundū sūt oculi tui ne videas mali: et respicere ad iniqtatē nō poteris. Quare nō respicis sup iniq̄ agētes et taces denorante impio iustore se: Et facies hoīs q̄si pisces maris et q̄si reptile nō h̄ns p̄ncipē. Totu⁹ in hamo sble uauit. traxit illud in sagena sua: et p̄gregauit in rete suū. Sup h̄ letabilis et exultabit: ppter ea imolabit sagene sue et sacrificabit reti suo. Quia i p̄is incrassata ē p̄ ei⁹: et cibis ei⁹ electus. Propter h̄ ḡ expandit sagenā suā: et semp interficere eges non cessat. .II.

Super custodiā meā stabo et singā gradū sup munitionē. Et p̄templabor ut videam qđ dicat mihi: et qđ r̄ndeā ad arguē sem me. Et r̄ndit mihi dñs et dixit. Scribe v̄lūz et explana eū sup tabulas ut peurrit q̄ legerit eū. Quia adhuc v̄lūs p̄cul: et appebit in finē et non mentiet. Si morā fecerit expecta illū: q̄r veniens veniet et nō tardabit. Ecce q̄ icredulus ē: nō erit recta aia ei⁹ in semetipso. Justus aut̄ in fide sua vivet. Et quō vinū potantē decipit: sic erit vir superbus et nō decorabil. Qui dilatauit q̄si infernū aia suā: et ipse q̄si mors et nō adimplet. Et cōgregauit ad se oēs gentes: et coaceruauit ad se om̄s p̄plos. Nunqđ nō oēs isti sup eū pabolaz sumēt et loqlam enigmatū eius? Et diceſ. Ue ei q̄ multipli cat nō sua. Usq̄quo et agrauat p̄tra se dēsūz lutum? Nunqđ nō repēte p̄surget q̄ moreante te Et suscitabunt lacerantes te: et eris in rapinam eis: Quia tu spoliasti eges multas. spoliabūt te oēs q̄ reliq̄ fuerint de p̄plos: ppter sanguinē hominis et iniqtatē terre ciuitatē et omnū habitantium in ea. Ue q̄ p̄gregat auaritiā malaz domui

sue ut sit in excelsō nūdus ei⁹ et liberari se putas de manu mali. Logitasti p̄fusionē domui tue: p̄ci disti p̄plos multos et peccauit anima tua. Quia lapis de pariete clamabit: et lignū qđ inter iūcturas edificior̄ ē r̄nēdebit. Ue q̄ edificat ciuitatez in sanguinibus et p̄pat vrbē in iniqtate. Nunqđ nō hec sunt a dño exercitu⁹. Laborabunt. n. p̄plos in multo igni et eges in vacuū et deficiēt. Quia replebit terra ut cogescant gloriā dñi: q̄si aq̄ operētes marc. Ue q̄ potum dat amico suo. mittens fel suū et inebriāsyt aspiciat nuditatē ei⁹. Repletus ē ignominia p̄ gloria. Vide tu quoq̄ consopire. Circūdabit te calix dextere dñi: et vomit⁹ ignominię sup gloriā tuā. Quia iniqtas libani opiet te et vastitas aialium deterrebbit eos de sanguinib⁹ hoīs et iniqtatē terre et ciuitatē et oīum habitatiū in ea. Quid p̄dest sculptile q̄r sculpsit illud fictor̄ suus p̄flatile et imaginē salsa⁹. q̄r sperauit i signēto fictor̄ ei⁹ ut faceret simulacra muta. Ue q̄ dicit ligno exp̄giscere. surge lapidi taceti. Nunqđ ipē docere poterit: Ecce iste cooptus ē auro et argento. et oīis sp̄us nō ē in visceribus eius. Bñs autē in templo sancto suo: sileat a facie eius oīis terra.

Oratio Abachuc. p̄p̄he. p̄ ignorantij.

.III.

Omine audiui auditionē tuaz et timui. Bñc opus tuaz: in medio annoꝝ viuifica illud. In mediodi annoꝝ notū facies: cū iratus fueris mie recordaberis.

Deus ab austro venier. et sanctus de mōte pharan. Opuit celos gloria ei⁹: et laudis eius plena ē terra. Splendor ei⁹ vt lux erit: cornua in manib⁹ eius. Ibi abscondita ē fortitudo ei⁹ an̄ facie ei⁹ ibi mors. Egredieſ dyabolus an̄ pedes ei⁹. stetit et mensis ē terram. Aspergit et dissoluit eges: et striti sunt mōtes seculi. Incurvati sunt colles mudi: ab itinerib⁹ eternitatis eius. Pro iniqtate vidi tentoria ethiopiae: turbabunt pelles terre madia. Nunqđ in fluminib⁹ iratus es dñe: aut in fluminib⁹ furor tu⁹. vel in mari idiḡtio tua? Qui ascēdes sup equos tuos: et q̄drige tue salutatio. Suscitans suscitabis arcū tuū: uramēta tribub⁹ q̄ locut⁹ es. Fluuios scindes terre: viderūt te et doluerūt montes gurges aq̄p̄ transiſt. Bedit abyssus vocē suā: altius do manū suas levavit. Sol et luna steterūt in habitalculo suo: in luce sagittar̄ tuaz ibūt. i splēdore fulgurans haste tue. In fremitu⁹ p̄culab terrā et ī furore obstupefacies eges. Egressus es in salutem populi tui: in salutē cū christo tuo. Percussisti caput de domo impii denudasti fundamentū ei⁹ usq̄ ad collū. Maledixisti sceptris ei⁹. capitū belator̄ ei⁹. venētibus ut turbo ad disp̄gendū me. Exultatio eoy sicut ei⁹ q̄ deuorat paupem in abscondito. Utia fecisti in mari egs tuis: in luto aq̄p̄ multaz. Audiuī et perturbat̄ ē venter meus: a voce

Sophonias.

contremuerunt labia mea. Ingredia^t putredo in ossibus meis: et ster me scateat. Ut requiescā in die tribulatiōis. ut ascendā ad proprietū accinctū nostri. Ficus. non florebit: et non erit germen in vi nosteis. Abscindet de ouili pecus: et non erit armē rū in presepibus. Ego aut in domino gaudebo: et ex ultabo i deo i esu meo. Deus dominos fortitudo mea: et ponet pedes meos quasi ceruoz. Et sup excelsa mea deducet me vitor: in psalmis canentem.

Explicit abachue proprieta. Incipit plogus in Sophoniam proprietam.

Radunt hebrei. cuiuscunqp propriete preaut auul ponat in titulo ipsoꝝ quoqp proprietas fuisse. Unus et amos vnus de duodeci proprietas quodixit: non sum proprieta nec fili^r proprieta: sed pastor capraz vel licas sycomoros: prinis nomē in titulo non habete. Hoc si vero est. sophonias proprieta: quod noise: vt ita dicā: proprietico et glorioſa maior suo rum stirpe generatus est. Habuit. non preez chusi. auum godoliā. et pauum amasiā. attauus ezechiae: et talē quodrigam ipse velut extremus auriga preple uit. nomē lophonie. alij speculā. alij arcānū domino tranſtulerunt. Siue igil specula: siue absconditū domino interpret: vtrūqp propriete preuenit. Sic. non ad ezechielem. fili hois: speculatorē te posm domui israel. Iste grā proprieta quod erat in specula et in sublimi bus prestitutus. et nouerat mysteria domino. filius erat chusi quod ipse humilitas. Habebat quoqp auū godoliā: quod magnitudo domino. et pauū amasiā. quod ipse verbi in sermonē domino. attauus ezechiam. qui sonat fortitudo domino. De fortitudine itaqp domino: natu ē sermo domino: et de sermone domino: nata ē magnitudo domino. et de magnitudine domino nata ē humilitas vt cū preuenierit aliqs ad prefectuz. dicat: quod non sum dign^r vocari apostolos. Et illud in psalmis: Vnde non est exaltatus cor meū neqp elati sunt oculi mei. Josiam regē iude cui^r tripibus sophonias propriasse inuenit. deo pro oibus regibus iude placuisse histo ria quod lib*u* regū. et le*o* paralipomenon demon strat. Josias simulacra quod pres sius amo vel annus manasses in triplo dei collocauerat deiecta cōmī nuisse monstrat. In quobus etiā serpentē ereum a moysē factū cui errori inductus propriplus supstitione idoloꝝ detētus admiserat. Ide custodisse pasca et intermissis tripibus multus solus celebrasse mōstrafus. Ideo deus pro pribz tripibus merorati regi quod preē tura erat ondens gentibus quod lectione cōphensis affutuz iudiciū. Proprilo vo israel salutē: et cūmū hierlm restorationē tunc tripis tribuendaz texu lectionis denunciavit.

Explicit plogus.

Incipit Argumentum.

Sophonias speculator et arcanorū dei cognitor: audit clamorē a porta piscū: et eulatū a scda: et pretritioneꝝ a collibus. Indicit quoqp v'lulatuz habitaroubus pile: quod precūt ois populus chanaan. domiperierunt vniuersi qui inuoluti erant argento.

Explicit argumentum. Incipit Sophonias proprieta. Capl. .1.

Erbū do

mini quod factū ē ad sophoniā filiū chusi filij God olie. filii a masie. filii ezechie i diebus iose filij amo regis iuda. Longrā gans pregregabo oia a facie terre domic domino pregregans hominem et pecus: pregregans volatilia celi et pisces maris. Et ruine impioꝝ erūt: et dispdā hoies a facie terre dicit domino. Et extendā manū meā sup iudā et sup oēs habitates hierlm: et dispdā de loco bea reliquias baal: et noia edituoy cū sacerdotibus et eos quod adoratur sup tecta militiam celi: et adoratur et iurant in domino: et iurant in melchō: et quod auertuntur de post tergū domino. et quod quodierūt domino nec inuestigauerunt eū. Si letē a facie domino dei: quod iūt ē dies dominū. Quia prepauit domino hostiā: sanctificauit vocatos suos. Et erit in die hostie domino visitabo super principes et sup filios regis et sup oēs quod induti sunt ueste pregrina. Et visitabo sup oēs quod arrogater ingreditur sup limē in die illa: quod complent domū domino dei sui iniqtate et dolo. Et erit in die illa domic domino vox clamoris a porta piscū: et v'lulatus a scda: et pretritio magna a collibus. Ululatus hitatores pile Cōtūt ois proprils chanaan: dispierūt oēs inuoluti argēto. Et erit in triplo illo scrutabor: hierlm i lugernis: et visitabo sup viros defixos in secibus suis quod dicunt in cordibus suis. Non faciet beando domino: et non faciet male. Et erit fortitudo eoz in direptionē: et domus eoz in debitu. Et edificabus domos et non habitabus et platabus vineas et non bibet vinum eaz. Iūt ē dies domino magn^r: iūt ē et velox nimis. Vox diei domino amara: tribulabis ibi forz. Dies ire dies illa dies tribulationis et angustie: dies calamitatis et miserie: dies tenebrarum et caliginis: dies nebule et turbinis: dies tube et clāgoris sup ciuitates mutantas et sup angulos excelsos: et tribulabo hoies et ambulabus ut ceci. quod domino peccauerūt: et effundet sanguis eoz sicut hum^r: et corpus eoz sic ster cora. Sed et argentum eoz et aux^r eoz non poterit

Prologus.

liberare eos: in die ire dñi. In igne zeli eius de uorabil ois terra. q summationē cū festinatio faciet cunctis habitatibus terrā.

II

Sonuenite gregamini gens nō amabi lis p̄usq̄ pariat visio q̄si puluerem trā seuntē dīe. anq̄ veniat sup vos ira indignationis dñi: Querite dñm oēs māsueti terre. q̄ iudicū ei⁹ estis opati. Querite iustū. q̄rite mā suetū. si quo mō abscondamini in die furoris dñi. Quia gaza destructa erit: et ascalō in desertum. Azotū in meridie ejcident: et accard eradicabitur. Ue q̄ habitat funiculū maris pditor. Uerbū dñi sup vos chanaan terra philistinoz: et dispdā te ita vt nō sit inhibitor. Et erit funiculus maris reges pastoꝝ: et caule pecoꝝ. et erit funiculus ei⁹ q̄ remāserit de domo iuda. Ibi pascenf in domib⁹ ascalonis ad vespaꝝ regescerit: quia visitabit eos dñs deus eoz: et auertet captiuitatē eoz. Audiu⁹ opprobriū moab et blasphemias filioꝝ āmō q̄ exprobauerūt pplo meo: et magnificati sunt sup terminos eoz. Propterea viuo ego dicit dñs exercituū: de⁹ isrl. Quia moab vt sōdoma erit: et filii animo q̄si gomora: siccitas spinaz: et acervi salis: et desrtū vscq̄ in eternū. Relique ppli mei diripiēt eos: residui genti⁹ mee possidebunt illos. Hoc eis euueniet p̄ supbia sua q̄ blasphemauerūt et magnificati sunt sup ppli dñi exercituū. Horribilis dñs sup eos: et attenuabit oēs deos terre. Et adorabūt eū viri de loco suo. oēs insule gētū. Sed et vos ethiopes: intersecti gladio meo eritis. Et extendet manū suā sup aglonem et pdet assur. Et ponet speciosaz in solitudinē et in iuuū: et q̄si desertū. Et accubabāt in medio ei⁹ greges. om̄s bestie genti⁹: et onocrotal⁹ et herecus in liminib⁹ eius morabunt. Vox cantans in fenestra: coruus in sbliminari: qm̄ attenuabo robur ei⁹. Hec est ciuitas glorioſa hitans in infidētia: q̄ dicebat in cor de suo: Ego sum: et ē me nō ē alia ampli⁹. Quod facta ē in desertū: cubile bestie! His q̄ transit p̄ ea sibilabit: et mouebit manū suā.

III

E puocatrix et redempta ciuitas columba. Nō audiuit vocē et non suscepit disciplinā. In dño nō ē p̄fisa: ad deū suū nō appropinquit. Principes ei⁹ in medio eius: q̄si leones rugientes. Judices eius lupi vespe: non relinqbant in mane. Prophetæ ei⁹ vesani: viri infideles. Sacerdotes eius polluerūt sanctū: iniuste egerūt p̄tra legē. Dñs iustus in medio eius: non faciet iniquitatē. Mane iudicū suum dabit in luce: et nō abscondebit. Mescuit aut̄ iniqui p̄fusionē. Disp̄idi gentes et dissipati sunt anguli eoz. Sertas feci vias eoz: dū nō est q̄ transeat. Besolate sunt ciuitates eoz: nō remanēte viro neq̄ vilo hitatore. Diri: attī timeb me suscipies disciplinam. Et nō p̄ibit habitaculū eius: ppter oia in quibus visitauī ea. Uerunt̄ diluculo surgētes corruperūt oēs cogitationes suas. Quapropter expecta me dicit dñs in die resurrectiōis mee in futur

q̄ iudicū meū vt p̄garem gentes et colligam regna. Et effundā sup eos indignationem meam: oēz irā furoris mei. In igne. n. zeli mei deuorabitur ois terra. Quia tūc reddā pplis labiū electū vt invocet oēs nomē dñi et seruāt ei hūero uno. Ultra flumia ethiopie: inde supplices mei filij dispersoꝝ meoꝝ deferēt munīmhi. In die illa non p̄fundērī sup cūctis adiunctionib⁹ tuis: q̄bns p̄uaticata es in me. Quia tūc auferam de medio tui magniloquos supbie tue. et nō adiicies exaltari ampli⁹ in mōte sancto meo. Et derelinquaꝝ in medio tui ppli paupēz et regenūt spabunt i noīe dñi. Relique isrl nō faciet iniquitatē nec loquens mendaciū et nō inueniet in ore eoz lingua dolosa. Qn̄ ipi pascenf et accubabūt et nō erit q̄ exterreat. Lauda filia syō: iubila israel. Letare et exulta i oī corde filia hierlm. Abstulit dñs iudicū tuum: auertit inimicos tuos. Rex isrl dñs in medio tui non timeb malū ultra. In die illa diceſ hierlm. Moli timere syō: nō dissoluant̄ manus tue. Dñs dñs tu i medio tui foris: ipse saluabit. Gaudebit sup te in leticia: silebit in dilectione tua: et exultabit sup te in laude. Augas q̄ a lege recesserāt cōgregabo: q̄ ex te erāt vt nō ultra habeas sup eis opprobriū. Ecce ego interficiā oēs q̄ afflixerūt te in tpe illo: et saluabo claudicatē: et eā q̄ electa fuerat p̄gregabo. Et ponā eos in laudē et in nomen in oī terra p̄fusionis eoz. in tpe illo quo adducaz vos et in tpe quo p̄gregabo vos. Dabo. n. vos i nomē et in laudē oībus pplis terre: cum querero captiuitatē vfaꝝ corā oculis vris dicit dñs.

Explicit Sophonias pp̄ha. Incipit plog in Aggeum p̄phetam.

Jeremias pp̄ha ob cāz piuriſ ſedechie regis: vt hystoria libri ſcdi paralipomenon indicat: q̄ fidē p̄missaz nabuchodonosor regi chaldeoz nō ſernauerat ppli isrl refert cū mēorato rege hierlm expugnata hierlm. captiuitā in babylonē fuisse pductū. Sz cū memo ratus ppli mult̄ t̄pibus idolis ſuicēdo etiā effusi one ſanguinis innocētū ſe graviter impiaſſet. vo lens deus ḡniationē vniuersam eiusdem ppli ob causas mēoratas penitus depire. Septuaginta annoꝝ captiuitatē eūdē ppli in regno caldeoz ſtauit ſuſtinere. hac rōe vt completo nūero annoꝝ nouis ppli a mēorat̄ p̄ctis immunis ad renouationem hierlm p̄ueniret. Seragesimo itaq̄ ſcdō anno regno chaldeoz ſbnerſo: q̄ adhuc octo anni restabāt ad regnandū. qd̄ etiā ſexta viſio dani elis oſdit. cū pp̄ter cāz ſacrilegiſ. qd̄ in eadez viſione p̄tineſ ſuſſe extinctū. darius q̄ medis imp̄bat vt ſeptia viſio danielis oſdit: mēorator̄ reḡ ſuccedit. Lui⁹ p̄mo anno regni. vt decia viſio Da nielis manifestat daniel ſupputat annis videns

Aggeus.

appropinque tps reuersionis q p hieremiam fuerat pmissa.orans ta p se qz p pplo eandem pmissione a deo postulabat impleri:cui p gabueli ar changebili in eadē visione uix pces eiusdem.vnuera sa cōpleta esse:de dixit. **M**a mouete supradicto dario rege medoz: et succedete in regno Cyro rege psay: pmissione dei apcta p eundem regem populuqz isrl in hierlm reductū: hystoria scdi libri par alipomeno: et initū esdras ppbe pfirmat. **C**ū qz a pplo israel et senioribz tepluz dei edificari ce pisset.mortuo cyro rege ac regnante dario rege p sap: q meorato cyro successerat: vicine gētes cui tagis hierlm: ut idē esdras refert:restorationez tē pli et cuitas resistēdo impedire ceperūt. **Q**ua rōne deterritus pplo isrl.reparationē supradicti tem pli dñi.necdum iux pmissionē pcessaz esse credebat. **P**ropter qd in scđo anno regni meorati da rī regis psay.aggeus ppba a deo missus. zoro babel q de tribu erat iuda q potestatem regni sūcepturus erat et iesuz filium iosezech summū sacerdotē ammonet: ut credat cōpleto numero an noz tps restorationis hierlm aduenisse. **B**etiā addito: ne incredulitatez pplo vellent imitari: de quo deus p eu dixit: **P**pplo b dicit. **N**ōdū venit tps vt edifice domus dei. **O**ia aut q textu hui pphetie atinen. reuersionē pplo.edificationē tē pli.renovationē cuitas.obseruantia sacerdotalē et initium regnoz gētium exterarum significant.

ExPLICIT plogus. Incipit argumentum.

 Ageus festiuus et letus q seminavit in lachrymis ut i gaudio meteret.destructum templū re edificat deumqz pfez inducit lo quentē: **A**ldhuc vnu modicū est et ego cōmouebo celū et terram mare et aridā: et mouebo om̄is gētes: et veniet desideratus cuncti gentibz.

ExPLICIT argumentum. Incipit Aggeus ppba. Capitulum.

N anno se cundo darij regi in mense sexto in die. vna mēsis: factū est vbum dñi in manu Aggei ppbe ad zorobabel filium salathiel ducem iuda: et ad iesuz filium iosezech sacerdotē magnum: dicēs. **H**ec ait dñs exercituum: dīcēs. **P**pplo iste dīcēs. **M**ondū venit tps domus dñi edificāde: et factus

ē vbu dñi in manu aggei ppbe dicēs: **M**unqz tps vob ē vt habiteis in domibz laqaz: et domus ista deserta: **E**t nunc b dīc dñs exercituum: **P**onite corda vra sup vias vias. Seminastis multū et antulastis pax. **L**omedistis et nō estis satiati. **V**i bistis et nō estis iebriati. **O**pinstis vos et nō estis calesfacti. **E**t q mercedes pgregauit. misit eas in sacculū ptusuz. **H**ec dicit dñs exercituum: **P**onite corda via sup vias vras. Ascēdite in montem. portare ligna et edificate domū: et acceptabilis mihi erit et glorificabor dīc dñs. **R**espexitis ad amplus et ecce factū ē min. **E**t itulastis in donuz et exustauit illud. **Q**uia ob cāz dīc dñs exercituum. **Q**uia dom⁹ mea deserta ē: et vos festinastis vnuqz in domum suā. **P**ropter b sup vos prohibiti sunt celū: ne daret rore: et terra prohibita ē ne daret germē suum. **E**t vocauit siccitatē sup terrā et sup motes et sup triticū: et sup vinū: et sup oleū: et qz pfect humus: et sup hoies: et sup iunēta: et sup oēz laborē manū. **E**t audiuit zorobabel fili⁹ salathiel: et iesus fili⁹ iosezech sacerdos magnus: et oēs relig pplo vocē dei sui: et vba aggei ppbe sic misit eū dñs de⁹ eoru⁹ ad eos: et timuit ois pplo a facie dñi. **E**t dixit agge⁹ numer⁹ dñi de nuncijs dñi pplo dicēs: **E**go vobiscū suz dicit dñs. Et scitauit de⁹ spm zorobabel filij salathiel duci⁹ Iuda: et spm iesu filij iosezech sacerdos magni et spiritū reliquo de ois pplo: et ingressi sunt et faciebat op⁹ in domo dñi exercituum dei sui.

N die vicesima et q̄rta mēsis i sexto mēse in anno scđo darij regi in septio mens. xx. et pma mēsis. factū est vbu dñi in manu aggei ppbe dicēs: **L**oqre ad zorobabel filium salathiel ducē iuda: et ad iesuz filium iosezech sacerdotē magnū: et ad reliquos pplo dicēs: qz i vob ē derelictus q vidit domū istā in glia sua pma: **E**t qd vos videz hāc nunc. **M**unqdnō ē ita q si nō sit in oculis vris: **E**t nūc pfortare zorobabel dicit dñs: et pfortare ois pplo terre dicit dñs exercituum: et facite: qm ego vobiscū sum dicit dñs exercituum. **V**erbū qd pepigi vobiscum cū egredere mihi de terra egypti: et spūs me⁹ erit in medio vrm. **M**olite timē: qz b dicit dñs exercituum. Ad huc vnu modicū ē: et ego cōmouebo celū et terrā: et mare et aridā. **E**t mouebo om̄is gētes: et veniet desideratus cuncti gentibz. **E**t iplebo domū istā gloria dicit dñs. **M**ezz ē argētūm: et meuz ē aux dicit dñs exercituum. **M**agna erit glia domus isti nouissime plusqz pme: dicit dñs exercituum. **E**t in loco isto dabo pacē: dicit dñs exercituum. **I**n vicesima et q̄rta noni mēsis i anno scđo darij regi: facuz ē vbu dñi ad aggeum ppba dicēs. **H**ec dicit dñs exercituum. **I**nterroga sacerdotes legē: dicēs: **S**i tulerit hō carnē sanctificatā i ora vestimenti sui: et tetigerit de summitate ei⁹ panem aut pulmētuz: aut vinum: aut oleum: aut om̄e ci bum: nungd sanctificabif. **R**indentes autē sacer

Zacharias.

dotes dixerunt. **N**ō. Et dixit aggeus: Si tetige rit pollutus in aia ex oibus his. nungd ptamina bit? Et rñderunt sacerdotes. et dixerunt. C otami nabif. Et rñdit aggeus et dixit: Sic ppplus iste: et sic ḡs ista an facie meā dicit dñs. et sic oē opus manuu eoz et oia q obtulerūt ibi ptaminata erūt Et nunc ponite corda v̄ra a die hac et supra: ante q̄z ponere lapis sup lapidē in templo dñi: cū ac cederet ad acerū. xx. modioz et fierent. x. et intra retis ad torcular vt exp̄meret qnq̄ginta lagenas et siebat. xx. Herculis vos vento vrte: et aurigine et grandine oia opa manuum v̄rā: et nō fuit i vobis q reuerteret ad me dicit dñs. Ponite corda v̄ra ex die ista et in futurū a die vicesima et q̄rta nonni mensis: a die q̄ fundamēta iactata sunt templi dñi ponite sup eo: v̄rm. Nungd iam semē in germine est: Et adhuc vinea et fucus et malognatum et lignū olive nō flowit. ex die ista bñdicā. et factū est v̄bum dñi scđo ad aggeum in vicesima et q̄rta mensis dicēs. Loqre ad zorobabel ducē inda: dicens: Ego mouebo celū piter et terrā: et sbuertam solū regnoz et pteram fortitudinē regni gentium Et sbuerta q̄drigā et ascensorē ei⁹ et descendēt eq et ascēsores eoz vir in gladio fris sui. In die illo dicit dñs exercitū assūmā te zorobabel fili Salathiel serue meus dicit dñs. et ponā te q̄si signaculum: q̄ te elegi dicit dñs exercitū.

Explīcā Aggens pp̄hta. Incipit plogus in zachariam pp̄ha.

Ecundo anno darij regis medoꝝ aggeum et zachariā pp̄he tasse: lectiones eouidez declarat. Sed hac decā aggens zacharie in ordine pp̄haꝝ platus esse videt. q̄ eū duob⁹ mēsibus ut pdictoz lectiones oñdunt. ī pp̄bia p̄cessisse inuenit: et ad repationē templi pcepto dei pp̄lm animasse. vt eldras refert dicēs. In scđo anno darij regis psaz pp̄hauerunt aggeus et zacharias fili⁹ addo pp̄he. sup iudeos q̄ erant in iuda et hierlm sup israel in nomine desip̄ eos. Tūc surrexerūt zorobabel fili⁹ salathiel et iessi⁹ fili⁹ ioseph et pncipes eius: inchoauerūtq̄ edificare domū dei q̄ ē in hierlm. Quibus cū ad essent pp̄he. exhortatiō sua adiuuerūt eos. Nā et pp̄lm israel ab imitatione p̄noꝝ delictoz p̄ suā ammonitionē. idem pp̄ha cupiēs renocare v̄bis lectōe p̄phēsis v̄lus est. Vidi nocte: et ecce vir ascēderat sup equū rubēū et c. Vedit pp̄ha virꝝ equo rubeo sedentē et stantē in medio myrteti vmbrosi cui⁹ visionis h̄ solutio ē. Vir ascendēs equum rubēū l̄ angel⁹ intelligat. tñ q̄ pdicti coloris equū p̄scēdere v̄lus ē: vindictā sanguinis in ea gentez sicut asserendā: q̄ pp̄lm israel in captiuitatē redegerat. Nā et esaias pp̄ha p̄ rubore vestimentoz inter gētes vindictā cū sanguie a deo pferendas

demonstrans. his verbis v̄lus ē dicens: Quis ē iste q̄ venit de cdom tinc vestibus de bostra et. Stantē v̄o in medio myrteti vmbraꝝ: q̄ dixit leticiam pp̄lo affuturā: p myrteti significationē v̄luit designari. Eius ligni moyses in levitico cuꝝ faceret mentionē. at: accipies die p̄ma fructus ligni speciosi vt leticiā pp̄li p bñ olenq̄ ligni et speci os v̄mbraculū dem̄aret. Sed hanc visionē q̄ liberationē pp̄li et vindictā de aduersarijs affutram demonstrat ob h̄ noctu pp̄ha se vidisse mēo rauit: q̄ pp̄lm israel ir p̄ma liberatōne de terra egypti. noctu discessisse p̄stabat: cui⁹ exempli: q̄ p̄ns pp̄ls aliq̄z prem in se retinere videbaf: libe ratio eiusdem ac reditus captiuitatē de terra chaldeoz p noctem pp̄he est reuelata.

Explīcā plogus. Incipit argumentum

Zacharias memor dñi sui multiplex in pp̄hetia. iesum cū vestibus sordidis et lampadē oculorū septē. candelabruꝝ aureuz cū totidem lucernis quot oculis. duas quoq̄z oliuas a sinistris lāpadiis cernit et a dextris post equos rufos: varios: albos: et dissipatas q̄ drigas et effraim: et equum de hierlm paupem regem vaticinat: et pdicit regem sedentem sup pulum filium asine sbiugalis.

Explīcā Argumentum. Incipit zacharias pp̄ha. Caplin.

M mense

octauo in āno scđo darij regis factum est verbum domini ad zachariam filiū barachie filij addo pp̄haꝝ. Iratus est dominus sup p̄res v̄ros iracūdia. et dices ad eos. Hec diē dñs exercitū. Et uertimi ad me. ait dñs exercitū. Et uertar ad vos dicit dñs exercitū. Ne sitis si cutes p̄res v̄bi ad quos clamabant pp̄he p̄ores: dicentes. Hec dicit dñs exercitū. Uertimini de viis v̄ris malis: et cogitationib⁹ v̄ris pessimis: et nō audierunt neq̄z attenderunt ad me dicit dñs. P̄res v̄bi v̄bi sunt et pp̄he. Nungd in sempiternum vivet. Ueruntū v̄ba mea et legitima mea q̄ mādai suis meis pp̄hes: nungd nō p̄phēdet p̄res v̄ros: et uersi sunt. et dixerūt: Sicut cogitauit dñs exercitū facere nob̄m vias nfas et fin adiunctiones nfas: fecit nob̄. In die vicesima

Zacharias.

¶ quarta vndeclimi mensis sabbath in anno scđo
darij: factū ē verbū dñi ad zachariā filium bara
chie. filij addo pp̄ham. dicēs: Vidi p noctē: et
ce vir ascēdens sup equū rufum: et ip̄e stabat iter
myrteta q̄ erant in p̄fundo: et post eū q̄ rufi varijs
et albi: Et dixi: Qui sunt isti dñc mi? Et dixit ad
me angelus dñi q̄ loq̄bas in me: Ego oñdaz tibi
qd sint h̄s. Et rñdit vir q̄ stabat inter myrteta: et
dixit. Ibi sunt quos misit dñs: vt pambulēt ter
ram. Et rñderunt angelo dñi q̄ stabat inter myr
teta: et dixerunt. Perambulamus terrā: et ecce
ois terra habitat et gescit. Et rñdit angelus dñi:
et dixit: Oñne exercitū usq̄ quo tu nō misereberis
hierlm et vrbium iuda q̄bus iratus es? Iste iā se
ptuagesimus ann⁹ ē. Et rñdit dñs angelo q̄ loq̄
bas in me v̄ba bona: v̄ba p̄solatoria. Et dixit ad
me angelus q̄ loq̄bas in me. Clama dicēs: Hec
dicit dñs exercitū. zelatus sum hierlm et syō ze
lo magno. Et ira maḡ ego irasco sup ḡetes opu
lentas: q̄ ego ira⁹ sum pax: ipsi v̄o adiurauerūt
in malū. Propterea h̄ dicēt dñs. Reuertar ad
hierlm in misericordijs: et dom⁹ mea edificab̄
in ea ait dñs exercitū: et ppendiculū extendet su
p hierlm. Adhuc clama dicēs: Hec dīc dñs exer
citū: Adhuc afflūt ciuitates mee bonis: et cō
solabis adhuc dñs syō: et eliget adhuc hierlm. et
leuauit oculos meos et vidi: et ecce q̄ttuor cornua.
Et dixi ad angelū q̄ loq̄bas in me. Quid sunt h̄?
Et dixit ad me: Hec sunt cornua q̄ ventilauerūt in
dam et israel et hierlm. Et oñdit mihi dñs q̄ttuor
fabros. Et dixi. Quid isti veniunt facē? Qui ait
dicēs. Hec sunt cornua q̄ ventilauerūt iuda p̄ sin
gulos viros: et nemo eoz leuauit caput suū. Et ve
nerūt isti deterrere ea: vt deisciat cornua gentiūz
q̄ leuauerunt cornua sup terraz iuda vt disperge
rent eam. II.

L leuauī oculos meos et vidi: et ecce vir
e. et in manu ei⁹ funiculus mēsop. Et dixi:
Quo tu vadis? Et dixit ad me. Ut meti
ar hierlm et videā q̄zta sit longitudo eius: et q̄zta
latitudo ei⁹. Et ecce agelus q̄ loq̄bas in me egre
diebas. et alijs angelus egrediebas in occursum
ei⁹: et dixit ad eū. Curre: loq̄re ad puez istum di
cens. Absq̄ muro habitabil hierlm p̄ multitudi
ne hominū et iumētop in medio ei⁹. Et ego ero ei
aīt dñs murus ignis i circuitu: et in gloria ero in
medio eius. O o fugite de terra aglonis dicit
dñs: qm̄ in q̄ttuor vētos celi dispsi vos dīc dñs.
O syon fuge q̄ habitas apud filiā babyloni: q̄
hec dicit dñs exercitū. Post gloriam misit me ad
ḡetes q̄ spoliauerunt vos. Qui. n. tetigerit vos
tangit pupillā oculi mei. Quia ecce ego leuo ma
num meā sup eos: et erunt p̄de his q̄ seruicbāt si
bi: et coq̄scens: q̄ dñs exercitū misit me. Lau
da et letare filia syon: q̄ ecce ego venio et habita
bo in medio tui. ait dñs. Et applicabunt gentes
multe ad dñm in die illo: et erunt mihi in pp̄lm.
Et habitabo in medio tui et scies: quia dñs exer

citum misit me ad te. Et possidebit dñs iuda⁹ p
te suā in terra sanctificata. et eliget adhuc hierlm
Sileat ois caro a facie dñi: q̄ surrexit de habi
taculo sancto suo. III.

G oñdit mihi dñs iesum sacerdotes ma
gnū stantē corā angelo dño: et sathan
stabat a dextris eius ut aduersareb̄ ei. et
dixit dñs ad sathan: Increpet dñs in te sathan:
et increpet dñs in te q̄ elegit hierlm. Nunqđ nō
iste turris ē erutus de igne? Et iesus erat indu⁹
vestibus sordidis: et stabat an̄ faciez angeli. Qui
rñdit et ait ad eos q̄ stabat corā se dicens: Auser
te vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum: Ec
ce abstuli a te inigatez tuā et indu te muratorijs
Et dixit: Ponite cydarum mundaz sup caput ei⁹.
Et posuerunt cydarum sup caput eius mundam
et induerūt cū vestibus. Et angelus dñi stabat: et
prestabat angelus dñi iesum dicēs: Hec dīc dñs
exercitū. Si in vijs meis ambulaueris: et custo
diā meā custodieris: tu quoqz iudicab̄ domuz
meaz et custodies atria mea: et dabo tibi ambulā
tes de his q̄ nūch assistunt. Audi iesus sacerdos
magine tu et amici tui q̄ habitant coram te: q̄ vi
ri portendentes sunt. Ecce. n. ego adducā seruū
meum orientē: q̄ ecce lapis quem dedi corā iesu:
sup lapidem vnum septē oculi sunt. Et ecce ego
celabo sculpturam eius ait dñs exercitū: et au
feram iniquitatē terre illius in die vna. In illa die
dicit dñs exercitū: vocabit vir amicū suum sū
ter vineam et s̄bter sicum. IV.

T reuersus ē angelus q̄ loquebas in me
et suscitauit me q̄si virum q̄ suscitauit de
sonno suo. Et dixit ad me: Quid tu vi
des? Et dixi. Vidi: et ecce candelabrum aureū to
tum: et lampas eius sup caput ipsius: et septem lu
cerne eius sup illud: et septem luffosaria lucernis
q̄ erant sup caput eius: et due oлиe sup illud vna
a dextris lampadis: et vna a sinistris eius. Et rñ
di: et aio ad angelum q̄ loquebatur in me dicens.
Quid sunt hec dñe mi? Et rñdit agelus q̄ loque
batur in me: et dixit ad me. Nunquid nescis quid
sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et rñdit: et ait ad
me dicens: Hoc est vbum domini ad zorobabel
dicens: Non in exercitu nec in robore: sed in spū
meo dicit dominus exercitū. Quis tu mons
magine coram zorobabel in planum? Et educet la
pidem p̄marium et exequabit gratiam ḡe eius.
Et factum est vbum dñi ad me dicens: Manus
zorobabel fundauerunt domū istaz: et manus ei⁹
p̄ficiant eam: et scieris quia dominus exercitū
misit me ad vos. Quis. n. despexit dies puos: et
letabunt et videbunt lapidem stanneum in manu
zorobabel. Septem sunt isti oculi dñi q̄ discurrit
in vniuersam terraz. Et rñdi et dixi ad eū. Quid
sunt due oлиe iste ad dexteram candelabri: et ad
sinistram eius? Et rñdi sedo: et dixi ad eū. Quid
sunt dñe spice olivaz q̄ sunt iuxta duo rostra aurea
in quibus sunt luffosaria ex auro? Et ait ad me

Zacharias.

dicens: Nunquid nescis quod sunt haec? Et dixi. Non domine mihi. Et dixit: Ipsi sunt duo filii olei splendoris: qui assistunt dominatores vniuersitatem terrae.

Louersus sum: et leuavi oculos meos et vidi et ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video volumen volans longitudine eius viginti cubitorum: et latitudo eius decem cubitorum. Et dixit ad me. Hec est maledictio que egreditur super faciem omnis terre. quia omnis fur sicut ibi scriptum est iudicabitur. et omnis iurans ex hoc iudicabis. Ediccam illud dicit dominus exercituum: et veniet ad dominum furis et ad dominum iurantis in noite meo medaciter. et commorabis in medio domus eius et perfumes eam et ligna eius et lapides eius. et egredies te ipsum angelus qui loquebas in me. et dixit ad me. Leua oculos tuos et vide. Quid est hoc quod egreditur? Et dixit. Quid nam est? Et ait. Hec est an phora egrediens. Et dixit. Hic est oculus eorum in vniuersitate terra. et ecce talentum plumbi portabatur et ecce mulier una secunda in medio amphore. Et dixit. Hec est impietas. et piccit eam in medio amphore et misit massam plumbeam in os eius. Et leuavi oculos meos et vidi: et ecce due multires egredientes et spiritus in aliis eis. et habebant alas quasi alas milii: et leuauerunt amphoram inter terram et celum. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quo iste deferunt amphoram? Et dixit ad me. Ut edificetur ei domus in terra senaria: et stabiliatur et ponat ibi super basem suam.

Louersus sum VI.
et leuavi oculos meos et vidi: et ecce quatuor quadrigae egredientes de medio duorum montium: et montes. montes erici. In quadriga prima equi rufi. In quadriga secunda equi nigri. In quadriga tertia equi albi. et in quadriga quartae equi varii et fortis. Et rudi et dixi ad angelum qui loquebas in me. Quid sunt haec? Et respondit angelus. et ait ad me. Ipsi sunt quatuor venti celesti qui egrediuntur ut stent coram dominatore ois terre. In quatuor erant equi nigri egrediebantur in terram aglonis. et albi egrediuntur per eos: et varii egrediuntur ad terram austri. Qui autem erant robustissimi. exierunt et quererant ire et discurrere per oceani terram. Et dixit. Ite et pambulate terram. et pambulaverunt terram. Et vocauit me et locutus est ad me dicens: Ecce quod egrediuntur in terram aglonis regnare fecerunt spiritum meum in terra aquilonis. Et factum est ubi dominus ad me dicens: Sume a transmigratione ab oldai et a tobia et ab idaea. et venies tu in die illa et intrabis dominum ioseph sophonie: qui veneratur de babylone. et sumes auro et argento et facies coronas et posnes in capite iesu filii iosephi sacerdos magni. et loqris ad eum dicens. Hec ait dominus exercituum: ecce vir bonus nomine eius. et subter eum orietur: et edificabit templum domino: et ipse extruet templum domino: et ipsi se porrabit gloriam: et sedebit et dominabitur super solio suo. et erit sacerdos super solio suo. et perfidum pacis

erit inter illos duos. Et corone erunt helem et tabiae et idaei et heu filio sophonie memoriale in templo domini. et qui peccati sunt venient et edificabunt in templo domini. et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc si auditu audierit voces domini dei vestri.

VII.
Factum est in anno sexto Baris regis. factum est verbum domini ad zahariam in quarta mensis noni qui est casleu. et miserunt ad dominum dei sarasar et rogoomelech et viri qui erant cum eis ad secundum faciem domini: ut dicerent sacerdotibus domus domini exercituum et prophetis loquentes. Nunquid splendidum est mihi in quanto mense vel sacrificare me debeo sicut secundum multis annis? et factum est verbum domini exercituum ad me dicens: Loquere ad oculum populum terre et ad sacerdotes dicens: Cum ieiunaretis et placaretis in quanto et secundo profectis septuaginta annos: nunquid ieiunastis mihi? et cum comedistis et bibistis nunquid non vobis comedistis: et vobis meti ipsi bibistis? Nunquid non haec sunt verba quod locutus est dominus in manu prophetarum postquam ad hunc hierosolimam habitare et esset opulenta: et ipsa et urbes in circuitu eius. et ad austros et in campis suis habitare et factum est ubi dominus ad zahariam dicens: Hec ait dominus exercituum. dices. Iudicium vestrum indicate et misericordia et miserationes facite vniuersitatem cum fratre suo. Et viduam et pupillum et aduenam et pauprem nolite caluniaris: et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo. et noluerunt attendere et auerterunt scapulare recedentes et aures suas aggrovauerunt ne audirent: et cor suum posuerunt ut adamante ne audirent legem et verba que misit dominus exercituum in spiritu suo sancto per manum prophetarum postquam facta est indignatio magna a domino exercituum. Et factum est sicut locutus suis et non audierunt sic clamabunt et non exaudiunt dicit dominus exercituum. Et dispergi eos per omnia regna que nesciunt. et terra desolata est ab eis eo quod non esset transiens et reverens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum.

VIII.
Factum est verbum domini exercituum dicens. Hec dicit dominus exercituum. zelatus sum propter zelo magno: et indignatione magna zelatus sum eam. Hec dicit dominus exercituum. Louersus sum ad syon: et habito in medio hierusalem. et vocabilis hierusalem civitas veritatis et mons domini exercituum mos sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum. Ad hunc habitabunt senes et auris in plateis hierosolimae et viri baculus in manu eius per multitudinem diei. Et platee civitatis complebuntur infantibus: et pulcherrimis in plateis eius. Hec dicit dominus exercituum. Si videbitur difficile in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis: nunquid Hec dicit dominus exercituum: ecce ego saluabo populum

meum de terra orientis et de terra occasus solis:
et adducam eos et habitabunt in medio Hierusalem et erunt mihi in populis: et ego ero eis in deo
in veritate et in iusticia. Hec dicit dominus exercituum: Consortentur manus vestre quod auditio in
his diebus sermones istos per os prophetarum in die
quo fundata est domus domini exercituum ut tem
plum edificaretur. Si dem ante dies illos mer
ces hominum non erat nec merces iumentorum
erat: neque introeundi neque exireti erat pax per tri
bulationem: et dimisi omnes homines vnumquaquez
contra proximum suum. Nunc autem non iuxta dies
proores ego faciam reliqui populi huius dicendo
minus exercituum. sed semen pacis erit. Una da
bit fructum suum. et terra dabit germen suum. et
celi dabunt rorem suum. et possidere faciam reliqui
as populi huius vniuersa hec: Et erit: sicut era
maledictio in gentibus domus iuda et domus israel:
sic saluabo vos et eritis benedictio. Nolite ti
mere. Consortentur manus vestre. Quia hec dic
dominus exercituum. Sicut cogitaui ut afflige
rem vos cum ad iracundiam puocassent patres
vestri me dicit dominus et non sum misertus. sic
conuersus cogitaui in diebus istis ut benefaci
domui iuda et hierusalē. Nolite timere. Hec sunt
ergo verba que facietis. Loquimini veritatē vno
quisque cum primo suo. Veritatem et iudicium pa
cis iudicate in portis vestris. et unusquisque maluz
contra amicum suum: ne cogitetis in cordib⁹ ve
stris. et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia
enim hec sunt que odi dicit dñs. Et factum est
verbum domini exercituum ad me dicens. Hec
dicit dominus exercituum. Jejunium quarti: et
jejunium quinti: et jejunium septimi: et et jejunium
decimi. erit domui iude in gaudium. et in leticiā.
et in solennitates p̄claras. Cleritatem rātum et pa
cem diligit. Hec dicit dominus exercituum. Usque
quo veniant populi et habitet in civitatibus mul
tis: et vadant habitatores vnu ad alte
rum dicentes: Eamus et de p̄cemur faciem domi
ni. et queramus dominum exercituum. Vadam
etiam ego. Et venient populi multi: et gentes ro
busti ad querendum dominum exercituum in hie
rusalem et defundū facie domini. Hec dicit dñs
exercituum. In diebus illis in quibus app̄hendent
decem hoies et omnibus linguis gentium. et app̄
hendent simbriam viri iudei dicentes: ibimus vo
biscum. Audiuius enim quoniam deus vobiscum
est.

.ix.

Mus verbi domini in terra adrach: et
o Damasci requiei eius quia dominus est
oculus hois et omnium tribuum israel.
Emath quoque in terminis eius: et tyrus et sydō.
Assumpterūt q̄ppe sibi sapiazvalde. et edificauit
tyrus munitionē suā: et coaceruauit argentū quā
būmū. et aurū et luteū plateaz. Ecce dñs posside
bit eā. et peccat in mari fortitudinem eius: et hec
igni deuorabit. Videbit ascalō et tumebit. et gaza

et dolebit nimis. et accharon quā p̄fusa est spes ei⁹
Et pibit rex de gaza et ascalon nō habitabilē. Et
se debet separari in azoto et dispdam supbiā philii
stinoꝝ. et auferā sanguinem eius de ore eius. et ab
ominationes eius de medio dentū eius. et relinq
tur etiam ipse deo nō. et erit q̄si dux in iuda. et ac
charon q̄si iebuseus. et circundabo domū meam
ex his quod militant mihi eentes et reuertentes. et nō
transibit super eos ultra exactor. quia nunc vidi in
oculis meis. Exulta satis filia syon. Jubila filia
hierusalem. ecce rex tuus venit tibi iustus et salvator.
ip̄e paup et ascendens super asinā et super pullū filiū
asine. et dispdam quadrigam ex effram: et equū
de hierusalem. et dissipabitur arcus belli. et loque
tur pacem gentibus et potestas eius a mari usq̄ ad mare: et a fluminibus usq̄ ad fines terre. Tu
quoque in sanguine testamenti tui emisisti vincos
tuos de lacu: in quo non est aqua. conuertimini
ad munitionem vinci spei. Hodie quoque annun
cians duplicita reddam tibi: quoniam extendi mili
iudam quasi arcum: impleui effram. et suscitabo
filios tuos syon super filios tuos gretia: et ponam
te quasi gladium fortium: et dominus deus super
eos videbitur: et exibit ut fulgor iaculum eius. et
dominus deus in tuba canet: et vadet in turbine
austri. Dñs exercituum p̄teget eos et deuorabunt
et subiicient lapidibus funde. et bibētes inebriabū
q̄si a vino: et replebunt ut phiale: et q̄si cornua al
taris. et saluauit eos dñs de eo in illa die ut gre
gem pp̄li sui quod lapides sancti eleuabunt super ter
rā eius. Quid n. ei⁹ bonū est et qd pulcrū eius:
nisi frumentū electow̄z. et vnu germinās vir
gines?

.x.

Erite a dño pluviā in tpe serotino: et
p̄ dñs faciet nubes et pluviā imbris: et da
bit eis singulis herbam in agro. Quia
simulacra locuta sunt iurili. et diuini viderūt mē
daciū. et somnatores locuti sunt frustra et va
ne p̄solabunt. Iecco adducti sunt q̄si greci: affli
geni qui nō ē eis pastor. Sup pastores iratus est
furor meus: et super hircos visitabo. Quia visita
uit dñs exercituum gregē suū domū iuda: et posuit
eos q̄si equū glorie sue in bello. ex ipso angulus
et ex ipso paxillus: ex ipso arē plijs. et ex ipso egre
dierunt omnis exactor. simul. et erunt quasi fortes
concultantes luteū viarū in prelio. et bellabūt
quia dominus cum eis: et confundentur ascenso
res equorum. et confortabo domum iuda: et do
num ioseph saluabo. et conuertam eos quia mi
serebor eorum. et crux sicut fuerunt q̄ii non pie
ceram eos. ego n. dominus deus eorum: et exau
diā eos. et erunt q̄si fortes effram: et letabūt cor
eoꝝ quasi a vino. et filii eorum videbunt et letabū
tur. et exultabit cor eorum in domino. Sibilabo
eis et p̄gregabo illos: quia redemi eos. Et multi
tiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati. et se
minabo eos in populis. et de longe recordabunt
mei: et vivent cum filiis suis et reuertentur.

Zacharias.

Et reducam eos de terra egypci: et de assyriis co
gregabo eos. Et ad terrā galaad: et libani addu
cam eos: et nō inueniet eis locus. et transiet i ma
ris fredo: et pcutiet i mari fluctus et psumendū oia
psumda flumis. et humiliabis supbia assur: et scep
trum egypci recedet. Confortabo eos in dñō: et i
noie eius ambulabūt dicit dñs. .XI.

Sp̄di libane portas tuas: et comedat
ignis cedros tuos. Ulula abies: quia
cecidit cedrus: qm̄ magnifici vastati
sunt. Ululate q̄rcus basan: qm̄ succisus ē saltus
munitus. Vox ululatus pastoꝝ. q̄ vastata ē mag
nificentia eoz. Vox rugitus leonū: qm̄ vastata ē
supbia iordanis. Hec dicit dñs deus meus: Ne
a sce pecora occisionis q̄ possiderant occidebant
et nō dolebant: et vendebāt ea dicentes. Būdictus
dñs dimites facti sumus. et pastores eoz non pce
bant eis: et ego nō peā vltra sup habitātes terrā
dicit dñs. Ecce ego tradam hoies. ynūquemqz
in manu p̄ximi sui: et in manu regis sui et p̄cident
terrā et nō eruā de manu eoz: et pascā pecus occi
sionis ppter hō paupes gregis. et assumpsi mibi
duas v̄gas: vñā vocau decorem: et alterā vocau
funiculū et pauli gregem. et succidi tres pastores i
mense uno et ptracta ē aia mea in eis. Sigdem et
anima eoz variauit in me. Et dixi. Non pascam
vos. Quod moriſ moriaſ: et quod succidif succi
datur: et reliq̄ deuorent vñusquisqz carnē p̄ximi
sui. et tuli v̄gam meam que vocabaf decus: et ab
scidi eam. ut irritū facherem sedus meum qd p̄cū
si cum onibꝫ pplis: et in irritū deductum est in
die illa. et cognoverūt sic paupes gregis q̄ custo
diunt mibi: q̄ verbuz dñi est. Et dixi ad eos: Si
bonum est in oculis vñis afferte mercedē meam
et si nō quiescite. et appenderunt mercedē meam
triginta argēteos. Et dixit dñs ad me: Proijce
illud ad statuarium. Nec oꝝ p̄cū quo apprecia
tus sum ab eis. et tuli. xxx. argēteos et piecu illos
in domo dñi ad statuarium. et p̄scidi v̄gam meaz
secundā q̄ appellabaf funiculus: ut dissoluerem
germanitatē inter iudam et israel. Et dixit domi
nus ad me: Adhuc sume tibi vasa pastoꝫ stulti.
Quia ecce ego suscitabo pastoꝫ in terra q̄ dere
licta non visitabit: disp̄sum nō queret: et p̄tritum
nō sanabit: et id quod stat non enutrit: et carnes
pinguiū comedet: et vngulas eoz dissoluet. Pa
stor et idoluz: derelinquēs gregem. Gladius sup
brachiuz eius: et sup oculū dextrū eius. Brachiū
eius ariditate siccabil: et oculus dexter eius tene
brescens obscurabil. .XII.

Mus vbi dñi sup israel. Dixit dñs extē
dens celū et fundās terrā: et fingens sp̄m
hois in eo: Ecce ego ponā hierlm supli
minare trapule oībus pplis in circuitu: sed et in
da erit in obsidione p̄tra hierlm. Et erit: in die il
la ponā hierlm lapidē onerj cuncti pplis. Q̄ es q̄
leuabūt eū: p̄cisione lacerabūt et colligenf aduer
sus eā oia regna terre. In die illa dicit dñs: p̄cu

ciā omnem equū in stupore: et ascensorē eius in
amētiā. Et sup domū iuda apiaꝫ oculos meos
et oēz equū pploꝫ pcutiā cecitate. et dicit: Duces
iuda in corde suo: p̄sortenf mihi hitatores hierlm
i dñō exercituū deo eoz. In die illa ponā duces
iuda sicut caminum ignis in lignis. et sicut facem
ignis in seno et deuorabūt ad dexteram et ad sinu
straz oēs pplos in circuitu. Et habitabit hierlm
rursus in loco suo hierlm: et saluabit dñs tabna
cula iuda sicut in p̄ncipio ut nō magnifice glore
tur domus David. et gloria habitātia hierlm co
tra Judam. In die illa preget dñs habitatores
hierlm. et erit q̄ offenderit ex eis in die illa quasi
danid: et domus danid q̄si dei: sicut angelus dñi
in p̄spectu eius. Et erit in die illa queraz: terere
omnes gētes q̄ veniunt p̄tra hierlm: et effundam
sup domū danid et sup habitatores hierlm sp̄m
grē et p̄cū. Et aspicient ad me quem p̄fixerūt et
plangent cum planctu: quasi sup vñigenitum: et
dolebunt sup eum: ut doleri solet in morte p̄mo
geniti. In die illa magnus erit planetus in Iude
rusalem sicut planetus ad remon in campo ma
cedon. et plangent terre: familie et familie seorsuz
familie domus David seorsum: et mulieres eoz
seorsum. Familie domus Nathan seorsum: et mu
lieres eoz seorsuz. Familie domus leui seorsum
et mulieres corum seorsuz. Familie semei seorsum
et mulieres eorum seorsum. Omnes familie reli
que: Familie et familie seorsum: et mulieres eoz
seorsum. .XIII.

In die illa erit fons patens domui Da
vid et habitantibus hierusalem: in ab
lutionem peccatoris et mestruate. et erit
in die illa dicit dñs exercituū. dispidam nomina
idoloꝫ de terra et non memorabunt vltra. et p̄seu
do pp̄bas et sp̄m immundum auferā de terra. et
erit cum pp̄ba uerit quispiam vltra: dicentes: pa
ter eius et m̄ eius q̄ genuerunt eum. Nō viues:
q̄ mendacium locutus es in nomine dñi. Et p̄fi
gent eū p̄ eius et m̄ ciꝫ genitores eius cū pp̄ba
uerit. Et erit: in die illa p̄fundenf pp̄be vñusqz
ex visione sua cū pp̄ba uerit: nec opienf pallio sac
cino ut mentianf. Sed dicet non sum pp̄ba. Hō
agricola ego sum: qm̄ adā exemplū meū ab ado
lescentia mea. et dices ei: Quid sunt plague iste in
medio manus tuarū? Et dicit: His plagatus suz
in domo eoz q̄ diligebant me. Framea suscitare
sup pastorem meum: et sup virū coherentem mibi
dicit dñs exercitum. Mercute pastorem: et disp
gens ouēs. Et pueram manū meam ad pp̄ulos.
Et erunt in omni terra dicit dominus. p̄tes due
in ea disp̄gentur et deficiunt. et tertia pars relinq
tur in ea. Et ducam tertiam partem p̄ ignē et vrā
eos sicut vritur argētum. et pp̄bo eos sicut p
batur arum. Ipse vocabit nomen meum: et
ego exaudiā eum. Et dicam. populus meus es
et ipse dicit dñs deus meus.

Capitulum.

XIII.

Prologus.

Ce dies dñi vénient dicit dñs: et diui
dens spolia tua in medio tui. Et congre
gabo oēs gentes ad hierlm in p̄liū et ca
piet cūntas et vastabunf domus: et mulieres rō
labunf. et egredieſ media ps ciuitatis in captiu
tatem. et reliquū pp̄li nō auſereſ ex vrbe. Et ege
dieſ dñs et p̄liabit p̄tra gentes illas: ſicut p̄liat^ē ē
in die certaminis. Et ſtabulit pedes ei^ē in die illa
ſup montē oliuaz q̄ ē p̄tra hierlm ad orientē. Et ſcindet mons oliuaz ex media pte ſu ad orientē
et ad occidentē p̄rupto grandi valde. et ſepabitur
mediū mons ad aq̄lonē: et mediū ei^ē ad meridiē.
et fugietis ad valleſ mōtiū eoz qm̄ ſumigef val
lis montiū vſq; ad primū et fugiet ſicut fugiſtis
a facie terremot^ē in diebus iofie regis iuda. et ve
niet dñs deus meus oēq; sancti cum eo. Et erit
in die illa nō erit lux. ſed frigus et gelu. et erit dies
vna q̄ nota eſt dño: nō dies neq; nor: et in tempe
veſpi erit lux. Et erit in die illa exhibūt aq̄ viue de
hierlm. Medium eaz ad mare occidētale: et me
diū eaz ad mare nouiſſimum. In estate et in hye
me erunt: et erit dñs rex ſup oēz terrā. In die illa
erit dñs vnū et erit nomē eius vnū. et reuertet ois
terra vſq; ad desertū: de colle remmō ad australi
hierlm. Et exaltabitur et habitabit in loco ſuo a
porta Beniamin vſq; ad locū porte p̄oris: et vſq;
ad portā anguloy et a turre ananehel vſq; ad tor
cularia regis. et habitabit in ea: et anathema nō
erit ampli^ē. Sed ſedebit hierlm ſecura: et h̄ erit
plaga q̄ peccat dñs om̄is gētes q̄ pugnauerunt
aduersus hierlm. Tabescet caro vniuerſuſq; ſta
tis ſup pedes ſuos et oculi ei^ē tabescet in forami
nibus ſuis. et lingua eoz tabescet in ore ſuo. In
die illa erit tumultus dñi magnus in eis et appre
hendit vir manū p̄imi ſui: et p̄ſereſ manū ei^ē ſup
manū p̄imi ſui. Sed et iudas pugnabit aduer
ſus hierlm. et p̄gregabunf diuitie oīuz gentiū in
circitu: aux et argētū et vefteſ multe ſat. et ſic erit
ruina eq̄ et muli et camelī et afini et oīuz iumentorū
q̄ fuerit in caſtris illis ſicut ruina h̄. et oēs q̄ reliq
ſuerit de vniuerſis gentib^ē q̄ veneſt p̄tra hierlm
aſcendēt ab anno in annū: vt adorēt rege dñm ex
ercituum. et celebret festiuitatē tabnaculoy. et erit
q̄ non aſcenderint de familijs terre ad hierlm ut
adorēt rege dñm exercituum: nō erit ſup eos im
ber. q̄ ſi familia egypti nō aſcēderit et nō vene
rit: nec ſup eos erit. Sz erit ruina q̄ peccat dñs
om̄is gētes q̄ nō aſcēderint ad celebrandā festiui
ratē tabnaculoy. Hoc erit p̄cm̄ egypti et h̄ p̄cm̄
oīuz gentiū q̄ nō aſcēderit ad celebrandā festiui
ratē tabnaculoy. In die illa erit qd̄ ſup frenū eq̄
ē ſcm̄ dño: et erūt lebetes in domo dñi q̄ ſi phiale
corā altari. et erit ois lebes in hierlm et iuda: ſci
ſicat^ē dño exercituum. et venēt om̄is imolatēs: et ſu
mēt ex eis et coquēt in eis. Et nō erit mercator ul
tra in domo dñi exercituum in die illo.

Explicit zacharias pp̄ha. Incipit pro
logus in Malachiam pp̄hetam.

Eus p̄ moysen pp̄lo israel ſcepat
ſacerdotes tabnaculi ſuoi corporali
vitio liberos: hostias ſi vitio vacu
as ſibi offerre. Quibus legē ſuam
ad regendū pp̄lm ob h̄ dederat: vt
p̄ ſacrificioꝝ oblationē internuncij
dei et hoīuz facti: pp̄lm p̄ceptis celeſtib^ē facerent
obedire. Unū ſacerdotes agelos dei eſſe. h̄ in loco
ſcripta testaf. Sz q̄ ſati muneris grāz p̄temnen
tes. ſupradictus pp̄ls ac ſacerdotes ſacrificia vi
tu deturpata. ipſi cribis atq; ipietatib^ē macula
ti deo offerre ceperit. Ideo p̄ Malachiā pp̄ha
deus pp̄lm ſuū israel increpās. ait: Dilexi vos di
cit dñs. Et dixiſtis: In quo dileriſti nos? Nōne
frater erat esau iacob dicit dñs. et dilexi Jacob:
esau aut̄ odio habui. Esau aut̄ frēz iacob nō ini
q̄ aut ſp̄otanea volūta odio hitū a deo. vel ſine
meriti grā iacob dilctū māifestū ē: cū ſu p̄ſciaz
ſuā esau qd̄ effuſionē fraterni ſanguis p̄cupiſcē
iacob aut̄ in ſu cognitione obſuandā legē deſide
rare cogſceret. Cui^ē rei grā ſupradicto vſuſ ē ex
emplō dices: Dilexi iacob: esau aut̄ odio habui.
q̄z uſ ex opibus mēoratorꝝ quoz liber genēſeos
meminit: in quo vnuſq; eoz futurus erat ppo
ſito manifeſte p̄ſtaret vt ſcriptum ē: Reuerunt pu
eri: et erit esau hō agrestis ſciēs venari. iacob aut̄
hō ſimplex manēs in tabnaculo. Maz reliq̄ q̄ le
ctione ſphēnsa ſunt p̄uaricationez pp̄li israel in
obſuādis ſacrificijs dei. increpationeq; in eūdē
ꝝ deos alienos coluerunt. ſignificant.

Explicit plogns. Incipit argumentum
Malachias apte et in fine oīuz p
phetarꝝ dicit de abiectione iſrl
et vocatione gentiū. Nō est mi
hi ait volūtas i vob̄ dicit dñs
exercitū: et munus nō ſuſcipiā
de manu v̄ra. Ab ortu. n. ſolis
vſq; ad occasum magnū ē no
mē meū in gētibus: et in oī loco ſacrificat: et offer
tur noi meo oblatio munda.

Explicit Argumentū. Incipit Malachias pp̄ha. Capitulum.

Plus verbi

dñi ad israel i manu
Malachie pp̄he: Di
lexi vos dicit dñs. Et
dixiſtis. in quo dilexi
ſti nos? Nōne frater
erat esau Jacob dicit
dñs. Et dilexi Jacob
esau aut̄ odio habui: et
poſui ſeyr mōtes ei^ē i
ſolitudinē et hereditateſ ei^ē in dracones deſerti.
Nō ſi dixerit idumea: deſtructi ſumus. ſed reuer
tentis edificabim^ē q̄ deſtructa ſunt. h̄ dicit dñs.

Malachias.

exercituū. Iste edificabunt: et ego destruā. Et vobis termini ipetas: et populus cui iratus ē dñs vsqz in eternū. Et oculi vtrū videbunt et vos dicetis. Magnificē dñs sup terminū israel. Fili⁹ hono rat p̄rez: et seruus dñm suuz. Si ḡ p̄ ego suz vbi ē honor meus: et si dñs egosum. vbi ē timor meus dicit dñs exercitū ad vos. o sacerdotes q̄ despiciatis nomē meū: et dixistis in quo desperimus no men tuū. Offerat sup altare meū panē pollutum. Et dicitis. In quo polluit te? In eo q̄ dicitis: mē sa dñi despecta ē. Si offerat cecū ad immolandū nōne malū ē. Et si offerat claudū et languidum: nōne malū ē. Offer illud duci tuo si placuerit ei: aut si suscepit faciē tuā dicit dñs exercitū. Et nunc despici vultum dei ut misereat vtrū. de ma nu. vtrū factū ē h̄: si quo mō suscipiat facies. vestrā dīc dñs exercitū. Quis in vobis q̄ claudat ostia. et incendat altare meum gratuito? Nō ē mihi voluntas in vobis dicit dñs exercitū: et mun⁹ nō suscipiam de manu vtrū. Ab ortu. n. solis vsqz ad occasum magnū ē nomē meum in gentib⁹: et i oī loco sacrificat et offerat noi meo oblatio mun da: q̄r magnum ē nomē meum in gentib⁹ dīc dñs exercitū. Et vos polluistis illud in eo q̄ dicitis mēsa dñi p̄taminata ē: et qđ supponit. temptabi le ē cum igne q̄ illud deuorat. Et dixistis. Ecce d̄ labore: Et exufflastis illud dīc dñs exercitū. Et intulistis de rapinis claudū et languidū et itu listis munus. Nungd suscipiā illud de manu. vestrā dicit dñs exercitū: Maledictus dolosus q̄ h̄ in grege suo masculum: et votum faciēs immo lat debile dño. Quia rex magnus ego dicit dñs exercitū. et nomen meum horribile in gentibus.

Tunc ad vos mandatum

e h̄ o sacerdotes. Si nolueris audire: et si nolueris ponere sup cor vi detis gloriaz noi meo ait dñs exercitū: mittā in vos egestatē: et maledicā bñdictionibus vñs: et maledicā illis q̄si nō posuistis sup cor. Ecce ego. p̄iciaz vobis brachiū: et dispgam sup vultum vrm stercus sole nitatum vrap: et assumet vos secum. Et scietis: q̄r misi ad vos mādatum istud: ut esset pactū meū cum leui dicit dñs exercitū. Pactū meū fuit cum eo vite et pacis et dedi ei timore et timuit me. et a facie nois mei pauebit. Ex vñtatis fuit in ore ei⁹: et iniqtas nō ē inueta in labiis eius. In pace et in eq̄itate abulauit mecum: et multos auertit ab iniqtate. Labia. n. sacerdotis custodiūt sciā: et legē reqrent ex ore eius q̄r angelus dñi exercitū ē. Vos aut̄ recessistis de via: et scādalizastis plurimos in lege. Irritū fecistis pactū leui: dīc dñs exercitū. Propter qđ et ego dedi vos p̄temptibiles et humiles oib⁹ pp̄lis: sic nō fuas̄rias meas. et accepistis faciēi lege. Nungd nō p̄ vñ oium nřm: nungd nō de⁹ vñ creauit nos. Quare ḡ de spicit vnuq̄s vrm frēz suuz violas pactū pati p̄for: Transgressus ē iuda et abominatione facta est in israel et in hierlm: q̄r p̄taminauit iudas sc̄ifica

tionē dñi quā dilexit: et habuit filiā dei alieni. Si sp̄det dñs vñq̄ fecerit h̄: mḡm et discipulum de tabernaculo iacob: et offerentē mun⁹ dño exercitū. Et h̄ rursus fecistis. Opiebas lachrymis altare dñi fletu et mugitu: ita ut nō respiciā ultra ad sacrificium: nec accipiā placabile qd de manu vtrū. Et dixistis. Quā ob cāz? Quia dñs testificatus ē inter te et uxore publat tue quā tu despexit. Et h̄ p̄ticeps tua et uxor federi tui? Nōne vñ fecit: et residuum sp̄s ei⁹ est: Et qđ vñ q̄rit nisi semen dei? Custodite ḡ sp̄m vrm et uxori adolescentie tue noli despice. Cū odio habueris dimitte dīc dñs de⁹ israel. Op̄iet aut̄ iniqtas vestimentū ei⁹ dicit dñs exercitū. Custodite sp̄m vrm: et nolite despicer. Laborare fecistis dñm in fmonib⁹ vris. Et dixistis: In q̄ eū fecim⁹ laborare? In eo q̄ dicitis. Dis q̄ facit malū bon⁹ ē in p̄spectu dñi: et tales ei placent: Aut certe. vbi est deus iudicij.

Lec ego mittā angelum

III.

e meū: et p̄pabit viā an faciē meā. Et statim veniet ad templū suū dñiator quē vos q̄ ritis: et angelus testamēti quē vos vuls. Ecce venit dīc dñs exercitū. Et q̄s poterit cogitare diē aduent⁹ ei⁹: Et q̄s stabit ad vidēdū eum? Ip se. n. q̄si ignis plās et q̄si herba fullonū. Et sedebit plās et emundās argentū: et purgabit filios leui. Et colabit eos q̄si aux et q̄si argentū. et erunt dño offerentes sacrificia iusticia. et placebit dño sacrificium iude et hierlm sicut dies seculi: et sicut anni antiq. Et accedā ad vos in iudicio: et ero te sis velox maleficiis et adulteris et piuris: et q̄ calūniant mercedē mercenarij et humiliavit viduas et pupillos: et op̄punt pegrinū: nec timuerunt me dicit dñs exercitū. Ego. n. dñs et non mutor. et vos filij iacob nō estis pl̄umpti. A dīc. n. patrum vñoz recessistis a legitimis meis: et non custodistis. Reuertim⁹ ad me et reuertar ad vos dicit dñs exercitū. Et dixistis i quo reuertemur. Si affiger h̄ deū: q̄r vosfigitis me. Et dixistis. In quo p̄figim⁹ te? In decimis et in p̄mitijs. Et in penuria vos maledicti estis: et me vos p̄figitis ḡs tota. Inserte oēz decimā i horreū meū et sic cibus i domo mea: et p̄bate me sup h̄ dicit dñs. Si nō apuero vobis cataractas celi: et effudero vobis bñdictionē vsqz ad abundatiā. et crepabo p̄ vobis denotatē: et nō corūpet fructū terre vñ: nec erit steril vinea i agro dicit dñs exercitū. Et beatos vos dicet oēs ḡtes. Eritis. n. vos terra desiderabilis dicit dñs exercitū. In ualuet sup me vba vtrū dicit dñs. Et dixistis: qđ locuti sum⁹ p̄tra te. Dixistis. vñ ē q̄ fuit deo. et qđ emolimētū: q̄r custodium p̄cepta ei⁹: et q̄r abulauim⁹ tristes coī dño exercitū: ḡ nūc beat⁹ dicim⁹ arrogātes. siq̄ dē edificati sunt faciētes impietates: et temptane runt deum: et salutē faciēt sunt. Tunc locuti sunt timentes deum: vnuq̄s cum p̄mo suo. et at tendit dñs et exaudiuit: et script⁹ est liber monūti corā eo timetib⁹ dñm et cogitatib⁹ nomen eius.

Et erunt mihi ait dñs exercitū in die q̄ ego facio in peculiu: et p̄cā eis sicut peit vir filio suo seruēti sibi. Et puerumini: et videbit qd sit inter iustuz et impium. et inter seruientem deo: et non seruient em ei.

Lce. n. dies veniet succēsa q̄si caminus et erunt oēs supbi. et oēs faciētes impie tatem stipula: et inflāmabit eos dies ve niens dicit dñs exercitū: q̄ non derelinquet eis radicē et germē. Et ouēt vob̄ timentib⁹ nomen meū sol iusticie: et sanitas in pennis ei⁹. Et egredi emini et salies sicut vitulus de armēto: et calcabis impios cum fuerint cīmis s̄b planta pedū v̄fōz in die qua ego facio dicit dñs exercitū. Admē tote legis Moysi serui mei quam mandau ei in oreb ad oēz israel: p̄cepta et iudicia. Ecce ego mit tam vobis heliam p̄phetam anteq̄z veniat dies dñi magnus et horribilis. Et conuertet cor patrū ad filios: et cor filiorū ad patres eorū: ne forte veni am et peccatiā terrā anathemate.

Explīcīt Malachias propheta. Incipit plogus beati Hieronymi presbyteri in libros Malachaeorum.

Achabeoꝝ libri duo finotant sp̄lia inter hebreoꝝ duces gentē q̄ persp̄z: pugnam quoq̄z sab batoy, et nobiles machabei du cis triūphos: ex cuius nomine et libu ijdēm sunt nuncupati.

Hec quoq̄z historia p̄tinet etiā inclita illa gesta machabeoꝝ fratrum: q̄ sub Antiocho rege p̄ sacris legibus dira tormenta p̄p̄si sunt. Quos mater pia duz diversis supplicijs vrgerent: non solū non fleuit. sed et gaudēs hor tabat ad gloriam passionis.

Item aliis plogus

Achabeoꝝ libri licet non habe antur in canone hebreorum: ta men ab ecclesia inter diuinop̄ voluminum annotant hystori as. Prenorant autem sp̄lia in ter hebreoꝝ duces. gentesq; p̄sp̄z. pugnā quoq̄z sabbatorum et nobiles machabei triūphos. sedus quoq̄z amiciatz cum ramoy ducibus atq̄z legationi. Ma chabei septē fratres ab vna matre machabea no mine geniti. custodientes legē pris traditionem. nō māducātes carnē porcinā: ob h̄ ab antiocho rege seuisimo in antiōchia martyrijs gloria coro nati sunt cu m̄re sua atq̄z sepulti cu magna vene ratione ibi gescunt.

Explīcīt plogus. Incipit liber p̄mus Ma chabeorum. Capitulum.

¶ factū est

postq̄z p̄cussit alexan der philippi macedo: q̄ p̄mus regnauit in grecia: egressus de terra cethim: darium re gē p̄saz et medop̄: con stituit sp̄lia multa: et ob tinuit omnū munitōnes et interfeci reges terre. Et p̄trāsij v̄lqz

ad fines terre. et accepit spolia multitudis gentiū et silvit terra in p̄spectu ei⁹. Et p̄gregauit v̄tutē et exercitū fortē nimis: et exaltat̄ ē et elevat̄ cor ei⁹ et obtinuit regiones gentiū et tyrānos: et faci sūt illi in tributū. Et post h̄ decidit in lectū et cogunt: q̄ morerel. Et vocauit pucros suos nobiles qui secū erāt nutriti a innēture sua: et diuīsū illis reg nū sūi cū adhuc viueret. Et regnauit alexander annis duodeci: et mortuus ē. Et obtinuerūt p̄ne ri eius regnū vnuſq; in loco suo: et imposuerūt omnes sibi diademata post mortem eius: et filiū eorū post annis multis. et multiplicata sunt mala in terra. Et exist̄ ex eis radix peccati. antiochis il lustris fili⁹ antiochi regis q̄ fuerat rome obse: et regnauit in anno centesimo tricesimo septimo regni grecorū. In diebus illis exierūt ex israel filii iniq̄z et suaserūt mult̄ dicētes: Eam⁹ et disponam⁹ testm̄ cū gentibus q̄ circa nos sunt. q̄ ex q̄ reces simus ab eis. inuenērūt nos mala multa. Et bonus visus ē sermo in oculis eorū. Et destinauerūt aliḡ de pplō: et abierūt ad regē. et dedit illis pote statē vt facerēt iusticias gentiū. Et edificauerunt gymnasī in hierosolymis fīm leges nationū: et fecerūt sibi p̄putia trecesserūt a testō sancto. et iūcti sunt natōib⁹: et venūdati sunt vt facerēt malū. Et patū ē regnū in p̄spectu antiochi: et cepit regre in terra egypti: vt regret sup duo regna. Et intravit i egyptū in multitudine ḡui. in currib⁹ et ele phanib⁹ et eq̄tib⁹: et copiosa nauis multitudine. et sti tut bellū aduersus p̄tolomeū regē egypti: et verit̄ ē p̄tolome⁹ a facie ei⁹ fugit: et cecidēt vulnē rati multi. Et p̄phēdit ciuitates munitas in terra egypti et accepit spolia terre egypti. et querit antioch⁹ postq̄z p̄cussit egyptū i centesimo et q̄drage simo et tertio año: et ascēdit ad isrl: et ascēdit hiero solimā i multitudine ḡui. et intravit i scīficatiōez cuz supbia. et accepit altare aureū: et cādelabz lumis et vniuersa vasa ei⁹ et mēsa p̄positōis et libatoria et phialas et mortariola aurea et velū et coronas et ornāntū aureū qd̄ i facie tēpli erat et p̄minuit oīa et accepit argentū et aurū et vasa p̄cupiscibilia: et accepit thesauros occultos quos inuenit: et s̄blaḡ oīb⁹ abiit i terrā suā. et fec̄ cedē hoīuz et locū ē i supbia maḡ. et fact⁹ ē plāct⁹ magn⁹ i isrl: et i oī loco eo rū. et ingemuerūt p̄ncipes et seniores et inuenes et v̄ḡes iſfirmati sunt et speciositas mulic̄ imitata ē

francis flem

*Vnde Antiochus ut
et vniuersal populus*

Omnis maritus sumpit lamentū: et quod sedebant in thoro maritali lugebat. Et cōmota ē terra super habitātes in ea: et vniuersa dom' iacob induit p̄fusionēz. Et post duos annos diez misit rex p̄n cipem tributop̄ in ciuitates iuda: et venit hierlm cū turba magna. et locut' ē ad eos v̄ba pacifica ī dolo et crediderūt ei. Et irruit sup ciuitatē repete et peccusit eū plaga magna: et p̄didit p̄plim multū ex israel. et accepit spolia ciuitat̄: et succendit eam igni: et destruxit domos ei et muros ei in circuitu et captiuas duxerunt mulieres et natos. et pecora possederunt. et edificauerunt ciuitatē dāvid muro magno et firmo et turrib' firmis: et facta est illis in arcū. Et posuerūt illic gentē peccatrice viros ini. quos: et qualuerūt in ea. et posuerūt arma et escas. et p̄gregauerunt spolia hierlm et reposuerūt illic: et facti sunt in laqueū magnū. et factum ē h̄ ad infidias sanctificationi et in dyabolū malū israel. et effuderunt sanguinē innocentē p̄ circuituz sanctificationis: et ptaminauerunt sanctificationēz. et fūgerunt habitatores hierlm ppter eos: et facta est habitatio extroz: et facta est extera semini suo: et nati ei reliq̄runt eā. Sanctificatio ei desolata ē sicut solitudo. dies festi ei p̄uersi sunt in luctum: sabbata ei in opprobriū honores ei in nihilū. Scōm gloriā eius multiplicata est ignominia ei et oblitus eius puerla est in lucū. Et scripsit rex antiochus omni regno suo: vt esset omnis ppls. unus. Et reliquerunt unusquisq; legem suā: et consenserunt oēs gentes fm verbum regis antiochi. Et multi ex israel consenserunt ei: et sacrificauerunt idolis: et coquinaverunt sabbatum. et misit rex antiochus libros p manus nunciorum in Hierusalem: et in omnes ciuitates iude vt se querentur leges gentium terre: et phiberent holocausta et sacrificia et placationes fieri in templo dei et phiberent celebrari sabbatum et dies solennes. et iussit coquinari sancta et sanctum populum israel. Et iussit edificari aras et templa et idola: et immolari carnes suillas et pecora communia: et relinq̄re filios suos incircuncisos: et coquinari alias eorum in omnibus immunitiis et abominationibus: ita vt obliuiscerent legem et immuraret omnes iustificatōes dei. Et quicunq; non fecissent fm verbu regis antiochi morerent. Secunduz omnia verba hec scripsit omni regno suo: et p̄p̄ sūt p̄ncipes populo qui hec fieri cogerent. et iusserunt ciuitatibus iude sacrificare. Et p̄gregati sunt multi de populo ad eos: q̄ dereliquerant legem domini: et fecerunt mala sup terraz: et effugauerunt populum israel in abditis et in absconditis fugitioz locis. Die qntadecima mēsis casleu. qnto et q̄dragesimo et centesimo anno. edificauit rex antiochus abominandū idolum desolationis: sup altare dei: et p̄ vniuersal ciuitates iude ī circuitu edificauerunt aras: et ante ianuas domoz: et in plateis incidebat thura et sacrificabat. et libros legis dei p̄büsserūt igni scidētes eos: et apud quē

cunq; inueniebant libri testamenti dñi: et q̄tūq; obnubabat legem dñi fm edictū regis trucidabat eū. In v̄tute sua faciebant hec pplo isrl: q̄ inueniebant in omni mēse in ciuitatibus. Et qnta et vī cesima die meusis sacrificabat sup arā q̄ erat ī tra altare. et mulieres q̄ circuncidebāt filios suos trucidabant fm iussum regis antiochi. Et suspe debant pueros a cervicibus p̄ vniuersas domos eoz et eos q̄ circunciderant illos trucidabant. Et multi d̄ populo israel dissimicrunt apud se. vt nō manducarent immunda et elegerunt magis morū q̄z cibis coquinari immundis: et noluerunt in fringere legem dei sanctam: et trucidati sunt. Et facta est ira magna super populum israel valde.

II.

*Vnde Antiochus ut
et vniuersal populus*

¶ diebus illis surrexit Atathias filius iohannis. filii symeonis sacerdos: et filii ioram ab hierusalem: et sededit in monte modin. Et habebat filios qnq; iohannam qui cognominabat gaddis: et symeon q̄ cognominabatur thasi. et iudam qui vocabatur māchabeus. et eleazarum qui cognominabat abaron. et ionathan qui cognominabat apphus. Hi viderunt mala que siebant in populo iuda et in Hierusalem. Et dicit Atathias. Vnde mihi: Ut quid natus sum videre partitionem populi mei et partitionem ciuitatis sancte: et sedere illic cum dur in manibus inimicorum? Sancta in manu extreorum facta sunt. templū eius sicut hō ignobilis. Ela glorie eius captiva abducta sunt: trucidati sunt sc̄nes eius in plateis: et inuenies eius ceciderunt in gladio inimicorum. Quae gens nō hereditavit regnum eius. et non obtinuit spolia eius? Omnis compositio eius ablata est. q̄ erat libera facta est ancilla. Et ecce sancta nostra: et pulchritudo nostra et claritas nostra desolata est et coquinaverunt eaz gentes. Quo ergo nobis adhuc vivere? Et scidit vestimenta sua Atathias et filii eius et operuerunt se ciliis: et planterūt valde. Et venerunt illuc qui missi erant a rege Antiocho. vt cogernerat eos qui consigerāt in ciuitatem Atod: immolare et accendere thura et a lege dei discedere. Et multi de populo isrl consentientes accesserunt ad eos: sed Atathias et filii eius constanter stererunt. Et respondentes qui missi erant ab Antiocho dixerunt matthiae. Princeps et clarissimus et magnus es in hac ciuitate: et ornatus filiis et fratribus. Ergo accede prius: et fac iussuz regis sicut fecerūt omnes gentes et viri Iuda: et qui remanserunt in Hierusalem. et eris tu et filii tui inter amicos regis. Et amplificatus auro et argento et munieris multis. Et respondit Atathias: et dixit magna voce. Et si omnes gentes regi antiocho obedient. vt discedat vniuersisq; a fuitu legis patrū suorū et p̄seniat mandat eius. ego et filii mei et frēs mei obediemus legi patrum nostrorū.

*Immitis fidelis et venientia
prospera ut in conditum*

*Iacob: 2.
Gen: 12.
Galat: 3.*

Proprius sit nobis deus: nō est nobis vtile re
linquere legē et iusticias dei. Non audiem⁹ v̄ba re
gis antiochi: nec sacrificabim⁹ transgrediētes le
gis nře mandata: vt eam⁹ altera via. Et vt cessa
uit loq̄ v̄ba hec: accessit qđā iudeus in oīum ocu
lis sacrificare idolis sup arā in ciuitate modi fm
iussum regi. Et vidit matathias et doluit: et cōtre
muerūt renes eius. Et accēsus ē furor eius fm iu
diciū legis: et insiliens trucidauit eum sup arā.
Sed et virū quē rex antiochus miserat q̄ cogebat
immolari. occidit in ipso tpe et arā destruxit: et ze
latus est legē sicut fecit phinees zambu filio salo
ni. Et exclamauit matathias voce magna in ci
uitate dicēs: Omnis q̄ zelum h̄z legis: statuens
testamentū exeat post me. Et fugit ip̄e et filii eius
in montes. et reliq̄runt q̄cūq̄ habebāt in ciuitate
Tunc descenderūt multi q̄rentes iudicium et iusti
ciam in desertū. et se derūt ibi ipsi et filii eius et mu
lieres eoz et pecora eoz: qm̄ inundauerunt super
eos mala. Et renunciatiū est viris regis et exerci
tui q̄ erant in hierlin ciuitate daniel: qm̄ discessis
sent viri qdam q̄ dissipauerunt mandatū regis i
loca occulta in deserto: et abissent post illos multi
Et statim prexerunt ad eos et p̄stituerunt adver
sus eos plū in die sabbatorū. Et dixerunt ad eos
Resistitis et nunc adhuc: Exite et facite fm v̄bu regis
antiochi: et viuetis. Et dixerunt: Nō exibi
mus: neq̄ faciemus verbū regis: vt polluamus
diem sabbatorū. Et p̄citauerunt aduersos eos p̄
lium. Et non r̄siderunt eis. nec lapidē miserūt in
eos. nec opilauerunt loca occulta. dicentes: Mo
riamur om̄s in simplicitate nři: et testes erunt su
p̄ nos celū et terra q̄ iniuste pditios nos. Et intu
lerunt illis bellū sabbatū: et mortui sunt ipsi et vxo
res eoz et filii eoz et pecora eoz vsq; ad mille ani
mas hominū. Et coguit matathias et amici eius
et luctū habuerunt sup eos valde. Et dixit vir. pri
mo suo: Si oēs fecerimus sicut fr̄es nři fecerūt et
nō pugnauerimus aduersus gētes p̄ animabus
nřis et iustificationibus nřis. citius disp̄derent nos
a terra. Et cogitauerunt in die illa dicētes: Dis
hō q̄cūq̄ venerit ad nos in bello die sabbatorū
pugnemus aduersus eū. et nō moriemur om̄s si
eut mortui sunt fr̄es nři in occulsi. Tunc p̄gregata
ē ad eos synagoga indeoꝝ sor̄s virib⁹ ex isrl: oīis
voluntarius in lege. et oēs q̄ fugiebat a malis ad
ditū sunt ad eos: et facti sunt illis ad firmamentū.
Et collegerūt exercitū: et peccauerunt petōres in
ira sua: et viros iniquos in indignatione sua. et ce
teri fugerūt ad nationes vt euaderent. et circumiit
matathias et amici eius et destruxerūt aras: et cir
cundederūt pueros incircuissos quoq̄quot iuene
runt in finib⁹ israel in fortitudine. et p̄secute sunt
filios siphie: et p̄speratū ē opus in manibus eoz
Et obtinuerūt legē de manibus gentiū: et de ma
nibus regū: et nō dederūt cornu petōi. Et appro
pinquerūt dies matathie moriendi: et dixit filiis
suis. Nunc p̄fortata ē supbia et castigatio: et ipsi

eversionis: et ira indignatiōis. Nūc ḡ o filiis emu
latores estote legis: et date aias v̄ras p̄ testamen
to patrū: et memētote opuz patp̄ q̄ fecerūt in ḡna
tionibus suis: et accipies gloriā magnā et nomen
eternū. Abraā nōne in temptatione inuētus est si
delis: et reputatum ē ei ad iusticiā. Ioseph in tpe
angustie sue custodiuīt mandatū: et factus ē dñs
egypti. Phinees p̄ nf̄ zelando zelū dei accepit
testm̄ sacerdotij eternī. Jesus dū impletuit v̄bum
factus ē dur in isrl. Caleph dum testificat i eccl
eia. accepit hereditatē David in sua mia p̄secut⁹
est sc̄dē regni in secula. Helias dū zelat zelum le
gis receptus ē in celum. Ananias et azarias et mi
sael credentes liberati sunt de flāma. Daniel in
sua simplicitate liberatus ē de ore leonū. et ita co
gitate p̄ ḡnationem et ḡnationē: q̄ omnes q̄ spe
rant in eū non infirmant. Et a verbis viri pecca
toris ne timueris: q̄ gloriā eius stercus et vermis
est. Hodie extollit et cras nō inuenies: q̄ p̄uersus
est in terrā suā: et cogitatio eius periret. Vos ḡ fi
lii p̄fortamini et viriliter agite in lege. q̄ cum fece
ritis que vobis p̄cepta sunt in lege a dño deo ve
stro in ipsa glorioſi eritis. Et ecce symō frater v̄
scio q̄ vir p̄sili⁹ est: Jpm audite sc̄mp: et ipse erit
vobis p̄f. Et iudas machabeus fortiviribus a in
uenture sua sit vobis p̄nceps militie. et ipse aget
bellum populi. et adducetis ad vos omnes facto
res legis et vindicate vindicta ppli v̄fi. Retribui
te retributionem gentib⁹: et intēdite p̄ceptū legis
et bñdixit eos et appositus ē ad p̄fes suos. Et de
functus ē anno centesimo q̄dragesimo sexto. et se
pultus ē a filiis suis in sepulchrūm patp̄ suoy.
in Abodiū. et planxerunt eum omnis israel plan
ctu magno.

III

L surrexit Judas qui vocabaf̄ *Machabeus*
e beus filius eius p̄ eo: et adiunabant eūz
omnes fratres eius et ymversi q̄ se con
iunxerant p̄i eius: et p̄liabāt plū israel cuž le
titia et dilatauit gloriam ppli suo: et induit se lor
cam sicut gigas et succinxit se arma bellica sua in
plijs: et p̄tegebāt castra gladio suo. Similis fa
ctus est leoni in opibus suis: et sicut catulus leo
nis rugiens in venatione. Et persecutus est ini
quos perseruit eos et qui p̄turbabant populū
suum eos succendit flammis. et repulsi sunt iurimi
ci eius p̄ timore eius. Et omnes operarij iniqu
tatis conturbati sunt: et directa est salus in manu
eius. Et exacerbabant reges multos: et leuifica
bat Jacob in operibus suis: et in seculum memo
ria eius in benedictione. et perambulabat ciuita
tes Iuda et perdidit impios ex eis et auertit irāz
ab israel. et nominatus est vsq; ad nouissimū ter
re et congregavit pereantes. et cōgregavit apol
lonius gentes: et a samaria virtutem multam: et
magnum ad bellandum contra israel. et cognov
it Judas et exiit obuiam illi: et percussit et occi
dit illum. et ceciderunt vulnerati multi: et reliqui
fugerunt: et accepit spolia eorum.

*Appellamus Reḡ et Scl
machabeus et dicitur Iuda*

Et gladiū appollonis abstulit Judas: et erat pu-
 gnans in eo oībus diebus. Et audiuit seron pī
 ceps exercitus syrie q̄ p̄gregauit iudas p̄grega-
 tionē fidelium et eccliam secū. Et ait: Faciā mihi
 nomē et glorificabor in regno: et debellabo iudam
 et eos q̄ cū eo sunt: q̄ spernebant vīnum regis. Et
 ppauit se: et ascēderūt cū eo castra impioꝝ foꝝes
 auxiliarij ut sacerent vindictā in filios israel. Et
 appropinquerūt vīqz bethorō: et exiuit iudas ob-
 uiā illis cū paucis. Et aut̄ viderūt exercitū ve-
 nientēsib⁹ obuiā: dixerunt iude. Quō poterimus
 pauci pugnare p̄tra multitudinē hanc tantā et tā
 fortē. Et nos fatigati sum⁹ ieiunio hodie. Et ait
 iudas. Facile est p̄cludi multos in manu paucōꝝ
 et nō est differētia in p̄spectu dei celi: liberare in
 multis et in paucis: qm̄ nō in multitudine exer-
 citus victoria belli: sc̄d de celo fortitudo ē. Ipsi ve-
 nunt ad nos in multitudine p̄tumaci et supbia ut
 dispidant nos et uxores nřas et filios nostros: et vt
 spoliēt nos. Nos vō pugnabimus p̄ aiabus no-
 stris et legibus nřis: et ipse dñs p̄teret eos an̄ faci-
 em nřaz. Uos aut̄ ne timueris eos. Et cessauit au-
 tem loqui insiluit in eos sbito: et p̄tritus ē seron et
 exercitus ei⁹ in p̄spectu ipsius. et p̄scutus ē cū in
 descensu betheron vīqz in campū. Et ceciderūt
 ex eis octungēti viri: reliq̄ aut̄ fugerunt in terram
 philistij. Et cecidit timor iude et fratrū: ei⁹: et
 formido sup om̄s gētes in circuitu eoꝝ: et puenit
 ad regē nomen eius: et de pl̄is iude narrabāt om-
 nes gētes. Et audiuit aut̄ rex antiochus sermo-
 nes istos iratus est aio: et misit et p̄gregauit exer-
 citum vniuersi regni sui castra fortia valde: et ape-
 ruit erarium suū: et dedit stipēdia exercitui i annū
 et mandauit illis ut essent pati ad oīa. Et vidit q̄
 defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regio-
 nis modica poter dissensionē et plagā quā fecit i
 terra ut tolleret legitima q̄ erāt a p̄mis diebus: et
 timuit ne non b̄ret et semel et bis in sumptus et do-
 naria q̄ dederat an̄ larga manu: et abundauerat
 sup reges q̄ an̄ eī fuerant. Et p̄sternat⁹ erat aio
 valde: et cogitauit ire in psidem: et accipe tributa
 regionū et p̄gregare argentū multū. Et religit ly-
 siam hoīez nobilez de ḡne regali sup negocia re-
 gia a flumine eufraten vīqz ad flumē egypti: et vt
 nutritiret antiochum filiū suū donec rediret: et tra-
 didit ei medium exercitū et elephantes: et manda-
 uit ei de oībus q̄ volebat et de inhabitantibus iu-
 deam et bierlm: et vt mitteret ad eos exercitū ad
 p̄terendā et extirpendā vītutē israel: et reliquias
 bierlm: et auferendā memoriam eoꝝ de loco: et vt
 p̄stitueret habitatores filios alienigenas in om̄i
 bus finibus eoꝝ: et sorte distribueret terrā eoꝝ: et
 rex assumpit p̄tē exercitū residui: et exiuit ab an-
 tiochia ciuitate regni sui anno centesimo et q̄dra
 gesimoseptio: et transfreruit eufratē flumē: et per
 ambulabat superiores regiones. Et elegit Lysias
 ptolomeū filiū dorimini et nicanorē et goziam vi-
 ros potētes ex amicis regi: et misit cū eis q̄dragī

ta milia viroꝝ: et septē milia equitū. vt venirent
 in terrā iuda et dispenderent eam sīm verbum regis
 Et p̄cesserūt vt irent cū vniuersa vītute sua et ve-
 nerunt et applicuerūt ammaū in terra cāpētri: et
 audierūt mercatores regionū nomē eoꝝ et accepe-
 runt argentū et aux multū valde et pueros: et vene-
 runt in castra vt accipent filios isrl in seruos: et
 additi sunt ad eos exercit⁹ syrie et terre alienige-
 narum. Et vidit iudas et frēs eius: q̄ multiplicata
 sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eoꝝ
 et cōgnerunt vība regis q̄ mandauit p̄plō facē in
 interitum et p̄summatiōnē. Et dixerunt vnuſqz
 ad primū suū. Erigamus deiectionē p̄pli nři: et
 pugnemus p̄ p̄plō nřo et sanctū nřis. Et p̄gregat⁹
 ē puentus ut essent pati in plū: et vt orarent et pe-
 terent mīaz et miserationes. Et hierlm non habi-
 tabat: sed erat sicut desertū. Nō erat q̄ ingredē
 retrur et egredere de naſ eius: et sanctū p̄culcaba-
 tur. Et filii alienigenaꝝ erant in arce: ibi erat ha-
 bitatio gentiū. Et ablata ē voluptas a iacob: et
 defecit ibi tibia et cithara. Et p̄gregati sunt et ve-
 nerunt in masphat p̄tra hierlm: q̄ locus orōnis
 erit in masphat an̄ in israel. Et ieiunauerunt il-
 la die et induerunt se cilitus et cinerē imposuerūt
 capiti suo: et dissuerunt vestimenta sua. Et expāde-
 runt libros regis de q̄bus scrutabant gentes sili-
 tudinem simulacrum: et attulcrunt ornamenti
 sacerdotalia et p̄mitias et decimas: et suscitauerūt
 nazareos q̄ implenerāt dies. Et clamauerunt vo-
 ce magna in celū dicētes: Quid faciemus istis et
 quo cos ducem⁹? Et sancta tua p̄culcata sunt: et
 p̄taminata sunt: et sacerdotes tui facti sunt i luctū
 et in humilitatē. Et ecce natōes p̄nenerunt aduer-
 sum nos ut nos dispidant. Tu scis q̄ cogitant in
 nos. Quō poterimus s̄sistere an̄ faciem eorum:
 nisi tu deus adiuues nos? Et tubis exclamauerūt
 voce magna. Et post hec p̄stituit iudas duces po-
 puli: tribunos et centuriones et p̄tacontarchos
 et decuriones. Et dixit his q̄ edificabant domos
 et sponsabant uxores et plantabāt vineas et formi-
 dolosis ut redirent vnuſqz in domuz sūa sīm
 legem. Et mouerunt castra: et collocauerūt ad au-
 strum ammaū. Et ait Judas: Accingimini et esto
 te filii potentes: et estote parati in mane ut pugne-
 tis aduersis nationes has que conuenerunt dis-
 p̄dere nos et sancta nostra. qm̄ melius ē nos mo-
 ri in bello: q̄z videre mala gentis nostre et sancto-
 rum. Sicut autem fuerit voluntas in celo sic fiat

Capitulum .

Lassumpſit gozias qnqz milia viroꝝ: 111
 et mille equites electos. Et mouerunt ca-
 stra nocte ut applicarent ad castra Ju-
 deoz: et p̄cuterent eos subito. Et filii qui erāt: et
 argēto. crant illis duces. Et audiuit iudas et sur-
 retit ipse et potentes percutere virtutem exercitū
 regis: que erant in Ammaū. Adhuc enim
 dispersus erat exercitus a castris. Et venit Go-
 zias in castra Jude nocti: et neminem inuenit.

q̄iquālia ē iudas. Gozias tunc

Hachabeorum i

Et querebant eos in montibus. quoniam dixit. fugiunt hi a nobis. et cum dies factus esset. apparuit iudas in campo cum tribus milibus virorum tantum. qui tegumenta et gladios non habebant. et viderunt casta gentium valida: et loriciatos et equitatus in circuitu eorum: et hi docti ad prelum. et ait iudas viris qui secum erant. Ne timueritis multitudo eorum: et impetum eorum ne formidetis. Ne mentote qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari rubro: cum sequeretur eos pharao cum exercitu multo. et nunc clamemus in celum et miserebitur nostri dominus: et memor erit testamenti patrum nostrorum: et ceteret exercitus istum ante faciem nostram: et bode: et scient oes gentes quia est deus qui redimat et liberet israel. et leuauerunt alienigenae oculos suos: et viderunt eos venientes ex aduerso. et exierunt de castris in plenum: et tuba cecinerunt hi qui erant cum iuda. et progressi sunt: et contrite sunt gentes et fugerunt in campum. Nonnulli autem ceciderunt in gladio: et psecuti sunt eos usque ad gezeron et usque in capos idumee et azote et iudeam: et ceciderunt et illi usque ad tria milia viros. et reversus est iudas: et exercitus eius sequens eum. Duxitq; ad populum. Nam concupiscatis spolia. quia bellum contra nos est. et gorgias et exercitus eius prope nos in montibus: sed state nunc contra inimicos nostros et expugnate eos et sumitis postea spolia securi. et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit papa quem dam pspiciens de monte: et vidit gorgias quod in fugam conuersi sunt sui: et successi sunt castra. sumus enim qui videbatur declarabat quod factum est. Quibus ille conspectis timuerunt valde: asperientes simul et iudam et exercitum in campo paratum ad plenum. et fugierunt omnes in campo alienigenarum et iudas reversus est ad spolia castorum. et acceperunt aurum multum et argentum et hyacinthum et purpuram marinam et opes magnas et conuersi hymnum canebant et bene dicebant deum in celum quoniam bonus est: quoniam in seculum misericordia eius. et facta est salus magna in israel in die illa. Quicunque autem alienigenaz evaserunt venerunt et nunc auerunt lysie uniuersa quod acciderat. Quibus ille auditus. consternatus animo defecibat. quod non qualia voluit. talia contigerunt in israel et qualia mandauit rex. et sequenti anno congregauit lysias viros electos sexaginta milia: et equitum quinque milia: ut debellaret eos. et venerunt in iudeam: et castra posuerunt in bethoron: et occurrit illis iudas cum decem milibus viris. et viderunt exercitum fortem et orauit et dicit: Benedictus es salvator oratio israel qui contruisti imperium potentis in manu serui tui dauid: et tradidisti castra alienigenarum in manu ionathae filii saul et armigeri eius. Concluse exercitum istum in manu populi tui israel: et constitutus in exercitu suo et equitibus. Da illis fortitudinem: et habe fac audaciam virtutis eorum: et conmoueantur contritione sua. Beuice illos gladio diligentius te et collaudent te omnes qui nouerunt

Rudolphus Stephanus

nomem tuum. in hymnis: et commiserunt plenum: et cederunt de exercitu lysie quinq; milia viros. Videntes autem lysias suorum fugam: et indeo audaciam: et quod parate sunt aut vivere aut mori fortiter: abiit antiochiaz et elegit milites. et multiplicati rursus venirent in iudeam. Dixit autem iudas et fratres eius: ecce ceteri sunt inimici nostri: ascendamus nunc mundare sancta et renouare. et congregatus est ois exercitus: et ascenderunt in monte syon. et viderunt sanctificationem desertam: et altare prophanatum: et portas exultas: et in atrio virgulta nata sicut in saltu vel in montibus: et pastophoria diruta. et sciderunt vestimenta sua: et planterunt planctu magno: et imposuerunt cithera super caput suum: et ceciderunt in faciem super terram: et exclamauerunt tubis signorum: et clamauerunt in celum. Tunc ordinavit iudas viros ut pugnarent aduersus eos qui erant in arce: donec emundaret sancta. et elegit sacerdotes sine macula voluntatem habentes in lege dei: et mundauerunt setas: et tulerunt lapides contaminatis in locum imundum. et cogitauit de altari holocaustorum quod propheta natu erat: quod de eo saceret. et incidit illi cestulum bonum ut destrueret illud: ne forte illis esset in operi probrium. quia contaminauerunt illud gentes: et demoliti sunt illud. et reposuerunt lapides in monte domus in loco apto quoad usque veniret prophetam et responderet de eis. et acceperunt lapides inter gros summi legem et edificauerunt altare nouum summi illud quod fuit prius: et edificauerunt sancta et quod intra domum erant intrinsecus et edificaverunt atria sanctificauerunt. et fecerunt vas sancta noua: et intulereunt candelabrum et altare incense et mensam in templo. et posuerunt super mensam panes: et appedearunt velamina et consumauerunt oia epa quod fecerat. et a matutino surrexerunt quinta et vicecima die mensis noni. hic est mensis casleu et octauus et dragesimioctauus anni: obtulerunt sacrificium summi legis super altare holocaustum nouum quod fecerunt. Secundum tempore et summi die in quod contaminauerunt illud genites: in ipso renouatum est in carnis et citharis et cynaris et cymbalis. et cecidit ois populi in faciem: et adorauerunt et benedicserunt in celum eum quod speraverunt eis. et fecerunt dedicationem altaris die octavo: et obtulerunt holocausta cum leticia: et salutaria laudis. et ornauerunt faciem templi coronis aureis et scutulis: et dedicaverunt portas et pastophoria: et iposuerunt eis ianuas. et seta est leticia in populo magna valde: et auersus est opprobriu genitum. et statuit iudas et fratres eius: et uniuersa ecclesia israel: ut agat dies dedicacionis altaris in tempore suis ab anno in annu p die octavo. a quinta et vicecima die mensis casleu eus leticia et gaudio. et edificati erunt in tempore illo monte syon et per circuitus muros altos et turres firmas: neque enim venirent genites et cocularent eum sicut antea fecerunt. et collocauit illic exercitum ut seruaret cum et muniuit eum ad custodiendum belis suram. et

haberet populū munitiouē p̄tra faciē idumee

*T*factū ē vt audierūt gētes .v.

*e*n circūti q̄ edificatū ē altare t sanctu
riū sicut prius. irate sunt valde : t cogita
bāt tollere genus iacob. qui erant inter eos : t ce
perūt occidere de populo et persequi. Et debel
labat iudas filios esau in idumea et eos qui erāt
i arabathane q̄ circū sedebant israhelitas: et p
cussit eos plaga magna. t recordatus ē malitiā
filiorū bean: qui erant populo in laqueum t i scan
dalum insidiantes ei in via. Et conclusi sunt ab
eo in turribus. et applicuit ad eos t anathemati
zavit eos: t incēdit turres eoz igni cū oībus qui
in eis erant. t transiuit ad filios amon et inuenit
manūm fortēm et populū copiosum: t timotheū
ducem ipoz. t cōmisiit cū eis prelia multa t p̄triti
sunt in cōspectu eoz et p̄cussit eos: et cepit gazer
ciuitatem et filias ei: et reuersus est in iudeā. et
congregate sunt gentes que sunt i galAAD aduer
sus israhelitas q̄ erāt in finib⁹ eorū ut tollerent
eos t fugerunt i datheman munitionē: t misēt
litteras ad iudas t frēs ei. dicentes Lōggregate
sunt aduersum nos gentes p circūtiū ut nos au
ferant et parant venire et occupare munitionē
in quā cōfugim⁹: et timotheus est dux exercitus
eorū. *H*ūc ḡ veni et eripe nos de manib⁹ eorū
q̄ cecidit multitudo de nobis. et oēs frēs nostri
qui erant in locis tubin intersecti sunt: t captiuas
duxerunt viros eorum t natos t spolia t peme
runt illie sere mille viros. Et adhuc epistole lege
bātur. et ecce aliū nūciū venerunt de galilea cōcī
sis tunicis nunciātes fīm verba hec: dicētes con
uenisse aduersum se. a ptolomaidā t tyro t sidōe
t repleta ē oīs galilea alienigenis ut nos p̄sumāt
Et audiuit autem iudas et populū sermōes istos
conuenit ecclesia magna cogitare quid facerent
fratrib⁹ suis qui in tribulatione erāt et expugna
bantur ab eis. *B*ixitq̄ iudas simoni fratri suo.
*E*lige tibi viros et vade t libera frēs tuos in ga
lilea: ego autem t frater meus ionathas ibimus
in galaadithim. Et reliquit iosephum filium za
charie et azariā duces populi cū residuo exerce
tu in iudea ad custodiā: t p̄cepit illis dicens.
*P*restote populo huic: t nolite bellum cōmitte
re aduersum gentes donec reuertamur. t dati sūt
simoni viri tria milia ut iret in galileam: iude au
tem octo milia in galaadithi: et abiuit simō i gali
leā: t cōmisiit prelia multa cū gētibus. et contrite
sūt gētes a facie ei⁹ et p̄secutus ē eos vsq; ad por
tā ptolomaidis. et ceciderūt de gentib⁹ fere tria
milia viroz et accepit spolia eoz. et assūmpsiit eos
qui erāt in galilea t in arbatis cū virob⁹ et natib⁹
t oīb⁹ q̄ erant illis: et adduxit in iudeaz cū leticia
magna. et iudas machabe⁹ zionathas frater eius
trāierūt iordanēz: et abierūt iā triū dierū i de
serto. et occurserunt eis nabuthēi t suscepit eos
pacifice t narranteis eis oīa q̄ acciderāt fratrib⁹
eoz in galaadithide: t q̄ multi ex eis cōpichen

*s*i sunt in barasa t bosor t in alimis t i casphor
t mageth t carnaim: *H*ē oēs ciuitates munitae et
magne. Sed et in ceteris ciuitatibus galaadithi
dis tenenter cōprehensi. et in crastinū cōstitue
rūt adiuvare exercitū ciuitatibus his. t p̄phen
dere et tollere eos in vna die: et conuertit iudas
et exercitus ei⁹ viā in desertū bosor repente: t oc
cupauit ciuitatē et occidit oēm masculū i ore gla
du: t accepit oīa spolia eorū t succedit eā igni. t
surrexerunt iā nocte t ibāt vsq; ad munitionē
t factū ē diluculo cū eleuasset oculos suos. t ecce
ppl's mult⁹ cū nō erat numer⁹: portantes scalas
et machinas ut p̄prehenderēt munitionē et expu
gnarēt eos: et vidit iudas q̄ cepit bellū. t clamor
belli ascendit ad celū sicut tuba: t clamor man⁹
d ciuitate. et dixit exercitu suo *P*agnate hodie
p fratrib⁹ vīs. et venit trib⁹ ordinib⁹ post eos.
et exclamauerunt tubis t clamauerūt in oratiōe
et cognoverūt castra timothei q̄ machabeus est
t refugerūt a facie ei⁹. t p̄cesserūt eos plaga ma
gna et ceciderūt ex eis in die illa sere octo milia
virorum. et diuertit iudas in maspha t expugna
uit t cepit eam: t occidit oēm masculū ei⁹ t sum
psit spolia ei⁹ t succedit eam igni. *I*nde prexit et
cepi casbon. et mageth t bosor t reliquias cui
tates galaadithidis. *H*ost hec aut̄ vība cōgrega
vit timothe⁹ exercitum aliū: et castra posuit con
tra raphon trās torrentē. et misit iudas specula
ri exercitū. et renūcianerūt ei dicētes: q: cōcne
runt ad eū oēs gētes q̄ in circūtiū nō sunt. et ex
ercit⁹ multus nimis. t arabas cōdūterūt in aut̄
lium sibi: et castra posuerūt trās torrentē. parati
ad te venire i preliū. *E*t abiuit iudas obuias illis.
*E*t ait timotheus principibus exercitus sui. *C*uz
appropinquauerit iudas et exercit⁹ ei⁹ ad torren
tem aque si trānsicrit ad nos p̄ior. non poterim⁹
sustinere eum: q̄ potēs poterit aduersus nos. *S*i
vero timerit transire t posuerit castra extra flu
men: transfretēt ad eos: t poterimus aduersus
illum: *E*t aut̄ appropinquauit iudas ad torrentēz
aque statuit scribas populi sc̄ens torrentē: t man
dauit eis dicens. *N*eminē hoīuz: et transfretauit ad illos p̄i
or: t oīs populus post eum. et contrite sunt oīes
gentes a facie eorū et p̄icerūt arma sua: et suge
runt ad phanum qđ erat in carnām. et occupa
uit ipam ciuitatem. t phanū succedit igni cū oī
bus q̄ erant in ipso. et oppressa ē carnā: t nō po
tuit sustinere p̄tra faciez iude. et p̄gregauit iudas
vniuersos israelitas q̄ erant in galaadithe a mi
nimo vsq; ad maximū. et viros eorū: et natos:
et exercitū magnū valde: ut veniret in terraz iude.
t venerūt usq; ephron. et hec ciuitas magna.
in ingressu posita munita valde. et non erat decli
nare ab ea dextra vel sinistra s̄ p mediū iter erat
et incluserūt se q̄ erant in ciuitate: et obstruxerūt
portas lapidib⁹. et misit ad eos iudas vībis paci
ficiis dicēs. *T*rāscam⁹ p terram vīram ut eam⁹ in

terram nraam: et nemo vobis nocebit. tñ pedibus transibim. et nolebant eis aperire. et pcepit iudas pdicari in castris: vt applicaret vnusqz in quo erat loco. et applicerunt se viri virtutis: et oppugnauit ciuitatem illa tota die et tota nocte et traxta est ciuitas in manu eius. et pemerut oez masculum in ore gladii: et eradicauit eaz: et accepit spolia eius: et transiuit p tota ciuitate sup interiectos et transgressi sunt iordanem in capo magno ptra saepe bethsan. et erat iudas pgregans extremos: et exhortabat pplm p tota viam donec venirent in terraz iuda. et ascenderunt in motu syon cuz leticia et gaudio: et obtulerunt holocausta: qd nemo ex eis cecidisset donec reuerteret in pace. et in dieb' qbus erat iudas et ionathas in terra galaad: et si mon frater eius in galilea. otra facie ptolomaidis audiuit iosephus z ioharie filius: et azarias prnceps virtutis res bene gestas. et plia q facta sunt et dixit: Faciamus et ipi nobis nomē et cam' pugnare aduersus gētes que incircitu nro sunt. et pcepit his q erant in circuitu suo et abierūt iam mā: et exiuit go:giias de ciuitate: et viri eius obui azz illis in pugna. et fugati sunt iosephus et azarias vsqz in fines iudee: et ceciderunt illa die de populo israel ad duo milia viri. et facta ē plaga magna in ppl'o. qd nō audierūt iuda et fratres eius: existimantes fortiter se facturos. Ipi autē nō erat de semine viroz illoruz: p ques salus facta est in israel. et viri iuda magnificati sunt valde in cōspectu ois israel et gentium oiu: vbi audiebat nomē eoz. et cōuenerūt ad eos fausta acclamantes. et exiuit iudas et fratres ei et expugnabūt filios esau in terra q ad austriū est: et pcessit chevron et filias eius et muros eius: et turres eius succēdit igne in circuitu: et mouit castra ut iret in terrā alienigena rū: et pambulabat samaria. In die illa ceciderūt sacerdotes in bello dū volunt fortiter facere: dū sine cōfilio exiunt in pliuz: et declinauit iudas in azotū in terram alienigenap: et diruit aras eoz: et spolia deoz suoz succēdit igni: et cepit spolia ciuitatū: et reuersus est in terram iuda. VI.

Rex antiochus pambulauit superiores regiōes. et audiuit esse ciuitatem elimaide in pside nobilissimā et copiosaz in argēto et auro: et plūqz i ea locuplex valde. et illuc velamia aurea et lorice et scuta: que reliquit alexander philippi rex macedo q regnauit pm in grecia. et vēit et qrebant capere ciuitatē et dep̄dari eā et nō potuit qm innotuit fino his q erant in ciuitate. et insurrexit in pliū et fugit inde: et abiit cū iustitia magna: et reuersus ē babyloniaz. et venit q nū ciaret ei in pside: qd fugata sunt castra q erant in terra iuda: et qd abiit lysias cū vtute forti ipumis et fugatē ē a facie iudeoz: et iuauerūt armis et viri b' et spoliis multis q ceperit de castris q excederūt et qd diruerūt abominationē quā edificauerant super altare qd erat in hierlm: et seificationē sic pūs circūdederūt muris excelsis: s3 et bethsuraz ciui-

tatē suaz. et factū ē vt audiuit rex fmōes istos ex pauit et cōmotē valde: et decidit in lectū et incidit in languore p tristitia: qd nō ē factū sicut cogitabat. et erat illuc p dies multos: qd renouata ē in eo tristitia magna et arbitratē est se mori. et vocavit oēs amicos suos: et dixit illis. Recessit somnū ab oculis meis: et cōcidi et corrui corde presollicitudie. et dixi in corde meo. In quantā tribulatiōs deueni: et in quos fluctus tristicie in q nūc suz: q iocundus eraz et dilectū in p̄tate mea. Nunc vero reminiscor maloz q feci in hierlm: vñ et abstuli oia spolia aurea et argentea q erant in ea: et misi auferre habitantes iudeaz sine cā. Cognoui qd p̄terea inuenerunt me mala ista: et ecce pereo tristitia magna in terra aliena. et vocauit philippus vnum de amicis suis: et p̄posuit eum sup vniuersum regnum suum. et dedit ei diadema: et stola sua et annulum: vt adduceret antiochum filium suuz et nutritire eum et regnaret. et mortuus est illuc antiocetus rex anno centesimo qdragesimonono. et cogitauit lysias qm mortuus est rex: et cōstituit regnare antiochum filium ei' qd nutrīt adolescētē: et vocauit nomē eius eupatorē: et hi q erant i arce cluserant israel in circuitu scōp: et qrebant eis mala sp ad firmamētū gētūm. et cogitauit iudas disp̄dere eos: et cōuocauit vniuersuz pplm vt ob siderēt eos. et cōuenerūt sili: et obsecderūt eos anno cētesimo qnqesimo: et fecerūt balistas et machinas. et exierūt qdaz ex eis q obsideban: et adiūtre rū se illis alig ipi ex israel: et abierūt ad regē et dixerūt. Quousqz nō facis iudiciū: et vidi casas frēs nros. Nos decrenuim⁹ suire p̄tuo et ambulare in p̄cepī eius: et obsecq; edictis eius: et filiū ppli nri ppter hec alienabant se a nob. et qdūqz inuenieban: et nob interficiban: et hereditates nre diri pieban. et nō ad nos tñ extēderūt manū: s3 et in oēs fines nros. et ecce applicerūt hodie ad arcē i hierlm occupare eaz: et munitionē in bethsuraz munierūt. et nisi pueris eos veloci⁹, maiora qd̄ hec faciēt: et nō poteris obtinere eos. et iratē rex vt hec audiuit: et conuocauit oēs amicos suos et p̄ncipes exercitū si et eos q sup eq̄tes crant. S3 et de regnis aliis et de insulis maritimus venēt ad eā exercitū p̄ductici⁹. et erat numer⁹ exercitū ei⁹ cētū milia peditū: et viginti milia eq̄tū: et elephanti triginta duo. docti ad pliū. et venerūt p idumcam et applicerūt ad bethsuraz: et pugnauerūt dies multos: et fecerūt machinas. et exierūt et succēderūt eas igni: et pugnauerūt viriliter. et recessit iudas ab arce et mouit castra ad bethzacharan cōtra castra regis. et surrexit rex aī lucē: et cōcuruit exercitū i ipsū otra viaz bethzacharan. et p̄spāne rūt se exercitus in pliū: et tubis cecinerūt. et elephantis onderūt sanguinē vue et mori: ad acenos eos in pliū. et diuiserunt bestias p legiōes: et astiterūt singulis elephantis mille viri in lorice cōcatenatis: et galee eree in capitibus eoz: et quinque equites ordinati vnicuiqz bestie electi erant.

Motus et Regimētū

Dominum milia pedes
20 milia equi, 6000
30 milia

Bachabeorum ii.

Hi autem tempore vbi cūq; erat bestia ibi erant, et quo cūq; ibat ibant: et nō discedebant ab ea. Sed et turres ligneas super eos firme ptegētes: super singulas bestias: et super eas machie. Et super singulas vires virtutis triduo q; pugnabat desuper: et intus magister bestie. Et residuum equum hinc et in statu in duas pres: ubi exercitū cōmouere et purgere cōstipatos i legionib; ei. et ut refulsi soli clypeos aureos et eteros resplenduerunt motes ab eis. et resplenduerunt sicut lāpades ignis. Et distincta est pars exercitū regis per motes excelsos et alia per loca humilia. et ibat caute et ordinate. et promouebatur oēs inhibitātes terrā a voce multitudinis eorum et ices su turbe et collisione armorū. erat enim exercitū magnum valde et foris. Et appropianuit iudas et exercitus eius in predium: et ceciderunt de exercitu regis sexcenti viri. Et vidit eleazar filius saura unā datus locutā locutā regis: et erat eminens super certas bestias. et visus est ei quod in ea esset rex et dedit se ut liberaret populum suū. et acquereret sibi nomen eternū. et cucurrit ad eā audacter i medio legionario interficiens a dextris et a sinistris et caderbat ab eo huc atq; illuc. et uultus pedes elephantis et supposuit se ei. et occidit eum et cecidit in terrā super ipsum: et mortuus est illic. Et videntes virtutē regis. et impetu exercitū eius: diuertit se ab eis. La sira autem regis ascēderet postea eos. in iherusalē: et applicuerunt castra regis ad iudeam et montem sion et fecit pacem cū his quod erat in bethsura. et exierunt dicitur quod nō erat eis ibi alimēta cōclusio. quod fabbata erant terre: et cōprehendit rex bethsura: et posuit ibi custodiā seruā eā. et pertulit castra ad locū sanctificatiois dies multos. et statuit illic balistias et machias et ignis iacula et tormenta ad lapides iactados. et spicula et scorpios ad mittendas sagittas et fūdibula. fecerunt autem et ipsi machinas aduersus machinas eorum. et pugnauerunt dies multos. esse autem nō erat in cūitate eo quod septuaginta annos esset: et quod remanserat in iudea datus genibus plūse rati reliquias eorum quod repositae fuerant. et remanserunt in scis viri pauci qui obtinuerat eos famas. et dispersi sunt unusquisque in locū suū. et audiuit lysias quod philippus quod posuerat rex anthiochus cum adhuc uiueret ut nutrit et antiochus filius suū et regnauerit reuersus est a perside et medea: et exercitus qui abiuerat cū ipso: et qui q; rebat suscipe regni negotia et festinauit ire: et dicere ad regē et duces exercitū. Defecimus quotidianē et esca nobis modica est: et locum quē ob sidem est munitum. et icūbit nob̄ ordinā d regno. Nūc itaq; demus dextras hominib; istis. et faciamus cū illis pacem et cū omni gente eorum: et posuimus illis ut abulet in legitimis suis sicut pūs. propter legirima enī ipso quod desperum irati sunt et fecerit oīa hec. et placuit sumo i aspectu regis et principiū et misit ad eos pacem facēt et cepit illā: et iurauit illi rex et principes et exierunt de munitione. Et intravit rex monte siō et vidit munitionē loci: et rupit citius iuramentū quod iurauit. et mandauit destruē murū

in gyro: et discessit festinanter et reuersus est antīchiam: et uenit philippus dominante ciuitati: et pugnauit aduersus eū et occupauit ciuitatē. VII.

Anno cētesimo quinquagesimo et prior: exiit a demetriū seleuci filiū ab urbe roma: et ascēdit cū paucis viris in ciuitatē maritimā et pugnauit illuc. Et factū est ut ingressus est domū regni pīm suorū. p̄prehēdit exercitus anthiochum et lysiam ut adduceret eos ad eū: ei res ei innotuit et ait Polite mihi ostendere faciē eorum. et occidit eos exercitus et sedidit demetriū super sedē regni sui. et venierunt ad eū viri luig et ipu ex israel: et alchimus dux eorum. quod volebat fieri sacerdos. et accusauerunt populu apō regē dicētes: Perdidit iudas et fratres ei aicos tuos: et nos disperdidit de terra nostra. Nūc gemitte virū cui credis ut cat et videat exterminium quod fecit nob̄ i regionib; regis: et pugnat oēs aicos ei et adiutores eorum. et elegit rex amicis suis bacchidē quod dñabat trās flumen magnū i regno et fidelē regi: et misit eū ut videat exterminium quod fecit iudas. Sed et alchimus ipū posuit in sacerdotiū. et mandauit ei facē vltiōes in filios isrl. et surrexerunt et veneant cum exercitu magno i terraz iuda: et miserunt nūcios et locuti sunt ad iudas et ad frēs eius et eis pacificis in dolo et nō intēderunt simonib; eorum. Uiderunt enim quod venerunt cū exercitu magno: et puerūt ad alchimum et bacchides p̄gregatio scribarū regrere quod iusta sunt. et primi assidei quod erant in filiis isrl et exigerunt ab eis pacem. Directū enī hō sacerdos d semine aarō vētū nō decipiet nos. et locutus est cū eis vba pacifica: et iurauit illis dicētes: Nō inferemus vobis malū: nego amicis vris: et credidēt ei. et posuerunt ex eis seraginta viros et occidit eos i una die fīz vbi quod scriptū est. Carnes scōrum tuorum et sanguinem ipō effudeant i circuitu iherusalē et non erat quod sepelirent. et ierubuit timor et tremor i omnem poplē: quod dixerūt. Nō ē veritas i iudiciis in eis. Transgressi sunt enim positiūtum: et iurauit iudas quod iurauerunt et mouit bacchides castra ab iherusalē et applicauit in bethzecha: Et misit et comprehendit multos ex eis qui a se refugerant. et quosdam dū populo mactauit. et in puteis magnum p̄iecit. et posuit regionē alchimo: et reliquit eū auxiliū i adiutoriū ipī. et abut bacchides ad regē. et satis agebat alchimus p̄ principatu sacerdotiū sui. et puerūt ad eū oēs quod p̄turbant poplē iudas et obtinuerunt terraz iuda: et fecerunt plagam magnam in isrl. et vident iudas oīa mala quod fecit alchimus et quod eū erant filius israel multo plus quam gentes: et exiit i oēs fines iudee i circuitu et fecit iudicium i viros deftores. et cessauerunt ultra enī i regiōes. Vident autē alchimus quod p̄ualuit iudas et quod eū eo erant. et cognovit quod nō potest sustinē eos et egressus ē ad regē: et accusauit eos multis criminib;. Et misit rex iherusalē vnuū exp̄cipib; vnuū nobiliorib; quod erat inimicitias exercēs p̄tra israel: et mandauit ei euertere populum. Et vētū iherusalē

Hierlm eiū exercitu magno: et misit ad iudā et ad
frēs ei⁹ v̄bis pacificis cum dolo dicēs: Nō sit pu-
gna iter me et vos. Veniā cū viris paucis. vt vide-
am facies v̄as cū pace. Et vēit ad iudā et saluta-
uerit se iuicē pacifice: et hostes parati erāt rapere
iudā. Et innotuit fīmo iudee qm̄ cū dolo venerat
ad ei⁹: et territ⁹ ē ab eo: et ap̄li⁹ noluit videre facē
ei⁹: et cognovit nicanor qm̄ denudatū ē p̄siliū ei⁹:
et exiuit obuiā iudee i pugnaz iux̄ capharsalama et
ceciderit de nicanoris exercitu vere qnq̄ milia vi-
ri et fugerit i civitātē dauid. Et p̄ hec v̄ba alcēdit
nicanor in mōtē syon: et exiēt d̄ sacerdotib⁹ ppl̄i
salutare euz in pace: et demōstrare ei holocausto
mata q̄ offerebant p̄ rege. Et irridēs spreuit eos
et polluit: et locut⁹ ē supbe et iurauit cū ira dicens
Nisi tradit⁹ fuerit iudas et exercit⁹ ei⁹ in manus
meas: tñnuo cū regressus fuero in pace succēdaz
domū istā. et exiit euz ira magna. et itrauerit sacer-
dores et steteuit an̄ faciē altaris tépli: et flētes dixe-
rūt. Tu dñe elegisti domū istā ad iuocādū nomē
tuū in ea: vt eēt dom⁹ ōionis et obsecratiois ppl̄o
tuo. Sac vidicatz i hōie isto: et exercitu ei⁹ et cadēt
in gladio. Hemēto blasphemias eoz et ne dede-
ris eis vt p̄maneant: et exiit nicanor ab hierlm et
castra applicuit ad bethorō: et occurrit illi exerci-
t⁹ syrie. et iudas applicuit in adarsa euz trib⁹ mili-
b⁹ viris. et orauit iudas et dixit: Qui nūssi erant a
rege sennacherib dñe q̄ blasphemauerāt te. exiit
angel⁹ et peccūt ex eis cētuz octogiraquisq̄ milia:
sic p̄tere exercituz istū in p̄spectu nō bohie: et sci-
ant ceteri q̄ male locut⁹ ē sup sancta tua: et iudica
illū sīm maliciā illi⁹. et om̄isert exercit⁹ plū terria
decia die mēs adar: et trita sūt castra nicanor et
cecedit iūe p̄m⁹ in pl̄io. Ut at vidit exercit⁹ eius
q̄ cecidisset nicanor: piecessit arma sua et fugerit et
p̄secuti sunt eos viā vni⁹ diei ab adazer vſq̄ quo
veniat in gazara: et tubis cecineuit p̄ eos cū signi-
ficationib⁹. et exiēt d̄ oib⁹ castellis iudee i circumiu
et vētilabant eos comb⁹: et ouertebat iter⁹ ad eos
et ceciderit oēs gladio. et nō ē relict⁹ ex eis nec vñ⁹.
et acceperit spolia eoz in fidam: et caput nicanoris
ap̄putauerit: et dexterā ei⁹ quā extēderat supbe: et at-
tulēt et suspedēt p̄tra hierlm. et letat⁹ ē ppl̄o val-
de: et egēt diē illā in lēticia magna. et p̄stituit agi
oib⁹ annis diem istam tertia die mēs adar: et si-
lit terra iuda dies paucos.

VIII.

Laudavit iudas nomē romanor⁹ q̄ sūt
potētes viribus et acquiescunt ad oīa q̄
postulant ab eis: et quicunq̄ accesserit
ad eos statuet euz eis amicitias: et q̄ sunt potē-
tes virib⁹. Et audiuit p̄lia eoz et virtutes bonas
q̄s fecerit igallatia: q̄ obtinuerit eos et duxerunt
ib⁹ tributū. Et quanta fecerit in regiōe hispanie: et
q̄ in p̄tā redigēt metallā argēti et aurū q̄ illic
sunt: et possedēt oēz locū p̄silio suo et patiētia: lo-
caq̄ q̄ lōge erāt valde ab eis et reges q̄ supue-
rant eis ab extremis terre contriverunt: et percus-
serunt eos plaga magna. Leteri autem dant eis

tributum oībus annis. Et philippum p̄sen theo-
rum regē et ceteros qui aduersus eos arma tule-
rant p̄truerunt in bello: et obtinuerūt eos. Et an-
tiochū magnū regē asie q̄ eis pugnam intulerat
habēs centuz viginti elephantes et eq̄tatu⁹ et cu-
rus et exercitū magnum valde: p̄tritum ab eis: et
q̄ ceperunt eū viuū et statuerit ei v̄ daret ip̄e et q̄
negarēt post ip̄m tributū magnū: et daret obſides
et p̄ſtitū. Et regionē indop̄ et medos et lydos
et optimis regiōibus eoz: et acceptas eas ab eis
dedēt eumeni regi. Et q̄ q̄ erant apud helladas
voluerit ire et tollere eos: et innotuit fīmo his et mi-
serūt ad eos ducē vnu⁹: et pugnauerit p̄tra illos: et
ceciderunt ex eis multi. et captivas duxerit uxores
eoz et filios et diripuerit eos et terraz eoz posse
derūt: et destruxerit muros eoz: et in seruitū illos
redegerit vſq̄ in hūc diē. Et residua regna et insu-
las q̄ aliquā restiterant illis exterminauerūt et in
p̄tātē redegerit. Cū amicis aut suis et q̄ in ip̄is re-
quiē habebant p̄seruauerit amicitiaz et obtinuer-
ūt regna q̄ erant p̄xia et q̄ erant lōge: q̄ q̄cūq̄
audiebant nomē eoz tñmebant eos. Quid⁹ vero
vellēt auxilio esse vt regnarēt. regnabant. Quos
aut vellēt regno deturbabant. et exaltati sunt yal-
de. Et in oib⁹ istis nemo portabat diadema: nec
iduebat purpura vt magnificarebant in ea. Et q̄ cu-
riaz fecerit sibi: et quotidian p̄ſilebant trecentos vi-
giti p̄siliū agētes sp̄ de multitudine: vt q̄ digna sūt
gerant. Et om̄itūtū vni hoi mḡatū siuum p̄ singu-
los ånos dñari vñiuerse terre sue: et oēs obediūt
vni: et nō ē iudia neq̄ zelus iter eos. Et elegit iu-
das eupolemū filiu⁹ iohannis filiu⁹ iacob: et iasō
nē filiu⁹ cleazari. et misit eos romaz p̄ſtituere cū il-
lis amicitiaz et societate: et vt auferret ab eis iugū
grecor⁹ q̄ videat q̄ in futurē p̄merēt regnū isrl̄.
Et abiēt romaz viaz multaz valde: et itroierunt
curiā et dirext̄. Indas machabe⁹ et frēs ei⁹ et ppl̄o
iudeor⁹ miserit nos ad vos statuē vobiscū societa-
tē et pacē: et p̄scribere nos socios et amicos vños
Et placuit fīmo in p̄spectu eorū. Et h̄ rescriptum
qd̄ rescripsēt in tabul̄ ereis et miserit in hierlm
vt esset apud eos ibi memoriale pacis et societaz
Bene sit romanis et gēti iudeorū in inari et i ter-
ra in eternu⁹: gladiusq̄ et hostis p̄cul sit ab eis
q̄ si infesterit bellū romanis p̄us aut oib⁹ locū
eorū in oī dñatiōe eorū: auxiliū feret gens iudeo-
rū p̄t t̄ps dictauerit corde pleno. Et pliantib⁹
nō dabūt neq̄ s̄bmistrabunt triticū arma pecuni-
au naues sicut placuit romanis: et custodiēt man-
data eow̄ nihil ab eis accipiētes. Si iter at et si
gēti iudeorū p̄us acciderit bellū: adiuvabunt ro-
mani ex aio p̄t eis t̄ps pmiserit: et adiuvantib⁹
non dabūt triticū arma pecunia naues sic pla-
ciūt romanis et custodient manda eow̄ absq̄
dolo. Scdm̄ hec verba p̄ſtituerunt romani ppl̄o
iudeorum. q̄ si post hec verba hi aut illi addicere
aut demere ad hec aliqd voluerit. facient ex pro-
posito suo: et quecunq̄ addiderint vel dempserit

Bachabeorum .i.

rata erit. Sed et de malis quod demetri rex fecit in eos: scripsim ei dicentes Quare grauasti iugum tuum super aicos nos et socios iudeos? Si gitterus adierit nos aduersum te faciem illis iudicium et pugnabim tecum mari terraq;

¶ Terea ut audiuit demetri quod ce

i cedit nicanor et exercitus eius in plio: apposuit bacchidem et alchimum rursus mittit in iudeas et dextrum cornu cum illis. Et abierunt via quod dicit in galgala: et castra posuerunt in masaloth quod est in ar bellis. et occupauerunt eam: et pemeit aias boim multas. In mense primo anni certesimo et quinagesimo secundi applicuerunt exercitus ad hiesalem: et surrexerunt et abierunt in berea viginis milia virorum et duo milia equitum. Et iudas posuerat castra in iasa. et tria milia viri electi cum eo. et viderunt multitudinem exercitus quod multi sunt et tumuerunt valde: et multi strinxerunt se de castris et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluit exercitus suus et bellum purgebat eum: et fractus est corde quod non habebat tempus congregandi eos: et dissolutus est. et dixit his quod residui erant. Surgamus et eam ad aduersarios nos: si poterimus pugnare aduersus eos. Et auertebatur eum dicentes. Non poterimus: sed liberemus aias nasas modo et reuertamur ad fratres nostros: et tunc pugnabimus aduersus eos. Nos autem pauci sumus: Et ait iudas: Absit ista re facere: ut fugiam ab eis: et si appiauit tempus nostrum. mortiamur in virtute propter fratres nos: et non inferam crimen glorie nostra. et moriut exercitus de castris et steterunt illi obviam. et diuini sunt equites in duas partes. et fundibulari et sagittarii habebant exercitum: et primum certa minus oes potentes. Bacchides autem erat in dextro cornu: et proximauit legio ex duabus partibus et clamabat tubis. exclamauerunt autem et hi quod erant ex parte iudee etiam ipsi. et rotunda est terra a voce exercituum: et communis est pliua a mane usque ad vesperam. et vidit iudas quod firmior est pars exercitus bacchidis in dextris et puenerunt cum ipso oes portantes corde. et contrita est dextra pars ab eis: et percussus est eos usque ad mortem azotum: et quod in sinistro cornu erat videtur quod protritus est dexter cornu: et secuti sunt per iudas et eos quod cum ipso erat a tergo. et ingrauatus est pliua: et ceciderunt vulnerati multi ex his et ex illis: et iudas cecidit et ceteri fugerunt. et ionathas et simon tulerunt iudam fraterum suum: et sepelierunt eum in sepulcro proximo in civitate modin. et fleuerunt eum ois plus israel placenti magno. et lugebant dies multis et dixerunt. Quod cecidit potes quod saluum faciebat populu israel? Et cetera yba bello iudee et virtutum quod fecit et magnitudinis eius non sunt descripta. ¶ Ultima enim erat valde. et factus est post obitum iudee emerserunt iniqui in orbis finibus israel. et exorti sunt oes qui opabantur iniuriam. In diebus illis facta est fama magna valde: et tradidit se bacchidi ois regio eorum cum ipsis et elegit bacchides viros ipsos et constituit eos dominos regionis. et exprobabat et persecutabat amicos iudee: et adducebat eos ad bacchidem. et vidicabat

illos et illudebat: et facta est tribulatio magna in israel. qualis non fuit ex die quod non est visus prophetam in israel. et congregati sunt oes amici iudee: et dixerunt id est. ex quo frater tuus iudas defunctus est. vir similis non est ei qui exeat contra inimicos nostros bacchidem et eos qui sunt inimici gentis nre. Nunc itaque te hodie eligimus eum per te nobis in principem et ducem ad bellandum bellum nostrum. et suscepit ionathas tempore illo principatum et surrexit loco iudee frater sui. et cognovit bacchides et querebat eum occidere. et cognovit ionathas et simon frater eius qui cum eo erat. et fugerunt in desertum thecne: et sedebant ad aqua lacus alphar. et cognovit bacchides. et die sabbato perire ipse et ois exercitus ei trahit iordanem. et ionathas misit fratrem suum ducem populi. et rogauit nabutheos amicos suos ut comedaret illis apparatum suum qui erat copiosus. et exercitum filii yahweh ex madaba et per iherusalem iohanan et oia qui habebat: et abierunt hinc ea. Post hec yba renunciatus est ionarbe et simoni fratri eius. qui filii iahweh faciunt nuptias magnas et ducent spousam ex madaba filia vnius domini principis chanaan cum ambitione magna. et recordati sunt sanguinis iohannis fratris suu. et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento motis. et eleuaverunt oculos suos et viderunt: et ecce tumultus et apparatus multus. et sponsus pressus et alicuius ei. et fratres eius obviavimus illis cum tympanis et musicis et armis multis. et surrexerunt ad eos ex insidie et occiderunt eos: et ceciderunt vulnerati multi. et residuum gerunt in montes: et accepserunt oia spolia eorum. et conuersi sunt nuptie in luctu: et vox musicorum ipsorum in lamentu. et vidicauerunt vindictam sanguinis fratris suu. et reuersi sunt ad ripas iordanis. et audiuit bacchides et veit die sabbato usque ad oram iordanis in virtute magna. et dixit ad iunos ionathas. Surge et pugnam contra inimicos nos. Non enim hodie sic heri: et nudus est terra. et cecidit ionathas manu in celum: ut liberemini de manu inimicorum vostrorum. et comedimus est bellum. et excedit ionathas manu suam percutere bacchidem: et diuertit ab eo retro. et dissipavit ionathas. et qui cum eo erat in iordanem: et transnatauerunt ad eos iordanem. et ceciderunt de pie bacchidis die illa mille viri: et reuersi sunt in hierusalem et edificauerunt ciuitates munitas in iudea munitionem quod erat in hiericho. et in amicum: et in bethoron: et bethel et thamnatha. et phara et thopomuris excelsis. et portis et seribus: et posuit custodi am in eis. ut inimicities exercerent in israel. et munierunt ciuitatem bethsuram et gazaram et arcem et posuit in eis auxilia et appatuos escarp: et accepit filios principum regios obsides. et posuit eos in arce hierusaleni in custodia. et anno certesimo quinagesimo tertio mensis secundo precepit alchimus destrui muros domus sancte interioris. et destruxit opera. et perdidit et cepit destruere. In tempore illo percepit alchimus et ipedita sunt opera illius et occlusum est os eius et dissolutus est paralyti

Machabeorum i

nec ultra potuit loq verbuꝝ et mandare de domo sua. et mortuꝝ est alchimꝝ in tpe illo cuꝝ tormento magno. et vidit bacchides qm̄ mortuꝝ est alchimꝝ et reuerlus ē ad regē: et siluit terra annis duobꝝ. et cogitauerūt oēs in iug dicētes: ecce ionathas et q̄ cū eo sunt in silētio hītant p̄fidēter. Nunc ḡ adduca m̄ bacchidē: et p̄phēdet eos oēs vna nocte. et abi erūt: et p̄silū ei dedeūt. et surrexit vt veniret cuꝝ ex eritu multo. et misit occulte eplas sociis suis qui erant in iudea vt p̄phenderēt ionathan: et eos q̄ eu eo erant: s̄ nō potuerūt: q̄ inotuit eis p̄silum eoz. et app̄hēdit de viris regiōis q̄ p̄ncipes erāt milicie q̄nquaq̄ta viros: et occidit eos. et secessit ionathas et simon: et q̄ cū eo erant in bethbesseꝝ q̄ ē in dēsto: et extruxit diruta eiꝝ et firmauerūt eaz et cognouit bacchides: et p̄gregauit vniuerlāz mulitudinē suaz: et his q̄ de iudea erant denūciavit et venit et castra posuit desup bethbesse: et oppugnauit eā dies multos: et fecit machinas. et reliqt ionathas simonē frēs suū in ciuitate: et exiuit in regionē: et vēt cū numero et p̄cussit odaren et frēs eiꝝ et filios phaseron in tabernaculis ip̄oꝝ et ce pit cedere et crescere in virtutibꝝ. Simō vero et q̄ cū ip̄o erant exiuit de ciuitate et succēderūt ma chinas: et pugnauerūt p̄tra bacchidē: et p̄trūt est ab eis. Et afflixerūt cū valde: qm̄ p̄silū eiꝝ et cōgres sus eiꝝ erat i anis. Et irat̄ cōtra viros iniquos q̄ ei p̄silū dederant vt venirēt in regionē ip̄oꝝ. mētos et eis occidit. Iōe aut̄ cogitauit cū reliḡs ab ire in regionē suā. Et cognouit ionathas: et misit ad eū legatos p̄ponere pacē cuꝝ ip̄oꝝ et reddere ei captiuitatē. Et libēter accepit: et fecit h̄z vba eiꝝ: et iurauit se nibilū factuz ei mali oibꝝ diebꝝ vite eiꝝ. Et reddidit et captiuitatē quā p̄us erat p̄dat̄ de terra iuda. Et p̄uersus abiuit in terrā suā: et nō op posuit ap̄liꝝ venire in fines eiꝝ. Et cessauit gladiꝝ ex israel. Et habitauit ionathas in machinas: et cepit ionathas ibi iudicare populum: et extermi nauit impios ex israel.

X:

Axander antiochi filiꝝ q̄ cognomiatuſt est nobilis: et occupauit p̄tolomaiaꝝ: et re ceperūt eā et regnauit illuc. Et audiuit demetruſ rex: et p̄gregauit exercitū copiosuſ valde: et exiuit obuiā illi in p̄liu. Et misit demetriꝝ eplas ad ionathan verbis pacificis: vt magnificaret euz. Dixit enī: Anticipem̄ facere pacē cū eo. p̄usq; faciat cū alexandro aduersuſ nos. Recordabilis enim ouiꝝ maloy q̄ fecim̄ in eū et in frēs eiꝝ et in gentē eius. Et dedit ei potestatē p̄gregandi exercitū: et fabri care arma: et esse ip̄m sociū eiꝝ: et obsides q̄ erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas i hieſlm̄ et legit eplas in audiū ois pp̄li: et eoz q̄ in arce erant. Et timuerūt timore magno. qm̄ audierūt q̄ dedit ei rex p̄tātē p̄gregandi exercitū. Et traditi sunt ionathe obsides: et reddidit eos parentibus suis. Et habitauit ionathas i hieſlm̄: et cepit edi ficare et intonare ciuitatē. Et dixit faciētibꝝ ope

vt extruerēt muros et montē syon. in circuitu lapi dibꝝ q̄dratis ad munitionē: et ita fecerūt. Et fugerūt alienige q̄ erant in munitionibꝝ q̄s bacchides edificauerat: et reliqt vnuſq; locū: et abiuit in ter ram suā. tm̄ in bethsura remanserūt aliqui eē his q̄ reliqrant legē: et p̄cepta dei. Erat enī hec eis ad refugiū. et audiuit alexander rex p̄missa q̄ p̄misit demetriꝝ ionathe: et narrauerūt ei p̄lia et virtutes q̄s ip̄e fecit et frēs eiꝝ. et labores quos laborauerūt et ait: H̄uq̄d inueniēt aliquē virū talē: et nūc fa ciem̄ eū amicū et sociū n̄m. et scripsit eplas: et mi sit ei ſm̄ hec verba dicens: Rex alexander. fratri ionathe salutē. Audiūm̄ de te q̄ vir potēs ſis vi ribꝝ: et aptus es vt ſis amicū n̄m. et nūc cōſtituumus te hodie ſummuz ſacerdotē gētis tue. et vt amicus voceris regis. et misit ei purpurā et coronā aureā vt q̄ nūra ſint ſentias nobiscū: et cōſerues amiciti as ad nos. et induit ſe ionathas ſtolā ſetā ſeptio niē anno centesimo sexagesimo in die ſolēni ſe no phegie. et p̄gregauit exercitū: et fecit arma copi oſa. et audiuit demetriꝝ verba iſta: et p̄ſtrutatus eſt nimis: et ait. Quid h̄ ſecimus q̄ ſeoccupauit nos alexander ap̄phendere amicitiā iudeorū ad muni me ſuī. Scribā et ego illis verba de p̄catoria et di gnitates et dona. vt ſint meū in adiutoriū. et ſcri psit eis in hec verba. Rex demetriꝝ genti iudeorū ſalutē. Am̄ ſuastis ad nos pactū: et mansiſtis in amicitia n̄a: et non accessiſtis ad inimicos n̄ros: audiūm̄ et gauiſi ſum̄. et nūc pſeuuerate adhuc cōſeruare ad nos fidē et retribuem̄ vobis bona p̄ his q̄ ſeciſtis nobiscū: et remittem̄ vobis p̄ſta tuōes multas: et dabim̄ vobis donatiōes. et nūc abſoluo vos et oēs iudeos a tributis. et p̄cia ſalis idulgeo: et coronas remitto: et tertias ſeminis et di midia p̄fructū ligni qd̄ ē p̄portiōis mee relinquo vobis ex hodierno die et deinceps. ne accipias a terra iuda: et a tribū ciuitatibꝝ q̄ additū ſunt illi ex ſamaria et galilea: ex hodierna die et in totū t̄p̄s et hieſlm̄ ſit ſcā et libera cū ſimibꝝ ſuis: et decime et tributa ip̄i ſint. Remitto etiā p̄tātē arcis q̄ eſt in hieſlm̄: et do eaz ſūmo ſacerdoti. vt p̄ſtituat in ea viros quoſcū ip̄e elegerit q̄ custodiāt eā. et oēs aiaꝝ iudeorū q̄ captiua eſt a terra iuda i oī regno meo reliquo liberaꝝ gratis. vt oēs a tributis ſol uāt etiā pecorū ſuorū. et oēs dies ſclēnes et ſabba ta et neoinenre et dies decreti et tres dies anī diē ſolennē: et tres dies p̄ diē ſolennē. ſint oēs imūtatis et remiſſiōis oibꝝ iudeis q̄ ſūt in regno meo et nemo habebit p̄tātē agere aliqd et mouere nego cia aduocuſis aliquę illorū in oī cā: et vt aſcriban̄ ex iudeis in exercitu regis ad trigoita milia viroꝝ et dabunt illis copie vt oportet oibꝝ exercitibꝝ regis: et ex eis ordinabūt q̄ ſint in munitiōibꝝ regis magni. et ex his cōſtituentibꝝ ſup negocia regni que agūt ex fide: et p̄ncipes ſint ex eis: et abulēt in legi bus ſuis: ſicut p̄cepit rex in terra iuda. et tres ciuitates q̄ additū ſunt indee ex regiōe ſamarie: cū in dea reputenſt vt ſint ſub vno: et nō obediūt alienē

V iii

ptati nisi sumo sacerdoti: ptolomaida et pines ei
 q̄s dedi donū sanctis q̄ sunt in hierusalem ad ne
 cessarios sumpt̄ scōp. Et ego dabo singulis annis
 quindecim milia scōp̄ argēti de rationib̄ regis q̄
 me contingūt. et oē qd̄ reliquū fuerit qd̄ nō rddide
 rat q̄ sup̄ negotia erāt annis p̄orib̄ ex l̄ dabūt in
 opa dom̄. Et sup̄ hec quinqz milia scōp̄ argen
 ti q̄ accipiebat de scōp̄ rōne p̄ singulos annos: et
 hec ad sacerdotes p̄tineat q̄ ministerio fungunt.
 et q̄cūqz p̄fugerint in tēplū qd̄ ē hierosolymis et
 in oib̄ finib̄ eī obnoxu regi in oī negotio dimit
 tank: et vniuersa q̄ sunt eis ī f̄gno meo: libera ha
 beat. et ad edificāda vel restauranda opa scōp̄z
 sumpt̄ dabūtur d̄ rōne regis: et ad extruendos
 muros ī hierusale: et p̄minēdos ī circūitu. sum
 ptus dabūtur de rōne regis: et ad p̄struēdos mu
 ros in iudea. Ut audiuit aut̄ ionathas et popul̄
 smōes istos nō credideb̄t eis nec receper̄t eos q̄
 recordati sunt malitie magne quaz fecerat in isra
 el: et tribulauerat eos valde. Et cōplacuit eis in
 alexandz: q̄ ip̄e fuerat eis p̄inceps smōnū pacis
 et ip̄i auxiliū ferebāt oib̄ dieb̄. Et p̄gregauit
 rex alexāder exercitū magnū: et admouit castra
 p̄tra demetriū. et cōmiserūt prelū duoreges et fu
 git exercit̄ demetriū: et insecutus ē eū alexāder: et
 incubuit sup̄ eos. et inuuluit plū nimis donec oc
 cedit sol. et cecidit demetriū in die illa. et misit ale
 xander ad ptolomeū regē egypti legatos h̄z hec
 v̄ba dices. Qm̄ regressus su in regnū meū. et se
 di in se de p̄m meo: et obtinui principatū: et cō
 triui demetriū: et possedi regionē n̄iam: et cōmi
 si pugnā cū eo. et p̄tritus ē ip̄e et castra eī a nobis
 et sedem̄ in sede regni eius: et nūc statuam̄ ad in
 uicē amicitiā et da mihi filiā tuā vxorem: et ero ge
 ner tuus: et dabo tibi dona: et ip̄i dignitatem. et
 r̄ndit rex ptolomeū dices. Felix dies ī qua reuersus
 es ad terrā p̄m tuor̄: et sedisti in sede regni eoꝝ
 Et nūc faciā tibi qd̄ scripsisti: s̄ occurre mihi pto
 lomaida: vt videam̄ uniuicē nos: et spōdeā tibi si
 cut dixisti. et exiuit ptolomeū de egypto ip̄e et cle
 opatra filia eī. et venit ptolomaida āno centesiō
 sexagesimo secūdo. et occurrit eī alexander rex et
 dedit eī cleopatrā filiā suā et fecit nuptias eī pto
 lomaide. sicut reges in magna gloria. Et scripsit
 alexander rex ionathē: ut veniret obuiam sibi. et
 abiuit cum gloria ptolomaida et occurrit ibi duo
 b̄ regib̄: et dedit illis argentū multū et aurum
 et dona: et iuēt gratiā in p̄spectu eoꝝ. et p̄uenēt
 aduersis cum viri pestilētes ex israel viri iniqui
 interpellantes aduers̄ eū et non intendit ad eos
 rex. et iussit spoliari ionathan vestib̄ suis: et idū
 eū purpura. et ita fecerunt: et collocauit eū rex se
 dere lēcū: dixitqz p̄incipib̄ suis: erite cū eo ī me
 diū civitatis. et predicate vt nemo aduersis eum
 interpellat de vlo negotio: nec quisqz eī molest̄
 sit de villa ratione: et factum est vt viderent qui in
 terpellabant gloriam eius q̄ predicabat. et optū
 eū purpura: fuderūt oēs. et magnificauit eū rex

et scripsit eū interpmos amicos. et posuit eū ducē
 et participē p̄ncipatus. et reuersus est ionathas
 in hierusalē cū pace et letitia. In anno cētesimo
 sexagesimoquito: venit demetriū filiū demetru a
 creta in terrā p̄m suoꝝ. et audiuit alexander rex
 et cōtristat̄ ē valde. et reuersus ē antiochia. et cō
 stituit demetriū rex apolloniū ducem q̄ perat ce
 lesyrie: et congregauit exercitū magnū et accessit
 ad ianniam: et misit ad ionathā sumū sacerdotē
 dicens. Tu sol̄ resistis nob̄. ego aut̄ fact̄ lū ī de
 risuꝝ et ī opprobriū: p̄ceptere q̄ tu potestatē ad
 uersum nos exerces in mōtib̄. Huc ḡ si p̄fidis in
 v̄tutib̄ tuis descende ad nos in campū: et opare
 mus illic inuicē. q̄r̄ meū ē v̄tus belloꝝ. Interro
 ga et disce quis suꝝ ego et ceteri q̄ auxilio sunt mi
 hi. qui et dicūt q̄r̄ nō p̄t stare pes vester an faciē
 nostram: q̄r̄ bis in fugam pueri sunt p̄fes iu in
 terrram suam. et nūc q̄uo poteris sustinere equi
 tatū et exercitū tantū in campo vbi nō ē lapis ne
 q̄r̄ saxuꝝ neq̄ loc̄ fugiēdi. Ut audiuit autē iona
 thas sermōes appollonii. mot̄ ē anumo. et elegit
 decē milia viroy: et exit ab hierusalem. et occur
 rit eī simon frater eius in adiutorium et applicu
 erunt castra in ioppē. et exclusit eum a ciuitate
 quia custodia appollonii ioppē erat et oppugna
 uit eam. et exterriti qui erant in ciuitate apperu
 erunt eī: et obtinuit ionathas ioppē: et audiuit
 appolloniū et admouit tria milia equitum et excr
 citum multum. et abiuit azotum tanqz iter faciēs
 et statum exiuit in campum. eo q̄ haberet mulatu
 dinem equitum et consideret in eis. et insecutus
 est eum ionathas in azotum: et cōmiseruit prel
 um. et reliquit appollonius in castris mille equi
 tes post eos occulēt. et cognovit ionathas quo
 niam insidie sunt post se. et circuierūt castra eī.
 et cicerunt iacula in populum a mane usq; ad
 vesperam. Populus autē slabat sicut prece
 perat ionathas et laborauerūt equi eorum. et eie
 cit simon exercitum suum. et cōmisit p̄tra legionē
 Equites enim fatigati erant. et contriti sunt ab
 eo et fugerunt. et qui dispersi sunt p̄ capū fugerūt
 in azotum: et mirauerunt in bethagon idelum
 suum: ut ibi se liberarent. et succendit ionathas
 azotum et ciuitates que erant in circūitu eius et
 accepit spolia eorum. et templum dagon et ônes
 qui fuderunt in illud succendit igni. et fuerunt q̄
 ceciderunt gladio cum his qui succensi sunt. tere
 octo milia virowm. Et morit inde ionathas ca
 stra: et applicuit ea aescalonam et exierunt de cui
 tate obuiam illi in magna gloria. et reuersus est
 ionathas in hierusalem cum suis habentib̄ spo
 lia multa: et factum est vt audiuit alexander rex
 sermones istos. addidit adhuc glorificare iona
 than. et misit eī fibulam auream. sicut p̄fueudo ē
 dari cognatis regum. Et dedit eī acharon et om
 nes fines eius in possessionem.

Rex regi p̄gregauit exercitu sicut are
 naz q̄ est circa oras maris: et naues mul
 tas: et q̄rebat obtinere regnum alexandri
 dolo: et addere illud regno suo. et exit in syriam
 verbis pacificis: et aperiebant ei ciuitates et oc
 currebant ei. q̄i mandauerat alexander rex exire
 ei obuias: eo q̄ sacer suus esset. Lū aut̄ introiret
 ciuitatē p̄tolomeus ponebat custodias milituz in
 singulis ciuitatib⁹. et vt appropiauit azoto onde
 rūt ei tēplū dagon succensuz igni: et azotuz et cete
 ra ei demolita et corpora plecta: et eoz q̄ celi erant
 in bello tumulos quos fecerant secus vias. et nar
 rauerunt regi qua hec fecit ionathas. vt inuidia
 ficerent ei. et tacuit rex. et occurrit ionathas regi i
 ioppen cum gloria: et inimicem se salutauerunt:
 te dormierunt illic. Et abuit ionathas cum rege
 vsq; ad fluuium qui vocabaf eleutherus: et reuer
 sus est in hierlm. Rex aut̄ p̄tolomeus obtinuit
 dominū ciuitatū vsq; seleutiam maritumam: et
 cogitabat in alexandruz p̄filia mala. et misit lega
 tos ad demetriū dicens: Ueni cōponamus inter
 nos pactū: et dabo tibi filiaz meam quam habet
 alexander: et regnabis in regno patris tui. Noni
 tet eni me q̄ dederiz illi filiaz meaz. Quesuit eni
 me occidere. et vituperavit eū: ppter ea q̄ p̄cupie
 rat regnum ei⁹. Et abstulit filiaz suā et dedit eaz de
 metrio et alienauit ab alexadro: et manifestate sūt
 inimicitie ei⁹. Et intravit p̄tolomeus antiochiā et
 ipsoiuit duo diademata capiti suo. egypti et asie.
 Alexander aut̄ rex erat in elicia illis tēporib⁹: q̄i
 rebellabant q̄ erant in locis illis. Et audiuit alex
 ander: et venit ad eū in bellū. Et pdiuit p̄tolome
 us rex exercitu: et occurrit ei in manu valida: et fu
 gauit eū. Et fugit alexander in arabiam: vt ibi p
 tegere. Rex aut̄ p̄tolome⁹ exaltat⁹ est: et abstulit
 zabdihel arabs caput alexadri: et misit p̄tolomeo
 Et rex p̄tolome⁹ mortu⁹ ē in die tertia: et q̄ erant i
 munitionib⁹ perierūt ab his q̄ erant intra castra. et
 regnauit demetri⁹ anno cētesimo septuagesimo se
 ptio. In diebus illis cōgregauit ionathas eos q̄
 erant in iudea: vt expugnarēt arcē q̄ est in hierlm
 et fecerit cōtra eū machinas multas. et abiēt qdā
 q̄ oderant gente sua viri iniq ad regē demetriuz
 et renūciaverūt ei qdā ionathas obsideret arcē. et vt
 audiuit iratus est: et statim venit p̄tolomaia et scri
 psit ionathe ne obsideret arcē. s̄z occurreret sibi
 ad colloquiū festinato. Ut audiuit aut̄ ionathas
 iussit obsidere. et clegit de seniorib⁹ israel et de sa
 cerdotibus: et dedit se periculo. et accepit aux⁹ et ar
 gentū et vestē et alia enxenia multa: et abut ad re
 gē p̄tolomaia: et inuenit gratiaz in p̄spectu eius
 et interpellabant aduersus eū qdāz iniq ex gente
 sua. et fecit ei rex: sicut fecerant ei q̄ an eū fuerant
 Et exaltauit eum in p̄spectu oīuz amicor⁹ suor⁹: et
 statuit ei p̄ncipatum sacerdotii: et q̄cunq; alia ha
 buit p̄us p̄ciosa: et fecit eū p̄ncipē amicor⁹: et postu
 lauit ionathas a rege vt immunitē ficeret iudeam
 et tres toparchias. i. samariaz et p̄fines ei⁹ et p̄mi

sit ei talenta trecenta. et cōsensit rex et scripsit iona
 the ep̄las de his oībus hūc modū p̄tinētes. Rex
 demetrius fratri ionathe salutē et genti iudeorū
 exemplum ep̄le quam scripsim⁹ lastheni parenti
 nō de vobis misim⁹ ad vos: vt sciretis. Rex de
 metrius. lastheni parenti salutem. Gentili iudeorū
 amicis n̄ris et conseruantibus q̄ iusta sunt apud
 nos decreuimus bñfacere. ppter benignitatē
 ip̄oz quā erga nos habēt Statuimus ḡ illis oēs
 fines iudee et tres ciuitates lydam et ramathē q̄
 addite sunt iudee ex samaria: et oēs cōfines eorū
 sequestrari oībus sacrificantibus iherosolimis
 p̄ his q̄ ab eis p̄us accipiebat rex p̄ singulos an
 nos: et p̄ fructibus terre et pomor. et alia que ad
 nos p̄tinebant decimat⁹ et tributor. ex hoc tpe re
 mittimus eis: et areas salinaz et coronas q̄ nob̄
 deferebant oīa ip̄is concedimus: et nihil horum
 irritum erit ex hoc et in omne tempus. Nunc er
 go curate facere horum exemplum: et detur iona
 the et ponatur in monte sancto et in loco celebri.
 et videns demetrius rex. q̄ siluit terra in conspe
 ctu suo et nihil ei resistit dimisit totū exercitū suū
 vñ quēq; i locū suū: excepto peregrino exercitu
 quē traxit ab insul' gētiū: et ümici erāt ei oīs exer
 citus patrum eius. Triphon aut̄ erat quidam
 partiuz alexandri prius: et vidit quoniam omnis
 exercitus murmurauit contra demetriū: et iuit
 ad emalchuel arabem qui nutriebat antiochum
 filium alexandri: et assidebat ci vt traderet eum
 ipsi vt regnaret in loco patris sui. et enunciavit ei
 quanta fecit demetrius et inimicitias exercituum
 eius aduersus illum. et mansit ibi diebus multis
 et misit ionathas ad demetriū regem vt eiceret
 eos qui in arce erant in hierusalem: et qui in pre
 sidius erant quia impugnabant israel. et misit de
 metrius ad ionatham dicens: Non hoc tantum
 faciam tibi et genti tue. sed gloria illustrabo te et
 gentem tuam cum fuerit oportunum. Nunc er
 go recte feceris si miseras mihi in auxilium viros
 quia discessit omnis exercitus meus. et misit ei io
 nathas tria milia viroū fortium antiochiam: et
 venerunt ad regem: et delectatus est rex in adiu
 tu eorum: et conuenerunt qui erant dq̄ ciuitate:
 centum viginti milia viroū: et volebant inter
 ficer regem. et fugit rex in aulam: et occupauerūt
 qui erant de ciuitate itnera ciuitatis: et ceperunt
 pugnare. et vocauit rex iudeos in auxilium: et cō
 uenerunt omnes simul ad eū. et dispersi sunt om
 nes per ciuitatem: et occiderunt in illa die centuz
 milia hominum. et succederunt ciuitatem. et ce
 perunt spolia multa in illa die: et liberauerunt re
 gem. et viderunt qui erant de ciuitate q̄ obtinu
 issent iudei ciuitatem sicut volebant: et infirmati
 sunt mente sua: et clamauerunt ad regem cum p̄
 cibus dicentes. Da nobis dextras: et cessent iu
 dei oppugnare nos et ciuitatem. et proiecerūt ar
 ma sua et fecerūt pacē. et glorificati sūt iudei in cō
 spectu regis et in p̄spectu oīuz q̄ erāt i regno eius

Achabeorum I.

Demetrius metitus est

et nominati sunt in regno. et regressi sunt i hieralem
hantes spolia multa. et sedidem demetrius rex in sede
regni sui: et siluit terra i aspectu eius. et mentitus
est oia quicunque dixit: et ab alienauit se a ionatha: et
non tribuit ei sibi beneficia quae sibi tribuerat: et vexabat
eum valde. Post hec autem reuersus est tripho et antio-
chus cum eo puer adolescentis et regnauit et ipso fuit
sibi diadema. Et congregati sunt ad eum exercitus
quos disperserat demetrius. et pugnauerunt contra eum
et fugit et terga vertit. et accepit tripho bestias et
obtinxit antiochiam. Et scripsit antiochus adoles-
centis ionathae dices. Constituo tibi sacerdotium et co-
stituo super te quatuor ciuitates ut sis de amicis re-
gis. Et misit illi vas aurea i ministerium: et dedit
ei pretatem bibendi in auro et eum in purpura: et hunc
fribula auream. et simonem fratrem eius constituit ducem a ter-
minis tyri usque ad fines egypti. et exiit ionathas
et pambulabat trans flumen ciuitates: et congregatus
est ad eum exercitus syrie in auxiliu. et veit ascalo-
ne. et occurserunt ei honorifices ciuitatis: et abiit in
de gaza et cluserunt se quae erant gaze: et obsecutus
est ea et succedit quae erant i circumciuitatis. et postda-
tus est ea. et rogauerunt gazelles ionatham et dedit
illis dextram. et accepit filios eorum obsecides: et mi-
sit illos in iherusalem: et perambulavit regionem usque
damascum. Et audiuit ionathas quod paracatani sunt
principes demetrii i cades quae i galilea cum exercitu
multo volentes eum remouere a negotio regni. et occu-
rrit illis frater auctius suus simon et reliquit intra priu-
tiam. Et applicuit simon ad bethsuram: et expugna-
bat eam diebus multis. et cluserunt eos. Et postula-
uerunt ab eo dextras accipe: et dedit illis. Et cie-
vit eos inde et cepit ciuitatem. et posuit in ea pre-
sidium: et ionathas et castra eius applicuerunt ad
aqua genasar: et ante lucem vigilauerunt in campo
asor. Et ecce castra alienigenarum occurrebat i cam-
po. et tenebatur ei insidias in modum: ne auctius occur-
rit ex aduerso. Insidie vero exurrexerunt de locis
suis. et miserunt preliu. et fugerunt qui erant ex parte
ionathae exercitus: et nemo reliquis est ex eis nisi mata-
thias filius absolomi. et iudas filius calphi. prin-
ceppe militie exercitus. et scidit ionathas vestimen-
ta sua: et posuit terram i capite suo et orans. Et re-
uersus est ionathas ad eos i filiu. et conuertit eos i
fugam: et pugnauerunt. et videlicet qui fugiebatur prae illi-
us. et reuersi sunt ad eum i sequentibus cum eo deus usque
ades ad castra sua. et puenerunt usque illuc. et ceci-
derunt de alienigenis in die illa tria milia virorum
et reuersus est ionathas in iherusalem. XII

Evidit ionathas quod ipsi eum iunxit. et elegit
eum viros et misit eos romam statuere et renouare
cum eis amicitiam. et ad spartiatas et ad alia
loca misit epistolam summa eandem formam: et abiecerunt
romam et intrauerunt curiam: et dixerunt. Ionathas sum-
mus sacerdos et generis iudeorum miserit nos. ut renoue-
mus amicitiam et societatem summa pristinam. et dedecit illis
epistolam ad ipsos per loca: ut deducerent eos in terraz
iuda cum pace. et habebant exemplum epistolam quae scripsit

ionathas spartiatas. Ionathas summus sacerdos
et seniores gentis. et sacerdotes et reliqui populus
iudeorum spartiatas fratribus salutem. Nam p[ro]p[ter]e misere erant
epistole ad omnia summum sacerdotem a dario qui re-
gnabat apud vos: quoniam estis fratres nostri: sicut scriptum
est continet quod subiectum est. Et suscepit omnis virus qui
misserunt fuerat cum honore. et accepit epistles in quibus
significabat de societate et de amicitia. Nos enim cum
nullo horum indigeremus h[ab]entes solatio sanctos libros
quae sunt in manib[us] nostris. malumque mittere ad vos re-
nouare fraternitatem et amicitiam. ne forte alieni essent
ciamar a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo
misisti ad nos: Nos ergo i oportet sine intermissione
one diebus sollempnibus et ceteris quibus optet. memo-
res sumus vestrum in sacrificiis que offerimus: et in obsecu-
tationibus. sicut phas est et decet meminisse fratrum
Letamur itaque de gloria vestra. Nos autem circunde-
derunt multe tribulationes. et multa plilia: et ipu-
gnauerunt nos reges qui sunt in circuitu nostro. no-
strum ergo vobis molesti esse negantur ceteris sociis et
amicis nostris in his filiis. Habuumus enim de celo au-
xilium et liberati sumus nos: et humiliati sunt sumi
ei nostri. Elegimus itaque neumenum anthiochi filium
et antipatrem iasonis filium: et misimus ad romanos
renouare cum eis amicitiam et societatem pristinam. Unde
dandum itaque eis ut veniant etiam ad vos: et sa-
lutent vos: et reddant vobis epistolam nostram de
innovatione fraternitatis nostre: Et nunc b[ea]nici
etis residentes nobis ad hec. et hoc scriptum epi-
stolarum quod misit omnis: Rex spartiatarum omni-
as. ionathae sacerdoti magno salutem. Invenimus
est in scriptura de spartiatas et iudeis: quoniam
sunt fratres: et quia sunt de genere abraham. Et
nunc ex quo hec cognovimus bene facitis scribete
vobis de pace vestra. Sed et nos rescripsum vobis
decora nostra et possessiones nostre vestre sunt.
et vestre nostre. Mandamus itaque hec nuncia-
ri vobis. et audiuit ionathas quoniam regressi
sunt principes demetrii cum exercitu multo su-
per quae prius pugnare aduersus eum: et exiit ab
iherusalem: et occurrit eis in amathite regione.
Non enim dederat eis spacio ut ingredierentur
regionem eius: et misit speculatorum in castra eo-
rum: et reuersi renouauerunt quae constituerunt su-
per peruenire illic nocte. Cum occidisset autem sol per
cepit ionathas suis vigilare: et esse in armis pa-
ratos ad pugnam tota nocte. et posuit custodes
quae paratus est ionathas cum suis in bello: et timu-
erunt et formidauerunt in corde suo: et accende-
cum eo erant non cognoverunt usque mane. Vide
autem luminaria ardentina: et securus est eos
ionathas et non comprehendit eos. Transierunt
enim flumen eleutherum. et diuertit ionathas ad
arabes qui vocabantur zabadei: et percussit eos
et accepit spolia eorum. et iunxit: et veit damascum
et perambulabat omnem regionem illam.

Simō āt exit: et venit vsq; ad ascalonē et ad p̄xia p̄sidia: et declinavit i oppē: et occupauit eā. Audiuit enī q; yellet p̄sidium tradere p̄rib⁹ demetriū: et posuit ibi custodes ut custodirent eam. et reuersus est ionathas et cōuocauit seniores ppli: et co-girauit cū eis edificare p̄sidia in iudea: et edificauit muros in hierlm et exaltare altare altitudine magna intermediu⁹ arcis et ciuitatis. vt separet eam a ciuitate vt esset ip̄a singulariter et neq; emant neq; vēdant. et cōuenerūt vt edificaret ciuitatē et ecclidit mur⁹ q; erat sup torrentē: ab ortu solis: et repauit eū q; vocat caphethera. et simon edificauit adiada i sephela: et muniuit eaz et iposuit portas et seras. Et cū cogitasset triphon regnare asie: et assumere diadema et extēdere manū in antiochū regē: timēt ne forte n̄ p̄mitteret eū ionathas s; pugnaret aduersus eū: q; rebat cōphendere eū et occidere. Et exurgens abiit in bethsan: et exiit ionathas obuiam cū quadragita milibus virov⁹ elec̄toꝝ in plū: et vēit bethsan. Et vedit triphon quia venit ionathas cū exercitu multo: vt extēderet in eū manus: et timuit. Et excepit eū cum honore: et cōmendauit eū omnibus amicis suis: et dedit ei munera. Et p̄cepit exercitibus suis vt obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathe: Ut quid verastus vniuersuz p̄plin: cū bellū nobis nō sit: et nūc remitte eos in domos suas. elige autē tibi viros paucos q; tecum sint: et veni mecum ptolomaidā: et trādāz eā tibi: et reliqua p̄sidia: et exercitū: et vniuersos p̄positos negocii: et conuersis abibo. Propterea enī veni. et creditit ei: et fecit sicut dixit et dimisit exercitum: et abierūt in terram iuda. Retinuit āt secum tria milia viroꝝ. ex qbus remansit in galilea duo milia: mille autē venerūt cū eo. Ut autē intravit ptolomaidam ionathas. clauserunt portas ciuitatis ptolomēs: et p̄prehēderūt eū: et oēs q; cū eo intraverunt gladio interfecerunt. et misit triphon exercitū et equites in galileaz et i capuz magnū: vt pderent oēs socios ionathe. At illi cū cognouissent. q; cōprehēsūt ionathas et perut et oēs q; cū eo erant: hortati sunt semetip̄os: et exteriorunt parati in plū. et videntes hi q; insecuri fuerant. q; p̄ aia res est illis reuersi sunt: illi autē venierunt oēs cum pace in terrā iuda. et planterūt ionathan et eos q; cū ip̄o erant valde. et luxit israel luctu magno: et q̄sierūt oēs gētes q; erāt in circuitu eoz p̄terē eos. Dixit enī: Nō hñt p̄ncipē et adiuuantem: nūc ḡ expugnemus illos: et tollamus d̄ hominibus memoriaz eorū. XIII.

Laudauit simon q; cōgregauit triphon exercitum copiosūz vt veniret in terram iuda: et attereret eaz: vidēs q; in tremore ppli est et in timore ascēdit hierlm et cōgregauit ppli et adhortans dixit: Vos scitis quanta ego et fratres mei et domus patris mei fecimus p̄ legib⁹ et p̄ sanctis p̄lia: et angustias q̄les vidim⁹. Hox grata perierūt frēs mei oēs ppter isrl: et relietus suz ego solus. et nūc nō mibi p̄tigat parcere

aie mee in oī tpe tribulatiōis. Nō enī melior suz fratrib⁹ meis. Edicabo itaq; gentē meam et sancta. natos quoq; nōs et vxores q; cōgregati sunt vnuerse gentes cōterere nos inimicitie gratia. et accensus est spiritus ppli simul vt audiuit kmōes istos: et rāderunt voce magna dicētes: Tu es dux noster loco inde et ionathe frātris tui. Pugna p̄ lium n̄m: et oia q̄cunq; dixeris nobis faciemus. et cōgregans oēs viros bellatores accelerauit p̄sū mare vniuersos muros hierlm: muniuit eam in gyro. et misit ionathan filiū absolomi: et cū eo exercitū nouū in ioppē: et electis his q; erant in arce remāsīt illic ip̄e. et mouit triphon a ptolomaida cū exercitu multo vt veniret in terraz iuda: et ionathas cum eo in custodia. Simon autem appli cuit in addus cōtra faciem campi. et vt cognouit triphon q; surrexit simon loco frātris sui ionathe et quia cōmissurus esset cū eo p̄clium: misit ad eum legatos dicēs. P̄ ip̄ argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis p̄pter ne gocia que habuit: detinuumus eum. et nūc mitte argenti talenta centū et duos filios eius obsides vt nō dimissus fugiat a nob et remittem⁹ eū. et cognouit simon q; cum dolo loq̄ret secū. Jussit tñ dari argentum et pueros: ne inimicitiam magnā sumeret ac populum israel dicentem: quia non misit ei argentum et pueros. propterea perit. et misit pueros in centum talenta. et mentitus est: et non dimisit ionathan. et post hec venit triphon intra regionem vt contereret eam: et gyrauerunt per viam que ducit ador. et simon et castra eius ambulabant in omnem locum quoq; ibant. Qui autem in arce erant. miserunt ad triphonē legatos vt festinaret venire per desertum: et mitteret illis alimōias: et parauit triphon omnē equitatum. vt veniret illa nocte. erat enim nūc multa valde: et non venit in galadibūm. et cum appro pinquasset baschaman: occidit ionathan et filios eius illic. et conuerit triphon: et abiit in terram suam. et misit simō et accepit ossa ionathe frātris sui et sepeliuit ea in modin ciuitate patrum eius et planixeront eum omnis israel planetu magno: et luxerunt eum dies multos. et edificauit simon super sepulcrum patris sui et frātrum suorū edi ficiūl altū visu lapide polito retro et ante: et statuit septem pyramidas vnam contra vnam: patri et matri et quattuor fratribus. et his circū posuit columnas magnas: super columnas arma. ad memoriam eternam. et iuxta arma naues sculptas. que viderentur ab hominibus navigātibus mare. Hoc est sepulcrum quod fecit in modin usq; in hūc diem. Triphon autem cum iter sacceret cum antiocho rege adolescentē dolo occidit eum: et regnauit in loco eius. et imposuit sibi dia demia asie: et fecit plagam magnam in terra. et edificauit simon p̄sidia iudee: muniens ea turribus excelsis: et muris magnis: et portis et seris: et posuit alimēta i munitionib⁹. et elegit simō vi-

ros et misit ad demetrium reges ut ficeret remis
sionem regio*i*: q*uod* actus o*mnis* triphonis p*ro* dirept*o*e*s*
fuerant gesti. et demetrius rex ad verba ista r*u*
dit ei*u*: et scripsit epistola*z* tale*z*. *Rex demetri*²: si
moni summo sacerdoti et amico reguz et senioru
bus et genti iudeoz. salut*em*. *Coronam auream*: et
bahan quaz misissi*s* suscepim*u*: et pati sum*u* face
re vobisc*u* pace*z* magnaz. et scribere prepositis
regis remitt*o*e*s* vob*is* q*uod* idulim*u*. *Quocumq*z* eni*m* p*ro*sti
tuim*u* vobis p*ro*stant. Q*uod* unitates q*uod* edificast*u* vo
bis sint. *Remittim*u* quoq*z* ignorantias et pecca
ta v*os*q*z* in hodiern*u* die*z*: et coronaz quaz debe
batis. et si quid aliud erat tributariu*m* in hierusa
lez iam non sit tributariu*m*. et si qui ex vobis ap
ti sunt conscribi inter nr*os*: conscribantur et sit i
ter nos pax. Anno centesimo septuagesimo abla
tum est iugum gentium ab israel. et cepit popu
lus israel scribere in tabulis et gestis publicis:
anno p*rimo* s*b* simo*m* summo sacerdote magno du
ce et principe iudeoz. In die*b* illis applicuit
sim*o* ad gazan et circundedit eaz castris: et fecit
machinas: et applicuit ad ciuitatem et peccus*u* tur
re v*n*a*m*: et p*ro*p*he*dit eaz: et qui erupant erant itra
machin*u* et ciuitate*z*. Et fact*u* e*st* mot*u* magn*u* i*cini*
tate. et ascenderunt qui erant i*civitate c*u** v*er*to*u*b*z* et
filii supra mur*u* scissis tunicis suis: et clamauerunt
voce magna postulantes a simo*m* dextras sibi da
ri: et dixerunt. No*n* nobis reddas fini malitias no
stras: s*ed* mias tuas: et finiem*u* tibi. Et flexus si
m*o*: no*n* debellavit eos: elecit eos in*u* de ciuitate: et
emundauit edes i*u* q*uod* fuerat simulacra. et tunc itra
uit i*u* e*st* c*u* hymnis b*en*dicens d*omi*n*u*. et electa ab ea
oi*m* inuidia collocavit i*u* viros q*uod* leg*e* ficeret: et
muniuit e*st* et fecit sibi hestatione*z*. Qui aut*em* erat i
arce hierusal*em* phibebat egredi. et i*gredi* regione*z*
et em*er* ac vend*em*. et esuri*er* valde: et multi et eis sa
me perierunt. et clamauerunt ad simonem ut dextras ac
ciperent: et dedit illis. et elecit eos inde et inuidia
arc*e* a p*at*iam*an*ib*z*: et itrauerunt in e*st* tercia et vi
cesima die se*cu*di*m* i*u* anno centesimo septuagesi
mo p*rimo* c*u* laude*z* et ramis palmar*u* et citharis*z* et cy
naris et cymbalis*z* et nablis*z* et hymnis*z* et canticis:
q*uod* p*ro*tr*er* e*st* inimic*u* magn*u* ex israel. Et constituit ut
o*ib* an*is* ageret*u* dies hi*u* leticia. et muniuit m*o*
te*tepli*. q*uod* erat sec*un*do*m* arc*e*: et hitauit ibi ip*se* et q*uod* c*u* eo
erant. et vidit sim*o* iohann*e* filiu*m* su*m* q*uod* fortis p*li*
vir e*st*: et posuit e*st* duc*em* virtut*u* v*n*iversa*z* et hita
uit in gazaris.**

XIII

anno centesimo septuagesimo secundo con
gregauit rex demetri*u* exercitu*m* et abiit
i*u* medium ad p*ra*benda sibi auxilia: ut ex
pugnaret triphon*u*. Et audiuit arsaces rex persi
dis*z* et medie*z* q*uod* intrauit demetri*u* c*o*fines suos: et
misit yn*u* de p*ri*cipib*z* suis ut c*o*prehederet eum
v*iu*u*m* et adduceret e*st* ad se*z*. et abiit et peccus*u* ca
stra demetri*u*: et c*o*p*h*endit e*st*: et durit e*st* ad arsa
ce*z* et posuit e*st* i*u* custodia*z*. et siluit o*mnis* terra i*u*
o*ib* die*b* simo*m* et que*s*uit bona genti sue: et pla

eu*it* illis potestas ei*u*: et gloria ei*u* o*ib* die*b*: Et
c*u* o*m* gloria sua accepit i*opp*er** i*portu* et fecit itro
it*u* i*u* ilulis maris. et dilatauit fines gentis sue: et ob
tinuit regionem. Et congregauit captiu*u*tate*z* mul
tam: et d*omi*n*u* a*tt*us e*st* gazare: et bethsue*z* et arci*z*: et ab
stulit inuidias ex ea*z*: et n*o* erat q*uod* resisteret ei*u*. Et
vnusquisq*z* colebat terr*u* su*m* c*u* pace*z*. et terra i*u*
da dabat fructus suos: et ligna c*ap*er** fruct*u* su*m*
Seniores in plateis sedebat o*mnis*: et de bonis ter
re tractab*at*: et i*u*uenies in duebat se gloria*z*. et sto
las belli. Et ciuitatib*z* tribuebat alimotas: et p*ro*sti
tuebat eas ut c*en*t vasa munitionis: quo ad uisq*z*
nominatu*em* nom*e* glorie ei*u* v*is*q*z* i*u* extrem*u* terre
fecit pac*em* sup*er* terr*u*: et letat*u* i*l*et*ia* magna
Et sedi*u* vnusquisq*z* sub uite sua et sub scilicet
sua: et non erat qui eos terroreret. B*ec*ec*u* imp*er*
guans eos super terram: reges contr*ar*unt*u* sunt in
diebus illis. Et confirmauit omnes humiles po
puli sui: et leg*e* erg*u*s*u*it: et abstulit o*mnis* iniqu*u* et
mal*u*. Sc*ia* glorificauit: et multiplicauit vasa sc*op*
Et audit*u* e*st* rome: q*uod* def*ec*er*u* e*st* ionathas et v*is*q*z*
i*u* spartiatas: et p*ro*tristati s*u*t valde. Et audie*st* au
te*z* q*uod* sim*o* fr*at* fact*u* e*st* sim*o* sacerdos loco ei*u*
et i*pe* obtineret o*mnis* regione*z*. et ciuitates in ea*z*: scri
p*ser* ad e*u* tabulis ere*is* vt renouaret amicitias: et
societate*z* qua*m* fecer*at* c*u* i*uda* et c*u* ionatha fr*ib*us
ei*u*. Et lecte s*u*t in p*ro*spetu ecclesie in hierusalem
et h*ab* ex*emplu* ep*laz* q*uod* spartiate miser*u*. Spartiat*u*
r*u* p*ri*cipes et ciuitates: sim*o* sacerdoti magno et
seniorib*z* et sacerdotib*z* et reliquo populo iudeoz fr*ib*
salut*em*. Legati q*uod* missi s*u*t ad populu*m* nun
ciauerunt nobis d*omi*n*u* v*er*a gloria et honore et letitia: et
gauisi sum*u* in introitu e*o*z. et scripsim*u* q*uod* ab eis
erant dicta in c*o*ciliis populi sic: Numenius anti
ochi: et antipater iasonis filius legati iudeoz ve
nerunt ad nos. renouantes nobiscum amicitiam
pristin*u*. Et placuit populo excipere viros gloriose
et ponere exemplum sermonum eorum in congrega
tis populi libris: vt sit ad memoriam populo*m* spar
tiatarum. Exemplu*m* aut*em* horum scripsimus simo*m*
ni*m* magno sacerdoti*z*. Post h*ab* aut*em* misit simon nu
menum romam habentem clypeu*m* aureum ma
gnum pondo minaz mille. ad statuendum c*u* eis
societatem. Cum aut*em* audisset populus roma
nus sermones istos. dixerunt. Qua*m* gratiar*u* acti
onem reddemus simoni et filiis eius: Restituit
enim ip*se* fratres suos: et expugnauit inimicos
israel ab eis. et statuerunt ei libertatem: et descri
p*ser* in tabulis ere*is*: et posuerunt in titulis in
monte sion. et hoc est exemplum scripture Octa
uadecima die mensis elul anno centesimo se*ptu*
agesimo secundo anno tertio sub simone sacerdo
te magno in assaramel in conuentu magno sacer
dotum et populi et principum et gentis et senio
rum regionis nota facta sunt hec: quoniam fre
quenter facta sunt prelia in regione nostra.
Simon aut*em* matathie filius ex filiis iarib*z*. et
fratres eius dederunt se periculo:

et restiterunt aduersariis gentis sue ut starerat sancta ipsoꝝ et lex: et gloria magna glorificauerunt gemitum suaz. et congregauit ionathas gemitum suaz: et factus est illis sacerdos magnus: et appositus est ad populum suum. et voluerunt inimici eorum calcare sancta. et auertere regionem ipsoꝝ: et extendere manus in sancta scopus. Tunc restrit simon et pugnauit per gemitum sua: et erogauit pecunias multas: et armavit viros virtutis gentis sue et dedit illis stipedia. et munuit ciuitates iudee et bethsuram quod erat in finibus iudee vbi erant arma hostium antea: et posuit illic praesidiū viros iudeos. et ioppen munuit que erat ad mare: et gazaram que est in finibus azoti: in qua hostes antea habitabāt: et collocavit illic iudeos et quecūq; apta erant ad correctionem eorum posuit in eis. et vidit populus actum simonis et gloriam quam cogitabat facere genti sue: et posuerit eum ducem suum et principem sacerdotum eo quod ipse fecerit hec oia: et iusticiam et fidem quam coſeruauit genti sue: et exquisiuit omni modo exaltare populum suum. et in diebus eius prosperatus est in manibus eius ut tollerent gentes de regione ipsoꝝ et que in ciuitate dauerant in hierusalē in arce de qua procedebant et ptaminabant oia quod in circitu sanctoꝝ sunt: et inferebant plagam magnam castitati. et collocauit in ea viros iudeos ad tutam metum regionis et ciuitatis: et exaltauit muros in hierusalē. et rex demetrius statuit illi summum sacerdotium. Scdm hec fecit eum amicum suum: et glorificauit eum gloria magna. Audiuimus enim quod appellate sunt iudei a romanis amici et socii et frēs et quod suscepserunt legatos simonis gloriose: et quod iudei et sacerdotes eorum persenserunt eum esse ducem suum et summum sacerdotem in eternū donec surget propheta fidelis: et ut sit sup eos dux: et ut cura eet illi per sanctas et ut constitueret prōpositos super opa eorum et super regionē: et sup arma et sup praesidia: et cura sit illi de sanctis: et ut audiat ab oīb: et scribanus in noīe eius omnes conscriptioes in regionē: et ut opia purpura et auro: et ne liceat vili ex populo et ex sacerdotiis irritū facere aliqd hoc: et piradicere his quod ab eo dicūl: aut conuocare conuētu in regionē sine ipso et vestiri purpura et vni fibula aurea. Qui autē fecerit et hec. aut irritū fecerit aliquid hoc: reus erit. et cōplacuit oī populo statuere simonem: et facere sibi verba ista. et suscepit simon et placuit ei ut summo sacerdotio fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeorū et sacerdotū: et pesset oīb: et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis ereis: et pone re eas in peribolo scopus in loco celebri. Exemplū autem eorum ponere in erario: ut habeat simon et filii eius.

XV.

Tunc regibus Romani secesserunt ex parte
Misit rex antiochus filius demetrii epulas ab insulis mariis: simoni sacerdoti et principi gentis iudeorū et vniuersitate genti: et erant continentibus hunc modum. Rex antiochus simoni sacerdoti magno et gemitu iudeorū salutē. Quidam quidē pestilētes obtinuerunt regnum patrum nōrōꝝ: volo autē

vedicare regnum: et restituere illud sicut erat ātea. et electas feci multitudinem exercitus et feci naues belicas: volo autē procedere per regionē ut viceretur in eos quod coruperunt regionē nraꝝ: et quod desolauerunt ciuitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi oēs oblationes quod remiserunt tibi an me oēs reges et quocunq; alia dona remiserunt tibi. et primito tibi facere pecusuraz p̄ prii numismatis in regionē tua. Hierusalē autē sanctam esse et liberā: et oia arma quod fabricata sunt et praesidia quod cōstruxisti que tenes. maneant tibi. Et de debitu regis et quod futura sunt regi ex hoc et in totū tps remittunt tibi. Tū autē obtinuerunt regnum nrm. glorificabimus te gentē tuam: et tēplū gloria magna ita ut manifestetur gloria tua in vniuersa terra. Anno centesimo septuagesimo q̄rto: exiit antiochus in terrā patrum suorum et conuenerunt ad eum oēs exercitus: ita ut pauci reliqui essent cū triphone. Et insecutus est eū antiochus rex: et venit doram fugiēs per maritimam. Sciebat enim quod cōgregata sunt mala in eū: et reliquit eū exercitus. Et applicuit antiochus super doram cū centū viginti milibꝝ viroꝝ beligeratoꝝ et octo milibꝝ equitū. Et circumuiit ciuitatem: et naues a mari accesserunt: et vexabāt ciuitatē a terra et mari: et nemine sinebat ingredi vel egredi. Venit autē numerus et quod cū eo fuerat ab urbe roma habētes epulas regibꝝ et regionibꝝ scriptas: in quibꝝ continebant hec: Lucius cōsul romanus. ptolomeo regi. salutē. Legati iudeorū venerunt ad nos amicos nūi: renouantes p̄stinā amicitiā et societatē: missi a simone principe sacerdotū et populo iudeorū. Attulerunt autē et clypeū aureum minap mille. Placuit ita nobis scribere regibꝝ et regionibꝝ ut nō inferat illis mala: neq; impugnet eos et ciuitates eorum et regiones eorum: et ut nō ferat auxiliū pugnantibus aduersus eos. Utis autē est nobis accipe ab eis clypeū. Si quod ergo pestilentes sugerit de regione ipsoꝝ ad vos: tradite eos simoni principi sacerdotū: ut vidicet in eos sibi legē suā. Hec eadē scripta sunt demetrio regi et attalo et arabe et arsaci: et in oēs regiones et lassitane et spartanis et delo et mido et sitiōe et caries et samū et pamphyliā et lytiā et ali carnāfū et rhodū et fasēlida et choo et syden et arado et gortinā et gnydū et cypriū et cyrenē. Exemplū autē eorum scriptū simoni principi sacerdotū: et populo iudeorū. Antiochus autē rex applicuit castra in dārā secūdo admonēt ei sp manū et machinas faciēs: plausit triphonē ne procederet. et misit ad eū simon duo milia viroꝝ electorū in auxiliū: et argētū et aurū et vasa copiosa eo noluit ea accipere sed rupit oia quod pactū est cuz eo antea: et alienauit se ab eo. et misit ad eum athenobius vnuꝝ de amicis suis ut tractaret cuz ipso dicēs: Vos tenetis ioppen et gazara et arcē quod est in hierosolimā ciuitates regni mei: fines eorum desolastis et fecistis plagam magnā in terra et dñati estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite ciuitates quas occupastis: et tributa locorum in quibus dñati estis extra fines iudee.

Sin autem date p illis quinquaginta talenta argenti. et exterminii qd exterminasti. et tributorum ciuitatum. alia talenta quingenta. Sinaut. venientia et cōpugnabim⁹ vos. et venit athenobius amic⁹ regis in hierusalem. et vidit gloriam simonis et clatatem in auro et argento: et apparatus copiosum et obstatuit. et retulit ei verba regis. et rūdit ei simon et dixit ei Neqz alienā terrā sūp̄sim⁹ neqz alienā detinem⁹. Sz hereditatē p̄m n̄roy q̄ iuste ab iūnicis n̄is a liquo tpe possessa ē. Nos vero tempus h̄ntes vēdicam⁹ hereditatē p̄m n̄roy Nā de ioppe et gazara. q̄ expostulas: ip̄i faciebant in populo plagam magnam: et in regione nostra. horū damus talēta cētu. Et non rūdit ei athenobius verbuz. Reversus autē euz ira ad regē fñciavit ei verba ista. et gloria simonis et vniuersitē q̄ vidit. et ira⁹ e rex ira magna. Triphō autē fugit nau i orthosaida. et p̄stituit rex cēdebeū ducem maritimū. et exercitum peditū et equtū dedi illi. et mādauit illi mouere castra p̄tra faciē iudee: et mandauit ei edificare cedronē et obstruere portas ciuitatis: et debellare populuz. Rex autē persequebat triphonē. et pñēt cēdebeus iānniam. et cepit irritare plebē et cōculcare iudeaz et captiuare pp̄lin et interficere: et edificare cedronē. et collocauit illuc eqtes et exercituz ut egressi pambularēt viā indee sicur p̄stituit ei rex.

Lascēdit iohānes de ga XVI
e zaris et nūcianuit simoni p̄i suo q̄ fecit cēdebeū i pp̄lo ip̄oy. Et vocavit simon du-

os filios suos seniores. iudam et iohannē. et ait illis. Ego et frates mei et domus p̄is mei expugnauim⁹ hostes israel ab adolescētia vsqz i hunc diē. et p̄ ospatrum ē in manib⁹ n̄is liberare israel aliquoties. Nunc autē senui. Sz estote loco meo: et fr̄is mei: et egressi pugnate p̄ gēte n̄a. Auxiliū vō de celo yobiscū sit. Et elegit de regiōe viginti milia virorū belligatorū et eqtes: et p̄fecti sūti ad cēdebeū et dormierūt in modin. et surrexerūt mane et abierūt in cāpsū. Et ecce exercit⁹ copios⁹ in obuiā illis. peditū et eqtū. et flum⁹ torres erat inter mediū ipsorū. Et admouit castra p̄tra faciē eoz ip̄e et pp̄lus ei⁹: et vidit populū trepidantez ad trāssretādūm torrentē: et transiretauit p̄mus et viderūt eū viri: et abierūt post eū. et dimisi populū et eqtes in medio peditū: Erat autē egat⁹ aduersarioz copiosis nimis. et exclamauerūt sa- cris tubis. et in fugam querelis ē cēdebe⁹ et castra ei⁹. et ceciderūt ex eis multi vulnerati. residui autē i munitionē fugerūt. Lūc vulnerat⁹ ē iudas fr̄ iohannis. Johannes autē insecur⁹ ē eos donec vēt cedronē quā edificauit. et fugerunt vsqz ad turres q̄ erāt in agris azoti: et succendit eas igni. et ceciderunt ex illis duo milia virorū. et reuersus ē in iudeā in pace. Et ptolome⁹ fili⁹ abobi p̄stitutus erat dux in campo hiericho t hēbat aux⁹ et argentū multū: Erat enim gener summi sacerdotis. et exaltatum est cor eius. et yolebat obtinere regio-

nem et cogitabat dolū aduersis symonē et filios eius vt tolleret eos. Simō autē pambulans ciuitates. que erant in regione iudee. et sollicitudinē gerens earum descendit in hiericho. ipse et matathias filius ei⁹ et iudas. āno centesimo septuage simo septio. mēse vñdecimo. Hic ē mēsis sabath. et suscepit eos fili⁹ abobi i munitiūclā. q̄ vocat doch. crīm dolo. quā edificauit: et fecit eis p̄iuū magnū: et abscondit illici uiros. et cū uebat⁹ eēt simon et filii eius cum suis: et simpserunt arma sua: et intrauerunt p̄iuū: et occiderunt euz et duos filios el⁹ et quodā pueros ei⁹. et fecit decepcionē magnā i israel: et reddidit mala p bonis. et scripsit hec ptolome⁹: et misit regi vt mutaret ei exerceitum in auxilium: et traderet ei regionē et ciuitates. eoz et tributa. et misit alios i gazara tolere iohannē. et tribunis misit epistolas. vt veirēt ad se. et daret eis argētū t aux⁹ et dona. et alios misit occupare hierusalē t mōtez tēpli. et precurrens quidā nūciauit iohāni i gazara q̄ perut patet ei⁹ et fratres ei⁹. et q̄ misit te quoqz iūfici. Ut audiuit autē vehemētēr expaurit: et p̄phendit viros q̄ venerat̄ pdcre eū. et occidit eos. Cognovit enī q̄ querebat pdcre eū. et cetera sermonum iohānis et bellorū ei⁹ si bonaꝝ ētūtū. quib⁹ formiter gessit: et edificiū mūroū quos extruxit t rez gesta rū ei⁹. ecce hec scripta sunt i libro dicerū sacerdotiū ei⁹ ex quo fact⁹ ē p̄nceps sacerdotum post pacem suum.

Explícit liber p̄m⁹ machabeop̄. Incipit secund⁹ liber machabeop̄.

Capitulum .1.

Ratibus qui sunt p egyptiū iudeis. salutē dicūt fratribus qui sunt in hierosolimis iudei t qui in regione iudea: et pacem bonam. Bñfaciat vobis deus et meminerit testamēti sui quod locut⁹ ē ad abraā et isaac et iacob seruorum suorum fidelium t det vobis cor omnib⁹ vt colatis cumi: et faciat eis volunt. acm corde magno. et animo volenti. Ad aperiat cor vestrum in lege sua: et in p̄ceptis suis et faciat pacem. exaudiat orationes vestras. t reconcilietur vobis nec nos deseret in tēpore malo. et nunc hic sum⁹ orātes p vobis. Regnante demetrio anno centesimo sexagesimono: nos iudei scripsimus vobis in tribulatione et impetu qui superuenit nobis in istis annis. ex quo recessit iason a sancta terra. et a regno. Portam succenderunt et effuderunt sanguinem innocenter. et oravimus ad dominum: et exaudiit sum⁹ et obtulimus sacrificium et similaginem: et accendimus lucernas. et p̄possum⁹ p̄ces. t nūc frequētate dies scenophegie mēsis caslei. Anno cēciliæ

Alachabeorum.

octogesimo octauo. pp̄laq ē hierosolymis z in iudea senatusqz et iuda aristobolo magistro ptolemei regis q̄ ē de genere xp̄oz sacerdotum et his q̄ in egypto sunt iudeis. salutē et sanitatē. De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ip̄i: vt pote q̄ aduersus talē regem dimicauimus. Ip̄e enim ebullire fecit de p̄side eos q̄ pugnauerunt p̄tra nos et sanctā ciuitatē Naz cū in p̄side esset dux ip̄e et cum ip̄o imēsus exercitus cecidit in téplō nanee. p̄filio decept⁹ sacerdotum nanee. etenī cum ea habitaturus venit ad locum antiochus et amici eius: z vt acciperet pecunias multas dotis noīe. Lūnqz p̄posuissent eas sacerdotes nanee et ip̄e cū paucis ingressus esset intra ambitum phani. clauserunt tépluz. Lūz autē intrasset antiochus aptoz occulito aditu. p̄pli mitrētes lapides p̄cuserunt ducē et eos qui cum eo erant: z diuiserunt membratim et capitibus amputatis foras piecerunt. Per oīa benedictus deus qui tradidit impios. facturi igī quinta et vicesima die mensis castellū purificationē tépli necessarium duxim⁹ significare vobis vt et vos quo qz agatis diē scenophegie et diē ignis q̄ datus ē qñ neemias edificato téplō et altari obtulit sacrificia. Nam cum in p̄sidē ducerēt p̄s̄s n̄i sacerdotes q̄ tunc cultores dei erant acceptum ignē de altari occulte abscondērunt in valle vbi erat puteus saltus et foccus et in eo p̄tutati sunt eum. ita vt omnib⁹ ignor⁹ esset locus. Lūm autē p̄terissent anni multi et placuit deo vt mitteret neemias a rege p̄ fidis nepotes sacerdotum illoz qui abscondērāt misit ad requirendum ignē et sicut narruerūt nobis. nō inuenērunt ignem sed aquam crassam. et iussit eos haurire et afferre sibi et sacrificia q̄ imposita erāt iussit sacerdos neemias alpgi ip̄a aq̄ et ligna et que erant supposita. Utqz hoc factum est et tempus affuit quo sol resulst q̄ p̄us erat in nubilo. accensus est ignis magn⁹. ita vt oēs mirarentur. Q̄ionē autem faciebant omnes sacerdotes dum cōsummarel sacrificiū ionathā inchoante ceteris autē respōdentibus. et neemie erat oratio hunc habens modū. Dñe deus omnium creator terribilis et fortis. iustus et misericors qui solus es bonus rex: solus p̄stas: solus iust⁹ et opotēs et etern⁹. q̄ liberas israel de omni malo: q̄ fecisti p̄s̄s electos: et sanctificaisti eos: accipe sacrificiū p̄ vnuerso p̄plo tuo israel: et custodi partē tuam et sanctifica. Cōgrega disp̄sionē n̄az libera eos q̄ seruum gētib⁹: et cōtéptos et abhominatos respice vt sciāt gētes q̄ tu es deus n̄i. Afflige oppū metes nos: et cōtumeliam faciētes in supbia. Cōstītue p̄p̄lm tuum i loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autē psallebant hymnos: vñqz quo cōsumptum esset sacrificium. Lūz autē cōsū p̄ium esset sacrificium ex residua aqua neemias iussit lapides maiores pfundi. Qd̄ vt factum est: ex eis flamma accēsa est: s̄z ex flumine qd̄ resulst ab altari cōsumpta est. Ut vero manifestata ē res

renūciatum est regi persay q̄ in loco in quo ignē abscondērānt hi qui translati fuerant sacerdotes. aqua apparuit: de qua neemias et q̄ cū eo erant purificauerūt sacrificia. Considerans autē rex et rē diligēter examinans. fecit ei téplum vt pbaret qd̄ sacrum erat. z cū pbabasset. sacerdotibus do nauit multa bona et alia atqz alia munera: z accipiens manu sua tribuebat eis. Appellauit autē neemias hunc locū nepthar: qd̄ iterptat purifica tio. Vocat autē apud plures nephi. .ii:

Nuenī autē in descriptiōibus hieremie i pphete q̄ iussit eos ignē accipere q̄ trās migrabāt vt significatū est: z vt māda uit transmigratis. et dedit illis legē ne obliuiscerent p̄cepta dñi: z vt nō exerrarent mentibus vi dentes simulacra aurea et argentea et ornamenti eoz. et alia huiusmodi dicens. hortabatur ne legem amouerent a corde suo. Erat autē in ipsa scriptura: quomodo tabernaculū et arcā iussit ppheta diuino responso ad se facto comitari se cum vñqzquo exiit in montē: in quo moyses ascēdit et vidit dei hereditatē. et veniēs ibi hieremias inuenit locū spelūce: et tabernaculū et arcā et al tare incēsi intulit illuc et ostiū obstruxit. et accesserūt quidā simul qui sequebāt vt notarēt sibi locū: et nō potuerūt inuenire. Ut autē cognovit hic remias culpans illos dixit q̄ ignotus erit locus donec cōgreget deus cōgregationē populi: et p̄ pitius fiat. et tunc dñs ostendet hec: et apparebit maiestas dñi: et nubes erit sicut et moysi manifestabāt: et sicut cū salomon penit ut locus sancti caret magno deo manifestabat hec. Cōmagnifice etenī sapiaz tractabat et vt sapiaz habēs: obtulit sacrificiū dedicatiōis et cōsummatiōis tépli. Sicut et moyses orabat ad dñm: et descēdit ignis de celo et cōsūpsit holocaustū sicut et salomon orauit et descēdit ignis dñ celo: et cōsūpsit holocaustū: et dixit moyses eo q̄ n̄ sit cōmestū qd̄ erat p̄ p̄cō: et cōsū ptū ē. Siliter et salomon ocio dieb⁹ celebrauit dedicatiōē. Inscrebāt autē in descriptiōib⁹ et p̄mē taris neemie hec eadē: et q̄liter p̄struēs bibliothēcaz p̄gregauit de regiōib⁹ librios: et pphaz et dauid: et eplas regū et de denarius. Siliter autē et iudas ea q̄ didicrāt p̄ bellū qd̄ nob̄ acciderat con gregauit oīa et sūt apud nos. Si ḡ desiderat hec mittere q̄ p̄ferat vobis. Acturi itaqz purificatiōis scripsim⁹ vobis. Bene ḡ facietis: si egeritis hos dies. Deus autē q̄ liberauit p̄p̄lm suū et reddidit hereditatē oīb⁹: et regnū et sacerdotiū: et sanctificatiōne sic p̄misit i lege: speram⁹ q̄ cito n̄i miscrebit et p̄gregabit de s̄b celo i locū sc̄m̄. eripuit enī nos de magnis p̄culis: et locū purgauit. De iuda vō machabeo et fratrib⁹ ei⁹: et dñ tépli magni purifica tiōē et de are dedicatiōē: s̄z et dñ p̄plus q̄ p̄tinent ad antiochū nobile: et filiū ei⁹ eupatorē et de illumina tiōib⁹ q̄ de celo facti sūt ad eos q̄ p̄ iudeis fortiter fecerūt ita vt vñuersam regionē cū pauci esset vindicarēt: et barbaram multitudinē fugarent et

famosissimū in toto orbe templum recuperarent et ciuitatem liberaret. vt leges que abolende erāt restituuerent domino cu3 oī tranquillitate ppi facto illis. Itemq ab iasone cyreneo quinqz libris cōprehensa temptauim⁹ nos vno volumē breuiare. Cōsiderantes enī multitudinē libroruz et difficultatem volētib⁹ aggredi narrationes hy stouarū. ppter multitudinē rerū curanimus vo lentibus quidem legere ut esset animi oblectatio studiosis vero vt facile possint memorie cōmēda re: omnibus autē legentibus vtilitas conseratur Et nobis quidem ipso q hoc opus breuiādi eau sa suscepimus. non facilem laborem. imo vero negocium plenū vigiliarum et sudoris assumpsi mus: Sicut hi qui preparat pūnū. et querunt aliorum voluntate parē. ppter multorū gratiam libenter laborem sustinemus: veritatem quidem de singulis autoribus cōcedentes. ipi autē fī tam formā breuitati studentes. Sicut enī noue domus architecto de vniuersa structura curādū est. ei vero qui pingere curat q̄ ap̄a sūt ad ornam̄tum exquērenda sūt ita estimandū ē in nobis. Etenim intellectum colligere et ordinare sermonem. et curiosius pres singulas quasqz disquire re historie cōgruit autori: breuitatē vero dictio nis sectari. et executiōes rerū vitare breuiāti cō cedendum ē. Hinc ergo narrationem sc̄ipiemus de p̄fatione tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante historiam effluere. in ipsa autē hy storia succingi.

. III.

Egitur cū sancta ciuitas habitaretur in

1 oī. pace: leges autem adhuc optime custo direns. ppter om̄ē p̄tificis dispositionez et pieratem et animos odio habētes mala. siebat vt et ipsi reges et principes locū summo honore dignū ducerent. et templum maximis munērib⁹ illustrarent ita ut sileucus asie rex: de redditib⁹ suis prestaret oēs sumptus ad ministerium sacri fitiorū prīnetes. Simō autē de tribu beniamini p̄ positus tēpli p̄stirurus. contendebat obſidente si bi p̄ncipe sacerdotū iniquū aliquid in ciuitate moliri. Sed cū vincere oniā non posset venit ad appolloniam tharsee filium qui illo tpe erat dux celestyrie et phenicis. et nūcianit ei pecunias inu terabilibus plenū cē crariū hyerosolimis. et co munes copias imensas cē que non p̄tinent ad rationē sacrificiorū. cē autē possibile sibi p̄testate regis cadere vniuersa. Lūnqz retulisset ad regem appolloni⁹ de pecunias q̄ dclate erāt: ille accituz heliodorū q̄ erat super negotia eius. misit cū mā datis vt p̄dictā pecuniam transporaret. Statim qz heliodorus iter ē aggressus. specie quidē qua si p̄ celesyriam et phenicem ciuitates esset pagraturus: reuera autē regis p̄positum p̄fectur⁹. Sz cū uenisset hyerosolimā et benigne a sūmo sacer dote i ciuitate eēt exceptus: narravit de dato in ditio pecuniarū et cui⁹ rei grā adesset apuit. Inter rogabat at si vere hec ita eēt. Tūc sūm⁹ sacerdos

oīdit deposita eē hēc et vīctualia viduarum et pu pilloꝝ: quedaz vō eē hīrcani tobie vii valde emi nentis in his que detulerat impi⁹ simō: vnuersa autē argenti talenta cē quadrigena et auri ducēta. decipi vero eos q̄ credidissent loco i templo qd p vniuersum mūdū honorat. p sui veneratiōe et sanctitate. oīo ip̄ossible eē. At ille p his qui ha bebat in mandatis a rege. dicebat om̄i genere regi ea esse deferenda. Cōstituta autē die irabat de his heliodor⁹ ordinatur⁹. Nō modica vero p vniuersam ciuitatem erat trepidatio. Sacerdotes autē aī altare cū stolis sacerdotali⁹ iacauerunt se: et inuocabant de celo cū qui de depositis legē posint: vt his qui depositarāt ea salua custodiret. Jam vero q̄ viderat summi sacerdotis vultum: mente vulnerabatur. Facies enī et color imitat⁹ declarabat internum animi dolorem. Circūfusa enim erat mestitia quedam viro: et honor corporis p quem manifestus aspicientib⁹ dolor cordis cī efficiebatur. Alii etiam p̄gregati dōmī p̄flue bant publica supplicatione obſcrātes: pro eo q̄ incōceptum loc⁹ cēt ventur⁹. Accincteqz mulieres elitiū pectus p plateas p̄fluebāt: sed et virgines q̄ cōcluse erāt. p̄currebant ad oniam: alie autem ad muros. quedā vero p fenestras aspicebāt. vni uerse autē pendentes manus in celuz deprecabā tur. Erat enī misera cōmixte multitudinis et ma gni sacerdotti i agone p̄stituti expectatio. Et hi q̄ dem inuocabant oīporentem deum: vt credita si bi his q̄ crediderant cum om̄i integritate cōser uarentur. Heliodorus autē qd̄ decreuerat p̄fice bat eodem loco ipse cū satellitib⁹ circa erariū p̄nis. Sed spūs oīpotentis dei magnam fecit sine ostēsionis euidentiā. ita ut oēs q̄ ausi fuerant pare re ei. ruentes et ei virtute. in dissolutionez et formi dinem p̄uerterent. Apparuit enī illis quidā equ⁹ terribilem hñis sessō: em. optimis operementis or dinatus. Isqz cū impetu heliodoro prōores calcēs elisit. Qui autē ei se debat videbatur arma habe re aurea. Alii enī apparuerunt duo iuuenes v̄tu te decori: optimi gloria. speciosiqz amici: q̄ cir cōsteterūt eū. et ex vīraqz parte flagellabant. sine intermissione multis plagiis v̄berātes. Subito au tem heliodorus concidit in terraz. cēqz multa ca lignē circumfusum rapuerūt. atqz in sella gestato ris posuit eicerunt. Et is qui cū multis cursō ribus et satellitib⁹ p̄dictū igrēsus ē erariū. por tabatur nullo sibi auxiliū ferente: māifesta dei cognita v̄tute. et ille qdē p diuinā virtutem iacebat mut⁹ atqz om̄i spe et salute priuatis. Hi autē do minūm bñdiebāt: qz manificabat locum suum et tēplū qd̄ pauloante timore ac tumultu erat ple num. apparetē omnipotētē dñō gaudio et letitia ipleatum est. Tūc vō ex amicis heliodori qdaz ro gabat p̄festi oniam vt inuocaret altissimū. vt vīta donaret ei: qui in sup̄mo spū erat p̄stitutus. Con siderās autē sūm⁹ sacerdos ne forte rex suspicare tur malitiā aliquā ex iudeis circa heliodoru⁹ p̄lū.

¶ Augilius de celo q̄ heliodoru⁹
publica exemplum

matani. obtulit pro salute viri hostiam salutarez
Quicquid sacerdos erat: idem iuuenes
eisdem vestib⁹ amicti stantes heliodoro dixerunt:
Oni sacerdoti gratias age. Nam ppter eius tibi do
minus vitas donavit. Tu autem a deo flagellatus: nun
cia omnibus magnalia dei et potestatis. Et his diebus
non paruerunt. Heliodorus autem hostia deo obla
ta: et votis magnis permisit ei qui vivere illi con
cessit: et oni gratias ageret: excepto exercitu spedebat
ad regem. Testabatur autem omnibus ea que libocu
lis suis viderat opera magna dei. Cum autem rex iter
rogasset heliodorum quis esset aptus adhuc semel
hierosolymam mitti. ait: Si quem habes hostem aut
regni tui insidiatorem. mitte illuc: et flagellatum eum
recipies: si tamen euaserit. eo quod in loco sit vere dei. quod
dicitur virtus. Nam ipse quod habet in celis habitatione
visitator et adiutor est loci illius: et venientes ad ma
lesaciendam percutit ac perdit. Igil de heliodoro et
erarii custodia ita res se habet. IIII

Imon autem predictus pecuniarum et patrie
delator. male loquebatur de onia: tanquam
ipse heliodorum instigasset ad hec et ipse
fuisse inceptor malorum: puto quod cuitatis ac de
fensorum getis sue: et emulatorum legis dei audebat in
sidiatorum regni dicere. Sed cum inimicitie intatum
pcederet ut etiam per quoddam simonis necessarios ho
mocida fieret: considerans onias plicatum pretio
num: et apollonum infanire utpote ducere celestys et
phenicis. ad agendum maliciam simonis: ad regem se
prostulit: non ut ciuius accusator: sed comunez utilita
tem apud semetipsum vnuersitate multitudinis predi
cans. Videbat enim sine regali pudentia impossibile
esse pacem regem dari: nec simone posse cessare
a stulticia sua. Sed post selecui vite excessum eius
suscepisset regnum antiochus qui nobilis appellabatur:
ambiebat iason frater onie summum sacerdo
tium: adito rege. permittens ei argenti talenta trecen
ta sexaginta: et ex redditis alii talenta octoginta.
Super hoc promittebat et alia centum quinquaginta:
si potestati eius concederet gymnasium et ephebiam
sibi constitui. et eos quod in hierosolymis erant antio
chenos scribere. Quod cum rex annuisset et obtinu
isset principatum. statim ad gentile ritum contribules
suos transferre cepit et amotis his que humanita
tis causa indeis a regibus fuerant constituta. per io
hannem patrem eupolemum qui apud romanos de
amicitia et societate functus est legatione legitima
ciuium iura destituens prava instituta sanciebat.
Etenim ausus est sub ipsa arce gymnasium constitue
re et optimos quosque epheborum in luponaribus ponere.
Erat autem hoc non initium sed incrementum
quoddam et profectus gentilis et alienigenae co
uerlationis. ppter impum et non sacerdotis iason
nefariu et inauditum scelus: ita ut sacerdotes
iam non circa altaris officia dediti essent sed con
tempno templo et sacrificis neglectis festinarent
participes fieri palestre: et prebitonis eius iniuste:
et in exercitu discri et patrios quidem honores

nihil habentes grecas glorias optimas arbitra
bantur. Quarum gratia periculosa eos contentio ha
bebat et eorum instituta emulabantur: ac per omnia his
similis esse cupiebat quos hostes et pemptores
habuerant. In leges enim diuinis impie agere im
pune non cedit. sed hoc tempore sequens declarabit
Cum autem quinquenaliter agon tyro celebraret et rex
presentes essent: misit iason facinorosos ab hierosolymis
viros peccatores portantes argenti didram
et hemis trecentas in sacrificium herculis. quas postu
lauerunt hi qui apportauerant. ne in sacrificio ero
garent quia non oportet. sed in alios sumptus eas
deputari. Sed hec oblata sunt quidem ab eo quod misce
rat in sacrificium herculis: ppter presentes autem date
sunt in fabrica nauium tritemum. Unde autem in egypto
post apollonio nesthei filio ppter primates ptole
mei philomitoris regis. cum cognouisset antiochus
alienum se a negocis regni effectum. ppius utilitati
bonorum consilium. pfectus inde venit in ioppam et inde hie
rosolymam. et magnifice ab iasonem et civitate suscep
tus cum facularum luminibus et laudibus ingerens
est et inde in phenicem exercitum conuertit. Et post tri
ennium tempore misit iason menelaum supradicti simo
nisi fratrem portante pecunias regi: et de negotiis
necessariis responsa platurum. At ille commendatus
regem cum magnificasset faciem potestatis eius. et semet
ipsius retrorsum summum sacerdotium supponens iasoni
talenta argenti trecenta. Acceptisque a rege mandatis
venit nihil quidem habens dignum sacerdotio. aios
vero crudelis tyrannus: et fere belue iram gerens.
Et iason quidem quod ppius fratrem captiuauerat:
ipse deceptus fugitus in animantibus expulsus est
regionem. Menelaus autem principatum quidem obti
nuit: et pecunias vero regi pmissis nihil agebat
cum exactione faceret sostrum qui arcis erat positum
Nam ad hunc exactio vectigalium ptinebat: quas ob
causam vtriusque ad regem sunt enocati. Et menelaus
amorem est a sacerdotio succedente lysimacho fratre
suo: sostrum autem platus est cyprius. Et cum hec age
rent: et pugnare tharsenses et malothas seditionem mo
uere: eo quod antiochi regis pribus dono essent da
ti. Festinanter itaque rex venit sedare illos relicto
suffecto uno ex comitibus suis andronico. Ratus
autem menelaus accepisse se tempore oportunum. aurea
quodam valva et tunicam surat donauit andronico: et
alia viderat tyro et per vicinas ciuitates. Quod cum
certissime cognouisset onias arguebat eum: ipse in
loco tuto se atunem antiochiae secundum daphne. Unde me
nelaus accedes ad andronicum: rogabat ut omnia
iterficeret. Qui cum venisset ad oniam: et datus dectrus
cum iurevardo quis est ei suspectus? susciperet de asili
procedere: statim eum pemisit non verum iusticiam. Ob
quam causam non solu inderet: sed etiam alie quoque natio
nes indignabantur: et moleste ferebatur de nece tanti
viri iniusta. Sed egressum regem de canticis locis adi
erunt in dei apud antiochiam simul et grecos. queren
tes de iniuste onie. Cōtristat ita est aio antiochus
ppter oniam: et flexus ad miam lacrymas fudit: re

Machabeorum

cordatus defuncti sobrietatem et modestiam. Accē
 sisq; animis andromicū purpura exutū p totazci
 uitatē ubet circūduci: et i eodē loco i q̄ i omia ipi
 etatē pmiserat sacrilegū vita pvari. dñō illi cōdi
 gnā retribuente penā. Multis autē sacrilegiis in
 tēplo a lysimacho pmissis menelai p̄silio et diuīl
 gata fama: p̄gregata est multitudo aduersuz lysimachuz. multo iam auro exportato. Turbis autē
 iſurgentib; et animis ira repletis: lysimachus ar
 matis fere tribus milibus. inq; manib; vti cepit
 duce quodā tyranno etate pariter et demētia pro
 uecto. Sed ut itellixerunt conatū lysimachi. alii
 lapides alii fustes validos arripuerent. quidā ve
 ro cinerē in lysimachum iecere. Et multi quidez
 vulnerati: quidā autē et pstrati: oēs vero in fugā
 cōuersi sunt. Ip̄m etiā sacrilegiis securus erarium
 interfecerunt. De his ergo cepit iudicuz aduer
 sus menelaum agitari. Et cum venisset rex tyruz
 ad ip̄m negotiuz detulerent: missi tres viri a seniori
 b;. Et cū suparetur menelaus. pmisit ptolomeo
 multas pecunias dare ad suadendū regi. Itaq; z
 ptolomeus in quodā atrio positū quasi r̄rigerā
 di grā regē adut et deduxit a sua: et menelaū qui
 dem vniuerse malicie reū criminib; absoluīt: mi
 seros aut q̄ etiā si apud scythas causam dixissent
 innocentē indicarent hos morte dānauit. Tito
 ḡ illustram penā dederūt. q; p ciuitate et populo et fa
 cris vasis causaz p̄secuti sunt. Quāobiem tyri
 quoq; indignati erga se p̄tūrā eoru liberalissi
 mi extiterunt. Menelaus aut̄ ppter eoꝝ qui i po
 tentia erant avariciā pmanebat in potestate: cre
 scens in malicia ad insidias ciuiū. V

Odē tpe antiochus secundā p̄fectionē
 parauit in egyptū. Lōgit autē per vni
 uersā hierololymoz ciuitatē videri die
 bus quadragita p̄ aera eq̄tes discurrentes aura
 tas stolas habentes et bastas. quasi cohortes ar
 matas: et cursus equorū p̄ ordinē digestos: et con
 gressiones fieri comin̄ et securorū motus et galato
 rum multitudine gladius distractis et telorū iact̄
 et aureorū armorū splendore. oīq; generis louca
 rū. Quapropter omēs rogabāt in bonū mōstra
 perti. Sed cū falsus rumor exisset. tanq; vita ex
 cessisset antioch⁹: assumptis iason nō minus mil
 le viris aggressus est ciuitatez repente: et cimb⁹ ad
 murū cōvolantibus ad ultimū apprehēsa ciuita
 te menelaus fugit in arcez. Jason vero nō parce
 bat in cede de ciuib; suis nec cogitabat p̄spēra
 tem aduersuz cognatos malū esse maximuz. arbi
 trās hostiū et nō ciuiū se trophēa capturū. Et p̄n
 cipiatū quidē nō obtinuit: finē vero insidiarū sua
 rū p̄fusionē accepit: et p̄fugis iterū abiit in āma
 nitē. Ad ultimū in exitū sui cōclusus ab aretha
 arabū tyranno fugiens de ciuitate in ciuitatem
 omnib; odiosis. ut resūga legū et execrabilis ut
 patrie et ciuiū hostis. in egyptū extrusus est: et q̄
 multos de patria sua expulerat p̄gre perit lace
 demonas pfect⁹. quasi p̄ cognitione ibi refugiu

habiturus: et q̄ in sepultos multos abiecerat. ip̄
 se et illamentat⁹ et inseptus abicitur: sepultura
 neq; pegrina vsls. neq; patro sepulcro partici
 pans. His itaq; gestis suspicat⁹ est rex societatez
 deserturos indeos: et ob hoc pfect⁹ ex egypto ef
 ferans animis ciuitatē quidē armis ccpit. Jussit
 autē militibus interficere. nec parcere occursanti
 bus: et p domos ascēdētes trucidare. Siebant er
 go cedes iuuēnū ac seniorū. mulierū et natorū ex
 terminia. virginūq; et punlop neces. Erant autes
 toto triduo. octoginta milia interficti: quadragi
 ta milia vinci: nō min⁹ autē venūdati. Sed nec
 ista sufficiunt. Iusus est etiā intrare templuz vni
 uersa terra sancti menelao ductore: q̄ legū et pa
 trie fuit p̄ditor. Et scelētis manib; sumēs sancta
 vasā que ab aliis regibus et ciuitatibus erant po
 sita ad ornatū loci et gloriā: p̄rectabat indigne et
 p̄taminabat. Ita alienat⁹ mēte antiochus nō cō
 siderabat q̄ ppter peccata habitantu⁹ ciuitatez
 modicuz deus fuerat irat⁹ ppter quod et accidit
 circa locū despctio. Alioq; nisi p̄tigisset eos mē
 tia peccatis esse inuolitos: sicut heliodor⁹ q̄ mis
 sus est a selenco rege ad expolianduz eranū: eti
 am hic statū adueniēs flagellat⁹ et repulsus vng
 fuisse ab audacia. Herū nō ppter locuz gentē: l̄z
 propter gentē locuz deus elegit. Ideoq; et ip̄e lo
 cus particeps fact⁹ populi maloz: postea autem
 fiet locus bonoz: et q̄ derelict⁹ in ira dei oipoten
 tia est: iterū in magnū dñi reconciliatione cum sum
 ma gloria exaltabis. Igit̄ antioch⁹ mille et octu
 genis ablatis de tēplo talētis: velociter antiochi
 am regressus est. exstimas se p̄ superbia terrā
 ad nauiganduz: pelagus vero ad iter agendū dc
 ductuz propter mentis elationē. Reliq; autē p̄re
 positos ad affligendā gentē: hierosolymis quidē
 philippū ḡne phrygē. morib; crudelioē eipo a
 quo p̄stitut⁹ est: in garizi aut̄ andronicuz et mene
 laū q̄ graui⁹ q̄z ceteri iminebant ciuibus. Lungz
 apposit⁹ esset p̄tra indeos: misit odiosus p̄ncipes
 apollonii cuz exercitu vigili⁹ et duob; milib; p̄re
 cipiens ei oēs pfecte etatis interficere: milieres ac
 iuuenes vendere. Qui cuz venisset hierosolymā
 pacē simulās querit vſq; ad diē sanctuz sabbati: et
 tūc feriatis iudeis arma capē suis p̄cepit. Dēsq;
 simul q̄ ad spectaculu⁹ p̄cesserāt. trucidauit. et ci
 uitatē cum armatis discurrentes in gentez mltitudi
 né pemit. Judas autē machabe⁹ q̄ decim⁹ fuerat
 secesserat in desertū locuz. ibi⁹ inter feras vitā
 ī mōtibus cuz suis agebat: et veni cibo. vescētes do
 morabāt ne p̄cipes ecēt coingnatoēs. VI

Ed nō post multuz tpis misit rex senem
 quedā antiochenū q̄ p̄stelleret indeos vt
 se trāſterrēt a patriis et dei legib;: cōta
 miare etiā qd̄ ī hierosolymis erat tēpluz: et cognō
 minare iouis olympū: et in garizim prout erat hī
 q̄ locuz ihabitabāt iouis hospitalis. Pessima ac
 et vniuersis grauis erat maloz icursio. Hā tēpluz
 luxuria et p̄messatib; erat plenus: et scortantium

et meretricib⁹: sacratissimis edibus mulieres se vltro igerebant: ita sereretis ea q̄ nō licebat. Altare etiā plenū erat illicitis: q̄ legib⁹ prohibebant. Neq; autem sabbata custodiebantur neq; dies sole mis patrum seruabantur: nec simpliciter sequisq; iudeū p̄fitebant. Ducebat autē cū amara ncitatem i die natalis regis ad sacrificia: et cū liberi sacra celebrarēt. cogebant hedera coronati libero circuire. Decretū autē exiit i primas ciuitates genti liū suggesterib⁹ ptolomeis: ut pari mō et ipsi ad uersus indeos agerent ut sacrificaret. eos autē q̄ nolleū transit ad istituta ḡtilium iterficerent: erat ḡ videre miseriaz. Due enim milites delate sunt natos suos circūcidisse. q̄s ad vbera ifantib⁹ suspēsis cū publice p cinitatē circumduxisse p muros p̄cipitauerit. Alii vō ad primas coeuntes speluncas et latēter sabbati diē celebrantes cum idicati essent philippo flammis succensi sunt: eo q̄ vere hanc pp religionē t obfuantiam. manu sibumet antiluz ferre. Obsecro autē eas q̄ hunc librū lecturi sunt nec abhonestat ppter aduersos casus sed reputat ea q̄ accidēt n̄ ad iterituz. Sz ad coniunctionē cōgnitio nři. etenī m̄sto tpe n̄ sinere petrōibus ex finia agē: sz statī vltōes adhibē. magni bñficii ē indiciu. Nō enī sicut i alijs natōibus dñs patiēter expectat ut eas cū iudicii dies aduenērit i plenitudine petrō p̄niat: ita etiā nobis statuit ut petis nři i finē deuolutis ita demuz i nos vindicit. pp qđ nunq; qđ a nob̄ miam suaz animo ueti: compiēs vero i aduer sis p̄plim suuz n̄ dereliquit. Sz hec nobis ad p̄monitōe legētiuz dēcā sint paucis: Nam autē veniēdum ē ad narrationem. Igit̄ eleazarus vnus de primoribus scribarū viritate prouercit: et vultu decorus: apto ore hiens pellebat carnē porcinaz manducare: et ille gloriouſissimaz morte magisq; odibile vitaq; p̄lectēs volūtarie p̄bat ad suppliciū. Intuēs autē quēad modū oportet accedere patiēter sustinēs destinauit n̄ admittē illicita propter vite amore. Hi autē q̄ astabant iniq; misatōe p̄moti pp antiquā viri amicitia tollētes eū secreto rogabant afferri carnes qbus vesci ei licebat ut simulareb⁹ manducas se sicut rex ipauerat de sacrificiū carnibus: ut h̄ factō a morte liberareb⁹ et ppter veterē viri amicitia hāc i eo faciebat h̄uanitatem. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminētiaz dignam: et ingenite nobilitatis canitiē. atq; a puero. optime p̄uersatōis actus: et h̄m sancte et a deo p̄dita legis p̄stituta. r̄ndit cito dices p̄mitti sc̄ velle in ifernū. Nō enī etati nře dignū est inq; fugere. vt multi adolescentes arbitrateo eleazarū nonagita annorū transisse ad vitā alienigenarū: et ipi ppter meam simulatōem et ppter modicū corruptibilis vite tēpus decipiant: et p hoc maculaz atq; execratiōē mee senectuti p̄quiraz. Nāz si i p̄senti tpe suppli cū hoīuz eripiar: sed manū oipotētis nec viuus nec defūctus effugia. Quāobīc fortiter vitā excedeo. senectute qđē dign⁹ appebo: adolescentib⁹

aūt exēplū forte reliquā si p̄mp̄to aīo ac fortiter p̄ grauiſſimis ac sanctissimis legib⁹ honeste morte pfungar. His dictis p̄festi ad suppliciū trahebant. Hi at q̄ eu ducebāt et paulo āte fuerāt mitiores: i irā p̄uersi sūt ppter fmōes ab eo dictos quos illi p̄ arrogantiā platos arbitrabāt. Sz cuī plagi p̄imeret: igemuit: et dixit. Domine q̄ habes scām sciētiā: manifeste tu scis: q̄ cū a morte possē liberari duros corporis sustineo dolores: fm̄ aīaz vō ppter timorē tuū libēter hec patior. Et illi qđē h̄ mō via decessit. nō solū inueniūbus. sed et vniuerse genī memorā mortis sue ad exēplū v̄tutis et fortitudinis derelinquens.

VII

Outigit autē septē frēs vna cū matre ap̄ p̄iebēs p̄elli a rege edē p̄tra fas carnes porcias flagris et taureis cruciatos. Un⁹ autē ex ill⁹ q̄ erat pm̄ sic ait: Quid q̄ris et qđ vis discē a nob̄: Parati sum⁹ mori magis q̄s p̄ trias dei legeo p̄uaricari. Irratus itaq; recusuit sartagies et ollas eneas succēdi: qb⁹ stati succēsis iussit ei q̄ p̄o: fuerat locut⁹ ap̄utari lingua: et cute capitis abstracta sumas quoq; man⁹ et pedes ei p̄cedi: ceteris ei⁹ fr̄ib⁹ et matre ilsp̄ientib⁹. Et cuī iā p̄ oia i vtilis fact⁹ ēēt: iussit ignem admoueri: et adhuc spirantē torzeri i sartagine. i q̄cū diu cruciatur: ceteri vna cū m̄trūcē se hortabāt mori fortiter dicētes. Dñs de⁹ aspiciet veritatē: et p̄solabif̄ i nobis quēadmodū i p̄testatōe cātici declarauit moyses. et i suis suis p̄solabif̄. Ab ortuo itaq; illo p̄mo h̄ mō sequēte deducebat ad illudēdū et cute capitis ei⁹ cū capillis abstracta interrogabat si māducaret p̄us q̄s toto corpore p̄ mēbra singla puniretur. At ille r̄ndēs patria voce dixit: Nō faciā. propter qđ et iste sequēti loco p̄mi tornēta fuīcepit: et i vltimo spū p̄stitut⁹ sic ait: Tu qđē celestissime i p̄senti vita nos pdis. sz rex mūdi dñctos nos p̄ suis legib⁹ eterne vite r̄surrectiōe suscitabit. P̄ h̄c tert⁹ illudēt. et ligua postulat⁹ cito p̄tulit. et man⁹ p̄stāter extēdit: et cū fiducia ait. E celo ista possideo: sz pp̄ dei leges nūc hec ip̄a dñspicio qm̄ ab ip̄o me ea recepturū spero. Ita ut rex et q̄ cuī ip̄o erāt mirarēt adolescentis animū. q̄ tanq; nihil duceret cruciat⁹. Et h̄ ita defuncto: q̄rtū vera bāt sīl̄ torquētes. Et cū iā esset ad mortē. sic ait: Poti⁹ ē ab hoīb⁹ morti datos spēm expectare a deo: itē ab ip̄o r̄suscitādos. Libi enī resurrectio ad vitā nō erit. Et cū admouisset qntū vexabant eū: at ille respiciēs i cū dixit: Mātētem iter hoīes habēs cū sis corruptibilis facis qđ vis. Noli at putare gen⁹ nřm a deo cē dñlēctū. Tu autē patiēter sustine: et videbis magnā potestatē ipius qualiter te et semē tuū torqbit. Post h̄c ducebāt se x̄tū. et is mori īcipiēs sic ait: Noli frustra errare. nos enī ppter nosmetip̄os h̄ patimur peccantes i deū nřm et digna ammiratōe facta sunt i nobis. Tu autē ne existies tibi ip̄une futuruz: qđ contra deū pugnare tēptaueris. Supra moduz autem m̄rabilis et honorū memoria digna q̄ p̄eūtes

D 2

septez filios sib vnius diei tpe conspiciens bono:
animu ferebat ppter spem quā iu deo habebat.
singulos illoꝝ hortabat voce patria fortiter reple
ta sapientia: et seminec cogitationi masculinū ani
mū inserens dixit ad eos. Ne cito qualiter in vite
eoꝝ apparuistis. Neqz enī spm et animaz do
nau iobis et vitā: et singuloꝝ mēbra nō ego ipsa
p̄ge: Sed enī mūdi creator q̄ formauit hominis
natūratē: quiqz oīum inuenit originē: et spiritū
vobis iterū cū mia reddet et vitam: sicut nūc vos
metip̄os despicitis pp̄ leges eius. Antioch⁹ autē
p̄tē se arbitratus. simul et exprobrantis voce de
specta: cū adhuc adolescētior supēsz. nō solū ver
bis hortabat: sed et cū iuramēro affirmabat dini
te se et bñm facturū: et trāslatū a patrijs legib⁹ amī
cū habiturū: et res necessarias ei p̄biturū. Sz ad
hec cū adolescēs nequaqz iclinaref: vocavit rex
matrē et suadebat ei ut adolescēti fieret in salutē
Cum aut̄ multis eaz verbis eēt hortatus: pmisit
suasirā se filio suo. Itaqz iclinata ad illū irridēs
crudelē tyrannū. aut patria voce: Fili mi miserere
mei que te in vtero nouē mensib⁹ portauit: et lac tri
ennio dedi et alui et i eratē istaz pduxi. P̄eto nate
ut aspicias ad celū et terrā: et ad oīa que i eis sūt: et
stelligas q̄ ex nihilō fecit illa de⁹ et hoīuz gen⁹. ita
fier ut nō timeas carnificē istū: sed dign⁹ fratrib⁹
tuis effect⁹ particeps suscipe mortez: vt in illa mi
seratōe cū fratrib⁹ tuis te recipiā. Cū hec illa ad
huc diceret: ait adolescentis. Quē sustinetis? Nā
obedio p̄ceptio regis: sed p̄ceptio legis que data
est nobis per moysen. Tu vero q̄ inuentor omis
malicie fact⁹ es in hebreos. nō effugies manū dei
nos enī p̄ peccatis nostris hec patimur. Et si no
bis ppter increpatōe et coreptionē dñs de⁹ n̄f
modicuz irat⁹ est: sed iteruz reconciliabil seruis
suis. Tu aut̄ o scelleste et omniū hoīuz flagitosissi
me noli frustra extollī vani spēb⁹: in seruos ei⁹ in
flammat⁹. Non dū enī omnipotentis dei et omnia
insipientis iudicū effugisti. Nā fratres mei mo
dicū nūc dolore sustentato sib testamento eterne
vite effecti sunt: tu vero iudicio dei iustas supbie
tue penas exolues. Ego aut̄ sicut et fratres mei
anima et corpus meu tradō p̄ patrijs legib⁹ iu
cans deū maturius gēti nostre p̄pitū fieri: teqz
cū tormētis et verberibus p̄teri q̄ ip̄e est de⁹ so
lus. In me vero et in fratribus meis dñinet omni
potentis ira q̄ super oē gen⁹ n̄fīm iuste supducta
est. Tūc rex accēsus ira: in hūc super oēs crudeli
us deseuit. indigne ferens se derisū. Et hic iraqz
mūdus obiit. per oīa in domio p̄fidens. Nonissi
me aut̄ post filios et mī p̄sumpta ē. Igit de sacri
ficijs et de nimis crudelitatibus satis dictum est:

Judas vero machabe⁹ VIII

i et qui cū illo erant introibāt latenter in
castella: et puocates cognatos et amicos
et eos q̄ pmanserant in iudaismo assumētes. edu
xerūt ad se sex milia viros. Et inuocabant dñm
ut respiceret in populū qui ab oībus calcabatur

et misereretur templo q̄d contaminabat ab ip̄is.
Misereret etiā exterminio ciuitatis que eēt illico
p̄planāda: et vocē sanguinis ad se clamatis audi
ter: memorares quoqz iniq̄ssimas mortes puulo
rum innocentium: et blasphemias nominū suo illa
tas: et indignaref super his. At machabeus p̄gre
gata multitudine intollerabilis gentib⁹ efficieba
tur. Ita enī dñi in misericordiā p̄uersa est. Et su
peruenēs castellis et ciuitatib⁹ improuisus succē
debat eas: et opportuna loca occupans non pau
cas hostium strages dabant. Maxime autem no
ctibus ad huiuscemodi excursus ferebatur: et fa
ma virtutis eius vbiqz diffundebat. Videlis aut̄
philippus paulatim virū ad p̄fectum venire. ac
frequētus res ei cedere prospere: ad ptolomeuz
ducē celesyrie et phenicis scripsit vt auxilium fer
ret regis negotijs. At ille velociter misit nicanor
re patrocli de pumorib⁹ amicū. datis ei de permī
xtis gentibus armatis non min⁹ viginti milibus
vt vniuersuz iudeoz gen⁹ deleret. adiuncto et gor
gia viro militari: et in bellicis rebus experientissi
mo. Constituit aut̄ nicanor regi ut tributū q̄d romani
erat dandū: duo milia talentorū de captiuitate
iudeoz suppleret. Statiqz ad marittimas ciui
tates misit puocans ad coemptiōe iudaicaz mā
cipioz. pmittēs se nonaginta mancipia taleuto
distracturū: nō respiciens ad vindictā que cū ab
omnipotētē esset cōsecutura. Judas autē vbi cō
perit: indicauit his qui scēt erant iudeis nicanor
is aduentū. Ex quib⁹ quidā formidatēs: et nō cre
detes dei iusticie. in fugā vertebarū alij vero si q̄
de his superant veniebāt simulqz dñim depcabā
tur ut eriperet eos de impio nicanore q̄ eos p̄usqz
in commun⁹ veniret vendiderat. Et si nō ppter eos
pter testimoniū quod erat ad patres eoz: et ppter
inuocationē sancti et magnifici noīs ei⁹ sup ip̄os
Conuocatis aut̄ machabeus sēp̄tē mulib⁹ qui cūz
ip̄o erant: rogabat ne hostib⁹ recōciliarent neḡ
metuerent inique vnementum ad sē hostū. multi
tudinē. sed fortiter p̄tēderent ante oculos haben
tes contumeliam que loco sancto ab his iniuste eēt
illata: itēqz ludibrio habite ciuitatis iniuriaz: ad
huc etiā veterū instituta cōuulsa. Nā illi quides
armis confidunt. ait simul et audacia: nos autem
in omnipotente domino q̄ potest et venientes ad
uersum nos et vniuersuz mundū uno nutu delere
confidimus. Ammonuit autem eos et de aurilijs
dei que facta sunt erga parentes: et q̄ sub se nna
cherib centum octogintaquinqz milia perierunt
et de prelio quod eis aduersus galathas fuit i ba
bylonia: vt omēs vbi ad rem ventum est macedo
merunt centū viginti milia ppter auxilium illis
datum de celo: et beneficia p̄ his plurima conse
nti sunt. His verbis constantes effecti sunt: et p̄
legibus et patria mori parati. Constituit itaqz fra
tres suos duces vtriqz ordini simonē et iosephuz
et ionathan subiectis vnicuiqz millenis et gngēte

nis: ad hoc etiam ab esdra lecto illis sancto libro et dato signo adiutorij dei: in prima acie ipse dux co misit cum nicanore. Et facto sibi adiutorio oportete interficerunt super nouem milia hominum: maiorem autem partem exercitus nicanoris vulneribus debilis factam fugere compulerunt. Unde cunctis vero eorum qui ad emptionem ipsorum usq; quaque pfecti sunt. sed teneri sunt ora conclusi. Nam erat anno sabbatum: quam ob causam non permaneaverunt insequebentes. Arma autem ipsorum et spolia congregates sabbatum agebat benedicentes dominum qui liberavit eos in isto die: misericordie initio stillas in eos. Post sabbatum vero debilibus et orphanis et viduis diuiserunt spolia: et residua ipsi cum suis habuerent. His itaque gestis et communiter ab omnibus facta obsecratione: miseri corde dominum postulabant: ut in fine regnum suum reconciliarem. Et ex his quod cum thymotheo et bacchide erant contra se contendentes super viginti milia interficerunt et munitiones excelsas obtinuerunt: et plures predas diuiserunt. equaque portiones debilibus pupillis et viduis sed et senioribus facientes. Et cum arma eorum diligenter collegissent: oia profluierunt in locis oportunitatis. Residua vero spolia hierosolymas detulerunt: et philarchem qui cum thymotheo erat interficerunt virum scelestum qui in multis iudeos affligerat. Et cum epinichia agerent in hierosolymis eos qui sacras ianuas incenderunt id est calisthenen cum in quoddam domicilio refugient incenderunt digna eis mercede per impietatis suis redditum. Facinorosissimus autem nicanor qui mille negotiantes ad iudeos venditores adduxerat: humiliatus auxilio domini ab his quos nullus existimauerat: deposita ueste glorie per mediterranea fugiens solus venit antiochiam: summa in felicitate de interitu sui exercitus consecutus. Et quod misericordia romanis se tributum restituere de captivitate hierosolymorum: predicabat nunc pectori deum habere iudeos et ob ipsum invulnerables esse eo quod sequerent leges ab ipso constitutas. IX

Odyssey antiochus honeste reuertebatur de perside. Intrauerat enim in castra quod dicuntur persipolis et temptauit expoliare templum: et civitatem opprimere: sed multitudine ad arma concurrente in fugam versi sunt et ita contigit ut antiochus post fugam turpiter rediret. Et cum venisset circa egyptianum. recognovit quae erga nicanorem et thymotheum gesta sunt. Et latronum autem in ira arbitrabat se iniuriam illos qui se fugaverant posse in iudeos retorquere: ideoque iussit agitari currum suum sine intermissione agens iter. celesti enim iudicio purgente: eo quod ita superbe locutus est se venturus hierosolymas: et perierit sepulcri iudeorum eam facturum. Sed quod vniuersa conspicit dominus deus israel peccatum enim in sanabili et iussibili plaga. Ut enim finiuit hunc ipsum sermonem: apprendit enim dolor dirus viscera et amara interna passionem. Et quidam satis iuste: quippe qui multis et nonis cruciatibus glorium torserat viscera: licet

ille nullo modo a sua malitia cessaret. Super hoc autem superbiam repletus igne spirans animo in iudeos et perciens accelerari negotium. contigit illi impetu euntes de curru cadere: et graui corporis collisione membra vexari. Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare: supra humanum modum superbiam repletus. et mortuum altitudines in statu appendere: nunc humiliatus ad terram in gestatorum portabatur. manifestaz dei virtutem in se metus et cõtestans: ita ut de corpore impiorum vermes scaturirent: ac viuentes in doloribus carnes eius effluerent: odore etiam illius et fetore exercitus gravaretur. Et qui paulo anno sidera celi edtingere se arbitrabatur: eum nemo poterat propter intolerabilem fetoris portare. Hinc igitur cepit ex graui superbia deductus ad agnitionem sui venire diuina ammonitum plaga: per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus. Et cum nec ipse iam feto rem suum ferre posset. ita ait: Justus est subditus esse deo: et mortalium non paria deo sentire. Arbitrat autem hic celestus dominum a quo non esset misericordia consecuturus: et civitatem ad quam festinans veniebat. ut ea ad solum deduceret ac sepulcrum congettum faceret. nunc optat liberam reddidere: et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habi turunt. sed animalibus ac feris diripiendos traditur: et cum parvulis exterminaturus dixerat: equales nunc atheniensibus facturum pollicetur. templum etiam sanctum quod prius expoliaverat: optimis donis ornaturum. et sancta vasorum multiplicaturus et pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis prestaturum: super hec et iudeum se futurum. et omnem locum terre perambulaturum. et predicatorum deo potestatem. Sed non cessantibus doloribus: superuenierat enim in eum iustum dei iudicium. desperans scripsit ad iudeos in hunc modum depreciationis epistolam hec continentem. Optimis ciuibus indecis: plurimam salutem et bene va lorem: et esse felices rex et princeps antiochus. Si bene valetis et filij vestri et ex sententia vobis cum castra sunt: maximas agimus gratias. Et ego in infirmitate constitutus: vestri autem memor benigni reuersus de psidis locis et in infirmitate gravi apprehensus necessarium duxi pro communi utilitate curam habere: non desperans memetipsum: sed speciem multarum habens effugiendi infirmitatem. Respiciens autem quod et pater meus quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum: ostendit qui post se suscepit principatum ut si quid contrarium accideret aut difficile non ciaretur. scientes hi qui in regionibus erant cui esset rerum summa derelicta non turbarentur: ad hec considerans de proximo potentes quosque et vicinos temporibus insidiantes et euentus expectantes: designauit filium meum antiochum regem quem sepe recurrens in superiora regna multis vestrum commendabam: et scripsi ad eum que subiecta sunt. Ora itaque vos et peto memorias bench

A Machabeorum

ciorū publicē & privati: ut unusquisque p̄seruet fides ad me & ad filium meū. Cōfido enim eis modeste & humane actus & sequentes p̄positū meū: cōmune vob̄ fore. Iḡis homicida & blasphemus pessime peccat: & ut ipse alios tractauerat. p̄gre i mōrib⁹ miserabili obitu vita funct⁹ ē. Transferebat autē corp⁹ philippus colluctane⁹ ei⁹ q̄ metuens filium anthiochi. ad ptholoinum philomethorem in egyptum abut.

X

Machabeus autē & q̄ cū eo erat dñs se pte gēte templū qdē & civitātē recepit: aras autē q̄s alienigene p plateas extruxerat itēq̄ delubra demolit⁹ ē. Et purgato tēplō aliud altare fecerat & de ignitis lapidib⁹ igne cōcepto sacrificia obrulerat p⁹ biēnu⁹: & incensū: & lucernas: & panes ppositiōis posuerat. Quib⁹ gestis rogabat dñm pstrati in terrā: ne ampli⁹ talibus malis incideret. Sed & si quā peccassent. vt ab ipso miti⁹ conipereretur: & nō barbaus ac blasphemis hoīb⁹ tradicerent. Qua die autē tēplū ab alienigenis polluti fuerat: cōtigit eadē dic purificatiōes fieri vicesima & quīta mēsis q̄ fuit casleū. Et cū leticia dieb⁹ octo egerat in modū tabernaculō: recordantes q̄ ante modicū temporis diem solennēz tabernaculō in mōrib⁹ & in speluncis more bestiarū egerat: ppter quod ursos & ramos virides & palmas pſerebāt ei. qui pſperauit mū dare locū suū. Et decreuerunt p̄mū p̄cepto: & decreto vniuersē genti iudeoz oīb⁹ annis. age re dies istos. Et anthiochi quidez qui appellarū est nobilis vite excessus ita se habuit. Nunc autē de eupatore anthiochi iunpi filio q̄ gesta sūt narrabimus: breuiantes mala q̄ in bellis gesta sunt. Hic n. suscep̄to regno p̄stitut⁹ sup̄ negotia regni lysias quendam phenicis & syric milieū p̄ncipem. Haz prolome⁹ q̄ dicebat macer iusti tenax erga iudeos: esse cōstitut⁹ te p̄cipue. ppter iniquitatem q̄ facta erat in eos & pacifice agcre cū eis. Sed ob hoc accusatus ab amicis apud eupatōre⁹ cu⁹ fre querēt. pditor audir⁹ eo q̄ cyp⁹ creditā sibi a philemōtore defūl⁹: & anthiochū nobile trāslatus etiā ab eo recessus: veneno vīta finiuit. Gorgias autē cū esset dux loco⁹: assūptis aduenis frequenter iudeos debellabat. Judei vō qui tenebant oportunas monitiōes fugatos ab iherosolymis suscipiebāt & bellare tētabant: Hi vero q̄ erāt cu⁹ machabeo p̄ orōes dñm rogantes vt esset sibi ad iutor: ipētu⁹ fecerat in mōritōes idumeoz: mētagz vi insistentes loco obtinuerūt: occurrētes in teremerūt: & oīs simul nō min⁹ vigintiq̄s milibus trucidauerūt. Quidam autē cu⁹ cōfigiſſent in duas tress valde multas. omnem apparatum ad repugnādum habentes machabeos. ad eorū expugnatiōes relicto simone & iosepho. itemq̄z za cheo eisq̄z q̄ cu⁹ ipsi erāt satis mītis: ipē ad eas que amplius perurgebant pugnans conuersus ē. Hi vero qui cum simone erant cupiditate duci a quibusdam qui in turrib⁹ crant suās sunt pecu

nia: & septuaginta milibus didrachmis acceptis dimiserunt quosdam effigere. Cum autē machabeo nunciatum esset quod factū est principibus populi congregatis accusavit q̄ pecunia fratres vendidissent aduersarijs eōw⁹ dimissis. Hos igitur proditores factos interiecit: & confessiōes duas tress occupauit. Armis autem ac manibus omnia prospere agendo in duabus munitionibus plusq̄ viginti milia peremit. Et thimotheus qui prius a iudeis fuerat superatus conuocato ex exercitu peregrine multitudinis & congregato equita tu asiano aduenit: quasi armis iudeam capturus. Machabeus autem & qui cum ipso erant appro pinquante illo deprecabantur dominū caput terra aspergentes. lumbosq̄ ciliis precincti. ad altaris crepidinē prouoluti: ut sibi propitiū: inimicis autem eorum esset inimicus: & aduersarijs aduersaretur sicut lex dicit. & ita post orationē sūptis armis longis de civitate procedentes et protū hostibus effecti rese derunt. Primo autē solis ortu vtriq̄ commiserunt. isti quidem victorie & prosperitatē sponsorem cum virtute domini num habentes: illi autem ducem belli animū habebant. Sed cum vehemēs pugna esset: apparuerunt aduersarijs d celo viri quinq̄ in equis: frēnis aureis decori ducatum iudeis prestantes. ex quibus duo machabeum medium habentes armis suis circumseptum in columnam conseruabant in aduersarios autem tela et fulmina iaciebant: ex quo et cecitate confusi et repleti perturbatione cadebant. Interfecti sunt autem viginti milia q̄ genti & equites se excenti. Thimotheus vero cōfūgit in gazaram presidium minutum cui p̄erat crereas: machabeus autem & qui cum eo erant letates obſederunt presidiū diebus quattuor. At hi qui intus erant loci firmitate confisi supra modū maledicebant: & sermones nephandoe iactabant. Sed cu⁹ dies quinta illucesceret viginti iuuenes ex his qui cum machabeo erant. accensi animis proprie blasphemias viriliter accesserunt ad murum: & feroci animo incedentes ascendebant: sed & alij similiter ascendentibus turres portasq̄ succēdere aggressi sunt: atq̄ ipos maledicos viuos cōcremare. Per continuū autem biduum. presidio vastato thimotheum occultantem se in quodam repertum loco peremerunt: et fratrem illius ceream & appollophanem occiderūt. Quibus gestis in hymnis & confessionibus benedicebant dominū qui magna fecit in israel: et victoriam dedit illis.

XI

Ed paruo post tempore lysias p̄curator regis & propinquus ac negociorum p̄positus grauerit ferens de his que acciderant: congregatis octoginta milibus & equitatu vniuersō veniebat aduersarij iudeos existimās se ciuitatem quidem captam gentibus habitaculum facturum: templū vero in pecunie quesitū sicut cetera delubra gentium habiturū: & per sin-

gulos annos venale sacerdotiū nūsqꝫ recogitās
dei potestatē. sed mente effrenatus in multitudine
peditū et in milibus equitū et in octoginta elephā
tis cōfidebat. Ingressus autē iudeam et appropi
ans bethsūre quæ erat i angusto loco ab hierosō
lyma iteruallō qnqꝫ stadioꝫ: illud presidiū expu
gnabat. ut autē machabeus et qui cum eo erant:
cognoverūt expugnari presidia: cū fletu et lachry
mis rogarunt dñm: et omnis turba simul: vt bonū
angeliū mitteret ad salutē israel. Et ipse prim⁹ ma
chabeus sumptis armis ceteros adhortatus est
simul secū periculū subire et ferre auxiliū fratrib⁹
suis. Lunc pariter p̄mpto aio pcederent hiero
solymis. apparuit pcedens eos eques i veste cā
dida: armis aureis hastam vibrans. Lunc omes
simul benedixerunt misericordē dñm: et cōuale
rūt animis non solum homies sed et bestias sero
cīsumas et muros ferreos pati penetrare. Ibant
igitur p̄opti de celo habentes adiutoriē et miserā
tē super eos dñm. Leonū autē more impetu irruē
tes in hostes pstrauerūt ex eis vndeclī milia pedi
ditū: et equitū mille sexcentos: vniuersos autem i
sugā verterunt plures autem ex eis vulnerati nu
di euaserunt. Sed et ipse lysias turpiter fugiens
eniasit. Et quia non insensatus erat: sc̄eūz ipse re
putans factam erga se diminutionē: et intelligēs
inuictos esse hebreos omnipotentis dei auxilio
nitentes: misit ad eos. promisitqꝫ se consensurū
omnibus que iusta sint: et regem compulsirum
amicum fieri. Annuit autem machabeus precib⁹
lysie: in omnibus utilitati consulans. Et quecun
qꝫ machabeus scriptis lysie de iudeis: ea rex p̄ces
sit. Nam erant scripte iudei epistole a lysia siq
dem hunc modum continentis: Lysias: populo
iudeorum salutē. Johannes et abessalon q̄ missi
fuerant a vobis tradentes scripta postulabant:
ut ea que per illos significabātur. implerē. Que
cunqꝫ igitur regi potuerunt perferrī. exposui: et
que res permittebat. consensi. Si igitur in nego
cijs fidem conseruaueritis: et deinceps honorum
vobis causa esse temprabo: de ceteris autem p̄ sin
gula verba mandau et istis et his qui a me missi
sunt colloqui vobiscuz. Bene valete. Anno cente
simo quadragesimo octauo mēsis dioscōri die vi
cesima et quarta. Regis autem epistola ista con
tinebat. Rex antiochus: lysie fratri salutēz Pa
tre nostro inter deos translato nos volentes eos
qui sunt in regno nostro sine tumultu agere et re
bus suis adhibere diligētiā: audiūimus iudeos
nō consensisse patri meo vt transferrent ad ritū
grecorū: sed tenere velle suū institutū. ac ppterēa
postulare a nobis cōcedi sibi legitima sua. Volē
tes igitur hanc quoqꝫ gentē quietā esse: statuētes
iudicauimus templū restitui illis: vt agerent fm
suop̄ maiorum cōsuetudinē. Bene igitur feceris
si miseris ad eos et dextrā dederis: vt cognita no
stra volūtate bono animo sint: et vtilitatibus pro
prijs deseruant. Ad iudeos vero regis epistola

talis erat. Ret antiochus senatuū iudeoz: et cete
ris iudeis salutē. Si valetis sic estis vt volumus
sed et ipse bene valemus. Adiūtnos menelaus di
eens velle vos descendere ad vestros qui sunt
apud nos. His igitur. qui commeant vlcqꝫ ad
diem tricesimum mensis xandici damus dextras
securitatis: vt iudaicis vtantur cibis et legib⁹ suis
sicut et prius: et nemo eorum vlo modo molestia
patiatur de his que per ignorantiam gesta sunt.
Misimus autē et menelaū qui vos alloquat. Ela
lere Anno cētesimo quadragesimo octauo xandici
mensis qntadecima die. Misericordē etiam ro
mani epistolam ita se habentem. Quintus mēni
us et titus manilius legati romanorū: populo in
deorum salutē. De his que lysias cognatus regis
concessit vobis: et nos cōcessimus de quibus aut
ad regē iudicavit reserendū: confessim aliquem
mittite diligentius inter vos conferentes: ut dcer
namus sicuti congruit vobis. Nos enī antiochi
am eccedimus. Ideoꝫ festiāe rescribere ut nos
quoqꝫ sciamus cuius estis voluntatis. Bene va
lete. Anno cētesimo quadragesimo octauo quin
tadecima die mensis xandici.

XII

Is factis pactionibus lysias pergebat
ad regem. iudei autem agriculture ope
ram dabant. Sed hi qui resederant thi
motheus et appollomus gēnei filius. sed et hiero
nimus et demophon superbus et micanor cypnar
ches non sinebant eos in silentio agere et quiete
Joppite vero tale quoddā flagitiū perpetrarunt
Rogauerunt iudeos cū quibus habitabant: aicē
dere schaphas quas parauerant cum vroribus
et filiis quasi nullis inimicitijs inter eos sbiacenti
tibus. Secundū commune itaqꝫ decretuū ciuita
tis: et ipis acquiescentibus pacisqꝫ causa nihil su
spectum habentibus cum in altum processisset s̄b
merserunt nō minus ducentos. Quā crudelitatē
iudas in sic gentiō homines factam ut cognonit
precepit viris qui erant cū ipso: et inuocato iusto
iudice deo. venit aduersus interfectorēs fratrum
et portum quidem noctu succedit. schaphas ex
ussit: eos autem qui ab igne fuderant gladio per
emit. Et cum hec ita egisset discessit quasi iterum
reversurus et vniuersos ioppitas eradicatus.
Sed cum cognouisset et eos qui erant iammie vel
le pari modo facere habitantibus secum iudeis:
iamnitis quoqꝫ nocte superuenit: et portum cum
naib⁹ succedit: ita ut lumen ignis appareret
hierosolymis ab stadiis ducentis quadrangula.
In die cum iam abissent nouem stadijs et iter fa
cerent ad timotheum. commiserunt cum eo: ara
bes quinqꝫ milia viri et equites quingenti. Lūc⁹
pugna valida fieret et auxilio dei p̄spere cessissz
residui arabes victi petebant a iuda dextras sibi
dari promittentes se pascua daturos: et i ceteris
p̄futuros. Judas autem arbitratus vere in mul
tis eos viles. promisit pacem: dextrisqꝫ acceptis
discessere ad tabernacula sua. Aggressus est autē

et ciuitate quædaz firmam. pontibus murisqz cir-
cuseptaz q a turbis habitabat gētū pmiscuarū
cui nomē casphin. hi vero q int̄ erāt cōfidētes in
stabilitate muroz et apparatu almoniaz remissi
us agebat: maledicts lacessētes iudā et blasphemā
tes et loquentes q fas nō est. Dachabe⁹ autē in
nocato magno mūdi principe qui sine arietib⁹ et
machinis tpib⁹ iesu precipitauit hiericho: irruit
ferociter muris et capta ciuitate p dñm volūtates
innumerabiles cedes fecit: ita vt adiacēs stan-
gauz stadioz duoz latitudis sanguie intersectoz
fluere viderek. Inde discesserūt stadia septingē-
ta quinq̄gita: et venerūt in tharacha. ad eos q di-
cūtur tibiane iudeos: et timotheum quidez in ill⁹
locis nō cōprehēderūt. nullqz negocio pfecto
regressus est. relicto in quodā loco firmissimo p̄si-
dio. Dosithe⁹ autē et sōspater q erāt duces cū ma-
chabeo pemerūt a thimotheo reliktos in p̄sidio:
decez milia viros. At machabe⁹ ordinatis circū
se sex milib⁹ et cōstitutis p cohortes: aduersus thi-
motheus pcessit habētez secū centū viginti milia
peditū eq̄tūqz duo milia qngetos. Cognito autē
iude aduentu thimotheus p̄misit mulieres: et si
lios et reliquz apparatū in p̄sidio quod carmon
dī. Erat enī in expugnabile et accessu. difficile pp-
locoū angustias. Lūqz cohōsi iude p̄mia appuis-
set. tumor hostib⁹ incusus est ex p̄ntia dei qui vni-
uersa cōspicit: et in fugam versi sunt ali⁹ ab alio
ita vt magis a suis deicerent et gladioz suorū
ictib⁹ debilitarent. Judas autē velhemēter insta-
bat punit̄s prophauos et prostrauit ex eis trigita
milia viroz. Ipse vero timotheus incidit in par-
tes dosithei et sōspatri et multis p̄cibus postula-
bat vt viuus dimitteret: eo q multorū et iudeis
parētes haberet ac fratres quos more ei⁹ decipi-
euoniret. Et cuz fidez dedisset restituz se eos fz
cōstitutuz illeſum cū dim. scrūt propter fratrū la-
lutez. Judas autē regressus est a carmon inter-
fectis vigintiquinqz milibus: Post horuqz fugaz
et necē. mouit exercituz ad effron ciuitatē munitā
in qua multitudo diuersarū gentiū habitabat: et
et robusti iuvenes pro muris cōsistētes fortiter re-
pugnabāt. In hac autē machine mltē et telozerat
apparatus. Sed cū omnipotētez inuocassent. q
potestate sua vires hostiū cōfringit. cperūt ciuitatez.
et ex eis qui intus erant vigintiquinqz mi-
lia prostrauerunt. Inde ad ciuitatē scythaz abie-
rūt: que ab hiersolymis sexcentis stadijs aberat.
Contestantibus autē his qui apud scythopolitas
erant iudeis q benigne ab eis haberent: et tēpo-
ribus infelicitatis. q modeste secū egerint. ḡras
agentes eis: et exhortati ctiā de cetero erga genūs
sūn benignos esse. venerunt hiersolymā die so-
lenni septimanarū instantē. Et post pentecosten
abierunt p̄tra gorgia p̄reposituz idumee. Exiit
autē cum peditibus tribus milibus et equitibus
quadringentis. Quidbus cōgressis contigit pau-
cos ruere iudeorum. Dositheus vero quidaz de-

bacchenoris eques vir fortis gorgiam tenebat
et cum vellet illum capere viuum. eques quidez
de thracibus irruit in eū. humerūqz eius ampu-
tauit. atqz ita gorgias effugit in maresa. At illis
qui cū esdrin erat diutius pugnantib⁹ et fatiga-
tis: inuocauit iudas dñm adiutorem et ducē bel-
li fieri: incipiens voce patria et cum hymnis cla-
morem extollens. fugam gorgie militibus ineu-
fit. Judas autē collecto exercitu venit in ciuitatez
odollam. Et cū septima dies superveniret fm cō-
suetudinem purificati: in eodē loco sabbatū ege-
runt. Et sequēti die venit cū suis iudas ut corpo-
ra prostratorū tolleret: et cū parentibus poneret
in sepulcris paternis. inuenerūt autem sub tuni-
cis intersectoz de donarijs idoloz que apud
ianuam fuerunt a quibus lex prohibet iudeos.
Omibus ergo manifestum factum est. ob hanc
causaz eos corruisse. Omēs itaqz benedixerūt iu-
stū iudiciū dñi: q occulta fecerat manifesta. Atqz
ita ad p̄ces pueri rogauerūt ut id qd factū erat
delictū obliuione traderetur. At vero fortissimus
iudas horabat populu p̄seruare se sine peccato
sub oculis videntes que facta sunt p̄ peccatis eo-
rum qui prostrati sunt. Et facta collatiōe. duode-
cim milia drachmas argenti misit hiersolymaz
offerri p̄ peccatis mortuorū sacrificiū: bene et re-
ligiose de resurrectōne cogitās. Visi enī eos qui
cederant resurrectōros speraret superflū vide-
retur et vanuz orare p̄ mortuis. Et quia cōsidera-
bat q̄ bi qui cum pietate dormitionē accepterant
optimā haberent repositā gratiā. Sancta ergo et
salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a
peccatis soluantur.

XIII

A uno centesimo quadragesimonoно co-
gnovit iudas antiochū eupatorē venire
cū multitudine aduersus iudeam: et cuz
eo lysiaz p̄curatoē et p̄epposum negociorū secū
habentem peditū centum decez milia. et equitum
qnqz milia. et elephātes vigintiduos. currus cum
falcib⁹ trecentos. Commiscent autē se illis et me-
nelauz: et cum multa fallacia deprecabatur anti-
ochum non pro patric salutē. sed sperans se cōsti-
tui in principatum. Sed rex reguqz suscitavit ani-
mos antiochi in peccatorē: et suggeste lysia hūc
esse causam omniū maloz: iussit vt eis est consue-
tudo apprehensum in eodē loco necari. Erat autē
in eodē loco turris qnquaq̄nta cubitorū. aggestū
i preceps. Inde in cinerem deiici iussit sacrileguz
omnibus euz propellentibus ad interitū. Et tali
lege p̄uaricatorē legis p̄tigit mori nec terre dari
menelaū. Et quidē satis iuste. Nam quia multa
erga aram dei delicta p̄misit. cuius ignis et ciniis
erat sanctus: ipse in cineris morte damnatus
est. Sed rex mente effrenat⁹ veniebat nequiores
se patre suo iudeis ostēsirūs. Quibus iudas co-
gnitis precepit populo vt die ac nocte dominum
inuocarent q̄ sicut semper et nunc adiuuaret eos

quippe qui lege et patria sanctorum templo priuati vererentur. ac populu q nuper paululuz respicser: nec sineret blasphemis rursus rationibz subdi. **Omnibus** itaqz simul id facientibus et pertentibus a domino misericordia cu fleru et iunioris per triduum pstratis horatus est eos iudas ut se prepararent. Ipse vero cum senioribz cogitauit prusqz rex ad moeretur exercitum ad iudeam et obtineret ciuitatem exire: et dominum iudicio committere exitu rei. dans itaqz potestatez omniu deo mundi creatoru et heritatus suos ut fortiter dimicarent: et vsqz ad moritum pro legibus. templo ciuitate. patria et ciuibz starent. circa modum exercitu constitut. Et dato signo suis dei victorie in nemibus fortissimis electis nocte aggressus aula regiam in castris interfecit viros quatuordecim milia: et maximum elephantorum cum his qui superpositi fuerant. Sumoqz metu ac perturbatione hostium castra replentes. rebusqz prospere gestis abierant. Hoc autem factum est die illucescente. adiuuante eum domini protectione: Sed rex accepto gemitu audacie iudeorum. arte difficultate locorum temptabat: et bethsire que erat iudeorum presidium munitum castra admouebat. sed fugabatur. impungebatur. minorabatur. His at qui intus erat iudas necessaria mittebat. Enunciavit autem mysteria hostibus rodochus quidam de iudaico exercitu. qui requisitus comprehensus est et conclusus. Iheru rex sermonem habuit ad eos qui erant in bethsiris. dextraz dedit. acceptit abiit. comisit cu iuda. superatus est. Ut autem cognovit rebellasse philippum antiochie qui relicus erat super negocio: mente consternatus. iudeos deprecans subditusqz eis. iurat de omnibus qui bus iustum visum est: et reconciliatus obtulit sacrificium: honorauit templum. et munera posuit machabeum ampleratus est: et fecit eum a ptolemaide vsqz ad gerrenos ducem et principem. Ut autem venit protolomaiz. grauiter ferabant promenses amicitie conventionem indignantes. ne fore sedis irruperent. Tunc ascendit lysias tribunal: et exposuit rationem et populum sedavit. regressusqz est antiochiaz. Et hoc modo regis pfectio et redditus processit.

XIII

Ed post triennij temp^o cognovit iudas et qui eum eo erat demetrium seleuci cu multitudine valida et nauibus per portum tripolis ascendisse ad loca oportuna et tenuis se regiones aduersus antiochum et eius duces ly siam. Alchimus autem quida*z* qui summus sacerdos fuerat: sed voluntarie coinquatus est teporibus commitionis considerans nullo modo sibi esse salutem neqz accessum ad altare: venit ad regem demetrium centesimo quinquagesimo anno offerens ei coronam auream et palmarum sup hec et talos qui templi esse videbant. Et ipsa quidem die sicut. Tempus autem oportuni de metie sue nactus provocatus a demetrio ad consilium: et iter

rogatus quibus rebus et consilijs iudei niterentur respondit. ipsi q diecum assideri iudeorum quibz pest iudas machabeus bella nutriunt et se divisiones mouent. nec patiens regnum esse quietum. Nam et ego defraudatus parentum gloria dico autem summo sacerdotio huc veni. primo quidem utilitatibus regis fidem seruans: secundo autem etiam ciuibz consilens. Nam illorum prauitate vivi et genitum nostrum non minime vertatur. Sed ora his singulis o rex cognitis et regioni et generi fini humanitate tua pro mulgata omnibus prospice. Nam quacumque superest iudas: impossibile est pacem esse negotiis. Talibus autem ab hoc dicens. et ceteri amici hostiliter se habentes aduersus iudam. inflamauerunt demetrum. Qui statim meanore prepositu elephantoz dum misit in iudeam datis mandatis ut ipsum quem iudam caperet vnu: eos verbo qui cum illo erant dispergeret: et constitueret alchimus maximus templi summus sacerdotem. Tunc gentes que de iudea fugerant iudas. se gregatum se nicanori miscerant: miseras et clades iudeorum. prosperitates rerum suarum existimantes. Audita itaqz iudei nicanoris aduentu et conuentu nationum. conspersi ter: arogabant eum q populu suu possituit. in eternum custodiret: quiqz suam portionem signis eiusdembus protegit. Imperante autem duce. statim inde mouerunt conuenientqz ad castellum dessau. Simon vero frater iudee pmisserat cu nicanore. sed pterritus est repetino adiuueto aduersariou. nicanor in audiis virtute comitum iudee et ai magnitudinem quia p pairie certamibz habebat. sanguine undicium facere metuebat. Quaobez pmissit possidendum et theodotion et matthiam: et ut darent dextraz atqz accipent. Et cu diu de his psiliu ageret: et ipse dux ad multitudinem retulisset. oium una sunt sua amicitiis annuere. Itaqz die pstituerunt quae secreto inter se agerent: et singulis sella plate suta et posite. Precepit autem iudas armatos esse locis opportuniis ne sorte ab hostibus repente mali aliquid occurset. et congruum colloquium fecerunt. Et oportebatur autem nicanor hierosolymis: nihilqz iniagebat: gregesqz turbarum que congregata fuerant dimisit. Habebat autem iudaei semper charum ex anno et erat viro inclinatus. Rogauitqz cu ducere viro et filiosqz percire. Pupillis fecit: quiete egit et muniterqz vinebant. Alchimus autem videns charitatem illoz ad iudeam et conuentiones: venit ad demetrium et dicebat nicanorez rebus alienis assentire. Judamqz regni insidiatorum successorem sibi designasse. Itaqz rex exasperatus et pessimis huius etimationibus irritatus scripsit nicanori dicens grauiter quidem se ferre de amicitie conuictus: iudee rem tamquam machabeum ciuius vincitum mittere antiochiam. Quibus cognitis nicanor consternabatur et grauiter ferebat: si ea q puenerat irrita ficeret nihil lessus a viro: qz regi resistere non poterat: opportunity obfuscat qua pceptum perficeret. At machabeus videt secum austrius agere nicanore

Et cōfūctū occurſuz feroci⁹ exhibētez: intelligēs nō
 ex bono eē austeritatē istā. paucis ſuoy cōgrega-
 tis occultavit ſe anicanoꝝ. **M**āc cuꝝ ille cognouit
 fortiter ſe a viro pūetū vēit ad maximum ⁊ ſcīſi
 mū templū: ⁊ ſacerdotib⁹ ſolitas hofias offerēti
 b⁹ iuſſit ſibi tradi virū: Quib⁹ cū iuramēto dicē
 tibus nescire ſe vbi eſſet. q̄ querebat: extēdēſ ma-
 nuꝝ ad tēpluz iurauit dices: Nisi iudaꝝ mihi vin-
 etum tradideritis: iſtud dei phanū i planitez de-
 ducaꝝ: ⁊ altare effodiaꝝ: ⁊ tēplum hoc libero pri-
 cōſerabō. Et his dictis abiit. Sacerdotes autē
 p̄tēdēſ man⁹ in celū iuocabāt eū qui ſemp pro
 pugnator eſſet gētis ipoꝝ hec dicens: Tu dñe
 vniuersor⁹ qui null⁹ indiges. voluſti tēpluz habi-
 tatiſ die fieri in nobis. Et nūc ſancte ſanctorū
 oīm dñe: cōſerua in eternū ipollutā domū iſtam
 q̄ nūp mundata eſt. Razias autē qdaꝝ de ſeniori
 b⁹ ac hieſolymis delat⁹ eſt nicanor⁹. vir ama-
 tor ciuitatis ⁊ bene audiēſ qui p affectu. pater iudeoꝝ
 appellabaf. **H**ic ml̄tis tpiib⁹ cōtinēt ppo-
 ſitu tenuit i iudaifmo: corporuꝝ ⁊ aiam tradere cō-
 tētus pro pſeueraſia. Hōlēs autē nicanor⁹ manife-
 ſtare odium qđ habebat in iudeos misit milites
 quingētos vt cuꝝ cōprebēderēt. **M**utabat enī ſi il-
 lum decepiffet. ſeſe cladē iudeis matuaz illatuꝝ.
 Turbāt irruere in domū ei⁹ ⁊ ianuam dirūpere
 atq̄ igneꝝ admouere cupiētib⁹: cuꝝ iam cōprebē-
 derēt gladio ſe petuit: eligēs nobiliter mori poti⁹
 qđ ſbditus fieri pterib⁹: ⁊ contra natales ſuos
 indignis iūriis agi. Sed cuꝝ per ſeſtinatiōeſ non
 certo ietu plagaꝝ dediſſet: ⁊ turbe inter oſta irru-
 perēt: recurrēt audacter ad murū p̄cipitauit ſe
 metiſiꝝ: viriliter in turbas .quib⁹ velociter locū
 dātibus caſui eius: venuit p mediā certicē. Et cuꝝ
 adhuc ſpiraret accēſus aio surrexit ⁊ cuꝝ ſanguis
 ei⁹ magno fluxu defluveret: ⁊ grauifimis vulne-
 riſbus eſſet ſauci⁹: curſu turbas p trāſit ⁊ ſtans ſu-
 pra quādaꝝ petrā pteruptaꝝ ⁊ iam ex anguis eſſe
 etiſ. cōplex⁹ itēſtina ſua vtrisq̄ manib⁹ p̄cicit
 ſuper turbas iuocātū dñatoſe vite ac ſpūs: vt
 hec illi itaq̄ redderet: atq̄ ita vita defūct⁹ ē. **XV**

Ieanor autē vt cōpīt iudā eē in locis ſa-
 marie cogitauit cuꝝ oī ſpētu die ſabbati
 cōmitere bellū. Judeis vō q illum per
 neſſitateſ ſequēbatūr dicētib⁹. ne ita ferociter
 ⁊ barbare feceris: ſed honoꝝ tribue diei ſanctiſ
 catiōiſ: ⁊ honora cuꝝ qui vniuersa qſpicit. At ille
 infelix interrogauit ſi eſt potēs in celo q ſperauit
 agi diez ſabbatop⁹: ⁊ respōdentibus illis: eſt dñs
 vnuꝝ ihe in celo potēs qui iuſſit agi ſeptimā diez
 At ille ait: Et ego porēſ ſuz ſup terraz qui ſpero
 ſumi arma ⁊ negocia regis ſpleri. Tn̄ nō obtinu-
 it: ⁊ cōſiliū pſiceret. Et nicanor⁹ qdeꝝ cuꝝ ſumma
 ſupbia erect⁹ cogitauerat 2mune tropheū ſtatui-
 ere de iuda. **M**achabeus autē ſemp pſidebat cuꝝ
 omni ſpe auxiliuꝝ ſibi a dñō affutuꝝ: ⁊ horrib⁹
 ſuos ne formidaret ad aduētū nationū: ſz i mēte
 haberent adiutoria ſibi facta de celo: ⁊ nūc ſpera-

rent ab omnipotente ſibi affutuꝝ victoriā. Et al-
 locut⁹ eos de lege ⁊ pphetis ammonens etiā cer-
 tamia que fecerant prius. pmptriores constituit
 eos. Et ita animis eoz er ecclis ſimul oſtendebat
 gentiū fallaciā: ⁊ iuramentoꝝ p̄maricatiōeſ. Si-
 gulos autē illorum armauit nō clypei ⁊ haste mu-
 nitioꝝ: ſed ſermonibus optimis ⁊ exhortationi
 b⁹ expoſito digno fide ſomnio: per qđ vniuersos
 lenificauit. Erat autē hiuſſimodi viſuſ. Oniā qui
 fuerat ſumus ſacerdos virū bonū ⁊ benignū: ve-
 recundum viſuſ: modeſtū morib⁹: ⁊ eloquio ſco-
 rum: ⁊ qui a puero in virtutib⁹ exercitari ſit ma-
 nus p̄tendente: orare p̄ oī pplo iudeoꝝ. Post h̄
 appariſſe ⁊ aliū virū etate ⁊ gloria mirabilē et
 magni decons habitudinē circa illū. R̄ſidentem
 vero oniā dixiſſe **H**ic eſt fratrū amator ⁊ ppli iſrl̄
 hic eſt q multū orat p̄ populo ⁊ vniuersa ſancta
 ciuitate hieremias ppheta dei: Extendiſſe auez
 hieremā dextrā: ⁊ dediſſe iude gladium aureum
 dicentē. Accipe ſanctū gladium munus a deo: in
 quo deſcīſes aduersarios ppli mei iſrael. Exhor-
 tati itaq̄ iude ſermonibus bonis valde de quib⁹
 extoli poſſet impetus: ⁊ animi iuuenuꝝ confor-
 tri: ſtatuerunt dimicare ⁊ pſligere fortiter vt virt⁹
 de negocioſ iudicaret: eo q̄ ciuitas ſancta ⁊ tēplū
 periclitarent. Erat enī p̄ vxoibus ⁊ filiis. Itēq̄
 p̄ fratrib⁹ ⁊ cognatiſ minor ſollicitudo: maxim⁹
 vero ⁊ prim⁹ p̄ ſanctitate timor erat tēpli: ſed et
 eos qui in ciuitate erant nō minima ſollicitudo ha-
 bebat p̄ his q̄ pgressuri erant. Et iam cuꝝ omnes
 ſperarent iudiciū futurū. hostesq̄ adeliſt atq̄
 exercitus erat ordinatus bestie eq̄teſq̄ oportuno
 loco cōpoſiti conſiderans machabeus aduentuꝝ
 multitudinis ⁊ apparatu variuꝝ armorꝝ. ac feroci-
 tate bestiarū: extendens man⁹ in celū. pdigia ſa-
 ciente dñm iuocauit: q nō ſim armorꝝ potentiam
 ſed put iſpi placet dat dignis victoriā. Dicit autē
 iuocātūs hoc mo: Tu dñe q miſisti angelū tuū ſub
 ezechia rege iuda ⁊ ierſecisti de craſtis ſennache-
 rib cētū octaḡta qnq̄ milia: ⁊ nūc dñator celoꝝ
 mitte angelū tuū bonū an nos in tioſe ⁊ tremore
 magnitudinis brachiū ſuū ut metuāt q cuꝝ blaſphe-
 mia veniūt aduersus ſanctū ppli ſuū. Et h̄ qdē
 ita porauit. Nicanor autē ⁊ q cuꝝ ipo erat cuꝝ tubis
 ⁊ cātīcīſ admouebāt. Judas vō ⁊ q cuꝝ eo erat: i-
 uocato deo p̄ oī ones pgressi ſūt: māu qdē pugna-
 tes. ſz ⁊ dñz cordib⁹ orātes pſtrāuēt nō min⁹ tri-
 gitā qnq̄ milia pūtia dei magnifice ſlectati. Cuꝝ
 q̄ ceſſaſſet ⁊ cuꝝ gaudio redirēt. coguerūt nicano-
 re ruiſſe cuꝝ armis ſuū. Facto itaq̄ clamore ⁊ per
 turbatōc ſuſcitata patria voce oipotētē dñz bñdi
 cebāt. Precepit at iudas q p̄ oīa corpe ⁊ aio mo-
 ri p̄ ciuib⁹ pat⁹ erat: caput nicanoris ⁊ manū cuꝝ
 hūero abſcisā hieſolymā pferri. Quo cuꝝ pūeſ
 ſet conuocatis contribulib⁹ ⁊ ſacerdotib⁹ ad
 altare accerſiſt et eos qui in arce erāt. ⁊ oſtenſo
 capite nicanoris ⁊ manu nepharia quam exten-
 derat contra domum ſanctam omnipotentis dei

Prologus

magnifice gloria est. Lingua etiam impensis nicanoris preciam iussit particulatum aub' dari: manus autem dementis atra templu suspendi. Deus igitur celi benedixerunt dominum dicentes: benedictus qui locum suum incotaminatum seruauit. Suspedit autem nicanoris caput in summa arce ut euides esset et manifestum signum auxilij dei. Itaque oes coi p'silio decreuerunt nullo modo die istum ab aliis celebratate pierire: habere autem celebratatem tertiadecima die mensis adarque dicitur voce syriaca p'die mardochei die. Igis his erga nicanore gestis: et ex illis tibi' ab hebreo civitate possessa: ego quoque in his facia finem sermonis. Et siquidem bene et ut historie appetit hoc et ipse velim: si autem minus digna: ceteradu' est mihi. Sicut enim vincere semper bibere aut semper aqua atra rium est. alternis autem uti delectabile: ita legentibus si semper exactus sit sermo: non erit gratus: hic ergo erit consummatus.

Explicit secundus liber **M**achabeorum.
Incipit epistola beati Hieronymi ad **B**asilium papam in quatuor evangelistas.

Excellissimo pape Damaso. hicronimus. Novum opus me sacre cogit ex veteri: ut post exercitaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbitrari se debeat et quae inter se variant. que sunt illa que cum greca consentiant veritate. decernatur. Pro labore sed periculosa presumptio iudicare de ceteris. ipsum ab oibus iudicandu' : sensu mutare linguam et canescere mundum ad initia retrahere parvulorum. Quis enim doct' pariter vel indoct': cum in manu volumen assumpserit. et a fala sua quam semel imbibit viderit discrepare quod lecti erat. non statim erupat in vocem me fallarium ne clama mans esse sacrilegum: qui audiā aliquid in veteribus libris addere. mutare. corrigere. Aduersus quae iudicium duplex causa me consolat: quod et tu quod sum sacerdos es. fieri iubes. et verum non esse quod variat. et maledicorum testimonio probat. Si enim latinis et exemplaribus fides est adhibenda: rindeat quibus tot sunt exemplaria pene quorū codices. Sim autem veritas est querenda de pluribus cur non ad grecā originē renerrētes. ea. que vel a vitiosis interpretibus male edita. vel a presumptoriis impiis emēdata pueris. vel a libvariis domitatis aut addita sunt aut mutata corriguntur. Neque vero ego de veteri dispergo testamēto. quod a septuaginta senioribus in grecā lingua versu. tertio gradu ad nos versus puenit. Non ergo quod agla quod symmachus sapiens quare theodotion inter nouos et veteres medium incedat. Sit illa vera interpretatio: quae apli p'ba verūt. De novo nūc loquor testamēto quod grecus esse non dubiu' est: excepto apostolo matheo. qui prius in iudea euangelium Christi hebraicis l'is edidit. Hoc certe cum in nō s'mone discordat. et diversos

rumulorum tramites ducit: uno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices quos a luciano et bestio nūcupatores paucorum hominum asserit peruersa cōtentio: quib' utique nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emēdat qd licet. nec in novo p'suit emēdat: cu' multarū gēnū linguis scriptura ante translata docet fallā esse q addita sūt. Igitur hec presens p'satuncula pollicetur quattuor tū' euāgelia: quoru' ordo est iste mattheus. marcus. lucas. iohannes. codicis grecorum emēdata collatō sed veterū: que nec multū a lectionis latine cōsuetudine dispareat ita calamo impauim: ut his tū' que sensu videbantur mutare. correctis. reliqua manere pateremur ut fuerant. Canones quoque quos eusebius cesariensis epus alexandrini secutus amoniu' in decē numeros ordinavit: sicut in greco habet expressim. Quod si quis de curiosis voluerit nosse que ī euangelij vel eadē vel vicina vel sola sint: eorum distinctōne cognoscet. Unde agn' siquidem hic in nostri codicibus error inolent: dum quod in eadē re. ali' euāgelistā plus dixit. in alio quia minus putauerint addiderūt: vel dum eundem sensu aliis aliter expressit. ille qui unū et quattuor primū legerat. ad eius exemplum ceteros quoque estimauerit emendādos. Unū accidit. ut apud nos mixta sint oīa. et in martyrologio plura luce atque mathei. Ursu' in mattheo plura iohannis et marci: et in ceteris reliquoq' ī alijs ppia sunt inveniantur. Cum itaque canones legeris que subiecti sunt p'su'is errore sublato. et similia omnium scies. et singulis suis queque restitues. In canone primo concordat quattuor mattheus. marcus. iohannes. In secundo tres. mattheus. marcus. lucas. In tertio tres. mattheus. lucas. iohannes. In quarto tres. mattheus. marcus. iohannes. In quinto duo. mattheus. lucas. In sexto duo. mattheus. marcus. In septimo duo. mattheus. iohannes. In octavo duo. lucas. marcus. In nono duo lucas. iohannes. In decimo ppia unusquisque q' non habens in alijs ediderūt. Singulis vero euāgelistis ab uno incipiēs usque ad finē libro' dispar numerus accrescit. Hic nigro colore p'script' sub se habebat aliū ex minio discolorē numerū. q' ad decē usque p'cedēs idicat: prior numerus ī quo sit ea nonē regredit'. Cum ē apto codice ubi gra' illud siue illud capl'm scire volueris cui canonis sit: statim ex subiecto numero doceberis. et recurrēs ad p'cipia ī quib' canonū ē disticta p'geries: eodemque statim canone ex titulo frontis inuenio: illuz que querebas numerus eiusdem euangelij qui et ipse ex inscriptiōe signat inuenies: atque et vicino ceterorum tramitibus inspectis: quos numeros et regione habent adnotabis: et cum scieris recurreas ad volumina singulorum et sine mora reptis numeris quos annis signaueras. repiegas et loca ī quibus vel eadē vel vicia diixerūt. Opto ut ī Christo valeas. et meineris mei papa beatissime.

Incipit aliis prologus.

Vide hic diligenter distinctionem Canorum.

Prologus

Diles fuisse q̄ euāgelia scripsēt. Lucas euāgelistā testat dī cōs. Qm̄ qdē mlti conati s̄t oī diare narrationē rez q̄ i nob̄ pplete sūt. sicut tradidēt nob̄ q̄ ab initio ipsi viderūt h̄mōes q̄ ministraverūt. ei t̄ p̄seuerētia vlḡ ad p̄sēt̄ tps monumēta declarāt: q̄ a diuersis auctorib̄ edita diuersaz heresū fuere p̄ncipia. vt est illō iux̄t̄ egyptios. t̄ thomaz t̄ matthiā. t̄ bartholomeū duo dec̄i quoqz ap̄lōy. t̄ basiliis atqz appollinis ac reliquo quos enumerare longissimū est. cū hoc tm̄ ip̄sētiaz necesse sit dicere extitisse quosdā q̄ si ne sp̄t̄ t̄ gra dei conati sūt magis ordiare narratiōezqz historie texere veritatē. Quib̄ ure p̄t il lud p̄pheticū coaptari: qe q̄ p̄fert de corde suo q̄ ambulat p̄ sp̄m suum. q̄ dicūt. hec dīc dñs. t̄ dñs nō misit eos. De qb̄ t̄ salvator in euāgilio iohānis loqt̄. H̄s q̄ aī me venerūt: furea fuerūt t̄ latrones. Qui venerūt: non q̄ missi sūt. Ip̄e. n. ait. Ueniebat t̄ ego nō mittebā eos. Inueniētib̄ p̄spūtio temeritaz. in missis obſequis virtutis est. Eccelesia aut̄ qui dñi voce sup̄a peirā sūdata ē quā iuorūt rex i cubiculū suū: rad quā p̄ forā mē descēsiōis occulte misit manū suā filis dāmu ele h̄muloz cernoz̄ q̄ttuor flumia padisi instar eructuās q̄ttuor t̄ angulos t̄ annulos b̄z p̄ quos q̄si arca testamētī t̄ custos legis dñi lignis mobiliub̄ vebis. Prin̄ oīm mattheus ē publicanus cognomēto leui: qui euāgeliz̄ in iudea hebreo sermōe edidit ob eoz vel maxie causaz qui in iesum crediderāt ex iudeis: t̄ neqz̄ legil̄ vmbra secedēt euāgeliū. veritatez fuit. Secund̄ marcus iterpres apostoli petri t̄ alexandrīne ecclēsī p̄m̄ ep̄us: qui dñz quidē salvatōrē ip̄e nō vidit: s̄z ea qui audierat mḡfīm̄ p̄dicātēs. iux̄t̄ fidē magis gestoz̄ narravit qz̄ ordinē. Tercius Lucas medicus natōe syr̄ antiochēs. c̄ laus in euāgilio: qui t̄ ip̄e discipul̄ apli pauli i achae bythineqz̄ prib̄ volumē p̄didit qdā aln̄ p̄terēs. t̄ vt ip̄e i p̄hemio p̄st̄ audita magis qz̄ vīsa scribēt. Ultim̄ iohānes apl̄s t̄ euāgelistā quē iel̄ amauit plurimum q̄slup p̄ct̄ dñi recūbēs purissima doctrinarum fluenta potauit. t̄ q̄ solua de cruce meruit audire. Ecce mater tua. Is cuz̄ eēt in asia t̄ iaz̄ tūc hereti coz̄ semia pullularent cherinthi t̄ hebedis t̄ ceteroz̄ qui negāt christuz̄ in carne venisse: quos t̄ ip̄e in ep̄istola sua antichristos vocat. t̄ apostol̄ paul̄ frequēter peccūt̄ coact̄ est ab oīb̄ pene tūc asie ep̄is t̄ multaz̄ ecclesiaz̄ legatiōib̄ de diuinitate saluatoris altī scribere t̄ ad ip̄m̄: vt ita dicaz̄ dei v̄bz̄: nō taz̄ audaci qz̄ felici temeritate p̄p̄er vt ecclēstica narrat historia cuz̄ a fratrib̄ cogereb̄ vt scriberet. ita factu; se respōdissē: si in dicto ieiunio in om̄ne oēs dñi dep̄carēt. Quo expleto reuelatiōe saturat̄ in illud p̄hemiu; celo vēniēs eructauit. In p̄ncipio erat v̄bz̄: t̄ v̄bum erat ap̄d̄ dēcū. t̄ deus erat v̄bum hoc erat in

p̄ncipio apud dēcū. H̄e igit̄t quattuor euāgelia multo ante predicta ezechielis quoque vōlumen p̄bat. in quo pruma visio ita p̄exiſ. t̄ i međio similitudo quattuor animalū t̄ vultus eoz̄ facies hois t̄ facies leōis. et facies vituli t̄ facies agle. Pruma hois facies mattheū significat. qui quasi de homie exorsus est scribere: liber ḡianonis iēsu xp̄i filij dauid filii abraā. Secunda marcu in quo vox leonis i heremo rugiētis audis. Vox clamatis in deserto parate viā dñi. rectas facite semitas eius. Tertia vituli. que euāgelistā lucā a zācharia sacerdote sumplisse initium p̄figurat. Quarta iohānē euāgelistā. q̄ assumptis pēnis agle t̄ ad altiora festinans. de vōbo dei dispuat. Tētera que sequūt̄ in eundē sensu; p̄ficunt. Crur a eorum recta t̄ pēnati pedes. t̄ quocunqz sp̄us ibat. ibant. t̄ nō reuertebant. t̄ doſa eorum plena oculis. t̄ scutille ac lāpades i medio discurrentes. et rota in rota. t̄ in singulis q̄trūor facies tm̄ t̄ apocolypsis iohānis. post expositionē vigiti quattuor seniorū q̄ tenētes citharas t̄ phialas adorantes agnū dei: introducit fulgūra atqz toni tru. t̄ septē sp̄us discurrentes. t̄ mare vitreū. t̄ q̄t tuor̄ aīalia plena oculis dicēs: Aīal p̄mū simile leoni. t̄ secundū simile vitulō. t̄ tertīū simile hois. t̄ q̄rtū simile agle volati. Et post paululū: Plea ingt̄ erat oculus. t̄ requiē non habebāt die ac nocte. dicētia: Sanctus sanctus sanctus dñs de om̄i potens. q̄ erat. t̄ q̄ est. t̄ q̄ ventur̄ est. Quib̄ cū cris p̄spicue ondīs. q̄ttuor debere tm̄ euāgelia scipi. t̄ oēs apocryphoz̄ nemias. mortuis magis hēticis qz̄ ecclēsticis viuis canendas.

Sequit̄ prologus in Mattheū.

Mattheū cū p̄mo p̄dicasset euāgeliū in iudea: volēs trāsire ad gētēs p̄m̄ euāgeliū scripsit hebraice: qd̄ frīb̄ a qbus ibat. ad memorā religt. Sic ut enīt̄ nēcessē fuit ad p̄firmationēz fidēi euāgeliū p̄dicare. sic t̄ p̄tra hēticos scribi. Qū at p̄sēt̄ euāgeliū scripserint. q̄ttuor tm̄ h̄nt̄ autora tis testimonū: q̄ p̄ q̄ttuor mūdi p̄tes fidē nūciāt̄ trinitatis. t̄ sūt q̄si q̄ttuor rote in q̄driga dñi q̄ vehit̄ eū p̄ p̄dicatōe euāgeliū: t̄ gen̄ humanū quadriga morte p̄emptū. eoz̄ erat p̄dicatiōe vivis cādū: vñ t̄ alioz̄ euāgelia dēideſt. nec recepta sūt q̄ nolebat p̄finiū numerū cassari. pp̄ v̄tūtē sacra mēti. Designāt̄ ēt̄ euāgelistē q̄ttuor figuris q̄ nō sūt dēcepto. s̄z iocūdi mysterij sibi p̄scie. Mattheū i hoie icelligil. q̄ circa hūanitatē xp̄i p̄ncipia līter imorāt. Mare i leone. q̄ agit d̄ resurrectōe Lucas i vitulo. agēs de sacerdotio. Iohānes in agla scribēs sacra diuinitatis. Nō vō quē d̄scribit̄ hō fuit d̄ v̄gie nat̄. vitul̄ i imolatōe. Leo i resurrectōe. Agla i ascēsione. vñ i homine humitas. In vitulo sacerdotum. in leone regnū. In aquila exp̄ūnit̄ diuinitatis sacramentum

Registrum

Incipit argumētū in euāgeliū s̄m Matthēum.

Mattheus ex iudea sicut in ordine p̄mis ponit. ita euāgeliū in iudea p̄m̄ scriptis: cui⁹ vocat⁹ ad dominū et publicanis actibus fuit: duorū in ḡnatiōe xp̄i p̄ncipia p̄sumēs: vni⁹ cui⁹ p̄ma circūcis̄o in carne. alteri⁹. cui⁹ s̄m cor electio fuit. Atq; enim p̄ib; xps. Sicut quaterdenario nūcro triformiter posito p̄ncipium a credendi fide in electiōis t̄ps poni ḡs. et ex electiōe vlsq; in transmigratiōis dī di rigēs. atq; in transmigratiōis die viq; in ch̄ristum definiēs. decuriaz aduētus dñi oñdit ḡnatiōnez vt numero satisfaciēs t̄p̄. et se qd eset oñderet et dei in se op̄ mōstrans etiāz in his quoꝝ gen⁹ posuit. xp̄i op̄at̄is a p̄ncipio testimoniū non negaret. Quāz oīus rep̄. t̄ps. ordo. numer⁹ dispositō vel ratio. qd fidei necc̄sariū ē. deos xps est q̄ sa etus ex muliere. fact⁹ s̄b le ge. natus ex virgine: pas suis in carne oīa in cruce fixis: vt triūphans ea in semetip̄o resurgēs in corpe et p̄fis nomē in p̄fis filio. et filii nomē p̄i restituēs in filius sine p̄ncipio sine fine. oñdes vnū se cū p̄re eē q; vn⁹ ē. In quo euāgeliō vnde ē desiderātu⁹ deum. sic p̄ma vel media vel p̄fecta coḡscē: vt et vocationē apli et op̄ euāgeliī et dilectionē dei i carne nascētis p̄ vnuersā legēres intelligāt. atq; id i eo i quo r̄p̄hē si sit et app̄hēdere appetunt. recognoscāt. Nobis enim in hoc studio argumenti fuit. et fidē facte rei tradere et operantis dei intelligendam diligēter esse dispositionem a querentibus nō tacere.

Explicit argumētū. Incipit Re gistrum in euāgeliū s̄m Matthēi.

Actiuitas christi.

Agag cū mūerib; veniūt. et ioseph ab angelo p̄ visum ad monit⁹ cū puer et m̄fe ei⁹ in egyptū fugit. infantes iterficiuntur: regressio iesu christi ex egypto.

Be baptismate iohannis in iordanē: et de xp̄i ba ptismate.

Iesus p̄ ieūniū q̄ dragita diez et q̄ dragita nocti us tēptat a diabolo. Petru⁹ et andreā et iacobum et iohannem p̄scatores conuocauit. et circuiens galileam varios languores hominū curat.

Beatitudis et cetera mandata: et de homicidio. d̄ oblatione. de adulterio. de oculo vel manu eruēda. vxore nisi ob adulteriu⁹ dimittendā. d̄ iuramēs de oculo. et déte iūmicos diligēdos. d̄ elemosinis. Oratione. ieūniū. d̄ thesauro i celū. lucernā corporis et oculū. et n̄ posse duob; dñis fuiē. nec cogitādū. Desca et vestimēto. vola ib⁹ agri et sollicitudie diei. Nō esse iudicandū defestuca et irabe in oculo. d̄

margaritis aī poreos nō ēsse ponēdas. petendū querendū et pulsandū. de p̄leudo p̄phetis: q̄ nō oīs q̄ dicit mibi dñe dñe strabit in regnū celorum de domo edificata supra petrā vel arenam.

Descedēs de móte leprosū mūdat. puerū cēturiōnis paralyticū curat. socrū petri a tēbrī liberat de plurimis curās. et scribe volēti se seq̄ dicit. n̄ habere filiū hoīs vbi caput suū reclinet. atq; ut alius relicto patris corpe sequaf p̄cepit. in nauī eū dormiente excitat discipli vi tēpestatē sedaret et i terra gerasenoy demona eicit. Ubi paralyti cus lectū fert. Et Matheū p̄uocat a phariseis murmurantib; de p̄mū publicanoy dicit nō eē op̄ sanis medicū. discipulis iohānis interrogantib; q̄re nō ieuunarēt discipuli ei⁹ parabolā penit pāni scissure et vtris et vini. filiā p̄ncipis mortuā dū vadit suscitare: mulierez a p̄fluvio liberat. cecis oculi aperiūt. sordū et mutū demoniū ejicit. et in p̄ncipe demoniorū id facere dicit.

Quodēci apl̄os p̄mittit cum oī doctrina ac dicit. Nō veni pacē muttere in terrā sed gladium. Iohānes d̄ carcē ad iesu. et iesu d̄ iohāne ad turbas loqf. atq; icrepat ciuitates q̄ penitētiā n̄ ege runt. Confessio iesu ad patrem. et iugum domini lene esse.

Discipuli spicas vellunt. manū aridaz sanat. hominē a demonio cecū et mutū curat. et in principe demoniorū id facere opinat̄es destruit phariseis signū potentibus ione et nūnūtarū signū tradit. et matrē et fratres spernit.

Gedens i navicula iesu turbis parabolas expo nut. et seminatis semē cētesimū sexagesimū et trice simū. de zizania et tritico et grano synapis. a fer mēto ablesō dito in farina. et eroluit discipulis parabolas zizaniōy. pabolas de thesauro in agro et bona margarita. de rete in mari missō. p̄pheta in patria sua sine honore esse.

Be iohānis capite in disco. et qnq; panib; et duo b; p̄seib; i qnq; milia viroy. Jesus supra mare ambulat et petrū mergēt̄ ap̄phēdit: et i terra genesar multos languores curat.

Be manibus lauandis. et de his que de ore exēunt: quia coquinant. non que intrant in hominem. filiam mulieris syrophennisse a demonio curat. et se cū mare galilee claudos cecos et mutos sanat. de septez panibus. et paucis p̄scibus quat tyor milia hoīum satiauit.

Be signo ione prophete: de fermento phariseoy de episcopatu petri. quem increpat: ac dicit crucē sua z tollere debere vnumquemq; qui velut domini num sequi. et dicit non visuros quosdam mortem donec videant filium hominis in regno suo venire.

In monte cum moysi et helia appetet. et vor de celo ad eum. inde descendētibus heliam iam fuisse et non ēsse suscepit manifestat. puerū lunaticum saluat. et de fide ut granum synapis docet destatere in ore p̄scis.

Matthew

13 **D**e humilitate pueri. & manu & pede & oculo eri
endo: & nec pertinendos puulos quos angelus facie
patris in celis se videre testat. Correptio sum
q' indulgeri debeat alterutq' usq' septuages sep
ties. & eo q' seruum propter denarios certu' suffocat
uxorem non debere dimitti. et de eunuchis. infi
dos non esse arcenos a b'ndictione. diuitem diffici
le introire i regnum celorum. et centuplum receptu'
qui omnibus renunciat.
 14 **P**rimos nouissimos fieri. parabola operarioz
in vineam conductorum: de filius zebdei. et de p'mis
accubitis cene. & duob' cecis se' viaz sedetib'.
 15 **D**e asina & pullo ei'. & vbi n'umularios ejecit de
templo. clamantibus pueris osanna. de sicu que
arida facta est. interrogatur i q' potestate hec face
ret. Ipse interrogat de iohannis baptismate. et
subiungens parabolam hominis qui filios suos
in vineam mittit. et q' publicani et meretrices in
regno dei multos sacerdotu' & scribaru' sint pre
cessuri. dicit parabolam de ymitoribus q' interfici
unt ad se missos.
 16 **P**arabola vbi inuitati ptemnunt venire ad nu
ptias. de inscriptione et ymagine cesaris. de mu
liere q' septem fratres habuit. temptatio a phari
zeis interrogat eos de cristo cui' filii' e'et.
 17 **A**d discipulos dixit ut que pharisei dicunt fiant:
sed q' faciunt non fiant. increpat scribas et pha
riseos de p'selito. de iuramento. de camelto & cu
lice. & cathio lauando. et monumentis dealbatis
& monumentis pp'baruz. et aliis multis. hierlm
 18 **D**e structura templi. et signis nouissimoru' diez
et dieb' breuitatis. de pseudo christis. & pseudo
pp'bis. & aduentu salvatoris. et occasu elemetoz
 19 **D**e dece' regimib'. de talentis. de ouib' a dextris
et hedis a sinistris. & opib' eorum.
 20 **D**e iudeorum consilio. de apprehendendo iesum
de muliere que ynguento perfudit iesu'. iudas p
miu' petit ut tradat iesum. cen'as de iuda tradi
tore suo ad discipulos loquitur. oblatio eius. pe
tro dicit q' ter abnegaturus eu' esset. Iuridex
iesu ad patrem. iudas iesum in osculo tradit. et
petrus auricula' seruo abscondit. Jesus falsis te
stibus c'odemnaturz illuditur. petrus tertio ab
negat et lachrimatur.
 21 **I**esus pilato tradit. iudas laço se suspendit. &
agro siguli. iuditiu' pilati. & de barraba latrone.
de chlamyde coccineo. de corona. de arundine.
de genuflexione. et illusione dicentium: Ne rex
iudeoz. & expu'io in eu' re. **S**imōis agariatide
ut crucē tolleret. de felleo humore et crucifixione
ei'. de vestimentis de scripto. rex iudeoz. de cruci
fixione latronu'. de blasphemus. de tenebris factis
de dñi clamore et morte. et aliis que ptingebant
in morte. de sepultura dñi. et de custodia circa
sepulcrum.
 22 **R**esurrectio dñi. et qualiter appuit p' hec. & pe
cūia data custodib' & mādatu' d' baptismate.
 23 **E**xplícit registrum. **I**cipit euangeliu'. **M**atthei

Capitulum

L

1 **I**ber genera A
 tionis iesu christi filii da
uid: filii abraam Abraam Luc.3.c.
 autē genuit ysaac ysaac Gen.22.
 autē genuit iacob iacob Gen.29.
 autē genuit iudā & frēsi' Gen.38.
 iudas autē genuit phares
& zazar de thamar. **P**ha
res autē genuit esrō: esrō autē genuit arā. Arā autē
genuit aminadab: aminadab autē genuit naason
 Naason autē genuit salmon: salmon autē genuit
booz & raab. Booz autē genuit obeth ex ruth: obeth
autē genuit iesse. Iesse autē genuit dauid regē: da
uid autē rex genuit salomonē ex ea q' fuit vrie. Sa
lomon autē genuit roboā: roboam autē genuit abiā
 Abia autē genuit asa: asa autē genuit iolaphat. Io
laphat autē genuit iorā: iorā autē genuit oziā. Ozi
as autē genuit ioathan: ioathan autē genuit achaz
 Achas autē genuit ezechia: ezechias autē genuit
manassen: manasses autē genuit amō. Amō autē
genuit iostā: iostas autē genuit iechoniam & frēs ei'
in transmigratiōe babylonis: et post transmigra
tionem babylonis iechonias genuit salathiel:
salathiel autem genuit zorobabel. zorobabel au
tem genuit abiud: abiud autē genuit elachim
 Eliachi autē genuit azor: azor autē genuit sadoch
 Sadoch autē genuit achi: achi autē genuit eliud
 Eliud autē genuit eleazar: eleazar autē genuit ma
than. Mathan autē genuit iacob. iacob autē genu
it ioseph vir marie: d' q' nat' ē iesus q' vocat xps
 P' es itaq' ḡnatōnes ab abraaz vlg' ad dauid.
 ḡnatōnes q̄ttuordeci. & a dauid vlg' ad transm
igratiōe babylōnis. ḡnatōes q̄ttuordeci. & a trans
migratiōe babylōnis vlg' ad xps. ḡnatōes q̄ttuor
Bdecim. **N**pi autē ḡnatio sic era. Tu' ēt despōsa
ta m̄ iesu maria ioseph: alicq' p̄cunirēt. inuenta
ē i vtero habēs de spū scō. Ioseph autē vir ei' cū
ēt iust' & nollet eu' traducē: voluit occle' dūnūtē
eā. Nec autē eo cogitante: ecce angel' dñi appuit
i sōni ioseph dicēs: Ioseph fili' dauid: noli tūmē
accipere mariam coniugem tuam. Quod enum
in ea natu' est de spiritu sancto est. Marier autē
filium: & vocab' nomē ei' iesum. Ipe enī salu'u' fa
ciet pp'lm sūu' a p'cūi' eoz. Is autē totū sc̄mē ēnt ad
iplere q' dñm ē a dñō p' pp'bz dicētē. Ecce
 vgo i vtero hēbit & pariet filiu'. & vocab' nomē
ei' emanuel: q' ē iterptatū nobiscū de'. Exurgēs
autē ioseph a sōno sc̄t' sicut p̄cepit ei angelus dñi
& accepit p̄iugē suā. Et n̄ coglēbat eaz donec pe
pit filiu' sūu' p̄mogētū. & vocab' nomē ei' iesum
Cum natus ēt iesus i bethleez iude
 i dieb' herodis f'gis: ecce magi ab ouēte
venēt hierosolymā dicētes: vbi ē q' na
tus ē rex iudeoz? Idimus enī stellā eius i ouēte.
 & venimus adorare euz. Audies autē herodes rex
turbatus est: et omnis hierosolima cum illo.

Mattheus

Joh. 7.1.
Wichee. 5.
Tobie. jj.
Dsec. jj.
Biere. 5. et 31.
Threni. i.
Luc. 3.2.
Ecc. 17.
Esa. 40.
Mar. 1.a.
Joh. 1.c.
Luc. 2.b.
Joh. 3.c.
B

E Et congregans oes p̄neipes sacerdotuz et scribas pp̄li sciscitabat ab eis vbi x̄s naceretur. At illi direxit ei. In bethleē iude. **H**ic eni scriptū est per pp̄haz: et tu bethleē terra iuda: nequaq̄z minima es in p̄ncipibus iuda. ex te eni exierit dux q̄ regat pp̄lin meum israel. **A**unc herodes clam vocatis magis: diligēter didicit ab eis tps sielle q̄ appa ruit eis. et mittēs illos in bethleē. dixit: **I**te et inter rogare diligenter de puer: et cum inuenieritis re nunciate mihi: vt et ego veniēs adorē eum. **Q**ui cum audissent regē abierunt. **A**et ecce stella quam viderant in oriēte. antecedebat eos. vsq; dum ve niēs staret supra vbi erat puer. **V**idētes autē stel lam. gaudi sunt gaudio mogno valde. **A**et intran tes domum iueneſt puepx cuz maria matre ei. et p̄cidentes adorauerit eū: et ap̄ḡ thesauris suis ob tulēt ei munera: aux̄thus. et myrraz. **A**t respō so accepto in sōnis ne redirēt ad herodē: p̄ alias viaz reuersi sunt i regione suā. **Q**ui cu recessisset ecce angel̄ dñi apparuit in sōni ioseph. dicens **S**urge et accipe puepx et matrē ei et fuge i egyptu. et esto ibi vsq; dum dieaz tibi. **S**uturū ē eni ut herodes q̄rat puepx ad pdēdūz eū. **A**ui oſurgens accepit puepx et matrē ei nocte et secessit i egyptu. **A**et erat ibi vsq; ad obituz herodis: vt ad ipleret q̄d dictum est a dñi p̄ pp̄haz dicentē. **F** ex egypto vocau filium meu. **A**unc herodes vidēs qm̄ illusus esset a magis. trat̄ē valde. et mittens occidit oes pueros q̄ erant in bethleē et in oib̄ finib̄ eius a bimatu et infra: **F**m tps q̄d exquisie rat a magis. **A**unc ad ipletum est: q̄d dictum est p̄ hieremī. pp̄haz dicentē. **V**ox in rama auditā est plorat̄ et vulnus mult̄: rachel plorans filios suos. et noluit p̄solari q̄: nō sunt d̄functi autē he rode: ecce angelus dñi apparuit in sōni ioseph in egypto dicens: **S**urge et accipe puerum et ma trē ei. et vade i terram israel: **F**unēti sunt eni q̄ rebant aiaz pucri. **Q**ui oſurgēs accepit puerum et matrē ei: et venit i terraz israel. **A**udiēs autē q̄ archelaus regnaret i iudea. p̄ herode p̄f suo timuit illo ire: et amonit̄ in sonnis secessit i ptes galilee. **A**et veniēs habitauit i ciuitate q̄ vo cat nazareth: vt adipleretur q̄d dictum est per p̄ phaz: qm̄ nazareus vacabitur.

Thī dieb̄ autē illis venit iohannes baptista. pdicans i desto iudee i dicens: Ide nitētuz agite. appropriq̄bit eni regnum celorum. **H**ic est eni de quo dictum est p̄ eliam pp̄haz dicentē. **V**ox clamatis i deserto parate viam dñi. rectas facite semitas eius. **I**p̄e autem iohannes habebat vestimentuz de pilis cameloz. et zonam pellicaz circa lumbos suos. **E**sca aut ei erat locuste et mel silvestre. **A**unc exhibat ad eū hierosolyma et ois iudea. et ois regio circa iordanē et baptizabat ab eo i iordanē cōfitētes pecca ta sua. **V**idens autē multis phariseorum et saducorum venientes ad baptismum suum. dixit eis Progenies viperarum: q̄s demonstrabit yobis

fugere a ventura ira. **F**acite ergo fructuz dignuz **L**uc. 3.5. penitentie. Et ne velitis dicere i terra vos: p̄ez habemus abram. **D**ico eni yobis: qm̄ potens ē deus de lapidib̄ istis suscitare filios abrae. **J**am enim securis ad radicē arborum posita est. **O**m̄is ergo arbor que nō facit fructuz bonuz excide tur. et in ignē miret̄. **E**go qdē baptizo vos i aq; in penitentiam: qui autē post me venturus est: fortior me est: cuus nō sum dign⁹ calciamēta porta re. **I**p̄e vos baptizabit i spiritu sancto et igni. **L**u ius ventilabrum i manu sua: et pmundabit arcā suam. et congregabit triticum i horaez sunz: pa leas autē comburet igni inextingibili. **A**unc ve nit iesus a galilea i iordanē ad iohannē ut baptizaretur ab eo. **J**ohānes autē prohibebat eum dicens: **E**go a te debeo baptizari. et tu venis ad me. **R**espōdēs autē iesus dixit ei: **S**ine modo. **H**ic eni decet nos implere omnē iusticiā. **A**unc dimisit eum. **B**apn̄zat̄ autē iesus. p̄ festum ascēdit de aq; **A**et ecce aperti sunt ei celi: et vidit sp̄m dei d̄scēdē em sicut columbā: et veniēt̄ super se: **E**cce vord̄ celo dices. **H**ic ē fili⁹ me⁹ d̄lect⁹ i q̄ m̄hi p̄ placui **M**arc. j. b. j. 17.b. **A**unc iesus duc̄t̄ ē i desertū a spiri **III** **A**tu: ut temptaretur a diabolo et cuz icin **M**. j. b. L. 4. a. nasset quadraginta diebus et quadragi ta noctibus. postea esurit. et accedens temptator dixit ei: **S**i filius dei es: dic ut lapides isti p̄nes fiat. **A**ui respondens dixit: **S**criptū ē in solo pane vivit homo: sed i omni verbo quod procedit de ore dei. **A**unc assumpit eum diabol⁹ in sanctam ciuitatem: et statuit eum super pinna culum templi: et dixit ei: **S**i fili⁹ dei es mitte te de orsum. **S**criptum est eni quia angelis suis mā davit de te. et in manus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuu. **A**it illi p̄esus rursū **S**criptum est: Non temptabis dominuz deum tuū. **A**terū assumpit eū diabol⁹ i mōre excelsum valde: et ondit ei oia regna mūdi et gliam eoz: et dixit ei: **E**cc oia tibi dabo: si cadens adoraueris me. **A**unc dicit ei iesus. Vade sathana. **S**criptū ē eni. **N**ūm deuz tuū adorabis: et illi soli seruies **M**ar. i. b. **A**unc reliqt̄ eūz diabol⁹: et ecce angeli accesserit et ministrabant ei. **A**li autē andisset iesus q̄ iohā neo traditus ēt. secessit i galileaz et relicta cīn e. rate nazareth. vēit et habitauit i ciuitate caphar naū maritima. i finib̄ sabulon et neptali: vt adi plereb̄ quod dictū est p̄ eliam pp̄haz **T**erra za Esaie. 9. bulon et terra neptalim. via maris transiordanē galilee gentium: populus qui abulabat i tenebris vedit lucem magnam: et sedentibus in regio ne vmbrie mortis lux orta est eis. **A**ndecepit iesus predicare et dicere **P**enitentiam agite **M**ar. j. c. j. jo. **A**ppropinquabit enim regnū celoz. **I**mbulās at̄ b. iesus iuxta mare galilee vedit duos fratres simone q̄ vocatur petrus: et andreas fratre ei⁹: mittentes rete i mare. **A**nt enim pescatores. **A**et ait **M**ar. i. c. Lu. 5. illis: vēre post me. et faciā vos fieri pescatores ho b. j. 8.c. munū. **A**et illi p̄tinuo relicis retib̄ fecuti sūt eūz.

Mattheus

Mar.j.c.

G

Mar.3.b.Ln.

4.b.Job.6.a.

I.14.g.

A

Luc.6.c.

Luc.6.c.

J. Pe.3.c.

Luc.6.d.

B

Mar.9.g.Luc.

I.14.g.

Mar.4.d.Lu.

8.c.et.ij.e.

Ro.jz.d.

Luc.j6.d.

C

Jacobi.2.b.

Act.j.a.

Ja.j.d.

Exo.20.

Deut.5.

Jacobi.5.b.

D

Leuit.22.

Ecc.35.

Deut.15.

Malachie.j.

Luc.2.g.

Att pcedens inde vidit alios duos fratres, iacobum zebedei et iohānem frēm ei⁹ i nāni cū zebē deo p̄e eoz reficiētes retia sua, et vocauit eos. Illi autē statī reliqu⁹ rētib⁹ et p̄e sēcūti sunt eū. Et circūbat iesus totā galileā dōcēs in synagogis eoz; et p̄edicās euāgeliū regni: et sanans oēm lan guorēt oēm iſfirmatōe i populo, et abiit opinio ei⁹ i totā syriam, et obtulerit ei oēs male hñites va riis languorib⁹, et tormentis p̄prehensōs, et qui demona habebāt et lunaricos et paralyticos, et curauit eos, et sēcūti sunt eū turbe multe de gali lea et decapoli, et de hierosolymis et de iudea et de trans iordanem.

V.

XIdens autē iesus turbas: ascēdit i montē, et cū sedisset, accesserūt ad eū discipuli ei⁹ et aperiens os suum docebat eos dicens. Beati paupes spū: qm̄ ipoz est regnū celorum. Beati mites: qm̄ ipi possidebūt terrā. Idi q̄ lu gent: qm̄ ipsi solabūt. Idi q̄ esuriūt et sitiunt iustitiā: qm̄ ipsi saturabūt. Beati misericordes: qm̄ ipi miām p̄sequētur. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deuz videbūt. Beati pacifici: qm̄ fili dei vocabūt. Beati qui p̄secutionē patiūtūr ppter iustitiam: qm̄ ipsorū ē regnū celorū. Beati estis cū maledixerint vobis hoīnes et persecutivos su erint et dixerit oē malū aduersū vos mentientes ppter me. Gaudete et exultate: qm̄ merces v̄ra copiosa est in celis. Sic enim p̄secuti sūt pphe tas qui fuerunt ante uos. Nos estis sal terre, qd si sal evanuerit: in quo salies? Ad nibilū valet v̄tra: nisi ut mutatur foras, et cōculetur ab hoīb⁹. Nos estis lux m̄ndi. Non pōt ciuitas abscođi supra montem posita: neqz accendit lucernā, et ponit eam sub modio s̄z sup cādelabry: ut luceat omnibus q̄ i demo sunt. Sic luceat lux v̄ra corā hominibus, vt videant opa v̄ra bona: et glorif cent p̄em v̄rm q̄ i celis ē. Nolite putare qm̄ v̄i soluere legē aut p̄phetas. Nō v̄i solitē sed ad implere. Amē q̄ppe dico vobis: donec transeat celum et terra: iota vñū aut apex vñ⁹ nō p̄teribit a lege dñi. donec oīa fiant. Qui ḡ soluerit vnum de mandat̄ istis minimis et docuerit sic hoīles. min⁹ vocabil in regno celoz: q̄ autē fecerit et do cuerit. h̄ magn⁹ vocabil in regno celoz. Dico au tez vobis: q̄ nisi abūdauerit iusticia v̄ra plus q̄ scribarūt et phariseorū: n̄ itrabitis in regnū celoz. Audist̄ q̄ dictū ē antiquis, nō occides, qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autē dico vobis: q̄ oīs q̄ irascit̄ fr̄i suo: re⁹ erit iudicio. Qui autē dixerit fr̄atri suo racha: reus erit cōcilio. Am̄ autem dixerit satue: reus erit gehēne ignis. Si ḡ of fers mun⁹ tuū ad altare et ibi recordar⁹ fuerit: q̄ ff tu⁹ h̄t aliqd aduersum te: relinq̄ ibi mun⁹ tuū aī altare, et vade p̄i feōciliari fr̄atri tuo: et tunc veniēs offeres mun⁹ tuū. Esto cōsentiens aduersario tuo cito dū es cū eo in yia: ne forte tradat te aduersarius iudici, et iudex tradat te ministro et i carcerē mittaris. Amē dico tibi: non exies in

de donec reddas nouissimū q̄drantez. **J**udistis I. j.18.g. quia dictū est antiquis: nō mechaberis. Ego autē Exo.20.c. dico vobis: q̄ oīs q̄ viderit mulierē ad cōcupiscē P̄rouer.6. dū eā: iam mechatus est cā in corde suo. Quod Ja.2.b. si ocul⁹ tu⁹ dexter scādalizat te erue eum et p̄ice abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnum mēbrovum tuor̄. q̄z totū corpus tuū mittat in gehennā ignis. Et si dextera man⁹ tua scādalizat te: abscede eam et p̄ice abs te. Expedit enī tibi ut pereat vnum mēbrovum tuor̄. q̄z totū corpus tuū cat in gehē nam. Hicū est autē, q̄cūqz dimiserit vroē suam: Deut.24. det ei libellū repudii: Ego autē dico vobis: q̄ oīs j.j.9.b. q̄ dimiserit vroē suā. excepta fornicatiōis causa Abar.10.2. facit eā mechari. et q̄ dimissaz duxerit: adulterat: **I**terū audistis q̄ dictū est antiquis, non purabis reddes autē dño iuramēta tua. Ego autē dico vob nō urare oīno neqz p̄ celū quia thronus dei est: neqz per terrā q̄ sebellū est pedū ei⁹. Neqz per hierosolymā: q̄ ciuitas est magni regis: Neqz p̄ caput tuū iuraueris: q̄ nō potes vñū capillū al bū facere aut nigrū. Sit autē sermo vester: est est J.5.c. nō nō. qd autē his abundantiū est. a malo ē. **J**u Audistis q̄ dictū est: oculū p̄ oculo. dentez p̄ dente Ero.1.j. Levit.19. petit a te: da ei et volēti mutuare a te, ne auertaris. **A**udistis q̄ dictū est: diligēs p̄imū tuū. et odio Luc.6.c. habebis inimicū tuū: Ego autē dico vobis: diligēte inimicos v̄ros: bñfacite his q̄ oderūt vos. et Rō.12.d. orate p̄ p̄sequētib⁹ et calūniantib⁹ vos. vt satis si Act.7.d. li. patris vestri q̄ in celis est: q̄ solē suū ori facit sup bonos et malos, et pluit sup iustos et inustos. Si enī diligitis eos q̄ vos diligūt quā mercedez Luc.6.e. habebūt: Mōne et publicani hoc faciunt: Et si salutaueritis fr̄es v̄ros tr̄ū: qd ampli⁹ faciūt: Nō ne et ethnici hoc faciūt: Sto ḡ vos p̄fici sicut et p̄ vester celestis p̄fector est.

VI

Trédu ne iusticiā v̄am faciat̄ coram hoīb⁹ ut videamini ab eis alioqñ mercedeze nō habebitis ap̄ patrē v̄im q̄ in celis est. Qū ḡ facis elemosynam: noli tuba canere aī te: sicut hypocrite faciunt i synagogis et i yicis ut honorificēt ab hoīb⁹. Amē dico vobis: receperunt mercedē suā. Te autē faciente elemosynā, ne sciat sinistra tua quid faciat dextera tua: ut sit elemosyna tua i abscondito et p̄i tu⁹ q̄ videt i ascondito reddet tibi. Et cū oratis non eritis sicut hypocrite q̄ amant in synagogis et in angulis plateaz stantes orare: ut videant ab hoībus. Amen dico vobis: receperunt mercedē suā. Tu autē cum oraris intra in cubiculum tuū: et clauso ostio: ora patrē tuū in abscondito. et pater tu⁹ qui videt in abscondito reddet tibi. Brantes autē nolite mītū loqui: sicut ethnici faciunt. Nutant enī q̄ in muliloquo suo exaudiunt. Nolite ergo assimilari eis

Matheus.

L
Luc.jj.a.
R.o.8.d.
I.26.d.
Mar.jj.s.

B
Luc.jj.e.
Mar.jo.c.

E
Luc.jj.e.

Luc.jj.c.

Luc.jj.c.

F
Luc.jj.c.

Luc.jj.d.

G
Luc.jj.d.

Luc.jj.d.

A
Luc.6.f.
R.o.14.a.j.s.cor.
4.a. Ia.4.c.
Mar.4.e.
Luc.6.f.

I.JJ.E.

B

Sicut enim pr vr qd opp sit vobis. an*qz* peratis cum Sic go vos orabitis. Pr nr qz es in celis: scicet nome tuu. Adueniat regnu tuu: **F**iat voluta tua: sic in celo et in terra. Pane nrm supbstatia le da nobs hodie. Et dimitte nobs debita nostra sic et nos dimittimu debitoribz nrris. et ne nos inducas i tepratioz. sz libera nos a malo. Am*e*. Si eni*m* miseritis hoibz peccata eoz: dimittet et vobis pr vr celestis delicta vra. Si autn dimitteris hoibz bus nec pr vr dimittet vobis peccata vra. Quia at*n* ieuunatis. nolite fieri sicut hypocrite tristes. Ex terminat*m* eni*m* facies suas: ut pareat hoibz ieuunato*m*. Am*e* dico vobis: qz receperis mercede suu*m*. Tu autn cu*m* ieuunas vng*e* caput tuu. et facie tuaz latia ne videaris hoibz ieuunans: sed pri*m* tuo qz e*n* ab scos: et pr tuus qz videt in abscons*m* reddet tibi. Molite thesaurizare vobis thesauros in terra: ybi erugo et tinea demolit*m* et ybi fures effodiut*m* et furans. Thesaurizate autn vobis thesauros in celo ybi nec erugo nec tinea demolit*m*: et ybi fures non effodiut*m* nec furans. Ibi est thesaur*m* tuus: ibi est et cor tuu*m*. **I**ucerna corporis tui est oculus tu*m*. Si oculus tu*m* fuerit simplex totu*m* corpus tuu*m* lucidu*m* erit. Si autn oculus tuus fuerit neqz: totu*m* corp*m* tuu*m* tenebro*m* erit. Si go lumen qz in te est. tenebre sz i*p*te tenebre qz te erit. Nemo pot*m* duobz dñis fuisse. Aut eni*m* vnu*m* odio habebit et alter*m* diligit: aut vnu*m* sustinebit et alter*m* premnet. Mo*p* testis deo fuisse et mammone. Ideo dico vobis ne solliciti sitis aie vre qz maduces*m*. neqz corpori vro qz induam*m*. Mo*n* aia plus e*z* qz esca: et cor pus plus qz vestimentu*m*. Respic*m* volatilia celo*m* qz no*n* serut*m* neqz metut*m*. neqz c*o*gregant*m* in horrea: et pr vr celestis palcit illa. Mo*n* vos magis pluris estis illis. Quis autn vrm cogitans pot*m* aducere ad statu*m* sua cubitu*m* vnu*m*: et de vestimentis quid solliciti estis. Considerate lilia agri quod crescent. Mo*n* laborat*m* neqz nent*m*. Dico aut*n* vobis: qz mi*n* nec salom*m* in o*i* gloria sua coopt*m* est sicut vnu*m* d*icitur* istis. Si eni*m* senu*m* agri qz hodie est et cras in elibanu*m* mutis de*z* sic vestit*m*: qzntomagis vos modice fidei*m*. Molite go solliciti ee*m* dicentes*m*: qz maducabim*m*. aut qz bibem*m*: aut quo operiemur*m*. Nec eni*m* oia gen*m* tes iqrut*m*. Sicut enim pr vr qz bis oibz idiges*m*. Que rite go prmu*m* regnu dei*m* et iustitiaz*m* ei*m*. et hec oia adiu*m* cien*m* vobis. Molite go solliciti ee*m* i*c*astrinum*m*. Tra*m* stinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi*m*. Sufficit diei malicia sua.

VII.

Nolite iudicare et no*n* iudicabim*m*: nolite pden*m*are et non pden*m*abim*m*. In quo iudicio iudicaueritis iudicabim*m*: et i*qua* m*etra* mes*m* fuit remet*m* vobis. Quid aut*n* vides festuc*m* in oculo fris tui*m*: et trabem*m* in oculo tuo no*n* vides*m*? Aut quod dicas fr*m* tuo*m*. si sine eu*m* festuc*m* de oculo tuo*m*: Hypocrita cui*m* p*mu*m tra*m* be*m* de oculo tuo*m*. et tunc videbis eu*m* festuc*m* de oculo fratris tui*m*. Molite scini dare canibus*m*. neqz mittatis margaritas vras an*m* porcos*m*. ne forte co*m*

culc*m* eas pedibus suis et canes au*m*ersi dirup*m*ant vobis. Petite et dab*m* vobis: q*rite* et iuenies*m*: pul*m* late et aperies*m* vobis. Qis eni*m* qz petit accipit*m*. et qz q*rit* inuenit*m*. et pulsanti aperies*m*. Aut qz est ex vobis que*m* si petierit fil*m* suis pane*m*: n*u*qd lapide*m* por*m* rig*m* ei*m*. Aut si p*sc*e petierit*m*: n*u*qd serp*m*te por*m* rig*m* ei*m*. Si go vos cu*m* sitis mali*m*. nostis bona data dare filii*m* v*fr*is*m*. qzntomagis pr vr qz in celis e*n* dabit bona petib*m*. Ha*g* qz cu*m* vultis ut faciat vobis hoies*m*. et vos facite illis*m*. Nec est eni*m* lex et pp*h*ete*m*. Intrate pr angust*m* port*m*. qz lata porta et spacio*m* via e*n* qz ducit ad p*ditione*. et multi szut*m* qz intrant pr eam. qz angusta porta et arta via e*n* qz ducit ad vitaz*m* et pauci szut*m* qz iueniunt*m* eas*m*. Attende*m* a falsis p*phetis* qz veniut*m* ad vos in vestimentis ou*m* int*m* seculis aut*n* szut*m* lupi rapaces*m*. A fructib*m* eoz cognosc*m* eos*m*. N*u*qd colligut*m* spinis vuas*m*. aut o*t*ri bul*m* fucus*m*. Sic ois arbori bona fruct*m* facit*m*. mala aut*n* arbori malos fruct*m* facit*m*. Mo*p* ot*m* aut*n* arbori mala bonos fructus facere*m*: neqz arbori bona malos fruct*m* fac*m*. His arbori qz no*n* fac*m* secur*m* bonu*m* excede*m*. et in igne mitte*m*. **G**is ex fructib*m* eoz cognoscet*m* eos*m*. Mo*o* ois qui dicit*m* mihi d*ñe* d*ñe* ir*tabit* in regn*m* celo*m*: s*z* qz fac*m* voluntate pat*m*ris mei*m* qz in celis est*m*: ip*e* ir*tabit* in regn*m* celo*m*. Multi dic*m* mihi in illa die*m*: d*ñe* d*ñe* no*n* in nomine tuo prophetauimus*m*. et in nomine tuo virtutes multas fecimus*m*. et tunc confitebor illis*m*. quia nun*q* noui*m* vos*m*. Discedite a me omnes*m* qz op*m* am*ig*rat*m*em*m*. His go qz audit verba mea*m* hec*m* et fac*m* ea*m*. assimilabit*m* viro sapi*m* qz edificauit domu*m* suam supra p*tr*a*m*. et desc*m*edit*m* pluvia*m* et ven*m* flum*m*. et flauer*m* v*et*i*m* irrue*m* in domu*m* illa*m* et no*n* cecidit*m*. Fundata eni*m* erat sup*m* p*tr*a*m*. Ut ois qz audit v*re*ba mea*m* hec*m* et non fac*m* ea*m*. similis erit viro stulto*m* qz edificauit domu*m* suam sup*m* haren*m*. et desc*m*edit*m* pluvia*m* et ven*m* r*u*t*m* flum*m* et flau*m* v*et*i*m* et irrue*m* in domu*m* illa*m* et cecidit*m* et fluit*m* ruina eius magna*m*. Ut fact*m* e*n* cu*m* p*sum*asset i*esus* verba hec*m*. am*irab*m** turbe sup*m* do*ctrina* ei*m*. **R**at eni*m* doc*m* eos*m* sicut pr*ate*z h*u*ns*m* et non sicut scribe*m* eoz*m* et pharisei*m*. VIII.

Cum aut*n* desc*m*edit*m* i*esus* de morte*m*. secut*m* e*n* sunt eu*m* turbe multe*m*. et ecce leprosus ven*m*ies adorab*m* e*n* dicens*m*: **V**ne si vis pot*m* es me mudare*m*. Ut ext*m*ed*m* i*esus* manu*m* et tetig*m* e*n* dic*m* es*m*. Volo mudare*m*. Ut p*resti* mudata*m* e*n* lepra*m* ei*m*. Ut ait illi i*esus*: **V**ide nem*m* dixeris*m*: sed vade on*m*de*m* te sacerdoti*m*: et offer munus tuum*m* qz p*cepit* moyses*m* i*testimoniu* illis*m*. Quia at*n* i*trou*set cap*m*bar*m* accessit ad e*n* ceterio*m*: rog*m* e*n* z*dic*m** es*m*: **V**ne p*uer* me*m* i*acet* i*domo* paralytic*m*. et male tor*m*et*m* et ait illi i*esus*: **A**go ven*m* et curabo e*n*. et r*u*nd*m*es ceterio*m* ait: **V**ne no*n* su*m* dign*m* vt i*tres* s*b* tec*m* me*m*: **T**u*m* dic*m* y*bo* et sanabi*m* p*uer* me*m*. **M**a*z* et ego ho*m* s*b* p*rate* p*stitut* h*u*ns*m* s*b* me milites*m*. et dico hu*m* vade*m* et vadit*m*. et alio ven*m* et ven*m*. et suo n*ico* fac*m* h*u*. et fac*m* aud*m*es a*ute*z i*esus* mirat*m* est*m*. et sequitur*m* se dixit **V**

Mattheus.

Luce. 7.b.
Lu. 13.f.

Luc. 13.g.
Luc. 7.a.
Mar. 1.e.
Luc. 4.f.

B

Esaie. 53

Lu. 9.g.

3. Reg. 19.

E

2. Paral. 10.

Mar. 4.g.
Luc. 8.d.

f

Mar. 5.a.

G

Mar. 5.b.
Luce. 8.e.

Mar. 2.a. Lu
5.d. Jo. 5.b.

Mar. 2.b.
Luc. 5.e.

Amen dico vobis non inneni tantam fidem in israel. **H**ic autem nobis quod multi ab oriente et occidente venient et recubent cum abraam et ysaac et iacob in regno celorum: filii autem regni eius in tenebris exteriorum. **I**bi erit fletus et stridor dentium. **A**t dixit ihesus certum: vade, et sicut credidisti fiat tibi. et sanatus est puer eius ex illa hora. **A**t cum venisset ihesus in domum petri: vidit sacerdotem iacentem et febricitatem. et tergit manum eius et dimisit eam febris. et surrexit et ministrabat eis. **V**espere autem factum obtulerunt ei multos demonum habentes. et euiciebat spiritus ihesu. et deo male habentes curauit. ut adimpletur quod dicitur est per esaiam prophetam dicentem. **I**pse infirmitates ueras accepit. et egrotationes nostras portauit. **E**videns autem ihesus turbas multas circum se. iussit discipulos ire transiret. **A**t accedit unus scriba ait illi. **C**onsidero te quoniam iheris. **A**t dicit ei ihesus vulpes soueras habet. et volucres celi nidos filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. **I**llus autem de discipulis eius ait illi. **D**omine: permitte me primum ire et sepelire patrem meum. **I**hesus autem ait illi: **P**ersequere me. et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. **A**t ascendentem eo in nauiculam. secuti sunt cum discipulis eius. ecce motus magnus factus est in mari. ita ut nauicula operiret flumen. **I**pse vero dormiebat: **A**t accesserunt ad eum discipuli eius et suscitaverunt eum dicentes. **D**omine salua nos perum. **A**t dixit eis ihesus. **Q**uid timidi estis modice fidei: **A**ncilus surgens ipaus ventis: et mari et sancta est tranquillitas magna. **M**orbo homies mirati sunt dicentes. **Q**uale hic: quod vere et mari obediunt ei. **A**t cum venisset ihesus transiret in regionem gerasenorum: occurserunt ei duo habentes demonia de monumentis exentes sequi nimis. ita ut ne posset trahire per viam illam. **A**t ecce clamauerunt dicentes: **Q**uid nobis et tibi iheri fili dei: veniam huc ante tempus torquere nos. erat autem non longe ab illis gressus multorum porcorum pascens. **H**ec nes autem rogabant eum dicentes. **S**i euici nos hic mitte nos in gregem porcorum. et ait illis: **I**ste: **A**t illi exentes abierunt in porcos. et ecce magno in petu abiit totus gressus pascens: et mortui sunt agnites. **M**astores autem fugerunt: et uenientes in ciuitatem nuncianerunt hec oiam. et de his quod demona habuerat. et ecce tota ciuitas exiit obuiam iheri et visu eo rogabant eum. ut transiret a simili eorum.

19.

Christus iheris in nauiculaz transiretauit et venit in ciuitatem sua. et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. **V**identes autem iheris fidem illorum: dixerunt paralitico. **C**onfide fili. **N**emittuntur tibi peccata tua. **A**t ecce quidam de scribis dixerunt intra se. **N**ic blasphemavit et cum vidisset iheris cogitationes eorum dixit. **A**t quid cogitatis mala in cordibus vestris. **Q**uid est facilius dicere: dimittitur tibi peccata tua: an die surge et ambula: **A**t autem sciat quod filius hominis

habet potestate in dimittendi peccata: tunc ait paralitico. **S**urge tolle lectum tuum et vade in dominum tuum. **E**t surrexit et abiit in dominum suum. **V**identes autem turbe timuerunt et glorificauerunt deum qui dedit potestatem talibus hominibus et cum transiret inde iheris. vidit hominem sedentem in teloneo mattheum nomine. et ait illi. **Q**uocumque me. et surge gressus tuus est euz: et factum est discubente eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes discubebant cum iheris et discipulis eius. **V**idetes pharisei dicebant discipulis eius. **Q**uare cum publicanis et peccatoribus maduca magister vester? **A**t iheris audiens ait. **M**on est opus valentibus medicus: sed male habentibus. euntes autem dicite quid est: mihi volo et non sacrificium. **M**on enim veni vocare iustos sed peccatores. **A**ncilus accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes. **Q**uare nos et pharisei ieiunamus frequenter. discipuli autem tui non ieiunantur ait illis iheris: **M**unq[ue] possunt filii sponsi lugere quod diu cum illis est sponte. **V**enient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt. **N**emo autem imitabitur commissarium. **P**annus rufus in vestimentum vetus. **T**olle enim plenitudinem eius a vestimento et peior scissura sit. **H**eque mutuus vinum nouum in vintis veteres. **A**lioquin rupunt vintis et vinum effundunt. et utres pereunt. **S**ed vinum nouum in vintis novos mutant. et ambo conservantur. **H**ec illo loquente ad eos: ecce prius vintus accessit et adorabat eum dicens. **D**omine: filia mea mortua est: **I**llo veni ipone manum tuaz super eam. et vivet. et surgens iheris secubebat eum et discipuli eius. et ecce mulier que fluxum sanguinis patiebatur. duodeci annis accessit retro et tergit simbriam vestimentum eius. **D**icebat enim intra se. **S**i tetigero tamen vestimentum eius. salua ero. **A**t iheris conuerlus et videns eam dixit. **N**ostre filia. **S**ides tua te saluauit facit et salua facta est mulier ex illa hora. et cum venisset iheris in domum patris. et vidisset tibicines et turbam tumultuantem dicebat. **R**ecechite: si enim est mortua puella. **I**llo dormit. et deridebant eum. et cum electa esset turbam itratuit et tenuit manum eius et dixit. **P**uella surge. Et surrexit puella. et exit fama hec in vnueris terrae et transeunte inde iheri secuti sunt eum duo ceci clamentes et dicentes. **A**dserere nostri fili dand. **Q**uod autem venisset dominus. accesserunt ad eum ceci: et dicit eis iheris. **C**reditis quod hoc possim facere vobis? **D**icunt ei. **A**ttiq[ue] dñe. **A**t tergit oculos eorum diligenterne. **S**ed id est illus iheris dicens. **D**icere ne quiscait. **I**lli autem exentes diffamauerunt eum in tota terra illa. **G**ressus autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum demonum habentem. et electo demone locutus est mutus et mirante sunt turbe dicentes. **N**uquam apparuit sic in israel. **P**harisei autem dicebant. **I**n principe demonum eum cecidit demones. **A**t circuibat iheris omnes ciuitates et castella docens in synagogis eorum et predicans euangelium regnante.

3. 5.b.

Luc. 18.g.
Mar. 2.c.
Luc. 5.f.
Mar. 2.d.
Luc. 5.f.

Mar. 2.d.
Luc. 5.f.
Mar. 2.e.

Mar. 2.c. L.
5.f. 1.15.a.
Mar. 7.b.

Mar. 5.d. L.
8.1. Jo. 4.g.

Mar. 5.d. L.
8.f. E

Mar. 5.f. L.
7.17.18.g.

Mar. 5.g.
Act. 9.d.
5

1.10.g.

3. 8.a. Mar.
7.5.7.9.b.j.
17.7.12.b.
Mar. 7.s.
Luc. 11.b.
B

Luc. 13.e.

Matthew.

I.4.c.
Bar.6.c.

Luc.10.v

A
Bar.6.b.

Luc.9.a..

Bar.3.c. L.9.a

Act.1.b.2 Bar.

3.d. Luc.6.c

B
S.4.e. Bar.16

f. Luc.10.d.

Luc.9.a.

j. Cor.4.b.

Bar.6.b. L

10.b. Act.20.d

C

Bar.6.b. L.
9.a.

Luc.10.b.

j. Ps.4.b.

Ro.16.d.

Bar.13.b. Jo

16.a. B

ct.5.d.7.25

c. Ps.11.b.d.

Bar.13.c

Luc.12.b.

E

Act.2.b.

1.24.b.

Luc.6.f. Jo.
13.d.7.15.f

Bar.4.d.

L.8.c.

Luc.12.a.

Luc.12.a.

5

gni et curans omnes languore et oem infirmitate
vides aut turbas miserias est eis. qd erat verati
et iacetes sicut oves non habentes pastorem. **N**unc dicit
discipulis suis. **A**hesis quidem multa: operari autem pauci.
Rogare g dominum messis: ut mittat operarios in messem suam.

X.

Quocatis duodeci discipulis suis de
dit illis pratem spirituum imundorum ut
euerent eos et curaret oem lagore et oem
infirmitate. **D**uodeci autem discipulorum noia sunt
hec. **P**rimus simon qui dicit petrus. et andreas fra
ter eius. philippus et bartholomeus. iacobus zebdei
et iohannes frater eius. thomas et mattheus publica
nus. et iacobus alpheus et thadeus. simon chananeus. et
iudas scariothis: qd tradidit eum. **M**os duodeci
misit iesus. picipies eis et dices: **I**n via gentium ne
abieritis. et in ciuitates. **S**anctariorum ne intraueri
tis: s; potius ite ad oves q perierunt domus israel.
Guteo autem predicete dicentes: qd appropinquabit re
gnus celorum. **I**nfirmos curate. mortuos suscitare. le
pros mudeate. demones cuncte gratis accepistis
gratis date: **M**olite possidere auxilium argenteum
neque pecuniam in zonis vestris. **M**os pera in via: me
qduas tunicas neque calciamenta neque virgam.
Signum est enim oparius cibo suo. **I**n qua cumque at ci
uitate aut castellu intraueritis. interrogate qd in
ea dignus sit. et ibi manete donec exeat. **I**ntra
tes autem in domum salutare eam dicentes: **P**ax huic
domini. Et siquidem fuerit domus illa digna. vemet
pax vestra super eam. si autem non fuerit digna: pax vestra
reueretur ad vos et quocumque non receperit vos. neque
audierit sonores vestros. exentes foras de domo
vel ciuitate. excutite puluerem de pedibus vestris. Amem
dico vobis: tollerabili erit terre sodomorum et go
moriorum in die iudicii qd illi ciuitati. **E**cce ego mit
to vos. sicut oves in medio luporum. **A**stote g pri
detes sic serpentes: et simplices sicut colubae. **T**a
uete autem ab hominibus. **T**radet enim vos in ceciliis. et in
synagogis suis flagellabunt vos. et ad presides.
et ad reges ducem. ppter me. i testimonio illis et
gentibus. **Q**ui autem tradent vos nolite cogitare quod
autem quod loquimur. **H**abemus enim vobis in illa hora quod lo
quamini. Non enim vos etsis quod loquimur: s; spissis
vitis quod loquitur in vobis. **T**radet autem frater fratres in
mortem et per filium. et insurget filii in parientes et mor
te eos afficiet. et eritis odio omnibus ppter no
men meum. **Q**ui autem preseueraverit usque in finem: hic
saluus erit. **Q**ui autem preseuerat vos in ciuitate ista
fugite in aliam. amem dico vobis: non consumabitus cui
ratus israel: donec veniat filius hominis. **M**os est disci
pulus super mecum: nec sum super dominum suum. **S**ufficit
discipulo ut sit sicut meus. et sum sicut dominus eius.
Si presumatis beelzebub vocauerit: quantumoma
gis domesticos ei? **M**e g timueritis eos. **N**ihil
enim est aptum quod non reuellef. et occultum quod non sciatur.
Mos dico vobis in tenebris. dicite in lumine. et quod
in aure auditis. pdcate super recta et nolite timere
eos qui occidunt corpus vestrum autem non possunt occidere

s; potius timete eum qd potest et aiaz et corpus perdere
in gehennam. **M**one duo passeres alle veneunt: et
vnum ex illis non cadet super terram sine pte vestro. vtre
autem et capilli capitum oes numerati sunt. **M**olite g
timere: multe pascerib meliores esstis vos. **H**is
g qd continebitur me coram hominibus: pstebor et ego
eum coram pte meo qd in celis est. **Q**ui autem ne
gauerit me coram hominibus. negabo et ego euze co
ram pte meo qui in celis est. **M**olite arbitriari. qd
venerim pacem mitttere in terram. **M**o ueni pacem
mittere: sed gladium. **V**eni enim separare hominem
aduersus patrem suum: et filiam aduersus matrem suam
et turum aduersus sororum suarum. et inimici homines do
mestici eius. **Q**ui amat ptem aut matrem plus quam
me. non est me dignus. et qui amat filium aut filiam
super me. non est me dignus. et qui non accipit crucem
suam et segnatur me: non est me dignus. **Q**ui uenit
aiaz sua pderet illam. et qd pdererit aiaz sua ppter me
inueniet eas. **Q**ui recipit vos me recipit. et qd me
recipit. scipit eu qd me misit. **Q**ui recipit prophetam
in nomine prophetae. mercedem prophetae accipiet. et qd reci
pit iustum in nomine iusti. mercede iusti accipiet. **A**t
genus potum dederit vni ex minimis istis calicem
aque frigide tantum in nomine discipuli. amen
dico vobis: non pderet mercede suam.

X.
Quocatis duodeci discipulis suis. transiit inde ut
doceret et pdcaret in ciuitatibus eorum. **J**o
hannes autem cum audisset in viculis opera christi: mittens
duos de discipulis suis. ait illi: **A**u es qd venter es
an aliud expectamus? **A**et respondens iesus ait illis: **A**un
tes: nunciate iohanni qd audistis et vidistis. **C**eci vi
det. claudi abulant. leprosi mudantur: surdi audiunt
mortui resurgent. paupres euangelizantur. et beatus
est qd non fuerit scandalizatus in me. **I**llis autem ab
euntibus: cepit iesus dicere ad turbas de iohan
ne. **Q**uid existis in desertu videre. **P**arvulinez
vento agitatam: **H**ec qd existis videre? **I**hoseus mol
libus vestitus: **E**cce qd mollibus vestimentis in domibus
regum sunt. **H**ec qd existis videre? **P**ropheta? **E**tias
dico vobis et plus quam ppheta: hic est enim de quo
scriptum est. **E**cce ego mittto angelum meum a te facies
tuas: qd pparabit via tuas ante te. amem dico vo
bis: non surrexit inter nos mulier maior iohanne
ne baptista. **Q**ui autem minor est in regno celorum
maior est in illo. A diebus autem iohannis baptiste v
tum nunc regnum celorum vim partitur: et violenti rapiunt
illud. **H**ec enim prophete et lex vestrum ad iohannem p
phetauerunt. et si vultis recipere ipse est helias qui
venerus est. **Q**ui autem simile est iustitiam istam? **E**ti
milis est pueris sedetibus in foro: qui clamantes
coequalibus dicunt. **E**cce vobis et non saltus:
lametanimus et non planxitis. **V**enit enim
iohannes neque mandineans neque bibens: et dicunt
demonium habet. **V**enit filius hominis mandu
cas et bibens: et dicunt ecce homo vorax et potator
vini: publicanus et peccator amicus. **A**et iustificata
p. 2

Luc.12.a.
Luc.12.a.
Bar.8.g.
Luc.12.b.

Luc.12.g.
Ezech.22.
L.14.f.7.9.c
Bar.8.g.j.
19.s.

Luc.17.g.
J.18.a.7.25.f.
Luc.10.c.
Bar.9.f.

Luc.7.c.

Luc.7.c.
B

Luc.7.d.

Bar.1.a. L.7.
d. malachie.3
Luc.1.g.

Luc.7.d.

B
Luc.12.d.

J.13.a.
Luc.7.e.

Luc.7.e.
E

Matthew.

Lu. 10. d.

est sapientia a filio suo. Tunc cepit reprobarare ciuitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes eius: qd non egissent penitentiam. Ne tibi corozai: ve tibi bethsaida: qd si in tyro et sidone facte essent vntes qd facte sunt in vobis. olim in cilicio et cinere penitentiam egissent. Verutam dico vobis: tyro et sidoni remissi erit in die iudicii qd vobis. et tu capernaum nunc usq; i celo exaltaberis: vsq; i infernum descendes. Quia si in sodomis facte fuisset vntes qd facte sunt i te. forte mafissent vsq; i hanc diem. Verutam dico vobis. qd terre sodomorum remissius erit in die iudicii qd tibi. In illo tempore rindens iesus dixit. Confitebor tibi p dñe celi et terre: qd abscondisti hec a sapientibus. et prudentibus. et reuelasti ea paulo. Ita pater: quoniam sic fuit placitum ante te. Anna mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filium nisi p nego patrem quis nouit nisi filius. et cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego resitiam vos. Tollite iugum meum super vos. et discite a me quia misericordia et humilis corde. et inuenietis requiem aiebus vestris. Iugum enim meum suave est et onus meum leve.

XII

A Illo tempore abiit iesus per sata sabbato: discipuli autem eius circumcurrentes ceperunt vellere spicas et manducare. Pharisei autem videntes dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Non legistis quid fecerit dauid quando esuruit et qd cum eo erant. quod intravit in domum dei. et panes propositionis comedit. quos non licet ei edere. neq; his qui cum eo erant. nisi solis sacerdotibus. Aut non legistis in lege. quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimen sunt. Hic autem vobis qd templo maior est h. Si autem sceris qd emiam volo et non sacrificium: nunq; cōdemnassetis innocentes. Hunc enim est filius hominis: etiaz sabbati. Et cum inde transisset: venit in synagogam eorum. Et ecce homo manu habens aridam. et interrogabant eum dicentes. Si licet sabbatis curare: vt accusarent eum ipse autem dixit illis. Quis erit ex vobis homo qd habeat ouem unam. et si ceciderit hec sabbatis in toue nam non tenebit et levabit eam? Quantum agis melior est homo oue? Itaq; licet sabbatis bis facere. Tunc ait homini. Extende manu tuam. Et extendit: et restituta est sanirati sicut altera. Recuntes autem pharisei concilium faciebant aduersus eum: quomodo pderent eum. Iesus autem sciens recessit inde et secuti sunt eum multi. et curauit eos oculis. Et precepit eis ne manifestum eum facerent. ut adimpleretur qd dictum est: per esaiam prophetam dicitur. Ecce puer meus quem elegi: dilectus meus in quo bene complacuit aie mee. Ponam spum meum super eum et iudicium gentibus nesciabit. Non contendet neq; clamabit: neq; audiet quis in plateis vocem eius. Pharisei quassata non constringet et linum sumi

gas non extinguet: donec eiiciat ad victoriam suum. et in nomine eius gerentes sperabunt. Tunc oblatus est ei demonius huius cecus et mutus. et curauit eum ita ut loqueretur et videret. Et stupebant omnes turba et dicebant. Numquid haec est filius dauid? Propheta autem audientes dixerunt: Hic non erit demones: nisi i beelzebub principe demoniorum. Jesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis. Omne regnum diuinorum contra se desolabitur et ois ciuitas vel dominus diuinus contra se non stabit. Et si satanas satanam eiiciit. aduersus se diuinus est: quod ergo stabit regnum eius. Et si ego i beelzebub elicio demones: filii vestri in quo euiciunt? Id ipi iudices vni erunt. Si autem ego in spiritu dei euicio demones: igit puenit in uos regnum dei. Aut quod potest quodque intrare in dominum foris. et vasa eius diripe: nisi prius alligauerit foris: et tunc dominum illi diripiet. Qui non est mecum contra me est. et qui non congregat mecum spargit. Id dico vobis ope peccatum et blasphemia remittet hoibus: spus autem blasphemie non remittet. et quodque dixerit verbu contra filium hominis remittetur ei: quod autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei. neque in hoc seculo neque in futuro. Aut facite arbor bonam et fructum ei bonum aut facite arbor malam. et fructum ei malum. Siqdem ex fructu arbor agnosceretur. Progenies viperarum: quod potestis bona loqui enim sicut mali. Et abundantia enim cordis os loquitur. Non enim de bono thesauro pferit bona: et malum de malo thesauro pferit mala. Hic autem uobis quoniam omne uolum ociosum quod lecuti fuerit hoices: reddent redem de eo i die iudicii: ex uobis enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt ei quidam de scribis et phariseis dicentes. O gratus uolum a te signum videre. Qui rursus ait illis. Gaudiatio mala et adultera signum querit et signum non dabitis ei nisi signum ione prophetae. Hic autem finit iudas in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Uiri nimis surgent in iudicio cum gaudiatione ista et condemnabunt eam: quod penitenti am egerunt i predicatione ione. Et ecce plus quam iona hic. Regina austri surget in iudicio eorum generatio ista. et condemnabit eam: quod venit a simibus terre audire sapientiam salomonis. et ecce plus quam salomon h. Quod autem imodus spus exercit ab homine: abulabat per loca arida quodrens requiem et non inuenit. Tunc dicit: Reuerteris in domum meam unde exiui. et veniens inuenis eam vacantem: scopis mundata et ornata. Tunc vadit et assumit se propter alios spus secum nequiores se: et intrantes habitat ibi. et sunt nouissima hominis illi priori prouerbium. Hic erit gaudiatio huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et freres stabant foris: querentes logum eius. Dixit autem ei quoddam. ecce mater tua et fratres tui foris stant querentes te. At ipse respondens dicens sibi ait. Quae est mater mea: et quod sunt fratres mei? At extendens manum i discipulos suos dicit ecce mater mea et fratres mei. Quicunque enim sece

S. 9. g.
Lu. 11. b.

Mar. 5. c.
Lu. 11. b.
D
Mar. 5. f.
Lu. 11. c.

Mar. 5. g.
Lu. 11. b.

E

S. 5. c.
Lu. 6. g.

Mar. 8. b. L.
11. b. f.
Lu. 9. e. 11.
d. Mar. 8. c.
Deut. 32.
Ione. 2.

3. M. eg. 10.
1. palp. 9.

Lu. 11. c.

Mar. 5. g.
Luc. 8. c

Mattheus.

rit voluntates patris mei qui in celis est: ipse me
us frater soror et mater est. XIII.
Mattheus marcus. et congregata sunt ad eum turbe multe: ita ut in nauiculis ascensio
sederet: et omnis turba stabat in litorie. et locutus
est eis multa in parabolis dicens: **A**cce exiit qd seminat
seminare: et dum seminat: quedam ceciderunt se
cups viam. et venerunt volucres et comederunt ea.
Alia autem ceciderunt in petrosa vbi non habebant ter
ram multam. et continuo exorta sunt: qd non habebant
alitudinem terre. sole autem orto estuauerunt: et quia
non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt
in spinas: et creuerunt spine et suffocauerunt ea. Alia
autem ceciderunt in terra bona. et dabunt fructum. aliud
centesimum. aliud sexagesimum. aliud tricesimum
B
Mattheus. 4.b. L.8
b. J.25. c. L.8.
c. T.9. d. M. Dr.
4.e. J.oh. J.2.f.
Mattheus. 4.b.
Luc. 8.b.
Esa. 6.
Act. 28.d.
Luc. jo. f.
C
Mattheus. 4.c.
Luc. 8.b.
Mattheus. 4.e.
D

ter pum zizania. et alligate ea in fasciculos ad con
burandum: tritici autem congregata in horum meum. Ali
am parabolam posuit eis dicens. **S**imile est regnum celorum grano synapis. qd accipiens homo semina
vit in agro suo: qd minimum quidem est oibus semi
nibus. **C**um autem creverit: in auctoritate eius est oleribus: et
fit arbor ita ut volucres celi veniant et habitent in
ramis eius. Alia parabolam locutus est eis. **S**imile est regnum celorum sermone qd acceptum mulier abscondi
vit in sarcina satis tribus: donec sermone tam est totum
hec oia locutus est iesus in parabolis ad turbas. et si
ne parabolam non loquens eis: ut ipse dicitur qd dicimus
erat per prophetam diceremus. Aperiatur in parabolis os meum
eructu abscindita a constitutiōne mundi. **T**unc di
missis turbis venit in domum. et accesserunt ad eum disci
puli eius dicens: **E**missere nobis parabolam zizaniam
nostram agri. **Q**ui respondens ait: **Q**ui seminat bonum se
mem. est filius hominis. **G**ener autem est mundus. **P**er unum
vero semem: hi sunt filii regni zizania autem: filii sunt
neque. **I**nimicus autem qd seminavit ea. est diabolus. **A**hes
sis vero pluviam seculum est. **A**ll'cessores autem angeli
sunt. **S**icut ergo colliguntur zizania. et ignis perburatur: sic
erit in consummatione seculi. **A**ttinet filius hominis ange
los suos et colligit de regno eius oia scadala. et eos
qd faciunt iniuriam: et mittunt eos in caminum ignis.
Ibi erit fletus et stridor dentium. **A**nciusti fulgebunt
sicut sol in regno priorum eorum. **Q**ui huius aures audien
di audiat. **S**imile est regnum celorum thesauro abscondito
in agro: que qd inuenit homo abscondit. et per gau
dio illius vadit et vendit universa que huius. et emit
agrum illum. **I**ter simile est regnum celorum hoī negotiorum
quarum bonas margaritas. **I**nvenia autem una pūcia
margarita: abiit et vēdidi oia qd habuit: et emit
eas. **I**ter simile est regnum celorum sagene misse in
marco. et ex eo gaudiū pūciū congregati. **U**na cum imple
ta esset. educerunt et secus litus sedentes elegerunt bo
nos in vasum: malos autem foras miserunt. **H**ic erit in
consummatione seculi. **R**ubunt angelos et separabunt
malos de medio iustorum. et mittent eos in caminum
ignis ibi erit fletus et stridor dentium. **I**ntellexistis
hec oia: **V**icit enim ei. **A**ttia. **A**it illis: **I**deo oia scriba
doctus in regno celorum filius est hominis prius familiæ: qd pro
fert de thesauro suo noua et vetera. **A**t factum est cu[m]
pluvias iesus parolas istas trasit inde. **E**t ve
niens in priam suam docebat eos in synagogis eorum:
ita ut miraretur et diceret. **N**on huic sapientia hec et virtutes
Nōne hic est fabri filius? **N**ōne meus est deus maria et
fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas. et scrotors
eius nōne deus apud nos sit? **N**on ergo huic oia ista: et
scandalizabantur in eo. **J**esus autem dixit eis: **N**on est
propheta sine honore nisi in patria sua. et in domo
sua. **E**t non fecit ibi virtutes multas propter incri
ditatem ipsum. XIV.
En illo tempore audiuit herodes tetrarcha sa
mā iesum. et ait pueris suis. **I**ste est iohannes
baptista: ipse surrexit a mortuis et iō vir
tutes operari in eo. **H**erodes enim tenuit iohannem et
allegauit eum: et posuit in carcere propter herodiadē

A
Mattheus. 6.c.
Luc. 9.a.
Mattheus. 6.c.
Luc. 3.d.

B
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

C
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

D
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

E
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

F
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

G
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

H
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

I
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

J
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

K
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

L
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

M
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

N
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

O
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

P
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

Q
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

R
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

S
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

T
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

U
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

V
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

W
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

X
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

Y
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

Z
Mattheus. 4.s.
Luc. j.3.d.

Matthew.

vxorē fris sui. Dicebat enī illi iohannes. Non licet tibi habere eā. Et volens eū occidere timuit p̄plum; q̄ sicut p̄pham eū hēbant. Die autē natālis herodis saltauit filia herodiadis ī medio: et placuit herodi. An cū iuramēto pollicit⁹ ei daē qdēcūqz postulasset ab eo. At illa premōita a m̄re sua. da m̄bi utq̄ h̄ i disco caput iohāni baptiste. Et contristat⁹ rex: ppter iuramētu aūt et eos q̄ pariter recūbebāt: iussit dari. Ap̄sistqz et decollauit iohannem in carcere. et allatū est caput eius ī disco. et datū ē puelle. et illa attulit m̄ri sue. et accedētes discipul ei⁹ et tuleſt cor⁹ ei⁹ ſepeliet illō et vēiētes nūc iauēt iefi. Ad cū audisset iefi ſecelſit inde in nauiculam: ī locn̄m desertū ſeorsuz. At cū audiffent turbe: ſecute ſunt eum pedeſtres de ciuitatibus. At exiens vidit turbā multā. et miſeritus ē eis: et curauit languidos eoz. Eſpe aūt facto acceſſerunt ad eū discipuli ei⁹ dicentes. Heſeritus est loe⁹ et hora tā preterut. dimittit turbas ut eūtes in caſtella emant ſibi eſcas. Iefi autē dixit eis. Nō hñt necelle ire: date illis vos manducare. Nō r̄derūt ei. Nō hēmus h̄ niſi quiqz pañes et duos p̄ſces. Qui ait eis. Aſſerte mihi illos huc. At cū iuſſerit turbā diſcubere ſup ſenuz acceptis quinqz panib⁹ et duob⁹ p̄ſcib⁹ aſpiciēs in celum bñdixit et fregit. et dedit diſcipulis pañes: diſcipuli autem turbis. et māducauerit oēs et ſaturati ſunt et tuleſt reliquias duodeci cophi nos fragmentor plenos. Ad aducātiūm aūt ſunt numerus qnqz milia viroz. exceptis mulieribus et paruulis. et ſtati cōpulit diſcipulos ascendere in nauiculam. et p̄cedere eū transſretum donec dimitteret turbas. At dimiſſa turba. ascendit in montem ſolus orare. Eſpere autem facto ſolus erat ibi. Nauicula at ī medio mari iactabat ſiuſtibus. erat enī p̄trarius ventus. Quarta autem vigilia noctis. venit ad eos ambulans ſupra marē. et videntes eum ſupra mare ambulantem turbati ſunt dicentes quia fantasma eſt: ei p̄ timore clamauerunt. Statimqz eis locutus eſt iefi dicens. Habete fiduciā ego ſum nolite timere. R̄uidens autem petrus dixit. Nō ſi tu es: iube me ad te venire ſuper aquas. At ip̄e ait. Deni. et deſcendens petrus de nauicula ambulabat ſup aquam ut veniret ad iefi. Videntes vero ventū validū timuit. et cuž cepiſſet mergi clamauit dicens. Nō ſaluum me fac. Et continuo iefi extēdens manū ap̄phendit eū et ait illi. Hodice ſi dei quare dubitasti: et cum aſcendifſet in nauiculam: ceſſauit ventus. Qui aūt in nauicula erant. venerunt et adorauerunt eum dicentes. Tereſi lius dei eſt. et cum transſretaffent venerunt in terram genesar. et cum cognouiffent eum: vii locul lius. miserunt in yniuerſam regionem illam: et obrulerunt ei omnes male habentes. et rogaſat eum ut vel ſimbriam veſtimenti eius tangerent et quicunqz tetigerunt ſalui ſaci ſunt.

Lapitulum

XV.

¶ Une accesserunt ad eū ab hiersolymis. Mr. 7^b
ſcribe et pharisei dicentes. Quare diſci puli tui transgredientur traditiones ſeniorum? Non enim lauant manus suas cum manducant panē. Ipſe autem respondēs ait illis. Quare et uos transgredimini mandatuſ dei propter traditionem vestrā? Nam deus dixit. Honora patrem et matrem. et q̄ maledixerit patri vel ma tri morte moriatur. uos antem dicitis. iquicunqz dixerit patri vel matri munus qdēcūqz eſt ex me ti bi p̄derit. non honorificabit patrē ſiūm aut ma trem ſuam. et irritum feciſtis mandatum dei. ppter traditionē vestrā. Hypocrite: bene prophe tauit de vobis eſaias dicens. Populus h̄ labus me honorat: cor autem eorum longe eſt a me. Si ne cauſa auem me colunt docentes doctrinā et mandata hominū. et conuocatis ad ſe turbis dixit eis. Audite et intelligite. Non qd intrat ī os coinqnat hominem: ſi qd pcedit ex ore h̄ coiqnat hominem. Tunc accedentes ad eū. diſcipuli ci⁹ dixerunt ei. Scis q̄ pharisei audito verbo h̄ ſcandalizati ſunt? At ille r̄ns ait. His plantatio quam nō plātauit p̄ter me celeſtis. eradicabis ſinante illos ceci ſunt et duces cecoz. Ecce autē ſi ceco ducatū preſter: abo in ſoueam cadunt. Ne ſpondens autem petr⁹ dixit ei. Edicere nob̄ pa rabolā iſtā. At ille dixit. Adhuc et uos ſine intellecu eſtis? Nō intelligitis q̄ oē qd in os intrat in vērem vadit. et in ſecellum emittit? Que autem pcedunt de ore d̄ corde exēunt. et ea coinqnat hominem. Ne corde enim exēunt cogitationes male. homicidia. adulteria. fornicatiōes. furta. falsa testimonia. blaſphemie. Hec ſunt que coinqnat hominē. Nō lotis aūt manib⁹ māducare non coinqnat hoīem. Et egressus inde iefi ſecellit i ptes tyri et ſidonis. et ecce mulier chananea a ſi nib⁹ illis egressa: clamauit dicens ei. Miserere mei dñe fili dauid: ſilia mea male a demōno veraf. Qui nō r̄ndit ei v̄bū. et accedentes diſcipuli eius: rogaſat eū dicētes. Dimitte eam: q̄ clamat post nos. Ip̄e autē r̄ns ait. Nō ſum miſſus niſi ad oues que pierūt domus iſrael. At illa vēit et adorauit eū dicens. Nō adiuua me. Qui r̄ndens ait. Nō eſt bonū ſumere panē filioꝝ et mitte re canib⁹. At illa dixit: etiam dñe: Nā et catelli edunt de miſis. q̄ cadūt de mensa dñorū ſuorum. Tūc r̄ns iefi ait illi. O mulier magna eſt fides tua: ſiat tibi ſicut vis. Et ſanata eſt filia ei⁹ ex illa hora. Et cum tranſiſſet inde iefi ſenit ſec⁹ ma re galilee. et aſcēdes ī mōteſ ſeſdebat ibi. et acceſſerūt ad eū turbe multe. hñtes ſecum mutos. eos. claudos. debiles. et alios multos. et pieceſt eos ad pedes eius et curauit eos ita ut turbe miſarentur videntes mutos loquentes. claudos a bulantes cecos videntes. et magnificabant deū iſrael. Iefi autem conuocatis diſcipulis suis dixit. Miserere turbe: quia triduo iam perſeuerant mecum. et non habent quod manducent. et 8j.a.
Eſa. 19f
Mr. 7. b.
Luc. 6. f.
J. 23. e.
Luc. 6. f.
Mr. 7. c.
Mr. 7. c.
Eſa. 55.
gr. 6. e. et.
8j.a.

Mattheus.

B
dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiant in via. et dicunt ei discipuli. **N**isi ḡ nobis in deserto panes tantos: vt saturētur turbā tantam: et ait illis ih̄s: **Q**uot panes habetis? At illi dixerūt. septē. et paucos p̄sciculōs. et p̄cepit turbe vt discūberēt super terraz. Et accipiens septē panes et p̄sces. gratias agens fregit et dedit discipulis. et discipuli deficit p̄plo. et comedērūt omnes: et saturati sunt. Et qd̄ sup̄ fuit de fragmentis: tulex septem sportas plenas. Erant autē q̄ manducaverūt q̄tuor milia homiū. et p̄culos et mulieres. Et dimissa turba ascedit in nauiculaz. et venit in fines magedan.

A
Daccesserūt ad eū pharisei et **XVII.**
e aducei tēptantes. et rogauerūt enī vt si gnū de celo ostenderet eis. At ille r̄ndēs ait illis. Facto vespere dicitis serenum erit. rubi cūdum est enī celū. At mane: hodie tēpestas: rutilat enī triste celuz. Facite ergo celi diuidicare nos signa autē temporū non potestis. Generatio mala et adultera signū querit. et signū nō dabit ei nisi signū ione pphete. Et relictis illis abiit. et cū venissent discipuli eius transfretū: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et cautele a fermēto phariseoz et aduceoz. At illi cogitabant inter se dicentes: Quia panes nō accepi mus. Sciens autem ih̄s dixit: Quid cogitatis inter vos modice fidei. qui panes non habetis? Non dū intelligitis neq; recordamini quinq; pānū et quinq; miliū hominū. et quot cophinos sūp̄sistis? Neq; septē pānū et quattuor milia homiū et quot sportas sūp̄sistis? Quare nō intelligitis. quia non de pane diri vobis: cauere a hermento phariseoz et aduceoz. Nunc intellexerūt q̄ non dixerit cauedū a fermēto pānū: sed a doctrīna phariseoz et aduceoz. Venit autē ih̄s in partes cēsarie philippi. et interrogabat discipulōs suos dices: Quē dicitū hoīes eē filiū hoīis? At illi dixerūt. Alii iohannem baptistam. aliū autem heliam. aliū vero hiēremiam. aut vnum ex pphētis. Dicit ih̄s: Vos autē quē me eē dicitis. N̄ndēs simō pētrus dixit. Tu es xp̄s fili⁹ dei viii. N̄ndēs autē ih̄s dixit ei: Beat⁹ es simō pētr⁹ bariona: q̄ caro et sanguis nō reuelabit tibi: sed p̄ me⁹ q̄ in celis. Et ego dico tibi q̄ tu es pētrus et super hanc pētrā edificabo ecclesiaz mēā. et porte inferi nō p̄ua lebūt aduersus eaz. Et tibi dabo claves regni celoz. Et qd̄cūq; ligaueris sup̄ terrā erit ligatū et in celis. et qd̄cūq; solueris sup̄ terram erit solutū et in celis. N̄c p̄cepit discipulōs suis vt nemī dice ret. q̄ ip̄e esset ih̄s xp̄s. Exinde cepit ih̄s oīdere discipulōs suis. q̄ oīporeret eū ire hierosolymaz et multa pati a seniorib⁹ et scribis et p̄ncipib⁹ sacerdotū et occidi et tertia die resurgere. Et assumēs eū pētr⁹. cepit increpare illū dicens. Absit a te dñe nō erit tibi hoc. Qui cōuersus dixit petro: Vade post me satanas scādalū es mihi: q̄ nō sapis ea q̄ dei sūt: sed ea q̄ hoīi s̄t. N̄c ih̄s dixit discipulōs suis. Si q̄s vult p̄ me venire abneget semetip̄m.

Luc. 17.9.
Mar. 8.9.
G
et tollat cruce suā et sc̄q; me. Qui enī voluerit ani mā suā saluā facere: p̄det eaz. Qui autē p̄diderit amīnā suāz ppter me inueniet eam. Quid enim p̄dest homini si mūdū vniuersum lucet: q̄ie ve ro sue detrimentū patiatur? Aut quam dabit hō cōmutationez. p anima sua. Silius enī hominis venturus est in gloria patris sui cuī angelis suis et tunc reddet vnicuiq; s̄m opera eius. Amē dico vobis: sunt quidam de hic stātibus qui nō gusta bunt mortem: donec videant siluaz hominis venientem in regno suo.

Luc. 17.9.
Mar. 8.9.
G

XVII.

Post dies sex assump̄t ih̄s petrum et iacobum et iohannem frātē eius: et duxit illos in montem excelsum seorsum. et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies ei⁹ sicut sol: vestimenta autē ei⁹ facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis moyses et helias cū eo loquentes: Respondens autē pētrus dixit ad iēsum. Domine bonum est nos hic esse: si vis faciamus hic tria tabernacula. tibi vnu. moysi vnu et helie vnum. Adhuc eo loquente. ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic est fili⁹ meus dilectus in quo mibi bene p̄pla cui: ipsum audite. Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam. et timuerunt valde. Et accessit ih̄s et tetiḡt eos: dixitq; eis: Surgite: et nolite timere. Levātes at oculos suos nemīne viderūt: nisi solū ih̄s. Et descendēt illis de mōte p̄cepit ih̄s dices: Nemī dixeritis visionēz: donec filius hoīis a mortuis resurgat. Et iterrogavēt eū discipuli dices: Quid ḡ scribe dicūt q̄ helia operat p̄mū venire? At illi r̄ndēs q̄t eis: Helias q̄ dē venturus est et restituet oīa. Ego autē vobis q̄i helias iaz venit: et nō coguerēt eum: sed fecerunt ī eo qd̄cūq; voluerūt. Sic et fili⁹ hoīis passūr⁹ ē ab eis. Tūc itellērerēt discipuli q̄i de iohāne baptista dicas: et cū venisset ad turbā: accessit ad eū hō genub⁹ puolutes an̄ cum dices: Non miserē filio meo q̄i lūmatiuē est: et male patit. Hā sepe cadit in ignē: et crebro in aquaz. At obtuli enī discipulis tuis: et nō potuerit curare eum. N̄ndēs at ih̄s ait: O q̄matio iheredula et puerā: quousq; ero vobis. Isq; quo patiar vos: Asserte huc illum ad me. Et increpauit illū iēsū. et exiit ab eo de moniū. et curat⁹ ēst puer ex illa hora. Nunc accesserēt discipuli ad ih̄s secreto. et dixerint: Quare nos non potuimus elūcere illū? Dicit illis iēsū: Propter incrudelitātē v̄az. Amē q̄ppe dico vobis: si habueritis fidēz sicut granum synapis. dicetis mōti huic transī hinc et transibit. et nihil im possibile erit vobis. Nocantez gen⁹ nō elūcē: nisi p̄ orōz et iēnium. Quōversantib⁹ autē eis in galilea: dicit illis ih̄s: Sili⁹ hoīis tradicnd⁹ ēst in manus hoīi et occident eum. et tertia die resurget. et tristati sunt vehemēter. et cuīz venissent capernaum: accesserēt q̄ didrachmaz accipiebant ad pētrum et dicerūt ei. Agister vester non soluit di drachmam. Sit. Etia. Et cuīz intrasset in domū

Mar. 9.9.
Luc. 9.9.

A
Mar. 9.9.
Luc. 9.9.

Apoc. j.d.
Mar. 9.9.
Luc. 9.9.

B

S. 3.9. Mar. 9.
b. Esa 42.2.
3:1.2. Pe. j.d.

Esa. 40.

S. 88. a.7.9.f
7.12.b. Mar
7.5.7.9.b.
Mar. 9.b.

B
Mar. 9.c
Luc. 9.e.

E
Mar. 9.c
Luc. 9.e.

Mar. 9.d.

F. Seg. P. T. F.
f. f. f.

S
Mar. 9.e.
Luc. 9.e.

G

Mattheus.

quoniam tu es iesus dicens. Quid tibi videtur sum? Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum a filio suis an ab alienis? Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi iesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos vade ad mare et mitte hamuz et eum pescem qui primus ascenderit tolle. Et aper ore eius iuuenies statueret. illu sumus da eis per me et te. **XVIII**

A illa hora accesserunt discipuli ad iesus dices. Quis putas maior est in regno celorum? Et aduocans iesus parvulum. statutum eum in medio eorum. et dixit. Amen dico vobis. nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum. Quicunqz ḡ humiliauerit se sicut parvulus iste. hic maior est in regno celorum. Et q̄ suscepit unum parvulum talē in nomine meo. me suscepit. Qui autem scandalizauerit unum de pusillis istis q̄ in me credunt. expedit ei ut suspendat mola asinaria in collo eius et demergat in profundū maris tunc mūdo ab scandalis. Necesse est enim ut veniant scandalata. Tunc ve hoc p̄ quē scandalū veit. Si autem manus tua vel pes tui scandalizat te. abscede eum et piice abs te. Nonum tibi est ad vitam ingredi debilis vel claudum q̄ duas manus vel duos pedes habitem mitti in ignem eternum. et si oculus tuus scandalizat te. erue eum et piice abs te. Nonum tibi est unum oculum habere in vita intrare q̄ duos oculos habitem mitti in gehennam ignis. Videte ne contempnatis unum ex his pusillis. Dico enim vobis q̄ angelī cor in celis semper videt faciem patris mei q̄ in celis est. Venit n. filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis videtur. Si fuerint alii centum oves et errauerit una ex eis. Nonne relinquit non agintranouē in mortib⁹ et vadit querere eam que errauit. Et si otigerit ut inueniet eam. amē dico vobis. q̄ gaudet super eam magis q̄ super nonaginta nouem q̄ non errauerūt. Sic non est volūtas aī p̄m vrm q̄ in celis est. ut pereat unus de pusillis istis. Si autem peccauerit in te frater tuus. vade et coriripe eum inter te et ipsum solū. Si te audierit huc erat eris fratre tuu. Si autem non te audierit ad hunc tecum adhuc unum duos. ut in ore duorum trū testium stet ostē vobis. q̄ si non audierit eos dic ecclie. Si autem ecclesiam audire noluerit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis que cūqz alligaueritis super terrā erūt ligata et in celo. et quecūqz solueritis super terram erūt soluta et in celo. Iterum dico vobis. q̄ si duo ex vobis s̄pserint super terram de omni re quacunqz petierint fiet illis a patre meo qui in celis est. Vbi. n. sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum. Hunc accedens ad eum petrus dixit. Domine quotiens peccabit in me frater meus et dimittam eum? Usqz septies? Dicit illi iesus Non dico tibi septies. sed usqz septuagesies septies. Iō assūlatum est regnum celorum omni regi. q̄ uoluit rationem ponere cum seruis suis. et cum cepisset rationem ponere oblatus est ei unus qui debebat ei decem milia talenta. Cum autem

non haberet unde redderet. insit eum dominus ei⁹ ve nundari et vxorem ei⁹ et filios et omnia que habebat et reddi. Procedens autem seruus ille orabat eum dicens. Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Disertus autem dominus seruus ille dimisit eum. et debitum dimisit ei. Egressus autem seruus ille inuenit unum de conserviis suis q̄ debebat ei centū denarios. et tenens suffocabat eum dicens. Redde quod debes. et pacides per seruū ei⁹. rogabat eum dicens. Patientiam habe in me et oia reddā tibi. Ille autem noluit sed abut et misit eum in carcерem donec redderet debitum. Videntes autem confisi ei⁹ q̄ siebant perstrati sunt valde. et veniebunt et narraverint domino suo oia q̄ facta fuerat. tunc vocavit illum dominus suus et ait illi. Serue neqz oī debitum dimisi tibi. quoniam rogasti me. Nonne q̄ optuisti et te misereri conserui tui. sicut et ego tui misertus sum. et iratus dominus ei⁹ tradidit eum tortoribus quoadusqz redderet universū debitū. Sic et pater meus celestis faciet vobis si non remiseritis unius quisqz fīlii suo de cordibus vestris. **S. c. d.** **Lu. 17. 5.**

Capitulum XIX

Factū est cū cōsumasset iesus similes istos migravit a galilea et venit in fines indee trans iordanem. et secute sunt eum turbe multe. et curauit eos ibi. et accesserunt ad eum pharisei temptantes eum et dicentes. Si licet homini dimittere vxorem suam quacunqz ex causa. Qui respondens ait eis. Non legis nisi: quia qui fecit hominem a initio: masculū et feminaz fecit eos: et dicit. ppter hunc dimittet homo p̄m et mīrem. et adhuc rebuit vtori sue et erit duo ī carne una. Itaqz ita sunt duo: s̄yna caro. qd ergo de cōiunctiō hō n̄ separat. Dicū illi. Quid ḡ moyses mādauit dari libellum repudii et dimittere? Ait illis. Quoniam moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere vxores vestras: ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis: q̄ quicunqz dimisit vxorem suam nisi ob fornicationem. et aliam duxerit: mechatur. Et qui dimissaz duxerit: me chatur. Dicunt ei discipuli eius. Si ita est causa hominis cum vxore: non expedit nubere. Qui dicit illis. Nō omnes capiunt verbum istud: sed quibus datum est. Qunt enim eunuchi qui de matris viro sic natū sunt: et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominib⁹. et sunt eunuchi qui seipso castrauerunt ppter regnum celorum. Qui potest capere capiat. Tunc oblati sunt ei parvuli ut manus eis imponeret et oraret. Discipuli autem increpabant eos. Iesus vero ait eis. Sūmite parvulos et nolite eos prohibere ad me venire: talium enim est regnum celorum. et cū ipso iussit eis manus abūtū. et ecce unus accedens ait illi. Agit hōc quod boni faciā ut habeā vitā eternā. Qui dixit ei. Quid me interrogas dō bono? Unus ē bonus deus. Si autem vis ad vitā ingredi sua mādata. Dic illi. Quis? Iesus autem dixit. Nō hōc iudicū facies. nō adulterab. nō facies surtū. nō falsū testimoniū dices.

Mr. 10. 3.

B Gen. 1.
Mr. 10. 3.
Gen. 2.
Eph. 5. 5.
I. Cor. 6. 5.

Dent. 24.
S. c. d.
Mr. 10. 3.

Mr. 10. b.
Luc. 1. 5.
S. c. d.
L

Mr. 10. b.
L. 18. c.
D
Mr. 10. b.
Luc. 18. c.
Mr. 10. b.
Luc. 18. b.

A
Mr. 9. e
Luc. 9. f.

Mr. 9. f.
Luc. 17. a.

B

Lu. 9. g.
Lu. 15. a.
L

Luc. 17. a.
Gal. 6. a.
Ecc. 19.
I. Cor. 8. d. et 9. d.
Dent. 17. Jo 8 c 2 Cor. 13 a
Heb. 10. d
Jo. 20. e.
S. 16. e.
Jo. 16. f.

Lu. 17. a.
E

Mattheus.

E honora patrem tuum et matrem tuum sic tecum. Dicit illi adolescentis. Si haec custodiri a iuuente mea: quod adhuc mihi deest. Ait illi Iesus. Si vis perficere eum vade et vide oiam quod habes et da pacem. et habebis thesaurom in celo. et veni sequere me. Tu audis et ait adolescentis verbum: abiit tristis. Ait enim habebas multas possessiones. Iesus autem dixit discipulis suis. Amem dico vobis quia diues difficile intrabit in regnum celorum. At iterum dico vobis. Facilius est camelum per foramen acus transire quam diutine intrare in regnum celorum. Audierat autem his discipuli. mirabantur valde dicentes. Quis ergo poterit salvus esse? Aplicens autem Iesus dixit illis. Apud homines hoc impossibile est: apud deum autem oiam possibilia sunt. Tunc respondens petrus dixit ei. Ecce nos reliquim olam: et secuti sumus te. Quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis. Amem dico vobis. quod vos qui secuti estis me in regeneratione cuius sederit filius huius in sede maiestatis sue. sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Et omnis qui reliquit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut viorem aut filios aut agros propter nomine meum centuplum accipiet. et vitam eternam possidebit. Multo autem erunt primi nouissimi. et nouissimi primi.

M *Imile est regnum celorum hoi p̄fisam* **XX**

S Ilias: qui exiit primo mane cōducere operarios in vineam suam. Conuentione at facta cum operariis ex denario diurno. misit eos in vineam suam. Et egressus circa horam tercias; vidit alios stantes in foro oculos: et dixit illis. Ite et vos in vineam meam: et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Itaque autem exiit circa sextam et nonam horam: et fecit similiter. Circa unum decimam vero exiit: et inuenit alios stantes: et dicit illis. Quid hic statis tota die oculos? Dicunt ei. Quia nemo nos conductit. Dicit illis. Ite et vos in vineam meam. Quo sero autem factū esset. dicit dominus vinee peccatorum suo. Voca operarios et reddite illis mercedem: incipiens a nouissimis usque ad primos. Num venissent ergo qui circa undecimam horas venerant: accepserunt singulos denarios. Deniem autem et primi. arbitrati sunt quod plus esset accepturi: accepserunt autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus preces familias dicentes. Si nouissimi una hora fecerint et pares illos nobis fecisti qui portauimus ponduis diei et estus? At ille respondens vni eorum dixit. Amice non facio tibi iniuriam. Nonne ex denario conuenisti mecum? Nolle quod tuum est et vade. Volo autem et huic nouissimo dare: sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculos tuos nequam est quia ego bonus sum? Sic erunt nouissimi primi et primi nouissimi. Multo enim sunt vocati pauci vero electi. At ascendens Iesus hierosolymam: assumpsit duodecim discipulos secreto: et ait illis. Ecce ascendim⁹ hierosolymam: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum

Z et scribis et condemnabunt eum morte: et tradent eum gentibus ad illudendum. et flagellandum. et crucifigendum. et tertia die resurget. Tunc accedit ad eum mater filiorum zebdei cuius filius unus: adorans et petens aliquod ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Hic ut sedeat hi duo filii mei. unus ad dextram tuam et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus dixit. Ne scitis quod petatis. Potestis bibere calices quem ego bibiturus sum? Dicunt ei. Possumus. Ait illis. Quia licet quidem meum bibetis: sed dere autem ad exteram meam vel sinistram non est meum dare vobis: sed quibus paratum est a patre meo. At audiens decet. indignatus fuit de duobus fratribus. Iesus autem vocavit eos ad se: et ait. Scitis quia principes gentium dominantur eorum: et qui maiores sunt potestate exercent inter eos? Non ita erit inter vos. Sed quicunque voluerit inter vos maior fieri: sit uester minister. At q̄ voluerit inter vos primus esse: erit uester servus. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare: et dare animam suam redēptionem pro multis. At egradientibus illis ab ihericho secuta est cuius turba multa. At ecce duo ceci sedentes secus vias audierunt quia Iesus transiret. et clamauerunt dicentes. Domine miserere nostri fili dauid: Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabunt dicentes. Domine miserere nostri fili dauid. At stetit Iesus. et vocavit eos et ait. Quid vultis ut faciam vobis? Dicunt illi. Domine. ut aperias oculi nostri. Ut seruit autem eis Ihesus: tetigit oculos eorum. At postea videbant. et secuti sunt eum cum appropinquassent hiero **XXI**.

C Iohannes et venissent betphage ad monte oliveti: tunc Ihesus misit duos discipulos dicenos: Ite in castellum quod contra vos est. et statiz inuenientis azinam alligatam et pullum cujus ea: solvite et adducite mihi. At si quis vobis aliquid dixerit. dicite quod dominus his opus habet: et cōtestum dimittet eos. Et hoc autem factum est: ut adipleret quod dicitur est propter prophetarum dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedes super azinam: et pullum filium suburgalis. Unus autem discipulus fecerunt sicut precepit Ihesus. Et adduxerunt azinam et pullum. et ipso fuerant super eos vestimenta sua et cum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alii autem cedebant ramos de arboribus. et scrinebat in via. Turba autem que prece debat et quod se quebatur. clamabant dicentes. Esanna filio dauid: benedictus qui venit in nomine domini: esanna in altissimis. Et cum intrasset hierosolymam: prima est vniuersitas ciuitas dicens. Quis est hic? populi autem dicebant. Hic est Ihesus prophetus nazareth galilee. Et intravit Ihesus in templum dei: et euiciebat oculi videntes et emetentes in templo: et mētas nūnulariorum et cathedras videntium colubas cœrunt. et dicit eis scriptum est: domus mea donus orationis vocabitur. vos autem iecisis illam speluncam latronum

M *Mar. jo. c.*

S *Jac. 4.a.
Ro. 8.d.
Lor. jo. d.*

Z *Mar. jo. f.
Luc. 22.c.*

C *Luc. 22.c.*

M *Mar. jo. g.
Ioh. jo. g. L
18.g. S. 9.f.*

Z *Luc. 18.g.
S. 9.f.*

M *Mar. 8.d. z.
jo. g.
Mar. jj. a.
Luc. 19.d.
Job. jj. b.*

Z *Zach. 9.
Esa. 62.
Job. jj. b.
Mar. jj. b.
Luc. 19.e.*

C *Mar. jj. b.
Luc. 19.f.
Job. jj. b.*

M *Mar. jj. d.
Tit. 19.g.
Jo. 2.d.
Esa. 56.
Hiere. 7.*

Matthew.

2. Reg. 5.
Luc. 19. f.
L

P̄s. 3.

Mr. 11. c.
Luc. 13. b.

S. 17 e. L 17 b
Mr. 11. d. Ja
a. D
Mr. 11. e Jo
4. d. L 16. f.

Mr. 11. e
Luc. 20. a.

S. 14. g.
E

5
Mr. 11. a.
Lu. 20. b.
Esaie. 5.

j. 22. a.

Mr. 11. b.

Att accesserunt ad eum ceci et claudi in templo et sanauit eos. **E**identes autem principes sacerdotum et scribe mirabilia que fecit et pueros clamantes in templo et dicentes osanna filio dauid. indiguitat sunt et dixerunt ei: **A**udiis quod isti dicunt? **J**esus autem dixit eis: **D**icitis. nūqz legistis quod ex ore infātiū et lactentium perfecisti laudem? **A**t relictis illis abiit foras extra civitatem in bethaniaz: ibi qz mansit. **A**hane autem reuerten s in civitate esu ruit. et videns fici arborem vnam fecit viam yēit ad eam. et nihil inuenit in ea nisi folia tantum. et ait illi: **N**unqz ex te fructus nascatur in sempiternum. et arefacta est pīnus fculnea. **A**t videntes discipuli mirati sunt dicentes. **Q**uid cōtinuo arruit. **R**espondens autem iesus ait eis. **A**mē dico vobis si habueris fidem et non hesitaueritis. nō solum de fculnea facietis: **H**ed et si mōti huic dixeritis: tolle et lactate in mare. fieri. **A**t omnia quecumqz perieritis in orōne credentes. accipietis. **A**t cum venisset in templū. accesserunt ad eū docentes principes sacerdotum et seniores populi dicentes. **I**n quā potestate hec facis? **E**t quis tibi dedit hanc potestatem? **M**ādēs iesus dixit eis. **I**nterrogabo vos et ego vnu sermonē. quem si dixeritis mihi et ego vobis dicaz in qua potestate hec facio. **B**aptismum iohannis unde erat. e celo: an ex hominibus? **A**t illi cogitabant inter se dicentes: **S**i dixerimus e celo: dicit nobis. **Q**ua re ergo non credidistis illi? **S**i autem dixerimus ex hominibus timem⁹ turbam. **O**mnes enim habebant iohannē sicut prophetam. **A**t rīndentes iesi dixerunt: **M**escim⁹. **A**ut illis et ipse **N**e ego dico vobis in qua potestate hec facio. **Q**uid autem vobis videtur: **I**lomo qdā habebat duos filios et accedens ad primum dixit. **S**ili vade hodie operari in vineaz meam. **I**lle autē rīndens ait: **M**olo. **P**otesta autem penitentia motus abut. **A**ccedēs autem ad alterum dixit similiter. **A**t ille rīndens ait. **G**o domine. **A**ut non mit. **Q**uis ex duobus fecit voluntatem patris? **D**icunt ei **P**rimus. **A**icit ille iesus. **A**men dico vobis quod publicani et meretrices precedent vos in regno dei. **V**enit enim ad vos iohannes in via iustitiae et non credidistis ei. **P**ublicani autem et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec penitentiam habuistis postea ut crederetis ei. **A**liam parabolaz audite. **I**llō erat paterfamilias qui plantauit vineam et sepe circūdedit ei et fodit in ea torcular et edificauit turrim. et locauit eam agricolis. et peregre pīctus est. **I**llū autem tempus fructuum appropinquaret: misit seruos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius. **A**ut agricultore apprehensis suis eius alium occiderunt. alium occiderunt. alium dō lapidauerunt. **I**terum misit alios seruos plures prioribus. et fecerunt illis similiter. **M**ouissi me autem misit ad eos filium suum dicens: vere buntur forte filium meum. **A**gricole autem vide tes filium dixerunt intra se. **H**ic est heres: vēte

occidamus eum et habebimus hereditatē eius **Gen. 37.**
Et apprehensum eum cicerūt extra vineam et oc siderunt. **Q**um ergo venerit dominus vinee quod faciet agricolis illis? **A**unt illi. **M**alos male perdet et vineam suam locabit alius agricola quod red dant ei fructum temporib⁹ suis. **D**icit illis iesus. **N**ūqz legistis in scripturis. **L**apidem quem re probauerunt edificantes. **H** factus est in caput aguli: **A** domino factum est istud. et est mirabile in oculis nostris. **I**deo dico vobis quia auferetur a vobis regnum dei. et dabitur genti facienti fructus eius. **E**t qui ceciderit super lapidem istū cōfringetur: super quem vero ceciderit conteret eū. **E**t cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius cognoverunt quod de ipsis dice ret. et querentes cum tenere timuerunt turbas. quoniam sicut prophetam eum habebant. **E**t respondens iesus dixit iterum in parabolis ei⁹ dicens

Capitulum

XXII

Lu. 14. d.
Apoc. 19. b.

Imīle factum est regnum celorum hōi regi qui fecit nuptias filio suo. **E**t misit seruos suos vocare invitatos ad nuptias: et nolebant venire. **I**terum misit alios seruos dicentes. **B**icate invitatis. ecce prandium meum paraui: tauri mei et altilia mea occisa sunt. et omnia parata venite ad nuptias. **I**lli autem neglexerunt et abiērunt. alius in villam suam. alius vero ad negotiationem suam. **R**eliqui vero tenuerunt seruos eius et contumeliis affectos occiderunt. **R**ex autem cum audisset iratus est. et missis exercitib⁹ suis perdidit homicidas illos. et civitatem illos sucedidit. **A**unc ait seruis suis. **N**uptie quidem parate sunt. sed qui invitati erant non fuerūt digni. **T**ie ergo ad exitus viarum. et quo scūqz in ueneritis vocare ad nuptias. **E**t egressi servi ei⁹ in vias congregauerunt omnes quos inuenierunt malos et bonos. et implete sunt nuptie discubentium. **I**ntravit aī rex ut videret discubētes. et vidit ibi homēs nō vestitū ueste nuptiali et ait illi aīce quod huc itraſti nō habens uestem nuptialem? **A**t ille obmutuit. **A**unc dixit rex ministris. **L**igatis manibus et pedibus eius mittite eum in te nebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium. **A**ulti autem sunt nocati pauci vero electi. **A**unc abeuntes pharisei concilium inierunt ut caperent eum in sermone. et mittunt ei discipulos suos. cum herodianis dicentes. **A**magister scimus quia verax es et viam dei in veritate do ces et non est tibi cura de aliquo. **M**on enim respicis personam hominum. **T**ie ergo nobis quod tibi videtur. **D**icet censum dari cesari aut non? **C**ognita aurem iesus nequitia eorum ait: **Q**uid me temptatis hypocrites? **O**stendite mihi numisma census. **A**t illi obtulerunt ei denarium. **E**t ait illis iesus. **Q**uis est imago hēc: et super scriptio? **D**icunt ei **C**esaris. **A**unc ait illis.

j. 25. c.
g. 13. g. j. 14.

g. 13. 20. d. 3. cf.
dre. 8.
Mr. 12. b.
Lu. 20. d.

Mr. 12. c.

Ach. 10. c.
D.

Matthew.

Ro.j3.b.

Act.23.a..

Mar.j2.d.

E

Litū.3.b.

Ero.5. Mar
j2.e. S

Mar.j2.e.
Luc.jo.s.

Bent.6.

S

Leuit.19.

Mar.j2.e.

Ro.j3.c. S. 7

c. Luc.jo.g.

Jas.2.b.

Mar.j2.f.

Luc.10.g.

Ps.109.

Mar.j2.f.

Luc.10.g.

A

Luc.jj.f.

Mar.j2.g.

Luc.jj.g.

S.6.c.

Mar.j2.g. Lu
14.b.

Jas.3.a.

Luc.j4.c.

Jac.4.c.

Luc.jj.g.

Reddite ergo que sunt cesaris cesari et q̄ sūt dei deo. Et audiētes mirati sunt, et relicto eo abierūt In illo die accesserūt ad eū saducei, q̄ dicūt nō esse resurrectionē, et interrogauerūt eum dicentes Abgr̄: moyses dixit: si q̄s mortuus fuerit nō h̄is filiū; vt ducat frater eius vxore illius et suscitet se mē fratri suo. **G**rant enī apud nos septē fratres et p̄mis uxore duxta defunctus est, et nō habēs sē men reliquit uxori suaz fratri suo. Similiter secūdus et tertius vsq̄ ad septimū. Nonissime autem oīuz, et mulier defuncta est. In resurrectiōe ergo cui' erit de septē uxor? Q̄ es enī habiterunt eam. R̄ndēs aut̄ iesus ait illis. Erratis nesciētes scri pturas: neq̄ virtutē dei. In resurrectiōe enīz ne q̄z nubent neq̄ nubent s̄z erūt sicut angeli dei in celo. De resurrectiōe aut̄ mortuoz nō legistis qđ dictū est a deo dicente vobis. Ego suz de⁹ abra am et deus ysaac, et deus iacob. Non est de⁹ mor tuoz: s̄z viuentiuз. Et audientes turbe miraban tur in doctrina eius. Pharisei aut̄ audiētes q̄ silentiū iposuisset saduceis cōuenēt in vnuз, et in terrogauit eū vnuз ex eis legis doctor temptans euз. Abgr̄ qđ est mādatuz magnum in lege? Ait illi iesus. Diliges dñm deum tuuз ex toto corde tuo, et in tota aia tua: et in tota mente tua. Hoc est maximum et p̄mis mādatum. Scdm autē simile est huic. Diliges primuz tuum sicut teipm. In his duob⁹ mādatiſ vniuersa lex pendet et pphe te. Lōgregatis autē phariseis. interrogauit eos ieuſus dicēs: Quid vobis videt de xp̄o, cui fili⁹ est? R̄icūt ei: David. ait illis. Quō ḡ dāuid in sp̄u vocat eum dñm dicēs. dixit dñs dño meo: sede a dextris meis: donec ponā inimicos tuos: scabel lum peduz twoz? I ḡ dāuid vocat eū dñm: quō filius eius est? Ut nemo poterat ei r̄indere vnuз neq̄ ausus fuit quisq̄ ex illa die eum amplius in terrogare.

XXIII.

t Inc iesus locuз est ad turbas et ad disci pulos suos dicens sup cathedrā moysi federunt scribe et pharisei. Via q̄cunq̄ dixerint vobis. Fuate et facite: scdm opa vero eoz nolite facere. R̄icunt enī et nō faciunt. Alligāt at onera grauiā et importabilia. et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Hominia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus. Exaltat enī phylateria sua. et magnificant simbrias. Mant autēz primos recubitus in cenis. et primas cathedras in synagogis. et salutationes in foro et vocari ab hominib⁹ rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis sup terram: vn⁹ et enī pater vester qui in celis est. Nec vocem magistri: quia magister vester unus est christus. Qui maior est vestrum: erit minister v⁹. Qui autēz se exaltauerit humiliabitur. et qui se humiliauerit exaltabitur. Ne antez vobis scribe et pharisei hypocrite qui clauditis regnum celorum an-

te homines. Vos enim non intratis nec stroeni tes sinitis intrare. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite qui comeditis domos viduarum. oratio nes longas orantes. ppter hoc amplius accipie tis iudicwz. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite: qui circuitis mare et aridam. vt faciatis vnuз proselitum. et cum fuerit factus. facias euz filuз gehēne duplo q̄z vos. Ne vobis duces ceci: qui dicitis: quicunq̄ iurauerit per templum nihil est qui autem intrauerit in aura templi debitor est. Stulti et ceci: quid enim manus est aurum. antē plum qđ sanctificat aurum? Et quicunq̄ iurauerit in altari nihil est: quicunq̄ autem iurauerit in dono quod est super illud. debet: Eci quid enī manus est: donum: an altare qđ sanctificat donū. Qui ergo iurat in altari: iurat in eo et in omnib⁹ que super illud sunt. Et quicunq̄ iurauerit in té plo: iurat in illo et in eo qui habitat in ipso: Et q̄ iurat in celo: iurat in throno dei et in eo qui sedet super eum. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite qui decimatis mentam et anhētum et cimini et re liquistis que grauiora sunt legis iudicium et misc ricordiam et fidem. Nec oportuit facere. et illa non omittere. Duces ceci excolantes culicez: camelū aut glutientes. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite: qui mūdatis quod desors est calicis et parapsidis: intus autem pleni estis rapina et imundi cia. Pharisei cece. munda prius quod intus est calicis et parapsidis: vt fiat et id quod desors est mundum. Ne vobis scribe et pharisei hypocrite qua similes estis sepulcris dealbatis: que a foris parent hominibus speciosa: intus vero plena sunt ossib⁹ mortuorum et omni spurcitia. Sic et vos foris quidem parentis hominibus iusti intus autēz pleni estis hypocrisi et iniquitate. Ne vobis scri be et pharisei hypocrite: qui edificatis sepultra pphtiarum et ornatis monumenta iustorum. et dicitis. Si fuissimus in diebus patrum nostrop non esserūt socii eorum in sanguine et ppteratuз Itaqz testimonio estis vobis membris: qz filii estis eouz qui pphtas occiderūt. Et vos implete mē suram patruз vestrouz. Serpentes genimia vi perarum: quomodo fugietis a iudicio gehennæ? Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos pphe tas et sapientes et scribas. et exillis occidetis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in synagogis vestrīs. et persequimini de ciuitate in ciuitatem ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est sup terraz a sanguine abel iusti vsq̄ ad sanguinem zaharie filii barachie: quē occidisti iter templum et altare. Amen dico vobis: veniet hec omnia super generationem istam. Hierusalē hie rusalem. que occidisti prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt: quotiens volvi congregare filios tuos quemadmodū gallina congregat pullos suos sub alas. et nolivisti. Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico enim vobis nō me videbitis ammodo donec dicatis.

Luc.jj.f.

Luc.jj.f.

S.5.b.

Luc.jj.f. Act.
23.a.

Ro.j3.c. S. 7.d

Luc.jj.g.

Luc.jj.g.

j. Tessal.2.d.
S.3.c. L.3.b.

Mar.j3.g.

Act.5.d.z.
Cor.jj.c.

Heb.jj.a.

Luc.jj.g.

albatheus.

A

Mt. 15. a. L.
19. g. z. 21. b.

Ludictrus qui venit in nomine dñi. XXIII
Tegressus iesus de templo ibat. et accel-
e serunt discipulicū ut ostenderent ei edi-
ficationes templi. Ipse aut̄ r̄ndens dixit
illis. Videtis hec omnia? Amen dico vobis. nō
relinqueretur hic lapis sup lapidem: qui non de-
struatur. Sedente autem eo sup montem olimeti
accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes.
Dicitis nobis q̄d̄ hec erunt: et quod signū aduentus
vni et consummationis seculi. et respondēs iesus
dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enī
venient in nomine meo. dicentes. ego sū christ⁹
et multos seducent. Audituri enim estis prelia ⁊
opiniones preliorū: videte ne turbemini. Optet
enī h̄c fieri: s̄z nōdūm est finis. Oslurget enī
gens in gentem. et regnum in regnum. et erunt
pestilentie et fames et terremotus per loca. Hec
autem omnia initia sunt dolorū. Tunc tradent
vos in tribulationem et occident vos. et eritis
odio omnibus gentib⁹ ppter nomen meum. et
tunc scandalizabuntur multi et inuicem tradēt
er odio habebūt inuicem. ⁊ multi pseudo pphē-
te surget et seducēt multos. ⁊ qm̄ abūdabit unq-
tas: refrigere sc̄t charitas multorū. Nisi auz̄
perseuerauerit usq; in finem: hic saluus erit. et
predicabitur hoc euangelium regni in vniuerso
orbe in testimonium omnibus gentibus: et tūc
veniet consummatio. Gum ḡ videritis abomina-
tionem desolationis: que dicta est a danieli pro-
pheta stantem in loco sancto: qui legit intelligat
Tunc qui in iudea sunt fugiani ad montes. ⁊ qui
in recto non descendat tollere aliquid de domo
sua. et qui in agro non revertatur tollere tunicae
sua. Tunc autem pregnantib⁹ et nutrientib⁹ illis
diebus. Rate aut̄ ut non fiat fuga vestra in hye-
me vel sabbato. Trit enī tunc tribulatio magna
qualis non fuit ab initio mūdi usq; mō: neq; fiet
Aut̄ nisi breviati sufficiant dies illi: non fieret salua-
oī caro: sed ppter electos breviabuntur dies illi
Tūc si q̄s vob̄ dicerit: ecce hic est christus aut̄ il-
lic: nolite credere. Surgēt enim pseudo christi et
pseudo prophete. et dāvūt signa magna et pdia
gia ita ut in errore inducātur si fieri pōt etiā ele-
cti. Ecce pārti vobis. Hic dixerint vob̄ ecce i de-
serto est. nolite exire. ecce in penetralibus. nolite
ciedere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et pa-
ret usq; in occidentem: ita erit et aduentus filii
hominis. Bubicūs fuerit corpus: illuc congrega-
buntur et aquile. Statis autem post tribulatiōe
dierum illop. sol obscurabitur ⁊ luna non dabit
lumen suum. et stelle cadent de celo. ⁊ virtutes ce-
loꝝ p̄monebuntur. et tunc parebit signum filii ho-
minis in celo. At tunc plangent omnes trib⁹ terre
et videbunt filium hominis venientem i nubib⁹
celi cum virtute multa et maiestate. At mittet an-
gelos suos cum tuba et voce magna. et congrega-
bunt electos eius a quatuor ventis. a summis ce-
lorum usq; ad terminos eorū. Ab arbore autem

fici discite parabolam: cum iam ram⁹ eius tener 21.f.
fuerit et folia nata: sc̄is quia prope est estas. Ita
et uos cum videritis hec oia: sc̄itote q̄ prope ē i
ianuis. Amē dico uobis q̄ non pr̄terib⁹ genera
tio hec. donec oia fiāt. Elū et terra transibunt: 21.f.
vba autem mea nō p̄terib⁹. De die aut̄ illa t̄ ho-
ra nemo sc̄it: neq; angeli celoz neq; pater solus 2. IIde. 3.b.
Sicut autem in diebus noe: ita erit aduentus fi-
lii hominis. Sicut enī erant in dieb⁹ añ diluvii
comedentes et bibentes nubentes et nuptui tra-
dentes. usq; ad eum diem quo intravit noe in ar-
cam. et non cognoverunt donec venit diluvium. 5
Ztulit omnes: ita erit et aduentus filii hois. Auc
duo erunt in agro: vn⁹ assumetur et vnus relinq-
tur. Tue molētes in mola. vna assumetur ⁊ vna
relinquetur. Tuo in lecto ⁊ vn⁹ assumetur et unus 12.e. Apo. 3.3
relinquetur. Vigilate ergo q̄ nescitis qua hora do-
minus vester v̄en̄it sit. Illud autem sc̄itote: qm̄
si sc̄ret pater familias q̄ hora fur venturus esset
vigilaret v̄tq; et nō sineret p̄sodi domum suam
Jō et vos estore parati. q̄ q̄ nescitis hora filius
hois venturus ē. Quis putas ē fidelis seruus
et prudens. q̄e constituit domin⁹ sup familiam
suam: ut det illis cibum in tempore. Beatū ille
seruus: quem cum venerit dñs ei⁹ inuenierit sic fa-
cientem. Amen dico vobis: quoniam si per omnia
bona sua constituet eum Si autem dicerit malus
seruus ille in corde suo: moram facit domin⁹ me⁹
venire et cepit percutere conseruos suis. munda
et autem et bibat cum ebriosis: veniet dominus
seruī illius in die qua non sperat. et hora q̄ igno-
rat. et diuidet eum. p̄temq; ei⁹ ponet cum hypo- 5. 22.c.j. 25.6
critis illic erit flatus et stridor dentium. 2

Capitulum.

XV
Tunc simile erit regnum celorum decē vir-
ginibus: que accipientes lampades suā
exierant obuiam sponsō et sponsō. Quin
q; autem ex eis erant fatue et quinq; prudentes
Fed quinq; fatue acceptris lampadibus nō sum-
pserunt oleum sc̄e cum. Prudentes vero accep-
runt oleum in vasis suis cum lampadibus. Tūc
ram autem faciente sponsō: dormitauerunt om-
nes et dormierunt. Aledia autem nocte clamor
fact⁹ est: ecce sponsus veuit exite obuiam ei. Tūc
surrexerunt omnes virgines ille et om̄auerunt
lampades suas. Atuē aut̄ sapientibus dixerunt
Tate nobis de oleo vestro: q̄ lampades nostre
extinguuntur. Responderunt prudentes dicētes
Tate forte non sufficiat nobis et vobis ite potius
ad vendentes et emite vobis. Tunc autem irent
emere venit sponsus. et que parate erant intraue-
ruunt cum eo ad nuptias. et clausa est ianua. No
uissime vero veniunt et relique virgines dicētes
Bomine dñe: aperi nobis. At ille respondēs ait
Amen dico vobis: nescio vos. Vigilate itaq;
quia nescitis diem neq; horam. Sicut enim ho-
mo peregre proficisciens vocauit seruos suos +
et tradidit illis bona sua.

5. 7.e L. 13.e
j. 26. d.
Lu. 19. b.
M. 15. g.

Mar. 15.b.
L. 21.b. Eph.
5. b. 1. Cor. 3.
d. Col. 2.d.

B
Mt. 15.b. L.
21.c.
M. 15.b. L.
21.c. Jo. 15.1.

S. 10. c. M. 15
c. Ro. 10. c.
Act. 2. b.
Luc. 22. e.

L
Mt. 13. d.

M. 13. d. L.
21. d.
M. 13. d. L.
21. d. Esa. 15.
Ezech. 15.
M. 13. d.
M. 13. d. L.
21. c.
M. 13. c.

M. 13. c.
Luc. 17. e.
M. 13. c.

B
Luc. 17. e.

L. 17. c. Esa 5
7. 15. Job. 26
Daniel. 7.
L. 17. g.
Johel. 2.
M. 13. f.

E
M. 13. f.
L. 17. f. L.

Mattheus.

Let vni dedi quinq^z talenta. alii aut^ez duo. alii ve
ro vnum vnicu^z scdm ppriam virtutem: z pro
fectus est statim. **A**biit autem qui quinq^z talenta
aceperat. z operatus est in eis: z lucratus é alia
quinq^z. **S**imiliter qui duo acceperat: lucratus
est alia duo. **Q**ui autem vnum acceperat. abiens
fodit in terram. z abscondit pecuniaz domini sui
Most multum vero tempore venit dñs seruorū
illorū: z posuit rationē cū eis. z accedēs q qnq^z ta
lenta acceperat: obtulit alia quiq^z talēta dicens
Homine quinq^z talenta tradidisti mibi: ecce alia
quinq^z superlucratus suz. **A**it illi dominus eius
Auge serue bone et fidelis: quia super pauca fu
isti fidelis. super multa te constituam intra i gau
diū domini tui: **A**ccessit autem z qui duo talen
ta acceperat. z ait. **H**omine duo talēta tradidisti
mibi. ecce alia duo lucratu^s sum. **A**it illi domin^o
eius. **A**uge serue bone z fidelis: quia super pauca
fuisti fidelis: super multa te cōstituaz. intra i gau
diū domini tui. **A**ccedens autem z qui vnu^z ta
lentuz acceperat ait: **H**omine. scio qna homo du
rus es: metis vbi nō seminasti. z congregas vbi
nō sparsi s̄ti: z timēs abii z ascōdi talentum tuum
in terra. **E**cce habes quod tuum est: **R**espōdēs
autem dominus ei^o. dixit ei: Serue male z piger
sciebas quia meto vbi nō semino. z cōgrego vbi
nō sparsi. **E**portavit ergo te committere pecuniaz
meam numulariu^s: z veniens ego recepissem vti
qz quod meum est cum visura. **T**ollite itaq^z ab eo
talentum: z date ei qui habet decem talenta. **D**i
enim habenti dabitur et abundabit: ei autē q n̄
habz. z quod videtur habere auferetur ab eo. et
inutilē serum cūcīte in tenellas exteriōres
illuc erit fletus et stridor dentium. **Q**um autem ve
nerit filius hominis in maiestate sua z omnes an
geli cūeo: tūc se debit super sedē maiestatis sue.
z congregabuntur ante eum omnes gentes: z se
parabit eos ab invicē. sicut pastor segregat oves
ab hedis. z statuet oves quidez a dextris. bedos
autem a sinistris. **A**unc dicit rex his q a dextris
eius erunt. Venite benedicti patris mei: posside
te paratum vobis regnum a constitutione mun
di. **S**uriti enim z dedistis mibi manducare. **S**i
tum. et dedistis mibi bibere. **H**ospes eram. z col
legistis me. **N**udus et operu^stis me. **I**nfirmus
et visitasti me. **I**n carcere eram: z venisti ad
me. **A**unc respondebunt ei iusti dicentes: **H**o
minē quando te vidimus esurientem. z paum^o
sitionem. z dedimus tibi potum. **A**uando autē
te vidimus hospitem z collegimus te. aut nudu^z
z cooperu^stis te: **Z**ut quādo te vidimus infir
mū aut in carcere. z venimus ad te: z respondēs
rex dicit illis: **A**mē dico vobis: qzdu^z fecisti yni
de his fratrib^z meis minimis: mibi fecisti. **L**uc
dicet et his qui a sinistris erunt. **D**iscedit a me
maledicti in ignem eternum qui paratus est dia
bolo et angelis eius: **S**urui enim: z nō dedistis
mibi manducare. **S**inu et non dedistis mibi po

tum. **H**ospes eram. z nō collegisti me. **N**udus
z non operu^stis me. **I**nfirmus z in carcere: z nō
visitasti me. **A**unc respondebunt ei et ipsi dicen
tes: **H**omine. quando te vidimus esuriente^z. aut
sitionem. aut hospitem. aut nudum. aut infirmus
aut in carcere z non ministravimus tibi: **Z**uere
spondebit illis dicens: **A**men dico vobis: qzdu^z
nō fecisti yni de minorib^z his: nec mihi fecisti
Et ibunt hi in supplicium eternum. iusti aut^ez in
vitam eternam.

LXXVI.

Job.5.e.

Lfactum est cum consumasset iesus ser
mones hos omnes: dixit discipulis suis
Sicutis quia post biduum pascā fiet. z si
lius hominis tradetur ut crucifigatur: **A**unc con
gregati sunt principes sacerdotum. z seniores po
puli in atrium principis sacerdotum. qui dicebat
cayphas. z consilium fecerunt ut iesum dolo tene
rent z occiderent. **D**icebant autē. Non in die festo
Me forte tumultus fieret in populo. **Q**um autem
esset iesus in bethania in domo simois leprosi ac
cessit ad eum mulier habens alabastrum vnguen
ti preciosi. z effundit super caput ipsius recumben
tis. **S**identes autem discipuli: indignati sunt dicē
tes: **E**t quid perditio hec: **M**otu enim istud ve
nundari multo. z dari pauperibus. **C**iens autē
jesus ait illis: **Q**uid molesti estis huic mulieri?
Opus enim bonum operata est in me. **M**az sem
per pauperes habetis vobis: me autem non
semper habebitis. **P**ittens enim hec vnguentū
hoc in corpus meuz ad sc̄peliendū me fecit. **A**mē
dico vobis: vbiq^z predicatum fuerit hoc cuā
gelium in toto mundo. dicetur z q̄ hec fecit in me
morā eius. **A**unc abut vnu^z de duodecim qui di
cebatur iudas sc̄arioth. ad principes sacerdotum
z ait illis: **Q**uid vultis mibi dare. z ego vobis eli
tradam? **Z**t illi constituerunt ei triginta argente
os. **E**t exinde querebat eō opportunitatem ut eum
traderet. **M**ulta autem die ozymoruz accesserūt
discipuli ad iesum dicentes: **V**bi vis paremus ti
bi comedere pascā? **Z**t iesus dicit: **I**te in ciuitatē
ad quēdā. z dicite ei: **A**gister dicit: tempus me
um prope est: apud te facio pascā cum discipulis
meis. **A**et fecerunt discipuli sicut constituit illis ie
sus. z parauerunt pascā. **E**spere autem facto
discubebat cum duodecim discipulis suis. Et
edentibus illis dixit: **A**men dico vobis: quia vn^o
vestrum me traditur^z est. **A**et contristati valde ce
perunt singuli dicere: **M**uniquid ego sum domine
Aet ipse respondens ait: **Q**ui intigit mecum ma
num in parapside: hic me tradet. **S**ilius quidē ho
minis vadit sicut scriptum est de illo. **V**e agnē ho
mini illi. per quem filius hominis tradetur. **N**o
num erat ei. si natus nō fuisse homo ille. **M**elpō
dens autem iudas qui tradidit eum dicit: **V**un
quid ego sum rabbi? **Z**ut illi: **A**li dixisti. **E**nanti
bus autem eis accepit iesus panem et benedixit
ac fregit. deditq^z discipulis suis et ait: **A**ccipite
et comedite. hoc est corpus meum.

Job.5.e.

Mar.14.a.

Luc.12.a.

Job.12.a.

A

Mar.14.a.

Luc.7.f.

Job.12.a.

Mar.14.b.

Luc.22.a.

B

Mar.14.b.

Job.12.e.

Mar.14.b.

Luc.22.c.

Job.12.e.

Mar.14.b.

Luc.22.c.

Job.12.e.

Mar.14.b.

Luc.22.b.

Job.6.f.

C

Mar.14.c.

Luc.22.b.

Job.6.f.

Matthew.

Mr. 14.c
Luc. 21.b.
1. Cor. 11.c
Heb. 9.b.
Mr. 1.c.

Mar. 14.c
Jo. 18.a.
Mar. 14.c
Zach. 13.
Mar. 14.c
Joh. 16.g.
Luc. 22.d.

Mr. 14.d
Ro. 8.d.

D
Mar. 14.d
22.d. Jo. 18.a
Mr. 4.d. L.
Mr. 4.
Joh. 12.d.
Mar. 14.d.
Luc. 21.d.
Mr. 14.d
Luc. 22.e.

Mr. 14.d.
Joh. 6.g.
Mr. 14.d.
6.g.c.

Mr. 14.e.

E
Mr. 14.e.
Luc. 21.e.
Jo. 18.a.
Mr. 14.e.

Mr. 14.e.
Luc. 21.e.
Joh. 18.b.

Gen. 9.a.
Apoc. 13.c.

Mr. 14.e.

et accipiens calicem gratias egit. dedit illis dicentes
Habite ex hoc omnes hic est enim sanguis meus
noui testamenti: qui pro multis effundetur in re
missione peccatorum. Tunc autem vobis: non bibat
modo de hoc genitimum vitis usque in diem illum
cum illud bibam vobiscum nouum in regno pa-
tris mei et hymno dico extierunt in montem
oliueti. Tunc dicit illis Iesus. Omnes vos scan-
dalum paciemini in me in ista nocte.

Scriptum est enim peccatum pastorem, et disper-
gentur oves gregis. Postquam autem surrexerat per-
dam vos in galileam. Nudens autem petrus ait
illi. Et si omnes scandalizati fuerint in te ego
nunquam scandalizaber. Ait illi Iesus. Amen dico ti-
bi quia in hac nocte ante hanc gallus cantet ter me
negabis. Ait illi petrus. Utiam si oportuerit me
mori tecum non te negabo. Similiter et omnes
discipuli dixerunt. Tunc venit Iesus cum illis
in villam que dicitur gethsemani. Et dixit disci-
pulis suis. Sedete hic: donec vadam illuc et ore
Et assumpto petro et duobus filiis zebdei cepit
contrastari et mestus esse. Tunc ait illis. Tristis est
anima mea usque ad mortem. Sustinet hic et vi-
gilat mecum. Et progressus pusillum: perdidit i-
faciem suam orans et dicens. Pater mihi: si possibi-
le est transeat a me calix iste. Veritatem non si-
cut ego volo: sed sicut tu. Et venit ad discipulos
suos et inuenit eos dormientes. et dicit petro. sic
non potuisti una hora vigilare mecum. Vigil-
late et orate: ut non intratis in temptationem.
Spus quidem propius est: caro autem infirma. Iterum secundo abiit. et orauit dicens. Pater mihi: si non
poterit hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas
tua. Et venit iterum: et inuenit eos dormientes.
erant enim oculi eorum grauati. et relictis illis iterum
abiit et orauit tertio. eudem monem dicens. Tunc ve-
nit ad discipulos suos: et dicit illis. Dormite iam
et requiescite. ecce appropinquabit hora et filius hominis
minis tradet in manus peccatorum. Surgite eam
ecce appropinquabit qui me tradet. Adhuc eo lo-
quente ecce iudas unus de duodecim venit: et cum
eo turba multa cum gladiis et sustinut missa a princi-
pib[us] sacerdotib[us] et seniorib[us] populi. Qui autem tradi-
dit eum: dedit illis signum dicens. Quaecumque oscula-
tus fuero ipse est tenete eum. Et confessum accedens
ad Iesum dixit. Que rabbi. Et osculatus est eum.
Dirigit illi Iesus. Amice ad quid venisti? Tunc
accesserunt et manus impetraverunt in Iesum. et tenue-
runt eum. Et ecce unus ex his qui erat cum Iesu
extendens manum exemit gladium suum: et peccatis
seruum principis sacerdotum apertauit auriculam
eius. Tunc ait illi Iesus. Connerte gladium tuum
in locum suum. Hes enim qui acceperint gladios: gla-
dio peribuntur: non putas quod non possum rogare pa-
trem meum: et exhibebit mihi modo plus quam duo
decim legiones angelorum. Quod ergo implebitur scri-
pture. Quia sic oportet fieri. In illa hora dixit Ie-
sus turbis. Manum ad latronez existis cum gladiis

et sustibus apprehendere me. Quotidie apud vos
sedebam docens in templo et non me tenuistis. hoc
autem totum factum est: ut adimplerentur scriptu-
re prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo su-
gierunt. At illi tenentes Iesum duxerunt ad caiphaz
principem sacerdotum: ubi scribe et seniores con-
uenerant. Petrus autem sequebatur eum a longe
usque in atrium principis sacerdotum. et ingressus
intro sedebat cum ministris ut videret sine Pri-
tipes autem sacerdotum et omne concilium quere-
bat falsum testimonium contra Iesum ut cum mor-
ti traderent. et non inuenierunt: cum multi falsi te-
stes accessissent. Novissime autem venerunt duo fal-
si testes. et dixerunt. Hic dicit: Possum destruere
templum dei et post triduum reedificare illud.
et surgens princeps sacerdotum ait illi. Nihil re-
spondes ad ea que isti aduersum te testificantur?
Iesus autem tacebat et princeps sacerdotuz ait illi.
Si diuina te per deum vivum: ut dicas nobis si tu
es christus filius dei. Hic autem Iesus. Tu diristi. Te
rūtam dico vobis. Amodo videbitis filium ho-
minis sedentem a dextris virtutis dei et veniente
in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotuz scidit
vestimenta sua dicens. Blasphemavit. Quid ad
huc egeamus testibus: ecce nunc audistis blasphem-
iam: Quid vobis videtur? At illi respondentes
dixerunt. Huius est mortis. Tunc expuerunt in faci-
em eius. et colaphis eum cederunt. Alii autem palmas
in faciem eius dederunt dicentes. prophetizan-
bis christe: Quis est qui te percussit? Petrus vo-
sebat foras in atrio. et accessit ad eum una acila
dicendo: et tu cum Iesu Galileo eras: at ille nega-
vit coram omnibus dicentes nescio quid dicas. Preu-
te autem illo Ianuam. vidit eum alia ancilla: et ait
hinc qui erant ibi. et hic erat cum Iesu nazarenus.
Et iterum negavit eum iuramento: quia non noui
hominem. Et post pusillum accesserunt qui sta-
bant et dixerunt petro. Vere tu et ex illis es. Nas
et loquela tua te manifestum facit. Tunc cepit de-
testari et iurare: quod non nouisset hominem. et co-
tinuo gallus cantauit. et recordatus est petrus ver-
bi Iesu quod dicerat: pusillus gallus caket ter me
negabis et egressus foras fleuit amare:

L'apitulum XXVII
Me autem facto concilium inierunt om-
nes principes sacerdotum et seniorum po-
puli aduersi Iesum: ut eum morti trade-
rent: et vinculum adduxerunt eum: et tradiderunt
poncio pilato presidi. Tunc videns iudas quod eum
tradidit quod damnatus esset: penitentia duxit re-
tulit triginta argenteos principibus sacerdotum
et senioribus dicens. Preccauit tradens sanguinem
iustus. At illi dixerunt. Quid ad nos? Tu videris
et pectis argenteis in templo recessit: et abiens
laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum
acceptis argenteis dixerunt. Non licet eos mit-
tere in carbona quod precium sanguinis est. O cilio at-
rito. emerit ex illis agri signi i sepulturā pugriox

Luc. 22.e.
5

Mr. 14.f.
2.s. Jo. 18.c.
Mr. 14.f.
2.s. Jo. 18.c.
Mr. 14.f.
22.g.

Mr. 14.f.

Mr. 1.s.
Luc. 22.s.
Mr. 14.g.
2.s. Jo. 6.g.
5

Mr. 14.g.
Lu. 22.g. Jo.
18.d. et 50.
Joh. 50.
Luc. 21.s. Jo.
18.c.

Apoc. 14.g.
Luc. 21.g.
A
Mr. 15.a.
23.2.

Mr. 15.a.
Lu. 23.3. Jo.
18.
Gen. 4.

Mattheus.

Act.j.c.

B
Hiere.32.
Zach.ii.

Mr.js.a. L.
23.a. Jo.18.f.
Mar.js.a.
Job.19.b.

Mar.js.a.
Luc.23.c.
Mar.js.b.
Job.18.g.t

Mr.js.b. Lu
23.c. Jo.18.g.
Act.3.c.

L
Mar.js.b.
Luc.23.c.

Mr.js.c. Lu
23.d. Jo.19.c.
Mar.js.c.
Job.19.a.

B
Mar.js.c.

Mar.js.c.
Luc.23.d.
Mar.js.d. Lu
23.e. Jo.19.c.
Mar.js.d.
Job.19.e.
Mar.js.d. Lu
23.e. Jo.19.d
Ps.2.j.

E
Mar.js.d.
Luc.23.e.
Job.19.d.

propter hoc nocatus est ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis: vñqz in hodiernum diem Tunc impletum est quod dictum est phieremias pphaz dicentē et acceperunt tritiga argenteos. pñu appreiciati quem apprecauerūt a filio israel et dederūt eos in agrum figuli. sicut cōstituit mihi dñs Jesus aut̄ stetit an p̄sidem: et interrogauit eū preses dices: Tu es rex iudeoz: Hicet illi Iesu Dicis Et cuz accusareſ a p̄ncipibus sacerdo tum et senioribus nihil respōdit. Tunc dicit illi pilatus: Nō audis quanta aduersuz te dicunt te stimonia: At nō respōdit ei ad vñluz verbū: ita ut mirareſ preses vehemēter Per diē autem sol lenne cōsueverat preses populo dimittere vnum vincūt quez voluſet. Habebat aut̄ tunc vincūt insignes qui dicebatur barrabas. Gregatis g illis dixit pilatus: Quē vultis dimitta vobis: bar rabam. an iesum qui dicit xp̄s: Sciebat enī q̄ p inuidiam tradidissent eu. Sedente aut̄ illo p tri bunali: misit ad eum vxor eius. dicens: Nihil tibi et iusto illi. Adulta enī passa sum hodie p vi sum pp̄ter eū. Principeſ aut̄ sacerdotū et semo res p̄suaserunt populis vt peterent barrabaz ielum vero pderent. Respōdēs aut̄ preses ait illis Quē vultis vobis de duobus dimittit: At illi dixerūt: Barrabaz. Hicet illis pilatus: Quid igil faciam de iesu qui dicit xp̄s: Dicunt omnes crucifigatur. Ut illis preses: Quid enī male fecit: At illi magis clamabant. dicentes: Crucifigatur. Vi deno autē pilatus quia nihil p̄ficeret sed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus popu lo dicens: Imocens ego sum a sanguine huūus iusti: vos videritis. Et respōdens vniuersis po pulis. dixit: Sanguis eius super nos et super fili os nostros. Tunc dimisit illis barabam: ieluz au te flagellatuſ tradidit eis ut crucifigeretur. Tūc milites presidis suscipientes ielum in pretorio: cō gregauerunt ad eum vniuersaſ cohortem. et exu entes eum: clamydem coccineam circūdederūt ei. Et plectentes coronaz de spinis posuerunt super caput eius: et genuflexi ante eum. illudebant ei dicentes: Que rex iudeozum. Et expuentes in eū acceperunt harundinem et p̄cutiebāt caput eius. Et postqz illuserunt ei. exuerunt eum clamydem et induerunt eum vestimentis eius. et duxerūt eū ut crucifigerent. Exuentes aut̄ inuenierunt ho minē cyreneuz. nomine simonē: hunc angariaue runt ut tolleret crucem eius. Et venerunt in locuſ qui dicitur golgotha. quod est calvarie locuſ. Et dedexerunt ei vnum bibere cum selle mixtum. et cum gustasset: noluit bibere. Postqz autem crucifixerunt eum diuiserunt vestimenta eius sorteſ mittentes: ut impleretur quod dictuſ est p pphē tam dicentem. Diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam. miserūt sortem. Et sedentes seruabant eum. Et imposuerunt super caput ei⁹ causam ipsius scriptam: hic est iesu rex iudeoz. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones. vñus a

dextris. et vñus a sinistris. Preterentes autem blasphemabant eum: mouentes capita sua et dicentes: Rab qui destruis templum dei. et in triduo il lud reedificas. Salva temetūp: si filius dei es descendē de cruce. Similiter et p̄ncipes sacerdo tum illudentes cuz scribis et senioribus dicibant. Alios saluos fecit seipm non potest saluum face re. Si rex israel est descendant nunc de cruce. et credimus ei. Confidit in deo: liberet nūc euſ si vult. Dixit enim: quia filius dei sum. Idipm autem et latrones qui crucifixi erant cum eo ipso reprobabāt ei. A sette autem hora tenebre facte sunt sup vni ueram terram: usqz ad horam nonam. et circa ho rá nonā clamauit ihs voce magna dicens. Meli beli. lamaesabathani. Hoc est Deus me⁹. deus meus. ut quid dereliquisti me. Quidam autem illuc stantes. et audientes dicebant: Meliam vocat iste et cōtinuo currēt vñus ex eis acceptaz spō giam implevit acetō. et imposuit harundini. et dabant ei bibere. Eteri vero dicebant: Sime: videamus an veniat helias liberās eū. Jesus aut̄ iterū clamans voce magna: emisit spirituſ. Et ecce ve lum templi scissum est in duas partes: a summo vñqz deorsum et terra mota est: et petre scisse sunt et monumenta aperta sunt: et multa corpora scđp qui dormierant surrexerunt. Et exentes de monumētis post resurrectionem eius venerunt in sanctam ciuitatem: et apparuerūt multis. Centu ro autem et qui cum eo erant custodiētes ielum vñlū terremotuſ et his qui siebant timuerūt valde dicentes: Vere filius dei erat iste: erant antez ibi mulieres multe a longe: que se cūte erant ielum a galilea ministrātes ei: inter quas erat maria ma gdalene. et maria iacobi. et ioseph mater. et mater filiorum zebedei. Cum autem sero factum esset vent quidaſ homo diues ab arimathia: nomine ioseph: qui et ipse discipulus erat iesu. Hic accessit ad pilatum. et perit corpus ielu. Tunc pilatus iussit reddi corpus et accepto corpore ioseph incul uit illud in syndone munda. et posuit illud in monumento suo nouo: quod exciderat in petra. et ad uoluit saxum magnum et ostium monumenti et abiit. erat autem ibi maria magdalene et altera maria: sedentes contra se pulcrum. Altera autem die que est post paraseueni: quenerunt p̄ncipes sacerdotum et pharisei ad pilatum dicentes. Io mine recordari sumus: quia seductor ille dixit ad huc vivens: post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulcrum vñqz in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius et furentur eum. et dicant plebi: surrexit a mortuis: et erit nouissimus error peior priore. At illis pilat⁹: Labetis custodiā: ite custodite sicut scitis: illi autem abeuntē: munirent sepulcrum signantes lapidem cū custodib⁹. Espere autem sabdati.

Mar.js.1d.
S.26.f.
Sapien.z.
Mar.js.e.
Luc.23.e.
Mar.js.2.
Mar.js.e.
Luc.23.f.
Mar.js.e.
Luc.23.c.
Mar.js.f.
Luc.23.e.
Job.19.e.
Mar.js.f.
Luc.23.f.
Apoc.6.c.
Heb.11.d.
Luc.23.g.
Mar.js.f.
G
Mar.js.g.
Luc.23.g.
Job.19.g.
A
Mar.js.a.
Luc.24.a.
Job.20.a.

v q̄ luceſcit in prima sabbati: venit maria magdalene et altera maria videre sepul crū. et ecce terremotus factus est magn⁹. Angel⁹

Prologus.

enī dñi descendit de celo. et accedēs revoluit lapi
dē. et sedebat sup eū. Erat enī aspect⁹ ei⁹ sicut ful
gur et vestimentū ei⁹ sicut nix. Pre timoē at ei⁹ ex
territi sunt custodes. et facti sunt velut mortui.
Respondens autem angelus dixit mulieribus.
Molite timere vos. Scio enī q̄ iesum q̄ crucifix⁹
ē queritis. Non est h̄ surrexit enī. sicut dixit. Ue
te et videte locum: ubi positus erat dñs. Et cito
euntes dicite discipulis ei⁹. qđ surrexit. et ecce pre
cedet vos in galileam. Ibi eum videbitis: ecce p̄
dixi vobis. Et exierunt cito de monumēto cū tis
re et gaudio magno. currentes nunciare discipu
lis eius. Et ecce iesus occurrit illis dicens. Auete
Ille autē accesserūt et tenuerūt pedes eius: et ad
orauerunt eū. Tunc ait illis. Molite timere. Itē
nūciate fr̄ib⁹ meis vt eant in galileam. ibi me vide
būt. Que cum abiissent. ecce quidam de custodi
bus venerūt in ciuitatem et nūciauerunt princi
pibus sacerdotum oia q̄ facta fuerāt. Et congre
gati cū seniorib⁹ p̄cilio accepto pecunia copiosaz
dederūt militib⁹ dicētes. Sicite qđ discipuli eius
nocte nūciarunt et surati sunt eum nobis dormie
tib⁹. Et si hoc auditum fuerit a preside: nō suade
bimus ei. et securos nos facimus. At illi accepta
pecunia. fecerunt sicut erāt edocti. Et diuulgatū
ē verbū istud apud iudeos usq; iu bōdiernū dīe
Undecim autē discipuli abiēt i galileam in mōrē
vbi cōstituerat illis iesus. Et videntes eū ado
rauerunt: qđā autē dubitauerūt. et accedēs iesus
locutus ē eis dicēs. Data est mihi oia ptas in ce
lo et in terra. Eūtes qđ docete oēs gētes: baptizā
tes eos in nomine p̄tis et filii et spūssancti: docē
tes eos fuare oia q̄cūq; mādāni vob. et ecce ego
vobiscū sū oib⁹ dieb⁹: usq; ad cōsummationē sē
culi

Explicit euangelium fm Māttheum. Inci
pit prologus sancti hieronymi in euangeli
um fm Mārcum

Arcus euangelista dei ele
ctus et petri in baptismate
filius atq; i diuino sermōe
discipulus. sacerdotum in
israel agens fm carnem le
vita. ad fidem christi cōuer
sus. euangeliū in italia scri
psit. ostendens in eo qđ et
generi suo deberet. et christo. Nam initum pri
cipiū in voce p̄phetice exclamatioē instituens
ordinem leuitice electionis ostendit: ut predicas
p̄destinatum iohannem filium zācharie in voce
angeli annunciantis emissum: non solum verbū
carnem factum. sed et corpus dñi in oia per v̄bū
diuine vocis siatum in initio euāgelice predicti
onis onderet: vt q̄ hec legens sciret cui initū car
nis i dñi. et iesu aduenientis habitaculum caro
deberet agnoscere: atq; i se v̄bum vocis qđ in cō

sonātib⁹ p̄diderat iuēiret. Beniqz cū p̄fecti euā
gelii opus intrās. et a baptismo dñi p̄dicare dēū
inchoans. non laborauit natūritate carnis quam
in priorib⁹ viderat dicere: sed totius exprimēs ex
positionem debti. ieuū numeri. temptationem
diaboli. p̄gregationem bestiarū. et ministeriū p̄
tulit angeloz: et instituēs nos ad intelligendum:
singula i breui cōpingens ne auctoritatē facte
rei demeret. et p̄ficiendi operis plenitudinez non
negaret. Beniqz ap̄putasse sibi post fidem pollicē
dicif. ut sacerdotio reprob⁹ haberef: sed tantum
consentīs fidei p̄destinata potuit electio vt nec
sic in opere verbi perderet. qđ p̄n meruerat in
genere. Nā alexandrie episcop⁹ fuit. Luius per
singula opus fuit scire et euangeliu in se dicta dis
ponere: et disciplinam legis in se agnoscere: et di
uinam in carne dñi intelligere naturam. Que in
nos primum requiri optet. de hinc inquisita vo
lumus agnosc h̄ntes mercedem exhortatatiōis
qñ qui plantat et qui rigat ynu sunt: q̄ aut icre
mētū prestat. deus est.

Explicit prologus.

Incipit Registrum in euangelium Mārci

1 Ecō iohanne baptista et victu
et habitu eiusdē. baptizatus ie
sus et temptat⁹ vicit. p̄dicans
penitentiam. Petrum et cete
ros se qui iubet. hominē ab im
mūdo spū eripuit. socrus petri
a febribus liberat. leprosum
mundat.

2 Paralyticum iubet tollere grabatū. leui alphei
sequi se iubet: et dicit nō eē op⁹ sanis medicum
discipuli sabbato spicas euellunt.

3 In synagoga curat sabbato habentem aridam
manum. et multos sanat. et spiritus immūdi cla
māt: Tu es filius dei. duodecim nomina aposto
lor. Scribe dicebat qđ i principe demonoz euce
ret demonia. matrem et fratres dicit qui faciunt
voluntatem dei.

4 Parabolam seminatis dicit. 8 mensura. 8 semi
ne iactato in terrā. de grana synapis. nauigans
tempestatem sedat.

5 Demonozūlegionem abhoie expellit. sanat mu
lierem a p̄fluvio sanguinis archysinagogi filiaz
mortuam suscitavit.

6 Dicebant iesum fabii filium. p̄phetam non sine
honore esse nisi in patria sua. vocat duodecim
et cepit eos mittere binos cum precepis. hero
des dixit iesum iohannem baptistam. Alii v̄o di
cebant quia helias est. alii qđ p̄pheta. de capite
iohannis. de regressu apostolor. ad iesum 8 qui
q̄ panibus et duob⁹ p̄ficiib⁹. Jesus supra mare
ambulabat. et infirmos sanat. et quotquot tāge
bant eum salui fiebant.

7 De manibus non lotis. et ea magis coinquaē

8 hominē que exēt de ore filia syrophenisse a demonio liberat dices: nō est bonū sumere panez filiorū et mittere canibus. surdum et mutum curat dicens ei effeta.

De septem panibus et pīsciculis paucis satiauit quattuor milia hominū. de signo iōne. pīcepit caueri a scermento phariseorū et herodis. et veniunt bethsāida et spūto et impositione manū. ceci oculos aperit: petrū post cōfessionē: qz xp̄s filius dei eset dure increpat. dicens: vade retro sathanas. Et turbe cū discipulis dixit: Si qz me vult sequi deneget semetipm. et qz me confessus fuerit et verba mea in generatione ista tē.

9 Jesus in móte trāfigurauit. dixit qz helias vēit Eiecto surdo et muto spiritu dicit discipulis: hoc genus in nullo potest exī nisi orōne et ieunio. p̄ dicit passionē suā. humilitatē docet: et n̄ esse p̄bī bēdu qz in noſe eius virtutē facit. de calice aque. descendalo manus. pedis. oculi de sale.

10. Uxore n̄ dimittēdā nisi ob fornicationē. ihs dixit: finite puulos venire ad me. dixit: Nemo bonus nisi vn̄ deus. dixit: vade vēde qz habes et da pauperib̄. difficile qz pecunias habēt in regnū dei itroibūt. qz si suis renūcierat cētuplū accipi et. Erūt p̄mi nonissimi. et vētūram sibi passionē petatio filiorū zebedei. qz voluerit in vobis p̄mus esse. erit oīuz seruus. filius hois nō venit vt miniſtrare: ei: s̄z vt mīſtraret de ceco mēdicāte curato. De pullo asine. Sicut quā dñi maledixit cū esurit de téplo euicit vēdentes et emētes. Sacerdotes et scribe querebat quō eū pderēt. sicut aridā factā radicitus. nō hesitandū in corde. credite quia accipietis qz petitis. dimittite si qd habetis aduersus aliquē i orōne. Interrogatus inq̄ p̄tēt hec facis Parabolā de vinea. in colomis. de denario cēris. de muliere qz septē fratres habuit. d̄ p̄mo mādato interrogat et interrogantez dicit nō eē lōge a regno dei. dicit: Quō dicitū scribe xp̄m esse filiū dāuid cum sit dominus dicit cauere a scribis. de vidua et ḡazophylatio.

11. De répli structura. de venturis an̄ diē iudicii. de passiōe martyriū. de abominationē et fuga et p̄gnātib̄. de tribulatiōibus. abbreviatio diez. d̄ p̄seudo christis. et p̄phetis. sol obtenebrat. et luna non dabit splendorē suū. stelle erūt decidētes tē. d̄ ad uentu xp̄i parabola ficas. diem et horam nemo scit. vigilate et orate nescitis tempus.

12. De vnguēto effuso super caput iēsi. pditio iudecum discipulis manducavit pasca. dicit vñus vestrū tradet me. de sacramēto corporis et sanguinis tē. et captio iēsi.

13. Vinctum ihm duxerunt ad pilatū. et illusio. et crucifixio. et mors. et sepultura iēsi christi.

14. Resurrectio. et ostensio eius. et qz predicare iubet euangeliū.

Explicit Registrum.

Incipit euangelium fm Marcum.

Nicium euān

geli ihu xp̄i filii dei. siē scriptum est in esāia propheta Ecce mitto angelū meū an̄ faciē tuā: qz p̄parabit viam tuā ante te. Vox clamantis in deserto. Marate viā dñi

B
Malach.3.
Lk.11.ij.c.
Luc.7.d.
Esa.40.
Mt.3.a.
Job.j.c.
Mt.3.b.
Luc.3.a.
Job.3.e.
Mt.3.a.
B
Mt.3.e. L.5
d. Job.j.d
Mt.3.c. L.5
d. Job.j.d
Act.19.a
Mt.3.f.
Esa.42. Mt.
3.g.2.j7.b. L
3.e.2. Id.e.j.d
Mt.4.a.
Luc.4.a.
Esa.43.g.
Mt.4.c. L
Mat.4.d.

B
Mt.4.e.
Act.3.d.
Mt.4.e.7.8
e.Luc.5.b.
Mar.4.f.

B
Luc.4.e.
Mt.1.7.g.
Luc.2.g.
Luc.4.e

Luc.4.f.

E

Mt.8.c.
Luc.4.f.

Marcus.

Et andree et iacobo et iohanne. Recumbebat at
socius simonis sebicitans et statim dicunt ei de
illa. Et accedens eleuavit eam apprehensa manu
eius. et continuo dimisit eam sebris. et ministrat
bat eis. Trespe aut factio cu occidisset sol. affere
bant ad eum oes male habentes et demonia habet
tes. et erat ois civitas congregata ad ianuam. et
curauit multos qui verabantur variis languori
bus. et demonia multa euiciebat et no sinebat ea
loqui qm sciebat eum. Et dilugulo valde surgens
egressus abiit in desertum locu: ibi qz orabat. et
psecutus est eum simon. et qui cu illo erant. Et
cu inuenissent cum dixerunt ei. qz omnes querute
te. Et ait illis. Camus in primos vicos et ciuita
tes vt et ibi predicem. Ad h eni veni. et erat p
dicans in synagogis eorum et in omni galilea. et
demonia euiciens. Et venit ad eum leprosus de
precans eum. et genu flexo. dixit. Si vis potes me
mundare. Iesus aut misertus ei extedit manu
suam et tangens eum ait illi. Volo. Mundare. et
cum dirisset statim discessit ab eo lepra et muda
tus est. et cominatus est ei statimqz. eiecit illum
et dicit ei. Elide nemini dixeris. sed vade ostende
te principi sacerdotum. et offer p emundatione
tua que pcepit moyses in testimoniu illi. et eges
sus cepit predicare. et diffamare sermonem: ita ut
iam non posset manifeste introire in ciuitatem s
foris in desertis locis esse. et conueniebant ad eum
yndiqz.

A.

Iterum stravit capharnaum p dies octo
et auditu e q in domo eet et conuererunt
multi. ita ut non caperet neqz ad ianuam
et loquebatur eis vbum. Et venerunt ad eum fe
rentes paralyticum. qui a quatuor portabatur
et cum non possent offerre eum illi pre turba. nu
dauerunt tectu vbi erat: et patefacentes submi
serunt grabatu in quo paralyticus iacebat. Quis
autem vidisset iesus fidem illo p ait paralytico.
Fili dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem
illuc quidam de scribis sedentes: et cogitantes i
cordibus suis Quid hic sic loquuntur? Blasphemant
Quis potest dimittere peccata nisi solus deus?
Quo statim cognito iesus spiritu suo. quia sic co
gitarent intra se. dicit illis. Quid ista cogitatis i
cordibus vestris? Quid est facilius dicere para
lytico: dimittuntur tibi peccata tua: an dicere sur
ge tolle grabatum tuum et ambula? Ut autem sci
atis qz filius hominis habet potest item in terra
dimittendi peccata: ait paralytico. Libi dico sur
ge tolle grabatum tuu. et vade in domum tuam
Et statim surrexit ille. et sublato grabato abiit in
de coram omnibz: ita vt mirarentur omnes: et ho
norificarent deum. dicentes: qz nunqz sic vidimus
Et egressus est rursus ad mare: omnibus turba
veniebat ad eum: et docebat eos. et cum preteriret vi
dit leui alphei sedentem ad telonem et ait illi.
Sequere me. et surgens secutus est eum. Et secum
est cum accumberet in domo illi multi publicani

et peccatores simul discubebat cu iesu et disci
pulis eius. erant enim multi qui sequebatur cu
Et scribe et pharisei uidentes. qz manducaret cu
publicanis et peccatoribz: et dixerunt discipuli ei.
Quare cum publicanis et peccatoribus mandu
cat et bibit mg v: Hoc auditio iesus ait illis. Necesse
habent sani medico: sed q male habent.
Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. et
erant discipuli iohannis et pharisei ieiunantes.
et veniunt et dicunt illi. Quare discipuli iohannis
et phariseo ieiunat: tu at discipuli n ieiunat? Et
ait illi iesus. Nigd possit filii nuptiarqz cu spō
sum cu illis e ieiunare: Quato tpe habet secū spō
sum non possunt ieiunare. Veniet autem dies cu
ausseretur ab eis sponsus. et tunc ieiunabit in
illis diebus. Nemo assumēt pannū rudis assuit
vestimento veteri. Alioquin austert supplementū
nouum a veteri. et maior scissura fit. et nemo mit
tit vinum nouum in vteres veteres: alioquin di
rumpet vinum vteres et vinum effundetur et vte
res peribunt. Sed vinum nouuz in vteres novos
mitti debet. Et factum est iterum cum dominus
sabbatis ambularet per sata: et discipuli eius ce
perunt p regredi et vellere spicas. Pharisei aut
dicebant ei. ecce quid faciunt discipuli tui sabbati
quod non licet. et ait illis. Nunqz legistis
quid fecerit dauid quando necessitatem habuit.
et esurit ipse. et qui cum eo erant: quomodo in
trouit i domū dei sub abiathar p̄cipe sacerdo
tum. et panes ppositionis manducavit quos no
licebat māducere nisi solis sacerdotibz. et dedit
eis et qui cum eo erant: et dicebat eis. Sabbatus
pp̄ter hominem factus est. et no hō pp̄ter sabbati
tu. Itaqz dñs ē fili hōis etiā sabbati.

III

Introvit iterum in synagogam. et erat
ibi homo habens manum aridam. et ob
seruabant eum si sabbatis curaret: vt ac
cusarent illum. et ait homini habenti manum ari
dam. Surge in medium. et dicit eis. Licit sabbati
benefacere an male: animam saluam facere
an perdere? At illi tacebant. et circumspectis eos
cu ira. contristatus sup cecitate cordis eorum. di
cit homini. extende manum tuam. et extendit: et
restituta est manus illi. exentes autem pharisei
statim cum herodiani consilium faciebant ad
uersus eum: quomodo eum perderent. Iesus at
cu discipulis suis secessit ad mare. et multa tur
ba agalilea et iudea secuta est eum. et ab hiero
solimis et ab idumea et transiordanem et qui cir
ca tyrum et sidonem. multitudine magna audiētes
que faciebat venerunt ad eum. et dixit iesus di
scipulis suis vt in nauicula sibi deseruissent pp
ter turbam ne cōpumeret eum. Multos enim
sanabat: ita vt irruerent in eum vt illum tange
rent quotquot habebant plagas. et spiritus im
mudi cu illum videbant procidebant ei et cla
mabant dicentes. Tu es filius dei. et vehementer
commisabatur eis: ne manifestarent illum.

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Marcus.

Mt. jo. a.
Luc. 6.c.
B
Mt. jo. a.
Luc. 6.c.
Act. j.b.

E
Mt. jz. c
Luc. jj. b.

D
Mt. jz. b.
Luc. jj. c.

G
Mt. jz. d.
Luc. jz. b.

Mat. jz. g.
Luc. 8.c.

A
Mt. jz. a.
8.a.

Ecc. j4. Esa.
40 **Ia. j.b.**
I. **He. j.d.**

B
2. **Lor. 9.b.**

Mt. jz. b.
8.b. **Job. jz. f.**
Esaie. 6. Act.
28.d.

Et ascendens in monte vocavit ad se quos voluit ipse. et venerunt ad eum. et fecit ut essent duodecim cum illo. et ut mitteret eos predicare. et dedit illis praetatem curadi infirmitates. et euclidi demonia et ipsius simoni nomine petrus. et iacobus zebedei. et iohannes fratre iacobi. et imposuit eis nomina boanerges. quod est filii tonitri. et andream et philippum et bartholomeum et mattheum. et thomam et iacobum al phei et thadeum et simonem chananeum. et iudam scariotum qui et tradidit illum. et veniuit ad dominum. et conuenit iterum turba. ita ut non posset neque panem manducare. et cum audirent sibi exierunt tenere eum. Bicebant enim quoniam in furore versus est. Et scribere quis ab hierosolymis descenderant dicebant quoniam beelzebub habet. et quia in principe demoniorum evicit demonia. Et provocatis eis. in parabolis dicebat illis. Quod potest satanas satanam et vice regi. et si regnum in se dividatur. non potest regnum illud stare. et si domus sup semetipaz disperdat. non potest domus illa stare. et si satanas surrexerit in semetipam disperditus est. et non poterit stare sed sine fructu habet. Nemo potest yasa foris ingressus in domum diripi nisi prius forte alligatus et tunc domum ei diripiatur. Amem dico vobis. quoniam oia dimittitur filius hominum peccata et blasphemie quibus blasphemauerunt. Qui autem blasphemauerit in spiritu sancto non habebit remissionem in eternum. sed reus erit eterni delicti. quoniam dicebat spiritum immundum habet. Et veniuit mater eius et fratres. et foris stantes miserunt ad eum. vocantes eum. et sedebat circa eum turba. et dicunt ei. Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. et respondes eis ait. Quae est mater mea et fratres mei? Et circumspectis eos quod in circuitu eius sedebant ait. Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei. hic frater meus et soror mea et mater est.

III.

e Literum cepit docere ad mare et congregata est ad eum turba multa. ita ut in nauim ascendens federet in mari. et omnis turba circa mare super terram erat. et docebat eos in parabolis multa. et dicebat illis in doctrina sua audiens. Ecce exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat. aliud cecidit circa viam et veniunt volucres celi et comedunt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam. et statim exortum est. quoniam non habebat altitudinem terre et quando exortus est sol exessuavit. et eo quod non habebat radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinas. et ascenderunt spine et suffocauerunt illud. et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terram bona et dabit fructum ascendente et crescente. et afferebat unum tricesimum. et unum sexagesimum et unum centesimum. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cum esset singularis interrogauerit eum hic quod cum eo erant duodecim. parabolam. Et dicebat eis. Vobis datum est nosse mysterium regni dei. illis autem qui foris sunt in parabolis omnia sunt ut videntes videant et non videant. et audientes audiant et

nō intelligant. ne quoniam coquuntur et dimittantur eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolam hanc et quomodo omnes parolas cognoscetis. Qui seminat. verbum seminat. Huius autem sunt qui circa viam ubi serinatur verbum. et cum audierint confessum venit satanas et auferit verbum quod seminatus est in cordibus eorum. Et hi sunt similiter qui super petrosa seminans qui cum audierint verbum statim cum gudio accipiunt illud et non habent radicem in se. sed temporales sunt. deinde orta tribulatione et persecutio propter verbum. confusim scandalizantur. Et aliis sunt qui in spinis seminatur. Huius sunt qui verbum audiunt et cruce seculi et deceptio diuinarum. et circa reliqua concupiscentie introeuntes suffocant verbum. et sine fructu efficiuntur. Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt. qui audiunt verbum et suscipiunt. et fructificant. unum tricesimum unum sexagesimum et unum centesimum. Et dicebat illis. Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? Nonne ut super candelabrum ponatur? Hoc est enim aliud absconditum quod non manifestetur. nec faciunt est occultum quod non veniat in palam. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis. Videite quid audiatis. In qua mensura mensa fuerit. remittetur vobis. et adiungetur vobis. Qui enim habet dabitur illi. et qui non habet. etiam quod habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei quemadmodum si homo iaciat sementem in terram et dormiat. et exurgat nocte et die. et semen germinet. et incremetur. dum nescit ille. Ultro enim terra fructificat. per herbam. deinde spicam. deinde per plenum frumentum in spica. Et cum ex se producerit fructus statim mittit falcatum. quoniam ad est missis. Et dicebat. Ut assimilabimus regnum dei. aut cui parabole comparabimus illud. Si enim granum synapis quod cum seminatus fuerit in terra minus est omnibus seminibus que sunt in terra. et cum natum fuerit ascendit in arborem et fit maius omnibus oleribus. et facit ramos magnos. ita ut possint sub umbra eius aries celi habitare. Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum. put poterat audire. sine parabola autem non loquebatur eis. Seorsum autem discipulis suis non disserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero esset factum. Transieramus contra. Et dimittentes turbam assiluerunt eum ita ut erat in nauem. et aliae naues erant cum illo. Et facta est procella magna venti. et fluctus mittebat in nauem ita ut impleretur nauis. Et erat ipse in puppi super cervical dormiens. et excitant eum et dicunt illi. Magister non ad te pertinet. quia perimus. Et exurgens dominatus est vento et dixit mari. Tace. obtumece. Et cessauit ventus. et facta est tranquilitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdum habetis fidem. Et timuerunt timore magno. et dicebant ad alterutrum. Quis putas est iste? quia ventus et mare obediunt ei.

V.

C
Mt. jz. c.
Luc. 8.b.

Mt. 5.b. Lu.
8.c. et. jz. e.
Mt. jo. e. Lu.
8.c.

E

Mt. 7.a. Lu.
6.f.
Mt. jz. b. et.
25.c. Lu. 8.c.
7.jz. d.

F
Mt. jz. d. Lu.
jz. d.

Mt. jz. e

G
Lu. 9.b. Job
6.a.

Mt. 8.e. Lu.
8.e.

Mt. 8.e.

Mt. 8.f. Lu.
8.d.

Q. 3

Marcus

A
Mt.8.f.

Le venerū transfretum maris in regionē
e gerasenop. Et exenti ei de nauī statī oī
currit de monumentis homo in spiritu im
mundo qui dōmīcīlū habebat in monumētī
Et neq; cāthenis iam q̄sq; poterat eum ligare:
quoniam sepe compedibus et catenis vinctus di
rupisset catenas. et compedes cōminuisset: et nō
poterat eum domare. Et semper die ac nocte in
monumentis et in montib; erat clamans. et con
cidens se lapidibus. Vides autem iesum a lōge
eucurrīt et adorant eum. et clamās voce magna
dixit. Quid mibi et tibi iesu fili dei altissimi? Ad
iuro te per deum ne me torqueas. Dicebat enim
illi: Ex spūs immunde ab homine isto. Et inter
rogabat eum. Quod tibi nomen est? Et dicit ei
Legio mibi nomen est: q; multi sumus. Et dep
cabatur eum multum ne se expelleret extra regio
nem. Erat autem ibi circa montem grex porco
rum magnus pascens in agris. Et depicabant
eum spūs: dicentes. Mitte nos in porcos: vt in
eos introeamus. Et concessit eis statim iesu. Et
exentes spūs immundi introierūt in porcos. et
magno impetu grex precipitatus est in mari ad
duo milia. et suffocati sunt in mari. Qui autem
pascabant eos fūgerunt et nūnciauerunt in cui
tatem et in agros. Et egressi sunt videre quid ēt
faciēt et venerunt ad iesum. et vident illū qui a de
monio vexabatur sedentem vestitum et sane men
tis. et timuerunt. et narrauerūt illis qui viderat
qualiter factum esset ei qui dōmeniū habuerat
et de porcis. Et rogare ceperūt eū ut discederet
de finib; eorū. Quicq; ascenderet nauim. cepit illū
deplicari qui a demonio vexatus fuerat vt eset
cum illo. et non admisit cum: sed ait illi. Vade in
domum tuam ad tuos et annuncia illis quanta
tibi dñs fecerit. et misertus sit tu. Et abiit et cepit
predicare in decapoli. quanta sibi fecisset iesu et
omnes mirabantur. Et cum ascendisset iesu in
nauī rursus transfretum cōuenit turba multa ad
eum. et erat circa mare. Et venit quidam d archi
synagogis nomine iayrus: et videns eum proci
dit ad pedes eius et depicabator eum multum
dicens. qm filia mea in extremis est. Veni impōe
manū tuā sup eam: ut salua sit et vivat. Et abiit
cum illo et sequebatur eum turba multa: et com
promebat eum. Et mulier que erat in profluvio
sanguinis annis duodecim et fuerat multa p̄p̄f
sa a cōplurib; medicis et erogauerat omnia sua
nec quicq; p̄ficerat: sed magis deteri habebat
cum audisset d̄ iefi venit in turba retro. et tetigīt
vestimentū ei. Dicebat eum: q; si vel vestimentū
eius tetigero salua ero. Et confessim siccatus est
fons sanguinis eius et sensit corpore: q; sanata es
set a plaga. Et statim iesu in semetipso cognoscens
vitutem que exierat de illo: cōuersus ad tur
bam aiebat. Quis tetigit vestimenta mea? Et di
cebant ei discipuli sui. Vides turbam cōpūmen
tem te. et dicas quis me tetigit? Et circūspiciebat

videre eam que hoc fecerat. M̄ulier vero timēt
et tremens sciens quod factum esset in sc: venit et
pcidit ante eum et dixit ei omnem veritatē. Ille
nūt dixit ei. Filia fides tua te salvam fecit: vade
in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquē
te veniunt nūcii ad archisynagogum dicentes
q; filia tua mortua est. Quid vītra vexas m̄gīm
Iesus autem audito verbo quod dicebatur. a ic
archisynagogō. Noli timere tūmodo crede. Et
non admisit quenq; se sequi. nisi petrum iacobū
et iohannem fratrem iacobi. Et veniunt i domū
archisynagogi. et uidit tumultum et flentes et ciu
lantes multum: et ingressus ait illis. Quid turba
mūti et ploratis? Puella non est mortua s; dor
mit. Et irridebant eum Ipse vero electis oībus
assumit patrem et matrem puelle. et qui se cum
erant et ingrediuntur ubi puella erat iaccens. et te
nens manū puelle ait illi. Ihabitatcum. quod
est interpretatum. puella tibi dico surge. Et con
festim surrexit puella: et ambulabat. Erat autem
annorum duodecim. Et obſtupuerūt stupōē ma
gno. Et precepit illis vehementer vt nemo id sci
ret: et iussit dare illi manducare. VI
L̄egēssus inde abiit in patriam suam. et
e sequebantur eum discipuli sui. Et facto
sabbato cepit in synagoga docere. et mul
ti audientes ammirabantur in doctrina eius di
centes Unde huic hec omnia? Et que est sapiētia
q; data ē illi. et virtutes tales q; per manus eius
efficiunt. Nonne hic est faber filius marie: f̄ iā
cobi et ioseph et iude et simonis. Nonne et so
res eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabatur
in illo Et dicebat illis iesu: quia non est ppheta
sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in
cognitione sua. Et non poterat ibi virtutem vi
laz facere. nisi paucos infirmos impositis mani
bus curavit: et mirabat ppter incredulitatē eorū
et circūbat castella in circūitu docēs. Et voca
uit duodecim. et cepit eos mittere binos. et da
bat illis p̄tātem spūmū in mundo. Et precepit eis
ne quid tollerant in via nisi virgam tantum: non
perram nō panē neq; in zona es. sed calciatos
sandaliis: et ne induerentur duab; tunicis. Et
dicebat eis Quocq; introieritis domum. illic
manete donec exeatris inde. et quicq; non rece
perint uos neq; audiētis: exentes inde excuite
puluerem de pedibus vestris in testimoniu illis
Et exētes predicabāt vt penitentiam agerent:
et demonia multa cīciebant. et vngabant oleo
multos egros et sanabantur. Et audiuit rex he
rodes manifestum eum factum est nomen eius
et dicebat. Quia iohānes baptista resurrexit a
mortuis. et ppterēa virtutes operantur in illo.
Alii autē dicebant quia helias est: aliū vero dice
bant quia ppheta est quasi unus ex pphetis.
Quo auditō herodes ait. Quem ego decollauī
iohannem hic a mortuis resurrexit. Ipse enim
herodes misit ac tenuit iohannem et vincit eum

F
Mat. 9.e.
L.7.g. 2.18 g

B
Mat. 9.e.

A
Mt. 9.e.

C
Mt. 9.f.
4.c. Jo. 4.i.

Luc. 8.e.

D
Mt. 13.g.
Jo. 6.e.

E
Mt. 13.g.
Luc. 4.d.
Jo. 4.f.

F
Mt. 10.a.
Luc. 9.a.

G
Eph. 6.c.
Mat. 10.b.
Luc. 10.b.
Mat. 10.c.
Luc. 9.a.

H
Jac. 5.c.
Mt. 14.a.
Lu. 9.a.

I
Mt. 14.a.
L.9.b.
Mt. 14.a.
Luc. 5.d

Marcus.

Mt. 14. a.

in carcерem ppter herodiadē vxorem philippi
fratris sui. quia duxerat eam. Bicebat enī iohā
nes herodi. Non licet tibi h̄re vxorez fratri tui
herodias autem insidiabatur illi: et volebat occi
dere eum nec poterat. Herodes autē metuebat
iōannem sc̄ens eum virū iustum et sanctum. et
custodiebat eum: et audito eo multa faciebat: et li
bēter eum audiebat. Et cū dies oportunus acci
disset: herodes natalis sui cenam fecit principib⁹
et tribunis et p̄mis galilee. Cūqz introisset filia
ipsius herodiadis et saltasset et placuisse herodi
simulqz recubētibus: rex ait puelle. Petete a me
quod vis: et dabo tibi. Et iurauit illi: quia q̄egd
petieris dabo tibi: licet dimidiū regni mei. Que
cū exisset dixit matri sue. Quid petam? At illa di
xit. Caput iōannis baptiste. Cūqz introisset sta
tim cū festinatione ad regē petiuit dicens: Nolo:
vt p̄tinus des mihi in disco caput iōannis ba
ptiste. Et cōstritatus est rex. Propter iusuran
dum et propter simul discubentes noluit eam
cōtristare: sed misso spiculatore p̄cepit auferri
caput eius in disco: et decollauit eū in carcere. et
attulit caput eius in disco: et dedit illud puelle et
puella dedit matri sue. Quo audito discipuli ei⁹
venerūt et tulerūt corpus eius: et posuerunt illud
in monumēto. Et cōuenientes apostoli ad ihm:
renunciauerūt ei omnia que egerant et docuerāt
Et ait illis. Venite sc̄orūz in desertum locū: et re
quiescite pusilluz. Erant enim qui veniebant et re
diebant multi. Et nec spatiū manducandi habe
bant. Et ascendentes in navim abierunt in deser
tū locum sc̄orūz. Et viderūt eos abeuntes et co
gnouerunt multi et pedestres de oibus civitatib⁹
cucurrerūt illuc et p̄uenierūt eos. Et exiens vidit
turbam multā ih̄s et misertus est super eos quia
erant sicut oves nō habētes pastore. et cepit illos
docere multa. Et cū iam hora multa fieret: acces
serūt discipuli eius dicentes. Desertus est locus
hic et iam hora p̄ierit. Binitte illos: vt eūtes in
primas villas et vicos emāt sibi cibos quos mā
ducent. Et respondēs ait illis. Date illis māda
care. Et dixerunt ei. Eūtes emamus ducēns de
nariis panes. et dabimus illis manducare. Et di
cit eis. Quot panes habebis? Ite et videte. Et cū
cognouissent dicit. Quinqz. Et duos pisces. Et
p̄cepit illis ut accumbere facerent omnes s̄m cō
tubernia super viride senū. Et discubuerūt in p
tes: per centenos et quinquagenos. Et acceptis
quinqz panibus et duobus pisces: intuēs in ce
lū benedixit et frēgit panes: et dedit discipulis suis
vt ponerēt ante eos: et duos pisces diuisit omni
bus. Et māducauerūt oēs. et saturati sunt. Et su
stulerūt reliquias fragmētōz duodeci cophinos
plenos: et de pisces. Erāt autē q̄ manducauerūt
quinqz milia virop. Et statim coegit discipulos
sūos ascēdere nauī ut p̄cederēt eum transfretuz
ad bethsaidam: dū ip̄e dimitteret populu. Et cū
dimississet eos abiit in montē orare. Et cum sero

esser erat nauis in medio mari et ip̄e solus ī terra
Et videns eos laborantes in remigādo: erat enī
ventus contrarius eis: Et circa quartā vigiliam
noctis venit ad eos ambulans supra mare: et vole
bat p̄terire eos. At illi ut viderūt eum ambulantē
supra mare putauerunt fantasma esse et exclama
uerūt. Omnes enī viderūt eū et conturbati sunt.
Et statim locutus est cū eis: et dixit eis. Confidi
te Ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in
nauis: et cessauit ventus. Et plus magis intra sē
stupebant. Non enim intellexerunt de panibus
Erat enī cor eoz obsecutum. Et cum transfretas
sent venerūt in terram genazareth: et applicuerūt
Cūqz ingressi essent de nau. p̄tinuo cognouerūt
eum: et p̄currētes vniuersam regionē illā ceperāt
in grabatis eos q̄ sē male habebant circumferre
vbi audiebāt eū esse. Et quoqz introiebat in vi
cos vel in villas aut ciuitates: ī plateis ponebat
infirmos et dep̄cabant eum ut vel simbriaz vesti
menti eius tangerent: et quotquot tangebant eūz
saliū siebant*.

Mt. 14. e.

Mt. 14. g.
Lue. 8. c.

2. Reg. 19.
Hester. 5.

B

Mt. 14. c.

E

Mt. 9. g. z.
Is. 5. f. 1. 8. a.

Mt. 14. c.
Luc. 9. b.

Mt. 14. d.
Luc. 9. b.

Job. 6. a.

F

Mt. 15. g.
Luc. 9. b.
Job. 6. b.

G

Mt. 14. e. L.
6. b. Jo. 6. b.

VII.

e T cōnenerunt ad eum pharisei et qdam
de scribis venientes ab hiersolymis.
Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius con
munibus manibus. idest nō lotis manducare pa
nes. vituperauerunt. Pharisei autem et omnes
iudei nisi crebro lauerint manus nō manducant
tenentes traditionem seniorum et a foro venientes
nisi baptizentur nō comedunt: et alia multa sunt
que tradita sunt illis seruare. baptismata calicū
et vrecoꝝ et cramentorum et lectorum. Et interro
gabant eum pharisei et scribe: Quare discipuli
tui non ambulant iuxta traditionem seniorum: si
cōmunitibus manibus manducant panem? At ille
respondens dicit eis. Bene prophetauit esaias
de vobis hypocritis: sicut scriptum est. Popul⁹
hic labiū me honorat: cor autem eorum longe est
a me. In vanum autem me colunt. docentes do
ctrinas et precepta hominū. Relinquentes enim
mandatum dei tenetis traditiones hominū: ba
ptismata vrecoꝝ et calicū et similia his faciunt
multa. Et dicebat illis. Bene irritum fecistiſ pre
ceptum dei: vt traditionez vestrā scrueris. Alio
ses enim dixit. Honora patrem tuum et matrem
tuaz et qui maledixerit patri vel matri morte mo
riatur. Vos autē dicitis. Si dixerit homo patri
aut matri corban quod est donum quodcumqz ex
me tibi profuerit: et ultra non dimittitis eum qui
qz facere patri suo aut matri: resēdentes verbū
dei per traditionem vestrām quaz tradidistis. Et
similia huiusmodi multa faciunt. Et aduocans ite
rum turbas dicebat illis. Audite me omnes et in
telligite. Nihil est extra hominem introiens in cū
quod possit eum coinqumare: sed que de homine
procedunt illa sunt que cōmunicant hominē. Si
quis habet aures audiendi audiat. Et cum intro
isset in domū a turba: interrogabant eūz discipu
li eius parabolam. Et ait illis. Sic et vos impiu

Mt. 14. g.

A

Mt. 15. a.

Esa. 29.
Mt. 15. b.

C
Act. 5. c.

Exo. 20. deu.
5. Exo. 21. Le
uīti. 20.

D

Mt. 15. c.

Heb. 5. d.

Q 3

Marcus

entes estis? Non intelligitis quia oē extrinsecō
introiens in hōsem nō pōt eum cōmunicare qz
non intrat in cor eius qz in ventrem vadit et i se
cessum exī purgans oēs escas? Bicebat autem
qñ illa q de hōse exēunt illa cōmunicant hōse
Ab intus enim de corde hominum male cogitati
ones procedunt: adulteria, fornicationes, homi
cidia, furta, auaritie, nequitie, dolus, impudicitie
oculus malus, blasphemia, supbia, stultitia. Om
nia hec mala ab intus procedunt, et cōmunicāt ho
minem. Et inde surges abut in fines tyri et sido
nis: et ingressus dominū neminem voluit scire et
non potuit latere. Aliudier enim statim vt audi
vit de eo cuius filia hēbat spiritum immundum et
intravit et pcedidit ad pedes eius. Erat enim mul
er gentilis syrophenissa genere. Et rogabat eum
vt demonium eliceret de filia eius. Qui dixit illi
Sine prius filios saturari. Non ē enī bonū sume
re panem filiorum et mittere canibis: At illa rū
dit et dixit illi. Utigz dñe. Naz et catelli comedūt
sub mensa de micis pueror. Et ait illi: Propter
hunc sermonem vade: exiit demonuz a filia tua.
Et cum abiiset domū: inuenit puellam iacentem
supra lectū, et demonū exisse. Et iterum exiens
de finibus tyri venit p sidonem ad mare galilee
inter medios fines decapoleos. Et adducunt ei
surdum et mutum. Et deprecabantur eū vt ipo
nat illi manū. Et apphendens eū de tarba se
orsum, misit digitos suos in auricula ei⁹: et expu
ens tetigit linguam ei⁹, et suspiciens in celū inge
muit, et ait illi Effera qd ē adaperire. Et statim ap
te sunt aures ei⁹: et solutum est vinculum lingue ei⁹
et loquebas recte. Et pcepit illis ne cui dicarent.
Quāto at eis pcepiebat tanto magis plus predi
cabat, et eo apłl amirabantur dicentes. Bn oia
fecit et surdos fecit audire: et muros log .viii.

Act. 9. f. 12 **z loquebat recte. Et p̄cepit illis ne cui dicerent.**
b. 717 cij 9 b: **Quāto āt eis p̄cipiebat tanto magis plus predi-**
Luc. 9. e **cabat. z eo ap̄lī am̄irabantur dicētes. Bñ oia**
A **fecit z surdos fecit audire: z mutos log .VIII.**

A fecit et surdos fecit audire: et mutos loquuntur. **VIII.**
Mt. 15. f. 5.
6.e.
I n diebus illis iterum cum turba multa erat cum eis Iesu nec haberet quod manducarent: quocumque discipulis ait illis. Misereor: super turbam quod ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducant: et si dimisero eos ieunios in dominum suam deficiunt in via. Quidam enim ex eis de longe veniebat ruit et ruderunt ei discipuli sui. Unde illos quis poterit hunc saturare panibus? in solitudine? Et interrogavit eos. Quot panes habetis? Qui dixerunt Septem. Et precepit turbe discubere super terram. Et accipiens septem panes gratias agens friguit et dabant discipulis suis ut apponenterent. et apposuerunt turbe. Et habebant pesciculorum pancos: et ipsos brundixit et iussit apponi. Et manducauerunt et saturati sunt. et sustulerunt quod superauerat de fragmentis septem sportas. Erat autem qui manducauerant quasi quattuor milia: et dimisit eos. Et statim ascenderunt nauim cum discipulis suis: venit in portus dalmanutham: et exierunt pharisei et ceperunt conquirere cum eo: querentes ab illo signum de celo: temptantes eum. Et ingemiscens superum ait: Quid generationis ista signum querit. Amen dico vobis: si dabitis

generationi isti signum. Et dimittens eos ascen-
dit iterum nauiz: et abiit trans fretū. Et oblii sūt
panem sumē. et nisi vnum panem nō habebant
secū in nauī. Et precipiebat eis dicens: Videite et
canete a fermento phariseorū et fermento herodis.
Et cogitabant ad alterutꝝ dicentes q̄i panes nō
habem⁹. Quo cognitio. ait illis iesus Quid cogi-
tatis q̄i panes non habetis? Nondum cogitosci-
tis nec intelligitis: Adhuc cecatū habetis cor ve-
strum. Oculos bñtes non uidetis et aures habé-
tes non auditis. Nec recordamini qñ quinqꝫ pa-
nes fregit i quinqꝫ milia. et quot cophios fragm̄
toꝝ plenos sustulistiſ. Dicunt ei: Duodeci. Qñ
et septem panes in quattuor milia. quot sporas
fragmentoꝝ tulistiſ. Et dicunt ei septem. Et dice-
bat eis. Quō nondū intelligitis? Et veniūt beth-
saida: et adducunt ei cecum. et rogabāt eum vt illū
tangeret. Et apprehensa manu ceci eduxit eū ex
tra vicum et expuens in oculos eius imposuit ma-
nibus suis interrogavit eū si quid videret. et aspi-
cens ait. Video homines velut arbores ambu-
lantes. Deinde iterum imposuit manus sup ocu-
los eius et cepit videre: et restitutus ē ita vt clāe
videret omnia. Et misit illum in domum suam
dicens. Vade i domū tuā: et si in vicum introieris
nemini dixeris. Et ingressus est iesus et discipu-
li eius castella cesarea philippi: et in via interro-
gabat discipulos suos dicens eis. Quem me di-
cunt eē homines? Qui rñderunt illi dicētes. Alii
iōhannē baptistā. alii helia. alii vero quasi vnuꝝ
de prophētis. Tunc dicit illis. Vos v̄o quem me
eē dicitis? Rñs petr⁹ ait ei. Tū es christus. Et cō-
minatus est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit
docere eos qñ optet filium hois pati multa et re-
probari a seniorib⁹ et a sumis sacerdotibus et scri-
bis et occidi: et post tres dies resurgere. Et palā
verbū loquebatur: et apprehendens enz petr⁹
cepit increpare eum. Qñ puerus et videns di-
scipulos suos. cōminatus est petro dicens. Vade
retro me sathana. qñ si sapis que dei sūt: s̄ que
sunt hominū. et provocata turba cū discipulis su-
is dixit eis. Si quis vult me sequi. deneget semet
ipsum. et tollat crucem suam. et sequatur me.
Qui enim voluerit animam suam saluam facere
p̄det eam q̄ at p̄diderit aīam suam ppter me et
euangelium. saluā faciet eam. Quid enī p̄derit
hoi si lucreſ mūdi totum: et detrimētū aīe sine fa-
ciat? Aut qđ hō p̄mutationis dabit p aīa sua. q̄
enī mē p̄fessus fuerit et v̄ba mea i generatiōe ista
adultera et peccatrice. et fili⁹ hōis p̄stebit eū cū
venerit in gloria p̄ris sui cū angelis lanch. IX

Edicebat illis. Amé dico vobis. q̄ sunt
qdam de hie stantib⁹ q̄ nō gustabūt mor-
tem donec videant regnū dei veniens in
virtute. Et post dies sex. assumpit iesus petrum
et iacobm et iohannem: et ducit illos in mōtem
excelsum solos. et trānsfiguratus est coram ipsis
Et vestimenta eius facta sunt splendentia et can-

Marcus.

dida nimis velut nix: qualia fullo nō potest super terram candida facere. et apparuit illis helias cū moyse: et erant loquentes cuz ihu. et respondens petrus ait ibi: Rabbi bonū est nos hic esse: et sa clams tria tabernacula: tibi vnū et moysi vnus et helie vnū. Non enī sciebat quid diceret. erant enī timore exterriti. et facta est nubes obumbrans eos. et venit vox de nube dicens: Hic est filius meus charissimus audite illū. et statim circūspicienes. neminem amplius viderunt nisi ihm tantum secū et descendentib⁹ illis de monte p̄cepit illis ne cuiq⁹ quod vidissent narrarent nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit. et verbum conti nuerunt apud se: conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit. et interrogabant eū dicentes Quid ergo dicunt pharisei et scribe quia heliam oporteat venire p̄num? Qui respondēs ait illis Helias cum venerit p̄mo restituet omnia. et quod scriptū est in filium hominis: ut multa paciatur et p̄temnatur. Sed dico vobis: quia et helias venit et fecerunt illi queclq⁹ voluerūt sicut scriptū est de eo. et veniens ad discipulos suos vidit turbā magnaz circa eos. et scribas cōquirentes cū illis. Et p̄fētū omnis populus vidēs ihm stuperfact⁹ est et expauerit. et accurrētes salutabāt eū. et iter roganit eos. Quid inter vos cōquiritis. et rñdēs vñd⁹ turbā dixit: Magister attuli filiū meū ad te habentē sp̄m mutū: q̄ vbiq⁹ eum app̄henderit allidit illū: et spumat et stridet dentibus et arescit et dixi discipulis tuis vt euicerēt illū: et nō potue rūt. Qui rñdens eis dixit: Generatio icredula q̄zdui apud vos ero: q̄zdui vos patiar. Afferte illū ad me. et attuleft eū: et cū vidiss eū statī spūs turbauit illū: et elisus i terrā volutabā spūmas et interrogauit patrē eius: Quantū tpi⁹ ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia. et frequenter eū in ignē et in aquā misit: vt eū pderet. Sz si qd potes: adiuua nos. miseri⁹ nři. Jesus autem ait illi: Si potes credere omnia possibilia sunt credēti: et cōtinuo exclamans p̄i pueri cuz lachrymus aiebat: Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidisset ihu cōcurrentē turbā. minat⁹ ē spiri tui imūdo dicēs illi: Surde et mute spūs: ego p̄ci pio tibi exi ab eo. et ápli⁹ ne introegas in euz. Et ex clamās et multū discerpēs cū: exiit ab eo. et fact⁹ ē sicut mortu⁹ ita vt multi dicerēt q̄ mortu⁹ est: Iesus autē tenēs manū ei⁹ eleuauit eū: et surrexit. Et cū introisset in domū: discipuli eius secreto iter rogabāt eū: Quare nos nō potuimus euicre eū? Et dixit illis: Hoc gen⁹ in nullo pōt euire: nisi in ofone et ieuonio. Et inde pfecti p̄tergrediebant galileā: nec volebat quēq⁹ scire. Bocebat autem discipulos suos: et dicebat illis qm̄ fil⁹ hois trādet in man⁹ hoiz: et occidēt eum et occisus tertia die resurget. At illi ignorabāt verbū. et timebant interrogore eū. Et venerūt capharnaū. Qui cū domi essent interrogabat eos. Quid i via tractabatis? At illi raciebant. Siquidem i via inter se

disputauerant. quis eoy maiot esset. Et residens vocauit duodecim: et ait illis: Si quis vult p̄misus esse: erit omniū nouissimus et oīz minister. Et accipiens p̄uep statuit eū in medio eoz: quē cum cōplexus esset ait illis: Quisquis vnū ex huius modi pueris receperit in noīe meo: me recipit: et quicq⁹ me suscepit: nō me suscipit: sed cū qui misit me. Respōdit ei iohānes dicēs: Magister vidim⁹ quendam in noīe tuo euicente demonia q̄ nō sequit nos: et phibiuimus eum. Jesus autē ait: Nolite phibere eū. Nemo est enī qui facit virtutem in nomine meo: et possit cito male loqui de me. Qui enī nō est aduersum nos. p̄ vobis est. Quis quis enī potū dederit vobis calicē aque frigide i noīe meo: quia xp̄i estis: Amē dico vobis n̄ perdet mercedē suā. Et quisq⁹ scandalizauerit vnū ex his pusillis creditibus in me: bonū est ei māgis si circundaret mola asinaria collo eius et in mare mitteret. Et si scandalizauerit te manus tua abscede illā. Bonū est tibi debilem introire in vitam: q̄z duas manus habētē. iac in gehennā in ignē inextingibilē vbi vermis eoz non morit. et ignis nō extinguit. Et si pes tu⁹ te scandalizat: amputa illū. Bonū est tibi claudū introire in vitam eternā: q̄z duos pedes habentē mitti in gehennā ignis inextingibilis. vbi vermis eoz nō morit: et ignis nō extinguit. Qd si oculus tuus scandalizat te: euice eum. Bonū est tibi luscū introire i regnū dei. q̄z duos oculos habentē. mitti in gehennā ignis: vbi vermis eoz non morit: et ignis non extinguitur. Omnis enī igne saliet. et oīs victimā sale saliet. Bonū est sal: q̄ si sal insulsum fuerit: i quo illud cōdetis: Habete in vobis sal: et pacem habete inter vos.

X.

Tinde exurgens venit in fines iudee vlt̄ tra iordanē. et cōueniūt itez turbe ad eū et sicut cōsuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabant eū si licet viro vroē dimittere. tēptantes eū. At ille respondens dixit eis: Quid vob̄ p̄cepit moyses: Qui dixerunt: Olyses p̄misit libellum repudiū scribere et dimittere. Quibus respondens ihu ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis p̄ceptū istud ab initio autē creature masculū et feminam fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem suū et matrē et adhēredit ad vroē suam et crunt duo in carne vna. Itaqz iam non sunt duo: sed yna caro. Quod ergo dens cōiunxit: homo non separat. Et in domo itez discipuli ei⁹ de codē iter rogauerūt eū. Et ait illis: Quicq⁹ dimiserit vroē suā et alia durerit. adulteriū cōmittit sup eam. Et si vroē dimiserit vix suum et alii nupserit me chaf. Et offerrabant illi puulos vt tangeret illos discipuli autē cōminabantur offrēbus. Quos cum viderit ihu: indigne tulit. Et ait illis: Sinite puulos venire ad me et ne phibueritis eos. Taliū enī est regnū dei. Amen dico vobis quisquis nō recipit regnum dei velut pūulus non intrabit in

Mt.10.f.
Mt.18.a.
Lu.9.f.
Mt.18.a.
Lu.9.f.
f
Luc.9.f.

J.Lor.12.a.
Mt.10.g.

Mat.18.a.
Lu.7.a.

Esa.66.
Ezech.10.

Mt.18.b.

Mt.5.b.
Luc.14.g.

Mt.19.a.

Bent.14.
Mt.5.e.7.j9

Gen.j.
Mt.19.b.
Gen.r.
Eph.5.d.
J.Lor.6.d

B
Mat.5.e. et.
j9.b. L.16.d

Mt.19.c.
Lu.18.c.
Mt.19.d.
Luc.18.c.

Marcus

illud. et pplexans eos et imponens manu sup illos
bndicebat eos. et cu egressus est in via percurres
qdam genitox ante enm. rogarbat eum dicens
Ldgr bone quid faciam ut vitam eternam peperi
Iesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum? Ne
imo boni nisi unus deus. Id recepta nosti: ne ad
ulteres. ne occidas. ne fureris. ne falsum testimoni
num dixeris. ne fraudem feceris. honorata patrem
tuum et matrem. At ille rns ait illi. Ldgr hec om
nia obseruauit a iuuentute mea. Jesus autem intui
tus cum dilexit eum et dixit ei. Unum tibi deest. va
de quecumque habes vende et da pauperib;. et ha
bebis thesaurum in celo. et veni sequere me. Qui
contristat in te: abiit merens. Erat enim habet
multas possessioes. Et circupsiciens iesus ait di
scipulis suis. qz difficile q pecunias habent. i re
gnu dei introibut. Discipuli autem obstupescerat
in verbis eius. At iesus rursus ruidens ait illis. Si
lioli: qz difficile est credentes in pecuniis i regnum
dei introire. Facilius est camelum per foramen ac trah
ire: qz diuitem intrare i regnum dei. Qui magis
animirabantur dicentes: ad semetipsos. Et quis
potest salvifici? Et ita illos iesus ait Apo hoies
impossibile est: s; nō apud deū. Oia enim possi
bilis sunt apud deū. et cepit ei petrus dicere. Ec
ce nos dimisimus oia: et secuti sumus te Rns iesus
ait. Amen dico vobis: nemo est qui reliquerit do
mum aut fr̄es aut sorores aut patre aut matrem.
aut filios aut agros. propter me et propter euāgeliū
qui non accipiet ceteris tantum nunc in tempore
h. domos et fr̄es et sorores et m̄ses et filios et agros
cum persecutionibus et in seculo futuro vitam
eternam. Multi autem erunt primi nouissimi et
nouissimi primi. Erant autem in via ascendentess
hierosolymam. et precedebat illos iesus. et stupe
bant. et sequentes timebant. et assumēs iter du
odecum cepit illis dicere que essent ei ventura.
Quia ecce ascendimus hierosolymam. et filii ho
minis tradetur principibus sacerdotum et scrib
et senioribus: et damnabut eum morte. et tradet
eum gentib; et illudent ei: et conspuent eum et fla
gellabunt eum. et interficien tui: et tercia die re
surgent. et accedunt ad eum iacobus et iohannes
filii zebdei dicentes. Magister volumus ut quod
cunq; petierimus facias nobis. At ille dicit eis.
Quid vultis ut faciam vobis? et dixerunt. Da
nobis ut unus ad dexteram tuam. et aliis ad si
nistram tuam sedeamus iu gloria tua. Jesus ait
aet eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere
calicem quem ego bibo: aut baptismo quo ego
baptizor baptizari. At illi dixerunt ei. Possumus?
Jesus autem ait eis. Calicem quidem quod ego
bibeo bibetis. et baptismum quo ego baptizor bapti
zabimini. sedere autem ad dexteram meam s; ad
ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus
paratum est. Et audientes decem indignati sunt
de iacobo et iohanne. Jesus autem vocans eos
ait illis. Scitis quia hi qui videntur principari

gentibus dominantur eis. et principes eorum ha
bent potestatem ipsorum? Non ita est autem in
vobis: sed quicunque voluerit fieri maior erit ve
ster minister. et quicunque voluerit in vobis p̄m
esse. erit omnium seruus. Nam et filius hominis
non venit ut ministraret ei. sed ut ministraret:
et daret animam suam redemptionem pro multis.
Et veniunt hiericho: Et proficisci ent eo d; hieri
cho. et discipulis eius et plurima multitudine. si
lius thimei barthimens cecus sedebat iuxta vi
am mendicans. Qui cum audisset quia iesus na
zarenus est. cepit clamare et dicere: Iesu fili d; a
uid miserere mei. Et comminabantur illi multi
ut taceret. At ille multo magis clamabat. Fili d; a
uid miserere mei. Et stans iesus precepit illis vo
cari. Et vocant cecum. dicentes ei. Anime quior
esto surge vocat te. Qui projecto vestimento suo
exiliens venit ad eum. Et respondens iesus dicit
illi. Quid tibi vis faciam? Cucus autem dicit ei.
Rabbom ut videam. Jesus autem ait illi. Vade
fides tua te saluum fecit. Et confessum vidit. et
sequebas eum in via.

G
Mt.10.5.
Luc.18.5.

A
Mt.20.5.
Lc.12.5.

B
Mt.21.5.
Luc.19.5.

B
Mt.21.5.
Luc.19.5.

C
Mt.21.5.

C
Matt.23.5.
Lc.13.5.

B
Mt.23.5.
Luc.19.5.
Jo.2.5.
Esa.56.

XI.
Cum appropinquarent hierosolymam et
bethanie ad montem olivarium mittit du
os et discipulis suis et ait illis. Ite in ca
stellum quod contra vos est. et statim introeunt
illuc inuenientis pullum ligatum. Super quem ne
mo adhuc hominum sedet. Soluite illum et
addacite mihi. Et si quis vobis dixerit quid
facitis: dicite quia domino necessarius est. Et
continuo illum dimittet huc. Et a beantes inue
nerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio
et solvunt eum. Et quidam de illic stantibus dice
bant illis. Quid facitis soluentes pullum? Qui
dixerunt eis sicut precepérat illis iesus: et dimis
runt eis. Et duxerunt pullum ad iesum: et impo
nunt illi vestimenta sua et sedet super eum. At ul
ti autem vestimenta sua strauerunt in via. Alii au
tem frondes cedeant de arboribus: et sternebat
in via. Et qui preibant. et qui sequerantur clama
bant dicentes. Osanna benedictus qui venit in
 nomine domini: benedictum quod venit regnum
parris nostri dñi: osanna in excelsis. Et intro
iuit hierosolymam in templum et circumspectis
omnibus cum iam vespera esset hora: erit in be
thaniam cum duodecim. Et alia die cum exierūt
a bethania esuriri. Lunq; vidisset a longe sicum
habentem folia: venit si quid forte inueniret in ea.
Et cum venisset ad eam. nihil inuenit preter fo
lia. Non enim erat tempus sicciorum. Et respon
dens dicit ei. Jam non amplius in eternum ex
te quisquam fructum manducet. Et audiebant
discipuli eius. et veniunt iterum hierosolymam.
Et cu introisset in templū cepit euere videntes
et ementes in templo. et mensas numulariop; et ca
thedras vendentib; columbas euerit. Et nō sine
bat ut quisq; transferret vas p templum: et doce
bat dices eis. Non scriptū est quia dom' mea

L
Mt.19.5.
18.5.
Ex.20.10.
8.1. Gal.4.6.
Ecc.3.

D
Mt.19.5.
L.1.4. 218.5.
Mt.19.5.
Luc.18.5.
Deut.55
Mt.19.5.
Luc.18.5.

E
Mt.19.5.
Luc.13.5.

F
Mt.19.5.
217.5. et 20.
d. Luc.18.5.

G
Mt.20.5.

H
Mt.20.5.
21.5.
Luc.22.5.

Marcus.

Mat. 7.
Mt. 7.g.
Luc. 16.g.
Jo. 7.e. 7.g.

E
Mt. 7.c.
Lu. 13.b.
Mat. 7.e. 7.
7.c. Lu. 7.b.

Mt. 7.d. Jo
15.b.
Mt. 6.c.

Mt. 7.d
Lu. 20.a.
G

A
Mt. 7.f.
Lu. 20.b.
Esa. 5.

Mt. 7.f.

Heb. 1.a.

B
Gen. 37.
Mt. 7.f.

Mt. 7.g. Lu
20.c. Act. 4.b
1. Pe. 2.a.
Mt. 7.g. Lu.
19.g. 20.c. 7
v.a.
Jo. 7.e. et.g.

domus orationis vocabis oībus gentibus: Uos autē fecistis eā speluncam latronū Quo auditō: pñcipes sacerdotū et scribe q̄rebant quō eū pde rēt. Timebant enī eū: qm̄ vniuersa turba amni rab aī sup doctrinā ei. Et cū vespera facta esset egrediebatur de ciuitate. Et cū mane transirēt: viderūt sicū aridā factam a radicib⁹. Et recor dat petrus dixit ei: Rabbi ecce sicū cui maledi xisti aruit. Et trñdens ih̄s ait illis: Habete fidem dei. Amē dico vobis: quia quicunq; dixerit huic móti tollere et mittere in mare et nō besitauerit in corde suo: sed crediderit quia quodcunq; dixe rit fiat: sicut ei. Propterea dico vobis: oīa quecū qz orantes petitis credite quia accipietis: et euenient vobis. Et cū stabitis ad orandum. dimitti te si quid haberis aduersus aliquē: vt et pater v̄ qui in celis est dimittat vobis peccata vestra. q̄ si vos n̄ dimiseris: nec pater vester qui in celis ē dimitter vobis peccata vestra. Et veniūt rursus hierosolymam. Et cū ambularet in templo: accedunt ad eum lūni sacerdotes et scribe et seniores et dicūt ei: In qua potestate hec facis. et quis de dit tibi hanc potestatem vt ista facias? Jesus autē respondens ait illis: Interrogabo vos et ego vnum verbū. et respondete mihi: et dicam vobis in qua potestate hec faciam: Baptismum iohannis de celo erat, an et hominibus? Respondete mihi. At illi cogitabant secū dicentes: Si dixerimus de celo: dicet nobis. Quare ergo nō credi distis ei: Si dixerimus ex homib⁹: timemus populu. Omnes enī habebant iohannē q̄r vere propheta esset. Et respōdetes dicūt ih̄s. Nescimus. Et respondens iesus ait illis: Neqz ego dico vobis in qua potestate hec faciam.

Lapitulum XII.

Cepit illis in parabolis log Vineam e pastinavit hō. et circūdedit sepē. et fodie lacū. et edificauit turri et locauit eā agri colio. et peregre pfect⁹ est. Et misit ad agricultos ī tpe seruū: vt ab agricultis acciperet de fructu vi nee. Qui apphēsiz eū ceciderūt et dimiserunt va cuū. Et iterū misit ad illos aliū seruum. et illum in capite vulnerauerunt et cōtumelias affecerunt Et rursum aliū misit et illuz occiderunt: et plures alios quosdam cedentes. alios vero occidentes. Adhuc ergo vnum habens filium charissimū et illū misit ad eos nonissimū dicēs: quia reuererbū tur filium meum. Colonī autē dixerunt ad inuicē Hic est heres. Velenite et occidamus eum et nra erit hereditas. Et apprehendentes eū occiderūt et eiecerūt extra vineam. Quid ergo faciet dominus vinee: Velenet et perdet colonos: et dabit vi neā aliūs. Nec scripturā hāc legiſtis: lapidē quē reprobauerunt edificantes hic factus est ī caput anguli. a domino factum est istud. et est mirabile in oculis nostris. Et querebant eum tenere: et timuerunt turbam. Cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto co ab

ierunt. Et mittunt ad eum quosdam ex phariseis et herodianis vt eum capent in verbo. Qui venientes dicunt ei: Magister scimus quia vera es et nō curas quemq;. Nec enim vides in facie hominum: s̄ in veritate vias dei doces. Licet dare tributum cesari: an non dabimus? Qui sciens versutiam illorum. ait illis: Quid me tempratis? Afferte mihi denarium vt videam. At ille tulerūt ei. Et ait illis: Cuius est ymagō hec et inscriptio? Dicunt ei: Cesāris. Respondens autem iesus dicit illis: Reddite igitur que sunt cesāris cesari: et que sunt dei deo. Et mirabantur super eo. Et venerunt ad eum seduci qui dicunt resurrectiō nem non esse: et interrogabant eū dicentes: Magister: moyses nobis scripsit: vt si cur frater mor tuus fuerit et dimiserit vxorem: et filius non reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipsius. et resūscitet sēmē fratris suo. Septem ergo fratres erāt et pūmus accepit vxorem. et mortuus est non relicito semine. Et secundus accepit eam et mortuus est. et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: et non reliquerunt semen. Nonnulla omnium defuncta ē et mulier. In resurrectione ergo cum resurrexerint. cuius de his erit vxor? Septem enim habuerunt eam vxorem. Et respondens iesus ait illis: Nonne ideo erratis. non scientes scripturas neq; virtutem dei? Cum enim a mortuis resurrexerint. neq; nubent neq; nubētur: sed sunt sicut angelī dei in celis. De mortuis autem q̄ resurgant non legiſtis in libro moysi super rubrum. quomodo dixerit illi deus. inquiens: ego suz deus abram et deus ysaac et deus iacob: Nō est deus mortuorum. sed viuorum: Uos ergo multum erratis. Et accessit unus de scribis qui audierat illos conquirentes. et videns quoniam bene illis responderit. interrogauit eum quod esset primum omniū mandatum. Jesus autem respondit ei: quia pūnum omnium mandatum est: Audi israel dominus deus tuus deus unus est. et diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo. et ex tota anima tua et ex tota mente tua: et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi. Biliges proximum tuum tanq; teipsuz. Unus horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba Bene magister in veritate dixisti: quia unus est deus et non est aliis prius eum. Et ut diligatur ex toto corde. et ex toto intellectu. et ex tota anima. et ex tota fortitudine: et diligere proximū tanq; seipsum. manus est omnibus holocausto matibus et sacrificiis. Jesus autem videns q̄ sapienter respondisset: dixit illi: Non es longe a regno dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. Et respondens iesus dicebat docens in templo. Quomodo dicant scribe christum filium esse dauid. Ipse enim dauid dicit in spiritu sancto. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum

Mat. 11.e.
Luc. 10.d.
C
Mat. 11.e.

Mt. 11.d.
Ro. 13.b
Mt. 11.d.
Lu. 20.e.
Deut. 25.

Mt. 11.d.
Exo. 3.
Mt. 11.c.
Ex. 21.f.
Ln. jo. f.

Deut. 6.
Mat. 11.f.
Lu. jo. g.

Levi. 19. Mt.
n.g. Jac. 2.b.
S
J. Cor. 8.b
Eph. 4.a.

Mt. 11.g.
Lu. 10.g.
Mt. 11.g.
Lu. 10.g.
Ps. 109.

Marcus.

G
 Mt. 23. a.
 Lu. 11. i. 7. 14
 b.
 Luc. 21. 8

A
 Mt. 14. 4.
 Lu. 19. g. et
 21. b.

B
 Mt. 7. 5. 7
 14. a. L. 1. b.
 1. Cor. 3. d.
 Eph. 5. b
 Lu. 21. b.

C
 Mt. 10. c.
 Jo. 6. a.
 L.
 Mt. 10. d.
 Luc. 12. b

D
 Mt. 10. c. et
 24. b. Jobel. 2.
 D

E
 Mt. 14. c.
 L. 11. d.
 Mt. 14. c.
 Mt. 14. c.
 Luc. 21. c.
 E
 Mt. 14. c.
 Mt. 24. d.
 Lu. 17. e
 Mt. 24. c

tnop. Ipse ḡ dñi dicit eum dñm: et vñ ē filius eius: et multa turba euilibet audivit. et dicebat eis in doctrina sua. Cuete a scribis: qui vobunt in stolis abulare. et salutari in foro. et i p̄mis cathedralis sedere in synagogis. et i p̄mos discubitus in cenis. Qui deuorat domos viduarum s̄ obtentu plure oronis. hi accipient plixus iudicium. Et sedens iesus contra gazophiliatiū aspicibat quō turba iactaret es i gazophiliatiū. et multi diuiti iactabant multa. Lūz aut̄ venisset yna vidua paup̄ misit duo minuta qd̄ ē quadrās. Et conuocas discipulos suos ait illis Amē dico vob̄ qm̄ vidua hec pauper p̄l̄ oib̄ misit qui miserūt in gazophiliatiū. H̄es enī ex eo qd̄ abūdabat illis miserunt. hec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victimum suum.

L cū egredetur de templo: ait illi vñus exdiscipulis suis. Magister. a p̄ice quales lapides: et quales structure. Et respōdens iesus ait illi: Hides has oēs magnas edificationes? Non relinquetur lapis super lapidez q̄ non destrual. et cū sederet i mōte oliuap̄ cōtra tēplum interrogabat eū lepatum petrus et iacobus et iohānes et andreas. Dic nob̄ qn̄ ista sient et qd̄ signū erit qn̄ hec oia incipiēt p̄sumari: et rñs iesus cepit dicere illis. Vide te ne qd̄ vos seducat. Multi enī uenient i noīe meo. dicentes: qd̄ ego sus et multos seducent. Lūz audieris at bella et opiniones belloꝝ: ne timueritis. Optet enī hec fieri: sed nondum finis. exurget enī ḡes atra gentem et regnū super regnū. et erunt terremotui p̄ loca et fames. Initū. dolorum hec. Vide te aut̄ vos metipsoſ. Tradet enim vos in conciliis. et i synagogis vapulabitis et aī p̄sides et reges stabis ppter me in testimoniu illis. et i oēs ḡetes p̄mu optet p̄dicari euangeliū. et cum duxerit vos tridentes. nolite p̄cogitare qd̄ loq̄mini. s̄ qd̄ datū vobis fuerit in illa hora id loqua mini. H̄o enī vos estis loquētes s̄ sp̄s sc̄us. Tradet autem frater fratre in mortem. et pater filium. et surgent filii in parentes: et morte afficiant eos. et eritis odio omnib̄: ppter nomen meum. Qui aut̄ sustinuerit in finem: h̄ saluus erit. Lūz aut̄ vide ritis abominationem dosolatiōis stantez vbi n̄ debet q̄ legit intelligat. Lūz q̄ in iudea sunt fūgiat in montes: et q̄ sup̄ tectū. ne descendat i dominum: nec introeat ut tollat qd̄ de domo sua. et q̄ i agro erit non reuertat retro tollere vestimentum suum. Ne aut̄ p̄gnantib̄ et nutrientib̄ i ille dicit. Orate vob̄ ut hyeme non flant. Erunt enim dies illi tribulationis tales quales non fuerunt ab initio creature quā condidit deus vñq̄ nunc. neq̄ sient. Et nisi breuiasset dñs dies. nō fuisset salua omnis caro. Sed ppter electos quos elegit breuiauit dies. Et tūc si qd̄ vob̄ dixerit. Ecce hic est christus: ecce illuc: ne credideritis: Exurgent enim pseudo christi et pseudo pphete. et dabūt signa et portenta ad seducendos si fieri pot-

etiam electos. Vos ḡ videte: ecce predixi vobis ñonia. S̄z in illis dieb̄ post tribulationē illaz. sol cōtenebrabitur. et luna n̄ dabit splendorem suum et stelle celi erunt decidētes: et virtutes que in celis sunt mouebunt. Et tūc videbunt filiū hominis ve nientem in nubib̄ cū virtute multa et gloria. et tunc mittet angelos suos. et p̄gregabit electos suos a quatuor vētis a sumo terre vñq̄ ad sumuz celi: A sicu aut̄ discite parabolā. Lūz iā ram̄ ei tener fuerit et nata fuerint folia. cognoscitis quia in primo sit estas. Sic et vos cum videritis hec fieri: scitore q̄ in primo sit in ostiis. Amen dico vobis. qm̄ non trāsibit generatio hec donec omnia ista siant. Célū et terra trāsibūt v̄ba aut̄ mea nō trāsibūt. De die at illo vel hora nemo scit neq̄ angeli in celo neq̄ filius: nisi pater. Vide te vigilare. et orate. Nescitis enim qn̄ tempus sit. Sicut hoꝝ q̄ pegre pfectus reliquit domum suā. et dedit p̄ uis suis ptatēm cuiusq̄ opis. et ianitor precepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim quādo dñs dom̄ veniat: sero an media nocte. an galli cantu. an mane. ne cum venerit repente inueniat vos dormientes. H̄o aut̄ vobis dico. omnib̄ dico: Vigilate.

Rat aut̄ pasca et azima post biduum. et querebat summi sacerdotes et scribē quō cū dolo teneret et occiderent. Dicabant at Non in die festo ne forte tumultus fieret i populo. Et cum esset bethanie in domo simonis leprosi et recumberet venit mulier habens alabastrum vnguenti nardispicati preciosi et fracto alabastro effudit super caput eiꝝ. Erant autem quidam in digne serentes intra semetipsos et dicentes. Ut quid perditio ista ynguenti facta est? Poterat enim vnguentus istud venundari plusq̄ trecentis denariorum et dari pauperib̄. Et tremebant in eaꝝ Jesus autem dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum. et cum vobueritis potestis illis benefacere. me autem non semper habebitis. Quod habuit hec fecit. pruenit vngere corp̄ meū i sepulturā. Amen dico vobis vbiq̄ p̄dicātū fuerit euangelium istud i vñuerso mundo. et qd̄ fecit hec: narrabit in me morā eiꝝ. et iudas schariothis vñdō duodeci abiuit ad sumos sacerdotes ut pderet eū illis. Qui audiētes gaudiū sūt. et pmiserūt ei pecuniā sēdaturos. et querebat quō illū oportune traderet. et p̄mo die azimoy qn̄ pasca imolabāt dictū eī discipuli. Quo vis eam̄ et parem̄ tibi ut māduces pasca. et mittit duos ex discipulū suis et dicit eis. Ite i ciuitatē: et occurret vob̄ hoꝝ lagenā aq̄ baūlas sēgmini eū. et quoq̄ itreierit dicite dñm̄ dñm̄ q̄i mḡ dicit. vbi ē ffictio mea vbi pasca cū discipulū meis māducē: et ip̄e vob̄ dñm̄ strabit cenaculum grāde stratū. et illuc parate nob̄. et abiēst dilecti puli eiꝝ: et venerūt i ciuitatē: et iuuenēt siē dixerat illū et pauēt pasca. Vespe at facto yeit cū duodeci

Johel. 3
 5
 Esa. 5. 7. 15.
 Mt. 14. d.
 Luc. 11. e.
 Daniel. 7.
 Mt. 14. c.
 Lnc. 2. f.

G
 Mt. 14. e.
 Luc. 16. d.
 7. 11. f.
 Mt. 25. b.
 Luc. 19. b.

A
 Mt. 14. f.
 Luc. 11. e.

B
 Mt. 16. 2.
 Luc. 22. a.
 Jo. 11. a.
 Mt. 16. 3.

C
 Mt. 26. a.

D
 Mt. 26. b.
 Luc. 22. a
 Mt. 26. b.

E
 Jo. 1. a.
 Luc. 7. f.

F
 Mt. 26. b.
 Mt. 26. b.

Marcus.

Io.13.e.

Et discubentibus eis et manducantibus ait ih̄s: Amē dico vobis: q; vn ex vobis tradet me qui manducat mecum. At illi ceperūt cōfristari et dice re ei singulati: N̄ siquid ego? Qui ait illis: Unus ex duodecim qui intingit mecum in catino. et si lius quidem hois vadit: sicut scriptum est de eo. Ut at homini illi: p̄ quē fili hois tradet. Bonū erat ei: si si esſet nāt̄ hō ille et māducātib⁹ illis. accepit ih̄s panē et bñdicēs fregit: et dedit eis et ait. Sumite hoc ē corp⁹ meū, et accepto calice: gr̄as agens dedit eis. et biberunt ex illo omnes. et ait illi: Hic est sāguis̄me noui testamēti: q; p̄ mult⁹ effundet. Amē dico vobis: q; iam nō bibam de genimine vitis: vſq; in diē illū cum illud bibam nouū in regno dei ethymno dicto: excierunt in monteſ oliuarum. et ait eis ih̄s. Omnes scandaлизabimini in nocte ista: quia scriptū est peccat⁹ pastorez et disp̄genf̄ oues. Sed postea q̄ resurre xero p̄cedam vos in galileaz. Petrus autem ait illi: Et si omnes scādalizati fuerint: s̄z nō ego. Et ait illi ih̄s: Amē dico tibi: q; su hodie i nocte hac p̄usq; gallus vocē bis dederit. ter me es negatus. At ille amplius loq̄baſ. Et si oportuerit me sumul cōmori tibi nō te negabo. Sūlīt̄ aut et oēs dicebat. Et veniūt i p̄diū cui nomē gethsemani et ait discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et assūmit petrū et iacobū et iohānē sc̄cū: et cepit pa uere et edere. Et ait illis: Tristis est aia mea vſq; ad mortē. Sustinetē h̄ et vigilate. Et cū p̄cessis̄ paululū p̄cidit sup terram. et orabat ut si fieri posset trāſiret ab eo hora. Et dixit. Abba pater: oia tibi possibilia sunt: transfer calicē hūc a me. Sed nō quod ego volo. s̄z quod tu. Et venit et inuenit eos dormientes. Et ait petro. Simō dormis. Nō potuisti vna hora vigilare. Vigilate et orate: vt nō iteris in téptationē. Sp̄lis quidē promptus est: caro vero infirma. Et iterū abiens oravit cunctē sermonē dicēs. et reuersus denuo: inuenit eos dormientes. erant autē oculi eoz grauati: et ignorabāt quid r̄nderent ei. Et venit tertio: et ait illis: Dor mitē iaz et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filius hois tradet in manus peccatorū. Surgite eamus. Ecce q; me tradet p̄pe est et adhuc eo lo quēte: venit iudas scarioth vnu de duodecim: et cū eo turba multa. cū gladius et lignis missi a sum mis sacerdotibus et scribis et seniorib⁹. Ederat autē traditor: eis signū dicēs: Quēcūq; osculatus fuero ipse est tenete cū: et ducite caute. et cū veniss̄ stati accedēs ad eū ait: Ave rabbi. et osculatus est eū. At illi manus iniecerūt in ih̄m: et tenuerūt eū. Unū autē qdā de circūstantib⁹ edicēs gladiū p̄cus sit seruuz sumi sacerdotis: et ap̄putauit illi auriculā. et r̄ndēs ih̄s ait illis: Tāq; ad latronē existis cū gladius et lignis p̄phēdere me. Quotdie erā apud vos in téplo docēs et nō me tenuistis. Sed vt iplearūt scripture. Tūc discipuli ei⁹ relinquerētes eū oēs fūgerūt. Adolescēs autē qdā seqbaf eum amici syndone sup nudo: et tenuerūt eū. At ille re

iecta syndone nud⁹ p̄fugit ab eis et adduxerūt ih̄s ad summū sacerdotē. et vñnerūt omnes sacerdo tes et scribe et seniorēs. Petrus autē a longe secu tus est eū vſq; intro in atriu sumi sacerdos: et sedebat cū ministris ad ignem et calefaciebat se. Sumi vero sacerdotes et omne consilium quere bant aduersus ih̄m testimonium. vt eū morti tra derent: nec inueniebant. Multi auez testimoniu falsum dicebant aduersus eum: et conuenientia testimonia non erant et quidam surgentes: falsū testimoniū ferebant aduersus eū dicentes. Quo niam nos audiuimus cum dicentem: ego dissol uam templum hoc manufactum. et post triduum aliud nō manufactum edificabo. et nō erat conue niens testimonium illorum. exurgens autem sum mus sacerdos in mediū: interrogauit ih̄m dicēs. Nō respondens quicq; ad ea que tibi obicunt ab his: Ille autē tacebat. et nihil respondit. Rur sum summus sacerdos interrogabat eū: et dixit ei: Tu es xp̄s filius dei benedicti. Jesus auez dixit illi. ego sum. et videbitis filium hominis sedē tem a dextris virtutis dei: et venientem cum nubi bus celi. Summus autem sacerdos scandens ve stimenta sua ait. Quid adhuc desideram⁹ testes Auditis blasphemiam. Quid vobis videb̄t: Qui omnes cōdemnauerunt eum esse reum mortis et ceperunt quidam conspuere eum et velare faciez eius: et collaphis eum cedere et dicere ei: p̄pheti za. et ministri alapis cum cedebant et cum esset per trus in atrio deorsum. venit vna ex ancillis sum mi sacerdoti: et cum vidisset petrum calefacien tem se. aspiciens illum ait: tu cum ieu nazareo eras: At ille negauit dicens: Neq; scio neq; noui quid dicas et exiit foras ante atrium: et gallus cā taut. Rursus autem cū vidisset illum ancilla ce pit dicere circūstantibus: quia hic ex illis est. At ille iterum negauit. et post pusillum rursus q̄ asta bant dicebant petro: Uere ex illis es: nam et gal lens es. Ille autem cepit anathematizare et iura re: quia nescio hominem istum quem dicitis. et statim gallus iterum cantauit. et recordatus est per trus verbi quod dixerat ei ih̄s: p̄usq; gallus cā tet bis. ter me negabis. et cepit flere. XV.
¶ confessum mane concilium facientes
e summi sacerdotes cum senioribus et scri bis et vñuerso concilio: vincientes ih̄m duxerunt et tradiderunt pilato et interrogauit cū pilatus: Tu es rex iudeorum: At ille respondens ait illi: Tu dicas. et accusabant cum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursus interro gauit cum dicens. Non respondes quicq; Vide in quantis te accusent: Jesus autem amplius n̄ hil respondit: ita vt miraretur pilatus. Per die autem festum solebat dimittere illis vnu ex vin ctis quenq; petiſſent: erat autem qui dicebatur barrabas: qui cūz seditionis erat vinctus qui in seditione fecerat homicidū. et cum ascendisset turba: cepit rogare sicut semper faciebat illis.

Mt.16.f
Luc.22.f
Mt.26.f
Luc.22.f
Jo.18.c
Mt.26.f
Lu.22.g
Mt.16.f

Mt.16.f Lu u.g. G
Mt.16.f
Luc.22.g.
Jo.6.g.
Mt.26.g.
Mt.26.g.
Lu.22.g.
Job.19.a.
Mt.26.g.
Luc.22.f
Job.18.c.

Mt.16.g.
Luc.16.f
Job.18.c.

Mt.16.g.
Lu.22.f

Mt.27.a. L.
13.a. Jo.18.e
Mt.27.b. L
13.a. Jo.18.f
Mt.27.b.
Job.19.b.

Mt.27.b. L
13.c. Jo.18.g
B
Mt.27.b.
Job.18.g.

Marcus.

Pilat^o aut̄ r̄ndit eis et dixit. Vultis dimittā vob̄ regem iudeoz? Sciebat enim q̄ p̄ inuidiā tradi dissenterū summi sacerdotes. Pontifices aut̄ p̄citrauerunt turbam: ut magis barrabam eis di mitteret. Pilat^o at̄ itez r̄ns ait illis. Quid ergo vultis faciā regi iudeoz? At illi itez clamauerūt Crucifige eū. Pilat^o b̄ dicebat illis: Quid enī mali fecit? At illi magis clamabāt crucifige euz. Pilatus aut̄ volens populo satissimē dimisit ill̄ barrabam: et tradidit iesum flagellis cefū ut crucifigeretur. Milites aut̄ duxerunt eū in atrium pectorū et p̄uocāt totam cohortem et induuntenū purpura. et imponunt ei plectrēs spineam coro nā et ceperūt salutare eum. Aue rex iudeoz. Et p̄cutiebant caput ei^o harundine. et conspuabant eum. et ponentes genua adorabāt eum. Et post q̄ illuserunt ei. exuerunt illum purpura. et idue runt eū vestimentis suis et educūt illū ut crucifi gerent eum. Et angariauerūt p̄tereuntēm quē piā simonē cyreneū. venientem de villa. p̄fem alexandri et rufi. ut tolleret crucem ei^o. Et p̄du cunt illum in golgotha locū. qd̄ ē interpretatum caluarie locus. Et dabant ei bibē mirrhatum vi num et nō accepit. Et crucifigentes eum diuise rūt vestimenta ei^o: mittētes sorteū sup eis q̄ qd tolleret. Erat aut̄ hora tertia. et crucifixerūt euz. Et erat titul^o cause ei^o inscript^o rex iudeoz. Et cū eo crucifigunt duos latrones. vnuz a dextris et alium a sinistris ei^o. et impleta est scriptura q̄ dicit. et cum inquis reputat^o est. et p̄terentes blasphemabāt eum: mouentes capita sua et dicē res. Vah. qui destroris templū dei et in trib^o die bus reedificas. Saluum fac temetipsum descen dens de cruce. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alterutru cū scribis dicebant. Ali os saluos fecit. scipslū n̄ p̄t saluū facere. Chri stus rex israhel. descendat nunc de cruce: vt vide am^o et credam^o: et qui cū eo crucifixi erant cōni ciabantur ei. et facta hora sexta tenebre facte sūt p̄ totam terram usq; in horam nonam. et hora nona exclamauit iesus uoce magna dicens. He loy. He loy. lama es ethani. Quod est interpretatum. Deus me^o. deus meus: ut qd̄ dereliquisti me: et quidam de circūstantibus audientes dice bant. ecce heliam vocat. Currens autem vnuis et implens spongiam acetō. circumponensq; cala mo: potum dabat ei^o dicens. Sinite videamus si veniat helias ad deponendū eū. Jesus autem emissa voce magna expirauit. et veluz templi scis sunn est in duo: a summō usq; deorsum. Videōs autem centurio. qui ex aduerso stabant: q̄ sic clamās expirasset: ait. Here hic homo filius dei erat erāt autem et mulieres de longe aspicientes. inter q̄s erat maria magdalene et maria iacobi minoris et ioseph mater. et salome. et cum esset in galilea sequebantur eum et ministrabant ei. et alie mul te que simul cum eo descenderant hiersolymaz et cum iam sero esset factum. quia erat parascue

qnod est ante sabbatum. venit ioseph ab arima thia nobilis decurio. q̄ et ipse erat expectans re gnum dei. et audacter introiuit ad pylatum et pe tut corpus iesu: Pilatus autem mirabatur si ias obisset. et accersito centurione. interrogauit eum si iam mortuus esset. et cum cognouisset a centu rione: donauit corpus ioseph. Joseph autem mer cat^o syndonē. et deponēs eū syndōe iuoluit. et po suit eū i monumēto. quod erat excisum de petra: et adiuoluit lapidem ad ostium monumenti. Maria autem magdalene et maria ioseph aspicebat vbi poneretur.

XVI

Tum transisset sabbatū: maria magda lene et maria iacobi et salome emerūt. aro mata ut venientes vngarent ihesū. et val de mane vna sabbatorum veniunt ad monumen tum orto ian sole. et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti: et respicientes viderunt reuolutum lapidem. erat quippe magnus valde. et introeuentes in monu mentum viderunt uiuenem sedentem in dextris cooperū stola candida et obstupuerunt. Qui di cit illis. Nolite expauescere. Iesum queritis na zarenū crucifixum surrexit non ē hic. ecce locus vbi posuerunt eum. Sed ite dicite discipulis ei^o et petro quia precedet vos in galileam. Ibi eum videbitis sicut dixit vobis. At ille exentes fuge runt de monumento. Inuaserat enī eas tremor et panor et nemini quicq; dixerunt. Temebat enī Surgens autem iesus mane prima sabbati appa ruit primo marie magdalene de qua ciecerat sep tem demonia. Illa vadens nunciauerit his q̄ cum eo fuerant lugentibus et flentibus. et illi audi entes q̄ viueret et visus esset ab ea: non crediderit Post hec autem duobus ex his abulantib^o ostē sus ē in alia effigie euntibus in villam. et illi eun tes nunciauerunt ceteris. nec illis crediderunt. Non solum aut̄ recubentib^o illis vndeclim. appa ruit et expbranuit incredulitatem eorum et duriti am cordis: quia his qui viderant eum resurre xisse nō crediderunt: et dixit eis: euntes in mun dum vniuersum predicate euangelium omni cre sture. Qui crediderit et baptizatus fuerit. salu^o erit. qui vero non crediderit condemnabitur. Si gna autem eos q̄ crediderint hec sequentur. In noīe meo demonia cīcīent: linguis loquentur no uis: serpētes tollēt. et si mortifer^o quid biberit nō eis nocebit. Sup egros manus iponēt. et bñ ha bebūt et dñs quidem iesus postquam locutus ē eis assumptus est in celum. et sedet a dextris dei Illi autem p̄fecti predicatorū vbiq; domino cooperante: et sermonem confir mante sequenti bns signis.

E

Explicit euangelium fm Marcum
Incepit prefatio beati hieronymi presbiteri in euangelium fm Lucam

L

Mt. 17. b. L. 23. g. Jo. 19. 5
 13. c. Jo. 8. g.
 Ach. 3. c.
L
 Mt. 7. c. L. 23. d. Jo. 19. c
L
 Mt. 17. c. Jo. 19. a
L
 Mt. 17. d
L
 Mt. 27. d. L. 23. d.
D
 Mt. 17. d. L. 23. e. Jo. 19. c
L
 Mt. 17. d.
 Jo. 19. c
L
 Mt. 17. d.
 Luc. 23. e.
 Jo. 19. d.
L
 Mt. 17. e. L.
 23. e. Jo. 19. d
 Esa. 53.
 Mt. 17. e.
 Sapient. 2.
E
 Mt. 17. e.
 Luc. 23. e.
 Mt. 17. e.
 Mt. 17. e.
 Luc. 23. f.
 Mt. 17. e.
F
 Mt. 17. f. L.
 23. e. Jo. 19. e
 Mt. 17. f.
 Jo. 19. f. Mt. 27. f. Lu. 23. f.
 Mt. 17. f.
 Luc. 23. g.
 Mt. 17. f.
G
 Mt. 17. g. L.

A

Mt. 17. g. L.
 23. g. Jo. 19. 5
 Math. 17. 5
 24. a. Jo. 20. 5
L
 Math. 18. a.
 Luc. 24. a.
B
 Math. 18. b.
 Luce. 14. b.
E
 Lucc. 24. c.
F
 Mat. 10. b.
G
 Luc. 10. c.
A
 Act. 1. b.
 Luc. 14. g.
 Apoc. 11. c.

Prologus.

Ucas syr^o natiōe antioēsis. ar
te medic^o. discipulus ap^{osto}lo po
stea paulū secut^{us} vlsq; ad cōsum
mationē ei^{us} fuiens dñō sine cri
mie. Mā neq; vxoriē vncq; h̄is
ueq; filios. septuagita & q̄tuor
ānoꝝ obiit in bithynia. plenus
spū scō. Qui cū iā scripta essent euāgelia. p mat
theū qdē in indea: p marcu aūt in italia: scō insti
gante spū in achaie ptib^{us} hoc scriptis euāgeliū: si
gnificās etiā ip̄e in pncipio aī suū. alia esse scri
pta. Cui extra ea q̄ ordo euāgelice dispositiōis ex
pocit. ea marcie necessitas laboris fuit: vt primū
grecis fidelib^{us} oī pp̄batione venturi i car nē dei
xpi manifestata humanitate: ne iudaicis fabulis
attenti. in solo legis desiderio tenebantur: vel ne
hereticis fabulis & stultis sollicitationib^{us} seducti
excederēt a veritate. elaborebat: debinc ut a pnci
pio euāgeliū. iohānes nativitate p̄sūpta. cui euān
geliū scribebat. & in quo elect^{us} scribebat idicaret.
cōtestans in se cōpleta esse: q̄ esset ab aliis incho
ata. Cui ideo post baptismū filii dei a pfectiōne
gnatiōis in xpo ip̄e: repetēde a pncipio nativi
tatis humanae potestas pmissa est vt regnentibus
demōstraret in quo app̄hendēs erat p nathan si
liū dauid introitu r̄currētis in deū generationis
admissio: indisponibilis dei p̄dicans in hoib^{us} xpm
suū. pfecti op^{us} hoīs redire in se p filiu faceret q̄ p
dauid p̄f̄z venientib^{us} iter p̄bebat in xpo. Cui lu
ce nō imerito etiā scribendoz actuū aploz p̄tas
in ministerio daf: vt deo in deū pleno. & filio pdi
tionis extincto. oratione ab apostolis facta: sorte
dñi electionis numerus cōpleret. Sicq; paulus
cōsumationē ap̄licis actibus daret: quē diu ptra
stimulū recalcitrantē dñs elegisset. Qd & legenti
bus ac requirētibus deū. & si p singula expedire a
nobis vtile fuerat. sciens tamē q̄ operantē agri
colam oporteat p̄mū de fructib^{us} suis edere. vita
nū publicā curiositatē: ne nō r̄az volentib^{us} deū
demōstrasse videremur. q̄ fastidictib^{us} pdidisse.

Explicit psatio. Incipit registrū in lucam.

Ommendatio zacharie & elisā
beth. Angel^{us} aut zacharie exaudi
ta est oratio tua. & elisabeth pa
riet tubi filiu et vocabis nomē
ei^{us} iohannē. zacharias non cre
dens gabrieli obmutuit. Elisa
beth post hec cōcepit & occulta
bat se mēsib^{us} quiq;. In mēsē sexto missus est āge
lus ad virginē mariā. & dixit ei: Ave grā tē. Ma
ria cōcepto saluatorie exurgēs abiit in mōtana et
salutavit elisabeth. & dixit elisabeth. Bñdicta tu
tē. Et ait maria: M̄agnificat tē. Elisabeth pepit
filiu. & octauo die circūcidit. zaharias loquelaꝝ
recuperat & pp̄hetat dicens. Benedictus.
Edictū augusti vt describeret orbis. maria pepe

rit filiu suū p̄mogenitū. Angelus nativitatē xpi
pastorib^{us} nūcavuit. & pastores dicebant ad inuicē
Transēamus vlsq; ad bethleē. Ihs circūcidit. Sy
meon accepit ihm in vlnas suas dicēs: Nunc di
mitis tē. Et symeon dixit marie: Ecce positus est
hic in ruinā tē. Et anna pphetissa supueniens cō
sitebat dñō. & loqbaſ de illo oīb^{us} q̄ expectabat re
demptionē israel. Jesus inuictus in medio docto
rum. & q̄ subditus erat marie & ioseph.

Johānes p̄dicat baptismū penitētie. dīc turbis:
Benimina viperap tē. facite fructus dignos pe
nitētie tē. pōt de^{us} de lapidib^{us} istis suscitare tē. Jo
hannes turbis dicit & publicanis & militibus qd
agere debeant. dicit: venit fortior me cui^{us} ventila
bum in manu. Johannes corripit herodē. et ba
ptizat ihm. celū aperit. vox patris audit. Jesus
erat incipiens quasi annos triginta vt putaba
tur filius ioseph qui fuit heli tē.

Jesus plen^{us} spū scō regressus es a iordāe: iciunās
q̄draginta dieb^{us} esurit. & téptal a diabolo. consū
mata téptatione diabolus recessit ab eo vlsq; ad
tps. Jesus regressus in virtute spūs in galileam
& fama exiit p vniuersaz regionē de illo: venit na
zareth & intravit synagogaz & legit in libro esiae
pp̄hete. Spūs dñi tē. oēs testimoniū dabant illi
dicebātq; fili^{us} ioseph est. Ihs dicit: Nemo pp̄ha
acep^{tus} ē i patria sua. dicit helia missuz cū famēs
eset in sarepta ad viduā. & helicū curasse a lepra
naamā syru. Euicū de ciuitate ihs. et ducū vlsq;
ad superciūlū mōtis vt p̄cipiteſ. demoniū ciuit ihs
ab hoīe. sc̄rū symōis curat. & alios curat man^u
ipōnēs. demones clamabāt cū exirēt: Tu es fili^{us}
dei. & increpans nō sinebat eos loqui: dixit: oportet
me euangelizare regnum dei.

Cū turbe irruerēt ad eū. vt audiret verbū dei as
cēdit nauē petri. docebat de nāvica turbas. Je
sus dicit petro: duci altū & laxate retia vfa in ca
pturā: b̄ facto p̄clusēt p̄scū multitudinē. & rete
ez̄ rūpebat. qd cū videret petr^{us} dicit: Ex a me
peccator sū dñe. dicit petro: ex b̄ eris hoīes capi
ens. leprosuz mūdar. & paralyticū curat. dīc ihs
leui sedēti ad teloneū: Seqre me. fecit leui pūni
uī pharisei murmurabāt & ihs dicit: Nō egēt q̄
sani sunt medico tē. pharisei dicūt ihu: q̄re disci
puli iohānis ieūnant fr̄quēter: post hoc ihs di
cit similitudinem de commissura vestimenti noui.
& nō mittit vinum nouum in v̄tres veteres.

Discipuli sabbato spicas vellunt. ihs dicit q̄ da
uid in domo dei panes ppositionis sūp̄sit. Ma
nū aridā habēt curat. ap̄los elegit in mōte. in lo
co cāpestri multos curat a lāguorib^{us}: q̄ virt^{us} tē.
Octo beatitudies. post hoc dicit: ve vobis dīviti
bns ve vobis tē. Dicit. diligite inimicos vestros
Qui te percutit in matillam p̄ebe tē. et omni pe
tentia te tribue. p̄ut vultus vt faciant vobis hemi
nes tē. Si diligitis eos qui vos diligūt que vob
gratia ē: M̄utuū date. nihil inde sperantes. Esse
te misericordes. nolite iudicare. eadē mēsura q̄ tē.

Registrum.

Nūqđ pōt cecus cecū ducere: non ē discipulus super magistꝫ. eūce p̄imum trabem. vnaque qz arbor d̄ fructu suo cognoscitur. Qui audit f̄mo nes et nō facit cui similiſ est.

7
Seruū cēturiōis enrat. filium vidue mortuū su scitat. Johānes misit ad iesum. Tu es qui vēni ſuſ. es. t̄c. et dñs cōmendat iohannē. pharisei et legisperiti cōſilium dei spreuerunt. Iesuſ dicit phariseis: qz dicunt iohannē demonium habēs et fili⁹ hominis homo vorator est. Adulter pecatrici lacrymis pedes iefu lauit

8
In itinere ſequenti⁹ uſ ſe viris ac mulierib⁹ pa rabolam ſeminatis dicit de lucerna ſuper cāde labrum. dicit abſcōditum maniſtetur: que hēt dabitur illi. dicit ſe matrem et fratres ſuos eſſe qz v̄bum dei audiunt et faciunt. nauigans tēpeſta tem ſedat. legionem expellit ab homine et in porcos mittit. et dicit ei redi domum tuam. de nūli ere ſanata a pfluui ſanguinis. et d̄ filia iayn re ſuſcitata.

9
Conuocatis duodeci discipulis dedit illis potestatem. et miſit eos predicaē. egressi curabāt vbi qz. Andiuit herodes omnia qz ſiebat de iefu. de quinqz panib⁹ et duob⁹ pifcib⁹. interrogauit discipulos quē dicitū eum eē turbe. precepit discipulūne alieni dicerent qz xp̄s eēt de⁹. qz oportet filiu hominis multa pati. Jubet tollē crucē. Qui eru buerit ſermones t̄c. In mōte tranſfigurat. dōmo niū quod discipuli euicere nō poterāt euicit. paſſionem ſuam predicit. cogitant qz eoz maiori ſit. dicit iefu: qz minor ē inter vos b̄ maior eſt. iohānes dicit: vidim⁹ quēdā in noīe tuo euicentez de mōia. Johānes et iacob⁹ dicitū iefu: S̄ne viſ di cim⁹ ut ignis deſcendar. de celo. dicit fili⁹ homis n̄ hēt vbi caput reclinet. dicit cuiadā iefu. Sine vt mortui ſepiliant mortuos ſuos

10
Post h̄. designauit iefu alios ſeptuagita duos melis multa mitto vos agnos p̄cepta uiueris dicit. ve tibi corozam. Qui vos audit me audit dicit: videbam ſathanā ſicut fulgur de celo cadē tem. dicit: conſitebor tibi p̄ dñe. t̄c. Nemo ſit qui ſit filius. Beati oculi qui vident qz vos vi detis: qdam legisperitus dicit temptans. Iesuſ dicit: Homo quidam deſcendebat t̄c.

11
Docet pater orare ſacrificetur nomē tuū. Co modā mibi tres panes. oīs qz petit accipit. erat iefu euiciens demonium. quidam dicerunt in beelzebub euicit demonia. regnū in ſe ipſum di uifum deſolabit. dicit ſp̄s imūd⁹ reuertar i do mū meā. Beat⁹ venter qui te portauit. d̄ ſigno io ne. de lucerna. Lucerna corporis oculus. Iauan dū poti⁹ qd̄ intus ē. dare elemosinam p̄niciat. ve multa dicit. pharisei q̄rētes capere aliquid ex ore eius.

12
A phariseis monet cauendum. et nō timendum eos qz corp⁹ occidūt. dicit qz me cōfessus fuerit et qz me negauerit. Blasphemia in ſp̄m ſcm ſi remittetur. Sp̄s sanct⁹ docet r̄ndere et loq: Quidā

dicit. m̄gr̄. dic ſſi meo vt diuīdat mecū hereditatem. dicit cauere ab oī auaritia. ſſitudo diuītis: Stulte hac nocte moreris. Polite ſolliciti eē p̄ſi derate lilia agri. q̄rite regnū dei. Polite timē p̄ fillus grec. vēdite qz poſſideſt et date elemosinam facite ſacculos. vbi theſauruſ ibi et cor. Sit lūbi vſtri p̄ieci. iefuſ petro dicit. felicē eē bonū diſpensatorem. venit dñs fui in die qz nō ſp̄abit et va pulabit plagiſ muſt. cui multū datū ē. multuz qz ref ab eo. ignē vēi mittē in terram. Tres i duo et duo in tres diuideret: Hypocrite faciē celi et terre nostris p̄bae. t̄c. cū vadis cū aduersario tuo: d̄ no uiffimo minuto.

13
Sub exemplu galileop̄ occisoꝫ monet agendam penitentiam. de ſiculnea inſtruſoſa. Ad adulterem decē et octo anis curuam erigit. Archifnagogō indignati qz curaſſet ſabbato. r̄ndit regnū celoꝫ grano ſynapis et fermento ſimile eē. p̄tendite ira re p anguſtā portā. Mefcio vñ ſitus. nouiſſimi qui erāt p̄mi herodem vulpcm vocat. hieruſalem qz occidiſ prophetas.

14
Hydropicū curat. recūbe i nouiſſimo loco. qui ſe exaltat humiliabit. cū facis prādiū ſuit cenam noli vocare amicos. Initati ad cenā excuſant ſe. ſe ſequi. odire parētes. baſuſare cruce iubet. parabola volentis edificare turrem. et regis volētis p̄mittere bellum qz n̄ renuiciat oīb⁹. de ſale.

15
Parabola centum ouū et drachme. d̄ gaudio an gelorum ſup uno p̄tōre. pabola de filio. p̄digo. De uilllico cui dictum ē redde rationem villicati onis. qui fideliſ eſt in minimo et in maiori fideliſ eſt. Nemo potest duob⁹ dñis ſeruire. auari pharisei deridebant cū. Iesuſ dicit. deus noui cor da. let et pphete vſqz ad iohannez. de apice legis uxorem non dimittē. de diuite et laſaro. De ſcan dalo. correptio fraterna. ſepties in die diuidentur. ſi haberent ſidem ſicut granum ſynapis. dicte ſerai inutiles ſumus. de decē lepro ſis mūdatiſ. Regnum dei inter vos eſt. vētura p̄dicit. de ſeipſo. ſicut ſacrum ē i dieb⁹ noe. d̄ die iudicii. Optet ſemper. orare. de iudice deum non timen te et de videra. de oratione pharisei et publicani. qui ſe exaltat humiliabitur. dicit: ſinuſe venire p uulos ad me. nemo bonus niſi ſolus deus. dicit quecunqz habes vendre et da pauperibus. qz diſcile qui pecunias habent in regnū dei intrabūt remuneratio illorum. qui diuident ſua propter deum. p̄dicit paſſionem ſuam et mortem et ipſi non intellexerunt. cecum illuminat.

16
De zacheo. decem minarum ſimilitudinem ponit. habenti dabitur. inimicos ſuos ante ſe iubet occidere. ſuper pullum afine ſedet. turbe diſcipulorum ceperunt. deum laudare dicentes. Benedi catus qui vēit rex. dicit iefuſ. ſi hi tacuerit lapides clamabunt. ſleuit iefuſ ſuper hieruſalem. et p̄dicit deſtructionem eius. Euicit vendentes et ementes de templo. principes ſacerdotum et ſcribe qz rebant perdere iefuſ.

17
De zacheo. decem minarum ſimilitudinem po nit. habenti dabitur. inimicos ſuos ante ſe iubet occidere. ſuper pullum afine ſedet. turbe diſcipulorum ceperunt. deum laudare dicentes. Benedi catus qui vēit rex. dicit iefuſ. ſi hi tacuerit lapides clamabunt. ſleuit iefuſ ſuper hieruſalem. et p̄dicit deſtructionem eius. Euicit vendentes et ementes de templo. principes ſacerdotum et ſcribe qz rebant perdere iefuſ.

15

14

15

16

17

18

19

20.

Interrogatus iesus in qua p̄tate hec facis: r̄ndit baptismū iohānis de celo erat an ex hoib⁹. de colonis vinee q̄ occiderūt seruos. lapidē quez re p̄ bauerūt t̄c. Reddite q̄ sunt cesaris t̄c. d̄ muliere q̄ septē fratres habuit. deus nō est mortuor⁹ sed viuor⁹ t̄c. Quo xp̄s sit filius dauid. attēdite a scribis qui volunt am ulare in stolis qui deuorant domus viduarum.

¶.

Vicit hec vidua paup plus t̄c. de tēplo dicit: nō relinquet lapis t̄c. q̄n̄ hec erunt. t̄q̄ signū cum fieri incipiēt: surget gens cōtra gentē. terremot⁹ erūt. iniciēt yobis manus. ponite in cordibus vestris: de capillo t̄ patientia d̄ hierl̄z. tūc q̄ in iudea sunt fugiēt. de p̄gnantibus. de p̄ssura. hierlm calabīl a gentib⁹. erūt signa in sole t̄ luna. Virtutes celop mouebūt. t̄tūc videbūt filiū hois veniente videte sicutneā. celū t̄ terra trāsibūt. docet cauere a crapula t̄ ebrietate vigilate t̄c.

21.

Appropinqbat pasca t̄q̄ rebant p̄ncipes sacerdotū eū interficere. sathanas itrauit in iudā t̄ tradidit dñm. iubet pasca parari. dat discipulis corp⁹ t̄ sanguinē. orat in mōte. sudat sanguinē. capitur suo. auriculā amputatā sanat. petr⁹ ter negat xp̄z p̄cutif. blasphemaf. illudif. in concilium ducitur interrogatur si sit christus.

22.

Vicit ad pilatum. t̄ accusatur coriāz eo. dicūt cōmouit populū docens. pilatus mittit ad herodez ibm. ab herode spernitur t̄ remittit ad pilatum. t̄ facti sunt amici herodes t̄ pilatus. barrabas dimittitur. ihs crucifigif. moritur t̄ sepelitur.

23.

Resurgit a mortuis apparuit discipnlis.

Explicit Registrum. Incipit p̄hemī
um beati Luce in euangelium suum.

Gonīā quidē multi conati sunt ordi
nare narratiōes que in nobis p̄ple
te sunt rerum. siē tradiderunt nobis
qui ab initio ipsi viderūt. t̄ ministri
fuerunt sermonis: vīsum est t̄ mihi
asseculo omnia a principio diligenter ex ordine ti
bi scribere optime theophile. vt cognolcas eoru
verborum de quibus eruditus es veritatem.

Incipit euangelium fm Lucam Caplīm 1.

Alt in diebus

herodis regis iudee. sacerdos quidā noie zacharias d̄ vice abia. t̄ vxor illi⁹ de filiab⁹ aaron. t̄ nomē eius elisabeth. Erant aut̄ iusti abo
an̄ deū: incedentes in oib⁹
mādatiōs t̄ iustificatiōib⁹ dñi sine querela. Et nō erat illis filius. eo q̄ esset elizabeth sterilis. t̄ abo
p̄cessissent in diebus suis. Factuz est autem cū sa
cerdotio fungerez zacharias i ordie vicas sue an

te deū. fm cōsuetudinē sacerdotii sorte exiit vt in
censiōz poneret. ingressus in tēplū dñi. Et ois m̄
titudo populi erat orans foris hora incēsi. Appa
ruit aut̄ illi angelus dñi stans a dextris altaris i
censi. Et zacharias turbatus est videns. et timor
irruit sup cū. Ait aut̄ ad illū angelus. Ne timeas
zacharia: qm̄ exaudita est depeccatio tua. Et vxor
tua elisabeth pariet tibi filiū: t̄ vocabis nomē ei⁹
iohannē: t̄ erit gaudiū tibi t̄ exultatio. t̄ multi in
nativitate eius gaudebūt. Erit enī magnus corā
dño: t̄ vinū t̄ siceraz nō biber. Et spūlēo replebi
tur adhuc ex vtero matris sue: t̄ multos filiorū
israel cōuertet ad dñm deū ipsoz. Et ip̄e p̄cedet
ante illuz in spū t̄ virtute helie vt cōuertat corda
patrū in filios: t̄ incredulos ad p̄ndētiaz iustoz:
parare dñō plebē p̄spectam. Et dixit zacharias ad
angelum: Unde hoc sciazi? Ego enī suz senex: t̄
vxor mea p̄cessit in dieb⁹ suis. Et respōdēs ange
lus dixit ei: Ego sum gabriel q̄ asto an̄ deū: t̄ mis
sus suz loqui ad te: t̄ hec tibi euangelizare. Et ec
ce eris tacēs t̄ nō poteris loqui usq̄ in diem quo
hec fiant p̄ eo q̄ nō credidissi verbis meis. q̄ iple
bunū in tempore suo. Et erat plebs expectans za
chariā t̄ mirabāt q̄ tardaret ip̄e in tēplo. Egres
sus aut̄ nō poterat loqui ad illos. Et cognouerūt
q̄ visionez vidisset in templo. t̄ ip̄e erat innuens
illis: t̄ pmansiit mutus. Et factū est vt impletū fūt
dies officiū eius: abiit in domū suam. Post hos
autem dies concepit elisabeth vxor eius: t̄ ocul
tabat sē mensibus quicq̄ dicēs: Quia sic feci mi
hi dās in diebus quibus resperxit auferre oppro
rium meum inter homines. In mense aut̄ sexto
missus est angelus gabriel a deo in civitatem galilee
eū cui nomen nazareth. ad virginem desponsatā
viro cui nomen erat ioseph. de domo dauid t̄ no
men virginis maria. Et ingressus angel⁹ ad eam
dixit: Ave gratia plena dñs tecū: benedicta tu i
materibus. Que cum audisset: turbata est in ser
mone eius: t̄ cogitabat qualis esset ista salutatio
t̄ aut angelus ei: Ne timeas maria: inuenisti enī
gratiam apud deum. Ecce concipies in vtero et
paries filium. t̄ vocabis nomen eius ielum. Hic
erit magnus t̄ filius altissimi vocabif. Et dabit
illi dominus deus sedem dauid patris eius t̄ re
gnabit in domo iacob in eternum. t̄ regni eius n̄
erit finis. Dixit autem maria ad angelum: Quo
modo fieri stud quoniam virum non cognolco:
t̄ respondens angelus dixit ei: Spiritus sanctus
superueniet in te. t̄ virtus altissimi obumbrabit ri
bi. Ideoqz t̄ quod nasceret ex te sanctuz vocabi
tur filius dei. t̄ ecce elisabeth cognata tua. t̄ ipsa
concepit filium in senectute sua. Et hic mensis
est sextus illi que vocatur sterilis: quia nō erit i
possibile apud deum omne verbum. Dixit autē
maria: Ecce ancilla dñi fiat mihi sūm verbum tu
um. t̄ discessit ab illa angelus. Exurgēs at maria
in dieb⁹ illis abiit in mōtana cū festinatiōe i cui
tātē iuda: t̄ intrauit i domū zacharie t̄ salutavit

J.2.b.
Act. jz.

B

Gen. j8.
Judic. j3

C

Judith. j3.
Judic. 6.

Esaie. 7.

Michee. 4.

D

Esaie. 6.

elisabeth. Et factum est ut audiuist salutationem marie elisabet. exultauit infans in utero eius. Et repleta est spū sancto elisabeth et exclamauit voce magna et dixit. Bñdicta tu inter mulieres et benedict⁹ fructus ventris tui. Et vñ bñ mibi: vt veniat mater dñi mei ad me? Ecce enī ut facta est vox salutati⁹ tue i aurib⁹ meis: exultauit in gau dio infans i utero meo. Et beata que credidisti qm̄ pſcientur ea q̄ dicta sunt tibi a dño. Et ait maria Et magnificat aia mea dñm: et exultauit sp̄ ritus meus in deo salutari meo: q̄ respexit humi litatem ancille sue. Ecce enim ex bñ beataz me di cēt oēs generatiōes: q̄ fecit mibi magna qui po tens est et sanctū nomē ei⁹. Et mīa et i pgenie et pgenies: timetib⁹ eū. Fecit potetiā i brachio suo dispersit supbos mēte cordis sui. Deposuit potē tes de sēde. et exaltauit humiles. Esurientes i ple uit bonis. et dimisit in anes. Suscepit is rachel puerū suū memor ari mie sue: sicut locutus ē ad p̄es n̄ros abraā et semini ei⁹ in secula. Abā sit aut̄ maria cum illa q̄sī mētibus trib⁹. et reuer sa ē in domū suā. Elisabeth aut̄ impletū ē temp⁹ pariendi et peperit filiū. Et audierūt vicini et co gnati ei⁹. q̄ magnificauit dñs mīam suā cum illa et congratulabātur ei. Et faciū ē in die octauo ve neruunt circūcidere puer. et vocabant eū nomine patris sui zahariā. Et rūs mater ei⁹ dicit. Neq̄ qz. sed vocabil̄ iohānes. Et dixerūt ad illā Quia nemo ē in cognatione tua. q̄ vocē bñ nomine. In nuebāt aut̄ patri ei⁹: quem vellet vocari eum. Et postulans pugillarem scripsit dices: iohannes ē nomen ei⁹. Et mirati sunt vniuersi. Apruz ē at illico os ei⁹ et lingua ei⁹. et loquebat bñdices de um. Et faciūt est timor sup oēs vicinos eorum: sup oia mōtana iudee diuulgabantur oia verba hec: et posuerūt oēs qui audierant i corde suo di centes. Quis putas puer iste erit? Eteni manus dñi erat cum illo. Et zaharias pater eius repleteus ē spū scđ: et pp̄hauit dices: Bñdict⁹ dñs de⁹ israel: q̄ visitavit et fecit redēptionē plebis sue. Et erexit cornu salutis nobis in domo dñi pueri sui: sicut locutus est per os sanctoz q̄ a seculo sunt pp̄hetaz ei⁹: salutē ex inimicis n̄ris et dñ manu oīum q̄ oderūt nos. ad faciendā mīam cū p̄i b⁹ n̄ris. et memo: ari testamēti sui sancti. iusurrā dū qđ iurauit ad abraaz p̄em n̄rīm datūt se nō bis. ut sine timore de manu inimicorū n̄rō libe rati. seruiamus illi: in sanctitate et iustitia coram ipso oīb⁹ dīcib⁹ n̄fis. Et tu puer pp̄hera altissimi vocaberis. Preibis enim an faciē dñi parare vias ei⁹: ad dñdā sciam salutis plebi eius in re missionē peccatoroz eoz: per viscera mie dei nostri in qb⁹ visitauū nos ouens ex alto illuminare his qui i tenebris et in vmbra mortis sedent: ad diri gendos pedes nostros in viam pacis. Puer au té crescebat et aforabāl spū et erat in des f tis vsḡ in diē oīsionis sue ad israel. II Actū ē aut̄ in dieb⁹ illis. exiit edictus

a cesare augusto: vt describeretur vniuersus or bis. Hec descriptio prima facta ē a preside syrie cyrino. Et ibant oēs vt pſterentur. singuli in su am ciuitatem. Ascendit aut̄ et ioseph a galilea dñ ciuitate nazareh in iudeā ciuitatem dauid q̄ vo catur bethleē. eo q̄ eēt de domo et familia dauid vt pſteret cū maria desponsata sibi uxore p̄gnā te. Factū ē aut̄ cum eēt ibi. impleti sunt dies vt pareret. Et peperit filium suū primogenitum et pānis eum inuoluit. et reclinavit eū in p̄sepio: q̄ n̄ erat ei locus in diuersorio. Et pastores erāt in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis sup gregem suū. Et ecce angelus dñi stetit iuxta illos. et claritas dei circūfūlit illos. et timuerūt timore magno. et dixit illis angel⁹. Noli te timē. Ecce enī euāgelizo vob̄ gaudiū magnū. qđ erit oī pp̄lo. q̄ natus est vobis hodie saluator q̄ ē christus dñs in ciuitate dauid. Et bñ vobis si gnū. Inuenietis infantem pannis inuolutum et positum in p̄sepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis: laudantium deum et dicentiū. Gloria in altissimis deo. et i ter ra pax homimb⁹ bone uolūtatis. Et factum ē ut discesserunt ab eis angeli in celum. pastores lo quebātur ad inuicem. Transcamus vsḡ bethleē et videamus hoc verbum quod factū ē. quod se cit dñs et oīdit nobis. et uenerunt festinantes et inuenient mariam et ioseph. et infantez positū in p̄sepio. Uidentes aut̄e cognoverunt de verbo. quod dictum est illis de puerō hoc. et omnes qui audierāt mirati sunt. et de his que dicta erāt a pastorib⁹ ad ipsos. Maria at p̄scrubat oia v̄ ba hec conferens in corde suo. et reuersi sunt pastores glorificātes et laudantes deum in omnib⁹ que audierant et viderant sicut dictus est ad illos. Et postq̄z cōsummati sunt dies octo vt circūme deretur puer. vocatum est nomen eius iesus. Qd vocatum est ab angelo priusq̄z in utero. conceipe retur. Et postquaz impleti sunt dies purgatiōis eius. sīm legem moysi tulerunt illum in hierusalē ut sisterent cum domino. sicut scriptum est i lege domini. Quia omne māsenlinum adaperiēt vul uam sanctum domino vocabitur. Et ut darent hostiam sīm quo d dictum est in lege domini: partururum aut duos pullos columbarū. Et ecce homo erat in iherusalē cui nomen simeon. Et homo iste iustus et timoūtus expectans consolatiōem israel. et spūsanctus erat in eo. Et responsum accepérat a spūsancto. non vulturum se mortem. nisi prius videret christum domini. et venit in spiritu in templū. Et cum in ducerent puerum iesum parentes eius. et sacerdentes sīm con suetudinem legis p eo. et ipse accepit eum in vlnas suas et benedixit deum et dixit. Nunc dimittis seruum tuum domine sīm verbum tuūz in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuūz: quod parasti ante faciem omnium populorum: lumen ad reuelationem gentium: et gloriā pleb̄ mea istū.

Mat. 2. b.

B

Act. 12. a.

Act. 9. a.

Eph. 2. d.

C

Gen. 17

Hiere. 4

Leuit. 12.

D

Erod. 34.

Dent. 15.

Leui. 5. 7. 12.

Act. 10. c.

E

Lucas

Et erat pater eius et mater eius mirantes super his que dicebant de illo. Et benedixit illis symeon. et dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectione multorum in israel et in signum cui contradicetur. Et tuaz ipius aiam pertransibit gladius ut reueleretur et multis cordibus cogitationes. et erat anna prophetissa filia phanuel de tribu ater: hec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo anno septem a virginitate sua. Et hec vidua usque ad annos octoginta quatuor que non discedebat de templo: ieiunie et obsecrationibus seruens nocte ac die. et hec ipsa hora superueniens profitebatur domino. et loquebatur de illo omnibus qui expectabat redemptorem israel. Et ut pse cerut oia sum legem domini: reversi sunt in galileam in uitatem suam nazareth. Puer autem crescebat et conturbabatur plenus sapientia. et gratia dei erat in illo.

Et ibant parentes eius per omnes annos in huius in die solennem pasche. Et cum factus esset anno duodecim: ascenditibus illis in hierosolymam sum cunctitudinem diei festi. sumatisque diebus cum redirent. remansit puer iesus in iherusalem. et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu: venerunt iter diei et requirebant cum inter cognatos et notos. et non invenientes regressi sunt in huius: requirebentes eum. Et factum est post triduum inuenient illum in templo sedente in medio doctorum: audienter illos. et interrogante eos.

Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudenter et risus eius. Et videntes ammirati sunt. et dixit mater eius ad illum. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te: et ait ad illos. Quid est quod me querebatis? Nesciebatis quia in his que patris mei sunt oportet me esse: et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad eos. et descendit cum eis. et venit nazareth. et erat subditus illis. et mater eius conservabat oia verba hec in corde suo. et iesus proficiebat sapientia et etate et gratia apud deum et homines.

III

Anno autem quattuordecimo iherusalem ce saris: procurante pontio pilato iudeam: tetrarcha autem galilea herode philippo fratrem eius tetrarcha iudee et traconitidis regionis: et lysania abiline tetrarcha. sub principibus sacerdotum anna et eaypha: factum est verbum domini super iohannem zachariam filium in deserto. et venit in omnem regnum iordanis predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum sicut scriptum est in libro sermonum esiae prophetae. vox clamantis in deserto parate viam domini: recte facite seminas eius. Omnis val lis implebitur. et omnis mons et collis humiliabitur. et erunt prava in directa et aspera iudas planas. et videbit ois caro salutis dei. dicebat ergo ad turbas que crebatur ut baptizarentur ab ipso.

Benimina virparum: quis ostendet vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitentie. et ne ceperitis dicere patrem habemus abraham: dico enim vobis: quia potens est deus de lapi-

dibus istis suscitare filios abrae. Igitur enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non facies fructum bonum excedetur. et lignum mittetur. Et interrogabant cum turbe dicentes: Quid ergo faciemus? Respoudens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas det non habenti. et qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem et publicani et baptizarentur: et dixerunt ad illum. Abagi ster quid faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil alius plus quam quod constitutum est vobis faciat: In terrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus et nos? et ait illis. Meminim eocutias neque calumniam faciat. et contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo et cogitanti bus omnibus in cordibus suis de iohanne. ne forte ipse esset christus: respondit iohannes dicens omnibus. Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem posterior: cuius non sum dignus solvere corrigias calciamentorum eius: ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni. Unus ventilabrum in manu eius et purgabit aream suam et cōgragebit trium in horum suum: paleas autem comburetur ignis in extinguibili. Multa quidem et alia extortans euangelizabat populo. Herodes autem tetrarcha cum comparetur ab illo de herodiade vero fratris sui. et de omnibus malis que fecit herodes: adiecit et hoc super omnia. et inclusus iohannes in carcere. Factum est autem cum baptizaretur omnis populus et iesu baptizato et orante: apertum est celum et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: et vox de celo facta est.

Lucus filius meus dilectus. in te complacuit mihi. Et ipse iesus erat incipiens quasi annos triginta ut putabatur filius ioseph. qui fuit heli qui fuit mathat. qui fuit levi. qui fuit melchi. qui fuit iacob. qui fuit ioseph. qui fuit mathathie. qui fuit amos qui fuit naum. qui fuit hezli. qui fuit nage qui fuit maath. qui fuit mathathie. qui fuit semer qui fuit ioseph. qui fuit iuda. qui fuit iohanna. qui fuit resa. qui fuit zorobabel. qui fuit salathiel qui fuit neri. qui fuit melchi. qui fuit addi. qui fuit thos. qui fuit helmad. qui fuit her. qui fuit iesu qui fuit helizer. qui fuit ioram. qui fuit mathat. qui fuit levi. qui fuit symeon. qui fuit iuda. qui fuit ioseph qui fuit iona. qui fuit heliachim. qui fuit melcha. qui fuit menna. qui fuit mathatha. qui fuit nathaniel qui fuit dauid. qui fuit iesse. qui fuit obeth. qui fuit booz. qui fuit salmo. qui fuit naos. qui fuit amiadab. qui fuit aram. qui fuit esrom. qui fuit phares. qui fuit iude qui fuit iacob qui fuit ysaac. qui fuit abrae qui fuit thare. qui fuit nachor. qui fuit saruch. qui fuit ragau. qui fuit phalech. qui fuit heber. qui fuit sale. qui fuit chaynan. qui fuit arpharath. qui fuit sem qui fuit noe. qui fuit lamech. qui fuit mathusale. qui fuit enoch. qui fuit iareth. qui fuit malalehel. qui fuit chaynan. qui fuit enos. qui fuit seth. qui fuit adam. qui fuit dei.

IV
E

Eius autem plenus spiritu sancto egressus

Mt. 3.8.7
d.

Mar. 3.e.
Mar. 3.b.
Job. 3.d.
Mat. 3.c.

Mat. 14.a.
Mar. 6.c.

E
Mat. 3.f.
Mar. 3.b. Jo. j.e.

Esa. 42.
Mat. 3.g.
Mar. 3.b.

S

B

A

Lucas

Mt. 4.a.
 Mr. 1.b.
 Mt. 4.a.
 Exo. 34.
 Deut. 8.

B
 Bent. 6.7.
 10. Apoc. 15
 c. Mt. 4.c.
 Mar. 1.b.
 Mt. 4.b.
 Ps. 90.

 Beut. 6.

M
 Mt. 4.g.
 Mr. 3.b.
 Job. 6.a.

L
 Mt. 13.g.

E
 Isaie. 61.

D
 Mt. 13.g.
 Mr. 6.a. Jo
 4.s.
 Mt. 13.g.
 Mar. 6.a.
 Jo. 6.e.
 Mt. 13.g.
 Mr. 6.a. Jo
 4.f. 5. Regi.
 17. 7. 18. Ja.
 5.d.

 4. Reg. 5.

E
 Jo. 10.g.
 Mar. 1.d.

est a iordanē. et agebatur in spiritu in deserto diebus quadraginta et temptabatur a diabolo. et nihil manducavit in diebus illis. et consummatis illis esurit. Dixit autem illi diabolus. Si filius dei es: dic lapidib⁹ huic ut panis fiat. Et respōdit ad illū iesus. Scriptum est: quia nō in pane sōlo vivit homo: sed in omni verbo dei. Et duxit illum diabolus et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento temporis: et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc vniuersam et gloriam illorum: q̄ mibi tradita sunt: et cui volo do illa. En ergo p̄dens si adoraueris corā me: erunt tua oīa. Et respondens iesus dixit illi: Scriptū est: Domini deum tuū adorabis et illi soli seruies. Et duxit illum in hierusalē et statuit eum super pinnam templi: et dixit illi. Si fili⁹ dei es: mitte te hinc deoſū. Scriptum est enī q̄ angelis suis mandauit d̄ te ut conseruent te: et quia in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Et respondens iesus ait illi: Dicitum est: Nō temptabis dominū deum tuū. Et consummata omni temptatione diabolus recessit ab illo vsq; ad tēpū. Et egressus est iesus in virtute spiritus in galileam: et fama eius per vniuersam regionem de illo. Et ipse docebat in synagoga eorū: et magnificabatur ab omnibus. Et venit nazareth ubi erat nutritus. et intrauit bīm p̄fuetudine suā die sabbati in synagogam: et surrexit legere. Et traditus est illi liber esiae prophete. Et ut reuoluit librum: inuenit locum ubi scriptum erat. Spiritus dñi super me ppter quod vñxit me: euangelizare pauperibus: misit me: sanare contritos corde: predicare captiuis remissionē: et cecis visum: dimittere p̄factos in remissionē: predicare annū dñi acceptū: et diez retributōnis. Et cū pliciuſſet libruſ redditum ministro et sedidit. Et omnū in synagoga oculi erant intendentēs in eum. Cepit autē dicere ad illos: q̄a hodie impleta est hec scriptura in aurib⁹ vestris et omnes testimoniuſ illi dabant. et mirabantur in verbis gratie. que procedebant de ore ipsius et dicebāt. Nōne hic est filius ioseph? Et ait illis Utiq; dictis mihi hanc similitudinem: Nōdēcē cura teipsum. Quanta audiuim⁹ facta in capharnaūm: fac et hic in patria tua. Ait aut̄. Amen dī vobis: quia nemo propheta acceptus ē in patria sua. In veritate dico vobis: multe vidue erant in diebus helie in israel quando clausum est celū amis tribus et mensibus sex. cū facta esset famē magna in omni terra: et ad nullaz illaruz missus est helias: nisi in sarepta sidonie: ad mulierem viduam. Et multi leprosi erant i israel sub heliseo propheta: et nemo eorū mundatus est nisi naamā syrus. Et repleti sunt omēs in synagoga ira hec audiētes. Et surrexerunt et eiēcerūt illum extra ciuitatem. et duxerunt illum vsq; ad supercilium montis. et super quem ciuitas illorū erat edificata: ut precipitarent eū. Ipse autem transiens p̄ medium illorū ibat. Et descendit in capharnaū

um ciuitatem galilee: ibi⁹ docebat illos sabbatū. Et stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsi⁹. Et in synagoga erat hōmo habens demoniū imundum: et exclamauit voce magna dicens: Sine: quid nobis: et tibi iesu nazarene. Venisti perdere nos. Scio te qui sis sanctus dei. Et increpauit illū iesus dicens. Obmutesc et exi ab eo. et cum processisset illud demonum in mediū. exiit ab illo: nihilq; illū nocuit. Et fact⁹ est paucus in omnibus: et colloquebantur ad invicem dicentes: Quod est hoc verbum. quia in potestate et virtute imperat imundis spiritibus et exiit. Et diuulgabatur fama de illo in omnem locū regiom. Surgens autem iesus de synagoga itrovit in domū simonis. Soc⁹ autē simonis tenebatur magnis febribus: et roganerunt illum p ea. Et stans super illaz imperauit febri et dimisit illā et continuo surgens ministrabat illis. Cum aut̄ sol occidisset omnes qui habebant infirmos varijs languoribus: duebant illos ad cum: at ille singulis manus imponens curabat eos. exiebat autem demona a multis clamātia et dicentia q̄ tu es filius dei. et increpans nō sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse christum. Facta autē die egressus ibat in desertum locum: et turbe requirebant eum et venerunt vsq; ad ipsum. et detinebāt illū ne discederet ab eis. Quibus ille ait: Quia et alijs ciuitatib⁹ oportet me euangelizare regnū dei: quia ideo missus sum. et erat predicans in synagogis galilee.

V

Actum est autē cum turbe irruerent i eū ut audirent verbū dei: et ipse stabat secū stagnū genazareth. et vident duas naues stantes secus stagnū: pescatores aut̄ descenderant et lauabant retia: Ascendens autem in vñaz nauī que erat simonis. rogauit eum a terra reducere pūillū. et sedes docebat de nauicula turbas et cessauit autem loqui. dixit ad simonē. Huc ī altū: et latare retia vestra in capturaz. Et respōdens simon dixit illi. Preceptor per totaz noctē laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo lababo rete. et cū hoc fecissent. conlusebant pīlūz multitudinez copiosam. Rūpebatur autem rete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia nauī: ut venirent et adiuvarent eos. et venerūt et ipleuerunt ambas nauiculas. ita ut pene mergerentur. Quod cum videret simon petrus procidit ad genua iefi dicent: exi a me domine: quia homo peccator sum. Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant: in captura pīlūz quam ceperant. Similiter autem iacobuz et iohā nem filios zebeder: qui erāt socij simonis. et ait ad simonem iesus. Noli timere ex hoc iam homines eris capiens. et subductis ad terram nauib⁹ relictis omnibus secuti sunt eum: et factū est cū esset in una ciuitatū et ecce vir plen⁹ lepra vidēs iesum et procidens in faciem suam: rogauit eum dicens: Domine si vis potes me myndare. et ex

S. 2. g. Mar.
 7. g. Mar. 1.
 d. 7. g. Mar.
 1. d. 5

G.
 Mar. 1.e.
 Mar. 1.e.
 Mar. 3.c.
 A.
 Mar. 4.g.
 Jo. 11.5.
 B

Lucas

tendens manus tetigit eum dicens: Holo. munda
re. et confessum leprosa discisit ab illo. et ipse pce
pit illi ut nemini diceret: sed vade onde te sacer
doti: et offer p emundatione tua sicut precepit moy
ses in testimonium illis. Perambulabat autem
magis sermo de illo: et conueniebant turbe multe
ut audirent. et curarent ab infirmitatibus suis.
Ipse autem secedebat in desertum et orabat. et
factum est in una die rum. et ipse sedebat doces
et erant pharisei sedentes et legis doctores q
venerant ex omni castello galilae et iudee et hie
rusalem: et virtus domini erat ad sanandum eos.
Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat
paralyticus. et querebant eum inferre et ponere an
te eum. et non inuenientes qua parte illum inferret
per turbam: ascenderant supra tectum. et per tegulas
summisserunt eum cum lecto in mediu ante iesum.
Quoniam fide ut vidit dixit: Homo remittunt tibi
peccata tua. et ceperunt cogitare scribe et phari
sei. dicentes: Quis est hic qui loquitur blasphemias
tuis? Quis potest dimittere peccata? Nisi so
lus deus? Ut cognovit autem iesus cogitationes
eorum: Respondens dixit ad illos. Quid co
gitatis in cordibus vestris? Quid est facilius: di
cere dimittunt tibi peccata: an dicere surge et am
bulula. Ut autem sciatis quia filius hominis habet
potestatem in terra dimittendi peccata: ait paraly
tico. Tibi dico surge: tolle lectum tuum: et vade
in domum tuam. et confessim consurgens coram il
lis tulit lectum in quo iacebat: et abiit in domum
suam magnificans deum. Et stupor apprehendit
omnes et magnificabant deum. et replici sunt timore
dicentes: quod vidimus mirabilia hodie. et postquam
exit et vidit publicanum nomine leui sedentez ad
teloneum: et ait illi. Sequere me. et relictis omni
bus: surgens secutus est eum: et fecit ei conuumium
magnum leui in domo sua: et erat turba multa pu
blicanorum et aliorum. qui cum illis erant discen
tentes. et murmurabant pharisei et scribe co
dientes ad discipulos eius. Quare cum publi
canis et peccatoribus manducatis et bibitis: et
respondens iesus dixit ad illos: Non egent qui sa
ni sunt medico: sed qui male habent. Non veni
vocare iustos sed peccatores ad penitentiā. At il
li dixerunt ad eum. Quare discipuli iohannis ie
iunant frequenter et obsecrations faciunt: simi
liter et phariseouz: tui autem edunt et bibunt. Qui
bus ipse ait. Numquid potestis filios sponsi dum
cum illis est sponsus facere ieiunare? Elencent au
tem dies et cum ablatus fuerit ab illis sponsis.
tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et
similitudine ad illos. Quia nemo commisuram a
novo vestimento mittit in vestimentū vetus: alio
quin et nouū rumpit: et veteri non conuenit commis
sura a novo. Et nemo mittit vinum nouū i vites
veteres. alioquin rumpit vinum nouū i vites:
et vinum effundet et vites peribunt. Sed vinum nouū i vites
nouos mittendum est: et vtraheretur perfruatur. Et neō bibēs

vetus statim vult novum: diem enim: verū melius. A
Actū est at in sabbato secundo: pmo vi
cum transiret per sarcina velleabant discipu
li eius spicas et manducabant confri can
tes manibus. Quidam autem phariseorum dice
bat illis. Quid facitis quod non licet in sabbatis
Et respondēs iesus ad eos dixit. Nec hoc legi
shs quod fecit daniel. cum esurisset ipse et qui cu
m illo erant quomodo mirauit in dominum dei. et pa
nes ppositionis sumpsit et manducavit: et dedit
his qui cum ipso erant quos non licet manducare
nisi tantum sacerdotibus. Et dicebat illis. quia
dominus est filius hominis etiam sabbati. factum
est autem et in alio sabbato: ut intraret in synagogā
et doceret. Et erat ibi homo et manus eius dexte
ra erat arida. Observabant autem scribe et phari
sei si in sabbato curaret ut inuenirent viam accusa
rent eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum: et
aut homini qui habebat manū aridam. Surge et
sta in mediu. Et surges stetit. At autem ad illos ie
sus: Interrogo vos si liceat sabbatis benefacere
an male: animā saluū facere an perdere? Et circu
spectis omnibus dixit homini: Extende manū tuā
Et extendit: et restituta est manus eius. Ipsi autem
repleti sunt insipientia: et colloquebant ad inuicem
quid nā facerent de iesu. factū est autem in illis
diebus exiit in monte orare: et erat pernoctans in
oratione dei. Et cū dies factus esset vocauit di
scipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis quos et
apostolos nominauit simonē quē cognominauit
petrū. et andream fratrem eius: iacobū et iohannez
philippū et bartholomeū. mattheū et thomā. iaco
bus alpheī. et simonē qui vocat ecclotes. et iudam
iacobi. et iudā scariotū qui fuit pditor. Et descen
dens cum illis stetit in loco campestri et turba di
scipulorum eius: et multitudo copiosa plebis ab
omni iudea et hierusalem et maritima et tyri et sido
nis qui venerant ut audirent cum et sanarentur
a languoribus suis. Et qui verabant a spiritib⁹
imundis curabantur. Et omnis turba querebat
eum tangere: quia virtus de illo exibat et sanabat
omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos
dicebat. Beati pauperes: quia vestrum est regnum
dei. Beati qui nunc esuritis: quia saturabimini
Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati
eritis cū vos oderint hoies et cū separauerit vos
et exprobauerit: et ciecerint nomine vestre tanqz ma
lū ppter filiū hominis. Baudete in illa die et ex
ultate. cccc enī merces vestra multa est in celo.
Secundum hec enim faciebat prophetis patres
eorum. veruntamē ve vobis diuitibus qui habebis
consolationem vestram. Ve vobis qui saturati
estis: quia esurientis. Ve vobis qui ridebitis nūc qa
lugebitis et flebitis. Ve cum benedixerint vobis
omnes homines: Secundū hec faciebant pseudo
prophetis patres eorum. Sed vobis dico q̄ au
ditis. Diligite inimicos vestros: benefacite his q
vos oderunt. Benedicite maledicentibus vobis

Lucas

Orate pro calumniantibus vos: Et qui te percudit in maxillam: prebe illi et alteraz et ab eo qui affer tibi vestimentum: etiam tuicam noli prohibere. Omnes autem perent te tribue: et qui auferunt tua sunt ne reperas. Et prout vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis similiter. Et si diligitis eos qui vos diligunt: que vobis est gratia? Nam et peccatores diligentes se diligunt. Et si bene feceritis his qui vobis benefaciunt: quod vobis est gratia. Siquidem et peccatores hoc faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere: que gratia est vobis? Nam et peccatores peccatoribus fenerantur. ut recipiant equalia. Cleruntamen diligite inimicos vestros: benefacite: et mutuum date: nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa: et eritis filii altissimi: quia ipse benignus est super ingratos et malos. Esto ergo misericordes: sicut et pater vester misericors est. Politie iudicare: et non iudicabimini. Non lite condemnare et non condemnabimini. Dimittete: et dimittemini. Date: et dabitur vobis. Adhuc ram bonam et confertam coagitata et super effluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura qua mensi fueritis: remetietur vobis. Dicebat autem illis et similitudinem. Nunquid potest cecus cecum ducere? Nonne ambo in foieam cadunt? Non est discipulus super magistrum perfectus autem omnis erit: si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: trabem autem que in oculo tuo est non consideras? Aut quomodo potes dicere frati tuo frater sine eisiam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non vides. Hypocrita eisce primum trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui. Non est enim arbor bona que facit fructus malos: necque arbor mala faciens fructum bonum. Una queque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt fucus: neque de rubro vindemiant vuam. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: et malus homo de malo thesauro profert malum. Exabundantia enim cordis loquitur. Quid autem vocatis me domine. et non faciris que dico? Omnes qui venit ad me: et audit sermones meos: et facit eos: ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domum qui fodit in altum: et posuit fundatum supra petram. Inundatione autem facta illis est flumen domui illi: et non potuit eam mouere. Fundata enim erat supra petram. Qui autem audit et non facit similis est homini edificanti domum suam supra terram: sine fundamento in quam illius est fluvius: et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.

VII
Um autem ipse oia verba sua in aures plebis stravit chapharnaum. Clericis autem cuiusdam servus male habens erat mortuus: quod illi erat preciosus. Et cum audisset de iesu:

misiit ad eum seniores iudeorum: rogans eum ut veniret et salvaret seruum eius. At illi cum venissent ad iesum rogarunt eum sollicite dicentes ei: quod dignum est ut hunc liberemus. Diligit enim gente nazarenus: et synagogam ipse edificauit nobis. Jesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo: misit ad eum ceterum amicos dicentes: Domine: noli vexari. Non enim sum dignus ut sis tecum meum intercessus: propter quod et meipsum non sum dignus arbitratum ut venire ad te: sed dic vobis et sanabis puerum meum. Nam et ego haec sum propter paternitatem constitutus: habens secum milites: et dico huic vade et yadit. et alio venit et venit: et suo meo fac hunc et facit. Quo auditio iesus miratur est et pueris sequentibus se turbis dixit. Amem dico vobis: nec in israel tantum fidem iuueni: Et reuersi quod missi fuerant domum iuenerunt seruum quod languerat sanum. Et factum est deinceps ibat iesus in civitatem que vocatur naym: et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa. Cum autem appropinquaret portae civitatis: ecce defunctus esset filius unius matris sue. Et hec vidua erat: et turba civitatis multa cum illa. Quia cum vidisset dominus: misericordia mortis super eam dixit illi: Non temere. Et accessit: et retinuit loculum. Huius autem quod portabat stererunt. Et ait. Adolescens: tibi dico surge. Et reseduit quod erat mortuus et cepit logum: et dedit illum matri sue. Accepit autem oes tiorum: et magnificabatur deus dicentes. Quia prophetus Magnus surrexit in nobis: et quod deus visitauit plebeum suum. Et existit haec in universitate iudeorum de eo: et oem circa regionem. Et nunciauerunt iohanni discipuli eius de oibus his. Et provocauit duos de discipulis suis iohannem: et misit ad iesum dicentes: tu es quod venturum es: an aliud expectamus? Cum autem venisset ad eum viri dixerint: Iohannes baptista misit nos ad te dicentes. Tu es quod venturum es: an aliud expectamus? In ipso autem hora multis curauit a languoribus suis et plagiis: et spiritibus multis: et cecis multis donauit visum. Et respondens dixit illis. Eetes renunciare iohanni qui audistis et vidistis. Quia ceci videt claudi ambulatum: leprosi multos: surdi audiunt: mortui resurgunt: paupres euangelizantur: et beatus est quemque non surrexit scandalizans in me. Et cum discessisset nunc iohannes: cepit de iohanne dicere ad turbas. Quid existis in desertu videt? Aruidum velut agitatam? Huius quod existis vide: Iohannem mollibus vestimentis idutum. Ecce quod in ueste preciosa sunt et delitiosa: in domibus regum sunt. Sed quod existis vide: prophetam. Utique dico vobis: et plus quam prophetam. Hic est de quo scripsi: est. Ecce mitto angelum meum aenam facientiam: quod perparabit via tua aenam te. Dico enim vobis: maior iter natus mulierum. prophetus iohannes baptista nemo est. Qui autem minor est in regno dei: maior est illo. Et omnis populus audiens: et publicani iustificauerunt deum. baptizati baptismo iohannem. Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreuerunt in semet ipsos: non baptizati ab eo. At autem dominus. Qui ergo similes dicuntur hoices generatiois huius: et cui similes sunt: Similes sunt pueris sedentibus in foro: et loquentibus ad suicem et dicentibus: Catacum vobis

B
Mt. 8. b.

B
Mt. 8. c.

4. Reg. 4.

4. Reg. 4.
5. Reg. 5.

L
Jo. 4. c. 7. b.

Abr. 7. a.

Abr. 7. a.

B
Mt. 7. a.

Abr. 7. b.

Malach. 3.
Abr. 7. c.
Abr. 7. a.
Abr. 7. c.

E
Mt. 7. d.

tibus et non saltans: lamentauimus et non plora-
mus. Venit autem iohannes baptista neque mandu-
cans neque bibens vinum et dicitis: Demonum
habet. Venit filius hominis manducans et bibens
et dicens: Ecce homo decurator, et bibens vinum
amicus publicanorum et peccatorum. Et iustificata est
sapientia ab omnibus filiis suis. Rogabat autem
illum quidem de phariseis ut manducaret eum il-
lo. Et ingressus domum pharisei discubuit. Et ec-
ce mulier que erat in ciuitate peccatrix ut cognitus
per iesum accubuit in domo pharisei: attulit alaba-
strum vnguenti. Et ans retro secus pedes eius,
lachrymis cepit rigare pedes eius et capillus capi-
tui tergebat. Et osculabatur pedes eius, et vnguen-
to vnguebat. Videlicet autem phariseus qui vocau-
rat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta
sciret quae et qualis est misericordia tangit eum: quia
peccatrix est. Et respondens iesus dixit ad illum:
Simoni, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Ma-
gister dic. Duo debitores erant cuidam fenerato-
ri: unus debebat denarios quingentos et aliis quin
quaginta. Non habentibus illis unde redderentur
donavit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit: Re-
spondens simon dixit. Est simo: quodvis cui plus do-
nabit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. Et querens
ad mulierem dixit simoni. Vides haec mulierem? Intra-
ui in domum tuam: aqua pedibus meis non dedisti.
Hec autem lachrymis rigauit pedes meos, et capillu-
m suis tergit. Osculum mihi non dedisti: hec autem ex
quo intravi non cessauit osculari pedes meos. Oleo
caput meum non vnxisti: hec autem vnguento vnxit pe-
des meos. Propter quod dico tibi: Remittunt ei
peccata multa: quoniam dilexit multum. Qui autem mi-
nus dimittitur minus diligit. Dixit autem ad illam
Remittunt tibi peccata. Et ceperunt qui simul
accubebant dicere intra se: Quis est hic qui tria
peccata dimittit? Vinxit autem ad mulierem. Fides
tua te salvauit. Vade in pace.

dei: ceteris autem in parabolis ut videntes non vi-
deant, et audientes non intelligant. Est autem hec pa-
rabola. Semel est verbum dei. Qui autem secus vias
huius sunt qui audiunt: deinde venit diabolus et tollit
verbum de corde eorum: ne credentes salvi hiant. Nam
quod supra petram qui cum audiuerint cum gaudio suscipi-
unt verbum. Et huius radices non habent: quia ad tempus
credunt, et in tempore temptationis recedunt. Quod
autem in spinas cecidit: huius sunt qui audiuerunt, et a solli-
cititudinibus et divitiis et voluptatibus vite eunt
suffocant: et non reserunt fructum. Quod autem in bona terra
huius sunt qui in corde bono et optimo audiuen-
tes verbum retinunt: et fructum afferunt in patientia.

L
I. iii. e. Mt. 5
b. Mr. 4. d.
Mt. jo. e.
Mr. 4. d.
Mt. 13. b. et
25. e. Mr. 4.
e. j. 19. d.
Mt. jz. g.
Mr. 5. g.

Memo autem lucernam accendens operit eam vase
aut subtilis lectum ponit: sed supra candelabrum po-
nit: ut intrantes videant lumine. Non est enim occultum
quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur
et in palam veniat. Vident ergo quid audiatis.

Qui enim habet dabis illi: et quicunque non habet:
etiam quod putat se habere auferes ab illo. Vene-
runt autem ad illum mater et fratres eius: et non poterant
adire eum per turbam. Et nunciatus est illum: Mater tua
et fratri tui stant foris: volentes te videre. Qui re-
spondens dixit ad eos: Mater mea et freres mei hu-
i sunt: qui verbum dei audiunt et faciunt. Factum est autem
in una diebus et ipse ascendit in naviculam: et discipuli
eius: et ait ad illos: Transiremus transistagnum.
Et ascenderunt. Et navigatibus illis obdormivit
et descendit percella venti in stagnum: et compelleban-
tur et periclitabantur. Accedentes autem suscitauerunt
eum dicentes. Preceptor pium. At ille surgens in
crepauit ventum et tempestatem aquae: et cessauit. et fa-
cta est tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi est fides
vestra? Qui timet mirari sunt ad invicem dicen-
tes: Quis putas hic est? Quia et ventis et mari si-
perat: et obediunt ei: Et navigauerunt ad regiones
garasinoes: que est contra galileam. Et cum de na-
vi egressus esset ad terram: occurrit illi vir quidam
qui habebat demonum iam temporibus multis
et vestimento non induiebatur: neque in domo ma-
nebat sed in monumentis. Is ut vidit iesum perci-
dit ante illum: et exclamans voce magna dixit:

B.
Mt. 8. e.
Mr. 4. g.

Quid mihi et tibi est iesu fili dei altissimi? Obs-
tro te: ne me torqueas. Precipiebat enim spiritum in
mundo: ut exiret ab homine. Multis enim tempore-
ribus arripiebat illum: et vinciebatur catenis et co-
pedibus custoditus: et ruptis vinculis agebatur a
demonio in deserto. Interrogauit autem illum iesus
dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legion.
Quia intrauerunt demonia multa in eum. Et ro-
gauerunt illum: ne imperaret illis ut in abyssum
irent. Erat autem ibi gressus pororum multorum
pascentium in monte: et rogabant eum ut permit-
teret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exiebant
ergo demonia ab homine: et intrauerunt in porcos
et impetu abiit gressus precepit in stagnum: et suffo-
catus est. Quod ut viderunt factum qui pasce-
bant fugerunt: et nunciauerunt in ciuitatem et in

B.
Mt. 8. f.
Mr. 4. g.

VIII
Factum est deinceps et ipse iter faciebat
per ciuitates et castella predicens et euangelizans
regnum dei: et duodeci cum illo: et
mulieres aliquae que erant curate a spiritibus ma-
lignis et infirmitatibus: maria que vocatur magda-
lene de qua septem demonia exierant: et iohanna
vorcha curatrix herodis: et susanna et aliae
multe: que ministrabant ei de facultatibus suis.
Quo autem turba plurima queniret et de ciuitati-
bus pperarent ad eum: dixit per similitudinem. Exiit
quod seminat seminare semem suum. Et dum seminat: aliud
cecidit secus viam: et conculetum est: et volucres celi
comederunt illum. Et aliud cecidit super petram: et
natum aruit quia non habebat humor. Et aliud ce-
cidit inter spinas et simul exorte spine suffocauit
illum. Et aliud cecidit in terra bona: et ortum fecit
fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui ha-
bet aures audiendi audiat. Interrogabant autem
eum discipuli eius: que esset hec parabola. Quibus
ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni

B.
Mr. 5. b.

E
Mt. 8. g.
Mr. 5. b.

B.
Mr. 5. b.
Jo. jo. e.

Lucas

villas. Exierunt autem videre quod factum est. et venerunt ad iesum. et inuenierunt hominem sedentem a quo demonia exierant. vestitus: ac sanamente ad pedes eius. et timuerunt. Vinciauerunt autem illis et qui viderant: quomodo sanus factus esset a legione. Et rogauerunt illuz omnis multitudo gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navis reuersus est. Et rogauit illuz vir. a quo demonia exierant ut cum eo esset. Bimisit autem euz iesus dicens: Redi in dominum tuam. et narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per vniuersam civitatem predicans quanta illi fecisset iesus. Factum est autem cum redisset iesus: exceptit illu turba. Erat autem omnes expectantes euz. Et ecce vir cui non men iayrus. et ipse princeps synagoge erat et cecidit ad pedes iesu. rogans eum ut intraret in domuz eius: quia vnicia filia erat ei fere annoz duo decim. et hec movebatur. Et contigit dum iret: a turbis compromebat. Et mulier quedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim: que in medicos erogauerat omnem substantiam suaz: nec ab ullo potuit curari. Accessit retro et tetigit simbra vestimenti eius: et confessum stetit fluxus sanguinis eius. Et ait iesus: Quis est qui me tetigit? Negatibus autem omnibus: dixit petrus et qui cum illo erant. Preceptor: turbe te compromis et affigunt et dicis quis me tenet? Et dixit iesus. Tetigit me aliquis. Nam et ego noui virtutem de me exisse. Edens autem mulier quia non latuit: tremens venit et procidit ante pedes eius et ob quam causaz te tigerit eum indicauit coram omni populo. et quemadmodum confessum sanata sit. At ipse dixit ei: Filia: fides tua saluata te fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquente. venit quidam ad principem synagoge dicens ei: quia mortua est filia tua: noli vexare illum. Iesus autem auditio hoc verbo respodit patri puelle: Noli timere. Crede tantum: et saluera erit. Et cum venisset dominum. non permisit intrare secum quemque: nisi petrum et iacobum et iohannem: et patrem et matrem puelle. Flebant autem omnes et plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere. Non est mortua puella sed dormit. Et deridebant eum: scientes quia mortua esset. Ipse autem tenet manu eius clamauit dicens: Puella surge. Et reuersus est spiritus eius: et surrexit continuo. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes eius quibus precepit. Ne alicui dicerent quod factum erat.

IX

Onnoscatis autem iesus duodecim apostolis dedit illis virtute et potestate super omnia demonia et ut languores curarent. et misit illos predicare regnum dei: et sanare infirmos. Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via: neque virgineque peram neque panem neque pecunias: neque duas tunicas habeatis. Et in quocunque domum intraueritis ibi manete. et inde ne exeat. Et quocunque non receperint vos: exeuntes de civitate illa.

etiam puluerem pedum vestrorum ercurite in testimonium supra illos. Egressi autem circuibat per castella: euangelizantes et curantes ubique. Andavit autem herodes tetrarcha omnia que siebant ab eo. et habebat at eo quod diceretur a quibusdam. quia iohannes surrexit a mortuis. a quibusdam vero quod helias apparuit: ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait herodes: Johannem ego decollavi. Quis est autem iste de quo ego talia audio? Et querebat videre eum. Et reuersi apostoli narraverunt illi quocunque fecerunt et assumptris illis secessit seorsim in locum desertum qui est bethsaide. Quod cum cognouissent turbe secreta sunt illuz: et exceptit eos et loquebatur illis de regno dei et eos qui cura indigebat: sanabat. Si es autem ceperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi: Bimitte turbas: ut eentes in castella villasque que circa sunt diuerrant et inueniat escas. quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos: Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plusquam quoniam panes et duo pisces: nisi forte nos eamus et emamus in omnibus hanc turbam escas. Erant autem sere viri quicunque milia. At autem ad discipulos suis: Facite illos discubere per conuuia quinquagenos: et ita secerunt. Et discubuerunt omnes. Accepto autem genz pambus et duobus piscebus. respexit in celum et benedixit illis. et fregit et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod superfluit illos fragmentorum copiham duodecim. Et factum est cum solus esset orans. erant cum illo et discipuli. et interrogauit illos dicens: Quem me dicunt esse turbe. At illi responderunt et dixerunt: Johannem baptistam. alij autem heliam. alij vero quia unus propheta de proribus surrexit. Dicit autem illis: Vos autem quem me esse dicitis? Respondes simus petrus dixit: Christum dei. At ille increpans illos precepit ne cui dicerent hoc: dicens: quod oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi. et tertia die resurgere. Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post me venire. abneget semetipm: et tollat crucem suam quotidie. et sequar me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet illam. Nam qui perdiderit animam suam propter me: salvam faciet illam. Quid enim proficit homo si lucretur uniuersum mundum: se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat. Nam qui me eruuerit. et meos sermones. hunc filium hominis erubescet eus: et venerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum. Dico autem vobis: vere sunt aliqui hic stantes. qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei. Factum est autem post haec verba fere dies octo. et assumptus petrus et iacobum et iohannem. et ascendit in montem ut oraret. Et facta est dum oraret species vultus eius altera: et vestitus eius albus et resplendens. Et ecce duo viri lo-

Act. j.3. d.
Afr. 6. b.
Mt. j.4. a.
Afr. 6. b.
Mt. j.4. a.
Afr. 6. c.
B
Afr. 6. c.

Mr. 6. d.
Mt. j.4. c.
Jo. j.6. a.

Mt. j.4. c.
Afr. 6. c.
Jo. 6. a.

Mt. j.4. c.
Afr. 6. c.
Mt. j.4. d.
Afr. 6. c.
Jo. 6. a.

Mt. j.4. d.
Afr. 6. f.
Jo. 6. b.

C
Mt. j.6. d.
Afr. 8. e.

Mt. j.6. e.
Afr. 8. e.
Mt. 6. e.
Afr. 8. f.
M. j.6. f.
Afr. 8. g.
j.4. f.

Mt. j.6. f.
Afr. 8. g.
B
Mt. j.6. g.
Afr. 9. a.

Mt. j.7. a.
Afr. 9. a.

Lucas

bantur cum illo. Erant autem moyses et helias visi in maiestate; et dicebant excessum eius quod cōpletus erat in hierusalē. Petrus vero et qui cum illo erant: grauati erant somno. Et euigilates videbant maiestatem eius; et duos viros qui stabant cum illo. Et factum est cum discederet ab illo: ait petrus ad iesum: Preceptor: bonū est nos hic ē. et faciamus tria tabernacula: vnum tibi: et vnum moysi: et vnum helie. Nesciens quid diceret. Hec autem illo loquente. facta est nubes et obumbravit eos. et tunc uerunt intrantibus illis in nubē. et vox facta est de nube dicens: Hic est filius meus dilectus: ipsum audite. Et dum fieret vox: inuentus est iesus solus. et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicqz ex his que viderāt. Factum est autem in sequenti die descendantibus illis de monte: occurrit illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamauit dicens: Magister obsecro te. respice in filio meo. quia unicus est mihi. Et ecce spiritus apprehendit eum et subito clamat: et elidit et dissipat eum cum spuma. et vix discedit dilanians eum. Et rogauit discipulos tuos ut ejicerent illum et non potuerunt. Respondens autem iesus dicit: O generatō infidelis et peruersa: vñqz quo ero apud vos et patiar vos. Adduc huc filium tuum. Et cum accederet: elisit illum demonium et dissipauit. Et increpauit iesus spiritum innumidū et sanauit puerū. et reddidit illum patri eius. Tunc pebant autem omnes in magnitudine dei. Omibus et mirantibus in omnibus que faciebat: dixit ad discipulos suos. Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enim hominis futurus est ut tradatur in manus hominū. At illi ignorabant vobū istud et erat velut ante eos ut non sentirent il lud: et timebant eum interrogare de hoc verbo.

Intrauit autem cogitatio in eos. quis eouī maior esset. At iesus videns cogitationes cordis illorum apprehendit puerū: et statuit illum secus se. et ait illis: Quicunqz suscepserit puerū istum in nomine meo me recipit. Et quicunqz me receperit recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes: hic maior est. Respondens autem iohannes dicit: Preceptor. vidimus quandam in nomine tuo ejicientem demonia et prohibuimus eum. quod non sequitur nobiscuz. Et ait ad illos iesus: Nolite prohibere. Qui enim non est aduersum vos. pro vobis est. Factum est autem dum compleretur dies assumptionis eius: et ipse faciem suā firmavit ut iret in hierusalē. et misit nuncios ante conspectum suum. et euntes intrauerunt in ciuitate samaritanorum ut pararent illi. Et non receperunt eum. quia facies eius erat euntes hierusalē. Cum vidissent autem discipuli eius iacobus et iohannes dixerunt: Domine vis dicim⁹ ut ignis descedat de celo. et consummat illos. Et conuersus intercepuit illos dicens: Nescitis cuius spūs estis. Filius hominis non venit animas perdere sed salvare. Et abierunt in aliud castellū. Factum est

autem ambulantibus illis in via: dixit quidā ad ilum: Sequar te quocunqz ieris. Dixit illi iesus: Ulupes foueas habent. et volucres celi nidos silius autem hominis non habet ubi caput suū reclinat. Ait autem ad alterum: Sequere me. Ille autem dicit: Domine permittē mihi primū ire. et sepeli re patrem meum. Dixitqz ei iesus: Sicut ut mortui sepeliant mortuos suos. tu autem vade et annua regnum dei: Et ait alter: Sequar te domine sed permitte mihi primum renunciare his qd omniū sunt. Ait ad illuz iesus: Nemo mittens manus suas ad aratrum et aspiciens retro: aptus est regno dei.

X

Ost hec autem designauit domin⁹ et alios septuaginta duos. et misit illos binos ante faciem suam in omnes ciuitatem et locum quo erat ipse venturus. Et dicebat illis.

Messis quidē multa: operarij autē pauci. Rogate ergo dominū messis ut mittat operarios in messem suā. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculū neqz per amneqz calciamenta. et nemine perviam salutaueris.

In quacunqz domū intraueritis: primum dici te pax huic domui. et si ibi fuerit filius pacis: reges fecit super illum pax vestra: sin autē ad vos reveretur. In eodem autem domo manete. edētes et bidentes que apud illos sunt. Bignus est enim operari⁹ mercede sua. Nolite transire de domo in domū: Et in quacunqz ciuitatē intraueritis et suscepserint vos. manducate que apponuntur vobis. et curate infirmos qui in illa sunt. et dicite illis. appropinquabit in vos regnum dei. In quacunqz autē ciuitatē intraueritis et non suscepserint vos: exēentes in plateas eius dicite: Etiam puluerez qui adhesit nobis de ciuitate vestra extergimus in vos. Nam hoc scitote quia appropinquabit regnum dei. Bico vobis: quia sodomis in die illa remissi⁹ erit qz illi ciuitati. Ne tibi corozaim ve tibi bethsaida. quia si in tyro et sidone facies fuisse virtutes que facte sunt in vobis. olim in ciliō et cinere sedentes peniterent. Veruntamen tyro et sidoni remissi⁹ erit in iudicio quam vobis. Et tu capharnaum vñqz ad celum exaltata: vñqz ad infernum demergeris. Qui vos audit me audiit. et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit. spernit eum qui misit me. Reuersi sunt autem septuaginta duo cum gudio dicentes: Domine etiam demonia subiiciunt nobis in nomine tuo. Et ait illis: Videbam satananum sicut fulgor de celo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcani supra serpentes et scorpiones et super omnem virtutem inimici. et nihil vobis nocebit. Veruntamen in hoc nolite gaudere: quia spiritus vobis subiciuntur. Gaudere autē: quia nomina vestra scripta sunt in celo. In ipsa hora exultauit in spiritu sancto et dixit: Confitebor tibi domine pater celum et terre: quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis: Et ita pater. quoniam sic

A

Et 9. g.
Et 10. c.

Et 10. b.
Et 11. b.
L

Et 10. c.
Et 11. f.

Et 11. e.

Et 10. g. z.
Et 11. f.

Et 10. g.

Et 11. f.

Lucas

placuit ante te. **O**mnia mibi tradita sunt a patre
 meo: Et nemo scit quis sit filius nisi pater. et quod sit
 pater nisi filius. et cui voluerit filius revelare: Et
 conuersus ad discipulos suos dixit: Beati oculi
 qui vident que vos videris: Dico enim vobis: quod
 multi prophete et reges voluerunt videre quod vos
 videris. et non viderunt. et audire que auditio: et non
 audierant. Et ecce quidam legisperitus surrexit te-
 ptans illum et dicens: Ab agister: quid faciendo vi-
 tam eternam possidebo: At ille dixit ad eum: In le-
 ge quid scriptum est: Quoniam modo legis. Ille respon-
 dens dixit: Diliges dominum tuum ex toto cor-
 de tuo et ex tota anima tua. et ex omnibus viribus tua-
 is. et ex omni mente tua. et proximorum tuum sicut te
 ipsus. Dixitque illi: Recte respondisti: Hoc fac et
 vivas. Ille autem volens iustificare seipsum dixit
 ad Iesum: Et quis est meus proximus? Suspiciens
 autem Iesum dixit: Homo quidam descendebat ab hi-
 erusalim in hiericho et incidit in latrones. qui etiam
 despoliauerunt eum. et plagiis impositis abierunt
 semiuino relicto: Accidit autem ut sacerdos quidam
 descenderet eadē via. et viso illo preteriuit. Simili-
 ter et levita: cum esset secus locum et videret eum
 pertransiit. Samaritanus autem quidam iter faciens
 venit secus eum. et videns eum. misericordia mo-
 tus est. Et appropinquo alligauit vulnera eius. in-
 fundens oleum et vinum. et imponens illum in iu-
 mentum suum duxit in stabulum. et curam eius egit.
 Et altera die protulit duos denarios: et dedit sta-
 bulario. et ait: Curaz illius habe. et quodcumque su-
 pererogaueris. ego cum rediero reddam tibi. Quis
 horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui in-
 cedit in latrones? At ille dixit: Qui fecit misericor-
 diam in illum: Et ait illi Iesus: Vade et tu fac simi-
 liter. Factum est autem dum ierent: et ipse intra-
 uit in quoddam castellum. et mulier quedam martha
 nomine exceptit illum in domum suam. et huic erat
 soror nomine maria. Que etiam sedens secundum pe-
 des domini audiebat verbum illius: martha autem
 satagebat circa frequens ministerium. Que stetit et
 ait: Domine non est tibi cure quod soror mea religit
 me solaz ministrare? Dic ergo illi ut me adiuvet.
 Et respondens dixit illi dominus: Martha mar-
 tha sollicita es et turbaris erga plurima. Porro
 vnu est necessarium. Maria optimam partem ele-
 git: que non auferetur ab ea. XI

A
 factum est cum esset in quoddam loco oratus
 et cessauit. dixit unus ex discipulis eius
 ad eum. Domine: doce nos orare: sicut docuit
 iohannes discipulos suos. Et ait illis: **L**uz
 oratis dicite: Pater sanctificet nomen tuum adue-
 nit regnum tuum: panem nostrum quotidianum da no-
 bis hodie. et dimittite nobis peccata nostra: si qui
 debemus et nos dimittimus debitoribus nostris: et ne
 nos in ducas in temptacionem. Et ait ad illos: Quis
 vestrum habebit amicum et ibit ad illum media nocte
 et dicet illi: amice dimoda mibi tres panes: quoni-
 am amicus meus venit de via ad me. et non ha-

beo quod ponam ante illum. et ille deintus respon-
 des dicat. noli mibi molestus esse. iam ostium clau-
 sum est et pueri mei mecum sunt in cubili: non pos-
 sum surgere et dare tibi: Et ille preseuerauerit pul-
 sans. dico vobis. et si non dabut illi surgens. eo quod
 amicus eius sit: propter improbitatem tamquam eum sur-
 geret: et dabit illi quantoque habet necessarios. Et
 dico ego vobis: Petite et dabur vobis. queri-
 te et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. Om-
 nis enim qui petit accepit. et qui querit inuenit: et pul-
 santi aperietur. Quis autem ex vobis patres pet-
 fit panem: nunquid lapidem dabit illi? Aut pisces
 nunquid pro pisces serpentem dabit illi? Aut si petie-
 rit oum: nunquid porriget illi scorpionem? Si ergo vos
 cum sitis malis nostis bona data dare filiis vobis.
 quantum magis pater vester celestis de celo dabit
 spiritum bonum petentibus se. Et erat eiusdem de-
 monium et illud erat inatum et cum eiecisset demo-
 num locutus est mutus. et ammirate sunt turba.
 Quidam autem ex eis dixerunt: In beelzebub puto
 eipse demoniorum eicit demonum. Et alii tem-
 prantes: signum de celo querebant ab eo: Ipse au-
 tem ut vidit cogitationes eorum dixit eis: Omne
 regnum in se dividitur. desolabitur. et domus supra
 domum cadet. Si autem et satanas in seipsum
 dividitur est quoniam stabit regnum eius: quia di-
 citis in beelzebub me eiscere demonia? Si autem
 ego in beelzebub eiscio demonia: filii vestri in quo
 euincunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si
 in digito dei euincit demonia: profecto peruenit in
 vos regnum dei. Cum fortis armatus custodit atrium
 suum: in pace sunt ea que possidet. Si autem
 fortior eo superueniens vicerit eum: vniuersa ar-
 ma eius auferit in quibus confidebat. et spolia eius
 distribuet. Qui non est mecum. contra me est. et
 qui non colligit mecum disperserit. Cum immundus
 spiritus exierit de homine. ambulat per loca in-
 aquosa. querens requiem. et non inueniens dicit:
 Revertar in domum meam unde exui. Et cum ve-
 nerit inuenient eam scopis mundatam. Tunc vadit
 et assumit septem alios spiritus secum nequiores
 se. et ingressi habitant ibi. Et sunt nouissima ho-
 minis illius peiora prioribus. Factum est autem
 cum hec dicaret: extollens vocem quecunq; mulier
 de turba dixit illi: Beatus venter qui te portavit
 et vbera que suristi. At ille dixit: Quinimum beati
 qui audiunt verbum dei: et custodiunt illud. Tur-
 bis autem concurrentibus cepit dicere Genera-
 tio hec generatio nequam est: signum querit: et si
 signum non dabitur ei nisi signum ione. Nam sicut
 fuit ionas signum iniuriantis: ita erit et filius homi-
 nis gnatoni isti. Regina austri surget in iudicio
 cum viris gnatidis suis et condemnabit illos: qui veni-
 finib; terre audire sapientiam salomonis: Et ecce paterque
 salomonis. Ubi iniuriantur surget in iudicio cum gnat-
 o. hoc et condemnabit illos: qui penitentiam egerint in
 predicione ione. Et ecce paterque ione hic. Nemo lu-
 cernam accedit et in abscondito ponit neglegit sub mo-

Mt. 11.9.
 Jo. 16.2.
 Mt. 13.3.

Mt. 22.5.
 Lk. 12.4.
 Mt. 22.5.
 Lk. 12.4.
 Deut. 6.6.
 Ro. 13.3.
 Ja. 2.10. Jn.
 16.5.

Lk. 6.2.
 Ro. 8.2.

Job. 1.9.
 Isa. 8.12.

Mt. 7.1. Jn.
 1.10. Jn. 16.5.

Mt. 9.1.1.
 Jn. 1.10.

Mt. 12.1.
 Lk. 5.1.
 Mt. 12.1.

L.
 Mt. 12.1.
 Lk. 5.1.

Mt. 1.1.

B.

Mt. 12.1.
 Lk. 8.1.

3. Regi. 10.
 2. Paral. 9.

Ione. 3.
 Mt. 12.1.

E
 G. 8.1. Mt. 5.

b. Mr. 4. d.
Mt. 6. e.

biò sed supra candelabrum: ut qui ingrediuntur. lumen videant. *Lucerna corporis tuu est oculus tuu*
Si oculus tuus fuerit simplex. tunc corpus tuu
lucidu erit: si autem nequa fuerit: etiam corpus tuu
tenebrosu erit. Vnde genere lumen quod in te est
nebre sint. Si ergo corpus tuu totum lucidu fuerit non ha
bens aliquam partem tenebraz: erit lucidu totum. Et
sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cum loquens
rogauit illi quod pbarileus ut pianderet apud
se. Jesus autem ingressus recubuit. Phariseus autem
cepit intra se reputans dicere: quoniam non baptizatus
esset ante piandum. Et ait dominus ad ilium. Num

Mt. 23. e.

vos pharisei quod deforis est calicis et catini munda
 tis: quod autem intus est vestrum. plenius est rapina et i
 niquitate. Stulte: nonne qui fecit quod deforis est
 etiam id quod deintus est fecit: Veruntamen quod super
 est date elemosynam: et ecce omnia munda
 sunt vobis. Sed ve vobis phariseis qui scientia
 mentam et rutam et omne olus. et preteritis iudiciis
 et charitatem dei. Hec autem oportuit facere et illa non omittere. Ne vobis phariseis: qui
 diligitis primas cathedras in synagogis et salutatibus in foro. Ne vobis quod estis ut monumenta
 que non parent: et homines ambulantes supra
 nescunt: Respondens autem quidam ex legisperitis
 ait illi: Magister: hec dicens etiam contumeliam
 nobis facis. At ille ait. Et vobis legisperitis
 ve quia oneratis homines oneribus que portare
 non possunt. et ipsis uno digito vestro non tangitis
 sarcinas. Ne vobis quod edificatis monumeta propheta
 tarum: patres autem vestri occiderunt illos. Ideo
 factio testificamini quod consentitio operibus patrum
 vestrorum: quoniam quidam ipsi eos occiderunt:
 vos autem edificatis eorum sepulcra. Propterea
 et sapientia dei dixit. Mittam ad illos prophetas et apostolos. et ex illis occident et persecutur:
 ut inquiratur sanguis omnium prophetarum
 qui effusus est a constitutione mundi a generatio
 ne ista: a sanguine abel usque ad sanguinem zache
 rie. qui periret inter altare et cedera. Ita dico vo
 bis. requiretur ab hac generatione. Ne vobis leg
 isperitis qui tulistis clavem scientie: ipsi non in
 troistis. et eos qui introibant prohibuistis. Cum
 autem hec ad illos dicaret. ceperunt pharisei et
 legisperiti graueriter insistere et os eius opprime
 re de multis insidianteis ei: et querentes aliquid
 capere de ore eius ut accusarent eum.

S

Mt. 23. a.

Et dicitur: Utulis autem

m turbis concurrentibus ita ut se inuicem conculearent: cepit dicere ad discipulos suos. Attende a fermento phariseorum quod est hipocrisia. Nihil enim opertum est quod non reuelat: neque absconditum quod non sciatur. Qui in tenebris dixistis in lumine dicetur. et quod in aure locutus es in cubiculis predicatorum in tectis. Dico autem vobis amicis meis ne terreami ab his qui occidunt corpus. et propter hec non habent amplius quod faciant. ostendaz autem vobis quem timeatis. Ti

merci eni qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis hunc timete. Nonne quoniam passeres venient dipondio: et unus ex illis non est in obliuione coram deo. Sed et capili capitis vestri oes numerantur. Nolite et gemitum multis passeribus preles estis vos. Dico autem vobis omnis quiue quod confititus fuerit me coram hominibus et filii hominis confitebitur illis coram angelis dei. Qui autem negaverit me coram hominibus negabatur coram angelis dei. Et omnis qui dicit verbum in filiis hominis remittet illi: ei autem qui in spiritu sanctum blasphemauerit non remittet. Quis autem inducent vos in synagogas. et ad magistratus et potestates nolite solliciti esse quater aut quod respondeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora: quod oporteat dicere vos. Alii autem ei qui dam de turba. Magister dic fratri meo: ut dimittat mecum hereditatem. At ille dixit ei. Homo. Quis me constituit iudicem aut diuisorem supra vos? Spiritus ad illos. Vide et caute ab omni avaritia quod non in abundantia cuiusque vita eius est ex his que possidet. Spiritus autem similitudinem ad illos dicens: dominus cuiusdam dimitus vobis fructus ager attulit: et cogitat ita se dicere: Quid faciam: quod non habeo quo congregare fructus meos. Et dixit: Hoc facias. destruas horrea mea: et matuta facias: et illuc congregabo ova quae nata sunt mihi et bona mea: et dicas a me: Anima habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce. comedere bibe epulare. Spiritus autem illi dicit. Stulte hac nocte animas tuas repetit ut te. Que autem paras: carnis erunt: Sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum dimes. Spiritus ad discipulos suos. Ideo dico vobis: Nolite solliciti esse a vite quod manducetis neque corpori quid iduamini. Anima plus est quam esca. et corpus plus quam vestimentum. considerate eorum: quia non seminant neque meritunt quibus non est cellarium neque horreum. Et deus pascit illos. Quantomagis vos plurimi estis illis: Quis autem vestrum cogitando potest adiungere ad staturam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis: quid de ceteris solliciti estis. Considerate lilia quomodo crescunt: Non laborant neque nent. Dico autem vobis: nec salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex ipsis. Si autem fenuz quod hodie est in agro: et eras in cibarium mittitur: deus sic vestit. quantomagis vos pusilli fidei. Et vos nolite querere quid manduceris. aut quid bibatis. et nolite in sublime tolli. Hec autem omnia gerentes miseri erunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Veruntamen querite pnum regnum dei et iustitiam eius. Et hec omnia adiudicetur vobis. Nolite timere pusillus gressus: quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. Vendite quae possidetis: et date elemosynam. Facite vobis sacculos quae non veterascunt: thesaurum non deficientem in celis. Quo sursum non appropiat neque

Mr. 1. 2.
Act. 7. b.

Ecc. 5.

Mr. 6. e.
Ro. 12. c. c.
Pe. 5. c.

B

Mr. 6. f.

Mr. 6. g.

Mr. 19. e.
Mt. 10. c.
Mt. 6. d.

Lucas

Mt. 6. e.
E

Mt. 24. g.

Mt. 24. f.
Mr. j. g.

Mt. 24. g.

Ja. 4. d.

Osee. 4.

B
Mt. jo. f.

Mt. j. 6. a.

Mt. 5. d. 7.
18. g.
A

Mt. 4. e.
Mr. j. c. Act.
2. d. 7. 3. d.
Apoc. 2. d.
Ezech. 18.
Eccl. 17. Act.
3. d.

tinea corruptit. Ubi enī thesaurū yester est ibiz cor vestrū erit. Sint lūbi uestri p̄cincti et lucerne ardētes in manib⁹ vestris et vos similes homib⁹ expectatib⁹ dñm suum. qñ reuertat a nuptiis: vt cum venerit et pulsauerit cōfestim aperient ei.

Beati serui illi quos cū venerit dñs inuenierit vigilantes. Amen dico vobis: q̄ p̄ciget se et faciet illos discubere. et trāsiens munistrabit illis. Et si venerit i secūda vigilia. si i tercia vigilia venerit et ita inuenierit. beati sunt serui illi. Hoc aut̄ sci tate qñ si sciret patersfamilias q̄ hora sur veniret vigilaret vñqz. et nō sineret pfodi domū suaz. Et vos estote parati: q̄ q̄ hora non putatis filii ho mis veniet. Ait aut̄ ei petrus: Domine ad nos dicis hanc pabolaz: an et ad oēs? Dicit aut̄ dñs: Quis putas est fidelis dispensator et prudens: quē con stituit dñs supra familias suam ut det illis in tpe tritici mēsuram? Beatus ille seruus quē cū vene rit dñs inuenierit ita faciétez. Ucre dico vobis: qñ supra oia q̄ possider cōstituet illū. Qd̄ si dixerit seruus ille in corde suo. moia facit dñs meus ve nire et cepit p̄cutere seruos et ancillas: et edere et bibere et in ebūari: veniet dñs seruui illi⁹ in die q̄ nō speret et hora q̄ nescit et dñuidet eū: partemqz eius cū infidelib⁹ ponet. Ille aut̄ seruus q̄ cog nouit volūtatez dñi sui. et non se p̄parauit. et non fecit secūdū volūtatez ei⁹: vapulabit mltis. Qui aut̄ nō cognouit et fecit digna plagi vapulabit paucis. Om̄i aut̄ cui mltuz danuz est mltrū qrc̄ ab eo: et cui comēdauerūt multū: plus petent ab eo. Ignez veni mittere in terrā. et qd̄ volo nisi vt accēdat: Baptisma aut̄ habeo baptizarū: et quō coartor vñqz dū pficiat. Putatis q̄ pacez veni mittere in terrā? Nō dico vobis: sed sepationem Erūt enī ex hoc gnqz in domo vna divisi: tres in duos et duo in tres diuidenſ p̄ in filiū. et filiū in patrē suū. m̄ i filiā et siliā i matrē: socr⁹ i nūrū suā et nūrū in socrū suaz. Dicēbat aut̄ ad tūrbas Lūz videritis nubem orienteſ ab occasu statī di citis nimboſ venit. et ita fit. et cū austro flanteſ dicit q̄. cestus erit et fit. Hypocrite faciē celi et terre no stis pbare: hoc aut̄ tps quo nō pbatis? Quid aut̄ et a vobis ipſis nō indicatis q̄ iustū est? Lūz aut̄ vadis euſ aduersario tuo ad p̄ncipem i via: da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicem: et iudex tradat te exactori. et exactor mit tat te in carcereſ. Dico tibi nō exies inde donec etiaſ uouissimū minutū reddas. XIII.

Herāt aut̄ qdā in ipso tpe nūciātes illi a de galilei: quoz sanguinē pilat⁹ miserit cū sacrificiis eoz. Et rñdens dixit illis:

Putatis q̄ hi galilei p̄ oib⁹ galileis petōres fuerit q̄ talia passi sunt. Non dico vobis: sed nisi pe nitētiaz habueritis. oēs similiter pibitis sicut illi decez et octo supra quos eccecidit turris in syloē et occidit eos. Putatis q̄ et ipi debitores fuerunt p̄ ter oēs homines habitātes in hierusalem. Nō dico vobis: sed si penitentiam nō habueritis: om

nes similiter peribitis. Dicebat aut̄ et hanc simi litudinē. Arborē sici habebat quidā plantatā i vi nea sua. et venit querens fructū in illa. et nō inuenit. Dixit autem ad culturē vinee. Ecce anni tres ex quo venio querens fructum in ficalnea hac. et non inuenio. Succide ergo illam. Ut quid etiam terram occupat? At ille respondens dixit illi: Domine: dimitte illam et hoc anno vñqz dū fodeā cur ea illam et mittam fercora. Et siquidē fecerit fructum: sinautē in futurū succides eam. Erat aut̄ docens in synagoga eorū sabbatis. Et ecce musi er que habebat spiritum infirmitatis annis decē et octo. et erat inclinata. nec omnino poterat sursū respicere. Quā cū videret iesus: vocauit eam ad se. et ait illi: Culier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus. et cōfesti erecta est. et glorificabat deū. Respondens aut̄ archisynagogus indignans: quia sabbatis curasset iesus: dicebat turbe: Hec dies sunt in quibus oportet operari. In his ergo venite et curamini: et nō in die sabbati. Respondens aut̄ ad illū dominū dixit: Hypo crite vñusqz vestrū sabbato nō soluit bouez su um aut̄ asinū a p̄sepio et ducit adaquare: Hac autem filiā abiae quā alligauit satanas ecce de cē et octo annis. non opornit solui a vinculo isto dic sabbati. Et hec cū diceret: erubescēbat om̄es aduersarij eius et omnis populus gaudebat i uni versis que gloriose siebant ab eo. Dicebat ergo. Lui simile est regnū dei: et cui simile estimabo il lud. Simile est grano synapis. quod acceptum hō misit in hortū suū et crevit: et factū est in arbo re magnā. et volucres celi regeuerūt in ramis ei⁹. Et iterū dixit: Lui simile estimabo regnum dei. Simile est fermēto quod acceptū mulier abscō dit in farine sata tria: donec fermentaretur totū. Et ibat per ciuitates et castella docens: et iter faciens in hierusalem. Ait aut̄ illi quidā. Domine si pauci sint qui salvant: Ipse aut̄ dixit ad illos. contendite intrare per angustā portā. quia mul ti dico vobis querēt intrare et nō poterūt. Lūz aut̄ intrauerit patersfamilias et clauserit ostiū: incipie tis fors stare. et pulsare ad ostiū dicētes: dñe api nobis. et rñdēs dicit vobis: Nescio vos vñ sitis. Lūc icipies dicē: Adāducāim̄ corāte et bibim⁹ et i plateis nīs docuisti. Et dicit vobis: Nescio vos vñ sitis. Discedite a me oēs oparij iniquitatil Ibi erit flet⁹ et stridor dētiū: cū videritis abraā et ysaac et iacob et oēs. pp̄has i signo deit: vos at̄ ex pelli foras. Et veniet ab ouēte et occidēte et aglōe et austro et accūbēt i regno dei. Et ecce sūt nouissimi q̄ erāt p̄mi. et sūt p̄mi q̄ erāt nouissimū. In ipa die accesserūt qdā phariseoy dicētes illi: Enī et va de hic q̄ herodes vult te occidē. Et ait illis: Itē et dicite vulpi illi. Ecce eiſcio demōia et sanitates p̄ficio hodie et cras. et tertia die plūmor. Uerūtū oīz me hodie et cras et sequēti die abūlare: q̄ non capit p̄phetā perire ē hierlm̄. Hierl̄z hierusalē q̄ occidis p̄phbas et lapidas eos q̄ mittūk ad te.

B

Mr. j. c.
Mr. j. c.
Daniel. 4.
Mt. j. b.
Mr. 3. a.
j. 4. a.

Mr. j. b.
2 g. 6. a.

Mr. j. 5. d.
Lladr. 4. f.

Mr. j. 5. d.
E
Mr. 9. 1. g

Mr. 7. 1. 1.
Jōe 7. 1.

Mr. 7. e. 2.
25. b.

Mr. 7. f. 2.
25. g.

Mr. 8. c.
Mr. 8. c.

Mr. 9. 9.
Lladr. jo. e.

G

Mr. 23. 6.

Lucas

Quoties volui cōgregare filios quēadmodūm
anis mīdū suum sub pennis. et nolusti. Ecce relin
quef vobis dom⁹ vīa deserta: Dico aut̄ vobis: q̄
non videbitis me donec veniat cuz dicens: bene
dictus q̄ venit in nomine dñis.

XIII.

E factuz est cuz introisset iesus in domū
cuiusdaꝝ p̄ncipis phariseorum sabbato
mauducare. panem. et ipſi obſeruabant
euz. Et ecce homo qdam hidropicus erat ante il
lum. Et respōdens iesus: dixit ad legisperitos et
phariseos dicēs. Si licet sabbato curare: ad illi
tacuerūt. ipſe vero apprehēsum sanavit euz ac di
misit. Et respōdens ad illos dixit. Lui⁹ vestru⁹
asin⁹ aut̄ bos in puteū cadet et non cōtinuo extra
het illuz die sabbati? Et nō poterāt ad hec respō
dere illi. Sicebat aut̄ et ad inuitatos pabolaꝝ
intendēs quomō p̄mos accubitus eligerēt: dicēs
ad illos: Cum inuitatus fueris ad nuptias nō dis
cubas in p̄mo loco ne forte hono:atior te sit iniui
tat⁹ ab illo. et veniens is qui te et illuz vocavit. di
cat tibi. da huic locū: et tunc incipias cū rubore
nonissimum locuz tenere. Sed cuz vocatus fue
ris vade recūbe in nouissimo loco: vt cū venerit
qui te inuitauit dicat tibi: Amice ascēde superius
Tūc erit tibi gloria coraz simul discubentibus.
Quia omis qui se exaltat humiliabit⁹. et qui se
humiliat exaltabitur. Sicebat aut̄ et ei qui se in
uitauerat Lui⁹ facis prandiū aut cenā. noli voca
re amicos tuos neq̄ frātres tuos neq̄ cognatos
neq̄ vienos. neq̄ diuites ne forte et ipſi te reinni
tent et stat tibi retrubutio. Sz cuz facis cōmibus
voca paupes debiles claudos et cecos: et beatus
eris: q̄ nō habent retrubū tibi. Retribue et enī
tibi in resurrectione iustoz. Hec cū audisset qui
dam de simul discubentib⁹ dixit illi. Beatus q̄
māducabit panem in regno dei. At ipſe dixit ei:

Homo qdaz fecit cenā magnā et vocavit mltos
Et misit seruum suuz hora cene dicere inuitatis ut
veniret. q̄ iam parata sunt ola: Et ceperūt simul
omēs excusare. P̄um⁹ dixit ei: Villaz emi. et ne
cessē habeo exire et videre illam. Rogo te: habe
me excusatū. et alter dixit: Inga bouz emi qnqz. et
eo pbare illa. Rogo te habe me excusatū. Et
alius dixit. Uroē duxi. et iō nō possuz venire. Et
reversus seruus nūciauit hec domino suo. Tunc
iratus pater familijs dixit seruo suo: Ex cito in
plateas et vicos ciuitatis. et pauperes ac debiles
et cecos et claudos introduc huc. Et ait seru⁹: Tu
factum est ut imparasti et adhuc locus est. Et ait
dominus seruo: Ex in vias et sepes et compelle
intrare: ut impleatur domus mea. Dico autem
vobis: q̄ nemo viroz illoruz qui vocati sunt gu
stabat cenam meam. Ibant aut̄ turbe multe cum
eo: et cōuersus dixit ad illos. Si q̄s vēit ad me
et non odit patrē suuz et matrem et vtoez et filios
et frātres et sorores. adhuc autē et animaz suaz: n̄
potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat
crucem suam et venit post me: non p̄t mens eē.

discipulus: Quis enī et vobis volens turriz edi
ficare: nonne prius sedens computat sumpt⁹ qui
necessarij sunt si habeat ad perficiendū: ne post
q̄ posuerit fundamentū et nō potuerit perficere
omnes qui vident. incipiāt illudere ei dicentes
quia hic homo cepit edificare et non potuit p̄sum
mare. Aut quis rex iturus cōmittere bellum ad
uersus alium regem: non sedens prius cogitat si
possit cum decem milibus occurrere ei. qui cum
viginti milibus venit ad se: Alioquin adhuc illo
longe agente. legationem mittens rogat ea q̄ pa
cis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renū
ciat omnibus que possidet: non potest meus esse
discipulus. Bonū est sal. Si aut̄ sal euauerit:
in quo condietur: Neq̄ in terrā neq̄ in sterquil
nū vtile est: sed foras mutetur. Qui habet aures
audiendi audiat.

XV

Rāt aut̄ appropiāntes ei publicani et
pctōres. vt audirēt illū. et murmurabat
pharisei et scribe dicētes: q̄ h̄ pctōres re
cipit et māducat cū illis. Et ait ad illos pabolaꝝ
istā dicēs: Quis ex vobis hō q̄ bz centū oves. et
si pdiderit vna ex illis. nōne dimittit nonaginta
nouē i desto et vadit ad illū q̄ pierat donec inie
nit eā: Et cū iuenerit eā. iponit i humeros suos
gaudēs et venies domū puocat amicos et vicios
dicēs illis. Cōgratulam̄ mihi: q̄ iueni ouē meā
q̄ pierat. Dico vobis: q̄ ita gaudiū erit i celo sup
vno peccatore penitētiā agēte: q̄ supra nonagin
tanouē iustis q̄ nō idigēt penitētiā. Aut q̄ m̄l̄ ba
bēs drachmas decē: si pdiderit drachmam vna.
nōne accēdit lucernā et evertit domū et q̄rit dili
gēter donec iuēiat eā: Et cū iuenerit: puocat ami
cas et vicias. dicēs: Cōgratulam̄ mihi: q̄ iueni
drachmā quā pdiderā. Ita dico vobis: gaudiū
erit corā agelis dei sup vno pctōre penitētiā egē
te. At aut̄: Hō qdā hūit duos filios. et dixit ado
lescentio: ex illis p̄: P̄ater. da mihi portiōe sbe
q̄ me p̄tigit. et diuisit illis sbam: et nō p̄ mltos di
 dies: p̄gregatis oib⁹ adolescentior fili⁹ pegre p̄se
ct⁹ ē i regionē lōgiquā et ibi dissipauit sbaꝝ suā vi
uēdo luxuriosē. et postq̄ oia p̄sumasset: facta ē fa
mes valida i regiōe illa. et ip̄e cepit egē. et abiit et
adhēsit vni ciuiū regiōis illi⁹. et misit illū i villam
suā vt pasceret porcos. et cupiebat iplere ventres
suū de siliq̄s q̄s porti māducabat: et nemo illi da
bat. In se aut̄ reuersus dixit: Quāti mercenarij
i domo patris mei abūdat panib⁹: ego aut̄ hic fa
me pereo. Surgā et ibo ad patrē meū i cūcam ei.

i.ij.8.c.

P̄ater peccau i celū et corā te: iā nō sū dignys
vocari fili⁹ tu⁹: fac me sicut vnu⁹ de mercenarijs
tuis. et surgēs vēit ad patrē suū. Lū at adhuc lō
ge eēt: vedit illū pater ip̄i⁹: et mia mor⁹ ē: et accur
rēs cecidit sup collū ei⁹. et osculatus ē cū. Vr̄iqz
ei fili⁹: P̄ater peccau i celū et corā te: iā nō sū di
ga⁹ vocari fili⁹ tu⁹. Dixit aut̄ p̄ ad suos suos:
Lito proferte stolā pūmā et iduēt illū. et date an
nulū in manū eius. et calcimenta i pedes eius.

Mt.12.b.
Mt.5.a.g.
6.b.g.13.c.

B
Mt.12.b.
Mt.12.g.

L
Mt.12.b.
Ja.4.c.

Tobie.4.

S
P̄s.77.

Mt.12.a.
Apoc.12.b.

E

Mt.6.c.

F

Mt.10.g.

Mt.10.g.z.
16.f. Mt.8.
8.g.9.c.

Mt.10.g.j.
18.e.

Mt.5.b.
Mt.9.g.

A
Mt.9.b.
Mt.2.d.

Mt.18.b.
B

B

5

Let adducite vitulum saginatum et occidite: et man
ducem et epulemur: quia hic filius meus mortuus erat
et reuixit perierat. et inuenitus est. Et ceperunt epula
ri. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret
et appropinquaret domui: audiuit symphoniam et
choz. et vocavit vnum de seruis. et interrogavit quod
hec essent. Iesus dixit illi: frater tuus venit. et occi
dit pater tuus vitulum saginatum. quia saluus illius re
cepit. Indignatus est autem et nolebat introire. Pa
ter ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille
respondens dixit patri suo: Ecce tot annus seruio
tibi. et nunquam mandatum tuum preteriui. et nunquam de
disti mihi beduim ut cum amicis meis epularer. Sed propter
quod filius tuus hic qui denorauit substatiam suam
eum merecitur venire: occidisti illi vitulum saginatum.
At ipse dixit illi: Fili tu semper mecum es et oia mea
tua sit. Epulari autem et gaudere oportebat quia pater tuus
mortuus erat: et reuixit: perierat et iuueniebat. XVI.

Acebat autem ad discipulos suos. Homo

quidam erat diuines qui habebat villam
cum hinc dissimilatus est apud illum quasi
dissipasset bona illius. Et vocavit illum: et ait
illi: Quid hoc audio de te. Redde rationem
villicationis tue. Nam enim non poteris villicare: Aut
at villam intra se. Quid faciam: quia dominus meus au
sert a me villicationem: Hodere non valeo: medie
care eruheisco. Scio quod faciam. ut cum amotus fu
ero a villicatione: recipiant me in domos suas.
Conuocatis itaque singulis debitoribus dum sui
dicebat proximo. Quatum debes domino meo: Aut ille
dixit. Ceterum cados olei. Diciturque illi. Accipe cauti
onem tuam. et sede cito scribe quinquaginta. quatuor debes:
Qui ait ceterum choros tritici. Aut illi: Accipe lassitu
as et scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iug
tationis: quod prudenter fecisset: quod si filii huic seculi prud
tiores filii lucis ingeneratio sua sunt. Et ego vo
bis dico: Facite vobis amicos domini mamonam iniquitatis
ut cum defeceritis: recipiat vos in eterna tabernacu
la. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est et quod in mo
dico iuquo est et in maiori iuquo est. Si ergo in iuquo mamo
na fidelis non fuisti: quod vero est quod credet vobis: Et si in ali
eno fideles non fuisti quod viri ergo dabit vobis: Ne
mo fuimus potest duobus dominis servire. Aut non vnu odi
et et alterum diligit. aut vni ad herebit. et alterum contine
net. Non potestis deo servire et mamonam. Audie
bat autem omnia hec pharisei qui erant auari: et de
ridebant illum. Et ait illis: Vos estis qui iustificati
estis vos coram hominibus: deus autem novit corda
vestra. Quia quod hominibus altius est: ab homina
tio est: ante deum. Lex et prophetae vobis ad iacobinum
ex eo regnum dei euangelizatur. et omnis in illud
viam facit. Facilius est autem celum. et terram preteri
re: quod de lege vnum apicem cadere. Omnis qui
dimittit uxorem suam. et alteram dicit. mechatur
et qui dimissam a viro dicit mechatur. Homo
quidam erat diuines qui induebat purpura et bys
so: et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam
mendicus nomine lazarus: qui iacebat ad ianuam

eius vel viceribus plenus. cupiens saturari de mi
cis que eadebant de mesa diuitis. et nemo illi da
bat. Sed et canes veniebant. et lingebant vlcera ei
Factum est autem ut moreetur mendicus: et por
taretur ab angelis in sinu abrae. Ab ortuus est au
tem et pines. et sepultus est in inferno. Eleuans
autem oculos suos cum esset in tormentis: vidit
abraham a longe et lazarus in sinu eius. et ipse cla
mans dixit: Pater abraham miserere mei: et mutte
lazarum ut intingat extremum digiti sui in aqua
ut refrigeret linguam meam: quia crucio in hac
flamma. Et dixit illi abrae: Fili recordare quia
cepisti bona in vita tua. et lazarus similiter mala
Hunc autem hic consolatur: tu vero cruciaris.
et in his omnibus inter nos et vos chaos magnu
firmatus est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos
non possint: neque inde huc trahimur. Et ait Rogen
ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei
Habeo enim quinq[ue] fratres: ut testetur illis ne zip
si veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi
abrae: Habet moysen et prophetas: audiant il
los: At ille dixit: Non pater abrae: sed si quis ex
mortuis ierit ad eos. penitentia agent: Ait autem
illi: Si moysen et prophetas non audiunt: neque si quis
ex mortuis resurrexit credent.

Agit ad discipulos

XVII
suos. Impossibile est ut non veniant scanda
la. Ue autem illi per quem veniunt. Utilius
est illi si lapis molaris imponatur circa collum ei
et prosciatur in mare: quod ut scandalizet unum de
pusillis istis. Attende vobis. Si peccauerit in
te frater tuus: increpa illum et si penitentiam ege
rit dimittite illi. Et si septies in die peccauerit in te
et septies in die conuersus fuerit ad te dicens: pe
nitit me dimittite illi. Et dixerunt apostoli domino
Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus Si
habueritis fidem sicut granum synapis dicitur
hunc arbori moro. eradicare et transplantare in
mare: et obediet vobis. Quis autem velutrum ha
bens seruum arantem aut pascentem boves qui
regresso de agro dicat illi statim transire et recum
be: et non dicit. para quod censem et preceinge te et mi
nistra mihi donec manducem et bibas: et post hec
tu manducabis et bibes. Numquid gratias habebis
seruo illi. quia fecit quod ei imperauerat? Non pu
to. Sic et vos cum feceritis omnia quae precepimus
sunt vobis dicite: serui inviles sumus. Quod de
buimus facere fecimus. Et factum est dum iret
in hierusalem transibat per medium samariam
et galileam. Et cum ingrediceretur quoddam ca
stellum occurserunt ei decem viri leprosi. Qui ste
nerunt a longe: et leuauerunt vocem dicentes. Je
su preceptor miserere nostri. Quos ut vidit dixit
Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est
Cum iarent mundati sunt. Unus autem ex illis
ut vidit quia mundatus est: Regressus est cum
magna voce magnificans deum. Et cecedit in
faciem ante pedes eius: Gratias agens. Et hic

Mt. 25. c.**Job. 3. j.****B****Mt. 6. c.****B****Mt. 23.****Mt. 23. d.****Mt. 5. b.****Mt. 5. g.****Mt. 5. e. r.****Jn. b. Mtr. jo
b.****Eccle. 6.****Apoc. j. 8. c.****Mt. j. 8. a.**
Mtr. 9. f.**Lxx. j. 9.**
Mt. j. 8. c.**Ecc. j. 9.**
Mt. j. 8. d.**M**
Mt. j. 7. c.
j. c. Mtr. j. j.
c.**C****B**
Mt. 8. a.
Mtr. j. 8. g.**S.**

Lucas

erat samaritanus. Respondens autem iesus dicit: Non deceperunt me. Et nouem ubi sunt? Non est innatus quod rediret, et daret gloriam deo nisi hic alienigena. Et ait illis: Surge vade: quoniam fides tua te saluavit fecit. Interrogatus autem a phariseis, quoniam videt regnum dei: respondens eis dixit: Non veni et regnum dei cum obseruatione, neque dicere: ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnum dei, intra vos est. Et ait ad discipulos suos: Elenitet dies quoniam desideratis videre vnum diez filii hominis et non videbitis. Et dicit vobis: Ecce hic et ecce illic. Nolite irasceri neque sectamini. Nam sicut fulgor coruscans sub celo in ea quod sub celo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati, et reprobari a generatione hac. Et sicut factum est in diebus noe: ita erit et in diebus filii hominis. Edebatur et bibebatur, uxores ducebantur: et dababant nuptias, usque in diebus qua intravit noe in arca, et videtur diluvium et perdidit omnes. Similiter sic factum est in diebus lothi: Edebatur et bibebatur, et emebatur et vendebatur, plantabatur et edificabatur: quod die autem exiit loth a sodomis, pluit ignes et sulphur de celo: omnes perdiuntur. Secundum hec erit quod die filius hominis revelabitur. In illa hora quod fuerit in tecto et vasa eius in domo descendet tollere illa, et quod in agro similiter non rediet retro. Admemores estote uxoris lothi. Qui cum quisquerit aias suaz saluaz facere petet illam. Et quoniam quisquerit illam, vivificabit eam. Dico vobis in illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur et alter reliquies. Hunc erunt molentes in unum: una assumetur et altera reliquie: duo in agro unus assumetur et alter reliquie. Respoderent dicunt illi: ubi domine? Qui dixit illis: Ubicumque fuerit corpus: illuc congregabut et aquile. XVIII.

Iacebat autem et parabolam ad illos. Quoniam oportet semper orare et non deficere: dicens.

Judeus quidam erat in civitate eius: quod deum non timebat, et hominem non reverebat. Vidiua autem quidam erat in civitate illa, et veniebat ad eum dicens: Vindica me de aduersario meo. Et nolebat per misericordiam tuam. Post hec autem dicit intra se: Et si deus non tuneo nec hominem reverere: non quoniam molestia est mihi hec vidua vindicabo illam: ne in nouissimo veniam fugillet me. Ait autem dominus: Audire quod index in ictuus dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte: et patientiam habebit in illis: Dico autem vobis: qui cito faciet vindictam illorum. Veritatem filii hominis videntes: putas iuueni et fideles in terra? Sicut autem et ad quosdam quod in se confidebant tamen iusti et aspiciens ceteros pabolos istos dicens: Quo homines ascenderant in templum ut orarent unus phariseus et alter publicanus? Pharisaeus stans: hec apud se orabat. Deinde ergo ager tibi: quoniam sicut ceteri hominum: raptores iusti adulteri: velut etiam hic publicanus. Jejuno bis in sabbato: decimas de omnibus quod possideo. Et publicanus a latere stans nolebat nec oculos ad celum levare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deinde proponi

tius esto mihi peccatori. Dico vobis descendit hic iustificatio in domum suam ab illo. Quia omnes qui se exaltant humiliabitur: et qui se humiliant exaltabitur. Astrebatur autem ad illum et infantes ut eos tangere. Quod cum viderent discipuli increpabant illos. Iesus autem conuocans illos dicit: Sinite pueros venire ad me: et nolite vetare eos. Talus est enim regnum dei. Amen dico vobis: quoniam non accepit regnum dei sicut puer non intrabit in illum. Et interrogauit eum quidam princeps dicens: Magister bone: quid faciens vitam eternam possum? Respondebat autem ei iesus: Quid me dicas bonum? Nemo bonus nisi solus deus. Adhuc nos nulli occides: non me hababeris: non furtum facies: non falsum testimonium dices: honora patrem tuum et matrem. Qui autem haec omnia custodiunt in iumento meo. Quo auditio iesus: Ait ei. Adhuc vnum tibi deest: Omnia quecumque habes vende et de pauperibus: et habebis thesaurum in celo: et veni sequere me. His ille auditus contristatus est quia diues erat valde. Videns autem iesus illum tristem factum dicit: Quia difficile est pecunias habent in regnum dei intrabunt. Fidelius est enim camelum per foramen acus transire: quod divitem intrare in regnum dei. Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvum fieri. Ait illis: Que impossibilia sunt apud homines: possibilia sunt apud deum. Ait autem petrus: Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. Qui dicit eis: Amen dico vobis: nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios: propter regnum dei. et non recipiat multo plura in hoc tempore et in seculo futuro vitam eternam. Assumpsit autem iesus duodecim: et ait illis: Ecce ascendimus hierosolimam: et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus: et illudetur et flagellabitur: et consupetur: postquam flagellauerint occidetur eum: et die tertia resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Et erat verbum illud absconditus ab eis: et non intelligebant quae dicebantur. Factus est autem cum appropinquaret hiericho: cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiretur turbam pretereuntem: interrogabat quod hoc esset. Dixerunt autem ei: quod iesus nazarenus transiret. Et clamauit dicens: Iesu fili dauid miserere mei. Et qui prelibabant increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: fili dauid: miserere mei. Stans autem iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogauit illum dicens: Quid tibi vis faciam: et ille dicit: Domine ut videam. Et iesus dicit ei: Responde. Fides tua te salvavit fecit. Et confessum vidit: et sequebatur illum magnificans deum: Et omnis plebs ut vidit: dedit laudem deo.

XIX
In gressus paulabat hiericho. Et ecce vir nomine zacheus et princeps erat publicanus

Leviticus 14:4.

E

Matt. 24:5.
Mark. 13:5.

Matt. 24:6.
Luke 1:5.

B

Gen. 19:4.
Matt. 16:5.
Mark. 8:5.

Matt. 24:5.

Matt. 24:5.
Luke 1:5.

Ecclesiastes 18:4.
I. Thessalonians 5:5.

B

2 Cor. 1:3.
Acts 1:3.
Ecclesiastes 8:8.

Ecclesiastes 5:5.
2 Cor. 1:5.

L
Mat. 23:5.

Abr. 19:5.
Abr. 10:5.

B

Abr. 19:5.
Abr. 10:5.

Abr. 19:5.
Abr. 10:5.

Abr. 19:5.
Abr. 10:5.

Abr. 19:5.
Abr. 10:5.

Abr. 10:5.
Abr. 10:5.

F

Abr. 10:5.
Abr. 10:5.

Abr. 10:5.

Abr. 9:5.
Abr. 5:5.

A

Lucas

et ipse dices. Et querebat videre Iesum quod esset. et non poterat perturbare. quia statura pusillus erat. Et percurrit ascendit in arborē sicutom⁹ ut videret eum quod inde erat transiit⁹. Et cum venisset ad locum: suspicies Iesum vidit illum et dixit ad illum: za chee festinās descendē: quod hodie in domo tua oportet me manere. Et festinās descendit. et exceptit illum gaudēs: et cum viderent omnes murmurabāt dicentes quod ad hoc iezus peccatorē divertisset. Stans autem za cheus dixit ad Iesum: et ecce dimidiū bonorum meorum domine do paupib⁹. et siquid aliquis de fraudauit redito quadruplū. Aut Iesus ad eum: Quia hodie salutis domini huic facta est eo quod ipse filius sit abrae: Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod pierat. Hec illis audiētib⁹ adiiciens dixit parabolam: eo quod esset p̄p̄ hierusalē: et quod extimaret quod cōfessi regnum dei manifestaret. Dixit ergo: Hōq⁹ qdā nobilis abijt ī regno eius loquaciam accipe sibi regnum: et reuerti. Vocari autem decē mīnas suis dedit eis decē mīnas et ait ad illos. Negotiam dū venio. Quiescāt ei⁹ oderat eum. et miserat legationem p̄ illū dicentes. Nolum⁹ hūc fignare super nos. et factū est ut rediret accepto regno et iussit vocari seruos quibus dedit pecuniam: ut sciret quātūq⁹ negotiatus esset. Venit autem primus dicens: Domine mīna tua decē mīnas acquisiuit. et ait illi. Euge bone frīe quod imo dico frīu fidelis: eris potestatē habēs supra decem ciuitates: et alter venit dicens. Domine mīna tua fecit quinque mīnas: et huic ait: et tu esto super quinque ciuitates. et alter venit dicens. Domine ecce mīna tua quā habui fpositā ī sudario. Timui nō te quod hō austere es: tolle quod nō posuisti. et metis quod non seminasti. Dixit ei: Beati ore tuo te iudico serue nequam. Sciebas quod ego homo austerus sum tollēs quod nō posui. et metens quod nō seminavi. et quare nō dedisti pecunias meas ad mīnas et ego veniens cum vīsuris vītūq⁹ ex egīsēz illud. et astantes dixit: Auferte: ab illo mīnas. et date illi quod decē mīnas habet. et dixerūt ei: Domine. habet deces mīnas. Vico autem vobis: quod homini habeti dabit et abū dabit ab eo autem quod nō habet et quod habet auferet ab eo. Ut rūti inimicos meos illos quod noluerūt me regnare super se adducite huc. et interficite ante me. et his dictis p̄cedebat ascēdēs hīerosolimā.

Et factū est quod appropiāsset ad berphage et bethaniās. ad mōtez quod vocat oliveti: misit duos discipulos suos dicēs. Ita in castellū quod contra vos est. In quod introcūtes. inuenietis pullū asine alligātū: cui nemo vītūq⁹ hominū sedit. Soluite illum. et adducite. et si quis vos interrogauerit quod soluitis sic dicetis ei: quod dūs opaz ei⁹ desiderat. Abierūt autem quod missi erāt. et inuenierūt sicut dixit illos stantez pullū. Soluentib⁹ autem illis pullū: dixerūt dūs ei⁹ ad illos. Quid soluitis pullū: at illi Quia dūs eū necessariū habet. et duxerūt illum ad te sus. et iacentes vestimenta sua supra pullū: ipso fuerunt Iesu. Eunte autem illo substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropiāret iam

ad descentū mōtis oliveti. Et ceperunt omnes turbē descendētū gaudentes laudare deū voce magna super omnibus quod viderat virtutibus dicentes: Benedictus qui venit rex in nomine domini: pars in celo: et gloria in excelsis. Et quod phariseorū turbis dixerunt ad illum: Agister increpati scipulos tuos. Quibus ipse ait: Vico vobis: quod si hi tacuerint. lapides clamabunt. Et ut appropiāvauit: videns ciuitatem fleuit super illam dicens: Quia si cognouissetis et tu. Et quidam ī hac die tua que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te. et circumdabunt te inimici tui vallo: et circumdabunt te. et coangustabunt te vindictam. et ad terram prostrerent te. et filios tuos qui in te sunt. Et non relinquēt in te lapidem super lapidem: eo quod non cognovis tempus visitationis tue. Et ingressus ī templum cepit eis certe vendentes et ementes: dicens illis: Scriptum est: quia domus mea domus orationis est. Vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et erat docens quotidie ī templo. Principes autem sacerdotum et scribi et principes plebis querebant illum perdere: et non inueniebat quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

T factum

est in vīa dierum docente illo populo ī templo et euangelizante: conuenerunt principes sacerdotum et scribi cū senioribus. et auerunt dicentes ad illum: Hic nobis in qua potestate hec facis. Aut quod est quod dicit tibi haec potestatem? Respondens autem Iesus dixit ad illos. Interrogabo vos et ego vīnum verbum. Responde mihi. Baptismū iohannis de celo erat: an ex hominibus? At illi cogitabant intra se dicentes: Quia si dixerimus de celo. dicet: Quare ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus plebs vīuersa lapidabit nos. Certi sunt enim iohannem prophetam esse. Et responderūt se ne scire vīnde esset. Et Iesus ait illis: Nequāz ego dico vobis in qua potestate hec facio. Cepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo qui dām plantauit vineam et locauit eam colonis. et ipse peregrinatus fuit multis temporibus. Et ī tempore illo misit ad cultores seruum. ut de fructu vinee darent illi. Qui cēsum dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum seruum muttere. Illi autem hunc quoque cedentes. et afficientes contumelia: dimiserunt inanem. Et addidit tertium muttere quāta et illum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vinee. Quid faciam? Mittam filium meū dilectum: forsitan cum hunc viderint verebūtur. Quem cum vidissent coloni: cogitauerunt intra se dicentes: Hic ē heres. occidam illū: ut nō fiat hereditas. Et electū illum ex vineā occiderunt. Quid ergo faciet illis dūs vinee? Veniet et p̄det colos istos et dabit vineā alii. Quo audito dixerit illi: Absit. Ille autem aspiciens eos ait: Quid ē quod

Abrahā. 2. j. c.

Abrahā. 2.

G

Naum. 5.

Abrahā. 2. j. a.

Abrahā. 2. j. b.

Abrahā. 2. j. d.

Jo. 2. d. Esa.

56. Biere. 7.

Abrahā. 2. j. g.

Abrahā. 2. j. h.

a. Jo. 7. e. 2.

g. 7. 8. c.

XX

Abrahā. 2. j. d.

Abrahā. 2. j. f.

B

Abrahā. 2. j. f.

Abrahā. 2. j. a.

C

Gen. 37.

Lucas

q̄ scriptū est: lapides quē reprobauerūt edificātes b̄ fact̄ ē i caput anguli: Omnis q̄ ceciderit su pra illū lapides cōq̄ sabbat̄: supra quē autē cecide rit cōminuct illū. Et crebat p̄ncipes sacerdotuz & scribere mittere in illū manū illa hora & tumuerūt p̄plim. Cognouerūt n. q̄ ad ip̄os dicerit similitudinez hanc. Et ob seru.ites miserunt uisitatores qui se iustos simulārēt: vt caperēt eūz in fūmone & traderēt illū p̄ncipatu & potestati p̄sidis. Et in ter rogauerūt eū dicentes. Illū agister scim⁹ q̄ recte dicas & doces & nō accipis p̄sonaz: sed viā dei in uitate doces: Licer nobis tributū dare cesari: an non? Considerās aut̄ dolū illorum dixit ad eos.

Quid me tēptatis: Ostēdūe mihi denarū: Lui⁹ bz unagnē & inscriptionē: R̄ndētes dixerit. Cesa rī. Et ait ill: Reddite ḡ q̄ sūr cesarcesar, & q̄ sūr dei deo. Et nō potuerūt verbū eius rep̄hendere corā plebe: & mirati i responso ei⁹ tacuerūt. Acces serūt aut̄ qdāz saduecōp. q̄ negāt esse resurrectio nez & interrogauerūt eū dicentes.

Lui⁹: moyses scripsit nobis: si frater alie⁹ mortu⁹ fuerit habēs

vroxē & hic sine liberis fuerit. vt accipiat eaz frat̄ ei⁹ vroxē & suscitēt semē fratri suo. Septē ḡ f̄tes erāt & p̄mis accepit vroxē & mortu⁹ est sine filius.

Et sequēs accepit illaz & ip̄e moru⁹ est sine filio. Et tert̄ accepit illi. similiter & oēs septē & non relij̄rūt semē & mortui sūt. Nonissime oim mor tua est & mulier. In resurrectōe ḡ cui⁹ eoz erit ve or: Sigdez seprē habuerūt eā vroxē. Et ait illis iesus: filij hui⁹ seculi nubūt, & tradūk ad nupti as: illi dō q̄ digni habebuntur seculo illo & relū rectiōe ex moruis: neq̄ mab̄t neq̄ ducēt vroxēs neq̄ vltra mori poterūt. Eōles enī angelis sunt & filii sunt dei. cū sint filii resurrectiōs. Quia v̄o resurgat morui. Et moyses oīdūt securus rubuz: sicut dicit dām deū abraam & deūz isaac & deū ia cob. Deus aut̄ nō ē mortuoz sed viuoz. Oēs. n. viuūt ei. R̄ndētes aut̄ qdāz scribarū dixerunt ei. Illūḡ bene dixisti. Et ampli⁹ nō andebāt eum q̄c̄z interrogare. Dixit aut̄ ad illos. Quod dicit ch̄ristū filiū cē dām & ip̄e dō. dīc i libro psalmoz. Dixit dñs dño me, sede a dextr̄ meis: donec ponam inimicos tuos scabelluz pedum tuor. Ba uid ḡ dām illuz vocat. & quō fili⁹ ei⁹ est: Audiēte aut̄ oī pp̄lo dixit discipul⁹ suis. Attēdite a scribis q̄ volūt ambulare in stolz & amāt salutatiōes in fo ro & p̄mas cathedras in synagogi & p̄mos discu bitus in cōuincis. Qui deuorat domos viuuarū simulātes longam orationez. Hic accipiet dānati onez maiore.

XXI.

Espicēs aut̄ vidit eos q̄ mitiebāt mune ra sua in gazophiliatiū diuites. Vidiit at̄ & qndāz vidua z paupculaz mitētez era minuta duo. Et dixit: Vere dico vobis: q̄ vidua hec paup plus q̄z oēs misit. Nam oēs hi exabundanti sibi miserunt in munera dei: hec autē ex eo q̄ deest illi omne victu suū quē habuit misit. et q̄ busdam dicentibus de templo q̄ bouis lapidib⁹

& donis ornatus esset. dixit. Hec que videtis: vē nient dies in quibus nō relinquetur lapis supra lapidem qui non destruatur. Interrogauerunt aut̄ illi dicentes: Preceptor: quādo hec erūt: et quod signū cū fieri incipient: Qui dixit. Videte ne se ducamini. Illū enī venēt in nomine meo dicentes quia ego sum: & tempus appropinquit. Moltē ire post eos. Cum autem audieritis p̄lia & seditiones: nolite terrori. Operet primū hec fieri. sed nōdū statim finis. Tūc dicebat illis. Surget gens contrā gentem & regnū aduersus regnū & terremotus magni erunt per loca et pestilentia & tamerē: terroresq; de celo. et signa magna erūt. Sed ante hec omnia inuenient vobis manū suas & persequenter tradentes in synagogas & custodi as: trahentes ad reges et preſides ppter nomen meū. Continget autē vobis in testimoniū. Pōnите ergo in cordibus vestris nō premeditari quē admodū respondeatis. ego enim dabo vobis os & sapientiam: cū nō poterunt resistere & cōtradicere omnes aduersarii vestri. Trademini autē a parentib⁹ & fratribus & cognatis & amicis: & morte afficien̄t ex vobis. et eritis odio omnibus homi bus ppter nomen meū. et capillus de capite vē stro nō peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras: Lū autē viderint circūdariab exercitu hierusalem tunc sciote quia appropinqt ut desolatio eius. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes: & qui in medio eius discedant. et qui in regionibus. non intrent in eā: quia dies vltionis hi sunt. vt. impleantur omnia que scripta sunt. Ve autē p̄gnantibus & nutrientibus i illis dieb⁹. erit enī pressura magna super terram: & ira populo huic. et cadent in eā gladij. & captiuū ducentur in omniē gentes. et hierusalē calcabuntur a gentibus donec impletantur tempora nationum. et erunt signa in sole & luna & stellis: & in terris pressura gentiū p̄e confusione sonitus maris et fluctuū: arescētib⁹ hoib⁹ p̄ fīre & expectatione q̄ supuēt vniuerso orbi. Nā v̄tēt celoz meue būk & tūc videbūt filiū hois veniente i nube cum p̄tate magna tñ aiestate. His aut̄ fieri icipiētib⁹ respicie & leuatē capita v̄ta. quoniam appropinquat redemptio vestra. et dicit illis similitudi nē. Videite siculnē & oēs arbores: cū p̄ducūt iaz ex se tructū: scitis qm̄ p̄pe ē estas. Ita & vos cūz videritis hec fieri: citoz qm̄ p̄pe ē regnum dei. Amē dico vob: q̄ nō ppter bir̄ ḡnario hec donec oia fiat. Celū & terra trāsibūt: v̄ba āt mea n̄ trāsibūt. Attēdite at̄ vob ne forte grauel̄ corda v̄ta i crapula & ebrietate & curia būr vite. & si puēiat i vos repētina dies illa. Tāq̄z laq̄z supuēt enī in oēs q̄ sedēt sup faciez ois terre. Vigilate itaq̄z oī tpe orātes: ut digni habeami fugē ista oia q̄ tutu ra sūt: & stare an filiū hois. erat at̄ dieb⁹ docēs i tēplo. noctib⁹ vero exiēs morabas i mōte q̄ voca tur olueri. et ois populus manicabat ad cūm in templo audire eum.

XXII

B
Mat. 24. 2.
Mar. 15. 3.
Mt. 24. 2.
Lk. 15. 2.
Mt. 24. 2.
Lk. 15. 2.
Eph. 5. b. 1.
Lor. 5. d.
Lol. 2. d.
L. Al. 1. 24 b.
Lk. 15. b.
Jo. 15. f.

Mat. 10. f.
B
Mat. 24. c.
Lk. 15. d.
Lk. 24. c.
Lk. 15. d.

Mat. 24. c.
Lk. 15. d.
Esa. 13.
Ezech. 13.
L. Esa. 13. b.
Job. 2.
Lk. 24. d.
Lk. 15. f.
Job. 26. Esa. 3.
F
Lk. 24. 6.
Lk. 15. f.

Al. 1. 24. e.
Lk. 15. g.
G
Ro. 13. d. j.
Tessal. 5. a.
Apoc. 8. 0.

Lucas

A
Alt.26.a.
Aar.14.a.
Jo.12.a.9.
19.g.et.20.c.
Alt.2.j.g.
Aar.12.b.
Jo.7.e.et.g.
Jo.13.a.
Alt.25.b.
Aar.14.b.

Alt.26.b.
Aar.14.b.

188t.26.c.
188r.14.c.j.
189t.11.c.
188t.26.c.
188r.14.c.
189t.17.b.
188t.26.c.
188r.14.c.
189c.9. L
188t.18.b.7.
26.b. 188ar.
14.c. 188at
26.b. 188r.14
b. 18.13.e.
188t.18.a.
188r.9.e.
188t.20.f.
188r.10.f.
188t.20.f.

188t.19.g.

2
M. 26.c.
M. 4.c.

Esaie.53:

Propinqbat aut̄ dies festus azimor
q d̄ pasca. Et q̄rebāt p̄ncipes sacerdo-
tum & scribe quomodo eū interficeret: time-
bat vero plebez. Intravit at̄ sathanas iūdā q̄
cognomia bāscarioth vnū d̄ duodeci. Et abit &
locu⁹ ē cū p̄ncipib⁹ sacerdotū & mḡatib⁹ quēad
modū illū tradēt eis. Et gauisi s̄ & pacti s̄ pecu-
niā illī dare. Et spopōdit. Et q̄rebat oportunita-
tem, vt traderet illum sine turbis. Venit aut̄ dies
azymoz: in q̄ necesse erat occidi pasca. Et misit
petr⁹ & iobānē dicēs: Lentes parate nob̄ pasca:
vt māducem⁹. At ille dixerūt: Ubi vis parentes?
Et dixit ad eos. Ecce introeūtib⁹ vobis in ciui-
tatē occurret vobis hō qdaz amphorā aque por-
tas. seqmī eu⁹ in domū in quā intravit & dicens
patrisfamilias domus. Bicit tibi m̄gr: Ubi est di-
uersorū vbi pasca cū discipulis meis māducē? Et
ipse oñdet vobis cenaculū magnū stratum: tibi
parate. Lentes aut̄ inuenierunt sicut dixit illis. &
parauerūt pasca. Et cū facta esset hora discubuit
& duodeciz apli cū eo. Et ait illis: Desiderio des-
deraw hoc pasca manducare vobisē anteq̄z pa-
tiar. Dico enī vobis q̄ ex hoc nō māducabo illō
donec ipleat̄ i regno dei. Et accepto calice gra-
tias egit & dixit: Accipite & dividite iter vos. Si
eo enī vobis q̄ nō bibā de generatiōe v̄s donec
fḡnu dei v̄iat. Et accepto pane gr̄as egit & re-
& dedit eis dicēs: Hoc est corp⁹ meū qđ p̄ vobis
dat. Hoc facite in meā cōmemoratiōe. Similic
& calicē postq̄z cenavit dicēs. Hic est calix uonū
testim̄ in sanguine meo: q̄ p̄ vobis fundet. Uerū
tū ecce man⁹ tradēs me meū est i mēsa. Et qui
dem fili⁹ hoīs fm qđ definitū est vadit. Uerū
ve hoī illi p̄ qué tradet. Et i p̄i ceperūt q̄rere in-
ter se: q̄s esset ex eis q̄ hoc facturus eēt. Facta
est aut̄ & p̄tēto inter eos: q̄s eoz viderek esse ma-
ior. Dixit aut̄ eis. Reges gentiū dominanteoz
& qui p̄tātez habēt sup̄ eos benefici vocant. Vos
aut̄ non sic: Sed q̄ maior est in vob̄ fiat sicut mi-
nor. & q̄ p̄cessor est. sicut m̄istrator. Nāz q̄s ma-
ior. ē q̄ recubit: an q̄ m̄istrator? Nōne qui recubit?
Ego aut̄ i medio v̄m sum sicut q̄ m̄istrat. Vos
aut̄ estis q̄ māsistis meū intēptatiōib⁹ meis. Et
ego dispono vobis sicut dispositus m̄hi pater me-
us regiū vt edatis & bibatis sup̄ mēsa z meaz in
regno meo. & sedeatiz sup̄ iheronos indicātes duo
deciz trib⁹ isrl. Aut aut̄ dñs simoni: Simon: ecce
sathanas expetiuit vos vt cribraret sicut tritici.
Ego aut̄ rogan̄ p̄ te: vt nō deficiat fides tua. Et
tu aliquā cōuersus: cōfirma fratres tuos. Qui
dixit ei: Bñ: tecū paratus suz & in carcerem & in
mortē ire. Et ille dixit. Dico tibi petre. n̄ cātabit
hodie gall⁹ donec ter abneges nosse me. Et di-
xit eis: Qū misi vos sine sacculo & pera & calciam̄
tis: nūqđ aliquid detuit vobis. At illi dixerūt: Pi-
hil: Bñt ḡ eis: Sed nūc q̄ habz sacculuz tollat:
similiter & peraz. Et q̄ nō habet: vendat tunicaz
suam & emat gladiuz. Dico enīz vobis: qm̄ ad

Huc hoc quod scriptum est oportet impleri in me: Et cum unicus deputatus est. Et tunc ea que sunt de me: finem habent. At ille dixerunt: Domine: ecce duo gladii hic: At ille dixit eis: Satis est. Egressus ibat secundum consuetudinem in monte olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum peruenisset ad locum: dixit illis. Orate: ne intretis in temptationem: et ipse auxilium est ab eis quantum iactus est lapidis: et positis genibus orabat dices. Pater si vis: transfer calicem istum a me. Veruntam non mea voluntas: sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum: et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor: et sicut gutte sanguinis decurreret in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos: inuenit eos dormientes pre tristitia: et ait illis. Quid dormitis: Surgite orate: ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba: et qui vocabantur iudas vnus de duodecim antecedebat eos et appropinquarebat iesu: ut oscularetur eum. Iesus autem dixit illi: Juda. osculo filius hominis tradis. Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat: dixerunt ei: Domine: si percutimus in gladio: Et percussit unus ex illis serum principis sacerdotum et amputauit auriculam eius dexteram. Respondebat autem iesus ait: Sinite usque huc: et cum tertiis gislet auriculam eius sanauit eum. Dixit autem iesus ad eos qui venerunt ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronem existens cum gladiis et fustibus. Cuz quot die vobiscum fuerint in templon extendistis manus in me: Sed hec est hora vestra: et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum: duxerunt ad dominum principis sacerdotum: Petrus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrii et circus dentibus illis: erat petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen et eum fuisse intuita dixit: Et hic cum illo erat. Ait ille negauit eum dicens: Non sis nomen illum: et post posuimus alius videns eum dixit: et tu de illis es. Petrus vero ait: Homo non sum: et interruollo facto quasi horae vniuersali: alius quidem affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat: nam et galileus est: et ait petrus. Homo: ne scio quid dicis: et continuo adhuc illo loquente cavit gallus: et conuersti dominus respexit petrum et recordatus est petri verbi domini sic dixerat quia priusquam gallus cantet: ter me negabis: et egreditus foras petrus fleuit amare: et viri qui tenebant illum: illudebant ei cedentes: et velauerunt eum: et percutiebant faciem eius: et interrogauerunt eum dicentes: Propheta es. Quis est qui te percussit et alia multa blasphemantes dicebant in eum: et ut factus est dies: conuerterunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribe: et duxerunt illum in concilium suum dicentes: Si tu es christus dic nobis: et ait illis: Si vobis dixeris non credetis mihi: si autem et interrogaueris non respondebitis

Lucas

Mt. 16. f.
Mr. 14. g.
Jo. 6. g.
Mt. 26. g.
Mr. 14. g.

A
Mt. 27. a.
Mr. 15. a.
Jo. 18. e.

B
Mt. 27. b.
Mr. 15. a.
Jo. 18. f.
Jo. 18. g.

B

Mt. 16. f.
Mr. 14. f.

Act. 13. c.

C

Mt. 27. b.
Mr. 15. a.
Mt. 27. c.
Mr. 15. b.
Jo. 18. g.
Act. 13. c.

Act. 28. c.

D
Mt. 27. c.
Mr. 15. c.
Jo. 18. g.
Mt. 27. d.
Mr. 15. c.

mibi: neq; dimittetis. Et hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait: Vos dicitis: quia ego sum. At illi dicerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? Ipsi enim audiuiimus de ore eius.

XXIII

Lurgens omnis multitudo eorum dure ruit illum ad pilatum. Ceperunt autem illum accusare, dicentes. Hunc invenimus subiungentem gentem nostram: et prohibentem tributum dare cesari: et dicente se christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum dicentes: Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait: Tu dicas: Autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas: Nihil innenio cause in hoc homine. At illi inualescebant dicentes: Cōmouit populū docens per viuēsā iudeā incipiens a galilea usq; adhuc: Pilatus autem audiens galileam: interrogauit si homo galileus esset: Et ut cognovit q; de herodis potestate eē remisit eum ad heroden: qui et ipse hierosolymis erat illis dieb: Herodes autem viso iesu: gaudens est valde: Erat enim cupiens ex multo tempore videre eum: eo q; audiret multa de eo et sperabat si gnum aliquod videre ab eo fieri: Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes eum. Spreuit autem illum herodes cum exercitu suo et illusit induitum veste alba: et remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem. Pilatus autem cōuocatis principib; sacerdotum et magistratibus et plebe: dicit ad illos: Obrutistis mihi hunc hominem quia si auertente populū: et ecce ego corā vobis iterrogans nullam causam inuenio in homine isto: ex his in quibus eum accusatis. Sed neq; herodes nō remisi vos ad illum: et ecce nihil dignū morte actū est ei. Emendatū ergo illum dimittā. Ne cesse autem habebat dimittere eis per dies festum vnu. Exclawauit autem simul vniuersa turba dicens:

Tolle hunc: et dimitte nobis barrabā. Qui erat propter seditionē quandā factaz in ciuitate et homicidii missus in carcere. Iterū autem pilatus locutus est ad eos: volēs dimittere iesum. At illi sic clamabant dicentes: Crucifige crucifige eū. Ille autem tertio dixit ad illos: Quid enim mali fecit iste? Nullā causam mortis inuenio in eo. Corripiaz ergo illum et dimittam. At illi instabant vocib; magnis postulantes ut crucifigere: et inualecebant voces eorum. Et pilatus adiudicavit fieri petitōes eorum. Misit autem illum eū q; propter homicidium et seditionē missus fuerat in carcere quē petebat: Iesum vero tradidit voluntati eorum. Et cuī ducerent eum: apprehenderunt simonē quendam cōrensem venientē de villa: et imposuerūt illi crux portare post iesum. Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierū: que plangebant et lamentabant eū. Conuersus autem ad illas iesus

dixit: Filie iherusalē: nolite flere super me: sed su per vosiphas flete. et super filios vestros. Quoniam ecce veniēt dies in quibus dicent: Beate steriles et ventres qui non genuerunt: et vbera que nō lactaverunt. Tunc incipient dicere montibus: cādite super nos: et collibus operite nos. Quia si i viridi ligno hec faciunt in arido quid fieri? Buce bantur autem et alij duo nequam cum eo: ut interficerentur. Et postq; venerunt in locum qui vocatur caluarie. ibi crucifixerunt eum: et latrones vnum a dextris alterum a sinistris. Jesus autem dicebat: Pater dimittit illis: Non enim sciuī qd faciunt. Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus expectans: et deridebant eum principes cum eis dicentes: Alios saluos fecit: se saluum faciat. si hic est christus dei electus. Illudebant autem ei et milites accedentes: et acutum offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeorum: saluum te fac. Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeorū. Unus autem d his qui perdebat latronibus blasphemabat euz dicens: Si tu es christus saluum fac te ipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens: Negū tu times deum: qui in eadem damnatione eo. Et nos quidem iuste: nam digna factis recipimus. Hic vero nihil mali gessit. Et dicebat ad iesum: Domine: memento mei euz veneris in regnum tuu. Et dixit illi iesus: Ame dico tibi: hodie me cum eris in paradiſo. Erat autem sere hora sexta et tenebre facte sunt in vniuersam terram. usq; in horam nonam. Et obscuratus est sol: et velū templi scissum est medium. Et clamans voce magna iesus ait: Pater in manus tuas commendō spiritum meum. Et hec dicens expirauit. Videntis autem centurio quod factum fuerat: glorificauit deum dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnino turba eorum qui simul aderat ad spectaculū istud: et videbant que siebant: persecutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes noctis eius a longe: et mulieres que secuti eum erāt a galilea hec videntes. Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus: hic non consenserat concilio et actibus eorum: ab arimathea civitate iudee: q; expectabat et ipse regnū dei. Hic accessit ad pilatum et petiit corpus iesu: et depositum inuoluit in syndone: et posuit euz in monume to exciso: in quo nondum quisq; positus fuerat. et dies erat parasceues: et sabbato illucescebat. Subscure autem mulieres que cum eo venerāt de galilea viderunt monumentum: et quemadmodum posituz erat corpus eius: et reuertentes parauerunt aromata et vnguentū et sabbato quidē siluerunt fin mandatum.

XXIII

Via autem sabbati valde diluculo venirent ad monumentū portantes que parauerant aromata: et inuenierunt lapidē revolutum a monumento: et ingressi non inueni-

S. 13. d. Sep
3. Isa. 54.
Gal. 4. d.
E
Apoc. 6. d.
7. 9. b. Isaie.
2. Osee. jo.

Mt. 27. d.
Mr. 15. d.
Jo. 19. c.

Mt. 27. d.
Mr. 15. d.
Jo. 19. c.

Mt. 27. f.
Mr. 15. f.
Jo. 19. c.

Mt. 27. e.
Mr. 15. e.
Jo. 19. d.

Mt. 27. e.
Mr. 15. e.
Jo. 19. c.

Mt. 27. e.
Mr. 15. e.
Jo. 19. c.

Mt. 27. e.
Mr. 15. e.
Jo. 19. c.

Mt. 27. e.
Mr. 15. e.
Jo. 19. c.

Mt. 27. f.
Mr. 15. f.
Jo. 19. g.

Ps. 50. G
Mt. 27. f.
Mr. 15. f.

A
Mt. 28. a.
Mr. 16. a.
Jo. 20. a.

S

ruit corpus domini iesu. Et factū est dū mente
 consternate essent de isto: ecce duo viri steterunt
 sc̄us illas in ueste fulgenti. Cum timerent autē
 et declinarent vultum in terraz. dixerunt ad illas
 Quid queritis: viuentem cum mortuis? Non est
 hic sed surrexit. Recordamini qualiter locutus
 est vobis: cum adhuc i galilea esset dicens: Quia
 oportet filium hominis tradi in manus hominū
 peccatorū: et crucifigi: et die tercia resurgere. Et
 recordate sunt verborū eius: et regresse a monumē
 to nunciauerunt hec omnia illis vndeū: et cete
 ris omnibus. Erat autem maria magdalene et io
 hanna. et maria iacobi. et cetera que cum eis erāt:
 que dicebant ad apostolos hec. Et visa sunt ante
 illos sicut deliramentum verba ista: et non credi
 derunt illis. Petrus autem surgens currit ad
 monumentum et procumbens vicit lintheamina
 sola posita. et abiit secum mirans quod factū fu
 erat. Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castel
 lum quod erat in spatio stadioū sexaginta ab
 hierusalem nomine emaus et ipse loquebant ad
 inuicem de his omnibus que acciderāt. Et factū
 est dum fabularerunt et secum quererent: et ipse
 iesus appropinquans ibat cum illis. Oculi autē
 illorum tenebantur: ne eum agnoscerēt. Et ait ad
 illos: Qui sunt hi sermones quos convertis ad i
 uicem ambulantes. et estis tristes? Et respondēs
 unus cui nomen cleophas: dixit ei. Tu solus pe
 regrinus es in hierusalem. et non cognouisti que
 facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit.
 Que: Et dixerūt. De iesu nazareno qui fuit vir
 prophetā: potens in opere et sermone. coraz deo
 et omni populo. Et quomodo eū tradiderunt su
 mi sacerdotes et principes nostri in damnationē
 mortis: et cruciferunt eum. Nos autē speraba
 mus: quia ipse esset redempturus israel. Et nūc
 saper hec omnia tertia dies est hodie: q̄ bec facta
 sunt. Sed et mulieres quedam ex nostris terrue
 runt nos que ante lucem fuerunt ad monumētū
 et non inuento corpore eius: venerunt dicentes:
 se etiam visionem angelorum vidisse: qui dicunt
 eum vivere. Et abierunt quidē ex nostris ad mo
 numētū: et ita inuenerunt sicut mulieres dire
 runt: ipsum vero non inuenerūt. Et ipse dixit ad
 eos: O stulti et tardi corde ad credendum in om
 nibus que locuti sūt prophete. Nōne hec opor
 tur pati christum et ita intrare in gloriam suā? Et
 incipiens a moysi et omnibus prophetis: interp
 tabatur illis in omnibus scripturis que de ipso
 erant? Et appropinquarent castello quo ibāt
 et ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illuz di
 centes: Abane nobiscum quoniam adespascit:
 et inclinata est iaz dies. Et intrauit cum illis. Et
 factum est dum recūberet cum eis: accepit panē
 et benedixit ac fregit. et porrigebat illis. Et aperti
 sunt oculi eorum: et cognoverunt eum: et ipse eū
 nūt ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem. Nō
 ne eo: nostrum ardens erat in nobis. dum loque
 b

retur in via et aperiret nobis scripturas? Et sur
 gentes eadem hora regressi sunt in hierusalem: et
 inuenierunt congregatos vndeū. et eos qui cū
 illis erant dicentes. q̄ surrexit dominus vere et
 apparuit simoni. Et ipse narrabant q̄ gesta erāt
 in via: et quomodo cognoverunt eum in fractiōe
 panis. Dum autem hec loquuntur: stetit iesus in
 medio eorum et dixit: Pax vobis ego sum. noli
 te timere. Conturbati vero et cōterriti existiabāt
 se spiritū videre. Et dixit eis: Quid turbati estis
 et cogitationes ascendunt in corda vestra? Tidete
 manus meas et pedes: quia ego sum. Pax
 patet et videte: quia spiritus carnem et ossa nō ha
 bet: sicut me videtis habere. Et cum hec dixisset
 ostendit eis manus et pedes. Adhuc autem illis
 non credentibus et mirantibus pre gaudio dixit.
 Habetis hic aliiquid quod māducetur? At illi ob
 tulerunt ei partem pisces assi: et fanuz mellis. Et
 cum manducasset coram eis: sumēs reliquias de
 dit eis. Et dixit ad eos: Hee sunt verba que locu
 tus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum. quo
 niam necesse est impleri omnia que scripta sunt i
 lege moysi et prophetis et psalmis de me. Tunc
 aperuit illis sensum: ut intelligerent scripturas.
 et dixit eis: Quoniam sic scriptum est et sic oper
 tebat christum pati et resurgere a mortuis tertia
 die: et predicare in nomine eius penitentiam et re
 missionem peccatorum in omnes gentes: incipiē
 tibus ab hierosolyma. Vos autē testes estis ho
 rum. Et ego mittam promissuz patris mei i vos
 vos autem sedete in ciuitate. quo adulq̄ indua
 mini virtute et alto. Eduxit autem eos foras i be
 thaniā. et eleuatis manib⁹ suis benedixit eis.
 Et factū est dū b̄ndiceret illis recessit ab eis. et
 ferebatur in celum. Et ipsi adorantes regressi sūt
 in hierusalē cum gaudio magno. et erāt semp i tē
 plo laudantes et benedicentes deum. Amen.

Acti. j. 7. a.

ysa. 442

Acti. j. 2. *

Acti. j. 6. 5.

Acti. j. 5. *

Explicit euangeliū s̄m Lucam. Incipit prolog⁹
 in euangelium s̄m Iohannem.

Je est iohannes euangeli
 sta vnū ex discipulis dñi:
 qui virgo a deo electus est
 quem de nuptijs volentez
 nabere vocavit deus. Qui
 virginitatis in hoc duplex
 testimonium datur in euā
 gelio. q̄ et pre ceteris dile
 ctus a deo dicitur. et huie
 matrem suam pendens in
 cruce commēdatuit domini⁹: vt virginē virgo ser
 uaret. Beniqz manifestans in euangelio q̄ erat
 ipse incorruptibilis verbi opus inchoans: solus
 verbum carnem factum esse. nec lumen a tenebus
 comprehensum fuisse testatur primum signū po
 nens quod in nuptijs fecit dominus. ostenders
 q̄ ipse erat: vt legentibus demonstraret q̄ ybido

Mt. 28. a.
Mt. 16. a.
B

Mt. 28. b.
Mtr. j. 6. c.

Mtr. j. 6. c.

B

Acti. j. 4. d.

Gen. j. 9.

Registrum

minus invitatus sit. deficere nuptiarum vinū de beat: et veteribus immutatis. noua omnia que a christo instituuntur appareant. Hoc autē euāgeliū scripsit in asia: postea q̄z in pathmos insula apocalypsum scrips̄rat: vt cui in principio canōnis incorruptibile principiū prenotatur in geneſi: ei etiam incorruptibilis fūs per virginē i apocalypsi redderetur dicente christo: ego sūz alpha et o. Et hic est iohannes: qui sciens superuenisse diem recessus sūi: provocatis discipulis suis i epheſo. per multa signorum experimenta promēs chriſtū. descendens in defossum ſepulture ſue locū facta oratione poſitus est ad patres ſuos tā extra neus a dolore mortis q̄z a corruptione carnis. iue mirur alienus: Tamē poſt omnes euān gelīū ſcripsit: et hoc virginī debebatur. Quox tamen vel scriptorū temporis dispositio. vel librorū ordi nationi: ideo a nobis per singula nō exponitur: vt ſcendi desiderio collato et querentibus fructū la boris: et deo magiſterij doctrina ſerueret.

Explicit prologus. Incipit regiſtrum in euāgelium iohannis.

N principio erat verbum tē. testimonium de christo perhibet iohannes baptista. phariseorū leuite interrogant iohā nem. iohannes iesum videns agnūz dicit dei. et andreas pētro dicit. inuenimus messiā. Jeſus dicit. nathanael vidi ſub ſicu. Jeſus vocatus ad nuptias et discipuli eius de aq̄ ſecit vinum vēdentes et numularios ejicit de tem ple. dicit: ſolute templum hoc.

Jeſus nicodemo dicit de baptismo et alijs mīlitis dicit qui credit in eum nō diuidicabitur. qui aut̄ non credit iam diuidicatus eſt. iesus in iudea baptizat. et iohannes in ennon. iohannes dicit xp̄m crescere. ſe autem minorari.

Jeſus cū muliere ſamaritana loquitur. pp̄baꝝ in patria ſua ſine honore eſſe. reguli filium a morte uſcitat.

De pīſcīna probatica ſanat hominem triginta et octo annos habentē infirmitatē. dicebat iudei ſanato: nō licet tibi tollere grabatū tuū ſabbato. q̄ cunq; pater fecerit. hec et filiū ſimiliter facit. dicit iesus: quia venit hora et nūc eſt qñ mortui audiūt vocem tē. dicit iesus: iohannes eſt lucerna ardēs et lucens. ſcrutamini ſcripturas. dicit moyses ac eufas vos. et ſi crederetis moysi crederetis forſitan et mihi.

De quinq; panib; et duob; pīſcībus. et q̄' eum regem facere voluerunt. iesus ſupra mare ambulat. Operamini nō cibū q̄ perit. de manā et pane celeſti loquiſ. ego ſū panis q̄ de celo dēſcēdi. rece dētib; ab eo diſcipulis vnu ex duodeci diabolum dicit

Jeſus in ſcenophegia aſcēdit ad diē ſeffū. dicitur iesu. demoniū habes. de turba multi credebāt in eum. clamat iesus: ſi quis ſitit veniat ad me et bi bat. cū mīſtris et nīcōdēmo pīncipes conſendunt. Be muliere adultera. iesus lucē mūdi eſſe ſe pre dicat. iesus interrogatus pīncipiū ſe eſſe respōdit. q̄ ois pētōr fuꝝ ſit. tq̄ iesus aī ab rāa ſit.

Lecū a natuitate curat. iesus dicit: i iudicium in hūc mūdū veni. vt q̄ nō vident videant.

Qui nō intrat per oſtium in ouile. dicit: ego ſum paſtor bonus. potestatē habeo ponendi animam meam. Judei dicit: ſi tu es chriſtus dic nobis pālam. ego et pater vnu ſumus. ſuſtulerunt lapides iudei vt lapidarent iesum et exiuit de manib; coꝝ.

Be ſuſcitatōne lazari. collegeſt pīncipes et phariſei pīciliū. cayphas dicit: q̄i expedit vt vnuſ tē.

Maria vnuſt pedes iesu. et exterſit capillis ſuis. iudas ſur erat et loculus habēs. turba ex iudeis multa venit. non propter iesuz tantū: ſed vt laza rū viacerent quē ſuſcitauit a mortuis. turba q̄ ve nerat ad diem festū occurrit iesu ſuper pulluꝝ aſine. gentiles quidā rogabant philippū. dicentes: dñe venim⁹ iesu. videre. iesus respondit niſi gra num frumenti tē. aia mea turbata eſt. pater clariſica nomē tui. venit vox de celo. dicit iesus: nūne iudicū eſt mundi. et multi ex pīncipib; crediderūt in eū: ſed propter phariseos non confitebanſ. dicit: nō veni vt iudicē mundū: ſed vt ſaluiſicē.

Pedes diſcipulorū lauat dicens: et vos debet alter alterius lanare pedes. dicit: qui manducat panē meū leuabit etra me calcaneū ſuum. dicit.

unus ex yobis tradet me. et ſbiūgit: cui ego ſtictū panē porrexero. tūc introiuit in iudaꝝ ſathanas. mandatū nouū do yobis vt diligatis inuicez. dicit petro: añq; gall⁹ cātet. ter me negabis tē.

Maſt turbeſ cor yestrū. dicit: ego ſum via veritas et uita. dicit philippus: dñe oſtēde nobis patreſ ſi diligitis me mandata mea ſeruate. ego i patre meo et vos in me et ego i yobis: ſi quis diligit me ſermones meos ſeruat.

Dicit: ego ſum uitis vera et pater mens agricola eſt. de dilectiōe pīcepta. ſi me perſecuti ſunt et vos perſequentur. et odio habuerunt me gratis. dicit cum uenerit paraclytus.

Absq; synagogis facient vos. Maſt vado ad euz qui me mīſit et nemo ex yobis interrogat tē. cuꝝ uenerit paraclytus ille arguet munduꝝ de peccato. omnia quecunq; habet pater mea ſunt. modi cum iam et non videbitis me. vſq; mō nō petiſtis qeꝝ. exiui a p̄e meo et veni i mūdū p̄ meū eſt.

Subleuatis oculis i celū. dicit: pater uenit hora clarifica filiū tuū. Jeſus diſcipulos amendaſt pa tri. pater iuste mūd⁹ te nō cog nouit.

Egressus iesus cū diſcipulis ſuis tranſtorentem cedron. querentib; iuda cū cohorte iesuz respōdit: ego ſum. abierunt retroſum et ceciderūt i ſer ram. capio chriſti: negatio petri abiudicatō chriſti et reſpoſio eiusdem.

7.

8.

9.

jo:

jj

jj.

13.

14.

15.

16.

17

18.

Johannes

19

Pilat^o iesum flagellauit. deriso. crucifixio inter duos latrones. commendatio matris discipulo. et potatio aceti. et mors et sepultura.

20

Resurrectio. et qualiter apparuit marie magdalene. apparens discipulis dedit eis pacem spiritum sanctum. post dies octo clausis ianuis apparuit discipulis et thome.

21

Postea iterum manifestauit se ad mare tyberia dis re. de piscatione petri. dicit petro tertio. pascere oves meas.

Explicit regisstrum. Incipit euageliu fm iohanne. Ca. 1

mantis in deserto: dirigite viam domini. sicut dixit esaias propheta. Et qui missi fuerant erat ex phariseis. Et interrogauerunt eum: et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es christus. neque helias neque propheta? Respondit eis iohannes dicens

3.a. Mt. 3.4.
Lu. 3.4.

Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum sit est: qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut soluam eius corrigiam calciamenti. hec i

2

bethania facta sunt transiordanum rbi erat iohannes baptizans. Altera die vidit iohannes iesum venientem ad se et ait. ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi: Post me venit vir qui ante me factus est: quia prior me erat. et ego nesciebam eum. Sed ut manifestetur in israel. ppte rea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit iohannes dicens. Quia vidi spiritum descendente quasi columbam de celo: et mansit super eum. et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua: ille mihi dixit: Super quem videris spiritum descendente et manente super eum. hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui quia hic est filius dei. Altera die iterum stabat iohannes: et ex discipulis eius duo. Et respiciens iesum ambulante dixit. Ecce agnus dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentes: et secuti sunt iesum. Conuersus autem iesus et videns eos sequentes se: dicit eis. Quid queritis? Qui dixerunt ei. Rabbi. quod dicitur interpretatum magister: ybi habitas? Sicut eis. Venite et videte. Venerunt et viderunt ybi maneret: et apud eum manserunt die illo. Hora autem erat quasi decima. Erat autem andreas frater simonis petri. unus ex duobus qui audierat a iohanne: et secuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum simonem et dicit ei. Inuenimus messiam: quod est interpretatum christum. Et adduxit eum ad iesum. Intuitus autem eum iesus dicit: Tu es simon filius iohanna: tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus. In crastinum voluit exire in galileam: et inuenit philippum. Et dicit ei iesus. Segre me. Erat autem philippus a bethsaida civitate andree et petri. Inuenit philippus nathanael: et dicit ei. Quem scripsit moyses in lege et prophete: inuenimus iesum filium ioseph a nazareth. Et dicit ei nathanael. A nazareth potest aliquid boni esse. Sicut ei philippus. Hunc et vide. Videlicet iesus nathanael venientem ad se: et dicit de eo. Ecce vere israelita: in quo dolus non est. Sicut ei nathanael. Unde me nosti? Respondit iesus: et dicit ei. Pruisque te philippus vocaret cu[m] esses sub fini vidi te. Respondit ei nathanael et ait: Rabbi tu es filius dei: tu es rex israel. Respondit iesus et dicit ei: Quia dixi tibi vidi te sub fini credis: manus his videbis. Et dicit ei: Amem amem dico vobis videbitis celum aptum et angelos dei ascendetes et descendentes supra filium hominis.

E

Mt. 3.5. g.
Mt. j. b.
Luc. 3.5.

Et die tertia nuptie facte sunt in chana galilee. et erat mater iesu ibi. Vocatus

3

22

Mt. 3.9. j. 3.5.

Iota. nomē erat iohannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine: ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut testimonium phiberet de lumine. Erat lux vera: que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: et mundus per ipsum factus est: et mundus eum non cognovit. In propria venit. et sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est: et habitabit in nobis. Et vidimus gloriam eius: gloria quasi virginis a patre: plenum gratia et veritatis. Iohannes testimonius perhibet de ipso et clamat dicens. Hic erat quem dixi quod me feci est. quod per me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus. gratias pro gratia: quia lex per moysen data est: gratia et veritas per iesum christum facta est. Beum nemo vidit unquam. Unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarravit. Et hoc est testimonius iohannis. quando miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes et leuitas ad eum ut interrogarent eum. Tu quis es? Et confessus est: et non negauit. Et confessus est: quia non sum ego christus. Et interrogauerunt eum. Quid ergo? Helias es tu? Et dicit: Non sum propheta es tu? Et respondit. Non. dixerunt ergo ei. Quis es ut responsus demus his qui misericordia nostra. Quid dicas de teipso? Ait. Ego vox clavis.

J. Jo. 4.6.
L
i.s.s.

Esa. 40. Mt

5

G

3

Johannes

B
Est autem et iesus et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino. dicit mater iesu ad eum: Uinum non habent. Et dicit ei iesus: Quid mihi et tibi est mulier? Non dum venit hora mea. Sicut matr eius ministris: Quodcumqz dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapidee hydrie set posite sum purificationem iudeorum capientes singule metras binas vel ternas. Sicut eis iesus: Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vsqz ad summum. Et dicit eis iesus: Haerite nuc: et fert architrichino. Et tulerunt. ut autem gustauit architrichinus aqua vinum factu. et non sciebat unde esset. ministri autem sciebant qui hauserunt aqua vocat sps us architrichinus. et dicit ei: Omnis homo pmu bonum viuis ponit. et cum inebrati fuerint tunc id quod deterius est. Tu aut seruasti bonu viuin vsqz adhuc: Hoc fecit initium signorum iesus in chana galilee: et manifestauit gloriam suam. et crediderunt in eum discipuli eius. Post hec descendit capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt non multis diebus.

C
Mat. 4.d.
Mt. 2.j.b.
Mr. 3.j.d.
Lu. 19.g.
Esaie. 56.
Hiere. 7.
E
Et prope erat pasca indeorum. et ascendit iesus hiersolimam et inuenit in templo vendentes oves et boues et columbas. et numularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis: omnes eiecit de templo: oves quoqz et boues. et numulariorum effudit es: et mensas subuertit. Et his qui columbas vendebant dixit: Ausepte ista hinc: et nolite facere domum patris mei domum negotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius: quia scriptum est zelus dominus tue comedit me. Respoderunt ergo iudei et dixerunt ei: Quod signu ostendis nobis quia hec facis? Respondit iesus et dicit eis.

B
Solnate tēplū hoc. et in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iudei. Quadragesima et sex annis edificatu est templum hoc: et tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de tēplo corporis sui. Cum ergo surrexisset a mortuis. recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat: et crediderunt scripture et sermoni quez dixit iesus. Cum autem esset hiersolymis in pascha i die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius que faciebat. Ipse autem iesus non credebat semetipsum eis et q ipse nosset omnes. et quia op ei non erat ut quis testimoniu perhiberet de homine. ipse enim sciebat quid esset in homine.

A
I.7.g.
Mat. 22.c.
Rat autem homo ex phariseis nicodemus nomine. princeps iudeorum. Hic venit ad iesum nocte et dixit ei

B
Rabbi: scimus quia a deo venisti magister. Ne mo enim potest hec signa facere que tu facis: nisi fuerit deus cu eo. Respondit iesus. et dicit ei: Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit de nro. non potest videre regnum dei. Sicut ad eum non edemus: Numodo potest ho renasci cu sit se nec? Numquid potest in ventre matris sue iterato introire et renasci? Respondit iesus: Amem amem dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiri-

tu sancto non potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne. caro est: et quod natum est ex spiritu. spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat. et vocem eius audis: sed nescis unde veniat. aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nicodemus et dicit ei: Numodo possunt hec fieri? Respondit iesus. et dixit ei: Tu es magister irael et hec ignoras? Amem amem dico tibi quia quod sciimus loquimur. et quod videntur testamur et testimoniu nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis. quo modo si dixerit vobis celestia creditus. Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto. ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipso non pereat sed habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum: sed ut saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non indicatur. Qui autem non credit iam iudicatur: quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium: quia lux uenit in mundum: et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Deus enim qui male agit odit lucem. et non uenit ad lucem ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem uenit ad lucem ut manifestentur opera eius: quia in deo sunt facta. Post hec uenit iesus et discipuli eius in terrā iudea: et illuc morabat eū et baptizabat. Erat autem et iohannes baptizans in ennon iuxta saliz quaque multe erant illuc. et ueniebant et baptizabantur. Non dum enim missus fuerat iohannes in carcere. facta est autem questio et discipulis iohannes cu iudeis de purificatore. Et uenierat ad iohannem et dixerunt ei: Rabbi: qui erat tecum transordanem cui tu testimonium phibusisti ecce hic baptizat et omnes uenient ad eum. Redit iohannes et dixit: Non potest homo accipere quicquam nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerum. non sum ego xpus sed quia missus sum aī illī. Qui haber sponsā spōsus est. amicus aut sponsi q stat et audit eū. gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudiū meū impletum est. Illuz oportet crescere. me autem minui. Qui de sursu uenit sup oēs est. Qui de terra est de terra est. et de terra loquitur: qui de celo uenit sup oēs ē. Et qd uidit et audiuit h̄ testatur: et testimoniu ei⁹ nemo accipit. Qui autem accepit ei⁹ testimoniu signauit: q de⁹ verax est. Que enim misit de⁹ vba dei loquitur. Ad. n. ad mēsurā dat de⁹ spiritū.

B
P diligit filium et oia dedit ī manu ei⁹. Qui credit in filio h̄ vitā eternā: q aut ī credul⁹ est filio: n̄ videbit vitā: h̄ ira dei māet sup eū. IIII
v Ergo cognouit iesus quia audierunt pharisei q iesus plures discipulos facit

Johannes

Act. 4.8.

Gen. 24.

B

1.7.5.

I.6.8.

C

Lu. 7.6.

D

2. Cor. 3.8.

E

Esa. 40.7.5. Lu. 10.8.

Et baptizat q̄z iohannes q̄z q̄z iesus nō baptizaret sed discipuli eius reliquit iudeā et abiit iterū in galileam. Optinebat autē eum transire per mediā samariā. Venit ergo in ciuitatē samarie q̄ dicitur sychar: iuxta prediū quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autē ibi fons iacob. Iesus autem fatigatus ex itinere sedebat sic supra fonte: Hora autē erat quasi sexta. Venit iustus de samaria haurire aquā. Dicit ei iesus: Da mihi bibere. Discipuli eius abierant in ciuitate et cibos emerent. Dicit ergo ei iustus illa samaritana: Quo modo tu iudeus cum sis bibere a me poscis quem sum mulier samaritana? Nō enim contundit in dei samaritāis. Respondit iesus, et dixit ei: Si sciens donū dei: et quis est qui dicit tibi, da mihi bibere. tu forsitan petis ab eo, et dedisset tibi aquā viuam. Dicit ei mulier: Domine, neq̄z i quo haurias habes, et pute' altis est. Unde ergo habes aquā viuam? Numqđ tu maior es patre nostro iacob qui dedit nobis putoem, et ipse ex eo bibit, et filii eius et pecora eius? Respondit iesus, et dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterū. Qui autem biberit ex aqua qua ego dabo ei, non sitiet in eternū: sed aqua qua ego dabo ei, fieri in eo fons aque salientis in vitaz eternā. Dicit ad eum mulier: Domine da mihi hanc aquā, ut non sitiat nec q̄z venias huc haurire. Dicit ei iesus: Vade voca virum tuum, et veni huc. Respondit mulier, et dixit: Nō habeo virū, dicit ei iesus. Bene diristi quia non habeo virū. Quicq; enim viros habuisti, et nūc quē habes nō est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Domine: video quia ppheta es tu. Pater tres nostri in monte hoc adorauerūt, et vos dicitis quia hierosolymis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei iesus: Mulier crede mihi: quia vēiethora quādō neq; in monte l. neq; in hierosolymis adorabit patrē. Vos adoratis qđ nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex iudeis est. Sed venit hora, et nunc est: quando veri adoratores adorabunt patrē in spiritu et veritate. Nam et pater tales querit qui adorent eū. Spiritus est deus: et eos qui adorant eū in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia messias venit qui dicis christus. Cuz ergo venerit: ille: nobis nunciabit oīa. Dicit ei iesus: ego sū qui loquor tecum. Et continuo venerūt discipuli eius et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Ille tñ dixit quid queris aut quid loqueris cū ea. Reliquit ergo hydram suaz mulier, et abiit in ciuitatē, et dicit illis hominib: Venite, et videte hominem qui dixit mihi omnia quecunq; feci. Nū quid ipse est christus? Exierunt ergo de ciuitate et veniebant ad eum. Interca rogarunt eum discipuli dicentes: Rabbi, manduca. Ille autem dixit eis: Ego cibuz habeo manducare quē vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad iuicez. Numqđ aliquis attulit ei māducare? Dicit eis iesus: Alleus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit

me ut perficiā opus eius. Nōne vos dicitis q̄ adhuc quattuor mēses sunt et messis venit? Ecce dico vobis: lenate oculos vestros et videte regiones: quia albe sunt iam ad messem. Et qui metit mercedē accipit et congregat fructū in vitaz eternam: ut et q̄ seminat simul gaudeat et q̄ metit. In hoc enī est verbum verū: quia aliis est qui seminat, et aliis est qui metit. Ego misi vos mettere qđ vos non laborastis. Alii laborauerunt, et vos i labores eorū introistis. Ex ciuitatē autē illa multi, crediderunt in eum samaritanorum ppter verbum mulieris testimonium perhibentis: quia dixit mihi omnia quecunq; feci. Cum venisset ergo ad illum samaritani rogauerunt eum ut ibi maneret. Et māsit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant: quia non propter tuam loquelā credim⁹. Ipsi enim audiuimus et scimus quia hic est vere salvator mundi. Post duos autem dies existide et abiit in galileam. Ipse enim iesus testimonium perhibuit: quia propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in galileam excepérunt eum galilei: cum omnia vidissent que fecerat hierosolymis in die festo. Et ipsi enim venerant ad diem festum. Venit ergo iterum i chana galilee ubi fecit aquam vinū. Et erat quidaz regulis cuius filius infirmabatur capharnaum hic cum audisset quia iesus adueniret a iudea in galileam abiit ad eū et rogabat eū ut descederet et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. Dixit ergo iesus ad eum: nisi signa et prodigia videbitis non creditis. Dicit ad eum regulis: Domine descendere prūsq; moriatur filius meus. Dicit ei iesus: Vade: filius tuus vivit. Credidit hō sermone quē dixit ei iesus, et ibat. Itaz autē eo descēdente serui occurserunt ei: et nunciauerunt dicentes quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerūt ei: quia heri hora septia reliquit eum febris. Conognovit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei iesus: filius tuus vivit, et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundū signa fecit iesus cū venisset a iudea i galileā.

V
Est hec erat dies festus iudeorū, et ascēdit iesus hierosolymā. Est autem hierosolymis probatica piscia que cognomi natur hebraice bethsaide quinq; porticus habēs. In his iacebat multitudo magna languentū et corū claudorum aridōrum expectantū aquemotū. Angelus autem domini descendebat sim tempus in piscinaz: et mouebat aqua. Et qui prior descedisset in piscinā post motionē aque, sanus siebat a quacunq; detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cū vidisset iesus iacentē et conguissit, quia iam multum temp⁹ haberet. dicit ei: Hs sanus fieri: Respondit ei languidus: Domine: hoīez nō habeo ut cuī turbata fuerit aqua.

Act. 4.8.
Act. 15.5.
Mar. 6.4.
Lu. 4.8.

G
Act. 8.8.
Lu. 7.3.

Akt. 9.8.
Act. 5.8. Lu. 8.1.

2. Regi. 12.

A

B

Johannes

Mt. 9.b.
Mr. 2.c. Lu.
S.e.

Mittat me in piscinā. Hū venio enī ego & ali⁹ an⁹
me descendit. Dicit ei iesus. Surge tolle grava-
tum tuū & ambula. Et statim sanus factus est ho-
mo ille. et sustulit grabatu⁹ suum et ambulabat.
Erat autem sabbatum in die illo. dicebant ergo
iudei illi qui sanatus fuerat. Sabbathu⁹ est nonli-
cet tibi tollere grabatu⁹ tuū. Respōdit eis. Qui
me sanū fecit ille mibi dixit. tolle grabatu⁹ tuum &
ambula. Interrogauerunt ergo eū. Quis est ille
homo qui dixit tibi. tolle grabatum tuum et am-
bula? Is autē qui sanus fuerat effect⁹ nesciebat
quis esset. Jesus enī declinauit a turba cōstituta
in loco. Postea inuenit eū iesus in templo. et di-
xit illi. Ecce sanus factus es; iam noli peccare: ne
deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo:
& nuncianit iudeis quia iesus esset qui fecit eū sa-
num. Propterea persequabantur iudei iesu⁹: q̄
hec faciebat in sabbato. Jesus autē respondit eis.
Pater meus vsq; modo operatur et ego operor.
Propterea ergo magis querebant eū uiciei iter
ficerē. quia non soli soluebat sabbatu⁹ s & patrē
sūu⁹ dicebat deum: equalē se faciens deo. Respō-
dit itaq; iesus & dixit eis. Amē amen dico vobis
non potest filius a se facere quicq;: nisi quod vi-
derit patrē faciente. Quicq; ille enī fecerit: hec
& filius similiter facit. Pater enī diligit filiu⁹. et
omnia demonstrat ei que ipse facit & maiora his
demonstrabit ei opa vt vos miremini. Sicut enī
pater suscitat mortuos & uiuificat: sic & fili⁹ quos
vult uiuificat: Neq; enī pater iudicat quēq;: sed
omne iudiciū dedit filio vt om̄es honorificant si-
lum sicut honorificant patres. Qui nō honorif-
cat filiu⁹: non honorificant patrem qui misit illum.
Amen amen dico vobis: quia qui verbu⁹ meum
audit & credit ei qui misit me. habet vitam eternā.
Et in iudiciū non venit: sed transiet a morte in vi-
tam. Amen amen dico vobis: quia venit hora et
nunc est quando mortui audient voce⁹ filii dei et
qui audierint uiuent. Sicut enim pater habet vi-
ta in semetipso. sic dedit et filio h̄re vitā in semet
ipso. Et potestatē dedit ei iudiciū facere: quia fili⁹
us hominis ē. Nolite mirari hoc: quia venit ho-
ra in qua omnes qui in monumētis sunt audient
vocem filii dei. & procedent qui bona fecerūt: i re-
surrectionē vite: qui vero mala egerunt. in resur-
rectionē iudicij. Non possum ego a meipso face-
re quicq;. Sicut audio iudico. & iudicium meuz
iustum est quia nō quero voluntatem meam sed
voluntati eius qui misit me. Si ego testimoniu⁹
perhibeo de meipso testimoniu⁹ meū nō est verū.
Alius est qui testimoniu⁹ perhibet de me: et scio
quia verū est testimoniu⁹ eius quod perhibet de
me. Vos misistis ad iohāne⁹. et testimonium per-
hibuit veritati. Ego autē nō ab homine testimo-
niū accipio: sed hec dico vt vos salvi sitis. Ille
erat lucerna ardens & lucēs. Vos autē voluistis
ad horam exultare in luce eius. Ego autē habeo
testimoniu⁹ maius iohanne. Opera enī que de-

dit mihi pater vt perficiam ea ipsa opera que ego
faciam testimonium perhibent de me: quia pater
misit me. Et q̄ misit me p̄ ipse testimoniū perhi-
bit de me. Neq; voce⁹ eius vnq; audistis: neq;
spēm eius vidistis. Et verbū eius non habetis i
vobis manens: quia quē misit ille. huic vos non
reditis. Scrutamini scripturas: quia vos puta-
tis in ipsis vitam eternā habere. Et ille sunt que
testimoniū perhibent de me: & non vultis vēnire
ad me vt vitā habeatis. Claritatē ab hominibus
nō accipio: sed cognoui vos: quia dilectionē dei
non habetis in vobis. Ego vēni in nomine patris
mei. & non accepistis me. Si alius venerit in no-
mine suo. illum accipietis. Quō vos potestis cre-
dere qui gloriā ab innicē accipitis. et gloriā que
a solo deo est nō queritis. Nolite putare q̄ ego
accusatur⁹ sum vos apud patrē. Est qui accusat
vos moyses in quo vos speratis. Si enī credere
nis moysi: crederetis forsan & mihi. De me ille
enī scripsit. Si autem illius litteris nō creditis
quō verbis meis credetis.

VI

B

Ost hec abiit iesus trāsmare galilee qđ
p̄ est tyberiadis. Et sequebatur euz multi-
tudo magna: quia videbāt signa q̄ facie-
bat super his qui infirmabantur. Subiit ergo i
mōtē iesus: & ibi sedebat cū discipulis suis. Erat
autem primū pascua dies festus iudeorū. Lū s̄b
leuasset ergo oculos iesus. & vidiss⁹ quia multitu-
do maxima venit ad eū dicit ad philippū. Unde
emennus panes vt manducent hi: Hoc autē dice-
bat temptans eū. Ipse enī seiebat qđ esset factu-
rus. Respondit ei philippus. Ducentou⁹ dena-
riou⁹ panes non sufficiunt eis: vt vnuſquisq; mo-
dicum quid accipiat. Sicut ei vnuſ ex discipulis
eius andreas frater simonis petri. Est puer vn⁹
hic qui habet quinq; panes hordeaceos & duos
pisces. Sed hec quid sunt inter tantos: Dicit er-
go iesus. Facite hoies discubere. Erat autem se-
nū multū in loco. Discubuerunt ergo viri nume-
ro quasi quinq; milia. Accepit ergo iesus panes
& cū gratias egisset. distribuuit discubentib⁹. Silr
& ex piscib⁹ quantū volebat. Ut autē ipleti sunt: di-
xit discipulis suis. Colligite que supauerant fra-
gmenta ne pereat. Collegerūt ḡ & impleuerunt
duodecim cophinos fragmentou⁹ ex quinq; pa-
nib⁹ hordeaceis & duob⁹ piscib⁹: q̄ supauerūt his
q̄ māduauerāt. Illi ḡ hoies cum vidissent qđ ie-
sus fecerat signū. dicebant. Quia hic est vere p̄
pheta q̄ ventur⁹ est i mundū. Jesus ergo cūz co-
gnouisset quia vēturi essent vt raperēt eū et face-
rent eū regē fugit iterū in monte⁹ ipse solus. Et
autē sero faciūt ē descederūt discipuli ei⁹ ad mare.
Et cū ascendisset natum. venerūt transmare i ca-
pharnaū. Et tenebre iam facte erant & non vene-
rat ad eos iesus. Mare autē vento magno flāte
exurgebat. Euz remigassent ergo quasi stadia vi-
gintiquinq; aut triginta vident iesum ambulan-
tante supra mare & proximū nauī fieri & timuerūt

S 4

A

Mt. 4.g.
Mr. 3.b.
Lu. 4.b.
Mt. 14.c.
Lu. 9.b.
Mt. 14.c.
Mr. 6.e.
Lu. 9.b.

Mt. 14.d.
Mr. 6.e.
Lu. 9.b.
B

Mt. 14.d.7.
J̄.g. Mr. 6.
f.2.8.a. Luc
9.b.

S. 4.c. Lu. 7.
c.

Mt. 14.e.
Mr. 6.g.
Lu. 6.b.

L
Mt. 14.e.
Mr. 6.g.

Johannes

Ille autem dicit eis Ego sum, nolite timere. Volo
suerunt ergo accipere eum in nauim: et statim na-
uis fuit ad terram quam ibant. Altera die turba quae
stabat transmarie vidit quia nauicula alia non erat
ibi nisi una: et quia non introisset cum discipulis suis
Iesus in nauim: sed soli discipuli eius abiissent. Alii
vero superuenierunt nauem a tyberiade iuxta locum
ubi manducauerant panem: gratias agentes deo
Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi
neque discipuli eius: ascenderunt in nauiculas. et
venerunt capharnaum querentes Iesum: Et cum
inuenissent eum trans mare. dixerunt ei: Rabbi,
quando hoc venisti? Respondit eis Iesus. et dixit
Amen amen dico vobis: queritis me non quia vi-
distis signa sed quia manducasti ex panibus. et
saturati estis. Operamini non cibum quod perit. sed quod
permanet in vitam eternam quem filius hominis da-
bit vobis. Hunc enim pater signauit deus. Dixit ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera dei? Respondit Iesus: et dixit eis. Hoc est opus
dei ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei:
Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus
tibi? Quid operaris? Patres nostri manducave-
runt manna in deserto: sicut scriptum est. Panem
de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Iesus.
Amen amen dico vobis. non moyses dedit vobis panem
de celo: sed pater meus dat vobis panem de celo vero. Nam enim verus est qui de celo descendit. et dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum:
Dominus semper de nobis panem habet. Dixit au-
tem eis Iesus: Ego sum panis vite. Qui venit ad
me. non esuriet. et qui credit in me non sitiet in eter-
num. Sed dixi vobis: quia et vidistis me et non
credidistis. Omnes quod dat mihi pater ad me ve-
nient. et eum qui venit ad me non ejiciam foras.
quia descendit de celo non ut faciam voluntatem
meam: sed voluntatem eius qui misit me patris. ut om-
ne quod dedit mihi non perdatur ex eo: sed resusci-
tem illud in nouissimo die. Hec est autem vo-
luntas patris mei qui misit me: ut omnis qui
videt filium et credit in eum habeat vitam eternam
et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Abiun-
rabant ergo iudei de illo: quia dixisset: Ego sum
panis viuus qui de celo descendit. Et dicebant.
Nonne hic est filius Ioseph cuius nos nouimus
patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic: ga-
de celo descendit? Respondit ergo Iesus et dixit
eis. Nolite murmurare in iudeam. Nemo potest
venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum
et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scri-
ptum in prophetis. Erunt deos docibiles dei. Om-
nis qui audiuit a patre et didicit venit ad me.
Non quia patrem vidit quisquam: nisi si quod est a deo
hic vidit patrem. Amen amen dico vobis qui cre-
dit in me habet vitam eternam. Ego sum panis
vite. Patres vestri manducaverunt manna in de-
serto: et mortui sunt. Hic est panis de celo delcen-

dens: ut si quis ex ipso manducauerit non moria-
tur. Ego sum panis viuus qui de celo descendit.
Si quis manducauerit ex hoc pane vivet in eter-
num. Et panis quem ego dabo caro mea est. pro
mundi vita. Litigabant ergo iudei ad iudeam de
cetes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare
ad manducandum? Dixit ergo eis Iesus: Amen
amen dico vobis: nisi manducaueritis carnem fi-
lii hominis et biberitis eius sanguinem: non ha-
bebitis vitam in vobis. Qui manducat meam car-
nem et bibit meum sanguinem: habet vitam eter-
nam. et ego resuscitabo eum in nouissimo die. La-
ro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere
est porus. Qui manducat meam carneam et bibit
meum sanguinem in me manet et ego in illo. Si
cum misit me viuens pater. et ego viuo propter pa-
trem: et qui manducat me. et ipse vivet propter
me. Hic est panis qui de celo descendit. Non si
cum manducauerunt patres vestri manna. et mor-
tui sunt. Qui manducat hunc panem vivet in eter-
num. Hec dicit in synagoga docens in capharna-
um. Multi ergo audientes ex discipulis eius di-
xerunt: Tunc est hic sermo. Et quis potest eum
audire? Sciens autem Iesus apud semetipsum
quia murmurarent de hoc discipuli eius. dixit
eis. Hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filium
hominis ascendentes ubi erat prius. Spiritus
est qui vivificat. caro non proficit quicquam. Herba
que ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt:
Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sci-
ebat enim ab initio Iesus qui essent credentes: et
quis traditurus esset eum. Et dicebat. Propte-
rea dixi vobis: quia nemo potest venire ad me ni-
si fuerit ei datum a patre meo. Et hoc multi disci-
pulorum eius abiuerunt retro. et iam non eum illo
ambulabant. Dixit ergo Iesus ad duodecim: Nu-
quid et vos vultis abire? Respondebat ergo ei simon
petrus: Domine ad quae ibimus? Herba vite eter-
ne habes. Et nos credimus et cognovimus qua-
tu es christus filius dei. Respondebat eis Iesus. Nu-
ne ego vos duodecim elegi: et ex ipsis vnuus dia-
bolus est. Dixebat autem de iuda simonis scario-
this. hic enim erat traditurus eum cum esset unus
ex duodecim.

B
j. Cor. ii. c.
Mt. 26. f.
Abd. 14. g.
Lu. 22. g.
Abd. 26. d.
Abd. 14. d.

Abt. j. 6. d.

VII
p Ost hec autem ambulabat Iesus in ga-
bulare: quia querebant eum iudei in
terficerem. Erat autem in primo dies se-
stus iudeorū scenopoegia. Dixerunt autem ad eum fra-
tres eius. Traisti hic. et vade in iudeam: et ut discipuli
tui videant opera tua quae facis. Nemo quippe in oculo
quod facit. et quod videt in palam est. Si hec facis: mani
festata te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in
eum. Dixit ergo eis Iesus: Tepit meum non dum aduenire: te
pum autem virm spiritus est patrum. Non potest mundus oddisse vos
Abi ait odit. quod ego testimoniū phibeo de illis: quod
opus ei malum est. Clos ascendetis ad die festū hunc.
Ego enim non ascendas ad die festū istū: quod meū tūus

A

B

Mt. j. 6. a.
Abd. 8. b.

Ps. 7.
Sap. j. 6

Ecc. 24.

Mt. 26. d.
Abd. 14. d. L.
22. e. S. g. e.

E

Mt. j. 5. g.
Abd. 6. a.
Lu. 4.
J. 7. b.

Mt. j. 5. g. Lu
j. 0. f. j. 16. c.

F

Johannes

nōdū ipletū ē. **H**ec cū dixisset. ipē māsit i galilea.
 Et autē ascēderūt trēs ei⁹: tūc z ipē ascēdit ad diē
 festū nō māfeste: s̄z q̄si i occulto. **I**udei ḡ q̄rebant
 eū i die festo. z dicebat: **U**bi ē ille? z murmur ml̄
 tus erat i turba d̄ co. **Q**uidā enī dicebat q̄ bon⁹
 ē: alij autē dicebat n̄: s̄z seducit turbas. **N**emo n̄
 palō loq̄bas de illo. ppter metū indeop. **J**ā autē
 die festo mediāte ascēdit iesus i tēplū z docebat.
Et mirabās iudei dicētes: **Q**uo h̄ l̄ras scit cū nō
 didicerit? **R**ūdit eis iesus. z dixit: **M**ea doctrīa
 nō est mea: s̄z ei⁹ q̄ misit me. **S**i q̄s voluerit volū
 tate ei⁹ facēt: coḡscet de doctrīa vtrū ex deo sit: an
 ego a meipso loqua? **Q**ui a semetipso loquit glo
 riā. p̄p̄ia querit: **Q**ui autē q̄rit gloriā ei⁹ q̄ misit
 eū. hic verat est. z iusticia i illo nō ē: **N**ōne moy
 ses dedit vobis legē? **E**t nō ex vobis facit legē?
Quid me queritis interficere? **R**ūdit turba z di
 xit. **D**emonū habes: **Q**uis te q̄rit interficere?
Rūdit iesus z dixit eis: **U**nū op̄ feci z om̄es mi
 ramini: **P**ropterea moyses dedit vobis circūci
 sionē: nō q̄ ex moysē ē sed ex prib⁹. **E**t i sabbato
 circūciditis hoiez: **S**i circūcisionē accipit hō in
 sabbato vt n̄ soluaf lex moysi. mibi idignamī q̄
 totū hoiez sanū feci i sabbato? **M**olite iudicāt s̄z
 facie s̄z iustū iudiciū indicate. **D**icebat ḡ q̄daz et
 bierosolymis. **N**ōne h̄ ē quē q̄rūt iterficē? **E**cce
 palā loq̄. z nibil ei dicit. **N**ūqd ve coḡnēt p̄n
 cipes q̄ h̄ ē xp̄s: **S**z hūc scim⁹ vñ sit xp̄s autē cū
 venēt nōno scit vñ sit. **C**lamabat ḡ iesus i tēplo
 docēs z dicēs: **E**t me scis z vñ s̄z scis. z a meipso n̄
 veni. s̄z ē ver⁹ q̄ misit me quem vos nescis. **E**go
 scio eū. z si dixerō q̄ nescio eū. ero filius vobis mē
 dat. **S**z scio eū: q̄ ab ipso sū. z ipē me misit. Que
 rebat ergo eū app̄hēdere. z nōno misit i illū ma
 nus: q̄ nōdū venerat hora ei⁹. **T**e turba autē ml̄
 ti crediderūt in eū. **E**t dicebant: **C**hrist⁹ cū vene
 rit: nūqd p̄la s̄g faciet q̄z q̄ h̄ facēt? **A**udierūt pha
 risei turbaz murmuratē d̄ illo h̄ z misēt p̄ncipes
 z pharisei mīstros vt app̄hēderent iesu. **D**ixit
 ḡ eis iesus: **A**dhuc modicū tempus vobiscū sū: z
 vado ad eū q̄ me misit. **Q**uereris me z non inne
 nites. z vbi ego sūz. vos nō potestis venire. **B**i
 terunt ḡ iudei ad semetipos: **Q**uo hic iturus est
 quia nō inueniēt eū? **N**ūqd in dispōsionē geniū
 itur⁹ est z doctur⁹ gētes: **Q**uis est hic fīmo quez
 dicit: quereris me z nō inuenietis. z vbi sum ego
 vos nō potestis venire? **I**n nouissimo autem die
 magno festinatis stabant iesus z clamabat dicēs
Si quis sit: veniat ad me z bibat. **Q**ui credit i
 me scit dicit scriptura. flumia de ventre ei⁹ flēt
 aque viue. **H**oc autē dicit de spiritu quez accep̄tu
 ri erant credentes in eum. **N**ondū enī erat sp̄us
 datus: q̄ iesus nondū erat glouficiatus. **E**x illa
 ergo turba cum audissent hos sermones ei⁹ dice
 bant: **H**ic est vere propheta. Alij dicebant: **H**ic ē
 christus. **Q**uidam autem dicebant: **N**unquid a
 galilea venit christus? **N**ōne scripture dicit' q̄a
 ex semie dauid z de bethlem castello rbi erat da

vid vēit xp̄s: **D**issensio itaq̄ scā ē in turba pp̄ eū
Quidā autē ex ip̄is volebat app̄hēdere eūz: s̄z
 nōno misit sup̄ eūz manus. **N**everūt ergo mīstri
 ad pontices z phariseos z dixerūt eis illi **Q**ua
 re nō adduxisti illuz? **R**espondeft mīstri: **N**ūq̄z
 sic locutus est homo sicut hic loquitur: **R**espondēt
 ḡ eis pharisei. **N**ūngd z vos seduci estis? **N**on
 qd ex p̄ncipib⁹ aliq̄ credidit in eū: aut ex phari
 seis: **S**ed turba hec que nō nouit legē maledicti
 sūt. **D**ixit mīdem⁹ ad eos ille q̄ venit ad eum
 nocte: qui vñ erat ex ip̄is. **N**ūngd lex nostra iu
 dicat hominez nī p̄us audierit ab ip̄o z cognō
 uerit qd faciat. **R**espondērūt z dixerūt ei: **N**ūq̄z qd
 z tu galile⁹ es. **S**cutare scripturas z videre: qz
 a galilea p̄pheta nō surgit. **E**t reversi sūt vñusq̄
 q̄ in domum suam. **VIII.**
Ejesus autē pr̄rexit in mōtē oliveti z dilu
 culo itez venit i tēplū z om̄is pp̄les re
 nit ad eūz. z sedens docebat eos. Addu
 cūt autē scribe z pharisei mulierez i adulterio de
 p̄hēnsaz z statuerūt eaz in medio. z dixerūt ei:
Quagister: hec mulier modo dēphēla ē i adulte
 rio. **I**n lege autē moyses mandauit nobis hūis
 modi lapidare. **T**u ḡ qd dicis. **H**oc autē dicebat
 tēp̄tates eum. vt possent accusare eum. **J**esus āt
 inclinās se deorsuz digito scribebat in terrā. **L**ū
 ḡ perseverarēt interrogātes. erexit se z dixit eis:
Qui sine peccato est vestruz p̄m⁹ in illaz lapidē
 mittat. **E**t iterū se inclinans scribebat in terraz.
 Audiētēs autē hec vñ⁹ post vñū exibāt incipiētes
 a seniorib⁹. z remāsīt sol⁹ iesus. z mulier in medio
 stans. **E**rigēs autē se iesus. dixit ei: **M**ulier vbi
 sunt. qui te accusabāt. **N**ōno te cōdēnauit. **Q**ue
 dixit: **N**ōno domine. **D**ixit autē iesus: **N**ec ego
 te condemnabo. **T**lade z iaz amplius noli pecca
 re. **I**te ergo locu⁹ est eis iel⁹ dicens: **E**go sum
 lux mundi. **Q**ui se sequitur me non ambulat in te
 nebris. sed habebit lumen vite. **D**ixerunt ergo ei
 pharisei. **T**u de teipso testimonium perhibeo: te
 stimoniūm tuū nūn est verū. **R**espondēt ie
 sus z dixit eis. **E**t si ego testimonium perhibeo
 de meipso verū est testimonium meū quia scio
 vnde veni. z quo vado. **V**os autē nesciūt vnde
 venio. aut quo vado. **V**os sūm carnem iudicatis:
 ego nō iudico quemq̄z. **E**t si iudico ego iudiciū
 meū verū est quia solus non sūz: sed ego qui
 misit me pater. **E**t in lege vestra scriptum est:
 quia duorum hominū testimonium verū est.
 Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso
 z testimoniu⁹m perhibet de me qui misit me pater
Dicebant ergo ei: **U**bi est pater tuū? **R**espon
 dit iesus. **N**equi me scis neq̄z patrē meū. **S**i me
 sciretis forsitan z patrem meū sciretis. **H**ec ver
 ba locutus est iesus in gazophilatio docens i tē
 plo. **E**t nōno app̄hēdit eūz. quia nec duz ve
 nerat hora eius. **D**ixit ergo iterūz eis iesus: ego
 vado z q̄ris me z i p̄ctō vño moriēmi. **Q**uo ego
 vado vos nō potestis vēire. **D**icebat ergo iudei
 ḡ. **Deut. j. 7. c.** **2. Mt. j. 8. c.** **Heb. j. 10. d. 2.** **Co. j. 1. 3. a.** **2. Mt. j. 1. 3. c.** **Lu. j. 1. 3. 7. d.**
Wt. j. 1. c. **Wt. j. 1. g.** **Wt. j. 1. b.** **Lu. j. 1. 3. 7. g.**

Johannes

R. 3. a.
D
S. 3. e.
I. Jo. 3. c.
R. 6. d.
E
I. Jo. 3. b.
S
I. Jo. 4. a.
S. 7. c.

Nunquid interficiet semetipsuz: quia dicit quo ego vado vos no potestis venire? Et dicebat eis Ios deo sum estis: ego de supra sum. Vos de mundo hoc estis: ego non sum de hoc mundo. Dixi g vobis: quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis: quia ego sum moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es dicit eis iesus: Principium qui et loquor vobis. Absulta habeo de vobis loqui et iudicare. H3 q me misit verax est: et ego que audiui ab eo hec loquo: in mundo. Et non cognoverunt quia patrem eius dicebat deum. Dixit g eis iesus: Cuz exaltaveritis filium hominis tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nihil: sed sicut docuit me p̄ hec loquo. Et qui me misit mecum est: et non reliquit me solum: quia ego que placita sunt ei facio semper. Hec illo loquente multi crediderunt in eum. Dicebat ergo iesus ad eos qui crediderunt ei iudeos. Si vos manseritis in sermone meo. vere discipuli mei eritis. et cognoscetis veritatem et veritas liberabit vos. Responderunt ei: Semper abrae sumus. et nemini seruimus vnḡz. Quomodo tu dicas liberi eris? Respondit eis iesus: Amem amem dico vobis quia ois qui facit peccatum. seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in eternū. Filius autem manet in eternū. Si ergo vos filius liberauerit: vere libere eritis. Scio quia filii abrae estis: sed q̄ritis me interficere. quia fimo meus non capit in vobis: Ego quod vidi apud patrem loquo: et vos que vidistis apud patrem vñz facitis. R̄siderunt: et dixerunt ei: Pater n̄ abraaz es. Sicut eis iesus. Si filii abrae estis opera abrae facite. Nunc autem q̄ritis me interficere: hominez qui veritatem vobis locutus sum quam audiui a deo. Hoc abraā nō feci. Vos facitis opera patris vestri. Dixierunt itaq̄z ei: Nos ex fornicatione non sumus nati. Unus patre habemus deum. Dixit ergo eis iesus. Si deus pater vester esset: diligeretis vñq̄z me. Ego enim ex deo processi et veni. Neq; enī a me ipso veni: sed ille me misit. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire fimoz meū. Vos ex p̄e diabolo estis: et desideria patris vñi vultis facere. Ille homicida erat ab initio: in veritate non stetit. quia non est veritas in eo. Cuz loquitur mediaciuz ex p̄p̄uis loquit: quia medax est et pater eius. Ego autem si veritates dico non creditis mihi. Quis ex vobis arguet me de p̄ctō? Si veritatem dico quare non creditis mihi? Qui ex deo est: verba dei audit. Propterea vos nō auditis: q̄ ex deo nō estis. R̄siderunt ergo iudei: et dixerunt ei: Non ne bene dicim⁹ nos: quia samaritanus es tu et demonium habes? Respondit iesus. Ego de monium non habeo. sed honorifico patrem meū. et vos ibonorastis me. Ego autem non quero gloriam meam. Est q̄ querat: et iudicet. Amen amem dico vobis: si quis sermonez meū seruauerit morrem non videbit in eternū. Dixerunt ergo iudei,

G
S. 7. d.

Nunc cognovimus quia demoniū habes. Abraaz mortu⁹ ē et prophete. et tu dicas: si quis sermo nē meū seruauerit: nō gustabit morte in eternum. Nunquid tu maior es patre nostro abraam qui mortu⁹ est? Et p̄phē mortu sunt. Quē teipsuz facis? Respondebat iesus: Si ego glorifico meipm gloria mea nihil est. Est pater me⁹ qui glorificat me quē vos dicitis: q̄ deus noster est et nō coḡnitis eū. Ego autem noui eū. Et si dixeris q̄ nō scio eum ero similis vobis medax. Sed scio eū et sermonē eius seruo. Abraaz pater vester exultauit ut videret diē meū: vidit et gauisus est. Dixerunt ergo iudei ad eū: Quinquaginta annos nōdū habes et abraam vidisti? Sicut eis iesus. Amē amen dico vobis: anteq̄z abraam fieret ego sum. Tulerunt ḡ lapides ut iacerent in eum: Iesus autē abscondit se et exiuit de templo.

IX
A
 Et peteriens iesus vidit hominem cecuz et anatinitate: et interrogauerunt eum discipuli ei⁹. Rabbi quis peccauit. hic aut parentes eius ut cecus nasceretur? Respondit iesus: Neq; hic peccauit neq; parentes eius: sed ut manifestentur opera dei in illo. Adeo oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Venit noct quādō nemo potest operari. Quadrū sum in mundo: lux sum mundi: Hoc cum dixisset expuit in terram: et fecit lumen ex sputo: et lumen lumen super oculos eius. et dixit ei: Vlade lana in natatoria syloe qđ interpretatur missus. Abiit ergo et lauit: et venit vidēs. Itaq; vicini et q̄ viderat eū p̄bus q̄ mēdīc̄ erat. dicebat: Nōne hic est q̄ se debat et mendicabat? Atli dicebat q̄ hic ē. alij at ne quaq̄z. h̄z filis ē ei⁹: Ille vō dicebat q̄ ego sū. Dicebat ḡ ei: quō apti sunt tibi oculi: R̄siderit: Ille hō q̄ dī iesus lumen feci. et vñxit oculos me⁹ et dixit mihi vade ad natatoria syloe: et lana. et abiit et laui. et video. Et dixerit ei: Ulbi ē ille? Atli, nescio. Adducit eū ad phariseos q̄ cec⁹ fuerat. Erat autē sabbatū qñ lutū fecit iesus. et apuit ocul⁹ ei⁹. Iterū ḡ iterrogabat eū pharisei quō vidisset. Ille autē dixit eis: Lutū mihi posuit sup oculos. et laui et video. Dicebat ḡ ex phariseis qdā. Nō ē hō a deo q̄ sabbatū nō custodit. Atli autē dicebat. Quō pōt hō p̄cōt hec signa facēt? Et scisma erat iter eos. Dicebat ḡ ceco itez: Tu qđ dicas d̄ illo q̄ apuit oculos tuos: Ille autē dixit: q̄ p̄pha ē. Nō crediderūt ḡ iudei de illo q̄ cec⁹ fuisset et vidisset: donec vocauerit parentes ei⁹ q̄ viderat. et interrogauerūt eos dicentes. Illic ē fili⁹ vester quē vos dicitis q̄ cec⁹ natū est: Quō ḡ nūc videt. R̄siderūt eis parentes ei⁹. et dixerūt. Scim⁹ q̄ hic est fili⁹ n̄t et q̄ cecus nat⁹ est: Quomodo autē nūc videat nescimus: aut q̄s eius aperuit oculos nos nescim⁹. Ipsū interrogate: Etatez habet. ipse de se loquatur. Hec dixerunt parentes ei⁹. qm̄ timebant iudeos. Jam enī conspirauerant iudei: ut si quis enī confiteretur esse xp̄m: extra synagogā fieret. Propterea parentes eius dixerūt. quia etate habet ipm interrogate

B

A

B

C

D

E

Johannes

Elocauerunt ḡ rursum hominē qui fuerat cec⁹. ⁊ dixerūt ei. H̄a gloriā deo. Nos scimus quia h̄omo peccator est. Dixit ergo eis ille. Si peccator est nescio. vñ. scio q̄ cecus cuz essem mō video. Dixerunt ḡ illi. Quid fecit tibi Quod aperuit. ti bi oculos Respondit eis. Dixi vobis iaz ⁊ audi stis. Quid iterū vultis audire. Nunquid ⁊ vos vultis discipuli eius fieri. Maledixerūt ḡ ei. ⁊ di xerūt. Tu discipulus illius sis nos aut̄ moysi discipuli sum⁹. Nos scim⁹ q̄ moysi locut⁹ est deus. hunc aut̄ nescim⁹. vnde sit. R̄udit ille homo. ⁊ dixit eis. In hoc enim mirabile est q̄ vos nescitis vñ sit. ⁊ apuit meos oculos. Scimus aut̄ q̄ p̄t̄ deos deus non audit⁹ sed si q̄s dei cultor est ⁊ voluntatē eius facit. hunc exaudit⁹. A seculo nō est audituz. q̄ quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo nō poterat facere qc̄z. Respōderūt. ⁊ direxerunt ei. In peccatis nat⁹ es totus. ⁊ tu doces nos Et eiecerunt eum foras. Auduit iesus quia eiecerunt eum foras cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis i filiū dei. Respōdit ille ⁊ dixit. Quis est domine vt credam in eu⁹. Et dixi ei iesus. Et vidisti eu⁹. ⁊ qui loq̄ tecū ipse est. At ille ait. Cre do domī. Et p̄cīdens adorauit eu⁹. Et dixit ei iesus. In iudiciū ego in hūc mūdūz veni. vt qui nō vidēt videāt. ⁊ q̄ vident ceci stant. Et audiēt quidā ex phariseis. q̄ cū ipso erant. ⁊ dixerūt ei. Nunqđ ⁊ nos ceci sum⁹. Dixit eis iesus. Si ceci essetis nō haberetis peccatuz vestrū. Nunc ve ro dicitis. q̄a videm⁹ peccatuz vñ manet. X

Amen amē dico vobis. q̄ non intrat per ostium in ouile ouiu⁹. sed aſcedit aliude ille fur ⁊ latro. qui aut̄ intrat per ostiū. pastor est ouium. Huic ostiarius aperit. ⁊ oues vocem eius audiunt. Et p̄prius oues vocat non miniatim ⁊ educit eas. Et cū p̄priis oues emiserit ante eas vadit ⁊ oues illuz sequūt. q̄ sc̄iūt vōcem eius. Alienū aut̄ nō sequūt. sed effugūt ab eo: quia nō nouerūt vocē alienoz. Hoc puerbiū dixit eis iesus. Illi autē nō cognoverunt quid lo quereb̄ eis. Dixit ergo eis iterū iesus. Amē amē dico vobis. q̄ ego suz ostiuz ouiu⁹. Om̄es quot quot venerūt fures sunt ⁊ latrones. sed nō audierūt eos oues. Ego sum ostiuz. Per me si q̄s itero ierit saluabitur. ⁊ ingredietur ⁊ egredietur. ⁊ passua iuueniet. Fur nō venit nisi vt fureb̄ ⁊ mactet ⁊ p̄dat. Ego veni vt vitā habeāt ⁊ abūdāt⁹ habeāt. Ego su pastor bon⁹. Bon⁹ pastor alaz suā dat p̄ ouibus suis. Mercenarius aut̄ ⁊ q̄ nō est pastor cui⁹ non sunt oues p̄prie videt lupuz venientem ⁊ dimittit oues ⁊ fugit. ⁊ lupus rapit ⁊ dispergit oues. Mercenarius aut̄ fugit. q̄ mercenarius est ⁊ nō pertinet ad eū de ouib⁹. Ego sum pastor bon⁹ ⁊ cognosco oues meas ⁊ cognoscūt me mee. Sicut nouit me pater. ⁊ ego agnoscō patrem ⁊ animam meaz pono p̄ ouibus meis. Et alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili ⁊ illas oporet me adducere ⁊ vocez meaz audient. ⁊ sicut vñ

ouile ⁊ vñus pastor. Propterea me diligit pater quia ego pono animaz meaz vt iterū sumaz eam. Nemo tollet eam a me: sed ego pono eam. a me ipso. Potestatem habeo ponendi eaz. ⁊ potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatus accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter iudeos propter sermones hos. Dicebat autē multi ex ipsis. Demonū habet et insanit. Quid cum auditis. Alii dicebant. Hec verba non sunt demonium habentis. Nunquid demonium potest cecorum oculos aperire. Facta sunt autem encenia in hierosolymis. ⁊ hyems erat. Et ambulabat iesus in templo in portico salomonis. Circumdederunt ergo eū iudei. et dicebant ei. Quo usq; animaz nostram tollis? Si tu es christus dic nobis palam. Respondit eis iesus. Loquor vobis et non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei. hec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis quia non estis ex ovi bus meis. Ques mee vocari meam audiunt et ego cognosco eas. ⁊ sequuntur me. Et egovitas eternam do eis. ⁊ non peribunt in eternum. ⁊ nō rapiet eas quisq; de manu mea. Pater me⁹ qđ dedit mihi maius omnibus est. ⁊ nemo potest rapere de manu patris mei. Ego et pater vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides iudei vt lapidarent eum. Respōdit eis iesus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo. Propter quod eorum opus me lapidatis. Responderunt ei in dei. Be bono opere nō lapidamus te. sed de blasphemia. ⁊ quia tu homo cum sis: facis te ipsum deum. Respondit eis iesus. Nonne scriptuz est in lege vestra quia ego dixi dii estis? Si illos dixi deos ad quos sermo dei factus est. et non potest solui scripture quem pater sanctificavit ⁊ misit in munduz vos dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum. Si nō facio opera patris mei nolite credere mibi. Si autes facio. ⁊ si mibi non vultis credere. operibus credite: vt cognoscatis et credatis. quia pater in me est et ego in patre. Querebant ergo eu⁹ apprehendere. ⁊ extinxit de manibus eorum. Et abiit iterum transiordanem in eum locum vbi erat iohannes baptizans prium. et mansit illuc. Et multi venerunt ad eū. ⁊ dicebant. quia iohannes quidem signū fecit nullum. Omnia autes quecumq; dixit iohannes de hoc vera erant. et multi crediderunt in eum. XI

Brat autem quidam languens lazarus a bethania. de castello marie et marthe sororum eius. Maria autem erat que vñxit dominū vnguento et extersit pedes eius capillis suis. cuius frater lazarus infirmabat. Misericordiū ergo sorores eius ad eum dicentes. Domine. Ecce quē amas infirmatur. Audiens autem iesus dixit eis. Infirmitas hec non est ad mortem. Sed pro gloria dei vt glorificetur filius dei per eam. Diligebat autē iesus martham. et sororez eius mariam ⁊ lazaru⁹

L
 1. Cor. 9.c.j.
 Jo. 3.c.

L
 Abt. 8.g.
 Ll. 5.b. Ll.
 8.e.
 Ll. 5.j. g.
 Lu. jo. f.
 Ll. 5.p. b.

D

Ps. 8j.

Abt. jz. b.
 Ll. 5.b.

X

Johannes

B
Mt.9.e.
Mr.5.b.

L
Ro.10.b.

E
Mt.12.2.b.
Mr.3.b.

¶ Et ḡ audivit quia infirmabat tunc quidem man
sit in eodem loco duobus diebus. Beinde post
hec dicit discipulis suis. Eamus in iudeam iterū
Dicunt ei discipuli. Rabbi nunc querebant te u
dei lapidare. et iterū vadis illuc? Respōdit iesus
Hōne duodecim sunt hore diei? Si quis ambu
lauerit in die. nō offendit: q̄ lucē huius mūdi vi
det. Si aut̄ ambulauerit in nocte offendit: quia
lux nō est in eo. Hec ait et post hec dicit eis: La
zarus amicus n̄t dormit. Sz vado ut a somno
excite eum. Dixerūt ḡ discipuli ei? Domie si dor
mit salu? erit. Dixerat aut̄ iesus de morte eius. il
li aut̄ putauerūt quia de dormitione somni diceret
Tunc ergo iesus dixit eis manifeste: Lazarus mor
tuus ē et gaudeo ppter vos vt credas: qm̄ nō erā
ibi. Sed eamus ad eum. Dixit ergo thomas qui
dicitur didymus ad cōdiscipulos: Eam? et nos
et moriamur cuz eo. Venit itaqz iesus. et iuenit eū
quattuor dies iam in monumēto habentez. Erat
autem bethania iuxta hierosolimā quasi stadii
quindecim. Multī aut̄ ex iudeis venerant ad
marthā et mariā ut cōsolarent eas de fratre suo
Martha ḡ vt audiuit quia iesus vénit occurrit illi
maria aut̄ domi se debat. Dixit ergo martha ad
iesum: domine si fuisses hic frater meus non su
isset mortuus. Sed et nunc scio q̄ q̄cūqz poposce
ris a deo dabit tibi dē. Sicut illi iesus. Resurget
frater tuus. Sicut ei martha: Scio q̄ resurget in
resurrectione in nouissimo die. Sicut ei iesus: Ego
sum resurrectio et vita. Qui credit in me etiam si
mortuus fuerit vivet: et omis qui viuit et credit in
me nō morietur in eternu. Credis hoc? ait illi.
Utiqz domie. Ego credidi q̄ tu es christus fili⁹
dei viui qui i hunc mūduz enīstū. et cū hec dixi
set. abiit et vocavit mariam sororem suam silentio
dicens: Magister adest. et vocat te. Illa vt audi
uit surrexit cito: et venit ad euz. Non dū enī vene
rat iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco
vbi occurrerat ei martha. Iudei ḡ qui erant cuz
ea in domo et cōsolabantur eā cū vidissent mariā
quia cito surrexit et exit. Secuti sunt eam dicentes
Quia vadit ad monumētum vt ploret ibi. Ma
ria ḡ cuz venisset vbi erat iesus: videns eū ceci
dit ad pedes eius. et dixit ei: Hōne si fuisses hic nō
esset mortu⁹ frater me⁹. Iesus ḡ vt vidit eam plo
rantem et iudeos q̄ venerant eū ea plorantes: in
fremuit spiritu et turbauit seipz et dixit: Ubi posu
istis eum? Sicut ei: Hōne veni et vide. Et lachry
marus est iesus. Dicerūt ḡ iudei: Ecce quō ama
bat eum. Quidaz aut̄ ex ip̄is dixerūt. Non pote
rat hic q̄ aperuit oculos ceci nati facere vt hic n̄
moreret? Iesus ḡ rursus fremēs in se metiō. veit
ad monumētu. Erat aut̄ spelūca et lapis suppo
stus erat ei. Ait iesus: Tollite lapidē. Dic ei mar
tha soror ei⁹ q̄ mortu⁹ fuerat. Domie iam fetet. q̄
triduanius est enī. Sicut ei iesus. Hōne dixi tibi
qm̄ si credideris videbis gloriaz dei? Tulerūt ḡ
lapidem. Iesus aut̄ eleuatis surfuſ oculus dixit:

Pater ḡ as ago tibi qm̄ audisti me. Ego at̄ scie
bā q̄ sp̄ me andis. Sz ppter pp̄lm q̄ circuſtat dixi
vt credat q̄ tu me misisti. Hec cū dixi sz voce ma
gna clamauit. Lazare veni toras. Et statī pdit q̄
fuerat mortu⁹ ligat⁹ man⁹ et pedes istitis. et lacies
illi⁹ sudario erat ligata. Dixit eis iesus: Solvite
eū. et finite abire. Multī ḡ ex iudeis q̄ venerat ad
maria et marthā et viderat q̄ fec̄ ief⁹ credidet i cū
Quidā aut̄ ex ip̄is abierūt ad phariseos. et dixe
rūt eis q̄ fecit iesus. Collegerūt ḡ pōtifices et pha
risei p̄ciliū. et dicebāt: Quid facim⁹? Quia h̄ hō
mīta signa facit. Si dimittim⁹ eū sic: omes credēt
i eū. Et veniēt romani. et tollēt n̄m locū et gentez
Unus aut̄ ex ip̄is cayphas noīe: cū eēt pōtifex an
ni illi⁹ dixit eis: Vos nesciis q̄cūqz nec cogitatis: q̄a
expedit vobis vt vn⁹ morias hō p pp̄lo. et nō to
ta gēs peat. Hoc aut̄ a semetip̄o nō dixit sz cū eēt
pōtifex ant̄ illi⁹ pp̄hauit: q̄i iesus mōtūr⁹ erat p
gēte. Et nō tm̄ p gēte: sz vt filios dei q̄ erat disp̄si
p̄gregaret i vnū. Ab illo ḡ die cogitaneit vt iter
siceret eū. Iesus iā i palā abulabat apd iudeos.
sed abiit i regionē iux̄ deſtū i ciuitatē q̄ dī effreſ
et ibi morabat cū discipulis suis. P̄roximū at̄ erat
pasca iudeoz et ascēderūt mlti hierosolymā d̄ re
giōe an pasca vt sc̄ificaret seip̄os. Querebat ḡ ie
sus: et colloqbās ad iuicē i tēplo statēs. Quid puta
tis. q̄ nō venit ad diē festū istū? Vederat aut̄ pō
tifices et pharisei mandatū: vt si q̄s cognēt ybi
sit idicet: vt apprehendant eū.

XII
Iesus ḡ an sex dies pasce venit bethanīā
vbi lazār⁹ fuerat mortu⁹: q̄ē suscitauit
iesus. Fecerunt aut̄ ei cenā ibi. et martha
misstrabat: lazār⁹ vñ vn⁹ erat ex discubētib⁹ cum
eo. Maria ḡ accepit librā vnguēti nardi pistici p
ciosi. et vnxit pedes iesi. et extersit pedes ei⁹ capil
lis suis: et dom⁹ ipleta ē ex odore vnguēti. Venerat ḡ
vn⁹ ex discipulis ei⁹ iudas scariotib⁹ q̄ erat eū tra
ditur. Quare h̄ vnguētū nō veniūt trecētis dena
rijs et datū ē egenis. Dixit aut̄ h̄ nō quia de ege
nis pertinebat ad eū: sed quia fur erat. et loculos
habens ea que muttabatur portabat. Dixit ergo
ies⁹. Sinite illaz: vi i diē sc̄iculture mee fuet illō.
Pampes enī senip habebitis vobiscū me aut̄ nō
sem̄ habebitis. Lognouit ergo turba multa ex
iudeis quia illic est: et venerunt non propter iesū
tantum: sed vt lazārū viderent quez suscitauit a
mortuis. Logitauerūt autē principes sacerdotuz
vt i lazārū interficeret: quia multi ppter illū ab
ibant et iudeis. et credebant in iesum. In crastī
nū autē turba multa que venerat ad diē festū. cū
audissent quia venit iesus hierosolymā. accepe
runt ramos palmarū et pcesserūt obuiam ei et cla
mabāt: Osanna benedict⁹ qui venit in nomine dñi
rex israel. Et innenit iesus asellū et sedit sup eū
sicut scriptū est. Polite timere filia sion: ecce rex
tuus venit sedens super pullū asine. Hec nō cog
nerūt discipuli ei⁹ primū: sz qm̄ glorificat⁹ ē iesus
tūc ſcordati sūt q̄ hec erat ſcepta d̄ eo: et h̄ ſecēt ei

S

G
Mt.12.b.
Mr.3.b.

2Mt.26.a.
2Mr.14.a.
Lu.22.a.

2Mt.26.b.
2Mr.14.b.
Lu.7.f.

2Mt.13.a.
2Mr.13.a.
Lu.19.d.

2Mt.12.a.
2Mr.12.b.
Lu.19.f.

2Mt.13.a.
Zach.9.
Esa.61.

L

Johannes

Lestimoniu[m] ergo perhibebat turba que erat cu[m] eo q[uod] q[uod] lazar[u]m vocauit de monumetu[m]. et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obuias venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signu[m]. Proba r[es]er[va]t g[ra]m[m]atica dixerunt ad s[ecundu]m t[em]p[or]is pos: Videntis quia nihil proficimus: Ecce m[od]icus totus post eum abiit. Erant autem quidam gentiles ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. Ibi g[ra]m[m]atica accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee. et rogabant eum dicentes: Domine volumus iesum videre. Venit philippus et dicit andree: Andreas rursum et philippus dixerunt ielu[m]. Iesu autem respondebat eis dicens: Venit hora ut clarifice[re] filiu[m] hominis. Amen am[et] dico vobis: nisi granu[m] frumenti cadens in terram mortuus fuerit ipsum solum manet. Si autem moriuerit multu[m] fructu[m] affert. Qui amat animaz suaz perdet eam. Et quod odiit animaz suaz in hoc modo in vitam eternam custodit eam. Si quis mihi ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego: illuc et minister meus erit. Si ergo mihi ministraverit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomine tuum. Venit ergo vox de celo dicens. Et clarificauit et iteru[m] clarificabo. Turba g[ra]m[m]atica que stabat et audierat dicebat tonitru[m] esse factu[m]. Alii autem dicebant Angelus ei locutus est. Respondit iesus et dixit: Non propter me hec vox venit. sed propter vos. Nunc iudicium est mudi: Nunc p[ri]nceps huius mundi euici foras. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia trahaz ad meipsu[m]. Hoc autem dicit significans q[uod] morte esset moritur. Respondebat ei turba: Nos audiimus ex lege q[uod] christu[m] manet in eternu[m]. Et quomodo tu dicas: op[er]o poter exaltari filiu[m] hominis? Et quis est iste filius hominis? Dixit g[ra]m[m]atica iesus: Ad hunc modicum lumen i vobis est. Ambulate duz lucez habetis. vt non vos te nebe cōprehendant. Et qui ambulat i tenebris nescit quo vadat. Num lucem habetis credite in lucem: vt filii lucis sint. Hec locutus est iesus. et abiit. et abscondit se ab eis. Cuz autem tanta signa fecerit coraz eis non credebat in eis: vt sermo eius implere[re] quem dixit. Domine quis credit auditui nostro. et brachium domini cui renelatum est? Propterea non poterat credere: q[uod] iteru[m] dicit esaias. Execauit oculos eorum et induavit cor eoz ut non videant oculis. et non intelligat cor de. et cōuertantur et sanem eos: Hec dixit esaias quando vidit gloriam eius: et locutus est de eo. Ut rurramen et ex principibus multi crediderunt i euz: sed propter phariseos non cōsiderabatur: vt de synagogis non euicerent. Sulerunt enim glorias hominum magis q[uod] gloriam dei. Jesus autem clamauit et dixit: Qui credit in me: non credit in me: sed in eis qui misit me. Et qui videt me: vider eum q[uod] misit me. Ego lux in mundo veni ut ois qui credit i me intenebris non maneant. Et si quis audierit verba

mea et non custodierit: ego non iudico eum. Non enim veni ut iudicem mundum: sed ut saluiscem mundum. Qui spernit me. et non accipit opera mea habens qui iudicet eum. Sermo quem locutus fui ille iudicabit eum in nouissimo die. Quia ego et ipse non sum locutus. sed qui misit me pater ipse mihi mandatum dedit quid dicam. et quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita eterna est. Que ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor.

Vte diem festum XIII
pasce sciens iesus quia venit hora ei⁹ vt

transeat ex hoc mundo ad patrem. cum dilexisset suos qui erant in mundo. in finem dilexit eos. Et cena facta cum diabolus iam misisset in cor ut traderet eum iudas simonis scariothis

Lu.22.a.

sciens quia omnia dedit ei pater in manus. et quod a deo exiuit: et ad deum vadit surgit a cena. et ponit vestimenta sua: et eis accepisset linteum pre-

Lu.22.b.
Mt.22.g.
Lu.22.f.S.6

cinctum se. Deinde misit aqua in peluum: et cepit lauare pedes discipuloru[m]. et extergere lintheo quo erat precinctus. Venit ergo ad simonem petrum. Et

B

dicit ei petrus: Domine tu mihi lauas pedes? Re-

spondebat iesus. et dicit ei: Quod ego facio tu nescis modo: scies autem postea. Dicit ei petrus: Non lauabis nabi pedes in eternum. Respondit ei iesus:

C

Si non lauero te: non habebis partes mecum. Dicit ei simon petrus: Domine non tantum pedes meos: sed et manus et caput. Dicit ei iesus:

E

qui lous est non indiget nisi vi pedes lauet: sed est mundus totus. Et vos mundi estis sed non omnes. Sciebat enim quis naz esset qui traderet eum.

F

Propterea dixit: non estis mundi omnes. Post eis ergo lanuit pedes eorum. accepit vestimenta sua et cum recubuisseiter iterum dicit eis: Scitis quid fecerit vobis? Vos vocatis me magister et domine et bene dicitis. Sum enim. Si ergo ego lauui pedes vestros dominus et magister.

Gal.6.a.

Et vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis. vt quemadmodum ego feci vobis. ita vos et faciat. Amen amen dico vobis: non est seruus maior domino suo: neque apostolus maior est eo qui misit illum. Sed hec scitis beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura: Qui manducat mecum panem. lenabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis priusquam fiat vt cum factum fuerit credatis. quod ego sum. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem misero. me accipit. Qui autem me accipit accipit eum qui me misit. Cum hec dixisset iesus turbatus est spiritu. et protestatus est et dixit.

H

Amen amen dico vobis: quia unus et vobis tradet me. Aspicebant ergo ad invicem discipuli: hesitantes de quo diceret. Erat ergo recum

I

b[ea]tus unus ex discipulis eius in sinu iesu: quod diligebat iesus. Innuit g[ra]m[m]atica simon petrus et dicit ei:

J

Mt.26.b.
Mr.14.b.
Lu.22.c.
Jn.12.f.

Ps.40.
E

Mt.26.b.
Mr.14.b.
Lu.22.c.
Jn.12.f.

Johannes

Quis est de quo dicit? Iaqz cū reeubuissz ille su
praecept'iesu dicit ei: Dñe quis est? Respondit ie
sus: Ille est cui ego intictum panem pouexero.
Et cum intinxisset panem, dedit iude simonis sca
riothis. Et post buccellam itrouuit ī eū sathanas
Et dicit ei iesus, Quod facis fac citius. Hoc aut
nemo scivit discumbētiū ad quid dixerit ei. Qui
dam enī putabant qđ loculos habebat iudas. qđ
dixisset ei iesus, eme ea que opus sunt nobis ad
diem festoz, aut egenis vt aliquid daret. Cum g̃
aceperisset ille buccella exiuit omnino. Erat at noct
Luz g̃ exisset, dixit iesus: Nunc clarificatus ē fili
us hominis, et deus clarificatus est in eo. Si de
us clarificatus est in eo et deus clarificabit eū in
semetipso et cōtinuo clarificabit eū. Filiali: ad
huc modicū vobiscū suz. Queretis me, et sicut di
xi iudeis quo ego vado vos non potestis venire.
Et vobis dico modo. Mandatū nouū do vob
ut diligatis inuicem sicut dilexi vos: vt et vos dili
gatis inuicem: In hoc cognoscēt oēs: qđ discipu
li mei estis: si dilectionez habueritis ad inuicem.
Dicit ei simon petr'. Domine quo vadis? Respo
dit iesus. Quo ego vado non potes me modo se
qui: sequeris autē postea. Dicit ei petrus. Qua
re non possum te sequi modo. Animaz meam p
te ponam. Respondit ei iesus. Animaz tuaz pro
me pones. Amen amen dico tibi non cantabit
gallus donec ter me neges.

XIIII.

T ait discipulis suis. Non turbetur cor
e vestrum. Creditis ī deū et ī me credite.
In domo p̃ris mei mansioēs m̃ste st. Si
quo miñ dixissem vob. qđ vado paraī vob locū
et si abiero et p̃pauero vob locū itez vēto et acci
piā vob ad meip̃z vt vbi sū ego et vob sis. Et quo
ego vado scis et viā scis. Dic ei thōas: Dñe nesci
m̃ quo uadis. Et quomō possim̃ viaz scire. Dic
ei iesus: Ego sū via et veritas et vita. Nemo vēit
ad patrez nisi p̃ me. Si cognouissetis me, et p̃fēz
meū vtiqz cognouissetis. Et amodo cognosce
tis eum et vidistis eum. Dicit ei philippus: Do
mine oñde nobis patrem: et sufficit nobis. Dicit
ei iesus. Tanto tēpore vobiscū sum et non cogno
visti me. Philippe qui videt me: vidit et patrez
Quomodo tu dicis ostende nobis patrem? Nō
credis quia ego ī patre, et pater in me est. Verba
que ego loquor vobis, a meip̃o non loquo. Pa
ter autē in me manēs ipse facit opera. Non cre
ditis quia ego in patre et pater in me est. Alio
quin propter opera ipsa credite. Amen amen di
co vobis, qui credit in me, opera que ego facio et
ipse facier et maiora horū faciet. Quia ego ad
parem vado. Et quodcūqz petieritis patrem in
nomine meo hoc faciam vt glorificetur pater in
filio. Si quid petieritis me in nomine meo hoc
faciam. Si diligitis me mandata mea seruati
Et ego rogabo patrem et aliuz paraclytū dabit
vobis vt maneat vobiscum in eternum spiritum
vitatis. quē mūd' si p̃t accipere: quia nō videt

eum nec seit eum. Vos autem cognoscetis eū qđ
apud vos manebit, et in vobis erit. Non relinqz
vos orphantos: veniam ad vos. Adhuc modicū
et mundus me iam non vider: Vos autē videatis
me: quia ego viuo et vos viuetis. In illo die vos
cognoscetis quia ego sum in patre meo, et vos in
me et ego in vobis. Qui habet mandata mea et
seruet ea: ille est qui diligit me. Qui autem dili
git me: diligetur a patre meo. Et ego diligam eū
et manifestabo ei meip̃sum. Dicit ei iudas: non il
le scariothis. Domine quid factum est quia ma
nifestaturus es nobis teip̃sū et non mundo. Re
spondit iesus, et dixit ei: Si quis diligit me sermo
nem meum seruabit, et pater meus diligit eū.
et ad eum veniemus, et mansionem apud eum fa
ciemus. Qui non diligit me sermones meos nō
seruat. Et sermonem quem audistis non est me
us sed eius qui misit me patris. Hec locutus suz
vobis apud vos manens. Paraclytus autem
spiritus sanctus quem mittet pater in nomine
meo: ille vos docebit omnia, et suggesteret vobis
omnia quecunqz dixerō vobis. Pacem reliquo
vobis, pacem meam do vobis. Non quomodo
mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor
vestruz neqz formidet. Audistis quia ego dixi vo
bis: vado et venio ad vos. Si diligenteris me gau
deretis vtiqz: quia vado ad patrem: quia pater
maior me est. Et nunc dixi vobis prūsqz fiat, vt
cum factum fuerit creditis. Jam non multa lo
quar vobiscum. Uenit enim princeps mundi bu
iūs: et in me nō habet quicqz. Sed vt cognoscat
mundus quia diligo patrem, et sicut mandatum
dedit mihi pater sic facio. Surgite eamus hinc.

XV

Bo sum vritis vera, et pater meus
agricola est. Omnem palmitē ī me
non ferentem fructum tollet eū et om
nez qui fert fructum purgabit eū vt
fructum plus afferat. Jam vos mundi estis pro
pter sermonem quem locutus suz vobis: Mane
te in me et ego in vobis: Sicut palmes non po
test ferre fructum a semetipso nisi manserit in vi
te: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vi
tis: vos palmites, qui manet in me et ego in eo
hic fert fructum multum: quia sine me nihil pote
stis facere. Si quis in me nō manserit, mittetur
foras sicut palmes et ardet. Si manseritis in me et
verba mea in vobis manserint, quodcunqz volu
eritis pentis, et fieri vobis. In hec clarificatus est
pater meus vt fructum plurimum afferatis, et cf
ficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me pater, et
ego dileri vos. Manete in dilectione mea. Si
p̃cepta mea seruaueritis: manebitis in dilectione
mea: sicut et ego patris mei p̃cepta seruavi, et ma
neo in eius dilectione. Hec locutus suz vobis vt
gaudium meum in vobis sit, et gaudiū ṽm iplea
tur. Hoc est p̃ceptū meū vt diligatis inicē sicut

Mt. jo. g. 1.
j.8.a. 7.25.f.
Luc. jo.e.

5

B

A

B

Ezech. j.7.

Mt. j.2.d.
Ebr. j.1.e.6.
j.4.d.j.6.f.

j. Cor. 4.d.
Eph. 5.a.

Johannes

I. Tessa. 4.
 b. j. Jo. 4. c.
 I. Job. 3. c.
 Mat. 20. f.
 Mar. jo. g.

 E
 I. Job. 5. d.

 S
 Mt. jo. e. L.
 G.f. Mt. 24.
 b. Mr. j. 3. b.
 L. 2. j. c.

 G

 A
 Mat. jo. c.
 Mar. j. 3. b.
 Lu. j. 2. b.

 B

 C

 D

 E

 F

 G

dilexi vos & haorem hac dilectione nemo habet qz ut animam suaz ponat quis p amicis suis. Vos amici mei estis: si feceritis q ego picipio vobis. Iaz no dicaz vos seruos: q seru nescit qd faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: q omnia quecumqz audiui a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis sed ego elegi vos et posui vos ut caris et fructu afferatis. et fructus vester maneat: ut quodcumqz petieritis patres in nomine meo det vobis. Hec mando vobis ut diligatis iucundum vos odit scitote q me priorem vobis odio habuit si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligenter. Quia vero d mudo no estis sed ego elegi vos de mudo ppterera odit vos mundus. Ab initio sermonis mei quem ego dixi vobis Non est seruus maior domino suo. Si me perscuti sunt et vos persequetur. Si sermonez meus suauerunt et virum seruabut. Sed hec oia facient vobis propter nomine meum q nesciunt eis qui miserentur me. Si non venissem et locutus fuisset eis peccatum no haberent. Nunc autem excusatidez si habet d ptereo suo. Qui me odit et ptez meum odit. Si opera no fecissez i eis q nemo alius fecit peccatum no haberent. Nunc autem et viderunt et oderunt et me et patres meus. Sed ut ad ipsealsermo qui in lege eorum scriptus est: q odio habuerunt me gratis. Quia autem venerit paraclytus quez ego mittaz vobis a patre spiritum veritatis q a patre procedit: ille testimonium phibebit de me. Et vos testimoniis phibebitis q ab initio mecum estis. XVI

Ecce locutus sus vobis ut non scandalizetis
 h. mini. Absqz synagogis faciet vos. Sunt
 venit hora ut ois quis intersicit vos arbitrii obsequiu se prestare deo. Et hec faciet vobis q: non non erunt patre neqz me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum: reminiscamini. q: ego dixi vobis. Hec autem vobis ab initio non dixi: q: vobiscuz eram. Et nunc vado ad eum qui miserentur me. et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis tristitia implebit cor vestrum. Sed ego veritatez dico vobis expedit vobis ut ego vada. Si enim no abiero paraclytus non veniet ad vos. Si autem abiero: mittaz eum ad vos. Et cum venerit: ille arguet mundum de peccato. et de iniusticia. et de iudicio. De peccato quidem. quia no crediderunt in me. De iniusticia vero quia ad patrem vado: et iam no videbitis me. De iudicio autem quia princeps mundi huius iaz iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed no potestis portare no. Cum autem venerit ille spiritus veritatis: docebit vos omnem veritatem. Non enim loquetur a se metipso: sed quicunque audiet loquetur. et qui ventura sunt annunciat vobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet. et annunciat vobis. Omnia quecumque habet pater mea sunt. Propterea dixi: q: d meo accipiet et annunciat vobis. Modicum et iam non videbitis me. et iterum modicum et videbitis me. quia vado ad patrem. Rixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem: Quid est hoc qd dicit nobis: modicum et no videbitis me et iterum modicum et videbitis me. et quia vado ad patrem: Dicebant ergo. Quid est hoc qd dicit modicum? Nescimus quid loquitur. Lognouit autem iesus quia volebant eum interrogare. et dixit eis: De hoc queritis inter vos. quia dixi: modicum et no videbitis me. et iterum modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mudiis aut gaudebit. Vos autem contristabimini: sed iusticia vestra verteatur i gaudiu. Abulier cu p arti tristia etiam habet: quia venit hora eius. Cum autem peperit pueruz: iam non meminit pressure ppter gaudiu. quia natus est homo in mundu. Et vos igitur nunc quidem tristitia habetis. Iterum autem videbo vos. et gaudet cor vestrum: et gaudiu vestrum nemo tolleret vobis. Et in illo die me non interrogabis quicunque. Amen amen dico vobis: si qd petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Absqz modo no petitis quicunque in nomine meo. Petite et accipietis ut gaudiu vestrum sit plenus. Hec in pueribus locutus sum vobis. Venit hora cu iam no in proverbis loquar vobis: sed palam de patre meo annunciabo vobis. in illo die in nomine meo petetis. Et no dico vobis: quia ego regabo patres de vobis. Ipse enim pater amat vos: quia vos me amatis. et credidistis quia a deo erui. Exihi a patre et veni in mundu: iterum relinquendo mundu. et vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc paraclytus loqueris. et proverbiu nullu dicas. Nunc scimus q: scis oia. et tu op est tibi ut qd te interrogem. In hoc credimus: quia a deo existi. Respondit eis iesus. Abodo creditis. Ecce venit hora. et iam venit ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquendo. et no su sol: q: pater meus est. Hec locutus su vobis. ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis. sed confidite. ego vici mundum. Ecce locutus est iesus. et sbleuat is XVII

ocalis in celuz dixit. Pater venit hora. clarifica filii tuu ut filii tuu clarificet te. Sicut dedisti ei pteate ois carnis. ut omne qd dedisti ei det eis vita eterna. Hec est autem vita eterna ut cognoscas te solum deum vestrum: et quem misisti iesum christum. ego te clarificauis super terram. opsumauis qd dedisti mihi ut facias. Et nunc clarifica me tu pte apud te. Manifestauis nomem tuu hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erat. et mihi eos dedisti et monem meum suauierunt. nunc coguerunt q: oia q dediti mihi abs te sunt: q: vba q dediti mihi deditis et ipi accepere et coguerunt ve q: a te erui. et credidierunt q: tu me misisti. Ego p eis rogo: Non p mundo rogo: s p his quos dedisti mihi: q: tu sunt: Et mea oia tua sunt et tua mea sunt et clarificat su i eis. Et iam non sum in mundo. et hi in mundo sunt. et ego ad te venio. Pater sancte sua eos i nomine tuo quos dedisti mihi: ut sint vnu: sicut et nos. Cum es

II. Att. 2. j. 8.
 Mr. j. 3. c.
 j. 4. d.
 I. Job. j. b.

 Gatt. 16. c.
 Marc. j. 4. c.
 zach. j. 5.

Johannes

sem eis eis: ego sum ab eis in nomine tuo. Quos dedisti mihi ego custodiui. et nemo ex eis periret nisi filius predicatoris ut scriptura implieat. Nunc autem ad te venio. et hec loquor in mundo ut habeat gaudium meum impletum in semetipisis. Ego dedi eis fimo neni tuus. et mundus eos odio habuit: quia non sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo: sed ut fuies eos a malo. Hece mundo non sunt: sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundo ita et ego misi eos in mundo. Et propter eis ego sacrificio meipsum: ut sint et ipsi scisciti in vita. Non propter eis ait rogo tamen scilicet et propter eis quod credunt super eum eorum in me: ut oculi vnum sint sicut tu per me et ego in te: ut et ipsi in nobis vnum sint: ut credit mundus quod tu me misisti. Et ego claritatem quam tu dedisti mihi: dedi eis ut sint vnum sic et nos vnum sumus. Ego in eis et tu in me ut sint consueti in vnum: et cognoscat mundus quod tu me misisti. et dilexisti eos sic et me dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo ut vbi sum ego et illi sint mecum: ut videant claritatem meas quam dedisti mihi. quod dilexisti me a constitutione mundi. Pater iuste mundus te non cognovit. Ego autem te cognovi: et hi cognoverint: quod tu me misisti. Et nomen feci eis nomen tuum et nomen faciam ut dilectio quae dilexisti me in ipsis sit. et ego in ipsis

Ecce cum dixisset Iesus egressus est XVIII

b) cum discipulis suis transirent cedron ubi erat hortus in quem introiit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas qui tradebat eum locum: quod frequenter Iesus conuenierat illuc cum discipulis suis. Judas ergo cum accepisset cohortes et a pontificibus et phariseis ministros: venit illuc cum laternis et facibus et armis. Iesus itaque sciens omnia quod vertura erant super eum processit et dixit eis: Quaez quod quis? Respondere ait ei. Iesus nazarenus. Dicit eis Iesus: Ego sum. Habebat autem et Iudas quod tradebat eum cum Iesu. Ut ergo dixit eis ego sum: abiuerunt retro eum et ceciderunt inter terras. Tropaeum ergo interrogavit eos. Quaez quis? Illi autem dixerunt: Iesus nazarenus. Respondit Iesus: Tiri vobis: quod ego sum. Si ergo quis sine te vos abire. Ut ipse fimo quod dixit: quod quos dedisti mihi non perdidi ex eis quemque. Similiter petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum. et abscedit auricularum eius dexteram. Erat autem nomen seruo malchus. Dicit ergo Iesus petru. Mitte gladium tuum in vaginam. Calicez quod dedit mihi pater non vis ut bibam illud. Cohors autem et tribunus et ministri iudeorum coprehenderunt Iesum: et ligaverunt eum et adduxerunt eum ad annas pomum. Erat enim sacer eaypha qui erat pontifex anni illius. Erat autem eaypha quod consilium dederat iudeis: quod expedit vnum hominem mori pro populo. Sed quod ait Iesu simo petrus. et aliud discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici. et introiit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus alius qui erat notus pontifici: et dixit ostiarie. et introdu-

xit petrum. Dicit ergo petro ancilla ostiarie. Tu quid et tu ex discipulis es hominis istius. Dicit ille: Non sum. Stabant autem servi et ministri ad prunas. quia frigus erat. et calefaciebant se. Erat autem cum eis et petrus stans et calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo. Ego semper docui in synagoga et in templo quo omnes iudei conueniunt. et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt que dixerim ego.

Hece autem cum dixisset: unus asistens ministrorum dedit alapam Iesu dicens. Sic respondebas pontifici? Respondit ei Iesus. Si male locutus sis. te stimoniū perhibe de malo: si autem bene quid me cedis. Et misit eum annas ligatum ad eaypham pontificem. Erat autem simon petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Nunquid et tu ex discipulis eius es? Negauit ille et dixit: Non sum. Dicit ei unus ex servis pontificis cognatus eius cuius abscedit petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negauit petrus et statim gallus cantauit. Adducunt ergo Iesum a eaypho in pretorium. Erat autem mane et ipsi non introierunt in pretorium ut non contaminarentur sed ut manducarent pasca. Erunt ergo pilati ad eos foras. et dixit. Quia accusationem assertis ad uersus hominem hunc. Responderunt et dixerunt ei. Si non esset hic malefactor: non tibi tradidissemus eum. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eum vos. et fum legem vestram indicate eum. Dixerunt ergo ei iudei: Nobis non licet interficere quemque. Et sermo Iesu implere quod dixit: significatio quod morte esset moriturus. Introiit ergo iterum in pretorium pilatus. et vocauit Iesum. et dixit ei. Tu es rex iudeorum. Respondit Iesus. A temetipsu hunc dicas an alij dixerunt tibi de me? Respondit pilatus: Nunquid ego iudeus sum? Etsi tua et pontifices tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum. ministri mei utique decertarent ut non traderer iudeis. Hunc autem regnum meum non est hinc. Tiri itaque ei pilatus. Ergo rex es tu? Residit Iesus. Tu dicas: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum. et ad hoc veni in mundum ut testimonium phibeam veritati. Omnis qui est ex veritate. audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hunc dixisset iterum exiit ad iudeos. et dicit eis. Ego nullam iuuenio in eo eam. Est autem consuetudo vobis ut vnum dimittatis vobis in pasca. Ultis ergo dimittam vobis regem iudeorum. Clamauerunt rursus oculi dicentes. non haec es tu barabbas. erat autem barabbas latro.

Unc ergo apprehendit XIX
pilatus Iesum et flagellauit. Et milites plecentes coronam de spinis imposuerunt capiti ei et ueste purpurea circuiderunt eum

Abt. 26. g.
Utr. 14. g.
Luc. 22. f.

Abt. 26. f.
Utr. 14. c.
Luc. 22. f.

Abt. 26. g.
Utr. 14. g.
Luc. 22. g.

Abt. 27. a.
Utr. 15. a.
Lu. 23. a.

Abt. 27. b.
Utr. 15. a.
Lu. 23. a.

Abt. 27. b.
Utr. 15. b.
Lu. 23. b.
Utr. 25. b.
Lu. 23. c.

Abt. 27. c.
Utr. 15. c.

Johannes.

Et veniebant ad eum et dicebant: Ave rex iudeorum.
 Et dabant ei alapas. Exiit iesep pilatus foras
 et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras ut cognoscatis. quod nullum inuenio in eo causam. Exiit ergo et ieiunus portans spineam coronam. et purpureum vestimentum et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri clamabant dicentes: Crucifige crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos et crucifigite. Ego non inuenio in eo causam. Responderunt ei iudei: Nos legem habemus et sumus legem domini nostri filii dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem magis timuit. Et ingressus est prorium iesep. et dicit ad iesum: An es tu? Ihesus autem respondens non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus: Unde non loquaris? Nescis: quia potestate habeo crucifigere te: et potestate habeo dimittere te? Respondit iesus: Non haberes potestatem aduersum me ullam nisi tibi datum esset desup. Propterea quod me tradidisti tibi: maius peccatum habes. Et exinde quererat pilatus dimittere eum. Iudici autem clamabant dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesarum. Dis. non quod se regem facit tradidit cesari. Pilatus autem cum audisset hos sermones. adduxit foras iesum: et se dicit pro tribunali in loco quod dicit lichostatos hebraice autem gabatha. Erat autem paraseue hora quod si sexta et dicit iudeis. Ecce rex vestrum. Illi autem clamaebant: Tolle. tolle crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem vestrum crucifigamus. Responderunt pontifices: Non habemus regem nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeret. Suscepserunt autem iesum et eduxerunt eum. et baulans sibi crucem exiit in eum qui dicit calvarie locum. hebraice autem golgatha. Ubi crucifixerunt eum: et cum eo alios duos bunc et hinc medium autem iesum. Scripsit autem et titulum pilatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum. Iesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudei legerunt: quia propter ciuitatem erat locus ubi crucifixus est iesus. Et erat scriptus hebraice. grecce et latine. Dicebant ergo pilato potissimum iudei. Noli scribere rex iudeorum: sed quod ipse dixit: rex sum iudeorum. Responderunt pilatus: Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum. accepserunt vestimenta eius et fecerunt quantum paterne vniuersi quod militi premunt et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis. desuper extera per totum. Dixerunt ergo ad iudeum. Non scindamus eam sed sortiamur de illa cui sit. Ut scriptura impleretur dicens. Partui sunt vestimenta mea sibi. et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quodcumque fecerunt. Stabat autem iudeus crucem iesi mater eius et soror matris eius maria cleopha et maria magdalene. Cum vidisset ergo iesus infirmum et discipulum stante quem diligebat dicit matri sue: mulier: ecce filius tuus. Beinde dicit discipulo: Ecce misericordia tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Postea sciens iesum. quod omnia plasmata sunt. ut consummaret scriptura dicit: Sitio. Nas autem erat positum acero plenum. Illi ergo spongiis plenaz aceto hysopo circuonem

tes obtulerunt ore eius. Cum ergo accepisset iesus acetum dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judei ergo qui paraseue erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato: Erat nam magnus dies illa sabbati: rogauerunt pilatus ut frangerent eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites et primi quodcumque fregerunt crura: et alteri qui crucifixus est cum eo. Ad iesum autem cum venissent ut viderent eum iam mortuum non fregerunt eius crura: sed unus militum lancea latenter ei apuit et continuo exiit sanguis et aqua. Et quod vidit testimonium phibuit et veritas est testimonium eius. Et ille seit quia vera dicit ut vos credatis. Facta sunt enim hec ut scriptura impleretur. Deus non communiuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit: Ut debunt in quem transfigeretur. Post hec autem regnauit pilatum ioseph ab armathia: eo quod esset discipulus iesi. occultus autem propter metum iudeorum ut tolleret corpus iesi. Et permisit pilatus. Venit ergo et tulit corpus iesi. Venit autem et nicodemus qui venerat ad iesum nocte proximum ferens myrram et aloes quodlibet centum. Accepserunt autem corpus iesi et ligauerunt eum lintheis cum aro maribus: sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus. et in orto monumentum nouum in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter paraseue iudeorum: quia iudeus erat monumentum. posuerunt iesum.

Lu. 23. e.
 f.
 Matt. 27. f.
 Marc. 15. f.
 Lu. 23. f.

Ero. 12. Nu
meri. 9. G.
zachar. 12.
Matt. 27. g.
Marc. 15. g.
Lu. 23. g.

Matt. 27. g.
Marc. 15. g.
Luc. 23. g.

A
Matt. 18. a.
Bar. 16. a.
Lu. 14. a.

B

C
Ach. 1. b

D

Ma autem sabbati Maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum. et vidit lapidem solutum a monumento. Cucurrit ergo et venit ad symonem Petrum et ad aliud discipulum quem amabat iesus. et dicit illis: Tulerunt dominum de monumento: et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus: et venerant ad monumentum. Currebant autem duo simul et ille aliud discipulus proculcurrit citius Petro: et venit proximus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit posita linthea mina non tamquam introiuit. Venit ergo symon petrus sequens eum: et introiuit in monumentum. et videt lyntheamina posita: et sudarium quod fuerat super caput eius non cum lyntheaminibus possum sed separatum inuolutum in unum locum. Tunc ergo intravit et ille discipulus qui venerat proximus ad monumentum. et vidit et credidit. Unde n. sciebat scripturam: quia oportuit eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo itaque discipuli ad semetipsos. Maria autem stabat ad monumentum foris ploras. Unde ergo fleret inclinavit se et prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes. Unum ad caput. et unum ad pedes. ubi possum erat corpus iesi. Dicunt ei illi: Absulier quid ploras? Dic eis: Quia tulerunt dominum meum: et nescio ubi possum erunt eum. Hec cum dixisset. querela est retrosum. et videt iesum stantem: et non sciebat: quia iesus est. Dicit ei iesus: Absulier quod ploras. Quem queris? Illa existimans: quia ortolanus esset. Dicit ei:

Z

Johannes.

Bomine si tu sustulisti euz dicio mihi vbi posui
sti eum: et ego cum tollam. Dicit ei iesus: Maria
Conuerla illa dicit ei: Rabboni: quod dicas ma-
gister. Dicit ei Jesus: Noli me tangere. Non duz
enim ascendi ad patrem meum. Vade autem ad
fratres meos et dic eis: Ascendo ad patrem meum:
et patrem vestrum: deum meum et deum vestrum.
Venit Maria magdalene annuncians discipul-
qdia vidi dominum: et hec dixit mibi. Tu ergo
sero esset die illo vna sabbatorum: et soles essent
clausae vbi erant discipuli congregati ppiter metum
iudeorum: venit iesus et stetit in medio et dixit eis
Pax vobis. Et cum hec dixisset ostendit eis ma-
nus et latus. Gauis sunt ergo discipuli viso domino.
Dicit ergo eis iterum. Pax vobis: Sicut misit
me pater et ego mittio vos. Hec cum dixisset insuf-
flavit. et dicit eis: Accipite spiritum sanctum. Quoniam
remiseritis peccata remittuntur eis: et quorum rei
nueritis retenta sunt. Thomas autem unus ex duo
decim qui dicitur dydimus non erat cum eis quia
venit iesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidi
mus dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro
in manibus eius fixuram clavorum et mittam di-
gitum meum in locum clavorum: et mittam manum
meam in latus eius non credam. Et post dies octo
iterum erant discipuli eius intus et Thomas cum
eis. Venit iesus lanuis clavis et stetit in medio: et
dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. In
fer digitum tuum hoc: et vide manus meas et affe-
manum tuam et mitte in latus meum. et noli esse in-
credulus sed fidelis. Respondebat Thomas et dixit
Domine meus et deus meus. Dicit ei iesus: Quia vi-
disti me thoma credidisti: Beati qui non vide-
runt et crediderunt. Multa quidem et alia signa
fecit iesus in aspectu discipulorum suorum que non
sunt scripta in libro hoc. Nec autem scripta sunt
ut credatis quia iesus est filius dei: et ut credentes
vit habeatis in nomine eius. XXI.

Ostea manifestauit se iterum Jesus ad
mare tyberiadis. Manifestauit autem
sic. Erant simul symon Petrus et Tho-
mas qui dicitur dydimus et nathanael qui erat a cha-
na galilee: et filii zebdei: et alii ex discipulis eius
duo. Dicit eis symon petrus. Vado piscari. Di-
cunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt et ascen-
derunt in nauim: et illa nocte nihil prenderunt.
Vtane autem iam facto stetit iesus in litorie: non tamen
cognoverunt discipuli: quia iesus est. Dicit ergo
eis iesus: Pueri: nunquid pulmentarium habetis?
Responderunt ei. Non. Dicit eis: Mittite in de-
xteram nauigij rete et inuenietis. Misserunt ergo
et iam non valebant illud trahere per multitudinem
piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat
jesus petro. Dominus est. Symon petrus cum
audisset qui dominus est. tunica succinxit se. Erat
enim nudus et misit se in mare. Alii autem dis-
cipuli nauigio venerunt. Non enim longe erant a
terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete

piscium. Ut ergo descenderunt in terram vide-
runt prunas positas et piscem suppositum et panem
Dicit eis iesus: Afferte de piscibus quos prender-
distis nunc. Ascendit symon petrus: et traxit rete
in terram plenum magnis piscibus centum quin
quaginta tribus. Et cum tanti essent: non est scis
sum rete. Dicit eis iesus. Venite prædeete: Et ne
mo audebat discubentium interrogare eum tu
quis es. scientes quia dominus est. Et venit ie-
sus et accepit panem et dabant eis et pisces similiter
Hoc iam tertio manifestatus est iesus discipulis
suis cum surrexisset a mortuis. Cum ergo pran-
didissent. Dixit symoni petro iesus: Symon Jo-
hannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam do-
mine: tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos
meos. Dicit ei iterum: Symon iohannis diligis
me? Ait illi: Etiam domine: tu scis quia amo te.
Dicit ei iterum: Pasce agnos meos. Dicit ei ter-
tio: Symon iohannis amas me? Contristatus est
petrus: Quia dixit ei tertio amas me. et dixit ei.
Bomine tu oia nosti tu scis: quia amo te. Dicit
ei: Pasce oves meas. Amen amen dico tibi cum
esses unius cingebas te: et ambulabas ubi vole-
bas. Tu autem semper extedes manus tuas et ali-
us te cinget et ducet quo tu non vis. Hoc autem
dixit significans quia morte clarificaturus esset deus.
Et cum hoc dixisset: dicit ei: Sequare me. Con-
versus petrus vidit illum discipulum quem di-
ligebat iesus sequentemque et recubuit in cena super
pectus eius et dixit: Bomine quis est qui tradet
te? Hunc ergo cum vidisset petrus dicit iusu: Bo-
mine. hic autem quid. Dicit ei iesus: Sic enim volo
manere donec veniam. Quid ad te? Tu me seqüre.
Exiit ergo sermo iste inter fratres: quia discipu-
lus ille non moritur. Et non dixit eis iesus. Non mo-
ritur sed sic volo eum manere donec veniam. quid
ad te? Hic est discipulus ille qui testimonium per-
hibet de his. et scripsit hec. Et scimus quia verum
est testimonium eius. Sunt autem et alia multa quae
fecit iesus que si scribant per singula. nec ipsum ar-
bitrio mundum capere posse eos: qui scribendi
sunt libros.

Explicit euangelium secundum Johannem.
Incipit prefatio sancti Hieronymi in omnes
epistolulas sancti Pauli.

Rimini queritur. Quare post
euangelia que supplementum
legis sunt. et in quibus nobis
exempla et precepta vinendi ple-
nissime digesta sunt. Voluerit
apostolus has epistolulas ad sin-
gulas ecclesias destitare. Hac
autem causa factum videt: ut
scilicet initia nascientis ecclesie nouis causis existē-
tibus pueniret et ut presentia atque orientia reseca-
ret yitia. et post futuras excluderet questiones.

Prologus.

exemplo prophetarum qui post editam legem moysi in qua omnia dei mandata legebantur. nihilominus tamen doctrina sua re divina semper populi compellere peccata. et propter exemplum vivendi libros ad nos etiam memoriam transmisserunt. Deinde queritur: Cur non amplius quod decem epistolas ad ecclesias scripsit. Decem sunt. non cum ea que dicuntur ad hebreos. Nam relique quattuor ad discipulos specialiter sunt porrecte: Ut ostenderet nouum non discrepare a veteri testamento. et se propter legem non facere moysi ad numerum proximorum decalogi mandatorum suas epistolas destinavit. et quot ille precepit a Pharaone instituit liberatos. totidem huius epistolas a dyaboli et idolatrie servitate edocet acquisitos. Nam et duas tabulas lapides duorum testamentorum figuram habuisse viet eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane quod ad hebreos scribitur quidam Pauli non esse contendunt eo quod non sit eius nomine titulata. et propter sermonis stilique distantiam: sed aut Barnabe iure tertullianum. aut luce iuxta quosdam. vel certe clementis discipuli apostolorum et episcopi rhomanae ecclesie post apostolos ordinati. Quibus rite dendum est. si propterea Pauli non erit quia eius non habet nomine: ergo nec alicuius erit: quia nullius nominetur. Quod si inconveniens absurdumque est: ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspicione habebatur. voluit tacito nomine de figuris legis et veritate christi reddere rationem ne odium nonumis in fronte pretulat utilitatem excluderet lectionis. Non est sane mirum si eloquentiae videantur in proprio. id est hebreo quod in peregrino. id est in greco quo ceterae epistole sunt scriptae sermone. Hoc etiam quosdam quare rhomanorum epistola in primo sit posita: cum eam non primo scripta ratio manifestetur. Nam hanc se proficiuntem hic resolutam scripsisse testatur cum corinthios et alios iam ante ut ministerium quod secum portatus erat colligerent. litteris adhortatus sit. Unde et intelligi quidam volunt ita omnes epistolas ordinatas: ut prima ponere quamvis posterior fuerit destinata ut singulas epistolas gradibus ad perfectionem venirentur. Romanorum namque plerique tam rudes erant ut non intellegiret dei se gratia et non suis meritis esse salvatos. et ob huius duo interesse populi perfractarent. Idecirco illos indigere afferit corrigit: virtus gentilitatis priora commemorans. Corinthis autem iam dicit scientie gratias esse concessas et non tam oculis increpat quod cur peccantes non increpauerunt. reprehendit. sicut ait. Audit inter vos fornicatio. Et itez: Congregatis vobis cum meo spiritu. tradere homini satiane. In secunda vero laudantur et ut magis ac magis proficiuntur commemorantur. Galatians vero iam nullius criminis arguuntur. nisi huiusmodi quod calidissimum pseudo apostolis crediderunt. Ephesij sane nulla reprehensione. sed multa laude sunt digni

quia fidem apostolicam seruauerunt. Philippenses etiam multo magis collaudantur quod nec audire quod dem falsos apostolos voluerunt. Thessalonicenses nihilominus in duabus epistolis olim laude presequebantur. eo quod non soli fidem incutiam seruauerunt veritatis: sed in persecutione ciuium fuerint constantes in venti. Colossenses autem tales erant ut cum apostolo visi corporaliter non fuissent hac laude digni haberentur. Et si corpe inquit absens sum: sed spiritu vobiscum gaudes et videns ordinem virum. De hebreis vero quod dicendum est: Quoz thessalonicenses quod plurimum laudati sunt imitatores facti esse dicuntur: Sicut ipse ait: Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiarum dei quod sunt in indea. Eadem. non passi estis et vos a tribulibus vestris que et illi a iudeis. Apud ipsos quoque hebreos eadem commemorantur dicens: Nam et vobis compassi estis: et rapinabitis vestrum gaudium cum gaudio suscepistis cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam.

Incipit prologus specialis in epistolam ad Rhomanos.

Regnum
Romani sunt quod ex iudeis et gentibus crediderunt. Hi superba intentione volebant se alterius supponere. Nam iudei dicebant: Nos sumus populus dei quos ab initio dilexit et sicut: nos circumscripsi ex genere abraham sancta descendimus ex stirpe et notus retro apud indeam tuum deus. Nos de egypto signis dei et virtutibus liberati. mare sicco pertransiimus pede: cum iniunctorum grauiissimi fluctus inuoluerent: Nobis pluit manna dominus in deserto. et quasi filius suus celeste pabulum ministravit. Nos die nocte quod in columna nubis ignis processit. ut nobis in iniuicio iter ostenderet. Atque ut cetera ei circa nos immensa beneficia taceamus nos soli digni sumus dei legem accipere. et vocem dei loquentis audire cuiusque cognoscere voluntatem. In qua legge nobis promissus est christus. ad quos etiam ipsi se remisso testatus est dicens: Non veni nisi ad oves que perierant donus israel. cum vos canes potius quod homines appellauerit. Equum ne ergo est ut idola hodie deserentes quibus ab initio deseruistis nobis comparemini: et non potius in pseclitorum locum ex legis autoritate et consuetudine deputemini. Et hoc ipsum non merebamini. nisi quia larga semper dei clemencia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes etiam econtrario respondebant. Quanto enim maiora erga vos dei beneficia narraueritis. tanto maiori vos criminis reos esse monstrabitis. Semper enim his omnibus exististis ingratii. Nam ipsis pedestibus quibus aridum mare transistis. ludebatis ante idola que fecistis. et ipso ore quo paulo

Vero

ante ob necem aduersarioꝝ domino cantauerat. simulacra vobis fieri poposcistis illis oculis qui bus venerando deum in nube vel igne conspice re solebatis: simulacra intuebamini. **M**anna quoqꝝ vobis fastidio fuit. et semper in deserto cōtra dominum murmurastis ad egyptum: vnde vos manuvalida eiecerat redire cupiētes. **A**nd plura: Ita patres vestri crebra p̄uocatione do minum irritauerunt vt omnes in heremo morerē tur: nec plus ex senioribus eorum q̄z duo homi nes terram p̄missionis intrarent. **S**ed quid antiqua replicamus cum etiam si illa minime fecis setis de hoc solo nemo vos dignos venia iudica ret q̄ dominum christum p̄phetarum semper vo bis vocibus repromissum: non solum suscipere noluistis: sed etiam morte pessima pemistis? **Q**uem vt nos cognouimus statim credidimus. cum nobis de eo antea non fuerit p̄dicatum. **E**nī de p̄batur: q̄ idolis seruiuimus: non obstinatōi mentis: sed ignorantie deputandum. Qui enim cognitum illico sequimur: olim vtiqꝝ sequeremur si antea cognouissemus. **S**ic autem vos de genes nobilitate iactatis: quasi non modum imita tio magis q̄z carnalis nativitas filios vos faciat esse sanctorum. **D**eniqꝝ Esau et Iacob cum de stirpe sint abrae minime tamen in filiis reputan tur. **H**is taliter altricantibus. apostolus le medi um interponens ita partium dirimit questiones vt neutrum eorum sua iusticia salutem meruisse confirmet: ambos vero populos et scienter et gra uiter deliquisse. **J**udeo s quidem q̄ p̄ pieuaricationem legis deum in honorauerint: gentes vero q̄ cum cognitum de creatura creatorē vt deum debuerint venerari. gloriam eius in manu facra mutauerint simulacra. **U**ltrosqꝝ etiam similiter veniam consecutos: equales esse verissima ratio ne demonstrat. p̄seritum cum in eadem lege predi ctum sit et iudeos et gentes ad christi fidem vocan dos esse ostendat. **Q**uamobrem vicissim eos hu milians ad pacem et concordiam cohortat.

Explicit prologus. Incipit Ar gumentum.

Ihomani sunt partis italie. **H**i preuenti sunt a falsis apostol. et sub nomine domini nostri Je su christi in legem: et p̄phetas erāt inducti. **H**os reuocat apostolus ad veram et euangelicas fidem: scribens eis a corintho.

Explicit Argumentū. Incipit epistola beati Pauli apostoli ad Romanos. Capitulum.

vus ieū xpi vocat⁹ apl's se gregatus in euangeliū dei quod an p̄misera⁹ p̄p̄he tas suis in scriptis sanctis de filio suo q̄ factus ē ei ex semine david fū carnē q̄ p̄ destinatus ē fili⁹ dei in virtute fū sp̄m san ctificatōnis ex resur rectione mortuorū ie

si xp̄i dñi nři p̄ quem accepimus grāz et aplatus ad obedientū fidei in oib⁹ gentibus p̄ nomine eius in qbus estis et vos vocati ieū xpi. oib⁹ q̄ sunt rhome dilectis dei vocat⁹ sancti. **G**ratia vob et par a deo p̄fe et dñi nřo ieū xpo. **P**rumq̄ dem grās ago deo meo p̄ ieū xpm p̄ oib⁹ vob q̄ fides v̄fa annunciat in vniuerso mūdo. **T**e stis. n. mīhi ē deus cui seruo in sp̄u meo in euangelio filij eius q̄ sine intermissione mēoriā v̄fa cito sp̄ in oib⁹ meis. obsecrās si quo mō tan dem aliquā p̄spez iter habeā in voluntate dei ve niendi ad vos. **D**esidero. n. videre vos vt aliqd imp̄artiar vob grē spiritalis ad p̄firmādos vos idest fili⁹ solari in vob p̄ ea q̄ inuicē ē fidē v̄ram atqꝝ meā. **M**olo aut̄ vos igrare frēs q̄ sepe ppo sui venire ad vos et p̄hibitus sum vsqꝝ adhuc. vt aliquē fructū habeā in vob sicut et in ceteris gen tibus. **G**recis ac barbaris. sapiēt⁹ et insipienti bus debitor sum: itaqꝝ qđ in me p̄mptū ē et vob q̄ rome c̄stis euāgelizare. **N**ō. n. erubesco euāge litum. **V**irtus. n. dei ē in salutē om̄i credēti. in deo p̄mū et greco. **J**usticia. n. dei in eo reuelat⁹ ex fide in fide sicut scriptū est. **J**ustus aut̄ ex fide viuit. **R**euelat⁹. n. ira dei de celo sup̄ oēz impietatē et in iusticiā hominū eoz queritatē dei in iniusticia de tinent. q̄ qđ notū ē dei manifestū ē illis. **B**e. n. illis manifestauit. Inuisibilita. n. ipsius a crea tura mundi p̄ ea q̄ facta sunt intellecta p̄spiciuntur sempiterna quoqꝝ eius virtus et divinitas: ita vt sunt inexcusabiles. Quia cū cognissent dei nō sic deū glorificauerūt aut grās egerūt: s̄ euauerūt in cogitationibus suis. et obscuratū ē insipies cor eoz. **D**icentes. n. se esse sapiētes. stulti facti sunt. Et mutauerūt gloriā incorruptibilis dei in simili dinem imaginis corruptibilis hois. et voluc̄ et q̄ drupedū et serpentū. **P**ropter qđ tradidit illos de⁹ in desideria cordis eoz in imunditiā. vt contu melijs afficiat corpora sua in semetip̄is. q̄z emuta uerūt veritatē dei in mendaciū. et coluerūt et fuie runt creature poti⁹ q̄z creatori. q̄ ē bñdictus in se cula amē. **P**ropterea tradidit illos de⁹ in passio nes ignominie. **N**ā seie eoz imutauerūt nālē v̄sum i eū v̄sūz q̄ ē p̄tra naturā. **S**ilr aut̄ et masculi reli cto naturali v̄su seie. exarserūt in desiderijs suis

2. Timos. 1. 2.

B

Abachuc. 2.
Heb. 10. 5.

C

j. Lc. 3. 5.
Ep. 4. 6.

Ad romanos

in iniuice, masculi in masculos turpitudine opan-
tes: et mercede quā oportuit erroris sui in semet
ipsis recipiētes. Et sicut nō pbauerūt dēū h̄c in
noticia. tradidit illos deus in reprobū sensu ut
faciat ea q̄ nō puenūt: repletos oī iniquitate. mali-
cia. fornicatione. auaritia. neq̄tia. plenos iuidia.
homicidijs. p̄tētione. dolo. malignitate. susurro-
nes. detractores. deo odibiles. p̄tumeliosos. sup-
bos. elatos. inuictores maloꝝ. pentibus nō obe-
diētes. insipietes. incōpositos. sine affectiōe. abs-
q̄ sedere. sine mia. Qui cū iusticiā dei coguissent
nō intellexerūt: qm̄ q̄ talia agūt digni sunt morte
nō solum qui ea faciunt: sed etiam q̄ p̄sentiuunt fa-
cientibus.

R opter qd̄ inexcusabilis es o hō ois q̄
p̄ iudicas. In q̄. n. alterp̄ iudicas teipsum
p̄dēnas. Eadem. n. agis q̄ iudicas. Sci-
mus. n. qm̄ iudiciū dei est fm̄ veritatē in eos qui
talia agūt. Existimas aut̄ b̄ o hō q̄ iudicas eos
q̄ talia agunt et facis ea. qz tu effugies iudicium
dei? Ad diuitias bonitas ei⁹ et patiētie: et longani-
mitas p̄tēnis? Igras qm̄ benignitas dei ad peni-
tentia te adducit? Scdm̄ aut̄ duritiā tuā et impen-
tens cor thesaūriza tubi irā in die ire et revelatio-
nis iusti iudicij dei q̄ reddit vnicuiq; fm̄ opa ei⁹
H̄is qdem q̄ fm̄ patientia boni opis gl̄az et ho-
norē et incorruptionē q̄rentib⁄ vitā eternam. H̄is
aut̄ q̄ sunt ex p̄tentione: et q̄ nō acq̄escūt veritati
credūt aut̄ iniquati. ira et indignatio. tribulatio et
angustia in omnē aia et hois opans malū: iudei p̄
mum et greci. Gloria aut̄ et honor: et pax oī opanti
bonū: iudeo p̄mum et greci. Mō. n. ē acceptio p̄
sonaꝝ apud deū. Quicūq; n. sine lege peccauerūt
sine lege p̄bunt. Et qcunq; in lege peccauerūt p̄ le-
gē iudicabunt. Mō. n. auditores legi iusti sunt
apud deū sed factores legis iustificabunt. Lū. n.
gētes q̄ legē nō h̄nt naturaliter ea q̄ legis sunt sa-
cūnt. euīmodi legē nō h̄nt ipsi sibi sunt let: q̄
onīdūt opus legis scriptum in cordib⁄ suis testi-
moniū reddēt illis p̄scia ipsoꝝ et inter se inuices
cogitationū accusantū aut̄ eriā defendantium: in
die cū iudicabit deus occulta hoīz fm̄ euāgeliū
meum p̄ iesum xp̄m. Si aut̄ tu iudeus cogminari
et regescis in lege et gloriaris in deo et nosti volun-
tarē eius. et p̄bas vtiliora iſtructus p̄ legē: p̄fidis
teipm̄ esse ducē cecoy: lumē eoy q̄ in tenebris sunt
eruditoreꝝ insipietū. mḡm̄ infantū. h̄ntem for-
man scie et veritas in lege. Qui ḡ aliuꝝ doceſ: te
ip̄m nō doceſ. Qui p̄dicas nō furandū. furaris.
Qui dicis nō mechandum mecharis. Qui abo-
minaris idola sacrilegium facis. Qui in lege glo-
riaris. p̄ p̄uaricationē legis deū inhonoras. Mo-
men. n. dei p̄ vos blasphemas inter gentes: sicut
scriptum ē. Circuncisio qdem p̄dest si legē obser-
ves. si aut̄ p̄uaricator legis sis. circuncisio tua p̄
putium facta ē. Si igit p̄putiuī iusticias legis cu-
stodiat. nōne p̄putium illum in circumcisionē re-
putabis? Et iudicabit id qd̄ ex natura ē p̄putium

legē p̄summans te: q̄ p̄ litterā et circumcisionē sua
ricator legis es. Mō. n. q̄ in manifesto iudeus ē.
neq̄ q̄ in manifesto in carne ē circumcision: sed q̄
in abscondito iudeus ē. et circumcision cordis i spū
non littera: cuius laus non ex hominibus: sed ex
deo est.

Iid ḡ amplius iudeo ē: aut̄ que vtilitas
q̄ circumcisionis? Ab ultū p̄ oī modum.

Pūnum qd̄: q̄ credita sunt illis elo-
quia dei. Quid. n. si qdam illoꝝ nō crediderunt.

Mungd incredulitas illoꝝ fidē dei euacuauit: Ab
sit. Est aut̄ deus verax. ois aut̄ hō mendax. sic

scriptum ē: vt iustificeris in sermonib⁄ tuis et vi-
cas cum iudicaris. Si aut̄ iniquitas n̄a iusticiam

dei cōmendat: qd̄ dicemus? Mungd iniquus est
deus q̄ insert irā? Scdm̄ hoīz dico. Absit. Alio

quin qud̄ iudicabit deus hunc mundū? Si. n. ve-
ritas dei in meo mēdacio abundauit in gloriā ip-
suis qd̄ adhuc et ego tanq; peccator iudicor. et nō
sicut blasphemamur. et sicut aiunt qd̄ nos dicēt
faciamus mala vt veniant bona? Quoꝝ damna-
tio iusta ē. Quid ḡ? Prececellimus eos? Nequaq;
Causati. n. sumus iudeos et grecos oīs sb̄ pecca-
to ese: sicut scriptum ē. Quia nō ē iustus quisq;
non ē intelligēs: non ē regrens deum. Dēs decli-
nauerunt sīl. inutiles facti sunt: non ē q̄ faciat bo-
num. non ē vīq; ad vnum. Sepulc̄ patēs ē gut-
tur eoy: linguis suis dolose agebant: venenuz as-
pidum sb̄ labijs eoy. Quoꝝ os maledictione et
amaritudine plenum ē. veloces pedes eoy ad ef-
fundendum sanguinē. Contritio et infelicitas in-
vījs eoy. et vīa pacis nō coguerunt: non ē timor
dei an̄ oculos eoy. Scimus aut̄ qm̄ q̄cunq; lex
loquit: his q̄ in lege sunt loquit. Ut oē os obstru-
atur et sb̄ditus fiat oīs mundus deo: q̄ ex opibus
legis non iustificabil oīs caro coram illo. Per le-
ge. n. cognitio peti. Nunc anteꝝ sine lege iusticia
dei manifestata ē. testificata a lege et p̄phetis. Ju-
sticia aut̄ dei p̄ fidem iefu xp̄i: in oīs et sup̄ oīs q̄
credunt in eum. Mō. n. ē distinctio: Dēs. n. pecca-
terunt et egēt gloria dei. Justificati ḡtis p̄ grām
ip̄ius: p̄ redēptionē q̄ est in xp̄o iefu: quē p̄po-
suit deus p̄pitatoꝝ p̄ fidē in sanguine ip̄ius ad
onīsionem iusticie sue p̄pter remissionē p̄cedētū
delictor̄ in sustentatione dei ad onīsionē iusticie
eius in b̄ tpe. vt sit ip̄e iustus et iustificans eum q̄
ex fide ē iefu xp̄i. Ubi ē ḡ gloriatio tua? Exclusa ē
Per quā legē. Factor̄. Mō. Sed p̄ legē fidei. Ar-
bitramur. n. iustificari hoīz p̄ fidē sine opibus le-
gis. An iudeoz deus tm̄? Nonne et gētū? Imo
et gentiū. Qm̄ qdem vīus ē dēs q̄ iustificat cir-
cuncisōne ex fide. et p̄putium p̄ fidē. Legem ḡ de-
struimus p̄ fidē. Absit. Sed legē statuimus.

Iid ḡ dicemus inue
III.

q̄ nīse abraam p̄fēz nīm fm̄ carnē? Si. n.
abraā ex opibus legis iustificatus ē b̄
gloriā. sed nō apud deū. Quid. n. dic̄ scripture.

Creditit abraā deo et reputatū ē illi ad iusticiā

Jo. 4. 8.
z. 8. c.
P̄s. 115.
P̄s. 50.

P̄s. 13.

L

B

Gen. 15.
Gal. 3. 2.

Ad romanos.

Proprietonos.

B Si autem qui opat merces non imputat km grām. sed km debitū. Et vero quod non opat. credenti autē in eū quod iustificat in proprietonos mors: reputat fides eius ad iusticiam km proprietonos ḡe dei: sicut et dāvid dīcē beatitudinem hominis cui deus accepto fert iusticiam sine opibus. Beati quorū remissē sunt iniquitates. et quorū tecta sunt pecātā. Beatus vir cui non ī putabat dominus pecātū. Beatitude gloria hec in circūcisiōne tñ manet: an etiā in propriution? Vicitus. n. quod reputata ē fides Abrae ad iusticiā. Quod gloria reputata est? In circūcisiōne: an in propriution? Nō in circūcisiōne sed in propriution. Et signū accepit circūcisiōnis signaculum iusticie fidei quod est in propriution: vt sit propri omniū credētiū propriution vt reputat et illis ad iusticiā. et sic propri circūcisiōnis: nō his tñ quod sunt ex circūcisiōne. sed et his quod sectant vestigia fidei quod est in propriution patris nostri abrae. Nō. n. propri legem proprimissio abrae aut semini eius vt heres esset mūdi sed propri iusticiā fidei. Si. n. quod ex lege heredes sunt: exinanita ē fides. abolita ē proprimissio. Lex. n. iram opat. Ubi. n. nō ē lex nec propriaricatio. Ideo ex fide. vt km grāz firma sit proprimissio of semini. Nō ei quod ex lege ē solū: sed et ei quod ex fide ē abrae quod propri est of uerbi nostri. sicut scriptum ē. Quia prem multaz gentiū posui te an dominus cui credidisti: quod vimificat mortuos et vocat ea quod nō sunt: tanque ea que sunt. Qui propria spē in spē credidit. vi fieret propri multarū gentiū: km quod dictum est ei. Sic erit semē tuū si cut stelle celi et arena maris. Et nō infirmatus ē in fide: nec consideravit corpus suū emortuū. cū iā fere centū esset annos: et emortuā vulnū fare. In reprobatione etiā dei nō hesitauit dissidentia formatur ē fide: dans gloriā deo plenissime sciēs quod quod cunque proprimisit deus potēs ē: et facere. Ideo et reputatū ē illi ad iusticiā. Nō ē autē scriptū tñ propripter ipsuo: quod reputatū ē illi ad iusticiā sed et propriter nos quod bus reputabilē creditib⁹ in eū: quod fuscita uit̄ iesum christum dominus nostri a mortuis: quod tradit⁹ ē propriter delicta nostra. et resurrexit propriter iustificationem nostram.

Verū iustificati gloria ex fide pacē habeamus ad dominus producit nostri iesum christū proprique habemus accessum propri fide in grāz istā: in quod stamus et gloriāmūr in spe glorie filiorū dei. Non solū autē. sed et gloriāmūr in tribulationib⁹: scientes quod tribulatio patientiā opat. Patientia autē propriationem: propriatio verō spē. Spes autē nō propridit. quod charitas dei diffusa ē in cordibus nostris. proprisanctū quod datus est nobis. Ut quod. n. christus cū adhuc infirmi essemus km tups propri ipsijs mortuus ē: Uix. n. propri iusto quod moritur. Nā propri bono forsitan quod audeat mori. Comendat autē charitatē suam deus in nobis. Quod si cū adhuc pecātōres essem⁹ km tups xps propri nobis mortuus ē: multo igū magis nunc iustificati in sanguine iesu salvi erim⁹ ab ira propri ipsum. Si. n. cū inimici essemus. reconciliati sumus deo propri morte filij eius. multomagis reconciliati salvi erim⁹ in vita iesu. Nō solū autē: sed

et gloriāmūr in deo propri dominus nostrum iesum xpm: proprique nonū reconciliationē accepimus. Propterea sicut propri vnur hoie pecātū in hunc mundū intravit. et propri mors: et ita in ofis hoies mors propritransit in quo ofis peccauerūt: Usque ad legem. n. pecātū erat in mundo. Pecātū autē nō imputabilē. cū lex non esset: sed regnauit mors ab adā usque ad moy sen etiā in eos quod non peccauerunt in seruitudinē propriuaricationis ade: quod ē forma futuri. Sed non sicut delictū: ita et donū. Si. n. vnius delicto mlti mors tui sunt: multomagis grā dei et donū in grā vnir hoies iesu xpi. in plures abundauit. Et non sicut propri vnum pecātū: ita et donū. Nā iudicū quod ex uno in propridemnationē. grā autē ex multis delictis in iustificationē. Si. n. vnius delicto mors regnauit propri vnur: multomagis abundantia grā et donatiōis et iusticie accipientes in vita regnabunt propri vnur iesu xpm. Igū sicut propri vnius delictū in omis hoies in propridemnationē. sic et propri vnius iusticiā in ofis hoies in iustificationē vite. Sic. n. propri inobedientiā vnir hoies pecātōres propristituti sunt multi: ita et proprinius obediōni iusti propristituent̄ multi. Lex autē serintravit vt abūdaret delictū. Ubi autē abundauit delictū superabundauit et grā. vt sicut regnauit pecātū in mortem. ita et grā regnet propri iusticiam in vita eternaz propri iesum christum dominus nostri.

•VI. Tuid gloria dicemus? Manebimus in pecātō:

quod vt grā abundet: Absit. Qui. n. mortui sumus pecātō: quod adhuc viuem⁹ in illo: An igratiss frēs: quod quod baptizati sumus in tups iesu: in morte iesu baptizati sumus: Let sepulti em⁹ sumus cū illo propri baptismum in mortē: vt quor xps surrexit a mortuis proprigloriā preris: ita et nos in nonitate vite ambulemus. Si. n. propriplantati facti sumus seruitudinē mortis eius. ser et resurrectiōis cr̄is. Hoc sc̄iēt̄es: quod vetus habitus simul crucifixus ē vt destruaf corpus pecātū: vt ultra non seruiamus pecātō. Qui. n. mortuus ē: iustificat⁹ ē a pecātō. Si autē mortui sumus cū xpo: credimus quod simul etiā viuem⁹ cū illo: sc̄iēt̄es quod xps resurgēs ex mortuis iā non moritur. mors illi ultra non dominabilis. quod. n. mortuus ē pecātō: mortuus ē semel: quod autē vivit. vivit deo. Ita et vos existimate vos mortuos quod ē esse pecātō: viventes autē deo in xpo iesu. Nō gloria regnet pecātū in verō mortali corpore: vt obediatis pecātū: exhibete vos deo tuque ex mortuis viuetis: et mēbra verā arma iusticie deo. Pecātū. n. vobis non dominabilis. Nō. n. ser lege estis. sed ser grā. Quid gloria? Deceauimus quod non sum⁹ ser lege: sed ser grā: Absit. An nescitis quod cui exhibet̄ vos seruos ad obediēndū: serui estis eius cui obediisti. siue peccati ad mortē. siue obediōnis adiusticiā. Serias autē deo quod suist̄ serui peccati: obediisti autē ex corde ineā formā doctrine in quod traditi esti. Liberati autē a pecātō serui faci estis iusticie. Hu manum dico propriter infirmitatem carnis vere. Si cut. n. exhibuist̄is mēbra verā fuire immundicie et

Eph. 4. c.
Col. 3. b.
B

Baruch. 4.

Ja. 1. a.

Heb. 9. d.
I. Pet. 5. d.

Ad romanos.

Job. 8. a.
Ezech. 36.
Ela. j.

iniquitati ad iniqtatem ita nunc exhibete membra
vra seruire iusticie in sanctificatione. Lū. n. ser
ui esetis peccati liberi fuitis iusticie. Quē ḡ fru
ctum habuistis tūc in illis: in quibus nūc erubesci
tis? Nā finis illoꝝ mōs ē. Nūc vō liberati a pec
cato, serui aut̄ facti deo. habet fructum vestrum
in sanctificatione: finē vero vitā eternā. Stipen
dia. n. peccati mōs: ḡia autem dei vita eterna in
christo iesu dño nō.

.VII.

¶ iegratis frēs: sc̄tibus. n. legē loquor
a q̄ lex in homine dñat q̄z tpe viuit.

Nam q̄ s̄b viro est mulier: viuente viro
alligata ē legi. Si autem mortuus fuerit vir eius
soluta ē a lege viri. Igit̄ viuente viro vocabitur
adultera, si fuerit cū alio viro: si autem mortuus
fuerit vir eius liberata ē a lege viri vt nō sit adul
tera. si fuerit cūm alio viro. Itaqz frēs mei t̄ vos
mortificati estis legi p̄ corpus christi vt s̄b alteri
q̄ ex mortuis resurrexit: vt fructificet deo. Lū. n.
essemus in carne passiones peccator̄ q̄ p̄ legem
erant opabanc in membris n̄fis vt fructificarent
morti. Nunc aut̄ soluti sumus a lege mortis in q̄
detinebamur: ita vt suiamus in nouitate sp̄us t̄
nō in vetustate l̄c. Quid ḡ dicemus? Lex p̄ctm
est. Absit. Sed p̄ctm nō coḡi nisi p̄ legem. Nāz
p̄cupientiā nesciebā. nisi lex diceret. Nō p̄cupi
sc̄s. Occasione autem accepta: p̄ctm p̄ manda
tum opatum est in me omnē p̄cupientiā. Sine
lege. n. p̄ctm mortuū erat. Ego autem viuebāz si
ne lege aliquī. Sed cum venisset mandatū. p̄ctm
reuxit. Ego aut̄ mortuus sum: t̄ inuentū ē mihi
mandatum quod erat ad vitā: b̄ esse ad mortem.
Nam p̄ctm occasione accepta p̄ mandatū sedux
it me t̄ p̄ illud occidit. Itaqz lex qdem sancta. t̄
mandatū sanctū t̄ iustū t̄ bonū. Quod ḡ bonum
est: mihi factū ē mōs: Absit. Sed p̄ctm vt appa
reat p̄ctm p̄ bonū opatus ē mihi mortē: vt fiat si
pra modum peccātus p̄ctm p̄ mandatū. Scim⁹. n.
q̄ lex spiritualis est. Ego aut̄ carnalis sum. venū
datus s̄b petō. Ad. n. oport̄ nō intelligo. Nō. n.
quod volo bonū: b̄ ago. sed qd̄ odio malū. illud
facio. Si aut̄ qd̄ nolo illud facio: p̄sentio legi qm̄
bona ē. Nunc aut̄ iā nō ego oport̄ illud: sed quod
habitat in me p̄ctm. Scio. n. q̄ nō habitat in me
b̄ est in carne mea bonū. Nam velle adiacet mi
hi. p̄ficere aut̄ bonum nō inuenio. Nō. n. qd̄ vo
lo bonum b̄ facio: sed quod nolo malum: b̄ ago.
Si autem qd̄ nolo illud facio: iā non ego oport̄ il
lud. sed quod habitat in me p̄ctm. Inuenio igit̄
legem volenti mihi facere bonū: qm̄ mihi malū
adiacet. Condilector. n. legi dei s̄m interiorē ho
minē. Videò autem aliā legem in membris meis
repugnantem legi mentis mee: t̄ captiuantez me
in lege p̄cti que est in membris meis. Infelix ego
homo: quis me liberabit de corpore mentis hui⁹.
Gratia dei: per iesum christum dominum n̄m?
Igit̄ ego ipse mente seruo legi dei: carne aut̄
lege peccati.

VIII.

Ihil ḡ nunc damnationis ē his q̄ sunt
in xp̄o iesu q̄ non s̄m carnem ambulat. A
Lex. n. sp̄us vite ī xp̄o iesu: liberavit me
a lege peccati t̄ mortis. Nā qd̄ impossible erat
legi in quo infirmabat p̄ carnē: deus filiū suum
mittens in similitudinē carnis peti. t̄ de petō dāna
vit p̄ctm in carne: vt iustificatio legis implereſ in
nobis q̄ nō s̄m carnē ambulamus: sed s̄m sp̄m.
Qui. n. s̄m carnē sunt. q̄ carnis sunt sapiūt. q̄ vō
s̄m sp̄m sunt. q̄ sunt sp̄us sentiunt. Nā prudētia
carnis mōs ē: prudētia aut̄ sp̄s vita t̄ par. Qm̄
sapia carnis inimica ē deo. Legi. n. dei non ē sub
iecta. nec. n. p̄t̄. Qui aut̄ in carne sunt deo pla
cere nō p̄nt. Vos aut̄ in carne nō estis sed in sp̄u
si t̄ sp̄s dei habitat in vob. Si qs aut̄ sp̄m xp̄i
non bz: b̄ nō est eius. Si aut̄ xp̄s in vobis ē. cor
pus qd̄ mortuum ē ppter p̄ctm: sp̄s vero viuit
pter iustificationē q̄ si sp̄us eius q̄ suscitauit ie
sum a mortuis. habitat in vob q̄ suscitauit iesum
xp̄m a mortuis. vivificabit t̄ mortalita corpora v̄ta.
pter inhabitantē sp̄m ei⁹ ī vobis. Ergo fratres
debitores sumus nō carnē vt s̄m carnē viuamus
Si. n. s̄m carnem vixeritis. moriemini: si aut̄ sp̄u
facta carnis mortificaueritis. viuetis. Quicunq̄
enim sp̄u dei agunt. hi sunt fili⁹ dei. Ad. n. acce
p̄stis sp̄m servitutis itey in timore sed accep̄stis
sp̄m adoptionis fili⁹ dei. in quo clamam⁹ abba
p̄. Ip̄se. n. spiritus testimonium reddit sp̄u no
stro q̄ sumus fili⁹ dei. Si autem fili⁹ t̄ heredes
heredes qdem dei. coheredes autem christi: si t̄m
compatumur vt t̄ gloriificemur. Existimo. n. q̄
nō sunt p̄digne passiones huius t̄pis ad futuras
que revelabat in nobis. Nam expectatio crea
ture revelationem fili⁹ dei expectat. Vanitati
enim creatura s̄biecta ē non volens. sed ppter eū
qui s̄bicit eā in spe: quia t̄ ipsa creatura liberabi
tur a servitute corruptionis in libertatē glorie fi
li⁹ dei. Scimus. n. q̄ omnis creatura igemisit
t̄ parturit vsq̄ adhuc. Non solū aut̄ illa s̄z t̄ nos
ipsi p̄mutas sp̄us h̄ntes. t̄ sp̄i inter nos gemim⁹:
adoptionē fili⁹ dei: expectantes redemptions
corpis xp̄i. Spe. n. salvi facti sumus. Spes aut̄
q̄ videat nō est spes. Nam quod videt qs: qd̄ spe
rat. Si autem qd̄ non videmus: sperantes. p̄ pa
tentiam expectamus. Similiter aut̄ t̄ sp̄us adiu
uat infirmitatē n̄ram. Nam qd̄ oremus sicut op̄z
nescimus. sed ip̄e sp̄us postulat p̄ nob̄ gemim⁹:
menarrabilibus. Qui aut̄ scrutat corda: scit qd̄
desideret sp̄us: q̄ s̄m deū postulat p̄ sancti. Scimus
aut̄ qm̄ diligentibus deū oia coopant i bo
num. his q̄ s̄m p̄positū vocati sunt sancti. Nam
quos p̄scuit t̄ p̄destinavit p̄formes fieri imagis
fili⁹ sui vt sit ip̄e p̄mogenitus in multis fratribus.
Quos aut̄ p̄destinavit hos t̄ vocavit. t̄ quos vo
cavit hos t̄ iustificavit. Quos aut̄ iustificavit. il
los t̄ magnificavit. Quid ḡ dicemus ad hec? Si
deus p̄ nobis. qs p̄tra nos: Qui etiā p̄ priuo filio
suo nō pep̄cit. sed p̄ nobis oibus tradidit illum⁹

Z 4

J. Cor. 12. b.
Heb. 4. d.

Ela. 40.

C

B

Ad romanos.

Ps. 43. Quod non etiam cum illo omnia nobis donauit? Quis accusabit aduersus electos dei? Deus q*uod* iustificat. Quis est qui p*ro*demnet. Christus iesus q*uod* mortuus est: immo q*uod* resurrexit: qui ad dexteram dei qui eti*m*a interpellat p*ro*nobis. Quis ergo nos separabit a charitate christi? Tribulatio: an angustia, an famae, an nuditas, an piculuz, an persecutio, an gladius? Sicut scriptum est. Quia p*ro*pter te mortificamur tota die: estimati sumus sic oues occasionis. Sed in his oibus supamus, p*ro*p*ter* e*um* q*uod* dilexit nos. Certus su*m*, n*on* neq*ue* mo*re* neq*ue* vita: neq*ue* angeli, neq*ue* p*ri*ncipatus, neq*ue* virtutes, neq*ue* instantia, neq*ue* futura, neq*ue* fortitudo, neq*ue* altitudo, neq*ue* p*ro*fundu*m*, neq*ue* creatura alia portent nos separare a charitate dei: q*uod* est in xpo iesu domino nostro.

.IX.

Eritate dico in xpo iesu n*on* mentior testi*m*oni*m* mihi p*ro*bidente p*re*sc*ri*pt*io* mea in sp*iritu* sancto: q*uod* iusticia mihi magna est, et p*ro*ti*n*u*s* dolor cordi meo. Optab*an*. n*on* ego ip*se* anatHEMA esse a xpo p*ro* fratribus meis qui sunt cognati mei s*m* carn*e* q*uod* sunt israelite: quorum adoptio est filiorum, et gloria et testimoni*m* et legislatio et obsequiu*m*. et p*ro*missa: quorum p*res* ex q*uibus* est christus s*m* carnem: q*uod* est sup o*mn*ia deus b*en*dicitus in secula am*et*. N*on* autem q*uod* exciderit v*er*bum dei. N*on*. n*on* q*uod* ex circu*c*essione sunt israeli*m*. hi sunt israelite: neq*ue* q*uod* semen sunt abrae o*mn*is filii. Sed in ysachar vocabili*m* ibi sem*e*. i*n*, n*on* q*uod* filii carnis, ibi filii dei: sed q*uod* filii sunt p*ro*missionis estimant*m* in semine. Promissio*m*. n*on* v*er*bu*m* h*ec* est. Secundu*m* h*ec* est veniam et erit sare filius. N*on* solum aut illa: sed et rebecca ex uno co*cu*bitu h*uius* y*s*aac p*ri*us n*on*i*st*. Cum. n*on* nond*um* natu*m* fuisse*m*, aut aliqd boni egisset*m*, aut mali*m*: ut s*m* electione*m* p*ro*positu*m* dei maneret, n*on* ex opibus sed ex vocante dictu*m* est ei*m*, q*uod* maior seru*m*et minor*m*: sicut scriptu*m* est. Jacob dilexi*m*. Esau aut odio habui*m*. Quid g*o*dicemus? Nunquid iniquitas apud deum*m*? Absit. Moyses. n*on* dicit. Absit rebor*m* cui misertus sum*m*. et mias p*re*stabo cui miserebor*m*. Igitur non voleris neq*ue* curr*m* sed miseris*m* est dei*m*. Dicit enim scriptura pharaoni*m*: Quia in h*ec* ip*sum* excitaui*m* te ut ostendam in te virtutem meam*m*. et ut annuncie*m* non meum*m* in v*er*niuersa terra*m*. Ergo cui*m* vult misere*m* tur*m*, et quem*m* vult indurat*m*. Hic itaq*ue* mihi*m*: Quid adhuc quis*m*. Voluntati*m*, n*on* eius q*uod* resistit*m*? O ho*m* tu*m* q*uod* es*m*, q*uod* redreas deo*m*. Nunquid dic*m* signum*m* ei*m*, q*uod* se finxit*m*: q*uod* me fecisti*m*? Sic. An n*on* h*ec* potestaret*m* signum*m* luti*m* ex ead*e* massa fac*m*: aliud q*uod* vas in honore*m*: aliud v*er*bo*m* in ptuneli*m*: q*uod* si deus voler*m* ostendere ir*am* et not*am* facere potentiam*m* suam*m*. sustinuit*m* in multa patientia vas*m* ire apta*m* in interit*m*: ut ostendere diuitias glorie sue*m* in vas*m* mie*m* q*uod* p*ro*p*au*uit*m* in gloriam*m*. Quos*m* et vocavit*m* n*on* sol*u* ex iudeis*m* sed eti*m* ex gentibus*m*: sic in osee dicit*m*: Vocabo*m* n*on* plebe*m* mea*m* plebe*m* mea*m* et n*on* dilect*m* dilect*m*: et n*on* mias*m* p*ro*secut*m* mias*m* p*ro*secuta*m*. Et erit in loco ubi*m* dictu*m* est eis*m*: non plebs*m* mea*m* vos*m*: ibi vocabul*m* filii*m* dei*m* viui*m*. Esaias

a*ut* clamat p*ro* israel*m*. Si fuerit numerus filiorum*m* israel*m* tan*q* arena maris*m*: relique salve*m* sit*m*. Verbo*m*. p*ro*summans*m* et abbrevians*m* in egitate*m*: q*uod* v*er*bum breuiatum faciet d*omi*n*s* sup*m* terr*m*. Et sicut predicit es*m*ias*m*: nisi d*omi*n*s* sabaoth reliqu*m* nobis sem*e* sic*m* s*ed* doma fac*m* es*m*sem*e*mus*m*. Quid g*o*dicemus*m*? Q*uod* g*o*etes*m* q*uod* n*on* secteb*m* tur*m* iustici*m* app*re*henderunt*m* iustici*m*: iustici*m* a*ut* q*uod* ex fide*m* est*m*. Isrl*m* v*er*o sectando*m* leg*e* iusticie*m* in leg*e* iusticie*m* iusti*m* ci*m* p*ro*uenit*m*. Quare*m*: Quia n*on* ex fide*m*, sed q*uod* si ex opibus*m*. Offenderunt*m*. n*on* in lapide*m* offensi*m* o*mn*is*m*: s*ed* scriptum est*m*: Ecce pono*m* in syon lapide*m* offensi*m* o*mn*is*m*: et petram scandali*m*: et omnis*m* qui credit*m* in eum n*on* p*ro*fundetur*m*.

.X.

B Matres*m*, voluntas q*uod* de cordis mei*m* et obsecratio*m* ad deum*m* fit*m* p*ro* illis*m* in salut*e*. Testimoni*m*. n*on* phibeo*m* illis*m* p*ro* emulatione*m* q*uod* dem*m* dei h*ab*uit*m* sed n*on* s*m* scia*m*. Ignorates*m*, n*on* iustici*m* dei*m* et sua*m* querentes*m* statuere*m*: iusticie*m* dei*m* n*on* sunt s*bi*ecti*m*. Finis*m*. n*on* regis*m* christus*m*, ad iustici*m* o*mn*is*m* credenti*m*. Moyses*m*. n*on* scripsit*m*: q*uod* iustici*m* q*uod* ex lege est*m*: q*uod* fecerit h*oc* vivet*m* in ea*m*. Que a*ut* ex fide*m* est*m* iusticia*m* sic*m* dicit*m*. Ne dixeris*m* in corde tuo*m*: q*uod* ascendet*m* in celu*m*. i*n*, christu*m* deduc*m*. aut*m* q*uod* descendet*m* in abyssum*m* h*ec* est christum*m* a mortuis*m* resuscitare*m*. Sed quid dicit*m* scriptura*m*? Prope*m* est verbum*m* in ore tuo*m*: et*m* in corde tuo*m* credideris*m*: q*uod* deus illum*m* suscitau*m* a mortuis*m* salu*m*is*m*. Corde*m*, n*on* credit*m* ad iustici*m*: ore autem*m* p*ro*fessio*m* fit*m* ad salutem*m*. Dicit*m*. n*on* scriptura*m*. Omnis*m* q*uod* credit*m* in illum*m* non*m* p*ro*fundet*m*. Non*m*. n*on* est distinctione*m* inde*m* et greci*m*. Nam*m* idem d*omi*n*s* omnium*m* d*omi*nes*m*, diues*m* in o*mn*is*m* q*uod* inuocant*m* illum*m*. Bis*m*, n*on* cunq*ue* inuocauerit nomen*m* d*omi*n*s* salu*m*is*m* erit*m*. Q*uod* g*o* inuocabunt*m*: in quem*m* n*on* crediderunt*m*? Aut*m* quo*m* credent*m* ei*m*, quem*m* non*m* audierunt*m*? Q*uod* aut*m* audient*m* si*m* ne*m* p*ro*dicante*m*? Q*uod* vero*m* p*ro*dicabunt*m*: nisi*m* mittant*m* sicut*m* scriptum*m* est*m*. Q*uod* speciosi*m* pedes*m* euangeli*m* zantium*m* pac*e*, euangelizanti*m* bona*m*. Sed n*on* omnes*m* obediunt*m* euangelio*m*. Esaias*m*. n*on* dicit*m*. Vnde*m* q*uod* credit*m* auditui*m* nostro*m*? Ergo*m* fides*m* ex auditu*m* auditus*m* aut*m* p*ro*v*er*bu*m* christi*m*. Sed dico*m*: Nunquid*m* n*on* audierunt*m*? Et*m* q*uod* in omnem*m* terr*m* exi*m* sun*m* eos*m*, et*m* in fines*m* orbis*m* terre*m* v*er*ba*m* e*go*. Et*m* dico*m*: Nunquid*m* israel*m* n*on* cogit*m*? Primus*m* Moyses*m* dicit*m*: Ego*m* ad emulationem*m* vos adducam*m* in omnem*m* gentem*m*, in gentem*m* insipientem*m* in ir*am* vos*m* mittam*m*. Esaias*m* autem*m* audet*m* et*m* dicit*m*: Inuentus*m* sum*m* a*ut* n*on* querentibus*m* me*m*, palam*m* app*ui* his*m* q*uod* me*m* n*on* interrogabant*m*. Ad*m* israel*m* aut*m* dicit*m*. Tota*m* die expandi*m* manus*m* meas*m* ad populum*m* non*m* credente*m*: sed*m* tradicente*m* mihi*m*.

2. Cor. 8.b.
Ja. 1.a.
Johelis. 2.
Lazar. jo. c. 2
24.b
Lazar. 13.c
Ezech. 2.b.
Elae. 55.
Ps. 18.

XI
Ico g*o*: Nunquid*m* deus repulit*m* popul*m* suum*m*? Absit*m*. Nam*m* et*m* ego*m* israelita*m* su*m* ex semine*m* abraam*m* de tribu*m* Beniamini*m*. Nun*m* repulit*m* deus*m* plebem*m* suam*m* qua*m* p*ro*sciuit*m*. An*m* nesci*m* tis*m* in helia*m* q*uod* dicit*m* scriptura*m*: quem*m* admodum*m* inter-

Gen. 25.
Malachie. j.
Exo. 33.
Esaie. 45.
Ecc. 8.
Hiere. j8.

B

Ad romanos.

Lxxvij

B S. Reg. j. 9. pellat deum aduersum isrl. Dñe ppbas tuas oc
ciderunt. altaria tua suffoderunt. et ego relictus
sum solus et querunt animam meam. Sed quid
dicit illi diuum responsum? Reliqui mibi sep
tem milia virovum qui non curuauerunt genna an
te Baal. Sic ergo et in hoc tempore reliquie fm
electionem gratie dei salue facte sunt. Si autem
gratia iam non ex opibus. Alioquin gratia iam
non est gratia. Quid ergo? Quod querebat isrl
hoc non est psecutus. electio autem psecuta est ce
teri vero executi sunt: sicut scriptum est. Dedit il
lis deus spiritum compunctionis oculos ut non
videant. et aures ut non audiant: vsqz in hodier
num diem. Et dauid dicit: Fiat mensa eoz coraz
ipsis in laqueum. et in captionem et in scandalum
et in retributionem illis. Obscurantur oculi eoz.
ne videant. et dorsum eorum semp incurva. Dico
ergo. Nunquid sic offenderunt ut caderent? Ab
sit. Sed illorum delicto. salus est getibus ut illos
emulentur. Quod si delictum illoꝝ dinitie sunt
mundi. et diminutio eorum dinitie gentium: qua
tomagis plenitudo eoz. Vobis enim dico genti
bus. Quandiu quidem ego sum gentium aposto
lus. ministerium meum honorificabo: si quo mo
do ad emulandum puocem carnem meam. et sal
uos faciam aliquos exillis. Si enim amissio eo
rum reconciliatio e mundi: que assumptio nisi vi
ta ex mortuis. Quod si delibatio sancta est et mas
sa. Et si radix sancta et rami. Quod si aliqui exra
mis fracti sunt: tu autem cum oleaster es: inser
tus es in illis: et socius radicis et pinguedinis oli
ue factus es: noli gloriarri aduersis ramos. Qd
si gloriaris. non tu radice portas: sed radix te.
Sicis g. Fracti sunt rami ut ego inserar. Bñ p
pter incredulitatem fracti sunt. Tu aut fide stas.
Nulli altuz sape: sed time. Si. n. deus naturalib
ramis non pepcit ne forte nec tibi peat: vide ergo
bonitatem et severitatem dei. In eos qdem q ceci
derunt severitatem. in te autem bonitatem dei si
pmanseris in bonitate. Alioquin et tu excideris.
Sed et illi si nō pmanserint in incredulitate inse
renſ. Potens est. n. deus itez inserere illos. Ma
t si tu exnaturali excisus es oleastro et ptra natu
ram insertus es in bonam olivam quantomagis
bi qui fm naturam inserens sine olive. Polo. n.
vos i grare fratres mysterium b vt non sitis vob
ipsis sapientes: quia cecitas expte ptingit in isra
el donec plenitudo gentium intraret. et sic omnis
israel saluus fieret: sicut scriptu est. Veniet ex syð
qui eripiat et auertat impietatem ab iacob. Et b
illis a me testamentu cum abstulero peccata eoz
Secundum euangelium quidem inimici ppter
vos. fm electionem autem charissimi ppter pa
tres. Sine penitentia. n. sunt dona et vocatio dei
Sicut. n. aliqui et vos min credidistis deo. Nunc
aut misericordiam psecuti estis ppter increduli
tatem illoꝝ ita et isti nunc nō crediderunt in yrāz
misericordiā: ut et ipsi misericordiā psequant. Co

elusit. n. deus omnia in incredulitate: vt onnum
miseretur. O altitudo diuinarum sapientie et
scientie dei qz incomprehensibilia sunt iudicia eiꝝ et
inuestigabiles via eius. Quis. n. cognovit sen
sum domini. aut quis consiliarius eius fuit? Aut
quis prior dedit illi et retribuet ei? Quoniam ex
ipso et p ipsum et in ipso sunt oia: ipi honor et glo
ria in secula seculoꝝ. Amen.

XII. *j. Cor. 3. 8.*

Vsco itaqz vos fratres per misericor
o diam dei. vt exhibeatis corpora vestra
hostiam viuentem. sanctam. deo placen
tem. rationabile obsequium vestrum. Et nolite
conformari huic seculo. sed reformamini in noui
tate sensus vestri. vt probetis que sit voluntas
dei bona et beneplacens et perfecta. Dico enim
per gratiam que data est mihi omnibus qui sunt
inter vos. non plus sapere quam oportet sapere
sed sapere ad sobrietatem. et vnicuius sicut deus
diuisit mensuraz fidei. Sicut enim in uno cor
pore multa membra habemus omnia autem me
bra non eundem actum habent: ita multi vnum
corpus sumus in christo: singuli autem alter alte
rius membra. habentes donationes secundum
gratiam que data est nobis differentes. Sive p
phetiam secundum rationeꝝ fidei. Sive ministe
rium in ministrando. Sive qui docet in doctri
na. Qui exhortatur. in exhortando. Qui tribuit
in simplicitate. Qui preest. in sollicitudine. Qui
misereatur in hilaritate. Dilectio sine similitude
C

A Philip. 4. 5.

Eph. 5. c.
j. Thess. 4. 2.

j. Cor. 3. 2. b.
Eph. 4. a.

Esaie. 7.
1. os. 5.
Eph. 4. c.
j. Pe. 2. c.
Luc. 12. c.
j. Pe. 5. b.
Heb. 13. a.

B

Math. 5. a.

C

Prover. 3.
Esaie. 5.
Prover. 20.
j. Pe. 5. b.
2. Cor. 8. d.
Hebreo. 12. c.

D

Deut. 32.

Capitulum. **XIII.**

Alius anima potestatis sublimi
oribus subdita sit. Non est enim po
testas nisi a deo. Que aut sunt a deo
ordinata sunt. Itaqz q resistit prati.

j. Pe. 5. c.

Ad romanos

dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt ipi sibi damnationem acquirunt: Nam principes non sunt timori boni opis sed mali. Vis autem non timere potest statem: Bonum fac. et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris. time. Nam non sine causa gladium portat. Dei non minister est: vindicta in iram ei quod malum agit. Ideo quod necessitate subditur estote non solum propter iram sed etiam propter conscientiam. Ideo non tributa probatis ministri. non dei sunt in his ipsum serviates. Red dite ergo omnibus debita. Cui tributum triburum cui vegetal. vegetal. cui timorem timore. cui honorum honorem. Nemini quicquam debeatis: nisi ut in unicem diligatis. Qui non diligit proximum: legem implevit. Nam non adulterabis. Non occides. Non furaberis. Non falsum testimonium dices. Non cupisces. et si quod est aliud mandatum in his verbis instaurat. Vileges proximi tuorum sicut te ipsum. dilectio primi malum non opatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et haec scientes tempus. quia hora est iam nos de somno surgere. Nunc non precessit. dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum: et induamus arma lucis: sic ut in die honeste ambulemus. Non in comedationibus et ebrietatibus non in cibilibus et impudicitiis. non in contentione et emulatione: sed induimini dominum Iesum Christum. et carnis curam feceritis in desideriis.

XIII.

Affirmi autem in fide assumite non in desperationibus cogitationum. Alius non credit manducare se omnia. Qui autem infirmus est. olus manducet. Is qui manducat: non manducantem non spernat. et qui non manducat: manducantem non iudicet. Deus non illum absimpsit. Tu quis es qui iudicas alienum seruum Dominino suo stat aut cadit. Stabit autem. Potens est non deus statueret illum. Nam alius iudicat diem inter diem. alius autem iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu abundet. Qui sapit diem. domino sapit: et qui manducat. domino manducat. Gratias non agit deo. Et qui non manducat domino non manducat. et gratias agit deo. Nemo non natus sibi vivit. et nemo sibi moritur. Si uero. non vivimus domino vivimus. Siue morimur domino morimur. Siue ergo vivimus siue morimur domini sumus. In his non Christus mortuus est et resurrexit. ut et vivor et mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum. aut tu quod spernas frater tuus. Omnes non stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est. Vnde ego dicit dominus quoniam mihi fuerit omne genus: et ois lingua profitebis deo. Itaque unusquisque natus per se ratione reddet deo. Non ergo amplius in unicem iudicemus. sed haec iudicate magis ne ponas offendiculum fratri vel scandalum. Scio et profido in domino Iesu. quoniam nihil coepi ipsi sum. nisi ei qui existimat quod coepi esse: illi coepi est. Si non propter cibum frater tuus Christus est. iam non sum charitate ambu-

las. Noli cibo tuo illum perdere pro quo Christus mortuus est. Non ergo blasphememus bonum nostrum. Hoc est enim regnum dei et esca et potus: sed iustitia et pace et gaudium spiritus sancto. Qui non in hoc servus Christi placet deo. et probatus est hominibus. Itaque que pacis sunt sectemur. et que edificationis sunt in unicem custodiamus. Noli propter escas destruere opus dei. Omnia quida sunt munda: sed malum est homini qui pro offendiculum manducat. Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum: neque in quo frater tuus offendit: aut scandalizatur. aut infirmatur. Tu fidem quam habes penites temetipsum. habe coram deo. Beatus qui non iudicat se metipsum in eo quod probat. Qui autem discernit. si manducauerit dannatur est. quia non ex fide. Omne autem quod non est ex fide peccatum est.

XV

Ebemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere: et non nobis placere. Unusquisque vestrum pro primo suo placeat in bonum ad edificationem. Etenim Christus non sibi placuit: sed sicut scriptum est. Impigeria improperantium tibi ceciderunt super me. Quaecumque enim scripta sunt. ad nostram doctrinam scripta sunt. ut pro patientiam et solationem scripturarum spem habeamus. Deus autem patientie et solatii det vobis id ipsum sapere in alterum filium Iesum Christum: ut vnanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri Iesu Christi. Propter quod suscipite unicem. sicut et Christus suscepit vos in honorem dei. Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis. propter veritatem dei ad confirmandas promissiones patrum: gentes autem super misericordia honorare deum: sicut scriptum est. Propterea constitabo tibi in gentibus nomine. et nomine tuo castabo. Et iterum dicit. Letamini gentes cum probe eius: Et iterum. Laudate omnes gentes dominum. et magnificate eum omnes populi. Et rursum Esaias ait. Erit radix Iesse. et qui exurget regere gentes. in eum gentes sperabunt. Deus autem spei repletus vos omni gaudio et pace credendo ut abundetis in spe et virtute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mei: et ego ipse de vobis: quoniam et ipsi pleni estis dilectione. replete omni scientia ita ut possitis alterutrum monere. Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte. tanquam in memoriam vos reducens propter gloriam que data est mihi a deo ut sum minister Christi Iesu in gentibus sanctificans euangelium dei: ut fiat oblatio gentium accepta et sanctificata in spiritus sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit Christus in obedientiam gentium in verbo et factis: in virtute signorum et prodigiorum in virtute spiritus sancti: ita ut ab Hierusalem per circuitum usque ad Illyricum repluerum euangelium Christi.

A

Ps. 68.

B

2. Reg. 22.

Ps. 116.

Esiae. 33.

C

Prologus

Sic autem predicauis euangelium hoc non ubi non minatus est christus: ne super alienum fundatum edificare. sed sicut scriptum est. Quoniam quibus non est annuntiatum de eo videbunt et quod non audierunt de eo intelligent. Propter quod et impeditur plurimum venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc. Nunc vero alterius locum non habens in his regionibus: cupiditate autem huius veniendo ad vos ex multis ita precedentibus annis cum in hispaniam proficiere cepero: spero quod perierint iudea vos. et a vobis deducar illuc. si vobis primum ex parte fructus fuerit. Nunc igit proficiscar in hierusalem ministrare sanctis. Probauerunt. n. macedonia et achaia collationes aliquam facere in pauperes sanctos qui sunt in Hierusalem. Placuit. n. eis et debitores sunt eorum. Nam si spirituum eorum principes facti sunt gentiles. debent et in carnalibus ministrare eis. Hoc ergo cum consummavero et assignauero eis fructum hunc pro vos proficiscar in hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam obsecro quod vos fratres per dominum nostrum Iesum Christum et per charitatem sancti spiritus ut adiuvent me in orationibus vestris pro me ad deum. ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea: et obsequij mei oblatione accepta fiat in Hierusalem sanctis: ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei ut refrigereret vobis. Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

XVI.

Omnimodo autem vobis pheben sororem nostram quae est in ministerio ecclesie quae est ceteris christis ut ea suscipias in domino digne sanctas. et assistas ei in quoque negotio vestri indigerit. Etenim ipsa quoque astitit multis: et misericordia. Salutate puerorum et agnorum adiutores meos in christo Iesu: qui per alia mea suas cervices supposuerunt: quibus non solus ego gratias ago: sed et cuncte ecclesie generalium. et domesticam ecclesiam eorum. Salutare ephegetum dilectum mihi qui est primi iuriis ecclesie asie in Christo Iesu. Salutare Abdarium qui multum laboravit in vobis. Salutare andronicum et iuliam cognatos et captiuos meos qui sunt nobiles in apostolis: quae et ante me fuerunt in Christo Iesu. Salutare ampliatum dilectionis summum mihi in domino. Salutare urbani adiutorum nostrorum in christo Iesu: et stachium dilectionis meum. Salutare appellen probum in christo. Salutare eos qui sunt ex aristoboli domo. Salutare herodionem: cognatum meum. Salutare eos qui sunt ex narcisi domo qui sunt in domino. Salutare triphenam et triphosam: qui laborant in domino. Salutare pseidam charissimam qui multum laborauit in domino. Salutare rufum electum in domino. et mirem eum et meam. Salutare asyne retum phlegontem hermen patrobam hermam et qui cum eis sunt fratres. Salutare philologum et iuliam nereum et sororem eius et olympiadem: et oes qui cum eis sunt sanctos. Salutare inuicem in osculo scio. Salutare vos omnes ecclesie Christi. Rogo autem vos fratres ut obseruetis eos qui dissensiones et offendicula per doctrinam quam vos didicistis faciunt et declinate ab illis. Non

infemodi. non christo domino nostro serviuunt: sed suo ventri: et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. Uesta. n. obediencia in oriente diuulgata est. Gaudeo igit in vobis sed volo vos sapientes esse in bono. et simplices in malo. Deo autem pacis pater satanam sub pedibus vestris velocius. Gra domini nostri Iesu Christi vobiscum. Salutare vos timotheus adiutor meus: et lucius et rason et sospiter cognati mei. Saluto vos ego tertius: qui scripsi epistolas in domino. Salutare vos cauis hospes meus et universa ecclesia. Salutare vos erastus arcarius cuius tangit et querens frater. Gra domini nostri Iesu Christi cum oibus vobis. amen. Si autem quod potes est vos confirmare in eis enarratum meum et predicationem Iesu Christi secundum revelationes mysteriorum spiritibus eternis taciti quod nunc patescatum est per scripturas prophetarum secundum preceptum eterni dei ad obedientiam fidei in cunctis gentibus cogniti soli sapientia deo per Iesum Christum: cui honor et gloria in seculorum seculorum. Amen.

Explicit epistola pauli ad Romanos. Incepit prologus in primam epistolam ad Corinthios.

Pistola prima ad Corinthios multas casas diversasque spectat. Quaz per relationem fratrum cogunt apostolus. Parti ipsorum Corinthiorum sunt lysis indicate. Nonnullas vero per officia sui cura: aut ordinata: aut emendata: et varijs curatiobibus medefactas. diversa infirmitate languentibus. Nam apud eos primum curas dissensionis vitium: quod multi pseudo apostolorum unitate intulerunt scindentes ecclesie. et propter nos facerent sectatores: quod his exprobant vestris apostolis. Hoc autem dico. quod unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum pauli. ego autem appollo. ego vero cephi. ego autem Christi. Et ob hoc quidem hoce se dicat facies nominum mentionem. ut multorum agis erubescat id se facies sub fallorum apostolorum nomine. quod etiam si sub pauli et petri fieret nomine. displicet. Secunda causa eiusdem id est quod prie oblitus reverentie vestre sibi non erubuit facies de nouerata. Quod facies in fornicatione appellatur apostolus. tamen ita probatur ut in ultione facti auctoritate talis opis dyabolo indicaverit deputandum ipso iudicio et litione tertia quod est: Quarto loco minimo iuris iura tractatis habet. Quinto loco vestigium persistit velut et vicino pinguis. Sexto loco de escapitate licetia disputatur. Septimo atque octavo loco de attendo viri et mulieribus velado capite. ac sanctorum coniunctione percepitur. Nonno loco emulatio quod diversitate donorum spirituum nasceretur: sub exemplo membrorum et corporis casti gal. Decimo resurrectionis spes multi et argumentum et rationibz approbat. Ultio de colligendis ad necessitatibus scorum nomine charitas cura. vel edificatio cultui iponit. Inter se sunt his pauca quae aut: ut quibusdam videlicet et superioribus: aut hinc in proprias tamen pululas actiones.

Explicit prologus. Incipit Argumentum.

Corinthiis sunt achaci et hi simi
liter ab aplo audierunt vbum
veritatis. et subuersi sunt multi
farie a falsis aplis. Quidam a
philosophie verbosa eloquen
tia. alij secta legis iudaice idu
cti sunt. Hos reuocat apls ad
veram fidem et euangelicam sapiaz. scribes eis ab
epheso per timotheum discipulum suum.

Explicit Argumentum. Incipit eppla Pau
li ad Corinthios pma. Capitulum.

Aulus vo
catus apls iesu xpri.
per voluntatem dei et so
sthenes fratur ecclie
dei qui est corinthi. san
ctificatis in xpo iesu
vocas sanctis cum o
bus quod inuocat nomine
dni nostri iesu xpri in o
loco ipoz et nro. Gra
vobis pax a deo pa
tre nostro. et domino iesu
xpri. Fras ago deo meo spiritu p vobis in gratia dei
que data est vobis in christo iesu: qui in oibus di
uites facti estis in illo in omni vbo et in omni scia
sicut testimonium xpri pfirmatum est in vobis: ita ut
nihil vobis desit in villa gta. expectantibus reue
lationem dni nostri iesu christi qui et pfirmabit vos
vsgz in finē sine crimine: in die aduentus dni nostri
iesu christi. Fidelis deus per quem vocati estis in so
cietatem filij eius Iesu christi dni nostri. Obsecro
autem vos fratres per nomine dni nostri iesu christi: ut
id ipsum dicatis: et non sint in vobis sciimata.
Sitis autem perfecti in eodem sensu. et in eadem scia.
Significatum est. n. mihi de vobis fratres mei ab
his qui sunt cloes: qui intentiones sunt inter vos. Et
autem dico quod unusquisque vrm dicit: Ego qdē sum
pauli. ego autem appollo. ego vero christe: ego aut
christi. Si quis est xpis? Nunquam paulus crucifixus
est per vobis: Aut in nomine pauli baptizati estis: Gra
tias ago deo meo quod neminem vrm baptizauit: nisi
christum et eayum: ne quis dicat quod in nomine meo ba
ptizati estis. Baptizauit autem et stephane dominum: ce
terum nescio si quem aliū vrm baptizauerim. Non
enim misit me christus baptizare sed euangelizare
non in sapientia verbi: ut non evanescat crux christi. Ver
bum. n. crucis peunitibus qdē stulticia est: his autem
qui salvi fiunt. i. nobis dei virtus est. Scriptum est. n.
Verda sapiaz sapientiū: et prudentia prudentiū
reprobabo. Ubi sapiens: vbi scriba. vbi ingens
huius seculi: Nonne stulta fecit de sapiaz huius mun
dit? Nam quod in dei sapientia non coguit mūndus per sapiaz
deum: placuit deo per stulticiā p̄dicationis saluos fa
cere credentes. Quoniam et iudei signa petunt. et greci sa

pientiam querunt. Nos autem p̄dicamus christum
crucifixum. iudeis qdē scandalum. ḡeribus autem stul
ticiam: ipsi autem vocas indeis atque grecis christum
dei virtutē. et dei sapiaz. Quia quod stultū est dei sapie
tius est hoibus: et quod infirmū est dei. fortis est hoibus.
Videte. n. vocationē virtutē fr̄s. quod non multi sapientes
sed quod stulta sunt mundi elegit deus ut p̄fundat sa
pietes. et infirma mundi elegit deus ut p̄fundat
fortia. et ḡibilia mundi et p̄teptibilia elegit deus et
ea quod non sunt: ut ea quod sunt destrueret ut non glorie
tur oīis caro in p̄spectu eius. Ex ipso autem vos estis
in xpo iesu: quod factus est nobis sapientia et iustitia et san
ctificatio et redēptio. ut quod admodum scriptū est: quod
gloria in domino glorietur.

2. Cor. jo. 5.
Hiere. 9.

B

Ego cum venissem ad vos fr̄s veni non
in sublimitate sermonis. aut sapientia annun
cians vobis testimonium xpri. Non. n. iudi
caui me scire aliquod inter vos nisi iesum christum. et
hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et tione et tre
more multo sui apud vos: et sermo meus et p̄dica
tio mea. non in p̄ficiabilitate humana sapientia vestris
in offensione sp̄us et virtutis: ut fides vestra non sit in sa
pientia hominum: sed in virtute dei. Sapiaz autem lo
quuntur inter profectos. Sapiaz vero non huius se
culi neque principium huius seculi quod destruunt: sed
loguntur dei sapiaz in mysterio que abscondita est.
quam p̄destinavit deus ante secula in gloria no
stram: quam nemo principium huius seculi cognovit.
Si. n. coguissent nunquam dominum glorie cru
cifixissent. Sicut scriptum est: quod oculus non vidit
nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit: quod
p̄pauit deus his qui diligunt illum. Nobis autem
reuelauit deus per spiritum suum. Spiritus enim
omnia scrutat: etiam profundat deum. Quis. n. scit
hominum quod sunt hominis nisi spiritus hominis qui in
ipso est? Ita et que dei sunt nemo cognovit nisi spi
ritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi ac
cepimus. sed spiritum qui ex deo est: ut sciamus quod
a deo donata sunt nobis: quod et logumur non in doctrina
humana sapientia vestris: sed in doctrina sp̄us spiritibus
spiritualibus sp̄ntes. Alius autem homo non percipit ea que
sunt sp̄us dei. Stulticia. n. est illi. et non potest intelligi
quod spiritualiter examinat. Spiritualis autem indicat oīa:
et ipse a nemine iudicatur. sic scriptum est. Quis. n. co
gnovit sensum domini: aut quis instruxit eum? Nos au
tem sensum christi habemus.

Esai. 64.

B

Ego fr̄s non potui vobis logiq̄si spirituali
bus: sed quod si carnalibus. Tamenque puulis in
xpo lac vobis potui dedi non escam. Non
dū. n. poteras: sed nec nūc qdē potestis. Adhuc
enī carnales estis. Cū. n. sit inter vos zelus et con
tentio: nonne carnales estis et sum hoīes ambulans?
Cū. n. quis dicat: ego qdē sum pauli. alius autem.
ego appollo. nonne hoīes estis? Quid igit est ap
pollo? Quid vero paulus? Ministris eius cui cre
didistis. Et vnicuique sicut dñs dedit. Ego plan
tavi. appollo rigauit: sed deo nūc incrementū dedit.

Ro. ii. 5.

B

Ita neqz q pl̄at est aliquid: neqz q rigat: sed qui incrementū dat deus. Qui plantat autē q rigat. vñū sunt. Unusqz autē pprā mercedē accipiet fin suū laborē. Bci. n. sum' adiutores. Dei agri cultura estis: dei edificatio estis. Scđm ḡaz dei q data ē mihi vt sapiens architectus fundamētū posui aliud autē supedificat. Unusqz autē videat quō edificet. Fundamentū. n. aliud nemo pot̄ ponere ppter id qd̄ positum ē qd̄ est xp̄s iesus. Si qs autē supedificat supra fundamentū b aurū ar gentū lapides p̄ciosos ligna fcnū stipulā: vnius eiusqz opus manifestū erit. Dies. n. dñi declarabit: qz in igne renelabif. et vniuersiūqz opus qle sit ignis pbabu. Si cuius opus māserit: qd̄ sup edificauit mercedē accipiet. Si cui' opus arserit detrimentū patet, ihe autē saluus erit. scđm qsi p ignē. Nescit q templū dei estis. et spūs dei habitat in vobis? Si qs autē templū dei violauerit dispdet illū deus. Templū. n. dei sanctū ē. quod estis vos. Nemo se educat. Si qs videtur inter vos sapiēs esse in b seculo: stultus fiat vt sit sapiens. Sapia. n. hui' mīdi stulticia ē apud deū Scriptum ē. n. Comp̄hendā sapiētes in astutia eoz. Et itez. Dñs nouit cogitationes sapientiū: qm̄ vane sunt. Nemo itaqz glorieſ in hoib⁹. Qia enī vīa sunt siue paulus siue appollo siue cephias siue mūdus siue vita siue mors siue p̄ntia siue futura. Omnia. n. vīa sunt. vos autē xp̄i: christ⁹ autē dei.

III

¶ et disp̄satores ministeriorū dei. Hic iam querit inter disp̄satores ut fidelis quis iuenerit. Abihi autē p mīmo ē vt a vobis iudicer aut ab hūano die. Sed neqz meipm iudico. Mihi. n. mihi p̄scius sum: sed nō in b iustificar⁹ sum. Qui autē iudicat me: dñs ē. Itaqz nolite aī tps iudicare. quo ad usqz veniat dñs q et illuminabit abscondita tenebraz et manifestabit p̄silia cordiuqz et tunc laus erit vnicuiqz a deo. Nec autē frēs trās figuraui in me et appollo. ppter vos: vt in vob di scatis: ne supra qz scriptū ē vnuus aduersus alterz infleſ p alio. Quis. n. te discernerit? Quid autē hēs qd̄ nō accepisti? Si autē accepisti qd̄ gloriariſ qsi nō acceperis? Ja saturati estis. iam diuites facti estis. Sine nob̄ regnatis. Et vtinam regnet. vt et nos vobisē regnem⁹. Puto. n. q deus nos apostolos nouissimos oñdit tanqz morti destinatos: qz spectaculū facti sumus mūdo et angelis et hoibus. Nos stulti. ppter xp̄m. vos autē prudentes in xp̄o. Nos infirmi: vos autē fortes. Vos nobiles. nos autē ignobiles. Usqz in hanc horā et esurimus et sitiimus et nudi sumus et colaphis cedimur et instabiles sum⁹. et laboram⁹ opantes manibus nřis. Maledicimur: et bñdicimur. Persecutōez patimur et sustinem⁹. Blasphemamur et obsecremus tanqz purgamenta hui' mīdi facti sum⁹ omniū peripisma vñqz adhuc. Mō vt p̄fundā vos b scribo: s̄yt filios meos charissimos moneo. Mā

si. x. milia pedagor̄ habeas in xp̄o sed nō multos p̄ces. Mā in xp̄o iesu p euangeliū ego vos genui

Rogo q̄ vos imitatores mei estote sicut et ego xp̄o. Ideo misi ad vos timothēū q̄ ē filius meus charissimus et fidelis in xp̄o: q̄ vos cōmones faciat vias meas q̄ sunt in xp̄o iesu: sic vbiqz in oī ecclē sia doceo. Tanqz nō vēturus sim ad vos sic inflati sunt qd̄. Veniam autē ad vos cito si dñs voluerit et cognoscā nō sermonē eoz q̄ inflati sunt sed vñtē. Mō. n. in fmone ē regnū dei s̄z in virtute. Quid vult: in vīga veniā ad vos: an in charitate et spū mansuetudinis?

V.
Eph. 5. a.
Phil. 3. 0.

Mōnino audif inter vos fornicatio. et ta

o lis fornicatio q̄lis nec inter gētes: ita vt vxorē p̄fis sui aliqz habeat. Et vos isla ti estis: et nō magis lucū habuistis: vt tollat de medio vīm q̄ b opus fec. Ego qd̄ absens corpe p̄fis autē spū: iā iudicauit vt p̄ns eu q̄ sic opatus ē in noīe dñi nr̄i iesu xp̄i. p̄gregat vob et meo spū cū vītute dñi iesu. tradere hmōi holez lathane in ī teritū carnis. vt spū saluus sit in die dñi nr̄i ie su xp̄i. Mō ē bona gloriatio vīra. Nescit quia modicū fermentū totā massam corūpit. Expur gate vetus fermentuz vt sit noua p̄spīo sic estis azymī. Etenim pascua nr̄m imolatus ē xp̄s Itaqz epulemur. nō in fermēto veteri: neqz in fermento malicie et negtie: sed in azymis sinceritas et veritas. Scr̄psi vob in cpl̄a ne commisceamini fornicarijs. Mō vñqz fornicarijs hui' mīdi: aut auarīo. aut rapacib⁹. aut idolis seruētibus: aliqui debuerat de b mūdo exisse. Nunc autē scr̄psi vob nō cōmiseri. Si is q frater noīak inter vos: est fornicator: aut anar⁹ aut idolis seruēs aut male dicus. aut ebriosus. aut rapax: euqz hmōi nec cibū sumere. Quid. n. mihi de his q̄ fors sunt indicare? Mōne de his q̄ intus sunt vos indicat? Nam eos q̄ fors sunt deus iudicabit. Auserte malū ex vobisipsis.

Sal. 5. b.
L

VI
Udet aliqz vīm hñs negocīū aduersus
a altez iudicari apud iniquos: et nō apud
sanctos? An nescit: qm̄ sancti de b mun
do iudicabūt? Et si in vob iudicabūt mūd⁹: indi
gni estis q̄ de mīmis iudicest. Nescit qm̄ āgelos
iudicabimus: quātomagis secularia? Secularia
igī iudicia si habueris: p̄ceptibiles q̄ sunt i ecclē
sia illos p̄stituire ad iudicandū. Ad verecundiam
vīz dico. Sic nō ē intervos sapiēs q̄s q̄ possit
iudicare inter frēs suū sed frater cū frē iudicio cō
tēdit: et b apud fideles. Ja qd̄ oīo delictū ē i vo
bis q̄ iudicia habetis inter vos. Quare nō ma
gis iniuriam accipitis? Quare nō magis fraudē
patimini? Sed vos iniuriam facitis et fraudā
tis. et hoc fratribus. An nescitis: quia iniqui reg
num dei non possidebunt? Molite errare neqz
fornicarijs: neqz idolis seruētentes: neqz adulteri: Neqz molles: Neqz masculorum concubitores.
Neqz fures. Neqz auari. Neqz ebriosi. neqz ma
ledici. neqz rapaces regnum dei possidebunt.

A
B

B

L

2. Timof. 2. c.
L

2. Cor. 6. d.
Col. 2. d.

Ro. 1. c.

1. Timof. 3. c.
2. Cor. 6. c.
2. II. c.
Eph. 3. a.

B

C

B
Et hec aliquā qdē fuitis, sed ablutī estis. s̄z sanctificati estis: s̄z iustificati es̄t: in nomine domini nostri Iesu Christi: et in spiritu dei nostri. Omnia mihi licent sed ego sub nullius redigari potestate. Escā ventri: et venter escis: deus autem et hunc et hanc destruet. Corpus autē non fornicationi sed domino: et dominus corpori. Deus vero et dominus suscitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi: faciam membra meretricis? Absit! An nescitis: quoniam qui adharet meretrici: unum corpus efficitur? Erunt enim inquit duo in carne una. Qui autem adharet domino: unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quod cunqz fecerit homo extra corpus est: Qui autem fornicatur in corpus suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est quem habetis a deo. et non estis vestri. Empti nō estis pretio magno: glorificate et portate deum in corpore vestro.

E quibus autem

*VII.

d scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxori habeat et una queque suum virum habeat. Uxori vir debitur reddat: similiter autem et uxori viro. Mulier sui corporis potestatem non habet: sed vir. similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet: sed mulier. Nolite fraudare inuicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacatis orationi. et iterum revertimini in idipsum ne temptet vos satanas per incontinentiam vestram. Hoc autem dico fratrem indulgentiam. et non fratrem imperium. Volo autem omnes vos homines esse sicut me ipsum. Sed unusquisque proprium donum habet ex deo: alius quidem sic, alius vero sic. Vico autem non nuptias et viduis bonum est illis si sic permanenterunt sicut et ego. Quod si non se continent. nubant. Mulier est enim nubere quam vir. His autem qui matrimonio iuncti sunt: non ego sed dominus uxorem a viro non discedere. Quod si discesserit: manere inupta: aut viro suo reconciliare. Et vir uxori non dimittat. Nam certe dico ego non dominus. Si quis frater uxori habet iniurias, et hec presentis habitare cum illo: non dimittat illam. Et si quod mulier fidelis habet virum infidelem. et hic presentis habitare cum illa: non dimittat virum. Sancti iudicatus est. n. vir infidelis per mulierem fidelem. et sancti iudicata est mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filii vestri mundi essent: nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit. discedat. Non n. servituti siuectus est frater vel soror in eiusmodi. In pace autem vocavit vos deus. Unum n. scis mulier si vir saluā facies. Aut vix scis vir si mulierez saluā facies? Pisi vix cuique sicut diuinitas dicitur. Uniquemque sicut vocavit deus ita ambulet. et sicut in oībus ecclesiis doceo Circumcisus aliquis vocatus est: non adducat pūtū. In pūtū aliquis vocatus est: non circumcidat. Circumcisio nihil est: et pūtū nihil est: sed obserua-

tio mandatorum dei. Unusquisque in qua votatione vocatus est: in ea permaneat. Servus vocatus es: non sit tibi cure: Sed et si potes fieri liber magis utere. Qui enim in domino vocatus est servus libertus est domini. Similiter qui liber vocatus est: servus est Christi. Precoempti estis nolite fieri servi hominum. Unusquisque ergo in quo vocatus est frater. in hoc permaneat apud deum. De virginibus autem preceptum domini non habeo: propter ipsum autem do tanquam misericordia conservatus a deo: ut sim fidelis. Existimo enim bene datum esse propter instantem necessitatem. quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori: noli querere solutionem. Solutus es ab uxore: noli querere uxorem. Si autem acceperis uxorem non peccasti. et si nupserit virgo non peccauit. Tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres. Tempus breve est. Et cliquum est: ut et qui habent uxores tanquam non habentes sint. et qui flent: tanquam non flentes: et qui gaudent tanquam non gaudentes. et qui emunt: tanquam non possidentes. et qui vivuntur hoc mundo: tanquam non vivuntur. Preterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est: sollicitus est que domini sunt: quomodo placeat deo. Qui autem cum uxore est: sollicitus est que sunt mundi: quomodo placeat uxori. et dominus est. Et mulier innupta et virgo cogitat quae domini sunt ut sit sancta corpore et spiritu. Que autem nupta est: cogitat quae sunt mundi: quomodo placeat viro. Dorro hoc ad utilitatem vestram dico. non ut laqueum vobis initiam: sed ad id quod honestum est: et quod facultatem prebeat sine impedimento do minum observandi. Si quis autem turpem se vindici existimat super virginem suam quod sit superadulta: et ita oportet fieri: quod vult faciat. Non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus non habet necessitatem: potestatem autem habens sue voluntatis: et hoc iudicavit in corde suo seruare virginem suam. bene facit. Igitur et qui primario iungit virginem suam. Bene facit. et qui non iungit: melius facit. Mulier alligata est legi: quanto tempore vir eius vivit. Quod si dormierit vir eius liberata est a lege. Qui autem vult nubat: tantum in domino. Beatorum autem erit: si sic permanenterit secundum meum consilium. Puto autem quod et ego spiritum dei habeam.

*C*apitulum.

*VIII.

E his autem que idolis sacrificantur sci mus: quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat: charitas vero edificat. Si quis autem se existimat scire aliquid: non dum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit deum: hic cognitus est ab eo. De escis autem quod idolis immolanter scimus: quod nihil est idolum in mundo: et quod nullus deus nisi unus.

Eph. 4.2.

5.6. d.
i. Pe. j. d.

Ro. 7.2.

2.

3.

Nam et si sunt qui dicant deo: siue in celo siue in terra. sidem sunt deo multi et domini multi: nobis tamen unus deus per quem omnia: et nos in illo: et unus dominus iesus christus per quem omnia oia: et nos per ipsum. Sed non in oibus est scia. Quidam autem cum conscientia vestra nunc idoli: quasi idolotatu manducant. et scia ipsorum cum sit infirma polluit. Esca autem nos non contemnatur deo. Neque in manducauerimus abundantiam neque si non manducauerimus deficiemus. Videamus autem ne forte hec licentia vestra offendiculum fiat infirmis. Si ergo non viderit eum qui habet scientiam in idolio recubente nonne conscientia eius cum sit infirma edificabatur ad manducandum idolotata? Et peribit infirmus in tua scia frater: propter quem christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres et peccantes scia eorum infirma in christo peccatum. Quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in eternum, ne fratrem meum scandalizem.

.IX.

Non sum liber? Non sum apostolus? Nonne christum iesum domum nostrum vidi? Nonne operum meorum vos estis in domino? Et si aliis non sum apostolus sed tamen vobis sum. Nam signaculum apostolatus mei vos estis in domino. Ad ea defensio apud eos quod me interrogant. hec est. Numquid non habemus pratem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem sororium muliercularum circundicandi: sic et ceteri apostoli et fratres domini et cephas. Aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis vobis? Quis plantat vineam, et de fructu eius non edit? Quis pascit greges, et de lacte gregis non manducatur? Numquid enim hominem hunc dico: an et lex hec non dicit? Scriptum est enim in lege moysi. Non alligabis os boui triturati. Numquid de boibus cura est deo? An propter nos vobis hunc dicit. Nam propter nos vobis scripta sunt quoniam deus in spe quam arat arare, et quod trituratur in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritualia seminamus. magnus est si nos carnalia vestra metamus? Si alii patatis vestre principes sunt: quare non potius nos? Sed non vobis sumus hac parte. Sed oia sustinemus ne quod offendiculum demus euangelio christi. Necepsit quoniam quod in sacrario operari quod de sacrario sunt edunt. Et quod altario deseruunt cum altari participant. Ita et dominus ordinavit his quod euangeli annuntiant: de euangelio vivere. Ego autem nullo horum vestitus sum. Non scripsi autem hunc: ut ita fiat in me. Bonum est in me mihi magis mouere quod ut gloria mea quod evanescit. Nam et si enarratio euangelio mea est in eo. Necesse est in me inveniri. Vnde in me mihi est: si non euangelizauero. Si in me voleris hunc agere. meriti habeo. si autem invirus dispensatio mihi credita est. Que est ergo merces mea? Ut euangelio predicabis: sine sumptu ponas euangeliu ut non abutaris partem meam in euangelio. Nam cum liber essem ex oibus omnium me seruum feci: ut plures lucrificarer. Et factus sum iudeis tanquam iudeus: ut iudeos lucrarer. His quod in lege sunt quasi in lege esse cum ipse non esset in lege: ut eos quod in lege erat

lucrificarer. His quod sine lege erant: tanquam sine lege esse: cum sine lege dei non esset. sed in lege esset christus in firmis istius: ut isti muros lucrificarer. Omnes oia factus sum: ut omnis faceretur saluus. Omnia antez facio propter euangelium ut princeps eius efficiar.

Phil. 3. c.

Necepsit quod hic qui in stadio currunt: omnes qui

dem currunt: Sed unus accipit brauium. Sic

currite ut comprehendatis. Omnis enim qui in ago

ne contendit ab omnibus se abstinet. et illi quod est

ut corruptibilem coronam accipient: nos autem

incorruptam. Ego igitur sic corro non quasi in in-

certum. sic pugno non quasi aerera verberans. Sed

castigo corpus meum: et in scrutitatem redigo: ne

forte cum aliis predicauerim. ipsi reprobis efficiar.

Olo enim vos ignorare

X

n fratres: quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt: et omnes mare transierunt: et omnes in Moysen baptizati sunt in nube et in mari. Et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt et oes eundem potum spiritales biberunt. Bibebant autem de spirituali psequeuntur eos petra: petra autem erat christus. Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. Nam prostrati sunt in deserto. Hec autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscentes malorum: sicut et illi occupierunt. Neque idolatre efficiamini sicut quidam et ipsis quemadmodum scriptum est. Sedit populus manducare et bibere: et surrexerunt ludere

B
Numeri. 20.

Neque fornicemur: sicut quidam ex ipsis fornicati sunt: et ceciderunt una die vigintitria milia.

Neque temptemus christum: sicut quidam eorum temptauerunt et a serpentibus perierunt. Neque murmuraueritis: sicut quidam eorum murmurauerunt: et perierunt ab exterminatore. Hec autem omnia in figura pertinebant illis. Scripta sunt autem ad correctionem nostram: in quos fines seculorum deuenerunt: Itaque qui se existimat stare videat ne cedat. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est: qui non patietur vos temptari supra id quod potestis: sed faciet etiam cum temptatione paupertum: ut possitis sustinere. Propter quod charissimi mihi: fugite ab idolorum cultura. Ut prudentius loquor. vos ipsi iudicate quod dico. Ceteris benedictionis cui benedicimus: nonne communicatio sanguis christi est? Et panis quem frangimus: nonne principatio corporis domini est? Quoniam unus panis et unum corpus multi sumus: omnes qui de uno pane et de uno calice principamus. Videamus isti carnem. Nonne qui edunt hostias: principes sunt altaris? Quid ergo? Dico quod idolis immolatum sit aliquid. aut quod idolatri sit aliquid? Sed que immolant gentes demonium immolant. et non deo. Molo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis calicem domini bibere. et calicem demonum: non potestis mense domini participes esse. et mensile demoniorum. An emulamur dominum?

Esa. 57. 7. 38

Deut. 32.

Numeri. 25.

Hiere. 8.

Numeri. 25.

Munqđ fortiores illo sumus? Omnia mibi licet
sed non oia expedunt. Dia mibi licent: sed non
oia edificant. Nemo qđ suu est qrat. sed quod
alterius. Omne qđ in macello venit: māducate ni
hil interrogātes ppter psciaz. H̄i est terra et ple
nitudo eius. Si qs vocat vos infidelū ad cenā.
et vulſire: oē quod vobis apponit māducate: ni
hil interrogantes ppter psciam. Si qs aut̄ dixe
rit h̄ innoſatū ē idolis: nolite manducare ppter
illū q̄ indicauit et ppter psciaz. Conſcias autē di
eo nō tuā ſed alterius. Ut qđ. n. libertas mea in
dicat ab aliena pscia. Si ego cū ḡa pincipio: qđ
blasphemor p eo q̄ ḡas ago. Sive ḡ manduca
tis ſive bibis vel aliud qđ facis: oia in gloriā dei
facite. Sine offenſione eſtote iudeis et ḡetibus et
ecclēſie dei: ſicut et ego p oia oib⁹ placeo: non q̄
rens quod mibi utile ē: ſed quod multis ut ſalui
fiant.

XI

Mitatores mei eſtote: ſic et ego xp̄i.

i Laudo aut̄ vos fr̄es: q̄ p oia mei mēo
res eſtis et ſicut tradidi vob ſcepta mea
tenetis. Volo aut̄ vos ſcire q̄ ois viri caput xp̄s
eſt: caput autem mulieris vir. caput v̄o xp̄i deus.
Ois vir orans aut pphetaſ velato capite: detur
pat caput ſuū. Omnis aut̄ mulier orās aut pphete
tans nō velato capite detur pat caput ſuū. Unus
eſt. n. ac ſi decalues. Nā et ſi nō velat mulier: ton
deaf. Si v̄o turpe ē mulieri tōderi ac decaluart:
velet caput ſuū. Et qđez nō d̄z velare caput ſuū
qm̄ imago et gloria dei eſt: mulier aut̄ gloria viri
ē. Nā. n. vir ex muliere ē: ſed mulier ex viro. Et
enim nō ē creatus vir ppter mulierē: ſed mulier
ptter viꝫ. Ideo d̄z mulier velamē h̄re ſup caput
ſuū et ppter angelos. Uerunt̄ neq̄ vir ſine muli
ere neq̄ mulier ſine viro in dño. Nā ſicut mulier
de viro. ita et vir p mulierē. Omnia aut̄ ex deo.
Vofipſi iudicate. deceſt mulierē non velatā orare
deum? Nec ip̄a natura docet v̄os. Qd̄ vir qđez
ſi comā nutritat. ignominia eſt illi: mulier v̄o ſi co
mam nutritat gloria eſt illi: qm̄ capilli p velamie
ei dati ſunt. Si qs aut̄ videſ ſtentiosus eſſe: nos
talē pſuetudinē nō habemus neq̄ ecclesia dei. Et
aut̄ pincipio nō laudans q̄ nō in melius ſed i dete
rius ſuenitis. Primum qd̄ ſuenientibus vobis
in ecclēſia: audio ſciſſuras eſſe inter vos et ex pte
credo. Nā oportet et heres eſſe vt et q. pbat ſūt
manifesti fiant in vobis. Conuenientibus ḡ vob
in vnu iam nō eſt dñicā cenā manducare. Unus
quisq; n. ſuā cenā pſumit ad manducandū. Et
alius qdem eſurit: alius aut̄ ebiuſ ē. Munqđ
domos nō habet ad manducandū et bibendum.
Aut ecclēſia dei ptemnit et pſundit eos q̄ non
h̄nt. Quid dicā vobis. Laudo vos: in h̄ nō lau
do. Ego. n. accepi a dño qđ et tradidi vobis: qm̄
dñs ielus in q̄ nocte tradebat. accepit panem. et
ḡas agens fregit et dixit. Accipite et māducate.
Hoc eſt corpus meū qđ p vobis tradeſ. Hoc fa
cite in meā cōmemorationē. Siluer et calicē: post

J. j3. b.

Matt. 26.c.
Aldarc. j4.c.
Lu. 2.b.

quā cenauit dicens: Hic calix nouum testm̄ eſt in
meo ſanguine: Hoc facite quotiēcunq; bibet in
meā cōmemorationem. Quotienscūq; n. mādu
cabitis panē hunc et calicē bibetis: mortē dñi an
nunciabū ſdonec veniat. Ita qcunq; manducae
rit panē et biberit calicē dñi indigne reus erit cor
poris et ſanguinis domini. Probet autem ſemet
ipſum homo: et ſic de pane illo edat et de calice bi
bat. Qui. n. manducat et bibit indigne: iudicium
ſibi manducat et bibit: non diuſdicans corp⁹ dñi.
Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles. et dor
miunt multi. Quod ſi noſmetipſos diuſdicarem⁹
non vtiq; iudicareμur. Num iudicamur aut̄ a
domino coriſimur ut nō cum h̄ mundo damne
mur. Itaq; fr̄es mei cum ſuenis ad manducandū
inuice expectate. Si quis eſurit domi manducet.
vt non in iudicium conueniat. Letera aut̄ cuž
venero disponam.

XII.

E ſpiritualibus aut̄ nolo vos igrare fra
tres. Scitis aut̄ qm̄ cum gentes eſſeris.
ad ſimulacra muta put ducebamini eū
tes. Ideo notū vob facio q̄ nemo in ſpū dei lo
quēs dicit anathēa iefu. Et nemo pōt dicere dñs
ielfus miſ in ſpū ſanto. Diuſſiones v̄o ḡaz ſunt
idem aut̄ ſpū. Et diuſſiones opeſionū ſunt. idē
v̄o deus q̄ opaſ omnia in oib⁹. Uniuq; antež
datur maniſtatio ſpū ad utilitatem. Alij qdeſ
p ſpū das ſermo ſapientie: alijs autem ſermo ſcie
ſm euendunt ſpū. Alteri fides in eodem ſpū. alijs
ḡa ſanitarum in vno ſpū. Alij opatio v̄tutū. alijs
pphetia. alijs diſcretio ſpirituum. alijs ḡna liuaz
alijs iinterpretatio ſermionum. Hec aut̄ omnia opaſ
vnus atq; idē ſpū. diuident singulis put vult.
Sicut. n. corpus vnum ē et mēbra h̄ multa: omnia
aut̄ membra corporis cum ſint multa. vnum tamen
corpus ſint ita et xp̄s. Eteni in vno ſpū omnis nos
in vnum corpus baptizati ſumus. ſue iudei: ſue
gentiles: ſue ſerui. ſue liberi. et omnes iu vno ſpi
ritu potati ſumus. Nā et corpus nō ē vnum mem
brum ſed multa. Si dixerit pes. qm̄ nō ſum ma
nus non ſum de corpe. num ideo nō eſt de corpe.
Et si dixerit auris: qm̄ non ſum oculus. non ſum
de corpe: num ideo nō eſt de corpe? Si totuſ cor
pus oculus vbi auditus: Si totuſ auditus: vbi
odoratus: Nunc aut̄ poſuit deus mēbra: vnum
quodq; eoz in corpe ſicut voluit. Quod ſi eſſent
omnia vnum membra: vbi corpus. Nunc autem
multa qdem membra: vnum autem corpus. Nā
poſt autem oculus dicere manu. opa tua nō in
digeo. aut iterum caput pedibus: non eſtis mibi
necessari. Sed multomagis q̄ videnſ membra:
corpis infirmiora eſſe. neſſariora ſunt. Et que
putamus ignobiliora membra eſſe corporis hiſ ho
norē abundantiorē circumdamus. Et q̄ in ho
nesta ſunt noſtra: abundantiorē honestatē h̄nt.
Honesta autem nr̄a nullius egenit. Sed de⁹ tem
perauit corpus ei cui deerat abundantiorē tri
buendo honore: vt nō ſit ſcisma in corpe: ſed in

Heb. 9.6.

Mat. 26.b.

Ro. j2. b.
Eph. 4.26.

B

B

B

C

B

R. o. 8. b.
Feb. 4. d.
I. i. 4. a.
A
B
C
D
E
F
G
H
I
B. jo. 5.
A
B. j. 2. d.
B

id ipsum p innicem sollicita sint membra. Etsi quid patitur vnum membrum, patiuntur omnia membra. Siue gloria vnum membrum, gaudent omnia membra. Eos aut estis corpus christi, et membra de membro. Et quodcumque posuit deus in ecclesia, pm aplos. scd. ppbas. tertio doctores, deinde virtutes, erinde gratias curationum, opitulatorem gubernationes, gnta linguas, interpretationes sermonum. Nungd oes apli; Nungd oes pphe; Nungd oes doctores; Nungd oes virtutes; Nungd oes gratias hnt curationum; Nungd omnis linguis loquuntur; Nungd oes interpretantur. Emulamini aut charismata meliora. Et adhuc excellentiores viam vobis demonstro.

.XIII

I linguis hominum loqui et angelorum charitatem aut non habere: factus sum velut es sonans aut cymbalum tunnus. Et si habuero prophetiam et nouerim mysteria oia, et omnem scienciam, et si habuero operum fidem ita ut oes motes trasferam: charitatem aut non habuero nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperem omnis facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeat: charitatem aut non habuero nihil mihi pdest. Charitas patiens est, benigna est. Charitas non emulatur, non agit pperam, non inflatur, non est ambitiosa, non querit quae sua sunt. Non irritat. Non cogitat malum. Non gaudet super iniquitate, non gaudet aut veritati. Dia suffert, oia credit, oia sperat, omnia sustinet. Charitas nunc excedit. Siue prophetic euacuatur, siue lingue cessabunt, siue scia destruet. Ex parte, non cognoscimus, et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod profectum est, euacuabitur quod est parte eius. Cum essem paulus, loqbar ut paulus, sapiebar ut paulus, cogitabam ut paulus. Non aut factus sum vir, euacuavi quae erant pauli. Videntur nunc pro speculū in enigmate, tunc aut facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc aut cognoscam: sicut et cognitus sum. Nunc aut manent fides, spes, charitas tria hec. Maior autem haec est charitas.

.XIV.

Emulamini spiritualia, magi autem ut prophetetis. Qui, non loquitur lingua non hominum loquitur sed deo. Nam, non audit. Spus aut loquitur mysteria. Nam qui prophetat: hominibus loquitur ad edificationem et exhortationem et consolationem. Qui loquitur lingua semetipm edificat, qui aut prophetat ecclasiā dei edificat. Volo autem oes vos loqui linguis magis aut prophetare. Nam maior est qui prophetat: qui loquitur linguis, nisi forte interpretetur: ut ecclasia edificatione accipiet. Nunc autem fratres si venero ad vos linguis loquens, quod vobis pdero nisi vobis loqui, aut in revelatione, aut in scientia aut in prophetia, aut in doctrina. Tamen que sine anima sunt vocē dantia, siue tibia, siue cithara, nisi distinctionem sonitu dederint, quod sciens id quod canit: aut quod citharizat: Etenim si in te vocē det tuba, quis parabit se ad bellum: Ita et vos per linguam nisi manifestū sermonem dederitis: quod id sciens

quod dicit. Eritis non in aera loquentes. Tamen multa vtputa genera linguarum sunt in hoc mundo, et nihil sine voce est. Si ergo nesciero virtutem vocis: credi cui loqueror barbarus: et qui loquitur mihi barba rus. Sic vos quoniam emulatores estis spiritum ad edificationem ecclesie, querite ut abundetis. Et ideo quod loquuntur lingua oret ut interpretetur. Nam si oritur lingua, spus meus orat, mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est: Orabo spiritum: orabo et mente. Psallam spiritum: psallam et mente. Ceterum si bene dixeris spiritum: quod supplet locum idiote: Quod dicet amen super tuam benedictionem? Quid dicas nec scis. Nam tu quodcumque bene gratias agis: sed alter non edificat. Gratias ago deo meo quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia volo quicunque verba sensu meo loqui ut et alios instruam: quod decebat milia verborum in lingua. Fratres: Nolite pueri effici sensibus: sed malitia puuli estote, sensibus autem pfecti estote. In lege, non scriptum est: Quid in alijs linguis et in alijs labiis loquar propterea huic et nec sic audient me dicit dominus. Itaque lingue in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus, prophetie autem non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo querent vniuersa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur, intrent autem idiote aut infideles. Nonne dicent, quid insanitis? Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiotus quinicitur ab omnibus: diuidicatur ab omnibus. Occulta enim cordis eius manifesta sunt, et ita candens in faciem adorabit deum pronunciatus: quod vere deus in vobis sit. Quid ergo est fratres: Cum quenatis unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet, omnia ad edificationem fiant. Siue lingua quod loquitur, habet duos: aut ut multum tres: et per partes et unus interpetetur. Si autem non fuerit interpretatus in ecclesia: sibi autem loquatur et deo. Prophete autem duo aut tres dicantur: et ceteri diuidicentur. Quod si alij revelati fuerit sedenti, horum taceant. Potestis, non oes per singulos prophetare ut omnes discant et oes exhortentur. Et spus prophetarum prophetis subiectus est. Nonne dissensionis est deus sed pacis: sicut et in oibus ecclesiis sanctorum doceo. Nonne hieros in ecclesiis taceant. Nonne permittit eis loqui: sed subditas esse: sicut et lex dicit. Si quod autem volunt discere domini viros suos interrogent Gen. 3. Turpe est, non mulieri loqui in ecclesia. An a vobis verbum dei pcessit, aut in vobis solos puenit? Si quis videt prophetam esse, aut spiritum: cognoscat quem scribo vobis: quia domini sunt mandata. Si quis autem ignorat, ignorabilis. Itaque fratres emulamini prophetare, et loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant in vobis.

.XV

Otum autem vobis facio fratres euangelium quod predicauerim vobis quod et accepistis, in quo et statis, per quod et saluamini quia non predicauerim vobis si tenetis: nisi frustra

Job. 19.

2

eredidistis. Tradidi. n. vobis imp̄mis qd̄ t̄ acce
pi qm̄ ch̄ristus mortuus est p̄ peccatū nostris fm̄
scripturas: t̄ qd̄ sepultus est. t̄ qd̄ resurrexit tertia
die fm̄ scripturas. t̄ qd̄ visus ē cephe: t̄ post h̄ u
decim. Deinde visus est: plusq; qngentis fratri
bus simul. ex qbus multi manent vsq; adhuc: q
dam aut̄ dormierunt. Deinde visus est iacobo. deinde ap̄lis omnibus. Nouissime aut̄ omniū
tanq; abortiuo visus ē t̄ mibi. Ego. n. sum mini
mus ap̄loꝝ. qd̄ sum dignus vocari ap̄loꝝ: qm̄ p̄
secutus sum ecclesiā dei. Ḡra aut̄ dei sum id qd̄
sum. t̄ ḡra eius in me vacua nō fuit: sed abundā
tius illis oībus laborau. Non ego aut̄: sed ḡra
dei mecum. Sive. n. ego sive illi. sic pdicauimus
t̄ sic credidistis. Si aut̄ ch̄ristus pdicat q̄ resur
rexit a mortuis: quō qdam dicūt in vobis qm̄ re
surrectio mortuorū non ē. Si aut̄ resurrectio mor
tuorū nō ē: neq; xp̄s resurrexit. Si aut̄ christ⁹ non
resurrexit inanis ē pdicatio n̄ra: inanis ē t̄ fides
v̄a. Inuenimus aut̄ falsi testes dei: qm̄ testimoniū
diximus aduersus deū q̄ suscitanerit xp̄m
quem nō suscitauit: si mortui nō resurgūt. Nam
si mortui nō resurgunt: neq; xp̄s resurrexit. Qd̄
si christus non resurrexit vana est fides v̄a. Ad
huc. n. estis in peccatis v̄ris. Ergo t̄ q̄ dormieſt.
in christo pierunt. Si in hac vita tm̄ in xp̄o span
tes sumus miserabiliores sum⁹ oībus hoībus.
Nunc aut̄ christus resurrexit a mortuis p̄mitie
dormientiū. qm̄ qdem p̄ hominē mors t̄ p̄ homi
nem resurrectio mortuorū. Et sicut in adā omnes
morint: ita t̄ in christo oēs viuiscabunt. Unus
quisq; aut̄ in suo ordine: p̄mitie christus. Deinde
bi q̄ sunt christi q̄ in aduentū eius crediderunt.
Deinde finis c̄ tradiderit regnū deo t̄ pri: cum
enauauerit oēz p̄cipiatū t̄ potestatē t̄ vtutem.
Oportet aut̄ illum regnare: donec ponat omnes
inimicos s̄b pedibus eius. Nouissime aut̄ inimi
ca destruet mors. Omnia. n. s̄biecit s̄b pedib⁹ ei⁹.
Cum aut̄ dicat omnia s̄biecta sunt ei: sine dubio
pter eum q̄ s̄biecit ei oia. Cum aut̄ s̄biecta fuerit
illi oia: tunc t̄ ip̄e filius s̄biectus erit illi: q̄ s̄biecit
sibi omnia: vt sit deus oia in oībus. Alioq; quid
facient q̄ baptizant p̄ mortuis? Si omnino mor
tui nō resurgunt: vt qd̄ t̄ baptizant p̄ illis? Ut qd̄
t̄ nos p̄clitamur omni hora: Quotidie morior p̄
pter v̄rā gloriā fratres: quā habeo in xp̄o Iesu
dño nostro. Si fm̄ hoīez ad bestias pugni ephe
si: qd̄ mihi p̄dest si mortui non resurgunt. Vdā
ducemus t̄ bibamns: cras. n. moriemur. Nolite
seduci. Corumpūt mores bonos colloq̄a mala.
Euigilate iusti: t̄ nolite peccare. Ignorantiā. n.
dei qdam h̄it. Ad reuerentiā vobis loquor. Sz
dicit aliq;: Quō resurgunt mortui? Quali aut̄
corpe venient? Inspiri tu: quod seminas non
vivificat nisi p̄us mortal. Et qd̄ seminas? Non
corpus quod futurū ē seminas: sed nudū granūz
v̄puta tritici aut alicuius ceterorū. Deus aut̄ dat
illi corpus sicut vult: t̄ vnicuiq; seminū pprium

corpus. Non omnis caro eadē caro: sed alia ho
minum. alia pecor. alia voluc̄. alia aut̄ p̄scium.
Et corpora celestia. t̄ corpora terrestria. Sed alia qui
dem celestū gloria: alia aut̄ terrestriū. Alia clari
tas solis. alia claritas lune. t̄ alia claritas stellarū.
Stella. n. a stella differt in claritate: sic t̄ resurre
ctio mortuorū. Seminal. n. in corruptione: surget
in corruptione. Seminal in ignobilitate: surget
in gloria. Seminal in infirmitate: surget in vtute.
Seminal corpus animale. surget corpus spūale.
Si est corpus aiale. est t̄ spūale. sicut scriptum ē.
Factus ē p̄minus h̄o adam in animā viuentē: no
uissimus adā in sp̄ni viuificantē. sed nō p̄us qd̄
spūale est: sed quod aiale. deinde quod spirituale.
Primus h̄o de terra terrenus. scđus h̄o de celo
celestis. Qualis terrenus. tales t̄ terreni. t̄ q̄lis
celestis. tales t̄ celestes. Iḡl sicut portauim⁹ ima
ginem terreni. portemus t̄ imaginē celestis. Hoc
aut̄ dico fr̄s: q̄ caro t̄ sanguis regnū dei possi
dere non p̄nt: neq; corruptio in corruptelā possi
debit. Ecce mysterium vobis dico. Qd̄ qd̄ re
surgemus: sed nō oēs immutabimur. In momē
to. in ictu oculi. in nouissima tuba. Lanet. n. tuba
t̄ mortui resurgēt incorrupti. t̄ nos imutabimur.
Oportet. n. corruptibile s̄b induere incorruptōes
t̄ mortale s̄b induere immortalitatē. Cum autem
mortale s̄b induerit immortalitatē tunc fieri sermo
q̄ scriptus ē. Absorba ē mors in victoria. Ub̄ ē
mors victoria tua. Ub̄ est mors stimulus tuus.
Stimulus aut̄ mortis p̄ctū est: vtus vero pecca
tiler. Deo aut̄ ḡras. q̄ dedit nobis victoriam p̄
dñm n̄m iesum xp̄m. Itaq; fratres mei dilecti:
stabiles estote t̄ immobiles: abūdātes in oī ope
domini. semp̄ scientes q̄ labor yester nō ē inanis
in dño.

B
2. Cor. 9. b.
Viere. j.
Proner. 22.
Gal. 6. b.
Gēn. j.

J. Joh. 5. b.

XVI.
E collectio aut̄ que sunt in sanctos: sic
ordinavi in ecclesijs galatiae: ita t̄ vos fa
cite p̄ vnam sabbati. vnuſq; v̄m ap̄s
se reponat recondes quod ei bñ placuerit: vt non
cū venero tunc collecte fiant. Cum aut̄ p̄ns sue
ro quos pbaueritis p̄ ep̄las hos mittam pferre
grām v̄rā in hierusalē. Quod si dignū fuerit vt
ego eā: meū ibit. Eleniam aut̄ ad vos: cuſ mace
doniā ptransiero. Nā macedoniam ptransibo.
Apud vos aut̄ forsitan manebo. vel etiā hyema
bo vt vos me ducatis quocunq; iero. Nolo enim
vos mō in transitu videre. Spero. n. me aliquātu
luz t̄pis manere apud vos: si dñs pmiserit. Per
manebo aut̄ ephesi v̄sq; ad penthecosten. Ostiū
enī mihi aptum ē magnū t̄ evidens: t̄ aduersarij
multi. Si aut̄ venerit timotheus videte vt sine ti
more sit apud vos. Opus. n. dñi opaſ sic t̄ ego.
Ne qd̄ illum spernat. Beducite aut̄ illuz in pa
ce. vt veniat ad me. Expecto. n. illi cū fratribus.
De appollo aut̄ fr̄e vobis notū facio: qm̄ multus
rogau cū vt veniret ad vos cū fratribus. t̄ vtiq;
nō fuit volūtas eius vt nūc veniret. Veniet aut̄
cū ei vacuū fuerit. Eligilate. state in fide ytriliter

Gal. 1. c.
Act. 22. b.
B

Elaie. 22.
2. 56.

agite et confortamini. omnia. n. vestra in charitate fi-
ant. Obsecro autem vos fratres. nostis domum ste-
phane. et fortunati. et achaici. Quoniam sunt pauperes
achaie. et in ministerio sanctorum ordinaverunt seip-
sos ut et vos sediti sitis eiusmodi: et oī coopanti et
laboranti. Gaudeo autem in pietate stephane et fortu-
nati et achaici: quoniam id quod vobis debeat: ipsi supple-
terunt. Resequeruntur. et meū spiritū vestrum. Cogno-
scite ergo qui eiusmodi sunt. Salutant vos omnes ec-
clesie asiae. Salutat vos in domino multum aquila et
pulca cum domestica sua ecclesia apud quos et ho-
spitior. Salutant vos omnes fratres. Salutate inueni-
cem in osculo sancto. Salutatio mea: manu pau-
li. Si quis non amat dominum nostrum iesum christum: sic ana-
themata maranatha. Gratia domini nostri iesu christi vo-
biscum. Charitas mea cum omnibus vobis in
christo iesu. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Corinthios
prima. Incipit Prologus in secundam
epistolam ad Corinthios.

In secunda ad Corinthios epि-
stola quoniam in parte superiori. post tri-
bulationum litterarum relationes redi-
dit causas quae ad eos secundo
non erit: quoniam non levius mutationi
prosiliis fecisse se asserit: sed ne ad
uentu suo tristiciam incurreret:
cum in petro permanere discipulos reperisset. Dei
de post agnos fructus penitentie reconciliat eum
eccliesie. quem in prima propter fornicationem a prosilio
sanctorum iussit amoueri. Tertio contra pseudo
apostolorum officium sui dignitatē tue. et noui testamen-
ti ministros. tanto autem ira deo ostendit: quanto euange-
lium est lege persistans. Immorata etiam in causa illa
plurimū quam breviter in prima prigerat ut. prompto
ac libentibz animo necessaria pietatis vite non habeti-
bus largiantur. et utilitatem spiritualis commertij co-
mutent pietatis cum futuris. atque abundantia sua san-
ctorum inopia suppleant. ut vicissim eorum inopia san-
ctorum abundantia suppleat. In fine repetit quod su-
perius contra pseudo apostolorum egerat et iactationem co-
rum predicationesque de se gloriosas vel collata an-
tigrat generis. vel catalogo iniuriarum ac piculorum
spiritus euacuat. dicitque eos oparios fidolos que ad
imitationem saithane transfigurantur in apostolorum christi
predicationis spe lucra pecunaria quoniam sectantes.

Incipit Argumentum.

P
Post actam a corinthiis penitentiā
prosiliatorum scribit eis epistola apostolus a
troade per titum. et collaudat eos. hor-
ratur ad meliora. tristatus quoniam eos
sed emendatus ostendens.

Explicit Argumentum.

Incipit epistola Pauli ad Corinthios secunda
Capitulum.

Aulus apo-

stoli christi iesu: per voluntati
tem dei. et Timotheus
frater eccliesie dei qui est
corinthi cui oibus sanctis qui sunt in universa
Achaia. Quia vobis et
par a deo pre nostro et do-
mino iesu christo: Unde
et tu deus et pater misericordia et deus totius

prosolationis. quoniam prosolat nos in omni tribulatione
nra ut possimus et ipse prosolari eos qui in omni pressione
sunt per exhortationem quoniam exhortamus et ipsi a deo:
quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita et
per Christum abundat prosolation nra. Sive autem tribula-
mur per virtutem exhortatione et salute. sive prosolamur per
via prosolatione. sive exhortamur per viam exhortatio-
ne et salute quoniam operam tolerantiam earundem passionum
quoniam et nos patimur ut spes nostra firma sit per vobis.
Scientes quoniam sicut socij passionum estis: sic eritis et
prosolationis. Nam non volumus ingratis vos fratres de
tribulatione nra quoniam facta est in asia. quoniam supra mo-
dum grauati sumus supra virtutem: ita ut tederet
nos etiam vivere. Sed ipsi in nobis ipsi rursum mor-
tis habuimus: ut non simus fidetates in nobis. sed
in deo quoniam suscitat mortuos: quoniam de tantis piculis nos
eripuit et eruit. in quem speramus. quoniam et adhuc eri-
piet. adiuvantibus vobis in oratione per nobis: Ut ex
multis personis faciez eum quoniam in nobis est donatio
per multis gratiis agant per nobis. Nam gloria nostra ha-
bit est testimonium conscientie nostrae. quoniam in simplicitate cordis:
et sinceritate dei et non in sapientia carnali. sed in gratia
dei peruersati sumus in haabendo: abundantius autem
ad vos. Nam non alia scribimus vobis quoniam non legistis
et cogistis. Spero autem quod usque in finem cogiscetis si-
cuit et cogistis nos ex parte: quoniam gloria vestra sumus sic
et vos nostra in die domini nostri iesu christi. Et hac fide-
tia volui prius venire ad vos ut secundum gratiam ha-
berem et per vos transire in macedoniam. et iterum
a macedonia venire ad vos: et a vobis deduci in
iudeam. Cum ergo voluntatem nunc leuitate vissis-
sum: Autem quoniam cogito sum carnem cogito. ut sit apud
me. est et non fidelis aut deus quoniam sermo noster quoniam
apud vos non est in illo. est et non: sed est in illo est. Dei. in
filius iesus Christus qui in vobis per nos predicatus est per
me et siluanum et timotheum. non fuit in illo: est et non. sed
est in illo fuit. Quotquot non permissiones dei sunt in
illo est. Ideo et per ipsum amem deo ad gloriam vestram. qui
autem confirmat nos vobiscum in Christo: et qui unit nos
deus. et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cor-
dibus nostris. Ego autem teste dei in uoco in animas
meas. quoniam vobis non veni ultra corinthum: non
quoniam fidei vestre: sed adiutores sumus gaudiis

ii

A **V**eritati. Nam fide statis.

Satui autem hoc ipsum apud me: ne iterum in tristitia venire ad vos. Si non ego christo vos: et quod est quod me letificet: nisi quod christus ex me. Et hunc ipsum scripsi vobis ut non cum venero tristitia habeam de quibus oportuerat me gaudere. Fidens in oibus vobis: quod meum gaudium omnis vestrum est. Nam et multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrymas: non ut christiamini sed ut sciatis quam charitate habeam abundanter in vobis. Si quod autem christauit me: non me christauit: sed ex parte: ut non onerem omnes vos. Sufficit illi quod eiusmodi est obiurgatio huius que sit a pluribus. ita ut e contrario magis donetis et prosolem non ne forte abundantiori tristitia absorberemus quod eiusmodi est. Propter quod obsecro vos: ut perfidem in illius charitate. Ideo non scimus vobis ut cognoscamus experimentum vestrum: an in oibus obedientes si. Qui autem aliquid donastis: Et ego. Nam et ego quod donavi: si quod donavi. propter vos in persona Christi: ut non circumueniamur a satanam. Nam non ignoramus cogitationes eius. Cum venissem autem troades propter euangelium Christi: et ostium mihi aptum esset in domino: non habui reges spiritui meo eo quod non inuenierim tytum fratrem meum: sed valefacies eis. perfectus sum in macedonia. Deo autem gratias quod semper triumphat nos in Christo Iesu et odorenot noticie sue manifestat. pro nos in omni loco: quod Christi bonus odor sumus deo in his quod salvi sunt: et in his peunt. Alioquin quidem odor mortis in morte: alioquin autem odor vite in vita. Et ad hec quod tam idoneus. Nam non sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei. sed ex sinceritate sicut ex deo coram vobis in Christo loquimur.

Ascipimus itaque nos

.III.

metipos commendare. Aut nunquid egemus sicut quodam commendaticis episcopis ad vos: aut ex vobis? Episcola nostra vos estis scripta in cordibus nostris quod scitis et legis ab oibus hominibus. manifestati. quoniam episcola estis Christi ministrata a nobis: et scripta non atramento sed spiritu dei vivi: non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Fiducia autem talis habemus per Christum ad deum: non per sufficietes sumus cogitare aliquid a nobis nisi ex nobis sed sufficiencia nostra et deo est. Qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti: non ipsa. sed spiritus. Littera non occidit. spiritus autem vivificat. Quod si ministratio mortis Christi deformata in lapidibus: fuit in gloria ita ut non possent intendere filii Israel in faciem moysi propter gloriam vultus eius quod evanescit: quod non magis ministratio spiritus erit in gloria. Nam si ministratio donationis in gloria est: multomagis abundant ministerium iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte: propter excellentem gloriam. Si non quod evanescit per gloriam est multomagis quod manet in gloria est. Habentes igit talis spem multa fiducia vivimus. Et non sic moyses ponebat velamen super faciem suam ut non interderent filii Israel in faciem eius quod evanescit: sed

obtutus sunt sensus eorum. Quod in hodiernis diem id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum quod in Christo evanescit: sed visus in hodiernum die cum legis moyses: velamen positum est super corpus Christi. Cum autem versus fuerit ad dominum: auctor velamen. Dominus autem spiritus est. ubi autem spiritus domini ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam domini speculantes: in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tanquam a domini spiritu. .IV.

Beo habentes hanc administrationem iuxta quod misericordia secutus sumus: non deficimus sed abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia. neque adulterantes verbum dei. sed in manifestatione veritatis commendantibus nos metipos ad oculos conscientiam hominum coram deo. Quod si etiam optum est euangelium nostrum in his quod peunt est optum: in quibus deus noster fecit excecauit mentes infidelium ut non fulgeat illuminatio euangeli glorie Christi. quod est imago dei. Nam non nos metipos predicamus: sed Iesum Christum dominum nostrum. Nos autem seruos vestros per Iesum: quoniam deus qui dixit de tenebris lucem splendescere. ipse lux in cordibus nostris: ad illuminationem scie claritatis dei in facie Christi Iesu. Habemus autem thesanum istud in vasibus scriptilibus ut sublimitas sit virtus dei: et non ex nobis. In omnibus tribulatione patimur sed non angustiamur. Aperiatur: sed non destituimur. Persecutionem patimur: sed non derelinquimur. Humiliamur: sed non profundimur. Despicimur: sed non perimus. Semper mortificatione Iesu Christi corporis nostro circumferentes ut et vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper non nos quod vivimus in mortem tradimur propter Iesum: ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur: vita autem in vobis. Hunc autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum: et nos credimus. propter quod et loquimur: scientes quoniam quod suscitauit Iesum: et nos cum Iesu suscitatibus: et constitutus vobiscum. Omnia non propter vos: ut gratia abundans per multos in gratia actione abundet in gloria dei. Propter quod non deficimus: Sed huius est quod non est noster homo corumpitur: tamen est quod intus est renouatus de die in die. Id non quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre: supra modum in sublimitate eternae glorie pondus operatur in nobis: non pretemplantibus nobis quod videtur. sed quod non videtur. Que non videtur temporalia sunt. Que autem non videtur. eterna sunt. .V.

Consumus. non quoniam si terrestris domus nostra huic habitationis dissoluatur: quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam: sed eternam in celis. Nam et in his ingemiscimus habitationem nostram quod de celo est superinducta cupientes. si tamen vestiti et non nudi inueniamur. Nam et quod sumus in his tabernaculo. ingemiscimus grauatis: eo quod nolumus expoliari. sed superestiri ut absorberetur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos. in his

ipsum deus, q̄ dedit nobis pignus spūs. Audiētes igit̄ sp̄ et scientes quī dum sumus in h̄ corpore. pegrinamur a dñō. Id est fidē. n. ambulamus. et nō p̄ speciē. Audemus aut̄ et bonā voluntatē habemus magis pegrinari a corpore et p̄ntes esse ad dñm. et ideo stendimus siue absentes siue p̄ntes placere illi. D̄s. n. nos manifestari oportet an tribunal r̄pi ut referat vniuersalē ppria corporis: p̄ ut gessit siue bonū siue malū. Scientes q̄ timorē dñi hominibus suademus. deo autē manifesti sumus. Spero aut̄ et in conscientijs v̄ris manifestos nos esse. Nō itez commēdamus nos vob̄: sed occasiōē damus vobis gloriandi p̄ nob̄: vt habeatis ad eos q̄ in facie gloriant et nō in corde. Siue enī mente excedimus deo: siue sobrij sumus vob̄. Charitas. n. xp̄i vrget nos estimantes h̄: q̄n si vnuus p̄ oībus mortuus ē: q̄ om̄is mortui sunt. Et p̄ omnibus mortuus ē christus: vt et q̄ viuūt iam nō sibi viuant. sed ei q̄ p̄ ipsis mortuus ē et resurexit. Itaq̄ nos ex h̄ neminem nouimus finē carnem. Et si cognouimus finē carnē xp̄m. sed nunc iam nō nouimus. Si q̄ ergo in xp̄o noua creatura. vetera transferunt ecce facta sunt oia noua. Omnia aut̄ ex deo q̄ nos reconciliavit sibi p̄ chistum. et dedit nobis ministerium reconciliationis. Qm̄ qdem deus erat in christo mundū reconcilians sibi: nō reputas illis delicta ipsoz: et posuit i nobis verbū reconciliationis. Pro christo ergo legatione fungimur tanq̄z deo exhortāte p̄ nos. Obscuramus p̄ christo. recōciliāmini deo. Euz q̄ nō nouerat petrū p̄ nobis petrū fecit vt nos efficiemur iusticia dei in ipso.

VI

Buñates aut̄ exhortamur ne in vacuū gratiā dei recipiatis. Aut. n. Tpe accepto exaudiui te et in die salutis adiunui te. Ecce nunc tps acceptabile: ecce nūc dies salutis. Nemini dantes vllā offensionē: vt nō vituperetur ministerium nr̄m. sed in oībus exhibeamus nos metipsoz sicut dei ministros. In multa pauciūta in tribulationibus. in necessitatibus. in angustijs in plagis. in carceribus. in seditionibus. in labōribus. in vigilijs. in ieiunijs. In castitate. in scia in longanimitate. in suauitate. in sp̄sancro. In charitate nō ficta: in verbo veritatis. in virtute dei. Id est arma iusticie. a dextris et a sinistris. Per gloriā et ignobilitatem. p̄ infamiam et bonam famā. Ut seductores et veraces. sicut q̄ ignoti et cogniti. Quasi morientes et ecce viuimus. vt casti gati et nō mortificati: q̄ si tristes. semp aut̄ gaudētes sicut egentes multos aut̄ locupletantes: taq̄ nihil hñtes et omnia possidentes. Os nr̄m patet ad vos o corinthij. cor nr̄m dilatatum ē. Non au gustiamini in nob̄: angustiamini aut̄ in viscerib̄ vestris. Eandem aut̄ hñtes remunerationem taq̄z filiis dico. dilatamini et vos. Nolite iugū du cere cū infidelibus. Que. n. pticipatio iusticie cū iniqtate. aut q̄ societas luci ad tenebras: que au tem puentio xp̄i ad belial. Aut q̄ ps fideli cū inf

deli: Qui autem p̄sensus templo dei cum idolis. Hos. n. estis templū dei viui: sicut dicit deus: q̄n iuhabitabo in illis et in ambulabo inter eos: et ero illoz deus et ipsi erunt mihi pp̄ls. Propter quod exite de medio eoz et sepamini dicit dñs: et immundū ne tetigeritis: et ego recipiā vos et ero vobis in patré: et vos eritis mihi in filios et filias dicit dñs omnipotens.

j. Cor. 3.c.
7.6.0

As ergo hñtes p̄missiones. charissimi.

b mūdemus nos ab omni ingnamēto carnis et sp̄s p̄ficienes sanctificationem in timorem dei. Capite nos. Neminem lesumus. neminem corrupimus. neminem circunuenimus.

Nō ad p̄demoniationem vñaz dico. Prediximus enī q̄ in cordibus nr̄is estis ad commoriendum et ad conuiuendum. Multa mihi fiducia ē apud vos. Multa mihi gloriatio pro vobis. Replet⁹ sum cōsolatione. supabundo gaudio in omni tribulatione vñā. Nam et cum venissemus in mactoniam nullam requiē habuit et caro nr̄a: sed omnem tribulationem passi sumus. Foris pugne in tuis timores. Sed q̄ p̄solat humiles. p̄solatus est nos deus in aduentu titi. Non solū aut̄ in aduentu eius. sed etiam in p̄solutione qua p̄solatus est. in vobis referens nobis vñm desiderium. vestrum fietum. vestram emulationem p̄ me. ita ut magis gauderem. Qm̄ et si p̄tristauit vos in ep̄stola non me penitet. Et si peniteret videns q̄ ep̄stola illa et si ad horam vos p̄tristauit. nunc gaudeo: nō quia p̄tristati estis: sed quia p̄tristati estis ad penitentiam. Contristati. n. estis finē deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Que. n. finē deū tristitia ē penitentiam in salutem stabilē opaf. sc̄culi autē tristitia mortem opaf. Ecce. n. hoc ipm finē deum p̄tristari vos quantā in vobis opaf sollicitudinem: sed defensionem: sed indignationē sed timorem. sed desiderium. sed emulationē. sed vindictam. In oībus exhibuistis vos incōtamiatos esse negocio. Igit̄ et si scripsi vobis. nō ppter eū q̄ fecit inuriā. nec ppter eū q̄ passus ē. sed ad manifestandam solli citudinem nr̄am quā habemus p̄ vobis corā deo. Ideo p̄solati sumus.

In p̄solutione autē nostra abundanti⁹ magis gaudi sumus sup̄ gaudio titi. quia refectus ē spirit⁹ eius ab omnibue vobis. Et si quid apud illū de vobis gloriatus sum nō sum p̄fusus: sed sicut oia vobis in veritate locuti sumus. ita et gloriatio nostra que fuit ad titum veritas facta est. Et viscera eius abundantius in vobis sunt. reminiscēti omnium vestrum obedientiam: quomodo cum timore et tremore excipistis illū. Gaudeo q̄ in omnibus p̄fido in vobis.

j. Pe. 2.c.
Ja. 5.c.

VIII.

n Otam aut̄ facimus vobis fratres grām dei que data est in ecclesijs macedonie et q̄ in multo expimento tribulationis abundautia gaudi ipsoz fuit. et altissima paupertas eoz abundauit i diuitias simplicitas eoz. Quia finē virtutē testimoniū illis reddo et supra virtutem

U 3

Ro. 4.c.

C.

Esaie. 45.
Apo. 2.j.

A

Esaie. 49.

B

j. Cor. 4.a.
1.ii.c.
1.Limo.3.c.

A

B

C

Eccl. 13.
Gal. 5.1
Aeg. 15.1

B

A

Voluntarij fuerunt cum multa exhortatione obsecrantes nos gratias et communicationes ministerij quod sit in sanctos. Et non sicut sperauimus: sed se metipso dederunt: primum deo. deinde nobis per voluntatem dei ita ut rogaremus titum ut quemadmodum cepit ita et perficiat in vobis etiam gratia ista. Sed sic in oibus abundans fide et sermone et scia: et omnes solli citudine insuper et charitate via in nos. ut in hac gratia abundet. Nam quoniam impensis dico: sed per alios solli citudinem etiam vere charitatem ingenium bonum corporis vestrum. Scilicet non gratias domini nostri Iesu Christi quam propter vos egenus factus est cum esset diuines. ut illius inopia vos divites essemus. Et pectorum in hoc do. Hoc non vobis utile est quod non soli facere sed et velle cepisti ab anno prole. Hunc vero et facto perficie. ut quemadmodum promptus est animus voluntas. ita sit et perficietur ex eo quod habetis. Si non, voluntas prompta est. sed id quod habetis accepta est. non sed id quod non habetis. Nam non ut alijs sit remissio: vobis autem tribulatio. sed ex equalitate in presenti tempore vera abundantia illorum in opere suppletat. ut et illos abundantia vere inopie: sit supplementum ut fiat equalitas sicut scriptum est. Qui multum non abundavit: et quod modicum non ministravit. Obras autem ago deo quod dedit eandem sollicitum dinem per vobis in corde tui: quem exhortationem quod suscepit: sed cum sollicitior esset. sua voluntate psestus est ad vos. Adhuc etiam cum illo fratre nostro cuius laus est in euangelio per omnes ecclesias. Nam soli autem et ordinatus est ab ecclesiis comes per generationis nre in hanc gloriam quam ministratur a nobis ad dominum gloriam et destinata voluntate nostram. Beuitantes hunc quod nos vituperet in hac plenitudine quam ministratur a nobis in domini gloria. Proutdemus non bona non soli coram deo. sed etiam coram omnibus. Adhuc autem cum illis fratre nostrum quem probauimus in multis sepe sollicitum esse nunc autem multo sollicitorem praudentia multa in vobis: siue per titum quod est socius meus et in vobis adiutor: siue fratres nostri apostoli ecclesiarum glorie Christi. Ostensemusque est charitatem vestram et nre glorie per vobis: in illos ostendite in faciem ecclesiarum.

Amō ministerio quod sit in sanctos: et
n̄ abundanti ē mihi scribere vobis. Scio
enī pmptū animū yrm p quo de vobis
glorior apud macedones: qm̄ t̄ achala pata ē ab
anno pterito, t̄ v̄ra emulatio puocauit plurimos
H̄ilares aut frēs vt ne qd̄ gloriamur de vobis
enacueſ in hac pte: vt quemadmodū dixi pati sig
ne cum venerint macedones mecū. t̄ inuenient
vos imparatos: erubescamus nos vt nō dicam
vos in hac substātia Necessarium ḡ existimauī
rogare fratres vt pueniat ad vos t̄ pparet repro
missam bñdictiones hāc pata ēſe sic q̄si bñdicio
nem. nō q̄si auariciā. Hoc aut̄ dico. Qui pce se
minat pce t̄ metet. t̄ q̄ seminat in bñdictionibus
de bñdictionibus t̄ metet. Unusq̄s put̄ destina
uit in corde suo nō ex tristitia aut ex necessitate
H̄ilarem, n̄ datorē diligit deus. Potens est aut̄

deus omnē grāz abundare facere in vob vt in oī
bus semp omnē sufficientiā hñtes abundetis in
oē opus bonū sicut scriptū est. Dispersit dedit
paupibus iusticia eius manet in seculum seculi.
Qui autē amministrat semē seminati : et panē ad
manducandū p̄stabit. Et multiplicabit semē ve
strum et augebit incrementa frugū iusticie vestre
vt in omnibus locupletati abundet in omnē sim
plicitatem que opaſ p nos grāz actionem deo.
Qui ministeriū huius officij nō solū supplet ea
q̄ desunt sanctis: sed etiā abundat p multas grā
rum actiones in domino p p̄bationeꝝ ministeriū
huius gloriificātēs deum in obediētia p̄fessionis
v̄te in euangelio christi et simplicitate cōmunicā
tionis v̄te in illos et in omnes et ipsoꝝ obsecratio
ne p vobis. desiderantiū vos ppter eminentem
gratiā dei in vobis. Gratias ago deo sup inenar
rabilī dono eius. X

¶ Se autē ego Paulus obsecro vos per
mansuetudine et modestiā christi qui in
facie qdē humilis suꝫ inter vos: absens
autē p̄ fidō in vobis. R̄go autem vos ne p̄ sens
audēa p eam p̄fidentiā q̄ existimor audere i quos
dam q̄ arbitranꝫ nos tanq̄ fm carnē ambulem⁹
In carne. n. ambulantes: non tamē fm carnē mi
litamus. Nam arma militienſe nō carnalia sunt
sed potentia deo ad destructionē monitionum.
Silium deſtruenteſ et omnē altitudinē extolleſe
ſe aduersus ſciaz dei. et in captiuitatē redigenteſ
omnem intellectum in obſequiū christi. et in pmp
tu habenteſ vlcisci omnem inobedientiam: cum
impleta fuerit vefra obedientia. Que fm faciez
ſunt videte. Si quis p̄fidit christi eſſe hoc cogiteſ
iterū apud ſe: quia ſicut et ipſi christi eſt. ita et nos
Nam et ſi amplius aliquid gloriatus fuero de po
reſte noſtra quam dedit nobis dominus in edi
ficationem et non in destructionem vefram non
erubescam. Ut autē nō exiſtimet tanquā terrere
vos p epiftolas: quoniā qđem epiftola inquiunt
graues ſint et forteſ. pñtia autē corporis infirma
et ſermo p̄temptibilis ſe cogiteſ qui eiſmodi eſt:
quia quales ſumus verbo p epiftolas abſenteſ.
tales et p̄ſenteſ in facto. Non. n. audemus inſe
rere aut compare nos quibusdaꝫ qui ſeipſos co
mendant: ſed ipiſ in nobis noſmetipſos metiēteſ
et companteſ noſmetipſos nobis. Nos autē nō
in immensum gloriabimur: ſed fm mensuram re
gule q̄ mensuris eſt nob̄ deus mensurā ptingendi
vſq; ad vos. Non. n. quaſi nō ptingeſtis ad vos
ſupertendimus nos. Vſq; ad vos. n. puenimus:
in euangelio christi nō in immēſum glorianteſ in
alienis laboribus. Spem autē habenteſ crescent
fidei vefre. in vobis magnificari fm regulaz no
ſtam in abundatiā. etiā in illa que vltra vofſ ſunt
euangelizare nō in aliena regula in. his q̄ p̄para
ta ſunt gloriari. Qui autē gloriaſ in dño gloriſ
Non. n. q ſeipſum cōmendat ille pbatus eſt: ſed
quē deus cōmendat.

2
 v.
 Tína sustineretis modicū quid insipien-
 tie mee sed et supportate me. Emulor. n
 vos dei emulatione. despodi. n. vos vni
 viro viginem castā exhibere xp̄o. Timeo autē ne si
 cut serpens seduxit eum astutia sua. ita corrum
 panē sensus v̄ri. et excedant a simplicitate q̄ est in
 christo iesu. Nam si is q̄ venit alium xp̄m pdicat
 quē nō pdicauimus; aut alium spiritum accipit
 quem nō accepistis. aut apud euangelium qd nō
 receperistis recte pateremini. Existim. n. nihil me
 minus fecisse a magnis aplis. Hā et si imperitus
 sermone fed non scia. In oibus autem manifest⁹
 sum vobis. Aut nunq̄ peccatum feci meipsum hu-
 milian⁹; vt vos exalteam⁹. Qm̄ gratis euangeli-
 um dei euangelizau⁹ vobis. al's ecclesias expolia-
 ui accipiens stipendiu⁹ ad ministerium vestrum?
 et cum essem apud vos et egerē nulli onerosus fui.
 Nam qd mibi decerat supplererunt fr̄es q̄ vene-
 runt a macedonia et in oibus sine onere me vobis
 seruau⁹ et seruabo. Est veritas christi in me qm̄ h̄
 gloriatio nō infringet in me in regionib⁹ achaie.
 Quare: Quia nō diligo vos: Deus scit. Quod
 autem facio. Et faciā. vt amputē occasionem eoz
 q̄ volunt occasionem vt in quo gloriant⁹ inuenia-
 tur sicut et nos. Nam eiusmodi pseudo apostoli
 sunt opari subdoli transfigurates se in apostolos
 christi. Et nō mirum. Ipe. n. sathanas transfigu-
 rat se in angelum lucis. Non est ḡ magnū si mini-
 stri eius transfigurent̄ velut ministri iusticie quo-
 rum finis erit fin opa ipsoz. Iterum dico: ne qs
 me putet insipientem esse. Alioquin velut insipientē
 accipite me. vt et ego modicum quid gloriher. Ad
 loquor: non loquor fin deum: sed quasi in insipie-
 tia in hac sba glorie. Qm̄ multi gloriant⁹ fin car-
 nem. et ego gloriabor. Libenter. n. suffertis insipi-
 entes: cum sitis ipi sapientes. Sustineris. n. siqs
 vos in seruitutem redigit. si quis deuorat. si quis
 accipit. si quis extollitur. si quis in faciem vos ce-
 dit. Secundum ignobilitatem dico: q̄si nos infir-
 mi fuerimus in hac pte. In quo quis audet in in-
 sipientia dico. audeo et ego. Hebrei sunt et ego.
 Israelite sunt. et ego: Semen abiae sunt. et ego.
 Minstri christi sunt et ego. Ut minus sapientis di-
 co. plus ego: In laboribus plurimis. in carceri-
 bus abundantius. in plagis supra modum. imor-
 tibus frequenter. A iudeis qnquires q̄ dragenas
 vna minus accepi. Ter vgis celsis sum. semel la-
 pidatus sum. ter naufragium feci. Nocte et die in
 pefundo maris fui. In itineribus sepe. periculis
 fluminum. piculis latronum. piculis ex genere.
 periculis ex gentibus. periculis in ciuitate. peri-
 culis in solitudine. periculis in mari. periculis in
 falsis fratribus. In labore et erumna. in vigilijs
 multis. In fame et siti. in ieiunijs multis. In fri-
 gore et nuditate. pter illa que extrinsecus sunt: in
 stantia mea quotidiana. sollicitudo omnium ec-
 clesiaz. Quis infirmat. et ego nō infirmor: Quid
 scandalizat. et ego nō vno: Si gloriari oportet q̄

infirmitas mee sunt gloriabor. Deus et pater do-
 mint nři iesu christi scit q̄ est benedictus in secula
 q̄ non mentior. Damasci ppositus geris arethe
 regis custodiebat ciuitatem damascenop. vt me
 comp̄henderet. et p fenestram in porta dumissus
 sum p murum. et sic effugi manus eius.

Act. 9.c.

XII
 2
 s. expedit quidem. Ueniam autē ad visio-
 nes et reuelationes dñi. Scio hominem

in christo ante annos q̄ttuordecim: sive in corpo-
 re sive ex corpore nescio: deus scit: raptum h̄m̄i
 vīcē ad tertium celum. Et scio h̄m̄i hominē sive
 in corpore sive ex corpore nescio deus scit: quoniam
 raptus est in padūlūm, et audiuit arcana verba q̄
 non licet homini loqui. Pro h̄m̄i gloriabor: pro
 me autē nihil nisi in infirmitatibus meis. Nam
 et si voluero gloriari nō ero insipiens. Veritatē. n.
 dicam. Marco autez: ne quis me existimet supra
 id quod vider in me: aut audit aliquid ex me. Et
 ne magnitudo reuelationum extollat me: datus ē
 mibi stimulus carnis mee. angelus sathanæ q̄ me
 colaphizet. Propter quod ter dñm rogaui ut di-
 scederet a me et dixit mibi. Sufficit tibi grā mea.
 Nam virtus in infirmitate pscīt. Libenter igē
 gloriabor in infirmitatibus meis vt inhabitet in
 me virtus christi. Propter quod placebo mibi in
 infirmitatibus meis: in ptumelij, in necessitatib⁹
 bus. in psecutionib⁹. in angustijs. p christo.
 Cum. n. infirmor tunc potens sum. factus sin⁹ in
 sippiens. vos me coegistis. Ego. n. a vobis debui
 commendari. Abhil. n. minus feci ab his q̄ sunt
 supra modum apostoli. Nam et si nihil sum signa
 tamen apostolatus mei facta sunt sup vos in om-
 ni patientia. in signis et pdigijs et virtutibus.

Deut. 5.

Quid ē. n. quod minus habuisti p ceteris ecclē-
 sijs. nisi q̄ ego ipse non grauau⁹ vos: Donate mi-
 bi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum
 venire ad vos. et nō ero gravis vobis. Non em̄
 q̄ro que v̄ra sunt sed vos. Nec. n. debent filij pa-
 rentibus thesaurizare: sed pentes filij. Ego au-
 tem libentissime impendā et supimpendar egoip-
 se p animabus v̄ris. licet plus vos diligens. mi-
 nus diligar. Sed esto. Ego vos nō grauau⁹: sed
 cum essem astutus dolo vos cepi. Nunq̄ per ali-
 quem eoz quos misi ad vos circumueni vos. Ro-
 gaui titum et misi cum illo fratrem. Nunq̄ titus
 vos circumuenit: Nonne eodem spū ambulaui?
 Nonne ejisdem vestigij? Olim putatis q̄ ex-
 cusemus nos apud vos: Loram deo in christo loq-
 mur. Omnia. n. charissimi. ppter edificationem
 vestram. Timeo. n. ne forte cū venero. nō quales
 volo inueniam vos et ego inueniar a vobis quale
 nō vultis: ne forte ptentiones. emulationes. ani-
 mositates. dissensiones. detractiones. susurratio-
 nes. inflatiōes. seditōes sint inter vos. Ne iterū
 cū venero humiliet me deus apud vos et lugeam
 multos ex his q̄ aī peccauerūt et nō egerūt peni-
 tentia sīḡ immundicia et fornicatiōe et ipudicitiā

4

1. Cor. 4.a.
 8.6 a.
 1. Timo. 3. c.

D
 2. Thessa. 3.b
 Deu. 28.

Ad Galathas.

quam gesserunt.

A
Beu.17.
A. Hatt. 18.c.
Heb. jo. d.
Job. 8.c.

B

C

D
A. Hatt. 5.a.

XIII
 Ecce tertio h[oc] venio ad vos vt i[ste] ore duo
 rum vel triū testū stabit omne ḥ[ab]ētū. P[ro]p[ter]e
 dixi. n. et p[re]dicō vt p[ro]nōs vobis. et nunc ab
 sens his q[uod] aī peccauerūt et ceteris oībus: q[uod] nō si
 venero itez nō parcā. An expūntū queris eius
 q[uod] in me loquit[ur] xp̄s: Qui in vob nō infirmat: sed
 potes ē in vob. Nā et si crucifixus ē ex infirmita
 te sed vivit ex vtute dei. Nā et nos infirmi sum[us]
 in illo sed viuenimus in eo ex vtute dei in vobis.
 Vosmetipso[rum] tēptate: si estis in fide. ip[s]i vos p[ro]ba
 te. An nō coſſicis vosmetipso[rum]: q[uod] christus iesus
 in vobis est: Nisi forte reprobi estis. Spero aut
 q[uod] cognoscis: q[uod] nos nō sumus reprobi. Oramus
 autē deū vt nihil mali facias nō vt nos p[ro]bat[ur] par
 camus. sed vt vos quod bonū ē facias. Nos au
 tem vt reprobi simus. Nō possumus. n. aliqd ad
 uersus veritatē: sed p[er] veritatem. Gaudem⁹. n. q[uod]
 nos infirmi sumus: vos autē potentes estis. Hoc et
 oramus v[er]a[rum] oīsummatiōe[rum]. Ideo. n. hec absens
 scribo. vt nō p[ro]nōs durius agā b[ea]tū p[otestatē] quaz
 dñs dedit mihi in edificationem et non in deſtru
 ctionem. De cetero frēs gaudete. p[ro]fecti estote. ex
 hortamini. idem sapite. Pacē habete et de⁹ pa
 cis et dilectionis erit vobiscū. Salutate in uicem
 in osculo sancto. Salutat[ur] vos omes sancti. Gra
 dia dñi nři iesu ch[risti]. et charitas dei. et communica
 tio sancti p[ro]p[ter]s sit cum oībus vobis. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Corinthios se
cunda. Incipit Argumentum in epistolam ad
Galathas.

G
 Alathe sunt greci. Hi verbū ve
 ritatis p[ro]mūz ab apostolo accep
 rūt. sed post discessum ei⁹ tem
 ptati sunt a falsis apostolis vt i
 legem et circuncisionē verterent
 Hos ap[osto]ls reuocat ad fidē ver
 tatis: scribēs eis ab epheso.

Explicit Argumentum. Incipit ep[istola] Pau
li ad Galathas. Capitulum.

H

I

Aulus apo
 stolus nō ab hoībus:
 neq[ue] p[er] hominē. sed p[er]
 iesum xp̄m et deū p[re]s[ens]
 q[uod] suscitauit euz a mor
 tuis. et q[uod] mecum sūt oīs
 frēs ecclesijs galathe.
 Gra vob et par a deo
 p[re]nō et dñō iesu xp̄o
 q[uod] dedit semetipm pro
 p[er]tis nr̄isyt eripet nos

p
 de p[ri]nti seculo nequā f[ac]tū volūtātē dei et p[ro]fis nr̄i.
 cui ē gloria in seculo[rum] amen. Miror: q[uod] sic

tam cito transferimini ab eo q[uod] vos vocauit ī g[ra]m
 xp̄i in aliud euangelū: q[uod] nō ē aliud nisi sunt ali
 q[uod] vos p[ro]turbāt: et volūt quertere euāgeliū xp̄i.
 Sed h[oc] nos aut angelus de celo euangelizer vob
 p[ro]pterq[ue] q[uod] euangelizauimus vob. anathema sit.
 Sicut p[re]diximus et nūc itez dico: si qs vob euan
 gelizauerit p[ro]pter id q[uod] accēpistis: anathema sit.
 Abh[oc]. n. hoībus siadeo an deo? An q[uod] hoībus
 placere? Si adhuc hoībus placere xp̄i seruus nō
 essem. Potū. n. vob facio frēs quod euangeliza
 tū ē a me: q[uod] nō est f[ac]tū hoīez. Neq[ue]. n. ego ab ho
 mine accepi illud neq[ue] didici. sed p[er] revelationē
 iesi xp̄i. Audistis. n. p[er]uersationē meā aliquā in iu
 daismo q[uod] supra modū p[ro]sequebar ecclēsiā dei. et
 expugnabā illā: et p[ro]ficiēbā in iudaismo supra mul
 tot coetaneos meos in g[ra]m meo: abundantius
 emulator: existens p[ro]fanay meay traditionū. Lū
 autē placuit ei q[uod] me segregauit et vtero mīris mee
 et vocauit p[er] grāz suā vt reuelaret filū suū in me:
 vt euangelizare illū in gentibus. p[er]tinuo nō acq[ui]
 ui carni et sanguini. Neq[ue] vemi hierosolymā ad
 antecessores meos aplōs. sed abij in arabiā et itez
 reuersus sum d[omi]n[u]scū. Deinde post tres annos
 vemi hierosolymā videre Petrum et mansi apud
 eū diebus xv. Alium autē aplōz vidi nemine nisi
 iacobū fratrē dñi. Que autē scribo vobis: ecce co
 ram deo: q[uod] nō mentior. Deinde veni in p[ro]tes Sy
 rie et cilitie. Erā autē ignotus facie ecclēsijs iudee
 q[uod] erant in xp̄o. Tm̄ autē auditum habebant: q[uod]
 q[uod] p[ro]sequebal nos aliquā. nunc euāgeliat fidē quā
 aliquando expugnabat. et in me clarificabāt deū.
 Einde post annos

5
 q[uod] cttuordecim itez ascendi hierosolymā
 cū Barnaba assumpto et tito. Ascēdi au
 tem f[ac]tū reuelationē et tuli cū illis euāgeliū q[uod]
 p[re]dicō in gentibus. Seorsim autē his q[uod] videbant
 aliqd esse. ne forte in vacuū currerē aut eucurrē
 sem. Sed neq[ue] titus q[uod] mecum erat: cū esset gētilis
 cōpūllos ē circūcidi: sed p[er] s[ecundu]s introductos fal
 los fratres q[uod] s[ecundu]s introicerūt explorare libertatē no
 stram quā habemus in xp̄o iesi: vt nos in seru
 tutem redigerēt. Quib[us] neq[ue] horā cessimus s[ecundu]s
 iectioni: vt veritas euāgeliū p[er]maneat apud vos
 Ab his autē q[uod] videbant esse aliqd: q[uod]les aliquā sue
 rint nihil mea interest. Bens. n. p[ro]longam homis
 nō accipit. et h[ab]ibi. n. q[uod] videbant esse aliqd: nihil
 p[ro]ulerunt: sed ecōtra cū vidissent q[uod] creditū ē mi
 hi euāgeliū p[ro]p[ter]i. sicut et petro circūcisonis: q[uod]
 em̄ opatus ē petro in aplatu[rum] circūcisonis. opa
 tus ē et mibi inter gētes. et cū coguissent grāz que
 data ē mihi. iacobus et cephas et iohes q[uod] videbā
 tur colūne esse dexterā dederūt mibi et barnabe
 societas: vt nos in gētes. ip[s]i autē in circūcisonē.
 tm̄ vt paupey mēoēs essemus. Qd etiā sollici
 fui h[ab]i p[ro]p[ter] facere. Lū autē venisset Petrus antio
 chia in facie ei restiti. q[uod] reprehensibilis erat. P[er]
 em̄ q[uod] veniret qdā a iacobo cū gentibus edebat.
 Lū autē venissent subtrahebat et segregabat se: ii

J. Cor. 15.b.
Act. 9. 2. 2.
22. b.

R. 2.b.
Eph. 6.b.
Col. 3.0
Act. 10. c.
Ja. 2. b.

Ad Galathas.

mens eos q ex circuncisione erant. Et simulatio*n* eius p̄sens erūt ceteri iudei ita vt z barnabas ducere ab eis in illā sitationē. Sed cū vidissim q nō recte ambularēt ad veritatem euāgelij diri. Lēphe corā oībus. Si tu cū iudeus sis gentiliter viuis z nō iudaice. quomō gētes cogis iudaizare? Nos natura iudei z nō ex gētibus p̄tōres. Scie*t*es autē q non iustificat hō ex opibus legis nisi p fidem iēsū xp̄i z nos in xp̄o iēsū credimus: vt iustificemur ex fide xp̄i z nō ex opibus legi. Propter quod ex opibus legis nō iustificabīs oīs caro. q si qrentes iustificari in xp̄o. inueni sumus z ipsi p̄tōres nunq̄d xp̄s p̄tō minister ē? Absit. Si. n. q destruxi itēp̄ hec reedifico: p̄uariatorē me p̄st̄ tuo. Ego. n. p̄ legē legi mortuus sum vt deo viuā. Chr̄sto p̄fixus sum cruci. Vno autē iam nō ego: viuit vō in me xp̄s. q autē nunc viuo in carne. in fide viuo filii dei. q dilexit me z tradidit seipm̄ p̄ me. Non abiectio grāz dei. Si. n. p̄ legē iusticia: ḡ gratis xp̄s mortuus ē. .111

Insensati galathe. qsyos fascinavit nō
o obediē vitati: An quorū oculos xp̄s ie
sus p̄scriptus ē: z vob̄ crucifixus. Hoc
solū a vob̄ volo discere. ex opibus legis sp̄m̄ ac
cepistis. an ex auditu fidei? Sic stulti estis vt cum
sp̄u ceperīs. nūc carne p̄sumimamini. Tanta passi
estis sine cā. si tñ sine cā. Qui ḡ tribuit vob̄ sp̄m̄:
z opak̄ v̄tutes in vobis. ex opibus legis. an ex au
ditu fidei? Sicut scriptū ē. abraā creditit deo. z
reputatū ē illi ad iusticiā. Logscite ḡ q̄ q ex fide
sunt. h̄ sunt filii abraā. P̄rouides autē scriptura: q̄ ex fide iustificat gētes deus. p̄nūcianit abrae:
q̄ b̄ndicent in te oīs gentes. Igit̄ q ex fide sunt.
b̄ndicent cō fideli abraā. Quidcūq̄. n. ex opibus
legis sunt. s̄b maledicto sunt. Scriptū ē. n. Ad
ledictus oīs q nō pmanserit in omnibus q̄ scripta
sunt in libro legis vt faciat ea. Qm̄ autē in lege ne
mo iustificat apud deū. manifestū est: q̄ iustus
ex fide viuit. Lex autē nō ē ex fide: sed q fecerit ea
viuet in illis. Xps nō redemit de maledicto legi.
factus p̄ nob̄ maledictū. q̄ scriptū ē maledictus
oīs q pēdet in ligno. vt in gentib̄ b̄ndictio abrae
fieret in xp̄o iēsū vt pollicitationē l̄p̄a accipiam̄
p̄ fidē. Fr̄es fm̄ hoiez: dico tñ hois p̄firmatum
testim̄ nō spernit aut sup̄ordinat. Abrae dicte
sunt. p̄missiones z semini eius. Nō dicit z semib̄
q̄si in mult̄. sed q̄si in vno: z semini tuo q̄ est xp̄s.
Hoc autē dico testim̄ p̄firmatū ad eo q̄ post q̄drin
gentos z. xxx. annos facta ē lex. nō irritū facit ad
enauandā p̄missionem. Nā si ex lege hereditas
iā nō ex p̄missione. Abrae autē p̄ repromissionem
donauit deus. Quid igit̄ lex? Propter trāgressi
onem posita est: donec veniret semē cui p̄misserat
ordinata p̄ angelos in manu mediatoris. Medi
ator autē vnius nō est: deus autē vnius ē. Lex ḡ ad
uersus p̄missa deī? Absit. Si. n. data esset lex que
posset viuiscare. vere ex lege esset iusticia. Sz cō
clusit scriptura oīa s̄b p̄tō: vt p̄missio ex fide iēsū

christi dareſ credentibus. P̄rius autē q̄ veniret
fides s̄b lege custodiebamur. clusi in eam fidem
que renelanda erat. Itaq̄ lex pedagogus nō fu
it in christo vt ex fide iustificemur. At vbi venit fi
des iam non sumus sub pedagogo. Omnes. n.
filii dei estis p̄ fidem que est in christo iēsū. Qui
cunq̄ enim in christo baptizati estis: christum in
dusisti. Non est iudeus neq̄ grecus. non est ser
vus neq̄ liber: non est masculus neq̄ femina.
Omnes enim vos vnum estis in christo iēsū. Si
autem vos christi: ḡ semen abrae estis fm̄ pmisi
onem heredes. .111

Ro. 6. 2.

Capitulum.

.111

Ieo autem. Quanto tpe heres p̄nu
lus est. nihil differt a seruo cum sit do
minus omnium. sed sub tutoribus: z
actoribus est vsc̄ ad p̄finitum tem
pus a patre. Ita z nos cum essemus parvuli sub
elementis mundi eramus seruientes. At vbi
venit plenitudo temporis. misit deus filium suū
factum ex muliere factum sub lege: vt eos qui sub
lege erant redimeret. vt adoptionem filiorum re
cipremus. Quoniam autem estis filii dei: mi
sit deus spiritum filii sui in corda vestra claman
tem. Abba pater. Itaq̄ iam non est seruus: sed
filius. Quod si filius z heres per deum. Sed tūc
quidem ignorantes deus his qui natura nō sunt
dii. seruiebatis. Nunc autem cum cognoveritis
deum. immo cogniti sitis a deo: quomodo cōuer
timi ierūm ad infirma z regna elementa q̄bus
denuo seruire vultis? Bies obseruat̄s z menses
z tempora z annos. Limeo vos: ne forte sine cau
sa laborauerim in vobis. Estote sicut ego: quia z
ego sicut vos. Fratres. obsecro vos. nihil me le
sistis. Scitis autem. quia p̄ infirmitatem carnis
euangelizau vobis iam p̄dem: z temptationē ve
stram in carne mea non spreueisti neq̄ respulsi.
sed sicut angelum dei exceperis me sicut christus
iesum. Ubi est ergo beatitudo vestra. Testimo
nium enim perhibeo vobis. Quia si fieri posset
oculos vestros eruissentis z dedissetis mihi. Er
go inimicus vobis factus sum verum dicens vo
bis. Emulantur vos non bene. sed excludere
non volunt: vt illos emulemini. Bonum autem
emulamini in bono s̄mper. z non tantum cum p̄
sens sum apud vos. Filioli mei quos ierūm
parturio donec formetur christus in vobis. Vel
lem autem esse apud vos modo z murare vocem
meam: quoniam confundor in vobis. Dicite mi
hi qui sub lege vultis esse. Legem non legistis.

J. Timo:

Scriptum est enim: quoniam abraam duos fi
lios habuit. vnum de ancilla. z vnum de libera.
Sed q̄ de ancilla fm̄ carnē natus est. qui autē de
libera p̄ repromissionem. Que sunt p̄ allegoriam
dicta. Hec enim sunt duo testamenta. Unum qui
dem in mōte syna in seruitutē generās: q̄ ē agar.

Gen. 15.
Mo. 4. a.
Ja. 2. d.

Deut. 27.

Abraham. 2.

Deut. 2. j.

Heb. 9. c.

L

B

A

J. Timo:

B

C

B

Ad Ephesios

Sina. n. mons ē in arabia q̄ p̄iunctus ē ei. q̄ nūc est hierlin t̄ seruit cū filijs suis. Illa autē que sursum ē hierlin libera ē que ē mater n̄a. Scriptum est. n. Letare steriles q̄ nō paris: erūpe t̄ clama. que nō parturj q̄ multi filij deserte magis q̄z ei⁹ que h̄, virum. Nos autem fratres fūi ysaac p̄ missionis filij sumus. Sed quō tunc is q̄ fūi car nem natus fuerat p̄sequebas eum qui fūi sp̄m ita t̄ nunc. Sed quid dicit scriptura. Eiſce ancil lam t̄ filium eius. Non. n. heres erit filius ancil le cum filio libere. Itaq̄ fratres nō sumus ancil le filij. sed libere qua libertate nos christus liberauit.

•V.

Late t̄ nolite iteruz iugo seruitutis cō tineri. Ecce ego Paulus dico vobis:

Quoniam si circuncidamini christus vobis nihil p̄derit. Testificor autem rursus om̄i homini circumcidenti se. quoniam debitor ē vnuier se legie faciente. Euacuati estis a christo. qui in lege iustificamini a gratia excidistis. Nos. n. sp̄m eccl̄e sp̄m iusticie expectamus. Nam in christo iesu neq̄ circuncisio aliquid valet neq̄ p̄putum sed fides que p̄ charitatem opatur. Surrebatis bene. Quia vos impediuit veritati non obedire. Nemini p̄senseritis. Persuasio hec non ē ex eo qui vocat vos. Abodicum fermentum totā massā corrumpt. Ego p̄fido in vobis in domino: q̄ nihil aliud sapientis. Qui autem p̄turbat vos: porabit iudicium. quicumq̄ est ille. Ego autem fr̄es si circumcisionem adhuc predico quid adhuc p̄secutionem patior? Ergo euacuatum est scandaluz crucis. Utinam abscondantur qui vos p̄turbant. Vos enim in libertatem vocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis: s̄ p̄ charitatem spiritus seruire inuicem. Omnis enim lex in uno sermone impletur. B̄iliges prium tuum sicut teipsum. Quod si inuicem mordetis t̄ comedetis: videte ne ab inuicem cōsumma menini. Dico autem in christo. Spiritu ambulante. t̄ desideria carnis non p̄sicietis. Caro enim concupiscit aduersus spiritum. spiritus autem aduersus carnem. Hec enim sibi inuicem aduersantur vt non quecumq̄ vultis illa faciat. Quod si spiritu ducemini non estis sub lege. Manifesta sunt autem opacarnis que sunt fornicatio. immūdicia. impudicitia. luxuria idolorum. seruitus veneficia. inimicitia. p̄tentia. emulatiōes. ire. rixae. dissensiones. sekte. inuidie. homicidia. ebrietates commissationes. t̄ his silia. que p̄dico vobis sic p̄dixi: q̄m qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est charitas. gaudiū. pax. patientia. benignitas. bonitas. longanimitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. Aduersus huiusmodi nō est lex. Qui autem sunt christi. carnera sua crucifixerūt cum vitijs t̄ p̄cupiscentijs.

Capitulum,

•VI.

A I spiritu viuimus: sp̄m ambulem⁹. Mō efficiamur in anis glorie cupidi inuicē p̄ uocantes: inuicē inuidentes. Fr̄es. t̄ si p̄ occupatus fuerit h̄o in aliquo delicto. vos q̄ spi rituales estis hm̄i instruite in sp̄m lenitate. p̄side rans teipm̄ ne t̄ tu tempteris. Alter alterius onera portate. t̄ sic adiplebis legem xp̄i. Nā si q̄ exi stimat se aliqd esse cū nihil sit. ip̄e se seduc. Op̄ aūt suū p̄bet vnuqlsq̄z t̄ sic in semetip̄lo: tm̄ glo riā h̄ebit t̄ nō in altero. Unusq̄z. n. onus suum portabit. L̄dicet aūt is q̄ cathetizat v̄bo: ei q̄ se cathetizat in oībus bonis. Molite errare: de nō irridet. Que. n. seminauerit h̄o: h̄ t̄ metet. Qm̄ si seminat in carne sua de carne t̄ metet corruptō nem. q̄ aūt seminat in sp̄m: de sp̄m metet vitā eternā. Bonū aūt facientes nō deficiamus: t̄p̄e. n̄ suo metemus nō deficiētes. Ergo dū t̄pus habemus. opemur bonū ad om̄is. maxie aūt ad dome sticos fidei. Videite ql̄ibus l̄ris scripsi vobis mea manu. Quicūq̄. n. volunt placere in carne. h̄i co gunt vos circūcidi: tm̄ vt crucis xp̄i p̄secutionez nō patiant. Neq̄. n. q̄ circūcidunt. legem custodiunt: sed volūt vos circūcidi. vt in carne vestra glorienſ. Ab illo aūt absit gloriarī nisi in cruce domini nr̄i iesu christi. p̄ quē mib⁹ mūdus crucifix⁹ ē. t̄ ego mundo. In xp̄o. n. iesu neq̄ circuncisio aliquid valet neq̄ p̄putū: sed noua creatura. Et q̄ cunq̄ hanc regulā se cuti fuerint: pax sup illos: t̄ misericordia. t̄ sup israel dei. De cetero nemo m̄bi molestus sit. Ego. n. stigmata dñi iesu in corpe meo porto. Via dñi nostri iesu xp̄i cum sp̄m v̄ro fratres. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Galathas.

Incipit Argumentum in epistolam ad Ephesios.

B Ephesii sunt asiāni. h̄i accepto vero veritatis. p̄stiterunt in fide. Hos collaudat apostolus: scribens eis a Rhoma de carcere p̄ tythicū dyaconem.

Explicit Argumentum. Incipit epistola pauli ad Ephesios. Capitulum.

Aulus apō

stolus christi iesu p̄ voluntatē dei: oībus sanctis q̄ sunt Ephesi t̄ delibus in xp̄o iesu. Br̄a vob̄ t̄ pax a deo p̄re nr̄o t̄ dñō iesu xp̄o. Bñdict⁹ de⁹ t̄ p̄ dñi nr̄i iesu xp̄i: q̄ bñdixit nos in oī bñdictōe sp̄uali in celestib⁹ in xp̄o: sicut elegit nos in ip̄o aī mūdi p̄stitutionē: vt essemus sancti t̄ immaculati in p̄spectu ei⁹ in charitate.

Sap̄. 3.
Esaie. 54.
Lu. 23. d.

Gen. 2. j.

2. Cor. 6. c.
Act. 15. a.
Ecc. 15.

de Annuntione

B
J. Cor. 5. b.

C
Levi. 19
2. Bat. 22. g.
Mar. 12. e.
Luc. 10. g.
Ro. 13. c.
Ja. 2. b.
Ro. 13. d.
I. Pe. 2. b.

Ezech. 47.
Apoc. 22. a.

Ro. 13. d.
I. Pe. 2. b.

Prover. 22.
J. Cor. 15. d.
Hiere. 12.
2. Cor. 9. b.
2. Thessa. 3. c.

L.

D

A

Ad Epheseos.

B

Qui pdestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum christum in ipm. fmi. ppositum voluntatis sue in landem glorie gratie sue in q gratificauit nos in dilecto filio suo in quo habemus redemptionsrem per sanguinem eius remissionem peccatorum: fmi diuitias gratie eius q supabundauit in nobis in omni sapientia et prudentia: ut notum facheret nobis sacramentum voluntatis sue secundum beneplacitum eius quod pposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo que in celis et que in terra sunt in ipso. In quo etiam nos sorte vocati sumus pdestinati fmi ppositum eius qui opak omnia secundum pslitum voluntatis sue: ut sumus in laudem glorie eius nos qui ante sperauimus in christo. In quo et vos cum audistis vobis veritatis euangelium salutis vestre: in quo et credentes signati estis spiritu pmissionis sancto q est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitoni in laudem glorie ipsius.

Propterea et ego audiens fidem vras q e in christo iesu. et dilectione in omnes sanctos: non cesso gratias agens per vobis memoriam vestri facies in orationibus meis: ut deus domini nostri iesu christi per glorie det vobis spiritum sapientie: et revelationis in agnitione eius illuminatos oculos cordis vris. ut sciatis q sit spes vocatio eius: et que diuitiae glorie hereditatis eius in sanctis. et q sit superna magnitudo virtutis eius in nos q credimus fmi operationem potentie virtutis eius quam operatus est in christo suscitans illum a mortuis. et consti tuens ad dexteram suam in celestibus supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem. et omne nomen quod nominatur non solum in h seculo. sed etiam in futuro. et oia subiecit sub pedibus eius. Et ipm dedit caput supra omnem ecclesiam que est corpus ipsius et plenitudo eius qui oia in omnibus adimpleat.

.ii.

E vos qui uiscerant cum essetis mortui de lictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis fmi seculum mundi huius fmi principem patris aeris huius. sps qui nunc opak in filios dissidentie in quibus et nos oes aliqui uersati sumus in desideriis carnis nre facientes voluntatem carnis et cogitationum et eramus natura filij ire sicut et ceteri. Deus aut qui diues est in mia. propter numeri charitatem suam q dilexit nos et cum essem mortui peccatis. qui uiscerat nos in christo: cuius gratia estis saluati et coresuscitauit et comedere fecit in celestibus: in christo iesu ut onderet in secul su puerentibus abundantes diuitias grie sue in bonitate super nos in christo iesu. Gratia n. estis saluati per fidem et h non ex vobis. Dei n. donum est: non ex opibus: ut ne quis gloriet. Ipsius n. sumus factura creati in christo iesu in opibus bonis q pputauit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote q aliqui vos q gentes eratis in carne q dicebamini pputum ab ea que dicit circumcisio in carne manufacta: q erat illo in tpe sine christo alie-

nati a querstatione israel et hospites testamentorum pmissionis spem non habentes et sine deo in h mundo. Nunc autem in christo iesu vos q aliqui erat loge: facti estis ppe in sanguine christi. Ipse n. est pax nostra qui fecit utraq vnu et mediu pariter macerie soluens inimicities in carne sua: legem mandatorum decretis euacuans ut duos condat in semetipsu in uno novo homine faciens pacem. ut reconciliat ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicities in semetipsu. et veniens euangelizavit pacem vobis qui longe fuistis. et pacem his q ppe. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites et adueni: sed estis ciues sanctorum et domestici dei supedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide christo iesu in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. In quo et vos coedificamini in tabernaculo dei in spiritu sancto.

.iii.

Huius rei gratia ego paulus vincitus christi iesu per vobis gentibus si tñ audistis dispensationem grie dei q data est mihi in vobis qm fmi revelationem notum mihi factum est sacrum. sicut supra scripti in breui put potestis legentes intelligere prudentiam meam in ministerio christi: quod alijs generationibus non est agnatum filiis hominum sicuti nunc revelatum est sancti apostoli eius et propheti in spiritu. esse gentes coheredes et corporales et optimes pmissionis in christo iesu per euangelium. cuius factus sum ego minister fmi donum gratiae dei que data est mihi fmi operationem virtutis eius. Hibi enim omnium sanctorum minima data est gratia hec: in gentibus euangelizare inuestigables diuitias christi et illuminare omnes que sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in deo qui omnia creauit ut innoteat principatibus et potestatibus in celestibus per ecclesias multiformis sapientia dei: secundum pdefinitionem seculorum quam fecit in christo Iesu domino nostro: in quo habemus fiduciam et accessum in pfectientiam per fidem eius. Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis per vobis: que est gloria vera. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem dominum nostrum iesum christum ex quo omnis paternitas in celis: et in terra nominatur. ut det vobis fmi diuitias glorie sue virtutem corroborari per spiritum eius in interiori homine christum habitare per fidem corporis vestis in charitate radicati et fundati. ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo et longitudine et sublimitas et profundum. Scire etiam supereminentem scientie charitatem christi. ut impleamini in omnem plenitudinem dei. Et autem qui potens est omnia facere superabundanter qd petimus aut intelligimus fmi virtutem que operatur in nobis: ipsi gloria in ecclesia et in christo iesu in omnes generationes seculi seculorum. Amen.

Luc. 2. b.

Heb. 4. d

j. Cor. 4. a.

Apo. 2. j. c.
Job. jj.

B

Cor. j. b.
C

B

A

B

C

Ad Ephesios

A

J. Cor. 7.c.

Bleco itaq; vos ego vincus in dñō.

o ut digne ambuleq; vocacione q; vocati est
cū omni humilitate & mansuetudine cū
patientia supportatē inuicē in charitate. Solli
citi seruare vnitatē sp̄s in vinculo pacis. Unum
corpus & unus sp̄s. sc̄ vocati estis in una spe vo
catōnis v̄re. unus dñs. una fides. unū baptisma
Unus deus & p̄ omniū q; sup oēs & p̄ oia. & in oī
bus nobis. Unicuiq; aut̄ nostrū data ē grā s̄m
mensurā donationis xp̄i. Propter quod dicit.
Ascendens in altū captiuā duxit captiuitatē de
dit dona hominibus. Quod aut̄ ascendit qd ē ni
si q; & descendit p̄mū in inferiores partes terre
Qui descendit. ip̄e est & q; ascendit sup om̄s celos
vt adimpleret oia. Et ip̄e dedit quosdam quidez
apl̄os. quosdā aut̄ pp̄bas. alios & euangelistas
alios aut̄ pastores & doctores ad p̄summatiōnem
sanctor̄ in opus ministerij. in edificationē corpo
ris xp̄i donec occurramus om̄s in vnitatē fidei:
agnitionis filij dei in v̄p pfectū. in mensurā eta
tis plenitudinis xp̄i. vt iam nō simus puuli flu
ctuantes. & circuferamur oī vento doctrine in ne
quitia hominū. in astutia ad circumventionem er
roris. Ueritatez aut̄ facientes in charitate cresca
mus in illo p̄ oia q; est caput christus ex quo totū
corpus compactum & connexū p̄ om̄nez iuncturā
sumministrationis s̄m opationem in mensuram
vniuersitq; membra: augmentū corporis facit: in
edificationem sui in charitate. Hoc igit̄ dico & te
stificor in dñō. vt iam nō ambuleq; sicut gentes
ambulant in vanitate sensus sui. tenebris obscu
ratum h̄ntes intellectū. alienati a vita dei p̄ igno
rantiam q; est in illis ppter cecitatem cordis ip̄o
rum q; desperantes semetip̄os tradiderūt impu
dicatio in opationem immūditie. oīs in auaricia.
Uos aut̄ non ita didicistis xp̄m. si tñ illū audistis
& in ipso edocti estis sicut ē veritas in iesu. Depo
nite vos s̄m p̄stinam p̄uersationem veterē homi
nem q; corrupit̄ s̄m desideria erroris. Renoua
mini autem sp̄u mentis vestre. & induite nouum
hominem qui s̄m deum creatus ē in iusticia & san
ctitate veritatis. Propter quod deponētes mē
daciū. logmini veritatem: vnuquisq; cū pximo
suo. qm̄ sumus inuicem membra. Frascimini &
nolite peccare. Sol nō occidat sup iracundia ve
stram. Nolite locū dare byabolo. Qui surabat
iam non furef. magis aut̄ laborer opando mani
bus suis qd bonū est vt habeat vñ tribuat necc
sitatem patienti. Omnis sermo malus ex ore ve
stro nō pcedat. sed si quis bonus ad edificatōez
fidei vt det gratiam audientibus. Et nolite cōtri
stare spiritū sanctum dei. in quo signati estis i die
redemptionis. Omnis amaritudo & ira & indigna
tio & clamor & blasphemia tollat̄ a vobis: cū om
ni malicia. Estote autem inuicem benigni. mis
ericordes. donantes inuicem. sicut & d̄e in christo
donauit vobis.

V

Ro. j2. b;

J. Cor. j2. b.

Apoca. j.c.

2. Cor. jo. c.

Ps̄. 67.

Job. j3. c.

Esaic. 45.

C
Ro. j.c.

J. Pe. 1.a.

Col. 3.b

Ro. 6.a.

Heb. j2. a.

Col. 3.b

Ps̄. 4.

B

Ja. 4.b.

J. Pe. 4.a.

Col. 3.b.

Stote ḡ imitatores dei sicut filij charissi
mi. & ambulate in dilectione sicut xp̄s
dilexit nos & tradidit semetip̄m p nob:.
oblationē & hostiam deo in odorem suavitatis.
Fornicatio aut̄ & omis immundicia aut̄ auaricia
nec nomine in vobis. sicut decet sanctos. aut̄ tur
pido aut̄ stultiloquium aut̄ scurrilitas q; ad rez
nō prinet sed magis grāz actio. Hoc. n. scitote in
telligentes q; oīs fornicator: aut̄ immūd. aut̄ au
arus qd ē idoloz seruit̄ nō h̄z hereditatē in regno
xp̄i & dei. Memo vos seducat inanib̄ verb. ppter
hec. n. venit ira dei in filios dissidentie. Molti ḡ
effici p̄incipes eoz. Eratis. n. aliquādo tenebre
Nunc aut̄ lux in dñō. Et filij lucis ambulate.
Fructus. n. lucis est in omni bonitate & iusticia &
veritate. Probantes quid sit beneplacitum deo.
Et nolite communicare opib̄ infructuosis tene
brax magis aut̄ r̄darguite. Que. n. iocculto fūt
ab ipsis turpe ē dicere. Dia aut̄ q; arguunt a lu
mine manifestant. Omne. n. quod manifestat lu
men ē. Propter qd dicit. Surge q dormis & ex
urge a mortuis & illuminabit te xp̄s. Videntē ita
q; fratres qud caute ambuleq; nō q̄si insipietes h̄z
vt sapientes. redimentes tps qm̄ dies mali sunt.
Propterea nolite fieri imprudentes sed intelli
gentes q; sit voluntas dei. Et nolite inebriare vi
no in quo est luxuria. sed implemimi sp̄us sancto.
loquētes vobis meti p̄s in psalmis. hymnis & cā
ticis spiritualibus cantantes & p̄allentes in cordi
bus vestris domino. ḡas agentes semp p omni
bus in nomini dñi nostri iesu xp̄i deo & p̄. Sub
iecti inuicem in timore xp̄i. Mulieres viris suis
subdite sint sicut dñō. quoniam vir caput est mu
lieris. sicut christus caput ē ecclesie: ipse salvator
corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est chri
sto ita & mulieres viris suis in omnibus. Vlri di
ligite vxores vestras sicut & christus dilexit eccl
esiā. & seipsum tradidit p ea: vt illum sanctifica
ret. mundans eam lauacro aque in verbo vite vt
exhiberet ip̄e sibi gloriosam eccl̄iam non habē
tem maculam aut̄ rugam aut̄ aliquid huiusmodi
sed vt sit sancta & immaculata. Ita & viri debet
diligere vxores suas vt corpora sua. Qui suam
vxorem diligit. seipsum diligit. Memo enim vñq; z
carnem suam odio habuit: sed nutrit & fouet eam
sicut & christus ecclesiam: quia membra sum⁹ cor
poris eius: de carne eius & de ossibus eius. Pro
pter h̄z relinquet hō p̄z & m̄fz suā: & adhēredit
vxori sue. & erūt duo in carne vna. Sacrm̄ h̄z ma
gnū ē. Ego aut̄ dico in xp̄o & in eccl̄ia. Uerūtū
& vos singuli vnuisq; vxorez suā sicut seipm̄ dili
git. vxor aut̄ timeat v̄p suū.

VI

Ilij obedite parentibus vestris i do
mino. Hoc. n. iustum est. Honora p̄ez
tuum & matrem tuam: quod est manda
tum p̄mū in p̄missione vt bene sit tibi & sis lon
geus super terram. Et vos patres nolite ad
iracundiam priuocare filios vestros. Sed

A

j. Cor. 4.d.

Philip. 3.c.

j. Job. 4.d.

Job. j3. g.

Jac. j.c.

B

Job. j2. c.

C

Col. 4.b.

Ro. j2. a

Thessa. 4.a.

L

Col. 3.c.

j. Pe. 3.a.

D

Col. 3.c.

E

Gen. 5.

2. Esdr. 4.

2. Matt. 4.9.b

2. Marc. jo. a

j. Cor. 6.5.

F

Col. 3.5.

Ero. 20.

2. Matt. j9.e.

Lu. j3. 5

2. Marc. jo. 1

Ecc. 5.

Ad Philippenses

educate illos in disciplina et correptione domini.
Serui obedite dominis carnalibus cum timore et
tremore in simplicitate cordis vti sicut christo: non
ad oculum seruientes: quasi hominibus placen-
tes: sed ut serui christi facientes voluntatem dei
ex animo cum bona voluntate seruientes sicut do-
mino et non hominibus: scientes quoniam unus
quisque quocunq; fecerit bonum hunc recipiet a do-
mino: siue seruus siue liber. Et vos domini eadē
facite illis remittentes minas. scientes quia et illo-
rum et uester dominus est in celis et psonaz acce-
ptio non est apud deum. De cetero fratres fortami-
ni in domino et in potestate virtutis eius. Induite vos
armaturam dei: vt possitis stare aduersus insidi-
as dyaboli: qui non est nobis collectatio aduersus
carnem et sanguinem. sed aduersus principes et po-
testates: aduersus mundi rectores tenebrarum ha-
rum, etra spiritualia nequitie in celestibus. Pro-
pterea accipite armaturam dei: vt possitis resistere
in die malo: et in omnibus precepti stare. State
ergo succincti lumbos vestros in veritate, et indui-
loucam iusticie. et calciati pedes in preparatione euā-
gelij pacis. In omnibus sumentes scutum fi-
dei in quo possitis omnia tela nequisimi ignea ex-
tinguere. et galeam salutis assumite. et gladiū spi-
ritus quod est verbum dei per omnem orationem et
obsecrationem orantem omni tempore in spiritu
et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecrati-
one per omnibus sanctis et per me: vt derur mihi ser-
mo in apertione oris mei cum fiducia notum fa-
cere mysterium euangelij: pro quo legatione fui
gor in catena ista: ita ut in ipso audeam per opor-
ter me loqui. Ut autem et vos sciatis que circa me
sunt: quid agam omnia vobis nota faciet rychie
charissimus frater et fidelis minister in domino.
quem misi ad vos in hunc ipsum ut cognoscatis que
circa nos sunt: et consolentur corda vestra. Pax
fratribus et charitas cum fide a deo patre nostro
et domino iesu christo. Gratia cum omnibus qui
diligunt dominum nostrum iesum christum in incor-
ruptionem. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Ephesios. In
cepit Argumentum in Epistolam ad Phi-
lippenses.

Philippenses sunt macedones.
Hi accepto verbo veritatis per-
sisterunt in fide. nec reeperunt
falsos apostolos. Hos collau-
dat apostolus: scribens eis a
Roma de carcere per epaphro-

ditum.

Explicit Argumentum
Incipit epistola Pauli ad Phi-
lippenses. Capitulum.

Aulus et

timotheus seruus iesu
xpi: oibus sanctis in
xpo iesu qui sunt phi-
lippis cum episcopis et diaconi-
bus. Gra vobis
et par a deo pre nro
et domino iesu xpo. gratias
ago deo meo in omni
memoria vestra sp in cun-
ctis orationibus meis
per oibus vobis cum
gaudio depreciatione

faciens super dedicatione vestra in euāgelia xpi a prima
die usque nunc: praedicans hunc ipsum: quod q; cepit in vobis
opus bonum. praeficeret usque in die xpi iesu. Sicut est
mihi iustum hunc sentire per vobis oibus. eo quod habeamus
vos in corde et in vinculis meis et in defensione et
confirmatione euāgeliij: socios gaudij mei oēs vos esse.
Iesus n. mihi est deus quod cupiā oēs vos esse in visceribus iesu xpi. Et hunc oratio ut charitas ve-
stra magis ac misericordia abundet in oī scia et in omni
sensu ut probet potiora vestris sinceres et sine offe-
sa in die xpi: replete fructu iusticie per iesum xpm in
gloriā et laudē dei. Scire autem vos vobis fratres: quod q;
circa me sunt magis ad praescium venerunt euāgeliij.
ita ut vincula mea manifesta fierent in xpo in oī p-
torio et in ceteris oibus: ut plures et tribus in domino
praediti in vinculis meis: abundantius audierent
sine timore verbū dei loqui. Quidam quidem et propter
inuidiam et pretensionem: quidam autem et propter bonam
voluntatem xpm praedicat. Quidam ex charitate: scien-
tes quoniam in defensione euāgeliij positus sum. Qui-
dam autem ex pretensione xpm annunciat non sincere.
existimantes præsumit se suscitare vinculis meis.
Quidam. Tu oī modis siue per occasionem siue per virtutem
xps annuncias. et in hunc gaudeo: sed et gaudebo.
Scio namque hunc mihi prueniet ad salutem. et per vitam oī
nem. et administrationem spiritus iesu xpi: sum expecta-
tionē et spē meā: quoniam in nulla fundar sed in oī fiduciā
sic spē et nunc magnificabilis xps in corpore meo:
siue per vitam siue per mortem. Alii ibi. vivere xps ē: et
mors lucet. quod si vivere in carne. hunc mihi fructus opis
est et quod eligat iugum: coartor autem et duobus deside-
riis hunc dissolui: et esse cum xpo multo magis me
luis permanere autem in carnem necessarium propter vos.
Et hunc fidem scio: quod permanebus et permanebus oī vobis
ad praescium vestrum et gaudium fidei: ut gratulandum
vobis abunderet in xpo iesu in me: per meū adventum
ite ad vos. Tamen digne euāgilio xpi oversamini
ut siue euz venero et videro vos: siue absens audi-
am de vobis. quod statim in uno spiritu vnanimes: colla-
borantes fidei euāgeliij: et in nullo terreami: ab ad-
uersariis quoniam illis causa perditoris: vobis autem salutem. Et hunc
a deo. quod vobis donatum est per xpo: non solū ut in eū
credas sed ut et per illo patienti: id est certamē habentes
quoniam et vidisse in me: et nunc audire de me.

2. Regi. 24.
Daniel. 35.

Ad Philippenses.

A

Iqua ḡ solatio in christo. si quod sola
tum charitatis. si q̄ societas spiritus. si
q̄ viscera miserationis: implete gaudiuſ
meum ut idē sapias eandeſ charitatē h̄ntes: vna
nimes: idipſum ſentiētes. **N**ihil p̄ intentioneſ ne
q̄ p̄ inanem gloriā: ſed in humilitate ſupiores ſi
bi inuicē arbitraentes nō q̄ ſua ſunt ſinguli pſide
rantes: ſed ea q̄ alioꝝ. **H**oc. n. ſentite in vob̄: qd̄
z in xp̄o ieluſ: **Q**ui cū in forma dei eſſet. non rapi
nam arbitraitus ē eſſe ſe eq̄lē deo: ſed ſemetip̄m
exinanuit formā ſerui accipieſ in ſititudineſ ho
minum factus z habitu inuentus vt h̄o humilia
uit ſemetip̄m factus obediens vſq; ad mortem.
mortem aut̄ crncis. **P**ropter qd̄ z deus exalta
uit illū. z donauit illi nomē quod ē ſupra om̄e no
men. vt in noīe ieluſ omne genu flectat celeſtium
terreſtriuſ z infernoꝝ: z omnis lingua p̄fiteat: q̄
dñs ieluſ xp̄s in gloria ē dei p̄n̄s. Itaq; chariſſi
mi mei ſicut ſp̄ obediſtiſ: nō in p̄ntia mei tñi: ſed
multomagis nūc in abſentia mea cuſ metu z tre
more v̄az ſalutem opamini. **D**eus ē. n. q̄ opatur
in vobis z velle z. pſicere. p bona voluntate. **O**ia
aut̄ facite ſine murmurationib; z hesitationib;
vt ſit ſine q̄rela z ſimplices fili; dei ſine reſphen
ſione in medio natōis praez z puerſe: inter quos
luceſ ſicut luminaria in mūdo verbū vite p̄tinen
tes ad gloriā meā in die chriſti: q̄ nō in vacuū
eucurri neq; in vacuū laborau. **S**ed z ſi emulor
ſupra ſacrificiū z obſequiū ſidei v̄rē: gaudeo z cō
gratulor oib; vob;. Idip̄m aut̄ z vos gaudete:
z gratulamini mihi. Spero aut̄ in dño ieluſ. **T**i
motheum me cito mittere ad vos vt z ego bono
aio ſim cognitiſ q̄ circa vos ſunt. **M**eminē. n. ha
beo tā vnamē q̄ ſincera affectione. p vob ſolli
cius ſit. **D**ēs. n. q̄ ſua ſunt q̄runt. nō q̄ ieluſ xp̄i.
Experimentū aut̄ eius cogſcite. qm̄ ſicut p̄i filius
meū ſeruiuit in euāgelio. **H**ūc igif ſpero me mit
tere ad vos: mox vt videro q̄ circa me ſunt. **L**ōſi
do aut̄ in dño. qm̄ z ipſe veniā ad vos cito. **N**e
ceſſariū aut̄ exiſtimaui epaphroditū ſrēm z copa
torem z commilito nē meū. v̄rm aut̄ aplm: z mini
nistrum neceſſitatiſ mee mittere ad vos: qm̄ qdeſ
om̄eſ vos deſiderabat: z mēſtus erat. ppter ea q̄
audierat illū inſiſtatuſ. **N**ā z inſiſtatuſ ē vſq;
ad mortē: ſed deus miſeritūs ē eius. **N**ō ſolū au
tem eius. v̄z etiā z me: ne trifticiā ſup trifticiāz
haberē. **F**eſtinatiuſ ḡ miſi illū: vt viſo illo iterum
gaudeaſ. z ego ſine trifticia ſim. **E**xcipite itaq;
illum cu ſi gaudio in dño: z eiusmodi cu honore
haberote. qm̄ ppter opus xp̄i vſq; ad mortem ac
ceſſit. tradens aiaꝝ ſuā: vt impleret id qd̄ ex vob
deerat erga meū obſequiū. **III.**

Ecetero fr̄es mei gaudete in dño. eadeſ

d vobis ſcribere mihi qdem nō pigrū. vo
bis aut̄ neceſſariū. **V**idete canes. videte
malos oparios: videte p̄cioneſ. **N**os. n. ſum⁹
circunciſio q ſp̄ ſeruum' deo. z gloriamur in xp̄o
ieuſ. z nō i carne fiduciā h̄ntes. qzq; z ego habeā

pſidentiam in carne. **S**i q̄ ſ alius videſ confideſ
in carne: ego magis circunciſus octaua die ex ge
nere iſrael de tribu Beniamin. **H**ebreos ex he
breis. ſm legē pharifeus. ſm emulationem pſe
quēs ecclēſiam dei: ſm iuſticiā q̄ in lege ē puerſa
tus ſine q̄rela. **S**ed que mihi fuerunt luſtra. **B**ar
bitraitus ſum ppter xp̄m detrimēta. **V**eruntū exi
ſtimo omnia detrimētum eſſe ppter emiunteſ
ſcientiam ieluſi christi domini mei: ppter quē oia
detrimētum feci z arbitror ut ſtercora ut chriſtū
lucrifaciam: z ut inueniar in illo non habēs meā
iūſticiā que ex lege eſt: ſed illam que ex fide eſt
chriſtī ieluſi: que ex deo eſt iuſticia in fide ad cog
noſcendum illū. z virtutem resurrectionis eius
z ſocietatem paſſionis illius. configuraſtū morti
eius: ſi quo modo occurram ad reſurrecſtioneſ
que eſt ex mortuis. non q̄ iam accepereim aut iaꝝ
pſectus ſim. **S**equor autem ſi quo modo com
prehendam in quo: z comprehenſiſ ſum a chriſ
to ieluſi. **F**rātres ego me non arbitror comprehen
diſſe. Unum autem: que qdem retro ſunt obliu
ſcens. ad ea vero que ſunt p̄ora extendes meip̄m
ad deſtinatum pſequor ad brauiū ſupne vocatio
niſ dei in chriſto ieluſi. **Q**uicunq; ergo pſecti ſi
muſ hoc ſentiamuſ: z ſi quid aliter ſapitiſ. z b
vobis deus reuelabit. **V**eruntamen ad quod pue
numus vt idem ſapiamuſ: z in eadem permanea
muſ regula. **I**mitatores mei eſtote frātres z ob
ſeruare eos qui ita ambulant ſicut habet formā
noſtrā. **M**ulti. n. ambulant quos ſepe dicebaꝝ
vobis. **N**unc autez z ſiens diſco inimicos crucis
chriſti quorum finis interitus. quorum deus ven
ter eſt. z gloria in conſuſione ipſoruſ qui terrena
ſapiunt. **N**oſtra autem puerſatio in celis ē. **U**n
de etiam ſaluatorē expectamus dominum nřm
iſiſum chriſtum. qui reſormabit corpus humilitat̄
noſtre configuraſtū corpori claritatis ſue. ſed in
operationem virtutis ſue qua etiam poſſit ſuſce
re ſibi omnia. **III.**

Itaq; frātres mei chariſſimi z deſiderā
tissimi. gaudium meū ſi corona mea:
ſic ſtate in domino chariſſimi. **E**cho
diam rogo z ſynticem: dep̄ cor: idip̄m ſapere i do
mino. **E**tiam rogo z te germane compar. adiuua
illæ que mecum laborauerunt in euāgelio cum
clemente z ceteris adiutorib; meis. quoꝝ noia
ſunt in libro vite. Gaudete in dño ſemp. ite p̄ dico
gaudete. **M**oleſtia v̄a nota ſit oib; hoib;. **D**ns
eſi. ppe ē. **N**ihil ſolliciti ſiſ: ſed in oī orone z ob
ſeruatione cu ſrat̄ actione petitiones v̄e innoſte
ſcat apud deū. **E**t paſ dei q̄ exuperat oēz ſenſuſ
cu ſtodiatiſ corda veſtra z intelligentias veſtrās in
chriſto ieluſi. **E**cetero frātres quecunq; ſunt ve
ra. quecunq; pudica. quecunq; iuſta. Quecunq;
ſancta. Quecunq; amabilia. Quecunq; bone fa
me. ſi qua virtus. ſi qua laus discipline. hec cogi
tate. que z didicistiſ z accepistiſ z audiſtiſ z vidi
ſtiſ in me. **H**ec agite z deus pacis erit vobis ſuſ.

Ach. 23. a.

B

C

J. Cor. 4. d.

Ep̄ B 5. a.

J. Thess. 4. b.

Job. 13. 5.

D

Gen. 41. 7

49.

Eſai. 19.

4. Regi. 13.

A

Ecl. 14.

Baruch. 4.

B

Mat. 5. 5.

C

Ad Colossenses.

Banisus sum alit in dño vehementer: qñ tandem aliqui resolvistis p me sentire sicut et sentiebas. Occupati aut eratis. Non qsi ppter penuriam dico. Ego n. didici in quibus sum sufficiens esse. Scio et humiliari: scio et abundare. Ubique et in oibus institutus sum. et satiari et surire. et abundare et penuria pati. Omnia n. possum: in eo q me co fortat. Veruntur bñ fecisti. dicantes tribulatio mee. Scitis aut et vos Philippenses: q in pncipio euangelii qñ pfectus sum a macedonia nulla mihi ecclesia communicavit in rone dati et accep ti nisi vos soli: quia et thessalonica semel et bis in usum mihi misisti. Non quia quero datum: sed regro fructus abundantem in ratione vfa. Ab eo aut oia et abundo. Repletus sum acceptis ad epa phiodito q misisti in odorē suavitatis hostiam accepta placente deo. Deus aut meus impleat omne desiderium vrm fm diuitias suas in gloria in xpo iesu. Deo aut et pñ nostro gloria in secula seculo amen. Salutare oez sanctu in xpo iesu. Salutant vosq mecum sunt fratres. Salutat vos omni sancti. maxime aut q de cesaris domo sunt. Gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Philippenses. Incipit Argumentum in epistolam ad Colossenses.

Glossenses et hi sicut laodices sunt asiatici. et ipsi sueti erati a pseudo aplis. Nec ad hos accessit ipse apostolus: sed et hos p epistolam corrigit. Studierant enim verbum ab archippo: q et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab epheso per tythicu diaconem et onesimū acolythū.

Explicit Argumentum. Incit epistola Pauli ad Colossenses. Capit.

Aulus apostolus iesu xpi p volvatez dei. et timotheus frater his q sunt colos si sanctis et fidelibus fratribus in xpo iesu: Gta vobis et pax a deo pte nro. Gtas agimus deo et pte domini nfi iesu xpi semp p vob orates: audientes fidem vestram in xpo iesu et dilectionem quam habetis in secundis oes ppter spem q reposita est vobis in celis: quam audiatis in vboveritas euagelij qd puenit ad vos sicut et in ynuerso mundo et fructificat et crescit sic

in vobis ex ea die q audistis et cognovistis gnam dei in veritate: sicut didicistis ab epaphra charis simo pseruo nro. q est fidelis p vobis minister xpi iesu. Qui etiam manifestavit nob dilectionem vram in spu. Ideo et nos ex q die audiui non cessamus p vobis orates et postulantes ut impleam agnitione voluntatis eius in ois sapia et intellectu spirituali ut ambulemus digni deo p oia placetes in omni ope bono fructificantes et crescentes in scia dei. in ois vntate pfortati sum potenti et claritas eius. in ois patientia et longanimitate cum gaudio gratas agentes deo: et pte: q dignos nos fecit i pte sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum et transluit lignum filij dilectionis sue. in quo habemus redemtionem et remissionem peccatum. Qui est imago dei inuisibilis pmo genitus omnis creature: qm in ipso condita sunt vniuersa in celis et in terra visibilia et invisibilia. Sive throni: sive dominaciones. sive principatus. sive potestates. omnia p ipsum et in ipso creata sunt. Et ipse est annus. et oia in ipso stant. Et ipse est caput corporis ecclesie. q est principium pmo genitus ex mortuis. ut sit in oibus ipse pmatum tenens. Quia in ipso cõplacuit omnem plenitudinem inhabitare: et p eum reconciliari oia in ipsum pacificans p sanguinem crucis eius: sive q in terris sive que in celis sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensi in opibus malis. nunc autem reconciliavit in corde carnis ei p mortem. exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibles coram ipso: si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles a spe euangelij quod audiatis. Quod predicatum est in vniuersa creatura que sub celo est: cuius factus sum ego Paulus minister. Qui nunc gaudeo in passionibus p vobis: et adimpleo ea que defint passionem christi in carne mea p corpe eius quod est ecclesia. Cuius factus sum ego minister sum dispensator dei que data est mihi in vobis ut impleam vnum dei: mysterium quod absconditum fuit a seculis et generationibus. Nunc autem manifestum est sanctus eius quibus volunt deus notas facere diuitias glorie sacramenti huius in getibus quod est christus in vobis spes glorie: quem nos annuntiamus coripientes omnem hominem et docentes in omni sapientia ut exhibeamus omnes hominem pfectum in christo iesu in quo et labore certando sum operationem eius quaz operatur in me in virtute.

Olo. n. vos scire quod sollicitudinem habetis p vob et p his q sunt laodicie: et quod non viderunt faciem meam in carne: ut psonaliter corda ipsorum instructi in charitate et in oes diuitias plenitudinis intellectus in agnitione mysteriorum dei et pte et xpi iesu. in quo sunt oes thesauri sapientie et scie absconditi. Hoc autem dico ut nemo vos decipiatur in sublimitate sermonum. Nam et si corpe ab sensu sum: sed spiritu vobiscum sum gaudens et videns ordinem vram: et firmamentum ei q in xpo est fidei vere.

Eph. j.b.

Ad Colloſſenses.

Sicut ḡ accepistiſ iefum xp̄m dñm noſtrū. in ipſo ambulate. radicati & ſupedificati in ipſo. & pſirati in fide ſicut & didiciſtiſ. abundantes in illo in grāꝝ actioꝝ. Videlice ne q̄ ſiſ vos decipiat p̄ phiſoſophiā & inanē fallaciā fm traditionē hominū. fm elementa mundi & nō fm xp̄m. Quia in ipſo inhabitat omis plenitudo diuinitat̄ corporaliter. & eſtis in illo repleti q̄ eſt caput ois p̄ncipatus & poſteſtatiſ. In quo & circunciſi eſtis circunciſiō nō manuſta in expoliatiōne corporis carniſ. ſed in circunciſione xp̄i p̄ſepulti ei in baptiſmo ī quo & reſurrexiſtiſ p̄ fidem opationiſ dei q̄ fuſciſtaiſ illū a mortuiſ. Et voſ cum mortui eſſetis in deliſtiſ. & p̄putio carniſ vſe p̄uuiſicabit cum illo do nanſ voſi oia delicta: delens q̄d aduerſiſ nos erat chirographū decreti q̄d erat p̄trarium nob̄. Et ip̄m tulit de medio affigēs illud cruci. & expo lians p̄ncipatus & ptātes. traduxit p̄ſidenter pa lam triūphans illos in ſcipo. Nemo ḡ voſ iudi cet in cibo aut in potu. aut in parte diei feſti: aut neomene. aut ſabbatoꝝ q̄ ſunt vmbra futurop̄: corpus autē xp̄i. Nemo voſ ſeducat volens in humilitate & religione angelop̄ q̄ nō vidit: ambu lanſfruſtra inflatus ſenſu carniſ ſue: & nō tenēs caput ex quo totum corpus p̄ nexus & p̄iunctōes ſumministratū & p̄ſtructum crescit in augmentuſ dei. Si ergo mortui eſtis cum christo ab elemen tiſ huius mundi. quid adhuc tanq̄z viuētēs mūdo decerniſtiſ? Ne terigeriſtiſ: neq̄z guſtaueriſtiſ. neq̄z p̄rectaueriſtiſ. que ſunt oia in interitu ipſo viſi fm ſepta & doctrinaſ hominū: que ſunt rationeſ qđem habentia ſapienſie in ſuſtiſiōne & humilitate & nō ad peſendū corpori non in hono re aliquo ad ſaturitatē carniſ.

III

Et iſtū ſi p̄ſurrexiſtiſ cui xp̄o que ſurſiſ ſunt q̄rite vbi christus eſt in dextera dei ſedens: que ſurſum ſunt ſapite. nō que ſup terram. Aborui. n. eſtis. & vita veſtra abſeſtita eſt cum christo in deo. cum aut̄ xp̄s appaue rit vita v̄a. tunc & voſ apparebitiſ cum ipſo in gloria. Aborificate ergo membra v̄a que ſunt ſup terram. fornicationem. immundiciam. libidi nem. cupiſcentiā malā. & auaritiā: q̄ eſt ſimulacrum ſeruitus: ppter q̄ venit ira dei ſup filios iſre dulitatis in qbus ambulastiſ aliqñ cū viueret in illis. Nunc autē deponite & voſ oia. iram. indignationē. maliciā. blaſphemia. turpē fmonez de ore v̄o. Nolite mentiri inuicē: expolianteſ voſ veterē hominē cū acribuſ ſuis. & indueteſ nouū eum q̄ renouat in agnitioneſ dei fm imaginem eius q̄ creauit eū vbi nō eſt gentiliſ & iudeuſ. circumciſio & p̄putium. barbaruſ & ſcytha. ſeruuſ & liber. ſed oia & in omnibus xp̄s. Induite voſ ḡ ſicut electi dei ſancti & dilecti viſcerā muſericordie benignitatē. humilitatē. moſtē. paſcientiam. ſupportanteſ inuicē & donanteſ voſiſmetiſiſ ſi quiſ aduerſiſ aliquē h̄z querelā: ſicut & domi niuſ donauit voſiſ: ua & voſ. ſup omnia autem

hec charitatē habete quod eſt vinculū pſectioſis & pax xp̄i exultet in cordib⁹ v̄ris: in qua & voſi eſtis in vno corpe & grati eſtote. Herbū xp̄i ba bitet in vobis abundantē: in omni ſapiā docen teſ & cōmuouēteſ voſiſmetiſoſ in pſalmiſ & hymniſ & canticiſ ſp̄uſlibuſ in grā cantanteſ: in cor dib⁹ v̄ris deo. Omne quodcuq̄z faciſ in verbo aut in ope. omnia in noīe dñi noſtri iefu xp̄i: gra tias agentes deo & patri p̄ ip̄m. Aliuileſ ſub dite eſtote viriſ ſicut oportet in dñi. Viri diligi te vroreſ v̄iaſ & nolite amari eſſe ad illas. Filij obedite pentib⁹ p̄ omnia. hoc. n. placitū eſt in do mino. Patres nolite ad indignationē p̄uocare filioſ veſtroſ ut non puſilla animo fiant. Ser ui obedite p̄ omnia dominie carnaliſbuſ: nō ad oculum ſeruentis quaſi hominiſbuſ placenteſ: ſed in ſimplicitate cordiſtumenteſ dominū. Ad cuq̄z faciſ ex animo opamini. ſicut domino: et non hominiſbuſ ſcienteſ q̄ a domino accipieſ re tributionem hereditatiſ. Domino christo fermi te. Qui enim inuiriā ſaciſ: recipiet id quod im que gediſit. Et non eſt pſonarum acceptio apud deum.

. IIII.

Omniſi. quod iuſtum eſt & equiſ ſeruiſ

d p̄iſtate. ſcienceſ quoniā & voſ domini ſeruſ in celo. Orationi inſtate vigilā teſ in ea in grāꝝ actione. oranteſ ſimul & p̄ nob̄: ut deuſ aperiat nobis oſtiuſ ſermoniſ ad loquē dum mysterium christi. ppter quod etiam vinciſ ſum ut maniſteſtem illud ita ut oportet me loqui. In ſapienſia ambulare ad eos q̄ ſous ſunt. t̄p̄uſ rediſtenteſ. Sermo veſter ſemp in grā ſale ſit cōdituſ. ut ſciatiſ quō oportet voſ vniuiḡz r̄nde re. Que circa me ſunt. omnia voſi ſota ſaciſ tychicus chariſſimuſ frater: & fideliſ miſter & cō ſeruſ in domino. quē miſi ad voſ ad h̄z ip̄m ut cogſcat q̄ circa voſ ſunt. & pſolek corda v̄a cum onēſimo chariſſimuſ & fideliſ fratre q̄ ex voſi eſt. q̄ omnia q̄ h̄z agunq̄ ſota ſaciſ voſi. Salutat voſ arſtarchuſ p̄captiuuſ meuſ. & mare p̄ ſo brinus barnabe. de quo accepistiſ mandata. Si veneſt ad voſ ſuſcipite illuſ. Et iefu q̄ dicif iuſtuſ q̄ ſunt ex circumciſione. Hi ſoli ſunt adiutores mei in regno dei: q̄ mihi fuerunt ſolatio. Salutat voſ epaphras q̄ ex voſi eſt ſeruſ xp̄i iefu. ſp̄ ſollicituſ p̄ voſi in oſonib⁹: ut ſteſtiſ pſecti et pleni in omni voluntati dei. Testimoniuſ. n. illi p̄ hibeo q̄ h̄z multum labore p̄ voſi & p̄ hiſ qui ſunt laodicie & qui bierapoli. Salutat voſ lucas mediuſ chariſſimuſ. & demaſ. Salutate fratreſ q̄ ſunt laodicie. & nymphā & que in domo eius eſt ecclesiā. Et cum lecta fuerit apud voſ epl̄a hec facite ut & in laodicenſiuſ ecclesiā legaf. & ea que laodicenſiuſ eſt voſi legaf. Et dicite archippo. Videlice ministeriuſ qđ accepistiſ in dñi. ut illud im pleaſ. Salutatio mea manu pauli. Alioſ eſto te vinculoꝝ meoꝝ. Gratia domini noſtri iefu xp̄i voſiſcum. Amen.

Eph. 5.c.

J. Pet. 3.a.

3

Eph. 6.a.

Eph. 6.a.

J. Pe. 2.c.

4

Leu. 19.

Ro. 2.b.

Eph. 6. b.

Act. 10.c.

Ja. 2.b.

J. Pe. 1.c.

4

B

Eph. 5.c.

C

2. Timo. 4.c.

5

Eph. 6.b.

6

Eph. 4.d.

7

Ad Thessalonicenses.

Explicit epistola Pauli ad Colosenses. Incipit argumentum in epistolam ad Thessalonicenses pri
mam.

Thessalonicenses sunt macedones : qui accepto verbo veritatis p̄stiterūt in fide: etiā in p̄secutione cuiū suorū. Preterea nec receperūt falsos apostolos : nec ea q̄ a falsis aplis dicebāt. H̄os collaudat apl's scribēs eis ab athenis per tychicum diaconem . et onesimū acolythum.

Explicit argumentum.

Incipit epistola Pauli ad Thessalonicenses prima. Capitulum.

I.

Aulus et fil

uanus et timotheus : et celeste thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihu christo: gratia vobis et pax. Gratias agimus deo semper pro oib⁹ vobis. memo

riā vīti facientes in orationibus nřis sine intermissione: memorēs operis fidei vīte et laboris et charitatis et sustinētie spei domini nři ihu christi: an deū et patrē nřm: Sc̄iētes fr̄es dilecti a deo electionē vīram: q̄ euāgeliū nostrū nō fuit ad vos in fīmone tñ: s̄z et in virtute et in sp̄uscō et iplēnitudine multa: sicut sc̄itis quales fuerimus in vobis ppter vos. Et vos imitatores nři faciētis et domini: excipientes verbum in tribulatio ne multa cum gaudio spiritu sancti: ita ut faciētis forma omnibus creditibus in macedonia et in achaia. A vobis enī diffamati⁹ est sermo domini: nō solū in macedonia et in achaia: sed et in omni loco fides vestra que est ad deū pfecta est: ita ut nō sit nobis necesse quicq̄ loqui. Ipsi enī de nobis annūciant qualē introitū habuerimus ad vos. et quod cōuersi estis ad deū a simulacris fui re deo viuo et vero: et expectare filium eius de celis quem suscitauit ex mortuis ihm. qui eripuit nos ab ira ventura.

II.

Am et ipi sc̄itis fratres introitū nostrū ad vos q̄ non inanis fuit sed ante passi multa et cōrumelius affecti sicut sc̄itis in philippis: fiduciā habuimus in deo nostro log ad vos euāgeliū dei i multa sollicitudie. Exhortatio enī nostra nō de errore neq̄ de imūdicia neq̄ in dolo: s̄z sicut p̄bati sum⁹ a deo ut crederetur nobis euāgeliū ita logmūr nō quasi hominibus placentes: sed deo qui p̄bat corda nostra. Neq̄ enī aliquā fūim⁹ in fīmōe adulatiōis sicut sc̄itis: neq̄ in occasione auaricie. deus testis est: nec querētes ab hoib⁹ gloriaz neq̄ a vobis neq̄ ab aliis eis possemus vobis oneri esse ut christi apli. S̄z fa ciū sum⁹ pauli in medio vīm tanq̄ si nutrix souē

at filios suos: ita desiderātes vos cupide. volebamus tradere vobis: nō solū euāgeliū dei: s̄z etiā aias nřas. qm̄ charissimi nobis facti estis. Ideo res enī facti estis fr̄es laboris nostri et fatigatiōis nocte et die opantes: ne quē vīm grauarem⁹. p̄di cauim⁹ in vobis euāgeliū dei. Vos testes estis et deus: q̄z sancte et iuste et sine q̄rela vobis q̄ credidistis assūmus sicut sc̄itis qualiter vīmūquēqz vīm sicut pater filios suos dep̄cantes vos et cōsolantes. testificari sumus vt abularens digne deo qui vocavit vos i suū regnū et glorū. Ideo et nos grās agim⁹ deo sine intermissione: qm̄ cū accepistis sc̄itos a nobis verbū auditus dei. accepistis illud nō vt verbū hominum: sed sicut est vere verbum dei: qui operat in vobis qui credidistis. Vos enī imitatores facti estis fratres ecclesiast̄ dei q̄ sunt i iudea in christo ihu: q̄z eadē passi estis et vos a cōtri bulibus vīris sicut et ipi a iudeis qui et dñm occiderūt ihm et p̄phbas et nos p̄secuti sunt: et deo nō placet. et omnibus hominibus aduersantur. prohibētes nos gentibus loqui vt salvi fiant. vt impleant peccata sua semp. Peruenit enī ira dei sup illos vīqz in fine. H̄os autē fratres desolati a vobis ad t̄ps hore. aspectu: nō corde abundātius festinauitus faciē vestrā videre cū multo desiderio: qm̄ voluim⁹ venire ad vos. ego quidē paul⁹ et semel et iterum: s̄z impertinet nos satanas. Quā enī nostra spes aut gaudiū aut corona glorie? Nōne vos ante dominum nostrum iesum christū in aduentu eius: Vos enim estis gloria nostra et gaudium.

III.

Propter qd̄ nō sustinentes amplius. plauit nobis remanere athenis solis. et misimus timotheū fratré nřm et ministru dei in enā gelio christi. ad p̄firmādos vos et exhortādos p̄ fide vīra: vt nemo moueat in tribulatiōibus istis: Ipsi enī sc̄itis q̄ in hoc positi sumus. Nā et cum apud vos cōsensus p̄dicebam⁹ vobis passiōnos tribulatiōes: sicut et factū est et sc̄itis. Propterea et ego ampli⁹ nō sustinēs: nisi ad cognoscēdū fidem vestrā: ne forte tentauerit vos is q̄ temptat: et manus fiat labor noster. Nunc autē veniēte timotheo ad nos a vobis et annūciate nobis fidē et charitatē vestrā: et q̄ memorā nostri habetis bonā. semper desiderātes nos videre sicut et nos quoqz vos ideo cōsolati sumus fratres in vobis. in oī necessitate et tribulatiōe nostra p̄ fidē vīra: qm̄ utile vīmis. si vos statis in dño. Quā enī grās actionē possim⁹ deo retribuere p̄ vobis in omni gaudio quo gaudemus. ppter vos āte deū nostrū: nocte ac die abundantius orantes vt videam⁹ faciē vestram et cōpleamus ea que sum⁹ fidei vestre: Ipse āt deus et pater noster et dñs ihu ch̄s dirigat viā nostrā ad vos. Vos autē dñs multiplicet: et abundare faciat charitatē vīra in inuicē et in oēs: quē admodū et nos in vobis ad p̄firmāda corda vīra sine q̄rela in sc̄itate ān deū et p̄fēz nřm in adūctu dñi nři ihu ch̄u cū omnibus sanctis eius. Amen

X

Ad Thessalonicenses.

A

Eccetero ergo

III

fratres rogamus vos et obsecramus in domio iesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat uos ambulare et plater deo sic et ambuletis. ut abudetis magis Scientis enim que precepta dederim vobis per dominum iesum. Hec est enim voluntas dei sanctificatio vestra. ut abstineatis vos a fornicatione. ut sciat virilis quisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione et honore: non in passione desiderii sicut et gentes que ignorant deum. Et ne quis superreditur neque circumueniat in negocio fratrem suum quoniam index est dominus de his omnibus que prediximus vobis et testificati sumus. Non enim vocavit nos deus in immunditiam. sed in sanctificationem. Itaque qui hec spernit non hominem spernit. sed deum: qui etiam dedit spiritum suum sanctum in nobis. De charitate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis. Ipsi enim vos a deo diligitis: ut diligatis inuicem. Etenim illud facitis in omnes fratres: in uersa maledictione Rogamus autem vos fratres ut abudetis magis et opam detis ut quieti sitis: et ut vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris sicut precepimus vobis: et ut honeste ambuletis ad eos quos soris sunt. et nullus aliquid desideretis. Non lumen autem vos ignorare fratres de domini tibut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. Si enim credimus quod iesus mortuus est et resurrexit ita et deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo domini: quod nos qui vivimus qui residui sumus in adventu domini non permanemus eos qui dormierunt. Qui ipse dominus in iusso et in voce archangeli et in tuba dei descendet de celo et mortui qui in christo sunt resurgent prius. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera. et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini inuicem in verbis istis.

V

Eripit autem et momentis fratres non id dgetis ut scribam vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur in nocte veniet. Cum nam dixerint par et securitas: tunc repentinus eis superuenient interitus sicut dolor in utero habentis et non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris. ut vos dies ille tandem comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis et filii dei. Non sumus noctis negi tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri sed vigilamus et sobrium sumus. Qui enim dormiunt. non est dormiunt: et qui ebrios sunt nocte ebrios sunt. Nos autem qui diei sumus sobrios sumus. induiti locorum fidei et charitatis et galeam spem salutis. quoniam non posuit nos deus in iram: sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum iesum christum qui mortuus est pro nobis. ut siue vigilemus siue dormiamus: simul cum illo vivamus. Propter quod consola-

mini inuicem: et edifice alterutrum sicut et factis: Rogamus autem vos fratres ut noueritis eos qui laborant inter vos: et presunt vobis in domino. et monent vos. ut habeatis illos abundantius in charitate propter opus illorum. et pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres: confortate inquietos consolamini pusillanimos. suscipite infirmos. patientes estote ad oculos: Videte ne quis malum pro malo alicui reddat. sed super quod bonum est sectamini in inuicem et in omnes. Semper gaudete: sine intermissione orate: in omnibus gratias agite. Hec est enim voluntas dei in christo iesu: in omnibus vobis. Semper nolite extingui: propagari as nolite spernere. Dia autem probate: quod bonum est tenete: ab omni specie mali abstinetis vos. Prosecurere autem de pacis sanctificet nos per oculos: ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in aduentu domini nostri iesu christi seruetur. Fidelis est qui vocavit vos. qui etiam faciet. Fratres orate pro nobis. Salutare fratres oculos: in osculo sancto. Adiuro vos per dominum ut legaliter epila hec oibz scitis fratribz. Graeci domini nostri iesu christi vobiscum. Amen.

Ecc. 18.
Luc. 18 c

Explicit epistola pauli ad Thessalonicenses prima. Incipit argumentum in epistolam secundam

B Thessalonicenses secunda scribit epistola apostoli: et notum facit eis de temporibus nouissimis et de aduersarii deiectio. Scribit hanc epistolam ab athenis per titum diaconem et onesimum acholitum.

Explicit argumentum. Incipit epistola pauli ad Thessalonicenses secunda. Cap. I

Aulus et filia

p

nus et timothenus ecclesie thessalonicensium a deo pre nostro et domino iesu christo: gratia vobis et pax a deo nostro et domino iesu christo. Dias age debemus super deo per vobis fratres ita ut dignum est. quoniam supercrescit fides vestra et abundat charitas vniuersitatisque vestry in inuicem ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei per patientiam vestram et fidem et in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis in exemplu iusti iudicium dei: ut dignae habeamini in regno dei pro quo et patimini: si tamen iustum est apud deum retribuere retributionem his quod vos tribulat et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione domini iesu de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis vindictam his quod non nouerunt deum. et qui non obediunt euangelio domini nostri iesu christi. Qui penas dabunt in inferno eternas a facie domini et a gloria virtutis eius: cum venerit glo-

Ro. 11. a
Ep. 5. c.

Jo. 15 c
1 Cor
4. d.
Ep. 5.
2. Phil. 3. c.
1. Jo. 4. c.

Ro. 13. d.
Apoc. 31 a.
2. Pe. 3. c.

Esa. 59.
Ep. 6. c

rificari in sanctis suis. et admirabilis fieri in oibus qui crediderat: quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. In quo etiam eramus pro vobis. ut dignetur vos vocatione sua deus: et impleat omnem voluntatem bonitatis sue et opus fidei in virtute: ut clarificetur nomen domini nostri ihu christi in vobis: et vos in illo: sum gratiam dei nostri et domini ihu christi.

II.

Dagamus autem vos fratres per aduentum domini nostri ihu christi et nostre congregacionis in ipso ut non cito moucamini a vro sensu neque terreamini neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam tanquam per nos missam: quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat vel modo. Quoniam nisi veniret dissensio patrum: et revelatus fuerit homo peccati filius predicationis. qui aduersatur et extollitur supra omne quod dicit deus aut quod colitur: ita ut in templo dei sedeat ostendens se tanquam sit deus. Sed retinetis quod cum adhuc esset apud vos: hec dicebam vobis. Et nunc quid detineat scilicet: ut reveletur in suo tempore. Nam mysterium iustum operatur iniquitatis tantum ut qui tenet. nunc teneat: donec de medio fiat. Et nunc revelabitur ille iniquus quem dominus iesus interficeret spiritu ori sui: et destruet illustrationem aduentus sui. cuius est aduentus sum operatum satane in omni virtute et signis et prodigiis medacibus et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt: eo quod charitate veritatis non receperunt ut salvi fierent. Ideo mittet illum de operationibus erroris ut credat medacio: ut iudicent omnes qui non crediderunt veritati: sed consenserunt iniquitati. Nos autem debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti a deo: quod elegerit nos deus paternitas in salutem in sanctificationem spiritus et in fide veritatis: in qua et vocavit vos per euangelium nostrum in acquisitione glorie domini nostri ihu christi. Ita quod fratres state et tenete traditiones quas didicistis. sive per sermonem sive per epistolam nostram. Ihesus autem dominus noster iesus christus et deus et pater noster qui dilexit nos. et dedit consolationem eternam et spem bonam in gratia: exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sumone bono.

Ecetero fratres orate pro nobis ut sermone dei currat et clarifice sic et apud vos: et ut liberemur ab importunitatibus et malis hominibus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus est qui confirmabit vos: et custodiet a malo. Confidimus autem de vobis fratres in domino: quoniam quecumque precepimus. et facimus. et facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate dei. et patientia christi. Benificiamus autem vobis fratres in nomine domini nostri ihu christi ut libraboris vos ab omni fratre abulante inordinate et non sum traditione quam accipierunt a nobis. Ipsorum enim scientiam quemadmodum oporteat imitari nos. quoniam non inquieti sumus iter vos neque gratis panem manducavimus ab aliquo sed in labore et fatigione nocte ac die operantes neque vestrum grauaremus. Non quasi non habu-

erim potestatem: sed ut nosmetipos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam et cum essemus apud vos. sed denunciabamus vobis: quoniam si quis non vult operari: nec manducet: Audiuimus enim inter vos quosdam ambulantes inquiete: nihil operantes: sed curiosi agentes. His autem qui eiusmodi sunt denunciavimus et obsecramus in domino ihu christo: ut cum silentio operantes suum panem manducent. Vos at freres nolite deficere beneficietas. quod si quis non obedierit verbo nostro: per epistolam hunc notate et non comedite eam cù illo ut confundatur. Et nolite quasi inimicum existimare: sed corripite ut fratrem. Ihesus autem deus pacis dedit vobis pacem semper in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu pauli. quod est signum in omni epistola. Ita scribo. Carta domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis. Amen.

Gal. 6. b.

B

Explicit epistola Pauli ad Thessalonicenses. secunda. Incipit argumentum in epistolam ad Timotheum primam.

Timotheum instruit et docet de ordinazione episcopatus et diaconum. et omnes ecclesiastice discipline scribens et a laodicia per tythicum diaconem.

Explicit argumentum. Incipit epistola Pauli ad Timotheum prima. Capitulum I.

Aulus apo

stolos ihu christi sed imperium dei salvatoris nostri et christi ihu spiriti nostre: timotheo dilecto filio in fide: gratia et misericordia et pax a deo patre et christo ihu domino nostro. Sic rogaui te ut remanes ephesi eum in macedonia ut denunciares quibusdam ne aliter docerent neque intenderent fabulos et genealogias interminatas: quod questiones persistant magis quam edificationem dei quod est in fide. Simus autem percepti est charitas: de corde puro. et conscientia bona. et fide non ficta. A quibus quidam aberrantes conuersi sunt in vani loqui: volentes et esse legis doctores: non intelligentes neque que loquuntur neque de quibus affirmant. Scimus autem quod bona est lex si quis ea legitimate vitat: scientes bene quod lex iusto non est posita: sed iniustis et non subditis impius et peccatoribus. sceleratis et contaminatis. perfidibus et matricidis homicidis. fornicariis masculorum et cubitoribus. plagiariis. mendacibus et piuris: et si quod aliud sane doctrine aduersatur: quod est sum euangelium glorie beati dei quod creditum est mihi. Gratias ago ei qui me confortauit in christo ihu domino nostro: quod fideli me existimauit ponens in mysterio. Qui plus blasphemauit super te et persecutor et contumeliosus: sed misericordia dei

Ro. 7. c.

Gal. 4. a.

Exo. 20. 7. 2. j.

Levi. 18.

j. Cor. 6. c.

C

Ad Timotheum.

psecutus sum: quod ignorans feci in incredulitate. Superabundauit autem gratia domini nostri cum fide et dilectione quae est in christo iesu. Fidelis sermo et omni acceptione dignus. quia christus iesus venit in hunc mundum peccatores saluos facere quorum primus ego sum. Sed ideo mihi secutus sum: ut in me primo ostenderet christus iesus omnem patientiam ad informationem eorum qui crediti sunt illi in vitam eternam. Regi autem seculorum immortali inuisibili soli deo honor et gloria: in secula seculorum amen. Hoc precepit prius commendando tibi fili timothee secundum precedentes i te prophetias. ut milites in illis bonam militiam habens fidem et bonam conscientiam. Quam qui dem expellentes circa fidem naufragauerunt ex quibus est hymeneus et alexander quos tradidit thane ut discant non blasphemare. II

Bsecro igitur primū omnium fieri obsecra
o tiones orationes postulatioēs gratiarum
actiones pro omnib⁹ hominib⁹ pro regibus
et omnibus qui in sublimitate constituti sunt. ut que
tam et tranquillam vitam agamus in oī pietate
et castitate. Hoc enim bonum est et acceptum co
ram salvatore nostro deo quod omnes homines vult
salvos fieri. et ad agnitionem veritatis venire.
Unus enim deus unus est mediator dei et hominū
hoc christ⁹ iesus. qui dedit redemptionem semet
ipsum pro omnib⁹. Quis testimonium temporib⁹ suis
confirmatum est. in quo positus suis ego predica
tor et apostolus. Veritatem dico non mentior do
ctor gentium in fide et veritate. Volo ergo viros ora
re in omni loco leuantes puras manus sine ira et
disceptatione. Similiter et mulieres in habitu or
nato cum verecundia et sobrietate ornantes se:
non in tortis crinibus aut auro aut margaritis:
vel ueste preciosa. sed quod decet mulieres promittentes
pietatem pro opa bona. Mulier in silentio discat
cum omni subiectione. Secere autem mulieri non pro
mitto neque dominari in virū: sed esse in silentio. Adaz
enim primus formatus est deinde euia. et adam non
est seductus mulier aut seducta in preuaricatiōe
fuit. Exalabitur autem per filios generationem si per
manserit in fide et dilectione et sanctificatiōe cuius
sobrietate. III

A Ad libū j b Idelis sermo. Si quis episcopatū deside
f rat nouū op̄ desiderat. Oportet enim episcopum irreprehensibilem esse. vnius virtutis
virum: sobrium: ornatū: prudentem: pudicum: hospitalem: doctorem: non vincentem: non peccatore
sed modestum: non litigiosum: non cupidum sed sue
domui bene prepositum. filios hūtem subditos cu
oi castitate. Si autem quis domui sue preesse nescit.
quod ecclesie dei diligentia habet. Non neophyti
ne in superbiam elat⁹ in iudiciū incidat diaboli:
Oportet autem et illum habere testimonium bonum
ab his qui foris sunt: ut non in opprobrium inci
dat et in laqueum diaboli. Diacones similiter pu
dicos non bilingues. non multo vino deditos. ii

turpe lucrum sectanes. hūtes mysterium fidei
in conscientia pura. Et hi autem probentur pri
mum. et sic ministrant nullum crimen habentes.
Mulieres similiter pudicas. non detrahentes lo
bus. fideles in oībus. Diacones sint vnius vno
ris virtutis: qui filius suis bene presint. et suis domib⁹.
Qui enim bene ministraverint. gradum bonum
sibi acquirent. et multam fidutiam in fide que est
in christo iesu. Hec tibi scribo fili timothee speras
me venire ad te cito. Si autem tardanero. ut sci
as quod oporteat te in domo dei conuersari que est
ecclesia. dei viui. columna et firmamentum verita
tis: Et manifeste magnum est pietatis sacramentum
quod manifestum est in carne. iustificatum est in spiritu: apparuit angelis. predicatum est gentib⁹. cre
ditum est in mundo. assumptum est in gloria.

P̄spitus autem manifeste diIII

s cit quia in nouissimis temporibus discedet
quidem a fide: attendentes spiritibus er
roris et doctrinis demoniorum in hypocrisi: lo
quentum mendacium et cauteriatam habentium
suum conscientiam prohibentium nubere: abstine
a cibis quos deus creavit ad p̄cipendum cum gra
tiarum actione fidelibus: et his quod cognoverunt ve
ritatem. Quia omnis creatura dei bona est: et ni
hil reiiciendum quod cum gratiarum actione p̄cipi
tur. Sanctificatur enim per verbum dei et orati
onem. Hec preponens fratribus. bonus eris mi
nister christi iesu: enutritus verbis fidei et doctri
ne quam assūctus es. Incepas autem et amiles
fabulas devita. Exerce autem temeritatem ad pi
etatem. Nam corporalis exercitatio ad modicū
utilis est. Pietas autem ad omnia utilis est. pro
missionem habens vite. que nunc est et future. Si
delis sermo: et omni acceptione dignus. In hunc
laboramus et maledicimur quod spamus in deo vi
uum qui est salvator omnium hominum: marime si
delū. Precepit hec et doce. Nemo adolescentia
tuam contemnat. sed exemplum esto fidelium in
verbo in querestatione. in charitate. in fide. in ca
stitate. Num venio attende lectioni exhortationi
et doctrine. Noli negligere gram que in te est quod
data est tibi per prophetiam cum ipositioē manū
p̄biterii. Hec meditare: in his esto ut perfectus tu
us manifestus sit omnib⁹. attende enim tibi et do
ctrina: insta in illis. Hoc enim facies. et te ipsum
saluum facies: et eos qui te audiūt. V

Emorem ne increpaueris. sed obsecra ut
patrem Iacobus ut fratres. an ut m̄res
iunenculas ut sorores in omni castitate.
Viduas honora: que vere vidue sunt. Si qua sit
vidua filios aut nepotes habet discat primū do
num suum regere et mutuam vicem reddere pa
rentib⁹. Hoc enim acceptum est coram deo. Que
autem vere vidua est et desolata semper et in deo
et instet obsecrato inibus et orationib⁹ nocte et die
Num que in deliciis est. viuens mortua est. Et
p̄spite: ut irreprehensibles sint. Si quis autem

j. Cor. 4.3.
2. Cor. 6.2.
2. Jij. 4.

2. Timot. 3.3.
2. Pe. 3.3.

Timot. 2.2.

Prover. 24.
Jo. 13.2.

A

B

Ad Timotheum.

orum et maxime domesticorum curam non haber fidez negavit: et est in fidei deterior. Vixia eligatur non minus sexaginta annorum que fuerit unus viri viror: in operibus bonis testimonius habens si filios educavit. si hospitio recepit. si sanctorum pedes lauit. si tribulatione patientibus suministravit. si omne opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem viduas deuita. Cum enim luxuriant in Christo nubere volunt habentes damnationem quia primam fidem irritam fecerunt. Similiter autem et ociose discunt circuire domos: non solus ocio sed et verbosae et curiose: loquentes que non oportet. Volo autem iuniores nubere. filios procreare matrem familiias esse: nullam occasionem dare ad versario maledicti gratia. Jam enim quedam conuerse sunt retro post satanam. Si quis fidelis habet viduas suministrat illis: ut non grauetur ecclesia. ut his que vere vidue sint sufficiat. Qui bene presunt propter duplii honore digni habeantur maxime qui laborant in verbo et doctrina. Sic enim scriptura. Non alligabis os boni triturationi et dignus est operarius mercede sua. Aduersus presbiterum accusationem noli recipere nisi ibi duobus aut tribus testibus. Decantes coram omnibus argue: ut ceteri timore habeant. Testor coram deo et Christo Ihesu et electis angelis eius. ut hec custodias sine preiudicio: nihil faciens in alterius parte declinando. Nam cito nemini imponitur eris neque comunicaueris peccatis alienis. Tempum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed modico vino utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. Quorundam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium: quorundam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt et quod aliter se habebat abscondi non possunt.

VI.

Vicungz sunt sed in ergo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur ne nomine domini et doctrina blasphemetur

Qui autem fideles habent dominos non contemnunt. quia fratres sunt: sed magis serviant quia fideles sunt et dilecti. quia beneficii participes sunt hec docet: et exhortare. Si. quis aliter docet. et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi: et ei que sunt pietate est doctrine: superbus nihil sciens: sed languens circa questiones et pugnas verborum. et quibus oriuntur inuidie contentiones blasphemie suspitiones male conflictiones hominum mente corruptorum qui a veritate pura sunt: existimantium questum esse pietatez. Est autem questus Magnus: pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum. haud dubium quia nec auferre quid possumus. Habetem autem alimenta et quibus tegamur: his contenti simus. Nam qui volunt divites fieri. incident in temptationem et in laqueum diaboli. et desideria multa et inutilia et nociva: que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium

malorum est cupiditas quaz quidam appetentes errauerunt a fide et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem homo dei hec fugi. Sectare vero iusticiam. pietatem: fidem. charitatem. patientiam. mansuetudinem. Leta bonum certamen fidei: apprehende vitam eternam: in qua vocatus es. et confessus bonam confessionem eoram multis testibus. Precepio tibi coram deo qui iustificat omnia et Christo Ihesu qui testimonium reddidit sub propria pilato bonam confessionem. ut serues mandata sine macula irreprehensibilem usque in adventum domini nostri Ihesi Christi: quae suis temporibus ostendit beatus et solus potens rex regum et dominus dominantium: qui solus habet immortalitatem. et lucem habitat in accessibilem: quem nullus hominum videt: sed nec videre potest. cui honor et per um sempiternum. amen. In aliis huius scientie precipe non sublime sapere: neque sperare in certo diuinitarum: sed in deo viuo qui prestat nobis omnia abunde ad fruendum: bene agere. diuites fieri in bonis operibus. facile tribuere. communicare: thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum ut apprehendant bonaz vitam. O timothee depositum custodi de cunctis prophanas rationibus nouitates et oppositiones falsi nominis scientie quam quidam promittentes circa fidem exercerunt. Gracia tecum. Amen.

Apoc. 19.c.

Explicit epistola Pauli ad Timotheum prima. Incipit argumentum in epistolam secundam.

Timotheo scribit de exhortatione martyrum et omni regula veritatis: et quid futurum sit temporibus novissimis. et de sua passione: scribens ei ab urbe rhoma.

Explicit argumentum. Incipit epistola Pauli ad Timotheum secunda. Capitulum. I.

Aulus apo

stolus Ihesus Christi per voluntatem dei sibi promisso nez vite que est in Christo Ihesu: timotheo charissimo filio: gratia et misericordia et pax a deo patre nostro. Et sicut ago deo meo cui seruio a progenitoribus meis in conscientia pura: quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre. Memor lachrymarum tuarum: ut gaudio implear. Recordationez accipiens eius et dei que est in te non ficta: que et habuit primum in anima tua loide et matre tua eum certe: certus sum autem quod et in te. Propter quam causam amoneo te: ut resuscites gratias dei que est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit

X 5

Ad Titū. 3. b
B
A
1. Cor. 9. b
B
L
1. Cor. 3. b.

nobis deus sp̄ritū timoris sed v̄tutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaq; erubescere testimonium domini nři neq; me vincunt ei⁹ s; collabora euangelio s; vturem dei. q; nos liberauit et vocavit vocatione sua sancta. non s; opera nostra. s; s; propositum suū et grām que data est nob̄ in christo iesu ante tempora secularia. Adanisse statā ē autē nūc p̄ illuminationem salvatoris nři iesu christi q; destruxit qdē mortem illuminauit autem vit. et incorruptionē p̄ euangelium i quo postus sū ego p̄dicator et ap̄lus et mḡ gentium. Ob quā causam etiā hec patior: sed non confundor. Scio enim cui credidi: et certus sum q; potēs ē depositum meu seruare i illū diem: formā habet sanorum ybōz q; a me audisti in fide et i dī lectione. in christo iesu: Bonū deposituz custodi p̄ sp̄m sanctū qui habitat in nobis. Scis. n. hoc q; auersi sunt a me oēs q; in asia sunt ex qbus est philetus et hermogenes. Vt misam dñs onesi for domini q; sepe me refrigerauit. et catenā meā non erubuit. sed cum rhomam venisset sollicite me quesivit et inuenit. Vt illi dñs inuenire miaz a deo in illa die. Et q̄zta ephesi ministravit mihi tu melius nosti. II

Vergo fili mi p̄fortare in gratia que est in christo iesu. et q; auersti a me p̄ multos testes hec commenda fidelib⁹ hominibus q; idonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles christi iesu. Nemo militans deo: implicat se negocis secularibus vt ei placeat cui se probavit. Nam et q; certat in agone nō coronabitur nisi qui legitime certauerit. Laborantem agricolaz oportet primum de fructib⁹ accipere. Intellige q; dico: dabit. n. tibi dñs in oībus intellectum. Ade mor esto dñm iesum christū resurrexisse a mortuis ex semine dauid s; euāgelium meū in quo laboro vīq; ad vincula quasi male opans. sed v̄bū dei nō est alligatū. Jō oīa sustineo ppter electos vt ipi salutem d̄sequantur q; est in christo iesu cū gloria celesti. Fidelis s; mo. Nā si cū cōmortui sumus. et conueniem⁹: si sustinebim⁹ et cōregnabimus: si negauerimus et ille negabit nos. si nō credimus: ille fidelis permanet. ne gare seipsum nō potest. Hec p̄mone testificans coram deo. Noli contendere v̄bis: ad nihil enim vtile est nisi ad s; uersiouem audiētum. Sollicite autem cura te ipsum. p̄babilem exhibere deo: oparum incōfusibilem recte tractās v̄bum veritatis. Propria nā t̄ vana eloqua deuita. Multum eni p̄ficiūt ad impietatem: t̄ s; mo eoz vt cācer serpit. Ex quibus ē hymnus. et philetus. q; a veritate excideat dicētes resurrectionē iā factam et subuerterunt quorūdam fidem. Sed firmū fundamentuz dei stat: habens signaculū s;. Loguit dñs qui sūt ei⁹ et discedit ab iniquitate omnis qui inuocat nomē domini. In magna at domo non solum sunt vase aurea et argentea: sed et lignea et fictilia et quædam quidam in honorem: quedam autem i con-

tumeliaz. Si q; ē emūdauerit se q; ab istis. erit vas in honores sanctificatū: et vnde dñ .ad oē opus bonū paratum. Juvenilia autē desideria fugit. sectate iustitiam. fidem spem. charitatem. et pacē cū his q; inuocant dñm de corde puro. Stultas autē et sine disciplina questioēs deuita. sciens autē q; generant lites. Servum autē dñi non optet litiga res: s; māsiuetum ēē ad oēs: docibilem. patientē cū modestia corripiēt eos q; resistunt veritati: ne q̄ de⁹ det illis penitentiā ad cognoscendā veritatem. et resipiscat a diaboli laqueis a quo capiū tenent ad ipi⁹ voluntatem. III

Oc̄t scito q; i nouissimis dieb⁹ instabūt h̄tpa piculosa et erūt hoies scip̄os amātes cupidi. elati. sup̄hi. blasphem̄. parētibus non obedientes. ingrati sclesti. sine affectione si ne pace. criminatores. in cōtinētes. imites. sine benignitate. pditores. p̄terui. tumidi. et voluptatum amatores magis q̄z dei. h̄ntes sp̄m qdē pie tatis. v̄tatem autē ei⁹ abnegantes. Et hos deuita Ex his enī sunt q; penetrat̄ domos. et captiuas ducent mulierculas oneratas peccatis q; ducuntur variis desideriis. Sp̄ discētes nunq; ad scientiam veritatis pueniētes. Quēadmodū autē i amnes et mābres restiterunt moyſi. ita et hi resistūt veritati. hoies corrupti mente. reprobi circa fidē: s; v̄l tra non p̄stinent. Insipientia enī eoz māfesta erit oībus. sicut et illorū fuit. Tu autē affecut̄ es meaz doctrinā: institutionē. p̄positū. fidem. lōgamunitatē. dilectionē. patientiā. p̄secutiōes. passiones. q̄lia. mihi facta sūt antiochie. icono līstris: quales p̄secutiōes sustinuit. et ex oībus me eripuit dñs. et oēs q; volūt vñtere i christo iesu p̄secutio nē pacientē. Ali autē hoies et seductores p̄ficiūt i p̄ei⁹: errātes et i errore mittētes. Tu vñ mane i his q; didicisti et credita sunt tibi: scieš a quo dīcēris. Et q; ab infantia sacras līras nosī: que te p̄nī instruere ad salutē p̄ fidē q; ē in christo iesu. Dis. n. scriptura diuīt̄ i sp̄pirata vñl ē ad docēdū. ad arguēdū. ad compiēdū. ad erudiēdū in iustitia. vt perfectus sit hō dei ad omne opus bonū instructus. IV

Estificor corā dco et iesu christo q; iudica turus ē viuos et mortuos. et per adiūtū ipi⁹ et regnū ei⁹. p̄dica v̄bū ista oportune i portune: argue. obsecra. i c̄rēpa i oī pacientia et doctrina. Erit. n. tps cū sanā doctrinā i sustinebūt. s; ad sua desideria coaceruabūt sibi mḡos prurientes aurib⁹. et a v̄itate qdē auditū auertēt ad fabulas at̄ quertenſ. Tu vñ vigila. i oīb⁹ labo ra. op̄ fac euāgelistē. misteriū tuū ingle: sobrius esto. Ego enī i delibor. et tps resolutiōis mee i stat. Bonū certamē certauit. cursū plūmaui. fidē fuaui. In reliquo reposita ē mihi corona iustine quam reddet mihi dñs. i illa die iust⁹ iudex. Nā solū at̄ mihi s; et his q; diligūt adiūtū ei⁹. Festina ad me venire cito. Demas enī me reliq̄ diligens B̄ seculū. et abiit thessalonīcā: crescens in galatiā

B
1. Timo. 4. b.
1. Timot. 6. c.
Ad Titū. 5. c.
j. Timot. 4. a.
2. P̄de. 5. a.

B

A
j. Timot. 4. a.
2. P̄de. 5. a.

B

C

B

A

B

Ad Titum.

Cor. 4.c.
titus in dalmaciā: lucas est meciū solus Mareū
assume & adduc tecū: est enī mīhi in vtil' mīstero
Tichicuz autem mīsi ephesum. Denulam quam
reliqui troade apud carpū veniens aufer tecum:
& libros maxime autem & mēbranas. Alexander
erarius multa mala mīhi ostendit: reddet illi do
minus fīm opera eius: quem et tu deuita. Valde
enī restitut verbis nostris. In prima mea defen
sione nemo mīhi affuit: sed omnes me derelique
runt. non illis amputetur. Dominus autem mīhi
affitit: & cōfortauit me. vt per me predicatio iple
atur. & audiant omnes gentes. & liberatus sum d
ore leonis. Liberavit me dominus ab omni ope
re malo: & saluum faciet regnum suum celeste: cui
gloria in secula seculorum. Amen. Saluta p̄scā
et aquilam et onessiō domum. Erastus remāsit
corinthi trophimū autem reliqui infirmum myle
ti. Festina ante hyemez venire. Salutaut te eubo
lus et pudens et linus & claudia & fratres omnes
Dominus iesus christus cum spiritu tuo. Gratia
vobiscum. Amen.

Explicit epistola pauli ad Timotheum secunda.
Incipit argumentum in epistolam ad Titum.

t Itum cōmonefacit & instruit de constitu
tione p̄sbyterii & de spiritali conuersati
one et hereticis vitandis qui traditioni
bus iudaicis credunt: scribens ci a nicopoli.

Explicit argumentum. Incipit epistola
Pauli ad Titum. Capitulum 1.

A Tulus ser
vus dei: apl's autem
ihu xp̄i. fī fidē electo
ū dei: & agnitione ve
ritatis: q̄ fīm pietatez
est in spēm vite eterne
quā p̄missit q̄ nō mēti
tur de⁹ an t̄p̄a secula
ria. māifestauit autēz
tpib⁹ suis v̄bū suuz
in p̄dicatiōe q̄ credita ē mīhi fīm p̄ceptū saluato
ris n̄i dei: tito dilecto filio fīm cōmūnē fidē: grā
& par a deo p̄fē & xp̄o ihu saluatorē n̄o. Hui⁹ rei
grā reliq te crete vt ea q̄ desūt corigas. & p̄stitutas
per ciuitates p̄sbyteros sicut et ego disposui tibi
si q̄ sine crīmie est ym⁹ v̄xous vir: filios h̄ns fide
les n̄ i accusatiōe luxurie aut n̄ fīdītos. Oportet
enī ep̄m sine crīmie eē sicut dei dispensatōrē: non
supbū. n̄ iracūdū. n̄ vinolētū. n̄ peccatore. non
turpis lucri cupidū: s̄z hospitale. benignū. sobriū
instū. sc̄m. cōtinētē: ap̄lectētē eu q̄ fīm doctrinā ē
fidelē fīmonē: vt potes sit exhortari in doctrīna
sa na: & eos q̄ p̄tradicūt arguere. Sūt enī multi etiā
iobedētes vanilog & seductores maxie q̄ d circū

cisiōe sūt quos oportet redargui: q̄ vñiversa dō
mos subuertūt. docētes q̄ nō oportet turpis lucri
grā. Dīxit qdā ex illis p̄p̄i⁹ ip̄o⁹ p̄p̄ha: Cretē
les sp̄ mēdāces: male bestie: vētris pigri. Testio
niū h̄ vez est. Quā ob cām increpa illos dure vt
sanū sint in fide: nō intēdentes iudaicis fabulis et
mādatis hoīuz auersantū se a veritate. Dia mā
da mūdīs. coingnate sūt eoz & mēs & cōsciētia. Lō
fitēl nosse dēū factū autē negāt cū sint aboīati icre
dibles & ad oē opus bonū reprobi. *II.*

t Et aut̄ loāre q̄ decēt sanā doctrināz. Se
nēs vt sobrii sint: pudici: prudētes: sanī i
fide. in dilectiōe. in patiētia. Anus simili
ter in habitu scō nō criminatrices. nō multo vino
fūtētes bene docētes vt prudētā doceant. Adole
scētulas. vt viros suos amēt. filios suos diligent
prudētes. castas. sobrias. domus curā habentes
benignas subditas viris suis vt nō blasphemēt
verbūz dei. Juuenes siliter hortare vt sobrii sint
In oib⁹ teip̄m p̄be exēplū bonoz opez in doctri
na in itegritate. i grauitate. Clerbū sanū irrep̄hēsi
bile vt is q̄ ex aduerso ē vereak n̄ib⁹ h̄ns malum
dicē de nob̄. Seruos dñis suis fīdītos eē: i oib⁹
placētes: nō p̄tradicētes: nō fraudātes: s̄z i oib⁹ si
débonā ondētes: vt doctrinā saluatoris n̄i dei
omēt in oib⁹. Apparuit enī grā dei: et salvatoris
n̄i oib⁹ hoib⁹ erudit̄s nos. vt abnegātes ip̄ietatē
& secularia desideria. sobrie & iuste & pie viuam⁹ i
h̄ sclo: expectātes beatā spez & aduētū glie magni
dei et salvatoris n̄i ihu xp̄i q̄ dedit semetip̄m p
nob̄ vt nos redimeret ab oī uigatē. & mūdarz sibi
pp̄lin acceptabīlē sectatōrē bonoz opez. Hec loq
re & exhortare. & argue cū oī ip̄orio. nēo te p̄tēnat
Bmone illos p̄ncipib⁹ potesta. *III.*

t Tib⁹ fīdītos eē: dicto obedire ad oē op̄
bonū paratos eē nemīnē blasphemāre:
nō litigiosos eē s̄z modestos oēz ondētes māsue
tudinē ad oēs hoīes. Et ram⁹ enī aliquī & nos iſp̄iē
tes & icreduli. errantes. fūtētes desideriū & volu
pratib⁹ varus: i malicia & iuidia agētes: odibiles
odiētes iūcē. Lū aut̄ benignitas & h̄umanitas ap
paruit salvatoris n̄i dei nō ex opib⁹ iusticie q̄ fe
cim⁹ nos sed fīm mīaz suā saluos nos fecit p̄ laua
crū regnātiōis & renouatiōis spūssi q̄ē effudit
in nos abūde p̄ ihm xp̄m salvatorē n̄fīm: vt iustifi
cati grā iši⁹ heredes sim⁹ fīm spēm vite eterne. Si
dclis fīmo ē. Et de his volo te p̄firmare: vt cūrēt
bonis opib⁹ p̄esse q̄ credūt deo. Hec sūt bona et
vtilia hoib⁹. Stultas aut̄ q̄stionēs & genealogias
& p̄tētōes & pugnas legis deuita. Sūt enī iūtiles
& vane. Hereticū hoīez p̄ vñā & secūdā coreptio
nē deuita sciēs q̄ fībversis ē q̄ eiusmodi ē & dīgit
cū sit p̄p̄io iudicio p̄dēnat⁹. Lū misero ad te ar
temā aut̄ tychicū: festina ad me venire nicopolim
Hbi enī statu hyemare. zenā legisperitū & apollo
sollicite p̄mitte: vt nihil illis desit. Biscāt at & vī
bonis operibus p̄esse ad vñis necessariōs vt nō

Ad Philemonem.

sint in fructuosi. Salutat te q meū sūt oēs Salu
tā eos q nos amāt i fide Br̄a di cū oib̄ vob̄ amē

Explicit ep̄la pauli ad Titum. Incipit argumē
tum in ep̄stolam ad Philemonem.

Philemoni familiareo lr̄as facit p one
simo seruo ei⁹. scribens ei ab vrbe ro
ma d̄ carcere p sup̄ascriptū onesimū

Explicit argumentum. Incipit ep̄stola Pauli
ad Philemonem. Cap.

Aulus viii

p et⁹ christi iesu z timo
theus ff . philomeni
dilecto adiutori nro . z
appie sorori charissie
z archippo eomilitoni
nro . et ecclie q i domo
tua ē: grā vobis z Pax
a deo p̄n nro z dno ie
su christo . Br̄as ago

B deo meo sp̄ memoriam tui faciens . in oīonib̄ meis
audies charitatē tuā z fidem . quā hēs in dno ie
su z i dēa scōs : vt cōdicatio fidei tuc euidentē fiat
in agnitione oīis opis boni in christo iesu . Baudi
um eni magnū habui z solationē i charitate tua
q; viscera scōp̄ regenerūt p te ff . P̄opter quod
multā fidutiaq̄ hns i christo iesu iperādi tibi ad
rem ptinet . ppter charitatē magis obsecro cū sis
tal is vt paulus senex : nūc āt z vinc̄ iesu christi :
obsecro te , p meo filio quē genui in vinculis one
simo q tibi aliqñ utilis fuit : nūt sūt et mibi et
tibi vtilis quē remisi tibi . Tu āt illū ut mea visce
ra suscipe . Quē ego voluerā meū detinere : ut p
te mibi ministraret i vicul euangelii . Sine cōfi
lio aut tuo nibil volui facē : yti ne velut ex necessitate
te bonū tuū cēt : s̄ voluntariū . Forstā enī dīces
sit ad horam a te . vt in eternū illū scipies : iā n̄ ut
seruum . s̄ p seru tuū charissimū frēm : marime
mibi . Quāto aut magis tibi : z in carne et i dno .
Si ḡ hēs me sociū : suscipe illū sicut me Si auerz
aliquid nocuit tibi aut debet : b̄ mibi iputa . Ego
pauli scripsi mea manu . ego reddā ut n̄ dicā tibi
q et reip̄m mibi dēs . Ita ff ego te suar in dno .
refice viscera mea in christo . Cōfides i obedien
tia tua scripsi tibi : sciēs qm̄ z super id qd̄ dico fa
cies . Simul et para mibi hospitiū : nā spero p ora
tiones v̄ral donari me vob̄ Salutat te epaphras
p̄captiu m̄e i christo iesu : marcus aristarch . de
mas z lucas et adiutores mei Gratia dñi nr̄i iesu
christi cum spiritu vestro . Amen .

Explicit ep̄stola pauli ad Philemonem . Inci
pit argumentum in ep̄lam ad Hebrewos

M primis dicendum est cur apo
stolus pauli in hac ep̄la scribēda
non seruauerit morem suum vt
vel vocabulū nōis sui uel ordis
describeret dignitatē . Hec causa
est q ad eos scribens q ex circū
cione crediderant qsi gētiū apl̄us z nō hebreos
sciēs quoq̄ eoz sup̄biam suamq̄ humilitatē ipse
demonstrās meritū officii sui noluit afferre . Nā
simili mō etiā iohānes apl̄us ppter humilitatē i
ep̄la sua nomē suū eadē rōne non pretulit . Hanc
ḡ ep̄lam serf apl̄us ad hebreos p̄scriptam heb̄a
ica līqua misisse : cui sensū et ordiez retinēs lucas
euangelista . post excessum apostoli pauli ḡco s
mone compositū .

Explicit argumentum . Incipit ep̄stola Pauli
ad Hebrewos . Cap .

Altiphari

m e multisq̄ mōis oīi de
us loquēs p̄tib̄ in pio
p̄b̄s : noīissime dieb̄
istis locutus est nobis
i filio quē p̄stituit i he
redē vniuersorū : p̄ quē
fecit et secula . Qui cuz

B Sap . 7 .
Ecc . 47 .

fi splendor glorie et si
gura substantie ei⁹ portansq̄ oīa v̄bo v̄tutis sue .
purgationem p̄tōp̄ faciens sedet ad dexterā ma
iestatis i excelsis : tāto melior angelis effect̄ quan
to differenti p̄ illis nomē hereditauit . Qui eni di
xit aliquā agelop̄ . fili⁹ me⁹ es tu : ego hodie genui
te . Et rursum . Ego ero illi i p̄rem . et ip̄e erit mi
hi in filium . Et cū itey introduceit p̄mogenitū in
orbē terre dicit : Et adorēt eū oēs angeli dei . z ad
angelos qdē dicit . Qui facit angelos suos sp̄us
z mistros suos flāmam ignis . Ad filiūāt . Thron⁹
tu⁹ de⁹ i seculū seculi : virga equitatis virga regni
tui . Bilexisti iustitiae z odisti iniquitatē : ppter ea v̄n
tit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo exultatiōis p̄ p̄cipib̄ tuis .
z tu i principio dñe frā sūdasti z opa manū tuar
sūt celī . Ipi peribūt tu āt p̄maneb̄ : z oēs ut vesti
mentū vetera scēnt . Et velut amictū mutab̄is eos
z m̄tabūl . tu āt idē ip̄e es z āti tui nō deficien̄t .
Ad quē āt agelop̄ dirit aliquā . sede a dextris meis
q̄n ad usq̄ ponā ūmicos tuos scabellū pedū tuo
rum . Nonne oēs sunt āministratorii sp̄us i min i
steriū missi . ppter eos q̄ hereditatē capiūt salutē .

Ropterea abūdāt⁹ opt̄ obfūare

II p̄ nos ea q audiuim⁹ ne forte p̄fūluam⁹ Si
eni q p̄ agelos dict̄ ē fimo . fact̄ ē firm⁹ z si
ois p̄uaricatio et i obedietia accepit iusta merce
dis r̄tributionē : quō nos effugiem⁹ si tāta neglexe
ri⁹ salutē . q̄ cū initii accepiss⁹ enarrādi p̄ dñi ab
eis q audierāt i nos p̄firmata ē : p̄testatē so signis et
portēs z variis v̄tutib̄ z sp̄usci d̄istributiōib̄ fīm

L . 3 . e . Ps . 2 .
2 . Reg . 7 .
E
Ps . ciii .
Ps . 44 .
Ps . 101 .
D
Ps . 109 .

Ad Hebreos.

B
Ps.8.

C
Phile.2.a.

B
Mt.18.b.
Esa.8.
Osee.13.

A

B
Numeri.12.

B
Ps.94.

C
Ps.94.

B

suā volūtatiē. **N**o enī āgelis subiecit de⁹ orbē terre futurum : de quo loquimur. **T**estatus est autē in quodam loco quis dicēs. **Q**uid est hono⁹ q̄ me morē eius : aut filius hominis qm̄ visitas eum. **A**binuisti eum paulo minus ab angelis: gloria et honore coronasti eum et constituisti eū super ope⁹ ra manū tuarum. **O**mnia subieciſti ſub pedib⁹ eius. In eo enim q̄ omnia ei subieciſt: nihil dimiſit nō ſubiectum ei. **N**unc autem qui modico q̄z an gelī minoratus eſt vidēmus ih̄m ppter paſſionē mortis gloria et honore coronatum vt gratia dei pro omnibus gulfaret mortem. **S**icebat enī eum ppter quem omnia et per quem omnia : qui mul toſ filios in gloriam adduxerat . autorem ſalutis eorum per paſſionem conſummati. **Q**ui enim ſa cificat et qui ſanctificantur ex uno omnes. **P**ropter quam cauſam non confunditur fratres eos vocare. dicens. **N**unciaabo nomen tuu⁹ fratrib⁹ meis: in medio ecclie laudabo te. **E**t iterū. **E**go ero fidens in eum. **E**t iterum. **E**cce ergo et pueri mei: quos dedit mihi deus. **Q**uia ego pueri com municauerunt carni et ſanguini: et ipſe ſimiliter participauit eisdem vt per mortes deſtruereſt eū qui habebat mortis imperium. idest. diabolum: et liberareſt eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant ſeruituti. **M**uſq̄ enī angelos ap prehendit: ſed ſemen abrae apprehēdit. **E**nde debuit per omnia fratribus ſimilari: vt misericors fieret et fidelis pontifex ad deū: vt repropitiaret delicta populi. In eo enim in quo paſſus eſt ip̄e et temptatus potens eſt et eis qui temptantur auxiliari. **C**apitulum IIII.

Vnde fratres sancti. vocationis celeſtis participes. cōſiderate apostolū et pontiſcēm confessionis noſtre ih̄m: qui fidelis eſt ei q ſecit illū ſicut et moysē in omni domo eius. Am plioris enim glorie iſte pre moysē dignus habit⁹ eſt quanta ampliorem honorem huīus domus: qui fabricauit illam. **O**mnis naq̄z domus fabri catur ab aliquo. **Q**ui autē omnia creauit: deus eſt. **E**t moysē quidez fidelis erat in tota domo eius tanq̄z famulus in testimonium eorum que di cenda erant. **C**hristus vero tanq̄z filius in domo ſua. **Q**ue domus ſumus nos ſi fiduciā et glori am ſpeſi vſq̄ ad finem firmam retineamus. **Q**uia ppter ſicut dicit spūſancrus. **H**odie ſi vocē eius audieris nolite obdurate corda v̄a: ſicut i exacer batiō ſm̄ diē temptationis in defto. **U**bi tempta uerunt me patres vestrī: pbauerūt et viderūt ope ra mea q̄draginta annis. **P**ropter qđ infenſis ſui generatiōi huic: et dixi: ſp errant corde. **I**psi aut nō cognouerūt vias meas: quibus iurauit in ira mea ſi itroibſt in requiez meā. **G**idete fratres ne forte ſit in aliquo vſim cor malū incredulitatis diſeedendi a deo vino. **S**ed adhortamini voſmet ip̄os p ſingulos dies donec hodie cogminatur: vt nō obdureſt q̄s ex vobis fallacia peti. **P**arti

cipes enī xp̄i effecti ſumus: ſi tñ initiuſ ſubstantie eius vſq̄ ad finem firmam retineam⁹ dū dicis. ho die ſi vocem ei⁹ audieritis nolite obdurate corda veftra: quēadmodū in illa exacerbatione. **Q**uidā enī auſtentes exacerbauerunt: ſed nō vnuersi qui proſecti ſunt ab egypto per moysēn. **Q**uib⁹ autem infenſis eſt quadraginta annis. **N**ōne ille qui peccauerunt: quorū cadauerā pſtrata ſunt in deſerto? **Q**uib⁹ autem iurauit non introire in requiem ipius: niſi illis qui increduli fuerunt? **E**t vidēmus quia non poterūt introire in requiem ipius ppter incredulitatem. **III.**

Imeamus ergo: ne forte relicta pollicita tione introeudi in requiez eius expiſtetur aliquis ex nobis deſſe. **E**tenim et no bie munciatum eſt quemadmodū et illis: ſed nō profuit illis ſermo auditus nō admixtus fidei ex his que audierunt. **I**ngridemur enī in requiem qui credidimus: quemadmodū dixit: **S**icut iurauit in ira mea: ſi introibunt in requiem meaz. **E**t quidem operibus ad institutionem mundi per fecis dixit enī in quodam loco de die ſeptima ſie. **E**t requieuit deus die ſeptima ab omnibus operibus ſuis. **E**t in iſto rurſum: **S**i introibunt in requiem meam. **Q**uoniaz ergo ſupererit introire quosdaꝝ in illam: et hi quibus prioribus annū ciatum eſt. nō introierunt ppter incredulitatem. **I**terum terminat diem quendam hodie in danis dicendo: post tantum temporis ſicut ſupra dictus eſt: hodie ſi vocem eius audieritis nolite obdurate corda veftra. **N**am ſi eis ih̄s requiem prefitit ſet: nunq̄z de alia loqueretur poſt hac die. **I**ta q̄z relinquitur ſabbatimus populo dei. **Q**ui enī ingressus eſt in requiem eius. etiaꝝ ipe requieuit ab opibus ſuis ſicut et a ſuis deo. **F**eſinimus h̄ ingredi in illā requiē. vt ne in iđipm quis incidat incredulitatis exēplū. **V**inus eſt enī ſermo dei et efficac et penetrabilior: omni gaudio aſcipi ti: et pertingens vſq; ad diuisionem anime ac ſpi tuſ. cō pagum quoq; ac medularum: et discretor cogitationum et intentionuz cordis. **E**t non eſt vla creatura inuifibilis in conſpectu eius: omnia autem nuda et aperta ſunt oculis eius ad quez no bis ſermo. **H**abentes ergo pontificem magnum qui penetrauit celos ih̄m filiu⁹ dei teneamus ſpei noſtre confessionem. **M**on enī habemus pontiſcēm qui non poſſit cōpari infirmitaribus nřis: tēptatum autem per omnia pro ſimilitudine ab q̄z pctō. **A**deam⁹ ḡ cum fiducia ad thronū gratie eius: vt misericordiam conſequamur. et gratiam inueniamus in auxilio oportuno. **V.**

Allnis naq̄z pōtifer ex hoib⁹ aſſūpt⁹ pro hoib⁹ pſtituiſ in hiſ q̄ ſūt ad deū vt oſte rat dona et ſacrificia p petis. **Q**ui cōdō lere poſſit biſ q̄ i grāt et errāt: qm̄ et ip̄e circūdat⁹ eſt infirmitate: et propterea debet quemadmodū p populo. ita etiā et p ſemetiſpo offerte p pecca tis. **N**ec quisq̄ ſumit ſibi honorē: ſed q̄ vocat a

A

Gen.2.
j.20.c.

C

Ecc.15.
Pſ.33.
j.8.a.
Ro.8.b.
j.10.j.2.b.
2.Lor.5.c.
Eph.2.b.

A

B

Ps. 1.
 Ps. 109.
 L
 B
 A
 J. 10. d.
 B
 C
 D

deo tanqz aaron Sic et christus non semetipm clarificauit vt pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Quoadmodu et i alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternu: fm ordinem melchisedech. Qui in di eb^o carnis sue preces supplicationesq ad euz q possit saluū illū facē a morte cū clamore valido & lachrymis offerens exauditus est p sui reuerentia. Et qdem cū eēt fili^o dei: didicit ex his q pass^o est obedientiam. & summato factus est oib^o obtē perātibus sibi causa salutis eterne: appellatus a deo pontifex iuxta ordinē melchisedech. Be quo nobis grandis sermo et interpretabilis ad dicendum: qm in beccilles facti estis ad audiendū. Etenim cum deberetis migri eēt ppter temp^o: rursus indigeris vt vos doceamini que sint elementa ex ordī sermonū dei: et facti estis qbus lacte opus sit. nō solidō cibo. Omnis eni q lactis ē piceps expers ē smonis iustitie. Parvul^o eni est. Persectorum autem ē solidus cibus eorum qui p ipa pluetudine exercitatos habēt sensus ad discretiōnē boni ac mali.

VI

Clapropter intermittentes inchoationis q christi sermonem. ad perfectionem sera mur. non rursum iacentes fundamenū pnie ab opibus mortuis et fidei ad deum. baptis matum doctrine. impositionis quoqz manuum. ac resurrectionis mortuorum. et iuditii eterni. & hoc faciemus: siqdē pmiserit deus. Impossibile enim est eos qui semel sunt illuminati. gustauerunt etiā donū celeste. & pincipes faci sunt sp̄ritu sancti. gustauerunt nibilomin^o bonū dei verbum virtutesqz seculi venturi. & plapsi sunt: rurus renouari ad penitentiā: rursum crucifigētes sibimetipsi filium dei et ostentui habentes. Terra enim sepe venientem super se bibens umbrē et germinans herbā opportunā illis q gbas colitur accipit bñdictionem a deo. pferens ante spinas ac tribulos reproba est et maledictio prima cui^o summatio in obustionem. Confidim^o autē de vob dilectissimi meliora & viciniora saluti. taz & si ira loquimur. Non enim iniustus deus vt oblunscatur opis vestri et dilectionis quā oñdūtis in nomine ipsius: q ministrastis sanctis. et munistratis. Cupim^o autē ynumquēqz vīm eandē ostētare sollicitudinem ad expletionem spei vsqz in finem vt nō segnes efficiamini. verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt pmisiones. Abrae nangz pmittens deus. qm neminez habuit p quē iuraret maiorem. iuravit per semet ipsum dices. nisi bñdices bñdicam te. et multipli cans multiplicabo te: et sic longanimitate serē ad eptis ē repromissionē. Hocies eni per maiore sui iurant. et ois p̄trouersie eorum finis ad p̄firmationem est iuramentum. In quo abundāt volens de^o oñdere pollicitationes hereditib^o imobilitatez cōsiliū sui interposuit iurandū. vt p duas res i mobiles qb^o ipossibile ē mentiri deum fortissimū

solatiū habeamus. q pfugū ad tenendam ppo sitam spem: quam sicut anchoram hēnius anime tutam: ac firmā et incedentem usq ad iteriora ve laminis. vbi precursor pro nobis introuit iesus. fm ordinē melchisedech: pōtifex fact^o in eternū.

Je eni melchisedech rex salē

VII
 Gen. 14.

b sacerdos dei summi q obuiavit abrae re gresso a cede regum. et bñdixit ei: cui & de cimas oīum diuisit abraam. pūnum quidez qui interpretat rex iustitie: deinde et rex salem qd est rex pacis: sine p̄fe sine mīrē sine genealogia: neqz initū diez neqz finem vite hñs. assimilatus autē filio dei manet sacerdos in perpetuum. Intuēni aut̄ quant^o sit b: cui & decimas dedit de preci p̄uis abraam patriarcha. Et quidē de filius leui sacerdotiū accipientes. mādatū hñt decimas su mere a populo fm legem. ad ē a frīb^o suis. qzqz & ipsi exierint de lumbis abrae. Cuius autem generatio non annumeratur in eis: decimas sūp̄sit ab abraam: & hunc qui habebat re promissiones bñdixit. Sine vlla aut̄ p̄traditione qd minus ē a meliore bñdicit. Et hic quidē decimas mori entes homines accipiūt: ibi autem cōtestatur q̄ vivit. Et vt ita dictum fit. p abraam et leui qui de cimas accepit. decimatus est. Adhuc enim in lūbis patrio erat: qm obuiavit ei melchisedech. Si ergo consummatio per sacerdotum leuitū erat populus enim sub ipso legēz accepit quid adhuc necessarium fuit fm ordinem melchisedech aliū surgere sacerdotem et non fm ordinem aaron dici. Translatō enim sacerdotio. necesse ē vt & legis translatio fiat. In quo enim hec dicuntur. d alia tribu est. de qua nullus altario presto fuit. Hāi festum est enim q̄ ex iuda or^o sit dñs noster: in q̄ tribu nihil de sacerdotibus locutus est moyses. Et ampli^o adhuc manifestum est. si fm similitudi nem exurgat aliis sacerdos q̄ non fm legem mādati carnalis factus ē. s̄ fm vītēm vite insolubilis. Cōtestatur enim: qm tu es sacerdos i eternū scđm ordinē melchisedech. Reprobatio qdem sit p̄cedentis mandati. ppter infirmitatem ei^o & inutilitatem. Nihil enim ad pfectum adduxit lex. In tractatio vero melioris speci p quā proximamus ad deum. Et qz̄tū ē: non sine iure iurando. Alii qdem sine iure iurando sacerdotes facti sunt. Hic at cū iure iurando per eum qui dicit ad illum. Iuravit dñs et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternū. In tantum melioris testamenti spōsor factus est iesus. Et alii quidē plures facti sunt sacerdotes: idcirco q̄ morte phiberentur permanere: b autem eo q̄ maneat in eternū sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in ppetuum potest accedens per semetipsum ad deum semper viuens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat vt nobis esset pontifex: sanctus innocens. impollutus. segregatus a peccatorib^o et excelsior celis factus. Qui n̄ h̄t necessitatē quoti die quoadmodū sacerdotes p̄ suis dīcīs hostias

Ps. 109.

D

Ad Hebreos.

A
6.4.b.
offerre: deinde pppsi. Et enī fecit semel se offerēdo Lexenī cōstituit homines sacerdotes infirmātem habentes sermo autē iusurāndi qui p^o legēz et filiū in eternū perfectum. VIII.

B
Exo.25.
Act.7.c.
C
Esa.43. Apo
2.5.
Diere.3.j.
D
A
B
offerēdo: Apitulum autem super ea que dicuntur c Talem habemus pontificem: qui conse dit in dextera sedis magnitudinis in cel sanctoz minister. et tabernaculū veri: qd fixt de us et non homo. Omnis enim pontifex ad offerē dñi munera et hostias constitutur. Unde nec se est ad hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram nec esset sacerdos cū essent qui offerrent sūm legem munera qui exemplari et vmbre deseruunt celestium: sicut responsum est moysi cum consummaret tabernaculū. Vide inquit omnia facito sūm exemplar: quod tibi ostendū est in monte. Nunc autem melius sortitus ē ministerium quanto et melioris testamenti media tor est. quod in melioribus re promissionibus sanctuz est. Nam si illud p̄ius vaeasset. non utiqz se cundi locus inquireretur. Utuperans enim eos dicit: Ecce dies venient dicit dominus: et consūmabo super domum israel. et super domum iuda testamentum nouum: non sūm testimentuz quod feci patribus eoru in die qua apprehendi manū eoz educerē illos d terra egypti: quoniam ip̄i nō p̄t permanserant in testamento meo: et ego neglexi eos dicit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui israel post dies illos dicit dominus. dando leges meas in mentem eorum: et in corda eorum superscribam eos et ero eis in deum. et ip̄i erunt mibi in populuz. Et non docebit vniuersitqz proximum suum. et vniuersitqz fratre suum. dicens: cognosce dominum: quoniam omnes scient me a minore usqz ad malorē: quia p̄pitius ero iniquitatibus eorum: et peccatorum eorum iam non memorabor. Bicendo autem nouum: veteravit p̄mus. Quod autem antiquatur et senescit: ppe interitum est. IX.

Abiit quidez et p̄mis iustificationes culturę: et sanctum seculare. Tabernaculū enim factum est prūmū: in quo erant can delabria et mensa. et p̄positio panum que dicuntur sancta: post velamentum autē secundam tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum: aureum habens thuribulum et arcem testamenti circuntem ex omni parte auro: in qua vna aurea h̄is manna et virga aaron que fonduerat: et tabule testamenti: super que erant cherubin glorie obū brantia p̄pititoruz: de quibus non est modo dicendum per singula. His vero ita compositis in priori quidem tabernaculo semper introibunt sacerdotes sacrificiorū officia consummantes in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offerret p̄ sua et populi ignorātia hoc significante spiritu sancto: nondum prolatam esse sanctorum viaz adhuc priore tabernaculo habente statum. Que parabola est temporis i

stantis: iuxta quam munera et hostie offeruntur: que non possunt ultra conscientiam perfectus sa cere servientem: solummodo in cibis et in potibꝫ et in vario baptismatibus et iusticiis carnis vloqz ad tempus correctionis impositis. Christ⁹ auctez assistens pontifex futurorum honorum per amplius et perfectius tabernaculum non manufactus idest: non huius creationis. neqz per sanguinem hircorum aut virulorum. sed per p̄ prium sanguinem intravit semel in sancta: eterna redemptio inuenta. Si enim sanguis hircorum aut tauroū et canis vitule aspersus. iquinatos sanctificat ad emundationem carnis: quātomagis sanguis xp̄i qui per spiritum sanctum dō eo. emundauit conscientiam nostram ab operibus mortis ad servanduz deo viventi. Et ideo noui testamenti mediator ē vt morte intercedente in redemptionem carum p̄ uariationum que erant sub priori testamento re promissionem accipiant qui vocati sunt eterne hereditatis. Ubi enim testamentum est mors necesse est intercedat testatoris. Testamentum enī in mortuis confirmatum est. Alioquin nondū vallet: dum viuit qui testatus est. Unde nec p̄mis q̄ deo sine sanguine dedicatū ē. Lecto enī omni mādato legis a moysi vniuerso populo: accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hyssopo ipsum quoqz librum et omnem populum aspersit dicens: Hic sanguis testamenti quod mandauit ad vos deus. Etiaz tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine simili ter aspersit. Et omnia pene in sanguine sūm legēz midatur: et sine sanguine effusione nō sit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidem celestū his mundari: ipsa autē celestia melioribus hostiis qz ihs. Non enī i manufacta sancta h̄is itrouit exemplaria veroz: s̄ in ipm celū: vt appareat nunc vultus dei p nob̄. Neqz vt sepe offerat semetipm quēadmodū p̄otifex itrat in scā p singulos annos in sanguine alieno. Alioquin oportebat cū frequenter p̄ mi ab origine mundi. Nūc autē semel in eosū manūde seculoz ad destructionē peti p hostiā suas apparuit. Et quēadmodū statutum ē hoīb⁹ semel mori post h̄s āt indicū sic et xp̄s semel oblatus ē ad multoz exhauriēda petā: scđa sine petō apparet ob̄ expectāt̄ se in salutē. X

Aliorū enī h̄is lex futuroz bonoz n̄ ip̄sas ymaginē rerū: p singulos annos eisdē ip̄is hostiis quas offerūt indesinēter: nū qz p̄t accedētes pfectos facē. Alioquin cessasset offerri: ideo q̄ nullam haberent ultra conscientiā peccati cultores semel mundati. Sed in ip̄is comēmoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata. Ideo ingrediēs munduz dicit hostiam et oblationem nolnisti: corpus autē aptasti mibi. Holocaustomata et pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio. In capite libri scriptum est de me: vt faciam deus

J. Jo. j. d. Ap
j. b. j. Pe. j. d

C

Gal.3.b.

Mtt.26.c.

Lk.14.c.

Lu.22.b.

J. Lc. j. c.

D

j. Jo. j. d. Ap.

j. b. j. Pe. j. d

Ro.5.b.

j. Pe.3.d.

A

Levi.9.

P̄s.39.

Ad Hebreos.

voluntatem tuam. Superius dicens: quia hostias et oblationes et holocausta et pro peccato noluisti. nec placita sunt tibi que sum legem offeruntur. tunc dixi: ecce venio. ut faciam deus voluntatem tuam: auctor p̄mum ut sequens statuat. In qua voluntate sanctificati sum⁹ p̄ oblationes corporis christi iesu semel. Et oī qdē sacerdos p̄sto est quotidie ministrans. et eisdem sepe offerens hostias q̄ nō possūt auferre peccata. Hic autem vnam p̄ peccatis offerens hostia in sempiternū sedet in dextera dei. de cetero expectas donec ponatur inimici eius scabellum pedum eius. Una enī oblatione p̄summauit in sempiternū sanctificatos. Cōtestatur autē nos et sp̄ssanc⁹ Postqz enim dixit: hoc autē testamentum qd̄ testabor ad illos post dies illos dicit dñs dabo leges meas i cordib⁹ eorum. et in mentibus eorū supscribā eas et peccatorū et iniuratum eoruū iam nō recordabor ampli⁹. Ubi autem horum remissio: iam nō ē oblato pro peccato. Nōtis itaqz frēs fiduriam in introitu sanctorū in sanguine christi quam imitauit nobis viā nouam et viuentem. per velamē id est carnem suam. et sacerdotē magnum sup̄ domum dei. accedam⁹ cum vero cordē i plenitudine fidei aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda: teneamus spei nře p̄fessionem indeclinabilem. Fidelis enī ē q̄ re promisit. Et cōsideremus inuicem in p̄uocationem charitatis et bonorū ope⁹: non deserentes collectionem nr̄am sicut p̄studiniis ē qbusdam. s̄z solantes: et tantomagis q̄zto videritis appropinquantē diem. Voluntarie enim peccatib⁹ nobis post acceptam notitiam veritatis iam nō relinquitur p̄:o petis hostia. terribilis autē quedā expectatio iudicii et ignis emulatio. q̄ p̄sumptura est aduersarios. Irritam q̄s faciens lege⁹ moysi sine vlla misericordia. duob⁹ vel trib⁹ testib⁹ moris: quātomagis putatis deterioria mereri supplitia q̄ filiū dei cōcul cauerit. et sanguinem testamēti pollutū duxerit. in quo scificatus ē et spiritui ḡe p̄tumeliam fecerit. Scim⁹ enī q̄ dixit mihi vindictā: et ego retribuam. Et iterum q̄ iudicabit domin⁹ populum suum. Horrendus est incidere in manus dei viuētis. Rememoramini autē pristinos dies in q̄bus illuminati magnū certamen sustinuistis passionū et in altero quidem opprobriis et tribulationib⁹ spectaculum faci: in altero autē socii taliter querantur effecti. Nam et vinctis p̄passi estis: et rapinam bonorū vestrorū gaudio suscepistis: cogscentes vos habere meliorem et manentem substātiā. Molite itaqz amittere confidentiam v̄ram q̄ magnā hēt remuneratiōnē. Attentia enī vobis necessaria ē: ut voluntatem dei facientes repoures p̄missionem. Adhuc enim modicum aliquantulum q̄ venturus ē veniet. et non tardabit. iust⁹ autē meus ex fide viuit. q̄ si subtraxerit se: non placebit anime mee. Nos autē non sumus subtractio nis filii i p̄ditioem: s̄z fidei in acquisitionē aie⁹.

St̄ at fides spandlerū s̄ba rep XI

e argumentū nō apparentium. In hac enī testimoniuū p̄secuti sunt senes. Fide. intel ligim⁹ aptata esse secula vbo dei ut ex inuisibilib⁹ visibilia fierent. Fide. plurimam hostiam abel q̄z eayn obtulit deo. p̄ quā testimonium conse cutus est ee iustus testimonium p̄bēte munere⁹ ei⁹ deo: et p̄ illā defunct⁹ adhuc loquitur. Fide. enoch translatus ē ne videret mortem et non inueniebat: q̄z translulit illum dūs. An translationem enim testimoniuū habuit placuisse deo. Sine fide aut̄ impossibile est placere deo. Credere enī optet accedentem ad deum. q̄z ē: et ingredit⁹ se remunerator sit. Fide noe rūso accepto d̄ his q̄ adhuc non videbantur merēs aptauit arcā in salutem domus sue: per quam damnauit mundum. et iustitie q̄ per fidem ē heres est institutus. Fide qui vocatur abraam obediuit in locum erire quē acceptur⁹ erat in hereditatem et exiti nesciens quo iret. Fide demorat⁹ est in terra re promissionis tā q̄z in aliena: in casulis habitādo cū ysaac et iacob coheredib⁹ et re promissionis eiusdem. Expectabat enī fūdamenta habentem ciuitatem cuius artifex et conditor de⁹. Fide. et ipsa sara sterilis virtutem in conceptione semis accepit etiā p̄ter tēp⁹ etatis: qm̄ fidelem credidit esse eum q̄ re promis erat. Propter quod et ab uno orū sunt: et b̄ emor tuo tanqz sidera celi in multitudinem: et sicut arena ē ad oram maris innumerabilis. Juxta fidez defuncti sunt omnes isti: non acceptis re promissiōnib⁹: s̄z a longe eas aspicientes et salutantes et confidentes: quia peregrini et hospites sunt super terram. Qui enim hoc dicunt: significat se patriam inquirere. Et siqdem ipius memunissent de q̄ exierunt habebat vniqz tempus revertendi. Nūc autē meliorē appetunt id est celestem. Ideo non confunditur deus vocari deus eorum. Pa ratuit enim illis ciuitatem. Fide obtulit abraā ysaac cum temptaretur et vngenitum offerebat in quo suscepserat re promissiones ad quem dictum ē: quia i ysaac vocabitur tibi semen arbitrari q̄ et a mortuis suscitare potens est deus. Unde eū in porabolam accepit. Fide: et de futuris bñdixit ysaac iacob et el̄i. Fide: iacob moriens singulos filiorū ioseph bñdirit. et adorauit fastigium virge ei⁹. Fide ioseph moriens d̄ p̄fectione filiorū isrl̄ memoratus est et de ossibus suis mandauit. Si de. moyses nat⁹ occultatus ē mensibus tribus a parentib⁹ suis eo quod vidissent elegantem infātem: et non timuerunt regis edictum. Fide moy ses grandis factus negauit se esse filium filie pharaois: magis eligens affligi cum populo dei q̄z temporalis peccati habere iocunditatē maiores diuitias estimans thesauro egyptiorum impro perium christi. Aspicebat enim in remuneratiōnem. Fide reliquit egyptum: non veritus aiositatem regis. Inuisibilem enim tanquam videns dens sustinuit. Fide: celebravit pascha:

XI
A

Gen. 1.

Gen. 4.

Gen. 5. Sap.

4. Eccl. 44.

B

1. Abrah. 2.

Gen. 6.

Gen. 11. 7. 15.

Gen. 11.

L

Gen. 22.

Gen. 27.

Gen. 48 et 49.

Gen. 50.

Exo. 2.

B

Exo. 12.

Exo. 15.

S. 4.b.
L

Deut. 17
Matth. 18. c.
2. Cor. 13. a.

Gen. 32.
Tobie 3.
Ro. 12.
S. 6. a.

Abrah. 2.
Ro. 1. b.

Ad Hebreos.

z sanguinis effusionem ne qui vastabat pmitiu
tangeret eos. **Fide:** transierunt mare rubrum tāqz
p aridā terrā: quod experti egyptii deuorati sunt
Fide: muri hiericho corruerunt circuitu dierū se
prem. **Fide:** raab meretrix nō periret cum incredu
lis excipiens exploratores cum pace. **Et quid ad**
huc dicam? **Beficeret** enī me tempus enarrantē: de
gedeon, barach, samson, iepre dauid samuel, z p
pheris: qui per fidem vicerunt regna. operati sunt
iusticiā. adepti sunt re promissōes. **Obturauerunt**
ora leonum: extinxerunt impetū ignis. **Esfugauere**
runt aciez gladii: coualuerunt de infirmitate: for
tes facti sunt in bello. **L**astra verterunt exteroy.
acceperunt mulieres de resurrectione mortuos
suos. Alii autem distenti sunt non suscipientes re
demptionem: vt meliorem inuenirent resurrectio
nē. Alii vero ludibria z verbera experti. Isuper z
vincula et carceres: lapidati sunt. secti sunt. tēpta
ti sunt. in occisione gladii mortui sunt. **Circueit**
in melotie. in pellibus capunis: egentes: angusti
ati. afflitti: qnibus dignus non erat mundus. in
solitudinibus errantes. in montibus z speluncis
z in cauernis terre. **Et hi omnes testimonio fidei**
pbat. nō acceperunt re promissionem: deo p no
bis melius aliquid prouidēte: vt non sine nobis
consummarentur. **Caplin XII.**

De oqz t nos tantā habentes impositaz
i nubem testiū deponētes omne poudus
t circumstans nos peccatū per patienti
am curramus ad pposituz nobis certamen. aspi
cientes in autorem fidei t cōsummatorē ih̄m: qui
pposito sibi gaudio sustinuit crucem cōfisiōe cō
tempta atqz in dextera sedis dei sedet. Recogi
tate enim eum qui tales sustinuit a peccatoribus
aduersus seipm contradictionem: vt ne fatigem⁹
animis vestris deficienteſ. Nondum enim vſqz
ad sanguinem restituisse aduersus peccatum repu
gnantes et obliui estis consolationis que vobis
tanqz filii loquitur dicens Fili mi noli negligere
re disciplinam domini. neqz fatigeris dum ab eo
argueris. Quem enim diligit dominus: castigat
flagellat autem omnem filium quem recipit. In
disciplina perseuerate. Tanqz filius offert se de⁹
Quis enim filius quem non corripit pater: Qd si extra disciplinā estis. cuius participes facti sūt
omnes ergo adulteri t non filii estis. Deinde pa
tres quidem carnis nostre eruditores habuum⁹
t reuerebamur eos. Non multomagis obtempe
rabimus patri spirituum et vivemus: Et illi qui
dez in tēpore paucorum dierum fm voluntatem
suam erudiebant nos: hic autem ad id quod vtile
est in recipiendo sanctificationem eius. Omnis
autem disciplina in presenti quidem videtur non
esse gaudii: sed meritis. postea autem fructum
pacatissimum exercitatis per eam reddet iusticie
Propter quod remissas manus et soluta genia
erigere gressus rectos facite pedibus vestris. vt
non claudicans quis erret: magis autem sanetur

Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam
sine qua nemo videbit deum. Contemplantes ne
quis desit gratie dei: ne qua radix amaritudinis
sursum germinans spedit et per illam iniquinen-
tur multi. Ne quis fornicator aut paphanus ut
esau: qui propter unum escam vendidit fratrem
sua. Scitote enim quoniam et postea cupiens he-
reditare benedictionem reprobatus est. Non
enim inuenit penitentie locum: quia cum lachry-
mis inquisisset eam. Non enim accessistis ad tra-
ctabilem et accessibilem ignem et turbinem et cali-
ginem et procellam et tube sonum et vocem verbo-
rum: quam qui audierunt excusauerunt se ne eis
fieret verbu[m]. Non enim portabant quod diceba-
tur: si bestia tetigerit montem lapidabitur. Et
ita terribile erat quod videbatur. Moyses dixit
Exterritus sum et tremebundus. Sed accessisti
ad syon montem et ciuitatez dei viuentis hierusa-
lem celestem et multorum milium angelorum fre-
quentiam. et ecclesiam primituorum qui conscri-
pti sunt in celis: et iudicem omnium deum et spiri-
tu iustorum perfectorum. et testameti noui mediato-
rem iesum. et sanguinis aspersione. melius loquen-
tem quod abel. Videte ne recusetis loquentem: Si
enim illi non effugerunt recusantes eum qui sup
terram loquebatur multomagis nos qui de celis
loquentez nobis auertimus: cuius vox mouit ter-
ram tunc nunc autem repromittit dicens: Adhuc
semel et ego mouebo non solum terram sed et ce-
lum. Quod autem adhuc semel dicit: declarat mo-
bilium translationem tanquam factorum: ut maneat
ea que sunt immobilia. Itaque regnum immobile
fusciplentes habemus gratiam: per quam seruia-
mus placentes deo cum metu et reverentia. Ete-
num deus noster ignis consumens est.

Charitas fraternalis .XIII.
c maneat in vobis et hospitalitatem noli te obliuisci. Per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. Ab eomentore vinctorum tanqz simul vinci: et laborantium tanqz et ipsi in corpore morantes. Honorabile conubium in omnibus: et thorax immaculatus. Fornicatores eni et adulteros iudicabu deus. Sint mores sine avaritia: contenti presentibus. Ipse enim dixit: Non te deseram neqz derelinquam: ita ut confidenter dicamus: Dominus mihi adiutor est: non timebo quid faciet mihi homo. Ab eomentore prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei: quorum intuentes exitum conuersationis. imitamini fidem. Iesu christus heri et hodie: ipse et in secula. Dicrinis variis et peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor: non escis que non profuerunt ambulatibus in eis. Habemus altare: de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deferunt. Quorum enim animaluz infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem: horum corpora cremantur extra castra.

Prologus.

¶ Opter qđ et iesus vt sanctificaret suū sanguinē p̄pli extra portā passus ē. Exam' igitur ad cū extra castra: i properiū ei' portatēs. Nō enī hēm' h manentē ciuitatē: sed futurā inq̄rim': Per ip sum ḡ offeram' hostiā laudis sp̄ deo id ē fructū labior̄ p̄ficiētū nō ei'. B̄nificantie at̄ z p̄mūniōnis nolite obliuisci. Lalib' enī hostis p̄meretur de' Obedite p̄positis v̄ris: z s̄biacete eis. Ipi enī p̄nigilant quasi rōnem p̄ aiab' v̄ris reddituri. vt cu gaudio h̄ faciat: z n̄ gemētes. Hoc enī non expedit vob. Orate p nob. Lōfidū enī q̄ bo nā p̄scientiā hēm' in oib' bñ volentes p̄uersari. Amplius autem depreccor vos h̄ facē. quo celeri' restituar vob. De' at̄ pacis q̄ eduxit de mortuis pastore magnū ouī in sanguine testamēti eterni dñm n̄rm iesū christū aptet vos in oī bono vt facias ei' volūtatem: faciēs i vob qđ placeat corā se p̄ iesum christū: cui ē gloria in secula seculorum. Amen. Rogo at̄ vos frēs vt sufferatis v̄bus sola cu. Et tenim p̄ paucis scripsi vobis: Cognoscite frēm vestrum timotheū dimissū: cū qno si eeleri' venerit videbo vos Salutate oēs p̄positos v̄ros et oēs sanctos. Salutant vos de italia f̄s. Et cum omnibus vobis. Amen.

Explicit epistola Pauli ad Hebreos
Incipit prefato beati hieronymi presbiteri in librum Actuum apostolorum.

Anit psalmista abulabūt d̄ v̄tūrib' in v̄tutes. Post apli Pauli ep̄las dudū vob uno volumē translatas dōnon z rogatiōe charissimi. actus aploz p̄pellit vt transferāt i latinum quē librā nulli dubiū est a luce antiocheno arte medico. q̄ postea inseruēs paulo apostolo christi fact' ē d̄scipul' fuisse editū. Cernices p̄mit ipo sita sepi' oneris magnitudo: q̄ studia inuidozum reprobēsione digna putat ea que scribim'. Illor̄ nūq̄z odio z detractiōe inuāte christo meum silebit eloquium.

Actus apostolor̄ nudā qdē vidētur sonare historiā z n̄ ascētis ecclesie infātiā texere: s̄z si no uerim' scriptorem eoz lucā eē medicuz. cui' laus est i euāgeliō: a i aduertim' pariter oia v̄ba illius anime languentis esse medicinam.

Item aliis prologus.

Ucas anthiōcēsis natiōe syrus cui' laus in euāgeliō canitur. ap̄s antiochia medicis ar̄s egredi': et apostoloz christi d̄scipul' fuit: postea v̄sq̄ ad confessionēs paulum secul' ap̄stolum. sine crimine in virginitate p̄manens. do malut suire. Qui septuagita et q̄tuoz annos etatis agens in bythynia obiit plen' sp̄ scō: quo instigāte in achaei p̄tib' euāgeliū scribēs grecis si

delibus incarnationē dñi fideli narratiōe oñdit. eudemq̄ ex stirpe dauid descēdisse mōstrauit. Qui nō imerito scribēdoz actuū apostolicoz potestas in ministerio das vt deo i deū pleno. z filio p̄ditionis extinco. orōne ab apostolis facta. sorte dñice electionis numer' p̄pleret. Sicq; paul' p̄summationē apostolicis actib' daret: quē diu cōtra stimulū calcitrātem dñq elegisset. Qd̄ legēti b' et requirētib' deū breui poti' volui oñdere sermone: q̄z plixius aliquid fastidiētib' p̄didisse: sciēs q̄ opantem agricolā opteat p̄mū d̄ suis fructib' edere. Quē ita diuina sb̄secuta est grā vt non solū corpib'. s̄z etiā aiab' ei' p̄ficeret medicina

Incipit liber actuum apostolorum beati Luce euangeliste. Cap. I

R̄muz qui

dē p̄monē feci de oib' o theophile q̄ cepit ie sus facē et docē v̄sq̄ i diē q̄ p̄cipiēs aplis p̄ sp̄m sanctū quos ele git assumptus ē. Qui b' et p̄buit se ip̄z viuū p̄passiōne suam i mul tie argumētis. p̄ dies

q̄dragita apparēs eis z loquēs d̄ regno dei: z cō uēsēs p̄cepit eis ab hierosolymis ne discederēt s̄z et petarēt p̄missionē p̄ris quā audistis inq̄t p̄ os meū. q̄z iohannes qdē baptizauit aq. vos aut baptizabimini sp̄ scō nō p̄ multos hos dies. Iḡl q̄ zuenerat interrogabāt eū dicētes Dñe: si i tpe h̄ restitues regnū israel. Dixit at̄ eis Nō est v̄m nosse tpa vel momēta q̄ p̄ posuit i sua p̄tāte s̄z accipiens v̄tutē sup̄ueniēt sp̄uslancti i vos. z eritis mihi testes i hierusalē z in oī iudea z sama ria z v̄sq̄ ad vltimū terre. Et cū hec dixisset. vi dentib' illis eleuat' est: et nubes suscepit eum ab oculis eoz. Cūq̄z intuerenf i celuz eūtem illū. ec ce duo viri astiterūt iuxta illos in vestib' albis: q̄ z dixerūt: Uiri galilei qd̄ statis aspiciētes in celū Hic iesus q̄ assūpt' ē a vobis i celum: sic veniet quēadmodū vidiss eū eūtē in celū. Lūc reuersi sūt hierosolymā a mōte q̄ vocat oluicti q̄ ē iuita hierusalē sabbati h̄ns iter. Et cū introiſset i cena culū ascenderūt v̄bi manebat petr' z iohānes et iacob' z adreas philipp' z thomas bartholōe' z mathe' iacob alpheit simō zelotes z iudas iacob. Nō oēs erāt p̄suerātel v̄nanimiter i orōne cū mulierib' z maria m̄re iesu z f̄b' el'. In dieb' ill' exurgēs petr' in medio frm dixit. Erat aut̄ turba hominū simul fere centū viginti. Uiri f̄res opt̄ impleri scripturam quam predixit sp̄usscus: p̄ os dauid de iuda qui fuit dux eoz q̄ p̄prehenderūt iesuz q̄ p̄numeratus erat i nobis: z sorit' ē sorē mōsterii hui'. Et h̄ qdē possedit agz d̄ mercede

A
Exdr. 7.
Abt. 5.c. Ja.
I.d. Ro. 1.c.

J.II.b.7.19.3

Lue. 24.5.
J.II.7.5.10.d.
B
Abt. j6.5.
Apoc. jj.c.
J.10.10.c.

Abt. jo.3.
Abt. 3.d
Luc. 6.c.

Judith. 5.

C

Actus apostolorum.

iniquitatis. et suspensus crepsit medius: et diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitatibus hierlin. ita ut appellaret ager ille lingua eorum acheldemach. **B** est ager sanguinis. Scriptus est enī in libro psalmorum. Sicut cōmoratio ei⁹ deserta: et n̄ sit qui inhabitet in ea. Et episcopatu⁹ eius accipiat alter. Oportet ergo ex his viris qui nobisē sunt p̄gregari in oī tempore quo intravit et exiuit inter nos dñs ih̄s incipiens a baptismate iohānis. vñqz in diē qua assumptus est a nobis testem resurrectionis eius nobiscum fieri vnu⁹ ex istis. Et statuerunt duos ioseph qui vocat barsabas. qui cognominat⁹ est iustus: ⁊ matthiā. Et orantes dixerūt: Tu dñe q corda nostri omnīl: ostende quē elegeris ex his duobus vnu⁹ accipere locum ministerii huius et apostolatus: de quo fūaricatus est iudas vt abi⁹ ret in locū suūm. Et dederunt sortes eis. Et ceci⁹ dit sors super matthiam: et annumeratus est cu⁹ vndeclim apostolis.

II.

Cuz cōplerent dies pentecostes erant omnes pariter in eode loco. Et factus ē repente de celo sonus tanqz adueniens spūs vehementis. ⁊ repleuit totā domū vbi erant sedentes. Et apparuerūt illis disp̄dite lingue tanqz ignis seditqz supra singulos eorū. Et repleti sunt oēs spūsancto: ⁊ ceperūt loqui variis linguis put spūsanctus dabat eloqui illis. Erant aut̄ in hierlin habitantes iudei viri religiosi: ex oī natio ne que sub celo est. Facta aut̄ hac voce cōuenit multitudo ⁊ mēte cōfusa est: qm̄ audiebat vnu⁹ q̄ lingua sua illos loquentes. Stupebāt aut̄ oēs ⁊ mirabant̄ dicētes: Non ecce omnes isti qui loquuntur galilei sunt? Et quō nos audiūimus vnu⁹ quisqz ligūam suam in qua nati sumus? Parthi et medi et elamite. et qui habitant mesopotamiam. iudeā. ⁊ capadociā. ponisi ⁊ asiam phrygiam et pamphiliaz egyptū et partes libye que est circa cyrenen. ⁊ aduene romani. iudei quoqz ⁊ p̄seleti chretes ⁊ arabes. audiūimus eos loquentes n̄ris linguis magnalia dei. Stupebant aut̄ oēs: ⁊ mirabant̄ admiuicē dicentes: Quid naz vult hoc cē Alii aut̄ irridētes dicebant: quia musto pleni sūt isti. Stans aut̄ petrus cū vndeclim eleuauit rōcē suam: ⁊ locutus est eis. Viri iudei ⁊ qui habitarū hierlin vniuersi: hoc nobis notū sūt: ⁊ auribus p̄cipite verba mea. Non enī sicut vos estimatis hi ebri sunt. cu⁹ sit hora diei tertia. Sed hoc est q̄ dictū est p̄ p̄phetā iobel. Et erit in nouissimis die bus dicit dñs effundam d̄ spiritu meo sup omnē carnem. Et p̄phetabunt filii vestri: ⁊ filie vestre: ⁊ iuuenes vestri visiones videbunt ⁊ seniores v̄ri somnia somniabunt. Et quidē sup seruos meos ⁊ ancillas meas in diebus illis effundam de spū meo ⁊ p̄phetabūt: ⁊ dabo pdigia in celo fūrūz ⁊ signa in terra deorsūz: sanguinē ⁊ ignē ⁊ vaporez fumi. Sol cōuerteret in tenebras ⁊ luna in sanguinē: anteqz veniet dies dñi magnus et manifestus

Et erit oīs quicūqz iuocauerit nomē dñi saluus erit Viri israelite. audite verba hec. Ibm nazā renū virū approbatū a deo in vobis virtutibus ⁊ pdigis ⁊ signis que fecit deus p̄ illum i medio vestri sicut scitis. hunc definito cōcilio ⁊ p̄sciētia dei traditum per manus iniquorum. affigentes interemistis. Quæz deus suscitauit solitus doloribus inferni: iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. David enim dicit in eum Prouidebam dominum in conspectu meo semper: quoniā ad extre⁹ est mihi ne cōmouear. Propter hoc letatum est cor meum et exultauit lingua mea: in super et caro mea requiesceret in spe. Quoniam nō derelinques animam meaz in inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionez. Notas mihi fecisti vias vite: replebis me iocunditate cum facie tua. Viri fratres: liceat audēter dicē ad vos de patriarcha dauid quenam defunctus est. et sepultus est. ⁊ sepulcrum eius est apud nos vñqz in hodiernū diē. Propheta iugis cū esset seiret q̄ iureiurando iurasset illi dñs de functo lūbi eius sedere super sede⁹ eius: prouidens locutus est d̄ resurrectione xp̄i: quia neqz derelict⁹ est in inferno. neqz caro eius vidit corruptionem. Hunc ihm resuscitauit dñs. cuiusomnes nos testes sum⁹. Sextera igitur dei exaltatus. ⁊ promissione spiri tussancti accepta p̄ patrem: effudit hoc donū quod vos videris et auditis. Non enī dauid ascendit in celos. Dicit autem ipse Viri dominus domi no meo sede⁹ a dextris meis. Donec ponam iūni eos tuos scabellum pedum tuerum. Certissime sciat ergo omnis domus israel: quia et dominus eum christum fecit deus hunc iesum quē vos crucifistis. His autem auditis compuncti sunt corde: et dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos: Quid faciemus viri fratres. Petrus aut̄ ad illos: penitentiam inquit agite. et baptizetur unusquisqz vestrum in nomine ih̄s xp̄i in remissiōnem peccatorum vestrorum: ⁊ accipietis donum spiritussancti. Vobis enim est repromissio et filii vestris: ⁊ omnibus qui longe sunt quoscunqz ad iuocauerit dominus deus noster. Alius etiam verbis plurimis testificatus est: ⁊ exhortabatur eos dicēs. Saluamini a generatione ista prava. Qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt: ⁊ apposite sunt in die illa anime circiter tria milia. Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et cōmunicatione fractionis panis ⁊ orationib⁹. Siebat aut̄ omni anime timor: ⁊ ultra quoqz prodigia ⁊ signa per apostolos in hierusalem siebant. ⁊ metus erat magnus in vniuersitate. Omnes etiam qui credebant erant pariter: ⁊ habebant omnia cōmunita. Possessiones ⁊ substancialias vendebant: ⁊ dividēbant illa omnibus prout cuiqz opus erat. Quotidie quoqz perdurantes vñanimiter in tēplo ⁊ frāgētes circa domos panē sumebāt cibū cū exultatiōe ⁊ simplicitate cordis: collaudātes dēū et habētes grāz ad oēs plebē.

Mat. jo. e. ⁊
24.b. Iohē.2
Ro.jo.c.
j.5.d.

j.10.d.
P̄s.15.

S.j.a. j.jo.d.

P̄s.109.

D

Abt.4.e.
P̄r.j.c.
Lu.j3.a.
Apoc.2.d.

j.4.d.

B
P̄s.jo.8.

I.4.d.

I.4.d. ⁊ 1.19.a

B

Johē.2.
Ela.44.

Johē.2.2.3

Actus apostolorum.

A dominus autem augebat qui salvi fiebat quotidie undispum.

III

J.14.b. **E**trus autem et iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex utero matris sue baiulabatur quem ponebant quotidie ad portam templi quod dicitur speciosa: ut peteret elemosinam ab introibutis in templum. Is cum vidisset petrum et iohannem incipientes introire in templum rogabat: ut elemosynam acciperet. Intuens autem in eum petrus cum iohanne dixit. Respic in nos. At ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit: Argentum et aurum non est mihi quod autem habeo hoc tibi do. In nomine iesu christi nazareni surge et ambula. Et apprehensa manus eius dextera alleuvavit eum: et protinus solide sunt bases eius plantae. Et exiliens stetit et ambulabat: et intrauit cum illis in templum: ambulans et exiliis et laudans deum. Et vidit omnis populus euz ambulantes et laudantem deum. Cognoscabant autem illum. Quippe erat quod ad elemosynam sedebat ad speciolam portam templi. Et impleti sunt stupore. et extasi. in eo quod contigerat illi. Cum autem tenerent petrus et iohannes. Ecurrit omnis populus ad eos ad porticum quod appellatur salomonis stupentes. Videntes autem petrus respondit ad populum: Uiri israelite quod miramini in hoc: aut nos quod intuemini. quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare. Deus abraham et deus ysaac et deus iacob deus patrum nostrorum glorificauit filium suum iesum: quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem pilati iudicante illo dimitti. Vos autem sanctum et iustum negastis. et petistis virum homicidam donari vobis. autorem vero vite intersecistis. Quem deus suscitauit a mortuis: cuius nos testes sumus: et in fide nominis eius huc quem vos videtis et nostis confirmavit nomen eius: et fidem que per eum est dedit integrum sanitatem istaz in conspectu omnium virum. Et nunc fratres scio: quod per ignorantiam fecistis: sicut et principes vestri. Deus autem qui pronunciavit per os omnium prophetarum pati christum suum: sic ipleuit. Sed nitemini igitur et conuertimini ut deleant peccata vestra: ut cum venerint tpa refrigeremur a conspectu domini et miserit eum qui predicatorius est vobis iesum christum: quem oportet quidem celum suscipere usque in tempora restitutionis omnium que locutus est deus per os sanctorum suorum a seculo prophetarum. Moyses quidem dixit. Quoniam prophetam suscitabit vobis dominus deus vester de fratribus vestris: tanquam meipsum audies ultra omnia quaecumque locutus fuerit vobis. Erit autem omnis anima que non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe: Et omnes prophetae a Samuel et deinceps: qui locuti sunt annuncianterunt dies istos. Vos estis filii prophetarum et testamē

G.11.12. **A**ti quod dispositus deus ad patres vestros dicens ab abraham. Et in semine tuo benedicentur omnes familie terre. Vobis: primum deus suscitans filium suum misit eum benedicente vobis: ut concrateret se unusquisque a nequitia sua.

III

Bquentibus autem illis ad populum superuenient sacerdotes et magistratus templi et saducei: dolentes quod doceret populum et annunciasse in iesum resurrectionem ex mortuis. et iniecerunt in eos manus. et posuerunt eos in custodiam in crastinum. Erat autem iam vespera. Multo autem eorum qui audierat verbum crediderunt. et factus est numerus eorum quinqus milia. Factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et scribe in hierusalem et annas principes sacerdotum et cayphas et iohannes et alexander. et quorundam erant de genere sacerdotali. Et statuerunt eos in medio et interrogabant. In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc repletus spiritu sancto petrus dixit ad eos. Principes populi et seniores israel audite: si nos hodie diuidicamur in beneficio hominis infirmi in quo iste saluus factus est. notus sit omnibus vobis et omni plebi israel quod in nomine domini nostri iesu christi nazareni quem vos crucifixistis quem deus suscitauit a mortuis. in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis edificantibus: quod factus est in caput anguli: et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomine est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. Videntes autem petri constantiam et iohannis: comperto quod homines essent sine litteris et idiote ammirabantur. et cognoscabant eos: quoniam cum iesu fuerant. Dominus quoque videntes stantem cum eis quod curatus fuerat: nihil poterat contradicere. Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere: et conserebant ad invicem dicentes. Quid faciemus hoib[us] istis? Quoniam quidem notum signum factum est per eos oibus habitatibus hierusalem. Manifestum est et non possumus negare. Sed ne amplius diuulgetur in populum: comincemur eis ne amplius loquuntur in nomine hoc ylli hominum. Et vocantes eos: denunciauerunt ne omnino loquerentur neque doceant in nomine iesu. Petrus vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos. Si iustus est conspectus dei vos potius audire quod deum iudicate. Non enim possumus quod vidimus et audiimus non loqui. At illi comincantes dumiserunt eos. non invenientes quod punirent eos propter populum quia oculi clarificabant id quod factum fuerat in eo quod acciderat. Annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud saeculatis. Similli autem venerunt ad eos. et annuncianterunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent. Qui cum audissent: uniter levauerunt vocem ad deum et dixerunt: Domine tu qui fecisti celum et terram mare et omnia

J.9.b.

B

M.27.b.
L.15.b.
Luc.23.c.
Io.18.g.

B
**Ecc. 17. Eze
ch.18. M.4.
e.2. L.1.c. L:
13.a. Apoc.1.
d.**

Deut.18

B
M.21.g.
M.12.b.
Luc.20.c.
I.22.e.2.a.

J.5.c.

C

Actus apostolorum

P. 2.

que s' eis sunt: qui spiritu sancto per os patrio nostri dauid pueri tui dixisti: Quare tremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre et principes conuerunt in vnu aduersus dominu et aduersus xpm eius. Conuerunt enim vere in ciuitate ista aduersus sanctu puerum iesum quem vnxisti: herodes et potius pilat' cum gentib' et populis israel: facere que manu tua et consilium tuu decreuerut fieri. Et nunc dñe respice in misericordia eoru: et da seruus tuus cui oī fiducia loq' vobuz tuu in eo q' manu tuu extendas ad sanitates et signa et prodigia fieri per nomē sancti filii tui iesu. Et cum orassent mod' est loc' i quo erat congregati. Et repleti sunt oēs spiritus sancto: et loquebant vobum dei cui fiducia. Multitudinis autē credentiu erat cor vnu et alia vna: nec quisq' eoz que possidebat aliquid suu esse dicebat sed erant illis omnia communia. Et virtute magna reddebat apostoli testi moniu resurrectionis iesu xp'i dñi nostri: et gratia magna erat in omnib' illis. Neq' eni quisq' egēs erat inter illos. Quotquot eni possessores agrop' aut domop' erant vendentes affreabant precia eoz que vendebat. et ponebant ante pedes aploz. Similebas autē singulis put cuiq' opus erat Josephs autē qui cognominatus est barsabas ab apostolis quod est interpretatu filius consolatoris. leuites. cyprius genere cum h̄ret agru yediuit eū: et attulit p̄euz et posuit aī pedes aploz.

Ir autē quidā noīe anianias

V

v cum saphyra vroie sua vendidit agru et fraudauit de precio agri conscientia vroire sua: et afferētes partē quandā: ad pedes apostoloruz posuit. Dixit autē petr' ad ananiam: Anania cur temptauit lathanas cor tuum mentiri te spiritu sancto: et fraudare de precio agri? Nonne manus tibi manebat: et venundatus in tua erat protestate? Quare posuisti in corde tuo hac rē? Ad es mentitus hoib' sed deo. Audiēs autē ananias hec verba: cecidit et expirauit. Et factus est timor magnus sup omēs qui audierunt. Surgentes autē iuvenes amouerunt euz: et effriterētes sepelierūt factū est autē quasi horarū trium spaciū: et vpor ipsius nesciens qd factum fuerat introiuit. Dixit autē ei petrus. Dic mihi mulier: si tanti agru vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti. Petr' autem ad ea. Quid vtric' querit vobis temptare spiritus dñi: Ecce pedes eoz q' sepelierunt vix tuum ad hostiū: et effriterētes te. Confestum cecidit aī pedes eius et expirauit. Intrates autē iuvenes inuenest illā mortuā et extulerūt et sepelierūt ad virū suum. Et fact' est timor magni' i vniuersa eccllesia et in oēs q' audierūt hec. Per manu autē aploz siebat signa et prodigia multa in plebe. Et erat vnanimiter oēs in portico salomōis. Ceteroz autē nemo audebit se p̄iungere illis: sed magnificabat eos populus. Magis autē augebatur credentiu in domino multitudo viroz ac muliez: ita vt in platea ejerent infirmos et ponerēt in lectulis ac graba-

tis ut veniente petro saltē vmbria illius obubia ret quēq' illoz et liberarent oēs ab infirmitatib' suis. Cōcurrerat autē et multitudo vicinaz cuncta tum hierusalē afferētes egros et vexatos a spiritibus imundis. q' curabat oēs. Exuges autē p̄cep̄ sacerdotuz et oēs q' cuz illo erant q' est hēsis aduceoz repleti sunt zelo: et inuererunt manus i apostolos et posuerunt eos in custodia publica.

j. j. 2. a.

Angelus autē dñi p noctē aperiens ianuas carceris et educens eos et dirit: Ite: et stantes logimi ni in templo plebi oīa verba vite hui'. Qui cuz audissent intrauerunt diluculo in templuz: et docebant. Adueniens autē princeps sacerdotuz et q' cu eo erat. vocauerūt p̄culū. et omēs seniores filiorū israel et miserunt ad carcerē ut adducerentur. Cum autē venissent ministri et apto carcere nō inuenissent illos: reuersti nunciauerunt dicentes.

j. j. 2. a. et j. 6. c.

Carcere quidē inuenim⁹ clausū cu om̄i diligētia: et custodes stantes ante ianuas: aperiētes autē nemine int⁹ inuenim⁹. Ut autē audierūt hos sermones magistrat⁹ tēpli et p̄ncipes sacerdotū: ambigebant de illis qd nā fieret. Adueniens autē q' dā nūcianuit eis: q' ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo stantes: et docētes populum Tūc abiit magistrat⁹ cu misstris et adduxit illos sine vi. Timabant eni populū ne lapidarent. Et cu adduxissent illos statuerūt in concilio. Et uero gavit eos p̄nceps sacerdotū dicens. Principiendo precepim⁹ vobis ne docerentis in nomine isto et ecce replestis hierlin doctrina vestra: et vultis iudicē sup nos sanguinē hoib' isti'. Nūdēs autē petrus et apostoli dixerūt: Obedire oportet deo magis qz hoibus: deus patru vestrō suscitavit iesum: quē vos interemulitis suspendentes i ligno Hūc principē et saluatorē deus exaltavit dexterā sua ad dandā penitentiā israel et remissionē pecatorū: et nos sumus testes horū verborum et spiritus sanctus quē dedit deus oīb' obediētibus sibi.

Mar. 7. c.

Hec cu audissent dissecabāt et cogitatāt interficer illos. Surgens autē quidaz in cōcilio phariseo noīe gamaliel legisdoctor honorabilis vniuersitate plebi iussit foras ad breue hoies fieri. Viritoz ad illos. Uiri israelite: attendite vobis sup hominibus istis: qd acturi sitis. Ante hos eni dies extitit theodas dicens se esse aliquēz: cui p̄sensit numer⁹ viroz circiter quadringentoz: qui occisus ē et oēs qui credebant ei dissipati sunt: et redacti ad nihilū. Post hūc extitit iudas galileo in diebus professionis: et auerit populuz p̄ se. et ip̄e perijt et oēs quotquot p̄senserūt ei dispersi sunt: Et nūc itaq' dico vobis: discedite ab hoib' istis: et finite illos. Qm si ē ex hoib' p̄siliū h̄ aut op̄. dissoluēt si vō ex deo ē non poteris dissoluē: ne forte et deo repugnare videamini. Osenserūt autē illi: et cōuocantes aplos cesis denūcianuerūt ne oīno loq' renf inoīe iesu: et dimiserūt eos. Et illi qdē ibāt gaudētes a p̄spectu p̄ciliij: qm̄ digni hiti sunt pro noīe iesu p̄tumelā pati. Oi autē die n̄ cessabat i tē

j. 22. a.

5. 2. b.

Ela. 5. j.

D

S. 2. a. et j. 19.
a.
Piere. 32.
Ezech. 6. j.
Heb. 5. b. Esa.
7. Amos. 5.
Ps. 96.
Prover. 17.
Ro. 12. d.
S. 2. d.
Deut. 15.
Tobie. 1. 5. j.
a.

A

B

F

Aetus apostolorum

plo et circa domos docēto: et euangelizātes xp̄m
icū.

VI.

i M diebus aut illis crescente numero di
scipulorū: factū est murmur grecorū ad
uersus hebreos eo q̄ despicerent in mi
nisterio quotidiano vidue eoz. Cōuocātes autē
duodeci multitudinez discipulorū dixerūt. Nō ē
equū nos derelinquere verbū dei: et mīstrare mē
sis. Et ōsiderate q̄ fratres viros ex vobis homi te
stimonij septē plenos sp̄ūsancto et sapiētia: quos
p̄stituam⁹ sup hoc op⁹. Nos vō oratōi et mīsterio
vbi instātes erim⁹. Et placuit sermo corā oī mul
titudine. Et elegerūt Stephanū virū plenū fide et
sp̄ūsancto et philippuz et p̄chop et nicanorē et thi
monē et parmenā et nicolau aduenā antiocenum.
Ihos statuerūt aī conspectū ap̄lōz et oratēs ipo
suerūt eis man⁹. Et verbū dñi crescebat: et multi
plicabāt numer⁹ discipulorū i h̄ieros̄ valde. Atq̄
ta etiā turba sacerdotū obediebat fidei. Stephanū
aut plenus grā et fortitudine faciebat pdigia
et signa magna in pplō. Surrexerūt aut qdā de
de synagoga q̄ appellat libertinop et cyrenēs et
alexandrinop. et eoz q̄ erāt a cilicia et asia disputā
tes cū stephano: et nō poterāt resistē sapie et spūi
q̄ loquebas: ppter qd̄ redarguerent ab eo cū oī
fiducia. Tūc sumiserunt viros q̄ dicrēt se audi
uisse eū dicentē vba blasphemie in moy sent deū
Cōmouerūt itaq̄ plebē et seniorēs et scribas et cō
currētes rapauerūt cū et adduxerūt i p̄ciliuz: et sta
tuerūt fallos testes q̄ dicerēt. Atq̄ iste non cessat
log verba aduersus locū sanctū et legē. Audiu
mus enī eū dicentē: qm̄ iēsū nazaren⁹ h̄ obstruet
locū istū: et mutabit traditōes: q̄s tradidit nobis
moy ses. Et intuentes eū oēs qui se debāt in p̄ci
lio viderūt faciē ei⁹ tanq̄ faciē angelī. Vixit aut
p̄nceps sacerdotū: si hec ita se haberēt. Qui ait.

Iri fratres et patres audite. VII

v Deus glie apparuit patrī nō abrae cū
esser in mesopotania p̄usq̄ moraretur i
carran̄ dixit ad illū: Exi de terra tua et de cognac
tōe tua: et veni in terrā quā mōstrauero tibi. Tūc
exiit de terra chaldeorū: et hitauit i carran̄. Et i
de postq̄ mortu⁹ est pater ei⁹ trāstulit illū in ter
ram istā: in qua nunc vos habitatis. Et nō dedit
illi hereditatē in ea nec passū pedis: sed reprimi
sit dare illi eā in possessionē et semini ei⁹ post ipm̄
cū nō h̄bet filiū. Locutus est aut ei deus q̄ erit se
mē eius accola in terra aliena: et seruitute eos sibi
iclient et male tractabūt eos annis quadrigentis
et gentez cui seruerūt iudicabo ego dicit dñs. Et
post hec exhibūt et seruiēt mibi in loco isto. Et de
dit illi testim̄ circūcisionis. et sic genuit ysaac: et cir
cūcidit eū die octano et ysaac iacob: et iacob du
decim patriarchas. Et patriarche emulātes ioseph
vendiderūt in egyptū: et erat deus cum eo.
Et eripuit eū ex oib̄ tribulatōib̄ eius et dedit ei
grām et sapiam in aspectu pharaonis regis egypti
priorū: et p̄stituit eū p̄positū sup egyptū. et super

oīm domū suā. Uenit aut famēs in vniuersitā egyptū
et chanaan et tribulatio magna: et non inuenie
bāt cibos patres nři. Cū audisset aut iacob esse
frumētūz i egypto misit p̄r̄s nřos p̄mū et i secū
do cognit⁹ est ioseph a fr̄b̄ suis: et manifestatum
est pharaoni gen⁹ el⁹. Mittēs aut ioseph accersi
uit iacob patrē suū et oīm cognatōez suā i aīab⁹
septuagintaq̄z. Et descēdit iacob in egyptū et
descunct⁹ est ip̄e et patres nři. Et translati sunt in
sichē: et positi sunt in sepulcro qd̄ emit abraam p̄
cio argenti a filijs emor fili⁹ sicheim. Cū autē ap̄
propinquaret temp⁹ p̄missiōis quā p̄fessus erat
deus abrae crevit pplūs et multiplicat⁹ est in egypto q̄ nō
sciebat ioseph. Hic circumueniens gen⁹ nostrū af
fluit patres nřos: vt exponerēt insantes suis ne
viuificarēt. Eodē tpe natus est moy ses: et fuit gra
tus deo q̄ nutrit⁹ est tribus mēsibus in domo pa
tris sui. Exposito aut illo sustulit cū filia phara
onis: et nutrit⁹ eū sibi in filiū. Et erudit⁹ est moy
ses oī sapia egyptiorū: et erat potēs in verbis et
in opib⁹ suis. Cū autē ip̄leret ei quadragita aīo
rū t̄p̄s: ascēdit in cor ei⁹ vt visitaret fr̄s suis fili
os isrl̄. Et cuīz vidisset quēdāz iuriā patientē vi
dicauit illū: et fecit vltionē ei q̄ iuriā sustinebat p̄
cūsso egyptio. Existimabat autē intelligē fr̄s: qm̄
de⁹ p̄ manū ip̄i⁹ daret salutē illis. At illi nō intel
lexerūt. Sequēti vō die apparuit illis litigātib⁹
et recōciliabat eos in pace dices. Viri fr̄s c̄sio.
Ut qd̄ nocent alterutrū: Qui autē iuriā faciebat
p̄cio: repulit eūz dices. Quis te p̄stituit p̄ncipē
et iudicē sup nos? Numq̄ iterfecisti me tu vis. quē
admodū iterfecisti heri egyptiū fugit aut moy
ses i vō isto: et fact⁹ est adiuenia i terra madian:
vbi ḡianuit filios duos. Et expletis annis q̄dra
gita: appuit illi i desertō mōtis sīna angel⁹ i igne
flāme rubi. Moyses autē vidēs ammiratus est
visū. Et accedēt illo vt p̄sideraret. facta ē ad eūz
vox dñi dices: Ego sīn⁹ de⁹ patrum tuorū deus
abraā. deus ysaac. et deus iacob. Treme fact⁹ at
moy ses: nō audebat p̄siderare. Dixit autē illi de
us Solue calciamētūz peduz tuorū loc⁹ enī in
quo stas terra sancta est. Vides vidi afflictionez
ppli mei q̄ est in egypto: et gemituz eoz audiui et
descēdi liberare eos. Et nūc veni et mittā te i egyptū.
Hic moy sen quē negauerī dicētes q̄s te p̄sti
tuit p̄ncipē et iudicē: hunc de⁹ p̄ncipē et redēptōre
misit cū manū ageli q̄ appuit illi i rubo. Hic edu
xit illos faciēs pdigia et signa i terra egypti et in
rubro mari. et desio annis q̄dragita. Hic ē moy
ses q̄ dirit filijs israel. Prophetā suscitabit vob
de⁹ de fr̄b̄ v̄ris: tanq̄z me ip̄m audietis. Hic est
q̄ sūt i ecclesia in solitudine cū angelo q̄ loq̄batur
ei i mōte sīna et cuīz p̄rib⁹ v̄ris q̄ accepit vba vite
dare vobis. Qui noluerit obedire patres v̄ri. sed
repulerūt et auersi sunt cordib⁹ suis i egyptiū: di
cētes ad aaron. Fac nobis deos qui p̄cedat nos.
Moysi enī huic q̄ eduxit nos de terra egypti: ne

Gen. 42.
Gen. 45.

Gen. 49.

B

Luc. 52. b.
Exo. 2.

Exo. 3. Jos. 5.

L

Gen. 18.

Exo. 32.

Actus apostolorum

scim⁹ quid factuz sit ei. Et vituluz fecerunt i die bus illis et obtulerunt hostiā simulacro: et letabatur i opib⁹ manuu⁹ suaz. Conseruit autē de⁹: et tradidit eos fuire militie celi. sicut scriptuz ē in libro pp̄b̄ ap̄. Nunquid victimas aut hostias obtulisti mihi annis q̄dragita i deſto domus israel? Et suscepisti tabernaculuz moloch et ſid⁹ dei veftri rempham. figuraz q̄s fecisti adorare eas: et transferam vos trans babylonez. Tabernaculum testimonij fuit cuz prib⁹ v̄ris in deſerto ſicut diſpoſui illis de⁹ loquēs ad moysen: vt faceret il lud fm formaz quaz viderat. Quod et induxerūt ſuſcipientes patres v̄ri cū iefu i poſſeſſioz gentium: q̄s expulit de⁹ a facie patru⁹ v̄ro⁹ vſq̄ i die bus dauid. Qui iuenit grāz an deuz: et petijt vt i ueniret tabernaculuz deo iacob. Salomō autē edificauit illi domū. Sz nō excelsis i manuſactis habitat: ſicut p. ppheta dicit. Celuz mihi ſedes ē: terra autē ſcabeluz peduz meoy. Quaz domū edificabitis mihi dicit dñs: aut q̄s loc⁹ regetōis mee ē: Nōne man⁹ mea fecit hec oia: Dura cerui ce et icircūcisi cordib⁹ et auribus. vos sp̄ ſpirituſcō reſtituſtis; ſicut patres v̄ri ita et vos. Quez pphe tay nō ſunt pſecuti p̄ies v̄ri. Et occiderūt eos q̄ pñiciabant de aduētu iuſti: cui⁹ vos nūc pditores et homicide fuſtis: q̄ accepisti legē i diſpoſitione angeloz et nō cuſtodiſtis. Audiētes autē hec diſsecabant cordib⁹ ſuis: et ſtridebant dētibus in euz. Eaz autē eſſet plen⁹ ſpirituscō. itendens i celuz vidit q̄l am dei et iefu ſtantem a dextris vnuſtis dei. Ei ait: Ecce video celos aptos et filiu⁹ ho mīſ ſtanțez a dextris vnuſtis dei. Exclamantes au tez voce magna pñiuerſt aurec ſuas: et ipetu⁹ ſe cerūt ynanimite in eū et eſſcientes euz extra ciuitatez laſidabant: et teſtes depoſuerit veſtimen ta ſia ſecus pedes adoleſcētis: q̄ vocabat ſaul⁹. Et laſidabat ſtephanuz inuocantez et dicentez: H̄ne iefu fuſciſe ſp̄m meū. Posit⁹ autē genub⁹ clamant voce magna dicēs. H̄ne: ne ſtatua ill⁹ hoc peccatū. Et cū h̄ diriſſet obdormiuit in dño.

Aulus autē erat pſentiens VIII

s nec eius. Facta est autē in illa die pſcen tio magna i ecclēſia q̄ erat hierolymis et omēs diſperſi ſunt per regiones iudee et ſamarię: preter ap̄los. Curauerūt autē ſtephanu⁹ v̄ri timorati: et fecerūt planctū magnū ſup euz. Sau lus vero deuastabat eccliam p̄ domos itranſ et trahens viros ac m̄fieres: tradebat in cuſtodiaz. Igī q̄ diſperſi erāt p̄transibant euāgelizātēs v̄ bū dei. Philippus autē deſcedēt i ciuitatem ſa marie p̄dicabat illis xp̄m. Intendebat autē turbe his q̄ a philippo dicebant ynanimite audiētes et vidētes ſigna q̄ faciebat. Multi enī eoz qui habebant ſp̄us inuudos: clamantes voce magna exibāt. M̄ti autē paralyticī et claudi curati ſunt. Factū est ergo gaudiū magnū i illa ciuitate. Vir autē quidā noī ſimō q̄ an fuerat i ciuitate magis ſeducens gētē ſamarię dicēs ſe eē aliquē magnū

cui ascenſtabāt oēs a minimo vſq̄ ad maximū di cētes: hic eſt virtus dei que vocatur magna. Attē debant autē euz: ppter qđ multo tempore magi cō ſuī ſuī demētaſz eoz. Cū vero credidiffent phi lippo euāgelizātē de regno dei: in noī iefu xp̄i baptizabat viri ac m̄fieres. Tunc ſimō et ip̄e cre didit: et cuz baptizatus eēt adhærebat philippo. Vides etiā ſigna et virtutes matias ſieri. Stupēs ammirabat. Cū autē audiffent apli q̄ erāt in hie roſolymis q̄ recepifſet ſamaria v̄bū dei: miſerit ad eos petru⁹ et iohannē. Qui cū veniſſent oraue rūt p̄ ip̄is: vt acciperent ſp̄m ſanciū. Pōdū enī in quēq̄ illo⁹ ſupuenerat: ſed baptizati tñi erāt i noī dñi iefu. Tunc ip̄onebant man⁹ ſup illos et ac cipiebāt ſp̄m ſanciū. Cū vidiffet autē ſimō quia p̄ ip̄oſitione man⁹ aplōp̄ darek ſp̄uſſancē obtulit eis pecuniā dicēs: Date et mihi hanc ptātem: vt cuiq̄ ipoſuero man⁹ accipiat ſp̄m ſanciū. Pe trus autē dixit ad eū: Pecunia tua tecū ſit in per diſtionē: qm̄ donū dei exiſtūſt pecunia poſſide ri. Nō eſt enī tibi pars neq̄ ſoris in ſermone iſto. Lor enī tuū nō eſt retin corā deo. Nō enītētia uta q̄ age ab hac negtia tua: et roga deum ſi forte re mittatur tibi hec cogitatio cordis tui. In felle. n. amaritudinis et obligatiōe iniquitatis video te eſſe. Rñdes autē ſimō dixit: Precamini vos p̄ me ad dominum vt nihil veniat ſup me horū que di xistis. Et illi qđē teſtificati et locuti verbuz dei redibāt h̄yerosolymā: et multis regionib⁹ ſamaritanorū euāgelizabant. Angel⁹ autē dñi locu⁹ eſt ad philippū dicens: Surge et vade p̄tra meridianu⁹ ad viā que deſcendit hierusalē in gazan: hec ē de ſerta. Et ſurgens abiſt. Et ecce vir ethiops eunu chus potens candacis regine ethiopuz qui erat. ſuper omēs gazas eū ſe veneſt odore in hieru ſalē et reuerteſt ſedens ſupra currū ſuū. legē ſez eſaiam. ppheta. Dixit autē ſp̄us philippo. Accede et adiunge te ad currū iſtū. Accurrens autē philippus: audiuuit eum legētē eſaiaz. ppheta et dixit. Mutasne intelligis q̄ legis? Qui ait. Et quō poſ ſum: ſi non aliquis oſtenderit mihi. Rogavitq̄ philippū vt aſcēderet: et ſederet ſe cū. Locus autē ſcripture quā legebat erat hic. Tāq̄ ſouis ad oc ciſionē duc⁹ eſt: et ſicut agnus corā tondente ſe ſi ne voce. ſic nō aperuit os ſuū. In humilitate iudicū eius ſublatū eſt. Generationē eius q̄s enar rabit. Quoniā tolletur de terra via ei⁹. Repon dens autē eunuſch⁹ dixit philippo: Obſcro te de quo pphera dicit hoc? Beſe an de alio aliquo? Aperiens autē philippus os ſuū: et incipiens a ſcri ptura iſta: euāgelizauit illi iefu. Et dū irent p̄ viā: veſterunt ad quandam aquā. Et autē eunuſch⁹ Ecce aq̄. Quis phibet me baptizari? Dixit autē philipp⁹: Si credis ex toto corde licet. Et respondeſt ſit: Credo ſilium dei eē iefu xp̄m. Et uiſit ſtare currū. Et deſcenderūt vterq̄ in aquaz philippus et eunuſch⁹: et baptizauit eū. Cū autē aſcen diſſet de aqua ſp̄us dñi rapuit philippū. et ampli

Actus apostolorum

us non vidit eum eunuch^o. Ibat enim per viā suā gaudēs. Philippus autē inuenit est in azoto: et pertransiens euangelizabat ciuitatis cunctis donec veniret cesaream.

IX

A
J. 22. a.
S. 8. a.
J. 22. b. j. Cor
15. b. Gal. j. c.

Paulus autē adhuc spirās minās et cedis
ad discipulos dñi accessit ad p̄ncipē sacer-
dotū, et petijit ab eo ep̄las in damascum
ad synagogas ut si quos inuenisset huius vie vi-
ros ac mīlieres vīcios p̄ducēt in hierlm. Et cum
iter saceret: p̄tigit ut appropiaret damasco. Et
ibito circūfūlit euz lux de celo: et cadēs in terraz
audiuit vocez dicentez sibi Saulē saule qd me p̄-
sequeris? Qui dixit: Quis es dñe? Et ille: Ego
suz iesus quē tu p̄sequeris. Duruz ētibi p̄tra sti-
muluz calcitrare. Et tremēs ac stupēs dixit. Do-
mīne qd me vis facē. Et dñs ad eum. Surge et in-
gredere ciuitatez: et ibi dicez tibi qd te oportet fa-
cere. Viri autē illi q comitabantur cuz eo stabat.
Stupesfacti: audiētes qdez vocē nemine autem vi-
dentes. Surrexit autē saul^o de terra: aptisqz ocu-
lio nihil videbat. Ad man^o autē illum trahentes
introduxerunt damascuz. Et erat ibi trib^o dieb^o
nō videns: et nō manducavit neqz bibit. Erat au-
tez qnidā discipul^o damasci noīe ananias. Et di-
xit ad illum in visu dñs. Ananias. At ille ait: Ecce
ego dñe. Et dñs ad euz: Surge et vade in vicum
qui vocatur rect^o: et quere in domo iude. saulum
noīe tharsensez. Ecce enī orat. Et vidit vir ana-
nias noīe introeunte et iponente sibi manus ut vi-
sum recipiat. Redit autē ananias: Hunc audim
a multis de viro hoc quanta mala fecerit sanctis
tuis in hierlm: et hic habet potestatē a p̄ncipib^o
sacerdotū: alligandi oēs q inuocan n omē tuum.
Dirit autē ad eū dominus. Vade qm̄ vas electō
nis est mihi iste. vt portet nomen meū corā genti-
bus et regib^o et filiis israel. Ego enī ostendā illi
quāta oporteat euz p nomine meo pati. Et abiit
ananiap et introuit in domū: et iponens ei man^o
dixit: Saule frater dominus misit me iesus. q ap-
paruit tibi in via qua veniebas: vt videas et iplea-
ris spiritus sancto. Et p̄festim ceciderūt ab oculis
eius tanqz squame: et visum recipit. Et surgens
baptizatus est: et cū accepisset cibū confortatus
est. Fuit autē cū discipulis qui erannt damasci
per dies aliquot. Et continuo ingressus in syna-
gogas predicabat iesum: quoniam hic est fili^o dei.
Stupebant autē omnes q cum audiebant: et
dicebant. Nōne hic est qui expugnabat in hieru-
salem eos qui inuocabant nomen istud? Et huc
ad hoc venit: vt victos illos duceret ad p̄ncipes
sacerdotuz. Saul^o autē multo magis cōualesee-
bat et p̄fudebat indeos qui habitabant damasci.
affirmans quoniam hic est xp̄us. Cum autē iple-
rent dies multi conciliū fecerunt in vnum iudei
vt eum interficerent. Note autē facte sunt sau-
lo insidie eorum. Custodiebant autē et portas die
ac nocte vt eum interficerent. Accipientes autē
eum discipuli nocte per murum dimiserunt eum

sūmittentes in spora. Cu^z autem venisset in hie-
rusalem temptabat se iungere discipulis: et omes
timebant eum: non credentes q̄ esset discipulus
Barnabas autem apprehensū illū duxit ad apo-
stolos: et narravit illis quō in via vidisset dñm: et
quia locutus est ei: et quō in damasco fiducialiter
egerit in nomine iesu. Et erat cum illis intrās et
etiens in hierusalē fiducialiter agens in nomine
domini. Loquebatur quoqz gētib^o et disputabat
cum grecis: illi autē querebant occidere eū. Qd
cum cognouissent fratres: deduxerunt eum ce-
faream et dimiserunt tharsum. Ecclesia quidez p
totam iudeam et galileam et samariaz habebat pa-
cez et edificabatur ambulans in timore domini et
consolatione sancti p̄p̄s replebatur. Fact^o est at
vt petrus dum transiret vniuersos deueniret ad
sanetos qui habitabant lydde. Inuenit autē ibi
hominē quendam nomine enean. ab annis octo
iacente in grabato: q̄ erat paralyticus. Et ait illi
petrus. Enea: sanat te dñs iesus xp̄us. Surge
et sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderūt eū
omnes qui habitabant lydde et sarone. qui pueri
sunt ad dominum. In ioppe autem fuit quedā
discipula nomine thabitā: que interpretata dicit
dorcas. Hece crat plena operibus bonis et elemo-
synis quas faciebat. Factum est autem in diebus
illis: vt infirmata moreretur. Quā cum lauissent
posuerunt eam in cenaculo. Cum autē prope es-
set lydda ab ioppe: discipuli audientes quia pe-
trus esset in ea: miserunt duos viros ad eum. ro-
gantes: ne pigriteris venire usqz ad nos. Exur-
gens autē petrus uenit cum illis. Et cum aduenis-
set: duxerunt illum in cenaculum. et circūsteterūt
illum omnes vidue flentes et ostendentes ei tuni-
cas et vestes quas faciebat illis dorcas. Electis
autem omnibus foras: petrus ponens genua ora-
uit: et cōuersus ad corpus dixit. Thabita surge.
Et illa aperuit oculos: et viso petro resedit. Bas
autem illi manuz erexit eam. et cum vocasset san-
ctos et viduas. assignauit eam viuam. Potu^z au-
tem factum est per vniuersam ioppen. et credide-
runt multi in domino. Factum est autem vt mul-
tos dies moraretur in ioppe apud simonē quen-
dam coriarium.

X

v ne cornelius centurio cohortis que dici-
tur italica. religiosis et timens deum cū
omni domo sua: faciens elemosynas multas ple-
bi et deprecans deum semper. Is rudit i visu ma-
nifeste quasi hora diei nona angeluz dei introcū-
tem ad se dicentem sibi: Cornelii. At ille intuens
eum: et timore corruptus dixit: Quis es domine?
Dirit autē illi. Orationes tue et elemosyne tue
ascenderunt in memoriam in conspectu dei. Et
nunc mitte viros in ioppen. et accersi simonē quē
dam qui cognominatur petrus. Hic hospitatur
apud simonem quendam coriarium: cuius est do-
mus iuxta mare. Hic dicit tibi: quid te oporteat

Zobie. 12.

jj. 1. 2.

Actus apostolorum

facere. Et cum discessisset angelus qui loquebas
 illi: vocavit duos domesticos suos. et militem intruem
 tem dñm ex his qui illi parebant. Quibus cum
 narrasset oia: misit illos in ioppen. Postera autem
 die iter illis facientibus et appropinquatibus cuncti
 tati: ascendit petr⁹ in superiora ut oraret circa ho
 ram sextam. Et euz esuriret voluit gustare. Par
 rantibus autem illis: cecidit super euz mentis excessus.
 Et vidit celum apertum: et descendens vas quod
 dā velut lintheū magnū quattuor initij summitti
 de celo in terram in quo erant omnia quadrupe
 dia et serpenta terre et volatilia celi. Et facta est
 vox ad eum. Surge petre: occide et māduca. Ait
 aitez petrus. Absit dñe: quia nunq̄ manducaui
 omne commune et immundū. Et vox iterū secun
 do ad eū. Quod deus purificauit: tu cōmune ne
 dixeris. Hoc factū est per te. Et statim receptus
 est vas in celum. Et dū intra se hesitaret petr⁹ qd
 nam esset visio quā vidisset: ecce viri q missi erāt
 a cornelio inquirētes domū simonis. astiterūt ad
 iannā. Et cum vocasset: interrogabant. si simon
 qui cognominatur petrus illie haberet hospitium
 Petro astit cogitante de visione: dixit spiritus ei
 Ecce viri tres querunt te. Surge itaqz et descendē
 et vade cū eis nihil dubitans: quia ego misi illos.
 Descendēs autem petrus ad viros dicit: Ecce ego
 sum quē queritis. Que causa est propter quā ve
 nisti. Qui dixerūt: Cornelius centurio vir iust⁹
 et timēs dñm et testimonium habens ab vniuersa
 gente inde op̄ responsum accepit ab angelo san
 cto accersiri te in domū sua. et audire verba abs
 te. Introducēs ergo eos recepit hospitio. Seqn
 ti autem die surgens. profectus est cū illis et quidē
 ex fratrib⁹ ab ioppē comitati sūt eum. Altera au
 tem die introiuit cesaream. Cornelii vero ex p̄pē
 etabat illos: conuocatis cognatis suis et necessa
 rijs amicis. Et factum est cum introisset petrus
 obuius venit ei cornelius. et procidens ad pedes
 eius adorauit eum. Petrus vero eleuauit eū di
 cens. Surge: et ego ipse homo sum. Et loquēs cū
 illo intravit. et inuenit multos qui conuenerāt. di
 xitqz ad illos: Vos scitis quomodo abominatus
 sit viro iudeo coniungi aut accedere ad alienige
 nam. Sed mihi ostendit deus nemine communē
 aut immundus dicere hominem propter quod si
 ne dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo
 quam ob causam accersistis me. Et corneli⁹ ait:
 Anuidius quarta die vsqz ad hanc orat⁹ orans era
 hora nona in domo mea. et ecce vir stetit ante me i
 veste candida. et ait. Cornelius eraudit⁹ est oratio
 tua. et elemosyne tue commemorate sunt in cōspē
 em dei. Mitte ergo in ioppē et accersi simonez
 qui cognominatur petrus: hic hospitatur in do
 mo simonis coriaris iuxta mare. Confestim ergo
 misi ad te: et tu bene fecisti veniendo. Punc ergo
 omnes nos in cōspectu tuo adsumus: audire om
 nia quecumqz tibi precepta sunt a domino. Aperi
 ens autem petrus os suu⁹ dixit. In veritate cō

peri. quia non est personorum acceptor: deus. 5
 in omni gente qui tunet eum et operatur iusticiā
 acceptus est illi. Verbum misit deus filijs israel.
 annuncians pacem per iesum christum: hic ē om
 nium dominus. Vos scitis quod factū est verbū
 per vnuersam iudeam. Incipiēs enim a galilea
 post baptismum quod predicant iohannes iesu
 a nazareth quomodo vnit eum deus spiritus san
 cto et virtute qui pertransiit benefaciendo et sanā
 do omnes appressos a diabolo: quoniā dē⁹ erat
 cū illo. Et nos testes sumus omnium que fecit i
 regione iudeorum et iherusalem: quem occiderūt
 suspendentes in ligno. Hunc deus suscitauit in
 tertia die et dedit eum manifestū fieri non omni
 populo: sed testibus preordiatis a deo. nobis q
 manducauimus et bibimus cum illo postqz resur
 retus a mortuis. Et precepit nobis predicare et te
 stificari: quia ipse est qui constitutus est a deo in
 dīcti viuorum et mortuorum. Huic omnes prophete
 te testimonium perhibent remissionē peccatorū
 accipere per nomen eius: omnes qui credunt i eū.
 Adhuc loquente petro verba hec cecidit spiritus
 sanctus super omnes qui audiebāt verbum. Et
 obstupuerunt ex circuncisione fideles qui venerāt
 cum petro: quia et in nationes gratia spiritus san
 cti effusa est. Audiebant enim illos loquentes lin
 guis. et magnificantes deū. Tunc respōdit petrus
 Munquid aquā quis prohibere potest ut nō ba
 ptizentur hi qui spm sanctum accepérūt sicut et
 nos: Et iussit eos baptizari in nomine domini no
 stri iesu christi. Tunc rogauerunt euz: ut maneret
 apud eos aliquot diebus. XI
 Utierunt autem apostoli et fratres q erāt
 a in iudea: quoniā et gentes receperūt ver
 bum dei. Cum autem ascenderet petr⁹
 hierosolymam discepabant aduersari illum qui
 erant ex circumcisione dicentes: Quare introisti
 ad viros preputium habentes: et manducaisti euz
 illis. Incipiēs aitez petrus: exponebat illis or
 dinem dicens. Ego eram in ciuitate ioppē orans
 et vidi in excessu mentis mee visionem: descendē
 vas quoddam velut lintheū magnū quattuor i
 tūs summitti de celo. et venit vsqz ad me. In qd i
 tuens considerabam: et vidi quadrupedia terre et
 bestias et reptilia et volatilia celi. Audiuī aitez et
 vocem dicentem mihi. Surge petre: occide et mā
 duca. Dixi autem. Nequaqz domine: quia com
 mune aut immundus nunq̄ intromiuit in os meu
 Respondit autem vox secundo de celo. Que de
 us mundauit: tu ne commune dixeris. Hoc autem
 factum est per te. et recepta sunt omnia rursus in
 celum: Et ecce viri tres confestiz astiterunt in do
 mo in qua eram missi a cesarea ad me. Dixit ast
 spiritus mihi: vi irem cum illis nihil hesitas. Ve
 nerunt autem mecum et sex fratres isti: et ingressi
 sumus in domū viri. Narrauit autem nobis quo
 modo vidisset angelū in domo sua stantem. et dicen
 tem sibi: Mitte i ioppē: et accersi simonem qui

Actus apostolorum

cognominatur petrus: qui loquetur tibi verba i quibus saluus eris tu et vniuersa dom⁹ tua. **Luz** autem cepisset loqui: cecidit spiritus sanctus super eos: sicut et in nos in initio. Recordatus sum autem ubi dñi: sic dicebat. Iohannes qdē baptizauit agnitos autem baptizabunum spiritus sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis deo sicut et nobis qdē didimus in dominū iesum christum: ego qdē era et qui possem prohibere deum: his auditis tacuerunt et glorificauerunt deum. dicentes: Ergo et gentibus penitentia dedit deus ad vitam. Et illi qdē dem qui dispersi fuerant a tribulatione que facta fuerat sub stephano perambulauerunt vsq; phe nicez et cypri: et antiochiā. nemini loquētes vobis nisi solis iudeis. Erant autem quidam ex eis viri cypris et cyrenei: qui cum introissent antiochiā loquebantur et ad grecos annunciantes dominū iesum. Et erat manus dñi cum eis: multisq; numeris detinuerunt eadē dominū. Peruenit autem sermo ad aures ecclesie que erat hierosolymis super istis. et miserunt barnabā vsq; ad antiochiā: Qui ei peruenisset et vidisset gratiam dei: gaudens est et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in domino. quia erat vir bonus et plenus spiritus sancto et fidei et apposita est multa turba domino. Profectus est autem tharsum ut quereret saulum: quem cum inuenisset perdurit antiochiā. Et annū totum conuersari sunt ibi in ecclesia: et docuerunt turbam multam. ita ut cognominarentur paupēri antiochie discipuli christiani. In his autem diebus supernenerunt ab hierosolymis prophete antiochiaz: et surgens unus ex eis nomine agab⁹ significabat per spiritum: sicut magnā futurā in unius verso orbe terrarum: qdē facta est ibi claudio. Discipuli autem prout quisq; habebat: proposuerunt in misterium mittere habitantib⁹ in iudea fratribus: qdē et fecerunt mittentes ad seniores per manus barnabe et sauli.

XII

Deinde autem tempore misit herodes rex manus: ut affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem iacobū fratrem iohannis gladio: videns autem quia placaret iudeis apposuit apprehendere et petrum. Et ait ante dies azimorum. Quem cum apprehendisset misit in carcere tradensq; quattuor quaternionibus militum ad custodiendum eum: volens post pascha pducere eum populo. Et petrus quidē seruabatur in carcere: oratio autem siebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum esset herodes: in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vincitus catenis duabus. Et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus domini astitit. et lumen resulsa in habitaculo: percussosq; latere petri excitauit eum dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catene de manibus eius. Dixit autem angelus ad eum: Prece gere. et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circūda tibi vestimentū tuū. et sequere me.

Et extensis sequebatur eum. et nesciebat quia vero erat qdē siebat per angelum. Existimabat autem se vim suum videre. Transeuntes autem primā et secundam custodiā venerunt ad portam ferream quae ducit ad ciuitatem. que ultra aperta est eis. Et ex eunte processerunt viciū vnu. et continuo discessit angelus ab eo. Et petrus ad se reuersus dixit.

Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum. et eripuit me de manu herodis et de omni expectatione plebis iudeorum. Consideransq; ventus ad dominum marie matris iohannes qui cognominatus est marcus: ubi erant multi congregati et orantes. Pulsante autem eo ad ostium ianuam processit puella ad videndum nomine rhode. Et ut cognovit vocem petri per gaudium non aperuit ianuam: sed ultra currens nūc ianuam stare petrum ante ianuam. At illi dixerunt ad eam: Insanis illa autem affirmabat sic se habere: Illi autem dicebant: Angelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem aperuissent ostium: videbunt eum et obstupuerunt. Annuns autem eis manu ut taceret: narravit quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Dixitq; Nunciate iacobō et fratribus hec. Et egressus abiit in alium locum facta autem die erat non parua turbatio inter milites quid nam factū esset de petro. Herodes autem cum requisisset eum et non inuenisset. inquisit de facta de custodibus iussit eos duci: descendensq; a iudea in cesareaz: ibi commoratus est. Erat autem iratus tyrijs et sidionis. At illi vnamimes venerunt ad eum: et persuaso blasphemate qui erat super cubiculum regis postulabant pacem: eo quod alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die herodes vestitus ueste regia sededit per tribunal. et contionabatur ad eos. Populus autem acclamabat dei voces et nō hois. Confestim autem percussit eum angelus domini eo quod non dedisset honorē deo: et consumptus a vermis expiravit. Tertius autem dominus crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et saulus reuersi sunt ab hierosolymis ex parte ministerio: assumpto iohanne qui cognominatus est marcus.

XIII

Rat autem in ecclesia que erat antiochie prophete et doctores: in quibus barnabas et simon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis et manahen qui erat herodis tetrarche collactaneus et saulus. Ad instaribus autem illis domino et ieunantibus. dixit illis spissancus. Segregate mihi saulum et barnabā in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieunantes et orantes imponentesq; eis manus. dimiserunt illos. Et ipsi quidē missi a spiritu sancto abierunt seleutiam: et inde nauigauerunt cypri. Et cum venissent salaminam. predicabant verbū dei in synagogis iudeorum. Habebant autem et iohanne in ministerio. Et cum perambulasset vniuersalē insulaz usq; ad phaphum. inuenierunt quandam virum magum presb̄do prophetam iudeū cui nomen erat barieu: qui

Actus apostolorum

erat cum p̄cōsile sergio paulo viro prudēte. Hic accersitis barnaba et paulo: desiderabat audire verbū dei. Resistebat autē illis elymas magus sic enim interpretat nōmē eius: querens auertere p̄consilē a fide. Saulus autē q̄ et paulus repletus spiritus sancto intuens in eū dicit. O plene oī do lo et omni fallacia fili diaboli. inimice oīs iusticie n̄ desimus subuertere vias domini rectas. Et nūc ecce manus dñi super te. et eris cecus nō videns solem vsq; ad temp⁹. et p̄festis cecidit in eū caligo et tenebre: et circuiens querebat qui ei manū dar̄. Tunc p̄cōsul cū vidisset factū: credit̄: ammirās sup doctrinā dñi. Et cū a papho nauigasset paulus et qui cū eo erant: venerunt perge pamphilie. Iohannes autē discedens ab eis reuersus ē hie roſolymā. Illi vero petranſeuntes pergen vene runt antiochiam p̄ſidie: et ingressi synagogā die ſabbatoꝝ ſederūt. Post lectionē autē legis et prophetarū miserunt p̄ncipes synagoge ad eos dicē tes: Uiri fratres: si quis est in vobis fm̄ exhortatiōis ad plebeꝝ dicite. Surgēs autē paulus et manu silentiū indicens ait: Uiri israelite et qui ti metis dñū audite. Deus plebis israel elegit p̄ies nostros et plebem eraltauſt cum eſſent incole i terra egypti. et in brachio excelsō eduxit eos ex ea. et per quadraginta annoꝝ tempus mores eorū ſu ſtinuit in deſerto. Et deſtruens gentes septem in terra chanaan ſorte diſtribuit eis terra eorū quaſi post quadringentos et q̄nquaſint annos. et poſt hec dedit iudices vſq; ad samuel p̄phetā. Et exi de poſtulauerūt regē et dedit illis: ſaul filium cui virū de tribu beniamīn. anni quadraginta. Et amoro illo ſuſcitauit illis dauid regē: cui testimo nium perhibens dixit: Inueni dauid filium ieffe virū fm̄ cor meū: qui faciet omnes voluntates meas. Huius deus ex ſemi fm̄ p̄miſſionem edua xit israel ſaluatorē iefum: predicanter iohanne an faciem aduentus eius baptiſmū penitentie omi pplo israel. Cum impleret autē cursus ſunꝫ. dice bat. Quē me arbitramiſſe. nō ſum ego: ſed ec ce venit poſt me: cuius nō ſum dignus calciamēta peduſ ſolwre. Uiri fratres. filii generis abra am et qui in vobis timent dñū: vobis verbū ſalu tis huiꝫ miſſuſ eſt. Qui enī habitabāt hierusalē et p̄ncipes eius hunc ignorantes. et voces p̄phe taruſ que per omne ſabbatū legunt: iudicantes impleuerūt. Et nullā cauſam mortis inueniētes in eo: petierunt a pilato ut interficeret eū. Cūq; conſumassent omia que de eo ſcripta erant. depo nentes eum de ligno poſuerunt eū in monumēto. Deꝫ autē ſuſcitauit eū a mortuis tercia die: qui vi ſus eſt per dies multos his qui ſimul ascenderāt cū eo de galilea in herlm: qui vſq; nūc ſūt teſtes eius ad plebē. Et nos vobis annūciām⁹ eā que ad patres noſtros reprobatio ſacra eſt: quoniam hanc deus adiuncluit ſiliſ ſeſtris refuſitās ie ſum. ſicut et in psalmo ſeſtū ſcriptū ſest. Ali⁹ me us eſt tu: ego hodie genui te. Qd̄ autē ſuſcitauit

etum a mortuis. ampli⁹ iā nō reuertiſ ſu corruptionē ita dicit: Quia dabo sancta dauid fidelia. Jo q; et alias dicit. Nō dabis ſanctū tuū videre cor ruptionē. Dauid enī in ſua generatiōe cū ammi niſtrasset voluntati dei: dormiuit et appoſitus eſt ad patres ſuos. et vidit corruptionē. Quem vero deus ſuſcitauit a mortuis nō vidit corruptionē. Motū igiſ ſit vobis viri fratres: quia per hūc vo bis remiſſio peccatorū annūciāt ab oīb⁹: quibus nō potuſtiſ in lege moysi iuſtificari. In hoc oī ſi credit iuſtificaf. Videte ergo ne ſuſciat vob quod dictū eſt in p̄phetis. Videte cōtemptores et ammiramini et diſperdimini: qz op⁹ operor̄ ḡ i diebus vestrīs: op⁹ qd̄ non creditis ſi qz enarrā uerit vobis. Exuntib⁹ autē illis: rogabant ut ſequenti ſabbato loquerent ſibi verba hec. Lūq; dimiſſa eſſet synagoga. ſecuti ſunt multi iudeorū et colentū dñū adueniay paulū et barnabā: qui lo quētes ſuadebant eis ut permanerēt i gratia dei. Sequētū vero ſabbato pene vniuersa ciuitas co uenit audire verbū dei. Uidentes autē turbas iu dei. replete ſunt zcle: et p̄tradicebāt his q̄ a paulo dicebant blasphemātēs. Tūc conſtāter paulus et barnabas dixerūt. Vobis oportebat pumuz lo qui verbū dei: ſed qm̄ repelliſ illud. et indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gē tes. Sic enī nobis precepit dominus. Psoli te in lucē gētū: ut ſis in ſalutē vſq; ad extremaꝫ ter re. Audentes autē gentes gaueſ ſunt: et gloriſica bāt verbū dñi et crediderūt quotquot erāt p̄eo diuini ad vitā eternā. Diſeminabāt autē verbū ſu diuini p vniuersaꝫ regionē. Judei autē cōcitane rūt mulieres religiosas et honestas. et primos ci uitatiſ: et excitauerūt pſecutionē in paulū et bar nabā: et eiecerūt eos de ſimbiꝫ ſuis. At illi exiſto puluere pediꝫ in eos venerūt iconiꝫ. Diſci puli quoq; replebantur gaudio et ſpirituſancto.

Ps. 15. 5. 2. c.

Eſa. 49.

Act. 10. 11. 6. b. Lu. 9. a.

5. 6. c.

5. 3. a.

XIVI
Actū eſt autē in iconio ut ſimul itroirēt
synagogā iudeorū et loquerēt: ita ut cre deret iudeorū et grecorū copioſa multitu do. Qui vero increduli fuerūt iudei: ſuſcitauerūt et iracundia concitauerūt aias gentū aduersus frēs. Multo igiſ tpe demorati ſunt fiducialiter agentes in dñō: testimoniuſ phibēte verbo gratie ſue: dante ſigna et p̄digia fieri p man⁹ eorū. Qui ſa eſt autē multitudi ciuitatis: et quidā quidē erāt cū iudeis: quidā vō cū aplis. Cū autē fac̄ eſſet i per⁹ gentiliū et iudeorū cū p̄ncipib⁹ ſuis ut contumelijs afficerēt et lapidare eorū: intelligētes p̄fuge rūt ad ciuitates lycaonie lyſtram et derben et vni uersaꝫ in circuitu regionē: et ibi evāgelizātēs erāt et cōmota eſt oī ſuſtitudo in doctria eorū: paul⁹ autē et barnabas morabāt lyſtris. Et quidā vir lyſtris infirm⁹ pedib⁹ ſedebat claudius ex ytero matris ſue: q̄ nunq; abulauerat. Hic audiuit pau lū loquētē. Qui intuit̄ eū et vidēs q̄ ſidem h̄cet. vt ſaluuſ fieret: dixit magna voce. Surge ſup pe

v 4

Eccle. 1. 9.

B

Mar. 1. b.
Joh. 1. d.

Luc. 23. c. 5.
3. c.

Actus apostolorum

des tuos rectus. Et exiuit: et ambulabat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat paulus: leuauerunt voces suam lycanice dicentes: Hui similes facti hoib[us] descenderunt ad nos. Et vocabant barnabam iouem: paulum vero mercurium: qui ipse erat dux verbi. Sacerdos quoq[ue] iouis qui erat ante ciuitatem: tauros et coronas ante ianuas afferens cum populis volebat sacrificare. Quod ybi audiuerunt apostoli barnabas et paulus concisis tunicis suis exilierunt in turbas: clamantes et dicentes Uiri quid hec facitis? Et nos mortales sumus si miles vobis homies: annunciatres vobis ab his vanis conuerti ad deum viuu[m] q[ua]d fecit celum et terram et mare et omnia que in eis sunt: qui in preteritis generatibus dumisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens: de celo dans pluvias et tempe[r]a fructifera implens cibo et leticia corda eorum. Et hec dicentes vir sedauerunt turbas ne sibi imolarent. Superuenierunt autem quidam ab antiochia et iconio iudei. et persuasis turbis lapidates paulum trarerunt extra ciuitatem estimantes eum mortuum esse. Circumstantibus autem eum discipulis. surgens ita ut ciuitate. et postera die profectus est eum barnaba in derben. Cumque euangelizassent ciuitati illi et docuissent multos reuersi sunt lystrum et iconiam et antiochiensem confirmantes animas discipulorum exhortantesque ut permanerent in fide: et quoniam per multis tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Et cum constituerint illis per singulas ecclesias presbyteros et orassent cum ieiunationib[us]: commendauerunt eos domino in quibus crediderunt. Transeuntesque p[ro]ficiunt[ur] venerunt in phaniphyliam et loquentes verbū domini in pergen. descendenter in nataliam et inde nauigauerunt antiochiaz: unde erant traditi gratie dei in opus quod compulerunt. Cum autem venissent et congregassent ecclesias: reuulerunt quanta fecerunt deus eum illis: et quia aperiuisset gentibus ostium fidei. Aborati sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

XV

¶ T[unc] quidam descendentes de iudea docebant fratres quia nisi circumcidamini b[ea]tum moym[os]i non potestis saluari. Facta ergo seditione non minima paulo et barnabe aduersus illos: statuerunt ut ascenderent paulus et barnabas et quidam alij ex alijs ad apostolos. et presbyteros in hierusalē: super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant phenicē et samaria narrantes conversionē gentium: et faciebāt gaudium magnum omnibus fratribus. Cum autem venissent hierosolymā suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus: annunciantes quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de heresi phariseorum qui crediderunt dicentes: quia oportet circumcidere eos: precipere quoq[ue] seruare legem moysi. Conueneruntque apostoli et senioriores videre de verbo hoc. Cum autem magna acquisitione fieret. surgens petrus. dixit ad eos: Uiri fratres

vos scitis quoniam ab antiquis diebus deus in nobis elegit per os meū audire gentes verbum euangelij et credere. Et qui nouit corda deus. testimonium perhibuit dans illis spiritu sanctū sicut et nobis et nihil discrevit inter nos et illos fide purificans corda eorum. Nūc ergo quod temptatis deū. impone re inguis super cervices discipulorum: quod neque nos neque patres nostri portare potuimus? Sed per gratiam domini iesu christi credimus saluari quemadmodum et illi. Tacuit autem oīs multitudo et audiebat barnabam et paulum narrantes quāta deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos. Et postquam tacuerunt rūdit iacobus dicentes: Uiri fratres audite me: simō narravit quemadmodum primum deus visitauit sumere ex gentibus poplūm nō suo: ut huic cōcordāt verba prophetarum sicut scriptū est. Post hec renegarunt et reedificabo tabernaculum danū quod dicitur. et diruta ei reedificabo. et erigā illud: ut regrat ceteri hominū dñm: et omnes gentes sup quas inuocatus est non men meū dicit dominus facies hec. Motu a seculo est dñs opus suū. Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus conuertunt ad deū: sed scribere ad eos ut abstineant se a proximatiōibus simulacris et fornicatiōe. et suffocatis et sanguine. Eboroses enim a temporibus antiquis habet in singulariis ciuitatibus qui eum predicent in synagogis: ybi per omne sabbati legitur. Tūc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere antiochiam cum paulo et barnabae: iudas qui cognominabatur barsabas et sylam. viros per mos in fratribus: scribentes per manus eorum. Apostoli et seniores fratres: his qui sunt antiochie et syrie et cilicie fratribus ex gentibus salutē: Quoniā audiuimus. quia quidam ex nobis exentes turba uerunt vos verbis euertentes animas vestras: quibus non mandauimus: placuit nobis collectis in unum eligere viros. et mittere ad vos cum charis simis nostris barnabae et paulo: hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri iesu christi. Absimus ergo iudam et sylam: quod ipsi vobis verbis referent eadem. Iisus est enim spiritus sancto et nobis nihil ultra iponere vobis oneris quod hec necessaria: ut abstineatis vos ab immolatis simulacrum et sanguine et suffocato et fornicatiōe. a quibus custodiētes vos bene agere valere. Illi ergo dimisi descendenter antiochiam. et congregata multitudine tradiderunt ep̄gam. Quācum legissent: gaui sunt super solatiōe. Judas autem et sylas et ipi[us] cui essent prophetē vobis plurimo solati sunt fratres. et firmauerunt. Facto autem ibi aliquā tunc: dimisi sunt cum pace a fratribus ad eos quod miserat illos. Iisus est autem syle ibi remanere: iudas autem solus abiit hierusalē. Paulus autem et barnabae demorabantur antiochiae docentes et euangelizantes cum alijs pluribus verbum domini. Post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus Reuertentes visitem fratres per universas ciuitates in quibus predicauimus verbum domini. quod se habeat

¶ Ps. 145.
Apoc. 14.b.

¶ Luc. 24.d

Ecc. 13.
2. Cor. 6.c
Gal. 5.a

Actus apostolorum

Barnabas autem volebat secum asseverare: et Iohannes
quod cognominabam marcus. Paulus autem rogabat eum
ut quod discessisset ab eis de Pamphilia et non esset cum
eis. in opere non debere recipi. Facta est autem dissensio.
ita ut discederet ab uniuscetera: et Barnabas quidem
assumpto Marco nauigaret Cypri: Paulus vero
electo Syria profectus est. traditus gratiae dei a fratribus.
Deramibulabat autem Syria et Cilicia confirmans ec-
clesias. principes custodire precepta apostolorum et seniorum.

XVI

Eruerit autem in derben et lystram. Et
p ecce discipul⁹ quidam erat ibi nomine
timotheus: filius mulieris vidue fidelis
patre gētili. Hunc testimoniu⁹ bonū reddebat q̄ i
lystris erant et iconio fratres. Hunc voluit paul⁹
secū pfiscisci. et assumēs circumcidit eū ppter iude
os q̄ erant in illis locis. Sciebat enī omēs q̄ p̄
eius erat gentilis. Cum aut̄ pertrāsirent ciuita
tes: tradebat eis custodire dogmata q̄ erant de
creta ab aplis et seniorib⁹ qui erat hierosolymis.
Et ecclesie quidē cōfirmabantur fide. et abunda
bant numero quotidie. Transeūtes aut̄ phrygiā
et galatice regiones: vetati sūt a spiritu sancto loq
verbuz dei in asia. Quis venisset aut̄ in mysiā tem
ptabant ire in bithyniaz: et nō permisit eos spiri
tus ieu. Quis aut̄ pertransisset mysiā delcedēt
troade: et visio pernoctez paulo ostensa est. Vir
macedo qd̄ ierat stās: et deprecās eū et dices: Trā
siens in macedoniam adiuua nos. Ut aut̄ vīsum
vidit: statim q̄ siuū pfiscisci in macedoniaz: certi
facti q̄ vocasset nos dens euāgeliizare eis. Naui
gates aut̄ a troade recto cursu venim⁹ samothra
cīaz: et sequēti die neapolim: et inde philippia
q̄ est prima partis macedomie ciuitas colonia.
Eramus aut̄ in hac rībe diebus aliquot cōsistē
tes. Bie aut̄ sabbatorum egressi sum⁹ foras por
tam iuxta flumē. vbi videbat ofo esse. et sedentes
loquebamur mulieribus q̄ cōuenerāt. et qđā mu
lier nomine lydia purpuraria ciuitatis thiathire
norum colens deū audivit: cui⁹ dñs aperuit cor: i
tendere his q̄ dicebātur a paulo. Quis aut̄ bap
tizata esset et dom⁹ ei⁹: deprecata est dicens. Si
iudicasti me fidelez dño esse introite in' domum
meam et manete et coegit nos. Factus est autem
euntibus nobis ad orationē puellaz quādaz ha
bentem spiritum phitonē obuiare nobis q̄ que
stuz magnū prestabat dominis suis diuinando.
Hec subscuta paulū et nos clamabat dices. Isti
homines serui dei excelsi sunt q̄ annūciant yobis
viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus
Volens aut̄ paulus. et cōversuz spiritum dixit
P recipio tibi in nomine ieu christi exire ab ea.
Et exiit eadē hora. Adiētes aut̄ domini eius.
quia exiuit spes questus eorum: apprehēdentes
paulum et ylam perduxerūt in forū ad principes
et offerentes eos magistratib⁹ dixerūt. Hi hoies
conturbant ciuitatem nostram cum sint iudei. et
annūciant morem quem non licet uobis suscipe

re neque facere cum simus romani. Et eucurrit
plebs aduersus eos. et magistrat⁹ scissis tunicis
eorum iusserunt eos virgis cedi. Et cum multas
plagas eis imposuerint miserunt eos in carcere
precipientes custodi ut diligenter custodiret eos
Qui cum tale preceptu accepisset misit eos in in-
teriorum carcerem et pedes eorum strinxit ligno.
Medita autem nocte paulus et sylas adorantes
laudabant deum: et audiebat eos qui in custodia
erant. Subito vero terremotus factus est magnus
ita ut moverentur fundamenta carceris. Et sta-
tim aperta sunt omnia ostia et vniuersorum vin-
cula soluta sunt Expergefact⁹ autem custos car-
ceris et videns ianuas apertas carceris euagina-
to gladio volebat se interficere estimans fugisse
victos. Clamauit autem paulus voce magna
dicens: Nihil tibi mali feceris. Universi enim hic
simus. Petitorum lumine introgressus est: et tre-
mefact⁹ procidit paulo et syle ad pedes: et produ-
cens eos soias ait. Domini: quid me oportet face-
re ut saluus siam. At illi dixerunt. Crede in do-
minus iesum: et saluus eris tu et domus tua. Et
locuti sunt ei verbum domini: cum omnibus qui
erant in domo eius. Et tollens eos in illa hora no-
ctis lauit plagas eorum. et baptizatus est ipse et
omnis dominus eius continuo: Lunus perduxisset
eos in domum suam apposuit eis mensam: et leta-
tus est cum omni domo sua credens deo. Et cu-
dies factus esset miserut magistratus lictores di-
centes: Dimitte homines illos. Nunc autem
custos carceris verba hec paulo: quia miserunt
magistratus: Ut dimittam iui. Nunc igitur
exentes ite in pace. Paulus autem dixit eis
Lesos non publice indemnatos homines roma-
nos miserunt in carcere: et nunc occulite nos
eiciunt: Non ita: sed veniant et ipsi nos eiciant
Nunc auerunt autem magistratus lictores ver-
ba hec Lunueruntq; audito q; romani essent: et ve-
nientes deprecati sunt eos: et eduentes rogabat
et egredierentur de urbe. Exentes autem de car-
cere. introierant ad lidiam: et viis fratribus con-
plati sunt eos: et profecti sunt.

XVII

Um autem perambulassent amphiphorum et appolloniam venerunt thessaloniam: ubi erat synagoga iudeorum
Secundum consuetudinem autem pa-
lus itroinit ad eos: et per sabbata tria disserebat
eis de scripturis adaperiens et insinuans quia
christus oportuit pati et resurgere a mortuis. et quia
hic est iesus christus quem ego annuncio vobis
Et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt paulo et syle et de colentibus gentilibusque multitudo
magna et mulieres nobiles non pauce. zelates at
iudei assumentesque de vulgo viros quosdam malos
et turba facta concitauerunt ciuitates. et assistentes
domini iasonis querebant eos prudere in populi

Actus apostolorum

Et cum non inuenissent eos trahebant iasonem et quosdam fratres ad principes ciuitatis clamantes quoniam ibi quod ubique coicitur et huc venerunt quos suscepit iason. Et hi omnes contra decreta cesaris faciunt regem alium dicentes eum Iesum. Coicauerunt autem plebejorum et principes ciuitatis audientes hec. Et accepta satisfactione a iasonone et a ceteris dimiserunt eos fratres vero cofestiz per noctem dimiserunt paulum et sylaz in beroaz. Qui cum venissent in synagogam iudeorum introierunt. Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt thessalonice quod suscepserunt verbum cum omni auditate: quotidie scrutantes scripturas si hec ita se haberent. Et multi quidem crediderunt ex eis et mulierum gemitum honestorum et virorum non paucorum. Cum autem cognovissent in thessalonica iudei: quia et berœ predicatorum est a paulo verbum dei: venerunt et illuc comedentes et turbates multitudine. Statimque tunc paulum dimiserunt fratres: ut iret usque ad mare. Sylas autem et timotheus remaserunt ibi. Qui autem deducebant paulum perduxerunt eum usque ad athenas, et accepto mandato ab eo ad sylaz et timotheum ut quod celeriter venirent ad illuz pfecti sunt. Paulus autem cum athenis eos expectaret, citabat spiritum eius in ipso videlicet idolatrie deditam ciuitatem. Dispergabat igitur in synagoga cum iudeis et colentibus, et in foro per omnes dies ad eos quod audierat. Quia autem episcopi curebant et stoici philosophi disserbabant cum eo: et quodcumque dicebant. Quid vult seminuerit hic dicere? Alii vero nouorum demoniorum videtur annuntiator esse: quod Iesum et resurrectionem annunciat eis. Et apphensem eum ad ariopagum duxerunt dicentes Possumus te dicere quod est hec noua quod a te dicit doctrina nostra enim quedam infires auribus nostris. Volumus te scire quid nam velint hec esse. Athenienses autem omnes et aduenientes hospites et ad nihil aliud vocabant nisi aut dicere aut audire aliquod novi. Stas autem paulus in medio ariopagi agit: Uiri athenienses propterea quod superstitiosos vos video. Preteries enim et videns simulachra vestra iuueni et araz in quod scriptum erat: Ignoto deo. Quod ergo ignorantes colitis hoc ego annuncio vobis. Deus qui fecit mundum et omnia que in eo sunt: hic celum et terram cuius sit dominus non in manufactis templis habitat: nec manibus humanae colitur indiges aliquo cuius ipse dedit omnibus vitam et inspiracionem et omnia: fecitque ex uno de genere hominum. in habitare super universam facientes terram: deinde nubes statuta tempore terminos habitationis eorum querentes deum si forte attractum eum aut inueniantur: quoniam non longe sit ab unoquoque nostrum. In ipsis enim viuimus et mouemur et sumus. sicut et quidcumque vestrum poteratur dixerunt. Ipsius enim genus sumus Genesim et cum similius dei. nondubemus estimare auro et argento aut lapidi. sculpture artis et cogitationis hominis divinum esse simile. Et tempore quidem huius ignorantie despiciens deum non annunciat hominibus ut omnes vobis penitentiam agant eo quod statuit diem in quo iudicaturus est orbem in equitate in viro in quo stauit fidem prebens omnibus: suscitans cum

a mortuis. Cum audissent autem resurrectionem mortuorum: quidam quidem irridebant: quidam vero dixerunt Audiam te de hoc iterum. sic paulus exiuit de meo eorum. Quidam vero viri adherentes ei crediderunt in quibus et dionysius ariopagita et mulier nomine damaris. et alii cum eis.

XVIII

Ost hec egressus ab athenis venir cori p thos. et inueniens quandam iudeum nomine aquilam pontificum genere quod nup venerat ab italia et priscillam uxorem eius: eo quod precepisset clavis diu discedere omnes iudeos a rome, accessit ad eos: et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos: et operabatur. erat autem scenofactore artis. Et disputabat in synagoga per omne sabbatum. interponens nomine domini Iesu suadebatque iudeis et grecis. Cum venissent autem de macedonia sylas et thymotheus: instabat verbo paulus testimonium iudeis esse christum Iesum. Contra dicentes autem eis et blasphemantibus, excutie vestimenta sua. Dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum. Unde ego ex hoc ad gentes vadam. Et migrans inde itauit in domum cuiusdam nomine titi iusti colentis deum: cuius domus erat communis synagoge. Crispus autem archisynagogus credidit domino cum omni domo sua. et multi corinthi poterentes credebant et baptizabantur. Dixit autem dominus nocte per visionem paulo: Non timere: sed loquere et ne taceas. Propter quod ego sum tecum: et nemo apponet tibi ut noceat te: quoniam populus est mihi multus in hac ciuitate. Sed autem ibi annum et sex menses: docens apud eos verbum dei. Gallione autem pro consule achaie: insurrexit uno anno iudei in paulum: et adduxerunt eum ad tribunal dicentes: quia contra legem hic persuaderet hominibus colere deum. Incipiente autem paulo aperiens os: dixit gallio ad iudeos. Si quidem esset iniquum aliquod aut facinus pessimus viri iudei, recte vos sustinere: si vero questiones sunt de verbo et nominibus legis vestre: vos ipsi videritis. Iudex ego horum nolo esse. Et minauit eos a tribunali. Zip prehendentes autem omnes sustinuerunt principem synagogam percutiebant eum ante tribunal et nihil eorum gallioni cura erat. Paulus vero cum ad hoc sustinuerit dies multis: fratribus valefaciens nauigauit in syriam. et cum eo priscilla et aquila qui sibi toronderat in cenchris caput. Habet autem eum votum. Benenitusque ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse verus ingressus synagogam disputabat cum iudeis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore manerent: non consentit. sed valefaciens et dicendo: iterum reuertar ad vos deo volente profectus est ab epheso. Et descendens cesaream ascendit et salutavit ecclesiam, et descendit anthochiam. Et facto ibi aliquanto tempore, profectus est perambulans ex ordine galatiarum regionem et phrygiam, confirmans omnes discipulos. Judeus autem quidam apollo nomine, alexandrinus genere, vir eloquens deuenit ephesum, potes in scripturis

Actus apostolorum

Hic erat edoc^r vias dñi. et seruēs spiritu loq^bbal
et docebat diligēter ea que sunt iesu: scie^r tñ bap
tismū iohānis. Hic ḡ cepit fiducialiter agere i sy
nagogā. Quē cū audīsset priscilla et agla assūp
terū eū. et diligētus exposuerūt ei viā dñi. Cū
aut̄ yellet ire achaia^r: exhortati fratres scripsēt
discipulis ut susciperēt eū. Qui cū venisset p̄tulit
multū his q̄ crediderūt. Uehemēter. n. indeo re
uicebat: publice oñdēs p̄ scripturas cē tpm̄ iesu

Actū ē aut̄ cū apollo esset corinthi: XIX
vt paul^r p̄ agratis superioribus partib^r
venire ephesum. et inueniret quosdam

discipulos. Dixitq; ad eos. Si spiritū sanctū ac
cepistis credētes At ille dixerūt ad eū. Sed neq;
si spiritus sanctus est audiūm^r. Ille vero ait: In
quo ḡ baptizati estis? Qui dixerūt: In iohānis
baptismate. Dixit aut̄ paul^r: Iohānes baptiza
uit baptismō penitētie pplm dicēs: in eū q̄ vētu
rus esset post ipsum ut crederēt: hoc est in iesu.
Hic auditis baptizati sūt in nomie domini ielu.
Et cū iposuisset illis man^r paul^r. Uenit spir̄tus
sanct^r sup̄ eos et loquebāt linguis et p̄phetabāt
Erant autem omnes viri sc̄re duodecim. Intro
gressus synagogam cum fiducia loquebatnr. p̄
tres mēses: disputās et suadens d regno dei. Cū
aut̄ quidā idurarētur et nō crederēt maledicētes
viā dñi corā mīlitudie discedēs ab eis segregauit
discipulos: quotidie disputans i schola tyranni
cuīusdā. Hoc autem factum est per biēnum: ita
ut omēs qui habitabāt in asia audirēt verbum
domini iudei atq; gentiles. Uirtutesq; non modi
cas q̄slibet faciebat deus per manus pauli: ita vt
etiaz sup̄ languidos deferrēt a corpore ei^r sudaria
et semicictia et recedebāt ab eis languores: et spiri
tus neq;^r egrediebātur. Temptauerūt aut̄ quidā
et de circueuntib^r iudeis exorcistis inuocare sup̄
eos qui habebāt spiritus malos nomē dñi ielu.
dicētes: Adiuro vos per iesum quē paul^r predi
cat. Erāt aut̄ cuiusdam iudei nomie scene princī
pis sacerdotum septē filii: q̄ hoc faciebat. Res
pondēs autē spiritus neq;^r dixit: cīs: Iesu noui
et paulū scio. Uos autē q̄ estis? Et insiliēs homo
in eos in quo erat demoniū pessimiū et dñi am
boz. inualuit cōtra eos. ita vt nudi et vulnerati es
fugerēt de domo illa. Hoc aut̄ notū factū est ob^r
iudeis atq; gētib^r q̄ habitabāt ephesi. et cecidit
timor super oēs illos. et magnificabāl nomē dñi
iesu. Multiq; credentiū veniebāt cōfitētes et an
nūciātes actus suos. Mlti aut̄ ex eis qui fuerāt
curiosa sectan. cōtulerūt libros et conbusserunt
eos corā omib; et cōputatis preciis illoꝝ inue
nerūt pecuniam denarioꝝ qui quaginta milium
Ita fortiter crescebat verbuꝝ dei et cōfirmabatur
Hic autē expletis p̄posuit paulus in spiritu trā
fita macedonia et achaia ire hierosolymā dicens
qñ postq; fuero ibi: oportet me et romās videre
Mittens autē in macedoniaꝝ duos ex ministrā
tibus sibi thymotheuz et erastuz; ipse remāsit ad

tempus in asia. Facta est autē illo tempore turba
tio nō minima de via domini. demetrius enī qui
dam noīe argentari^r faciens edes argenteas dia
ne p̄stabat artificibus non modicū questū: quos
cōuocans et eos qui eiusmodi erant opifices. di
xit: Viri scitis quia de hoc artificio est nobis acq
sicio. et videtis et audīs. quia nō solum ephesi sed
pene totius asie paulus hic suadens auerūt mul
tam turbam. dicēs: qñ nō sunt dij q̄ manib^r fūt.
Nō solū autē hec periclitabitur nobis pars i re
dargutioꝝ venire: sed et magne diane templum
in nihilū reputabif. et destrui incipiāt maiestas
eius quaz tota asia et orbis colit. His auditis re
pleti sunt ira et exclamauerūt dicētes: magna dia
na ephesiorū. Et impleta est ciuitas tota cōfusio
ne: et impetū fecerūt uno aio in theatrō rapto gaio
et aristarcho macedonibus comitib^r pauli. Mau
lo aut̄ volente intrare in pplm nō permisérūt di
scipuli. Quidā autē et de asie p̄ncipib^r q̄ erāt ami
ci et miserūt ad eū: rogantes ne se daret in thea
trū. Alij aut̄ aliud clamabant. Erat enī ecclā con
fusa: et plures nesciebant qua ex causa p̄uenissent
Ec turba aut̄ detraterūt alexandruꝝ. et ppe enti
bus eū iudeis. Alexáder aut̄ manu silētio postula
to: yolebat reddere rōnē populo. Quē vt cognō
uerūt iudeuz esse: vox facta est vna oīum quasi p
horas duas clamantiū: Magna diana ephesio
rū. Et cū sedasset scriba turbas. dixit: Viri ephe
si: quis enī est hoīum qui nesciat ephesiorū ciuita
te cultricē esse magne diane iouisq; prolis? Cum
ḡ his corradici nō possit: oportet vos sedatos ee
et nihil temere agere. Andistis enī hoīes istos: ne
q; sacrilegos neq; blasphemātes deā vīam. Nō
si demetri^r et q̄ cū eo sunt artifices habent aduer
sus aliquē cām: p̄uēt̄ forēles agunt. et p̄cōsiles
sunt: accusent inuicē. Si quid aut̄ alteri^r rei que
ritis: i legitima ecclā poterit absolui. Nā et p̄cī
clitamur argui seditōis hodiernē: cū null^r obno
xiū sit de quo possimus reddere rōnē p̄cūs
istus. Et cū hec dixisset: dimisit ecclāz.

Ostq; aut̄ cessauit tumult^r: vocat pau
lus discipulis et exhortat^r eos valedixit.
et p̄fectus est vt iret in macedoniā. Cū
aut̄ pambulasset ptes illas et exhortatus eos suis
set multo smone. venit ad greciā: vbi cum fecisset
mēses tres: facie sūt illi insidie a iudeis nauiga
turo i syriā: habuitq; p̄silū vt reuetererēt p̄ mace
doniā. Comitatus est aut̄ eū sōspater pyrthi be
roensis: thessalonicensiū vero aristarch^r et scds
et gaius derbe^r et thymotheus. asiāni vero tychic^r
et trophonus. Hi cū p̄cessissent sustinuerūt nos
troade: nos vero nauigauim^r post dies azimoru
a philippis. et venim^r ad eos troadē i dieb^r qñq;
vbi demorati sum^r dieb^r septē. Una at sabbati cū
cōuenissem^r ad frangendū panem: paul^r dispu
tabat cū eis prosecuturus in crastinū: protraxitq;
sermonē vlsq; in mediā nocte. Erant aut̄ lampā
des copiose in cenaculo vbi eramus congregati

Actus apostolorum

B
5. Regi. 17.
4. Regi. 4.

Sedēs aut̄ qdaz adolescēs nomine euthycus sup
fenestrā. cū mergereſ ſomno graui diſputatē du
paulo: duc⁹ ſomno cecidit de tercio cenaculo de
orisuz t ſublatus eſt mortuus: Ad quē cū dafen
diſſet paul⁹: incubuit ſup eū. t cōplex⁹ dixit. No
lite turbari. Aia enī ipſi⁹ in ipo eſt. Aſcēdēs aut̄
frangēſqz panē t gustās. ſatiſqz allocut⁹ eſt vſqz
in lucē. t ſic pfect⁹ eſt. Addurerūt aut̄ puerū viue
tez. t cōſolati ſūt nō minime. Nos aut̄ aſcēdētes
nauē nauigauimus in aſſon. inde ſucepturi pau
luz. Sic enī diſpoſuerat: ipē p terrā iter facturus
Lū aut̄ cōueniſſemus in aſſon: aſſumptio eo veni
muſ mytilenē. Et inde nauigātoſ ſequēti die ve
num cōtra chiuz: t alia die applicuimus ſamuz
t ſequēti die vēim⁹ myletū. Diropoſuerat. n. pau
l⁹ traſnaugare ephesū: ne q̄ mora illi fieret i asia
Festinabat enim ſi poſſiblē ſibi eſſet. vt diem pē
tecoſten faceret hieſolymis. Amyleto autem
mittēs ephesū vocauit maiores naſu ecclēſie: q
cū veniſſent ad eum t ſimul eſſent. dixit eis: Uos
ſcitis a p̄ma die qua ingressuſ ſuz in aſiaſ q̄liter
vobifcū p omne tps fueriz ſuiſ ſuo cū oī humi
litate t lachrymis t temptationib⁹ q̄ mihi accideſt
et inſidiis iudeoz: quō nihil ſubtraxerim vobis
vtiliuſ quo mihi annūciarez vobis t doceſt vos
publice t per domos: teſtificās iudeis atqz gen
tilib⁹ in deū penitētiaz t fidez in dñm noſtrum
iſum xp̄m. Et nunc ecce ego alligat⁹ ſpiritu va
do in hieſuſalē: que l ea vētura ſit mihi ignorās
niſi q̄ ſpirituſ ſact⁹ p oēs ciuitates mihi preſtaſ
dicēſ qm̄ viciula t tribulatiōes hieſolymis: me
manēt. Sed nihil hoꝝ vereor nec facio aiaſ meā
p̄ciosiorem q̄z me dñm cōſūmez cui ſum meum
t ministerū verbi qd̄ accepi a dño iſu teſtifica
ri euāgeliū gratie dei. Et nē ecce ego ſcio quia
amplius non videbitis faciem meam vos oēs p
quos traſiui p̄dicans regnum dei: Qua pp con
teſtor vos hodierna die q̄ mund⁹ ſum a ſanguine
omniū. Non enī ſubterfugi quo min⁹ annūciarez
oē cōſiliū dei vobis. Attēdite vobis in vniuerso
gregi in quo vos ſpirituſ ſanc⁹ poſuit epos regē
ecclēſiaz dici: quā acqſiuit ſanguine ſuo. Ego ſcio
qm̄ intrabunt poſt diſceſſionē meā lupi rapaces
in vos nō parçētes gregi. Et ex vobifcū ſi exurgēt
viri loquētes puera: vt abducāt diſcipulos poſt
ſe. Dioppter quod vigilate memoria retinentes:
qm̄ p trieniuſ nocte t die non ceſſau iuz lachry
mis monens vnu ſuēqz veftrum. Et nunc cōmē
do vos deo t verbo gratie ipſius: qui potēs ē edi
ſicare t dare hereditatem in ſanctificatis omib⁹
Argētuſ t auruſ ſut vefte nullius cōcupiui ſicut
ipi ſcitis: qm̄ ad ea q̄ mihi opus erāt et hiſ q̄ me
iuz ſunt: mihi ſtrauerūt mauus iſte. Omnia oſten
di vobis: qm̄ ſic laborātes oportet ſuſcipere iſfir
mos ac meminiſſe vbi domini iſu qm̄ ipſe dixit:
Beatus eſt magis dare q̄z accipere. Et iuz hec
diſiſet. poſitris genuibus ſuis orauit iuz oib⁹ ille
Magnus aut̄ ſletus factus e oīm: t p̄cubentes

super colluz pauli oſculabantur eum dolētes ma
xime in verbo qd̄ dixerat. quoniā ampli⁹ taciē ei⁹
nō eſſent viſiuri. t deducebat eū ad nauē. XXI
Eum autē factū eſſer vt nauigarem⁹ ab
ſtrati ab eis: recto curſu venimus cho
um t ſequenti die rhoduz: t inde paſha
rā. Et cū inueniſſemus nauē traſfretantez i phe
nicem: aſcendenteſ nauigauimus. Cum appa
reſſemus autem cypro relinquentes cā ad ſimistrā
nauigauimus in syriam t venimus tyrum. Ibi
enī nauis expositura erat onus. Inuentis autē
diſcipulis mansimus ibi diebus ſeptē. Qui pau
lo dicebat per ſpiritu: ne aſcenderet hieſolymā
Et expletis diebus pfecti ibamus. deducenſib⁹
nos omnibus cū vxoribus t filiis vſqz foras cui
tatem t poſitioſ genubus in litoſ orauim⁹. Et cū
valefeciſſemus in uicē aſcendimus nauē. illi autē
redierūt in ſua. Nos vero nauigatione explicita a
tyro aſcendimus ptolomaidā t ſalutatis fratri
bus mansimus die vna apud illos. Alia aut̄ die
pfecti venimus cesareā. Et intranteſ domū phi
lippi euangeliste q̄ erat vn⁹ de ſeptem: mansim⁹
apud eū. Huc autē erāt quattuor filie v̄gines p
phetātēs. Et cuz moraremur p dies aliquot: ſup
uenit qdā vir a iudea pp̄bē a noīe agab⁹. Is cuz
veniſſet ad nos tulit zonam pauli. t alligans ſibi
pedes t manus dixit: Hec dicit ſpirituſ ſanc⁹. Eli
rum cuius eſt zonā hec ſic alligabunt in hieſuſ
lem iudei. t trident in manus gentium. Qd cuz
audireſſemus rogabamus nos. t qui loci illius erāt
ne aſcenderet hieſolymā. Tunc respōdit paul⁹
t dixit. Quid faciſt flentes t affligenteſ cor me
um. Ego autē non ſolim alligari: ſed t mori i hieſuſ
laſalē paratus ſum ppter nomen domini iſu: t
cum ei ſuadere nō poſſemus: queiuimus dicētes
Domini voluntas ſiat. Poſt dies autem iſtos
preparati aſcendebam⁹ in hieſuſalē. Uenerūt an
tem quidā ex diſcipuliſ a caſarea nobifcū: addu
centeſ ſecū apud quē hoiſitaremur iſonē quen
dam cypriū antiquuſ diſcipuluſ. Et cū veniſſem⁹
hieſolymā: libenter excepereſ nos fratreſ. Se
quenti autē die introibat paulus nobifcū ad ia
cobum: omnesqz collecti ſint ſeniores. Quos cū
ſalutatſet: narrabat per ſingula que deus feciſſet
in gentiibus per miſterium illius. At illi cuz au
diſſent magnificabant deum dixerūtqz ei: Vides
frater quō milia ſunt in iudeiſ qui crediderunt:
t omnes emulatores ſunt legiſ. Audierunt autē
de te: quia diſceſſionem doceas a moſe eowz q
per gentes ſunt indeorum: dicēns nō dcbere eos
circumcidere filios ſuos neqz ſim consuetudinem
ingredi. Quid ergo eſt: Utiqz oportet conuenire
multitudinem. Audient enī te ſuperueniſſe. Hoc
ergo ſac quod tibi dicimus: Sunt nobis viři quat
tuor votuſ habentes ſuper ſe. Hic aſſumpti ſa
cifica te cuz illiſ. t impende in illiſ vt radant ea
pīa: t ſcient omnes. qz que de te audierunt falſa
ſunt: ſed abulas t ipē custodias legē. Be biſ ab

Actus apostolorum

¶ crediderunt ex gemitib⁹ nos scripsimus iudicantes: ut abstineat se ab idolis imolato et saguisse et sufficato et fornicatiōe. Tunc paulus assumptus viris postera die purificatus⁹ eis illis intravit in templum annūciās expletione diez purificationis donec offerret p vnoquoq⁹ eoz oblatio. Hū autē septē dī es plumarētur hi qui de asia erant iudei cū vidis sent eū in templo cōcitaerūt oēm pdpulū. et iniecerunt ei man⁹ clamantes: Elii israelite adiuuante. Hic est homo q aduers⁹ pp̄lm et legē et locū hūc oēs vbiq⁹ docēs. insup et gētiles idurit in templum et violauit sanctū locū istū. Viderant enīz trophi mūz ephesū in ciuitate cū ipso: quē estimauerūt qm̄ in templū itroduxiss⁹ paul⁹. Cōmoratq⁹ est ciuitas tota. et facta est cōcursio pp̄li. Et apphēdētes paulū trahebat eū extra templū. et statim clause sūt lanue. querēb⁹ autē eū occidere: nūciatū est tribuno cohortis: q̄ tota cōfundit hierlm. Qui statim assumptis militib⁹ et cēturonib⁹ decurrunt ad illos. Qui cū vidissent tribunā et milites. cessauerunt p̄cutē paulū. Tunc accedēs tribun⁹ appie bēdit eū et iussit alligari chatenis duab⁹: et interrogabat q̄s esset: et qd̄ fecisset. Alii autē aliud clamaBAT ī turba. Et cū nō posset certū cognoscere per tumultū: iussit duci eū ī castra. Et cū venisset ad gradus: stigit ut portaret a militib⁹ pp̄ter vim pp̄li. Seq̄baenī multitudi pp̄li clamās tolle cī. Et cū cepisset induci in castra paulus. dicit tribuno: Si licet mihi loq̄ aliquid ad te: Qui dixit ei: grece nosti: Mōne tu es egypti⁹ q̄ aī hos dies tumstū cōcitasti: et eduxisti: ī desertū q̄tuor milia virop̄ siccariorop̄: Et dixit ad eū paul⁹: ego hō suz qd̄ez iude⁹ et thariso cilicie: non ignōte ciuitatis municeps. Rogo autem te per mitte mihi loq̄ ad populū. Et cū ille promisisset paul⁹ stās in gradib⁹ attuit manu ad plebē. et magno silētio factio allocat⁹ est lingua hebreā dicēo. XXII

v Iri fratres et patres: audite quā ad vos nūc reddo rōc⁹. Eū audissent at: q̄ hebreā lingua loq̄ ad illos magis p̄stuterūt silētūz. Et dixit: Ego suz vir iudeus nat⁹ thariso cilicie: nutrit⁹ autē ī ista ciuitate sc̄ c̄ pedes gamaliel eru dit⁹ iuxta sūratē paterne legis emulat⁹ regis sic et vos oēs estis hodie. Qui hāc viā p̄secutus suz vloq̄ ad mortē allegās et tradēs ī custodias viros ac mulieres sic p̄nceps sacerdotū mihi testimoniū reddit⁹ et oēs maiores natū: a qbus et ep̄stolas ac cipiēs ad fratres dāmascū p̄gebā ut adducerem ī vincos ī hierlm ut punirētur. Factū est autē eunte me et appropinquāte dāmaseo media die: subito decelo circūfūlit me lūt copiosa. et decidens in terraz audiui vocē dicētem mihi. Saule saule qd̄ me p̄seqr̄is: Ego autē r̄ndi. Qui es dñe. Dixitq⁹ ad me. Ego suz iesus nazaren⁹: quē tu p̄seqr̄is. Et q̄ meū erāt lūmē qd̄ez viderūt: vocē sūt nū audiēt ei⁹ q̄ loq̄bañmeū. Et dixi: Quid faciā dñe: Hūs autē dixit ad me. Surgō vade dāmascū: et ibi tibi dicētur d̄ oīb⁹ que te oporteat facere

¶ Et cū non viderē p̄ claritate lumis illius: ad manū dedit⁹ a comitib⁹. venni damascū. Ananias at vir qdā sū legē testimoniū hūs ab oīb⁹ cohabitantibus indeis: venies ad me et stans dixit mihi Saule frater respice. Et ego eadē hora respexi ī eum. At ille dixit: Hē patrū nostrōz p̄ordiauit te ut cognosceres voluntatē ei⁹: et videres iustum et audires vocē ex ore eius: q̄ eris testis illius ad oēs hoies eop̄ q̄ vidisti et audisti. Et nūc qd̄ moraris: Erurge et baptizare: et ablue peccata tua iuso cato noī ipsius. Factū est autē revertenti mihi in hierlm: oranti ī templor̄ fieri me in stupore mētis et videre illū dicentē mihi: Festia et ea felociter et hierlm: qm̄ nō recipiēt testimoniuū tuū de me. Et ego dixi. Hūs: ipi scūt q̄ ego erā p̄ludēs ī carcerē. et cedens per synagogas eos q̄ credebam in te. Et cum funderet sanguis stephani testis tui ego stabā et p̄sentiebā: et custodiebā vestimenta mētis cōficiētū illū. Et dixit ad me. Vade: qm̄ ego ī natōes lōge mittā te. Audiebat autē eū vloq̄ ad h̄ verbū. et leuauerūt vocē suā. dicētes: Tolle dētra huiuscēmōi. Hō enī vas est eū vire. Vlociferantib⁹ autē eis et p̄scentib⁹ vestimenta sua. et puluerē iactantib⁹ ī aerē: iussit tribun⁹ induci eū ī castra et flagellis cedi et torquē eūz: ut sciret propter quā cām sic acclamarēt ei. Et cū astrinxisset eum lōus dixit astati sibi cēturonī paul⁹: Si hominē romanū et īdēmnatū licet vobis flagellare: Quo audito centurio accessit ad tribunū: et nūciavit ei dices: Quid actur⁹ eo: Hic enī hō ciuitas roman⁹ est. Accedēs autē tribun⁹ dixit illi. Sic mihi si tu roman⁹ es: At ille dixit. Etiam. Et r̄ndit tribun⁹ Ego multa sūma ciuitatē hanc p̄scētus sū. Et paul⁹ ait: Ego autē et nat⁹ suz. Protrin⁹ ḡ discesserūt ab illo q̄ cū torturi erāt. Tribunus quoq̄ tū mūt postq̄ rescīuit q̄ ciuitas roman⁹ ēt. et q̄ alligasset eū. Postera autē die volēs scīre diligent⁹ q̄ et cā accusare iudeis solvit eū et iussit sacerdotes p̄uenire et omne concilium: et producens paulum statuit inter illos.

¶ Atēdēs autē ī p̄ciliū paul⁹. ait: Viri frēs ego oī p̄scia bona p̄uersat⁹ sū aī deū v̄ q̄ ī hodiernū dī. Princeps at sacerdōtū ananias p̄cepit astatib⁹ sibi p̄cūtē os ci⁹. Tūc paul⁹ dixit ad eū: P̄dercutiet te de⁹ paries dealbate. Et tu sedēs iudicas me s̄z legē: et otra lege ī ubes me p̄cuti: et q̄ astabāt dixerit. Sūmūz sacerdōtē dei maledicē: Būt at paul⁹. P̄sciebā frēs: q̄ p̄nceps ē sacerdotū. Scriptū ē enī Princeps pp̄li tui n̄ maledicē. Scīcē autē paul⁹ q̄ vna p̄s ēt saduceor̄ et altera phariseor̄ exclamauit ī p̄cilio. Viri frēs: ego pharise⁹ sū: filius phariseor̄. De spe et resurrectōe mortuorum ego iudicor. Et cum hec dixisset: facta est dissētio iter phariseos et saduceos et soluta est multitudi. Saducei autē dicunt non esse resurrectionem mortuorum: ne q̄ angelum neq̄ spiritū: pharisei autē vtracq̄ p̄stēl. Factē ēt clamor magn⁹ et exurgētes qdā

§.8.9.7.9.a.

B

§.9.9.i. Cor. 15.b. Gal. j.c.

§.7.d.

A

Exo. 22.

Phil. 3.4.

Mat. 22.6.

Actus apostolorum

B

27.c.

p̄bari sc̄or̄ pugnabant b̄cantes: Nihil mali iue
nimis ū homie isto. Quid si sp̄us locutus est ei
aut angelus? Et cū magna dissensio facta esset:
timens tribunus ne discerpere paulus ab ipsis:
iussit milites descendere et rapere eū de medio eo
rū: ac deducere eū in castra. Sequenti autēz no
tre assistens ei dñs. ait. Con̄stans esto. Sicut n.
testificatus es de mē in iherusalē: sic te oponet et
rome testificari. Facta autē die collegerūt se qdēz
ex iudeis et denouerūt se dicētes neqz māduca
tos neqz bibituros. donec occiderēt paulū. Erāt
autē plus qz q̄draginta viri q̄ hanc p̄iurationem
fecerant: q̄ accesserūt ad p̄incipē sacerdotū et se
mores. et dixerunt: Deuotione deuouim⁹ nos in
hil guſtatuſos: donec occidam⁹ paulū. Nūc ergo
vos notū facite tribuno cū p̄cilio: vt p̄ducat illū
ad vos tanqz aliquid certi cognituri de eo. Nos
vero p̄mūqz appropriet parati sumus interficere
illū. Quod cū audisſet filius fotoris pauli insidi
as: venit et intravit in castra: nuncianitqz paulo.
Uocans autē paulus ad se vnu ex centurionibus
ait: Adolescentē hunc adduc ad tribunuz. Habet
enī aliquid indicare illi: Et ille quidē assumens
eū: duxit ad tribunuz. et ait: Vinctus paul⁹ roga
uit me hunc adolescentē perducere ad te: habetē
aliquid loqui tibi. Apprehendens autē tribun⁹ ma
nū illius fecessit cū eo ſeorsuz: et interrogauit illū
Quid est qd̄ habes idicare mib⁹: Ille autē dixit.
iudeis cōuenit rogare te vt crastina die p̄ducas
paulū i p̄ciliū. q̄si aliquid certi iq̄stiri ſint de illo
tu vō ne credideris illis. Insidianter enī ei ex eis
viri ap̄li⁹ qz q̄dragita: q̄ ſe denouerūt nō mādu
care neqz bibē donec interficiat eū: et nūc parati
ſunt expectātes p̄missū tuuz. Tribun⁹ igif dimi
ſit adolescentē p̄cipiēs ei ne cui loqueres: qm̄ hec
nota ſibi fecisset. Et vocatis duob⁹ cēturionibus
ditit illis. Parate milites ducentos vt eant vſqz
cesareaz. et quietes septuaginta et lācearios ducē
tos a tertia hora nocti et iumenta p̄parate: vt ipo
nētes paulū. ſaluū p̄ducerēt ad felicē p̄ſidem. Ti
mut enī forte raperēt eū iudei et occiderēt et ip
ſe poſteā calūnia iuſtūtē: tāqz acceptur⁹ pecuiaſ
ſcribēſ ei eplaz p̄tinētē hec: Landi⁹ lyſias: optio
p̄ſidi teſci ſalutē. Uiz hūc p̄phēſū a iudeis. et inci
piētē iterſi ab eis ſupueniēs cū exercitu eripui
cognito. q̄i roman⁹ ē: volēſqz ſcire cām quaſ obij
ciebāt illi deduxi eū i p̄ciliū eoz. Quē iueni accu
ſari de q̄ſtib⁹ legiſ ip̄oz: nihil vō dignū morte
aut viſlis habetē crūmē. Et cū mihi plarū eēt de
iſidijs q̄s pauerat illi. misi eū ad te: dñuciās et ac
cuſatorib⁹ vt dicāt ap̄o te. Hale. Milites vō fz p̄
ceptū ſibi aſſumētes paulū duxerūt p̄ noctē i anti
patridē. et poſteā die dimiſſi eq̄tib⁹ vt cū eo irēt
reuerſi ſūt ad caſtra. Qui cū veniſſet cesareaz et
tradidisseſ eplaz p̄ſidi ſtatuerāt an illū et paulū. cū
legiſſet at̄ et interrogasset d̄ q̄. p̄uicia eēt. et cogſcēs
q̄d̄ cilitia: audiā te iqt cū accuſatores ſui veneſit
Iuſſiſqz i p̄torio herodis custodiri eū. XXIII.

Oſt qnqz autē dies deſcedit p̄inceps fa
cerdotū anamas cū ſeniorib⁹ q̄bula d̄
ertullo quodaz oratore: q̄ adiunt p̄ſi
de aduersus paulū. Et citato paulo: cepit accuſa
re tertullus. dices: Cuz in mīta pace agamus p
te. et multa corigāt p tuā p̄uidētā. ſemp et vbiqz
ſuſcipim⁹ optimē felix cū om̄i granaz actiōe. Ne
duti⁹ autē te p̄trahā: oſo breuer audias nos p
tua clemētia. Inuicim⁹ hūc hominē p̄ſiſerū et
cōcitātē ſedūtēz oib⁹ iudeis in vniuerſo orbe
et auctorē ſedūtē ſecte nazarenoy: q̄ etiam tem
pluſ violare conatus eſt: quē et apphēſū voluim⁹
bz legē n̄faz iudicār. Supueniēs autē tribun⁹ lyſi
as cū vi magna eripuit eū de maib⁹ n̄fis iubens
accuſatores ei⁹ adte venire: a quo poteris ipſe iu
dicās de oib⁹ iſtis cognoscere de qb⁹ nos accuſa
muſ eū: Adiecerūt autē et iudei dicētes hec ita ſe
habē. Reſpoſdit autē paul⁹ aūuete ſibi p̄ſide dice. Ex
mītis amnis te eſſe iudicē gēti huic ſciens: bo
no animo p me ſatiſfaciā. Potes enī cognoscere
q̄i nō pl⁹ ſunt mihi dies quā duodeciz ex quo aſ
cēdi adorare in iherusalē. et neqz iſeplo iuenerūt
me cū aliquo diſputatē. aut cōcurſuſ ſaciētēz tur
be neqz i synagogis neqz in ciuitate. neqz p̄bare
p̄nt tibi de quib⁹ nūc me accuſant. Lōſiteor autē
hoc tibi q̄ bz ſectā quā dicūt heretiſ ſic deſeruio
patri et deo meo: credēs oib⁹ q̄ in lege et p̄phetis
ſcripta ſūt: ſpēm habēs i deum quā et hi ſpē
etat reſurrectiōe futurā iuſtop et iniquoz. In bz
et ipſe ſtudeo ſine offendicuſ cōſciētāz habē ad
deuz: et ad homies ſemp. P⁹ annos autē plures
elemoſynas factur⁹ i geteſ meā vēi: et oblationes et
vota: i qb⁹ i uenerūt me purificatū i tēplo. nō cuſ
turba neqz cū tumltuſ. Et apphēdeſt me clamā
tes et dicētes. Lolle iūnicū nr̄z. Quidā at et asia
iudei quos oportebat ap̄o te p̄ſto eēt et accuſare ſi
qd̄ haberēt aduersuz me: aut hi ip̄i dicāt ſi qd̄ in
uenerūt i me iūtagz cuſ ſtez i cōcilio: miſi de yna
hac ſolūmō voce q̄ clamani iter eos ſlāſ. qm̄ d̄ re
ſurrectiōe mortuoz ego iudicor hodie a vob. Di
ſtulat autē illos felix certiſſime ſciēs de via hac di
ces: Cū tribun⁹ lyſias deſcederit audiā vob. Juſ
ſitqz cētūriōi cuſtodiſe eū et habē req̄: nec queqz
de ſuis p̄hibē miſtrare ei. Post aliquot autē dies
veniēs felix cū druſilla vxore ſua q̄ erat iudea vo
cauit paulū et audiuit ab eo fidē q̄ ē i xp̄z iefū. Di
ſputatē at illo d̄ iuſticia et caſtitate et de iudicio ſu
turo: tremē ſcē ſelix r̄ndit. Qd̄ nūc attinet. vade
tpe at oportuno accerſia te: ſiſ et ſperās q̄ pecuiaſ
ei dareſa paulo pp qd̄ et frequēter accerſiēs eū lo
qbaſcuſ eo. Biēno at expleto. accepit ſuſſeſſorē
felix portium ſeſtū. Volēs at grām p̄ſtare iudeis
felix: reliq̄ pauluz vinctum. XXV

Eſt ḡ cū v̄ciſſi i puiciā p̄ triduū aſcēdit
hierosolymā a cesarea. Adiētqz eū p̄nci
peſacerdotū et p̄mi iudeoz aduerſ paulū et roga
bāt eū poſtulatē ſgrāz aduerſ eū vt ubiqz p̄duci
eū i hielz iſidias tēdetel et iſiſerēt eū i via. ſeſt⁹

Actus apostolorum

aut r̄ndit fernari qdēz paulū ī cesarea: se aut̄ ma
turius pfectuz. Qui ḡ in vobis aut potētes sunt
descēdētes simul si qd̄ est ī viro crimē accusēt eū.
Demorat̄ aut̄ inter eos dies nō ampli' qz octo
aut decē descēdit cesareā: et altera die sedit p tri
bunali et iussit paulū adduci. Qui cū pdūct̄ esset
circūsteterūt eū q ab hierosolyma descēderat̄ iu
dei multas et grāves causas obiciētes qz nō po
terant pbare. paulo rationē reddēte: qm neqz in
legez indeoz neqz in tēplū neqz incesarē qcz pec
e am. Fest⁹ aut̄ volēs gratiaz ptestare iudeis: res
pōdēs paulo dixit: Ibis hierosolymā ascēdere. et
ibi de his iudicari apud me. Dixit aut̄ paul⁹ Ad
tribunal cesaris sto: ibi me oportet iudicari. Ju
deis nō nocui: sicut tu melius nosti. Si enī nocui
aut dignū morte aliqd feci. non recuso mori. Si
vero nihil est eoz q̄ hi accusant me: nemo pōt me
illis donare. Cesarez appello. Tunc festus cū con
silio locut⁹ respōdit. Cesare appellasti: ad cesarē
ibis. Et cū dies aliquot transacti essent. agrippa
rex. et bernice descēderūt cesareaz ad salutādum
festū. Et cū dies plures ibi moraren̄: fest⁹ regi in
dicauit de paulo. dicēs: vir qdāz est derelictus a
felice vinc⁹: de quo cū essez hierosolymis adiēt
me p̄ncepes sacerdotū et seniori iudeoz postulā
tes aduersus illū dānatiōez. Ad quos r̄ndi: q̄ n̄ ē
romanis p̄suētudo donare aliquē hominez p̄pusqz
is qaccusaf p̄ntes habeat accusatores: locū q̄ defē
dendi accipiat ad ablūēda crīmia q̄ ei obiciūtur.
Cuz ḡ huc cōueniūt: sine villa dilatiōe in sequēti
die sedēs p tribunali iussi adduci virū. De quo
cū steriſſet accusatores nullā cāz deferebat de qb⁹
ego suspicabar malū q̄siōes vo q̄sdā d̄ sua sup̄sti
tione habebat aduersus cū: et de quodā iesus defini
cto quē affirmabat paul⁹ viuere. H̄c sitā aut̄ ego
d̄ huiusmōdi q̄stōe dicebā: si vell̄ ire hierosolymā
et ibi iudicari de istis. Paulo aut̄ appellatē vt ſ
uareſ auguſti cognitioni: iussi fuari cum donec
mittaz eū ad cesarē. Agrippa aut̄ dixit ad festuz.
Volebā t̄ ipē hominē audire. Cras iqt audies
eum. Altera aut̄ die cū venisset agrippa et bernice
cuz multa ambitiōe. et introiſſent in adiutorium
cuz tribunis et viris p̄ncipalib⁹ civitatis iubēte fe
sto adduct⁹ est paul⁹. Et dixit festus: agrippa rex
et oēs q̄simul adētis nobiscum viri: videtis hūc
hominē de quo ois m̄ſtitudo iudeoz interpellā
uit me hierosolymis petētes et acclamantes: non
opouere eum viuere amplius. Ego vero cōperi
nihil dignū morte eū ad misere. Ipso aut̄ hoc
appellantē: ad augustū iudicavi mittere. De quo
qd̄ certū scribz dñō non habeo ppter qd̄ pdūxī
eū ad vos: et maxime ad te rex. agrippa: vt iterro
gatiōe facta habeā qd̄ scribz. Sine rōne. n. m̄bi
videtur mittē vinc̄ti: et causas ei⁹ nō significare.

Grippa vo ad paulū ait. XXVI

a Permitte tibi loq p temeripso. Tunc
paul⁹ extēta manu cepit rōne reddē. De
oib⁹ qb⁹ accusor a iudeis rex agrippa estimō me

bñ ap̄d te: cū sim defēſur⁹ me hodie: maxie te
scīte oia q̄ ap̄d iudeos sunt p̄fuctūties et q̄shōes
ppter qd̄ obſcro patiēter me audias. Et qdē vi
tā meā a iuūētute q̄ ab iutio fuit in gete mea ī hie
rosolymis nouēt oēs iudei: p̄scītētes me ab iutio
si velit testimonii phibē: qm fm certissimā sectaz
n̄re religiōis vici pharise⁹. Et nūc ī spe q̄ ad pa
tres n̄ros rep̄omissiōis facta ē a deo sto indicio
ſbieſt: i q̄ duodeci trib⁹ n̄re nocte et die d̄ſcriuen
tes sperat̄ deneire. De q̄ spe accusor a iudeis rex
Quid icredibile iuāicaf ap̄d vos si de⁹ mortuos
ſuscitat: Et ego qd̄ estiauerā me aduersus nomē
iesi nazarei debē multa p̄traria agē qd̄ feci biero
solymis. Et multos scōz ego ī carcerib⁹ inclusi a
p̄ncipib⁹ ſacerdotū p̄tē accepta: et cū occidē
tur detuli ſhiāz. Et p oēs synagogas frequenter
puniēs eos. p̄leebā blaſphemare: et ampli' iſa
niēs ī eos. p̄leqbar vſqz ī exteraz ciuitates. In q
bus dū irē damascū: cū p̄tē et pm̄ſiu p̄ncipum
ſacerdotū: die media ī via vidi rex de celo ſup̄ra
ſplēdorē ſolis circumfulſiſſe me lumē. et eos q̄ me
cū ſiml erant oēsqz nos cū decidissem⁹ ī terram
audiui vocē loquētē mihi hebraica ligna. Sau
le ſaule qd̄ me p̄ſeqris: Dux ētibi ſtra ſtimuluz
calcitratē. Ego at̄ dixi: Quis es dñe: Dñs autē
dixit: Ego ſuiz iefus nazaren⁹ quē iu p̄ſeqris. Sz
exurge: et ſta ſup̄a pedes tuos. Ad h̄c enī appuiū
bi et ſtatutā te miſt̄ et tēſte eoz q̄ vidisti: et eoz q̄
b⁹ appēbo tibi: eripiēs te de pplis et gētib⁹ ſi q̄s
nūc ego mitto te apire ocfos eoz ut p̄uerat⁹ a
tenebris ad lucē. et de ptāte ſathane ad deuz. vt
acciāt remiſſiōez p̄tōz et ſorē iter ſcōs p ſidez
q̄ ē ī me. Un̄ rex agrippa n̄ ſui icredul⁹ celeſti vi
ſiōi: ſi his q̄ ſut damasci p̄muſ et hierosolymis
et oēz regiōez iudee et gētib⁹ annūciabā. ut p̄niāz
ageret et p̄uerteret ad deuz: digna pniē opa faciē
tes. Hac ex cā me iudei cū effē ī tēplō ſp̄bē ſiūz
tēptabāt volētes me iſerſice: Auxilio autē adiut⁹
dei vſqz ī hodiernuz diē ſto reſiſſicāns m̄ſori atqz
maiori: nihil ex dicens qz ea q̄ p̄p̄he locuti ſunt
ſutura ēē et moſes: ſi paſſibilis xp̄s. ſi p̄m̄ ex re
ſurreciōe mortuoz lumē annūciatur⁹ ē p̄p̄lo et
gētib⁹. Hec loquētē eo et rōnē ſddēte fest⁹ magna
voce dixit: Inſanis paule. M̄ſte te l̄fe ad iſanā
p̄uerunt. Et paul⁹: n̄ iſanio iqt op̄ie ſeſte: ſz vita
tis et ſobrietat̄ vba eloquor. Sic. n. d̄ his rex: ad
quē et ſtanter loquor. Late enī cū nihil hor̄ ſcribz
bitrōz. Neqz enī ī angulo qcz hor̄ ſcribz ē. cre
dis rex agrippa p̄phis: Scio q̄ credis. Agrip
pa autē ad pauluz. In modico ſuades me xp̄ia
nuſ fieri. Et paul⁹. Opro ap̄d deuz et modico et
i magnō: n̄ tm̄ te. ſz et oēs q̄ audiunt hodie fieri
tales q̄lis et ego ſuiz: excepſ ſicilis his. Et exurre
it rex et p̄ſes et bernice et q̄ affidebant eis. Et cum
ſecellſſet. loqbanſ ad iuicē dicētes: q̄i nihil mor
te aut ſicilis dignuz quid fecit homo iſte. Agrip
pa autē festo dixit. Simitti poterat homo hic: ſi
nō appellasset cesarem. XXVII

Actus apostolorum

2

v Taut indicatū est nauigare eū in italiā
et tradi paulū cū relq̄s custodiis cēturi
oni nomine iulio choortis auguste: ascen
dentes nauez hadrumetinaz incipiētez nauigare
circa asie loca sustulūm̄ perseuerāte nobiscum ari
starcho macedōe. tessalonicē. Sequēti aut̄ die
venim̄ sidonez. Humanc aut̄ tractās iulus pan
luz p̄misit ad amicos ire. et curom sui agere. Et
inde cū sustulissim̄ sub nauigātūm̄ cyp̄ p̄pte
rea q̄ essent vēti cōtrarii. Et pelaḡ cilicie et pan
philie nauigātes venim̄ lystrā q̄ est lytie. et ibi in
ueniēs cētūrī nauē alexandrinaz nauigātem in
italiaz: transposuit nos in eā. Et cū ml̄tis dieb̄
tarde nauigarem̄ et vit deuenissem̄ p̄tra gnydū
phibēte nos vento ad nauiganūm̄ crete iuxta sal
monez. Et viꝝ iuxta nauigātes venim̄ in locum
quēdaz q̄ vocaf bomport̄: cui iuxta erat ciuitas
thalassa. Ad h̄to aut̄ tpc pacto et cū iaz nō esset tu
ta nauigatio eo q̄ ieiunū nō p̄terisser: cōsolabāk
eos paulus dices eis. Uiri: video qm̄ iuria et ml̄
to dāno nō solū oncris et nauis: sed etiā qiarum
nostrar̄ icipit eē nauigatio. Centurio aut̄ gubernā
tori et nauiclero magis credebat q̄s his q̄ a paulo
dicebāk. Et cū ap̄ius portus nō esset ad hyemā
dū plurimi statuerūt cōsiluz nauigare in si quo
modo possent deueniētes phēnycē hyemare por
tuꝝ crete respicētez. ad affricū et ad chouz. Aspi
rante aut̄ austro estimātez p̄positū se tenere: cuꝝ
sustulissent d̄ asson: legebāt creta. Non post mul
tuꝝ aut̄ misit se cōtra ip̄az ven̄ typhonie. qui
vocaf euroaquilo. Cūq̄s arepta eēt nauis: et non
posset conari in vētū: data nauē flatibus fereba
mur. In insulaz aut̄ quādaz decurrētes q̄ vocaf
cauda potium̄ vir obtinere scapham. Quia sub
lara adiutoriis v̄ibanc accigētes nauē: timentes
ne in syrtim inēiderēt sūmissō vase sic ferebantur
Valida aut̄ nobis tēpestate iectatis sequenti die
iactū fecerūt: et tercia die suis manib̄ armamēta
nauis piecerūt. Neq̄ aut̄ sole neq̄ siderib̄ ap
parēt̄ p̄ plures dies. et tempestate nō exigua in
minente: iam ablata erat spes ois salutis nostre
Et cū multa ieiunatio fuisset: tūc stans paulus in
medio eoz dixit: Oportebat quidē o viri andite
me n̄ tollē a creta: lucrīq̄ facē iuriāz hāc et iactu
rā. Et n̄ suadeo yob bono aio eē. Amisso. n. nul
lius aīe erit ex nobis p̄terq̄z nauis. Astūt enim
mibi ac nocte angelus dei cui⁹ sum ego. et cui de
seruio. dicens: Ne timeas paulē: cesari te oportet
asistere. Et ecce donavit tibi de⁹ omēs qui naui
gant tecū. Propter q̄d bono aio estote viri. Cre
do enī deo: q̄ sic erit quēadmodū dictū est mibi.
In insulam aut̄ quandam oportet nos deuenire
S̄z postea q̄z q̄tadēcia nor̄ superucnūt: nauigāti
bus nobis in hadria circa mediaz noctez suspica
b. il̄ naute apparere sibi aliq̄z regionē. Qui et sū
mittētes bolidez. inuenierunt passus viginti et pu
fillum inde separati inuenierunt passus q̄ndeci⁹.
Timentes aut̄ ne in aspera loca incideremus: de

puppi mittentes anchoras quattuor optabāt diē
fieri. Mautis vero q̄rētib⁹ fugē de naui: cū misis
sēt scaphaz in mare sub obtenu q̄si iciperēt a p
ra anchoras extēdere: dixit paul⁹ cētūrionī et mi
litib⁹. Nisi bi in naui māserit: vos salvi fieri non
potestis. Tūc absciderūt milites tunis schaphe
et passi sunt eam excidere. Et cū lux iciperet fieri
rogabat paulus omnes sumē cibū dicens. Quar
tadēcia die hodie expectātes ieiuniū p̄manens: ni
hil accipiētes. Propter qđ rogo vos accipe cibū
p̄ salute yfa q̄ nullū yrm̄ capill⁹ de capite pibit.
Et cū hec dī issit: sumēs panē ḡfas egit deo i cō
spectu oīum: et cū fregisset cepit māducare. Aīeq
ores aut̄ factiōes: et ip̄i assūpserūt cibū. Eramus
vo vñinerse aie in naui ducēte septuagitas sex. Et
satiati cibo alleuiabāt nauē: iactantes triticuz in
mare. Cū aut̄ dies fact⁹ eēt terrā nō agnoscebāt
sinū vo quendā p̄siderabant habentē lit⁹: in quez
cogitabāt si possent eīscere nauē. Et cū anchoras
sustulissent p̄mittebāt se mari. simul laxātes iūctu
ras ḡbneraculoy: et levato artemōe fm̄ aure fla
tū tendebāt ad lit⁹. Et cū incidissem̄ i locū bīha
lassū ip̄egerunt nauē: et p̄a quidē fixa monebat i
mobilitis. puppis vero soluebat a vi mariis. Adili
litū at p̄siluz suit vt custodias occiderēt ne q̄s cū
enatasser estugeret centurio aut̄ volens seruare
paulū phibuit fieri. Jussitq̄ eos q̄ possēt natare
emittere se p̄mos et euadere et ad terrā exire: et ce
teros alios in tabulis ferebāt: quosdā s̄p ea que
de naui erant. Et sic factū est: vt oēs aie euaderēt
ad terrā.

XXVIII

e Tūc euassemus tūc cognouimus quia
mytilene isula vocabat. Barbari vero
prestabāt nō modicā hūanitatez nobis.
Accensa enī pyra reficiebāt nos oēs: ppter im
brē q̄ iminebat et frigus. Cū cōgregasset aut̄ pau
lus farmētōy aliquantā multitudinē et ip̄osuisset
sup ignē: vipa a calore cū p̄cessisset iuasit manuz
ei⁹. Et vo viderūt barbari pendentē bestiam de
manu ei⁹: ad inicē dicebāt. Utiq̄z homicida ē hō
hic: q̄ cū euasit de mari vltio nō sinit eū viuē. Et
ille qđē exētūtē bestiā in ignē. nihil mali passus
est. At illi existimabāt eū in tumorem p̄uertēdū: et
sbito casirū et mori. Biu aut̄ illis expectantib⁹ et
videntib⁹ nihil mali in eo fieri: p̄uertētes se dice
bant eū esse deū. In locis aut̄ illis erāt p̄dia p̄n
cipis isule noīe publī: q̄ nos suscipiēs. triduo be
nigne exhibuit. Cōdigat aut̄ patrē publī sebūb⁹
et disēteria vexatū iacere. Ad quē paul⁹ itrauit: et
cū orasset et ip̄osuisset ei man⁹ saluauit enīz. Quo
facto oēs q̄ i isula habebāt iſirmūtates accedebāt
et curabāt: Qui etiā multis honorib⁹ nos hono
rauerūt: et nauigantib⁹ ip̄osuerūt que necessaria
erāt. Post mēses aut̄em tres nauiganūm̄ i naui
alexandrina q̄ in isula hyemauerat: cui erat insi
gne castrou. et cum uenissem̄ sirculā. māsimus
ibi triduo. Inde circūlegētes deuenim̄ regū: et
post vnum diē flāte austro secunda die venimus

L
S. jra. t. 25. b

A

B

Epistola Jacobi.

putheolos: vbi inuentis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem. et sic venimus romam. Et inde cum audissent fratres occurserunt nobis usque ad appiis foro. et tribus tabernis. Quos cum vidisset paulus gratias deo accepit fiduciā. Cum autem venissemus romam. pmissus est paulo permanere sibi metu custodiēte se milite. Post tertium autem diem quo cavit prius iudeorum. Cumque venissent dicebat eis: Ego viri fratres nihil aduersus plebeos facies aut morum paternū: vincit ab hierosolymis traditus sum in manus romanorum. quod cum interrogatione de me habuissent voluerunt me dimittere. eo quod nulla esset ei mortis in me. Contradicentes autem iudeis coacti sum appellare cesare: non quod gentile mea hinc aliquid accusare. Propter haec igitur causa rogavi vos vide et allog. Propter spem nostram. ista catena haec circumdat sum. At illi dixerunt ad eum. Nos neque fratres accipimus de te a iudea. neque aduenientes aliis fratrum nunciauit aut locutus est quod de te malum. Rogamus autem a te audire quod sensisti. Nam de secta hac notum est nobis: quod ubique ei contradicunt. Cumque constituerint autem illi die venerunt ad eum in hospitium plurimi quibus exponebat testificas regnum dei suadentes eis de iesu ex lege moysi et prophetis a mane usque ad vesperam. Et quoddam credebat his quod dicebantur. quodammodo non crederebant. Cumque invenirentur non essent presentes. discedebant dicentes paulo vnum vobis. Quia huius spissancus locutus est per esaiam prophetam ad presbos vestros dicens. Vade ad populum istum et dic. Aure audiebas et non intellegens. et videtes videbitis et non percipies. In crassatum enim cor populi huius et auribus. Tunc audierunt et oculos suos consideraverunt ne forte videant oculis et auribus audiatur: et corde intelligatur. et perturbant et sanent eos. Notum est sit vobis: quoniam genibus missus est in salutare dei et ipsi audiuntur. Et cum in dixisset: exierit ab eo iudei multa hostes inter se contionem. Adhuc autem bennatio toto in suo predicto: et suscipiebat omnes qui ergo diebant ad eum: predicatis regnum dei. et docentes qui sunt de domino iesu christo cum omni fiducia sine prohibitione.

Explicit liber Actuum apostolorum. Incipit prologus in septem epistolas canonicas.

Non ita est ordo apud grecos quod integre sapiunt fidem rectam sectantur episcopos secundum. quod canonice nuncupantur sic in latini codicibus inueniuntur: ut quod petrus est primus in ordine apostolorum: primo sunt etiam eius episcopi in ordine ceterorum. Sed si cut euangelistas duduimus ad vitas lineas correximus ita has proprio ordini deo inuante reddidimus. Est enim prima eorum una iacobus: due Petri. tres iohannes. et iudeus una. Que si sic ab eis digeste sunt ita quoque ab interpresib; fideliter in latinum vertentur eloquunt nec ambiguitatem legentibus facerent. nec sermonum se se varietas impugnet: illo principiue loco ubi de unitate trinitatis in prima iohannes episcopus positum legimus in quod etiam ab infidelibus translatioribus multum erratum

esse a fidei virtute sperimus. trium tamen vocabula sunt aq; sanguinis et spiritus in ipsa sua editione ponentibus. et prius ubiq; ac spiritus testimonium omittentibus. in quo marie et fides catholica roboraunt: et prius et filii et spiritus sancti una divinitas sua probatur. In certis vero episclus quantum a nostra alicuius distet editio: lectiones prudenter derelinquo. Sed tu vero christi custos chius dum a me insensus scripture virtutem inquiris. mea quodammodo senectute inuidiorum dentibus coro dendam exponis. quod me falsarij corruptoribus scandi punctionat scripturarum. Sed ego in tali ope nec emulo rum meorum inuidentiā permisso: nec sancte scripturae veritatem poscentibus denegabo.

Explicit prologus in septem episcopias canonicas
Incipit Argumentum in easdem.

Acobus. petrus. iohannes et iudas septem episcopias ediderunt tam mysticas quam succinctas. et breves piter et iohannes. breves in verbis. longas in sententijs. ut rarus sit quod non in earum cecutiat lectione.

Explicit Argumentum in septem episcopias canonicas
Incipit argumentum in episcopiam canonicae beati Jacobi apostoli.

Acobus apostolus secundum instruit clerum de cultura celestium preceptorum et regula catholice obseruantie. et de invictae patientie maiestate. et de revelatione plurimorum et de mendacio magistrorum.

Explicit Argumentum. Incipit episcopia canonica beati Jacobi apostoli. Capitulum. I

Acobus dei

et dominus noster iesus christus seruus: rex. tribusque sunt in dispensatione salutis. De gaudium existimare fratres mei cum in temptationes varias incidetis. scientes quod probatio spiritus patiencia opere perficitur. Patiencia autem operi perfruenda habeat. ut sit perfecti et integri in nullo deficietes. Si quis autem virum indiget sapientiam. postulet a deo quod dat omnibus affluenter et non impropperat. et dabit ei. Postulet autem in fide nihil hesitatis. quod non hesitat si nullis est fluctui mari quod a vento mouetur et circuleret. Non est estmet hoc ille quod accipiat aliquid a domino. Vir duplex ait in consuetudinibus est in omnibus viis suis. Blouet autem frater humilius in exaltatione sua. diues autem in humilitate sua: quoniam sic floe feni transibit. Exortus non est sol cui ardore. et arefecit fenum. et flos eius decidit. et decor vultus eius depicit. Ita et diues in itineribus suis marceret. Beatus vir qui suffert temptationes

Ro. 5. 2.

Ro. jo. c.
2. Cor. 8. b.

B

Ecc. 14.
Esa. 40.
I. Pe. 1. 5.
Job. 5.

Epistola Jacobi.

qm̄ cū p̄batus fuerit accipiet coronā vite. quā re
pm̄isit deus diligētibus se. Nemo cū tēptat di-
cat: qm̄ a deo tēptat. Deus. n. intēptator malorum
est. Iēsus autem nemine tēptat. Unusq̄s vō tēptat
a p̄cupiscēta sua. abstract⁹ ⁊ illect⁹. Beinde p̄cū
p̄fidentia cū p̄cepit parit p̄ctū. p̄ctū vō cuž p̄sum
matum fuerit ḡn̄at morte. Molite itaq̄ errare
frēs mei dilectissimi. Dē datum optimū. ⁊ oē do-
num p̄fectū deorsum ē dēscēdens a p̄fē luminū
apud quē nō ē trāsimutatio. nec vicisitudinis ob-
umbratio. Voluntarie. n. genuit nos v̄bo veritas
vt simus initū aliqd creature eius. Scis fratres
mei dilectissimi. Sit autē oīs hō velox ad audiē-
dum. tardus autē ad loquendū: ⁊ tardus ad iram
Ira. n. viri iusticiā dei nō opat. Propter quod
abūciētes oēz imunditiam ⁊ abundantiā malicie
in mansuetudine suscipite insitū v̄bus qd̄ pōt sal-
uare aīas v̄ras. Estote autē factores v̄bi ⁊ non
auditores tm̄ fallētes vosmetip̄sos. q̄ si q̄s audi-
to: ē v̄bi ⁊ nō factor: b̄ sp̄abilis viro p̄sideranti v̄l-
tum natuitat̄ sue in speculo. Considerauit. n. se ⁊
abiit. ⁊ statim oblitus ē q̄lis fuerit. Qui autem p̄
spexerit in lege p̄fecte libertas ⁊ pm̄aserit in ea n̄
auditor: obliuiosus fact⁹ s̄ factor opis. b̄ beatus
in facto suo erit. Si q̄s autē putat s̄ religiosum
esse nō resrenās lingua suā s̄ seducēs cor suū. b̄
vana ē religio. Religio mūda ⁊ imaculata apud
deū ⁊ p̄rez. hec ē visitare pusillos ⁊ viduas in tri-
bulatione eoz ⁊ imaculatuz se custodire ab b̄ se-
culo. .ii.

¶ R̄atres mei. nolite in p̄sonaz acceptiōe
b̄se fidē dñi nři iſu xp̄i glorie. Et enim si
introierit in p̄uentū v̄rm vir aureū ānu-
lum h̄ns in veste candida. introierit autē ⁊ pauper
in sordido habitu. ⁊ intēdatis in eū q̄ indutus est
veste p̄clara ⁊ dixeris ei: tu se de b̄ bñi. paupi autē
dicag: tu sta illuc. aut se de s̄ scabello pedū meor⁹
nōne indicag apud vosmetip̄sos. ⁊ facti estis indi-
ces cogitationū inīq̄z. Audite frēs dilectissimi.
Nōne de⁹ elegit paupes in b̄ mūdo. diuities in fi-
de ⁊ heredes regnū qd̄ repromisit de⁹ diligētib⁹
se. Elos autē exhortastis paupēz. Nōne diuities
p̄ potētiā opp̄mūt vos ⁊ ip̄i trahunt vos ad indi-
cia. Nōne ipsi blasphemāt bonū nomē qd̄ inno-
catū ē sup vos. Si tñ legē p̄scis regalē s̄m sc̄ptu-
ras diliges. p̄imūtuū s̄c teip̄m. bñ facis. si autē
p̄sonā accipis p̄ctū opam. redarguti a lege: q̄si
trāgressores. q̄cunq̄ autē totā legē suauerit offe-
dat autē in uno factus ē oīum reus. Qui. n. dixit:
nō mechaber⁹. dixit ⁊ nō occides. q̄ si nō mecha-
beris: occides autē. fact⁹ es trāgressor legis. Sic
logmini ⁊ sic facite: sic p̄ legē libertas incipientes
iudicari. Judiciū. n. sine misericordia illi q̄ nō facit misericordia.
Superaliet autē misericordia iudicio. Quid p̄derit frēs
mei si fidē q̄s dicat se hic. opa autem nō habeat.
Nungd poterit fides salvare eū. Si autē frater
⁊ soror nudi sint ⁊ indigent victu quotidiano: di-
cat autē aliqd ex vob̄ illis ite in pace calefacimini

¶ saturamini. nō deridetis autē eis q̄ necessaria
sunt corpori. qd̄ p̄derit? Sic ⁊ fides si nō h̄eat opa
mortua ē in semetipsa. S̄z dicet q̄s: Tu fidē h̄es
⁊ ego opa hēo. Onde mihi fidē tuā sine opibus.
⁊ ego ondā tibi ex opib⁹ fidē meā. Tu credis qm̄
vñus ē deus: bñfacis. Et demones credūt ⁊ p̄tre
miscunt. Uis autē scire oīo inanis qm̄ fides sine
opibus ociosa ē? Abraā p̄f nōne ex opibus iu-
stificatus ē. offerēs ysaac filiū suū sup altare? Vi-
des qm̄ fides coopabat opib⁹ illius. ⁊ ex opibus
fides p̄summata ē? Et suppleta ē scriptura dicens.
Credidit abraā deo ⁊ reputatū ē illi ad iusticiam
⁊ amicus dei appellatus ē. Vide qm̄ ex opibus
iustificat hō ⁊ non ex fide tm̄. Silv⁹ ⁊ raab mere
trix nōne ex opibus iustificata est suscipiens mun-
cios ⁊ alia via ej̄scies? Sic. n. corpus sine spū mor-
tuum ē: ita fides sine opibus mortua ē. III

¶ Olite plures m̄ḡi fieri frēs mei scientes
n̄ qm̄ maius iudicium sumit. In multis. n̄

offendimus omnes. Si q̄s in v̄bo nō of-
fendit b̄ p̄fect⁹ est vir. P̄ot etiā freno circunducē
totū corpus. Si autē egs frena in ora mittim⁹ ad
p̄sentientū nob̄ oē corpus illoꝝ circūferim⁹. Et
ecce naues cū magne sint ⁊ a v̄en⁹ validis minēt
circūferunt autē a modico gubnaculo v̄bi ipetus
dirigens voluerit. Ita ⁊ lingua modicuz qdē mē-
bruz ē ⁊ maḡ exaltat. Ecce q̄zts ignis q̄z magnā
siluā incendit: Et lingua ignis ē. vñiversitas uniq-
tatis. Lingua p̄stitut⁹ in mēbris nřis q̄ maculat
totū corpus. ⁊ inflāmat rotā natuitat̄ nře inflā-
mata a gehēna. oīs. n. natura bestiay ⁊ voluc̄ ⁊
serpentū ⁊ ceteroz domans ⁊ domita sunt a nā
humana. lingua autē nullus hoīuz domare pōt.
Ingetuz malū plena veneno mortifero. In ipsa
bñdicimus deū ⁊ p̄fē ⁊ in ip̄a maledicim⁹ hoīes
q̄ ad imaginez ⁊ similitudinē dei facti sunt. Ex ipso
ore pcedit bñdictio ⁊ maledictio. P̄o oīz frātres
mei b̄ ita fieri. Nungd fons de codē foramine
emanat dulcē ⁊ amarā aq̄z. Nungd pōt frātres
mei fūcas facere: aut v̄is sic? Sic neq̄ salsa
dulcē pōt facere aq̄z. Quis sapiens ⁊ disciplina-
tus inter vos? Bñdat et bona querstionē opa-
tionem suā in mansuetudine sapie. q̄ si celū ama-
rum habet. ⁊ p̄tentias sint in cordib⁹ v̄ris noli-
te gloriari ⁊ mēdaces ēē aduersus vitatē. P̄o est
em̄ ista sapia desuruz descedēs a p̄fē luminū: s̄z
terrena aīalis dyabolica. Ubi. n. zelus ⁊ p̄tentia
ibi inēstantia ⁊ oē opus prauū. Que autē desur-
sum ē sapia. p̄mū qdē pudica ē. deinde pacifica ⁊
modesta. suadibilis. bonis p̄sentientēs. plena mis-
erice ⁊ fructib⁹ bonis: iudicans sine silatione. fructus
autē iusticie in pace seminal facientibus pacem.

¶ Ade bella ⁊ lites in vob̄. .iv.

v Nōne ex p̄cupiscētis v̄ris: q̄ militant in
mēbris v̄ris? C̄cupiscētis nō habetis
occiditis ⁊ zelatis. ⁊ nō potestis adipisci. Litiga-
tis ⁊ belligeratis ⁊ nō habetis ppter qd̄ nō poslu-
latis. Petitis ⁊ nō accipitis: eo q̄ male petatis

B

A

Gen. 15. a.
Gal. 3. a.
Ro. 4. a.
Johue. 2.

Ecc. 19. 2. 25

B

C

B

A

Louer. 17.
Ecc. 7. 7. 22.
Eph. 5. 2.
Eccle. 5.

Ro. 2. c.
Mat. 7. g.
j. Esdr. 7.
Act. j. a.
Mat. 5. c.

j. Pe. 5. c.

B

Lem. 19
Levi. 19
Ro. 2. b.
Eph. 6. b.
Col. 3. 5
Act. jo. c.
j. Pe. j. c.
S. j. d.

B vt in p̄cipiscentijs v̄fis insumatis. Adulteri: nesci
tis: q̄i amicitia b̄ mundi inimica ē dei? Quicun
qz ḡ voluerit amicus esse seculi huius. inimicus
dei constituit. An putatis: q̄i inaniter scriptura di
cat. ad inuidia p̄cupiscit sp̄s q̄ habitat in vobis?
M̄diorē aut̄ dat gr̄az. Propter qd̄ dic̄: Dē si
p̄bis resistit. humilibus aut̄ dat gr̄az. Subdit̄
ḡ estote deo. resistire aut̄ dyabolo: t̄ fugiet a vob̄.
Appropriate deo t̄ appropinq̄bit vob̄. Emunda
te man̄ pct̄ores. t̄ purificate corda duplices aio.

M̄dilseri estote t̄ lugete t̄ plorate. r̄sis vester in
luctum puerat. t̄ gaudiū in meroē. M̄miliamī
in d̄spectu dñi. t̄ exaltabit vos. Nolite detrahere
alterut̄ fr̄es mei. Qui detrahit fr̄atri aut̄ q̄ iudi
cat fr̄es suū detrahit legi t̄aducat legē. Si aut̄ iu
dicas legē: nō es factor legis: sed iuder. Un̄ ē. n̄
legislator t̄ iuder: q̄ p̄t pdere t̄ liberare. Tu au
tem q̄ es q̄ iudicas p̄imū tuū. Ecce nunc q̄ di
citis. hodie aut̄ crastino ibimus in illā cūnitatē. t̄
faciemus ibi qđem annū t̄ mercabimur t̄ lucru
faciemus. q̄ iegratis qđ erit in crastinū. Que ē. n̄
vita v̄ta. V̄por ē ad modicū parens. t̄ deinceps
exterminabil. p̄ eo vt dicat si dñs voluerit. t̄ si vit
erimus. faciemus b̄ aut̄ illud. Hunc autē exultas
in sup̄bijs v̄fis. Dis exultatio talis maligna est.
Scienti iḡ bonū facē t̄ nō facienti p̄ct̄m est illi.

A Gute nunc diuites: plorate

a v̄lulantes in miserijs v̄ris q̄ aduenient
vob̄. Diuitie v̄re putrefacte sunt. t̄ vesti
menta v̄ra a tuncis comepta sunt. Aut̄ t̄ argenteū
v̄rū eruginauit. t̄ erugo eoz in testimoniu vobis
erit. t̄ manducabit carnes v̄ras sic ignis. Thesau
rizasti vob̄ irā in nouissimis diebus. Ecce mer
ces oparioz q̄ messuerit regiones v̄ras: q̄ frauda
ta est a vob̄. clamat: t̄ clamor eoz in aures dñi sa
baoth introuit. Epulati estis sup̄ terrā. t̄ in luxu
rijs enutristis corda v̄ra. In die occisiōis addu
xisti t̄ occidisti iustū. t̄ nō restitit vob̄. Patien
tes iḡ estote fr̄es v̄sq̄ ad aduentum dñi. Ecce
agricola expectat p̄ciosum fructū terre. patienter
fer̄es donec accipiat tēporaneū t̄ serotinū. Pati
entes iḡ estote t̄ vos t̄ firmate corda v̄ra: qm̄
aduentus dñi appropinq̄bit. Nolite igemiscere
fr̄es in alterut̄. vt nō iudicemini. Ecce iudex an
ianuā assit. Exemplū accipite fr̄es exit⁹ mali.
t̄ longanimitas t̄ laboris t̄ patietē pp̄bas. q̄ lo
cuti sunt in noje dñi. Ecce beatificam⁹ eos q̄ susci
tuerunt. Sufferentiā iob audistis t̄ finē dñi vidi
stis: qm̄ misericors ē dñs t̄ miserator. An omnia
aut̄ fr̄es mei nolite iurare: neqz p̄ celū neqz p̄ ter
ram neqz aliud qđcunqz iuramentū. Sit aut̄ ser
mo vester. est est. nō nō. vt nō b̄ iudicio decidat.

D Tristak aut̄ aligs v̄mi. oret equo aio t̄ psallat.
Infirmat q̄s in vob̄ inducat p̄sbyteros ecclesie:
t̄ orēt sup̄ eū vnguētes euz oleo in nomine dñi. Et
oro fidei saluabit infirmū. t̄ alleviabit euz dñs. t̄
si in pct̄is sit. remittet̄ ei. Cōitemini aut̄ alterut̄
pct̄a v̄ra. t̄ orat p̄ inuicez vt saluemini. Multū

ēm̄ valet descatio iusti assidua. H̄elias h̄o erat
sils nob̄ passibilis. t̄ orone oranit vt non plueret
sup̄ terrā. t̄ nō pluit annos tres t̄ menses sex. Et
rursū oravit t̄ celū dedit pluviā. t̄ terra dedit fr̄u
etum suū. Fr̄es mei. si q̄s ex vob̄ errauerit a v̄ta
te t̄ puererit q̄s eū. scire d̄: qm̄ q̄ uerti fecerit
petōrem ab errore vie sue. saluabit aiāz ei⁹ a mor
te. t̄ operit multitudinem peccatorum.

3. Reg. 17.
2. 38.
Lu. 4. d.

Explicit epistola beati Jacobi apostoli. Incipit Argumentum in epistolam beati Petri pri
mam.

Iscipulos salvatoris innicii to
to orbe diffusos t̄ pegrinos ī h̄
seculo mōstrat. t̄ p̄terite v̄te pe
nitere sinadet. t̄ in nouā v̄ta p̄f
tere totā cū sollicitudine exhor
tat symō petrus filius iob̄is. p̄
uncie galilee vico Bethsaida
frater Andree apostoli.

Explicit Argumentum. Incipit ep̄la beati
Petri apli p̄ma. Capitulum.

Etrus apo

stolus iesi xp̄i. electis
aduenis disp̄sionis p̄ō
ti galatiae cappadotie.
asie t̄ bithynie fm̄ pre
sciaz dei p̄fis in sc̄ifica
tionem sp̄s. in obediē
tiā t̄ asp̄sionē sanguis
iesi xp̄i. ḡia vob̄ t̄pax
multipliceſ. B̄ndict⁹

deus t̄ p̄ dñi n̄i iesi xp̄i q̄ fm̄ mias suā magnā
regnauit nos in spem v̄vā p̄ resurrectionem iesi
xp̄i ex mortuis in hereditatē incorruptiblē t̄ in cō
taminatā t̄ imarcessibilē p̄fernataā i celis. in vob̄
q̄ in v̄tute dei custodimini p̄ fidē in salutē patam
reuelari in tpe nouissimo. In q̄ exultabitis modi
cum nunc si oꝝ p̄tristari in varijs tēp̄tationibus
vt p̄batio v̄re fidei multo p̄ciosior sit auro: quod
p̄ ignē p̄bat. inueniāt̄ in laudē t̄ gloriā t̄ honore
in reuelatione iesi xp̄i quē cū nō videris diligēt̄.
In quē nunc quoqz nō vidētes credit̄: credētes
aut̄ exultabitis letitia inenarrabili t̄ glorificata.
reportātes finem fidei v̄ie salutē aiāz v̄rāz. De q̄
salute ergis̄t̄ atqz scrutati sunt pp̄be. q̄ de futu
ra in vob̄ gr̄a pp̄baest̄. scrutātes in qđ: vel q̄le
t̄p̄ significaret̄ in eis sp̄s xp̄i p̄nunciācas eas q̄ in
xp̄o sunt passiones t̄ posteriores gloriae. qb̄ re
uelatū ē. q̄ nō sibimerip̄s. vob̄ aut̄ ministrabat̄
ea q̄ nunc nunciata sunt vob̄ p̄ eos q̄ euāgelizauē
runt vob̄ sp̄sco missō de celo. in quē desiderant
angeli p̄spicē. P̄op̄ter qđ succinti lūbos mens
v̄re sobrij p̄feci spate in eā. q̄ offert̄ vob̄ gr̄am in

B Job. 16. e.

Eph. 4. d.
1. Pe. 5. c.
C
Hiere. 5. i.
Joh. 16. e.
1. Pe. 5. c.
Hiere. 5. i.
Ro. 14. a.
2. b.

Lu. 12. f.

B

Prouer. 24.
Joh. 13. c.
1. Timo. 4. c.

C
Mat. 5. f.
2. Cor. 7. c.
1. Pe. 2. c.

D

reuelationem iesu xp̄i q̄si filij obedientie non p̄fi
gurari p̄oribus iegratice v̄e desiderijs. sed fīm eū
q̄ vocavit vos sanctū ryt z ip̄i in oī p̄uersatione
sancti s̄. qm̄ scriptū ē: sancti erit qm̄ ego sc̄lus
sum. Et si p̄em inuocas eū q̄ sine acceptione p̄
sonaz iudicat fīm vniuersuſq̄ opus in timore i
colatus v̄i tpe p̄uersamini. Sc̄iētes q̄ nō corru
ptibilibus auro vel argēto redēpti estis de vana
v̄a p̄uersatione p̄ne traditiōis. sed p̄ciosoſ ſan
guine q̄si agni imaculati xp̄i z incōtaminati. p̄co
gniti qdē an mundi p̄stitutionē: manifestati autē
nouillimis t̄pibus p̄pter vos q̄ p̄ ip̄m fideles eſtis
in deo q̄ lufcitauit eū a mortuis. z dedit ei gloriam
ut fides v̄a z spes eſſet in deo. Alias v̄ras caſtiſ
cantes in obia charitatis. in fraternitatis amore
ſimplici ex corde inuicē diligite attentiū. renati
nō ex ſemine corruptibili: ſed incorruptibili: p̄ v̄
bum dei viui z p̄manēti in eternū. q̄ oī caro
ut ſenū. z oī gloria eius tanq̄z floſ ſeni. Exa
ruit ſenū z floſ ei⁹ decidiſ: v̄bi⁹ aut̄ dñi manet in
eternum. Hoc eſt autem v̄bum quod euangeliza
tum ē in vos.

II.

Leui. j. 10.
Leui. j. 9.
Deu. j. 10.
2. Paral. j. 9.
Col. 3. d.
Ja. 2. b.
Act. 10. c.
Mo. 2. b.
Eph. 6. b.
Heb. 9. b.
J. Job. j. 5.
Apo. j. b.
Esa. 40.
Esa. 40.
Ecc. j. 4.
Ja. j. b.
Eph. 4. c.
Col. 3. b.
Heb. j. 2. a.
Hierec. j. 7.
Esa. 28.
Mat. j. 1. g.
Mar. j. 2. b.
Lu. 20. c.
Act. 4. b.
Exo. j. 9.
Oſee. 2.
Deu. jo.
Ro. 13. d.
Gal. 5. c.
Ro. j. 3. a.
Ro. 12. c.
Eph. 6. a.
Col. 3. d.
Titum. 1. c.
2. Cor. 7. c.

ppter dei p̄ſciaſ ſuſtinet q̄s tristicias patiens in
iuste. Que. n. eſt grā: ſi peccantes z collapbiſati
ſufferg: Sed ſi bñſaciētes patiēter ſuſtinet: hec ē
grā apud deū. In h. n. vocati eſtis: q̄r z xp̄s paſ
ſus ē p nob̄: vobis relinquēs exemplū vt ſe qm̄i
ni vefigia eius. Qui petm̄ nō fecit nec inuētus
ē dolus in ore eius. Qui eū maledicereſ non ma
ledicebat: tū paterſ nō cōmūnabat. Tradiebat
aut̄ iudicanti ſe iniuste. Qui petā n̄ra ip̄e p̄tulit
in corpe ſuo ſup lignū. vt petis mortui iuſcie vi
namus: cuī luſore ſanati eſtis. Erat. n. ſicut oues
errantes. ſed p̄uerſi nunc ad paſtorē z eſpm̄ aiaꝝ
veſtrarum:

Jacobi. 5. c.
j. Job. 5. a.
Ela. 5. 3.
Ela. 5. 3.
Col. 3. c.
Eph. 5. c.

III.

Imiliter z mulieres ſb̄diſ ſint viris ſinis
o vt z ſi q̄ nō credunt v̄bo p muliez p̄uerſa
tionē ſine v̄bo lucrifiat. pſiderātes in ti
more ſanctā p̄uersationē v̄raz. Quap ſi nō ſit ex
trifecuſ capillatura aut circūdatio auri: aut in
dumenti veſtimentoz cultus. ſed q̄ abſeōditus ē
cordis. hō in corruptibilitate geti z modelli ſp̄o:
q̄ eſt i p̄ſpectu dei locuplex. Sic. n. alioq̄ ſc̄ mu
lieres ſperātes in deo ornabant ſe ſbiecete p̄puiſ
viris. ſi ſara obediebat abrac dñm eū vocāſ: cu
ius eſtis filie bñſaciētes. z nō p̄timēt vllā p̄tū
rationem. Cū ſi ſtr̄ colabitātes ſm ſciaſ. q̄ ſi r̄
miori vaceulo muliebū imp̄ortiētes honoře tāq̄z
coberedibus grē vite: vt nō ip̄ediant oīones v̄e
In fide aut̄ oēs vnanimes p̄atiētes. fraterni
tates amatores miſericordes. modelli. humiles.
nō redden̄tes malū p malo. nec maledictū p male
dicto. ſed econtrario bñſidicentes: q̄ in h. vocati
eſtis vt bñſidionē hereditate poſſideatis. q. n.
vult vitā diligere. z dies vidē bonos coereat lin
guā ſuā a malo. z labia eius ne loquāt̄ bolum.
Reclinet aut̄ a malo z faciat bonū. inqrat pacem
z ſeq̄k eā q̄ oculi dñi ſup iuſtos. z aures eius in
p̄ces eoz. vultus aut̄ dñi ſup ſaciētes mala. z q̄s
ē q̄ vobis noceat: ſi boni emulatores ſueritis.
Sed z ſi qd̄ patimini p̄pter iuſticiā beati. Timo
rem aut̄ eoz ne timueris vt nō p̄turbem. Dñm
aut̄ xp̄m ſanctificate in cordibū v̄ris: pati ſp ad
ſatisfactionē oī poſſenti vos rōnē de ea tā in vob
eſt ſpe: ſed eū modelli z timore p̄ſciaſ bñtes ho
nam vt in eo qd̄ detrahit de vobis p̄fundant q̄
calumniaſ v̄raz bonā in xp̄o p̄uersationē. Aſe
liuſ ē. n. vt bñſaciētes ſi volūtas dei velit pati q̄z
maleſaciētes. q̄r z xp̄m ſemel p petis n̄ris mortu⁹
ē iuſtus p inuſtis: vt nos oſſerret deo mortifica
tos qdē carne. viuificatos aut̄ ſpū. In q̄ z his
q̄ in carcere erāt ſpū veniēs p̄dicauit q̄ incredu
li fuerāt alioq̄ q̄n̄ expectabāt dei patientiā in die
bus noe eū ſabucareſ arca: in q̄ pauci. i. octo aie
ſalutē facie ſunt p aq̄z. q̄ z vos nūc ſiliſ forme ſal
nos facit baptiſma: nō carnis diſpoſitioſordiū
ſed p̄ſcie bone interrogatio in deū. p resurrecio
nem iesu xp̄i a mortuis q̄ ē in dextera dei. deglu
tiens morte. z vite eterne heredes efficeremur p
fect⁹ in celū ſbiech ſibi ſagelis z ptatib⁹ z v̄tutib⁹.

Wrouer. 20.
Ro. j. 2. d.
P̄s. 9. 6.
P̄s. 3. 3.
Jacobi. j. d.
Mat. 5. a.
Hebreo. 9. d.
Ro. 5. b.
Mat. 24. c.
Lu. j. 7. f.

Epistola Petri

ii

Bristo igitur passo in carne.

Eph. 4. 5. et vos eadē cogitatione armamī: q̄ qui
passus ē in carne desist a peccatis ut nō iā
desiderijs hoiū sed voluntate dei qd̄ reliquū ē

in carne vivat ipsi. Sufficit n. p̄teritū tuis ad
qđ voluntatē gentiū p̄summandā his q̄ ambula-

uerunt in luxurijs. desiderijs. vinolentijs. comes
fationibus. potionibus. ebrietatib⁹. et illicis ido-

loz cultibus. In q̄ ammirant nō p̄currentib⁹ vo-

bis in eandē luxurie p̄fusionē blasphemātes: qui
reddent rōnes ei q̄ patut ē iudicare viuos et mor-

tuos. Propter h. n. et mortuis euangelizatū ē ut
iudicent qđē sūm hoies in carne. vivant autē sūm

deūz in spū. Quia autē finis appropinq̄bit. Esto
te itaq̄ prudētes et vigilate in orationib⁹: an oia au-

tem mutuā in vobis metipsis charitatē p̄tinuā hñi
tes. q̄i charitas opit multitudinē p̄tōy. Hospi-

tales inuicē sine murmuratione. Unusq̄s sic ac
cepit grāz in alterutq̄ illā amministrantes: sic bo-

nī dispēsatores multiformis grē dei. Si q̄s loqui-

tur q̄si sermones dei. Si q̄s misstrat tanq̄ ex vnu-

te quā amministrat deūz vt in oib⁹ honorificē
deūz p̄ iesum xp̄m: cui ē gloria et ip̄cī in secula
seculorum. amen. Charissimi nolite pegrinari i fer-

vore q̄ ad téptationē vob⁹ sit: q̄si noui aliqd̄ vob⁹
p̄tingat. sed cōciantes xp̄i passionib⁹ gaudete: vt
et in reuelatione glorie eius gaudeas exultantes.

Si exp̄obam̄ in noīe xp̄i beati eris: q̄m qđ ē ho-

noris glorie et vñus dei. et q̄ ē eius sp̄s sup̄ vos reg-

escet. Nemo autē vñm patiat: q̄si homicida. aut
fur. aut maledicus. aut alienoz appetitor. Si au-

tem vt xp̄ianus nō erubescat gloriſcit autē deūm
in isto noīe: q̄m tps̄ ē vt incipiat iudiciū a domo
dei. Si autē p̄mū a nob⁹. q̄s finis eoz q̄ non cre-

dūt dei euāgeliū. Et si iustus qđē vir̄ saluabilis im-

p̄ius et p̄tōy vbi pebūt: Itaq̄z et hi q̄ patiunt̄ sūm
voluntatē dei. fideli creatori cōmendent animas

sūas in bñfactis.

.v

Eniores ḡ q̄ in vobis sunt obsecro cōse-

nsior et testis xp̄i passionū: q̄ et ei q̄ in futu-

ro reuelanda ē glorie cōciatori. Pascite

q̄ in vob⁹ est gregē dei: puidētes nō coacte sū spō-

tance sūm deū: neq̄ turpis lucri grā. sed volunta-

rie. neq̄ dñantes in cleris. sed forma facti gregi.
et alio. et cū appuerit p̄nceps pastor p̄cipietis im-

marcessibilē glie coronā. Silr adoleſcētes s̄bdi

estote seniorib⁹. Om̄es. n. inuicē humilitatē insi-

nuate: q̄ dñs sup̄bis resistit. humilibus autē dat

grāz. Humiliamini igit̄ s̄b potenti manu dei. vt

vos exaltet in tpe visitationis oēz sollicitudinez

vñaz p̄sicietes in eū: q̄m ip̄i cura ē de vobis. So-

brij estote et vigilate q̄ aduersarius vester diabo-

lus tanq̄ leo rugiēs circuit: q̄rens quē deuolet.

Lui resistite fortes in fide. sciētes eandē passionē
ei q̄ in mundo ē vñc fraternitati fieri. Deus autē

ois grē q̄ vocauit nos in eternā sūa gloriā in xp̄o
iesu modicū passos: ip̄e p̄ficiet. p̄firmabit. solida-

bitq̄. Ipsi gloria et imperiū: in secula seculorum

amen. Per siluanū fidelē frēz vobis vt arbitror
breuiter scripsi obsecrās et p̄testans hanc esse ve-
ram grāz dei in q̄ stas. Salutat vobis ecclia q̄ ē in
babylone collecta. et marcus filius meus. Saluta-
te inuicem in osculo sancto. Grā vobis omnibus
q̄ estis in chusto iesu. Amen.

Explicit epistola beati Petri apli p̄ma. Incipit
Argumentum in epistolam secundam.

Cimon petrus p̄ fidē huic mundo sapiē
tes mortuos esse declarat. eisdēq̄ pietas
quanta sit magnitudo luce: ipsa clarissima
manifestat.

Explicit Argumentum. Incipit epistola se-
cunda beati Petri apostoli. La. .i.

Cimon Pe-
trus seruus et ap̄ls iesu
xp̄i. his q̄ coēq̄z nob̄
scū sortiti sunt fidē in iu-
sticia dei nr̄i et saluato-
ris iesu xp̄i. Grā vobis
et pax adimplete in cog-
nitōe dei et xp̄i iesu dñi
nr̄i: quō oia nob̄ diuine
vñus sue q̄ ad vitā et pie-
tate donata sūt p̄ cognitionē el⁹ q̄ vocauit nos p̄
p̄na glia et vñtute. p̄ quē maria et p̄ciosa nob̄ p̄mis-
sa donauit vt p̄ h̄ efficiam̄ diuine p̄sortes nature
fugiētes eius q̄ in mundo ē p̄cupiscētie corruptio-
nem. Vos autē curā oēz s̄bferētes mistrate in fi-
de vñc virtutē: in vñtute autē sciam. in scia autem
abstinentiam. in abstinentia autem pacientiam.
in patientia autē pietatem. in pietate autē amorez
fraternitas. in amore autē fraternitas charitatem
Hec. n. si vobiscū assint et supent: nō vacuos. nec
sine fructu vos p̄stituēt in dñi nr̄i iesu xp̄icognitō-
ne. Cui. n. nō p̄sto sunt h̄. cecus ē et manu tēptās
obliuionē accipiēs purgationis veterē suoz deli-
ctor̄. Quapropter frēs magis satagite. vt p̄ bōa
opa certā vñaz vocationē et electionē facias. Hec
en faciētes nō peccabis aliquā. Sic. n. abūdanter
ministrabil̄ vob⁹ introitus in eternū regnū dñi et
saluatoris nr̄i iesu xp̄i. Propter qđ vos incipiaz
sp̄ cōmonere de his et qđē sc̄tēs et p̄firmatos vos
in p̄nti vñtate. Justū autē arbitror: qđdiu suz i h̄
tabernaculo s̄lētare vos in cōmonitione: cert⁹ q̄
velox ē depositio tabernaculi mei: sūm q̄ et dñs nr̄i ie-
sus xp̄s signit mihi. Dabo autē opam et frequēter
h̄re vos post obitū meū: vt hoy oīz mēouiam fa-
ciās. Nō. n. indoctas fabulas sc̄uti nota fecim⁹
vob⁹ dñi nr̄i iesu xp̄i vñtute et p̄sciaz: sed speculato-
res facti illi magnitudis. Accipiēs. n. a deo p̄ie
honorē et glia z voce delapsa ad eū huiuscemōi a
magnifica glia h̄ ē filius me⁹ dilect⁹ in quo mihi

Esa. 42.
Matt. 3. g. 7.
17.b.

3 3

Eph. 4. 5.
Ja. 4. b.

B

Prouer. 10.

C

D

A

B

C

Ja. 4. c.
Hiere. 13.
Lu. 12. c.
Ro. 12. c.

D

Aplacui. ipm audite. Et hanc vocem nos audiunim? de celo allatam cu essemus cu ipso in monte sancto. Et habemus firmorem prophetici fmonem cui bñfacit attendentes qsi lucerne lucent in caligino nostro loco donec dies elucescat: et lucifer oras in cordibus vris. Et pñm intelligentes qd ois pphbia scriptura pñua interpretatione non sit. Nõ. n. voluntate humana allata e aliqui pphbia sed spuscõ i spirati locuti sunt sancti dei hoies. **B**

Venunt vobis et pseudo pphbe in populo: sic et in vobis erunt magi mendaces, qui introducent sectas pditionis: et eum qui emit eos deus negant. supducetis sibi celerem pditionem. Et multi sequentur eorum luxurias per quos via vita blasphemabitur, et in avaritia sicut vobis de vobis negoci abunx. Quibus iudicium iam olim non cessat. et pditione eorum non dormitat. Si, n. de angelis peccatum non peccit. sed in crudelibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium refuari. et originali mundo non peccit. sed octauum noe insticie pconem custodire dilutum mundum impiorum indumentis et ciuitates sodomorum et gomorreorum in cinerem redigens euerstione dñanuit exemplum eorum qui impie acturi sunt ponentes et iustum loth opfissus a nephadoz iniuria ac luxuriosa pueratõe eripuit. Asperitu. n. et auditu iustus erat. histans apud eos qui de die in die aiaz iusta in igs opibus cruciabantur. **C**onit deus pios de temptatione eripe. unquos vobis in die iudicij refuare cruciados. Magis autem eos qui post carnem in pcupiscetia immunditie ambulant. Nationesque ptemunt. audaces sibi placentes sectas non metunt introduce blasphemantes. Ubi angeli fortitudine et virtute euz sint maiores non portant aduersum se execrabile iudicium. **D**omi vobis velut irrationabilia pecora nauter in captivitatem et in pncie his qui ignorat blasphemates in corruptione sua pibunt: picipites mercedem iniusticie. Voluptate exultantes diei delicias coniunctionis et macule. delitiis affluentes in pñuis suis luxuriantes vobiscum: oculos humiles plenos adulterij et incessabilis delicti: pellicentes aias istabiles cor: exercitatum in avaritia humiles. maledictionis filij derelinquentes rectam viam errauerunt secuti viam balas et bosorum: qui mercede iniquitas amavit: corruptionem vobis habuit sue vesanie. Subiugale multum aial in hois voce loquens: phibuit pphbe insipientiam. Mihi sunt fontes sine aqua. et nebulae turbibus exagitate quibus caligo tenebras reseruantur. Supbia. n. vanitas loquentes pellicient in desideriis carnis luxurie eos qui paululum effugiunt. qui in errore puerati libertate illis pmittentes cum ipsi fuji sunt corrupti. A quo. n. quod superat est bene et seruus es. Si. n. refugiates congnationes mundi in cognitione domini nostri et salvatoris iesu christi. His rursum implicati supantur. facta sunt eis posteriora deterritoria horibus. Melius. n. erat illis non cogere viam iusticie quam post agnitionem retrofusus pueri ab eo quod illis traditum est secundum mandato. Contingit. n.

eis illud veri pueris. Canis reuersus ad suum vomitum. et sus lata in voluntario lutu. **E**stiuere. 26. **F**la. 18. 1. 56 **G**l. 48. 21

Anc tece vobis charissimi secundam scribo hanc epistolam in quibus veram excito in communitate sinceram mente. ut memores signum que predixi verborum a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum pceptorum domini et salvatoris.

Hoc primum scientes quod venient in nouissimis diebus in deceptione illusores inter prias pcupiscetas ambulantes. dicentes: Ubi est promissio aut aduentus eius? Ex quo. n. pres domierunt omnia: sic perseverant ab initio creature. Latet. n. eos hoc volentes. quod celi erant prius et terra de aqua et per aquam persistens dei verbo per quem ille tunc mundus aqua inundatus periret. Celi autem qui nunc sunt et terra eodem modo repositi sunt igni seruati in die iudicij pditionis impiorum hominum. Unum vero hunc non lateat vos charissimi: quia unus dies apud dominum sicut mille anni. et mille anni sicut dies unus. Non tardat dominus permissionem suam: sicut quidam existimant. sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire: sed omnes ad penitentiâ reverti. Adueniet autem dies domini ut sursum in quo celi in magnis impetu transient. elementa vero calore soluens. terra autem et que ipsa sunt opera exurere. Cum igit hunc omnia dissoluenda sint quales oportet vos esse in sanctis puerationibus et pietatis: expectantes et pperantes in aduentum diei domini: per quem celi ardentes soluentur et elempta ignis ardore tabescunt. **H**oc nos vobis celos et novam terram et promissa ipsius expectamus in quibus iusticia habitat. Propter quod charissimi hec expectantes. saragite immaculati et inviolati ei inueniri in pace. et domini nostri iesu christi longanimitatem salutem arbitramini. sic et charissimus frater noster paulus fratrem datum sibi sapientiam scriptis vobis. sic et in omnibus epistolis: loquens in eis de his in quibus sunt quedam difficultia intellectu. que id est et instabiles depravant. sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum pditionem. Vos igit fratres pscientes custodite ne insipientiis ne errore traducetis excidatis a propria firmitate. Rescite vero in gratia. et in cognitione domini nostri et salvatoris iesu christi. Ipsi gloria et nunc et in diem eternitatis. Amen.

Et Timo. 4. a. 2. Timo. 3. a.

Gen. 19. **I**sa. 65. 2. 66. Apo. 2. 21

1. Thess. 5. a. Apo. 5. a.

Ap. 2. 21

Explicit epistola beati Petri apostoli secunda. Incipit Argumentum in epistola beati Johannis apostoli primam.

Ationem ubi et quod deus ipse sit charitas manifestat. et susurriones fratrum nec deum scire. nec pios fieri posse. eo vsque dissertat ut esse comprobet homicidas. eo quod odiu sit intersectionis occasio.

Explicit Argumentum. Incipit epistola beati Johannis apostoli prima. Cap. 1

2

Qod fuit ab

initio. qd audiuim⁹ qd vi
dimus oculis nris quod p
sperum⁹. et manus nre cō
trectauerūt de vbo vite: et
vita māifestata ē. vidim⁹
et testamur et annūciamus
vob vitam eternam q erat
apud p̄ez. et appuit nobis

B
Job. j6.f.
L

Qd vidimus et audiūm⁹ annūciām⁹ vob. vt et
vos societate habeatis nobiscū. et societas nra sit
cū p̄e et cū filio eius iesu xp̄o. Et h̄ scribim⁹ vob
vt gaudeas et gaudiū vrm sit plenū. Et h̄ est an
nūciatio quā audiūmus ab eo et annūciamus
vob: qm̄ deus lux ē. et tenebrie in eo nō sunt vllē.
Si dixerim⁹ qm̄ societate habemus cū eo. et in te
nebris ambulam⁹: mētimur et vītā nō facimus.
Si autē in luce ambulamus sic et ipse ē in luce so
cietatē habemus ad inicē. et sanguis iesi xp̄i si
lij eius emū dat nos ab oī p̄ctō. Si dixerim⁹: qm̄
pctn̄ habemus. ipsi nos seducim⁹ et vītas in nob
nō ē. Si p̄teamur pctā nra fidelis ē et iustus vt
remitat nob̄ pctā nra. et emundet nos ab oī iniq
tate. Si dixerimus qm̄ nō peccauimus mēdacez
facimus eū. et v̄bū eius nō ē in nob. II

B
Hebreo. 9.b
Apo. j.b

non

Filioli mei h̄ scribo vob vt nō peccetis.
Sed et si q̄s peccauerit aduocatū hēm⁹
apud p̄ez iesum xp̄m iustū. Et ip̄e est p
pitiatio p̄ pctis nris. nō p̄ nris aut tm̄ sed etiā p
totus mūdi. Et in h̄ scimus qm̄ coguimus eū si
mandata eius obseruam⁹. Qui dicē se nosse euz
et mandata ei⁹ nō custodit: mēdat ē. et in h̄ vītas
nō ē. Qui aut̄ suat v̄bū eius. vere in h̄ charitas
dei pfecta ē. In h̄ scimus: qm̄ in ip̄o sum⁹. Qui
dicit se in xp̄o manere: d̄z sic ille ambulauit et ip̄e
ambulare. Charissimi. nō mandatū nouū scribo
vob: sed mandatū vetus qd babuistis ab initio.
Mandatū vetus ē v̄bū qd audistis. Itēz māda
tum nouū scribo vob qd vez ē et in ip̄o et in vob.
q̄ tenebrie transierūt et vez lumē iam lucet. Qui
dicit se in luce esse et frēz suū odit: in tenebris est
vſq̄ adhuc. Qui diligit frēz suū. in lumē manet
et scandalū in eo nō est. Qui aut̄ odit frēz suum
in tenebris ē. et in tenebris abulat. et nescit q̄ eat.
q̄ tenebrie obcecaerūt oculos ei⁹. Scribo vob fi
lioli qm̄ remittūt vob pctā ppter nomē ei⁹. Scri
bo vob p̄ez: qm̄ coguistis eū q̄ ab initio ē. Scri
bo vob adolescētes qm̄ vicistis malignū. Scribo vob in
uenes qm̄ fortes estis. et v̄bū dei manet in vobis
et vicistis malignū. Polite diligē mundū neq̄ ea
q̄ in mūdo sunt. Si q̄s diligit mundū: nō ē chari
tas p̄tis in eo. Qm̄ oē qd ē in mundo p̄cupia car
nis ē et p̄cupia oculorū. et supbia vite q̄ nō ē ex p̄te
sed ex mundo ē. Et mūdus transit et p̄cupia eius
Qui aut̄ facit voluntatē dei: manet in eternū. Si
lioli: nouissima hora ē. Et sic audistis q̄ antixp̄s

I. 4. d.

B
Job. j3. g.

I. 4. d.

I. 3. c.

C

venit: nūc antixp̄ multi facti sunt. Unū scimus q̄
nouissima hora ē. Ex nob̄ pdierūt sed nō erāt ex
nob̄. Nā si fuissent ex nob̄: p̄manissent v̄tig no
biscū. sed vt manifesti sunt qm̄ nō sunt oēs ex nob̄
Sed vos v̄ntionē habet a seō. et nostis oia. Nā
scripsi vob q̄si ignorantib⁹ v̄tate. sed q̄si sc̄itib⁹
eā: et qm̄ oē mendaciū ex v̄tate nō ē. Quis ē men
dax nūi is q̄ negat qm̄ iesus nō ē xp̄s. Hic ē anti
xp̄s q̄ negat p̄rez et filium. Omis q̄ negat filium
nec p̄rez h̄ q̄ p̄fite filiū. et p̄rez h̄. Vos qd audi
stis ab initio in vob p̄maneat: q̄ si in vob p̄man
serit qd audistis ab initio. et vos in filio et p̄re ma
nebis. Et hec ē reppromissio quā ip̄e pollicit̄ ē no
bis vītā eternā. Nec scripsi vob de his q̄ seducūt
vos. et vos v̄ntionē quā accepist ab eo maneat
in vob. Et nō necesse habet vt aliq̄s doceat vos
sed sicut v̄ntio eius docet vos de oībus et vez ē
et nō ē mendaciū. Et sicut docuit vos manete ī eo
Et nūc filioi manete in eo. vt cū appuerit habea
mus fiduciā. et nō p̄fudamur ab eo in aduētu ei⁹.
Si sc̄itis qm̄ iustus est. sc̄ote qm̄ et oīs q̄ facit au
sticiam. ex ip̄o natus est. III

Iudee q̄lem charitatē dedit nobis p̄t vt
v̄ filij dei noīsemur et sim⁹. Propter h̄ mū
dus nō nouit nos. q̄ nō nouit eum. Cha

rissimi nūc filij dei sum⁹ et nōdū appuit qd erim⁹.
Scimus qm̄ cū appuerit filiē ei⁹ erim⁹. qm̄ vide
bimus eū sicuti ē. Et oīs q̄ h̄ hanc spē in eo: san
ctificat se sic et ille sanctus ē. Dis q̄ facit pctn̄. et
iniquitatē facit. Et pctn̄ ē iniquitas. Et sc̄it: q̄ ille
appuit vt pctā tolleret et pctn̄ in eo ē nō ē. Dis q̄
in eo manet nō peccat. Et oīs q̄ peccat nō v̄dit
eū nec cognit eū. Filioli nemo vos seducat. Qui
facit iusticiā iustus ē: sicut et ille iustus ē. Qui fa
petn̄ ex diabolo ē: qm̄ ab initio diabol⁹ peccat.
In h̄ appuit filius dei. vt dissolut opa diaboli.
Dis q̄ natus ē et deo pctn̄ nō facit. qm̄ semē ip
suis in eo manet. et nō p̄t peccare: qm̄ ex deo na
tus ē. In h̄ manifesti sunt filij dei et filij diaboli.
Dis q̄ nō ē iustus nō ē ex deo. et q̄ nō diligit frē
suū. Qm̄ h̄ ē annūciatio quā audistis ab initio:
vt diligas alterutę. Nā sicut cayn q̄ ex maligno
erat et occidit frēz suū. Et ppter qd occidit eum.
Qm̄ opa eius malignū erat. fratrius aut̄ eius iusta.
Nolite mirari frēs si odit vos mūdus. Nos sci
mus qm̄ trāslati sumus de morte ad vītā qm̄ dili
gimus frēs. Qui nō diligit manet in morte. Dis
q̄ odit frēz suū homicida ē. Et sc̄it qm̄ oīs homi
cida nō h̄ vītā eternā in se manent. In h̄ cog
uiimus charitatē dei: qm̄ ille aīaz suā p̄ nobis po
suit. et nos debemus p̄ frībus aīas ponere. Qui
habuerit sbaz hui⁹ mūdi: et viderit frēz suū neces
se hīe. et clauserit viscera sua ab eo: quō charitas
dei manet in eo. Filioli mei: nō diligamus v̄bo
negq̄ lingua. sed ope et vītate. In h̄ cogscim⁹: qm̄
ex veritate sumus. et in p̄spectu ei⁹ suadebim⁹ cor
da nra. Qm̄ si reprehenderit uos cor nrm̄: maior ē
deus corde nro et nouit oia. Charissimi si cor nrm̄

Job. j6.f.

3 4

I. Pe. 1. d.
Eliae. 53.

B

Matt. 24. a.

Mar. 15. b.

Lu. 2. j. b.

Eph. 5. b.

J. 1. Cor. 3. d.

Col. 2. d.

Apo. 22. c.

Job. 8. e.

Gen. 4.

L

Job. j5. e.

Levi. j9

S. 2. b.

Job. j5. e.

B

Ro. j3. b.

Epistola Johannis i

nō reprehenderit nos: fiduciā habemus ad deum. et quicqđ petierimus accipiemus ab eo qm̄ man data eius custodimus. et ea q̄ sunt placita coram eo facimus. Et h̄ ē mandatū ei⁹ vt credam⁹ in noīc filij ei⁹ iēsū xp̄i. et diligam⁹ alterut⁹ sic dedit mandatū nobis. Et q̄ suat mādata ei⁹ in illo ma net. et ip̄e in eo. Et in h̄ scimus qm̄ manet in nob̄ de spū quē dedit nob̄.

III.

Charissimi. nolite oī spūi credere. sed p bate sp̄s si ex deo sūt qm̄ pseudo. pphē exierūt in mundū. In h̄ coḡlē sp̄s dei. Dis sp̄s q̄ p̄fiteſ ūſum xp̄i in carne venisse. ex deo ē. Et oīs sp̄s q̄ solvit iēsū. ex deo nō ē. et h̄ ē antixp̄s de quo audistis qm̄ venit. et nunc iaz in mundo ē. Uos ex deo estis filiolī. et viciſtis eum qm̄ maior ē q̄ in vobis ē q̄ in mūndo. ip̄i d̄ mūndo sūt. ideo de mundo loquunt̄. et mundus eos audit. Nos ex deo sum⁹. Qui nouit deū audit nos. q̄ nō ē ex deo nō audit nos. In h̄ coḡscim⁹ sp̄m veritatis et sp̄m erroris. Charissimi. diligam⁹ nos inuiçē: q̄ charitas ex deo ē. Et oīs q̄ diligat ex deo natus ē. et coḡscit deū. Qui nō diligat. non nouit deū: qm̄ deus charitas ē. In h̄ appuit cha ritas dei in nobis: qm̄ filiū suū vnigenitū misit deus in mundū ut vivamus p̄ euz. In h̄ ē chari tas. nō q̄si nos dilexerimus deū. sed qm̄ ip̄e p̄or dilexit nos et misit filiū suū ppituationē p̄ peccatūris. Charissimi. si de⁹ dilexit nos. et nos debe mus alterut⁹ diligē. Deū nemo vidit vñq̄. Si diligamus inuiçē de⁹ in nobis manet et charitas ei⁹ in nobis pfecta ē. In h̄ coḡscimus qm̄ in eo manemus et ip̄e in nobis: qm̄ de spūscō suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: qm̄ p̄ mi sit filiū suū saluatorē mundi. Quisq̄ pfectus fue rit qm̄ iēsū ē fili⁹ dei: de⁹ in eo manet. et ip̄e ī deo

Et nos coḡuimus et credidimus charitati quam h̄z de⁹ in nobis. Deus charitas ē et q̄ manet ī cha ritate in deo manet: et deus in eo. In h̄ pfecta est charitas dei nobiscū: ut fiduciā habeam⁹ in die iudicij: q̄ sicut ille ē et nos sumus in h̄ mundo. Ti mor nō ē in charitate: sed pfecta charitas foras mittit timore: qm̄ timor plenā h̄z. Qui aut̄ timet nō ē pfectus in charitate. Nos ḡ diligamus deū qm̄ deus p̄or dilexit nos. Si q̄s dixerit: qm̄ dili go deū et frēz suū odierit: mēdārē. Qui. n. non diligit frēz suū quē videt: deū quē nō videt quō diligē. Et h̄ mandatū habem⁹ a deo: ut q̄ dili git deū diligat et frēz suū.

V

Aliis q̄ credit qm̄ iēsū ē xp̄us: ex deo oī natus ē. Et oīs q̄ diligat eū q̄ genuit: di ligit et cū q̄ natus ē ex eo. In h̄ coḡscim⁹ qm̄ diligimus natos dei cū deū diligamus. et mā data eius faciam⁹. Hec. n. ē charitas dei ut man data ei⁹ custodiāmus: et mandata eius ūia non sunt. Qm̄ oē q̄ natū ē ex deo vincit mundū. et hec ē victoria q̄ vincit mundū: fides n̄ra. Quis ē aut̄ q̄ vincit mundū: nisi q̄ credit qm̄ iēsū ē fili⁹ dei: hic ē q̄ venit p̄ aquā et sanguinē iēsū xp̄us.

Non in aq̄ solū: sed in aq̄ et sanguine. Et sp̄ritus est q̄ testicā: qm̄ xp̄s ē veritas. Qm̄ tres sunt q̄ testimoniuī dāt in celo. p̄. verbū. et sp̄u sanctus. et hi tres vñū sunt. Et tres sunt q̄ testimoniuī dant in terra. sp̄s. aq̄. et sanguis. et hi tres vñū sunt. Si testimoniuī hoīuī accipimus: testimoniuī dei ma ius est. Qm̄ h̄ ē testimoniuī dei qd̄ maius ē: qm̄ testificatus ē de filio suo. Qui credit in filiū dei h̄z testimoniuī dei in se. Qui nō credit filio: mēda cem facit eū. q̄ nō credit in testimoniuī qd̄ testifi catus ē deus de filio suo. Et h̄ ē testimoniuīz: qm̄ vitā eternam dedit nobis deus. et hec vita in filio eius ē. Qui h̄z filiū dei. h̄z vitā. q̄ non h̄z filium dei. vitam nō h̄z. Hec scribo vobis ut sciatis qm̄ vitā habebet eternā: q̄ creditis in noīe filiū dei. Et h̄ ē fiducia quā habemus ad deū. q̄ qd̄cunq̄ petie rimus s̄m voluntatē eius audit nos. Et scim⁹: q̄ audit nos. q̄qd̄ petierimus. Scimus: qm̄ habe mus petitiones q̄s postulamus ab eo. Qui scit frēz suū peccare p̄ctū nō ad mortē. petat et dabit ei vita peccanti nō ad mortē. Est p̄ctū ad mortē: nō p̄ illo dico ut roget q̄s. Dis iniquitas p̄ctū est et ē p̄ctū ad mortē. Scimus: q̄ oīs q̄ natus est ex deo nō peccat: sed gratia dei p̄seruat eū. et malig nus nō tanget eum. Scimus. qm̄ ex deo sumus. et mundus totus in maligno positus ē. Et scim⁹: qm̄ filius dei venit et dedit nobis sensum: ut coḡ scamus deū vez. et simus in vo filio eius. Hic est verus deus et vita eterna. Filiali: custodite vos a simulacris.

Job. 3. f.

Explicit epistola beati Johannis apostoli. p̄ma. Incipit Argumentum in epistolam eiusdem secundam.

Sq̄ adeo ad sanctam feminam scribit. ut eandem dominam non dubitet litteris appellare: eiusdemq̄ filijs testimonium q̄ ambulent in verita te p̄hibet.

Explicit Argumentum. Incipit ep̄la beati Johannis apli secunda. Capitulum. I

Enior. electe dñe et na tis eius quos ego dili go in vītate. et nō ego solus: sed et oīs q̄ coḡ uerunt vītate ppter vītate q̄ p̄manet in vobis: et yobiscū erit ī eternū. Sit yobiscū grā. mia par a deo p̄fe et a xp̄o iēsu filio pris ī vītate et charitate. Gauisus sum valde: qm̄ inueni de filijs tuis abulentes in vītate: sic mandatū ac cepim⁹ a p̄fe. Et nūc rogo te dñā nō tanq̄ māda tū nouū scribēs tibi. h̄z qd̄ habuim⁹ ab initio: ut

Job. 15. c.
14. c.

A

Job. 8. f.

S. j. a
Job. 8. f.
B

Job. 3. c

C

J. Cor. 4. d.

Eph. 5. a.

Phil. 3. c.

J. Thess. 4. b.

Job. 13. g.

Job. 7. f.

Job. 3. f.

B

S. 1. a

S. 2. b

Job. 13. g.

J. Cor. 4. d.

Eph. 5. a.

Phil. 3. c.

J. Thess. 4. b.

A

B

J. Cor. 15. d.

Epistola Jude.

diligamus alterutꝝ. Et hec ē charitas vt ambulemus fm mādata eius. Hoc. n. ē mandatū vt quē admodū auditis ab initio in eo abuleſ: qm̄ mul ti ſeductores exierūt in mundū q nō pſitent iefuz xp̄m veniſſe in carnē. Hic ē ſeductor et antixp̄us. Videlte voſſmctipſos ne pdas q opati eſtis: ſed vt mercedē plenā accipias. His q recedit et non per manet in doctrina xp̄i, deū nō hz. Qui pmanet in doctrina h p̄ez et filū hz. Si q̄ venit ad vos et hanc doctrinā nō affert nolite recipere eū i domū nec aue ei dixeris. Qui. n. dicit illi aue cōdicat opib⁹ eius malignis. Ecce p̄dixi vob⁹ ut in die dñi nō pſundam. Plura hñs vob⁹ ſcribere nolui per chartā et atramentū. Spero. n. me futuruz apud vos. et os ad os loq. vt gaudiuſ vñm plenum ſit. Salutant te filii ſororis tue electe.

Joh. j.6. f.
I. Job. j. b.

Explicit ep̄la beati Johannis apli ſecunda
Incipit Argumentum in epifolam eiusdē tertiam.

Aium pietas cā extollit atq; vt in ipa pi g erate maneat exhortat. diotrepē impia tis et ſupbie cā obiurgat. demetrio autē bonū testimoniuſ phibet cū fratribus ynuersis.

Explicit Argumentū. Incipit epifola beati Johannis apli tertia. L. a.

Enior gaio charifimo quē ego diligō i veritate. Cha riſſime. de oib⁹ ofonē fa cto pſperte ingredi et valē. ſicut pſpe agit aia tua. Ga uifus ſum valde veniētib⁹ fratribus et testimoniuſ phi bentibus vītati tue: ſicut tu in vītate ambulas. Maio rem hop nō habeo ḡfaz q̄ vt audiā filios meos in vītate ambulare. Charifime. fideliter facis qc qd oparis in fr̄es. et h̄ in pegrinos q testimoniuſ reddiderūt charitati tue in p̄ſpectu ccclie: quos bñſfacies deducēs digne deo. Pro noie. n. eius pfecti ſunt: nihil accipiētes a gétilibus. Nos ḡ de benuſ ſuſcipe hm̄oi vt coopatores ſim̄ veritas. Scriptisſem forſitan ecclie ſed is q amat p̄matū gerere in eis diotrepes nō recipit nos. Propter h̄ ſi venero cōmoneā eius opa q̄ facit. v̄bis malig nis garriſ in nos. Et q̄ſi nō ei iſta ſufficiāt: ne q̄ ipſe ſuſcipit fr̄es. et eos q ſuſcipiūt phibet et de ecclia eiſcit. Charifime: noli imitare malū ſi qd bonū ē. Qui bñſ facit. ex deo ē. q male facit nō vi det deū. Demetrio testimoniuſ reddid ab oib⁹ et ab ipa vītate: ſi et nos testimoniuſ phibem⁹. et no ſti qm̄ testimoniuſ nřm v̄p̄ ē. Multa habui tibi ſcribere: ſed nolui p̄ atramentū et calamū ſcribē tibi. Spero aut̄ ptinus te videre: et os ad os loq mur. Dat tibi. Salutat te amici. Saluta tu ami cos nominatum.

Explicit epifola beati Johannis apostoli. tertia. Incipit Argumentum in epifolam beati Jude apostoli.

Udas apls. Fr̄es de corruptoribus vie veritas ita informat: vt illiciū eſſe diſſer ter de ſbiugo ſemel erutos ſeruitis de nuo opaz ſuā offiſiſ nouare ſerulibus.

Explicit Argumentū. Incipit epifola beati Jude apostoli. L. a.

Udas iefu

xpi ſeruus. frater aūtia cobi. his q ſunt in deo p̄fe dilecti. et xpo iefu cō ſeruas et vocat. Miseri cordia vob⁹: et pax et cha ritas adiplateat. Charifimi oēz ſollicitudinez fa ciēs ſcribēdi vob⁹ de cōi yfa ſalute neceſſe habui

ſcribere vob⁹ de p̄ſcā ſuſcertari ſel̄ traditi ſciſ ſi dei. Subintroierūt. n. gdā hoies q olim p̄ſcripti ſunt in h̄ iudiciū ipij dñi nři grāz transferētes in luxuriā. et ſolū dñiatoře et dñi ſim̄ iefum xp̄m ne gātes. Lōmonere aut̄ vos volo ſciētes ſel̄ omia: qm̄ iefus pp̄lm de terra egypti ſaluās. Scđo eos q nō credideſt p̄didit. Angelos v̄o q nō fuauerit ſuū p̄cipiatū. ſed dereliqrūt ſuū domiciliū: in iudiciū magni dei vīcul eternis ſb caligie reſuauit. Sič ſodoma et gomora et finitime ciuitates ſili mō exfornicate. et abeūtes post carnē alterā facti ſunt exempli ignis eterni penā ſuſtinētes. H̄i et bi carnē qdē maculāt. dñationē aut̄ ſperūt. maie ſtātē aut̄ blaſphemāt. Cū michael archangelus cū diabolo diſputās altercareſ de moysi cope. nō ē ausus iudiciū iſſerre blaſphemie. ſed dixit. Impet tibi de⁹. H̄i aut̄ q̄cūq̄ qdē igrāt blaſphe mant. q̄cūq̄ aut̄ nāliter tanq̄ muta aialia nōrt. in hiſ corūpunt. Ue illis q in via cayn abieſt. et errore balaa mercede effuſi ſunt eti p̄tradictione choire abieſt. H̄i ſint in epulis ſuū macule qui uantes. ſine tiore. ſe metipſos paſcentes. nubes ſi ne aq̄ q a vēſ circuferunt. arbores antūnales in fructuose. bis mortue eradicat. fluct⁹ ſeri mari. despumātes ſuas p̄fusiones. ſidera errātia. qbus pcella tenebraꝝ ſuata eſt in eternū. Prop̄bauit aut̄ et de hiſ ſeptim⁹ ab adā. enoch. dices. Ecce venit dñs in ſciſ milib⁹ ſuū ſacē iudiciū p̄tra oēs et arguere oēs ipios de oib⁹ opib⁹ ipietas eoy q bus ipie egeſt. et de oib⁹ duris q locuti ſint cō tra deū petōres ipij. H̄i ſunt murmuratores qru losi fm desideria ſua abulātes. et os eoy loq ſu biā: mirātes pſonas qſtus cā. Uos aut̄ charifimi mēores eſtote v̄bor⁹ q̄ p̄dicta ſunt ab aplis dñi nři iefu xp̄i. q dicebat vob⁹. Qm̄ in nouiſſimis

zach. 3.
Eccl. 11. L

2. Pe. 2. d.

Esa. 3:
Matt. 24. 5.
Apoc. j. b.

3. Timo. 4. 2
2. Timo. 5. 2
2. Pe. 3. 2.

Prologus.

tempibus venient illusores sibi desideria sua am
bulantes in ipietatibus. Si sunt qui segregant se
met ipsos: aiales spiritum non habentes. Vos autem charis
simi superdiscates vosmetipsos sanctissime nomine si
dei in spiritu orantes. vosmetipsos in dilectione dei
seruante. expectantes misericordiam domini nostri Iesu Christi in vitam
eternam. Et hos quidem arguite iudicatos. illos vero
saluante de igne rapientes. Alijs autem miseremini in ri-
more odientes et carnis q[uod] carnalis est maculata tuni-
cam. Si autem quod potes est vosmetipsum sine peccato et pre-
tueris animi spectum glorie sue imaculatos in exulta-
tione. in aduentu domini nostri Iesu Christi: soli deo salua-
tori nostro per Iesum Christum dominum nostrum gloria et magnificen-
tia. imperium et potestas animi oia seculorum et nunc et in
omnia secula seculorum. Amen.

Explicit epistola beati Jude apostoli. Incipit prologus in Apocalypsim beati Johannis apostoli.

Mnes q pie volūt viuē in xpō
sic ait apl's, psecutionē patientē
int̄ illud. Sili accedēs ad fuitu-
rē dei, sta in timore, et pp̄a aiām-
tuā ad temptationē. Tēptatio-
nāq̄ ē vita hois sup terram.

¶ Ne autem fideles deficiantur in his.
¶ Solat eos dominus atque confirmat dicens: Vobiscum sum
vobis ad summationem scilicet culi. et nolite timere pusilli
gredi. Propterea videt deus propter tribulaciones quae
passura erat ecclesia ab apostolis fundata supra
petram christum ut minus timeat. dispositus una cum filio
et spiritu sancto eas reuelare. reuelauit autem tota trinitas
christi secundum humanitatem. Christus vero a Iohanne per angelum.
Iohannes ecclesie. de qua reuelatione hunc librum compo
nuit. An et liber iste Apocalypsis dicit. id est reuelatio
quod continet quod deus reuelauit iohanni: et iohannes
ecclesie. quarta. secundum ecclesiam passa sit in tempore primitio.
et nunc patiens et nouissime tribibus antechori: passura
sit quoniam tanta erit tribulatio ut si fieri posset etiam
mouerentur electi. Et quod per his et nunc et in futuro pre
mia sit susceptura ut quos denunciata supplicia
terruntur. promissa premia letificent. Ideo iste liber iter
reliques scripturas novi testis prophetarum nomine censemus quod
aliis est excellentior prophetarum. Sic nam nouum testamentum per
stat veteri. euangelium legit. ita hoc prophetarum prophetarum
veteri testis: quod a christo et ecclesia magis ex parte ipsius adi
pleta sacra denunciat. Nam etiam id est quod cum aliis vni
pharia. isti tripharia data est prophetia simul. secundum posteri
tum et presentem et futurum. Ad eam confirmationem auctoritatem
occurrit ipsa autoritas mittens deferentes et accipientes.
Wittenberg. secundum trinitatem. et deferentes. secundum angelum. et accipien
tes. secundum iohannem. ¶ Si autem iohannes in visione fuerit reuele
ta. et sunt tria genera visionum. sed quod genera proprieatatem videt
dum est. Visio. non alia corporalis. quoniam videlicet corporalibus
oculis aliqd videtur. Alia spiritualis seu imaginaria
cum videlicet dormientes vel vigilantes imagines repre
sentantur quod aliqd significat. sic videtur pharao spi

cas & moyses rubū ardere. ille dormiēs. iste vigi
lans. Alia intellectualis. qñ videlz spūscō reuelā
te intellectui mens vītate mysteriorū sic ē capim⁹.
quō vīdit iohes q̄ in h̄ libro referunt. Nō. n. si
guras tm̄ spū vīdir: sed & eaq̄ sigra mēte itellexit
Uidit aut̄ iohes & scripsit in pathmos insula re
legatus a domitiano in exilio p̄ncipe ipissimo.
hac eis ad scribendū p̄pellente cā. q̄ dñ exultene
rē a domitiano i pathmos insula in ecclīs qb⁹
perat multa pullulaſt atq̄ inoleuerūt vītia atq̄
diuerte heresēs. Erant. n. qdā heretici ibi dicen
tes xp̄m nō fuisse aī marīa: q̄ t̄p̄aliter de ea na
tus erat. quos iohes in p̄ncipio euangelij sui re
darguit dices. In p̄ncipio erat v̄bū. Et in hoc li
bro cū diē. alpha & o. i. p̄ncipiū & finis. Bicebat
etiā qdē ecclīaz p̄dēre tribulationū aī finē secu
li desitūrā. & p̄ labore nō p̄mū eternū suscep
ram. Illoꝝ ḡ errores volēs destruere iohes: ostē
dit xp̄m p̄ncipiū esse & finē. Un̄ Esaias. Aī nie
nō ē formatus deus & post me nō erit. Et ecclīaz
p̄ exercitiū tribulationū nō desinere sed. p̄ficere.
& p̄ his brauiū eternū recipe. Scribit aut̄ iohes
septē ecclīs asie & eaq̄ septē epis de p̄dictis in
strūēs: i in eis p̄ eā totā ecclīsā ḡniale docēs. Est
itaqz materia iohis in h̄ ope status sp̄aliter asia
ne ecclīs: necn̄ t̄toti⁹ videlz q̄ in p̄stī patiā: &
in futuro receptura sit. Intēcio v̄o ei⁹ ē monē ad
patiāz q̄ fuanda ē. Tū q̄ brevis labor: tū q̄ pre
mū magnū. Modus tractādi talis. Postea accedēs
ad narrationē distinguit septē vīsīdēs: qbus ter
minat iste liber p̄summat. Id remittit aut̄ plogū
dices. Apocalypsis iesu xp̄i: s̄baudis h̄ ē. sicut in
alijs. vīsīo esiae h̄ ē. & gabole salomonis sunt h̄.

Item aliis plogus in Apocalypsim.

IObes apłs 7 euangelista a xp̄o ele
ctus atq̄z dilect⁹ in rāto amore dile
ctionis vberiori habit⁹ ē: vt in cena
supia pect⁹ ei⁹ recūberet, 7 ad crucē
astanti soli mřez, ppriā cōmendass⁹
vt quē nubere volentē ad amplexū
ginitas ascuerat. ipi etiā custodiendā v̄ginē tra
dideset. Hic itaq̄z cū ppter v̄bū dei 7 testimoniu⁹
Iesu xp̄i in pathmos insulā sortiref exiliū. illic ab
odē apocalypsis pōnſa describif: vt sicut in p̄n
ipio canonis. i. libri geneseos. icorruptibile p̄n
ipiū p̄notaf: ita etiā incorruptibilis finis p̄ v̄gi
ē in apocalypsi redderel. dices: Ego su⁹ alpha
o. initii 7 finis. Hic ē Iobes. q sciēs supuenisse
ibi diē egressionis de corpore: puocas in epheso di
cipulis descēdit in defossuz lēpulture sue locum
froneq̄z ap̄leta reddidit sp̄m. tā a dolore mori⁹ fa

Apocalypse.

ctus ēēnēs q̄z a corruptione earnis noscīt alie
nus. Cuius tñ scripture dispō vel libri ordinatio
ideo a nob p singula nō exponit ut nescientibus
ingredi desiderū colloceat. et q̄rentibus laboris
fructus et deo magisterij doctrina seruet.

Explicit plogus. Incipit Argumentum.

Pocalypsis iobis tot hz sacramēta quot vba. **I**marum dixi. et p merito voluminis laus omnis inferiorē
In verbis singulis multiplices latent intelligentie.

Explicit argumentū. Incipit liber Apocalyp-
sis beati Johis apostoli. La. I.

Pocalipſis

iesu xpi: quā dedit illi
deus palā facere suis
suis: q̄ oportet fieri ci-
to. ⁊ significavit mutrē
p̄ angeluz suum seruo
suo iohi q̄ testimonii
phibuit vbo dei: ⁊ testi-
moniū iesu xpi q̄cunq̄
vidit Beatus q̄ legit

z audit verba ppheticæ huius: z seruat ea q̄ in ea
scripta sunt. Lps. n. ppe ē. Jobes septē ecclesijs
q̄ sunt in asia. Grā vob z par ab eo q̄ est z q̄ erat
z q̄ venturus ē. z a septem spiritibus q̄ in conspe-
ctu throni eius sunt. z a ieu xpō q̄ est testis fidel-
p̄imogenitus mortuoz z p̄nceps regum terre. q̄
dilexit nos z lauit nos a peccatis nris in sanguine
suo. z fecit nos regnū z sacerdotes deo z p̄fī suo.
Ipsi gloria z impium in secula seculoꝝ. Amen.
Ecce venit cū nubibus. z videbit eum ois oculꝝ
z q̄ eū pupugerunt. Et plangent se sup eū omnes
tribus terre etiā. Amen. Ego sum alpha z o. p̄n
cipiū z finis. dicit dñs deus q̄ est z q̄ erat z q̄ ven-
turus ē omnipotens. Ego Johannes frater ve-
ster z pticeps in tribulatione z regno z patientia
in ieu christo fui i insula que appellat pathmos
pter verbum dei z testimonii ieu. Fui in spū
in dñica die. Et audiui post me vocē magnā tan-
q̄ tube dicens. Quod vides scribe in libro z mit-
te septem ecclesijs q̄ sunt in asia epheso z simyrne
z pgamo z thiatyre z sardis z philadelphie z lao-
ditie. Et puerus sum vt viderē vocem q̄ loq̄baſ
mecū. Et puerus vidi septē candelabria aurea z
in medio septē candelabriꝝ aureoꝝ similem filio
hois vestitū podere. z p̄cinctū ad mammillas zo-
na aurea. Caput aut̄ eius z capilli erant candidi
tanq̄ lana alba z tanq̄ nix. Et oculi eius velut

flamma ignis et pedes eius siles aurichalco sicut
in camino ardenti. Et vox illius tanquam vox aquarum
multarum, et habebat in dextera sua stellas septem. Et
de ore eius gladius utramque propter acutus exibat, et
facies eius sicut sol lucet in virtute sua. Et cum vidi
sem eum: cecidi ad pedes eius tanquam mortuos. Et
posuit dexteram suam super me dicens. Noli timere.
Ego sum pimus et nouissimus et viuis: et fui mor-
tuus: et ecce sum vivens in secula seculorum, et heo
claves mortis et inferni. Scribe ergo que vidiisti et
que sunt, et quod oportet fieri post haec. Sacramentum
septem stellarum quas vidi in dextera mea. et
septem candelabrum aurea. septem stelle angelorum sunt
septem ecclesiarum: et candelabrum septenarium. septem
ecclesie sunt.

Capitulum.

Langelo ephesi ecclesie scribe. **H**ec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua qui ambulat in medio: septem candelae aureorum. **S**cio opera tua et laborem et am tuam: et quia non potes sustinere maiestati eos qui se dicunt apostolos es sunt. **E**t invenisti eos mendaces. **E**t par habes: et sustinuisti propter nomine meum fecisti. **S**ed habeo aduersum te paucitatem tuam priuam reliquisti. **A**nde itaq; vnde excideris. **E**t age penitentia opera fac. **S**inautem venio tibi et candelabrum tuum de loco suo: nisi permaneageris. **S**ed hoc habes quia odisti
J.3. a.
Lu. j3. a.

qui ambusat in medio. neptem candelariorum aureorum. Scio opera tua et laborem et patientiam tuam: et quia non potes sustinere malos. Et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse et non sunt. Et inuenisti eos mendaces. Et patientiam habes: et sustinuisti propter nomine meum et non defecisti. Sed habeo aduersum te pauca quod charitatem tuam primam reliquisti. Alleluia mor esto itaque unde excideris. Et age penitentiam. et prima opera fac. Sinautem venio tibi et mouebo candelabrum tuum de loco suo: nisi penitentiam egeris. Sed hoc habes quia odisti facta nicolitarum: que et ego odi. Qui habet aurum audiat: quid spiritus dicat ecclesiis. Vincen ti dabo edere de lignovite: quod est in paradyso dei mei. Et angelo smyrne ecclesie scribe: Hec dicit primus et nouissimus: qui fuit mortuus et vivus. Scio tribulationem tuam et paupertatem tuam: sed diues es et blasphemaris ab his qui se dicunt iudeos esse et non sunt. sed sunt synagoga satanae. Nihil horum timeas que passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcere rem ut temptemini. et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem: et dabo

tibi coronam vite. Qui habet aurem audiat.
Quid spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit non
ledetur a morte secunda. Et Angelo pergami ec-
clesie scribe. Hec dicit qui habet rhomphaeum ex
vtrraqz parte acutam. Scio vbi habitas: vbi
sedes est Sathanæ: et tenes nomen meum: et non
negasti fidem meam. Et in diebus illis An-
thi phas testis meus fidelis qui occisus est apud vos
vbi Sathanas habitat. Sed habeo aduersus te
pauca. quia habes illic tenentes doctrinam Ha-
laam qui docebat Halac mittere scandalum co-
ram filijs israel edere et fornicari: Ita habes et tu
tenentes doctrinam nicolaitarum. Similiter pe-
nitentiam age. Si quo minus. Veniam tibi ci-
to: Et pugnabo cum illis in gladio oris mei.

Apocalypsis.

Qui h^z aurē audiat: qd sp̄s dicat ecclīs. Vincēti dabo manna abscōditū. et dabo illi calculū can didū. et in calculo nomē nouum scriptū: qd nemo scit nisi q accipit. Et angelo thiatyre ecclie scribe H̄ec diē fili⁹ dei q h^z oculos tanq̄ flāmā ignis et pedes ei⁹ silēs aurichalco. Qui opa tua et fidē et charitatē tuā et ministeriū et patiaz tuā. et opa tua nouissima plura p̄orū. S^z hēo aduersus te pauca: q̄ p̄mit̄ mulierē hiezabel q̄ se diē p̄phētē do cere. et seducē fuos meos: fornicari et manducare de idolotis. Et dedi illi t̄ps ut pniam ageret: et nō vult penitere a fornicatione sua. Et ego mitto eā in lectū et q mechank̄ cū ea in tribulatiōe maria erunt: n̄si pniaz ab opibus suis egerint: et filios eius interficiā in mortē. et sc̄it oēs ecclēs. q̄ ego sum scrutās renes et corda: et dabo vniuersiq̄ v̄fm fm̄ opa sua. Job aut̄ dico et ceteris. qui thiatyre estis. q̄cunq̄ nō h̄nt doctrinā hanc et q̄ nō coguerunt altitudinē satiane quēadmodū dicunt: non mittā sup vos aliud pōdus: tñ id qd habet̄ tene te donec veniā. Et q̄ vicerit et custodierit vſq; in fine opa mea. dabo illi p̄tātē sup gentes: et reget eas in v̄ga ferrea et tanq̄ vas siguli p̄fringent: sic et ego accepi a p̄ie meo. et dabo illi stellam matutinam. Qui h^z aurē audiat. qd sp̄s dicat ecclīs.

A angelō ecclie sardis.

scribe. Hec dicit q̄ h^z septē sp̄s dei. et se prem stellas. Scio opa tua: q̄ nomē habes q̄ viuas: et mortu⁹ es. Esto vigilas: et firma cetera q̄ moritura erant. Mō. n. inuenio opa tua plena corā deo meo. In mēte ḡ habe q̄liter accep̄is et audieris et tua: et penitentiā age. Si ḡ nō vigilaueris veniā ad te tanq̄ fur. et nescies q̄ hora veniā ad te. Sed habes pauca noia in sardis q̄ nō inquaueſt vestimenta sua. et abulabunt mecum in alb. q̄ digni sunt. Qui vicerit sic vestieſ vestimentis alb: et nō velebo nomē eius de libro vite. et p̄sitebor nomē eius corā p̄fē meo et corā agelis ei⁹. Qui h^z aurē audiat: qd sp̄s dicat ecclīs. Et angelō philadelphie ecclie scribe. Hec diē sanctus et verus q̄ h^z clauē dāvid. q̄ apit et nemo claudit. claudit et nemo apit. Scio opa tua: Ecce dedi eō ram te ostiū aptum qd nemo pōt claudere: q̄ modicam habes virtutē et seruasti verbū meū et non negasti nomē meū. Ecce dabo de syuagoga Satiane q̄ dicūt se iudeos esse et nō sunt: sed mētiū tur. Ecce faciā illos ut veniēt et adorēt an̄ pedes tuos et sc̄it: q̄ ego dilexi te. Qm̄ suasti v̄bū patientie mee: et ego suabo te ab hora temptatiōis q̄ vētura ē in orbē vniuersum tēptare habitantes in terra. Ecce venio cito. Tene qd habes: vt nō accipiat coronā tuā. Qui vicerit faciā illū columnam in tēplo dei mei: et foras nō egredies ap̄lius. Et scribā sup eū nomē dei mei et nomē ciuitatis dei mei noue hierlm. q̄ descēdit de celo a deo meo. et nomē meū nouū. Qui h^z aurē audiat: qd sp̄s dicat ecclīs. Et angelō laodicie ecclie scribe. Hec dicit amē testis fidelis et verus: q̄ ē p̄ncipiū crea-

ture dei. Scio opa tua. q̄ neq̄ frigidus es. neq̄ calidus. vtinā frigidus essem aut calidus. sed q̄ tepidus es. et nec frigid⁹ nec calidus. incipiam te euomere ex ore meo q̄ dicis q̄ diues sum et locu pletatus. et nullius egeo. et nescis q̄ tu es miser et misérabilis et paup et cec⁹ et nudus. Suadeo tibi emere a me aux̄ ignitū pbatū ut locuples fias. et vestimenta alb̄ induaris ut nō appear p̄fusio nuditatis tue: et collyrio inuige oculos tuos ut videas Ego quos amo. arguo et castigo. Emulare ḡ et pniaz age. Ecce sto ad ostiū et pulso. Si q̄ audi erit vocē mēā et apuerit mihi ianuā intrabo ad illum. et cenabo cū illo. et ip̄e mecū. Qui vicerit da bo ei sedere mecū in throno meo. sic et ego vici et sedi cū pie meo in throno eius. Qui h^z aurē audiat. qd sp̄s dicat ecclīs.

III.

Ost hec vidi. et ecce ostiū aptū in celo: et p̄ vor p̄ma quā audiui tanq̄ tube loquen tis mecū dicēs. Ascēde huc: et ondā tibi q̄ oī fieri cito. Post h statim fui in sp̄u. Ecce se des posita erat in celo et supria sedē sedēs. Et qui sedebat sūl erat aspectu. lapidis. iaspidis. et sardi nis: et iris erat in circuitu sedis sūlis visioni sima ragdine. Et in circuitu sedis sedilia. xxiiij. et supria thronos. xxxiiij. seniores sedētes circūamici vestimenta alb: et in capitibus eōp coronas aureas. Et de throno p̄cedebant fulgura et voces et toni trua: et septē lāpades ardentes an̄ thronū q̄ sunt septē sp̄s dei. Et in p̄spectu sedis tanq̄ mare vi treū sile cristallo: et in medio sedis et in circuitu sedis q̄ttuor aialia plena oculis an̄ et retro. Et aial p̄mū sile leoni. et scdm simile vitulō: et tertium aial h̄ns faciem q̄si hois et q̄rtu aial simile agle volanti. Et q̄ttuor aialia singula eōp habebant alas se nas. et in circuitu et intus plena sunt oculis. Et re quiē nō habebant die ac nocte dicētia. sanctus: scūs scūs dñs deus oīpotens: q̄ erat et q̄ ē et q̄ vē turus ē. Et cū darent illa aialia gloriā et honore et bñdictionē sedenti sup thronū viuēti in secula se culoz. p̄cidebant. xxiiij. seniores an̄ sedentem in throno et adorabāt viuentē in secula seculoz: Et mittebant coronas suas an̄ thronū dicentes: Bi gnus es dñs deus nō accipe gloriam et honorē et virtutē: q̄ tu creasti oia et ppter voluntatē tuam erant et creata sunt.

Capitulum.

V
Et vidi in dextera sedentis supria thronū librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem. Et vidi angelum fortē et predicanter voce magna: Quis est dign⁹ aperire librum et soluere signacula eius? Et nemo poterat: neq̄ in celo: neq̄ in terra: neq̄ subitus terram aperire librum. neq̄ respicere illum. Et ego flebam multum. Quoniam nemo dignus in ventus est aperire librum: nec videre eum. Et unus de senioribus dixit mihi. Ne fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda radix danid apire librū et soluere signacula eius. Et vidi. et ecce in me

S. J. C. et J. G. C.

B
Job. 24.

Esa. 22.
Eccle. 17.
Ezech.
Māt. 4.e.
Mār. 1.c.
Lu. 13.a.
Act. 3.d.

J. 19.c.
P̄s. 2.

A

J. Thess. 5.a.
2. Pe. 3.c.

B
S. 2.b.

S. J. d.
Esa. 22.
Job. 12.

C

D

S. J. C.

B

Esa. 6.

B

Apocalipsis.

dio throni. et quatuor animalium et in medio seniorum
 agnum stante tanquam occisum habente cornua septem
 et oculos septem: qui sunt septem spiritus dei missi in omnem
 terram. Et venit: et accepit de dextera sedens in throno
 non liber. Et cum apuisset liber. quatuor aialia et viginti
 quatuor seniorum ceciderunt coram agno habentes singuli
 citrinas et phialas aureas plenas odorantiorum:
 qui sunt orationes sanctorum. et cantabant caniculum no-
 rum dicentes. Dominus es domine accipe liber et apire
 sigilla eius: qui occisus es. et redimisti nos deo in
 sanguine tuo ex orienti tribu et lingua et populo. et natorem
 et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regibus
 sunt super terram. Et vidi: et audiui vocem angelorum
 multorum in circuitu throni et aialium et seniorum. et
 erat numerus eorum milia milium dicentium vocem magis.
 Dominus est agnus qui occisus est accipere virtutem et diuitias
 et sapientiam: et fortitudinem et honorum et gloria et beatitudinem.
 Et omnes creature quae in celo sunt et super terram et in terra.
 et qui sunt in mari et qui in eo. omnes audiuerunt dicen-
 tes sedenti in throno et agno. Benedictio et honor et
 gloria et praesentia in secula seculorum. Et quatuor aialia
 dicebant amen. Et xxxij: seniorum ceciderunt in fa-
 cies suas. et adorauerunt viuentem in secula seculorum.

.vi.

Et vidi quod aperiusset agnus unum de septem
 sigillis: et audiui unum de quatuor aialibus
 dicens tanquam vocem tonitruum. Veni et vide.
 Et vidi. et ecce equus albus et qui sedebat super illum
 habebat arcum. et data est ei corona: et eruit vincens
 ut vinceret. Et cum aperiusset sigillum secundum audiui
 secundum aial dicentes: Veni et vide. Et exiit aliud equus
 rufus. et qui sedebat super illum datum est ei ut sumeret pa-
 rem de terra. et ut induceret interficiat: et datus est ei
 gladius magnus. Et cum aperiusset sigillum tertium
 audiui tertium animal dicens. Veni et vide. Et ecce
 equus niger: et qui sedebat super illum habebat stateram
 in manu sua. Et audiui tanquam vocem in medio qua-
 tuor aialium dicentium: bilibus tritici denario uno. et
 tres bilibres hordei denario uno: et unum et oleum
 ne leseris. Et cum aperiusset sigillum quartum audiui vo-
 ce quatuor aialis dicentes. Veni et vide. Et ecce equus
 pallidus: et qui sedebat super eum nomine illi mors: et in
 fensus sequebat eum. Et data est illi pras super quatuor p-
 tes terre. et interficiat gladio fame et morte et bestiis
 terre. Et cum aperiusset sigillum quintum: vidi subiectus alta-
 re alias interfectorum propter dominum dei: et propter testi-
 monium quod habebat. Et clamabat vox magna
 dicentes. Absque domino sanctus et verus non iudi-
 cas et non vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant
 in terra: Et date sunt illis singule stoles albe: et di-
 citur illis ut regescerent adhuc tempus modicum
 donec applearant serui eorum et fratribus eorum qui interfici-
 entur sicut et illi. Et vidi cum aperiusset sigillum sextum
 et ecce terremotus magnus factus est. Et sol factus
 est niger tanquam saccus cilicinus. et luna tota facta est.
 sicut sanguis. et stelle de celo ceciderunt super terram.
 sicut sicut emittit grossos suos cum a vento magno
 moueretur. Et celum recessit sicut liber inuolutus et ois

mons et insulae de locis suis mote sunt. Et reges
 terre et principes et tribuni et diuitiae et fortes: et ois
 seruus et liber absconderunt se in speluncis: et in pe-
 tris montium. et dicunt in montibus et petris cadite
 super nos. et abscondite nos a facie sedens super thronum et ab ira agni: quoniam venit dies magnus ire ipso.
 Et quis poterit stare?

.vii.

S. 9.b.
Esaie. 2.
Lu. 22. e.
Osee. jo.
A

Ost hec vidi quatuor angelos statentes super

p quatuor angulos terre. tenentes quatuor ven-

tos terre ne flarent super terram: neque super
 mare neque in villa arborum. Et vidi alterum angelum
 ascendente ab ortu solis habente signum dei viii: et cla-
 mavit vox magna quatuor angelis quibus datum est
 nocere terre et mari dicentes. Molite nocere terre et ma-
 ri neque arboribus quoadusque signemus fructus dei
 nostri in frontibus eorum. Et audiui numerum signatorum ce-
 tum quodraginta quatuor milia signati ex orienti tribu si-
 liorum israel. Ex tribu iuda. xij. milia signati. Ex tri-
 bu ruben. xij. milia signati. Ex tribu gad. xij. mi-
 lia signati. Ex tribu aser. xij. milia signati. Ex tri-
 bu neptalem. xij. milia signati. Ex tribu manasse. xij. milia signati. Ex tribu symeon. xij. milia signati. Ex tribu levi. xij. milia signati. Ex tribu ysachar. xij. milia signati. Ex tribu zabulon. xij. mi-
 lia signati. Ex tribu ioseph. xij. milia signati. Ex tri-
 bu beniamini. xij. milia signati. Ost hec vidi
 turbam magnam quam dimiserare nemo poterat ex o-
 bus gentibus et tribubus et populis et linguis: statentes
 ante thronum et in prospectu agni amicti stolis albis: et
 palme in manibus eorum. Et clamabat vox magna
 dicentes. Salve deo nostro qui sedes super thronum et agno.
 Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et
 quatuor aialium. et ceciderunt in prospectu throni in facies
 suas. et adorauerunt deum dicentes. amen. Benedictio et
 claritas et sapientia et gratia actionis. honor et virtus et fortitudo
 deo nostro in secula seculorum. amen. Et respondit unus de
 senioribus et dixit mihi. Huius qui amicti sunt stolis albis
 qui sunt et unum venerantur: Et dixi illi. Domine mihi scis. et
 dixit mihi: Huius qui venerantur de tribulacione magna
 et lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine
 agni. Ideo sunt ante thronum dei et fuerunt ei die aucto-
 ritate in seculo eius et qui sedet in throno habitabit super illos.
 Non essuerint neque fuerint aplo: neque cadent super illos
 sol neque illi est qui agnus qui in medio throni reget
 illos. et deducet eos ad vite fontes aquae. et abster-
 get deus omnes oculi lacrymam ab oculis eorum.

.viii.

S. 5.c.
Esa. 23. j.
Hier. 5
j. 2. j. a.

Tunc cum aperiusset sigillum septimum. factus est silen-
 tium in celo quasi media hora. et vidi septem
 angelos statentes in prospectu dei: et data sunt
 illi septem tubae. Et aliud angelus venit et stetit ante altare
 habens thuribulum aureum et data sunt illi incensa multa.
 ut daret de oboib[us] secundum ordinem suum super altare aureum quod
 est ante thronum dei. Et ascendit fumus incensorum de oboi-
 bus sanctorum de manu angelorum coram deo. Et accepit
 angelus thuribulum aureum: et impluit illud de igne al-
 taris. et misit in terram. et facta sunt tonitrua et vo-
 ces et fulgura et terremotus magnus: et septem angelorum qui
 habebant septem tubas prepanerunt se ut tuba canerent.

B

Apocalypsis.

Et primus angelus tuba cecinit. Et facta est gran-
do et ignis. mixta in sanguine. et missus est in terram.
Et tertia pars terre combusta est. et tertia pars arborum con-
cremata est. et oculi senum viride combusti sunt. Et secundus an-
gelus tuba cecinit. et tanquam mors magnus igne ar-
dens missus est in mare. Et facta est tertia pars maris
sanguis: et mortua est tertia pars creature eorum quae habe-
bant aias in mari. et tertia pars nauium interierunt. Et
tertius angelus tuba cecinit et cecidit de celo stel-
la magna ardens tanquam facula. Et cecidit in tertiam
partem fluminis et in fontes aquas et nomine stelle dicitur
absinthius. Et facta est tertia pars aquarum in absinthio.
et multi homines mortui sunt de aqua. qui amare facte
sunt. Et quartus angelus cecinit: et percussa est tertia
pars solis et tertia pars lune. et tertia pars stellarum. ita ut
obscuraret tertia pars eorum et diei non luceret pars ter-
tia et noctis soli. Et vidi. et audiui vocem unius aquile volans per mediū celum. dicens vocem magnum. Ue-
ve habitantibus in terra de ceteris vocibus triū
angelorum quae erant tuba canituri. .IX.

A
J.20. a.
I.14.c. et I.19.a

Ero. io.
Ezech. 9.
S. 7. a.
B
S. 6. d.
Esa. 2.
Osee. jo
Lu. 23. e.
Sap. 16

Quintus angelus tuba cecinit. et vidi stel-
lam de celo cecidisse in terra. et data est ei
clavis putei abyssi. Et apuit puteum abyssi.
et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis
magne. et obscuratus est sol et aer per fumo putei. Et
de fumo putei exierunt locuste in terram: et data est illis
potestas sicut huius potestate scorpiones terre. Et pre-
ceptum est illis ne lederent senum et terre: neque oculi viri
de neque oculi arborum: nisi tamen homines qui non habent signum
dei in frontibus suis. Et datum est illis ne occiderent
eos sed ut cruciarent mensibus quoniam. Et cruciatus
eorum ut cruciatus scorpiorum: cum periret hominem. Et in die-
bus illis querent homines mortem. et non inuenient eam.
et desiderabunt mori et fugiet mors ab eis. Et siti-
tudines locustarum filii eius parash in pluvia: et super ca-
pita eorum tanquam coronae filii auro. et facies eorum sic
facies hominum. Et habebat capillos sicut capillos
mulierum. et dentes eorum sicut dentes leonum erant. Et
habebat loricas sicut loricas ferreas et vox alarum
eorum sicut vox curruum equorum multorum currentium in
bellum. Et habebant caudas filii scorpionum: et
aculei erant in caudis eorum. et potestas eorum nocere ho-
minibus mensibus quoniam. Et habebant super se regem
angelum abyssem cui nomen hebraice abaddon. grece
autem apollon. et latine huius nomen exterminans. Ue-
nu abiit et ecce veniunt adhuc duo ve post hec. et
sextus angelus tuba cecinit. et audiui vocem unam
ex quatuor cornibus altaris aurei quod est anno oculos
dei: dicente sexto angelo quod habebat tubam. Solue qua-
tuor angelos qui alligati sunt in flumine magno eu-
frate. Et soluti sunt quatuor angeli qui patuerant iho-
ram et die et mensibus et anno ut occiderent tertiam partem
hominum. Et numerus equorum exercitus. vices milies
duena milia. et audiui numerum eorum. Et ita vidi equos
in visione et quod sedebant super eos. habebant loricas
igneas et hyacinthinas et sulphureas. et capita
equorum erant tanquam capita leonum. et de ore eorum pene
dicit ignis et fumus et sulphur. Et ab his tribus pla-

gis occisa est tertia pars hominum de igne et de fumo et
sulphure quod procedebat ex ore eorum. Protestas. non
equorum in ore eorum est et in caudis eorum. Nam caude eo-
rum filii serpentiibus habentes capita. et in his nocet.
Et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagiis: ne-
que prius egerunt de opibus manuum suarum ut non ad
orarent demonia et simulacra aurea et argentea et
ercentia et lapidea et lignea. neque videre possunt neque au-
dere neque ambulare. et non egerunt prius ab homici-
diis suis. neque a veneficiis suis. neque a fornicatio-
ne sua. neque a sursum suis. X.

B
I
L
Daniel. 1. .
B
Ezech. 3. .
B
X
L
Daniel. 7. .

Vidi aliud angelum fortissimum descendente de
celo amictu nube et iris in capite eius. Et
facies eius erat ut sol. et pedes eius tanquam
coluna ignis. Ethabat in manu sua libellum aptum
et posuit pede suu dextera supra mare: sinistra autem
super terram. et clamauit vox magna quemadmodum cu-
lio rugit. Et cum clamasset: locuta sunt septem toni
tria voces suas. Et cum locuta fuissent septem toni
tria voces suas. et ego scripturus eram. Et audiui
vocem de celo dicentem mihi. Signa quae locuta sunt se-
per tonitrua. et noli ea scribere. Et angelus quem
vidi stantem supra mare et supra terram levauit ma-
num suum ad celum. et iurauit per viuentem in secula se-
culorum que creauit celum. et ea quae in eo sunt. et terra et ea
quae in ea sunt. et mare et ea quae in eo sunt. qui tempore non
erit amplius sed in diebus vocis septimi angelorum
cum ceperit tuba canere. summabis mysterium
dei. sicut euangelizauit per seruos suos prophetas.
Et audiui vocem de celo iterum loquentem mecum
et dicentem. Vade et accipe librum aptum de ma-
nu angelis stantis supra mare et supra terram. Et abiit
ad angelum dicentes ei ut daret mihi librum. et dixit mihi.
Accipe librum et denora illum. et faciat amicari
ventre suu. sed in ore tuo erit dulce tanquam mel. Et
acceperit librum de manu angelorum et denoraui illum. et erat
in ore meo tanquam mel dulce. Et cum denorasse eum
amicus eius est veter meus. Et dixit mihi. Sponde
te iterum prophetare gentibus et populis et linguis et regi-
bus multis. XI.

B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
U
V
W
X
Y
Z

Datus est mihi calamus filius vestris: et di-
ctum est mihi. Surge et metuere templum dei et
altare. et adorantes in eo. Atrium autem quod est
foris templum eius foras: et ne metiar illud: quoniam da-
tum est genitibus. Et ciuitatem sanctam calcabunt me-
sibus quodraginta duobus. Et dabo duobus testi-
bus meis. et prophetabunt diebus mille ducentos se-
ginta amici sacerdotum. Huius sunt due oлии et duo cande-
labria in specie domini terre stantes. Et si quis voluer-
et eos nocere. ignis exiret de ore eorum. et devorabit
inimicos eorum. et si quis voluerit eos ledere. sic
oportet eum occidi. Huius habent potestatem clau-
dendi celum ne pluat diebus prophetie illorum. et
potestatem habent super aquas pertinendi eas in
sanguinem. et peccare terram omni plaga quotidie cum
que voluerint. Et cum finierint testimonium suum
bestia que ascendit de abysso faciet aduersus
eos bellum. et vincet illos. et occidet eos.

Apocalipsis.

Et corpora eorum iacebunt in plateis cimitatis magnae: que vocat spiritualiter sodoma et egyptus: ubi et dominus eorum crucifixus est. Et videbunt de tribubus et populis et linguis et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium. et corpora eorum non sinetur poni in monumentum. Et inhabitantes terram gaudebunt super illos et iocundabuntur. et munera mittent inuenient: quoniam hi duo prophetarierunt eos quod habitabant super terram. Et post dies tres et dimidium spiritus vite a deo intravit in eos. Et steterunt super pedes suos et timor magnus cecidit super eos quod viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de celo dicentem eis. Ascendite huc. Et ascenderunt in celum in nube. et viderunt illos inimici eorum. Et in illa hora factus est terremotus magnus. et decima pars civitatis cecidit. Et occisa sunt in terremoto homines milia. et reliquias in timore sunt missi. et dederrunt gloriam deo celo. Ne secundum abiit. et ecce ve tertium venit cito. Et septimus angelus tuba cecinit et facie sunt voces magne in celo dicentes. Factum est regnum huius mundi domini nostri et christi eius. et regnabunt in secula seculorum. Amen. Et xxxij. seniores qui in aspectu dei sedent in sedibus suis cederunt in facies suas et adorauerunt deum dicentes. Gratias agimus tibi domine deus noster omnipotens quod es et qui eras et qui venturus es quod accepisti virtutem tuam magnam et regnasti. Et irate sunt gentes. et aduenit ira tua. et spiritus mortuorum iudicari: et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis: et timoribus non men tuum pusillis et magnis: et exterminandi eos quod corrupunt terram. Et aptum est templum dei in celo et visa est arca testamenti eius in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces et terremotus et grandis magna.

XII.
Signum magnum appuit in celo: Aliud mulier amicta sole et luna sub pedibus eius. et in capite eius corona stellarum. xij. Et in vetero anno clamabat per urbem et crucifixus ut piat. Et videntur ei aliud signum in celo. Et ecce draco magnus rufus anno caputa septem. et cornua. x. et in capitib; suis septem diademata. et cauda eius trahet terram per stellas celum. et misit eos in terram. Et draco stetit ante mulierem quod erat pictura. ut cum pepisset filium eius devoraret. Et pepit filium masculum quod rectus erat oculis genibus in terra ferrea. Et raptus est filius eius ad deum et ad thronum eius. et mulier fugit in solitudo domine ubi habebat locum patrum a deo. ut ibi pascatur eam diebus mille ducens sexaginta. Et factum est plus magnum in celo. Michael et angeli eius peribant cum draconem. et draco pergit et angeli eius: et non valuerunt. neque locus inuenitus est eorum amplius in celo. Et pectus est draco ille Magnus. serpens antiquus qui vocat diabolus et satanas. qui seducit universum orbem. et pectus est in terram. et angeli eius cum illo missi sunt. Et audiui vocem magnam in celo dicentem. Nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri et per nos Christi eius: qui pectus est accusator fratrum nostrorum: qui accusabat illos anno aspectu dei nostri die ac nocte et ipsi vicerunt.

eum propter sanguinem agni. et propter verbum testimoniū nisi sui. et non dilexit eam suam usque ad mortem. Propterea letamini celi et quod habetis in eis. Ecce terra: et mari: quod descendit diabolus ad vos homines iratus magnus sciens quod modicum tempus habet. Et postquam vidit draconem qui pectus esset in terra persecutus est mulierem quod pepit masculum. Et date sunt mulieri ale due a gle magne ut volaret in desertum in locum suum ubi alitur per tempus et tempus et dimidium tempis a facie serpentis. Et misit serpens ex ore suo post mulierem aquam tanquam flumen ut ea saceret trahi a flumine. Et audiuit terra mulierem. et apuit terra os suum et absorbit flumen quod misit draco de ore suo. Et iratus est draco in mulierem. et abiit facie plenum cum reliquo de semine eius quod custodiuit mandata dei. et habuit testimonium Iesu Christi. Et stetit super arenam maris.

XIII.
Vidi de mari bestiam ascendente habentem capita septem et cornua. x. et super cornua eius x. diademata. et super capita eius nonnulla blasphemie. Et bestia quam vidi. filius erat pardo et pedes eius sic pedes vestrum. et os eius sic os leonis. et de dit illi draco virtutem suam et potestam magnam. Et vidi unum de capitibus suis quoniam occisum in mortem. et plaga mortis eius curata est. Et amirata est universa terra post bestiam. Et adorauerunt draconem qui dedit potestam bestie. et adorauerunt bestiam dicentes. Quis filius bestie. et quis poterit pugnare cum ea? Et datum est ei os loquens magna et blasphemias. et data est ei potestas faciem mensis quadragebatis. Et apuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius. et eos qui in celo habent. Et est datum illi bellum faciem cum sanctis. et vincere eos. Et data est illi potestas in oculis tribus et per ipsum et linguam et gentem. et adorauerunt eam omnes qui inhabitant terram quoniam non sunt scripta nostra in libro vite agni qui occisus est ab origine mundi. Si quis habet aurum audiat. Qui in captivitate duxerit in captivitate vadet. qui in gladio occiderit oportet eum gladio occidi. Hic est patientia et fides sanctorum. Et vidi aliam bestiam ascendente de terra et habebat cornua duo similia agni. Et locum sicut draco. Et potestas poteris bestie oculis faciebat in aspectu eius. et fecit terram et habitates in ea adorare bestiam primam cui curata est plaga mortis. Et fecit signa magna ut etiam ignis sacerdotem de celo descendente in terram in aspectu hominum. Et seduxit habitantes in terra propter signa: quod data sunt illi sacerdoti in aspectu bestie dicentes habitatibus in terra: ut faciat imaginem bestie quod habet plagam gladii et virum. Et datum est illi ut daret spiritum imaginem bestie et ut locetur imago bestie. et faciet ut quemque non adorauerit imaginem bestie occidat. Et faciet omnes pusillos et magnos et dimites et pauperes et liberos et seruos habet characterem in dextera manu aut in fratribus suis. et ne quis possit emere aut vendere nisi qui habeat characterem. aut nomine bestie. aut numerum eius. Hic sapientia est. Qui habet intellectum computet numerum bestie. Numerus enim habens est et numerus eius sexcenti sexaginta sex.

j.10. d.
Phil. 4. 8
L
Whit. 16. e.
Gen. 9.

XIV.

Apocalipsis.

A

I vidi. et agnus stabat supra monte syd
et cu[m] eo centu[m] q[ua]dra ginta q[ua]tuor milia h[ab]i-
tes nom[en] ei[us] et nomen pris ei[us] scriptu[m] in
frontibus suis. Et audiui vocem de celo tanq[ue] vo-
cem aq[ue] multaz. et tanq[ue] vocem tonitru[m] magni. et
vocem quem audiui siccithare do[m]p[er]t citharizantium
in citharis suis. Et cantabat q[ua]nticu[m] nouu[m] an-
sed et an q[ua]tuor aialia et seniores. et nemo poterat
dicere canticum nisi illa centu[m] q[ua]dra ginta q[ua]tuor milia
q[ui] empti sunt de terra. Hi sunt q[ui] cu[m] mulierib[us] no[n]
sunt coinqnati. vngues. n. sunt. Hi sequuntur agnus
quocunq[ue] ierit. Hi empti sunt ex omibus p[re]mitie
deo et agno. et in ore eoz no[n] est inuentu[m] mendaciu[m].
Sine macula. n. sunt an[te] thronu[m] dei. Et vidi alte-
rum angelum volantem per mediu[m] celu[m] h[ab]entes euange-
lium eternu[m] ut euangelizaret sedetib[us] sup terraz et
sup omnem gentem et tribuz et lingua et populo. dicens
magis voce. Timete dominum. et date illi honorum: quod ve-
nit hora iudicij eius et adorate eum. q[ui] fecit celum et
terram. et mare et fontes aq[ue]. Et aliis angelis se-
cutus est dicens. Cedidit. cecidit babylonia magna
qua vino ire fornicationis sue potauit oes gentes.
Et tertius angelus secutus est illos dicens voce magis
Si quis adorauerit bestiam et imaginem eius et accep-
rit characterem in fronte sua aut in manu sua. H[ab]bi-
bet de vino ire dei quod mortuus est mero in calice ire
ipius. Et cruciabis igne et sulphure inspectu an-
gelorum sanctorum. et an inspectu agni. Et summa tor-
mentorum eoz descendet in secula seculorum. Nec ha-
bent reges die ac nocte q[ui] adorauerint bestiam et ma-
ginem ei[us]. et si quis accepit characterem nois eius. H[ab]bi-
patientia secundum eum q[ui] custodiunt m[al]data dei et fidei
iesu. Et audiui vocem de celo dicentem mihi. Scri-
be. Beati mortui qui in domino moriuntur. Amodo iam
dicitur sibi ut regescat a labore suis. Opa. n. illo
rum sequuntur illos. Et vidi. et ecce nubes candidae.
et sup nubem sedentem filium filio hois habente in capite
suo coronam auream. et in manu sua falce acutam. Et
alius angelus exiuit de templo. clamans voce magis:
ad sedentem sup nubem. H[ab]ite falce tuam et mete: q[ui]
venit hora ut meta: q[ui] aruit messis terre. Et misit
q[ui] sedebat sup nubem falce suam in terra: et messuit
eam. Et aliis angelus exiuit de templo quod est in celo
h[ab]ens et ipse falce acutam. Et aliis angelus exiuit de
altari q[ui] habebat patrem supra ignem. et clamanuit vo-
ce magna ad eum q[ui] habebat falce acutam dicens.
H[ab]ite falce tuam acutam. et videmus botros vinee terre
q[ui] mature sunt vnde ei[us]. Et misit angelus falce suam
acutam in terraz. et vindemianuit vineam terre: et misit
in lacu ire dei magnu[m]. Et calcatus est lacus ex ciuitatez.
et exiuit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per
stadia mille sercenta. XV

I vidi aliud signum in celo magnum et mira-
bile. angelos septem habentes plagas septem
nouissimas: q[ui] in illis summata est ira
dei. Et vidi tanquam mare vitreum mixtum igne. et eos
q[ui] vice sunt bestia et imaginem ei[us]. et numerus nois eius
stantes supra mare vitreum habentes citharas dei. et

cantantes canticum moysi servi dei. et canticum
agni dicentes. M[ag]nifica et mirabilia sunt opera tua
domine deus omnipotens: iuste et vere sunt vie tue domine.
ret seculorum. Quis non timebit domine. et magnificavit
nomen tuum: Quia solus pro te es: quoniam omnes genites ve-
nient et adorabunt in prospectu tuo: quoniam iudiciora tua
manifesta sunt. Et post hoc vidi. et ecce aptum est
plus tabernaculi testimonium in celo. Et exiret septem
angeli habentes septem plagas de templo. vestiti lapide
mundo et candido. et percincti circa pectora zonis
aureis. et unum de quatuor aialibus dedit septem ange-
lis septem phialas aureas plenas iracundie dei vi-
tuperis in secula seculorum. Et ipleatum est templum dei
fume a maiestate dei et de virtute eius. et nemo pote-
rat introire in templum. donec consumarent septem plage septem angelorum.

XVI. Laudavi vocem magnam de templo dicentes
septem angelis. Ite et effundite septem phi-

alas ire dei in terram. Et abiit primus an-
gelus et effudit phialam suam in terram. et factum est
vulnus serum et pessimum in hoies q[ui] habent cha-
racterem bestie. et in eos q[ui] adorauerunt bestiam
et imaginem eius. Et secundus Angelus effudit
phialam suam in mare. et factus est sanguis tan-
quam mortui. et omnis anima vivens mortua est in
mare. Et tertius effudit phialam suam super flumen
et super fontes aquarum. et factus est sanguis. Et
audiui angelum aquarum dicentem: Justus es do-
mine q[ui] es et qui eras sanctus. qui hoc indicasti. q[ui]
sanguinem sanctorum et populum effuderunt et san-
guinem eis dedisti bibere. Digni. n. sunt. Et au-
diui alios dicentem. Et tu deus omnipotens
vera et iusta iudicia tua. Et quartus angelus effu-
dit phialam suam in solem et datum est illi cuius est
fligere hoies et ignem. Et effluuerunt hoies estu-
magni. et blasphemauerunt nomen dei habentis
potestatem super has plagas. neque egerunt penite-
tiam ut darent illi gloriam. Et quintus angelus
effudit phialam suam super sedem bestie. et factum
est regnum eius tenebrosum. et manducauerunt linguas
suis per dolorem. et blasphemauerunt deum celum per dolori-
bus et vulneribus suis et non egere possunt et opibus
suis. Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen
illud magnum eufratensis. et siccauit aqua eius ut perparetur
via regis ab oru[m] solis. Et vidi de ore draconis
de ore bestie. et de ore pseudo populi exire spiritus tres
imundos in modum ranarum. Sunt. n. spiritus demo-
niorum facientes signa. et procedunt ad reges totius ter-
re congregare illos in plenum ad diem magnum ope-
tentis dei. Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat
et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet: et vi-
deant turpitudinem eius. Et congregabit illos in lo-
cum q[ui] vocatur hebraice hermagedon. Et septimus
angelus effudit phialam suam in aerem. et exiuit vox
magna de templo a throno dicens. Factum est. Et
facta sunt fulgura et voces et tonitrua. et terremo-
tus factus est magnus q[ui] in nube fuit ex quo hoies
sunt super terram talis terremotus sic magnus.

105. 33.
105. 445.
Act. 14. c.
1. 18. a.
Hiere. 5. j.
Esa. 2. j.

C
9. 9. a. 2. j. 16
a.

B
5. 5. a.
j. Thess. 5. a.
2. 1. De. 3. c.
2. 1. Matt. 24. 5.
2. 1. 12. e.
2. 1. Cor. 5. a.

Apocalypsis.

Et facta est ciuitas magna in tres ptes et ciuitates gentium cecidit. Et babylō magna venit in meō riā an dēū dare illi calicē vini indigētōis ire eūs. Et oīs insula fugit, et mōtes nō sunt inuenti. Et grando magna sic talentū descendit de celo in hoies, et blasphemauerūt om̄s dēū pp̄ter plагā grandinū: qm̄ maḡ sacra ē vehemēter.

A **I** venit vñus de septē XVII
angelis q̄ hēbat septē phialas, et locut⁹

ē necū dicēs: Veni et oīda tibi dānatio nem meretricis magne q̄ sedet sup aq̄s multas: cū q̄ fornicati sunt reges terre: et inebriati sunt q̄ inhabitant terrā de vino p̄stitutōis ei⁹. Et abstulit me in spiritu in desertū. Et vidi mulierē sēden tez sup bestiā coccineā plenā noībus blasphemie hñtem capita septē et cornua. x. Et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro: et la pide p̄cioso et margarit⁹. hñs poculū aureū i manu sua plenū abominatione: et immundicia fornicationis eius. Et in fronte eius nomē scriptū mysteriū babylō maḡ: m̄ fornicationū et abominationū terre. Et vidi mulierē chriā de sanguine sanctoꝝ et de sanguine martyꝝ ieshi. Et mirarus sis cū viderē illā admiratione maḡ. Et dixit mihi agelus. Quare mirar? Ego dicā tibi sac̄m mulierē et bestie q̄ portat eā. q̄ hñ capita septē et cornua. x. Bestia quā vidisti fuit, et nō ē, et ascēsura ē de abyssō, et in interitum ibit, et mirabunt̄ iuhabātēs terrā quoꝝ nō sunt scripta noīa in libro vite a constitutiōne mūdi videntes bestiā q̄ erat et nō ē. Et h̄ ē sensus: q̄ hñ sapiāz. Septē capita se p̄tē montes sunt, sup quos mulier sedet, et reges septē sunt. Quinq̄ cecidit. vñus ē, et aliis nondū venit, et cū venerit oīs illū breue tps manere. Et bestia q̄ erat et nō ē et ipa octana ē, et de septē ē. Et in interitū vadet. Et, x. cornua q̄ vidisti. x. reges sunt q̄ regnum nondū receperūt, sed potestate tanq̄ reges vna hora accipient post bestiā. H̄i viuū p̄slū hñt et b̄tutē et potestatē suā bestie tradēt. H̄i cū agno pugnabunt, et agnos vincet illos. qm̄ dñs dñoz ē, et rex regū et q̄ cum illo sunt vocati et electi et fideles. Et dixit mihi: Aq̄s q̄s vidisti vbi meretrice sedet ppl̄s sunt et ḡetes et lingue. et x. cornua q̄ vidisti in bestia bi odiēt fornicariam et desolatam facient illā et nudā, et carnes eius mandubunt, et ipaz igni p̄remabūt. Deus. n. dedit i cor da eoy ut faciat qd̄ placitū ē illi. vt dent regnum suū bestie donec p̄summent vba dei. Et mulier quā vidisti est ciuitas magna que hñ regnum sup reges terre.

XVIII

B **i. 19. c.** **L** **l. 1. 6. b.** **E** **sa. 4. b.** **H** **iere. 5. b.** **S** **14. b.** **H** **iere. 5. b.** **E** **sa. 4. b.**
I post h̄ vidi aliū angelū descendentez de celo. hñtē ptātem magnā, et terra illū minata ē a glia eius. Et exclamauit in fortitudine dicēs. Cēcidit cēcidit babylon maḡ. et facta ē hitatio demonioꝝ et custodia oīs sp̄s im mundi, et custodia oīs volucris imūde et odibilis. q̄ de vino ire fornicationis eius biberūt om̄s gē

tes. Et reges terre cū illa fornicati sunt, et mercatores terre de virtute delitiaꝝ eius: diuites facti sunt. Et audiui alia vocē de celo dicentem: Exite de illa ppl̄s meus, et ne p̄cipes sitis delictor̄ ei⁹ et de plagis eius non accipiatis. Quoniam puerunt p̄ctā eius vsq̄ ad celum, et recordatus est dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis, et duplicate duplicita fm̄ ope ra eius. In poculo quo miscuit vobis, miscete illi duplum. Quantū glorificauit se, et in delitijs fuit, tantum date illi tormentum et luctum: quia in corde suo dicit. Sedeo regina, et vidua nō sinz et luctum non videbo. Ideo in vna die veniet plaga eius, mors et luctus et fames, et igne combures quia fortis est dēns qui iudicabit illaz. Et flebūt et plangent se sup illam reges terre: qui cum illa fornicati sunt, et in delitijs vixerunt cum viderit fumum incendiū eius, longe stantes pp̄ter timore tormentorum eius dicentes. Ve ve ciuitas illa magna babylon, ciuitas illa fortis: quoniam vna hora venit iudicium tuum. Et negotiatorēs terre flebunt et lugebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet amplius. Merces auri et argenti et lapidis p̄ciosi et margarite et byssi et purpure, et serici et cocci et omne lignum tinum, et omnia vasa ebrios, et omnia vasa de lapide p̄cioso et eramento et ferro et harmore. Et cynamomum et amomum, et odoramentorum et vnguenti: et thuris et vni et olei et simile et tritici et iumentorum, et ouium et equorum et rhedarum et mancipiorum et animarum hominum. Et poma desiderij anime tue discesserunt a te, et omnia pinguis et preclaræ perierunt a te: et amplius illa iam non inuenient mercatores hominum. Qui diuites facti sunt ab ea, longe stabunt: pp̄ter timorem tormentorum eius, flentes ac lugentes et dicentes. Ve ve: ciuitas illa magna que amicta erat byssō et purpure, et coeco et deaurata est auro et lapide precioso et margaritis. Quoniam vna hora destitute sunt tante diuitie, et omnis gubernator: et omnes qui in lacum nauigant et naute et qui in mari operantur longe steterunt, et clamauerunt videntes locū incendiū eius dicentes. Que similis ciuitati huic magne! Et miserunt puluerem super capita sua, et clamauerunt flentes et lugentes dicentes:

Ve ve ciuitas illa magna: in qua diuites facti sunt omnes qui habebant naues in mari de p̄cis eius, quoniam vna hora desolata est. Exulta super cam celū et sancti apostoli et pp̄phete, quoniam indicauit deus iudicium vestrum de illa. Et sustulit vñus angelus fortis lapidem: Quasi molarem magnum, et misit in mare dicens.

Doc impetu mittetur Babylon ciuitas illa magna. Et ultra iam non inuenietur. Et vox Li tharedorum et musicorum et tibia canentium. Et tuba non audietur in te amplius. Et omnis artifex, omnis ars non inuenietur in te amplius. Et vox Abole non audietur in te amplius.

B **Beu. 25.**

Esa. 47.

Hiere. 5j.

Hiere. 5j.

B

Hiere. 5j.

Apocalypsis.

A Et lux lucerne nō lucebit i te amplius, et vox spō si et sponse nō audies adhuc in te, qz mercatores tui erant p̄nicipes terre: qz in veneficijs tuis erraverunt om̄s ḡetes. Et in ea sanguis pphaz̄ sanctorum inuentus est, et om̄niū qui intersecti sunt in terra.

XIX.

B Ost hec audiui q̄si vocē magnā tubarū p̄ multaz in celo dicētū, allā. Laus et gloria et v̄tus de nr̄o ē, q̄r v̄a et iusta iudicia sunt ei⁹ q̄ iudicauit de meretrice maḡ q̄ corrupit terram in p̄stitutione sua et vindicauit sanguinez seruoz suoz de manibus eoz. Et irep̄ dixest allā. Et fumus eius ascēdit in secula seculoz. Et ceci derunt seniores, xxiiij, et q̄tuor aialia: et adoraerunt deū sedentē sup̄ thronū, dicentes amē alia. Et vox de throno exiuit dicens: Laudē dicite deo nr̄o om̄s sancti eius et q̄ times deū pusilli et magni. Et audiui q̄si vocem tube magne et sicut vocē aquarum multaz et sicut vocē tonitruoz magnoz dicentium, allā. qm̄ regnauit dñs deus n̄ om̄i potens. Gaudeamus et exultemus et demus gliaz ei: qz venerunt nuptie agni et vxor eius p̄panit se. Et datum ē illi ut coopiat se byssino splendenti et candido. Byssinum, n̄. iustificationes sunt sanctoroz. Et dirit mibi: Scribe beati q̄ ad cenā nutritiarum agni vocati sunt. Et dirit mibi. Hec verba dei vera sunt. Et cecidi ad pedes eius ut adorarem eū. Et dixit mibi. Vide ne feceris. Et oseriū tuus sum, et fratz tuoz hñtium testimonium iesu. Deū adora. Testimoniu, n̄. iesu ē sp̄s, pphie. Et vidi celū aptum, et ecce equus albus, et q̄ sedebat sup̄ cum vocabaf fidelis: et verax et cum iustitia iudicat et pugnat. Oculi autem eius sic flama ignis, et in capite eius diademata multa. hñs nomen scriptum qd̄ nemo nouit nisi ipse. Et vestitus erat veste asp̄sa sanguine, et vocabaf nomē eius v̄bum dei. Et exercitus q̄ sunt in celo sequebant eum in eq̄s albis, v̄stuti byssino albo et mūdo. Et de ore eius pcedit gladius ex vtraq̄ pte acutus, ut in ipso pcutiat gentes. Et ip̄e reget eas in v̄ga ferrea et calcar torculari vni furoris ire dei omnipotentis, et hñ in vestimento et in femore suo scriptum. Rex regum et dñs dñiantium. Et vidi vnū angelū stātē i sole, et clamauit voce maḡ dicens omnibus aubus q̄ volabant p̄ mediū ce li. Venite et p̄gregamini ad cenā magnam ut mā ducetis carnes regum et carnes tribunorum et carnes fortium et carnes equoz et sedentium in ipsis et carnes omnium liberoz et seruoz et pusillorum et magnoz. Et vidi bestiā et reges terre et exercitū eoz p̄gregatos ad faciendum plūm euz illo q̄ se debat in equo, et cū exercitu eius. Et app̄hensa ē bestia et cum ea p̄pseudo pphba, et q̄ fecit signa corā ipso q̄ seduxit eos q̄ accepēt characterē bestie et q̄ adorauerunt imaginē eius. Vini missi sunt hi duo in stagnum ignis ardens et sulphur, et ceteri occisi sunt gladio sedēt sup̄ equū q̄ pcedit de ore ipius, et om̄s aues saturati sunt carnibus eozum

C E vidi angelum descen dentem de celo hñtem clanē abyssi et ca

tenam magnam in manu sua. Et app̄e hendit draconem, serpentem antiquum qui est dyabolus et satanas, et ligauit euz p̄ annos mil le, et misit eum in abyssum, et clausit et signauit sup̄ illum ut non seducat amplius gentes donec consummenſ mille anni, et post h̄ oportet illum solui modico tempore. Et vidi sedes, et sedērunt sup̄ eas, et iudicium datum est illis. Et animas decolatorum ppter testimonium iesu, et ppter verbum dei, et qui non adorauerunt bestiam: neqz imaginem eius: nec accepērunt characterem ei⁹ in frōtibus: aut in manibus suis, et vixerunt et regnauerunt cum xp̄o mille annis: Leteri mortuoz non viterunt donec consummenſ mille anni. Hec est resurrectio p̄ma. Beatus et sanctus qui hñ ptez in resurrectione p̄ma. In his secunda mors nō hñ potestatem sed erunt sacerdotes dei et christi, et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati fuerit mille anni, soluet satanas de carcere suo et exhibet et seducet ḡetes que sunt sup̄ quattuor angulos terre gog et magog, et p̄gregabit eos in p̄rium, quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt sup̄ latitudinem terre, et circuerunt castra sanctorum et civitatem dilectam. Et descendit ignis a deo de celo, et devorauit eos, et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnū ignis, et sulphuris rbi et bestia et p̄pseudo pphete cruciabitur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum a cuius conspectu fugit terra et celum, et loc⁹ non est inuenit⁹ ab eis. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni, et libri aperti sunt, et aliis liber apertus est qui est vite: et iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos qui in eo erant, et mors et infernus dederūt mortuos suis qui in ipsis erant, et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infern⁹ et mors missi sunt in stagnum ignis. Hec ē mors secunda. Et qui non inuentus est in libro vite scriptus, missus est in stagnum ignis.

Capitulum. .XXI.

E vidi celum nouum: et terram nouam.

P̄rum enim celum et prima terra abiit, et mare iam non est. Et ego Io hannes vidi sanctam civitatem hierusalem nouā descendente de celo a deo paratam, sicut spon sam ornatam viro suo. Et audiui vocem magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculū dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt, et ipse deus cum eis, erit eorum deus. Et absterget deus omnem lachrymā ab oculis eoz, et mors ultra non erit. Neqz luctus. Neqz clamor, Neqz dolor erit ultra. Que prima abierunt. Et dirit qui sedebat in throno. Ecce noua facio omnia.

A Esiae. 65. 7. 66. 2. Pe. 5. c.

B Es. 7. 3. Es. 25. Hiere. 5. j.

C Esiae. 45. 2. Lor. 5. D.

Apocalypsis.

Et dixit mihi. Scribe: q; hec vba fidelissima sunt et vera. Et dixit mihi. Factum est: Ego sum alpha et omega. initium et finis. Ego sum fons et fonte aquae vivae. Qui vicerit, possidebit hunc. Et ego illi deus et ille erit mihi filius. Timidis autem et incredulorum execras et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idolatrias et oibus medacibus. post illo erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est mors sedata. et venturus de septem angelis huncib; phialas plenas septem plagis nouissimis et locutus est mecum dicens. Veni et ostendam tibi sponsam uxore agni. Et sustulit me in spumam in monte magnum et altum. et ostendit mihi civitatem sanctam hierusalem descendente de celo habentes claritatem dei. Et lumen eius sile lapide preciosum tamquam lapidi iaspidis. sicut cristallum. Et habebat murum, magnum et altum habentes portas. xiiij. et in portis agulos xiiij. et nomen inscriptum quod sunt nomen. xiiij. tribum filiorum israel. Ab oriente porte tres. et ab austrone porte tres. et ab occidente porte tres. Et murus civitatis hunc fundamentea. xiiij. et in eis. xiiij. nomen. xiiij. apostolorum et agni. Et quod loquuntur mecum habebat mensuram arundine auream ut metiret civitatem et portas eius et murum. Et civitas in quadro posita est et longitudine eius tanta est quam et latitudo. Et mensura eius est civitate de arundine aurea per stadia. xiiij. milia. et longitudo et altitudo et latitudo eius est ecclesia sunt. Et mensura eius est muros eius centum quadratam et angeli. Et erat structura muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero civitas australis mundi. sile vitro mundo. et fundamentea murorum civitatis omnia lapide preciosum ornata. Et fundatum est murus iaspis. secundum saphyrus. tertius calcedonius. quartus smaragdus. quintus sardonix. sextus sardius. septimus chrysolithus. octauus berillus. nonum topazius. decimus chryscopallus. undecimus hyacinthus. duodecimus amethystus. Et xiiij. porte. xiiij. margarite sunt per singulas. Et singule portae erant ex singulis margaritis et platea civitas australis mundi tanquam vita plucentia. Et templum non vidi in ea. Dominus noster omnipotens templum illius est et agnus. Et civitas non erat sole neque luna. ut lucerent in ea. Nam claritas dei illuminabit eam. et lux eius est agnus. Et ambulabunt geres in lumine eius. et reges terre affterent gloriam suam et honorum in illis. Et portae eius non claudentur per diem. Non enim non erit illic et affterent gloriam et honorum gentium in illa. Non intrabit in eam aliq; coinqnatum aut abominationes facies et mendacum nisi quod scripti sunt in libro vite agni.

XXII

Et ostendit mihi flumen aquae vivae splendidum tanquam crystallum precedente de sede dei et agni. In medio platee eius est et ultraque pars fluminis lignum vita affterens fructus. xiiij. per mensas singulos reddentes fructum suum. et folia ligni ad sanitatem gentium. Et omnes maledictum non erit amplius. sedes dei et agni in illa erunt. et servi eius fuerint illi. Et videbunt faciem eius. et nomine eius in frontibus eorum. Et non ultra non erit: et non egebunt lumine lucerne

neque lumine solis. quoniam dominus deus illuminabit illos. et regnabit in secula seculorum. Et dixit mihi: Hec vba fidelissima sunt et vera. Et dominus deus spiritus ppblorum misit angelum suum ostendere servum suum quem fecerit cito. Et ecce venio velociter. Beatus qui custodit vba ppblie libri huius. Et ego iohannes qui audivi et vidi hunc. Et postquam audirem et vidisse ceci di ut adorarem ait pedes angelorum qui misericordia ostendebat. Et dixit mihi. Vide ne feceris. Conserua nomen tuum et fratrum tuorum ppblorum et eorum qui servant vba ppblie libri huius. Te cui adora. Et dixit mihi. Ne si gnaueris vba ppblie libri huius. Tertius. non papa est. Qui nocet noceat adhuc. et qui in scindib; est. scindat adhuc. Et qui iustus iustificetur adhuc. et scindatur scindatur adhuc. Ecce venio cito. et misericordia mea mea est redde vnicuique secundum operam suam. Ego sum alpha et omega. et novissimus. principium et finis. Beati qui lauant stolas suas in sanguine agni: ut sit probatio eorum in ligno vite et per portas intrent civitatem. Fons canes et beneficia et impudicii et homicide et idolatrie sunt. et os qui amat et facit mendacium. Ego iesus misericordia mea testificari vobis hunc in ecclesiis. Ego sum genus et radix dauid. stella splendida et matutina. Et spes et spolia dicunt veni. Et qui audiunt dicat veni. Et qui sentiunt veniat et qui vult accipiat aequaliter vite sancte. Concessor. non omnes audiendi vba ppblie libri huius. Si quis apposuerit ad hunc apponet deus super illum ploras scriptas in libro isto. et si quis diminuerit de vobis libri prophetie huius. auferet de potestate eius de libro vite et de civitate sancta. et de his quod scripta sunt in libro isto. Dicit quod testimonium phibet iste propheta. Ecce venio cito. Amen. Veni domine iesu christi. Gratia domini nostri iesu christi cum omnibus vobis. Amen.

§. 19. b.
L

J. Job. 3. b.
Ela. 44.
§. j. d.

Ela. 55.

Finis Librorum ordinis sequitur.

Biblia quae retinet sequitur nunc metricus ordo.

Genit. exodus. levi. numen quoque deuteronomio.

Iosue. iudicium. ruth. reges et paralipomenon.

Esdras. neemias. esdras. tobias. iudith.

Hebreus. iob. psalmi. puerbia. ecclesiastes.

Canticum sapientiae. ecclesiasticus et esaias.

Hieremia. threna. baruch. ezekiel. danielis.

Osee. iobel. amos. abdi. ionas.

Obiceas. naum. abachus. sophoni. aggeus.

zacharia. malachi. machabeorum. quoque duo.

math. mar. lucas. iohannes. romans. corinthians. galathians.

Philippians. thessalonians. timothy. titusque deinde philemon.

Hebreos. actus. iacobus. petrus. et iohannes.

Jude canonica. finem tener apocalypsis.

Exactum est in clytra in urbe venetiarum sacro sanctum biblia volumen integerrimis expolitus quod litterarum characteribus. Alius agistri Johannis dicti magni. Heribort de siligenstat alemanni: qui salua oium pace ausum illud affirmare. ceteros facile omnes hac tempestate supeminet. Olympia dibus dominicis. Anno vero. 1483. pridie kalendas Novembrie.

B
Ela. 43.
Heb. 8. d.

Job. 3. b.
Eph. 3. d.

2. Cor. 10. c.
Eph. 4. a.

Tobie. 13.

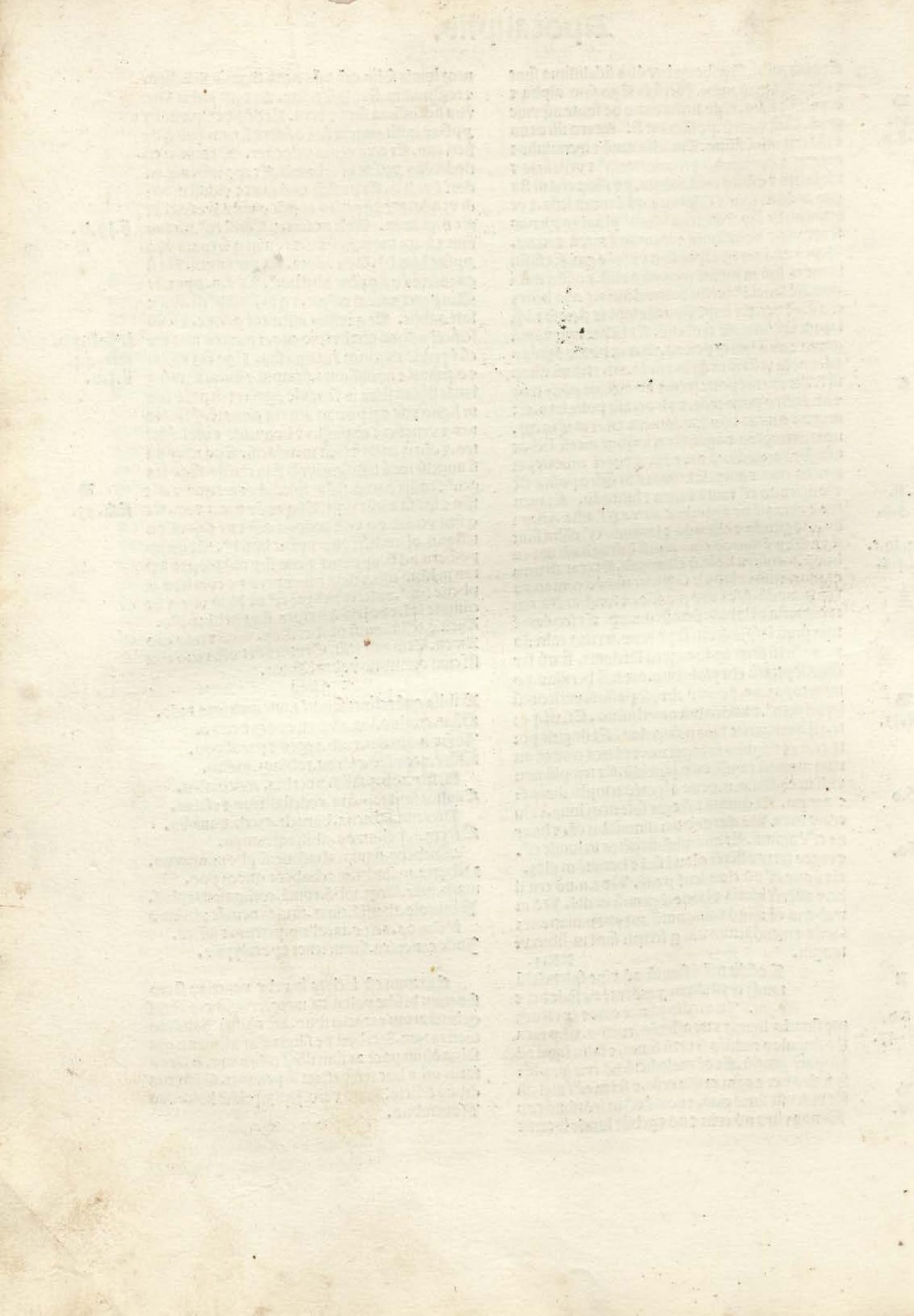
Ela. 6. 0

Ela. 6. 0

A

Gal. 5. d.
Ezech. 47.

Ela. 6. 0

Interpretaciones

**Incipiunt interpretaciones hebraicorum
nominiū sive ordinem alphabeti**

Ae: apprehendens vel apprehensio.

Aad: testificas. usq; testimoniū
Aadbar: deprecationis vel deprecationi
Al alma: virgo abscondens vel abscondita. vel absconditio virginitatis

Aara: montana. vel mōs fortitudis
sive montanus aut mons eorum.
Aaronite: montes robusti. vel mōtū fortitudines. sive montani. aut montes eorum.

Aars: sol. vel lumen. sive illuminatio
aut illuminatio.

Aathar: de patre tuo. vel tpe tuo siue tu ante. aut temporalis tuus.

Aaz: apprehendens. vel soritudo seu fortis. aut apprehensio.

Aasia: pater. vel patruel. seu apprehendens dñm. aut fortitudo dñi.

Hic. b. post. a.

Bba: pater. vel paternitas
a Syrum: est: non hebreum.

Abbachuc: luctator fortis. vel rigidus. sive complexans eos. aut suscepitio eoz sive sustentatio eorum.

Abbadia: sive dñi. vel seruies dñi
Abbagia: p̄r sollēnis ut p̄ris sollēni

tas. seu p̄r loquēs aut p̄ris locutio
Abaia: p̄r dñs. vel p̄r abūdās siue p̄r me iste. aut p̄ris mei abūdantia

Abain: p̄r eis: vel paternitas eoz
Abana: p̄r gratia. lapis colligēs

Abai: p̄ris reges. sive omot. seu p̄r gratias mihi vel p̄r gratificans me

Abani: pater gratus domino. vel pater gratificans deum.

Abaria: transies dñs. vel in transi

tui dñi. sive pater suscitans dominū aut pater vigilans domino

Abari: p̄r transies aut p̄ transitus seu motes i tñstū. vel motes tñseūtū

Abaro: p̄r suscitans dolorē. l̄ p̄ vi

gilas murmuratio siue p̄r suicitas iniqtatē. aut p̄r vigilans utilitati.

Abasbai: p̄cēs vel p̄pcit: seu p̄cēs mihi. aut parsimonia mea.

Abarba: pater tangens ridentem vel patris tactus ridentis.

Abda: seruens. vel seruitum. sive seruus eius. aut seruens ei.

Abdai: sive me. vel seruies mihi sive seruens eius. vel seruitus mea vel seruitum eius mihi.

Abdehel: sive dei vel sive regis. vel seruus regis. vel ser

uiens regna. sive seruus regis. aut seruus regnator
Abdenago: seruus tacens. vel seruens taceo. vel dñi auxilium. aut dominus auxiliator.

Abdi: seruus meus. vel sive mihi
Abdias: seruus domini. vel seruens domino. sive domini testis. aut domino electus.

Abdiel: seruus dñi vel sive sive dñs.

Abdo: seruus eius vel seruens ei.

Abdoa: sive me vel sive mihi. sive sive ei. sive sive eius mihi.

Abdoni: seruies eis. vel seruus eoz.

Abdon: sive meritis. vel seruus utilis

Abdon: ancilla dolēs vel seruens murmurando.

Abed: sive populi vel sive populo

Abdea: seruies dñs vel sive dñs.

Abel: committens vel commissio.

Abel: luctus. vel vapor. seu vanitas aut miserabilis.

Abela: committes ei. vel commissio eius sive lugens eum. aut miserabilis ei

Abelga: vapor. vallū. vel luctus dñvoras.

Abelmain: vanitas habitaculi. vel luctus inhabitantium

Abelmeola: vapor. vall'salle. vel luctus parturientū. seu vanitas domici li.

vel miserabilitas inhabitatiois

Abelmeula: idem est.

Abelsatiz: vapor spinosus vel luctus germinans. seu miserabilis positio

aut vanitas resurrectionis.

Abemboen: lapis pollicis eorum. vel lapis in medio eorum.

Abenezer: lapis adiutorii vel lapis auxiliator eorum.

Abener: lapis lucidus vel p̄r lucerne

Aber: commisit. vel certamem inuit. seu participes. aut participatio.

Aber: vulnus. vel liquor. sive liquidus aut vulneratus.

Abessalō: p̄x p̄ris v̄l p̄ pacis sive p̄ris luctus. aut patris amaricatio

Abessan: pater abūdās vel patris egressio.

Abethan: patris repulso. vel via explorationis.

Abethsethim: luctus lictorum. vel vanitas germinis.

Abgatha: pater tangens ridentem. vel patris tactus ridentis.

Abia: p̄r dñs. vel patris dñs. sive dñi paternitas. aut ubi pater fuit.

Abiael: pater dominus deus. vel paternitas dominum dei.

Abiaiil: pater me exultas vel p̄ris

mei exultatio. Abial. pater meus p̄ceptus vel patris mei despectio
Abiasbou: pater meus supitellagens vel patris mei superintelligentia. Abiā. patris mei populus. vel pater meus eoz. Abiasab p̄ meus colligens vel patris mei collectio. Abiasaph. pater meus cōgregans vel patris mei congregatio.

Abiathar: p̄ me ros. vel p̄ mens supfluus. sive pater meus suscitatis petri. aut pater meus petri vigilas

Abida: pater meus sciēs. vel patris mei sciētia. Abidat. idem.

Abidan: pater meus sciens eos. vel pater meus scientia eorum.

Abidan: pater meus iudex. vel patris mei iudiciorum.

Abiel: pater meus deus. vel patris mei deitas. Abiem. patris mei mater. vel pater meus maternus.

Abiezer: pater meus fortis. vel p̄ris mei auxilius. sive pater meus seputus. aut patris mei sanctificatio.

Abiezeri: patris mei auxilium. vel pater meus auxiliator meus.

Abigabaon: p̄ collis merentis. aut p̄ vallis mesticie. sive p̄ me valle mesta vel p̄ meus collis meretum.

Abigail: pater meus exultans. vel patris mei exultatio.

Abigal: pater roris. vel erroris. siue patris mei acerius. aut patris mei inuolario.

Abihel: pater meus deus. vel patris mei deitas. vel imploratio.

Abilma: lugens. vel plorans. sive luctus aut ploratio.

Abilmei: lugentes. vel plorantes. seu vani. aut miserabiles.

Abilmes: idem.

Abimahel: pater meus a deo. vel pater meus exaudiens deum.

Abimelech: pater meus rex. vel patris mei regnum.

Abim. pater mesure. vel pater mei suratus. sive pater fuit. aut p̄ erit

Abinaaz: patris mei ducus. vel patris mei cōmotio.

Abinadab: patris mei votum. vel pater meus spontaneus.

Abinoem: patris mei fidclitas vel patris mei requietio.

Abira: pater meus magister. vel patris mei magistrum.

Abirā: p̄ me excelsus. vel p̄ me exaltatus. sive pater meus sublimis aut patris mei sublimitas.

Interpretaciones.

Abiron. pr meo magister musitans
 uel pater meo magister murmurans
 siue pater meus magister iniquus
 aut pater meus magister inutilis.
 Abisa. pr salutis. vel pris salutare
 Abisa pater meo sacrificias vl pris
 mei sacrifici*ū*. siue pris mei inc*ē*sū
 aut patris mei holocaustum
 Abisai. pr salis mee. vel pris salu
 Abisai pr meus inc*ē*sū tare mibi
 mibi uel pr meus sacrifici*ū* meum
 Abisai. pr meo sup*l*uo vel pris mei
 Abisag pris mei scens*ū* rugitus
 uel patris mei holocaustum.
 Abisne. pater mens cantas uel pa
 tris mei c^ātulena: siue pater meus.
 loquens aut patris mei locutio.
 Abisur. pater meus murus. vel pa
 ter meus directus.
 Abisur. pater meus robust*o*. vel pr
 mens angustia*o*. siue pater meus
 optimens. aut patris mei acerbitas.
 Abithal. pr meus ros. uel pr meus
 irroratus. siue prez meū apprehe
 dens. aut pris mei apprehensio.
 Abiu. pr meo ē uel pater meus ipse
 Abiud. pris robur .vel pris robor
 siue pater eoz aut pater mens iste
 Abner. pr lucid*o* vel pris lucerna l
 Aboli. pr incātator. pr luminis
 uel patris amplexatio.
 Abor. pr montū. vel pris foramen
 seu pater luminis aut pr iracundus
 Abra. patris magisteriū uel patris
 exaltatio.
 Abraā. pater videns ppl*m*. uel pa
 ter vidēs multitudinē. seu pr multi
 tudinis aut pater multaz sbintelli
 g*ē* geniū. nō ē.n. in nomine.
 Abram. pr excelsus. uel pr exaltat*o*
 seu pr sblumis. aut pris sblumitas.
 Abrech. pr delicate*o* uel pr tenerim*o*
 Ipe ē ioseph qu lat*o* egypto cum
 eēt tener ac delicatus erate inuen*ū*
 tio factus ē pr senum merito sapiē
 tie. et platis sapientibus.
 Abusal. pax pris. uel pater pacis. l
 pris luctus. aut patris amaricatio
 Abusal. patrē meū pacificans. vel
 patris mei amaricatio
 Abianas. pater egressus dno vel.
 pat*is* abundantia domini.
 Abour. patris lumen. uel pater igne
 us. seu pater incendens. aut patris
 apertio.
 Abur lino*o* uel plaga. seu lindus
 aut vulneratus.

Hic.c.post.a.

Lhab. ff pris ul fraternitas ei^o
 a paternitatis.
 Achā. frater patris sui vel
 fraternitas paternitatis siue.
 Achabim. decenter. l'scorpiones.
 Achaia. soror laborās. uel soror qu
 siue soror dnū. aut frater ei^o dnis
 Achale. ff laborās uel frater qus si
 ue frater dnū. aut frater eius dnis.
 Achaici. fratres laborātes. l'sfrēs qu
 seu frēs dnū. aut frater eoz dnis.
 Achaim. prupta. uel vmbraclū si
 ue soror laboris. aut ffnitas eoru*z*
 Achal. oia uel i oib*o*. seu ff pocept*o*.
 aut fratrīs cōmixtio.
 Achā. labor vel nccitas. seu colub
 insidians. aut fraternitas eoru*z*
 Achāmoni. frater sapientie uel fra
 ter sapientissimus.
 Achān. tribulator vel necessarius.
 Accan. necessitas vel tribulatio
 Achāran. retinēs vel apphēdēs. si
 ue retinēs grām: aut apphēsio grē
 Achār. merces. vel turbator: siue tu
 multus. aut puerio.
 Achārā. turbās pp*l*i vel puerio
 pp*l*i: siue puerē eos: aut turbatio
 Achāran: merces grē. uel eoz
 turbans gratificatos
 Achārēa infernus. uel pauimēta*z*
 Achāris. sterilis vel ingratu*z*: seu
 sterilitas. aut ingratitudo.
 Achārobimures: vel demolitio
 Accaron. in pascuis vel gregis pa
 scua. seu sterilitas: a cruditio tristitiae
 Accaronite. in pascuis. vel pascua
 gregum. siue steriles. aut erudi
 menta tristitiarum.
 Achās. tenēs aut apprehendēs. si
 ue retentio aut apprehensio.
 Achāz. querēs vel apphēdens si
 ue querē visioni: aut apphēdens for
 titudinē.i. resurrectionem dnii
 Achāzias. apphēdens dniz. vel ap
 phēsio dnii. seu querēs fortiter dnio
 aut apphēdens visionem dnicam.
 Achāsib. frater lupi. uel frater duo
 rans. seu tenens lupū. aut apphen
 dens rapacitatem.
 Acsa. claudicans. uel fractura
 Acsaph. clauda collectio vel fractu
 razgregationis.
 Aces. hamo vel retentio. siue humi
 Aces idem lis aut humilitas.
 Accereth. dissipās uel dispdens si
 e demolitōs. aut interficiens.
 Accerethi. dissipās me. uel disper
 dens me. siue demolitio mea. aut i

terfectio mea.
 Achela. suscipiēs eū. vel suscep*o*
 Acheldemach. ager sanguinis. vel
 ager sanguine*o* Syru ē nō hebreū
 Achernubin. coglēe vel intelligē si
 ue sciens multitudinem. aut sciētie
 multitudo.
 Achi. si meus. vel fraternitas mea
 Achia: vmbraclū. uel pruptio +
 seu ff dnū. aut fraternitas dnis
 Achiam. ff populi. vel fris pp*l*s. si
 ue vmbraclū eis aut pruptio eoz
 Achias. merces. uel ftributio. seu
 frater dnis. aut fraternitas dnii
 Achie. vmbraclū. vel in collib*o*.
 Achila. suscipiēs eū. uel suscep*o*
 Achilai. suscipiēs eū mibi ei^o.
 vel suscep*o* eius mea.
 Achim. sleto uel plorans. siue ff ei^o
 aut fraternitas eorum.
 Achimaa*s*. fris mei on*o* uel fratri*s*
 Achimai: ff meo mei assumptio
 reductus vel fratri*s* mei reducio.
 Achiman. frater meo qus. vel frater
 meo quomodo.
 Achimelech. frater meo rex. uel fra
 tris mei regnum.
 Achimoth. frater meus mortuus.
 uel fratri*s* mei desertio
 Achimaan. fris decor vel ff decor*o*
 Achinoem. fratri*s* decus. uel fñni
 tati delectabilis.
 Achior. fris mei lumē. uel frater me
 us mōtan*o*. seu fratri*s* mei scaramē
 aut fratri*s* mei iracundia.
 Achis. frater meus. vel quō ē
 Achis. frater vir. uel nerūn vir seu
 frater meus. aut fraternitas viri.
 Achisamech. frēm meū corroborās
 vel fratri*s* mei firmamentum
 Achisamech. frēm adiuvans. aut
 fraternitatis adiutor. seu fñritatis
 cultura. aut fraternitatis erectio.
 Achitob. frater meus bonus. uel
 fratri*s* mei bonitas.
 Achitophel. frater meo ruens. uel
 fratri*s* mei ruina.
 Achitophel. frater meo cadēs ul ff
 meus irruēs. siue frater meo tractas
 aut frater meus cogitans
 Achizib. stu'titia uel mendatiū sen
 frater meus deuorans. aut fratri*s*
 mei hostia.
 Achoo. hamus. uel usqz buc. siue
 humilitas aut retentio
 Achooe. hamo. uel usqz buc. seu re
 tinens eū. aut humilitas ei^o.
 Achooite. ham*o*. uel usqz buc. siue

nominū hebræorum.

- humiles aut retenti.
Accchos.humus.uel vsq; buc.sue humilitas.aut retentio.
Accchor.mures.uel deuastatio
Achor.turbatio.uel tumultus seu perniciens.aut puerio.
Achor.fratris lumē.uel fratris al titudo.seu fratris foramen.aut fratris iracundia.
Achron.retentio.uel apprehensio seu retinens.aut apprehendens.
Acchub.hami grauitas.uel humilitatis cōdemnatio.
Accchupha:hamus subitus.uel tumultis eructatio.
Accbus,retinēs p̄siliū.uel humilis
Accbur,retinēs lu cōsiliator, men vel humilitas ignea:
Achzib,retentio.uel derelicta, seu mendaciu. aut stulticia.
Achziba.mētēs ei vel stultia eius seu retinens eū,aut derelicta ei.
Hic,d.post.a.
Da,testificans,vel testimo nium
Adad,testis,vel patruus si ne p̄cipiuus,aut patruelis
Adada,testis eius,vel vsq; ad testimoniū, sue p̄cipiuus ei,aut patruelis eius.
Addabarin,deutronomium gre ce,secunda legislatio latine.
Adadezer.decorum auxilium,uel p̄cipiuus separatoz.
Adadezer,testimoniū fortitudinis uel patruel'sificatio, sue fortitudi ne p̄cipiuus,aut testificatio sanctificationis. gregatio eoꝝ.
Adaglam.cōgregans eos, uel con Adai,robustus,vel sufficiens,sue testis meus,aut fortitudo mea.
Adaia,fuiēs dñō vel testimoniū dñi
Addaia,seruus domini,vel testifi cans dominum.
Adalia,seruus laborans,vel testimoniū laboriosum.
Adalia testis laborās,vel fuꝝ labo Adam,testificans eos riosus, vel testimonium eoꝝ.
Adam,homo,aut terrenus,sue indigena vel terra rubra.
Adama,humus,aut terra, sue ter reni,vel desiderabilis.
Adame,cruores,vel sanguines,pluri numero.
Adami,magificās vel q̄ est magnificientia,sue seruens populo meo aut testificans populum meū.
Adar,grex,vel populus.
Adar,palliuꝝ,vel sublimis,sue testis vigilans,aut fuius suscitator.
Adar,pallium,vel magnificus.
Adarsa,testificans sole,vel seruus illuminator.
Adassa,noua,vel nouitas,seu testis facture aut fuitus plasmationi.
Adassor,seruus fortis vel testis angustiatus,seu seruēs petre,aut testificans sagittam luminis.
Adgam,p̄sordis uel testis sordid⁹
Admatha,seruus donator,vl' testi ficans cōsummationem.
Adrach,stola,vel decorus, sue indumentum,aut induitio.
Adraim,mundans pessimos,vel mundatio pessimop.
Adramelech,stola regis,vel decor regni, seu rex induit⁹ aut regnator
Adenabeth,seru⁹ pphe decor⁹ tizans,vel testificator ppheetie.
Adée,rex effusus,l' turris gregis si ue testis vigilas,aut fuꝝ p̄surgens
Adesa,testis facture,vel fuius plas mator,siue seruitus nouitatis,aut testificatio sanctificationis.
Adema,seruus domini,vel testifi cans dominum.
Adrohel,greges dei l'oues diuine seu decoras deū,aut induitio dei,
Adremelech,stola regis vel decor regni:sue rex induit⁹,aut regnator
Adrémon,testis sb decorus limis vlt seruus ecclesie.
Adrezer,stola fortis,vel decor se paratus,seu decorū auxiliū,aut indumentum sanctificationis.
Adi,fuꝝ me⁹,vel testimoniū meuz
Adiada,seruens testibus vel fortitudo testificantum.
Adibel,seruus dei,vel testificans deum deorum.
Adm,fuiēs cause vel testis iudicij
Adina,seruēs cause eius vlt testis iudicij eius.
Adino,tenell⁹ vel delicat⁹,seu fors iudex,aut fortis causator.
Adithaim,fuitus duplex vel testis
Adrias,cōtinēs mala,vel catiō locus maloz seu decor facture,aut induitio:plasmationis
Adribel,ppl's dei vel oues diuine seu decorans deū,aut induitio dei
Ado,seruus seu testis,vel seruens dñō aut fortitudo eius.
Adoar,fuꝝ vigilas vlt fuꝝ suscitator
Adoch,seruum tenens,vel testifi
- cationis apprehensio.
Adollam cōgregans eos,vel p̄gredatio eowz:seu testimonium aque aut testificatio in aqua.
Adollamin,idem qd adollam.
Adollamites,congregans eos vel p̄gredatio eoꝝ,seu testis aque,aut testificatio in aqua.
Adom,seruens eis,vel fortitudo eoru m.
Adomim,rubra,vel ascensus furorū. Iste ē locus ille crūetus et sanguinarius quo deuenit homo qui ab hierusalem descendit i hierichō et incidit in latrones.
Adon,seruus merens,vel testis murmurans,sue fortis iniqu⁹ aut fortitudo inutilis.
Adonai,dñs vel dn̄tor.
Adonaia,dñs dn̄ans,vel dñi dn̄a
Adonias,dominator est
Adonibezch,dñs micās,vel dñs fulgrās,vel dñs dn̄tor egestatis, aut dñs dn̄tor vani contemptus.
Adonicham,dñs callidus,vl' dñia
Adoniram,dñs tor calliditatis exaltatus vel dn̄tor sublimis.
Adonisedech,dominus pacis,vel dominator iusticie.
Adopsithe,libertas vel gaudium.
Ador,seruitus generans,vel testificatio generationis.
Adulam,testimoniū prius,vel seruens eternitati.
Aduram,ruina exaltata vel flumi⁹ exaltat⁹ vel decor excelsi vel ḡnatio excelsa vlt decor excelsus aut flumi⁹
Aduram,decor ex ḡnationis celsi,vel generatio excelsa,seu decor excelsus,aut flumi⁹ exaltatio
Adrumentina,visio sublimis,vel videns similiter.
Hic,e.post.a.
Egla,vitula,vel iuuecula, siue solennis,aut festinitas
Aegypt⁹,tenebre,vel an eins, ḡstia siue tribulatio coangustans aut tribulationis coangustatio.
Aegyptii,tenebre,vel angustiātes seu tribulantes coangustatos,aut tribulatores coangustorum.
Aeglon,iuuecula,vel vacca corū seu vacca merēs,aut iuuecula fūtil
Aelam,vestibulum,vel antefores, seu postis,aut superliminare.
Aelamite,vestibula,vel antefores, seu postes aut superliminaria

Interpretaciones.

Aelam. apposita. vel obiecta. seu despiciens aut cōparata.

Aelamite. appositi vel obiecti. seu despicientes aut cōpari.

Aelmoth. taberne uel officine. seu taberne mortis. aut officine mortuorum.

Aena. fons uel bīvū. seu fons ei⁹.

Aendor. fons aut oculus eius. ḡmians vel ocul⁹ generationis.

Aeneas. pauper vel miser. seu rūdens aut rūsio.

Aenganim. fons hortorum. uel oculi elatorum.

Aenom. fons eoz uel oculus eorū.

Aerim acernus lapidum. uel acer.

Aesdrelon. auxiliū uati lapides meroris. uel mia dolentium.

Aesmon. terra deserta. l'terra icula seu terra merēs. aut terra iutilis.

Aetham. valida. uel antiqua. siue ascendens. aut fortitudo.

Aethi. obstupefaciēs. uel pterrens seu terror patris mei. aut obstupefaciens. pater meus.

Aethiopia. tenebre. uel caligo. seu tenebrans. aut caligans:

Aethiopes. tenebrosi uel caliginosi. seu tenebrantes aut caligantes.

Aethonodofai. via inferior. uel vias inferius.

Hic. ph. post. a.

Ahaim. hum⁹ eoz. uel volut⁹.

a latus eorū seu liberans eos aut securitas eorum.

Apha. idem.

Aphaim. hum⁹ uel volut⁹. seu liberas paupes aut securitas grē.

Aphan. humus mea uel velot⁹ meus. seu liberans pauperes meos: aut securitas grē mee.

Aphar. terra vel puluis siue hum⁹.

Aphar. puluis suscitās. aut fodientas uel hum⁹ vigilie. seu liberans vigilis. aut securitas suscitatorum.

Aphara. terra ei⁹. uel puluis eius siue hum⁹ eius. aut fodientis cum.

Aphara puluis suscitās ei⁹. uel humus vigilie ei⁹. seu liberans vigilantes ei⁹. aut securitas suscitatorum ei⁹.

Aphara. taurus vel vitulus. siue puluis eius aut fodientis eum.

Apharam. fodient humū uel pul.

Aphraim puluis uis inutilis suscitans eos uel hum⁹ vigilie eoz. seu liberans vigilantes eis. aut securitas suscitatorum ei⁹.

Aphram. fodient mare. uel maris ei⁹.

Apharin. puluis suscitās eos. vel humus vigilie eorū. seu liberās vigilates eis. aut securitas suscitatorum eius.

Apharsa. terra digna. vel sodiens eleuationē. seu liberalitas solis. aut liberans illuminatos.

Apharsal. terreni digne. uel fodientes eleuatoris. seu liberi solis aut liberantes illuminatos.

Apharsual. tellus saluata. v'l terra salutis. siue puluis suscitans salutē aut humus vigilans saluationi.

Aphasothi. securitas vel libertas seu liberū germen. aut securitas resurrectionis.

Apharias iudicans dñs. uel iudicium domini.

Aphech. cōtinuit. vel continentia: siue p̄tinens aut furor nouus.

Aphech. p̄tinebit. uel apprehēdet siue p̄tinētia eius. aut apphēsio.

Apheca. p̄tinebit ei⁹ uel apphēdet ei⁹ siue p̄tinētia ei⁹ aut apphēsio ei⁹.

Aphee. furor alien⁹ vel mīta dissipata seu vitam dissipās aut vite discusio.

Aphileti. mirabilis. vel admirans seu viuiscans aut excludens.

Apher. humus. uel fodient. seu puluis aut virulus.

Apherezei. separati vel absq; murō. seu fodientes obuiāz. aut vituli fornicantes.

Aphes. in finib⁹ uel in extremis.

Aphes donū i finib⁹ rubentiū. vel i extremis ascensionis ruforu.

Aphes libere egrediens. uel securitas egressionis.

Aphia liberalis dñs. uel liberalitas.

Aphrica. fertilis: vel augmentata.

Aphricani. fertiles uel augmentati.

Aphiba. colligēs recte. uel p̄gregās puerionem. seu liber egressus. aut secura egressio.

Aphib. secur⁹. vel liber. seu securitas. aut liberalitas.

Aphon. uolans inique. uel volat⁹ meroris. seu libere murmurās aut securitas inutilis.

Aphonite. volantes inique uel volando merentes. seu securi inutiliter aut libere murmurantes.

Aphus. volans p̄filio. uel volatus p̄filii. seu libere p̄filens. aut secur⁹ festinato.

Aphuth. ei⁹ indumentū. uel eius de clinatio.

Aphuthei. eius indumenta. uel ei⁹.

declinationes.

Hic. g. post. a.

Ga festina uel sollēnis

a Aga loquens vel meditās. seu meditatio aut loquela.

Agaba. festiuus pater vel sollemnis patris

Agabua. nūcl⁹ tribulās vel tribulationis annūciatio:

Agad. planctus egypti. v'l plāctus egyptiorū. seu seruitus festiva. aut solleme testimonium

Agag. doma uel rectuz. seu festina sollēnnis. aut festina sollēnitas

Agagite domata vel recta. siue solēnes festive. aut festiuū sollēniter.

Agai. questio. aut festivitas. seu loquēs mihi. aut meditatio mea.

Agla. uitula vel iuincula. seu solēnis. aut festivitas eius.

Agar aduena. vel puerēs seu festū suscitās. aut sollēnitas vigilic

Agareni. aduene. l' pueri. seu festa suscitātes aut sollēnates vigiliarū

Agarai. aduena vultur uel pueris deonoratis. siue festiuū mḡf me⁹. aut sollēnitas magistri mei.

Age. q̄stio. vel sollēnis. seu meditatio. aut loquela.

Ageba. sollēnnis pf. uel festivitas

Agadgad. accīct⁹ vel ānūciās p̄do

Agadgad. festina fuitus p̄domis l' sollēne testimoniuū acciunctionis.

Agelom. sollēnis candor. uel annūcia iniquitatem meā.

Aggeus. festiuū ul' sollēnis. seu querēs p̄siliū. aut letis festinato:

Agi. questio. uel sollēnis. seu sciens me aut festivitas mea.

Agia querēs dñz vel sollēnitas dñi

Agia sollēnis dño vel festivitas dñi

Agirēmon. fons sublimis uel fons ecclie. seu fons p̄gregās. aut fons malorum granatorium.

Agrippa p̄gregans subito. uel congregatio subita

Agrith. aduene. uel incola. siue aduenia meus. aut incola meus

Agrith. festiva. uel sollēnis. seu meditatio. aut loquela.

Agithe. festivū vel sollēnes. siue loquentes. aut meditantes.

Hic. h. post. a.

a Hab. ff p̄ris. vel trinitas p̄ternitatis.

Ahaion. cāpi. uel aulones seu valles grādes. aut valles cāpestres

Ahalath. mons diuidēs. uel mons

nominū hebræorum.

Leuis. idest. lippidus. sive lubricus
Albarn. sapia uel sapientissimus.
Albara. fris odor. uel frater odorus
Albarel. post exercitū. uel sequens
exercitus dei. ipse est obhab cognat⁹
moysi. qui et ietro.

Albares. testa. uel sol. seu siccitas
Albaz. patru⁹ uel aut ariditas.
patrue lis seu fortis aut apphēdēs
Albazias. patru⁹ dñs. uel patru⁹
lis domino. sive apphēdēs dñm
aut fortitudo domini.

Aheberim. hebreop. uel trāscētū
seu transitus aut transitores eorū
Ahei. vmbra culū. uel infecunditas
Aheri. declinans. uel declinatio
Abesam. volūtas. uel consiliū. seu
voluntati. aut consilio eorū.

Ahi. fraternitas. vel vbi hec. seu
vallis aut questio.

Ahi. viuet uel viuit. seu vita vallū
aut questio vite.

Ahia. frater ei⁹. uel vbi hec ei. seu
vita eius aut viuit.

Ahia. q̄rēs eū. uel vallis eins. seu

viva vallū eius. aut q̄stio vite ei⁹.

Ahialim. cerui. uel ceruop lapides

sive vallis ferinti aut q̄stio malicie

Ahialon. admirans. uel admiratio

seu vita merēs aut vallis iniquas.

Abias. vita plasmata uel vita sacru⁹.

re. seu frater sustollēs. aut fratri⁹

Ahidad. vires glo⁹ plasmatio.

ria. uel vita glorie seu frater meus

glouans. aut fratri⁹ mei gloria.

Ahie. sterilitas. uel obumbratio.

seu frater obumbrans. aut fratri⁹

obumbraculum.

Ahiel. viuens deo. uel viuens dñi

seu vita vallū dei aut q̄stio vite di

Ahiere. vallis amica. uine

uel vita amici. seu frater me⁹ ami

eius. uel fratri⁹ mei amicini.

Ahiezer. fr̄ mens foris. uel fris mei

auxiliator. seu vita vallū separato

rū. aut q̄stio vite sanctificationis.

Ahilam. dolēs. uel pruriēs. seu an-

tefiores uel ante vestibulū.

Ahiloth. fr̄ vincēs uel frater ligat⁹

seu vallū clinās. aut vite vocatio.

Ahiluth. vallis inclyta uel questio

nobilis. seu frater inclytus. aut fra-

ternitatis nobilitas.

Ahiman. vita q̄lio. uel q̄stio q̄. seu

frater qs. aut faternitas quō.

Ahimelech. vita regis uel vallis re-

gia. seu frater mens rex. aut fratri⁹

Ahim. fons uel ocul⁹ mei regnū

Abinadab. frater spōte uel frater
spontaneus. seu vita vallū sponta-
neap. aut questio vite spontanee.
Abin frater merens. uel frater ini-
quus. seu vita vallium dolentium
aut questio vite inutilis

Ahiram. vallis excelsa. uel vita ex-
altata. seu frater meus sublimis.
aut fraris mei exaltatio.

Ahiran. sculptor aut sculpens

Ahiranescultores uel sculptentes

Ahiroth. sculptum uel sculptū.

Ahisameth. fr̄is mei sculptura. uel
fris mei erectio seu frater meus ad
iuās. aut fr̄em meū roborans.

Ahisar. frater me⁹ p̄nceps. uel fris
mei leuamē. seu vita vallū princi-
pis. aut questio vite angustiantis.
Ahitub. frater meus bon⁹. uel fris
mei bonitas. seu vita vallū deserē-
tiū. aut questio vite deserte.

Ahoi. spina uel cōpūctio.

Ahoites. spinosi. uel cōpungentes

Ahoian. spina sapientie. uel con-

pūctio intelligentis.

Ahoiman. pturbarus. uel pturba-

tor. seu pūgens qs. aut spina quō.

Ahūm. inutile. uel iniquitas.

Hic. i. post. a.

I. vultor. uel deuorator.

Aiat. vultur eius. uel deuo-
rator. rans eū
cōdemnatio seu vultur declinans
aut deuoratio pct̄. p.

Aicham. frater me⁹ surgēs uel fris
mei resurrectio seu vultur callidus
aut deuorator calliditas.

Aihel. vulf. dei. uel deuorator. deus

Ailath. dolēs uel pruriēs. seu vul-

fictus. aut deuorator declinans.

Ailon. vallis admirans. sive vbi

erant vīsi. aut vbi vīsi sunt.

Ailud. vultur vīnam vīlis. uel de-

uorator vīnam declinatus.

Ailul. vbi erāt vīsi. uel vbi vīsi sunt

Aim. inutile. aut idolatra.

Aiman. idoli gratū. uel iutile do-

natio. seu vulf quis aut deuorator

Ain. sōs uel oculus. quō.

Aiam. vultur decorus uel deuo-

ratio puleritudinis.

Anagalim. oculus vituli. uel fons

inundās. sive oculus reuelatus aut

fons transmigrationis.

Aion. vultur meus. uel vultur in-

iquis. seu deuorās murmur. aut

deuorator inutile.

Air. cūitas uel oppidū.

Airsames. cūitas solis. uel oppi-
dū illuminatū.

Aismoth. destio. l' adductio mori.

Aith. cōdénatus uel condemnatio

Aiud. vulf inclytus uel deuorans

Hic. i. post. a. glorioſuz

La. p̄mixtio uel cōscēdēs si

ue infirmus aut infirmitas

Alab. lactea. uel dulcedo.

Alach. lubricū. uel pers mea.

Alacarnasū. fermentū cōdens du-

ces. uel cōmixtio diuidēs p̄ncipes

Alal. laxitas. uel lassitas. sive levi-

tas aut latitudo.

Alala. laxitas eius uel lassitas eius.

seu levitas eius. aut latitudo eius.

Alaz. infirmās eos uel p̄mixtio eoꝝ

Alamath. despiciens vtrem. uel cō-

temnens indignationem.

Alamon. despicio. uel desip mul-

titudē. sive infirmans eos dolori

aut. cōmiseris eos iniquitatē.

Alas. cōmixtio uel fermentū.

Elasam. triplice uel cōsternatā seu

cōmiseris pp̄lm aut fermētatio pp̄li

Albialbon patris mei dolor. uel pa-

ter meus superintelligens.

Alchimus fermentū vani p̄silii uel

cōmiseris callidam festinationem

Ale. cōseensi. uel cōmiseris. sive in-

firmus. aut infirmitas.

Aleph. mille. uel doctrina tempta-

tionum.

Alephsim. ignis. l'igne⁹ seu doctri-

na mandati aut milia tēptationū.

Allel. laus. uel laudatio.

Alleluia. laudate dominū. uel lau-

datio dñi.

Alexander. alleuans tenebras. uel

aiferens angustias tenebrar̄.

Alexandria. idem.

Alexadrini tenebras alleuantes uel

tenebrar̄ angustias aiferentes

Alphalthi. bitumē uel aq̄ bitumis

Alpheus. doctus. uel documentū.

sive fugitiuus. aut millesimū.

Alian. stēnens donū uel despicio

Alian. cōiectus uel electio

grē

Alimis. vestibul̄. uel sup̄limiarib⁹

Alinath. yter. uel indignatio.

Alinathan. contemptor doni. uel d̄

spiciens donatore.

Almon. cōtemptus. uel despiciens

Aemondeblathaim. cōtemptus pa-

lataꝝ. uel despiciens approbua

Almoth. yter. uel indignatio.

Aloes. lans facture. uel landatio

plasmatoris.

Interpretaciones.

Allon. laus doloris. vel laus mero
 ris sine laudatori iniquus. aut lau
 dator inutilis.
 Alua. despiciens uel contemnēs si
 ue cōtemptus. aut despicio.
 Aluam. ptemnēs eos uel despiciēs
 eos. seu p̄cept̄ ei⁹ a despicio eoru⁹
 Alulam. p̄tempt⁹. uel despict⁹.
 Alus fermentū seu cōmixtio. seu cō
 tēnēs p̄siliū. a despict⁹ festinatio.
 Hic. m. post. a.
 a. Ab. gens vel popul⁹.
 ma. gēs mea v̄l ppl̄us me⁹.
 Almaa gens ei⁹ ul̄ ppl̄us ei⁹ seu po
 puli testi. aut populū testificans
 Almaad. ppl̄m testificās. vel popu
 Almaad populus li testificatio
 adhuc uel popul⁹ fuiēs siue ppl̄us
 testis aut popularē testimonium.
 Amadath. popul⁹ fuiēs pctō uel
 populū testificans tpe.
 Amador. popul⁹ testes ḡnians uel
 populū seruiens generationi
 Amal. gens cōmixta. uel ppl̄us cō
 scandens. siue popul⁹ infirmus aut
 populū despicio.
 Amalasar. dirit p̄nceps. vel dīctus
 p̄ncipis. siue gens cōmixta carceri
 vel popul⁹ despice carcerat⁹.
 Amalech. gēs bruta uel ppl̄s lābēs
 Amalechite. gentes bruta. uel popu
 li lambentes.
 Aman iniqu⁹. uel coāgustans. seu
 cōprimēs me. aut coāgustatio mea
 Amana iniqu⁹ ei. uel coāgustās eū.
 seu cōprimēs eū. aut coāgustatio eius.
 Amanite. iniqui vel coāgustantes
 seu cōprimētes eos. aut coāgusta
 tio eorum.
 Aman. ppl̄o donat⁹. uel ppl̄i grati
 Amanite. ppl̄o donati ul̄. ficiatio
 populū gratificationis.
 Amman. cubitus uel mensura seu
 populū. q. aut gens quō.
 Ammanite. cubitati. uel mēsurati.
 seu gentes que. aut populū quō.
 Amāsāme. cubit⁹ sultēs uel mensu
 ra erectionis. sine ppl̄s dono adiu
 t⁹ aut popul⁹ gratificationē firmat⁹.
 Amaraphal. dicto cades. uel dīctus
 ut caderet. seu populū curatus do
 aut popul⁹ medicamētū dei.
 Amaran tumulent⁹. uel rubricatus
 sordid⁹. siue popul⁹ laudat⁹ triticō.
 aut populū aceruatus.
 Amarias. dicēte dño. vel v̄bū dñi.
 seu gens suscitans dominum. aut

populū vigilans dño
 Amarite dicentes domino uel ver
 ba dñi. seu populū dñm suscitates:
 aut populū dño vigilates.
 Amas. furor uel indignatio seu po
 pulū tollēs. aut popul⁹ blasmatōis
 Amasa furor ei⁹. uel indignati. ei
 seu sustollens gentem. aut popula
 ris plasmatio
 Amasai. furor ei⁹ me⁹. uel indigna
 tio ei⁹ mihi. seu gētem sustollēs mi
 hi. aut populū plasmatio mea.
 Amasi furor mens. uel indignatio
 mea siue populū tollens mihi. aut
 plasmatio populū mea.
 Amasia. indignās dñs uel furor do
 mini. seu gētem sustollens dño aut
 populū plasmator dñs.
 Ammath. vter ul̄ indignatio siue po
 pulū donat⁹ aut popul⁹ p̄sumat⁹.
 Amath. veritas uel indignator siue
 popul⁹ pctōr. aut popul⁹ tp̄alis.
 Amatha. veritas uel indignatio bi
 lis ei⁹ siue populū declinās eū. aut
 populū peccans ei.
 Amatheus. populū peccans. uel i
 dignator rigidus
 Amathi. v̄tas mea. uel indignatio
 bilis mei seu populū peccās mihi
 aut populū declinās Iste amathi
 ē iona. ppl̄ha saraptane vidue fili⁹.
 quē resuscitauit helias. matre po
 stea dicente. ad eū. Nūc in isto co
 gnoui quia vir dei es tu. et v̄bz dei
 verum est in ore tuo.
 Amathia. v̄tas mea dño. uel fideli
 tas mea dñi siue popul⁹ peccās do
 mino. aut popul⁹ declinās dominū.
 Amathun. veritas. uel indignatio
 bilis eoz. siue popul⁹ peccās eis.
 aut populū declinās eos.
 Amathys. veritas viri. vel indigna
 tio bilis assump̄e. seu populū pec
 cans viro. uel popul⁹ declinans as
 sumptionem.
 Amdan. concupisibilis. uel concupi
 scens. siue populū indicans eos.
 aut populū index eorum.
 Amāum. populū abieciōs uel popu
 lū abieciō. uel populū abieciō.
 Amas popul⁹ ab li abieciō.
 iectus. uel populū abieciō.
 Amen. uere. uel v̄tas. seu fiat aut
 Amessa populū tollēs. fideliter
 uel populū ablatio.
 Amessia. populū leuās dñi. uel po
 pulū subleuatio.
 Ameseth. populū timens. uel po
 pul⁹ plongat⁹. seu populū germēn,

aut populū resurrectio.
 Ametha. luctus uel in dignatio siue
 populū donū. aut populū pfectio
 Amethen. popul⁹ alcedes uel popu
 li fortitudo.
 Amethi. luctus meus. uel indigna
 tio mea siue populū mecum. aut
 populū obstupefactus.
 Amphibolis. populū cornēs uel
 populū ore cornēs.
 Amia popul⁹ dñi. uel ppl̄i dñatio.
 Amiel ppl̄s me⁹ dei oī ppl̄s mens
 Amiel popul⁹ mens deo.
 dei. uel populū mei deus.
 Amimi. gens mea uel popul⁹ meus
 Aminadab. popul⁹ me⁹ sp̄tane⁹ siue ppl̄i mei vo
 ra. aut popul⁹ me⁹ v̄ban⁹.
 Aminod. popul⁹ me⁹ inclyt⁹ uel po
 pul⁹ me⁹ gloriōsis
 Amisaddai. populū me⁹ sufficiēs
 uel populū mei sufficientia.
 Amithal. calefactus ros. uel calefa
 cito rōs. siue popul⁹ me⁹ irroratus
 aut populū mei irroratio.
 Amithb. populū meus inclytus.
 vel populū mei gloriatio.
 Amigadab. populū mei flvēs toris
 uel populo meo toris fluitio.
 Amies. robustus. uel fort. siue po
 pulū fugitivus. aut ppl̄i tēptatio
 Amob. parcens uel sustinens. siue
 populū dilectus. aut populū am
 plexario.
 Amoch. populū tenens. uel popu
 li apprehensio
 Amolum. flos farine. uel deflorata
 farina.
 Amon. onerans. uel onustus. siue
 nutritius aut fidelis.
 Amon. donans. uel nutritius. siue
 donatio. aut m̄fis fetus.
 Amō popul⁹ dolēs. popul⁹ murmu
 rās siue popul⁹ iniquis aut popu
 lū inutilis.
 Ammon. populū p̄cens. uel popu
 lū merous. siue fili⁹ generis mei.
 aut fili⁹ populū mei.
 Ammona cōprimens. uel coangu
 statio eius.
 Ammona. popul⁹ p̄cēs ei nel popu
 lū merous ei⁹ siue fili⁹ generis ei⁹
 aut fili⁹ populū eius.
 Ammoni cōprimēs me. uel coāgu
 statio mea.
 Ammoni. populū p̄cēs mihi uel
 populū merous mei siue fili⁹ ge
 neris mei. aut filius populū mei

nominū hebraicorum.

Ammonite. cōprimētes me. vel co angustantes me.

Ammonite.populi parcentes mīhi vel populus dolor meo. seu filii generis mei. à filii populoz meo. Amora.loquens.vel amaricans. si ue populi scitus. aut populi illuminatio..

Amonei.amari. vel loquentes. seu populi sciti. aut populi illuminati. Amos.fortis. vel potens. siue one rans. aut vir robustus.

Amos.oneravit. vel fortitudo. seu populum aueilens. aut populi di uisio.

Amesa.fortis ei. vel potens ei. siue onerans eum. aut fortitudo eius. Amosa.vir robustus ei. vel onera uit eū. seu populū auollens ei. aut diuulsiō populi eius.

Amoth.calefactio. vel calefaciens Amothdor. calefactio generatiōis vel calefaciens generationē.

Ampliatus.populi malleum. vel populus maliator. siue populus ore cōtundens.

Amraphal. dicto cadeos vel dirit vt caderet. siue populus curat' dico aut populi medicamentum deus. Amram.populus excelsus. vel po puli celstido. siue populus exalta tus. aut populi exaltatio.

Amramite.populi excelsi. vel po puli exaltati.

Amri. amaricans. vel laceeens si ue populus magister. aut populi magisteriu.

Amisi.populus indigenz. vel po puli dormitatio.

Amihar.populus patens. vel po pulus ambigens. siue populus ex plorato: odoris. aut popul' explo ratio ascensionis.

Amihel.populus calefactus deo. vel populus cum quo est deus.

Amul.populus dolens. vel popu lus parturiens.

Amula.populus dolens ei. vel po pulus parturientiu.

Amulite.populi dolentes. vel po puli parturientes.

Amuthal.calefactus ros. vel cale factio rous. siue populus irrorat' aut populi irroratio.

Hic.n.post.a.

Ma.donatus. vel gratifica tus seu donum. aut gratifi catio.

Anna.gratia.uel respondens. siue donans aut donatio.

Anab.vua.uel humilitas. siue do nū patris. aut grata paternitas Anaba.vua eius.uel hūilitas eius siue donum patris eius. aut grata paternitas eius.

Anacham.humilis.uel exurgens. seu donum calidum. aut gratifica ta caliditas.

Anaceb.cognomentum. uel cognominatio.

Anachim.nō est inocens uel humili tas renuens. siue monile collo sū limi. aut humiliatis renuatio.

Anae.nunquid commotus est. uel nunquid cōmotio.

Anaphalim.cadentes uel violenti siue gigates aut grām declinantes

Anabe.nūqd cōmotus est ipē. uel nūqd est cōmotus ista. siue donat' vite. aut gratificatus susceptioni.

Anam.nubes uel obumbratio siue donū populi. aut gratificatio eoz

Anamelech.donū regni. uel respō siō regis. siue donans regnator. à gratificatio regia.

Ananūm.respondentes aque. uel gratificationes aquaz.

Anan. donum gratie. uel donata gratificatio.

Ananel. gratus deo. uel respon siō dei. siue cui donauit deus. aut. q est donatus deo.

Ananeth.dono viuens. uel gratia

Aaani.donatus pauidus

mīhi. uel gratificatio mea.

Anani.respondens mībi. uel grati

ficiatio mea.

Ananias.donū gratie dñi. uel do

nata gratificatio dño.

Ananias.respōdēs gratie deo. uel

gratificās grāte dñm.

Ananim.respondētes aque. uel do

nationes aquaz.

Anas.donās. uel donatus. seu gra

tiam tollens. aut respondens

Anath.grā vel respondens seu grē

peccans. aut respōsio tpis.

Anatha.respondens ei. uel gratifi

cans eum. seu grāte peccans eius

aut respōsio tpis eius.

Anathum.respondēs eis. uel grati

ficas eos. seu grā peccans eoz aut

respōsio tpis eoz.

Anatham.hūilitas vana uel respō

sio vana. seu monile colli. aut hūi

les cōsurgentēs.

Anathoth.responsio. vel obedien tia. aut respondens signo aut grati ficiatio designantis.

Anathothia.responsio dñi vel obe diens dño siue respōdēs signo dñi aut gratificans designantez dñm.

Anathothite.respondētes. vel obe diētes. siue respondētes signo. aut gratificātes designatore.

Andreas.respondēte pabulo. vel decorus in statione siue decus. aut fm grecam etymologiam. apotoy andros. i. a viro virilis.

Andrunicus.respondens pabulo. aut decorus ad stādū. siue cogitās. passionē. aut responsio passionis. Aneb.gaba. sollicitauit. vel humiliauit. siue sollicitans valles. aut humilians colles.

Anegeb.auster. vel meredies. siue australis. aut meredianus.

Anci.nunquid cōmotus est mīhi. vñ nunquid cōmotio mea.

Anelab.donū dei patris. vel gra

tificans deū patrē.

Aneni.circuli. vel corone. seu preci nens. aut p̄conator.

Aueni.donū meam vel gratificatō

Aner.lumen. vel illumina mea

tio. seu dono vigilans. aut gratifi

catione cōsurgens.

Ang. donū p̄cruptum. vel grati

ficiatio pectoris.

Antad.grāta vel responsio. siue re

spondens testibus. aut gratificatō

seruitutis.

Ani.pauper. vel egenus siue donū

mē. aut gratificatio mea.

Ania.donum dei. uel gratificans

dñm.

Anian.donū populi. vel grā eoz.

Amihel.donat' deo. vel gratificās

deū. siue gratificans eos. vel pau

pertas eoz.

Ano.donās eis. vel gratificās eos

siue dolor eoz. aut labor eoz.

Anob.dono seruēs. vel gratifica

tio seruētis.

Anon.donor merens. vel gratis

iniquus. seu grātē iūtis. aut gra

tificationi murmurans.

Anthiphas.dans transitum. vel

bantis transitio.

Antiochus.pauper silens. vel pau

peris silentiu.

Antiochia.paupertas silēs. vel pau

pertatis silentiu.

Antiocheni.pauperum silētia. vel

Interpretaciones.

pauptate silentes.

Antipater. dans laudem uel datus laudatio.

Antipatridem. donum laudatum. uel dantis laudationem

Anula. dolens uel pueriens

Anum donum vincum. uel gratificatio sempiterni.

Hic. o. post. a.

a Oceanus. nigrum uel cubiculum.

Aod inclitus uel gloriatus.

Zohbi. spina uel conpunctio.

Zohite. spinosus. uel compungentes

Zohiabani. spina sapientie. uel co punctio intelligentis

Zohuman. perturbans uel perturbatio

seu pugnans quod. aut pugnans quod.

Zoth. nobilitas uel gloriatio.

Hic. p. post. a.

a Ppaim. humerorum. uel voluntatis eorum.

Apparam. liber onager. uel continens feritatem.

Appaima. libertas populi domini uel optimus populum domino

Appelles. congregans eos. uel congregatio eorum.

Appia libera uel libertas. siue continentia.

Appis. libera. vel foris libertas.

Appollo mirabilis aut ammirandus.

Appollephanus. mirabilis facie. vel ammirabilis ptemplator.

Appollonia. disciplina. uel synagoga eorum.

Appollonius. miraculum uel ammirabilis.

Appollos. congregans eos vel congregatio eorum.

Appostolus missus uel legatio

Apes libere egrediens uel optimista egressionis.

Apisiba. optimus recrudendum. uel libertas conuersationis.

Hic. q. post. a.

a Quila dolens uel parturient. seu dolor. aut parturito.

Hic. r. post. a.

a R. suscitatio. uel vigilie

Zira electus. uel electio. seu vigilans ei aut suscitans eum

Arab infidie uel calliditas seu vigilans prius. aut suscitans prius

Araba. infidie eius. uel calliditas eius siue suscitans patrem. siue vigilans patris eius

Araba. multa vel vespa. siue occi

dens aut inhabitabilis.

Araba plana. uel capistris. seu deserta aut occidentalis.

Arabath. deserta tpe. uel planicies petry. siue suscitatis. pfecti peccati.

aut vigilans pfecti declinatio.

Arabathite. deserti tpe. uel planicies petry. siue suscitatis pfecti pec

cati. aut vigilantes patri declinatio.

Arabes humiles. uel occidentales siue callidi aut insidiatores

Zrobathane. humile. robur uel de serra fortitudo. siue suscitans pfecti robustum aut vigilans. patri fortitudinis

Arabia calida uel insidiatrix siue humiliis aut occidentalis

Arabob. plana uel humilia. siue campestria. aut equalia.

Zirach. longitudo. uel longanimitas siue suscitatis trem aut vigilia fris

Ziracheus. longitudo consilens uel longanimitas festinans. aut vigilantes fratris consilii. aut suscitans fratre festinantem.

Zirachi. longitudo mea. uel longanimitas mea. seu fratri meo vigilans aut suscitans fratrem meum.

Zirachites. longitudo. uel longanimitas seu vigilans fratri conuerso. aut suscitans fratrem captiuum

Arad. descendit uel descendit. sine suscitans descendit. aut suscitavit descenditionem.

Arad. descendens uel descendit. siue suscitans seruum. aut vigilans testimonio.

Zirada. miraculum. uel admiratio siue obstupefactio. aut admiratus.

Ziradam. descendens ei uel descendens eius. seu vigilans servitutis. aut suscitans testimonium.

Ziradi deponentes uel depositores siue vigilans servituti mee. aut suscitans testimonium menim

Ziradius. deponens consilium. uel descendens festinanter. seu vigilans servituti festinanti. aut festinans testificationem consilii

Ziradius admiratus vel obstupefactus. seu vindemiatore. meus sufficiens.

aut vindemiatore. mei sufficietia.

Zirado. miraculum uel depositio. seu suscitans seruum. aut vigilans te

stificationis.

Zrapha. suscitans terram uel vigilans fodientes.

Zraphite. suscitatores terre. uel vi gilantes fodientes

Zrabath. negotiator. uel negotiatio seu vigilans vite. aut suscitatores paucorum.

Zraia eligens dominum. uel electio domini seu vigilans dominus. aut suscitatio domini.

Zral. suscitans infirmum. uel vigilanter concordans. siue suscitatis conteminentem. aut vigilia despectuosa

Zram. suscitatis excelsus. uel vigilans exaltationis.

Zram res cum archa. uel res cum capsula. siue irascens aut indignatio

Zram. suscitans gentem uel vigilans populi.

Zram. excelsus. uel iracundus. seu decor aut electio eorum

Zrama. suscitatis gentem ei uel vigilans populi eius.

Zrama. excelsa. uel irascens seu decorans eum aut delectio eius.

Zramathi. deiciens. aut delectio eius. seu decor pauidus. aut excelse consummans.

Zramalech. suscitans gentem regi uel vigilans populi regi.

Zramalech. excelsum regnum. uel erectus rex. seu decor regni. aut ira cedula regis.

Zran. res cum archa. uel res cum capsula siue suscitans excelsum aut vigilans exaltationi

Zran acerius tritici uel laus frumenti. seu suscitans donum. aut vigilans gratie.

Zrano. laus frumenti uel aceruus tristitia seu suscitans donum iniquum aut vigilans gratie inutili.

Zrarah. mons vulsus. uel mons vellucatus. seu suscitans confusione descendenter. aut vigilans testimonio descendenti.

Zrari. mons uel sublimitas. seu vigilans vigilie meo. aut suscitatis suscitante me.

Zrare. montani. uel sublimes seu vigilantes vigilie meo. aut suscitatores suscitatoris mei.

Zras elatio. uel superbia. siue suscitans sustollente. aut vigilans plafinationi.

Zras. artifex vel artifitium.

Zrath. testimonium descendens. consurrectionis descenditionis. siue suscitans peccatum. aut vigilans temporaliter.

nomīnū hebraicōrū.

Arbath. bruc^o. vel locusta. seu bruci
cus peccati. aut locusta tpalis.
Arbathite. locuste. vel bruci. sive
bruci peccantes. aut locuste tpales
Arbathis. locusta viri. vel brucus
assumptus. sive hamus panidus
aut humilitas superior.
Arbee. quarta. vel quattuor.
Arbella. suscitans vetustatez auri
vel vigilia sine assumptione.
Arbi locusta. vel bruc^o. sive ham^o
meus. aut humilitas eius.
Arbo. hamus. vel vsqz huc sive hu
mulus. aut humilitas mea.
Arboth. hūlis. vel cāpestris. sive
hamus tenens. aut hamī retentio.
Arbona. locusta iniqua vel brucus
inutilis. sive humilitas merens eū
aut retentio doloris eius.
Archab. insidie. vel insidians.
Archad. insidiator seruus. vel insi
dians testimonio.
Archelans. agnoscēs leo. vel agni
tio leonis.
Architharoth. mora corone. vel
lōgitudo circuli.
Archippus. insidie oris. vel lōgitu
do operis. sive insidie dilatati. aut
insidiariū dilatatio.
Ardon. suscitans indices. vel vigi
lia iudicandōr^o.
Area. eligens eum. vel electio eius
sive suscitans descendētem. aut vi
gilia descensionis.
Areba. plana. vel cāpestris. seu de
serta. vel inhabitabilis.
Arebia. humili dñi. vel retentio
dñi.
Arebla. insidians. vel insidiatio
Arebra. humili pulcher. vel insi
dians pulchritudo.
Areh. lōgitudo. vel lōganimitas.
Arehon. lōganimitas merēs. vel
longitude iniqua. sive ammiratio
possessionis. aut descēsio negocia
tionis.
Ared. descendēs. vel descensio sive
ascensus mōtiū. aut ascēsus saltuū
Arep̄. suscitator mēsure. vel vigi
lia dissolutiōis.
Arelī. declinans me. vel declinatio
mea. sive suscitans deū meū. aut
vigilia dei mei.
Arelite. declinati mihi. vel declina
tions mee. sive suscitantes deū me
um. aut vigilantes deo meo.
Arem. acerui lapidum. vel lapides
aceruati.

Aren. filius meus. vel filiatio mea
sive suscitans fontem. aut vigilia
oculi.
Ares. electus. vel electio. seu susci
tans facturam. vel vigilia plasma
tionis.
Aret. stupor. vel defensio. sive su
scitans pouore ei. aut vigilia vite.
Areneuna. archa. vel repositio.
Arphase. suscitans transitum. vel
vigilia transgressionis.
Arphasei. suscitatores transētūv
uel vigilia transgressionū.
Arphat. sanans uel saluans. sive
sanitatis. aut saluatio.
Arphaxat. saluans. uel sanas spo
pulationē.
Arga. mensura. uel mensurator
Argob. maledicēs excelsū. uel ma
ledicta sublimitas.
Aridi. suscitans dilectū meum. uel
vigilia amabilis mei.
Aridatha. leo donatus. uel leonis
donū sufficiēs.
Ariel. leo deus. uel leo dei.
Arieli. leo de^o me^o. uel leo dei mei
Ariph. vigilia germinis floridi uel
suscitatio visionis bucelle.
Arim. aceruis lapidum. uel lapi
des acernati.
Arimathēus. altitudo eius uel ipē
exaltatus est.
Arimathia. suscitans donum dñi
uel vigilia donationis dñi.
Arioth. ebretas. uel ad sollicitudi
nem dirigens.
Ariopagus. primitua sollemnitas
uel p̄mitie sollēnitatis.
Ariopagita. primitua sollēnis. uel
p̄mitua sollēnitas.
Ariopagus. p̄mitua sollēnitas. uel
p̄mitie sollēnitas. s̄z b̄ violentum
cū atheniensis curie nomen sit que
a marte nomē accepit.
Arisei. leo téptās. uel leōis téptatō
Aristarchus. suscitans coronā. uel
mōs facture supflue.
Aristobulus. suscitans dolorez uel
suscitatio germinis.
Arina. sublimis. uel cōsurgēs. sive
sublimitas aut cōsurrectio.
Armageddon. mons est latrūculis
uel mōs globosus. sive cōsurrectio
tecti. aut cōsurrectio in ppria ara.
Arinathaim. sublimitas diuorum.
uel altitudo eorum. sive sublimes
duo aut cōsurgentēs bini.
Armenia. mons vulsus. uel mons

vellicatus. seu montis auulsio. aut
montis vellicatio.
Armenii. montes vulsi. uel montes
vellicati. seu mōtiū vulsiones. aut
mōtiū vellicatiōes.
Armon. anathēa meroris. uel ima
go tristie.
Armon domus. uel cellarium. sive
illuminans. aut anathema.
Armon. anathema meroris mei.
uel imago tristie mee.
Armoni. domus mea. uel cellariorū
meum. sive illuminās me. aut ana
thema meum.
Arnaphet. vigilia conuertēs. uel su
scitatio cōuersationis.
Arnan. vigilia doni. uel suscitatio
gratiae. seu archa meroris. aut ma
ledictio eoꝝ.
Arnō. archa meroris. lmaledictio
sive lumē eoꝝ. aut maledictio eoꝝ.
Arod. maledictio sufficiēs. aut ma
ledicta sufficienter.
Arodi. maledictus sufficienter. uel
maledictio sufficiens mibi.
Arodire. maledictus sufficiēter uel
maledictionū sufficiētia.
Aroedi. vindemiatō sufficiēs. uel
vindemie sufficiētia.
Aroer. suffossio vigili. uel vacua
factio vigilis.
Aroer. miricie. uel exurgens. sive
subleuans. aut suffossa.
Aroerite. vacue factioes vigilum
uel suffossiones vigiliap.
Aroerite. mirice. uel subleuantes si
ne suffossi. aut exurgentēs.
Arom. nequam. uel versipellis.
Aromath. nequaz tempus. uel ver
sipellis peccator.
Arozi. mons. uel sublimitas.
Aroites. sublimis. uel montanus.
Aroseth. nequam sēmē. uel iniqua
positio. seu vigilans germē. aut su
scitatio resurrectionis.
Arsa. sol eius. uel illuminatio.
Arsaces. solis duritia. uel illumina
tio yomitus.
Arselem. silens circuncisio. uel silē
tium circuncisionis. seu suscitans
nomen domini. aut vigilans audi
tioni divine.
Arth. mora. uel imorās.
Arhaba. mora patris. uel morans
patrem.
Artaxerxes. lumen silentio téptans
uel lumine silentio temptatus.
Artheman. anathematizantē. uel

Interpretationes

conturbantem eos.

*A*rtemis. i .diana perturbans vel ana themizans sive suscitans egitatioes aut egrotationis suscitatio.

*A*ruces. circuodens me. uel circu rosis mea.

*A*run. aceru tritici uel laus frumenti Arunas. illuminans uel illuminatio Arur. suscitans ignem. uel vigilia luminis.

*A*rus. incisa. nō aurea seu vigilas p̄filio. aut suscitans festinationem.

Hic. l. post. a.

a Sa tollēs uel factura. sive sustollens aut plasmatio

*A*saba. ei captiuitas. uel ei cōuer sio. sive sustollens p̄em. aut patris plasmatio

*A*slabias. colligens dñm. uel cōgre gatus dño. sive sustollēs p̄em dñi aut plasmatio p̄is dñi

*A*slach. factura prūptia uel plasma tionis ymbraculū. sive sustollēs fra tre aut tollens fraternitatem.

*A*sladias. factura fuiens dño. uel sustollens testimoniu dñi

*A*ssel sustollens deum. uel plasma tio dei.

*A*slaph. colligēs. uel ɔgregans sive collectio. aut congregatio.

*A*slafia. facit dñs. uel faciente dño si ue sustollens dñm. aut plasmatio domini.

*A*slaias. idem.

*A*slam. delictum. uel sumus. sive su stollens pp̄lum. aut plasmatio coz

*A*slama. delictū ei uel sumigans eū sive sustollens populum eius. aut plasmatio eorum

*A*slan. tollens donū. uel plasmatio gratie.

*A*slana. tollens donū ei. uel plasma tia gr̄e eius

*A*slar carcer uel carcerat. seu factu ram suscitans. aut sustollens vigi lantes.

*A*slaradan. vincens uel exacut. si ne sustollens vigiles indices. aut plasmationem suscitans iudicio

*A*slarel. carcer dei. uel carceratus deo. seu factura suscitans deū. aut sustollens vigiles dei.

*A*slarela. factura suscitans maledi ctum uel plasmatio tollens vigiliā maledictionis.

*A*slaronthamar. beatitudo palme. vel beatitudo ɔmutans. sive atriu amaritudinis. aut vestibulum cōmu

tationis.

*A*slarsualim. divites vulpes uel atrum vulpiū. seu factura suscitans sa lutem. aut plasmatio vigilans sal uationi.

*A*slarfusim. dinites obtinēs. uel bea tereuertens. seu factura suscitans equum. aut plasmatio vigilans re uersioni.

*A*slasonthamar. os amaz uel filēti um ɔmutarū. seu factura faciēs ini quitatem commutationis. aut plas matio tollens dolorē amaritudinis *A*saar. diluculū uel mane diluculo seu facturā estimās. aut plasmatio nis existimatio.

*A*slaradon. victor uel exacutus. seu factura suscitans. seruos iniquos. aut plasmatio vigilās testimonio merentium

*A*slarabel. beat⁹ de⁹ uel btitudo dei seu factura vigilās dco. aut plasmatio suscitaus deum

*A*slaraniel. sustollēs excelsum deū uel plasmatio excelsi dei.

*A*slbaal. plasmans virū vel tollens vetustatem:

*A*slbel captiuus dei. uel atrium ve rustans.

*A*slbehel. captiuus dei. uel factura vetusta.

*A*slcalon. appensa uel impēsa sive ignis infamis. aut ignis ignobilis.

*A*slalonire. appensi uel spensi: sive ignes ifames aut ignes ignobiles. *A*slenez. tollens possessorem ɔtēp tibiliter uel sustollens ɔtēptibile possessorē.

*A*lschenez. ignis aspicio uel ignis sic aspersus.

*A*scod dissolutio uel effusio sive in cendeus aut incendiū.

*A*se. tollens uel factura sive sustol ens aut plasmatio.

*A*sebam. sustollens sp excelsū. uel plasmatio sp excelsa

*A*sebias. sustollēs dominū uel plas matio domini.

*A*sebin. facture statio. uel plasma tia stationis.

*A*sebonias. tollens pollicē dñi uel factura in medio dñatoris

*A*sech factura prūpta. uel plasma tionis ymbraculum. sive sustollēs. ffem aut tollēs fraternitatē

*A*sedech. testa uel sol. sive ariditas aut siccitas ardoris.

*A*ssedum. siccitas ardoris uel subur

bana eorum.

*A*sedemoth. arua uel suburbana *A*sedocphasgan. abscisio uel os de licti sive tollens abscisum aut plas matio donatio

*A*sedoch. factura pabuli. uel plas matio viriditatis.

*A*se dorphasga. dolatio facture vi ridis. uel facies pabulū abscisionis

*A*seph atriu uel uestibulū seu col ligens aut ɔgregatio.

*A*sem. sustollēs eos. uel plasmato r eorum.

*A*semona. festinās uel os eius ab osse non ab ore.

*A*sen. sustollens fontez uel plasma tio oculi.

*A*senā. ignis asp̄sus: uel ignis asp̄sio. sive sustollēs fontem ei aut plas matio oculi eius.

*A*scuna. ruina ei uel p̄cipitatio

*A*senaa. ruina eius uel precipitās eum.

*A*senaphar. ruens onager. uel p̄cipitans feritas.

*A*scnech ruina uel precipitatio seu factura dedicās. aut plāimatione edificans

*A*scennes lauans me. uel subleua tio mea.

*A*seneth. ruens ael p̄cipitans sive ignis asp̄sus aut ignis asp̄sio:

*A*ser. atriu. uel diuitie seu beatitu do aut beatus.

*A*serite. atria uel diuitie. seu beati tudines. aut beati erunt.

*A*sera. atrium vulturis uel diuitie deuatoris

*A*serai. beatitudo mea. uel beatus erit mihi. sive atrium meum aut di uitie mee

*A*serdan. exacutus. uel vinculū cu tis. seu beatum iuditium. aut di uitie iudicande.

*A*serum atriu uel uestibulū. seu di uitie aut beatitudo coz.

*A*sermachimath. beatitudo doni. vel q̄ est beata donatio

*A*sermoth. atrium mortis uel di uitie mortales.

*A*seroth atriu angustie. uel diuitie temporales

*A*seroth atria uel vestibula sive vil le aut beatitudines.

*A*serual. b̄ta sal aut diuitie salutis

*A*serua. atrium gaudi uel beati tudo letitie.

*A*sem. nominat. uel faciens nomē

nomīnū hebraicorū.

- sue sustollens auditū . aut plasma
tio famose auditionis.
Aslema.os ab osse nō ab ore . uel su
stollens nomē eius . aut faciens sa
mosam auditionem.
Asen . factura détiū . uel plasmatio
sūp vulnus . seu tollēs nomen . aut
sustollens amphora temptationis
Aseremoth . suburbana . uel sū vṛbi
bus seu atriū indignatiōis rigide .
aut beatitudo formidationis eoz .
Asergadai . atrium accieti vulturis
uel dūnitie temptationis deuorans
Aspha . tollens subito . uel factura
eructans .
Asphanar . equorum domitor . uel
factura apphendens .
Asphanes . equoꝝ domitor . uel fa
ctura cōversationem apprehendens
Asphar . tollens onagrū . uel plas
matio ferocitatis .
Asia . sustollens dominum . uel plas
matio domini .
Asia . gradiens . uel elevans . seu au
serens aut elatio .
Asiani . facture dominii . uel sustolle
tes dominū .
Asiani . elati . uel auferentes . seu gra
dientes . aut elevati .
Asias tollens dominū . uel plasma
tio dñi .
Asidia . milius . uel herodiꝝ . seu fa
ctura dilecta . aut plasmatio ama
Asiel . sustollens deum . uel bilis
plasmatio dei .
Asiel . gradies deo . uel elevatio dei
Asim . sustollens eos . uel plasmatio
eōrū .
Asima . sustollēs eos ei . uel plasma
tio eoz eius .
Asinchoritus . dirigens thuribulum
vel directio thuribili .
Asiongaber . ligua viri . vel dolatō
hominis . seu faciens merentes col
les sublimes . aut sustollens dolo
res collū blīmū .
Asir . vinculū uel vinculatꝝ . seu fa
ctura vigilans . aut sustollens vigi
Assidei . mului uel herodii lātes .
seu facture dilecta . aut plasmatio
nes amabiles .
Assyria . factura nūgilans dñio . aut
sustollens nūgiliā dñi .
Assyria . diligens uel dilecta . sue
dirigens aut directio .
Assyriū facture vigilantes dñio . uel
sustollentes nūgiliā dñi .
Assyriū . directi . uel dirigentes . seu
- dilecti . aut diligentes .
Assia . factura laborans . aut sustol
lens laborantes .
Assino . nouissimum eius . uel factu
ra parturiens .
Assmodeus . facture iudicium . uel
plasmatio indicantis .
Assimona . festinans . uel celeriter nu
merans .
Assnaa . tollens serpentem . uel plas
matio colubri .
Assoph . collectio . uel vestibulū .
Assen . festinans . aut festinatio
Assom . silens . uel os ab ore non ab
Assometh . os viuax . ab osse .
osse nō ab ore uel silentiū vite . aut
festinatio paucis .
Asson . factura pupille . uel plasma
tio coccinea .
Assor . atriū . uel sagitta luminis seu
tollēs foramē . aut plasmatio iracūdie
Assoradon . victor . uel eracurus . seu
atrium serui iniqui . aut tollēs fo
ramē testimonii inutilis .
Assoram . atrium excelsum . uel sagit
ta luminis exaltati . seu extollēs fo
ramen excelsum . aut plasmatio ira
cundic exaltate .
Assoth . sustollēs signū . aut plasma
Assothite . tollēs tio tpalis
signa . uel facture tpales .
Assra . diminutio . uel diminutꝝ seu
tollens magistrum . aut plasmatio
magisterii .
Assrael . diminutus deo . uel sustol
len magisterii dei .
Assrabi . beatum faciens . uel beata
cōmorio . seu diminutus ipse . aut
diminutioni patens .
Assrahel . beatus deo uel beatitudo
dei . sue tollens magistri deū . aut
aut plasmatio magisterii dei .
Assrahelite . beati deo . uel beatificā
tes deū . aut plasmatio magisterio
Assrael . ignis gentiū . dei .
vel ignis parturientiū .
Assari . caula mea . vel p̄sepe meū
Assaritonile meum . vel cubiculum
meum . sue atrium meū . aut factu
ra explorationis mee .
Assaroth . euile . uel factura explo
ratorum .
Assaroth . atriū . uel cubiculū seu
caule . aut p̄sepiā .
Assarothites . ouile . uel factura
Assarothites . caula . uel atrium seu
p̄sepe . aut cubiculū .
Assarten . factura supflua . uel plas
- mationis supfluitas .
Assrages . volūtas festiva . uel con
silū festivitatis .
Assub . factura incendiī . uel plasma
tio cōversionis .
Asspha . tollens subito . uel factura
eructans .
Assuerus . beatitudo . uel atriū eius
Assum . os eoz . uel sumigans eos .
Assum . factura coccinea . uel tollēs
pupillam eoz .
Assur . diues vel beatꝝ . sue factura
luminis . aut tollēs incendiū .
Assuri . diues mihi . uel atriū meum
sue factura luminis mei . aut tollēs
incendium meum .
Assurim . dūnitie eoz . uel beatitudo
eōrum . sue factura illuminans eos
aut tollens incendi eoz .
Assur . tollens robustam . uel tollēs
acerbitatem .
Assur . sustollens mūp vel tollēs an
gustum . seu factura cōtinens . aut
plasmatio directionis .
Assur . negotiator . uel negotiatio si
ue nemus . aut ignis illuminatio .
Assur . dirigens . uel diligēs . sue be
atus . aut gradiens .
Assurim . sustollens murū eius . uel
tollens acerbitatē .
Assurim faciens robustos eos . uel
plasmatio directa eis . sue tollens
angustias eoz . aut sustollens conti
nentiam eoz .
Assurim . nemora . uel igniū illumi
nationes . seu negotiatores . aut ne
gotiationes .
Assurim . dirigentes . uel diligētes
sue beati aut gradientes .
Hic t. post a .
Assha . tps . uel peccatum . seu
delinquens aut tpalis .
Asshac . peccator . humiliſ vel pecca
ti retentio . seu delinquens fratri .
aut tpalis frater .
Asshad . rhamnus . uel testimonium
Asshalia . peccans dñio uel tpalis dñ
Asshalia . tps dñi . uel tps
Asshalia . tps eius seu peccans dñio . aut de
clinatio dñi .
Asshania . p̄cupiscēria uel desideriū
Asshanacl . tps meū dei . uel pecca
tum meum deo .
Asshanai . tps fluctuā . uel peccator
commotus seu corona donati mei
aut exploratio gratificationis mee
Asshar . peccator . suscitans . uel tem
poralis vigilia .

Interpretationes

- Athara peccatum suscitans ei . vel peccatoris vigilia eius.
 Atharim .exploratori vel exploratio
 Atharoth .corone vel circuli.
 Athath .peccatum temporis vel tempus peccatoris.
 Athene .disperse vel dissipate
 Athenienses .dissipati uel dissipates
 Athenobi .peccator latrans uel temporalis latratio.
 Ather .iudee plurimes p̄trari . uel peccator effundens aduersa.
 Athicon .tempus mediū . uel peccatoris dimidiatio . siue tempus cōgregata iniquitatis . aut peccatum cōgregationis utilis.
 Athipa .tempus subitum . uel peccatum eructans.
 Athil peccati germen . vel tempus impetrans.
 Athiti .tempus querens uel dilecti silentium.
 Atholus .tempus consilii . uel peccati cōmixtio.
 Athomiel .respondens deo . uel tempus eius dei.
 Athupha .tempus subitū uel peccati infirmitas.
 Athul tempus cōsilii . uel peccator festinans .
¶ic. v. post. a.
- * Ua iniquus uel iniqtas.
 Avam sons vel motus . siue mouens eos . aut sbuerio eorum.
 Aui feror . uel ferocitas . siue iniq' mibi . aut iniqtas mea .
 Aui insipiens uel stultitia
 Avum aceruos lapiduz . uel iniqtas eorum .
 Avusa volūtas mea . uel iniqtas mee saluatio.
 Avith .iniqua . uel iniqtas .
 Auoth .sedes . uel cōmoratio . seu vinculum .
 Auoth .vita . uel gloria . seu ville . aut ciuitates .
 Auothiar .vinculū vigilis . uel sedes vigilie . seu cōmorans illuminationis . aut incunabula illuminationis .
 Auothiar .gloria luminis . uel vita illuminans . seu ville vigilantium aut oppidum illuminatorū .
 Aphrathon .frugifera . uel puluerulentī . siue ybertas . aut de cinere veniens .
 Aphrathonite .frugiferi . uel puluerulentī . seu yberes . aut de cinere venientes .
- Augusti sollēniter stantes . uel sollēnitatis addita
 Aulon . vallis grandis . uel nullis cāpestris .
 Aunaz .meror eoz uel labores eoz .
 Aunan .non est . uel inutile .
 Auram .iracundia . uel iracundus .
 Auram .irascens . uel iracundia .
 Ausilis consiliū . uel cōsiliatrix
¶ic. x. post. a.
- * Za furor . uel furibunda .
 Aran .claudicās . uel irascēs
 Arath .medicina uel medicamētū
¶ic. c. post. a.
- * Za .vidēs uel cōbusus . seu fortis domini . aut fortitudo eius .
 Azabias .videns p̄rem dñm . uel fortitudo patris dñi .
 Azabel .vidēs deū . l' fortitudo dei
 Azam .videns eos . uel fortitudo eorum .
 Azanoe .fortitudo cōmotiōis . uel visio requiotionis .
 Azra .dosim . uel crepido .
 Azaria .auxiliū dñi . uel auxiliator est dominus .
 Azarias .idem .
 Azar am adiuuans populum . uel auxilium populi . siue dorsum eorū aut crepido eorū .
 Azac .stinēs . uel apprehēdens seu vidēs fortiter . aut visio fortis .
 Azazias .stinens dñm . uel apprehensio dñi . seu videns fortiter dñs aut robusta visio dñi .
 Azbel .videns vetera . uel robust' vetustate .
 Azbelite .videntes vetera uel robusti . vetustatibus .
 Azboth .videns vomētē uel uidēs in vomitu seu fortis vetustas . aut fortitudo lugentium .
 Azchad .vidēs mare . uel fortitudo mari .
 Azchad .vidēs dolētem vel videns sponētē . seu fortis dēs molaris aut fortitudo penitentie .
 Azeb .pergēs . uel abigēs . seu valles deuorās . aut vallis rapacitatis .
 Azecha .fortitudo . aut decipula siue robusta . aut clausa pessulo .
 Azer auxiliū . uel sanctificatio . seu fortis plurimes . aut vidēs vigilias .
 Azgad fortis temptatio . uel vidēs accinctum latrunculum .
 Azi .fortis meus . uel visio mea .
 Aziam .uidens populum . uel fortis
- tudo eorum
 Azias .videns dñm . uel fortitudo domini .
 Aziel p̄gens uel p̄ficiens seu vidēs deum . aut fortitudo dei .
 Azia .fortis . uel videns visionem .
 Aziel .pergēns . uel abiēs seu vidēs deum aut fortitudo dei .
 Azir .fortiter vigilans . seu vidēs vigilias .
 Aziza .fortis iste . uel visio ista .
 Azmath .uidens mortem . uel fortis mortuus .
 Azmaneth .idem .
 Azmoth .fortis mortis apprehēdens mortem .
 Azmoth .fortis iclusio : uel apprehēdens decorē .
 Azot .adiutus uel auxiliator . seu videns lumen . aut fortiter iracūdus .
 Azozia .incendens dñs . uel incendium domini .
 Azotus .incendiū : uel incendens . siue ignis patruelis . aut ignis patruelis mei .
 Azotii .incendentes . uel incendia . siue ignes patruelis . aut ignes patruelis mei .
 Azotide .incendium . uel ignis patruelis .
 Azrael .adiuuans deum uel fortitudo dei .
 Azuba .relicta uel deserta . siue reliccio . aut desertio .
 Azur .adiuutor lucidus uel auxilius igneum . seu videns lumen : aut robustum incendium .
- Sequuntur interpretationes hebraicorum nominum incipientium per. B. litteram .
- b. Zabana .venit r̄ndens uel venit responsio .
 Baal .vir . uel vetustas siue biaus aut deuorator .
 Baala .venit hec . uel habens eam seu vir eius . aut deuorans cum Baalaans .venit h̄ domū uel habens eā grām . seu vir grat' ei . aut deuorator gratificationis .
 Baalasor .vetustas deuorās atrī uel vir habens sagittam lumiū . seu vetustas tollens foramen . aut vir plasmator . iracūdie .
 Baalath .vir ascendens . uel habens ascensionem : seu vetustas temporis . aut deuoratio peccatoris .

nominū hebraicōrū.

- Baalberith. vir habēs pactū. uel
vetustas deuorans sedus.
Baalpharism. viros deuorantes
diuidens uel habentium vetustatē
diuisio.
Baalphegor. vir hñs hiati. vñ ve
tustas deuorās os pellis superius
Baalgad. vir fortunat⁹ uel hñs tē
ptationē. siue vir accinct⁹ latrūcu
lis. aut vir deuorator.
Baalia. vir habens dñm. uel vetu
stas deuorans dominationem.
Baalim. ascendētes. uel supiores
Baalim. viri. uel habentes. siue in
superiorib⁹. aut deuoratores
Baalis. vetustas viri. uel habens
assumptionem. seu deuorans virū
aut vetustatis assumptio.
Baalmaon. descendēs hūilis. vel
descensio hūilitatis. seu vir humi
lis habēs domicili⁹. aut vetustas
deuorans habitaculum.
Baalmeon. descensio humili⁹. vel
descensus humilitatis.
Baalmesar. habēs eam. vel vir ex
principe. seu vetustas eius. aut de
uoratio principis.
Baaloth. ascēdens vel in ascensio
nibus seu vir habens tps. aut ve
tustas deuorans responsionē.
Baalsalisa. habēs vitulā cōternā
tem. uel habēs vitulā cōternatam
seu vetustas deuorans tertiu⁹. aut
vir habens vitulam triennalem.
Baalthamar. vir habens palmas
vel vir habens amaritudinem. seu
vetustas deuorās cōmutatos. aut
vetustas deuorans cōmutationem
Baana. venit donat⁹ vel venit gra
Baanā. fili⁹ eius uel tificatus
veniens ei. seu venit respondens.
aut venit responsio
Baani. venit donatus mihi. uel ve
nit gratificatio mea.
Baani. veniens mihi. uel fili⁹ me
us. seu venit respondens mihi. aut
respōsio mea.
Baara. venit respondēs uel venit
Baari. venit respōdēs respōsio
mibi. uel venit responsio mea.
Baari. fantes uel putei. siue in vē
tre aut in cōmutando.
Baarias. venit respondens domi
nus. uel venit responsus dñi.
Baasa. venit tollēs. uel veniēte fa
Babatha. trāslatus tpe etura
uel p̄fusus peccator. seu translatio
tpalis. aut cōfusio peccatoris.
Babel. cōfundens. uel cōfusio. seu
transferens aut translatio.
Babylon. idem.
Babylonii. cōfusi uel trāslati. seu
cōfudentes aut transferentes.
Bachar. isaginate. uel ingressus ē
Bachacar. vetustas isaginate ul
lugens ingressus est agnus.
Bachenor. lucens lucerna. uel in
gressus est agnus lucerne.
Bacci vetus. uel luctus siue lugēs
aut in vomitu.
Bachides. luctus for̄s uel vetustas
in vomitu.
Badachar. venit cōpungi. uel ve
nit tumultus siue venit merces aut
venit tribulatio.
Balda. maxim⁹ uel excellētissim⁹ si
ue venit testis aut venit sufficiens.
Badadi. maximus mihi. uel excel
lentissimus meus. seu robur meus
aut sufficientia mea.
Badaias. precipiūs dño. uel in iu
dicio domini. seu venit dominus.
aut venit dominator.
Badal. p̄cipu⁹ uel sublimis. seu ve
nit cōscendēs aut venit infirmitas.
Badam. solus aut i iudicio. seu ve
nit populus. aut aduentus eoz.
Badá. p̄cipu⁹ uel i iudicio. seu ve
nit donū. aut venit gratificatio.
Badazer. maximū auxiliū. uel ex
cellētissimus sanctificator. seu vēit
fortis aut venit separatio.
Badseba. filia septem. uel filia iu
ramenti. seu venit eloquens aut ve
nit conuersio.
Balsuba. filia depcatiōis uel filia
saceratis. seu venit conuertēs. aut
venit incendiuz. Ista enī badsuba
uel badseba ipsa est barsabee ma
ter salomonis.
Baem. locus vite mee. uel loc⁹ su
scipiens mihi.
Baen. iniqu⁹ ocul⁹ uel inigtae son
tis seu venit fons aut venit oculus.
Bagad. venit accinctus. uel venit
in fortuna. seu venit latruncul⁹. aut
venit temptatio.
Bagal. onus uel iugum. seu venit
aceruus. aut venit involutio.
Bagaba. excelsus tempore. uel s̄b
limitas peccatoris.
Bagathan. venit tactus ridentis.
uel venit risus tangentii.
Baguzim. in excels⁹ contemptus
uel venit fortitudo.
Bagoaim. sublimitas deuorās eos
- uel iugum vulturis eoz.
Bahem. locus. uel in eis seu venit
locus. aut locus eoz.
Bai. fili⁹ mens. uel veniens mihi.
Bala. absorta. uel inueterata. seu
absorbens. uel inueterans.
Bala. absorbens eum. uel inuete
ratio eius.
Balaach. deuorans uel precipitās
siue absorbens fratrem. aut inuete
rans eos.
Balaam. vanus populis. uel sine
populo siue in cis. aut precipitans
fraternitatem.
Balaam. turbans gentē. uel deuo
rēs populū. siue absorbentes eos.
aut absq; substantia eoz.
Balaan. turbans donū uel deuo
rator doni. siue absorbens gratos
aut inueteratio gracie.
Balaanam. habēs ḡram uel inuete
rans responsonem siue absorbens
donū. aut p̄cipitatio gracie.
Balach. lingens uel ludēs. siue in
uoluens. aut elisio.
Balada. absorbēs testes. uel inne
terans fraternitatem. siue veniens
eam iudicare. aut precipitatio testi
monii.
Baladad. vetustas sola. uel deuo
rans testimoniu⁹. siue absorbens p̄
cipuos aut p̄cipitans patruelēs.
Baladam. venit sibimet iudicans
uel vanitas pro semetipso. seu ab
sorbens iudices. aut inueterator iu
dicii.
Balagad. absorbēs latrunculos
uel p̄cipitans temptationem.
Balagad. vir accinctus uel habu
it accinctu⁹. seu vir fortunatus aut
virpirata.
Balam. turbatio uel p̄cipitium.
Balam. turbator p̄pli uel p̄cipi
Balanan. turbās tator eoz
donū. uel p̄cipitans gratiam.
Balasor. ascēdes domū. uel habēs
sagittā luminis. siue absorbēs for
tes. aut inueterator angustie.
Balad. absorbēs peccati uel inuete
Balad. legēs. uel in ratns tpe
uoluene. seu lingens. aut elisio.
Baladad. vetustas sola uel vetusta
tis solitudo.
Baldan. venit sibimet indicās uel
vanitas p̄ semetipso. seu absorbēs
indices. aut inueterator iudicii.
Bale. p̄cipitās. l'ðuorator tores
Baleite. deuoratores. uel p̄cipita

Interpretaciones

- Balez.absorbens vel precipitans
Baliada.varierates cognovit vel
variator cogitatio.sive absorbens
testimonium aut inquerator fuitutis
Baloth,ascendens.vel in ascensiō
b^o.sive absorbens .aut inqueratur
responsione.
- Balsalisa.habens vitulā cōternā
tē uel habens vitulam conterrā
sive vetustas deuorans tertium .aut
vir habēs vitulum triennale.
- Balthasar.capillus capitis .lab
sorbens diuitias.
- Balstus.habēs luctum .vel habēs
premium.
- Bama in quo .uel quis .sive i qb^o
aut semper excelsa .
- Bamoth.in morte .uel excelsa .sive
mors adueniens .aut mortis aduēt^o
- Bamothbal.excelsa in morte viri
habentis .vel mors aduentis ve
tustati deuoranti
- Bana.yenit respondens .vel yenit
responsio.
- Banaa.yenit respondens ei .yl' ye
nit respōsio eius :
- Banai.yenit respondens mihi yl'
yenit responsio mea.
- Bannai.idem.
- Banania edificans dño .uel ce
mentari^o dñi .sive respondens dño
aut respōsio dñi.
- Banaza.filius videns .vel fortitu
dinis filius.
- Banea.yenit respondens ci .uel
yenit responsio eius.
- Baneas.yenit rāsum tollens .vel
yenit responsio plasmationis.
- Banebarach.filius fulminis .vel
fili^o fulguris .sive filius fulguran
tis .aut filius percutientis.
- Banebarath yenit rās fulmini .yl'
yenit respondens fulguri sive veit
respondens fulguranti aut yenit re
spondens percutienti.
- Baneiachan.filius stridoris .vel
filius necessitudinis .sē uenit fir
mitas aut yenit p̄paratio
- Bani fili^o me^o uel veniens mihi
- Bāni.pollet me^o uel in medio mei
- Banimi.filius meus unicus .uel
filius meus sempiternus .
- Baon.in iniqtatē uel in iniqtatib^o
- Baon.yenit dolor .vel yenit iniq
tas .sive yenit murmurans .vel ve
nit iniutilis.
- Baoz.in pelle .uel in pelliib^o
- Baoz.veit lumen .uel veit foramē
- seu yenit pellis .aut venit iracun
dia.
- Bar filius uel filiatio.Syrum est
non hebreum.
- Bara.lectus.sive creatura .sive fi
lius eius .aut malitia.
- Barabas.fili^o patris uel fili^o mgri
- Syrum est pariter et hebreum.
- Barach.fulmē .uel fulgor sive ful
gurans aut percutiens.
- Barachel,fulgor dei uel fulmē dei
- sive fulgurans deū aut penitio dei
- Barchemini.tribuli .vel creatura
iudeorum.
- Barachias.bñdictus domino uel
bñdictus dñi.
- Barachias.fulgur domini uel ful
gurans domin^o sive fulgurās dño.
aut penitio domini.
- Barachiel.benedictus deo: uel be
neditus dei .
- Barachiel fulgor dei mei .uel ful
mē dei mei .sive fulgurās deo meo
aut percutio dei mei.
- Barada filius decoris .sive fili^o de
cor^o .sive fili^o seru^o aut fili^o testimoniū
- Barahel.bñdict deū uel bñdicto
dei .sive luct^o deo aut crea^o a dei .
- Barasa.haurientes .uel in egestate
sive veniens ad faciendum aut fili^o
fustollens plasmationem.
- Barath.grādo .uel tempestas sive
fili^o peccati .aut fili^o tpalis
- Baraza.fili^o videns .vel fili^o forti
tudinis .
- Barech.grando .uel tēpestas .sive
filius viuar .aut filius pauidus
- Baremui,fugit eū quispiā vēl quo
piam fuga eius .
- Baria.filius in malis .uel fili^o dñi.
sive in clamore eius .aut in cōmoti
onē ipsius .
- Barien.fili^o in malo .uel fili^o male
filiū quē t ipsū nonnulli bariesi co
rupte nominant.
- Bariben.fili^o ipē .uel fili^o parcens
sive fili^o p̄motus aut fili^o faciens
- Bariona.filis colubē aut fili^o sim
plicitatis.Syrum est pariter t he
breum.
- Bar,quippe sicut predictum ē sy
riace fili^o .et iona columba.
- Baritha.phitonissa uel subitanea
sive os abyssi: aut os pfundum
- Barnabas.fili^o cludens uel fili^o
pphete .sive fili^o venictis aut filius
consolationis.
- Barne.filius motionis .uel filius
- mutationis*
- Barnee electa cōmotio .vel filius
electi mutationis .
- Barsabas .filius renertens uel fi
lius quietis .ex syro .et hebreo smo
ne p̄positum .sive filius iuramenti .
aut filius consolationis .
- Barsemia.fili^o cecus .uel filius ce
ceciatis: quē corrupte quidas bar
thimeē legunt.
- Barthimēns .filius pinguedinis .
uel filius ruminantis .
- Bartholome^o .filius suspendentis
me .uel filius suspēdatis aq̄s .Sy^o
est et non hebreum .
- Baruch.benedict^o uel benedictio .
- Barzaith .fili^o olue ei^o uel fili^o for
nicationis eorum .
- Basan.brucus .vel pinguedo .sive
siccitas aut confusio .
- Basar.infantia .uel in angustia .si
ue infans aut angustiatus .
- Basara.infans uel infantia eiusi
ne angustians cuz aut i agustia ei^o
- Baschama.confusio coloris uel a
gustia caliditatis ei^o
- Baschar.adeps .uel defecatio .
- Basechar.adipē .uel defecationes .
- Basechath .adeps uel defecatio .
sive defecans aut defecatio .
- Basemath:deposita .uel deliquēs
sive veniens aut delictio .
- Basemoth:veniens aut delinquēs
sive in oib^o aut in nominibus .
- Basis adeps dñi .ul defecat^o dño
- Basmath:deposita uel delinquēs
sive delinquens aut delictio .
- Bathanum.dom^o respo dentium
uel domus humilitatis eorū .
- Bathuel.virgo dei .uel castus deo
- Bayrim electi .uel elector sive iu
uenes .aut robusti .
- Bauranites .fortis uel elect^o sive iu
uenis aut robustus .
- Bazatha.contemnens temp^o uel
despectus peccator .
- Bozeotha.stemnens eum .uel de
spectio eius .
- Bazothia .contemnens dñm uel
despectio domini
- Hic.e.post.b.
- Ead.iniqu^o testis .uel edifi
cator precipiūs .
- Bean.iniquus grē .uel ini
quitas donationis .
- Behan os vulturis .vel confusio
deuoratoris .
- Bechechias.inclitus deo .uel pri

nomini hebraicorum.

- mogenitus dei.
Becher, inclitus vel p̄mogenitus
Becherite, incliti, vel p̄mogeniti
Becherias, inclitus domino, vel
p̄mogenitus domini.
Bechor p̄mogenitus uel vnigenitus
Bechori, primogenitus meus, vel
p̄mogenitus mibi.
Bechoret, primogenitus fortis uel
p̄mogenitus timidus.
Bechuch, inclitus gratis, vel pri
mogenitus cōdemnatio.
Bēd, filia, vel mensura.
Bēded, istauratio vel instauratus
seu mensura diuinarum, aut filia
voluptuosa.
Bedsabee, filia septima, vel filia in
ramenti, seu mensura saturitatis,
aut filia satietatis.
Bēd, filia dura, vel mensura iniq.
seu filia iniqtatis, aut ipa iniqtas
Bedelliū, lapis vel carbunculus.
Becl, vetustus deus, vel vir deuo
rator, siue dominus vetustatis, aut
vir habens vetustatem.
Beelphegor, vir habēs biatū, vel
vetustus deus bians, siue dñs ve
statis biatis aut vetustas deuorās
os pellis superius. Ipc̄ ē priapus
vel simulacrum ignominie.
Beelsephon, vir hñs archana, vel
dñs aglonis, seu vetustus deus ha
bens speluncam, aut vetustas de
uorans ascensionem speculi.
Beelzebub, vir muscarum, vel p̄n
ceps muscaru, siue vetustus deus
habens muscas, aut vetustas duo
rans muscas.
Beemoth, animal, vel animalis,
seu bestialis, aut bestia.
Beera, fons eius vel puteus eius,
siue in lumine, aut putei eius.
Beeri, fons vel puteus meus siue
in lumine, aut putei mei.
Bega, sublimis vel excelsa, siue s̄
limitas, aut celstudo.
Bgoai, ingum vulturis, vel subli
mitas deuoratoris.
Beguai, excelsus mens, vel sublimi
tas mea, seu fabrica vulturis, aut
fabrica deuoratrix.
Begui, excelsus mens, vel sublimi
tas mea.
Begumim, fabrica cementarii: vel
fabrica cementariorum.
Behelmon, vetusti deus habitac
li, uel dominus habens domiciliū
vetustatis;
- Bel, vetustas, uel absqz.
Bela habitus, uel indumentum,
seu vetustas eius, uel absqz eo.
Belath, habēs vel habitus, ab ha
bendo, non ab habitu:
Belath, vetustas peccati, uel abs
qz tempore.
Balathala, habēs, uel habita ge
nere feminio ab habendo, partici
pium est, nō verbum imperatim.
Bethalo, habitu apprehendens,
uel indumentum irroratum.
Belbecia vetustas p̄mogeniti dñi
uel absqz nobilitate dñs.
Belga, absqz motu, l' vetusta p̄mo
Belge, idem.
Belguai, absqz valle, uel prerupto
seu vetustas voragis, aut vetustas
deuorationis.
Belia vetustus dñs, uel absqz dñs
Belia, puteus ei, uel in clamore ei si
ne in malis, aut cōmutatio ipsius.
Belial, absqz iugo, uel absqz dñs.
Beliar, cecum lumen, aut ceca an
gustia tēu vetustas deficiens, vel
absqz cōtentia.
Belmelech, deus meus rex, uel ve
tustas mea regnans.
Belma, habens desideriū, uel abs
qz domicilio.
Belmeula, habens domiciliū, uel
absqz inhabitatione.
Belsan, vetustas dura, uel ipsius
vetustatis iniquitas.
Belsar, absqz principe, uel absqz
carbone, seu vetustū velamen, uel
vetustatis angustia:
Belsathi, absqz germine uel absqz
positione, seu vetustas spinarum,
aut vetustas resurrectionis eorum
Ben, filius, uel filiatio.
Benabinadib, filius patris mei
votius uel filius patris mei spon
taneus.
Benedab, filius votius, uel fili⁹
spontaneus.
Benael, edificatus deo, uel edifica
tio dei, seu filius eius deo, aut fili
us eius dei.
Benail, filius doloris, uel filius p
turientis.
Bendagar, cecum lumen, uel fili⁹
prevaricationis.
Benebarach, filius fulminis, uel
filius fulguris, uel filius fulgurās
aut filiorum percussio.
Benecham, filius callidus, uel fili
us surgens, siue filius necessarius,
- aut filius necessitatis.
Benēnan, filius in eis, uel filius in
medio eoz.
Benennon, filii ecce sunt, uel filii
ecce hic sunt.
Benereem, filii tonatis, uel filii to
nitri, quod corupte boanerges
vitis obtinuit.
Bennsed, filius mittens, uel filius
confirmationis.
Bengaber filius viri fortis, uel fili
us iuuenis virilis.
Benhur, filius lucis, uel fili⁹ igne⁹.
Beni filius meus, uel filiatio mea
Benni, filius requiescens, uel fili⁹
requietonis.
Beniamin, filius dierum, uel fili⁹
virtutum, siue filius amaritudinis
uel filius amarium.
Beniamin, filius dextere, uel fili⁹
virtutis, siue filius asinus, aut
filius asinop.
Benear, cecum lumen, uel ceca an
gustia, siue filius deficiens, aut fili
us prevaricationis.
Bennoi, filius cōmotus, uel filius
requietonis.
Benoon, filius merens, uel filius
doloris, seu filius murmurās, aut
filius inutilis.
Benoni, filius merens, uel filius i
utilis mihi siue filius doloris mei
aut filius iniquitatis mee:
Benni filius me⁹, uel filiatio mea
Benni, filius requiescens, uel fili
us requietonis.
Bennun, filius seruus, uel filius
piscis, siue filius vnicus, aut filius
sempiternus.
Benir, filius incendens, uel filius
lucidus, seu filius luminis, aut fili
us igneus.
Benzoeth, filius huius pauidi, uel
filius huius viuacis.
Beon, poller, uel in medio, siue in
iqus murmurās aut iniqtate do
Beor, impellens, siue im
lens pulsio, uel iniquus luminis, aut in
iquitas iracundie.
Ber, fons uel putens.
Bera, fons eius, uel puteus eius.
Borameth, fons exaltatus vite, uel
putens alti pauidis.
Berkos, fōs calix uel putei por
Berdan, puteus iudicās, uel fons
iudicii.
Beres, putens eius, uel filia eius.
hebreum est, pariter atqz syrum.

nominū hebræorum.

- Beri pute⁹ me⁹ uel putei. pliter.
Beria.fons dñi. uel puteus dño.
Berith. sedis. uel pactum.
Bernice. puteus innocēs. uel filia eleganter cōmota.
Beronice.idē est. vtrūq; h̄ nomen ex hebreo syroq; p̄positum est
Ber oea. puteus eius uel filia ei⁹
Beroenses. filii ei⁹ uel putei eius.
Beroni filia q;. uel puteus q;. Et hec tria nomina ex hebreo pariter syroq; composita sunt
Beroth. fontes. uel putei. seu fōs respondens. aut puteus t̄palis.
Berotha. fōtes ei⁹. uel putei eius. seu fons respondens ei: aut puteus temperans eum.
Berothai. fōtes mei v̄l putei mei. seu fontes vulturum. aut putei de uorantes.
Herothi. fōtes. uel putei mei. seu fons respondens mibi. aut puteus temperans me:
Berothite. fōntales. seu puteales seu fontes respondentes mibi. aut putei temperantes me.
Bersa. puteus federis. uel fons iuramenti.
Bersabee. fons septim⁹ uel fons iuramenti. siue puteus satians. aut puteus saturitatis.
Bresith. in capite. uel in capitulo idest genesis. que in capite omnī librorum posita est.
Berthan: fons altus. uel puteus altissimus.
Berzellai. ferrum meum. uel fortitudo mea.
Besai: pinguedo mea: uel ignominiōsus mibi
Besaiā. pinguis dominus. uel ignominiosus domino
Besamath. derelinquens uel derelictio. seu pinguis donum: aut cōfusio donatoris
Besamath: adeps: uel defecatio.
Besee. pinguis. uel ignominiosus
Besellam. obumbrans eos: v̄l obumbraculum eorum.
Besleel. vmbra dei: uel umbraculum diuinum.
Besodia. angustia mēsure dñi: uel tribulans mensuram dominicam.
Besloth. pinguis ligatus. uel ignominie declinatio
Besor. tribulatio vel angustia seu carnalis aut pellicens.
Beth. domus. uel habitaculum.
Betha. requies: vel requietio. siue domus eius. aut habitaculum ei.
Bethazarē. dom⁹ sterilis. uel domus eruditio tristitiae.
Bethaphalet. domus salutis. uel domus viuificans. siue dom⁹ exclusus. aut domus mirabilis.
Bethaphe. domus erronis vel domus mali. n̄ a malitia s̄ ab arbore.
Bethaphe. dom⁹ oris. uel domus decipule. siue dom⁹ laquei. aut dom⁹ discipule
Bethaphua. domus induens eos vel domus declinans eos etiā sc̄i requies laborum ei⁹. aut requietio inductionis eorum
Bethagan. domus hori vel dom⁹ elationis
Bethagla. dom⁹ vitule vel dom⁹ festiuitatis eius. vel dom⁹ defectio nis. aut domus plangentiū.
Bethaglam. dom⁹ planet⁹. uel domus festiuitatis eorum.
Bethiam. dom⁹ idoli. uel domus idolatrie: siue domus deuorās eos aut domus vulturis eorum.
Bethaisimoth. domus deserta vel domus adducens mortem.
Bethaloth. dom⁹ cāpestris vel domus in cāpestrib⁹ seu requiei vacas aut requietionem declinans.
Bethamoth. dom⁹ mortua vel domus mortalium. seu requies mortis aut requiescens mortuus.
Bethanara. domus pardouī. uel domus amaritudinis. sed requies amaricans. aut requietio pardii.
Bethanan. domus doni vel dom⁹ grē. seu requies donatoris. autre quietio gratificationis.
Bethanath. domus respondentis uel humilitatis. siue domus ubi ē respondens dñs: aut domus ubi ē grā dei.
Bethania: domus obedientie vel domus afflictionis ei⁹. siue domus doni dñi. aut dom⁹ gratificata domino.
Bethanoth. domus gracie vel domus responsioris. seu domus preciēs vel domus precentiū.
Bethara. dom⁹ aq; vel dom⁹ putei. Bethara dom⁹ electiōis vel dom⁹ electa. siue domus suscitans eum. aut domus vigiliuarum ei⁹.
Betharaam. domus montiū. uel domus sublimitatis eorum. siue domus suscitans gentem. aut dom⁹ vi gilans populo.
Betharaba. dom⁹ suscitans prēs vel domus vigilans patrib⁹.
Betharaba. domus grandis. uel domus multa. siue domus humilis aut domus vespertina.
Betharapha. dom⁹ sanans. vel domus medicine. seu requies medici.
Betharam. domus ire. uel domus sublimum.
Betharam. domus decora uel domus electa. siue domus suscitans gentem aut domus vigilā populo.
Betharan. domus vigilans dono vel dom⁹ suscitans gratificationē.
Betharan. dom⁹ ire. uel domīs arche. siue domus montium. aut domus ascensus humilium.
Bethasan. domus fumi: uel dom⁹ delicti. siue domus tollens donum aut domus plasmata gratie.
Bethasan. domus deponēs uel dom⁹ deposita. siue domus deponēs domī. aut domus deposita gratie.
Bethauē. dom⁹ idolatra vel dom⁹ Bethara. dom⁹ foatis intulisi eius: uel domus putei eius.
Bethberai. domus putei. uel domus in lamine meo.
Bethbesse. dom⁹ confusa. uel dom⁹ Betheachō. dom⁹ in piguedis sculpta. uel domus sculpture.
Bethbear. domus agni vel domus frigida vel lapis. ad utori.
Bethagari. domus triuci. uel domus frumenti.
Bethdagon. domus piscis tristis uel domus piscium tristitiae.
Bethē. dom⁹ eius vel habitaculū.
Bethel. dom⁹ dei vel habitaculū.
Bethemelech. dom⁹ vallis dei vel domīs profunditatis. siue veer⁹ vultus aut ventris sustentaculum.
Bethen. vēter. uel veterus seu domus fontis. aut domus oculi.
Bethesimoth. domus deserta vel domus adducens mortem.
Berphage. domus ois vel dom⁹ bucce. siue domus ois vallū. aut domus marille. uel labiu. Syrum est et non hebreum.
Berphalech. dom⁹ saluans uel domus excludens. seu domus viuificans. aut domus admirabilis.
Bethases. domus transcendens uel domus transitionis.

Nominū hebraicorū

Bethphœor. domus hiēs vel dom⁹
hiatus. seu dom⁹ hiās pellitij. aut
dom⁹ ois pellum.

Bethphœse. dom⁹ transiens. vel do
m⁹ trāscendens. siue domus ois
aut domus odoris florentis.

Bethgadar. dom⁹ muri. vel dom⁹
macerie.

Bethgamul. dom⁹ retribuens. vel
dom⁹ retributionis.

Bethiesemoth. domus desiderij
dulcis vel domus desiderate dulce
dinis.

Bethim. domib⁹. vel domus plu
raliter.

Bethaia. dom⁹ dñi. vel dom⁹ illu
minationis.

Bethlabaoth. dom⁹ venientiū vel
dom⁹ ingredientiū.

Bethleem. domus panis vel do
m⁹ refectōis m⁹ refectōum

Bethlecmitē. domus panū vel do
Bethlenaboth. domus venientiū
vel dom⁹ edificantiū.

Bethmacha. dom⁹ mollis. vel do
m⁹ pfracta. siue domus percutiens
aut domus ingeniosa.

Bethmaon. dom⁹ habitaculi. vel
dom⁹ inhabitatiōis.

Bethmarchabet. dom⁹ curruū vel
dom⁹ q̄drigarū.

Bethmarchaloth. dom⁹ q̄drigaz
vel dom⁹ quadrigantū.

Bethmatha. dom⁹ tributi. vel do
m⁹ humilis fori.

Bethmoreth. dom⁹ archani. vel do
m⁹ cōfiliij. siue dom⁹ archanorum.
aut dom⁹ p̄siliorū.

Bethnemra. dom⁹ pardorum aut
domus amaricans.

Bethorabo. dom⁹ humilis vel do
m⁹ vesptina. siue dom⁹ heremi aut
dom⁹ locoꝝ q̄ sūt iuxta ihabitabile

Bethoro: dom⁹ ire vel dom⁹ magi
Bethoron. dom⁹ ire vel ḡstri.

dom⁹ arche. siue dom⁹ mōtiū. aut
dom⁹ ascensus humiliū.

Betholath. dom⁹ coccinea. vel do
mus vermiculata.

Bethroob. dom⁹ platerap vel do
mus latitudinis.

Bethsabee. dom⁹ septē. vel dom⁹
iuramēti. seu domus abundantie.
aut dom⁹ saturitatis.

Bethsachat. dom⁹ curuantiū. vel
dom⁹ singuloꝝ.

Bethsaida. dom⁹ frugū. vel dom⁹
pecuduz. siue dom⁹ peculialis. aut

domus venatorū.

Bethsamis. dom⁹ solis. vel illumini
natiōis vel dom⁹ illūtate

Bethsamite: dom⁹ solis pluraliter

Bethsan. dom⁹ dormiētiſ v̄l dom⁹
securitatis. siue dom⁹ abundantie
siue dom⁹ egressionis.

Bethsēmes. dom⁹ solis. vel dom⁹
illuminans.

Bethsimon. dom⁹ obediēs. v̄l do
m⁹ obediētie. siue domus audiens

merorē. ā dom⁹ deponēs tristiciā.

Bethsimuth. dom⁹ loci. vel dom⁹
locoꝝ. siue domus mortificans aut
dom⁹ mortificatiōis.

Bethsur. dom⁹ acerba. vel domus
angustie. siue dom⁹ p̄tinēs. aut do
mus fortitudinis.

Bethsur. dom⁹ fori vel dom⁹ dire
ctas siue dom⁹ muralis. ā dom⁹ p̄ti
nētie dom⁹ dirigenſ eum.

Bethsura. dominus muri eius. vel

Bethsura. dom⁹ acerba ei. vel do
mus angustie ei⁹ siue dom⁹ p̄tinēs

euz aut dom⁹ fortitudinis ei⁹.

Bethsuram. dom⁹ dirigeſ eos vel
dom⁹ muri eoz.

Bethsurā. dom⁹ robusti populi. v̄l
domus angustiās ppl̄z. siue dom⁹
cōtinens eos. aut domus acerbita
tis eoz.

Bethula. virgo vel casta. siue do
m⁹ dolēs ei. v̄l dom⁹ parturēs eū.

Bethula. virgo dñi v̄l casta domi
no siue domus dolens dño. aut do
mus pturēs dominū.

Bethurlarina. domus ignis ibli
mis v̄l incendijs cōsurgentis.

Bethzacharam. domus memorie
vel domus memoratorū.

Bezech. fulgur. v̄l egestas. seu mi
cans. aut contemptus vanus.

Bezecha. micās ei. v̄l egestas ei⁹
siue fulgurans eū. aut p̄temēs ya
nitatem eius.

Hic. i. post. b.

Iblīj. librarij. vel litterati

Bithelassū. filios commi
scens vel filioꝝ cōmixto.

Bithia. filia dñi. vel filia dñans.

Ipsa est filia pharaonis. que ado
ptavit moysen.

Bithuma. filia inutilis. vel filia spe
ciosa.

Brie. sobrius. vel moderatis.

Brierte. sobrij vel moderati.

Hic. o. post. b.

Baverges. filij tonantes

vel filij tonitrui.

Boaneries. idē.

Bocci. veritas. vel vetus.

Bocci. lugens. vel luctus. seu vo
mens vel in vomitu.

Bochian. luctus dñi ē. v̄l lugēs do
minū ē. seu vomēs dñs est. aut i vo
mitū dñi ē.

mogenit⁹ mibi

Bochor. ingressus ē ágelus. v̄l pri
Bochorat. inclitus petō v̄l p̄mo

genitus tpe. nitus meus.

Bochu. dilectus mibi. vel p̄moge

Bochur. p̄mogenitus. vel dilect⁹

Boem. pollex eoz v̄l in medio eoz

Bon. pollex. vel in medio.

Boni. digitus vel in medio.

Booz. i quo robur v̄l i quo v̄t siue
i ipo fortitudo. ā ipē i fortitudine.

Bouth. fedus vel pactū.

Boses. abscisus v̄l absciso. aut ip
se flores. aut in ipo floruit.

Bosphor. angustia succrescēs. vel
tribulatio feritatis.

Bosor. tribulatio. vel angustia. si
ue carneus aut pelliceus.

Bosora. tribulās eū vel i angustia
eius siue caro eius. aut annūciās ei

Bosori. caro vel annūciatio. siue

tribulās me aut i angustia mea

Bosra. i angustia. vel i tribulatōe.

Hic. v. post. b.

Ubaslus. os exp̄mēs. v̄l
labiū expumentis.

Bugatus. et celsus vel sublimitas
vel germē vel germinās.

Buna. venit r̄ndēs vel venit r̄nsio

Bunos. v̄t r̄ndēs vel coll̄ p̄puti

Busa. p̄fusio vel ignominia. oꝝ

Buz. despiciēs vel p̄temēa.

Buzi: p̄tept⁹ v̄l despict⁹ seu d̄spe
xit me. aut p̄teptibilis mibi.

Buzites. despict⁹ vel p̄teptibilis.

Sequit̄ interptatio nominū.

incipientiuz a littera L.

Alaha. voces v̄l veloces
subaudit̄ venerūt. seu. ec

clesia venit. aut ecclie aduent⁹.

Laath. p̄nia. vel patiētia.

Laath. dolēs. vel dolātes seu cōpo

Laathite. dolētes. v̄l pa nens

tientes. aut dētes molares.

Laathite. dolētes v̄l dolātes. siue

p̄ponētes. aut dētes molares.

Labalaam. p̄ceps v̄l p̄cipitiū. seu

p̄cipitauit. aut p̄cipitabit.

Labaroth. memoria vel sepulcrē

Nomina hebraicorum

- Cabarothi.** méoria mea vel sepulchrū meū aut sepulchra. vel memo
rie plurali numero.
Cabarothi athanai. memorie desi
derij. vel sepulchra p̄cupiscētie.
Cabasan. p̄gregas eos vel ecclesia
eorum.
Cabriatha. q̄si graue vel q̄si elicitū
Cad. mare. vel p̄ncipiū.
Cademoth. mare mortuū. vel prin
cipiū mortis.
Cades. translata. vel fons iudicij.
Cades. sancta vel mutata. seu ma
re tollēs. à p̄ncipiū plasmationis.
Cadesa. trāsferēs eā. vel fōs iudi
cij eius.
Cadesa. scortū v̄l scitas ei⁹. siue mu
tata ei⁹. à p̄ncipiū plasmatōis eius.
Cadesbarne. sanctitas motōis vel
sanctitas electe mutatōis.
Cadesim. cōmutati vel extiminati.
Cadumim. mare rubuz vel mare
antiquorū; ppter antiqua q̄ facta
sūt in eo miracula.
Cadrantes. caligo. vel tenebre q̄
nos p̄ līaz. q. z. v. q̄drātes dicim⁹.
Caph. incuruās vel incuruatio.
Caph. uola ul' palma. siue manus
Capharnaum. ager pinguedinis
vel villa p̄solatōis.
Capharsamala. man⁹ fuscitās ve
stimentū ul' opatio nigilās retribu
Caphereta. manus ro
tōis busta. vel opatio p̄fectōnis.
Caphira. expiatio vel manus dis
sipata.
Cayphas. sagax. vel inuestigato.
siue uomens ore aut uomitus oris.
Caym. possessio vel lamētatio siue
acquisitus. aut acquisito.
Caynā. possidens pp̄lm. vel lamē
tatio pp̄li; siue acqrēs eos vel acq
sitio eoz.
Caynā. possidēs donuz. vel lamen
tatio gr̄e. siue acquirens gr̄am. aut
acq̄sito donatiōis.
Caleb. canis. ul' q̄ siniride. siue q̄si
Caleph. idē cor aut q̄si oē cor.
Calitha. q̄si viridis aut q̄si oē cor.
Calistenes. miseria humiliū vel
p̄sumatio riſionis.
Calubi. canis meus vel q̄si viridis
mens siue q̄si cor meu. aut q̄si oē
Claudius. spes trāqlla. cor meu
vel spes trāglutatis.
Claudia. idem. eius fletuuz
Clauthomon. locus fletus vel lo
Camua. statō vel resurrectio.
Camuel. stans deo vel resurrectō
Camuelite. stātes deo. vel dei
resurrectionis dei.
Camon. statio iniq̄ vel resurrectō
Canna. fūdū vel calam⁹ inutilis
seu p̄parās vel p̄paratio. Moian
dū itaq̄ q̄ nostrū latini cannā de
liga hebreā sūptū sit.
Canaan. p̄mutatus vel p̄mutatio.
Cananens. idē.
Canath. elatio. vel zelotypia.
Cādācis. cōmutās vel cōmutatio.
Canden. clangor. vel recursus. seu
retinēs. aut retētio.
Cappadocia. man⁹ tortoris vel ma
n⁹ exploratoris. seu man⁹ dñi redi
mēs. aut manus redēpta dñi.
Cappadoces. man⁹ tortori v̄l ma
nus explorator. siue manu redēpti
dñi aut māu dñi redimētes.
Capparis. man⁹ redēpta. ul' man⁹
redēptio. siue manus tortoris. aut
man⁹ exploratoris.
Capseb. ecclia vel p̄gregatō dei
Cepseb. p̄gregas deo. vel ecclesie
Captor. cappadoc. vel cappado
cia siue man⁹ tortor. à man⁹ explo
Capturim. cappadoces ratoris
vel manu torquentes. siue manus
tortor. aut manus explorator.
Carchāis. vrbs attractās vel ciui
Carchan. ciui tas p̄gregatorū.
tas gr̄e. vel oppidū donatōis.
Carchar. iuestigato. vel iuestigā
tes. siue oppidū vigilās.
Caree. calū vel caluitiē siue occur
rēs ignis. aut occursus igneus.
Careim. decaluās eos vel decaluā
Cariath. vrbs mura
tio eorum. ta. vel ciuitas seu oppidū vel villa
Cariathaim. p̄fecte vocata vel p̄f
cta vocatio seu villa eoz à oppidū
Cariathma. ville eoz. eoz
rū. vel ciuitas populosa.
Cariathbarbe. villa q̄ttuor. vel ciui
tas q̄ttuor. id ē adam abraā ysaac
et iacob. q̄ ibi sepulti sunt
Cariathbaal. vrbs viroz vel ciui
tas h̄ns. seu villa devorās. aut op
Cariathdēna. pidū vetustū.
villa silēs. vel villa silentij.
Cariathari. villa deficiēs vel oppi
dū defectionis.
Cariathiarim. villa siluaz. vel ciui
tas saltuū. seu villa deficiēs eis. à
villa defectiōis eoz dū mariū
Cariathiz. ciuitas maris. vel oppi
Cariathsepher. villa pulcritudis
 uel ciuitas lsarū.
Cariachaa. ciuitas pn̄ie. vel oppi
dū patientie. seu villa dolētiū aut
ciuitas dolator.
Carie. calū vel caluitiē. siue occur
rēs ignis. aut occursus igne⁹.
Carioth. occursus igne⁹. vel occur
sus igne⁹. siue calū r̄ndēs. aut cal
uitiū tpale.
Carith. occursens ignis. vel occur
sus igneus.
Carmelus. mollis. vel tenellus. si
ue coglēs circūcisionē. aut scia cir
cūcisionis.
Carmelite. molles. vel tenelli. seu
scientes circūcisionē. aut cogniti cir
cūcidētibus.
Carmi. viea mea vel cognitō mea
siue aq̄ agnoscēs. aut cognitio aq̄.
Carmite. viee mee. vel cogniti mei
siue aḡscētes aq̄s. aut cognitiōes
aquaz.
Carnaiz. cornua. vel defēsēs seu
scidēs fluctū. à divisiō p̄motiōis.
Carmo. cornua. vel defēsio.
Carmō. cornu iniquū. vel defēsio
iutilis. seu scidēs merētes. aut di
uisio murmurantiū.
Caramel. mollities. vel teneritudo
seu cognoscēs circūcisionē. aut scie
ntia circūcisionis.
Caramelite. molles. vel tenēi. siue
scientes circūcisionem. aut cogniti
circūcidētib⁹.
Carpū. sciētē clare. vel cognoscē
Carthago. scrutatio. vel p̄sumatō
seu vrbs meditans. aut ciuitas sol
lennis.
Carthaginēs. scrutātes. vel p̄su
mati. seu ciues sollēnes. aut vrba
na meditātes.
Cartham. p̄fecta vocatio. vel uoca
tionē p̄fecit. siue vrbs populi. vel
ciuitas eoz.
Carthus. p̄fecte uocat⁹. vel p̄fecta
nocatio. qđ ap̄d nos meli⁹ effertur
p. q. līam. ut dicat q̄rtus.
Casāia. sum⁹ dñi. vel p̄ncipiū dñi.
Casēon. dure fortēs. vel duri for
tudine. seu sumitas iutilis. aut p̄n
cipiū murmuratōis.
Caspia. sum⁹ liberās dñm vel
p̄ncipiū liberatiōis dñi.
Caphor. sumitas liberās montes
vel p̄ncipiū liberalis iracūdie.
Asia. sum⁹ dñi. vel p̄ncipiū dñi.
Casim. sumitas vel p̄ncipiū. siue sū
mitas eoz. aut p̄ncipiū eoz.

Nomini hebraicorum

Lasis, mēsis, uel mensis, seu summe
 uigilans, aut p̄ncipiū uigilie.
Lasis, sumitas viri: uel p̄ncipiū as-
 sumptiōis.
Lathat, mōrisus peccati: uel cōgre-
 gans tpe.
Lather, mōrēs vitā, vel p̄gregās
 pauidē.
Lauda, clāgor robustus, uel patiē-
 tia fortis.
Lauere, clangor turbe, aut clangēs
 canore.
Lave, penitentia, uel patiētia, seu
 buccina. Ex isto hebreo videt esse
 tractū nīm latinū.

Hic.e.post.c.

Edar, meror, uel tenebre,
 seu merēs, aut tenebrosus.
Ledemoth, antecedēs, uel prius si-
 ue orientalis, aut oriens.
Leden, ouens, uel orientalis.
Ledes, antecedens, uel orientalis.
Ledma, antiquor, uel antecedens si-
 ue orientalis, aut oriens.
Lednonei, antecedētes, uel antiq̄
 tristicia, seu p̄ores, aut orientales.
Ledmihel, orēs deo uel antecessio.
Ledron tristis meror, uel dei
 iutilia dolor.
Lelatha, p̄gregatio, uel ecclesia ve-
 Lephas, petr, uel firmitas
 Syru est nō hebreū.
Lephira, expiatio, uel manus dissī-
 Lephiara expians uigilē pata
 eius uel manū dissipatā suscitans.
Lelia, ad fundā facies, uel suscitatis
 eā, siue tollēs sibimet, aut sustollēs
 semetip̄am.
Lelaia, vox dñi, uel extollens sibi
 met dñm.
Lelastitham, uallis gigantiu, uel
 humilitas factiū.
Leleab, vindicās patrem, uel vin-
 dicatio patris.
Leleia, vallis dñi, uel p̄gregat̄ do-
 mio seu vidicans dñz, à vidicatio.
Leleon, vindicās dolorē, dñi
 uel vindicatio iūiquitatis.
Lelessyria, vindicans aram, uel ui-
 dicatio sublimiatis.
Lelethei, occidētes uel extimatores.
Leleuma, antecedēs, uel orientale.
Lelita, q̄si uiridis uel ecclia ueniēs.
Lelmo, uallis robusta, uel congre-
 gatio fortitudinis.
Llemēs, ecclesiastes uel p̄tionator.
Lleophas, p̄tionē trascendens uel
 p̄gregatio translētis.

Lleopatra, congregans agnitos,
 uel cōtionē dissoluēs.
Lembel, ouēs dico, us aīcessio dei
Lenna, zelotes, uel zelotypus.
Lenereas, possidēs sectatores, uel
 possessio sectator̄.
Lendebens, zelotes sufficiēs ad i-
 tellectū, uel zelotypus abundāter
 intelligens.
Lenereth, signum cithare, uel q̄si
 lucerna.
Leneroth, q̄si lucerne, uel cithara
 rū signa.
Lenez, zelotypus, uel zelotes, siue
 possessor cōtemp̄us, aut possessio
 cōtempribilis.
Lenezi, zelotypi, uel zelotes, siue
 possessores cōtemp̄i, aut possessio
 nes contemptibiles.
Leni, es meū, uel erarius meus, si
 ue nidus meus, aut possessio mea.
Lepsam, ecclesie, uel congregatio.
Lepsaz, p̄gregās eos uel uenerato.
Lereas, occidēs facturā, res,
 uel exterminator, plasmationis.
Lerethi, occidētes uel extimatores.
Lerece, tenebrosus uel tenebrescēs.
Lreta, uocata uel uocatio cōsūma-
 ta Inter syru et hebreū mixtū est.
Lretes, uocati uel uocatiōe consū-
 mati.
Lesar, possidēs p̄ncipes, uel pos-
 sessor p̄ncipatus.
Lesarea, possessio p̄ncipis, uel pos-
 sessio p̄ncipalis.
Leselethaor, possessa p̄ncipi lucis
 uel possessio luminis aduentoris.
Lession, durus fortitudine, uel du-
 ritia fortitudinis.
Lethenus, sit̄, uel abscisus, siue cō-
 fractus, aut mētis excessio.
Lethim fixi, uel absensi, uel confra-
 cit aut mente excedentes.
Lethimoth, figura tēpus, uel absci-
 dens responsionē, seu p̄fracta tpe,
 aut insania responsionis.
Lethron, tenebre, uel thymiamia.
Lethron, tenebiās eos, uel thymi-
 ama eoz.
Lethura, iūcta, uel copulata, siue
 thymiamia offores, aut mente exce-
 des lumini.

Hic.i.post.c.

Ilicia, cec, uel luct, siue
 assūptio, uel uomit̄ eius.
Lina, lugēs, uel luct, siue possidēs
 aut possessio.
Linā, lugens eos uel possidēs eos

siue luctus eorū aut possessio eorū.
Lineus, luctus uel possessio.
Linei, lugētes, uel possidētes.
Linoth, lamētatio, uel lamētātōes
 seu lugens tpe.
Lintus, luctus uel possessio, quod
 apō nos meli effert p. q. l̄ram, ut
 dicat quintus.
Lyprus meror, uel tristicia.
Lyprus, merens, uel tristis.
Lypruarches, merēs p̄nceps, uel
 tristicia p̄ncipis, iter hebreuz et gre-
 cu mixtū ē.
Lircus, hereditās, uel hereditator.
Lirin, heres, uel hereditas, quod
 apō nos melius effertur per, q. lit-
 terā ut dicat quirinus.
Lirene, hereditas uel hereditatio.
Lirenei, heredes uel hereditātes.
Lirenēs, hereditās, uel hereditā.
Lrispus, scīs uel cognitio, tes.
Lis, uir uomens, uel durns.
Lison, durus iliquis uel uit uomēs.
Lison, letificās eos uel dolorē.
 duritia eoz, siue ipegerit i eos aut
 uomitus murmuratōis.
Lilij, amētes uel stupentes, seu mi-
 rātes, aut admiratio.
Lithij, p̄sch uel plage p̄sumatōis

Hic.o.post.c.

Oph, vocatō, uel p̄clusio
 siue anis aut excusio.
Lohath, mōrētes uel congregati
 siue mōrisis aut cōgregatio.
Lobila am, inueterās pplim aut in-
 ueteratio populi.
Loho, excusio, uel p̄stolatio, siue
 p̄stolans, aut excutiens.
Lolaia, vox facta, siue vocis factō
 seu vox dñi, aut vox dñica.
Lolaza, vox videntis uel vox forti-
 tudinis.
Locolia, vox eoz vel reuelatō eoz
 Colonēs, voces eoz vel reuela-
 Colossis vocis facte, tōnes eoz
 obediēs vel vocis facte obediētia.
Lcolosēs, vocis facte obediētes
 vel vocis facte obedientie.
Lalozai, vox formicaria, uel fictio-
 nūtationis.
Loloes, oēs vel cōclusio, siue inue-
 stigātes, aut p̄sumatio.
Londimeus, scyphus, uel phiala.
Lorban, donū, uel oblatio.
Lorbara, domū ei, uel oblatio ei.
Lorbanā, domum grē uel oblatio
 gratificationis.
Lorneli, intelligēs circūctionē vī

Nominum hebraicorum

intelligentia circumcisionis.
Losam. diuinás. vñ diuinatio. seu
 diuinás eis. aut diuinatio eorū.
Lozbi. calix imēsūs vñ imola mibi
 sic. v post. c.
Ur. gelu. vel frigus.
Lus. dur². vñ vomēs vir
Lutha. bimū. vel duplicatas.
Luthē. duplices vel in bimū.
Luba. canis. vel latrator.
Lubai. canis me². vel latrās mibi
 hucusqz p simplicē. c. lram. id est
 sine asperatōne lecta sunt pncipia
 nouum. Ex hīc q̄ sequūt aspiratio
 ne addita. id ē p. ch. grecum legen
 da sunt. Scēdū tñ ē q̄ hebre² ser
 mo nō habet. ch. Ifaz h̄ noia q̄ apō
 nos p hāc legū apud eos scribūt
 p. hebr. q̄ dupli aspiratōe pfer.
Lhabol. quasi germen. vel q̄si ger
 munans.
Lhabon. q̄si itelligēs. vel q̄si itelli
Lhabonim. liba. vel cru
 stula. seu q̄si itelligēs eos. aut q̄si i
 telligēta eorū.
Lhaboni. man² spinarū vñ accru²
 spinarū sue pparates à ppationes
Lhabor. cōiungēs. vel incantator
 seu p̄iunctio. aut incantatio.
Lhabul. displicitū vel indignatio
Lhabu. q̄si gūras. vel q̄si elatio.
Lachon. sculpēs vel sculptura.
Lha saar. fortis vir. vñ robusta vi
 ri suscitatio.
Lhalaal. precta regio pmixtionis
 vel contectio regionis fermentate
Lhalachath. pascēs. vel nutriens
 seu pabulū. aut nutrientū.
Lhalad. pascēs martyre. vel psum
 matio testimonij.
Lhalamach. omne fortitudinē h̄s
 vel ois fortitudinis habitudo.
Lhalabar. omne amarum. vel ois
 amaritudo.
Lhalamath. mēsūs ē. vel psumauit
 sue psumat² aut psumatio.
Lhalime. oēs vel ois. seu oēs nos
 aut psumat² futura.
Lhalcal. pascens. vel nutriens seu
 pabulū. aut nutrientū.
Lhaldea. q̄si fera vñ q̄si feritas seu
 q̄si demoniū. aut. q̄si māmilla.
Lhaldei. q̄si fere vel q̄si feroce. si
 ue q̄si demones. aut q̄si māmille.
Lhale. cōiecta regio. vel cōiectio
 regionis.
Lhaleb. canis vel q̄si viride. sue
 q̄si cor. aut quasi omne cor.

Lhalech. idē precta regio eorū
Lhalesēlum. ptegēs regio eos. vñ
Lalphi. ptegēs regionem erroris
 vñ cōiectio regionis illaqueate.
Lham. calidus. vel callid². sue ca
 lor. aut caliditas.
Lham. surgēs. vel resurrectio. seu
 necessitas. aut necessarius.
Lhamāal. fidelis pmixtio. vñ simi
 litudo despectionis.
Lhamam. fidelis vel fidelitas seu
 fidelis pplo. aut fidelitas populi.
Lhaman. similis. vel fidelis dono
 aut similitudo gratificationis.
Lhamoam. fidelis pplo à similitudo
Lhamon. surgens dolor. vel eorū
 callidus meror seu callida inq̄tas
 aut necessitas murmuratio.
Lhamos. pgregās. vñ pgregat². si
 ue q̄si attrētrans. à q̄si attrēctatio.
Lhamuel. calēs deo. vel calid² dei
 seu dei necessitas à dei resurrectio
Lhamuchte. calētes deo vñ calidi
 dei. sue deo necessarij. aut deo re
 surgentes. etio rosis.
Lhamul. calefactus. ros. vñ calefa
Lhamul. surgēs dolor. vel necessa
 rie parturientis. seu calens dolore.
 aut caliditas parturientis.
Lhana. zelus. vñ emulatio seu po
 sedit eos. aut possessio eorū.
Lhanaan. suspirās. vel mot² eorū
 sue hūlis. aut negotiator.
Lhanaan. zelus pplo vñ emulās po
 pulū. sue possidēs pplos. aut pos
 sessio populo.
Lhanaan. possidēs donū. vñ emu
 lator gratie.
Lhanaana. erubescēs vñ reversus ē
 sue q̄si monētes. aut q̄si r̄ndentes.
Lhanaan. pauculus vel negotia
 tor sue possidēs donum. aut emu
 lator grē.
Lhanaana. humiliās eū. vel negoti
 ens ei. seu possidens donū ei². aut
 emulator grē ei².
Lhanane. possidēs vel possessio.
Lhanane. emulator. vel zelotes si
 ue preparat². aut negotiator.
Lhananei. possidētes l̄ possessiōes
Lhananei. zelotipi vel emulatores
 seu pparati. aut negotiatorēs.
Lhanam. humiliās vel ipē paup
 culus. sue mutabilis.
Lhanam. paucul² me² vel nego
 ciās mibi. sue possidēs donū meū
 aut emulator grē mee.
Lhananei. humiles. vel possidētes
 se u zelopiti aut emulatores.
Lhapsael. pgregās deo vel ecclia
Lharacha. ira turēs vel dei
 foramen irascibile.
Lharada. exercit². vel castra filiorū
Lharalla. ciuias laudis. iūl.
 vel oppidū laudatōis.
Lharan. lyra. vel foramē sue furi
 bundus. aut irascibilis.
Lharrā. fodēs eos vel effossio eorū
Lharran. lyra vel ira sue furor. à
 foramina.
Lharchath. investigās petm. vñ el
 investigatio ipsi.
Lharuh. diuisio. nec conscio. sine
 cognitus. vel cognitio.
Lharmamos. agnus cōgregatus
 vel agnitio quasi armentū.
Lharnū. vica grata. à cognitō aq̄
Lharsena. furor abundans vel oc
 cursus angustie.
Lharcha. pfecta vocatio vel perfe
 cit vocationē.
Lharchan. perfecta vocatio doni.
 vel pfectit vocationē grē.
Lhasaloth. spes eorū vel q̄si popu
 lantes.
Lhasbi. calix i me. vel imola mibi
 sue calix me² aut imolatio mea.
Lhasbō. calix merous vel imulatō
 inq̄tas. sue calix murmurans. aut
 imolatio inutilis.
Lhased. quasi copulantes vel q̄si
 populantes. sunt vero ipsi chaldei
 mutato noīc.
Lhasaleu. spes ei² vel sperās i enz
Lhaselon. fortis duritia. vel forti
 tudine durus.
Lhaseth. messor vel messio seu du
 re fortis. aut durus fortitudine.
Lhasphun. imolans ori. vel calici
 inuenis.
Lhasleu. spes eius vel sperās i eū
Lhasloim. psumatio vel ois dolor
 sue incēdens. aut incendiu.
Lhaslon. scel². vel tristitia. sue p
 rectus. aut ptection.
Lhazebi. mēdatiū vel inq̄tas
Lhazib. fictio vel mendatiū.
Lhebron. iugū. vel incātatio seu
 vidēs sépiterne à visio sempiterna
Lhedel. signū paupif vel scia tabu
Lhelbon. lactei vel albētes larū
Lhelaia. ps dñi. vel partiens dñs
Lhelciā. ps dñi ē vel partiēs dñs ē
Lhelian. incēdiū dñi ē. vel psum
 matio dñi est.
Lhelion. incēdiū vel psummatio.

Nominū hebraicorū

Lhelmath. pō dñi vel sonatio pti
Lhelon. ab initio vel plūma ta-
 ria siue ois dolor à reuelatio eorū.
Lhelud. signū destinās vel scītā.
Lhēne. q̄si cithara. vel q̄si lucerne
Lheneret. signū cithare vel q̄si lu-
Lhennereh. idem. terna
Lheneroth. q̄si lucerne vel signa ci-
Lhenueroth. idē thararu
Lhēnōr. cāticū v̄l cithara seu agni
 tū lumē. aut cognitio luminis
Lhereloth. visio signi. vel uidisti si
Lherethim. disponētes. gnū.
 vel dispositiōes eoz.
Lherethoro. cognite auferens. uel
 cognita oblatio.
Lhermel. molle us̄ tenerp siue agn⁹
 teneri. aut cognitio circ̄cisionis.
Lheros. glacies uel solitudo.
Lherub. scīa multiplicata. uel scīe
 tie plenitudo.
Lherubin. imaculata pictura vel
 scīa multiplicata seu scīe plēitudo
 à q̄si plures scīe et intellet⁹.
Lherubin. idē.
Lheslon. ptegens vel ptectio. seu
 scelus. aut tristitia.
Lhesliū. plūmatio. vel ois dolor si-
 ue scēdens eos. aut incēdiū eorū.
Lhet. peccat̄. uel peccatio.
Lheththealuth. signū insanie. vel
 fortitudo inigratis.
Lhetlis. percussa generatio. vel p-
 cūtēns generationem.
Lhetiz. signati vel metū. seu formi-
 dātes. aut insanientes.
Lhidon. scutū vel clypeus.
Lhiphara. expiās vel expiatō. seu
 catul⁹ ei⁹ aut man⁹ dissipati. quod
 aut dixim⁹ catul⁹ leonē significat.
 quē greci dimeon vocant.
Lhilaab. vindicās patrē. aut vidi-
 catio patris.
Lhisil. robustus. vel fortitudo.
Lhistoth. stulti signū. vel stulticie
 signifitatio. eorū
Lhiū. vindicās eos. vel vindicatō
 hic. o. post. ch.
Lhoa. ecclīa. vel p̄gregatō
Lhoadad. maximus. vel
 p̄cipuum.
Lhobal. cōdēnans vel cōdēnatio.
Lhobar. gratitudo. vel iux electiū.
Lhodchod. carthago. v̄l carthagi-
 nenses.
Lhodonazer. capiēs plasma viuū
 vel captura viui plāsmatis.
Lhodorlagomar. quasi gn̄atō ma-

nipuli v̄l q̄si h̄ns decoz manipulū
Lhodorlaomor. idē tor latine
Lhoeleth. ecclesiastes grece. p̄tona
Lhomarum. editui. vel ianitores.
Lhomor. lacescēs vel puocas siue
 lacementes. aut puocatōes.
Lhomenias. pcusſus dñi. vel pcus-
 sio dñi.
Lhobar. decaluās p̄im vel calua-
 ria patris.
Lhore. clamās. vel calamus. siue gla-
 cies aut caluitū.
Lhoreb. ardor. vel siccitas siue cor-
 uis aut solitudo.
Lhoreb. mensa uel massa. siue tem-
 ptans. aut temptatio.
Lhore⁹. iracud⁹. vel liber. siue fa-
 rinatus. aut de foramine.
Lhorci. liberi vel iracudi. siue fa-
 rinati. aut de foraminib⁹.
Loreththi. disperdens v̄l dispicio
 seu dissipans. aut dissipatio.
Lhori. calu⁹ me⁹ vel clamās mihi
 siue caluitū meū. aut glaties mea.
Lhorte. glaciōs mei. vel clamātes
 mihi. siue calui mei. aut caluities
Lhorei. farina. vel farinat⁹. mea
 seu post me. aut foramina mea.
Lhointh⁹. yrban⁹ vel onis ip̄e. seu
 cōuersatio eorū. aut administratio
 reipublice.
Lhosinthis. cūnes vel cōuersantes
 sibi seu decurioes eoz. aut publi-
 ci administratores.
Lhorographia. regiōes descriptio
 vel regionū descriptio.
Lhorazai. ls secretū mihi. vel hoc
 ministeriū meū.
Lhorozaim. idē.
Lhos. calix portatio.
Lhos. calix me⁹ vel portatio mea.
Lhosan. calix donat⁹. vel por⁹ gra-
 tificationis.
Lhoum. cōgregās eos. vel congre-
 gatio eoz.
Lhosbi. iniq̄tas. vel mendacium.
Lhosabeth. iniqua domus v̄l mé-
 dacis habitaculū.
 hic. v. post. ch.

Lhub. grauitas v̄l p̄dēnatō
Lhun. peccat̄ v̄l pcusſio.
Lhus. ethiops. vel tenebroſis.
Lhusai. niger. vel tenebroſis vul-
 tur vel deuorās. do eoz.
Lhusam. tenebrans eos vel nigre
 do gratificatōis.
Llusamasathaam. tenebrosa inig-

tas. vel nigredo īpietatis
Lhusi. niger mihi. vel tenebrās me-
 tis. secretū. vel silentiū. siue ar-
 canū. aut p̄funditas. iste.
Lhusa. duritia ista. vel tenebroſis
 Sequūs iterptationes hebraicop-
 nominū incipientū a. B. lfa.
Aba. clinus. vel p̄clinuſ.
Babai. clivus me⁹ v̄l p̄cli-
 nū meum.
Babath. clivus. vel p̄clinuſ.
Babarth. oraculū. vel loquela.
Babereth. oraculum fontū. uel lo-
 cutio puteorū.
Babreiamin. paralypomenon gre-
 ce. verba diez latine.
Babir. loquēs vel loquela. siue lo-
 quēs deo. aut oraculū dei.
Babira. loquēs ei. v̄l loquētia ei⁹
 siue loqui ei de⁹ aut ciuitas Israēl
Babu. loquēs vel locutio. siue ora-
 culū vel eloquētia.
Bachar. cōpungēs. vel cōpūctio
 siue cōpūctēo. aut cōpunctiones.
Badan. iudicās. vel iudiciuſ. siue
 solitarii. aut fratreli eoz.
Baea. fortis malicia. vel iudicium
 maledictionis.
Baei. fortes maligne. vel iudices
 maledicti.
Baphēa. adhesio. v̄l īmissio. siue
 adherens. aut pulsatio.
Baphēnē. pulsans oculus vel ad-
 hesio fontis. opatio.
Baphnim. signum operū v̄l signi
Bagen. triticū. l frumentū seu p̄scis
 donat⁹. aut p̄scis gratificat⁹.
Bagon. p̄scis meroris. vel. p̄scis
 tristis. seu p̄scis unicus à p̄scis
 inutilis.
Balaas. foris dñi v̄l paupcul⁹ dñi.
Balaias. hauriēs dñi. vel paup-
 culus dñi est.
Balani. egēs paup uel egēa paup-
 culū. situla vel paupcula.
Balmatia. grādis egestas vel ma-
 gnitudo egestatis.
Balmatica. grādis egestas vel ma-
 gnitudo pauptratis.
Balmauta. situla quo paup uel
 pauptratas requiescens supius.
Bamaim. sanguis. vel sanguines
 seu sanguinū aut sanguineus.
Bamaris. filēs caput f̄ silētiū capis

Interpretaciones

Bamascus.sanguis sacci.vel sanguine² saccus.
Bamascus.sanguinē bibēs.vel sanguinē pīnās.sive sanguis potus aut sanguis osculū.
Bamasceni.sanguinū sacci.vel sanguinū oscula.
Bamasceni.sāguinē bibētes.vel sāguinē pīnātes.sive sāguinū portatores aut sanguineē portatiōes.
Bāna.causa vel iudiciū. seu silens aut silentiū.
Bān.causa vel iudiciū.
Bāna.causa ei² vel iudiciū eius.
Bānūt.iudices.vel causatores.
Bāniel.cā dei.vel iudiciū dei sive indicās deo.ā iudicavit me deus.
Bāram.australīs vel aſricanū.
Bārabe.generatio cognitio. vel generatio cognitionis.
Bārus.fertilis.aut augmentatus.
Bāron.africa vel plaga australis.
Bāsem.frenū.vel retinaculū.
Bāthā.donū eoz vel donū suffici.
Bātheman.donū formido ens loſo.vel doni sufficiētiā accipiens.
Bāuid.fortis manu.vel uultu desiderabilis.

Hic.e.post.d.

Ebālam.delectās seculo vel delectatio secularis.
Ebahāseth.apes defecans.vel eloquētia defecata.
Ebālata.palata ul' opprobriū greco autē sermone deblata iouis cuias interpretatur.
Ebālathaim.palate vel opprobria seu palate eoz.ā aporobria eorum.
Ebāla.delectans seculo. vel delecratio secularis.
Ebālathaim.lateres. vel masse q̄s solent pingere de recentib² sic q̄s hebrei debelath nūcupant.
Ebāra.locutio. vel vrsū timens.
Ebār.loquēs vel loq̄la sive vrsū timens. aut vrsū tunor.
Ebāon.sufficiens ad intellectū ul' abūdanter intelligēs.
Ebāongad.sufficiens ad intellectū rēptatōis vel abūdanter intelligēs accinctū latrūculū.
Ebāora.apis vel loquax. seu eloquēs aut eloquētia.
Ebāda.adherēs. vel pulsans seu remittēs. aut remissio.
Ebāda.plantata vel plasmata. sive ſtilitas. aut plasmatio.
Ebāda.hoc iudiciū vel tale iudiciū

Edāna.gnātio ei² vel gnātio eoz.
Epheā.pulsans ul' adherēs. sive pulsatio. aut remissio. lus dñi.
Elaia.hauriēs dñm vel paupcū.
Elecan.egens. vel egestas.
Elethan.egens. vel egestas eoru.
Eleth.tabule. aut tabularuz. seu panper. aut ianua.
Elphon.paup facie vel egen² cōtemplator.
Elo,ianua vel pauptas.
Elthi.panp egens. vel paupatis.
Emas.filēs vel terre egestas nus. sive filētiuz. aut sanguineus.
Emetri².nimī pīsequens vel ve hemēter icendēs. seu fortis ad pse quēdū.ā robust² virga deiſcere.
Enā,cansa vel iudicin². seu filēs aut silentiū.
Emophon.filētiū subiti meroris vel sanguine² eructas.
Emon.sanguine² meror. vel sufficiens inigetas.
Emoniū.sanguine² meror ei² ul' sufficiens inigetas eoz afferēs.
Enaba.iudiciū ferēs vel iudiciū.
Ennaba.idē.
Enababa.cā patris vel silentiū fraternitatis.
Erben.loquēs vel filius genera.
Erbens.loquax vel generatus.
Erthon.loq̄la pīcūtēs vel gene ratio pīcūtēs. elephantis.
Esān.fortis elephāt² ul' fortitudo.
Essān.fortis dignitas vel pīgue do elevatōis.
Eseth.mur² vel micatio. seu patiens aut calcatio.
Eson.fortis pupilla. vel calcanitē syro sermone. hebraico autē pīguedo interptak². aut cīmis. i. fanilia holocaustoz.
Enbel.agscāt deū ul' agscāt de².

Hic.i.post.d.

Eabol².defluēs vel deforsū grece autē dicitur crimiator aut clausis in egraſtulo.

Eiaphanes.illuminans vel diluci.
Eiana.egritudines fīisci dum tans. vel egrotationū fīscitatō.
Eipsalma. pīcantatio.ul' spūs scīcessatio. sive amē. aut fiat. greco ātīmōe iterptak² vocū disūctio.
Eibon.sufficiēs ad intellectū. vel abūdanter intelligēs.
Ebongad.sufficiēs ad intellectū rēptatōis vel abūdanter intelligēs accinctū latrūculū.

Eimaon.sufficiēs doloz ul' sufficiētis meror. sive sufficiētia murmuratōis eoz. aut sufficiētia iniquitatis eoz.
Eimona.sublimitas vel satis numerans.
Eina.cā hec. vel iudiciū istud.
Eine.iudices hi vel caſidici isti.
Eionysī².duiſicat² ul' veheſter.
Eioscore.pulchri ad te fugiēs gendū. vel pulchre cōtegētes. sive aut gemini castores.
Eioscor².pulchre pīgēns vel pulchre ad regendū.
Eiospolis.abnuēs.ul' abrenūciatō.
Eiotrepes.speciosus iſiſus ul' decōr. insaniēs. elephantis.
Eisan.fortis elephāt² ul' fortitudo.
Eisōn.cīnis. aut pīnguedo seu fortis pupilla. aut calcatio eius.
Eisīne.ad occidētē ul' occidētā lie.
Eisīr.quercus.vel ilex.

Hic.o.post.d.

Ech.ōmoi² sive ſollicit² aut ſollicitudo.

Eadan.patru² dño. ē vel patruelis dñi.

Eodanim.patru² vel patruelis.

Eobec.monus vel mortu² sive ſollicitus. aut ſollicitudo.

Eon.rubra vel ascensus rufoz.

Eomna.filēs vel filētiū.

Eon.iudiciū. vel iudicator.

Eor.natiuitas. vel generatio.

Eorā.gnātis pplos. ul' gnātō pplo.

Eorcas.caprea vel damula rū.

Eorda.natiuitas fortis ul' gnātio.

Eormūn.generat² dīſiderabil excēſe vel generatio exaltata.

Eormīn.gnātōes excēſe vel generatio exaltatio medicamētā.

Eoriz.genit² furor. vel gnātōnīs.

Eorachaphet.natiuitas aduent² hūlis. ul' gnātio pīuli vīmetū.

Eosichens.calcatio ſtipida. ul' vīctionem formidans.

Eothaim.pabulū vel viride eoru sive sufficiētis defectio. aut sufficiētia defectionis.

Hic.v.post.d.

Edi.solitari² ul' fratrueſ.

Eui.dec² vel pulchritudo.

Euhel.decorateſ dñm. vel pulchritudo dei.

Euina.tacēs. vel silentiū. sive gaudiū et leticia.

Eurach.loquar aut locutio seu loquēs frater. vel locutio fratriſ.

No mīnū hebraicorū

Buraz.pulchritudo.vel loqla.sen
loquēs pplo.ā pulchritudo eoru.
Brusilla.generis pacifica vel ge
nerationē pacificans.

Sequitur de lsa. E.

Bal.vall' vet' vel vet' vo
rago.sen vallis deficiens
aut aceruu lapidum.

Ebrona.transfēs.vel trāsitio.sue
transcēdens.aut transgressio.

Ebrona.icātator vel incātatio.sue
cōiugiu aut visio sempiterna.

Ebronī.trāsiēs mibi.l' trāsitō mea
sue trāscēdens.ā transgressio mea

Ebronī.trāsiēs mibi.l' trāsitio mea
sue cōiugiu meū.ā visio sépiterna.

Ebronite trāseūtes me l' mibi.sen
trāsūt' mei.aut trāsgressiōes mee.

Ebronites.incātatores mei vel in
cantationes mee. sen piugati mibi
aut vidētes semp me.

Edada.ornata vel voluptuosa.

Edema.voluptas ei' vel delitiose

Edemū.voluptates ornata.

delitiose.vel ornata diuitiose.

Eden.voluptas uel ornat' sen di
uitie.aut delitie.

Edenna.voluptas pulchra vel de
litie pulchre.sue ornat' pulchri.

aut diuitie pulchritudinis.

Eder.voluptas vigilie vel ornat'

psurgens seu diuitie effusa aut de
litie resurgentia plasmatio.

Edes.delitias tollēs v'l voluptuo

Edissa.delicata mulier v'l voluptu
osa assumptio.

Edna.voluptuosa pulchra. vel or
namentū pulchritudinis.

Ednas ornatū tollēs. vel diuitia
plasmatio.sue delicat' serpēs.aut

voluptuosus coluber.

Edom.rufus. vel fulu'. sue terre

nus.aut sanguineus.

Edomo.rufa. vel terrena. sue ru
bes aut sanguinea.

Edrax.iundatio pascit me. vel iun
datio pastus mei.

Edraim.iundatio malor vel nati
uitas pessimoriū. sue discensio pa
stor aut iundatio pabulor eorum

Ephraim.crescēs vel auct' sue au
gmentū.aut fertilitas.

Effraemite.angētes vel aucti. sue

fertiles.aut crescentes.

Effra.vidēs vel frugifera. sen fer
tilis.aut puluerulenta.

Effrata.idē.

Effratei.fertiles.vel frugiferi.sue
uidentes aut puluerulenti.

Effrem.auct' vel crescents.sue ferti
lis aut secund'.

Effron.puluis meroris.v'l puluis
iūlilis sue puluis eoz. aut vltio ini
quitatu.

Effeta.adapire.vel apt' sis

Effa.mēsura.vel effudens.sue re
solutus.aut resolutio.

Effai.mēsura mea v'l defectō mea
sue effudēs me ā dissolutus mibi.

Effarath.dissolutio umbracyli vel
effusio visionis plumate.

Ephenerus.effundēs decorēz.vel

dissoluens imagines.

Epher mēsura psurgēs vel effusus
vigilijs.sue dissolut' pellice'. aut

resolutio.

Efferite effusi vigilijs vel mēsure
psurgētes.sue dissoluti pellicei.ā

resolutees psurrectionē.

Epher.mēsura effudēs va
riū vel psurrectione dissolutē varieta

Ephesū.ōsiliū meū vel tem
aia mea.sen finis eoz. aut volūtas

mea in ea.

Ephesij.volūtas mea.v'l aia mea i

eis seu fines eoz ā psiliatores mei.

Effree.tecūditas.vel angmētatio.

Ephi.mēsura triū modioz v'l tres
modij mēsurati.

Ephot.supidumētū.vel suphume

Ephisiba.mēsura rectitudinis.vel

volūtas mea i ea.

Hic.g.post.e

Gbatan.sollēne mādatū

būile vel leta dom' rūsiōis

Egbathanis.sollēne mandatū hu
milis viri v'l leta dom' rūsiōis assū

Egeus.let' vel sollēnes pte

Egyptus.tenebrosus v'l agustia
tus.sue tribulatōe coangustatus

aut coangustatiōe tribulatus.

Egyptiac'.tenebrosus v'l agustia
tus.sue tribulatōe coangustatus

aut coangustatiōe tribulatus.

Egla.vitula.vel iuuēca. sue solle

nis.aut festivitas ei' ipsa ē michol

vror danid.q genuit ei iethrā i cui'

ptu occubuit.

Eglaim.vitule v'l iuuēcula.sue sol

lēnes eis.aut festivitates eoz.

Eglon.vitul' meroris vel iuuēcu

l' iniquitatis.sue sollēne murmur.ā

festivitas utilis.

Hic.l.post.e

La.maledicta vel iipi sen

terebinth'.aut arbuscula

Elaath.ad solū.vel ad solitariū.si
ue ad vnū.aut maledictio peccati.

Elada.dei seru' vel dei testimoniū
sen maledictio fortis.aut therebin
thus desiderabilis.

Ellada ad sciam vel ad sensuz. sen
laus seruitutis.aut dei scia.

Syro aūt smone interptat sup hanc

Elade ascēsio v'l ad ascēsū sue dñi
fuit'.aut maledictio testimoniij.

Elam.orbis.vel seculū.aut postis
aut supliminare.

Elam.vestibulū.vel ḡpatio seu de

spicies.aut oppositio.

Elamite.orbes vel secula seu po
stes aut supliminaria.

Elamite.vestibula vel ḡpati. seu s
picientes.aut appositi ones.

Elas.maledict' ipē vel faciēs opati

Elasa.opatio vel ad faciēdū si
tio.ue deū sustollens.ā dei plasmatio.

Ellasur,hāc sepans.vel l's separatio
sue deū declinās.ā dei declinatio

Ellasar.landēs carcerē vel laus su
stollētū vigilātes. aut ladans pla
smationē suscitātes.

Elath.vnū.vel vnitā sue solita
rius aut solitudo

Elath.aulones vel terribinthus.
sue deo peccās aut maledict' ipse
peccator.

Ellane.applicās vel psecutio.sue
applicabif.aut psequeſ tūdie.

Elbon.deo fortis vel robust' fortis

Elchā.ps eoz.vel testimoniu eoz
sue deo surgēs.ā dei necessarius.

Elchan.ps eoz vel testimoniu eoz
sen dei portionū.ā dei possesio.

Elchat.portio vel portiuncula.sen
portio tpis.ā portiuncula pctōis.

Elchese.aduocatio vel aduocata.

Elchese'.aduocās vel aduocatus.

Elchesi.aduocat' me'.vel aduoca
tio mea.

Eldea.ad sciam vel de sciēta

Eleale.ōscēsio.vel ad cōscēsionē

Eleamā.dei mei dec' vel dei mei
pulchritudo.

Eleazar.deus me' adiutor vel dei
mei adiutoriū.

Eleazar'.de' meus adiutor cōsilij
vel de' me' adiūnās festinanter.

Eleb.đe' pater.vel dei paternitas

Elech.portio.vel portiūcula.

Elechite.particule vel portiones

Electe.ascendētes vel ascēsiones

Interpretaciones

- sine ascendens vel ascensio.
Ellel.laudas vel laudatio
Elem.postes.vel secula. siue vesti
 bulū. aut supliminare.eoz.
Elama.postis ei².vel seculū ei² vel
 deū accipies. siue deū colēs.
Elemon.scia dei.vel ascensio
Ellenon.greci.vel grecyz.
Eleon.divinitas.vel ad laborates
 ipse est mōs olucti d quo dñs corā
 discipulis ascēdit in celū.
Elefā.ad insulā vel ad faciēdū siue
 deū sustollēs. aut dei plasmatio
Eleuther².seculū honorās vel exer
 cituum cohabitatio nitas
Eliab.de² me² pī vel dei mei pater
Eliab.vna absconsio vel nequaqz
 absconditus. siue deus me² pī eius
 aut dei mei paternitas ei.
Eliachum.deus meus resuscitabit
 vel deus meus frater eoz
Eliada.deus meus coguit. vel de²
 meus audiet. seu dei mei suus aut
 dei mei testimonios.
Eliade.idem.
Eliadan.de² me² coguit eos vel de²
 us me² audiet eos siue de² meus f
 viet eis.ā de² me² testificator eoz
Elia.de² me² pplos.ul² dei mei pplo
 siue deus meus mirabilis eis. aut
 deus meus miraculū eoz
Eliasub.de² me² facturā incendēs.
 ā de² meus plasmationē cōuertens
Eliatha.deus meus tu. vel deus
 meus veni. siue deo meo peccano.
 aut deo meo tps.
Eliathan.deo meo calens. vel dei
 mei calidus. vel deo meo surgens
 aut dei mei necessarius.
Elicu.uestibula.vel maledicti seu
 postes. aut suplimaria.
Eliada de² me² nouit. aut scia dei
 mei.
Elidad.dei mei patru² vel de² me
 us patruelis.
Elidabe.de² me² scit ipm eē vel de
 us me² scit ipm vivere. siue deus
 mens nouit suscepitos. aut de² me
 us nouit suscipiendo.
Elideleeb.aceru² emissus germis
 vel emissio germinis aceruati. siue
 deus me² scit portionē. aut de² me
 us nouit particulā.
Eliezer.deus mens fortis. vel de²
 me² adiutor siue deo meo separa
 tus aut dei mei sanctificatio.
Eliphal.deus meus mirabilis vel
 dei mei miraculū.

Eliphalet.de² meus dividēs. vlt
 dei mei divisio siue de² me² mirabi
 liter saluēs vivētes aut deus meus
 mirabiliter liberās pauidos.
Eliam.dei mei pplus vel dei mei
 pgregatio.
Eliaman.de² me² donās vel deus
 meus dīans siue deo meo donate
Elimas.transgredi faciens vel ad
 transgressionē ingrediēs.
Elimelech.ad regē vlt ad pncipē si
 ue dei mei regnū.ā de² me² regna
Elio.excessus vlt blimitas. tor.
 siue dei dolor. aut deo inutilis
Elionai.blimitis vultur vel excels²
 deuorator. tēpestas.
Elioreb.dei mei hyems.ā dei mei
Elisa.ad isulā. aut dei mei saluatō
Elisabeth.dei mei septima vlt de²
 me² coguit. siue dei mei iuramētū.
 aut dei mei saturitas
Elizaph.dei mei specula vel deus
 meus speculator. siue de² meus ab
 scōdens aut dei mei absconsio
Elizaph.dei mei labiū vel dei mei
 vinculū. seu dei mei speculū.ā dei
 mei angustia.
Elisaphā.dei mei lcp² vel dei mei
 herici. siue dei mei speculator aut
 dei mei vinculū.
Elisabe.dei mei salus vel de² me²
 defendit me
Elisama.de² meus adiunxit. vel de
 us meus exaudiuit.
Elisar.dei mei pnceps vel dei mei
 velamen. siue pater meus fortis.ā
 pater me² coangustans.
Elisē.dei mei salus vel dei mei p
 tactio.
Eliseth.dei mei sal² vel deus me² h
 ē siue de² me² saluās vitā aut deus
 saluans pauidos rectio.
Elisua.dei mei sal² vel dei mei pro
 Elisue.idem.
Elisuer.dei mei mur² vel deo meo
 stūnes. siue pī mens fortis. aut pa
 ter meus coangustans me.
Elind.de² me² dñs vlt de² me² iste.
Elmadan.dei mei mēsura vel dei
Elmelech.dei mei enumeratio
 regnū. vel dcus regnato.
Elmodab.dei regnatio vel dei na
Elmoodad.dei mēsura tuitas.
 vel ad matré ei² pīcipuā.
Elmom.cōtemnēs vel pēptus
Elmon.locus vel ille. siue hic. aut
 pēnens me.
Elmōdablathaim.cōtemnēs pa
 latas. aut pēptus opprobriorum
Elnatham.addens vel adiectio. si
 ue ad dantē aut dei donatio.
Elnathan.dei donatio vel deo do
Elo.deo.vel deitas siue. nat².
 exercit² ei². aut exercitus eoz
Elocuporia.turme militū vlt opes
 eorum.
Elo.i.deus meus vel deitas mea.
Eloin.deus ei². vel deitas eoz.
Elom.exercitu fortitudinis. vel ex
 ercitatus fortitudine.
Elon.quer² vel robore² seu regio
 capistris aut exercitus fortitudis.
Eloth.ariatio vel aries signū si
 ue deo rīdens. aut dei tpalis.
Eliathba.vana absconsio ul neqz
Elthaci.varus abscondit²
 vomitus vel nequaqz vomēs.
Elthece.pferēs vel platio eorum.
Elthecem.ptulit vel platio.
Elthecem.pferēs fōtē vlt pla² ocli.
Eltholed.natuitas vel ad natui
Eluan.exaltat² vlt exaltatio tate.
Elud.gloriabūd² l accipies glaz
Elul.dei dolēs vel deū parturiēs.
 Ilie.m.poste.
Elach.vall² vel pfūditas
Elachim.valles vel pfū
Elachuel.yallis ditas eorum
 diuina vel pfunditas eoz.
Elman.calidus vel accipies siue ca
 lor eoz. aut formido eoz.
Emath.formidās eos vel acceptō
 eoz siue indignās rigide aut indi
 gnator rigidus.
Emathe²formido eoz vel accipies
 eos. siue indignās rigide. aut indi
 gnatio rigida. riū cōsilijs
Emaus.mater festinās. vel deside
Emma.mater vel desideriū.
Emmā mater eoz vlt sōderās eos
Emanuel.nobiscū de² vlt nobiscū
 diuinitas riū cōsilijs
Emmaus.mater festinās vel sōde
Emathasis.vallis pīcīdēs vlt vallis
 concessionis.
Emmer.verbū. vel sermo. siue ser
 mocinans. aut sermocinatio.
Emin.gentes vel ppī. siue horē
 di. aut terribiles.
Emmī idem.
Emona.calor ei² vel accipies emi
Emor.asin². vel asine² siue loquā
 aut amaricati rans desideriū.
Emorim.asini.vel asinei. scū loq
 tes.ā amaricati rans desideriū.
Emouth.mater lux mea vel deside

Nominum hebraicorum

Hic,n.post.e.
 Ha.sons vel oculus
 Ena.ecce hec sūt. vleccē
 ocul⁹ siue fons ei. aut ocul⁹ eius.
 Enach.fors vel potens.siue gigas
 aut terribilis.
 Enachim.fortes uel potētes. seu gi
 gantes. aut terribiles
 Enada.fons acutus. vel oculi era
 cutō siue fons sufficiēs aut oculus
 testimonij.
 Enadda idē voluntarius
 Enadab.fons spontane⁹ v̄l ocul⁹
 Enadan.oculus iudicans uel ocul⁹
 Enagallim.fons lus iudicij
 tristicie vel oculus vitulor⁹.
 Enal.fons meus vel oculus meus
 Enaim.ecce hec sūt l'ecce sūt oculi
 siue fontes eoz. aut oculi eoz
 Enan.nubes. uel ecce hec sūt. siue
 fontes eoz. aut oculi eoz.
 Enarrath.ecce p̄cepit vel ecce p̄ce
 ptio.
 Enathan.ad dantē vel deo dāte. si
 ne fons dat⁹ eis. aut ocul⁹ donatio
 Enathon.dās grāz nis eouz
 uel dātis grā siue fons dat⁹ iūquus
 aut ocul⁹ dat⁹ responsioni.
 Encenia.renouata dedicatio. vel
 renouamina dedicationis
 Endad.fos solitari⁹ vel ocul⁹ sbti
 Endor.fons generatiōis. lus.
 uel oculus naturalis
 Eneam.ecce ista. uel ecce hec sūt.
 Eneas.paup. uel miser siue rūdēs
 aut rūsio. ptationis.
 Engaddi.fons hedi. uel ocul⁹ tem
 Engallim.fons mūdās vel oculus
 trāsmigrans. siue fos reuelatiōis
 aut oculus transmigratōis onis
 Engāni.fons horti uel ocul⁹ electi
 Engānim. fons hortor⁹. uel ocul⁹
 elationis eoz. dei.
 Enihel.grā mea deo. vel grā mea
 Enoch.dedicauit. uel dedicatio si
 ne edificās. aut cuz deo ambulās.
 Enochite.dedicātes uel dedicaue
 runt. siue edificantes. aut cum deo
 ambulantes.
 Enoz.ecce sūt. uel ecce hec sūt seu
 fons robust⁹ aut oculus fortitudis
 Enon.cursus merous. uel oculus
 merous. seu fos tristicie. aut fons
 murmuratiōis.
 Ennon.cursus meroris uel oculus
 iniquus. seu fons tristicie. aut fos
 murmuratiōis.
 Enos.hō despatis. seu iuocās a vi

Enremd.fos p̄gregās uel. olēt⁹
 oculus sblimis.
 Ensāmes.fons solis vel ocul⁹ mā
 dans humilia.
 Hic,p.post.e.
 Maſras.crescēs uel ang
 metū. siue frugifer aut eq
 dem videns.
 Epafroditon.fertile uel frugiferū
 Eſeu fecūditas.
 Epafroditus.frugifer aut fecūdus
 seu fertilis. aut fecūditas.
 Epicimia.supra luctū uel ſ lugētia
 Epicurei.supra curē uel ſ.curātes
 Eponechon.supra uel supidūmū
 Hic,r.post.e.
 Ra.vacuefecit. uel vacue
 factio.
 Erastus frater me⁹ vidēs. uel fris
 mei viſio. ſatis absurdū vocabulū
 figuratū.
 Eret⁹.vigil vita. uel effus⁹ pauore
 Ergab.lapis vel lapide⁹.
 Erioth.ebrietas. uel ſolitudinē
 Erma.anathema merous uel ana
 thema tristicie.
 Erman.auerens uel ablatio. uel
 anathema noſtrū aut anathemat i
 zatio grē.
 Ermen.anathema tristicie uel ana
 thematizans merorē.
 Erobon.dolor uel dolor⁹. siue in fa
 cie eoz. aut in facie dolor⁹.
 Hic,s.post.e.
 Saan.p̄firmās uel innitēs
 siue ſuſtollēs grāz. aut plas
 matio donationis.
 Esaban.ignis in eo uel ignis i cis
 Esaham.cōfirmo. uel imitor. seu in
 nitens. aut cōfirmatus.
 Esahim.voluntas meroris. uel vo
 luntas fortitudinis.
 Esai.incensum. uel insule libatio.
 Esai.idem.
 Esſaion.volūtas merous uel cōſi
 Esao.idez lū tristicie.
 Esammai.innitens mibi. uel cōfir
 matio mea.
 Esongaber.volūtas ul' iuuenilis
 seu fortis opatio. aut consilium cō
 forte tristicie.
 Esau.faciēs uel factura.
 Esau.viu⁹ uel fruſtra. siue rubens
 aut aceruus lapidū.
 Esbaai.ignis marit⁹. uel ignea ma
 ritatio.
 Esban.ignis in eo. uel ignis in eis
 Esben. ventus uel flat⁹. siue ignis

vanns. aut ignis vetus.
 Esbon.flatus merous uel cingula
 tristicie.
 Escha.ptēnes uel habitans despe
 Schani.cōtēnetes ctionē
 uel habitantes despectionē
 Eschaboth. ve glorie. uel cecidit
 gloria. seu ve glorioſo. aut gloriatō
 h̄z occasum.
 Eschol. bott⁹. uel ignis ois seu to
 tus ignis. aut totus igneus
 Esda.misericors uel misericordia
 Esdod.effusio uel incendū.
 Esdon.icēdia uel incendētes. siue
 ignis patruelis. a ignis patrii mei
 Esdras. adiutor. uel auxiliū. siue
 misericordia domini. aut misericor
 dia matutina.
 Esdrelon.misericordia dei. uel mi
 ricordia mea deis meis.
 Esdrin.adiuuās merentes. uel mi
 sericors iniquitatibus
 Eselon.cigulū tristicie uel cogita
 tio meroris.
 Esel.vicinus uel vicinitas.
 Eseli.vicin⁹ me⁹ uel vicinitas mea
 Eselian.ppe dñs ē. uel dño ppin
 quans est
 Esēmel.gemma uel electrū.
 Eſer.plasma uel electio.
 Esphara.facturaz apiens uel plas
 matio regionis.
 Esli.vicin⁹ me⁹ uel vicinitas mea;
 seu ſactura laborans aut plasmato
 laboriosa
 Esmona. festinans uel festinatio.
 Esna.ignis vel fecūdās. seu edisse
 rens. aut ediftatio.
 Esrai.indigens. uel occētalis
 Esriel.auxiliū dei. uel auxiliatus a
 deo
 Esrō.sagittaz vidēs uel sagitta vi
 ſioms. siue irascens fortis iaculo
 Esron.atriū ei⁹ uel gregum
 atrū eoz. siue atrium tristicie. aut
 atrū iudicantis iudicia.
 Esromite.sagittaz uidentes uel ſa
 gitte viſionū. siue irascētes. aut for
 tes iaculis gregū.
 Esronite.atria ei⁹ uel atria eorum
 seu atria tristicie. aut atria iudicā
 tis iudicia.
 Estha.ignis uel cogitatio.
 Esthēma.ignis manens uel cogita
 tio doloris.
 Esthamo.idem
 Esthamoha.ignis manens uel co
 gitatio dolor⁹ eius.

Interpretationes

Ethahol. ignis gemetiu uel ignis
 pturientium
 Ethaholite: igne gementes uel ig
 nee prurientes
 Ethahome. cogitans dolorē, vel
 cogitatio doloris.
 Ethahul ignis dolentiu vel ignis
 pturientium.
 Ethhomma cogitās uel cogitatio.
 siue concitans aut contignatio.
 Ethhemo. ignis manens, vel cogi
 tatio doloris.
 Ethemon. idem.
 Ethhemoe. semia l'veter muliebris
 Ethhon. ignis meroris, uel cogita
 tio iniquitatis
 Hic. th. post. e.
 e Thai. robust' me' uel pfecto
 mea.
 Ethhaia. fortis dñs. uel pfectio dñi
 Ethalon. icunabula meroris, uel
 repositio tristitie.
 Etham. fortis uel robustus siue for
 tis eoz aut pfectio eorum
 Ethan. ascenderes uel ascensio seu for
 tis dono, aut robust' ḡe.
 Ethani. robusti. uel robustoru. seu
 fortes dono, aut fortes ḡe.
 Ethhehel robust' dō uel pfectio dei
 Ethema merens uel lugēs siue me
 ror aut luctus
 Ethor. formido uel incunabulum.
 Etheus. stupēs uel formidās. siue
 stupidus aut formido
 Ehi metū uel timuerunt. siue stupor
 aut obstupuerunt.
 Ethei metū. uel timuerunt seu stu
 pidī. aut obstupuerunt.
 Ethim perfectio. uel fortitudo. seu
 fortis eis. aut pfectio eorum
 Ethiopia. caligo. uel tenebrie.
 Ethiopes. caliginosi uel tenebrosi.
 Ethnici pagani. uel gentiles
 Ethuel. robustus deo uel fortitudo
 dei.
 Hic. u. post. e.
 e Ua. ve. uel vita. seu calami
 tas. aut mater viuentiu
 Eubolus. cohabitator uel cohabi
 tatio.
 Euchodia. apprehēdens dñm: vel
 apphen sio dñi.
 Eud. gloriabūd' accipies gloriaz
 Eudoma apprehēdens dñm vel ap
 prehēsio dñi.
 Euech. ē. uel desiderat. seu deside
 ras aut desiderau.
 Euergens. tortular pessimum. vel

vera oppressio.
 Euens. serus vel pessim' siue seior
 aut lapides colligens
 Eufrafa frugifera. uel puluerulen
 ta. seu equidē videns. aut de cine
 re veniens.
 Eufratites. crescēs uel frugifer siue
 hum'. aut puluerulent'.
 Eufrates. idem.
 Eui. ue mibi aut calamitas mea
 Eulith ferales uel feroces. siue desi
 derant aut desideriu meū
 Eulit stultus uel insipiens
 Eula dolens uel pturiēs siue stoli
 dus aut in pncipio
 Eulath. idem.
 Eulmorodath. stulte amar' vel in
 sipienter americans.
 Eum. iniqui. uel iniquas seu ve ei'
 aut calamitas eoz
 Eumenis orans viscera viri. vel cō
 miscens ex ipsis assumptum
 Eunice. honorās uel honoramētū
 Eupater. honorātos sepanis ul' cō
 miscens sépatores
 Eupolem'. honorās ore cōtusos
 Eulis qmiscens ora malleatorum.
 Eurichon. ducens inferi' uel pmi
 scens deorsum.
 Euthices. amens. uel insulsus. gre
 ce aut dics fortunatus.
 Euthicus. idem.
 Hic. x. post. e.
 Ebatis solleē māda
 tū humile. uel leta domus
 Extasis. mēte exē responsiōis
 dens. uel mētis excessio.
 Hic. z. post. e.
 3aba. hyslop' vel hūilitas
 Ezabi hyslop' me' vel hu
 militas mea
 Ezabo. videns vel visio.
 Ezazō. videns sursū. vel vidēs in
 superioribus. testificator.
 Ezead. vidēs seruituz vel fortis
 Ezecha. auxiliū vel pfortatio.
 Ezechias. auxiliū dñi. vel cōforta
 uit me dñs.
 Ezel. vidēs deū uel fortitudo dei.
 Ezer. auxiliū vel fortitudo. siue se
 paratus aut sanctificat'.
 Ezia. vidēs dñm vel fortitudo dñi
 Eziel. vidēs deū. uel fortitudo dei
 Ezion. vidēs dolorē uel uidēs iūq
 Ezir. sanctificās vigilē
 tate
 uel fortitudo vigilie.
 Ezrael. semē di uel atriu. siue auxi
 liū dei. aut auxiliat' a deo.

Ezrai. seminās mibi uel atriu meū
 Ezraites. atriu meū uel seminatōr
 Ezas. auxiliū uel semiator me'
 Ezrel. semē dei uel auxiliator de'
 Ezri. semē meū vel auxiliator me'
 Ezrichaz. semē meū uel auxiliator
 meus necessarius. meus deus
 Ezriel. semē meū so uel auxiliator
 Ezro. semē ei' vel atriu ei' siue au
 xiliās eū. aut auxiliat' ab eo.
 Sequt' d' icipientib' a lfa. f.
 Ace. apiens uedotis assūs
 Fecē. idē
 ptio
 Faccia apies dño uel sūmēs deū
 Fachud. uisitans uel uisitatio
 Fada. redemptus uel redéptio
 Fadai. redépt' me' uel redemptio
 Fadaia. redépt' dño uel mea
 redemptio dñi.
 Fadassur. uallat'. uel redéptio for
 tis seu redimētis angustiatos. aut
 redéptio acerbitatis.
 Fadassurite. uallati. uel redempti
 fornter. seu redimētis angustias.
 aut redéptiones acerbitatū.
 Fadath. redimēs tps uel redéptio
 Fadaias. redépt' dño pctōris
 uel redéptio dñi.
 Fado. redimēs eū uel redéptio ei'
 Fadon. redimēs merētes uel redē
 ptio inigtatū.
 deus.
 Fagiel. occurſio dei uel occurrit m
 Fagur. biat' uel os pelliceū siue oc
 currēs lumini. aut occurſis icēdō
 Fahad. euidēi tess uel opari' uite.
 Fahed. idē
 Falathi. saluator me' uel saluatio
 Falacia. cadēs dño uel occasus dñi.
 Falasār. cadēs pnceps ul' occasus
 Faldas. cadēs germē. uel a nī.
 ruina paupertatis.
 Faleā. cadēs popul' uel occas' eoz
 Falech. dñuidēs uel dinisus. seu di
 uisit me. aut dinisio mea.
 Falel. cadēs dño uel occasus dei.
 Falesar. cadētē pncipe. uel occa
 sus carbonis.
 Faleth. saluās. uel saluatio siue oc
 casus uite. aut cadens paore.
 Falethi. salvans me. uel saluatio
 mea. seu occasus vite mee. aut ca
 dens paore mei.
 Falnasar. cadēs pnceps. uel occa
 sus inutilis.
 Falon. cadēs meroze uel casus ini
 Salonites. cades mur

Nominum hebraicorum

- murans. vel casus inutilis.
Falchi. euadés. vel liberat^o sine saluatori meo. aut salvationi mee.
Falbias. euadens a dño. vel liberatus dñi seu saluat me dñs aut salus mea dño.
Falthiel. euadens a domino vel liberatus dei seu saluat me de^o. aut salus mea deo
Fallu. mirabilis. aut admiratio
Falluire. mirabiles. aut admirates
Faniel. pteplás deū. aut facies dei
Fara. ferox. vel ferus. sive onager. aut ferocitas.
Fari. gluto vel isatiabilis sive onager meus. aut ferocitas mea.
Farao. mudavit virū vel dissipavit eū seu denegans viz. à discooperi
Faraoncehao. denudās ens eū. pcussus vel dissipans preparatos seu denegans pcussionem. aut discooperiens pparationē.
Faras. auct^o vel succrescēs. seu dividens. aut divisio.
Farasim. succrescēs eis vel augmēti eoy. seu dividēs eos. aut divisio
Farati. biat^o velbhanit eoy seu biante me. aut biatio mea
Farathon. biat^o iniqu^o vel auolat^o
Farenath. discessio tristie. mea. vel vitulus saginatus.
Fares. diuidēs vel diuisiū. seu dissipans. aut violētus
Faresite. diuisi. vel diuidentes. seu violenti. aut dissipantes.
Farsar. talpa uel fodens. seu dissipans. aut dissipatio.
Farisēi. diuisi. uel diuidentes. seu violenti. aut dissipantes.
Farnath. discedens a me. uel vītūs saginatus.
Faro. violētia uel dissipatio.
Farsandath. onager ablidās dominis. uel feritas egressa sufficiēs
Farsath. onager terarius uel ferocitas puaricatiōis.
Farsathei. onagri cōtrariū. uel feri puaricatores.
Farsin. fūocinans uel fūocinatō
Faruda. ferocitas iudicis. uel concisio iudicantis.
Farue. ferocitas uel cōciso.
Farurin. feroceſ. uel cōciso
Fasac. transcedēs uel trāscēſio sive transgrediens. aut trāsgressio
Fase. trāscēſio. uel trāſit^o. Pro isto fase nostri pasca legit.
Fasea. transēs eū. uel trāscēſio ei^o
- Fasēe.** trāsgrediēs eū. uel trāſgres
Fasēth. transgressor uel sio eius transgressus sive transgrediens aures. aut transgressio augurum.
Faselida. trāsgressio vtilis uel trāſgrediens edificatos.
Faserō. transgrediēs mōtes merois uel transgressio iracūdie inique
Faspha. aperiens sbito uel dolatō
Fasga. dolatus. assūptōis uel excisus. sive abcisio.
Fasor. transēs mōtes uel transitio
Fasta. transit^o venēs iracūdie uel transcenſio venientis.
Fassur. pastor vndiqz uel aperiens acerbitatem.
Fath. clima uel plaga. velut cu^z dicimus septentrionalis plaga. uel meridiana regio
Fathāia. clima dñi uel plaga dño. sive aperiens dñs. aut aptio dñi.
Fathmoab. aperiēs ex p̄e genitos aut aptio de p̄e genitor^z.
Fathiel. euadēs a deo uel latitudo dei. seu aperiens de^o. à apertio dei
Fathuel. idem.
Fathures. decepti calcat^o uel calcati deceptio sive bucellaz p̄firmans
Fau. nibil. uel subito. seu eructans aut eructatio.
Hic. e. post. f.
E. disciplina. uel os ab ore sive error aut decipula.
Febe. ore edificās uel decipule filia
Fedahel. redēpt^o deo uel redēptio
Fegor. hiauit vel oris pellis dei. sive os pellicū. autoris hiatus
Feldas. excludēs frenū uel exclusio retinaculi.
Felech. saluat^o dño uel viuificatio.
Feleias. ruina vel deiectio.
Feleth. excludēs eū vel mirabil^o seu viuificans. aut saluatio.
Felethe. excludēs eū vel mirabil^o ei
Felethi. saluās me l' mirabilis mibi seu excludētes. aut viuificantes
Felethia. saluat^o dño uel saluatio dñi seu excludēs dñm. aut mirabilis dñs.
Felethite. excludentes vel saluati. seu mirabiles. aut viuificanti.
Felit. excludēs vel saluat^o seu mirabilis aut viuificantus.
Felicē. ruinā facture vel timorē ei^o
 Nō est latinū. sed hebreū.
Felmanialinon. ille vel iste locus. si ue nescio qz. aut nescio qlis.
Fellon. cadēs merore. uel casus ini
 qtatis.
Fellonites. cadēs mur murans. vel casus inutilis.
Fellonem. faciē dei. vel faciē meā.
Felthi. euadēs vel liberat^o. seu saluatori meo. aut salvationi mee.
Felthias. euadēs a dño vel liberatus dñi seu saluat me dñs. aut sal^o mea dño.
Felgon. diuidēs vel diuīſio. seu diſſecans. aut diſſectio.
Fenach. motus vel minuens.
Fendagar. cōuerſa generatio. vel puerſio generationis.
Fenēa. puerſa vel puerſio.
Fenicis. nutus. vel abnuerunt
Fenidum. disciplina ascendētū. vel disciplina ascensionis eoz.
Fenor. os iracūdū vel disciplina lūminis seu errois foramen. aut disciplina mōtiū.
Ferezens. sepatio. vel disseminatio sive separat^o aut disseminatus
Ferezei. sepati vel disseminati sive separatēs. aut disseminatores
Feros. dissipās vel violentus sive dissipatio. aut violentia.
Ferlūr. violentia angustie vel dissipatio acerbitatis.
Fese. trāſiēs vel transcedēs sive os
Fesse. idē ant odor florēs.
Felga. volatio vel pſatio sive oris muti. aut oris multi.
Fesor. os nigrū vel error facture. si ue laque^o fortis. aut disciplina angustie.
Fest^o. ore multoz uel os multitudinis. Et h latīnū nomen violenter hebraice figuratū est.
Fesur. os acerbū. vel laqueus. sive errans robustus. aut disciplina diſcretionis.
Feth. aperiens vel apertio.
Fetha. aperi ul' aperite. sive aperiens eum. aut apertio eius.
Fetheste. diuidēs vel discoopiens sive os inclinās. aut libic^o vitulus.
Fethēia. apīēs dñz. vel aptio dñi.
Fethmoab. apīens ex p̄e genitos vel aptio de p̄e genitor^z.
Fethora. os turturis vel ore expolras seu bucella luis. à oꝝ explora^o
Fetheros. dissoluēs mēſurans. vel dissolutio mēſure.
Fethrosam. dissoluēs mēſuraz eis uel dissolutio mēſure eoz.
Fethrusim. idē.
Fethuel. apīēs deo uel latitudo dei
Fethusim. apīens eis uel latitudo

Interpretationes

Feciel.os meum dei vel os meum deus siue os germinatis deo aut os discipline dei.

Fecielite.ora mea dei vel ora mea deus siue ora germinatia deo aut ora disciplinarum.

Hic i post f.

Tabiroth.cor nobilium vel cor nobilitatis.

Fichol.os omne.vel os omnium. fiénōn.ori fictio.vel ori.eorum siue cōiunctio aut os alligatum.

Fiel'cōtrarius vel occurrentis.

Figol'.os pncipis vel os pcpiu Philadelphia.saluas herentem dñi vel saluas adhesionē dñi.

Filarches.declinatis pncipē vel de cōiatio pncipis.

Filemonēm.mire donatus vel mira donatio.siue os panis eorum. aut panis oris eorum.

Filetus.declinatis.vel declinatio. siue os meum.aut caro mea.

Filipp'.os lāpadis vel os manū. Filippis.os manū.vel os lampas.

Filippés.ora manūz daz. vel ora lampadaz.

Filistea.cecidit uel cadens.potide seu ruia duplex aut ruina poculi.

Filistium.ceciderit uel cadētes po tione.seu ruina duplex. aut ruina poculi.

Filogol'.ore pcpiu' vel os meum ei mortuum.

Filethor.cadens virga vel casus le cculi.

Finees.ori parcēs. siue os regenit aut ori pepercit.

Finees os mutum.vel os filēs siue os augurans. aut oris auguriuz.

Finon.os meū inutile.vel os meū inceptū.ab ore non ab osse.

Fisidia.os sonās vel oris sonit'seu cognoscēs dñi. aut cognitio dñi.

Fison.caterua vel os pupille . siue os mutatu. aut oris mutatio.

Fithon.subito v̄l subitanus siue os abyssi. aut ore profundus.

Fithonia.subita.v̄l subitanæ siue os abyssi. aut oris profunditas.

Fithonyssa idem.

Frigia.scindens pecora vel scissio pecorum.

Frigensis.scindentes pecora . vel scissiones pecoz.

Hic o post f.

Cereth.evidenter occi des v̄l opari' exterminator.

Focerthi.evidenter occides me. vel operarius exterminator mei.

Fodafur.vallatio v̄l sorti redēptio foeden.ore edificans. vel discipli ne filius.

Fogor.bians. vel hiatus siue os pelium. aut os pellicum.

Foha.hic aduerbiu loci. vel rubz siue sonitus. aut apparebo.

Fohu.evidens vel operarius.

Foratha.ferns tpe. vel ferocitas pectoris.

Fothomini.divisio perfecte glorie populi vel divisio perfecta.populi gloriosi.

Fortunatus.dividēs perfecte vel di visio perfectionis.

Fosech.dolatio. vite vel abscisio paucoris.

Fosga.dolatio v̄l abscisio. siue os mutum. vel os multum.

Fothiel.hic declinatis deū.

Fohel.hic declinatio dei . Hic ad uerbum non pnomen.

Hic u post f.

Fuba.labia ei' vel induite eum. seu induitio ei' aut declinatio oris eorum.

Fuhabire.labia eoru vel induite. eos. siue indumenta eorum. aut de clinates ora coz.

Ful addēs. vel adiectio siue cadēs aut ruina.

Funi.os meuz. vel os mibi. ab ore non ab osse.

Funiel.os meum deo. vel os meū dei.

Fur.sors vel vrna.

Fura.frigifer. uel laguncula siue sors eius. aut vrna eius.

Furim.sortiū. vel vrnarū. seu sors coz. aut vrna coz.

Futh.labia uel induite. siue indu mentū. aut declinatio oris.

Futhifar.oris inclinatio. uel os in clinans ad desiccandum.

Sequitur de nominibus incipientibus a. G.littera.

Ga.uallis estus. uel uallis estuans.

Gaad.abiiciens seruitutē uel reue lata testificatio.

Gaal.abiectio. vel revelatio.

Gala.abijecta eu uel reuelato ei'

Gam.abiiciens populū uel reue latio populi. seu uallis estus eoru

aut uallis estuans eis.

Gaas. cōnotus vel p̄motio.

Gaasar.cōmota tēpestas uel p̄mo

Gaba.uallis p̄cliuū tio

Gabaab.uallis ei' uel p̄cliuū eius

Gabaab. uallis patru nel collis

patruelis. seu uallis testificās aut

p̄cliuū seruens.

Gabaath.uallis peccati uel p̄cliuū tpale.

Gabai.uallis mea uel p̄cliuū meū

Gabao.uallis alta uel pliuū sibi me.

Gabaon.uallis mesticie uel p̄cliuū um iniquitatis.

Gabaonite.ualles mesticie uel p̄cli ues iniquitatis.

Gabath. sepes uel colonie. siue in

sepibus aut in colonijs.

Gabatha.collis altus uel p̄cliuū sublime

Gabathite.colles alti. uel p̄cliuia sublimia.

Gabathon.collis mesticie. uel sibi mitas eoz.

Gabee. collis sublimis. uel collis sublimum.

Gabelus.vallis deo festinans. uel collis diuini p̄silij.

Gaber. uir uel iunenis uel fortis.

Gabis.altitudo confusionis uel al ta p̄fusio.

Gabli.terra allophyloz. uel terra in circūcisiōnū.

Gabriel.virtus mea deus uel fortitudo dei. seu p̄forauit me deus. aut p̄fortatio mea deus.

Gabnam.sblimitas uel altitudo.

Gad.succinct' latro. uel succictus latrūculus.

Gad.téptatio. uel i euentu. seu felicitate. aut in fortuna.

Gadite.succincti latrones. uel ac cincti latrūculi.

Gadite.téptati uel fortunati seu felices. aut in euentib'.

Gadda.téptatio vel accinctio.

Gadda. temptatus populū uel accinctio populi.

Gaddel.bed' dei uel téptat' deus

Gader.murus. uel sepes.

Gadera.muris ei'. uel sepes eius

Gaderite.muri. uel macerie.

Gaderoth.sepes rūdes. uel mace ria tpalis.

Gadgad.conciso. uel accinctio. si ne nūcius. aut expeditus.

Gaddi. bedus.meus uel accinctio

Interpretaciones

mea sine accinctus me^o, aut tēptatio mea.
Gaddire hedi mei, vel accinctiōes mee, siue accuncti mei, aut temptations mee.
Gaddiel, temptavit me deus, vel accinctio mea deo.
Gaddelite, temptati deo aut accinctus vir vel temptationem assumens.
Gador, accinctio luminis vel temptatione iracundie.
Gaer, vorago cōsurgens vel deuotio resurrectionis.
Gai, vallis, vel p̄ruptū, seu deuotans aut vorago.
Gail, exultans, vel exultatio.
Gail, vallis, vel coll' seu deuoratio.
Gailath, exultas tpe vel exultatio responsonis.
Gailoth, valles vel colles seu voragine aut deuorationes.
Gaius, mobilis vel cōmotus seu vallenſis aut defensibilis.
Gal, acerius vel inuolutio.
Galaad, tumulus testis v̄l acerū testimonii, siue transmigrantes testes, aut transmigratio testiu^z.
Galaadite, tumuli testiu^z vel acerū in testimoniorum, siue testes transmigrates, aut testiu^z transmigratioes.
Galadad, vel homo vel vetustas sola.
Galadithum, vetuste aque vel possessiones aquaruz.
Galal, volutabz, vel volutatio.
Galali, volutabra, vel volutatiōes seu volutabrum meum, vel voluntatio mea.
Galala, volutabrum vulturis, vel volutatio deuoratoris.
Galathamaum, aqua possessa, vel aque possessio.
Galathia magnifica v̄l trāslata siue transmigratio aut trāsmeatio.
Galathe, magnifici vel trāslati seu trāsmeantes, aut transmigrati.
Galathenses, idem.
Galgal, rota vel revolutio.
Galgala, collis p̄putioz, vel collis circuſionis.
Galgala, rota ei^o vel revolutio ei^o siue volutabru^z, aut inuolutatio.
Galgalis rota viri vel revolutio, assumptionis.
Galgalis voluptabris vel revolutionib^z seu rotis aut inuolutatioib^z
Galilea, rota vel volubil' siue trās-

means aut transmigratio facta.
Gallei volubiles vel rotati, siue trāsmeantes aut trāsligatioē fci.
Galim, accrui lapiduz vel loca paulista.
Gallioth, revolutiōes aut transmigratioes seu revolutio tēporis aut transmigratio respondentis.
Gallia, trāfferens vel translata, seu transferens transferentes, aut translatio, transmigrantum.
Gallim, inundatio vel revolutio siue transferens eos, aut transmigratio eorum.
Gallion transferēs iniquitatē vel trāslatio inutilis.
Gamalias, redictio dñi vel retribuet mihi deus.
Gamaliel, reditio dei, vel retribuit mihi deus.
Gamarias, retributio dñi vel retribuet mihi dñs.
Gamal, retribuens vel retributio.
Samuel, retribuens deo vel retributio dei.
Gan, hortus vel elatio.
Ganges, hortus cōplut^z vel elatio irrigata.
Gani hortus meus vel elatio mea.
Ganim, hoiti, vel elationes.
Gaoim, vallis estus vel vallis comota, seu vallis estuās, aut vallis cōmotio.
Gara, ruminans vel peregrin^z.
Garab, scabies vel scabiosus siue incolatus multus, aut incolat^z multorum.
Gareb idem.
Gareth, alien^z descendens, vel aliena descendens.
Garizim, diuīsio, vel absēsio.
Gariz, accola, vel aduena ei^o seu diuidens eos, aut p̄scisio eoz.
Garin, alien^z directus vel incolatus humilitatis.
Gaspha, vallis eructuās vel pmo nio subita.
Gatham, tāgens risit, vel tāgētis risus, siue tactus ridētis, aut risus tangentium.
Gather, torcular vidēs vel accola explorationis.
Gatheron, torcular vidēs dolorez vel accola explorans iniquos.
Gatheron, torcular vidēs tpe vel accola explorās responsione.
Gatherothite, torcular videntes tpe vel accole explorantes responsio-

nem.
Gaulon, volutabru^z, vel uolutatio siue inuolues eū, aut inuolutio eius.
Gaza, robusta dñi, vel fortitudo eius. Sciedū tñ q̄ hoc nomē apō hebreos, g. lram i p̄ncipio non h̄z sed incipit a vocali ain, t̄ dicit aza nō gaza, stracta, g. lra.
Gazabar, robust filius vel fortitudo filij. M̄ixtū ē ex hebreo t̄ lyro.
Gazan, nux vel amygdalū, seu robustus dono aut fortitudo gratiae.
Gazara, diuidēs eū, aut p̄scisio eius.
Gazarias, diuidēs viz vel p̄scisio assumptionis.
Gazee, arca dei vel fortitudo eius.
Gazei, robusti dño vel fortis eius.
Gazenses, idem.
Gazem, roborās eos vel fortitudo eorum.
Gazer, robuste p̄surgens vel fortiter vigilans.
Gazera, robuste p̄surgēs ei vel fortis vigilia eius.
Gazer, p̄scisus vel diuisus siue p̄scisio, aut ordinatio.
Gazera, diuidēs eū vel p̄scisio ei^o siue ordinās eū, à ordinatio eius.
Gazer, tonsor vel tōsio: Ipse ē naval carmel, cui^z v̄ torē accepit. dd.
Hic, e. post, g.
Eba, vallis vel p̄cluīum
Gebel, p̄ruptū, vel deficiens, siue vallis vetus, aut vorago exterminās lioruz.
Gebar, sōdiēs filios vel effossio si
Gabeeth, vallis fortitudinis, vel collis testimoniorum.
Gebethon, vallis mesticie vel collis merentii.
Gebin fossa vel effossio.
Gebim, fosse, vel effossiones.
Geboch, lucta, vel arena siue puluis aut inutilis.
Gedel, accinctus deo vel maceria
Geddel, temptat^z deo dei
uel accinctio dei.
Gedelias, magnificus dñi, vel magnificatus dño.
Gedcon, circuiēs i vtero vel expimentū inigatis, siue tēptatio humilitatis mee, aut tēptatio inigatis eoz.
Gedera, sepes vel maceria.
Geddi, temptatus vel accinctio.
Gedmihel, accinctio dei vel fortunatus deo.

Interpretationes

Geddo. accinctio. vel temptatio.
Gedor. accedit vel applicas siue
sepium. aut maceriarum.
Gedoru. accessus meus vel applicatio
mea. siue sepes mec. aut maceria
rum mearum.
Gedud. latrunculus vel expeditus
siue accinctio. aut latronum cuneus.
Gedur. sepes ignea. vel maceria in
cendens.
Gelenna. uallis ennon. uel uallis
gratuita. seu de ualle sūt aut uallis
Gelbee. uolutatio. tristie.
uel decursus. siue accruens pluens
aut aceruens. pluuiarum.
Gelon. migrans uel migratio.
Gelonites. transmigrans. uel trans
migratio.
Gemallus. uallis salsa. uel uallis
salis. seu mare. aut amaritudo.
Gemalli. idem.
Gemallite. ualles salte nel ualles
salis. seu maria. aut amaritudines
Gamela. uallis salsa uel uallis salis
Gemuel. mare dei uel americans
Gonasar. ortus princi dñi.
uum uel nativitatis initium.
Genebath. ortus filius uel princi
pium filiorum.
Genesar. ortus uel principiū. siue i
ta nativitatis. aut initii nativitatis
Genazaret. idem.
Genneus. ortus germinis uel prin
cipium motionis.
Genthon. ortus responsionis uel
principium humilitatis.
Geon. pectus uel pieruptum.
Gera. incola. uel peregrinus siue
ruminans. aut incolatus.
Gerra. incolatus uel peregrinatio
Gerara. incolatus visio uel rumi
tione videt.
Geraris. aduene. ppiquantes.
Geraseni. suburbani. uel coloni
ibidez seu incole mei. aut peregrina
tiones mee.
Gerreni. incole vel peregrini.
Gergese. ppinquas aduena. uel
colonu euiciens siue colonu. appli
cans aut colonie applicatio.
Gerian. ruminas dñs est. uel pere
grinus dñs est.
Geriel. ruminans deo uel peregr
Gerimoth. timē morte. nō dei.
vel metuē altitudine mortis.
German. ruminas qd cōsiliu. uel
peregrinus cōplens numerū.
Geron. accolā inutilis uel ruminas

iniqtatem.
Gersan. aduena vel alienus. siue p
fugus. aut eoz electio.
Gersanite. aduene. vel alieni. siue
piugi. aut coru eiecti.
Gersi. aduena dñi uel alienus dñs.
Gerson. aduena ibi uel electio. eoz
Gersoni. aduena meus ibi. uel eie
ctio mea eoz.
Gersoni. idem.
Gersonite. aduene ibi uel electi eoz
Gerusa. peregrinatio uel icolatus.
siue ruminas aut ruminatio.
Grecia. incolatus. uel ruminatio.
Greci. incole vel ruminates.
Gregor. grece. latine vigilantis
Gesbaaz. defluens vel sedens in po
pulo siue populū despiciens aut po
pulū sedes in tenebris.
Gessen. terra complura uel imber
vicinus. siue appropinquans plan
tationi. aut appropinquans plan
tationi eorum.
Gessemani. uallis pinguis vel val
lis pinguedinū.
Gessori. applicas lumen mihi vel
applicas dirigētem me.
Gessur. applicas lumen vel appli
cans dirigentem.
Gessuri. applicas lumē mihi uel ap
plicas dirigente me.
Gessuri. iuxta lumen. uel vicina lu
mini.
Gessurim. iuxta lumē meuz. uel ap
plicantes. e lumine meo.
Geth. torcular. uel opprimēs.
Gethene. torcular. uel opprimens
siue oppressus. aut oppressio.
Gethaan. defluens gens vel despī
ciens populus.
Gethaaſar. humili. uel fossum. siue
torcular eius. aut effosſio ei.
Gethai. opprimēs signū. uel torcu
laris psumatio.
Gethaim. torcular pplici vel oppri
mēs pplici. siue applicerunt eos.
aut applicatio eoz.
Gethedelthi. torcular egenum. uel
oppressio paupertatis.
Gethepher. torcular sepans uel op
pressio disseminatōis.
Gethel. opprimētes uel torcularia
Gethma. torcular frāgens uel op
pissio p̄gregatōis.
Gether. murale. uel sepes. siue mu
rus aut circūdatio.
Gethera. murus eius uel circūdatas
eum.

Getheremon. torcular excelsus uel
opressio solimitatis.
Gethremon. oppumēs uel torcular
mali punici.
Gathlemani. vallis pinguis uel val
lis pinguedinū siue oppumens no
mē humile aut torcular famosē au
Gethsoon. oppumēs ditiōis
pupillā. uel torcular coccineū.
Gezabel. ē iter. uel ē flū sanguis
Gazabel. fluxus vanus uel fluēs lagui
ne. siue cohabitatrix.
Gezem. vicin⁹ palpatōis uel appiō
pinquans plantatōi.
Gezhe. robustus laqueus uel forti
tudo discipline.
Gezon. fluxus doloris uel cohabita
tio iniquitatis.
Gezonites. flūs metore uel coha
bitator inutilis.
Hic. i. post. g.
Ideroth. sepes uel maceria
Iderothaum. sepes duoꝝ
vel macerie bine.
Giesi. valvisio uel prūptū vidēs.
Gigaal. redēptio. uel redēptus
Gilon. migra uel migrans.
Gilonites. trāsmigrās uel transmi
gratus.
Gincl. plenitudo uel retributio.
Gineth. ortus vite uel p̄ncipium
paonis.
Gio. luctatio. uel luctare.
Gion. luctatio. uel barena.
Gir. dimisio. uel p̄scissio:
Gissai. sacrificas uel sacrificiū.
Guidū. inflatio. uel ascēsio.
Hic. o. post. g.
Gatha. gēs peccatrix. uel
pplus peccator.
Gob. lacus. uel locusta.
Godolias. magnificans dñm. uel
magnificus dñs.
Godeliani. magnificentia peccati
mei uel magnific⁹ in ipso meo.
Gog. doma. uel rectu.
Gobel. ppinquus deo uel redēptio
Gom. gens. uel populi. dei.
Golam. trāsmigrans eos uel volu
tatio eoz.
Golgatha. locus calvi uel locus cal
uarie. Syrū ē. nō hebreū.
Golias. transmigrās. uel transmi
gratio. seu reuelans eos. aut robu
stus eoz.
Goliath. idē est.
Golim. acerui. uel loca palustris.
Gom. souea uel. decipiēs siue laq

Interpretationes

his aut decipula.

Gomer. assumptio. vel perfectio siue consumatus. aut consumatio.
Gomo. pfectio. siue consolatio vel pfectus. aut venundatio. **Melura** est antiquorum que mensura est decima pars ephri.

Gomora. cecitas. vel seditio. seu timor populi aut timor popularis. Et sciendu qd hoc nomine i hebreo non habet. g. s. am. s. scribit p. vocalem am. et dicitur aomora.

Gonath oris peccati vel arrogancia temporalis.

Goneabath furtu. filie. vel furas filiam.

Gom. orti mei. vel arrogatice mee.

Gorgias. dividens luctu vel prescio luctancium.

Gortinaz. prescidens dona vel dividens castra eorum.

Gosem. applicas eos. vel appropinquans plantationi eorum.

Goson. applicans vel applicatio siue appropinquans palpanoni aut appropinquans plantationi.

Gosná. applicata vel iuxta ea siue applicas aut applicatio.

Goson. appropinquas palpationi vel appropinquans plantationi.

Gothomel. torcular respondens deo vel oppressio applicans signo.

Gothor. murus vel circundatio.

Gozar. amygdalum vel nux eoz. siue consilio. aut fortitudo eorum.

Hic u post post g.

Abel. ppinquas deo vel redemptio dei.

Guhelite. redemptio dei. vel propinquus deo.

Gulias. propinquus domino vel redemptio domini.

Guni. horum mei vel arrogatia mea.

Gunite. horti mei vel arrogantie Gurbaal. dividens viros mee. vel precioso vetustatis.

Sequitur de nominibus in cipientibus a littera. **H.**

Aben. i filio vel i principio.

Haber. particeps vel participatio. siue comisit. aut certame init.

Haberite. particeps vel participationes seu comiserunt aut certamen inierunt.

Habi. pater meus vel frater meus iste Habel pater meus deus vel frater

mens dominus.

Hachan. necessitas vel necessariu. **Hacharan**. turba vel turbatio. **Hachi**. retines eos vel retentio eoz. **Hachor**. excelsus vel sublimitas. **Hadada**. testis. vel vsq ad testimonium.

Haditum. inundans pessimos vel inundatio pessimorum.

Hadree l. greges dei vel aggregati deo.

Hadrin. testis in ensure vel iundas mensuratio.

Hafar. terra vel puluis siue humus aut sodiens.

Hafara taurus vel vitulus siue pulvis eius aut sodiens eius.

Hastrauz. mare effodiens vel. maris effusio.

Haga. loquens vel meditans. siue locutio aut meditatio.

Hagegath. annuncia vel annuntiatio siue accinctus aut latrunculus.

Hagiel. aduena mea vel incola dei.

Habilon. vita vallius quercus vel questio vite roboree.

Habul. iste dolos vel uitia puerorum.

Hai. uita vallius. vel questio vite.

Haia. uita vallius eius vel questio vite eius.

Haimam. uita vallius eoz vel questio vite eoz.

Hailo. ubi erat vrsi vel ubi vrsi sunt.

Haiman. uita vallius mirandarus. vel questio vite mirabilis.

Hain. sons vel oculus.

Haito. uita vallius ei. vel qstio vite eius.

Hala. fermentum ei vel sternens.

Halac. portio. vel ps mea. siue lucrum. aut ipeditio.

H alasa. triplex vel sternata. siue sternas. aut sternatio.

Halda. deprecans dominum. vel deprecationem domini.

Halus. fermentum. vel sternatio.

Hamas. indignas. vel furios. siue furor aut indignatio.

Hamiel. populus meus deo. vel populus mei dei.

Hamora. populus scit. vel populus illuminans.

Hamul. calefactus. vel calefactio roris. siue populus dolens aut populus parturies.

Hamulite. calefacti rores vel calefactiones irrorationum seu populi dolentes. aut populi parturientes

Hana. reddes populo vel rnsio populi.

Hanan. reddens domum. vel rnsio.

Hanath. reddes uel gressus. reddes. seu reddidit. a reddit.

Hanebaba. sollicitas uel humilias siue sollicitant. aut humiliavit.

Haniel. paup dei uel reddens deo.

Hanon. reddes merori uel reddes iniquitate. seu reddes doloris a reddio inutilis.

Haoi. spine uel puctus.

Haoites. spina uel punctio.

Haphiron. pulvis meroris uel terra inutilis.

Harada. miraculum. uel admiratio.

Haré. filius meus vel filtratio mea.

Hares. testatio mea uel testamentum.

Harim. exaltatio uel exaltatus.

Hasarmoth. atrium mortis uel atrium angustie.

Haseroth. atria uel vestibula seu uille. aut beatitudines.

Haslon. festinatio. uel festinantes.

Harath. ramus uel dissipatio. siue testimonium. aut dissipator.

Hatharoth. circuli uel corone.

Hathomel. reddes deo uel reddit ei.

Hauna. ipsa iniqtas uel deus. suscepit iniquo.

Hauan. fons uel motio. siue sanguis eos. aut sanguis eoz.

Hauil. stultitia uel insipientia. siue stultus aut insipientis.

Hanoth. sedes. uel cōmoratio seu vinculum. aut incunabula.

Haran. claudus vel irascens siue claudicans. aut claudicatio.

Harat. medicus uel medicamentum.

Haria. uidens uel puissio.

Hazaz. ptenetia uel apphēsio. siue ptenes. aut apphēdes.

Hazbi. mendacium uel iniqtas.

Hazeb. pgens uel abiens siue pfectio. aut pfectio.

Hazuba. deserta uel relicta. siue sertio. aut relictus.

Hic e. post h.

E. esse. uel uiuere.

He ipsa. uel ista siue suscipiens. aut suscepit.

Heber. vinctus uel transiens siue transitus. aut transitio.

Hebie. vincens uel transitor. siue transiens. aut transitorius.

Hebion. paupculus uel paup sensu.

Hebionite. paupculi uel paupes sensu.

Hebru. vinctus meus uel transito meus.

Interpretationes

- Hebron.** incātās vel in cātatiōsiue
 cōingū. aut visio sempiterna.
Hebronite. iugati v̄l icātatores si
 ue icātatiōsiue visiōes sempiterne.
Hecheran. ip̄e mēte exēdēs. v̄l iste
 suscipiens humilitatem.
Heðai. orat̄ mibi v̄l voluptuosus
 meus. tor vite.
Heðdo. pauid̄ seruus v̄l testifica
 Heſer. fōnea vel precipituū.
 Hēcie. q̄ est vel q̄ existit.
Heła. vallis quer̄ v̄l maledictio.
Hełai. vallis quer̄ mee vel male
 dicta mibi.
Hełam. abiectō vel superlimiare.
Hełam. oppositi vel cōpositi.
Hełon. deo gratus vel deo donat̄
 seu vallis querens à roborat̄ ḡfa.
Hełbid: dei filī vel dei excelsus.
Hełchal. portio vel particula.
Hełcana. dei zel̄ vel dei possesso.
Hełchea. ps dñō v̄l vēdicat̄ dñō.
Hełchese. aduocata v̄l aduocatio.
Hełchese. aduocat̄ v̄l aduocat̄.
Hełchi. ptit̄ mili v̄l vēdicatio mea
Hełchian. ps dñi est vel vēdicatio
 dñi est. dñō.
Hełbias. pars dñi vel vēdicatus
Hełdaa. atriū eī v̄l exacuens eū.
Hełdad. atriū vel exacuēs.
Hełdat. atriū meu vel acutio mea
Hełeanā. dei mei donum. vel dei
Hełed. acceptio glorie mei grā
 vel accipies gloriaz.
Hełem. postes vel secula seu vesti
 bulū aut supliminare.
Hełesa. cōsternatio vel cōsternat̄.
Hełles. extens vel exitio
Hełlesmooth. grece exodus latine
 autem exitus mortis.
Hełleth. accipiens vitam. vel susce
Hełphaal. deo ex p̄tio pauor
 clusus vel dei nutatio pauoris.
Hełi. de⁹ me⁹ vel deitas mea.
Hełia. de⁹ dñs. vel dei dñatio.
Eliab. de⁹ me⁹ pater vel dei mei
Hełias. de⁹ dñs. vel paternitas.
 dei dominatio. sine ascendēs dñs.
 aut robustus dñator.
Hełiasaph. dei mei collectio. vel
 dei mei cōgregatio.
Hełiasaphā. dei mei facies vel dei
 mei cōuersio.
Hełiara. deo meo peccans vel dei
 mei tpalis.
Hełiathi. de⁹ meu. videns. vel dei
 mei visio. sine dei mei auxiliū. vel
 dei mei fortitudo. particula.
- Hełizel.** deo meo p̄tita vel dei mei
Hełibel. de⁹ meus de⁹ vel dei mei
Hełiphal. deus me⁹ ca deitas.
 dens. vel dei mei casus.
Hełiphales. deus meus diuidens
 vel dei mei diuisio.
Hełiphalu. deus meus mirabilis.
 vel dei mei miraculum. diectō.
Hełiphelec. dei mei ruia l̄ dei mei
Hełias. deus meus mirabilis vel
 dei mei miraculum.
Hełiel. deus me⁹ dei v̄l dei mei de⁹
Hełim. deficiēs vel fortis eoz. sine
 arietes. aut robusti.
Hełimaidis. dei mei contradictio.
 vel dei mensura sufficiens.
Hełiodorus. deo meo generās vel
 dei mei generatio.
Hełioenai. dei mei fons meus vel
 dei mei oculos meus. tas.
Hełiopolis. sol ciuiū vel solis ciui
Hełioreb. dei mei coruus. vel dei
 mei solitudo. sine dei mei ardor.
 aut dei mei temptatio.
Hełisa. ad insulaz. vel de⁹ saluator.
Hełisabe. dei mei salus vel dei mei
 defensio sine dei mei iuramentum
 aut dei mei abundantia.
Hełisens. deus meus saluator vel
Hełisu. dei mei salutare.
 salus vel dei mei p̄tectio.
Hełiu. deus dñs vel deus dñator
 sine de⁹ me⁹ iste. aut deus meus ip̄e
Hełizer. dei mei auxilium vel dei
 mei fortitudo. uitas.
Hełmodan. deo natus vel dei nati
Hełnaē. deo fidelis v̄l dei regetto
Hełnathā. deo datus vel dei dona
Hełoe. de⁹. vel deitas. tio.
Hełom. cōmotus fortiter vel exerci
 tatus fortitudo.
Hełon. exercitus fortitudo v̄l exer
 citatus fortitudine:
Hełonite. exercitus fortitudinis v̄l
 exercitati fortitudinib⁹.
Hełsaphan. deo victus vel dei vin
 culū sine deū speculās. aut specula
 tor dei.
Hełtheche. p̄ferens vel platio.
Hełthecen. idē. men ruboris.
Hełtholath. atriū coccineū. v̄l acu
Hełman. pturbās vel pturbatio si
 ne suscipiēs. aut formido eoz.
Hełmech. vallis vel abyssus sine p
 fundus aut p̄fūditas.
Hełen. ecce fonte. vel ecce oculū.
Heñach. gigas vel fortis. sine hūl
 p̄surgēs. aut hūlis p̄surrectio
- Heñachim.** gigantes vel robusti si
 ne potētes. aut hūiles p̄surgentēs.
Heñan. cursus merous vel fons.
Heñnon. vallis tri. tristie.
 sticie. vel vallis imperfectiōis.
Heñer. vigilās vel pellice sine p̄sur
 gens. aut effusio.
Heñan. vacuetat̄ vel vacuesaciēs
 aut vacuesecit. aut vacuesactio.
Heñronite. vacuesacti vel vacuesaci
 etes sine vacuesecerūt aut vacuesfa
 ctiones.
Heñastus. vigilās vel effusus sine
 fr me⁹ vidēs. aut fris mei visio.
Heñchusa. cōsurgēs mēdaciūz vel
 vigilia fictionis.
Heñchusei. cōsurgentēs mendatio
 vel vigilantes fictiōib⁹.
Heñred. vigil vita vel p̄surgens pa
 heñreduite. vigilātes vite. uore
 vel p̄surgentēs pavonibus.
Heñrē. vigilans eis vel resurrectio
Heñri. vigilās vel re. eoz
 surrectio mea.
Heñrias. vigilās dñō vel resurre
Heñrite. effusi. uel vi. crio. dñi.
 giles sine pellicei aut cōsurgentēs.
Heñitophet. vacuesaciens os p̄ te
 ctū vel vacuesactio oris p̄tēgenis
Heñmagedon. cōsurgens tēptatio
 vel vigilia inhabitatiōis.
Heñman. anathema meroris eoz
 uel anath matizatio tristie eoz
Heñmes. anathema merous. vel
 anathema tristie:
Heñmogenes. mons scrutatus vel
 uomens eos in valle.
Heñmō. anathema meroris ul̄ ana
 thema tristie. ce⁹ gloriosus
Heñrodes. pellib⁹ glorias vel pelli
Heñrodiam. pellib⁹ gloriantes vel
 pellicei gloriosi.
Heñrodias. pellib⁹ glorians vel pel
 licea gloriosa.
Heñrodion. formido. vel pauor.
Heñsderlon. mia dei vel auxiliū me
 um. deus meus.
Heñlli. vicin⁹ me⁹ v̄l vicinitas mea
Heñfron. atriū. vel aptitudo.
Heñester. abscondita vel abscondēs seu
 elevata in pp̄lis. aut p̄parata i tpe
Heñth. vita. vel pauor.
Heñhan. sons vel ascensus. sine pa
 uidus dono. aut viuēs gratie.
Heñtan. p̄sumatio vel cōsumatus
 sine avis eoz. aut suscipiēs nauiga
Heñthe. viuax vel pa tionem.
 uidus seu formidās aut stupidus.

Momini hebraicorum

Hethnas. paucor colubri. vel vita
serpentis.
Hethbi. vita mea vel paucor meus.
 Hic. i. post. h.
Ja. sublimis vel exaltatus
Hiarite. sublimes : vel exal-
tati.
Hichutinel. ipse est duplex deo: vel
ipse sperans in deo.
Hielon. ipse est parcens: vel ipse est
facies. siue ipse est commouens forti-
ter. aut ipse est excitatus fortitudi-
ne.
Hiemla. pcens maledictio vel com-
mouens accipientem.
Hierchon. ipa possesso vel vigil-
tia negociorum.
Hiesana. ipse faciens dona vel ip-
se peccatum gratificato.
Hien. ipse vel est.
Hien. pcens vel facies : siue como-
tus aut comotio.
Hieus. comotus. aut comotio seu
ipse est pcies aut ipse est facies.
Hiezer. ipse est fortis vel ipse est auxili-
ator. siue ipse est sepatus aut ipse est
sanctificatus.
Hiezerite. ipsi sunt fortes. vel ipsi
sunt auxiliatores. siue ipsi sunt sepa-
ti aut ipsi sunt sanctificati.
Higal. aceruatio. exaltata vel exal-
tationis inuoluto.
Hiel. facies deo vel comotio dei.
Hila. exaltatus vel exaltatio.
Hilai. exaltatus mihi vel exaltatio
mea.
Himen. ipse numeras festinates vel
fuscipli adumbratione psili.
Hun. mesura vel mesuratio loquens
materie. siue fuit ant erit.
Hir. vigilas vel vigilatus ei.
Hira. fratrius visio vel vigilans.
Hir. vigilans pplo vel vigilie po-
puli. seu viuit excelsus. aut viuens
est excelse.
Hiras. frēs meu vidit. vel frēs mei
visio seu vigilante sustollēs : aut vi-
gilans plasmationis.
Hircanus. psurgēs possessio vel vi-
gilia emulationis.
Hisaal. ipse vir vetustus: vel ipse
vir deuorator.
Hisimel. ipse noisatus dei : vel ipse
postulatus a deo.
Hisimoth. ipse morte adducēs. vel
ipse est mortis adductio.
Hispania. accinctio vel expeditio.
Hispaniēses. accincti vel expediti.

Hithai eōmouēs bina vel parces
duobus.
Hizadab. ipē fluens torris. vel ip-
sa torris fluitio.
Hiziel. ipē fortis deus: vel ipa fo-
ritudo dei.
Hismael. vir auditus aldeo vel assu-
mens auditionē dei.
 Hic. o. post. h.
Oba. incātator vel incan-
tatio: siue dilectus aut am-
plexatio.
Holda. destruens vel discernēs mi-
hi siue diuerticulū meu. seu disre-
tio aut diuerticulū:
Holdai. destruēs me vel discernēs
mibi siue diuerticulū meu.
Holoternes. infirmitas discessiōis
vel infirmās vitulū saginatū.
Homor. pp̄lm amaricans vel ppli
amaricatio.
Homer. crispās vel manipulus.
Hoon. labor vel dolor siue laboras
aut dolens.
Horeb. mēsa vel massa : siue tépta-
cio aut temptatus.
Horeb. ador vel siccitas siue cornū
aut solitudo.
Horei. liberi vel iracūdi siue de fo-
raminibus aut farinatij.
Horem. dolor vel ira: seu ye excel-
sa aut ve iracūdie.
Hori. farina vel farinatus seu post
me : aut foramen meu.
Horim. fortes vel excelsi: siue gigā-
tes aut robusti.
Horodi. maledictio sufficiens. vel
maledicta sufficienter.
Horthosiada. recte idigēs testimo-
nio vel lumē positū testificationi.
Hosa. spes vel salutatio.
 Hic. u. post. h.
Uchac. sculpēs vel sculpsit
b siue sculptor: a sculptura.
Huphim. penetratis vel thalam⁹.
Huma. festinās sibi vel manipulus
Huri. lōgitudo mea. vel illuminator.
Hus. festinās vel psiliator: me⁹
Husam. festinās pplo: vel psiliator
populi.
Husathi. festināti me. vel festinatō
mea.
Husi. festinans mihi. vel psiliator
meus.
Sequit de incipiētibus alfa. J.
A. dñs vel dñator.
Jalehel. incipiēs laudare

deū vel expectatio laudis dei
Jaal. iley vel qrcus.
Jamena. extrem⁹ i coitu calor: vel
extrea cocuntis delectatio.
Jaan. rīdens vel rīsum siue respō-
sio.
Jare. saltus vel silua.
Jas. fuit vel dimidium siue dimi-
diās: aut dimidiator.
Jasel. dimidiauit deus vel dimi-
diatio dei.
Jath. expectans tps vel expecta-
tio peccatoris.
Jazraber. auxiliū vel auxiliabis.
Jaziam. auxiliū dñi. vel auxilia-
bis dñs.
Jaba. luctatio vel intelligētia.
Jabes. dolor vel dolēs seu siccitas
aut exiccatia.
Jabin. sapiens vel sapia: siue intel-
ligens. aut intelligētia.
Jabina. sapiens dño vel intelligē-
tia dñi.
Jabir. ciuitas doctrine vel ciuitas
litterar̄.
Jabob. pulnis vel lucta. siue luctas
aut luctatio.
Jaboch. idem.
Jachabed. gloria dñi vel ybi ē glo-
ria. seu ē ḡuis. aut ē grauitudo.
Jachala. fortis eius vel fortas es̄i
Jachalia. fortis dñs vel fortitudo
domini.
Jachā. tribulatio vel tribulatus.
Jachān. tribulator: vel tribulatio.
Jachanē. ppans firmatatem vel p̄
paratio firmatatis.
Jachim. ppans vel ppato: siue p̄
parans. aut ppatio.
Jachim. firmus vel firmitas.
Jachin. idem.
Jachinite. firme vel firmitates
Jacob. supplātator: vel supplātō
Jacoba. supplantās eū vel supplā-
tatio eius.
Jacobus. supplantās festinatē vel
supplātatio psili.
Jachon. ppans vel ppatio.
Jachoma. pp̄lm vltio: vel pp̄lm v̄l
cisef: siue ppans dño. aut ppatio
domini.
Jadae. sciens vel scia: siue cogscēs
aut cognitio.
Jadaia. sciēs me vel cognitio mea
Jadai. sciēs dñm. vel cognitio do-
mini.
Jadasan. sciens egressum vel cog-
scens abundantia.

Interpretaciōes

Jadaias.cognitus domino, vel sci
 entia dñi.
 Jadiel, sciens dominū, vel cogni
 tus dñi.
 Jadens, sciēs testimoniū vel expe
 cratio seruitus.
 Jadon, sciens dolorē vel cognitio
 iniquitatis.
 Japhē, expectās laqueū: vel expe
 cratio discipline.
 Japhē, eligēs vel electio siue ostē
 dens: aut illuminatio.
 Japhet, latitudo, vel dilatatio.
 Japhia, oīdens, vel oīsio seu ape
 riens, aut aptio.
 Japhie, oīdens vel apicēs seu ex
 pectans eos, aut supficies.
 Jagaal, ppinqtas, vel, ppinquis.
 Jagur, aduena vel colonus.
 Jael, expectās deum, vel expecta
 tio dei, aut incipiēs seu carnale cō
 inguum.
 Jabel, ascēdēs vel ascēsio, seu ascē
 dit deus aut ascensio dei.
 Jabelite, expectātes deū, vel expe
 ctationes dei, siue incipiētes, aut
 carnalia pungia.
 Jabelite, ascēdētes vel ascēsiones
 siue ascēdētes deo aut ascēsiones
 dei.
 Jabelel, vivēs deo, vel expectatio
 dei siue postulās deū aut regescēs
 in deo.
 Jair, vigilās vel illuminās, seu il
 luminauit, aut illuminatio.
 Jairus, illuminās vel illuminatio
 siue vigilie, aut vigilātes.
 Jalam, expectās humilia, vel expe
 ctator punctionis.
 Jalelel, expectās deuz vel expecta
 tio dei.
 Jalech, expectās paucorē, vel expe
 cratio vite.
 Jalon, expectās dolorē vel expecta
 tio iniquitatis.
 Jam, mare vel dies.
 Jambri, mare lacescens vel dies
 amaricans.
 Jamin, dies plurali nūero vñ am
 aria, seu amaritudines: aut amari
 cationes.
 Jamin, vñtus: vel dextera siue asini
 aut asinei.
 Jaminite, dextere vel vñtutes: seu
 asini vel asinei.
 Jamna, mare, uel dertera: siue ma
 rinus, aut vbi est signū.
 Jamne, idem.

Jamnes, marinus vel vbi ē signū.
 Jamnia, dextera domini: vel vbi ē
 signum.
 Jamnīte, vñtutes dñi, vel in qbus ē
 signum.
 Jānoz, amaricans lumē: vel dexte
 ra iracundie.
 Jamrā, mare eoz pelliceū: vel ma
 re eoz in capite.
 Jamres, mare pellicēum vel mare
 in capite.
 Jamluph, mare rubz vel dies in
 capite.
 Jamuel, dies eius deus, vel dies
 eius dei.
 Jamelite, dies eozdens, vel dies
 eoz dei.
 Janai, gubernator meus, vel gub
 natio mea.
 Jamni, p̄pator meus, vel p̄patio
 mea.
 Janoa, gubernator vel gubernatio.
 Janoe, expectās p̄motionē: vel ex
 pectatio requietionis.
 Janon, dormitans meroe: vel gu
 bernator dolous.
 Jamna, reges, vel requietio.
 Janū, dormitās vel dormitorio.
 Jaod, p̄stens vel glorificans: siue
 cuius est frater, aut cuius est frater
 nitas.
 Jaoe, factura fratris uel frater do
 mini vbi ē frater aut vbi ē fraterni
 tas.
 Jara, deficiens vel defectio.
 Jaraia, timens dñm: vel timor do
 mini seu deficiēs dño, aut defici
 ens dñs.
 Jaramoth, timens mortē: vel dese
 cto mortis.
 Jara, luna vel defectio.
 Jarre, idem.
 Jared, roborās vel roborat⁹: siue
 descendens aut p̄tinentia.
 Jareden, desensio eoz, vel visio
 iudicis.
 Jaree, silua vel saltus.
 Jarphael, dimisit deus vel dimis
 ito dei.
 Jarphel, idem.
 Jarib, vltio, vel diiudicās siue ulci
 scens, aut diiudicatio.
 Jaram, saltuū vel siluaz siue mōs
 saltuū: aut mons siluaz.
 Jas dñs vel dñator.
 Jasā, factura mandati vel fact⁹ in
 mādato siue factū mandatū, aut in

habitatio eius.
 Jassa, dimidiū vel dimidiatio seu
 factū mandatū, aut factum in man
 dato.
 Jasaph, hitator vel habitatio siue
 sedēs aut p̄fidentia.
 Jasabel, dimidiū dei, vel dimidia
 uit deus.
 Jasen, domitor vel domatio.
 Jasi, eq̄litas vel desideriū.
 Jsiel, eq̄lis deo: vel desideriū dei.
 Jaso, factura mādati vel factus in
 mandato.
 Jason, desiderās, vel qui mādatū
 fecerit.
 Jasū, puerens vel puerio.
 Jasub, reuertēs vel reuersio siue
 reuocis: aut reuocatio.
 Jasubite, reuertētes vñ reuersi, seu
 reuocates aut reuocati.
 Jathatha, peccātes i ea: vel pctn
 Jathā dñi pfect⁹ vñ dño i eis
 plummatus, siue dñi pfectio: a dñi
 plummatio.
 Jathan, dñs humilius vel dei rñsio
 seu expectāt humilitatem, aut expe
 ctatio rñsionis.
 Jathanael, expectās humiliē deuz
 vel rñdens humilitati dei.
 Janadiath, coluba defluēs tpe vñ
 colubaris deficiēs pctō.
 Janathi coluba, vel ē. Sypp est nō
 hebreum.
 Jaur, expectās incendiū, vel expe
 cratio luminis.
 Jaus, expectās p̄siliū, vel expecta
 tio festinans.
 Jazer, adiutus vel adiutoriū: siue
 auxilians aut auxiliator.
 Jazias, audiēs dñm: vel ausculta
 tio domini.
 Ja, iel, audiens deū: vel ausculta
 tio dei.

Hic, b. 2. c. post, i.
 Baar, mons forg, vel vir
 suscitator.
 Ichaimā, ve regescenti, vel trāslatā
 ta est requietio.
 Ichaboth, cecidit gloria vel trāslatā
 ta est gloriatio.
 Ichainaā, duz habitaculū, vel p̄so
 latio inhabitatis.
 Ichoniū dura vel vocata: siue vbi
 ē thalamus, aut p̄patio p̄solatiōis.
 Ichuthiel, spes dei vñ sperās i deū

Hic, d. post, i.
 Baia, dilectus domini vel
 amabilis.

Nomina hebraicorum

Idaias. dilectus domini. uel amabilis domino
Idida. dilectus domini ppter domum uel amabilis domino ppter domum. Ipse est salamō q̄ dilectus domini ppter domum uel amabilis domino ppter domum dicit ppter suā mīaz. s. gratuitā q̄ cū diligere dignatus ē. cū utiq̄ dilectione et mīa indignus existeret qnem p̄stabat manz̄ esse et quē rep̄hen dit scriptura diuina. p̄ p̄ctō idola trie. et immoderato amore mulierē. Ididia dilectio domini uel amabilitas eius.

Idhūn saliēs uel transiliēs eos. Idox dilectus uolūtarie: uel amabilis violentia.

Idumea. rufa vel rubea seu terra na aut sanguinea.

Idumei. rufi. vel rubei. siue terreni. a sanguinei.

Hic. e. post. i.

Eabarim. lapides transunteres. vel aceru lapiduz transuentiū.

Eebaar. mons fortis. vel electio scitata.

Eebanias. sapiens domino. vel intelligentia domini.

Eebee. p̄sepiū. vel exiccatio.

Eaber. imitans fontē. vel expectatio putei.

Eebethon. vallis mesticie. vel collis merentium.

Eebgar. eligens. vel electio.

Eeblaā. absortus vel absentia seu absorbens pp̄lm. aut populus de sp̄scens.

Eebnael. edificans deo. vel edificatione dei.

Eeboch arena. uel luctatio.

Eebus. p̄sepe. vel calcata. siue culcans. aut culatio.

Eebusei. p̄sepe meū. vel culatio mea.

Eebusei. p̄sepiā vel culata.

Eecha. torcular. vel opp̄ssio. siue opp̄mēs. aut opp̄ssa.

Eechaa. torcular ei⁹ vel opp̄mens eum.

Eechbaa. luctas ei. vel arena eius.

Eechda. magnificus. vel magnificētia.

Eechdalian. magnificus domino ē. vel magnificētia domini est.

Eechdon. incubans pp̄ls. vel incubatio populi.

Eechelia. torcular laboris. vel op-

pressio laboriosa

Eechenias. pp̄ans domino. uel pp̄atio domini.

Eechimā. possedit populu. vel possessio populi.

Eechimā. vindicans pp̄lm. vel vindicatio populi.

Eechimā. acq̄rens populu. vel acquisitione populi.

Eechinaā. possidēs populu. vel vi-

dicatio populi.

Eechinaā. possidēs pp̄lm vel pp̄atio populi.

Eechomam. idem

Eechonias. sic fact⁹ vel pp̄ator seu pp̄ans domini. a pp̄atio domini.

Eechan. extensio vel inclatio. seu merces. a mercimonii

Eechel. cer⁹ dei vel auxiliā deum.

Eechze. torcular lupi vel opp̄mēs lupū

Eedala. manus maledicta. vel manus maledictionis.

Eedeb⁹. man⁹ maledicta tribulās l man⁹ maledictionis angustiās.

Eedeia. sciēs domini. l cognitio domini.

Eedi. sciēs me. vel cognitio mea.

Eediel. sciēs deū l magnific⁹ deo.

Eedlaph. manū tollēs. vel manuz ad os. seu man⁹ sbleyās. a manuū

sbleyatio.

Eeddoa. sciēs eū vel cognitio eius.

Eedchā. puulus vel minoratio.

Eedri. accedes . vel applicas. siue accessus. aut applicatio.

Eeddu. accinct⁹ vel tēptatio.

Eeddua. tēptas eū. a accictio eius.

Eedula. man⁹ maledicta. vel man⁹ maledictionis.

Eephdaia. innuēs domino. vel aptio domini

Eephēhel. aptio dei. vel ap̄ter de⁹.

Eephlad. exclusio peti. vel apertio dejectionis.

Eepbleti. excludēs petm meū : vel aptio dejectionis mee.

Eephō. dñs mirabilis. vel dñs viuisator̄.

Eephōne. nut⁹ vel innuēs.

Eephōne. annuēs vel invitio

Eegal. propinquus vel redimens seu pp̄ingtas. a redemptio.

Eegali. pp̄inquis mihi. vel redēp̄tio mea.

Eeglā. despiciēs. vel despectus. siue temptus.

Eehel. vinens deo : vel postulatio dei. siue mutatus deo. aut expecta-

tio dei.

Eeheli. viuēs deo meo. vel postulatio dei mei. siue mutat⁹ deo meo. a expectatio dei mei.

Eehi. vita vel exordiū. siue reges. aut postulatio.

Eehiel. vita dei. vel exordiū dei. siue regescens deo. a postulatio dei.

Eelada. cogscens domum. vel cognitio domini.

Eeleph. manū tollēs vel manū ad os. siue manus sbleyans. a manuū sbleyatio.

Eēda. plenitudo vel circūcisio.

Eemei. deus me⁹. vel robur meū.

Eemias. numerus domini. vel nūera bilis domini.

Eemum. robur meum. vel dextera mea.

Eemla. pcens maledictio. vel pmo uens accipientē.

Eemlech. nūerus vite. vel amaritudo paucis.

Eemua. mare. vel amara. siue nūeras. a uenerabilis.

Eemuaite. maria l amari. siue nūerabiles. aut marini.

Eemuhel. dies eius dei. vel dies eius deus.

Eepsem. aptum nomen. vel apta auditio.

Eepta. apiens vel aptio.

Eeptahel. apiens deo vel apertio dei.

Eepte. apiens. vel aptus. siue aperuit aut aptio.

Eephthon. apiens dolorē.

Eera. timēs. vel timor. siue misericors. aut misericordia.

Eeraa. timēs eū vel mia eius.

Eeracho. aurugo. vel demolitio.

Eeramelech. timens deū : vel mia dei.

Eeramahel. idem.

Eeramel. idem.

Eerameli. timens deū meū vel misericordia dei mei

Eeramiel. idē.

Eeramieli. idem.

Eeraon. timores. vel timebūt. seu timens iniqtatem. aut misericors merentibus.

Eerapolis. iudiciū sup̄ius. vel sine timore misericors ciuitas.

Eerehaam. aurugo pp̄li vel demoliens populū.

Eerebehel. iudiciū dei. vel diuidicāns sup̄iora.

Interpretaciones.

- Jeremian. excelsus dñō ē: vel sublimitas dñi est.
 Jeremias. excelsus dñō. vel sublimitas domini.
 Jeremihel. excelsus dñō deo. vel sublimitas dñi dei.
 Jerian. timēs inutile vel timor: domini est.
 Jerias. timēs dñm: vel timor dñi.
 Jerib. odor: vel luna.
 Jeribai. odor vulturis vel defectio deuoratoris.
 Jericho. luna vel odor eius.
 Jerichontini. odorates eū. vel deficiente ei.
 Jerihel. timens deū vel timor dei.
 Jerimoth. timens morte vel metuens altitudinem mortis.
 Jerimuth. idem.
 Jeriōth. iurgii signi vel iudicij significatio.
 Jermal. dñs excelsus vel dñi excel situdo.
 Jeroā. timēs ppl̄z vel iudiciū ppl̄
 Jerobaal. iurgii hñs: vel iudiciū hñtis: aut iudiciū superioris
 Jeroboal. timor viri: vel timor ve tustatis. siue timēs hñtē. aut timēs deuorationē.
 Jeroboā cā populi. vel diuisio po puli. siue discernēs populi. aut su perius diuidicans.
 Jeroboseth. iudicās igmniaz vel diuidicās pfusionē.
 Jerō. timor vel pegrinatio. siue timidus aut pegrinus.
 Jeronymus. visio pulchritudinis vel diuidicans locutiones.
 Jerosolyma. pacifica vñ visio paci.
 Jerosolymite. pacifici vel pacē vi dentes.
 Jersia. aduena dñi vel alien⁹ dñō.
 Jernuel. collis dñi. vel vallis bñdi citionis.
 Jerusa. ruminās vñ rumiatio siue incolatus aut pegrinatio.
 Jerusalē pacifica l' paci visio suc timor pfect⁹. ā timebit pfecte.
 Jesa. vetustas. vel planities. siue saluatio. ā desideriū meū
 Jessa. incēsuz vel sacrificiū. sen ifu le sacrificiū. ā insule holocaustum.
 Jessaor. incēsuz suscitās: vel holocausti vigilie.
 Jessaarite. incēsa suscitātes vel holocausto vigilie.
 Jessai. incēsum meū. vel sacrificiū meū. siue insule sacrificiū. aut insu
- le holocaustum.
 Jesamari. vetustas amara vel desi deriū amaritudo.
 Jesan. vetustas vel veterano.
 Jesana. vetustas ei⁹ vel inueterās eum.
 Jesar. sigmetū vel tribulatio: siue insule sacrificiū. ā insule oblatio.
 Jessar meridies vel vnetio mea: si ue meridian⁹ ā metaphoric⁹ olei.
 Jesba. collaudās vel collaudatio.
 Jesbaā collaudās populū: vel col laudatio populi.
 Jesbachasa. collaudās summiū vel collaudatio pncipij.
 Jesbi ē in me. vel coeq̄tus mihi
 Jesbinedob. ē in me spōtane⁹: vel coeq̄tus mihi spontane.
 Jesboch. ē cīnis vel é tactus.
 Jescha. tabnaculū vel vnetio eins
 Jesse. incendēs vel incēdū siue isu le libamē. ā insule holocaustū.
 Jesema. sal⁹ desideriū vel saluatio
 Jeser. finxit vel plasma requescēs uit siue fictio: ā plasmatio.
 Jeserite factores vel plasmatores.
 Jesesi. eq̄lis saluatori. vel desideri um saluationis.
 Jesem desideriū vel desiderauī
 Jesu. eq̄lis meus aut eq̄litas mea
 Jespha. vnetio vel tabernaculum.
 Jesphan. idem.
 Jesi. eq̄litas vel tabnaculū.
 Jesi. icēsū mihi vel sacrificiū meū
 Jesias. eq̄lis dñō vel salutarj dñi.
 Jesiel. icēsū deo vel sacrificiū dei.
 Jesielite. icēsī deo vel sacrificia dei
 Jesimuth. desideriū dulce vel desi derata dulcedo.
 Jesmachias. vetustas peccatiēs dñs vel figuratiū peccatiōis dñi.
 Jesmaras. sal⁹ desiderauī dñm vel saluatio regetionis dñi.
 Jesrel. sacrificiās deo vel liberatio
 Jesua. planties vel ē de dei. desi deriū meū salus
 Jesue. saluatio vel desideriū.
 Jesui. eq̄lis mihi vel eq̄litas mea.
 Jesui. desiderauī vel desiderium.
 Jesuite. desiderātes vel desideria.
 Jesur dolor vel ē in dolore: siue sa lus lumen. ā eq̄litas ignea.
 Jesuri salus dolous mei vel salua tio in dolore meo. siue salus illumina nās me. aut eq̄litas mea.
 Jesus. saluator vel salutaris: siue salus aut salutare.
 Jetha extēsio vel inclinatio siue su
- pfluens aut supfluitis
 Jethaa supfluius popul⁹ ā supflui tas populi. siue inclinās populu: ā extēsio eoz
 Jethaba. boitas vel declinatio
 Jethabatha. bonitas: vel bonita tes seu declinavit vt veniat. ā decli natio puentonis.
 Jethā merces vel mercimonii seu inclinās eos. ā extēsio eoz. niens
 Jetheba. bonitas vel declinatō ve
 Jethebata. bonitas vel bonitates siue declinavit vt veniat. ā declina tio puentonis.
 Jethebeth. bona domus vel declinatio veniētis.
 Jethela. inclinatio palme vel extēsio iniquitatis. ca residuitas.
 Jether. modicū residuū vel modi
 Jetheth. donās vel donatio.
 Jethnaam. possidens populū: vel fluens populo.
 Jethria. supfluēs vñ honorabilis.
 Jethraaz. honor populi vel supflue s populo.
 Jethrael. honor dei vel supfluens deo
 Jethrai. honor me⁹ vel supfluens mihi.
 Jethrā. honorās eos vel supfluus corum
 Jethā. honor dei l' supfluitas grē
 Jethri. su pfluū. vel honorabiles.
 Jethrites. supflui vel honorabilis.
 Jethro. supflue s vel honorabilis.
 Jethur. vñs vel ordo: siue ordinat uis aut ordinatio.
 Jethus extēsio vel sublimitas.
 Jeu. pcēs vel cōmotio. seu maleficiū aut maleficū.
 Jeus. idem.
 Jeusa. ipē pcens ei vel ipsa cōmo
 Jenhel. ip se pcens deus: vel ipsa cōmotio eius.
 Jezau. durus vel durities.
 Jezabel. ē iter vel ē flux⁹ sanguis.
 Jezabel. fluxus van⁹ vel flue s san guine. siue cohabita trix. aut ster gnum.
 Jezanias. vires ei⁹ vel aures ei⁹. si ue audiēs dñm. ā auscultatio dñi.
 Jezar. fortitudo. vel adiutoriū.
 Jezarite. sortes vel auxiliarij.
 Jezezel. sortis dei vel ap̄phēdes deū
 Jezechias. sortis dñi vel ap̄phēdes dñi. siue pfortauit eū dñs. ā dñs pfortatio eius.
 Jezechiel. sortis dei vel ap̄phēdes deū. siue deus pfortauit eū. ā deus

Aomlnū hebraicōz

confortatio eius.

Jezer fortitudo vel adiutorium.

Jezerite fortes vel auxiliarij.

Jeziel audies deū l'auscultatio dei

Jezilia foris labor vel adiutorium la
borantes

Jezonias vires ei² vel aures ei² si
ue audiēs dñs à auscultatio dñi

Jezyra semē vel seminarior.

Jezyabel semē dei l'semianuit deo.

Jezyabelite seminātes deo : vel se
minatores dei

Jezyra semē dñi vel seminās dño

Hic. g. post. i.

Gaal. vir abijsiēs vel vir
reuelationis.

Jgar aceruus vel uolutio. Syru
é non hebreum.

Jgarsedutha. aceru² testimoniij vel i
uolutio testimonioy. Is sypp é.

Jgbathanic. sollēne mādatū hui
lis vel leta domus rñsionis.

Jlyricū aduenia vel elemētū. siue
s̄uersus aut sc̄da s̄uersio.

Jndi. nutus dilucidi. vel pcessioes
illuminationū.

Jndia. nut² dilucid² vel pcessio il
Jnfamie nut² vel luminās
inuit siue inuēs aut pcessio

Hic. o. post. i.

Da. retinēs vel retentio.

Joa retinēs eū vel retētō
Joaaz retinēs fortitudinē ei².
vel vbi é retinere siue dñm videns
aut dñi fortitudo.

Joab. inimic²: vel ūmicitie siue est
pī aut é pñritas.

Joachaz foris vel robust²: seu dño
foris: aut dñi fortitudo.

Joachim vbi é ppatio vel c² é ppa
tio. siue dño ppatius. aut dñi resur
rectio.

Joahaz. retinēs fortitudinē vel vbi
é retinere. siue dñm videns. à dñi
fortitudo.

Joahē. ipse cogscēs vel dñi cogni
tio. siue cogscēs scia². à cogscēs pñ
cipium. tudo.

Joanā. dñi decus vel dñi pulchri

Joarib. dñs suscitās montes. vel
dñs vigilās fortitudine. tio

Joari dño exaltat². vel dñi exalta

Joas. spans vel tpalis siue dñz su
stollens aut dñi plasmatio.

Joathaz. pfect² vel pfectio siue co
summatus aut psummatio

Joathan. idē. mata plasmatio

Joathas pfecte sustolleō vel psum

Joaz. dñm vidēs vel dñi fortitudo
siue vbi é retinere eū. aut vbi est re
phenſio eius.

Job dolor vel ocoſitas. vlulās.

Job mag² vel magn² siue dolēs: à

Jobab distillās vel mago p̄re seu
magnus p̄r. à doloris vel vlulatio
nis distillatio.

Jobal. delat² vel delatō siue dimi
tens à dimissio lor. grē dei

Jobama mag² donatus dñi vel do

Jobel mag² dei vel dolēs deo

Jochabed dñi germē vel dñi p̄pa
tio siue dñi libamē. à dñi itelligētia

Jochel germē diuinuz vel p̄patio

dei.

Jocelā p̄pmēs eos vel opp̄ssio eoz

Jod scia vel pñcipium seu dñatio

Jodae. ipse cogscēs vel dñi dei
cognitio. siue cogscēs scia² aut cog
scēs pñcipium.

Joed dño fuiēs vel dñz testificās

Joezer dñi foris. vel dñi sepatus.

Jophe dñi os vel dñi disciplia. si

ue dñs elegit à dñs illuminauit

Jogli. p̄teptus vel despiciēs.

Joha. dño rñdēs. vel dñi rñsio: si

ue dñans ei. à dñatio eius.

Johana dñi donū vel dñi grā.

Johāna. dñs misericors. siue dñi

mia. seu dño gr² à dñs grā eius.

Johāna dñs gr² us eis vel dñs mis

ezo² num

Johanā. erat donans vel dñi do

Johanā e² dñnū vel dñi grā

Johāne dño donat². vel dño gr²

Johes. dño grā vel in q² cat².

é grā siue cui donatū ē. aut cui dōa

tio a dño facta ē.

Jobel dimittēs vel mutat²: seu de
fluēs aut decipiēs

Jobel fuit dei. vel icipiētē deo siue

é deus à est dñs deus.

Joachi: q² é p̄surgēs vel dñi resur

rectio siue dñs suscitās aut dño su

scitante. cognitio

Joiada. dñm cognoscēs. aut dñi

Joiade. dñi cognitio. vel ipso dño

cogscētē. dñs cogscēs oculū.

Joiaden dñs cogscēs fontez. vel

Joiarib dñi vltio vel dñi iudiciz

Joiarum dñm exaltās vel dñi exal

tatio siue dñs saltuū

Jona matutina vel dextera eius.

Jona colūba vel donās siue vbi é

donat² à vbi é donatio. tanēus.

Jonadab dño obediēs vel dñi spō

Jonadab colūba p̄cipua vel dona

tio patuelis?

Jonas donās vel donat² siue cui é
donatio. à q donatus é deo.

Jonathā colūba veniēs v'l colubē

donū. siue colubē dás à dñi dona

Joni colubē mea. vel do
tio nans mihi siue donū meū aut dōa
tio mea

Joppe. pulchra vel pulchritudo.

Joppite pulchri vel decori.

Jor. riū us vel fluuius.

Jora riū el² vel fluui² ci² seu man²
sblimiū. à dñi celitudo.

Jorabith dom² excelsa vel domus

Jorarei. riū spinaz sblumium.

vel fluuius p̄fūctionis.

Jorā q² é excelsus vel vbi é excelsus
siue dñs excelsus à dñi sblimitas.

Jorā riū domi vel fluui² grē.

Jordanis riū iudicij. vel fluuius
iudicantis siue descensio eoz : à app
hensio eoz.

Jore riū excelsus l' fluuij exaltatō

Jori riūs eoz vel fluui² eoz : siue

excelsus riū. à fluuius exaltatus.

Jora sacka mādati : l' dñi saluatio.

Josabeseth vbi é saturitas germi

nis l' vbi é saturitas resurrectiōis.

Josabeth dñi saſitas vel dñi iura

Josabia vbi é icēsuz dñi. mentū

vel i quo é iuramentū.

Josaph dñi speculū vel dño vincu
latus siue dñi labiū. à dño agustia

Josaphat ipse iudicās vel tus.

ipse iudicat si ue dñi iudicium. aut

dñs iudicabit

Joseph. dño iust² vel dñi iustificat²

Joseph. augmentū vel appositio.

Josephus augēs p̄silio vel appo
nēs festinationē.

Josephias. ipse liber dñovel ipalib

Josias. vbi é incensum dñi. vel in

quo est sacrificiū.

Josophonias. dño absēdit². vel

dñi speculator. uator dñs

Josolias vbi é sal² dñi l' i quo é sal

Josue. sal² v'l saluatio siue saluator

aut saluaturus. à dñatio.

Joth. scia vel pñcipiū siue dñator.

Jotha é pfect² vel é pfectio siue est

dñi pfectus. à est dñi pfectio.

Jothā dñi pfectio vel dñi psumma

tiō siue pfectio eoz aut psummatō

eoz.

Jothā scia dñi vel pñcipiū gratie.

Jouis. inimic² b. vel dñs ille.

Jozabaad dño dotat² l' dñi dota².

Interpretacões

Jozbad. dñi fluens torrie. vel dñi
 torris fluitio.
 Jozabad. dñi dotat^q q̄ ē dotatus
 Jozabeth. dñi dos vel q̄ a dñi
 ē dorata a dñi.
 Jozachar. dñi vltio. vel dñi iudi
 Jozabed. dñi foris seruus vel dñi
 forte testificans.
 Jozarib dñi vltio vel dñi diudica
 Jozian. dñi ductio ē vel
 dñi olima est.
Hic. r. post. i.
 Rad. ciuitas descēdēs v̄l
 ciuitas descēsio. siue vigi
 lās fu^o. aut suscitans testimoniū.
 Bras. fr̄ me^o vidēs l̄stris mei visio
 seu vigilante sustollēs. a vigilans
 plasmatorī.
Hic. s. post. i.
 S. vir vel assumptus
 Issa. mulier vel assumptō
 Isaac risus vel gaudiu^r.
 Isaa vir vigilās vel vir suscitator
 Isaaute. viri vigilātes. vel viri su
 Isachar. q̄ ē mēor vel scitatores
 dñm memorās seu vir mercedis a
 est merces mea.
 Isacharite. q̄ sunt mēores vel dñm
 mēorantes. seu viri mercedū. aut
 sunt mercedes mēe.
 Isai. salus mea vel dñi salutare seu
 vir deuorator. a vir assumēs.
 Isaias dñi sal^o vel dñi salutare
 Isar vir puul^o vel vir iminut^o. seu
 vir vigilās. aut vir suscitator.
 Isari vir puul^o mibi vel vir miora
 tionis mēe. seu vir suscitās me. aut
 vir vigilāz meaz.
 Isbaal vir vestitus vel vir deuora
 Isboā vir deuorās populū. vel as
 sumpt^o i fortitudie populi. p̄fusio
 Isboseth vir p̄fusiois vel assumpta
 Iscarioth vir mēorie vel ē merces
 eius. seu mēoria mortis eius. a mē
 riale dñi.
 Isimuth desert^o. vel assumēs dissī
 Ismael. vir audit^o deovel assumēs
 exauditionem dei.
 Ismaelite viri auditio deo. vel assu
 metes exauditōes dei.
 Israel. mēs videns deū vel ē vidē
 Israhel vir vidēs deū vel p̄nceps
 cū deo. siue dei visio ē. a foris dire
 Israela mēs vidēs deū etus dei
 fuū vel p̄nceps cū deo suo. siue est
 vidē deū eius. a directio dei sui.
 Israelite. viri videntes deū vel as
 sumpti p̄ncipes cū dco.
 Isuar vir puul^o vel vir iminut^o siue

vir salus. aut assumptio salutaris.
 Isui vir loquēs vel assūptio salus
 Istob vir bonus vel assūtio mee
 ptio bonitas.
 Italia mēs exceedēs vel mēs excess^o
 Italica mēte exceedēs vel mēs excess^o
 Italici. mentū excessus
 vel mente excedentes.
 Ithamar. insule palma. vel insule
 amaritudo. siue vbi ē amarus: aut
 vbi ē cōmotio. nō hebreū
 Iturea. mōtana vel s̄blimi. syx ē
 Iturei montani vel s̄blimes. tag
 Ith^omōs excelsus vel mōs s̄blimi
Hic. u. post. i.
 Ubileus anus remissus:
 vel annus remissionis.
 Iuchal: potēta vel fortitudo.
 Iuchadam. pt̄as opp̄mēs eos vel
 foris opp̄sio eoz.
 Judaica p̄fitēs dñz vel glorificatō
 Judaismus laus vel p̄fessio.
 Judaite. p̄fitētes vel glorificatēs.
 Judas p̄fitēs vel glorificans.
 Judea. p̄fessio vel glorificatio.
 Judei laudatēs vel p̄fitentes.
 Judi. laudans vel p̄fitens.
 Judith. p̄fitens vel glorificans.
 Julius. incipiens vel p̄ncipiū.
 Julia. idem.
 Junius incipiens vel p̄ncipiū.
 Junia. idem. separato.
 Jupiter. iūnicus se p̄ans: vel dñs
 Justus. elatus vel elatio siue p̄cēs.
 aut ip̄e allenatus.
 Iuth. p̄ncipiū vel dñatio
 Sequit de incipientibus a Ira. L.
 Abaddon. appollio gre
 ce exterminans: vel exter
 minator latine.
 Laabi. densti. vel iſlāmātes: sen d
 istio. a iſlammatio. iudicant.
 Laado. flamma iudicij vel deustio
 Laadō. pdēs vel interficiens
 Laamas. iugtas vel ad imitatēm.
 Labaddō. pdēs vel interficiens: si
 ne solitarius. aut solitudo eoz.
 Laban. albū vel albedo siue candi
 dus. aut candidatio. tio eius.
 Labana. dealbans eū vel candida
 Laaboath uenientes vel egrediētes
 Labeth acceptas vel acceptabilis
 Labez candor vel candidū siue cor
 eoz aut cor filio meo.
 Labū. deusti vel inflammantes: si
 ne deustio aut iſlammatio.
 Labo. igrēssus vel igrēssio: seu ue
 nientes aut igrēdientes.

Laboth. idem.
 Lacedemonia. p̄surgens silentium
 uel p̄surrectio sanguinea.
 Lacedemones p̄surgentes silentio
 uel p̄surgentēs sanguinei.
 Lachis. iterest uel sibimet uir
 Lachor. p̄surgens uel p̄surrectio
 Lachū. p̄surrectio uel ad p̄surgē
 dum.
 Labed. ip̄se sibimet uir uel ip̄emet
 uir sius.
 Laphidoth. lampas. q̄ si os cu tri
 ab ore. nō ab osse.
 Label. in deo. uel in dñi.
 Lais leo uel filius leonis siue ip̄e si
 bimet uir. a sibimet uir sius.
 Laisa. leena uel in salutē. seu filia
 leonis aut filia leene.
 Lamathara. signū uel p̄dictio: siue
 ad signū. aut p̄dictū.
 Lamazabathani. ut qd dereliquisti
 me. uel ut qd derelictio mea.
 Lamazaphthani. idem.
 Lamech. qn̄ ē nomē līre. cultura uel
 adiutorium. siue erectio. aut firma
 mentum.
 Lamech. qn̄ ē nomē hois peutiens
 uel p̄cussio. siue humilis aut humili
 atus.
 Lamuel. cū quo ē dens. uel si quo
 est bñdictio
 Laoditia. fuit i uomitū: uel natu
 tas expectata. siue tribus amata a
 dñi. a tribus amabilis dñi.
 Laodicēs fuit i uomitib^o uel na
 tuitates expectate. seu trib^o amate
 a dñi. a tribus amabiles dñi.
 Laonumim. trib^o uel mīces seu phī
 larchi multaz tribuū. aut p̄ncipes
 multoz populoz.
 Lapidoth. fulgor. uel fulgur: siue
 fulgurans aut fulguratio.
 Larma. s̄blimitas. uel p̄surrectio
 Lasa. salus uel saluatio siue in salu
 té aut in saluationē. spes eius.
 Lasabi. spauit in me. uel in domio
 Laithemis. salus donata uel salina
 tor a dñi.
 Latusiz. fabri uel malleatores
 Lazarus. adiutus dñi. uel auxilia
 tus a dñi.
Hic. e. post. l.
 Ebana albedo uel candi
 Lebē. cācidū datio.
 uel candidatio.
 Lebens. corculū uel q̄si cor.
 Lebna. later uel cementū.
 Lebni. lateres. uel cementa
 Lebnitici. lateritijs. uel cementarijē

Mominū hebraicorū

Lebona.albedo.nel candidatio
 Lecha.gena eius uel maxilla eius.
 Lechi.gena mea.uel maxilla mea
 Lechis.gena viri.uel maxilla assūpta.
 Lechum p̄surgens vel p̄surrectio.
 Ledan.flamma iudicis uel exurges
 Ledihel.flama iudicis deo uel exurges iudiciū dei.
 Leedan.flammā iudicis.uel exnr
 Leemas.inigas uel ad iniquitatem
 Leeth.flama vite uel existio pauo
 Legbata.ignis uel incēdiū
 Leem panis uel refectio.
 Lemazabathani.ut qd dereligiſt
 me uel ut quid derelictio mea
 Lem.additio uel frequēs bōa ope
 Lesa.sal' uel salutatio sine ī
 salutē.aut in saluationem
 Lem ad nomē iuditii.uel ad audi
 tionem.
 Lesemdan.ad nomē iuditii.uel ad
 auditionem iudicantis
 Leniboth.venientes uel edificatēs.
 Leni.addit' uel apposit' sine assūp
 tus aut applicatus.
 Lenite.additi uel appositi.sine as
 sumpti aut applicati
 Lenites adiectio.uel appositi.si
 ne applicatio aut p̄secutio.
 Leviathan.p̄sequēs eos uel addi
 tamentum eorum.
 Hic.i.post.l.
 I Ja laborās uel laborouſa
 Liban'alb' uel candidus si
 ne candor.aut cādīdatio.
 Libertini.factura palee.vel facien
 tes paleas.
 Libya.veniens vel introiēs.
 Lichaonia.fūscitās vel fūsciratio
 sine ad fūscitandū.ā ad fūscitatēz
 Lichaonij.fūscitantes vel ad fūsci
 tādū.
 Licj.p̄surgēs vel lachrymas fūdēs
 Licia.lachrymas fūdēs ei.vl p̄sur
 Licj.p̄surgens v'l ipē rectio ei'
 fūscitās.sine lachrymas fundens.
 aut lachrymaz effusio.
 Licj.p̄surgētes vel ipi fūscitatēf
 sine lachrymas fundentes.aut la
 chrymarū effusiones.
 Litonia.fūscitās vel fūscitatio
 Liconiēs.fūscitātes vel fūscitati
 Lidi.geniti.vel edificati.
 Lidia.nati ei.vel edificatio eius
 Lidij.nati.vel edificatēs.
 Lidda.vtilis.vel edificata.
 Liddij.nati.vel edificatēs.

Linus.tibicē.vel cādīdatus.
 Lisama nata temptatio vel nativi
 tas temptatōis.
 Lissias generās.vel generatūs.
 Lismachus.generās p̄cussionem
 vel generatōis p̄cussio.
 Litra.genus decorū ve l ḡnas de
 Listris.vtilitas angustie corē.
 vel vtilis tribulatio.
 Lichostratos.sblimitas vel pelini
 um seu generās latitudinē.ā vili
 tate seruitus.
 Hic.o.post.l.
 Obna.alba.vel cādīda si
 ne albor.aut candidatio.
 Lobeni alb' vel cādīdatus.sine cor
 mihi.aut cor filii mei.
 Lobeni.alb' vel cādīdus.sine albo
 aut candidatio.
 Lobnitići.albi v'l candidi.sine albe
 dines.aut candidatores.
 Loboni.alb' vel cādīdatus.sine cor
 mihi.aut cor filio meo.
 Lod.vinculū vel declinatio.
 Lodabar.ipi verbū.vel ipi sermo
 Lodadid.ipi seruit' cīnatio.
 vel ipi testificatio.
 Lodadin.ipi cā.vel ipi iudiciū.
 Lodie p̄secutio vtilitatis.vel que
 p̄secuta est vtilitatē.
 Lomna.lateres cādīdat.vel latez
 cādīdatio.
 Lomnū.philarchi mulcarū tribunū
 vel p̄nceps multoz pploz.
 Loth.vacās v'l declinās seu vīct'.
 aut ipē p̄clusus.
 Lothan.ipse cōcludens eos v'l ip
 se vinculū eoz.
 Lothan.vinculū. uel cōclusio. seu
 declinās donū. aut vacans ḡfe
 Lothe vīculū ei' vel ipa p̄clusio
 Hic.v.post.l.
 Ucas.ipse eleuās vel ipē
 p̄surgens.
 Lucius.idem.
 Lud.vinc' v'l declinās.sine vītnā
 natus. aut vītnā vtilis.
 Lidim.vinculati.vel declinantes
 sine fortiter p̄sūt.ā vītnā p̄ficientes
 Luith.gene.vel maxille
 Luza.nux vel amygdalū.
 Segitur de incipiētib' a lfa. Ab.

Aabeel.cōgregauit deus
 vel p̄gregatio dei.
 Maacha,mollites.vl cō
 fractio.

Maachati.fracta est mihi.vel cō
 fracti sunt mihi. seu venter cesis ā
 ventris p̄cussio.
 Maadi.mēsura fui mei.uel q̄z sūf
 ficiens testimoniu meū.
 Maahi.p̄gregatus mihi vel p̄gre
 gatio mea.
 Maala.chorus vel infirmitas
 Maalaph.de mille.vel δ doctrīa
 Maalath.choz peccatorū vel iſir
 miras tpalis.
 Maalehel.laudās deū.vel lauda
 tio dei.buerū habitationem.
 Maalmeon.de habitatione v'l ha
 Maalon.de fenestra v'l a p̄ncipio
 seu p̄sumatus. aut securitas
 Maallō.idē p̄gregatio pp̄lī ei'
 Maama.p̄gregat' pp̄lī ei'.vel cō
 Maamite.p̄gregati populi ei'.vel
 p̄gregatōes populoz ei'.
 Maamad.desideriū vel desidera
 bilis.
 Maanath.regescēs vel requietio
 Maaria.amara.vel dom' mea si
 ne ex visione aut ex iuſſione.
 Maaroth.souee.vel spelūce.
 Maasias.on' dño vel assumptio
 Maath.desideriū vel dñi.
 desiderabilis.
 Mabar.munituz fūscitās vel mu
 nimē vigilie.dei.
 Magedibel.munit' deo vel mūtio
 Magedibilete.muniti deo vel mu
 nitōes dei.
 Mabsan.munitus vel p̄tegēs.si
 ne munimē. aut p̄tectio.
 Mabsar.muniēs vel munitio
 Maacha.ingeniū vel p̄cussio.
 Maachabens.p̄tegēs vel p̄tectio si
 ne peccatiens. aut in geniosis.
 Maachabei.p̄tegētes vel p̄tectōes
 sine peccatiēs. aut ingeniosi.
 Maachari.subact' mihi. vel molli
 Maacea.exustio vel ties mes
 orientalis.sine p̄bus aut antecessuz
 Maacedan.ēturens.vel exustio.si
 ne oriēs aut antecedēs.
 Maacedonia.p̄busta vel cōbustio
 sine antecedēs aut orientalis.
 Maacedones.cōburētes.vel cōbū
 sti.sine antecedētes. aut orientales.
 Maaceloth.cet' vel ecclesie.sine cō
 gregati. aut p̄gregatōes.
 Maaceloth.idē dñi
 Maacema.exurēs dñs vel orientalis
 Maaces.finis vel definitio.
 Maaces.idē
 Maaceth.oriēs vita uel antecedēs

Interpretaciones

Abach. qd est. uel qd est sine rex meus aut regnum meum.
Abachiel. rex meus deus. vel regnum
Abachimath. qd est domini meus dei num vel quid est donatio.
Abachir. venudabit vel restituet si ne videtis. aut de infirmitate.
Abachrite. venudabit. vel restitu ent. seu videntes. a de infirmitatibus.
Abachinas. huius uel attracta.
Abachinath. huius vel attractata. sine tangens aut uilas tributorum.
Abachosis. cōcupiscētia. vel cōcupi bilis.
Abacha mensura. vel qd sufficiētē.
Abadabas. mēsūra uenitē. suffol lens uel sufficiētē uenientis plas.
Abadabena. a saltu ei⁹. matio uel a nemore eius. sine salt⁹ eorum aut nem⁹ eorum.
Abadal. mēsūra mea vel qd suffici enter mihi.
Abadaliel. turris mea de⁹ uel de sensio mea deus meus.
Abadan. contradic̄tio. uel habita culū. seu mēsūra domi. aut sufficiētā grē.
Abadabares. herem⁹ vel solitudo.
Abadia. mēsūra dñi. uel sufficiētē dñi.
Abadiam. de causa. vel de iudicio sine in causam. aut in iudiciū.
Abadian respondēs. uel diiudicās sine iniq̄as aut contradic̄tēs.
Abadianei. respōdetes uel diiudicātes. sen iniq̄ aut contradic̄tēs.
Abadianite idē.
Abadid. turris testiū. vel mēsūra seruitutis.
Abadim. iudiciū vel diiudicatio.
Abadmena. mēsūra viscerum vel qd sufficiētē ex ip̄is.
Abadon. contradic̄tio vel habitac̄lm sine inhabitatio. a ibitantes.
Aapha. speculator uel speculatō sine d̄ speculo. aut de speculatō.
Aagal. colonia uel trāsmigratio.
Aagala. trāsmigrās eorum vel colo.
Aagalim. colonie. uel ma ei⁹ transmigrations.
Aagbena. defendens filiū sibi vel defensio filij ei⁹.
Aagdal. magnitudo uel turris. seu p̄muniens. aut p̄munitio.
Aagdael. turris dei. uel magnificans me deus.
Aagdalū. magnitudo. uel turris

seu defendēs eos. a p̄munitio eorum.
Aagdalene. magnifica uel p̄mu nita sine turris aut defensibilis.
Aagdabel. turris dei. uel magnificās deū sicut multū accepit a deo aut magnificans me deus.
Aagdalad. turris pirate. vnde de fēndens accinctū latrunculū.
Aagdol. turris vel magnitudo.
Aagdola. turris eius vel magnificans eum.
Aagdola. qd gradis. uel que turris. sine que est magnitudo. aut qd est magnificētia.
Aaggedda. anūciās uel annūciatio.
Aagedan. fructus domi. uel annū ciatio grē. sine poma eius.
Aaggeddo. téptatio. uel de téptatione. sine pomorū ei⁹. aut fructū eis.
Aageddon. téptans uel téptatio sine cenaculū. aut inhabitatio.
Aageſeth. cena paucis uel tempta vīte.
Aagmas. tāgens uel de tactu. sine vile tributū aut uilas tributorū.
Aagog. doma uel tectū. sine detec̄tio. aut de domate.
Aagro. guttur vel de sauce.
Aagron. guttur merorū. l de fauce iniquitatis.
Aahari. domus visiōis uel amaritudo mea.
Aahelchiram. ex dei pte uel ex vita excelsa.
Aahuhihael. ex vita de⁹. uel qd est dñs deus.
Aaida. contradic̄tō uel mēsūra sufficiētē.
Aiamam. desideratus ciens eis. vel desideriū eorum.
Aalach. angelus vel nūcīns.
Aalach. angel⁹ meus vel annū ciatio mea.
Aalachias. angelus dñi vel annūciāns dñm.
Aalachim. liber regū.
Aalachim. nūciās eis vel angel⁹ eo.
Aalachoth. liber regnoꝝ. rū.
Aalachot. angel⁹ tpe. vel annūciāns responsiō.
Aalalai. laudator me⁹ uel laudatio dei.
Aalalehel. laudās deū. uel laudatio dei.
Aalalebeth. ágeli uel annūciatores.
Aalasar. laudator p̄ncipis uel de spector angustiarū.
Aalathia. visio uel de visione. si

ue despiciēs aut despectio.
Aalcha. regnū vel p̄ncipa tus.
Aalchi. rex me⁹ vnde p̄ncipās mihi.
Aalchia. regnator dñs. vel p̄ncipatus dñi.
Aalchon. rex mesticie uel p̄nceps inigratis. stinator
Aalch⁹ rex cōsilij uel p̄nceps se.
Aaleth. nūcius uel regnator.
Aaleloth. angel⁹ vinc⁹ uel annūciāns declinationē.
Aaloth. p̄nceps vel annūciator.
Aalohoth. ágeli uel annūciatores.
Aalloteb. plenitudo. uel adū pleti.
Aambrie. diuidēs vel diuisio. sine claritudo. aut p̄spicuitas.
Aambries. mare in capite uel mare pelliceū.
Aamoazer. delōge. uel delōgat⁹. seu alienatus aut alienatio.
Aamon. lucrū pecunie. uel cupiditas diuinitat̄.
Aamona. dimitie uel cupiditates. Ultrūqz h̄ nomē syph ē pariter et he biū. vtrūqz mixtum.
Aamucha. elongans colorē l' alienatio prestolationis.
Aamucham. idem.
Aan. quid vel quomodo.
Aanna. qd est hoc. uel quomodo est istud.
Aanna. donas vel regescēs.
Aanaa. munus uel cōsolatio seu sacrificiū aut holocaustū.
Aanaath. munera uel p̄solatōes seu numerans vitā. aut paucis cōpletio.
Aanad. sepulchrum. vel monumētū.
Aanaem. cōsolans uel cōsolatio.
Aanacm. castrū vel tabernaculū. sine reges aut p̄solatō.
Aanath. reges vel sepulchru.
Aanaim. castra. vel tabernacula. seu regetōes. aut p̄solatōes.
Aanasses. necessitas vel obſtupescēs. sine obliniosis. a qd oblitus ē.
Aane numerus. vel numeratum. sine p̄pleuit aut p̄pletio.
Aaneth. numerus vite vnde numerans vitā. seu p̄plens paucē aut paucis p̄pletio.
Aanbu. qd nam hoc est. uel quomodo est istud.
Aanzameroth. tridētes uel suscipiente. seu cōplens paucē.
Aanlius. quid laboras. uel quomodo labiosus es.

Nomina hebraicorum

- M**anne. requiesces. uel requieuit
Maoth. curatus uel curatio.
Maol. chorus uel plenitudo
Maon. habitaculum uel habitatio.
Maozim. inhabitaciones videns
 uel habitaculum fortitudinis eorum.
Mapsa. munimentum. uel pectus
Mapsam. muniens eos. uel protec-
 tio eorum.
Mara. amaricans uel amaritudo
Maradath. amara continentia. uel
 amara lactatia. seu mare continens
 aut amarus arroganter.
Marai. amaricas me uel amaritu-
Maraioth. amara sci- do mea
 entia uel amaricas dominatio.
Marala. amara cōcessio uel ama-
 ricanter cōcendens.
Maranatha. i domini nři aduentu uel
 qđ dñs noster adueniet. Syrus est
 non hebreu
Marath. amarum tempus. uel amari-
 tudo peccati gantes.
Machaloth quadriga. uel quadri-
Marcus. attritus vel defricatus.
Marc. amar uel declinatus. sive
 certus. aut sublumis mandato.
Mardath. amara contritio uel im-
 prudenter cōtritus.
Mardochai. amare cōteres vultu-
 re uel amara cōtritio deuoratoris.
Mardochē. amare cōterens ipu-
 dēte. uel amara cōtritio ipudentis.
Mares. amare tollens uel amara
 plasmatio.
Maresa. a capite. uel a principio
Mareth. amara vita. uel amaritu-
 do paucis
Maria. illuminata uel illuminatrix
Maria. smirnia maris. l stella ma-
 ris. sive illuminans. ē mare amar.
Syra. autem simone dñna interpretat
Mariboth. lites. uel iurgia. sive
 dissensiones. aut cōtradictioes.
Marimoth. litigans uel contradic-
 tens. sive amara mors. aut amari-
 tudo mortis.
Maris. a capite uel a principio seu
 amare tollens aut amara plasmatio
Marina. amaru onus. uel amara
 retentio.
Marodach. amara pacitas. aut
 amara cōtritio.
Maroioth. amara sciētia uel ama-
 ricans dominatio.
Maroz. fulmis uel de excuso seu
 amara tristis. aut amara tristitia.
Marsang. amare abundans. uel
- amara egressio.
Martha. puocas uel irritas. Sy-
 ro autem simone. dñns aut dñatrix.
Masa. onus uel assumptio.
Masaa. oneras ea uel assūptō ei.
Massa pondus uel alienatio
Massada retinens uel requirens.
 sive assumens seruitutem. aut one-
 rans testimonium.
Masaphoth. rostra incēdētia uel
 de tribulatione rostro.
Masai. on⁹ meū. uel assūptio mea
Masala. on⁹ dñs uel assūptio dñi
Masal. parabola uel puerbi
Masan iocūditates uel iocūditati
 b⁹ sive on⁹ doni aut assūptio grē
Masech. pincerna. uel ppinatio
Masepho. speculator uel de specu-
 latione.
Masephat. speculatio. uel p̄epla
Masena. p̄spera uel secūda seu se-
 cūdans. aut secūdatio
Maser. eruditio. uel disciplina
Maserai. erudit. uel disciplinati.
Maseracha. libans uel attrahēs.
 sive libatio. aut vectigal vanu.
Maserephot. speculans supindu-
 metu vel p̄templator suphumeral.
Maserath. specula vel refugia. si-
 ue munitiones aut p̄tectiones
Maspha. speculatio vel p̄eplatō
 sine de speculatione. aut de p̄epla-
 tione.
Masphat. p̄templans tempus. vt
 speculator peccati.
Masphe. speculatio vel contépla-
 tio.
Masia on⁹ dñs uel assūptio dñi.
Masloth. puerbia uel parabole.
Masma. axaudiens. uel exaudito.
Masmana. auditor domi. uel exau-
 diens gratia.
Masob. on⁹ serui. uel assumptio
 seruitutis.
Masobia. speculans dñm. uel as-
 sumptio dñi.
Masrecha. vectigal vanu. uel at-
 tracta libatio.
Masraphot. speculans supidumen-
 tu vel cōtemplator suphumeralis.
Masrapha. on⁹ impiu vel assūptō
 iniqratis.
Matha. donas vel donatio. sive
 tributu aut humile foru.
Matalam. cōsumans eos. uel p-
 fectio eorum.
Mathama. manus uel donatio.
Mathan. donans uel donat⁹. seu
- donator boni. aut donatio grē.
Mathana. donans ei vel donat⁹
 eius.
Mathanai. donu ei⁹ milbi. vel do-
 natio eius mea.
Mathania. donas dñs. uel dona-
 tio domini.
Mathaniam. donatus dñs eis.
 uel donatio dñi eorum.
Mathanite. donatores. uel dona-
 ti seu donatores donorum. aut dona-
 tores grāp.
Matharis. cōplura. uel cōpluto
 seu cōplutus. aut complutio mea.
Mathat. donans peccatum. uel do-
 natio tpis
Mathatha. donans pctm. ei uel
 donatio tpis eius.
Mathathias. donatus a dñs. uel
 donu dñi aliqui.
Matheba. dulc̄ salutaris. uel dul-
 cedo saturitatis.
Mathetha. donas ei. uel donatio
 eius.
Mathe. donator p̄silij. uel donu
 festinationis.
Mathiam. donator grē dñi. uel
 donas donationē deo
Mathias. donat⁹ domino. uel do-
 natio dñi. p iuda scz in cuius loco
 positus est.
Mathimum. donu domini ē uel
 donatio dñi est.
Mathlam. cōsumans eos.
Mathribith. p̄secutio. uel virga
 descendens.
Mathreb. p̄conomus vel dispēsa-
 tor.
Mathras. dono indigens uel do-
 nator dormitans.
Mathusalā. morte misit uel mor-
 tis emissio. sive mortu⁹ interrogator.
 aut mortuus est et interrogavit
Mathusale. idem.
Mauthel. viues deo. uel viuens
 deo seu ex vita dei. aut qs est sicut
 dñs deus.
Mauman. qs est delonge. uel ex
 vita alienatus.
Maza. ex hoc vel existis
Mazarathzodiō. id ē signa boro-
 scopi per duodeci horas.
Mazarothzodiacon. ē mathema-
 ticiduodeci signa appellat.
Mazia. ex h dñs vel ex isto dñiatō
Mazian. ex hoc dñs est
 vel ex isto dñiatō est.
Mazioth. ex h tps uel ex iſſrūſio

Interpretationes

Azuroth. vinculi uel discipline.
seu successiones uel exclusiones

Hic.e.post.m.

Echedez.ab exordio.vel co
tra orientem. dñi.

Aechia. pcessus dñi. uel pcessio
Aechmas huius uel attractatio
Aechme.basius gelces. uel venu
datus omotioni.

Aechomoth fulture l' suppositos
Aechorath.venudat⁹ mibi. uel ve
nudatio mea. datio.

Aechurath.venudatus uel venu
Aechurathite.venudati uel venu
batores

Aedab.fames antiqua uel fame s
a tiquarum. antiq⁹ eius

Aedaba fames antiq ei us fames
Aedabena.on⁹ nel pondera siue
de onere aut de ponderib⁹

Aedad mensis e uel acqenit siue
metiens aut mensuratio

Aedala.aq solimes l' mesura i aq
Aedam meties uel rñdes siue me
datiu. aut rñsio

Aedana.aq eminētes. uel aquaz
eminētia.

Aede mesura uel aque eminētes
Aedemena.mensura viscerū ei⁹.

aq eminētes ex ipis
Aedenae.aque siublimes. uel aqua
rū sublimitas

Aedi.adeqti uel mensuratores.

Aedia.mensura uel adequatio
Aedin mensurans cām uel adeq
tio iuditii.

Aedon mensurās dolorē uel ade
quans murmurationem.

Aedio.mesura uel mensuratio
Aeeber.de qua uel vterior.

Aeethahel benigna dei uel beni
gnitas dñi

Aezabel benigna dei uel boītas.
Aephata.ipet⁹ aq uel ipet⁹ aqrū

Aephat.speculū uel speculatio
Aephet.speculū vite. uel specula
tio paonis.

Aegia despiciens.uel despactio
Aegbis.despicies pfusionē. l' de
spectio ignominie

Aeida ptradictō.l' msura sufficiē
Aeizahel.benigna dei uel beni
gnitas dñi.

Aela.uallis salis. uel uallis salsa
Aelcha.regina uel regnatrix

Aelchaz.regēs eos uel rex eorum
Aelchi.rex meus uel regnās mibi

Aelchias.rex dñs. uel regnū dñi

Aelchiel.rex me⁹ de⁹. uel regnū
meū dei. gna mea dei.

Aelchielite.rēges mei deo uel re
Aelchise dech.rex iust⁹ uel rex pa
cific⁹. siue rex pacis. aut rex iusticie

Aelchisua.rex salvator uel regnū
Aelchisne.rex loquac salutis
uel regnū cantilene. siue rex meus
tyranni⁹. aut rex me⁹ perditio.

Aelchon.rex eoꝝ uel pncipās eis
Aelchon.rex merou uel pnceps
iniquitas.

Aelchonoth.fulcrā uel fgna siue
reges iduti. aut regū cubicula

Aelia.nallis salis uel uallis salsa
Aelech.chorus uel a pncipio

Aelech.regnū uel regnator.
Aelechi.chor⁹ me⁹ uel a pñ⁹ meo

Aelchias chor⁹ dñi uel a pncipio
Aelithme.ifirmitas dñi

uel de ifirmitatibus. seu mandatū
hūile. aut mandatū humilitatis.

Aello.penus uel plenitudo siue
adimpletus. aut adimpletio.

Aleoth.pleni. aut adimplete. siue
Aelothi.pleni plenitudines.

mei. uel adimpletiones mee.
Aelloth.pleni. uel adimplete. seu
plenitudines. aut adimpletiones.
Aellothi.pleni mei uel adimple
tions mee.

Aelsa.rix uel in azymis.

Aelluch.uallis salsa ignis mordē
tio uel uallis salis dolorē pstolan
Aeluchare.uallis salsa tum.
mordētū lapides. uel uallis ignea
lapidū aceruatorā.

Aelluth.plenitudes uel adispleti

Aem.a quo. uel ex ipis ones

Aébrana.apta uel manifesta. seu

aptio uel manifestatio.

Aemphis.os. uel ab ore. siue os

eiuis. aut os ex ipis.

Aéphiboseth.os cōfusuz. uel os
pfusiones. siue eos ignominie. a de

ore ignominia. inigtatis.

Aenphon.os meroris vel de ore
Aemmi⁹ ex q⁹ qs. uel ex ipis iste.

Aemi.aq mee. uel viscera mea ex
ipis. omotionis.

Aemrath.ex quo de⁹ uel viscera

Aen.viscera. uel ex ipis.

Aéna.viscera mea. uel ex ipis iti
Aenela⁹.viscera ma. mis meis
ledicta. uel ex ipis maledictis.

Aer.aptus uel manifestus. siue il

luminās aut illuminatio.

Aerab:multitudo. uel de multitu

dine. siue manifestans p̄em aut il
luminatio patris.

Aerari. amaricans uel amaritu
do siue apiens vigitas. aut illumina
ns fulcitonē.

Aerarite. amaricantes uel ama
ricati siue aperiētes vigilias. aut il
luminantes fuscitationē.

Aercurius. aperiēs ciuitatib⁹ uel
illuminans occurſū signi.

Aere.aptus. uel manifest siue il

luminans eū. aut illuminatio eius

Aered.rebellis. uel aptio siue illu
minans. aut manifestatio.

Aerephet.souēs. uel cubans. siue

cubabat. aut confouebat.

Aeremuth. aperiēs morte⁹. uel il
luminās mortuos.

Aeribaal.litigās cum marito vel
tigans cū altissimo. siue litigans in
maritū. aut litigās ptra altissimū.

Aerimuth. aperiēs morte⁹ uel il

luminans mortuos.

Aerob. mltitudo uel multitudie.

Aerodach.amara.pcacitas. uel

amaritudinez imittens. seu amare

p̄tritus. aut amara cōtritio.

Aerom.aq. uel p̄suditates.

Aeron. illuminans merentes uel

manifestans iniquos.

Aeronath. illūinans merētes tpe
uel manifestans iniquitatē peccati

Aeronathites. illuminans merē

tes tpe. uel manifestans iniquitatem

Aeroz.apies iusionē uel imutatō

fortitudinis.

Aeroz.cōsulēs uel cōsilium. siue

archanū. aut aq sacramentoꝝ

Aes.hospes. uel hostis siue men

sirator. aut mensuratio.

Aesa.euado. uel aqua rara.

Aasa.hospes ei⁹ uel hostis ei⁹ siue

mēsurans eū. aut mēsuratio eius.

Aessa.hospes saluans uel mēsu

ra salutis.

Aesara.aq rara. uel ppiatio siue

dans potū. aut ppiator.

Aesach.ppinans uel potū dans

siue hospes fr̄s a hospes fr̄nitatis.

Aessalez.hospes missus. uel red

dens redditionē. seu mēsurans pa

cem. aut hospes iusticie.

Aesaloth.euadens vinculuz. uel

aque rare declinatio.

Aesameleth.potū dās choro uel

ppinās a pncipio.

Aesech.amēs uel trahēs. siue cō

pressus. aut cōpresso.

Nominis Hebraicorum

Abesech. deficiēs vel plōgās seu
 defectio aut plongatio.
Abdesepha. speculator. vel p̄tēpla
 tor seu speculatio. à p̄templatio
Abdesellima. capiens eos dñō. vel
 palpatio eoz deus.
Abdeseroth. vicula : vel discipline.
 seu successiones. à exclusiones
Abdeszahel. benign⁹ deo vel mēsu
 suscitans vel p̄teplatiōis vigilia.
Abdesphareth. hospes hiās l'hospi
 tis biatus.
Abdesphe. hospis tis biatus.
 laqus vel hospis discipline.
Abdesias. christina . vel vinctio. siue
 christus aut vinctus.
Abdesolā. hospes seculi vel mēsura
Abdesolā. capiēs eos eternitas.
 vel palpatio eoz
Abdesopotomia. cleuata voce qdā.
 vel eleuatio cuiusdā vocatiōis
Abdesrai. hospitās eos vel mēsura
 eoz. Scienā bo q̄ mestram egyp
 tus appellat
Abdesthi. vari⁹ vel varietas.
Abdesulā. mēsura doloris vel hōs
 anterior.
Abethēha. dulcis vel dulcedo.
Abethīha. v̄ga vel lectulus.
Abethabaal. benignus vir h̄ns v̄
 q̄ bona deuoratio vetustas.
Abethabel. q̄ bon⁹ de⁹ vel q̄ bōa
Abethabehel. dē. diuitias.
Abethi. dulcedo vides vel dulcis
 visio.
Abetusim. saluās eos: vel attracta
 tio eoz.
Abēza. ex h̄. vel ex isto
Abēzaab. cleuata vel sup ea. siue
 aq̄ fluēs aut aq̄ fluvio
hic. i. post. m.
Jamin. qs m̄fis fetus vel
 cui donatus.
Abibaar. elect⁹: vel electio: siue de
 elec⁹. aut de electione.
Abicha. qs h̄. aduerbiū loci. l'qs
Abichael. qs vt de⁹. vel é iste.
 qs est sic iste dñator.
Abichala. q sūt de⁹ l'qs vt deitas.
Abicharab. qs h̄ dilatās : vel q̄ é
 h̄ latitudo.
Abichas. qs é h̄. aduerbiū loci. v̄l
 qs est iste.
Abicheas. qs é iste l'qs é i h̄ loco.
Abicol. aq̄ ois. vel aq̄ et oibus
Abido. metēs vel mēsuratio.
Abiphāat. aq̄ ipet⁹ v̄l aq̄ ipulsio
Abiphībaal. os deuorās vel os ve

tustatis.
Abiphīhoseth. os p̄fusum. vel os
 vereundū. siue os p̄fusionis. aut
 os ignominie.
Abīchael. dom⁹ dei vel dom⁹ exer
Abilethene. ḡians castra citus.
 vel ḡiatō donantū.
Abiletū. ḡians vel ḡiatō seu ge
 nerare. aut onus ei⁹ é.
Abilicho. regnator vel regnū
Abinamin. qs m̄fis fetus. vel cui
 donatus est.
Abirrha. amara v̄l amaricās seu
 amaritudo. à amaricatio
Abirbaal. litigās cū marito vel li
 tigās cū altissimo siue litigās i ma
 ritū. aut litigās p̄tra altissimū
Abisaal. tractās deo vel qs iterro
 gauit deū.
Abisaam. trahēs pplm. vel iterro
 gatio eoz.
Abisaach. govt risus vel qs vt fra
 ter siue qv̄t risus. à qs d̄ gaudio.
Abisabel. populus dei vel qs é vt
 saluans deus.
Abisia. q̄ idigētia vel q̄ é dormita
 tio.
Abisor. būilitas. vel tribulatō. seu
 de būilitate. à de tribulatione
Abisor. plana. vel directa siue būi
 lis. aut campestris.
Abitlene. trāsimigrās vel declinās
 seu declinatio. à transmiḡtio.
Abitridates. declinans donū suffi
 ciens vel transmigratio doni suffi
 cientis.
Abizaab. qs vt aux obrižū vel qs
 è sicut aux purissimū.
hic. o. post. m.
Abob. de p̄re vel ex p̄fe.
Abobaite. de p̄re geniti:
 vel ex p̄ie ḡiatī. ens dñō.
Aboida. mensura dñi. vel suffici
Aboaz. foris vel robust⁹ siue robur
 aut fortitudo.
Aboaziā. de adiutorio dñi. vel do
 miuus auxiliato ē.
Abobomia. edificiū vel edificator
Abobomiar. edificās mihi vel edi
 ficiatio mea.
Abobumia. edificiū vel edificator
Abobumiār. edificās mihi vel edi
 ficiatio mea.
Abobebor. vulnerās p̄rez lumis.
 vel p̄ne iracūdie.
Abochona. suppositio : vel sustēra
Abochon. venūdator culum.
 meus vel venūdatio mea.
Abochoth. plage vel vulnera
Abochotha. plaga eius vel vulne
 rans eum.
Abodab. nativitas vel ḡiatō.
Abodaba. nascens p̄ti. vel ḡiatō
 eius.
Abodin. iudiciū. vel iudicatio
Abodim. iudicans eos vel iudiciū
 eoz.
Abodollam. ḡiationē testificans.
 vel nativitas testificatio.
Abœlath. dolēs vel pturiens: siue
 ab adolescentē. à a pturiente.
Abœlathi. dolor meus vel pturiēs
 mihi.
Abosci. palpatio. vel attractatio.
Aboseia. palpās eū vel attractatō
 eius.
Aboyses. aq̄tīc⁹ assūpt⁹ de aq̄.
Aboyses. vrgēs vel limiens siue at
 tractans aut palpans.
Abolada. p̄nceps p̄isciū vel dolor
 pturiens.
Abolath. regnans vel p̄ncipās. si
 ue dolēs. aut pturiens.
Abolathī. rex me⁹ vel p̄nceps me⁹
 siue dolor me⁹. à pturitio mea
Abolathite. regnātes. vel p̄ncipā
 tes siue dolētes. à pturientes.
Abolchō. regēs eos l'p̄nceps eoz
Abolid. ifirmitas. vel a p̄ncipio.
Aboloch. rex vel p̄nceps : siue rex
 noster. aut p̄nceps nf.
Abool. ifirmitas vel ad ifirmitatē
 siue chorū. aut a p̄ncipio.
Aboola. chor⁹ ei⁹ vel ab uitio ei⁹. si
 ue ifirmans eū. à ifirmitas eius.
Abooli. ifirmitas mea. vel de ifir
 mitate mea. siue chor⁹ me⁹. à a p̄n
 cipio meo.
Abooli. chor⁹ labori vel a p̄ncipio
 laborioso. siue infirm⁹ laborans. à
 de ifirmitate laboriosa.
Aboolite. chorū mei. vel a p̄ncipio
 meo: siue ifirmitates mee. à de ifir
 mitatibus meis.
Abos. ifirmitas vel hitaculū.
Abosa. ifirmās eū l'hitaculū ei⁹.
Abosia. infirmus dñs vel hitacu
 lum dñi.
Aborath. heres. vel hereditas.
Aborathī. heres me⁹ vel hereditas
Aborathite. heres me⁹ mea.
 iste. vel hereditas mea ista.
Aborasthim. heres eoz iste. vel he
 reditas eoz ista.
Aborathite. heredes mei isti. vel
 iste sunt hereditates mee.

Interpretacōes.

Mōnia. visio v̄l' visidis siue illumi
nans à dilucidās. ip̄e ē locus in q̄
abrac dictū ē yade i terrā visionis
Mōrithi. heres me⁹ vel hereditas
mea.

Mōrōme. s̄limitas vel celsitudo.
Mōsa. salus vel eruditio.

Mōsē. saluator. vel salvificator. si
ue a saluatore. à a salvificatore.

Mōsellamoth. capiēs eos morti.
vel palpatio morti eoz.

Mōsera. eruditio. vel disciplina.
Mōseroth. vicule vel discipline.

Mōsphetai. sortes vel vicinie seu
sortiū aut viciniaz.

Mōsi. palpator. vel attractor.
Mōsōch. captura vel capiēs. siue
capiētes. à capture.

Mōsollō. capiētes eos vel palpa
tio eoꝝ.

Mōsollamia. capiēs eos dñō vel
palpatio eoꝝ dñs.

Mōsollamoth. capiēs eos morti.
vel palpatio morti eoz.

Mōsollam. capiēs eos. vel palpa
tio eoꝝ.

Mōsura. vinculū vel disciplina
Mōzel. eruditus deo l' disciplina
dei.

Hic. u. post. m
Umin. p̄solans eos vel vi
seera eoz

Mōusa. palpans vel attrē
ctas siue palpatio. à attractio.

Mōusach. palpans frēm. vel attrē
ctatio fratris.

Mōuseroth. vicule vel discipline.
Mōusithe. palpates v̄l' p̄trectatēs

Segf de noib⁹ icipiētib⁹ ab. n. l̄ra

Aa. pulchra v̄l' pulchritu
Aab. absēdit⁹ do
vel regescens.

Aabi. absēdit⁹ mihi v̄l' regetio
Aad. pulchra fuit⁹ mea

vel pulch̄ testimoniu⁹
Aalal. laudat vel laudabūt. siue
torens. aut laudatio

Aalia torēs dei vel laudās dñū
Aaliel torēs dei l' laudatio dñi.
Aalō deus candoris vel pulchri
tudo late⁹.

Aama. decora v̄l' pulcherrima si
ue p̄monēs eos. à p̄motio eoz

Aaman. decor⁹ vel pulcherrim⁹
siue p̄monēs eos. à p̄motio eoz

Aamath monēs mortē vel decor⁹
Aamithe. mouētes p̄cti
mortē. vel decon petō.

Aamin. pulcherrim⁹ vel p̄motio
Aar. puer vel ifantulus. eoz.
Aara. puer ei. v̄l' ifantulus eius
Aarath. pueritia t̄pis. vel infan
tia p̄ctiōs.

Aari. puer mihi l' ifantulus me⁹
Aarias. puer dñō l' ifantul⁹ dñi.

Aas. serpēs vel coluber. siue au
gurans. aut auguriū.

Aaron. reges sōnans vel regeti
onis sonitus.

Aason. coluber murmurans vel
serpens utilis. siue augurās dolo
rem. aut auguriū inigrat.

Aath. decor t̄pis. vel pulchritu
do pcti. siue absēdēs pcti⁹. ant re
gēcens tpe.

Aazab. extūc. pp̄ha. à pp̄hauit
tūc. siue pulch̄ auxiliū. à cessiōis
initium

Aabai. p̄spicuus vel regescens.

Aabaioth. sedēs vel excludēs siue
regescēs tpe. à p̄spicuus rūsione.

Aabal. stultus vel insipies.

Aabao. pp̄he vel veniētes.

Aabahot. sedēs vel excludēs siue
p̄spicuus aut regescens.

Aabath. scandalū vel scādalizās.
siue insipies aut insipientia.

Aabathei. insipietes l' scādalizātes

Aabau. veniens vel icludens. seu
venimus aut inclusimus.

Aabael. visus dei vel fuiēs deo.

Aabeoth. pp̄hans vel pp̄hatio.

Aablath. organū vel laudatoriū.

Aablion. psalteriū grece laudato
rium latine.

Aablū. organū vel laudatoriū.

Aabo. sessio vel pp̄bia. siue cōclu
sio. aut supueniens.

Aabohe. pp̄ha vel pp̄bia.

Aaboth. sessio vel pp̄bia. siue cō
cludens. aut supuenies.

Aabu. veniens vel icludens.

Aabuchodonosor. sedēs agnita.
vel sessio in agnitione agu
stie. siue pp̄hans istiusmodi signū
aut pp̄bia lagūcule angustie.

Aabusabari. calcans t̄ps. vel cal
catio t̄pis.

Aabusarachim. calcator. fratp̄ vel
calcatio fraternalis.

Aabuthei. pp̄he. vel pp̄hantes.

Aabusardan. pp̄hauit paleas v̄l'
pp̄bia alieni iudicij.

Aachem. pp̄ans eos. vel sp̄atio

Aachon. pp̄ans dolorē. vel pp̄patō
inigratis

Aachor. regescente luce vel obſcu
ratio nouissima. siue reges lumis.
aut p̄patio iracundie.

Aad. ascēdēs vel ascensio.

Aadab. votu⁹ vel sp̄otaneus.

Aadabias. youens dñō vel sp̄ota
neus dñi.

Aaeman. fidelis vel fidelitas siue
mouēs eos. aut motus eoz.

Aaeth. regescens. vel regetio.

Aaphador. disp̄sa ḡnatio vel disp̄
sio ḡnatiōis.

Aaphech. marina. vel maritima.

Aaphedor. p̄uersa ḡnatio vel puer
sio ḡnatiōis.

Aapheg. marinus vel maritim⁹.

Aaphel. maritimi. vel aīaz refri
gerationes.

Aaphes. aīa vel refrigeriū.

Aaphis. idem.

Aagge. meridies. vel meridianus.

Aageb. idem.

Aahai. puer me⁹ vel infantia mea.

Aahel. hymn⁹ vel laus. siue lau
dans dñi. à dei laudatio.

Aaid. salū. vel mare siue fluctuās.
aut istabilis. t s̄edis incerte.

Aagi. fluctus vel motus. siue fluctu
ans. aut cōmotio.

Aaioth. p̄spicuus. vel excludens.

Aalol. torēs vel laudatio.

Aama. dcus vel p̄motio.

Aamoel. dormiuit deus. vel dor
mitio dei. siue hi q̄ sunt dei. à quos
dormire facit deus.

Aāra. pdus. vel amaritudo. siue
amaritudines. à amaricationes.

Aamrim. pdi vel apostate. siue p̄
fugi. aut transgressiones eoz.

Aāsi. palpans vel tangēs. siue at
trectans. aut attractatio.

Aamuhel. loquēs cū deo vel cum
quo loquit̄ deus.

Aamuhelite. loquētes cū deo. vel
cū q̄bus loquit̄ deus.

Aanee. p̄sc̄ vel fetus siue germe
pulchritudinis. à pascua eoz.

Aartissus colligēs vel collectio. si
ue lucerna scidēs. à accēsus leticie.

Aasab. exiccās. vel exiccatio. aut
germinatio eoz.

Aasarā. germē molle. vel germe
tene⁹ siue germinās eis.

Aasia. coluber dñi. vel serpēs do
minator.

Aasib. titulus. vel statio.

Aasim. dux vel p̄nceps. siue p̄nci
pans eis.

Mominus hebraicorum

Mason. p̄solans vel gescens: siue augurās aut auguriū.
Mason. pulchritudo lumis. vel cō solans angustiarū.

Mashā. donat̄ eis vel dōatio eoz
Mathamelech. donatus regno vñ
donatio regnatoris.

Matha. donās donū l̄ dōat̄ ḡie.
Mathanahel. donū dei. vel dona
mteū deus.

Mathunici. donātes vel donati: siue
hipodiacones grece aut sōmini
stri latine.

Mathon donatus merori vel dona
rio iniquitatis.

Maua. semē vel germē siue latrat̄
Mave idē. aut pulchritudo

Mau. germinās vel p̄solatoz.
Mauū germinās eis l̄ solatō eoz

Mazareth. flos vel v̄gultū: siue sci
tas aut p̄secreatio.

Mazareth vñctio vel mūdicia seu
custodiens aut sepatio.

Mazare. v̄gultū vel florid̄ siue cu
stodiens aut se patus.

Mazare. mūd̄ vel sc̄us siue vñct̄
ā p̄secrat̄. Ut r̄ungz h̄ nomē apud
hebreos nō scribit̄ p̄ l̄faz. z. s̄ p̄ le
breū sāde q̄ nec. s. nec. z. l̄razsonat̄

Mazarei. v̄gulta vel floridi siue cu
stodiens aut se pati.

Mazarei. mūdi vel vñcti: siue san
cti: aut p̄secrati.

Mazareni. idem.

Hic.e.post.n.

Eapolis. mire p̄mota vel
mira cōmotio.

Mebaaaz latrat̄ app̄hēsus. vel la
trantis app̄hēnsio

Mebajal. latrās. lax̄ vel latrās la
ratus seu latrāng leuitas: ā latran
nis latitudo.

Mebalath. latrat̄ t̄pis vel insipiē
tia p̄ctōris.

Mebē. latrās vel latratus siue psal
teriū. aut mensura.

Mebal latrās deo vel latratus dei
siue mēsura dei. ā dei psalterium.

Mebō latrās vel latratus.

Mebui latratoz meus: vel psalteri
um meū.

Mechoo patus iste vel patio ista.
Meceb statio vel attractatio.

Mecho p̄cutiēs vel p̄cussio.

Mechoda. includēs iudicio.

Mecophati. excludēs vel exclusio:
siue inclusum ap̄ies. aut p̄cussionē
euadens

Mechota. aroma vel thymiana si
ue storax ei. ā aromatizatio cius.
Meelle. cala vel torrés

Meelamite cuiusdā heredes vel cu
iisdam hereditates.

Meelle: cuiusdā heredes vel cuius
dam hereditas.

Meellamite. scale vel torrétes
Meellescol. torrés botri vel botrus
torrentis.

Meema p̄solans vel p̄solatio.

Meemias p̄solatus a dōo vel p̄so
latio dñi.

Meesta es vel metallū ori deo

Mephabel. spirās deo vñ applicās

Mephe spirās vel sufflās siue sp̄s
aut sufflatio

Mephee applicās ori vel ligurius
qd̄ ē nomē lapidis.

Mephec. pruna: vel carbo: siue se
ducēs. aut seductio.

Mepheg. idē.

Mephēdor marina vel maritima.

Mephi. purificās vel purificatio.

Mephī. purificās agguatum vel
purificatio aggrauati.

Mephōa decepcionē vel dissolutio.

Mephusim aptū nomē vel dissolu
ta auditio.

Meger. florēs vel floridus.

Megoda. includēs iudicio. vel per
eūsio iudicij.

Mehiel. stās deo vel statio dei

Mehisoth stās vel statio siue stat̄
tis.

Meman pulchritudo: vel consula
Mēbra pfugū. vel apostasiū. siue
apostata: aut apostasia.

Mēra pfugū vel transgressio siue
pdus aut amaricatio.

Mērim. pdi vel apostate siue ama
ricantes eos. aut pfugia eoz. seu
pdor aut apostataz.

Mērit̄. pdi vel apostate.

Mēroth. tyrānus vel pfugus: siue
transgressor aut apostata.

Mēti. palpās vel tangēs siue attre
ctans: aut attractacio

Mēmisib stās vel attractās: siue sta
tio. aut attractatio.

Mepthad. decepcionē vel dissolutio

Mepthali. latitudo mea vel p̄uersio
eius.

Mepthali diseret̄ vel se iūet̄ seu cō
uoluit me aut p̄uolutio mea.

Mepthalim. hitatio vel p̄spatio: siue
p̄uerēs eos aut latitudo eoz.

Mepthali. iplacatio vel p̄uersatio. si

ue dilatavit me: aut dilatatio mea
Mepthalimite. querētes eos vel la
titudines eoz.

Mepthalite. hitacula vel p̄spationes
seu dilatati mei. ā iplicationes eoz

Meptrar purificās vel purificatio.

Mepthe decipiēs vel dissoluēs: si
ue deceptio: aut dissolutio.

Mepthom sculpētes vel apientes
siue decipiētes eos: aut dissolutio
nes eoz.

Mepthpha. deceptio vite remisse:
vel dissolutione claudicās.

Mepthum. sculpētes vel apientes.
siue decipiētes eos: aut dissolutio
nes eoz.

Mepthusim aptū nomē: vel disso
luta auditio.

Mer. lucidus vel lucerna
Meregel luci aceru. l̄ lucerne acer
natio. festinans.

Mereus. lucis p̄silium vel lucerna
Mereth cithara vel q̄si lucerna: ā
lux vite aut lucerna pauoris.

Mergal. lucis aceruus. vel lucerna
aceruata. cerne aceruatio

Mergel. lucerna aceruata: vel lu
cernerne iuoluta vel lucer
ne iuolutio.

Meri lucēs mihi vel lucerna mea.

Meria lucēs dōo vel lucerna dñi.

Mesia colub dñi vel sp̄ens dñic̄.

Mesibi titulus meo vel statio mea.

Meson augurās vel auguriū: siue
augur fori: ā auguris fortitudo

Mestruth téptatio tenera: vel fugi
tuus tener.

Mestheus erari. vel metallarius.

Methniā decus vel moto: siue cō
mouēs eos. aut p̄motio eoz.

Methua imago vel imaginatio.

Metophati icludēs me vel iclusio
mea. sores mei.

Metophatite includētes. vel inclu
sionē. Hic.i.post.n.

Icanor. stās lucerna. vel
statura lucida.

Micodemus includēs iudicio: vel
effusio terrenitas.

Micholaus. effluēs vel effluxio: si
ue stultus ecclēsie languens: ā stul
ticia languens ecclēsie.

Micholaire. effluētes: vel effluxio
nes siue stulti ecclēsie languentis: ā
stulticia lāguoris ecclēsie.

Michopolis germē p̄tectionis mee

Interpretaciōes.

- Hic. b. post. o.**
Bab. spans vel ap̄plexas
 siue dilectus. ā dilectio.
Obadia. fū dñi vel fuiēs dño.
Obag. mag⁹ vel phitonissa. siue ī
 cantator. aut incāratio.
Obdarē. seruus australis vel ser
 uus aſfricanus.
Obdias. fuiēs dño vel fuit⁹ dñi.
Obeth. seruitus vel seruitor.
Obedēdō. seruēs ruſo. vel fuiēs
 fulvo. ſeu fuiens terre. aut seruus
 ſanguineus.
Obedia. fuus dñi vel fuiēs dño.
Obediel. fuus dei. vel fuiēs deo.
Obia. fuus dñi. vel fuiēs dño.
Oboth. phitones vel magi ſiuē la
 gene grādes. ā lagenap grāditas.
Hic. c. post. o.
Chet. diligēs vel pſcrutās
 ſiuē dilectio. ā pſcrutatio.
Ochol. tenēs hitationē. vel appre
 hendēs tabernaculū.
Ochoza. tenēs magīm vel retētio
 magistri.
Ochozath. retētio vel app̄hensio
Ochozias. retinens dñim vel app̄
 hensio dñi.
Ochran. tenēs vel app̄hendens. ſi
 ue retentio. aut app̄hensio.
Hic. d. post. o.
Baita. mēſurās vel mēſu
Odema. ſeru⁹ ratio.
 dñi. vel testificans dñm.
Odia. idē.
Odōia. idem
Odollā. testimonium eoz vel testi
 monijs approbatio.
Odollamites. testans aliquē vel
 testimoniu in aq.
Oddor. testas ḡnatōez vel testifi
 catio ḡnationis.
Odoma. ſeruus dñi vel testificans
Odī. mēſis me⁹ vel mēſura mea.
Odura. mēſura magīi. vel testifi
 cans magīm.
Hic. e. post. o.
Epha mēſura. v̄l effūdēs
 ſiuē effusus aut effuatio.
Oephī. mēſura trīu modiōz. vel
 tres modiū mēſurati.
Oeph. diligēs vel pſcrutās. ſiuē di
 lectio. aut pſcrutatio.
Hic. ph. post. o.
Opha. effusio vel effuatio
Ophal. nebulavel obſcu
 ratio ſiuē obſcurās. ā nebulosus.
Opha. thalamus eoz. vel mariti
ma eoz.
Ophar. volās vel volat⁹. ſiuē vo
 lantes. ā volationes.
Ophat. aux obuzū vel aux puris
Ophaz. idē.
Ophel. nebula vel obſcuratio ſiuē
 obſcuratus. ā nebulosus.
Opher. ignominia vel ignominio
 ſis.
Ophi. ifirm⁹ vel ignominiosus
Ophi. tabnacula vel hitationes.
Ophimi. tabnacula mea vel hita
 tiones mee. irritū ā ebriosum.
Ophir. ifirmās vel ifirmitas ſiuē
Ophi. discalciat⁹ v̄l iſana quersio
Ophra. volās vel thalamus.
Hic. g. post. o.
Oga. nōbilis vel glōſis. ſiuē ab
 ſcōdēs eū. ā coaceruans ei.
Hic. h. post. o.
Oha. ipſe coguit. vel cog
 uit dñs.
Ohiada. ipſe coguit ſeruitutē vel
 coguit dñs ſtēmoniū.
Ooli. tabnaculū vel inhibatio
Hic. i. post. o.
Ola. ifirmās eū vel ifirmi
 tas ei⁹. ſas eoz.
Oiam. infirmans eos vel infirmi
Oii. ſeculū vel eternitas. ſiuē an⁹
 ibile⁹. ā annus remiſſionis.
Hic. l. post. o.
Oda. deſtruēs l̄ discernēs
 ſiuē deſtructio. ā diuerticulū
Oldai. deſtruēs me. l̄ discernēs mi
 hi. ſiuē diuerticulum meū. ā discre
 tio mea. tculū ḡre
Oldā. discernens donū : vel diver
Oli. ifirmitas vel p̄tēcio.
Olab. ifirmās p̄z vel p̄tēcio pa
Olipha. dolēs vel pturēs. tris
Olimpiadis. dolor tristū. vel ptu
 riens ſeruitutē.
Olofernes. ifirmitas diſectionis
 vel infirmās vitulū ſaginatū.
Hic. m. post. o.
Omar. pp̄lm amaricās. l̄
 pp̄ls amaricatus.
Omēr. crispās. vel manipulus
Omri. crispans me vel manipul⁹
 meus.
Omroi. crispans magīm meū vel
 manipulus magistri mei.
Hic. n. post. o.
Ondolor. vel meror.
On. iniqtas vel iutilitas

Mominus hebraicorum

On. musitatio vel murmuratio
 Ona. meres eu. vel dolor eius
 Ona. inutilis ei. nec iniqtas eius.
 Ona. murmuratis ei vel murmuratio eius
 Ona. meror pplici vel meror eoz
 Ona. inutilis pplico vel iniqtas eoz
 Ona. murmur populi : vel musitatio eoz.
 Ona. meror doni vel dolor ḡe.
 Ona. iūqas doni vel intilitas ḡe.
 Ona. murmuratis dono vel musitatis ḡe.
 Oni. meres mihi vel dolor meus.
 Oni. inutilis mihi vel iniqtas mea
 Oni. murmur meū : vel musitatio mea.
 regescens.
 Onni dolore cōmotus vel merore
 Onni. inutil reges vel iniq̄ p̄motio
 Onni. murmure mot̄ : vel musitatio ḡescens.
 Onias. meres dñi. vel dolor dñi.
 Onias iūq̄ dñi vel inutilis dñs.
 Onias murmuratis dñi vel musitatio dñi.
 Ono meres eu vel dolor eius
 Ono inutilis ei. vel iniqtas eius.
 Ono murmurans ei vel musitatio
 Ono muurmure musitatis eius.
 Vel musitatio de murmuratis: siue dolor inutilis aut meres iniqtate.

Hic.o.post.o.

Ola tabnaculū vel ibita
 Olla. idē. bitatio mea
 Ooli. tabernaculū meū. vel inha
 Oliab tabernaculū meū p̄f. vel
 inbitatio mea p̄pis.
 Oliba tabernaculū meū in ea: v̄l
 ipsa ē tabernaculū meū.
 Olibama. tabernaculi altitudo.
 vel bitaculū meū in aliquo
 On labor vel dolor siue dolens ā
 Oziā vidēs eos laborosiss
 vel fortitudo eoz. dñi.
 Oziās vidēs dñm vel fortitudo
 Hic.r.post.o.
 R. foramē vel iracundia:
 Ormons vel lumen siue
 pellis aut iracundus.
 Oram p̄cipiēs vel p̄phendens: si
 ue p̄ceptio: aut p̄phenſio.
 Ora. irati vel ne excuso seu ne ira
 cundie aut ne iracundo.
 Ora mōs pplici. vel lumē eoz.
 Ora pellis pplici vel foramē eoz.

Ora iracud̄ pplici vel iracūdia eoz
 Orahach estimās vel estimatio.
 Orahathbi. estimās mihi vel estia
 tio mea. longitudine corone.
 Ochiatharoth. lōga corona : vel
 Oreb ardor vel siccitas siue coru
 a solitudo. aut temptatio
 Oreb mēsa vel massa. siue teptans
 Orie dolor vel iracūdia.
 Oreh lōganumis vel diuturn⁹ seu
 lōganitas. a diuturnitas.
 Opha cernit ei a supbiens ei.
 Ora lux mea: vel mōs meus.
 Ou pellis mea vel foramē meū
 Ou irascēs mihi vel iracūdia mea
 Ou gigas vel excelsus.
 Ou coquēs vel excludēs
 Ou apphēdēs me vel apphēfio
 Oui gigatēs vel excelsi. mea.
 Oum apphēdēntes me: vel app
 hēfiones mee.
 Oum loquētes vel excludētes.
 Oma anathēa vel anathēatizatō
 Ora. lumen nob̄ vel illuminatio
 nostra.
 Oman. lumē ḡe : vel illuminatio
 donations. sticie.
 Oron mōs inutilis vel foramē tri
 Oro pellis iūq̄. a ira murmurātiū.
 Oro lumē meroris vel dolor musi
 tantiū. mina tristiaꝝ.
 Oronite. mōtes inutilis: vel for
 Oronite. pellei iūq̄ : vel dolores
 musitanī. die murmurātiū.
 Oronite. lumia meror vel iracun
 Oroniz. lumē meroris eoz: vel ira
 cundia iniqtas eoz.
 Oronom. mōs inutilis eis. vel fo
 ramē tristie eoz.
 Oraum. idem.
 Oronaim lumen meroris eoz vel
 iracundia iniqtas eoz.
 Orthosiada. recte indigēs testimo
 nio vel lumē positiū testificationi.
 Hic.s.post.o.
 Sa spes vel salvatio
 Osa. spes mea vel salua
 Osaia: spans i dño tio mea.
 uel salvatio dñi.
 Osaanna. salua vel uiuifco siue sal
 uifca nos: a saluificatio nra.
 Osee. spes vel salvator.
 Osee: spans i eo uel salvatio eius.
 Osaia spans i dño uel salvatio dñi
 Hic.t.post.o.
 Thā: tps eis uel desiḡtio
 Othei signū meū eoz
 uel tpalitas mea

Othio dolor ei uel p̄tristās eum.
 Othir petō uigilās uel signū tpale
 Othim stās petō uel statio tpalis.
 Otholia. signū labous : uel desig
 tio tpalis.
 Othoniel signū dei uel r̄ndēs deo
 Othotā signās eos uel signio eoz.
 Hic.x.post.o.
 X. violēter uel uolūtarie.
 Hic.c.post.u.
 za. uidēs uel robust̄: seu
 uisio aut fortitudo
 Ozai foris meū uel robur meū. siue
 uidēs me. a fortitudo mea.
 Oziā uidēs eos uel fortitudo eoz.
 Oziā uidēs donū uel fortitudo ḡe
 Ozamoth. q̄si signū uel foris desig
 Ozazi. foris duxtor. tio.
 uel uidēs olinā.
 Ozé. uidēs fortē uel foris oculus.
 Ozensara. uidēs fortē p̄ncipis uel
 foris ocul⁹ angustiati. luctator.
 Ozi. uidens luctā. uel robustus
 Ozi. uidēs uel robust̄ seu uisio : a
 fortitudo. dñi.
 Oziā uidens dñm. uel fortitudo
 Oziā uisio dñi ē uel fortitudo dñi ē.
 Oziiph: germinās uel germinatio
 Oziel uidēs deū uel fortitudo dei.
 Ozielite: uidētes deū uel fortitudi
 nes dei.
 Ozi auris mea uel auditus meus
 Oziみて. aures mee: uel auditores
 mei.
 Sequit de incipiētibus a. Id. līa.
 Aphū. redūmēs cadenteꝝ
 uel redēptio cadent̄.
 Palestina. ore p̄tula: uel
 ore p̄tundēs siue os malleatoris: a
 oris p̄tusio.
 Palesti. ore p̄tusi uel ore p̄tūdētes
 siue ora malleator. aut oris p̄tusio
 nes. malleatoris.
 Plamiram. ore cōtundens nel os
 Paphilia p̄uersio a ruina uel diui
 sio cadentiū. diuisiōe cadētes.
 Pamphiliēs. p̄uersiā ruina uel
 Panarethos. liber ecclesie uel lib
 ecclesiasticus. tor.
 Paraphras̄tes garrul⁹: uel p̄iecta
 Parascene cena pura uel p̄patio.
 Paroi discoopt̄ uel discoopiens.
 Parmea diuidēs plenitudinē: uel
 diuisio plenitudis. diuisio.
 Parthia p̄fecte diuidēs uel p̄fecta
 Parthi p̄fecte diuidentes: uel p̄fe
 ctio diuidentiū.
 Pasca. trāscēsus uel transgressio.

Interpretaciōes.

Pathma. sepatio vel sepatrix.
 Pathmos. sepatio hostis vel sepa-
 tio palpantū.
 Patroba. videns eum vel dissolu-
 tio eius.
 Patrodes. sepanis vel dissoluēs.
 Patura. sepatrix vel sepatio
 Paulus. os tube vel os eoz: seu
 electum mirabile. aut electiōis mi-
 raculum.
Hic. e. post. p.
 p. Eduo. temptatio mones yr
 dissecatio cōmotionis
 Pelusiū. os malleās vel os malle-
 atoris.
 Pentateuchū gnqz libri moysi yr
 gnqz libri mosaici.
 Pergamū. dissecās valles: vel di-
 uidens cornua eoz.
 Pergen. deuorās vel vorago
 Perybolus. saccus absortus vel
 repositio inueterata.
 Perida. téptatus dilectus vel tép-
 tatio amabilis.
 Perichopen. incisus vel incisio.
 Perone. sacculus: vel repositio.
 Persida. téptas vel latera sua dis-
 fixas.
 Perse. temptati vel latera sua dis-
 suentes.
 Persipolis. téptatio ciuitatū. vel
 dissiens latera ciuitatibus.
 Petrus. ascens vel discalciās: si-
 ue cognitus. aut dissoluens.
Hic. i. post. p.
 p. Igmei. cogniti dñio. vel
 dñm cogſcentes
 Pilā. os malleās vel osis p̄tusio.
 Pilatus ore p̄tendens vel os mal-
 leatoris.
 Pirus dissoluēs: vel dissolutus.
 Pisida. cognita dñio vel cognitio
 domini.
 Pisticū. fidele vel fidelitas.
 Pisca. cognita vel cogſcens:
 Pisilla cogſcens dñm vel cogni-
 tio dñi.
 Pisicus. agnitus vel agſcens
Hic. o. post. p.
 p. Oblius. tabnaculū vel in-
 bitatio. leatoris
 Pollati. ore p̄tendens vel os mal-
 leatoris.
 Poti. inclinātes vel inclinatōes.
 Poti. declinās p̄silū vel declinās
 festinationē. duritā eoz.
 Porti. dura divisio vel dividens
 Possidoni. cogſcens venationē yr

cognitio p̄motōis etiū igminia
 Probus. fructus p̄fusus. vel fru-
 Procorus. fructus p̄gregās. vel
 fructū p̄gregatio.
 Ptolomeo ad mensurā deducens
 vel ad mensurā reductus.
 Ptolomai ad mensurā deducens
 vel ad menſurā deductio
 Ptolomeida. ad mēsurā deducēs
 vel ad mensurā reducta.
 Ptolemais. idem.
 Ptolemaidenses. ad mensurā de-
 ducti. vel ad mensurā reducētes.
Hic. u. post. p.
 p. Ublus. tabnaculū vel in-
 pudens. induit p̄filio yr
 indumentū p̄silij.
 Puteolis. declinās vel declinatio
 Putiphares. os inclinās yr ori i
 clinatio. siue os inclinās ad dissec-
 dū. à dissecās ad os inclinādū. Nec
 oia noia greca vel latīa sīm lingua
 hebraicā violenter interpretata sunt
 Sciendū nāqz ē q̄ apud hebreos.
 p. Ira nō habet. nec vllū nomen est
 apud eos qd̄ sī elemētū sonat. Ab
 usiue igl̄ accipienda sunt
 Sequit̄ de incipientib̄ ab. R. Ira
r. Raab. famē vel impetus.
 Raab. lata yr dilatata: si
 ne latitudo. à dilatatio. Si. n. raab
 p. ain mediā lraz scribat: famē sīgt
 siue ipetū. Si. v. p. beth latitudieꝝ
 vel dilationē. à t̄ euētī sīm accen-
 tuū t̄ lraz diuersitatū vt in tā var-
 as t̄ p̄trarias sīgtiones noia p̄mu-
 tent. t̄ in tā diuerse v̄tanſ.
 Raaba. famē eī vel ipetus eī si
 ue dilatās eū. à dilatatio eius
 Raabia. ipetus dñi yr famelicus
 dñio siue diuidicās dñm. à diuidi-
 catio dñi. bucce. à maxille.
 Raabath. bucca vel maxilla. seu
 Raā. multum. vel visio: siue toni
 trū. aut multitudo.
 Raama. vidēs. yr tonitruū eī siue
 multū eī. à multitudo eius.
 Raamas. multū dñio vel visio dñi
 seu vidēs dñm. à tonitruū dñi.
 Raāsēs. malitia tinee. vel malitia
 de tinea. siue itonuit letus. à intona-
 tis leticia.
 Raason. cursus yr placentia siue
 p̄teplatiā à p̄summatiō.
 Raatha. mḡ peccati vel mḡratio
 Raba. multa vel maḡ siue iudicās
 ad iudicinm

Rabaā. multitudo ppl̄i vel magni-
 tudo eoꝝ. siue iudicās populos: à
 iudicū populoꝝ.
 Rabai. multū mibi. vel maḡtudo
 mea. siue iudicās me à iudicū meū
 Rabath. multū t̄pis. vel grande
 petm. siue iudicās t̄pis. à iudicū
 peccatoꝝ.
 Rabi. doctor vel mḡ seu docens
 me. aut magister meus.
 Rabith. doctrina multitudinis.
 vel magisteriū iudicatis.
 Rabai. multa sī vel multitudo ista
 Rablath. multum vel multa. siue
 multitudo: à multitudines.
 Rabmag. p̄nceps cibi vel dñator
 edentiu.
 Raboni. doctor: vel maḡ seu do-
 cens me: à mḡ meus.
 Raboth. grāde signū vel multum
 rūdēs siue iudicās rūdētes. à iudi-
 cium rūdentiū. deosculās
 Rabsaces. mult̄ osculoyl̄ p̄nceps
 Rasaris. p̄nceps eunuch⁹ vel mḡ
 eunuchoz. descensio.
 Rabares. multū alien⁹ vel grādis
 Racha. van⁹ vel vārias siue absqz
 cerebro. à signū ssannationis.
 Rachab. p̄cita vel q̄driga: seu vi-
 sio. aut aſensio.
 Rachal. trīſi vel deorsū ſerēs: si
 ue res: aut negociatio.
 Rachel. ouis vel viſio ſeu viſes
 deū. aut viſens p̄ncipiū.
 Rachus. ſba vel pecunia.
 Radai. viſes me: à fortitudo mea
 Rapha. sanitas vel medicina dei.
 Raphael. sanās deo l̄ medicina dei
 Raphaia. sanās dñi. vel medicina
 Raphai. gigātes vel medici dñi
 siue facture nīe. à laxati eoz. eius
 Raphao: sanās eum. vel medicina
 Raphasa. ſana viſio. vel medicina
 fortitudis. volucr̄: à cursis or.
 Raphes. deflēs. vel medicus ſeu
 Raphidi. téptatio vel laxe man⁹
 ſeu viſio or. à vidit os ſufficiēs eis
 Raphidi. ſanitas fortuīvel ſaitas
 iudicij. ſeu viſiōis forſ. à diſſolutio
 fortiū. Juſ. p̄petatē v̄o lingue ſyre
 iterptat̄ remiſſe man⁹ vel remiſſio
 Raphiō. medicia dolo manuū.
 ris vel téptatio inqtaſ.
 Raphu. téptatio vel diſſolutio. ſi
 ue ſanitas: à medicina.
 Ragal. res vel negociatio. ſeu tri-
 ſis: aut deorsum ſerēs.
 Ragau. pascens. vel egrotans

nomīnū hebralcoꝝ.

Rages. pabulū uel egrotatio
Ragon. hyems. uel pabulum. siue
multū delectans. à multū delictus
Raguel. pastor dei egrotans deo
sue pascens deū. aut pabulū eius
Rahubel. idem deus
Rahaia. pastor dñi. vel egrotans
dño siue pascēs dñm. aut pabuluz
Rahelata. idem eius dñs
Rā. excelsus l' exaltat' sine tonitruū
Rama. excelsa. l' ex aut exultatio
altata siue tonitruū. aut exaltatio
Ramale. sublimitas. aut exaltatio
siue tonitruū. aut exaltabitur.
Ramalia. excelsus dño. vel tonitru
um dñi. siue excelse laborans. aut
exaltatio laborantis.
Ramasse. pabulū ul' tinea siue ma
licia tinec. aut malicia de tinea.
Ramath. excelsū signū. siue exalta
ta petō seu mortem vidit aut mortis
Ramath. idem visio
Ramathā. excelsū signū populi. l'
exaltatio peti eorū. seu morte vidit
eis. aut visio mortis eorū.
Ramathaim. excelsa duo vel excel
sa bina siue duo sublimes. à dno ex
altati. hec duo excelsa uel bina subli
ma sunt due trib' regia. s. ac sacer
dotalis. Un' helchana fuisse legit
ramathai. q: p' ei' d' tribu leui fuit
et m' ei' d' tribu iuda q' nō f' eo q'
effrata vxore. s. ca
levb. quā p'stat extitisse d' tribu illa
Ramathiechi. excelsū signū gene
vel eleuatio marille tē vidētes
Ramathite. excelsa signa. uel mor
Ramlech. excelsa portio. vel exal
tata particula
Ramesse. amaricans uel cōmotio
turbulenta. siue corosio tinee. aut
tonitruū gaudi.
Ramech. mortis visio. uel excelsū si
gnū. siue celstido paurois. aut ex
altatio vite. tata rīsio
Ramoth. excelsum signū. uel exal
Raron. cursus mḡi uel plūmatio
magisterii.
Raronites. currēs magister uel cō
fūmati magisterio.
Raronite. currētes magistri. uel
cōfūmati magisterii
Rasaia. ipi' dñs uel varietas dñi.
Rasathaim. varietas bina uel ini
quitas duoru
Rasim. variās eos uel iniquas eoz
Rasin. impius uel iniquus. seu va
rietas aut pictura

Rathanim. sonit' uel iuniper' siue
visio plūmata. aut visionis plūma
tio. Ferant hoc lignū iunipi multo
tpe ignē conseruare. ita vt si pruna
ex ei' cinere operta fuerit vſq; ad
annū ignita pdurent
Razias. sacratus dño uel mystic'
Razom. mystic' uel sacrat' dñi
Razon. idem.
Hic. e. post. r. dñi.
Eaias. mḡi dñs l' dilatato
Reba. multa uel magna. si
ue iudicās. aut iudiciū
Rebai. multum mibi. uel magni
tudo mca. siue index meus. aut iu
dicū meū.
Rebe. qrt' uel qttuo siue ordinatus
Rebee. idē aut ordinatio.
Rebecca. patiētia l' multū accepit
siue multa patiētia. aut que multū
acepit
Rebla. commissum. uel multitudo.
Reblata. multa hec uel multū iste.
siue multū omisit h' aut multū com
missū hui' ordinata perusio
Rebmag. quartus ingen: osis uel
Recha molliſ. uel delicatus. siue
mollines. aut teneritudo.
Rechab. cōcedēs. uel excelsus seu
mollis p' aut teneritudo patris.
Rechabite. cōcedentes uel excelsi
seu teneri p'ib' aut delitic patrum
Rechat mollicies. uel sublimitas.
Recem. pictura uel varietas. seu
vacuefecit. aut vacuefactio.
Rechma. téptatio uel militia qpiā
Reesa. chamus. uel frenū. siue reti
naculū aut cohibitio
Rephan. factura. uel requies seu
nostra requies. aut nra factura
Regali. pedes. l' abulatio siue iter
Regmē. cub' uel refecto. à itinera
siue pascens eos. aut pascua eorū.
Regma. téptatio uel milicia qpiā.
Regom. iter uel ambulatio.
Rehi. pastor me' uel pabulū meū
Remma. excelsa. uel videns aligd
Rempha. excelsa eructans. uel ex
altatio nibili. qd requieui
Rémi. excelsa p'motio uel vidēs ali
Remina excelsus dñs uel exaltatō
Remō. excelsū murmur dñi.
uel exaltatio inutlis.
Remono. excelse merens uel exal
tatio iniquitatis.
Rém'on. ecclesia. uel congregatio
Rém'on. sublimis. uel exaltata seu
malūpunicū. aut malūgranatum.

Rém'ophares. dividens ecclesiam
uel dissipans cōgregationē
Rém'ophares. sublimitas violēta l'
exaltatio dissipata seu diuisio mali
punici. aut diuisio maligranati.
Remoth. vidēs morte l' visio mortis
Rena magister abscondit'. uel ma
gisteriu pulchritudinis.
Res. caput uel patientia
Resa. caput eius. uel patiens eum
Ressa. chamus uel frenū. siue sta
diū. aut retinaculū.
Resatha. impietas. uel iniquitas.
Resathai. ipi' ei' uel iniquitas eorū.
Reseph. iniquitas mēsure uel caput
Resē. caput sōs uel patiētia oculi.
Reseth. spictas uel iniquitas seu ca
put vite. aut patiētia paurois.
Respha. currens vel vox. seu cur
sus. aut velocitas.
Resia. caput dñi. uel patiens dñs
Rethma. sonit' uel iuniper'. seu vi
dens plūmate. aut visio cōsumata
Ren. patiēs uel pastus est. seu pa
nit me. aut pastio mea.
Reū. pascens eū. uel pabulū eoz.
Reze. magistri viscera fortia. uel
magistro viscera sanctificata.
Hic. i. post. r.
Iba. multa. uel magna. si
ue iudicans aut iudiciū.
Ribai. multū mibi uel magnitudo
mea. seu index meus. aut iudicium
meum. cellā.
Riph'a. vidēs bona. uel vidēs buc
Riphat. videns bona ipsi'. uel vi
dens bucellā vite
Riphet. vidēs bona paurois. uel
videns bucellā vite.
Rithus. querēs uel bon' seu lumē
aut inquisitio bonitatis.
Hic. o. post. r.
O. magister. uel magisteriu
Roaga. mḡi meditans. uel
mḡi locutio. aut fortis suscepitio
Robaim. impetus vel latitudo
Roboam. dilatās populū uel dissi
pās populos. siue impetus populi
aut inclinatio populoꝝ
Robooth. platee. uel latitudines.
seu platee inclinate. aut platearum
inclinationes
Rode. vidēs. uel fortis seu visiōis
fortitudo. aut visio fortitudinis
Rode. vidēs vitaz. uel vidēs essen
tiā seu videns iudiciū.
Rodim. patruus iudicans. uel vi
sio iudicii patruelis.

Interpretaciones.

Rodum.visio uel descensio seu dis
sentius aut dissidium
Rodii.videntes uel descendentes seu
dissidentes..aut dissidia.
Rodoch^o.fortiter dur^o uel videns
Roegal deorsū ferēs nigredinē
vel magister tristitie
Rogel.deorsū ferēs uel negotiatio
tristitie. ciatio tristitie eoz
Rogeli.deorsū ferēs eos uel nego
Rogomelech.magister soue pris
uel magistrans decipulas portiois
Roma magisterium frangens uel
magisteru contractio.
Roma.tonans uel sublimis .sue
tonitruum aut sublmitas.
Romai.tonates uel sublimes .sue
tonates sublimiter.ā tōtrua excelsa
Romeilia.magister frangens labo
rātes.ā sublme tonitruū laboratiū.
Roob platee uel latitudines.
Roobia.platee dñi uel latitudines
dñiantū arū inclinatōes
Roboth.platee inclinate uel plate
Roos.turris.uel propugnacula.
Ros.caput uel initū vicinaz.
Rosmophi.caput fortū uel initū
Roth.visio uel festinatio seu defi
ciens aut defectio.

Illic.u.post.r.

Elben.vidēs filiū uel filius
visionis seu videns i media
aut videns per mediū
Rubeni.videns filiū meū uel filii
mei visio. seu videte iter me aut vi
dete p mediū mei.
Rubenite videntes filios uel visio
nes filiorum seu vi.ētes p mediū.
Rufus.sanās uel refitiēs sue nos
sanans. aut resectio nostra
Ruma excelsa uel videns aliqd.
Ruth.vidēs uel festinās seu defi
ciens aut defectio.

Sequis de incipiētib^o a līa.G.
Aaph.speculū uel agustia^o

Saal.reddēs uel agrauās
Saal vola uel pugil seu vul
pis aut or^o aqrū
Scalabi agrauās intellectum uel
aggrauatio intelligentie.
Saalim.yole uel pinguis. seu vul
pes aut ortus aquarū
Saalim.reddens. uel redditor. si
ne redditio. aut reddidit eis
Saar estimans uel estimatio.
Saarite estimantes uel estiatores
Saarum.estimātes eos uel estiato
Saafin.incubuit res eoz

egrediēs uel icu batio egressionis.
Saba.capita. uel captiva .sue ca
ptiuitas. aut conuersio
Saba clamās.sue puertens. sue
clamor aut eloquēta
Sabcha.rête. uel retinaculū.sue
loquens ei. aut eloquēta ei^o.
Sabaias.capt^odño uel quersio dñi
Sabaim.clamātes uel eloquētes.
sue captiui. aut querentes
Sabama.leua uel sinistra.
Sabama.excella uel quersio qdā
sue tollens altitudinē aut tollēs
celsum lens excelsum.
Saban tollēs altitudinēz. uel tol
Sabana.leua meis uel quersio qpi
am. seu tollēs altitudinē aut tollēs
excelsum v̄tutū. aut exercitū
Sabaoth.v̄tutes uel exercit^o. sue
Sabari.mōtes circūiens l'mōtiū
circūitio cul^o aut p̄cipiat^o.
Sabath.sceptrū uel virga sine ba
Sabatha.gyrāl uel circūiens sue
circūitus aut circūidens
Sabathaca.se des tua uel circūies
te sue circūit^o tu^o aut circūitio tua
Sabathai.circūit^o me^o. uel cu cu
ciso mea
Sabbatū requies uel regetio.
Sabbatismus.regetio vel reges.
Sabe agne uel oves.sue septem.
aut iuramentum.
Sabee.idem . turitas.
Sabe sepris uel abūdās .sue sa
Sabee.septem uel abūdans .sue
saturitas aut abundātia.
Sabei.captiui uel clamātes .sue
conuersi aut eloquētes
Saber.captiui vigilās uel cōuers^o
resurgēs ouis aut satietas
Saber.virgultum uel iurās .sue
Sabeth ouis uel satietas sue vir
gultum.ā aduratio uersio vite
Sabeth.captiui panidus uel con
Sabia dāma uel caprea sue iurās
dño aut satietas dñi.
Sablath.reges uel inter missio
Sablathaim reges in eis uel inter
missio eoz tes aut statio.
Saboun.dāme uel capree.sue stā
Saboin.tollēs altitudinē uel tol
lens excelsum
Sachar elutum. uel penitentia
Sachar.singuli uel curuantes.
Sada archanū uel lat^o a latere n
a latitudine nū eius.
Sadada lateri adherēs uel archa
Sadaia.lat^o iniquum uel archanū

iniquitatis
Saddai.oipotens. uel oipotentia
Sade.regio. uel iustitia.sue cōs
latio. aut veneratio.
Motadū ē i hac līa.s.s. q sicut q
dam vcoales enz apud nos sint ee
dem.apud hebreos diuersis chara
cerib^oānotāt diuersosq sonoi ha
bēt. ideoqz diuersas significatiōes
ptinēt. ita etiā ipsa eadē l. cū vna
apud nos sit.apud illos diversa for
tif noiaqz diuersasq figurās possi
det.ac diuersos sonos . et idcirco
nemo mirū existimet si ipsa eadē in
varius interpretatioib^o pmutetur .
Tres.n.apud hebreos līe. vna que
vocat sam ech z simpliciter legitur
qsi p.s.n rām līam.pferak.alterā
sin uel sen dicis in qua stridor qui
dam non nostri sermonis iterstre
pit tertia sade noiatur quā nō au
res. penitus reformidant
Sidemotb.regiōes uel larva.sue
iustite. aut cōsolatiōes .
Saderoth.potic^o.publica uel con
uentio populoz meoz
Saderor vberū lumē. uel lux vber^o
Sadirz. archanū iustitie uel cōso
latio testificatio nis.
Sadoch iustit ia uel iustificatio
Saducei.iusti vel iustificati.sue iu
stite aut iustifications
Saesdema.pestilēs aer uel pestilē
Saph.vinculū uel la tua acris
biū sue speculū aut angustia.
Sapha vinciēs eū. uel labiū ei^o si
ue speculās eū aut angustia ei^o
Saphai.vinciēs me. uel speculās
me. sue labiū meū . aut angustia
Saphan vinciēs populū mea
uel labiū populi. sue angustiā eos
aut speculū eoz
Saphan abscōdit^o uel pfecticēs.
Saphan.lepus uel herici^o sue an
gustians. aut cyrogrillus
Saphan.speculās donū uel labiū
ḡe sue viciū supi^o aut barba supi
oris iuditii.
Saphane.vinculū ḡe uel specu
Saphane labiū lator donatiōis
ei^o uel labiū supi^o seu barba ei^o aut
barba supious iuditii.
Saphanetphane.saluatorūndi uel
abscōdit^o repto^o Ipe ē ioseph q
z egyptū saluauit et abscōdita fue
lavit pharaoni
Saphama.abscōdit dñs . uel pfe
ctio dñi. seu speculās donantez

nominū hebraicōꝝ.

- dñm. aut labiū gratie dñi.
Saphat. iudicans uel indicauit si
ue iudicū. aut diuicatio.
Saphata. iudicās pplm. uel pplz
iudicauit. siue iudicans eius. aut di
Saphathias. uel iudicatio eius.
dicat dñs. uel iudicatio dñi.
Saphathmoth. iudicās morte uel
iudicatio mortuorū.
Sapher. dec̄ uel pulchritudo. seu
speculans vigiles. aut labiū resur
gentium.
Sapphyr̄. narrans uel litterat̄ si
ue librarius. aut egregie speciosus.
Sapphyra. litterata uel libraria si
ue narrans. à egregie speciosa. Ju
xta vero p̄prietate syri f̄monis in
terpretat̄ formosa. uel formositas.
Saphon. labiū murmurās uel spe
culum inutile. seu vinculum mero
ris. aut angustia iniquitatis.
Saphria. iudicat dominus. uel in
diciū dñi.
Saga. locutio. uel minoratio.
Sahis. temptans. uel temptationis.
Sairath. damma vel caprea.
Sala. leua. uel missa. siue tollens.
aut missio.
Salabin. pacis grauitas. l' vestimē
tu graue. siue aggrauat̄ intellecū
aut aggrauatio intelligentie.
Salabon. tollēs merorem. aut ag
grauatio iniquitatis.
Salabonite. tollētes merorem uel
aggrauati iniquitatibus.
Salacha. leua venit uel tollens ve
nit. siue tulit sibimet. aut temptatō
itineratū.
Salai. tollens me. uel missio mea.
Salabuz. salus cordis. uel sanitas
cordiū eoz.
Salama. vestimentū. uel pacificās
siue vest̄ pacis. aut tribulatio eius.
Salamibel. pax mea de^o. l' tribuet
mibi de^o. siue de^o vestimentū meū
aut retributio mea retributio dei.
Salamim. perfecti. uel cōsummati
seu pfectio. aut cōsummatio.
Salamuna. fluct̄ l' omorio. seu ym
bra pmotio. aut salvatio iudicii.
Salathi. frutex. uel peritio.
Salathiel. petēs deū. uel frutex dei.
Sale. egrediens. uel egressio.
Salebum. pacis grauitas uel vesti
mētu graue. siue aggrauans itelle
ctū aut aggrauatio intelligentie.
Salech. egrediens. uel egressio.
Saled. egrediens. uel emissio.
- Saleph. missus uel reddit̄ siue con
sūmat̄ pfecte aut p̄sumate pfectus.
Salem. pax uel iusticia. seu misit.
aut missio.
Salem. reddēs uel redditia siue cō
sūmata pfecte aut cōsummatio pfecta.
Salemoth. egrediens. ctionis
mortuus. uel egressio mortui. siue
tollens mortē. aut emissio mortis.
Salphaath. ymbra pariter. uel ym
bra fortitudinis. seu ymbra formi
dans. aut ymbra in id ipm.
Sali missa. uel leua. seu tolēs. aut
Salim. leua uel vulpes. missio
siue tollens eos. aut missio eoz.
Salisa. vitula tertia. uel vitula tri
ennalis. seu vitula cōsternans aut
Salissa. idē vitula cōsternata.
Salma. perfecta uel pacificās. seu
sentiens. aut sensibilis.
Salmā. sentiēs. uel sensibilis. seu
pacificus. aut cōsummatio.
Salmana. pfect̄ uel p̄sumat̄. siue
pacificans eū. aut. sensibilitas ei^o.
Salmanasar. pfect̄ vinculo uel cō
sūmat̄ advincendū. siue sentiens
carcerē. aut pacificās angustiatos.
Salmane. pacificās eū. aut p̄suma
to eius. siue ymbra phibendi. aut
ymbra cōmotionis.
Salmanoe. sēsūs vite uel pacificās
fūscēpros. siue ymbra offendiculi.
aut imago fortitudinis. dñi.
Salmas. sentiēs dñm. uel pacific̄
Salmon. sensibilis uel pacific̄ siue
ymbra v̄tus. à imago fortitudinis.
Salmona. imaguncula ei^o uel ima
go fortitudis ei^o siue ymbra portio
nis. aut ymbra munerationis.
Salmonē. nomē habitaculi uel ym
bratio munera. seu ymbra v̄tus
ez. aut imago fortitudinis eorum.
Salo. tollēs. uel cōmissio eoz.
Salom. tollēs eos uel emissio eoz.
Salomi. retribuēs. uel pacific̄ siue
retributio. aut pacificatio. eius.
Salome. pacificās eū uel fributio.
Salomi. retribuens mibi uel paci
ficatio mea. tio. mea eoz.
Salomin. pax mea eis. uel retribu
Salomith. téptatio respiciens trā
migrationem. uel transmigratio re
spiciens temptationem.
Salomō. pacificus. uel retributor.
seu pacificans merentes. aut reti
buens inquis.
Saltus. frutex. uel petitio.
Salu téptatio respiciens uel respe
- ctus temptationis. Juxta etymolo
giā vero greci sermonis interp̄ia
tur vegetatus. aut fortunatus.
Salumith. téptatio respiciens trā
migrationem uel transmigratio re
spiciens temptationem.
Salusa. vita cōsternata. uel tépta
tio respiciens eū.
Sama. ibidem. uel perditio siue ex
auditus. aut exaudibilis.
Samaa. ibidem perditio eius uel
ibidem exauditio eius.
Samacha. celi tui. uel celos tuos.
Samachias. celi tui domine uel ce
los tuos dñe.
Samath. nomē inelytū uel auditō
testimonii ditio aduenarū.
Samagar. nomē adtnē. uel exau
Samai. exaudiens me. uel ibidem
exauditio mea.
Samal. celestis uel hūlis. seu ve
mibi. aut ibidem pditio mea.
Samai. humilis dño. uel audiens
dñm. siue ibidem auditor dñs. aut
ibidem exauditio dñi.
Samaoth. andiē signū. uel ibidē
pditio respōsonis.
Samarari. lana mea. uel custodia
Samarath. nomē amaz̄. mea
uel exauditio amaritudinis.
Samare. lana uel cōiunctio siue cu
stos. aut custodia.
Samari. lana mea. uel p̄ūct̄ mihi
siue custos me^o. aut custodia mea.
Samari. lana dñi uel p̄uncta dñd
siue custos dñi. à custodiens dñm.
Samaritanus. lana. uel cōiunctio
seu custos aut custodiens.
Samaritani. lane. uel cōiuncti. seu
custodes. aut custoditi.
Samarite idem.
Samaron. ibidē meror. uel ibidez
pditio iniquitatis.
Sábucea. sol. uel lumē. siue illumi
nans. aut illuminatio.
Samech. cultura. uel erectio. siue
adiutoriū. aut firmamentū.
Samer. custodiens. uel custoditis
siue custos. aut custodia.
Sames. sol uel fōs solis. aut man
datū hūle. aut mādatū hūilitatis.
Sangar. nominatus incola. uel no
minatio aduenarū.
Samias. sustollens nomē dñi. uel
audiens dñm plasmatorē.
Samir. yepres l'iculū. siue nomē
vigilie. à exaudiēs vigilatēs peti
Samith nomen tpale. uel audito

Interpretaciones.

Samodi.nomina vel nominatiōes
Samoe.nomen vite.vel exaudiēs
susceptionem.
Samothracia.audiēs r̄isionē vel
audiens reuelationeꝝ . seu auditio
responſionis. aut auditio fuelatiōis
Samāthraces.audientes r̄isionē
vel audientes reuelationem ſeu au
ditores responſionum. aut auditio
res reuelationum
Samsari.noiat⁹ p̄nceps vel exau
ditor angustie . tio amaritudinis
Samri nomen laſcescēs vel exaudi
Samsame nomen auditū . ſamoa
ſa auditio.
Samſon ſol fortis.vel ſolis fortitu
do ſeu ſol eoz. aut illuminās eos.
Samu.audiens vel exaudibilis ſeu
ibidem pditio. aut ibidē exauditio.
Samua.audiēs eū vel exaudibilis ei
ſine ibidem pditio ei⁹. aut ibidē ex
Samuel noiat⁹ auditio ei⁹.
deo ſiel postulat⁹. a deo . ſine audi
ens deū. aut exauditio dei.
Samū audiēs eos vel noiatio eorū
Samus.noiat⁹.vel exaudibilis
Samusathā.noiat⁹ eis vel exaudi
tio eorū . ditio mea
Samusathi.noiat⁹ mibi. vel exau
San dormiens vel ſecu⁹. ſeu abū
dans. aut egrediens
Sanaballath.abundans vir tpe .
vel egressa deuoratio pctōris.
Sanabia,dormiens dñs. vel egres
ſio dñs. ſeu abundans dño aut ſecu
Sanā.dormiēs ritas. dñs
ppl's vel ſecuritas pppl ſeu abūdāſ
eos. aut egressio eorū
Sanan.dormiēs dño vel egrediēs
gra. ſeu abundantier donat⁹ aut ſe
curitas gratificata .
Sanamī.dormiēs dño eis vel egre
diens gra eorū ſine abundāter do
nās eos. aut ſecuritas gratificatōis
Sandic⁹.abūdans cō eorū
punctio vel egressio p̄pūctiōis
Sanir.de⁹luminis. vel de⁹lucerne
ſeu leuans nouitateꝝ. aut nouitatē
attollens .
Sapan.speculator vel labiū ei⁹. ſi
ue iuditium ſupi⁹. aut barba ſupio
ris iuditii.
Sara princeps vel carbo. ſeu vela
men aut angustia
Sarra.idem .
Saraa.p̄nceps ei⁹ vel carbo ei⁹
ſeu ei⁹ velamē. a angustia maloz ei⁹
Scaraballa.p̄ncipatum habentia

uel carbonum deuorations.
Scarabias.p̄nceps patrū dñ i. vel
p̄cipans domini patru⁹
Scarad descendens vel descensio . ſi
ue descendit aut ut descenderet
Scaraphat.iccedens vel incendū.
Scarabe.p̄nceps ſſm vel velamen
fraternum. ſine carbo ſuscipiens .
aut angustia vite
Scarai.princeps mea vel carbo me
us ſeu velamē meū. a. angustia mea
Saraia.p̄nceps fuit vel p̄cipans
domin⁹. ſeu vincus domino . aut
angustia dñi.
Saraias.p̄nceps domini l' p̄ci
pās dñs. ſeu velamen dñans . aut
angustia dñi.
Saraite.principes vel angustiati.
ſine carbones aut velamina.
Scarar.porta vel candor. ſeu canti
lena. aut cantor introiens .
Scararim.pote eoz.vel cantantes
eis ſeu cantilene eoz. aut catores i
troeūtes ad eos.
Scarasa.p̄nceps tribulatoꝝ. l' prin
ceps tribulat⁹ ſeu p̄nceps tribulati
onis aut p̄cipat⁹ tribulatio.
Scarasar princeps fuit. vel elatio a
gustie. ſeu p̄nceps tribulatiōis aut
p̄cipans tribulationibus.
Scarath vincens.vel lepra. ſeu tri
bulatio aut morb⁹ insanabilis.
Scarath . vincens venit. vel lepra
eius ſeu tribulans eum. aut morb⁹
insanabilis ci.
Scarathan.lepra donata l' victoria
gratia. ſeu tribulans eos. aut mor
bus eorum adeniens.
Scarathasar.vincens diuitem vſ le
pra diuittarū. ſeu morbū insanabi
lē tollēs. a tribulatio facturā ſuſci
Scarathim.lepra mea.vel tans
tribulans me. ſine victor me⁹. aut
morbus insanabilis mibi
Scarba lepra vel morb⁹ insanabilis
Sardis p̄nceps pulcritudinis vel
p̄ncipatus pulcritudo.
Sarcas.p̄nceps tollēs vel carbo
ſuſtollens. ſeu velamen facture aut
angustia plafimationis
Scarbias.p̄nceps dñi. vel angu
ſtians dñs.
Scarod descendēs vel descensio . ſi
ue descendit. aut vt ſcenderet.
Scarodite.descendēs vel descensiōes
ſine ſcenderut. aut ut ſcēderet
Scaroda.descensio ei⁹ uſ ſcēdens ei
Scarodatha descendēs tpe . vel de

ſcenſio peccatoris.
Scaroma.p̄nceps ſibilāſ vel p̄nceps
litigiosus.
Scaroon.p̄nceps merēs vel carbo
inutilis. ſeu velamen triftie * aut a
gustia iniquitatis.
Scaropha incensa vel incendū ſeu
tribulatio paſs. aut panis agustia
nomē ex hebreo syroꝝ oſſitum .
Scarosai.p̄nceps vel angustiatus
Scaros.p̄nceps vigilāſ . vel prin
ceps ſuſcitans elationem angustie
Scaroth.vincens vel lepra . ſeu tri
bulatio. aut reliquie p̄cipat⁹.
Scarophan.p̄nceps.iccedens vel car
bo incendit.
Scarogn. princeps hori . vel prin
ceps virgulti.
Scarogn.idem .
Scarigaur.rami vel p̄pagines ſen
p̄nceps ramoz. aut p̄nceps p̄pagi
Scaritas p̄nceps dñi . nū .
vel p̄ncipās dñs.
Scarim hordeū vel cibariū ſeu p̄n
cipās eis. aut angustia eorū
Scarion princeps merēs. vel carbo
inutilis. ſeu velamentum triftie .
aut. angustia iniquitatis.
Scarith.relique vel p̄ncipes reliqua
Scarone.p̄nceps merous eorū. vel
cātans ei canticum triftie.
Scarom.p̄nceps merous vel cātās
triftiam
Scarona.p̄nceps triftie vel can
tans triftia . ſeu p̄nceps merous
ei⁹ aut cantilena triftie. eius.
Scaroneite.p̄ncipes merētes vel cā
tantes triftiam.
Scarot.indut⁹.vel indumentū. ſine
coangustans. aut coangustatio.
Scaroton princeps montū vel p̄n
cipans lumini. ſeu angustans p̄c
les. aut velamen iracūdie.
Scarotharin.princeps cadaveris vel
princeps ruine ſeu p̄nceps ruētū
aut p̄nceps cadentium.
Scarothan.p̄nceps demolitorū ei⁹.
vel p̄nceps coangustatorū ei⁹ . ſeu
tribulāſ ei⁹ aut coangustatio eius.
Scaruch.lori. vel corrīgia . ſeu de
pendens aut p̄fectio.
Scarua.vincta vel vinculū ſeu an
gustians aut angustia
Scarua ſenarius . vel longeuis
Scarabas. ſenarius infans vel lo
geuitas angustiata.
Scaragaci. ſenari⁹ robustus. vel lo
geuitas fortitudinis.

nomini hebraicorum.

- Sesai. senarius meus. vel longeuitas mea.
 Sason. ciuitas vel oppidum
 Sasonthamar. urbs palmarum vel ciuitas amaritudinis. seu urbs communitatum. aut oppidum communitatorum
 Sathaim. libri. vel librarii. sive historici eorum. aut historie eorum
 Sathan. contrarius vel aduersarius. seu transgressor. aut prevaricator.
 Sathanas. transgressor vel prevaricator. seu contrarius factura. aut aduersarius plasmationis.
 Sau. digna vel eleuata. seu dignitas. aut eleuatio.
 Saunce. cantiones vel cantilene
 Saue. digna. vel eleuata. seu dignitas eius. aut eleuatio eius
 Sapha. speculator. vel speculatio. seu superflundens. aut superflusio.
 Saul. petitio. vel expertus. seu abutens. aut abusivus eorum.
 Saulite. perentes vel experti. sive abutentes. aut abusivi eorum.
 Saulus. temptatio respiciens. vel temptationis securitas sive abutens consilio. aut expectatio festinatiois.
 Sayra. dignitas magistri. vel eleuatio magistri eius.
 Schacha. ppago vel tabernaculum
 Scharioth. merces. vel mercedeze accepit
 Spania. accinctio. vel expeditio.
 Spani. accincti. vel expediti.
 Spartia. accinctio bona. vel expeditio illuminatiois.
 Sparthiate. accincti bene. vel expeditio illuminati.
 Stachim. faciens cantilenas. vel factor cantilenarum.
 Stachim. facies cantilenas eis. vel factor cantilenarum. eorum.
 Starbzannai. iudex contraeptor grecorum. vel speculator despiciens gloriam meam.
- Hie. e. post. s.
- Eba. statio. vel eloquentia.
 Sebaste. vallans vel gyras
 Sebastianus. vallatus. vel circuies
 Sebe. statio vel eloquentia.
 Sebedia. stat testans dominum. vel statio sui domini.
 Sebeia. stans iniquus dominus vel statio iniqui domini.
 Sebemas. stat iniquus dominus vel statio iniqui domini.
 Sebeon. stans merens. vel statio dolens seu stat iniquitas. aut eloquentia inutilis.
- Sebethai. stans superior vel eloquentia pavida.
 Sebia. stans uel stans dominus seu sectans dominum. aut sectator dominii.
 Sebibel. stans deus uel stans deo seu sectans deum. aut sectator dei.
 Sebna. stans pulchre uel statio pulchritudinis. ei mare
 Sebum. statio maris. uel sectatio Seboim. damma uel caprea seu capie eorum. aut damula eorum.
 Seboleth. spica. uel germinatio.
 Sebom. damma uel caprea. seu statio maris. seu sectatio ciuius mare.
 Sabuhel. reuertens ad deum. uel reuertitur ad eum deus.
 Sechar. byssus. uel ciliatus.
 Sechath. ramus. uel ppago.
 Secheth. speculum. uel speculatio.
 Sechem. laborans uel humerosus.
 Sechemite. laboriosi uel humerosi.
 Sechemas. varius dominus. uel varietas domini.
 Sechim. varius. uel varietas.
 Sechias. varius dominus. uel varietas domini.
 Sichiel. varius deo. uel varietas dei.
 Sechimas. varius dominus uel varietas.
 Sechothanoth. tabernacula domini. la filiaz. uel obumbrans filias.
 Sechui. ebrietas uel tabernaculum.
 Sechiona. ebrietas merens uel tabernaculum doloris eius.
 Seccha. spine. uel cardus. seu tribulus. aut punctiones.
 Sechin. satanas uel satanas. sive insensus. aut infatitas.
 Secundus. eleuans uel eleuatus. seu elatio. aut eleuatio.
 Seda. cibaria. uel ex latere.
 Sedada. cibaria testium. uel ex latere fuitus.
 Sedechia. iusticia. uel iustificatio.
 Sedethe. iustificans eum. uel iustificatio eius.
 Sedechias. iusticia domini. uel iustificans dominum.
 Sedeur. cibaria ignis. uel ex latere luminis.
 Sedii. cibarium meum. uel ex latere meo.
 Sedii. cibarium meum mihi. uel ex latere meo meus.
 Sedim. salue. uel amaritudines. seu nemus amenum. aut amemitas nemoris.
 Sedius. cibarium festinantis. uel ex latere consiliatoris.
 Sedimebel. ex latere dei. uel ciba-
- rio quod est a deo.
 Seddo. cibarium testium uel ex latere fuitus.
 Sedrach. decor. uel decorus.
 Sedrachi. decus meus. l'decorus mihi.
 Sedcha. testimoniū uel testificatio.
 Sephana. humili. uel campestris. seu alteres eos. aut attritio eorum.
 Sephamoth. alteres mortes uel humilians mortuos. seu labii mortis aut indicium mortuorum.
 Sephan. speculario uel aglonaris.
 Sephar. liber. uel littera seu librius. aut litteratus.
 Sephartalim. liber psalmorum. uel volumen hymnorum.
 Sepharuaim. libri ipsi. uel libri ipse seu librarii eorum. aut ipsi libri eorum.
 Sephat. iudicans. uel iudicatio.
 Sephatia. iudicans eum. uel iudicatio eius.
 Sephatias. iudicans dominos. uel iudicatio domini.
 Sephalia. humili. uel campestris. seu vallis. aut planities.
 Sepher. libri. uel littere. sive decus. aut pulchritudo.
 Sephet. iudicium. uel diadicatio.
 Sepssens. speculator. uel egredies.
 Sephi. spiculatus. uel vnpipes.
 Sephina. aglo. uel aglonaris. seu temptans eos. aut temptatio eorum.
 Sephion. egrediens. uel abditus. seu egredere os merous. aut egredens os tristicie.
 Sepho. spiculator. uel bipes.
 Sephon. specula. uel aquilo. seu speculi. aut archanum.
 Sephonire. spicula. uel archanum. seu aquilonares. aut speculatorum.
 Sephor. avis. uel spiculum seu adhesum.
 Sephora. avis. tens. aut placens ei uel speculans eum. seu placens adhesum. aut adhesio placuit.
 Sephrat. placens signum. uel adherens. subterius.
 Sephitan. speculator. humili. uel archanum responsionis.
 Sephu. spiculiz. uel spiculator. seu bipes. aut vnpipes.
 Sephytan. atterens naues. uel attritio navium. seu adumbrians iusticiam. aut vmbiabulum iusticie.
 Segar. calidus. uel minoratus.
 Segim. spine. uel tribuli. seu pungens eos. aut punctiones eorum.
 Segon. locutio murmurans uel loqua inutilis.

Interpretaciones.

- S**egor minor uel puula. seu calens
 aut meridiana.
Segur. spina paruula. uel loquela
 inutilis
Segur. iunior uel pugil seu calés.
 aut meridianus
Sephin. extus uel exēutes
Seyr. hirc uel hirsutus. seu ispi-
 dus aut pilosus.
Seyra hispida. l hirsuta. siue hor-
 ribilis aut pilosa
Seyrath. idem.
Sela petitio uel vmb:aculum. seu
 dimittēs eū aut dimissio ei²
Sela semp uel in finem sine sempi-
 ternus aut in sempiternum
Selachi. tollens sibimet. uel tēpta-
 tio ambulantis.
Sella petitio uel vmbria ei²
Sellai petitio mea uel vmbraculū
 meum
Sellala petens dñm uel vmbracu-
 lum dñi
Sellaite. petentes. uel sempiterni
 seu dimittētes eos. aut vmbracula
 eorum.
Selam missus ue latus a latere n
 a latitudine.
Selaz petitio ul sempiternitas seu
 obubrans eos. aut dimissio eoz
Selcha. ram uel ppago. seu paci-
 suspirās. aut pacificerubescēs.
Selebin. petens filios. uel obum-
 braculum filiorum
Selech. perens uel dimittens seu
 vmbraculum aut sempiternitas
Selecha. tēptatio itineris. uel tēp-
 tatio ambulantis. siue obumbrans
 eos. aut sempiternitas ei²
Sellel pacificus uel pacat² seu pa-
 cificans. aut pacificatio
Sellemite. pacifici. uel pacati. seu
 pacificateis aut pacificationes
Seleman redditus dño est
Selemias. redditus dñi uel reddi-
 tio dñi.
Selemi. temptatio respiciēs trans-
 migrationē. uel transmigratio r̄spi-
 tiens temptationem.
Selles. petitio uel pacificas
Selethal. frutex vulturis v^lpetitio
 deuorantis.
Seleucus. exiens aduocat². uel exi-
 ens aduocatio seu tollens semetip-
 sos. aut itineris experimētum.
Seleucia. exiens aduocatio. ul exi-
 ens aduocatiois seu tollens semet
 ipsam. aut itineris experimentum.
Selim vulpes uel tollens seu auul-
 sio aut dimissio.
Selma sensus uel pfectio
Selman. sensus me² uel pfectio mea
Selman. pax uel sensus sen fortis
 imago aut virtutis umbraculum.
Selo. ve ei. uel dimissio ei². seu po-
 tens eum
Selom. auulsio vel dimissio. siue
 translatus. aut restituens
Sellum pacificus uel pacatus. seu
 pacificas. aut pacificatio
Sem. audiens vel noiat² siue famo-
 sus aut famosa auditio
Sema. nomen auditum. vel famo-
 sa auditio.
Séma. idem.
Sémag. nomen auditū ei uel famo-
 sa exaudito ei²
Sémata nomen auditum dño. uel
 famosa exaudito dñi
Semanoth. nomē humile ul' nomē
 humilitatis seu nomen auditū. aut
 nominata auditio
Semarath. nomē q̄stum. uel audi-
 tio bonitatis.
Semath. nomē tpale uel exauditio
 peccatoris.
Semathē. noiati pctō. uel exandi-
 ti temporaliter.
Semadabe. nomen scitum. uel no-
 men auditum seu nois auditio aut
 nois scientia
Seme. audiens uel auditio seu no-
 men aut nominatio
Semeber. nomen fontis. uel exau-
 ditio putei
Semedab. nomen pditiōis vel ibi
 pditio seu nomē auditiois. aut ibi
 dez exauditio
Semegar ibi aduena uel ibi colo-
 nus seu auditio aduene. aut nomē
 aduenarum.
Semei. audi mihi uel audi me seu
 nomen meum. aut auditio mea.
Semeias. audiens dñm uel noia-
 tus dño.
Semeitici nominati mibi uel exau-
 ditores mei.
Semel. sol. uel idolum. Et notādūz
 q̄ b nomen in hebreis voluminib²
 q̄si sermo latin² fit a similitudine.
 Un et simulacra dicuntur ipsa ido-
 la quasi simulata.
Semelias. idolum dñi ul' sol dñicus
Semer. nomen amarum. uel exau-
 ditio amaricationis.
Semarias. cōiunctus dño uel custo-
 dia domini.
Semeron. vepres doloris uel ter-
 ra iculta merentiū seu nomē mḡri
 dolētis à audies mḡm inutilem.
Semet. sol uel fōs lōis. seu māda-
 tum humile aut mādatū hūilitatis
Semi nomē auditū mibi ul' famo-
 sa exaudito mea.
Semida nomen meū scitū uel no-
 men meum au ditum seu nois mei
 auditio. aut nomē meū scia
Semidahē. nomē meū scitū uel no-
 mē meū auditū seu nomen meū au-
 ditio aut nomē meum scientia.
Semidate. noia mea scita uel noia
 mea audita. seu noim meop auditi
 ones. aut noim meop scie
Semir vepres uel iculū seu terra
 spinosa. aut terra inculta
Semiramoth. nomē meū videns.
 morte vel auditio mea. v̄sio mortis.
Semoth nomē mortuū. à auditio
 mortis.
Semua noiati uel exaudibilis.
Séneler. blasphem² uel blasphemia
Sēnoth noia uel auditioes seu no-
 mē signi aut exaudita r̄sio
Semram. audiēs nomē excelsū ul'
 famosa auditio exaltatiois
Semramite audientes nomina ex-
 celsa uel famose auditioes exalta-
 tionum
Semri nomen lascessēs uel audit²
 amarus.
Semron. nomen eius. vel auditio
 eius seu custos vidit. aut visionis
 custodia.
Semromarom. nomen amare tri-
 stie uel audiens amarū merorem
 seu custos amari meroris aut custo-
 diens merorem amariudinis.
Semſai audiēs nomen salutis uel
 famosa auditio saluatoris.
Semſhi. sol me² ul' ilumiarijo mea
Sen dentes uel abundantia seu su-
 per vulnus. aut amphora tempta-
 tionis.
Senna volūtas vel mandatū seu
 volūtas mandati. aut mandatum
 volūtatis ei²
Sena. tollēs uel águstia siue dens
 ei² aut abundans ei²
Senaa tollens eum. uel angesta
 ei² seu fōp vnlh² ei². aut amphora
 temptationis ei²
Senab. volūtas pris ul' mādatū
 paternū. seu volūtas mādati pīnt.
 aut mādatū voluntatis paterne

nomīnū hebraicōꝝ.

- Sennāar.fertilis uel fetor eorū. si ue excusio dentium. aut dentium vacuefactio
Sennacherib.tollēs deserta uel alienans deſtrictiō
Senā.de^oppli uel agustians ppli^z seu tollēs eos. aut abundantia eoz
Sennasar.volūtas diuitiarū. vel mādatū beatitudinis.
Sene.deus ei^o.uel angustians eū. seu tollens eū aut abundantia ei^o.
Senech,cymbalum uel tinnitus.
Senesarma.tollēs rubrū uel téptationes tollens.
Sénim.volūtas mandati eoz uel mandatū volūtatis eorū.
Semron.nomen vidēs. uel custos nominis. mea.
Sensiſol meus. uel illuminatio
Sennua.dētes mouēs uel amphora téptationis cōmote.
Seon.calor.uel calid^osue germen qd nō est. aut germē inutile.
Seon.téptatio lacescēs uel allocutio inutilis. seu germen téptatum aut germinatio téptationis.
Seor.calēs uel paruul^o. seu minor aut meridianus
Seorum.minorans eos. uel calidas eorū.
Sephi.spiculat^o uel vñipes mollis
Sephima.spiculū fractū
Seraphin.odor. uel incendiū. seu ardentes uel incendētes.
Seraia.p̄nceps dñi. uel angustiā dñi.
Serabias.idem
Sereser p̄nceps p̄ncipum. uel angustians p̄ncipes.
Sereth.p̄nceps uel lepra seu tribulatio. aut reliquie p̄ncipatus.
Sergi^o.p̄nceps vallis uel p̄nceps hortuli. seu p̄nceps hortū humiliatum aut angustians hortū humiliatum
Serim.p̄ncipans eis. aut angustia eorū.
Serō.p̄nceps meroris uel cantās tristiciam.
Ser.carbo murmurantiū. aut angustia inutiliū.
Serua.vinculū. uel angustia.
Seruch.lorū. uel corugia. siue pendens aut pfectio.
Serua.victus vel vinctio. siue angustians. aut angustiatus
Sela.téptatio uel farinat^o siue longeum. aut egrediēs.
Sasach.man^oul byssus seu man^o
- sacci.aut saccus byssinus
Sesai.egrediēs mihi. uel lōgenitas mea. seu farinatus meus. aut téptatio mea
Sesamor.téptatio virgēs. vel egressio attractans.
Sesan temptatio doni uel egressio grē
Sesban.tribulatio veniens uel tribulator edificationis.
Sesbasar.tribulator uel tribulat^o. seu tribulans aut egrediēs.
Sesima.egressio mortificationis. vel egressū est os tristicie.
Sesiō.egressio tristis oris v̄l egressū est os tristicie.
Seih.ponens vel posit^o seu posuit aut resurrectio.
Seth.semē. uel germē. seu germē aut poculū.
Sethar poculū suscitās uel germē vigilie. siiones
Sethim.spine. uel germina. seu po
Sethui.exactor me^o uel abundātia mea. seu diuertēs mihi. aut diuer
ticolū meū.
Sethrai.seminans magister me^o. vel resurrectio magistri mei.
Seethiz.spine uel germina seu po
sitiones.
Seema.loquēs uel tétoriū. seu vul
pecula clamans. aut tabernaculū
Sene.loquētes uel téteria seu vul
pecule clamantes. aut tabernacula
Scenophegia.tentorio. uel occurso
vel tabernaculox sollēntas.
Scena.vulpecula hoc uel taberna
culū ipm.
Sephanus.corona uel norma nra
seu iudicās nos. aut speculator nra
Stephanus.regula. uel coronatus
seu speculans. aut iaculatio.
Stephan.corona. uel norma nra.
seu iudicās nos. aut speculatrix nra.
Stephana.regula. uel corona. seu
speculans. aut iaculatio.
Sic.i.post.s.
Ja.dormitato. uel idigēta
seu dormitantes. aut indigētes
Siaa.dormitās ei. uel idigēta ei^o
Siaba.indigēs p̄fe uel dormitato
Siai.dormitans mihi patris.
vel indigēntia mea.
Siam.sitis vel sitiēs. seu dormitās
aut indigēntia eorū.
Siba.recte. uel conuerſio seu venit
egressus. aut venit egressio.
Siban.recitudo doni uel conuer
- sio.gratia.
Siboum.rectus. uel conuersus seu
egrediēs eis. aut cōuersio eoz
Siecha.insania uel ebrietas.
Siecharii.ebri. uel insani
Sichar.penitēs uel penitētia.
Sichar.ram^o uel conclusio. seu bys
sus. aut ciliciū
Sichlech.defecatio vocis adducte
vel adductio vocis defecate. seu ef
fundēs sextariū. aut effusio sextariū
Sichem.humer^o uel humeri. seu la
bor. aut laborantes.
Sicher.ebrius uel ebrietas.
Sichera.ebrius ei. uel ebrietas ei^o
Sicileg.effudēs sextariū uel effu
sio sextariū. siue dfectio vocis addu
cte. aut adductio vocis defecate
Sicilia.ponderosa. uel laboriosa
Siciliēs.pōderosi uel laboriosi.
Sichima.humerosa uel laboriosa
Ipsa est que est et sichim. s̄ in lati
nū et grecuz sonū vertitur ut sichi
ma p̄nūcietur.
Sichim.humerosi. uel laboriosi.
Sicione pondus dolore. uel labo
riosā inigratis.
Siculus pondus cōsilii. uel labor
festinatiōis.
Sichem.cōiūctus. uel venatio son
tis uel taciturnitas.
Sidon.sal^o uel tacens. seu saluans
Sidonii.salui. uel tacētes seu saluā
tes. aut taciturnitas.
Sidō.venatio uel cōmotio. seu ve
natio tristicie. aut cōmotō inigratis.
Sidoma.cōmonēs eū uel venatio
eius seu cōmonēs tristitiam ei. aut
venatio inigratis eius
Sidoma.venatio uel cōmotio. seu ve
natio merous. aut venatio iutil.
Sidonii.venantes uel cōmouētes
seu venatores merous. aut venan
tes inutile.
Sidrac.decor uel decoris. seu de
cūs meum. aut decoris mihi.
Siene.sitis. uel sitiēs. seu dormi
tatio. aut indigēntia
Sienenses.dormientes uel sitiētes
seu indigēntes aut indigēntie.
Sibab.sipatollēs uel si partollē
Sila missus uel missio.
Silam.missio eius uel missio eorū
Silae.missa plasmatio uel missio
ne sustollēs.
Sillem.recēs. uel nou^o. seu recēter
aut nuperrime.
Silliti.missus mihi uel missio mea

Interpretaciones.

Silo, auulsio, uel vbi est ipsa.
 Silo auulsio uel trāslata seu dimis
sio aut restitutio.
 Silonite, auulsi vel vbi sunt ipsi
 Silonite, transferentes uel auellē
tes, seu dimittētes, aut restituti.
 Siloa, missus uel missio seu missus
ei, aut missio eius.
 Siloe idem.
 Siloam missus eis uel missio eorū
 Siloni, transīes uel auelles, seu di
missio aut restitutio.
 Silonite transferētes uel auellētes
seu dimissi aut restituti
 Siluanus, missus frater, uel emis
sio ad fraternitatē.
 Simmaa, exauditio uel exaudibilis.
 Simach⁹ exaudit⁹ uel exaudibilis
 Simmath⁹ mortificās uel mortifi
catio, seu mortificat⁹ aut quicunq;
morietur.
 Symeon, auditus uel exaudibilis
seu audiēs merorē a nomē bitaculi
 Symeonite, audiri uel exaudibiles
seu audientes tristitiam aut nomia
habitaculoꝝ
 Symon, obediens uel obedientia
seu ponēs tristitiam a auditor meror;
 Simpsalma, vocum copulatio uel
vocum conuenientia.
 Simuth, locus vel loca.
 Sin, temptatione egrediēs uel eges
sio temptationis.
 Sin, dentes uel dentosi, seu sup p
unlis aut amphora temptationis.
 Sin, rubis uel odium, seu manda
tum aut egrediens
 Sina dētes ei⁹ uel dētiū ei⁹ seu sup
vuln⁹ ei⁹ aut áphora temptationis ei⁹.
 Sina mēsura, uel mādatū, seu ru
bus ei⁹ aut odiēs eū
 Sina, temptatione egrediens mibi,
uel egressio temptationis mee.
 Simai, mensura mea uel mādatū
meū, seu rubi, a odiā pli numero.
 Sinai, dētes mei uel dētiū meorū
seu sup vuln⁹ meū, aut amphora tē
ptationis mee.
 Sincus, egrediēs uel odiosus, seu
lenas me aut elevatio mea
 Singagma doctrina uel institutio.
 Sinichion, victori deo palma l' vi
ctoria dei triumphus
 Sinchen, loquens uel loquela seu
charitas.
 Sion, specula uel sēmen ei⁹
 Sion mādatū uel numē siue specu
lum aut speculatio.

Sior paruul⁹ uel turbulent⁹ seu tur
bidus, aut firmamentum nouum.
 Siorlabanath paruul⁹ cādīat⁹ vñ
firmamentuz noue albedinis.
 Sir, aula uel lebes, quā vulgo oli
vocant, idest chaldarām
 Sira, aula eius uel lebes ei⁹.
 Girath, murus uel maceria
 Siracusa murus gladii, uel mace
ria letitie.
 Sirasirim, cātātia cātica cāticorū
 Syria ara vel humecta, seu subli
mis aut sublimitas
 Syrii, are uel humecti seu sublimis
aut excelsi
 Syrophenissa, alte puerā mulier
uel sublimitas puerionis assūpte
 Sirtes, tribulatiōes uel agustie seu
potiōes, aut tractatiōes. Sirtes
enī a tractu salusti⁹ dicit appellari.
 Sis, téptatio uel farina, siue egre
diens ei aut lōgeuitas ei⁹
 Sisai téptiās me uel farina mea seu
egrediens mibi, aut lōgeuitas mea
 Sisam temptans eos l' farina eorū
seu egrediēs eis, a lōgeuitas eorū.
 Sisara equi visio uel exclusio gau
dii seu tollens cedentem, aut exclu
dens gaudentem
 Sisiriel tūmēs dei uel bñidict⁹ de⁹
 Siuram, dignitas vel elatio.
 Sizilia, pōderosa uel laboriosa
 Sizilense, pōderosi uel, laboriosi
 Sithia vulpes illuminata uel rēto
rium illuminatum.
 Sithe vulpecule uel illeminate uel
tabernacula illuminata
 Siropolis, vulpes illuminata cui
b⁹ uel vulpeculis illuminata ciuitas
 Sitopoite, vulpecule illuminate ci
ub⁹ uel vulpib⁹ illuminationes
 Smirna, summatio amaritudinis
uel amaricatio summata
 Smirnei, summati i amaritudine uel
amaricati i summatione
 Smirne, cātās cāticū, uel cantatio
 Smirnenses cātātes cātica eorū
uel cantationes eorū
 Hic, o. post. s.
 Da saluās eū uel locutio ei⁹
 Soar, pusillus uel pusillani
mis seu pusillitas, aut pusillanimi
 Soba, serra secās i ea uel tas
mandatum in ea
 Sobab, puerens uel puerio.
 Sobaba, puerēs eū, uel puerio ei⁹
 Sobach simplex, uel colubaris seu
puertens te aut puerio tua

Sobai, serra mea secās uel māda
tum meum in ea.
 Sobal spica uel vectes ad portan
dum seu vana vetustas aut vanitas
vetustatis.
 Sobi serra secans me, uel manda
tum in me.
 Sobnas sedēs uel sedes seu diuer
tēs, aut diverticulum
 Soboch irretinens conuersio
 Sobochai puerio mea uel incēdi
um meū, uel irretinens vulturē aut
puertens deuoratorem
 Socha ramus uel ppago
 Sochat rami, uel ppagines
 Socho ram⁹ uel hūlitas, seu vni
braculum.
 Soccho, idem
 Socchot tentoria uel tabernacula
seu rami aut humilitates.
 Socchotbenor, tētoria filii rñdetis
uel tabernacula filii ipalſis
 Sodac, excludens uel latus a latē
non a latitudine, seu archanū, aut
exclusio
 Sodada, lat⁹ ei⁹ uel excludens euū
seu archanū ei⁹ aut exclusio ei⁹
 Sodi, latus meum uel archanum
meum seu exclusio mea
 Soddi, idem
 Sodoma, pastio silens uel declina
tio eorum
 Sodoma, fulua uel sterilis, seu ce
citas aut pecus silens
 Sodomie, passiones silētii, vel de
clinationes eorū.
 Sodomite fului uel steriles seu ceci
aut pecora silentia.
 Soem gyrus uel expectatio, eorū.
 Soen, gyrus uel expectatio.
 Soene, gyrus ei⁹ uel expectatio eo
rum siue expectans eos.
 Soer expectans uel expectatio seu
gyrans aut circūdatio
 Sophat irretit⁹ uel euiscerat⁹, seu
irretitio, aut euisceratio.
 Sopha, speculū meum uel specu
lator meus.
 Sopħā atterēs uel attritio seu vni
braculum aut vmbrio.
 Sophar, speculās eū, uel specule
dissipatio, siue dissipans speculato
rem aut speculatoriem videbo.
 Sophech iudicans uel diuidatio
 Sopher liber uel narratio
 Sophera narrans eū uel liber ei⁹
 Sopherech liber vite uel narratio
paucis

nominū hebraicorū.

Sophim.speculans eos uel specu
Sophonias.speculū lator eoz.
dñi uel cognitor archanoꝝ dei
Sophonias.abscondēs dñm uel
absconditus dño. seu speculās do
minū. aut speculator dñi
Solemtes, auellens. uel dimittēs
seu anulſio. aut dimiſſio.

Solomuth. téptatio respiciēs trāſ
migrationē.

Somer.custos uel custodia seu cu
stodiēs. aut custoditus.

Somorias.custos dñi. uel custodi
ens dñm

Somthophane. saluator mundi.
uel absconditor redéptor.

Son.pecus eoz. uel dentes eorum

Son.pupilla eoz uel scđs eis. seu
coccus eorū. aut coccinū eorū

Sonar.coccinea. uel subsistēs eis.
seu pecora eorū. aut pecorarubea

Soni.pecus. uel dentes.

Soni.pupilla mea uel détes mihi
seu coccus meus. aut coccinū meū

Sonū.pupilla eorū uel secūd' eis.
seu coccus eoz. aut coccinū eorum

Soon.ciuitas. uel oppidū
Soôthanis.ciuitas egypti. uel op
pidū mandatis humilia.

Soor.petra pusilla. uel fortis pu
sillanīmis. seu mane plasmat'. aut
angustiatus fortiter.

Soonia.petra pusilla. uel dñi plas
Sopthim.liber iudicū matio
uel liber iudicanciū.

Sor.plasmatus. uel angustiatus.

Sor.petra. uel fortis seu tyri'. aut
meridianus

Sorarath.hostes tuī. uel hostium
tuorum. seu inimicorū tuorum. aut
bellantiū cōtra te.

Soreth.bona. uel optima. seu ele
ctio. aut eligēs dona optima.

Soreth.bona vritis. uel optima vi
nea. seu electa vritis. aut vrnea ele
ctionis.

Sori.petra mea uel robur meū. seu
plasmatus mihi aut angustia mea
Sorim.honeū. uel cibariū. seu ro
borans. aut plasmatio eorū.

Sosipater.saluās disp̄sos uel nar
rans disp̄sionē.

Sosthenes.saluās eos. uel saluās
in tpe. siue gaudiū dotor. aut da
mihi gaudiū

Sastratus.saluās disp̄sos. uel sal
uās in tpe.

Sotha.archanū. uel exclusio

Sothai.archanū meum. uel exclu
sio mea
Sothelrei.radicans signū. uel ra
dis subterior
Sothites.archanus uel excludēs
Stoici.facientes cantilenas uel in
porticibus disputantes.

Ihic.u.post.s.

U.salus. uel saluator.

Sua.sal' ei'. uel saluans ei'

Suaa.saluans ei'. uel saluator ei'
Saul.reddēs. uel saluans. seu sal'
aut redditio

Suar.saluator. suscitans. uel salua
tionis vigilia

Suba.incendēs. uel incēdium seu
cōuertens. aut cōuersio.

Subach.frutetum. uel cōdenſum

Subachai.frutetō meū. uel cōden
Subahel.cōuersus. sio mea
deo. uel incendiū dei

Subochai.irretiēs. uel irreti'. seu
incendiū meū. aut conuersio mea.

Subba.excessus. uel sublimitas.

Subna. sedēs uel reuertēs. seu se
des aut reuersio.

Sabnā. sedēs eis uel reuersio eoz

Subnel.cōuersus deo uel incēdium
dei.

Suebna. obumbrans ei'. uel taber
Suddi.archanū naculū eius.

meū. uel de latere meo.

Sue.loquens. uel locutio. seu can
tans aut cantilena.

Suph.rubrū. uel scirpus. seu spe
culū. aut effusio

Suph.scirp'me'. vel rubrū ei'. seu
effundens ei'. aut speculatio eius.

Supham.atterēs uel attritio. seu
vmbriaculū. aut vmbriatio.

Suphamite.atterentes. uel obum
brates. seu attritiones. aut obum
bracul'a

Suphau.atterens vel effusio p̄f.
seu vmbriaculum. aut obumbratio

Suphaphu.atterēs naues vel ad
vmbriaculū roſtrōꝝ. panoris

Suphereth.vanitas vite uel irrū
Suphim.vnc' vel vncio seu effū
dens eos. aut speculū eorū

Suphir.vanitas vel irrū.

Suhā.saluās eos uel saluatio eoz

Subamite. saluātes eos uel salua
tiones eos.

Sui.loquens uel locutio.

Sutheſ.idem rities

Sun.petra. uel lapis dur'. aut du
Sunā.lapide' ppl's l'duritia ppl'i.

Sunamite.lapiſ dei populi vel duri
tia populorū.

Sunamith.mortificata vel mortifi
catio. seu mortificans. aut quicūqz
morietur

Sunamitis.misera uel captiuā seu
mortificans. aut mortificata.

Sumē.coccinum. uel coccineū seu
dentes. aut eleuatio dentū

Sunē.lapideus oculus uel duritia
fontis.

Suni.petra mea. uel lapis meus.
seu durus mihi. aut duritia mea.

Sunite.pere mee uel lapides mei
seu duri mihi. aut duritie mee

Sur.murus uel robustus. seu cōti
nens. aut directus

Sur.angustia uel acerbitas seu di
rectio. aut cōtinentia

Suri.angustia mea. uel exacerbās
me. seu murus meus directus. aut
cōtinentia mea robusta.

Suriel. acerbās deū uel angustia
dei

Suribel.mur' dei uel robust' deo
seu cōtinens deū. aut directio dei.

Suriheli.fortis me' deus uel angu
stians me deus. seu deus cōtinens
me. aut deus directio mea.

Surisalde.fortis dñs uel cōtinens
mea vbera seu murus acerbūs aut
directio angustiarū.

Surisaddai.fortis dñs me' uel cōti
nēta vberuz meoꝝ. sine mur' acer
bitatis mee. à directio angustiarū

Sus.gaudiū uel leticia meaz

Susa.leta uel gaudens siue gandi
um. aut leticia.

Susach.letus uel gaudens cilitio.
seu gaudiū. aut leticia cilitii

Susachi.let' uel gaudiū cilitio eoz
seu gaudiū. aut leticia cilitii eorum

Susan.gaudiū domi uel leticia grē

Susanna.gaudium grē. uel leticia
responsioꝝ.

Susanna.liliū uel grā seu obtent'
liliū. aut obtinuit grāz

Susannathei.liliū possidētes uel
grē emulatores. seu gaudiūz domi
hūlis aut leticia grate emulatiōis

Susi.gaudium meum. uel leticia
mea. sine obtinuit equū. aut obri
nuit equitationē.

Susis.gaudiū viri. uel leticia assū
pta. seu reuertēs mihi aut reuersio

Susis.gaudiū ſilii. uel mea.
leticia estimant. seu obtinuit equū
aut obtinuit equitationē.

45

Interpretationes

Suthala. radis uel radicat^o.
 Suthalam. radicatio eis. uel radis
 cario eorum
 Suthalaite radicatis uel radicati.
 Suthale poculum mixtum. uel spi-
 na madida. seu spina viridis. aut
 spinax madidatio
 Suir. faciens ignem. uel auges icē
 diū.

Segtur de incipiētib^a a lfa. L.

t Aph. paucor uel sup. seu pa-
 uid^o aut supior.
 Tabath. bona uel bonitas.
 Tabeth. occidēs uel interficiēs seu
 occisio aut interficio.
 Lanehel. bon^d de^e. uel bonitas dei.
 Tabenensiothe. occidentes. uel in-
 terficiētes. seu occisores. aut iter-
 sectores.
 Tabita. dama uel caprea.
 Tachos. silens uel silentium.
 Taddeus apphendēs p̄ncipem uel
 apphenſio p̄ncipis
 Taphath. aduent^f puuli. uel puul^g
 veniet.
 Taphia. claudicās uel claudicatio
 seu vitam remittens. aut remissio
 vite.
 Taphne. malū ab arboē. n̄ a mali-
 tia. uel tympanū aptū seu tympāi
 aptio. à tympanū adapiens
 Tala ros uel irroratio
 Tala irrorās eos uel irroratio eorū
 Talla. ager uel appensio eoz.
 Tallā appēdens eos uel ager eoz
 Tamath. ps p̄fecta. uel p̄fectio p̄tis
 seu datum p̄summatum. aut p̄sum-
 matio data.
 Tamaneth. p̄solator uel p̄solatus.
 aut p̄solās aut consolatio.
 Tasophs. specula uel speculuz seu
 speculator. aut speculatio
 Tarela. videns therebinthum. uel
 visio arbustule.
 Targal explorator. uel exploratio.
 seu sciens iugum. aut scie iugi.
 Tarthan. supflu^h uel elōgās. siue
 turturem dedit. aut turturis datio
 Tau. signuz uel subter. seu signatⁱ
 aut subterior.
 Trachonitidis. cogitans tristitia^j
 uel cogitatio tristitia.

Hic. e. post. t.

t Erti^k adiungens uel adiun-
 ctio seu applicās aut appli-
 catio. ager eorū uel
 placens stercore

Hic. i. post. t.
 t Iberi^l. videns uel bon^m sen-
 vidēs eū. aut bonitas eius
 Liberiadis. visio uel bonitas. seu
 videns testimoniuⁿ. aut bonitas te-
 stificationum
 Liphoñi^o. gehennalis dolor. uel la-
 titudo iniquitatis.
 Ligris. velox uel uelocitas
 Lunon. ruminans uel piguedo seu
 pinguis aut ruminatio
 Lunothens bñficus uel bñficiū.
 seu bñfaciens. aut bñficiēntia.
 Tyrannus. p̄tinens eos uel p̄fora-
 tio eorum
 Tyranni. p̄tinentes eos uel p̄fora-
 tiones eorum.
 Lyrus angustia uel tribulatio. seu
 plasmatio aut fortitudo eorū.
 Lyri. plasmati. uel tribulati. seu
 fortes aut angustiati
 Lychicus tacēs uel taciturnus seu
 silentiū aut taciturnitas eius.
 Litus querens uel bon^p. siue lutus
 aut lutatus.
 Triphena. inuens uel reuertēs seu
 nutus aut reuersio
 Triphosa. clara uel p̄spicua seu cla-
 re uidēs aut p̄spicue attendēs

Hic. o. post. a.

t Ob. bon^q. uel bonitas
 Tobias. bon^r dñi uel boni-
 tas dñi seu ductus ad luciū aut cō-
 uersus ad vniuersa
 Tobis. bon^s vir uel bona assūptio.
 Tophel. ruina uel cadis seu tractas
 aut irruens.
 Topazion bonum testamentū. uel
 bonitas testamenti.
 Troade. seruiens uel seruitiū seu re-
 quies aut latitudo.
 Trophimus. dissoluens. uel disso-
 lut^t. seu dissoluens thalamos aut
 dissolutio thalamoru^u

Hic. u. post. t.

t Ubal. ductus ad luctu^v. vel
 ouersus ad vniuersa
 Tubal. deserens uel desert^w. seu de-
 serens aut delat^x.
 Tubalchaj. duct^y ad luctū lamēta-
 tionis. uel ouersus ad vniuersa ac-
 quisitionis.
 Zubachai deserens possessionē uel
 deserens lamentationē. seu delatus
 possessioni. aut desert^z aq̄sitioni
 Hucusq; p̄ simplicē. t. Ifam id ē si
 ne aspiratiōe lecta sunt p̄ncipia no-
 minū. exinde que sequuntur aspira-

tione addita legenda sunt.

Hic. h. post. t.

t Haamatb. dator indignatio-
 nis aut bilis. uel dedit indignatio-
 nem aut bilem. seu data ē bilis ei
 aut data est ei indignatio
 Thaan. diues dono. uel pauidus
 grā.

Thaas sup. uel pauidus. seu diues
 aut supior.

Thaasar. diues uel dimitie seu paui-
 re suscitās aut supi^o vigilans.

Thabee. bon^o occiso. uel bene occi-
 des. seu bñ occisiōs. aut bona occi-

Thabelias. bon^o de^o sio.

Thaberne. boā visio uel bōe visiōes

Thabiana boā doātio. uel bōtias

gratificationis

Thabiane. bñ donātēs uel bñ gra-

Thabor. veiat lux uel tificātēs

veniat lumē seu aduentus luminis

aut lucis accessio

Thabrémon. bñ s̄limis uel boā cō-

gregatio. seu bon^o ad videndū aut

bonitas visionis eorū

Thachasim. statere appēsio uci silē-

tium eorum

Thadal. p̄nceps appēdens uel p̄n-
 cipis appēsor seu p̄nceps appēlius

aut p̄ncipis appensio.

Taphiphu. claudicās labilis. uel

tympanū apiens

Thaphnas signum optū uel signi-

optio seu stupens os serpentis aut

insanum os serpentū. ab ore intel-

ligendum est non ob osse.

Thapnes idem

Thaphnatsare numerās opimētū

nouū uel numer^o opimēti noui.

Taphua. tympanum aperiēs. uel

tympani apertio.

Thai. paucor me^o uel supior mihi.

Thain. duo vel binū siue duo aut bi-

Thala appensio uel appen-

na. dens seu irrorās aut irroratio

Thalamig. ex ipso uel p̄ semetipō

seu ipsemēt rñdit sibi. aut sibimet

rñsio eius

Thalasa. appēdēs facturā v̄l appē-

sio plasmationis. seu irrorās factu-

ram aut irrorans plasmationem

Thalasar appēdū p̄ncipē v̄l appē-

sio p̄ncipis seu irrorans p̄ncipem.

aut p̄ncipis irroratio

Thale. appēsio uel appēdens. siue

irroratus aut irroratio

Thallim. psalmi. uel hymni. seu

nominū hebraicorū.

- laudes, aut laudatiōes
Thabitacumi. puella tibi dico sur-
ge. Syrū est nō hebreū.
Thalme. sūcūs, uel sulci, seu depē-
dēs, aut suspensiō.
Thalmi, sulc'me. uel sulci mei, si-
ue app'hēdēs me, aut suspēsio mea
Thamar, palma, uel amara, seu cō-
mutans, aut cōmutata
Thamuz. p̄sumātes uel stēnentes
sine cōtemptus, aut consummatio
Thanna, numer⁹ uel fidelitas, seu
fidelis eis, aut cōsummatio eorum
Thānas, numer⁹, uel deficiēs, seu
vectans, facturā, aut cōsummatio.
Thānatha, ve plasmatiōis,
etans exploratores odoris, vel ve-
ctans exploratores ascensionis.
Thāmathei, vectātes exploratores
odoris, vel vectantes exploratores
ascensionis.
Thāmathsara, numerās opimētū
nonū, vel numer⁹ uel opimētī noni
Thannes, numer⁹ uel deficiēs, seu
fidelis ei, aut cōsummatio eoz.
Thāni, numerans mībi, uel cōsum-
matio mea.
Thana, humilis uel respondēs, seu
responsio, aut humilitas.
Thanaa, hūlis eis vel respōsio ei⁹
Thanath, respondit tibi, uel humili-
tas ad te, seu humilius tibi, aut re-
sponsio tua.
Thanais, humilians viruz, vel re-
spondens assumptioni
Thamath, humilis vel respondēs
seu humilitas, aut respōsio, aut cō-
solatio petitionis.
Thanathselo, humilitas dimissio-
nis vel cōsolatio petitionis
Thanis, mādans humilia, uel mā-
dans hūlitate, seu mandatū humi-
le, aut mandatū humiliatis.
Tanthānei, respōsio fidelis mībi
vel humilius explorator ascensionis
mee.
Thapsa, speculū, vel indignatio
Tharsar, speculum vigilie vel indi-
gnationē suscitans
Thapse, indignans vel indignatio
seu sedes offendēs, aut sessio offen-
diculi.
Thara, pascens, vel pascio, seu ex-
plorator odoris, aut exploratio as-
cisionis
Tharacha, supfluis eius, uel elon-
gans ab eo, seu supflues eius, aut
elongatio eius.
- Tharism, idola, uel imagines, seu
figure, aut imaginationes.
Tharrana, nequā in dono, uel abi-
gens gratiā.
Tharthat, supfluis vel elongans
seu supfluitas, aut elongatio.
Thardema, grauis aut profundus
sopor, uel grauitas aut profūditas
soporis.
Thare, ab actor, uel depulsor, seu
nequam, aut nequitia.
Tharei, nequam aut nequitia, seu
abigentes aut depellētes.
Tharei, pascēs me, uel pastio mea
seu explorator odoris mei, à explo-
ratio ascensionis mee.
Tharearsa, liber duodeci ppbarū
Thares, explorator gaudi, uel ex-
plorator leticie, seu gaudiū abigēs
aut leticiā.
Tharsis, explorans gaudiū, uel ex-
plorans leticiam, seu dissipans spe-
culū, aut dissipatio specule.
Tharsēs, explorantes gaudiū uel
explorantes leticiā, seu dissipātes
speculū, aut dissipatores specule.
Tharsuz, exploratio gaudi, uel dis-
sipatio specule.
Thesi, posit⁹ mībi, uel positio mea
Thau, cōsumans, uel p̄sumat⁹, seu
cōsumator, aut cōsummatio.
Thracia, requies uel latitudo
Thraces, lati, uel requiescētes
Thramathe, serviens dono vel dis-
solutio donationis.
Thrasee, dissoluens thalamos, uel
dissolutio thalamoz.
- Hic, he, post, t.
- Hebaida, pueris, uel puerio.
Thebaoth, cōuertens tps, uel
puerio, peccatoris
Thebath, bonum uel bonitas sine
cōuertens delinquiēte, aut cōuersio
peccatoris.
Thebel, insulsus uel insipiens
Thebes, facta mea uel mea fuerūt
Thebeth, bonus paucor, uel boni-
tas vite.
Thebin, palea mea, uel oua feri
Thebin, bon⁹ mībi, uel palea mea
Theboleth, spica palee, uel insulsi-
tas germinationis.
Thebon, palee, uel sulstas
Thechel, statere appēsio, uel appē-
sim est in statera, tor.
Thechoe, tuba canēs, uel buccina
Thecia, tuba vel buccina, seu soni-
tus, aut pcussio.
- Thecam, tube vel buccine seu so-
nantes aut pcutientes
Thecuem, idem.
Thecuite, idem.
Thecuath, buccina delinq̄es, uel
pcussio peccatoris
Thecuau, patiēs, uel patientia, seu
pcutiēs eos, aut buccina eoz.
The dor, paxillus, uel infixio.
Theem, meridian⁹ vel statura mē
Theglath, transmigrans, sure,
vel transmigrator, actua significa-
tione intelligendum est, i. alios faci-
ens transmigrare.
Theglathphalassar, transmigrans
cadentez pncipem, uel transmigra-
tio cadētis pncipis.
Theglathphalisar, idē
Theben, statera mensure vel state-
ra mensurata.
Thebenite, statera mensurata, uel
statera mensurationis.
Thelabin, dispersi, uel dispentes
seu disp̄sio, aut disp̄siones.
Thelame, agger aquaz, uel rini flu-
Thelassar, appendens, uiorū
pncipē, vel appensio pncipis.
Thelem, ros eoz, uel agger aquaz
Themelathelar sa, agger aquarū
dispgentū solem, uel rini, fluiuoy
disp̄gētes illuminatos
Themon, ros doni, uel irroratio
Thelmū, ros doni, requiescētū
vel irroratio requiescētū
Thema, austē, uel africūs seu au-
stralis, aut meridianus.
Theman, austē, uel africūs.
Themana, austē ei⁹, uel austē eius
Themani, austē me⁹, uel austē mībi
Themanites, australis, uel africa-
nus ab africo nō ab africa.
Thēna, vectans, uel defectio.
Themo, smirna, uel consummatio
amaritudinis.
Themora, smirna ei⁹, uel consum-
matio amaritudinis eius.
Themorites, smirnensis uel consū-
matus in amaritudine.
Thena, castra uel donata seu dona-
tiones, aut dona eoz.
Thenath, castra fratris, uel dona
fletuum.
Themath, sīcūs, uel amygdalum.
Thenoemeth, consolatus, uel con-
solatio.
Theodas, laudās uel laudatio seu
signū capiens, à captura signaculi
Theodot⁹, landans, uel laudatio.

Interpretationes

Theophilus pueris uel pueris: seu sursum ferens. aut sursum portat. **Etherath.** pcul uel elongat. **Etheraphi.** idola uel incendie. siue figure. aut imaginationes. **Etherchath.** subuertens. uel subuersio. **Etherphala.** subuersione cadens uel subuersione cadentes. **Themath.** explorata redemptio uel exploratio redemptionis. **Ethesa.** pulcra uel placens seu co placitio. aut placens sibi. **Thesan.** posuit donum. uel depositio g̃e. **Thesis.** posita uel depositio. **Thesbi.** captiuans uel pueris seu captiuitas aut conuersio. **Thesbites.** puerens uel captivator seu festinus ad intelligendū. aut intelligentia festinata. **Telbon.** festinata intelligentia. uel festinatio ad intelligendum. **Tessbes.** captiuans uel captivator seu captiuus aut captiuitas. **Thessalonica.** festinans umbrā statuere. uel festinatus umbram firmare. **Thessalicenses.** festinantes umbrā statuere. uel festinantes umbrā firmare. **Theth.** subter vel ifra seu bonū aut exclusio. **Thetim.** boni. uel exclusi. seu i seriores. aut subteriores. **Thendas.** laudans uel laudatio. seu signum capiens. aut captura si gnacut. **Thenez.** ager horibilis. vel tuba terribilis. **Hic. hi. post. t.**
t **Hicathira.** illuminata. uel illuminatrix. seu illuminatis aut illuminatio. **Thiathireni.** illuminantes. uel illuminati. **Thiabath.** forū uel macellum. **Thichon.** medium uel dimidiatio. **Thiconium.** idem. **Thichna.** spes uel desperatio. **Thuna humilia.** uel respondentia. **Thicon dispersgens.** merorem uel dispersionem. **Thumens:** pinguis uel ruminans. **Thiras.** timor uel redditus. seu timēs aut supfluus. **Thuria tunens dominum uel.** reditus diō.

Thiphon. dissoluens dolorem uel suuere iniquitatē. **Thrimoth.** dissoluens mortē uel re quietio mortis. **Hic. ho. post. t.**
t **Hob.** ablato. uel vniuersitas. **Thobel.** vanitas. uel ablatione. seu ductus ad luctum aut pueris ad vniuersitatem. **Thochaath.** stridens uel stridor. **Thocem.** stridens fortis uel stridens oculis. **Looph.** gehenna uel stultitia seu latitudo aut ampla pena stultorum. **Thophec.** oris operculū uel oris protectione. seu os ptegens. aut os protectum. **Thophel.** os dei pteges uel dei protectum. seu oris dei operculū. aut oris dei ptegio. **Thopheth.** gehenna paucoris uel ampla pena vite stultorum. **Thogorma.** auellēs uel interpres. seu quispiam incolatus. aut incolatus anulso. **Thola coccinum.** uel uermiculus. **Tholad.** coccineus. seruū uel rubē color. testiū. **Tholaite.** coccinei uel rubicundi. **Thole.** coccineū. uel rubeus color. **Tholmai.** ad mensuram deducens uel ad mensuram reductio. seu sub mea aut suspensio mea. **Tholomai.** idem. **Tholomaida.** ad mensuram deducens vel ad mensuram reducta. **Tholomaias.** idem. **Tholomaides.** ad mensurā deducens. uel ad mensuram deducentes. **Tholomeus.** ad mensurā deducēs vel ad mensuram reduct. **Tholus rotūd.** uel rotūditas. **Thomas abyssus.** uel gemin. **Uli et grece didymus.** appellat. **Thopo.** manentia uel latitudo. **Thorath.** lex uel pentatecum. **Those.** captiuitas uel festinatio. **Thosaites.** captiuū uel festinatio. **Toth.** error uel amentia. **Thoth.** errore uel amētia mea. **Thou.** amēs uel errās seu error eorum aut amentia eoz. **Thorchade.** requiescens. uel rege Thorgadite. servi succinctiatio uel regescentes latrūculi. **Hic. hu. post. t.**
t **Hubal.** ductus ad luctū. uel pueris ad vniuersitatem.

Thubal deserens uel desertus seu deserens aut delatus. **Tubalchaim.** ductus ad lucū lamentationis. uel conuersus ad vniuersitatem acquisitionis. **Tubalchaim.** deserens passionē uel deserens lamentationē. seu delatus possidī aut deserē acquisitionē. **Thubin.** deserens uel desertio. seu bene metēs. aut bona mensura. **Sequuntur de incipientibus ab A. littera**
v **Vil.** festinans germē uel cō filiū vetustatis. **Vchocha.** ignis mordēs uel dolor p̃stolationis. **Vchocha.** infirmus uel debilis seu infirmantes eos. aut infirmitas eorum. **Uphanite.** infirmi uel debiles seu infirmates eos. a infirmitates eorum. **Uphir.** infirmus uel infirmitas. aut irritum aur. herbosum. **Ul.** dolēs aut pturiēs seu dolōs aut pturitio. **Ulai.** senum uel palo. a palude n̄ a palo. seu dolor semoris aut dolor umbraculi. **Ulam.** priū uel an̄ seu por a anterior. **Ur.** lumen uel ignis seu incendium aut fenestra. **Urai.** lumen meum uel ignis meus uel in cēdiū meū. **Uram de excelsis.** uel lumē excelsū seu ignis eoz. aut fenestra eorū. **Uram lucens populo uel igne po pulo.** seu incendens populū aut incendium populū. **Urapha.** ignis peccati uel incēdens peccatum seu lumē tpale. aut apertens peccatorū. **Urbanus.** luce gaudens uel lucis gaudiū. seu gaudēs igne. a gaudēs icēdio. **Urei lōgitudo mea.** uel illuminator meo seu ignis meus aut incendiū meū. **Uri lux mea.** uel ignis meo seu incendens me. aut aptio mea. **Uris lux mea dei.** uel lumen meū dñi. seu dñs ignis meo. aut dñs incendium meum. **Uriel lucens deo uel ignis dei.** seu apiens deo aut incendium dei. **Us.** consilium uel consultator. seu festinans. aut festinatio. **Ulam fulens populo.** uel p̃silium

nominū hebraicorū.

populi. seu festinans eos. aut festi
 natio eoz.
 Uſathī. festinante me. uel consiliā
 te mibi. seu consilium meum. aut fe
 stinatio mea.
 Uſathites. festinans. uel cōſiliator
 Uſi. consulēs mibi. uel cōſiliū meū
 seu festinās me. aut festinatio mea
 Uſim. festinās eos. uel cōſiliū eoz.
 Uſin. cōſiliū. uel festinatio. seu festi
 nus consilio. aut festinatōr consiliū
 Uſhai. dolor signi uel pſiliū errās.
 Uſa. cōſiliū. uel cōſiliator.
 Uſal. cōſiliū eius. uel pſiliator eoz.
 Uſapho. finis. uel definitio.
 Uſaphi. finis me⁹ uel definitio mea
 Uſaphiſus. finis consiliū. uel defini
 ens festinationē.
 Uſaphiſi. finis consiliū mei. uel defi
 niens festinationem meā.
 Uſagao. ipsa vallis estuās. uel ipsa
 vallis estuatio.
 Uſagerhia. liber leuitarū. uel liber
 leuiticus.
 Uſegedaber. liber numerans. uel li
 ber numeri.
 Uſaiatha. ipē ducens huc uel ipē
 fornicator.
 Uſasem. finis dentium. uel destina
 tūs angustie.
 Uſathi. finis signatus. uel definiſ
 cōſumata.
 Uſabu. hec. uel ipa. seu ipē. aut ille
 Uſelluth. finis vtilis. uel definitio
 declinationis
 Uſur. vires. uel virium. seu prou
 catio ire. aut iracundia prouocati
 onis

Sequitur deince
pientibus. a. 5. littera

Uſab. aurum obrižum. uel
 aurū purissimum.
 Uſaba. mouēs. uel motus seu fluctu
 ons. aut fluctuatio.
 Uſabad. fluens toris. uel toris flui
 tio. quē vulgo titiōem vocat.
 Uſabadā. fluens toris inutilis. uel
 fluens toris idolatrie
 Uſabadei. fluxus toriū. uel torium
 flutio.
 Uſabadia. fluens toris domini. uel
 toris fluens dñō.
 Uſabbi. motus meus. uel fluctua
 tio mea.
 Uſabaon. mouēs dolorem uel fluctu
 atio iniquitatis.

Uſabath. mouēs delictum uel toris
 fluens pſctō.
 Uſabam. mouens eos. uel fluctuatō
 eoz.
 Uſabel. ista confusio. uel iste ignomi
 nosus.
 Uſaber. monens puteum. uel fluctu
 atio fontis.
 Uſabdi. fluxus vehemēs. uel fluxus
 abundās. uel fluens abundāter
 Uſabdiaſ. fluxus vehemens dei. uel
 fluens abundanter deo.
 Uſabdihel. idem.
 Uſabina. iste venit respondens. uel
 ista venit responsio.
 Uſabuth. fluēs toris. uel toris flui
 tio.
 Uſabulon. fluxus noctis. uel iusurā
 dum eius.
 Uſabulon. habitaculi substantia uel
 habitaculum eoz seu habitaculū for
 titudis. a habitaculū pulchritudis
 Uſabulonite. fluxus noctium. uel iu
 ra iuranda eoz.
 Uſabulonite. habitaculorū substātie
 uel habitacula eoz. seu habitacula forti
 tudinū. aut habitacula pulchritudis
 Uſachai. iustus meus. uel dinum
 iustificatio mea.
 Uſacharias. memorans dñū. uel au
 zacher. memoria xiliam dñi.
 uel aditoriu. seu iustus vigilans.
 aut iustificatus cōſurgens.
 Uſacheus. iusticia uel iustificatio ſeu
 iust⁹ pſilio. aut iustificat⁹ festinans.
 Uſachur. memoria. uel adiutorum.
 seu iustus igneus. aut iſtificatus il
 lumnans.
 Uſadab. iste p̄. uel ista paternitas.
 Uſadabia. iste p̄ dominus. uel pa
 ternitas dñō.
 Uſaph. illuminare uel illuminatio.
 Uſaphi. lumen meum. uel illumina
 Uſaphim. illuminans eos tio mea
 uel illuminatio eoz.
 Uſai. ducte uel hic. seu oliua. aut
 Uſam. ista. uel hec fornicatio.
 Uſairb. ducte hic uel fornicaris tibi
 seu oliua eius. aut fornicatio eoz.
 Uſalmon. ſubumbra uel obumbrans
 seu obumbratus. aut obumbratio.
 Uſamma. iste fluens. uel fluxus eius
 Uſambri. iste laſcens. uel iste amari
 Uſandi. flurus vehe cans.
 mens uel fluxus abundans.
 Uſamira. iste apt⁹ uel iste illuminās.
 Uſamra. psallens ei. uel canticū eius
 Uſamram. psallens eius. uel canticū

eorum.
 Uſarti. psallēs mibi. uel cantatō mea
 Uſarium. psallēs eis uel cantatō eoz
 Uſamro. psallens magistro. uel can
 cicū magistri.
 Uſanoa. ista requies. vel ista cōmo
 dio ſeu iste ſpulit. aut iste requieuit
 Uſanoe. idem.
 Uſara. oriens vel orientalis
 Uſarad. descendens vel alienus. ſeu
 descensio. alienatio.
 Uſaradai. descensio inutilis. vel alie
 nus idolatria
 Uſarai. oriēs mibi. vel orientalis me⁹
 Uſaraias. oriens domino. vel oren
 talis domini.
 Uſarath. ortus peccati. vel oriental
 deliquens. ab eo
 Uſarda. alienatus valde. vel aliecat⁹
 Uſare. ortus est vel orientalis est iste
 Uſared. descendens vel abalienatus
 Uſareide. descendentes. vel orienta
 les ſunt iſti.
 Uſares. ortus facture vel orientalis
 plasmatio.
 Uſareth. oriēs paupor vel oriental vita
 Uſarias. oriēs dñō. vel orientalis dñō
 Uſathan. iste humiliſ vel rūſio iſta.
 Uſaua. iniquus vel iniquitas.
 Uſauath. donatus vel donatio
 Uſauadia. des dñi. vel dos dñō
 Uſazi. horidus. vel terrendus.
 Uſazim. horor vel terror. ſeu horren
 di. aut terribiles.
 Uſazomim. q̄ est hec aqua. vel ſpa
 rati in acie. ſeu acie p̄parantes aut
 aciei p̄paratio.

Ibi. e. post. 3.
 Eb lupus vel rapax. ſeu de
 uorans. aut deuorator.

Uſebad. fluēs toris uel toris flutio
 Uſebadia. fluens toris dñi uel toris
 fluens dñō.
 Uſebē. victima uel rapina. ſeu ho
 ſta. aut deuoratio.
 Uſebedeus. donatus vel dotat⁹ ſeu
 fluens iſte. aut flutio iſta
 Uſeber. lupus vigilians. uel deuora
 tor resurrectionis.
 Uſebi. lupus me⁹ uel deuoratio mea
 Uſebida. dotis mea ſeritudo. uel do
 natio mea desiderabilis.
 Uſebub. muſca. uel muſce pluraliter
 Uſebub. habitatio uel tabernaculū.
 Uſebulonites. tabernaculum mero
 ris. uel inhabitatio iniquitatis.
 Uſeci. memor mei. uel mēoratio mea
 Uſechri. idem.

Interpretationes

zechrim. memorias eos uel memo
 zechur. memoria ratio eoz.
 luminis uel memoratio ignea
 zephernua. **B**os vidisti. uel huius
 oris visio.
 zephrona. os b̄ vidit uel oris hui⁹
 visio
 zei. iste me⁹. uel iste mibi.
 zelpha. os. hiens uel os fluens seu
 os abulaus. aut oris fluitio
 zēma. iste fluens. uel iste flux⁹ eius
 zemer. iste amaricās. uel iste exar
 cibans.
 zāram. cātans ei l'cāticum eoz seu
 tps eoz oīs. aut tps eoz oīsio
 zemri. psallens mibi. uel canticum
 meum. seu iste lascescens. aut iste
 amaricans.
 zena. cōmouēs. uel p̄motio. seu ip̄e
 regescens. aut ip̄a regetio
 zenā. p̄mouēs eos uel p̄motio eoz
 seu ip̄e regescens eis aut ip̄a rege
 tio eoz.
 zerihel. iste magister de⁹. uel ista ē
 magistratio dei.
 zerumoth. iste timēs mortem. l'iste
 metuēs altitudinem mortis.
 zesū. iste lapis uel ista durities.

zethaa. iste pauid⁹. uel iste supior.
 zethā. iste amar⁹ uel ista p̄mutatio.
 zethan. iste amens. uel iste errone⁹
 zethua. iste errās ei uel ista amentia
 eius.
 zelheu. iniqu⁹ uel iniquitas.
 zeuā. iniqu⁹ eis uel iniquitas eorum
 zeuoth. gentilis uel sp̄fio.
Hic. i. post. 3.
 3 Iph̄ florēs uel germinans
 ziphei florētes uel germinā
 tes.
 zipha. germen. uel illuminare
 ziphai. germen meum. uel illumina
 tio mea.
 zio. ductio. uel olina.
 ziza. horrendus uel terribilis.
Hic. o. post. 3.
 3 O. iste uel ista.
 zoara. minor. uel puula seu
 vitula p̄sternans. aut vitula cōster
 zobadomas. flu. nata.
 ens uel torris iniquus dñs. aut flu
 ens torris merenti dño
 zocho. pp̄hetia. uel pp̄hetatio
 zoe. attrahens uel attractio
 zoelth. tractus uel protrahēs seu
 tractum aut p̄tractio

zoheth. iste pauid⁹ uel iste vivax
 zolomin. p̄parantes aciem. uel pre
 pati in acie.
 parati
 zommim. aciē p̄pantes uel i acie p̄
 300b. aurū uel divitie.
 zoon. iste iniqu⁹ uel iste inutilis
 zoor. plasma uel plasmator seu iste
 apprehendēs. aut iste iracud⁹.
 zoori. plasma meum uel plasmator
 meus. seu iste apprehendens me
 aut iste iracundus mibi.
 zorobabel. aliena translatio. uel or
 tus in babylone. seu iste princeps
 translationis. aut iste magister cō
 versionis..
 zozomi. que hec est aqua uel. que
 sunt he cogitationes. seu p̄parates
 aciem. aut in acie prepatis.
Hic. ii. post. 3.
 3 Ustidis consilium uel cōsi
 zusim. p̄silian liatrix.
 tes eos vel p̄siliatores eoū
 Explicunt Interpretatio
 nes hebræorum nominū
Lauds deo.

Quintius Emylianus
Lymbnacus Poeta lau.

Qui prim⁹ latias effinxit in aere lituras:
 Et docuit sacros aere notare libros:
 Non ne putas dicti coelum supasse myronis:
 Idhidiacas veneres: parrhasiosue ioues:
 Hunc ego daedaleos etiam vicisse labores.
 Hunc ego palladias credo habuisse manus.

finis

Hexastichon. 3. Ad sacræ paginæ Tyrannulos.

Quem pītas. quem casta fides. quem uolita dona.
 Sacra beant. si mens uxpe fōrdidior.
 Appetis celere reæ donūm riparare salutis.
 Cerberea et fugitas ora grāves genitūs.
 Hunc ap̄ librum facili dispone salubrem
 Perlege dispositūm. dona supna capis.

Registrum Cartarum.

a	ginta et me i in hierim laquearibus	M	Multi cibi mali ecias enar rauit	terrā nostram in bicerusalē nec ultra	Ammonite
b	helias ad Tunc vir bath qui eu in eo	N	Andragore Lassati sumus	matam ob cū meretricib⁹ nis ad hoc	Bethphœor Lanis messis Chelmath
c	Anno tertio autem in magni quo esse testatur	O	bosus esse Si bñficeris magnalia	gulos annos	gulnas
d	p gñationes cederunt iedeia	P	cotumelia verberavit	Sit enī gni et curans	Idonas confortatio
e	sui et fuelauēit spatulasqz terra hostili nael filius	Q	Et finem hoib⁹ in et armillas	rit voluntatem dimittere eos	Lebona
f	ad moy tui Qui vt mutet moab supra	R	E unus iumen fodit et in castra	hoiez que	4
g	coires sed opa dñi nō poterit diligas dñm	S	nō acqenisti dare et in	Et ascendens	Rages
h	ergo iurate eam et oia cipes quoqz iacet, aferoth	T	adoniam elegi vt a gentibus	in carcere dida nimis	dñm
i	deuios Lessa sonantes	U	taref eis	Finis.	Sasai senari⁹
j	exercitu manue	V	Johannes Incipit in gentibus	Et erat p̄f tēdens manus	Sennaar
k	Ecce dies anobis tribū be z omnis	W	cōuaciones medio corporis	tibus z nō bank cū illo	
l	Et surrexit pierritus cessis latronib⁹	X	Supbiam Lū vero	S	
m	meo israel	Y	Zirphaxat	mibi neqz minus inui	
n	nobiscū in	Z	Intrauit de hierusalem	est autem mittat me	
o		A	explicit aurore	Et veniebant exéplo pp̄bz	
p		B	rñdebo multiplicabit	in iniucem iniquitat ad	
q		C	finibus in z dissipauit	I	
r		D	y	idipm p agite et	
s		E	Uerutn	ipm deus	
t		F	ua me ad	Utinam	
u		G	iū eius	X	
v		H	in me dñs	Explicit	
w		I	culo tu es	rificari	
x		J	A	suorum	
y		K	Epistola sci	tibus in	
z		L	cias cū ab	Y	
aa		M	pio ab eterno	que in eis	
bb		N		scimus quid	
cc		O		sacrre. Et	
dd		P		erat cum	
ee		Q		3	
ff		R		putheolos	
gg		S		vt in cōcupiscē	
hh		T		Christo igit	
ii		U		Quod tunc	
jj		V		diligamus	
kk		W		I	
ll		X		Incipiunt	
mm		Y		humiles aut	
nn		Z		leuis idest	

48

Anno 1509 pridie kalendas Januarias vixit Luna fulmina & tempesta

Anno 1510 idem die vixit Luna fulmina & tempesta. & pluvia

Anno 1511. 19 die Januarii q̄ erat dies solis horatim om̄ meridiem q̄ erat hora Mercurii q̄ dies eis p̄ceccas in secessu sua dicitur. Et Luna. & vixit pluvia
vixit tempesta. anno ex parte post. approx. sexta die q̄ dies luna est in libra p̄futura. quod
sit hora die. Luna frigida tunc ut ipsa ad maxima nebula fuit. die hora eadem q̄ fuit hora
lunaris & caput huius. & a q̄ die abscent sibi responsum hora 10ma. Tunc eam hora me belli
planeta q̄ fuit & fuit.

Vides q̄ anno 1511. die 26 mensis februarii dies mercurii vixit Luna p̄ meridiem. Tunc erat hora
mercurii in signo p̄scatorum & quodq̄ erat tunc dies om̄ monachorum officium. Veniebat tunc Luna. Et Luna
erat q̄ ruminatrix venient q̄ dicitur q̄ ad eundem horam & p̄gela quadrupliciter die nocturnus transibat. q̄d hoc
fuit. & post die venient horam q̄d 17 mensis februarii. Veniebat tunc Luna. & venient Luna vel
mercurii q̄ nocte recessoribus levibus. & eis inter alia domum illud primorum caput regnum. Hoc die fuit Luna
in parte Moni venient que erat bimodis hora erat magna tempesta. q̄d quinque monili. tunc
postmodum duxit die nocturnus ad quod tempus fuit. q̄d duxit 40 dies. post modum venient Luna. q̄d
aliquod dies stetit tunc Luna. & inde in die postea aliquod antea tunc Luna venient Luna.
& postea q̄d quadrupliciter die nocturnus transibat. & inde in nocte. & postea 6 die diuinis
q̄ erat dies venient horam q̄d prima p̄ meridiem huc ita magna tempesta. & postmodum q̄d
hora 8 veniebat q̄d levibus. sed tunc & duxit postea noctem usq; ad matutinam postea Luna
venient Luna. die septimi die. & postmodum 24 & 25 die diuinis veniebat tempesta
mense om̄ prima hora q̄d erat hora venient Luna. inde & magna q̄d die duxit & vallis. Post
25 dies hora venient horam q̄d erat hora mercurii. huc ita magna tempesta. huius menses
14 gradus temperatores. & postmodum in illis transibat vixit Luna adhuc. Tunc & die nocturne tunc pluvia
vixit apparente tunc magna tempesta ex gladio & aliquibus combustib; ex luna venient vixit Luna
mense. & tunc Luna venientis qui nolunt vixit Luna. vixit Luna de laevis p̄futura de prius fuisse vixit Luna
tempore vixit magna tempesta. tunc pluvia. tunc pluvia. tunc pluvia. tunc pluvia.

